
TI LIBRO NI
MORMON

TI DOKTRINA
KEN
KATULAGAN

TI PERLAS A
KAPATGAN

TI
LIBRO NI MORMON

MAINAYON A PAMMANEKNEK
KEN NI JESUCRISTO

TI
DOKTRINA KEN
KATULAGAN

TI
TI SIMBAAN NI JESUCRISTO
DAGITI SANTO ITI UD-UDINA NGA ALDAW

TI
PERLAS A
KAPATGAN

IMPABLAAK TI
TI SIMBAAN NI JESUCRISTO DAGITI SANTO
ITI UD-UDINA NGA ALDAW
SIUDAD TI SALT LAKE, UTAH, EUA 1998

Agtagikua iti Karbengan © 1998

ti

Intellectual Reserve, Inc.

Nailatang Amin a Karbengan

Naimaldit iti Estados Unidos ti America 8/2010

19931998

Translation of the Book of Mormon, Doctrine and
Covenants, and Pearl of Great Price
Ilokano (Iluko)

LINAONNA

Ti Libro ni Mormon

Ti Doktrina ken Katulagan

Ti Perlas a Kapatgan

Ti Pangiwanwan iti Nasantuan a Kasuratan

Pakauna

Listaan dagiti Napagsasaganad a Topiko

Dagiti Napili Manipud iti Patarus ni Joseph Smith iti Biblia

Dagiti Mapa ken Pagsurotan ti Lugar-nagnagan

Ladladawan dagiti Nakapasamakan ti Nasantuan a
Kasuratan

NAKAYABABAAN KEN NAKAIBATANGAN ITI LISTABABA KEN PANGIWANWAN ITI NASANTUAN A KASURATAN

Daan a Tulag		Baro a Tulag		Libro ni Mormon	
Gen.	Genesis	Mat.	Mateo	1 Ne.	1 Nephi
Ex.	Exodo	Mar.	Marcos	2 Ne.	2 Nephi
Lev.	Levitico	Luc.	Lucas	Jacob	Jacob
Num.	Numero	Jn.	Juan	Enos	Enos
Deut.	Deuteronomio	Ara.	Aramid, Dagiti	Jarom	Jarom
Jos.	Josue	Rom.	Taga-Roma	Omni	Omni
Uk.	Uk-ukom	1 Cor.	1 Taga-Corinto	DBM	Dagiti Balikas ni Mormon
Rt.	Ruth	2 Cor.	2 Taga-Corinto		
1 Sam.	1 Samuel	Gal.	Taga-Galacia	Mosiah	Mosiah
2 Sam.	2 Samuel	Ef.	Taga-Efeso	Alma	Alma
1 Ari	1 Ar-ari	Fil.	Taga-Filipos	Hel.	Helaman
2 Ari	2 Ar-ari	Col.	Taga-Colosas	3 Ne.	3 Nephi
1 Cro.	1 Cronicas	1 Tes.	1 Taga-Tesalonica	4 Ne.	4 Nephi
2 Cro.	2 Cronicas			Morm.	Mormon
Es.	Esdras	2 Tes.	2 Taga-Tesalonica	Ether	Ether
Neh.	Nehemias			Moro.	Moroni
Est.	Ester	1 Tim.	1 Timoteo	Doktrina ken Katulagan	
Job	Job	2 Tim.	2 Timoteo	DkK	Doktrina ken Katulagan
Sal.	Salmos, Dagiti	Tit.	Tito	OP—1	Opisial a Palawag—1
Prov.	Proverbio, Dagiti	Filem.	Filemon	OP—2	Opisial a Palawag—2
Ecl.	Eclesiastes	Heb.	Hebreo		
Canta	Canta ni Salomon	San.	Santiago		
		1 Ped.	1 Pedro		
		2 Ped.	2 Pedro		
Isa.	Isaias	1 Jn.	1 Juan		
Jer.	Jeremias	2 Jn.	2 Juan		
Un.	Un-unnoy, Dagiti	3 Jn.	3 Juan		
		Jd.	Judas		
Eze.	Ezekiel	Apoc.	Apocalipsis		
Dan.	Daniel			Perlas a Kapatgan	
Os.	Oseas			Moises	Moises
Jl.	Joel			Abr.	Abraham
Am.	Amos			JS—M	Joseph Smith—Mateo
Abd.	Abdias			JS—P	Joseph Smith—Pakasaritaan
Jon.	Jonas			PP	Pagannurotan ti Pammati
Mk.	Mikias				
Nah.	Nahum			PJS	Patarus ni Joseph Smith
Hab.	Habakuk			PNK	Pangiwawanwan iti Nasantuan a Kasuratan
Sof.	Sofonias				
Hag.	Haggeo				
Zac.	Zacarias				
Mal.	Malakias				

HEB Ti maisukat a patarus manipud iti Hebreo.
 PIP Ti pangilawlawag kadagiti pagsasao ken narikut a balabala.
 MB Ipaawatna a sumaruno dagiti maisukat a balikas a mangilawlawag iti kayulogan dagiti kadaanan a sao.

TI
LIBRO
NI
MORMON

MAINAYON A
PAMMANEKNEK
KEN NI
JESUCRISTO

TI
LIBRO NI MORMON

PASPASAMAK NGA INSURAT

TI IMA NI MORMON

KADAGITI PINANID A

NAALA MANIPUD KADAGITI PINANID NI NEPHI

Gapuna, iti pannakayababa ti kasuratan dagiti tao ni Nephi, ken kasta met dagiti Lamanite—Naisurat kadagiti Lamanite a natda iti balay ti Israel; ken kasta met kadagiti Hudio ken Gentil—Naisurat babaen ti pammilin, ken kasta met babaen ti espiritu ti pammadto ken panangipaltiing—Naisurat ken naiserra, ken naidulin babaen ti Apo, tapno saanda koma a madadael—A mairuar babaen ti sagut ken pannakabalin ti Dios iti pannakaipatarus daytoy—Naiserra babaen ti ima ni Moroni, ken nailemmeng babaen ti Apo, a mairuar iti naituding a panawen babaen dagiti Gentil—Babaen ti sagut ti Dios ti pannakaipatarus daytoy.

Ti pannakayababa manipud met iti Libro ni Ether, a kasuratan dagiti tao ni Jared, a nagsisina idi panawen a pinagduduma ti Apo ti pagsasao dagiti tao, idi mangipatpatakderda iti torre a dumanon idiay langit—A mangipakita kadagiti natda iti balay ti Israel no ania a naindaklan a bambanag ti naaramid ti Apo kadagiti am-am-mada; ken tapno maammuanda ti katulagan ti Apo, a saanda a naiwalin nga agnanayon—Kasta met iti pannakaguyugoy dagiti Hudio ken Gentil a ni JESUS isu ti CRISTO, ti AGNANAYON A DIOS, a mangiparparangarang iti bagina kadagiti amin a pagilian—Ket ita, no adda riro, nagkurangan dagiti tao; gapuna, saanyo nga uyawen dagiti banag ti Dios, tapno masarakankayonto nga awan mulitna iti pangukoman ni Cristo.

Orihinal a patarus manipud kadagiti pinanid iti Ingles
ni Joseph Smith, Jun.

Umuna nga edision iti Ingles a naipablaak iti
Palmyra, Nueva York, EUA, idi 1830

PAKAUNA

Ti Libro ni Mormon ti napagtitiapon a nasantuan a kasuratan a mayasping iti Biblia. Isu ti kasuratan ti pannakilanglangen ti Dios kadagiti umili iti America idi ugma ket linaonna ti pakabuklan ti agnanayon nga ebanghelio.

Insurat ti adu a propeta ti libro idi ugma babaen ti espiritu ti pammadto ken panangipaltiing. Naisurat dagiti balikasda iti balitok a pinanid, inadaw ken inyababa ni Mormon a propeta ken mannurat. Itden ti kasuratan ti napasasamak iti dua a naindaklan a sibilisasion. Naggapu ti maysa iti Jerusalem idi 600 s.c., sa nagbalin a dua a pagilian, nga ammo iti nagan a Nephite ken Lamanite. Dimteng ti sabali a nasapsapa idi pinagduduma ti Apo ti pagsasao idiaiy Torre ti Babel. Daytoy a grupo ti maaw-awagan iti Jaredite. Kalpasan ti rinibu a tawen, nadadaelda amin malaksid dagiti Lamanite a maibilang kadagit a nagtaudan dagiti Indian nga Amerikano.

Ti panagministro ni Apo Jesucristo kadagiti Nephite kalpasan ti panagungarna ti kangrunaan a pasamak a naisurat iti Libro ni Mormon. Iparangarangna ti doktrina ti ebanghelio, ipalawagna ti plano ti pannakaisalakan, ken ibagana ti aramiden dagiti tao tapno magun-odda ti talna iti daytoy a biag ken agnanayon a pannakaisalakan iti sumuno a biag.

Idi nalpas ni Mormon dagiti sinuratna, inyawatna iti anakna a ni Moroni, a nanginayon iti sumagmamano a balikas sana inlemmeng iti turod ti Cumorah. Idi Septiembre 21, 1823, nagparang ni sigud a Moroni, ti naigloria, nagungar a tao, ken ni Propeta Joseph Smith ket insurona ti maipapan iti kadaanan a kasuratan ken ti naikari a pannakaipatarusna iti Ingles.

Iti naikeddeng a panawen, nayawat dagiti pinanid ken ni Joseph Smith, a nangipatarus kadagitoy babaen ti sagut ken pannakabalin ti Dios. Ita, naipablaaken iti adu a pagsasao a kas baro ken mainayon a pammaneknek a ni Jesucristo, Anak ti sibibiag a Dios ket iti dayta, amin nga umay kenkuana ken agtulnog kadagiti bilin ken linteg ti ebangheliona mabalin a maisalakan.

Maipapan iti daytoy a kasuratan ni Propeta Joseph Smith, kinunana: “Imbagak kadagiti kakabsat a ti Libro ni Mormon ti kalintegan a libro ditoy daga ket isu ti pagbatayan ti pammatitayo, ket as-asideg ti tao iti Dios babaen ti panangsurotna kadagiti linaonna, ngem ti sabali a libro.”

Nangisagana ti Apo iti sabali pay a sangapulo-ket-maysa a tat-tao a mainayon ken ni Joseph Smith a mangkita kadagiti balitok a pinanid ket agbalinda a kangrunaan a saksi iti kinapudno ken kinasagrado ti Libro ni Mormon. Nainayon ditoy dagiti naisurat a

pammaneknekda a kas “Ti Pammaneknek dagiti Tallo a Saksi” ken “Ti Pammaneknek dagiti Walo a Saksi.”

Awisenmi ti amin a tao iti uray sadino man a mangbasa iti Libro ni Mormon, a mangusig iti kaungganda ti mensahe a linaonna, ket kalpasanna agsaludsodda iti Dios, ti Agnanayon nga Ama, iti nagan ni Cristo no pudno met la ti libro. Kadakuada a mangsursurot iti daytoy a wagas ken agdawat a napnuan pammati, magun-odda ti pammaneknek ti kinapudnona ken kinasagradona babaen ti pannakabalin ti Espiritu Santo. (Kitaen ti Moroni 10:3–5.)

Kadakuada a makagun-od iti daytoy nailangitan a pammaneknek manipud iti Nasantuan nga Espiritu maammuanda babaen ti sigud a pannakabalin a ni Jesucristo ti Mangisalakan iti lubong, a ni Joseph Smith ti agipaltiing ken propeta kadagitoy nga aldaw, ket ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw ti Pagarian ti Apo a naipatakder manen iti daga, a maisagsagana iti maikadua a yaay ti Mesias.

TI PAMMANEKNEK DAGITI TALLO A SAKSI

MAIPAKAAMMO iti amin a pagilian, kakabsat, pagsasao, ken tattao, a pakaidanonanto daytoy nga aramid: A dakami, a gapu iti parabur ti Dios Ama, ken ti Apotayo a ni Jesucristo, nakitami dagiti pinanid a naglaon kadagitoy a kasuratan, nga isu ti kasuratan dagiti tao ni Nephi, ken kasta met dagiti Lamanite, dagiti kakabsatda, ken kasta met dagiti tao ni Jared, a naggapu iti nasao a torre. Ken kasta met nga ammomi a dagitoy ti naipatarus babaen ti sagut ken pannakabalin ti Dios, ta ti timekna ti nangipalawag kadakami; isu nga ammomi a sitatalged a pudno ti naaramid. Kasta met a paneknekanmi a nakitami dagiti naikitikit iti pinanid; ken dagitoy ti naipakita kadakami babaen ti pannakabalin ti Dios, a saan a ti tao. Ket ipalawagmi iti nasimbeng a sao, a bimmaba ti anghel ti Dios manipud iti langit, ket intugotna ken impakitana kadakami, a naiggamanmi ken nakitami dagiti pinanid, ken dagiti naikitikit; ket ammomi a gapu iti parabur ti Dios Ama, ken ti Apotayo a ni Jesucristo, a nakitami ket saksianmi a pudno dagitoy a banag. Ken nakaskasdaaw iti imatangmi. Nupay kasta, imbilin kadakami ti timek ti Apo a masapul a dakami ti mangisurat iti daytoy; ket, tapno agtungpalkami iti bilin ti Dios, paneknekanmi dagitoy a banag. Ket ammomi a no napudnokami ken ni Cristo, maikkat kadagiti kawesmi ti dara ti amin a tao, ket sumarangkamin to nga awan mulitna iti pangukoman ni Cristo, ket makipagnaedkamin to kenkuana iti agnanayon idiay langit. Ket agpaay ti dayaw iti Ama, ken iti Anak, ken iti Espiritu Santo, a maysa a Dios. Amen.

OLIVER COWDERY
DAVID WHITMER
MARTIN HARRIS

TI PAMMANEKNEK DAGITI WALO A SAKSI

MAIPAKAAMMO iti amin a pagilian, kakabsat, pagsasao, ken tattao, a pakaidanonanto daytoy nga aramid: Nga impakita kadakami ni Joseph Smith, Jun., ti nangipatarus itoy nga aramid, dagiti nasao a pinanid a kasla balitok; ket kas iti kaadu ti binulong nga impatarus ti nasao a Smith naiggaman; ken nakitami dagiti naikitikit, nga aglanglanga a kadaanan, ken naisangsangayan ti pannakaaramid-na. Ket paneknekanmi ti kasuratan a sipapasnek, a ti nasao a Smith ti nangipakita kadakami, ta nakitami ken binagkatmi, ket ammo-mi a sitatalged nga adda iti nasao a Smith dagiti pinanid a nasao-min. Ket itedmi ti nagnaganmi, a mangpaneknek iti lubong iti nakitami. Ket saankami nga agulbod, paneknekan ti Dios daytoy.

CHRISTIAN WHITMER	HIRAM PAGE
JACOB WHITMER	JOSEPH SMITH, SEN.
PETER WHITMER, JUN.	HYRUM SMITH
JOHN WHITMER	SAMUEL H. SMITH

TI PAMMANEKNEK NI PROPETA JOSEPH SMITH

Dagitoy ti balikas ni Propeta Joseph Smith maipapan iti yaay ti Libro ni Mormon:

“Iti rabii ti . . . maikaduapulo-ket-maysa ti Septiembre [1823] . . . nagkararagak a sipapakumbaba iti Mannakabalin a Dios . . .

“Bayat ti yaawagko iti Dios, natakuaatak ti lawag nga agan-ana-raar iti siledko, a nagtultuloy a rimmaniag agingga a nalawlawagen ti siled ngem iti tengnga ti aldaw, sa kellaat a nagparang ti maysa a kinatao iti abay ti katrek, a nakatakder iti angin, gapu ta saan a nasagid dagiti dapanna ti basar.

“Nagkawes iti nalawa a roba a naisangsangayan ti kinapurawna. Kinapuraw nga awan ti umartap iti nakitakon ditoy daga; wenno patiek koma nga adda naaramid iti daga a kas iti kinapuraw ken kinaraniagna. Awan ti abbong dagiti dakulapna, kasta met dagiti takiagna, iti ngatuen ti pungupunguanna; kasta met dagiti dapanna, a kas kadagiti gurongna, iti ngatuen ti palaypalayna. Agpaparang met ti ulo ken ti tengngedna. Natakuaatak nga awan ti sabali nga aruatenna malaksid ti roba, gapu ta silulukat, ket makitak ti baru-kongna.

“Saan la a ti robana ti naisangsangayan ti kinapurawna, ngem nailangitan ti pakabuklan ti kinataona nga awan ti makailadawan, ket pudno a kasla iti kimat ti langana. Nalabes ti kinalawag ti siled, ngem saan a kas iti nangbalkot iti kinataona. Iti umuna a panangkitak kenkuana, nagbutengak; ngem in-inut a napukaw ti butengko.

“Inawagannak iti naganko, ket kinunana nga isu ti mensahero nga imbaon kaniak ti Dios, ket Moroni ti naganna; nga adda paa-ramid ti Dios kaniak; a masapul nga agpaay ti naganko kadagiti naimbag ken dakes iti amin a pagilian, kakabsat ken pagsasao, wenno agpadanto a naimbag ken dakes ti sawen ti amin a tao.

“Kinunana nga adda libro a naidulin, a naisurat iti balitok a pinanid, a nakaisuratan ti napasamak dagiti immuna a nagingdeg iti daytoy a kontinente, ken ti puon a naggapuanda. Kinunana pay a linaonna ti pakabuklan ti agnanayon nga Ebanghelio, kas inyawat ti Mangisalakan kadagiti nagkauna a nagingdeg;

“Kasta met, nga adda dua a bato iti pirak a bai—ket dagitoy a bato, a naimuntar iti kalasag, ti mangbukel iti maaw-awagan iti Urim ken Tumim—a nairaman kadagiti pinanid a naidulin; ket naited ken naaramat dagitoy a bato dagiti nabukel a *Mammadto* iti nagkauna wenno immuna a panawen; ken insagana ida ti Dios nga agpaay iti pannakaipatarus ti libro.

“Ket imbagana manen kaniak, nga inton maalak dagiti pinanid a nasaona—ta saan pay a dimteng ti panawen a pannakaalada—diakto ipakita dagitoy iti uray siasino; kasta met ti kalasag a kadua ti Urim ken Tumim; kadagitinto laeng maibilin a pangipakitaak; ket madadaelakto no diak agtungpal. Bayat ti pannakisasaona kaniak maipanggep kadagiti pinanid, nalukatan ti parmatak ket nakitak ti lugar a nakaidulinan dagiti pinanid, ket nakalawlawag ken naisalsalumina isu nga ammok manen ti lugar idi sarungkarak.

“Kalpasan daytoy a pannakisao, nakitak ti lawag iti siled a narpadas a nangbalkot iti tao a nakisao kaniak, ket nagtultuloy a kasta agingga a simmipnget manen ti siled, malaksid ti nangbalkot kenkuana, idi, kellaat a nakitak, arigna, a naglukat ti dana a kumamang iti langit, ket nagpangato agingga a namimpinsan a nagpukaw, ket nabati ti siled a kas met laeng iti sigud sakbay a nagparang daytoy nailangitan a lawag.

“Nagiddaak a nangpampanunot iti naisalsalumina a buya, ken masmasdaaw iti imbagana kaniak daytoy karkarna a mensahero; idi, iti kairut ti panagpampanunotko, kellaat a naduktalak a mangrugi manen nga aglawag ti siledko, ket iti apagdarikmat, a kasla iti sigud, adda manen ti nailangitan a mensahero iti abay ti iddak.

“Inrugina, ket inulitna manen dagiti imbagana iti immuna nga isasarungkarna, nga awan ti uray bassit a nagdumaanda; sa kalpasanna, imbagana kaniak ti naindaklan a panangukom a mapasamakto ditoy daga, ti nakaam-amak a panagsaknap ti bisin, ranget, ken angol; ket mapasamakto ditoy daga iti daytoy a kaputotan ti naladingit a pannakaukom. Kalpasan ti panangisalaysayna kadagitoy a banag, nagpangato manen a kas iti immuna.

“Iti daytoy a kanito, nadagsen dagiti panangipapan nga immapay kaniak, ket awan ti umapay a turog, ket nagiddaak a masmasdaaw kadagiti agpadpada a nakita ken nangngegak. Ngem anian a siddaawko idi makitak ti sigud a mensahero iti abay ti iddak, ket inulitna manen dagiti naibaganaan; ket innayonna nga agannadak, ta padasennakto kano a sulisogen ni Satanas (a gapu iti napanglaw a kasasaad ti kaamaan ti amak), a mangala kadagiti pinanid iti gagem a bumaknang. Imparitna kaniak daytoy, a kinunana a masapul nga awan ti sabali a gandatko iti panangalak kadagiti pinanid no di ti pakaidayawan ti Dios, ken masapul a saanak a maawis iti sabali a gagem malaksid ti panangipasdek iti pagarianna; no saan diak ida maala.

“Kalpasan daytoy maikatlo nga isasarungkar, nagpangato manen iti langit a kas idi, ket nabatiak manen a mangub-ubog iti kinakarkarna ti napadasak; idi kalpasan ti maikatlo a panagpangato ti nailangitan a mensahero manipud iti yanko, dandani naigiddan ti panag-

taraok ti kawitan a nakaammuak a parbangonen, a kaipapananna a nagpatnagkami a nagsarsarita.

“Bimmangonak iti iddak kalpasanna, ket, kas iti nakairuamak, sinangok dagiti nasken nga aramidek iti dayta nga aldaw; ngem, iti panangpadasko nga agtrabaho a kas iti napalpalabas, naduktalak a naugotanak iti pigsak ket saanak a makapagtrabaho. Nadlaw ti amak, nga agtartrabaho iti sibayko, nga adda di nasayaat a mapas-pasamak kaniak, ket pinagawidnak. Rinugiak ti nagna nga agawid; ngem, iti iruruarko iti alad ti talon a yanmi, napukaw a namimpin-san ti pigsak, ket nadalupoak iti daga, ket naawananak iti puot.

“Immuna a nalagipko ti timek a nakisao kaniak, nga aw-awagannak iti naganko. Timmangadak, ket nakitak ti sigud a mensahero a nakatakder iti ngatuen ti ulok, a nalikmut iti lawag a kas idi damo. Inulitna manen kaniak ti amin nga imbagana iti napalabas a rabii, ket imbilinna a mapanak iti amak ket ibagak kenkuana ti parmata ken dagiti bilin a naawatko.

“Nagtungpalak; nagsubliak iti amak iti talon, ket inulitko kenkuana ti amin a banag. Imbagana kaniak a naggapu daytoy iti Dios, ket imbagana a mapanak ken aramidek ti imbilin kaniak ti mensahero. Pimmanawak iti talon, ket napanak iti lugar nga imbaga ti mensahero a nakaidulinan dagiti pinanid; ket gapu iti kinalawag ti parmata a naited kaniak maipapan itoy, nailasinko a dagus ti lugar apaman a nakadanonak idia.

“Mainugot ti purok ti Manchester, probinsia ti Ontario, Nueva York, a yan ti turod a kalalainganna iti kadakkel, ken katayagan iti sangakaarrubaan. Iti akinlaud a paset daytoy a turod, iti saan nga adayo iti tuktok, iti pandag ti panakkelen a bato, adda dagiti pinanid, a naidulin iti kahon a bato. Napuskol daytoy a bato ken nagtimbukel a nagtimburog iti tengnga, ken naginduyas iti igidna, isu a makita ti akintengnga a pasetna a pimmissuol iti daga, ngem nagaburan iti daga ti aglawlaw nga igidna.

“Idi naikkatkon ti daga, nagsapulak iti barreta, nga insengngatko iti sirok ti igid ti bato, ket binasuelko babaen ti bassit a pigsak. Kimmitaak iti uneg, ket nakitak sadiay dagiti pinanid, ti Urim ken Tumim, ken ti kalasag, a kas nasao ti mensahero. Naaramid ti kahon a nayakan dagitoy iti napidipid a batbato a kasla semento. Adda iti lansad ti kahon ti dua a bato a naisunggangat iti kahon, ket naiparabaw kadagitoy dagiti pinanid ken dadduma pay a banag.

“Pinadasko nga iruar ida, ngem imparit ti mensahero, ket naibaga manen a di pay dimteng ti panawen a pannakairuarda, ket di pay mabalin, agingga a mapalabas ti uppata a tawen manipud iti dayta a panawen; ngem imbagana a rumbeng a mapanak iti dayta a lugar iti apagisu a makatawen manipud iti dayta a kanito, ket

agkitakami, ket rumbeng nga itultuloyko ti umay agingga iti panawen a mabalinen nga iruar dagiti pinanid.

“Ngarud, kas iti naibilin kaniak, tinawen a napanak, ket nasarak sadiay iti tunggal isasarungkarko ti isu met laeng a mensahero, ken immawatak iti panangiwanwan ken pannakaammo manipud kenkuana iti tunggal panagsaritami, a sidadayaw iti kayat ti Apo nga aramiden, ken no kasano ken no ania a wagas ti pannakaimaton ti pagarianna iti ud-udina nga aldaw.

* * * * *

“Dimteng ti panawen a pannakaala dagiti pinanid, ti Urim ken Tumim, ken ti kalasag. Iti maika-duapulo-ket-dua nga aldaw ti Septiembre, sangaribu-walo-gasut-ken-duapulo-ket-pito, nga ipapanko manen iti lugar a nakaidulinanda iti gibus ti sabali a tawen, inyawat ti sigud a nailangitan a mensahero babaen daytoy a paganetget: A siak ti rumbeng a mangaywan kadagitoy; a no baybay-ak ida, wenno gapu iti pannakaliwayko, maisinaak; ngem no usarek ti amin a kabaelak a mangaywan kadagitoy, agingga nga alaen ida ti mensahero, masapul a masalaknibanda.

“Naammuk ti gapuna idi agangay no apay a naipaganetget ti panangitalimengko kadakuada, ken no apay a kinuna ti mensahero a no naaramidkon ti nasken nga aramidek, alaennanto ida. Ta apaman laeng a naammuan ti kaaddada kaniak, adun ti napinget a mangagaw. Adu a panglakagan ti naaramat para iti dayta a gagem. Limmanlan ti pannakaparpargatko, ket nagtultuloy ti adu a nagpanggep a mangala kadagitoy manipud kaniak agingga iti mabalinen. Ngem babaen ti sirib ti Dios, nagtalinaedda a natalged kadagiti imak, agingga a natungpalko ti naikeddeng nga aramidek. Ket, babaen ti tulag, innala ida ti mensahero, inyawatko ida kenkuana; ket addada iti aywana agingga ita, iti maikadua nga aldaw ti Mayo, sangaribu-walo-gasut-ken-tallopulo-ket-walo.”

Para iti naan-anay a kasuratan, kitaen ti Joseph Smith—Pakasari-taan, iti Perlas a Kapatgan, ken *History of the Church of Jesus Christ of Latter-day Saints*, napagtitipon 1, dagiti kapitulo 1–6.

Immuna a naipablaak iti Ingles idi tawen 1830 a kas iti THE BOOK OF MORMON, ti kadaanan a kasuratan a nayeg ditoy daga, a kas timek dagiti tao nga agsasao manipud iti tapok, ken naipatarus iti agdama a pagsasao babaen ti sagut ken pannakabalin ti Dios kas ti panangsaksi babaen ti nailangitan a pammalubos.

ITI LIBRO NI MORMON

Nasagraduan a kasuratan dagiti umili iti nagkauna nga America ti Libro ni Mormon a naikitikit kadagiti pinanid a metal. Uppat a kita a pinanid a metal ti masarsarita iti daytoy a libro:

1. *Dagiti Pinanid ni Nephi*, a dua a kita: ti Babassit a Pinanid ken Dadakkel a Pinanid. Ad-adda a naipamaysa a maipaay ti immuna iti naespirituan a bamanag ken ti panangaskasaba ken panangisursuro dagiti propeta; iti naud-udi, kaaduanna ti sinakup dagiti nailubongan a pakasaritaan dagiti umili a naseknan (1 Nephi 9:2–4). Nupay kasta, manipud iti panawen ni Mosiah, nainayon met dagiti kangrunaan a naespirituan ken napateg a bamanag iti dadakkel a pinanid.
2. *Dagiti Pinanid ni Mormon*, a nanglaon iti inyababa ni Mormon a Dadakkel a Pinanid ni Nephi, nga addaan iti adu a kapanunotan. Nairaman pay kadagitoy a pinanid ti pannakaituloy ti pakasaritaan ti paspasamak babaen ken ni Mormon ken dagiti innayon ti anakna a ni Moroni.
3. *Dagiti Pinanid ni Ether*, a mangipakaammo iti pakasaritaan ti paspasamak dagiti tao ni Jared. Inyababa ni Moroni daytoy a kasuratan a nakailukonan ti bukodna a pampanunot ket pinagkaykaysana ti pakasaritaan dagiti pasamak babaen ti nagan a “Libro ni Ether.”
4. *Dagiti Pinanid a Gampang* nga inkuyog dagiti kailian ni Lehi manipud iti Jerusalem idi 600 s.c. a nanglaon iti “lima a libro ni Moises, . . . Ken kasta met ti kasuratan dagiti Hudio manipud idi punganay, . . . aingga iti panangrugi ti panagturay ni Sedekias, ari ti Judah; Ken kasta met dagiti padto dagiti nasantuan a propeta” (1 Nephi 5:11–13). Adu a paset ti sao manipud iti daytoy a pinanid, ti mangilawlawag iti maipapan ken ni Isaia ken dadduma a propeta ken saan a propeta iti Biblia, ti agparang iti Libro ni Mormon.

Sagudayen ti Libro ni Mormon ti sangapulok-ket-lima a kangrunaan a paset wenno pannakagudgudua, maammuan malaksid iti maysa, a kas libro, a napauluan ti tunggal maysa babaen ti nagan ti kangrunaan a nangisurat. Naipatarus ti umuna a paset (ti umuna nga innem a libro, nga agpatingga iti Omni) manipud kadagiti Babassit a Pinanid ni Nephi. Nailukon iti nagbaetan ti Libro ni Omni ken Mosiah ti Dagiti Balikas ni Mormon. Pagsilpuenna ti kasuratan a naikitikit iti Babassit a Pinanid ken iti inyababa ni Mormon a Dadakkel a Pinanid.

Ti kaatiddogan a paset, manipud iti Mosiah agingga iti Mormon, kapitulo 7, mairaman ti pannakaipatarus ti panangyababa ni Mormon kadagiti Dadakkel a Pinanid ni Nephi. Inkitikit ti anak ni Mormon a ni Moroni ti maudi a paset, manipud Mormon, kapitulo 8, agingga iti gibus ti pagbasaan, ket kalpasan ti panangileppasna iti kasuratan ti biag ti amana, ginupgopna ti kasuratan dagiti Jaredite (iti Libro ni Ether) ken kamaudiananna innayonna dagiti paset a maammuan a kas Libro ni Moroni.

Iti agarup nga uppat-a-gasut-ken-duapulo-ket-maysa a tawen kalpasan ti ipapatay ni Cristo (421 K.P.), sinerraan ni Moroni, ti maudi a Nephite a propeta ken mannurat ti paspasamak, ti nasantuan a kasuratan ket inlemmengna babaen iti Apo, a mairuato iti ud-udina nga aldaw, a kas iti impadto ti timek ti Dios manipud kadagiti propetana idi ugma. Idi sangaribu-walo-gasut-ken-duapulo-ket-tallo a tawen kalpasan ti ipapatay ni Cristo (1823 K.P.), sinarungkaran daytoy met laeng a Moroni, a nagungar a parsua, ni Propeta Joseph Smith ket inyawatna kenkuana dagiti nakitikitan a pinanid.

TI LIBRO NI MORMON

<i>Nagan</i>	<i>Panid</i>
Umuna a Libro ni Nephi	1
Maikadua a Libro ni Nephi	66
Libro ni Jacob	147
Libro ni Enos	170
Libro ni Jarom	174
Libro ni Omni	176
Dagiti Balikas ni Mormon	179
Libro ni Mosiah	182
Libro ni Alma	260
Libro ni Helaman	470
Maikatlo a Nephi	521
Maikapat a Nephi	594
Libro ni Mormon	599
Libro ni Ether	623
Libro ni Moroni	662

TI UMUNA A LIBRO NI NEPHI

TI PANAGTURAY KEN NAESPIRITUAN A PANAGSERBINA

Iti pakaammuan ni Lehi, ken ti asawana a ni Saria ken dagiti Luppatt a lallaki nga annakna, a mainaganaan, (manipud iti inau-na) Laman, Lemuel, Sam, ken Nephi. Patigmaanan ti Apo ni Lehi a pumanaw iti ili ti Jerusalem, gapu ta impadtona kadagiti umili ti maipapan kadagiti kinamanagbasolda ket gapu iti daytoy kayat-da a gudasen ti biagna. Umabot iti tallo nga aldaw ti panagdaliasatna iti langalang a kaduana ti kaamaanna. Kuyogen ni Nephi dagiti kabsatna ket agsublida iti ili ti Jerusalem tapno alaenda ti kasuratan dagiti Hudio. Dagiti pakaammuan iti panagsagabada. Alaenda dagiti annak a babbai ni Ismael tapno agbalinda nga assa-wada. Alaenda dagiti kaamaanda ket agturongda iti langalang. Dagiti panagitured ken panagsagabada iti langalang. Ti dalan ti panagdaliasatda. Madanonda dagiti dadakkel a danum. Sumalu-ngasing kenkuana dagiti kabsat ni Nephi. Tubngarenna ida ket mangaramid iti bapor. Nagananda ti lugar iti Bountiful. Ballasiwenda dagiti dadakkel a danum nga agturong iti naikari a daga, ken daduma pay. Babaen daytoy ti panangipakaammo ni Nephi; wenno iti sabali a panna, siak, ni Nephi, insuratko daytoy a kasuratan.

KAPITULO 1

Irugi ni Nephi ti kasuratan dagiti kailianna—Makita ni Lehi iti par-mata ti adigi nga apuy ken binasa-na manipud iti libro ti padto—Agdaydayaw iti Dios, ipadtona ti yaay ti Mesias, ken ipadtona ti pan-nakadadael ti Jerusalem—Pariga-ten dagiti Hudio. Agarup 600 s.c.

SIAK, ni “Nephi, nayanakak skadagiti ^bnaimbag a “nagan-nak, ket ngarud ^anaisuro kaniak ti amin a sursuro ti amak; ket

adu dagiti nakitak a “panagsa-gaba iti panaglabas dagiti al-dawko, nupay kasta, naikkanak iti dakkel a panagayat ti Apo iti amin nga aldawko; wen, naad-daan iti dakkel a pannakaammo iti kinaimbag ken ^fkinadatdatlag ti Dios, ngarud mangaramidak iti ^gkasuratan dagiti pasamak kadagiti aldawko.

2 Wen, aramidek ti kasura-tan iti “pagsasao ti amak, a pa-kabuklan ti sursuro dagiti Hu-dio ken ti pagsasao dagiti taga-Egipto.

[1 NEPHI]

1 1a PNK Nephi, Lalaki
nga Anak ni Lehi.
b Prov. 22:1.
c DkK 68:25, 28.
PNK Nagannak.

d Enos 1:1;

Mosiah 1:2–3.
PNK Mangisuro,
Mannursuro.

e PNK Kinarigat.

f PNK Kinadatdatlag

ti Dios.

g PNK Nasantuan
a Kasuratan.
2a Mosiah 1:2–4;
Morm. 9:32–33.

3 Ket ammok a "pudno ti kasuratan nga aramidek; ket aramidek iti imak; ket aramidek ba-baen ti pannakaammok.

4 Gapu ta napasamak iti "panangrugi ti tawen a panagturay ni ^bSedekias, ari ti Juda (nagnated ti amak, ni Lehi, iti "Jerusalem iti amin nga aldawna); ket iti dayta met laeng a tawen adu ti immay a "propeta, a nangipadto kadagiti tao a masapul nga agbabawida, wenno masapul a madadael ti dakkal a siudad ti "Jerusalem.

5 Ket iti kasta, napasamak a ti amak, ni "Lehi, iti panagtultuloy na a nagkararag iti Apo, wen, uray iti amin a ^bpusona, a mai-paay kadagiti kailianna.

6 Ket napasamak nga idi nagkararag iti Apo, adda nagparang a kasla "adigi nga apuy a nagdisso iti bato iti sangona; ket nakakita ken nakangngeg iti adu; ket gapu kadagiti banag a nakita ken nangngegna nagkintayeg ken nagtigerger iti kasta unay.

7 Ket napasamak a nagsubli iti balayna iti Jerusalem; ket inyidana iti kamana, gapu iti "kaad-da ti Espiritu kenkuana ken dagiti banag a nakitana.

8 Ket gapu iti kaad-da ti Espiritu kenkuana, inyagus ti "parmata, ket nakitana ti panaglukat ti ^blangit, ket impagarupna a nakitana ti Dios a situtugaw iti tronona, a linikmut ti saan a mabilang nga ummong dagiti anghel iti langa a panagkankanta ken panagdaydayaw iti Diosda.

9 Ket napasamak a nakakita iti Maysa a bumabbaba manipud iti let-ang ti langit, ket nakitana nga artapan ti "kinaraniagna ti kinaraniag ti init iti tengnga ti aldaw.

10 Ket nakakita pay ti "sanga-pulo-ket-dua a sumursurot kenkuana, ket artapan ti lawagda dagiti bituen iti law-ang.

11 Ket bimmaba ken nagtutrongda iti rabaw ti daga; ket immay ti immuna ket nagtakder iti sango ti amak, ket nangted iti "libro, ket imbilinna kenkuana a basaenna.

12 Ket napasamak nga idi basaenna, napno iti "Espiritu ti Apo.

13 Ket nagbasa, a kinunana: Asi pay, asi pay, ti Jerusalem, gapu ta nakitak dagiti "makarimon nga aramidmo! Wen, ket adu a banag ti binasa ti amak

3a 1 Ne. 14:30;
Mosiah 1:6;
Ether 5:1-3;
DkK 17:6.

4a PNK Panagsasaruno
dagiti Pasamak—
598 s.c.

b 2 Cro. 36:10;
Jer. 52:3-5;
Omni 1:15.

c 1 Cro. 9:3.

d 2 Ari 17:13-15;
2 Cro. 36:15-16;
Jer. 7:25-26.

PNK Propeta.
e Jer. 26:18;
2 Ne. 1:4;
Hel. 8:20.

5a PNK Lehi, Ama
ni Nephi.
b San. 5:16.

6a Ex. 13:21;
Hel. 5:24, 43;
DkK 29:12;
JS—P 1:16.

7a Dan. 10:8;
1 Ne. 17:47;
Moises 1:9-10;

JS—P 1:20.

8a 1 Ne. 5:4.
PNK Parmata.
b Eze. 1:1;

Ara. 7:55-56;
1 Ne. 11:14;
Hel. 5:45-49;
DkK 137:1.

9a JS—P 1:16-17.

10a PNK Apostol.

11a Eze. 2:9.

12a DkK 6:15.

13a 2 Ari 24:18-20;
2 Cro. 36:14.

maipapan iti ^bJerusalem—a masapul a madadael, ken dagiti umili idiay; adu ti masapul a mapukaw iti espada, ket adu ti ‘masapul a maibalud iti Babilonia.

14 Ket napasamak nga idi ti amak nakabasa ken nakakita iti adu ken nakaskasdaaw a banag, nangipukkaw iti adu a banag maipapan iti Apo; kas iti: Naindaklan ken datdatlag dagitoy aramidmo, O Apo Dios a Manakabalin amin! Tumukno iti langit ti tronom, ket adda iti amin nga agindeg iti daga ti pannakabalin, ken kinaimbag, ken kinamanangngaasim, ken, gapu ta manangngaasika, saanmo nga ipalubos a mapukaw dagiti “umay kenka!

15 Ket kastoy a panagsao ti panangdayaw ti amak iti Diosna; ta nagrag-o ti kararuana ket napno ti pusona, gapu kadagiti banag a nakitana, wen, dagitoy impakita ti Apo kenkuana.

16 Ket ita siak, ni Nephi, saan-ko nga aramiden ti naan-anay a pakaammuan kadagiti banag a naisurat ti amak, gapu ta adu ti naisuratna a banag a nakitana iti parmata ken iti tagainepna; ken adu met dagiti naisuratna a banag nga “impadtona ken imbagana kadagiti annakna, ket iti daytoy saanko nga aramiden ti naan-anay a pakaammuan.

17 Ngem mangaramidak iti pakaammuan ti mapaspasamak kadagiti aldawko. Adtoy, “yabak ti ^bkasuratan ti amak, kadagiti pinanid nga inaramid dagiti imak; gapu iti daytoy, kalpasan ti panangyababak iti kasuratan ti amak, mangaramidak iti pakaammuan ti bukodko a biag.

18 Gapuna, kayatko a maammuanyo, a kalpasan ti panangipakita ti Apo ti adu a nakaskasdaaw a banag iti amak, ni Lehi, wen, maipapan iti “pannakadael ti Jerusalem, adtoy napan kadagiti tao, ket rinugianna ti ^bnangipadto ken nangipalawag kadakuada maipapan kadagiti banag nga agpada a nakita ken nangngegna.

19 Ket napasamak nga “inuyuyaw dagiti Hudio gapu kadagiti banag a pinaneknekanna kadakuada; gapu ta pudno a pinaneknekanna ti kinadangkesda ken dagiti makarimon nga aramidna; ken pinaneknekanna a dagiti banag a nakita ken nangngegna, ken kasta met dagiti banag a nabasana iti libro, iparangarangda a silalawag ti yaay ti ^bMesias, ken ti panna-kasubbot ti lubong.

20 Ket kinapungtot dagiti Hudio idi nangngegda kenkuana dagitoy a banag; wen, kas met kadagiti propeta idi ugma, a “pinagtalawda, ken binato, ken

13b 2 Ari 23:27; 24:2;
Jer. 13:13–14;
2 Ne. 1:4.
c 2 Ari 20:17–18;
2 Ne. 25:10;
Omni 1:15.
14a Alma 5:33–36;
3 Ne. 9:14.

16a 1 Ne. 7:1.
17a 1 Ne. 9:2–5.
b 1 Ne. 6:1–3; 19:1–6;
2 Ne. 5:29–33;
Dkk 10:38–46.
18a 2 Ne. 25:9–10;
Dkk 5:20.
b PNK Padto,

Mamadto.
19a 2 Cro. 36:15–16;
Jer. 25:4;
1 Ne. 2:13; 7:14.
b PNK Mesias.
20a Hel. 13:24–26.

pinatayda; ken impangtada met ti biagna, tapno gudasenda. Ngem adtoy, siak, ni Nephi, ti mangipamatmat kadakayo a ti ^bpanangngaasi ti Apo adda kadagiti amin a pinilina, gapu iti pammatida, a nangpakired kadakuada agingga iti pannakabal in ti pannakayawatda.

KAPITULO 2

Ipan ni Lehi ti kaamaanna iti langalang nga abay ti Nalabaga a Baybay—Panawanda dagiti gamengda—Mangidaton iti sakripisio ni Lehi iti Apo ken isurona dagiti anakna a mangtungpal kadagiti bilin—Agdayamudom da Laman ken Lemuel a maibusor iti amada—Ag-tulnog ni Nephi ket napnuan pammati iti panagkararagna; makisao ti Apo kenkuana, ket isu ti mapili a mangidaulo kadagiti kakabsatna. Agarup 600 s.c.

KET adtoy, napasamak a naki-sao ti Apo iti amak, wen, uray pay iti tagainep, ket kinunana kenkuana: Nagasatka Lehi, gapu kadagiti banag nga inaramidmo; ken gapu ta napudnoka ket impalawagmo kadagiti tao dagiti banag nga imbilinko kenka, adtoy, panggepda a ^akettelen ti biagmo.

2 Ket napasamak a ^abinilin ti

Apo ti amak, uray iti ^btagainep, a masapul nga ^calaenna ti kaamaanna ket mapanda iti langalang.

3 Ket napasamak a ^anagtulnog kadagiti sao ti Apo, ket inaramidna ti imbilin ti Apo kenkuana.

4 Ket napasamak a napan iti langalang. Ket pinanawanna ti balayna, ken dagiti tinawidna a daga, ken ti balitokna, ken ti pirakna, ken dagiti napateg a banag kenkuana, ket awan ti intugotna, no saan laeng a ti kaamaanna, ken dagiti taraon, ken tolda, ket ^anagturongda iti langalang.

5 Ket bimmaba iti beddeng iti asideg ti igid ti Nalabaga a Baybay; ket nagdaliasat iti langalang iti beddeng nga as-asideg iti ^aNalabaga a Baybay; a kaduana ti kaamaanna, a buklen ti inak, ni Saria, ken dagiti inayuna a kakabsatko, da ^bLaman, Lemuel, ken Sam.

6 Ket napasamak nga idi nakadaliasat iti tallo nga aldaw iti langalang, impatakterna ti tolda na iti ^atanap iti abay ti agay-ayus a karayan.

7 Ket napasamak a nangipatakder iti ^aaltar a ^bbato, ken nangaramid iti datonna iti Apo, ken nangiruknoy iti ^cpanagya-man iti Apo a Diostayo.

20b Alma 34:38;

DkK 46:15.

PNK Kaasi,
Manangngaasi.

2 1a 1 Ne. 7:14.

2a 1 Ne. 5:8; 17:44.

^b PNK Tagtagainep.

^c Gen. 12:1;

2 Ne. 10:20;

Ether 1:42;

Abr. 2:3.

3a PNK Agtungpal,
Kinamanagtungpal,
Natulnog.

4a 1 Ne. 10:4; 19:8.

5a 1 Ne. 16:14;

DkK 17:1.

^b PNK Laman.

6a 1 Ne. 9:1.

7a Gen. 12:7-8;

Ex. 24:4;

Abr. 2:17.

^b Ex. 20:25;

Deut. 27:5-6.

^c PNK Agyaman,
Napnuan Yaman,
Panagya-man.

8 Ket napasamak a ninaganan-na ti karayan iti Laman, ket ngayus iti Nalabaga a Baybay; ket adda ti tanap iti beddeng nga asideg ti ngiwatna.

9 Ket idi naimatangan ti amak nga agayus ti danum ti karayan iti lukong ti Nalabaga a Baybay, imbagana ken ni Laman, a kinunana: O sapay koma ta sika ti agbalin a kas iti daytoy a karayan, nga agtultuloy a pagayusan ti ubbog ti amin a kinalinteg!

10 Ket imbagana met ken ni Lemuel: O sapay koma ta agbalinka a kas iti daytoy a tanap, a nakired ken natibker, ken saan a maisin iti panagtungpal kadagiti bilin ti Apo!

11 Ita kinunana daytoy gapu iti kinasukir da Laman ken Lemuel; gapu ta adtoy adu a banag ti "indaydayamudomda a maibusor iti ^bamada, agsipud ta 'managparmata a tao, ken isu ti nangilungalong iti iruruarda iti Jerusalem, tapno panawanda ti daga a tinawidda, ken ti balitokda, ken ti pirakda, ken dagiti napateg a banag kadakuada, tapno mapukawda laeng iti langalang. Ket kinunada nga inaramidna daytoy agsipud iti minamaag nga arapaap ti pusona.

12 Ket nagdayamudom da Laman ken Lemuel, nga in-inauna, iti maibusor iti amada. Ket nagdayamudomda gapu ta saanda

nga "ammo ti pannakilangen ti Dios a namarsua kadakuada.

13 Ken awan ti pammatida a mabalin a "madadael ti Jerusalem, dayta naindaklan a ciudad, a kas nasao dagiti propeta. Ket mayarigda kadagiti Hudio nga adda iti Jerusalem, a nangpanggep a mangkettel iti biag ti amak.

14 Ket napasamak a nagsao ti amak kadakuada iti tanap ti Lemuel, nga addaan iti "pannakabalin, gapu ta napnuan iti Espiritu, agingga a ^bnagarigeng-genda iti sangona. Ket imbagana kadakuada, a saanda a padasen ti agsao iti maibusor kenkuana; gapuna, nagtungpalda kas iti bilinna.

15 Ket nagnaed ti amak iti tolda.

16 Ket napasamak a siak, ni Nephi, gapu ta ubingak unay, nupay dakkel ti pammagik, ken addaan iti nasged a tarigagay a mangammo kadagiti "kinadatdatlag ti Dios, gapuna, imma-wagak iti Apo; ket adtoy ^bsinarungkarannak, ket 'pinaluknengna ti pusok a ^dnamatiak iti amin nga insawang ti 'amak; gapuna, saanak a simmuppiat kenkuana a kas kadagiti kakabsatko.

17 Ket nakisaoak ken ni Sam, a nangipakaammo kenkuana kadagiti banag nga imparangarang ti Apo kaniak babaen ti Nasantuan nga Espiritu. Ket napasamak a namati iti saok.

11a 1 Ne. 17:17.

PNK Agdayamudom.

b Prov. 20:20.

c 1 Ne. 5:2-4.

12a Moises 4:6.

13a Jer. 13:14; 1 Ne. 1:13.

14a PNK Bileg.

b 1 Ne. 17:45.

16a PNK Kinadatdatlag ti Dios.

b Sal. 8:4; Alma 17:10;

DkK 5:16.

PNK Palting.

c 1 Ari 18:37;

Alma 5:7.

d 1 Ne. 11:5.

e PNK Ama, Matay nga; Propeta.

18 Ngem, adtoy, saan a dim-ngeg da Laman ken Lemuel kadagiti saok; ket “naglidayak gapu iti kinatangken dagiti puso, isu nga inkararagak ida iti Apo.

19 Ket napasamak a nakisarita kaniak ti Apo, a kinunana: Nagasatka, Nephi, gapu iti “pammatim, ta sinaraknak a sireregta, nga addaan iti napakumbaba a puso.

20 Ket agsipud ta tungtung-palem dagiti bilinko, “rumang-aykanto, ken maiturongkanto iti ^bnaikari a daga; wen, uray iti daga nga insaganak nga agpaay kenka; wen, iti daga a napili kadagiti amin a daga.

21 Ket gapu ta sumuppiatto kenka dagiti kabsatmo, “mailak-siddanto iti imatang ti Apo.

22 Ket gapu ta sika ti magnagtungpal kadagiti bilinko, sika ti agbalin nga “agturay ken mangisuro kadagiti kabsatmo.

23 Ket adtoy, iti dayta nga aldaw nga isusuppiatda kaniak, “ilunodkonto ida uray iti nasakit a lunod, ket awanto ti bilegda kadagiti bukelmo malaksid no suppiatendakto met.

24 Ket no suppiatendakto, isudanto ti “saplit kadagiti bukelmo, a ^bmangkibur kadakuada iti wagas a nakallalagip.

KAPITULO 3

Agsubli dagiti lallaki nga annak ni Lehi idiaay Jerusalem a manggunod iti pinanid a gambang—Saan a kayat ni Laban nga ited dagiti pinanid—Bagbagaan ken ay-aywen ni Nephi dagiti kabsatna—Taka-wen ni Laban dagiti gamengda ken panggepenna a papatayen ida—Dangran da Laman ken Lemuel da Nephi ken Sam ngem babalawen ida ti maysa nga anghel. Agarup 600–592 s.c.

KET napasamak a siak, ni Nephi, kalpasan ti pannakisarsaritak iti Apo, nagsubliak iti tolda ti amak.

2 Ket napasamak a nakisarita kaniak, a kinunana: Adtoy “nag-tagainepak ket iti tagainepko, imbaga kaniak ti Apo a bilinenka ken dagiti kabsatmo nga agsubli idiaay Jerusalem.

3 Ket adtoy, adda ken ni Laban ti kasuratan maipapan kadagiti Hudio ken kasta met ti “puon dagiti ammak, ket naikitikitda kadagiti pinanid a gambang.

4 Gapuna, imbilin kaniak ti Apo a mapankayo nga agkakabsat iti balay ni Laban, ket birokenyo dagiti kasuratan, ken itugotyo ida ditoy langalang.

5 Ket ita, adtoy agdaydayamudom dagiti kabsatmo, a kunku-

18a Alma 31:24;

3 Ne. 7:16.

19a 1 Ne. 7:12; 15:11.

20a Jos. 1:7;

1 Ne. 4:14;

Mosiah 1:7.

^b Deut. 33:13–16;

1 Ne. 5:5; 7:13;

Moises 7:17–18.

PNK Naikari a Daga.

21a 2 Ne. 5:20–24;

Alma 9:13–15; 38:1.

22a Gen. 37:8–11;

1 Ne. 3:29.

23a Deut. 11:28;

1 Ne. 12:22–23;

DkK 41:1.

24a Jos. 23:13;

Uk. 2:22–23.

^b 2 Ne. 5:25.

3 2a PNK Tagtagainep.

3a 1 Ne. 5:14.

nada a narigat a banag ti ipaaramidko kadakuada; ngem adtoy saan a siak ti agpaaramid kadakuada, ngem isu ti bilin ti Apo.

6 Gapuna a mapanka, anakko, ayonannaka ti Apo, agsipud ta “saanka a nagdayamudom.

7 Ket napasamak a siak, ni Nephi, kinunak iti amak: “mapanak ket aramidek dagiti banag nga imbilin ti Apo, ta ammok a saan nga ited ti Apo ti ^bbilin kadagiti annak ti tao, malaksid no ‘naisagananan ti wagas nga agpaay kadakuada a mangtungpal kadagiti banag nga imbilinna.

8 Ket napasamak a naragsakan unay ti amak idi nangngegna dagitoy a balikas, agsipud ta ammona a siak ti binendisionan ti Apo.

9 Ket siak, ni Nephi, linasatmi kadagiti kabsatko ti langalang, inkuyogmi dagiti toldami, a mapan iti daga ti Jerusalem.

10 Ket napasamak nga idi nakadanonkami iti daga ti Jerusalem, nagiinnumankami, siak ken dagiti kabsatko.

11 Ket “nagbibinnunotankami—tapno maikeddeng no siasino kadakami ti mapan iti balay ni Laban. Ket napasamak a ni Laman ti napili; ket napan ni Laman iti balay ni Laban, ket nakisao kenkuana bayat ti panagtugtugawna iti balayna.

12 Ket kinalikagumanna nga alaen ken ni Laban dagiti kasu-

ratan a naikitikit kadagiti pina-nid a gambang, a naglaon iti kasuratan maipapan iti “puon ti amak.

13 Ket adtoy, napasamak a nagpungtot ni Laban, ket binugtakna; ket saanna nga impalubos a maala ti kasuratan. Gapuna, kinunana kenkuana: Adtoy maysaka a mannanakaw, ket patayenka.

14 Ngem nagtaray ni Laman, ket nasaritana kadakami dagiti banag nga inaramid ni Laban. Ket nagladingitkami, ket kayaten dagiti kabsatko ti agsubli iti amak iti langalang.

15 Ngem adtoy a kinunak kadakuada: Agingga a sibibiag ti Apo, ken sibibiagtayo, nasken a saantayo nga agsubli iti amatayo iti langalang agingga a matungpaltayo ti imbilin ti Apo kadatayo.

16 Gapuna, masapul nga agtulnogyayo a mangtungpal kadagiti bilin ti Apo; ngarud nasken a mapantayo iti daga a “tinawid ti amatayo, ta adtoy imbatina idiay ti balitok ken pirak, ken amin a kita ti kinabaknang. Ket naaramidna amin dagitoy gapu kadagiti ^bbilin ti Apo.

17 Agsipud ta ammona a masapul a “madadael ti Jerusalem, gapu iti kinadangkes dagiti tao.

18 Ta adtoy, “saanda a namati kadagiti balikas dagiti propeta. Gapuna, no agnaed ti amak iti

6a PNK Panangkanunong kadagiti Dadaulo ti Simbaan.

7a 1 Sam. 17:32;
1 Ari 17:11–15.
PNK Pammati;
Agtungpal, Kina-

managtungpal,
Natulnog.

b PNK Bilin ti
Dios, Dagiti.

c Gen. 18:14; Fil. 4:13;
1 Ne. 17:3, 50;
DkK 5:34.

11a Neh. 10:34; Ara. 1:26.

12a 1 Ne. 3:3; 5:14.

16a 1 Ne. 2:4.

b 1 Ne. 2:2; 4:34.

17a 2 Cro. 36:16–20;

Jer. 39:1–9; 1 Ne. 1:13.

18a PNK Yaalsa.

dayta a daga kalpasan ti ^bnaibilin nga ipapanawna adtoy, mapukawto met. Gapuna, masapul a pumanaw iti dayta a daga.

19 Ket adtoy, panunot ti Dios a masapul nga alaenmi dagitoy a “kasuratan, tapno mataginyayonmi nga agpaay kadagiti annakmi ti pagsasao dagiti ammami;

20 Ken kasta met a tapno “mataginyayonmi kadakuada dagiti balikas a nagaon iti ngiwat dagiti amin a nasantuan a propeyta, a naited kadakuada babaen ti Espiritu ken pannakabalin ti Dios, manipud iti panangrugi ti lubong, uray pay kadagitoy a panawen.

21 Ket napasamak a naallukoyko dagiti kabsatko nga agtungpal a sipupudno kadagiti bilin ti Dios babaen ti kastoy a wagas ti pannakisarita.

22 Ket napasamak a napankami iti daga a tawidmi, ket pinagtitiaponmi dagiti “balitokmi, ken dagiti pirakmi, ken dagiti gamengmi.

23 Ket kalpasan a napagtitiaponmi dagitoy, napankami manen iti balay ni Laban.

24 Ket napasamak a napankami ken ni Laban, ket tinarigagayanmi nga itedna kadakami dagiti kasuratan a naikitikit kadagiti “pinanid a gambang, ta isukatmi dagiti balitokmi, ken dagiti pirakmi, ken amin a gamengmi.

25 Ket napasamak nga idi nakita ni Laban dagiti gamengmi, a nalabes ti kaaduna, “naggartem iti kasta unay ket pinaruarnakami ket imbaonna dagiti adipenna a mangpatay kadakami, tapno maalana dagiti gamengmi.

26 Ket napasamak a tinarayanmi dagiti babaonen ni Laban, ket kapilitan a pinanawanmi dagiti gamengmi, ket nagtinagda kadagiti ima ni Laban.

27 Ket napasamak a nagtaraykami iti langalang, ket saandakami a nakamakam dagiti adipen ni Laban, gapu ta naglemmengkami iti rukib ti bato.

28 Ket napasamak a kinaguranak ni Laman, ken kasta met ti amak; ket kasta met ni Lemuel, agsipud ta dimngeg kadagiti sasao ni Laman. Gapuna “pinagsasawandakami da Laman ken Lemuel, nga ininaudi a kakabsatda a lallaki, ket sinaplitdakami pay iti panaplit.

29 Ket napasamak a bayat ti panangsaplitda kadakami, adtoy, immay ti “anghel ti Apo ket nagtakder iti sanguananda, ket kinunana: Apay a saplitenyo ti inaudi a kabsatyo iti panaplit? Diyo, aya, ammo a ti Apo ti nangpili kenkuana a ^bmangiturray kadakayo, ket gapu daytoy iti basbasolyo? Adtoy, mapan kayonto manen idiaay Jerusalem, ket ti Apo ti mangyawat ken ni Laban kadakayo.

18b 1 Ne. 16:8.

19a Omni 1:17;

Mosiah 1:2–6.

20a PNK Nasantuan
a Kasuratan—

Dagiti maitalimeng
a nasantuan a
kasuratan.

22a 1 Ne. 2:4.

24a 1 Ne. 3:3.

25a PNK Agum.

28a 1 Ne. 17:17–18.

29a 1 Ne. 4:3; 7:10.

PNK Anghel, Dagiti.
b 1 Ne. 2:22.

30 Ket kalpasan ti pannakisao ti “anghel kadakami, pimmanawen.

31 Ket kalpasan ti ipapanaw ti anghel, nangrugi manen a “nag-dayamudom da Laman ken Lemuel, a kunkunada: Kasano a mabalin a yawat ti Apo ni Laban iti imatayo? Adtoy, nabileg a tao, ken kabaellanna ti mang-bilin iti limapulona, wen, mabalina met ti pumatay iti limapulona; ket apay ketdin a dina maaramid kadatayo?

KAPITULO 4

Patayen ni Nephi ni Laban babaen ti bilin ti Apo sananto alaen dagiti pinanid a gambang babaen ti nainsiriban a pamuspusan—Kaykayat ni Zoram ti maitipon iti kamaan ni Lehi iti langalang. Agarup 600–592 s.c.

KET napasamak a nakisaritaak kadagiti kabsatko, ket kinunak: Mapantayo manen idia Jerusalema, ket “napudnotayo koma nga agtungpal kadagiti bilin ti Apo; ta adtoy makitayo a narturturay ti Apo ngem iti amin ditoy daga, ngarud apay a saan a ^bnabilbileg ngem ni Laban ken dagiti limapulona, wen, wenno uray pay kadagiti pinullo a rinibribuna?

2 Mapantayo ngarud; “agpapiagsatayo a kas ken ni ^bMoises; gapu ta pudno a nakisao iti Na-

labaga a “Baybay ket ginudua da daytoy a nakalawlaw, ket bimmallasiw dagiti ammatayo, manipud iti pannakabalud, nga agtutrong iti namaga a daga, ket simmurot dagiti buyot ti Faron ket nalmesda iti Nalabaga a Baybay.

3 Ita adtoy ammoyo a pudno daytoy; ket ammoyo met a nakisao ti “anghel kadakayo; gapuna agduaduakayo kadi? Intayon; kabaellannatayo nga isalakan ti Apo, uray pay dagiti ammatayo, ken ti panagdadael ken ni Laban, a kas kadagiti taga-Egipto.

4 Ita idi naisawangko dagitoy a balikas, nagpungtotda pay laeng, ket nagdaydayamudomda pay laeng; ngem nupay kasta simmurotda kaniak agingga iti ruar ti inaladan ti Jerusalem.

5 Ket dimteng ti rabii; ket imbilinko a masapul nga aglemmengda iti ruar ti inaladan. Ket idi makapaglemmengdan, siak, ni Nephi, nagar-arudokak a napan iti siudad ket nagtarusak iti balay ni Laban.

6 Ket “imbagnosnak ti Espiritu, ta diak ^bammo idi damo dagiti banag a rumbeng nga aramidek.

7 Nupay kasta nagtuloyak, ket iti yaasidegko iti balay ni Laban, nakakitaak iti tao a nadalupo iti daga iti sangok gapu iti bartekna.

8 Ket idi makaasidegak kenkuana, nailasinko nga isu ni Laban.

30a 1 Ne. 16:38.

31a PNK Agdayamudom.

4 1a PNK Tured, Natured; Pammati.

b 1 Ne. 7:11–12.

2a Deut. 11:8.

b PNK Moises.

c Ex. 14:21;

1 Ne. 17:26;

Mosiah 7:19.

3a 1 Ne. 3:29–31; 7:10.

6a PNK Espiritu Santo;

Pammaregta,

Paregtaen.

b Heb. 11:8.

9 Ket nakitak ti “espadana, ket inasutko iti baina; ket puro a balitok ti putanna, ket naka-pulpulido ti pannakaaramidna, ket naaramid iti kapatgan a landok ti tademna.

10 Ket napasamak nga “im-paganetget kaniak ti Espiritu a mangpatay ken ni Laban; ngem kinunak iti pusok: Diak pay pulos napadasan ti nangpadara iti tao. Ket napasanutak ta agtu-kiadak koma a mangpatay kenkuana.

11 Ket kinuna manen kaniak ti Espiritu: Adtoy, inyawat ti “Apo kadagita imam. Wen, ket ammok met nga isu ti nagpanggep a mangkettel iti biagko; wen, ket saan a dimngeg kadagiti bilin ti Apo; ket isu met ti ^bnangala kadagiti gamengmi.

12 Ket napasamak a kinuna manen kaniak ti Espiritu: Patayem, gapu ta ti Apo ti nangyawat kenkuana kadagita imam;

13 Adtoy ti Apo “patayenna dagiti ^bnadangkes tapno maaramid dagiti nalinteg a panggepna. “Nasaysayaat a mapukaw ti maysa a tao ngem ti bumassit ken maungaw ti pagilian gapu iti panagduadua iti pammati.

14 Ket ita, idi siak, ni Nephi, nangngegko dagitoy a balikas, nalagipko dagiti imbaga ti Apo kaniak iti langalang, a kinunana: “No la ketdi salimetmetan

dagiti bukelmo dagiti ^bbilinko, “rumang-aydanto iti naikari a ^adaga.

15 Wen, ket napanunotko met a saanda a matungpal dagiti bilin ti Apo babaen ti linteg ni Moises, malaksid no adda kadakuada ti linteg.

16 Ket ammok met a naikitikit ti “paglintegan kadagiti pinanid a gambang.

17 Ket manen, ammok nga inyawat ti Apo ni Laban kaniak tapno maalak dagiti kasuratan a kas mayannatup kadagiti bilinna.

18 Ngarud tinungpalko ti timek ti Espiritu, ket pinungotko ti buok ni Laban ket pinutolko ti ulona babaen ti “espadana.

19 Ket kalpasanna, innalak dagiti pagan-anay ni Laban ket inyusongko ida; wen, isu amin; ket imbarikesko ti kalasagna.

20 Ket kalpasan ti panangaramidko iti daytoy, nagtutrongak iti pagiduldulinan ni Laban iti gamengna. Ket iti ipapanko iti pagiduldulinan ni Laban iti gamengna, adtoy, nakitak ti “adipen ni Laban nga akin-iggem iti tulbek ti pagidulinan iti gameng. Ket imbilinko kenkuana iti timek ni Laban, a masapul a kumuyog kaniak iti yan ti gameng.

21 Ket impagarupna a siak ti apona, a ni Laban, gapu ta naki-

9a 2 Ne. 5:14; DkK 17:1.

10a Alma 14:11.

11a 1 Sam. 17:41–49.

b 1 Ne. 3:26.

13a 1 Ne. 17:33–38;

DkK 98:31–32.

b PNK Nadangkes,

Kinadangkes.

c Alma 30:47.

14a Omni 1:6;

Mosiah 2:22;

Ether 2:7–12.

b PNK Bilin ti

Dios, Dagiti.

c 1 Ne. 2:20.

d 1 Ne. 17:13–14;

Jacob 2:12.

16a PNK Paglintegan ni Moises.

18a 1 Sam. 17:51.

20a 2 Ne. 1:30.

tana ti kawes ken kasta met ti espada nga imbarikesko.

22 Ket nakisarita kaniak maipapan kadagiti panglakayen dagiti Hudio, ta ammona a nakikuyog kadakuada ti apona, ni Laban, iti dayta a rabii.

23 Ket nakisaritaak kenkuana a kasla siak ni Laban.

24 Ket imbagak met kenkuana a masapul nga ipanko dagiti nakitikitan, nga adda kadagiti “pinanid a gambang, kadagiti inauna a kakabsatko, nga adda iti ruar ti alad.

25 Ket imbilinko kenkuana a masapul a sumurot kaniak.

26 Ket impagarupna a makisarsaritaak gapu iti kakabsat iti simbaan, ken impagarupna a pudno a siak ni Laban a napatayko, gapuna a simmurot kaniak.

27 Ket namin-adu nga imbagana kaniak ti maipanggep kadagiti panglakayen dagiti Hudio, bayat ti papanko kadagiti kabsatko, nga adda iti ruar ti alad.

28 Ket napasamak nga idi nakitanak ni Laman, nalabes ti panagbutengna, kasta met da Lemuel ken Sam. Ket intarayandak; gapu ta impagarupda a siak ni Laban, ket napataynak, ket kayatna met a patayen ida.

29 Ket napasamak nga inawagak ida, ket dimngegda kaniak; ket nagsardengda a timmaray.

30 Ket napasamak a nagtigerger ti adipen ni Laban idi nakitana dagiti kabsatko, ket itara-

yannak koman ta agsubli iti siudad ti Jerusalem.

31 Ket ita siak, ni Nephi, agsi-pud ta dakkel ti pammagik, ken nasagudayan iti “pigma manipud iti Apo, tiniliwko ti adipen ni Laban, tapno saan a makataray.

32 Ket napasamak a nakisaritaak kenkuana, a no mamati iti ibagak, a kas iti kaadda ti Apo, ken kas iti kaaddak, dimi gudasen ti biagna.

33 Ket nakisaritaak kenkuana, a napnuan “sapata, a saan a rumbeng nga agbuteng; ta tao a nasken a mawayawayaan a kas kadakami no sumurot kadakami iti langalang.

34 Ket imbagak pay kenkuana, a kinunak: Pudno a “binilinnakami ti Apo a mangaramid iti daytoy a banag; ket saankami kadi nga agregta a mangtungpal kadagiti bilin ti Apo? Ngarud, no sumurotka iti langalang a yan ti amak addanto lugarmo iti sidongmi.

35 Ket napasamak a naaddaan ni “Zoram iti tured babaen dagiti balikas nga inyebkasko. Ita, Zoram ti nagan ti adipen; ket nagkari a sumurot iti langalang a yan ti amami. Wen, ket nagsapata met a makipagnaed kadakami manipud iti dayta a kanito.

36 Ita siaayatkami a makipagnaed ni Zoram kadakami, tapno saan a maammuan dagiti Hudio ti maipapan iti ipapanmi iti langalang, amangan no sumurotda ket dangrandakami.

24a 1 Ne. 3:12, 19–24;
5:10–22.

31a Mosiah 9:17;
Alma 56:56.

33a PNK Sapata.
34a 1 Ne. 2:2; 3:16.
35a 1 Ne. 16:7;
2 Ne. 5:5–6.

PNK Zoram,
Zoramite.

37 Ket napasamak nga idi “nag-sapata ni Zoram kadakami awa-
nen ti rumbeng a pagbutngan-
mi maipapan kenkuana.

38 Ket napasamak nga innala-
mi dagiti pinanid a gambang
ken ti adipen, ni Laban, ket na-
pankami iti langalang, ket nag-
daliasatkami a nagtutrong iti tol-
da ti amami.

KAPITULO 5

*Agreklamo ni Saria a maibusor ken
ni Lehi—Agapadpadada a marag-
sakan iti panagsubli dagiti annak-
da a lallaki—Nagidatonda—Lina-
on dagiti pinanid a gambang dagiti
surat ni Moises ken dagiti propeta
—Paneknekan dagiti pinanid a
naggapu ni Lehi iti kaputotan ni
Jose—Ipadto ni Lehi ti maipapan
iti bukeln a ken ti pannakatagi-
nayan dagiti pinanid. Agarup 600–
592 s.c.*

KET napasamak a kalpasan
ti isasangpetmi iti langalang a
yan ti amami, adtoy, napnuan
iti ragsak, kasta met ti inak, a ni
“Saria, ta pudno a nagladingit
gapu kadakami.

2 Agsipud ta impagarupna a
nataykamin iti langalang; ket
dinayengdenganna met ti amak,
nga imbagana kenkuana a ma-
nagparmata a tao; a kinunana:
Adtoy, sika ti nangyadayo kada-
kami manipud iti tinawidtayo a
daga, ket awanen dagiti annak-
ko, ket mataytayo iti langalang.

3 Ket kastoy ti indayengdeng
ti inak iti amak.

4 Ket napasamak a nakisarita
ti amak kenkuana, a kinunana:
Ammok a “managparmataak a
tao; ta no saanko a nakita dagiti
banag ti Dios iti ^bparmata saan-
ko koma a naammuan ti kinaim-
bag ti Dios, ngem naganak ko-
ma idiay Jerusalem, ket natayak
a kas kadagiti kabsatko.

5 Ngem adtoy, nagun-odko ti
“naikari a daga, ket kadagitoy
a banag agragsakak; wen, ken
^bammok nga isalakan ti Apo da-
giti annakko manipud iti ima ni
Laban, ket itugotyo manen ida
kadatayo ditoy langalang.

6 Ket kastoy ti panangliwliwa
ti amak, a ni Lehi, iti inak, a ni
Saria, maipapan kadakami, ba-
yat ti panagdaliasatmi iti langa-
lang nga agtutrong iti daga ti
Jerusalem, tapno gun-odenmi
ti kasuratan dagiti Hudio.

7 Ket idi nagsublikami iti tolda
ti amak, adtoy, naan-anay ti rag-
sakda, ket naliwliwa ti inak.

8 Ket nagsao, a kinunana:
Ammok itan a sitatalged a “bi-
nilin ti Apo ti asawak nga agtu-
rong iti langalang; wen, ken
ammok met a sitatalged nga
inaywanan ti Apo dagiti an-
nakko a lallaki, ket insalakan-
na ida manipud kadagiti ima ni
Laban, ken inikkanna ida iti
pannakabalin tapno ^bmatung-
palda dagiti banag nga imbilin
ti Apo kadakuada. Ket kastoy
ti panagsaritana.

37a Jos. 9:1–21; Ecl. 5:4.
PNK Sapata.
5 1a PNK Saria.
4a 1 Ne. 2:11.

b 1 Ne. 1:8–13.
PNK Parmata.
5a 1 Ne. 2:20;
18:8, 22–23.

PNK Naikari a Daga.
b PNK Pammati.
8a 1 Ne. 2:2.
b 1 Ne. 3:7.

9 Ket napasamak a nalaus ti ragsakda, ket nangtedda iti “sak-ripisio ken napuoran a daton iti Apo; ket ^bnagyamanda iti Dios ti Israel.

10 Ket kalpasanna, innala ti amak a ni Lehi ti kasuratan a naitikit kadagiti “pinanid a gambang, ket inamirisna ida manipud iti rugi.

11 Ket naduktalanna a linaonda dagiti lima a “libro ni Moises, a nangted iti pakaammuan iti pannakaparsua ti lubong, ken kasta met kada Adan ken Eva, nga immuna a nagannak kada-tayo;

12 Ken kasta met ti “kasuratan dagiti Hudio manipud idi punganay, agingga iti panangrugi ti panagturay ni Sedekias nga ari ti Juda;

13 Ken kasta met dagiti padto dagiti nasantuan a propeta, manipud idi punganay, agingga iti panangrugi ti panagturay ni “Sedekias; ken kasta met dagiti adu a padto a nagaon iti ngiwat ni ^bJeremias.

14 Ket napasamak a nasarakan met ti amak, ni Lehi, kadagiti “pinanid a gambang ti puon dagiti ammana; ket iti kasta naammuan a kapupuonna ni Jose; wen, uray ni ^bJose nga anak

ni “Jacob, a “nailako iti Egipto, ken “naisalakan babaen iti ima ti Apo, tapno isu ti mangispal iti amana, a ni Jacob, ken dagiti amin a kabbalayna manipud iti bisin.

15 Ket “nayadayoda iti panakaadipen ken nagtalawda iti daga ti Egipto, babaen met laeng iti dayta a Dios a nangisalakan kadakuada.

16 Ket kastoy ti pannakasarak ti amak, ni Lehi, iti puon dagiti ammana. Ken kasta met a kapupuon ni Laban ken ni “Jose, gapuna isuda nga agama ti nangidulin kadagiti kasuratan.

17 Ket idin ta nakita ti amak amin dagitoy a banag, nalapunos iti Espiritu, ket rinugianna ti nagipadto maipapan iti bukeln—

18 A masapul a maipakaammo dagitoy a pinanid a gambang iti amin a pagilian, kakabsat, pag-sasao, ken tattao iti bukeln.

19 Gapuna, kinunana a saan koma a “mapukaw dagitoy pinanid a gambang; ken saanto a palidemen ida ti panawen. Ket adu ti impadtona maipapan iti bukeln.

20 Ket napasamak a tungtung-palenmi nga agama agingga ita dagiti bilin ti Apo kadakami.

9a Mosiah 2:3;
3 Ne. 9:19–20.
PNK Paglintegan
ni Moises.

b PNK Agyaman,
Napnuan Yaman,
Panagyaman.

10a 1 Ne. 4:24, 38; 13:23.
PNK Gambang
a Pinanid.

11a 1 Ne. 19:23.
PNK Lima a Libro.

12a 1 Cro. 9:1.
PNK Nasantuan
a Kasuratan.

13a 2 Ari 24:18; Jer. 37:1.
b Es. 1:1; Jer. 36:17–32;
1 Ne. 7:14;
Hel. 8:20.

14a 1 Ne. 3:3, 12.
PNK Gambang
a Pinanid.

b 2 Ne. 3:4; Alma 10:3.
PNK Jose, Lalaki

nga Anak ni Jacob.
c PNK Jacob, Lalaki
nga Anak ni Isaac.
d Gen. 37:29–36.

e Gen. 45:4–5.
15a Ex. 13:17–18;
Amos 3:1–2;
1 Ne. 17:23–31;
DKK 103:16–18;
136:22.

16a 1 Ne. 6:2.
19a Alma 37:4–5.

21 Ket nagun-odmi dagiti kasuratan nga imbilin ti Apo kadakami, ket inamirismi ida ket naammuanni a makaay-ayoda; wen, “napateg unay dagitoy kadakami, gapu ta ^bmataginayonmi dagiti bilin ti Apo nga agpaay kadagitoy annakmi.

22 Gapuna, nakem ti Apo a masapul nga itugotmi ida, bayat ti panagdaliasatmi iti langalang nga agturong iti naikari a daga.

KAPITULO 6

Isurat ni Nephi dagiti banag a maipapan iti Dios—Panggep ni Nephi nga allukoyen dagiti tao a sumurot iti Dios ni Abraham ket maisalakanda. Agarup 600–592 s.c.

KET ita siak, ni Nephi, saanko nga ited ti puon ti amak iti “daytoy a paset ti kasuratak; wenno iti uray ania a kanito kadagitoy ^bpinanid nga isursuratko; gapu ta naited iti kasuratan nga indulin ti “amak; gapuna a saanko nga isurat iti daytoy nga aramid.

2 Ta umanayen nga ibagak a naggapukami iti kapupupon ni “Jose.

3 Ket awan aniamanna kaniak a diak maipamaysa nga ited ti amin a pakaammuan dagiti banag iti amak, ta saanda a mabalin a maisurat kadagitoy a “pinanid, ta kayatko a pangisuratan

dagitoy kadagitoy banag maipapan iti Dios.

4 Ta ti naan-anay a panggepko ket ti “mangallukoy koma kadagitoy tao nga ^bumasideg iti Dios ni Abraham, ken iti Dios ni Isaac, ken iti Dios ni Jacob, ket maisalakanda.

5 Gapuna, a diak insurat dagiti banag a “makaay-ayo iti lubong, ngem dagiti ketdi banag a makaay-ayo iti Dios ken dagiti saan a nailubongan.

6 Gapuna, a mangtedakto iti bilin kadagitoy bukelko, ta saandanto a suratan dagitoy a pinanid kadagitoy banag nga awan pateгна kadagitoy annak ti tao.

KAPITULO 7

Agsубли dagiti lallaki nga annak ni Lehi iti Jerusalem ket awisenda ni Ismael ken ti kameng ti kaamaanna a sumurot iti panagdaliasatda—Sumuppiat da Laman ken dagiti dadduma—Allukoyen ni Nephi dagiti kabsatna nga agtalek iti Apo—Punguenda iti tali ken panggependa a patayen—Maruk-atan babaen iti pannakabalin ti pammati—Dumawat dagiti kabsatna iti pammakawan—Mangyawat da Lehi ken dagiti kaduana iti sakripisio ken napuoran a daton. Agarup 600–592 s.c.

KET ita kayatko a maammuanyo nga insardeng ti amak, a ni Lehi,

21a PNK Nasantuan a Kasuratan—Pateg dagiti nasantuan a kasuratan.
b 2 Ne. 25:26.
6 1a 2 Ne. 4:14–15.

b 1 Ne. 9:2.
c 1 Ne. 1:16–17; 19:1–6.
2a 1 Ne. 5:14–16.
3a Jacob 7:27;
Jarom 1:2, 14;

Omni 1:30.
4a Jn. 20:30–31. Kitaen ti panid ti paulo ti Libro ni Mormon.
b 2 Ne. 9:41, 45, 51.
5a 1 Tes. 2:4; DBM 1:4.

ti “agipadto maipapan kadagiti bukeln, ket napasamak a nakisao manen kenkuana ti Apo, a kunas a saan a maiparbeng nga agsulsulo, ni Lehi, a mangipan iti kaamaanna iti langalang; ngem ketdi mangala dagiti annakna a lallaki kadagiti ^bannak a babbai nga ^casawaenda, tapno isuda ti mangpaadu iti bukel para iti Apo iti naikari a daga.

2 Ket napasamak nga “imbilin ti Apo kenkuana a siak, ni Nephi, ken dagiti kabsatko, masapul nga agsublikami manen iti daga ti Jerusalem, ket itugotmi ni Ismael ken ti kaamaanna iti langalang.

3 Ket napasamak a siak, ni Nephi, napanak “manen, a kaduak dagiti kabsatko, manipud iti langalang tapno mapankami iti Jerusalem.

4 Ket napasamak a napankami iti balay ni Ismael, ket nagunodmi ti tulong iti imatang ni Ismael, iti kasta, imbagami kenkuana dagiti balikas ti Apo.

5 Ket napasamak a pinalukneng ti Apo ti puso ni Ismael, ken dagiti kameng ti pagtaenganna, iti kasta nakipagdaliasatda kadakami a napan iti langalang iti tolda ti amami.

6 Ket napasamak a bayat ti panagdaldaliasatmi iti langalang, adtoy da Laman ken Lemuel, ken dua a babbai nga annak ni Ismael, ken ti dua a “lallaki

nga annak ni Ismael ken dagiti kaamaanda, a simmuppiat kadakami; wen, maibusor kaniak, ni Nephi, ken ni Sam, ken ti amada a ni Ismael, ken ti asawana, ken ti tallo nga annakna a babbai.

7 Ket napasamak nga iti panagsisinnuppiatda, kayatda ti agsubli iti daga ti Jerusalem.

8 Ket ita siak, ni Nephi, “mala-dingitanak gapu iti kinatangken ti puspusoda, gapuna a nakisaritaak kadakuada, a kinunak, wen, uray kada Laman ken Lemuel: Adtoy, dakayo ti inau-na a kabsatko, ket ania ti pagtangkenan ti puspusoyo, ken pagbulsekan ti pampanunotyo, a kasapulanyo a siak, ti inaudi a kabsatyo, rumbeng nga agsao kadakayo, wen, ken mangipakita iti pagulidananyo?

9 Kasano ti diyo panangipangag iti sao ti Apo?

10 Kasano ti “pannakalipatyo a nakakitakayo iti anghel ti Apo?

11 Wen, ken kasano ti panna-kalipatyo kadagiti naindaklan a banag nga inaramid ti Apo kadatayo, ti “panangisalakanna kadatayo kadagiti ima ni Laban, ken ti kinapateg ti pananggunodtayo iti kasuratan?

12 Wen, ken kasano met ti pan-nakalipatyo a mabalin ti Apo nga aramiden ti amin a “banag gapu iti pagayatanna kadagiti annak ti tao, no ipakitada la ket ti ^bpammatida kenkuana?

7 1a 1 Ne. 5:17–19.

b 1 Ne. 16:7.

c PNK Panagasawa,
Mangasawa.

2a 1 Ne. 16:7–8.

3a 1 Ne. 3:2–3.

6a 2 Ne. 4:10.

8a Alma 31:2;
Moises 7:41.

10a Deut. 4:9;

1 Ne. 3:29; 4:3.

11a 1 Ne. 4.

12a 1 Ne. 17:50;
Alma 26:12.

b 1 Ne. 3:7; 15:11.

Gapuna, napudnotayo koma kenkuana.

13 Ket no napudnotayo kenkuana, magun-odtayo ti “naikari a daga; ket maammuanayo a matungpalto iti masakbayan ti sao ti Apo maipapan iti ^bpannakadadael ti Jerusalem; gapu ta masapul a matungpal ti amin a banag a naisaon ti Apo maipapan iti pannakadadael ti Jerusalem.

14 Ket adtoy, dandanin agsardeng ti Espiritu ti Apo a mangtulong kadakuada; gapu ta adtoy, ^atinallikudanda dagiti mammadto, ket imbaludda ni ^bJeremias. Ken kayatda a kettelen ti ^cbiag ti amak, ket iti kasta pinapanawda iti dayta a daga.

15 Ita adtoy, kunak kadakayo a maungawkayonto met no agsublikayo idiay Jerusalem. Ket ita, no adda pagpilianyo, mapankayo idiay a daga, ket laglagipenyo dagiti balikas a nasaok kadakayo, a no mapankayo maungawkayo met; gapu ta impaganetget kaniak ti Espiritu ti Apo a masapul nga ibagak.

16 Ket napasamak nga idi siak, ni Nephi, nagpungtot dagiti kabsatko idi naisawangko dagitoy a balikas. Ket napasamak a dinissuandak, gapu ta adtoy, nalabes unay ti pungtotda, ket ^apinungodak, ta panggepda a kettelen ti biagko, tapno ibatidak iti langalang a lamuten dagiti atap nga ayup.

17 Ngem napasamak a nag-

kararagak iti Apo, a kinunak: O Apo, gapu iti pammatik kenka, isalakannak manipud kadagiti ima dagiti kabsatko; wen, ikkanak iti pigsa a ^amangruk-at iti daytoy tali a naireppet kaniak.

18 Ket napasamak nga idi naisawangko dagitoy a balikas, adtoy, nawarwaranak, ket timmakderak iti sango dagiti kabsatko, ket nagsaoak manen kadakuada.

19 Ket napasamak a nagpungtotda manen kaniak, ket ginandadta a dissuan; ngem adtoy, maysa kadagiti ^ababbai nga annak ni Ismael, wen, ken kasta met ti inana, ken maysa kadagiti lallaki nga annak ni Ismael, nagpakpakaasida kadagiti kabsatko, iti kasta napaluknengda dagiti pusoda; ket simmardeng ti reggetda a mangkettel iti biagko.

20 Ket napasamak a nagladingitda, gapu iti kinadangkesda, iti kasta nagtamedda a sipapakumbaba iti sangok, ket nagpakpakaasida a pakawanek ida kadagiti naaramidda a maibusor kaniak.

21 Ket napasamak a nalawag ti ^apanangpakawanko kadakuada iti amin a naaramidda, ket inggunamgunamko ida a mangikararag iti pammakawan ti Apo a Diosda kadakuada. Ket napasamak nga inaramidda. Ket kalpasan ti panagkararagda iti Apo, intuloymi manen ti nagda-

13a 1 Ne. 2:20.

PNK Naikari a Daga.

b 2 Ari 25:1–21;

2 Ne. 6:8; 25:10;

Omni 1:15;

Hel. 8:20–21.

14a Eze. 5:6;

1 Ne. 1:18–20; 2:13.

PNK Yaalsa.

b Jer. 37:15–21.

c 1 Ne. 2:1.

16a 1 Ne. 18:11–15.

17a Alma 14:26–28.

19a 1 Ne. 16:7.

21a PNK Pakawan.

liasat nga agturong iti tolda ti amami.

22 Ket napasamak a nakadanonkamin iti tolda ti amami. Ket idi nakadanonkami, siak ken dagiti kabsatko ken ti kaamaan ni Ismael, iti tolda ti amak, nangipaayda iti “panagyaman iti Apo a Diosda; ken nangyawatda iti ^bsakripisio ken napuoran a daton.

KAPITULO 8

Makita ni Lehi ti parmata iti kayo ti biag—Mairanud iti bungana ket tinarigagayanna a mairanud met ti kaamaanna—Makitana ti landok a pagkaptan, ti nailet ken akikid a dana, ken ti nangisit nga angap a nangsallukob kadagiti tao—Mairanud da Saria, Nephi, ken Sam iti bunga, ngem agkedked da Laman ken Lemuel. Agarup 600–592 s.c.

KET napasamak nga inurnongmi a pinagkaykaysa ti amin a gagangay a bukbukel ti tunggal kita, ti agpada a binukel ti tunggal kita, kasta met dagiti bukel ti bunga ti tunggal kita.

2 Ket napasamak a bayat ti panagbati ti amak iti langalang nagsao kadakami, a kinunana: Adtoy, “nakaitagtagainepak iti tagainep; wenno, iti sabali a panna, nakakitaak iti ^bparmata.

3 Ket adtoy, gapu iti banag a nakitak, adda kalintegak nga agrag-o iti Apo gapu ken ni “Nephi ken kasta met ni Sam; ta adda kalintegak a mangipapan a, ken adu met kadagiti bukel-da ti maisalakanto.

4 Ngem adtoy, “Laman ken Lemuel, madanaganak unay gapu kadakayo; ta adtoy, ipatok a nakitak iti tagainepko, ti nasipnget ken nakaal-alingget a langalang.

5 Ket napasamak a nakakitaak iti tao, ket nagkawes iti puraw a “roba; ket immay ken nagtakder iti sangok.

6 Ket napasamak a nagsao kaniak, ket imbagana a sumurotak kenkuana.

7 Ket napasamak nga iti isusurotko kenkuana naduktalak ti bagik nga adda iti nasipnget ken nakaal-alingget a pakadadaelan.

8 Ket kalpasan ti panagdaliasatko iti uneg ti adu nga oras iti kasipngetan, rinugiak ti nagkararag iti Apo a “kaasiannak koma, a maitutop iti kinabuslon ti kaasina.

9 Ket napasamak kalpasan ti panagkararagko iti Apo a nakitak ti dakkel ken nalawa a “pagtatalonan.

10 Ket napasamak a nakakitaak iti “kayo, a makaay-ayo ti ^bbungana a makaparagsak.

11 Ket napasamak nga imma-sidegak ket nairanudak iti “bu-

22a PNK Agyaman, Napnuan Yaman, Panagyaman.
b 1 Ne. 5:9.
8 2a PNK Tagtagainep; Palting.
b 1 Ne. 10:17.

PNK Parmata.
3a 1 Ne. 8:14–18.
4a 1 Ne. 8:35–36.
5a JS—P 1:30–32.
8a PNK Kaasi, Manangngaasi.
9a Mat. 13:38.

10a Gen. 2:9; Apoc. 2:7; 22:2; 1 Ne. 11:4, 8–25.
PNK Kayo ti Biag.
b Alma 32:41–43.
11a Alma 5:34.

ngana; ket naduktalak a nalaus ti sam-itna, a mangrimbaw iti amin a naramanakon. Wen, ket nakitak a puraw ti bunga, a mangrimbaw iti amin a ^bkina-puraw a nakitakon.

12 Ket bayat ti pannakairan- nudko iti bunga pinennekna ti espirituk iti nalaus a “ragsak; gapuna, nangrugi a ^bkinalikagumak a mairanud met ti kaa- maak; ta ammok nga ad-adda a “makaay-ayo ngem iti amin a sabali a bunga.

13 Ket bayat ti panangiwarasko iti panagkitak, tapno makitak met ti kaamaak, nakakitaak iti “karayan nga adda danumna; ket agay-ayus, ket asideg iti kayo a nakairanudak iti bungana.

14 Ket kimmitaak iti pagga- puanna; ket nakitak ti pangadaywen a puonna; ket iti pangadaywen a puonna nakitak ni inayo a Saria, ken ni Sam, ken ni Nephi; ket nakatakderda a kas man la dida ammo ti rum- beng a pagturonganda.

15 Ket napasamak nga inayabak ida; ket impukkawko met kadakuada nga umasideg- da kaniak, ket mairanudda iti bunga, nga ad-adda a makaay- ayo ngem iti amin a sabali a bunga.

16 Ket napasamak nga imma- sidegda kaniak ket nairanudda met iti bunga.

17 Ket napasamak a tinari-

gagayak da Laman ken Lemuel nga umay ken mairanud met iti bunga; gapuna, inturongko ti panagkitak iti puon ti karayan, ta mabalin a makitak ida.

18 Ket napasamak a nakitak ida, ngem “dida immasideg ka- niak a mairanud iti bunga.

19 Ket nakitak ti “landok a pag- kaptan, ket naipaurnos iti igid ti karayan, ken agturong iti abay ti kayo a pagtaktakderak.

20 Ken nakitak met ti “nailet ken akikid a dana, a naipaurnos iti landok a pagkaptan, nga agturong met iti abay ti kayo a pagtaktakderak; ket agturong met iti puon ti ubbog, iti dakkell ken nalawa a ^bpagtatalonan, a kas man la lubong.

21 Ket nakitak ti di mabilang a grupo ti tattao, adu kadagitoy ti umas-asideg, ket nalabit a masarakanda ti “dana a kumamang iti yan ti kayo a pagtaktakderak.

22 Ket napasamak a nakaasi- degda, ken nasarakanda ti da- na a kumamang iti kayo.

23 Ket napasamak a timpuar ti “nangisit nga angep; wen, a kas iti nalabes ti kinangisitna nga angep, iti kasta saan a nasuro- tan dagiti nakakita iti dana ti papananda, isu a ti la naturtu- rongda ket napukawda.

24 Ket napasamak a nakitak dagiti sabali nga umas-asideg, ket nakaasidegda ken nakaka- petda iti murdong ti landok a

11b 1 Ne. 11:8.

12a PNK Rag-o.

b Alma 36:24.

c 1 Ne. 15:36.

13a 1 Ne. 12:16–18;
15:26–29.

18a 2 Ne. 5:20–25.

19a Sal. 2:9;

Apoc. 12:5;

PJS, Apoc. 19:15;

1 Ne. 8:30; 11:25;

15:23–24.

20a Mat. 7:14;

2 Ne. 31:17–20.

b Mat. 13:38.

21a PNK Dalan.

23a 1 Ne. 12:17;

15:24.

pagkaptan; ket inusokda ti nangisit nga anep iti yaasidegda, agingga a nakaasidegda ken nakiranud iti “bunga ti kayo.

25 Ket kalpasan ti pannakairanudda iti bunga ti kayo inwarasda ti panagkitada a kasla “mabainda.

26 Ket inwarasko met ti panagkitak, ket nakitak, iti ballasiw ti karayan ti danum, ti dakkell ken “nalawa a pasdek; ket nagtakder a kasla agtatapaw iti angin, iti adayo a ngatuen ti daga.

27 Ken napunno iti tao, iti naitaengan ken iti ubbing, lallaki ken babbai; ken naisalsalumina ti pintas ti kawesda; ken addanda iti “ugali a manglalais ket itutudoda dagiti immay mairanud iti bunga.

28 Ket “nagbainda kalpasan ti ^bpanangramanda iti bunga, gapu kadagiti mangab-abi kada-kuada; ket ^cnagtatarayda a kimamang iti maiparit a dana ket napukawda.

29 Ket ita siak, ni Nephi, diakibaga “amin a balikas ti amak.

30 Ngem, iti ababa a pannakaisurat, adtoy, nakakita iti sabali pay nga ummong nga umasasideg; ket immay ken kimpetda iti murdong ti “landok a pagkaptan; ket inkagumaanda ti immasideg, nga intultuloyda ti kimpet iti landok a pagkaptan, agingga a nakaasideg ken nag-

rukbab ken nakiranudda iti bunga ti kayo.

31 Ken nakakita pay iti sabali nga “ummong a mangtingtingiting iti dalanda nga agturong iti dayta dakkell ken nalawa a pasdek.

32 Ket napasamak nga adu ti nalmes iti adalem a paset ti “ubbog; ken adu ti napukaw iti imatangna, nga agallaalla kadagiti di karuaman a kalsada.

33 Ket dakkell ti ummong a simrek iti karkarna a pasdek. Ket kalpasan ti iseserrekdada iti dayta a pasdek “mamabpabasol ti panangitudoda kaniak ken kasta met kadagiti mairanranud iti bunga; ngem dimi ida intaltalek.

34 Dagitoy ti balikas ti amak: Ta kas iti kaadu ti “dimngeg kadakuada, ti immadayo.

35 Ket saan a nakiranud da “Laman ken Lemuel iti bunga, kinuna ti amak.

36 Ket napasamak a kalpasan a naisao ti amak ti amin a balikas iti tagainep wenno parmata-na, nga adu, kinunana kadakami, gapu kadagitoy banag a nakitana iti parmata-na, nalaus ti panangidanagna kada Laman ken Lemuel; wen, indanagna ti pannakaisinada iti imatang ti Apo.

37 Ket inggunamgunamna ida iti amin a rikna ti naasi a “nagan-

24a 1 Ne. 8:10–12.

25a Rom. 1:16; 2 Tim. 1:8; Alma 46:21; Morm. 8:38.

26a 1 Ne. 11:35–36; 12:18.

27a PNK Kinapalanguad.

28a Mar. 4:14–20; 8:38;

Luc. 8:11–15;

Jn. 12:42–43.

b 2 Ped. 2:19–22.

c PNK Ikakalilis.

29a 1 Ne. 1:16–17.

30a 1 Ne. 15:23–24.

31a Mat. 7:13.

32a 1 Ne. 15:26–29.

33a PNK Idadanes,

Panangidadanes.

34a Ex. 23:2.

35a 1 Ne. 8:17–18;

2 Ne. 5:19–24.

37a PNK Kaamaan; Nagannak.

nak, tapno imdenganda dagiti balikasna, ta bareng no kasasian ida ti Apo, ket dina ida isina; wen, kinasabaan ida ti amak.

38 Ket kalpasan ti panangasabana kadakuada, ken panangipadtona kadakuada ti adu a banag, indawatna kadakuada ti panangsalimetmetda kadagiti bilin ti Apo; sa nagsardengen a nakisao kadakuada.

KAPITULO 9

Agaramid ni Nephi iti dua nga asmang a kasuratan—Maawagan dagitoy iti pinanid ni Nephi—Aglaon dagiti daddadakkal a pinanid iti nailubongan a pakasaritaan; ad-adda a dagiti sagrado a banag ti laonen dagiti babbabassit. Agarup 600–592 s.c.

KET nakita amin ti amak dagitoy a banag, ken nangngeg, ken insaona, bayat ti panagnaedna iti tolda iti ^atanap ti Lemuel, ken kasta met ti adu pay a naindakan a banag, a saan a maisurat kadagitoy a pinanid.

2 Ket ita, iti panagsaok maipapan kadagitoy a pinanid, adtoy saan la a dagiti pinanid a nangilanadak iti amin a pakaammuan kadagiti taok; ta naitedkon ken ni Nephi dagiti ^apinanid a nangilanadak iti amin a pakaammuan kadagiti taok; ga-

puna, naawaganda iti pinanid ni Nephi, a naipasurot iti naganko; ket naawagan met dagitoy a pinanid iti pinanid ni Nephi.

3 Nupay kasta, nakaawatak iti bilin ti Apo a nasken nga arametek dagitoy a pinanid, iti naisangayan a ^apanggep a nasken nga adda maikitikit a pakaammuan iti ^bnaespirituan a panagserbi dagiti taok.

4 Nasken met a maikitikit kadagiti sabali a pinanid ti pakaammuan iti panagturay dagiti ari, ken dagiti gubat ken panagsusupanget dagiti taok; gapuna agpaay dagitoy a pinanid iti ad-adu a paset ti naespirituan a panagserbi; ken agpaay dagiti ^adadduma a pinanid iti ad-adu a paset ti panagturay dagiti ari ken dagiti gubat ken panagsusupanget dagiti taok.

5 Gapuna, binilinnak ti Apo a mangaramat kadagitoy a pinanid iti ^anainsiriban a panggepna, ti panggep a diak ammo.

6 Ngem ^aammo ti Apo ti amin a banag manipud iti punganay; gapuna, nangisagana iti pamuspusan iti pannakaileppas dagiti amin nga aramidna kadagiti annak ti tattao; ta adtoy, adda amin kenkuana ti ^bbileg iti pannakaipatungpal dagiti amin nga aramidna. Ket kasta ti naaramid. Amen.

9 1a 1 Ne. 2:4–6, 8, 14–15; 16:6.
2a 1 Ne. 19:2, 4;
Jacob 3:13–14;
DBM 1:2–11;
DkK 10:38–40.

PNK Pinanid.
3a DkK 3:19.
b 1 Ne. 6:3.
4a Jacob 1:2–4;
DBM 1:10.
5a 1 Ne. 19:3; DBM 1:7;

Alma 37:2, 12, 14.
6a 2 Ne. 9:20; DkK 38:2;
Moises 1:6, 35.
PNK Makaammo
iti Amin.
b Mat. 28:18.

KAPITULO 10

Ipadles ni Lehi nga ibaludto dagiti taga-Babilonia dagiti Hudio—Ibaga-gana ti idadateng kadagiti Hudio ti Mesias, ti Mangisalakan, ti Man-nubbot—Ibaga met ni Lehi ti idadateng ti maysa a nasken a mangbuniag iti Kordero ti Dios—Ibaga ni Lehi ti ipapatay ken panagun-ngar ti Mesias—Idiligna ti pan-nakasayyasayya ken panagtitipon ti Israel iti kayo ti olibo—Agsao ni Nephi iti maipanggep iti Anak ti Dios, iti sagut ti Espiritu Santo, ken ti kasapulan iti panagbalin a nalinteg. Agarup 600–592 s.c.

KET ita siak, ni Nephi, irugik ti mangted iti pakaammuan “kadagitoy pinanid a nagsuratak, ken ti panagturay ken ti naespirituan a panagserbik; gapuna, iti panangirugik iti bukodko a pakaammo, nasken nga agsaoak iti kas kadagiti banag ti amak, ken kasta met kadagiti kakabsatko.

2 Ta adtoy, napasamak a kalpasan ti panangigibus ti amak iti panangibagana kadagiti balikas iti “tagaineapna, ken kasta met iti amin a kinaregta a pananggunamgunamna kadakuada, imbagana kadakuada ti maipanggep kadagiti Hudio—

3 A kalpasan ti nasken a pan-

nakadadaelda, a kas iti dayta naindaklan a ciudad ti “Jerusalem, ken adunto ti ^bmaibalud iti “Babilonia, a mainugot iti naituding a panawen ti Apo, nasken nga ^aagsublidanto manen, wen, a kas iti pannakawayawayada iti pagbaludan; ket kalpasan ti nasken a pannakawayawayada iti pagbaludan nasken a tagikuaenda manen ti tawidda a daga.

4 Wen, uray pay iti “innem-a gasut a tawen manipud iti panawen nga ipapanaw ti amak iti Jerusalem, mangpatanorto ti Apo a Dios iti ^bpropeta manipud kadagiti Hudio—uray pay ti “Mesias, wenno, iti sabali a pan-nao, ti Mangisalakan iti lubong.

5 Ket nagsao met iti maipapan kadagiti propeta, anian a nagdakkell ti bilang dagiti “nangpaneknek kadagitoy a banag, maipanggep itoy Mesias, a nasaona, wenno daytoy Man-nubbot iti lubong.

6 Gapuna, mapukawto ken ad-danto iti “pannakatnag ti sang-kataw-an, ket nasken nga agta-lekda itoy a Mannubbot tapno maisalakanda.

7 Ket nagsao met maipanggep kadagiti “propeta a nasken nga umay sakbay ti Mesias, a mangi-sagana iti dalan ti Apo—

8 Wen, nasken met a mapanna

10 1a 1 Ne. 9:1-5; 19:1-6;
Jacob 1:1-4.

2a 1 Ne. 8.

3a Est. 2:6; 2 Ne. 6:8;
Hel. 8:20-21.

b 2 Ne. 25:10.

PNK Panagsasaruno
dagiti Pasamak—
587 s.c.

c Eze. 24:2; 1 Ne. 1:13;
Omni 1:15.

d Jer. 29:10;
2 Ne. 6:8-9.

4a 1 Ne. 19:8;
2 Ne. 25:19;
3 Ne. 1:1.

b 1 Ne. 22:20-21.

c PNK Mesias.

5a Jacob 7:11;
Mosiah 13:33;

Hel. 8:19-24;
3 Ne. 20:23-24.

6a PNK Pannakatnag
da Adan ken Eva.

7a 1 Ne. 11:27;
2 Ne. 31:4.

irakurak iti langalang: “Isaganayo ti dalan ti Apo, ket aramidenyo a nalinteg ti danana; ta agtakderto iti sidongyo a diyo am-ammo; ken nabilbilegto ngem siak, ta diakto pay mai-kari a mangbusbos iti kurdon ti sapatosna. Ket adu ti nasao ti amak maipanggep itoy a banag.

9 Ken kinuna ti amak a nasken a mabuniagan idiaiy “Bethabara, iti asideg ti Jordan; ken imbagana met a nasken a ^bmabuniagan iti danum; kasta met a nasken a buniaganna ti Mesias iti danum.

10 Ket kalpasan ti panangbuniagna iti Mesias iti danum, nasken a kitaenna ken mangted iti pammaneknek a pakaammuan iti panangbuniagna iti “Kordero ti Dios, a nasken a mangikkat kadagiti basol ti lubong.

11 Ket napasamak a kalpasan ti panangibaga ti amak kadagito a balikas imbagana kadagiti kakabsatko ti maipanggep iti ebanghelio a nasken a maikasaba kadagiti Hudio, ken kasta met ti maipanggep iti “in-inut a pannakapukaw ti ^bpammati dagiti Hudio. Ken kalpasan ti ‘pananggudasda iti Mesias, a nasken nga umayto, ken kalpasan ti pannakagudasna nasken

a ^abumangonto manipud kadagiti natay, ket nasken nga agpakitanto, babaen ti “Espiritu Santo, kadagiti Gentil.

12 Wen, kasta met nga adu ti imbagi ti amak maipanggep kadagiti Gentil, ken kasta met ti maipanggep iti balay ni Israel, a nasken a maidiligdanto iti kayo ti “olibo, a nasken a matukolto dagiti sangana ken nasken a ^bmaiwarasdanto iti amin a rabaw ti daga.

13 Gapuna, imbagana a nasken a maiturongtayonto a sangsangkamaysa iti naikari a “daga, iti pannakaipatungpal ti balikas ti Apo, a nasken a maiwarastayonto iti amin a rabaw ti daga.

14 Ket kalpasanto ti nasken a pannakaiwaras ti balay ni Israel “maurnongdanto manen a sangsangkamaysa; wenno, iti paka-dagupanna, kalpasan ti panangawat dagiti ^bGentil iti pakabuklan ti ebanghelio, dagiti pudno a sanga ti kayo ti ‘olibo, wenno dagiti natda iti balay ni Israel, nasken a maisilpo, wenno maammuandanto ti pudno a Mesias, ti Apo ken Mannubotda.

15 Ket kalpasan daytoy a wagas ti pagsasao a nangipadtuan ken nangibagaan ti amak kada-

8a Isa. 40:3; Mat. 3:1–3.	d PNK Panagungar.	ti Israel.
9a Jn. 1:28. b PNK Juan a Mammuniag.	e PNK Espiritu Santo.	13a 1 Ne. 2:20. PNK Naikari a Daga.
10a PNK Kordero ti Dios.	12a Gen. 49:22–26; 1 Ne. 15:12; 2 Ne. 3:4–5; Jacob 5; 6:1–7. PNK Kayo ti Olibo; Bangkag ti Apo.	14a PNK Israel—Ti pannakaummong ti Israel. b 1 Ne. 13:42; DkK 14:10.
11a Jacob 4:14–18. b Morm. 5:14. c PNK Jesucristo; Pannakailansa iti Krus.	b 1 Ne. 22:3–8. PNK Israel—Ti pannakasinatina	c Jacob 5:8, 52, 54, 60, 68.

giti kakabsatko, ken kasta met dagiti adu pay a banag a diak isurat iti daytoy a libro; ta adun kadakuada ti naisuratko a maikanada kaniak iti “sabali a librok.

16 Ket amin dagitoy a banag, a nasaokon, naaramid bayat ti panagnaed ti amak iti tolda, iti tanap ti Lemuel.

17 Ket napasamak kalpasanna a siak, ni Nephi, nangngegak ti amin a “balikas ti amak, maipapan kadagiti banag a nakitana iti ^bparmata, ken kasta met dagiti banag nga imbagana babaen ti bileg ti Espiritu Santo, ti bileg nga inawatna iti Anak ti Dios babaen ti pammati—ket ti “Mesias ti Anak ti Dios a nasken nga umayto—siak, ni Nephi, tinarigagayak met a makita, ken mangngeg, ken maammuak dagitoy a banag, babaen ti bileg ti Espiritu Santo, a ^dsagut ti Dios kadagiti “sireregta a dumawat kenkuana, a kas iti ^fnagkauna a panawen ken iti panawen a nasken nga agpakita kadagiti annak ti tattao.

18 Ta isu “met laeng idi kalman, ita, ken iti agnanayon; ket naisagana ti dana iti amin a tao manipud iti pannakabukel ti lubong, no pudno nga agbabawida ken umasidegda kenkuana.

19 Ta isu a sireregta a mangsapul masarakannanto; ket maipa-

rangto kadakuada dagiti “misterio ti Dios, babaen ti bileg ti ^bEspiritu Santo, kas kadagitoy a panawen kadagiti nagkauna a panawen, ken kas kadagiti nagkauna a panawen kadagiti masungad a panawen; gapuna, maysa nga awan patinggana a panagrikus ti “tulong ti Apo.

20 Ngarud laglagipem, O tao, ta maidatagto dagiti amin nga aramidmo iti “pangukoman.

21 Gapuna, no pinilim ti nagramid iti kinadangkes kadagiti aldaw a “pannakasubokmo, mduktalankanto a ^bnarugit iti pangukoman ti Dios; ket saan a mabalin a makipagnaed iti Dios ti narugit a banag; gapuna, mapapanawkayonto iti agnanayon.

22 Ket inikkannak iti turay ti Espiritu Santo a nasken nga ibagak dagitoy a banag, ket diak ida ipaidam.

KAPITULO 11

Makita ni Nephi ti Espiritu ti Apo ken maipakita iti parmata ti kayo ti biag—Makitana ti ina ti Anak ti Dios ken maadalna ti pannakipulapol ti Dios—Makitana ti panamuniag, ti naespirituan a panagserbi, ken ti pannakailansa iti krus ti Kordero ti Dios—Makitana met ti akem ken naespirituan a panagserbi dagiti Sangapu-

15a 1 Ne. 1:16–17.

17a Enos 1:3;

Alma 36:17.

b 1 Ne. 8:2.

c PNK Mesias.

d PNK Espiritu Santo.

e Moro. 10:4–5, 7, 19.

f DkK 20:26.

18a Heb. 13:8; Morm. 9:9;

DkK 20:12.

PNK Dios, Kinadios.

19a PNK Kinadatdatlag ti Dios.

b PNK Espiritu Santo.

c Alma 7:20;

DkK 3:2; 35:1.

20a Ecl. 12:14; 2 Ne. 9:46.

PNK Panangukom, ti Maudi a.

21a Alma 34:32–35.

b 1 Cor. 6:9–10;

3 Ne. 27:19;

DkK 76:50–62;

Moises 6:57.

lo-ket-dua nga Apostol ti Kordero.
Agarup 600–592 s.c.

TA napasamak a kalpasan ti panagtari-gagayko a mangammo kadagiti banag a nakita ti amak, ken namati nga impakaammo kaniak ti Apo, bayat ti panagtugawko a “mangutob a naimpu-suan, ^bintayabnak ti Espiritu ti Apo, wen, iti nalabes ti kinangaton a “bantay, a diak pay idi nakitkita, ken diak pay idi naad-adakan.

2 Ket kinuna ti Espiritu kaniak: Adtoy, ania ti tartarigagayam?

3 Ket kinunak: Tarigagayak a maimatangan dagiti banag a “nakita ti amak.

4 Ket kinuna ti Espiritu kaniak: Mamatika kadi a nakita ti amam ti “kayo nga imbagana?

5 Ket kinunak: Wen, ammom a “patiek amin dagiti balikas ti amak.

6 Ket idi maibagak dagitoy a balikas, impukkaw ti Espiritu iti napigsa a timek, a kinunana: Hosanna iti Apo, ti kangatuan a Dios; ta isu ti Dios iti amin a “daga, wen, kasta met ti amin. Ket bendisionanka, Nephi, gapu iti ^bpammatim iti Anak ti kangatuan a Dios; gapuna, maimatangam dagiti banag a tartarigagayam.

7 Ket adtoy a maited kenka ti banag a “tanda, ta kalpasan

ti pannakaimatangmo iti kayo a nagbunga iti rinamanan ti amam, maimatangam met ti tao a bumabbaba manipud iti langit, ket paneknekamto; ket ^bipaneknekmo kalpasan ti pannakapaneknekmo nga isu ti Anak ti Dios.

8 Ket napasamak a kinuna ti Espiritu kaniak: Kitaem! Ket kimmitaak ken naimatangak ti kayo; ket kas iti “kayo a nakita ti amak; ket nagsaway ti pintasna, wen, mangartap iti amin a kinapintas; ket ti ^bkinapurawna artapanna ti kinapuraw ti nainparrais a niebe.

9 Ket napasamak kalpasan ti pannakakitak iti kayo, a kinunak iti Espiritu: Pagyamanak ti panangipakitam kaniak iti kayo a “kapatgan iti amin.

10 Ket kinunana kaniak: Ania pay ti tarigagayam?

11 Ket kinunak kenkuana: Ma-ammua koma ti “kaipapanan-na—ta nakisaoak kenkuana a kas makisasao iti tao; ta nadlawko a ^bkalanglanga ti tao; nupay iti kasta, ammok nga isu ti Espiritu ti Apo; ket nakisao kaniak a kas iti pannakisao ti tao iti sabali.

12 Ket napasamak a kinunana kaniak: Kitaem! Ket kimmitaak a kas iti ikikitak kenkuana, ket diak nakita; gapu ta nagpukawen iti imatangko.

11 1a DkK 76:19.
 PNK Utoben.
 b 2 Cor. 12:1–4;
 Apoc. 21:10;
 2 Ne. 4:25;
 Moises 1:1.
 c Deut. 10:1;
 Ether 3:1.

3a 1 Ne. 8:2–34.
 4a 1 Ne. 8:10–12;
 15:21–22.
 5a 1 Ne. 2:16.
 6a Ex. 9:29;
 2 Ne. 29:7;
 3 Ne. 11:14;
 Moises 6:44.

b PNK Mamati.
 7a PNK Tanda.
 b PNK Pammaneknek.
 8a 1 Ne. 8:10.
 b 1 Ne. 8:11.
 9a 1 Ne. 11:22–25.
 11a Gen. 40:8.
 b Ether 3:15–16.

13 Ket napasamak a kimmitaak ket nakitak ti naindaklan a ciudad ti Jerusalem, ken dagiti pay sabali a ciudad. Ket naimatangak ti ciudad ti Nazaret; ket iti ciudad ti “Nazaret naimatangak ti ^bbirhen, ket naipanurok ti kinalinis ken kinapudawna.

14 Ket napasamak a nakitak ti panaglukat ti “langit; ket bim-maba ti anghel ken nagtakder iti sangok; ket kinunana kaniak: Nephi, ania ti naimatangam?

15 Ket kinunak kenkuana: Maysa a birhen, a kapintasan ken kalinisan kadagiti amin a birhen.

16 Ket kinunana kaniak: Am-mom kadi ti pannakipulapol ti Dios?

17 Ket kinunak kenkuana: Am-mok nga ay-ayatenna dagiti annakna; nupay kasta, diak ammo ti kaipapanan ti amin a banag.

18 Ket kinunana kaniak: Ad-toy, ti “birhen a naimatangam ti ^bina ti Anak ti Dios, iti nainla-sagan a kasasaad.

19 Ket napasamak a naimatangak ti panangipanaw kenkuana ti Espiritu; ket kalpasan ti panangipanaw kenkuana ti “Espiritu iti uneg ti sumagma-mano a kanito, nagsao kaniak ti anghel, a kinunana: Kitaem!

20 Ket kimmitaak ket naimata-

ngak manen ti birhen, a nagub-ba iti “maladaga.

21 Ket kinuna ti anghel kaniak: Adtoy ti “Kordero ti Dios, wen, a kas ^bAnak ti Agnanayon nga “Ama! Ammomon ti kaipapanan ti “kayo a nakita ti amam?

22 Ket insungbatko kenkuana, a kinunak: Wen, isu ti “ayat ti Dios, a nangyagsep iti bagina kadagiti puso dagiti annak ti tao; gapuna, isu ti kangrunaan a matarigagayan iti amin a banag.

23 Ket nagsao kaniak, a kinunana: Wen, ken isu ti kangrunaan a “makaparag-o iti kaunggan.

24 Ket kalpasan ti panangibagana kadagitoy a balikas, kinunana kaniak: Kitaem! Ket kimmitaak, ket naimatangak ti Anak ti Dios nga “agturong iti yan dagiti annak ti tao; ket nakitak ti adu a nagparintumeng a nagdaydayaw kenkuana.

25 Ket napasamak a naawatak a ti “landok a pagkaptan, a nakita ti amak, ti balikas ti Dios, a nangitunda iti ubbog ti ^bnabiag a dandanum, wenna iti “kayo ti biag; nga ibagian dagitoy a danum ti ayat ti Dios; ken kasta met a naawatak a ti kayo ti biag ti mangibagi iti ayat ti Dios.

26 Ket kinuna manen kaniak ti anghel: Kitaem ken imutektekam ti “pannakipulapol ti Dios!

13a Mat. 2:23.

b Luc. 1:26–27;

Alma 7:10.

PNK Maria,

Ina ni Jesus.

14a Eze. 1:1; 1 Ne. 1:8.

18a Isa. 7:14;

Luc. 1:34–35.

b Mosiah 3:8.

19a Mat. 1:20.

20a Luc. 2:16.

21a PNK Kordero
ti Dios.

b PNK Jesucristo.

c PNK Dios,
Kinadidos—
Dios Ama.

d 1 Ne. 8:10;

Alma 5:62.

PNK Kayo ti Biag.

22a PNK Ayat.

23a PNK Rag-o.

24a Luc. 4:14–21.

25a 1 Ne. 8:19.

b PNK Nabiag

a Danum.

c Gen. 2:9;

Alma 32:40–41;

Moises 4:28, 31.

26a 1 Ne. 11:16–33.

27 Ket kinitak ken “naimatanga-
ngak ti Mannubbot iti lubong,
a nasao ti amak; ket naimatanga-
ngak met ti ^bpropeta a mangi-
sagana iti dana iti sangona. Ket
inasitgan ti Kordero ti Dios ket
“binuniaganna; ket kalpasan ti
pannakabuniagna, naimatangak
ti panaglukat ti langit, ket bim-
maba ti Espiritu Santo manipud
iti langit ket napan kenkuana a
kalanglanga ti ^akalapati.

28 Ket naimatangak a napan
nangibabaet kadagiti tao, iti ^abi-
leg ken naindaklan a dayag;
ket nagtitipon dagiti ummong
a dumngeg kenkuana; ket nai-
matangak a pinaadayoda kada-
kuada.

29 Ket naimatangak met dagi-
ti sabali a “sangapulo-ket-dua a
simmurot kenkuana. Ket napa-
samak nga inyadayo ida ti Es-
piritu manipud iti sangok, ket
diak idan nakita.

30 Ket napasamak a nagsao
manen ti anghel kaniak, a kinu-
nana: Kitaem! Ket kimmitaak,
ket naimatangak ti panaglukat
manen ti langit, ket nakitak ti
pannakipulapol dagiti ^aanghel
kadagiti annak ti tao; ket imba-
baetda ida.

31 Ket nagsao manen kaniak,
a kinunana: Kitaem! Ket kimmi-
taak, ket naimatangak ti Korde-
ro ti Dios nga immasideg kada-

giti annak dagiti tao. Ket nai-
matangak ti ummong dagiti tao
a masaksakit, ken agsagsagaba
iti nadumaduma a kita ti sakit,
a linukonan ti ^asairo ken dagiti
^bnarugit nga espiritu; ket nag-
sao ken impakita ti anghel ka-
niak amin dagitoy a banag. Ket
^anaagasanda babaen ti bileg ti
Kordero ti Dios; ket napapanaw
dagiti sairo ken narugit nga es-
piritu.

32 Ket napasamak a nagsao
manen ti anghel kaniak, a kinu-
nana: Kitaem! Ket kimmitaak
ket naimatangak ti Kordero ti
Dios, nga innala dagiti tao; wen,
^anakedngan iti lubong ti Anak
ti agnanayon a Dios; ket nakita
ken paneknekak.

33 Ket siak, ni Nephi, nakitak
ti pannakaingatona iti ^akrus ken
^bnapapatay gapu kadagiti basol
ti lubong.

34 Ket kalpasan ti pannaka-
papatayna nakitak dagiti um-
mong iti daga, a naguummong
a sangsangkamaysa a mangbu-
sor kadagiti apostol ti Kordero;
ta isuda dagiti sangapulo-ket-
dua a tinudingan ti anghel ti
Apo.

35 Ket naguummong dagiti
ummong iti daga; ket naimata-
ngak nga addada iti dakkel ken
^analawa a pasdek, a kas iti pas-
dek a nakita ti amak. Ket nagsao

27a 2 Ne. 25:13.

b Mat. 11:10;

1 Ne. 10:7–10;

2 Ne. 31:4.

c PNK Buniag,
Panagbuniag.

d PNK Kalapati,
Tanda ti.

28a DkK 138:25–26.

29a PNK Apostol.

30a PNK Anghel, Dagiti.

31a Mar. 5:15–20;

Mosiah 3:5–7.

PNK Sairo.

b PNK Espiritu—
Dagiti dakes
nga espiritu.

c PNK Agasan,

Panagagas.

32a Mar. 15:17–20.

33a Jn. 19:16–19;

Mosiah 3:9–10;

3 Ne. 27:14.

PNK Krus.

b PNK Mangsubbot,
Pannubbot.

35a 1 Ne. 8:26; 12:18.

manen ti anghel ti Apo kaniak, a kinunana: Adtoy ti lubong ken ti naikudi a pagsiriban; wen, adtoy nagkaykaysa ti balay ti Israel a mangbusor kadagiti sangapulo-ket-dua nga apostol ti Kordero.

36 Ket napasamak a nakita ken ipaneknekk a ti dakkal ken nalawa a pasdek ti “pagtangsit ti lubong; ket naduprak, ket nakaro unay dayta a pannakaduprak. Ket nagsao manen ti anghel ti Apo kaniak, a kinunana: Kastanto ti pannakadadael ti amin a pagilian, kakabsat, pagsasao, ken tattao a mangbusor kadagiti sangapulo-ket-dua nga apostol ti Kordero.

KAPITULO 12

Makita ni Nephi iti parmata ti naikari a daga; ti kinalinteg, panagbasol, ken ti pannakaabak dagiti agindeg; ti idadateng kadakuada ti Kordero ti Dios; no kasano nga ukomen dagiti Sangapulo-ket-dua a Disipulo ken dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol iti Israel; ken ti makarimon ken narugit a kasasad dagiti mapukpukawan iti pammati. Agarup 600–592 s.c.

KET napasamak a kinuna ti anghel kaniak: Kitaem, ken imatangam ti bukelmo, ken kasta met ti bukel dagiti kakabsatmo. Ket kimmita ken naimatangak ti “naikari a daga; ket naimatangak dagiti ummong ti tattao,

wen, a kas iti kaadu ti anay iti baybay.

2 Ket napasamak a naimatangak ti panagtitiipon dagiti ummong a makiranget, iti tunggal maysa; ket naimatangak dagiti “gubat, ken dagiti sayangguseng ti gubgubat, ken dagiti nakaro a panagdangran iti espada kadagiti tao.

3 Ket napasamak a naimatangak ti adu a kaputotan a limmabas, babaen ti wagas dagiti gubat ken panagsusupanget iti daga; ket naimatangak ti adu a siudad, wen, uray pay diak nabilang ida.

4 Ket napasamak a nakakitaak iti “nangisit nga ^bangep a naya-bungot iti naikari a daga; ken nakitak dagiti kimat, ken nangingegko dagiti gurruod, ken dagiti ginggined, ken amin a kita ti makariribuk nga arimbangaw; ken nakitak ti daga ken dagiti bato, a nagrengngat; ken nakitak dagiti bantay a nagiddagid-day; ken nakitak dagiti kapatagan ti daga, a nawarawara; ken nakitak ti adu a siudad a ^climned; ken adu ti nakitak a napuoran; ken adu ti nakitak a natuang iti daga, gapu iti nasao a ginggined.

5 Ket napasamak kalpasan ti pannakakitak kadagitoy a banag, a nakitak ti “sengngaaw ti sipnget, a nagpukaw iti rabaw ti daga; ket adtoy, nakitak dagiti ummong a di natuang gapu iti naindaklan ken nakabutbuteng a panangukom ti Apo.

36a PNK Kinapalangguad.
12 1a PNK Naikari a Daga.
2a Enos 1:24;

Morm. 8:7–8.
PNK Gubat.
4a Hel. 14:20–28.

b 1 Ne. 19:10.
c 3 Ne. 8:14.
5a 3 Ne. 8:20; 10:9.

6 Ket nakitak ti panaglukat ti langit, ken ti ibababa ti “Kordero ti Dios manipud iti langit; ket bimmaba ken impakitana ti bagina kadakuada.

7 Ken nakitak met ken panek-nekak a bimmaba ti Espiritu Santo kadagiti sabali a “sangapulo-ket-dua; ket inordenan ida ti Dios, ken napilida.

8 Ket nagsao ti anghel kaniak, a kinunana: Adtoy dagiti sangapulo-ket-dua a disipulo ti Kordero, a napili nga agserbi iti bukelmo.

9 Ket kinunana kaniak: Malagipmo kadi dagiti “sangapulo-ket-dua nga apostol ti Kordero? Adtoy isudanto ti ^bmangukom kadagiti sangapulo-ket-dua a tribu ti Israel; gapuna, isudanto ti mangukom kadagiti sangapulo-ket-dua a ministro ti bukelmo; ta sika ti balay ti Israel.

10 Ket dagitoy “sangapulo-ket-dua a ministro ti mangukom iti bukelmo. Ket, adtoy, nalintegdanto iti agnanayon; ta nartarnawto ti ^bpagan-anayda iti darana gapu iti pammatida iti Kordero ti Dios.

11 Ket kinuna ti anghel kaniak: Kitaem! Ket kimmitaak, ket naimatangak ti “tallo a kaputotan a pimmusay a sililinteg ket puraw ti pagan-anayda a

kas iti Kordero ti Dios. Ket kinuna ti anghel kaniak: Naaramid a puraw dagitoy iti dara ti Kordero, gapu iti pammatida kenkuana.

12 Ket siak, ni Nephi, nakakita met iti adu kadagiti “maikapat a kaputotan a pimmusay a sililinteg.

13 Ket napasamak a nakitak ti panaguummong dagiti ummong iti daga.

14 Ket kinuna ti anghel kaniak: Adtoy ti bukelmo, ken ti bukel dagiti kakabsatmo.

15 Ket napasamak a kimmitaak ken naimatangak dagiti tao ti bukelko a nagkaykaysa iti ummong a “maibusor iti bukel dagiti kakabsatko; ket nagkaykaysada a makiranget.

16 Ket nagsao ti anghel kaniak, a kinunana: Adtoy ti ubbog ti “narugit a danum a nakita ti amam; wen, a kas iti ^bkarayan nga imbagana; ket ti tukotna ti tukot ti “impierno.

17 Ket ti nangisit nga “angep dagiti pannulisog ti sairo, a ^bmangbulsek kadagiti matana, ken mangpatangken kadagiti puso dagiti annak ti tattao, ket iturongda ida kadagiti “nalawa a kalsada, tapno maungaw ket mapukawda.

18 Ket ti dakkell ken nalawa

6a 2 Ne. 26:1, 9;
3 Ne. 11:3–17.
7a 3 Ne. 12:1; 19:12–13.
9a Luc. 6:13.
b Mat. 19:28;
DkK 29:12.
PNK Panangukom,
ti Maudi a.
10a 3 Ne. 27:27;
Morm. 3:18–19.

b Apoc. 7:14;
Alma 5:21–27;
13:11–13;
3 Ne. 27:19–20.
11a 2 Ne. 26:9–10;
3 Ne. 27:30–32.
12a Alma 45:10–12;
Hel. 13:5, 9–10;
3 Ne. 27:32;
4 Ne. 1:14–27.

15a Morm. 6.
16a PNK Rugit,
Kinarugit.
b 1 Ne. 8:13; 15:26–29.
c PNK Impierno.
17a 1 Ne. 8:23; 15:24;
DkK 10:20–32.
b PNK Ikakalilis.
c Mat. 7:13–14.

a “pasdek, a nakita ti amam, ti awan kaes-eskanna nga ^barapa-ap ken “pagtangtangsit dagiti annak ti tattao. Ket pinagsisina ida ti dakkel ken nakaam-amak a ^d“dan-aw; wen, a kas iti balikas ti “linteg ti Agnanayon a Dios, ken ti Mesias a Kordero ti Dios, a nangtedan ti Espiritu Santo iti pammaneknek, manipud iti pun-ganay ti lubong agingga itoy a panawen, ken manipud itoy a panawen nga agtultuloy nga awan patinggana.

19 Ket bayat ti panangisao ti anghel kadagitoy a balikas, na-imatangan ken nakitak a naki-sinnupanget ti bukel dagiti ka-kabsatko iti bukelko, kas mai-batay iti balikas ti anghel; ket gapu iti tangig ti bukelko, ken dagiti “pannulisog ti sairo, nai-matangak ti ^bpanangparmek ti bukel dagiti kakabsatko dagiti tao ti bukelko.

20 Ket napasamak a naimata-ngak, ken nakitak dagiti tao ti bukel dagiti kakabsatko a nang-parmek iti bukelko; ket immadu ti ummongda iti daga.

21 Ket nakitak a sangsangka-maysada a naguummong; ket nakitak dagiti ^agubat ken dagiti sayangguseng iti gubgubatda; ket nakitak ti adu a kaputotan a pimmusay kadagiti gubat ken sayangguseng ti gubgubat.

22 Ket kinuna ti anghel kaniak:

Adtoy “mapukawandanto iti pammati.

23 Ket napasamak a naima-tangak, kalpasan ti pannaka-pukpukaw ti pammati nagba-linda a ^a“nangisit, ken makari-mon, ken ^bnarugit a tattao, na-peklan a “sadut ken amin a kita ti makarimon nga aramid.

KAPITULO 13

Makita ni Nephi iti parmata a ma-bangon ti simbaan ti sairo kadagiti Gentil, ti pannakatakuat ken pan-nakadappat ti America, ti panna-kapukaw ti adu a nalawag ken napateg a paset ti Biblia, ti naim-banagan a kasasaad ti ikakalilis ti Gentil, ti idadateng ti nasantuan a kasuratan iti ud-udina nga al-daw, ken ti pannakabangon ti Zion. Agarup 600–592 s.c.

KET napasamak a nagsao ti ang-hel kaniak, a kinunana: Kita-em! Ket kimmitaak ken naima-tangak dagiti adu a pagilian ken pagarian.

2 Ket kinuna ti anghel kaniak: Ania ti naimatangam? Ket kinu-nak: Naimatangak ti adu a pagi-lian ken pagarian.

3 Ket kinunana kaniak: Dagi-toy ti pagilian ken pagarian dagiti Gentil.

4 Ket napasamak a nakitak ti pannakabukel ti ^anabileg a sim-

18a 1 Ne. 8:26; 11:35–36.
b Jer. 7:24.
c PNK Kinapalangguad.
d Luc. 16:26;
1 Ne. 15:28–30.
e PNK Linteg.
19a PNK Sulisog,

Sulisog.
b Jarom 1:10;
DBM 1:1–2.
21a Morm. 8:8;
Moro. 1:2.
PNK Gubat.
22a 1 Ne. 15:13;

2 Ne. 26:15.
23a 2 Ne. 26:33.
b 2 Ne. 5:20–25.
c PNK Sadut,
Kinasadut.
13 4a 1 Ne. 13:26, 34;
14:3, 9–17.

baan kadagiti pagilian dagiti ^bGentil.

5 Ket kinuna ti anghel kaniak: Adtoy ti pannakabukel ti simbaan a kakaruan a makarimon ngem iti amin a sabsabali a simbaan, a “nangpapatay kadagiti santo ti Dios, wen, ken nangparparigat kadakuada ken nangpungo kadakuada, ken insangolda ida iti ^bsangol a landok, ken pinagbalinda ida a balud.

6 Ket napasamak a naimatangak daytoy “nabileg ken makarimon a simbaan; ket nakitak ti ^bsairo a nangbangon itoy.

7 Ken nakakitaak met iti “balitok, ken pirak, ken seda, ken natingra a nalabaga, ken napulido ti pannakaabelna a lino, ken amin a kita ti napapateg a lupot; ken nakitak ti adu a balangkantis.

8 Ket nagsao ti anghel kaniak, a kinunana: Adtoy ti balitok, ken ti pirak, ken dagiti seda, ken dagiti natingra a nalabaga, ken ti napulido ti pannakaabelna a lino, ken ti napateg a lupot, ken dagiti balangkantis, ti “tarigagay daytoy nabileg ken makarimon a simbaan.

9 Ken kasta met a “dinadaelda dagiti santo ti Dios gapu iti dayaw iti lubong, ken pinagbalinda ida a balud.

10 Ket napasamak a kimmitaak

ken naimatangak ti adu a danum; ket biningayda dagiti Gentil iti bukel dagiti kakabsatko.

11 Ket napasamak a kinuna ti anghel kaniak: Adtoy kinapungtot ti Dios ti bukel dagiti kakabsatmo.

12 Ket kimmitaak ket naimatangak ti tao kadagiti Gentil, a naisina iti bukel dagiti kakabsatko iti adu a danum; ket naimatangak ti “Espiritu ti Dios, a bimmaba ken timmulong iti tao; ket napan iti adu a danum, a kas iti bukel dagiti kakabsatko, nga adda iti naikari a daga.

13 Ket napasamak a naimatangak ti Espiritu ti Dios, a timmulong kadagiti sabsabali a Gentil; ket rimmuarda iti pagbaludan, kadagiti adu a danum.

14 Ket napasamak a naimatangak ti adu nga “ummong dagiti Gentil iti ^bnaikari a daga; ket naimatangak ti pungtot ti Dios, iti bukel dagiti kakabsatko; ket “naiwaraswarasda kadagiti Gentil ken nasaplitda.

15 Ket naimatangak ti Espiritu ti Apo, nga adda kadagiti Gentil, ket rimmang-ayda ken nangun-odda ti “daga a tawidda; ket naimatangak a purawda, ken naipanurok ti linis ken ^bpin-tasda, a kas kadagiti taok sakbay ti “pannakapapatayda.

16 Ket napasamak a siak, ni

4b PNK Gentil.

5a Apoc. 17:3–6;
1 Ne. 14:13.

b Jer. 28:10–14.

6a DkK 88:94.

PNK Sairo—Ti
simbaan ti sairo.

b 1 Ne. 22:22–23.

7a Morm. 8:36–38.

8a Apoc. 18:10–24;
Morm. 8:35–38.

9a Apoc. 13:4–7.

12a PNK Pammaregta,
Paregtaen.

14a 2 Ne. 1:11;
Morm. 5:19–20.

b PNK Naikari a Daga.

c 1 Ne. 22:7–8.

PNK Israel—Ti
pannakasinasina
ti Israel.

15a 2 Ne. 10:19.

b 2 Ne. 5:21.

c Morm. 6:17–22.

Nephi, naimatangak a nagpakumbaba iti Apo dagiti Gentil a nawayawayaan iti pannakabalud; ket naipaay “kadakuada ti bileg ti Apo.

17 Ket naimatangak a nagummong kadagiti danum, ken iti pay daga, dagiti nagtaudan da a Gentil, tapno makiranget kadakuada.

18 Ket naimatangak nga adda kadakuada ti bileg ti Dios, ken kasta met a naipaay ti pungtot ti Dios kadagiti nagkaykaysa a makiranget kadakuada.

19 Ket siak, ni Nephi, naimatangak nga inlisi ti bileg ti Dios dagiti Gentil a “nawayawayaan iti pannakabalud kadagiti ima ti amin a sabsabali a pagilian.

20 Ket napasamak a siak, ni Nephi, naimatangak a rimmangayda iti daga; ket naimatangak ti “libro, nga iggem ti sumagmama no kadakuada.

21 Ket kinuna ti anghel kaniak: Ammom kadi ti kaipapanan ti libro?

22 Ket kinunak kenkuana: Diak ammo.

23 Ket kinunana: Adtoy nagtaud iti ngiwat ti maysa a Hudio. Ket siak, ni Nephi, naimatangak; ket kinunana kaniak: Ti “libro nga imatmatangam ti ^bkasuratan dagiti ^cHudio, a naglaon iti katulagan ti Apo, nga

inaramidna iti balay ti Israel; ken naglaon pay iti adu a padto dagiti nasantuan a propeta; ken kasuratan daytoy a kas kadagiti naikitikit kadagiti ^dpinanid a gambang, nupay saan unay nga adu; nupay kasta, naglaonda iti katulagan ti Apo, nga inaramidna iti balay ti Israel; gapuna, dakkell ti kaipapananda kadagiti Gentil.

24 Ket kinuna ti anghel ti Apo kaniak: Naammuamon a nagtaud ti libro iti ngiwat ti maysa a Hudio; ket no nagtaud iti ngiwat ti maysa a Hudio linaonna ti pakabuklan ti ebanghelio ti Apo, a pinaneknekan dagiti sangapulo-ket-dua nga apostol; pinaneknekanda ti maipanggep iti kinapudno nga adda iti Kordero ti Dios.

25 Gapuna, mayakarto dagitoy a banag a nadalus kadagiti “Gentil manipud kadagiti ^bHudio, kas maibatay iti kinapudno nga adda iti Dios.

26 Ket kalpasan ti panangyakar dagiti sangapulo-ket-dua nga apostol ti Kordero, “kadagiti Gentil manipud kadagiti Hudio, nakitada ti pannakabukel ti ^bnabileg ken makarimon a “simbaan, a kakaruan a makarimon iti amin a sabsabali a simbaan; ta adtoy, adu ti ^dinikkatda a ^enalawag ken napateg a paset ti

16a DkK 101:80.

19a 2 Ne. 10:10–14;

3 Ne. 21:4;

Ether 2:12.

20a 1 Ne. 14:23.

23a 1 Ne. 13:38;

2 Ne. 29:4–12.

^b PNK Nasantuan a Kasuratan.

^c 2 Ne. 3:12.

^d 1 Ne. 5:10–13.

25a PNK Gentil.

^b 2 Ne. 29:4–6;

DkK 3:16.

PNK Hudio.

26a Mat. 21:43.

^b 1 Ne. 13:4–6; 14:3, 9–17.

^c PNK Ikakalilis—Ikakalilis dagiti nagkauna a Kristiano a simbaan.

^d Morm. 8:33;

Moises 1:41.

^e 1 Ne. 14:20–26; PP 1:8.

ebanghelio ti Kordero; ken adu pay ti inikkatda a katulagan ti Apo.

27 Ket inaramidda amin dagitoy a pangballikog iti umno a wagas ti Apo, tapno bulsekennda dagiti mata ken patangkennda dagiti puso dagiti annak ti tattao.

28 Gapuna, makitayo a kalpasan a nakadanon ti libro kadagiti ima ti nabileg ken makarimon a simbaan, nga adu ti nalawag ken napateg a bambanag a naikkat iti libro, nga isu ti libro ti Kordero ti Dios.

29 Ket nagallaallatiw kadagiti amin a pagilian dagiti Gentil kalpasan ti pannakaikkat dagiti nalawag ken napateg a bambanag; ket kalpasan ti panagallaallatiwna kadagiti amin a pagilian dagiti Gentil, wen, uray pay iti ballasiw ti adu a danum a nakitayo kadagiti Gentil a nawayawayaan iti pannakaibalud, nakitayo—gapu kadagiti adu a nalawag ken napateg a bambanag a naikkat iti libro, a nalawag a maawatan dagiti annak ti tattao, a kas iti kinalawag nga adda iti Kordero ti Dios—gapu kadagitoy a banag a naikkat iti ebanghelio ti Kordero, nalabes ti kaadu ti naitublak, wen, iti kasta addaan iti naindaklan a bileg ni Satanas a mangrimbaw kadakuada.

30 Nupay kasta, maawatanyo koma a dagiti Gentil a nawayawayaan iti pannakaibalud, ken

naitan-ok babaen iti bileg ti Dios kadagiti amin a sabsabali a pagilian, iti rabaw ti daga a napili kadagiti amin a sabsabali a daga, nga isu ti daga nga intulag ti Apo a Dios iti amam a nasken a matagikua dagiti buklna a “daga a tawidenda; gapuna, makitayo a saan nga ipalubos ti Apo a Dios a dadaelen dagiti Gentil ti ^bsingensinged dagiti bukkelmo, a maibilang kadagiti kakabsatmo.

31 Ken dina met ipalubos a “dadaelen dagiti Gentil ti bukkel dagiti kakabsatmo.

32 Ken di met ipalubos ti Apo a Dios nga agnanayon nga agtalinaed dagiti Gentil iti nakaam-amak a kasasaad ti kinabulsek, nga ammoyo a yanda, gapu iti nalawag ken dagiti kapatgan a paset ti ebanghelio ti Kordero nga inlemmeng dayta “makarimon a simbaan, a nakitayo ti pannakabuklna.

33 Gapuna, kinuna ti Kordero ti Dios: Kaasiakto dagiti Gentil, iti isasarungkar dagiti natda iti balay ti Israel iti naindaklan a panangukom.

34 Ket napasamak a nagsao kaniak ti anghel ti Apo, a kinunana: Adtoy, kinuna ti Kordero ti Dios, kalpasan ti isasarungkarko kadagiti “natda iti balay ti Israel—ket bukkel ti amam daytoy kunak a natda—gapuna, kalpasan ti isasarungkarko kadakuada iti panangukom, ken ti panangsaplit kadakuada dagiti

30a PNK Naikari a Daga.

^b Alma 45:10–14.

31a 2 Ne. 4:7; 10:18–19;

Jacob 3:5–9;

Hel. 15:12;

3 Ne. 16:8–9;

Morm. 5:20–21.

32a PNK Sairo—Ti

simbaan ti sairo.

34a PNK Jose, Lalaki
nga Anak ni Jacob.

Gentil, ken ^bpannakaitublak ti adu a Gentil, gapu iti kalawagan ken kapatgan a paset ti ^cebanghelio ti Kordero nga inlemmeng dayta makarimon a simbaan, nga ina dagiti balangkantis, kinuna ti Kordero—kaasiakto dagiti Gentil iti dayta nga aldaw, kasta met nga ^ditdekto kadakuada, iti bukodko a bileg, ti kaaduanna nga ebangheliok, a nalawag ken napategto, kinuna ti Kordero.

35 Ta, adtoy, kinuna ti Kordero: Agpakitaakto kadagiti bukelmo, ta isuratdanto ti adu a banag nga ipaayko kadakuada, a nalawag ken napateg; ket kalpasan ti pannakadadael dagiti bukelmo ken mapukawanda iti pammati, kasta met ti bukel dagiti kakabsatmo, adtoy, mailemmengto ^adagitoy a banag, a mapagtengto kadagiti Gentil, babaen ti sagut ken bileg ti Kordero.

36 Ket maisuratto kadakuada ti ^aebangheliok, kinuna ti Kordero, ken ti ^bsarikedked ken pakaisalakanak.

37 Ket ^anagasat dagiti agpanggep a mangtunton iti ^bZionko iti dayta nga aldaw, ta maitedto kadakuada ti ^csagut ken bileg ti

Espiritu Santo; ket maitag-aydanto iti ud-udina nga aldaw no ^amakaibturda agingga iti panungpalan, ket maisalakandanto iti awan inggana a ^cpagarian ti Kordero; ket asino man a ^fmangiwaragawag iti kappia, wen, damdamag iti naindaklan a rag-o, anian a nagpintasdanto kadagiti bantay.

38 Ket napasamak a naimatangak dagiti natda iti bukel dagiti kakabsatko, kasta met ti ^alibro ti Kordero ti Dios, a nagtaud iti ngiwat ti Hudio, a nagtaud kadagiti Gentil ^bkadagiti natda iti bukel dagiti kakabsatko.

39 Ket kalpasan ti panaglabasda kadakuada naimatangak dagiti sabali a ^alibro, a napataud babaen ti bileg ti Kordero, kadakuada manipud kadagiti Gentil, iti ^bpanangallukoy dagiti Gentil ken dagiti natda iti bukel dagiti kakabsatko, kasta met dagiti Hudio a naiwaraswaras iti amin a rabaw ti daga, a ^cpuerno dagiti sinurat dagiti propeta ken dagiti sangapulo-ketdua nga apostol.

40 Ket nagsao ti anghel kaniak, a kinunana: Dagitoy ^amaudi a kasuratan, a nakitam kadagiti

34b 1 Ne. 14:1–3;

2 Ne. 26:20.

c PNK Ebanghelio.

d DkK 10:62.

PNK Pannakaisubli ti Ebanghelio.

35a 2 Ne. 27:6; 29:1–2.

PNK Libro ni

Mormon.

36a 3 Ne. 27:13–21.

b Hel. 5:12;

3 Ne. 13:38–39.

PNK Bato.

37a DkK 21:9.

b PNK Zion.

c PNK Sagut ti

Espiritu Santo.

d 3 Ne. 27:16.

PNK Agibtur.

e PNK Celestial

a Gloria.

f Isa. 52:7;

Mosiah 15:14–18;

3 Ne. 20:40.

38a 1 Ne. 13:23;

2 Ne. 29:4–6.

b Morm. 5:15.

39a PNK Nasantuan a

Kasuratan—Dagiti

naipadto nga

umay a nasantuan

a kasuratan.

b Eze. 37:15–20;

2 Ne. 3:11–12.

c 1 Ne. 14:30.

40a 2 Ne. 26:16–17;

29:12. PNK Libro

ni Mormon.

Gentil, ti ^bmangpatibkerto iti kinapudno ti ^cimmuna, nga isu dagiti sangapuloket-dua nga apostol ti Kordero, ket ipakammodanto dagiti nadalus ken napateg a banag a naala kadakuada; ken maipakaammonto kadagiti amin a kakabsat, pag-sasao, ken tattao, a ti Kordero ti Dios ti Anak ti Agnanayon nga Ama, ken ti ^aMangisalan iti lubong; a nasken nga umasideg amin kenkuana dagiti tao, wenna saandanto a maisalakan.

41 Ket nasken nga umasidegda kas mayannatup kadagiti balikas nga agtaud iti ngiwat ti Kordero; ket maammunto kadagiti kasuratan dagiti bukelmo dagiti balikas ti Kordero, kasta met kadagiti kasuratan dagiti sangapuloket-dua nga apostol ti Kordero; gapuna a ^amapagkaykaysadanto; ta adda ^bmaymaysa a Dios ken maymaysa a ^cPastor iti intero a daga.

42 Ket dumtengto ti panawen nga agpakita kadagiti amin a pagilian, nga agpadpada kadagiti ^aHudio ken kadagiti Gentil; ket kalpasan ti panagpakitana kadagiti Hudio ken kadagiti Gentil, agpakitanto met kadagiti Gentil ken kadagiti Hudio, ket

umunanto dagiti ^bnaudi, ket maudinto dagiti ^cumuna.

KAPITULO 14

Ibaga ti anghel ken ni Nephi dagiti parabur ken lunod a maipaay kadagiti Gentil—Dudua ti simbaan: ti Simbaan ti Kordero ti Dios ken ti simbaan ti sairo—Papatayento ti nabileg ken makarimon a simbaan dagiti Santo ti Dios iti amin a pagilian—Isuratto ni Apostol Juan ti maipanggep iti panungpalan ti lubong. Agarup 600–592 s.c.

KET mapasamakto, a no imdennganto dagiti ^aGentil ti Kordero ti Dios iti dayta aldaw a panagpakitananto kadakuada iti balikas, kasta met iti ^bbileg, iti tunggal aramid, ken ti pannakaipawanaw dagiti ^clappedda—

2 Ket no dida patangkenen dagiti pusoda a maibusor iti Kordero ti Dios, ^amaibilangdanto kadagiti bukel ti amam; wen, maibilangdanto kadagiti adda iti balay ti Israel; ket ^bnagasatdanto a tattao iti naikari a daga iti agnanayon; ket saandanton a maibalud; ket saanton a ma-laokan ti balay ti Israel.

3 Ket dayta nabileg nga ^aabut, a kinali nga agpaay kadakuada

1b Morm. 7:8–9.

c PNK Biblia.

d Kitaen ti panid ti paulo ti Libro ni Mormon.

Moises 1:6.

41a Eze. 37:17.

b Deut. 6:4;

Jn. 17:21–23;

2 Ne. 31:21.

c PNK Naimbag nga

Agpaspastor.

42a DkK 90:8–9;
107:33; 112:4.

b Jacob 5:63.

c Luc. 13:30;

1 Ne. 15:13–20.

14 1a 3 Ne. 16:6–13.

PNK Gentil.

b 1 Tes. 1:5;

1 Ne. 14:14;

Jacob 6:2–3.

c Isa. 57:14;

1 Ne. 13:29, 34;

2 Ne. 26:20.

2a Gal. 3:7, 29;

2 Ne. 10:18–19;

3 Ne. 16:13; 21:6, 22;

Abr. 2:9–11.

b 2 Ne. 6:12; 10:8–14;

3 Ne. 16:6–7; 20:27.

3a 1 Ne. 22:14;

DkK 109:25.

ti nabileg ken makarimon a simbaan, a binangon ti sairo ken dagiti annakna, tapno maiturongna iti impierno dagiti kararua dagiti tao—wen, dayta nabileg nga abut a nakali a pakadadaelan dagiti tao mapunnonto kadagiti nangkali, nga agbalin a pakadadaelanda, kinuna ti Kordero ti Dios; saan a pakadadaelan ti kararua, no di ketdi maipuruak iti dayta nga ^bimpierno nga awan ti patinggana.

4 Ta adtoy, maibatay daytoy iti pammalud ti sairo, ken maibatay pay iti linteg ti Dios, kadagiti agaramid iti kinadangkes ken makarimon kenkuana.

5 Ket napasamak a nagsao ti anghel kaniak, ni Nephi, a kinunana: Maimatangam a no agbabawi dagiti Gentil nasayaatto kadakuada; ken maammuam met ti maipanggep kadagiti tulag ti Apo iti balay ti Israel; ken mangngegmo met a mapukaw dagiti saan nga ^aagbabawi.

6 Ngarud, ^akaasinto pay dagiti Gentil no agpaysonto a patangkenenda dagiti pusoda a maibusor iti Kordero ti Dios.

7 Ta umayto ti panawen, kinuna ti Kordero ti Dios, nga agaramidakto iti naindaklan ken ^anakaskasdaaw kadagiti annak ti tattao; aramid a mataginyonto, iti agsumbangir—uray

pay iti pananggutugot kadakuada iti kappia ken agnanayon a ^bbiag, wenno iti pannakayawatda iti pagbaludan iti kinatangken ti pusoda ken ti pannakabulsek ti panunotda, kasta met iti pakadadaelan, nga agpada a naindagaan ken naespirituan, a maibatay iti ^cpammalud ti sairo, a nasaokon.

8 Ket napasamak a kalpasan ti panangibaga ti anghel kadagitoy a balikas, kinunana kaniak: Malagipmo kadi dagiti ^atulag ti Ama iti balay ti Israel? Kinunak kenkuana, Wen.

9 Ket napasamak a kinunana kaniak: Kitaem, ket imatangam dayta nabileg ken makarimon a simbaan, nga ina dagiti makarimon nga aramid, a binangon ti ^asairo.

10 Ket kinunana kaniak: Adtoy, ^adua laeng ti nabati a simbaan: maysa ti simbaan ti Kordero ti Dios, ket ti simbaan ti sairo ti ^bsabali; gapuna, asino man a di kameng iti simbaan ti Kordero ti Dios kameng dayta nabileg a simbaan, nga ina dagiti makarimon nga aramid; ket isu ti ^cmanangabig iti amin a daga.

11 Ket napasamak a kimmitaak ket naimatangak ti manangabig iti amin a daga, ket nagtugaw iti ^adandanum; ket ^bnagturay iti amin a dagdaga, iti amin a pa-

3b PNK Pannakailunod; Impierno.

5a PNK Agbabawi, Panagbabawi.

6a 2 Ne. 28:32.

7a Isa. 29:14;

1 Ne. 22:8;

2 Ne. 27:26; 29:1–2;

DkK 4:1.

PNK Pannakaisubli ti Ebangelio.

b PNK Agnanayon a Biag.

c 2 Ne. 2:26–29; Alma 12:9–11.

8a PNK Katulagan ni Abraham.

9a 1 Ne. 15:35;

DkK 1:35.

PNK Sairo.

10a 1 Ne. 22:23.

b 1 Ne. 13:4–6, 26.

c Apoc. 17:5, 15; 2 Ne. 10:16.

11a Jer. 51:13;

Apoc. 17:15.

b DkK 35:11.

gilian, kakabsat, pagsasao, ken tattao.

12 Ket napasamak a naimatangak ti simbaan ti Kordero ti Dios, ket “bassit ti kamengna, gapu iti kinadangkes ken makarimon nga aramid ti manangabig a nagtugaw iti dandanum; nupay kasta, naimatangak a ti simbaan ti Kordero, a sasanto ti Dios, addada met iti amin a dagdaga; ket bassit ti masakupanda iti ^bamin a dagdaga, gapu iti kinadangkes ti nabileg a manangabig a nakitak.

13 Ket napasamak a naimatangak nga inummong ti nabileg nga ina dagiti makarimon nga aramid ti ummong iti amin a dagdaga, iti amin a pagilian dagiti Gentil, a “makiranget iti Kordero ti Dios.

14 Ket napasamak a siak, ni Nephi, naimatangak ti bileg ti Kordero ti Dios, a bimmaba kadagiti santo ti simbaan ti Kordero, ken kadagiti natulagan a tao ti Apo, a naiwaraswaras iti amin a dagdaga; ket igamda ti kinalinteg ken addaanda iti na-dayag a “bileg ti Dios.

15 Ket napasamak a naimatangak a “naiparukpok ti pungtot ti Dios iti dayta nabileg ken makarimon a simbaan, iti kasta adda gubgubat ken sayangguseng ti

gubgubat kadagiti amin a ^bpagilian ken kakabsat iti daga.

16 Ket iti panangrugi ti “gubgubat ken sayangguseng ti gubgubat kadagiti amin a pagilian nga adda iti babaen ti ina dagiti makarimon nga aramid, nagsao ti anghel kaniak, a kinunana: Adtoy, agpaay ti pungtot ti Dios iti ina dagiti manangabig; ket adtoy, makitam amin dagitoy a banag—

17 Ket inton dumteng ti “panawen a maiparukpok ti ^bpungtot ti Dios iti ina dagiti manangabig, nga isu ti nabileg ken makarimon a simbaan iti amin a dagdaga, a binangon ti sairo, ket, iti dayta nga aldaw, marugian ti “aramid ti Ama, iti panakaisagana ti wagas iti pannakatungpal dagiti “tulagna, nga inaramidna kadagiti taona iti balay ti Israel.

18 Ket napasamak a nagsao ti anghel kaniak, a kinunana: Kitaem!

19 Ket kimmitaak ket naimatangak ti tao, ket nagkawes iti puraw a roba.

20 Ket kinuna ti anghel kaniak: Adtoy ti “maysa kadagiti sangapulo-ket-dua nga apostol ti Kordero.

21 Adtoy, makita ken isuratnanto ti natda kadagitoy a banag; wen, ken adunto pay a bamanag.

12a Mat. 7:14;

3 Ne. 14:14;

DkK 138:26.

b DkK 90:11.

13a Apoc. 17:1–6;

18:24; 1 Ne. 13:5;

DkK 123:7–8.

14a Jacob 6:2;

DkK 38:32–38.

15a DkK 1:13–14.

b Mar. 13:8;

DkK 87:6.

16a 1 Ne. 22:13–14;

Morm. 8:30.

17a PNK Maudi nga Aldaw, Ud-udina nga Aldaw.

b 1 Ne. 22:15–16.

c 3 Ne. 21:7, 20–29.

PNK Pannakaisubli ti Ebanghelio.

d Morm. 8:21, 41.

PNK Katulagan ni Abraham.

20a Apoc. 1:1–3;

1 Ne. 14:27.

22 Ken isuratnanto pay ti maipanggep iti panungpalan ti lubong.

23 Gapuna, nalinteg ken pudno dagiti banag nga isuratnanto; ket adtoy maisuratda iti “libro a maimatangam nga agtaud iti ngiwat ti Hudio; ket iti kanito nga agtaudda iti ngiwat ti Hudio, wenno, iti kanito nga agtaud ti libro iti ngiwat ti Hudio, nadalus ken natarnaw dagiti banag a maisurat, ken ^b kapatgan ken nalaka a mawatan ti amin a tao.

24 Ken adtoy, adu a banag dagiti banag nga isuratto daytoy nga “apostol ti Kordero a nakitammon; ket adtoy, makitamto dagiti natda.

25 Ngem dimonto isurat dagiti makitam kalpasanna; ta naordenanen ti Apo a Dios ti apostol ti Kordero ti Dios a “mangisuratto kadagitoy.

26 Ken kasta met dagiti sababali a, kadakuada nangipaki-taannan kadagiti amin a banag, ket naisuratdan; ket “nairikepdan tapno maitalimeng ti kinatarnawda, a maibatay iti kinapudno nga adda iti Korde-ro, iti naikeddeng a panawen ti Apo, iti balay ti Israel.

27 Ket siak, ni Nephi, nang-neg ken paneknekak a “Juan ti nagan ti apostol ti Kordero, kas maibatay iti balikas ti anghel.

28 Ket adtoy, siak, ni Nephi, naparitanak a mangisurat iti nabati kadagiti banag a nakita ken

nangngegko; gapuna napneka-kon kadagiti banag nga isuratko; ket bassit a paset dagiti banag a nakitak ti insuratko.

29 Ket paneknekak a nakitak dagiti banag a nakita ti “amak, ket impakita kaniak ti anghel ti Apo.

30 Ket ita gibusakon ti agsao iti maipanggep kadagiti banag a nakitak bayat ti panangitu-ray kaniak ti espiritu; ket no sa-an a naisurat amin dagiti banag a nakitak, “pudno dagiti banag nga insuratko. Ket kasta ti napasamak. Amen.

KAPITULO 15

Umawatto dagiti bukel ni Lehi iti ebanghelio manipud kadagiti Gentil iti ud-udina nga aldaw—Mayarig ti panaguummong ti Israel iti kayo ti olibo a maisilponto manen dagiti sangana—Ibuksilan ni Nephi ti parmata iti kayo ti biag ken nagsao maipanggep iti linteg ti Dios ti pannakailasin dagiti nangdangkes kadagiti nalinteg. Agarup 600–592 s.c.

KET napasamak a kalpasan a siak, ni Nephi, inturayan ti espiritu, ket nakitak amin dagitoy a banag, nagsubliak iti tol-da ti amak.

2 Ket napasamak a naimatanga dagiti kakabsatko, ket pagpipinnapilitanda ti maipanggep kadagiti banag nga imbaga ti amak kadakuada.

23a 1 Ne. 13:20–24;

Morm. 8:33.

b 1 Ne. 13:28–32.

24a Ether 4:16.

25a Jn. 20:30–31;

Apoc. 1:19.

26a 2 Ne. 27:6–23;

Ether 3:21–27;

4:4–7; DkK 35:18;

JS—P 1:65.

27a Apoc. 1:1–3.

29a 1 Ne. 8.

30a 2 Ne. 33:10–14.

3 Ta talaga nga adu a banag ti imbagana kadakuada, a narigat a “maawatan, malaksid no agsaludsod ti tao iti Apo; ket gapu ta natangken ti panagpuspusoda, ngarud dida kimmita iti Apo a kas rebbengenda.

4 Ket ita siak, ni Nephi, nagladingit gapu iti kinatangken ti panagpuspusoda, kasta met, a gapu kadagiti banag a nakitak, ken naammuak a nasken a di maliklikan a mapasamak gapu iti nalabes a kinadangkes dagiti annak ti tattao.

5 Ket napasamak a naabakak gapu iti panagsagabak, gapu ta imbilangko a nakarkaro ngem iti amin ti bukodko a “panagsagaba, gapu iti ^bpannakadadael dagiti taok, ta naimatangak ti pannakatnagda.

6 Ket napasamak a kalpasan ti pannakapasublik iti “pigsak nagsaoak kadagiti kakabsatko, a tinarigagayak a maammuan kadakuada ti gapu ti panagsi-sinnuppiatda.

7 Ket kinunada: Adtoy, dimi maawatan dagiti balikas nga imbaga ti amatayo maipanggep kadagiti napaypayso a sanga ti kayo ti olibo, ken ti maipanggep kadagiti Gentil.

8 Ket kinunak kadakuada: “Nagsaludsodkayo kadin iti Apo?

9 Ket kinunada kaniak: Saan

pay; ta awan ti kasta nga imbagakadkami ti Apo.

10 Adtoy, kinunak kadakuada: Apay a diyo intalimeng dagiti bilin ti Apo? Apay a mapukaw-kayonto, gapu iti “kinatangken ti panagpuspusoyo?

11 Diyo kadin malagip dagiti banag nga imbaga ti Apo?—No diyo patangkenen dagiti puspusoyo, ket “agsaludsodkayo kaniak a sipapammati, a mamatikayo a maawatyo, iti kinaregta a mangitalimeng kadagiti bilinko, sigurado a maipakaammo dagitoy a banag kadakayo.

12 Adtoy, kunak kadakayo, a naidilig ti balay ti Israel iti kayo ti olibo, babaen ti Espiritu ti Apo nga adda iti amatayo; ken adtoy saantayo kadi a naisina iti balay ti Israel, ken saan kadi a “sanganatayo ti balay ti Israel?

13 Ket ita, ti banag a kayat a sawen ti amatayo maipanggep iti pannakaisilpo dagiti napaypayso a sanga babaen ti kinaan-anay dagiti Gentil, ket, kadagitinto ud-udina nga aldaw, inton dagiti bukeltayo “mapukpukawanen iti pammati, wen, iti uneg ti adu a tawen, ken adunto ti agpakita a kaputotan kalpasan ti ^bMesias kadagiti annak ti tattao, isunton ti pannakaited ti pakabuklan nga ‘ebanghelio ti Mesias kadagiti Gentil, ket yal-

15 3a 1 Cor. 2:10–12;

Alma 12:9–11.

5a PNK Kinarigat.

^b Enos 1:13;

Morm. 6:1.

6a Moises 1:10;

JS—P 1:20, 48.

8a Mosiah 26:13;

Alma 40:3.

PNK Kararag.

10a PNK Ikakalilis.

11a San. 1:5–6;

Enos 1:15;

Moro. 7:26;

DkK 18:18.

PNK Dawat.

12a Gen. 49:22–26;

1 Ne. 10:12–14; 19:24.

PNK Lehi, Ama

ni Nephi.

13a 1 Ne. 12:22–23;

2 Ne. 26:15.

^b PNK Mesias.

^c PNK Ebanghelio.

latiwto dagiti ^dGentil kadagiti natda iti bukeltayo—

14 Ket itinto dayta nga aldaw ti pakaammuan dagiti natda a ^abukeltayo nga addada iti balay ti Israel, ken isuda dagiti ^bnatulagan a tao ti Apo; ken sadanto maammuan ken dumteng iti ^cpannakaammo iti nagtaudanda, ken kasta met iti pannakaammo iti ebanghelio ti Mannubotda, nga impaayna kadagiti ammada; gapuna, dumtengto ti pannakaammoda iti Mannubotda ken dagiti tudtuduen ti doktrinana, tapno ammoda no kasano ti yaasidegda kenkuana ket maisalakanda.

15 Ket kalpasanna, didanto kadi agrag-o iti dayta nga aldaw ken agdaydayaw iti agnanayon a Diosda, ti ^asarikedked ken pakaisalakananda? Wen, iti dayta nga aldaw, didanto kadi umawat iti pigsa ken pannaraon manipud iti pudno a ^blanut? Wen, didanto kadi sumurot iti pudno a sakup ti Dios?

16 Adtoy, kunak kadakayo, Wen; malaglagipdanto manen kadagiti adda iti balay ti Israel; ^amaisilpodanto, gapu iti kinapaypaysoda a sanga ti kayo ti olibo, iti pudno a kayo ti olibo.

17 Ket daytoy ti kayat a sawen ti amatayo; ket kayatna a sawen a saanto a mapasamak agingga

iti kalpasan ti panangwarawara kadakuada dagiti Gentil; ken kayatna a sawen a mapasamakto iti wagas dagiti Gentil, a mabalin nga ipakitanto ti Apo ti bilegna kadagiti Gentil, ta iti tala-ga a gapu a ^asupringento dagiti Hudio, wenno iti balay ti Israel.

18 Gapuna, saan la a dagiti bukeltayo ti nagsaritaan ti amatayo, ngem iti pay amin nga adda iti balay ti Israel, nga itudtudona ti katulagan a nasken a matungpal iti ud-udina nga aldaw; a katulagan nga inaramid ti Apo iti amatayo a ni Abraham, a kinunana: Iti ^abukelyonto ti pakaparaburan dagiti amin nga agkakabsat iti daga.

19 Ket napasamak a siak, ni Nephi, adu ti imbagak kadakuada maipanggep kadagitoy a banag; wen, imbagak kadakuada ti maipanggep iti ^apannakaisubli dagiti Hudio kadagiti ud-udina nga aldaw.

20 Ket inyasaasko kadakuada dagiti balikas ni ^aIsaias, a nagsao maipanggep iti pannakaisubli dagiti Hudio, wenno iti balay ti Israel; ket kalpasan ti pannakaisublida saandanton a mailaok, wenno mawarawara manen. Ket napasamak nga adu ti imbagak kadagiti kakabsatko, isu a nagtalnada ken ^bnagpakumbabada iti Apo.

13d 1 Ne. 13:42;
22:5–10;
DkK 14:10.
PNK Gentil.

14a 2 Ne. 10:2;
3 Ne. 5:21–26;
21:4–7.
^b PNK Katulagan
ni Abraham.

^c 2 Ne. 3:12; 30:5;
Morm. 7:1, 9–10;
DkK 3:16–20. Kitaen
met ti panid ti paulo
ti Libro ni Mormon.
15a PNK Bato.
^b Gen. 49:11; Jn. 15:1.
16a Jacob 5:60–68.
17a PNK Pannakailansa

iti Krus.
18a Gen. 12:1–3;
Abr. 2:6–11.
19a 1 Ne. 19:15.
PNK Israel—Ti
pannakaummong
ti Israel.
20a 1 Ne. 19:23.
^b 1 Ne. 16:5, 24, 39.

21 Ket napasamak a nagsaoda manen kaniak, a kinunada: Ania ti kaipapanan daytoy banag a nakita ti amatayo iti tagtagai-nep? Ania ti kaipapanan ti “kayo a nakitana?

22 Ket kinunak kadakuada: Isu ti mangibagi iti “kayo ti biag.

23 Ket kinunada kaniak: Ania ti kaipapanan ti “landok a pag-kaptan a nakita ti amatayo, a kimmamang iti kayo?

24 Ket kinunak kadakuada nga isu ti “balikas ti Dios; ket asino man a mangipangag iti balikas ti Dios, ken ^bkumpet a naimbag itoy, saandanto a maungaw; wenno dinto ida rimbawan dagiti “sulisog ken dagiti narang-gas a “pana dagiti “kabusor tapno mabulsek, a mangiturong kadakuada iti pannakadadael.

25 Gapuna, siak, ni Nephi, ing-gunamgunamko kadakuada nga “imdenganda ti balikas ti Apo; wen, inggunamgunamko kada-kuada iti amin a kabaelan ti ka-raruak, ken amin a paglaingan nga adda kaniak, tapno imde-nganda ti balikas ti Dios ken lag-lagipenda a salimetmetan dagiti bilinna iti agnanayon iti amin a banag.

26 Ket kinunada kaniak: Ania ti kaipapanan ti “karayan ti danum a nakita ti amatayo?

27 Ket kinunak kadakuada a

kinarugit ti “danum a nakita ti amak; ket adu a sabsabali a ba-nag ti inagsep ti panunotna isu a dina naimatangan ti ^bkinaru-git ti danum.

28 Ket kinunak kadakuada a nakaam-amak a “dan-aw, a na-ngisina kadagiti nadangkes ma-nipud iti kayo ti biag, ken mani-pud pay kadagiti santo ti Dios.

29 Ket kinunak kadakuada a daytoy ti mangibagi iti nakaam-amak nga “impierno, nga imba-ga kaniak ti anghel a naisagana nga agpaay kadagiti nadangkes.

30 Ket kinunak kadakuada a nakita pay ti amatayo nga inla-sin met ti “linteg ti Dios dagiti nadangkes kadagiti nalinteg; ket kaarngi ti raniagna ti raniag ti gil-ayab, a nagpangato iti Dios iti agnanayon, ken awan ti patinggana.

31 Ket kinunada kaniak: Ka-yat kadi a sawen daytoy ti pa-nagtuok ti bagi kadagiti aldaw ti “pammadas, wenno kayatna kadi a sawen ti maudi a kasasa-ad ti kararua kalpasan ti ^bipa-patay ti naindagaan a bagi, wen-no imbagana kadi dagiti banag a naindagaan?

32 Ket napasamak a kinunak kadakuada nga ibagian daytoy dagiti banag a naindagaan ken naespirituan; ta dumtengto ti aldaw a nasken a maukomdanto

21a 1 Ne. 8:10–12.

22a 1 Ne. 11:4, 25;
Moises 3:9.

23a 1 Ne. 8:19–24.

24a PNK Balikas ti Dios.

b 1 Ne. 8:30;
2 Ne. 31:20.

c 1 Ne. 8:23.

PNK Sulisog,

Sulisog.

d Ef. 6:16;
DkK 3:8; 27:17.

e PNK Sairo.

25a DkK 11:2; 32:4;
84:43–44.

26a 1 Ne. 8:13.

27a 1 Ne. 12:16.

b PNK Rugit,

Kinarugit.

28a Luc. 16:26;
1 Ne. 12:18;

2 Ne. 1:13.

29a PNK Impierno.

30a PNK Linteg.

31a Alma 12:24; 42:10;
Hel. 13:38.

b Alma 40:6, 11–14.

kadagiti “aramidda, wen, uray pay dagiti aramid nga inaramid ti naindagaan a bagi kadagiti al-daw a pannakapadasda.

33 Gapuna, no nasken a “matay-da iti kinadangkesda, nasken a ^bmapapanawda met, a kas kada-giti banag a naespirituan, a ma-ibatay iti kinalinteg; gapuna, nasken a maisaklangda iti sango ti Dios, tapno ‘maukom kadagiti ^daramidda; ket no nagaramidda iti rinurugit agtalinaedda a ‘na-rugit; ket no narugitda nasken a dida ^fmakapagnaed iti paga-rian ti Dios; ta no kasta, narugit met ngarud ti pagarian ti Dios.

34 Ngem adtoy, kunak kadaka-yo, saan a “narugit ti pagarian ti Dios, ket awan ti narugit a ba-nag a makastrek iti pagarian ti Dios; gapuna saan a nasken nga adda lugar a narugit a maisaga-na nga agpaay iti narugit.

35 Ket adda naisagana a lugar, wen, a kas iti dayta nakaam-amak nga “impierno a nasao-kon, ket ti ^bsairo ti nangisagana itoy; gapuna panagnaed iti pa-garian ti Dios ti maudi a pag-saadan dagiti kararua ti tat-tao, wenno mapapanaw gapu iti dayta ^linteg a nasaokon.

36 Gapuna, saan a maawat da-giti nadangkes kadagiti nalin-teg, kasta met iti dayta “kayo ti

biag, a bungana ti kapatgan ken kangrunaan a ^bmakaay-ayo iti amin a sabsabali a bunga; wen, ket daytoy ti ‘kaindaklanan iti amin a ^dsagut ti Dios. Ket dayta ti imbagak kadagiti kakabsatko. Amen.

KAPITULO 16

Narigat ti panangawat dagiti nadangkes iti kinapudno—Asa-waen dagiti lallaki nga annak ni Lehi dagiti babbai nga annak ni Ismael—Ti Liahona ti mangitu-rong kadakuada iti pannagnada iti langalang—No manen maisurat iti Liahona ti damdamag manipud iti Apo—Matay ni Ismael; ag-dayamudom ti kaamaanna gapu iti panagrigrigatna. Agarup 600–592 s.c.

KET ita napasamak a kalpasan a siak, ni Nephi, ginibusak ti pannakisaok kadagiti kabsatko, adtoy kinunada kaniak: Sika, imbagam kadakami dagiti nari-kut a banag, a nalablabes ngem iti kabaelanmi nga awaten.

2 Ket napasamak a kinunak kadakuada nga ammok nga im-bagak ti nadadagsen a banag a maibusor kadagiti nadangkes, babaen ti kinapudno; ket in-kalintegak dagiti nalinteg, ken

32a PNK Aramid, Dagiti.

33a Mosiah 15:26;

Moro. 10:26.

^b Alma 12:12–16;
40:26.

^c PNK Panangukom,
ti Maudi a.

^d 3 Ne. 27:23–27.

^e 2 Ne. 9:16;

DkK 88:35.

^f Sal. 15:1–5; 24:3–4;

Alma 11:37;

DkK 76:50–70;

Moises 6:57.

34a PNK Rugit,

Kinarugit.

35a 2 Ne. 9:19;

Mosiah 26:27.

PNK Impierno.

^b 1 Ne. 14:9;

DkK 1:35.

^c PNK Linteg.

36a Gen. 2:9;

2 Ne. 2:15.

^b 1 Ne. 8:10–12;

Alma 32:42.

^c DkK 6:13.

^d DkK 14:7.

PNK Agnanayon

a Biag.

pinaneknekek a rumbeng a mai-tag-ayda iti kamaudianan nga aldaw; gapuna, narigat nga awa-ten dagiti “nagbasol ti ^bkina-pudno, ta “sugatenna ida iti ka-ungganda.

3 Ket ita kakabsatko, no nalin-tegkayo ken siaayatkayo a dum-ngeg iti kinapudno, ket agta-lekkayo itoy, a “magnakayo a sililinteg iti sango ti Dios, nga-rud saankayo nga agdayamu-dom gapu iti kinapudno, ket ku-naenyo: Agsaoka iti nadagsen a banag a maibusor kadakami.

4 Ket napasamak a siak, ni Nephi, inggunamgunamko ka-dagiti kabsatko, iti amin a kina-regta, a mangtungpal kadagiti bilin ti Apo.

5 Ket napasamak a “nagpakum-babada iti sango ti Apo; ket iti kasta naragsakanak ken dim-makkel ti namnamak kadakua-da, a magnada iti dalan ti kina-linteg.

6 Ita, naibaga ken naaramid amin dagitoy a banag idi agna-ed ti amak iti tolda iti tanap a ninagananna iti Lemuel.

7 Ket napasamak a siak, ni Nephi, pinagbalinko nga “asa-wak ti maysa kadagiti ^bbabbai nga annak ni Ismael; ken kasta met ti inaramid dagiti kabsat-ko; ket inasawa met ni “Zoram ti inauna a babai nga anak ni Ismael.

8 Ket iti kasta natungpal amin ti amak dagiti bilin ti Apo. Ket kasta met a siak, ni Nephi, pi-naraburannak ti Apo iti adu.

9 Ket napasamak a nangngeg ti amak ti timek ti Apo iti rabii, ket binilinna a masapul nga itu-loyna ti panagdaliasatna iti la-ngalang iti kabigatanna.

10 Ket napasamak nga idi agriing ti amak iti agsapa, ket nagturoing iti ruangan ti tolda, nasdaaw unay ta nakakita iti daga iti nagtimbukel a “bola a makaawis ti pannakaaramidna; ket naaramid iti napino a gam-bang. Ket adda dua a pagitudo iti uneg ti bola; ket itudtudo ti maysa ti dalan a turongenmi iti langalang.

11 Ket napasamak nga inum-mongmi dagiti banag a masa-pul nga itugotmi iti langalang, ken kasta met dagiti nabati kadagiti taraon nga inted ti Apo kadakami; ket mangalakami iti amin a kita ti bukel nga itugot-mi iti langalang.

12 Ket napasamak nga inna-lami dagiti toldami ket nagda-liasatkami iti langalang, iti ballasiw ti karayan Laman.

13 Ket napasamak a nagdalia-satkami iti las-ud ti uppat nga aldaw, iti abagatan-a-daya, ket impatakdermi manen dagiti tol-dami; ket ninagananmi ti lugar iti Shazer.

16 2a Jn. 3:20; 2 Ne. 33:5;
Enos 1:23; Hel. 14:10.
PNK Manidsidir
a Basol.
b Prov. 15:10;
2 Ne. 1:26; 9:40;
Hel. 13:24–26.

c Ara. 5:33;
Mosiah 13:7.
3a DkK 5:21.
PNK Magna,
Magna iti Dios.
5a 1 Ne. 16:24, 39; 18:4.
7a 1 Ne. 7:1.

b PNK Panagasawa,
Mangasawa.
c 1 Ne. 4:35;
2 Ne. 5:5–6.
10a Alma 37:38–46.
PNK Liahona.

14 Ket napasamak nga innalami dagiti bai ken panami, ket nagtuturongkami iti langalang nga agsapul iti taraon ti kaamaanmi; ket kalpasan ti panagsapulmi iti taraon ti kaamaanmi; nagsublikami manen kadagiti kaamaanmi iti langalang, iti lugar ti Shazer. Ket nagsublikami manen iti langalang, a sinurotmi daydi sigud a tinurongmi, iti katabaan a paset ti langalang, nga adda iti beddeng nga asideg ti igid ti “Nalabaga a Baybay.

15 Ket napasamak a nagdaliasatkami iti las-ud ti adu nga aldaw, nga agpampana iti taraon iti dalan, babaen ti bai ken panami ken dagiti bato ken palsiitmi.

16 Ket “sinurotmi ti itudtudo ti bola, a nangiturong kadakami iti nataba a paset ti langalang.

17 Ket kalpasan ti panagdaliasatmi iti adu nga aldaw, impektakdermi ti toldami, tapno aginanakami ken bumirok iti taraon ti kaamaanmi.

18 Ket napasamak nga idi siak, ni Nephi, napanak agpana iti taraon, adtoy, natukkolko ti baik, a naaramid iti nasayaat a “landok; ket idi natukkol ti baik, adtoy, nagpungtot dagiti kabsatko gapu iti pannakadadael ti baik, ta saankamin a makaala iti taraon.

19 Ket napasamak a nagsublikami nga awan ti taraon nga agpaay iti kaamaanmi, ken gapu iti bannogda a nagdaliasat,

napalalo ti panagitureda gapu iti bisinda.

20 Ket napasamak a nangrugi nga agdayamudom iti napalalo da Laman ken Lemuel ken dagiti lallaki nga annak ni Ismael, gapu iti panagsagsagaba ken panagrigrigatda iti langalang; ket kasta met a nangrugi nga agdayamudom ti amak iti Apo a Diosna; wen, nalabes ti panagladingitda amin, ket nagdayamudomda iti Apo.

21 Ket napasamak a siak, ni Nephi, kinaguradak dagiti kabsatko agsipud iti pannakadadael ti baik, ken gapu iti pannakadadael ti parteng dagiti baida, ket nangrugi ti nalaus a panagrigrigatmi, wen, ta saankami a makaala iti taraon.

22 Ket napasamak a siak, ni Nephi, adu ti naisaok kadagiti kabsatko, ta pinatangenda manen dagiti pusoda, ket uray la a “nagasugda a maibusor iti Apo a Diosda.

23 Ket napasamak a siak, ni Nephi, nagaramidak iti kayo a bai, ken iti pana babaen ti nalinteg a kayo; gapuna, innalak ti bai ken pana, ken batbato ken palsiit. Ket kinunak iti “amak: Sadino ti pangalaak iti taraon?

24 Ket napasamak a “nagsaludsod iti Apo, ta impakumbabada ti bagbagida gapu iti sinaok; ta adu ti naisaok kada kuada iti amin a kabaalak.

25 Ket napasamak a dimmanon iti amak ti timek ti Apo; ket

14a DkK 17:1.

16a 1 Ne. 16:10, 16, 26;

18:12;

Alma 37:38–46.

18a 2 Sam. 22:35.

22a Ex. 16:8; Num. 11:1.

23a Ex. 20:12;

Mosiah 13:20.

24a PNK Kararag.

pudno a “nadusa iti panagdayamudomna iti Apo, ket napalalo ti panagleddaangna.

26 Ket napasamak a kinuna kenkuana ti timek ti Apo: Kita-em ti bola, ket imutektekam dagiti naisurat.

27 Ket napasamak nga idi nakita ti amak dagiti naisurat iti bola, nagbuteng ken nagpigerger iti kasta unay, kasta met dagiti kabsatko ken dagiti lallaki nga annak ni Ismael ken dagiti asawami.

28 Ket napasamak a siak, ni Nephi, naimatangak dagiti pagitudo nga adda iti bola, nga agkutida babaen iti “pammati ken kinapasnek nga impaaymi kadakuada.

29 Ken adda met naisurat kadakuada a baro a sinurat, a nalawag a mabasa, a nangted kadakami iti “pannakaawat maipapan iti pamuspusan ti Apo; ket naisurat ken agbaliwbaliw, babaen iti pammati ken kinapasnek nga aramidenmi iti daytoy. Ket nakitami a babaen ti ^bbassit a pamuspusan makaipaay ti Apo iti dadakkel a banag.

30 Ket napasamak a siak, ni Nephi, nagtutorongak iti tuktok ti bantay, babaen ti panangitutorong a makita iti bola.

31 Ket napasamak a nagpatayak iti atap nga ayup, a nama-
taudak iti taraon nga agpaay iti kaamaanmi.

32 Ket napasamak a nagsubliak

iti toldami, a siaawit kadagiti ayup a pinatayko; ket ita, idi naimatanganda nga adda insangpetko a taraon, anian a ragsakda! Ket napasamak a nagpakumbabada iti sango ti Apo, ket nagyamanda kenkuana.

33 Ket napasamak a nagdaliasatkami manen, ket nagnakami iti umarngi met laeng iti sigud a dalan; ket kalpasan ti panagdaliasatmi iti adu nga aldaw nangipatakderkami manen iti tolda a paginanaanmi iti umdas a kanito.

34 Ket napasamak a natay ni “Ismael, ket naitabon iti lugar a managan iti Nahom.

35 Ket napasamak a kasta unay ti panagladingit dagiti babbai nga annak ni Ismael, gapu iti ipupusay ti amada, ken gapu iti “panagsagabada iti langalang; ket nagdayamudomda a maibusor iti amak, ta inkuyogna ida manipud iti Jerusalem, a kunkunada: Natay ti amami; wen, nunday ti panagsursormi iti langalang, ket adu ti inturedmi a rigat, bisin, waw, ken bannog; ket kalpasan dagitoy a panagintured masapul a maungawkami iti langalang gapu iti bisin.

36 Ket nagdayamudomda iti amak, ken kasta met kaniak; ta nareggetda nga agsubli iti Jerusalem.

37 Ket kinuna ni Laman ken ni Lemuel ken kadagiti lallaki nga annak ni Ismael: Adtoy, “pata-

25a Ether 2:14.
PNK Dusa,
Pannakadusa.
28a Alma 37:40.
PNK Pammati.

29a PNK Pannakaawat.
b 2 Ari 5:13;
San. 3:4;
Alma 37:6–7, 41;
DkK 123:16.

34a 1 Ne. 7:2–6.
35a PNK Kinarigat.
37a 1 Ne. 17:44.
PNK Pammapatay.

yentayo ti amatayo, ken ti kab-sattayo a ni Nephi, a nangdu-tok iti bagina a ^bmangituray ken mangisuro kadatayo, nga in-inauna a kabsatna.

38 Ita, kinunana a nakisao kenkuana ti Apo, ken kasta met a timmulong kenkuana dagiti “anghel. Ngem adtoy, ammota-yo a nagulbod kadatayo; ket im-bagana kadatayo dagitoy a ba-nag, ket nagaramid iti adu a si-nisikap a wagas, tapno maalli-lawnatayo, ta pampangunotenna nga iturongnatayo iti di ammo a langalang; ket kalpasanna, ka-yatna ti agbalin nga ari ket itu-rayannatayo, tapno maaramid-na kadatayo ti pagayatan ken pagragsakanna. Ket kastoy ti pi-nangriing ni kabsatko a Laman ti pungtot iti pusoda.

39 Ket napasamak nga adda kadakami ti Apo, wen, dimma-non uray pay ti timek ti Apo ket adu ti imbagana kadakuada, ket “dinusana ida iti kasta unay; ket kalpasan ti pannaka-dusada babaen ti timek ti Apo bimmaaw ti pungtotda, ket nag-babawida kadagiti basolda, iti kasta pinaraburannakami ma-nen ti Apo iti taraon, tapno sa-ankami a maungaw.

KAPITULO 17

Mabilin ni Nephi a mangbangan iti bapor—Sumuppiat dagiti kab-satna—Bagbagaanna ida babaen

ti panangipalagipna iti pannakila-ngen ti Dios iti Israel—Mapnuan ni Nephi iti bileg ti Dios—Maipa-rit kadagiti kabsatna ti panangsa-gidda kenkuana, amangan no ma-anragda a kas iti nagango a runo. Agarup 592–591 s.c.

KET napasamak nga intuloymi ti nagdaliasat iti langalang; ket nagdaliasatkami nga agarup ag-padaya manipud iti dayta a ka-nito. Ket nagdaliasatkami iti adu a sagabaen iti langalang; ket nag-pasngay iti langalang dagiti as-sawami.

2 Ket nabuslon ti bendision ti Apo kadakami, ta bayat ti “pa-nagkilawmi iti karne iti langa-lang, nakaited dagiti assawami iti adu a susuen dagiti tagibida, ket napigsada, wen, uray dagiti lallaki; ket nagdaliasatda a saan nga agdaydayamudom.

3 Ket ngarud nakitami a nas-ken a matungpal dagiti bilin ti Dios. Ket iti kasta no “tungpalen dagiti annak ti tao dagiti bilin ti Dios, taraonanna ida, ken papig-saenna ida, ken mangisagana iti pamuspusan tapno matungpal-da dagiti banag nga imbilinna kadakuada; gapuna, ^binsurona-kami iti aramidenmi bayat ti panagyanmi iti langalang.

4 Ket nagtaengkami iti uneg ti adu a tawen, wen, walo a tawen iti langalang.

5 Ket nakadanonkami iti da-ga a ninagananmi iti Bountiful, gapu iti adu a bunga, ken adu a

37b Gen. 37:9–11;

1 Ne. 2:22; 18:10.

38a 1 Ne. 3:30–31; 4:3.

39a PNK Dusa,

Pannakadusa.

17 2a 1 Ne. 17:12.

3a Mosiah 2:41;

Alma 26:12.

PNK Agtungpal,

Kinamanagtungpal,

Natulnog.

b 1 Ne. 3:7.

tagapulot ti uyukan; ket insagana ti Apo dagitoy tapno saankami a matay. Ket nakitami ti taaw, nga inawaganmi iti Irreantum, wenno maipatarus nga, adu a danum.

6 Ket napasamak nga impaktakdermi dagiti toldami iti igid ti baybay, ket nupay nagituredkami iti adu a "sagabaen ken pararikutan wen, ket saanmi a maisurat amin dagitoy, napalalo ti ragsakmi idi makadanonkami iti igid ti baybay; ket ninagananmi ti lugar iti Bountiful, gapu kadagiti adu a bunga.

7 Ket napasamak kalpasanna a siak, ni Nephi, nga addan iti Bountiful iti uneg ti adu nga aldaw, immay kaniak ti timek ti Apo, a kinunana: Bumangonka, ket mapanka iti bantay. Ket napasamak a bimmangonak ket napanak iti bantay, ket immawagak iti Apo.

8 Ket napasamak a kinuna ti Apo kaniak, a kinunana: Mangbangonka iti bapor, babaen ti "wagas nga ipakitak kenka, tapno maiballasiwko dagiti kailiam iti daytoy a danum.

9 Ket kinunak: Apo, sadino ti pagsapulak iti minas tapno lunagek, ket mangaramidak iti ramit a pangbangon iti bapor babaen ti wagas nga impakitam kaniak?

10 Ket napasamak nga imbag ti Apo kaniak iti pakasapulak iti minas, tapno aramidek a ramit.

11 Ket napasamak a siak, ni Nephi, nangaramidak iti anguyob a pangyubyob iti apuy, manipud iti lalat ti ayup; ket kalpasan ti panagaramidko iti anguyob, a pangyubyobko iti apuy, pinagpingkik ti dua a bato tapno makaparnuayak iti apuy.

12 Ta saan nga impalubos ti Apo ti panagaramidmi iti adu nga apuy, iti panagdaliasatmi iti langalang; gapu ta kinunana: Pasam-itek dagiti taraonyo tapno saanyo idan a "lutuen.

13 Ket siakto met ti silawyo iti langalang; ket "isaganak ti dalan a pagnaanyo no tungpalenyo la ketdi dagiti bilinko; gapuna, no tungpalenyo la ketdi dagiti bilinko, iturongkayonto iti ^bnaikari a daga; ket ^cammuenyonto a naiturongkayo gapu kaniak.

14 Wen, ket kinuna pay ti Apo a: Kalpasan ti idadatengyo iti naikari a daga, ^amaammuanyo a siak, ti Apo, ket ^bDios; ket siak, ti Apo, insalakankayo iti panna-kadadael; wen, ta inyadayokayo iti daga ti Jerusalem.

15 Gapuna, siak, ni Nephi, nagreggetak a mangsalimetmet iti bilbilin ti Apo, ken inggunamgunamko kadagiti kabsatko iti kinapudno ken kinaregta.

16 Ket napasamak a nagaramidak iti ramramit babaen iti minas a linunagko.

17 Ket idi naimatangan dagiti kabsatko a dandanin ti "panangbangonko iti bapor, inrugida ti nangdayamudom kaniak, a

6a 2 Ne. 4:20.

8a 1 Ne. 18:2.

12a 1 Ne. 17:2.

13a Alma 37:38-39.

b 1 Ne. 2:20;

Jacob 2:12.

c Ex. 6:7.

14a 2 Ne. 1:4.

PNK Pammaneknek.

b DkK 5:2.

17a 1 Ne. 18:1-6.

kinunada: Maag ti kabsattayo, ta ipagarupna a makabangon iti bapor; wen, ket ipagarupna pay a maballasiwna dagitoy nalawa a kadandanuman.

18 Ket isu a dinayamudomandak dagiti kabsatko, ket tinari-gagayanda a saanda nga agban-nog agsipud ta saanda a patien a makabangonak iti bapor; wenno patien nga insuronak ti Apo.

19 Ket ita napasamak a siak, ni Nephi, nagladingitak iti nakaro gapu iti kinatangkem ti panagpuspusoda; ket idi maimatanganda ti panagladingitko, "nagratsakda gapu kaniak, a kinunada: Ammomi a saanka a makabangon iti bapor, gapu ta ammomi a nakurang ti siribmo; gapuna, saanmo a maitungpal ti kasta nga aramid.

20 Ket mayarigka iti amatayo, nga inyaw-awan ti kinamaag nga "arapaap ti pusona; wen, isu ti akinnakem a pumanaw-tayo iti ili a Jerusalem, ket nagdaliasattayo iti langalang iti adu a tawen; ket nabannog dagiti asawatayo, idinto nga agdadag-senda; ket nagpasngayda iti langalang ket nagituredda iti adu a banag, malaksid ti patay; ket nasaysayaat pay koma a natayda sakbay ti ipapanawda iti Jerusalem ngem ti panagituredda kadagitoy a sagabaen.

21 Adtoy, nagituredkami kadagitoy adu a tawen iti langalang, kadagiti kanito a pannakairanudmi koma kadagiti

sanikuami ken ti tinawidmi a daga; wen, ket naragsakkami koma.

22 Ket ammomi a "nalinteg dagiti tao iti Jerusalem; ta tinung-palda dagiti linteg ken pang-negeddeng ti Apo, ken amin dagiti bilinna, babaen iti linteg ni Moises; gapuna, ammomi a nalintegda a tao, ket kinedngan ida ti amatayo ket inyadayona-tayo ta tinungpaltayo dagiti saona; wen, ket mayarig kenkuana ti kabsattayo. Kastoy a wagas ti panagsao dagiti kabsatko a nagdayengdeng ken nagdayamudom iti maibusor kadakami.

23 Ket napasamak a siak, ni Nephi, nagsaoak kadakuada, a kinunak: Mamatikayo kadi a dagiti ammatayo, nga annak ti Israel, nayadayoda koma manipud iti ima dagiti taga-Egipto no saanda a dimngeg kadagiti balikas ti Apo?

24 Wen, ipagarupyo kadi a nawayawayaanda iti pannakaadipen, no saan a binilin ti Apo ni Moises a "yadayona ida manipud iti pannakaadipen?

25 Ita ammoyo a "naad-adipen dagiti annak ti Israel; ket ammoyo nga adu dagiti ibakbaklayda a nadagsen nga ^baramid; gapuna, ammoyo a nasayaat no mayadayoda iti pannakaadipen.

26 Ita ammoyo a binilin ti Apo ni "Moises a mangaramid iti dayta naindaklan a trabaho; ket ammoyo a nagudua ti danum ti Nalabaga a Baybay baba-

19a PNK Idadanés,
Panangidadanés.
20a 1 Ne. 2:11.
22a 1 Ne. 1:13.

24a Ex. 3:2-10;
1 Ne. 19:10;
2 Ne. 3:9; 25:20.
25a Gen. 15:13-14.

^b Ex. 1:11; 2:11.
26a Ara. 7:22-39.

en iti ^bbalikasna, ket nagnada iti namaga a daga.

27 Ngem ammoyo met a nalmes dagiti taga-Egipto a buyot ni Faraon iti Nalabaga a Baybay.

28 Ken ammoyo met a nataraonanda ti “manna iti langalang.

29 Wen, ket ammoyo met a “ginudua ni Moises ti bato babaen ti balikasna gapu iti panakabalin ti Dios nga adda kenkuana, ket nagpussuak ti danum, tapno mapedped ti waw dagiti annak ti Israel.

30 Ket nupay kasta, inturong ti Apo a Diosda, a Mannubbotda, a mangtartarabay kadakuada, mangiturturong kadakuada iti aldaw ken mangted iti silaw kadakuada iti rabii, ken mangaramid kadakuada iti amin a banag a “kasapulan nga awaten ti tao, pinatangenda dagiti pusoda ken binulsekda dagiti panunotda ket ^bsimmuppiatda ken ni Moises ken ti pudno ken sibi biag a Dios.

31 Ket napasamak a “dinadaelna ida babaen ti saona; ket ^bindauluanna ida babaen ti saona; ken inaramidna amin a banag nga agpaay kadakuada babaen ti saona; ket awan ti uray ania a banag a maaramid no saan a babaen ti saona.

32 Ket kalpasan ti panangballasiwda iti karayan Jordan inaramidna ida a napigsa a “nangpatalaw kadagiti umili, wen, iti panangwarawarada kadakuada.

33 Ket ita, ipagarupyo, aya, a nalinteg dagiti annak daytoy a pagilian, nga adda iti naikari a daga, a pinapanaw dagiti ammatayo? Adtoy, kunak kadakayo, Saan.

34 Ipagarupyo, aya, nga addadda koma a napili dagiti ammatayo ngem dagitoy no nalintegda? Kunak kadakayo, Saan.

35 Adtoy, “agpapada ti panangipateg ti Apo iti amin a tao; ^bparaburan ti Dios dagiti ‘nalinteg. Ngem adtoy, sinupring dagitoy a tao ti amin a sao ti Dios, ket nailumlomda iti kinamanagbasol; ket sinagrapda ti naan-anay a pungtot ti Dios; ket inlunod ti Apo ti daga a maibusor kadakuada, ket binendisisionanna daytoy kadagiti ammatayo; wen, inlunodna daytoy a maibusor iti pannakadadaelda ket binendisisionanna daytoy kadagiti ammatayo iti pannanggun-od iti bileg iti daytoy.

36 Adtoy, “pinarsua ti Apo ti ^bdaga a “pagtaengan; ket pinar-

26b Ex. 14:21–31;

1 Ne. 4:2;

Mosiah 7:19;

Hel. 8:11; DkK 8:3;

Moises 1:25.

28a Ex. 16:4, 14–15, 35;

Num. 11:7–8;

Deut. 8:3;

Mosiah 7:19.

29a Ex. 17:6; Num. 20:11;

Deut. 8:15;

1 Ne. 20:21.

30a DkK 18:18; 88:64–65.

^b Ex. 32:8;

Num. 14:2–3;

Eze. 20:13–16;

DkK 84:23–25.

31a Num. 26:65.

^b 1 Ne. 5:15;

DkK 103:16–18.

32a Num. 33:52–53;

Jos. 24:8.

35a Ara. 10:15, 34;

Rom. 2:11;

2 Ne. 26:23–33.

^b Sal. 55:22;

1 Ne. 22:17.

^c 1 Sam. 2:30;

Sal. 97:10; 145:20;

Alma 13:4;

DkK 82:10.

36a PNK Agparsua,
Panagparsua.

^b PNK Daga.

^c Isa. 45:18;

Abr. 3:24–25.

suana dagiti annakna tapno tagikuaenda.

37 Ket "bangonenna ti nalin-teg a pagilian, ket dadaelenna ti pagilian dagiti nadangkkes.

38 Ket iturongna dagiti nalin-teg iti napateg a "dagdaga, ket ^bdadaelenna dagiti nadangkkes, ken ilunodna ti daga gapu kadakuada.

39 Agturay a sidadayag iti langit gapu ta idiay ti tronona, ket daytoy daga ti "pagbatayanna.

40 Ket ayatenna dagiti umawat kenkuana a Dios. Adtoy, inayatna dagiti ammatayo, ket "nakitulag kadakuada, wen, kasta met ken ni Abraham, ni ^bIsaac, ken ni ^cJacob; ket nalagipna dagiti katulagan nga inaramidna; gapu iti dayta, inyadayona ida iti daga ti ^dEgipto.

41 Ket inturongna ida iti langalang babaen ti sarukodna, gapu ta "pinatangkenda ti pusoda, a kas iti inaramidyo; ket dinusa ti Apo ida gapu iti basolda. Nangibaon iti yanda iti narungsot ken tumayab a ^bserpiente; ket kalpasan ti pannakakagatda nangisagana iti pamuspusan tapno "maagasanda; ket maimutek-teman ti aramid nga ipatungpalda; ket gapu iti ^dkinagagangay ti dalan, wenno iti kinawayana, adu ti naungaw.

42 Ket sinansan a pinatangkenda ti pusoda, ket "binusorda ni ^bMoises, ken kasta met ti Dios; nupay kasta, ammoyo a naiturongda iti naikari a daga babaen iti awan umartap a bileгна.

43 Ket ita, kalpasan amin dagitoy, dimteng ti kanito a nagbalinda a nadangkkes, wen, asidegen ti pannakaluomda; ket diak ammo, ngem kadagitoyen nga aldaw ti pannakadaeldada; ta ammok a nasken a dumteng ti aldaw a madadaelda, ket sumagmamano laeng ti maisalakan, a maiturong iti pagbaludan.

44 Gapuna, "binilin ti Apo ti amak, a masapul a mapan iti langalang; ket pinanggep dagiti Hudio a patayen; wen, kas iti ^bpanggepyo a mangkettel iti biagna; gapuna, mammapataykayo iti pusoyo ket kapadayo ida.

45 "Nalakakayo nga agbasol ngem narigatyo a lagipen ti Apo a Diosyo. Nakakitakayo iti ^bangel, ket nakisao kadakayo; wen, namin-adu a nangngegyo ti timekna; ket nakisao kadakayo iti naalumamay a timek, ngem "awan ti riknayo, ta saanyo a marikna dagiti balikasna; gapuna, nagsao kadakayo iti kasla timek ti gurruod, a nakaiga-

37a Prov. 14:34;
1 Ne. 4:13;
Ether 2:10;
DkK 117:6.

38a PNK Naikari a Daga.
b Lev. 20:22.

39a Isa. 66:1; DkK 38:17;
Abr. 2:7.

40a PNK Katulagan
ni Abraham.

b Gen. 21:12;
DkK 27:10.

c Gen. 28:1-5.
d Deut. 4:37.

41a 2 Ari 17:7-23.

b Num. 21:4-9;
Deut. 8:15;
Alma 33:18-22.

c Jn. 3:13-15;
2 Ne. 25:20.

d Alma 37:44-47;
Hel. 8:15.

42a Num. 14:1-12.
PNK Yaalsa.

b DkK 84:23-24.

44a 1 Ne. 2:1-2.

b 1 Ne. 16:37.
45a Mosiah 13:29.

b 1 Ne. 4:3.
c Ef. 4:19.

puan ti pannakagunggon ti daga a kasla marsuod.

46 Ket ammoyo met a mabalinn a pukawen ti daga babaen ti “bileg ti mannakabalin a balikasna; wen, ken ammoyo met a babaen ti balikasna, mabalinn a palanasen ti kibbakibbatol a lugar, ket magiddagidday dagiti napalanas a disso. O, ngarud, apay, aya a patangkenenyo dagiti pusoyo?

47 Adtoy, nasneban ti karuaruak iti ladingit gapu kadakayo, ket naut-ot ti pusok; ta mabute ngak, amangan no mailunodkayonto nga agnanayon. Adtoy, “napnoak iti Espiritu ti Dios nupay ^bnakapsut ti bagik.

48 Ket napasamak ita a kalpasan ti panangibalikasko kadagitoy, kinaluksawdak, ket nagreggetda a mangitappuak kaniak iti kaadalman a paset ti baybay; ket idi iggamandak, kinunak kadakuada: Iti nagan ti Mannakabalin a Dios, ibilinko a didak “sagiden, agsipud ta napnoak iti ^bpannakabalin ti Dios, uray pay ti pannakagirsay ti lasagko; ket siasino man a mangiggem kaniak ‘maangrag a kas iti nagango a runo, ket maungawto iti sango ti pannakabalin ti Dios, gapu ta saplimento ti Dios.

49 Ket napasamak a siak, ni Nephi, kinunak kadakuada a saandan a dayamudoman ti amada; wenno nasken a saanda nga agkedked a tumulong kaniak,

agsipud ta binilinnak ti Dios a mangbangon iti bapor.

50 Ket kinunak kadakuada: “No imbilin ti Dios ti panangaramidko iti ania man a banag, maaramidko. No bilinennak a kunaek iti daytoy a danum, agbalinka a daga, agbalin a daga; ket no kunaek, isu ti maaramid.

51 Ket ita, no addaan iti dakkell a pannakabalin ti Apo, ket nagaramid iti adu a milagro iti sango dagiti annak ti tao, apay ketdin a dinak “maisuro, a mangbangon iti bapor?

52 Ket napasamak a siak, ni Nephi, nagsaoak iti adu a banag kadagiti kabsatko, iti kasta mariribukanda ket saandak a masuppiat; ket didak met naitured a dissuan wenno sagiden, uray pay iti panaglabas ti adu nga aldaw. Ita saanda a maaramid daytoy amangan ta maangragda iti sangok, ta mannakabalin unay ti “Espiritu ti Dios; ta kas toy ti inaramidna kadakuada.

53 Ket napasamak a kinuna ti Apo kaniak: Itanggayam manen dagiti imam kadagiti kabsatmo, ket saandan a maangrag iti sangom, ngem siak ti mamagkintayeg kadakuada, kuna ti Apo, ket aramidek dagitoy, tapno maammuanda a siak ti Apo a Diosda.

54 Ket napasamak nga intanggayak dagiti imak kadagiti kabsatko, ket saanda a naangrag iti sangok; ngem pinagkintayeg ida ti Apo, a kas iti nasaonan.

46a Hel. 12:6–18.

47a Mk. 3:8.

b 1 Ne. 19:20.

48a Mosiah 13:3.

b 2 Ne. 1:26–27.

PNK Bileg.

c 1 Ari 13:4–7.

50a Fil. 4:13;

1 Ne. 3:7.

51a Gen. 6:14–16;

1 Ne. 18:1.

52a PNK Espiritu Santo.

55 Ket ita, kinunada: Ammomi a sitatalged nga adda kenka ti Apo, agsipud ta ammomi a ti pannakabalin ti Apo ti namag-kintayeg kadakami. Ket nagkur-noda kaniak, ket ^aagrukbabda koma kaniak, ngem saanko nga impalubos, ket kinunak: Siak ti kabsaty, wen, agpapan pay a siak ti inaudi a kabsaty; ga-puna, agrukbabkayo iti Apo a Diosyo, ket dayawenyo met ti ama ken ti inayo, tapno ^bagpa-ut ti aldawyo iti daga nga ited kadakayo ti Apo a Dios.

KAPITULO 18

Maileppas ti bapor—Maagapad ti pannakayanak da Jacob ken Jose—Aglayag ti grupo nga agturong iti naikari a daga—Agakaykaysa dagiti annak ni Ismael ken dagiti assawada iti panagragsaksak ken yaalsada—Mairaked ni Nephi, ket mapasanud ti bapor gapu iti napigsa a bagyo—Maruk-atan ni Nephi, ket agtalna ti bagyo babaen ti kararagna—Makadanon dagiti tao iti naikari a daga. Agarup 591–589 s.c.

KET napasamak a nagdayawda iti Apo, ket nakikuyogda kaniak; ket nagaramidkami iti tarikayo a naidumduma ti kina-pintekna. Ket inulit-ulit ti Apo nga impakita kaniak no kasano ti panangaramidko kadagiti tarikayo ti bapor.

2 Ita siak, ni Nephi, saanko nga inaramid dagiti tarikayo iti

pamuspusan nga inadal dagiti tao, ket saanko met a binangon ti bapor iti pagayatan ti tao, ngem iti pamuspusan nga impakita ti Apo kaniak; gapuna, saan nga iti pamuspusan ti tao.

3 Ket siak, ni Nephi, masan-san a mapanak iti bantay, ket kanayon nga ^aagkararagak iti Apo; gapuna adu ti ^bimpakita ti Apo kaniak a naindaklan a banag.

4 Ket napasamak a kalpasan ti panangileppasko iti bapor, a kas iti sao ti Apo, nakita dagiti kab-satko a napintek, ket naipang-pangruna ti pulido ti pannaka-aramidna; gapuna, ^anagpakum-babada manen iti Apo.

5 Ket napasamak a nangngeg ti amak ti timek ti Apo, a masapul nga agriingkami ket mapan-kami iti bapor.

6 Ket napasamak nga iti kabi-gatanna, kalpasan ti panangi-saganami iti amin a banag, adu a bunga ken ^akarne a naggapu iti langalang, ken nalabon a tagapulot ti uyukan, ken kasa-pulan a kas iti imbilin ti Apo kadakami, limmugankami iti bapor, agraman ti amin nga awit ken bukbulmi, ken ania man a banag nga intugotmi, ket ma-itutop ti awit ti tunggal maysa iti tawenna; gapuna, naglugan-kami amin iti bapor, a kaduami dagiti assawa ken annakmi.

7 Ket ita, naaddaan ti amak iti dua nga annak a lallaki iti langa-lang, ket nanaganan ti inauna iti ^aJacob ket ^bJose ti inaudi.

55a Ara. 14:11–15.
b Ex. 20:12;
Mosiah 13:20.

18 3a PNK Kararag.
b PNK Paltiing.
4a 1 Ne. 16:5.

6a 1 Ne. 17:2.
7a 2 Ne. 2:1.
b 2 Ne. 3:1.

8 Ket napasamak nga idi naka-lugankamin amin iti bapor, ket naalamin amin dagiti balon ken banag a naibilin, naglayagkami iti “taaw nga agturong iti ^bnaikari a daga.

9 Ket kalpasan ti panaglayag-mi babaen ti tulong ti angin iti adu nga aldaw, adtoy, rinugian dagiti kabsatko ken dagiti lallaki nga annak ni Ismael ken dagiti assawada ti nagrarragsak, iti kasta inrugida ti nagsasala, ken nagkakanta, ken nagsasao iti nakarasasaw, wen, nalipatandan no ania a pannakabalin ti nangisadsad kadakuada ditoy; wen, naisungsongda iti nalabes a kinadursok.

10 Ket siak ni, Nephi, nangrugiak nga agbuteng amangan no makapungtot ti Apo kadakami, ket saplitannakami gapu iti basolmi, ket alun-onennakami ti liweng a paset ti baybay; gapuna, siak, ni Nephi, rinugiak ti makisao kadakuada a sitatanang; ngem adtoy “nagpungtotda kaniak, a kinunada: Dimi ipalubos a ti inaudi a kabsatmi ti ^bmangituray kadakami.

11 Ket napasamak a tinengngel ken pinungodak da Laman ken Lemuel iti tali, ket kasta unay ti kinasabrakda kaniak; nupay kasta “impalubos ti Apo tapno ipakitana ti pannakabalinna, ti pannakatungpal dagiti balikas nga insawangna a maipapan kadagiti nadangkes.

12 Ket napasamak a kalpasan ti panangpungoda kaniak tapno saanak a makagunay, nagsardeng a nagandar ti “kompas nga insagana ti Apo.

13 Gapuna, saanda nga ammo no sadino ti pangituronganda iti bapor, ket dimteng ti napigsa a bagyo, wen, napigsa ken nakabutbuteng a bagyo, ket “napipasanudkami iti danum iti tallo nga aldaw; ket nangrugi ti napalalo a panagbutengda amangan no malmesda iti taaw; nupay kasta saandak a rinuk-atan.

14 Ket iti maikaput nga aldaw, a pannakaipasanudmi, rimmungsot ti bagyo.

15 Ket napasamak a dandanin alun-onennakami ti kaadalman a paset ti baybay. Ket kalpasan ti pannakaipasanudmi iti las-ud ti uppat nga aldaw, nangrugi a “naamiris dagiti kabsatko ti panangukom ti Dios kadakuada, ket masapul a mapukawda malaksid no agbabawida kadagiti basolda; gapuna, immayda kaniak, ket winarwarda ti pungok, ket adtoy, limteg ti pungupunguak; kasta met dagiti palaypalayko, ket nakasaksakit.

16 Nupay kasta, nagtalekak iti Diosko, ket “nagdaydayawak kenkuana iti nagmalem; ket saanak a nagdayamudom iti Apo gapu iti panagsagsagabak.

17 Ita adu a banag ti naibaga ti amak, ni Lehi, kadakuada, ken kadagiti pay lallaki nga annak

8a 2 Ne. 10:20.
b 1 Ne. 2:20.
PNK Naikari a Daga.
10a 1 Ne. 17:17–55.
b Gen. 37:9–11;

1 Ne. 16:37–38;
2 Ne. 1:25–27.
11a Alma 14:11.
12a 1 Ne. 16:10, 16, 26;
2 Ne. 5:12;

Alma 37:38–47;
DKK 17:1.
13a Mosiah 1:17.
15a Hel. 12:3.
16a Alma 36:28.

ni “Ismael; ngem, adtoy, inye-bkasda ti adu a panangipangtada iti siasino man a mangisakit kaniak; ket kimmapsut dagiti nagannak kaniak, a nataenganen ken nagitured iti adu a leddaang gapu kadagiti annakda, wen, agingga a naidalitda iti sakit.

18 Gapu iti ladingit ken adu a leddaangda, ken gapu iti basol dagiti kabsatko, immasideg ti kanito a panangsabatda iti Diosda; wen, dandanin maigamer iti tapok dagiti ubanda; wen, asidegen ti ipapanda a silelledaang iti nadanum a tanem.

19 Ket gapu iti kinaubing da Jacob ken Jose, ken kasapulanda ti adu a taraon, nagladingitda iti panagsagaba ti inada; ken kasta met ti “asawak nga aglulua ken agkarakarag, ken kasta met dagiti annakko, saanda a napalukneng ti puso dagiti kabsatko tapno ruk-atandak.

20 Ket awan iti uray ania malaksid ti pannakabalin ti Dios, a nangipangta kadakuada iti pannakadadaelda, ti mabalin a mangpalukneng iti pusoda; gapuna, idi maimatanganda a dandanin ti pannakaalun-onda iti kaadalman a paset ti baybay, nagbabawida kadagiti banag a naaramidda, iti kasta, rinuk-atandak.

21 Ket napasamak a kalpasan ti panangruk-atda kaniak, adtoy, innalak ti kompas, ket nagandar iti ania man a kinalikagumak. Ket napasamak a nagkararakag iti Apo; ket kalpasan ti panagkararakagko nagsardeng

ti angin, ken nagsardeng ti bagyo, ket nagari ti linak.

22 Ket napasamak a siak, ni Nephi, inturongko ti bapor, ket naglayagkami manen nga agtutrong iti naikari a daga.

23 Ket napasamak a kalpasan ti panaglayagmi iti las-ud ti adu nga aldaw nakagtengkami iti “naikari a daga; ket simmangladkami iti daga, ket impaktakdermi dagiti toldami; ket ninagananmi iti naikari a daga.

24 Ket napasamak a rinugianmi a sukayen ti daga, ket rinugianmi ti agmula iti bukukel; wen, intukitmi amin a bukukel iti daga, nga intugotmi manipud iti daga ti Jerusalem. Ket napasamak a kasta unay ti kinalangtoda; gapuna, nalabon ti paraburni.

25 Ket napasamak a naduktalanmi iti naikari a daga, bayat ti panagdaliasatmi iti langalang, nga adda dagiti nadumaduma nga ayup iti bakir, babbai ken lallaki a baka, asno ken kabalio, naamo ken naatap a kalling, ken amin a kita ti naatap a dinguen, nga agpaay iti tao. Ken nasarakanmi ti amin a kita ti minas, balitok ken pirak, ken kobre.

KAPITULO 19

Agaramid ni Nephi iti pinanid a minas ket isuratna ti pakasaritaan dagiti taona—Umay ti Dios ti Israel innem a gasut a tawen manipud iti panawen nga ipapanaw ni Lehi iti Jerusalem—Ibaga ni Nephi da-

giti panagitured ken pannakailan-sana—Maumsi ken mawarawaranto dagiti Hudio agingga iti ududina nga aldaw, inton agsublida iti Apo. Agarup 588–570 s.c.

KET napasamak a binilinnak ti Apo, gapuna a nagaramidak iti pinanid a minas a pangikitikitak iti pakaammo dagiti taok. Ket inkitikitko kadagiti “pinanid nga inaramidko ti pakaammo ti ^bamak, kasta met ti panagdaliasatmi iti langalang, ken dagiti pammadto ti amak; kasta met nga inkitikitko ti adu a bukodko a pammadto kadagitoy.

2 Ket diak ammo kadagita a panawen a panangaramidko kadagitoy a bilinennak ti Apo a mangaramid “kadagitoy a pinanid; gapuna, maikitikit kadagiti umuna a pinanid a nasaokon ti pakaammo ti amak, ken ti puon dagiti ammana, ken ti ad-adu a paset dagiti padasmi iti langalang; gapuna, dagiti banag a naaramid sakbay nga inaramidko ^bdagitoy a pinanid, pudno, kangrunaanna a maagapad dagiti umuna a pinanid.

3 Ket kalpasan ti panangaramidko kadagitoy a pinanid babaen ti bilin, siak, ni Nephi, immawat iti bilin a dagiti naespirituan a panagserbi ken dagiti pammadto, dagiti nalawlawag ken napatpateg a pasetda, nasken a maisurat “kadagitoy a

pinanid; ken kasta met a nasken a maitalimeng dagiti banag a naisurat a pangiwawan kadagitoy taok, a rumbeng nga agtagikua iti daga, kasta met nga agpaay iti sabsabali a ^bnainsiriban a pakasapulan, nga ammo ti Apo dagita a pakasapulan.

4 Gapuna, siak, ni Nephi, nagaramid iti pakaammuan kadagitoy sabsabali a pinanid, a mangted iti pakaammo, wenno mangted iti ad-adu a pakaammo kadagitoy gubat ken panagsusupanget ken dagiti pannakadadael dagiti taok. Ket naaramidko daytoy, ket imbilinko kadagitoy taok ti rumbeng nga aramidenda inton awanakon; a nasken a maipaima dagitoy a pinanid kadagitoy sumarsaruno a kaputotan, wenno kadagitoy sumarsaruno a prope-ta, agingga iti ad-adu pay a pammilin ti Apo.

5 Ket maitedto ti pakaammuan ti “panangaramidko kadagitoy a pinanid kalpasanna; sa kalpasanna, adtoy, intultuloyko a maibatay iti nasaokon; ket inaramidko daytoy tapno ad-adu ti sagrado a banag a ^bmaitalimeng iti pannakaammo dagiti taok.

6 Nupay kasta, diak mangisurat iti ania man kadagitoy pinanid malaksid iti namnamaek a “sagrado. Ket ita, no agbiddutak, uray ta nagbiddut met dagiti immun-una; saan a gapu

19 1a PNK Pinanid.

b 1 Ne. 1:16–17; 6:1–3.

2a 2 Ne. 5:30.

b 1 Ne. 9:1–5.

3a Jacob 1:1–4;

3:13–14; 4:1–4.

b 1 Ne. 9:4–5;

DBM 1:7;

DkK 3:19–20;

10:1–51.

5a 2 Ne. 5:28–33.

b PNK Nasantuan a Kasuratan—Dagiti maitalimeng

a nasantuan a kasuratan.

6a Kitaen ti panid ti paulo ti Libro ni Mormon.

PNK Nasantuan.

ta ikalilisko ti bagik gapu kadagiti sabali a tao, ngem gapu iti ^bkinakapsut nga adda kaniak, iti lasag, ikalilisko ti bagik.

7 Ta dagiti banag nga ibilang ti sumagmamano a tao nga addaan iti pateg, nga agpada iti bagik ken iti kararua, ipapan dagiti sabsabali nga awan ti ^akaes-eskanna ket ilupeklupekda. Wen, ilupeklupek dagiti tao uray pay ti Dios ti Israel; kunak, ^bilupeklupekda ngem kunak iti sabali a balikas—ipapanda nga awan ti kaes-eskanna, ket dida dumngeg kadagiti pammagbagana.

8 Ket adtoy ^aumayto, kas maibatay kadagiti balikas ti anghel, iti ^binnem-a-gasut a tawen manipud iti panawen nga ipapanaw ti amak iti Jerusalem.

9 Ket ukomento isuna ti lubong, gapu iti kinamanagbasolda, a maysa nga awan ti kaes-eskanna a banag; gapuna a dusaenda, ket iturednanto; ken saplitenda, ket iturednanto. Wen, ^atupraanda, ket iturednanto, gapu iti naayat a pa-

nangngaasina ken ti naunday a panagituredna nga agpaay kadagiti annak ti tattao.

10 Ket ti ^aDios dagiti ammatayo, a ^bnapapanaw iti Egipto, a nawayawayaan iti pannakaa-dipen, ken kasta met nga impaknina ida iti langalang, wen, ti ^cDios ni Abraham, ken ni Isaac, ken ti Dios ni Jacob, ^dinsukona ti bagina, kas maibatay kadagiti balikas ti anghel, a kas tao, kadagiti ima dagiti nadangkes a tao, tapno ^emaitag-ay, kas maibatay kadagiti balikas ni ^fZenock, ket ^gmailansa iti krus, kas maibatay kadagiti balikas ni Neum, ket maitabon iti ^htanem, kas maibatay kadagiti balikas ni ⁱZenos, a sinaona maipanggep kadagiti tallo nga aldaw ti ^jsipnget, a maitedito a tanda ti ipapatayna kadagiti agtaeng kadagiti isla ti baybay, kangrunaanna a maited kadagiti adda iti ^kbalay ti Israel.

11 Ta kastoy ti kinuna ti prope-ta: Awan duadua a ^asarungk-ranto ti Apo a Dios ti amin a balay ti Israel iti dayta nga aldaw,

6b Morm. 8:13–17;
Ether 12:23–28.

7a 2 Ne. 33:2;
Jacob 4:14.

b PNK Yaalsa.

8a PNK Jesucristo—
Padpadto
maipanggep iti
pannakaipasgnay
ken ipapatay
ni Jesucristo.

b 1 Ne. 10:4;
2 Ne. 25:19.

9a Isa. 50:5–6;
Mat. 27:30.

10a 2 Ne. 26:12;
Mosiah 7:27;
27:30–31;

Alma 11:38–39;
3 Ne. 11:14–15.

b Ex. 3:2–10; 6:6;
1 Ne. 5:15;
DkK 136:22.

c Gen. 32:9;
Mosiah 7:19;
DkK 136:21.

PNK Jehova.
d PNK Mangsubbot,
Pannubbot.

e 3 Ne. 27:14.
f Alma 33:15; 34:7;
Hel. 8:19–20;
3 Ne. 10:15–16.

PNK Nasantuan
a Kasuratan—
Napukaw a

nasantuan a
kasuratan; Zenock.

g 2 Ne. 6:9;
Mosiah 3:9.

PNK Pannakailansa
iti Krus.

h Mat. 27:60;
Luc. 23:53;
2 Ne. 25:13.

i Jacob 6:1;
Hel. 15:11.
PNK Zenos.

j 1 Ne. 12:4–5;
Hel. 14:20, 27;
3 Ne. 8:3, 19–23; 10:9.

k 3 Ne. 16:1–4.
11a 3 Ne. 9:1–22;
DkK 5:16.

sumagmamano babaen ti timek-na, gapu iti kinalintegda, para iti nalaus a rag-o ken pannakaisalakanda, ken kadagiti sababali babaen dagiti ^bgurruod ken kimat ti bilegna, babaen ti bagyo, babaen ti apuy, ken babaen ti asuk, ken alibungubong ti ^csipnget, ken babaen ti panag-rengngat ti ^ddaga, ken babaen ti pannakaisang-at kadagiti ^ebantay.

12 Ket awan duadua a mapasamak ^aamin dagitoy a banag, kinuna ti propeta a ni ^bZenos. Ket nasken a maburakburak dagiti ^cbatbato; ket gapu iti ungungor iti daga, adu kadagiti ari dagiti isla ti baybay ti magutugot babaen ti Espiritu ti Dios, a mangipukkaw: Nagitured ti Dios ti nakaparsuaan.

13 Ket kadakuada nga adda iti Jerusalem, kinuna ti propeta, ^adangranto ida ti amin a tao, gapu ta ^binlansada iti krus ti Dios ti Israel, ket insiasida ti pusoda, sinupringda dagiti tanda ken datdatlag, ken ti bileg ken gloria ti Dios ti Israel.

14 Ket gapu ta insiasida ti pusoda, kinuna ti propeta, ken ^ainumsida ti Nasantuan ti Israel, agallaalladanto iti nainlasagan a bagida, ket mapukawda, ken agbalinda a ^bpagiinnarasaasan

ken ^cpagsasaritaan, ket magurguradanto iti amin a pagilian.

15 Nupay kasta, inton dumteng dayta nga aldaw, kinuna ti propeta, no ^asaandanton nga isiasi ti pusoda a maibusor iti Nasantuan ti Israel, malagipnanto ti ^bkatulagan nga inaramidna kadagiti ammada.

16 Wen, malagipnanton dagiti ^aisla ti baybay; wen, ken amin dagiti tao nga adda iti balay ti Israel, ^bukkonekto, kinuna ti Apo, kas maibatay kadagiti balikas ti propeta a ni Zenos, manipud iti uppat a suli ti lubong.

17 Wen, ^amakitanto ti sangelubongan ti panangisalakan ti Apo, kinuna ti propeta; maparaburanto ti tunggal pagilian, kakabsat, pagsasao ken tattao.

18 Ket siak, ni Nephi, insuratko dagitoy a banag kadagiti taok, ta mabalin a magutugotko ida a manglagip iti Apo a Manubbotda.

19 Gapuna, nagsaoak kadagiti amin iti balay ti Israel, no talaga met laeng a gun-odenda ^adagitoy a banag.

20 Ta adtoy, adda dagiti aramidko iti espiritu, a mangupay kaniak a namagkutukot kadagiti susuopko, kadagiti adda iti Jerusalem; ta no saan a naasi ti Apo, a nangipakita kaniak ti

10b Hel. 14:20–27;

3 Ne. 8:5–23.

c Luc. 23:44–45;

3 Ne. 8:19–20.

d 2 Ne. 26:5.

e 3 Ne. 8:10.

12a Hel. 14:20–28.

b Jacob 5:1.

c Mat. 27:51.

13a Luc. 23:27–30.

b 2 Ne. 10:3.

14a Isa. 53:3–6;

Mosiah 14:3–6.

b PNK Hudio.

c Deut. 28:37;

1 Ari 9:7;

3 Ne. 16:9.

15a 1 Ne. 22:11–12.

b PNK Katulagan ni Abraham.

16a 1 Ne. 22:4;

2 Ne. 10:21.

b Isa. 49:20–22.

PNK Israel—Ti pannakaummong ti Israel.

17a Isa. 40:4–5.

19a Enos 1:16;

Morm. 5:12; 7:9–10.

maipanggep kadakuada, a kas kadagiti nagkauna a propetana, napukawak met koma.

21 Ket awan duadua nga impakitana kadagiti nagkauna a “propeta ti amin a banag ^bmaipanggep kadakuada; ken kasta met nga adu ti impakitana a maipanggep kadatayo; gapuna, nasken nga ammotayo ti maipanggep kadakuada ta naisuratda kadagiti pinanid a gambang.

22 Ita napasamak a siak, ni Nephi, insurok dagitoy a banag kadagiti kakabsatko; ken napasamak nga adu a banag ti imbasak kadakuada, a naikitikit kadagiti “pinanid a gambang, tapno maammuanda ti maipanggep iti inar-aramid ti Apo kadagiti sabali a daga, kadagiti nagkauna a tao.

23 Ket adu a banag ti imbasak kadakuada a naisurat kadagiti “libro ni Moises; ngem tapno ad-adda a magutugotko ida a mamati iti Apo a Mannubbotda imbasak kadakuada dagiti sinurat ti propeta a ni ^bIsaias; ta “inaramatko amin a nasantuan a kasuratan kadatayo, tapno agbalinda koma a “pakairanudan ken pagadalantayo.

24 Gapuna nagsaoak kadakuada, a kinunak: Denggenyo dagiti balikas ti propeta, dakayo a

natda iti balay ti Israel, ti “sanga a naisina; denggenyo dagiti balikas ti propeta, a naisurat kadagiti amin a balay ti Israel, ken aramatenyo ida para iti bagbagiyo, tapno maaddaankayo iti namnama ken dagiti kakabsatyo a nakaisinaanyo; ta kastoy a wagas ti insurat ti propeta.

KAPITULO 20

Ipalgak ti Apo dagiti panggepna iti Israel—Mapili ti Israel iti urno ti panagsagaba ket nasken a pumanawda iti Babilonia—Idilig iti Isaias 48. Agarup 588–570 s.c.

IMDENGAN ken denggenyo daytoy, O balay ni Jacob, a naawagan iti nagan ni Israel, ken naggapu iti dandanum ti Judah, wenno iti dandanum a “pagbuniagan, a nangisapata iti nagan ti Apo, ken nangagapad iti Dios ti Israel, ngem dida met insapata ti kinapudno wenno ti kinalinteg.

2 Nupay kasta, inawaganda ti bagbagida a “nasantuan a siudad, ngem dida met ^bintalimeng iti bagbagida ti Dios ti Israel, nga Apo ti Pangen; wen, Apo ti Pangen ti naganna.

3 Adtoy, naipakdaarkon dagiti “immuna a banag manipud idi punganay; ket nagaonda iti

21a 2 Ari 17:13;
Amos 3:7.
PNK Propeta.
b 3 Ne. 10:16–17.
22a 1 Ne. 22:1.
23a Ex. 17:14;
1 Ne. 5:11;
Moises 1:40–41.
b 1 Ne. 15:20;

2 Ne. 25:4–6;
3 Ne. 23:1.
c PNK Nasantuan a
Kasuratan—Pateg
dagiti nasantuan
a kasuratan.
d 2 Ne. 4:15.
24a Gen. 49:22–26;
1 Ne. 15:12;

2 Ne. 3:4–5.
20 1a PNK Buniag,
Panagbuniag.
2a Isa. 52:1.
PNK Jerusalem.
b PIP agpannuray.
3a Isa. 46:9–10.

ngiwatko, ken impakitak kadakuada. Kellaat nga impakitak kadakuada.

4 Ket inaramidko agsipud ta ammok a “nasukirkayo, ken limmandok ti piskel ti tenggedyo, ken gimmambang ti kidayyo;

5 Ken naipakdaarkon kadakayo uray pay idi punganay; naipakitakon kadakayo sakbay a napasamak; ket impakitak kadakayo iti amakko a kunaenyo—Ti “didiosek ti nangaramid kadakuada, ken ti naikitikit a ladauwak, ken ti nagamay a ladauwak ti nangbilin kadakuada.

6 Nakita ken nangngegyo amin dagitoy; ket diyo kadi ipakdaar ida? Ken kasta met a naipakitakon kadakayo dagiti baro a banag manipud itoy a panawen, uray pay dagiti nailemmeng a banag, ngem diyo ida ammo.

7 Ita ti pannakaaramidda, ket saan nga idi punganay, naipakdaarda kadakayo uray pay iti aldaw sakbay a nangngegyo ida, amangan ta kunayo—Adtoy am-ammok ida.

8 Wen, ket saanyo a nangngeg; wen, diyo ammo; wen, saan pay a nalukatan ti lapayagyo iti dayta a kanito, ta ammok a sinisikap ti pannakilangenyoy, ket naawaganda a “managbasol manipud pay iti saklulo.

9 Nupay kasta, alep-epek ti pungtotko gapu iti “naganko,

ket liniklikankayo gapu iti dayawko, ket saankayo a papatayen.

10 Ta, adtoy, dinalusankayo, pinilikayo iti urno ti “panagsagaba.

11 Para iti pagimbagak, wen, para iti pagimbagak aramidek daytoy, ta saanko nga ipalubos a marugitan ti “naganko, ken ^bsaanko nga ited iti sabali ti gloriak.

12 Imdengannak, O Jacob, ken Israel ti awagko, ta siak ti isu; siak ti “immuna, ken siak met ti ^bmaudi.

13 “Impasdekkok met babaen ti imak ti pamuon ti daga, ket rinukod ti kanawan nga imak ti langit. Inawagak ida ket sangsangkamaysada a timmakder.

14 Dakayo amin, agtitiponkayo, ken dumngeg; asino kadakuada ti nangipakdaar kadagitoy a banag kadakuada? Inayat ti Apo; wen, ket “tungpalenna ti balikasna nga impakdaarna kadakuada; ket aramidenna ti pagayatanna iti ^bBabilonia, ket gaw-aten ti takiagna dagiti Caldeano.

15 Kasta met, kinuna ti Apo; siak nga Apo, wen, naibagakon; wen, napilikon a mangipakdaar, inkuyogko, ket pagbalinenna a nabunga ti aramidna.

16 Umasidegkayo kaniak; diak pay nagsao iti “nalimed; mani-

4a PIP Israel.

5a PNK Panagrukhab
kadagiti Didiosen.

8a Sal. 58:3.

9a 1 Sam. 12:22;
Sal. 23:3;

1 Jn. 2:12.

10a PNK Kinarigat.

11a Jer. 44:26.

^b Isa. 42:8;
Moises 4:1–4.

12a Apoc. 1:17; 22:13.

PNK Alpha ken
Omega; Inauna.

^b PNK Alpha
ken Omega.

13a Sal. 102:25.

PNK Agparsua,
Panagparsua.

14a 1 Ari 8:56;
DKK 64:31; 76:3.

^b PNK Babel,
Babilonia.

16a Isa. 45:19.

pud idi punganay, nasaokon manipud iti kanito a panangipakdaarko; ket ti Apo a Dios, ken ti Espirituna, ti nangibaon kaniak.

17 Ket kasta ti kinuna ti Apo, ti “Mannubbotyo, ti Nasantuan ti Israel; imbaonko, ti Apo a Dios a mangiwanwan kadakayo a magunggonaan, a ^bmangituron kadakayo iti dana a surotenyo, naaramiden.

18 O tapno imdenganyo dagiti “bilinko—ket maaddaankayo iti talinaay a kas iti karayan, ken kas kadagiti dalluyon ti baybay ti kinalintegyo.

19 Kas met iti anay ti “bukel-yo; kas iti darat sadiay dagiti saringit iti lalaemyo; saan koma a maisina wenno madadael ti naganna iti sangok.

20 “Mapankayo iti Babilonia, libasanyo dagiti Caldeano, ipakdaaryo iti nasam-it a timek, ibagayo daytoy, yebkasyo iti sangalubongan; kunayo: Nasubboten ti Apo ni Jacob nga ^badipenna.

21 Ket saanda a “nawaw; imbaghosna ida iti disierto, pinagubbogna ti ^bkabatan nga agpaay kadakuada; binurakna met dagiti bato ket nagpussuak ti danum.

22 Ket iti laksid ti panangaramidna amin kadagitoy, ken adadu pay, awan ti “kappia, kinuna ti Apo, kadagiti nadangkes.

KAPITULO 21

Silawto ti Mesias kadagiti Gentil ken wayawayaannanto dagiti balud—Maurnongto ti Israel babalen ti bileg kadagiti ud-udina nga aldaw—Dagitinto ari ti manaripato nga amma kadakuada—Idilig iti Isaias 49. Agarup 588–570 s.c.

KET manen: Imdenganyo, O balay ti Israel, dakayo amin a naisina ken napapanaw gapu iti kinadangkes dagiti pastor dagiti taok; wen, dakayo amin a naisina, a naiwaraswaras iti gangannaet, a tattaok, O balay ti Israel. Dumngegkayo, O dakayo nga “isla, kaniak, ken dumngegkayo a tattao iti ^badayo; pinusgannak ti Apo manipud iti saklulo; inagapadna ti naganko manipud pay iti tian ti inak.

2 Ket pinagbalinna ti ngiwatko a kas iti natadem nga espada; inlemmengnak iti anniniwan ti imana, ken pinagbalinnak a natadem a pika; inlemmengnak iti pigergerna;

3 Ket kinunana kaniak: Sika ti “adipenko, O Israel, nga iglo-riakto.

4 Kalpasanna kinunak, nagtrabahoak iti awan kaes-eskan-na, inibusko ti pigsak nga awan mamaay ken awan kaes-eskan-na; manamnama a ti pangnged-

17a PNK Mannubbot.
b PNK Pammaregta,
Paregtaen; Palting.

18a Ecl. 8:5.

19a Gen. 22:15–19;
Os. 1:10.

20a Jer. 51:6;

DkK 133:5–14.
b Isa. 44:1–2, 21.

21a Isa. 41:17–20.
b Ex. 17:6;

Num. 20:11;
1 Ne. 17:29;
2 Ne. 25:20.

22a PNK Kappia.

21 1a 1 Ne. 22:4;
2 Ne. 10:20–22.

b DkK 1:1.

3a Lev. 25:55;
Isa. 41:8;
DkK 93:45–46.

dengko adda iti Apo, ken ti aramidko adda iti Diosko.

5 Ket ita, kinuna ti Apo—a “nangbukel kaniak iti saklulo a siahto ti adipenna, a mangi-datagto manen ken ni Jacob kenkuana—nupay saan a marnong ti Israel, maigloriaakto iti imatang ti Apo, ket tinta Diosko ti pigsak.

6 Ket kinunana: Nalag-an a banag ti panagbalinmo nga adipenko a mangtarabay kadagiti “tribu ni Jacob, ken mangisubli iti kasisigud dagiti nataginayon iti Israel. Ikkankanto met iti ^bsilaw nga agpaay kadagiti “Gentil, tapno sikanto ti pakaisalakanak iti panungpalan ti daga.

7 Kastoy ti kinuna ti Apo, ti Mannubbot ti Israel, ti Nasantuan, isu nga inumsi ti tao, isu a ginura dagiti pagilian, iti adipen dagiti agturay: Makita ken tumakderto dagiti ari, agtamedto met dagiti prinsiphe, gapu iti Apo a napudno.

8 Kastoy ti kinuna ti Apo: Mangngegkanto iti maanamongan a panawen, O isla ti baybay, ken tulongankanto iti aldaw ti panangisalak; ken taginayonenkanto, ken itdekto kenka ti “adipenko iti katulagan dagiti taok, a mangbangon iti daga, a mangipatawid kadagiti ragangirang a tawid.

9 Tapno masaomto kadagiti

“balud: Mapankayo; kadakuada nga adda iti ^bkasipngetan: Ipakitayo ti bagbagiyo. Mataraonandanto iti daldalan, ket itinto nangato a luglugar ti “pagpas-toranda.

10 Saandanto nga agbisin wenno mawaw, kasta met a saan a madangran ida ti pudot wenno ti init; ta isunto a mangaasi kadakuada ti mangibagnos kadakuada, kasta met nga iturongnanto ida kadagiti ubbog.

11 Ket pagbalinektok amin a bantayko a dalan, ket maitan-okto dagiti “nalawa a kalsadak.

12 Ket kalpasanna, O balay ti Israel, adtoy, aggapunto “dagitoy iti adayo; ken adtoy, aggapu dagitoy iti amianan ken iti laud; ket aggapu dagitoy iti daga ti Sinim.

13 “Agkantaka, O langit; ket agrag-oka, O daga; ta maipasdekto ti saksaka dagiti adda iti daya; agkakantakayo, O bambantay; ta saandanton a madangran; ta liwliwaen ti Apo dagiti taona, ken kaasiannanto dagiti masaksakitna.

14 Ngem, adtoy, kinuna ti Zion: Binaybay-annak ti Apo, ken nalipattanakon ti Apo—ngem ipakitananto a saan.

15 Ta malipatan kadi ti “babai ti agsussuso nga anakna, nga awan ti kaasina iti anak a nagtaud iti saklulona? Wen, mabalin

5a Isa. 44:24.

6a PNK Israel—Dagiti sangapulo-ket-dua a tribu ti Israel.

b DkK 103:8–10;

Abr. 2:10–11.

c 3 Ne. 21:11.

8a 2 Ne. 3:6–15;

3 Ne. 21:8–11;

Morm. 8:16, 25.

9a PNK Pannakaisalakan dagiti Natay.

b 2 Ne. 3:5.

c Eze. 34:14.

11a Isa. 62:10;

DkK 133:23–32.

12a Isa. 43:5–6.

13a Isa. 44:23.

15a PNK Babai, Babbai.

a ^bmalipatanda, ngem dikanto malipatan, O balay ti Israel.

16 Adtoy, naikitikitkan kadagiti “dakulapko; agnanayon iti imatangko ti bakudmo.

17 Kamatento dagiti annakmo dagiti mangdadael kenka; ket agkamangto kenka dagiti “mangdadael kenka.

18 Ipalawlawmo ti panagkitam ket adtoy; “naguummong amin dagitoy, ket umasidegdanto kenka. Ket bayat ti panagbiagko, kinuna ti Apo, kawesanyonto amin ida, a kas iti arkos, begkesenyonto ida a kas iti nobia.

19 Ta dagiti dadael ken raganrang a luglugarmo, ken ti daga a nakadadaelam, naillet unayen agpapan ita nga agpay kadagiti agindeg; ket mayadayonto dagiti mangalun-on kenka.

20 Kunanto manen iti lapayagmo, kalpasan ti pannakapukawmo iti immuna, dagiti agbalin nga annakmo: Naillet unay ti lugar a para kaniak; ikkannak iti lugar a mabalinko a pagindegan.

21 “Samonto kuna iti pusom: Asino ti nangted kaniak kadagitoy, idinto a napukawkon dagiti annakko, ken ^bmalmaldayak, balud, ken agallaalla? Ken asino ti nangyeg kadagitoy? Adtoy, nabatiak nga agmaymay-sa; dagitoy, napanandan?

22 Kastoy ti kinuna ti Apo a Dios: Adtoy, itanggayak ti imak kadagiti “Gentil, ket itudingko ti ^bpagrukodak kadagiti tao; ket bagkatendanto dagiti lallaki nga annakda kadagiti “takiagda, ken ibaklaydanto dagiti babbai nga annakda.

23 Ket dagitinto “ari ti amma a ^bmangtaripato kadakuada, ken dagitinto reyna ti inna a mangtaripato kadakuada; agtameddanto kenka a maiturong dagiti rupada iti daga, ket dilpatanda ti tapok kadagiti dapanmo; ket maammuandanto a siak ti Apo; ta didanto agbain a “manguray kaniak.

24 Ta mailasinto kadi dagiti rinuker kadagiti maingel, wenno mawayawayaanto dagiti “nalin-teg a balud?

25 Ngem kastoy ti kinuna ti Apo, maipanawto met dagiti balud dagiti maingel, ken mawayawayaanto dagiti rinuker dagiti pagam-amkan; ta kasupangetkonto dagiti mangsupangget kenka, ket isalakankonto dagiti annakmo.

26 Ket “ipakankonto kadagiti mangirurumen kenka ti bukodda a lasag; mabartekdanto iti bukodda a dara a kasla nasam-it nga arak; ket ^bmaammuanto ti amin a tao a siak, ti Apo, ti Mangisalakan ken Mannubbotmo, ti “Naindaklan ti Jacob.

15b Isa. 41:17;

Alma 46:8;

DkK 61:36.

16a Zac. 13:6.

17a 3 Ne. 21:12–20.

18a Mk. 4:11–13.

21a PIP Zion.

b Isa. 54:1; Gal. 4:27.

22a Isa. 66:18–20.

b Isa. 11:12; 18:3.

c 1 Ne. 22:8;

2 Ne. 10:8–9.

23a Isa. 60:16.

b 1 Ne. 22:6.

c 2 Ne. 6:13;

DkK 98:2;

133:10–11, 45.

24a 1 Ne. 21:25.

26a 1 Ne. 22:13–14.

b Mosiah 11:22.

c PNK Jehova.

KAPITULO 22

Maiwaraswarasto ti Israel iti amin a dagdaga—Taripatuen ken taranonanto dagiti Gentil ti Israel iti ebanghelio kadagiti ud-udina nga aldaw—Maurnong ken maisalakanto ti Israel, ket mapuoranto dagiti nadangkes a kas iti garami—Madadaelto ti pagarian ti sairo, ket mapungonto ni Satanas. Agarup 588–570 s.c.

KET ita napasamak a kalpasan a siak, ni Nephi, nabasak dagitoy a banag a naikitikit kadagiti “pinanid a gambang, inasitgandak dagiti kakabsatko ket kinunada kaniak: Ania ti kayat a sawen dagitoy a banag nga imbasam? Adtoy, nasken kadi a maawatanda a maibatay kadagiti naespirituan a banag, a mapasamakto a maibatay iti espiritu a saan ketdi nga iti lasag?

2 Ket siak, ni Nephi, kinunak kadakuada: Adtoy “naiparangda kadagiti propeta babaen ti timek ti ^bEspiritu; ta maipakaammo ti amin a banag kadagiti “propeta babaen ti Espiritu, a maidanon kadagiti annak ti tattao a maibatay iti lasag.

3 Gapuna, dagiti banag nga imbasak ti bambanag a maipanggep kadagiti banag nga agpadpada a “naindagaan ken naespirituan; ta agparparang a

ti balay ti Israel, iti saan a mabayag, ^bmaiwaraswarasto iti amin a dagdaga, ken kasta met kadagiti amin a pagilian.

4 Ket adtoy, adu dagiti saanen a makaammo kadagiti adda iti Jerusalem. Wen, ad-adu a “tribu ti ^bnaipanaw; ket naiwaraswarasda kadagiti “isla ti baybay; ken no sadino pay awan kadatayo ti makaammo, malaksid iti pannakaammotayo a naipawanawda.

5 Ket manipud iti pannakaipanawda, naipadto dagitoy a banag maipanggep kadakuada, ken maipanggep met kadagiti maiwaraswarasto kalpasanna ken mailaok, gapu iti Nasantuan ti Israel; ta nasukirto dagiti sumupring kenkuana; gapuna, maiwaraswarasdanto kadagiti amin a pagilian ken “kaguranto ti amin a tao.

6 Nupay kasta, kalpasan ti “panangtaripato kadakuada dagiti ^bGentil, ken naitanggayan ti Apo ti imana kadagiti Gentil ket naitudingnan ti pagrukodanna kadakuada, ken naub badan dagiti “annakda, ken naibaklaydan dagiti babbai nga annakda, adtoy naindagaan dagitoy nasaon a banag; ta dagitoy dagiti katulagan ti Apo kadagiti ammatayo; ket kayatna a sawen kadatayo kadagiti masu-

22 1a 1 Ne. 19:22;

2 Ne. 4:2.

2a 2 Ped. 1:19–21.

b PNK Espiritu Santo.

c PNK Padto, Mamadto.

3a DkK 29:31–34.

b 1 Ne. 10:12–14;

2 Ne. 25:14–16.

PNK Israel—Ti pannakasinasina ti Israel.

4a PNK Israel—Dagiti sangapuloy a napukaw a tribu ti Israel.

b 2 Ne. 10:22.

c 1 Ne. 21:1; 2 Ne. 10:8, 20.

5a 1 Ne. 19:14.

6a 1 Ne. 21:23.

b PNK Gentil.

c 1 Ne. 15:13.

ngad nga aldaw, kasta met kadagiti kakabsattayo nga adda iti balay ti Israel.

7 Ket kayatna a sawen a dumteng ti kanito a kalpasan ti pannakaiwaraswaras ken pannakailaok ti amin a balay ti Israel, mangbangonto ti Apo a Dios iti maingel a pagilian kadagiti ^aGentil, wen, uray iti rabaw daytoy a daga; ket ^bmaiwaraswarasto kadakuada dagiti bukeltayo.

8 Ket kalpasan ti pannakaiwaraswaras dagiti bukeltayo ituloyto ti Apo a Dios ti agaramid kadagiti ^apagsidsiddaawan nga aramid kadagiti ^bGentil, nga agbalinto a ^cnapateg unay kadagiti bukeltayo; gapuna, maipadanto iti panangtaripato kadakuada dagiti Gentil ken ti pannakaubba ken pannakabaklayda.

9 Ken ^anapategto met kadagiti Gentil; ken saan la a kadagiti Gentil ngem ^biti amin a ^cbalay ti Israel, iti pannakaipakaammo dagiti ^dkatulagan iti Ama ti langit ken ni Abraham, a kinunana: ^eBendisionanto dagiti ^fbukelyo dagiti amin a kakabsat iti daga.

10 Ket ipalagipko, kakabsatko, a nasken a maammuanyo a saan

a mabendisionan dagiti amin a kakabsat iti daga malaksid no ^aaramatenna ti pannakabalinna iti imatang dagiti makipagili.

11 Gapuna, ituloy ti Apo a Dios nga aramaten ti pannakabalinna iti imatang dagiti amin a pagilian, iti panangipatungpalna kadagiti katulagan ken ebangheliona kadagiti adda iti balay ti Israel.

12 Gapuna, wayawayaannanto manen ida iti nakabaludanda, ket ^aagtitipondanto kadagiti daga a tawidda; ket mawayawayaandanto iti ^bkasipngetan ken iti pannakauppapay; ket maammuandanto a ti ^cApo ti ^dMangisalakan ken Mannubbotda, ti ^eNaindaklan ti Israel.

13 Ket ti dara dayta nabileg ken ^amakarimon a simbaan, a mangabig iti amin a dagdaga, agballatekto met laeng kadagiti uloda; ta ^baggugubadtanto a sangkakadua, ket agdissonito ti ^cilayatda nga espada kadagiti uloda met laeng, ken mabartekdanto iti bukodda a dara.

14 Ket tunggal ^apagilian a manggubat kenka, O balay ti Israel, isudanto met laeng ti agbibinnusor, ket ^bmaipisokdanto iti abut a kinalida a palab-og

7a 3 Ne. 20:27.

b 1 Ne. 13:12–14;

2 Ne. 1:11.

8a Isa. 29:14;

1 Ne. 14:7;

2 Ne. 27:26.

PNK Pannakaisubli ti Ebanghelio.

b 2 Ne. 10:10–11;

3 Ne. 16:4–7;

Morm. 5:19.

c 1 Ne. 15:13–18;

3 Ne. 5:21–26; 21:7.

9a 1 Ne. 14:1–5.

b 2 Ne. 30:1–7.

c 2 Ne. 29:13–14.

d Deut. 4:31.

e PNK Katulagan ni Abraham.

f Gen. 12:2–3;

3 Ne. 20:27;

Abr. 2:9–11.

10a Isa. 52:10.

12a PNK Israel—Ti

pannakaummong ti Israel.

b PNK Kasipngetan, Naespirituan a.

c 2 Ne. 6:10–11.

d PNK Mangisalakan.

e PNK Jehova.

13a PNK Sairo—Ti

simbaan ti sairo.

b 1 Ne. 14:3, 15–17.

c 1 Ne. 21:26.

14a Luc. 21:10.

b Isa. 60:12;

1 Ne. 14:3;

DkK 109:25.

kadagiti tao ti Apo. Ket mada-daelto amin dagiti “bumusor iti Zion, ket dayta manangabig a nangballikog kadagiti aramid ti Apo, wen, dayta nabileg ken makarimon a simbaan, marban-to iti “katapokan ket nakaronto ti pannakaduprakna.

15 Ta adtoy, kinuna ti propeta, napardas ti yaasideg ti panawen nga awanton ti bileg ni Satanas a mamagsubeg kadagiti annak ti tattao; ta dumtengton ti aldaw nga agbalin a kasla “garami dagiti amin a napalangguad ken dagiti agaramid iti dinadangkes; ket dumtengto ti aldaw a ^bmapuoranda.

16 Ta dumtengton ti kanito a maibukbok ti nakaro a “pungtot ti Dios kadagiti amin nga annak ti tattao; ta dinanto ipalubos a dadaelen dagiti nadangkes ti nalinteg.

17 Gapuna, “taginayonennanto dagiti ^bnalinteg babaen ti pan-nakabalinna, uray pay no dumtengto ti nakaro a pungtotna, ket mataginayon dagiti nalinteg, a kas iti pannakadadael dagiti kabusorda iti apuy. Gapuna, awan ti rumbeng a pagdanagan dagiti nalinteg; ta kasta ti kinuna ti propeta, a maisalakanda, uray pay iti apuy.

18 Adtoy, kakabsatko, kunak kadakayo, nga asidegen ti pan-

nakapasamak dagitoy a banag; wen, umayto uray ti dara, ken apuy, ken ti alibungubong ti asuk; ket nasken nga iti rabaw daytoy a daga; ket mapasamakto kadagiti tao a maibatay iti lasag no patangkenenda dagiti pusoda a maibusor iti Nasantuan ti Israel.

19 Ta adtoy, saanto a mapukaw dagiti nalinteg; ta talaga a dumtengto ti panawen a maisinanto amin dagiti mangbusor iti Zion.

20 Ket awan duadua a mangisagana ti Apo iti suroten dagiti taona, iti pannakatungpal dagiti balikas ni Moises, nga imbagana, a kinunana: Mangipatakderito iti “propeta ti Apo a Diosyo kadakayo, a kas kaniak; mangngegyonto kenkuana ti amin a banag a kayatna nga ibaga kadakayo. Ket mapasamakto a ^bmaisinanto kadagiti tao ti amin a di dumngeg iti dayta a propeta.

21 Ket ita siak, ni Nephi, ipakdaarko kadakayo, a daytoy a “propeta nga imbaga ni Moises ti Nasantuan ti Israel; gapuna, ipatungpalnanto ti ^bpanangukom iti kinalinteg.

22 Ket awan ti rumbeng a pagdanagan dagiti nalinteg, ta isuda dagiti saanto a madadael. Ngem ti pagarian ti sairo, a

14c 2 Ne. 10:13; 27:3.

d Isa. 25:12.

15a Isa. 5:23–24;

Nah. 1:10; Mal. 4:1;

2 Ne. 15:24; 26:4–6;

DkK 64:23–24;

133:64.

b Sal. 21:9; 3 Ne. 25:1;

DkK 29:9.

PNK Daga—

Pannakadalus
ti daga.

16a 1 Ne. 14:17.

17a 2 Ne. 30:10;

Moises 7:61.

b 1 Ne. 17:33–40.

20a Jn. 4:19; 7:40.

b DkK 133:63.

21a Deut. 18:15, 18;

Ara. 3:20–23;

1 Ne. 10:4;

3 Ne. 20:23.

b Sal. 98:9;

Moises 6:57.

mabangonto kadagiti annak ti tattao, pagarian a binangonda a nainlasagan—

23 Ket dumtengto a sipapardas ti panawen nga amin a ^asimbaan a nabangon a pamataudan iti sanikua, ken kadagiti amin a nabangon a mangpabileg iti lasag, ken kadagiti nabangon a ^bmakaawis iti imatang ti lubong, ken kadagiti agessem iti tarigagay ti lasag ken kadagiti banag a nailubongan, ken agaramid iti amin a kita ti kinadakes; wen, iti ababa a panna, amin dagiti maibilang iti pagarian ti sairo ti rumbeng nga agdanag, ken mamigerger, ken ^cagkintayeg; isuda dagiti nasken a maingubngob iti katapokan; isuda dagiti nasken a ^dmauram a kasla garami; ket maibatay daytoy kadagiti balikas ti propeta.

24 Ket sipapardas a dumteng ti panawen a nasken a maibagnos dagiti nalinteg a kas iti urbon ti ^abaka iti koral, ket nasken nga iturayan ti Nasantuan ti Israel a sititimbeng, ken namainglan, ken napnuan bileg, ken nagloriaan.

25 Ket ^ainummongna dagiti anakna manipud iti uppata a suli ti daga; ket minarkaanna dagiti karnerona, ket am-ammoda; ket maysa a ^bpastor iti maysa nga

ummong; ket pakanenna ti karnerona, ket iturongna ida iti ^cpagaraban.

26 Ket gapu iti kinalinteg dagiti taona, awan ti bileg ni ^aSatanas; gapuna, saan a makaruk-at iti uneg ti ^badu a tawen; gapu ta awan ti bilegna a mangituray kadagiti tao, ta agbibigda iti kinalinteg, ken ti Nasantuan ti Israel ti ^cagturay.

27 Ket ita adtoy, siak, ni Nephi, kunak kadakayo a mapasamak amin dagitoy a banag a maibatay iti lasag.

28 Ngem, adtoy, agbiagto a sitatalged amin a pagilian, kakabsat, pagsasao, ken tattao iti Nasantuan ti Israel no la ketdi ^aagbabawida.

29 Ket ita siak, ni Nephi, gibusakon; ta isardengkon ti agsao iti maipanggep kadagitoy a banag.

30 Gapuna, kakabsatko, igunamgunamko ti panangubogyo a pudno dagiti banag a naisurat kadagiti ^apinanid a gambang; ken paneknekanda a nasken nga agtungpal ti tao kadagiti bilin ti Dios.

31 Gapuna, diyo kunaen a dakami laeng iti amak ti nangipanekek, ken nangisuro met kadakuada. Gapuna, no la ketdi agtungpalkayo kadagiti ^abilin,

23a 1 Ne. 14:10;
2 Ne. 26:20.
PNK Panagin-
sasaserdote.
b Luc. 6:26; Alma 1:3.
c 2 Ne. 28:19.
d 2 Ne. 26:6.
24a Amos 6:4;
Mal. 4:2;
3 Ne. 25:2.

25a PNK Israel—Ti
pannakaummong
ti Israel.
b PNK Naimbag
nga Agpaspastor.
c Sal. 23.
26a Apoc. 20:2;
Alma 48:17;
DKK 43:31; 45:55;
88:110; 101:28.

PNK Sairo.
b Jacob 5:76.
c PNK Millennium.
28a PNK Agbabawi,
Panagbabawi;
Pakawan.
30a 2 Ne. 4:2.
31a Mat. 19:17.
PNK Bilin ti
Dios, Dagiti.

ken agibtur agingga iti panung- pala, maisalakankayonto iti	maudi nga aldaw. Ket kastan. Amen.
--	---------------------------------------

TI MAIKADUA A LIBRO NI NEPHI

Ti pakaammuan iti ipapatay ni Lehi. Sumuppiat dagiti kabsat ni Nephi kenkuana. Patigmaanan ti Apo ni Nephi a mapan iti langalang. Dagiti panagdaliasatna iti langalang, ken dadduma pay.

KAPITULO 1

Impadto ni Lehi ti daga ti waya-wayay—Masinasina ken masaplit dagiti bukeln no tallikudanda ti Nasantuan ti Israel—Binagbagananna dagiti annakna a mangikawes iti kalasag ti kinalinteg. Agarup 588–570 s.c.

KET napasamak a siak, ni Nephi, kalpasan ti panangigibusko iti panangisurok kadagiti kabsatko, adu met a banag ti imbaga ti “amami, ni Lehi, kadakuada, ket inulitna kadakuada, no kasano ti kapateg ti panangiruar ti Apo kadakami iti daga ti Jerusalem.

2 Ket imbagana kadakuada ti maipapan iti “panagrebeldeda iti baybay, ken ti asi ti Dios a nangispal kadakuada, tapno saan ida nga alun-onen ti baybay.

3 Ket imbagana pay kadakuada ti maipapan iti naikari a daga, a nagun-odda—no kasano ti kinamanangngaasi ti Apo

a nangpatigmaan kadakami a pumanaw iti daga ti Jerusalem.

4 Ta, adtoy, kinunana, “naparmatak, a madadael ti ^bJerusalem; ket no nagtalinaedtayo idiay Jerusalem ‘naungawtayo koma met.

5 Ngem, kinunana, iti laksid ti panagsagabatayo, nagun-odtayo ti naikari a “daga, ti daga a ^bkasayaatan kadagiti amin a daga; ti daga nga intulag ti Apo a Dios kaniak ti rumbeng a tawiden dagiti bukkelko. Wen, “intulag ti Apo daytoy a daga kaniak, ken kadagiti annakko iti agnanayon, ken amin dagiti rumbeng nga iturong ti Apo iti dadduma a pagilian.

6 Gapuna, siak, ni Lehi, agipadtoak babaen iti aramid ti Espiritu nga adda kaniak, nga “awanto ti umay ditoy a daga malaksid no umayda babaen ti ima ti Apo.

7 Gapuna, naikari daytoy a “daga kenkuana a yegnanto. Ket no agpaaydanto kenkuana a kas

[2 NEPHI] 1 1a PNK Patriarka, Kinapatriarka. 2a 1 Ne. 18:9–20. 4a PNK Parmata.	b 2 Ari 24:14–15; Jer. 44:2; 1 Ne. 1:4; Hel. 8:20. c Alma 9:22. 5a PNK Naikari a Daga.	b Ether 2:9–10. c PNK Katulagan. 6a 2 Ne. 10:22. 7a Mosiah 29:32; Alma 46:10, 20.
--	--	---

mayannatup kadagiti bilin nga intedna, ^bnawayadanto iti daytoy a daga; gapuna saandanto a pulos a maadipen, no mapasamak, maaramidto gapu iti kinamanagbasol; ta no aglablabesto ti kinamanagbasol, ^cmailunodto ti daga gapu kadakuada, ngem paraburto iti agnanayon kadagiti nalinteg.

8 Ket adtoy, nainsiriban a malilimed pay laeng daytoy a daga kadagiti pannakaammo dagiti sabali a pagilian; ta adtoy, adu a pagilian ti manggamgam iti daga, agingga nga awanton ti disso a matawid.

9 Gapuna, siak, ni Lehi, nangun-odko ti kari, a “no la ketdi tungpalen dagiti iruato ti Apo a Dios manipud iti Jerusalem dagiti bilinna, ^brumang-aydanto ditoy a daga; ket masalaknibandanto manipud kadagiti sabali a pagilian, tapno matagikuada daytoy a daga. Ket no ^ctungpalenda la ketdi dagiti bilinna maparaburandanto iti daytoy a daga, ket awanto ti mangririkub kadakuada, wenno mangagaw iti daga a tinawidda; ket agnanayonto nga agtaengda a sitatalged.

10 Ngem adtoy, no dumtengto ti panawen a mapukaw ti pammatida, kalpasan ti panangawatda iti adu a bendision manipud iti ima ti Apo—a makaammo iti pannakaparsua ti daga, ken

amin a tao, a makaammo iti naindaklan ken datdatlag nga aramid ti Apo manipud iti pannakaparsua ti lubong; nga addaan iti bileg a naited kadakuada a mangaramid iti amin a banag babaen ti pammati; a nakaitedan dagiti amin a bilin manipud idi punganay, ken naiturong babaen ti awan patinggana a kinaimbag iti daytoy naikari a napateg a daga—adtoy, kunak, a no dumteng ti aldaw a tallikudanda ti Nasantuan ti Israel, ti pudno a “Mesias, ti Mannubbot ken Diosda, adtoy, maipaayto kadakuada ti panangukom ti nalinteg.

11 Wen, yegnanto dagiti “sabali a pagilian kadakuada ket ikkannanto ida iti bileg, ket kamkamennanto kadakuada ti dagdagada, ket ^biwaraswaras ken saplitannanto ida.

12 Wen, ket iti ilalasat ti kaputotan iti sabali pay a kaputotan addanto “agayus a dara, ken naindaklan a pannakasarungkarda; gapuna, annakko, kayatko a laglagipenyo; wen, kayatko a denggenyo dagiti saok.

13 O ta agriingkayo koma; agriingkayo manipud iti nargaan a pannaturrog, wen, uray pay iti pannaturrog iti “impierno, ket ikkatenyo dagiti ^bkawar a nangbalud kadakayo, a kawar a nangbalud kadagiti annak ti tao, tapno isuda ti adipen

7b 2 Ne. 10:11.

PNK Wayawaya.

c Alma 45:10–14, 16;

Morm. 1:17;

Ether 2:8–12.

9a 2 Ne. 4:4;

Alma 9:13.

b Deut. 29:9.

c PNK Agtungpal,

Kinamanagtungpal,

Natulnog.

10a PNK Mesias.

11a 1 Ne. 13:12–20;

Morm. 5:19–20.

b 1 Ne. 22:7.

12a Morm. 1:11–19; 4:11.

13a PNK Impierno.

b Alma 12:9–11.

a maiturong iti lansad ti agnayanon a “taaw ti tuok ken rigat.

14 Agriingkayo! ken buma-ngonkayo manipud iti tapok, ket denggenyo ti timek ti agtig-tigerger a “nagannak, a ti bangkayna idulinyonto iti saanen a mabayag iti nalamiis ken nau-limek a ^btanem, lugar nga awan ti agdaliasat a makasubli; iti sumagmamano pay nga aldaw surotekton ti “dana ti amin a daga.

15 Ngem adtoy, “sinubbot ti Apo ti kararuak manipud iti impierno; namatmatak ti dayagna, ket inrakusnak iti agarup awan patinggana a ^bbileg ti “ayatna.

16 Ket tarigagayak a lagipenyo a suroten ti “linteg ken panggeddeng ti Apo; adtoy, dagitoy ti kalikagum ti kararuak manipud idi punganay.

17 Masansan a masneban ti pusok iti leddaang, gapu ta sibubutengak, amangan ta ti kintangken ti pusoyo agpungtot ti Apo a Diosyo ket ipaayna kadakayo ti dagsen ti “pannusa-na, ket ^bmaisina ken madadaelkayo nga agnanayon;

18 Wenno, mailunodkayo iti las-ud ti “adu a kaputotan; ket sarungkarannakayo ti espada, ken panagbisin, ken magurgurakayo, ken isungsongnakayo

ti pagayatan ken pammalud ti ^bsairo.

19 O annakko, saan koma a mapasamak kadakayo dagitoy a banag, ngem dakayo koma ti pilien ken “ayaten ti Apo. Ngem adtoy, matungpal ti pagayatan-na; gapu ta kinalinteg ti ^bidal-dalanna iti agnanayon.

20 Ket kinunana a: “No tungpalenyo dagiti ^bbilinko “agrang-aykayo iti daga; ngem no saanyo a tungpalen dagiti bilinko, maipusingkayo iti sangok.

21 Ket ita tapno maragsakan ti kararuak kadakayo, ken tapno pumanaw ti pusok a siraragsak gapu kadakayo, ken tapno saanak koma a naliday ken maldaang a maitanem, tumakderkayo iti tapok, annakko a lallaki, ket agbalinkayo a “tao, ken agbalinkayo a natibker ken napinget nga ^bagkaykaysa iti panunot ken puso, sangsangkamaysa iti amin a banag, tapno saankayo a madadipen;

22 Tapno saankayo a mailunod iti nasaem a pannakailunod; ken kasta met a tapno saanyo a matukay ti gura ti “nalinteg a Dios, nga agturong iti pannakadadael, wen, ti agnanayon a pannakadadael ti kararuak ken bagi.

23 Agriingkayo, annakko a lal-

13c 1 Ne. 15:28–30;
Hel. 3:29–30.

14a PNK Nagannak.
^b PNK Ipatatay,
Naindagaan nga.

^c Jos. 23:14.

15a Alma 36:28.
PNK Mangsubbot,
Pannubbot.

^b Jacob 6:5; Alma 5:33;
3 Ne. 9:14.

^c Rom. 8:39.
PNK Ayat.

16a Deut. 4:5–8;
2 Ne. 5:10–11.

17a 2 Ne. 5:21–24;
Alma 3:6–19.

^b Mosiah 12:8.

18a 1 Ne. 12:20–23.

^b PNK Sairo.

19a PNK Napili.
^b Os. 14:9.

20a Jarom 1:9;
Mosiah 1:6–7;
Alma 9:13–14.

^b Lev. 26:3–14;
Jl. 2:23–26.

^c Sal. 67:6;
Mosiah 2:21–25.

21a 1 Sam. 4:9;
1 Ari 2:2.

^b Moises 7:18.

22a DkK 3:4.

laki; ikawesyo ti “kalasag ti kinalingte. Lettatenyo dagiti kawar a nangbalud kadakayo, ket rummuarkayo iti kasipngetan, ken bumangonkayo manipud iti tapok.

24 Saanyon a supringen ti kab-saty, nga addaan iti kapanunotan a nadayag, ken nagtungpal kadagiti bilin manipud idi pimmanawtayo iti Jerusalem; ken isu ti inaramat ti Dios, iti pannakaiturongtayo iti naikari a daga; ta no saan a gapu kenkuana, mabalin a nataytayo iti “bisin iti langalang; nupay kasta, pinanggepyo a ^bkettelen ti biagna; wen, ket nagitured iti adu a ladingit gapu kadakayo.

25 Ket nalaus ti buteng ken kintayegko gapu kadakayo, amangan ta agitured manen; ta adtoy, pinabasolyo a nangagaw kadakayo iti pannakabalin ken panagturay, ngem ammok a saanna a tinarigagayan ti pannakabalin ken “panangituray kadakayo, ngem tinuntonna ti gloria ti Dios, ken ti agnanayon a pagsayaatanyo.

26 Ket nagdayamudomkayo agsipud ta napudno kadakayo. Kunayo nga inaramatna ti “kinarungsot kadakayo; kunayo a nagpungtot kadakayo; ngem adtoy, ti pungtotna pungtot ti pannakabalin ti balikas ti Dios, nga adda kenkuana; ket dayta a pungtot ti kinapudno, a kas iti dayta nga adda iti Dios, a sa-

anna a malapdan, a mangipararangang a situtured maipapan iti kinamanagbasolyo.

27 Ket masapul nga adda kenkuana ti “bileg ti Dios, uray pay iti panangbilin kadakayo a masapul nga agtungpalkayo. Ngem adtoy, saan nga isu ngem ti ^bEspiritu ti Apo nga adda kenkuana, a “nanglukat iti ngiwatna a nagsao ket saanna a makaem.

28 Ket ita, Laman, anakko, ken kasta met kadakayo Lemuel ken Sam, ken kasta met dagiti anakko nga annak a lallaki ni Ismael, adtoy, saankayo a mapukaw no dumngegkayo iti timek ni Nephi. Ken no dumngegkayo kenkuana ibatiankayo iti “bendision, wen, uray ti umuna a bendisionko.

29 Ngem alaek ti “umuna a pammendisionko no saankayo a dumngeg kenkuana, wen, uray ti bendisionko, ket agtalinaedto kenkuana.

30 Ket ita Zoram, kunak kenka: Adtoy, sika ti “adipen ni Laban; nupay kasta, naipanawka iti daga ti Jerusalem, ket ammok a sika ti pudno a gayyem ni anakko a Nephi, iti agnanayon.

31 Gapuna, gapu ta napudnoka, mabendisionanto dagiti bukelmo “kadagiti bukelna, ket napaut ti panagnaedda a sirarang-ay iti rabaw daytoy a daga; ken awan, malaksid laeng no agbasolda, ti mangrakrak weno mangriribuk iti rang-ayda iti

23a Ef. 6:11–17.

24a 1 Ne. 16:32.

b 1 Ne. 16:37.

25a Gen. 37:9–11.

26a Prov. 15:10;

1 Ne. 16:2; Moro. 9:4;

DkK 121:41–43.

27a 1 Ne. 17:48.

b DkK 121:43.

c DkK 33:8.

28a PNK Saguday ti

Pannakayanak.

29a Abr. 1:3.

30a 1 Ne. 4:20, 35.

31a 2 Ne. 5:6.

rabaw daytoy a daga iti agnanayon.

32 Gapuna, no tungpalem ti bilin ti Apo, idaton ti Apo daytoy a daga nga agpaay iti pagtalgedan ti bukelmo a kadua dagiti bukel ti anakko.

KAPITULO 2

Umay ti pannubbot babaen ti Nasantuan a Mesias—Nasken iti panagbiag ken panagrang-ay ti nawaya a panagpili—Natnag ni Adan tapno adda tao—Siwayawaya dagiti tao nga agpili iti wayawaya ken biag nga agnanayon. Agarup 588-570 s.c.

KET ita, Jacob, kunak kenka: Sika ti “inauna nga anakko iti aldaw ti panagtutuokko iti langalang. Ket adtoy, bayat ti kinabungmo nagituredka iti adu a sagabaen ken leddaang, gapu iti kinadursok dagiti kabsatmo.

2 Nupay kasta, Jacob, inauna nga anakko iti langalang, ammom ti kinaimbag ti Dios; ket isu ti mangted-pateg kadagiti sagabaem nga agpaay a pakairanudam.

3 Gapuna, mabendisionan ti kararuam, ket makipagnaedka a sitatalged ken ni kabsatmo a Nephi; ket mabubos dagiti aldawmo nga agpaay iti Diosmo.

Gapuna, ammok a nasubbotka, gapu iti kinalinteg ti Mannubbotmo; gapu ta naamirismo a dumtengto a mangisalakana kadagiti tao iti naituding a panawen.

4 Ket “naimatangam iti kinaagtutubom ti kinadayagna; gapuna, nagasatka a kas kadagiti kaskasabaannanto; gapu ta agpadpada ti Espiritu, idi, ita, ken iti agnanayon. Ket naisagana ti dalan manipud idi natnag ti tao, ken ti ^bnawaya a pannakaisalakan.

5 Ket naan-anay ti pannakaiwanwan ti tao a “mangammo iti naimbag ken dakes. Ket naited iti tao ti linteg. Ket babaen ti linteg, awan ti lasag a ^bmalawlawagan; wenno, babaen ti linteg ^cmaisina ti tao. Wen, naisinada babaen ti naindagaan a linteg; ken kasta met a napukawda babaen ti naespirituan a linteg ti kinaimbag, ket nagbalinda a nakakaasi iti agnanayon.

6 Gapuna, dumtengto ti “pannakasubbot ken babaen ti Nasantuan a ^bMesias; agsipud ta napnuan iti ^cparabur ken kinapudno.

7 Adtoy, indatonna ti bagina a “pangsubbot iti basol, a mangsungbat iti pagpatinggaan ti linteg, kadagiti amin a naaddaan iti nasneban a puso ken nap-

2 1a 1 Ne. 18:7.
4a 2 Ne. 11:3; Jacob 7:5.
b PNK Parabur.
5a Moro. 7:16.
b Rom. 3:20;
2 Ne. 25:23;
Alma 42:12-16.
PNK Panangikalin-

tegan, Ikalintegan.
c 1 Ne. 10:6;
2 Ne. 9:6-38;
Alma 11:40-45;
12:16, 24; 42:6-11;
Hel. 14:15-18.
6a 1 Ne. 10:6;
2 Ne. 25:20;

Alma 12:22-25.
PNK Plano ti
Pannakaisalakan.
b PNK Mesias.
c Jn. 1:14, 17;
Moises 1:6.
7a PNK Mangsubbot,
Pannubbot.

nuan babawi nga espiritu; ket awan ti sabali a makasungbat iti ^bpagpatinggaan ti linteg.

8 Gapuna, anian a nagpateg ti pannakaipakaammo dagitoy a banag kadagiti agnaed iti daga, tapno maammuanda nga awan ti lasag a makapagnaed iti si-dong ti Dios, “malaksid no adda pammateg, panangngaasi ken parabur ti Nasantuan a Mesias, isu a nangilukon iti biagna iti lasag, ken nangisubli met laeng babaen ti pannakabalin ti Espiritu, tapno maipatungpalna ti ^bpanagungar dagiti natay, ta isu ti umuna a rumbeng nga agungar.

9 Gapuna, isu ti immuna a bunga ti Dios, gapu ta isu ti “mangibabaet iti amin nga annak ti tao; ket maisalakan ti siasino man a mamati kenkuana.

10 Ket gapu iti pannakaibabaet ti “amin, umasideg amin a tao iti Dios; gapuna, sumaklangda kenkuana, tapno ^bukomenna ida babaen iti kinapudno ken ^ckinasanto nga adda kenkuana. Gapuna, ti pagpatinggan ti linteg nga inted ti Nasantuan, nga isu ti pannakaipatay ti naituding a dusa, a maisuppiat iti naituding a ragsak, a mangsungbat iti pagpatinggaan ti ^dpannubbot—

11 Ta nasken, nga adda “pag-susupadian ti amin a banag. No

saan a kasta, inauna nga anak-ko iti langalang, saan a maipatungpal ti kinalinteg, wenno ti kinadangkes, wenno ti kinasanto wenno kinarigat, wenno imbag ken dakes. Gapuna, nasken nga agkaykaysa ti amin a banag; gapuna, no masapul a maymay-sa ti bagi, nasken nga agtalinaed a kasla natay, nga awanan iti biag wenno pannakatay, wenno panagrupsa ken saan a panagrupsa, kinaragsak wenno kinarigat, wenno panagrikna wenno awanan rikna.

12 Gapuna, nalabit a nasken a maparsua iti banag nga awan kaes-eskanna; gapuna nalabit nga awan koma ti banag ti “nakaigapuan ti pannakaparsuana. Gapuna, masapul a dadaelen ti sirib ti Dios daytoy a banag ken dagiti agnanayon a gandatna, ken uray ti pannakabalin, ken panangngaasi, ken ti ^blinteg ti Dios.

13 Ket no kunayo nga “awan ti paglintegan, kunayo met ngarud nga awan ti basol. Ket no kunayo nga awan ti basol, kunayo met ngarud nga awan ti kinalinteg. Ket no awan ti kinalinteg awan ti kinaragsak. Ket no awan ti kinalinteg wenno kinaragsak awan koma ti pannakadusa wenno panagrigat. Ket no awan dagitoy a banag

7b Rom. 10:4.

8a 2 Ne. 25:20; 31:21;

Mosiah 4:8; 5:8;

Alma 38:9.

b 1 Cor. 15:20;

Alma 7:12;

12:24–25; 42:23.

PNK Panagungar.

9a Isa. 53:1–12;

Mosiah 14:12;

15:8–9.

10a PNK Mannubbot.

b PNK Panangukom,
ti Maudi a.

c PNK Kinasanto.

d 2 Ne. 9:7, 21–22, 26;

Alma 22:14;

33:22; 34:9.

11a DkK 29:39; 122:5–9.

PNK Kinarigat.

12a DkK 88:25–26.

PNK Daga—

Naparsua a

para iti tao.

b PNK Linteg.

13a 2 Ne. 9:25.

^bawan ti Dios. Ket no awan ti Dios awantayo, wenno ti daga; ta awan koma ti panagparsua kadagiti banag, wenno agaramid wenno aramiden; gapuna, napukaw koman amin a banag.

14 Ket ita, annakko, ibagak kadakayo dagitoy a banag nga agpaay nga adal ken pagimbanganyo; ta adda Dios, ket ^apinarsuana ti amin a banag, ti langit ken daga, ken amin a banag a linnaonda, dagiti banag nga agaramid ken banag nga ^baramiden.

15 Ket tapno matungpal ti agnanayon a ^apanggepna iti panungpalan ti tao, kalpasan a pinarsuana dagiti immuna a nagannak kadatayo, ken dagiti ayup iti taltalon ken dagiti tumatayab iti tangatang, ket iti kamaudiananna, nasken nga adda pagsusupadian ti amin a banag a naparsua; a kas iti ^bnaiparit a ^cbunga a maisupadi iti ^dkayo ti biag; nasam-it ti maysa ket napait ti sabali.

16 Gapuna, inted ti Apo a Dios iti tao ti karbengan nga ^aagtig-nay iti bukodna a bagi. Gapuna, saan a makapagtignay ti tao iti bukodna a bagi malaksid no ^barariten ti maysa wenno ti sabali.

17 Ket siak, ni Lehi, babaen dagiti banag a nabasak, ipapanko a ti maysa nga ^aanghel ti Dios, a kas iti naisurat, ^bnatinnag manipud iti langit; gapuna, nagbalin a ^csairo, ta pinilina ti kinadakes iti sango ti Dios.

18 Ket gapu ta natnag manipud iti langit, ket nagbalin a marigrigat iti agnanayon, ^asinapulna met ti pagladingitan ti amin a tao. Gapuna, kinunana ken ni ^bEva, wen, kas iti dayta nataengan nga uleg, nga isu ti sairo, nga ama ti amin a ^ckinaulbod, gapuna kinunana: Manganka iti maiparit a bunga, ket sankanto a matay, ngem agbalinkanto a kas iti Dios, a ^dmakaammo iti naimbag ken dakes.

19 Ket kalpasan ti ^apannangan da Adan ken Eva iti maiparit a bunga napapanawda iti minuyongan ti ^bEden, tapno sukayenda ti daga.

20 Ket naganakda; wen, kas iti ^akaamaan iti amin a daga.

21 Ket nayatiddog ti aldaw dagiti annak ti ^atao, a kas iti pagayatan ti Dios, tapno ^bmakapagbabawida bayat ti kaaddada iti lasag; gapuna, nagbalin ti kasa-

13b Alma 42:13.

14a PNK Agparsua, Panagparsua.

b DkK 93:30.

15a Isa. 45:18; Alma 42:26; Moises 1:31, 39.

b Gen. 2:16-17; Moises 3:17.

c Gen. 3:6; Alma 12:21-23.

d Gen. 2:9; 1 Ne. 15:22, 36; Alma 32:40.

16a 2 Ne. 10:23;

Alma 12:31.

PNK Kinawaya nga Agpili.

b DkK 29:39-40.

17a PNK Sairo.

b Isa. 14:12; 2 Ne. 9:8;

Moises 4:3-4; Abr. 3:27-28.

c PNK Sairo.

18a 2 Ne. 28:19-23;

3 Ne. 18:18;

DkK 10:22-27.

b PNK Eva.

c 2 Ne. 28:8;

Moises 4:4.

d Gen. 3:5; Alma 29:5; Moro. 7:15-19.

19a Alma 12:31.

PNK Pannakatnag da Adan ken Eva.

b PNK Eden.

20a DkK 138:38-39.

21a Alma 12:24;

Moises 4:23-25.

b Alma 34:32.

PNK Agbabawi, Panagbabawi.

saadda a kasasaad ti ^cpannakapadas, ket napaatiddog ti panawenda, babaen ti bilin nga inted ti Apo a Dios kadagiti annak ti tao. Ta nangted iti bilin a masapul nga agbabawi amin a tao; ta imparangarangna iti amin a tao a ^dnapukawda, gapu iti basol dagiti nagannak kada-kuada.

22 Ket ita, adtoy, no saan a naglabsing ni Adan, saan koma a natnag, ngem nagtalinaed koma iti minuyongan ti Eden. Ket nagtalinaed koma amin a banag a naparsua iti sigud a kasasaadda kalpasan ti pannakaparsuada; ket nagtalinaedda koma iti agnanayon, nga awan patinggana.

23 Ket awan koma ti ^aannakda; gapuna nagtalinaedda koma iti kasasaad ti kinainosente, nga awanan iti ragsak, ta saanda nga ammo ti rigat; agaramid iti saan a naimbag, gapu ta saanda nga ammo ti basol.

24 Ngem adtoy, naaramid amin a banag ti nasaririt a ^ama-kaammo iti amin a banag.

25 ^aNatnag ni ^bAdan tapno adda tao; ket ^cti panggep dagiti tao, ket tapno maaddaanda iti ^dragsak.

26 Ket immay ti ^aMesias iti naituding a panawen, tapno ^bsubbotenna dagiti annak ti tao manipud iti pannakatnag. Ket

gapu ta nasubbotda manipud iti pannakatnag nagbalinda a ^csiwayawaya iti agnanayon, a makaammo iti naimbag ken dakes; nga agtignayda iti bagbagida a saanda a painaknakman, malaksid iti pannusa ti ^apaglintegan iti naindaklan ken maudi nga aldaw, babaen ti bilin nga inted ti Dios.

27 Gapuna, ^asiwayawaya ti tao babaen ti lasag; ket naited amin a banag kadakuada a kasapulan ti tao. Ket siwayawayada nga ^bagpili iti wayawaya ken biag nga ^cagnanayon, babaen ti naindaklan a Mangibabaet iti amin a tao, wenno mangpili iti pannakaadipen ken ipapatay, babaen iti panangadipen ken pannakabalin ti sairo; gapu ta kalikagumanna ti pannakaitebbang ti amin a tao a kas kenkuana.

28 Ket ita, annakko, kayatko nga agtalekkayo iti naindaklan a ^aMangibabaet, ken denggenyo dagiti naindaklan a bilinna; ken agbalinkayo a napudno kadagiti balikasna, ken pilienyo ti biag nga agnanayon, babaen ti pagayatan ti Nasantuan nga Espirituna.

29 Ket saanyo a pilien ti agnanayon nga ipapatay, babaen ti pagayatan ti lasag ken ti sairo a mangik-ikut iti daytoy, a mang-

21c PNK Matay,
Pannakatay.
d Jacob 7:12.

23a Moises 5:11.

24a PNK Dios, Kinadlios.

25a PNK Adan.

b Moises 6:48.

PNK Pannakatnag
da Adan ken Eva.

c PNK Matay,
Pannakatay.
d Moises 5:10.

PNK Rag-o; Tao,
Tattao.

26a PNK Mesias.

b PNK Plano ti
Pannakaisalakan.

c Alma 42:27;

Hel. 14:30.

d PNK Paglintegan.

27a Gal. 5:1;

Moises 6:56.

b PNK Kinawaya
nga Agpili.

c PNK Agnanayon
a Biag.

28a PNK Mangibabaet.

ted iti espiritu ti sairo ti panna-kabalin a “mangadipen, a mangiturong kadakayo iti ^bimpierno, tapno maiturayannakayo iti pagarianna.

30 Naibagakon dagitoy sumagmamano a balikas kadakayo amin, annakko a lallaki, iti maudi nga aldaw ti pannakasuboko; ket pinilik ti naimbag a paset, babaen ti balikas ti propeta. Ket awan ti sabali a panggepko malaksid ti agnanayon a pagsayaatan ti kararuayo. Amen.

KAPITULO 3

Nakita ni Jose iti Egipto dagiti Nep-hite iti parmata—Impadtona ti maipanggep ken ni Joseph Smith, ti mammadto iti ud-udina nga aldaw; ni Moises, a mangispal iti Israel; ken ti idadateng ti Libro ni Mormon. Agarup 588–570 s.c.

KET ita kunak kenka, Jose, a “buridek nga anakko. Sika ti nayanak iti langalang a nagsagabaak; wen, inyanaknaka ti inam iti aldaw a nasnebanak iti leddaang.

2 Ket sapay koma ta italek kenka ti Apo daytoy a “daga, a napnuan pateg a daga, a tawidem ken tawiden dagiti bukel ken dagiti kabsatmo, a pagsadaganyo iti agnanayon, no tung-

palenyo la ketdi dagiti bilin ti Nasantuan ti Israel.

3 Ket ita, Jose, buridek nga anakko, nga intugotko iti langalang a nagsagabaak, sapay koma ta bendisionannaka ti Apo iti agnanayon, tapno saan a “mada-dael amin dagiti bukelmo.

4 Ta adtoy, sika ti bunga ti lomok; ket nagtaudak iti kapupu-on ni “Jose a naipan nga ^badipen idiaiy Egipto. Ket adu ti katulagan nga inaramid ti Apo ken ni Jose.

5 Gapuna, pudno a “nakita ni Jose ti panawentayo. Ket nagunodna ti kari ti Apo, a manipud iti bunga ti lomona, mangipatakder ti Apo a Dios iti ^bnalinteg a “sanga iti balay ti Israel; saan a ti Mesias, ngem maysa a sanga a maisinanto; ngem nupay kasta, malagipto kadagiti katulagan ti Apo a masapul a maiparangarang kadakuada ti “Mesias iti ud-udina nga aldaw, iti espiritu ti bileg, iti pannakairuarda iti “kasipngetan nga agturong iti lawag—wen, manipud iti nailemmeng a kinasipnget ken manipud iti pannakaadipen nga agturong iti wayawaya.

6 Ta pudno a nagsaksi ni Jose, a kinunana: Maysa a “mammadto ti pataudento ti Apo a Diosko, isu a napili a mammadto kadagiti bunga ti ^blomok.

29a Rom. 6:16–18;
Alma 12:11.

b PNK Impierno.

3 1a 1 Ne. 18:7.

2a 1 Ne. 2:20.

PNK Naikari a Daga.

3a 2 Ne. 9:53.

4a Gen. 39:1–2; 45:4;

49:22–26;

1 Ne. 5:14–16.

b Gen. 37:29–36.

5a PJS, Gen. 50:24–38;

2 Ne. 4:1–2.

b Jacob 2:25.

c Gen. 49:22–26;

1 Ne. 15:12; 19:24.

PNK Bangkag ti Apo.

d 2 Ne. 6:14;

DkK 3:16–20.

e Isa. 42:16.

6a 3 Ne. 21:8–11;

Morm. 8:16.

PNK Mammadto.

b DkK 132:30.

7 Wen, pudno a kinuna ni Jose: Kinuna ti Apo kaniak: Maysa a napili a “mammadto ti pataudek manipud iti bunga ti lomom; ket isunto ti mabigbig kadagiti amin a bunga ti lomom. Ket bilinekto nga agtrabaho iti agpay iti bunga ti lomom, dagiti kabsatna, a dakkello ti kaipapananna kadakuada, a kas iti pannakaipakaammo kadakuada kadagiti katulagak nga inaramidko kadagiti ammam.

8 Ket itedkonto kenkuana ti bilin a saanto nga agaramid iti “sabali nga aramid, malaksid ti aramid nga ibilinko kenkuana. Ket aramidekto a maingel iti imatangko; gapu ta aramidenanto ti aramidko.

9 Ket agbalinto a maingel a kas ken ni “Moises, a nasaok a patanurekto kenka, a ^bmangispal kadagiti taok, O balay ti Israel.

10 Ket ni Moises ti patanurekto, a mangispal kadagiti taom manipud iti daga ti Egipto.

11 Ngem maysa a mammadto ti patanurekto manipud iti bunga ti lomom; ket itedkonto kenkuana ti “bileg a mangiwaragawag iti saok kadagiti bukel ti lomom—ken saan laeng a ti pannakaiwaragawag ti saok, kuna ti Apo, ngem ti pannakaawisda iti saok, a naipadamagen kadakuada.

12 Gapuna, “agsuratto dagiti bunga ti lomom; ket ^bagsuratto

met dagiti bunga ti lomo ni “Juda; ket dagiti isurat dagiti bunga ti lomom, ken ti isurat to met dagiti bunga ti lomo ni Juda, agsulboddanto a sangsangkamaysa, a “pangtubngar kadagiti ulbog a doktrina ken pangpasardeng iti panagsususi, ken pangipatakder iti talna kadagiti bunga ti lomom, ken “mangted kadakuada iti ^fpannakaammo kadagiti amada iti ud-udina nga aldaw, ken kasta met iti pannakaammoda kadagiti katulagak, kuna ti Apo.

13 Ket mapapigsanto manipud iti kinalupoy, iti dayta aldaw a panangrugi ti aramidko kadagiti amin a taok, nga agbanag iti pannakaisublim, O balay ti Israel, kuna ti Apo.

14 Ket kastoy ti panangipadto ni Jose, a kinunana: Adtoy, bendisionanto ti Apo dayta a mammadto; ket mariribukanto dagiti mangipangta a mangdaael kenkuana; ta matungpalto daytoy a kari, a nagun-odko iti Apo, iti bunga dagiti lomok. Adtoy, namnamaek a matungpal daytoy a kari.

15 Ket maisurotto kaniak ti “naganna; ket maisurotto iti ^bnagan ti amana. Ket mayaspingto kaniak; ta ti banag, a payeg ti Apo kenkuana, babaen ti pannakabalin ti Apo maisalakananto dagiti taok.

7a PNK Smith, Joseph, Jr..
8a DkK 24:7, 9.
9a Moises 1:41.
b Ex. 3:7–10;
1 Ne. 17:24.
11a DkK 5:3–4.

12a PNK Libro ni Mormon.
b 1 Ne. 13:23–29.
c PNK Biblia.
d Eze. 37:15–20;
1 Ne. 13:38–41;
2 Ne. 29:8; 33:10–11.

e Moro. 1:4.
f 1 Ne. 15:14;
2 Ne. 30:5;
Morm. 7:1, 5, 9–10.
15a DkK 18:8.
b JS—P 1:3.

16 Wen, kasta ti panangipadto ni Jose: Sinanamaak iti daytoy a banag, a kas iti kaawan ti dua-duak iti kari ni Moises; ta kinuna ti Apo kaniak, “taginayonek dagiti bukkelmo iti agnanayon.

17 Ket kinuna ti Apo: Mangpatanurak iti Moises; ket ikkak iti pannakabalin babaen ti sarukod; ket itdek kenkuana ti panangukom babaen ti surat. Ngem saankonto a lukayan ti dilana, tapno agsao iti adu, ta saanko nga aramiden a nalaing nga agsao. “Ngem isuratkonto kenkuana ti paglintegak, babaen ti imak; ken mangtudingakto iti ^bpannakangiwatna.

18 Ket kinuna met ti Apo kaniak: Mangpatanurak iti bunga ti lomom; ket mangtudingak iti pannakangiwatna. Ket siak, adtoy, itedko kenkuana dagiti isuratnanto a pakasaritaan dagiti bunga ti lomom; ket iwara-gawagto ti pannakangiwat ti lomom.

19 Ket dagitinto isuratna a balikas ti pakaammuan ti sariritko a nasken a maidanon kadagiti “bunga ti lomom. Ket maaramidto a kasla impukkaw kadakuada dagiti bunga ti lomom ^bmanipud iti tapok; gapu ta am-mok ti pammatida.

20 Ket “umararawdanto manipud iti tapok; wen, a kas ti panagbabawida kadagiti kabsatda, nupay adun a kaputotan ti naglabas kadakuada. Ket ma-

pasamakto a mangngeg dagiti ararawda, a kas maibatay iti kin-alawag ti balikasda.

21 Gapu iti pammatida idanonkonto dagiti “saoda kadagiti kabsatda a bunga dagiti lomom; ket nupay nakapsut ti timekda, papigsaekto kadagiti pammatida, iti pannakaipalagip dagiti katulagan nga imbatik kadagiti ammayo.

22 Ket ita, adtoy, anakko a Jose, kastoy ti “panangipadto ti amak idi un-unana.

23 Gapuna, gapu itoy a katulagan mabendisionanka; ta saanto a madadael dagiti bukel, ta dumngegdanto kadagiti balikas iti libro.

24 Ket addanto mapatanor a maingel kadakuada, nga agaramid iti adu a kinaimbag, nga agpada iti sao ken aramid, a maaramat kadagiti ima ti Dios, nga addaan iti napigsa a pammati, nga agaramid iti naindaklan a kinadatdatlag, ken agaramid kadagiti banag a naindaklan iti imatang ti Dios, iti pannakaipatungpal ti adu a pannakaisubli iti balay ti Israel, ken ti bukel dagiti kabsatmo.

25 Ket ita, nagasatka, Jose. Adtoy, bassitka; gapuna denggem dagiti balikas ti kabsatmo, ni Nephi, ket maaramidto kenka a maibatay kadagiti balikas a naisaokon. Laglagipem dagiti balikas ti agngangabiten nga amam. Amen.

16a Gen. 45:1–8.

17a Deut. 10:2, 4;
Moises 2:1.

^b Ex. 4:16.

19a DkK 28:8.

^b Isa. 29:4;

2 Ne. 27:13; 33:13;

Morm. 9:30;

Moro. 10:27.

20a 2 Ne. 26:16;

Morm. 8:23.

21a 2 Ne. 29:2.

22a 2 Ne. 3:5.

KAPITULO 4

Bagbagaan ken bendisionan ni Lehi dagiti bukeln a — Matay ken maitanem — Dayawen ni Nephi ti kinaimbag ti Dios — Ited ni Nephi ti panagtalekna iti Apo iti agnana-yon. Agarup 588–570 s.c.

KET ita, siak, ni Nephi, ibagak ti maipapan kadagiti padto a nasao ti amak, maipapan ken ni “Jose a naipan iti Egipto.

2 Ta adtoy, pudno nga impadtona ti maipapan iti amin a bukkelmo. Ket dagiti “padto nga insuratna, awanen ti napatpateg pay. Ket nagipadto maipapan kadatayo, ken kadagiti sumarsaruno a kaputotantayo; ket dagitoy ti naisurat kadagiti pinanid a gambang.

3 Gapuna, kalpasan a naileppas ti amak ti panagsaona maipapan kadagiti padto ni Jose, inayabanna dagiti annak ni Laman, dagiti annakna a lallaki, ken annakna a babbai, ket kinunana kadakuada: Adtoy, appokok, nga annak ti “inauna nga anakko, kayatko nga imdengandak.

4 Ta kinuna ti Apo a Dios a: “No la ket agtungpalkayo kadagiti bilinko agrang-aykayonto iti daga; ket maipusingkayonto kaniak no saankayo nga agtungpal kadagiti bilinko.

5 Ngem adtoy, annakko, saanak a makapan iti tanemko no dikayo “mabendisionan; ta ad-

toy, ammok a no maiturongkayo iti ^bdalan a rumbeng a papananyo dikayonto sumiasi.

6 Gapuna, no nailunodkayo, adtoy, bendisionankayo, tapno maikkat ti lunod kadakayo ket “sungbatanto dagiti dadak-kelyo.

7 Gapuna, gapu iti pammen-disionko, “saan nga ipalubos ti Apo a Dios a mataykayo; gapuna, ^bkaasiannakayo ken dagiti bukelyo iti agnanayon.

8 Ket napasamak nga idi nalpasen ti amak ti pannakisaritana kadagiti lallaki ken babbai nga annak ni Laman, dinawatna nga umasideg kenkuana dagiti lallaki ken babbai nga annak ni Lemuel.

9 Ket kinunana kadakuada: Adtoy, appokok a lallaki ken babbai nga annak ti maikadua nga anakko a lalaki; adtoy, bendisionankayo iti kaasping ti impaayko kadagiti lallaki ken babbai nga annak ni Laman; gapuna, saankayonto a madadael amin; ngem mabendisionanto dagiti bukelyo iti kamaudianan.

10 Ket napasamak nga idi nalpas ti amak ti pannakisaona kadakuada, adtoy, kinunana kadagiti annak ni “Ismael, wen, ken kasta met iti amin a kameng ti kaamaanna.

11 Ket idi nalpas ti pannakisao-na kadakuada, kinunana ken ni Sam: Nagasatka, ken ti bukkelmo; ta tawidemto ti daga a kas

4 1a Gen. 39:1–2.

2a 2 Ne. 3:5.

3a PNK Inauna.

4a 2 Ne. 1:9.

5a PNK Bendision

ti Patriarka.

b Prov. 22:6.

6a DkK 68:25–29.

7a 2 Ne. 30:3–6;

DkK 3:17–18.

b 1 Ne. 13:31;

2 Ne. 10:18–19;

Jacob 3:5–9;

Hel. 15:12–13.

10a 1 Ne. 7:6.

iti kabsatmo a ni Nephi. Ket maibilangto dagiti bukkelmo kada-giti bukkelmo; ket agbalinkanto a kas iti kabsatmo, ket dagiti bukkelmo kasto kadagiti bukkel-na; ket mabendisionankanto iti amin nga aldawmo.

12 Ket napasamak a kalpasan ti pannakisao ti amak, ni Lehi, kadagiti amin a kameng ti kaama-anna, babaen ti rikna ti pusona ken ti Espiritu ti Apo nga adda kenkuana, limmakay. Ket napasamak a natay, ket naitanem.

13 Ket napasamak nga iti saan a nabayag kalpasan ti ipupusayna, kinaguradak da Laman ken Lemuel ken dagiti annak ni Ismael gapu iti ballaag ti Apo.

14 Gapu ta siak, ni Nephi, napilitanak a mangibaga kadakuada, iti maipanggep kadagiti saona; ta adu a banag ti naibagak kadakuada, ket kasta met ti amak, sakbay ti ipapatayna; nga adu kadagitoy a sao ti naisurat kadagiti "sabali a pinanidko; ta naisurat kadagiti sabali a pinanid ti adadu pay a paset ti pakasaritaan.

15 Ket "kadagitoy isuratko dagiti adda iti kaunggak, ken adu kadagiti nasantuan a kasuratan a naikitikit kadagiti pinanid a gambang. Gapu ta naragsak ti kaunggak kadagiti nasantuan a kasuratan, ken ^binutob ti pusok ida, ket isuratko ida a "pagadalan ken agpaay kadagiti annakko.

16 Adtoy, naragsak ti "kaung-

gak kadagiti aramid ti Apo; ket agnanayon nga ut-utoben ti ^bpusok dagiti banag a nakita ken nangngegko.

17 Nupay kasta, iti laksid ti naindaklan a "kinaimbag ti Apo, ti panangipakitana kaniak iti naindaklan ken nakaskasdaaw nga aramidna, inyikkis ti pusok: O ^bnakakaasiak a tao! Wen, agladingit ti pusok gapu iti lasagko; agladingit ti kaunggak gapu iti kinamanagbasolko.

18 Awan ti pagpisipisak, gapu iti sulisog ken basol a nalaka a "manglapped kaniak.

19 Ket no kalikagumak ti ag-rag-o, agasug ti pusok gapu kadagiti basolko; nupay kasta, ammok no asino ti nagtalkak.

20 Ti Diosko ti nagsanggirak; isu ti nangibagnos kaniak manipud iti panagsagabak iti langalang; ken pinakirednak iti rabaw dagiti adalem a danum.

21 Pinunnonak iti "ayatna, nga uray agingga nga agrupsa ti lasagko.

22 Linapdanna dagiti "kabu-sorko, a gapu ti panagarigeng-genda iti sangok.

23 Adtoy, nangngegna ti arawko iti aldaw ket inikkannak iti pannakaammo nga "agpar-mata iti rabii.

24 Ket naturedak iti aldaw gapu iti napasnek a "panagkara-ragko iti sangona; wen, dimanon ti timekko iti ngato; ket

14a 1 Ne. 1:16-17; 9:4.

15a 1 Ne. 6:4-6.

^b PNK Utoben;
Nasantuan a
Kasuratan.

^c 1 Ne. 19:23.

16a PNK Agyaman,

Napnuan Yaman,
Panagyaman.

^b PNK Pusok.
17a 2 Ne. 9:10;

DkK 86:11.

^b Rom. 7:24.

18a Rom. 7:21-23;

Heb. 12:1;
Alma 7:15.

21a PNK Ayat.

22a 1 Ne. 17:52.

23a PNK Parmata.

24a San. 5:16;

1 Ne. 2:16.

bimmaba dagiti anghel a nangtarabay kaniak.

25 Ket “intayabnak ti Espiritu-na iti kasta unay ti kangatona a bantay. Ket nakakitaak kadagiti nakaskasdaaw a banag, wen, nakaskasdaaw unay iti tao; ket nabilinak a saan a mangisurat kadagitoy.

26 O no kasta, no nakakitaak kadagiti nakaskasdaaw a banag, no iti pannakipulapol ti Apo iti tao ket simmarungkar kadagiti annak ti tao gapu iti naipanurok a kaasina, “apay a lumdaang ti pusok ken agkumeg ti kaunggak iti tanap ti leddaang, ket mada-dael ti lasagko, ken maibus ti pigsak, gapu iti panagsagabak?

27 Ken apay a “sumukoak iti basol, gapu iti lasagko? Wen, apay a ^bpasulisogak, nga ikkak iti gundaway ti dakes nga agumok ditoy pusok a mangdadael iti “talnak ken mamagtuok iti kaunggak? Apay nga agpungtotak gapu iti kabusorko?

28 Agriingka, kaunggak! Saanka nga agnunog iti basol. Agrag-oka, O, pusok, ket saanmo nga ikkan ti “kabusor iti lugar iti kaunggak.

29 Saankan nga agpungtot gapu kadagiti kabusorko. Dimo pukawen ti pigsak gapu iti panagsagabak.

30 Agrag-oka, O, pusok ket ipukkawmo iti Apo: O, Apo,

agnanayonto a daydayawenka; wen, agrag-o kenka ti kaunggak, Diosko, a “pondasion ti pannakaisalakanko.

31 O, Apo, subbotem kadi ti kararuak? Isalakannak kadi manipud kadagiti ima ti kabusorko? Itdem kadi kaniak tapno agkintayegak no agparang ti “basol?

32 Sapay koma ta agnanayon a siririkep iti sangok ti ruangan ti impierno, ta nasneban daytoy “pusok ket napnuan babawi ti espirituk! O, Apo, dimo rikpan ti ruangan ti kinalinteg, tapno ^bmagnaak iti dalan iti nababa a tanap, tapno gaedak ti magna iti nalawa a dalan!

33 O, Apo, balkotennak koma iti kawes ti kinalintegmo! O, Apo, yaramidannak koma iti dalan nga aglibas kadagiti kabusorko! Aramidem koma a nalinteg ti dalanko! Dika koma mangikabil iti lapped iti dalanko—ngem dalusam koma ti dalan iti sangok, ken dimo koma aladan ti dalanko, ngem ti ketdi dalan dagiti kabusorko.

34 O, Apo, nagtalekak kenka, ket “agtalekakto kenka iti agnanayon. Diak ^bpagkammatalan ti pigsak; agsipud ta ammok a mailunod ti asino man nga agtalek iti pigsana. Wen, mailunodto ti “agkammatalek iti tao wenno agtalek iti pigsana.

25a 1 Ne. 11:1;
Moises 1:1–2.

26a Sal. 43:5.

27a Rom. 6:13.

^b PNK Sulisogen,
Sulisog.

^c PNK Kappia.

28a PNK Sairo.

30a 1 Cor. 3:11.

PNK Bato.

31a Rom. 12:9;

Alma 13:12.

32a PNK Napakumbaba
a Pusok.

^b PNK Magna,
Magna iti Dios.

34a PNK Talek.

^b Sal. 44:6–8.

^c Jer. 17:5;

Morm. 3:9; 4:8.

35 Wen, ammok a “nabuslon ti asi ti Dios kadagiti dumawat. Wen, ikkannak ti Dios, no ^bdumawatak a “sipapasnek; isu nga idawatko kenka; wen, isangitko kenka, Diosko, a “pondasion ti kinalintegko. Adtoy, diakto mamingga nga umaw-awag kenka, a pondasion ken agnayon a Diosko. Amen.

KAPITULO 5

Sumina dagiti Nephite kadagiti Lamanite, tungpalenda ti linteg ni Moises, ken agpatakderda iti templo—Mailunod dagiti Lamanite gapu iti kaawan ti pammatida, mailaksidda iti imatang ti Apo, ken agbalinda a mamarparigat kadagiti Nephite. Agarup 588–559 s.c.

ADTOY, napasamak a siak, ni Nephi, nagdawatak a sipapasnek iti Apo a Diosko, gapu iti “pungtot dagiti kabsatko.

2 Ngem adtoy, kimmaro ti gurada kaniak, ket kayatdak a patayen.

3 Wen, dinayamudomandak, a kinunada: Kayatnatayo nga “iturayan ti inaudi a kabsattayo; ket kasta unay ti pannakasuo-tayo gapu kenkuana; gapuna, patayentayo, tapno saantayonton nga agrigat gapu iti sasawenna. Ta adtoy, ditay ipalubos nga iturayannatayo; ta maibilang kadatayo, nga

inauna a kakabsat, ti panangituray kadagitoy a tao.

4 Saanko nga isurat ita kadagitoy a pinanid dagiti amin nga intanabutobda kaniak. Ngem umanayen ti panagkunak, a ginandatdak a patayen.

5 Ket napasamak a “binallaa-gannak ti Apo, a siak, ni ^bNephi, nasken a panawak ida ket mapanak iti langalang, a kaduak amin dagiti sumurot kaniak.

6 Gapuna, napasamak a siak, ni Nephi, innalak ti kaamaak, ken kasta met ni “Zoram ken ti kaamaanna, ken ni Sam, ti inauna a kabsatko ken ti kaamaanna, ken da Jacob ken Jose, ti inaudi a kakabsatko, ken dagiti kabsatko a babbai, ken amin dagiti sumurot kaniak. Ket amin dagiti sumurot kaniak mamati iti ^bballaag ken paltiing ti Dios; gapuna dimngegda kadagiti saok.

7 Ket innalami dagiti toldami ken isu amin a banag a mabalin nga alaienmi, ket nagdaliasatkami iti langalang iti las-ud ti adu nga aldaw. Ket pinatakdermi dagiti toldami kalpasan ti panagdaliasatmi iti las-ud ti adu nga aldaw.

8 Ket kayat dagiti taok a nagananmi ti lugar iti “Nephi; gapuna, ninagananmi iti Nephi.

9 Ket imbilang ti amin a nakikuyog kaniak ti bagida a “tao ni Nephi.

35a San. 1:5.

b PNK Kararag.

c Hel. 10:5.

d Deut. 32:4.

5 1a 2 Ne. 4:13–14.

3a 1 Ne. 16:37–38;

Mosiah 10:14–15.

5a PNK Pammaregta, Paregtaen.

b Mosiah 10:13.

6a 1 Ne. 4:35; 16:7;

2 Ne. 1:30–32.

b PNK Ballaagan, Ballaag.

8a Omni 1:12, 27; Mosiah 9:1–4; 28:1.

9a Jacob 1:13–14.

10 Ket tinungpalmi dagiti pangngeddeng, ken linteg, ken bilin ti Apo iti amin a banag, a maibatay iti "paglintegan ni Moises.

11 Ket adda kadakami ti Apo; ket napardas ti irarang-aymi; gapu ta nagmulakami iti bukel, ket adu manen ti naapitmi. Ket inrugimi ti nagtaraken kadagiti pangen, arban, ken nadumaduma a dinguen.

12 Ket siak, ni Nephi, intugotko met dagiti kasuratan a naikitikit kadagiti "pinanid a gambang; ken kasta met ti ^bbola, wenno "kompas, nga insagana ti Apo nga agpaay iti amak, kas nailanad iti naisurat.

13 Ket napasamak a nakaparpardas ti irarang-aymi, ken ti yaadumi iti daga.

14 Ket siak, ni Nephi, innalak ti "espada ni Laban, a nagtuladanmi a nagaramid iti adu nga espada, a saganami iti ania man a pampanunoten dagiti tao a managan iti ^bLamanite a pangdadael kadakami; ta ammok ti gura da kaniak ken kadagiti annakko ken kadagiti maibilang a taok.

15 Ket insurok dagiti taok nga agipatakder iti pasdek, ken mangusar iti amin a kita ti kayo, ken "landok, ken kobre, ken gambang, ken paslep, ken balitok, ken pirak, ken dagiti napateg a minas, a naidumduma ti kaaduda.

16 Ket siak, ni Nephi, nangi-patakderak iti "templo; ket impatakderko a kas iti pannakaaramid ti ^btemplo ni Solomon, malaksid laeng a saan a naaramid iti adu a "napateg a banag; agsipud ta awan ti masarakan ditoy a daga, gapuna, saan a mabalin a maipatakder a kas iti templo ni Solomon. Ngem nai-patakder a kaarngi ti templo ni Solomon; ket naidumduma ti kinapulido ti pannakaaramidna.

17 Ket napasamak a siak, ni Nephi, pinagbalinko dagiti taok a "nagaget, ken agrabaho a mangaramat iti imada.

18 Ket napasamak a dinawatda a siak koma ti "arida. Ngem siak, ni Nephi, tinarigagayak nga awan koma ti arida; nupay kasta, impaayko kadakuada a maibatay iti amin a kabaelak.

19 Ket adtoy, natungpal kadagiti kakabsatko ti sao ti Apo, a maipapan kadakuada, a masapul a siak ti "mangituray ken ^bmangisuro kadakuada. Gapuna, siak ti nangituray ken nangisuro kadakuada, babaen kadagiti bilin ti Apo, agingga a pinanggepdak a patayen.

20 Gapuna, natungpal ti imbaga ti Apo kaniak, a kinunana: Ket no "saanda a dumngeg iti saom, maisinadanto iti sango ti Apo. Ket adtoy, ^bnaisinada iti imatangna.

10a 2 Ne. 11:4.

PNK Paglintegan ni Moises.

12a Mosiah 1:3-4.

PNK Pinanid.

b Mosiah 1:16.

c 1 Ne. 16:10, 16, 26; 18:12, 21;

Alma 37:38-47;

DkK 17:1.

14a 1 Ne. 4:9;

Jacob 1:10;

DBM 1:13.

b PNK Lamanite.

15a Ether 10:23.

16a PNK Templo,

Balay ti Apo.

b 1 Ari 6; 2 Cro. 3.

c DkK 124:26-27.

17a Gen. 3:19;

DkK 42:42.

18a Jacob 1:9, 11.

19a 1 Ne. 2:22.

b PNK Mangisuro, Mannursuro.

20a 2 Ne. 2:21.

b Alma 9:14.

21 Ket inwayatna ti “lunod nga agtupak kadakuada, wen, ti nasaem a lunod, gapu iti kinamanagbasolda. Ta adtoy, pinatangenda dagiti pusoda a maibusor kaniak, ket nagbalinda a kas iti mulinaw; gapuna, iti kinapurawda, ken napintas ken ^bmakakayawda la unay, inaramid ti Apo a Dios a nangisit ti ^ckudilda tapno saan a makayawan dagiti taok kadakuada.

22 Ket isu a kinuna ti Apo a Dios: Aramidek ida a “karimon dagiti taom, malaksid no agbawida kadagiti basbasolda.

23 Ket mailunodto dagiti bukelmo a “mailaok kadagiti bukelda; ta mailunoddanto iti umarngi a lunod. Ket imbaga dayta ti Apo, ket napasamak.

24 Ket gapu iti lunod a naipaay kadakuada nagbalinda a “sadut a tao, napno iti kinaulpit ken kinasikap, ket nagsapulda iti langalang iti anupenda nga atap nga ayup.

25 Ket kinuna ti Apo a Dios kaniak: Dagitoyto ti dusa dagiti bukelmo, a mangipalagip kaniak kadakuada; ket agingga a didak malagip, ken dida denggen dagiti balikasko, dusaendanto ida agingga iti pannakadadael.

26 Ket napasamak a siak, ni Nephi, “inikkak-pateg da Jacob ken Jose, tapno agbalinda a sa-

serdote ken mamaestro iti daga dagiti taok.

27 Ket napasamak a nagbiagkami iti wagas a naragsak.

28 Ket napalabas ti tallopulo a tawen manipud iti ipapanawmi iti Jerusalem.

29 Ket siak, ni Nephi, insuratko dagiti pasamak kadagiti pinanidko, nga inaramidko, dagiti taok a kas itoy.

30 Ket napasamak a kinuna ti Apo a Dios kaniak: Mangaramidka iti “sabali a pinanid; ket ikitikitmo kadakuada ti adu a banag a nasayaat iti imatangko, nga agpaay a pagimbagan dagiti taom.

31 Gapuna, siak, ni Nephi, tapno matungpalko dagiti bilin ti Apo, napanak ket inaramidko “dagitoy a pinanid a nangikitikitak kadagitoy a banag.

32 Ket inkitikitko dagiti makay-ayo iti Dios. Ket no maay-ayo dagiti taok kadagiti aramid ti Dios maay-ayoda met kadagiti inkitikitko kadagitoy a pinanid.

33 Ket no kalikaguman dagiti taok a maammuan ti ad-adu pay a naisalumina a paset ti pakasaritaan dagiti taok nasken nga amirisenda dagiti sabali pay a pinanidko.

34 Ket umdasen nga ibagak a napalabas ti uppata-pulo a tawen, ket napasamaken kadakami dagiti gubat ken panagsupanget kadagiti kakabsatmi.

21a PNK Lunod,
Lunlunod.
b 4 Ne. 1:10.
c 2 Ne. 26:33;
3 Ne. 2:14–16.
22a 1 Ne. 12:23.

23a PNK Panagasawa,
Mangasawa—
Panagasawa
nga agsupadi
ti pammati.
24a PNK Sadut,

Kinasadut.
26a Jacob 1:18–19;
Mosiah 23:17.
30a 1 Ne. 19:1–6.
31a PNK Pinanid.

KAPITULO 6

Salaysayen ni Jacob ti pakasaritaan dagiti Hudio: Ti pannakabaludda iti Babilonia ken ti isusublida; ti panangituray ken pannakailansa iti krus ti Nasantuan ti Israel; ti tulong a naawat manipud kadagiti Gentil; ken ti pannakaisubli dagiti Hudio iti kasisigudda iti ud-udina nga aldaw no mamatida iti Mesias. Agarup 559–545 s.c.

DAGITI balikas ni Jacob, ti lalaki a kabsat ni Nephi, nga imbagana kadagiti tao ni Nephi:

2 Adtoy, patpatgek a kakabsatko, siak, ni Jacob, kas tinudingan ti Dios, ken naordenan babaen ti wagas ti nasantuan nga urnosna, ken kas inikkanpateg ti kabsatko a ni Nephi, kenkuana a bigbigenyo a kas “ari wenno mangigaga, ken isu a pagsammakedanyo iti pannelaknib, adtoy ammoyo nga aglaplapusananen ti banag a naibagak kadakayo.

3 Nupay kasta, agsaoak manen kadakayo; ta paggagamgamko ti pagimbagan ti karuayo. Wen, nabileg ti tarigagayko nga agpaay kadakayo; ket ammoyo iti bagbagiyo a talaga a kasta. Ta igunamgunamko kadakayo a sireregta; ken naisurokon kadakayo dagiti balikas ti amak; ken naibagakon kadakayo ti maipanggep kadagiti amin a banag a naisurat, manipud iti pannakaparsua ti lubong.

4 Ket ita, adtoy, agsaoak kadakayo maipanggep kadagiti banag nga addan, ken dumtengto pay; gapuna, ibasak kadakayo dagiti balikas ni “Isaias. Ket isuda dagiti balikas a kalikaguman ti kabsatko a nasken nga ibagak kadakayo. Ket ibagak kadakayo para iti pagimbaganyo, tapno mabigbig ken maitan-okyo ti nagan ti Diosyo.

5 Ket ita, dagiti balikas nga ibasak ti imbaga ni Isaias maipanggep amin iti balay ti Israel; gapuna, mayappengdanto met kadakayo, ta dakayo ti balay ti Israel. Ken adu pay dagiti banag nga imbaga ni Isaias a mayappeng kadakayo, gapu ta dakayo ti balay ti Israel.

6 Ket ita, adtoy dagiti balikas: “Kastoy ti kinuna ti Apo a Dios: Adtoy, itanggayakto dagiti imak kadagiti Gentil, ken itdek ti ^bpagrukodak kadagiti tao; ket awidendanto dagiti annakda a lallaki kadagiti takiagda, ket ibaklaydanto kadagiti abagada dagiti annakda a babbai.

7 Ket dagitinto ari ti manaripato nga amma, ket dagiti reyna ti manaripato nga inna; agrukbabbanto kenka a maikurno ti rupada iti daga, ken dilpatanda ti tapok dagiti dapanmo; ket mamamuamto a siak ti Apo; ta didanto ibain ti “aguray kaniak.

8 Ket ita siak, ni Jacob, agsaoak iti banag a maipanggep kadagito a balikas. Ta adtoy, impakita kaniak ti Apo a dagiti adda iti

“Jerusalem, a naggapuanmi, napapatay ken ^bnaipanda iti pagbaludan.

9 Nupay kasta, impakita kaniak ti Apo a nasken nga “agsublida manen. Ken impakitana met kaniak a ti Apo a Dios, ti Nasantuan ti Israel, agpakitanto kadakuada iti lasag; ket kalpasan ti panagpakitana kadakuada dangrandanto ken ^bilansada iti krus, kas maibatay kadagiti balikas ti anghel a nagkuna kaniak.

10 Ket kalpasan ti panangpatangkenda iti puspusoda ken panagsukirda a maibusor iti Nasantuan ti Israel, adtoy, maipayto kadakuada ti “pangnged-deng ti Nasantuan ti Israel. Ket dumtengto ti aldaw a nasken a masaplit ken agsagabada.

11 Gapuna, kalpasan ti panna-kaabogda nga agsublisubli, ta kasta ti kinuna ti anghel, adunto ti agsagaba iti lasag, ket saanto a maipalubos ti pannakaungawda, gapu kadagiti kararag dagiti napudno; maiwaraswarasdanto, ken masaplit, ken magurguradanto; nupay kasta, kaasianto ida ti Apo, ta “inton dumtengen ti ^bpannakaammoda iti Man-nubbotda, “maurnongdanto ma-

nen a sangsangkamaysa kadagiti daga a tawidda.

12 Ket nagasatto dagiti “Gentil, isuda nga insurat ti propeta; ta adtoy, no la ketdi agbabawida ken saanda a makiranget iti Zion, ken saanda nga urnongen ti bagbagida iti dayta nabileg ken ^bmakarimon a simbaan, maisalakandanto; ta tungpalento ti Apo a Dios ti “katulagan nga inaramidna kadagiti annakna; ket daytoy ti gapu ti nangisuratan ti propeta kadagitoy a banag.

13 Gapuna, dilpatanto dagiti makiranget iti Zion ken kadagiti natulagan a tao ti Apo dagiti dapanda; ket saanto nga “agbain dagiti tao ti Apo. Ta tao ti Apo dagiti ^bmanguray kenkuana; ta agur-urayda pay laeng iti idadatang ti Mesias.

14 Ket adtoy, kas maibatay kadagiti balikas ti propeta, itudingto manen ti Mesias ti bagina iti “maikadua a gundaway a mangtunton kadakuada; gapuna, ^bagpakitanto kadakuada a nabileg ken nagloriaan, iti “pannakadadael dagiti kabusorda, inton dumteng dayta nga aldaw a mamatidan kenkuana; ket awanto ti madadael kadagiti mamati kenkuana.

8a Est. 2:6; 1 Ne. 7:13;

2 Ne. 25:10;

Omni 1:15;

Hel. 8:20–21.

b 2 Ari 24:10–16;

25:1–12.

PNK Israel—Ti pannakasinasina ti Israel.

9a 1 Ne. 10:3.

b 1 Ne. 19:10, 13;

Mosiah 3:9;

3 Ne. 11:14–15.

PNK Pannakailansa iti Krus.

10a Mat. 27:24–25.

11a 1 Ne. 22:11–12;

2 Ne. 9:2.

b Os. 3:5.

c PNK Israel—Ti pannakaummong ti Israel.

12a 1 Ne. 14:1–2;

2 Ne. 10:9–10.

b PNK Sairo—Ti simbaan ti sairo.

c PNK Katulagan ni Abraham.

13a 3 Ne. 22:4.

b Isa. 40:31;

1 Ne. 21:23;

DkK 133:45.

14a Isa. 11:11;

2 Ne. 25:17; 29:1.

b 2 Ne. 3:5.

c 1 Ne. 22:13–14.

15 Ket “madadaelto dagiti san a mamati kenkuana, agpada a babaen ti ^bapuy, ken ti bagyo, ken ginggined, ken panagayus ti dara, ken ^cangol, ken bisin. Ket maammuandanto a Dios ti Apo, ti Nasantuan ti Israel.

16 “Ta maagaw kadi iti maingel ti nasamsam, wenno mawayawayaan kadi ti ^bnainkalintegan ti pannakabaludna?

17 Ngem kasta ti kinuna ti Apo: Maipanawto met uray dagiti “balud ti maingel, ken maidulin ti sinamsam ti pagamamkan; ta ^bisalakanto ti ^cNaindaklan a Dios dagiti natulagan a taona. Ta kastoy ti kinuna ti Apo: Makirupirakto kadakuada a makirupir kenka—

18 Ken taraonakto dagiti mangirurumen kenka, iti bukodda a lasag; ken mabartekdanto iti bukodda a dara a kasla nasam-it nga arak; ket maammuanto ti amin a tao a siak nga Apo ti Mangisalakan ken ^aMannubbotda, ti ^bNaindaklan ti Jacob.

KAPITULO 7

Agsao ni Isaias a kasla Mesias—Maaddaan ti Mesias iti pagsasao dagiti masirib—Itayananto ti bukotna kadagiti mannapliti—Saan-

to a maibabain—Idilig iti Isaias 50. Agarup 559–545 s.c.

WEN, ta kastoy ti kinuna ti Apo: Pinapanawka kadi, wenno pinagtalarawka a saanton nga agsubli iti kaano man? Ta kastoy ti kinuna ti Apo: Yan ti kasuratan ti pannakisina ti inam? Ta pinapanawka, aya, wenno inlakoka, aya, kadagiti agpautang? Wen, asino kadakayo ti inlakok? Adtoy, “inlakoyo ti bagbagiyo gapu iti kinamanagbasolyo, ket napapanaw ti inayo gapu iti basbasolyo.

2 Gapuna, idi immayak, awan ti tao; idi “immawagak, wen, awan ti simmungbat. O balay ti Israel, immababa kadin ti imak ket saanen a makasubbot, wenno awan kadin ti bilegko a mangisalakan? Adtoy, inabbatak ti ^bbaybay gapu iti ungetko, pinagbalinko a langalang dagiti ^ckarayanda ket nalaes dagiti ^dikanda gapu ta naabbat ti danumda, ket natayda gapu iti waw.

3 “Pinagmantok ti langit, ket binungonko ida iti ^bsipngat.

4 Inikkannak ti Apo a Dios iti “pagsasao dagiti masirib, tapno makapagsaoak iti panawenmo, O balay ti Israel. Binigat nga agriing no nabannogkan.

15a 2 Ne. 10:16; 28:15;
3 Ne. 16:8.

PNK Maudi nga
Aldaw, Ud-udina
nga Aldaw.

^b Jacob 6:3.

^c DkK 97:22–26.

16a Isa. 49:24–26.

^b PTP dagiti natulagan
a tao ti Apo, kas

naagapad iti
bersikulo 17.

17a 1 Ne. 21:25.

^b PNK Jehova.

^c 2 Ari 17:39.

18a PNK Mannubbot.

^b Gen. 49:24;

Isa. 60:16.

7 1a PNK Ikakalilis.

2a Prov. 1:24–25;

Isa. 65:12;

Alma 5:37.

^b Ex. 14:21;

Sal. 106:9;

DkK 133:68–69.

^c Jos. 3:15–16.

^d Ex. 7:21.

3a Ex. 10:21.

^b Apoc. 6:12.

4a Luc. 2:46–47.

Riingenna ti lapayagko a dumneg a kas iti masirib.

5 Linuktan ti Apo a Dios ti ^alapayagko, ket saanak a nagsukir, wenna immadayo.

6 Intayak ti likudko iti ^amanaplit, ken ti rupak iti nagparut iti buok. Diak inlinged ti rupak iti pannakaibabain ken pannakatupra.

7 Ta tulongannak ti Apo a Dios, ngarud saanak a maibabain. Ngarud insaganak ti rupak a kasla mulinaw, ket ammok a saanakto a mabain.

8 Ket asideg ti Apo, ket inkalintegannak. Asino ti sumupiat kaniak? Agkaykaysatayo. Asino ti kabusorko? Umasideg koma kaniak, ket saplitek iti bileg ti balikasko.

9 Ta tulongannak ti Apo a Dios. Ket amin dagiti ^amamabasol kaniak, adtoy, dumaandanto a kas iti pagan-anay, ket kanento ida ti sanga.

10 Asino kadakayo ti agbuteng iti Apo, ti agtungpal iti ^atimek ti adipenna, ti magna iti kasipngetan nga awan ti silawna?

11 Adtoy dakayo amin a nangparnuay iti apuy, a nangbalkot iti bagiyo iti rissik, nagna iti lawag ti ^aapuyyo ken iti rissik a pinarnuayyo. Awatenyonto daytoy kaniak—mataykayonto a sileleddaang.

KAPITULO 8

Kadagiti ud-udina nga aldaw, liwliwaento ti Apo ti Zion ken ummongennanto ti Israel—Dumtengto iti Zion dagiti masubbot a nappuan rag-o—Idilig iti Isaias 51 ken 52:1–2. Agarup 559–545 s.c.

IMDENGANDAK, dakayo a simmurot iti kinalinteg. Kitaenyo ti ^abato a nakatubayanyo, ken ti lawa ti abut a nakakalianyo.

2 Kitaenyo ni Abraham, ti ^amayo, ken ni ^bSara, isu a nangyanak kadakayo; ta inawagak a maymaysa, ket binendisionak.

3 Ta liwliwaento ti Apo ti ^aZion, liwliwaennanto amin a nadadael a pasetna; ket aramidennanto ti ^blangalangna a kasla Eden, ken kasla hardin ti Apo ti disiertona. Masarakanto sadiay ti rag-o ken ragsak, panagyaman ken samiweg.

4 Imdengandak, tattaok; ket dumngegkayo kaniak, O pagiliak; ta agtaudto kaniak ti ^apaglintegan, ket ipatawkonto ti lintegko a ^bmangsilaw kadagiti tao.

5 Asidegen ti kinalintegko; naramiden ti ^apannakaisalakanko, ket tinta imak ti mangeddeng kadagiti tao. Urayendakto dagiti ^bisla, ket agtalekdanto kaniak.

6 Iturongyo dagiti matayo iti langit, ken kumitakayo iti daga iti baba; ta ^aagpukawto ti ^blangit

5a DkK 58:1.
6a Mat. 27:26;
2 Ne. 9:5.
9a Rom. 8:31.
10a DkK 1:38.
11a Uk. 17:6.
8 1a PNK Bato.
2a Gen. 17:1–8;

DkK 132:49.
b Gen. 24:36.
3a PNK Zion.
b Isa. 35:1–2, 6–7.
4a MB pannursuro,
doktrina.
Isa. 2:3.
PNK Ebanghelio.

b PNK Silaw,
Silaw ni Cristo.
5a PNK Pannakaisalakan.
b 2 Ne. 10:20.
6a 2 Ped. 3:10.
b HEB mawarawara.
Sal. 102:25–27.

a kasla asuk, ket 'dumaanto ti daga a kasla pagan-anay; ket matayto iti kasta a wagas dagiti agnaed dita. Ngem agnanayonto ti pannakaisalakanko, ket saanto a mawaswas ti kinalintegko.

7 Imdengandak, dakayo a ma-kaammo iti kinalinteg, dakayo a nangisuratak ti pusoda iti paglintegak, diyo "pagamkan ti umsi dagiti tao, kasta met a dikayo agbuteng iti panangsusikda.

8 Ta kanento ida ti sanga a kas iti pagan-anay, ken kanento ida ti igges a kas iti dilana. Ngem mataginayonto ti kinalintegko, ket agtultuloyto iti tunggal kaputotan ti pannakaisalakanko.

9 Agriingkayo, agriingkayo! Ipanyo amin a "pigsayo, O takia ti Apo; agriingkayo a kas kadagiti nagkauna nga aldaw. Saan kadi nga isu ti nangrangrang kay ken ni Rahab, ken nangsugat iti dragon?

10 Saan kadi nga isu ti nangabbat iti baybay, ti danum ti nalawa a taaw, a nangaramid iti lansad ti baybay a "pagballasiwan dagiti nasubbot?

11 Ngarud, naisubli ti "pan-nubbot ti Apo, ken dimteng nga ^bagkankanta iti Zion; ket maipatawto iti uloda ti agnanayon a rag-o ken kinasanto; ket magun-oddanto ti kinaragsak ken rag-o; umasiabto ti leddaang ken "panagladladingit.

12 "Siak ti isu; wen, siak ti

nangliwliwa kadakayo. Adtoy, asinoka, sika a rumbeng nga ^bagbuteng iti tao, a matay, ken ti anak ti tao, nga agbalinto a kasla 'ruot?

13 Ken "nanglipat iti Apo a namarsua kenka, a nanggaw-at iti langit, ken nangipatakder iti pamuon iti daga, ken nagtultuloy a maamak iti inal daw, gapu iti pungtot ti mangidadanes, a kas man la sisasaganan a mangda-dael? Ket sadino ti yan ti pungtot ti mangidadanes?

14 Maganatan ti naibelleng a balud, a mawayawayaan, ken saan koma a matay iti abut, ken saan koma met a matnag ti ti-napayna.

15 Ngem siak ti Apo a Diosyo, nga agungor dagiti "dalluyonna; ti Apo ti Pangen ti naganko.

16 Ket naisubokon dagiti bali-kasko kadakayo, ket nalingdan-kayon iti anniniwan ti imak, tapno maimulak ti langit ken maikabilkon ti pamuon iti daga, ket kunak iti Zion: Adtoy, dakayo ti "taok.

17 Agriingka, agriingka, tumakderka, O Jerusalem, a binartek ti ima ti Apo iti "kopa ti ^bpungtotna—sika a nabartek iti napespes nga ared-ed iti agkilkilno a kopa—

18 Ket awan ti mangipatuldo kenkuana kadagiti lallaki nga impasngayna; uray man la koma no nangkibin kenkuana,

6c HEB agrupsa.

7a Sal. 56:4, 11;

DkK 122:9.

9a DkK 113:7-8.

10a Isa. 35:8.

11a PNK Pannakasubbot,

Subboten, Nasubbot.

b Isa. 35:10.

c Apoc. 21:4.

12a DkK 133:47; 136:22.

b Jer. 1:8.

c Isa. 40:6-8;

1 Ped. 1:24.

13a Jer. 23:27.

15a 1 Ne. 4:2.

16a 2 Ne. 3:9; 29:14.

17a Isa. 29:9; Jer. 25:15.

b Luc. 21:24.

kadagiti annakna a lallaki a ti-narakenna.

19 Dumteng kenka dagitoy dua nga “annak a lallaki, asino ti makipagrikna kenka—iti pannakaiputong ken pannakada-daelmo, ken iti bisin ken iti espada—ken asino ti pangliwli-waek kenka?

20 Natalimudaw dagiti annakmo a lallaki, malaksid dagitoy dua; nadupoyda iti ngudo ti amin a kalsada; a kas iti atap a bumarro iti iket, napnoda iti pungtot ti Apo, ti unget ti Diosmo.

21 Ngarud denggem ita daytoy, sika nga agsagsagaba, ken “nabartek, ket saan nga iti arak:

22 Kastoy ti kinuna ti Apom, “impakaasi ti Apo ken Diosmo ti pagbanagan dagiti taona; adtoy, innalakon iti imam ti agkilkilno a kopa, ti ared-ed ti pungtotko iti kopa; saankanto nga uminum manen.

23 Ngem “yawatkonto kadagiti namagsagaba kenka; a nagkuna iti kararuam: Agtamedka, tapno makapagtuloykami—ket inyun-natmo ti bagim a kasla daga ken kalsada kadagiti magna.

24 “Aagriingka, agriingka, ipanmo amin a ^bpigsam, O “Zion; yusongmo ti napintas a pagan-anaymo, O Jerusalem, ti nasantuan a ciudad; ta ^dawanen ti umay kenka manipud ita a saan a nakugit ken narugit.

25 Sapridem ti tapok iti bagim; “bumangonka, agtugawka, O Jerusalem; rumuk-atka iti ^bnang-bekkel kenka, O balud ti babai nga anak ti Zion.

KAPITULO 9

Maurnongto dagiti Hudio kadagiti amin a daga a naikari kadakuada—Ti Pannubbot ti mangsaka iti tao manipud iti Pannakatnag—Agungarto ti bagi dagiti natay manipud iti tanem, ken dagiti espirituda manipud iti impierno ken iti paraiso—Maukomdanto—Ti Pannubbot ti mangisalakan manipud ken patay, impierno, iti sairo, ken awan patinggana a panagrigat—Maisalakanto dagiti nalinteg iti pagarian ti Dios—Maibanag ti dusa ti basol—Ti Nasantuan ti Israel ti agbambantay iti ruangan. Agarup 559–545 s.c.

KET ita, ay-ayatek a kakabsatko, binasak dagitoy a banag tapno maammuanyo dagiti “tulag ti Apo nga intulagna kadagiti amin a balay ti Israel—

2 A nakisao kadagiti Hudio, babaen dagiti nasantuan a propetana, a kas idi punganay, iti nagsasaruno a kaputotan, agingga a dumteng ti panawen a “pannakaisublida iti pudno a simbaan ken sakup ti Dios; in-ton ^baguurnongda nga agawid

19a Apoc. 11:3.

21a 2 Ne. 27:4.

22a Jer. 50:34.

23a Zac. 12:9.

24a Isa. 52:1–2.

^b DkK 113:7–8.

^c PNK Zion.

^d Jl. 3:17.

25a PIP bumangon iti tapok ken agtugaw a sidadayaw, ta nasubboten iti kamaudiananna.

^b DkK 113:9–10.

9 1a PNK Katulagan ni Abraham.

2a 2 Ne. 6:11.

PNK Pannakaisubli ti Ebanghelio.

^b PNK Israel—Ti pannakaummong ti Israel.

iti daga a tinawidda, ken maka-pagsimpadan iti amin a daga a naikari kadakuada.

3 Adtoy, ay-ayatek a kakab-satko, sawek kadakayo dagitoy a banag tapno agrag-okayo, ket “yangadyo ti uloyo iti agnana-yon, gapu iti bendision ti Apo a Dios kadagiti annakyo.

4 Ta ammok nga inggaedyo ti nagamiris, adu kadakayo, ti makaammo iti banag nga umay; gapuna ammok nga ammoyo a masapul a madadael ken matay ti lasagtayo; nupay kasta, maki-tatayonto ti Dios iti “bagitayo.

5 Wen, ammok nga ammoyo nga ipakitananto ti bagina kadakuada nga adda iti Jerusalem, a naggapuantayo ta mainugot kadakuada; ta nasken nga ipalubos nga agsagaba ti naindaklan a “Namarsua tapno paiturayan iti tao iti lasag, ken matay para iti ^bamin a tao, tapno mabalin a paiturayan kenkuana ti amin a tao.

6 Ta matay amin a tao, tapno matungpal ti manangngaasi a “panggep ti mannakabalin a Namarsua, masapul nga adda bileg ti ^bpanagungar, ken masapul a mapasamak iti tao ti panagungar babaen ti pannakatnag; ta

immay ti “pannakatnag gapu iti panagsalungasing; ket gapu ta natnag ti tao “naisina iti Apo.

7 Gapuna, nasken ti “agnanayon a ^bpannakasubbot—ket malaksid no mapasamak ti agnana-yon a pannakasubbot saan a maikkan daytoy a panagrupsa ti bagi iti gundaway a saanen nga agrupsa. Gapuna, ti “immuna a panangukom nga immay iti tao, “mabalin koma met nga awan ti patinggana. Ket no kasta, malungsot ken agrupsa daytoy a lasag iti daga, tapno saanen a bumangon.

8 O ti “sirib ti Dios, ti ^basi ken “paraburna! Ta adtoy, no saanen a bumangon ti “lasag nasken nga agtungpal ti espiritutayo iti dayta anghel a “natnag manipud iti sidong ti Agnanayon a Dios, ket nagbalin a ^fsairo, ket saantayton a makabangon.

9 Ket masapul nga agbalin dagiti espiritutayo a kas kenkuana, ket agbalintayo a sairo, “anghel iti sairo, a ^bmayadayo iti sango ti Diostayo, ket makipagnaed iti ama ti ^ckinaulbod, iti panagrigat, a mayarig kenkuana; wen, iti dayta parsua a “nangallilaw kadagiti immuna a nagannak ka-

2c 2 Ne. 10:7–8.

PNK Naikari a Daga.

3a Pjs, Sal. 24:7–10.

4a Job 19:26;

Alma 11:41–45;

42:23;

Hel. 14:15;

Morm. 9:13.

5a PNK Agparsua,
Panagparsua.

^b Jn. 12:32; 2 Ne. 26:24;
3 Ne. 27:14–15.

6a PNK Plano ti
Pannakaisalakan.

^b PNK Panagungar.

^c PNK Pannakatnag
da Adan ken Eva.

^d 2 Ne. 2:5.

7a Alma 34:10.

^b PNK Mangsubbot,
Pannubbot.

^c Mosiah 16:4–5;

Alma 42:6, 9, 14.

^d Mosiah 15:19.

8a Job 12:13; Abr. 3:21.

PNK Kinasirib.

^b PNK Kaasi,
Manangngaasi.

^c PNK Parabur.

^d DkK 93:33–34.

^e Isa. 14:12;

2 Ne. 2:17–18;

Moises 4:3–4;

Abr. 3:27–28.

^f PNK Sairo.

9a Jacob 3:11;

Alma 5:25, 39.

^b Apoc. 12:7–9.

^c PNK Panagulbod.

^d Gen. 3:1–13;

Mosiah 16:3;

Moises 4:5–19.

datayo, a ^anangaramid iti bagina a kas ^aanghel ti silaw, ket kiburrenna ti annak ti tao iti ^snalimed a kinnunsabo ti pampapatay ken amin a kita ti nalimed a trabaho ti kinasipnget.

10 O, anian a kinaindaklan ti kinaimbag ti Diostayo, a nangisagana iti dalan nga agpaay iti panaglibastayo manipud iti daytoy nakabutbuteng nga ayup; wen, dayta ayup, ^apatay ken ^bimpierno, nga awagak iti panakatay ti bagi, ken pannakatay ti espiritu.

11 Ket gapu iti wagas ti ^apanangsubbot ti Diostayo, ti Nasantuan ti Israel, yawatto daytoy ^bipapatay a nasaok, a naindagaan, dagiti minatayna; a ti patay ti tanem.

12 Ket daytoy nasaok nga ^aipapatay, a naespirituan nga ipapatay, yawatnanto dagiti minatayna; ^bimpierno daytoy a naespirituan a pannakatay; gapuna, masapul a yawat ti patay ken impierno dagiti minatayda, ket masapul a yawat ti impierno dagiti espiritu nga adipenna, ket masapul a yawat ti tanem dagiti bagi nga adipenna, ket ^aagkaykaysanto dagiti bagi ken ^despiritu ti tao; ket babaen

dayta ti pannakabalin ti panagungar ti Nasantuan ti Israel.

13 O, anian a kinaindaklan ti ^apanggep ti Diostayo! Gapu ta iti sabali a bangir, masapul a yawatna dagiti espiritu ti nalinteg iti ^bparaiso ti Dios, ken yawatna dagiti bagi a nalinteg iti tanem; ket ^cmaisubli manen ti espiritu ken ti bagi iti sigud a kasasaadna, ket agbalin amin a tao a saan nga agrupsa, ken ^dsaan a matay, ket sibibiagda a kararua, nga addaan iti ^enaan-anay a ^fpannakaammo a mayarig kadatayo iti lasag, malaksid laeng ta ammotayo a naan-anayto.

14 Gapuna, maaddaantayonto iti naan-anay a ^apannakaammo kadagiti amin a ^bnagbasolantayo, ken dagiti kinarugittayo, ken ti ^ckinalamolamotayo; ket maaddaanto dagiti nalinteg iti naan-anay a pannakaammo iti panagragsakda, ket ti ^dkinalintegda, a ^enakawesan iti ^fkinaladulus, wen, a kas iti ^gkawes ti kinalinteg.

15 Ket mapasamakto nga inton makalasaten amin a tao iti daytoy umuna a pannakatay nga agturong iti biag, gapu ta no sandan nga agrupsa, masapul a

9e 2 Cor. 11:14;

Alma 30:53.

f DkK 129:8.

g PNK Nalimed
a Kinnunsabo.

10a Mosiah 16:7–8;

Alma 42:6–15.

b PNK Impierno.

11a PNK Salakan.

b PNK Ipapatay,
Naindagaan nga.

12a PNK Ipapatay,

Naespirituan nga.

b DkK 76:81–85.

c PNK Espiritu.

d PNK Panagungar.

13a PNK Plano ti
Pannakaisalakan.

b DkK 138:14–19.

PNK Paraiso.

c Alma 11:43.

d PNK Saan a Matay,
Kinaagnanayon.

e PNK Naan-anay.

f DkK 130:18–19.

14a Mosiah 3:25;

Alma 5:18.

b PNK Manidsidir
a Basol.

c Morm. 9:5.

d PNK Nalinteg,
Kinalinteg.

e Prov. 31:25.

f PNK Natarnaw,
Kinatarnaw.

g DkK 109:76.

sumaklangda iti "pangukoman ti Nasantuan ti Israel; ket dumtengton ti ^bpanangukom, ket iti kasta kasapulan a maukomda babaen ti nasantuan a panangukom ti Dios.

16 Ket naipanamna, iti panagbiag ti Apo, ta insao ti Apo a Dios daytoy, ken isu ti agnanayon a ^asaona, a saan a ^bmapukaw, nga isuda a nalinteg agtalinaedto a nalinteg, ket isuda a ^cnarugit agtalinaedto a ^dnarugit; gapuna, dagiti narugit isuda ti ^esairo ken dagiti anghelna, ket agtungpalto iti ^fagnanayon nga apuy; a naisagana nga agpaay kadakuada; ket ti panagtuokda kas iti ^gdan-aw ti apuy ken asupre, a ti gil-ayabna agpangato nga agnanayon ken awan patinggana.

17 O ti kinaindaklan ken ^akinainteg ti Diostayo! Gapu ta aramidenna amin a saona, a nagtaud iti ngiwatna, ket nasken a matungpal ti lintegna.

18 Ngem, adtoy, dagiti nalininteg, dagiti ^asanto ti Nasantuan ti Israel, isuda a namati iti Nasantuan ti Israel, isuda a nakaibtur kadagiti ^bkrus iti lubong, ken nangumsi iti pannakaibabain daytoy, ^ctawidendanto ti ^dpagarian ti Dios, a naisagana nga

agpaay kadakuada ^emanipud iti pannakabukel ti lubong, ket naan-anayto nga ^fagnanayon ti rag-oda.

19 O ti kinaindaklan ti asi ti Diostayo, ti Nasantuan ti Israel! Gapu ta ^ainsalakanna dagiti santona manipud iti ^bnakabut-buteng nga ayup a sairo, ken patay, ken ^cimpierno, ken ti dan-aw ti apuy ken asupre, nga isu ti awan patinggana a panagtutuok.

20 O anian a kinaindaklan ti ^akinasanto ti Diostayo! Ta ^bammona amin a banag, ket awan ti uray ania a banag a saanna nga ammo.

21 Ket immay ditoy lubong tapno ^aisalakanna ti amin a tao no dumngegda iti timekna; ta adtoy, inturedna ti rigat ti amin a tao, wen, ti ^brigat ti amin a sibibiag a naparsua, lallaki, babai, ken ubbing a padapada, a kameng ti kaamaan ni ^cAdan.

22 Ket inturedna daytoy tapno umay ti panagungar kadagiti amin a tao, ta masapul nga agtakder ti amin iti sangona iti naindaklan nga aldaw ti panangukom.

23 Ket imbilinna kadagiti amin a tao a masapul nga ^aag-

15a PNK Panangukom, ti Maudi a.
b Sal. 19:9; 2 Ne. 30:9.
16a 1 Ari 8:56; DkK 1:38; Moises 1:4.
b DkK 56:11.
c PNK Rugit, Kinarugit.
d 1 Ne. 15:33-35; Alma 7:21; Morm. 9:14; DkK 88:35.
e PNK Sairo.

f Mosiah 27:28.
g Apoc. 21:8; 2 Ne. 28:23; DkK 63:17.
17a PNK Linteg.
18a PNK Santo.
b Luc. 14:27.
c DkK 45:58; 84:38.
d PNK Pannakaitan-ok.
e Alma 13:3.
f PNK Agnanayon a Biag.

19a DkK 108:8.
b 1 Ne. 15:35.
c PNK Impierno.
20a PNK Kinasanto.
b Alma 26:35; DkK 38:2.
21a PNK Panna-kaisalakan.
b DkK 18:11; 19:18.
c PNK Adan.
23a PNK Agbabawi, Panagbabawi.

babawida, ken ^bmabuniaganda iti naganna, nga addaan naan-anay a pammati iti Nasantuan ti Israel, wenna saanda a maisalakan iti pagarian ti Dios.

24 Ket no saanda nga agbabawi ken mamati iti ^anaganna, ken mabuniagan iti naganna, ken ^bagibtur agingga iti panungpalan, masapul a ^cmailunodda; gapu ta kinuna ti Apo a Dios, ti Nasantuan ti Israel.

25 Gapuna, nangted iti ^apaglintegan; ket no ^bawan ti naited a paglintegan awan ti dusa; ket no awan ti dusa awan ti panangeddeng; ket no awan ti panangeddeng ti asi ti Nasantuan ti Israel ti maipaay kadakuada, gapu iti pannakasubbot, ta naisalakanda babaen ti bileгна.

26 Gapu ta sungbatan ti ^apannakasubbot ti kasapulan ti ^blintegna, kadagiti amin a ^csaan a nakayawatan ti ^dpaglintegan, ta naisalakanda iti dayta nakabutbuteng nga ayup, patay ken impierno, ken iti sairo, ken iti dan-aw ti apuy ken asupre, nga isu ti awan patinggana a panagtutuok; ket naisublida iti

Dios a nangted iti ^eangesda, nga isu ti Nasantuan ti Israel.

27 Ngem ay-ay pay ti nakaite-dan ti ^apaglintegan, wen, adda amin kenkuana dagiti bilin ti Dios, a kas kadatayo, ket dinanto tungpalen, ken dadaelenna dagiti aldaw ti pannakasuoatna, ta nakaal-alinggetto ti kasasaadna!

28 O ti nasikap a ^apanggep dayta a sairo! O ti ^bkinapasin-dayag, ken kinarukop, ken kinamaag ti tao! Pagarupenda a ^cmasiribda no adda ^dadalda, ket saanda a dumngeg iti ^epammagbaga ti Dios, gapu ta dida ikankano, ta ipapanda nga ammoda ti maipapan kadakuada, gapuna, kinamaag ti siribda ket saanda a magunggonaan iti daytoy. Ket maungawdanto.

29 Ngem nasayaat ti adda adalna no ^adumngegda kadagiti ^bpammagbaga ti Dios.

30 Ngem ay-ay pay dagiti ^abaknang, a nabaknang kadagiti banag iti lubong. Uyawenda ti marigrigat gapu ta baknangda, ken ^bidadanesda ti napakumbaba, ket adda kadagiti kinabaknangda ti puspusoda; gapuna, ti

23b PNK Buniag,
Panagbuniag.
24a PNK Jesucristo—
Panangawattayo iti
nagan ni Jesucristo.
^b PNK Agibtur.
^c PNK Pannakailunod.
25a San. 4:17.
PNK Paglintegan.
^b Rom. 4:15; 2 Ne. 2:13;
Alma 42:12–24.
PNK Agsungbat,
Kaadda ti
Sungsubbatan,
Pakaammo.

26a 2 Ne. 2:10;
Alma 34:15–16.
PNK Mangsubbot,
Pannubbot.
^b PNK Linteg.
^c Mosiah 3:11.
^d Mosiah 15:24;
DKK 137:7.
^e Gen. 2:7;
DKK 93:33;
Abr. 5:7.
27a Luc. 12:47–48.
28a Alma 28:13.
^b PNK Awan
Kaes-eskanna,

Parammag.
^c Luc. 16:15;
2 Ne. 26:20; 28:4, 15.
^d Prov. 14:6; Jer. 8:8–9;
Rom. 1:22.
PNK Kinapalang-
guad; Kinasirib.
^e Alma 37:12.
PNK Balakad.
29a 2 Ne. 28:26.
^b Jacob 4:10.
30a Luc. 12:34;
1 Tim. 6:10;
DKK 56:16.
^b PNK Nakurapay.

kinabaknangda ti diosda. Ket adtoy, mapukawto met a kas kadakuada ti kinabaknangda.

31 Ken ay-ay pay dagiti tuleng a saan a "dumngeg; gapu ta maungawdanto.

32 Ay-ay pay dagiti bulsek a saan a makakita; gapu ta maungawdanto met.

33 Ay-ay pay dagiti natangken ti panagpuspusona, gapu ta tin-to pannakaammoda iti kinadakesda ti mangdadael kadakuada iti ud-udina nga aldaw.

34 Ay-ay pay ti "ulbod, gapu ta maitappuakto iti ^bimpierno.

35 Ay-ay pay ti mammapatay nga irantana ti "pumatay, ta ^bmatayto.

36 Ay-ay pay dagiti "manna-kiabig ta maitapuakdanto iti impierno.

37 Wen, ay-ay pay dagiti "ag-daydayaw kadagiti didiosen, gapu ta ti sairo iti amin a sairo agragsak gapu kadakuada.

38 Ket, iti ababa a pannao, ay-ay pay dagiti amin a matay a sibabasol; agsipud ta "agsubli-danto iti Dios, ket makitadanto ti rupana, ket agtalinaeddanto iti basbasolda.

39 O, patpatgek a kakabsatko,

laglagipenyo ti kinaalingget ti panagsalungasing iti dayta Nasantuan a Dios, ket kasta met ti kinaalingget ti pananakatinag iti awis dayta a "nasikap. Laglagipenyo, a ^bpatay ti "nailubongan a pampanunot, ket "biag nga "agnanayon ti naespirituan a pampanunot.

40 O, patpatgek a kakabsatko, denggenyo dagiti balikasko. Laglagipenyo ti kinaindaklan ti Nasantuan ti Israel. Saanyo a kunaen a nagsaoak iti nadagsen a banag a maibusor kadakayo; ta no aramidenyo, tagidaksenyo ti "kinapudno; gapu ta nasaok dagiti balikas ti Namarsua kadakayo. Ammok a ^bnadagsen dagiti balikas ti kinapudno kadagiti amin a narugit; ngem saan nga agbuteng dagiti nalinteg kadagitoy, gapu ta ay-ayatenda ti kinapudno ket saanda nga agbuteng.

41 O ngarud, patpatgek a kakabsatko, "umaykayo iti Apo, ti Nasantuan. Laglagipenyo a nalinteg ti dalanna. Adtoy, ^bakikid ti "dalan nga agpaay iti tao, ngem naiwayat a nalinteg nga agturong iti sangona, ket ti Nasantuan ti Israel ti ^dagban-

31a Eze. 33:30-33;
Mat. 11:15;
Mosiah 26:28;
DkK 1:2, 11, 14;
Moises 6:27.

34a Prov. 19:9.
PNK Napudno,
Kinapudno;
Panagulbod.

^b PNK Impierno.

35a Ex. 20:13;
Mosiah 13:21.

^b PNK Kadagsenan
a Pannakadusa.

36a 3 Ne. 12:27-29.

PNK Kinadalus
ti Dayaw.

38a Alma 40:11, 13.

39a 2 Ne. 28:20-22; 32:8;

Mosiah 2:32; 4:14;

Alma 30:53.

^b Rom. 8:6.

PNK Nailubongan.

^c PNK Ipatatay,

Naespirituan nga.

^d Prov. 11:19.

^e PNK Agnanayon
a Biag.

40a PNK Kinapudno.

^b 1 Ne. 16:2;

2 Ne. 28:28; 33:5.

41a 1 Ne. 6:4;

Jacob 1:7;

Omni 1:26;

Moro. 10:30-32.

^b 2 Ne. 31:17-21;

Alma 37:46;

DkK 132:22, 25.

^c Luc. 13:24;

2 Ne. 33:9;

Hel. 3:29-30.

^d 2 Ne. 31:9, 17-18;

3 Ne. 14:13-14;

DkK 43:7; 137:2.

tay iti ruangan; ket awan ti tinangdananna nga adipen sadiay, ket awan ti sabali a dalan malaksid ti ruangan; agsipud ta saan a maallilaw, gapu ta Apo a Dios ti naganna.

42 Ket maluktan ti siasino man nga agtuktok kenkuana; ket dagiti “masirib, ken dagiti addaan adal, ken dagiti nabaknang, a ^bmanagpannakkell gapu iti adalda, saririt ken kinabaknangda—wen, isuda dagiti umsienna; ket malaksid no iwaksida dagitoy a banag, ket ibilangda dagiti bagida a “maag iti sango ti Dios, ket agtamedda a “sipapakumbaba, saannanto a luktan ida.

43 Ngem ti adda kadagiti masirib ken kadagiti manakem “maipaidamto kadakuada iti agnanayon—wen, dayta kinaragsak a naisagana nga agpaay kadagiti santo.

44 O, patpatgek a kakabsatko, laglagipenyo dagiti balikasko. Adtoy, uksobek dagiti kawesko, ket iwagwagko ida iti sangoyo; ikararagko iti Dios ti pannakaisalakanko ta isu ti mangkita kaniak babaen dagiti “nasiput a matana; gapuna, maammuan-yonto iti ud-udina nga aldaw, inton maukom amin a tao kadagiti aramidida, a sinaksian ti Dios ti Israel ti ^bpanangiwagsakko kadagiti basolyo manipud iti

kaunggak, ket agtakderak a silalawag iti sangona, ket “nailisiak iti darayo.

45 O, ay-ayatek a kakabsatko, tallikudanyo dagiti basolyo; “lettatenyo dagiti kawar a nangpungo kadakayo; kumamangkayo iti Dios a ^bpundasion ti pannakaisalakanyo.

46 Isaganayo dagiti kararuayo iti dayta nadayag nga aldaw a pannakaipaay ti “linteg kadagiti nalinteg, a kas iti aldaw ti ^bpanangukom, tapno saankayo nga agarigenggen iti nakaal-alingget a panagbuteng; tapno saanyo a malagip dagiti nakaal-alingget a “panagbasol iti kinnaan-anay, ket mapilitkayo nga agkuna: Nasantuan, nasantuan dagiti panangukomyo, O Apo Dios a “Mannakabalin amin—ngem ammok ti nagbasolak; sinalungasingko ti lintegmo, ket bukodko dagiti basolko; ket inikutannak ti sairo, ta biktimaak ti nakaal-alingget a panagrigrigatna.

47 Ngem adtoy, kakabsatko, masapul, aya, a riingenkayo iti nakaal-alingget a kinapudno dagitoy a banag? Riribukek, aya, ti kaungganyo no natar-naw ti kapanunotanyo? Agbalinak kadi a napudno kadakayo a maibatay iti kinalawag ti kinapudno no nawayawayaan-kayo iti basol?

42a Mat. 11:25.
b PNK Kinapalangguad.
c 1 Cor. 3:18–21.
d PNK Napakumbaba, Kinapakumbaba.
43a 1 Cor. 2:9–16.

44a Jacob 2:10.
b Jacob 1:19.
c Jacob 2:2; Mosiah 2:28.
45a 2 Ne. 28:22; Alma 36:18.
b PNK Bato.

46a PNK Linteg.
b PNK Panangukom, ti Maudi a.
c Mosiah 3:25.
d 1 Ne. 1:14; Moises 2:1.

48 Adtoy, no nasantuankayo nasantuan ti pannakisaok kadakayo; ngem gapu ta saankayo a nasantuan, ken bigbigendak kas maestro, nasken unay nga “isurok kadakayo dagiti bunga ti ^bbasol.

49 Adtoy, kagura ti kaunggak ti basol, ket pagragsakan ti pusok ti kinalinteg; ket “dayawekto ti nasantuan a nagan ti Diosko.

50 Umaykayo, kakabsatko, tunggal maysa a mawaw, umaykayo iti “dandanum; ken ti asino man nga awanan iti kuarta, umaykayo gumatang ken mangnan; wen, umaykayo gumatang iti arak ken gatas nga awanan ^bkuarta ken awanan gatad.

51 Gapuna, saankayo nga agbusbos iti kuarta iti awan pategna, wenno agpaay ti “bannogyo iti awan kaes-eskanna. Dumngegkayo a sireregta kaniak, ket laglagipenyo dagiti naibalikasako; ket umasidegkayo iti Nasantuan ti Israel, ket ^bagbussogkayo kadagiti saan a maungaw, wenno marupsa, ket bay-anyo dagiti kararuayo nga agragsak iti kinalukmeg.

52 Adtoy, patpatgek a kakabsatko, laglagipenyo dagiti balikas ti Diosyo; agkararagkayo kenkuana iti inaldaw, ket “agyamankayo iti nasantuan a naganna iti rabii. Paragsakenyo dagiti pusoyo.

53 Ket adtoy, anian a kinaindaklan ti “katulagan ti Apo, ken anian a kinaindaklan ti pannakipulapolna kadagiti annak ti tao; ket gapu iti kinaimbagna, ken parabur ken ^basina, inkarina kadatayo a saan a madadael amin dagiti bukeltayo, babaen ti lasag, ngem taginayonenna ketdi ida; ket agbalindanto a nalinteg a “sanga iti balay ti Israel kadagiti sumaruno a kaputotan.

54 Ket ita, kakabsatko, adu pay ti kayatko nga ibaga kadakayo; ngem ipalawagkonto kadakayo iti masakbayan ti nabati kadagiti balikasko. Amen.

KAPITULO 10

Ilansanto dagiti Hudio ti Diosda iti krus—Maiwaraswarasdanto agingga a mamatida kenkuana—Daganto ti wayawaya ti America nga awan ti ari nga agturay—Makikinnaawatankayo iti Dios tapno magun-odyo ti pannakaisalakan babaen ti paraburna. Agarup 559–545 s.c.

KET ita siak, ni Jacob, makisaoak manen kadakayo, patpatgek a kakabsatko, maipanggep iti daytoy nalinteg a “sanga a nasakon.

2 Ta adtoy, dagiti “kari a nagun-odtayo a karida kadatayo a maibatay iti lasag; gapuna,

48a Alma 37:32.

^b PNK Basol.

49a 1 Ne. 18:16.

50a PNK Nabiag a Danum.

^b Alma 42:27.

51a Isa. 55:1–2.

^b 2 Ne. 31:20; 32:3;

3 Ne. 12:6.

52a PNK Agyaman, Napnuan Yaman, Panagyaman.

53a PNK Katulagan.

^b PNK Kaasi,

Manangngaasi.

^c PNK Bangkag ti Apo.

10 1a 1 Ne. 15:12–16;

2 Ne. 3:5;

Jacob 5:43–45.

2a 1 Ne. 22:8;

3 Ne. 5:21–26;

21:4–7.

kas naipakitan kaniak nga adunto kadagiti annaktayo ti maungaw iti lasag gapu iti kaawan pammati, nupay kasta, naasinto ti Apo kadagiti adu; ket maisublinto dagiti annaktayo, tapno umasidegdanto iti dayta a mangted kadakuada iti pudno a pannakaammo iti Mannubbotda.

3 Gapuna, kas nasaokon kadakayo, kasapulan a rumbeng a ni Cristo—ta imbaga kaniak ti “anghel iti napalabas a rabii a daytoyto ti naganna—^bumayto kadagiti Hudio, kadakuada a nadangdangkes a paset ti lubong; ket ^cilansadanto iti krus—ta maiparbeng iti Diostayo, ket awan ti sabali a pagilian iti daga a ^dmangilansa iti krus iti ^eDiosda.

4 Ta gutugotento ida dagiti ^amilagro kadagiti dadduma a pagilian nga agbabawi, ken mangammo nga isu ti Diosda.

5 Ngem gapu iti ^apanaginsanto ken kinamanagbasol, sukirento dagiti adda iti Jerusalem, ket mailansanto iti krus.

6 Gapuna, gapu iti kinamanagbasolda, pannakadadael, bisin, angol, ken panagayus ti dara ti mapasamakto kadakuada; ket ^amaiwaraswarasto iti naduma-

duma a pagilian dagiti saan a madadael.

7 Ngem adtoy, kinuna ti ^aApo a Dios: ^bInton dumteng ti aldaw a panamatida kaniak, a siak ti Cristo, itulagkonto kadagiti ammada a maisublida iti lasag, iti daga, iti dagdaga a tawidda.

8 Ket mapasamakto a ^amaum-mongda manipud iti napaut a panagsisinada, manipud kadagiti ^bpuro iti baybay, ken manipud kadagiti uppat a paset ti daga; ken agbalin a naindaklan dagiti pagilian dagiti Gentil iti imatangko, kinuna ti Dios, iti ^cpannakaitundada kadagiti daga a tawidda.

9 ^aWen, dagitinto ari dagiti Gentil ti ama a mangasikaso kadakuada, ken dagitinto reyna ti inna a mangasikaso kadakuada; gapuna, naindaklan dagiti ^bkari ti Apo kadagiti Gentil, ta nasaonan, ket asino ti makabalusingsing?

10 Ngem adtoy, daytoy daga, kinuna ti Dios, ti daga a tawidenyonto, ket maparaburanto dagiti ^aGentil iti daga.

11 Ket daganto ti ^awayawaya daytoy a daga kadagiti Gentil, ket awanto ti ^bari iti daga, nga agtaud kadagiti Gentil.

3a 2 Ne. 25:19;
Jacob 7:5;
Moro. 7:22.
b PNK Jesucristo—
Padpadto
maipanggep iti
pannakaipasngay
ken ipapatay
ni Jesucristo.
c 1 Ne. 11:33;
Mosiah 3:9;
DkK 45:52–53.
d Luc. 23:20–24.

e 1 Ne. 19:10.
4a PNK Milagro.
5a Luc. 22:2.
PNK Panaginsas-
saserdote.
6a 1 Ne. 19:13–14.
PNK Israel—Ti
pannakasinasin
ti Israel.
7a PNK Apo.
b 2 Ne. 25:16–17.
8a PNK Israel—Ti
pannakaummong

ti Israel.
b 1 Ne. 22:4;
2 Ne. 10:20–22;
DkK 133:8.
c 2 Ne. 22:8.
9a Isa. 49:22–23.
b 1 Ne. 22:8–9;
DkK 3:19–20.
10a 2 Ne. 6:12.
11a PNK Nawaya,
Wayawaya.
b Mosiah 29:31–32.

12 Ket patibkerekto daytoy a daga a maibusor iti amin a pagilian.

13 Ket "maungawto ti ^bmangbusor iti Zion, kinuna ti Dios.

14 Ta maungaw ti asino man a tumanor nga ari a mangbusor kaniak, ta siak, ti Apo, ti "ari ti langit, ti aridanto, ket siakto ti agnanayon a ^bsilawda, a dumneg kadagiti balikasko.

15 Gapuna, itoy a gapu, a matungpal dagiti "katulagak kadagiti annak ti tattao, nga aramidek kadakuada bayat ti kaaddada iti lasag, nasken a dadaelek dagiti nalimed nga ^baramid ti "kinasipnget, ken ti panagpapatay, ken dagiti makarimon nga aramid.

16 Gapuna, isu a mangbusor iti "Zion, Hudio man wenno Gentil, balud man wenno naway, lalaki man wenno babai, maungawto; ta ^bisuda dagiti mannakiabig iti amin a daga, ta "kabusordak ^ddagiti ^eawan kaniak, kinuna ti Dios.

17 Ta "tungpalekto dagiti kari kadagiti annak ti tattao, nga aramidekto kadakuada bayat ti kaaddada iti lasag—

18 Gapuna, ay-ayatek a kakabsatko, kinuna ti Dios: Dusaekto

dagiti bukelyo babaen ti ima dagiti Gentil; nupay kasta, paluknengekto ti puspuso dagiti "Gentil, tapno agbalindanto a kasla ama kadakuada; gapuna, ^bmaparaburanto dagiti Gentil ket "maibilangdanto iti balay ti Israel.

19 Gapuna, "ikkak-pategto daytoy a daga kadagiti bukelyo, ken kadakuada a maibilang kadagiti bukelyo, iti agnanayon, para iti daga a tawidda; ta napili daytoy a daga, kinuna ti Dios kaniak, a nangnangruna iti amin a dagdaga, gapuna pagnaedekto dita ti amin a tao tapno dayawendak, kinuna ti Dios.

20 Ket ita, ay-ayatek a kakabsatko, iti pannakakitak nga inted kadatayo ti naasi a Dios ti naindaklan a pannakaammo iti maipanggep kadagitoy a banag, laglagipentayo, ket iwaksitayo dagiti basoltayo, saantayo nga agkurno, ta saantayo a napagtalaw; nupay kasta, "napapanawtayo iti daga a tawidtayo; ngem naiturongtayo iti ^bnasaysayaat a daga, ta inaramid ti Apo ti baybay a "dalantayo, ket nakapantayo iti ^dpuro ti baybay.

21 Ngem nabileg dagiti kari ti Apo kadakuada a napan iti "puro ti baybay; gapuna kas ki-

13a 1 Ne. 22:14, 19.

^b Isa. 60:12.

14a Alma 5:50;
DkK 38:21-22;
128:22-23;
Moises 7:53.

^b PNK Silaw, Silaw
ni Cristo.

15a PNK Katulagan.

^b Hel. 3:23.

PNK Nalimed
a Kinnunsabo.

^c PNK Kasipngetan,

Naespirituan a.

16a PNK Zion.

^b 1 Ne. 13:4-5.

^c 1 Ne. 14:10.

^d 1 Ne. 22:13-23;

2 Ne. 28:15-32;

3 Ne. 16:8-15;

Ether 2:9.

^e Mat. 12:30.

17a DkK 1:38.

18a Luc. 13:28-30;

DkK 45:7-30.

^b Ef. 3:6.

^c Gal. 3:7, 29;

1 Ne. 14:1-2;

3 Ne. 16:13;

21:6, 22; 30:2;

Abr. 2:9-11.

19a 2 Ne. 3:2.

20a 1 Ne. 2:1-4.

^b 1 Ne. 2:20.

PNK Naikari a Daga.

^c 1 Ne. 18:5-23.

^d Isa. 11:10-12.

21a 1 Ne. 19:15-16; 22:4.

nunana a puro, masapul pay ti ad-adu ngem iti daytoy, ket nagingdegan met ida dagiti kakabsattayo.

22 Ta adtoy, “impanaw ti Apo a Dios iti sumagmamano a daras manipud iti balay ti Israel, kas maibatay iti pagayatan ken pakaragsakanna. Ket ita adtoy, malagip amin ti Apo ida a naisina, gapuna malagipnatayo met.

23 Ngarud, paragsakenyo dagiti pusoyo, ken laglagipenyo a “nawayakayo nga ^bagtignay iti bagbagiyo—a ^cmangpili iti dana ti awan inggana nga ipapatay wenno iti dana ti agnayanon a biag.

24 Gapuna, ay-ayatek a kabsatko, itunosyo ti bagiyo iti pagayatan ti Dios, ket saan nga iti pagayatan ti sairo ken ti lasag; ket laglagipenyo, kalpasan ti pannakitunosyo iti Dios, nga iti laeng ken babaen ti “parabur ti Dios ti ^bpakaissalakananyo.

25 Gapuna, bangonennakayo koma ti Dios manipud iti patay babaen ti bileg ti panagungar, ken kasta met a manipud iti awan inggana nga ipapatay babaen ti bileg ti “pannubbot, tapno maawatkayo koma iti agnayanon a pagarian ti Dios, a dayawenyo ti nailangitan a paraburna. Amen.

KAPITULO 11

Nakita ni Jacob ti Mannubbotna—Itakderan ti paglintegan ni Moises ni Cristo ken paneknekanna nga umayto. Agarup 559–545 s.c.

KET ita, adu pay a banag ti imbaga ni “Jacob kadagiti taok iti dayta a panawen; nupay kasta dagitoy laeng a banag ti impalubosko a ^bmaisurat, ta umdasen kaniak dagiti banag a naisuratkon.

2 Ket ita siak, ni Nephi, agsuratak iti ad-adu pay a balikas ni “Isaias, ta magustuan ti kaunggak dagiti balikasna. Ta aramidekto a magustuan dagiti taok dagiti balikasna, ken idanonkonto met kadagiti annakko, ta pudno a nakitana ti ^bMannubbotko, a kas iti pannakakitak kenkuana.

3 Ket ti kabsatko, ni Jacob, “nakitana met a kas iti pannakakitak; gapuna, idanonko dagiti balikasna kadagiti annakko tapno ipaneknekko kadakuada a pudno dagiti balikasko. Gapuna, babaen dagiti balikas dagiti ^btallo, kinuna ti Dios, ipasingkedko ti balikasko. Nupay kasta, nangibaon ti Dios iti ad-adu pay a mamanekeke, ket pina-nekekeanna amin a balikasna.

4 Adtoy, maragsakan ti kaunggak iti “panangipaneknekko kadagiti taok ti kinapudno

22a 1 Ne. 22:4.
23a PNK Kinawaya nga Agpili.
b 2 Ne. 2:16.
c Deut. 30:19.
24a PNK Parabur.
b PNK Pannakais-

salakan.
25a PNK Mangsubbot, Pannubbot.
11 1a 2 Ne. 6:1–10.
b 2 Ne. 31:1.
2a 3 Ne. 23:1.
b PNK Mannubbot.

3a 2 Ne. 2:3;
Jacob 7:5.
b 2 Ne. 27:12;
Ether 5:2–4;
DkK 5:11.
4a 2 Ne. 31:2.

ti ^byaay ni Cristo; ta, iti daytoy a panaggibus ti pannakaited ti ^cpaglintegan ni Moises; ta amin dagiti banag nga inted ti Dios manipud iti punganay ti lubong, iti tao, ti mangipalnaad kenkuana.

5 Kasta met a maragsakan ti kaunggak kadagiti “katulagan ti Apo kadagiti ammatayo; wen, maragsakan ti kaunggak iti paraburna, ken iti lintegna, ken bileg, ken kaasi iti naindaklan ken agnanayon a plano ti pan-nakayawat iti patay.

6 Ken maragsakan ti kaunggak iti panangipaneknekk kadagiti taok a maungaw amin a tao ^amalaksid no umay ni Cristo.

7 Ta no ^aawan ti Cristo awan met ti Dios; ket no awan ti Dios awantayo, ta awan koma ti ^bpanagparsua. Ngem adda Dios, ket isu ti Cristo, ket dimteng iti tumutop a panawenna.

8 Ket ita isuratko ti sumagmamano a balikas ni Isaias, ta siasino man kadagiti taok ti makabasa kadagitoy a balikas mabalin a maitag-ay dagiti pusoda ket agrag-oda para iti amin a tao. Ita dagitoy dagiti balikas, ket mabalin a magustuanyo ken dagiti amin a tao.

KAPITULO 12

Makita ni Isaias ti templo iti ud-udina nga aldaw, ti panaguummong ti Israel, ken ti panangukom iti milenium a panangukom ken kappia—Maipababanto dagiti napalanguad ken nadanges iti Maikadua a Yaay—Idilig iti Isaias 2. Agarup 559–545 s.c.

Ti balikas a ^anakita ni ^bIsaias, ti lalaki nga anak ni Amoz, mapanggep iti Juda ken Jerusalem:

2 Ket mapasamakto kadagiti ud-udina nga aldaw, inton mapasdek ti ^abantay ti ^bbalay ti Apo iti tuktok dagiti ^cbantay, ken maitan-okto iti ngatuen dagiti turod, ket pagdudupodopan dagiti amin a pagilian.

3 Ket adunto a tao ti mapan ken agkuna, Umaykayo, ket sumang-attayo iti bantay ti Apo, iti balay ti Dios ni Jacob; ket isuronatayo kadagiti wagasna, ket ^amagnatayo iti dana-na; ta aggapu ti ^bpaglintegan iti Zion, ken aggapu iti Jerusalem ti balikas ti Apo.

4 Ket isunto ti ^amangukom kadagiti pagilian, ken unggtannanto ti adu a tao: pandayendanto

4b Jacob 4:5;
Jarom 1:11;
Alma 25:15–16;
Ether 12:19.

c 2 Ne. 5:10.

5a PNK Katulagan ni Abraham.

6a Mosiah 3:15.

7a 2 Ne. 2:13.

b PNK Agparsua, Panagparsua.

12 1a Inadaw ni Nephi dagiti kapitulo 2–14

ti Isaias kadagiti gambang a pinanid iti 2 Ne. 12–24; adda paggigidiatan dagiti balikas a nasken a makita.

b HEB *khazah*, kayatna a sawen “naparmata.” Kayatna a sawen nga inawat ni Isaias ti mensahena babaen ti parmata

a naggapu iti Apo.

2a Jl. 3:17.

PNK Zion.

b PNK Templo,

Balay ti Apo.

c DKK 49:25.

3a PNK Magna, Magna iti Dios.

b HEB pannursuro, wenna doktrina. PNK Ebanghelio.

4a 2 Ne. 21:2–9.

nga arado dagiti espadada, ken dagiti pikada iti kumpay—saan nga itag-ay ti pagilian ti espadana a maibusor iti pagilian, didanton ammo ti aggugubat.

5 O balay ti Jacob, umaykayo ket magnatayo iti silaw ti Apo; wen, umaykayo, ta “naiwaras-waraskayon, ti tunggal maysa iti bukodna a wagas ti kina-dangkes.

6 Ngarud, O Apo, binaybay-am dagiti taom, ti balay ti Jacob, ta “umadudanto manipud iti daya, ket imdengandanto dagiti manggagamud a kas kadagiti ^bFilisteo, ket “pennekenda ti bag-bagida kadagiti annak dagiti ganggannaet.

7 Napno met ti dagada iti pirak ken balitok, ket awan ti panna-kaibus ti gamengda; napno met ti dagada iti kabalio, ket awan ti pannakaibus ti karuaheda.

8 Napno met ti dagada iti “didiosen; agdaydayawda iti aramid dagiti imada, ti inaramid dagiti ramayda.

9 Ket “saan nga agtamed dagiti addaan, ken saan nga agpakumbaba dagiti nabileg a tao, ngarud, saan a mapakawan.

10 O dakayo a nadangkes, sumrekkayo iti kabatuan, ket

“aglemmengkayo iti katapukan, ta saplitennakayo ti butengyo iti Apo ken ti nagloriaan a kinatan-okna.

11 Ket mapasamakto a maipakumbabanton ti kinatangsit a langa ti tao ket magupedto ti kinadursok ti tao, ket tinta la-eng Apo ti maitan-ok iti dayta nga aldaw.

12 Ta dumtengton iti saan a mabayag ti “aldaw ti Apo ti Pangen iti amin a pagilian, wen, iti tunggal maysa; wen, kadagiti ^bnapalanguad ken natangsit, ken iti tunggal maysa a natangig, ket maipababanto.

13 Wen, ket dumtengto ti aldaw ti Apo iti amin a sedro ti Lebanon, ta nangato ken natangigda; ken ti amin a parwa ti Bashan;

14 Ken iti amin a nangato a bantay, ken iti amin a turod, ken iti amin a natangig a pagilian, ken iti tunggal tao;

15 Ken iti tunggal nangato a torre, ken iti tunggal nayalad a pader;

16 Ken iti amin a bapor iti “baybay, ken iti amin a bapor iti Tarsis, ken iti amin a napintas a ladawan.

17 Ken aggibuston ti kina-

5a 2 Ne. 28:14;
Mosiah 14:6;
Alma 5:37.

6a PIP nasupusopan,
naikkan kadagiti
pannursuro,
ganggannaet
a pammati.
Sal. 106:35.

^b PNK Filisteo.

^c HEB timpagen
iti ima, wenna

mangaramid iti
katulagan iti daytoy.

8a PNK Panagrukbab
kadagiti Didiosen.

9a PIP iti Dios,
nagdaydayaw ketdi
kadagiti didiosen.

10a Alma 12:14.

12a PNK Maikadua a
Yaay ni Jesucristo.

^b Mal. 4:1; 2 Ne. 23:11;
DkK 64:24.

16a Addaan iti maysa a
binatog ti bersion ti
Griego (Septuagint)
nga awan iti Hebreo,
ken addaan iti maysa
a binatog ti Hebreo
nga awan iti Griego;
ngem agpadpada
nga adda iti
2 Ne. 12:16.
Sal. 48:7;
Eze. 27:25.

tangsit ti tao, ken magupedton ti kinadursok dagiti tao; ket tinta laeng Apo ti maitan-ok iti “dayta nga aldaw.

18 Ket ibagananto ti pannakaibelleng dagiti didiosen.

19 Ket agkamangdanto kadagiti rukib dagiti bato, ken iti gukayab ti daga, ta saplito ito ida ti butengda iti Apo ken ti nagloriaan a kinatan-okna, inton bumangon a mamagari-genggen iti daga.

20 “Ipuruakto ti tao iti dayta nga aldaw ti didiosenna a pirak, ken ti didiosenna a balitok, nga inaramidna a pagdaydayawan, kadagiti marabutit ken kadagiti kurarapnit;

21 Mapanto kadagiti bakras dagiti bato, ken iti tuktok ti narusanger a bato, ta saplito ito ida ti butengda iti Apo ken ti nagloriaan a kinatan-okna, inton bumangon a mamagari-genggen iti daga.

22 Adaywan ti “tao, nga adda ti angesna iti abut ti agongna; ta adda kadi sungsubatanna?

KAPITULO 13

Madusanto ti Juda ken ti Jerusalem gapu iti kinasukirda—Agpakaasi ti Apo ken ukomenna dagiti taona—Mailunod ken maparparigat dagiti babbai nga annak ti Zion gapu iti kinailubonganda—Idilig iti Isaías 3. Agarup 559–545 s.c.

TA adtoy, ti Apo, ti Apo ti Pangen, a mangipanaw iti Jerusalem, ken iti Juda, dagiti pamedped ken dagiti pagbiag, ti amin a pagbiag a tinapay, ken ti amin a pamedped a danum—

2 Ti maingel a tao, ken ti tao ti gubat, ti ukom, ken ti propeta, ken ti naannad, ken ti nagkauna;

3 Ti kapitan ti limapul, ken ti madaydayaw a tao, ken ti mamagbaga, ken ti nasikap a salamangkero, ken ti nasalawitwit nga agbitla.

4 Ket ikkakto ida iti annak nga agbalin a prinsipeda, ket iturayanto ida dagiti ubbing.

5 Ket mairurumento dagiti tao, ti tunggal maysa iti sabali, ti tunggal maysa iti kaarrubana; ipagtangsitto ti ubing ti bagina a maibusor iti nagkauna, ken ti nalaad a maibusor iti madaydayaw.

6 No salakniban ti tao ti kab-satna iti balay ti amana, ket kunana: Adda lupotmo, sika ti agturaymi, ket dimo itulok a mapasamak ti “riribuk—

7 Isapatananto iti dayta nga aldaw, a kunana: Saanakto a “mangagas; ta awan iti balayko ti tinapay man wenno lupot; didak aramiden nga agturay dagiti taok.

8 Ta “nariribuk ti Jerusalem, ken ^bnatnagen ti Juda, agsipud ta maibusor iti Apo ti sasawen

17a PIP ti aldaw a
pannakaigloria
ti Apo.
20a HEB pagtalawen.
22a PIP Agpakaw
maibatay iti tao

a matay; bassit
ti bilegna a
maidilig iti Dios.
Moises 1:10.
13 6a Isa. 3:6.
7a HEB barabad

(ti sugat);
k.s., diak marisut
dagiti parikutyo.
8a Jer. 9:11.
b Un. 1:3.

ken dagiti aramidida, a mangrurod iti mata ti dayagna.

9 Pammaneknektu a maibusor kadakuada ti pannakaipakita ti langada, ket maipakdaarto ti basolda a kas iti “Sodoma, ket didanto mailemmeng. Asinto pay ti kararuada, ta dakes ti inggunggonada iti bagbagida!

10 Ipakaammoyo kadagiti nalinteg a “pagsayaatanda; ta maitedto kadakuada ti gungguna ti aramidida.

11 Asi pay dagiti nadangkes, ta maungawdanto; ta maitedto kadakuada ti gungguna ti aramidida!

12 Ken kadagiti taok, ubbing ti mangpamek kadakuada, ken iturayanto ida dagiti babbai. O tattaok, tinta “mangiwwardas kadakayo ti mamagbasol kadakayo ken mangdadael iti ayo ti danayo.

13 Agtakderto ti Apo nga “agpakaasi, ken agtakderto a mangukom kadagiti tao.

14 Sumrekto ti Apo iti pangukoman a yan dagiti nagkauna a taona ken dagiti “prinsipe; ta ^bnaibusyon ti bunga iti ^ckaubasan ken dagiti ^dsobra dagiti ^emarigrigat iti balbalayyo.

15 Ania ti kayatmo a sawen? Dinangranyo dagiti taok, gini-lingyo ti rupa dagiti marigrigat, kinuna ti Apo a Dios ti Pangen.

16 Kangrunaanna, kinuna ti Apo: Gapu ta natangsit dagiti babbai nga annak ti Zion, ken magnada a nasikkil ti tengngedda ken “makailap dagiti matada, agsarsarugaddeng a magna a mapan, ken mangaramidda iti pulseras dagiti sakada—

17 Ngarud pagkuradento ti Apo ti ulo dagiti babbai nga annak ti Zion, ken “duktalanto ti Apo dagiti nalimed a parteda.

18 Ikkatento ti Apo iti dayta nga aldaw ti arkos ti pulseras nga alahasda, ken dagiti “arkos ti uloda, ken ^bnagbukel a pilid a kas iti bulan;

19 Dagiti kuentas ken pulseras, ken dagiti “abungotda;

20 Dagiti kallugong, ken dagiti arkos kadagiti gurong, ken dagiti tapungor, ken dagiti lapida, ken dagiti aritos;

21 Dagiti singsing, ken al-alahas iti agong;

22 Dagiti “masukansukat a kawes, ken kagay, ken dagiti dalungdong, ken dagiti ipit a pagkulot;

9a Gen. 19:1, 4–7, 24–25.
PNK Pannakinaig iti Katatao.
10a Deut. 12:28.
12a Isa. 9:16.
13a HEB supanget.
Mk. 6:2; DkK 45:3–5.
14a HEB agturay, wenno dadaulo.
^b HEB narunot, wenno napuoran.
^c Isa. 5:7.

^d PIP napukaw a napagket.
^e 2 Ne. 28:12–13.
16a PIP magna iti ababbaba, naalisto nga addang a langana ti naaringan.
17a HEB ipalgak; pagsasao a kayatna a sawen “ibabain ida.”
18a Mabalín nga iket ti buok. Saan a

masansan nga umannugot dagiti agrebbeng iti wagas a panangarkos ti babai iti bagina a nailista kadagiti bersikulo 18–23.
^b PIP arkos a sinambulan.
19a HEB belo.
22a HEB nasileng a pagan-anay.

23 Dagiti “sarming, ken napi-
no a lana, ken dagiti atiddog a
belo iti uloda, ken dagiti belo.

24 Ket mapasamakto, imbes a
nasam-it a sayamusom agadi-
wara a buyok; ken imbes a na-
pintas a bariques, “nakersang a
tali; ken imbes a naurnos a bu-
ok, kalbo; ken imbes a ^broba,
rutayrutay; imbes a napintas
“pakaibabainan.

25 Idasayto ti espada ken dagiti
maingel iti gubat dagiti taom.

26 Agladingitto ken agpanes
dagiti ruanganna; ken raga-
ngirangto, ken mapalanasto iti
daga.

KAPITULO 14

*Masubbot ken maugasanto ti Zion
ken dagiti babbai nga annakna iti
aldaw a sangaribu—Idilig iti Isa-
ias 4. Agarup 559–545 s.c.*

KET iti dayta nga aldaw, pitonto
a babbai ti mangtagikua iti may-
sa a lalaki, a kunada: Kanenmi
ti tinapaymi, ken aruatenmi ti
kawesmi; laeng ta maawagan-
kami koma iti naganmo tapno
maikkat ti “pannakaibabainmi.

2 Napintasto ken nailangitan
iti dayta nga aldaw ti “sanga ti
Apo; awanto ti pagkuranganna
ken makaay-ayo ti bunga ti daga
kadakuada a naglibas iti Israel.

3 Ket mapasamakto, maawa-
ganto a nailangitan dagiti na-
bati iti Zion ken nagtalinaed
iti Jerusalem, tunggal maysa a
naisurat kadagiti nabiag iti
Jerusalem—

4 “Inton ^bmaugasan aminen ti
Apo ti rugit dagiti babai nga
annak ti Zion, ken maikkaten ti
naimansa a dara ti Jerusalem
kadakuada babaen ti espiritu
ti panangukom ken babaen ti
espiritu ti “pannakapuor.

5 Ket mamataudto ti Apo iti
tunggal pagnaedan iti bantay ti
Zion, ken kadagiti ummongna,
iti “ulep ken asuk iti aldaw ken
ti lawag ti gumilgil-ayab nga
apuy iti rabii; ta salakan ti amin
a gloria ti Zion.

6 Ket addanto tabernakulo a
“salinong iti aldaw a kapudotna,
ken lugar a pagkamangan, ken
saripda iti bagyo ken iti tudo.

KAPITULO 15

*Agbalinto a ragangirang ti kauba-
san (Israel) ti Apo, ket maiwaras-
warasto dagiti taona—Nakaay-ay-
ayto ti pasamaken dagiti kimmalilis
ken naiwaraswaras—Mangitag-ay-
to ti Apo iti wagayway ket ummo-
ngenna ti Israel—Idilig iti Isaias
5. Agarup 559–545 s.c.*

KET kalpasanna kantaekto kada-

23a MB narasay a
pagan-anay.

24a HEB rutrot.

b MB roba.

c MB panagmarka
(marka ti
kinaadipen).

14 1a PIP ti pakababala-

wan ti di pana-
ngasawa wenno
kaawan ti anak.

2a Isa. 60:21;

2 Ne. 3:5;

Jacob 2:25.

4a PIP Idi dinalusan
ti Apo ti daga.

b PNK Bugguan,
Nabugguan,
Pannakabuggo.

c Mal. 3:2–3; 4:1.

5a Ex. 13:21.

6a Isa. 25:4;

DkK 115:6.

giti ipatpategko ti “kanta ti ay-ayatek, a mangsagid iti kaubasanna. Adda kaubasan ti ipatpategko iti nadam-eg a turod.

2 Ket inaladanna, ken inikkatna dagiti bato, ken minulaanna iti napili a “lanut, ken nangbangon iti torre iti tengngana, kasta met a nangaramid idiaiy iti pagpespes; ket inkagumaanna a makapatanor iti ubas, ket nakapatanor iti atap nga ubas.

3 Ket ita, O agindeg iti Jerusalem, ken tattao ni Juda, kednganyo, ikararagankayo, idiligidak iti kaubasak.

4 Ania koma ti naipamaysa a naaramid iti kaubasak a diak naaramid? Gapuna, idi ikagumaanak ti mangpatanor iti ubas, atap nga ubas ti timmanor.

5 Ket ita mapankayo; ibagakto kadakayo ti aramidek iti kaubasak—“ikkatekto idiaiy dagiti tubeng, ket maibus; ken rebbaekto ti paderna, ket marebbanto;

6 Ket baybay-akto a madadadel; saanto a mapukisan wenno marukit; ngem pagtubuanto ti “kalkalunay ken siitan a mula; bilinekto met dagiti ulep a di ^bagtudo idiaiy.

7 Ta ti balay ti Israel ti “kaubasan ti Apo ti Pangen, ket makaya-ayo a mulana dagiti tao ni

Juda; ket tun-oyenna ti ^bpanangukom, ket adtoy, panangirurumen; ta kinalinteg, ngem adtoy, leddaang.

8 Ay-ay pay dagiti agtitipon iti tunggal “balay, agingga nga awanen ti pagyanan, ta maikabildanto nga ^bagmaymaysa iti tengnga ti daga!

9 Kadagiti lapayagko, kinuna ti Apo ti Pangen, iti kinapudnona adunto a balbalay ti mabaybay-an, ken awanto ti agindeg kadagiti dadakkel ken babassit a ciudad.

10 Wen, “sangagalonto laeng ti maala iti uppat nga ektaria a kaubasan, ket sangasalupto laeng ti maapit iti sangapulog a salup nga imula.

11 Ay-ay pay dagiti bumbangon a nasapa iti bigat, ta “agii-numdanto iti makabartek, nga agtultuloy agingga iti rabii, ket parungsotento ida ti ^barak!

12 Ket adda kadagiti piestada ti arpa, ken ti biolin, ti pandere-ta, ken pluta, ken arak; ngem “binaybay-anda ti aramid ti Apo, wenno imutektekanda man la koma ti tignay dagiti imana.

13 Ngarud, naibalud dagiti ta-ok, gapu ta awan ti “pannaka-ammoda; ken nabisinin dagiti

15 1a PIP Nangputar
ti propeta iti kanta
wenno naindaniwan
a pangngarig
ti bangkag, a
mangipakita iti
kaasi ti Dios ken ti
di panangikaskaso
ti Israel.
2a Jer. 2:21.

5a Sal. 80:12.
6a Isa. 7:23; 32:13.
b Jer. 3:3.
7a PNK Bangkag ti Apo.
b MB linteg.
8a Mk. 2:1–2.
b PIP mabati nga
agmaymaysa.
Kamkamen dagiti
nasaliwanwan nga

agtagikua iti daga
ti babassit a talon
dagiti nakurapay.
10a Eze. 45:10–11.
11a Prov. 23:30–32.
b PNK Nainsiriban
a Balikas.
12a Sal. 28:5.
13a Os. 4:6.
PNK Pannakaammo.

madaydayaw a taoda, ket namagmagan ti ummongda gapu iti waw.

14 Ngarud, limmawa ti impierno, ket saan a marukod ti ngangana; ket ti gloriada, ken ti ummongda, ken ti ngayedda, ken isu nga agragrag-o, maigarangugong ditoy.

15 Ket maipababa ti tao nga addaan, agpakumbabanto dagiti maingel, ken agpakumbabanto ti mata dagiti natangig.

16 Ngem maipukkawto iti "pangukoman ti Apo ti Pangen, ket maitan-okto ti Dios a nasantuan iti kinalinteg.

17 Kalpasanna mangan dagiti karnero iti wagasda, ken dagiti lugar a di kaykayat dagiti nalukmeg ti panganan dagiti gangannaet.

18 Ay-ay pay dagiti mayasiddeg iti pagbasolan a kawar ti "kinaparammag, ken basol a ^bkasla tali ti karison;

19 Kinunana: Bay-am a "parasanna, idarasna ti trabahona, tapno ^bmakitatayo; ken bayam ti balakad ti Nasantuan ti Israel nga umasiddeg ken dumteng, tapno maammuantayo.

20 Ay-ay pay dagiti "agkuna a nasayaat ti dakes, ken dakes ti nasayaat, a mangikabil iti ^bsip-

nget iti lawag, ken ti lawag iti sipnget, a mangikabil iti napait iti nasam-it, ken nasam-it iti napait!

21 Ay-ay pay dagiti "masirib iti matada ken nasaririt iti imatangda!

22 Ay-ay pay dagiti maingel nga uminum iti arak, ken napigsa a lallaki a sumango iti makabartek;

23 A mangikalintegana a magunggonaan dagiti nadangkes, ken "mangyadayo kenkuana ti kinalinteg dagiti nalinteg.

24 Ngarud, idinto a lamlamuten ti "apuy ti ^bgarami, ken ibibusen ti gil-ayab ti "taep, malungsot ti ramutda, mapukaw dagiti sabongda a kas iti tapok; agsipud ta dida impateg ti paglintegana ti Apo ti Pangen, "ken inumsida ti balikas ti Nasantuan ti Israel.

25 Ngarud, "nagpungtot ti Apo kadagiti taona, ket intagayna ti imana a maibusor kada kuada, ket sinaplitna ida; ket nagkintayeg dagiti turod, ket nagirsagirsay dagiti bangkayda kadagiti kalsada. Ta saan a maibabawi ti pungtotna, ngem nakatag-ay latta ti imana.

26 Ket mangipatakderito iti "wagayway kadagiti adayo a

16a PNK Jesucristo—
Ukom.

18a PNK Awan Kaes-
eskanna, Parammag.
^b PIP Nairakedda
iti basolda a kas
kadagiti ayup
iti imetda.

19a Jer. 17:15.
^b PIP Didanto mamati
iti Mesias agingga
a makitada.

20a Moro. 7:14, 18;
DkK 64:16; 121:16.

^b 1 Jn. 1:6.

21a Prov. 3:5-7;
2 Ne. 28:15.

23a PIP maipaidam
kenkuana ti
kalinteganna.

24a Abd. 1:18;
Mal. 4:1-2;
2 Ne. 20:17.

^b Jl. 2:5;

1 Ne. 22:15, 23;

2 Ne. 26:4, 6;

DkK 64:23-24;
133:64.

^c Luc. 3:17;
Mosiah 7:29-31.

^d 2 Sam. 12:7-9.

25a DkK 63:32;
Moises 6:27.

26a PNK Wagayway.

pagilian, ket ^bsultipannanto ida agingga iti ngudo ti daga; ket adtoy, agdardarasdanto nga ^cumay; awanto kadakuada ti mabannog ken maitikleb.

27 Awanto ti agdungsa wenno maturog; uray no lumukay la koma ti barikes dagiti lomod, wenno mapugsat ti kurdon dagiti sapatosda.

28 Dagiti akimpana kadagiti natirad, ket mabennatto ti amin a baida, ket rumsikto ti kasko dagiti kabalioda, ken kaslanto alipugpog dagiti pilidda, agungordanto a kasla leon.

29 Agungordanto a kasla dagiti ^aurbon ti leon; wen, agungordanto, ket didanto palusposan dagiti masibada, ket natalgeddanto a mangipanaw, ket awanto ti maisalakan.

30 Ket agungordanto iti dayta nga aldaw a maibusor kada-kuada a kas iti ungor ti baybay; ket no kumitada iti daga, adtoy, sipnget ken liday, ket mapukawto ti lawag iti langit.

KAPITULO 16

Makita ni Isaias ti Apo—Mapakawan dagiti basol ni Isaias—Matudingan a mamadto—Ipadtona ti panangsupring dagiti Hudio kadagiti pannursuro ni Cristo—Agsu-

linto ti natda—Idilig iti Isaias 6. Agarup 559–545 s.c.

ITI ^atawen nga ipapatay ni ari Uzias, nakitak met ti Apo nga agtugtugaw iti trono, nangato ken natan-ok, ket sinaknapan ti ^bkagayna ti templo.

2 Sitatakder iti ngatuenna dagiti ^aserafin; addaan ti tunggal maysa iti innem a payak; dua ti nangabbong iti rupana, ken dua ti nangabbong kadagiti sakana, ken dua ti pagtayabna.

3 Ket impukkaw ti maysa iti sabali, ket kinunana: Nasantuan, nasantuan, nasantuan, ti Apo ti Pangen; napno ti balay iti dayagna.

4 Ket nagunggon dagiti ^aadigi ti ridaw iti timekna a nangipukkaw, ket napno ti balay iti asuk.

5 Kalpasanna kinunak: Ayayak pay! ta ^anadadaelakon; agsipud ta taoak nga addaan iti narugit a bibig; ket makipagnadedak kadagiti tao nga addaan iti narugit a bibig; ta nakitak ti Ari kadagiti matak, ti Apo ti Pangen.

6 Ket timmayab kaniak ti maysa kadagiti serafin, a nangitugot iti ^abeggang, a sinipitna nga innala manipud iti altar;

7 Ket insunelna iti ngiwatko,

26b MB paswit; k.s.,
tanda ti
panaguummong.
Isa. 7:18;
2 Ne. 29:2.
c PNK Israel—Ti
pannakaummong
ti Israel.
29a 3 Ne. 21:12–13.

16 1a PIP agarup
750 s.c.
b PIP ti tupi ti
pagan-anayna,
wenno ti palda.
2a PNK Kerubin.
4a HEB pamuon ti
ruangan a
nadayyeg.

5a HEB naisina; k.s.,
rinimbawan ti
pannakaammona
a mismo kadagiti
basolna ken
dagiti taona.
6a PIP simbolo ti
pannakaugas.

ket kinunana: Adtoy, dumket daytoy kadagiti bibigmo; ket mapunas ti “kinamanagbasolmo, ket maugasan ti basolmo.

8 Nangngegko met ti timek ti Apo, a kinunana: Asino ti ibaonko, ken asino ti mangibagi kadaytoy? Kalpasanna kinunak: Adtoyak; ibaonnak.

9 Ket kinunana: Mapanka ket ibagam kadagitoy a tao—Dumngengkayo ala wen, ngem dida maawatan; ken makitayo ala wen, ngem dida mailasin.

10 Palukmegem ti puso dagitoy a tao, ken pabengbengem dagiti lapayagda, ken rikpam dagiti matada, ket “dumngegda iti lapayagda, ken umawatda iti pusoda, ket mapasurotda ken maagasanda.

11 Kalpasanna kinunak: Apo, kasano ti kabayagna? Ket kinunana: Agingga a madadael dagiti ciudad ket awanen ti agbiag, ken awanen ti tao kadagiti balbalay, ket makunan a naliday ti daga;

12 Ket “inyadayo ti Apo dagiti tao, ta addanto nasaknap a panagallaalla iti daga.

13 Ngem addanto pay laeng apagkapullo, ket agsublidanto, ket malamutdanto, a kas iti lugo, ken kas iti lugo a mabati ti anagda no agregreg dagiti bulongda; isu a ti nasantuan a bin-i ti “anagnanto.

KAPITULO 17

Ilungalong da Efraim ken Siria ti gubat a maibusor iti Juda—Maipasngay ni Cristo iti birhen—Idilig iti Isaias 7. Agarup 559–545 s.c.

KET napasamak kadagidi aldaw ni Ahaz a lalaki nga anak ni Jotam, ti lalaki nga anak ni Uzias, nga ari ti Juda, a ni Rezin, nga ari ti Siria, ken ni Peka a lalaki nga anak ni Remalias, nga ari ti Israel, napan iti Jerusalem a manggubat itoy, ngem saan a nagballigi.

2 Ket naibaga iti balay ni David, a nasao: Kakumplot ti Siria ni “Efraim. Ket natignay ti pusa, ken ti puso dagiti taona, a kas iti pananggunggon ti angin kadagiti kayo iti kabakiran.

3 Kalpasanna kinuna ti Apo ken ni Isaias: Inka sabtenen ni Ahaz, sika ken ni “Sear Jasub a lalaki nga anakmo, iti ngudo ti kanal a pagayusan ti danum iti dakkal a kalsada a pagtartrabahuan dagiti agar-aramid iti lupot;

4 Ket ibagam kenkuana: Aganadka, ken agulimekka; dika “agbuteng, wenno dika agamak iti dua nga ipus dagitoy a sugso, iti nakaam-amak a pungtot ni Rezin iti Siria, ken iti lalaki nga anak ni Remalias.

5 Gapu ta da Siria, Efraim, ken ti lalaki nga anak ni Remalias,

7a PNK Pannakaugas ti Basbasol.

10a Mat. 13:14–15.

12a 2 Ari 17:18, 20.

13a PIP Kas iti kayo, nupay maiwara dagiti bulongna, agtalinaed ti biag

ken ti kabaellannga agpatanor iti bukel.

17 2a PIP Naawagan ti intero nga akin-amanan nga Israel, iti nagan nga Efraim, ti dadaulo ti tribu

iti amianan.

3a HEB agsublinto dagiti nabati.

4a PIP Dika agdanag kadagiti rumaut; bassiten ti nabati nga apuy dagitoy dua nga ari.

immawatda iti pammagbaga a maibusor kenka, a nagkuna:

6 Intayo rauten ti Juda ket parigatentayo, ket “mangaramidta-yo iti lugar nga agpaay kadatayo, ken mangipatugawtayo iti ari, wen, ti lalaki nga anak ni Tabeel.

7 Isu a kinuna ti Apo a Dios: Saan a makapagtakder, wenno mapasamak man la koma.

8 Ta ti Damasco ti ulo ti Siria, ket ti Rezin ti ulo ti Damasco; ket iti uneg ti innem-a-puloket-lima a tawen mawarawaranto ti Efraim tapno saan nga agbalin a pagilian.

9 Ket ti Samaria ti ulo ti Efraim, ket ti lalaki nga anak ni Remalias ti ulo ti Samaria. Sigurado a dikayonto mabukel no “dikayo mamati.

10 Kangrunaanna, nakisao manen ti Apo ken ni Ahaz, a kinunana:

11 Dawatem ti “tanda ti Apo a Diosmo; dawatem uray ti kangungan, wenno ti kangatuan.

12 Ngem kinuna ni Ahaz: Saa-nak a dumawat, wenno “suliso-gen man la koma ti Apo.

13 Ket kinunana: Dumngegka ita, O balay ni David; bassit kadi a banag iti biangmo ti mangbannog kadagiti tao, ngem bannogem kadi met ti Diosko?

14 Ngarud, ikkannakanto a mismo ti Apo iti tanda—Adtoy,

aginawto ti “birhen, ket agpasngayto iti lalaki, ket panaganannanto iti ^bImmanuel.

15 Manganto iti mantekilia ken tagapulot ti uyokan, tapno ammonanto ti agkedked iti dakes ket pilienna ti naimbag.

16 Ta sakbay a makasursuro ti “ubing nga agkedked iti dakes ket pilienna ti naimbag, bay-bay-anto dagiti ^barina ti daga a kaguram.

17 “Yegto ti Apo kenka, ken kadagiti taom, ken iti balay ti amam, dagiti aldaw a saan a dimteng manipud iti aldaw nga ipapanaw ni ^bEfraim iti Juda, ti ari ti Asiria.

18 Ket mapasamakto iti dayta nga aldaw a “sultipanto ti Apo dagiti ngilaw nga adda iti kaadaywan a paset ti Egipto, ken dagiti uyokan nga adda iti Asiria.

19 Ket umaydanto, ken agyandanto amin iti ragangirang a tanap, ken kadagiti abut dagiti bato, ken kadagiti amin a sitan a mula, ken kadagiti amin a kakaywan.

20 Ket “kiskisanto ti Apo iti labahas iti dayta met la nga aldaw ti matangdanan, babaen dagiti adda iti karayan, babaen ti ^bari ti Asiria, ti ulo, ken ti barbon ti saka; ken kasta met nga ikisapnanto dagiti barbas.

21 Ket mapasamakto iti dayta

6a HEB bingayentayo.

9a 2 Cro. 20:20.

11a PNK Tanda.

12a PIP tingitingen, padasen, wenno penken.

14a PNK Birhen.

b HEB Dios ti adda

kadatayo.

PNK Immanuel.

16a 2 Ne. 18:4.

b 2 Ari 15:30; 16:9.

17a 2 Cro. 28:19–21.

b 1 Ari 12:16–19.

18a MB paswit; k.s., tanda, ayab.

Isa. 5:26.

20a PIP Paksiatento

dagiti rumaut a

ganggannaet dagiti agindeg iti daga.

b 2 Ari 16:5–9.

nga aldaw, a “taraknen ti tao ti urbon a baka ken dua a karnero;

22 Ket mapasamakto, iti kaa-du ti gatas nga itedda mangan-to iti mantikilia; ta mantikilia ken tagapulot ti uyokan ti kenen ti tunggal maysa a mabati iti dayta a daga.

23 Ket mapasamakto iti dayta nga aldaw, itinto tunggal lugar, a yan ti rinibu a kapuon ti ubas nga agpateg iti rinibu a “bagi ti pirak, pagtubuantu ti kalkalunay ken siitan a mula.

24 Mapanto sadiay dagiti tao nga addaan iti pana ken bai, ta pagtubuantu ti kalkalunay ken siitan a mula ti amin a daga.

25 Ket amin a turod a masukayto iti piko, saanto a pagdangagan nga agtubo ditoy ti kalkalunay ken siitan a mula; ngem pagikkanto iti baka, ken baddebaddeken dagiti “babba-bassit a taraken nga ayup.

KAPITULO 18

Agbalinto ni Cristo a kasla bato a pakaitibkolan ken kabatuan a pagbasolan—Sapulem ti Apo, saan a ti agpaspasuit a salamangkero—Kumamangka iti paglintegan ken iti pammaneknek a para iti panna-kaiwanwan—Idilig iti Isaias 8. Agarup 559–545 s.c.

KANGRUNAANNA, naibaga ka-

niak ti balikas ti Apo: Mangalaka iti dakkel a pagsuratan, ket isuratmo itoy babaen ti pluma ti tao, maipanggep ken ni “Mahersalal-has-baz.

2 Ket nangalaak iti napudno a “saksi nga agsurat, ni Uria a saserdote, ken ni Zacarias a lalaki nga anak ni Jeberechiah.

3 Ket napanak iti “babai nga agipadpadles; ket naginaw ken nagpasngay iti anak a lalaki. Kalpasanna kinuna ti Apo kaniak: Panaganam iti Maher-salal-has-baz.

4 Ta adtoy, “awan pannakaammo ti ^bubing ti agsangit, ti amak ken ti inak, sakbay a naipanaw iti imatang ti ari ti Asiria ti kinabaknang ti Damasco ken ti ‘nasamsam iti Samaria.

5 Ket nakisao manen ti Apo kaniak, a kinunana:

6 Ta ngamin lapdan dagitoy a tao ti danum ti “Siloe nga agayus a naannayas, ket indir-ida ni ^bRezin ken ti lalaki nga anak ni Remalias;

7 Ita ngarud, adtoy, yeg ti Apo “kadakuada ti danum ti karaan, napigsa ken adu, uray pay ti ari ti Asiria ken amin a dayagna; ket aglippiasto amin kadagiti pagayusanna, ken iti ngarabna.

8 Ket “lumasatto iti Juda; aglippiasto nga agayus, dumanonto pay agingga iti tengnged; ket

21a PIP Bassitto la ti agbati kadagiti makalasat.

23a MB tinuken ti pirak.

25a HEB karnero, wenno kalding.

18 1a PIP maliklikan ti

pannakadadael.

2a PNK Saksi.

3a PIP ti kapisina.

4a 2 Ne. 17:16.

b Isa. 8:4.

c 2 Ari 15:29.

6a Gen. 49:10;

PJS, Gen. 50:24.

b Isa. 7:1.

7a PIP umuna pay iti akin-amianan nga Israel.

8a PIP rautento met ti Asiria ti Juda.

sakupento ti masakaban dagiti payakna ti dagam, O ^bImmanuel.

9 “Agkaykaysakayo, O tat-tao, ket mawarawarakayonto; ket imdenganyo amin dagiti adayo a pagilian; agtitipkelkayo, ket masayyasayyakayonto a saggaysa; agtitipkelkayo, ket masayyasayyakayonto a saggaysa.

10 Dumngegkayo iti pammagbaga, ket awanto ti mamaayna; sawem ti balikas, ket saanto nga agtalamudok; “ta adda kadakami ti Dios.

11 Ta kasta ti panangibaga ti Apo kaniak iti napigsa nga ima, ket binilinnak a saan a sumurot iti aramid dagitoy a tao, a kinunana:

12 Dimo sawen, Ti “pannaki-kanunong, iti amin a sawen dagitoy a tao, Ti pannakikanunong; iti man panagbuteng iti pagbutnganda, wenno panagalinggaget.

13 Pasantuem ti Apo ti Pangen, ket isu koma ti “pagbutngam, ken isu koma ti pagamkam.

14 Ket isu koma ti “santuario; ngem ^bbato a pakaitibkulan, ken kabatuan a pagbasolan dagiti

balay ti Israel, a makabartek ken allilaw kadagiti agindeg iti Jerusalem.

15 Ket adunto kadakuada ti “maitibkol ken maidugmam, ken mablo, ken maallilaw, ken maala.

16 Urnongem dagiti pammanknek, ikkam ti tanda ti “paglintegan dagiti disipulok.

17 Ket urayekto ti Apo, a “nangilinged iti rupana kadagiti balay ni Jacob, ket sapulekto.

18 Adtoy, siak ken dagiti ubbing nga inted kaniak ti Apo ti agpaay a “tanda ken pagsidsiddaawan iti Israel manipud iti Apo ti Pangen, nga agnaed iti Bantay Zion.

19 Ket inton kunada kenka: Sapulem kadakuada ti addaan iti “am-ammo nga espiritu, ken kadagiti ^bsalamangkero nga agpasuit ken agtanabutob — “saan kadi a dawaten ti tao iti Diosda a dumngeg dagiti sibi-biag ^akadagiti natay?

20 Iti paglintegan ken iti pammaneknek; ket no “saanda nga agsao a maibatay itoy a balikas, gapu ta awan kadakuada ti lawag.

8b PNK Immanuel.

9a PIP agraragupkayo a sangsangkamaysa.

10a PIP maisalakanto ti Juda (daga ni Immanuel).
Sal. 46:7.

12a PIP nasken a saan nga agkammatalek ti Juda iti nalimed a balabala dagiti dadduma.

13a PIP agrukbab ken agpakumbaba iti sango ti Dios.

14a Eze. 11:15–21.

b 1 Ped. 2:4–8;
Jacob 4:14–15.

15a Mat. 21:42–44.

16a HEB pannursuro, wenno doktrina.
PNK Ebanghelio.

17a Isa. 54:8.

18a PIP Kastoy ti masagsaganad a kayulogan dagiti nagan ni Isaia ken dagiti annakna a lallaki: “Mangisalan kan ni Jehova”;

“Dinagdagna dagiti maan-anupan”; ken “Agsublinto ti natda.”

2 Ne. 17:3; 18:3.
19a Lev. 20:6.

b PIP mangkukulam, manggagamud.

c 1 Sam. 28:6–20.

d MB maigapu ken ni.
20a PIP ti espiritista a pamuspuhan (kasta met kadagiti bersikulo 21–22).

21 Ket “aglasatdanto iti narkaro a pannakaparparigat ken bisin; ket mapasamakto nga in-ton mabisinandan, ay-ayendan-to ti bagbagida, ket ilunodda ti ari ken ti Diosda, ket tumangad-danto.

22 Ket kumitadanto iti daga ket maimatanganda ti riribuk, ken sipnget, kinadagem ti panagladingit, ket mayabogdan-to iti kasipngetan.

KAPITULO 19

Agsao ni Isaias iti nanaigan iti Mesias—Makakita dagiti tao iti kasipngetan iti naindaklan a bagnos—Mayanak kadayo ti maladaga—Isunto ti Prinsipe ti Kappia ken agturayto iti trono ni David—Idilig iti Isaias 9. Agarup 559–545 s.c.

NUPAY kasta, saanto a kas iti kinapungtotna ti lidem, apagapaman idi damo a pinagsagabana ti “daga a Zabulon, ken ti daga a Neftali, ken kalpasanna ad-adda a nagsagaba iti nakana iti dana nga agturong iti Nalabaga a Baybay iti labes ti Jordan iti Galilea dagiti pagilian.

2 Nakakita dagiti tao a nagna iti “kasipngetan iti bagnos; isuda a nagnaed iti daga ti anniniwan ni patay, kadakuada agri-mat ti lawag.

3 Napaadum ti pagilian, ken “nanayonam ti rag-o—nagrag-oda iti imatangmo babaen ti rag-o iti panagani, kas iti panagrag-sak dagiti tao iti panangbingayda iti nasamsam.

4 Gapu ta dinadaelmo ti puon ti dagensenna, ken ti sadag ti imetna, ti panaplit dagiti mangidadanes kenkuana.

5 Ta adda parnuayen a riribuk ti tunggal dangadang dagiti mannakigubat, ket natina dagiti pagan-anay iti dara; ngem daytoyto ti manguram ken mangrubrob iti apuy.

6 Ta mayanak kadayo ti “maladaga, maited kadayo ti anak a lalaki; ket maipabaklayto kenkuana ti ^bpanangituray; ket maawaganto iti Nakaskasdaaw, Mamagbaga, Ti “Naindaklan a Dios, Ti ^aAgnanayon nga Ama, Ti Prinsipe ti ^cKappia.

7 “Awan patinggana ti ilalawa ti ^bgobierno ken ti kappia, iti trono ni David, ken aggapu iti pagarianna ti bilin, ken mangipasdek ditoy iti panangukom ken linteg, nga agnanayon. Tinto regta ti Apo ti Pangen ti mangipatungpal itoy.

8 Inted ti Apo ti balikasna ken ni Jacob ket nagsaknap ti lawagna iti “Israel.

9 Ket maammuan to ti amin a tao, uray pay ni Efraim ken da-

21a PIP maadipento ti Israel gapu ta dida dimngeg.

19 1a Mat. 4:12–16.

2a Ti “kalideman” ken “kasipngetan” ti ikakalilis ken pannakabalud; ni

Cristo ti “bagnos.”

3a Isa. 9:3.

6a Isa. 7:14; Luc. 2:11.

b Mat. 28:18.

c Tit. 2:13–14.

d Alma 11:38–39, 44.

e Jn. 14:27.

7a PNK Gobierno.

b Dan. 2:44.

8a PIP Ballaag ti sumaganad a naimpadtuan a mensahe (bersikulo 8–21) kadagiti tribu iti amianan, a maawagan iti Israel.

giti agindeg iti Samaria, a mangibaga a sipapannakkel ken naimpusuan:

10 Margaay dagiti ladrilio, ngem bangonenminto iti nasukog a batbato; napukan dagiti sikamoro, ngem sukatanminto iti sedro.

11 Ngarud mangbukel ti Apo iti kabusor ni “Rezin a mangbusor kenkuana, ken makitunos kadagiti kabusorna;

12 Dagiti Sirio iti sango ken dagiti Palestino iti likud; ket “alun-onenda ti Israel. Ta gapu itoy saan a maikkat ti ^bpungtotna, ngem iwaradiwadna pay ti imana.

13 Ngem saan nga “agsubli dagiti tao iti nangdangran kadakuada, wenno uray koma no sinapulda ti Apo ti Pangen.

14 Ngarud isinanto ti Apo ti ulo ken ipus manipud iti Israel, sanga ken ruot iti maysa nga aldaw.

15 Dagiti nagkauna, isu ti ulo; ket ti propeta a mangisuro iti kinaulbod, isu ti ipus.

16 Ta dagiti dadaulo dagitoy a tao ti mamagbiddut kadakuada; ket madadael dagiti mangidaulo kadakuada.

17 Ngarud saan a maragsakan ti Apo kadagiti agtutuboda, wenno “maasian man la koma kadagiti awanan iti ama ken balo; ta managinsisingpetda amin ken managaramid iti dakes, ken agsao ti tunggal ngiwat iti ^bmi-

namauyong. Saan nga agmawmaw ti pungtotna gapu amin kadagitoy, ngem iwaradiwadna pay ti “imana.

18 Ta manguram ti kinadangkes a kas iti apuy; ibusenna dagiti kalkalunay ken dagiti siit, ket sumged iti kapuskolan ti kabakiran, ket agpangatoda a kas iti asuk.

19 Agsipnget iti daga babaen ti pungtot ti Apo ti Pangen, ket agbalin dagiti tao a kasla aron ti apuy; “awanto ti tao a makaisalakan iti kabsatna.

20 Ket siggawatenna iti kanawan nga imana ket mabisinan; ket ti kanigidna ti “pagisubona ket saandanto a mapnek; sidaento ti tunggal tao ti lasag ti takia—

21 “Manases, ^bEfraim; ken Efraim, Manases; agkaykaysadanto a mangbusor iti “Juda. Ta saan nga agmawmaw ti pungtotna gapu amin kadagitoy, ngem iwaradiwadna pay ti imana.

KAPITULO 20

Kas iti pannakadadael ti Asiria ti pannakadadaelto dagiti nadangkes iti Maikadua a Yaay—Bassitto laeng ti tao a mabati kalpasan ti yaay manen ti Apo—Agsublinto dagiti natda ni Jacob iti dayta nga aldaw—Idilig iti Isaias 10. Agarup 559–545 s.c.

AY-AYTO pay dagiti mangipau-

11a 2 Ari 16:5–9.

12a 2 Ari 17:6, 18.

^b Isa. 5:25; 10:4.

13a Amos 4:6–12.

17a PNK Kaasi,

Manangngaasi.

^b 2 Ne. 9:28–29.

^c Jacob 5:47; 6:4.

19a Mk. 7:2–6.

20a Deut. 28:53–57.

21a PNK Manases.

^b PNK Efraim.

^c PNK Juda.

log kadagiti saan a nalinteg a paulog, ken mangisurat iti pag-nagladladingit nga insuroda;

2 A mangyadayo kadagiti makasapul manipud iti "pan-nakaukom, ken mangilaksid iti kalintegan dagiti nakurapay a tattaok, tapno agbalin dagiti ^bbalo a baludda, ken tapno matakawanda dagiti awanan iti ama!

3 Ket anianto ti aramidenyo iti aldaw nga "isasarungkar, ken iti kinaliday nga aggapunto iti adayo? asinonto ti dawatanyo iti tulong? ken sadinonto ti pangibatianyoyo iti bilegyo?

4 No awanak agbalindanto a balud, ken mapapataydanto. Ta saan nga agmawmaw ti pungtotna gapu amin kadagitoy, ngem iwaradiwadna pay ti imana.

5 O Asirio, ti pannakabalin ti pungtotko, ken ti panaplit iti imada ti nainkalintegan nga "igugurada.

6 Ibaonkonto a "mangbusor iti managinsisingpet a pagilian, ket ikkakto iti pammalubos a mangala iti sinamsam dagiti kapungtotko a tattao, ken agsamsam, ken iludekludeknanto ida a kas iti pitak kadagiti kalsada.

7 Nupay kasta dinanto igagara, wenno marikna man la koma; ngem iti pusona dadaelen ken isinana ti saan la a manmano a pagilian.

8 Ta kinunana: Saan kadi nga aggapada nga ari dagiti prinsipek?

9 Saan kadi a Carkemis ni Calne? Saan kadi nga Arpad ni Hamath? Saan kadi a Damasco ti Samaria?

10 Kas iti panangbangon ti "imak kadagiti pagarian dagiti didiosen, ket rinimbawanda dagiti kinitikitan a didiosen iti Jerusalem ken iti Samaria;

11 Saanko kadi, kas iti inaramidko iti Samaria ken kadagiti didiosenna, a maaramid iti Jerusalem ken kadagiti didiosenna?

12 Gapuna mapasamakto nga inton maiwakasen ti Apo ti aramidna iti Bantay Zion ken iti Jerusalem, dusaekto ti bunga ti "manangituray nga ari ti ^bAsiria, ken ti bileg ti kinapalangguadna.

13 Ta "kinunana: Babaen ti pigsa ti imak ken ti siribko naaramidko dagitoy a banag; ta naan-nadak; ken nayalisko ti beddeng dagiti tao, ken naagawko dagiti sanikuada, ket awan dumak iti malalaki a nangparukma kadagiti agindeg;

14 Ket nagbalin ti imak a kasla umok ti kinabaknang dagiti tao; ket kas iti panamagtitiponko iti daga ti panangurnong ti tunggal maysa iti nabati nga itlog; ket awan ti asino man a nanggaraw iti payak, wenno nangnganga iti ngiwat, wenno naganit-it.

20 2a MB Linteg.

b PNK Balo.

3a PIP pannusa.

5a Isa. 10:5.

6a PIP maibusor

iti Israel.

10a PIP ti ari ti ima ti

Asiria (bersikulo

10-11).

12a PIP ti napalangguad

a panangipampanakkell.

b Sof. 2:13.

13a PIP ti ari ti Asiria

(bersikulo 13-14).

15 “Makapagpannakel kadi ti ^bwasay iti nangiwasay kenkuana? Maipateg kadi ti ragadi ti bagina iti nangigudagod kenkuana? A kas iti panangibasnot ti pagsaplit iti bagina iti nangitagay kenkuana, wenna kasla maitagay ti pagbaut ti bagina a kasla awan ti kayo!

16 Ngarud kinuna ti Apo, ti Apo ti Pangen, ibaonyo dagiti nasalun-atna, nga adda kutkutongna; ket babaen ti “dayagna rumsik ti darang a kas iti darang ti apuy.

17 Ket agbalinto a silaw ti lawag ti Israel, ket apuyto ti Nasantuanna, ket uramennanto ken ibusennanto dagiti siitna ken dagiti kalkalunayna iti may-sa nga aldaw;

18 Ket ibusennanto ti kinadayag ti kabakiranna, ken ti nabunga a pagtatalonanna, iti “kara-rua ken bagi; ket agbalindanto a kas man iti nadupoy a mangitagtagay iti wagayway.

19 Ket “bassitto ti mabati kadagiti kayo iti kabakiranna, a kabal-elanto ida nga isurat ti ubing.

20 Ket mapasamakto iti “dayta nga aldaw, a dagiti natda iti Israel, ket kas kadagiti naglibas iti ^bbalay ni Jacob, saanton nga ^cagnaed kenkuana

dagiti nangpasakit kadakuada, ngem makipagtaengdanto iti Apo, ti Nasantuan ti Israel, iti kinapudno.

21 Agsublinto dagiti “natda, wen, kas kadagiti natda ni Jacob, iti naindakan a Dios.

22 Ta nupay kas iti anay ti baybay dagiti taom, Israel, agsublinto latta dagiti nabati; “aglibbiangto iti kinalinteg ti naipaulog a ^bpannakadadael.

23 Ta “mangaramidto ti Apo ti Pangen iti pangdadael, saan a masaaw iti intero a daga.

24 Ngarud, kasta ti kinuna ti Apo a Dios ti Pangen: O tattaok nga agnaed iti Zion, dikayo agbuteng kadagiti Asirio; sapli-tennaka iti panaplit, ket layatannakanto iti pagbasnot, a kas iti “naaramid iti Egipto.

25 Ta nupay kasta iti apagdarikmat, ket aggibusen ti pananggura, ken ti pungtotko iti panagdadaelda.

26 Ket ikiburto ti Apo ti Pangen ti pannusa kenkuana a maibatay iti pannakapapatay ni “Midian iti kabatuan ti Oreb; ket iti panangitudona iti pagbasnotna iti baybay intagayna a kas iti napasamak iti Egipto.

27 Ket mapasamakto iti dayta

15a Agpadpada ti saludsod dagiti pangngarig iti daytoy a bersikulo: Agballigi kadi ti tao (e.g., ti ari ti Asiria) a maibusor iti Dios?
b PIP inyarig ti propeta ti ari iti rimienta.
16a PIP ti ari ti Asiria (kasta met dagiti bersikulo 17–19).

18a PIP Mapukawto a mamimpinsan ti Asiria.
19a PIP dagiti nabati iti buyot ti Asiria.
20a PIP ud-udina nga aldaw.
b Amos 9:8–9.
c PIP agpannuray.
21a Isa. 11:11–12.
22a DKK 63:34.
PNK Lubong—Kani-

busanan ti lubong.
b PIP Uray no addanton pannusa, addanto pay laeng kaasi.
23a PIP dadaelenna ti paulog.
24a PIP kas iti inaramid dagiti taga-Egipto idi un-unana.
Ex. 1:13–14.
26a Gen. 25:1–2; Uk. 7:25.

nga aldaw a maikkatto ti “dagen-senna iti abagam, ken ti sangol-na iti tengngedmo, ket madadaelto ti sangol gapu iti ^bpannutok.

28 “Nagtaud ken ni Aiyat, lim-mabas ken ni Migron; indissaag-na dagiti kargana iti Mikmas.

29 Nagpukawda iti sungaban; intugotda dagiti gargaretda idiy Geba; nagbuteng ni Ramat; naglibas ni Gibeah ti Saul.

30 Agpukkawka, O babai nga anak ni Gallim; ikagumaanam a mangngeg idiy Lais, O nakurapay nga Anathoth.

31 Naikkat ni Madmenah; sangsangkamaysa a naglibas dagiti agtaeng iti Gebim.

32 Ngem nasken nga agbati pay iti Nob iti dayta nga aldaw; iwagisna ti imana iti bantay ti babai nga anak ti Zion, ti turod ti Jerusalem.

33 Adtoy, ti Apo, putdento ti Apo ti Pangen ti bai ti buteng; ket matumbanto dagiti “nangato ti sasaadenna; ken agpakumbabanto dagiti napalanguad.

34 Ket umaennanto ti kapusko-lan ti kabakiran, ket parmekento ti maingel ti Lebanon.

KAPITULO 21

Maukomto ti sanga ni Jesse (Cristo)

iti kinalinteg—Agsaknapto iti daga ti pannakaammo iti Dios iti Millennuim—Isaento ti Apo ti wagayway ken ummongenna ti Israel—Idilig iti Isaías 11. Agarup 559–545 s.c.

KET addanto tumaud a “saringit manipud iti ^bpuon ni ‘Jesse, ket dumakkello ti sanga manipud iti ramutna.

2 Ket lumukonto ti “Espiritu ti Apo kenkuana, ti espiritu ti sirib ken pannakaawat, ti espiritu ti pammagbaga ken kinamaingel, ti espiritu ti pannakaammo ken iti panagbuteng iti Apo;

3 Ket aramidennanto a nalaka a makaawat iti panagbuteng iti Apo; ket saanto a “mangukom babaen ti makitana, wenno mamabalaw babaen ti mangngegna.

4 Ngem ukomennanto dagiti nakurapay babaen ti “kinalinteg, ket ^bbagbagaannanto dagiti “nasingpet iti daga iti panagpapatas; ket saplitennanto ti daga iti panaplit nga agtaud iti ngiwatna, ken ti angsen nga agtaud kadagiti bibigna ti manggudas kadagiti nadanges.

5 Ket tinta kinalinteg ti barikes iti lomona, ken ti kinapudno ti barikes iti “siketna.

6 Makilaokto met ti lobo iti kar-

27a Isa. 14:25.

^b PNK Natudingan.

28a PIP Naduktalan ti panagdur-as dagiti buyot ti Asiria nga agtulong iti Jerusalem; sa napangngarigan ti pannakailadawan (bersikulo 33–34) ti tignay ti Apo

a maibusor kadakuada.

33a Hel. 4:12–13.

21 1a DkK 113:3–4.

^b DkK 113:1–2.

^c Ni Jesse ti tatang ni David; maibatay iti naarian a kapupuan ni David a di pagduaduan a nakaipasngayan

ni Jesus.

Mk. 5:2; Heb. 7:14.

PNK Jesse.

2a Isa. 61:1–3.

3a Jn. 7:24.

4a Sal. 72:2–4;

Mosiah 29:12.

^b HEB mangeddeng.

^c PNK Napakumbaba, Kinapakumbaba.

5a MB sibet.

nero, ket makipagnaedto ti leopardo iti urbon ti kalding, ken agkakaiddanto ti urbon ti baka ken ti urbon ti leon ken urbon ti paamo; ket ubingto ti mangpastor kadakuada.

7 Ket mapakanto ti baka ken ti uso; agkakaiddanto dagiti urbona; ket manganto ti leon iti garami a kas iti baka.

8 Ket makiay-ayamto ti agsususo nga ubing iti abut ti ^anagita nga uleg, ken kautento ti kapusot nga ubing ti rukib ti ^bkarasaen.

9 ^aSaandanto a madangran wenno madadael iti amin a nasantuan a bantayko, ta mapnon-to ti daga iti ^bpannakaammo iti Apo, kas iti pananglapunos ti danum iti baybay.

10 Ket addanto ^aramut ni Jesse iti ^bdayta nga aldaw, a pakaibayugan ti wagayway dagiti tao; ^csapulento dagiti ^dGentil; ket nagloriaanto ti panaginana.

11 Ket mapasamakto iti dayta nga aldaw nga isagananto manen ti Apo ti imana iti ^amaikadua a gundaway a mangtunton iti natda kadagiti taona a mabatinto, manipud iti Asiria, ken

manipud iti Egipto, ken manipud iti Patros, ken manipud iti Cush, ken manipud iti Elam, ken manipud iti Sinar, ken manipud iti Hamath, ken manipud kadagiti puro iti baybay.

12 Ket mangipatakdero iti ^awagayway para kadagiti pagilian, ken urnongenna dagiti ^bnapagtalaw iti Israel, ken ^curnongenna a pagsangangka-maysaen dagiti nasayyasayya iti Juda manipud iti uppato a suli ti lubong.

13 Mapukawto met ti ^aapal ni Efraim, ket maisinanto dagiti kabusor ti Juda; saanto nga ^bapalan ni Efraim ti ^cJuda, ken saanto a singaen ti Juda ni Efraim.

14 Ngem ^atumayabdanto iti abaga dagiti Filisteo nga agturing iti laud; sangsangkamaysadanto nga agsamsam iti daya; dangrandanto da Edom ken Moab; ken tungpalento ida dagiti annak ni Ammon.

15 Ket awan duadua a ^adadaelento ti Apo ti bassit a sanga ti karayan ti Egipto; ket babaen ti nabileg nga anginna pagallo-mento ti imana ti karayan, ken pagayusenna iti pito a babassit

8a bassit a nagita nga uleg iti Egipto.

b sabali pay a nagita nga uleg.

9a Isa. 2:4.

PNK Millennium.

b DkK 101:32–33; 130:9.

10a PIP iti ud-udina nga aldaw.

JS—P 1:40.

b Rom. 15:12; DkK 113:5–6.

c MB kenkuana.

d DkK 45:9–10.

11a 2 Ne. 6:14; 25:17; 29:1.

12a PNK Wagayway.

b 3 Ne. 15:15; 16:1–4.

c Neh. 1:9;

1 Ne. 22:10–12;

DkK 45:24–25.

PNK Israel—Ti pannakaummong ti Israel.

13a Jer. 3:18.

b Iti pakasaritaan aggingginnura dagiti tribu nga ipanguluan da

Juda ken Efraim (kalpasan ti

paspasamak iti

1 Ari 16–20). Iti

ud-udina nga

aldaw aglunitto

daytoy a gura.

Eze. 37:16–22.

PNK Apal.

c PNK Juda.

14a PIP darupen dagiti akin-laud a turod a teritorio dagiti taga-Filisteo.

15a Zac. 10:11.

nga ayus, ket papanenna dagiti lallaki a sakasaka.

16 Ket addanto mabati a “nala-wa a pagnaan dagiti nabati kadagiti taona, manipud iti Asiria, a kas idi iti Israel iti aldaw nga iruruarna iti daga ti Egipto.

KAPITULO 22

Dayawento ti amin a tao ti Apo iti unos ti sangaribu a tawen—Ma-kipagnaedto kadakuada—Idilig iti Isaias 12. Agarup 559–545 s.c.

KET iti dayta nga aldaw kunamto: O Apo, dayawenka; nupay kinapungtotnak idi napukawen ti pungtotmo, ket liniwliwanak.

2 Adtoy, ti Dios ti mangisalakan kaniak; “agtalekak, ken saanak nga agbuteng; ta ti ^bJEHOVA nga Apo ti pigsak ken ti kantak; isu pay ti nagbalin a mangisalakan kaniak.

3 Ngarud, naragsakkanto a mangpapusuak iti “danum iti bubon ti panangisalakan.

4 Ket kunamto iti dayta nga aldaw: “Dayawem ti Apo, awagam ti naganna, ipakdaarmo ti aramidna kadagiti tao, agapadem ti pannakaitan-ok ti naganna.

5 “Kantaam ti Apo; ta nakaa-

ramid kadagiti naan-anay a banag; nagsaknapen iti sangalubongan.

6 “Ipukkawmo ti rag-om, sika nga agtaeng iti Zion; ta naindaklan ti Nasantuan ti Israel iti sakupmo.

KAPITULO 23

Ti pannakadadael ti Babilonia ti kita ti pannakadadael iti Maikadua a Yaay—Aldawto ti pungtot ken panagibales—Matnagto iti agnana-yon ti Babilonia (ti lubong)—Idilig iti Isaias 13. Agarup 559–545 s.c.

TI “dagensen ti ^bBabilonia, a nakita ni Isaias a lalaki nga anak ni Amoz.

2 Ibayugyo ti “wagayway iti nangato a bantay, pukkawan-yo ida, ^biwagisyo ti imayo tapno mapanda iti ruangan dagiti natakneng.

3 Binilinkon dagiti “nasantuak, naawagak metten dagiti mangelko, ta saan nga agpaay ti pungtotko kadakuada a nangirag-o iti ngayedko.

4 Ti ariwawa ti ummong iti kabambantayan kas kadagiti nabileg a tao, “naurnong ti makariribuk nga arimbangaw kadagiti ^bpagarian dagiti pagilian,

16a Isa. 35:8;

DkK 133:27.

22 2a Mosiah 4:6; Hel. 12:1.

b Ex. 15:2; Sal. 83:18.

PNK Jehova.

3a PNK Nabiag

a Danum.

4a PNK Agyaman,
Napnuan Yaman,
Panagayaman.

5a DkK 136:28.

6a Isa. 54:1; Sof. 3:14.

23 1a PIP ti mehsahe
ti dusa.

b Ti napnuan pakasari-
taan ti nadangkes a
Babilonia, a naipadto
iti Isa. 13 ken 14,
ti naaramid a
pagtuladan ti
maudi a panna-
kadadael ti intero

a nadangkes a
lubong.

DkK 133:5, 7, 14.

PNK Babel, Babilonia.

2a MB wagayway.

PNK Wagayway.

b PIP agpayapay,
mangted iti tanda.

3a PIP Sasanto.

4a Zac. 14:2–3.

b Zac. 12:3.

inummong ti Apo ti Pangen dagiti buyot iti pagbabakalan.

5 Naggapuda iti adayo a pagilian, manipud iti ungto ti langit, wen, ti Apo, ken dagiti igam ti nainkalintegan a panagpungtotna, a mangdadael iti intero a daga.

6 Agpukkawkayo, ta asidegen ti aldaw ti Apo; umayto a pangdadael manipud iti Mannakabalin.

7 Ngarud kumapsutto amin nga ima, lumuknengto ti puso ti tunggal tao;

8 Ket agbutengdanto; iturayanto ida ti sanaang ken leddang; masdaawdanto iti tunggal maysa; ket kaslanto apuy dagiti rupada.

9 Adtoy, dumteng ti aldaw ti Apo, naranggas iti agpada a pungtot ken nakaro a panagunget, a mamagbalin iti daga a ragangirang; ket ^adadaelennanto nga ipakni dagiti managbasol dita.

10 Ta saanto a mangted iti lawag dagiti bituen iti langit ken dagiti planeta; lumidemto ti ^ainit inton agparang, ken saanto nga iburay ti bulan ti lawagna.

11 Ket ^adusaekto ti lubong gapu iti kinadakes, ken dagiti nadangkes gapu iti kinamanagbasolda; pagkalmaekto ti kinatangsit dagiti ^bnapalanguad, ken sebsebakto ti kinadursok dagiti pagam-amkan.

12 Aramidekto a napatpateg

nga amang ti ^atao ngem iti napintas a balitok; urayto ti tao nga amang ngem iti bimmalitok a sangkap ni Ophir.

13 Ngarud, pagkintayegekto ti langit, ket ^amaikkatto ti daga iti yanna, iti pungtot ti Apo ti Pangen, ken iti aldaw ti nakaro a panagungetna.

14 Ket kaslanto iti ^anakamat nga urbon ti ugsa, ken iti karnero nga awan ti tao a mangpastor; ket agsublinto ti tunggal maysa kadakuada kadagiti taona, ken talawanto ti tunggal maysa ti dagana.

15 Maduyokto ti tunggal maysa a napalanguad, wen, ket mapasagto iti espada ti tunggal maysa a kimmappon kadagiti nadangkes.

16 Maimatangandanto met ti pannakawarawara dagiti anakda; madadaelto dagiti balbalayda ken maidadanes dagiti assawada.

17 Adtoy, tukayekto dagiti taga-Medo a mangbusor kadakuada, a saan a mapurar iti pirak ken balitok, nga uray manla no maay-ayo itoy.

18 Warawaraento met dagiti baida dagiti agtutubo a lallaki; ket awanto ti asida iti bunga iti saklulo; saanto a pakawanen dagiti matada dagiti ubbing.

19 Ket agbalinto ti Babilonia, ti gloria dagiti pagarian, ti ^angayed ti kinaimbag dagiti Calde-

9a PNK Daga—
Pannakadalus
ti daga.

10a PNK Lubong—
Kanibusanan

ti lubong.

11a Mal. 4:1.

^b DkK 64:24.

12a Isa. 4:1–4.

13a PNK Daga—Maudi

a kasasaad ti daga.

14a MB maan-anup

nga ugsa.

19a pip kawan

kaes-eskanna.

ano, a kas idi pinarmek ti Dios ti ^bSodoma ken Gomorra.

20 Saanto a pulos a “mapagyanan, wenno mapagnaedan iti panagsukatsukat ti kaputotan; uray no mangipatakderito la koma dagiti Arabo iti tolda idiai; wenno mangbukel dagiti pastor iti ragup idiai.

21 Ngem addanto idiai dagiti “atap nga ayup iti disierto; ket mapnonto dagiti balbalayda iti aglalatut a nabiag; ket agtaengto met idiai dagiti kullaaw, ken agsalanto idiai dagiti ^babestrus.

22 Umkisto dagiti atap nga ayup kadagiti puro iti naliday a “balbalayda, ken dagiti ^bdragon iti napintas a palasioda; ket asidegen ti idadateng ti kanitona, ket saanen a maitantan ti aldawna. Ta dadaelektu a sipapardas; wen, ta kaasiakto dagiti taok, ngem maungawto dagiti nadangkess.

KAPITULO 24

*Maummongto ti Israel ket sagra-
pendanto ti panaginana iti unos ti
sangaribu a tarwen—Mapapanaw
ni Lucifer iti langit gapu iti pa-
nagsukir—Abakento ti Israel ti Ba-
bilonia (ti lubong)—Idilig iti Isaias
14. Agarup 559–545 s.c.*

TA kaasianto ti Apo ni Jacob, ket “piliennanto pay laeng ti Is-

rael, ket ipanna ida iti dagada; ket tumiponto kadakuada dagiti ^bganggannaet, ket agtiti-pondanto iti balay ni Jacob.

2 Ket alaento ida dagiti “tao ken itugotda ida iti lugarda; wen, manipud iti adayo agingga iti pagpatinggaan ti daga; ket agsublidanto iti naikari a ^bdagada. Ket tagikuaento ida ti balay ti Israel, ket agpaayto ti daga ti Apo kadagiti “adipen ken dagiti katulongan iti balay; ket agbalindanto a balud kadagiti binaludda; ket isudanto ti mangituray kadagiti nangirurumen kadakuada.

3 Ket mapasamakto iti dayta nga aldaw nga ikkannakayonto ti Apo iti “panaginana, manipud iti panagledleddaangyo, ken iti panagbutbutengyo, ken iti tanikala a namagbalin kadakayo nga agserbi.

4 Ket mapasamakto iti dayta nga aldaw, nga itugotyonto daytoy a pagsasao a maibusor iti ari ti “Babilonia, ket kunayo: No kasano ti panagsardeng dagiti mangidadanes, agsardengto met ti nabalitokan a ciudad!

5 Tinukkol ti Apo ti pagbasnot ti nadangkess, ti setro dagiti agturay.

6 Isu nga awan ressatna a nangbasnot kadagiti tao iti pungtotna, isu a nangituray kadagiti pagilian babaen iti

19b Gen. 19:24–25;

Deut. 29:23;

2 Ne. 13:9.

20a Jer. 50:3, 39–40.

21a Isa. 34:14–15.

^b HEB toro-a-kalding,
wenno demonio.

22a HEB dagiti palasio.

^b HEB (nalabit) atap
nga aso, wenno
aso iti bakir.

24 1a Zac. 1:17.

^b Isa. 60:3–5, 10.

2a PIP Tulonganto

dagiti sabali a

pagilian ti Israel.

^b PNK Naikari a Daga.

^c Isa. 60:14.

3a Jos. 1:13;

DKK 84:24.

4a PNK Babel, Babilonia.

gura, mapapatayto, ket awanto ti makatubeng.

7 Aginananto ti sangalubongan, ket naulimekto; sadanto "agkakanta.

8 Wen, agrag-o dagiti "parwa kenka, kasta met dagiti sedro ti Lebanon, a kunada: Gapu ta ^bnapasagkan awanen ti umay pay "mangpukan kadakami.

9 Agtignayto ti "impierno iti baba a mangsabat kadakayo iti idadatengyo; bangonennanto dagiti ^bnatay, uray pay dagiti pangulo iti daga; mabangondanto iti tronoda dagiti amin nga ari iti pagpagilian.

10 Agsaodanto amin ket kunadanto kenka: Agbalinkanto kadi met a nakapsut a kas kadakami? Agbalinkanto kadi met a kas kadakami?

11 Maipanto iti tanem ti pan-nakararaemmo; saanto a mangngengan ti aweng ti biolinmo; pannakaikamenmonto ti igges, ket ulesmonto dagiti igges.

12 "Anian a pannakatnagmo manipud iti langit, O ^bLucifer, lalaki nga anak ti agsapa! Natnagka iti daga, a nangpakapsut kadagiti pagilian!

13 Ta kinuam iti pusom: "Agpangatoakto iti langit, itag-ay-

konto ti tronok iti ngatuen dagiti bituen ti Dios; agtugawakto met iti bantay a paguummangan, iti bangirna ti ^bamianan;

14 Agpangatoakto iti ngatuen ti kangatuan nga ulep; agbalinakto a kas iti Kangatuan.

15 Ngem maigarangugongkan-to iti impierno, kadagiti bakrang ti "abut.

16 "Apagapamanto la a kumita kenka dagiti makakita, ket mabigbigdakanto, kunadanto: Daytoy kadi ti tao a namagkin-tayeg iti lubong, a nanggun-gon kadagiti pagarian?

17 Ken namagbalin iti lubong a kasla langalang, ken nangda-dael kadagiti siudad kadagito-y, ken saan a nanglukat iti balay dagiti baludna?

18 Amin nga ari dagiti pagilian, wen, isuda amin, naitanemda a nagloriaan, tunggal maysa kadakuada iti "balayna.

19 Ngem maipuruakkanto iti tanemmo a kas iti "makarimon a sanga, ken ti mabati kadagiti napapatay, nagudas babaen ti espada, a magaburan iti ^bbato iti abut; a kasla bangkay a nailudekludek.

20 Saankanto a mairaman kadakuada a maitanem, gapu ta

7a Isa. 55:12.

8a HEB sipres.

b PIP iti patay.

c HEB saanto nga umay kadatayo ti para-pukan (-iti-kayo).

9a PNK Impierno.

b PIP napaksiat nga espiritu.

12a DkK 76:26.

b HEB bituen iti

agsapa, anak iti parbangon.

Naagapad ti agturay iti nadangkes a lubong (Babilonia) a kas ni Lucifer, ti agturay iti amin a kinadangkes. PNK Sairo; Lucifer.

13a Moises 4:1-4.

b PIP ti panagtaeng dagiti didiosen a

maibatay iti pammati dagiti taga-Babilonia. Sal. 48:2.

15a 1 Ne. 14:3.

16a HEB kumusilap ken kumita kenka.

18a PIP tanem ti kaamaanna.

19a PIP ti di naawat a sanga, nasalingsing ken naibelleng.

b PIP iti lansad.

dinadaelmo ti dagam ken pina-pataymo dagiti taom; saanto a malaglagip ti “bukel dagiti ^bma-nagbasol.

21 Isaganam ti pannakarang-rangkay dagiti annakna gapu iti “kinamanagbasol dagiti amma-da, tapno saanda a bumangon, wenno tagikuaen ti daga, wenno punnuenda ti lubong iti siudad.

22 Ta bumangonakto a mang-busor kadakuada, kinuna ti Apo ti Pangen, ket ikkatekto iti Babilonia ti “nagan, ken ti nabati, ken lalaki nga anak, ken ^blalaki a kaanakan, kinuna ti Apo.

23 Aramidekto met a “pagnae-dan ti kullaaw, ken kadanda-numan; ket sagadakto iti ^bkaray-kay ti pannakadadael, kinuna ti Apo ti Pangen.

24 Inkari ti Apo ti Pangen, a kinunana: Awan duadua a kas iti napanunotko, a mapasamakto; ket kas iti pinanggepko, ma-tungpalto—

25 Nga itugotkonto dagiti “Asi-rio iti dagak, ket pagsang-atekto a sakasaka kadagiti ^bbantayko; ket maikkatto ti “sangolna ka-dakuada, ket maikkatto ti da-gensenna kadagiti abagada.

26 Daytoy ti panggep a na-

panggep iti sangalubongan; ken daytoy ti ima a naitanggaya iti “amin a pagilian.

27 Ta pinanggep ti Apo ti Pa-ngen, ket asino ti mangbalu-singsing? Ket naitanggaya ti imana, ket asino ti mangballi-kug?

28 Babantot daytoy iti “tawen nga ipapatay ni ari ^bAhaz.

29 Dikayo agrag-o, sangabu-kel a Palestina, agsipud ta na-tukkolen ti sarukodna a nang-basnot kadakayo; ta tumaudto ti nagita nga uleg iti nagtaudan ti uleg, ket nakaam-amakto a tumayab nga uleg ti bungana.

30 Ket mataraonanto ti umu-na nga anak dagiti nakurapay, ket masalaknibanto dagiti ma-kasapul; ket patayekto ti puon-mo iti bisin, ket iwalangnanto dagiti nabatim.

31 Agpukkawka, O ruangan; umkiska, O siudad; sika, sanga-bukel a Palestina, narunaw; ta addanto asuk nga aggapu iti amianan, ta awanto ti agsul-su-lo iti naituding a panawenna.

32 Ket anianto ngarag ti sung-bat ti agipadpadamag kadagiti pagilian? A nabangonen ti Apo ti “Zion, ket ^bagtalekto itoy da-giti “nakurapay a taona.

20a Sal. 21:10–11; 37:28.

^b PNK Nadangkes,
Kinadangkes.

21a Ex. 20:5.

22a Prov. 10:7.

^b Job 18:19.

23a Isa. 34:11–15.

^b MB sagad.

25a Ti panggep a nakaibaisan ti idadarup ti Asiria ken pannakatnag

idiay Juda, 701 s.c. (bersikulo 24–27).

2 Ari 19:32–37;

Isa. 37:33–38.

^b PIP dagiti bantay ti Juda ken Israel.

^c Isa. 10:27.

26a PIP Pagangayanna maabakto amin dagiti nailubongan a pagilian.

28a PIP Iti agarup 720

s.c., naipadto daytoy a dagensen wenno mensahe ti dusa maipanggep kadagiti taga-Filisteo, idinto a tumalged ti Juda.

^b 2 Ari 16:20.

32a PNK Zion.

^b Sof. 3:12.

^c MB kumarapetka iti daytoy.

KAPITULO 25

Agrimat ni Nephi iti kinalawag—Maawatanto kadagiti maudi nga aldaw dagiti padto ni Isaias—Agsublinto dagiti Hudio iti Babilonia, ilansada iti krus ti Mesias, ken masayyasayya ken madusada—Maisublidanto no mamatida iti Mesias—Umunanto nga umay innem a gasut a tawen kalpasan ti ipapanaw ni Lehi iti Jerusalem—Tungpalen dagiti Nephite ti paglintegan ni Moises ken mamatida ken ni Cristo, a Nasantuan ti Israel. Agarup 559–545 s.c.

ITA siak, ni Nephi, agsaoak maipanggep kadagiti balikas a naisuratkon, a nagtaud iti ngiwat ni Isaias. Ta adtoy, nagsao ni Isaias iti adu a balikas a “nariगत a maawatan ti adu kadagiti taok; ta dida ammo ti maipanggep iti pammadto dagiti Hudio.

2 Ta siak, ni Nephi, diak insuro kadakuada ti adu a pampanunot maipanggep iti wagas dagiti Hudio; ta aramid iti kasipngetan dagiti “aramidda, ken ti ugalida ugali a makarimon.

3 Gapuna, agsuratak kadagiti taok, kadagiti amin nga umawatto kalpasanna kadagitoy a banag nga isuratko, tapno mammuanda ti panangukom ti Dios, tapno agsaknap iti amin a pagilian, a maibatay iti balikas nga insaona.

4 Gapuna, dumngegkayo, O

tattaok, nga adda iti balay ti Israel, ket imdenganyo dagiti balikasko; gapu ta saan a nalawag kadakayo dagiti balikas ni Isaias, ngem ketdi nalawagda kadagiti napno iti “espiritu ti ^bpammadto. Ngem itdek kadakayo ti pammadto, a maibatay iti espiritu nga adda kaniak; gapuna mamadtoak a maibatay iti “kinalawag nga adda kaniak manipud pay iti kanito nga iruruarko iti Jerusalem a kaduak ti amak; ta adtoy, maragsakan ti kararuak iti kinalawag nga adda kadagiti taok, tapno makasursuroda.

5 Wen, ken maragsakan ti kararuak kadagiti balikas ni “Isaias, ta naggapuak iti Jerusalem, ket naimatangak kadagiti matak dagiti aramid dagiti ^bHudio, ken ammok a maawatan dagiti Hudio dagiti balikas dagiti propeta, ket awan ti sabali a tattao a makaawat kadagiti balikas a naibaga kadagiti Hudio a kas kadakuada, malaksid no naisuroda iti wagas nga inaramat dagiti Hudio.

6 Ngem adtoy, siak, ni Nephi, saanko nga insuro kadagiti annakko ti wagas dagiti Hudio; ngem adtoy, siak, iti bagik, nagnaedak iti Jerusalem, gapuna ammok ti maipanggep iti aglawlawna; ket naagapadko kadagiti annakko ti maipanggep iti panangukom ti Dios, a “napasamak kadagiti Hudio, kadagiti annakko, a maibatay

25 1a 2 Ne. 25:5–6.

2a 2 Ari 17:13–20.

4a PNK Espiritu Santo.

b PNK Padto,

Mamadto.

c 2 Ne. 31:3; 33:5–6;

Jacob 4:13.

5a 1 Ne. 19:23;

3 Ne. 23:1.

b PNK Hudio.

6a 2 Ne. 6:8;

Hel. 8:20–21.

iti amin a naisao ni Isaias, ket diak isurat ida.

7 Ngem adtoy, ituloyko ti kabukbukodak a pammadto, a maibatay iti "pammalawagko; iti pannakaammok nga awan ti tao nga agbiddut; ngem ketdi, kadagiti aldaw a pannakapasamak dagiti padto ni Isaias amonto dagiti tao nga awan duadua, ti kanito a pannakapasamakda.

8 Gapuna, "napategda kadagiti annak ti tattaw, ket dagiti mangipapan a saan, isudanto a mismo ti pagsaw-ak, ket iturongko dagiti balikas kadagiti ^btaok; ta ammok a kasapulandanto dagitoy kadagiti ^cmaudi nga aldaw; ta maawatandanto dagitoy iti dayta nga aldaw; gapuna, insuratko dagitoy gapu iti pagimbaganda.

9 Ket iti "pannakadadael ti maysa a kaputotan kadagiti Hudio gapu iti kinamanagbasol, madadaelto met dagiti aglabas a kaputotan gapu iti kinamanagbasolda; ket awan koma a pulos ti nadadael kadakuada no saan nga ^bimpakpakauna dagiti propeta ti Apo.

10 Gapuna, naibagan kadakuada ti maipanggep iti pannakadadael a mapasamak kadakuada, kalpasan la unay ti ipapanaw ti

amak iti Jerusalem; ngem ketdi, pinatangkenda ti puspusoda; ket "nadadaelda kas maibatay iti pammadtok, malaksid kadagiti ^bnaipanaw a mabalud iti Babilonia.

11 Ket ibagak ita daytoy gapu iti espiritu nga adda kaniak. Ket uray pay no naipanawdan agsublidanto manen, ket tagikuaenda ti daga ti Jerusalem; gapuna, "mabukeldanto manen iti daga a tawidda.

12 Ngem, adtoy, aggugubadanto, ken addanto damdamag iti gubgubat; ket inton dumteng ti aldaw a ti "Bugbugtong ti Ama, wen, uray pay ti Ama ti langit ken ti daga, agpakitanto a nainlasagan kadakuada, adtoy, didanto awaten, gapu iti kinamanagbasolda, ken ti kinatangken ti panagpuspusoda, ken ti kinasukirda.

13 Adtoy, "ilansadanto iti krus; ket kalpasan ti ^bpannakaitabonna iti uneg ti ^ctallo nga aldaw ^dagungarto, a mangyeg iti panakapaimbag; ket maisalakan to amin a mamati iti naganna iti pagarian ti Dios. Gapuna, maragsakan ti kaunggak a mangipadto iti maipanggep kenkuana, ta ^enakitakon ti aldawna, ket ipateg ti pusok ti nasantuan a naganna.

7a 2 Ne. 32:7;

Alma 13:23.

8a PNK Nasantuan a Kasuratan—Pateg dagiti nasantuan a kasuratan.

b Enos 1:13-16;

Morm. 5:12-15;

DkK 3:16-20.

c PNK Maudi nga

Aldaw, Ud-udina nga Aldaw.

9a Jer. 39:4-10;

Mat. 23:37-38.

b Amos 3:7; 1 Ne. 1:13.

10a 1 Ne. 7:13; 2 Ne. 6:8;

Omni 1:15;

Hel. 8:20-21.

b 2 Ari 24:14;

Jer. 52:3-16.

11a Es. 1:1-4;

Jer. 24:5-7.

12a PNK Bugbugtong.

13a Luc. 23:33.

b Jn. 19:41-42;

1 Ne. 19:10.

c Luc. 24:6-7;

Mosiah 3:10.

d PNK Panangungar.

e 1 Ne. 11:13-34.

14 Ket adtoy a mapasamakto a kalpasan ti panagungar ti “Mesias, ket makapagpakitan kadagiti taona, a kas iti kaadu dagiti mamati iti naganna, adtoy, ^bmadadaelto manen ti Jerusalem; ta ay-ayto pay dagiti bumusor iti Dios ken dagiti tao ti simbaanna.

15 Gapuna, ^amaiwaraswarasto dagiti ^bHudio iti amin a pagilian; wen, ken kasta met a madadaelto ti “Babilonia; gapuna, masayyasayyanto dagiti Hudio kadagiti sabali a pagilian.

16 Ket kalpasan ti pannakaiwaraswarasda, ken dinusa ti Apo a Dios ida babaen dagiti sabali a pagilian iti uneg ti adu a kaputotan, wen, uray pay iti no mano a kaputotan aingga a naallukoyda a ^a“mamati ken ni Cristo, ti Anak ti Dios, ken ti pannakasubbot, nga awan patinggana iti sangkatawan—ket inton dunteng dayta nga aldaw a mamatidan ken ni Cristo, ket agdaydayawda iti Ama babaen ti naganna, nga addaan iti natarnaw a puso ken nadalus nga im-ima, ken saandan nga aguray pay iti sabali a Mesias, ket, iti dayta a kanito, dunteng ti aldaw a rumbeng unay a mamatida kadagitoy a pampanunot.

17 Ket rinugian manen ti Apo iti maikadua a gundaway a ^a“mangummong kadagiti taona a nadalupo ken nasayyasayya. Gapuna, ituloyna ti agiwakas iti datdatlag ken ^bpagsidsiddaawan nga aramid kadagiti annak ti tattao.

18 Gapuna, itdenna kadakuada dagiti ^a“balikasna, dagiti balikas a ^b“mangukom kadakuada iti maudi nga aldaw, ta maited kadakuada a panggutugot iti pudno a Mesias, a dida pinati; ken ^c“panggutugot kadakuada a saanen nga aguray pay iti sabali a Mesias, ta awanen ti umay pay, malaksid no ^a“sinsinan Mesias a mangballaibo kadagiti tao; ta maysa laeng ti Mesias nga inagapad dagiti propeta, ket dayta a Mesias ti saanto nga awaten dagiti Hudio.

19 Ta babaen dagiti balikas dagiti propeta, dunteng ti ^a“Mesias ^binnem a gasut a tawen manipud iti kanito nga ipapanaw ti amak iti Jerusalem; ken babaen dagiti balikas dagiti propeta, ken kasta met iti balikas ti ^c“anghel ti Dios, Jesucristo ti nagannanto, ti Anak ti Dios.

20 Ket ita, kakabsatko, nalawag nga imbagak a diyo mabalin ti agbiddut. Ket bayat ti kaadda

14a PNK Mesias.

^b Luc. 21:24;
JS—M 1:1–18.

15a PNK Hudio.

^b Neh. 1:8–9;
2 Ne. 10:6.

^c PNK Babel, Babilonia.

16a 2 Ne. 10:6–9; 30:7;
Morm. 5:14.

17a 2 Ne. 21:11–12; 29:1.

PNK Pannakaisubli
ti Ebanghelio.

^b Isa. 29:14;
2 Ne. 27:26;
3 Ne. 28:31–33.

18a 2 Ne. 29:11–12;
33:11, 14–15.

^b PNK Panangukom,
ti Maudi a.

^c 2 Ne. 26:12–13.

^d PNK Anticristo.

19a PNK Jesucristo—
Padpadto mai-
panggep iti
pannakaipasgnay
ken ipapatay ni
Jesucristo.

^b 1 Ne. 10:4;
3 Ne. 1:1, 13.

^c 2 Ne. 10:3.

ti Apo a Dios a "mangiruar iti Israel iti daga ti Egipto, ken pannangtedna ken ni Moises iti bileg a ^bmangagas kadagiti makipagili kalpasan ti panangkagat kadakuada dagiti "nagita nga uleg, no kumitada iti uleg nga impakitana kadakuada, ken kasta met nga inikkanna iti bileg a mangbasnot iti ^dbato ket pumsuak ti danum; wen, adtoy kunak kadakayo, ta iti kinapudno dagitoy a banag, ken iti kaadda ti Apo a Dios, awan ti sabali a "nagan a maited iti sirok ti langit no di daytoy Jesu-cristo, a nasaokon, a pakaisalakanan ti tao.

21 Gapuna, daytoy ti puon ti nagkarian ti Apo a Dios kaniak a nasken a maidulin ken mataginayon dagitoy a banag nga "isuratto, ket maipaimanto kadagiti bukelko, kadagiti sumarsaruno a kaputotan, a mabalin a matungpalto ti kari ken ni Jose, a saanto a pulos a ^bmaungaw ti bukelna agingga nga adda ti daga.

22 Gapuna, pagtitinnawidanto dagiti kaputotan dagitoy a balikas agingga nga adda ti lubong; ket agtultuloydanto a maibatay iti pagayatan ken pakaragsakan ti Dios; ket "uko-

mendanto dagiti pagilian a mangikut kadakuada a maibatay kadagiti balikas a naisurat.

23 Ta sireregta a nagtuoktayo a nagsurat, tapno "magutugot dagiti annaktayo, ken kasta met dagiti kakabsattayo, a mami ken ni Cristo, ken makinnaawatan iti Dios; ta ammotayo a maisalakantayo babaen ti ^bparabur, kalpasan ti amin nga "aramidtayo.

24 Ket, iti laksid ti panamatitayo ken ni Cristo, "tungpalentayo ti paglintegan ni Moises, ket padaanantayo a sitatalingennngen ken ni Cristo, agingga a matungpal ti paglintegan.

25 Ta, iti daytoy a paggibusan ti pannakaited ti "paglintegan; gapuna saan a ^bnaipatungpal kadtayo ti paglintegan, ket nagtalinaedtayo a sibibiag ken ni Cristo gapu iti pammatitayo; ngem intalimengtayo latta ti paglintegan gapu kadagiti bilin.

26 Ket "agsaotayo iti maipanggep ken ni Cristo, agrag-otayo ken ni Cristo, ^bikasabatayo ni Cristo, ipadtotayo ni Cristo, ket agsurattayo a maibatay kadagiti padtotayo, tapno maammuan dagiti "annaktayo ti pa-

20a Ex. 3:7-10;
1 Ne. 17:24, 31; 19:10.
b Jn. 3:14;
1 Ne. 17:41.
c Num. 21:8-9;
Alma 33:19;
Hel. 8:14-15.
d Ex. 17:6;
Num. 20:11;
1 Ne. 17:29; 20:21.
e Os. 13:4;
Ara. 4:10-12;
Mosiah 5:8;

Moises 6:52.
PNK Mangisalikan.
21a 2 Ne. 27:6-14.
b Amos 5:15;
2 Ne. 3:16;
Alma 46:24-27.
22a 2 Ne. 29:11; 33:10-15;
3 Ne. 27:23-27.
23a PNK Ubing, Ubbing.
b Rom. 3:23-24;
2 Ne. 2:4-10;
Mosiah 13:32;
Alma 42:12-16;

DkK 138:4.
PNK Parabur.
c San. 2:14-26.
PNK Aramid, Dagiti.
24a Jacob 4:4-5.
25a PNK Paglintegan
ni Moises.
b Rom. 7:4-6.
26a Jacob 4:12;
Jarom 1:11;
Mosiah 3:13.
b Luc. 10:23-24.
c PNK Ubing, Ubbing.

muidanda a mangkita iti ^apa-kaugasan ti basbasolda.

27 Gapuna, agsaotayo maipanggep iti paglintegan tapno maammuan dagiti annaktayo ti kaawanan ti bileg ti paglintegan; ket isuda, iti pannakaammoda iti kaawanan ti bileg ti paglintegan, mabalinda ti kumita iti masanguanan a biag nga adda ken ni Cristo, ket maammuanda no ania ti naited a paggibusan ti paglintegan. Ket kalpasan ti pannakatungpal ti paglintegan ken ni Cristo, a di da patangkenen ti pusoda a maibusor kenkuana no naskenen a maiwaksi ti paglintegan.

28 Ket ita adtoy, tattaok, “nasukirakayo a tattaok; gapuna, nalawag nga imbagak kadakayo, a di mabalina a diyo maawatan. Ket agbalinto a ^bpammaneknek a maibusor kadakayo dagiti balikas nga imbagak; ta umdasdan a ^cmangisuro iti asino man a tao iti umno a dana; ta ti umno a dana isu ti panamati ken ni Cristo ken saan a panangilibak kenkuana; ta no ilibakmo inlibakmo metten dagiti propeta ken ti paglintegan.

29 Ket ita adtoy, kunak kadakayo a ti umno a dana isu ti panamati ken ni Cristo, ken saan a panangilibak kenkuana; ken ni Cristo ti Nasantuan ti Israel; gapuna nasken nga agtamedkayo kenkuana, ket agdaydayawkayo

kenkuana iti amin a “kabaelan-yo, panunot, ken pigsa, ken ti pakabuklan ti kararuayo; ket no aramidenyo daytoy di bumurong a maisinakayo.

30 Ket, kas mayalubog, tungpalenyo dagiti aramid ken “ordinansa ti Dios agingga a maipatungpal ti paglintegan a naited ken ni Moises.

KAPITULO 26

Mangasabantoy ni Cristo kadagiti Nephite—Maar-arep-ep ni Nephi ti pannakadadael dagiti taona—Agsaodanto manipud iti katapukan—Mangbangonto dagiti Gentil iti saan a pudno a simbaan ken nalimed a kinnunsabo—Pawilan ti Apo dagiti tao nga aginsasaserdote. Agarup 559–545 s.c.

KET kalpasan ti “panagungar ni Cristo, ^bagpakitanto kadakayo, annakko, ken kadakayo patpatgek a kakabsatko; ket agbalinto a ^cpaglintegan a nasken a surotenyo dagiti balikas nga isaona kadakayo.

2 Ta adtoy, ibagak kadakayo a naawatak nga adunto ti aglabas a kaputotan, ket addanto dadakkel a gubgubat ken panagsusupangget dagiti taok.

3 Ket kalpasanto ti yaay ti Mesias addanto maited kadagiti taok a “tanda iti ^bpannakayanakna, kasta met ti ipapatay ken ti

26d PNK Pannakaugas
ti Basbasol.

28a Mosiah 3:14.

b PNK Pammaneknek.

c 2 Ne. 33:10.

29a Deut. 6:5;
Mar. 12:29–31.

30a PNK Ordinansa.

26 1a 3 Ne. 11:1–12.

b 1 Ne. 11:7; 12:6.

c 3 Ne. 15:2–10.

3a 1 Ne. 12:4–6.

PNK Tanda.

b PNK Jesucristo—

Padpadto maipanggep iti
pannakaipasgnay
ken ipapatay ni
Jesucristo.

panagungarna; ket naindaklan ken nakabutbutengto dayta nga aldaw kadagiti nadangkes, ta maungawdanto; ket maungawda ta pinapanawda dagiti propeta, ken dagiti santo, ket binatoda ida, ken pinatayda ida; gapuna agpangatonto iti Dios manipud iti daga ti araraw ti ^cdara dagiti santo a maibusor kadakuada.

4 Gapuna, amin dagiti napalangguad, ken dagiti agaramid iti dinadangkes, umayto dayta nga aldaw a ^amanguram kadakuada, kinuna ti Apo ti Pangen, ta kasladanto la garami.

5 Ket isuda a nangpatay kadagiti propeta, ken dagiti santo, ^aalun-onto ida ti kaunggan ti daga, kinuna ti Apo ti Pangen; ket gaburanto ida dagiti ^bbantay, ken itayabto ida dagiti alipugpog, ken tupakanto ida dagiti pasdek ket magirsagirsay ken marumrumekdanto a kasla pulbos.

6 Ket sarungkaranto ida dagiti gurruod, ken kimkimat, ken ginggined, ken amin a kita ti panangdadael, ta agpingkinto ti apuy ti pungtot ti Apo a maibusor kadakuada, ket kasladanto la garami, ket ibusento ida ti dumteng nga aldaw, kinuna ti Apo ti Pangen.

7 O ti saem, ken ti ladingit ti kararuak iti pannakapukaw da-

giti napapatay a taok! Ta siak, ni Nephi, naimatangak, ta asidegen ti pannakadadaelko iti sidong ti Apo; ngem nasken a yararawko iti Diosko: ^aNainkalintegan dagiti wagasmo.

8 Ngem adtoy, dagiti nalinteg a dumngeg kadagiti balikas dagiti propeta, ken saan a mangdadael kadakuada, ngem mangnamnamada ken ni Cristo a sitatalingenngen kadagiti tanda a naited, iti baet ti amin a ^apanangidadanes—adtoy, isuda dagiti ^bsaan a maungaw.

9 Ngem ^aagparangto kadakuada ti Anak ti Kinalinteg; ket ^bpaimbagenanto ida, ket maaddaandanto iti ^ckappia kenkuana, agingga a lumabas ti ^dtallo a kaputotan, ken adu kadagiti ^emaikapat a kaputotan ti pumusay iti kinalinteg.

10 Ket iti pannakapasamak amin dagitoy a banag dumteng ti nadaras a ^apannakadadael dagiti taok; ta, iti baet ti panagsagaba ti kaunggak, naimatangak; gapuna, ammok a mapasamak; ket inlakoda ti bagbagida iti awan kaes-eskanna; ta, para iti gunggona ti kinapalangguad ken kinamaagda sagrapendanto ti pannakadadael; ta gapu iti isusukoda iti sairo ket pinilida dagiti aramid iti kasipngentan idinto koma nga iti lawag, ngarud maigarangugongda iti ^bimpierno.

3c Gen. 4:10;
2 Ne. 28:10;
Morm. 8:27.

4a 3 Ne. 8:14–24; 9:3, 9.

5a 1 Ne. 19:11;

3 Ne. 10:14.

b 3 Ne. 8:10; 9:5–8.

7a PNK Linteg.

8a PNK Idadanes,
Panangidadanes.

b 3 Ne. 10:12–13.

9a 3 Ne. 11:8–15.

b 3 Ne. 17:7–9.

c 4 Ne. 1:1–4.

d 1 Ne. 12:11–12;

3 Ne. 27:30–32.

e Alma 45:10–12;

Hel. 13:9–10.

10a Alma 45:9–14;

Morm. 8:1–9.

b PNK Impierno.

11 Ta saan a kanayon a pareg-
geten ti Espiritu ti Apo ti tao.
Ket no nagsardengen ti Espiritu
a “manggutugot iti tao nadaras
metten ti yaay ti pannakadada-
el, ket daytoy ti mamagleda-
ang iti kaunggak.

12 Ket iti panagsaok maipang-
gep iti “pannakaallukoy dagiti
^bHudio, a ni Jesus ti “talaga a
Cristo, nasken met a maallukoy
dagiti Gentil a ni Jesus ti Cristo,
ti Agnanayon a Dios;

13 Ken nagpakita kadagiti
amin a mamati kenkuana, ba-
baen ti bileg ti “Espiritu Santo;
wen, iti tunggal pagilian, kakab-
sag, pagsasao, ken tattao, nga
agaramid iti naindaklan a mi-
lagro, tanda, ken pagsidsidda-
awan, kadagiti annak ti tattao a
maibatay iti pammattida.

14 Ngem adtoy, ipadtok kada-
kayo ti maipanggep kadagiti
“maudi nga aldaw; maipanggep
kadagiti aldaw a ^byegto ti Apo
a Dios dagitoy a banag kadagiti
annak ti tattao.

15 Kalpasan ti pannakapu-
kaw ti pammati dagiti bukelko
ken ti bukel dagiti kakabsatko,
ken nadangran idan dagiti
Gentil; wen, kalpasan ti panag-
kampo ti Apo a Dios iti aglaw-
lawda, ken naalikubkobdan iti
bangen, ken nabangonen ti
puerto a maibusor kadakuada;

ken kalpasan ti pannakaipada-
gada iti katapukan, uray no sa-
anda, maisuratto latta dagiti
balikas dagiti nalinteg, ket ma-
timudto ti kararag dagiti na-
pudno, ket saanto a malipatan
dagiti amin a napukaw ti pam-
matida.

16 Ta agtimekto kadakuada
dagiti nadadael manipud iti
daga, ket agtaudto ti “timekda
iti katapukan, ket kaslanto iti
am-ammo nga espiritu ti ti-
mekda; ta ikkanto ti Apo a Dios
iti bileg, tapno makapagarasa-
as iti maipanggep kadakuada,
a kasla agtaudto iti daga; ket ara-
saasto a lumtuadto iti katapu-
kan ti saoda.

17 Ta kinuna ti Apo a Dios:
Isuratdanto dagiti pasamak a
maaramidto kadakuada, ket
“maisuratdanto ken maitali-
meng iti libro, ket saandanto a
maited kadagiti napukawan iti
pammati, ta ^bkayatda a dadae-
len dagiti aramid ti Dios.

18 Gapuna, kas kadagiti nada-
dael a nadaras ti pannakadada-
elda; ket kaslanto “taep nga ag-
labas ti ummong dagiti pagam-
amkanda—wen, ta kinuna ti
Apo a Dios: Mapasamakto iti
apagdarikmat, saan a mapak-
pakadaan—

19 Ket mapasamakto, a “ma-
dangranto dagiti napukawan

11a Ether 2:15.

12a 2 Ne. 25:18.

b 2 Ne. 30:7;

Morm. 5:14.

PNK Hudio.

c Morm. 3:21.

13a PNK Espiritu Santo.

14a PNK Maudi nga

Aldaw, Ud-udina
nga Aldaw.

b PNK Pannakaisubli
ti Ebangelio.

16a Isa. 29:4;

Moro. 10:27;

Moises 7:62.

PNK Libro ni

Mormon.

17a 2 Ne. 29:12.

b Enos 1:14.

18a Morm. 5:16–18.

19a 3 Ne. 16:8–9;

20:27–28.

iti pammati kadagiti ima dagiti Gentil.

20 Ket maitag-ayto dagiti Gentil nga adda “palanguad kadagiti matada, ket ^bnaitublakda, gapu iti kinabileg ti ^clappedda, ta nangbangonda iti adu a “simbaan; nupay kasta, imbabada ti bileg ken milagro ti Dios, ket inkasabada iti bagbagida ti bukodda a “pagsiriban ken bukodda nga adal, tapno adda mauloda ken ^fmagilingda ti rupa dagiti nakurapay.

21 Ket adu a simbaan ti nabanangon a nangparnuay iti “inapal, ken panagririri, ken guranggura.

22 Ken adda met nalimed a kinnunsabo, uray pay kadagidi nagkauna a panawen, kas maibatay iti “kinnunsabo ti sairo, ta isu ti nangisungsong amin kadagitoy a banag; wen, insungsongna ti panagpatay, ken dagiti aramid iti kasipngetan; wen, indauluanna ida nga adda nalamuyot a lubid iti tenggedda, agingga a pinungona ida iti nalagda a lubid iti agnayon.

23 Ta adtoy, patpatgek a kabsatko, kunak kadakayo a saan nga agtrabaho ti Apo a Dios iti kasipngetan.

24 Saan nga agaramid iti ania

man malaksid ti pagimbagan ti lubong; ta “patpatgenna ti lubong, uray pay no ipustana ti biagna no mayasidegna la ketdi ^bamin dagiti tao kenkuana. Gapuna, awan ti binilinna a di makiranud iti panangisalakanna.

25 Adtoy, indawatna iti asino man, a kinunana: Umadayoka kaniak? Adtoy, kunak kenka, Saan; ngem kinunana: “Umasidegkayo amin kaniak nga adda iti igid ti daga, ^bgumatangkayo iti gatas ken tagapulot ti uyo-kan, a di agaramat iti kuarta ken di manggatad.

26 Adtoy, binilinna kadi ti asino man a nasken a pumanawda kadagiti sinagoga, weno kadagiti balay a pagdaydayawan? Adtoy, kunak kadakayo, Saan.

27 Binilinna kadi ti asino man a dida makiranud iti “panangisalakanna? Adtoy, kunak kadakayo, Saan; ngem ^bintedna a nawaya iti amin a tao; ket imbilinna kadagiti taona nga alukoyenda ti amin a tao nga “agbabawi.

28 Adtoy, binilin kadi ti Apo ti asino man a saanda a makiranud iti kinaimbagna? Adtoy kunak kadakayo, Saan; ngem naikkan ti “amin a tao iti gun-

20a PNK Kinapalanguad.

b 1 Ne. 13:29, 34.

PNK Ikakalilis.

c Eze. 14:4.

d 1 Ne. 14:10; 22:23;

Morm. 8:28.

e Morm. 9:7–8;

2 Ne. 9:28.

f Isa. 3:15;

2 Ne. 13:15.

21a PNK Apal.

22a PNK Nalimed
a Kinnunsabo.

24a Jn. 3:16.

b 3 Ne. 27:14–15.

25a Alma 5:33–35;

3 Ne. 9:13–14.

b Isa. 55:1–2.

27a PNK Pannakaisalakan.

b Ef. 2:8;

2 Ne. 25:23.

c PNK Agbabawi,
Panagbabawi.

28a Rom. 2:11;

1 Ne. 17:33–35.

daway a kas iti tunggal maysa, ket awan ti mapawilan.

29 Imbilinna nga awan koma ti panaginsasaserdote; ta, adtoy, kayat a sawen ti “panaginsasaserdote nga ikasaba dagiti tao ken itag-ayda ti bagbagida a mangted iti lawag iti lubong, tapno makaullo ken makagun-odda iti ^bpammadayaw iti lubong; ngem dida ikagumaan ti pagimbagan ti Zion.

30 Adtoy, ipawil ti Apo daytoy a banag; gapuna, nangted ti Apo a Dios iti bilin a “panangngaasi ti amin a tao, ta ^bayat ti panangngaasi. Ta awan ti kaes- eskanda malaksid no mangngaasida. Gapuna, no adda panangngaasida dida ipalubos a maungaw dagiti mangmangged iti Zion.

31 Ngem nasken a mangged iti “Zion dagiti mangmangged iti Zion; ta maungawdanto no manggedda iti ^bkuarta.

32 Ket manen, “imbilin ti Apo a Dios a nasken a saan a mampatay ti tao; a nasken a saanda nga agulbod; a nasken a saanda nga agtakaw; a nasken a dida ^bpagang-angawan ti nagan ti Apo a Diosda; a nasken a dida agiinnapal; a nasken a dida aggiginnura; a nasken a dida agsisinnupanget; a nasken a dida agaramid iti inaabig; ken nas- ken a dida agaramid iti ania man kadagitoy a banag; ta ma-

ungaw ti asino man a mangaramid kadagitoy.

33 Ta awan kadagitoy a kina- managbasol ti asideg iti Apo; ta nagaramid iti nasayaat kadagiti annak ti tattao; ket awan ti inaramidna a di nalawag kadagiti annak ti tattao; ket awisenna amin ida nga umasideg kenkuana ket makiranudda iti kinasayaatna; ket awan ti “idaddadumana kadagiti uma- sideg kenkuana, nangisit ken puraw, adipen ken nawaya; la- laki ken babai; ken malagipna dagiti ^bpagano; ket agpapada ti ‘amin iti Dios, Hudio man ken Gentil.

KAPITULO 27

Agsaknapto iti daga ti kinasipnget ken ikakalilis kadagiti ud-udina nga aldaw—Dumtengto ti Libro ni Mormon—Tallonto a saksi ti mamanekeken iti libro—Kunanto ti deadal a tao a saanna a mabasa ti naserraan a libro—Aramidento ti Apo a datdatlag ken pagsidsid- daawan—Idilig iti Isaias 29. Agarup 559–545 s.c.

NGEM, adtoy, kadagiti ^aud-udina nga aldaw, wenno kadagiti aldaw dagiti Gentil—wen, adtoy ti amin a pagilian dagiti Gentil ken kasta met dagiti Hudio, agpada dagiti umayto iti daytoy a daga ken dagiti ma-

29a PNK Panaginsa- saserdote.

^b DkK 121:34–37.

30a Moro. 7:47–48.

PNK Kaasi.

^b PNK Ayat.

31a PNK Zion.

^b Jacob 2:17–19; DkK 11:7; 38:39.

32a PNK Bilin ti Dios, Dagiti.

^b PNK Bassawang.

33a Ara. 10:9–35, 44–45.

^b Alma 26:37.

^c Rom. 2:11; 1 Ne. 17:35.

27 1a PNK Maudi nga Aldaw, Ud-udina nga Aldaw.

pan iti sabali a dagdaga, wen, uray iti amin a dagdaga iti dagaga, adtoy, mabartekdanto iti kinamanagbasol ken amin a kita ti makarimon nga aramid—

2 Ket inton dumteng dayta nga aldaw sarungkaranto ida ti Apo ti Pangen, a kakuyog ti gurruod ken ginggined, ken napigsa a daranudor, ken bagyo, ken allawig, ken “gil-ayab ti narungsot nga apuy.

3 Ket amin a “pagilian a ^bbususor iti Zion, ken mangparigat kenkuana, agbalinto a kasla tagtagainep iti rabii ti parmata; wen, addanto kadakuada, a kas iti mabisin a tao a nagtagtagainep, ket adtoy mangantongem makariingto ket palawapawto ti kaungganna; wenno kaslanto iti mawaw a tao nga agtagtagainep, ket adtoy uminumto ngem makariingto ket adtoy agkakapsutto, ket addanto kalikagum ti kaungganna; wen, kastanto met ti ummong iti amin a pagilian a mangbusor iti Bantay Zion.

4 Ta adtoy, dakayo amin nga agaramid iti kinamanagbasol, mabatikayonto a masmasdawa, ta agdung-aw kayonto, ken agdung-aw; wen, mabartek kayonto, ngem saan nga iti arak, agibar-ibarkayonto ngem saan nga iti naingel nga inumen.

5 Ta adtoy, imbukbok ti Apo kadakayo ti espiritu ti nargaan

a pannaturog. Ta adtoy, nagkidemkayo, ket sinupringyo dagiti propeta; ken dagiti agturayyo, ket inlemmengna dagiti mammadto gapu iti kinamanagbasoloy.

6 Ket mapasamakto a yegto “kadakayo ti Apo a Dios ti damag maipanggep iti ^blibro, ket damagto kadakuada a nairidep.

7 Ket adtoy “maserraanto ti libro; ket ^bpaltiingto manipud iti Dios ti linaon ti libro, manipud iti punganay ti lubong agingga iti ^ckanibusananna.

8 Gapuna, gapu kadagiti damag a “naserraan, ^bsaanto a mairakurak dagiti damag a naserraan iti aldaw ti kinadangkakes ken makarimon nga aramid dagiti tao. Gapuna mayadayonto kadakuada ti libro.

9 Ngem maitedto ti libro iti “tao, ket itednanto dagiti balikas iti libro, a balikas dagiti nairidep iti katapokan, ken itednanto dagitoy a balikas iti ^bsabali;

10 Ngem dinanto ited dagiti balikas a naserraan, wenno dinanto met ited ti libro. Ta maserraanto ti libro babaen ti bileg ti Dios, ket maidulinto iti libro ti paltiing a naserraan agingga iti panawen nga inkeddeng ti Apo, a pannakairuardan; ta adtoy, ibutaktakda amin a banag manipud iti panakabukel ti lubong agingga iti kanibusananna.

2a Isa. 24:6; 66:15–16;
Jacob 6:3; 3 Ne. 25:1.

3a Isa. 29:7–8.
b 1 Ne. 22:14.

6a Jarom 1:2;
Morm. 5:12–13.

b 2 Ne. 26:16–17; 29:12.
PNK Libro ni
Mormon.

7a Isa. 29:11–12;
Ether 3:25–27; 4:4–7.
b Mosiah 8:19.

c Ether 13:1–12.
8a Ether 5:1.

b 3 Ne. 26:9–12;
Ether 4:5–6.

9a DKK 17:5–6.
b JS—P 1:64–65.

11 Ket dunteng ti aldaw a mabasanto kadagiti balbalay dagiti balikas iti libro a naserraan; ket mabasadanto babaen ti bileg ni Cristo; ket “maipalgakto amin a banag kadagiti annak ti tattao iti ania man a kanito a kaaddana kadagiti annak ti tattao, ken iti kaano man agingga iti kanibusanan ti lubong.

12 Gapuna, iti dayta nga aldaw a pannakaited ti libro iti tao a nasaokon, mailemmengto ti libro kadagiti mata ti lubong, tapno awanto ti asino man a makakita malaksid dagiti “tallo a ^bsaksi, babaen ti pannakabalin ti Dios, malaksid kenkuana a pakaitedan ti libro; ket paneknekandanto ti kinapudno ti libro ken dagiti balikas a nailanad ditoy.

13 Ket awan ti asino man a mangimutektek, malaksid ti sumagmamano a palubosan ti Dios, a mangipaneknek iti balikasna kadagiti annak ti tattao; ta kinuna ti Apo a Dios a nasken a maisao dagiti balikas dagiti napudno a kasla “agtaud kadagiti natay.

14 Gapuna, ituloy ti Apo a Dios nga ipalgak dagiti balikas iti libro; natibkerto nga agaon ti balikasna iti ngiwat ti adu a saksi a namnamaenna a naimbag; ket ay-ayto pay ti “mangsupring iti balikas ti Dios!

15 Ngem adtoy, mapasamakto nga ibaganto ti Apo a Dios iti pangtedanna iti libro: Alaem dagitoy balikas a saan a naserraan ket itedmo ida kadagiti sabali, tapno maipakitana ida kadagiti masirib, a kunana: “Basaenyo daytoy, ikararagko. Ket kunanto ti masirib: Yegyo ditoy ti libro, ket basaek.

16 Ket ita, sawendanto daytoy gapu iti dayag ti lubong ken tapno “mairanudda, a saan a gapu iti dayag ti Dios.

17 Ket kunanto ti tao: Diak maitugot ti libro, gapu ta naserraan.

18 Sa kunanto ti masirib: Diak mabasa.

19 Gapuna mapasamakto, nga itedto manen ti Apo a Dios ti libro kenkuana a saan a masirib; ket kunanto ti tao a saan a masirib: Saanak a masirib.

20 Isu a kunanto ti Apo a Dios kenkuana: Saanto a basaen ida ti masirib, ta saanda a patpatien ida, ket nabelak nga inaramid ti trabahok; gapuna nasken a basaem dagiti balikas nga itedkonto kenka.

21 “Dimo sagiden dagiti banag a naserraan, ta siakto ti mangyeg iti intudingko a panawen; ta ipakitakto kadagiti annak ti tattao a kabelak nga aramiden ti trabahok.

22 Gapuna, inton mabasamon dagiti balikas nga imbilinko

11a Luc. 12:3;
Morm. 5:8;
DkK 121:26–31.

12a 2 Ne. 11:3;
Ether 5:2–4;
DkK 5:11, 15; 17:1.

b Deut. 19:15.
13a 2 Ne. 3:19–20;
33:13–15;
Moro. 10:27.
14a 2 Ne. 28:29–30;
Ether 4:8.

15a Isa. 29:11–12;
JS—P 1:65.
16a PNK Panaginsasaserdote.
21a Ether 5:1.

kenka, ken maalam dagiti “saksi nga inkarik kenka, isunto pay la ti panangiserramto manen iti libro, ket paidulinmonto kaniak, tapno idulinkonto dagiti balikas a dimo nabasa, agingga a makitakton a mainugoten iti pagsiribak ti pannakairakurak dagiti banag kadagiti annak ti tattao.

23 Ta adtoy, Siak ti Dios; ken siak ti Dios dagiti “milagro; ken ipakitak iti lubong a siak ^bmet laeng ti napalabas, agdama, ken ti agnanayon; ken saanak nga agtrabaho kadagiti annak ti tattao malaksid no “maibatay iti pammatida.

24 Ket mapasamakto manen a kunanto ti Apo iti mangbasanto iti libro a maited kenkuana:

25 “Ta agingga nga umasideg kaniak dagitoy a tao nga umararaw, ken ^bdayawendak iti balikasda, ngem yadayoda dagiti puspusoda kaniak, ken gapu ta naisuroda nga agbuteng kaniak babaen ti “pammilin dagiti tao—

26 Ngarud, ituloyko ti agaramid iti “datdatlag nga aramid kadagitoy a tao, wen, ti datdatlag ken ^bpagsidsiddaawan nga aramid, ta maungawto ti kinasirib dagiti mannakaammo ken masiribda, ket mailemmengto ti pannakaawat dagiti naannad.

27 Ket “ay-ay pay dagiti agpanggep a mangilemmeng iti

pammagbagada manipud iti Apo! Ket adda iti sipngget dagiti aramid; ket kunada: Asino ti kumita kadakami, ken asino ti makaammo kadakami? Ken kunada pay: Pudno, maibilangto a kasla iti pitak ti ^bagdamdami-li ti panangbaliktadyo kadagiti banag. Ngem adtoy, ipakitakto kadakuada, kinuna ti Apo ti Pangen, nga ammok amin dagiti aramid. Ta ti aramid a kuna ti nangaramid, dinak inaramid? Wenno ti banag a naisakab a kuna ti nangisakab, awan ti panna-kaawatna?

28 Ngem adtoy, kinuna ti Apo ti Pangen: Ipakitakto kadagiti annak ti tattao a bassit laengen a panawen ket agbalinton ti Lebanon a nataba a pagtatalonan; ket maipategto ti nataba a pagtatalonan a kas iti kabakiran.

29 “Ket itinto dayta nga aldaw mangngegto dagiti tuleng dagiti balikas iti libro, ket makikitanton a nalawag dagiti bulsek a nagbibigay iti kasipnggetan.

30 Ket umadunto met ti “napakumbaba, ket ^bagrag-odanto iti Apo, ket agragsakto dagiti nakurapay iti Nasantuan ti Israel.

31 Ta naipanamna iti panagbiag ti Apo a makitadanto ti panagbalin dagiti “pagbutbutngan nga awan mamaayda, ket maungawto dagiti mamarpari-

22a PNK Saksi iti Libro ni Mormon, Dagiti.

23a PNK Milagro.

^b Heb. 13:8.

^c Heb. 11;

Ether 12:7-22.

25a Isa. 29:13.

^b Mat. 15:8.

^c 2 Ne. 28:31.

26a 1 Ne. 22:8;

2 Ne. 29:1-2.

PNK Pannakaisubli ti Ebanghelio.

^b Isa. 29:14;

2 Ne. 25:17.

27a Isa. 29:15.

^b Jer. 18:6.

29a Isa. 29:18.

30a PNK Napakumbaba, Kinapakumbaba.

^b DKK 101:36.

31a Isa. 29:20.

gat, ket mapukawto met amin dagiti managbasol;

32 Ket isuda a “mamangsalu-ngasing iti tao iti balikas, ket palab-ogannanto ti mangsalaknib iti ^bruangan, ket ^cipaknidanto dagiti nalinteg gapu iti kinaub-baw.

33 Ngarud, kinuna ti Apo, a nangsubbot ken ni Abraham, maipanggep iti balay ni Jacob: Saan itan a mabain ni Jacob, wenno uray no bumsag man la koma.

34 Ngem inton “makitana dagiti annakna, ti aramid dagiti imak, a nanglikmut kenkuana, pasantuendanto ti naganko, ken pasantuenda ti Nasantuan ni Jacob, ket agbutengdanto iti Dios ti Israel.

35 Makaawatto met dagiti espiritu a “nagbiddut, ket ^bmakaadalto met iti doktrina dagiti nagdayamudom.

KAPITULO 28

Adunto ti ulbod a simbaan a mangbangon kadagiti ud-udina nga aldaw—Agisurodanto iti inuulbod ken awan serbina ken minamaag a doktrina—Mapasamakto ti ikakalilis gapu kadagiti ulbod a man-nursuro—Agturayto ti sairo iti puspuso dagiti tao—Isuronanto ti amin a kita ti inuulbod a doktrina. Agarup 559–545 s.c.

KET ita, adtoy, kakabsatko, na-saokon kadakayo, kas impa-ganetget kaniak ti Espiritu; gapuna, ammok a pudno a ma-pasamakdanto.

2 Ket “napategto unay kadagi-ti annak ti tattao dagiti balikas a maisurat iti ^blibro, ken nang-nangruna pay kadagiti bukel-tayo a natda iti balay ti Israel.

3 Ta mapasamakto iti dayta nga aldaw a dagiti “simbaan a nabangon, a saan nga agpaay iti Apo, no kunanto ti maysa iti sabali: Adtoy, siak, agpaayak iti Apo; ket kunanto met dagiti sabali: Siak, agpaayak iti Apo; ket kastanto ti sawen ti tunggal maysa a nangbangon kadagiti simbaan, ket saan nga agpaay iti Apo—

4 Ket agsusupangetto ti tung-gal maysa; ket agsusupanget-to ti tunggal maysa kadagiti saserdoteda, ket isurodanto ti “adalda, ket dida pasien ti Espi-ritu Santo, a nangted iti pam-maregta.

5 Ket “didanto pasien ti ^bbileg ti Dios, ti Nasantuan ti Israel; ket kunada kadagiti tao: Dum-ngegkayo kadakami, ket imde-nganyo ti pammilinni; ta adtoy ^cawan ti Dios ita, ta nalpasen ti Apo ken ti Mannubbot ti ara-midna, ket naitednan ti bilegna iti tattao;

6 Adtoy, imdenganyo ti pam-milinko; no kunada nga adda

32a Luc. 11:54.
31b Amos 5:10.
c 2 Ne. 28:16.
34a Isa. 29:23–24.
35a 2 Ne. 28:14;
DkK 33:4.
b Dan. 12:4.

28 2a PNK Libro
ni Mormon.
b 1 Ne. 13:34–42;
22:9;
3 Ne. 21:6.
3a 1 Cor. 1:10–13;
1 Ne. 22:23;

4 Ne. 1:25–29;
Morm. 8:28, 32–38.
4a 2 Ne. 9:28.
5a 2 Ne. 26:20.
b 2 Tim. 3:5.
c Alma 30:28.

“milagro a pinarnuay ti ima ti Apo, mamatikayo wenno saan; ta saan nga isu ti Dios dagiti milagro ita nga aldaw; nalpasan ti aramidna.

7 Wen, ket adunto ti agkuna: “Mangan, uminum, ken agrag-sakkayo, ta mataytayonton no bigat; ket makapasayaat kada-tayo.

8 Ken adunto pay ti agkuna: Mangan, uminum, ken agrag-sakkayo; nupay kasta, agbutengkayo iti Dios—“pakawannanto ti bassit a naaramidyo a basol; wen, ^bagulbodkayo iti bassit, gundawayanyo ti sabali gapu kadagiti balikasna, ikalianyo iti ‘abut ti kaarrubayo; saan a makadangran daytoy; ket aramidenyo amin dagitoy a banag, ta mataytayonton no bigat; ket no talaga a nagbasoltayo, saplitennatayonto ti Dios iti sumagmamano a pannaplit, ket iti kamaudiananna maisalakan-tayonto iti pagarian ti Dios.

9 Wen, ket adunto ti mangisuro iti kastoy a wagas, inuulbod ken awan serbina ken “minamaag a ^bdoktrina, ket bumsogto iti puspusoda, ket panggependa nga ilemmeng dagiti pammagbaga-da manipud iti Apo; ket addan-to iti sipnget dagiti aramidna.

10 Ket umkisto ti “dara dagiti

santo manipud iti daga a maibusor kadakuada.

11 Wen, simmiasida aminen iti “dana; nagbalindan a ^bna-dangkes.

12 Gapu iti “kinapalangguad-da, ken gapu kadagiti ulbod a mannursuro, ken inuulbod a doktrina, nagbalin a narugit dagiti simbaanda, ken nagbalin a natangig dagiti simbaanda; bimsogda gapu iti kinapalangguad.

13 “Tinakawanda dagiti ^bnakurapay gapu kadagiti napintas a santuarioda; tinakawanda dagiti nakurapay gapu iti napintas a lupotda; ket indadanesda dagiti napakumbaba ken nakurapay ti panagpuspusona, bimsogda gapu iti ‘kinapalangguadda.

14 Nagbalinda a “natangig; wen, ket gapu iti kinapalangguad, ken kinadangkes, ken makarimon nga aramid, ken kinamannakiabig, ^bnawarawarada amin malaksid ti sumagmamano, a napakumbaba a pasurot ni Cristo; nupay kasta, naiturongda, nga iti naminadu a gundaway nagbiddutda gapu ta naisuroda babaen ti pammilin ti tattao.

15 O dagiti “masirib, ken deadal, ken nabaknang, a bimsog iti ^bkinapalangguad ti puspusoda,

6a Morm. 8:26; 9:15–26.

7a 1 Cor. 15:32;

Alma 30:17–18.

8a Morm. 8:31.

b DkK 10:25;

Moises 4:4.

PNK Panagulbod.

c Prov. 26:27;

1 Ne. 14:3.

9a Eze. 13:3;

Hel. 13:29.

b Mat. 15:9.

10a Apoc. 6:9–11;

2 Ne. 26:3;

Morm. 8:27;

Ether 8:22–24;

DkK 87:7.

11a Hel. 6:31.

b Morm. 8:28–41;

DkK 33:4.

12a Prov. 28:25.

13a Eze. 34:8.

b Hel. 4:12.

c Alma 5:53.

14a Prov. 21:4.

b Isa. 53:6.

15a Prov. 3:5–7.

b PNK Kinapalangguad.

ken isuda amin a mangika-saba iti inuulbod a doktrina, ken kadagiti mannakiabig, ken mangbarusngi iti nalinteg nga aramid ti Apo, ^cay-ay, ay-ay, ay-ay pay dagitoy, kinuna ti Apo a Dios a Mannakabalin, ta maigarangugongdanto iti impierno!

16 Ay-ay pay dagiti ^amamagbaliw kadagiti nalinteg iti banag nga awan kaes-eskanna ken mangidanem kadagiti nasayaat, ken agkuna nga awan ti kapapayanna! Ta dumtengto ti aldaw a sarungkaranto ti Apo a Dios nga awan sawsawirna dagiti nabiag iti daga; ket maungawdanto iti dayta nga aldaw a ^bnaluomdan iti kinamanagbasol.

17 Ngem adtoy, no agbabawinto dagiti nabiag iti daga iti kinandangkesda ken kadagiti makarimon nga aramidda sandanto a madadael, kinuna ti Apo ti Pangen.

18 Ngem adtoy, dayta nabileg ken makarimon a simbaan, ti ^amannakiabig iti intero a daga, nasken a ^bmaitikleb iti daga, ket nasken a nakaro ti panna-kaingubngobna.

19 Ta nasken a ^amadayyegto ti pagarian ti sairo, ket nasken a mariingto nga agbabawi dagiti agindeгна, wenno irugmanto ti ^bsairo kadakuada ti agnanyon a ^ckawarna, ket masulisogdanto nga agpungtot, ket maungawda;

20 Ta adtoy, ^akuriruennanto iti dayta nga aldaw ti puspuso dagiti annak ti tattao, ket gutugotenna ida a manggura iti banag a nasayaat.

21 Ket ^apagtalnaennanto dagiti dadduma, ket allilawennanto ida nga iturong iti nailubongan a talged, tapno kunadanto: Nasayaat amin iti Zion; wen, dumur-as ti Zion, nasayaat amin—ket kasta ti panangkusit ti ^bsairo kadagiti kararuada, ket siaanad a mangiturong kadakuada iti impierno.

22 Ket adtoy, pinatpatirayokanna dagiti dadduma, ket imbagana kadakuada nga awan ti ^aimpierno; ket kinunana kadakuada: Saanak a sairo, ta awan ti kasta—ket kasta ti panangyarasaasna kadagiti lapayagda, agingga nga inrugmana kadakuada ti nakaam-amak a ^bkawarna, ket awan ti mawayawayaan dita.

23 Wen, narugmaanda iti patay, ken impierno; ken patay, ken impierno, ken ti sairo, ket nasken a sumarangto iti trono ti Dios dagiti amin a masarakan dita, ket ^amaukomdanto babaen kadagiti aramidda, ket manipud dita mapandanto iti lugar a naisangrat kadakuada, uray pay iti ^bdan-aw ti apuy ken asupre, nga awan ti patinggana a panagtutuok.

24 Ngarud, ay-ayto pay dagiti mangyaleng-aleng iti Zion!

15c 3 Ne. 29:5.

16a Isa. 29:21.

^b Ether 2:9–10.

18a Apoc. 19:2.

^b 1 Ne. 14:3, 17.

19a 1 Ne. 22:23.

^b Alma 34:35.

^c Alma 12:11.

20a DKK 10:20–27.

21a Morm. 8:31.

^b 2 Ne. 9:39.

22a PNK Impierno.

^b Alma 36:18.

23a PNK Jesucristo—Ukom; Panangu-

kom, ti Maudi a.

^b 2 Ne. 9:16, 19, 26.

25 Ay-ay pay ti mangipukaw: Nasayaat ti amin!

26 Wen, ay-ay pay ti “dumngeg iti pammilin ti tattao, ken mangtallikud iti bileg ti Dios, ken ti sagut ti Espiritu Santo!

27 Wen, ay-ay pay ti agkuna: Naawatmin, ket ^bawanen ti kasapulanmi!

28 Ket kamaudiananna, ay-ay pay amin dagiti mamigerger, ken “makapungtot gapu iti kinapudno ti Dios! Ta adtoy, awaten a siaayat ti nabangon iti ^bbato; ket mamigerger ti nabangon iti kaanayan a pamuon amangan la ketdi ta matuang.

29 Ay-ay pay ti agkunanto: Naawatmin ti balikas ti Dios, ket “saanmin a ^bkasapulan ti balikas ti Dios, ta addan umdas kadakami!

30 Ta adtoy, kastoy ti kinuna ti Apo a Dios: Itdekto kadagiti annak ti tattao nga ibinsabinsa, bilin iti “bilin, sangkabassit ditoy ken sangkabassit idiyay; ket maparaburanto dagiti dumngeg kadagiti bilinko, ken dumngeg iti balakadko, tapno makaadaldanto iti ^bpag-siriban; ta ^cad-adunto pay ti itedko kadagiti ^dumawat; ket kadakuada nga agkunanto, Addan umdas kadakami, maalanto kadakuada ti uray pay ti adda kadakuada.

31 Mailunodto ti mangipaay iti “panagtalekna iti tao, wenno mangaramid iti lasag nga armasna, wenno dumngegto iti bilin ti tattao, malaksid no ti pammilinda ket naited babaen ti bileg ti Espiritu Santo.

32 “Ay-ayto pay dagiti Gentil, kinuna ti Apo a Dios ti Pangen! Ta uray pay no itanggayak ti imak kadakuada iti inal daw, talikudandak met; nupay kasta, naasiakto latta kadakuada, kinuna ti Apo a Dios, no agbaba-wi ken agkamangda kaniak; ta nakatanggayanto latta ti ^bimak iti uneg ti agmalem, kinuna ti Apo a Dios ti Pangen.

KAPITULO 29

Adunto a Gentil ti saan a mamati iti Libro ni Mormon—Isudanto ti agkuna: Saanmin a kasapulan ti Biblia—Agsao ti Apo iti adu a pagilian—Ukomennanto ti lubong babaen kadagiti maisuratto a libro. Agarup 559–545 s.c.

NGEM adtoy, adunto—iti day-ta aldaw a panangituloyko nga agaramid kadakuada iti “datdat-lag nga aramid, tapno malagip-konto ti ^bkatulagan nga inaramidko kadagiti annak ti tao, tapno maisaadko manen dagiti imak iti “maikadua a gundaway

26a 2 Ne. 9:29.

27a Alma 12:10–11.

28a 2 Ne. 9:40; 33:5.

PNK Yaalsa.

b Mat. 7:24–27.

PNK Bato.

29a 2 Ne. 29:3–10.

b 2 Ne. 27:14;

Ether 4:8.

30a Isa. 28:9–13;

DkK 98:12.

b PNK Kinasirib.

c Luc. 8:18.

d Alma 12:10;

DkK 50:24.

31a DkK 1:19–20.

32a 1 Ne. 14:6.

b Jacob 5:47; 6:4.

29 1a 2 Ne. 27:26.

PNK Pannakaisubli

ti Ebanghelio.

b PNK Katulagan ni Abraham.

c 2 Ne. 6:14;

21:11–12; 25:17.

PNK Israel—Ti pannakaummong ti Israel.

a mangpasubli kadagiti taok, nga adda iti balay ti Israel;

2 Ket kasta met, a tapno malagipko ti karik kenka, Nephi, ken kasta met iti amam, tapno malagipko dagiti bukkelmo; ket iti kasta, ti “sao dagiti bukkelmo agaon koma iti ngiwatko a mai-paay kadagiti bukkelmo; ken ^bagallangogan koma ti saok iti amin a suli ti daga, a ‘pagtulan dagiti taok, nga adda iti balay ti Israel.

3 Ket gapu ta agallangoganto ti saok—adunto a Gentil ti agkuna: Ti “Biblia! Ti Biblia! Adda Bibliami, ket awanen ti sabali pay a Biblia.

4 Ngem kuna ti Apo a Dios: O dakayo a maag, maaddaandanto iti Biblia; ket aggapunto kadagiti “Hudio, dagiti nagkauna a natulagan a taok. Ket ania a panagyaman dagiti ^bHudio iti inawatda a “Biblia manipud kadakuada? Wen, ania ti kayat a sawen dagiti Gentil? Malagipda ngata dagiti panagrigrigat, ken bambannog, ken panagtuok dagiti Hudio, paspasanang ken ti kinaregtada kaniak, iti nakaipakaammo ti pannakaisalakan dagiti Gentil?

5 O dakayo a Gentil, malaglagipyo kadi dagiti Hudio, dagiti nagkauna a natulagan a taok? Saan; ngem inlunod, ken “kina-

gurayo ida, ken saanyo a pinanggep ti mangsapul kadakuada. Ngem adtoy, isublik amin dagitoy a banag kadagiti uloyo; ta siak nga Apo saanko a malipatan dagiti taok.

6 Dakayo a maag, nga agkunananto: Ti “Biblia, addaankamin iti Biblia, ket saanmin a kasapulan ti Biblia. Adda, aya, nagunodyo a Biblia no saan a babaen kadagiti Hudio?

7 Diyo, aya, ammo nga ad-adu ngem maysa dagiti pagilian? Saanyo, aya, nga ammo a Siak, ti Apoyo a Dios, ti “namarsua iti amin a tao, ket iti dayta, malaglagipko dagiti adda iti babassit nga ^bisla iti taaw; ken siak ti mangituray iti nangato a langit ken iti daga iti baba; ket yegko dagiti saok kadagiti anak ti tao, wen, uray iti amin a pagilian ditoy daga?

8 Gapuna agdayamudomkayo kadi, gapu ta adu pay ti awatenyo a saok? Saanyo, aya, nga ammo a ti pammaneknek ti “dua a pagilian ti ^bmangipaneknek kadakayo a siak ti Dios, a lagipek ti maysa a pagilian a kas met iti sabali? Gapuna, sawek dagiti sigud a saok iti maysa a pagilian kas met iti sabali. Ket inton agkaykaysa ti dua a ‘pagilian agkaykaysanto met ti pammaneknek dagitoy a pagilian.

2a 2 Ne. 3:18–21.

b Isa. 5:26;

2 Ne. 15:26;

Moro. 10:28.

c 1 Ne. 21:22.

PNK Wagayway.

3a 1 Ne. 13:23–25.

PNK Biblia; Libro

ni Mormon.

4a DkK 3:16.

b PNK Hudio.

c PNK Juda—Ti sarukod ti Juda.

5a 3 Ne. 29:8.

6a 1 Ne. 13:38.

7a PNK Agparsua,

Panagparsua.

b 1 Ne. 22:4.

8a Eze. 37:15–20;

1 Ne. 13:38–41;

2 Ne. 3:12.

b Mat. 18:16.

PNK Saksi.

c Os. 1:11.

9 Ket aramidek daytoy tapno paneknekak kadagiti adu a ^asiak met laeng idi kalman, ita, ken iti agnanayon; ket iti dayta isawangko dagiti saok babaen ti pagayatak. Ken gapu ta naisaok ti maysa a ^bbalikas diyo ipagarup a diakon agsao iti sabali pay; gapu ta saan pay a nalpas ti aramidko; wenno malpasta agingga iti panaggibus ti tao, uray manipud iti dayta a kani-to ken iti agnanayon.

10 Gapuna, gapu ta addaanka-yo iti Biblia saanyo a pagarupen a linaonna amin dagiti ^asaok; wenno pagarupenyo a saanko a panggepen nga adda pay ma-isurat.

11 Gapu ta bilinek ti ^aamin a tao, iti daya ken iti laud, ken iti amianan, ken iti abagatan, ken kadagiti isla iti taaw, nga ^bisuratdanto dagiti sao a sawek kadakuada; gapu ta manipud kadagiti ^clibro a maisuratto ^dukom-
mekto ti lubong, ti tunggal tao babaen kadagiti aramidna, babaen iti dayta a naisurat.

12 Ta adtoy, agsaoakto kadagiti ^aHudio ket isuratdanto; ket agsaoakto met kadagiti Nephite ket ^bisuratdanto; ket agsaoakto met kadagiti sabali a tribu iti balay ti Israel, nga inturongko nga umadayo, ket isuratdanto;

ket agsaoakto met kadagiti ^aamin a pagilian iti daga ket isuratdanto.

13 Ket mapasamakto a maaddaanto dagiti ^aHudio iti sao dagiti Nephite, ket maaddaanto dagiti Nephite iti sao dagiti Hudio; ket maaddaanto dagiti Nephite ken dagiti Hudio iti sao dagiti ^bnapukaw a tribu ti Israel; ket maaddaanto ti napukaw a tribu ti Israel iti sao dagiti Nephite ken dagiti Hudio.

14 Ket mapasamakto a dagiti taok, nga adda iti ^abalay ti Israel, agtitipondanto iti balay iti daga a kukuada; ket maurnongto ti saok iti ^bmaymaysa. Ket iparangrangkonto kadagiti sumuppiat iti saok ken bumusor kadagiti taok, nga adda iti ^cbalay ti Israel, a siak ti Dios, ket ^dnakitulagak ken ni Abraham a laglagi-pekto ti ^ebukelna iti ^fagnanayon.

KAPITULO 30

Maibilangto dagiti napasurot a Gentil kadagiti natulagan a tao—Adunto a Lamanite ken Hudio ti mamati iti balikas ket agbalinda a naragsak a tattao—Mabukelto manen ti Israel ket madadaelto dagiti nadangkes. Agarup 559–545 s.c.

KET ita adtoy, patpatgek a ka-

9a Heb. 13:8.

b PNK Palting.

10a PNK Nasantuan a Kasuratan—Dagiti naipadto nga umay a nasantuan a kasuratan.

11a Alma 29:8.

b 2 Tim. 3:16.

c PNK Libro ti Biag.

d 2 Ne. 25:22;

33:11, 14–15.

PNK Panangukom, ti Maudi a.

12a 1 Ne. 13:23–29.

b 1 Ne. 13:38–42;

2 Ne. 26:17.

c 2 Ne. 26:33.

13a Morm. 5:12–14.

b PNK Israel—Dagiti sangapulo a napukaw a

tribu ti Israel.

14a Jer. 3:17–18.

b Eze. 37:16–17.

c 1 Ne. 22:8–9.

d Gen. 12:1–3;

1 Ne. 17:40;

3 Ne. 20:27; Abr. 2:9.

PNK Katulagan

ni Abraham.

e DKK 132:30.

f Gen. 17:7.

kabsatko, agsaoak kadakayo; ta siak, ni Nephi, diak ipalubos nga ipapanyo a nalinlintegkayonto ngem dagiti Gentil. Ta adtoy, malaksid no italimengyo dagiti bilin ti Dios maungawkayonto met amin; ken gapu kadagiti balikas a nasaon diyo ipapan a naan-anayen ti pannakadadael dagiti Gentil.

2 Ta adtoy, ibagak kadakayo no kasano ti kaadu dagiti agbabawi a Gentil kasta met ti kaadu dagiti "natulagan a tao ti Apo; ket no kasano ti kaadu dagiti ^bHudio a di agbabawi kasta met dagiti mapagtalaw; ta awan ti tinulagan ti Apo malaksid dagiti 'agbabawi ken mamati iti Anakna, nga isu ti Nasantuan ti Israel.

3 Ket ita, ipadtok ti agarup mapanggep kadagiti Hudio ken Gentil. Ta kalpasan ti iruruar ti libro a nasaokon, ken maisurat kadagiti Gentil, ken maitalimeng manen iti Apo, adunto ti "mamati kadagiti balikas a naisurat; ket ^bidanondanto kadagiti natda iti bukeltayo.

4 Ket kalpasanna maammuan to dagiti natda iti bukeltayo ti maipanggep kadatayo, no kasano ti iruruartayo iti Jerusalem, ken kasta met a kapupuon ida dagiti Hudio.

5 Ket mairakurakto "kadakuada ti ebangelio ni Jesucristo; gapuna, ^bmaisublidanto iti 'pan-

nakaammo kadagiti ammada, ken iti pay pannakaammo ken ni Jesucristo, nga adda idi kadagiti ammada.

6 Ket kalpasanna agrag-odanto; ta maammuandanto a bendision kadakuada a naggapu iti ima ti Dios; ket mangruginto a maregreg kadagiti matada dagiti siksikda iti kasipngetan; ket adunto a kaputotan ti saan a makaadayo kadakuada, malaksid no natarnaw ken "makaay-ayoda a tattao.

7 Ket mapasamakto a "mangruginto met a mamati ken ni Cristo dagiti ^bHudio a naiwaraswaras; ket mangruginto met nga agraragupda iti rabaw ti daga; ket kas iti kaadunto ti mamati ken ni Cristo kastanto met ti agbalin a makaay-ayo a tattao.

8 Ket mapasamakto a rugianto ti Apo a Dios ti aramidna iti amin a pagilian, kakabsat, pag-sasao, ken tattao, a mangipatungpal iti pannakaisubli dagiti taona iti daga.

9 Ket iti kinalinteg ti "ukomento ti ^bApo a Dios dagiti nakurapay, ken babalawennanto ti panagpapatas dagiti 'napakumbaba iti daga. Ket saplitenanto ti daga iti panaplit nga agtaud iti ngiwatna; ket tinta sang-awna ti panggudasna kadagiti nadangkes.

10 Ta napardasto ti yaay ti

30 2a Gal. 3:26–29.

b Mat. 8:10–13.

PNK Hudio.

c PNK Agbabawi, Panagbabawi.

3a 3 Ne. 16:6–7.

b 1 Ne. 22:8–9.

5a 3 Ne. 21:3–7, 24–26.

b DkK 3:20.

c 1 Ne. 15:14;

2 Ne. 3:12;

Morm. 7:1, 9–10.

6a DkK 49:24; 109:65.

7a 2 Ne. 25:16–17.

b 2 Ne. 29:13–14.

9a Isa. 11:4–9.

b 2 Ne. 9:15.

c PNK Napakumbaba, Kinapakumbaba.

“kanito a mangparnuayto ti Apo a Dios iti dakkell a ^bpannakabinngay dagiti tao, ket dadaelenanto dagiti nadangkes; ket ^cisalakannanto dagiti taona, wen, kasta met a pudno unay a ^ddadaelennanto dagiti nadangkes iti apuy.

11 Ket tinta “kinalinteg ti ibarikesna iti lomona, ket ti kinapudno ti barikes ti panagturayna.

12 Ket kalpasanna “makipag-naedto dagiti lobo kadagiti karnero; ket makikaiddanto dagiti leopardo kadagiti ubbing, ken dagiti urbon ti baka, ken dagiti urbon ti leon, ken naamo a dinguen, agkaykaysadanto; ket ubingto ti mangidaulo kada-kuada.

13 Ket mataraonanto dagiti baka ken oso; agkakaiddanto dagiti urbonda; ket manganto ti leon iti garami a kas iti baka.

14 Ket ti agsussuso nga ubing makiay-ayanto iti abut ti nagita nga uleg, ken ipanto ti napusot nga ubing ti imana iti umok ti nagita nga uleg.

15 Didanto dangran wenna dadaelen ti amin a nasantuan a bantayko; ta mapnonto ti daga iti pannakaammo iti Apo a kas iti pananglapunos ti danum iti baybay.

16 Gapuna, maammuan to ti bambanag dagiti “amin a pagilian; wen, ^bmaipakaammonto

amin a bambanag kadagiti anak ti tattao.

17 Awanto ti ania man a mailimed malaksid no “maipalgakto; awanto ti aramid iti kasipngetan malaksid no maipakita iti lawag; ken awan ti mailemmeng iti daga malaksid no nawaya.

18 Gapuna, maipalgakto iti dayta nga aldaw ti amin a banag a naipalgak kadagiti annak ti tattao; ket “awanton ti bileg ni Satanas kadagiti puso dagiti annak ti tattao, iti atiddog a panawen. Ket ita, patpatgek a kakabsatko, igibuskon ti panagsaritak.

KAPITULO 31

Ibaga ni Nephi no apay a nabuniangan ni Cristo—Masapul a suroten dagiti tao ni Cristo, agpabuniag, umawat iti Espiritu Santo, ken agibtur agingga iti panungpalan tapno maisalakan—Panagbabawi ken panagbuniag ti ruangan nga agturong iti naillet ken akikid a dalan—Maragpat dagiti mangsalimetmet kadagiti bilinna ti biag nga agnanayon kalpasan ti pannakabuniagda. Agarup 559–545 s.c.

KET ita siak, ni Nephi, gibusakon ti “panagipadtok kadakayo, ay-ayatek a kakabsatko. Ket sananak a makasurat no di laeng ti sumagmamano a banag, nga ammok a pudno a mapasamak;

10a PNK Maudi nga Aldaw, Ud-udina nga Aldaw.
b DkK 63:53–54.
c Moises 7:61.
d 1 Ne. 22:15–17, 23.
PNK Daga—

Pannakadalus ti daga.
11a Isa. 11:5–9.
12a Isa. 65:25.
PNK Millennium.
16a DkK 101:32–35;
121:28–29.

b Ether 4:6–7.
17a DkK 1:2–3.
18a Apoc. 20:1–3;
Ether 8:26.
31 1a 2 Ne. 25:1–4.

wenno makasuratak ngem sumagmamano laeng kadagiti sao ni Jacob a kabsatko.

2 Gapuna, umdasen dagiti banag a naisuratko, malaksid ti sumagmamano a banag a nasken a sawek a maipapan iti “doktrina ni Cristo; gapuna, agsaoakto a silalawag kadakayo, babaen ti kinalawag ti pammadtok.

3 Gapu ta naragsak ti kaunggak iti kinalawag; gapu ta iti daytoy a wagas, agrabaho ti Apo a Dios kadagiti annak ti tao. Gapu ta mangted ti Apo a Dios iti “lawag ti pannakaawat; ta agsao kadagiti tao babaen ti ^bpagsasao, a maawatanda.

4 Gapuna, kayatko a laglagipenyoy dagiti imbagak kadakayo maipapan iti “propeta nga impakita ti Apo kaniak, a masapul a mabuniagan ti ^bKordero ti Dios, a mangikkat iti basbasol ti lubong.

5 Ket ita, no ti Kordero ti Dios, isu a nasantuan a parsua, nasken a “mabuniagan babaen ti danum, tapno matungpal ti amin a kinalinteg, O, ad-adda pay ngarud a kasapulantayo, datayo a saan a nasantuan, ti mabuniagan, wen, babaen ti danum!

6 Ket ita, kayatko a saludsoden kadakayo, ay-ayatek a kakabsat-

ko, kasano a natungpal ti Kordero ti Dios ti amin a kinalinteg babaen ti pannakabuniagna iti danum?

7 Diyo, aya, ammo nga isu ket nasantuan? Ngem iti labes ti kinasantona, impakitana kadagiti annak ti tao, a babaen ti lasag nagpakumbaba iti sango ti Ama, ket impasingkedna iti Ama nga “agtungpal iti panangsalimetmetna kadagiti bilinna.

8 Gapuna, kalpasan ti pannakabuniagna iti danum, bimamba kenkuana ti Espiritu Santo iti “langa ti maysa a ^bkalapati.

9 Ket manen, impakitana kadagiti annak ti tao ti kinaakikid ti dalan, ken ti kinailet ti “ruangan, a masapul a serkanda, ket isu ti nangipakita iti pagulidananda.

10 Ket kinunana kadagiti annak ti tao: “Surotendak. Gapuna, ay-ayatek a kakabsatko, ^bmasurotantayo, aya, ni Jesus no saantayo met a salimetmetan ti bilin ti Ama?

11 Ket kinuna ti Ama: Agbawikayo, agbabawikayo, ket mabuniagankayo koma iti nagan ti Ay-ayatek nga Anak.

12 Ket kasta met, nga immay kaniak ti timek ti Anak, a kinunana: Ti siasino man a mabuniagan iti naganko, “itedto ti Amak kenkuana ti Espiritu Santo, a kas

2a 2 Ne. 11:6–7.

3a PNK Silaw,
Silaw ni Cristo.

b DkK 1:24.

4a 1 Ne. 10:7; 11:27.

PNK Juan a
Mammuniag.

b PNK Kordero ti Dios.

5a Mat. 3:11–17.

PNK Buniag,
Panagbuniag.

7a Jn. 5:30.

PNK Agtungpal,
Kinamanagtungpal,
Natulnog.

8a 1 Ne. 11:27.

b PNK Kalapati,
Tanda ti.

9a 2 Ne. 9:41;

3 Ne. 14:13–14;

DkK 22:4.

10a Mat. 4:19; 8:22; 9:9.

b Moro. 7:11;

DkK 56:2.

12a PNK Sagut ti
Espiritu Santo.

kaniak; gapuna, ^bsurotendak, ket aramidenyo dagiti banag a nakitayo nga inaramidko.

13 Gapuna, ay-ayatek a kakabsatko, ammok a no surotenyo ti Anak, nga addaan puso a napuan tarigagay, nga awanan panaginkukuna ken awanan panangallilaw iti sango ti Dios, ngem ketdi addaan iti pudno a panggep, a mangibabawi kadagiti basolyo, a mangisaksi iti Ama a siaayatkayo nga umawat iti nagan ni Cristo, babaen ti “pannakabuniag—wen, babaen ti panangsurotyo iti Apo ken Mangisalakana kadakayo a bumaba iti danum, babaen kadagiti saona, adtoy, inkayto awaten ti Espiritu Santo; wen, ket umayto ti ^bpannakabuniag iti apuy ken iti Espiritu Santo; ket makapagsa-okayonto iti ‘pagsasao dagiti anghel, ken ipukkawyoonto ti panagdaydayaw iti Nasantuan ti Israel.

14 Ngem, adtoy, ay-ayatek a kakabsatko, immay kaniak ti timek ti Anak, a kinunana: Kalpasan ti panagbabawiyo iti basbasolyo, ket paneknekanyo iti Ama a siaayatkayo a mangsali-metmet kadagiti bilinko, babaen ti panagbuniag iti danum, ken pannakabuniag iti apuy ken iti Espiritu Santo, ken makapagsaokayo iti baro a pagsasao,

wen, a kas iti pagsasao dagiti anghel, ket “ilibakdak kalpasan daytoy, ^bnasaysayaat pay no didak koma naam-ammo.

15 Ket nakangngegak iti timek manipud iti Ama, a kinunana: Wen, agpayso ken pudno dagiti sao ti Ay-ayatek. Asino man a makapagibtur agingga iti panungpalan, isunto met laeng ti maisalakan.

16 Ket ita, ay-ayatek a kakabsatko, ammok kas maibatay itoy, a malaksid no “agibtur ti tao agingga iti panungpalan, a mangsurot iti ^bpagwadan ti Anak ti sibibiag a Dios, saanto a maisalakan.

17 Gapuna, aramidenyo dagiti banag nga imbagak a naimatangak nga aramiden ti Apo ken Mannubbotyo; ta, gapu iti daytoy naipakitada kaniak, tapno maammuanyo ti ruangan a serkanyo. Gapu ta ti ruangan a rumbeng a serkanyo isu ti panagbabawi ken “pannakabuniag babaen ti danum; ket kalpasan-na, umayto ti ^bpannakapakawan dagiti basolyo babaen ti apuy ken ti Espiritu Santo.

18 Ket addakayon iti daytoy “nailet ken akikid a ^bdalan nga agturong iti agnanayon a biag; wen, nakastrekkayon iti ruangan; naaramidyon dagiti bilin ti Ama ken ti Anak; ket inawat-

12b Luc. 9:57–62;
Jn. 12:26.

13a Gal. 3:26–27.
^b PNK Sagut ti
Espiritu Santo;
Apuy.

^c 2 Ne. 32:2–3.
14a Mat. 10:32–33;
Alma 24:30;

DkK 101:1–5.
PNK Di Mapakawan a Basol.
^b 2 Ped. 2:21.
16a Alma 5:13; 38:2;
DkK 20:29.
^b PNK Jesucristo—
Pagwadan ni
Jesucristo.

17a Mosiah 18:10.
PNK Buniag,
Panagbuniag.
^b PNK Pannakaugas
ti Basbasol.
18a 1 Ne. 8:20.
^b Prov. 4:18.
PNK Dalan.

yon ti Espiritu Santo, a ‘mang-saksi iti Ama ken iti Anak, iti pannakatungpal ti kari nga inaramidna, a rumbeng nga awatenyo no sumrekkayo iti dayta a dalan.

19 Ket ita, ay-ayatek a kakabsatko, kalpasan ti pannakastrek-yo ditoy naillet ken akikid a dalan, saludsodek no “nalpasen ti amin? Adtoy, kunak kadakayo, Saan; gapu ta saankayo pay a nakaadayo malaksid no babaen ti balikas ni Cristo, nga addaan iti natibker a ^bpammati kenkuana, ken naan-anay a ‘panagtalek kenkuana a kas mannakabalin a mangisalakan.

20 Gapuna, masapul nga “agtultuloykayo a sitatalingenngen ken ni Cristo, nga addaan iti naan-anay a kinalawag ti ^bnamnama, ken ‘ayat iti Dios ken iti amin a tao. Gapuna, no agtultuloykayo, nga agpennek iti balikas ni Cristo, ken ^dagib-tur agingga iti panungpalan, adtoy, kuna ti Ama: maaddan-kayto iti biag nga agnanayon.

21 Ket ita, adtoy, ay-ayatek a kakabsatko, daytoy ti ^adalan; ket ^bawan ti sabali a dalan weno ‘nagan a naited iti sirok ti langit a pakaisalakanan ti tao iti pagarian ti Dios. Ket ita, adtoy, daytoy ti ^ddoktrina ni Cristo, ken ti kakaisuna ken pudno a

doktrina ti ‘Ama, ken ti Anak, ken ti Espiritu Santo, a ^fmaymaysa a Dios, nga awan patinggana. Amen.

KAPITULO 32

Agsao dagiti anghel babaen ti bileg ti Espiritu Santo—Masapul nga agkararag dagiti tao a gumun-od iti sursuro nga agpaay kadakuada manipud iti Espiritu Santo. Agarup 559–545 s.c.

KET ita, adtoy, ay-ayatek a kakabsatko, mamatiak nga utobenyoy iti pusoyo ti maipapan iti rumbeng nga aramidenyo kalpasan ti iseserrekyo iti dayta a dalan. Ngem, adtoy, apay nga utobenyoy dagitoy a banag iti pusoyo?

2 Diyo kadi malagip a kinunak kadakayo nga apaman a “maawatyo ti Espiritu Santo makapagsaokayon iti ^bpagsasao dagiti anghel? Ket ita, kasano ti pannakapagsaoyo iti pagsasao dagiti anghel no saan a gapu iti Espiritu Santo?

3 Agsao dagiti ^aanghel babaen ti bileg ti Espiritu Santo; gapuna, isasaoda dagiti balikas ni Cristo. Gapuna, imbagak kadakayo, ^bagpennekkayo kadagiti balikas ni Cristo; ta adtoy, ibaga kadakayo dagiti balikas ni

18c Ara. 5:29–32.

19a Mosiah 4:10.

^b PNK Pammati.

^c DkK 3:20.

20a PNK Magna, Magna iti Dios.

^b PNK Namnama.

^c PNK Ayat.

^d PNK Agib-tur.

21a Ara. 4:10–12;

2 Ne. 9:41;

Alma 37:46;

DkK 132:22, 25.

^b Mosiah 3:17.

^c PNK Jesucristo—

Panangawattayo iti nagan ni Jesucristo.

^d Mat. 7:28;

Jn. 7:16–17.

^e PNK Dios, Kinadios.

^f 3 Ne. 11:27, 35–36.

PNK Panagkaykaysa.

32 2a 3 Ne. 9:20.

^b 2 Ne. 31:13.

3a PNK Anghel, Dagiti.

^b Jer. 15:16.

Cristo amin a banag a rumbeng nga aramidenyo.

4 Gapuna, ita kalpasan a nai-saok dagitoy a balikas, a no sa- anyo a maawatan ida, gapu ta saankayo a “nagsaludsod, wen- no saankayo a nagtuktok; ga- puna, saankayo a maipan iti la- wag, ngem nasken a maungaw iti kasipngetan.

5 Gapu ta adtoy, kunak manen kadakayo a no sumrekkayo iti dayta a dalan, ket awatenyo ti Espiritu Santo, ipakitananto ka- dakayo amin a banag a rum- beng nga aramidenyo.

6 Adtoy, daytoy ti doktrina ni Cristo, ket awanton ti doktrina a maited kalpasan a “maipakita- na kadakayo ti bagina iti lasag. Ket inton maipakitana kadaka- yo ti bagina iti lasag, aramiden- yonto dagiti banag nga ibagana kadakayo.

7 Ket ita siak, ni Nephi, dia- kon makapagsao iti adu; pi- nagsardengnak ti Espiritu nga agsao, ket nabatiak nga agladi- ngit gapu iti “saan a panamati, ken kinadangkes, ken ti kina- kuneng, ken ti kinasukir dagiti tao; gapu ta saanda nga agsa- pul iti pagsiriban, wenno ma- kaawat iti naindaklan a pagsi- riban, idinto a naited kadakuada a ^bsilalawag, a kas iti kalawagan a sao.

8 Ket ita, ay-ayatek a kakabsat- ko, mariknak nga ut-utobenyo pay laeng iti pusoyo; ket mala-

dingitanak isu a masapul nga ibagak daytoy a banag. Gapu ta no dumngegkayo iti Espiri- tu a mangisuro iti tao nga “ag- kararag, maammuanyo a ma- sapul nga agkararagkayo; ga- pu ta saan nga isuro ti ^bdakes nga espiritu ti tao nga agkara- rag, ngem isurona a saan nga agkararag.

9 Ngem adtoy, kunak kadaka- yo a masapul nga “agkararagka- yo a kanayon, ken saankayo nga agsardeng; a saankayo nga aga- ramid iti uray ania a banag pa- ra iti Apo a di agkararag nga umuna iti ^bnagan ni Cristo, tap- no isu ti mangted-pateg iti Ama iti nagan kadagiti aramidyo, tapno agpaay ti aramidyo iti ‘pagsayaatan ti kararuayo.

KAPITULO 33

*Pudno dagiti balikas ni Nephi—
Paneknekanda ni Cristo—Ma-
mati dagiti mamati ken ni Cristo
kadagiti balikas ni Nephi nga ag-
takderto a kas saksi iti sango ti pa-
ngukoman. Agarup 559–545 s.c.*

KET ita siak, ni Nephi, saanko a maisurat ti amin a banag a nai- suro kadagiti taok; kasta met a diak “nalaing nga agsurat, a kas iti panagsao; gapu ta no ^bagsao ti tao babaen ti bileg ti Espiritu Santo, ipasagepsep ti bileg ti Espiritu Santo iti puso dagiti annak ti tao.

4a PNK Dawat. 6a 3 Ne. 11:8. 7a PNK Kaawan ti Pammati. b 2 Ne. 31:2–3;	Jacob 4:13. 8a PNK Kararag. b Mosiah 4:14. PNK Sairo. 9a 3 Ne. 20:1;	DkK 75:11. b Moises 5:8. c Alma 34:27. 33 1a Ether 12:23–24. b DkK 100:7–8.
--	--	---

2 Ngem adtoy, adu ti “mangpa-tangken iti puspusoda a mang-busor iti Nasantuan nga Espiritu, ket awan ti lugarna kada-kuada; gapuna, iwaksida ti adu a banag a naisurat ken yarigda nga awanan iti pateg daytoy a banag.

3 Ngem siak, ni Nephi, naisu-ratkon ti naisuratko, ket ibilangko a “napateg unay, nangnangruna kadagiti taok. Ta intultuloyko ti ^bnangikararag kadakuada iti aldaw, ket babasaen ti luluak ti punganko iti rabii, gapu kada-kuada; ket yararawko iti Diosko ti pammatik ket ammok a denggenna ti ararawko.

4 Ket ammok nga ikkan ti Apo a Dios iti pateg dagiti kararagko nga agpaay iti pagsayaatan dagiti taok. Agbalinto a “nabileg kadakuada dagiti balikas a naisuratko bayat ti kinakapsutko; gapu ta ^ballukoyenna ida nga agaramid iti naimbag; maipakaammo kadakuada ti panakabigbig kadagiti ammada; ket sawenna ti maipapan ken ni Jesus, ket allukoyenna ida a mamati kenkuana, ken agibtur agingga iti panungpalan, nga isu ti biag nga ‘agnanayon.

5 Ket “naiget ti panagsaona a maibusor iti basol, babaen ti ^bkinalawag ti kinapudno; gapu-

na, awan ti tao nga agpungtot kadagiti balikas a naisuratko malaksid no addaan daytoy iti espiritu ti sairo.

6 Agdayawak iti kinalawag; agdayawak iti kinapudno; agdayawak ken ni Jesusko, gapu ta “sinubbotna ti kararuak manipud iti impierno.

7 Addaanak iti “saranay kadagiti taok, ken dakkel ti pammatik ken ni Cristo a masarakakto ti adu ken awanan mulit a kararuak iti pangukomanna.

8 Addaanak iti saranay nga agpaay kadagiti “Hudio—kunak a Hudio, gapu ta isuda ti kayatko a sawen a naggapuak.

9 Addaanak met iti saranay kadagiti “Gentil. Ngem adtoy, ta awan kadagitoy ti manamnamak malaksid no ^bmakikin-naawatanda ken ni Cristo, ken sumrekda iti ‘akikid a ruangan, ket ^dmagna iti ^enailet a dalan nga agturong iti biag, ket agtuloy iti dalan agingga iti panaggi-bus ti aldaw a pannakasubok.

10 Ket ita, ay-ayatek a kakabsatko, ken kasta met dagiti Hudio, ken kadakayo amin iti daga, denggenyo dagitoy a balikas ken “mamatikayo ken ni Cristo; ket no saankayo a mamati kadagitoy a balikas mamatikayo koma ken ni Cristo.

2a Hel. 6:35–36.

3a PNK Nasantuan a Kasuratan—Pateg dagiti nasantuan a kasuratan.

b Enos 1:9–12; DBM 1:8.

4a Ether 12:26–27.

b Moro. 7:13.

c PNK Agnanayon

a Biag.

5a 1 Ne. 16:1–3;

2 Ne. 9:40.

b 2 Ne. 31:3;

Jacob 4:13.

6a PNK Pannakasubbot, Subboten, Nasubbot.

7a PNK Kaasi.

8a PNK Hudio.

9a PNK Gentil.

b PNK Mangsubbot, Pannubbot.

c 2 Ne. 9:41.

d PNK Magna, Magna iti Dios.

e Hel. 3:29–30; DkK 132:22.

10a PNK Mamati.

Ket no mamatikayto ken ni Cristo mamatikayto kadagitoy a ^bbalikas, ta ^bbalikas dagitoy ni Cristo, ket intedna kaniak dagitoy; ket ^disurona ti amin a tao nga agaramid iti naimbag.

11 Ket no saan a balikas ni Cristo dagitoy, kednganyo—gapu ta ipakitanto kadakayo ni Cristo, iti ^abileg ken naindaklan a dayag, a saona dagitoy, iti ud-udina nga aldaw; ket agtakderakto iti ^brupanrupa iti pangukomanna; ket maammuan-yonto a binilinnak a mangisurat kadagitoy a banag nupay nakapsutak.

12 Ket ikararagko iti Ama iti nagan ni Cristo nga adu koma kadatayo, no saan man nga amin, ti maisalakan iti ^apagarianna iti ud-udina ken naindaklan nga aldaw.

13 Ket ita, ay-ayatek a kakab-

satko, amin nga adda iti balay ti Israel, ken adda iti amin a su-li ti daga, agsaoak kadakayo a kas iti timek ti maysa nga ^aagsangsangit iti tapok: Agpaka-daak, agingga a dumteng ti naindaklan nga aldaw.

14 Ket kadakayo a di maki-binglay iti kinaimbag ti Dios, ken mangdayaw iti ^abalikas dagiti Hudio, ken kasta met kadagiti ^bbalikasko, ken kadagiti balikas nga agtaud iti ngiwat ti Kordero ti Dios, adtoy, agpaka-daak kadakayo iti agnanayon a pakada, agsipud ta ^kedngan-dakayto dagitoy a balikas iti ud-udina nga aldaw.

15 Ta no ania ti pinatalgedak ditoy daga, mairuato a maibusor kadakayo iti ^apangukoman; gapu ta kasta ti bilin ti Apo kaniak, ket masapul nga agtungpalak. Amen.

TI LIBRO NI JACOB

TI KABSAT NI NEPHI

Dagitoy balikas a pangaskasabana kadagiti kakabsatna. Kinari-kiarna ti lalaki a nagpanggep a mangrimbaw kadagiti doktri-na ni Cristo. Sumagmamano a balikas maipanggep iti pakasarita-an dagiti tao ni Nephi.

KAPITULO 1		<i>ken ni Cristo ken mangsalimetmet kadagiti bilinna—Matay ni Nephi—Agraira ti kinadangkes kadagiti Nephite. Agarup 544–421 s.c.</i>
<i>Ikagumaan da Jacob ken Jose nga allukoyen dagiti tao a mamati</i>		
10b PNK Libro ni Mormon. c Moro. 10:27–29. d 2 Ne. 25:28.	b Apoc. 20:12; Moro. 10:34. 12a PNK Celestial a Gloria. 13a Isa. 29:4; 2 Ne. 26:16.	14a PNK Biblia. b PNK Libro ni Mormon. c 2 Ne. 29:11; Ether 4:8–10. 15a DBM 1:11.

TA adtoy, napasamak a lim-mabas ti limapuloket-lima a tawen manipud idi pimmanaw ni Lehi iti Jerusalem; gapuna, inikkannak ni Nephi, siak, ni "Jacob, iti ^bbilin maipapan kadagiti "babassit a pinanid, a nakaikitikitan dagitoy a banag.

2 Ket binilinnak, siak, ni Jacob, a mangisurat kadagiti pinanid kadagiti sumagmamano a banag nga ibilangko a kapatgan; a nasken a diak sagiden, uray no apagapaman ti maipapan iti pakasaritaan dagitoy a tao a maawagan iti tao ni Nephi.

3 Ta kinunana a nasken a mai-ikitikit ti pakasaritaan dagiti taona kadagiti napili a pinanidna, ket nasken a taginayonek dagitoy a pinanid ken itedkon- to kadagiti bukelko, kadagiti agsasaruno a kaputotan.

4 Ket no addan sagrado a panangaskasaba, wenno naindaklan a paltiing, wenno panangipadto, a nasken nga ikitikitko dagiti "pauloda kadagitoy a pinanid, ket sagidek ida agingga iti mabalin, para ken ni Cristo, ken para kadagiti taomi.

5 Ta gapu iti pammati ken na- laus a gagar, pudno a naipakita kadakami ti maipanggep kada-

giti taomi, ta banag a "mapasa- mak kadakuada.

6 Ket naaddaankami met iti adu a paltiing, ken espiritu ti adu a padto; gapuna naammuanmi ni "Cristo ken ti pagarianna, a dumtengto.

7 Gapuna sireregtakami a nag- trabaho kadagiti taomi, ta ba- reng no magutugotmi ida nga "umasideg ken ni Cristo, ken makibinglay kadagiti kinaimbag ti Dios, tapno makastrekdanto iti ^bpaginanaanna, malaksid no iti di maliklikan a gapu makapung- totto a mangikari a dida "sum- rek idia, a kas kadagiti "pang- rubrob kadagiti aldaw ti pan- nulisog bayat ti kaadda dagiti annak ti Israel iti "langalang.

8 Gapuna, ipamatmatmi iti Dios a kabaelanmi nga alluko- yen ti amin a tao a saan a "mang- suppiat iti Dios, a ^bmangaron iti pungtotna, ngem tapno mamati amin a tao ken ni Cristo, ket imatanganda ti ipapatayna, ken ituredna ti pannakailansana iti "krus ket ibturanda ti pannaka- ibabain iti lubong; gapuna, siak, ni Jacob, awatek ti pannakaipa- tungpal ti bilin ti kabsatko a ni Nephi.

9 Itan limmakay ni Nephi, ket nakitana a dandanin "matay;

[JACOB]

1 *la* PNK Jacob, Lalaki nga Anak ni Lehi.

b Jacob 7:27.

c 2 Ne. 5:28-33;

Jacob 3:13-14.

PNK Pinanid.

4*a* PIP dagiti kangru- nan, napatpateg a banag.

5*a* 1 Ne. 12.

6*a* 1 Ne. 10:4-11;

19:8-14.

7*a* 2 Ne. 9:41;

Omni 1:26;

Moro. 10:32.

b PNK Inana.

c Num. 14:23;

Deut. 1:35-37;

DkK 84:23-25.

d Heb. 3:8.

e Num. 26:65;

1 Ne. 17:23-31.

8*a* PNK Yaalsa.

b 1 Ne. 17:30;

Alma 12:36-37;

Hel. 7:18.

c PJS, Mat. 16:25-26;

Luc. 14:27.

9*a* 2 Ne. 1:14.

gapuna, ^btinudinganna ti may-sa a lalaki nga agbalin nga ari ken mangituray kadagiti tao-na, kas mayalubog iti panangituray dagiti ^cari.

10 Aglaplapusanan ti panangipateg dagiti tao ken ni Nephi, isu a nabileg a salaknibda, ta inasutna ti ^aespada ni Laban a pangsalaknibna kadakuada, ken nagtrabaho iti amin nga aldaw-na para iti pagimbaganda—

11 Gapuna, siaayat dagiti tao nga agtalinaed a silalagip iti naganna. Ket isu a mangisaup kenkuana nga agturay awaganto dagiti tao iti, maikadua a Nephi, maikatlo a Nephi, ken no ania pay ti sumaruno, kas maibatay iti panagturay dagiti ari; ket kasta ti panangawag kadakuada dagiti tao, bay-an-yo a maawaganda iti ania man a naikudi kadakuada.

12 Ket napasamak a natay ni Nephi.

13 Ita ^aNephite dagiti tao a sa-an a ^bLamanite; ket iti kasta, naawaganda iti Nephite, Jacobite, Josephite, ^cZoramite, Lamanite, Lemuelite, ken Ismaelite.

14 Ngem siak, ni Jacob, diak ida bigbigen kadagitoy a nagan-da, ngem ^aawagak ida iti Lamanite nga agkalikagum a mangdadael kadagiti tao ni Nephi, ket awagak iti ^bNephite dagiti man-

nakigayyem ken ni Nephi, weno dagiti ^ctao ni Nephi, kas maibatay iti panagturay dagiti ari.

15 Ket ita napasamak a dagiti tao ni Nephi, babaen ti panangituray ti maikadua nga ari, nangrugi a timmangken ti puspusoda, ket pinabus-oyanda ti bagbagida a nagaramid iti dinadangk, a kas ken ni lakay a David a ^anagasawa ken nakikamalala iti adu, kasta met ni Solomon, nga anakna.

16 Wen, ket rinugianda met ti nagsapul iti adu a balitok ken pirak, ket nangrugida a nagbalin a napalangguad.

17 Gapuna siak, ni Jacob, in-tedko kadakuada dagitoy a balikas bayat ti panangisurok kadakuada iti ^atemplo, babaen ti panangawatko nga immuna iti ^binkumit kaniak ti Apo.

18 Ta siak, ni Jacob, ken ti kab-satko a ni Jose ^anaikkan-pategkami a kas saserdote ken man-nursuro kadagitoy a tao, babaen ti ima ni Nephi.

19 Ket impategmi ti ^atakemmi iti Apo, imbaklaymi dagiti ^bpag-rebbenganmi, sungbatanmi ti basbasol dagiti tao iti ulomi no dimi insuro kadakuada ti balikas ti Dios iti amin a kinaregta; gapuna, iti panagtrabahomi iti amin a kabaelanmi saanto a mabalin a maikkan ti pagan-

9b PNK Panangpa-tedted iti Lana.

c 2 Ne. 6:2; Jarom 1:7.

10a 1 Ne. 4:9; 2 Ne. 5:14; DBM 1:13; Mosiah 1:16; DkK 17:1.

13a Enos 1:13; DkK 3:18.
b PNK Nephite.

c 1 Ne. 4:35; 4 Ne. 1:36-37.

14a Mosiah 25:12; Alma 2:11.

b 2 Ne. 4:11.
c 2 Ne. 5:9.

15a DkK 132:38-39.
17a 2 Ne. 5:16.
PNK Templo,

Balay ti Apo.

b PNK Akem, Tudi-ngan, Tinudingan ti Dios.

18a 2 Ne. 5:26.

19a PNK Saad, Pangulo.

b DkK 107:99-100.
PNK Agay-aywan, Panagaywan.

anaymi iti ^cdarada; no saan a maparsiakan dagiti pagan-anaymi iti darada, ket dikaminto makapagpakita nga awanan iti kulit iti ud-udina nga aldaw.

KAPITULO 2

Tallikudan ni Jacob ti ayat iti kinabaknang, kinapalangguad, ken kinarugit ti dayaw—Mabalin a sapulen ti tao ti kinabaknang a pangtulongda iti padada a tao—Saan a sarurongan ni Jacob ti awanan iti pammalubos a panagasawa iti adu—Pakaragsakan ti Apo ti kinadalus ti dayaw dagiti babbai. Agarup 544-421 s.c.

DAGITI balikas nga insao ni Jacob, ti kabsat ni Nephi, kadagiti tao ni Nephi, kalpasan ti ipapatay ni Nephi:

2 Ita, patpatgek a kakabsatko, siak, ni Jacob, babaen dagiti pagrebengan nga inted kaniak ti Dios, a mangipateg iti pagrebengak a sipaparbeng, ken tapno mailisik dagiti pagan-anayko kadagiti basolyo, immayak ditoy templo ita nga aldaw tapno ipakdaarko kadakayo ti balikas ti Dios.

3 Ket maubogyo nga adtoyak a naregta iti pateg iti pagrebengan a naipakumit kaniak; ngem ita nga aldaw guyguyodennak ti nabilbileg a tarigagay ken gagar para iti pagimbagan ti kararuayo ngem iti napalabas.

4 Ta adtoy, pay laeng, nagtali-naedkayo a natallugod iti bali-

kas ti Apo, nga intedko kadakayo.

5 Ngem adtoy, imdengandak, ket ammuenyo a babaen ti tulong ti kabilgan iti amin a Namarsua iti langit ken daga maibagak ti adda iti ^apanunotyo, no kasano a mangrugikayon nga agiray iti basol, ti basol a makitak a makarimon, wen, ken makarimon iti Dios.

6 Wen, pagladingitenna ti kararuak ket palnedennak iti bain iti sango ti Namarsua, a nasken nga ipaneknekko kadakayo ti maipanggep iti kinadangkes ti panagpuspusoyo.

7 Kasta met a pagladingitenak ket nasken nga agaramatak iti ^anabatbatad a panagsao maipanggep kadakayo, iti sango dagiti assawa ken annakyo, adu a rikna ti agliplippias iti pammateg ken ^bkinadalus ken nakaininaka iti sango ti Dios, banag a makaparagsak iti Dios;

8 Ket pagarupek nga immayda tapno dumngeg iti makaay-ayo a ^abalikas ti Dios, wen, ti balikas a mamaglunit iti sugat ti kararua.

9 Gapuna, tutuokenna ti kararuak tapno mapilitnak, gapu iti naiget a bilin nga inawatko iti Dios, tapno palagipankayo maipanggep iti basbasolyo; a mangpalanlan kadagiti sugat dagiti nasugatanen, idinto koma a liwliwaen ida ken paglaingen dagiti sugatda; ken kadagiti di pay nasugatan, idinto nga agpennekda iti makaay-ayo a balikas

19c 2 Ne. 9:44.
2 5a Alma 12:3;
DkK 6:16.

PNK Dios, Kinadios.
7a DkK 121:43.
b PNK Saguday.

8a Alma 31:5.

ti Dios adda ketdi daga a naika-bil a mangdanar iti kararuada ken mangsugat iti nakain-ina-ka a panunotda.

10 Ngem, iti laksid ti kinaindaklan ti rebbengen, aramidek a mainugot iti kinaiget dagiti “bilin ti Dios, ket ibagak kadakayo ti maipanggep iti kina-dangkesyo ken ti makarimon nga aramidyo, iti imatang dagiti natarnaw ti panagpuspusona, ken ti nasneban a puso, ken ti itataldiap ti ^bnatadem a mata ti Mannakabalin a Dios.

11 Gapuna, nasken nga ibagak kadakayo ti kinapudno babaien ti “kinalawag a balikas ti Dios. Ta adtoy, kas dinamagko iti Apo, ket immay kaniak ti balikas, a nagkuna: Jacob, mpankanto iti templo inton bigat, ket ipakdaarmo kadagiti tao ti balikas nga itedko kenka.

12 Ket ita adtoy, kakabsatko, daytoy ti balikas nga ipakdaar-ko kadakayo, tapno adu kadakayo ti agsapul iti balitok, ken iti pirak, ken iti amin a kita ti minas a “napateg, nga adu a masarakan iti daytoy a daga, a ^bdaga a naikari kadakayo ken kadagiti bukelyo nga aglablabonan.

13 Ket immisem a maay-ayatan kadakayo ti ima ti pannaluad, ta nakagun-odkayo iti nabuslon a kinabaknang; ket gapu ta sumagmamano kadakayo ti nakagun-od iti nabusbuslon ngem

kadagiti kabsatyo “naitag-aykayo iti kinapalangguad ti puspuso-yo, ket pinasikkilyo ti tengngedyo ken pinangatoy ti uloyo gapu iti kangina ti kawesyo, ket indadanesyo dagiti kakabsatyo gapu ta impagarupyo a nasaysayaatkayo ngem isuda.

14 Ket ita, kakabsatko, ipagarupyo kadi a maikalintegannakayo ti Dios itoy a banag? Adtoy, kunak kadakayo, Saan. Ngem kedngannakayo, ket no agpilitkayo laeng kadagitoy a banag nasken nga umay a sida-daras ti panangukomna kadakayo.

15 O tapno ipakitana kadakayo a madangrannakayo, ket iti maminsan laeng a panangkita-na kadakayo, maidugmamnakayon iti katapokan!

16 O ta ikkatennakayo itoy a pagbasolan ken makarimon nga aramid. Ken, O tapno dumngegkayo kadagiti pam-milinna, ken tapno diyo itu-lok a dadaelen ti “kinapalangguad ti puspuso-yo dagiti kararuayo.

17 Panunotenyo dagiti kakabsatyo a kas iti bagbagiyo, ket lasinenyo ti amin ken diyo ipa-idam ti “adda kadakayo, tapno ^bbumaknangda met a kas kadakayo.

18 Ngem sakbay nga agsapul-kayo iti “kinabaknang, sapulenyo pay ti ^bpagarian ti Dios.

10a PNK Bilin ti Dios, Dagiti.

b 2 Ne. 9:44.

11a 2 Ne. 25:4; 31:2–3.

12a 1 Ne. 18:25;

Hel. 6:9–11;

Ether 10:23.

b 1 Ne. 2:20.

PNK Naikari a Daga.

13a Morm. 8:35–39.

16a PNK Kinapalangguad.

17a PNK Limos,

Pananglimos;

Pagimbagan.

b 4 Ne. 1:3.

18a 1 Ari 3:11–13;

Mar. 10:17–27;

2 Ne. 26:31;

DkK 6:7.

PNK Kinabaknang.

b Luc. 12:22–31.

19 Ket inton magun-odyon ti namnama ken ni Cristo magun-odyonton ti kinabaknang, no sapulenyoy; ket sapulenyonto ida iti gagem nga “agaramid iti namimbag—mangkawes kadagiti lamulamo, ken mangpakan kadagiti mabisin, ken mangwayawaya kadagiti balud, ken mangipaay iti bang-ar kadagiti masaksakit ken agsagsagaba.

20 Ket ita, kakabsatko, naisa-
okon kadakayo ti maipanggep
iti kinapalanguad; ken kada-
kayo a namagsagaba kadagiti
kaarrubayo, ken indadanesyo
gapu ta adda kinapalanguad
iti puspuso, kadagiti banag
nga inted ti Dios kadakayo, ania
ti masaoyo itoy?

21 Diyo kadi ipagarup a maka-
rimon dagita a banag kenkuana
a namaadda iti lasag? Ket kapat-
pateg ti panagkitana iti maysa a
parsua ti sabali. Ket agtungpal-
to ti amin a lasag iti tapok; ket
agtungpalto ti kapadpadana iti
nakaisangratanda, tapno tung-
palenda dagiti “bilinna ket iglo-
riada iti agnanayon.

22 Ket ita isardengkon ti ag-
sao kadakayo ti maipanggep iti
kinapalanguad. Ket no saan
koma a nasken nga agsaoak iti
maipanggep iti nadagdagsen a
basol, aglaplapusanan koma ti
rag-o ti pusok gapu kadakayo.

23 Ngem tubngennak ti bali-
kas ti Dios gapu kadagiti na-

dagdagsen a basolyo. Ta adtoy,
kinuna ngarud ti Apo: Mang-
rugin dagitoy a tao nga agbalin
a managbasol; dida maawatan
ti nasantuan a kasuratan, ta kay-
kayatda nga iliklik ti bagbagida
babaen ti pannakiabigda, gapu
kadagiti banag a naisurat mai-
panggep ken ni David, ken ni
Solomon nga anakna.

24 Adtoy, pudno nga adu ti
“assawa ken kamalala da David
ken ^bSolomon, banag a makari-
mon kaniak, kinuna ti Apo.

25 Gapuna, kinuna ngarud ti
Apo, pinagtalawkon dagitoy a
tao iti ruar ti Jerusalem, babaen
ti bileg ti imak, tapno bareng
makapatanorak iti “nalinteg a
sanga manipud iti bunga ti lo-
mo ni Jose.

26 Gapuna, siak nga Apo a
Dios diak ipalubos nga agara-
mid dagitoy a tao iti kas kada-
giti nataengan.

27 Gapuna, kakabsatko, deng-
gendak, ken imdenganyo ti bali-
kas ti Apo: Ta awanto kadakayo
ti maaddaan iti ad-adu ngem
“maysa nga asawa; ken awanto
ti kamalalana;

28 Ta siak, ti Apo a Dios, ma-
ragsakan iti “kinadalus ti dayaw
dagiti babbai. Ta makarimon
nga aramid kaniak ti kinaman-
nakiabig; kinuna ngarud ti Apo
ti Pangen.

29 Gapuna, nasken a salimet-
metan dagitoy a tao dagiti bi-

19a Mosiah 4:26.

21a DkK 11:20;
Abr. 3:25–26.

24a 1 Ari 11:1;
Neh. 13:25–27.
b 1 Ari 11:1–3;

Es. 9:1–2;
DkK 132:38–39.

25a Gen. 49:22–26;
Amos 5:15; 2 Ne. 3:5;
Alma 26:36.
PNK Lehi, Ama

ni Nephi.
27a DkK 42:22; 49:16.
PNK Panagasawa,
Mangasawa.
28a PNK Kinadalus
ti Dayaw.

linko, kinuna ti Apo ti Pangen, wenno “mailunodto ti daga para iti pagimbaganda.

30 Ta no, kinuna ti Apo ti Pangen, mangpatanorak iti “bukelko, bilinek dagiti taok; wenno amangan ta dumngegda kadagitoy a banag.

31 Ta adtoy, siak, ti Apo, nakakitan iti leddaang, ken nangngegkon ti panagdung-aw dagiti babbai nga annak dagiti taok iti Jerusalem, wen, ken iti amin a dagdaga dagiti taok, gapu iti kinadangkes ken makarimon nga aramid dagiti assawada.

32 Ket saankonto nga ipalubos, kinuna ti Apo ti Pangen, a ti sangit dagitoy narasi a babbai nga annak dagitoy a tao, nga inruarko manipud iti Jerusalem, umaydanto kaniak a mangbusor kadagiti tao dagiti taok, kinuna ti Apo ti Pangen.

33 Ta didanto maitaray a baluden dagiti babbai nga annak dagiti taok gapu iti kinasida, malaksid no isarungkarak ida iti nasaem a lunod, a kas iti panakadadael; agsipud ta didanto “makiabig, a kas kadagiti nataengan, kinuna ti Apo ti Pangen.

34 Ket ita adtoy, kakabsatko, ammoyo a naited dagitoy a bilin iti amatayo, ni Lehi; gapuna, idi pay nga ammoyo ida; ta dimtengkayo iti nalabes a panangeddeng; ta nagaramidkayo kadagiti banag a saan koma a rumbeng nga inaramidyo.

35 Adtoy, “nakarkaro ti inaramidyo a pagbasolan ngem da-

giti Lamanite, dagiti kakabsat-tayo. Sinaktanyo ti puspuso dagiti narasi nga assawayo, ken pinukawyo ti panagtalek dagiti annakyo, gapu kadagiti nalaad a waden nga impakitayo kada-kuada; ket ti saibbek ti puspu-soda dumanonto iti Dios a maibusor kadakayo. Ket gapu iti kinaiget ti balikas ti Dios, nga agtupakto kadakayo, adunto a puso ti matay, nga aglak-am iti nauneg a sugugat.

KAPITULO 3

Umawat dagiti natarnaw ti panagpuspusona iti makaay-ayo a balikas ti Dios—Rimbawan ti kinalinteg dagiti Lamanite dagiti Nephite—Mamallaag ni Jacob iti maibusor iti panagdederrep, panaggartem iti lasag, ken kada basol. Agarup 544–421 s.c.

NGEM adtoy, siak, ni Jacob, agsaoak kadakayo a natarnaw ti panagpuspusona. Kumitakayo iti Dios nga addaan iti natibker a panunot, ket agkararagkayo kenkuana iti aglaplapusanan a pammati, ket liwliwaennakayonto kadagiti sagsagabaenyo, ket idawatnanto ti pagsayaa-tanyo, ket yetnagnanto ti lintegna kadagiti agpanggep a mangdadael kadakayo.

2 O dakayo amin a natarnaw ti panagpuspusona, yangadyo ti uloyo ket awatenyo ti makaay-ayo a balikas ti Dios, ket agpennekkayo iti ayatna; ta mabalin-

29a Ether 2:8–12.

30a Mal. 2:15;
DkK 132:61–66.

33a PNK Nagartem,
Kinagartem;
Kinamannakiabig.

35a Jacob 3:5–7.

yo, no “natibker ti panunotyo, iti agnanayon.

3 Ngem, ay-ay, ay-aykayo pay, a di natarnaw ti panagpuspusona, a “narugit itoy nga aldaw iti imatang ti Dios; ta malaksid no agbabawikayo mailunod ti daga para iti pagimbaganyo; ket dagiti Lamanite, a saan a narugit a kas kadakayo, nupay kasta ^bmailunodda iti nasaem a pannakailunod, saplitendakayo agingga iti pannakadadael.

4 Ket napardas ti idadateng ti panawen, a malaksid no agbabawikayo tagikuaendanto dagiti daga a tawidyo, ket “yadayo kadakayo ti Apo a Dios dagiti nalinteg.

5 Adtoy, dagiti Lamanite a kakabsatyo, a kinagurayo gapu iti kinarugitda ken ti lunod a makita iti kudilda, nalinlintegda ngem dakayo; ta dida “nalipatan ti bilin ti Apo, a naited iti amatayo—a maaddaan iti maymay-sa laeng nga asawa, ket awan ti kamalalada, ket awan kadakuada ti nakiabig.

6 Ket ita, intalimengda a tinungpal daytoy a bilin; gapuna, gapu itoy a panagtungpal, iti panangsalimetmetda itoy a bilin, saan ida a dadaelen ti Apo a Dios, ngem “kaasianna ida; ket agbalindanto a nagasat a tattao inton dumteng ti aldaw.

7 Adtoy, “ay-ayaten dagiti assawa a lallaki dagiti assawada, ken ay-ayaten dagiti assawa a

babbai dagiti assawada; ket ay-ayaten dagiti agassawa dagiti annakda; ket ti dida panamati ken ti gurada kadakayo gapu ti kinamanagbasol dagiti ammad; gapuna, kasano ti kasayaatyo a maidilig kadakuada, iti imatang ti naindaklan a Namarsua?

8 O kakabsatko, amkek a malaksid no ibabawiyo dagiti basolyo napudpudawdanto ngem dakayo inton sumaklangkayo nga agpadpada iti trono ti Dios.

9 Gapuna, ti bilin nga itedko kadakayo, nga isu ti balikas ti Dios, a diyon susiken gapu iti nangisit a kudilda; wenna diyo metten susiken ida gapu iti kinarugitda; ngem laglagipenyo ti bukodyo a kinarugit, ken laglagipenyo a dimteng ti kinarugitda gapu kadagiti ammada.

10 Gapuna, laglagipenyo dagiti “annakyo, no kasano a pinagladngityo ti puspusoda gapu iti waden nga impakitayo kadakuada; ken kasta met, laglagipenyo a mabalinyo, gapu iti kinarugityo, a maiturong dagiti annakyo iti pannakadadael, ket maikorona kadakayo dagiti basolda iti maudi nga aldaw.

11 O kakabsatko, imdenganyo dagiti balikasko; tignayenyo amin a kabaelan ti kararuayo; gunggonenyo ti bagbagiyo tapno “mariingkayo iti pannakaidukem ken ni patay; ket waya-wayanyo ti bagbagiyo iti saem ti ^bimpierno tapno saankayo nga

3 2a Alma 57:26–27.

3a PNK Rugit,
Kinarugit.

b 1 Ne. 12:23.

4a Omni 1:5–7, 12–13.

5a Jacob 2:35.

6a 2 Ne. 4:3, 6–7;

Hel. 15:10–13.

7a PNK Kaamaan; Ayat.

10a PNK Ubung, Ubbing.

11a Alma 5:6–9.

b PNK Impierno.

agbalin nga ‘anghel ti sairo, a maigarangugong iti dayta a danaw ti apuy ken asupre nga isu ti maikadua nga ^aipapatay.

12 Ket ita siak, ni Jacob, nagsa-oak iti adu pay a banag kadagiti tao ni Nephi, binallaagak ida iti maibusor iti ^apanagdederrep ken ^bpanaggartem iti lasag, ken amin a kita ti basol, nga imbagak kadakuada ti nakaam-amak a pagbanaganda.

13 Ket ti apagkasangagasut iti tignay dagitoy a tao, nga umad-adun, saan a maisurat ^akadagitoy a pinanid; ngem adu kadagiti tignayda ti naisurat kadagiti daddadakkell a pinanid, ken dagiti gubgubatda, ken dagiti panagsusupangetda, ken ti panagturay dagiti arida.

14 Maawagan dagitoy a pinanid iti pinanid ni Jacob, ket naaramidda babaen ti ima ni Nephi. Ket igibuskon ti mangisao kadagitoy a balikas.

KAPITULO 4

Agdaydayaw amin dagiti propeta iti Ama iti nagan ni Cristo—Kaasping ti panangidaton ni Abraham ken ni Isaac ti Dios ken ti Bugbugtong nga Anakna—Nasken nga itunos dagiti tao ti bagbagida iti Dios babaen ti pannubbot—Saan to a pasien dagiti Hudio ti pamuon a bato. Agarup 544–421 s.c.

ITA adtoy, napasamak a siak, ni Jacob, kalpasan ti panangisurok

iti adu a balikas kadagiti taok, (ket bassit laeng ti maisuratko kadagiti balikasko, gapu iti rikut iti panangikitikit kadagiti balikas iti pinanid) ken ammomi a nasken nga agtalinaed dagiti balikas nga insuratmi kadagiti pinanid;

2 Ngem nasken a maungaw ken mapukaw ti ania man a balikas nga insuratmi malaksid dagiti naisurat kadagiti pinanid; ngem makaisuratkami iti sumagmamano a balikas kadagiti pinanid, a mangted kadagiti annakmi, kasta met kadagiti patpatgenmi a kakabsat, ti sangkabassit a pannakaammo maipanggep kadakami, wenno maipanggep kadagiti ammada—

3 Agrag-okami ita itoy a banag; ket nagtrabahokami a sireregta iti panangikitikitmi kadagitoy a balikas kadagiti pinanid, a mangnamnama nga awatento dagiti patpatgenmi a kakabsat ken dagiti annakmi iti naimpu-suan a panagyaman, ket imutektekanda tapno maadalda a siraragsak a saan ketdi a maldayan, wenno addaan gura, maipanggep kadagiti immuna a naggannak kadakuada.

4 Ta, ta naisuratmi dagitoy a balikas gapu itoy a panggep, tapno maammuanda nga ^aammomi ni Cristo, ken adda namnamami iti dayagna ginasut a tawen sakbay ti yaayna; ken saan la a ti bagbagimi ti addaan iti namnama iti dayagna, ngem

11c 2 Ne. 9:8–9.

^d PNK Ipatatay,

Naespirituan nga.

12a PNK Panagdederrep.

^b PNK Gartem;

Nadangkes,

Kinadangkes.

13a 1 Ne. 19:1–4;

Jacob 1:1–4.

4 4a PNK Jesucristo.

dagiti pay nasantuan a ^bpropeta nga immun-una ngem dakami.

5 Adtoy, namatida ken ni Cristo ket nagdaydayawda iti Ama babaen ti naganna, kasta met a ^anagdaydayawkami iti Ama babaen ti naganna. Ket tinungpalmi ti ^bpaglintegan ni Moises gapu itoy a panggep, a ^cnaitalimudok ti karuami kenkuana; ket gapu itoy a gagem napasanto kadakami para iti kinalinteg, a kas iti pannakaipaayna ken ni Abraham iti langalang tapno agbalin a natallugod kadagiti bilin ti Dios iti panangidatonna iti anakna a ni Isaac, a kaasping ti Dios ken ti ^dBugbugtong nga Anakna.

6 Gapuna, inamirismi dagiti propeta, ket adu ti paltiingmi ken espiritu ti ^apanagipadto; ket iti pannakaalami amin kadagitoy a ^bsaksi nakagun-odkami iti namnama, ket nagbalin a saanen a maisin ti pammatimi, kasta met a pudno a ^cmaka-pagbilinkami iti ^dnagan ni Jesus ket tungpalendakami amin dagiti kayo, wenno dagiti bantay, wenno dagiti dalluyon iti baybay.

7 Nupay kasta, impakita kadakami ti Apo a Dios ti ^apag-

kapsutanmi tapno ammomi a babaen ti paraburna, ken ti naindaklan nga ikakanunongna kadagiti annak ti tattao, maaddaankami iti pannakabalin a mangaramid kadagitoy a banag.

8 Adtoy, naindaklan ken datdatlag dagiti aramid ti Apo. Sanaan a ^amatukod a panunoten ti kauneg dagiti ^bmisteriona; ken pulos a di kabaelan ti tao a takuaten ti amin a wagasna. Ket awan ti tao a ^cmakaammo iti ^dwagasna malaksid no maipalgak kenkuana; gapuna, kakabsat, diyo umsien dagiti paltiing ti Dios.

9 Ta adtoy, immay ti ^atao ditoy daga babaen ti bileg ti ^bbalikasna, iti daga a pinarsuana babaen ti bileg ti balikasna. Gapuna, no nakapagsao ti Dios ket napaadda ti lubong, ken nagsao ket narsua ti tao, O ngarud, apay a dina kabaelan a bilinen ti ^cdaga, wenno dagiti pinarnuay dagiti imana iti rabawna, a maibatay iti pagayatan ken pakaragsakanna?

10 Gapuna, kakabsat, saanyo a gamden a ^abagbagaan ti Apo, ngem umawatkayo iti pamagbaga manipud kenkuana. Ta adtoy, ammoyo a mismo a

4b Luc. 24:25-27;
Jacob 7:11;
Mosiah 13:33-35;
DkK 20:26.
5a Moises 5:8.
b 2 Ne. 25:24;
Jarom 1:11;
Mosiah 13:27, 30;
Alma 25:15-16.
PNK Paglintegan
ni Moises.
c Gal. 3:24.
d Gen. 22:1-14;

Jn. 3:16-18.
PNK Bugbugtong.
6a PNK Padto,
Mamadto.
b PNK Saksi.
c PNK Bileg.
d Ara. 3:6-16;
3 Ne. 8:1.
7a Ether 12:27.
8a Rom. 11:33-36.
b DkK 19:10; 76:114.
PNK Kinadatdatlag
ti Dios.

c 1 Cor. 2:9-16;
Alma 26:21-22.
PNK Pannakaammo.
d Isa. 55:8-9.
9a Morm. 9:17;
Moises 1:32.
b PNK Agparsua,
Panagparsua;
Tao, Tattao.
c Hel. 12:8-17.
10a 2 Ne. 9:28-29;
Alma 37:12, 37;
DkK 3:4, 13.

mamagbaga babaen iti ^bsirib, ken iti linteg, ken napnuan kasasi, iti amin nga aramidna.

11 Gapuna, patpatgek a kakabsat, makitunoskayo kenkuana babaen ti “pannubbot ni Cristo, ti ^bBugbugtong nga Anakna, ket magun-odyo ti ‘panagungar, babaen ti bileg ti panagungar nga adda ken ni Cristo, ket maidatag iti Dios a kas dagiti ^aumuna-a-bunga ni Cristo, nga addaan iti pammati, ken nakagun-od iti namnama iti ngayedna sakbay ti panangipakitana iti bagina iti lasag.

12 Ket ita, patpatgek, dikayo masdaaw iti panangibagak kadakayo kadagitoy a banag; ta apay a dikayo “agsao iti pannubbot ni Cristo, ket gun-odenyoy ti naan-anay a pannakaammo kenkuana, a kas iti pananggun-od iti pannakaammo iti panagungar ken ti dumteng a lubong?

13 Adtoy, kakabsatko, isu a mangipadto, bay-anyo a mangipadto iti maawatan dagiti tao; ta agsasao ti “Espiritu iti pudno ket saan nga agulbod. Gapuna, agsaoda kadagiti banag a kas iti ^bkinapudnoda, ken kadagiti banag a kas iti pagbalinandanto; gapuna, naipakita a ‘silalawag kadatayo dagitoy a banag, para iti pannakaisala-

kan dagiti kararuatayo. Ngem adtoy, saantayo laeng a saksi kadagitoy a banag; ta imbaga met ida ti Dios kadagiti nagkauna a propeta.

14 Ngem adtoy, “nasukir a tat-tao dagiti Hudio; ket ^binumsida dagiti nalawag a balikas, ken pinatayda dagiti propeta, ket sinapulda dagiti banag a dida maawatan. Gapuna, gapu iti ‘kinabulsekda, a napasamak dayta a kinabulsek babaen ti ikitada iti labes ti tun-oyen, nas-ken a matnagda; ta inikkaten ti Dios kadakuada ti kinalawagna, ket adu a banag ti intedna kadakuada a ^ddida maawatan, agsipud ta kinalikagumanda. Ket inaramid ti Dios gapu ta kinalikagumanda, tapno maitiklebda.

15 Ket ita siak, ni Jacob, inwardsnak ti Espiritu nga agipadto; ta maawatak babaen dagiti aramid ti Espiritu nga adda kaniak, a babaen ti “pannakaitikleb dagiti Hudio dida ^bpatien ti ‘bato a mabalin a bangonenda ket maaddaanda iti natalged a pamuon.

16 Ngem adtoy, kas maibatay iti nasantuan a kasuratan, dumakkelto daytoy a ^abato, ket ti maudi, ken ti kakaisuna a sigurado a ^bpamuon, a mabangon dagiti Hudio.

10b PNK Makaammo iti Amin; Kinasirib.

11a PNK Mangsubbot, Pannubbot.

^b Heb. 5:9.

^c PNK Panagungar.

^d Mosiah 15:21–23; 18:9; Alma 40:16–21.

12a 2 Ne. 25:26.

13a PNK Espiritu Santo; Kinapudno.

^b DkK 93:24.

^c Alma 13:23.

14a Mat. 23:37–38;

2 Ne. 25:2.

^b 2 Cor. 11:3;

1 Ne. 19:7; 2 Ne. 33:2.

^c Isa. 44:18;

Rom. 11:25.

^d 2 Ne. 25:1–2.

15a Isa. 8:13–15;

1 Cor. 1:23;

2 Ne. 18:13–15.

^b 1 Ne. 10:11.

^c PNK Panuli; Bato.

16a Sal. 118:22–23.

^b Isa. 28:16; Hel. 5:12.

17 Ket ita, patpatgek, kasano a “mabalin a dagitoy, kalpasan ti dida panamati iti sigurado a pamuon, mabangonda ditoy, ket agbalinto a pangulo ti panulida?

18 Adtoy, patpatgek a kakabsatko, ipalgakkonto kadakayo daytoy a misterio; no saanak, iti ania man a gapu, a maisin iti kinatibkerko iti Espiritu, ken maitikleb gapu iti nalabes a garko kadakayo.

KAPITULO 5

Adda pannakainaig ti panangadaw ni Jacob ken ni Zenos iti pangngarig dagiti mula ken balang a kayo ti olibo—Kaarngida ti Israel ken dagiti Gentil—Mapattapatta ti pannakasayyasayya ken panagkaykaysa ti Israel—Mayarngi dagiti Nephite ken Lamanite ken dagiti amin a balay ti Israel—Maisilpon-to dagiti Gentil iti Israel—Paganayanna mapuoranto ti bangkag. Agarup 544–421 s.c.

ADTOY, kakabsatko, diyo malagipen a nabasayon dagiti balikas ni propeta a “Zenos, nga insaona iti balay ti Israel, a kinunana:

2 Denggenyo, O dakayo iti balay ti Israel, ket imdenganyo dagiti balikasko, a propeta ti Apo.

3 Ta adtoy, kinuna ngarud ti Apo, magustuankayto, O balay ti “Israel, a kas iti mula nga ^bolibo, nga innala ken tinaraken ti tao iti “bangkagna; ket dimmakel, ken limmakay, ket nangrugi a ^dmarupsa.

4 Ket napasamak a napan ti amo ti bangkag ket nakitana a mangrugin nga agrupsa ti olibona; ket kinunana: Pukisak, ken rukitek, ken taraknek ta bareng no agsaringit pay iti naganus ken nainaka a sangsanga, ket saan a maungaw.

5 Ket napasamak a pinukisana, ken rinukitna, ken tinarakenna kas iti imbagana.

6 Ket napasamak a kalpasan ti adu nga aldaw in-inut a nagparang ti babassit, naganus ken nainaka a sangsanga; ngem adtoy, in-inut a naungaw ti pamayorna.

7 Ket napasamak a nakita ti amo ti bangkag ket kinunana iti katulonganna: Maldaanganak iti pannakapukawko itoy a kayo; gapuna, mapanka mangsigpat iti sangsanga ti “balang nga olibo, ket yegmo kaniak ditoy; ket sigpatenta dagiti pamayor a sangsanga a mangrugin a magango, ket ipuruakta iti apuy tapno mapuoranda.

8 Ket adtoy, kinuna ti Apo ti bangkag, ikkatek amin dagitoy naganus ken nainaka a sangsanga, ket isilpok ida iti kayatko a pangisilpuan; ket awan ti aniamanna no nasken man a maungaw ti ramut daytoy a kayo, mabalinko a taginayonen ti bungana; gapuna, alaek dagitoy naganus ken nainaka a sangsanga, ket isilpok ida iti kayatko a pangisilpuan.

17a Mat. 19:30;
DkK 29:30.
5 1a PNK Zenos.
3a Eze. 36:8.

PNK Israel.
b Rom. 11:17–24.
PNK Kayo ti Olibo.
c DkK 101:44.

PNK Bangkag ti Apo.
d PNK Ikakililis.
7a Rom. 11:17, 24.

9 Alaem ngarud dagiti sanga ti balang nga olibo, ket isilpom ida, iti "pakaisukatanda; ket ipu-ruakko iti apuy dagitoy sinigpatko tapno mapuoranda, tapno dida salingdan ti bangkagko.

10 Ket napasamak a tinungpal ti katulongan ti Apo ti bangkag ti kas iti imbilin ti Apo ti bangkag, ket insilpona dagiti sanga ti "balang nga olibo.

11 Ket inggunamgunam ti Apo ti bangkag a nasken a marukit, ken mapukisan, ken mataraken, a kinunana iti katulonganna: Maldaanganak iti pannakapukawko itoy a kayo; gapuna, isu a siguro nasayaat a taginayonek dagiti ramutna tapno saanda a maungaw, a taginayonek ida kaniak, naaramidkon daytoy a banag.

12 Gapuna, mapanka; aywanam ti kayo, ken taraknem, kas maibatay kadagiti balikasko.

13 Ket "ikabilko dagitoy iti kababaan a paset ti bangkagko, no sadino ti kayatko, dimo pakasan-aran; ket aramidek tapno mataginayonko dagiti sigud a sanga ti kayo; kasta met, a tapno makapatanorak iti bunga nga idulinko, nga agpaay kaniak; ta maldaanganak iti pan-nakapukawko itoy a kayo ken ti bungana.

14 Ket napasamak a napan ti Apo ti bangkag, ket inlemmeng-na dagiti sigud a sanga ti naimula a kayo-ti-olibo iti kababaan a paset ti bangkag, sumagmamano iti maysa ken sumagmamano

iti sabali, kas maibatay iti pagayatan ken pakaragsakanna.

15 Ket napasamak a limmabas ti naunday a panawen, ket kinuna ti Apo ti bangkag iti katulonganna: Umayka, mapanta iti bangkag, tapno agrabahaya iti bangkag.

16 Ket napasamak a ti Apo ti bangkag, ken kasta met ti katulongan, napanda iti bangkag tapno agrabahoda. Ket napasamak a kinuna ti katulongan iti amona: Adtoy, kumitaka di-toy; adtoy ti kayo.

17 Ket napasamak a kimmita ti Apo ti bangkag ket nakitana ti kayo a nakaisilpuan dagiti sanga ti balang nga olibo; ket nakapagsaringiten ken "agbungan. Ket nakitana a nasayaat; ket kas iti bunga ti sigud ti bungana.

18 Ket kinunana iti katulongan: Adtoy, nagsagrap dagiti sanga ti balang a kayo iti dam-eg manipud iti ramut, a nangted iti kired daytoy a ramut; ket gapu iti umdas a kired a nagtaud iti ramut, nagbunga dagiti sanga ti balang iti kas iti bunga ti naimula. Ita, no saanta nga insilpo dagitoy a sanga, nalabit a naungawen daytoy a kayo. Ket ita, adtoy, agpatanorak iti adu a bunga, manipud iti dayta a kayo; ket agpatanorak dita iti bunga nga idulinko, nga agpaay kaniak.

19 Ket napasamak a kinuna ti Apo ti bangkag iti katulongan: Umayka, mapanta iti kababaan a paset ti bangkag, ket kitaenta

no saan a nakapagbunga dagiti sigud a sanga, ket agpatanorak dita iti bunga nga idulinko, nga agpaay kaniak.

20 Ket napasamak a napanda iti nangipaknian ti amo kadagiti sigud a sanga ti kayo, ket kinunana iti katulongan: Kitaem dagitoy; ket kinitana ti “immuna a nagbunga iti adu; ket nakitana a nasayaat. Ket kinunana iti katulongan: Purosem ti bunga, ket idulinmo, tapno mataginayonto nga agpaay kaniak; ta adtoy, kinunana, naunday daytoy a panawen a panangtarakenko, ket adu ti imbungana.

21 Ket napasamak a kinuna ti katulongan iti amona: Kasano a nakaumayka ditoy a nangimula itoy a kayo, wenno daytoy a sanga ti kayo? Ta adtoy, daytoy ti katikagan a paset ti bangkagmo.

22 Ket kinuna ti Apo ti bangkag kenkuana: Dinak bagbagan; ammok a natikag daytoy a paset ti daga; gapuna, kunak kenka, naunday a panawen a tinartarakenko, ket adtoy a makitam nga adu ti bungana.

23 Ket napasamak a kinuna ti Apo ti bangkag iti katulongan-na: Kitaem daytoy; adtoy nagmulaak met iti sabali a sanga ti kayo; ket ammom a natiktikag daytoy a paset ti daga ngem ti immun-una. Ngem, kitaem ti kayo. Napaut a panawen a tinartarakenko, ket nagbunga iti adu; ngarud, agpuroska, ket

idulinmo, tapno mataginayon nga agpaay kaniak.

24 Ket napasamak a kinuna manen ti Apo ti bangkag iti katulongan-na: Kitaem daytoy, ket kumitaka iti sabali pay a “sanga, nga immulak; nakitam a tinarakenko met, ket nagbunga.

25 Ket kinunana iti katulongan: Kitaem daytoy ket adtoy ti maudi. Adtoy, immulak daytoy iti “nasayaat a lugar; ket napaut a panawen a tinartarakenko, ket sumagmamano laeng a paset ti kayo ti nagbunga iti nasayaat, ket nagbunga ti ^bsabali a paset ti kayo iti rinuker; adtoy, tinarakenko daytoy a kayo a kas kadagiti sabali.

26 Ket napasamak a kinuna ti Apo ti bangkag iti katulongan: Sigpatem dagiti sanga a saan a “nagbunga iti nasayaat, ket ipuruakmo ida iti apuy.

27 Ngem adtoy, kinuna ti katulongan kenkuana: Pukisanta ida, ken rukitenta, ken taraknenta pay iti napapaut, ta bareng no makaibunganton iti nasayaat nga agpaay kenka, nga idulinmo.

28 Ket napasamak a tinaraken ti Apo ti bangkag ken ti katulongan ti Apo ti bangkag dagiti amin a bunga iti bangkag.

29 Ket napasamak a napalabas ti naunday a panawen, ket kinuna ti Apo ti bangkag iti “katulonganna: Umayka, mapanta iti bangkag, tapno agtrabaha manen iti bangkag. Ta

20a Jacob 5:39.

24a Eze. 17:22–24;

Alma 16:17;

3 Ne. 15:21–24.

25a 1 Ne. 2:20.

b 3 Ne. 10:12–13.

26a Mat. 7:15–20;

Alma 5:36; DkK 97:7.

29a DkK 101:55; 103:21.

adtoy, umas-asidegen ti ^bpanawen, ket dumtengton ti ^cpanungpalan; gapuna, nasken nga agidulinak iti bunga, nga agpaay kaniak.

30 Ket napasamak a napan ti Apo ti bangkag ken ti katulongan iti bangkag; ket immasidgeda iti kayo a nasigpat dagiti sigud a sangana, ken nakaisilpuan dagiti sanga ti balang; ket adtoy narnuoyan ti kayo iti ^anadumaduma a bunga.

31 Ket napasamak a rinamanan ti Apo ti bangkag ti bunga, amin a kita a kas iti kaaduna. Ket kinuna ti Apo ti bangkag: Adtoy, napaut a panawen ti panangtarakenko itoy a kayo, ket adun a bunga ti naidulinko.

32 Ngem adtoy, adu ti imbungana itoy a gundaway, ket ^aawan ti nasayaat. Ket adtoy, adda amin a kita ti saan a nasayaat a bunga; ket awan a pulos ti nagunggonak, iti laksid ti amin a panagtrabahota; ket ita maldaanganak ta nasken a mapukawko daytoy a kayo.

33 Ket kinuna ti Apo ti bangkag iti katulongan: Ania ti aramidenta iti kayo, tapno mataginayonko manen iti nasayaat a bunga nga agpaay kaniak?

34 Ket kinuna ti katulongan iti amona: Adtoy, gapu ta insilpom dagiti sanga ti balang a kayo-ti-olibo tinarakenda dagiti ramut, ket nagbiag ken saanda a naungaw; gapuna makitam a nasayaatda pay laeng.

35 Ket napasamak a kinuna ti Apo ti bangkag iti katulongan-na: Awan a pulos ti nagunggonak iti kayo, ket awan met ti magunggonak kadagiti ramut agingga nga agbunga iti saan a nasayaat.

36 Nupay kasta, ammok a nasayaat dagiti ramut, ket tinaginayonko ida para iti bukodko a panggep; ket gapu iti umdas a kireda, nagbungada ditoy, manipud kadagiti sanga ti balang, iti nasayaat.

37 Ngem adtoy, dimmakkel dagiti sanga ti balang ket ^arinimbawanda dagiti ramut; ket gapu ta rinimbawan dagiti sanga ti balang dagiti ramut nagbunga iti adu a saan a nasayaat; ket gapu ta nagbunga iti adu a saan a nasayaat makitamon a mangrugin a maungaw; ket saanen a mabayag sa maluom, ket maipuruakton iti apuy, malaksid no mangaramidta iti pamuspusan a mangtaginayon itoy.

38 Ket napasamak a kinuna ti Apo ti bangkag iti katulongan-na: Mapanta iti kababaan a paset ti bangkag, ket kitaenta no nagbunga met dagiti sigud a sanga iti saan a nasayaat.

39 Ket napasamak a napanda iti kababaan a paset ti bangkag. Ket napasamak a nakitada a nadadael met ti bunga dagiti sigud a sanga; wen, ti ^aimmuna ken ti maikadua kasta met ti naudi; ket nadadaelda amin.

40 Ket rinimbawan ti ^arinuker

29b PNK Maudi nga Aldaw, Ud-udina nga Aldaw.
c 2 Ne. 30:10;

Jacob 6:2.
30a PNK Ikakalilis.
32a JS—P 1:19.
37a DkK 45:28–30.

39a Jacob 5:20, 23, 25.
40a Morm. 6:6–18.

a bunga ti naudi dayta paset ti kayo a nagbunga iti nasayaat, agingga a nagango ti sanga ket natay.

41 Ket napasamak a nagsangit ti Apo ti bangkag, ket kinunana iti katulongan: “Ania koma pay ti nasaysayaat nga inaramidko iti bangkagko?”

42 Adtoy, ammok a dagiti bunga iti bangkag, malaksid dagitoy, nadadaeldan. Ket ita nadadael metten dagitoy nagbunga idi iti nasayaat; ket ita awanen ti pagmamaayan amin dagiti kayo iti bangkagko malaksid iti pannakapukanda ket maipuruakda iti apuy.

43 Ket adtoy ti maudi, a nangangon ti sangana, immulak iti “nasayaat a paset ti daga; wen, pinilik pay ngarud ti kasayaatan a paset ti daga iti bangkagko.

44 Ket naimatangam met ti panangpukanko kadagiti “nangsalinged itoy a paset ti daga, tapno maimulak dita daytoy a kayo.

45 Ket naimatangam a nagbunga ti maysa a pasetna iti nasayaat, ket nagbunga ti maysa a pasetna iti rinuker; ket gapu ta diak sinigpat dagiti sanga ken impuruak iti apuy, adtoy, rinimbawanda dagiti nasayaat a sanga agingga a nagango.

46 Ket ita, adtoy, iti laksid ti pannaripato nga inaramidta iti bangkagko, nadadael dagiti kayo iti las-udna, ket nagbungada iti saan a nasayaat; ket dagitoy ti ninamnamak a taginayonen,

tapno adda maidulinko a bunga, nga agpaay kaniak. Ngem, adtoy, nagbalinda a kas iti balang a kayo-ti-olibo, ket awanen ti pategda ngem ti “mapukan ken maipuruak iti apuy; ket maldaanganak iti pannakapukawko kadakuada.

47 Ngem ania koma pay ti nasaysayaat nga inaramidko iti bangkagko? Nagliwayak kadi, ket saanko a tinaraken? Saan, tinarakenko, ken rinukitko, ken pinukisak, ken ginanaganak; ket nagmalmalem nga “inaramatko dagiti imak, ket asidegen ti ^bpanungpalan. Ket maldaanganak ta nasken a pukanek amin dagiti kayo iti bangkagko, ket ipuruakko ida iti apuy tapno mapuoranda. Asino dayta a nangdadael iti bangkagko?

48 Ket napasamak a kinuna ti katulongan iti amona: Saan kadi a ti kinalangpaw ti mulam—saan kadi a rinimbawan dagiti sanga dagiti nasayaat a ramut? Ket gapu ta rinimbawan dagiti sanga dagiti ramut, adtoy, naparpardas ti panagdakkelda ngem iti kidser dagiti ramut, a paggapuan ti pigsada. Adtoy, kunak, saan kadi a daytoy ti nakaipuonan ti pannakadadael dagiti kayo iti bangkagmo?

49 Ket napasamak a kinuna ti Apo ti bangkag iti katulongan: Inta pukanen dagiti kayo iti bangkag ket ipuruakta ida iti apuy, tapno dida salinongan ti bangkagko, ta naaramidkon ti

41a 2 Ne. 26:24.

43a 2 Ne. 1:5.

44a Ether 13:20–21.

46a 3 Ne. 27:11.

47a 2 Ne. 28:32;

Jacob 6:4.

^b PNK Lubong—

Kanibusanan

ti lubong.

amin. Ania pay ti nasken nga aramidek iti bangkagko?

50 Ngem, adtoy, kinuna ti katulongan ti Apo ti bangkag: Aguraytayo pay “bassit.

51 Ket kinuna ti Apo: Wen, agurayak pay bassit, ta maldanganak a makapukaw kadagiti kayo iti bangkagko.

52 Gapuna, ikkatenta dagiti “sanga dagitoy immulak iti kababaan a paset ti bangkagko, ket isilpota ida iti kayo a naggapuanda; ken sigpatenta dagidiay a sanga a kapaitan iti bunga, ket isilpota kadagiti sigud a sanga ti kayo a nagalaanta.

53 Ket kastoy ti aramidek tapno saan a maungaw ti kayo, tapno, bareng, no mataginayonko dagiti ramut nga agpaay iti pagimbagak.

54 Ket, adtoy, sibibiag pay dagiti ramut dagiti sigud a sanga ti kayo nga immulak; gapuna, a mabalin a taginayonek nga agpaay iti pagimbagak, ikkatek dagiti sanga daytoy a kayo, ket “isilpok kadakuada. Wen, isilpok kadakuada dagiti sanga ti nagtaudanda a kayo, tapno mataginayonko dagiti ramut nga agpaay iti pagimbagak, tapno inton naan-anayen ti pigsada bareng no maikkandakton iti nasayaat a bunga, ket mapnekakto iti bunga ti bangkagko.

55 Ket napasamak nga innalada iti sigud a kayo a nagbalin a rinuker, ket insilpoda kadagiti sigud a kayo, a nagbalin met a rinuker.

56 Ket innalada met dagiti sigud a kayo a nagbalin a di nasayaat, ket insilpoda iti naggapuanda.

57 Ket kinuna ti Apo ti bangkag iti katulongan: Dimo sigpaten dagiti sanga ti balang kadagiti kayo, malaksid dagiti kapaitan; ket isilpom ida a maibatay iti imbagak.

58 Ket taraknenta manen dagiti kayo iti bangkag, ken pukisanta dagiti sangada; ken sigpatenta kadagiti kayo dagiti naluomen a sanga, a nasken a maungaw, ket ipuruakta ida iti apuy.

59 Ket aramidek daytoy tapno, bareng, pumigsa dagiti ramutda gapu iti kinasayaatda; ken gapu iti panagbaliw dagiti sanga, a rimbawan dagiti nasayaat dagiti dakes.

60 Ket gapu ta nataginayonko dagiti sigud a sanga ken dagiti ramutda, ken naisilpok dagiti sigud a sanga kadagiti naggapuanda a kayo, ken nataginayonko dagiti ramut ti naggapuanda a kayo, tapno, bareng, no “agbunga manen iti nasayaat dagiti kayo iti bangkagko; tapno maragsakanak manen iti bunga iti bangkagko, ken, bareng, tapno aglapusanan ti ragsakko ket mataginayonko dagiti ramut ken dagiti sanga ti umuna a bunga—

61 Gapuna, mapanka, ket uma wagka kadagiti “katulongan, tapno ^bmakapagtrabahotayo a sireregta iti bangkag, tapno maisaganatayo ti dana, tapno ma-

50a Jacob 5:27.

52a PNK Israel—Ti pannakaummong

ti Israel.

54a 1 Ne. 15:12–16.

60a Isa. 27:6.

61a Jacob 6:2;

DkK 24:19.

b DkK 39:11, 13, 17.

kapabungaak manen iti kas iti sigud, ti nasayaat a bunga a kapatgan iti amin a bunga.

62 Gapuna, mapantayo ket agtrabahotayo iti amin a kabaelan-tayo itoy maudi a gundaway, ta adtoy asidegen ti panungpalan, ket daytoyen ti maudi a panangpukisko iti bangkagko.

63 Isilpoyo dagiti sanga; mangrugikayo iti "maudi tapno isuda ti umuna, ket iti kasta maudi ti immuna, ket rukitenyo dagiti kayo, natangkenan man wenno naganus, ti umuna ken ti maudi; ken ti naudi ken ti umuna, tapno matarakenda manen amin iti maudi a gundaway.

64 Gapuna, rukitenyo ida, ken pukisanyo ida, ken gagananyo manen ida, iti maudi a gundaway, ta asidegen ti panungpalan. Ket no dumakkelto dagitoy maudi nga isilpo, ket agbungada iti kas iti sigud, isaganayonto ti pakaipananda, tapno rumangpayada.

65 Ket bayat ti panagrangpayada dalusanyo dagiti sangada nga agbunga iti napait, a maibatay iti tibker ken rukodda; ket diyo paggigiddanen a "salingsingan dagiti dakes, amangan no napigsa unay dagiti ramut a para iti maisilpo, ket maungaw dagiti maisilpo, ket mapukawko dagiti kayo iti bangkagko.

66 Ta maldaanganak a makapukaw kadagiti kayo iti bang-

kagko; gapuna salingsinganyo ngarud dagiti dakes tapno rumangpaya dagiti nasayaat, tapno agpada ti pigsa ti ramut ken ti uggot, agingga a rimbawan ti nasayaat ti dakes, ket mapukan ti dakes ken maipuruak iti apuy, tapno dida salinongan ti bangkagko; ket ngarud sagadek dagiti dakes iti bangkagko.

67 Ket isilpok manen dagiti sigud a sanga kadagiti sigud a kayo;

68 Ket isilpok dagiti sanga ti sigud a kayo kadagiti sigud a sanga ti kayo; ket iti kasta mapagkaykaysak manen ida, tapno agbunga iti kas iti sigud, ket agkaykaysada.

69 Ket "maipuruak dagiti dakes, wen, uray pay iti amin a daga iti bangkagko; ta adtoy, ita laengen a pukisak ti bangkagko.

70 Ket napasamak nga imbaon ti Apo ti bangkag ti "katulonganna; ket napan ti katulongan ken inaramidna ti kas iti imbilin kenkuana ti Apo, ket nangitugot iti sabsabali pay a katulongan; ket ^bbassitda.

71 Ket kinuna kadakuada ti Apo ti bangkag: Mapankayo, ket "agtrabahokayo iti bangkag, iti amin a kabaelan. Ta adtoy, daytoyen ti ^bmaudi a gundaway a panangtarakenyo iti bangkagko; ta magawgaw-aten ti panungpalan, ket nakaparpardas ti idadateng ti panawen; ket no makipagtrabahokayo kaniak iti

63a 1 Ne. 13:42;
Ether 13:10-12.

65a DkK 86:6-7.

69a 1 Ne. 22:15-17, 23;

2 Ne. 30:9-10.

70a DkK 101:55; 103:21.

^b 1 Ne. 14:12.

71a Mat. 21:28;

Jacob 6:2-3;

DkK 33:3-4.

^b DkK 39:17;

43:28-30.

amin a kabaelanyo ‘mairanud-kayto iti bunga nga idulinko para iti panawen a dandanin dumteng.

72 Ket napasamak a napan dagiti katulongan ket nagtrabaho da iti amin a kabaelanda; ket nakipagtrabaho met kadakuada ti Apo ti bangkag; ket tinungpalda amin dagiti bilin ti Apo ti bangkag.

73 Ket napaadda manen ti kas iti sigud a bunga iti bangkag; ket nangrugi a rumangpaya dagiti sigud a sanga ken nagsulbod a di nangin-ines; ket nangrugi a masigpat dagiti sanga ti balang ket naipuruakda; ket pinagbalinda nga agpadpada ti ramut ken ti uggot, a maibatay iti pigsada.

74 Ket kasta ti panagtrabaho da, a sireregta, a maibatay kadagiti bilin ti Apo ti bangkag, agingga a naikkat iti bangkag dagiti dakes, ket tinaginayon ti Apo iti kaungganna nga agbalinto manen dagiti kayo a kas iti sigud a bunga; ket nagbalinda a kasla “maymaysa a bagi; ket agpapada dagiti bunga; ket tinaginayon ti Apo ti bangkag iti kaungganna ti sigud a bunga, nga isu ti kapatgan kenkuana manipud pay idi punanay.

75 Ket napasamak nga idi makita ti Apo ti bangkag a nasayaat ti bungana, ken saanen a dadael ti bangkagna, inawaganna dagi-

ti katulonganna, ket kinunana kadakuada: Adtoy, iti maudi a gundaway a panangtarakentayo iti bangkagko; ket naimatanganyo nga inaramidko a maibatay iti pagayatak; ket tinaginayonko ti sigud a bunga, a nasayaat, a kas idi punanay. Ket “maparaburankayo; agsipud ta naregtakayo a nakipagtrabaho kaniak iti bangkagko, ken tinungpalyo dagiti bilinko, ket naited manen kaniak ti ^bsigud a bunga, a saanen a nagrupsa ti bangkagko, ket naipuruaken dagiti dakes, adtoy makipagrag-okayto kaniak gapu iti bunga ti bangkagko.

76 Ta adtoy, “nabayag a panawen nga indulinko ti bunga ti bangkagko para iti idadateng ti panawen, a sipapardas a dumteng; ket iti maudi a gundaway a panangtarakenko iti bangkagko, ken pinukisak, ken ginanaganak; adtoy idulinko ti bunga nga agpaay kaniak, iti atiddog a panawen, a maibatay iti nasaokon.

77 Ket no dumtengto ti panawen nga addanto manen dakes a bunga iti bangkagko, ummongekto dagiti nasayaat ken dagiti dakes; ket taginayonekto dagiti nasayaat, ket ipuruakkonto dagiti dakes iti naituding a lugarna. Ket dumteng ti “panawen ken ti panungpalan; ket ^bpuorakto ti bangkagko.

71c DkK 18:10-16.

74a DkK 38:27.

75a 1 Ne. 13:37.

^b PNK Israel.

76a 1 Ne. 22:24-26.

PNK Millennium.

77a Apoc. 20:2-10;

DkK 29:22-24;

43:29-33;

88:110-116.

^b PNK Lubong—
Kanibusanan
ti lubong.

KAPITULO 6

Mapasublinto ti Apo ti Israel kada-giti maudi nga aldaw—Sa mapuoranto ti lubong—Nasken a sumurot dagiti tao ken ni Cristo tapno mailiklikda iti dan-aw ti apuy ken asupre. Agarup 544–421 s.c.

KET ita, adtoy, kakabsatko, kas nasaok kadakayon a mangipadtoak, adtoy, daytoy ti padtok— a dagiti banag nga ibaga daytoy propeta a ^aZenos, maipanggep iti balay ti Israel, nga inyarigna a kas iti mula a kayo-ti-olibo, mapasamakto.

2 Ket iti aldaw a panangitagayna manen iti imana iti maikadua a gundaway tapno ^amapasublina dagiti taona, isunto ti aldaw, wen, isunton ti maudi a gundaway, a sumurotto dagiti ^bkatulongan ti Apo iti ^cbilegna, a ^dmangtaraken ken mangpukis iti ^ebangkagna; ket kalpasanna umayton ti ^fpanungpalan.

3 Ket anian a naggasat dagiti nagtrabaho a sireregta iti bangkagna; ken anian a pannakailunod dagiti maipuruakto iti lugar a naituding kadakuada! Ket ^amapuoranto ti lubong.

4 Ket anian a kinamanangngaasi ti Dios kadatayo, ta malagipna ti balay ti ^aIsrael, dagiti man ramut wenno dagiti sa-

nga; ket intanggayana dagiti ^bimana iti agmalem; ket isuda dagiti ^cnasukir ken mannuppiat a tattao; ngem kas iti kaa-dunto ti di mangpatangken iti pusa ti di mangpatangken iti pagarian ti Dios.

5 Gapuna, patpatgek a kakabsatko, dawatek kadakayo a sipaparbeng a nasken nga agbawikayo, ket umasidegkayo a sipupuso, ket ^amakikaysakayo iti Dios a kas iti pannakikaysanna kadakayo. Ket bayat ti pannakaitanggaya ti naasi a ^btakiagna kadakayo iti lawag ti aldaw, diyo koma patangkenen dagiti pusoyo.

6 Wen, ita nga aldaw, no mangngegyo ti timekna, diyo patangkenen dagiti pusoyo; ta apay a ^amataykayo?

7 Ta adtoy, kalpasan ti panna-katarakenyo iti napintas a balikas ti Dios iti agmalem, mangtedkayo kadi iti dakes a bunga, tapno ^amapukankayonto ken maipuruak iti apuy?

8 Adtoy, supringenyo kadi dagitoy a balikas? Supringenyo kadi dagiti balikas dagiti propeta; ken supringenyo kadi amin a balikas a nasao maipanggep ken ni Cristo, kalpasan ti adun a nasao maipanggep kenkuana; ket diyo awaten dagiti napintas a balikas ni Cristo, ken ti bileg ti Dios, ken

6 1a Jacob 5:1.

2a 1 Ne. 22:10–12;
DkK 110:11.

PNK Pannakaisubli
ti Ebangelio.

b Jacob 5:61.

c 1 Ne. 14:14.

d Jacob 5:71.

e PNK Bangkag ti Apo.

f 2 Ne. 30:10.

3a 2 Ne. 27:2;

Jacob 5:77;

3 Ne. 25:1.

4a 2 Sam. 7:24.

b Jacob 5:47.

c Mosiah 13:29.

5a PNK Panagkaykaysa.

b Alma 5:33–34;

3 Ne. 9:14.

6a Eze. 18:21–23.

7a Alma 5:51–52;

3 Ne. 27:11–12.

ti “sagut ti Espiritu Santo, ket pagsardengenyo ti Nasantuan nga Espiritu, ket laisenyo ti naindaklan a plano ti pannaka-subbot, a naisagaman a para kadakayo?

9 Diyo kadi ammo a no arami-denyo dagitoy a banag, a ti bileg ti pannubbot ken panagungar, nga adda ken ni Cristo, iturong-nakayto nga agtakder a nakababain ken “sidsidiren ti nakaam-amak a basol iti ^bpangukoman ti Dios?

10 Ken maibatay iti bileg ti “linteg, ta saan a matallikudan ti linteg, mapankayto iti dayta a ^bdan-aw ti apuy ken asupre, a saan a masebseban ti gil-ayabna, ket agnanayonto nga awan patinggana nga agpangato ti asukna, nga “awan patinggana a ^apanagtutuok ti dan-aw ti apuy ken asupre.

11 O ngarud, patpatgek a kabsatko, agbabawikayo, ket sumrekkayo iti “nailet a ruangan, ket ituloyyo ti magna iti dana nga akikid, agingga a magun-odyo ti agnanayon a biag.

12 O “agalibtakayo; ania pay ti masaok?

13 Kamaudiananna, agpaka-daakon, agingga nga agkikitatayto manen iti makaay-ayo a pangukoman ti Dios, pangukoman a pakasaktanto dagiti nadangkes iti “nakaam-amak a buteng ken aligagaw. Amen.

KAPITULO 7

Ilibak ni Sherem ni Cristo, makisinnuppiat ken ni Jacob, agsapul iti tanda, ken masaplit iti Dios—Masao amin dagiti propeta ni Cristo ken ti pannubbotna—Binusbos dagiti Nephite dagiti aldawda a kas agallaalla, nayanakda iti panagrigrigat, ken kagurgura dagiti Lamanite. Agarup 544–421 s.c.

KET ita napasamak kalpasan ti panaglabas ti sumagmamano a tawen, adda timpuar a lalaki kadagiti tao ni Nephi, nga agnagan iti Sherem.

2 Ket napasamak a rinugianna ti mangasaba kadagiti tao, ken mangipakdaar kadakuada nga awan ti Cristo. Ken adu a banag ti inkasabana a makapatiray-ok kadagiti tao; ket inaramidna daytoy tapno marimbawanna ti doktrina ni Cristo.

3 Ket nagtrabaho a sireregta tapno mayadayona ti puspuso dagiti tao, gapu ta nayadayona ti adu a puso; ket isu a makammo a siak, ni Jacob, addaan iti pammati a dumtengto ni Cristo, tinarigagayanna ti adu a gundaway nga umay kaniak.

4 Ket masirib, ket addaan iti naan-anay a pannakaammo iti pagsasao dagiti tao; gapuna, adu ti ammona a pangpatiray-ok, ken dakkel ti kabaelanna nga agsarita, kas maibatay iti bileg ti sairo.

8a PNK Sagut ti Espiritu Santo.
9a Mosiah 15:26.
PNK Manidsidir a Basol.

b PNK Panangukom, ti Maudi a.
10a PNK Linteg.
b 2 Ne. 28:23.
PNK Impierno.

c DkK 19:10–12.
d PNK Pannakailunod.
11a 2 Ne. 9:41.
12a Morm. 9:28.
13a Alma 40:14.

5 Ket addaan iti namnama a maisinanak iti pammatik, iti laksid ti adu a “paltiing ken adu a banag a nakitak maipanggep kadagitoy a banag; ta pudno a nakakitaak kadagiti anghel, ket inwanwandak. Ken kasta met, nangngegko ti timek ti Apo a nagsao kaniak iti tunggal balikas, manen ken manen; gapuna, saanak a maisin.

6 Ket napasamak nga immasiddeg kaniak, ket itoy a kinasirib nagsao kaniak, a kinunana: Kab-sat a Jacob, nabayagen a tinar-tarigagayak a makasaoka; ta nangngegko ken kasta met nga ammok nga adayon ti nada-nonmo, a mangikasaba iti awawagam iti ebangelio, wenno ti doktrina ni Cristo.

7 Ket adun a tao ti nayadayom tapno balusingsingenda ti pudno a pagayatan ti Dios, ken “tungpalenda ti paglintegan ni Moises nga isu ti pudno a dalan; ket baliktadenda ti paglintegan ni Moises iti panagtamed iti tao a kunam nga umay ginasut a tawen manipud ita. Ket ita adtoy, siak, ni Sherem, ipakaammok kenka a sinasalawasaw daytoy; ta awan ti tao a makaammo iti kakasta a banag; ta ^bsaanna a maibaga dagiti banag nga umay. Ket kastoy a wagas ti panangsuppiat kaniak ni Sherem.

8 Ngem adtoy, imbukbok ti

Apo a Dios ti “Espirituna iti kangugak, ket iti kasta indaydayawko ti amin a balikasna.

9 Ket kinunak kenkuana: Paglibakam kadi ti Cristo nga umayto? Ket kinunana: No addanto Cristo, diakto ilibak; ngem ammok nga awan ti Cristo, wenno adda idin, wenno addanto.

10 Ket kinunak kenkuana: Matatika kadi iti nasantuan a kasuratan? Ket kinunana, Wen.

11 Ket kinunak kenkuana: Dimo ngarud maawatan ida; ta pudno nga ipaneknekda ni Cristo. Adtoy, kunak kenka nga awan kadagiti propeta ti nangisurat, wenno “nangipadto, malaksid no naibaga kadakuada maipanggep itoy a Cristo.

12 Ket saan laeng a daytoy—naipakitan kaniak, ta nangngegan ken nakitakon; kasta met a naipakita kaniak babaen ti “pannakabalin ti Espiritu Santo; gapuna, ammok a no awan ti maramid a pannubbot ^bmapukaw amin a sangkatawan.

13 Ket napasamak a kinunana kaniak: Mangipakitaka kaniak iti “tanda ti pannakabalin ti Espiritu Santo, iti ammom unay.

14 Ket kinunak kenkuana: Asinoak a mangibaga iti Dios a mangipakita kenka iti tanda ti banag nga ammom a “pudno? Iti laksid dayta paglibakam met, gapu ta adda kenka ti ^bsai-ro. Nupay kasta, saan a ti paga-

7 5a 2 Ne. 11:3;

Jacob 2:11.

7a Jacob 4:5.

b Alma 30:13.

8a PNK Pammaregta,
Paregtaen.

11a Apoc. 19:10;

1 Ne. 10:5; Jacob 4:4;

Mosiah 13:33–35;

DkK 20:26.

PNK Jesucristo.

12a PNK Dios,

Kinadios—Dios

nga Espiritu Santo;

Espiritu Santo.

b 2 Ne. 2:21.

13a Mat. 16:1–4;

Alma 30:43–60.

PNK Tanda.

14a Alma 30:41–42.

b Alma 30:53.

yatak ti matungpal; ngem no saplitennaka ti Dios, dayta koma ti tanda kenka nga addaan iti bileg, nga agpadpada iti langit ken iti daga; kasta met, a dumtengto ni Cristo. Ket ti pagayatam, O Apo, ti maaramid, saan a ti pagayatak.

15 Ket napasamak nga idi siak, ni Jacob, naisaokon dagitoy a balikas, naited kenkuana ti bileg ti Apo, iti kasta a nadalupo iti daga. Ket napasamak a natara-ken iti las-ud ti adu nga aldaw.

16 Ket napasamak a kinunana kadagiti tao: Agtitiponkayo amin inton bigat, ta matayakton; gapuna, kayatko a kasarita amin dagiti tao sakbay a matayak.

17 Ket napasamak a nagtitipon ti ummong iti kabigatanna; ket nagsao kadakuada a silalawag ket imbabawina dagiti banag nga insurona kadakuada, ken impudnona ni Cristo, ken ti bileg ti Espiritu Santo, ken dagiti agserserbi nga anghel.

18 Ket silalawag a nagsao kadakuada, a "naallilaw iti bileg ti ^bsairo. Ket sinasaona ti impierno, ken ti agnanayon, ken ti awan patinggana a pannakadusa.

19 Ket kinunana: Mabutengak amangan ta nakaaramidak iti "saan a mapakawan a basol, ta nagulbodak iti Dios; ta diak inawat ni Cristo, ket imbagak a mamatiak iti nasantuan a kasu-

ratan; a pudno nga isuda ti maneknek kenkuana. Ket gapu ta nagulbodak iti Dios mabute- ngak unay amangan ta ^bnaka- am-amak ti kasok; ngem ag- pudnoak iti Dios.

20 Ket napasamak nga idi maibagana dagitoy a balikas saanen a makasao, ket "insukona ti biagna.

21 Ket idi mapaneknekan ti ummong ti panangisaona kadagitoy a banag sakbay ti panangisukona iti biagna, nasda- awda unay; ket iti kasta bim- maba kadakuada ti bileg ti Dios, ket "dida nabelan ket nadalu- poda iti daga.

22 Ita, makaay-ayo kaniak daytoy a banag, siak a Jacob, ta indawatko iti Amak nga adda iti langit; ta dinengngegna ti ararawko ken sinungbatanna ti kararagko.

23 Ket napasamak a naisubli manen ti kappia ken ti ayat ti Dios kadagiti tao; ket "inalalda ti nasantuan a kasuratan, ket saandan a dinengngeg ti bali- kas daytoy nadangkes a tao.

24 Ket napasamak nga adu a wagas ti naaramid tapno "maala ken maisubli dagiti Lamanite iti pannakaammo iti kinapudno; ngem awan ti ^bnagmamaayan ti amin, ta naragsakanda iti "gubgubat ken ^dpanagayus ti dara, ket awan ti inggana ti ^egu- rada kadakami, a kakabsatda.

18a Alma 30:53.

PNK Allilaw,
Allilawen,
Panangallilaw.

^b PNK Sairo.

19a PNK Di Mapaka-

wan a Basol.

^b Mosiah 15:26.

20a Jer. 28:15-17.

21a Alma 19:6.

23a Alma 17:2.

24a Enos 1:20.

^b Enos 1:14.

^c Mosiah 10:11-18.

^d Jarom 1:6;

Alma 26:23-25.

^e 2 Ne. 5:1-3;

Mosiah 28:2.

Ket tinarigagayanda ti bileg dagiti imada iti agtultuloy a panangdadaelda kadakami.

25 Gapuna, kinaranget ida dagiti tao ni Nephi babaen ti imada, ken iti amin a kabaelanda, nga agtalekda iti Dios ken “pamuon ti pannakaisalakanda; gapuna, nabaelanda ket ngarud, a pinarmek dagiti kabusorda.

26 Ket napasamak a siak, ni Jacob, nangin-inut a limmakay; ket ti pakasaritaan dagitoy a tao naitalimeng iti “sabali a pinanid ni Nephi, gapuna, gibusakon daytoy a pakasaritaan, ipakdaarko a naisuratko babaeen ti amin a pannakaammok, iti panagkunak a limmabasen ti panawen kadatayo, kasta met a limmabasen ti ^bbiagtayo a kasman la tagtagainep kadatayo, datayo a naliday ken naulimek

a tao, managallaalla, napapanaw iti Jerusalem, nayanak iti panagrigrigat iti langalang, ken kinagurgura dagiti kakabsat-tayo, a namarnuay iti gubgubat ken panagsusupanget; gapuna, naldaangtayo kadagiti aldaw-tayo.

27 Ket siak, ni Jacob, nakitak nga asidegen ti ipapanko iti tanemko; gapuna, kinunak iti anakko a ni “Enos: Alaem dagitoy a pinanid. Ket imbagak kenkuana dagiti banag nga ^bimbilin kaniak ni kabsatko a Nephi, ket inkarina a tungpalenna dagiti bilin. Ket inggibusko ti panagsuratko kadagitoy a pinanid, iti babassit a panagsurat; ket agpakadaakon iti agbasbasa, a mangnamnama nga adunto kadagiti kakabsatko ti makabasa kadagiti balikasko. Kakabsat, kastan.

TI LIBRO NI ENOS

Agkararag ni Enos iti naimpusuan ket magun-odna ti pannakapakanan dagiti basolna—Sumnek iti panunotna ti timek ti Apo, a mangikarkari iti pannakaisalakan dagiti Lamanite iti masanguanan nga aldaw—Ikagumaan dagiti Nephite nga ibangon manen dagiti Lamanite—Arag-o ni Enos iti Mannubbotna. Agarup 420 s.c.

ADTOY, napasamak a siak, Ani “Enos, siaammoak a ^bnalinteg a tao ti amak—gapu ta “insuronak iti pagsasaona, kasta met ti “pannaripato ken pam-magbaga ti Apo—ket maiday-dayaw koma ti nagan ti Diosko gapu iti daytoy—

2 Ket ibagak kadakayo ti “pannakisinnupangetko iti Dios, sak-

25a PNK Bato.

26a 1 Ne. 19:1–6;

Jarom 1:14–15.

PNK Pinanid.

^b San. 4:14.

27a Enos 1:1.

^b Jacob 1:1–4.

[ENOS]

1 ^a PNK Enos, Lalaki nga Anak ni Jacob.

^b 2 Ne. 2:2–4.

^c 1 Ne. 1:1–2.

^d Ef. 6:4.

2a Gen. 32:24–32;

Alma 8:10.

PNK Agbabawi,

Panagbabawi.

bay a naawatko ti ^bpammakawan dagiti basolko.

3 Adtoy, napanak naganup iti kabakiran; ket naimula iti pusok dagiti balikas a masansan a mangngegko iti amak maipapan iti agnanayon a biag, ken ti "ragsak dagiti santo, a ^bsimlep iti pusok.

4 Ket "nabisinan ti kararuak; ket ^bnagparintumengak iti sangto ti Namarsua kaniak, ket immawagak kenkuana iti napasnek a "panagkararag ken panangipakumbaba iti bukodko a kararuak; ket immawagak kenkuana iti unos dayta nga aldaw; wen, ket idi dimteng ti rabii ipukpukkawko pay laeng ti timekko tapno dumanon iti langit.

5 Ket adda "timek nga immay kaniak, a kinunana: Enos, napakawanen dagiti basolmo, ket mabendisionanka.

6 Ket siak, ni Enos, ammok a saan nga agulbod ti Dios; gapuna, napukaw ti manidsidir a basolko.

7 Ket kinunak: Kasano ti panakaaramidna, Apo?

8 Ket kinunana kaniak; Gapu iti "pammatim ken ni Cristo, a dimo pay nangngegan ken nakita. Ket adu a tawen ti naglabas sakbay nga impangarangna ti bagina iti lasag; gapuna, mapanka, ta ina-

ramidna a ^bnaan-anay ti pammatim.

9 Ita, napasamak nga idi nangngegko dagitoy a balikas nangrugi a nariknak ti "tarigagay nga agpaay iti pagsayaatan dagiti kabsatko, dagiti Nephite; gapuna, ^bimpaayko ti sibubukel a kararuak iti Dios gapu kadakuada.

10 Ket idi nakipinnettengak iti espiritu, adtoy, immay manen iti "panunotko ti timek ti Apo, a kinunana: Sarungkarakto dagiti kabsatmo a maibatay iti kinaregtada a mangtungpal kadagiti bilinko. ^bIntedko kadakuada daytoy a daga, ket nasantuan daytoy a daga; ket saanko nga "ilunod malaksid laeng no gapu iti kinadakes; gapuna, sarungkarakto dagiti kabsatmo kas iti imbagak; ket ti panaglabsingda ti puon ti ladingit a sumeksek iti uloda.

11 Ket kalpasanna, siak, ni Enos, nangngegak dagitoy a balikas, timmibker ti pammatik iti Apo; ket nagkararagak kenkuana iti napnuan pakaasi nga agpaay kadagiti kabsatko, dagiti Lamanite.

12 Ket napasamak a kalpasan ti "panagkararag ken panagbannogko iti amin a kinaregta, kinuna kaniak ti Apo: Itedkonto kenka dagiti ^btarigagaymo gapu iti pammatim.

2b PNK Pannakaugas
ti Basbasol.

3a PNK Rag-o.

b 1 Ne. 10:17-19;
Alma 36:17-21.

4a 2 Ne. 9:51; 3 Ne. 12:6.
b PNK Angrukabab.

c PNK Kararag.

5a PNK Paltiing.

8a Ether 3:12-13.

PNK Pammati.

b Mat. 9:22.

9a 1 Ne. 8:12;

Alma 36:24.

b 2 Ne. 33:3; DBM 1:8;

Alma 34:26-27.

10a PNK Pammaregta,
Paregtaen; Panunot.

b 1 Ne. 2:20.

c Ether 2:7-12.

12a Morm. 5:21; 9:36.

b Sal. 37:4;

1 Ne. 7:12;

Hel. 10:5.

13 Ket ita adtoy, daytoy ti banag a tinarigagayak kenkuana—a no mabalin koma, a dagiti taok, dagiti Nephite, masulisogda nga aglabsing, ken “madadaelda iti uray ania a wagas, ket saan koma a madaael dagiti Lamanite, a ^btaginayonen ti Apo a Dios ti kasuratan dagiti taok, dagiti Nephite; a maibatay iti pannakabalin ti nasantuan a takiagna, ta “maidatagto koma iti masakbayan nga aldaw kadagiti Lamanite, ta, mabalin, nga “isudanto ti masalakan—

14 Gapu ta iti agdama “awan ti nagmaayan ti panagrigrigatmi iti pannakaisubli kadakuada ti pudno a pammati. Ket insapata gapu iti gurada, a no mabalin, ^bdadaelendakami ken dagiti kasuratanmi, ken kasta met amin a kannawidan dagiti ammami.

15 Gapuna, iti pannakaammok a “nataginayon ti Apo a Dios dagiti kasuratanmi, sinansanko ti immawag kenkuana, ta kinunana kaniak: Awatemto ti ania man a banag a dawatem, a patiem a maawatmo iti nagan ni Cristo.

16 Ket addaanak iti pammati, ket impakaasik iti Dios a “taginayonenna koma dagiti ^bkasuratan; ket intulagna kaniak nga

isunto ti “mangidanon kadagito kadagiti Lamanite iti ammona a rumbeng a panawen.

17 Ket siak, ni Enos, ammok a mapasamakto babaen ti katulagan nga inaramidna; gapuna a naginana ti kararuak.

18 Ket kinuna kaniak ti Apo: Kinalikaguman met kaniak dagiti ammayo daytoy a banag; ket mapasamakto kadakuada babaen ti pammatida; gapu ta mayarig iti pammatim ti pammatida.

19 Ket napasamak a siak, ni Enos, napanak kadagiti tao ni Nephi, nga agipadpadto kadagiti banag nga umay, ken mangipaneknek kadagiti banag a nangngeg ken naimatangak.

20 Ket paneknekak a nagregta dagiti tao ni Nephi nga isubli ti pudno a pammati dagiti Lamanite iti Dios. Ngem awan ti nagmaayan dagiti “bannogmi; saan a mapekka ti gurada, ket naiturongda iti sigud a kinadakesda ket nagbalinda a naatap, ken narungsot, ken tattao a mawaw iti ^bdara, napnuan iti “panagdaydayaw kadagiti didiosen ken kinarugit; agbibbiag kadagiti atap nga ayup; agnanaed kadagiti tolda, ken agallaalla iti langalang a nakabarikes iti lalat ken nakiskisan dagiti uloda; ket nalaingda iti ^abai, ken iti pana, ken iti wasay. Ket adu kadakuada ti saan a

13a Morm. 6:1, 6.
b DBM 1:6–11;
Alma 37:2.
c Alma 37:19;
Ether 12:22;
DkK 3:18.
d Alma 9:17.
14a Jacob 7:24.
b Morm. 6:6.

15a PNK Nasantuan a
Kasuratan—Dagiti
maitalimeng a
nasantuan a
kasuratan.
16a 3 Ne. 5:13–15;
DkK 3:19–20;
10:46–50.
b PNK Libro ni

Mormon.
c 2 Ne. 27:6.
20a Moro. 9:6.
b Jarom 1:6.
c Mosiah 9:12.
PNK Panagrukbab
kadagiti Didiosen.
d Mosiah 10:8.

nangan malaksid iti saan a naluto a karne; ket kanayonda nga ikalikagum ti mangdadael kadakami.

21 Ket napasamak a nagsukay dagiti tao ni Nephi iti daga, ket “nagpatanorda iti amin a kita ti bukel, ken bunga, ken pangen ti ayup, ken pangen ti amin a kita ti baka, kalding, ken naatap a kalding, ken adu pay a kabalio.

22 Ket adu a “propeta ti adda kadakami. Ket ^bnasukir nga umili dagiti tao, narigatda a makaaw-awat.

23 Ket awan ti adda sadiay malaksid ti “kinadursok, ^bpanangikasaba ken panangipadto iti gubgubat, panagririri, ken pannakadadael, ken kanayon a “panangipalagip kadakuada iti patay, ken ti pagpatinggaan ti agnanayon, ken ti panangukom ken pannakabalin ti Dios, ken amin dagitoy a banag—^dkanayon a mangriing kadakuada tapno agbutengda iti Apo. Kunak nga awan ti nagkurangan dagitoy a banag, ta nakalawlawag ti pannakaisaritana, ket matengngelda nga agturong iti napardas a pannakadadael. Ket isuratko ti maipapan kadakuada iti kastoy a wagas.

24 Ket naimatangak ti gubgubat dagiti Nephite ken Lamanite iti panaglabas dagiti aldawko.

25 Ket napasamak a lumaklakayakon, ket napalabas ti sanga-gasut-ken-pitopulo-ket-siam a tawen manipud iti panawen nga “ipapanaw ti amami a ni Lehi iti Jerusalem.

26 Ket nakitak a nasken a mapanakton iti tanem iti saan a mabayag, a naibaonak babaen ti pannakabalin ti Dios a masapul a mangasaba ken mangipadto kadagitoy a tao, ken mangipalawag iti balikas babaen ti kinapudno nga adda ken ni Cristo. Ket inaramatko ti amin nga aldawko a nangipalawag, ket nagrag-oak iti daytoy, a nalablabes pay ngem ti lubong.

27 Ket mapanakton iti lugar a “paginanaak, a yan ti Mannubotko; gapu ta ammok nga aginanaakto kenkuana. Ket agrag-oakto iti aldaw nga itdenna iti ^bkinataok ti “saan a pannakatay, ken agtakderakto iti sango; ket makitakto a siraragsak ti rupana, ket kunananto kaniak: Umayka kaniak, sika a nagasat, adda lugar a naisagana nga agpaay kenka iti ^dmansion ti Amak. Amen.

21a Mosiah 9:9.

22a DBM 1:16–18.

^b Jarom 1:3.

23a 1 Ne. 16:2;

2 Ne. 33:5.

^b PNK Mangasaba.

^c Hel. 12:3.

^d Jarom 1:12;

Alma 31:5.

25a 1 Ne. 2:2–4.

27a PNK Inana.

^b PNK Matay,

Pannakatay.

^c PNK Saan a Matay, Kinaagnanayon.

^d Jn. 14:2–3;

Ether 12:32–34;

DkK 72:4; 98:18.

TI LIBRO NI JAROM

Tungpalen dagiti Nephite ti paglintegan ni Moises, isaganaanda ti ya-ay ni Cristo, ket rumang-ayda iti daga—Adu a propeta ti agtrabaho tapno makapagtalinaed dagiti tao iti dalan ti kinapudno. Agarup 399–361 s.c.

ITA adtoy, siak, ni Jarom, isuratko ti sumagmamano a balikas maipanggep iti bilin ti amak, a ni Enos, a nasken a ma-idulin ti “kapupuontayo.

2 Ket gapu ta “babassit ^bdagitoy a pinanid, ken gapu ta ^cnaisurat dagitoy a banag a para iti pagimbagan dagiti kaksattayo a “Lamanite gapuna, nasken laeng a bassit ti isuratko; ngem diak isurat dagiti banag a maipanggep iti panagipadtok, wenna ti panagipaltiingko. Ta ania koma pay ti isuratko a naisurat metten ti amak? Ta dida kadi impalgak ti plano ti pannakaisalakan? Kunak kadakayo, Wen; ket umdasen kaniak daytoy.

3 Adtoy, mayalubog nga adu ti nasken a maaramid kadagitoy a tao, gapu iti kinatangken ti panagpuspusoda, ken ti kinatulengda, ken ti kinabulsek ti pampanunotda, ken ti “kinsikkil ti panagtengtengngedda;

nupay kasta, naasi unay ti Dios kadakuada, ket dina pay ida ^bsinagad iti rabaw ti daga.

4 Ket adu kadatayo ti addaan iti adu a “paltiing, ta saanda amin a nasukir. Ket kas iti kaa-du ti saan a nasukir ken addaan iti pammati, adda ^bpannakikaykaysada iti Nasantuan nga Espiritu, a naipakita kadagiti annak ti tattao, a maibatay iti pammatida.

5 Ket ita, adtoy, dua gasut a tawen ti limmabas, ket pim-migsa dagiti tao ni Nephi iti daga. Pinilida ti “agtungpal iti paglintegan ni Moises ken inaramidda a nasantuan ti ^baldaw ti Apo. Ket saanda a ^cnagbassawang; wenna ^dnagtabbaaw. Ket aglaplapusanan ti kinaiget dagiti paglintegan iti daga.

6 Ket nasayyasayyada iti kasta unay iti rabaw ti daga, kasta met dagiti Lamanite. Ket adaduda nga amang ngem dagiti Nephite; ket pagaayatda ti “mamapatay ken uminum iti dara dagiti ayup.

7 Ket napasamak a namin-adu a daras a rinautdakami, dagiti Nephite, a gubaten. Ngem maingel a lallaki dagiti “ari ken pangulomi iti pammati iti Apo; ket insuroda dagiti tao iti wagas ti

[JAROM]

1 1a 1 Ne. 3:12; 5:14.

2a Jacob 3:14; Omni 1:1.

b 1 Ne. 6:1–6.

c PNK Nasantuan a Kasuratan—Pateg dagiti nasantuan a kasuratan.

d 2 Ne. 27:6;

Morm. 5:12.

3a Enos 1:22–23.

b Ether 2:8–10.

4a Alma 26:22; Hel. 11:23; DKK 107:18–19.

PNK Paltiing.

b PNK Espiritu Santo.

5a 2 Ne. 25:24;

Alma 34:13–14.

b Ex. 35:2.

PNK Aldaw a Panaginana.

c PNK Bassawang. d PNK Agtabbaaw, Tabbaaw.

6a Jacob 7:24; Enos 1:20.

7a Jacob 1:9, 11, 15.

Apo; gapuna, nabaelanmi dagiti Lamanite ket napapanawmi ida iti ^bdagdagami, ket nangrugi a pinapigsami dagiti siudadmi, wenna ania man a lugar iti tawidmi.

8 Ket immadukami a di nangin-ines, ket nagwaraskami iti rabaw ti daga, ket bimmaknangkami iti kasta unay iti balitok, ken iti pirak, ken kadagiti napateg a banag, ken iti nalinis a panagaramid iti muebles a kayo, iti patakder, ken iti makmakina, kasta met iti landok ken kobre, ken bronse ken landok, nga agaramid iti ania man a kita ti alikamen iti ania man a kita a pagtrabaho iti daga, ken ^aig-igam iti gubat—wen, dagiti natirad a pana, ken kumpulan, ken gayang, ken pika, ken ania man a panagsagsagana iti gubat.

9 Ket iti kasta a panagsagana a mangsabat kadagiti Lamanite, awan ti namaayda kadakami. Ngem napaneknekan ti balikas ti Apo, nga insaona kadagiti ammami, a kinunana a: Gapu ta tungtungpalenyo dagiti bilinko rumang-aykayo iti daga.

10 Ket napasamak a binallagan dagiti propeta ti Apo dagiti tao ni Nephi, maipanggep iti balikas ti Dios, a no dida agtungpal kadagiti bilin, ngem matnagda ketdi iti panagbasol, ^amada daeldanto iti rabaw ti daga.

11 Gapuna, dagiti propeta,

ken dagiti saserdote, ken dagiti mannursuro, nagtrabahoda a sireregeta, impaganetgetda iti adu a panagsagaba kadagiti tao ti kinaregeta; insuroda ti ^apaglintegan ni Moises, ken ti gapu ti pannakaitedna; ginutugotna ida nga ^bagsagana para iti Mesias, ken mamatida kenkuana nga umay a ^akasla dimtengen. Ket kastoy a wagas ti panangisuroda kadakuada.

12 Ket napasamak nga iti panangaramidda itoy nailiklikda ida iti ^apannakadadael iti rabaw ti daga; ta ^bsinugatda ti puspusoda iti balikas, ket nagtululoy ti panangsugsogda kadakuada nga agbabawi.

13 Ket napasamak a limmabas ti dua gasut ken tallopulo-ketwalo a tawen—iti wagas ti gubgubat, ken panagsusupanget, ken sinnuppiat, iti uneg ti adu a panawen.

14 Ket siak, ni Jarom, saanakon nga agsurat pay, ta babassit dagiti pinanid. Ngem adtoy, kakabsatko, mabalinyo a basaen dagiti ^asabali pay a pinanid ni Nephi; ta adtoy, naikitikit kadakuada dagiti pakasaritaan ti gubgubatmi, a maibatay iti sursurat dagiti ari, wenna dagiti natudingan a mangisurat.

15 Ket yawatko dagitoy a pinanid ken ni anakko nga Omni, tapno maitalimengda a maibatay iti ^abilbilin dagiti ammak.

7b DBM 1:14.

8a Mosiah 10:8.

10a 1 Ne. 12:19–20;

Omni 1:5.

11a Jacob 4:5;

Alma 25:15–16.

b 2 Ne. 11:4;

Ether 12:18–19.

c 2 Ne. 25:24–27;

Mosiah 3:13; 16:6.

12a Ether 2:10.

b Alma 31:5.

14a 1 Ne. 9:2–4.

15a Jacob 1:1–4.

TI LIBRO NI OMNI

Agsisinnublat da Omni, Amaron, Chemish, Abinadom, ken Amaleki a mangidulin kadagiti pakasaritaan—Matakuatan ni Mosiah dagiti tao ni Zarahemla, a naggapu iti Jerusalem kadagidi aldaw ni Sede-kias—Nagbalin ni Mosiah nga arida—Natakuatan dagiti an-an-nabo ni Mulek ni Coriantumr, ti maudi kadagiti Jaredite—Sukatan ni Ari Benjamin ni Mosiah—Nasken nga idaton dagiti tao ti kararuada a kasla daton ken ni Cristo. Agarup 323–130 s.c.

ADTOY, napasamak a siak, ni Omni, babaen ti pammilin ti amak, ni Jarom, a nasken nga agsuratak kadagitoy a pinanid, tapno mataginayon ti kapupu-onmi—

2 Gapuna, kadagiti aldawko, kayatko a nasken a maammuan-
yo a namin-adu a nakirangetak
iti babaen ti espada tapno ma-
taginayonko dagiti taok, dagiti
Nephite, tapno dida matnag
kadagiti ima dagiti kabusorda,
dagiti Lamanite. Ngem adtoy,
maysaak met a nadangkes a tao,
ket saanko a sinalimetmetan da-
giti alagaden ken bilbilin ti Apo
a nasken nga inaramidko.

3 Ket napasamak a dua gasut
ken pitopulo-ket-innem a tawen
ti limmabas, ket naaddaankami
iti adu a panawen ti kappia; ken
naaddaankami iti adu a pana-
wen ti nakaro a gubat ken pa-
nagayus ti dara. Wen, ket iti
kamaudiananna, dua gasut ken

walopulo-ket-dua a tawen ti
limmabas, ket intalimengko da-
gitoy a pinanid a maibatay ka-
dagiti “bilin dagiti ammak; ket
intalekko ida iti anakko a ni
Amaron. Ket inggibusko.

4 Ket ita siak, ni Amaron, isu-
ratko dagiti banag a kayatko
nga isurat, a bassit, iti libro ti
amak.

5 Adtoy, napasamak a tallo
gasut ken duapulo a tawen ti
limmabas, ket “nadadael dagiti
nadangdangkes a kameng da-
giti Nephite.

6 Ta saan nga ipalubos ti Apo,
kalpasan ti panangipanawna
kadakuada iti Jerusalem ket in-
talimeng ken inliklikna ida ma-
nipud iti pannakatnag kadagiti
ima dagiti kabusorda, wen, di-
na ipalubos a saan a malawla-
wagan dagiti balikas, nga im-
bagana kadagiti ammatayo, a
kinunana a: No diyo tungpalen
dagiti bilinko dikayonto rumang-
ay ditoy daga.

7 Gapuna, sinarungkaran ida
ti Apo iti dakkal a panangukom;
nupay kasta, insalakanna dagiti
nalinteg tapno saanda a mau-
ngaw, ngem insalakanna ida ma-
nipud iti ima dagiti kabusorda.

8 Ket napasamak nga impanko
dagiti pinanid ken ni kabsatko
a Chemish.

9 Ita siak, ni Chemish, isuratko
ti sumagmamano nga isuratko,
iti libro ti kabsatko; ta adtoy,
nakitak ti naudi nga insuratna,

nga insuratna iti bukodna nga ima; ket insuratna iti daydi al-daw a panangitedna kaniak. Ket kastoy a wagas ti panangitali-mengmi kadagiti kasuratan, ta maibatay kadagiti bilin dagiti ammami. Ket igibuskon.

10 Adtoy, siak, ni Abinadom, ti anak ni Chemish. Adtoy, napasamak a nakitak ti adu a gub-gubat ken panagsusupanget dagiti tattaok, dagiti Nephite, ken dagiti Lamanite; ket siak, baba-en ti espadak, adu ti inutangko ti biagna kadagiti Lamanite iti panangsalaknibko kadagiti ka-kabsatko.

11 Ket adtoy, naikitikit ti kasu-ratan dagitoy a tao kadagiti pi-nanid nga adda kadagiti ari, kas maibatay kadagiti kaputotan; ket awan ti ammok a paltiing malaksid iti naisuraten, wenno pammadto; gapuna, umdasen ti naisurat. Ket igibuskon.

12 Adtoy, siak ni Amaleki, ti lalaki nga anak ni Abinadom. Adtoy, ibagak kadakayo ti ma-ipanggep ken ni Mosiah, a nag-balin nga ari iti daga ti Zarahemla; ta adtoy, gapu ta isu ti binallaagan ti Apo nga aglibas iti daga ti "Nephi, ken kasta met a sumurot kenkuana a ^bpumanaw iti daga dagiti dimngeg iti timek ti Apo, ket mapanda iti langalang—

13 Ket napasamak nga inaramidna iti mainugot iti imbilin kenkuana ti Apo. Ket pimmanawda iti daga iti papanda iti kabakiran, iti kas iti kaadu ti

dimngeg iti timek ti Apo; ket naiturongda babaen ti adu a pan-nursuro ken pammadto. Ket nagtultuloy ti pannakaiwan-wanda babaen iti balikas ti Dios; ket naiturongda babaen ti pannakabalin ti imana, iti kabakiran agingga a nakadanonda iti daga a maawagan iti daga ti Zarahemla.

14 Ket natakuatanda dagiti tao, a maawagan iti tao ni Zarahemla. Ita, adda dakkel a panagragsak kadagiti tao ni "Zarahemla; kasta met a nag-laplapusanan ti panagragsak ni Zarahemla, gapu ta imbaon ti Apo dagiti tao ni Mosiah a nangisangpet kadagiti ^bpinanid a gambang a naglaon kadagiti kasuratan dagiti Hudio.

15 Adtoy, napasamak a natakuatan ni Mosiah a naggapu dagiti "tao ni Zarahemla iti Jerusalem iti panawen a nabalud ni ^bSedekias, ti ari ti Juda, iti Babilonia.

16 Ket nagdaliasatda iti langalang, ket inturong ida ti ima ti Apo a bumallasiw iti nalawa a dandanum, nga agturong iti daga a nakatakuatan ni Mosiah kadakuada; ket nagingdegdan idia manipud idi.

17 Ket iti panawen a pannakatakuat ni Mosiah kadakuada, immadudan a kasta unay. Nupay kasta, namin-adu a naggugubatda ken nakaro ti panagsusupangetda, ket masansan a mapasagda babaen ti espada; ket nadadael ti pagsasaoda; ket

12a 2 Ne. 5:6-9.

^b Jacob 3:4.

14a PNK Zarahemla.

^b 1 Ne. 3:3, 19-20;

5:10-22.

15a Mosiah 25:2.

^b Jer. 39:1-10;

Hel. 8:21.

awan ti intugotda a “kasuratan; ket dida pinati ti kaadda ti Namarsuada; ket ni Mosiah, weno dagiti tao ni Mosiah, mawatanda ida.

18 Ngem napasamak nga impampusan ni Mosiah a maisuro kadakuada ti pagsasaona. Ket napasamak a kalpasan ti pannakaisuro kadakuada ti pagsasao ni Mosiah, inted ni Zarahemla ti kapupuon dagiti ammana, kas maibatay iti pannakalagipna; ket naisuratda, ngem saan a kadagitoy a pinanid.

19 Ket napasamak a “nagkaykaysa dagiti tao ni Zarahemla, ken ni Mosiah; ket nadutokan ni ^bMosiah nga arida.

20 Ket napasamak kadagidi aldaw ni Mosiah, adda dakkell a bato a nakitikitan a naited kenkuana; ket “impatarusna dagiti naikitikit babaen ti sagut ken pannakabalin ti Dios.

21 Ket impakaammoda ti maysa a “Coriantumr, ken ti pannakapapatay dagiti taona. Ket natukuatan dagiti tao ni Zarahemla ni Coriantumr; ket nakipagnated kadakuada iti uneg ti siam a bulan.

22 Inagapadna met ti sumagmamano a balikas maipanggep kadagiti ammana. Ket naggapu iti “torre dagiti immuna a naggannak kenkuana, iti panawen a ^btinikaw ti Apo ti pagsasao dagiti tao; ket naipataw kadakuada

ti kinaiget ti Apo iti panangukomna, a nainkalintegan; ket naiwarawara ti “tultulanga iti daga iti amianan.

23 Adtoy, siak, ni Amaleki, nayanakak kadagidi aldaw ni Mosiah; ket nagbiagak a nangimatang iti ipapatayna; ket nagturay ni “Benjamin, ti lalaki nga anakna, a sukatna.

24 Ket adtoy, naimatangak, kadagidi aldaw ni ari Benjamin, ti nakaro a gubat ken adu a naibuyat a dara iti nagbaetan dagiti Nephite ken dagiti Lamanite. Ngem adtoy, dakdakkell a gundaway ti naited kadagiti Nephite a maibusor kadakuada; wen, ket iti kasta napasanud ida ni ari Benjamin manipud iti daga ti Zarahemla.

25 Ket napasamak a nangrugina a lumakayak; ket, gapu ta awan ti bukelko, ken ammok a nalinteg a tao ni ari “Benjamin iti Apo, gapuna, ^bitedkonto kenkuana dagitoy a pinanid, a mangipagangnetget kadagiti tao nga umasiddeg iti Dios, ti Nasantuan ti Israel, ken mamati iti pammadto, ken kadagiti paltiing, ken iti panagserserbi dagiti anghel, ken iti sagut ti panagsao, ken iti sagut a mangipatarus kadagiti pagsasao, ken iti amin a banag a “nasayaat; ta awan ti nasayaat malaksid no nagtaud iti Apo: ken ta nagtaud ti dakes iti sairo.

26 Ket ita, patpatgek a kakab-

17a Mosiah 1:2–6.

19a Mosiah 25:13.

^b Omni 1:12.

20a Mosiah 8:13–19.

PNK Mammadto.

21a Ether 12:1.

PNK Coriantumr.

22a Ether 1:1–5.

^b Gen. 11:6–9;

Mosiah 28:17;

Ether 1:33.

^c Mosiah 8:8.

23a DBM 1:3.

25a DBM 1:17–18;

Mosiah 29:13.

^b DBM 1:10.

^c Alma 5:40;

Ether 4:12;

Moro. 7:15–17.

satko, igunamgunamko ti “yaa-sidegyo ken ni Cristo, nga isu ti Nasantuan ti Israel, ket maki-ranudkayo iti panangisalakanna, ken ti pannakabalin ti pan-nubbotna. Wen, umasidegkayo kenkuana, ket ^biburayyo ti sibubukel a kararuayo a kas ^cdaton kenkuana, ken ituloyyo ti ^dagayuno ken agkararag, ken agib-turkayo agingga iti panungpa-lan; ket maisalakankayo aging-ga nga adda ti Apo.

27 Ket ita agsaoak iti banag a maipanggep iti sumagmamano a bilang a napan iti langalang nga agsubli iti daga a Nephi; ta adda dakkal a bilang a napnuan iti tarigagay a makaala iti daga a tawidda.

28 Gapuna, napanda iti langa-

lang. Ket ti panguloda gapu ta napigsa ken maingel a tao, ken nasikkil ti panagtengtengnged-na a tao, gapuna pinagsusupa-ngetna ida; ket “napapatayda amin, malaksid ti limapulo, iti langalang, ket nagsublida ma-nen iti daga a Zarahemla.

29 Ket napasamak a nangalada pay iti sabsabali iti nawadwad a bilang, ket nagdaliasatda ma-nen iti langalang.

30 Ket siak, ni Amaleki, adda kabsatko a lalaki, a simmurot kadakuada; ket awanen ti am-mok kadakuada manipud idi. Ket dandaniakon agsubli iti ta-nemko; ket napno “dagitoy a pinanid. Ket igibuskon ti pa-nagsaok.

DAGITI BALIKAS NI MORMON

Yababa ni Mormon dagiti dadakkal a pinanid ni Nephi—Inayonna dagiti babassit a pinanid kadagiti dadduma a pinanid—Ipasdek ni ari Benjamin ti talna iti daga. Agarup K.P. 385.

KET ita siak, ni “Mormon, gapu ta dandanin yawatko ti kasuratan nga ar-aramidek iti ima ti anakko a ni Moroni, adtoy naimatangak ti dandani amin a pannakadadael dagiti taok, dagiti Nephite.

2 Ket “ginasut a tawen kalpa-san ti yaay ni Cristo nga inya-watko dagitoy a kasuratan iti anakko a lalaki; ket ninam-namak a paneknekanna ti pa-kabuklan ti pannakadadael dagiti taok. Ket ipalubos koma ti Dios a mailasatanna amin ida, tapno maisuratna ti banag a maipanggep kadakuada, ken banag a maipanggep ken ni Cristo, ta bareng no ^bpakaira-nudandanto iti masungad nga aldaw.

26a Jacob 1:7;
Alma 29:2;
Moro. 10:32.
^b PNK Sakripisio.
^c 3 Ne. 9:20.
^d PNK Ayuno,

Panagayuno.
28a Mosiah 9:1–4.
30a 1 Ne. 6:1–6.
[DAGITI BALIKAS
NI MORMON]
1 1a 3 Ne. 5:9–12;

Morm. 1:1–4;
8:1, 4–5.
PNK Mormon,
Nephite a Propeta.
2a Morm. 6:5–6.
^b DkK 3:16–20.

3 Ket ita, agsaoak iti banag a maipanggep iti naisuratkon; ta kalpasan ti ^apanangyababak iti naggapu kadagiti ^bpinanid ni Nephi, agingga iti panagturay daytoy ari Benjamin, a nasao ni Amaleki, inamirisko dagiti ^ckasuratan a naipaima kaniak, ket natakataak dagitoy a pinanid, a naglaon iti bassit a pakaammuan kadagiti propeta, manipud ken ni Jacob agingga iti panagturay daytoy ari ^dBenjamin, kasta met ti adu a balikas ni Nephi.

4 Ket ^enaay-ayoak kadagiti balikas a nailanad kadagitoy a pinanid, gapu kadagiti padto maipanggep iti yaay ni Cristo; ken ti pannakaammo dagiti ammak nga adun kadagitoy ti natungpal; wen, ket ammok met a kas iti kaadu ti naipadto maipanggep kadakami agingga ita nga aldaw ti napasamaken, ket kas iti kaadu ti makagteng ita nga aldaw nasken a manamna a mapasamak—

5 Gapuna, pinilik ^fdagitoy a banag, ti mangileppas iti kasuratan a maipanggep kadakua-da, a nabati iti kasuratan nga inagsawko kadagiti ^gpinanid ni Nephi; ket saanko a maisurat ti ^hmaika-sangagasut a paset maipanggep kadagiti taok.

6 Ngem adtoy, alaek dagitoy a

pinanid, a naglaon kadagitoy a pammadto ken pammaltiing, ket ikabilko ida iti nabati iti kasuratak, ta isuda ti pinilik; ken ammok a piliento met ida dagiti kakabsatko.

7 Ket aramidek daytoy iti ⁱna-insiriban a gagem; ta kasta ti nayarasaas kaniak, kas maibatay kadagiti aramid ti Espiritu ti Apo nga adda kaniak. Ket ita, diak ammo amin a banag; ngem ^jammo ti Apo ti amin a banag a dumtengto; gapuna, intedna nga aramidek a maibatay iti pagayatanna.

8 Ket maipanggep kadagiti kakabsatko ti ^kkararagko iti Dios, tapno maammuanda manen ti Dios, wen, ti pannubbot ni Cristo; tapno agbalinda manen a ^lmakaay-ayo a tao.

9 Ket ita siak, ni Mormon, intuloyko nga ileppas ti kasuratak, nga innalak kadagiti pinanid ni Nephi; ket inaramidko a maibatay iti pannakaammo ken pannakaawat nga inted kaniak ti Dios.

10 Gapuna, napasamak a kalpasan ti ^mpanangyawat ni Amaleki kadagitoy a pinanid ken ni ari Benjamin, innala ken impanna ida kadagiti ⁿsabali a pinanid, a naglaon kadagiti kasuratan nga impaima dagiti ^oari, kadagiti nagsasaruno a kapu-

3a DkK 10:44.
b DkK 10:38–40.

c Mosiah 1:6;
Hel. 3:13–15;
Morm. 4:23.

d Omni 1:23.

4a 1 Ne. 6:5.

5a PIP dagiti banag
a makaay-ayo

kenkuana, a
naagapad iti
bersikulo 4.

b 1 Ne. 9:2.

c 3 Ne. 5:8–11;
26:6–12.

7a 1 Ne. 9:5; 19:3;
DkK 3:12–20;
10:1–19, 30–47.

b PNK Makaammo
iti Amin.

8a 2 Ne. 33:3–4;
Enos 1:11–12.

b 2 Ne. 30:6.

10a Omni 1:25, 30.

b 1 Ne. 9:4.

c Jarom 1:14.

totan agingga kadagiti aldaw ni ari Benjamin.

11 Ket naipaimada manipud ken ni ari Benjamin, iti nagsasaruno a kaputotan agingga a nakadanonda “kadagiti imak. Ket siak, ni Mormon, ikararagko iti Dios a taginayonenda koma manipud ita. Ket ammok a mataginayondanto; ta adu dagiti naindaklan a banag a naisurat kadakuada, nga agtaud a ^bpakakednganto dagiti taok ken dagiti kakabsatda iti naindaklan ken maudi nga aldaw, a maibatay iti naisurat a balikas ti Dios.

12 Ket ita, maipanggep itoy nga ari Benjamin—adda bassit pannakisupangetna kadagiti taona.

13 Ket napasamak met a dimteng dagiti buyot dagiti Lamanite iti “daga ti Nephi, tapno sarangtenda dagiti taona. Ngem adtoy, inummong ni ari Benjamin dagiti buyotna, ket nakiranget babaen ti pigsa ti takiagna, a nagiggem iti ^bespada ni Laban.

14 Ket iti bileg ti Apo kinasupangetda dagiti kabusorda, agingga a nakapapatayda iti rinibu a Lamanite. Ket napasamak a nakisupangetda kadagiti

Lamanite agingga a napapanawda ida iti amin a daga a tawidda.

15 Ket napasamak a kalpasan ti kaadda dagiti saan a pudno a “Cristo, ken nagkaem dagiti ngiwatda, ken nadusada a maibatay iti nagbasolanda;

16 Ket kalpasan ti kaadda dagiti saan a pudno a propeta, ken saan a pudno a mangaskasaba ken mannursuro kadagiti tao, ket madusa amin dagitoy kas maibatay kadagiti nagbasolanda; ken kalpasan ti adu a panagsusupanget ken adu a panagsisinnuppiat kadagiti Lamanite, adtoy, napasamak a ni ari Benjamin, iti tulong dagiti nasantuan a “propeta nga adda kadagiti taona—

17 Ta adtoy, “nasantuan a tao ni ari Benjamin, ket inturayanna dagiti taona iti kinalinteg; ket adu ti nasantuan a tao iti daga, ket imbagada ti balikas ti Dios nga addaan iti ^bbileg ken turay; ken nagaramatda iti “natadem a balikas gapu iti kinasikkil ti panagtengtengnged dagiti tao—

18 Gapuna, iti tulong dagitoy, impasdek pay naminsan ni ari Benjamin, babaen ti panangaramatna iti amin a kabaelan ti bagi ken ti kararuana, kasta met dagiti propeta, ti kappia iti daga.

11a 3 Ne. 5:8–12;
Morm. 1:1–5.

^b 2 Ne. 25:18;
29:11; 33:11–15;
3 Ne. 27:23–27.

13a Omni 1:12.

^b 1 Ne. 4:9;
2 Ne. 5:14;
Jacob 1:10;
Mosiah 1:16;
DkK 17:1.

15a PNK Anticristo.

16a Enos 1:22.
17a Alma 13:26.
^b Alma 17:2–3.
^c Moro. 9:4;
DkK 121:41–43.

TI LIBRO NI MOSIAH

KAPITULO 1

Isuro ni ari Benjamin kadagiti annakna a lallaki ti pagsasao ken dagiti padto dagiti ammada—Mataginayon ti pammati ken ti sursuroda gapu kadagiti kasuratan a naitalimeng iti sumagmamano a pinanid—Mapili ni Mosiah nga ari ken maitalek kenkuana dagiti kasuratan ken dadduma pay a banag. Agarup 130–124 s.c.

KET ita awanen ti panagsu-supanget iti amin a “daga ti Zarahemla, kadagiti tao nga adda iti babaen ni ari Benjamin, isu a nagtultuloy ti talinaay ti pakinakem ni ari Benjamin kadagiti nabati nga aldawna.

2 Ket napasamak a naaddaan iti tallo a lallaki nga annak; ket ninagananna ida iti Mosiah, ken Helorum, ken Helaman. Ket in-keddengna a nasken a “masursuruanda iti amin a ^bpagsasao dagiti ammada, tapno agbalindanto a mannakaawat a tao; ken tapno maammuanda ti maipanggep kadagiti padto a nagtaud iti ngiwat dagiti ammada, nga impaima kadakuada ti Apo.

3 Ken kasta met nga insurona kadakuada ti maipanggep kadagiti kasuratan a naikitikit kadagiti pinanid a gambang, a kunana: Annakko, kayatko a laglagipenyo a no saan a gapu ka-

dagitoy a “pinanid, a naglaon kadagiti kasuratan ken dagitoy a bilin, agtalinaedtayo koma a ^bkuneng, uray kadagitoy a panawen, a ditayo ammo dagiti kinadatdatlag ti Dios.

4 Ta saan koma a mabalin a malagip amin ti amatayo, a ni Lehi, dagitoy a banag, a maisuroda kadagiti annakna, no saan a gapu iti tulong dagitoy a pinanid; ngarud agsipud ta nasuruan iti “pagsasao dagiti Egipto mabasana dagitoy a kitikit, ken maisurona kadagiti annakna, ket maisuroda met ngarud kadagiti annakda, ket maipangtungpal dagiti bilin ti Dios, agpapan kadagitoy a panawen.

5 Kunak kadakayo, annakko, no saan a gapu kadagitoy a banag, a naidulin ken “naitalimeng babaen ti Dios, tapno ^bmabasa ken maawatantayo dagiti “kinadatdatlagna, ken makitatayo a kanayon dagiti bilinna, a napukawan iti pammati dagiti ammatayo, ket nagbalintayo koma a kas kadagiti kakabsattayo, dagiti Lamanite, nga awan ti ammoda maipanggep kadagitoy a banag, wenno dida pay pasien no maisuro kadakuada, gapu iti ^dnakaugalian dagiti ammada, a saan nga umisu.

6 O annakko, kayatko a laglagipenyo a pudno dagitoy a pag-

[MOSIAH]

1 1a Omni 1:13.

2a Mosiah 4:14–15;
DkK 68:25, 28.

b Morm. 9:32.

3a PNK Pinanid.

b Alma 37:8–9.

4a JS—P 1:64.

5a PNK Nasantuan
a Kasuratan—
Dagiti maitalimeng
a nasantuan

a kasuratan.

b Deut. 6:6–8.

c PNK Kinadatdatlag
ti Dios.

d Mosiah 10:11–17.

sasao, ken “pudno met dagitoy a kasuratan. Ket adtoy, pudno met dagiti pinanid ni Nephi, a naglaon kadagiti kasuratan ken pagsasao dagiti ammatayo manipud iti panawen nga ipapanawda iti Jerusalem agingga ita; ket maammuantayo ti kinaagpaysoda gapu ta sangsanguentayo ida.

7 Ket ita, annakko, kayatko a laglagipenyo nga “amirisen ida a sireregta, tapno mairanudkayo; ket kayatko a ^btungpalenyo dagiti bilin ti Dios, tapno ‘rumang-aykayo iti daga a maibatay kadagiti ^dkari ti Apo kadagiti ammatayo.

8 Ken adu pay a banag ti insuro ni ari Benjamin kadagiti annakna a lallaki, a saan a naisurat iti daytoy a libro.

9 Ket napasamak a kalpasan ti panangigibus ni ari Benjamin iti pannursurona kadagiti annakna a lallaki, ket limmakay, ket nakitana a nasken a saanen nga agbayag sa matay; ngarud, napanunotna a maikanada nga italekna ti pagarian iti maysa kadagiti annakna a lallaki.

10 Ngarud, pinaayabanna ni Mosiah; ket dagitoy ti balikas nga imbagana kenkuana, a kinunana: Anakko, kayatko nga iwaragawagmo kadagiti amin a tao iti intero a daga, wenno kadagiti “tao ti Zarahemla, ken dagiti tao ni Mosiah nga agna-

ed iti daga, tapno aguummongda sadiay; ta iwaragawagkonto inton bigat kadagiti taok a sika ti ^bari ken mangituray kadagitoy a tao, nga inted kadatayo ti Apo a Diostayo.

11 Ken maysa pay, ikkak ti “nagan dagitoy a tao, tapno mailasindanto sadiay kadagiti amin a tao nga inruar ti Apo a Dios iti Jerusalem; ket aramidek daytoy gapu ta napasnekda a tao a mangtungtungpal kadagiti bilin ti Apo.

12 Ket ikkak ida iti nagan a saanto a pulos a mamansaan, malaksidto iti “panagbasol.

13 Wen, ket kangrunaanna ibagak kadakayo, a no matnagto dagitoy naipangpangruna a tao ti Apo iti “panagbasol, ket agbalinda a nadangkes ken manna-kiabig a tao, ket yawatto ti Apo ida, ket sadiay agbalindanto a ^bnakapsut a kas kadagiti kakabsatda; ket saannanton ida a “taginayonen iti awan umarpad a naisangayan a pannakabalinna, a kas iti panangtaginayonna ditoy kadagiti ammatayo.

14 Ta kunak kadakayo, a no dina indiaya ti imana iti panna-
kataginayon dagiti ammatayo nalabit a natnagda koma kadagiti ima dagiti Lamanite, ket nagsagabada koma iti panna-kairurumen.

15 Ket napasamak a kalpasan ti panangigibus ni ari Benjamin

6a 1 Ne. 1:3;
2 Ne. 33:10-11;
Moro. 10:27.
7a PNK Nasantuan
a Kasuratan.
b Mosiah 2:22;

Alma 50:20-22.
c Sal. 122:6;
1 Ne. 2:20.
d Alma 9:12-14.
10a Omni 1:14.
b Mosiah 2:30.

11a Mosiah 5:8-12.
12a PNK Basol.
13a Heb. 6:4-6.
b Hel. 4:24-26.
c DkK 103:8-10.

iti panagsaritana iti anakna, nga inikkanna iti rebbengen mai-panggep iti amin nga aramid iti pagarian.

16 Ken mainayon pay, inikkanna pay iti rebbengen mai-panggep kadagiti kasuratan a naikitikit kadagiti “pinanid a gambang; kasta met dagiti pinanid ni Nephi; kasta met, ti ^bespada ni Laban, ken ti ^cbola wenno kompas, a nangiturong kadagiti ammatayo iti langalang, nga insagana ti Apo a mabalin a pakaituronganda, a tunggal maysa a maibatay iti kinatallugod ken kinaregta nga impakitada kenkuana.

17 Ngarud, gapu ta saanda a napudno saanda a nakaadayo wenno nakapagtuloy iti panagdaliasatda, ngem “napasublida, a nakaigapuan ti di pannakaay-ayo ti Dios kadakuada; ket ngarud nadusada iti bisin ken nakaro a panagsagaba, a mangriing kadakuada a manglagip iti pagrebbe-nganda.

18 Ket ita, napasamak a napan ni Mosiah ket inaramidna ti imbilin ti amana kenkuana, ket inwaragawagna kadagiti amin a tao nga adda iti daga a Zarahemla nga aguummongda a sangsangkamaysa sadiay, a mapan iti templo tapno dumngneg kadagiti balikas nga ibaga ti amana kadakuada.

KAPITULO 2

Agbitla ni ari Benjamin kadagiti taona—Lagipenna ti kinalinteg, kinaimbag, ken naespirituan a panagturayna—Bagbagaanna ida nga agpaay iti Nailangitan nga Ari—Agsagabanto dagiti sumuppiat iti Dios iti nakaro a leddaang a kas iti di masebseban nga apuy. Agarup 124 s.c.

KET napasamak a kalpasan a naaramid ni Mosiah ti imbilin ti amana, ken naipakaammona iti amin a daga, nga aguummong nga agkaykaysa dagiti umili iti amin a daga, tapno mapanda iti templo a dumngneg kadagiti sao nga ited ni ari Benjamin kadakuada.

2 Ket dakkell ti bilangda, aduda unay ket saan a mabilang amin ida; ta immaduda iti kasta unay ket pinunnoda ti daga.

3 Ket nangalada met kadagiti “inauna nga urbon dagiti arbanda, tapno mangtedda iti ^bsakripisio ken napuoran a ^cdaton ^dba-baen ti paglintegan ni Moises;

4 Ken tapno mangtedda met iti panagyaman iti Apo a Diosda, a nangyadayo kadakuada iti daga ti Jerusalem, ken nangilisi kadakuada iti ima dagiti kabusorda, ken “nangpili iti nalinteg a tattao a ^bmangsursuro kadakuada, ken kasta met iti nalinteg a tao nga arida, a na-

16a Mosiah 1:3.
b 1 Ne. 4:8–19;
DBM 1:13;
DkK 17:1.
c 1 Ne. 16:10.
17a 1 Ne. 18:12–13.

2 3a Gen. 4:4.
b PNK Sakripisio.
c 1 Ne. 5:9.
d 2 Ne. 25:24;
Alma 30:3;
34:13–14.

4a PNK Akem,
Tudingan,
Tinudingan ti Dios.
b Mosiah 18:18–22.
PNK Mangisuro,
Mannursuro.

ngipasdek iti talna iti ^cdaga ti Zarahemla, ken nangisuro kada-kuada a ^amangtungpal iti bilbilin ti Dios, tapno agragsakda ken mapnuanda iti ^eayat iti Dios ken iti amin a tao.

5 Ket napasamak nga idi nakadanonda iti templo, pinatakderda dagiti toldada iti aglawlaw, iti tunggal tao babaen ti ^akaamaanna, a buklen ti asawana, ken dagiti annakna a lallaki, ken dagiti annakna a babbai, ken dagiti annakda a lallaki, ken dagiti annakda a babbai, manipud iti inauna agingga iti inaudi, ti tunggal napaglalasin a kamaan.

6 Ket pinatakderda dagiti toldada iti aglawlaw ti templo, a pinasango ti tunggal tao ti ^atoldana iti templo, tapno iti kasta agyanda lattan iti toldada a dumnggeg iti ibaga ni ari Benjamin kadakuada;

7 Agsipud ta dakkel unay ti ummong ket saan a maisuro amin ida ni ari Benjamin iti uneg ti templo, isu a nangipatakder iti torre, tapno iti kasta mangnggeg dagiti taona dagiti sao a nasken nga ibagana kadakuada.

8 Ket napasamak a nangrugi a nagsao kadagiti taona manipud iti torre; ket saan a mangnggeg ti amin ti saona gapu iti kadakkel ti ummong; gapuna a pinanggepna a maisurat dagiti sao nga isawangna ket maidanon kadagiti saan a makangnggeg iti ti-

mekna, tapno maawatanda met dagiti saona.

9 Ket dagitoy dagiti balikas nga ^ainyebkas ken pinanggepna a maisurat, a kinunana: Kakabsatko, dakayo amin a naguummong, dakayo a makangnggeg iti sawek kadakayo iti daytoy nga aldaw; gapu ta saankayo a binilin nga umay iti daytoy a lugar tapno ^bpagang-angawan dagiti sao nga innak sawen, ngem ^cdumnggekayo koma kaniak, ket luktanyo dagiti lapayagyo tapno makangnggekayo, ken ti ^apuspusoyo tapno maawatanyo, ken ti ^ekapanunotanyo tapno maluktan ti imatangyo iti ^fkinadatdatlag ti Dios.

10 Saankayo a binilin nga umay iti daytoy a lugar tapno ^aagbutengkayo kaniak, wenno tapno panunotenyo a naidadadumaak iti tao a matay.

11 Ngem kaslaak met la kadakayo, a makarikna iti amin a kita ti pagkurangan ti bagi ken panunot; ngem siak ti pinili dagitoy a tao, ken inikkan-pateg ti amak, ken napalubosan babaen ti ima ti Apo a masapul a siak ti mangituray nga ari dagitoy a tao; ket siak ti nasalimetmetan ken nataginayon babaen ti awan umasping a pannakabalinna, nga agserbi kadakayo iti amin a kabaelan, panunot ken pigsang, nga inted ti Apo kaniak.

12 Kunak kadakayo a kas iti pannakapalubosko a mangbus-

4c Omni 1:12-15.

d Jn. 15:10.

e PNK Ayat.

5a PNK Kaamaan.

6a Ex. 33:8-10.

9a Mosiah 8:3.

b DkK 6:12.

c PNK Imdengan.

d Mosiah 12:27;

3 Ne. 19:33.

e PNK Panunot.

f PNK Kinadatdatlag ti Dios.

10a PNK Buteng.

bos kadagiti aldawko nga agpay kadakayo, a kas ita a kanito, ket saanak a dimmawat iti “balitok wenzo pirak wenzo ania man a kita ti kinabaknangyo.

13 Wenzo impalubosko a mai-pupokkayo kadagiti pagbaludan, wenzo pagbalinenyo ti tunggal maysa nga adipen, wenzo pumatay, wenzo mangranggas, agtakaw, wenzo makiabigkayo iti asawa ti sabali; wenzo pinalubosankayo nga agaramid iti uray ania a kita ti kinadangkes, ngem insurok kadakayo ti panangtungpalyo kadagiti bilin ti Apo, ti amin a banag nga imbilinna kadakayo—

14 Ket uray pay siak, iti bagik, “nagbannogak kadagiti bukodko nga ima nga agserbi kadakayo, tapno saankayo a madagsenan iti panagbuis, ken tapno awan ti umay a nasaem nga ibaklayyo—ket amin dagitoy a banag nga insaok kadakayo, dakayo ti saksi iti daytoy nga aldaw.

15 Nupay kasta, kakabsatko, saanko nga inaramid dagitoy a banag tapno itangsitko, wenzo ibagak dagitoy a banag tapno pabasolenkayo; ngem ibagak dagitoy a banag tapno maammuanyo iti nalawag a “pakinakem a masungbatak iti sango ti Dios iti daytoy nga aldaw.

16 Adtoy, kunak kadakayo nga agsipud ta kinunak kadakayo a

binusbosko ti aldawko a nagserbi kadakayo, saanko a panggep ti agparammag, gapu ta agpapaayak laeng iti Dios.

17 Ket adtoy, ibagak dagitoy a banag kadakayo tapno masursuroyo ti “pagsiriban; tapno maammuanyo a no ^bagserbikayo iti “padayo a tao, agserbikayo laeng iti Dios.

18 Adtoy, inawagandak nga ariyo; ket no siak, nga awaganyo iti ariyo, agbannogak tapno “agserbiak kadakayo, saan, aya, a rumbeng nga agbannogkayo nga agserbi iti tunggal maysa?

19 Ket adtoy met, a no siak, nga aw-awaganyo nga ariyo, a nangbusbos iti aldawna a nagserbi kadakayo, ken iti kasta nagserbi iti Dios, magunggongan iti panagyamanyo, O karbennganyo ti “agyaman iti nailangitan nga Ariyo!

20 Kunak kadakayo, kakabsatko, a no kasapulan nga itedyo amin a panagyaman ken “panagdayaw a kabaellan ti sibubukel a kararuayo, iti dayta ^bDios a nangparsua kadakayo, ken nangsalmemet ken nangtaginayon kadakayo, ken nakaigapuanan ti panagrag-oyo, ken nangipaay iti natalna a panagiagiyo iti tunggal maysa—

21 Kunak kadakayo a no agserbikayo kenkuana a nangparsua kadakayo manipud idi punanay, ken mangtagtaginayon ka-

12a Ara. 20:33–34.

14a 1 Cor. 9:18.

15a PNK Pakinakem.

17a PNK Kinasirib.

^b Mat. 25:40;

San. 1:27;

DkK 42:29–31.

PNK Serbisio.

^c PNK Kabsat a

Lalaki, Kakabsat;

Kabsat a Babai.

18a Mat. 20:26–27.

19a PNK Agyaman,

Napnuan Yaman,

Panagyaman.

20a 1 Ne. 18:16.

^b PNK Dios, Kinadlios.

dakayo iti inaldaw, babaen ti panangipabulodna iti angesyo, tapno agbiag, aggunay ken agaramid iti ania man a “pagayatan-yo, ken mangtultulong kadakayo iti tunggal kanito—Kunak, no agserbikayo kenkuana iti amin a kabaelanyo, agbalinkayo pay laeng a ^bdi pakairanudan a babaonen.

22 Ket adtoy, ti laeng panangtungpalyo iti bilbilinna ti kalikagumanna kadakayo; ket inkarina kadakayo a no “tungpalenyo dagiti ^bbilinna agrang-aykayo iti daga; ket pulos a dina ^cbaliwan ti saona; ngarud, bendisionan ken parang-ayennakayo no “tungpalenyo dagiti bilinna.

23 Ket ita, kangrunaanna, pinarsuanakayo ken intedna kadakayo ti biagyo, ket siuutangkayo kenkuana gapu iti dayta.

24 Ken maikadua, kalikagumanna nga aramidenyo ti imbilinna kadakayo; gapu ta no aramidenyo, “bendisionannakayo a dagus; ket ngarud nakabayaden kadakayo. Ket dakayo pay laeng ti siuutang kenkuana, ken siuutang pay laeng, ita, ken iti agnanayon; ngarud, ania ti adda a maipagpanakkelyo?

25 Ket ita saludsodek, makai-bagakayo kadi iti uray ania man iti bagiyo? Sungbatankayo, Saan. Diyo pay makuna a maipadakayo iti tapok ti daga; nu-

pay “naparsuakayo iti ^btapok ti daga; ngem adtoy, agpaay kenkuana a namarsua kadakayo.

26 Ket siak, uray siak, nga awaganyo nga ariyo, saanak a naim-imbag ngem dakayo; agsipud ta naggapuak met iti tapok. Ket makitayo a lumakayakon, ket dandanin yawatko daytoy nainlasagan a bagi iti nagga-puanna nga ina a daga.

27 Gapuna, kas iti kinunak kadakayo a nagserbiak kadakayo, a “magmagna nga addaan iti nadalus a konsensia iti sango ti Dios, a kas iti daytoy a kanito kayatko nga urnosenyo ti bagbagiyo, tapno saanak a madil-law, ket iti kasta saanto a maiturong kaniak ti ^bdarayo inton agtakderak nga ukomen ti Dios kadagiti banag nga imbilinna kaniak maipapan kadakayo.

28 Kunak kadakayo a siak ti nangikalikagum a nasken nga agtitiponkayo tapno “ikkatek ti darayo iti kawesko, iti daytoy kanito a dandaniakon mapan iti tanemko, tapno mapanak koma a sitatalna, ket maitipon ti saan a matay nga ^bespirituk kadagiti ^ckoro idiay ngato a mangikan-kanta iti panagdaydayaw iti nalinteg a Dios.

29 Ken kasta met, kunak kadakayo, a siak ti nangikalikagum nga aguummongkayo, tapno ipalawagko kadakayo a

21a PNK Kinawayaya nga Agpili.

^b Luc. 17:7–10.

22a Lev. 25:18–19;

2 Ne. 1:9.

^b PNK Bilin ti Dios, Dagiti.

^c DkK 3:1–2.

^d DkK 14:7; 58:2–3.

24a PNK Bendision, Nabendisionan, Pammendision.

25a PNK Agparsua, Panagparsua.

^b Gen. 3:19; Jacob 2:21.

27a PNK Magna, Magna iti Dios.

^b Jacob 1:19.

28a Jacob 2:2.

^b PNK Espiritu.

^c Morm. 7:7.

saanton a mabalin a siak ti mannursuroyo, wenno ti ariyo.

30 Ta uray pay iti daytoy a kano, agtigtigergerak iti kasta unay bayat ti panangpadasko a makisao kadakayo; ngem tululongannak ti Apo a Dios, ket pinalubosannak nga agsao kadakayo, ket binilinnak nga ipalawagko ita nga aldaw, a ti anakko a ni Mosiah ti ari ken mangituray kadakayo.

31 Ket ita, kakabsatko, kayatko nga aramidenyo kas iti aramidenyo agingga ita, gapu ta tinungpalyo dagiti bilinko ken dagiti bilin ti amak, ket nagrang-aykayo, ken nailisikayo iti pannakatnag kadagiti ima dagiti kabusoryo, kastanto met a no salimetmetanyo dagiti bilin ti anakko, wenno dagiti bilin ti Dios a maitedto kadakayo babaen kenkuana, agrang-aykayonto iti daga, ket awanto ti bileg kadakayo.

32 Ngem, O tattaok, agannadkayo amangan no rumsuanto ti “riri iti nagbabaetanyo, ket piliyenyo ti agtungpal iti dakes nga espiritu, a naibaga ti amak a ni Mosiah.

33 Ta adtoy, adda rigat a naisaad kenkuana a mangpili nga agtungpal iti dayta nga espiritu; gapu ta no pilienna ti agtungpal kenkuana, ket agtalinaed ken matay a sibabasol, isu met laeng ti agsagaba iti “pannakada-dael ti kararuana ta inawatna ti gunggonana nga ^bagnanayon a panagsagaba, gapu ta sinalu-

ngasingna ti linteg ti Dios a maikaniwas iti ammona.

34 Kunak kadakayo, nga awan ti siasino man kadakayo, malaksid dagiti babassit nga annakyo, ti saan pay a naisuro maipapan kadagitoy a banag, ngem kadakayo a makaammo a siutangakayo iti nailangitan nga Amayo iti agnanayon, a mangted kenkuana ti amin nga adda kadakayo, ken ti bagbagiyo; ken kasta met a naisuro ti maipapan kadagiti kasuratan a naglaon iti padpadto a naibaga babaen dagiti nasantuan a propeta, a kas kadagidi panawen a pinanawan ti amatayo, ni Lehi, ti Jerusalem;

35 Ken kasta met, amin a naibaga dagiti ammatayo agingga ita. Ket adtoy met, insaoda dagiti imbilin ti Apo kadakuada, ngarud, nalinteg ken napudno dagitoy.

36 Ket ita, kunak kadakayo, kakabsatko, a kalpasan a naam-muan ken nasursuroyo amin dagitoy a banag, ket no aglab-singkayo ken agaramid iti maikaniwas iti dayta a naibagan, dakayo ti mangyad-adayo iti bagbagiyo iti espiritu ti Apo, ket awan ti lugarna kadakayo a mangidalan iti kinasirib tapno mabendisionankayo, agrang-ay, ken mataginayon—

37 Kunak kadakayo, a ti tao a mangaramid iti kastoy, isu met laeng ti rummuar a “mangsup-piat iti Dios; ngarud dimngeg ket nagtungpal iti dakes nga es-

32a 3 Ne. 11:29–30.

33a PNK Pannakailunod.

b DKK 19:6, 10–12.

37a Mosiah 3:12;

Hel. 8:24–25.

PNK Yaalsa.

piritu, ket nagbalin a kabusor ti amin a kinalinteg; gapuna, awan ti lugar ti Apo kenkuana, gapu ta saan nga agindeg iti ^bsaan a nasantuan a templo.

38 Ngarud no “saan nga agbabawi dayta a tao, ket agtalinaed ken matay a kabusor ti Dios, riingen ti pagayatan ti nailangitan a ^blinteg ti saan a matay a kararuana iti nabiaq a rikna iti bukodna a “basol, mangpakessen kenkuana iti imatang ti Apo ken mangpunno iti barukongna iti manidsidir a basol, ken sakit, ken saem, a mayarig iti saan a masebseban nga apuy, ket agpangpangato ti gil-ayabna nga awan patinggana.

39 Ket ita kunak kadakayo, nga awan ti lugar ti “kaasi iti dayta a tao; ngarud, maudi a dusana ti panagituredna iti awan patinggana a panagtutuok.

40 O, kadakayo amin a nataengan, ken kasta met kadakayo nga agkabannuag, ken dakayo a babassit nga ubbing a makawat kadagiti saok, gapu ta imbagak a silalawag kadakayo tapno maawatanyo, ikararagko nga agriingkayo a “manglagip iti nakaal-alingget a kasaad dagiti naglabsing.

41 Ken kasta met, a tarigagayak a dakayo ti mangusig iti bendision ken “naragsak a kasaad dagiti agtungtungpal kadagiti bilin ti Dios. Ta adtoy,

^bnaparaburanda iti amin a banag, a nainlasagan ken naespirituan; ket no agtalinaedda a “situtulnog agingga iti kamaudianan maawatdanto idiaiy ^alangit, ket makipagtaengdanto iti Dios iti kasasaad nga awan ti gibusna a kinaragsak. O laglagipenyoy, laglagipenyoy a pudno dagitoy a banag; agsipud ta ti Apo a Dios ti nangisao.

KAPITULO 3

Ituloy ni ari Benjamin ti agbitla—Mangisuronto ti Apo a Mannakabalin kadagiti tao iti tabernakulo a pitak—Tumbog ti dara iti amin a puon ti dutdotna iti panangsubbotna kadagiti basol ti lubong—Ti naganna laeng ti pangrugian ti pannakaisalakan—Mabalin nga ikkaten ti tao ti nailubongan a kinatao ket agbalin a Santo babaien iti Pannubbot—Kaslanto iti dan-aw ti apuy ken asupre ti panagrigat dagiti nadangkes. Agarup 124 s.c.

KET manen kakabsatko, kayatko nga awisen ti imatangyo, agsipud ta adu pay ti kayatko nga ibaga kadakayo; ta adtoy, adda dagiti banag nga ibagak kadakayo maipapan iti masakbayan.

2 Ket impakaammo kaniak ti “anghel nga imbaon ti Dios dagiti banag nga ibagak kadakayo. Ket kinunana kaniak: Agri-

37b Alma 7:21.

38a PNK Agbabawi, Panagbabawi.

b PNK Linteg.

c PNK Manidsidir a Basol.

39a Alma 34:8–9, 15–16.

PNK Kaasi, Manangngaasi.

40a Alma 5:18.

41a 4 Ne. 1:15–18.

PNK Rag-o.

b PNK Bendision, Nabendisionan, Pammendision.

c DkK 6:13.

d PNK Langit.

3 2a PNK Anghel, Dagiti.

ingka; ket nagriingak, ket adtoy nagtakder iti sangok.

3 Ket kinunana kaniak: Agriingka, ket denggem dagiti ibagak kenka; ta adtoy, immayak ta ipalawagko kenka ti ^anaragsak a damag ti naindaklan a panagrag-o.

4 Gapu ta nangngeg ti Apo dagiti kararagmo, ket inukomna ti kinalintegmo, ket imbaonnak a mangibaga kenka tapno agrag-oka; ket sika met ti mangipalawag kadagiti taom tapno mapnekda met iti ragsak.

5 Ta adtoy, umayto ti kanito, iti saan a mabayag, a ti addaan iti bileg, ti ^aApo a Mannakabalin nga agturay, nga isu idi, ita ken manipud iti agnanayon agingga iti agnanayon, bumabanto manipud iti langit kadagiti annak ti tao, ket agtaengto iti ^btabernakulo a pitak, ken makilangento kadagiti tao, agaramidto kadagiti naisangsangayan a ^cmilagro, kas iti panagagas iti masakit, panangpagungar iti natay, panangpapagna kadagiti pilay, panangpasubli iti panangkita dagiti bulsek, ken pannakangngeg dagiti tuleng, ken panangpaimbag iti amin a kita ti sakit.

6 Ket papanawennanto dagiti ^asairo, wenna dagiti dakes nga espiritu nga agtaeng kadagiti puso dagiti annak ti tao.

7 Ket adtoy agsagabanto kadagiti ^asulisog, ken sakit ti bagi, ^bpanagbisin, pannakawaw ken bannog, a nakarkaro pay ngem ti ^cpanagsagaba ti tao, malaksid laeng iti patay; ta adtoy, ti ^ddara rummuarto manipud iti tunggal puon ti dutdot, napalalonto unay ti ^epanagtuokna gapu iti kinadakes ken kinadangkkes dagiti taona.

8 Ket maawaganto iti ^aJesucristo, ti ^bAnak ti Dios, ti ^cAma iti langit ken daga, ti Namarsua iti amin a banag manipud idi punganay; ket maawaganto ti ^dinana iti ^eMaria.

9 Ket adtoy, agdisnudo nga umay, tapno ^amaisalakan dagiti annak ti tao babaen ti ^bpammati iti naganna; ket kalpasan amin dagitoy ibilangdanto a tao, ket ibagada nga adda ^ckinasairona, ket ^dsaplitendanto ken ^eilansadanto iti krus.

10 Ket ^aagungarto iti ^bmaikatlo nga aldaw manipud ken patay; ket adtoy, agtakderto a ^cmangukom iti lubong; ket adtoy, mapa-

3a Luc. 2:10-11.

5a PNK Jehova.

b Mosiah 7:27;

Alma 7:9-13.

c Mat. 4:23-24;

Ara. 2:22;

1 Ne. 11:31.

PNK Milagro.

6a Mar. 1:32-34.

7a PNK Sulisogen,
Sulisog.

b Mat. 4:1-2.

c DkK 19:15-18.

d Luc. 22:44.

e Isa. 53:4-5.

8a PNK Dios,
Kinadios—Dios

nga Anak.

b Alma 7:10.

c Hel. 14:12;

3 Ne. 9:15.

d Mat. 1:16;

1 Ne. 11:14-21.

e PNK Maria,
Ina ni Jesus.

9a PNK Pannakaisalakan.

b PNK Pammati.

c Jn. 8:48.

d Mar. 15:15.

e Luc. 18:33;

1 Ne. 19:10;

2 Ne. 10:3.

PNK Pannakailansa
iti Krus.

10a PNK Panagungar.

b Mat. 16:21;

2 Ne. 25:13;
Hel. 14:20-27.

c PNK Ukom,
Panangukom.

samakto amin dagitoy a banag tapno nalintegto ti pannakaukom dagiti annak ti tao.

11 Gapu ta adtoy, ket ti met ^adarana ti ^bmangsubbot kadagiti basol dagiti ^cnatinnag babaen ti panaglabsing ni Adan, a natay a di nakaammo iti pagayatan ti Dios maipanggep kadakuada, wenno nagbasol gapu iti ^akina-kuneng.

12 Ngem asi pay, asi pay ti makaammo nga isu ket ^asim-muppiat iti Dios! Gapu ta saan a mapasamak ti pannakaisalakan malaksid iti babaen ti panagbabawi ken pammati ken ni ^bApo Jesucristo.

13 Ket imbaon ti Apo a Dios dagiti nasantuan a propetana kadagiti annak ti tao, a mangipalawag kadagitoy a banag iti tunggal kabagian, pagilian, ken pagsasao, tapno iti kasta siasino man a mamati nga umayto ni Cristo, isunto ti umawat iti ^apannakapakawan iti basolda, ket agrag-onto iti napalalo, a ^bkasla ketdin immayen kadakuada.

14 Ngem nakita ti Apo a Dios a nasukir dagiti taona, ket nangipaulog iti linteg nga agpaay kadakuada, a kas iti ^apaglintegan ni Moises.

15 Ket adu a pagilasinan, ken kinadatdatlag, ken ^alanga, ken

anniniwan ti imparangna kada-kuada, maipanggep iti yaayna; ken kasta met nga imbaga dagiti nasantuan a propeta ti maipapan iti yaayna; ngem pinatang-kenda latta ti pusoda, ket saanda a naawatan nga awan ti maipaay ti ^bpaglintegan ni Moises malaksid iti pannubbot babaen ti darana.

16 Ket uray pay no mabalin dagiti babassit nga ^aubbing ti agbasol, saanda a maisalakan; ngem kunak kadakayo a ^bnagasadta; ta adtoy, kas ken ni Adan, wenno babaen iti nakaparsuaan, matinnagda, ket kasta met a subboten ti dara ni Cristo dagiti basolda.

17 Ket kasta met, kunak kadakayo, nga ^aawanto ti sabali a nagan a maited wenno uray ania a dalan wenno wagas para iti ^bpannakaisalakan dagiti annak ti tao, no di laeng babaen ti nagan ni ^cCristo, ti Apo a Man-nakabalin.

18 Ta adtoy isu ti mangukom, ket nalinteg ti panangukomna; ket saan a mapukaw ti maladaga wenno matay iti kinamaladagana; ngem inumen dagiti tao ti pannakailunod ti kararuada malaksid no ipakumbabada ti bagbagida ket ^aagbalinda a kas babassit nga ubbing, ket mama-

11a PNK Dara.
b PNK Mangsubbot, Pannubbot.
c PNK Pannakatnag da Adan ken Eva.
d 2 Ne. 9:25–26.
12a Mosiah 2:36–38; Hel. 8:25.
PNK Yaalsa.
b PNK Apo.

13a PNK Pannakaugas ti Basbasol.
b 2 Ne. 25:24–27; Jarom 1:11.
14a PNK Paglintegan ni Moises.
15a PNK Jesucristo—Kita wenno simbolo ni Cristo.
b Mosiah 13:27–32.

16a PNK Ubing, Ubbing.
b Moro. 8:8–9.
17a Ara. 4:10–12; 2 Ne. 31:21.
b PNK Pannakaisalakan.
c PNK Jesucristo—Panangawattayo iti nagan ni Jesucristo.
18a Mat. 18:3.

tida a ti pannakaisalakan idi, ken ita, ken iti masakbayan, ket gapu iti ^bpannubbot ti dara ni Cristo, ti Apo a Mannakabalin.

19 Agsipud ta kabusor ti Dios ti ^anailubongan a tao, ket kastan manipud iti ^bpannakatnag ni Adan, ket kastanto pay, iti agnanayon, malaksid no ^csumuko iti panangawis ti ^dNasantuan nga Espiritu, ken ikkatenna ti nailubongan a kinatao ket agbalin a ^esanto babaen ti pannubbot ni Cristo nga Apo, ket agbalin a kasla ^fubing, natulnog, nadayaw, napakumbaba, naanus, napnuan ayat, siaayat a mangtungpal iti amin a baga a makita ti Apo a rumbeng nga ipabaklay kenkuana, kas iti ubing a natulnog iti amana.

20 Ket kasta met, kunak kadakayo, a dumtengto ti kanito nga agwarasto ti ^apannakaammo iti Mangisalakan iti ^bamin a pagilian, kakabagian, pagsasao, ken umili.

21 Ket adtoy, no dumtengto dayta a kanito, awanto ti masarakan nga awan ti pakababalawanna iti sango ti Dios, malaksid dagiti babassit nga ubbing, babaen laeng iti panagbabawi ken pammati iti nagan ti Apo a Dios a Mannakabalin.

22 Ket kas iti daytoy a kanito, no naisuromton kadagiti taom

dagiti baga nga imbilin kenka ti Apo a Diosmo, iti dayta met laeng a kanito maammuanda nga ^aawan ti basolda iti imatang ti Dios babaen dagiti sango nga imbagak kenka.

23 Ket ita naibagakon dagiti balikas nga imbilin kaniak ti Apo a Dios.

24 Ket kastoy ti kinuna ti Apo: Agtakderdanto a nalawag a pammaneknek a maibusor kadagitoy a tao, iti aldaw ti panangukom; a pakaukomanto ti tunggal tao babaen dagiti aramidna, naimbagda man, wenno dakesda.

25 Ket no dakesda maitunda da iti nakaal-alingget a ^abuya ti basol ken nakarimrimon nga aramid, a makaigapu iti panagkessenda iti sango ti Apo a punon ti ^bpanagladingitda ken awan ngudona a panagrigat, ket manipud iti dayta saandanton a makasubli; ngarud, inumenda ti pannakailunod ti kararuada.

26 Ngarud, imminumda manipud iti kopa ti pungtot ti Dios, a saanen a malibak ti hustisia kadakuada a kas iti panaglaksid a masapul a matnag ni ^aAdan gapu iti pannanganna iti maiparit a ^bbunga; ngarud, awanton ti pannakatunton ti ^cpanangngaasi kadakuada iti agnanayon.

18b Mosiah 4:2; Hel. 5:9.

19a 1 Cor. 2:11–14;

Mosiah 16:2–3.

PNK Nailubongan a Tao.

b PNK Pannakatnag da Adan ken Eva.

c 2 Cor. 30:8.

d Moro. 10:4–5.

PNK Espiritu Santo.

e PNK Santo.

f 3 Ne. 9:22.

20a DKK 3:16.

b PNK Aramid ti Misionario.

21a PNK Agsungbat,

Kaadda ti

Sungsubangan,

Pakaammo.

25a Alma 5:18; 12:14–15.

b Morm. 8:38.

26a Morm. 9:12.

b Gen. 3:1–12;

2 Ne. 2:15–19;

Alma 12:21–23.

c PNK Kaasi,

Manangngaasi.

27 Ket kas iti ^a“dan-aw ti apuy ken asupre ti ^bpanagtuokda, a saan a masebseban ti gil-ayabna, ket agpangato ti asukna iti agnanayon. Kastoy ti imbilin kaniak ti Apo. Amen.

KAPITULO 4

Ituloy ni ari Benjamin ti bitlana—Dumteng ti pannakaisalakan gapu iti Pannubbot—Mamati iti Dios tapno maisalakan—Agnanayon a pannakapunas ti basol babaen ti kinatulnog—Ibinglayanyo dagiti napanglaw iti sanikuayo—Aramidenyo amin a banag babaen iti sirib ken urnos. Agarup 124 s.c.

KET ita, napasamak nga idi maibaga ni ari Benjamin dagiti balikas nga inted ti anghel ti Apo kenkuana, inwarasna dagiti matana iti ummong, ket adtoy nagpakleb dagitoy iti daga, ta simpeg kadakuada ti ^a“panagbuteng iti Apo.

2 Ket nakitada dagiti bagida iti ^a“nailubongan a kasasaad, a ^b“nababbaba pay ngem iti tapok ti daga. Ket sangsangkamaysada a nagpukkaw, a kinunada: O, mangngaasika, ket aramatem kadakami ti ^c“manangsubbot a dara ni Cristo tapno magunodmi ti pannakapakawan ti basolmi, ket maugasan dagiti pusomi; gapu ta mamatikami ken

ni Jesucristo, ti Anak ti Dios, a ^a“namarsua iti langit ken daga, ken amin a banag; a bumabantok kadagiti annak ti tao.

3 Ket napasamak a kalpasan a naisawangda dagitoy a balikas immay kadakuada ti Espiritu ti Apo, ket napnuanda iti ragsak, ta inawatda ti ^a“pannakapakawan dagiti basolda, ken kinaltalna ti ^b“pakinakemda, gapu iti aglaplapusanan a ^c“pammatida ken ni Jesucristo nga umayto, kas iti imbaga kadakuada ni ari Benjamin.

4 Ket linuktan manen ni ari Benjamin ti ngiwatna ket rinugianna ti nagsarita kadakuada, a kinunana: Gagayyem ken kakabsatko, kakabagian ken kakailiak, kayatko manen nga awisen ti imatangyo, tapno denggen ken awatenyo dagiti nabati pay a balikas nga ibagak kadakayo.

5 Ta adtoy, no ti pannakaammo iti kinaimbag ti ^a“Dios iti daytoy a kanito ti nangriing kadakayo a mangusig iti kinaubawyo, ken kinaawan ti pategyo ken pannakaiderraasyo—

6 Kunak kadakayo, no ^a“maubogyo ti kinasayaat ti Dios, ken awan umasping a pannakabalinna, ken ti kinasiribna, ken ti kinaanusna, ken ti naunday a panagsagabana a maipaay kadagiti annak ti tao; ken kasta met, ti ^b“pannubbot a naisagana

27a PNK Manidsidir
a Basol.

b 2 Ne. 9:16;
Jacob 6:10;
DkK 76:36.

4 1a PNK Buteng.

2a PNK Nailubongan.

b Hel. 12:7–8.

c Mosiah 3:18;
Hel. 5:9.

d PNK Agparsua,
Panagparsua.

3a PNK Pannakaugas
ti Basbasol.

b PNK Pakinakem.

c PNK Pammati.

5a Moises 1:10.

6a PNK Dios, Kinadios.

b PNK Mangsubbot,
Pannubbot.

manipud iti ‘pannakaparsua ti lubong, tapno iti kasta dumteng kenkuana ti pannakaisalakan a mamataud iti “panagta-lekna iti Apo, ken masapul a naregta nga agtungpal kadagiti bilin, ket agtultuloy ti pammatina iti unos ti panagbiagna, kayatko a sawen, ti biag ti nainlasagan a bagi—

7 Kunak, a daytoy ti tao nga umawat iti pannakaisalakan, babuen ti pannubbot a naisagana manipud iti pannakaparsua ti lubong nga agpaay iti amin a tao, iti uray ania manipud iti “pannakatnag ni Adan, wenno dagiti adda, wenno siasino man nga addanto, agpapan pay iti panungpalan ti lubong.

8 Ket daytoy ti pamuspusan tapno dumteng ti pannakaisalakan. Ket “awan ti sabali a pakaisalakanan malaksid iti naibagan; wenno adda uray ania nga annuroten a pakaisalakanan ti tao, malaksid kadagiti annuroten a naibagakon kadakayo.

9 Mamatikayo iti Dios; mamatikayo nga isu, a pinarsuana ti amin a banag, iti langit ken iti daga; mamatikayo nga adda kenkuana amin a “kinasirib, ken amin a pannakabalin, iti langit ken iti daga; mamatikayo a

saan nga ‘ammo ti tao ti amin a banag nga ammo ti Apo.

10 Ket manen, mamatikayo a nasken ti “panagbabawiyo iti basbasolyo ket iwagsakyo ida, ken agpakumbabakayo iti sangto ti Dios; ken agkiddawkayo a naimpusuan tapno ‘pakawennakayo; ket ita, no ‘mamatikayo kadagitoy a banag penkenyo nga ‘aramidenyo ida.

11 Ket kunak manen kadakayo a kas nasaok idin, a no naubogyon ti kinadayag ti Dios, wenno naammuanon ti kinainbagna ken “napadasyon ti ayatna, ken inawatyon ti ‘pannakapakawan ti basbasolyo, a nangted iti aglaplapanan a ragsak iti kararuayo, agpapan pay a kasta kayatko a lagipenyo, ken kanayon a laglagipenyo, ti kinaindaklan ti Dios, ken ti ‘kinanumoyo, ken ti “kinainbagna ken ti naunday a panagsagabana a maipaay kadakayo, nga awan kaikarianna a nabiag, ket agpakumbabakayo iti awan umasping a “kinapakumbaba, nga inaldaw nga ‘umaw-awag iti nagan ti Apo, ken mangitakder iti natibker a pammati iti dayta umayto, a nagaon iti ngiwat ti anghel.

12 Ket adtoy, kunak kadakayo a kanayonkayonto a naragsak no aramidenyo daytoy, ken

6c Mosiah 15:19.

d Sal. 36:7;

2 Ne. 22:2;

Hel. 12:1.

PNK Talek.

7a PNK Pannakatnag da Adan ken Eva.

8a Ara. 4:12;

2 Ne. 31:21;

Mosiah 3:17.

9a Rom. 11:33-34;

Jacob 4:8-13.

b Isa. 55:9.

10a PNK Agbabawi, Panagbabawi.

b DkK 61:2.

c Mat. 7:24-27.

d 2 Ne. 31:19-21.

11a Alma 36:24-26.

b PNK Pannakaugas ti Basbasol.

c Moises 1:10.

d Ex. 34:6;

Moro. 8:3.

e PNK Napakumbaba, Kinapakumbaba.

f PNK Kararag.

mapno iti “ayat ti Dios, ken ^bag-tultuloy ti pannakapakawan ti basbasolyo; ket umadunto ti ammoyo maipanggep iti dayag ti namarsua kadakayo, wenno iti pannakaammo iti nalinteg ken iti pudno.

13 Ket awanto ti gagemyo nga agpipinnasakit iti tunggal may-sa, ngem agbiagkayonto ketdi a “sitatalna, ken mangipaay iti tunggal tao ti naikari kenkuana.

14 Ket diyo ipalubos nga agbi-sin, wenno aglamulamo dagiti “annakyo; wenno ipalubos nga aglabsingda iti linteg ti Dios, ken ^bagkakabil ken agaapa ti tunggal maysa, ken agpaay iti sairo, nga isu ti pangulo ti basol, wenno dakes nga espiritu a naibagan dagiti ammatayo a kabusor ti amin a kinalinteg.

15 Ngem “isuroyo ida a ^bmagna iti dalan ti kinapudno ken kina-simbeng; isuroyo ida nga ‘ag-pipinnateg, ken agpaay iti tung-gal maysa.

16 Ken kasta met, a dakayo ti “tumulong kadagiti makasapul iti tulongyo; ibinglayanyo iti taraon nga adda kadakayo dagiti makasapul; ket diyo ipalubos nga ^bagpalama ken umararaw-danto kadakayo nga awan kapapayanna, ket baybay-anyonto ida a mapukaw.

17 Nalabit a “kunaenyonto: Ti tao ti nangaramid iti kinapim-

pimanna; gapuna a yadayok ti imak, ket diak ikkan iti makan wenno ibinglayan iti taraon tapno saan nga agruam, ta nalinteg dagiti dusana—

18 Ngem kunak kenka, O tao, siasino man a mangaramid iti kastoy addanto nabileg a pang-gapuanna nga agbabawi; ket no saan nga agbabawi iti dayta nga inaramidna, mapukawto a mamimpinsan, ket awanto ti lugarna iti pagarian ti Dios.

19 Ta adtoy, saantayo, aya, a makilimlimos amin? Saantayo amin, aya, nga italek iti isu met laeng a Nabiag, nga isu ti Dios, ti amin a sanikua nga adda kadatayo, ti taraon ken pagan-anay, ken ti balitok, ken ti pi-rak, ken ti amin a kinabaknang nga adda kadatayo?

20 Ket adtoy, uray iti daytoy a kanito, aw-awaganyo ti nagan-na, ken idawdawatyto ti panna-kapakawan ti basbasolyo. Ket pinaaynakayo kadin? Saan; im-bukbokna ti Espirituna kadaka-yo, ket nakaragsakanna a pinun-no dagiti pusoyo iti “ragsak, ken kineppetna dagiti ngiwatyto tap-no dikay makasao, ta nalaus unay ti ragsakyo.

21 Ket ita, no ti Dios, a namar-sua kadakayo, nga isu ti pangi-taltalkanyo iti biagyo ken amin nga adda kadakayo, itedna kadakayo ti ania man a dawaten-

12a PNK Ayat.

^b Mosiah 4:26;
Alma 4:13–14;
5:26–35;
DkK 20:31–34.

13a PNK Mamagkappia.

14a 1 Tim. 5:8;
DkK 83:4.

^b PNK Panagsu-supanget.

15a DKK 68:25–28;
Moises 6:58.
PNK Mangisuro,
Mannursuro.

^b PNK Magna,
Magna iti Dios.

^c Mosiah 18:21.

16a PNK Kaasi; Serbisio.
^b Deut. 15:7–11;
Prov. 21:13;
Isa. 10:1–2.

17a Prov. 17:5.
20a PNK Rag-o.

yo a nalinteg, a sipapammati, a mamati a makaawatkayo, O ngarud, nasken nga “agbibin-ninglaykayo iti taraon nga adda kadakayo iti tunggal maysa.

22 Ket no “ukomenyo ti tao nga umar-araw kadakayo para iti taraonyo tapno saan a mangaw, ket babalawenyo, narkarkaro la ketdi nga amang ti pannakaipakan ti linteg a mangbabalaw kadakayo gapu iti ^bpanangipaidamyoy iti taraonyo, a saanyo a kukua no di ket kukua ti Dios, nga isu ti akinkukua iti biagyo; nangruna no dikay immararaw, wenno nagbabawiman la koma kadagiti banag a naaramidyoy.

23 Kunak kadakayo, asi pay dayta a tao, agsipud ta kakuyogna a mapukaw dagiti sanikuana; ket ita, ibagak dagitoy a banag kadakuada a “nasaliwanwan kadagiti banag nga adda iti daytoy a lubong.

24 Ket manen, kunak kadagiti nakurapay, dakayo nga awanan ngem ketdi addaan iti umdas, tapno agbiag iti inaldaw; kayatko a sawen a dakayo amin a saan a nangikaso iti agpalpalama ta awanankayo; kayatko a sawenyo iti pusoyo: saanak a nangted ta awananak, ngem “mangtedak no addaanak.

25 Ket ita, no kunaenyo dagitoy a sipupuso, agtalinaedkayo a nadalus, ket no saan “maked-

ngankayo; ket nainkalinteg ti pannakakednganyo ta aguman-
yo ti saanyo pay a naawat.

26 Ket ita, gapu kadagitoy banag a nasaok kadakayo—a, gapu iti panagtultuloy ti pannakaugas ti basbasolyo iti inaldaw, tapno “dumatagkayo nga awanan basol iti Dios—kyatko a masapul a ^bmangtedkayo iti sanikuayo kadagiti “napanglaw, iti tunggal tao a mayannatup iti adda kenkuana, kas iti “panangpakan iti mabisin, panangkawes iti lamulamo, panangsarungkar iti masakit ken panangipaay iti naespirituan ken naindagan a pakalag-ananda, a mayannatup iti pakasapulanda.

27 Ket penkenyo a maaramid amin dagitoy a banag a nainsiriban ken naurnos; agsipud ta saan a masapul nga agtaray ti tao iti “naparpardas ngem iti kabaelanna. Ket manen, nasken a naregta tapno magun-odna ti gunggona; gapuna, amin a banag nasken a naurnos ti pan-nakaaramidna.

28 Ket kayatko a nasken a laglagipenyo, a siasino man kadakayo ti bimmulod iti kaarrubana, masapul nga isublina ti banag a binulodna, a maibatay iti nakitulaganna, wenno dakayo ti agbasol; wenno mapabasolyo met ti kaarrubayo.

29 Ket kamaudiananna, saanko a maibaga kadakayo ti amin

21a PNK Serbisio;
Pagimbagan.

22a Mat. 7:1–2;
Jn. 7:24.
b 1 Jn. 3:17.

23a DkK 56:16.

24a Mar. 12:44.

25a DkK 56:17.

26a PNK Magna,
Magna iti Dios.
b Jacob 2:17–19.

c Zac. 7:10;

Alma 1:27.

PNK Limos,
Pananglimos.

d Isa. 58:10–11;
DkK 104:17–18.

27a DkK 10:4.

a banag a mabalin a pagbaso-lanyo; agsipud ta adda dagiti nadumaduma a dalan ken pamuspusan, nga adu unay ket diak ida mabilang.

30 Ngem daytoy laeng ti maku-nak kadakayo, a no saanyo nga ^aannadan ti bagbagiyo, ken ti ^bpampanunoty, ken ti ^csasao-yo, ken ti aramidy, ken tung-palen dagiti bilin ti Dios, ken panagtultulnogyo iti pammati a nangneganyo maipapan iti yaay ti Apotayo, agpapan pay iti kamaudianan ti biagyo, masapul a mapukawkayo. Ket ita, O tao, laglagipem, ket saanka a mapukaw.

KAPITULO 5

Agbalin dagiti santo nga annak ni Cristo gapu iti pammati—Maawaganda ngarud babaen iti nagan ni Cristo—Bagbagaan ida ni ari Benjamin nga agtalinaed a natibker ken saan a maupay iti nasayaat nga aramid. Agarup 124 s.c.

KET ita, napasamak nga idi binagbagaan ni ari Benjamin dagiti taona, nangibaon iti mapan kadakuada, ta tinarigagayanna a maammuan kadagiti taona no mamatida kadagiti imbaga-na kadakuada.

2 Ket sangsangkamaysada a nangidir-i, a kinunada: Wen, mamatikami kadagiti amin nga insawangmo kadakami; ket kas-

ta met, nga ammomi ti kinatal-ged ken kinapudnoda, agsipud ta ti Espiritu ti Apo a Mannakabalin amin, a nangipaay iti naindaklan a ^apanagbalbaliw kada-kami, wenno iti puspumomi, nga awanen kadakami ti tarigagay nga agaramid iti ^bkinadakes, ngem ti ketdi agtultuloy a panagaramid iti kinaimbag.

3 Ket dakami, kadakami, kasta met, babaen ti agnanayon a kinaimbag ti Dios, ken ti panangiparangarang ti Espirituna, nga addaankami iti naisangsangayan a pannakasirmata iti dayta umay; ket no koma mabalin, maipadtomi ti amin a banag.

4 Ket ti pammatimi kadagiti banag a naibagan ti arimi ti nangted kadakami iti daytoy naindaklan a pannakaammo, gapuna a nagrag-okami iti kas-ta unay.

5 Ket siaayatkami a ^amakituglag iti Diosmi nga agaramid iti pagayatanna, ken agtungpal kadagiti bilinna iti amin a banag nga ibilinnanto kadakami, iti amin a nabati nga aldawmi, tapno saanmi nga ibaklay ti ^bawan gibusna a panagrigat, a kas iti naibaga ti ^canghel, tapno dimi mainum iti kopa ti pungtot ti Dios.

6 Ket ita, dagitoy ti balikas a tinarigagayan ni ari Benjamin kadakuada; ket kinunana ngarud kadakuada: Dakayo ti nangyebkas kadagiti balikas a tinariga-

30a Alma 12:14.

PNK Aywanan,
Agaywan.

b Mar. 7:18–23.

PNK Pampanunot.

c Mat. 15:18–20.

PNK Bassawang.

5 2a Alma 5:14.

PNK Maipasngay

Manen, Naipasngay

iti Dios.

b Alma 19:33.

5a Mosiah 18:10.

b Mosiah 3:25–27.

c Mosiah 3:2.

gayak; ket nalinteg a katulagan ti intulagyo.

7 Ket ita, gapu iti katulagan nga inaramidyo maawagankayo nga “annak ni Cristo, annakna a lallaki, ken annakna a babbai; ta adtoy, ^bimpasngaynakayo a na-espirituan iti daytoy nga aldaw; gapu ta kinunayo a nangabaruanan dagiti “pusoyo gapu iti pammatiyo iti naganna; ngarud, ^dnaipasngaykayo kenkuana ket nagbalinkayo nga “annakna.

8 Ket “nawayawayaankayo babuen daytoy nga ulo, ket ^bawan ti sabali nga ulo a makawaya-waya kadakayo. Awan ti sabali a “nagan a naited a paggapuan ti pannakaisalakan; ngarud, kayatko a ^dgun-odenyoy ti nagan ni Cristo, dakayo a nakitulag iti Dios, ta masapul a natulnogkayo agingga iti kanibusanan ti biagyo.

9 Ket napasamak a siasino man a mangaramid iti daytoy masarakanto iti makanawan nga ima ti Dios, ta ammonanto ti nagan a pakaawaganna; agsipud ta mawaganto iti nagan ni Cristo.

10 Ket ita mapasamak, a nas-ken a maawagan iti “sabali a nagan ti siasino man a di umawat iti nagan ni Cristo; ngarud, masarakannanto ti bagina iti ^bmakanigid ti Dios.

11 Ket kayatko a masapul a laglagipenyoy met, a daytoy ti “nagan a kinunak a masapul nga itedko kadakayo a saan a mabalin a mamulitan, malaksid no aglabsingkayo; ngarud, agannadkayo tapno saankayo nga aglabsing, tapno saan a mapukaw ti nagan iti puspuso.

12 Ket kunak kadakayo, kayatko a masapul a laglagipenyoy a “salimetmetan a kanayon ti nagan a naisurat iti puspuso, tapno saankayo a masarakan iti makanigid ti Dios, ngem tapno mangngeg ken mailasinyo ti timmek a mangawag kadakayo, ken kasta met, ti nagan a pangawagna kadakayo.

13 Gapu ta kasano ti “pannaka-ammo ti tao iti amo a saanna a nagpaayan, ken isu a ganggan-naet kenkuana, ken adayo iti pampanunot ken panggep ti pusona?

14 Ket manen, alaen, aya, ti tao ti asno ti kaarrubana, ket tagikuaenna? Kunak kadakayo: Saan; dina pay pakarikutan a pakanen dagiti arbanna, ngem bugawenna, ken paruarena ida. Kunak kadakayo, a kasta met ti mapasamak kadakayo no saanyo nga ammo ti nagan a mayawag kadakayo.

15 Ngarud, kayatko a tumib-

7a Mosiah 27:24–26;
Moises 6:64–68.
PNK Lallaki ken
Babbai nga
Annak ti Dios.
^b PNK Impasngay.
^c PNK Puso.
^d Mosiah 15:10–11.
PNK Maipasngay

Manen, Naipasngay
iti Dios.
^e DKK 11:30.
8a Rom. 6:18; Gal. 5:1;
Hel. 14:30.
^b Ara. 4:10, 12;
Alma 21:9.
^c Mosiah 26:18.
^d Ara. 11:26;

Alma 46:15.
10a Alma 5:38–39.
^b Mat. 25:33.
11a Mosiah 1:11–12.
PNK Jesucristo—
Panangawattayo iti
nagan ni Jesucristo.
12a DKK 18:23–25.
13a Mosiah 26:24–27.

kerkayo ken saan a maisin, kanyon nga agaramid iti adu a naimbag, tapno ni Cristo, ti Apo a Dios a Mannakabalin amin, "kupikopannakayo, tapno maipankayo idiaiy langit, tapno maaddaankayo iti agnanayon a pannakaisalakan ken agnanayon a biag, babaen ti sirib, ken pannakabalin, ken kinalinteg, ken kinamanangngaasina a ^bnamarsua iti amin a banag, idiaiy langit ken iti daga, nga isu ti Dios a kangatuan. Amen.

KAPITULO 6

Isurat ni ari Benjamin ti nagnagan dagiti tao ken mangtuding iti saserdote a mangisuro kadakuada—Agturay ni Mosiah a nalinteg nga ari. Agarup 124–121 s.c.

KET ita, napanunot ni ari Benjamin a maikanada, kalpasan ti panagsaona kadagiti tao, a nas-ken nga "alaenna ti nagnagan dagiti amin a nakitulag iti Dios a mangtungpal kadagiti bilinna.

2 Ket napasamak nga awan ti uray no maysa a kararua, malaksid kadagiti maladaga, a di nakitulag ken immawat iti nagan ni Cristo.

3 Ket manen, napasamak nga idi maigibus ni ari Benjamin amin dagitoy a banag, ken maikkan-pategna ti lalaki nga anakna a ni "Mosiah nga ari ken

mangituray kadagiti taona, ken naitednan amin a pagrebbengan maipanggep iti pagarian, ken ^bnakadutoken iti saserdote a "mangisuro kadagiti tao, a sadiay mangngegda koma ken maammuanda dagiti bilin ti Dios, ken riingenna ida a manglagip iti inaramidda a "sapata, pinagawidna ti ummong, ket nagsublida, tunggal maysa, kas maibatay iti kaamaanda, iti balbalayda.

4 Ket nangrugi ti panangisaup ni "Mosiah iti amana nga agturay. Ket nangrugi nga agturay iti maika-sangapuloket-tallo a tawenna, a nangbukel, iti agarup uppat a gasut ken pitopuloket-innem a tawen manipud iti ^bkanito nga ipapanaw ni Lehi iti Jerusalem.

5 Ket nagbiag pay ni ari Benjamin iti tallo a tawen sakbay a natay.

6 Ket napasamak a sinurot ni Mosiah ti pagayatan ti Apo, ket tinungpalna dagiti pangngedeng ken alagadenna, ket tinungpalna dagiti bilinna iti amin a banag a paaramidna kenkuana.

7 Ket kayat ni ari Mosiah a nas-ken a sukayen dagiti taona ti daga. Kasta met, kenkuana, nagsukay iti daga, tapno sadiay "saan nga agbalin a dagensen dagiti taona, tapno maaramidna ti maibatay iti inaramid ti amana

15a PNK Pagakeman ken Panagpili; Pannakapasanto.
b Col. 1:16;
Mosiah 4:2;
Alma 11:39.

6 1a DkK 128:8.
3a Mosiah 1:10; 2:30.
b PNK Orden, Pannakaorden.
c Alma 4:7.
d Mosiah 5:5–7.

4a PNK Mosiah, Lalaki nga Anak ni Benjamin.
b 1 Ne. 1:4.
7a 2 Cor. 11:9.

iti amin a banag. Ket awan ti panagsusupanget kadagiti tao-na iti las-ud ti tallo a tawen.

KAPITULO 7

Masarakan ni Ammon ti daga a Lehi-Nephi, a ni Limhi ti ari—Balud dagiti Lamanite dagiti tao ni Limhi—Saritaen ni Limhi ti pakasarita-anda—Impaneknek ti maysa a propeta (ni Abinadi) a ni Cristo ti Dios ken Ama ti amin a banag—Agani iti alipugpog dagiti agmula iti kinarugit, ket maisalakan dagiti agtalek iti Apo. Agarup 121 s.c.

KET ita, napasamak a kalpasan ti agtultuloy a kinatalinaay ni ari Mosiah iti las-ud ti tallo a tawen, tinarigagayanna a maammuan ti maipanggep kadagiti tao a “napan nagtaeng iti daga a Lehi-Nephi, wenna iti siudad ti Lehi-Nephi; ta awan ti nangngeg dagiti taona kadakuada manipud iti kanito nga ipapanawda iti daga a ^bZarahemla; ngarud, pinagpulkokda babaen ti pannutilda.

2 Ket napasamak nga impalubos ni ari Mosiah a makapan iti daga a Lehi-Nephi ti sangapulo-ket-innem kadagiti napigsa a lallakida, tapno dumamag maipanggep kadagiti kakabsatda.

3 Ket napasamak a nagrubbuatda iti kabigatanna, nga inkuyogda ti maysa nga agnagan iti Ammon, gapu ta napigsa ken maingel a lalaki, ken nagtaud iti kaputotan ni Zarahemla; ket isu met ti dadauloda.

4 Ket ita, dida ammo ti turongenda iti panagdaliasatda iti langalang iti idadanonda iti daga a Lehi-Nephi; ngarud nagallaallada iti adu nga aldaw iti kabakiran, a dimmanon pay iti uppat a pulo nga aldaw ti panagallaallada.

5 Ket kalpasan ti uppat a pulo nga aldaw a panagallaallada nakadanonda iti turod, nga amiananen ti daga a “Shilom, ket impatakderda idia dagiti toldada.

6 Ket nangala ni Ammon iti tallo kadagiti kabsatna, nga Amaleki, Helem, ken Hem ti naganda, ket napanda iti daga a “Nephi.

7 Ket adtoy, nasarakanda ti ari dagiti tao nga adda iti daga a Nephi, ken iti daga a Shilom; ket inalikubkob ida dagiti guardia ti ari, ket innalada ida, ken pinungoda ida, ket naipanda iti pagbaludan.

8 Ket napasamak a kalpasan ti pannakaibaludda iti dua nga aldaw naisaklangda manen iti ari, ket nawarwar ti pungoda; ket nagtakderda iti sango ti ari, ket napalubosanda, wenna nabilinda, a nasken a sungbatanda dagiti saludsodna.

9 Ket kinunana kadakuada: Adtoy, siak ni “Limhi, ti lalaki nga anak ni Noe, a lalaki nga anak ni Zeniff, a naggapu iti daga a Zarahemla tapno tawiden-na daytoy a daga, a daga dagiti ammada, a nagbalin nga ari babaen ti timek dagiti tao.

10 Ket ita, kayatko a maam-

muan ti gapu ti panagturedyo nga immasideg iti sarikedked ti siudad, kaano bayat ti kaad-dak, a mismo, a kaduak dagiti guardiak iti ruar ti ruangan?

11 Ket ita, daytoy ti gapuna a tinarigagayak ti pannakaaywan-yo, tapno pagsaludsodankayo, no saan imbilinko koman ka-dagiti guardiak ti panangpatay-da kadakayo. Mapalubosanka-yo nga agsao.

12 Ket ita, idi maammuan ni Ammon a mapalubosan nga agsao, immasideg ket nagkur-no iti sango ti ari; ket kinunana idi umangad manen: O ari, ag-yamanak unay iti Dios ita nga aldaw ta sibibiagak pay, ken mapalubosanak nga agsao; ket ikagumaak ti agsao iti nalawag;

13 Ta naipanamna kaniak a no am-ammonak koma dimo la ketdi tinarigagayan a ma-pungoak. Ta siak ni Ammon, ket nagtaudak iti kaputotan ni "Zarahemla, ket naggapuak iti daga ti Zarahemla tapno du-mamag maipanggep kadagiti kakabsatmi, nga impanaw ni Zeniff iti dayta a daga.

14 Ket ita, napasamak nga idi mangngeg ni Limhi ti imbaga ni Ammon, naragsakan unay, ket kinunana: Ita, ammokon nga awan pangngadua a sibibiag pay dagiti kabsatko iti daga a Zarahemla. Ket ita, agrag-oak; ket ibagakto inton bigat nga agrag-o met dagiti taok.

15 Ta adtoy, adipendakami da-giti Lamanite, ket "agbubuiska-mi iti buis a nadagsen unay nga

ibaklay. Ket ita, adtoy, wayawa-yaandakami dagiti kabsatmi iti pannakaadipenmi, wenno kada-giti ima dagiti Lamanite, ket ag-balinkaminto nga adipenda; ta nasaysayaat nga adipendakami dagiti Nephite ngem iti agbuis-kami iti ari dagiti Lamanite.

16 Ket ita, binilin ni ari Limhi dagiti guardiana a saandan a punguen ni Ammon ken dagiti kabsatna, ngem palubosanda ida a mapan iti turod iti amia-nan ti Shilom, ket itugotda da-giti kabsatda iti siudad, tapno ma-nganda idiay, ken uminumda, ken makainanada iti bannogda a nagdaliasat; ta adu a banag ti sinagabada; nagsagabada iti bisin, waw, ken bannog.

17 Ket ita, napasamak nga iti kabigatanna inwaragawag ni ari Limhi kadagiti taona, ket iti kas-ta ummongenda ti bagbagida a mapan iti "templo, tapno dum-ngegda iti ibagana kadakuada.

18 Ket napasamak nga idi na-ummongdan ti bagbagida imba-gana kadakuada iti kastoy a wa-gas, a kinunana: O dakayo, a tat-taok, yangadyo dagiti uloyo ket agliwliwakayo; ta adtoy, dayto-yen ti panawen, wenno saanen nga adayo, nga awantayonton iti bileg dagiti kabusortayo, iti laksid ti adu a sinagabatayo, nga awan nagmamaayanna; ngem agtalekak nga adda pay laeng nabati a nasamay a pan-nakidangadang.

19 Ngarud, yangadyo dagiti uloyo, ket agrag-okayo, ket ag-talekkayo iti "Dios, iti dayta a

Dios nga isu ti Dios ni Abraham, ken ni Isaac, ken ni Jacob; ken kasta met, iti Dios a ^bnang-yadayo kadagiti annak ti Israel iti Egipto, ken nangibilin a nas-ken a magnada iti namaga a daga iti ibaballasiwda iti Nalabaga a Baybay, ken pakanenna ida iti ‘mana tapno saanda a maungaw iti langalang; ken adu pay a banag ti inaramidna kadakuada.

20 Ket manen, “impanaw ti isu met laeng a Dios dagiti ammatayo iti Jerusalem, ket intalimeng ken tinaginayonna dagiti taona agingga ita; ket adtoy, gapu iti kinamanagbasoltayo ken ti makarimon nga aramid-tayo ti nangigapuanna a maa-dipentayo.

21 Ket dakayo amin ti saksi ita nga aldaw, a ni Zeniff, a nagbalin nga ari dagitoy a tao, isu a “naregget unay nga agtawid iti daga dagiti ammana, ngarud iti pannakaallilawna iti sikap ken kinaulbod ni ari Laman, a nakitulag ken ni ari Zeniff, ken nangisuko iti panagtagikua iti paset ti daga, wenno uray pay ti ciudad a Lehi-Nephi, ken ti ciudad a Shilom; ken amin a daga iti aglawlawna—

22 Ket inaramidna amin dagitoy, nga awan sabali a panggepna no di ti “panangpaadipenna kadagitoy a tao. Ket adtoy, ag-buistayo ita a panawen iti ari dagiti Lamanite, iti gatad ti kagudua ti maistayo, ken ti seba-

datayo, ken uray pay ti amin a kita ti binukeltayo, ken kagudua ti annak dagiti pangen ken arbantayo; ken uray pay ti kagudua ti amin a kukuatayo a dawaten kadatayo ti ari dagiti Lamanite, wenno ti biagtayo.

23 Ket ita, di kadi nadagsen unay daytoy a yabaga? Ket daytoy, sagsagabaentayo, saan kadi a nakaro? Ita adtoy, anian a nagkaro a puon ti pagladingi-tantayo.

24 Wen, kunak kadakayo, nakaro dagiti puon ti ladingittayo; ta adtoy manon ti napapatay kadagiti kabsattayo, ket naibukbok ti darada nga awan kapapayanna, ket gapu amin dagitoy iti kinamanagbasol.

25 Ta no saan koma a natnag dagitoy a tao iti panagbasol saan la ketdi nga impalubos ti Apo nga umasideg kadakuada ti nabileg a sairo. Ngem adtoy, dida denggen dagiti balikasna; ngem timmaud ti panagsusupangetda, a nakaro unay a na-kaibukbukan ti darada.

26 Ket pinapatayda ti “prope-ta ti Apo; wen, ti napili a tao ti Dios, a nangibaga kadakuada ti kinadangkesda ken ti makarimon nga aramidna, ken nangipadto iti adu a banag a mapasamak, wen, uray pay ti yaay ni Cristo.

27 Ket gapu ta imbagana kadakuada a ni Cristo ti “Dios, ti Ama ti amin a banag, ken imbagana nga agparangto a kalang-

19b Ex. 12:40–41;
Alma 36:28.
c Ex. 16:15, 35;
Num. 11:7–8;

Jos. 5:12.
20a 1 Ne. 2:1–4.
21a Mosiah 9:1–3.
22a Mosiah 10:18.

26a Mosiah 17:12–20.
27a PNK Dios, Kinadios.

langa ti tao, ken isu ti ^blanga a nakaparsuaan ti tao idi punganay; wenna iti ababa a panna, naparsua ti tao a kalanglanga ti “Dios, ket bumabanto ti Dios kadagiti annak ti tao, ket maaddaanto iti lasag ken dara, ket mapanto iti amin a paset ti lubong—

28 Ket ita, gapu ta imbagana daytoy, pinapatayda; ken adu pay a banag ti inaramidda a nangaron iti pungtot ti Dios kadakuada. Ngarud, asino ti masdaaw iti pannakaadipenda, ken nadusada iti nakaro a panagsagaba?

29 Ta adtoy, kinuna ti Apo: diak “arayaten dagiti taok iti aldaw a panagbasolda; ngem abbengakto ti dalanda tapno saanda a rumang-ay; ket agbalin ti aramidda a tubengda.

30 Ket manen, kinunana: No agmula dagiti taok iti “kinarugit ^baniendanto ti taep iti alipugpog; ket sabidongto ti ibungana.

31 Ket kinunana manen: No agmula dagiti taok iti kinarugit aniendanto ti angin “daya, a mangyeg iti madagdagus a panakadadael.

32 Ket ita, adtoy, natungpalen ti kari ti Apo, ket nadusa ken nagsagabakayo.

33 Ngem no “agsublikayo iti Apo a naimpusuan ti panggepyo, ken agtalekkayo kenkuana, ken agserbikayo kenkuana iti

amin a kinaregta ti panunot, no aramidenyo daytoy, wayawayaannakayo, a maibatay iti pagayatan ken pakaragsakanna, iti pannakaadipen.

KAPITULO 8

Isuro ni Ammon dagiti tao ni Limhi—Adalenna dagiti duapulo ket-uppat a pinanid a Jaredite—Mabalin a maipatarus dagiti nagkauna a kasuratan babaen dagiti padto—Awan ti nabilbileg a sagut ngem ti kinamammadto. Agarup 121 s.c.

KET napasamak a kalpasan ti panangigibus ni ari Limhi ti pannakisaona kadagiti taona, ta adu a banag ti imbagana kadakuada ken sumagmamano laeng kadagitoy ti insuratko itoy a libro, imbagana kadagiti taona ti amin a banag maipanggep kadagiti kakabsatda nga adda iti Zarahemla.

2 Ket imbilinna a sumango ni Ammon iti ummong, ket ulitenna kadakuada amin a napagteng dagiti kabsatda manipud iti panawen nga ipapanaw ni Zeniff iti daga agpapan pay iti panawen a panangipanawna iti bagina iti daga.

3 Ken inulitna met kadakuada dagiti naudi a balikas nga insuro kadakuada ni ari Benjamin, ket inlawlawagna dagitoy kadagiti tao ni ari Limhi, tapno

27b Gen. 1:26–28;
Ether 3:14–17;
DkK 20:17–18.
c Mosiah 13:33–34;
15:1–4.

29a 1 Sam. 12:15;
2 Cro. 24:20.
30a PNK Rugit,
Kinarugit.
b Gal. 6:7–8;

DkK 6:33.
PNK Ani.
31a Jer. 18:17;
Mosiah 12:6.
33a Morm. 9:6.

bareng maawatanda amin a balikas nga ibagana.

4 Ket napasamak a kalpasan ti panangaramidna amin kadagitoy, a pinalubosan ni ari Limhi ti ummong, ket imbilinna nga agsubli ti tunggal maysa iti balayna.

5 Ket napasamak nga imbilinna a dagiti pinanid a naglaon iti "kasuratan dagiti taona manipud iti panawen nga ipapanawda iti Zarahemla, nasken a maited ken ni Ammon, tapno mabasana ida.

6 Ita, apaman a nabasa ni Ammon ti kasuratan, dinamag ti ari kadakuada tapno maammuanna no maibuksilanna dagiti pagsasao, ket imbaga kenkuana ni Ammon a saan.

7 Ket imbaga ti ari kenkuana: Iti leddaangko gapu iti panagsagaba dagiti taok, ibilinko a nasken nga agdaliasat ti uppatapuloket-tallo a taok iti langalang, ket iti kasta bareng no masarakanda ti daga a Zarahemla, tapno maidawatmi kadagiti kabsatmi a wayawayaandakami iti pannakaadipenmi.

8 Ket nayaw-awanda iti langalang iti las-ud ti adu nga aldaw, ngem naregtada latta, ket nagsublida itoy a daga a dida nasarakan ti daga a Zarahemla, a nagdaliasatda iti daga iti adu a kadandanuman, a nakaduktalanda iti daga a naplagaan iti tultulang ti tattao, ken ay-ayup, ken naplagaan pay iti rebba ti paspasdek ti nadumaduma a kita, a nadukta-

landa ti daga a nagbiagan ti tattao a kas iti kaadu ti pangen ti Israel.

9 Ket para iti pammaneknek a pudno dagiti banag a nasaoda nangyawidda iti "duapuloketuppat a pinanid a napno iti kikitik, ket puroda a balitok.

10 Ket adtoy, met, nangyawidda iti "kabal, a dadakkel, a naaramidda iti "gambang ken kobre, ket nalagdada.

11 Ket manen, nangyawidda iti espada, awanen ti putanda, ken kinnanen ti lati dagiti tademda; ket awan ti asino man iti daga a makaibuksil iti pagsasao a naikitikit kadagiti pinanid. Ngarud kunak kadakayo: Diyo kadi maipatarus?

12 Ket kunak manen kadakayo: Adda kadi asino man nga am-moyo a makaipatarus? Ta tarigagayak a nasken a maipatarus dagitoy a kasuratan iti pagsasaotayo; ta, nalabit, a maammuantayo kadagitoy dagiti nabati kadagiti tao a nadadael, a nagtaudan dagitoy a kasuratan; wenno, nalabit, a maammuantayo kadagitoy a tao a nadadael; ket tarigagayak a maammuan ti puon ti nakadadaelanda.

13 Ita kinuna ni Ammon kenkuana: Maipanamnamak a maibagak kenka, O ari, ti tao a "makaipatarus kadagitoy a kasuratan; ta adda kenkuana daytoy tapno makitana, ken maipatarusna amin a kasuratan iti nagkauna a panawen; ket sagut dayta a naggapu iti Dios. Ket maawagan dagita a banag iti

^bagibukbuksil, ket awan ti tao a makakita kadagitoy malaksid no nabilin, malaksid no nasken nga adalenna ti saan a masapul ket nasken a mapukaw. Ket asino man a nabilin a mangkita kadakuada, maawagan met iti ‘mammadto.

14 Ket adtoy, ti ari dagiti tao nga adda iti Zarahemla ti tao a nabilin a mangaramid kadagitoy a banag, ken addaan iti naindaklan a sagut a naggapu iti Dios.

15 Ket kinuna ti ari a nabilbileg ti mammadto ngem ti propeta.

16 Ket kinuna ni Ammon a mammaltiing ti mammadto ket kasta met ti propeta; ket awan ti nabilbileg a sagut a magun-od ti tao, malaksid no adda kenkuana ti pannakabalin ti Dios, a di kabaelan ti asino man a tao; ngem maaddaan met ti tao iti naindaklan a pannakabalin nga ited kenkuana ti Dios.

17 Ngem maammuan ti mammadto dagiti banag a napalabas, ken dagiti banag nga umay, ket maipalgak kadakuada amin a banag, wenno, nasaysayaat pay, maipakita dagiti nalimed a banag, ket mailawlawag dagiti nalimed a banag, ket ipakaammo da dagiti banag a di ammo, ket ipakitadanto met amin a banag a saan koma a mabalin a maammuan.

18 Kasta ti pannangted ti Dios iti wagas a ti tao, babaen ti pammati, mabalinna ti agaramid iti nakaskasdaaw a milagro; ngarud agbalin a pangnamnamaan dagiti padana a tao.

19 Ket ita, nalaus ti rag-o ti ari idi maibaga ni Ammon amin dagitoy a balikas, ket nagyaman iti Dios, a kinunana: Awan duadua a naglaon dagitoy a pinanid iti “naindaklan a kinadatdatlag, ket awan duadua a naisagana dagitoy nga agibukbuksil iti panggep a mangipakita amin dagiti nasao a datdatlag kadagiti annak ti tattao.

20 O anian a kinadatdatlag dagiti aramid ti Apo, ken anian a nagpaut ti panagsagabana kadagiti taona; wen, ken anian a kinabulsek ken ti kinarigat a makaaw-awat dagiti annak ti tattao; ta dida tuntonen ti sirib, wenno tarigagayanda man la koma nga iturayanna ida!

21 Wen, kasda la iti atap a pangen a timmaray manipud iti pastor, ket nagwarawara, ket nabugtak, ken linamut ida dagiti ayup iti kabakiran.

TI KASURATAN NI ZENIFF—Ti pakaammo dagiti taona, iti panawen nga ipapanawda iti Zarahemla agingga iti panawen a nawayawayanda kadagiti Lamanite.

Sakupenna ti kapitulo 9 agingga iti 22.

KAPITULO 9

Idauluan ni Zeniff ti bunggoy a naggapu iti Zarahemla a pangagaw iti daga a Lehi-Nephi—Palubosan ida ti ari a Lamanite nga agtawid iti daga—Adda gubat iti nagbae-

tan dagiti Lamanite ken dagiti tao ni Zeniff. Agarup 200-187 s.c.

SI AK, ni Zeniff, kas nasuruan iti amin a pagsasao dagiti Nephite, ken kas addaan iti pannakaammo iti “daga a Nephi, wenna iti daga nga immuna a tawid dagiti ammami, ken kas naibaon nga espia kadagiti Lamanite tapno espiaak ti bunggoyda, tapno madarup ken mapapatay ida ti buyotmi—ngem idi makitak nga adda naimbag kadakuada kinalikagumak a saanda a mapapatay.

2 Ngarud, inrupirko kadagiti kabsatko iti langalang, ta kayatko a makitulag ti agturaymi kadakuada; ngem gapu ta naunget ken mammapatay a tao imbilinna ti pannakapapatayko; ngem naisalakanak iti pannakaibukbok ti nabuslon a dara; ta nagrarangget dagiti amma, ken dagiti agkakabsat, agingga nga ad-adu iti bilang ti buyotmi ti napapatay iti kabakiran; ket nagsublikami, dakami a naisalakan, iti Zarahemla, a mangipakaammo iti dayta nga estoria kadagiti assawa ken annakda.

3 Ken mainaig pay, gapu iti essemko a mangtawid iti daga dagiti ammak, nangurnongak iti agtarigagay a mapan agtagikua iti daga, ket inrugimi manen ti nagdaliasat iti langalang iti papanmi iti daga; ngem naparigatkami iti bisin ken nakaro a panagsagaba; ta nabuntogkami a manglagip iti Apo a Diosmi.

4 Nupay kasta, kalpasan ti adu nga aldaw a panagallaalla iti langalang impatakdermi dagiti toldami iti nakapapatayan dagiti kakabsatmi, nga asideg iti daga dagiti ammami.

5 Ket napasamak a napanak manen a kinuyog ti uppat kadagiti taok iti siudad, iti ari, tapno maammuak ti kapanunotan ti ari, ken tapno maammuak no mabalinko ti sumurot kadagiti taok a mangtagikua iti daga a sitatalna.

6 Ket napanak iti ari, ket intu-lagna kaniak a mabalinko ti mangtagikua iti daga a Lehi-Nephi, ken iti daga a Shilom.

7 Ken imbilinna met a nasken a pumanaw dagiti taona iti daga, ket mapanak ken dagiti taok iti daga tapno tagikuaenmi.

8 Ket rinugianmi ti nagpatakder iti pasdek, ken ti nangtari-maan kadagiti sarikedked ti siudad, wen, uray pay dagiti sarikedked ti siudad ti Lehi-Nephi, ken ti siudad ti Shilom.

9 Ket rinugianmi a sinukay ti daga, wen, uray pay ti amin a kita ti bukbukel, ti bukbukel ti mais, ken ti trigo, ken ti seba-da, ken ti neas, ken ti sheum ken bukbukel ti nadumaduma a bungbunga; ket rinugianmi ti nagpaadu ken rimmang-ay iti daga.

10 Ita ti kinasikap ken kina-manangallilaw ni ari a Laman, ti “namagbalin kadagiti taok nga adipen, ket insukona ti daga a tagikuaenmi koma.

11 Ngarud napasamak, a kal-

pasan ti panagnaedmi iti daga iti las-ud ti sangapulo-ket-dua a tawen in-inut a nariribukan ni ari Laman, amangan ta iti ania man a wagas agbalin a malalaki dagiti taok iti daga, ket saanda idan a madaeran ket agbalinda nga adipen.

12 Ita sadut ken “managruk-babda a tao iti didiosen; ngarud tinarigagayanda nga agbalinkami nga adipen, tapno busogenda ti bagbagida kadagiti nagbannoganmi; wen, tapno pagpiestaanda dagiti pastormi iti talon.

13 Ngarud napasamak a sinugsogan ni ari Laman dagiti taona a makiriri kadagiti taok; ngarud nangrugi ti gubgubat ken panagsusupanget iti daga.

14 Ta, iti maika-sangapulo-ket-tallo a tawen a panagturayko iti Nephi, iti adayo nga abagatan ti Shilom, bayat ti panangpad-padigos ken panangtartaraken dagiti taok kadagiti pastorda, ken panagsuksukayda kadagiti dagada, adu a pangen ti Lamanite ti nangraut kadakuada ket pinapatayda ida, ken tapno maalada dagiti pastorda, ken mais kadagiti talonda.

15 Wen, ket napasamak a nag-talawda, amin dagiti saan a naparmek, uray iti siudad ti Nephi, ket inawagandak a salaknibda.

16 Ket napasamak nga inarmasak ida iti bai, ken iti pana, iti espada, ken iti palang, ken iti pang-or, ken iti palsiit, ken iti amin a kita ti armas a mabalalin-

mi nga aramiden, ket rinautmi kadagiti taok dagiti Lamanite.

17 Wen, babaen ti bileg ti Apo napanmi ginubat dagiti Lamanite; ta napasnekkami kadagiti taok a nagdawat iti Apo a dinakami koma baybay-an a mai-tebbang iti ima dagiti kabusormi, ta nariingkami a manglagip iti pannakawayawayaya dagiti ammami.

18 Ket “dinengngeg ti Dios ti dawatmi ken sinungbatanna dagiti kararagmi; ket napankami babaen ti bileгна; wen, napanmi ginubat dagiti Lamanite, ket iti maysa nga aldaw ken maysa a rabii nakapapataykami iti tallo ribu ken uppat-a-gasut-ket-tallo; nagpapataykami kadakuada agingga a napapanawmi ida iti dagami.

19 Ket siak, a mismo, iti imak, timmulongak a nangitanem kadagiti minatayda. Ket adtoy, iti nalabes a leddaang ken ladingitmi, dua gasut ken pitopulo-ketsiam ti natay kadagiti kabsatmi.

KAPITULO 10

Matay ni ari Laman—Narungsot ken nakaam-amak ken mamati iti saan a pudno a kaugalian dagiti taona—Rimbawan ida ni Zeniff ken dagiti taona. Agarup 187–160 s.c.

KET napasamak a rinugianmi manen ti nangbangon iti pagarian ken rinugianmi manen ti nagtagikua iti daga a sitatalna. Ket imbilinko nga adda koma armas a pakigubat a naaramid

iti amin a kita, tapno iti kasta adda armas dagiti taok a kala-sagda iti panawen a yaay manen dagiti Lamanite a manggubat kadagiti taok.

2 Ket nangikabilak iti guardia iti aglawlaw ti daga, tapno saan a makastrek manen dagiti Lamanite a dimi madlaw ket dada-elendakami; ket kasta ti panang-guardiak kadagiti taok ken dagiti pastorko, ket inlisik ida iti pannakatnagda iti ima dagiti kabusormi.

3 Ket napasamak a tinawidmi ti daga dagiti ammami iti adu a tawen, wen, iti las-ud ti duapulo-ket-dua a tawen.

4 Ket imbilinko a nasken a sukayen dagiti lallaki ti daga, ket agpatuboda iti amin a kita ti “bukbukel ken amin a kita ti nadumaduma a bungbunga.

5 Ket imbilinko nga agtibbi dagiti babbai, ken agbannog, ken agtrabaho, ken agabel iti amin a kita ti nalamuyot a seda, wen, ken amin a kita ti “lupot, tapno mailemmengmi ti kinalamulamomi; ket iti kasta rumang-aykami iti daga — iti kasta nagtultuloy ti talnami iti daga iti las-ud ti duapulo-ket-dua a tawen.

6 Ket napasamak a natay ni ari “Laman, ket nangrugi a simublal ti anakna a nagturay. Ket rinugianna a sugsgogan dagiti taona a mangbusor kadagiti taok; ngarud nagsaganada a makigubat, ken umay makidangadang kadagiti taok.

7 Ngem imbaonko dagiti es-

piak iti aglawlaw ti “Shemlon, tapno maduktalak ti panagsagsaganada, tapno maguardiaak ida, tapno saanda a maraut dagiti taok ket dadaelenda ida.

8 Ket napasamak nga immayda iti amianan ti Shilom, iti adu a pangenda, “tattoo a nagtagiarmas iti ^bbai, ken iti pana, ken iti espada, ken iti palang, ken iti bato, ken iti palsiit; ket awan ti abbong ti uloda a pinakalboda; ket nabariksanda iti lalat iti lomoda.

9 Ket napasamak nga imbilinko a mailemmeng iti langalang dagiti babbai ken annak dagiti taok; kasta met nga imbilinko nga amin dagiti lallaki a maka-iggem iti igam, kasta met dagiti agtutubo a lallaki a makabael nga agiggem iti igam, aguur-nongda a sangsangkamaysa a makidangadang kadagiti Lamanite; ket inikkak ida iti saad, tunggal lalaki a mainugot iti tawenna.

10 Ket napasamak a napankami nakidangadang kadagiti Lamanite, ket siak, mismo a siak, iti kinalakaykon, napanak met nakidangadang kadagiti Lamanite. Ket napasamak a napankami nakidangadang babaen ti “bileg ti Apo.

11 Ita, awan ti ammo dagiti Lamanite maipanggep iti Apo, wenno ti bileg ti Apo, ngarud nagpannurayda iti pigsada. Ngem napigsada latta a tao, kas iti kinabileg ti tattoo.

12 “Narungsotda, ken nakaam-

10 4a Mosiah 9:9.

5a Alma 1:29.

6a Mosiah 9:10-11; 24:3.

7a Mosiah 11:12.

8a Jarom 1:8.

b Alma 3:4-5.

10a PNK Talek.

12a Alma 17:14.

amak, ken mammapatayda a tao, a mamati iti ^bkaugalian dagiti ammada, nga isu daytoy — Mamatida a napapanawda iti Jerusalem gapu iti kinamanagbasol dagiti ammada, ken dinangran ida dagiti kabsatda iti langalang, ken nadangranda bayat ti ibaballasiwda iti baybay;

13 Ket manen, a nadangranda bayat ti kaaddada iti daga nga ^aimmuna a tawidda, kalpasan ti ibaballasiwda iti baybay, ket amin dagitoy gapu ta natultulnog ni Nephi a nangtungpal kadagiti bilin ti Apo—ngarud ^bkinanunongan ti Apo, ta nangengeti Apo dagiti kararagna ken sinungbatanna ida, ket indauluanna ida iti panagdalia-satda iti langalang.

14 Ket kinapungtot dagiti kabsatna agsipud ta dida ^anaawatan ti pannakilangen ti Apo; ^bkinapungtotda met maipuon iti dandum agsipud iti sukirda iti Apo.

15 Ket manen, kinapungtotda idi makadanonda iti naikari a daga, agsipud ta kinunada nga innalana ti ^akarbengan dagiti tao a mangituray; ket kinalikagumanda a patayen.

16 Ket manen, kinapungtotda agsipud ta napan iti langalang kas iti imbilin kenkuana ti Apo, ket innalana dagiti pinanid a gambang a nakaikitikitan dagiti ^akasuratan, ta kinunada a ^btinakawna ida.

17 Ket kasta nga insuroda dagiti annakda a manggura kada-

kuada, ken nasken a patayenda ida, ken nasken a takawan ken samsamanda ida, ken aramidenda ti amin a kabaelanda a mangdadael kadakuada; ngarud awan inggana ti gurada kadagiti annak ni Nephi.

18 Ta daytoy ti talaga a gapu ni ari Laman, babaen ti kinasikapna, ken ti naulbod a kinamanangallilawna, ken dagiti makayay-a a karina, a nangallilaw kaniak, nga intugotko dagiti taok ditoy a daga, tapno bareng madadaelda ida; wen, ket nagsagabatayo iti daga kadagitoy a panawen.

19 Ket ita siak, ni Zeniff, kalpasan ti panangibagak amin kadagitoy a banag kadagiti taok maipanggep kadagiti Lamanite, pinarugsok ida a makidangadang iti amin a kabaelanda, nga agtalekda iti Apo; ngarud, nakirupirkami kadakuada, iti sangunsango.

20 Ket napasamak a pinapanawmi ida iti dagami; ket pinapataymi ida iti nakaro a pammapatay, nakaad-aduda ket dimi ida mabilang.

21 Ket napasamak a nagsublikami manen iti dagami, ket rinugian manen dagiti taok a sinango dagiti pastorda, ken nangsukay iti dagada.

22 Ket ita siak, gapu ta lakayakon, inyawatko ti pagarian kadagiti annakko a lallaki; ngarud, awanen ti maibagak. Ket sapay koma ta bendisionan ti Apo dagiti taok. Amen.

12b 2 Ne. 5:1–3.

13a 1 Ne. 18:23.

b 1 Ne. 17:35.

14a 1 Ne. 15:7–11.

b 1 Ne. 18:10–11.

15a 2 Ne. 5:3.

16a 2 Ne. 5:12.

b Alma 20:10, 13.

KAPITULO 11

Kinadangkes ti panangituray ni ari Noe—Agrennek iti naringgor a panagbiag iti sidong dagiti assawa ken kamalalana—Ipadto ni Abinadi a maadipen dagiti tao—Panggepen a patayen ni ari Noe. Agarup 160–150 s.c.

KET ita napasamak nga intalek ni Zeniff ti pagarian ken ni Noe, maysa kadagiti annakna a lallaki; ngarud rinugian ni Noe nga insaup ti panagturayna; ket sanna a sinurot dagiti wagas ti amana.

2 Ta adtoy, dina tinungpal dagiti bilin ti Dios, ngem sinurotna ti pagesman ti riknana. Ket naaddaan iti adu nga assawa ken “kamalala. Ket ^bpinalugodanna dagiti taona nga agaramid iti basol, ken agaramid iti makadurmen iti imatang ti Apo. Wen, ken ‘nakiinnabigda ken amin a kita ti kinadangkes.

3 Ket inkeddengna ti apagkalima a buis ti amin a sanikuada, ti apagkalima ti balitok ken pirakda, ken apagkalima ti “nasilengda, ken ti kobreda, ken ti gambangda ken ti landokda; ken ti apagkalima ti urbonda; kasta met ti apagkalima ti amin a bukboekda.

4 Ket innalana amin dagitoy a pangsalaknibna iti bagina, ken kadagiti assawa ken kamalalana; ken kadagiti saserdotena, ken dagiti assawa ken kamala-

lada; kasta ti panangbaliwna iti pannakaipagna ti pagarian.

5 Ta inikkatna amin dagiti saserdote a pinusgan ti amana, ket nangtuding iti kabarbaro a sukatda, a kas kadagiti napalangguad.

6 Wen, ket kasta ti pannakasalaknibda iti kinasadutda, ken iti panagrukbabda iti didiosen, ken iti kinamannakiabigda, babaen ti buis nga impaulog ni ari Noe kadagiti taona; kasta ti nalabes a panangitandudoda iti kina-managbasol.

7 Wen, ket nagbalinda pay a managrukbab iti didiosen, agsipud ta naallilawda iti ulbod ken makapatiray-ok a balikas ti ari ken dagiti saserdote; ta nagibagada iti balikas a makapatiray-ok kadakuada.

8 Ket napasamak a nangbangon ni ari Noe iti nadaeg ken dadakkel a pasdek; ket inarkosanna iti kayo a kapintasan ti pannakaaramidna, ken amin a kita ti napateg a bambanag, a balitok, ken pirak, ken landok, ken gambang, ken nasileng, ken kobre.

9 Ken nangbangon met iti dakkel a palasiona, ken trono iti tengnga daytoy, babaen amin iti kayo a kapintasan ken naarkosan iti balitok ken pirak ken napateg a bambanag.

10 Ket imbilinna met nga agaramid dagiti trabahadorna iti amin a kita ti kapintasan nga aramid iti ikub ti templo, iti ka-

11 2a Jacob 3:5.
b 1 Ari 14:15–16;
Mosiah 29:31.
c 2 Ne. 28:15.

3a HEB dagiti
mayappeng a
balikas: pangilasin,
“rumimrimat”;

pangyanag,
“mangibaskag
wenna pinanid
a metal.”

pintasan a kayo, ken kobre, ken gambang.

11 Ket dagiti tugaw a naisaganna kadagiti nangato a saserdote, a naidaddaduma kadagiti sabali a tugaw, inarkosanna iti puro a balitok; ket imbilinna a mayaramidanda iti pagsadagan, tapno adda pangisadaganda iti bagbagida ken dagiti takiagda bayat ti panagsaoda iti inuulbod ken awan kaes-eskanna a balikas kadagiti taona.

12 Ket napasamak a nangbangon iti “torre iti asideg ti templo; wen, iti nakangatngato a torre, iti kasta a kangato tapno makatakder iti tuktok a mangtannawag iti daga a Shilom, kasta met ti daga a Shemlon, a kinamkam dagiti Lamanite; ken makitana pay ti amin a daga iti aglawlaw.

13 Ket napasamak nga imbilinna ti pannakabangon ti adu a pasdek iti daga a Shilom; ken imbilinna ti pannakabangon ti dakkell a torre iti turod iti amianan ti daga a Shilom, a nagbalin a pagpalpaliwaan dagiti annak ni Nephi iti panawen a panagtalawda iti daga; ket kasta ti nangaramatanna iti kinabaknang a nagun-odna babaen ti buis dagiti taona.

14 Ket napasamak nga imbukbokna ti riknana iti kinabaknangna, ket binusbosna ti panawenna iti naringgor a panagbiag iti sidong dagiti assawa ken dagiti kamalalana; ken kasta met a binusbos dagiti saserdotena

ti panawenda kadagiti balangkantis.

15 Ket napasamak a minulaanna iti ubas ti aglawlaw; ken nagbangon iti pagpespesanna, ket nagaramid iti adu nga arak; ket ngarud nagbalin a “mamartek, kasta met dagiti taona.

16 Ket napasamak a nangrugi a rinaut dagiti Lamanite dagiti taona, iti saggabassit a bilang, ken tapno papatayenda ida iti talonda, ken bayat ti panangaywanda kadagiti pastorda.

17 Ket nangibaon ni ari Noe iti guardia iti aglawlaw ti daga tapno matubeng dagitoy; ngem saan a nangibaon iti umdas a bilang, ket dimteng dagiti Lamanite a mangpapatay kadakuada, ken binugawda dagiti pastorda iti ruar ti daga; kasta ti namuidan dagiti Lamanite a nangdadael kadakuada, ken nangaramatanda iti gurada kadakuada.

18 Ket napasamak nga imbaon ni ari Noe ti buyotna a sumaranget kadakuada, ket napasannudda, wenno pinagsannudda ida a dagus; ngarud, nagsublida a nakaragragsak iti sinamsamda.

19 Ket ita, “timmangsitda iti kinapalanguad ti puspusoda gapu itoy dakkell a balligi; impanakkelda ti pigsada, a kunakunada a kabaellanda a sanguen ti rinibu a Lamanite; ket kasta ti panagpanakkelda, ket naragsakanda iti dara, ken ti pannakaibukbok ti dara dagiti kabsatda,

ket gapu daytoy iti kinadangkes ti ari ken dagiti saserdoteda.

20 Ket napasamak nga adda kadakuada lalaki nga agnagan iti “Abinadi; ket nakilaok kada-kuada, ken rinugianna ti agipadto, a kinunana: Adtoy, kastoy ti kinuna ti Apo, ket kastoy ti imbilinna kaniak, a kinunana, Mapanka, ket ibagam kadagitoy a tao, kasta ti kinuna ti Apo—Ay-ayto dagitoy a tao, ta nakitak ti makarimon nga aramidda, ken ti kinadangkesda, ken ti kinamanangabigda; ket malaksid no agbabawida yetnagkonto kadakuada ti pungtotko.

21 Ket malaksid no agbabawida ken sanguenda ti Apo a Diosda, adtoy, yawatkonto ida kadagiti kabusorda; wen, ket mapagbalindanto nga “adipen; ket parparigatento ida dagiti kabusorda.

22 Ket mapasamakto a maamuandanto a siak ti Apo a Diosda, ken “managilemak a Dios, a mangeddeng iti kinamanagbasol dagiti taok.

23 Ket mapasamakto a malaksid no agbabawi dagitoy a tao ken sanguenda ti Apo a Diosda, mapagbalindanto nga adipen; ket awanto ti mangisalakan kadakuada, malaksidto ti Apo a Mannakabalin a Dios.

24 Wen, ket mapasamakto nga inton umararawda kaniak diakto imdengan a “dagus ti araraw-

da; wen, ket bay-akto ida a parigaten dagiti kabusorda.

25 Ket malaksid no agbabawida babaen ti panagaruatda iti nakersang ken panaggulgolda iti dapo, ken umararaw a sipupudno iti Apo a Diosda, diakto “imdengan dagiti kararagda, wenno isalakan kadagiti pagtutuokanda; ket kastoy ti kinuna ti Apo, ken kastoy ti imbilinna kaniak.

26 Ita napasamak a kinapungtotda ni Abinadi idi maibagana kadakuada dagitoy a balikas, ket pinadasda a papatayen; ngem insalakan ti Apo kadagiti imada.

27 Ita idi mangngeg ni ari Noe dagiti balikas nga insawang ni Abinadi kadagiti tao, nagpungtot met; ket kinunana: Asino ni Abinadi, a mangukom kaniak ken dagiti taok, wenno “asino ti Apo, a mangipaay kadagiti taok iti kasta ti kakarona a panagtuok?

28 Ibilinko kadakayo a yegyo ditoy ni Abinadi, tapno papatayek, ta imbagana dagitoy a banag a mangaron iti pungtot dagiti taok iti tunggal maysa, ken mamataud iti panagsusupanget dagiti taok; ngarud papatayek.

29 Ita “nabulsekan dagiti tao; ngarud ^bpinatangkenda ti puspusoda a maisuppiat ken ni Abinadi, ket pinadasda manipud iti dayta a kanito nga alaen. Ket pinatangen ni ari Noe ti

20a PNK Abinadi.

21a Mosiah 12:2; 20:21;
21:13–15; 23:21–23.

22a Ex. 20:5;
Deut. 6:15;

Mosiah 13:13.

24a Mk. 3:4;

Mosiah 21:15.

25a Isa. 1:15; 59:2.

27a Ex. 5:2;

Mosiah 12:13.

29a Moises 4:4.

^b Alma 33:20;

Ether 11:13.

pusona a maisuppiat iti balikas ti Apo, ket saanna nga imbabawi dagiti dakes nga aramidna.

KAPITULO 12

Maibalud ni Abinadi gapu iti panangipadtona iti pannakadadael dagiti tao ken ti ipapatay ni Ari Noe—Adawen dagiti sinsinan saserdote dagiti nasantuan a kasuratan ken agpammarangda a mangsursurot iti linteg ni Moises—Rugian ni Abinadi nga isuro kada kuada ti Sangapulo a Bilin. Agarup 148 s.c.

KET napasamak a kalpasan ti uneg ti dua a tawen a pananglimlimo kadakuada ni Abinadi, tapno dida mailasin, ket rinugianna ti mamadto kadakuada, a kinunana: Kastoy ti imbilin kaniak ti Apo, a kinunana—Abinadi, mapanka ket ikasabam daytoy kadagiti taok, ta pinatangkenda ti puspusoda a maisuppiat kadagiti balikasko; saanda nga imbabawi dagiti dakes nga aramidna; ngarud, “yetnagkonto kadakuada ti pungtotko, wen, yetnagkonto ti nakaro a pungtotko kadakuada iti kinamanagbasol ken makarimon nga aramidna.

2 Wen, ay-ayto daytoy a kaputotan! Ket kinuna ti Apo kaniak: Unnatem ti imam ket mamadtoka, a kunam: Kastoy ti kinuna ti Apo, mapasamakto a

daytoy a kaputotan, gapu iti kinamanagbasolda, “maadipento, ket masaplitda iti ^bpingping; wen, ken papanawen dagiti lallaki, ken mapapatay; ket dagiti buitre iti tangatang, ken dagiti aso, wen, ken dagiti atap nga ayup, ti manglamutto iti lasagda.

3 Ket mapasamakto a mapatganto ti “biag ni ari Noe iti kas iti pagan-anay iti napudot nga ^burno; ta maammuannanto a siak ti Apo.

4 Ket mapasamakto nga isaplitkonto daytoy kadagiti taok iti nasaem a sagabaen, wen, iti bisin ken iti ^aangol; ket bay-akto nga ^bagungorda nga agmalem.

5 Wen, ket bay-akto nga agbaklayda iti ^adagensen, ket maabogdanto a kas iti umel nga asno.

6 Ket mapasamakto a pagtinagekto ti uraro kadakuada, ket madangranda; kasta met a madangrandanto iti ^aangin nga aggapu iti daya; ket alimutngento met dagiti ^binsekto ti dagada, ken talipuposenda dagiti bukukelda.

7 Ket masaplitdanto iti nakaro nga angol—ket aramidek amin dagitoy gapu iti ^akinamanagbasol ken makarimon nga aramidna.

8 Ket mapasamakto a malaksid no agbabawida ^adadaelekto ida a di mangin-ines iti rabaw ti daga; ngem mangibatidanto pay iti ^bkasuratan, ket idulin-

12 1a Isa. 65:6.
2a Mosiah 11:21; 20:21;
21:13-15; 23:21-23.
b Mosiah 21:3-4.
3a Mosiah 12:10.

b Mosiah 19:20.
4a DkK 97:26.
b Mosiah 21:9-10.
5a Mosiah 21:3.
6a Jer. 18:17;

Mosiah 7:31.
b Ex. 10:1-12.
7a DkK 3:18.
8a Alma 45:9-14.
b Morm. 8:14-16.

konto ida nga agpaay kadagiti sabali a pagilian a mangtagikua iti daga; wen, aramidek ti kastoy a pangduktalko iti makarimon nga aramid dagitoy a tao iti sabsabali a pagilian. Ket adu a banag ti impadto ni Abinadi a maibusor kadagitoy a tao.

9 Ket napasamak a kinagurada; ket innalada a pinungo nga insaklang iti ari, ket kinunada iti ari: Adtoy, isaklangmi kenka ti tao a nagipadto iti dakes maipanggep kadagiti taom, ket kinunana a dadaelen ida ti Dios.

10 Ken impadtona pay ti dakes maipanggep iti biagmo, ket imbagana a kaslanto ti biagmo iti pagan-anay iti urno nga ad-da apuyna.

11 Ket manen, imbagana a karngimto ti luganian, uray pay ti nagango a luganian iti talon, nga inasak dagiti ayup ken naidludekludek.

12 Ket manen, kinunana a karngimto ti sabong ti kalunay, a, no naluomen, no agangin, maitayab iti rabaw ti daga. Ket nagpammarang nga imbaga ti Apo. Ket imbagana a mapasamak amin kenka dagitoy malaksid no agbabawika, ket gapu daytoy iti kinamanagbasolmo.

13 Ket ita, O ari, ania a dakkal a kinadakes ti naaramidmo, wenno ania a nakaro a nagbasolan ti naaramid dagiti taom, tapno kedngannatayo ti Dios wenno ukomennatayo daytoy a tao?

14 Ket ita, O ari, adtoy, awan

ti basoltayo, ket sika, O ari, sanka a nagbasol; ngarud, nagulbod daytoy a tao maipanggep kenka, ket nagipadto iti awan kaes-eskanna.

15 Ket adtoy, napigsatayo, santayo a maadipen, wenno maibalud dagiti kabusortayo; wen, ket rimmang-ayka iti daga, ken rumang-aykanto pay.

16 Adtoy, daytoy ti tao, idatagmi kenka; aramidem kenkuana ti namnamaem a pagsa-yaatam.

17 Ket napasamak nga imbilin ni ari Noe a nasken a maibalud ni Abinadi; ket imbilinna nga agtitipon dagiti “saserdote ta angayenna ti panagnanaming a pangammuanna iti rumbeng nga aramidenna kenkuana.

18 Ket napasamak a kinunada iti ari: Idatagmo tapno pagsaludsodanmi; ket imbilin ti ari ti pannakaidatagna kadakuada.

19 Ket rinugianda a nagsaludsodan, tapno ulawenda, tapno maaddaanda iti panggapuanda a mangpabasol; ngem nalawag ti sungbatna kadakuada, ket nasungbatanna amin a saludsodda, wen, ket nasdaawda; ta “nasungbatanna amin a saludsodda, ket tinikawna ida iti amin a saoda.

20 Ket napasamak a maysa kadakuada ti nagkuna kenkuana: Ania ti kayat a sawen dagiti naisurat a balikas, ken insuro dagiti ammatayo, a kinunana:

21 “Anian a nagpintas iti bambantay dagiti dapanna a nang-

yeg iti nasayaat a damdamag; a nangisaknap iti kappia; a nang-yeg iti nasayaat a damdamag ti nasayaat; a nangisaknap iti pannakaisalakan; a nagkuna iti Zion, Agturay ti Diosmo;

22 Ipukkawto dagiti bantaymo; nga agtutunosto ti timekda nga agkanta; ta makitadanto iti sangunsango inton yeg manen ti Apo ti Zion;

23 Agrad-okayo; agtutunoskayo nga agkanta nabaybay-an a luglugar ti Jerusalem; ta liniwliwan ti Apo dagiti taona, nasubbotnan ti Jerusalem;

24 Impakitan ti Apo ti nasantuan a "takiagna iti amin a pagilian, ket maimatanganto ti sangalubongan ti panangisalakan ti Diostayo.

25 Ket ita kinuna ni Abinadi kadakuada: "Saserdotekayo kadi, ket agpampammarangkayo a mangisuro kadagitoy a tao, ken makaawat iti espiritu ti panangipadto, ket tarigagayanyo pay laeng a maammuan kaniak ti kaipapanan dagitoy a banag?

26 Kunak kadakayo, ay-aykayonto pay iti panangbalusing-singyo iti wagas ti Apo! Ta diyo koma insuro dagitoy a banag no maawatanyo ida; ngarud, binalusingsingyo dagiti wagas ti Apo.

27 Diyo inaramat ti pusoyo nga "umawat; ngarud, saankayo a nagbalin a mannakaawat. Ngarud, ania ti isuroyo kadagitoy a tao?

28 Ket kinunada: Isuromi ti paglintegan ni Moises.

29 Ket kinunana manen kadakuada: No isuroyo ti "paglintegan ni Moises apay a diyo tungpalen? Apay nga iturongyo ti puspusoyo ti kinabaknang? Apay a "makiin-innabigkayo ken ibusenyo ti pigsayo kadagiti balangkantis, wen, ken pagbalinenyo a managbasol dagitoy a tao, a nakaigapuan ti panangibaon kaniak ti Apo a mangipadto iti maibusor kadagitoy a tao, wen, uray pay ti nakaro a kinadakes a maibusor kadagitoy a tao.

30 Diyo kadi ammo a pudno ti ibagbagak? Wen, ammoyo a pudno ti ibagbagak; ket nasken koma nga agarigenggenkayo iti imatang ti Dios.

31 Ket mapasamakto a masap-litkayonto iti kinamanagbasol-yo, ta imbagayo nga insuroyo ti paglintegan ni Moises. Ket ania ti ammoyo maipanggep iti paglintegan ni Moises? Mapasamak kadi ti "pannakaisalakan babaen ti paglintegan ni Moises? Ania ti masaoyo?

32 Ket insungbatda a mapasamak ti panangisalakan babaen ti paglintegan ni Moises.

33 Ngem ita kinuna kadakuada ni Abinadi: Ammok a maisalakankayo no tungpalenyo dagiti bilin ti Dios; wen, no tungpalenyo dagiti bilin ti Dios nga inyawatna ken ni Moises iti bantay a "Sinai, a kinunana:

24a 1 Ne. 22:11.

25a Mosiah 11:5.

27a PNK Pannakaawat.

29a PNK Paglintegan

ni Moises.

b PNK Pannakikamalala.

31a Mosiah 3:15; 13:27-32;

Alma 25:16.

33a Ex. 19:9, 16-20;

Mosiah 13:5.

34 “Siak ti Apo a Diosyo, a ^bna-ngiruar kadakayo iti Egipto, iti balay ti pannakaadipen.

35 Awan ti “bigbigenyo a Dios no di siak.

36 Dikayo agaramid iti agpa-ay kadakayo a kinitikitan a lada-awan, wenno ti ania man a kapadpada ti parsua iti langit, wenno banag nga adda iti uneg ti daga.

37 Ket ita kinuna ni Abinadi kadakuada, Naaramidyo kadin amin dagitoy? Kunak kadakayo, Saan, saanyo a naaramid. Ket “insuroyo kadi dagitoy a tao a nasken nga aramidenda amin dagitoy a banag? Kunak kadakayo, Saan, saanyo a naaramid.

KAPITULO 13

Salakniban ti nailangitan a bileg ni Abinadi—Isurona ti Sangapulo a Bilin—Saan a dumteng ti panna-kaisalakan babaen ti paglintegan laeng ni Moises—Mismo a ti Dios ti mangaramidto iti pannubbot ket subbotenna dagiti taona. Agarup 148 s.c.

KET ita idi mangngegan ti ari dagitoy a balikas, kinunana kadagiti saserdotena: Adaywanyo daytoy a tao, ken patayenyo; ta ania ti aramidentayo kenkuana, agsipud ta agmauyong.

2 Ket timmakderda ken pinanggepda a dissuan; ngem saan a nagsanud, ket kinunana kadakuada:

3 Didak sagiden, ta sapliten-nakayo ti Dios no dissuandak, ta diak pay nayawat ti mensahe nga inted ti Apo a yawatko; wenno diak pay naibaga kadakayo ti “dinawatyo nga ibagak; ngarud, saan nga ipalubos ti Dios a madadaelak itoy a kanito.

4 Ngem nasken a tungpalek dagiti bilin nga imbilin kaniak ti Dios; ket kaguradak ta imbagak kadakayo ti kinapudno. Ket manen, inkeddengyo nga agmauyongak gapu ta imbagak ti balikas ti Dios.

5 Ita napasamak kalpasan ti panangibaga ni Abinadi kadagitoy a balikas a saan nga intuloy dagiti tao ni ari Noe a dissuan, ta adda kenkuana ti espiritu ti Apo; ket “nasilnagan ti rupana iti aglaplapusanan a rimat, kas iti napasamak ken ni Moises idia y bantay ti Sinai, bayat ti pannakisaritana iti Apo.

6 Ket nagsao nga addaan iti “bileg ken turay a nagtaud iti Dios; ket intuloyna dagiti balikasna, a kinunana:

7 Napaneknekanyo nga awan ti bilegyo a mangpatay kaniak, ngarud ileppasko ti mensahek. Wen, ket maawatak a “simlep iti puspusoyo agsipud ta imbagak ti kinapudno maipanggep iti kinamanagbasolyo.

8 Wen, ket pinunnonakayo dagiti balikasko iti kinadatdatlag ken siddaaw, ken pungtot.

9 Ngem ileppasko ti mensahek;

34a Ex. 20:2–4.
b Ex. 12:51;
1 Ne. 17:40;
Mosiah 7:19.

35a Os. 13:4.
PNK Panagrukbab
kadagiti Didiosen.
37a Mosiah 13:25–26.

13 3a Mosiah 12:20–24.
5a Ex. 34:29–35.
6a PNK Bileg.
7a 1 Ne. 16:2.

ket kalpasanna awanton ti ania-manna no mapanak, no kastanto sapay koma ta maisalakanak.

10 Ngem kasta laengen ti maibagak kadakayo, no ania man ti aramidenyo kaniak, kalpasan daytoy, kastanto ti "kita wenno anniniwan dagiti banag a dumteng.

11 Ket ita ibasak kadakayo dagiti nabati a "bilin ti Dios, ta mawatak a saanda a naisurat iti puspusoyo; mawatak nga indalyo ken insuroyo ti kinamanagbasol iti kadakkelan a paset ti panagbiagyo.

12 Ket ita, laglagipenyo nga imbagak kadakayo: Dikayo agaramid iti agpaay kadakayo a kinitikitan a ladawan, wenno ti ania man a kapadpada ti parsua iti langit, wenno banag nga adda iti uneg ti daga, wenno adda iti danum iti uneg ti daga.

13 Ket manen: Dikayo agkurno kadakuada, wenno agserbi kadakuada; ta siak nga Apo a Dios managilem a Dios, mangsarungkar iti kinamanagbasol dagiti amma kadagiti ubbing, iti maikatlo ken maikapat a kaputotanda a manggurgura kaniak;

14 Ken mangipakita iti asik kadakuada a rinibu a mangipatpateg kaniak ken mangtungtungpal kadagiti bilinko.

15 Dimo aramaten ti nagan ti Apo a Diosmo iti barengbareng; ta dusaento ti Apo ti mangaramat iti naganna a barengbareng.

16 Laglagipem ti aldaw a "panaginana, tapno mapagtalinaedmo a nasantuan.

17 Agtrabahoka iti innem nga aldaw, ket aramidem amin nga aramidmo;

18 Ngem iti maikapito nga aldaw, ti aldaw a panaginana ti Apo a Diosmo, saanka nga agtrabaho iti ania man, sika, wenno ti anakmo a lalaki, wenno ti anakmo a babai, ti katulongam a lalaki, wenno ti katulongam a babai, wenno dagiti pastormo, wenno ti sangsangaili nga adda iti uneg ti inaladam;

19 Ta iti "innem nga aldaw inaramid ti Apo ti langit ken daga, ken ti baybay, ken amin nga adda iti unegda; gapuna binendisionan ti Apo ti aldaw a panaginana, ket pinagbalinna a nasantuan.

20 "Dayawem ti ama ken ti inam, tapno agpaut ti aldawmo iti daga nga inted kenka ti Apo a Diosmo.

21 Dika "mamapatay.

22 Dika "makiabig. Dika ^bagtakaw.

23 Dika agsaksi iti "ulbod a maibusor iti kaarrubam.

24 Dimo "aguman ti balay ti kaarrubam, dimo aguman ti asawa ti kaarrubam, wenno ti lalaki a katulonganna, wenno ti babai a katulonganna, wenno ti bakana, wenno ti asnona, wenno ania man a kukua ti kaarrubam.

10a Mosiah 17:13-19;

Alma 25:10.

11a Ex. 20:1-17.

16a PNK Aldaw a Panaginana.

19a Gen. 1:31.

20a Mar. 7:10.

21a Mat. 5:21-22;

DKK 42:18.

PNK Pammapatay.

22a PNK Pannakikamalala.

^b PNK Agtakaw,

Panagtakaw.

23a Prov. 24:28.

PNK Panagulbod.

24a PNK Agum.

25 Ket napasamak a kalpasan ti panangigibus ni Abinadi kadagitoy a pagsasao nga imbagana kadakuada: Insuroyo kadi dagitoy a tao a nasken a surotenda dagitoy a banag a panangtungpal kadagitoy a bilin?

26 Kunak kadakayo, Saan; ta no koma inaramidyo, saan koman nga imbilin ti Apo nga umayak ket ipadtok ti dakes a mapasamak kadagitoy a tao.

27 Ket ita nasaoyo a yeg ti paglintegan ni Moises ti panakaisalakan. Kunak kadakayo a mainugot unay a nasken pay a tungpalenyo dagiti “paglintegan ni Moises; ngem kunak kadakayo, a dumtengto ti kanito a ^bsaanen a mainugot a tungpalenyo ti paglintegan ni Moises.

28 Kangrunaanna pay, kunak kadakayo, a saan laeng a ti “paglintegan ti mangyeg iti ^bpanakaisalakan; ken no saan a ti “pannubbot, nga aramiden a mismo ti Dios para kadagiti basol ken kinamanagbasol dagiti taona, tapno saan a maliklikan ti pannakapukawda, uray pay ti paglintegan ni Moises.

29 Ket ita kunak kadakayo a mainugot ti kaadda ti paglintegan a naited kadagiti annak ti Israel, wen, uray pay ti kaigetan a “paglintegan; agsipud ta nasukirda a tattao, ^bnalakada a

makaaramid iti pagbasolan, ken nabuntog a manglagip iti Apo a Diosda;

30 Ngarud adda “paglintegan a naited kadakuada, wen, ti paglintegan ti panagaramid ken dagiti ^bordinansa, ti paglintegan a “surotenda a siiget iti inaldaw, a mangipalagip kadakuada iti Dios ken ti pagrebbe-nganda kenkuana.

31 Ngem adtoy, kunak kadakayo, nga amin dagitoy a banag ti “kita dagiti banag a dumteng.

32 Ket ita, naawatanda kadi ti paglintegan? Kunak kadakayo, Saan, saanda amin a naawatan ti paglintegan; ket gapu daytoy ti kinatangken ti panagpuspusoda; ta dida naawatan nga awan ti asino man a tao a maisalakan “malaksid no babaen ti pannubbot ti Dios.

33 Ta adtoy, di kadi impadto ni Moises kadakuada ti maipanggep iti yaay ti Mesias, ket nasken a subboten ti Dios dagiti taona? Wen, ken kasta pay ti “amin a propeta a namadto manipud iti punganay ti lubong — dida kadi nagsao iti agarup maipanggep kadagitoy a banag?

34 Dida kadi imbaga a bumaba a mismo ti “Dios kadagiti annak ti tao, ket agtagitao, ket mapan nga addaan iti naisangsangayan a bileg iti rabaw ti daga?

27a PNK Paglintegan ni Moises.

b 3 Ne. 9:19–20; 15:4–5.

28a Gal. 2:16.

PNK Pannakasubbot, Subboten, Nasubbot; Pannakaisalakan.

b Gal. 2:21;

Mosiah 3:14–15; Alma 25:15–16.

c PNK Mangsubbot, Pannubbot.

29a Jos. 1:7–8.

b Alma 46:8.

30a Ex. 20.

b PNK Ordinansa.

c Jacob 4:5.

31a Mosiah 16:14; Alma 25:15.

PNK Simbolismo.

32a 2 Ne. 25:23–25.

33a 1 Ne. 10:5;

Jacob 4:4; 7:11.

34a Mosiah 7:27; 15:1–3.

PNK Dios, Kinadlios.

35 Wen, ken dida kadi met im-baga nga ipatungpalna ti “pana-gungar dagiti natay, ket isu, a mismo, mairurumento ket ag-sagaba?

KAPITULO 14

Agsao ni Isaias a mainugot iti Mesias—Maikari ti pannakaabi ken panagsagabana—Aramiden-na ti kararuana a daton iti basol ken mangibabaet kadagiti manag-basol—Idilig iti Isaias 53. Aga-rup 148 s.c.

WEN, di kadi met kinuna ni Isaias: Asino ti namati iti pa-damagtayo, ken asino ti pakai-pakitaan ti ima ti Apo?

2 Ta dumakkello iti sidongna a kas iti naganus a mula, ken kas iti ramut a napag-ut iti na-maga a daga; awanan iti buya wenno kayaw, ket no kitaenta-yo awanan iti ngayed tapno es-mantayo.

3 Naumsi ken saan nga ina-wat dagiti tao; naliday a lalaki, ken asideg iti leddaang; ditayo tinaliaw; naumsi ket ditayo ri-naem.

4 Awan duadua nga “inibtu-ranna ti ^bleddaangtayo, ken im-baklayna ti ladingittayo; imbi-langtayo pay laeng a dinangran, sinaplit ti Dios, ket nagsagaba.

5 Ngem nasugatan gapu iti “basbasoltayo, nadunor gapu

iti kinamanagbasoltayo; adda kenkuana ti pannusa ti talina-aytayo; ^bmaagsantayo iti pan-naplitna.

6 Datayo amin, kas “karnero, nasayyasayya; inaramid ti tung-gal maysa kadatayo ti kayatna; ket naimatangan ti Apo ti kina-managbasoltayo amin.

7 Nairurumen, ket nagsagaba, ngem “dina latta inungap ti ngi-watna; naipan a kasla ^bkordero iti agparparti, ket kas iti umel a karnero iti sango ti mamukis kenkuana dina ngarud inungap ti ngiwatna.

8 Nairuar iti pagbaludan ken iti pangukoman; ket asino ti ma-ngipakdaar iti kaputotanna? Ta naisina iti daga dagiti sibibiag; ta nadangran gapu iti basbasol dagiti taok.

9 Ket inaramidna ti tanemna iti yan dagiti nadangkess, ken ti “baknang iti ipapatayna; agsi-pud ta awan ti inaramidna a ^bdakes, wenno panangallilaw iti ngiwatna.

10 Naay-ayo latta ti Apo a mangsugat kenkuana; pinagla-dingitna; inton aramidem ti ka-raruana a daton iti basol makita-nanto ti “bin-ina, nayonannanto dagiti aldawna, ket apitennanto ti pannakaay-ayo ti Apo.

11 Makitananto ti panagtutuok ti kararuana, ket mapneкто; ba-baen ti pannakaammona adun-to ti kalintegan dagiti nalinteg

35a Isa. 26:19;
2 Ne. 2:8.

14 4a Alma 7:11–12.
b Mat. 8:17.

5a Mosiah 15:9;
Alma 11:40.

b 1 Ped. 2:24–25.

6a Mat. 9:36;
2 Ne. 28:14;
Alma 5:37.

7a Mar. 15:3.
PNK Jesucristo.
b PNK Kordero ti
Dios; Paskua.

9a Mat. 27:57–60;
Mar. 15:27, 43–46.

PNK Jose iti
Arimatea.

b Jn. 19:4.

10a Mosiah 15:10–13.

a katulongak; ta “ibaklaynanto ti kinamanagbasolda.

12 Ngarud ibinglayakto iti paset ti dakkel, ket bingayennanto dagiti samsam kadagiti napigsa; gapu ta imbukbokna ti kararua-na iti patay; ket naibilang kadagiti managbasol; ken imbaklayna ti basbasol ti adu, ket “imbabaetna dagiti managbasol.

KAPITULO 15

Kasano a ni Cristo ti Ama ken ti Anak—Agbalin a mangibabaet ken mangibaklay iti basbasol dagiti taona—Isuda ken dagiti nasantuan a propetana ti bukeln—Pasamakennanto ti Panagungar—Addaan iti agnanayon a biag dagiti babassit nga ubbing. Agarup 148 s.c.

KET ita kinuna ni Abinadi kada-kuada: Kayatko a maawatanyo a mismo a ti “Dios ti bumabant kadagiti annak ti tao, ken ^bsubbotenna dagiti taona.

2 Ket gapu ta “makipagtaengto nga addaan iti lasag maawaganto iti Anak ti Dios, ken gapu ta naikkan iti lasag a kas iti pagayatan ti ^bAma, ta isu ti Ama ken ti Anak—

3 Ti Ama, “gapu ta ^bnainaw iti pannakabalin ti Dios; ken ti Anak, gapu iti lasag; kasta ti panagbalinna nga Ama ken Anak—

4 Ket “maymaysada a Dios, wen, ti kakaisuna nga ^bAgnanayon nga “Ama iti langit ken iti daga.

5 Ket kasta ti panangituray ti Espiritu iti lasag, wenna ti Anak iti Ama, a maymaysa a Dios, “nagsagaba iti pannulisog, ket saan a simmuko iti pannulisog, ngem intulokna ti bagina a mauyaw, ken ^bmadusa, ken mapapanaw, ken “tallikudan dagiti taona.

6 Ket kalpasan amin daytoy, kalpasan ti panagaramidna iti adu a naindaklan a milagro kadagiti annak ti tao, maiturongto, wen, a “kas iti kinuna ni Isaias, a kas iti umel a karnero iti sangto ti mammukis, dina ngarud ^bungapen ti ngiwatna.

7 Wen, kastanto ngarud ti pannakaiturongna, “mailansa iti krus, ken mapapatay, iturayan-to ti patay ti lasag, alimunento ti pagayatan ti Ama ti ^bpagayatan ti Anak.

8 Ket kasta ti panangpekka ti

11a Lev. 16:21–22;

1 Ped. 3:18;

DkK 19:16–19.

12a 2 Ne. 2:9;

Mosiah 15:8;

Moro. 7:27–28.

15 1a 1 Tim. 3:16;

Mosiah 13:33–34.

PNK Jesucristo.

b PNK Pannakasubbot, Subboten, Nasubbot.

2a Mosiah 3:5; 7:27;

Alma 7:9–13.

b Isa. 64:8;

Jn. 10:30; 14:8–10;

Mosiah 5:7;

Alma 11:38–39;

Ether 3:14.

3a DkK 93:4.

b Luc. 1:31–33;

Mosiah 3:8–9;

Alma 7:10;

3 Ne. 1:14.

4a Deut. 6:4;

Jn. 17:20–23.

PNK Dios, Kinadios.

b Alma 11:39.

c Mosiah 3:8;

Hel. 14:12;

3 Ne. 9:15; Ether 4:7.

5a Luc. 4:2;

Heb. 4:14–15.

b Jn. 19:1.

c Mar. 8:31;

Luc. 17:25.

6a Isa. 53:7.

b Luc. 23:9; Jn. 19:9; Mosiah 14:7.

7a PNK Pannakailansa iti Krus.

b Luc. 22:42; Jn. 6:38;

3 Ne. 11:11.

Dios iti “begkes ni patay, ta ^bnagballigin iti patay; inik-kanna ti Anak iti pannakabalin a “mangibabaet kadagiti annak ti tao—

9 Gapu ta nagpangaton iti langit, addaan iti lalaem ti panangngaasi; kas napnuan iti pannakipagrikna kadagiti annak ti tao; agtakder iti nagbae-tanda iti linteg; a napekkanan ti begkes ni patay, “inakonan ti kinamanagbasol ken ti basbasolda, nasubbotnan ida, ken ^bnapenneknan ti kasapulan ti linteg.

10 Ket ita kunak kadakayo, asino ti mangipakdaar iti kaputo-tanna? Adtoy, kunak kadakayo, nga idi maidaton ti kararuana para iti basol makitananto ti “bukelna. Ket ita ania ti maku-nayo? Ken asinonto ti bukelna?

11 Adtoy kunak kadakayo, nga asino man ti nakangngeg kadagiti balikas dagiti “propeta a nangipadto iti maipanggep iti yaay ti Apo—kunak kadakayo, a kadagiti dimngeg kadagiti balikasda, ken namati a subboten ti Apo dagiti taona, ken nangisagana iti dayta nga aldaw a pannakaugas ti basbasolda, kunak kadakayo, a dagitoy ti bukelna, wenno isuda ti agta-wid iti ^bpagarian ti Dios.

12 Ta dagitoy ti “imbaklayna

ti basbasolda; dagitoy ti nakai-puonan ti ipapatayna, tapno subbotenna ida iti basbasolda. Ket ita, saanda kadi nga isu ti bukelna?

13 Wen, ken saan kadi a dagiti propeta, tunggal maysa a nangungap iti ngiwatna tapno mangipadto, a saan a natnag iti panagbasol, kayatko a sawen dagiti amin a nasantuan a propeta manipud pay idi punganay ti lubong? Kunak kadakayo nga isuda ti bukelna.

14 Ket dagitoy dagiti “nangisaknap iti kappia, a nangyeg iti naimbag a damag ti naimbag, a nangisaknap iti pannakaisalakan; ken nagkuna iti Zion: Agturay ti Diosyo!

15 Ket O anian a nagpintas dagiti dapanda iti bambantay!

16 Ket manen, anian a nagpintas ti dapan dagiti mangisak-saknap pay laeng iti kappia iti bambantay!

17 Ket manen, anian a nagpintas ti dapan dagiti mangisak-napto pay laeng iti talna iti bambantay manipud ita, wen, manipud itoy a kanito ken iti agnanayon!

18 Ket adtoy, kunak kadakayo, saan laeng a dagitoy. Ta O anian a nagpintas dagiti “dapan ti mangyeg iti napintas a damag iti bambantay, nga isu

8a Mosiah 16:7;

Alma 22:14.

^b Os. 13:14;

1 Cor. 15:55–57.

^c 2 Ne. 2:9.

9a Isa. 53;

Mosiah 14:5–12.

^b PNK Mangsubbot,

Pannubbot.

10a Isa. 53:10;

Mosiah 5:7; 27:25;

Moro. 7:19.

11a DkK 84:36–38.

^b PNK Pagarian

ti Dios wenno

Pagarian ti Langit;

Pannakaisalakan.

12a Mosiah 14:12;

Alma 7:13; 11:40–41.

14a Isa. 52:7;

Rom. 10:15;

1 Ne. 13:37;

Mosiah 12:21–24.

PNK Aramid

ti Misionario.

18a 3 Ne. 20:40;

DkK 128:19.

ti nangilungalong iti ^bkappia, wen, nga isu ti Apo, a nangsubbot kadagiti taona; wen, isu a nangted iti pannakaisalakan kadagiti taona;

19 Ta no saan a gapu iti panubbot nga inaramidna kadagiti taona, a naisaganan manipud iti ^apannakabukel ti lubong, kunak kadakayo, no saan a gapu itoy, ^bnapukaw koma aminen ti sangkatawan.

20 Ngem adtoy, mapekkanto ti begkes ni patay, ket agturayto ti Anak, ket adda bilegna dagiti natay, ngarud, ipatungpalna ti panagungar dagiti natay.

21 Ket dumteng ti panagungar, ti ^aumuna a panagungar; wen, kas iti panagungar dagiti nalpasen, ken dagiti agdama, ken dagitinto, nga agingga iti panagungar ni Cristo—ta maawaganto.

22 Ket ita, ti panagungar dagiti amin a propeta, ken amin dagiti namati kadagiti balikasda, wenno amin dagiti nangtungpal kadagiti bilin ti Dios, mairamandanto iti umuna a panagungar; ngarud, isuda ti umuna a panagungar.

23 Napagungarda tapno ^amapagtaengda iti Dios a nangsubbot kadakuada; isu nga addaanda iti agnanayon a biag babaen ni Cristo, a ^bnangpekka iti begkes ni patay.

24 Ket dagitoy dagiti adda lugarna iti umuna a panagungar; ket dagitoy dagiti natay sakbay a dimteng ni Cristo, iti kinakunengda, saan a naipakaammo kadakuada ti ^apannakaisalakan. Ket isu nga innakman ti Apo ti pannakaisubli dagitoy; ket adda lugarda iti umuna a panagungar, wenno addaan iti agnanayon a biag, kas sinubbot ti Apo.

25 Ket addaan met dagiti ^aubbing iti agnanayon a biag.

26 Ngem adtoy, ken ^aagbuntengkayo, ken agpigergerkayo iti sango ti Dios, ta nasken nga agpigergerkayo; ta awan ti sinubbot ti Apo a ^bnangbusor kenkuana ket ^cnatayda iti basbasolda; wen, uray pay amin dagiti natay gapu iti basbasolda manipud pay idi punganay ti lubong, a disnudo a bimmusor iti Dios, a makaammon kadagiti bilin ti Dios, ket saanda a natungpal; ^ddagitoy dagiti ^eawanan iti lugar iti umuna a panagungar.

27 Ngarud dikayo kadi agpigerger? Ta awan ti kasta a maisalakan; ta awan ti kasta a sinubbot ti Apo; wen, ken saan a masubbot ti Apo ti kasta; ta dina maulbod ti bagina; ta dina maulbod ti ^alinteg no maipakanen.

28 Ket ita kunak kadakayo a

18b Jn. 16:33.

PNK Kappia.

19a Mosiah 4:6.

b 2 Ne. 9:6–13.

21a Alma 40:16–21.

23a Sal. 24:3–4;

1 Ne. 15:33–36;

DkK 76:50–70.

b PNK Ipatatay,

Naindagaan nga.

24a 2 Ne. 9:25–26;

DkK 137:7.

25a DkK 29:46; 137:10.

PNK Pannakaisalakan—

Pannakaisalakan

dagiti ubbing.

26a Deut. 5:29;

Jacob 6:9.

b 1 Ne. 2:21–24.

c Eze. 18:26;

1 Ne. 15:32–33;

Moro. 10:26.

d Alma 40:19.

e DkK 76:81–86.

27a Alma 34:15–16; 42:1.

dumtengto ti kanito a “maiwa-ragawagto ti panangisalaman ti Apo iti tunggal pagilian, kakabsat, pagsasao, ken tattao.

29 Wen, Apo, agpukkawto dagiti “bantaymo; ket agdadang-gaydanto nga agkanta; ta makitadanto iti rupanrupa, inton yeg manen ti Apo ti Zion.

30 Agrag-okayo, agdadang-gaykayo nga agkanta, rebbaenyo ti luglugar ti Jerusalem; ta liniwliwa ti Apo dagiti taona, sinubbotna ti Jerusalem.

31 Impakita ti Apo ti nasantuan a takiagna iti amin a pagilian; ket makitanto ti sangalubongan ti panangisalaman ti Diostayo.

KAPITULO 16

Subboten ti Dios dagiti tao iti pannakapukaw ken pannakatnagda —Agtalinaed dagiti nailubongan a kasla awan ti naaramid a pannubbot —Pasamaken ni Cristo ti panagungar iti awan inggana a biag wenno iti awan inggana a pannakailunod. Agarup 148 s.c.

KET ita, napasamak a kalpasan ti panangibaga ni Abinadi kadagitoy a balikas inunnatna ti imana sana kinuna: Dumtengto ti kanito a makitanto ti amin ti “panangisalaman ti Apo; in-

ton tunggal pagilian, kakabsat, pagsasao, ken tattao makarupanrupa ken ^bagpudnodanto iti sango ti Dios a nainkalintegang dagiti panangukomna.

2 Ket sa “mapapanawto dagiti nadanges, ket aglaawdanto, ken ^bagsangit, ken aganug-og, ken mangengkem; ket gapu daytoy iti dida panangipangag iti timek ti Apo; ngarud saan a sinubbot ida ti Apo.

3 Ta “nailubongan ken arigda ti sairo, ket adda bileg ti ^bsauro kadakuada; wen, a kas iti uleg idi ugma a “nangallilaw kadagitoy immuna a nagannak kadatayo, a nakaigapuan ti ^dpanakatnagda; a nakaigapuan ti panagbalin amin a sangkatawan a nailubongan, nagartem, kaarngi ti sairo, ^emakaammo iti kinadakes manipud iti nasaya-at, a nangirukma iti bagbagida iti sairo.

4 Kasta ti “pannakapukaw amin a sangkatawan; ket adtoy, awan koman ti patingga ti panakapukawda no saan a gapu iti panangsubbot ti Dios kadagitoy taona iti pannakapukaw ken pannakatnagda.

5 Ngem laglagipenyo nga asino man a mangipetteng iti “naindagaan a kasasaadna, ket agturong iti dana ti basol ken panagsukir iti Dios, agtalinaed

28a PNK Aramid ti Misionario.

29a PNK Aywanan, Agaywan.

16 1a PNK Pannakaisalaman.

b Mosiah 27:31.

2a DKK 63:53–54.

b Mat. 13:41–42;

Luc. 13:28;

Alma 40:13.

3a Gal. 5:16–25;

Mosiah 3:19.

PNK Nailubongan a Tao.

b 2 Ne. 9:8–9.

PNK Sairo.

c Gen. 3:1–13;

Moises 4:5–19.

d PNK Pannakatnagda Adan ken Eva.

e 2 Ne. 2:17–18, 22–26.

4a Alma 42:6–14.

5a Alma 41:11.

PNK Nailubongan.

iti nakatnaganna ket adda amin a bileg ti sairo kenkuana. Nga-rud awan ti ^bpannubbot a naa-ramid kenkuana, ta kabusor ti Dios; a kas met iti sairo a kabu-sor ti Dios.

6 Ket ita no saan nga immay ni Cristo iti lubong, a nangiba-ga kadagiti banag a dumteng a “kasla dimtengdan, awan koma ti pannubbot.

7 Ken no saan koma a nugu-ngar ni Cristo, wenno dina pin-ekka ti begkes ni patay tapno saan nga agballigi ti tanem, ken awan ti ^apannilud ni patay, awan koma ti panagungar.

8 Ngem adda ^apanagungar, sa-an ngarud a nagballigi ti tanem, ket pinarmek ni Cristo ti panni-lud ni ^bpatay.

9 Isu ti ^asilaw ken biag ti lu-bong; wen, silaw nga awan ing-gana, a saan a pulos a mapasip-nget; wen, ken biag met nga awan inggana, tapno awanton ti patay.

10 Uray daytoy matay a ka-sasaad agbalinton a ^akinaagna-nayon, ket daytoy a panagrup-sa agbalinton a di marupsa, ket maiturongto a ^bsumaklang iti pangukoman ti Dios, tapno ^cmakedngan a maibatay iti ara-midda nasayaatda man wenno dakesda—

11 No nasayaatda, iti panagu-ngar ti ^aawan inggana a biag ken ragsak; ket no dakesda, iti panagungar ti ^bawan inggana a pannakailunod, ta nayawatda iti sairo, a nangituray kadakua-da, iti pannakailunod—

12 Gapu ta pinaiturayanda iti nailubongan a kayat ken tari-gagayda; gapu ta pulos a dida immawag iti Apo bayat ti pan-nakaitanggaya ti takiag ti kaa-si kadakuada; ta naitanggaya ti takiag ti ^akaasi kadakuada, ngem dida inkaso; isuda a na-ballaagan iti kinamanagbasol-da ket dida pay la tinallikudan kadagitoy; ken nabilinda nga agbabawi ngem dida pay la nagbabawi.

13 Ket ita, di kadi rumbeng koma nga agpigergerkayo ken ibabawiyo ti basbasolyo, ken laglagipenyo a maisalakanka-yo babaen ken gapu laeng ken ni Cristo?

14 Ngarud, no isuroyo ti ^apag-lintegan ni Moises, isuroyo met nga isu ti anniniwan dagiti ba-nag a dumteng—

15 Isuroyo ida a dumteng ti pannakasubbot babaen ni Cristo nga Apo, nga isu ti kakaisuna nga ^aAgnanayon nga Ama. Amen.

5b PNK Pannakasubbot, Subboten, Nasubbot.
6a Mosiah 3:13.
7a Os. 13:14;
Mosiah 15:8, 20.
8a Alma 42:15.
PNK Panagungar.
b Isa. 25:8;
1 Cor. 15:54-55;
Morm. 7:5.

9a DkK 88:5-13.
PNK Silaw,
Silaw ni Cristo.
10a Alma 40:2.
PNK Saan a Matay,
Kinaagnanayon.
b PNK Panangukom,
ti Maudi a.
c Alma 41:3-6.
11a PNK Agnanayon

a Biag.
b PNK Pannakailunod.
12a PNK Kaasi,
Manangngaasi.
14a PNK Paglintegan
ni Moises.
15a Mosiah 3:8; 5:7;
Ether 3:14.

KAPITULO 17

Patien ken isurat ni Alma dagiti sao ni Abinadi—Agtuok ni Abinadi a matay babaen ti apuy—Ipadtona nga agsakit dagiti nangpapatay kenkuana ken matayda babaen ti apuy. Agarup 148 s.c.

KET ita napasamak nga idi maisawang ni Abinadi dagitoy a balikas, nga imbilin ti ari kadagiti “saserdote a nasken nga alaenda ket patayenda.

2 Ngem adda maysa kadakuada a managanaan iti “Alma, a nagtaud iti kaputotan ni Nephi. Maysa nga agtutubo, ket ^bnamati kadagiti balikas nga insawang ni Abinadi, agsipud ta ammona ti maipapan iti kina dakes a pinaneknekan ni Abinadi a maibusor kadakuada; rinugianna ngarud nga impakaasi iti ari a dina kapungtot ni Abinadi, ngem palubosanna a pumamaw a sitatalna.

3 Ngem ad-adda a nagpungtot ti ari, ket imbilinna a paadaywenda ni Alma, ket pinasurotna kadagiti babaonenna tapno patayenda.

4 Ngem intarayanna ida ket naglemmeng tapno dida mabirokan. Ket gapu ta nakapagpakni iti adu nga aldaw “insuratna dagiti amin nga imbaga ni Abinadi.

5 Ket napasamak nga imbilin ti ari kadagiti pagbambanta-yenna a likmutenda ni Abinadi

ket alaenda; ket pinungoda sada imbalud.

6 Ket kalpasan ti tallo nga aldaw, a pannakiinnumanna kadagiti saserdotena, imbilinna nga idatagda manen kenkuana.

7 Ket kinunana kenkuana: Abinadi, nakasarakkamin iti pammaneknek a maibusor kenka, ket rumbeng a matayka.

8 Agsipud ta kinunam a mismo a ti “Dios ti umasideg kadagiti annak ti tao; ket ita, gapu iti daytoy mapapatayka malaksid no ibabawim amin dagiti imbagam a dakes maipapan kaniak ken dagiti taok.

9 Ket kinuna ita ni Abinadi kenkuana: Ibagak kenka a saanko nga ibabawi dagiti balikas a naibagak kadakayo maipapan kadagitoy a tao, agsipud ta pudnoda; ket impalubosko a matnag ti bagik kadagiti imayo tapno maammuanyo ti kina-pudnoda.

10 Wen, ket agsagabaak uray agingga iti patay, ket saanko nga ibabawi dagiti saok, ket agtalinaedda a saksi a maibusor kadakayo. Ket imbukbokyo metten ti “nadalus a dara no patayendak, ket agbalinto met a saksi a maibusor kadakayo iti maudi nga aldaw.

11 Ket isu a, dandani pinarukatan ni ari Noe, gapu ta nagbuteng iti nangngegna; gapu ta nagbuteng nga ukomen ti Dios.

12 Ngem inyikkis dagiti saserdote ti maibusor kenkuana, ket

17 1a Mosiah 11:1, 5–6.

2a Mosiah 23:6, 9–10.

PNK Alma a

Laklakay.

b Mosiah 26:15.

4a PNK Nasantuan

a Kasuratan.

8a Mosiah 13:25, 33–34.

10a Alma 60:13.

immamegda, a kinunada: Lina-isna ti ari. Narubroban ngarud ti pungtot ti ari, ket imbilinna kadakuada a patayenda.

13 Ket napasamak nga inukod ken pinungoda, ken sinaplitda iti nareppet a burrarawit, wen, a kurang la a matay.

14 Ket isu nga idi rugian a lamuten ti gil-ayab, indawatna kadakuada, a kinunana:

15 Adtoy, kas iti inaramidyo kaniak, mapasamakto a dagitin-to kaputotanyo ti makaigapu iti panagsagaba ti adu iti kas iti sinagabak, a kas iti “ipapatay iti apuy; ket gapu daytoy iti panamatida iti panangisalaman ti Apo a Diosda.

16 Ket mapasamakto a kapten-nakayo ti amin a kita ti sakit gapu iti kinadakesyo.

17 Wen, ket nadumadumanto nga ima ti “mangranggas kadakayo, ket mapapanaw ken masayyasayyakayonto, kas iti atap nga arban a paksiaten dagiti atap ken narungsot nga ayup.

18 Ket maanopkayonto iti dayta nga aldaw, ket parmekendakayonto dagiti kabusoryo, ket agsagabakayonto a kas iti panagsagabak, iti nasaem nga “ipapatay babaen ti apuy.

19 Kasta ti “panangbales ti Dios kadagiti mangdadael kadagiti taona. O Dios, awatem daytoy kararuak.

20 Ket ita, idi maisawang ni Abinadi dagitoy a balikas, naldalupo, gapu iti pannakauram-

na; wen, napapatay agsipud ta saanna a tinallikudan dagiti bilin ti Dios, iti panangpatalged-na iti kinapudno dagiti balikas-na babaen ti ipapatayna.

KAPITULO 18

Mangasaba ni Alma iti nalimed— Ipatungpalna ti katulagan iti panakabuniag ket mangbuniag kadagiti danum ti Mormon—Buangayenna ti Simbaan ni Cristo ket mangtuding kadagiti saserdote—Tulonganda ti bagbagida ket isuroda dagiti tao—Libasan da Alma ken dagiti taona ni Ari Noe ket agturingda iti langalang. Agarup 147–145 s.c.

KET ita, napasamak a ni Alma, a nanglibas kadagiti adipen ni ari Noe, “nagbabawi kadagiti basol ken kinadakesna, ket napan a sililimed kadagiti tao ket rinugianna nga insuro dagiti balikas ni Abinadi—

2 Wen, maipapan iti dumteng, ken kasta met a maipapan iti panagungar dagiti natay, ken ti “pannakasubbot ti tao, a mapasamak babaen ti ^bpannakabalin, ken panagtuok, ken ipapatay ni Cristo, ken ti panagungarna ken yuulina idia langit.

3 Ket insurona dagiti adu a dimngeg iti saona. Ket insurona ida iti nalimed, tapno saan a maammuan ti ari. Ket adu ti namati iti saona.

4 Ket napasamak a kas iti ka-

15a Mosiah 13:9–10;

Alma 25:4–12.

17a Mosiah 21:1–5, 13.

18a Mosiah 19:18–20.

19a PNK Panagibales.

18 1a Mosiah 23:9–10.

2a PNK Pannakasubbot,

Subboten, Nasubbot.

^b PNK Mangsubbot,

Pannubbot.

adu dagiti namati kenkuana ti napan iti "lugar a maaw-awagan iti Mormon, a naadaw ti naganna iti ari, nga adda iti beddeng ti daga nga ayuyang, no dadduma wenna iti naituding a panawen, dagiti atap nga ayup.

5 Ngamin, adda iti Mormon ti ubbog ti nadalus a danum, ket napan sadiay ni Alma, ta adda rimmuong ti babassit a kayo iti asideg ti danum, a paglemmenganna iti aldaw iti panagsapapul ti ari.

6 Ket napasamak a kas iti kadu dagiti namati kenkuana ti napan sadiay a dumngeg iti saona.

7 Ket napasamak kalpasan ti adu nga aldaw nga adda dakkell a bilang a nagtitipon iti lugar a Mormon, dumngeg iti sao ni Alma. Wen, naurnong ti amin a namati iti saona a dumngeg kenkuana. Ket "insurona ida, ken inkasabana kadakuada ti panagbabawi, ken pannakasubbot, ken pammati iti Apo.

8 Ket napasamak a kinunana kadakuada: Adtoy, addagitoy dagiti danum ti Mormon (gapu ta kastoy ti pannakaawagda) ket ita, gapu iti "tarigagayyo nga umay iti ^bsalinong ti Dios, ken maawagan a tattaona, ken "siaayat a makipagbaklay iti imet ti tunggal maysa, tapno lumag-anda;

9 Wen, ken siaayat a makipag-

ladingit kadagiti agladladingit; wen, ken manglinglingay kadagiti makasapul iti pannakalinglingay, ken agtakder a "saksi ti Dios iti amin a kanito ken iti amin a banag, ken iti amin a lugar a yanyo, uray pay agingga ken patay, tapno masubbotnayo ti Dios, ket maibilangkayonto kadagiti adda iti ^bumuna a panagungar, tapno maadda-ankayo iti "agnanayon a biag—

10 Ket ita kunak kadakayo, no daytoy ti tarigagay ti puspusoyo, ania ti pamkuatanyo a di "agpabuniag iti nagan ti Apo, a kas saksina iti ^bpannakitulagyo kenkuana, nga agpaaykayo kenkuana ken salimetmetanyo dagiti bilinna, tapno nabusbuslon ti panangiburayna iti Espirituna kadakayo?

11 Ket ita idi nangngeg dagiti tao dagitoy a balikas, nagsisi-patda gapu iti rag-o, ket kinunada: Daytoy ti tarigagay ti puspusomi.

12 Ket ita napasamak nga inala ni Alma ni Helam, gapu ta isu ti maysa kadagiti immuna, ket napan nagtakder iti danum, ket impukkawna, a kinunana: O Apo, ibukbokmo ti espiritum iti adipenmo, tapno maaramidna daytoy nga aramid a sidadalus ti pusona.

13 Ket idi maisawangna dagitoy a balikas, limmukon kenkuana ti "Espiritu ti Dios, ket

4a Alma 5:3.
7a Alma 5:11-13.
8a DkK 20:37.
b PNK Simbaan ni Jesucristo.
c PNK Pannaki-

pagrikna.
9a PNK Aramid ti Misionario; Paneknekan; Saksi.
b Mosiah 15:21-26.
c PNK Agnanayon

a Biag.
10a 2 Ne. 31:17.
PNK Buniag, Panagbuniag.
b PNK Katulagan.
13a PNK Espiritu Santo.

kinunana: Helam, ^bbuniaganka, babaen ti ‘turay a naggapu iti Mannakabalin a Dios, a kas pammaneknek a nakitulagka nga agpaay kenkuana agingga iti ipapataymo iti nainlasagan a bagi; ket sapay koma ta maiburay kenka ti Espiritu ti Apo; ken sapay koma ta itdenna kenka ti agnanayon a biag, babaen ti ^dpannubbot ni Cristo, nga insaganana manipud idi ^epunganay ti lubong.

14 Ket kalpasan ti panangyebkas ni Alma kadagitoy a balikas, agpadada ken Helam a ^anaipabatok iti danum; sa limmung-aw ken timmakdangda a siraragsak, ta napnoda iti Espiritu.

15 Ket manen, nangala ni Alma iti sabali, ket napan iti danum iti maikadua a gundaway, ket binuniaganna a kas iti immuna, ngem saannan nga imbatok ti bagina.

16 Ket binuniaganna iti kastoy a wagas ti tunggal maysa a napan iti lugar a Mormon; ket agdagupda iti dua-gasut-kenuppat a kararua; wen, ket ^ana-buniaganda iti danum idiay Mormon, ket napnuanda iti ^bparabur ti Dios.

17 Ket nanagananda iti simbaan ti Dios, wenno ti ^asimbaan ni Cristo, manipud iti dayta a ka-

nito. Ket napasamak a mainayon iti simbaanna ti siasino man a mabuniagan babaen ti panna-kabalin ken turay ti Dios.

18 Ket napasamak a nangorden ni Alma, nga addaan iti ^aturay manipud iti Dios, iti sumagma-mano a saserdote; uray maysa laeng a saserdote iti tunggal limapuliti bilangda ti inordenanna a mangasaba kadakuada, ken ^bmangisuro kadakuada maipanggep kadagiti banag a maipapan iti pagarian ti Dios.

19 Ket binilinna ida a masapul nga awan sabali nga isuroda malaksid dagiti banag nga insurona, ken nagaon iti ngiwat dagiti nasantuan a propeta.

20 Wen, ket binilinna ida a masapul nga awan ti ^aikasabada malaksid ti panagbabawi ken pammati iti Apo, a nangsubbot kadagiti taona.

21 Ket binilinna ida a masapul a di ^aagsisinnuppiat ti tunggal maysa, ngem agkikinittada koma iti ^bmaymaysa a mata, iti maymaysa a pammati ken maymaysa a pannakabuniag, iti panagrereppeng ti puspusoda iti ^apanagkaykaysa ken ayat iti tunggal maysa.

22 Ket ngarud binilinna ida a mangasaba. Ket nagbalinda ngarud nga ^aannak ti Dios.

13b 3 Ne. 11:23–26;

DkK 20:72–74.

c PP 1:5.

PNK Kinasaserdote.

d PNK Pannakasubbot,
Subboten, Nasubbot.

e Moises 4:2; 5:9.

14a PNK Buniag,
Panagbuniag—

Panagbuniag babaen
ti pannakairarem.

16a Mosiah 25:18.

b PNK Parabur.

17a 3 Ne. 26:21; 27:3–8.

PNK Simbaan
ni Jesucristo.

18a PNK Kinasaserdote.

b PNK Mangisuro,

Mannursuro.

20a DkK 15:6; 18:14–16.

21a 3 Ne. 11:28–30.

PNK Panagsu-
supanget.

b Mat. 6:22;

DkK 88:67–68.

c PNK Panagkaykaysa.

22a Moises 6:64–68.

23 Ket binilinna ida a masapul a ngilinenda ti aldaw ti “panaginana, ket pagtalinaedenda a nasantuan, ken kasta met a masapul nga inaldaw nga agyamanda iti Apo a Diosda.

24 Ket imbilinna pay kadakuada a nasken nga agbiag dagiti saserdote nga inordenanna babaen ti bukodda a “bannog.

25 Ket adda maysa nga aldaw iti tunggal lawas a masapul nga aguummongda a mangisuro kadagiti tao, ken “mangdayaw iti Apo a Diosda, ken kasta met, nga agingga a kabaelanda, masansan nga aguummongda.

26 Ket saan nga agpannuray dagiti saserdote kadagiti umili iti pagbiagda; ngem umawatda iti “parabur ti Dios babaen ti bannogda, tapno pumigsa ti Espirituda, a ^bmakaammo iti Dios, tapno makaisuroda nga addaan pannakabalin ken turay a nagtaud iti Dios.

27 Ket imbilin manen ni Alma kadagiti tao ti simbaan a masapul a mangibingayda iti sanikuada, babaen ti adda iti “tunggal maysa; masapul nga ad-adu ti ibingay ti nasansanikuada; ket bassit met ti kasapulan kenkuana nga addaan iti bassit; ket masapul a maikkan ti awanan.

28 Ket mangibingayda koma ngarud a sitatallugod kadagiti sanikuada ken addaan naimbag a tarigagay iti Dios, ken kada-

giti saserdote a makasapul, wen, ken iti tunggal makasapul, a lamulamo a tao.

29 Ket imbagana daytoy kada-kuada, gapu ta binilin ti Dios; ket “nagnada a sililinteg iti sango ti Dios, a ^bmangmangted iti tunggal maysa iti naindagaan ken naespirituan a maibatay iti kasapulan ken kayatda.

30 Ket napasamak ngarud a naaramid amin dagitoy idiai Mormon, wen, iti “dandanum ti Mormon, iti kabakiran nga adda iti asideg ti dandanum ti Mormon; wen, iti lugar a Mormon, iti dandanum ti Mormon, iti kabakiran ti Mormon, nagngayeden iti imatangda ta simngay ti pannakaammoda iti Mannubbotda; wen, ket anian a pannakaparaburda, ta ikantadanto ti pagdaydayawda kenkuana iti agnanayon.

31 Ket napasamak dagitoy a banag kadagiti “beddeng ti daga, tapno saan a maammuan ida ti ari.

32 Ngem adtoy, napasamak a ti ari, gapu ta naduktalanna ti tignay dagiti umili, nangibaon iti adipenna a mangpaliw kadakuada. Isu a nasarakan ida ti ari iti dayta nga aldaw a panaguummongda a dumngeg iti sao ti Apo.

33 Ket kinuna ngarud ti ari a sugugsogan ni Alma dagiti tao nga umalsa a maibusor kenkuana; imbaonna ngarud dagi-

23a Mosiah 13:16–19;
DkK 59:9–12.

24a Ara. 20:33–35;
Mosiah 27:3–5;
Alma 1:26.

25a PNK Agdaydayaw.

26a PNK Parabur.

^b PNK Pannakaammo.

27a Ara. 2:44–45;

4 Ne. 1:3.

29a PNK Magna,
Magna iti Dios.

^b PNK Pagimbagan.

30a Mosiah 26:15.

31a Mosiah 18:4.

ti buyotna a mangungaw kada-kuada.

34 Ket napasamak a “naipaka-ammo ken ni Alma ken dagiti tao ti Apo ti yaay ti buyot ti ari; innalada ngarud dagiti toldada ken dagiti kaamaanda ket naglibasda a nagturing iti langalang.

35 Ket agarup nga agdagupda iti uppat-a-gasut-ken-lima-pulo a tao.

KAPITULO 19

Padasen ni Gideon a patayen ni Ari Noe—Rauten dagiti Lamanite ti daga—Matay ni Ari Noe iti apuy—Agturay ni Limhi a kas emperador a pagbayadan iti buis. Agarup 145–121 s.c.

KET napasamak a nagsubli dagiti buyot ti ari, iti panagsapulda nga awan namaayna kadagiti tao ti Apo.

2 Ket ita adtoy, bassit ti bilang dagiti soldado ti ari, gapu ta nakissayan, ket nangrugi ti panakabingaybingay dagiti naba ti kadagiti tao.

3 Ket nangrugi ti basbassit a bi-ngay a nangipeksa iti pammut-butengda iti ari, ket nangrugi ti dakkal a panagsusupangetda.

4 Ket ita adda lalaki kadakuada nga agnagan iti Gideon, ket gapu ta napigsa a lalaki ken kabusor ti ari, inasutna ngarud ti espadana, ket insapatana ti pungtotna a papatayenna ti ari.

5 Ket napasamak a kinarangetna ti ari; ket idi makita ti ari a manggapun a maparmek, nag-

libas a nagtaray ket nagturing iti “torre nga asideg iti templo.

6 Ket kinamat ni Gideon ket dandanin makadanon iti torre tapno patayenna ti ari, ket inwaras ti ari ti panagkitana iti aglawlaw ti daga a Shemlon, ket adtoy, adda ti buyot dagiti Lamanite iti beddeng ti daga.

7 Ket ita nagpakpakaasi ti ari iti nalaus a sakit ti nakemna, a kinunana: Gideon, dinak patayen, ta umasidegen dagiti Lamanite kadata, ket papatayendata; wen, papatayenda dagiti taok.

8 Ket ita saan unay a maseknan ti ari kadagiti taona ngem ketdi iti biagna; nupay kasta, saan a pinapatay ni Gideon.

9 Ket binilin ti ari dagiti tao a nasken a libasanda dagiti Lamanite, ket simmurot met kadakuada, ket kimmamangda iti langalang, a kaduada dagiti babai ken annakda.

10 Ket napasamak a kinamat ida dagiti Lamanite, ket naabutanda ida, ket rinugianda ida a papatayen.

11 Ita napasamak nga imbilin ti ari kadagiti amin a lallaki a panawanda ti assawada ken dagiti annakda, ket libasanda dagiti Lamanite.

12 Ita adu kadakuada ti saan a pimmanaw, ngem nagtalinaedda ketdi ket natayda a kaduada ida. Ket pinanawan ti dadduma dagiti assawa ken annakda iti panaglibasda.

13 Ket napasamak nga imbilin dagiti nagbati kadagiti assawa ken annakda nga agtakder dagi-

ti napintas a babbalasangda ket agpakaasida kadagiti Lamanite a dida ida patpatayen.

14 Ket napasamak a kinaasian ida dagiti Lamanite, ta naguyugoyda iti pintas dagiti babbai.

15 Ngarud saan a pinatay ida dagiti Lamanite, ket binaludda ida ken insublida ida iti daga a Nephi, ket pinalubosanda ida a mangtagikua iti daga, babaien ti saritaan nga idatagda ni ari Noe kadagiti Lamanite, ken itedda dagiti sanikuada, uray pay ti kagudua ti amin a kukuada, kagudua ti balitokda, ken ti pirakda, ken amin a napateg a kukuada, ket kasta ti panagbayadda iti buis iti ari dagiti Lamanite iti tinawen.

16 Ket ita adda maysa kadagiti annak ti ari kadagiti balud, a “Limhi ti naganna.

17 Ket ita tarigagay ni Limhi a saan koma a mapapatay ti amana; nupay kasta, saan a kuneng ni Limhi iti kinamanagbasol ti amana, idinto nga isu ket namimag a tao.

18 Ket napasamak a sililimed a nangibaon ni Gideon iti lallaki iti langalang, a mangsapul iti ari ken kadagiti kinakuyogna. Ket napasamak a nasagangda dagiti tao iti langalang, isuda amin malaksid ti ari ken dagiti saserdotena.

19 Ita inkarida a sipapasnek nga agsublida iti daga a Nephi, ket no napapatay dagiti assawa ken annakda, kasta met dagiti nagbati kadakuada, ta agibales-

da, ket mairamanda met a mapukaw.

20 Ket imbilin kadakuada ti ari a dida agsubli; ket kinagurada ti ari, ket kinayatda nga agsagaba, uray pay “matay iti apuy.

21 Ket alaenda koma metten dagiti saserdote tapno papatayenda, ket linibasanda ida.

22 Ket napasamak nga agsublida koman iti daga a Nephi, ket nasabetda dagiti tao ni Gideon. Ket imbaga kadakuada ni Gideon ti amin a napasamak kadagiti assawa ken annakda; ket pinalubosan ida dagiti Lamanite nga agtagikua iti daga babaien ti panagbayadda iti buis kadagiti Lamanite iti kagudua ti amin a sanikuada.

23 Ket imbaga dagiti tao kadagiti tao ni Gideon a napataydan ti ari, ken linibasan ida dagiti saserdotena iti langalang.

24 Ket napasamak nga idi maileppasda ti seremonia, a nagsublida iti daga a Nephi, nga agragrag-o, gapu ta saan a napapatay dagiti assawa ken annakda; ken imbagada ken ni Gideon ti inaramidda iti ari.

25 Ket napasamak a “nagsapata kadakuada ti ari dagiti Lamanite, a saan ida a papatayen dagiti taona.

26 Kasta met ni Limhi, gapu ta anak ti ari, gapu ta intalek kenkuana “dagiti tao ti pagarian, nagsapata iti ari dagiti Lamanite nga agbayad kenkuana dagiti taona iti buis, uray pay ti kagudua ti amin a sanikuada.

27 Ket napasamak a rinugian ni Limhi a binangon ti pagarian ken pinatibkerna ti kappia kadagiti taona.

28 Ket nangbatang ti ari dagiti Lamanite iti bantay iti aglawlaw ti daga, tapno mapagtaglalinaed dagiti tao ni Limhi iti daga, tapno dida mapan iti langalang; ket tinaraybayna dagiti bantayna babaen ti buis a naawatna kadagiti Nephite.

29 Ket ita napagtultuloy ni Limhi ti kappia iti pagarianna iti las-ud ti dua a tawen, a saan ida a riniribuk dagiti Lamanite weno pinadas ida a papatayen.

KAPITULO 20

Agawen dagiti saserdote ni Noe ti sumagmamano kadagiti babbalasang a Lamanite—Makigubat dagiti Lamanite kada Limhi ken dagiti taona—Mapagsanud ken mapagparbeng dagiti pangen ti Lamanite. Agarup 145–123 s.c.

ITA adda lugar iti Shemlon a naguummongan dagiti babbalasang dagiti Lamanite tapno sangsangkamaysada nga agkanta, ken agsala, ken mangragrag-sak iti bagbagida.

2 Ket napasamak nga adda maysa nga aldaw a bassitda a naguummong nga agkanta ken agsala.

3 Ket ita dagiti saserdote ni ari Noe, iti bairda nga agsubli iti ciudad ti Nephi, wen, ken nagamakda amangan no papatayen ida dagiti tao, saanda ngarud a

nagtured nga agsubli kadagiti assawa ken annakda.

4 Ket iti panagbatida iti langalang, ken iti pannakaduktalda kadagiti babbalasang dagiti Lamanite, nagiladda a nangbuya kadakuada;

5 Ket idi bassit laeng kadakuada ti naguummong nga agsala, rimmuarda iti paglemlemmenganda ket innalada ida nga inkuyog iti langalang; wen, duapulo-ket-uppat kadagiti babbalasang dagiti Lamanite ti inkuyogda iti langalang.

6 Ket napasamak nga idi madduktalan dagiti Lamanite ti panagpukaw dagiti babbalasangda, kinapungtotda dagiti tao ni Limhi ta impagarupda a dagiti tao ni Limhi.

7 Imbaonda ngarud dagiti buyotda; wen, nakikuyog pay ti ari kadagiti taona; ket nagturingda iti daga a Nephi tapno papatayenda dagiti tao ni Limhi.

8 Ket ita nakita ida ni Limhi manipud iti torre, nakitana pay amin ti panagsagsaganada a makigubat; inummongna ngarud dagiti taona, ket inurayda ida iti kataltalonan ken iti kabakiran.

9 Ket napasamak idi a dumteng dagiti Lamanite, a nagruar dagiti tao ni Limhi iti pagur-urayanda, ket rinugianda ida a papatayen.

10 Ket napasamak a nakaro ti bakal, ta nakirangetda a kasla leon kadagiti inarangda.

11 Ket napasamak a pinaksiat dagiti tao ni Limhi dagiti Lamanite; nupay saanda a makagudua iti kaadu dagiti Lama-

nite. Ngem “nakibakalda para iti biagda, ken kadagiti assawada, ken kadagiti annakda; ngarud impanda amin a kabaelanda ket nakirupakda a kasla dragon.

12 Ket napasamak a nasarakan-da ti ari dagiti Lamanite kadagiti napapatay; ngem saan pay a natay, nasugatan laeng ket nabaybay-an iti daga, ta nagdar-daras a naglibas dagiti taona.

13 Ket innalada ken binedbe-danda dagiti sugatna, ket insaklangda ken ni Limhi, ket kinunada: Adtoy, daytoy ti ari dagiti Lamanite; nasugatan ket nabati iti yan dagiti natay, ket pinanawanda; ket adtoy, innalami nga idatag kenka; ket patayentayon.

14 Ngem kinuna ni Limhi kadakuada: Diyo patpatayen, ngem yegyo ditoy tapno makitak. Ket indatagda. Ket kinuna ni Limhi kenkuana: Ania a gapu ti immayanyo nakigubatan kadagiti taok? Adtoy, saan a dinadael dagiti taok ti “sapatak kenka; ngarud, apay a dinadaelmo ti sapatam kadagiti taok?

15 Ket kinuna ita ti ari: Dinadaelko ti sapatak gapu ta intalaw dagiti taom dagiti babbalasang dagiti taok; ngarud, gapu iti pungtotko binilinko dagiti taok nga umay makigubat kadagiti taom.

16 Ket ita awan ti ammo ni Limhi maipanggep itoy a banag; ngarud kinunana: Palut-potek dagiti taok ket mapapatay ti asino man a nagaramid iti kas-

toy. Ngarud imbilinna ti panna-kapalutpot dagiti taona.

17 Ita idi mangngegan ni “Gideon dagitoy a banag, isu a kapi-tan ti ari, dimmatag a nangibaga iti ari: Ikararagko kenka a dimo ituloy, ket dimo palutpoten dagitoy a tao, ket dimo ipabasol kadakuada daytoy a banag.

18 Ta dimo kadi malagip dagiti saserdote ti amam, a pinanggep dagitoy a tao a patayen? Ken di met addada iti langalang? Ken saan kadi nga isuda ti nangta-kaw kadagiti babbalasang dagiti Lamanite?

19 Ket ita, adtoy, ken ibagam iti ari dagitoy a banag, tapno ibagana kadagiti taona nga agparbengda kadatayo; ta adtoy agsagsaganadan a rumaut kadatayo; ken adtoy pay a bassit-tayo laeng.

20 Ken adtoy, umayda a dakkell ti pangenda; ket malaksid no pagparbengen ida ti ari maibustayo.

21 Ta saan ngata a “matungpal dagiti balikas ni Abinadi, nga impadtona a maibusor kadatayo—ket amin dagitoy gapu ta ditayo dinengngeg dagiti balikas ti Apo, ket tallikudantayo ti kinamanagbasoltayo?

22 Ket ita pagparbengentayo ti ari, ket tungpalentayo ti sapatatayo kenkuana; ta nasaysayaat a maadipentayo ngem iti mapukawtayo ti biagtayo; ngarud, lapdantayon ti nabuslon unay a panagayus ti dara.

23 Ket ita imbaga amin ni

Limhi iti ari ti maipanggep iti amana, ken dagiti “saserdote a nagkamang iti langalang, nga akin-aramid iti pannakaitalaw dagiti babbalasangda.

24 Ket napasamak a nagparbeng ti ari kadagiti taona; ket kinunana kadakuada: Mapantayo sabaten dagiti taok, nga awanan iti armas; ket ikarik kadakayo nga addaan iti sapata a saan a papatayen dagiti taok dagiti taom.

25 Ket napasamak a sinurotda ti ari, ket napanda simmabat kadagiti Lamanite nga awan armasda. Ket napasamak a sinabatda dagiti Lamanite; ket nagtamed ti ari dagiti Lamanite kadakuada, ket impakaasina ti pagsayaatan dagiti tao ni Limhi.

26 Ket idi makita dagiti Lamanite dagiti tao ni Limhi, nga awanan iti armas, “naasianda kadakuada ket nagparbengda, ket inkuyogda ti arida a nagsubli iti dagada a sitatalna.

KAPITULO 21

Dangran ken abaken dagiti Lamanite dagiti tao ni Limhi—Maamammo dagiti tao ni Limhi ni Ammon ket mapasurotda—Ibagada ken ni Ammon dagiti duapulo-ketuppat a pinanid ni Jared. Agarup 122–121 s.c.

KET napasamak a nagsubli da Limhi ken dagiti taona iti siudad ti Nephi, ket nangrugida a nagnaed a sitatalna iti daga.

2 Ket napasamak a kalpasan ti

adu nga aldaw nangrugi manen a timmubo ti gurada kadagiti Nephite, ket rinugianda manen ti umasideg iti aglawlaw ti beddeng ti daga.

3 Ita dida ida pinadas a papatayen, gapu iti sapata ti arida ken ni Limhi; ngem “tungpaenda ida, ken aramatenda ti turayda kadakuada; ket rinugianda ti nangipaay iti ^bdagensenda, ket inabogda ida a kasla iti dagmel nga asno—

4 Wen, naaramid amin dagitoy tapno matungpal ti balikas ti Apo.

5 Ket ita nakaro ti sinagaba dagiti Nephite, ket awan ti pamuspusan a makaruk-atda kadakuada, ta linawlaw ida dagiti Lamanite.

6 Ket napasamak a nangrugi nga agtanabutob dagiti tao iti ari gapu iti panagsagabada; ket nangrugi a tinarigagayanda a sarangten ida. Ket pinagsagabada ti ari iti nakaro kadagiti reklamoda; ngarud pinalugodanna ida nga agaramid iti kayatda.

7 Ket naguummongda manen, ket inkapetda dagiti kalasagda, ket sinabatda dagiti Lamanite tapno papanawenda ida iti dagada.

8 Ket napasamak nga inabak ida dagiti Lamanite, ket pinagsanudda ida, ken pinapatayda ti adu kadakuada.

9 Ket ita adda idi nakaro a “panagladingit ken panagleddaang kadagiti tao ni Limhi, ti balo agladingit iti asawana,

dagiti annak agladingitda kadagiti ammada, ken dagiti agkabsat kadagiti kakabsatda.

10 Adu idi ti balo iti daga, ket inaldawda nga agsangsangit, ta napalaus ti butengda kadagiti Lamanite.

11 Ket napasamak a sinagid ti agtultuloy a panagsangitda dagiti nabati a tao ni Limhi ket kinapungtotda dagiti Lamanite; ket napanda manen nakibakal, ngem napasanuuda manen, nga ad-adu ti napukawda.

12 Wen, napanda manen iti maikatlo a gundaway, ket kasdi met laeng ti sinagabada; ket nagsubli manen dagiti saan a napapatay iti siudad ti Nephi.

13 Ket imbabada ti bagbagida a kurangna iti katapokan, pina-iturayanda ti bagbagida iti sangol ti pannakaadipen, intulokda ti bagbagida a masaplit, ken maabog nga agsublisubli, ken madagensenan, a maibatay iti pagayatan dagiti kabusorda.

14 Ket “imbabada ti bagbagida a kurangna iti tukot ti kinapakumbaba; ket nagdawatda a sipapasnek iti Dios; wen, uray pay agmalmalem nga agdaw-dawatda iti Diosda a ruk-atan-na ida iti sagsagabaenda.

15 Ket ita “nabuntog ti pan-nakangneg ti Apo iti dawatda gapu iti kinamanagbasolda; nupay kasta impangag ti Apo dagiti dawatda, ket in-inut a pinaluknengna ti puspuso dagiti Lamanite tapno in-inut a

lumag-an ti dagensenda; ngem di pay nakita ti Apo a maikaridan a mawayawayaan iti pannakaadipenda.

16 Ket napasamak nga in-inutda a rimmang-ay iti daga iti tunggal tukad, ket in-inut nga immadu ti nasaksakda a buk-bukel, ken pangen, ken arban, tapno dida agsagaba iti bisin.

17 Ita adda dakkel a bilang dagiti babbai, ad-adu ngem dagiti lallaki; ngarud imbilin ni ari Limhi a nasken nga “ibinglayan ti tunggal lalaki dagiti ^bbalo ken dagiti annakda iti saranay, tapno dida matay iti bisin; ket inaramidda daytoy gapu iti kadakkel ti bilang dagiti napapatay.

18 Ita nagtalinaed a sangsang-kamaysa dagiti tao ni Limhi agingga iti mabalin, ket dida binaybay-an dagiti buk-bukel ken pastorda:

19 Ket ti ari a mismo ti saan nga agtalek iti bagina iti ruar ti bakud ti siudad, malaksid no mangikuyog iti guardiana, ta maamak amangan no matnag iti ima dagiti Lamanite.

20 Ket imbilinna kadagiti taona nga agdakiwasda iti aglawlaw ti daga, ta uray no ania ti mapasamak matiliwda dagiti saserdote a nagkamang iti langalang, a nangtakaw kadagiti “babbalasang dagiti Lamanite, ken nakaigapuan ti nakaro a pannakadadaelda.

21 Ta napnuanda iti tarigagay a mangala kadakuada tapno du-

14a Mosiah 29:20.
PNK Napakumbaba,
Kinapakumbaba.

15a Prov. 15:29;
Mosiah 11:23–25;
DkK 101:7–9.

17a Mosiah 4:16, 26.
b PNK Balo.
20a Mosiah 20:5.

saenda ida; ta umayda iti daga a Nephi iti rabii, ket binunagda dagiti binukelda ken adu kadagiti napateg a kukuada; ngarud inurayda ida.

22 Ket napasamak nga awanen ti riribuk iti nagbaetan dagiti Lamanite ken dagiti tao ni Limhi, nga agingga iti panawen nga idadateng da “Ammon ken dagiti kabsatna iti daga.

23 Ket gapu ta adda ti ari iti ruar ti ruangan ti ciudad a kaduana ti guardianana, nakitana ni Ammon ken dagiti kabsatna; ket impagarupna a saserdote ida ni Noe isu nga imbilinna ti pannakatiliwda, ken mapungo, ket “maibaludda. Ket no saserdote koma ida ni Noe imbilinna la ketdi ti pannakapapatayda koma.

24 Ngem idi maammuanna a saan, ngem isuda dagiti kabsatna, ken naggapuda iti daga a Zarahemla, nagragsak iti kasta unay.

25 Ita nangibaon ni Limhi, sakbay ti yaay ni Ammon, iti “sumagmamano a lallaki nga ^bagsukisok iti daga a Zarahemla; ngem dida nasarakan, ket napukawda iti langalang.

26 Nupay kasta, nakasarakda iti daga nga adda taona; wen, ti daga a naaplagaan iti nagango a “tultulang; wen, ti daga nga adda idi taona ken napapatay; ket isuda, a nangipagarup a daytoy ti daga a Zarahemla, nagsublida iti daga a Nephi, a

nakadanonda iti nagbedngan ti daga sumagmamano nga aldaw sakbay ti yaay ni Ammon.

27 Ket inkuyogda ti kasuratan, nga isu ti kasuratan dagiti tao nga akintulang kadagiti nasarakanda, ken naikitikit kadagiti pinanid a minas.

28 Ket ita agliplippias manen ti ragsak ni Limhi iti pannakangngegna ken ni Ammon nga inikkan ti Dios ni ari Mosiah iti “sagut, a mangipatarus kadagiti kitikit; wen, ket nagrag-o met ni Ammon.

29 Ngem nalaus pay laeng ti liday ni Ammon ken dagiti kabsatna gapu iti kaadu ti napapatay kadagiti kakabsatda;

30 Kasta met a pinalugodan ni ari Noe ken dagiti saserdote-na dagiti tao a makaaramid iti adu a pagbasolan ken maikaniwas iti Dios; ken nagladingitda met iti “ipapatay ni Abinadi; kasta met ti ^bipapanaw ni Alma ken dagiti tao a simmurot kenkuana, a nangbukel iti simbaan ti Dios babaen ti pigsan ken bileg ti Dios, ken pammati kadagiti balikas nga insao ni Abinadi.

31 Wen, nagladingitda iti ipapanawda, ta dida ammo ti napananda. Ita maragsakandan a makitipon kadakuada, ta isuda ti mismo a nakitulagen iti Dios nga agserbida kenkuana ken tungpalenda dagiti bilinna.

32 Ket ita manipud iti yaay ni Ammon, nakitulag met ni ari

22a Mosiah 7:6–13.

23a Hel. 5:21.

25a Mosiah 8:7.

^b Mosiah 7:14.

26a Mosiah 8:8.

28a Omni 1:20–22;

Mosiah 28:11–16.

30a Mosiah 17:12–20.

^b Mosiah 18:34–35.

Limhi iti Dios, kasta met ti adu kadagiti taona tapno agserbida kenkuana ken tungpalenda dagiti bilinna.

33 Ket napasamak a tinari-gagayan ni ari Limhi ken adu kadagiti taona ti mabuniagan; ngem awan ti asino man iti daga ti addaan iti “turay a naggapu iti Dios. Ket saan a kayat ni Ammon nga aramiden daytoy, ta ibilangna ti bagina a saan a maikari a katulongan.

34 Ngarud dida binukel ti bagbagida a simbaan iti dayta a kanito, iti panagurayda iti Espiritu ti Apo. Ita tarigagayanda ti agbalin a kas ken ni Alma ken dagiti kabsatna, a nagkamang iti langalang.

35 Tinarigagayanda ti mabuniagan a kas saksi ken pammakneknek a siaayatda nga agserbi iti Dios iti amin a pusoda; nupay kasta impadpad-engda ti panawen; ket “maitedto ti pakammuan ti pannakabuniagda kalpasan daytoy.

36 Ket ita iti amin a panangam-amiris ni Ammon ken dagiti taona, ken ni ari Limhi ken dagiti taona, rumuk-atda iti ima dagiti Lamanite ken iti pannakaadipen.

KAPITULO 22

Naaramid ti plano iti panaglibas dagiti tao iti pannakaadipen iti Lamanite—Binartekda dagiti Lamanite—Aglibas dagiti tao, agsubliba iti Zarahemla, ken iturayan ida ni Ari Mosiah. Agarup 121 s.c.

KET ita napasamak a rinugian da Ammon ken ari Limhi a kaminuman dagiti tao no kasano ti panangwayawayada iti bagbagida iti pannakaadipenda; ken imbilinda pay a nasken nga aguummong dagiti tao; ket inaramidda daytoy tapno mampammuan ti timek dagiti tao maipanggep itoy a banag.

2 Ket napasamak nga awan ti makitada a pamuspusan tapno makaruk-atda iti pannakaadipen, malaksid iti panangalada kadagiti babbai ken annakda, ken dagiti pastorda, ken dagiti arbanda, ken dagiti toldada, ket kumamangda iti langalang; gapu ta nakaad-adu dagiti Lamanite, di mabalin dagiti tao ni Limhi ti makisupanget kada-kuada, iti pampanunotenda a wayawayanda ti bagbagida iti pannakaadipen babaen ti espada.

3 Ita napasamak a napan ni Gideon ket sinangona ti ari, ket kinunana kenkuana: Ita O ari, namin-adu a nangngegmo dagiti balikasko iti pannakisupsupangetta kadagiti kabsatta, dagiti Lamanite.

4 Ket ita O ari, no iti panagkitam ket saanak a mapangnamamaan a katulongan, wenno no denggem dagiti balikasko iti ania man a pangrukodan, ket adda maitulongda kenka, ad-adda pay ti tarigagayko a nasken a dumngegka kadagiti balikasko itoy a kanito, ket agbalinak a katulongam ket mawayawayaan dagitoy a tao iti pannakaadipen.

5 Ket pinalubosan ti ari nga agsao. Ket kinuna kenkuana ni Gideon:

6 Adtoy ti dalan iti likud, iti bakud iti likud, iti akinlikud a paset ti ciudad, wenno dagiti guardia dagiti Lamanite, mabartekda iti rabii; ngarud pakaammuanta amin dagiti tao tapno ummongenda dagiti pangen ken arbanda, tapno yabogda ida iti langalang iti rabii.

7 Ket tungpalek ti bilinmo ken agbayadak iti maudi a buis iti arak kadagiti Lamanite, ket mabartekda; ket magnatayonto iti nalimed a pagnaan iti makanigid ti kampoda inton nabartek ken nakaturongan.

8 Kasta ti ipapanawtayo a kaudatayo dagiti babbai ken anaktayo, dagiti pangentayo, ken dagiti arbantayo iti langalang; ket agdaliasattayo iti lawlaw ti daga a Shilom.

9 Ket napasamak a dinengngeg ti ari dagiti balikas ni Gideon.

10 Ket imbilin ni ari Limhi a nasken nga ummongen dagiti taona dagiti pastorda; ket impatulodna ti buis nga arak kadagiti Lamanite; ken nangipatulod pay iti ad-adu nga arak, a kas sagut kadakuada; ket nahrenrennekda nga imminum iti arak nga impatulod kadakuada ni ari Limhi.

11 Ket napasamak a napan dagiti tao ni ari Limhi iti langalang iti rabii nga inkuyogda dagiti pangen ken arbanda, ket napanda iti aglawlaw ti daga a Shilom iti langalang, sada sinurot ti agtulong iti daga a

Zarahemla, nga impanguluan ida ni Ammon ken dagiti kab-satna.

12 Ket naitugotda amin a bali-tokda, ken pirak, dagiti napatteg nga alikamenda, a maa-witda, kasta met dagiti balonda, iti langalang; ket intuloyda ti panagdaliasatda.

13 Ket kalpasan ti adu nga aldawda iti langalang nakadanda iti daga a Zarahemla, ket timmiponda kadagiti tao ni Mosiah, ket nagbalinda nga iturayanna.

14 Ket napasamak a siraragsak ni Mosiah a nangawat kadakuada; ken inawatna met dagiti ^akasuratanda, kasta met dagiti ^bkasuratan a nasarakan dagiti tao ni Limhi.

15 Ket ita napasamak idi nadtuktalan dagiti Lamanite a naglibas dagiti tao ni Limhi iti daga iti rabii, a nangibaonda iti buyot iti langalang tapno kamakamenda ida;

16 Ket kalpasan ti dua nga aldaw a panangkamakamda kadakuada, saandan a nasurotan ti nagtutronganda; ngarud nayawawanda iti langalang.

Ti pakaammo ni Alma ken dagiti tao ti Apo, nga inyabug dagiti tao ni Ari Noe iti langalang.

Sakupenna dagiti kapitulo 23 ken 24.

KAPITULO 23

Agkedked ni Alma nga agbalin nga ari—Agakem a nangato a sa-

serdote—Dusaen ti Apo dagiti taona, ken parmeken dagiti Lamanite ti daga a Helam—Ni Amulon, daula dagiti nadangkes a saserdote ni Ari Noe, ti emperador a mangituray iti Lamanite. Agarup 145–121 s.c.

ITA ni Alma, a binallaaganen ti Apo a sapulen dagiti buyot ni ari Noe, kas naipakaammonan kadagiti taona, inummongda ngarud dagiti pastorda, ken inlalada dagiti bukelda, ket napanda iti langalang a simmango kadagiti buyot ni ari Noe.

2 Ket pinapigsa ida ti Apo, tapno saan ida a madaeran a papatayen dagiti tao ni ari Noe.

3 Ket walo nga aldaw ti panagdaliasatda nga agturong iti langalang.

4 Ket nakadanonda iti daga, wen, iti nakapimpintas ken makaay-ayo a daga, ti daga ti natarnaw a danum.

5 Ket insimpada dagiti tol-dada, ket rinugianda a sukayen ti daga, ken rinugianda ti agpatakder iti pasdek; wen, nagegetda, ket kasta unay ti panagtrabahoda.

6 Ket tinarigagayan dagiti tao a ni Alma ti agbalin nga arida, gapu ta ipatpateg dagiti tao.

7 Ngem kinunana kadakuada: Adtoy, saan a rumbeng a maaddaantayo iti ari; ta kastoy ti kinuna ti Apo: “Diyo ipato a nangatngato ti maysa a tao iti sabali, wenno saan a panunoten ti tao a nangatngato ngem

iti sabali; ngarud kunak kada-kayo a saan a rumbeng a maaddaantayo iti ari.

8 Nupay kasta, no mabalin la ketdi nga adda kanayon maikari a lalaki nga agbalin nga ariyo nasayaat unay no maaddaanka-yo iti ari.

9 Ngem laglagipenyo ti “kina-managbasol ni ari Noe ken dagiti saserdotena; ken siakto pay ket ^bnaikursong iti palab-og, ket nakaaramidak iti adu a banag a makadurmen iti imatang ti Apo, a nakaigapuan ti nalabes a panagbabawik;

10 Nupay kasta, kalpasan ti adu a “panagtutuok, dinengngeg ti Apo ti dawatko, ket sinungbatanna dagiti kararagko, ket siak ti inaramatna a mangidanon iti ^badu kadakayo iti panakaammo iti kinapudno.

11 Nupay kasta, saanko a panangipadayaw daytoy, ta saanak a maikari a mangidaydayaw iti bagik.

12 Ket ita kunak kadakayo, inrurumennakayo ni ari Noe, ket nagbalinkayo nga adipenna ken dagiti saserdotena, ket pinagbalindakayo a managbasol; ngarud nagtungpalkayo iti “panakabalin ti kinamanagbasol.

13 Ket ita iti panangaon kadakayo ti pannakabalin ti Dios kadagitoy a pammungo; wen, kasta met iti ima ni ari Noe ken dagiti taona, kasta met iti pammungo ti kinamanagbasol, kasta met a tarigagayak nga “agtalinaedkayo a natibker iti day-

23 7a Mosiah 27:3–5.

9a Prov. 16:12;

Mosiah 11:1–15.

b Mosiah 17:1–4.

10a DKK 58:4.

b Mosiah 18:35.

12a 2 Ne. 28:19–22.

13a Gal. 5:1.

toy a ^bwayawaya a nakawaya-wayaa^{no}, ket ^csaankayo nga agtalek iti asino man a tao nga agbalin nga ariyo.

14 Kasta met a saankayo nga agtalek iti asino man nga agbalin a ^amannursuroyo wanno ministroyo, malaksid no tao ti Dios, a mangsursurot iti pagayatanna ken mangtungtungpal kadagiti bilinna.

15 Kasta ti panangisuro ni Alma kadagiti taona, a nasken nga ^aayaten ti tunggal tao ti karubana a kas iti bagina, tapno awan ti ^bsinnupanget iti nagba-etanda.

16 Ket ita, ni Alma ti ^anangato a saserdoteda, isu a nangbangon iti simbaanda.

17 Ket napasamak nga awan ti naaddaan iti ^aturay a mangasaba wanno mangisuro malaksid kenkuana a nagtaud iti Dios. Ngarud inikkan-pategna amin dagiti saserdoteda ken amin dagiti mannursuroda; ket awan ti naikkan-pateg malaksid no mai-kari a tao.

18 Ngarud binantayanda dagiti taoda, ken ^atinarakenda ida kadagiti banag a maipanggep iti kinalinteg.

19 Ket napasamak a rimmang-ayda a di nangin-ines iti daga; ket ninagananda ti daga iti Helam.

20 Ket napasamak nga imma-duda ken rimmang-ayda a di nangin-ines iti daga a Helam:

ket nangbangonda iti siudad, a ninagananda iti siudad ti Helam.

21 Nupay kasta nakita ti Apo a rumbeng a ^adusaenna dagiti taona; wen, subokenna ti ^bpanaganusda ken ti pammatida.

22 Nupay kasta—asino man ti ^aagtalek kenkuana isunto met laeng ti ^bmaitag-ay iti maudi nga aldaw. Wen, kastoy idi kadagitoy a tao.

23 Ta adtoy, ipakitak kadakayo a naadipenda, ket awan ti makaisalakan kadakuada malaksid ti Apo a Diosda, wen, a kas iti Dios ni Abraham ken ni Isaac ken ni Jacob.

24 Ket napasamak nga insalakanna ida, ket impakitana kadakuada ti naindaklan a bilegna, ket napalalo ti ragrag-sakda.

25 Ta adtoy, napasamak a bayat ti kaaddada iti daga a Helam, wen, iti siudad ti Helam, bayat ti panangsukayda iti daga iti aglawlaw, adtoy adda ti buyot dagiti Lamanite iti bed-deng ti daga.

26 Ita napasamak a pimmanaw dagiti kabsat ni Alma kadagiti talonda, ket naguummongda iti siudad ti Helam; ket kasta unay ti butengda iti panagparang dagiti Lamanite.

27 Ngem napan ni Alma ket nagtakder iti sangoda, ket inggunamgunamna kadakuada a nasken a dida agbuteng, ngem

13b PNK Wayawaya.

c Mosiah 29:13.

14a Mosiah 18:18–22.

15a PNK Ayat.

b 3 Ne. 11:28–29.

16a Mosiah 26:7.

17a PNK Turay;

Kinasaserdote.

18a 1 Tim. 4:6.

21a Hel. 12:3; DkK 98:21.

PNK Dusa,

Pannakadusa.

b PNK Anus.

22a PNK Talek.

b 1 Ne. 13:37.

lagipenda ketdi ti Apo a Dios-da ket isalakanna ida.

28 Ngarud pinagkirpada ti da-nagda, ket rinugianda ti nagda-wat iti Apo a paluknengenna ti puspuso dagiti Lamanite, tapno isalakanda ida, ken dagiti assa-wada, ken dagiti annakda.

29 Ket napasamak a pinaluk-neng ti Apo ti puspuso dagiti Lamanite. Ket napan da Alma ken dagiti kabsatna ket inya-watda ti bagbagida kadakuada; ket tinagikua dagiti Lamanite ti daga a Helam.

30 Ita napukaw dagiti buyot dagiti Lamanite, a nangsurot kadagiti tao ni ari Limhi, iti langalang iti adu nga aldaw.

31 Ket adtoy, nasarakanda da-gidiay saserdote ni ari Noe iti lugar a ninagananda iti Amu-lon; ket rinugianda ti mangta-gikua iti daga nga Amulon ken rinugianda a sukayen ti daga.

32 Ita Amulon ti nagan ti da-daulo dagidiay a saserdote.

33 Ket napasamak a nagpak-pakaasi ni Amulon kadagiti La-manite; kasta met nga imbaonna dagiti assawada, a “babbai nga annak dagiti Lamanite, nga ag-pakpakaasi kadagiti kakabsat-da, tapno dida papatayen dagiti assawada.

34 Ket adda “panangngaasi dagiti Lamanite ken ni Amulon ken dagiti kabsatna, ket dida ida pinatay, gapu kadagiti as-sawada.

35 Ket nakitipon ni Amulon ken dagiti kabsatna kadagiti Lamanite, ket nagdaldaliasatda iti langalang iti panangsapulda

iti daga a Nephi idi masarakan-da ti daga a Helam, a tinagikua da Alma ken dagiti kabsatna.

36 Ket napasamak nga inkari dagiti Lamanite kada Alma ken dagiti kabsatna, nga isagutda ti biagda ken wayawayada no isuroda ti dana a kumamang iti daga a Nephi.

37 Ngem saan a tinungpal da-giti Lamanite ti karida kalpa-san ti panangipakita ni Alma iti dana a kumamang iti daga a Nephi; ngem nangikabilda iti “mangbantay iti aglawlaw ti da-ga a Helam, kada Alma ken dagiti kabsatna.

38 Ket napan iti daga a Nephi dagiti nabati kadakuada; ket nagsubli iti daga a Helam da-giti dadduma, ken intugotda met dagiti assawa ken annak dagiti agbambantay a nabati iti daga.

39 Ket impalubos ti ari dagiti Lamanite a ni Amulon ti agba-lin nga ari ken mangituray ka-dagiti taona, nga adda iti daga a Helam; nupay kasta awanan iti bileg a mangaramid iti ania-man a maisuppiat iti pagaya-tan ti ari dagiti Lamanite.

KAPITULO 24

Idadanes ni Amulon ni Alma ken dagiti taona—Mapapatayda no ag-kararagda—Palag-anen ti Apo da-giti dagensenda—Wayawayaan-na ida iti pannakaadipenda, ket agsub-lida iti Zarahemla. Agarup 145–120 s.c.

KET napasamak a nakagun-od

ni Amulon iti kaasi manipud iti ari dagiti Lamanite; ngarud, im-
palubos ti ari dagiti Lamanite
kenkuana ken dagiti kabsatna
ti pannakadutokda a mannur-
suro kadagiti taona, wen, uray
pay dagiti tao nga adda iti daga
a Shemlon, ken iti daga a Shi-
lom, ken iti daga nga Amulon.

2 Ta tinagikuan dagiti Lama-
nite amin dagitoy a daga; nga-
rud, nangdutok ti ari dagiti La-
manite iti ar-ari dagitoy a daga.

3 Ket ita Laman ti nagan ti ari
dagiti Lamanite, ta naipanagan
kenkuana ti nagan ti amana; ket
napanaganaan ngarud iti ari La-
man. Ket isu ti ari ti adu a tao.

4 Ket nangdutok iti mannur-
suro kadagiti kakabsat ni Amu-
lon iti tunggal daga a tinagikua
dagiti taona; ket kasta a naisu-
ro ti pagsasao ni Nephi kadagi-
ti amin a tao dagiti Lamanite.

5 Ket taoda a mannakigayyem
iti tunggal maysa; nupay kasta
dida ammo ti Dios; awan a pu-
los ti insuro dagiti kabsat ni
Amulon maipanggep iti Apo a
Diosda, uray ti paglintegan ni
Moises; wenna insuroda man
la koma kadakuada dagiti bali-
kas ni Abinadi;

6 Ngem insuroda ida a nas-
ken nga ituloyda ti kasuratan-
da, ken mabalinda ti agsisinnu-
rat iti tunggal maysa.

7 Ket kasta ti panangrugi da-
giti Lamanite a nangpaadu iti
kinabaknangda, ken ti panang-
rugida a makimaro iti tunggal
maysa ket agbalinda a nasali-

wanwan, ken ti panangrugida
a nasikap ken masirib a tattao,
kas iti pagsiriban ti lubong,
wen, nakasiksikap a tattao, ma-
ay-ayo iti amin a kita ti kina-
dangkes ken panagagum, ma-
laksid kadagiti kakabsatda.

8 Ket ita napasamak a rinu-
gian ni Amulon nga aramaten
ti “turay ken ni Alma ken dagiti
kabsatna, ken rinugianna nga
indadanes, ken imbilinna nga
idadanes dagiti annakna dagiti
annakda.

9 Ta am-ammo ni Amulon ni
Alma, a “maysa idi kadagiti sa-
serdote ti ari, ken isu ti namati
kadagiti balikas ni Abinadi ken
napapanaw iti sango ti ari, ket
ngarud kinapungtotna; ta itu-
rayan ni ari Laman, ngem ina-
ramatna ti bileгна kadakuada,
ket inikkanna ida iti “turay, ken
nangtuding iti mangiwanwan
kadakuada.

10 Ket napasamak a nakaro
unay ti panagsagabada ket ri-
nugianda ti nagdawat iti nain-
daklan a Dios.

11 Ket binilin ida ni Amulon
nga isardengda ti panagdawda-
watda; ket nangikabil iti guar-
dia a mangbantay kadakuada,
tapno mapapatay ti asino man
a matiliwan nga umaw-awag
iti Dios.

12 Ket saan nga impangngeg
ni Alma ken dagiti taona ti yaa-
wagda iti Apo a Diosda, ngem
“imbukbokda ti puspusoda ken-
kuana; ket ammona ti linaon ti
puspusoda.

13 Ket napasamak a dimteng kadakuada ti timek ti Apo iti panagsagabada, a kinunana: Yangadyo dagiti uloyo ket maliwliwakayo, ta ammok ti katulagan nga inaramidyo kaniak; ket makitulagak kadagiti taok ken wayawayaak ida iti pannakaadipen.

14 Kasta met a palag-anek dagiti dagensen nga adda iti abagayo, tapno diyo ida marikrikna iti kaaddada iti likudyo, uray pay iti pannakaadipenyo; ket aramidek daytoy tapno agbalinkayo a "saksi kalpasanna, ken tapno maammuanyo nga awan duadua a siak, ti Apo a Dios, sarungkarak dagiti taok iti ^bpanagsagabada.

15 Ket ita napasamak a limmag-an dagiti dagensen a naipabaklay ken ni Alma ken dagiti kabsatna; wen, "pinatibker ida ti Apo tapno laklakaenda nga ibaklay dagiti ^bdagensenda, ket pinaiturayanda a siraragsak ken "siaanus iti amin a pagayatan ti Apo.

16 Ket napasamak a napigsa ti pammatida ken ti panagitureda ket dimteng manen kadakuada ti timek ti Apo, a nagkuna: Agliwliwakayo, ta wayawayaankayonto iti pannakaadipenyo inton bigat.

17 Ket kinunana ken ni Alma: Mapanka kadagitoy a tao, ket kuyogenka ket wayawayaanta dagitoy a tao iti "pannakaadipen.

18 Ita napasamak nga inumong da Alma ken dagiti taona iti rabii dagiti pastorda, kasta met dagiti bukbukelda; wen, nagpatnagda a nangum-umong kadagiti pastorda.

19 Ket iti agsapa pinaturog ti Apo dagiti Lamanite iti "nargaan, wen, ken pinaturogna iti nargaan amin dagiti mangiwanwanda.

20 Ket nagtutrong da Alma ken dagiti taona iti langalang; ket idi nakapagdaliasatdan iti nagmalem impatakderda dagiti toldada iti tanap, ket ninagananda ti tanap iti Alma, gapu ta indauluanna ida iti langalang.

21 Wen, ket imbukbokda ti "panagyamanda iti Dios iti tanap ti Alma gapu iti kinamanangngaasina kadakuada, ken pinalag-anna dagiti dagensen, ken winayawayaanna ida iti pannakaadipen; ta naadipenda, ket awan ti asino man a makawayawaya kadakuada malaksid ti Apo a Diosda.

22 Ket nagyamanda iti Dios, wen, napigsa ti timek dagiti amin a lallakida ken amin dagiti babbaida ken amin dagiti anakda a makapagsao iti panangidaydayawda iti Diosda.

23 Ket ita kinuna ti Apo ken ni Alma: Darasem ket pumanawka ken dagitoy a tao ditoy a daga, ta nakariingen dagiti Lamanite ket kamatendakayo; ngarud pumanawkayo ditoy a daga, ket pagsardengek dagiti Lamanite

14a PNK Saksi.

b PNK Kinarigat.

15a Mat. 11:28-30.

b Alma 31:38; 33:23.

c DkK 54:10.

PNK Anus.

17a PNK Pannakabalud.

19a 1 Sam. 26:12.

21a PNK Agyaman,

Napnuan Yaman,

Panagyaman.

ditoy a tanap tapno dida makamatn dagitoy a tao.

24 Ket napasamak a pimmanawda iti tanap, ket nagdaliasatda iti langalang.

25 Ket kalpasan ti kaaddada iti langalang iti sangapulo-ketdua nga aldaw nakadanonda iti daga a Zarahemla; ket inawat met ida ni ari Mosiah a siraragsak.

KAPITULO 25

Agbalin a Nephite dagiti an-annabo ni Mulek iti Zarahemla—Maamammoda dagiti tao ni Alma ken ni Zeniff—Buniagan ni Alma ni Limhi ken amin dagiti taona—Tudingan ni Mosiah ni Alma a mangbangon iti Simbaan ti Dios. Agarup 120 s.c.

KET ita kayat ni ari Mosiah nga aguummong amin dagiti tao.

2 Ita saan unay nga adu dagiti annak ni Nephi, wenna saan unay nga adu dagiti an-annabo ni Nephi, a kas iti kaadu dagiti “tao ni Zarahemla, nga an-annabo ni ^bMulek, ken dagiti simurot kenkuana iti langalang.

3 Ket saan unay nga adu dagiti tao ni Nephi ken dagiti tao ni Zarahemla a kas iti kaadu dagiti Lamanite; wen, dida pay makagudua.

4 Ket ita naguummong amin dagiti tao ni Nephi, kasta met amin dagiti tao ni Zarahemla, ket naguummongda iti dua a ragup.

5 Ket napasamak a binasa ni Mosiah, ken imbilinna a mabasa kadagiti taona dagiti kasuratan ni Zeniff; wen, binasana dagiti kasuratan dagiti tao ni Zeniff, manipud iti panawen nga ipapanawda iti daga a Zarahemla agingga iti panagsublida manen.

6 Ken binasana met dagiti pakaammo ni Alma ken dagiti kabsatna, ken ti amin a panagsagabada, manipud iti panawen nga ipapanawda iti daga a Zarahemla agingga iti panawen a panagsublida manen.

7 Ket ita, idi nabasan ni Mosiah ti kasuratan, natignay dagiti taona a nabati iti daga iti nalabes a siddaaw ken pannakakellaat.

8 Ta dida ammo ti panunotenda; ta idi maimatanganda dagiti “nawayawayaan iti pannakaadipen napnoda iti aglaplapusanan a rag-o.

9 Ket manen, napnoda iti led-daang idi malagipda dagiti kabsatda a pinapatay dagiti Lamanite, nagarubos ti luada.

10 Ket manen, idi malagipda ti madagdagus a kinamanangngaasi ti Dios, ken ti bileгна a nangwayawaya kada Alma ken dagiti kabsatna iti ima dagiti Lamanite ken iti pannakaadipen, nalawag ti timekda a nagyaman iti Dios.

11 Ket manen, idi malagipda dagiti Lamanite, a kakabsatda, iti kinamanagbasol ken narugit a kasasaadda, napnoda iti “sa-

em ken pait gapu iti pagimba-
nag dagiti ^bkararuada.

12 Ket napasamak nga isuda
nga annak ni Amulon ken da-
giti kabsatna, a nangasawa ka-
dagiti babbalasang dagiti La-
manite, saanda a naay-ayo iti
ugali dagiti ammada, ngarud
inawatda ti nagan ni Nephi, tap-
no maawaganda nga annak ni
Nephi ken maibilangda kada-
giti maawagan iti Nephite.

13 Ket ita "maibilang a Nephite
amin dagiti tao ni Zarahemla,
ket gapu daytoy iti kaawan ti
nakaitalkan ti pagarian no di da-
giti an-annabo ni Nephi.

14 Ket ita napasamak nga idi
malpas ni Mosiah nga agsao
ken nangibasa kadagiti tao, ti-
narigagayanna nga agsao met
ni Alma kadagiti tao.

15 Ket nagsao ni Alma kada-
kuada, idi makapaguummong-
da iti dakkel a ragup, ket napan
iti tunggal ragup, a nangikasa-
ba kadagiti tao iti panagbabawa
ken pammati iti Apo.

16 Ket inggunamgunamna ka-
dagiti tao ni Limhi ken dagiti
kabsatna, amin dagiti nawaya-
wayaanen iti pannakaadipen, a
nasken a laglagipenda a ti Apo
ti nangwayawaya kadakuada.

17 Ket napasamak a kalpasan
ti panangisuro ni Alma kada-
giti tao ti adu a banag, ket ing-
gibusnan ti pannakisaona ka-
dakuada, a tinarigagayan ni ari
Limhi ti pannakabuniagna; ken
tinarigagayan amin dagiti tao-
na ti mabuniagan met.

18 Ngarud, timmapog ni Alma
iti danum ket "binuniaganna
ida; wen, binuniaganna ida iti
wagas nga inaramidna kadagi-
ti kakabsatna iti ^bdanum ti Mor-
mon; wen, ket nagbalin amin
dagiti binuniaganna a kameng
ti simbaan ti Dios; ket gapu day-
toy iti pammatida kadagiti ba-
likas ni Alma.

19 Ket napasamak a pinalu-
bosan ni ari Mosiah ni Alma
a mangbangon iti simbaan iti
amin a daga ti Zarahemla; ken
inikkanna iti "bileg a mangor-
den a saserdote ken mannursu-
ro iti tunggal simbaan.

20 Ita naaramid daytoy gapu
iti kaadu ti tao ket saan a kaba-
elan nga iturong ti maymaysa a
mannursuro; wenno mangnge-
gan ti amin ti balikas ti Dios iti
maymaysa a pagtitiponan.

21 Tinipuntiponda ngarud ti
bagbagida iti nadumaduma a
ragup, a maawagan iti simbaan;
nga addaan ti tunggal simbaan
iti saserdote ken mannursuro,
ket ikasaba ti tunggal saserdote
ti balikas a maibatay iti nagaon
iti ngiwat ni Alma.

22 Ket kastoy, uray pay no adu
ti simbaan maymaysada met la-
eng a "simbaan, wen, nga isu ti
simbaan ti Dios; ta awan ti ania
man a naikasaba iti amin a sim-
baan malaksid iti panagbabawi
ken pammati iti Dios.

23 Ket ita adda pito a simba-
an iti daga a Zarahemla. Ket
napasamak nga asino man nga
agtarigagay nga umawat iti

11b PNK Kararua—Pateg
dagiti kararua.

13a Omni 1:19.

18a Mosiah 21:35.

^b Mosiah 18:8-17.

19a PNK Kinasaserdote.

22a Mosiah 18:17.

“nagan ni Cristo, wenna ti Dios, nagkamengda kadagiti simbaan ti Dios;

24 Ket naawaganda iti “tattao ti Dios. Ket imbukbok ti Apo ti Espirituna kadakuada, ket nabendisionanda, ken rimmangayda iti daga.

KAPITULO 26

Adu a kameng ti Simbaan ti insungsong nga agbasol dagiti saan a mamatpati—Maikarian ni Alma iti biag nga agnanayon—Magunod dagiti agbabawi ken mabuniagan ti pammakawan—Pakawanento ti Apo dagiti nagbasol a kameng ti simbaan nga agbabawi ken agpudno ken ni Alma; no saan, saandanto a maibilang kadagiti tao ti Simbaan. Agarup 120–100 s.c.

ITA napasamak nga adu kadagiti tumantanor a kaputotan ti di makaawat kadagiti balikas ni ari Benjamin, ta babassitda pay nga ubbing iti panawen a panangibagana kadagiti taona; ket dida patien ti kannawidan dagiti ammada.

2 Dida mamati iti naibagan maipanggep iti panagungar dagiti natay, kasta met a dida mamati iti maipanggep iti yaay ni Cristo.

3 Ket ita gapu iti kinaawan ti pammatida dida “maawatan ti balikas ti Dios; ket natangken ti panagpuspusoda.

4 Ket saandanto a mabuniagan; kasta met a dida agkameng iti simbaan. Ket naisinada a tao iti pammatida, uray pay iti “nailubongan ken managbasol a kasaasadda; ta dida umawag iti Apo a Diosda.

5 Ket ita iti panagturay ni Mosiah saanda pay a makagudua iti bilang dagiti tao ti Dios; ngem gapu iti di “panagtutunos dagiti agkakabsat nagbalinda nga adadu.

6 Ta napasamak nga adu ti inallilawda iti pammatiray-ok a balikasda, nga adda iti simbaan, a namagbalin kadakuada a managbasol; rumbeng ngarud unay kadagiti nagbasol, nga adda iti simbaan, a “ballaagan ida ti simbaan.

7 Ket napasamak a naisaklangda kadagiti saserdote, ket inyawat ida dagiti mannursuro kadagiti saserdote; ket indatag dagiti saserdote ken ni Alma, nga isu ti “kangatuan a saserdote.

8 Ita inikkan ni ari Mosiah ni Alma iti turay a mangiturong iti simbaan.

9 Ket napasamak a di ammo ni Alma ti maipanggep kadakuada; ngem adu ti saksi a maibusor kadakuada; wen, nagtakder dagiti tao ket pinaneknekanda ti kaadu ti nagbasolanda.

10 Ita awan pay ti kasta a napasamak idi iti simbaan; nariribukan ngarud ni Alma babaen

23a PNK Jesucristo—
Panangawattayo iti
nagan ni Jesucristo.

24a PNK Katulagan.

26 3a PNK Pannakaawat.

4a PNK Nailubongan
a Tao.

5a PNK Ikakililis;
Panagsusupanget.

6a Alma 5:57–58; 6:3.

PNK Ballaagan,
Ballaag.
7a Mosiah 29:42.

ti espirituna, ket kinayatna a nasken a maidatagda iti ari.

11 Ket kinunana iti ari: Adtoy, adu dagitoy idatagmi kenka, a pinabasol dagiti kabsatda; wen, nagaramidda iti sumagmamano a pagbasolan. Ket saanda nga ibabawi dagiti nagbasolanda; ngarud indatagmi kenka, ta kedngam ida a maibatay kadagiti basolda.

12 Ngem kinuna ni ari Mosiah ken ni Alma: Adtoy, diak kedngan ida; ngarud “yawatko ida kenka ta sika ti mangeddeng kadakuada.

13 Ket ita nariribukan manen ti espiritu ni Alma; ket napan a nagdamag iti Apo no ania ti aramidenna itoy a banag, ta amkenna a makaaramid iti biddut iti imatang ti Dios.

14 Ket napasamak a kalpasan ti panangibukbokna iti kaungganna iti Dios, immay ti timek ti Apo kenkuana, a nagkuna:

15 Nagasatka, Alma, ken nagasat dagiti nabuniagan iti “dandum ti Mormon. Nagasatka gapu iti aglaplapusanan a ^bpammatim kadagiti laeng balikas ti katulongak a ni Abinadi.

16 Ken nagasatda agsipud iti aglaplapusanan a pammatida uray kadagiti balikas laeng nga imbagam kadakuada.

17 Ken nagasatka gapu ta bina-

ngonmo ti “simbaan kadagitoy a tao; ket mabangonda, ket agbalindanto a taok.

18 Wen, nagasat dagitoy a tao a siaayat nga umawat iti “naganko; ta maawagandanto iti naganko; ket kukuak ida.

19 Ket gapu ta nagdamagka kaniak maipanggep kadagiti managbasol, nagasatka.

20 Sika ti katulongak; ket itu-lagko kenka a maaddaanka iti biag nga “agnanayon; ket pagserberiannak ket aggunayka bababen ti naganko, ket ummongem dagiti karnerok.

21 Ket isu a dumngeg iti timekko isunto ti “karnerok; ket awattemto iti simbaan, ket awatekto met.

22 Ta adtoy, daytoy ti simbaanko; asino man a “mabuniagan mabuniaganto iti panagbabawi. Ket asino man nga awatem mamatinto iti naganko; ket siwayayanto a ^bpakawanek.

23 Ta siak ti “agsagaba kadagiti basol ti lubong; ta siak ti ^bngangparsua kadakuada; ken siak ti mangted kenkuana a mamati agingga iti kanibusanan ti puesto iti makanawanko.

24 Ta adtoy, maawaganda iti naganko; ket no “ammodak umasidegda, ket addanto agnanayon a puestoda iti makanawanko.

12a DkK 42:78–93.

15a Mosiah 18:30.

b Mosiah 17:2.

PNK Pammati.

17a Mosiah 25:19–24.

18a Mosiah 1:11; 5:8.

PNK Jesucristo—

Panangawattayo iti

nagan ni Jesucristo.

20a PNK Napili;

Panagpili;

Agnanayon a Biag.

21a PNK Naimbag nga

Agpaspastor.

22a 2 Ne. 9:23.

PNK Buniag,

Panagbuniag.

b PNK Pakawan;

Pannakaugas

ti Basbasol.

23a PNK Mannubbot.

b PNK Agparsua,

Panagparsua.

24a Jn. 17:3.

25 Ket napasamak nga inton aguni ti “maikadua a trumpeta umayton dagiti pulos a di ^bna-kaam-ammo kaniak ket agtakderdanto iti sangok.

26 Ket maammuantanton a siak ti Apo a Diosda, a siak ti Mannubbotda; ngem saandanto a masubbot.

27 Kalpasanna ipudnokto kadakuada a pulos a diak “am-ammo ida; ket ^bmapandanto iti “agnanayon nga apuy a naisagana iti sairo ken kadagiti ang-helna.

28 Kunak ngarud kenka, nga isu a di “dumngeg iti timekko, kastanto met ti dina pannakaawat iti simbaanko, ta diakto awaten iti maudi nga aldaw.

29 Kunak ngarud kenka, Mapanka; ket asino man nga agbasol kaniak, “ukomemto a ^bmaibatay iti basbasol nga inaramidna; ket no “ipudnona ti basbasolna kenka ken kaniak, ket ^dagbabawi a naimpusuan, “pakawanemto, ket pakawanekto met.

30 Wen, ket “kas iti kaadu ti ^bpanagbabawi dagiti taok ti panangpakawankonto iti naglabsinganda kaniak.

31 Ket “pakawanenyonto met ti naglabsingan ti tunggal may-sa kadakayo; ta pudno kunak

kenka, isu a di mamakawan iti naglabsingan ti padana a tao no kunana nga agbabawi, kastanto met ti pangngeddeng nga awatenna.

32 Ita kunak kenka, Mapanka; ket asinonto man a di mangibabawi iti basbasolna kastanto met ti dina pannakaibilang kadagiti taok; ket kastoy ti masurot manipud ita.

33 Ket napasamak nga idi mangngeg ni Alma dagitoy a balikas insuratna ida tapno maalana ida, ken tapno maukomna dagiti tao iti dayta a simbaan a mayalubog kadagiti bilin ti Dios.

34 Ket napasamak a napan ni Alma ket inukomna dagiti na-kaaramid iti pagbasolan, a maibatay iti balikas ti Apo.

35 Ket asino man a “mangibabawi iti basbasolda ken ipudnoda ida, maibilangda kadagiti tao ti simbaan;

36 Ket dagiti saan a mangipudno iti basbasolda ken saan nga agbabawi iti kinamanagbasolda, isudanto dagiti saan a maibilang kadagiti tao ti simbaan, ket “mapunasto ti naganda.

37 Ket napasamak a tinimbeng ni Alma dagiti aramid iti simbaan; ket nangrugi manen a naad-daanda iti talna ken rimmang-

25a DkK 88:99, 109.

b DkK 76:81–86.

27a Mat. 7:21–23.

b Luc. 13:27.

c DkK 76:43–44.

28a 2 Ne. 9:31;

DkK 1:14.

29a PNK Ukom,

Panangukom.

b PNK Agsungbat,

Kaadda ti

Sungsungbatan,

Pakaammo.

c 3 Ne. 1:25.

PNK Kumpisar,

Panagkumpisar.

d PNK Agbabawi,

Panagbabawi.

e PNK Pakawan.

30a Moro. 6:8.

b Eze. 33:11, 15–16;

Ara. 3:19–20;

Mosiah 29:19–20.

31a 3 Ne. 13:14–15;

DkK 64:9–10.

35a PNK Kumpisar,

Panagkumpisar.

36a Ex. 32:33; Alma 1:24.

PNK Libro ti Biag;

Ekskomunikasion.

ayda a di nangin-ines kadagiti aramid iti simbaan, siaannad a magna iti sango ti Dios, umawawat iti adu, ken mangbumbuniag iti adu.

38 Ket ita inaramid ni Alma ken dagiti kaduana a trabahador amin dagitoy a banag nga adda iti simbaan, magna iti amin a kinaregta, mangisursuro iti balikas ti Dios iti amin a banag, agsagsagaba iti amin a kita ti panagsagaba, nga indadanes dagiti amin a di kameng ti simbaan ti Dios.

39 Ket binallaaganda dagiti kabsatda; ken “naballaaganda met, tunggal maysa babaen ti balikas ti Dios, a maibatay iti basbasolna, wenno iti basbasol a naaramidna, ta bilin ti Dios nga ^bagkararag nga awan ressatna, ken ^cagyaman iti amin a banag.

KAPITULO 27

Ipawil ni Mosiah ti panagidadanes ken ipaulogna ti panagpapatas—Padasen da Alma nga ub-ubing ken dagiti uppatt a lallaki nga annak ni Mosiah a dadaelen ti Simbaan—Agparang ti anghel ket bilinen-na ida nga isardengdan ti dakes nga aramidda—Mapaumel ni Alma—Nasken a maipasngay manen ti amin a sangkatawan tapno magun-odda ti pannakaisalakan—Ipakdaar da Alma ken dagiti lallaki nga annak ni Mosiah dagiti naimbag a damag. Agarup 100–92 s.c.

KET ita napasamak a kimmaro ti panangidadanes nga inaramid dagiti saan a mamati iti simbaan a namunganayan ti panagtana-butob ti simbaan, ken yaasugda kadagiti dadauloda maipanggep itoy a banag; ket immasugda ken ni Alma. Ket indatag ni Alma ti parikut iti arida, ni Mosiah. Ket kinainnuman ni Mosiah dagiti saserdotena.

2 Ket napasamak nga impaiwaragawag ni ari Mosiah iti aglawlaw ti daga nga awan ti asino man a di mamati a “mangidadanes iti asino man a kameng ti simbaan ti Dios.

3 Ket adda naiget a bilin iti amin a simbaan nga awan ti mangidadanes kadakuada, a nasken nga adda “panagpapatas ti amin a tao;

4 A nasken a dida ipalubos a riribuken ti kinapalangguad wenno kinadursok ti “kinatalnada; a nasken a ^braemen ti tunggal tao ti kaarrubana a kas iti bagina, nga agtrabahoda iti imada nga agpaay iti pagbiagda.

5 Wen, ken nasken nga “agtrabaho amin dagiti saserdote ken mannursuroda iti imada nga agpaay iti pagbiagda, iti amin a kasasaad malaksid iti sakit, wenno iti nalabes a pagesman; ket iti panagaramidda kadagitoy a banag, naglablabonanda iti ^bparabur ti Dios.

6 Ket nangrugi manen ti makapnek a talna iti daga; ket nangrugi nga immadu ti tao,

39a PNK Ballaagan, Ballaag.
b 2 Ne. 32:8–9.
c PNK Agyaman, Napnuan Yaman,

Panagyaman.
27 2a PNK Idadanes, Panangidadanes.
3a Mosiah 23:7; 29:32.
4a PNK Kappia.

b PNK Panangipateg.
5a Mosiah 18:24, 26.
b PNK Parabur.

ket nangrugida a nagwaras iti ganggannaet a rabaw ti daga, wen, iti amianan ken iti abagatan, iti daya ken iti laud, nagbangonda iti dadakkel a siudad ken purok iti amin a suli ti daga.

7 Ket sinarungkaran ken pinarang-ay ida ti Apo, ket nagbalinda a dadakkel ken babaknang a tao.

8 Ita naibilang dagiti lallaki nga annak ni Mosiah kadagiti di mamatpati; kasta met a naibilang kadakuada ti maysa kadagiti ^alallaki nga annak ni Alma, isu a nanaganan iti Alma, a naisasurot iti amana; nupay kasta, nagbalin a nadangdangkes ken tao a ^bmanagrukbab iti didiosen. Ket isu ti tao nga aduan iti balikas, ket nagsao iti adu a pammatiray-ok kadagiti tao; ngarud naiturongna ti adu a tao a sumurot iti kinamanagbasolna.

9 Ket nagbalin a dakkell nga abheng iti panagdur-as ti simbaan ti Dios; ^ataktakawenna ti puspuso dagiti tao; mangar-aramid iti nalabes a di panagtutunos dagiti tao; mangmangted iti gundaway iti kabusor ti Dios a mangaramat iti bilegna kadakuada.

10 Ket ita napasamak a bayat ti panagsagsaganana a mangdadael iti simbaan ti Dios, ta inaramidna ti kasta a sililimed a kaduana dagiti lallaki nga annak ni Mosiah nga agpanggep a mangdadael iti simbaan, ken mang-

sayyasayya kadagiti tao ti Apo, a maisupadi kadagiti bilin ti Dios, wenno uray pay ti ari—

11 Ket kas nasaokon kadakayo, iti panagsagsaganada nga ^aumalsa iti Dios, adtoy, ^bnagparang kadakuada ti ^canghel ti Apo; ket bimmaba a kasla adda iti ulep; ket nagsao a kasla gurruod ti timekna, a nakaigapuan ti pannakadayyeg ti daga a nagtakderanda;

12 Ket nalaus ti siddaawda, ta natuangda iti daga, ket dida nawatan dagiti balikas nga imbagana kadakuada.

13 Nupay kasta nagpukkaw manen, a kinunana: Alma, bumangonka ket tumakderka, ta apay nga idadanesyoy ti simbaan ti Dios? Ta kinuna ti Apo: ^aDaytoy ti simbaanko, ket ipatakderko; ket awan ti siasino man a mangduprak, malaksid iti panagbasol dagiti taok.

14 Ket manen, kinuna ti anghel: Adtoy, nangngeg ti Apo ti ^akararag dagiti taona, kasta met ti kararag ti katulonganna, ni Alma, nga isu ti amam; ta nagkararag a napnuan iti pammati maipanggep kenka ta maidanon koma kenka ti pannakaammo iti pudno; ngarud, daytoy ti gapu nga immayak tapno allukoyenka iti bileg ken turay ti Dios, tapno masungbatan ti ^bkarakarag dagiti katulonganna a mabatay iti pammatida.

15 Ket ita adtoy, mabalusing-

8a PNK Alma, Lalaki nga Anak ni Alma.
b PNK Panagrukbab kadagiti Didiosen.
9a 2 Sam. 15:1–6.

11a PNK Yaalsa.
b PNK Anghel, Dagiti.
c Ara. 9:1–9; Alma 8:15.
13a PNK Jesucristo—

Dadaulo ti Simbaan.
14a Alma 10:22.
b Morm. 9:36–37.

singmo kadi ti bileg ti Dios? Ta adtoy, di kadi dinayyeg ti ti-mekko ti daga? Ken dinak kadi makita iti sangom? Ket adtoyak a naggapu iti Dios.

16 Ita kunak kenka: Mapanka, ket laglagipem ti pannakabalud dagiti ammam iti daga a Helam, ken iti daga a Nephi; ken laglagipem dagiti napintas a banag nga inaramidna kadakuada; ta adipenda idi, ket “winayawa-yaanna ida. Ita kunak kenka, Alma, mapankan, ket saanmon a panggepen pay a dadaelen ti simbaan, tapno masungbatan dagiti kararagda, ket daytoy uray no awankanton.

17 Ket ita napasamak a dagitoy ti naudi a balikas nga imbaga ti anghel ken ni Alma, ket pimmanawen.

18 Ket ita natuang manen ni Alma ken dagiti kaduana iti daga, ta nalaus ti siddaawda; ta nakitada a mismo kadagiti mata-da ti anghel ti Apo; ket kasla gurruod ti timekna, a nangdayyeg iti daga; ket ammoda nga awan ti asino man malaksid iti bileg ti Dios a makadayyeg iti daga ken makaipuon ti panagarigenggenna a kasla marebbek.

19 Ket ita napaumel ni Alma gapu iti nalaus a siddaawna, ket dina maungap ti ngiwatna; wen, ket kimmapsut, nga uray la a dina makuti dagiti imana; ngarud innala dagiti kaduana, ket awan gawayna a binagkat-

da, ayingga a naipaidada iti sangoy ti amana.

20 Ket inulitda iti amana ti napasamakda; ket nagrag-o ti amana, ta ammona a bileg dayta ti Dios.

21 Ket imbilinna nga aguummong ti pangen tapno imatanganda ti inaramid ti Apo iti anakna, kasta met dagiti kinakuyogna.

22 Ket imbilinna nga agtitipon dagiti saserdote; ket rinugianda ti nagayuno, ken nagkararag iti Apo a Diosda nga ungapenna ti ngiwat ni Alma, tapno makapagsao, tapno pumigsa met dagiti saka ken imana—tapno maluktan ti mata dagiti tao ket makita ken maammuanda ti kinainmbag ken kinatan-ok ti Dios.

23 Ket napasamak kalpasan ti panagayuno ken panagkararagda iti las-ud ti dua nga aldaw ken dua a rabii, pimmigsa dagiti saka ken ima ni Alma, ket timmakder ken rinugianna ti nakisao kadakuada, a dimmawat kadakuada iti liwliwa:

24 Ta, kinunana, nagbabawia-kon iti basbasolko, ket “sinubbotnakon ti Apo; adtoy naipasngayak iti Espiritu.

25 Ket kinuna ti Apo kaniak: Dika masdaaw nga amin a sangkatawan, wen, lallaki ken babai, amin a pagilian, kakabsat, pagsasao ken tattao, nasken a “maipasngay manen; wen, maipasngay iti Dios, ^bmabaliwan iti

16a Mosiah 23:1–4.

24a 2 Ne. 2:6–7.

PNK Pannakasubbot,
Subboten, Nasubbot.

25a Rom. 6:3–11;

Mosiah 5:7;

Alma 5:14;

Moises 6:59.

PNK Maipasngay

Manen, Naipasngay
iti Dios.

^b Mosiah 3:19; 16:3.

‘nailubongan ken managbasol a kasasaad, iti kasasaad a kinalinteg, a sinubboten ti Dios, nga agbalin nga annakna a lallaki ken babbai;

26 Ket kastoy ti panagbalinda a baro a parsua; ket malaksid no aramidenda daytoy, “pulos a dida matawid ti pagarian ti Dios.

27 Kunak kenka, malaksid no kastoy ti mapasamak, mapapanawda; ket ammok daytoy, gapu ta dandaniak met napanaw.

28 Nupay kasta, kalpasan ti ilalasatko iti adu a rigat, a nagbabawiak iti asideg ni patay, inallawatnak ti kaasi ti Apo nga inliklik iti “agnanayon a pannakauram, ket naipasngayak iti Dios.

29 Nasubbot ti kararuak iti kapaitan ken pammungo ti kinamanagbasol. Addaak idi iti kasipngetan a derraas; ngem ita makitak ti nakaskasdaaw a lawag ti Dios. “Nairaked ti kararuak iti agnanayon a pannakaparigat; ngem naagawak, ket awanen ti saem iti kararuak.

30 Diak inawat ti Mannubbotko, ket nagintutulngak ti imbaga dagiti ammak; ngem ita a maibagadan nga umayto, ken lagipenna amin a pinarsuana, agpakitanto iti amin.

31 Wen, agparintumengto “amin a tumeng, ket agpudnonto kenkuana amin a dila. Wen, uray pay iti maudi nga al-

daw, inton agtakder amin a tao tapno ^bukomenna, ket isunton ti panagpudnoda nga isu ti Dios; ket isunton ti panagpudnoda, a nagbiag nga ‘awanan iti Dios iti lubong, a ti pannakikeddeng ti agnanayon a panusa ti maikari kadakuada; ket agarigengendanto, ken agpigerger, ken kumsen iti matmat ti ^dmamukbukibok a matana.

32 Ket ita napasamak a rinugian ni Alma iti dayta a kanito nga insuro dagiti tao, ken dagiti kadua ni Alma a nagparangan ti anghel, a nagdaliasat iti aglawlaw ti amin a daga, a mangisaknap kadagiti tao kadagiti banag a nangngegan ken nakitada, ken nangikasaba iti balikas ti Dios iti nakaro a rigat, iti nalaus a panangidadanes dagiti di mamatpati, a sinaplit ti adu kadagitoy.

33 Ngem iti laksid amin daytoy, nangibinglayda iti adu a pangliwliwa iti simbaan, nga impatalgedda ti pammatida, ken inggunamgunamda kadakuada ti panagitured ken adu a panagtutuoq iti panagtungpalda kadagiti bilin ti Dios.

34 Ket uppatt kadakuada ti “lallaki nga annak ni Mosiah; ket Ammon, ken Aaron, ken Omner, ken Himni ti naganda; dagitoy ti nagan dagiti lallaki nga annak ni Mosiah.

35 Ket nagdaliasatda iti amin a daga ti Zarahemla, ken iti amin

25c PNK Nailubongan.

26a Jn. 3:5.

28a 2 Ne. 9:16.

29a Mosiah 2:38.

31a Fil. 2:9–11;

Mosiah 16:1–2;

DkK 88:104.

b PNK Jesucristo—Ukom.

c Alma 41:11.

^d PNK Dios.

34a PNK Ammon, Lalaki nga Anak ni Mosiah.

a tao nga iturayan ni ari Mosiah, siriregtada a nangikarkarigatan a nangpalunit iti amin a sugat a naaramidda iti simbaan, nga impudnoda amin a basbasolda, ken insaknapda amin a banag a nakitada, ken inlawlawagda dagiti padto ken dagiti nasantuan a kasuratan iti amin nga agtari-gagay a dumngeg kadakuada.

36 Ket kastoy ti panagbalinda a ramit iti ima ti Dios iti panangidanonda iti adu iti pannakaammo iti pudno, wen, iti pannakaammo iti Mannubbotda.

37 Ket anian a gasatda! Ta “insaknapda ti talna; insaknapda dagiti ^bnaimbag a damag ti naimbag; ken impakdaarda kadagiti tao ti panagturay ti Apo.

KAPITULO 28

Maaddaan iti agnanayon a biag dagiti lallaki nga annak ni Mosiah—Mapanda mangasaba kadagiti Lamanite—Babaen ti panangaramatna kadagiti dua a bato ti panangipadto, ipatarus ni Mosiah dagiti pinanid a Jaredite. Agarup 92 s.c.

ITA napasamak a kalpasan ti panangaramid dagiti “lallaki nga annak ni Mosiah amin dagitoy a banag, nangalada iti sumagmamano ket inkuyogda iti panagsublida iti amada, ti ari, ket indawatda kenkuana nga ipalubosna a mapanda, a kakuyogda

dagiti pinilida, iti daga a ^bNephi tapno ikasabada dagiti banag a nangngeganda, ken iti kasta maiburayda ti balikas ti Dios kadagiti kabsatda, dagiti Lamanite—

2 Ta bareng no maitedda kadakuada ti pannakaammo iti Apo a Diosda, ken magutugotda ida iti kinamanagbasol dagiti ammada; ken bareng no maagasanda ida iti “gurada kadagiti NepHITE, tapno mairamanda met nga agrag-o iti Apo a Diosda, tapno agbalinda a manna-kigayyem iti tunggal maysa, ken tapno awanen ti panagsusupanget iti amin a daga nga inted kadakuada ti Apo a Diosda.

3 Ita tinarigagayanda a maipakdaar koma ti pannakaisalakan iti amin a parsua, ta dida “maawat a matay ti ania man a ^bkararua; wen, uray pay ti amin a panunot a nasken nga agibtur iti “awan inggana a panagtutuok ti mamagaringenggen ken magpigerger kadakuada.

4 Ket kasta ti panagtrabaho ti Espiritu ti Apo kadakuada, ta isuda ti “karugitan kadagiti managbasol. Ket nakita ti Apo a maikanada iti awan inggana a ^bkaasina nga isalakanna ida; nupay kasta sinagabada ti nalaus a leddaang ti kararuada gapu iti kinamanagbasolda, a nalaus ti panagsagaba ken panagdan-danagda ta nasken a mapapanawda iti agnanayon.

37a Isa. 52:7;
Mosiah 15:14–17.
PNK Mangasaba.
b PNK Ebanghelio.
28 1a Mosiah 27:34.
b Omni 1:12–13;

Mosiah 9:1.
2a Jacob 7:24.
3a Alma 13:27;
3 Ne. 17:14;
Moises 7:41.
b PNK Kararua—Pateg

dagiti kararua.
c Jacob 6:10;
DKK 19:10–12.
4a Mosiah 27:10.
b PNK Kaasi,
Manangngaasi.

5 Ket napasamak a nagpak-pakaasida iti amada iti adu nga aldaw tapno makapanda iti daga a Nephi.

6 Ket napan nagdamag ni ari Mosiah iti Apo no palubosanna dagiti lallaki nga annakna a mapan mangikasaba iti balikasna kadagiti Lamanite.

7 Ket kinuna ti Apo ken ni Mosiah: Palubosam ida a mapan, ta adunto ti mamati kadagiti balikasda, ket maadda-andanto iti agnanayon a biag; ket "isalakankonto dagiti lallaki nga annakmo iti ima dagiti Lamanite.

8 Ket napasamak nga impalubos ni Mosiah ti papanda ken panangaramidda iti dinawatda.

9 Ket "nagdaliasatda iti langalang iti papanda panangikasaba iti balikas kadagiti Lamanite; ket itdek ti ^bpakaammo iti inaramidda kalpasanna.

10 Ita awan ti asino man a pakaitalkan ni ari Mosiah iti pagarian, ta awan ti asino man kadagiti lallaki nga annakna ti umawat iti pagarian.

11 Ngarud innalana dagiti kasuratan a naikitikit kadagiti "pinanid a gambang, kasta met dagiti pinanid ni Nephi, ken amin a banag nga indulin ken tinaginayonna a kas imbilin ti Dios, kalpasan ti panangipatarusna ken kinayatna a maisurat dagiti kasuratan nga adda kadagiti ^bpinanid a balitok a nasarakan dagiti tao ni

Limhi, nga indatag kenkuana ni Limhi;

12 Ket inaramidna daytoy gapu iti nalaus a gagar dagiti taona; ta saan a marukod ti tarigagayda a mangammo iti maipanggep kadagidiay tao a napapatay.

13 Ket ita impatarusna ida babaen dagidiay dua a "bato a naimuntar iti dua nga iking ti bai.

14 Ita naisagana dagitoy a banag manipud pay idi punganay, ket naipaima iti tunggal kaputotan, iti panggep a panangyulog kadagiti pagsasao;

15 Ket naidulin ken nataginayonda babaen ti ima ti Apo, ta nasken a mangduktal iti tunggal nabiag no asino ti mangtagikua iti daga ti kinamanagbasol ken makarimon nga aramid dagiti taona;

16 Ket asino man a yan dagitoy a banag maawagan iti "mammadto, a naipasurot iti wagas dagiti nagkauna a panawen.

17 Ita kalpasan ti panangipatarus ni Mosiah kadagitoy a kasuratan, adtoy, intedna ti pakammuan kadagiti tao a "napapatay, manipud iti panawen a pannakapapatayda nga agsubli iti pannakaipasdek ti ^bdakkel a torre, iti panawen a "panangkiro ti Apo iti pagsasao dagiti tao ket nasayyasayyada iti ganggannaet iti amin a daga, wen, ken uray pay a manipud iti dayta a panawen nga agsubli iti pannakaparsua ni Adan.

7a Alma 19:22-23.

9a Alma 17:6-9.

b Alma 17-26.

11a PNK Gambang
a Pinanid.

b PNK Balitok
a Pinanid.

13a PNK Urim
ken Tumim.

16a Mosiah 8:13-18.

PNK Mammadto.
17a Mosiah 8:7-12.

b Ether 1:1-5.

c Gen. 11:6-9.

18 Ita pinarnuay daytoy a pakaammo ti nalaus a panag-leddaang dagiti tao ni Mosiah, wen, napnoda iti ladingit; nupay kasta naikkanda iti nawada a pannakaammo, ket iti dayta nagrag-oda.

19 Ket maisuratto daytoy a pakaammo kalpasanna; ta adtoy, nasken unay a maammuan ti amin a tao dagiti banag a naisurat iti daytoy a pakaammo.

20 Ket ita, kas nasaokon kadakayo, a kalpasan ti panangaramid ni ari Mosiah kadagitoy a banag, innalana dagiti pinanid a “gambang, ken amin dagiti banag nga indulinna, ket intalekna ida ken ni Alma, nga anak ni Alma; wen, amin dagiti kasuratan, kasta met dagiti ^bagyululog, ket intalekna ida kenkuana, ket imbilinna kenkuana a nasken nga idulin ken ^ctaginayonna ida, kasta met nga idulinna ti kasuratan dagiti tao, nga impaimana iti tunggal kaputotan, a kas met iti pannakaipaimada manipud iti panawen nga ipapanaw ni Lehi iti Jerusalem.

KAPITULO 29

Isingasing ni Mosiah a mapili dagiti ukom a mangsukat iti ari—Ida uluan dagiti saan a nalinteg nga ari dagiti taoda nga agaramid iti basol—Mapili ni Alma nga ub-ubing a kangatuan nga ukom babaen ti timmek dagiti tao—Isu pay ti kangatuan a saserdote iti Simbaan—Ma-

tay da Alma a laklakay ken Mosiah. Agarup 92–91 s.c.

ITA idi maiwakas ni Mosiah daytoy impatulodna iti amin a daga, kadagiti amin a tao, a tarigagayna a maammuan ti kayatda maipanggep iti no asino ti agbalin nga arida.

2 Ket napasamak a dimteng ti timek dagiti tao, a nagkuna: Kayatmi a ni Aaron a lalaki nga anakmo ti agbalin nga arimi ken mangituray kadakami.

3 Ita napan ni Aaron iti daga a Nephi, ngarud saan a maitalek ti ari ti pagarian kenkuana; weno maawat ni Aaron ti pagarian kenkuana; weno asino man kadagiti ^alallaki nga annak ni Mosiah ti mayat nga umawat iti pagarian.

4 Ngarud nangipatulod manen ni ari Mosiah kadagiti tao; wen, nangipatulod pay iti surat kadagiti tao. Ket dagitoy ti balikas a naisurat, nga agkuna:

5 Adtoy, O dakayo a taok, weno kakabsatko, ta raemenkayo a kasta, tarigagayak a panunotenyo ti gapu ti nakaayabanyo a panunoten—ta tarigagayanyo ti maaddaan iti ^aari.

6 Ita ipakaammok kadakayo a saan nga inawat ti maikari a paikaipaayan ti pagarian, ket dina awaten ti pagarian.

7 Ket ita no adda man sabali a matudingan a mangisaup kenkuana, adtoy amkek ta amangan no pamuidan ti panagsusupangetyo. Ket asino man a maka-

20a Alma 37:3–10.
b PNK Urim
ken Tumim.
c PNK Nasantuan a

Kasuratan—Dagiti
maitalimeng
a nasantuan
a kasuratan.

29 3a Mosiah 27:34.
5a 1 Sam. 8:9–19.

ammo iti anakko, a maikari iti pagarian, agpungtotto ket alannanto ti paset dagitoy a tao, a pakaigapuan ti gubgubat ken panagsusupangetyo, a pakaigapuan ti pannakaibukbok ti dara ken mangbarusngi iti wagas ti Apo, wen, ken mangdadael iti kararua ti adu a tao.

8 Ita kunak kadakayo agpanunottayo koma ket panunotentayo dagitoy a banag, ta awan ti karbengantayo a mangpapatay iti anakko, ken awan ti karbengantayo a mangpapatay iti sabali a matudingan a mangisaup kenkuana.

9 Ket no agsublinto manen ti anakko iti kinapalangguadna ken kadagiti awan kaes-eskana a banag, malagipna dagiti banag nga imbagana, ket tuntonenna ti karbenganna iti pagarian, a mangiduron kenkuana ken dagitoy a tao nga agaramid iti basol.

10 Ket ita agpanunottayo ken sakbayantayo dagitoy a banag, ket aramidentayo ti makapagtalna kadagitiyo a tao.

11 Ngarud siak pay la ti ariyo kadagiti nabati pay nga aldawko; nupay kasta, “mangdutoktayo kadagiti^b ukom, a mangukom kadagitoy a tao a maibatay iti paglintegantayo; ket pabaruentayo nga urnosen dagiti aramid dagitoy a tao, ta mangdutoktayo iti masirib a tattao nga agbalin nga ukom, a mangukom kadagitoy a tao a maibatay kadagiti bilin ti Dios.

12 Ita nasaysayaat a ti Dios ti mangukom iti tao ngem ti tao, ta kanayon a nalinteg ti panangukom ti Dios, ngem saan a kanayon a nalinteg ti panangukom ti tao.

13 Ngarud, no mabalin a maaddaankayo iti “nalinteg a tao nga agbalin nga ariyo, a mangbangon kadagiti linteg ti Dios, ken mangukom kadagitoy a tao a maibatay kadagiti bilinna, wen, no adda taoyo nga agbalin nga ariyo a makaaramid iti kas iti inaramid ti amak a ni^b Benjamin kadagiti taona—kunak kadakayo, no kastoy a kanayon ti kasasaad mainugot ngarud a nasken a kanayon nga adda ariyo a mangituray kadakayo.

14 Ta nagtrabahoak pay a mismo iti amin a kabaelan ken panunot nga adda kaniak, a mangisuro kadakayo kadagiti bilin ti Dios, ken mangimula iti talna iti amin a daga, tapno awan ti gubgubat wenno panagsusupanget, awan ti panagtakaw, wenno panagsamsam, wenno panagpapatay, wenno ania man a kita ti kinamanagbasol;

15 Ket asino man a nakaaramid iti pagbasolan, “dinusak a maibatay iti naaramidna a basol, a maibatay iti paglintegan nga inted kadatayo dagiti ammatayo.

16 Ita kunak kadakayo, a gapu ta saan a nalinteg amin a tao saan a maikanada a maaddaankayo iti ari wenno ar-ari a mangituray kadakayo.

11a Mosiah 29:25–27.
b Ex. 18:13–24.

13a Mosiah 23:8, 13–14.
b DBM 1:17–18.

15a Alma 1:32–33.

17 Ta adtoy, mano a “pagbasolan ti maaramid ti maysa a ^bna-dangkes nga ari, wen, ket anian a pannakadadael!

18 Wen, laglagipenyo ni ari Noe, ti “kinadangkesna ken ti makarimon nga aramidna, kasta met ti kinadangkes ken makarimon nga aramid dagiti taona. Adtoy anian a pannakadadael ti maipatay kadakuada; kasta met a ^bnaadipenda gapu iti kinamanagbasolda.

19 Ket no saan a gapu iti ibaballaet ti kasiriban a Namarsuada, ket gapu daytoy iti naimpu-suan a panagbabawida, di koma naliklikan ti panagtalinaedda nga adipen agingga ita.

20 Ngem adtoy, winayawaya-anna ida gapu iti “panangipakumbabada iti bagbagida kenkuana; ken gapu ta napinget ti ^bpanagdawatda kenkuana winayawayaanna ida iti pannakaadipen; ket kasta ti panagtrabaho ti Apo iti pannakabalinna iti amin a kasasaad kadagiti annak ti tattao, itanggayana ti takiag ti ^ckaasi kadakuada nga ^dagtalek kenkuana.

21 Ket adtoy, kunak kadakayo, diyo maikkat iti trono ti managbasol nga ari malaksid iti nalabes a panagsusupanget, ken ti nabuslon a pannakaibukbok ti dara.

22 Ta adtoy, adda “gagayyem-na iti kinamanagbasol, ket adda bantayna a nanglawlaw ken-

kuana; ket dinadaelna dagiti paglintegan dagiti nagturay iti kinalinteg nga immuna kenkuana; ket inludekludekna dagiti bilin ti Dios;

23 Ket nagipaulong iti paglintegan, ket inwarasna kadagiti taona, wen, dagiti paglintegan a mainugot iti “kinadangkesna; ket papapatayna ti asino man a di agtungpal kadagiti paglinteganna; ket asino man nga umalsa a maibusor kenkuana ibaonna dagiti buyotna a manggubat kadakuada, ket no kabaelanna papatayenna ida; ket kasta ti panangbarusngi ti saan a nalin-teg nga ari iti wagas ti amin a kinalinteg.

24 Ket ita adtoy kunak kadakayo, saan a maikanada a dumteng kadakayo ti kasta a makarimon nga aramid.

25 Ngarud, pumilikayo babaen ti timek dagitoy a tao, iti ukom, tapno maukomkayo a maibatay kadagiti paglintegan nga inted kadakayo dagiti ammatayo, a pudno, nga inyawat kadakuada ti Apo.

26 Ita saan a gagangay a tarigagayan ti timek dagiti tao ti ania man a banag a maisuppiat iti nasayaat; ngem gagangay iti bassit a bilang ti tattao nga agtarigagay iti saan a nasayaat; ngarud daytoy ti surotenyo ken aramidenyo a paglinteganyo—iti panangaramidyo iti aramidyo babaen ti timek dagiti tao.

17a Alma 46:9–10.

b Mosiah 23:7–9.

18a Mosiah 11:1–15.

b 1 Sam. 8:10–18;

Mosiah 12:1–8;

Ether 6:22–23.

20a Mosiah 21:13–15.

b Ex. 2:23–25;

Alma 43:49–50.

c Eze. 33:11, 15–16;

Mosiah 26:30.

d PNK Talek.

22a 1 Ari 12:8–14.

23a PNK Nadangkes, Kinadangkes.

27 Ket “no dumteng ti panawen a pilien ti timek dagiti tao ti kinamanagbasol, daytan ti panawen a yaay kadakayo ti panangukom ti Dios; wen, daytan ti panawen a panangisarungkar na kadakayo iti nakaro a panna-kadadael a kas iti isasarungkar na itoy a daga.

28 Ket ita no adda uk-ukomyo, ket saandakayo nga ukomen babaen ti paglintegan a naited, mabalinyo a paukom ida iti nangatngato nga ukom.

29 Ket no saan a mangukom dagiti nangatngato nga ukom iti nalinteg a panangukom, mabalinyo nga idawat nga agtitipon dagiti nababbaba nga ukomyo, ket ukomenna dagiti nangatngato nga ukomyo, a maibatay iti timek dagiti tao.

30 Ket bilinenkayo a mangaramid kadagitoy a banag nga addaan iti amak iti Apo; ket bilinenkayo a mangaramid kadagitoy a banag, ket awan ti ariyo; a no agaramid dagitoy a tao iti basol ken kinamanagbasol tin-to uloda ti pagsungbatda.

31 Ta adtoy kunak kadakayo, nagtaud ti basbasol ti adu a tao iti kinamanagbasol dagiti arida; ngarud tinta ulo dagiti arida ti agsungbat iti kinamanagbasolda.

32 Ket ita tarigagayak nga awan koman ti “di panagpapatas ditoy a daga, kangrunaanna kadagitoy taok; ngem tarigagayak nga agbalin daytoy a daga a daga ti ^bwayawaya, ket sagra-

pen ti ‘tunggal tao ti kalintegan ken gundawayna nga agpadpada, agingga a makita ti Apo a mainugottayo nga agyan ken agtawid iti daga, wen, uray pay nga agingga nga agtalinaed dagiti an-annabotayo iti rabaw ti daga.

33 Ken adu pay a banag ti insurat ni ari Mosiah kadakuada, nga impalgakna kadakuada ti amin a pannubok ken parikut ti nalinteg nga ari, wen, amin ti panagtutuok ti kararua para kadagiti taona, kasta met ti amin a daydayamudom dagiti tao iti arida; ket inlawlawagna amin dagitoy kadakuada.

34 Ket imbagana kadakuada a saan koma a kastoy dagitoy a banag; ngem maited koma iti amin a tao ti dagensen, tapno imeten ti tunggal tao ti bingayna.

35 Ken impalgakna met kadakuada dagiti saan a pakairanundan a sinagrapda, iti kaadda ti saan a nalinteg nga ari a nangituray kadakuada;

36 Wen, amin ti kinamanagbasolna ken dagiti makarimon nga aramidna, ken amin a gubgubat, ken panagsusupanget, ken panagayus ti dara, ken ti panagtakaw, ken ti panagsamsam, ken ti kinamannakiabig, ken amin a kita ti kinamanagbasol a saan a mainaganan—imbagana kadakuada a saan koma a kastoy dagitoy a banag, a nabatad a maisuppiat kadagiti bilin ti Dios.

37 Ket ita napasamak, kalpa-

27a Alma 10:19.

32a Alma 30:11.

b 2 Ne. 1:7; 10:11.

PNK Wayawaya.

c Alma 27:9.

san ti panangited ni ari Mosiah kadagito y a banag kadagiti tao naallukoyda iti kinapudno dagiti balikasna.

38 Ngarud imbabawidan ti tarigagayda a maaddaan iti ari, ket magagaranda unay a maaddaan ti tunggal maysa iti agpadpada a gundaway iti amin a daga; wen, ket impeksa ti tunggal tao ti ayatna a mangsungbat iti bukodna a basol.

39 Ngarud, napasamak nga inummongda ti bagbagida iti intero a daga, tapno itdenda ti timekda maipanggep iti no asino ti agbalin nga uk-ukomda, a mangukom kadakuada a maibatay iti "paglintegan a naiteden kadakuada; ket aglaplapusanan ti ragsakda gapu iti ^bwawayaya a naited kadakuada.

40 Ket timmibkerda iti panagayatda ken ni Mosiah; wen, rinaemda a nalablabes ngem iti asino man a tao; ta dida imbilang a manangilupit nga agsapsapul iti pagsayaatanna, wen, iti daya a kinabaknang a mangdadael iti kararua; ta saan a nagdawat kadakuada iti kinabaknang, weno dina nagustuan ti panagayus ti dara; ngem pinatibkerna ti "talna iti daga, ket insagutna kadagiti taona ti pannakawayawayada iti amin a pannakaadipen; ngarud rinaemda, wen, aglaplapusanan, a saan a marukod.

41 Ket napasamak a nangduktokda iti "uk-ukom a mangituray kadakuada, weno manged-

deng kadakuada a maibatay iti paglintegan; ket inaramidda daytoy iti intero a daga.

42 Ket napasamak a nadutokan ni Alma nga umuna a kangatuan nga ukom, nga isu met laeng ti kangatuan a saserdote, iti panangitalekenkuana ti amana iti pagakeman, ken naitedkenkuana ti rebbengen maipanggep kadagiti aramid iti simbaan.

43 Ket ita napasamak a "sinurot ni Alma dagiti wagas ti Apo, ken tinungpalna dagiti bilinna, ken nangukom iti nalinteg a panangukom; ket nagtultuloy ti talna iti daga.

44 Ket kasta ti panangrugi ti panagturay dagiti ukom iti intero a daga ti Zarahemla, kadagiti amin a tao a managanan iti Nephite; ket ni Alma ti immuna ken kangatuan nga ukom.

45 Ket ita napasamak a natay ti amana, iti tawenna a walopuloket-dua, a nagbiag tapno tungpalenna dagiti bilin ti Dios.

46 Ket napasamak a natay met ni Mosiah, iti maika-tallopulo ket-tallo a tawen ti panagturayna, iti tawenna nga "innem-apulo ket-tallo; a madagup, lima gasut ken siam a tawen manipud iti panawen nga ipapanaw ni Lehi iti Jerusalem.

47 Ket kasta ti panaggibus ti panangituray dagiti ari kadagiti tao ni Nephi; ket kasta ti panaggibus dagiti aldaw ni Alma, a nangbangon iti simbaan.

39a Alma 1:14.

^b PNK Wawayaya.

40a PNK Mamagkappia.

41a Mosiah 29:11.

43a PNK Magna,
Magna iti Dios.

46a Mosiah 6:4.

TI LIBRO NI ALMA

TI LALAKI NGA ANAK NI ALMA

Ti pakaammo ni Alma, a lalaki nga anak ni Alma, ti umuna ken pangulo nga ukom dagiti tao ni Nephi, ken isu pay ti nangato a saserdote ti Simbaan. Ti pakaammuan iti panagturay dagiti ukom, ken dagiti gubat ken panagsusupanget dagiti tao. Kasta met a pakaammuan iti gubat iti nagbaetan dagiti Nephite ken dagiti Lamanite, babaen ti sinurat ni Alma, ti umuna ken pangulo nga ukom.

KAPITULO 1

Isuro ni Nehor dagiti inuulbod a doktrina, mangbangon iti simbaan, yam-ammona ti panaginsasaserdote, ken patayenna ni Gideon—Mapapatay ni Nehor gapu kadagiti inaramidna a krimen—Agsaknap kadagiti tao ti panaginsasaserdote ken panagidadanes—Salakniban dagiti saserdote ti bagbagida, taripatuen dagiti tao dagiti marigrigat, ket rumang-ay ti Simbaan. Agarup 91–88 s.c.

ITA napasamak nga iti umuna a tawen ti panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi, agtultuloy manipud itoy a panawen, gapu ta ^apimmanawen ni ari Mosiah ditoy daga, a nakigubat iti nasayaat a pannakigubat, a nagna a sililinteg iti sango ti Dios, nga awan ti imbatina a mangisuno kenkuana nga agturay; nupay kasta nangipaulog kadagiti ^bpaglintegan, ket inawat ida dagiti tao; ngarud napolitanda nga agtungpal kadagiti paglintegan nga inaramidna.

2 Ket napasamak nga iti imuna a tawen iti panagturay ni Alma iti pangukoman, adda ^atao a naisaklang kenkuana tapno makedngan, dakkell a tao, ken nalatak iti kinapigsana.

3 Ket napan kadagiti tao, a nangikasaba kadakuada iti ^ainawaganna iti balikas ti Dios, a ^bnangsupring iti simbaan; inrakurakna kadagiti tao a rumbeng nga ^caglatak ti tunggal saserdote ken maestro; ken rumbeng a ^ddida agtrabaho kadagiti imada, ngem rumbeng a tulongan ida dagiti tao.

4 Ken impaneknekna met kadagiti tao a nasken a maisalakan ti amin a sangkatawan iti maudi nga aldaw, ken saan a nasken nga agbuteng ken agpigergerda, ngem yangadda ketdi ti ul-uloda ket agrag-oda; ta pinarsua ti Apo ti amin a tao, ken kasta met a sinubbotna amin a tao; ken, iti udina, nasken a maddaan amin a tao iti agnanayon a biag.

5 Ket napasamak nga insurona dagitoy a banag a sipa-

[ALMA]
1 1a Mosiah 29:46.
b Jarom 1:5;
Alma 4:16;

Hel. 4:22.
2a Alma 1:15.
3a Eze. 13:3.
b PNK Anticristo.

c Luc. 6:26;
1 Ne. 22:23.
d Mosiah 18:24, 26;
27:5.

pasnek isu nga adu ti namati kadagiti balikasna, kasta met a nabuslon isu nga inrugida ti nangtulong kenkuana ket inikanda iti kuarta.

6 Ket rinugianna ti nagpaituray iti pannakkel ti pusona, ket nagaramat iti nakanginngina a kawes, wen, kasta met nga inrugina ti nangbangon iti "simbaan a mayannatup iti kasabana.

7 Ket napasamak bayat ti ipapanna, a mangasaba kadagiti namati iti balikasna, a nasabatna ti tao a kameng ti simbaan ti Dios, wen, maysa kadagiti maestroda; ket rinugianna ti nakisupanget kenkuana a sigugubsang, tapno bareng mayadayona dagiti tao iti simbaan; ngem pinarmek ti tao, nga imbalakadna kenkuana dagiti "balikas ti Dios.

8 Ita "Gideon ti nagan daydi tao; ket isu ti inaramat dagiti ima ti Dios iti pannakaruk-at dagiti tao ni Limhi iti pannakadipen.

9 Ita, gapu ta pinarmek ni Gideon kadagiti balikas ti Dios kinapungtotna ni Gideon, ket inasutna ti espadana sana rinugian a dinangran. Ita gapu ta adun a tawen a naparparigat ni Gideon, ngarud saanna a naanduran dagiti tagbatna, ngarud "napapatay babaen ti espada.

10 Ket tiniliw dagiti tao ti simbaan ti tao a nangpapatay kenkuana, ket naisaklang ken ni

Alma, tapno "maukom babaen dagiti naaramidna a krimen.

11 Ket napasamak a nagtakder iti sango ni Alma ket impakpa-kaasina ti bagina a sibabatad.

12 Ngem kinuna ni Alma kenkuana: Adtoy, daytoy ti umuna a gundaway a panangisaklang dagiti tao iti "managinsasaserdote. Ket adtoy, saan la a napaneknekan ti kinamanaginsasaserdotem, ngem inkagumaanam pay nga impatungpal babaen ti espada; ket paneknekan ti panakaipatungpal ti panaginsasaserdote kadagitoy a tao ti sapa-sap a pannakadadaelda.

13 Ket pinagayusmo ti dara ti nalinteg a tao, wen, ti tao nga adu ti naaramidna a kinaimbag kadagitoy a tao; ket no didaka patayen umay kadakami ti darana nga "agpaibales.

14 Ngarud makednganka a matay, a maibatay iti paglintegan nga inted kadakami ni Mosiah, ti maudi nga arimi; ken inawat dagitoy a tao; ngarud masapul nga "agtungpal dagitoy a tao iti paglintegan.

15 Ket napasamak nga innalada; ket "Nehor ti naganna; ket insang-atda iti tuktok ti turod a Manti, ket nabilin sadiay, weno naawat, iti nagbaetan ti langit ken daga, a maisuppiat iti balikas ti Dios ti insurona kadagiti tao; ket inawatna sadiay ti nakababain nga ^bipapatay.

16 Nupay kasta, saan a day-

6a 1 Ne. 14:10.
7a PNK Balikas ti Dios.
8a Mosiah 20:17; 22:3.
9a Alma 6:7.
10a Mosiah 29:42.

12a 2 Ne. 26:29.
PNK Panaginsasaserdote.
13a PNK Panagibales.
14a PNK Kadagsenan

a Pannakadusa.
15a Alma 1:2.
b Deut. 13:1-9.

toy ti nagpatinggaan ti panag-saknap ti panaginsasaserdote iti daga; ta adu ti nangipateg iti awan kaes-eskanna a banag iti lubong, ket intuloyda ti nangikasaba kadagiti sinsinan a doktrina; ket inaramidda daytoy para iti ^akinabaknang ken dayaw.

17 Nupay kasta, saanda a nagamak nga ^aagulbod, no ammo koma, iti buteng iti paglintegan, ta nadusa dagiti ulbod; ngarud nagpammarangda a nangasaba a naibatay iti pammatida; ket ita awan ti bileg ti paglintegan iti asino man a tao a para iti ^bpammatina.

18 Ket dida nagamak nga ^aagtakaw, ta ti panagbuteng iti paglintegan, ta madusa ti kasta; wenno dida nagamak nga agtakaw, wenno ^bmamapatay, ta isu a namapatay nadusa iti ^cpatay.

19 Ngem napasamak a rinugian dagiti saan a kameng ti simbaan nga idadanes dagiti kameng ti simbaan ti Dios, ken nangawat iti nagan ni Cristo.

20 Wen, indadanesda ida, ken pinarigatda ida iti amin a kita ti balikas, ket gapu daytoy iti kinapakumbabada; gapu ta saanda a napalangguad iti imatangda, ken gapu ta imburayda ti balikas ti Dios, iti tunggal maysa, nga awan ti ^akuarta ken awan ti gatadna.

21 Ita adda naiget a paglintegan kadagiti tao ti simbaan, a masapul nga awan ti asino a tao, a kameng ti simbaan, a tumakder a ^amangidadanes kadagidiay saan a kameng ti simbaan, kasta met nga awan ti panagidadanes iti tunggal maysa kadakuada.

22 Nupay kasta, adu kadakuada ti nagbalin a napalangguad, ken nangrugi a sibabara a nakisupanget kadagiti kabusorda, agingga a nagdidinnanogda; wen, nagdidinnangran ti tunggal maysa babaen dagiti gemgema.

23 Ita daytoy daydi maikadua a tawen ti panagturay ni Alma, ket daytoy ti namunganayan ti adu a rigat ti simbaan; wen, daytoy ti namunganayan ti adu a pannubok iti simbaan.

24 Ta adu ti napatangken ti puspusoda, ket ^anapunas dagiti naganda, tapno saanton a malagip ida dagiti tao ti Dios. Kasta met nga adu kadakuada ti ^bkimmayakay.

25 Ita dakkal a pannubok daytoy idi kadagidi nagtalinaed iti pammatida; nupay kasta, natibkerda ken saanda a maisin iti panangtungpalda kadagiti bilin ti Dios, ket sinagrapda a ^asiaanus ti panagidadanes a naigab-suon kadakuada.

16a PNK Kinabaknang;
Awan Kaes-eskanna,
Parammag.

17a PNK Napudno,
Kinapudno;
Panagulbod.

^b Alma 30:7–12;
PP 1:11.

18a PNK Agtakaw,
Panagtakaw.

^b PNK Pammapatay.

^c PNK Kadagsenan
a Pannakadusa.

20a Isa. 55:1–2.

21a PNK Idadanes,
Panagidadanes.

24a Ex. 32:33;
Mosiah 26:36;
Alma 6:3.

PNK Eksko-
munikasion.

^b Alma 46:7.
PNK Ikakalilis.

25a PNK Anus.

26 Ket idi pinanawan dagiti saserdote ti “trabahoda tapno ibingayda kadagiti tao ti balikas ti Dios, pinanawan met dagiti tao dagiti trabahoda tapno dumnegda iti balikas ti Dios. Ket idi maibingay dagiti saserdote kadakuada ti balikas ti Dios nagsublida manen a sireregta kadagiti trabahoda; ket ti saserdote, a di nangibilang iti bagina a nangatngato ngem kadagiti dumneg kenkuana, ta saan a nalalaing ti mangaskasaba ngem dagiti adalan; ket ngarud agpapadada amin, ket nagtrabahoda amin, tunggal tao a ^bmaibatay iti pigsana.

27 Ket “imbingayda ti sanikuada, tunggal tao a maibatay iti adda kenkuana, kadagiti ^bnakurapay, ken dagiti makasapul, ken dagiti masaksakit, ken dagiti marigatan; ket saanda a nagaruat iti nangina a kawes, ngem nadalus ken makaay-ayoda.

28 Ket kasta ti panangbangonda kadagiti aramid ti simbaan; ket kasta ti panangrugida a nadadaan manen iti agtultuloy a kappia, iti laksid ti amin a panakaidadanesda.

29 Ket ita, gapu iti kinatibker ti simbaan nangrugida a ^abim-maknang a di nangin-ines, nawadwadda iti tunggal banag nga ania man a kasapulanda—

nawadwad ti pangen ken arbanda, ken urbon ti nadumaduma a kita, kasta met a nawadwad ti bukukelda, ken balitok, ken pirak, ken napapateg a banag, ken nawadwad pay ti ^bseda ken napino ti pannakaabelna a lino, ken amin a kita ti nasayaat a para balay a lupot.

30 Ket iti kasta, iti ^a“narangay a kasasaadda, dida pinapanaw ti asino man a ^blamulamo, wenno mabisin, wenno mawaw, wenno masakit, wenno ti saan pay a nataraken; ken dida inturong ti puspusoda iti kinabaknang; ngarud nawayada iti amin, iti nataengan ken iti ubing, iti adipen ken iti nawayaya, iti lalaki ken iti babai, iti man ruar ti simbaan wenno iti uneg ti simbaan, iti awan ti ^cpanagraemna kadagiti tao a kas kadagiti makasapul.

31 Ket kasta ti irarang-ayda ken nagbalinda a nasalsaliwan ngem kadagiti saan a kameng ti simbaanda.

32 Ta pinanuynoyan dagiti saan a kameng ti simbaan ti bagbagida iti panagan-anito, ken iti ^a“panagrukbab kadagiti didiosen wenno ^bkinasadut, ken iti ^c“tanta-nawtaw, ken iti ^d“innapal ken panagririri; panagaruat iti nangina a kawes; ^e“naitag-ay iti kinapalangguad kadagiti matada; pa-

26a Mosiah 18:24, 26;
27:3–5.

b Mosiah 4:27;
DkK 10:4.

27a PNK Limos,
Pananglimos.

b Luc. 18:22;
Mosiah 4:26;
DkK 42:29–31.

29a PNK Kinabaknang.
b Alma 4:6.

30a Jacob 2:17–19.
b PNK Nakurapay.

c Alma 16:14;
DkK 1:35.

32a PNK Panagrukbab
kadagiti Didiosen.
b PNK Sadut,

Kinasadut.

c PNK Dakes a
Panagsasao.

d PNK Apal.

e Jacob 2:13;
Alma 31:25;
Morm. 8:28.

PNK Kinapalangguad.

nagidadanes, panagulbod, panagtakaw, panagarang, panna-kiinnabig, ken panagpapatay, ken amin a kita ti kinadangkes; nupay kasta, naipataw ti paglintegan kadagiti amin a nakaaramid iti pagbasolan, agingga a mabalin.

33 Ket napasamak nga iti kasta a pannakaipatungpal ti paglintegan kadakuada, itured ti tunggal tao ti ania man a naaramidna, nagbalinda a natalalna, ket dida nagamak a nagaramid iti ania man a kinadangkes no ammoda la koma; ngarud, nagpaut ti kappia kadagiti tao ni Nephi agingga iti maikalima a tawen ti panagturay dagiti ukom.

KAPITULO 2

Tarigagayan ni Amlici ti agbalin nga ari ket saan nga anamongan ti timek dagiti tao—Aramiden dagiti pasurotna nga ari—Mangparnuay dagiti Amlicite iti gubat kadagiti Nephite ket maabakda—Agkaykaysa ti pigsang dagiti Lamanite ken Amlicite ket maabakda—Patayen ni Alma ni Amlici. Agarup 87 s.c.

KET napasamak iti naggibusan ti maikalima a tawen ti panagturayda a narugian ti panagsusupanget dagiti tao; ta ti maysa a tao, a maawagan iti Amlici, ta nasikap unay a tao, wen, masirib a tao iti pagsiriban ti lubong, isu a kapada ti wagas ti tao a nangpapatay ken ni “Gideon babaen ti espada, a

nangpapatay a maibatay iti paglintegan—

2 Ita, babaen ti kinasikap daytoy nga Amlici, adu a tao ti napasurotna; adu unay ket nagbalinda a nakabilbileg; ket rinugianda a gun-oden ti panna-kaipatugaw ni Amlici nga ari dagiti tao.

3 Ita nabuak dagiti tao ti simbaan iti daytoy, ken kasta met kadagiti amin a di napasurot iti pananggutugot ni Amlici; ta ammoda a maibatay iti paglinteganda a mabukel dagita a banag babaen ti “timek dagiti tao.

4 Ngarud, no mabalin a magun-od ni Amlici ti timek dagiti tao, isu, iti kinadangkesna a tao, “ipaidamna kadakuada dagiti kalintegan ken gundawayda iti simbaan; ta panggepna a dadaelen ti simbaan ti Dios.

5 Ket napasamak nga inummong dagiti tao ti bagbagida iti amin a daga, tunggal tao a maibatay iti panunotna, kumanunong man wenno maisuppiat ken ni Amlici, iti maisina a bagbagi, iti adu a di panagkikin-naawatan ken nakaskasdaaw a “panagsusupanget ti tunggal maysa.

6 Ket kasta ti panangummongda iti bagbagida tapno ipukawda ti maipanggep iti dayta a banag; ket naidatagda kadagiti ukom.

7 Ket napasamak a maisuppiat ti timek dagiti tao ken ni Amlici, a dida pinili nga agbalin nga arida.

8 Ita nangipaay daytoy iti na-la-us a rag-o iti puspuso dagiti sumuppiat kenkuana; ngem ri-niing ni Amlici ti pungtot da-giti umanamong kenkuana a bumusor kadagiti sumuppiat kenkuana.

9 Ket napasamak nga inum-mongda ti bagbagida, ket inik-kan-pategda ni Amlici nga agbalin nga arida.

10 Ita idi nagbalin ni Amlici nga arida binilinna ida a suma-ranget kadagiti kabsatda; ket inaramidna daytoy tapno ag-tungpalda kenkuana.

11 Ita mailasin dagiti tao ni Amlici babaen ti naganna nga Amlici, ket naawaganda iti ^aAm-licite; ket naawagan dagiti na-bati iti ^bNephite, wenno tao ti Dios.

12 Ngarud ammo dagiti tao dagiti Nephite ti panggep da-giti Amlicite, ket nagsaganada ngarud a sumabat kadakuada; wen, inarmasanda ti bagbagida iti espada, ken iti kampilan, ken iti bai, ken iti pana, ken iti batba-to, ken palsiit, ken amin a langa ti ^aarmas iti gubat, ken tunggal kita.

13 Ket kasta ti panagsaganada a sumabat kadagiti Amlicite iti oras ti yaayda. Ket adda dagiti natudingan a kapitan, ken na-ngatngato a kapitan, ken pangu-lo dagiti kapitan, a maibatay iti bilangda.

14 Ket napasamak nga inarma-san ni Amlici dagiti taona iti

amin a langa ti armas ti gubat iti tunggal kita; ken nangtuding met iti agturay ken dadaulo da-giti taona, a mangidaulo kada-kuada a makiranget kadagiti kabsatda.

15 Ket napasamak nga immay dagiti Amlicite iti turod nga Amnihu, iti daya ti ^akarayan Sidon, nga agayus iti ^bdaga a Zarahemla, ket sadiay rinugian-da a ginubat dagiti Nephite.

16 Ita ni Alma, a “pangulo da-giti ukom ken gobernador dagiti tao ni Nephi, ngarud simmang-atda kadagiti taona, wen, ka-duana dagiti kapitanna, ken da-giti pangulo a kapitan, wen, iti ulo ti buyotna, a makiranget kadagiti Amlicite.

17 Ket rinugianda a pinatay dagiti Amlicite iti turod a daya ti Sidon. Ket nakiranget dagiti Amlicite a sipipinget kadagiti Nephite, isu nga adu kadagiti Nephite ti napasag iti sango da-giti Amlicite.

18 Nupay kasta pinapigsa ti Apo ti ima dagiti Nephite, ket pinapatayda dagiti Amlicite a rinangrangkay, ket rinugianda ti nanglibas kadakuada.

19 Ket napasamak a nagma-lem a kinamat dagiti Nephite dagiti Amlicite, ket pinapatay-da ida a rinangrangkay, isu nga adda sangapulo-ket-dua a ribu lima gasut tallopulo-ket-dua a kararua a ^anapapatay kadagi-ti Amlicite; ken adda innem-a-ribu lima gasut innem-a-pulo-

11a Alma 3:4.
^b Jacob 1:13–14;
 Mosiah 25:12;
 Alma 3:11.

12a Mosiah 10:8;
 Hel. 1:14.
 15a Alma 3:3.
^b Omni 1:13–15.

16a Mosiah 29:42.
 19a Alma 3:1–2, 26; 4:2.

ket-dua a kararua a napapatay a Nephite.

20 Ket napasamak nga idi saanen a makamatan ni Alma dagiti Amlicite binilinna dagiti taona nga ipatakderda dagiti toldada iti ^atanap ti Gideon, ti tanap a naipanagan ken ni Gideon a napapatay iti ima ni ^bNehor babaen ti espada; ket pinatakder dagiti Nephite dagiti toldada itoy a tanap para iti rabii.

21 Ket nangibaon ni Alma iti agsiim a mangsuot iti nabati kadagiti Amlicite, tapno maammuanna dagiti planoda ken balabalada, tapno masalaknibanna ti bagina kadakuada, tapno mailiklikna dagiti taona manipud iti pannakadadael.

22 Ita naawagan iti Zeram, ken Amnor, ken Manti, ken Limher dagidiay imbaonna a mangwanawan iti kampo dagiti Amlicite; dagitoy dagiti rimmuar a kaduada dagiti taoda a mangwanawan iti kampo dagiti Amlicite.

23 Ket napasamak a nagsublida iti kabigatanna iti kampo dagiti Nephite nga agdardaras, gapu iti nalabes a siddaawda, nakarikhada iti nalaus a buteng, a kinunada:

24 Adtoy, sinurotmi ti kampo dagiti ^aAmlicite, ket iti nalabes a siddaawmi, iti daga a Minon, iti ngatuen ti daga a Zarahemla, iti labes ti daga a ^bNephi, nakitami ti adu a pangen dagiti Lamanite; ket adtoy, kimmappon dagiti Amlicite kadakuada;

25 Ket mapanda kadagiti kabsattayo iti dayta a daga; ket liblibasanda ida nga intugotda dagiti pastorda, ken dagiti assawada, ken dagiti annakda, nga agturong iti siudadtayo; ket malaksid no agtignaytayo a dagus sakupenda ti siudadtayo, ken papatayenda dagiti ammatayo, ken dagiti assawatayo, ken dagiti annaktayo.

26 Ket napasamak nga innala dagiti tao ni Nephi dagiti toldada, ket pimmanawda iti tanap ti Gideon iti panagturongda iti siudadada, a siudad ti ^aZarahemla.

27 Ket adtoy, bayat ti ibabalasiwda iti karayan Sidon, dagiti Lamanite ken Amlicite, gapu iti ^akaaduda, a kas iti ninamnama, a kas iti anay ti baybay, dimtengda a mangdadael kadakuada.

28 Nupay kasta, gapu ta ^apinapigsa ti Apo ti ima dagiti Nephite, gapu ta inkararagda a sipapasnek ti panangisalakanna kadakuada kadagiti ima dagiti kabusorda, ngarud dinengngeg ti Apo ti ararawda, ket pinapigsana ida, ket napasag iti sangoda dagiti Lamanite ken Amlicite.

29 Ket napasamak a kinaranget ni Alma ni Amlici babaen ti espada, iti sangunsango; ket nagrangetda a sipipigsa, iti tunggal maysa.

30 Ket napasamak a ni Alma, a tao ti Dios, a nasanay a napnuan ^apammati, immararaw, a kinunana: O Apo, kaasian ken isalkanmo ti biagko, tapno agbali-

20a Alma 6:7.

b Alma 1:7–15; 14:16.

24a Alma 3:4, 13–18.

b 2 Ne. 5:8.

26a Omni 1:14, 18.

27a Jarom 1:6.

28a Deut. 31:6.

30a PNK Pammati.

nak nga alikamen dagiti imam a mangisalakana ken mangtaginayon kadagitoy a tao.

31 Ita idi maisao ni Alma dagitoy a balikas nakiranget manen ken ni Amlici; ket napapigsa, isu a napapatayna ni Amlici babaen ti espada.

32 Ket nakiranget met iti ari dagiti Lamanite; ngem linibasan ti ari dagiti Lamanite ni Alma ket impatulodna dagiti salaknibna a sumaranget ken ni Alma.

33 Ngem ni Alma, a kaduana dagiti salaknibna, nakiranget kadagiti salaknib ti ari dagiti Lamanite agingga a napapatay ken napagsanudna ida.

34 Ket kasta ti panangdalusna iti arubayan, wenno ti teppang, nga adda iti lauden ti karayan Sidon, inggabsuonna dagiti bagi dagiti Lamanite a napapatay iti dandanum ti Sidon, tapno maaddaan dita dagiti taona iti waya a bumallasiw ken makiranget kadagiti Lamanite ken kadagiti Amlicite iti akinlaud a paset ti karayan Sidon.

35 Ket napasamak nga idi nakaballasiwdan amin iti karayan Sidon rinugian dagiti Lamanite ken Amlicite ti nanglibas kada-kuada iti laksid ti di pannakabilang ti kaaduda.

36 Ket linibasanda dagiti Nephite iti panagturongda iti langalang iti laud ken amianan, iti adayo a laksid ti nagbedngan ti daga; ket simamaingel dagiti Nephite a nangkamat kadakuada, ket pinapatayda ida.

37 Wen, sinabat ida ti tunggal

ima, ket napapatay ken napapanawda, agingga a nawarawarada iti laud, ken iti amianan, agingga a nakadanonda iti kabakiran, a maawagan iti Her-mounts; ket dayta a paset ti kabakiran ti nakaurnongan dagiti atap ken narungsot nga ayup.

38 Ket napasamak nga adu ti natay iti kabakiran gapu iti sugatda, ket linamut ida dagiti ayup kasta met dagiti buitre iti tangatang; ket nasarakan dagiti tulanga, ket nagabsuonda iti daga.

KAPITULO 3

Minarkaan dagiti Amlicite ti bagbagida a maibatay iti naimpaidtuan a balikas—Nailunod dagiti Lamanite gapu iti yaalsada—Intugtugot dagiti tao dagiti bukodda a lunod—Pinarmek dagiti Nephite ti sabali pay a buyot ti Lamanite. Agarup 87–86 s.c.

KET napasamak a dagiti Nephite a saan a “napapatay babaen dagiti armas ti gubat, kalpasan ti panangipumponda kadagiti napapatay—ita saan a mabilang ti kaadu dagiti napapatay, gapu iti kaaduda—kalpasan ti panangipumponda kadagiti minatayda nagsublida amin iti dagdagada, ken iti balbalayda, ken iti assawada, ken kadagiti annakda.

2 Ita adu a babbai ken ubbing ti napapatay babaen ti espada, kasta met nga adu kadagiti pangenda ken kadagiti arbanda; kasta met nga adu ti nadadael

kadagiti bukel iti kinellengda, ta inasak-asak ida dagiti pangen ti tattao.

3 Ket ita kas iti kaadu dagiti Lamanite ken dagiti Amlicite a napapatay iti teppang ti karayan Sidon ti naipuruak iti “dandanum ti Sidon; ket adtoy adda dagiti tulangda iti lansad ti ^bbaybay, ket aduda.

4 Ket nailasin dagiti “Amlicite kadagiti Nephite, ta ^bminarkanda ti bagbagida iti nalabaga iti musingda a maibatay iti wagas dagiti Lamanite; nupay kasta dida kiniskisan dagiti uloda a kas kadagiti Lamanite.

5 Ita nakiskisan dagiti ulo dagiti Lamanite; ket “lamulamoda, malaksid iti lalat a naitapar iti lomoda, kasta met ti kalasagda, a naikaratay kadakuada, ken dagiti baida, ken dagiti panada, ken dagiti batoda, ken dagiti palsiitda, ken dadduma pay.

6 Ket nangisit ti kudil dagiti Lamanite, a maibatay iti marka a naikabil kadagiti ammada, a “lunod kadakuada gapu iti kinamanagbasol ken ti yaalsada a maibusor kadagiti kabsatda, a buklen da Nephi, Jacob, ken Jose, ken Sam, a nalinteg ken nasantuan a tattao.

7 Ket pinanggep dagiti kabsatda a dadaelen ida, ngarud nailunodda; ket inikkan ti Apo a Dios ida iti “marka, wen, kada Laman

ken Lemuel, kasta met kadagiti lallaki nga annak ni Ismael, ken dagiti babbai nga Ismaelita.

8 Ket napasamak daytoy tapno mailasin dagiti bukelda kadagiti bukel dagiti kabsatda, tapno iti kasta mataginayon ti Apo a Dios dagiti taona, tapno saanda a “mailaok ken mamati iti biddut a ^bkaugalian a mangipaneknek iti pannakadadaelda.

9 Ket napasamak nga asino man a makipulapol iti bukeln kadagiti Lamanite mangipaay met iti umarngi a lunod iti bukeln.

10 Ngarud, asino man a nangitulok iti bagina nga ipanaw dagiti Lamanite maawagan iti dayta nga ulo, ket maikkan iti marka.

11 Ket napasamak nga asino man a di mamati iti “kaugalian dagiti Lamanite, ngem mamati kadagiti sinurat a nairuar iti daga ti Jerusalem, kasta met iti kaugalian dagiti ammada, nga umisu, a namati kadagiti bilin ti Dios ken nangtungpal kadagito, maawaganda iti Nephite, wenno dagiti tao ni Nephi, manipud iti dayta a kanito—

12 Ket isuda a nangidulin kadagiti “pudno a sinurat dagiti taoda, ken kasta met dagiti tao dagiti Lamanite.

13 Ita agsublitayo manen kadagiti Amlicite, ta “namarkaanda

3a Alma 2:15.

b Alma 44:22.

4a Alma 2:11.

b Alma 3:13–19.

5a Enos 1:20;

Mosiah 10:8;

Alma 42:18–21.

6a 2 Ne. 5:21; 26:33.

PNK Lunod,

Lunlunod.

7a 1 Ne. 12:23.

8a PNK Panagasawa,
Mangasawa—
Panagasawa
nga agsupadi
ti pammati.

b Mosiah 10:11–18;

Alma 9:16.

11a Alma 17:9–11.

12a Mosiah 1:6;
Ether 4:6–11.

13a Alma 3:4.

met; wen, nangikabilda iti marka ti bagbagida, wen, ti nalabaga a marka iti muggingda.

14 Kasta ti pannakatungpal ti balikas ti Dios, ta kastoy dagiti balikas nga imbagana ken ni Nephi: Adtoy, inlunodko dagiti Lamanite, ket markaak ida tapno isuda ken dagiti bukelda malilasinda kenka ken kadagiti bukkelmo, manipud itoy a kanito nga agtultuloy iti agnanayon, malaksid no ipakawanda ti kinadangkesda ket "umasidegda kaniak tapno itdek kadakuada ti kaasik.

15 Ket manen: Markaak ti makipulapol ti bukelnal kadagiti kabsatmo, tapno mailunodda met.

16 Ket manen: Markaak ti makiranget kenka ken iti bukkelmo.

17 Ket manen, kunak nga isu a mangpanaw kenka saanton a maawagan a bukkelmo; ket benedisionanka, ken asino man a maawagan a bukkelmo, manipud ita ken iti agnanayon; ket dagitoy ti kari ti Apo ken ni Nephi ken iti bukelnal.

18 Ita saan nga ammo dagiti Amlicite a tungtungpalenda dagiti balikas ti Dios idi rugianda a markaan ti bagbagida iti muggingda; nupay kasta nagparangda a nabatad nga "umalsa iti Dios; ngarud mayalubog a mayetnag kadakuada ti lunod.

19 Ita kayatko a kitaem nga ikuyogda ti "lunod iti bagbagida; ken kasta met nga ikuyog ti

tunggal tao a mailunod iti bagina ti bukodna a pangngeddeng.

20 Ita napasamak a saan unay nga adu nga aldaw kalpasan ti bakal a naaramid iti daga a Zarahemla, dagiti Lamanite ken dagiti Amlicite, nga adda sabali a buyot dagiti Lamanite a nangserrerrek kadagiti tao ni Nephi, iti "isu met laeng a lugar a nangsatbatan ti immuna a buyot kadagiti Amlicite.

21 Ket napasamak nga adda buyot a naibaon a mangpapanaw kadakuada iti dagada.

22 Ita gapu iti "pannakasugat ni Alma saan a napan a mismo nakibakal itoy a gundaway kadagiti Lamanite;

23 Ngem nangibaon iti adu a buyot a makirupak kadakuada; ket napanda ket adu ti pinatayda a Lamanite, ket pinaruada dagiti nabati iti beddeng ti dagada.

24 Ket kalpasanna nagsublida manen ket rinugianda a binangon ti kappia iti daga, nga awanen iti dayta a kanito ti kabusor a nangrribuk kadakuada.

25 Ita napasamak amin dagitoy a banag, wen, nalpas amin dagitoy a gubat ken panagsusupanget ket naggibus iti maikali ma a tawen ti panagturay dagiti ukom.

26 Ket iti maysa a tawen rini bu ken pinullo a ribu a kararua ti naibaon iti agnanayon a lubong, tapno apitenda ti "gunggonada a maibatay kadagiti ara-

14a 2 Ne. 30:4–6.

18a 4 Ne. 1:38.

PNK Yaalsa.

19a 2 Ne. 5:21–25;

Alma 17:15.

20a Alma 2:24.

22a Alma 2:29–33.

26a PNK Aramid, Dagiti.

midda, nasayaatda man wenno dakesda, tapno apitenda ti agnanayon a ragsak wenno agnanayon a pagladingitan, a maibatay iti espiritu nga inlistada nga agtungpal, uray no nasayat nga espiritu wenno dakes.

27 Ta umawat ti tunggal tao iti ^atangdan isu nga inlistana nga ^bagtungpal, ket daytoy maibatay kadagiti balikas ti espiritu ti pammadto; ngarud maaramid koma a maibatay iti kinapudno. Ket kasta ti panaggibus ti maikalima a tawen ti panagturay dagiti ukom.

KAPITULO 4

Rinibu ti mapasurot a buniagan ni Alma—Mastrek ti kinamanagbasol ti Simbaan, ket natubeng ti panagduras ti Simbaan—Matudingan ni Nephihah a pangulo nga ukom—Ni Alma, kas kangatuan a saserdote, ingaedna ti bagina iti panangasaba. Agarup 86–83 s.c.

ITA napasamak iti maikanem a tawen ti panagturay dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi, awan ti panagsusupanget wenno gubgubat iti ^adaga a Zarahemla;

2 Ngem nagrigat dagiti tao, wen, nalabes a panagrigat iti ^apannakapukaw dagiti kabsatda, ken kasta met ti pannakapukaw dagiti pangen ken dagiti arbanda, ken kasta met ti pan-

nakapukaw dagiti kinelleng a bukbukelda, nga inlupeklupek ken dinadael dagiti Lamanite.

3 Ket nalabes unay ti pannaka-parigatda ta nagladingit ti tunggal kararua; ket namatida nga isu ti panangukom ti Dios a naited kadakuada gapu iti kinadangesda ken ti kinamanagbasolda; ngarud nariingda a nanglagip iti pagrebhenganda.

4 Ket rinugianda a binangon a naan-anay ti simbaan; wen, ket adu ti ^anabuniagan iti dandanum ti Sidon ken kimmappon iti simbaan ti Dios; wen, nabuniaganda iti ima ni Alma, a naikkan-pateg a ^bnangato a saserdote kadagiti tao ti simbaan, ba-baen ti ima ti amana a ni Alma.

5 Ket napasamak iti maikapito a tawen ti panagturay dagiti ukom adda agarup a tallo ribu ken lima gasut a kararua a nangikappon iti bagbagina iti ^asimbaan ti Dios ket nabuniaganda. Ket kasta ti panaggibus ti maikapito a tawen ti panagturay dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi; ket nagtultuloy ti kappia iti dayta a panawen.

6 Ket napasamak iti maikawalo a tawen a panagturay dagiti ukom, a nagbalin a palanguad dagiti tao ti simbaan, gapu iti aglaplapusanan a ^akinabaknangda, ken dagiti ^bnapino a sedada, ken dagiti nalamuyot ti pannakaabelna a lino, ken gapu iti adu a pangen ken arbanda,

27a Mosiah 2:31–33;
Alma 5:41–42.

b Rom. 6:16;
Hel. 14:29–31.
PNK Agtungpal,

Kinamanagtungpal,
Natulnog.

4 1a Omni 1:12–19.
2a Alma 2:19; 3:1–2, 26.
4a Mosiah 18:10–17.

b Mosiah 29:42.

5a Mosiah 25:18–23;
3 Ne. 26:21.

6a PNK Kinabaknang.
b Alma 1:29.

ken ti balitok ken pirakda, ken amin a kita ti napateg a banagda, a naalada kadagiti pamas-trekanda; ket dagitoy a banag ti namagtangig kadagiti mata-da, ta rinugianda ti nagaruat iti nangina a kawes.

7 Ita daytoy ti gapu ti adu a panagrigat ni Alma, wen, ken adu unay kadagiti tao nga ^ainik-kan-pateg ni Alma nga agbalin a maestro, ken saserdote, ken elder iti simbaan; wen, adu ka-dakuada ti limdaang iti kina-dangkes a nakitada a nangrugin kadagiti taoda.

8 Ta nakita ken naimatanganda a napnuan liday a nangrugi da-giti tao ti simbaan a ^atimmangig dagiti matada, ken naituon da-giti pusoda iti kinabaknang ken kadagiti awan kaes-eskanna a banag iti lubong, ta nangrugida a managpungtot, iti tunggal maysa, ket rinugianda ti nangi-dadanes kadagiti ^bsaan a mama-ti iti maibatay iti kayat ken pa-karagsakanda.

9 Ket kasta, itoy a maikawa-lo a tawen ti panagturay dagiti ukom, nangrugi ti nalabes a ^apa-nagsusupanget dagiti tao ti sim-baan; wen, adda ^binnapal, ken riri, ken gura, ken panangidada-nes, ken palanguad, a nang-rimbaw pay iti palanguad da-giti saan a kameng ti simbaan ti Dios.

10 Ket kasta ti naggibusan ti

maikawalo a tawen ti panagtu-ray dagiti ukom; ken ti kina-dangkes iti simbaan ti dakkal a lapped kadagiti saan a kameng ti simbaan; ket kasta ti nangru-gian ti pannakatubeng ti ira-rang-ay ti simbaan.

11 Ket napasamak iti nangru-gian ti maikasiam a tawen, na-kita ni Alma ti kinadangkes iti simbaan, ken nakitana met a nangrugi nga inturong ti ^apag-wadan ti simbaan dagiti saan a mamatpati manipud iti maysa a kinamanagbasol a maiturong iti sabali, kasta ti pannakayeg ti pannakadadael dagiti tao.

12 Wen, nakitana ti nalabes a di panagpapatas dagiti tao, adda dagiti pinaiturayan iti pa-langguadda, a nangumsi kada-giti dadduma, a nangtallikud kadagiti ^amakasapul ken dagiti lamulamo ken dagiti ^bmabisin, ken dagiti mawaw, ken dagiti masakit ken marigatan.

13 Ita dakkal daytoy a gapu ti panagladingit dagiti tao, idinto nga imbaba dagiti dadduma ti bagbagida, nangtulong kadagiti makasapul iti tulongda, a kas iti ^apanangiburay iti kinabaknang-da kadagiti nakurapay ken ma-kasapul, panangtaraon kadagiti mabisin, ken agitured iti amin a kita ti ^bpanagrigat, ^cpara ken ni Cristo, a nasken nga umay a ma-ibatay iti espiritu ti pammadto;

14 A mangpadaan iti dayta

7a PNK Turay.

8a PNK Kinapalang-guad; Awan Kaes-eskanna, Parammag.
b Alma 1:21.

9a PNK Panag-susupanget.
b PNK Apal.

11a 2 Sam. 12:14;
Alma 39:11.

12a Isa. 3:14;

Jacob 2:17.

b Mosiah 4:26.

13a PNK Limos, Pananglimos.
b PNK Kinarigat.
c 2 Cor. 12:10.

nga aldaw, a “mamagtalinaed iti pannakaugas ti basolda; ta napnoda iti nalaus a ^brag-o gapu iti panagungar dagiti natay, a maibatay iti pagayatan ken bileg ken panangisalakani ni Jesu-cristo manipud kadagiti ima ni patay.

15 Ket ita napasamak a ni Alma, gapu ta nakitana ti panagrigat dagiti napakumbaba a pasurot ti Dios, ken ti panangidadanes a naigabsuon kadakuada babaen dagiti nabati a taona, ken nakitana amin dagiti “dida panagpapada, nangrugi a napnuan ladingit; nupay kasta saan a pinaay ti Espiritu ti Apo.

16 Ket pinilina ti masirib a tao a maibilang kadagiti elder ti simbaan, ken inikkanna iti panna-kabalin a maibatay iti “timek dagiti tao, tapno maikkan iti bileg a mangipatungpal kadagiti ^bpaglintegan a maibatay kadagiti paglintegan a naiteden, ken ipatungpalna a maibatay iti kinadangkes ken dagiti krimen dagiti tao.

17 Ita Nephihah ti nagan daytoy a tao, ket natudingan a “pangulo nga ukom; ket nagtugaw iti pangukoman tapno mangukom ken mangiturong kadagiti tao.

18 Ita saan nga inted ni Alma kenkuana ti saad a kas nangato a saserdote ti simbaan,

ngem pinagtalinaedna ti saad ti nangato a saserdote kenkuana; ngem intedna ti pangukoman ken ni Nephihah.

19 Ket inaramidna daytoy tapno makapulapol a “mismo kadagiti taona, wenno kadagiti tao ni Nephi, tapno maikasabana ti ^bbalikas ti Dios kadakuada, tapno “riingenna ida a “manglagip iti pagrebbenganda, ken tapno ibabana, babaen ti balikas ti Dios, amin a kinapalangguad ken kinasikap ken amin a panagsusupanget nga adda kadagiti taona, ta nakitana nga awan ti pamuspusan a mangalaw kadakuada malaksid ti panangibinglayna iti natarnaw a “pammaneknek a maisuppiat kadakuada.

20 Ket kasta ti naggibusan ti maikasiam a tawen ti panagturay dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi, intalek ni Alma ti pangukoman ken ni “Nephihah, ket pinagtalinaedna ti bagina iti ^bnangato a kinasaserdote ti nasantuan nga urnos ti Dios, iti pammaneknek iti balikas, a maibatay iti espiritu ti paltiing ken pammadto.

Dagiti balikas nga indatag ni Alma, ti Nangato a Saserdote babaen ti nasantuan nga urnos ti Dios, kadagiti tao iti siudad ken purokda iti amin a daga.

14a Mosiah 4:12;
Alma 5:26–35.
PNK Panangika-
lintegan,
Ikalintegan.
^b PNK Rag-o.
15a DkK 38:27; 49:20.

16a Alma 2:3–7.
^b Alma 1:1, 14, 18.
17a Alma 50:37.
19a Alma 7:1.
^b Alma 31:5;
DkK 11:21–22.
^c Enos 1:23.

^d Mosiah 1:17;
Hel. 12:3.
^e PNK Pammaneknek.
20a Alma 8:12.
^b Mosiah 29:42;
Alma 5:3, 44, 49.

Sakupenna ti kapitulo 5.

KAPITULO 5

Tapno magun-odda ti pannakaisalakan, masapul nga agbabawi dagiti tao ken salimetmetanda dagiti bilin, maipasngay manen, dalusanda ti kawesda iti dara ni Cristo, agpakumbaba ket lipatenda ti kinapalangguad ken apal, ket agaramidda iti kinalinteg—Ayaban ti Naimbag a Pastor dagiti taona—Annak ti sairo dagiti agaramid iti dakes—Saksian ni Alma ti kinapudno ti doktrinana ket bilinenna dagiti tao nga agbabawi—Maisuratto iti libro ti biag ti nagan dagiti nalinteg. Agarup 83 s.c.

ITA napasamak a nangrugi ni Alma a “mangipalawag kadagiti ^bbalikas ti Dios kadagiti tao, immuna iti Zarahemla, ket manipud idia nagwaras iti amin a pagilian.

2 Ket dagitoy ti balikas nga imbagana kadagiti tao iti simbaan a naipatakder iti siudad ti Zarahemla, babaen ti bukodna a kasuratan, a kinunana:

3 Siak, ni Alma, gapu ta ^apinusgannak ti amak, ni Alma, nga agbalin a ^bnangato a saserdote iti simbaan ti Dios, isu nga addaan iti ^cpannakabalin ken turay manipud iti Dios a mangaramid kadagitoy a banag, adtoy, kunak kadakayo a nangrugi a mangipatakder iti simbaan iti

^ddaga a pingir ti Nephi; wen, ti daga a naawagan iti daga ti Mormon; wen, ket isu ti nangbuniag kadagiti kabsatna iti dandanum ti Mormon.

4 Ket adtoy, kunak kadakayo, “nailiklikda kadagiti ima dagiti tao ni ari Noe, babaen ti kaasi ken pannakabalin ti Dios.

5 Ket adtoy, kalpasan dayta, nagbalinda nga “adipen dagiti Lamanite iti langalang; wen, kunak kadakayo, nakautiboda, ket manen inispal ida ti Apo manipud iti ^bpannakaadipen babaen ti bileg dagiti balikasna; ket nayeγκami iti daytoy a daga, ket inrugimi nga impatakder ti simbaan ti Dios ditoy ken iti amin a paset daytoy a daga.

6 Ket ita adtoy, kunak kadakayo, kakabsatko, dakayo a kameng daytoy a simbaan, naitalimengyo kadi ti lagip ti pannakakautibo dagiti ammayo? Wen, naitalimengyo kadi ti lagip ti panangngaasi ken naunday a panagsagabana gapu kadakuada? Ken kangrunaanna, naitalimengyo kadi ti lagip nga isu ti nangsubbot kadagiti kararuada manipud iti impierno?

7 Adtoy, pinagbalbaliwna dagiti pusoda; wen, riniingna ida manipud iti nargaan a pannaturog, ket bimmangonda iti Dios. Adtoy, addada iti kasipngetan; nupay kasta, nasilnagan dagiti kararuada iti lawag ti agnanayon a balikas; wen,

5 1a Alma 4:19.

b Alma 5:61.

3a PNK Orden,
Pannakaorden.

b Alma 4:4, 18, 20.

c Mosiah 18:13;

3 Ne. 11:25.

d Mosiah 18:4;
3 Ne. 5:12.

4a Mosiah 23:1-3.

5a Mosiah 23:37-39;

24:8-15.

b Mosiah 24:17.

nalakubda iti “begkes ni patay, ken iti ^bkawar ti impierno, ken awan ti ngudona a pannakada-dael ti agur-uray kadakuada.

8 Ket ita saludsodek kadakayo, kakabsatko, nadadaelda kadi? Adtoy, kunak kadakayo, Saan, saanda a nadadael.

9 Ket manen saludsodek, naltat kadi ti begkes ni patay, ken limmukay kadi ti kawar ti impierno a nangiraked kadakuada? Kunak kadakayo, Wen, limmukayda, ket kimmur-as dagiti kararuada, ket kinantada ti manangsubbot nga ayat. Ket kunak kadakayo a naisalakanda.

10 Ket ita saludsodek kadakayo no ania ti kasapulan iti “pannakaisalakanda? Wen, ania ti nangibatayanda a mangnamnama iti pannakaisalakan? Ania ti gapu ti pannakaruk-atda iti begkes ni patay, wen, ken kasta met iti kawar ti impierno?

11 Adtoy, maibagak kadakayo—saan kadi a namati ti amak, ni Alma, kadagiti balikas a nagaon iti ngiwat ni “Abinadi? Ken saan kadi a nasantuan a mammadto? Saan kadi a nagsao iti balikas ti Dios, ken namati kadagitoy ti amak a ni Alma?

12 Ket babaen ti pammatina naaramid ti naindaklan a “panagbalbaliw iti pusona. Adtoy,

kunak kadakayo a pudno amin dagitoy.

13 Ket adtoy, “inkasabana ti balikas kadagiti ammayo, ket dakkel met ti panagbalbaliw a napasamak iti puspusoda, ket impakumbabada ti bagbagida ket ^bnagtalekda iti pudno ken ^csibibiag a Dios. Ket adtoy, nagtultnogda agingga iti “panungpalan; ngarud naisalakanda.

14 Ket ita adtoy, saludsodek kadakayo, kakabsatko iti simbaan, naespirituankayo kadi a “naipasngay manen iti Dios? Maipakitayo kadi ti ladawanna iti langayo? Limmansad kadi iti pusoyo daytoy naisangsangayan a ^bpanagbalbaliw?

15 Ipatpatungpalyo kadi met laeng ti pammati iti pannubbot ti “namarsua kadakayo? Kitkitanyo kadi met laeng ti masakbayan babaen ti mata ti pammati, ket imatanganyo nga agungar daytoy nainlasagan a bagi iti kinaagnanayon, ken ^bmaital-o daytoy a panagrupsa iti saanen a panagrupsa, tapno tumakder iti sango ti Dios a tapno ^cmaukom a maibatay kadagiti inaramidna iti nainlasagan a bagi?

16 Kunak kadakayo, mapanunotyo kadi ti nangngegyo a timek ti Apo, a kinunana kadakayo, iti dayta nga aldaw:

7a Mosiah 15:8.

b Alma 12:11;

DkK 138:23.

10a PNK Pannakaisalakan; Plano ti Pannakaisalakan.

11a Mosiah 17:1–4.

12a PNK Panangpasurot, Pasuroten.

13a Mosiah 18:7.

b PNK Talek.

c Morm. 9:28;

DkK 20:19.

d PNK Agibtur.

14a Mosiah 27:24–27; Alma 22:15.

PNK Maipasngay Manen, Naipasngay iti Dios.

b Rom. 8:11–17;

Mosiah 5:2;

Moises 6:65.

PNK Panangpasurot, Pasuroten.

15a PNK Agparsua, Panagparsua.

b PNK Panangungar.

c PNK Panangukom, ti Maudi a.

Umaykayo kaniak dakayo a “na-paraburan, ta adtoy, aramid a nalinteg dagiti inaramidyo iti rabaw ti daga?

17 Wenno napanunotyo kadi a mabalinyo ti agulbod iti Apo iti dayta nga aldaw, ket “kuna-yo—Apo, nalinteg nga aramid dagiti inaramidmi iti rabaw ti daga—ket iti dayta isalakan-nakayonto?

18 Wenno iti sabali a bangir, napanunotyo kadi a maidatagkayo iti pangukoman ti Dios a napno ti kaungganyo iti manid-sidir a basol ken sakit ti nakem, a malaglagipyo dagiti amin a basolyo, wen, ti naan-anay a “pakalaglagipan iti amin a kina-dangkesyo, wen, ti pakalagipan a sinalungasingyo dagiti bilin ti Dios?

19 Kunak kadakayo, makasarakayo ngatan iti Dios iti dayta nga aldaw nga addaan iti natarnaw a puso ken nadalus nga im-ima? Kunak kadakayo, makasarakayo ngatan, a nai-kitikit ti “ladawan ti Dios iti lan-gayo?

20 Kunak kadakayo, mapanunotyo kadi a maisalakanka-yo no itulokyo metten ti bagba-giyo nga “iturayan ti sairo?

21 Kunak kadakayo, maamuanyo iti dayta nga aldaw a saankayo a “maisalakan; agsi-pud ta awan ti tao a maisalakan malaksid no napudaw ti pan-

nakalaba ti ^bkawesna; wen, masapul a “mapapudaw ti kawes-na agingga a maikkat amin a mansana, babaen ti dara dayta a naibagan dagiti ammatayo, a masapul nga umay a mangsub-bot kadagiti taona manipud iti basbasolda.

22 Ket ita saludsodek kadakayo, kakabsatko, anianto ngata ti riknayo no tumakderkayo iti sango ti pangukoman ti Dios, a mansamansa dagiti kawesyo iti “dara ken iti amin a kita ti ^bkinarugit? Adtoy, anianto ti ipaneknek dagitoy a banag a mai-busor kadakayo?

23 Adtoy saanda kadi nga “ipanekek a mammapataykayo, wen, ken kasta met a sibabaskayo iti amin a kita ti kinadangkes?

24 Adtoy, kakabsatko, ipa-panyo kadi a ti maysa a kasta adda lugar a pagtugawanna iti pagarian ti Dios, kada “Abraham, Isaac, ken Jacob, ken kasta met kadagiti amin a nasantuan a mammadto, a nadalus ken awanan rugit, awanan mulit ken puraw dagiti kawesda?

25 Kunak kadakayo, Saan; malaksid no aramidenyo nga ulbod ti Namarsuatayo manipud idi punganay, wenno ipa-panyo a managulbod manipud idi punganay, saanyo a kunaen a maaddaan ti kasta iti lugar iti pagarian ti langit; ngem mapa-

16a Mat. 25:31–46.

17a 3 Ne. 14:21–23.

18a Eze. 20:43;

2 Ne. 9:14;

Mosiah 3:25;

Alma 11:43.

19a 1 Jn. 3:1–3.

20a Mosiah 2:32.

21a PNK Panna-

kaisalakan.

b 1 Ne. 12:10;

Alma 13:11–13;

3 Ne. 27:19–20.

c PNK Natarnaw,

Kinatarnaw.

22a Isa. 59:3.

b PNK Rugit,

Kinarugit.

23a Isa. 59:12.

24a Luc. 13:28.

panawdanto gapu ta “annakda iti pagarian ti sairo.

26 Ket ita adtoy, kunak kadakayo, kakabsatko, no nakariknakayo iti “panagbalbaliw iti pusoyo, ken no naaddaankayo iti rikna a nangkanta iti ^bkanta ti manangsubbot nga ayat, kayatko a saludsoden, ‘mariknakayo kadi ita?

27 Nagnakayo kadi, a nagtali-naed nga “awan ti pakababalananna iti sango ti Dios? Maibagayo kadi, no mataykayo iti daytoy a kanito, iti bagbagiyo, a naan-anay ti ^bkinapakumbabayo? A nadalusan ken napa-puraw dagiti kawesyo iti dara ni Cristo, nga umay ‘mangsubbot kadagiti taona manipud kadagiti basolda?

28 Adtoy, nauksob kadin ti “kinatangigyo? Kunak kadakayo, no saan pay, saankayo a sisasagana a sumabat iti Dios. Adtoy darasenyoy ti agsagana, gapu ta asidegen ti pagarian ti langit, ket ti tao a kasta, saan a maaddaan iti agnanayon a biag.

29 Adtoy, kunak, adda kadi maysa kadakayo a di makai-wagsak iti “apalna? Kunak kadakayo a saan a nakasagana dayta; ket kayatko a darasenna ti agsagana gapu ta asidegen ti oras, ket saanna nga ammo ti

idadateng ti kanito; gapu ta saan a mabalin nga awan ti basol dayta.

30 Ket kunak manen kadakayo, adda kadi maysa kadakayo a “manglalais iti kabsatna, wenno mangibunton kenkuana ti panangirurumen?

31 Asi pay dayta, ta saan pay a nakasagana, ket adtoyen ti kanito a masapul nga agbabaw wenno saan a maisalakan!

32 Wen, ken asikayo pay amin nga “agar-aramid iti kinadakes; agbabawikayo, agbabawikayo, gapu ta imbagan ti Apo a Dios!

33 Adtoy, pinakaammuanna ti “amin a tao, gapu ta naidiaya kadakuada ti ^bima ti kaasi, ket kinunana: Agbabawikayo, ket awatenkayo.

34 Wen, kinunana: “Umaykayo kaniak ket mangankayo iti ^bbunga ti kayo ti biag; wen, mangankayo iti ‘tinapay ken uminum iti danum ti biag a “siwawaya;

35 Wen, umaykayo kaniak ket itugotyo dagiti aramid ti kinalinteg, ket saankayonto a mapukan a maisungrod iti apuy—

36 Ta adtoy, adtoyen ti kanito a siasino man a “mangitugot iti saan a naimbag a bunga, wenno siasino man ti saan nga agaramid iti nalinteg, isu met laeng ti

25a 2 Ne. 9:9.

26a PNK Panangpasurot, Pasuroten.

b Alma 26:13.

c Mosiah 4:12;

DkK 20:31–34.

27a PNK Panangika-lintegan, Ikalintegan.

b PNK Napakumbaba,

Kinapakumbaba.

c PNK Pannakasubbot, Subboten, Nasubbot.

28a PNK Kinapalangguad.

29a PNK Apal.

30a PNK Dakes a

Panagsasao.

32a Sal. 5:5.

33a Alma 19:36;

3 Ne. 18:25.

b Jacob 6:5; 3 Ne. 9:14.

34a 2 Ne. 26:24–28;

3 Ne. 9:13–14.

b 1 Ne. 8:11; 15:36.

c PNK Tinapay ti Biag.

d 2 Ne. 9:50–51;

Alma 42:27.

36a Mat. 3:10; 7:15–20;

3 Ne. 14:19;

DkK 97:7.

mangaramid iti pagdung-awan ken pagladingitanna.

37 O dakayo nga agar-aramid iti basol; dakayo a nagbussog iti "awan pateгна a bambanag di-toy lubong, dakayo a nangipalawag nga ammoyo dagiti wagas ti kinalinteg ngem ^bimma-dayokayo, a kas iti "karnero nga awan ti pastorna, nupay maysa a pastor ti "nangayab kadakayo ken umaw-awag pay laeng kadakayo, ngem diyo "ikaskaso ti awagna!

38 Adtoy, kunak kadakayo, nga inawagannakayo ti naimbag a "pastor; wen, inawagannakayo iti naganna, nga isu ti nagan ni Cristo; ket no saankayo a ^bdumnggeg iti timek ti "naimbag a pastor, iti "nagan a pakawaganyo, adtoy, saannakayo a karnero ti naimbag a pastor.

39 Ket no saankayo a karnero ti naimbag a pastor, ania a "bunggoykayo? Adtoy, kunak kadakayo, a ti sairo ti ^bpastor-yo, ket addakayo iti sakupna; ket ita asino ti makailibak iti daytoy? Adtoy, kunak kadakayo, nga "ulbod ken "anak ti sairo ti siasino man a mangilibak iti daytoy.

40 Gapu ta kunak kadakayo a

naggapu iti Dios ti ania man a "naimbag, ket naggapu iti sairo ti ania man a dakes.

41 Ngarud, no agaramid ti tao iti "naimbag dumnggeg iti timek ti naimbag a pastor, ken sumurot kenkuana; ngem ti siasino man nga agaramid iti dakes, agbalin nga ^banak ti sairo, ta dumnggeg iti timekna, ken sumurot kenkuana.

42 Ket siasino man a mangaramid iti daytoy masapul nga awatenna ti "tangdanna kenkuana; ngarud, umawat iti ^bpatay gapu iti "tangdanna, kas iti bambanag a maipapan iti kinalinteg, ta natay para iti amin a naimbag nga aramid.

43 Ket ita, kakabsatko, kayatko a masapul a dumnggekayo kaniak, agsipud ta ibagbagak iti amin a kabaalak, agsipud ta adtoy, imbagakon kadakayo iti nalawag tapno saankayo nga agbiddat, wenno nagsaoak bababen kadagiti bilin ti Dios.

44 Agsipud ta nabagaanan nga agsao iti kastoy a wagas, babaen iti "nasantuan nga urnos ti Dios, nga adda ken ni Cristo Jesus; wen, nabilinak nga agtakder a mangipaneknek kadagitoy a tao kadagiti banag a naibagan da-

37a PNK Awan
Kaes-eskanna,
Parammag.
b 2 Ne. 12:5; 28:14;
Mosiah 14:6.
c Mat. 9:36.
d Prov. 1:24-27;
Isa. 65:12.
e Jer. 26:4-5;
Alma 10:6.
38a PNK Naimbag nga
Agpaspastor.

b Lev. 26:14-20;
DkK 101:7.
c 3 Ne. 15:24; 18:31.
d Mosiah 5:8;
Alma 34:38.
39a Mat. 6:24; Luc. 16:13.
b Mosiah 5:10.
PNK Sairo.
c 1 Jn. 2:22.
d 2 Ne. 9:9.
40a Omni 1:25;
Ether 4:12;

Moro. 7:12, 15-17.
41a 3 Ne. 14:16-20.
PNK Aramid, Dagiti.
b Mosiah 16:3-5;
Alma 11:23.
42a Alma 3:26-27;
DkK 29:45.
b Rom. 6:23.
c Hel. 14:16-18.
PNK Ipapatay,
Naespirituan nga.
44a Alma 13:6.

giti ammami maipapan kada-giti banag nga umay.

45 Ket saan laeng a dagitoy. Saanyo kadi a pasien nga “ammok dagitoy a banag? Adtoy, paneknekak kadakayo nga ammok a pudno dagitoy a banag a naibagakon. Ket kasano a pasienyo nga ammok ti kinapudnoda?

46 Adtoy, kunak kadakayo a “naipakaammoda kaniak babaen ti Nasantuan nga Espiritu ti Dios. Adtoy, ^bnagayuno ken nagkararagak iti adu nga aldaw tapno maammuk dagitoy a banag. Ket ita ammok a pudno dagitoy; agsipud ta impasimudaag kaniak ti Apo a Dios babaen ti Nasantuan nga Espiritu; ket daytoy ti espiritu ti ‘paltiing nga adda kaniak.

47 Ket kasta met, kunak kadakayo a naipaltiing kaniak, a pudno dagiti balikas a naibagan dagiti ammatayo, ket kasta met a babaen ti espiritu ti pammadto nga adda kaniak, nga impaltiing met ti Espiritu ti Dios.

48 Kunak kadakayo, nga ammok nga ania man nga ibagakto kadakayo, maipapan iti dayta nga umay, pudno; ket kunak kadakayo, nga ammok nga umayto ni Jesucristo, wen, ti Anak, ti Bugbugtong nga Anak ti Ama, napnuan iti parabur, ken kina-

manangngaasi, ken kinapudno. Ket adtoy, isu ti umay mangsubbot iti basbasol ti lubong, wen, dagiti basol ti tunggal tao a natibker ti pammatina iti naganna.

49 Ket ita kunak kadakayo a daytoy ti “urnos a nakaawagak, wen, ti mangasaba kadagiti ayayatek a kakabsat, wen, ken iti tunggal maysa nga agtaeng iti daga; wen, ti mangasaba iti amin, nataengan man ken ubbing, adipen man ken siwayawaya; wen, kunak kadakayo a nataengan, ken kasta met dagiti agkabannuag, ken agtutubo a kaputotan; wen, ti mangipakasi kadakuada a masapul nga agbabawida ket ^bmayanakda manen.

50 Wen, kastoy ti kinuna ti Espiritu: Agbabawikayo, dakayo amin nga ungto ti daga, agsipud ta asidegen ti pagarian ti langit; wen, umay ti Anak ti Dios a “nadayag, nabileg, natan-ok, mannakabalin ken mannakaturay. Wen, ay-ayatek a kakabsatko, kunak kadakayo, a kinuna ti Espiritu: Adtoy ti dayag ti ^bAri ti amin a daga; ket kasta met a dandanin agpakita ti Ari ti langit kadagiti amin nga anak ti tao.

51 Ken kasta met a kinuna kaniak ti Espiritu, wen, indariragna kaniak iti naindaklan a

45a PNK Pammaneknek.

46a 1 Cor. 2:9–16.

^b PNK Ayuno,
Panagayuno.

^c PNK Paltiing.

49a PNK Akem,
Tudingan,
Tinudingan ti Dios;
Kinasaserdote.

^b PNK Maipasngay
Manen, Naipasngay
iti Dios.

50a PNK Gloria;
Maikadua a Yaay
ni Jesucristo.

^b Sal. 24;
Mat. 2:2;
Luc. 23:2;

2 Ne. 10:14;
DkK 38:21–22;
128:22–23;
Moises 7:53.
PNK Jesucristo;
Pagarian ti Dios
wenno Pagarian
ti Langit.

timek, a kinunana: Mapanka ket ibagam kadagitoy a tao—Agbabawikayo, ta saanyo a matawid ti pagarian ti “langit no dikayo agbabawi.

52 Ket kunak manen kadakayo, kinuna ti Espiritu: Adtoy, naipakagat ti “wasay iti ramut ti kayo; ngarud ^bmapukanto ken maipuruak iti apuy ti tunggal kayo a saan nga agbunga iti nasayaat, wen, ti apuy nga awan patinggana, apuy a di masebseban. Adtoy, ket laglagipenyo, ti Nasantuan a Napili ti nagsao.

53 Ket ita ay-ayatek a kakabsatko, kunak kadakayo, mabalusingsingyo kadi dagitoy a balikas; wen, mabalinyo kadi a baybay-an dagitoy a banag, ket “ilupekyo ti Nasantuan; wen, mabalinyo kadi a pagpannakkel ti ^bkinapalangguad ti puspusoyo; wen, ipettengyo kadi pay ti agaruat iti “nangina a pagan-anay ken mangisaad iti puspusoyo ti awan pateгна a bambanag iti lubong, ti ^dkinabaknangyo?

54 Wen, ipettengyo kadi ti mangipapan a nasaysayaatkayo ngem dagiti sabali; wen, ipettengyo kadi ti mangirurumen kadagiti kabsat a nangipakumbaba iti bagbagida a magna iti nasantuan nga urnos ti Dios, nga isu ti nakayeganda iti daytoy a simbaan, a “napasanto ba-

baen ti Espiritu Santo, ket iniegda ti aramid a maitutop iti panagbabawi—

55 Wen, ipettengyo kadi a tallikudan dagiti “napanglaw, ken ti makasapul, ken ti mangipaidam iti sanikuayo kadakuada?

56 Ket kamaudiananna, iti amin a mangipetteng iti kina-dangkesna, kunak kadakayo a dagitoy dagiti mapukanto ken maisungrod iti apuy malaksid no alistuanda ti agbabawi.

57 Ket ita kunak kadakayo, amin nga agtarigagay a mangsurot iti timek ti “naimbag a pastor, liklikanyo dagiti nadangkes, ket ^bmakilasinkayo, ket saanyo a sagiden dagiti narugit nga alikamenda; ket adtoy, “mapunasto ti nagnaganda, ket saanto a maibilang ti nagan dagiti nadangkes kadagiti nagan dagiti nalinteg, tapno matungpal ti balikas ti Dios, a nagkuna: Saanto a maila-ok dagiti nagan dagiti nadangkes kadagiti nagan dagiti taok;

58 Gapu ta maisuratto ti nagan dagiti nalinteg iti “libro ti biag, ket ikkakto ida iti tawidenda iti makanawan nga imak. Ket ita, kakabsatko, ania ti maibagayo a maisuppiat iti daytoy? Kunak kadakayo, no agsaokayo iti maisuppiat iti daytoy, awan aniamanna, gapu ta masapul a matungpal ti balikas ti Dios.

59 Ket siasino kadakayo a pas-

51a PNK Langit.

52a Luc. 3:9; DkK 97:7.

^b Jacob 5:46; 6:7;

3 Ne. 27:11–12.

53a 1 Ne. 19:7.

^b PNK Kinapalangguad.

^c 2 Ne. 28:11–14;

Morm. 8:36–39.

^d Sal. 62:10;

DkK 56:16–18.

54a PNK Pannakapasanto.

55a Sal. 109:15–16;

Jacob 2:17;

Hel. 6:39–40.

57a PNK Naimbag nga

Agpaspastor.

^b Es. 6:21; 9:1;

Neh. 9:2; 2 Tes. 3:6;

DkK 133:5, 14.

^c Deut. 29:20;

Moro. 6:7;

DkK 20:8.

58a PNK Libro ti Biag.

tor nga addaan iti adu a karnero ti di mangbantay kadagitoy, tapno saan a sumrek dagiti lobo ket lamutenda dagiti pangenna? Ket adtoy, no serken ti lobo ti pangenna, saanna kadi a paruaren? Wen, ket iti kamaudiananna, no makastrek, dadaelen-na daytoy.

60 Ket ita kunak kadakayo nga umaw-awag kadakayo ti naimbag a pastor; ket no dumngegkayo iti timekna itiponnakayo iti pangenna, ket agbalinkayo a karnerona; ket bilinennakayo tapno diyo palubosan ti narawet a lobo a sumrek, tapno saankayo a madadael.

61 Ket ita siak, ni Alma, ti mangbilin kadakayo iti pagsasao “ti nangbilin kaniak, a tapno tungpalenyo dagiti pammagbaga a naisaokon kadakayo.

62 Agsaoak babaen ti pammin kadakayo a kameng ti simbaan; ken agsaoak babaen ti panangawis kadagiti saan a kameng ti simbaan, a kunak: Umaykayo ket agpabuniagkayo a napnuan panagbabawi, tapno mairanudkayo met iti bunga ti “kayo ti biag.

KAPITULO 6

Madalusan ken maurnos ti Simbaan iti Zarahemla—Mapan ni Alma iti Gideon tapno mangasaba. Agarup 83 s.c.

KET ita napasamak a kalpasan ti panangigibus ni Alma iti panagsaona kadagiti tao ti simbaan, a nabangon iti ciudad ti Zarahemla, “inordenanna dagiti saserdote ken ^belder, babaen ti panangipatayna kadagiti “dakulapna a maibatay iti urnos ti Dios, a mangiturong ken ^amangkitkita iti simbaan.

2 Ket napasamak nga asino man a di kameng ti simbaan a nangibabawi kadagiti basolda “nabuniaganda a sibababawi, ken naawatda iti simbaan.

3 Ket napasamak met nga asino man a kameng ti simbaan a di “nangibabawi iti kina dangkesda ken di nangipakumbaba iti bagbagida iti Dios—kayatko a sawen dagiti ^bnamalanguad iti puspusoda—saan a maawat dagitoy, ket “mapunas ti naganda, tapno saan a maibilang ti naganda kadagiti nalinteg.

4 Ket kasta ti panangirugida a mangbangon iti urnos ti simbaan iti ciudad ti Zarahemla.

5 Ita kayatko a nasken a maaawatanyo a nawaya ti balikas ti Apo iti amin, nga awan ti mapaidaman iti gundaway a mangummong iti bagbagida a dumngeg iti balikas ti Dios.

6 Nupay kasta naibilin kadagiti annak ti Dios a nasken nga urnongenda ti bagbagida a naynay, ket makidanggayda iti

61a Alma 5:44.

62a 1 Ne. 8:10;
11:21–23.

6 1a PNK Orden,
Pannakaorden.

b PNK Elder.

c PNK Dakulap,

Panangipatay iti.

d DKK 52:39.

2a PNK Buniag,
Panagbuniag.

3a Mosiah 26:6.

b PNK Kinapalanguad.

c Ex. 32:33;

Mosiah 26:36;

Alma 1:24; 5:57–58.

PNK Ekskomunikasion.

“panagayuno ken napinget a panagkararag nga agpaay iti pagimbagan dagiti kararua dagiti di makaammo iti Dios.

7 Ket ita napasamak a pinanawan ida ni Alma kalpasan ti panangaramidna kadagitoy nga annuroten, wen, manipud iti simbaan nga adda iti siudad ti Zarahemla, ket napanda iti daya ti karayan Sidon, a kimmamang iti “tanap ti Gideon, ta sadiay nabangon ti siudad, a naawagan iti siudad ti Gideon, nga adda iti tanap a naawagan iti Gideon, a naipanagan iti tao a ^bnapapatay iti ima ni Nehor babaen ti espada.

8 Ket napan ni Alma ket rinugianna nga impakdaar ti balikas ti Dios iti simbaan a nabangon iti tanap ti Gideon, a maibatay iti paltiing iti kinapudno ti balikas a naibagan dagiti ammada, ken maibatay iti espiritu ti pammadto nga adda kenkuana, a maibatay iti “pammaneknek ni Jesucristo, ti Anak ti Dios, a nasken nga umay mangsubbot kadagiti taona manipud iti basbasolda, ken iti nasantuan nga urnos a nakaawaganna. Ket kas-ta ti pannakaisuratna. Amen.

Dagiti balikas ni Alma nga imburayna kadagiti tao iti Gideon, a maibatay iti bukodna a sinurat.

Sakupenna ti kapitulo 7.

KAPITULO 7

Maipasngayto ni Cristo ken ni Maria—Warwarannanto ti panangadipen ni patay ken imetennanto dagiti basol dagiti taona—Dagiti agbabawi, mabuniaganda, ken mangtungpal kadagiti bilin maaddaanda iti agnanayon a biag—Saan a makatawid ti kinarugit iti pagarian ti Dios—Kinapakumbaba, pammati, namnama, ken kaasi ti kasapulan. Agarup 83 s.c.

ADTOY ay-ayatek a kakabsatko, gapu ta makitak a napalubosanakon nga umay kadakayo, ngarud padasek a “kasaritakayo iti pagsasaok; wen, iti mismo a ngiwatko, gapu ta makitak a daytoy ti umuna a gundaway a pannakisaok kadakayo babaen dagiti balikas nga agtaud iti ngiwatko, siak a naan-anay a naitaeng iti ^bpangukoman, saanak a nakaumay kadakayo gapu iti adu nga aramidko.

2 Ken saanak pay koma a nakaumay ita kadakayo no saan a naited iti “sabali ti pangukoman, a mangisaup iti panagturayko; ket manangngaasi unay ti Apo ta pinalubosannak nga umay kadakayo.

3 Ket adtoy, immayak a napanuan iti namnama ken tarigagay a makitak ti panangipakumbabayo iti bagbagiyo iti Dios, ken intuloyyo ti umararaw iti paraburna, a makitak nga awan ti pakababalawanyo kenkuana, a

6a PNK Ayuno,
Panagayuno.
7a Alma 2:20.

b Alma 1:9.
8a Apoc. 19:10.
7 1a Alma 4:19.

b Mosiah 29:42.
2a Alma 4:16–18.

makitak nga awankayo iti na-kaam-amak ti rikutna a kasasaad nga adda dagiti kabsattayo iti Zarahemla.

4 Ngem madaydayaw koma ti nagan ti Dios, ta impalubosna a maammuak, wen, inikkannak iti aglaplapusanan a rag-o a mangammo a nabangonda manen iti wagas ti kinalintegna.

5 Ket agtalekak, a maibatay iti Espiritu ti Dios nga adda kaniak, a maaddaanak koma met iti rag-o kadakayo; nupay kasta diak tarigagayan a ti rag-ok kadakayo aggapuda iti adu a rig-rigatko ken leddaang a nasag-rapko kadagiti kabsat iti Zarahemla, ta adtoy, rimmimbaw ti rag-ok kadakuada kalpasan ti pannakayanudko iti adu a rigat ken leddaang.

6 Ngem adtoy, agtalekak nga awankayo iti kasasaad a nalabes a kaawan ti pammati a kas kadagiti kabsatyo; agtalekak a sankayo a naitag-ay iti palanguad ti puspuso; wen, agtalekak a saanyo nga intuon ti puspuso iti kinabaknang ken kadagiti awan ti kaes-eskanna a banag iti lubong; wen, agtalekak a dikayo agdaydayaw kadagiti ^adidiosen, ngem agdaydayawkayo ketdi iti pudno ken ^bsibibiag a Dios, ken panunotenyoy ti pannakaugas dagiti basoloy, iti awan inggana a pammati, a dumtengto.

7 Ta adtoy, kunak kadakayo nga adunto ti banag a dumteng; ken adtoy, adda maysa a banag a kapatgan iti amin—ta adtoy, saanen nga adayo ti “panawen ti yaay ken pannakipagindeg ti Mannubbot kadagiti taona.

8 Adtoy, diak ibaga nga umayto kadatayo iti panawen a panagindegna iti matay a tabernakulona; ta adtoy, saan nga imbaga kaniak ti Espiritu a kastoyto ti mapasamak. Ita diak ammo iti daytoy a banag; ngem daytoy ketdi ti ammok, nga adda bileg ti Apo a Dios a mangaramid iti amin a banag a maibatay iti baliklasna.

9 Ngem adtoy, namin-adun nga imbaga ti Espiritu kaniak daytoy, a kinunana: Yikkismo kadagitoy a tao, a pagkunaam: “Agbabawikayo, ket isaganayo ti dalan ti Apo, ket magnakayo iti danana, a nalilinteg; ta adtoy, magawgaw-aten ti pagarian ti langit, ket ^bumayen ti Anak ti Dios iti rabaw ti daga.

10 Ket adtoy, “maipasngayto ken ni ^bMaria, iti Jerusalem a ^cdaga dagiti puontayo, isu a ^abirhen, a napateg ken napili nga instrumento, a marimbawanto ken ^emainaw babaen ti bileg ti Espiritu Santo, ket mangtedto iti anak a lalaki, wen, ti Anak ti Dios.

11 Ket mapanto, nga agitured iti saem ken ^arigat ken amin a

6a 2 Ne. 9:37; Hel. 6:31.

b Dan. 6:26.

7a Alma 9:26.

9a Mat. 3:2–4;

Alma 9:25.

b Mosiah 3:5; 7:27;

15:1–2.

10a Isa. 7:14;

Luc. 1:27.

b Mosiah 3:8.

PNK Maria,
Ina ni Jesus.

c 1 Cro. 9:3;

2 Cro. 15:9;

1 Ne. 1:4;

3 Ne. 20:29.

d 1 Ne. 11:13–21.

e Mat. 1:20;

Mosiah 15:3.

11a Isa. 53:3–5;

Mosiah 14:3–5.

kita ti sulisog; ket daytoy tapno matungpal ti balikas a nagku-na a sagabaennanto ti saem ken saksakit dagiti taona.

12 Ket awatennanto ni "patay, tapno mawarwarna ti begkes ni patay a nangpungo kadagiti taona; ken awatenna ti pagkuranganda, tapno mapno ti lalaemna iti kaasi, a maibatay iti lasag, tapno maammuanna a maibatay iti lasag no kasano nga ^balawenna dagiti taona a maibatay kadagiti pagkura-nganda.

13 Ita "ammo ti Espiritu ti amin a banag; nupay kasta agitured ti Anak ti Dios maibatay iti lasag tapno ^bsagabaenna ti basbasol dagiti taona, tapno mapunasna dagiti nagbasolanda a maibatay iti bileg ti pannakaisalakan-na; ket ita adtoy, daytoy ti pam-maneknek nga adda kaniak.

14 Ita kunak kadakayo a nas-ken nga agbabawikayo, ket "maipasngaykayo manen; ta kinuna ti Espiritu a no saankayo a maipasngay manen diyo matawid ti pagarian ti langit; ngarud umay-kayo tapno mabuniagankayo iti panagbabawi, tapno maugasan dagiti basolyo, tapno maadda-ankayo iti pammati iti Kordero ti Dios, a nangikkat kadagiti basol ti lubong, a maingel a mangi-salakan ken mangdalus iti amin a kinikillo nga aramid.

15 Wen, kunak kadakayo nga umaykayo ket saankayo nga ag-

buteng, ket iwagsakyo amin a basol, a nalaka a "mangisarsarak kadakayo, a nangpungo kada-kayo iti pannakadadael, wen, umay ken mapankayo, ket ipa-kitayo iti Diosyo a sitatallugod-kayo a mangibabawi kadagiti basolyo ket makitulagkayo kenkuana a mangtungpal kadagiti bilinna ket paneknekanyo kenkuana itoy nga aldaw babaen ti itatapugyo iti danum ti pabu-niag.

16 Ket asino man a mangara-mid itoy, ken mangtungpal ka-dagiti bilin ti Dios kalpasanna, malagipnanto a kinunak kenkuana, wen, malagipnanto a na-saok kenkuana, a maaddaanto iti agnanayon a biag, a maiba-tay iti pammaneknek ti Nasan-tuan nga Espiritu, a namanek-nek kaniak.

17 Ket ita ay-ayatek a kakabsat-ko, mamatikayo kadi kadagitoy a banag? Adtoy, kunak kadaka-yo, wen, ammok a patienyo ida; ket ti panangipakita ti Espiritu nga adda kaniak ti wagas a pan-nakaammok a mamatikayo ka-dakuada. Ket ita gapu ta napig-sa ti pammatiyo maipanggep iti dayta, wen, maipanggep kada-giti banag a nasaokon, nagpai-duma ti rag-ok.

18 Ta kas nasaok kadakayon idi punganay, a tinartarigaga-yak unay a saankayo a maipada kadagiti kabsatyo a nagsagaba iti narikut a kasasaad, kasta met

12a 2 Ne. 2:8;
Alma 12:24-25.
PNK Pannakailansa
iti Krus.
b Heb. 2:18; 4:15;

DkK 62:1.
13a PNK Dios, Kinadios.
b Mosiah 15:12.
PNK Mangsubbot,
Pannubbot.

14a PNK Maipasngay
Manen, Naipasngay
iti Dios.
15a 2 Ne. 4:18.

a naduktalak a napatgan dagiti tarigagayko.

19 Ta maawatak nga addakayo iti dana ti kinalinteg; maawatak nga addakayo iti dana nga agtungrong iti pagarian ti Dios; wen, maawatak nga ar-aramidenyo a “nalinteg dagiti danana.

20 Maawatak a naipakaammon kadakayo, babaen ti pammaneknek ti balikasna, a saan a “makapagna iti killo a dana; wenno sumiasi iti imbagana; wenno addaan iti anniniwan nga agakar-akar iti kanawan ken kanigid, wenno manipud iti umno a mapan iti saan nga umno; ngarud, awan inggana ti maymaysa a turongna.

21 Ken saan nga agindeg kadagiti “narugit a templo; kasta met a saan a maawat iti pagarian ti Dios ti rinurugit man wenno ania man a narugit; ngarud kunak kadakayo a dumtengto ti panawen, wen, ket itinto maudi nga aldaw, nga asino man a ^bnarugit agtalinaedto iti kinarugitna.

22 Ket ita ay-ayatek a kakabsatko, imbagak dagitoy a banag kadakayo ta bareng no mariingko, ti riknayo iti pagrebbenganyo iti Dios, tapno magnakayo nga awan ti pakababalawanna iti sangona, tapno magnakayo a maikanatad iti nasantuan nga urnos ti Dios, a naawatyon.

23 Ket ita kayatko nga “ag-

pakumbabakayo, ken managpabus-oy ken nalanay; nalaka a kasarsarita; napno iti panaganus ken panagitured; managpalabes iti amin a banag; naregta a mangtungpal kadagiti bilin ti Dios iti amin a kanito; agdawat iti ania man a banag a kasapulanyo, iti agpada a naespirituan ken naindagaan; kanayon nga agyaman iti Dios iti ania man a banag a maawatyo.

24 Ken kitaenyo nga adda “pammatiyo, namnama, ken panangngaasi, ket kalpasanna kanayon nga agaramidkayo iti adu a nasayaat.

25 Ket bendisionannakayo koma ti Apo, ken kanayon koma a nadalus dagiti pagan-anayyo, tapno uray la no makatugaw-kayonto iti abay da Abraham, Isaac, ken Jacob, ken kadagiti nasantuan a propeta manipud pay idi punganay ti lubong, agtalinaed koma dagiti pagan-anayyo a “nadalus a kas kadagiti pagan-anayda, iti pagarian ti langit a saanen a makaruar.

26 Ket ita ay-ayatek a kakabsatko, naisaokon dagitoy a balikas kadakayo a maibatay iti Espiritu a namaneknek kaniak; ket aglaplapusanan ti ragsak ti kararuak, gapu iti aglaplapusanan a kinaregta ken panangim-deng iti balikasko.

27 Ket ita, agtalinaed koma kadakayo ti “kappia ti Dios, ken

19a Mat. 3:3.

20a 1 Ne. 10:19;

Alma 37:12; DkK 3:2.

21a 1 Cor. 3:16–17; 6:19;

Mosiah 2:37;

Alma 34:36.

b 1 Ne. 15:33–35;

2 Ne. 9:16;

Morm. 9:14;

DkK 88:35.

23a PNM Napakumbaba,

Kinapakumbaba.

24a 1 Cor. 13:1–13;

Ether 12:30–35;

Moro. 7:33–48.

25a 2 Ped. 3:14.

27a PNM Kappia.

kadagiti balay ken dagdagayo, ken kadagiti pangen ken arban-yo, ken amin a kukuayo, dagiti babbai ken annakyo, a maibatay iti pammati ken nasayaat nga ar-aramidyo, manipud ita ken iti agnanayon. Ket kasta ti nasa-
okon. Amen.

KAPITULO 8

Mangasaba ken mamuniag ni Alma iti Melek—Saan a maawat iti Ammonihah ket pumanaw—Bilinen ti anghel nga agsubli ket dawatenna ti panagbabawi dagiti tao—Awaten ni Amulek, ket mangasabada a dua iti Ammonihah. Agarup 82 s.c.

KET ita napasamak a nagsubli ni Alma manipud iti “daga ti Gideon, kalpasan ti panangisurona kadagiti tao ni Gideon iti adu a banag a saan a maisurat, kalpasan ti pannakabangon ti urnos ti simbaan, a maibatay iti sigud a naaramid iti daga ti Zarahemla, wen, nagsubli iti bukodna a balay iti Zarahemla tapno aginana manipud kadagiti trabaho a sinangona.

2 Ket kasta ti panaggibus ti maikasiam a tawen a panagturay dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi.

3 Ket napasamak iti naggibusan ti maikasangapul a tawen a panagturay dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi, a pimmanaw ni Alma sadiay ket nagdaliasat a napan iti daga ti Melek, iti la-

ud ti “karayan Sidon, iti laud a nagbedngan ti langalang.

4 Ket rinugianna a sursuruan dagiti tao iti daga ti Melek a maibatay iti “nasantuan nga urnos ti Dios, a nakaawaganna; ket rinugianna a sursuruan dagiti tao iti intero a daga ni Melek.

5 Ket napasamak nga immasiddeg kenkuana dagiti tao iti intero a beddeng ti daga iti igid ti langalang. Ket nabuniaganda iti intero a daga;

6 Isu nga idi malpasna ti trabahona iti Melek pimmanawen sadiay, ket nagdaliasat iti tallo nga aldaw a biahe a nagpaamianan iti daga ti Melek; ket nakadanon iti siudad a managanan iti Ammonihah.

7 Ita ugali dagiti tao ni Nephi a naganan dagiti dagada, ken dagiti siudad, ken dagiti purokda, wen, uray pay dagiti babassit a purokda, iti nagan ti immuna a nagtagikua kadakuada; ket kasta iti daga ti Ammonihah.

8 Ket napasamak nga idi makadanon ni Alma iti siudad ti Ammonihah inrugina nga inkasaba ti balikas ti Dios kadakuada.

9 Ita napingeten ti “pananggemgem ni Satanas kadagiti puso dagiti tao iti siudad ti Ammonihah; ngarud dida dinengngeg dagiti balikas ni Alma.

10 Nupay kasta impasnek ni Alma ti “nagtrabaho iti espiritu, ^bnakigubal iti Dios iti ^cnapinget a kararag, ta itdenna ti espiri-

8 1a Alma 2:20; 6:7.

3a Alma 16:6–7.

4a DkK 107:2–4.

PNK Kinasaserdote

ni Melchizedek.

9a 2 Ne. 28:19–22;

DkK 10:20.

10a Alma 17:5.

b Enos 1:1–12.

c 3 Ne. 27:1.

PNK Kararag.

tuna kadagiti tao nga adda iti siudad; ta ipalubosna koma met ti pannakabuniagda iti panagbabawi.

11 Nupay kasta, pinatangenda ti puspusoda, a kinunada kenkuana: Adtoy, ammomi a sika ni Alma; ken ammomi a nangato a saserdoteka iti simbaan nga impatakdermo iti adu a disso iti daga, a maibatay iti kannawidam; ket saankami a kameng ti simbaanmo, ken saankami a mamati iti dayta minamaag a kannawidan.

12 Ket ita ammomi a gapu ta saankami a kameng ti simbaanmo ammomi nga awan ti bilegmo kadakami; ken yawatmo ti pangukoman ken ni “Nephihah; ngarud saan a sika ti pangulo nga ukom kadakami.

13 Ita idi maisao dagiti tao daytoy, ket nasarkedanda amin a balikasna; ken indanemda, ken tinupraanda, ken kinayatda a mapapanaw iti siudad, pimmanaw sadiay ket rinugianna ti nagbiahe a mapan iti siudad a managan iti Aaron.

14 Ket napasamak a bayat ti panagbibiahena sadiay, iti panakapadagsenna iti leddaang, a nangisayangkat iti adu a “panagtutuok ken sanaang ti kararua, gapu iti kinadangkes dagiti tao nga adda iti siudad ti Ammonihah, napasamak a bayat ti pannakapadagsen ni Alma iti leddaang, adtoy nagparang kenkuana ti ^banghel ti Apo, a nagkuna:

15 Bendisionanka, Alma; ngarud, yangadmo dayta ulom ket agragsakka, ta adda dakkel a gapu ti pagragsakam; agsipud ta nagbalinka a napudno iti panangtungpalmo kadagiti bilin ti Dios manipud iti kanito a panangawatmo iti umuna a mensahem manipud kenkuana. Adtoy, siak ti “mangidanon kenka.

16 Ket adtoy, naibaonak tapno bilinenka nga agsubli iti siudad ti Ammonihah, ket kasabaam manen dagiti tao iti siudad; wen, kasabaam ida. Wen, ibagam kadakuada, malaksid no agbabawida “dadaelento ida ti Apo a Dios.

17 Ta adtoy, ad-adalenda iti daytoy a kanito a mabalinda a dadaelen ti wayawaya dagiti tao, (ta kasta ti kinuna ti Apo) a maigiddiat iti alagaden, ken panangukom, ken bilbilin a naited kadagiti taona.

18 Ita napasamak a kalpasan ti panangawat ni Alma iti mensahena manipud iti anghel ti Apo nagdardaras a nagsubli iti daga ti Ammonihah. Ket simrek iti siudad iti sabali a dalan, wen, iti dalan iti abagatan ti siudad ti Ammonihah.

19 Ket bayat ti iserserrekena iti siudad nabisinin, ket kinunana iti maysa a tao: Di la mabalin nga ikkam daytoy nakakaasi a babaonen ti Dios iti ania man a makan?

20 Ket kinuna ti tao kenkuana: Maysaak a Nephite, ket ammok a nasantuanka a propeta ti Dios,

12a Alma 4:20.

14a PNK Kinarigat.

b Alma 10:7–10, 20.

PNK Anghel, Dagiti.

15a Mosiah 27:11–16.

16a Alma 9:12, 18, 24.

ta sika ti tao nga imbaga ti “anghel iti parmata: Maawatmo. Ngarud, sumurotka kaniak iti balayko ket ibingayanka iti tarakonko; ken ammok a bendisionka kaniak iti balayko.

21 Ket napasamak nga inawat ti tao iti balayna; ket maawagan ti tao iti “Amulek; ket inyalanna iti tinapay ken karne ket indasarna ken ni Alma.

22 Ket napasamak a kinnan ni Alma ti tinapay ket nabsog; ket “binendisionanna ni Amulek ken ti balayna, ken nagyaman iti Dios.

23 Ket kalpasan ti pannangan-na ket nabsog kinunana ken ni Amulek: Siak ni Alma, ket siak ti “nangato a saserdote ti simbaan ti Dios iti intero a daga.

24 Ket adtoy, naibaonak a mangikasaba iti balikas ti Dios kadagitoy amin a tao, a maibatay iti espiritu ti paltiing ken pamadto; ket immayak idin ditoy a daga ngem didak inawat, ngem “pinapanawdak ket tumallikudak koman ditoy a daga iti agnanayon.

25 Ngem adtoy, naibilin kaniak a nasken nga agsubliak manen ket agipadtoak kadagitoy a tao, wen, ken mangipaneknek kadakuada ti maipanggep iti kinamanagbasolda.

26 Ket ita, Amulek, gapu ta pinakan ken pinastreknak, mabendisionanka; ta nabisininak, ta nagayunoak iti adu nga aldaw.

27 Ket nagyan ni Alma iti yan

ni Amulek iti adu nga aldaw sakbay a rinugianna ti nangasaba kadagiti tao.

28 Ket napasamak a limmanlan ti kinamanagbasol dagiti tao.

29 Ket immay ti balikas ken ni Alma, a nagkuna: Mapanka; kasta met nga ibagam iti katulongak a ni Amulek, mapanka ket mangipadtoka kadagitoy a tao, a kunam—“Agbabawikayo, ta kasta ti kuna ti Apo, a malaksid no agbabawikayo isarungkarkonto kadagitoy a tao ti pungtotko; wen, ket diakto ilaksid ti nakaam-amak a pungtotko.

30 Ket napan ni Alma, kasta met ni Amulek, kadagiti tao, tapno irakurakda dagiti balikas ti Dios kadakuada; ket napnoda iti Espiritu Santo.

31 Ket addaanda iti “bileg a naited kadakuada, ad-adda pay a dida naikaranukon iti pagitaman; wenno saan a nabaelan ti asino a tao a patayen ida; nupay kasta dida inaramat ti ^bbilegda agingga a dida napungo ken napolisok iti pagbaludan. Ita, napasamak daytoy tapno maipakita ti Apo ti bilegna kadakuada.

32 Ket napasamak a napanda ket rinugianda ti mangasaba ken agipadto kadagiti tao, a maibatay iti espiritu ken bileg nga inted kadakuada ti Apo.

Dagiti balikas ni Alma, kasta met dagiti balikas ni Amulek, a nairakurak kadagiti tao nga ad-

20a Alma 10:7–9.

21a PNK Amulek.

22a Alma 10:11.

23a Alma 5:3, 44, 49;

13:1–20.

24a Alma 8:13.

29a Alma 9:12, 18.

PNK Agbabawi,

Panagbabawi.

31a 1 Ne. 1:20.

b Alma 14:17–29.

da iti daga ti Ammonihah. Kasta met a naibaludda, ken insalakan dagiti nakaskasdaaw a bileg ti Dios nga adda kadakuada, a maibatay iti sinurat ni Alma.

*Sakupenna ti kapitulo
9 agingga iti 14.*

KAPITULO 9

Bilinen ni Alma dagiti tao ni Ammonihah nga agbabawi—Manangngaasi ti Apo kadagiti Lamanite kadagiti maudi nga aldaw—No paglikudan dagiti Nephite ti lawag, dadaelento ida dagiti Lamanite—Dumtengton iti mabiit ti Anak ti Dios—Subbotennanto dagiti agbabawi, mabuniagandanto, ken maaddaanda iti pammati iti naganna. Agarup 82 s.c.

KET manen, siak, ni Alma, gapu ta binilinnak ti Dios a nasken nga ikuyogko ni Amulek ket mapanak a mangasaba manen kadagitoy a tao, wenno kadagiti tao nga adda iti ciudad ti Ammonihah, napasamak nga idi irugik ti mangasaba kadakuada, kinasinnupangetdak, a kinunada:

2 Asinoka? Ipagarupmo kadi a mamatikami iti pammaneknek ti “maysa a tao, uray pay no ikasabana kadakami a mapukawto ti daga?

3 Ita awan a pulos ti naawatanda kadagiti balikas nga insaoda; ta dida ammo a nasken a mapukaw ti daga.

4 Ken kinunada pay: Dimi pasien dagiti balikasmo no dimo ipadto a madadaelto daytoy dakkal a ciudad iti “maysa nga aldaw.

5 Ita dida ammo a maaramid ti Dios dagiti kasta a nakaskasdaaw nga aramid, ta natangken ti panagpuspuso ken nasukirda a tattao.

6 Ket kinunada: “Asino ti Dios, a^bsaanen a mangibaon iti turay ngem iti maysa a tao kadagitoy a tao, a mangirakurak kadakuada iti kinapudno dagita na-indaklan ken nakaskasdaaw a banag?

7 Ket nagsaganada a mangdisso kaniak; ngem adtoy, saanda nga inaramid. Ket nagtakderak a sililinteg a nangirakurak kadakuada, wen, sililinteg nga impaneknekk kadakuada, a kinunak:

8 Adtoy, O dakayo a nadangkes ken barusngi a “kaputotan, kasano a nalipatanyo ti kanawidan dagiti ammayo; wen, anian a naglaka a nalipatanyo dagiti bilin ti Dios.

9 Diyo kadi malagip a ti amatayo, a ni Lehi, naipanaw iti Jerusalem babaen ti “ima ti Dios? Diyo kadi malagip nga inturongna amin ida iti langalang?

10 Ken nalipatanyo kadin iti kasta a kasapa no namin-ano nga insalakanna dagiti ammatayo kadagiti ima dagiti kabusorda, ket tinaginayonna ida manipud iti pannakadadael, uray pay kadagiti ima dagiti kabsatda?

9 2a Deut. 17:6.
4a Alma 16:9-10.
6a Ex. 5:2;

Mosiah 11:27;
Moises 5:16.
b Alma 10:12.

8a Alma 10:17-25.
9a 1 Ne. 2:1-7.

11 Wen, ket no saan koma a gapu iti awan kaaspingna a biglegna, ken ti kaasina, ken ti kinamanagibturna para kadatayo, saan la ketdi a naliklikan ti pannakapukawtayo iti rabaw ti daga a nabayagen sakbay pay daytoy a panawen, ken nalabit a naikumittayo iti “awan inggana a ladingit ken kinaay-ay-ay.

12 Adtoy, ita kunak kadakayo a binilinnakayo nga agbabawi; ken malaksid no agbabawikayo, diyo la ketdi matawid ti pagarian ti Dios. Ngem adtoy, saan la a dagitoy—binilinnakayo nga agbabawi, wenno awan duadua a “dadaelennakayo iti rabaw ti daga; wen, sarungkarannakayonto iti pungtotna, ket iti ^bnakaam-amak a pungtotna saanto a tumallikud.

13 Adtoy, diyo kadi malagip dagiti balikas nga imbagana ken ni Lehi, a kinunana: “Agingga a tungpalenyo dagiti bilinko, rumang-aykayonto iti daga? Ket manen nasao nga: Agingga a diyo tungpalen dagiti bilinko maipusingkayonto iti imatang ti Apo.

14 Ita kayatko a laglagipenyo, nga agingga a saan a tungpalen dagiti Lamanite dagiti bilin ti Dios, “naipusingdan iti imatang ti Apo. Ita makitatayo a nalawlawaganen itoy a banag ti balikas ti Apo, ket naipusingen dagiti Lamanite iti imatangna,

manipud iti nangrugian ti basbasolda iti daga.

15 Nupay kasta kunak kadakayo, “nalaglag-anto kadakuada iti aldaw ti panangukom ngem kadakayo, no agtalinaedkayo iti basbasolyo, wen, ken nalaglag-anto kadakuada itoy a biag ngem kadakayo, malaksid no agbabawikayo.

16 Ta adu ti kari a “naited kadagiti Lamanite; ta gapu dayta iti ^bkannawidan dagiti amma-da ti nakaigapuan ti panagtali-naedda nga ‘awan ti ammona; ngarud kaasianto ida ti Apo ket “yatiddognanto ti panagyanda iti daga.

17 Ket iti sumagmamano a batang ti panawen “maisaklangdanto a mamati iti balikasna, ken mangammo iti kinabiddut dagiti kannawidan dagiti amma-da; ket adunto kadakuada ti maisalakan, ta manangngaasi ti Apo kadagiti ^bumawag iti nagganna.

18 Ngem adtoy, kunak kadakayo a no mapukawkayo iti kinadangkkes a saan nga agpaut dagiti aldawyo iti daga, ta maibaonto dagiti “Lamanite kadakayo; ket no saankayo nga agbabawi umaydanto iti kanito a diyo mapakpakadaan, ket masarungkarankayonto iti ^bnakaro a pannakadadael; ket maibatayto iti nakaam-amak a ‘pungtot ti Apo.

11a Mosiah 16:11.

12a Alma 8:16;
10:19, 23, 27.

b Alma 8:29.

13a 2 Ne. 1:20;
Mosiah 1:7;
Alma 37:13.

14a 2 Ne. 5:20–24;
Alma 38:1.

15a Mat. 11:22, 24.

16a Alma 17:15.

b Mosiah 18:11–17.

c Mosiah 3:11.

d Hel. 15:10–12.

17a Enos 1:13.

b Alma 38:5;
D&K 3:8.

18a Alma 16:2–3.

b Alma 16:9.

c Alma 8:29.

19 Ta dinanto ipalubos nga agbiagkayo iti kinamanagbasolyo, a mangdadael kadagiti taona. Kunak kadakayo, Saan; kaykayatna pay a “dadaelen amin dagiti Lamanite dagiti taona a nawagan iti tao ni Nephi, no adda gundawayda a ^bmatnag iti basbasol ken pagbasolan, kalpasan ti pannakaait kadakuada ti nabuslon a lawag ken pannakaammo nga inted kadakuada ti Apo a Diosda;

20 Wen, kalpasan ti pannakabilangda a naidaddaduma a tao ti Apo; wen, kalpasan ti pannakaidaddadumada kadagiti daduma a pagilian, kakabsat, pag-sasao, wenno tattao; kalpasan ti “pannakaipakaammo kadakuada ti amin a banag, a maibatay iti tarigagayda, ken ti pammattida, ken karkararag, iti dayta a napasamaken, ken mapasamak, ken dumtengto;

21 Kas sinarungkaranen ti Espiritu ti Dios; kas nakasaritan dagiti anghel, ken kas nasaon babaen ti timek ti Apo; ken addaan iti espiritu ti panagipadto, ken ti espiritu ti paltiing, kasta met ti adu a sagut, ti sagut iti panagsao dagiti dila, ken ti sagut ti panangasaba, ken ti sagut ti Espiritu Santo, ken ti sagut ti “panagipatarus;

22 Wen, ken kalpasan ti “panangiruar kadakuada ti Dios iti daga ti Jerusalem, babaen ti ima ti Apo; kas naisalakan iti bisin,

ken iti sakit, ken amin a kasasad dagiti sakit ti tunggal kita; ken isuda kas napapigsa iti pagbabakalan, tapno saanda a madadael; kas nawayawayaan iti ^bpannakaadipen iti tunggal kanito, ken kas naidulin ken nataginayon agingga ita; ken dimmur-as agingga a bimmaknangda iti amin a banag—

23 Ket ita adtoy kunak kadakayo, a no dagitoy a tao, nga immawat iti nabuslon a bendision manipud iti ima ti Apo, agbasolda a maisuppiat iti lawag ken pannakaammo iti adda kadakuada, kunak kadakayo a no kastoy ti mapasamak, a no nasken a matnagda iti pagbasolan, adayonto a “nalaglag-an kadagiti Lamanite ngem kadakuada.

24 Ta adtoy, nawayway dagiti “kari ti Apo kadagiti Lamanite, ngem saan kadakayo no agbasolkayo; ta saan kadi nga impeksa ti Apo ti karina ken sititibker nga impaulogna, a no umalsakayo a maibusor kenkuana awan duadua a madadaelkayo iti rabaw ti daga?

25 Ket ita gapu itoy, a saankayo a madadael, imbaon ti Apo ti anghelna a mangsarungkar iti adu a taona, inrakurakna kadakuada a nasken a mapanda ken umararaw a sipapasnek kadagiti tao, a kinunana: “Agbabawikayo, ta asidegen ti pagarian ti langit;

26 Ket iti “saan a nabayag ma-

19a 1 Ne. 12:15, 19–20;

Alma 45:10–14.

^b Alma 24:30.

20a PNK Paltiing.

21a Omni 1:20;

Mosiah 8:13–19;

28:11–17.

22a 2 Ne. 1:4.

^b Mosiah 27:16.

23a Mat. 11:22–24.

24a 2 Ne. 30:4–6;

DkK 3:20.

25a Alma 7:9;

Hel. 5:32.

26a Alma 7:7.

nipud iti yaay ti Anak ti Dios a nagloriaan; ket ti gloriana agbalinto a gloria ti ^bBugbugtong ti Ama, a napnuan iti ^cparabur, panagpapada, ken kinapudno, napno iti panagitured, ^akaasi, ken panagitured, nadaras a ^amangkanggeg kadagiti araraw dagiti taona ken mangsungbat kadagiti kararagda.

27 Ket adtoy, umay a ^amangsubbot kadagiti ^bmabuniagan iti panagbabawi, babaen ti pammatida iti naganna.

28 Ngarud, isaganayo ti dalan ti Apo, ta asidegen ti kanito nga anien dagiti tao ti gunggona kadagiti ^atrabahoda, a maibatay iti naaramiddan—no nalintegda ^bapitendanto ti pannakaisalakan dagiti kararuada, a maibatay iti bileg ken panangisalakan ni Jesucristo; ket no dakesda apitenda ti ^cpannakailunod dagiti kararuada, a maibatay iti bileg ken pammalud ti sairo.

29 Ita adtoy, daytoy ti timek ti anghel, agpakpakaasi kadagiti tao.

30 Ket ita, ^aay-ayatek a kakabsatko, gapu ta dakayo ti kakabsatko, ket rumbeng a maayatkayo, ken rumbeng a mangidatagkayo kadagiti aramid a mangipakita iti panagbabawi, a makitayo a timmangkeng ti puspusoyo a maibusor iti balikas ti Dios, ken makitayo a ^bnapukaw ken natnagkayo a tattao.

31 Ita napasamak nga idi siak, ni Alma, naisaokon dagitoy a balikas, adtoy, kinapungtodak dagiti tao gapu ta imbagak kadakuada a natangkeng ti panagpuspuso ken ^anasukirda a tattao.

32 Kasta met a gapu ta imbagak kadakuada a napukaw ken natnagda a tattao nakaungetda kaniak, ket pinanggepdak a disuan, nga iserrekdak iti pagbaludan.

33 Ngem napasamak a saan a pinalubosan ida ti Apo a mangala kaniak iti dayta a kanito ket iserrekdak iti pagbaludan.

34 Ket napasamak a napan ni Amulek ket nagtakder, ken rinugianna met ti nangasaba kadakuada. Ket ita saan a naisurat amin a ^abalikas ni Amulek, nupay kasta naisurat itoy a libro ti paset dagiti balikasna.

KAPITULO 10

Bimmaba ni Lehi manipud ken ni Manasses—Lagipen ni Amulek ti immanghel a bilin nga impaayna ken ni Alma—Dagiti kararag dagiti nalinteg ti nakaisalakan kadagiti tao—Ipasdek dagiti killo nga abogado ken ukom ti puon ti nakada-daelan dagiti tao. Agarup 82 s.c.

ITA dagitoy dagiti ^abalikas nga inkasaba ni ^bAmulek kadagiti

26b PNK Bugbugtong.
c PNK Parabur.
d PNK Kaasi,
Manangngaasi.
e Deut. 26:7.
27a PNK Pannakasubbot,
Subboten, Nasubbot.

b PNK Buniag,
Panagbuniag.
28a DkK 1:10; 6:33.
b Sal. 7:16.
c PNK Pannakailunod.
30a 1 Jn. 4:11.
b Alma 12:22.

31a 2 Ne. 25:28;
Mosiah 3:14.
34a Alma 10.
10 1a Alma 9:34.
b Alma 8:21–29.

tao nga adda iti daga ti Ammo-nihah, a kinunana:

2 Siak ni Amulek; siak ti anak ni Giddonah, nga anak ni Isma-el, a kapupuan ni Aminadi; ket isu met la dayta nga Aminadi ti nangibuksil iti sinurat nga adda iti pader ti templo, nga insurat ti ramay ti Dios.

3 Ket ni Aminadi ti kapupuan ni Nephi, nga anak ni Lehi, a pimmanaw iti daga ti Jerusalem, a kapupuan ni “Manases, nga anak ni ^bJose nga “inlako dagiti kabsatna idia y Egipto.

4 Ket adtoy, taoak met a bigbi-gen dagiti makaam-ammo kaniak iti saan la a sangkabassit; wen, ket adtoy, adu ti kakabsat ken “gagayyemko, ket naaddaanak met iti nalabon a kinabak-nang a nagtaud iti pamastrekak.

5 Nupay kasta, kalpasan amin dagitoy, awan pay unay ti ammok kadagiti aramid ti Apo, ken ti “kinadatdatlag ken nakaskasdaaw a bileгна. Kinunak nga awan pay unay ti ammok kadagitoy a banag; ngem adtoy, nagbiddutak, ta adun ti nakitak a kinadatdatlagna ken ti nakaskasdaaw a bileгна; wen, uray pay ti pannakataginayon ti biag dagitoy a tao.

6 Nupay kasta, pinatangkenko ti pusok, ta namin-adu a “naawaganak ngem saanak a ^bdimngeg; ngarud, naammuak ti maipanggep kadagitoy a banag,

ngem diak pay ammo; ngarud intuloyko ti immalsa iti Dios, iti kinadangkes ti pusok, uray pay agingga iti maikapat nga aldaw daytoy maikapito a bulan, iti maikasangapul a tawen ti panagturay dagiti ukom.

7 Bayat ti panagbiahek nga agsapul kadagiti asideg unay a kabsat, adtoy nagparang kaniak ti “anghel ti Apo ket kinunana: Amulek, agsublika iti bukodmo a balay, ta pakanem ti propeta ti Apo; wen, ti nasantuan a tao, nga isu ti tao a pinili ti Dios; ta ^bnagayuno iti adu nga aldaw gapu kadagiti basol dagiti tao, ket nabisinan, ket “awatem iti balaymo ken pakanem, ket bendisionannakanto ken ti balaymo; ket maipaayto ti bendision ti Apo kenka ken iti balaymo.

8 Ket napasamak a tinungpal-ko ti timek ti anghel, ket nagsubliak iti balayko. Ket bayat ti papanko sadiay nasarakak ti “tao a nagkunaan ti anghel kaniak: Awatem iti balaymo—ket adtoy daytoy met la a tao ti nagsasao kadakayo iti maipanggep kadagiti banag ti Dios.

9 Ket kinuna ti anghel kaniak a “nasantuan a tao; gapuna ammok a nasantuan a tao gapu ta imbaga ti anghel ti Dios.

10 Ket manen, ammok a pudno dagiti banag a pinaneknekan-na; ta adtoy kunak kadakayo, a bayat ti kaadda ti Apo, uray pay

3a Gen. 41:51;
1 Cro. 9:3.
b PNK Jose, Lalaki
nga Anak ni Jacob.
c Gen. 37:29–36.
4a Alma 15:16.

5a PNK Kinadatdatlag
ti Dios.
6a Alma 5:37.
b DkK 39:9.
7a Alma 8:20.
b Alma 5:46; 6:6.

PNK Ayuno,
Panagayuno.
c Ara. 10:30–35.
8a Alma 8:19–21.
9a PNK Nasantuan.

ti panangibaonna iti “anghelna a mangipakita kaniak kadagitoy a banag; ket inaramidna daytoy bayat ti ^bpanagnaed daytoy nga Alma iti balayko.

11 Ta adtoy, “binendisionanna ti balayko, binendisionannak, ken dagiti babbaik, ken dagiti annakko, ken ti amak ken kaka-bagiak; wen, binendisionanna pay amin dagiti kabsatko, ket naipaay kadakami ti bendision ti Apo a maibatay kadagiti balikas nga insaona.

12 Ket ita, idi maisao ni Amulek dagitoy a balikas nangrugi a nasdaaw dagiti tao, ta nakitada nga adda “ad-adu ngem maysa a saksi a nangpaneknek kadagiti banag a nakapabasolanda, kasta met kadagiti banag a dumteng, a maibatay iti espiritu ti pamadto nga adda kadakuada.

13 Nupay kasta, adda sumagmamano kadakuada a nangpanunot a mangusig kadakuada, a babaen dagiti sinisikap a “namuspusanda matiliwda kadagiti balikasda, a mabalin a makasarakda iti saksi a maibusor kadakuada, a mabalin a yawatda ida kadagiti ukomda tapno maukomda a maibatay iti paglintegan, ken mabalin a mapapatay wenno maipisokda iti pagbaludan, a maibatay iti krimen a pagparangan wenno saksi a maibusor kadakuada.

14 Ita isu dagidiay dagiti tao a nagpanggep a mangdadael ka-

dakuada, nga “abogado, a binyadan wenno dinutokan dagiti tao a mangiturong iti paglintegan iti panawen a pannakausigda, wenno iti pannakausig dagiti krimen dagiti tao iti sango dagiti ukom.

15 Ita masirib dagitoy nga abogado kadagiti paglaingan ken panangsikap kadagiti tao; ket naaramid daytoy a mamagbalin kadakuada a nalaing iti pagsapulanda.

16 Ket napasamak a rinugian-da nga inusig ni Amulek, tapno dita mabalinda a baliktaden dagiti balikasna, wenno mangbalusingsing kadagiti balikas a nasken nga ibagana.

17 Ita dida ammo nga ammo ni Amulek dagiti aramidna. Ngem napasamak idi rugianda nga usigen, “naawatanna ti pampapnunotenda, ket kinunana kadakuada: O dakayo a nadangkes ken barusngi a ^bkaputotan, dakayo nga abogado ken managinsisingpet, ta isagsaganayo ti pamuon ti sairo; ta mangipakpakatkayo iti ‘palab-og ken silo a mangtiliw iti nasantuan ti Dios.

18 Mangisagsaganakayo iti plano a “mangballikog iti wagas dagiti nalinteg, ken mangidisso iti pungtot ti Dios iti uloyo, uray pay ti makuna a pannakadadael dagitoy a tao.

19 Wen, nasayaat kinuna ni Mosiah, ti naudi nga aritayo, idi sakbay a yawatna ti pagarian,

10a Alma 11:30–31.

^b Alma 8:27.

11a Alma 8:22.

12a Alma 9:6.

13a Alma 11:21.

14a Alma 10:24;

11:20–21; 14:18.

17a Alma 12:3;

20:18, 32;

DkK 6:16.

^b Mat. 3:7;

Alma 9:8.

^c DkK 10:21–27.

18a Ara. 13:10.

nga awan ti pakaitalkanna, a gapu ti pannakaituray dagitoy a tao babaen ti timekda—wen, nasayaat kinunana nga inton dumteng ti panawen a “piliento ti timek dagitoy a tao ti agbasol, dayta, no dumtengto ti panawen a matnag dagitoy a tao iti panagbasol, naluomdanton a madadael.

20 Ket ita kunak kadakayo a nasayaat ti panangukom ti Apo iti basbasolyo; nasayaat ti ipakdaarnanto kadagitoy a tao, babaen ti timek dagiti “anghelna; Agbabawikayo, agbabawikayo, ta asidegen ti pagarian ti langit.

21 Wen, nasayaat ti impakdaarna, babaen ti timek dagiti anghelna nga: “Umayakto kadagititi taok, nga ikuyogko ti panagpatas ken linteg kadagititi imak.

22 Wen, ket kunak kadakayo a no saan a gapu kadagititi “karakrag dagiti nalinteg, nga adda itan iti daga, a masarungkarakayo uray pay ita iti masao a pannakadadael; ngem saan pay a babaen ti ^blayus, a kas kadagititi tao kadagidi aldaw ni Noe, ngem babaento ti bisin, ken babaen ti angol, ken ti espada.

23 Ngem naispalkayo babaen ti “karkarag dagiti nalinteg; ita ngarud, no paadaywenyo dagiti nalinteg kadakayo saanto a pagtalinaeden ti Apo ti imana; ngem umayto a maibusor kadakayo ti nakaam-amak a pungtotna; sakayonto masaplit iti bisin,

ken babaen ti angol, ken babaen ti espada; ket asidegton ti ^bkani-to malaksid no agbabawikayo.

24 Ket ita napasamak nga adda a rimmungsot dagiti tao ken ni Amulek, ket inyikkisda, a kinunada: Indanem daytoy a tao dagiti paglintegantayo a nalinteg, ken dagiti nasirib nga abogado a pinilitayo.

25 Ngem intag-ay ni Amulek ti imana, ket impakdaarna a simamaingel kadakuada, a kinunana: O dakayo a nadangkes ken barusngi a kaputotan, apay a nairuten ti petpet ni Satanas iti puspuso? Apay nga insukoyo ti bagbagiyo kenkuana ket addan bilegna kadakayo, a “mangbulsek kadakayo, tapno diyo maawatan dagiti balikas a nason, a maibatay iti kinapudnoda?

26 Ta adtoy, namaneknekak kadi a maibusor iti paglinteganyo? Diyo maawatan; kunayo a nagsaoak iti maibusor iti paglinteganyo; ngem saan, ngem nagsaoak ketdi iti mainugot iti paglinteganyo, iti pakakedngantayo.

27 Ket ita adtoy, kunak kadakayo, a mangrugin a maisagana ti pamuon ti pannakadadael dagitoy a tao babaen ti awan a kinalinteg dagiti “abogado ken ukomyo.

28 Ket ita napasamak nga idi maisao ni Amulek dagitoy a balikas inyikkis dagiti tao ti maibusor kenkuana, a kinunada: Ita

19a Mosiah 29:27;
Alma 2:3–7; Hel. 5:2.
20a Alma 8:14–16; 13:22.
21a Mosiah 13:34.
22a San. 5:16;

Mosiah 27:14–16.
^b Gen. 8:21;
3 Ne. 22:8–10.
PNK Layus idi
Panawen ni Noe.

23a PNK Kararag.
^b Alma 34:32–35.
25a 2 Cor. 4:4;
Alma 14:6.
27a Luc. 11:45–52.

ammomin nga anak ti sairo daytoy a tao, ta “nagulbod kadatayo; ta nagsao iti maibusor iti paglintegantayo. Ket ita kuna na a saan a nagsao iti maibusor itoy.

29 Ket manen, indanemna dagiti abogadotayo, ken dagiti ukomtayo.

30 Ket napasamak nga impapuso dagiti abogado a nasken a laglagipenda dagitoy a banag a maibusor kenkuana.

31 Ket adda maysa kadakuada nga agnagan iti Zeezrom. Ita isu ti kangrunaan a “namabpabasol kada Amulek ken Alma, gapu ta isu ti kalaingan kadakuada, ta isu ti kaaduan iti pamastrekan kadagiti tao.

32 Ita gagem dagitoy nga abogado ti makapastrek; ket makapastrekda a maibatay iti trabahoda.

KAPITULO 11

Naikeddeng ti wagas dagiti Nephite maipanggep iti kuarta—Sumuppiat ni Amulek ken ni Zeezrom—Saanto nga isalakan ni Cristo dagiti tao iti basbasolda—Dagiti laeng mangtawid iti pagarian ti Dios ti maisalakan—Bumangonto amin a tao iti kinaagnanayon—Awan ti patay kalpasan ti Panagungar. Agarup 82 s.c.

ADDA ita iti linteg ni Mosiah a nasken nga awaten ti tunggal tao nga ukom ti linteg, wenno dagiti natudingan nga ukom, ti tangdanda a maibatay iti oras a

nagbannoganda a mangukom kadagiti naidatag iti sanguananda tapno maukom.

2 Ita no nakautang ti tao iti sabali, ket dina bayadan dayta nga inutangna, maipulong iti ukom; ket aramaten ti ukom ti turayna, ket mangibaon kadagiti opisial a mangsukon itoy a tao tapno maidatag kenkuana; ket kednganna ti tao babaen ti linteg ken pammaneknek a maidatag a maibusor itoy, ket iti kasta mapilit ti tao nga agbayad iti utangna, wenno makamkam amin a sanikuana, wenno maiwaragawag a mannanakaw ken tulisan.

3 Ket awaten ti ukom ti tangdanna babaen ti orasna—senine a balitok ti maipaay iti maysa nga aldaw, wenno maysa a senum a pirak, a kapada ti senine a balitok; ket maibatay daytoy iti naipaulog a linteg.

4 Dagitoy ita ti nagan dagiti nadumaduma a pidaso ti balitokda, ken ti pirakda, babaen ti pategda. Dagiti Nephite ti nangnagan kadagitoy, ta saanda a nagbilang a kas iti wagas dagiti Hudio nga adda iti Jerusalem; wenno nagrukod babaen ti wagas dagiti Hudio; ngem binali-wanda ti panagbilang ken panagrukodda, babaen ti kapanunotan ken kasasaad dagiti tao, iti tunggal kaputotan, agingga iti panagturay dagiti ukom, nga isuda ti “impasdek ni ari Mosiah.

5 Ita kastoy ti pananggatad—senine a balitok, seon a balitok,

shum a balitok, ken limnah a balitok.

6 Senum a pirak, amnor a pirak, ezrom a pirak, ken onti a pirak.

7 Maipada ti senum a pirak iti maysa a senine a balitok, wenno iti sangasukat a sebada, ken kasta met iti sangasukat ti tunggal kita a bukel.

8 Ita mamindua ti pateg ti maysa a seon ti balitok iti pateg ti senine.

9 Ket mamindua ti maysa a shum a balitok iti pateg ti seon.

10 Ket maysa a limnah a balitok ti pategda amin.

11 Ket katukad ti dua a senum ti pateg ti amnor a pirak.

12 Ket katukad ti uppat a senum ti pateg ti ezrom a pirak.

13 Ket maysa nga onti ti pategda amin.

14 Daytoy ita ti pateg ti nababbaba a numero ti panagbilangda—

15 Kagudua ti senum ti maysa a shiblon; ngarud, maigatang ti maysa a shiblon iti kagudua a sukat ti sebada.

16 Ket kagudua ti maysa a shiblon ti shiblum.

17 Ket kagudua ti shiblum ti leah.

18 Ita daytoy ti bilangda, babaen ti pananggatadda.

19 Ita katukad ti antion a balitok ti tallo a shiblon.

20 Ita, panggepda laeng ti mariranud, gapu ta umaw-awatda iti sueldo iti pagtartrabahuanda, isu a sinugsuganda dagiti tao nga agririri, ken amin a kita

ti panangriribuk ken kinadangkes, tapno maaddaanda iti adadu pay a kaso, tapno “makaalada iti nawadwadwad a kantidad babaen ti darum a maidatag kadakuada; iti kasta sinugsuganda dagiti umili a manggura kada Alma ken Amulek.

21 Ket iti daytoy nangrugi a nagsaludsod ni Zeezrom ken ni Amulek, a kinunana: Di la mabalin a sungbatam ti sumagma-mano a saludsodek kenka? Ita maysa a tao ni Zeezrom a naling kadagiti “aramid ti sairo, ket kabaelanna a dadaelen ti kinalinteg, ngarud, kinunana ken ni Amulek: Sungbatamto kadi dagiti saludsodko kenka?

22 Ket kinuna ni Amulek kenkuana: Wen, no mayannatup iti “Espiritu ti Apo, nga adda kaniak; agsipud ta awanto ti sawek a maisalungasing iti Espiritu ti Apo. Ket kinuna ni Zeezrom kenkuana; Adtoy, adtoy ti innem nga onti ti pirak, ket itedko amin daytoy kenka no ilibakmo nga adda Kangatuan a Nabiag.

23 Ita kinuna ni Amulek: O si-ka nga “anak ti impierno, apay a ^bsulisogennak? Dimo kadi ammo a saan a sumuko ti nalinteg iti kasta a pannulisog?

24 Mamatika kadi nga awan ti Dios? Kunak kenka, Saan, ammom nga adda Dios, ngem adadda ti panagayatmo iti dayta a “kinabaknang ngem kenkuana.

25 Ket ita nagulbodka kaniak iti sango ti Dios. Kinunam ka-

20a Alma 10:32.

21a Alma 10:13.

22a PNK Espiritu Santo.

23a Alma 5:41.

b PNK Sulisogen,
Sulisog.

24a 1 Tim. 6:10;

Tit. 1:11.

niak—Adtoy ti innem nga onti, a dakkel a kantidad, itedko kenka—addan iti pusom no kayatmo a tagikuaen dagitoy; ket tarigagayam laeng nga ilibakko ti pudno ken sibibiag a Dios, tapno adda pamkuatam a mangdaael kaniak. Ket ita adtoy, gapu iti daytoy dakkel a kinadakes maaddaanka iti gunggona.

26 Ket kinuna ni Zeezrom kenkuana: Kunam kadi nga adda pudno ken sibibiag a Dios?

27 Ket kinuna ni Amulek: wen, adda pudno ken sibibiag a Dios.

28 Ita kinuna ni Zeezrom: Narsurok kadi ngem maysa ti Dios?

29 Ket insungbatna, Saan.

30 Ita kinuna manen ni Zeezrom kenkuana: Kasano ti panna-kaammom kadagitoy a banag?

31 Ket kinunana: Maysa nga “anghel ti nangipakaammo kaniak.

32 Ket kinuna manen ni Zeezrom: Siasino dayta nga umayto? Isu kadi ti Anak ti Dios?

33 Ket kinunana kenkuana, Wen.

34 Ket kinuna manen ni Zeezrom: Isalakanna kadi dagiti taona iti “basbasolda? Ket insungbat ni Amulek kenkuana: Kunak kenka a saannanto nga aramiden, agsipud ta dina mapaglibakan ti balikasna.

35 Ita kinuna ni Zeezrom kadagitao: Penkenyo a diyo ma-

lipatan dagitoy a banag; ta kinunana a maymaysa laeng ti Dios; ngem kinunana met nga umayto ti Anak ti Dios, ngem saannanto nga isalakan dagiti taona—a kasla ketdin adda turayna a mangbilin iti Dios.

36 Ita kinuna manen kenkuana ni Amulek: Adtoy nagulbodka, agsipud ta kinunam nga imbagak a kasla adda turayko a mangbilin iti Dios agsipud ta kinunak a saannanto nga isalakan dagiti taona no sibabasolda.

37 Ket kunak manen kadakayo a dina maisalakan ida iti “basbasolda; agsipud ta saanko a mailibak ti balikasna, ken nasaona nga ^bawan ti narugit a banag a makatawid iti ‘pagarian ti langit; ngarud, kasano ti panna-kaisalakanyo, malaksid no agta-widkayo iti pagarian ti langit? Ngarud, saankayo a maisalakan no sibabasolkayo.

38 Ita kinuna manen kenkuana ni Zeezrom: Ti kadi Anak ti Dios ti Agnanayon nga Ama?

39 Ket kinuna kenkuana ni Amulek: Wen, isu ti “Agnanayon nga Ama iti langit ken iti daga, ken ^bamin a banag nga adda kadakuada; isu ti punganay ken panungpalan, ti umuna ken ti maudi;

40 Ket umayto ditoy ^alubong a ^bmangsubbot kadagitao; ket ^csubbotennanto dagiti naglab-singan dagiti mamati iti nagan-

31a Alma 10:7–10.

34a Hel. 5:10–11.

37a 1 Cor. 6:9–10.

b 1 Ne. 15:33;

Alma 40:26;

3 Ne. 27:19.

PNK Saan a

Nadiosan.

c PNK Pagarian

ti Dios wenno

Pagarian ti Langit.

39a Isa. 9:6.

b Col. 1:16;

Mosiah 4:2.

40a PNK Lubong.

b Rom. 11:26–27.

c Ex. 34:6–7;

Isa. 53:5;

1 Jn. 2:2;

Mosiah 14:5; 15:12;

DkK 19:16–19.

na; ket dagitoyto ti maaddaan iti agnanayon a biag, ket awanto ti sabali a maisalakan.

41 Mabati ngarud dagiti nandangkes a kasla awan ti “pannakasubbot a naaramid, malaksid ti pannakawarwar ti begkes ni patay; gapu ta adtoy, bumangonto ti ^bamin manipud ken patay ket tumakderdanto iti sango ti Dios, ket ^cmaukomda babaen ti aramidida.

42 Ita, adda pannakatay a mawagan iti naindagaan a pannakatay; ket ti ipapatay ni Cristo ti mangwarwanto iti “begkes daytoy naindagaan a pannakatay, tapno agungarto ti amin manipud iti daytoy naindagaan a pannakatay.

43 “Agtiponto manen ti Espiritu ken ti bagi iti naan-anay a langana; maisublinto a padapada dagiti saka ken nagsusuopan iti sigud a pannakasukogna, a kas met laeng iti kasasaadtayo iti daytoy a kanito; ket maisaklangtayonto iti sango ti Dios, nga ammotayo kas iti pannakamotayo ita, ket maaddaan-tayonto iti nalawag a ^bpananglagip iti amin a ^cbasoltayo.

44 Ita, mapasamakto iti amin daytoy a pannakaisubli, nataengan ken ubing, adipen ken siwayawaya, lalaki ken babai, na-

dangkes ken nalinteg, ken kasta met nga awanto ti uray maysa a buok ti uloda a mapukaw; ngem “maisublinto ti amin iti naan-anay a bagina, a kas ita, wenno iti bagi, ket maidatagto a mausig ti bagi iti pangukoman ni Cristo nga Anak, ken ti Dios nga ^bAma, ken ti Nasantuan nga Espiritu, a ^cmaymaysa nga Agnanayon a Dios, tapno “maukom babaen ti aramidida, no naimbagda, wenno dakesda.

45 Ita, adtoy, naibagakon kadakayo ti maipapan iti ipapatay ti nainlasagan a bagi, ken kasta met ti maipapan iti “panagungar ti nainlasagan a bagi. Kunak kadakayo nga ^bagungarto daytoy nainlasagan a bagi iti ^csaan a matay a bagi, a kas iti immuna nga ipapatay iti biag, tapno saandanton a ^dmatay; makitiponton ti espirituda iti bagida, a saanton nga agsina; isu nga agbalin ti sibubukel a ^enaespirituan ken saan a matay, ket didanton makita ti panagrupsa.

46 Ita, nasdaaw manen dagiti umili idi maibaga ni Amulek dagitoy kadakuada, ket nagtigerger met ni Zeezrom. Ket kastoy ti panaggibus ti pammagbaga ni Amulek, wenno daytoy laeng ti naisuratko.

41a Alma 12:18;
DkK 88:33.

b Apoc. 20:12–13;
Alma 42:23.

c PNK Panangukom,
ti Maudi a.

42a Alma 12:16.

43a 2 Ne. 9:13;
Alma 40:23.

b 2 Ne. 9:14;

Mosiah 3:25;
Alma 5:18.

c PNK Manidsidir
a Basol.

44a Alma 41:12–15.

b PNK Dios,
Kinadidos—
Dios Ama.

c 3 Ne. 11:27, 36.

PNK Dios, Kinadidos.

d Apoc. 20:12–13.

45a Alma 40:23;
DkK 88:16.

b PNK Panagungar.

c PNK Saan a Matay,
Kinaagnanayon.

d Apoc. 21:4;
DkK 63:49; 88:116.

e 1 Cor. 15:44.

KAPITULO 12

Sumuppiat ni Alma ken ni Zeezrom—Maited ti kinadatdatlag ti Dios kadagiti laeng napudno—Maukom ti tao babaen ti kapanunotan, pammati, balikas, ken aramidna—Agsagabanto dagiti nadangkes iti naespirituan nga ipapatay—Daytoy nainlasagan a panagbiag ti pakapadasan a kasasaad—Ipatungpal ti wagas ti pannakasubbot ti Panagungar ken, babaen ti pammati, ti pannakaugas ti basbasol—Karbengan ti nagbabawi a tuntonen ti kaasi ti Bugbugtong nga Anak. Agarup 82 s.c.

ITA, iti pannakakita ni Alma a pinagulimek dagiti balikas ni Amulek ni Zeezrom, agsipud ta nakitana a natiliwan ni Amulek ti "panagulbod ken panangallilaw a mangdadael kenkuana, ket nakitana a nangrugi nga agtigerger gapu iti ^bpannakariknana iti basolna, linukatanna ti ngiwatna ket rinugianna ti nakisao kenkuana, ken tapno pasingkedanna dagiti balikas ni Amulek, ken tapno ipalawagna dagiti banag iti labes ti kabaelan, wenno tapno ipakaammona dagiti nasantuan a kasuratan iti labes ti inaramid ni Amulek.

2 Ita nangngeg dagiti tao iti aglikmut dagiti imbaga ni Alma ken ni Zeezrom; agsipud ta dakkel ti ummong, ket kastoy ti panagsaona:

3 Ita, Zeezrom, tangay napaneknekan a natiliwanka a nagul-

bod ken nagsikap, agsipud ta saanka laeng a nagulbod iti tao ngem nagulbodka pay iti Dios; gapu ta adtoy, ammona amin a "pampanunotmo, ket naubogmo a naipakaammo kadakami dagiti pampanunotmo babaen ti Espirituna;

4 Ket naubogmo nga ammomi a nasikap unay ti wagasmo, a kas iti kinasikap ti sairo, agsipud ta ti panangulbod ken panangallilawmo kadagitoy a tao ti mangsugsog kadakuada a bumusor kadakami, a manglais ken mangpapanaw kadakami—

5 Ita daytoy ti panggep ti "kabusormo, ket ipakatna kenka ti pannakabalinna. Ita kayatko a lagipem nga ania man nga ibagak kenka, ibagak iti amin.

6 Ket adtoy kunak kadakayo amin a palab-og daytoy ti kabusor, a mangtiliw kadagiti tao, tapno agrukbabkayo kenkuana, tapno patapatannakayo iti "kawarna, tapno irakednakayo iti agnanayon a pannakadadael, babaen ti pannakabalin ti panangadipenna.

7 Ita idi naibaga ni Alma dagitoy a balikas, nangrugi a nagtigerger ni Zeezrom iti kasta unay, gapu ta naallukoy iti panakabalin ti Dios; ken naallukoy pay nga adda ammo da Alma ken Amulek maipapan kenkuana, gapu ta naallukoy nga ammoda ti pampanunotenna ken panggep ti pusona; agsipud ta naited kadakuada ti pannaka-

12 1a Alma 11:20-38.

^b PNK Pakinakem.

3a Jacob 2:5;

Alma 10:17;

DKK 6:16.

5a PNK Sairo.

6a Alma 5:7-10.

balin tapno maammuanda dagitoy a banag babaen ti espiritu ti panangipadto.

8 Ket nangrugi ni Zeezrom nga agsaludsod kadakuada a sireregta, tapno ad-adu pay ti maammuanda maipapan iti pagarian ti Dios. Ket kinunana ken ni Alma: Ania ti kayat a sawen dagiti sinao ni Amulek maipapan iti panagungar ti natay, nga agungarto ti amin manipud iti patay, ti nalinteg man ken saan a nalinteg, ken maidatagdanto iti Dios ket maukomda babaen iti aramidida?

9 Ket ita rinugian ni Alma nga ipalawag kenkuana dagitoy a banag, a kinunana: Naited daytoy iti adu tapno maammuanda dagiti ^akinadatdatlag ti Dios; nupay kasta naisaadda babaen ti nainget a bilin a saanda ^blaeng nga ibingay babaen ti paset ti balikasna nga intedna kadagiti annak ti tao, babaen ti aramid ken kinaregta nga ipaayda kenkuana.

10 Ket ngarud, siasino man a ^amangpatangken iti pusona, umawatto iti ^bbasbassit a paset ti balikas; ket siasino man a ^csaan a mangpatangken iti pusona, ^dmaitedto kenkuana ti dakdakkel a paset ti balikas, agingga a maited kenkuana ti pannakammo iti kinadatdatlag ti Dios

agingga a maammuanna amin a pakabuklanda.

11 Ket dagiti mangpatangken iti puspusoda, maitedto kadakuada ti basbassit a ^apaset ti balikas agingga nga awan ti ^bmaammuanda maipapan iti kinadatdatlagna; ket isudanto ti agbalin nga adipen ti sairo, ket maiturongda iti pannakadadael babaen ti pagayatanna. Ita daytoy ti kayat a sawen ti ^ckawar ti ^dimpierno.

12 Ket nalawag ti panangibaga ni Amulek ti maipapan iti ^apatay, ken iti panagungar manipud itoy a pannakatay iti kasaad a saan a matay, ken iti pannakaidatag iti pangukoman ti Dios, tapno ^bmaukom babaen iti aramidtayo.

13 Kalpasanna no napatangken dagiti pusotayo, wen, no pinatangkentayo ti puspusotayo a maibusor iti balikas, no saanto a masarakan kadayto, ngarud nakaal-alinggetto ti kasasaadtayo, gapu ta makedngantayo.

14 Gapu ta dagiti ^abalikastayo ti mangkeddeng kadayto, wen, kedngandatoyo dagiti amin nga aramidtayo; saantayto a masarakan nga awan mulitna; ket kedngandatoyo met ti pampapunottayo; ket iti daytoy nakakaskasang a kasasaad saantayto a maitured ti pumerreng iti

9a Alma 26:22.

PNK Kinadatdatlag ti Dios.

b Jn. 16:12;

Alma 29:8;

3 Ne. 26:8–11;

Ether 4:7.

10a 2 Ne. 28:27;

Ether 4:8.

b DkK 93:39.

c PNK Napakumbaba, Kinapakumbaba.

d 2 Ne. 28:30;

DkK 50:24.

11a Mat. 25:29.

b PNK Ikakililis.

c Jn. 8:34;

2 Ne. 28:19.

d Prov. 9:18;

2 Ne. 2:29.

PNK Impierno.

12a Alma 11:41–45.

b PNK Panangukom, ti Maudi a.

14a Mat. 12:36;

San. 3:6;

Mosiah 4:29–30.

Diostayo; ket naragragstakayoy pay koman no mabilintayo dagiti bato ken dagiti ^bbantay a manggagbur kadatayo tapno malingedatayo iti imatangna.

15 Ngem saan a mabalin daytoy; masapul a sumaklangtayoy kenkuana iti gloriana, ken iti pannakabalinn, ken iti bileg, kinadayag, ken panangiturayna, ket awatentayo ti agnanayon a ^abain a nalinteg ti amin a ^bpanangukomna; a nalinteg iti amin nga aramidna, ken naasi iti annak ti tao, ken addaan iti pannakabalin a mangisalikan iti amin a tao a mamati iti naganna ken mangted iti bunga a kasapulan ti panagbabawi.

16 Ket ita adtoy, kunak kadakayo nga umayton ti patay, ti maikadua nga ^aipapatay, nga isu ti naespirituan nga ipapatay, ket isunton ti kanito a siasino man a matay kadagiti basbasolna, kas iti naindagaan a ^bpannakatay, ^cmatayto met a naespirituan; wen, matayto iti bambanag maipapan iti kinalinteg.

17 Ket isunton ti kanito a ti panagrigatda kaslanto iti ^adan-aw ti apuy ken asupre, a ti gil-ayabna agpangato nga agnanayon; ket isunton ti kanito a mairakedanto iti agnanayon a pannakadadael, babaen ti pannakabalin ken panangadipen ni Satanas,

isu a nangparukbab kadakua da babaen ti pagayatanna.

18 Kalpasanna, kunak kadakayo, agtalinaeddanto a kasman ^aawan ti naaramid a panubbot; agsipud ta saan a mabalin a masubbotda babaen ti linteg ti Dios; ket saanda a mabalin ti ^bmatay, ta ngamin awanen ti panagrupsa.

19 Ita napasamak nga idi naisawang ni Alma dagitoy a balikas, ad-addan a nasdaaw dagiti tao;

20 Ngem adda maysa nga Antionah, a kangatuan a panguloda, a dimteng ket kinunana kenkuana: Ania daytoy kinunam, nga agungar ti tao manipud ken patay ket mabaliwan manipud iti patay iti saan a ^apannakatay a kasasaad, tapno saan a matay ti kararua?

21 Ania ti kayat a sawen ti nasantuan a kasuratan, nga agkuana nga inkabil ti Dios ti ^akerubin ken ti umap-apuy nga espada iti akindaya a paset ti minuyongan ti ^bEden, amangan ta sumrek dagiti immuna a nagannak kadatayo ket manganda iti bunga ti kayo ti biag, ket agbiagda nga agnanayon? Ket iti daytoy makitatayo nga awan ti gundawayda nga agbiag iti agnanayon.

22 Ita kinuna ni Alma kenkuana: Daytoy ti banag nga ipalawagko. Ita naawatantayo a ^anat-

14b Os. 10:8;
2 Ne. 26:5.
c Job 34:22;
2 Ne. 12:10.

15a Mosiah 3:25.
b 2 Ped. 2:9.
PNK Linteg.

16a PNK Ipapatay,
Naespirituan nga.

b Alma 11:40–45.
c 1 Ne. 15:33;
Alma 40:26.

17a Apoc. 19:20; 21:8;
Mosiah 3:27.

18a Alma 11:41.

b Apoc. 21:4;
Alma 11:45;
DkK 63:49.

20a PNK Saan a Matay,
Kinaagnanayon.

21a Gen. 3:24;
Alma 42:2;
Moises 4:31.
PNK Kerubin.

b PNK Eden.

22a PNK Pannakatnag
da Adan ken Eva.

nag ni Adan babaen ti panna-nganna iti maiparit a ^bbunga, babaen iti balikas ti Dios; ket iti daytoy maawatantayo, a gapu iti pannakatnagna, ^cnayaw-awan ken naglabsing amin a tao.

23 Ket ita adtoy, kunak kadakayo a no koma mabalin a ni Adan ti ^amangan iti bunga ti kayo ti biag iti dayta a panawen, awan koma ti patay, ket awan koma ti kaipapanan ti balikas, a mangipakita nga ulbod ti Dios, agsipud ta kinunana: ^bNo manganka sigurado a matayka.

24 Ket maawatantayo nga umay ti ^apatay iti sangkatawan, wen ti patay nga imbaga ni Amulek, ti naindagaan nga ipapatay; nupay kasta adda panawen a naited iti ^btao nga agbabaw; ngarud nagbalin daytoy a biag a pakatingitingan; panawen a ^cpanagsagana a sumabat iti Dios; panawen a panagsagana para iti awan patinggana a kasasaad a naisaomin, nga isu ti kalpasan ti panagungar dagiti natay.

25 Ita, no saan a gapu iti ^aplano ti pannakasubbot, a naisaad manipud iti punganay ti lubong, awan koma ti ^bpanagungar ti natay; ngem adda naisaad a plano ti pannakasubbot, a ma-

ngipatungpal iti nasaon a panagungar dagiti natay.

26 Ket ita adtoy, no nawaya koma dagiti immuna a nagannak kadatayo a napan nangan iti ^akayo ti biag mabalin nga agnayanonda koma a naladingit, ta awan ti gundawayda nga agsagana; ket napaay koma ti ^bplano ti pannakasubbot, ken awan koma ti bileg ti balikas ti Dios, ket awan ti nagmaayanna.

27 Ngem adtoy, saan a kasta; ngem ^anaituding a masapul a matay ti tao; ket kalpasan ti ipapatay, masapul nga aglasatda iti ^bpanangukom, a kas iti nasaon a sigud a panangukom, nga isu ti panungpalan.

28 Ket kalpasan a naituding ti Dios a nasken a maammuan ti tao dagitoy, adtoy, nakitana a nasken a maammuan ti tao dagiti banag nga intudingna kadakuada.

29 Ngarud nangibaon iti ^aangel a makisao kadakuada, a nakaigapuan ti pannakakita ti tao iti dayagna.

30 Ket rinugianda manipud iti dayta a kanito ti umawag iti naganna; isu a ^anakisarsarita ti Dios kadagiti tao, ket impakammona kadakuada ti ^bplano ti pannakasubbot, a naisagana ma-

22b Gen. 3:6;
2 Ne. 2:15–19;
Mosiah 3:26.
c Mosiah 16:4–5.

23a Alma 42:2–9.

b Gen. 2:17.

24a PNK Ipatatay,
Naindagaan nga.
b 2 Ne. 2:21;
Moises 5:8–12.

c Alma 34:32–35.

25a PNK Plano ti
Pannakaisalakan.

b 2 Ne. 2:8;
Alma 7:12; 42:23.

26a Gen. 2:9; 1 Ne. 15:36;
Alma 32:40.

b Alma 34:8–16;
42:6–28;
Moises 6:59–62.

27a Job 7:1; Heb. 9:27;
DKK 42:48.

b PNK Panangukom,
ti Maudi a.

29a Moro. 7:25, 31;
DKK 29:42.

30a Moises 5:4–5; 6:51.
b PNK Plano ti
Pannakaisalakan.

nipud idi ‘punganay ti lubong; ket impakaammona daytoy kadakuada babaen ti pammati ken panagbabawi ken ti nasantuan nga ar-aramidda.

31 Gapuna, nangted iti “bilin kadagiti tao, kadakuada nga immuna a naglabsing kadagiti ^bimmuna a bilin maipapan kadagiti banag a naindagaan, ken panagbalin a kasla dios, a ‘ma-kaammo iti nasayaat manipud iti dakes, a naisaad iti bagbagida iti kasasaad nga ^aagaramid, wenno naisaad iti kasasaad nga agaramid babaen ti pagayatan ken pagragsakanda, nga agaramid iti dakes man wenno iti naimbag—

32 Ngarud nangted ti Dios kadakuada iti bilbilin, kalpasan ti “panangipakaammona kadakuada iti plano ti pannakasubbot, a saanda koma nga agaramid iti dakes, ta ti dusa dayta isu ti maikadua nga ^bipapatay, a patay nga awan patinggana kadagiti banag maipapan iti kinalinteg; iti kasta awan koma ti bileg ti plano ti pannakasubbot, gapu ta saan a madadael dagiti aramid ti ‘linteg, babaen ti kangatuan a kinaimbag ti Dios.

33 Ngem inawagan ti Dios dagiti tao, iti nagan ti Anakna, (ta daytoy ti naikeddeng a plano ti pannakasubbot) a kinunana: No

agbabawikayo, ken saanyo a patangkenen dagiti puspuso, kaasiankayo, babaen ti Bugbugtong nga Anakko;

34 Ngarud, siasino man nga agbabawi, ket saanna a patangkenen ti pusona, maaddaan iti karbengan iti “asi babaen ti Bugbugtong nga Anakko, iti ^bpannakaugas ti basbasolna; ket sumrekto dagitoy iti ‘paginanaak.

35 Ket siasino man a mangpatangkenen iti pusona ket agaramid iti kinadakes, adtoy, ikarik a sipupungtot a saanto a makastrek iti paginanaak.

36 Ket ita, kakabsatko, adtoy kunak kadakayo, a no patangkenenyo dagiti pusoyo saankayonto a makastrek iti paginanaan ti Apo; ngarud, ti kinadakesyo ti mangkarit kenkuana a mangyetnag iti gurana kadakayo a kas iti “immuna a panangkarit, wen, babaen ti balikasna iti maudi a panangkarit a kas met iti immuna, nga agtungpal iti agnanayon a ^bpannakadadael ti kararuayo; ngarud babaen ti balikasna, agingga iti maudi nga ipapatay, a kas met iti immuna.

37 Ket ita, kakabsatko, tangay ammotayo dagitoy a banag, ken pudnoda, agbabawitayo, ken santayo a patangkenen dagiti pu-

30c Mosiah 18:13;
Alma 13:3, 5, 7–8.

31a PNK Bilin ti
Dios, Dagiti.
b Gen. 2:16–17;
2 Ne. 2:18–19.
c Gen. 3:22–23;
Moises 4:11.
d 2 Ne. 2:16.

PNK Kinawayaya
nga Agpili.
32a Moises 5:4–9.
b PNK Ipatatay,
Naespirituan nga.
c Mosiah 15:27;
Alma 34:15–16;
42:15.
34a PNK Kaasi,

Manangngaasi.
b PNK Pannakaugas
ti Basbasol.
c PNK Inana.
36a Jacob 1:7–8;
Alma 42:6, 9, 14.
b PNK Pannakailunod.

sotayo, tapno saantayo a “kari-ten ti Apo a Dios a mangyetnag iti gurana kadatayo iti daytoy maikadua a bilinna a naitedna kadatayo; ngem sumrektayo iti ^bpaginanaan ti Dios, a naisagana babaen ti balikasna.

KAPITULO 13

Maawagan dagiti lallaki a nangato a saserdote gapu iti aglaplapusanan a pammati ken nasayaat nga ar-aramid—Isuroda dagiti bilin—Bababen ti kinalinteg mapasanto ken makastrekda iti paginanaan ti Apo—Ni Melchizedek ti maysa kadagitoy—Irakrakurak dagiti anghel ti naimbag a damag iti amin a daga—Ibutaktakdanto ti pudno a yaay ni Cristo. Agarup 82 s.c.

KET manen, kakabsatko, iturongko ti imatangyo iti masakbayan iti kanito a pannangted ti Apo a Dios kadagitoy a bilin kadagiti annakna; ket kayatko a laglagipenyo nga “inordenan ti Apo a Dios dagiti saserdote, a mainugot iti nasantuan nga urnosna, a mainugot iti urnos ti Anakna, a mangisuro kadagitoy a banag kadagiti tao.

2 Ket naordenan dagidiay a saserdote a mainugot iti “urnos ti Anakna, iti ^bwagas a mabalin a maammuan dagiti tao

iti ania man a wagas a mangkita iti masakbayan iti Anakna para iti pannakasubbot.

3 Ket kastoy ti wagas a panna-kaordenda—kas “naawagan ken ^bnaisagana manipud iti “pamuon ti lubong a maibatay iti ^dpasakbay a pannakaammo ti Dios, a pakaammuan iti aglaplapusanan a pammati ken nasayaat nga ar-aramidda; kangrunaanna gapu ta napalugodanda a “mangpili iti naimbag ken dakes; ngarud isuda a napili a nasayaat, ken mangan-annurot iti aglaplapusanan ti bilegna a ^fpammati, ^gnadutokan iti nasantuan a pagrebbengan, wen, dayta naisagana a nasantuan a pagrebbengan, ken maibatay itoy, kas panangisagana itoy a pannakasubbot.

4 Ket kasta ti “pannakadutokda itoy nasantuan a pagrebbengan a pakaammuan iti pammatida, idinto a di inawat dagiti daduma ti Espiritu ti Dios a pakaammuan iti kinatangken ti panagpuspusoda ken kinabulsek ti pampanunotda, idinto a, no saan koma a gapu itoy naikkanda koma iti dakkel a ^bgundaway a kas kadagiti kabsatda.

5 Wenno iti ababa a panna, kangrunaanna “agpapadada iti kasasaad kadagiti kabsatda; kasta ti pannakaisagana daytoy nasantuan a pagrebbengan mani-

37a 1 Ne. 17:30;
Jacob 1:8; Hel. 7:18.
b Alma 13:6-9.
13 1a Abr. 2:9, 11.
2a DkK 107:2-4.
b Alma 13:16.
3a DkK 127:2.
PNK Panagpili;

Pannakatuding.
b DkK 138:55-56.
c Alma 12:25, 30.
PNK Biag Sabkay ti
Yaay Ditoy Daga.
d DkK 38:2.
e PNK Kinawayaya
nga Agpili.

f PNK Pammati.
g PNK Akem,
Tudingan,
Tinundingan ti Dios;
Kinasaserdote.
4a Ether 12:10.
b 1 Ne. 17:32-35.
5a 2 Ne. 26:28.

pud iti pamuon ti lubong iti dayta a di mamatangken iti puspusoda, kas adda ken babaen ti pannakasubbot ti Bugbugtong nga Anak, a naisagana—

6 Ket kasta ti pannakaidutok daytoy nasantuan a pagrebbengan, ken naordenan iti nangato a kinasaserdote ti nasantuan nga urnos ti Dios, a mangisuro kadagiti bilinna kadagiti annak ti tattao, tapno makastrekda met iti ^apaginanaanna—

7 Daytoy a nangato a kinasaserdote kas mainugot iti urnos ti Anakna, a dayta nga urnos nagtaud iti pamuon ti lubong; wenno iti sabali a panna, dagiti ^aawanan iti punganay nga aldaw wenno ngudo dagiti tawen, kas naisagana manipud iti agnanayon agingga iti agnanayon, a maibatay iti ^bpasakbay a panna-kaammona iti amin a banag—

8 Ita ^anaordenanda babaen daytoy a wagas—kas nadutokan iti nasantuan a pagrebbengan, ken naordenan iti nasantuan nga ordinansa, ket inawatda ti nangato a kinasaserdote ti nasantuan nga urnos, a pagrebbengan, ken ordinansa, ken nangato a kinasaserdote, awanan iti nangrugian ken panungpala—

9 Kasta ti panagbalinda a ^anangato a saserdote iti agnanayon, a mainugot iti urnos ti Anak, ti

Bugbugtong ti Ama, nga awanan iti namunganayan nga aldaw wenno ngudo dagiti tawen, a napno iti ^bparabur, panagpapada, ken kinapudno. Ket kasta daytoy, Amen.

10 Ita, kas nasaokon maipanggep iti nasantuan nga urnos, wenno daytoy ^anangato a kinasaserdote, adu ti naordenan ket nagbalinda a nangato a saserdote ti Dios; ket dayta ti pakammuan ti aglaplapusanan a pammati ken ^bpanagbabawida, ken ti kinalintegda iti Dios, isuda a nangpili iti panagbabawi ken nalinteg nga aramid a saan ketdi a tapno mapukaw;

11 Ngarud natudinganda babaen ti nasantuan nga urnos, ken ^anapasanto, ken dagiti ^bpagan-anayda nalabaan a napapudaw babaen ti dara ti Kordero.

12 Ita, kalpasan ti ^apannakapasantoda babaen ti ^bEspiritu Santo, idi napapudawen dagiti pagan-anayda, a ^cnatarnawen ken awanen ti mansana iti sango ti Dios, saanda a makaperreng iti ^dbasol malaksid iti ^egura; ket aduda, aglaplapusanan ti kaaduda, a napatarnaw ken simrek iti paginanaan ti Apo a Diosda.

13 Ket ita, kakabsatko, kayatko nga ipakumbabayo ti bagbagiyo iti sango ti Dios, ken mangitugot

6a Alma 12:37; 16:17.

PNK Inana.

7a Heb. 7:3.

b PNK Dios, Kinadios.

8a DkK 84:33–42.

PNK Kinasaserdote a Melchizedek.

9a PNK Nangato a Saserdote.

b 2 Ne. 2:6.

PNK Parabur.

10a DkK 84:18–22.

b PNK Agbabawi, Panagbabawi.

11a Moises 6:59–60.

b 1 Ne. 12:10;

Alma 5:21–27;

3 Ne. 27:19–20.

12a Rom. 8:1–9.

PNK Pannakapasanto.

b PNK Espiritu Santo.

c PNK Natarnaw,

Kinatarnaw.

d Mosiah 5:2;

Alma 19:33.

e Prov. 8:13;

Alma 37:29.

iti “bunga a kasapulan iti panagbabawi, tapno makastrekkayo met iti paginanaan.

14 Wen, agpakumbabakayo a kas kadagiti tao kadagiti aldaw ni “Melchizedek, a nangato a saserdote met a naitulad iti isu met laeng nga urnos a nasakon, a nangawat met iti nangato a kinasaserdote iti agnanayon.

15 Ket daytoy met laeng a Melchizedek ti nagbayadan ni “Abraham iti ^bapagkapullo; wen, nagbayad met ni ama Abraham iti apagkapullo ti amin a sani kuana.

16 Ita naited dagitoy nga “ordinansa iti kastoy a wagas, tapno iti kasta mabalin a panunoten dagiti tao ti Anak ti Dios, isu a kas ^bkita ti alagadenna, wenno itoy a kas alagadenna, ken daytoy tapno mabalinda a panunoten a pakaugasan dagiti basolda, tapno bareng makastrekdada iti paginanaan ti Apo.

17 Ita ari idi daytoy a Melchizedek iti daga a Salem; ket pimigsa dagiti taona iti kinamanagbasol ken iti makarimon nga aramid; wen, nasayyasayyada; natnagda iti amin a kita ti kina dangkes;

18 Ngem gapu ta sinurot ni Melchizedek ti napigsa a pammati, ken inawatna ti saad ti nangato a kinasaserdote a mai-

batay iti “nasantuan nga urnos ti Dios, inkasabana ti panagbabawi kadagiti taona. Ket adtoy, nagbabawida; ket impasdek ni Melchizedek ti kappia iti daga kadagidi aldawna; ngarud naawagan a prinsipe ti kappia, gapu ta isu ti ari ti Salem; ket ngaturay iti babaen ti amana.

19 Ita, “adu ti immun-una kenkuana, kasta met nga adu kalpasanna, ngem ^bawan ti nabilbileg; ngarud, ad-adu ti nadakamat a maipanggep kenkuana.

20 Ita saanen a nasken nga asaasek ti napasamak; mabalin nga umdasen ti nasaok. Adtoy, adda kadakayon dagiti “nasantuan a kasuratan; no ^bbalusingsingenyoy ida agbalinto a pakadadaelanyo.

21 Ket ita napasamak nga idi maibaga ni Alma kadakuada dagitoy a balikas, intag-ayna ti imana kadakuada ket inkalikagumna iti napinget a timek, a kinunana: Ita ti “panawen a panagbabawi, ta asidegen ti aldaw a panangisalahan;

22 Wen, ket ti timek ti Apo, babaen ti “ngiwat dagiti anghel, impakdaarna iti amin a pagilian; wen, impakdaarna, tapno maaddaanda iti naimbag a damag a napnuan rag-o; wen, ket indanonna dagitoy a naimbag a damag kadagiti amin a taona,

13a Luc. 3:8.

14a DkK 84:14.

PJS, Gen. 14:25–40.
PNK Melchizedek.

15a PNK Abraham.

^b Gen. 14:18–20;
Mal. 3:8–10.

PNK Apagkapullo,
Panagbayad iti

Apagkapullo.

16a PNK Ordinansa.

^b PNK Simbolismo.

18a PNK Kinasaserdote
a Melchizedek.

19a Hel. 8:18;

DkK 8:6–16;

107:40–55.

^b DkK 107:1–4.

20a PNK Nasantuan
a Kasuratan.

^b 2 Ped. 3:16;
Alma 41:1.

21a PNK Agbabawi,
Panagbabawi.

22a Alma 10:20.

wen, uray pay kadakuada a nasayyasayya iti ganggannaet a rabaw ti daga; gapuna umayda kadatayo.

23 Ket naipakaammoda kadatayo iti “nalawag a wagas, tapno maawatantayo, tapno saantayo nga agbiddut; ket gapu daytoy iti ^bkinamanagallaallatayo iti ganggannaet a daga; ngarud, naipadpadumatayo, ta adda kadatayo dagitoy naimbag a damag a naipakdaar kadatayo iti amin a paset ti bangkagtayo.

24 Ta adtoy, ipakpakdaar dagiti “anghel iti adu itoy a panawen iti dagatayo; ket panggep daytoy ti mangisagana kadagiti puso dagiti annak ti tattao nga umawat iti balikasna iti kanito a yaayna iti gloriana.

25 Ket ita urayentayo laeng a mangngeg ti napintas a damag a maipakdaar kadatayo babaen ti ngiwat dagiti anghel, iti yaayna; ta dumteng ti panawen, saantayo nga “ammo no kasano ti kaasidegna. Idawatko iti Dios a no mabalin iti koma aldawko; ngem bay-antayo a nasapsapa wenno naladladaw, iti dayta agragsakakto.

26 Ket maipakaammonto kadagiti “nalinteg ken nasantuan a tao, babaen ti ngiwat dagiti anghel, iti kanito ti yaayna, a matungpal dagiti balikas dagiti am-

matayo, a maibatay iti dayta nasaudan maipanggep kenkuana, a maibatay iti espiritu ti pamadto nga adda kadakuada.

27 Ket ita, kakabsatko, “tarigagayak iti kaunggan a paset ti pusok, wen, iti napnuan gagar uray pay no nasaem, a dumngegkayo kadagiti balikasko, ket iwagsakyo dagiti basolyo, ken diyo yaleng-aleng ti aldaw a panagbabawiyo;

28 Ngem agpakumbabakayo iti sango ti Apo, ket awaganyo ti nasantuan a naganna, ket “agsalukag ken agkararagkayo a kanayon, tapno saankayo a ^bmasulisog iti nalablables ngem iti kabaelanyo, ket iti kasta iturongnakayo ti Nasantuan nga Espiritu, nga agbalin a napa-kumbaba, “naemba, managpabus-oy, naanus, napnuan iti ayat ken managitured;

29 “Addaan iti pammati iti Apo; addaan iti namnama nga umawatkayo iti agnanayon a biag; addaan iti ^bayat ti Dios a kanayon iti puspusoyo, tapno maitag-aykayo iti maudi nga aldaw ket makastrekkayo iti “pagina-naanna.

30 Ket sapay koma ta itden kadakayo ti Apo ti panagbabawi, tapno saan nga agtupak kadakayo ti pungtotna, tapno saankayo a maparukma ti kawar ti “im-

23a 2 Ne. 25:7–8;

31:3; 32:7;

Jacob 4:13;

Ether 12:39.

^b Jacob 7:26.

24a Alma 10:10;

39:19.

25a 1 Ne. 10:4;

3 Ne. 1:13.

26a Amos 3:7;

Luc. 2:8–11.

27a Mosiah 28:3.

28a PNK Kararag;

Aywanan, Agaywan.

^b 1 Cor. 10:13.

^c PNK Napakumbaba,

Kinapakumbaba;
Anus.

29a Alma 7:24.

^b DkK 20:31; 76:116.

PNK Kaasi.

^c DkK 84:24.

30a PNK Pannakailunod;

Impierno.

pierno, tapno saanyo a sagaba-en ti maikadua nga ^bipapatay.

31 Ket adu pay ti sinao ni Alma kadagiti tao, a saan a naisurat iti daytoy a libro.

KAPITULO 14

Maibalud ken madangran da Alma ken Amulek—Mapuoran iti apuy dagiti manamati ken dagiti nasantuan a kasuratanda—Awaten ti Apo dagitoy a martir iti gloria—Agbirri ken marpuog dagiti pader ti pagbaludan—Maisalakan da Alma ken Amulek, ken mapapatay dagiti nangidadanes kadakuada. Agarup 82–81 s.c.

KET napasamak kalpasan ti panangigibusna iti panagsaona kadagiti tao adu kadakuada ti namati kadagiti balikasna, ket rinugianda ti nagbabawi, ken nagamiris kadagiti “nasantuan a kasuratan.

2 Ngem ad-adu kadakuada ti nagtarigagay a mangdadael kada Alma ken Amulek; ta kagurada ni Alma, gapu iti “kinalawag dagiti balikasna ken ni Zeezrom; ken kinunada met a ^bnagulbod kadakuada ni Amulek, ken indanemna ti paglinteganda kasta met a maibusor kadagiti abogado ken ukomda.

3 Ken kinagurada met da Alma ken Amulek; ket gapu ta nalawag a pinaneknekanda ti kina-dangkesda, pinadasda ida a yadayo a sililimed.

4 Ngem napasamak a dida inaramid; ngem innalada ida ken pinungoda ida iti nalagda a tali, ket indatagda ida iti pangulo nga ukom iti daga.

5 Ket napan dagiti tao tapno agsaksida a maisuppiat kadakuada—pinaneknekanda nga indanemda ti paglinteganda, ken dagiti abogado ken ukom iti daga, kasta met dagiti amin a tao nga adda iti daga; kasta met a pinaneknekanda nga adda maymaysa laeng a Dios, a nasken nga ibaonna ti Anakna kadagiti tao, ngem dina ida isalakan; ken adu a banag ti impaneknek dagiti tao a maibusor kada Alma ken Amulek. Ita napasamak daytoy iti sango ti pangulo nga ukom iti daga.

6 Ket napasamak a nasdaaw ni Zeezrom kadagiti balikas a naisao; ken ammona met ti maipanggep iti kinabulsek dagiti panunot, a naaramidna kadagiti tao babaen dagiti inuulbod a balikasna; ket nangrugi a “pina-rigat ti ^bpannakaubogna iti basolna ti kararuana; wen, nangrugi a linakub ti saem ti impierno.

7 Ket napasamak a rinugianna ti nagpakaasi kadagiti tao, a kinunana: Adtoy, “nakabasolak, ket nadalus dagitoy a tao iti sango ti Dios. Ket rinugianna ti nagpakaasi kadakuada manipud iti dayta a kanito; ngem indanemda, a kinunada: Sinerrek-naka kadi metten ti sairo? Ket tinupraanda, ket ^binyadayoda

30b PNK Ipatatay,
Naespirituan nga.
14 1a 2 Ari 22:8–13.
PNK Nasantuan

a Kasuratan.
2a Alma 12:3–7.
b Alma 10:27.
6a Alma 15:5.

b PNK Pakinakem.
7a Alma 11:21–37.
b Alma 15:1.

kadakuada, kasta met dagiti namati kadagiti balikas nga insao da Alma ken Amulek; ket pina-panawda ida, ket nangbilinda iti tattao a nangbato kadakuada.

8 Ket pinagkukuyogda dagiti assawa ken annakda, ket asino man a mamati wenno nasuruan a mamati iti balikas ti Dios kinayatda a maipuruakda iti apuy; kasta met nga intugotda dagiti sinuratda a naglaon kadagiti nasantuan a kasuratan, ken impuruakda met iti apuy, tapno mauram ken madadaelda iti apuy.

9 Ket napasamak nga innalada da Alma ken Amulek, ket impanda ida iti lugar a pakatayan ti martir, tapno saksianda ti pannakadadael dagiti lamuten ti apuy.

10 Ket idi makita ni Amulek ti sinagaba dagiti babbai ken ubbing a lamlamuten ti apuy, nasaktan met; ket kinunana ken ni Alma: Kasano a saksiantayo daytoy nakaal-alingget a buya? Ngarud itag-ayta dagiti imata, ket aramatenta ti “bileg ti Dios nga adda kadata, ket isalakan-ta ida iti apuy.

11 Ngem kinuna ni Alma kenkuana: Impaganetget kaniak ti Espiritu a diak itag-ay ti imak; ta adtoy awaten ida a mismo ti Apo iti ngato, iti “gloria; ket impalubosna nga aramidenda daytoy a banag, wenno aramiden dagiti tao daytoy a banag kadakuada, a maibatay iti kinatangken ti panagpuspusoda, tapno ti

^bpangngeddeng nga aramaten-na kadakuada iti pungtotna agbalin a maikanada; ket agbalin a saksi a maibusor kadakuada ti ‘dara dagiti ‘awanan babak, wen, ket sipapasnek a sumupiatdanto kadakuada iti maudi nga aldaw.

12 Ita kinuna ni Amulek ken ni Alma: Adtoy, nalabit a puorandata met.

13 Ket kinuna ni Alma: Mapasamak a maibatay iti pagayatan ti Apo. Ngem, adtoy, saan pay a nalpas ti trabahota; ngarud didata puoran.

14 Ita napasamak nga idi naibus dagiti bagi dagiti naipuruak iti apuy, kasta met dagiti nasantuan a kasuratan a naipasurot kadakuada, dimteng ti pangulo nga ukom iti daga ket nagtakder iti sango da Alma ken Amulek, a sipupungo; ket dinangranna ida iti imana iti rupada, ket kinunana kadakuada: Kalpasan ti naimatanganyo, mangasabakayonto kadi pay kadagitoy a tao, tapno maipuruakkayonto iti “dan-aw ti apuy ken asupre?

15 Adtoy, napaneknekanyo nga awan ti bilegyo a mangisalakan kadagiti naipuruak iti apuy; ken saan met nga insalakan ida ti Dios agsipud ta pinatidakayo. Ket dinangran manen ida ti ukom iti rupada, ket sinalud-sodna: Ania ti masaoyo iti bagbagiyo?

16 Ita tungtungpalen daytoy nga ukom ti urnos ken pam-

10a Alma 8:30–31.

11a PNK Gloria.

b Sal. 37:8–13;

Alma 60:13;

DkK 103:3.

PNK Linteg.

c PNK Martir,

Kinamartir.

d Mosiah 17:10.

14a Alma 12:17.

mati ni “Nehor, a nangpapatay ken ni Gideon.

17 Ket napasamak nga awan ti insungbat da Alma ken Amulek kenkuana; ket dinangranna manen ida, ket inyawatna ida iti agrebbeng tapno maipisokda iti pagbaludan.

18 Ket idi naipisokdan iti pagbaludan iti tallo nga aldaw, adu ti immay nga “abogado, ken ukom, ken saserdote, ken maestro, a kas iti pagsapulan ni Nehor; ket immayda iti pagbaludan a kumita kadakuada, ket nagsaludsodanda ida iti maipanggep iti adu a balikas; ngem awan ti insungbatda kadakuada.

19 Ket napasamak a nagtakder ti ukom iti sangoda, ket kinunana: Apay a diyo sungbatan dagiti balikas dagitoy a tao? Diyo kadi ammo nga adda bilegko a mangipuruak kadakayo iti apuy? Ket binilinna ida nga agsao; ngem awan ti insungbatda.

20 Ket napasamak a pimmanawda ket nagsisinada, ngem immayda manen iti kabigatan-na; ket dinangran manen ti ukom ti rupada. Ken adu met ti napan, ket dinangranda ida, a kunada: Tumakderkayonto kadi manen ket ukomenyo dagitoy a tao, ken kednganyo ti paglinteganmi? No adda kasta a bileg-yo apay a diyo “wayawayaan ti bagbagiyo?

21 Ken adu a banag ti imbagada kadakuada, a kemkemkemandanda ida, ken tuptupraanda ida, ken kunkunada: Kasano ti panna-kakitami no nailunodkami?

22 Ken adu pay a banag, wen, adu a kita ti kasta a bambanag ti imbagada kadakuada; ket kasta ti pananglaisda kadakuada iti adu nga aldaw. Ket ginesdanda ida iti makan tapno mabisinanda, ken danum tapno mawawda; kasta met nga innalada dagiti lupotda tapno aglamulamoda; kasta met a pinungoda ida iti nalagda a tali, ken impupokda ida iti pagbaludan.

23 Ket napasamak kalpasan ti pannakaparigatda iti adu nga aldaw, (ket maika-sangapuloket-dua nga aldaw idi, iti maika-sangapulok a bulan, iti maika-sangapulok a tawen a panagturay dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi) a napan ti pangulo nga ukom ti daga ti Ammonihah ken adu kadagiti maestro ken abogadoda iti pagbaludan a yan da Alma ken Amulek a nakapunguanda iti tali.

24 Ket nagtakder ti pangulo nga ukom iti sangoda, ket dinangranna manen ida, ket kinunana kadakuada: No adda kadakayo ti bileg ti Dios wayawayaanyo ti bagbagiyo kadagitoy a pungo, ket isunto laeng ti panamatimi a dadaelento ti Apo dagitoy a tao a maibatay kadagiti balikasyo.

25 Ket napasamak a napanda amin a nangdangran kadakuada, nga ulit-ulitenda dagiti isu met laeng a balikas aingga ti naudi; ket idi nakapagsaon ti naudi kadakuada simrek ti “bileg ti Dios kada Alma ken

Amulek, ket bimmangon ken timmakderda kadagiti sakada.

26 Ket inyararaw ni Alma, a kunana: Kasano ti kapaut ti panagituredmi kadagitoy a “rigat, O Apo? O Apo, ikkannakami iti pigsa a maibatay iti pammatimi ken ni Cristo, uray pay ti panakaisalakan. Ket pinugsatda ti tali a nangpungo kadakuada; ket idi nakita daytoy dagiti tao, nagtatarayda, iti amakda a dimtengen kadakuada ti pannakadadaelda.

27 Ket napasamak a kasta unay ti amakda a nakadalebanda iti daga, ket dida nasurotan ti akinruar a ridaw ti “pagbaludan; ket nagunggon ti daga iti kasta unay, ket nagrekka a nagudua ti pader ti pagbaludan, tapno marpuogda iti daga; ket ti pangulo nga ukom, ken dagiti abogado, ken dagiti saserdote, ken dagiti maestro, a nangdangran kada Alma ken Amulek, natayda a nagaburan sadiay.

28 Ket rimmuar da Alma ken Amulek iti pagbaludan, ket saanda a nangdangran; ta inikkan ida ti Apo iti bileg, a maibatay iti pammatida nga adda ken ni Cristo. Ket awan sipsiparda a rimmuar iti pagbaludan; ket “nakaruk-atda iti pannakapungoda; ket narpuog ti pagbaludan iti daga, ken tunggal kararua nga adda iti uneg dagiti pader sadiay, malaksid kada Alma ken Amulek, napapatay-

da; ket awan sipsiparda a napan iti siudad.

29 Ita iti pannakangnegg dagiti tao iti rippuog sangsangkamaysa ti ummong a nagtataray nga immay kimmita iti gapuna; ket idi nakitada da Alma ken Amulek a rumrummuar iti pagbaludan, ken narpuogen iti daga dagiti pader sadiay, nakarikhada iti nalaus a buteng, ket nagtatarayda a nanglibas kada Alma ken Amulek a kas iti kalding a nangpanaw iti urbonna kadagiti dua a leon; ket kasta ti pananglibasda kada Alma ken Amulek.

KAPITULO 15

Mapan da Alma ken Amulek iti Sidom ket bangonenda ti simbaan—Agasan ni Alma ni Zeezrom, a nagkameng iti Simbaan—Adu ti mabuniagan, ket rumangay ti Simbaan—Mapan da Alma ken Amulek iti Zarahemla. Agarup 81 s.c.

KET napasamak a nabilin da Alma ken Amulek a pumanaw iti dayta a siudad; ket pimmanawda, ket rimmuarda pay iti daga ti Sidom; ket adtoy, sadiay nasarakanda amin a tao a pimmanaw iti daga ti “Ammoni-hah, a ^bnapapanaw ken nabato, gapu ta namatida kadagiti bali-kas ni Alma.

2 Ket sinaritada kadakuada ti amin a napasamak kadagiti “as-

26a San. 5:10–11;
Mosiah 17:10–20;
DkK 121:7–8.
27a Ara. 16:26;

Ether 12:13.
28a Jacob 4:6;
3 Ne. 28:19–22.
15 1a Alma 16:2–3, 9, 11.

^b Alma 14:7.
2a Alma 14:8–14.

sawa ken annakda, kasta met ti maipanggep kadakuada, ken ti ^bbileg ti pannakaisalakanda.

3 Kasta met a naidalit ni Zeezrom iti sakit iti Sidon, iti makauram a gurigor, a nakaigapuan ti nakaro a panagtutuok ti panunotna iti pannakalagipna iti “kinadangkesna, ta impagarupna nga awanen da Alma ken Amulek; ket impagarupna a napapatayda gapu iti basolna. Ket daytoy nakaro a basol, ken adu pay a basbasolna, ti namutbuteng iti panunotna agingga a nakaro unayen ti saemna, nga awanen ti pannakaisalakanna; ngarud nangrugi nga indalit ti umap-apuy a bara.

4 Ita, idi mangngegna nga adda da Alma ken Amulek iti daga ti Sidom, nangrugi a naaddaan iti pigsa ti pusona; ket nangipatulod a dagus iti pakaammo kadakuada, a tarigagayanna ti panangsarungkarda kenkuana.

5 Ket napasamak a napanda a dagus, a tinungpalda ti pakaammo nga impatulodna kadakuada; ket simrekda iti balay ni Zeezrom; ket nasarakanda iti iddana, masakit, a nakapsut unayen iti umap-apuy a gurigorna; ket nasaem met unayen ti panunotna gapu iti basbasolna; ket intanggayana ti imana idi makitana ida, ket dinawatna nga agasanda.

6 Ket napasamak a kinuna ni Alma kenkuana, nga inawatna ti imana: “Mamatika kadi iti bileg ni Cristo a mangisalakan?

7 Ket simmungbat a kinunana: Wen, patiek amin a balikas nga insuroyo.

8 Ket kinuna ni Alma: No mamatika iti pannubbot ni Cristo “maagasanka.

9 Ket kinunana: Mamatiak a maibatay kadagiti balikasmo.

10 Ket kalpasanna immararaw ni Alma iti Apo, a kunana: O Apo a Diosmi, kaasiam koma daytoy a tao, ket “agasam a maibatay iti pammatina ken ni Cristo.

11 Ket idi maisao ni Alma dagitoy a balikas, “inyaddang ni Zeezrom dagiti sakana, ket rinugianna ti nagna; ket napasamak daytoy iti nalaus a sidaaw dagiti amin a tao; ket nagwaras daytoy a pannakaammo iti intero a daga ti Sidom.

12 Ket binuniagan ni Alma ni Zeezrom iti Apo; ket rinugianna iti dayta a kanito ti nangasaba kadagiti tao.

13 Ket binangon ni Alma ti simbaan iti daga ti Sidom, ken inikkan-pategna dagiti saserdote ken maestro iti daga, ken namuniag iti Apo iti asino man nga agtarigagay a mabuniagan.

14 Ket napasamak nga aduda; ta nagdupudopda manipud iti amin a paset iti aglawlaw ti Sidom, ket nabuniaganda.

15 Ngem kadagiti tao nga adda iti daga ti Ammonihah, nagtali-naedda pay laeng a natangken ti panagpuspusona ken nasukir a tattao; ket saanda nga imbabawi ti basbasolda, impatoda a

2b Alma 14:28.

3a Alma 14:6–7.

6a Mar. 9:23.

8a PNK Agasan,
Panagagas.

10a Mar. 2:1–12.

11a Ara. 3:1–11.

bileg ti sairo ti adda kada Alma ken Amulek; ta maipadada iti pagsapulan ni “Nehor, ket dida namati iti pannakapakawan ti basbasolda.

16 Ket napasamak a da Alma ken Amulek, gapu ta “tinallikudanen ni Amulek ti amin a bali-tokna, ken pirak, ken amin a banag a napateg kenkuana, nga adda iti daga ti Ammonihah, para iti balikas ti Dios, isu a ^bdi inawat dagiti sigud a gagay-yemna kasta met ti ama ken kabsatna;

17 Ngarud, kalpasan ti panangbangon ni Alma iti simbanan iti Sidom, a nakitana ti dakkel a “lapped, wen, a nakitana a nalapdan dagiti tao iti palanguad iti puspusoda, ket nangrugida a ^bnagpakumbaba iti Dios, ket rinugianda nga inurnos ti bagbagida iti santuarioda tapno “agdaydayawda iti Dios iti altar, agtultuloy nga ^dagsipsiput ken agkararag, tapno maisalakanda ken ni Satanas, ken iti “patay, ken iti pannakadadael—

18 Ita kas nasaokon, iti panna-kaimatang ni Alma kadagitoy a banag, ngarud innalana ni Amulek ket immay iti daga ti Zarahemla, ket innalana iti balayna, ket tinulonganna kadagiti pagtutuokanna, ket pina-pigsana iti Apo.

19 Ket kasta ti panaggibus ti maika-sangapulo a tawen ti pa-

nagturay dagiti ukom kadagiti Nephi.

KAPITULO 16

Dadaelen dagiti Lamanite dagiti tao iti Ammonihah—Idauluan ni Zoram dagiti Nephite a mangabak kadagiti Lamanite—Ikasaba da Alma ken Amulek ken adu pay a sabsabali ti balikas—Isuroda nga agparangto ni Cristo kadagiti Nephite kalpasan ti panagungarna. Agarup 81–77 s.c.

KET napasamak iti maika-sangapulo-ket-maysa a tawen a panagturay dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi, iti maikalima nga aldaw ti maikadua a bulan, sadiay adda nabuslon a kappia iti daga ti Zarahemla, sadiay awan ti gubgubat wenno panagusupanget iti sumagmamano a tawen, agingga iti maikalima nga aldaw ti maikadua a bulan iti maika-sangapulo-ket-maysa a tawen, adda ikkis ti gubat a nangngeg iti intero a daga.

2 Ta adtoy, simrek ti buyot dagiti Lamanite iti bakrang ti langalang, iti nagbedngan ti daga, uray pay iti ciudad ti “Ammonihah, ket rinugianda ti nagpatay iti tattao ken dinadaelda ti ciudad.

3 Ket ita napasamak, sakbay a nakaurnong dagiti Nephite iti umdas a buyot a mangpapanaw kadakuada iti daga, “nadadael-

15a Alma 1:2–15.

16a Luc. 14:33;
Alma 10:4.

b PNK Idadanas,
Panangidadanes.

17a Alma 16:21.

b PNK Napakumbaba,
Kinapakumbaba.

c PNK Agdaydayaw.

d PNK Kararag;

Aywanan, Agaywan.

e PNK Ipapatay,
Naespirituan nga.

16 2a Alma 15:1, 15–16.

3a Alma 9:18.

dan dagiti tao nga adda iti siudad ti Ammonihah, kasta met ti sumagmamano iti aglawlaw ti nagbedngan ti Noe, ken nabalud ti dadduma iti langalang.

4 Ita napasamak a tinarigagayan dagiti Nephite a maala dagiti naipanaw a nabalud iti langalang.

5 Ngarud, isu a natudingan a pangulo a kapitan dagiti buyot dagiti Nephite, (ket Zoram ti naganna, ket addaan iti dua nga annak, da Lehi ken Aha)—ita ni Zoram ken dagiti dua nga annakna, iti pannakaammona a nangato a saserdote ni Alma ti simbaan, ken iti pannakangnegna nga adda kenkuana ti espiritu ti pammadto, ngarud napanda kenkuana ket tinarigagayanda a maammuan kenkuana no kayat ti Apo a mapanda iti langalang a mangsapul kadagiti kabsatda, nga imbalud dagiti Lamanite.

6 Ket napasamak a “dinamag ni Alma iti Apo ti maipanggep itoy a banag. Ket nagsubli ni Alma a nangibaga kadakuada: Adtoy, ballasiwen dagiti Lamanite ti karayan Sidon iti abagatan a langalang, iti adayo ti nagbedngan ti daga ti Manti. Ket adtoy sadiay sabtenyonto ida, iti daya ti karayan Sidon, ket sadiay yawatto ti Apo kadakayo dagiti kabsatyo a binalud dagiti Lamanite.

7 Ket napasamak a binallasiw da Zoram ken dagiti annakna ti karayan Sidon, a kaduada da-

giti buyotda, ket nagnada nga immadayo iti nagbedngan ti Manti iti abagatan ti langalang, nga adda iti dayaen ti karayan Sidon.

8 Ket immasidegda kadagiti buyot dagiti Lamanite, ket nasayyasayya dagiti Lamanite ken naiturongda iti langalang; ket innalada dagiti kabsatda a binalud dagiti Lamanite, ket awan ti uray no maysa a kararua a napukaw kadakuada a nabalud. Ket innala ida dagiti kabsatda a mangtagikua iti dagdagada.

9 Ket kasta ti panaggibus ti maika-sangapuloket-maysa a tawen dagiti ukom, ta napanaw dagiti Lamanite iti daga, ken “nadadael dagiti tao ni Ammonihah; wen, ^bnadadael ti tunggal nabiag a kararua dagiti Ammonihahite, kasta met ti dakkal a siudad, a kinunada a di madadael ti Dios, gapu iti kadakkalna.

10 Ngem adtoy, napanawan a naliday iti “maysa nga aldaw; ket rinangrangkay dagiti aso ken atap nga ayup ti langalang dagiti bangkay.

11 Nupay kasta, naurnong dagiti bangkay kalpasan ti adu nga aldaw iti rabaw ti daga, ket nagaburanda iti naingpis a gabur. Ket ita agadiwara ti angot sadiay ket saan a makapan dagiti tao a mangtagikua iti daga ti Ammonihah iti adu a tawen. Ket naawagan iti Kinaliday ni Nehor; ta agpapadada iti pagsapulan ken ni “Nehor, a napa-

6a Alma 43:23–24.

9a Alma 8:16; 9:18–24;

Morm. 6:15–22.

b Alma 25:1–2.

10a Alma 9:4.

11a Alma 1:15; 24:28–30.

patay; ket nagtalinaed a naliday ti dagdagada.

12 Ket saanen nga immay pay dagiti Lamanite a manggubat kadagiti Nephite agingga iti mai-ka-sangapuloket-uppat a tawen ti panagturay dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi. Ket kasta ti nagtultuloy a kappia iti tallo a tawen dagiti tao ni Nephi iti amin a daga.

13 Ket napan inkasaba da Alma ken Amulek ti panagbaw kadagiti tao kadagiti “temploda, ken kadagiti santuarioda, kasta met kadagiti ^bsinagogada, a nabangon iti ayo dagiti Hudio.

14 Ket kas iti kaadu dagiti dumngeg kadagiti balikasda, kadakuada ti nakaibingayan ti balikas ti Dios, nga awan ti “naidumduma a tao, a nagtultuloy.

15 Ket kasta ti ipapan da Alma ken Amulek, kasta met ti adu pay a napili iti trabaho, a mangikasa-ba iti balikas iti amin a daga. Ket nagbalin a gagangay ti pannakabangon ti simbaan iti amin a daga, iti amin a paset iti aglawlaw, kadagiti amin a tao a Nephite.

16 Ket “awan ti naidaddaduma kadakuada; imbukbok ti Apo ti Espirituna iti amin a rabaw ti daga a mangisagana iti pampunnot dagiti annak ti tattao, wenno mangisagana iti ^bpuspusoda a mangawat iti balikas a

nasken a maisuro kadakuada iti kanito a yaayna—

17 Tapno dida agsukir iti balikas, tapno saanda nga agbalin a di mamati, ket agturongda iti pakadadaelan, ngem umawatda ketdi iti balikas a sirarag-o, ket kas iti balikas “sanga maisilpoda iti pudno a ^blanut, tapno makastrekda iti “paginanaan ti Apo a Diosda.

18 Ita nangasaba dagiti “saserdote a napan kadagiti tao iti maibusor iti kinaulbod, ken ^bpanangallilaw, ken “innapal, ken rinniri, ken ginnura, ken panangidanem, ken panagtakaw, panagagaw, panagsamsam, panagpapatay, pannakiabig, ken amin a kita ti panaggagartem, inrakurakda a saan koma a kastoy dagitoy a banag—

19 Iti panangngedngedda kadagiti banag a rumbeng nga asidegen a dumteng; wen, nangedngedan ti “yaay ti Anak ti Dios, ti panagitured ken ipapatayna, kasta met ti panagungar dagiti natay.

20 Ket adu kadagiti tao ti nagdamag iti maipanggep iti lugar a sangpetan ti Anak ti Dios; ket naisuro kadakuada nga “agparangto kadakuada ^bkalpasan ti panagungarna; ket daytoy nangngegan dagiti tao a napnuan iti rag-o ken ragsak.

13a 2 Ne. 5:16.

b Alma 21:4–6, 20.

14a Alma 1:30.

16a Mosiah 18:19–29;

4 Ne. 1:3.

b PNK Napakumbaba a Puso.

17a Jacob 5:24.

b PNK Bangkag ti Apo.

c Alma 12:37;
13:10–13.

18a Alma 15:13.

b PNK Allilaw,
Allilawen,
Panangallilaw.
c PNK Apal.

19a PNK Jesucristo—
Padpadto

maipanggep iti
pannakaipasgnay
ken ipapatay
ni Jesucristo.

20a 2 Ne. 26:9;
3 Ne. 11:7–14.

b 1 Ne. 12:4–6.

21 Ket ita kalpaskan ti panna-kabangon ti simbaan iti intero a daga—kalpaskan ti “panagbaligida a maibusor iti sairo, ken naikasaban ti balikas ti Dios iti amin a kinatarnawna iti intero a daga, ken ibukbukbok ti Apo ti bendisionna kadagiti tao—kasta ti panaggibus ti maika-sangapulo-ket-uppat a tawen ti panagturay dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi.

Ti pakaammo dagiti annak ni Mosiah, a di nangawat kadagiti kalinteganda iti pagarian para iti balikas ti Dios, ket napanda iti daga ti Nephi a mangkasaba kadagiti Lamanite; ti panagiturad ken pannakaisalakanda—maibatay iti sinurat ni Alma.

*Sakupenna ti kapitulo
17 agingga iti 27.*

KAPITULO 17

Addaan iti espiritu ti pammadto ken paltiing dagiti annak ni Mosiah—Mapanda iti sumagmama-no a turongda a mangipakdaar iti balikas kadagiti Lamanite—Mapan ni Ammon iti daga ti Ismael ket agbalin a katulongan ni Ari Lamoni—Isalakan ni Ammon dagiti arban ti ari ken patayenna dagiti kabusorna iti danum ti Sebus. Dagiti bersikulo 1–3, agarup 77 s.c.; bersikulo 4, agarup 91–77

s.c.; ken dagiti bersikulo 5–39, agarup 91 s.c.

KET ita napasamak a bayat ti panagbiahe ni Alma manipud iti daga ti Gideon nga agpaa-bagatan, nga umadayo iti daga ti Manti, adtoy, iti siddaawna, “nasabatna dagiti ^bannak ni Mosiah nga agbiahe nga agturong iti daga ti Zarahemla.

2 Ita kadua dagitoy annak ni Mosiah ni Alma idi nagparang ti anghel kenkuana iti “umuna a gundaway; ngarud nalaus ti ragsak ni Alma a nakakita kadagiti kabsatna; ket nainayon pay iti rag-ona, kakabsatna pay la ida iti Apo; wen, ket addan a pimmigsada iti panna-kaammo iti kinapudno; ta tat-taoda nga addaan iti umno a pannakaawat ken ^binamirisda a sireregta dagiti nasantuan a kasuratan, tapno maammuan-da ti balikas ti Dios.

3 Ngem saan la a daytoy; ad-adun ti panagkararagda iti bag-bagida, ken “panagayuno; ngarud adda kadakuada ti espiritu ti pammadto, ken ti espiritu ti paltiing, ket no ^bmangisuroda, mangisuroda nga addaan iti bileg ken turay ti Dios.

4 Ket insursurodan ti balikas ti Dios iti uneg ti sangapulo-ket-uppat a tawen kadagiti Lamanite, a dakkal ti “balligida a ^bnangidanon kadagiti adu iti pannakaammo iti kinapudno;

21a Alma 15:17.

17 1a Alma 27:16.

b Mosiah 27:34.

2a Mosiah 27:11–17.

b PNK Nasantuan

a Kasuratan.

3a PNK Ayuno,
Panagayuno;
Karakag.

b PNK Mangisuro,
Mannursuro—
Panangisuro nga

adda ti Espiritu.

4a Alma 29:14.

b PNK Aramid ti
Misionario.

wen, babaen ti bileg dagiti bali-kasda adu ti nayasideg iti altar ti Dios, tapno awaganda ti naganna ken ‘mangipudno iti bas-basolda kenkuana.

5 Ita dagitoy ti pasamak a nasangoda iti panagbiaheda, ta adu ti rigrigatda; nagituredda iti adu, nga agpadpada iti bagi ken iti panunot, kas iti bisin, waw ken bannog, kasta met ti adu a “panagtrabaho ti espiritu.

6 Ita dagitoy ti biaheda: “Pina-nawanda ti amada, ni Mosiah, iti umuna a tawen dagiti ukom; gapu ta ^bdida inawat ti pagarian a tinarigagayan ti amada nga italek kadakuada, kasta met a daytoy ti pampanunoten dagiti tao;

7 Nupay kasta pimmanawda iti daga ti Zarahemla, ket innalada dagiti espadada, ken dagiti gayangda, ken dagiti baida, ken dagiti panada, ken dagiti palsi-itda; ket inaramidda daytoy tapno mataraonanda ti bagbagida iti kaaddada iti langalang.

8 Ket kasta ti ipapanawda a napan iti langalang a kaduada ti bilang a pinilida, a mapan iti daga ti Nephi, a mangikasaba iti balikas ti Dios kadagiti Lamanite.

9 Ket napasamak a nagbiaheda iti adu nga aldaw iti langalang, ket namin-aduda a nagayuno ken “nagkararag tapno itden ti Apo kadakuada ti paset ti Espi-

rituna, ket agtaeng kadakuada, tapno agbalinda a ^bramit dagiti ima ti Dios a mangipaay, no mabalin, kadagiti kabsatda, dagiti Lamanite, ti pannakaammo iti kinapudno, iti pannakaammo iti nakaibatayan dagiti ‘kannawidan dagiti ammada, a saan nga umisu.

10 Ket napasamak a “sinarungkaran ida ti Apo iti ^bEspirituna, ket kinunana kadakuada: ‘Agliwliwakayo. Ket naliwliwada.

11 Ket imbaga pay ti Apo kadakuada: Mapankayo kadagiti Lamanite, dagiti kabsatyo, ket imulayo ti balikasko; ngem nas-ken a “naanuskayo iti naunday a panagitured ken rigrigat, tapno makaipakitakayo kadakuada iti nasayaat a pagwadan nga adda kaniak, ket aramidenkayo a ramit ti imak iti pannakaisalakan ti adu a kararua.

12 Ket napasamak a ti puspuso dagiti annak ni Mosiah, kasta met dagiti kaduada, rimmegta-da a napan kadagiti Lamanite a nangirakurak kadakuada iti balikas ti Dios.

13 Ket napasamak idi nakada-nonda iti nagbedngan ti daga dagiti Lamanite, a “nagsisinada ket aggigidiat ti napananda, a nagtalekda iti Apo nga agkikitadanto manen iti paggibusan ti ^bpanagapitda; ta impapanda a napateg ti trabaho a sangsanguenda.

4c PNK Kumpisar,
Panagkumpisar.

5a Alma 8:10.

6a Mosiah 28:1, 5-9.

b Mosiah 29:3.

9a Alma 25:17.

PNK Kararag,
b Mosiah 23:10;

Alma 26:3.

c Alma 3:10-12.

10a DKK 5:16.

b PNK Espiritu Santo.

c Alma 26:27.

11a Alma 20:29.

PNK Anus.

13a Alma 21:1.

b Mat. 9:37.

14 Ket talaga a napateg, ta sinangoda nga inkasaba ti balikas ti Dios kadagiti “atap ken nasukir ken nakaam-amak a tattao; tattao a maay-ayatan nga agpapatay kadagiti Nephite, ken mangtakaw ken mangsamsam kadakuada; ket naiturong ti puspusoda iti kinabaknang, wenno iti balitok ken pirak, ken napapateg a bato; ngem kayatda nga alaen dagitoy a banag babuen ti panagpapatay ken panagsamsamda, tapno saanda a pagrigitan ida kadagiti imada.

15 Kasta ti kinasadutda a tattao, adu kadakuada ti agday-dayaw kadagiti didiosen, ket naitinnag kadakuada ti “lunod ti Dios gapu iti ^bkannawidan dagiti ammada; iti laksid dagiti kari ti Apo a naited kadakuada no la ketdi agbabawida.

16 Ngarud, daytoy ti “gapu nga insayangkat dagiti annak ni Mosiah ti trabaho, ta bareng no mapagbabawida ida; ta bareng no maaramidda ida a mamati iti plano ti pannakasubbot.

17 Ngarud nagsisinada, ket napanda kadakuada, agmaymaysa ti tunggal maysa, a maibatay iti balikas ken bileg ti Dios a naited kenkuana.

18 Ita gapu ta ni Ammon ti panguloda, wenno isu ti nangiturong kadakuada, ken immayado kadakuada, kalpasan ti “panangbendisionna kadakuada a maibatay iti sumagmamano a nagsardenganda, a nai-

binglaynan ti balikas ti Dios kadakuada, wenno naiturongnan ida sakbay ti ipapanawna; ket kasta ti panagbiaheda iti intero a daga.

19 Ket napan ni Ammon iti daga ti Ismael, ti daga a nakaipanagan dagiti annak ni “Ismael, a nagbalin met a Lamanite.

20 Ket iti iseserrek ni Ammon iti daga ti Ismael, innala dagiti Lamanite ket pinungoda, kas nakairuamanda a mangpungo ti amin a Nephite a matnag kadagiti imada, ket indatagda iti ari; ket kasta ti pannakaibatina iti pagayatan ti ari a mangpatay kenkuana, wenno agtalina-edda a balud, wenno ipupokda ida iti pagbaludan, wenno pagtalawenda ida iti daga, a maibatay iti pagayatan ken pakaragsakanna.

21 Ket kasta ti pannakaidatag ni Ammon iti ari nga adda iti daga ti Ismael; ket Lamoni ti naganna; ket kapupuon ni Ismael.

22 Ket dinamag ti ari ken ni Ammon no tarigagayanna ti agnaed iti daga a kaduana dagiti Lamanite, wenno kadagiti taona.

23 Ket kinuna ni Ammon kenkuana: Wen, kayatko ti maki-pagtaeng kadagitoy a tao iti sumagmamano a panawen; wen, ket mabalin nga agingga a matayak.

24 Ket napasamak a naragsakan ni ari Lamoni ken ni Ammon, ket pinawarwana dagiti

14a Mosiah 10:12.

15a Alma 3:6–19;

3 Ne. 2:15–16.

b Alma 9:16–24; 18:5.

16a Mosiah 28:1–3.

18a PNK Bendision,

Nabendisionan,

Pammendision.

19a 1 Ne. 7:4–6.

pungona; ket kinayatna nga alanen ni Ammon ti maysa kadagiti babbalasangna nga agbalin nga asawana.

25 Ngem kinuna ni Ammon kenkuana: Saan, ngem agbalinak a katulongan. Ngarud nagbalin ni Ammon a katulongan ni ari Lamoni. Ket napasamak a natudingan a kaduana dagiti dadduma a katulongan a mangkita kadagiti arban ni Lamoni, a maibatay iti kaugalian dagiti Lamanite.

26 Ket kalpasan ti tallo nga aldaw a panagpaayna iti ari, a pannakaikuyogna kadagiti Lamanite a katulongan a mangyabog kadagiti arbanda iti yan ti danum, a managan iti danum ti Sebus, ken yabog amin dagiti Lamanite dagiti arbanda sadiay, tapno makaalada iti danum —

27 Ngarud, iti panangyabog da Ammon ken dagiti katulongan ti ari kadagiti arbanda iti yan ti danum, adtoy, sumagmamano a Lamanite, nga addadan kadagiti pastorda iti danum, ti timmakder ken nangwarawara kadagiti arban da Ammon ken dagiti katulongan ti ari, ket nawarawarada a ti la adda a nagturturonganda.

28 Ita nagtanabutob dagiti katulongan ti ari, a kinunada: Papatayennatayo ita ti ari, kas kadagiti kabsattayo gapu ta nawarawara dagiti arbanda iti kinadangkes dagitoy a tao. Ket nagsangitda iti kasta unay, a kunada: Adtoy, nawarawaran dagiti arbantayo.

29 Nagsangitda ita gapu iti

butengda a mapapatay. Ita iti pannakakita ni Ammon itoy dimmakkel ti pusona iti rag-o; ta, kinunana, ipakitak ti bilegko kadagitoy kaduak a katulongan, wenna ti bileg nga adda kaniak, iti panangisublik kadagitoy arban iti ari, tapno magun-odko ti puspuso dagitoy kaduak a katulongan, tapno magutugotko ida a mamati kadagiti balikasko.

30 Ket ita, dagitoy ti pampapunoten ni Ammon, idi makitana ti rigrigat dagiti imbilangna a kakabsatna.

31 Ket napasamak a pinatpati-ray-okanna ida kadagiti balikasna, a kinunana: Kakabsatko, ag-ragsakkayo ket intayo sapulen dagiti arban, ket ummongentayo ida ken isublitayo ida iti yan ti danum; ket iti kasta mataginayontayo dagiti arban iti ari ket saannatayo a papatayen.

32 Ket napasamak a napanda sinapul dagiti arban, ket sinurotda ni Ammon, ket nalaus ti panagdardarasda ket sinurotda dagiti arban ti ari, ket inum-mongda manen ida iti yan ti danum.

33 Ket nagsagana manen dagidiay a tao a mangwarawara kadagiti arbanda; ngem kinuna ni Ammon kadagiti kabsatna: Alikubkobenyoy dagiti arban tapno saanda a makaadayo; ket mapanko kasarita dagitoy a tao a nangwarawara kadagiti arbantayo.

34 Ngarud, inaramidda ti imbilin kadakuada ni Ammon, ket napan ken nagsagana a makirupir kadagiti nakasagana iti

yan ti dandanum ti Sebus; ket saan a bassit ti bilangda.

35 Ngarud dida nagbuteng ken ni Ammon, ta impapanda a kabaelan a patayen ti maysa kadagiti kaduada a maibatay iti pagragsakanda, ta dida ammo nga inkari ti Apo ken ni Mosiah nga “isalakanna dagiti annakna kadagiti imada; ken awan a pulos ti ammoda maipanggep iti Apo; ngarud maayatanda a mangdadael kadagiti kabsatda; ket daytoy a gapu ti namkuatanda a mangwarawara kadagiti arban ti ari.

36 Ngem nakasaganan ni “Ammon ket rinugianna a pinalsiitan ida; wen, babaen ti naisangsangayan a pigsana pinalsiitanna ida; ket napapatayna ti ^bsumagmamano kadakuada iti baet ti siddaawda iti pigsana; nupay kasta nagpungtotda gapu iti pannakapapatay dagiti kabsatda, ket inkeddengda a nasken a maparmekda; ngarud, iti pannakakitada a ^cdida matiruan kadagiti batoda, nangalada iti pagpang-or a pangpatayda kenkuana.

37 Ngem adtoy, tunggal tao a mangitag-ay iti pang-or a pangdangran ken ni Ammon, dangranna dagiti takiagda babaen ti espadana; ta nabaelanna dagiti layatda babaen ti panangdangranna kadagiti takiagda babaen ti iking ti espadana, isu a nangrugi a nasdaawda; ket rinugianda ti nanglibas kenkuana; wen, ket saan a bassit ti bi-

langda; ket napagtarayna ida gapu iti pigs a ti takiagna.

38 Ita innem kadakuada ti natuang a napalsiitan, ngem awan kadakuada ti pinatayna malaksid ti dadauloda a nangusaran-na iti espadana; ket dinangran-na dagiti takiagda a kas iti kadu ti nailayat kenkuana, ket saan a bassit ti bilangda.

39 Ket idi napaadayonan ida, nagsubli ket pinainumda dagiti pangenda sada insubli ida iti pagpastoran ti ari, sada napan iti ari, nga impakitada dagiti takiag a pinungsay ti espada ni Ammon, dagiti nagpanggep a mangpatay kenkuana; ket naidatagda iti ari a kas pammakneknek kadagiti banag a naaramidda.

KAPITULO 18

Ipapan ni ari Lamoni a Naindakilan nga Espiritu ni Ammon—Isuro ni Ammon iti ari ti Pannakaparsua, ti pannakipulapol ti Dios kadagiti tao, ken ti pannakasubbot a dumteng babaen ni Cristo—Mamati ni Lamoni ket matuang iti daga a kasla natay. Agarup 90 s.c.

KET napasamak nga imbilin ni ari Lamoni a tumakder dagiti katulonganna ket paneknekan-da ti amin a banag a naimatanga maipanggep iti napasamak.

2 Ket idi mapaneknekananda amin dagiti banag a naimatanga, ket naammuanna ti

35a Mosiah 28:7;
Alma 19:22–23.

36a Ether 12:15.
b Alma 18:16.

c Alma 18:3.

kinapudno ni Ammon iti pan-nakataginayon dagiti arbanna, kasta met ti naisangayan a pigsana iti pannakisupangetna kadagiti nagpanggep a mangpatay kenkuana, nalaus ti sidaawna, ket kinunana: Pudno unay, nalablabes pay daytoy ngem iti tao. Adtoy, saan kadi a daytoy ti Naindaklan nga Espiritu a mangyeg iti nakaro a pannusa kadagitoy a tao, gapu iti nadawel a pammapatayda?

3 Ket insungbatda iti ari, a kinunada: Isu man ti Naindaklan nga Espiritu wenno tao, dimi ammo; ngem daytoy ti ammomi unay, a "saan a kabaelan a patayen dagiti kabusor ti ari; wenno mawarawarada dagiti arban ti ari iti pannakaikuyogna kadakami, gapu iti kabaelan ken naisangayan a pigsana; ngarud, ammomi a gayyem ti ari. Ket ita, O ari, dimi pasien nga adda kasta a naindaklan a pigsa ti tao, ta ammomi a saan a mapapatay.

4 Ket ita, idi mangngegan ti ari dagitoy a balikas, kinunana kadakuada: Ita ammok nga isu ti Naindaklan nga Espiritu; ket bimmaba ita itoy a kanito a mangtaginayon iti biagyo, tapno saankayo a "patayen a kas iti inaramidko kadagiti kabsatyo. Ita daytoy ti Naindaklan nga Espiritu a naagapad dagiti ammatayo.

5 Ita daytoy ti kannawidan ni Lamoni, nga inawatna manipud iti amana, nga adda "Naindaklan nga Espiritu. Iti laksidna

mamatida iti Naindaklan nga Espiritu, impagarupda nga umno ti ania man nga aramidenda; nupay kasta, nangrugi a nagbuteng ni Lamoni iti napalalo, iti butengna iti pannakaaramid iti maikaniwas iti panangpapatayna kadagiti katulonganna;

6 Ta adu kadakuada ti pinapatayna gapu ta winarawara dagiti kabsatda dagiti arbanda iti yan ti danum; ket iti kasta, napapatayda gapu ta binaybay-anda a mawarawara dagiti arbanda.

7 Ita ugali dagitoy a Lamanite ti agtakder iti yan ti dandanum ti Sebus a mangwarawara kadagiti arban dagiti tao, tapno sadiay adu ti maabogda nga umadayo tapno mawarawarada iti bukodda a daga, ta dayta ti ugali a mangsamsam kadakuada.

8 Ket napasamak a nagsaludsodan ni ari Lamoni dagiti katulonganna, a kinunana: Sadino ti yan daytoy a tao nga addaan iti naindaklan a pigsa?

9 Ket kinunada kenkuana: Adtoy, pakpakanenna dagiti kabalioyo. Ita binilin ti ari dagiti katulonganna, sakbay ti kanito a pannakapainum dagiti arbanda, nga isaganada dagiti kabalio ken karuahena, ket itulodda iti daga ti Nephi; ta adda dakkel a piesta a naituding iti daga ti Nephi, babaen ti ama ni Lamoni, nga ari iti intero a daga.

10 Ita idi nangngeg ni ari Lamoni nga isagsagana ni Ammon dagiti kabalio ken karuahena

ad-addan ti siddaawna, gapu iti kinapudno ni Ammon, a kinunana: Pudno unay awan ti asino man a katulongan kadagiti katulongak a napudpudno ngem daytoy a tao; ta malagipna amin a bilinko nga ipatungpal.

11 Ita pudno unay nga ammok a daytoy ti Naindaklan nga Espiritu, ket kayatko nga umay kaniak, ngem diak maaramid.

12 Ket napasamak nga idi naisaganan ni Ammon dagiti kabalio ken dagiti karuahe a para iti ari ken dagiti katulonganna, napan iti ari, ket nakitana a nagbaliw ti langa ti ari; ngarud agsubli koman.

13 Ket maysa kadagiti katulongan ti ari ti nagkuna kenkuana, Rabboni, a, kas maibuksilan, nabileg ken naindaklan nga ari, iti panangibilangda iti arida a nabileg; ket kastoy ti kinunana kenkuana: Rabboni, tarigagayan ti ari nga agbatika.

14 Ngarud sinango ni Ammon ti ari, ket kinunana kenkuana: Ania kadi ti mabalinko nga aramiden a maipaay kenka, O ari? Ket sinungbatan ti ari kalpasan ti maysa nga oras, a maibatay iti orasda, ta dina ammo no ania ti ibagana kenkuana.

15 Ket napasamak a kinuna manen ni Ammon kenkuana: Ania ti kayatmo nga aramidek? Ngem saan a sinungbatan ti ari.

16 Ket napasamak a ni Ammon, gapu ta napno iti Espiritu ti Dios, ngarud binukelna ti “panunot ti ari. Ket kinunana

kenkuana: Gapu kadi iti panakangngegmo a sinalaknibak dagiti katulongan ken dagiti arbanmo, ken pinatayko ti pito kadagiti kabsatda babaen ti pallsiit ken espada, ken impungsayko ti taktakiag dagiti dadduma, tapno masalaknibak dagiti arbanmo ken dagiti katulongan; adtoy, daytoy kadi ti pakaigapuan ti pagsidsiddaawam?

17 Kunak kenka, ania daydiay, a kasta unay laengen ti siddaawmo? Adtoy, taoak, ken katulongannak; ngarud, ania man a nasayaat a tarigagayam, isu ti aramidek.

18 Ita idi mangngegan ti ari dagitoy a balikas, nasdaaw manen, ta napaneknekanna nga “ammo ni Ammon ti pampanunotenna; ngem iti laksid daytoy, inungap ni ari Lamoni ti ngiwatna, ket kinunana kenkuana: Asinoka? Sika kadi ti Naindaklan nga Espiritu, a ^bmakaammo iti amin a banag?

19 Simmungbat ni Ammon ket kinunana kenkuana: Saan a siak.

20 Ket kinuna ti ari: Kasano ti pannakaammom iti pampanunoten ti pusok? Agsaoka koma iti nalawag, ket ibagam kaniak ti maipanggep kadagitoy a banag; kasta met nga ibagam kaniak no ania a bileg ti inaramatmo iti panangpungsay ken panangdangranmo kadagiti takiag dagiti kabsatko a nangwarawara kadagiti arbanko—

21 Ket ita, no ibagam kaniak ti maipanggep kadagitoy a banag,

itedko kenka ti ania man a kalikagumam; ket no kasapulan, salaknibanka kadagiti buyotko; ngem ammok a napigpigsaka ngem kadakuada amin; nupay kasta, itedko amin a kalikagumam kaniak.

22 Ita gapu ta masirib ni Ammon, ngem saan ketdi a makadangran, kinunana ken ni Lamoni: Denggem kadi dagiti balikasko, no ibagak kenka ti bileg nga inaramatko kadagitoy a banag? Ket daytoy ti kalikagumak kenka.

23 Ket insungbat ti ari, a kinunana: Wen, patiek amin a balikasko. Ket dayta a sikap ti nakatiliwanna.

24 Ket rinugian ni Ammon ti nagsao kenkuana a “sibatad, ket kinunana kenkuana: Mamatika kadi nga adda Dios?

25 Ket insungbatna, a kinunana kenkuana: Diak ammo ti kayat a sawen dayta.

26 Kalpasanna kinuna ni Ammon: Mamatika kadi nga adda Naindaklan nga Espiritu?

27 Ket kinunana, Wen.

28 Ket kinuna ni Ammon: Daytoy ti Dios. Ket kinuna manen ni Ammon kenkuana: Mamatika kadi a daytoy Naindaklan nga Espiritu, nga isu ti Dios, pinarsuana ti amin a banag nga adda iti langit ken iti daga?

29 Ket kinunana: Wen, patiek a pinarsuana ti amin a banag nga

adda iti daga; ngem diak ammo ti langit.

30 Ket kinuna ni Ammon kenkuana: Ti langit ti lugar a pagnaedan ti Dios ken amin dagiti nasantuan nga anghelna.

31 Ket kinuna ni ari Lamoni: Iti kadi ngato ti daga?

32 Ket kinuna ni Ammon: Wen, ket kitkitaenna iti baba dagiti amin nga annak ti tattao; ket ammona amin a “pampanu-noten ken gagem ti puso; ta naparsuada amin manipud iti punganay babaen ti imana.

33 Ket kinuna ni ari Lamoni: Patiek amin dagitoy banag nga imbagam. Imbaonnaka kadi ti Dios?

34 Kinuna ni Ammon kenkuana: Taoak; ket naparsua ti “tao idi punganay a kalanglanga ti Dios, ket natudinganak babaen ti Nasantuan nga Espirituna a ^bmangisuro kadagitoy a banag kadagitoy a tao, tapno maiturongda iti pannakaammo iti dayta nalinteg ken pudno;

35 Ket agnaed kaniak ti paset dayta nga “Espiritu, a nangted kaniak iti ^bpannakaammo, kasta met ti bileg a maibatay iti pammati ken tarigagayko nga adda iti Dios.

36 Ita idi maisao ni Ammon dagitoy a balikas, inrugina iti pannakaparsua ti lubong, kasta met ti pannakaparsua ni Adan, ket imbagana kenkuana amin a banag a maipanggep iti panna-

24a Alma 38:12.

32a Amos 4:13;

3 Ne. 28:6; DkK 6:16.

34a Mosiah 7:27;

Ether 3:13–16.

^b PNK Mangisuro,

Mannursuro—

Panangisuro nga

adda ti Espiritu.

35a PNK Pammaregta,

Paregtaen.

^b PNK Pannakaammo.

katnag ti tao, ket “inulit ken in-datagna kenkuana dagiti sinurat ken dagiti ^bnasantuan a kasuratan dagiti tao, a naagapaden dagiti “propeta, uray pay iti panawen a ti amada, ni Lehi, pimmanaw iti Jerusalem.

37 Ken inulitna met kadakuada (ta para iti ari ken dagiti katulonganna) amin a panagbiahe dagiti ammada iti langalang, ken amin a rigatda iti bisin ken waw, ken ti panagtutuokda, ken dadduma pay.

38 Ken inulitna met kadakuada ti maipanggep kadagiti ya-alsa da Laman ken Lemuel, ken dagiti annak ni Ismael, wen, sinaritana kadakuada ti amin a yaalsada; ket inlawlawagna kadakuada ti amin a sinurat ken nasantuan a kasuratan manipud iti kanito nga ipapanaw ni Lehi iti Jerusalem agingga iti agdama.

39 Ngem saan la a dagitoy; ta inlawlawagna pay kadakuada ti “plano ti pannakasubbot, a naisagana manipud iti panna-kabukel ti lubong; kasta met nga imbagana kadakuada ti maipanggep iti yaay ni Cristo, ken imbagana kadakuada ti amin nga aramid ti Apo.

40 Ket napasamak a kalpasan ti panangibagana amin kadagitoy a banag, ken inlawlawagna iti ari, a pinati ti ari amin dagiti balikasna.

41 Ket inrugina ti immararaw iti Apo, a kinunana: O Apo, mangngaasika; a maibatay iti

nabuslon a “kaasim nga impa-aymo kadagiti tao ni Nephi, a maipaay koma kaniak, ken kadagiti taok.

42 Ket ita, idi maisaona daytoy, naarinuknok iti daga, a kasla natay.

43 Ket napasamak a binagkat dagiti katulonganna ket impanda iti asawana, ken impaiddada iti kama; ket nagidda a kasla natay iti uneg ti dua nga aldaw ken dua a rabii; ket ti asawana, ken dagiti annakna a lallaki, ken babbai, nagladingitda, a mainugot iti wagas dagiti Lamanite, a nalaus ti panagleddaangda iti pannakapukawna.

KAPITULO 19

Awaten ni Lamoni ti lawag ti agnanayon a biag ken makitana ti Mannubbot—Matuang dagiti kabalayna ket mapamulenglengda, ket adu ti makakita kadagiti anghel—Kasla milagro ti pannakataginayon ni Ammon—Adu ti buniaganna ken ibangonanna ida iti simbaan. Agarup 90 s.c.

KET napasamak a kalpasan ti dua nga aldaw ken dua a rabii bagkatenda koman ti bagina ket ipaiddada iti tanem, nga inaramidda a pagitaneman iti minatayda.

2 Ita idi mangngeg ti reyna ti kinalatak ni Ammon, ngarud nangibaon ken tinarigagayan-na a mapan iti yanna.

36a Mosiah 1:4;
Alma 22:12; 37:9.
b PNK Nasantuan a

Kasuratan.
c Ara. 3:18–21.
39a PNK Plano ti

Pannakaisalakan.
41a PNK Kaasi,
Mananggaasi.

3 Ket napasamak a tinungpal ni Ammon ti naibilin kenkuana, ket napan iti reyna, ket tinari-gagayanna a maammuan ti kayatna a paaramid kenkuana.

4 Ket kinunana kenkuana: Imbaga kaniak dagiti katulongan ti asawak a “propetanaka ti nasantuan a Dios, nga adda bilegmo a mangaramid iti adu a naindaklan a banag iti naganna;

5 Ngarud, no kasta met laeng, kayatko a sumrekka ket kitaem ti asawak, ta nakaidda iti kamana iti las-uden ti dua nga aldaw ken dua a rabii; ket adda dagiti agkuna a saan pay a natay, ngem kuna met ti dadduma a natayen, ket mangrugin nga agangot, ket naskenen a maipan iti tanem; ngem iti biangko, para kaniak saan pay nga agangot.

6 Ita, daytoy ti tinari-gagayan ni Ammon, ta ammona nga adda ni ari Lamoni iti babaen ti pannakabalin ti Dios; ammona a maik-ikkaten ti nangisit a “belo ti di panamati iti panunotna, ket lawlawaganen ti ^blawag ti panunotna, nga isu ti lawag ti gloria ti Dios, nga isu ti nakas-kasdaaw a lawag ti kinaimbag-na—wen, ginangtan daytoy a lawag ti rag-o iti kararuana, ket nawakniten ti ulep ti kinasipnget, ket nasindianen iti kararuana ti lawag ti agnanayon a biag, wen, ammona a rinimbawanen daytoy ti gagangay a pakabuklanna, ket naidatagen iti Dios—

7 Ngarud, ti tarigagay ti reyna nga aramidenna ti kakaisuna a tarigagayna. Ngarud, simrek a napan nangkita iti ari a maibatay iti tarigagay ti reyna nga aramidenna; ket nakitana ti ari, ket ammona a saan pay a natay.

8 Ket kinunana iti reyna: Saan pay a natay, ngem pinaturog ti Dios, ket bumangonto inton bigat; ngarud ditay itantanem.

9 Ket kinuna ni Ammon kenkuana: Mamatika kadi itoy? Ket kinunana kenkuana: Awan ti sabali a saksi no di ti balikasmo, ken ti balikas dagiti katulonganmi; nupay kasta mamatiak a mapasamak a maibatay iti imbagam.

10 Ket kinuna ni Ammon kenkuana: Bendisionanka gapu iti aglaplapusanan a pammatim; kunak kenka, babai, awan pay ti kasta ti kapingetna a “pammati kadagiti tao dagiti Nephite.

11 Ket napasamak a nagbantay iti kama ti asawana, manipud iti dayta a kanito agingga iti oras iti kabigatanna nga inkeddeng ni Ammon nga ibabangonna.

12 Ket napasamak a bimmangon, a maibatay kadagiti balikas ni Ammon; ket iti ibabangonna, intag-ayna ti imana iti babai, ket kinunana: Mabendisionan koma ti nagan ti Dios, ken mabendisionanka koma.

13 Ta sigurado a bayat ti panagbiagmo, adtoy, nakitak ti Mannubbotko; ket umayto, ken

19 4a PNK Propeta.
6a 2 Cor. 4:3–4.
PNK Belo.

b PNK Silaw,
Silaw ni Cristo.
10a Luc. 7:9.

PNK Pammati.

“maipasngayto iti ^bbabai, ken subbotennanto ti sangkatawan a mamati iti naganna. Ita, idi maibagana dagitoy a balikas, dimmakkel ti pusona, ket napatugaw manen iti rag-o; ket napatugaw met ti reyna, gapu ta inturayan ti Espiritu.

14 Ita iti pannakakita ni Ammon ti ilulukon ti Espiritu ti Apo a maibatay kadagiti “kara-ragna kadagiti Lamanite, dagiti kabsatna, a puon ti adu a panagladingit dagiti Nephite, wenno kadagiti amin a tao ti Dios gapu iti basbasolda ken ti ^bkannawidanda, nagparintumeng, ket rinugianna nga inggampor ti kararuana iti kararag ken panagyamanna iti Dios iti inaramidna kadagiti kabsatna; ken naiturayan met iti ‘rag-o; ket iti kasta “napatugawda a tallo iti daga.

15 Ita, idi nakita dagiti katulungan ti ari ti pannakatuangda, rinugianda met ti immararaw iti Dios, gapu ta simnek met kadakuada ti butengda iti Apo, ta “isuda ti nagtakder iti sango ti ari ket pinaneknekanda kenkuana ti maipanggep iti naindakkan a bileg ni Ammon.

16 Ket napasamak nga inawaganda ti nagan ti Apo, iti amin a kabaelanda, agingga a natuangda amin iti daga, malaksid ti maysa kadagiti Lamanite a babai, nga Abish ti naganna, a kimmapponen iti Apo iti adun

a tawen, a maammuan iti nakallalagip a parmata ti amana—

17 Kasta, gapu ta kimmapponen iti Apo, ken saan pay a naipakaammo, ngarud, idi makitana a natuang amin dagiti katulungan ni Lamoni iti daga, kasta met ti asawana, ti reyna, ken ti ari, ken naudatal ni Ammon a naidasay iti daga, ammo na a pannakabalin ti Dios; ket iti panangipapanna a daytoy a gundaway, iti panangipakaammona kadagiti tao iti napasamak, nga iti pannakakitada itoy a pasamak “mangiturong kadakuada a mamati iti bileg ti Dios, ngarud nagtaray a namalaybalay, a nagipadamag kadagiti tao.

18 Ket rinugianda nga inummong ti bagbagida iti balay ti ari. Ket immay ti ummong, ket iti siddaawda, nakitada ti ari, ken ti reyna, ken dagiti katulungananda a naudatal iti daga, ket naidasayda amin sadiay a kasla nataydan; ken nakitada met ni Ammon, ket adtoy, maysa a Nephite.

19 Ket ita nangrugi a nagtana-butob dagiti tao iti bagbagida; sumagmamano ti nagkuna a nabileg a sairo ti immay kadakuada, wenno iti ari ken iti balayna, gapu ta impalubosna ti “panagnaed dagiti Nephite iti daga.

20 Ngem sinuppiat ida dagiti dadduma, a kinunada: Insangpet ti ari daytoy a sairo iti balay-

13a PNK Jesucristo—
Padpadto
maipanggep iti
pannakaipasnay
ken ipapatay

ni Jesucristo.
b 1 Ne. 11:13–21.
14a DkK 42:14.
b Mosiah 1:5.
c PNK Rag-o.

d Alma 27:17.
15a Alma 18:1–2.
17a Mosiah 27:14.
19a Alma 17:22–23.

na, gapu ta pinapatayna dagiti katulonganna a nangwarawara kadagiti arbanda iti “dandanum ti Sebus.

21 Ken sinuppiat met ida dagiti lallaki a nagtakder iti dandanum ti Sebus ken “nangwarawara kadagiti arban a kukua ti ari, ta kinaungetda ni Ammon gapu iti bilang a pinapatayna kadagiti kabsatda iti dandanum ti Sebus, bayat ti panangsalaknibna kadagiti arban ti ari.

22 Ita, maysa kadakuada, a “napapatay ti kabsatna babaen ti espada ni Ammon, gapu iti nakaro a gurana ken ni Ammon, ti nangasut iti espadana ket napan a mangilayat ken ni Ammon, tapno papatayenna; ket iti panangitag-ayna iti espada tapno dangranna, adtoy, natuang a natay.

23 Ita makitatayo a saan a mapapatay ni Ammon, ta imbaga ti “Apo ken ni Mosiah, ti amana: Isalakanko, ket addanto kenkuana a maibatay iti pammatim—ngarud, ^bintalek ni Mosiah iti Apo.

24 Ket napasamak nga idi naimatangan ti ummong a natuang a natay ti lalaki, a nangitag-ay iti espada tapno patayenna ni Ammon, nagbutengda amin, ket dida nagtured a nangsagid kenkuana wenno asino man kadagiti natuang; ket nangrugida manen a nagsiddaaw iti bagbagida no ania ti gapu daytoy naindaklan a bileg, wenno ania ti kayat a sawen amin dagitoy.

25 Ket napasamak nga adu kadakuada ti nagkuna a ni Ammon ti “Naindaklan nga Espiritu, ken kinuna ti dadduma nga imbaon ti Naindaklan nga Espiritu;

26 Ngem sinuppiat amin ida dagiti dadduma, a kinunada a nakaam-amak nga ayup, a naimbaon manipud kadagiti Nephite a mangparparigat kadakuada.

27 Ken adda dagiti nagkuna nga imbaon ti Naindaklan nga Espiritu ni Ammon a mangparigat kadakuada gapu iti basbasolda; ken ti Naindaklan nga Espiritu ti kanayon a mangtarabay kadagiti Nephite, a nangisalaklan kadakuada kadagiti imada; ken kinunada a daytoy a Naindaklan nga Espiritu ti nangdadael iti adu kadagiti kabsatda, dagiti Lamanite.

28 Ket kasta ti panangrugi ti nakaro a natadem a sinnupanget kadakuada. Ket bayat ti panagsusupangetda, immasideg ti “babai a katulongan a nangurnos iti ummong, ket idi makitana ti panagsusupanget dagiti adda iti ummong nagladingit iti kasta unay, ket uray la a nagsangit.

29 Ket napasamak a napan ket inatibayna ti reyna babaen ti imana, ta bareng no mapatakderna iti daga; ket apaman a nasagidna ti imana bimmangon ket timmakder kadagiti sakana, ket immararaw iti napigsa a timmek: O nabendisionan a Jesus,

20a Alma 17:26; 18:7.

21a Alma 17:27; 18:3.

22a Alma 17:38.

23a Mosiah 28:7;

Alma 17:35.

^b PNK Talek.

25a Alma 18:2–5.

28a Alma 19:16.

a nangisalakan kaniak iti “naka-am-amak nga impierno! O nabendisionan a Dios, ^bkaasiam dagitoy a tao!

30 Ket idi maisaona daytoy, nagakub, gapu ta napno iti rago, a nagisawang iti balikas a di maawatan; ket idi maaramidna daytoy, innalana ti ari, ni Lamoni, babaen ti ima, ket adtoy bimmangon ket timmakder kadagiti sakana.

31 Ket isu, dagus, a nakakita iti panagsusupanget dagiti taona, napan ket rinugianna nga ungtan ida, ken mangisuro kadakuada kadagiti “balikas a nangngegna manipud iti ngiwat ni Ammon; ket kas iti kaadu ti nakangngeg kadagiti balikasna ti namati, ket kimmapponda iti Apo.

32 Ngem adu kadakuada ti saan a dimngeg kadagiti balikasna; ngarud napanda iti kaykayatda.

33 Ket napasamak nga idi bimmangon ni Ammon intakderanna ida, kasta met amin dagiti katulongan ni Lamoni; ket inrakurakda amin kadagiti tao ti agpadpada a banag—a “nabaliwanen ti puspusoda; nga awanen ti tarigagayda nga agaramid iti ^bdakes.

34 Ket adtoy, adu ti nangirakurak kadagiti tao a nakakitada kadagiti “anghel ken naka-saoda ida; ket kasta nga imbagada kadakuada dagiti aramid ti Dios, ken ti kinalintegna.

35 Ket napasamak nga adu ti namati kadagiti balikasda; ket kas iti kaadu ti namati ti “nabuniagan; ket nagbalinda a nalingteg a tattao, ket nangbangonda iti simbaan nga agpaay kada-kuada.

36 Ket kasta ti nangrugian ti aramid ti Apo kadagiti Lam-nite; kasta ti panangrugi ti Apo a nangibukbok iti Espirituna kadakuada; ket makitatayo a naka-tanggaya ti takiagna iti “amin a tao nga agbabawi ken mamati iti naganna.

KAPITULO 20

Ibaon ti Apo ni Ammon iti Mid-doni a mangwayawaya kadagiti naibalud a kabsatna—Makita da Ammon ken Lamoni ti ama ni Lamoni, nga ari ti amin a daga—Piliten ni Ammon ti lakay nga ari nga anamonganna ti pannakawayawaya dagiti kabsatna. Agarup 90 s.c.

KET napasamak nga idi nangbangonda ti simbaan iti dayta a daga, a tinarigagayan ni ari Lamoni a kumuyog kenkuana ni Ammon iti daga ti Nephi, tapno maipakitana iti amana.

2 Ket immay ti timek ti Apo ken ni Ammon, a kinunana: Di-ka mapan iti daga ti Nephi, ta adtoy, paipatli ti ari ti biagmo; ngem mapanka ketdi iti daga ti

29a 1 Ne. 14:3.

b PNK Kaasi,

Manangngaasi.

31a Alma 18:36–39.

33a PNK Maipasngay

Manen,
Naipasngay
iti Dios.

b Mosiah 5:2;

Alma 13:12.

34a PNK Anghel, Dagiti.

35a PNK Buniag,
Panagbuniag.

36a 2 Ne. 26:33;

Alma 5:33.

Middoni; ta adtoy, sibabalud sadiay ti kabsatmo a ni Aaron, kasta met da Muloki ken Ammah.

3 Ita napasamak nga idi nangngeg ni Ammon daytoy, kinunana ken ni Lamoni: Adtoy, sibabalud idia y Middoni ti kabsatko ken dagiti kabsatko, ket mapanak ta bareng no mawayawayaak ida.

4 Ita kinuna ni Lamoni ken ni Ammon: Ammok, maaramidmo ti amin a banag babaen ti “pigma ti Apo. Ngem adtoy, sumurotak kenka iti daga ti Middoni; ta gayyemko ti ari iti daga ti Middoni, nga Antiomno ti naganna; ngarud mapanak iti daga ti Middoni, ta bareng no mapatiray-okak ti ari ti daga, ket paruarennan dagiti kabsatmo iti ^bpagbaludan. Ita kinuna ni Lamoni kenkuana: Asino ti nangibaga kenka a sibabalud dagiti kabsatmo?

5 Ket kinuna ni Ammon kenkuana: Awan ti nangibaga kaniak, malaksid ti Dios; ket kinunana kaniak—Mapanmo wayawayaan dagiti kabsatmo, ta sibabaludda iti daga ti Middoni.

6 Ita idi mangngeg ni Lamoni daytoy binilinna dagiti katulonganna a mangisagana kadagiti “kabalio ken karuahena.

7 Ket kinunana ken ni Ammon: Umayka, sumurotak kenka iti daga ti Middoni, ket sadiay ipakaasik iti ari a paruarennan dagiti kabsatmo iti pagbaludan.

8 Ket napasamak nga idi agbi-biahen da Ammon ken Lamoni, nasabatda ti ama ni Lamoni, nga isu ti ari “iti amin a daga.

9 Ket adtoy, kinuna ti ama ni Lamoni kenkuana: Apay a dika immay iti “piesta iti dayta naindaklan nga aldaw idi pinadayaak dagiti annakko a lallaki, ken dagiti taok?

10 Ket kinunana pay: Sadino ti sumurotam iti daytoy a Nephite, a mayasa kadagiti annak ti “ulbod?

11 Ket napasamak nga inulit kenkuana ni Lamoni no sadino ti papananna, ta nagamak a mapagurana.

12 Ket imbagana pay kenkuana ti amin a gapu ti panagtalin-naedna iti bukodna a pagarian, a saan a napan iti padaya nga insagana ti amana.

13 Ket ita idi naulit amin ni Lamoni kenkuana dagitoy a banag, adtoy, iti siddaawna, kinapungtot ti amana, ket kinunana: Lamoni, mapanmo wayawayaan dagitoy a Nephite, nga annak a lallaki ti ulbod. Adtoy, tinakawanna dagiti ammatayo; ket ita umay met dagiti annakna kadatayo tapno, babaen ti sikapda ken ti kinaulbodda, allilawendatayo, tapno takawenda manen dagiti sanikuatayo.

14 Ita binilin ti ama ni Lamoni a patayenna ni Ammon iti espada. Ken binilinna pay a nasken a saan a mapan iti daga ti Middoni, ngem ketdi agsubli a

kumuyog kenkuana iti daga ti “Ismael.

15 Ngem kinuna ni Lamoni kenkuana: Diak papatayen ni Ammon, wenno agsubliak iti daga ti Ismael, ngem mapanak iti daga ti Middoni tapno wayawayaak dagiti kabsat ni Ammon, ta ammok a nalintegda a tao ken nasantuan a propeta ti pudno a Dios.

16 Ita idi mangngegan ti amana dagitoy a balikas, nakaunget kenkuana, ket inasutna ti espadana tapno gudasenna iti daga.

17 Ngem nagtakder a situtured ni Ammon ket kinunana kenkuana: Adtoy, dimo patayen ti anakmo; nupay kasta, “nasaysayaat nga isu ti matnag ngem ti sika, ta adtoy, ^bnaibabawinan dagiti basolna; ngem no sika ti matnag itoy a kanito, iti pungtotmo, saan a maisalakan ti kararuam.

18 Ket manen, mayalubog nga agparbengka; ta no “patayem ti anakmo, isu nga awan ti basolna a tao, umkis ti darana iti Apo a Diosna manipud iti daga, tapno maipatay kenka ti panagibales; ket mabalin a mapukawmo ti ^bkararuam.

19 Ita idi maibaga ni Ammon kenkuana dagitoy a balikas, sinungbatanna, a kinunana: Ammok a no patayek ti anakko, mangibukbokak iti awanan iti basol a dara; ta sika ti nangdawwat iti pannakadadaelna.

20 Ket intag-ayna ti imana tapno papatayenna ni Ammon.

Ngem nadaeran ni Ammon dagiti layatna, kasta met a dinangranna ti takiagna tapno saanna a maaramat.

21 Ita idi makita ti ari a kabaelan a papatayen ni Ammon, rinugianna ti nagpakaasi ken ni Ammon tapno dina gudasen ti biagna.

22 Ngem intag-ay ni Ammon ti espadana, ket kinunana kenkuana: Adtoy, gudasenka malaksid no palubosannak a mangwayawaya kadagiti kabsatko iti pagbaludan.

23 Ita kinuna ti ari, iti butengna a makapukaw iti biagna: No dimo gudasen ti biagko itdek ti ania man a dawatem, uray pay ti kagudua ti pagarian.

24 Ita idi nakita ni Ammon a nagutugotna ti lakay nga ari a maibatay iti tarigagayna, kinunana kenkuana: No ipalubosmo a mawayawayaan dagiti kabsatko iti pagbaludan, kasta met a mapagtalinaed ni Lamoni ti pagarianna, ken dimo paspasakitan, ngem palubosam iti ania man a kayatna nga aramiden a maibatay iti tarigagayna iti “ania man a mapanunotna, isalakanka; no saan gudasenka iti daga.

25 Ita idi maibaga ni Ammon dagitoy a balikas, rinugian ti ari ti nagragsagap gapu iti biagna.

26 Ket idi nakitana nga awan ti tarigagay ni Ammon a mangdadael kenkuana, kasta met nga idi nakitana ti naindaklan nga ayatna iti anakna a ni Lamoni, nalaus ti siddaawna, ket kinu-

14a Alma 17:19.

17a Alma 48:23.

b Alma 19:12–13.

18a PNK Pammapatay.

b DkK 42:18.

24a Alma 21:21–22.

nana: Gapu ta dagitoy laeng ti tarigagaymo, a wayawayak dagiti kabsatmo, ken ipalubosko ti pannakapagtalinaed ni Lamoni iti pagarianna manipud itoy a kanito agingga iti inggana; ken saankon nga iturayan—

27 Ken kasta met a palubosanka a mangwayawayak kadagiti kabsatmo iti pagbaludan, ket makaumayka ken dagiti kabsatmo kaniak, iti pagariak; ta napalaus met ti tarigagayko a makakita kenka. Ta nalaus ti siddaaw ti ari kadagiti balikas nga imbagana, ken kasta met kadagiti balikas nga imbaga ti anakna a ni Lamoni, ngarud “tinarigagayanna unay a maadal ida.

28 Ket napasamak nga intuloy da Ammon ken Lamoni ti panagbiaheda nga agturong iti daga ti Middoni. Ket nakita ni Lamoni ti pammateg kadagiti mata ti ari ti daga; ngarud nawayawayaan dagiti kabsat ni Ammon iti pagbaludan.

29 Ket nalaus ti leddaang ni Ammon idi makitana ida, ta adtoy lamulamoda, ken nalaus ti pannakaladlad ti kudkudilda gapu iti pannakapungoda iti nalagda a tali. Ken nagituredda met iti bisin, waw, ken amin a kita ti pannakaparparigat; nupay kasta “inibturanda amin a panagrigrigatda.

30 Ken, kas iti pannakapasa-makna, gasatda ti matnag kadagiti ima dagiti natangtangken ken nasuksukir a tao; ngarud

dida dimngeg kadagiti balikasda, ket pinapanawda ida, ken dinangranda ida, ken pinapanawda kadagiti balbalay, ken kadagiti luglugar, nga agingga a nakadanonda iti daga ti Middoni; ket sadiay natiliw ken napispokda iti pagbaludan, ken napungoda iti “nalagda a tali, ken nabaludda iti adu nga aldaw, ken insalakan ida da Lamoni ken Ammon.

Ti pakaammuan iti panangasaba da Aaron, ken Muloki, ken dagiti kabsatda, kadagiti Lamanite.

*Sakupenna ti kapitulo
21 agingga iti 26.*

KAPITULO 21

Isuro ni Aaron dagiti Amalekite ti maipanggep ken ni Cristo ken ti pannubbotna—Maibalud da Aaron ken dagiti kabsatna iti Middoni—Kalpasan ti pannakawayawayada mangisuroda kadagiti sinagoga ket adu ti mapasurotda—Ipalubos ni Lamoni ti nawaya a pammati kadagiti tao iti daga ti Ismael. Agarup 90–77 s.c.

ITA idi “nagsisina da Ammon ken dagiti kabsatna kadagiti nagbedngan ti daga dagiti Lamanite, adtoy nagbiahe ni Aaron nga agturong iti daga a ninaganan dagiti Lamanite iti Jerusalem, nga impasurotda iti daga a nagtaudan dagiti ammada; ket adayo iti nagsasaupan dagiti beddeng ti Mormon.

2 Ita nangbangon dagiti Lama-nite ken dagiti Amalekite ken dagiti tao ni "Amulon iti dakkel a ciudad, a nananganan iti Jerusalem.

3 Ita naan-anay ti panangpatangken dagiti Lamanite iti bagbagida, ngem natangtangken pay laeng dagiti Amalekite ken dagiti Amulonite; ngarud imbilinda kadagiti Lamanite a nasken a patangkenenda pay ti puspusoda, tapno agbalinda a napigsa iti kinadangkes ken iti kinamanagbasolda.

4 Ket napasamak a dimteng ni Aaron iti ciudad ti Jerusalem, ket immuna a kinasabaanna dagiti Amalekite. Ket rinugianna ti nangasaba kadakuada kadagiti sinagogada, ta nagbangonda iti sinagoga babaen ti "wagas dagiti Nehor; ta adu kadagiti Amalekite ken kadagiti Amulonite ti sumursurot iti wagas dagiti Nehor.

5 Ngarud, iti iseserrek ni Aaron iti maysa kadagiti sinagogada a mangkasaba kadagiti tao, ken bayat ti panagsaona kadakuada, adtoy adda timmakder nga Amalekite ket rinugian-na ti nangsuppiat kenkuana, a kinunana: Ania dayta pampañeknekam? Nakakitaka kadin iti "anghel? Apay a saan nga agparang kadakami dagiti anghel? Adtoy saan kadi a nasayaat dagitoy a tao a kas kadagiti taom?

6 Kinunam pay, maungawkami malaksid no agbabawikami. Kasano ti pannakaammom ti

pampanunot ken gagem ti puspusomi? Kasano ti pannakaammom a nabilinkami nga agbabawi? Kasano ti pannakaammom a saankami a nalinteg a tao? Adtoy, nagbangonkami iti santuario, ket naguummongkami nga agdaydayaw iti Dios. Mamatikami nga isalakan ti Dios ti amin a tao.

7 Ita kinuna ni Aaron kenkuana: Mamatika kadi nga umayto ti Anak ti Dios a mangsubbot iti sangkatawan-manipud iti basbasolda?

8 Ket kinuna ti tao kenkuana: Dimi pasien nga adda ammom iti kasta a banag. Saankami a mamati kadagitoy minamaag a kannawidan. Saankami a mamati nga adda ammom kadagiti "banag a dumteng, wenno matatikami nga ammo dagiti ammam ken dagiti ammami ti maipanggep kadagiti banag nga imbagada, iti dayta a dumtengto.

9 Ita rinugian ni Aaron nga inukrad dagiti nasantuan a kasuratan iti sangoda iti maipanggep iti yaay ni Cristo, ken kasta met ti panagungar dagiti natay, ken awan ti "pannakasubbot ti sangkatawan-malaksid iti ipapatay ken panagitured ni Cristo, ken ti ^bpannakasubbot ti darana.

10 Ket napasamak a kinagurada idi rugianna nga ilawlawag kadakuada dagitoy a banag, ket rinugianda a laisen; ket dida denggen dagiti balikas nga ibagana.

2a Mosiah 24:1;
Alma 25:4-9.
4a Alma 1:2-15.

5a Mosiah 27:11-15.
8a Jacob 7:1-8.
9a Mosiah 5:8;

Alma 38:9.
^b FNK Mangsubbot,
Pannubbot.

11 Ngarud, idi makitana a dida denggen dagiti balikasna, pimmanaw iti sinagogada, ket napan iti purok a managanan iti Ani-Anti, ket sadiay nakitana ni Muloki a mangikaskasaba iti balikas kadakuada; kasta met ni Ammah ken dagiti kabsatna. Ket nakisinnuppiatda iti adu maipanggep iti balikas.

12 Ket napasamak a nakitada a patangkenen dagiti tao ti puspusoda, ngarud pimmanawda ket napanda iti daga ti Middoni. Ket inkasabada ti balikas iti adu, ket bassit ti namati kadagiti balikas nga insuroda.

13 Nupay kasta, naipisok iti pagbaludan ni Aaron ken ti sumagmamano a kabsatna, ket naglibas ti nabati kadakuada iti daga ti Middoni kadagiti lugar iti aglawlaw.

14 Ket "nagitured dagiti naipisok iti pagbaludan iti adu a banag, ket winayawayaan ida ti ima da Lamoni ken Ammon, ket napakan ken nabaduanda.

15 Ket napanda manen inrakurak ti balikas, ket kasta ti panakawayawayada iti pagbaludan iti umuna a gundaway; ken kasta ti panagitureda.

16 Ket napanda iti sadino man a nangiturongan kadakuada ti "Espiritu ti Apo, a mangikasaba iti balikas ti Dios iti tunggal sinagoga dagiti Amalekite, wenno iti tunggal paguummongan dagiti Lamanite a pakaawatanda.

17 Ket napasamak a rinugian ti Apo a binendisionan ida, isu

nga adu ti nakaidanonanda iti pannakaammo iti kinapudno; wen, "ginutugotda ti adu kadagiti basolda, ken iti kannawidan dagiti ammada, a saan nga umno.

18 Ket napasamak a nagsubli da Ammon ken Lamoni iti daga ti Ismael, a tinawidda a daga, manipud iti daga ti Middoni.

19 Ket saan nga impalubos ni ari Lamoni nga agpaay kenkuana ni Ammon, wenno agbalin a katulonganna.

20 Ngem imbilinna nga adda koma sinagoga a mabangon iti daga ti Ismael; ken imbilinna a nasken nga aguummong nga agkaykaysa dagiti taona, wenno dagiti tao nga iturayanna.

21 Ket nagrag-o kadakuada, ket adu a banag ti insurona kadakuada. Kasta met nga inrakurakna kadakuada a taoda nga adda iti babaenna, ket iti kasta taoda a nawaya, a nawayada iti pananggengem ti ari, nga amana; ta impalubos kenkuana ti amana a mabalinna nga iturayan dagiti tao nga adda iti daga ti Ismael, ken iti amin a daga iti aglawlaw.

22 Kasta met nga inrakurakna kadakuada nga addaanda iti "wayawaya nga agdaydayaw iti Apo a Diosda a maibatay iti tarigagayda, iti sadino man a yanda, no adda iti daga a pagturayan ni ari Lamoni.

23 Ket nangasaba ni Ammon kadagiti tao ni ari Lamoni; ket napasamak nga insurona kada-

kuada ti amin a banag a maipanggep kadagiti banag ti kinalingteg. Ket inaldaw a pinalagipanna ida, iti amin a kinapasnek; ket dimngegda iti balikasna, ket naregtada a nangtungpal kadagiti bilin ti Dios.

KAPITULO 22

Isuro ni Aaron ti ama ni Lamoni iti maipanggep iti Panagparsua, ti pannakatnag ni Adan, ken ti plano ti pannakasubbot babaen ni Cristo—Mapasurot ti ari ken amin a kameng ti kaamaanna—Nailawlawag no kasano ti pannakabingay ti daga a para kadagiti Nephite ken Lamanite. Agarup 90–77 s.c.

ITA, bayat ti kasta nga agtultuloy a panangasaba ni Ammon kadagiti tao ni Lamoni, agsublitayo iti pakaammo ni Aaron ken dagiti kabsatna; ta kalpasan ti ipapanawna iti daga ti Middoni “inturong ti Espiritu iti daga ti Nephi, uray pay iti balay ti ari ti intero a daga^b malaksid ti daga ti Ismael; ket isu ti ama ni Lamoni.

2 Ket napasamak a napan kenkuana iti palasio ti ari, a kaduana dagiti kabsatna, ket nagtamed iti ari, ken kinunana kenkuana: Adtoy, O ari, dakami ti kabsat ni Ammon, a “winayawayaam iti pagbaludan.

3 Ket ita, O ari, no isalakanmo ti biagmi, agbalinkami a katu-longam. Ket kinuna ti ari kadakuada: Tumakderkayo, ta itedko kadakayo ti biagyo, ket diak ipa-

lubos nga agbalinkayo a katu-longak; ngem ipilitko nga itakderandak; ta marirribukan ti panunotko gapu iti kinamangayay ken kinaindakan dagiti balikas ti kabsatyo a ni Ammon; ket tarigagayak a maammuan ti gapu ti dina nakaikuyogan kadakayo manipud iti Middoni.

4 Ket kinuna ni Aaron iti ari: Adtoy, imbaon ti Espiritu ti Apo iti sabali; napan iti daga ti Ismael, tapno isurona dagiti tao ni Lamoni.

5 Ita kinuna ti ari kadakuada: Ania daytoy nasaom a maipanggep iti Espiritu ti Apo? Adtoy, daytoy a banag ti mangrribuk kaniak.

6 Ken maysa pay, ania daytoy kinuna ni Ammon—“No agbabawikayo maisalakankayo, ket no saankayo nga agbabawi, mapagtalawkayonto iti maudi nga aldaw?

7 Ket sinungbatan ni Aaron ken kinunana kenkuana: Mamatika kadi nga adda Dios? Ket kinuna ti ari: Ammok a kinuna dagiti Amalekite nga adda Dios, ken pinalubosak ida nga agpatakder iti santuario, tapno maummongda ti bagbagida nga agdayaw kenkuana. Ket no kurnam ita nga adda Dios, adtoy “mamatiak.

8 Ket ita idi mangngeg ni Aaron daytoy, nangrugi a nagrag-o ti pusona, ket kinunana: Adtoy, ipanamnamak bayat ti panagbiagmo, O ari, nga adda Dios.

9 Ket kinuna ti ari: Dios kadi dayta “Naindaklan nga Espiritu a nangiruar kadagiti ammatayo iti daga ti Jerusalem?

10 Ket kinuna ni Aaron kenkuana: Wen, isu dayta Naindaklan nga Espiritu, ket “pinarsua-amin a banag iti langit ken iti daga. Mamatika kadi itoy?

11 Ket kinunana: Wen, mamatiak a pinarsua ti Naindaklan nga Espiritu amin a banag, ket tarigagayak nga ibagam kaniak ti maipanggep kadagitoy amin a banag, ket “patiek dagiti balikasmo.

12 Ket napasamak nga idi nakita ni Aaron a pasien ti ari dagiti balikasna, inrugina manipud iti pannakaparsua ni Adan, nga “imbasana ti nasantuan a kasuratan iti ari—no kasano a pinarsua ti Dios ti tao a kalanglangana, ken inikkan ti Dios iti bilbilin, ken gapu iti panagbasol, natnag ti tao.

13 Ket inlawlawag ni Aaron kenkuana ti nasantuan a kasuratan manipud iti “pannakaparsua ni Adan, nga imbaskagna iti sangona ti pannakatnag ti tao, ken ti nailubongan a kasasaad kasta met ti ^bplano ti pannakasubbot, a naisagana ‘manipud iti pannakabukel ti lubong, agingga ken ni Cristo, kadagiti amin a mamati iti naganna.

14 Ket gapu ta “natnag ti tao saanna a ^bmaikari ti bagina iti amin; ngem ‘nasubbot dagiti basolda iti panagitured ken ipapatay ni Cristo, babaen ti pammati ken panagbabawi, ken dadduma pay; kasta met a pinekkana ti begkes ni patay, tapno saan nga agballigi ti “tanem, ken tapno maalimonda ti sippit ni patay iti panangnamamada iti gloria; ket inlawlawag ni Aaron amin dagitoy a banag iti ari.

15 Ket napasamak a kalpasan ti panangilawlawag ni Aaron kadagitoy a banag kenkuana, kinuna ti ari: “Ania ti aramidek tapno maaddaanak iti agnana-ayon a biag a kas iti imbagam? Wen, ania ti aramidek tapno ^bmaipasngayak iti Dios, iti baet ti kaadda daytoy nadanges nga espiritu a nagramut iti barukongko, ket maawatko ti Espirituna, tapno mapnoak iti rag-o, tapno saanak a maisina iti maudi nga aldaw? Adtoy, kinunana, itedko ‘amin a kuak, wen, tallikudak ti pagariak, tapno maawatko daytoy naindaklan a rag-o.

16 Ngem kinuna ni Aaron kenkuana: No “tarigagayam daytoy a banag, no agtamedka iti Dios, wen, no ibabawim amin a basbasolmo, ket agtamedka iti Dios,

9a Alma 18:18–28.

10a PNK Agparsua, Panagparsua.

11a PNK Mamati.

12a 1 Ne. 5:10–18; Alma 37:9.

13a Gen. 1:26–28.

b PNK Plano ti Pannakaisalakan.

c 2 Ne. 9:18.

14a PNK Pannakatnag da Adan ken Eva.

b 2 Ne. 25:23;

Alma 42:10–25.

c Alma 34:8–16.

PNK Mangsubbot, Pannubbot.

d Isa. 25:8;

1 Cor. 15:55.

15a Ara. 2:37.

b Alma 5:14, 49.

c Mat. 13:44–46; 19:16–22.

16a PNK Panangpasurot, Pasuroten.

ket awagam ti naganna iti pam-mati, a mamatika a maawatmo, maawatmo ngarud ti ^bnamna-ma a tartarigagayam.

17 Ket napasamak nga idi ma-ibaga ni Aaron dagitoy a bali-kas, “nagtamed ti ari iti Apo, a nagparintumeng; wen, nga uray la a naidasay iti daga, ket ^bnag-sangit a siindaklan, a kinunana:

18 O Dios, imbaga ni Aaron kaniak nga adda Dios; ket no adda Dios, ken no sika ti Dios, agpakaammoka koma kaniak, ket lipatek amin a basbasolko tapno maammuan, ken tapno mabangonak manipud ka-dagiti natay, ket maisalakanak iti maudi nga aldaw. Ket ita idi maisao ti ari dagitoy a balikas, nadaleb a kasla natay.

19 Ket napasamak a nagtataray dagiti katulonganna ket imba-gada iti reyna ti amin a napasa-mak iti ari. Ket napan iti yan ti ari; ket idi nakitana a naudatal a kasla natay, kasta met ni Aaron ken dagiti kabsatna a kasla isu-da ti nakaigapuan ti pannakada-lebna, nakapungtot kadakuada, ket binilinna dagiti katulongan-na, wenno dagiti katulongan ti ari, a mangpapatay kadakuada.

20 Ita nakita dagiti katulongan ti nakaigapuan ti pannakadaleb ti ari, ngarud dida inlayat dagiti imada ken ni Aaron ken dagiti kabsatna; ket nagpakaasida iti reyna a kinunada: Apay a bili-nennakami a mangpapatay ka-dagitoy a tao, idinto nga adtoy

“nabilbileg ti maysa kadakua-da ngem kadakami amin? Nga-rud madalebkami iti sangoda.

21 Ita idi nakita ti reyna ti bu-teng dagiti katulongan nangrugi met a nagbuteng iti kasta unay, a kas man adda dakes a nang-lukon kenkuana. Ket binilinna dagiti katulonganna a mapan agayab iti tao, tapno patayenda da Aaron ken dagiti kabsatna.

22 Ita idi nakita ni Aaron ti ga-netget ti reyna, isu, a makaam-mo met iti kinatangken ti panag-puspuso dagiti tao, nagamak ta amangan no agtitipon dagiti ummong, ket tumaud ti nakaro a panagsusupanget ken panang-riribuk kadakuada; ngarud in-tag-ayna ti imana ket binangon-na ti ari manipud iti daga, ket kinunana kenkuana: Tumakder-ka. Ket timmakder kadagiti sa-kana, iti pannakaawatna iti pig-sana.

23 Ita napasamak daytoy iti imatang ti reyna ken ti adu ka-dagiti katulongan. Ket idi naki-tada nagsiddaawda iti kasta unay, ket nangrugida a nagbu-teng. Ket nagtakder dita ti ari, ket rinugianna ti “nangisuro ka-dakuada. Ket insurona ida, agingga a ^bnapasurotna ti sa-ngabukel a sangakabbalayan-na iti Apo.

24 Ita adda ummong a nagu-ummong gapu iti bilin ti reyna, ket sadiay nangrugi ti nakaro a tantanabutobda gapu ken ni Aaron ken dagiti kabsatna.

16b Ether 12:4.
17a DkK 5:24.
^b PNK Kararag.
20a Alma 18:1–3.

23a PNK Ministro;
Mangasaba;
Mangisuro,
Mannursuro.

^b PNK Panangpasurot,
Pasuroten.

25 Ngem nagtakder a sitatalged ti ari iti sangoda ket inan-nonganna ida. Ket napagtalna-da nga agturong ken ni Aaron ken dagiti kaduana.

26 Ket napasamak nga idi na-kita ti ari a napagtalna dagiti tao, imbilinna nga agtakder da Aaron ken dagiti kabsatna iti tengnga ti ummong, ket iti kas-ta ikasabada kadakuada ti bali-kas.

27 Ket napasamak a nangipa-ulog ti ari iti ^apakdaar iti intero a daga, kadagiti taona nga adda iti intero a dagana, nga adda iti amin a lugar iti aglawlaw, a dumanon ti beddengna iti bay-bay, iti daya ken iti laud, ken nabingay manipud iti daga ti ^bZarahemla babaen ti akikid a paset ti langalang, a naibannu-yat iti daya a baybay agingga iti laud a baybay, ken aglikmot iti beddeng ti kadaratan, ken dagiti nagbedngan ti kabakiran nga adda iti amiananen ti daga ti Zarahemla, iti nagbedngan ti Manti, iti uluanan ti karayan Si-don, nga agayus nga agpalaud manipud iti daya—ket kasta ti pannakabingay dagiti Lamanite ken Nephite.

28 Ita, nagindeg iti langalang dagiti ^anasadsadut a paset dagiti Lamanite, ket nagyanda kadagi-ti tolda; ket naiwarasda iti langa-lang iti laud, iti daga ti Nephi; wen, ken kasta met iti laud ti daga ti Zarahemla, kadagiti nag-bedngan iti kadaratan, ken iti

laud iti daga ti Nephi, iti lugar nga immuna a tinawid dagiti ammada, iti kasta nagpatingga iti igid ti kadaratan.

29 Ken kasta met nga adu ti Lamanite iti dayaan ti kadaratan, a nagyabugan kadakuada dagiti Nephite. Ket iti kasta dan-dani naalikubkob dagiti Lama-nite dagiti Nephite; nupay kas-ta nasakupen dagiti Nephite ti amin nga akin-amianan a paset ti daga agingga iti langalang, iti uluanan ti karayan Sidon, iti la-ud manipud iti daya, iti aglaw-law ti igid ti langalang; iti amia-nan, uray pay nga agingga a na-kadanonda iti daga a ninaga-nanda iti ^aBountiful.

30 Ket nagpatingga iti daga a ninagananda iti ^aDesolation, ga-pu iti kaadayona nga agpaamia-nan ta dimmanon pay iti daga a nagnaedan dagiti nadadael a tattao, nga ^bakintulang kadagi-ti nasaotayon, a naduktalan da-giti tao ti Zarahemla, nga isu ti lugar nga ^cimmuna a simmang-ladanda.

31 Ket naggapuda sadiay iti papanda iti langalang iti abaga-tan. Kasta ti pannakanagan ti daga nga agpaamianan iti ^aDe-solation, ket nanaganan ti da-ga nga agpaabagatan iti Boun-tiful, gapu ta langalang daytoy a napno iti amin a kita ti atap nga ayup a nadumaduma, a pa-set daytoy ti naggapu iti daga nga agpaamianan nga agpaay a taraon.

27a Alma 23:1–4.
b Omni 1:13–17.

28a 2 Ne. 5:22–25.

29a Alma 52:9; 63:5.

30a Alma 50:34;
Morm. 4:1–3.
b Mosiah 8:7–12;
28:11–19.

c Hel. 6:10.
31a Hel. 3:5–6.

32 Ket ita, “agadayo laeng iti maysa nga aldaw ken kagudua a panagbiahe ti Nephite, manipud iti Bountiful ken iti daga ti Desolation, agpalaud iti baybay manipud iti daya; ket kasta ti dandani pannakapalawlaw ti daga ti Nephi ken ti daga ti Zarahemla iti danum, sadiay gapu iti bassit a ^btengnged ti daga iti nagbaetan ti daga nga agpa- amianan ken ti daga nga agpa- abagatan.

33 Ket napasamak a nagnan dagiti Nephite iti daga ti Bountiful, uray pay manipud iti daya nga agpalaud iti baybay, ket kasta iti pannakaammo dagiti Nephite, a kaduada dagiti salaknib ken buyotda, a naibalem- ben kadagiti Lamanite iti abagatan, tapno sadiay saandan a makatagikua iti amianan, tapno saanda a masakup ti daga nga agpaamianan.

34 Ngarud awanen ti kukua dagiti Lamanite no saan iti daga laeng ti Nephi, ken iti langa- lang iti aglawlaw. Ita daytoy ti sirib dagiti Nephite—ta kabu- sor kadakuada dagiti Lamanite, dida ipalubos ti panagrigatda iti tunggal daga, ken kasta met a tapno maaddaanda iti pagilian a kamanganda, a maibatay iti tarigagayda.

35 Ket ita siak, kalpasan ti panangibagak itoy, nagsub- liak manen iti pakaammo da Ammon ken Aaron, da Om- ner ken Himni, ken dagiti kab- satda.

KAPITULO 23

Maipakdaar ti nawayaya a pammati— Mapasurot dagiti Lamanite iti pito a dagdaga ken siudad—Awaganda ti bagbagida iti Anti-Nephi-Lehi ket nawayada iti lunod—Sinupring da- giti Amalekite ken Amulonite ti ki- napudno. Agarup 90–77 s.c.

ADTOY, ita napasamak a nangi- patulod ti ari dagiti Lamanite iti “pakdaar kadagiti taona, a dida disdissuan kadagiti ima- da ni Ammon, wenno ni Aaron, wenno ni Omner, wenno ni Himni, wenno asino man kada- giti kabsatda a mapan mangi- kasaba iti balikas ti Dios, iti sa- dino man a papananda, iti ania man a paset ti dagada.

2 Wen, nangipatulod iti bilin kadakuada, a saanda nga ara- maten dagiti imada a pangpu- ngo kadakuada, wenno ipisok- da ida iti pagbaludan; wenno uray no tupraanda ida, wenno dangranda ida, wenno pagtala- wenda ida kadagiti sinagoga- da, wenno saplitenda ida; wen- no dida met ida batuen, ngem nawayada ketdi iti balbalayda, ken kasta met kadagiti templo- da, ken kadagiti santuarioda.

3 Ket iti kasta makapanda ma- ngikasaba iti balikas a maibatay iti tarigagayda, ta napasuroten ti ari iti Apo, ken isuda amin a sangakabbalayan; ngarud im- paulogna ti pakdaarna kadagi- ti taona iti intero a daga, tapno awan ti makalapped iti balikas ti Dios, ngem maiwaras ketdi iti

intero a daga, tapno maallukoy dagiti taona maipanggep iti kinadangkes ti ^akannawidan dagiti ammada, ken tapno maallukoyda nga agkakabsatda amin, ken tapno saan a rumbeng a mamapatayda, wenno agsam-sam, wenno agtakaw, wenno makiabig, wenno agaramid iti ania man a kita ti kinadangkes.

4 Ket ita napasamak nga idi naipaulog ti ari ti pakdaarna, a napan ni Aaron ken dagiti kabsatna iti tunggal ciudad, ken iti tunggal balay a pagdaydayawan, a mangbangon iti simsim-baan, ken mangted-pateg kadagiti saserdote ken maestro iti intero a daga kadagiti Lamanite, a mangikasaba ken mangisuro iti balikas ti Dios kadakuada; ket kasta ti nanipudan ti dakkell balligida.

5 Ket rinibribu ti naikkan iti pannakaammo iti Apo, wen, rinibribu ti naikkan iti panamati kadagiti ^akannawidan dagiti Nephite; ken naisuro kadakuada dagiti ^bkasuratan ken padpadto a naited nga aingga iti agdama.

6 Ket kas iti kinainanama ti panagbiag ti Apo, kasta met ti kinainanama ti kaadu ti namati, wenno kas iti kaadu ti naikkan iti pannakaammo iti kinapudno, babaen ti panangasaba ni Ammon ken dagiti kabsatna, a maibatay iti espiritu ti pamtaltiing ken panagipadto, ket agar-aramid kadakuada ti pan-

nakabalin ti Dios iti milagro—wen, kunak kadakayo, iti panagbiag ti Apo, iti kaadu dagiti Lamanite a namati iti panangasabada, ken ^anapasurot iti Apo, ^bpulos a dida nagikay.

7 Ta nagbalinda a nalinteg a tattao; indissoda dagiti armas iti yaalsada, ket saandan a binusor pay ti Dios, wenno asino man kadagiti kabsatda.

8 Ita, isu ^adagitoy dagiti napasurot iti Apo:

9 Dagiti tao dagiti Lamanite nga adda iti daga ti Ismael;

10 Ken kasta met dagiti tao dagiti Lamanite nga adda iti daga ti Middoni;

11 Ken kasta met dagiti tao dagiti Lamanite nga adda iti siudad ti Nephi;

12 Ken kasta met dagiti tao dagiti Lamanite nga adda iti daga ti ^aShilom, ken dagiti adda iti daga ti Shemlon, ken iti siudad ti Lemuel, ken iti siudad ti Shimnilon.

13 Ket dagitoy ti nagan dagiti siudad dagiti Lamanite a ^anapasurot iti Apo; ket dagitoy dagiti nangidisso kadagiti armas iti yaalsada, wen, amin dagiti armasda a pakigubat; ket Lamaniteda amin.

14 Ket saan a ^anapasurot dagiti Amalekite, malaksid ti maysa; wenno uray no maysa la koma kadagiti ^bAmulonite; ngem pinatangenda ti puspusoda, ken kasta met dagiti puso dagiti Lamanite iti dayta a paset ti da-

3a Alma 26:24.

5a Alma 37:19.

b Alma 63:12.

PNK Nasantuan
a Kasuratan.

6a PNK Panangpasurot,
Pasuroten.

b Alma 27:27.

8a Alma 26:3, 31.

12a Mosiah 22:8, 11.

13a Alma 53:10.

14a Alma 24:29.

b Mosiah 23:31–39.

ga a nagnaedanda, wen, amin a purok ken amin a siudadda.

15 Ngarud, ninaganantayo amin a siudad dagiti Lamanite a nagbabawian ken nakammuanda iti kinapudno, ken nakapasurotanda.

16 Ket ita napasamak a napuan tarigagay ti ari ken dagiti napasurot a maaddaanda iti nagan, tapno adda pakailasinanda kadagiti kabsatda; ngarud kinainnuman ti ari da Aaron ken ti adu kadagiti saserdoteda, mai-panggep iti nagan nga ipanaganda kadakuada, tapno adda pakailasinan kadakuada.

17 Ket napasamak nga inaramatda ti naganda nga “Anti-Nephi-Lehi; ket naawaganda itoy a nagan ket saandan a naawagan iti Lamanite.

18 Ket nangrugida a nakagagagaget a tattao; wen, ket manna-kigayyemda kadagiti Nephite; ngarud, linuktanda ti pannakinnaawatanda kadakuada, ket saanen a sinurot ida ti “lunod ti Dios.

KAPITULO 24

Umay dagiti Lamanite a mangbursor kadagiti tao ti Dios—Arag-sak dagiti Anti-Nephi-Lehi ken ni Cristo ket sarungkaran ida dagiti anghel—Pilienda ti agrigat iti patay ngem ti mangsalaknib iti bagbagida—Adu pay a Lamanite ti mapasurot. Agarup 90–77 s.c.

KET napasamak a dagiti Amale-

kite ken dagiti Amulonite ken dagiti Lamanite nga adda iti daga ti Amulon, ken kasta met iti daga ti Helam, ken adda iti daga ti “Jerusalem, ken iti ababa a panna, iti amin a daga iti aglawlaw, a saan pay a napasurot ken saan pay a nangaklon iti nagan nga ^bAnti-Nephi-Lehi, sinugsogan ida dagiti Amalekite ken dagiti Amulonite a manggura kadagiti kabsatda.

2 Ket naglapusanan ti gurada kadakuada, nga uray la a rinugianda ti immalsa iti arida, nga uray la a dida bigbigen nga isu ti arida; ngarud, nakirupakda kadagiti tao dagiti Anti-Nephi-Lehi.

3 Ita intalek ti ari ti pagarian iti lalaki nga anakna, ket nina-gananna iti Anti-Nephi-Lehi.

4 Ket natay ti ari iti dayta met la a tawen a panangrugi dagiti Lamanite nga agsagana a makigubat kadagiti tao ti Dios.

5 Ita idi nakita da Ammon ken dagiti kabsatna ken amin dagiti simmurot kenkuana ti panagsagana dagiti Lamanite a mangdadael kadagiti kabsatda, immayda iti daga ti Midian, ket sadiay nasarakan ni Ammon amin dagiti kabsatna; ket manipud sadiay immayda iti daga ti Ismael tapno “makapagiinnu-manda ken ni Lamoni ken kasta met dagiti kabsatna nga Anti-Nephi-Lehi, no ania ti aramidenda a mangsalaknib iti bagbagida kadagiti Lamanite.

6 Ita awan ti uray no maysa a

17a PNK Anti-Nephi-Lehi, Dagiti.
18a 1 Ne. 2:23;

2 Ne. 30:5–6;
3 Ne. 2:14–16.
24 1a Alma 21:1.

b Alma 25:1, 13.
5a Alma 27:4–13.

kararua kadagiti tao a napasurot iti Apo a nangitag-ay iti armas a maibusor kadagiti kabsatda; awan, dida pay pulos nagsagana iti gubat; wen, ken kasta met ti imbilin kadakuada ti arida.

7 Ita, dagitoy dagiti balikas nga imbagana kadagiti tao mapanggep itoy a banag: Agyamanak iti Diosko, ay-ayatek a tattaok, ta siimbag ti naindaklan a Diostayo a nangibaon kadagitoy kabsattayo, a Nephite, kadatayo tapno kasabaandatayo, ken tapno allukoyendatayo kadagiti “kannawidan dagiti nangkangkes nga ammatayo.

8 Ket adtoy, agyamanak iti naindaklan a Diosko ta inikkan natayo iti paset ti espirituna a mangpalukneng iti puspusotayo, ta naluktantayo ti pannakinnaawatantayo kadagitoy a kakabsat, a Nephite.

9 Ket adtoy, agyamanak pay iti Diosko, ta babaen ti pannakalukat daytoy a pannakikinnaawatan inannugottayo dagiti “basoltayo, ken iti adu a pammapatay a naaramidatayo.

10 Ken agyamanak pay iti Diosko, wen, ti naindaklan a Diosko, ta impalubosna kadatayo ti panangibabawitayo kadagitoy a banag, ken kasta met ti “panangpakawanna kadatayo iti adu a basbasol ken pammapatay a naaramidatayo, ken ti panangikkatna iti “manidsidir a basol iti puspusotayo, babaen ti pannakaikari ti Anakna.

11 Ket ita adtoy, kakabsatko,

agsipud ta daytoy laeng ti maaramidatayo (ta datayo ti kangrunaan a napukaw iti amin a sangkatawan) a mangibabawit iti amin a basbasoltayo ken ti adu a pammapatay a naaramidatayo, ken ti panangawattayo iti Dios a “mangyadayo kadakuada iti puspusotayo, ta ti la naananay a panagbabawit ti maaramidatayo iti Dios tapno maikkat dagiti mansatayo—

12 Ita, kapatgan nga ay-ayatek a kakabsatko, gapu iti panangikkat ti Dios iti mansatayo, ket nagbalin a nasilap dagiti espadatayo, saantayo ngaruden a mansaan pay dagiti espadatayo iti dara dagiti kabsattayo.

13 Adtoy, kunak kadakayo, Saan, pagtalinaedentayo dagiti espadatayo a di mamansaan iti dara dagiti kabsattayo; ta nalabit, a no mansaantayo manen dagiti espadatayo saandanton a “mapasilap pay babaen ti dara ti Anak ti naindaklan a Diostayo, a maibukbokto para iti pannakasubbos ti basbasoltayo.

14 Ket kinaasiannatayo ti naindaklan a Dios, ket impalubosna a maammuantayo dagitoy a banag tapno saantayo a mapukaw; wen, ket insaksakbayna nga impalubos a maammuantayo dagitoy a banag, agsipud ta ay-ayatenna dagiti “kararua-tayo a kas iti panangayatna kadagitoy annaktayo; ngarud, gapu iti asina sinarungkarannatayo babaen dagiti anghelna, tapno

7a Mosiah 1:5.

9a DkK 18:44.

10a Dan. 9:9.

b PNK Manidsidir

a Basol.

11a Isa. 53:4–6.

13a Apoc. 1:5.

14a PNK Kararua—Pateg dagiti kararua.

maipakaammo ti ^bplano ti pan-nakaisalakan kadatayo ken kasta met kadagiti sumarsaruno a kaputotan.

15 O, anian a kinamanangngaasi ti Dios! Ket ita adtoy, tangay nabelantayon nga inikkat ti mansatayo, ket napasilapen dagiti espadatayo, idulintayo ida tapno agtalinaed ti kinasilapda, a kas pammaneknektayo iti Diostayo iti maudi nga aldaw, wenno iti aldaw a maawagantayo nga agtakder iti sangona tapno maukom, tapno ditayo mamansaan dagiti espadatayo iti dara dagiti kabsattayo manipud iti pannangtedna kadatayo iti balikasna ken pinagbalinnatayo a nadalus manipud idi.

16 Ket ita, kakabsatko, no panggependatayo a dadaelen dagiti kabsattayo, adtoy, ilemmengtayoy dagiti espadatayo, wen, uray pay no ikalitayo iti nauneg iti daga, tapno agtalinaedda a nasilap, a pammaneknek a pulos a ditayo ida inaramat, iti maudi nga aldaw; ket no dadaelendatayo dagiti kabsattayo, adtoy, “mapantayo iti Diostayo ket maisalakantayo.

17 Ket ita napasamak nga idi naigibus ti ari ti panagsaona, ken nakapagtitiponen amin dagiti tao, innalada dagiti espadada, ken amin nga armas a naramat iti pannakapagayus ti dara ti tao, ket “inkalida ida iti nauneg iti daga.

18 Ket daytoy ti inaramidda, ta adda iti imatangda ti pammaneknek iti Dios, ken kasta met kadagiti tao, a “pulos a dida aramaten manen dagiti armas a pagpaayus iti dara ti tao; ket daytoy ti inaramidda, a mamasingked ken ^bmakitulag iti Dios, nga idinto a pagayusenda ti dara dagiti kabsatda “itdenda ketdi ti biagda; ken idinto nga alaenda manipud iti kabsat itdenda ketdi kenkuana; ken idinto a palabsenda dagiti aldawna nga awan ar-aramidenda agtrabahoda ketdi a sigagaed babaen dagiti imada.

19 Ket kasta a nakitatayo dayta, idi mapapati dagiti Lamanite ken maammuanda ti kinapudno, “natibkerda, ket itureda ti patay idinto nga agaramidda iti basol; ket kasta a nakitatayo nga inkalida dagiti armasda iti lugar, wenno inkalida dagiti armasda a pakigubat, para iti kappia.

20 Ket napasamak a dagiti kabsatda, a Lamanite, nagsaganada a makigubat, ket immayda iti daga ti Nephi iti panggep a mangdadael iti ari, ken mangipatugaw iti sabali a sukatna, ken kasta met a mangdadael kadagiti tao nga Anti-Nepi-Lehi iti daga.

21 Ita idi nakita dagiti tao ti irarautda kadakuada napanda sinabat ida, ket “indasayda ida iti sakaananda iti daga, ket rinugianda nga inawagan ti nagan

14b PNK Plano ti
Pannakaisalakan.
16a Alma 40:11–15.

17a Hel. 15:9.
18a Alma 53:11.
b PNK Katulagan.

c PNK Sakripisio.
19a PNK Pammati.
21a Alma 27:3.

ti Apo; ket addada iti kasta a kasasaad idi rugian ida a darupen dagiti Lamanite, ken rinugian-da a patayen ida iti espada.

22 Ket kasta nga awan ti nasa-batda a panagkedked, a pinapatayda ti sangaribu ken lima kadakuada; ket ammotayo a nabendisionanda, ta napanda n-kipagnaed iti Diosda.

23 Ita idi nakita dagiti Lamanite a saan nga agsanud dagiti kabsatda iti espada, wenno aglisi iti kanawan nga ima wenno iti kanigid, ngem naidasayda ketdi a “naungaw, ken dinayawda ti Dios uray pay iti baet ti pannakaungawda iti espada—

24 Ita idi nakita dagiti Lamanite daytoy “nagparbengda a mangpatay kadakuada; ket adu kadakuada ti ^bdimmakkel ti pusona kadagiti kabsatda a natuang iti espada, ta nagbaba-wida kadagiti banag a naaramidda.

25 Ket napasamak nga indis-soda dagiti armas a pakigubat-da, ket saandan a pinidut pay ida, ta nangriknada iti pampapatay a naaramidda; ket inasit-ganda dagiti kabsatda, a nang-namnama iti kaasi dagiti ima a nakalay-at a mangpapatay kadakuada.

26 Ket napasamak a nagtiti-pon dagiti tao ti Dios iti dayta nga aldaw iti ad-adu pay ngem iti bilang dagiti napapatay; ket

nalinteg a tattao dagiti napapa-tay, ngarud awan ti pamkua-tantayo nga agduadua iti “pan-nakaisalakanda.

27 Ket awan ti nadangkes a tao a kaduada a napapatay; ngem adda nasursurok ngem sangaribu a nakaitedon ti pannakaam-mo iti kinapudno; kasta ti pan-nakakitatayo nga adu a “wagas ti maaramid ti Apo iti panna-kaisalakan dagiti faona.

28 Ita dagiti Amalekite ken Amulonite ti kadakkelan ti bi-lang kadagiti Lamanite a nagpa-patay iti nakaad-adu kadagiti kabsatda, kas iti “wagas dagiti ^bNehor ti kadakkelan iti bilang kadakuada.

29 Ita, kadagiti simmurot kadagiti tao ti Apo, “awan ti Amalekite wenno Amulonite, wenno iti wagas ni Nehor, ngem kapupuon ida da Laman ken Lemuel.

30 Ket kasta ti kinalawag ti pannakariknatayo, a kalpasan ti “pannakapalag-an dagiti tao babaen ti Espiritu ti Dios, ken naaddaandan iti nawadwad a ^bpannakaammo kadagiti banag a maipanggep iti kinalinteg, sa kalpasanna “kumalilis nga ag-turong iti basol ken agsalunga-sing, agbalinda a natangtang-ken, ket iti kasta agbalin a “na-karkaro ti kasasaadda ngem no saanda koma a naam-ammuan dagitoy a banag.

23a Alma 26:32.

24a Alma 25:1.

^b PNK Pannaki-pagrikna.

26a Apoc. 14:13.

27a Isa. 55:8–9;

Alma 37:6–7.

28a Alma 21:4.

^b Alma 1:15; 2:1, 20.

29a Alma 23:14.

30a Mat. 12:45.

^b Heb. 10:26;

Alma 47:36.

^c 2 Ne. 31:14;

Alma 9:19.

PNK Ikakalilis.

^d 2 Ped. 2:20–21.

KAPITULO 25

Agsaknap ti panagraut dagiti Lamanite—Mapukaw ti bukel dagiti saserdote ni Noe a kas impadto ni Abinadi—Adu a Lamanite ti mapasurot ken kumappon kadagiti tao nga Anti-Nephi-Lehi—Matatida ken ni Cristo ket surotenda ti paglintegan ni Moises. Agarup 90-77 s.c.

KET adtoy, ita napasamak nga ad-adda a rimmungsot dagidiay a Lamanite gapu ta napapatayda dagiti kabsatda; ngarud insapatada ti panagibalesda kadagiti Nephite; ket saandan a ginamgam pay a papatayen dagiti tao nga “Anti-Nephi-Lehi iti dayta a panawen.

2 Ngem innalada dagiti buyotda ket napanda kadagiti nagbedngan ti daga ti Zarahemla, ket dinarupda dagiti tao nga adada iti daga ti Ammonihah ket “dinadaelda ida.

3 Ket kalpasanna, adu ti panakirupakda kadagiti Nephite, a nakapasanudan ken nakapapatayanda.

4 Ket naibilang kadagiti Lamanite a napapatay ti dandani amin a “bukel ni Amulon ken dagiti kabsatna, a dagiti saserdote ni Noe, ket napapatayda babaen dagiti ima dagiti Nephite;

5 Ket dagiti nabati, gapu ta nakalibasda iti langalang iti daya, ken gapu ta narabsutda ti

bileg ken panangituray dagiti Lamanite, imbilinda a nasken nga adu kadagiti Lamanite ti “mapukaw iti apuy gapu iti pammatida—

6 Ta adu “kadakuada, kalpasan ti panaglak-amda iti adu a pukaw ken adu a rigat, nangrugida a nasugsogan a manglagip kadagiti ^bbalikas nga inkasaba kadakuada da Aaron ken dagiti kabsatna iti dagada; ngarud rinugianda ti di namati kadagiti “kannawidan dagiti ammada, ket namatida iti Apo, ken inikkanna iti naindaklan a bileg dagiti Nephite; ket iti kastadu kadakuada ti napasurot iti langalang.

7 Ket napasamak a kinayat dagidiay agturay a nabati kadagiti anak ni “Amulon a ^bmapapatayda, wen, amin dagidiay a namati kadagitoy a banag.

8 Ita daytoy a kinabannuar ti nakaigapuan ti kaadu kadagiti kabsatda ti nasugsogan nga agpungtot; ket nangrugi dita ti sinnupanget iti kabakiran; ket rinugian dagiti Lamanite a “inanup ti bukel ni Amulon ken dagiti kabsatna ket rinugianda a pinatay ida; ket kimmamangda iti langalang iti daya.

9 Ket adtoy maan-anupda ita nga aldaw dagiti Lamanite. Kastati ti pannakapasamak dagiti balikas ni Abinadi, nga imbagana maipanggep iti bukel dagiti saserdote a nangayat nga aglakam iti patay iti apuy.

25 1a PNK Anti-Nephi-Lehi, Dagiti.
2a Alma 8:16; 16:9.
4a Mosiah 23:35.
5a Mosiah 17:15.

6a PIP dagiti Lamanite.
b Alma 21:9.
c Alma 26:24.
7a Alma 21:3;

24:1, 28-30.
b PNK Martir, Kinamartir.
8a Mosiah 17:18.

10 Ta kinunana kadakuada: Ania man ti "aramidenyo kaniak kastanto met ti kita dagiti banag nga umay.

11 Ket ita ni Abinadi ti immuna a naglak-am iti "patay iti apuy gapu iti pammatina iti Dios; ita kastoy ti kayatna a sawen, nga adu ti aglak-am iti patay iti apuy, a maibatay iti linak-amna.

12 Ket kinunana kadagiti saserdote ni Noe a kayat dagiti bukelda nga adu ti mapapatay, a kas iti napasamakna, ken maiwarawarada iti gangganna-et ken mapapatay, a kas iti karnero nga awanan iti agpaspas-tor nga inullaw ken pinatay dagiti atap nga ayup; ket ita adtoy, napanekekan dagitoy a balikas, ta pinapanaw ida dagiti Lamanite, ken naanupanda, ken nadangranda.

13 Ket napasamak nga idi naita dagiti Lamanite a dida madaeran dagiti Nephite nagsublida manen iti dagada; ket adu kadakuada ti immay nagnaed iti daga ti Ismael ken iti daga ti Nephi, ket intiponda ti bagbagida kadagiti tao ti Dios, a tat-tao nga "Anti-Nephi-Lehi.

14 Ken kasta met nga "inkalida dagiti armasda a pakigubat, a maibatay iti inaramid dagiti kabsatda, ket nangrugida a nagbalin a nalinteg a tattao; ket nagnada kadagiti wagas ti Apo,

ken tinungpalda dagiti bilinna ken dagiti alagadenna.

15 Wen, ket sinurotda ti paglintegan ni Moises; ta nasken unay a surotenda pay ti paglintegan ni Moises, ta saan pay a natungpal amin. Ngem iti laksid ti "paglintegan ni Moises, insaganaanda ti yaay ni Cristo, iti pannakaamirisda a "kita ti yaayna ti paglintegan ni Moises, ken namati a nasken a surotenda dagidiay aramid iti "ruar agingga iti kanito nga ipalgak-na kadakuada.

16 Ita dida impagarup a dumteng ti "pannakaisalakan babaen ti "paglintegan ni Moises; ngem nagbalin ti paglintegan ni Moises a mangpapijsa iti pammattida ken ni Cristo; ket iti kasta napagtalinaedda ti "namnamada babaen ti pammati, nga agturing iti agnanayon a pannakaisalakan, nga agpampannuray iti espiritu ti pammadto, a nangibaga kadagidiay banag nga umay.

17 Ket ita adtoy, nalaus ti ragsak da Ammon, ken Aaron, ken Omner, ken Himni, ken dagiti kabsatda, iti balligi a naragpatda kadagiti Lamanite, iti pannakakitada iti panangipalubos ti Apo kadakuada a maibatay kadagiti "kararagda, ken kasta met a pinanekekeanna nga imbin-sabinsa kadakuada ti balikasna.

10a Mosiah 13:10.

11a Mosiah 17:13.

13a Alma 23:16-17.

14a Alma 24:15; 26:32.

15a Jacob 4:5; Jarom 1:11.

PNK Paglintegan ni Moises.

b Mosiah 3:14-15;

16:14.

c Mosiah 13:29-32.

16a Mosiah 12:31-37; 13:27-33.

b 2 Ne. 11:4.

c 1 Tes. 5:8-9.

17a Alma 17:9.

KAPITULO 26

Agdaydayaw ni Ammon iti Apo—Mapapigsa dagiti napudno babaen ti Apo ken maikkanda iti pannakamammo—Babaen ti pammati makawis dagiti tao iti rinibribu a kararua nga agbabawi—Adda iti Dios ti amin a bileg ket matukodna amin a banag. Agarup 90-77 s.c.

KET ita, dagitoy dagiti balikas ni Ammon kadagiti kabsatna, a kastoy ti panangibagana: Kakabsatko a lallaki ken kakabsat, adtoy kunak kadakayo, anian a nagindaklan ti gapu ti pagrag-sakantayo; ta impagaruptyo kadi idi ^anangrugitayo iti daga ti Zarahemla nga itden kadatayo ti Dios ti kastoy a naindaklan a bendision?

2 Ket ita, saludsodek, ania dagiti naindaklan a bendision ti intedna kadatayo? Maibagayo kadi?

3 Adtoy, sungbatak a para kadakayo; ta dagiti kabsattayo, a Lamanite, addada idi iti sipnget, wen, uray pay iti kasipngetan a derraas, ngem adtoy, ^amano kadakuada ti naiturong a mangimatang iti datdatlag a lawag ti Dios! Ket daytoy a bendision ti naipaay kadatayo, ta naaramattayo a ^bramit dagiti ima ti Dios a mangipatungpal itoy naindaklan nga aramid.

4 Adtoy, ^arinibu kadakuada ti

nagrag-sak, ken naitipon iti ikub ti Dios.

5 Adtoy, naluomen ti ^atalon, ket nagasatkayo, ta impakanyo ti ^bkumpay, ket naganikayo iti kabaelanyo, wen, nagmalmalemkayo a nagtrabaho; ket adtoy ti bilang dagiti ^abinettekyo! Ket maurnongdanto iti sarusar, tapno saanda a madadael.

6 Wen, saanto ida a mapuri ti bagyo iti maudi nga aldaw; wenno mapag-ut ida dagiti alipugpog; ngem inton umay ti ^abagyo aguurnongdanto iti lugarda, tapno saan ida a madaleb ti bagyo; wen, wenno maitayab ida ti narurungsot nga angin iti sadino man a pangiturongan kadakuada ti kabusorda.

7 Ngem adtoy, addada kadagiti ima ti Apo ti ^apanagani, ket kukuana ida; ket ^bpagungarenanto ida iti maudi nga aldaw.

8 Madaydayaw ti nagan ti Diostayo; ^aagkantatayo iti panakaidayawna, wen, mangtedtayo iti ^bpanagyaman iti nasantuan a naganna, ta nagaramid iti kinalinteg iti agnanayon.

9 Ta no saantayo a pimmanaw iti daga ti Zarahemla, dagitoy napateg nga ay-ayatentayo a kakabsat, a sipapateg a nangayat kadatayo, nalabit nga agkinkintayegda pay laeng iti nalaus a ^agurada kadatayo, wen, ken nalabit met a ganggannaetda pay laeng iti Dios.

26 1a Mosiah 28:9;
Alma 17:6-11.

3a Alma 23:8-13.

b 2 Cor. 4:5;

Mosiah 23:10.

4a Alma 23:5.

5a Jn. 4:35-37;

DkK 4:4.

b Jl. 3:13.

c DkK 33:7-11; 75:2, 5.

6a Hel. 5:12;

3 Ne. 14:24-27.

7a PNK Ani.

b Mosiah 23:22;

Alma 36:28.

8a DkK 25:12.

b PNK Agyaman,
Napnuan Yaman,
Panagyaman.

9a Mosiah 28:1-2.

10 Ket napasamak nga idi naisao ni Ammon dagitoy a balikas, binabalaw ni kabsatna nga Aaron, a kinunana: Ammon, amkek a pagbalinennaka a palanguad ti rag-om.

11 Ngem kinuna ni Ammon kenkuana: Saanko a "pagpalanguad ti pigsak, wenno ti pannakaammok; ngem adtoy, napnoak iti ^brag-o, wen, aglip-lippias ti pusok iti rag-o, ket idir-ik ti Diosko.

12 Wen, ammok nga awanak; no ti pigsak nakapsutak; ngarud saanko nga "ipalanguad ti bagik, ngem ipalanguadko ti Diosko, ta babaen ti ^bpigsana maaramidko ti amin a banag; wen, adtoy, adu a naindaklan a milagro ti naipakitatayo ditoy a daga, iti dayta iday-dayawtayo ti naganna iti agnanayon.

13 Adtoy, mano a ribu dagiti kabsattayo a naruk-atanna iti saem ti "impierno; ket naikuyogda a ^bmangkanta iti mannubbot nga ayat, ket gapu daytoy iti bileg ti balikasna nga adda kadatayo, ngarud awan kadi ti dakkel a kalintegantayo nga agragsak?

14 Wen, adda kalintegantayo a mangidaydayaw kenkuana iti agnanayon, ta isu ti Kangatuan a Dios, ket rinuk-atanna dagiti kabsattayo iti "kawar ti impierno.

15 Wen, nalikmotda iti agnanayon a sipnget ken pannakada-dael; ngem adtoy, intedna kadakuada ti agnanayon a "lawagna, wen, iti agnanayon a pannakaisalakan; ket nalikmotda iti awan umartap iti kalabon nga ayatna; wen, ket nagbalintayo a ramit dagiti imana a mangaramid itoy naindaklan ken datdatlag nga aramid.

16 Ngarud, "idaydayawtayo, wen, ^bidaydayawtayo ti Apo; wen, agragsaktayo, ta napnon ti rag-otayo; wen, dayawentayo ti Diostayo iti agnanayon. Adtoy, asino ti makaitangsit iti kasta unay iti Apo? Wen, asino ti makaibaga iti kasta unay iti naindaklan a bileгна, ken iti "kaasi-na, ken ti naunday a panagitur-redna para kadagiti annak ti tattao? Adtoy, kunak kadakayo, awan ti masaok uray no sangkabassit laeng iti mariknak.

17 Asino ti nangipagarup a kasta ti kinamanangngaasi ti Dios ta inagawnatayo iti nakaam-amak, napnuan basol, ken nakarugrugit a kasasaad?

18 Adtoy, nagpungtottayo pay, a nabuyogan iti nakaro a pammutbuteng a "mangdadael iti simbaanna.

19 O kalpasanna, apay a dinatayo inkumit iti nakaam-amak a pannakadadael, wen, apay a dina binayan nga agdisso kadatayo ti espada ti lintegna, ket

11a 2 Cor. 7:14.
b DkK 18:14-16.

PNK Rag-o.

12a Jer. 9:24;
Alma 29:9.

b Sal. 18:32-40;

Fil. 4:13; 1 Ne. 17:3.

13a PNK Impierno.

b Alma 5:26.

14a Alma 12:11.

15a PNK Silaw,
Silaw ni Cristo.

16a Rom. 15:17;

1 Cor. 1:31.

b 2 Cor. 10:15-18;

DkK 76:61.

c Sal. 36:5-6.

18a Mosiah 27:8-10.

dusaennatayo iti agnanayon a liday?

20 O, ti kararuak, agarup a kas iti sigud, napunas iti panunot. Adtoy, dina inaramat ti lintegna kadatayo, ngem ti ketdi naindaklan a kaasina ti pinangaonna kadatayo iti dayta awan inggana a “taaw ti patay ken ladingit, agingga iti pannakaisalakan dagiti kararuatayo.

21 Ket ita adtoy, kakabsatko, ania ti “gagangay a tao nga adda a makaammo kadagitoy a banag? Kunak kadakayo, awan ti ^bmakaammo kadagitoy a banag, malaksid ti agbabawi a silaladingit.

22 Wen, isu nga “agbabawi ken mangsursurot iti ^bpammati, ken mangyeg kadagiti naintas a balikas, ken agkararag a kanayon nga awan ressatna—iti dayta ti pakaipaayan ti pannakaammo iti “kinadatdatlag ti Dios; wen, iti kasta ti maitedto a mangibutaktak kadagiti banag a di pay naibutaktak; wen, ket maitedto dayta a mangyeg iti panagbabawi kadagiti rinibu a kararua, a kas iti pannakaitedna kadatayo a mangipaay iti panagbabawi kadagiti kab-sattayo.

23 Ita malagipyo kadi, kakabsatko, a kinunatayo kadagiti kabsattayo iti daga ti Zarahemla, a mapantayo iti daga ti Nephi, a mangasaba kadagiti kab-

sattayo, dagiti Lamanite, ket kinatawaandatayo nga inumsi?

24 Ta kinunada kadatayo: Ipagarupyo kadi a maiturongyo dagiti Lamanite iti pannakaammo iti kinapudno? Ipagarupyo kadi a magutugotyo dagiti Lamanite iti kinakillo dagiti “kannawidan dagiti ammada, iti ^bkinasukir-da a tao; a maayatan ti puspu-soda iti panagayus ti dara; dagiti nangbubos kadagiti aldawda iti kadagsenan a basbasol; a dagiti wagasda wagas dagiti managbasol manipud idi pun-ganay? Ita kakabsatko, malagipyo a daytoy ti pagsasaoda.

25 Ken kangrunaanna kinunada: Layatantayo ida, tapno da-daelentayo ida ken ti kinamanagbasolda iti daga, amangan la ketdi ta parmekendatayo ket papatayendatayo.

26 Ngem adtoy, ay-ayatek a kakabsatko, immaytayo iti langalang nga awan ti gagemtayo a mangdadael kadagiti kabsattayo, ngem addaan iti gagem a nalabit a maisalakantayo ti sumagmamano kadagiti kararuada.

27 Ita idi nalday ti puspusotayo, ket dandanitayon agtukiad, adtoy, “lininglingaynatayo ti Apo, ket kinunana: Mapankayo kadagiti kabsatyo, dagiti Lamanite, ^bibturanyo ti “rigrigatyo, ket itdekto kadakayo ti balligi.

28 Ket ita adtoy, nakadanontayon, ket nailaoktayon kada-

20a 2 Ne. 1:13;
Hel. 3:29–30.
21a PNK Nailubongan
a Tao.
b 1 Cor. 2:9–16;
Jacob 4:8.

22a Alma 36:4–5.
PNK Agbabawi,
Panagbabawi.
b PNK Pammati.
c PNK Kinadatdatlag
ti Dios.

24a Mosiah 10:11–17.
b Mosiah 13:29.
27a Alma 17:9–11.
b PNK Anus.
c Alma 20:29–30.
PNK Kinarigat.

kuada; ket naibturantayo dagiti linak-amtayo, ket inturedtayo ti tunggal panagwaywayas; wen, nagbiahetayo a namalaybalay, a nagtalek iti kaasi ti lubong—saan laeng nga iti kaasi ti lubong ngem iti pay kaasi ti Dios.

29 Ket nakastrektayo kadagiti balayda ket insurotayo ida, ken insurotayo ida iti kalkalsada; wen, ken insurotayo ida iti turturodda; ken kasta met a simrektayo kadagiti temploda ken kadagiti sinagogada ket insurotayo ida; ket napapanawtayo, ken nalalais, ken natupraan, ken natungpa; ken nabato-tayo, ken natiliw ket napungo iti nalagda a tali, ken naipisok iti pagbaludan; ket babaen ti bileg ken pagsiriban ti Dios na-wayawayaantayo manen.

30 Ket linak-amtayo ti amin a kita ti panagrigat, ket amin daytoy, ta nalabit a datayo ti puon ti salakan ti sumagmamano a kararua; ket ipagaruptayo a naan-anay ti ^arag-otayo no nalabit a datayo ti puon ti salakan ti sumagmamano.

31 Ita adtoy, mabalintayo ti kumita ket makitatayo ti bungbunga dagiti aramidtayo; ket bassitda kadi: Kunak kadakayo, Saan, ^aaduda; wen, ket masak-siantayo ti kinapudnoda, gapu iti ayatda kadagiti kabsatda ken kasta met kadatayo.

32 Ta adtoy, kaykayatda pay nga ^aibuis ti biagda ngem iti mangkettel iti biag ti kabusorda;

ket ^binkalida iti nauneg iti daga dagiti armasda a pakigubat, gapu iti panagayatda kadagiti kabsatda.

33 Ket ita adtoy kunak kadakayo, adda kadi pay nabilbileg nga ayat iti intero a daga? Adtoy, kunak kadakayo, Awan, awan ti kasta, uray pay kadagiti Nephite.

34 Ta adtoy, layatanda dagiti kabsatda; dida ipalubos a mapapatay ti bagbagida. Ngem adtoy mano kadagitoy ti nangidiaya iti biagda; ken ammotayo a napandan iti Diosda, gapu iti ayatda ken iti gurada iti basol.

35 Ita awan kadi ti kalintegan-tayo nga agragsak? Wen, kunak kadakayo, awanen ti tattao nga ad-adda nga addaan iti kalintegan nga agragsak ngem datayo, manipud idi punganay ti lubong; wen, ket itaytayoknak ti rag-ok, uray pay iti panangipalangguadko iti Diosko; ta adda kenkuana amin a ^abileg, amin a nainsiriban; ken amin a panna-kaawat; ^bmatukodna amin a banag, ket ^cmanangngaasi a Nabiag, uray pay iti pannakaisalakan, kadagiti agbabawi ken mamati iti naganna.

36 Ita no kinapalangguad daytoy, agpalangguadak latta; ta daytoy ti biagko ken silawko, ti rag-ok ken ti pakaisalakanak, ken ti pakasubbotak iti awan inggana a kinaay-ay-ay. Wen, madaydayaw ti nagan ti Diosko, a di nangbaybay-a kadagi-

30a DkK 18:15–16.

31a Alma 23:8–13.

32a Alma 24:20–24.

^b Alma 24:15.

35a PNK Bileg.

^b DkK 88:41.

^c PNK Kaasi,

Manangngaasi.

toy a tao, a “sanga ti kayo ti Is-
rael, ken napukaw iti bagina iti
ganggannaet a daga; wen, ku-
nak, madaydayaw koma ti na-
gan ti Diosko, a di nangbaybay-a
kadatayo, a ^bmanagallaalla iti
ganggannaet a daga.

37 Ita kakabsatko, makitatayo
a saan a baybay-an ti Dios ti
tunggal “tao, uray sadino a da-
ga ti yanda; wen, binilangna
dagiti taona, ket adda ti lalaem
ti kaasina iti intero a daga. Ita
daytoy ti rag-ok, ken naindak-
lan a panagyamanko; wen, ket
mangtedak iti panagyaman iti
Diosko iti agnanayon. Amen.

KAPITULO 27

*Bilinen ti Apo ni Ammon a mangi-
daulo kadagiti tao nga Anti-Nephi-
Lehi iti natalged—Iti panagsarak-
da ken Alma, inuyos ti rag-o ni
Ammon ti pigsana—Ited kadakua-
da dagiti Nephite ti daga ti Jershon
kadagiti Anti-Nephi-Lehi—Maa-
waganda iti tattao ni Ammon. Aga-
rup 90–77 s.c.*

ITA napasamak nga idi nasara-
kan dagiti Lamanite a nakigu-
bat kadagiti Nephite, kalpasan
ti adu a risiris a mangdadael
kadakuada, nga awan ti nag-
mamaayan ti panangtuntonda
iti pakadadaelanda, nagsubli-
da manen iti daga ti Nephi.

2 Ket napasamak a dagiti
Amalekite, gapu iti pannakaa-
bakda, nalaus ti pungtotda. Ket

idi nakitada a dida mabales
dagiti Nephite, rinugianda a
sinugsogan dagiti tao nga ag-
pungtot kadagiti “kabsatda, da-
giti tao nga ^bAnti-Nephi-Lehi;
ngarud rinugianda manen a da-
daelen ida.

3 Ita nagkedked “manen dagi-
toy a tao a mangala kadagiti ar-
masda, impalubosda ti bagba-
gida a mapapatay a maibatay
iti tarigagay dagiti kabusorda.

4 Ita idi nakita ni Ammon ken
dagiti kabsatna daytoy aramid
a panangdadael kadagiti ipat-
pateg nga ay-ayatenda, ken ka-
dagiti nangipateg a nangayat
unay kadakuada—ta tinaripa-
toda ida nga awan dumana ka-
dagiti anghel nga imbaon ti
Dios a mangisalakan kadakua-
da iti awan inggana a pannaka-
dadael—ngarud, idi nakita ni
Ammon ken dagiti kabsatna
daytoy dakkell nga aramid ti pa-
nangdadael, natignayda a maki-
pagrikna, ket “kinunada iti ari:

5 Ummongentayo dagitoy tao
ti Apo, ket bumabatayo iti daga
ti Zarahemla kadagiti Nephite,
ket aglibastayo kadagiti ima
dagiti kabusortayo, tapno sa-
antayo a madadael.

6 Ngem kinuna ti ari kada-
kuada: Adtoy, dadaelendatayo
dagiti Nephite, gapu iti adu a
pammapatay ken basbasol a
naaramidtayo kadakuada.

7 Ket kinuna ni Ammon: Ma-
panak agsaludsod iti Apo, ket
no kunana kadatayo, mapan-

36a Gen. 49:22–26;
Jacob 2:25; 5:25.
b Jacob 7:26.
37a Ara. 10:34–35;

2 Ne. 26:33.
27 2a Alma 43:11.
b Alma 25:1.
PNK Anti-Nephi-

Lehi, Dagiti.
3a Alma 24:21–26.
4a Alma 24:5.

kayo kadagiti kabsatyo, mapantayo kadi?

8 Ket kinuna ti ari kenkuana: Wen, no kuna ti Apo a mapantayo, mapantayo kadagiti kabsattayo, ket agbalintayo nga adipenda agingga a maikarotayo ti adu a pampapatay ken basbasol a naaramidtayo kadakuada.

9 Ngem kinuna ni Ammon kenkuana: Maisuppiat iti paglintegan dagiti kabsattayo, nga impaulog ti amak, nga adda kadakuada agbalin nga “adipen; ngarud bumabatayo ket agtalektayo iti kaasi dagiti kabsattayo.

10 Ngem kinuna ti ari kenkuana: Agsaludsodka iti Apo, ket no kunana a mapantayo, mapantayo; wenna mapukawtayo iti daga.

11 Ket napasamak a napan ni Ammon nagsaludsod iti Apo, ket kinuna ti Apo kenkuana:

12 Yadayom dagitoy a tao ditoy a daga, tapno saanda a mapukaw; ta napigsa ti pananggemgem ni Satanas iti puspuso dagiti Amalekite, a nangsugsog kadagiti Lamanite a manggura kadagiti kabsatda tapno patayenda ida; ngarud yadayom ida itoy a daga; ket mabendisionan dagitoy a tao itoy a kaputotan, ta taginayonek ida.

13 Ket ita napasamak a napan ni Ammon imbaga iti ari ti amin a balikas nga imbaga kenkuana ti Apo.

14 Ket inurnongda amin dagiti taoda, wen, amin dagiti tao ti Apo, ken inurnongda amin da-

giti arban ken dingienda, ket pimmanawda iti daga, ket dimtengda iti langalang a nangbingay iti daga ti Nephi ken iti daga ti Zarahemla, ket immasidgedda iti nagbeddeng ti daga.

15 Ket napasamak a kinuna ni Ammon kadakuada: Adtoy, mapankami kadagiti kabsatko iti daga ti Zarahemla, ket agbatikayo ditoy agingga nga agsublikami; ket padasenmi ti puspuso dagiti kabsattayo, no palubosandatayo a mapan iti dagada.

16 Ket napasamak nga iti papan ni Ammon iti daga, a nakasaritada kadagiti kabsatna ni Alma, iti “lugar a nasaon; ket adtoy, naragsak daytoy a panagkikita.

17 Ita napnuan “rag-o ni Ammon nga uray la a napnek; wen, inalimon ti rag-ona iti Dios, nga uray la a ^bnauyos ti pigsana; ket nagludsoy ‘manen iti daga.

18 Ita saan kadi nga aglaplapusanan daytoy a rag-o? Adtoy, rag-o daytoy nga awan ti mabalin nga umawat malaksid ti napudno nga agbabawi a silaladingit ken napakumbaba nga agsapsapul iti ragsak.

19 Ita talaga a napnuan rag-o ni Alma a nangsarabo kadagiti kabsatna, kasta met ti rag-o ni Aaron, ken ni Omner, ken ni Himni; ngem adtoy saan a rinimbawan ti rag-oda ti pigsada.

20 Ket ita napasamak nga indauluan ni Alma dagiti kabsatna nga agsubli iti daga ti Zarahemla; uray pay iti balayna. Ket

napanda imbaga iti “pangulo nga ukom ti amin a napasamak kadakuada iti daga ti Nephi, kadagiti kabsatda, dagiti Lamani.

21 Ket napasamak a nangipatulod ti pangulo nga ukom iti pakdaar iti intero a daga, a tarigagayanna ti timek dagiti tao maipanggep iti panangawatda kadagiti kabsatda, a tattao dagiti Anti-Nephi-Lehi.

22 Ket napasamak a dimteng ti timek dagiti tao, a nagkuna: Adtoy, itedmi ti daga ti Jershon, nga adda iti daya nga asideg ti baybay, a nayariping iti daga ti Bountiful, nga adda iti abagatan ti daga ti Bountiful; ket daytoy daga a Jershon ti daga nga itedmi a tawiden dagiti kabsattayo.

23 Ket adtoy, ikabiltayo dagiti buyottayo iti nagbaetan ti daga ti Jershon ken ti daga ti Nephi, tapno masalaknibantayo dagiti kabsattayo iti daga ti Jershon; ket aramidentayo daytoy para kadagiti kabsattayo, gapu iti butengda a mangitag-ay iti armas a maibusor kadagiti kabsatda wenno makaaramidda iti basol; ket napasamak daytoy nalaus a butengda gapu iti napasnek a panagbabawida, a gapu iti adu a pammapatayda ken nakaam-amak a kinadangkesda.

24 Ket ita adtoy, kastoy ti aramidentayo kadagiti kabsattayo, tapno matawidda ti daga ti Jershon; ket salaknibantayo ida kadagiti kabusorda kadagiti

buyottayo, no la ketdi ibingayandatayo iti taraonda a pangtulongda kadatayo a pangtaginayontayo kadagiti buyottayo.

25 Ita, napasamak nga idi nangngeg daytoy ni Ammon, nagsubli kadagiti tao nga Anti-Nephi-Lehi, ken kasta met a kimmuyog ken ni Alma, iti langalang, a nagipatakderanda kadagiti toldada, ket impakammoda kadakuada amin dagitoy a banag. Ken kasta met nga insarita ni Alma kadakuada ti “pannakapasurotna a kaduana da Ammon ken Aaron, ken dagiti kabsatna.

26 Ket napasamak a nangipaay daytoy iti dakkal a rag-o kadakuada. Ket bimmabada iti daga ti Jershon, ket tinagikuada ti daga ti Jershon; ket inawagan ida dagiti Nephiite iti tattao ni Ammon; ngarud naam-ammoda iti kasta a nagan kalpasanna.

27 Ket naibilangda kadagiti tao ni Nephi, kasta met a naibilangda kadagiti tao nga adda iti simbaan ti Dios. Kasta met a naam-ammoda babaen iti kinareggetda iti Dios, ken kasta met iti tattao; ta awan ti pagkuranan ti “kinapudnoda ken nalintegda iti amin a banag; ken ^bnatibker ti pammatida ken ni Cristo, agingga iti panungpalan.

28 Ket kagurada la unay ti agpaayus iti dara dagiti kabsatda; ket didanto a pulos kabaellan ti agiggem iti armas a maibusor kadagiti kabsatda; ket pulos a dida kinita ti patay iti nakaam-

20a Alma 4:16–18.

25a Mosiah 27:10–24.

27a PNK Napudno,
Kinapudno.

b Alma 23:6.

amak a kasasaad, gapu iti nam-nama ken paniriganda ken ni Cristo ken ti panagungar; ngarud, inalimonda ti patay babaren ti balligi ni Cristo itoy.

29 Ngarud, lak-amenda ni “patay iti kadagsenan ken katuokan a wagas a mabalin nga ipaay dagiti kabsatda, sakbay a mangalada iti espada ken kampilan a pangdangranda kadakuada.

30 Ket kasta ti karegta ken pannakaay-ayatda a tao, ti naidaddaduma a tattao ti Apo.

KAPITULO 28

Maparmek dagiti Lamanite iti nakaam-amak a dangadang—Pinullo a ribu ti mapapatay—Maigarangugong dagiti nadangkes iti awan inggana a kinaay-ay-ay; maragpat dagiti nalinteg ti dinto pulos agressat a ragsak. Agarup 77–76 s.c.

KET ita napasamak a kalpasan ti panagtalnang dagiti tao ni Ammon iti daga ti “Jershon, ken kasta met a nabangonen ti simbaan iti daga ti Jershon, ken naipalawlaw dagiti buyot dagiti Nephite iti daga ti Jershon, wen, iti amin a beddeng iti aglawlaw ti daga ti Zarahemla; adtoy, sinurot dagiti buyot a Lamanite dagiti kabsatda iti langalang.

2 Ket isu nga adda nakaam-amak a dangadang; wen, uray no maysa la koma a kasta nga ammo dagiti tao iti daga manipud iti panawen nga ipapanaw

ni Lehi iti Jerusalem; wen, ket pinullo a ribu a Lamanite ti napapatay ken naiwarawara iti ganggannaet.

3 Wen, ken kasta met nga adda nakaam-amak a panagrangrang kay kadagiti tao ti Nephi; nupay kasta, “napaksiat ken nawarawara dagiti Lamanite, ket nagsubli manen dagiti tao ni Nephi iti dagada.

4 Ket ita daytoy ti panawen a kaadda ti nakaro a panagleddaang ken panagun-unnoy a nangngeg iti intero a daga, kadagiti tao ni Nephi—

5 Wen, ti sangit dagiti balo a lumlumdaang kadagiti assawada, ken kasta met ti leddaang dagiti amma kadagiti annakda a lallaki, ken dagiti annak a babbai kadagiti kabsatda a lallaki, wen, ti kabsat a lallaki iti ama; ket kasta ti pannakangngeg iti sangit ti panagleddaang kadakuada amin, panagleddaang kadagiti kabagianda a napapatay.

6 Ket ita talaga a daytoy ti nakalkaldaang nga aldaw; wen, ti kanito ti kinapasnek, ken kanito ti “panagayuno ken panagkararag.

7 Ket kasta ti panaggibus ti maika-sangapulo-ket-lima a tawen ti panagturay dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi;

8 Ket kastoy ti pakaammo ni Ammon ken dagiti kabsatna, ti panagdaliasatda iti daga ti Nephi, ti panagrigrigatda iti daga, ti ladingitda, ken dagiti panag-

sagabada, ken ti “di matukod a rag-oda, ken ti pannakaawat ken kinatalek kadagiti kabsat iti daga ti Jershon. Ket ita sapay koma iti Apo, ti Mannubbot iti amin a tao, ta bendisionanna dagiti kararuada iti agnanayon.

9 Ket daytoy ti pakaammuan kadagiti gubat ken sinnupangnet dagiti Nephite, ken kasta met dagiti gubat iti nagbaetan dagiti Nephite ken dagiti Lamanite; ket naggibus ti maikasangapuloket-lima a tawen a panagturay dagiti ukom.

10 Ket napasamak manipud iti umuna ayingga iti maikasangapuloket-lima a tawen ti pannakadadael ti adu a ribu a biag; wen, napasamak ti nakam-amak a buya ti panagayus ti dara.

11 Ket naitanem iti daga dagiti bagi ti rinibu, idinto a rinibu ti nagabsuon nga “agruprupsa iti rabaw ti daga; wen, ket rinibribu ti ^bnaldaang iti pannakapukaw dagiti kabagianda, agsipud ta adda pamkuatanda nga agbuteng, a maibatay kadagiti kari ti Apo, a maikumitda iti kasasaad nga awan inggana a kinaay-ayay.

12 Idinto a rinibribu dagiti sabali a sipupudno a limdaang iti pannakapukaw dagiti kabagian-da, nagragsakda pay laeng ken nagrambak a napnuan namnama, ken ammoda pay, a maibatay kadagiti “kari ti Apo, a mapagungardanto a makipagtaeng

iti makanawan ti Dios, iti kasasaad a dinto pulos agressat a ragsak.

13 Ket kasta ti pannakakitatayo ti kinakaro ti “di panagpapatas ti tao gapu iti basol ken panagbasol, ken iti bileg ti sairo, a dumteng babaen dagiti nasikap a ^bplano nga inaramidna a pang-silo kadagiti puso ti tattao.

14 Ket kasta ti pannakakitatayo iti napateg nga awag ti kinaregta ti tattao nga agtrabaho kadagiti “bangkag ti Apo; ken kasta ti pannakakitatayo ti napateg a gapu ti ladingit, ken kasta met ti ragsak—ladingit gapu iti patay ken pannakadadael dagiti tao, ken rag-o gapu iti ^bsilaw ni Cristo iti biag.

KAPITULO 29

Tarigagayan ni Alma nga igunamgunam ti panagbabawi iti nainanghelan a pammatalged—Ikkan ti Apo iti mannursuro ti amin a pagilian—Idaydayaw ni Alma ti aramid ti Apo ken ti balligi ni Ammon ken dagiti kabsatna. Agarup 76 s.c.

OTA anghelak man koma, ket mapaaddak ti kayat ti pusok, ta makapanak koma agsao babaen ti trumpeta ti Dios, iti timmek a mangdayyeg iti daga, ken igunamgunamko ti panagbabawi ti tunggal tao!

2 Wen, ipakdaarko iti tunggal kararua, iti timmek a kasla gurruod, panagbabawi ken ti pla-

8a Alma 27:16–19.

11a Alma 16:11.

b Alma 48:23;

DkK 42:45–46.

12a Alma 11:41.

13a 1 Ne. 17:35.

b 2 Ne. 9:28.

14a PNK Bangkag ti Apo.

b PNK Silaw,

Silaw ni Cristo.

no ti pannakasubbot, tapno agbabawida ket ^aumasidegda iti Diostayo, tapno awanton ti led-daang iti intero a daga.

3 Ngem adtoy, taoak, ket makaamidak iti basol; ta kasla mapnekakon kadagiti banag nga inlatang ti Apo kaniak.

4 Saan koma a rumbeng a mariribukak kadagiti tarigagayko iti napinget nga impaulog ti nalinteg a Dios, ta ammok nga itedna kadagiti tao ti ^atarigagayanda, patay man wenno biag; wen, ammok nga inlatanganna ida iti paulog a saan a mabaliwan, a maibatay iti ^bpagayatanda, pakaisalakananda man wenno pakadadaelanda.

5 Wen, ken ammok a dumteng iti tao ti naimbag ken dakes; isu a makaammo nga awan ti naimbag iti dakes awan pakabalawanna; ngem isu a ^amakaammo iti dakes ken naimbag, maited kenkuana ti maibatay iti tarigagayna, tarigagayanna man ti naimbag wenno dakes, biag wenno patay, rag-o wenno ladingit iti ^bkaunggan.

6 Ita iti pannakakitak nga ammok dagitoy a banag, ania pay ti tarigagayak malaksid iti panangaramidko iti aramid a nainpakumit kaniak?

7 Apay pay a tarigagayak nga anghelak koma, a makapagsa-oak iti amin nga igid ti daga?

8 Ta adtoy, impalubos ti Apo

kadagiti ^aamin a pagilian, iti bukodda a pagilian ken ^bpagsasao, a mangisuro iti balikasna, wen, a nainsiriban, amin a ^amakitana a mainugot nga adda kada-kuada; ngarud makitatayo nga ipatigmaan ti Apo a nainsiriban, a maibatay iti dayta nalinteg ken pudno.

9 Ammok dayta nga imbilin ti Apo kaniak, ket idaydayawko. Diak ^aidaydayaw ti bagik, ngem idaydayawko dayta imbilin kaniak ti Apo; wen, ket daytoy ti idaydayawko, ta nalabit a siak ti ramit dagiti ima ti Dios a magbabawi iti sumagmamano a kararua; ket daytoy ti rag-ok.

10 Ket adtoy, iti pannakakitak iti adu a kakabsatko a sipapasnek nga agbabawi a silaladingit, ken umasideg iti Apo a Diosda, iti dayta napno ti kararuak iti rag-o; iti dayta nalagipko ^ati inaramid kaniak ti Apo, wen, ta nangngegna ti kararagko; wen, iti dayta nalagipko ti manangngaasi a takiagna a naitanggay kaniak.

11 Wen, ken kasta met a malagipko ti pannakabalud dagiti ammak; ta talaga nga ammok a winayawayaan ida ti ^aApo iti pannakaadipen, ket babaen itoy binangonna ti simbaanna; wen, ti Apo a Dios, ti Dios ni Abraham, ti Dios ni Isaac, ken ti Dios ni Jacob, winayawayaanna ida iti pannakaadipen.

29 2a Omni 1:26;
3 Ne. 21:20.
4a Sal. 37:4.
b PNK Kinawaya
nga Agpili.
5a 2 Ne. 2:18, 26;

Moro. 7:15–19.
PNK Panagrikna,
Sagut ti.
b PNK Pakinakem.
8a 2 Ne. 29:12.
b DkK 90:11.

c Alma 12:9–11.
9a Alma 26:12.
10a Mosiah 27:11–31.
11a Mosiah 24:16–21;
Alma 5:3–5.

KAPITULO 30

12 Wen, kanayon a malaglagipko ti pannakabalud dagiti ammak; ken dayta met laeng a Dios a “nangwayawaya kada-kuada kadagiti ima dagiti Egipto ti nangwayawaya kadakuada iti pannakaadipen.

13 Wen, ket dayta met la a Dios ti nangbangon iti simbaan a para kadakuada; wen, ket dayta met la a Dios ti nangtuding kaniak iti nasantuan a pagreb-bengan, a mangikasaba iti balikas kadagitoy a tao, ken nangted kaniak iti adu a balligi, a “nakapnuak iti rag-o.

14 Ngem saanak nga agrag-o iti bukodko laeng a balligi, ngem ad-adda a naan-anay ti rag-ok gapu iti “balligi dagiti kabsatko, nga idi pay nga adda iti daga ti Nephi.

15 Adtoy, sipapasnekda a nagtrabaho, ket nakaikuyogda iti adu a bunga; ket anian a nagdakkal ti gunggonada!

16 Ita, iti panangpanunotko iti balligi dagitoy a kakabsatko naluya-an ti kararuak, a kas man iti pannakaisinana iti bagi, a kas idi, isu a napalalo ti rag-ok.

17 Ket ita ipalubos koma ti Dios kadagitoy, dagiti kabsatko, a makatugawdanto iti pagarian ti Dios; wen, ken kasta met kadakuada a bunga ti panagtrabahoda tapno saandanton a rummuar, ngem dayawendanto ketdi iti agnanayon. Ket sapay koma ta ipalubos ti Dios a maa-ramid a maibatay kadagiti balikasko, a kas iti nasaokon. Amen.

Uyawan ni Korihor, ti Anti-Cristo, ni Cristo, ti pannakasubbot, ken ti espiritu ti pammadto—Isurona nga awan ti Dios, nga awan ti pannakatnag ti tao, nga awan ti dusa iti basol, ken awan ti Cristo—Panneknekan ni Alma a dumtengto ni Cristo ken ipakita ti amin a banag nga adda Dios—Dawaten ni Korihor ti tanda ket agbalin nga umel—Nagparang ti sairo ken ni Korihor a kas anghel ket insurona kenkuana ti sawenna—Mailudekludek ni Korihor ket matay. Agarup 76–74 s.c.

ADTOY, ita napasamak a kalpasan ti pannakaurnos dagiti “tao ni Ammon iti daga ti Jershon, wen, ken kasta met a kalpasan ti ^bpannakapapanaw dagiti Lamanite iti daga, ket impumpon dagiti tao ti daga dagiti minatayda—

2 Ita saan a mabilang dagiti minatayda gapu iti kaadu ti bilangda; kasta met dagiti minatay dagiti Nephte—ngem napasamak kalpasan ti panangitabonda kadagiti minatayda, kasta met a kalpasan dagiti aldaw a panagayuno, ken panagladladingit, ken panagkararag, (ket iti mai-ka-sangapulok-ket-innem a tawen idi ti panagturay dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi) nangrugi ti agtultuloy a kappia iti intero a daga.

3 Wen, ket tinungpal dagiti tao dagiti bilin ti Apo; ket nai-

12a Ex. 14:30–31.

13a DkK 18:14–16.

14a Alma 17:1–4.

30 1a Alma 27:25–26.

PNK Anti-Nephi-Lehi, Dagiti.

b Alma 28:1–3.

getda a nangtungpal kadagiti “ordinansa ti Dios, a maibatay iti paglintegan ni Moises; ta naisuro kadakuada ti ^bpanangtungpalda iti paglintegan ni Moises agingga a mapasamak.

4 Ket kasta ti kinatalna dagiti tao iti unos ti maika-sangapulo-ket-innem a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi.

5 Ket napasamak nga iti nag-gibusan ti maika-sangapulo-ket-pito a tawen a panagturay dagiti ukom, nagtultuloy ti kappia.

6 Ngem napasamak iti asidegen nga ungto ti maika-sangapulo-ket-pito a tawen, ad-da dimteng a lalaki iti daga ti Zarahemla, ket isu ti “Anti-Cristo, ta rinugianna nga inkasaba kadagiti tao ti maisuppiat kadagiti pammadto a nasaon dagiti propeta, maipanggep iti yaay ni Cristo.

7 Ita awan idi ti paglintegan a maisuppiat iti “pammati ti tao; ta siiget a maisuppiat kadagiti bilin ti Dios a rumbeng nga ad-da paglintegan a mamagbalin kadagiti tao a di agpapatas.

8 Ta kastoy ti kinuna ti nasantuan a kasuratan: “Pilienyoy itoy nga aldaw, no asino ti pagserbianyo.

9 Ita no tarigagayan ti tao ti agserbi iti Dios, karbenganna unay; wenno, no mamati iti Dios karbenganna ti agserbi kenkuana; ngem no saan a mamati

kenkuana awan ti paglintegan a mangdusa kenkuana.

10 Ngem no mamapatay madusa iti “patay; ket no agtakaw madusa met; ket no makiabig madusa met; wen, madusada kadagitoy amin a kinadangkes.

11 Ta adda idi paglintegan a maukom dagiti tao a maibatay iti naaramidda a krimen. Nupay kasta, awan ti paglintegan a maisuppiat iti pammati ti tao; ngarud, madusa laeng idi ti tao iti krimen a naaramidna; ngarud addaan amin a tao iti “agpa-pada a kalintegan.

12 Ket daytoy nga Anti-Cristo, nga agnagan iti Korihor, (ken awan ti paglintegan a mangsaliw-an kenkuana) rinugianna nga inkasaba kadagiti tao nga awan ti Cristo. Ket kastoy ti wagas a panangasabana, a kinunana:

13 O dakayo a napungo iti minamaag ken awan mamaayna a namnama, apay nga isangolyo ti bagbagiyo kadagita minamaag a bambanag? Apay nga agsapulkayo iti Cristo? Ta awan ti tao a makaammo iti ania man a dumteng.

14 Adtoy, dagitoy banag a kun-kunayo a padpadto, a kunayo nga impaima dagiti nasantuan a propeta, adtoy, minamaagda a kannawidan dagiti ammayo.

15 Kasano ti pannakaammoyo iti kinanamnamada? Adtoy, diyo maammuan dagiti banag a

3a PNK Paglintegan ni Moises.
b 2 Ne. 25:24–27; Alma 25:15.

6a PNK Anticristo.
7a Alma 1:17.
8a Jos. 24:15.
PNK Kinawayay

nga Agpili.
10a PNK Kadagsenan a Pannakadusa.
11a Mosiah 29:32.

diyo “makita; ngarud diyo mamammuan nga addanto Cristo.

16 Kumitakayo iti masakbayan ket kunayo a makitayo ti pannakaugas ti basbasolyo. Ngem adtoy, parnuay dayta ti nariribuk a panunot; ket umay daytoy a pannakakulkol ti pampanunotyo gapu iti kannawidan dagiti ammayo, a nangisungsong kadakayo iti pammati kadagiti banag a saan a pudno.

17 Ket adu pay dagiti kasta a banag nga imbagana kadakuada, nga imbagana kadakuada nga awanto ti maaramid a pannakasubbot iti basbasol dagiti tao, ngem agdaliasat ti tunggal tao itoy a biag a maibatay iti panangiturong ti pannakaparsua; ngarud dumur-as ti tunggal tao a maibatay iti laingna, ken mamarmek ti tunggal tao a maibatay iti pigsana; ken saan a krimen ti ania man nga aramiden ti tao.

18 Ket kasta ti panangasabana kadakuada, a nangikayakay iti puspuso ti adu, a namagtangig kadakuada iti kinandangkesda, wen, a nangyadayo iti adu a babbai, ken kasta met dagiti lallaki, nga agbalin a mannakia-big—nga imbagana kadakuada a no natayen ti tao, daytan ti pagpatinggaanna.

19 Ita nagsursor met daytoy a tao iti daga ti Jershon, a mangikasaba kadagitoy a banag kadagiti tao ni Ammon, a tattao idi dagiti Lamanite.

20 Ngem adtoy nasirsiribda ngem iti adu kadagiti Nephite; ta innalada, ken pinungoda, ken

binagkatda nga insaklang ken ni Ammon, nga isu ti nangato a saserdote dagita a tao.

21 Ket napasamak nga imbilinna a mabagkat koma a mairuar iti daga. Ket dimteng iti daga ti Gideon, ket rinugianna met a kinasabaan ida; ket saan unay a nagballigi ditoy, ta natiliw ken napungo ken naisaklang iti nangato a saserdote, ken kasta met iti pangulo nga ukom iti daga.

22 Ket napasamak a kinuna kenkuana ti nangato a saserdote: Apay nga iwarwarasmo ti panangballikogmo kadagiti wagas ti Apo? Apay nga isurom kadagitoy a tao nga awan ti Cristo, a mangsinga iti panagragragsakda? Apay nga agsa-saoka iti maisuppiat kadagiti amin a pammadto dagiti nasantuan a propeta?

23 Ita Giddonah ti nagan ti nangato a saserdote. Ket kinuna kenkuana ni Korihor: Agsipud ta diak isuro dagiti minamaag a kannawidan dagiti ammayo, ken agsipud ta diak isuro dagitoy a tao a paiturayan ti bagbagida kadagiti minamaag nga ordinansa ken ar-aramid nga insuro dagiti nagkauna a saserdote, a manggun-od iti bileg a mangituray kadakuada, a magtagalinaed kadakuada a kuneng, tapno dida yangad ti ululoda, ngem agtamedda ketdi a maibatay kadagiti balikasmo.

24 Kunam a nawaya dagitoy a tao. Adtoy, kunak nga adipenda. Kunam a pudno dagidiay a padto. Adtoy, kunak a dimo ammo a pudnoda.

25 Kunam a nagbasol dagitoy a tao ken natnagda a tao, agsipud iti panagbasol ti naganak. Adtoy, kunak a saan a nagbasol ti anak gapu kadagiti dadakkelnan.

26 Ken kunam pay nga umayto ni Cristo. Ngem adtoy, kunak a dimo ammo nga addanto Cristo. Ken kunam pay a mapapatayto gapu iti “basbasol ti lubong—

27 Ket kasta ti panangitawtawmo kadagitoy a tao babaen ti minamaag a kannawidan dagiti ammayo, ken maibatay iti bukodmo a tarigagay; ket impababam ida, nga awan dumanan iti adipen, tapno bussogem ti bagim iti panagbannog dagiti imada, tapno dida gamden ti tumangad, ken tapno dida padasen a lak-amen dagiti kalinengan ken karbenganda.

28 Wen, dida gamden nga usaren dayta kukuada amangan la ketdi ta agkamtudda kadagiti saserdoteda, a mangisangol kadakuada a maibatay iti tarigagayda, ken namapati kadakuada, babaen dagiti kannawidan ken dardarepdepda ken dagiti pagaayatda ken dagiti parmata ken pammarang a kinadatdatlagda, tapno, no saanda nga aramiden a maibatay kadagiti balikasda, dida mapagustuan dagiti sumagmamano a di ammo a naparsua, a kunada a Dios—ti parsua a di pay pulos nakitkita wenno naammuan, a pulos a saan pay ken saanto iti kaano man.

29 Ita idi nakita ti nangato a saserdote ken ti pangulo nga ukom ti kinatangken ti panagpuspusona, wen, idi nakitada a susikenna pay uray ti Dios, dida pulos sinungbatan dagiti balikasna; ngem imbilinda a nasken a mapungo; ket inyawatda kadagiti ima dagiti agrebbeng, ket impatulodda iti daga ti Zarahemla, tapno maisaklang ken ni Alma, ken iti pangulo nga ukom a gobernador iti intero a daga.

30 Ket napasamak nga idi naisaklang ken ni Alma ken iti pangulo nga ukom, inaramidna latta ti kas iti inaramidna iti daga ti Gideon; wen, intultuloyna ti “naguyaw.

31 Ket timmakder a “sipapanakkell dagiti balikasna iti sango ni Alma, ken sinusikna dagiti saserdote ken mamaestro, a pinabasolna ida a mangisungsungsong kadagiti tao kadagiti minamauyong a kannawidan dagiti ammada, tapno laeng mabsogda iti panagtrabaho dagiti tao.

32 Ita kinuna kenkuana ni Alma: Ammom a dikami agpabpabussog babaen ti panagtrabaho dagitoy a tao; ta adtoy nagtrabahuak uray pay manipud iti naggibusan ti panagturay dagiti ukom agingga ita, babaen dagiti imak tapno agbiagak, iti laksid ti adu a panagbibiahek iti aglawlaw ti daga a mangipakdaar iti balikas ti Dios kadagiti taok.

33 Ken iti laksid dagiti adu a trabaho a nakakumikomak iti simbaan, pulos a diak imma-wat iti nawadwad uray no may-sa la koma a “senine iti panag-trabahok; wenko uray kadagiti kabsatko, malaksid iti pangukoman; sa kalpasanna imma-watkami laeng a maibatay iti paglintegan para iti orasmi.

34 Ket ita, no saankami nga umawat iti ania man a para iti panagtrabahomi iti simbaan, ania ti masagrapmi iti panagtrabahomi iti simbaan malaksid iti panangipakdaarmi iti kinapudno, tapno maaddaankami iti pagragsakan iti “rag-o dagiti kabsatmi?

35 Kalpasanna apay a kunam a mangasabakami kadagitoy a tao tapno adda masagrapmi, no sika, iti bagim a mismo, ammom nga awan ti masagrapmi? Ket ita, patiem kadi a balballikugenmi dagitoy a tao, a nakaigapuan ti panagrag-o ti puspusoda?

36 Ket insungbat ni Korihor, Wen.

37 Ket kalpasanna kinuna kenkuana ni Alma: Mamatika kadi nga adda Dios?

38 Ket insungbatna, Saan.

39 Ita kinuna kenkuana ni Alma: Paglikudamto kadi pay nga adda Dios, ken kasta met a paglikudam kadi ni Cristo? Ta adtoy, kunak kenka, ammok nga adda Dios, ken kasta met nga umayto ni Cristo.

40 Ket ita ania ti pammanek-

nekmo nga awan ti “Dios, wenko saan nga umay ni Cristo? Kunak kenka nga awan, malaksid laeng ti bukodmo a balikas.

41 Ngem, adtoy, adda amin kaniak a banag a kas “pammaneknek a pudno amin dagitoy a banag; ken adda met kenka amin a banag a kas pammaneknek a pudnoda; ket paglikudam kadi ida? Mamatika kadi a pudno dagitoy a banag?

42 Adtoy, ammok a mamatika, ngem addaanka iti managulbod nga espiritu, ket inwaksim ti Espiritu ti Dios ket awan ti lugarna kenka; ngem adda kenka ti pannakabalin ti sairo, ket isu ti mamagtigtignay kenka, agparnuay tapno madadaelna dagiti annak ti Dios.

43 Ket ita kinuna ni Korihor ken ni Alma: No pakitaannak iti “tanda, a pakagutugotak nga adda Dios, wen, ipakitam kaniak nga adda bileгна, ket isunto pay laeng ti panamatik iti kinapudno dagiti balikasmo.

44 Ngem kinuna kenkuana ni Alma: Adda kenkan ti umdas a tanda; sulisogem kadi pay ti Diosmo? Kunam kadi, Ipakitam kaniak ti tanda, no adda kenkan ti pammaneknek “amin dagitoy kabsatmo, ken kasta met amin dagiti nasantuan a propeta? Adda iti sangom dagiti nasantuan a kasuratan, wen, ket ipamatmat^b amin dagiti banag nga adda Dios; wen, uray pay ti^c daga, ken amin a banag nga

33a Alma 11:3.

34a PNK Rag-o.

40a Sal. 14:1.

41a PNK Saksi.

43a Jacob 7:13–21;

DkK 46:8–9.

PNK Tanda.

44a Mosiah 13:33–34.

^b Sal. 19:1;

DkK 88:47.

^c Job 12:7–10.

adda iti rabawna, wen, ken ti ^dpanagpusiposna, wen, ken kas-ta met amin dagiti “planeta nga aggunay iti gagangay a langa-da ti mangpaneknek nga adda Kangatuan a Namarsua.

45 Ket agsursorka kadi pay, a mangyaw-awan kadagiti puso dagitoy a tao, a paneknekam kadakuada nga awan ti Dios? Ket paglikudam kadi pay amin dagitoy a pammaneknek? Ket kinunana: Wen, paglikudak, malaksid no pakitaannak iti tanda.

46 Ket ita napasamak a kinuna kenkuana ni Alma: Adtoy, maldangananak gapu iti kinatangken ti pusom, wen, ta pagkedkedam pay laeng ti espiritu ti kinapudno, ta madadaelto ti kararuam.

47 Ngem adtoy, “nasaysayaat pay a mapukaw ti kararuam ngem ti sika ti pakai puonan ti pannakadadael ti adu a kararu, babaen ti panagul-ulbodmo ken babaen dagiti makapatiray-ok a balikasmo; ngarud no paglikudamto pay laeng, adtoy dusaennakanto ti Dios, nga agbalinkanto nga umel, a dimonton maungap ti ngiwatmo iti kaano man, tapno saanmonton a maallilaw dagitoy a tao.

48 Ita kinuna kenkuana ni Korihor: Diak a tallikudan ti kaad-da ti Dios, ngem diak mamati nga adda Dios; ket kunak met, a dimo ammo nga adda Dios; ket malaksid no pakitaannak iti tanda, saanak a mamati.

49 Ita kinuna kenkuana ni Al-

ma: Daytoy ti itedko kenka a kas tanda, tapno “agbalinka nga umel, a maibatay kadagiti balikasko; ket kunak, nga iti nagan ti Dios, agbalinka nga umel, tapno saankan a makapagbalikas.

50 Ita idi maisao ni Alma dagitoy a balikas, nagbalin nga umel ni Korihor, tapno saanen a makapagsao, a maibatay kadagiti balikas ni Alma.

51 Ket ita idi nakita ti pangulo nga ukom daytoy, inaramatna ti imana a nagsurat ken ni Korihor, a kinunana: Mamatika kadin iti bileg ti Dios? Asino ti tarigagayam a pangipakitaan ni Alma iti tandana? Kayatmo kadi a dangranna dagiti sabali, tapno maipakitana kenka ti tanda? Adtoy, naipakitana kenkan ti tanda; ket ita suppiatem kadi pay?

52 Ket insagana ni Korihor ti imana a nagsurat, a kinunana: Ammok nga umelak, ta saanak a makapagsao; ken ammok nga awan ti sabali malaksid iti pannakabalin ti Dios a makaaramid kaniak itoy; wen, ken kanyon nga “ammok nga adda Dios.

53 Ngem adtoy, “inallilawnak ti sairo; ta ^bnagparang kaniak iti langa ti anghel, ket kinunana kaniak: Mapanka ket pasubliem dagitoy a tao, ta winarawara idan amin ti di am-ammo a Dios. Ket kinunana kaniak: ‘Awan ti Dios; wen, ket insuro-na kaniak ti rumbeng a sawek.

44d Hel. 12:11–15.

e Moises 6:63.

47a 1 Ne. 4:13.

49a 2 Cro. 13:20.

52a Alma 30:42.

53a Jacob 7:14.

b 2 Cor. 11:14;

2 Ne. 9:9.

c Sal. 10:4.

Ket insurok dagiti balikasna; ket insurok ida agsipud ta makaay-ayoda iti ^anailubongan a panunot; ket insurok ida, uray pay nga agingga a nagballigikak, kangrunaanna a namatiak unay a pudnoda; ket iti daytoy a gapu dinaerak ti kinapudno, agingga a naalak daytoy nakaro a lunod kaniak.

54 Ita idi maisaona daytoy, dinawatna nga agkararag ni Alma iti Dios, tapno bareng no maikkat ti lunod kenkuana.

55 Ngem kinuna kenkuana ni Alma: No maikkat daytoy a lunod kenka yaw-awanmonto manen ti puspuso dagitoy a tao; ngarud, agtalinaed kenka a kas iti pagayatan ti Apo.

56 Ket napasamak a saan a naikkat ken ni Korihor ti lunod; ngem napapanaw, ket napan namalaybalay nga agdawat iti kanenna.

57 Ita naiwaras a dagus ti panakaammo iti napasamak ken ni Korihor iti intero a daga; wen, imbilin ti kangatuan nga ukom ti pannakaiwaragawag kadagiti amin a tao iti daga, a naipakdaar kadagiti namati kadagiti balikas ni Korihor a dagdagusenda ti agbabawi, wenno maipaay met kadakuada iti isu met laeng a panggeddeng.

58 Ket napasamak a napaan-nugotda amin iti kinadangkes ni Korihor; ngarud napasurotda manen amin iti Apo; ket daytoy ti naggibusan ti kinamanagbasol iti wagas ni Korihor. Ket nama-

laybalay ni Korihor, a nagdawat iti taraonna.

59 Ket napasamak nga iti panagsursorna kadagiti tao, wen, kadagiti tao a simmina kadagiti Nephite ken nangawag iti bagbagida iti Zoramite, nga indauluan ti tao nga agnagan iti Zoram—ket iti pannakipulapolna kadakuada, adtoy, nadungpar ken nailudekludek, nga agingga a natay.

60 Ket kasta ti pannakakitatayo iti naggibusan ti nangballikog iti wagas ti Apo; ket kasta ti pannakakitatayo a saan a ^atulongan ti ^bsairo dagiti annakna iti maуди nga aldaw, ngem nadaras ti panangabogna kadakuada iti ^cimpierno.

KAPITULO 31

Idauluan ni Alma ti mision a mamasubli kadagiti kimmayakay a Zoramite—Paglikudan dagiti Zoramite ni Cristo, mamatida iti sinsinanan a kapanunotan ti panagpili, ken agdaydayawda iti napasempaset a kararag—Napno dagiti misionario iti Nasantuan nga Espiritu—Alimonen ti rag-oda ken ni Cristo ti rigrigatda. Agarup 74 s.c.

ITA napasamak a kalpasan ti panaggibus ni Korihor, iti panakaawat ni Alma iti damdamag a barbarusngien dagiti Zoramite dagiti wagas ti Apo, ken isungsungsong ni Zoram, a dadauloda, ti puspuso dagiti tao nga ^aagkurno kadagiti umel

53d PNK Nailubongan.

60a Alma 3:26–27;

5:41–42;

DkK 29:45.

b PNK Sairo.

c PNK Impierno.

31 1a Ex. 20:5;

Mosiah 13:13.

a ^bdidiosen, nangrugi manen a ‘nasaktan ti pusona gapu iti kinamanagbasol dagiti tao.

2 Ta daytoy ti nakaigapuan ti nakaro a “panagladingit ni Alma a nakaammo iti kinamanagbasol dagiti taona; ngarud naglablabes ti leddaang ti pusona gapu iti pannakaisina dagiti Zoramite kadagiti Nephite.

3 Ita naguummong dagiti Zoramite iti daga a ninagananda iti Antionum, nga adda iti dayaen ti daga a Zarahemla, a naibanuyat iti asideg ti nagbedngan iti igid ti baybay, nga adda iti abagatan ti daga a Jershon, a nagpatingga met iti langalang iti abagatan, langalang a napno kadagiti Lamanite.

4 Ita nalaus ti buteng dagiti Nephite amangan ta no maki-kinnaawatan dagiti Zoramite kadagiti Lamanite, ket kaipapanan dayta ti dakkal a pukaw iti biang dagiti Nephite.

5 Ket ita, iti kadakkal ti namana nga “iturong ti ^bpanangikasaba iti ‘balikas dagiti tao nga agaramid iti maikanatad—wen, nabilbileg nga amang ti ibungana iti panunot dagiti tao ngem iti espada, wenno ania man a banag, a napasamak kadakuada—ngarud napanunot ni Alma a mainugot laeng a nasken a padasenda ti saguday ti balikas ti Dios.

6 Ngarud innalana ni Ammon,

ken ni Aaron, ken ni Omner; ngem imbatina ni Himni iti simbaan iti Zarahemla; ngem innalana dagiti immuna a tallo, ken kasta met ni Amulek ken ni Zeezrom, nga adda idi iti Melek; ken innalana met ti dua nga annakna a lallaki.

7 Ita dina intugot ti inauna kadagiti annakna a lallaki, a “Helaman ti naganna; ngem Shiblón ken Coriantón ti nagan dagiti innalana; ket dagitoy ti nagan dagiti kimmuyog kenkuana a napan kadagiti ^bZoramite, a mangikasaba kadakuada iti balikas.

8 Ita “sumupsuppiat dagiti Zoramite kadagiti Nephite; ngarud inawatda idin ti balikas ti Dios a naikasaba kadakuada.

9 Ngem “natnagda kadagiti dakkal a biddut, ta dida inkaskaso a tinungpal dagiti bilin ti Dios, ken dagiti annurotenna, a maibatay iti paglintegan ni Moises.

10 Kasta met a dida inkaskaso dagiti aramid iti simbaan, a mangituloy iti inaldaw a panagkararag ken yaararaw iti Dios, tapno saanda a maitebbang iti sulisog.

11 Wen, iti ababa a panna, binarusngida dagiti wagas ti Apo iti namin-adu a daras; ngarud, gapu itoy, napan da Alma ken dagiti kabsatna iti daga tapno ikasabada kadakuada ti balikas.

1b 2 Ne. 9:37.

PNK Panagrukkab
kadagiti Didiosen.

c Alma 35:15.

2a Mosiah 28:3;

3 Ne. 17:14;

Moises 7:41.

5a Jarom 1:11–12;

DkK 11:2.

b Enos 1:23; Alma 4:19.

PNK Mangasaba.

c Heb. 4:12; Jacob 2:8;

Alma 36:26.

7a PNK Helaman, Lalaki
nga Anak ni Alma.

b Alma 30:59.

8a Alma 24:30.

9a PNK Ikakalilis.

12 Ita, idi nakagtengda iti dag-a, adtoy, iti siddaawda nakitada a nagbangon dagiti Zoramite iti sinagoga, ket inurnongda ti bagbagida iti maysa nga aldaw iti makalawas, nga inawaganda dayta nga aldaw iti aldaw ti Apo; ket agdaydayawda iti wagas a di pay nakita da Alma ken dagiti kabsatna;

13 Ta adda lugar a nabangon iti tengnga ti sinagogada, lugar a pagtakderan, a nangatngato ngem iti ulo; nga aglaon ti rabawna iti maysa laeng a tao.

14 Ngarud, nasken a mapan dita ti agtarigagay nga "agdaydayaw ket agtakder iti rabawna, ket itag-ayna dagiti imana a matiturong iti langit, ket agdawat iti napigsa a timek, a kunana:

15 Nasantuan, nasantuan a Dios; mamatikami a sika ti Dios, ken mamatikami a nasantuan-ka, ken espirituka idi, ken espirituka ita, ken espiritukanto iti agnanayon.

16 Nasantuan a Dios, mamatikami nga impusingnakami kadagiti kabsatmi; ken saankami a mamati iti kannawidan dagiti kabsatmi, nga impatawid kadakuada nga inuubing dagiti am-mada; ngem mamatikami a "pinilinakami nga agbalin a ^bnasantuan nga annakmo; ken kasta met nga impakaammom kadakami nga awanto ti Cristo.

17 Ngem sika met laeng ti idi, ita, ken ti agnanayon; ket "pinilinakami tapno maisalakankami, idinto a napili ti amin nga adda iti aglawlawmi nga igarangu-

gong ti pungtotmo iti impierno; ta iti dayta a kinasanto, O Dios, agyamankami kenka; kas-ta met nga agyamankami iti panangpilim kadakami, tapno saankami a mayaw-awan iti minamaag a kannawidan dagiti kabsatmi, a namagtitiinkel kadakuada a mamati ken ni Cristo, a nangiturong iti puspusoda nga agallaalla a kumayakay kenka, Diosmi.

18 Ket manen agyamankami kenka, O Dios, ta dakami ti napili ken nasantuan a tattao. Amen.

19 Ita napasamak a kalpasan ti pannakangngeg da Alma ken dagiti kabsatna ken dagiti anakna a lallaki dagitoy a kararag, saan a marukod ti siddaawda.

20 Ta adtoy, napan ditoy ti tunggal tao a mangidaton iti isu met laeng a kararag.

21 Ita inawaganda ti lugar iti Rameumptom, a maipatpatarus, ti nasantuan a pagtakderan.

22 Ita, manipud ditoy a pagtakderan idatonda, tunggal tao, ti isu met laeng a kararag iti Dios, nga agyamyamanda iti Diosda iti panangpilina kadakuada, ken ti dina panangisungsong kadakuada iti kannawidan dagiti kabsatda, ken ti saan a pannakatakaw ti puspusoda a mamati kadagiti banag a dumteng, nga awan ti ammoda itoy.

23 Ita, kalpasan a nakaidatonen ti amin a tao iti kastoy a wagas, nagsublida iti balbalayda, a

“pulos a dida pagsasaritaan manen ti Diosda agingga nga aguummongda manen iti nasantuan a pagtakderan, a mangidaton iti panagyaman bababen ti wagasda.

24 Ita “naldaangan ti puso ni Alma idi naimatanganna daytoy; ta nakitana a nadangkes ken barusngida a tao; wen, nakitana a naiturong dagiti puso-da iti balitok, ken iti pirak, ken iti amin a kita ti napintas nga alikamen.

25 Wen, ken nakitana met a “naital-o ti puspusoda iti nalabes a kinapalangguad, iti kinatangsitda.

26 Ket indanonna ti timekna iti langit, ket “impakaasina, a kinunana: O, kasano ti kapautna, O Apo, ti panangipalugodmo nga agtalinaed dagiti katulongam ditoy baba iti lasag, a mangimatang iti kasta a kakaro ti kinadangkes dagiti annak ti tattao?

27 Adtoy, O Dios, “umararawda kenka, ngem agliblibbiang met ti puspusoda iti kinatangsit. Adtoy, O Dios, umararawda kenka iti ngiwngiwatda, idinto a ^bnatangsitda, uray pay iti kinaindaklan, iti awan kaes-eskanna a bambanag iti lubong.

28 Adtoy, O Diosko, dagiti agkakangina nga aruatenda, ken dagiti singsingda, ken dagiti “pulserasda, ken dagiti arkosda a balitok, ken amin dagiti agkakangina a bambanag nga

arkosda; ken adtoy, naituon ti puspusoda kadagitoy, ket umararawda pay kenka a kunada—Agyamankami, O Dios, ta dakami ti tattao a pinilim, idinto a mapukawto dagiti dadduma.

29 Wen, ket kunada nga impakaammom kadakuada nga awanto ti Cristo.

30 O Apo Dios, kasano ti kapaut ti panangipalugodmo iti kasta a kinadangkes ken kinamangliliput kadagitoy a tao? O Apo, ikkannak kadi iti pigsa, tapno maibturak dagiti pagkurangak. Ta saanak a naan-anay, ket masaktan ti kararuak iti kasta a kinadangkes dagitoy a tao.

31 O Apo, agliplippias ti leddang ti pusok; liwliwaem koma ti kararuak “ken ni Cristo. O Apo, ipalubosmo koma a maaddaanak iti pigsa, tapno maibturak nga itured dagitoy a rigat a dumteng kaniak, gapu iti kinamanagbasol dagitoy a tao.

32 O Apo, liwliwaem koma ti kararuak, ket ikkannak iti balligi, ken kasta met dagiti kaduak nga agtartrabaho—wen, ni Ammon, ken ni Aaron, ken ni Omner, ken kasta met ni Amulek ken ni Zeetzrom, ken kasta met dagiti “dua nga annakko a lallaki—wen, liwliwaem koma met amin dagitoy O Apo. Wen, liwliwaem koma dagiti kararuada ken ni Cristo.

33 Ipalubosmo koma a maaddaanda iti pigsa, tapno maibturanda dagiti rigatda a dumteng

23a San. 1:21–25.

24a Gen. 6:5–6.

25a Jacob 2:13;

Alma 1:32.

26a Moises 7:41–58.

27a Isa. 29:13.

^b PNK Kinapalangguad.

28a Isa. 3:16–24.

31a Jn. 16:33.

32a Alma 31:7.

kadakuada gapu iti kinama-nagbasol dagitoy a tao.

34 O Apo, “palubosannakami nga agballigi a mangyeg manen kadakuada kenka ken ni Cristo.

35 Adtoy, O Apo, napateg dagiti “kararuada, ket adu kadakuada ti kabsatmi; ngarud, itdem kadakami, O Apo, ti bileg ken pagsiriban, tapno maida-nonmi dagitoy, a kakabsatmi, manen kenka.

36 Ita napasamak nga idi naisao ni Alma dagitoy a balikas, a “nakitinnipad iti ^bdakulap kadagiti amin a kaduana. Ket adtoy, iti pannakitinnipadna kadakuada, napnoda iti Nasantuan nga Espiritu.

37 Ket kalpasan ti panagsisina, a “dida pampanunoten iti bagbagida no ania ti kanenda, wenno ania ti inumenda, wenno no ania ti aruatenda.

38 Ket inikkan ida ti Apo tapno saanda nga agbisin, wenno mawaw; wen, ket inikkanna met ida iti pigsa, tapno saanda nga aglak-am iti ania man a “rigat; malaksid iti panangalimon kadakuada ti rag-o ken ni Cristo. Ita maibatay daytoy iti kararag ni Alma; ket gapu daytoy iti panagkararagna a ^bsipapammati.

KAPITULO 32

Isuro ni Alma dagiti napanglaw a pinagbalin a napakumbaba dagiti

panagsagabada—Pammati ti namnama iti saan a makita ngem pudno—Paneknekan ni Alma a mangisuro dagiti anghel kadagiti lallaki, babbai ken ubbing—Yarig ni Alma ti sao iti bukel—Masapul a maimula ken maaywanan—Ket dumakkel a kayo a pakaburasan iti bunga ti agnanayon a biag. Agarup 74 s.c.

KET napasamak a napanda, ket rinugianda nga inkasaba ti sao ti Dios kadagiti tao, a simrekda kadagiti sinagogada, ken kadagiti balbalayda; wen, inkasabada ti sao uray iti kalkalsada.

2 Ket napasamak a kalpasan ti adu a bannogda, nangrugi a nagsagrapda iti balligi kadagiti ummong dagiti “napanglaw a tao; gapu ta adtoy, naparuada kadagiti sinagoga agsipud iti kinanumo ti kawesda—

3 Ngarud saanda a napalubosan a sumrek kadagiti sinagogada nga agdayaw iti Dios, ta naibilangda a narugit; ngamin ta napanglawda; wen imbilang dagiti kabsatda a narugitda; gapu ta “napanglawda iti nailubongan a bambanag; ken gapu ta napanglawda pay iti puso.

4 Ita, idi manarimaan ni Alma a mangisursuro ken agsasio kadagiti tao iti tuktok ti turod Onidah, adda dakkel a bunggoy nga immasideg kenkuana, nga isu dagiti naagapadmi, a “napanglaw ti puspusoda, gapu

34a 2 Ne. 26:33.

35a PNK Kararua—Pateg dagiti kararua.

36a 3 Ne. 18:36–37.

^b PNK Dakulap, Panangipatay iti.

37a Mat. 6:25–34;

3 Ne. 13:25–34.

38a Mat. 5:10–12;

Mosiah 24:13–15;

Alma 33:23.

^b PNK Pammati.

32 2a PNK Nakurapay.

3a Alma 34:40.

4a PNK Nakurapay—Nakurapay iti espiritu.

iti kinapanglawda iti nailubongan a bambanag.

5 Ket immasidegda ken ni Alma; ket kinuna ti dadauloda kenkuana: Adtoy, “ania ti aramiden dagitoy a kakabsatko, ta mauiy-uyawda kadagiti amin a tao gapu iti kinapanglawda, wen, ken nangnangruna dagiti saserdotemi; agsipud ta ^bpinapanawdakami manipud iti sinagogami a nagbannoganmi iti bukodmi nga ima; ket pinapanawdakami gapu iti nalabes a kinapanglawmi; ket awan ti lugar a pagdaydayawanmi iti Diosmi; ket adtoy, ‘ania ti aramidenmi?

6 Ket ita idi nangngeg ni Alma daytoy, timmaliaw, a sinangona a dagus, ket naimatanganna iti naindaklan a ragsak; agsipud ta naimatanganna a pudno a “pinagpakumbaba ida ti ^bpanagrigatda, ket ‘sisasaganadan a dumngeg iti sao.

7 Ngarud awanen ti naisaona kadagiti dadduma nga ummong; ngem inyunnatna ti imana, ket impukkawna kadagiti nakitana, a pudno a nagbabawi, ket kinunana kadakuada:

8 Makitak a “napakumbaba ti pusoyo; no kasta, nagasatkayo.

9 Adtoy kinuna ti kabsatyo, Ania ti aramidenmi? — ta napapanawkami iti sinagogami, tapno saankami a makapagdaydayaw iti Dios.

10 Adtoy kunak kadakayo,

pagarupenyo kadi a saankayo a “makapagdaydayaw iti Dios no di laeng iti sinagoga?

11 Ket kasta met, kayatko a saludsoden, pagarupenyo kadi a nasken a dayawenyo ti Dios iti saan laeng a mamimpinsan iti makalawas?

12 Kunak kadakayo, nasayaat ta napapanawkayo kadagiti sinagogayo, tapno agpakumbabakayo, ken tapno maadalyo ti “pagsiriban; agsipud ta nasken nga adalenyo ti pagsiriban; ket gapu iti pannakapapanawyo, nga uy-uyawendakayo dagiti kakabsatyo gapu iti nalabes a ^bkinapanglawyo, a nagpakumbaba ti puspusoyo; gapu ta nasken nga ammoyo ti agpakumbaba.

13 Ket ita, nagasatkayo ta napilitkayo nga agpakumbaba; ta ti tao no dadduma, no mapilit nga agpakumbaba, birokenna ti agbabawi; ket ita pudno, masarakanto ti siasino man nga agbabawi ti kaasi; ket maisalakanto ti siasino man a mangsapul iti kaasi ken “agitured agingga iti panungpalan.

14 Ket ita, kas naibagakon kadakayo, a nabendisionankayo gapu ta napilitkayo nga agpakumbaba, saanyo kadi a pagarupen a nagasgasat dagiti pudno a mangipakumbaba iti bagbagida gapu iti sao?

15 Wen, nagasat ti pudno a nangipakumbaba iti bagina, ken

5a Prov. 18:23.

b Alma 33:10.

c Ara. 2:37–38.

6a PNK Napakumbaba,
Kinapakumbaba.

b PNK Kinarigat.

c Alma 16:16–17;

DkK 101:8.

8a Mat. 5:3–5.

10a PNK Agdaydayaw.

12a Ecl. 4:13.

b Prov. 16:8.

13a Alma 38:2.

nagbabawi kadagiti basolna, ken nagitured agingga iti panungpala—wen, nagasgasat pay ngem dagiti napilit nga agpakumbaba gapu iti nalabes a kinapanglawda.

16 Ngarud, nagasat dagiti “mangipakumbaba iti bagbagida a saan a napilit nga agpakumbaba; wenno, iti sabali a panna, nagasat ti mamati iti balikas ti Dios, ken nabuniagan nga awan sukir ti pusona, wen, ti saan a napakaammuan iti balikas, wenno napilitan a mangammo, sakbay a namatida.

17 Wen, adu dagiti agkunkuna: No ipakitam kadakami ti “tanda nga aggapu sadi langit, maammuanmi ti kinatalgedna; ket matatikamin no kua.

18 Ita saludsodek, pammati kadi daytoy? Adtoy, kunak kadakayo, Saan; gapu ta no ammo ti tao ti maysa a banag awan ti panggapuanna a “mamati, agsipud ta ammona.

19 Ket ita, ania pay ti nakaskasang a pannakailunod iti “makaammo iti pagayatan ti Dios ngem saanna met nga aramiden, ngem kenkuana a mamati laeng, wenno addaan laeng iti panggapuan a mamati, ket matnag nga agsalungasing?

20 Ita ukomenyo daytoy a banag. Adtoy, kunak kadakayo, nga adda iti maysa nga ima ket kasta met iti sabali; ket kastanto iti tunggal tao babaen iti aramidna.

21 Ket ita kas nasaokon mapapan iti pammati—ti “pammati saan a ti kaadda ti naan-anay a pannakaammo kadagiti banag; ngarud no adda pammatim ^bmangnamnamaka iti banag a “saan a makita, ngem pudno.

22 Ket ita, adtoy, kunak kadakayo, ket kayatko a laglagipenyo, a manangngaasi ti Dios kadagiti amin a mamati iti naganna; ngarud tarigagayanna, kangrunaanna, a matatikayo, wen, a kas iti balikasna.

23 Ket ita, ipakaammona ti balikasna kadagiti tao babaen kadagiti anghel, wen, “saan laeng a dagiti lallaki, ngem kasta met kadagiti babbai. Ita saan laeng a dagitoy; namin-adu a daras met a naikkan dagiti babassit nga ^bubbing iti balikas, a mangburibor kadagiti masirib ken nakaadal.

24 Ket ita, ay-ayatek a kakabsatko, gapu ta tinarigagayanyo a maammuan kaniak no ania ti aramidenyo gapu ta naparigatkayo—ita, saanko a tarigagayan nga ipapanyo a panggepek ti mangeddeng kadakayo a mibatay laeng iti pudno—

25 Gapu ta diak kayat a sawen a napilitkayo amin a mangipakumbaba iti bagbagiyo; gapu ta pudno a patiek nga adda sumagmamano kadakayo a nangipakumbaba iti bagbagida, bay-anyo ida iti ania man a kasaadda.

16a PNK Napakumbaba,
Kinapakumbaba.

17a PNK Tanda.

18a Ether 12:12, 18.

19a Jn. 15:22–24.

21a Jn. 20:29;

Heb. 11.

^b PNK Namnama.

^c Ether 12:6.

23a Jl. 2:28–29.

^b Mat. 11:25;

Luc. 10:21;

3 Ne. 26:14–16;

D&K 128:18.

26 Ita, kas iti nasaokon maipapan iti pammati—a saan a naan-anay a pannakaammo—a kas iti nasaokon. Diyo ammo ti kinalgedda iti damo, iti kina-an-anay, nga ad-adda ngem iti pammati nga isu ti naan-anay a pannakaammo.

27 Ngem adtoy, no riingen ken bangonenyo dagiti pampangunoty, uray no padasenyo dagiti balikasko, ken tibnokanyo iti bassit a pammati, wen, uray no diyo “tarigagayan ti ad-adu a panamati, bay-anyo dayta a tarigagay a mangtignay kadakayo, uray no agingga laeng a mamatikayo iti kasasada a makaitedkayo iti lugar a pakaibislinan dagiti balikasko.

28 Ita, yarigtayo ti balikas iti “bukel. Ita, no ikkanyo ti ^bbukel iti lugar a pakaimulaanna iti “pusoyo, adtoy, no pudno a bukkel, wenno nasayaat a bukkel, no diyo ibelleng dayta gapu iti ^dawan a panamatiyo, ket suppiatenyo ti Espiritu ti Apo, adtoy mangrugi nga agtubo iti barukongyo; ket no mariknayo daytoy a mangrugi a dumakkel, rugiany a kunaen iti bagiy—mabalin a nasayaat daytoy a bukkel, wenno naimbag ti balikas, gapu ta rugiannan ti mangpadakkel iti kararuak; wen, rugiannan ti mangsilaw iti “panunotko, wen, mangrugin a nananam kaniak.

29 Ita adtoy, saan kadi a daytoy ti mangnayon iti pammati-

yo? Kunak kadakayo, Wen; nu-pay kasta saan a dimmur-as iti naan-anay a pannakaammo.

30 Ngem adtoy, no bumlad ti bukkel, ken agtubo, ken mangrugi a dumakkel, masapul a kunaenyo a nasayaat ti bukkel; agsipud ta adtoy, bimplad, ken nagtubo, ken nangrugi a dumakkel. Ket ita, adtoy, saan kadi nga isu ti mangpapijsa iti pammatiyo? Wen, papijsaenna ti pammatiyo: ta kunaenyonto ammok a nasayaat daytoy a bukkel; ta adtoy nagtubo ken nangrugi a dumakkel.

31 Ket ita, adtoy, namnamaenyo kadi a nasayaat daytoy a bukkel? Kunak kadakayo, Wen; agsipud ta mangted ti tunggal bukkel iti “kapadpadana.

32 Ngarud, nasayaat ti bukkel no dumakkel, ngem no saan a dumakkel, adtoy, saan a nasayaat, ket nasken a maibelleng.

33 Ket ita, adtoy, agsipud ta pinadasyo ti pamadasan, ket immulayo ti bukkel, ket bimplad ken nagtubo, ken nangrugi a dumakkel, nasken nga ammuenyo a nasayaat ti bukkel.

34 Ket ita, adtoy, naan-anay kadi ti “pannakaammoyo? Wen, naan-anay ti pannakaammoyo maipapan iti dayta a banag, ket nakaturog ti ^bpammatiyo; ket gapu ta ammoyo daytoy, gapu ta ammoyo a ti sao pinadakkel ti balikas ti kararuayo, ket ammoyo met a nagtubo, tapno mangrugi a masilawan ti pan-

27a Mar. 11:24.

28a Alma 33:1.

b Luc. 8:11.

c PNK Pusoy.

d Mat. 17:20.

e PNK Pannakaawat.

31a Gen. 1:11–12.

34a PNK Pannakaammo.

b Ether 3:19.

nakaammoyo, ken mangrugi a lumawa ti ‘panunotyo.

35 O, no kasta, saan kadi a pudno daytoy? Kunak kadakayo, Wen, agsipud ta “silaw daytoy; ket nasayaat ti uray ania a silaw, agsipud ta mailasin, ngarud, masapul nga ammukenyo a nasayaat daytoy; ket ita adtoy, kalpasan ti panangpadasyo iti daytoy a silaw naan-anay kadi ti pannakaammoyo?

36 Adtoy kunak kadakayo, Saan; ket saanyo met nga ipakni ti pammatiyo, agsipud ta tinungpalyo laeng ti pammatiyo a mangimula iti bukel tapno padasenyo ti pamadasan a mangammo no nasayaat met laeng ti bukel.

37 Ket adtoy, bayat ti panagdakkel ti kayo, kunayonto: Aywanantayo a nasayaat, tapno agramut, tapno dumakkel, ken mangted iti bunga kadatayo. Ket ita adtoy, no taripatuen a nasayaat, agramutto, ken dumakkel, ket agbunga.

38 Ngem no “baybay-anyo ti kayo, ket diyo panunoten ti pannakataripaton, adtoy saan nga agramut; ket no madarangan iti pudot ti init, malaylay gapu ta awan ti ramutna, ket paruten ken ibellengyo.

39 Ita, daytoy saan a gapu ta saan a nasayaat ti bukel, wenno gapu ta saan a makaay-ayo ti bungana; ngem gapu ta natikag

ti “dagayo, ken diyo tinaripato ti kayo, ngarud diyo malakaman ti bungana.

40 Ket iti kasta, no saanyo nga aywanan ti balikas, nga addaan iti pammati a kumitkita iti dayta a bunga, dikayto makapuros iti bunga ti “kayo ti biag.

41 Ngem no aywananyo ti balikas, wen, aywananyo ti kayo bayat ti panagdakkeln, babalen ti pammatiyo a nabugasan iti kinaregta, ken “anus, a mangpaspasungad iti bungana, agramutto, ket adtoy agbalinto a kayo a ^brumangrangpaya nga agturing iti agnanayon a biag.

42 Ket gapu iti “kinaregta ken ti pammatiyo ken iti anusyo a nangtaraken iti balikas, tapno agramut kadakayo, adtoy, iti saan a mabayag purosnyonto ti ^bbungana, a kapatgan, a kasam-itan iti amin a nasam-it, ken kapudawan iti amin a puraw, wen, ken katarnawan iti amin a natarnaw; ket mangan-kayonto iti daytoy a bunga agingga a mabsogkayo, tapno dikayto agbisin, wenno dikayto mawaw.

43 No kasta, kakabsatko, apitenyonto ti gunggona ti pammatiyo, ken ti kinaregtayo, ken kinaanus, ken atiddog a panagrigat, a mangur-uray iti panangted ti kayo iti bunga kadakayo.

34c PNK Panunot.

35a Jn. 3:18–21.

PNK Silaw,
Silaw ni Cristo.

38a PNK Ikakalilis.

39a Mat. 13:5.

40a Gen. 2:9;

1 Ne. 15:36.

41a PNK Anus.

b Alma 33:23;

DkK 63:23.

42a PNK Kinaregta.

b 1 Ne. 8:10–12.

KAPITULO 33

Insuro ni Zenos a nasken nga agkararag ken agdaydayaw dagiti tao iti amin a lugar ken maibabawi ti panangukom gapu iti Anak—Insuro ni Zenock a maisagut ti kasi gapu iti Anak—Imbayog ni Moises iti langalang ti pagilasinan iti Anak ti Dios. Agarup 74 s.c.

ITA kalpasan ti pannakaisao ni Alma kadagitoy a balikas, imasidegda kenkuana a sitatari-gagay a mangammo no rum-beng a mamatida iti “maysa a Dios, tapno magun-odda daytoy bunga a nasaona, wenno no kasano nga imulada ti ^bbukel, wenno ti balikas a sinaona, nga imbagana a nasken a maimula iti puspusoda; wenno ania a wa-gas ti pangrugianda a mangsu-rot iti pammatida.

2 Ket kinuna ni Alma kadakua-da: Adtoy, kinunayo a “dikayo makapagdaydayaw iti Diosyo gapu ta napapanawkayo kada-giti sinagogayo. Ngem adtoy, kunak kadakayo, no ipapanyo a dikayo makapagdaydayaw iti Dios, dakkal a biddutyo, ket nasken nga amirisenyo ti ^bna-santuan a kasuratan; no ipapan-
yo nga insuroda daytoy, diyo ida maawatan.

3 Malagipyo kadi a nabasayo ti kinuna ni “Zenos, ti nagkauna a propeta, maipanggep iti panagkararag ken ^bpanagdaydayaw?

4 Ta kinunana: Manangngaasika, O Dios, ta dinengngegmo ti kararagko, uray pay idi addaak iti langalang; wen, manangngaasika idi inkararagko ti maipanggep kadagidiay “kabusorko, ket inliklikmo ida kaniak.

5 Wen, O Dios, manangngaasika kaniak idi immararawak kenka iti “talonko; idi inyara-rawko kenka iti kararagko, ket dinengngegnak.

6 Ket manen, O Dios, dinengngegnak iti kararagko idi sim-mangpetak iti balayko.

7 Ket idi simrekak iti “kuar-tok, O Apo, ket nagkararagak kenka, dinengngegnak.

8 Wen, manangngaasika kada-giti annakmo no umararawda kenka, tapno sika ti makang-ngeg a saan ketdi a dagiti tao, ket denggem ida.

9 Wen, O Dios, manangngaasika kaniak, ket dinengngegmo ti ararawko iti tengnga ti pagu-ummongam.

10 Wen, ket dinengngegnak met idi “napapanawak ken inum-umsidak dagiti kabusorko; wen, dinengngegmo dagiti araraw-ko, ken nakaungetka kadagiti kabusorko, ket sinarungkaram ida a sipupungtot a sisasagana a mangdadael.

11 Ket dinengngegnak gapu iti sinagsagabak ken iti kinapud-nok; ken gapu iti Anakmo ti

33 1a 2 Ne. 31:21;
Mosiah 15:2–4.
b Alma 32:28–43.
2a Alma 32:5.
b Alma 37:3–10.
3a PNK Nasantuan

a Kasuratan—
Napukaw a
nasantuan a
kasuratan; Zenos.
b PNK Agdaydayaw.
4a Mat. 5:44.

5a Alma 34:20–25.
7a Mat. 6:5–6;
Alma 34:26.
10a Alma 32:5.

nangaasiam kaniak, ngarud yararawko kenka ti amin a sinagsagabak, ta sika ti rag-ok; ta imbabawim ti panangukommo kaniak, gapu iti Anakmo.

12 Ket ita kinuna ni Alma kadakuada: Mamatikayo kadi kadagiti “nasantuan a kasuratan nga insurat dagiti nagkauna?

13 Adtoy, no mamatikayo, nasken a pasienyo ti imbaga ni “Zenos; ta, adtoy kinunana: Imbabawim ti panangukommo gapu iti Anakmo.

14 Ita adtoy, kakabsatko, saludsodek no nabasayon dagiti nasantuan a kasuratan? No nabasayon, kasano ti diyo panamati iti Anak ti Dios?

15 Ta “saan a naisurat a ni la Zenos ti nangibaga kadagitoy a banag, ngem imbaga met ni ^bZenock dagitoy a banag—

16 Ta adtoy, kinunana: Makaugetka, O Apo, kadagitoy a tao, gapu ta dida maawatan dagiti kaasim nga insagutmo kadakuada gapu iti Anakmo.

17 Ket ita, kakabsatko, makitayo a pinaneknekan ti maikadua a nagkauna a propeta ti Anak ti Dios, ket “binato dagiti tao agingga a natay gapu ta dida maawatan dagiti balikasna.

18 Ngem adtoy, saan laeng a daytoy; saan la a dagitoy ti nasao maipanggep iti Anak ti Dios.

19 Adtoy, nasao ni “Moises; wen, ket adtoy ^bnaibayog ti “pagilasinan iti langalang, tapno mabalin nga agbiag ti asino man a kumita itoy. Ket adu ti kimmita ken nagbiag.

20 Ngem manmano ti nakawat iti kaipapanan dagidiay a banag, ket gapu daytoy iti kinatangken ti panagpuspusoda. Ngem adu ti talaga a napatangken tapno saanda a kumita, ngarud napukawda. Ita ti gapu ti dida ikikita ket agsipud ta dida namati a “paimbagenna ida.

21 O kakabsatko, no maimbagankayo babaen ti ikikitayo laeng tapno maimbagan, diyo kadi makita uray apagbiit, wenno patangkenenyo kadi ketdi ti puspusoyo a di mamati, ket agbalinkayo a sadut, ket diyo ikikita dagiti matayo, tapno mapukawkayo?

22 No kasta, kinaay-ay-ayto ti masagrapyo; ngem no saan, kumitakayo ngarud ket “mangrugikayo a mamati iti Anak ti Dios, nga umayto a manubbot kadagiti taona, ken agrigatto ken matay a ^bmangsubbot iti basbasolda; ken “agungarto manen kadagiti natay, a mangipatungpal iti ^dpanagungar, a sumaklangto amin a tao kenkuana, tapno maukom iti maudi ken aldaw a panangukom, a maibatay kadagiti ^earamidda.

12a PNK Nasantuan a Kasuratan.

13a Alma 34:7.

15a Jacob 4:4.

^b 1 Ne. 19:10;

Alma 34:7.

17a PNK Martir,

Kinamartir.

19a Deut. 18:15, 18;

Alma 34:7.

^b Jn. 3:14;

Hel. 8:14–15.

^c Num. 21:9;

2 Ne. 25:20;

Mosiah 3:15.

20a 1 Ne. 17:40–41.

22a Alma 32:27–28.

^b Alma 22:14; 34:8–9.

^c PNK Panagungar.

^d Alma 11:44.

^e PNK Aramid, Dagiti.

23 Ket ita, kakabsatko, tariga-gayak a nasken nga “imulayo daytoy a balikas iti puspusoyo, ket bayat ti panangrugina a dumakkel taraknenyo babaen ti pammatiyo. Ket adtoy, agbalinto a kayo, nga ^bagsaringit kadakayo iti awan inggana a biag. Kalpasanna ipaay koma ti Dios kadakayo a lumag-an dagiti “dagensenyo, babaen ti rag-o ti Anakna. Ket maaramidyo amin dagitoy no kayatyo. Amen.

KAPITULO 34

Paneknekan ni Amulek nga agturing ti balikas nga adda ken ni Cristo iti pannakaisalakan—Nas-ken a mapukaw amin a tao malak-sid no maaramid ti pannubbot—Maiturong ti amin a linteg ni Moises iti pannakaparigat ti Anak ti Dios—Maisaad iti pammati ken panagbabawi ti agnanayon a pang-gep ti pannakasubbot—Agkararag para iti naindagaan ken naespiri-tuan a pannakabendision—Day-toy a biag ti panawen ti tao nga agsagana a sumabat iti Dios—Ipamuspusingyo ti pannakaisala-kanyo nga addaan amak ken aling-get iti Dios. Agarup 74 s.c.

KET ita napasamak a kalpasan ti panangyebkas ni Alma kadagitoy a balikas kadakuada nagtugaw iti daga, ket timmak-der ni “Amulek ken inrugina ti nangisuro kadakuada, a kinunana:

2 Kakabsatko, ipapanko a sa-ankayo nga ignorante kadagiti banag a naibagan maipapan iti yaay ni Cristo, nga insuromi nga isu ti Anak ti Dios; wen, ammok a naisuro “dagitoy a banag kadakayo iti namin-adu sakbay a simmuppiatkayo kadakami.

3 Ket kas iti kalikagumyo a ti ay-ayatek a kabsatko ti masapul a mangipakaammo kadakayo no ania ti rumbeng nga aramidenyo, gapu iti tuokyo; ket binagbagaannakayo tapno maisagana ti panunotyo; wen, binagbagaannakayo a mangitunda iti pammati ken panaganus—

4 Wen, agingga a maaddaanka-yo iti nabileg a pammati uray la no “maimula ti balikas iti puspusoyo, tapno mapadasyo ti pamadasan iti kinaimbagna.

5 Ket naamirismi a dakkell a saludsod ti adda iti panunotyo no addanto met laeng ti balikas iti Anak ti Dios, wenno awanto ketdi ti Cristo.

6 Ket naimatanganyo met a pinaneknekan kadakayo ti kabsatko, iti namin-adu a gundaway, nga adda ken ni Cristo ti “balikas a pakaisalakanan.

7 Inyawag ti kabsatko dagiti balikas ni Zenos, a mapasamak ti pannakasubbot babaen iti Anak ti Dios, ken kasta met kadagiti balikas ni Zenock; ken nagpakaasi ken ni Moises, a paneknekanna a pudno dagitoy a banag.

23a Alma 33:1; 34:4.

b Alma 32:41;

DkK 63:23.

c Alma 31:38.

34 1a Alma 8:21.

2a Alma 16:13–21.

4a Alma 33:23.

6a Jn. 1:1, 14.

8 Ket ita, adtoy, “paneknekek kadakayo a pudno dagitoy a banag. Adtoy, kunak kadakayo, nga ammok nga umayto ni Cristo kadagiti annak ti tao, tapno subbotenna dagiti nagbasolanda, ken isu ti ^bmangsubbot iti basbasol ti lubong; gapu ta naibagan ti Apo a Dios.

9 Agsipud ta nasken a maaramid ti “pannubbot; gapu ta babaen ti naindaklan a ^bpanggep ti Agnanayon a Dios masapul nga adda maaramid a pannubbot, wenno saan a malapdan ti pannakaungaw ti tao; wen, napatangken ti amin; wen, “natnag ken napukaw ti amin, ken masapul a matay malaksid no babaen ti pannubbot a nasken a maaramid.

10 Agsipud ta nasken nga adda naindaklan ken maudi a “daton; wen, saan a daton a tao, wenno ayup, wenno iti uray ania a kita ti tumatayab; agsipud ta saan a naglasag a daton; ngem masapul nga ^bawan patinggana ken “agnanayon a daton.

11 Ita awan ti uray siasino a tao a makaidaton iti darana a mangsubbot iti basol ti sabali. Ita, no mangpapatay ti tao, adtoy utasen kadi ti lintegtayo, a “nalinteg, ti biag ti kabsatna? Kunak kadakayo, Saan.

12 Ngem sapulen ti linteg ti

biag dayta a “nangpapatay; awan ngarud ti uray ania a banag nga agkamtud iti awan umarpad a pannubbot a mayannatup iti basbasol ti lubong.

13 Ngarud, nasken nga adda maysa a naindaklan ken maudi a daton, ket addanto met, wenno nasken nga adda koma “panaggibus ti pannakaiparukpok ti dara; ket matungpalto ti ^bpaglintegan ni Moises; wen, matungpalto amin, ti tunggal nairsurat ken tuldek, ket awanto ti di mapalabas.

14 Ket adtoy, daytoy ti naan-anay a “kaipapanan ti ^bpaglintegan, itudo ti tunggal tuldek dayta naindaklan ken maudi a “daton; ket Anak ti Dios dayta naindaklan ken maudi a daton, wen, agnanayon ken awan patinggana.

15 Ket iti kastoy yegnanto ti “pannakaisalakan kadagiti amin a mamati iti naganna; ta daytoy ti panggep ti maudi a daton, ti pannakayeg ti puso a naasi a mangparukma iti linteg, ken mangipakita iti wagas kadagiti tao tapno mamatida a nasken ti panagbabawi.

16 Ket iti kasta mabalin a penken ti “asi ti kiddaw ti ^blinteg, ket arakupenna ida iti takiag ti kinatalged, idinto a ti saan a mangaramat iti pammati iti pa-

8a PNK Paneknekan.
b PNK Mangsubbot, Pannubbot.

9a Alma 33:22.

b Alma 12:22–33; Moises 6:62.

c PNK Pannakatnag da Adan ken Eva.

10a Moises 5:6–7.

b 2 Ne. 9:7.

c PNK Sakripisio.
11a Deut. 24:16;

Mosiah 29:25.

12a PNK Kadagsenan a Pannakadusa; Pammapatay.

13a 3 Ne. 9:17, 19–20.

b 3 Ne. 15:5.

14a Alma 30:3.

b PNK Paglintegan ni Moises.

c DkK 138:35.

15a PNK Pannakaisalakan.

16a PNK Kaasi, Manangngaasi.

b PNK Linteg.

nagbabawi maidatag iti sibubukel a dawat ti ‘linteg; ngarud dagiti laeng adda pammatina iti panagbabawi ti maikkan iti naindaklan ken agnanayon a ^dgagem ti pannakasubbot.

17 Ngarud sapay koma ta itden ti Dios kadakayo, kakabsatko, tapno rugiany koma ti mangaramat iti “pammatiyo iti panagbabawi, ket rugiany ti ^bumawag iti nasantuan a naganna, tapno kaasiannakayo;

18 Wen, umarawakayo kenkuana iti kaasi, agsipud ta isu ti nabileg a mangisalikan.

19 Wen, ipakumbabay ti bagbagiyo, ken diyo sardayan ti agkararag kenkuana.

20 Umawagkayo kenkuana no addakayo iti katalalonan, wen, iti agpaay iti amin nga arbanyo.

21 “Umawagkayo kenkuana iti balbalayyo, wen, para iti amin a kabbalayyo, iti agsapa, tengnga ti aldaw, ken rabii.

22 Wen, umawagkayo kenkuana a mangduprak iti pannakabalin dagiti kabusoryo.

23 Wen, “umawagkayo kenkuana a mangpaksiat iti ^bsairo, a kabusor ti amin a ‘kinalinteg.

24 Umawagkayo kenkuana para iti mulmulayo iti talon, tapno agrang-aykayo kadakuada.

25 Umawagkayo para kadagiti tay-ak, tapno umaduda.

26 Ngem saan nga umdas

amin dagitoy; nasken nga ibubosyo ti kararuayo iti “siledyo, ken iti lugar a nalimed, ken iti langalangyo.

27 Wen, ket no saankayo nga umawag iti Apo, “punnuenyo koma ti ^bpusoyo, paglippiasenyo iti kararag para iti pagimbagan, ken kasta met ti pagimbagan dagiti adda iti aglawlawyo.

28 Ket ita adtoy, patpatgek a kakabsatko, kunak kadakayo, saanyo a pagarupen nga umdasen dagitoy; gapu ta no naiwakasyon amin dagitoy a banag, no tallikudanyo dagiti “makasapul, ken dagiti lamulamo, ken saanyo a sarungkaran dagiti masaksakit ken marigrigat, ken diyo ^bibingayan dagiti makasapul iti taraonyo, no addaanakayo, kadagiti kanayon a makasapul—kunak kadakayo, no saanyo nga aramiden ti uray ania kadagitoy a banag, adtoy, ‘awan ti kaes-eskan ti “kararagyo, ket awan ti maipaayna kadakayo, ket kaslakayo kadagiti managinkukuna a mangilibak iti pammati.

29 Ngarud, no saanyo a lagi-pen ti “kinamanangngaasi, mapidakayo iti rugit, nga ibel-leng dagiti agpimpino, (gapu ta awan pateгна) ket mapadpaddakan dagiti tao.

30 Ket ita, kakabsatko, kayat-

16c Alma 12:32.
d PNK Plano ti Pannakaisalikan.
17a PNK Pammati.
b PNK Kararag.
21a Sal. 5:1–3;
3 Ne. 18:21.

23a 3 Ne. 18:15, 18.
b PNK Sairo.
c PNK Nalinteg, Kinalinteg.
26a Mat. 6:5–6.
27a PNK Utoben.
b PNK Pusoy.

28a PNK Nakurapay.
b PNK Limos, Pananglimos.
c Moro. 7:6–8.
d Mat. 15:7–8.
29a PNK Kaasi.

ko a, kalpasan ti panangawatyo iti adu a pammaneknek, tangay saksian ti nasantuan a kasuratan dagitoy a banag, umaykayo ket mangtedkayo iti “bunga ti panagbabawi.

31 Wen, kayatko nga umasiddegkayo ket saanyon a patangkenen ti puspuso; agsipud ta adtoy, ita ti kanito ken “aldaw ti pannakaisalakanyo; ket ngarud, no agbabawikayo ket saanyo a patangkenen ti pusoyo, nadaras ti pannakaidanon kadakayo ti plano ti pannakasubbot.

32 Agsipud ta adtoy, daytoy a biag ti panawen a “panagsagana ti tao a sumabat iti Dios; wen, adtoy ti aldaw daytoy a biag ti aldaw nga agpaay kadagiti tao a mangaramid iti trabahoda.

33 Ket ita, kas naibagak kadakayo idin, ket naaddaankayo iti adu a saksi, ngarud, dawatek kadakayo a saanyo nga “itantan ti aldaw ti ^bpanagbabawiyoy agingga iti panungpalan; agsipud ta kalpasan daytoy nga aldaw ti biag, a naited kadatayo nga agsagana para iti agnanaon, adtoy, no saantayo a pasayaaten ti panawentayo iti daytoy a biag, umayto ti ^arabii ti ^dkinasipnget a dinton mabalin ti agtrabaho.

34 Dimo makuna, inton adda-

ka iti dayta nakaal-alingget a “kinarigat, nga agbabawiak, nga agsubliak iti Diosko. Saan, saanyo a makuna daytoy; gapu ta dayta sigud nga espiritu a nangtagikua iti bagbagiyo iti oras a nauyos ti biagyo, isu met laeng dayta nga espiritu ti mangtagikua iti bagiyo iti dayta agnanaon a lubong.

35 Ta adtoy, no itantanyo ti aldaw a panagbabawiyoy agingga iti patay, adtoy, “inturayannakayo ti espiritu ti sairo, ket ^bpatalgedannakayo a kukuana; ngarud, pumanaw ti Espiritu ti Apo kadakayo, ket awan ti lugarna kadakayo, ket adipenenakayo ti sairo; ket daytoy ti panungpalan dagiti nadangkes.

36 Ket ammok daytoy, agsipud ta kinuna ti Apo a saan nga agnaed iti “saan a nasantuan a templo, ngem iti puso dagiti ^bnalinteg ti pagnaedanna; wen, ket kinunana nga agtugawto dagiti nalinteg iti pagarianna, a saanton a rummuar; ngem masapul a mapapudaw ti kawesda babaen ti dara ti Kordero.

37 Ket ita, patpatgek a kakabsatko, kayatko a nasken a laglagipenyo dagitoy a banag, ken masapul nga “agtrabahokayo a sibubuteng iti Dios para iti pannakaisalakanyo, ket saanyo koman nga ilibak ti yaay ni Cristo.

30a Mat. 3:8;
Alma 13:13.

31a Rom. 13:11–12.

32a 2 Ne. 2:21;
Alma 12:24; 42:4–6.

33a Hel. 13:38;
DkK 45:2.

^b PNK Agbabawi,

Panagbabawi.

^c Jn. 9:4;
DkK 45:17.

^d PNK Kasipngetan,
Naespirituan a;
Ipatatay,
Naespirituan nga.

34a Alma 40:13–14.

35a 2 Ne. 28:19–23.

^b 2 Ne. 9:9.

36a Mosiah 2:37;

Alma 7:21;
Hel. 4:24.

^b PNK Nalinteg,
Kinalinteg.

37a Fil. 2:12.

KAPITULO 35

38 A saankayo koman nga “agririri a maibusor iti Espiritu Santo, ngem awatenyo, ket kupikopanyo ti ^bnagan ni Cristo; nga ipakumbabayo ti bagbagiyo uray agingga iti tapok, ket ‘agdayawkayo iti Dios, iti uray ania a disso a yanyo, iti espiritu ken kinapudno; ken ^aagyaman-kayo iti inaldaw, gapu iti nalabon a kaasi ken parabur nga ipapaayna kadakayo.

39 Wen, ket balakadankayo met, kakabsatko, nga “agan-nadkayo iti di mabubos a panagkararagyo, tapno saankayo a mayadayo babaen ti ^bpan-nulisog ti sairo, tapno dinakayo maartapan, tapno dinakayo maadipen iti ud-udina nga al-daw; ta adtoy, gapu ta ‘awan ti gunggona a maitedna kadakayo.

40 Ket ita, patpatgek a kakabsatko, ibalakadko ti “panagan-anusyo ket ibaklayyo ti amin a kita ti panagrigat; a saanyo nga ^bidanem dagiti mangum-umsi kadakayo gapu iti nalabes a kinapanglawyo, amangan no agbalinkayo a managbasol a kasla kadakuada;

41 Ngem maaddaankayo koma iti anus, ket maibaklayyo dagiti tuok, nga addaan natibker a namnama nga, iti maysa nga aldaw, aginanakayonto manipud iti amin a rigrigatyo.

Dadaelen ti pannakaikasaba ti balikas ti sikap dagiti Zoramite—Ik-katenda dagiti simmurot, a nakiti-pon kalpasanna kadagiti tao ni Ammon iti Jershon—Agladingit ni Alma gapu iti kinadangkes dagiti tao. Agarup 74 s.c.

ITA napasamak nga idi naigibus ni Amulek dagitoy a balikas, simminada iti ummong ket napanda iti daga ti Jershon.

2 Wen, ken dagiti dadduma pay a kakabsat, kalpasan ti panangikasabada iti balikas kadagiti Zoramite, immayda met iti daga ti Jershon.

3 Ket napasamak a kalpasan ti panagiinnuman ti nalatlatak a bilang dagiti Zoramite maipanggep kadagiti balikas a naikasaba kadakuada, nagpungtotda gapu iti balikas, ta dina-daelna ti ^asikapda; ngarud dida dimngeg kadagiti balikas.

4 Ket imbaon ken inurnongda amin a tao iti intero a daga, ken kinainnumanda ida maipanggep kadagiti nasao a balikas.

5 Ita saan nga impalubos dagiti agturayda ken dagiti saserdoteda ken dagiti maestroda kadagiti tao a mangammo iti maipanggep iti tarigagayda; ngarud inammoda a saggaysa ti pampanunot ti amin a tao.

38a PNK Panagsu-supanget.

b Mosiah 5:8;

Alma 5:38.

c PNK Agdaydayaw.

d Sal. 69:30;

DkK 59:7.

PNK Agyaman, Napnuan Yaman, Panagyaman.

39a PNK Aywanan, Agaywan.

b PNK Sulisogen, Sulisog.

c Alma 30:60.

40a PNK Anus.

b DkK 31:9.

35 3a PNK Panagin-sasaserdote.

6 Ket napasamak a kalpasan ti pannakaammoda iti pampanu-not ti amin a tao, napapanaw iti daga dagiti umayon kadagiti balikas nga imbaga ni Alma ken dagiti kabsatna; ket aduda; ket immayda met iti daga ti Jershon.

7 Ket napasamak nga insuro ida da Alma ken dagiti kabsatna.

8 Ita nakapungtot dagiti tao dagiti Zoramite kadagiti tao ni Ammon nga adda iti Jershon, ket ti pangulo nga agturay dagiti Zoramite, gapu iti kina-dangkesna a tao, impaidanon-na kadagiti tao ni Ammon ti tarigagayna a mapapanaw iti dagada amin dagiti immay nakilaok kadakuada iti dagada.

9 Ket adu ti inyebkasna a pamutbuteng kadakuada. Ket ita saan a kinabuteng dagiti tao ni Ammon dagiti balikasda; ngarud dida ida pinapanaw, ngem inawatda amin dagiti nakurapay a Zoramite a nagkamang kadakuada; ket "tinarakenda ida, ken kinawesanda ida, ken inikanda ida iti dagdaga a tawid-da; ket inimatonda ida a maibatay iti pagayatanda.

10 Ita daytoy ti nangsugsog kadagiti Zoramite a gumura kadagiti tao ni Ammon, ket rinugianda ti nakilaok kadagiti Lamanite ket sinugsoganda met ida nga agpungtot kadakuada.

11 Ket kasta ti nangrugian dagiti Zoramite ken dagiti Lamanite a nagsagana a makigubat kadagiti tao ni Ammon, ken kasta met kadagiti Nephite.

12 Ket kasta ti naggibusan ti

maika-sangapulo-ket-pito a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi.

13 Ket pinanawan dagiti tao ni Ammon ti daga a Jershon, ket immayda iti daga a Melek, ket nangtedda iti lugar iti daga a Jershon kadagiti buyot dagiti Nephite, tapno makisupangetda kadagiti buyot dagiti Lamanite ken kadagiti buyot dagiti Zoramite; ket kasta ti nagtungpalan ti gubat iti nagbaetan dagiti Lamanite ken dagiti Nephite, iti maika-sangapulo-ket-walo a tawen a panagturay dagiti ukom; ket maited ti "pakaammuan iti gubgubatda manipud ita.

14 Ket nagsubli ni Alma, ken ni Ammon, ken dagiti kabsatda, ken kasta met dagiti dua a lallaki nga annak ni Alma iti daga a Zarahemla, kalpasan ti panagbalinda a ramit kadagiti ima ti Dios a namagbabawi kadagiti "adu a Zoramite; ket kas iti kaadu ti napagbabawi ti napapanaw iti dagada; ngem adda dagdaga a tinawidda iti daga a Jershon, ket intag-ayda dagiti imada a mangikalakag iti bagbagida, ken dagiti assawada, ken annak, ken ti dagdagada.

15 Ita nagladingit ni Alma, gapu iti kinamanagbasol dagiti taona, wen gapu iti gubgubat, ken ti panagayus ti dara, ken ti sinnupangetda; ken ti panangipakdaarda iti balikas, wenna naibaon a mangipakdaar iti balikas, iti amin a tao iti tunggal siudad; ken iti pannakakitana a nangrugi a mapatangken ti pus-

puso dagiti tao, ken nangrugit a “nasaktan gapu iti kinaiget ti balikas, naglapusanan ti puso-na iti leddaang.

16 Ngarud, imbilinna a maur-nong dagiti annakna a lallaki, tapno ikkanna ti tunggal maysa iti “rebbengen, nga aggigidiat, a maipanggep kadagiti banag a maipapan iti kinalinteg. Ket ad-da pakaammomi kadagiti bi-linna, nga intedna kadakuada a maibatay iti bukodna a sinurat.

Dagiti bilin ni Alma iti anakna a lalaki a ni Helaman.

Sakupenna dagiti kapitulo 36 ken 37.

KAPITULO 36

Paneknekan ni Alma ken ni Helaman ti pannakapasurotna kalpa-san ti pannakakitana iti anghel—Inturedna ti saem ti nailunod a kararua; inawaganna ti nagan ni Jesus, ken nayanak iti Dios—Nasam-it a rag-o ti nangpunno iti kararuana—Nakitana ti rimmuong ti anghel nga agdaydayaw iti Dios—Adu kadagiti napasurot ti nakana-nam ken nakakita ti kas iti nana-nam ken nakitana. Agarup 74 s.c.

“ANAKKO, denggem dagiti bali-kasko; isapatak kenka, a no la ketdi tungpalem dagiti bilin ti Dios rumang-aykanto iti daga.

2 Kayatko nga aramidem ti kas iti inaramidko, a mangla-gip iti pannakabalud dagiti ammatayo; ta “naadipenda, ket awan ti nangisalakan kadakuada malaksid iti ^bDios ni Abraham, ken ti Dios ni Isaac, ken ti Dios ni Jacob; ket talaga nga in-salakanna ida iti rigrigatda.

3 Ket ita, O anakko a Helaman, adtoy, addaka iti kinaag-tutubom, ket ngarud, dawatek kenka a denggem dagiti bali-kasko ken adalem kaniak; ta ammok nga asino man nga agtalek iti Dios matarabaydan-to kadagiti “pannubok kada-kuada, ken kadagiti parikut-da, ken kadagiti rigrigatda, ket ^bmabitibitdanto iti maudi nga aldaw.

4 Ket diak kayat a panunotem nga “ammok ti bagik—saan a ti naindagaan no di ketdi naespi-rituan, saan a ti ^bnailubongan ngem ti Dios.

5 Ita, adtoy, kunak kenka, no saanak a “nayanak iti Dios ^bsa-anko koma nga ammo dagitoy a banag; ngem inaramid ti Dios, babaen ti ngiwat ti naespirituan nga anghelna, dagitoy a banag a maammuak, saan a ti ania man a “pannakaikarik.

6 Ta napanak a kaduak dagiti lallaki nga annak ni Mosiah, a nagpanggep a “mangdadael iti simbaan ti Dios; ngem adtoy,

15a PNK Ikakalilis.

16a PNK Agay-aywan,
Panagaywan.

36 1a Hel. 5:9–14.

2a Mosiah 23:23;
24:17–21.

b Ex. 3:6;

Alma 29:11.

3a Rom. 8:28.

b Mosiah 23:21–22.

4a 1 Cor. 2:11;

Alma 5:45–46.

PNK Pannakaammo.

b PNK Nailubongan.

5a PNK Maipasngay

Manen, Naipasngay
iti Dios.

b Alma 26:21–22.

c PNK Maikari,
Pannanaikari.

6a Mosiah 27:10.

imbaon ti Dios ti nasantuan nga anghelna a mamagsardeng kadakami iti dalan.

7 Ket adtoy, nagsao kadakami, a kas man la gurruod, ket “nagkintayeg ti sangabukel a daga a paypayatenmi; ket nadalupokami amin iti daga, iti ^bbuteng iti Apo a simmalukob kadakami.

8 Ngem adtoy, kinuna kaniak ti timek: Bumangonka. Ket bimangon ken timmakderak, ket nakitak ti anghel.

9 Ket kinunana kaniak: No kayatmo a di madadael ti bagim, saanmon a panunoten a dadaelen ti simbaan ti Dios.

10 Ket napasamak a nadalupoak iti daga; ket saanko a nangungap ti ngiwatko iti uneg ti “tallo nga aldaw ken tallo a rabii, wenno naaramatko dagiti takiagko.

11 Ket ad-adu pay a banag ti imbaga kaniak ti anghel, a nangngengan dagiti kabsatko, ngem diak ida nangngeg; ta idi nangngegko dagiti balikas—No kayatmo a di madadael ti bagim, saanmon a panunoten a dadaelen ti simbaan ti Dios—kinayammetannak ti nakaro a buteng ken pannakasdaaw a nalabit a kurang la a madadaelak, isu a nadalupoak iti daga ket saanakon a makangngeg.

12 Ngem nasaplitak iti “awan inggana a panagtutuok, ta napanigat ti kararuak agingga iti

kakaruan a wagas ken nasaplit iti amin a basbasolko.

13 Wen, nalagipko amin dagiti basolko ken ti kinamanagbasolko, a “nagtutuokak iti saem ti impierno; wen, nakitak nga immalsaak a maibusor iti Diosko, ken saanko a natungpal dagiti nasantuan a bilinna.

14 Wen, ken adu ti pinapatayko kadagiti annakna, wenno iti ababa a pannaos insungsongko ida iti pannakadadael; wen, iti sabali a pannaos adu unay ti naramidko a pagbasolan, a ti panangpanunotko a sumaklang iti Dios sinaplitna ti kararuak iti saan a mayebkas nga aligagaw.

15 O, napanunotko, nga “agpukawak ken awanen ti pakammuan kaniak nga agpadpada ti kararuak ken ti bagik, tapno saanak a maidatag iti sango ti Diosko, tapno maukom kadagiti ^baramidko.

16 Ket ita, nasaplitak iti uneg ti tallo nga aldaw ken tallo a rabii, a simmarut ti saem ti “nailunod a kararuak.

17 Ket napasamak a bayat ti pannakasaplitko iti panagtutuok, bayat ti “pannakaparparigatko iti lagip ti adu a basbasolko, adtoy, nalagipko met a nangngegko ti padto ti amak kadagiti tao maipanggep iti yaay ti maysa a Jesucristo, ti Anak ti Dios, a mangsubbot iti basbasol ti lubong.

18 Ita, iti pannakatiliw ti isip-

7a Mosiah 27:18.

b PNK Buteng—Panagbuteng iti Dios.

10a Mosiah 27:19–23.

12a DKK 19:11–15.

13a PNK Manidsidir a Basol.

15a Apoc. 6:15–17;

Alma 12:14.

b Alma 41:3;

DKK 1:9–10.

16a PNK Pannakailunod.

17a 2 Cor. 7:10.

ko itoy a panunot, naimpusuan nga inyararawko: O Jesus, sika ti Anak ti Dios, kaasiannak koma, siak nga adda “iti napait nga apro, ken napalawlawanak iti awan inggana a ^bkawar ni patay.

19 Ket ita, adtoy, idi mapanunotko daytoy, saankon a malagip ti saem; wen, saankon a “maparparigat iti lagip kadagiti ti basolko.

20 Ket o, anian a “rag-o, ken anian a nakaskasdaaw a lawag ti nakitak; wen, napno ti kararuak iti rag-o a kas iti panna-kapnok idi iti saem!

21 Wen, kunak kenka, anakko, nga awan ti nain-inaka ken napapait ngem iti saemko. Wen, ket kunak manen kenka, anakko, nga iti sabali a bangir, awanen ti nain-inaka ken nasam-sam-it pay ngem iti rag-ok.

22 Wen, impapanko a nakitak, a kas iti pannakakita ti amak a ni “Lehi, nga agtugtugaw iti tronona, a linawlaw ti saan a mabilang a rimmuong ti anghel, iti galad nga agkankanta ken agdaydayaw iti Dios; wen, ket kinalikaguman ti kararuak nga adda koma sadiay.

23 Ngem adtoy, napasubli manen dagiti takiagko ti “pigsada, ket timmakderak kadagiti sakak, ket impakitak kadagiti tao a ^bnayanakak iti Dios.

24 Wen, ket manipud iti dayta a kanito agingga ita, awan res-satna ti panagtrabahok, tapno bareng adda karkararua a mapagbabawik; tapno “maiparamko met kadakuada ti aglap-lapusanan a rag-o a naramanak; tapno mayanakda met iti Dios, ken ^bmapno iti Espiritu Santo.

25 Wen, ket ita adtoy, O anakko, inikkannak ti Apo iti aglap-lapusanan a rag-o a bunga dagiti trabahok;

26 Ta gapu iti “balikas nga imbingayna kaniak, adtoy, adu ti nayanak iti Dios, ken nakaraman iti naramanak, ken nakapagsinnarang a sangunsango a kas iti nakitak; ngarud ammoda dagitoy banag nga imbagak, a kas iti pannakaammok; ken iti Dios ti pannakaammo nga adda kaniak.

27 Ket natarabayak iti naduma-duma a pannubok ken parikut, wen, ken amin a kita ti panagsagaba; wen, winayawayaanak ti Dios iti pagbaludan, ken iti pannakaadipen ken manipud iti patay; wen, ket nagtalekak kenkuana, ket “wayawayaannak pay laeng.

28 Ket ammok nga “itag-aynakto iti maudi nga aldaw, a makipagtaeng kenkuana iti ^bgloria; wen, ket dayawekto iti agnanayon, ta “inruarna dagiti ammatayo iti Egipto, ken linem-

18a PIP iti napasnek
a panagbabawi.

b 2 Ne. 9:45; 28:22;
Alma 12:11;
Moises 7:26.

19a PNK Manidsidir
a Basol.

20a PNK Rag-o.

22a 1 Ne. 1:8.

23a Moises 1:10.

b Alma 5:14.
PNK Maipasngay
Manen, Naipasngay
iti Dios.

24a 1 Ne. 8:12;
Mosiah 4:11.

b 2 Ne. 32:5;

3 Ne. 9:20.

PNK Espiritu Santo.

26a Alma 31:5.

27a Sal. 34:17.

28a 3 Ne. 15:1.

b PNK Gloria.

c Ex. 12:51.

mesna dagiti ^aEgipsio iti Nalabaga a Baybay; ket inturong-na ida babaen ti bileгна iti naikari a daga; wen, winayawayaanna ida iti pannakaadipen ken pannakabalud manen ken manen.

29 Wen, ken kasta met nga inruarna dagiti ammatayo iti daga ti Jerusalem; ken kasta met a, babaen ti awan inggana a bileгна, winayawayaanna ida iti ^apannakaadipen ken pannakabalud, manen ken manen agingga iti agdama; ket kanayon a mabatbatiak a manglaglagip iti pannakabaludda; wen, ken mabatika koma met a manglaglagip, a kas iti inaramidko, iti pannakabaludda.

30 Ngem adtoy, anakko, saan la a daytoy; ta ammom koma a kas iti pannakaammok, a ^a“no la ket-di tungpalem dagiti bilin ti Dios rumang-ayka iti daga; ket ammom koma met a no dimo tungpalen dagiti bilin ti Dios mapapanawkanto iti sangona. Ita maibatay daytoy iti balikasna.

KAPITULO 37

Mataginayon dagiti pinanid a gambang ken dadduma pay a nasantuan a kasuratan tapno maisalakan dagiti kararua—Nadadael dagiti Jaredite gapu iti kinadangkesda—Nasken a mailimed dagiti nalimed a sapata ken katulaganda kadagiti tao—Pabagbagaanka iti Apo iti

amin nga aramidmo—Idinto nga iturong ti Liahona dagiti Nephite, kasta met ti panangiturong ni Cristo kadagiti tao iti agnanayon a biag. Agarup 74 s.c.

KET ita, anakko a Helaman, bilinenka nga alaem dagiti ^akasuratan a ^bnaitalek kaniak;

2 Ken kasta met a bilinenka nga isuratmo ti maipanggep kadagitoy a tao, a maibatay iti kas iti inaramidko, kadagiti pinanid ni Nephi, ket salimetmetam amin dagitoy a banag a sagrado a sinalimetmetak, a kas iti panangsalimetmetko; ta para iti ^a“nainsiriban a panggep ti pannakasalimetmetda.

3 Ket dagitoy a ^a“pinanid a gambang, a naglaon kadagitoy a kitikit, a nakaisuratan dagiti nasantuan a kasuratan, a nakairamanan ti kapupuon dagiti appotayo, a manipud pay idi punganay—

4 Adtoy, impadto dagiti ammatayo, a masalimetmetanda, ket maipaimada manipud iti maysa a kaputotan sa dagiti dadduma, ket masalimetmetan ken mataginayonda babaen ti ima ti Apo agingga a maiwarasda iti tunggal pagilian, kakabagian, pagsasao, ken tattao, tapno maammuanda dagiti linnaonna a ^a“kinadatdatlag.

5 Ket ita adtoy, no masalimetmetanda nasken a mataginayon ti kinasilengda; wen, ket taginayonenda ti kinasilengda;

28d Ex. 14:26–27.

29a Mosiah 24:17; 27:16;
Alma 5:5–6.

30a 2 Ne. 1:9–11;
Alma 50:19–22.

37 1a Alma 45:2–8.
b Mosiah 28:20.

2a Enos 1:13–18;
DBM 1:6–11;
Alma 37:9–12.

3a 1 Ne. 5:10–19.
PNK Gambang
a Pinanid.

4a PNK Kinadatdatlag
ti Dios.

wen, ken kasta met amin dagiti pinanid a naglaon iti dayta nasantuan a surat.

6 Ita ipapanyo a “minamaag kaniak daytoy; ngem adtoy kunak kadakayo, a dagiti ^bbassit ken gagangay a banag agbalindanto a naindaklan a banag; ket adu a gundaway a maibabain ti masirib iti bassit a pamuspusan.

7 Ket nagtrabaho ti Apo a Dios “babaen ti pamuspusan a mangipatungpal kadagiti naindaklan ken awan inggana a panggep; ket babaen dayta ^bbassit a pamuspusan imbabaen ti Apo ti masirib ket impatungpalna ti pannakaisalakan ti adu a kararu.

8 Ket ita, nakemen ti Dios manipud iti dayta a kanito a mataginayon dagitoy a banag; ta adtoy, “pinalawada ti lagip dagitoy a tao, wen, ket ginutugotda ti adu iti biddut kadagiti wagasda, ken inturongda ida iti pannakaammo iti Diosda iti pannakaisalakan ti kararuada.

9 Wen, kunak kadakayo, “no saan koma a gapu kadagitoy banag a linaon dagitoy a kasuratan, saan la ketdi a ^bnagutugotda Ammon ken dagiti kabsatna dagiti rinibribu a Lamanite iti kinabiddut ti kannawidan dagiti ammada; wen, inturong ida dagitoy a kasuratan ken dagiti

“balikasda iti panagbabawi; ket dayta, inturongda ida iti pannakaammo iti Apo a Diosda, ken tapno idir-ida ni Jesucristo a Mannubbotda.

10 Ken asino ti makaammo nga isudanto ti maaramat a mangyasideg iti rinibribu kadakuada, wen, ken kasta met ti rinibribu a nasukir a kakabsattayo, dagiti Nephite, a mangpatpatangken iti puspusoda iti basol ken kinamanagbasol, iti pannakaammo iti Mannubbotda?

11 Ita saan pay unay a nalawag kaniak dagitoy a kinadatdatlag; ngarud agparbengak.

12 Ket umdas met ngatan no kunak laeng a nataginayonda iti nainsiriban a panggep, nga ammo ti Dios dayta a panggep; ta “namagbaga a sisisirib kadagiti amin nga aramidna, ken nalinteg dagiti danana, ket ^bawan ti pagtungedan ti turongna.

13 O laglagipem, laglagipem, anakko a Helaman, ti “kinaiget dagiti bilin ti Dios. Ket kinunana: ^bNo tungpalem dagiti bilinko ‘rumang-ayka iti daga—ngem no dimo tungpalen dagiti bilinna, maisinakanto iti imatangna.

14 Ket ita laglagipem, anakko, nga “intalek kenka ti Dios dagitoy a banag, a sagrado, a sinalimetmetanna a ^bsagrado, ken kasta met a tungpalen ken tagi-

6a 1 Cor. 2:14.
b 1 Ne. 16:28–29;
DkK 64:33;
123:15–17.
7a Isa. 55:8–9.
b 2 Ari 5:1–14.
8a 2 Tim. 3:15–17;
Mosiah 1:3–5.

9a Mosiah 1:5.
b Alma 18:36; 22:12.
c PNK Ebangelio.
12a 2 Ne. 9:28;
Jacob 4:10.
b 1 Ne. 10:19;
Alma 7:20.
13a 2 Ne. 9:41.

b Alma 9:13;
3 Ne. 5:22.
c Mosiah 1:7;
Alma 50:20.
14a DkK 3:5.
b PNK Nasantuan.

nayonenna a para iti ‘nainsiriban a panggepna, tapno maipakitananto ti bileгна kadagiti masungad a kaputotan.

15 Ket ita adtoy, ibagak kenka babaen ti espiritu ti pammadto, no agbasolka kadagiti bilin ti Dios, adtoy, maala manipud kenka dagitoy sagrado a banag babaen ti bileg ti Dios, ket mayawatka ken ni Satanas, tapno ibuyognaka a kasla taep iti angin.

16 Ngem no tungpalem dagiti bilin ti Dios, ken aramidem dagitoy sagrado a banag a maibatay iti imbilin ti Apo kenka, (ta dawatem iti Apo ti amin a banag iti ania man nga aramidem kadakuada) adtoy, awan ti bileg iti daga wenno iti impierno a “makaala kenka, ta nabileg ti Dios iti pannakaipatungpal dagiti balikasna.

17 Ta tungpalenna amin dagiti karina kenka, ta tinungpalna dagiti karina kadagiti ammatayo.

18 Ta inkarina kadakuada a “taginayonenna dagitoy a banag para iti nainsiriban a panggepna, tapno maipakitana ti bileгна kadagiti masungad a kaputotan.

19 Ket ita adtoy, maysa a panggep ti tinungpalna, uray pay ti pannakapasubli ti “rinibribu kadagiti Lamanite iti pannakaammo iti kinapudno; ket naipakitanan kadakuada ti bileгна, ken ipakitananto pay ti bileгна kadakuada kadagiti ^bmasungad a kaputotan; ngarud mataginayondanto.

20 Ngarud bilinenka, anakko a Helaman, a naregtaka koma a mangtungpal kadagiti amin a balikasko, ken naregtaka koma met a mangtungpal kadagiti bilin ti Dios a kas iti pannakaisuratda.

21 Ket ita, ibagak kenka ti maipanggep kadagidiay “duapuloket-uppat a pinanid, salimetmetam ida, tapno ti kinadatdatlag dagiti aramid ti kinasipnget, ken dagiti nalimed nga aramidda, wenno dagiti ^bnalimed nga aramid dagidiay tao a nadadael, mabalin nga ipakita kadagitoy a tao; wen, amin dagiti pammapatayda, ken panagtakawda, ken panagsamsamda, ken amin dagiti kina dangkes ken makarimon nga aramidda, mabalin nga ipakita kadagitoy a tao; wen, ket taginayonem dagitoy nga ‘agipatpatarus.

22 Ta adtoy, nakita ti Apo a rinugian dagiti taona ti agrabaho iti kasipngetan, wen, nagaramidda iti nalimed a panagpatay ken makarimon nga aramid; ngarud kinuna ti Apo, no saanda nga agbabawi nasken a madadaelda iti rabaw ti daga.

23 Ket kinuna ti Apo: Isaganaak ti katulongak a ni Gazelem, iti “bato, a mangted iti lawag iti kasipngetan, tapno maduktalak kadagiti taok no asino ti agserserbi kaniak, tapno maduktalak kadakuada ti ar-aramid dagiti

14c 1 Ne. 9:3-6.
16a JS—P 1:59.
18a DkK 5:9.
19a Alma 23:5.

^b Enos 1:13;
Morm. 7:8-10.
21a Ether 1:1-5.
^b PNK Nalimed a

Kinnunsabo.
^c PNK Urim
ken Tumim.
23a Mosiah 8:13.

kabsatda, wen, dagiti nalimed nga aramidda, dagiti nasipnget nga aramidda, ken ti kinadangkes ken makarimon nga ar-aramidda.

24 Ket ita, anakko, naisagana dagitoy nga agipatpatarus tapno maipatungpal ti balikas ti Dios, nga imbagana, a kinunana:

25 “Iruarko iti kasipngetan tapno malawagan amin dagiti nalimed nga aramid ken makarimon nga aramidda; ket malaksid no agbabawida ^bdadaelek ida iti rabaw ti daga; ket lawagak amin a palimed ken makarimon nga aramidda, iti tunggal pagilian nga agtagikuantu kalpasanna iti daga.

26 Ket ita, anakko, makitata a dida nagbabawi; ngarud nada-daelda, ket kasta ti pannakai-patungpal ti balikas ti Dios; wen, dagiti nalimed a makarimon nga aramidda nairuar iti kasipngetan ket naipakaammo kadatayo.

27 Ket ita, anakko, bilinenka nga ibatim amin a sapatada, ken ti katulaganda, ken dagiti nagnanaminganda kadagiti nalimed a makarimon nga aramidda; wen, ken amin dagiti “tanda ken pagsidsiddaawanda ilimedmo kadagitoy a tao, tapno dida maammuan, amangan la ketdi no iti panangpadpada matnagda met iti kasipngetan ket madadaelda.

28 Ta adtoy, adda “lunod amin kadagitoy a daga, a dumtengto ti pannakadadael amin kadagi-

diay agar-aramid iti kasipngetan, a maibatay iti bileg ti Dios, inton naan-anayen ti pannakaluomda; ngarud tarigagayak a saan koma a madadael dagitoy a tao.

29 Ngarud ilimedmo koma dagitoy nalimed a plano kadagiti “sapata ken katulaganda kadagitoy a tao, ket dagiti laeng kinadangkes ken panagpapatayda ken makarimon nga aramidda ti ipakaammom kadakuada; ket isurom ida a ^bmanggura iti kasta a kinadangkes ken makarimon nga aramid ken pammapatay; ken isurom met kadakuada a nadadael dagitoy a tao a pakammuan iti kinadangkesda ken iti makarimon nga aramid ken kinamammapatayda.

30 Ta adtoy, pinapatayda amin dagiti propeta ti Apo a napan kadakuada a mangipakdaar iti maipanggep iti kinamanagbasolda; ket ti dara dagiti pinapatayda immararaw iti Apo a Diosda iti panagibalesda kadagiti mangpapatay kadakuada; ket kasta ti panangukom ti Dios kadagiti nagtrabaho iti kasipngetan ken nalimed a nakikinunsabo.

31 Wen, ket mailunod koma ti daga iti agnanayon nga awan inggana kadagiti nagtrabaho iti kasipngetan ken nalimed a nakikinnunsabo, ayingga iti panakadadael, malaksid no agbabawida sakbay ti naan-anay a pannakaluomda.

32 Ket ita, anakko, laglagipem

25a DkK 88:108–110.

^b Mosiah 21:26.

27a Hel. 6:22.

28a Alma 45:16;

Ether 2:7–12.

29a Hel. 6:25.

^b Alma 13:12.

dagiti balikas a naibagakon kenka; dimo italek kadagitoy a tao dagidiay nalimed a plano, ngem isurom kadakuada ti awan patinggana nga ^aigugura iti basol ken kinamanagbasol.

33 ^aIkasabam kadakuada ti panagbabawi, ken pammati iti Apo a Jesucristo; isurom ida nga agpakumbaba ken ^bnaemma ken nalukneng ti panagpuspusona; isurom ida a mangparmek iti tunggal ^csulisog ti sairo, babaen ti pammatida iti Apo a Jesucristo.

34 Isurom ida a kaano man di mabannog kadagiti nasayaat nga aramid, ngem agbalinda a naemma ken nalukneng ti panagpuspusona; ta ti kasta ^amainanaan dagiti kararuada.

35 O, laglagipem, anakko, ket adalem ti ^apagsiriban iti kinaagtutubom; wen, adalem iti kinaagtutubom nga agtungpal kadagiti bilin ti Dios.

36 Wen, ket ^aumararawka iti Dios iti amin a kasapulam; wen, italekmo amin nga aramidmo iti Apo, ket sadino man a papanam agturongda koma iti Apo; wen, maiturong koma amin a pampanunotmo iti Apo; wen, bay-am a ti pamateg ti pusom maipaay iti Apo iti agnanayon.

37 ^aPabalakadanka iti Apo iti amin nga aramidem, ket iturongnaka iti pagsayaatam; wen, no agiddaka iti rabii agiddaka

iti Apo, tapno bantayannaka iti pannaturogmo; ket no buma-ngonka iti agsapa bay-am a mapno ti pusom iti ^bpanagya-man iti Dios; ket no aramidem dagitoy a banag, maitag-aykan-to iti maudi nga aldaw.

38 Ket ita, anakko, adda masaok maipanggep iti banag nga inawagan dagiti ammatayo iti bola, wenna mangiturong — wenna ninaganan dagiti ammatayo iti ^aLiahona, a, naipatarus iti kompas; ket insagana ti Apo daytoy.

39 Ket adtoy, awan ti asino man a tao a makaaramid iti kas iti nakaddidillaw a pannakaa-ramidna. Ket adtoy, naisagana a mangipakita kadagiti ammatayo iti turongen iti panagdaliasatda iti langalang.

40 Ket naaramatda a maibatay iti ^apammatida iti Dios; ngarud, no adda pammatida a mami a mabilin ti Dios dagiti pagitudo a mangitudo iti dana a turongenda, adtoy, naaramid; ngarud naalada daytoy a milagro, ken kasta met dagiti adu a sabsabali a milagro a ginutugot ti bileg ti Dios, iti inaldaw.

41 Nupay kasta, gapu ta naaramid dagiti milagro iti ^abassit a pamuspusan impakitana kadakuada dagiti nakaskasdaaw nga aramid. Nasadutda, ket nalipatanda nga inaramat ti pammatida ken kinaregtada ket nagpukaw kalpasanna dagiti

32a 2 Ne. 4:31.

33a PNK Mangasaba.
b PNK Napakumbaba,
Kinapakumbaba.
c PNK Sulisogen,
Sulisog.

34a Sal. 37:4–7;
Mat. 11:28–30.
35a PNK Kinasirib.
36a PNK Kararag.
37a Jacob 4:10;
DkK 3:4.

b DkK 46:32.
38a 1 Ne. 16:10; 18:12;
DkK 17:1.
40a 1 Ne. 16:28.
41a Alma 37:6–7.

nakaskasdaaw nga aramid, ket saanda a dimmur-as iti panagdaliasatda;

42 Ngarud, nagbatida iti langalang, wenna dida nagbiahe iti maymaysa a turong, ket narparigatda iti bisin ken waw, gapu iti basbasolda.

43 Ket ita, anakko, kayatko a maawatam a di mabalin nga awan ti anniniwan dagitoy a banag; ta iti kinasadut dagiti ammatayo a mangikaso itoy a kompas (ita naindagaan dagitoy a banag) saanda a nagballigi; uray pay no adda kadagiti banag a naespirituan.

44 Ta adtoy, kas iti kalaka a mangikaso iti ^abalikas ni Cristo, a mangitudo kenka iti nalin-teg a turong iti agnanayon a pannakapnek, a kas iti panangikaso dagiti ammatayo itoy a kompas, a mangitudo kadakuada iti nalinteg a turong a mapan iti naikari a daga.

45 Ket ita kunak, awan kadi ti pagilasinan itoy a banag? Ta kas iti kinanama daytoy a mangiturong ti nangiturong kadagiti ammatayo, babaen ti panangsurotda iti turongna, iti naikari a daga, dagiti balikas ni Cristo, no surotentayo dagiti turongda, itundadatayo iti labes daytoy a tanap ti leddaang nga agturong iti adayo a nasaysayaat a naikari a daga.

46 O anakko, dimo ipalubos nga agbalintayo a ^asadut gapu iti kinalaka ti ^bwagas; ta kasta kadagiti ammatayo; ta kasta ti

pannakaisaganana kadakuada, a no kumitada mabalinda ti ^cagbiag; kasta met kadatayo. Naisagana ti wagas, ket no kumitatayo mabalintayo ti agbiag iti agnanayon.

47 Ket ita, anakko, kitaem ta ikalakagmo dagitoy sagrado a banag, wen, kitaem a kumitaka iti Dios ken agbiag. Mapanka kadagitoy a tao ket ipakdaarmo ti balikas, ken agparbengka. Anakko, agpakadaakon.

Dagiti bilin ni Alma iti lalaki nga anakna a ni Shiblón.

Sakupenna ti kapitulo 38.

KAPITULO 38

Naidadanes ni Shiblón gapu iti kinalinteg—Adda ti pannakaisalakan ken ni Cristo, nga isu ti biag ken silaw ti lubong—Pengdam amin a riknam. Agarup 74 s.c.

ANAKKO, denggem dagiti balikasko, ta kunak kenka, a kas iti imbagak ken ni Helaman, a no la ketdi tungpalem dagiti bilin ti Dios rumang-aykanto iti daga; ken no dimo tungpalen dagiti bilin ti Dios mailaksidkan-to iti imatangna.

2 Ket ita, anakko, agtalekak a napalalonto ti rag-ok kenka, gapu iti kinatibker ken kinapudnom iti Dios; ta iti itatallikudmo iti kinaagtutubom a sumarang iti Apo a Diosmo, kasta

44a Sal. 119:105;
1 Ne. 11:25;
Hel. 3:29–30.

46a 1 Ne. 17:40–41.
b Jn. 14:5–6;
2 Ne. 9:41; 31:17–21;

DkK 132:22, 25.
c Jn. 11:25; Hel. 8:15;
3 Ne. 15:9.

met ti panangnamnamak nga "ituloymo iti panagtungtung-palmo kadagiti bilinna; ta nagasat ti ^bmakaibtur agingga iti panungpalan.

3 Kunak kenka, anakko, a napalalon ti rag-ok kenka, gapu iti kinapudnom ken kinaregtam, ken ti kinaanusmo ken ti naunday a panagituredmo kadagiti tao dagiti "Zoramite.

4 Ta ammok a naadipenka; wen, ken kasta met nga ammok a nabatoka gapu iti balikas; ken inibturam amin dagitoy a banag a "siaanus gapu ta ^badda kenka ti Apo; ket ita ammom nga isalakannaka ti Apo.

5 Ket ita anakko, a Shiblón, kayatko a laglagipem, nga agingga nga adda "panagtalekmo iti Dios kasta met ti ^bpannakawayawayam kadagiti pannubok, ken kadagiti "parikutmo, ken dagiti rigatmo, ket maitagaykanto iti maudi nga aldaw.

6 Ita, anakko, diak kayat a panunotem nga ammok dagitoy a banag iti bagbagik laeng, ngem ti Espiritu ti Dios nga adda kaniak ti nangipakaammo kadagitoy a banag kaniak; ta no saanak koma a "nayanak iti Dios diak la ketdi ammo dagitoy a banag.

7 Ngem adtoy, iti naindaklan a kaasi ti Apo imbaonna ti "ang-

hel a mangipakdaar kaniak a nasken nga isardengko ti aramid a ^bpanagdadael kadagiti taona; wen, ket nakitak ti anghel iti rupanrupa, ket nakisao kaniak, ket kasla gurruod ti timekna, ket dinayyegna ti intero a daga.

8 Ket napasamak a tallo nga aldaw ken tallo a rabii a nagsagabaak iti kapaitan a saem ken sanaang iti kararuak; ket iti kano man, agingga nga immararawak iti Apo a Jesucristo iti kaasina, a naawatko ti "pannakaugas dagiti basolko. Ngem adtoy, immararawak kenkuana ket nasarakak ti talna ti kararuak.

9 Ket ita, anakko, naibagakon kenka daytoy tapno masursurom ti pagsiriban, tapno masursurom kaniak nga "awan ti sabali a pamay-an wenno pamuspusan a pakaisalakanan ti tao, iti ken babaen laeng ni Cristo. Adtoy, isu ti biag ken ^bsilaw ti lubong. Adtoy, isu ti balikas ti kinapudno ken kinalinteg.

10 Ket ita, iti pannakairugimon a mangisuro iti balikas kayatko met unay nga ituloymo nga isuro; ken kayatko a naregta ken nateppelka iti amin a banag.

11 Kitaem a dika maitag-ay iti kinapalangguad; wen, kitaem a dimo "ipannakkelti bukodmo

38 2a Alma 63:1–2.

b 2 Ne. 31:15–20;

3 Ne. 15:9;

27:6, 16–17.

3a Alma 31:7.

4a PNK Anus.

b Rom. 8:35–39.

5a Alma 36:27.

PNK Talek.

b Mat. 11:28–30.

c DkK 3:8; 121:7–8.

6a Alma 36:26;

DkK 5:16.

PNK Maipasngay

Manen, Naipasngay

iti Dios.

7a Mosiah 27:11–17.

b Alma 26:17–18;

36:6–11.

8a PNK Pannakaugas
ti Basbasol.

9a Hel. 5:9.

b Mosiah 16:9.

11a PNK Kinapalangguad.

a pagsiriban, wenna ti nalaus a pigsam.

12 Aramatem ti kinabatad, ngem saan nga aglablabes a panangipaawat; ken kasta met a kitaem a pengdam amin a riknam, tapno mapnoka iti ayat; kitaem a liklikam ti kinasadut.

13 Dika agkararag a kas iti aramid dagiti Zoramite, ta nakitamom nga agkararagda a mangngeg dagiti tao, ken tapno maidaydayaw iti kinasiribda.

14 Dimo kunaen: O Dios, agyamanak ta “nalalaingkami ngem dagiti kabsatmi; ngem kunam ketdi: O Apo, pakawanem ti diak ^bpannakaikari, ken laglagipem a kaasian dagiti kabsatko—wen, awatem ti dimo pannakaikari iti sango ti Dios iti amin a kanito.

15 Ket sapay koma ta bendisionan ti Apo ti kararuam, ken awatennaka iti pagarianna iti maudi nga aldaw, nga agtugaw a sitatalna. Ita mapanka, anakko, ket isurom ti balikas kadagitoy a tao. Agparbengka. Anakko, agpakadaakon.

Dagiti bilin ni Alma ken ni Corianton nga anakna.

*Sakupenna ti kapitulo
39 agingga iti 42.*

KAPITULO 39

Nakarimon ti basol a mainaig iti seks a panagbasol—Linapdan dagiti

ti nagbasolan ni Corianton dagiti Zoramite nga umawat iti balikas—Iraman ti panangsubbot ni Cristo dagiti napalabas nga aramid tapno maisalakan dagiti napudno nga immun-una. Agarup 74 s.c.

KET ita, anakko, ad-adu ti ibagak kenka ngem iti naibagak iti kabsatmo; ta adtoy, saanmo, aya, a napaliw ti kinatibker ti kabsatmo, ti kinapudnona, ken ti kinaregtana a mangtungpal iti bilbilin ti Dios? Adtoy, saan-na, aya, nga impakita ti nasaya-at a pagulidanan kenka?

2 Aagsipud ta saanmo nga inkaskaso unay dagiti balikasko a kas iti kabsatmo, kadagitoy “Zoramite. Ita daytoy ti kagurak kenka; nagtultuloyka a nangipan-nakkel iti pigsa ken siribmo.

3 Ket saan nga umdas daytoy, anakko. Nagaramidka iti nakapaldaang kaniak; ta binaybayam ti naespirituan a panagserbim ket napanka idiay ili ti Siron a sakup dagiti Lamanite, a nangsurot ken ni Isabel a “dakes a babai.

4 Wen, “inagawna ti adu a puso, ngem saan a pambar dayta, anakko. Inkasom koma ti naespirituan a panagserbi a naitalek kenka.

5 Dimo, aya, ammo, anakko, a makarimon “dagitoy a banag iti imatang ti Apo; wen, narimrimon ngem iti amin a basol malaksid iti panangibuyat iti awanan basol a dara wenna panangilibak iti Espiritu Santo?

14a Alma 31:16.
b Luc. 18:10–14.
39 2a Alma 38:3.

3a PNK Nagartem,
Kinagartem.
4a Prov. 7:6–27.

5a PNK Kinaman-
nakiabig.

6 Ta adtoy, no “ilibakmo ti Espiritu Santo a naited la ngaruden kenka, ket ammom nga inilibakmo, adtoy, daytoy ti basol a ^bsaan a mapakawan; wen, ken siasino man a mamapatay a maisuppiat iti silaw ken panakaammo iti Dios, saan a nalaka kenkuana ti manggun-od iti ‘pammakawan; wen, kunak kenka, anakko, a saan a nalaka kenkuana ti manggun-od iti pammakawan.

7 Ket ita, anakko, sapay koma iti Dios ta saanka a “nakabasol iti kasta ti kadagsenna a basol. Saanko a dakamaten dagiti basolmo, a mangriribuk iti karuaruam, no saan nga agpaay iti pagimbagam.

8 Ngem adtoy, dimo mailem-meng ti basolmo iti Dios; ket malaksid no agbabawika agbalindanto a pammaneknek a maisuppiat kenka iti kamaudianan nga aldaw.

9 Ita anakko, kayatko nga agbabawika ken iwagsakmo dagiti basolmo, ket saanmo nga ikaso ti “paggarteman dagita matam; ngem ^byadayom ti bagim iti amin kadagitoy a banag; ta malaksid no aramidem daytoy, saanmo a matawid ti pagarian ti Dios. O, laglagipem, ken awatem, ken yadayom ti bagim kadagitoy a banag.

10 Ket bilinenka nga awatem ti pammalakad dagiti in-inauna a

kakabsatmo a lallaki kadagiti aramidmo; ta adtoy, ub-ubingka, ket kasapulam ti kibin dagiti kakabsatmo, ket denggem ti pammalakadda.

11 Dimo palugodan ti bagim a maidalan a mayadayo iti uray ania nga awan pateгна wenno minamaag a banag; dimo palugodan ti sairo a mangisungsong manen iti pusom kadagidiay nadangkes a dakes a babbai. Adtoy, O anakko, anian a nagbileg ti kinadakes nga intedmo kadagiti “Zoramite; gapu ta idi nakitada ti ^bugalim saandan a namati kadagiti ibagbagak.

12 Ket ita kinuna kaniak ti Espiritu ti Apo: “Bilinem dagiti annakmo nga agaramid iti nasayaat, amangan no iturongda ti puso ti adu a tao iti pannakadadael; ngarud, bilinenka, anakko, nga agbutengka iti Dios, nga adaywam dagiti nagbasolam;

13 Nga agsublika iti Apo iti amin a panunot, kabaelan, ken pigsam; tapno dimo idalan a yadayo ti puso ti dadduma pay nga agaramid iti kinadangkes; ngem agsublika ketdi kadakuada, ket “akuem ti basol ken bid-dut a naaramidmo.

14 Saanmo a “sapulen ti kinabaknang wenno dagiti awan pateгна a banag iti daytoy a lubong; gapu ta adtoy, saanmo a maitugot ida.

15 Ket ita anakko, ibagbak ken-

6a DkK 76:35–36.

b PNK Di Mapakawan a Basol.

c DkK 64:10.

PNK Pakawan.

7a PNK Manidsidir a Basol.

9a PNK Nailubongan.

b 3 Ne. 12:30.

11a Alma 35:2–14.

b Rom. 2:21–23; 14:13; Alma 4:11.

12a PNK Bilin ti Dios, Dagiti; Mangisuro,

Mannursuro.

13a Mosiah 27:34–35.

14a Mat. 6:25–34;

Jacob 2:18–19;

DkK 6:6–7; 68:31–32.

ka ti maipapan iti yaay ni Cristo. Adtoy, kunak kenka, awan duadua nga umayto a mangikakat iti basol ti lubong; wen, umayto a mangipalawag iti panakaisalakan dagiti taona.

16 Ket ita, anakko, daytoy ti na-kaayabam a naespirituan a panagserbi, ti mangipalawag iti naragsak a damag kadagitoy a tao, a mangisagana iti panunotda; wenno tapno maisalakanda, tapno isaganada ti panunot dagiti “annakda a dumngeg iti sao iti kanito a yaayna.

17 Ket ita paginanaek ti panunotmo iti daytoy a banag. Adtoy, masdaawka no apay a masapul a maammuan dagitoy a banag iti nasakbay unay. Adtoy, kunak kenka, saan kadi a napatteg iti Dios ti kararua kadagitoy a panawen a kas met iti kararua iti panawen a yaayna?

18 Saan kadi a nasken a maipakaammo kadagitoy a tao ken kasta met kadagiti annakda ti wagas ti pannakasubbot?

19 Saan kadi a kas iti kalaka kadagitoy a panawen ti panangibaon ti Apo iti anghelna a mangipalawag kadagitoy naragsak a damag kadatayo ken kadagiti annaktayo, wenno kas iti panawen kalpasan ti yaayna?

KAPITULO 40

Yeg ni Cristo ti pannakatungpal ti panagungar ti amin a tao—Ma-

pan iti paraiso ti nalinteg a matay ket mapan iti ruar a nasipnget ti nadangkes a manguray iti aldaw ti panagungarda—Maisublinto ti amin a banag iti sigud ken naan-anay a bagida inton Panagungar. Agarup 74 s.c.

ITA, anakko, adda pay sumagmamano a maibagak kenka; agsipud ta maripiripko a masikuran ti panunotmo maipapan iti panagungar ti natay.

2 Adtoy, kunak kenka, nga awan ti panagungar—wenno, kunaek, iti sabali a panna, a saan nga isuot daytoy nainlasagan a bagi ti “kinaagnanayon, saan nga ^bisuot daytoy panagrupsa ti saan a panagrupsa—^cagingga iti yaay ni Cristo.

3 Adtoy, yegna ti pannakatungpal ti “panagungar ti natay. Ngem adtoy, anakko, awan pay ti panagungar. Ita, ipalgakko kenka ti maysa a datdatlag; nupay kasta, adu a ^bdatdatlag ti ^cnaidulin, nga awan ti makaammo no saan laeng a ti Dios. Ngem ipakitak kenka ti maysa a banag a sinaludsodko a sipapasnek iti Dios tapno maammuak—maipapan dayta iti panagungar.

4 Adtoy, adda panawen a naituding a “panagungar ti amin manipud iti patay. Ita awan ti makaammo no kaano ti yaay daytoy a panawen; ngem ammo ti Dios ti naituding nga oras.

16a PNK Kaamaan—
Pagrebbengan
dagiti nagannak.
40 2a Mosiah 16:10–13.
PNK Saan a Matay,

Kinaagnanayon.
b 1 Cor. 15:53–54.
c 1 Cor. 15:20.
3a PNK Panagungar.
b PNK Kinadatdatlag

ti Dios.
c DKK 25:4; 124:41.
4a Jn. 5:28–29.

5 Ita, no adda man umuna a panawen, wenno “maikadua a panawen, wenno maikatlo a panawen a panagungar ti amin a tao manipud iti patay, saan a bale; agsipud ta ^bammo ti Dios amin dagitoy a banag; ket umanayen kaniak ti pannakaammok a kastoy ti maaramid—nga adda naituding a kanito a panagungar ti amin manipud iti patay.

6 Ita masapul nga adda nagbaetan ti kanito ti ipapatay ken ti kanito ti panagungar.

7 Ket ita kayatko a saludsoden no ania ti pagbalinan ti ^akararua dagiti tao manipud iti daytoy kanito ti ipapatay agingga iti naituding a panawen nga agpaay iti panagungar?

8 Ita saan a bale no adda man nasursurok ngem maysa a daras a naituding nga agpaay iti panagungar ti tao; ta saan a matay ti amin a mamimpinsan, ket saan a bale dayta; kasla maysa nga aldaw ti amin iti Dios, ket marukod laeng ti oras kadagiti tao.

9 Ngarud, adda oras a naituding a panagungar ti tao; ket adda nagbaetan ti oras ti ipapatay ken ti panagungar. Ket ita, maipapan iti daytoy nagbaetan ti oras, no ania ti pagbalinan dagiti kararua ti tao ti banag a sinaludsodko a sipapasnek iti Apo tapno maammuak; ket daytoy ti banag nga ammok.

10 Ket inton dumteng ti panawen a bumangon ti amin, maammuandanto nga ammo ti Dios ti amin a ^akanito a naituding iti tao.

11 Ita, maipapan iti kasasaad ti kararua iti nagbaetan ti ^apatay ken ti panagungar—Adtoy, naitpakaammo kaniak babaen ti anghel, a dagiti espiritu ti amin a tao, apaman a suminada manipud iti daytoy nainlasagan a bagi, wen, ti espiritu ti amin a tao, nasayaat man wenno dakes, maipanda iti ^bbalay ti Dios a nangted iti biagda.

12 Ket mapasamakto, a mawat dagiti espiritu dagiti nalingteg iti kasasaad ti ^akinaragsak, a maawagan iti ^bparaiso, ti ^cpanaginana a kasasaad, ti ^dnatalna a kasasaad, a paginanaanda iti amin a parikutda ken amin a panagdandanag, ken panagleddaang.

13 Ket mapasamakto, a dagiti espiritu dagiti nadangkes, wen, dagiti dakes—ta adtoy, awan ti biangda wenno bingayda iti Espiritu ti Apo; gapu ta adtoy, pinilida ti dakes nga aramid a saan a ti naimbag; ngarud simrek ti espiritu ti sairo kadakuada, ket tinagikuana ti balayda—ket dagitoy ti maibelleng iti ruar a ^anasipnget; addanto ^bpanagsangit, ken panagdungaw, ken panagnariet, ket gapu daytoy iti kinadakesda, a nai-

5a Mosiah 26:24–25;
DkK 43:18; 76:85.

^b PNK Dios, Kinadios.

7a Alma 40:21;
DkK 138.

PNK Kararua.

10a Ara. 17:26.

11a Luc. 16:22–26;
1 Ped. 3:18–19; 4:6;
DkK 76:71–74; 138.

^b Ecl. 12:7;

2 Ne. 9:38.

12a PNK Rag-o.

^b PNK Paraiso.

^c PNK Inana.

^d DkK 45:46.

PNK Kappia.

13a PNK Impierno.

^b Mat. 8:12;

Mosiah 16:2.

turong a paadipen iti pagayaan ti sairo.

14 Ita daytoy ti sasaaden ti kararua dagiti “nadangkes, wen, iti kasipngetan, ken iti nakaalalingget a kasasaad, ^bsibubuteng a kumitkita iti dumardarang a gura ti pungtot ti Dios kadakuada; ket agtalinaedda iti kastoy a “kasasaad, kasta met kadagiti nalinteg nga adda iti paraiso, agingga iti kanito a panagungarda.

15 Ita, adda sumagmamano a nakaawat a daytoy a kasasaad ti kinaragsak ken kinaladingit ti kararua, kasakbayan ti panagungar, ti umuna a panagungar. Wen, awatek a mabalin a maku-na a panagungar, ti ibabangon dagiti espiritu wenno kararua ken ti pannakaisaadda iti kinaragsak wenno kinaladingit, babaen kadagiti sao a naibagan.

16 Ket adtoy, naibaga manen, nga adda “umuna a ^bpanagungar, ti panagungar dagiti adda idi, wenno adda ita, wenno addanto, agingga iti panagungar ni Cristo manipud kadagiti natay.

17 Ita, saantayo nga ipapan a daytoy umuna a panagungar, a nasao iti daytoy a kasasaad, mabalin nga isu ti panagungar dagiti kararua ken ti “pannakaisaadda iti kinaragsak wenno kinaliday. Saanyo a mabalin nga ipapan a daytoy ti kaipananna.

18 Adtoy, kunak kadakayo, Saan; ngem kayatna a sawen ti isusubli ti kararua iti bagi, kadakuada manipud kadagiti aldaw ni Adan agingga iti “panagungar ni Cristo.

19 Ita, no agtiponto man a mampinsan ti kararua ken ti bagi dagiti naibagan, a nadangkes ken nalinteg, saanko nga ibaga; bay-an nga umanayen, nga ibagak nga agungardanto amin; wenno iti sabali a panna, mapasamak ti panagungarda “sakbay ti panagungar dagiti natay kalpasan ti panagungar ni Cristo.

20 Ita, anakko, saanko a sawen nga umayto ti panagungarda iti panagungar ni Cristo; ngem adtoy, itedko a kas kapanunotak, agtiponto manen dagiti kararua ken bagi, dagiti nalinteg, iti panagungar ni Cristo, ken ti “yuulina idiy langit.

21 Ngem no maaramidto iti panagungarna wenno kalpasanna, saanko a maibagan; ngem daytoy laeng ti masaok, nga adda “nagbaetan ti patay ken panagungar ti bagi, ken ti kasasaad ti kararua iti ^bkinaragsak wenno “kinaladingit agingga iti kanito a pinili ti Dios nga agungar dagiti natay, ket agtipon, ti kararua ken ti bagi, ket ^dmaidatag iti sango ti Dios, ket maukom babaen ti aramidida.

22 Wen, daytoy ti pannakitungpal ti pannakaisubli dagiti

14a DkK 138:20.

b Jacob 6:13;

Moises 7:1.

c Alma 34:34.

16a Jacob 4:11;

Mosiah 15:21–23.

b PNK Panagungar.

17a DkK 76:17, 32, 50–51.

18a Mat. 27:52–53.

19a Mosiah 15:26.

20a PNK Yuuli.

21a Luc. 23:39–43.

b PNK Paraiso.

c PNK Impierno.

d Alma 42:23.

banag a naibagan babaen dagiti mammadto.

23 “Maisublinto ti ^bkararua iti ‘bagi, ken ti bagi iti kararua; wen, ket ti tunggal gurong ken tulang maisublinto iti bagina, wen, saanto a mapukaw uray maysa a buok ti ulo; ngem maisublinto amin a banag iti sigud ken naan-anay a bagina.

24 Ket ita, anakko, daytoy ti pannakaisubli a “nagaon iti ngiwat dagiti propeta—

25 Ket isunton ti panagrimat dagiti nalinteg iti pagarian ti Dios.

26 Ngem adtoy, umay kadagiti nadangkes ti nakaal-alingget nga “ipapatay; agsipud ta matayda gapu kadagiti banag maipapan iti kinalinteg; agsipud ta narugitda, ket awan ti ^bnarugit a banag a makatawid iti pagarian ti Dios; ngem maibellengda, ken naikeddeng a makiraman iti bunga ti bannogda wenno ti aramidida, a kinadakes; ket uminumda iti ared-ed ti napait a kopa.

KAPITULO 41

Iti Panagungar magun-odto ti tao ti kasasaad nga awan patinggana a ragsak wenno awan patinggana a ladingit—Dinto pulos nga agbalin a ragsak ti kinadangkes—Awan ti Dios dagiti nailubongan a tao iti

lubong—Awaten manen ti tunggal tao ti pannakaisubli iti kasisigud ti ugali ken kababalin a nagaun-odna iti nainlasagan a biag. Agarup 74 s.c.

KET ita, anakko, adda sumagmano nga ibagak maipapan iti nasaon a pannakaisubli iti kasisigud; agsipud ta adtoy, “kinillo dagiti dadduma ti nasantuan a kasuratan, ket ^bimmadayoda gapu iti daytoy a banag. Ket madlawko a maburiboran met ti panunotmo maipapan iti daytoy a banag. Ngem adtoy, ipalawagko kenka.

2 Kunak kenka, anakko, a nasken ti plano ti pannakaisubli iti kasisigud ti paglintegan ti Dios; agsipud ta masapul a maisubli ti amin a banag iti rumbeng a pannakaurnosda. Adtoy, kasapulannan ken nainkalintegannan, babaen ti pannakabalin ken panagungar ni Cristo, a masapul a maisubli ti kararua ti tao iti bagina, ket masapul a maisubli met laeng ti tunggal “paset ti bagi.

3 Ket kasapulan iti “linteg ti Dios a nasken a ^bmaukom ti tao babaen dagiti ‘aramidda; ket no nasayaat ti aramidida iti daytoy a biag, ken nasayaat ti tari-gagay ti puspusoda, ^dmaisublidanto, iti ud-udina nga aldaw, iti dayta a nasayaat.

4 Ket no dakes ti aramidida

23a 2 Ne. 9:12–13;

Alma 11:40–45.

^b PIP Espiritu.

DkK 88:15–17.

PNK Kararua.

^c PNK Bagi.

24a Isa. 26:19.

26a 1 Ne. 15:33;

Alma 12:16.

^b Alma 11:37.

41 1a 2 Ped. 1:20; 3:16;

Alma 13:20.

^b PNK Ikakalilis.

2a Alma 40:23.

3a PNK Linteg.

^b PNK Agsungbat,

Kaadda ti

Sungsungbatan,

Pakaammo; Ukom,

Panangukom.

^c PNK Aramid, Dagiti.

^d Hel. 14:31.

“maisublinto met kadakuada a dakes. Ngarud, maisublinto amin a banag iti rumbeng a pannakaurnosda, iti amin a banag iti sigud a sukogna—ti ^bpannakatay iti saan nga ipapatay, ‘panagrupsa iti saan a panagrupsa—maitag-ay iti ^aawan patinggana a panagragsak a mangtawid iti pagarian ti Dios, wenno iti awan patinggana a panagladingit a mangtawid iti pagarian ti sairo, ti maysa iti maysa a bangir ket ti maysa iti sabali—

5 Mabangon ti maysa iti kinaragsak babaen ti tarigagayna nga agragsak, wenno naimbag babaen iti tarigagayna iti naimbag; ket iti kinadakes ti sabali babaen ti tarigagayna a dakes; gapu ta tinarigagayanna ti agaramid iti dakes iti unos ti aldawna kastanto met ti panna-kagunggonana iti dakes iti yaay ti rabii.

6 Ket kasta met iti sabali a bangir. No nagbabawi iti basbasolna, ket tinarigagayanna ti kinalinteg agingga iti gibus ti aldawna, kasta met a magung-gonaanto iti kinalinteg.

7 “Dagitoy dagiti sinubbot ti Apo; wen, dagitoy dagiti naya-dayo, a naisalakan manipud iti dayta awan patinggana a rabii ti kinasipnget; ket iti kasta agtakderda wenno matinnagda;

ta adtoy, isuda met laeng dagiti ^bukom, no agaramidda iti naimbag wenno agaramidda iti dakes.

8 Ita, saan a “mabaliwan dagiti linteg ti Dios; ngarud, naisagana ti dalan tapno mabalin ti siasino man ti magna dita ket maisalakan.

9 Ket ita adtoy, anakko, dimo isagmak ti ^amaysa pay a maibusor iti Diosmo a maibatay iti doktrina, a nakaisagmakam nga agbasol.

10 Dimo ipapan, agsipud ta nabilagan ti maipanggep iti panna-kaisubli iti kasisigud, a maisublikanto iti kinaragsak manipud iti basol. Adtoy, kunak kenka, saan a mabalin a pagragsakan ti ^akinadangkes iti uray kaano man.

11 Ket ita, anakko, amin a tao nga adda iti ^anakaisigudan a kasasaad, wenno kunaek, iti ^bnailubongan a kasasaad, addada iti apro ti kinapait ken iti ikub ti kinadakes; ^cawananda iti Dios iti lubong, ket maisupadida iti awid ti Dios; ngarud, addada iti kasasaad a maisupadi iti awid ti panagragsak.

12 Ket ita adtoy, kayat kadi a sawen ti balikas a pannakaisubli iti kasisigud ti panangala iti banag iti nakaisigudan a kasasaad, wenno ikabil iti kasasaad a sungani iti nakaisigudan?

4a Alma 42:28.
b 2 Ne. 9:12–13;
DkK 138:17.
PNK Panagungar.
c 1 Cor. 15:51–55.
d PNK Agnanayon
a Biag.
7a DkK 76:50–70.

b 2 Ne. 2:26;
Alma 42:27;
Hel. 14:30.
PNK Kinawayana
nga Agpili.
8a DkK 1:38.
9a DkK 42:23–28.
10a Sal. 32:10;

Isa. 57:20–21;
Hel. 13:38.
11a Mosiah 3:19.
PNK Nailubongan
a Tao.
b PNK Nailubongan.
c Ef. 2:12.

13 O, anakko, saan a kastoy ti mapasamak; ngem ti kayat a sawen ti pannakaisubli iti kasi-sigud ket ti isusubli manen ti dakes iti dakes, wenno nailubongan iti nailubongan, wenno kinasairo iti kinasairo—nasa-yaat iti nasayaat; nalinteg iti nalinteg; nainkalinteg iti nainkalinteg; manangngaasi iti manangngaasi.

14 Ngarud, anakko, kitaem a manangngaasika kadagiti kaksatmo; makikaduaka a “nalinteg, ^bmangeddengka a nalinteg, ken itultuloymo ti agaramid iti “naimbag; ket no aramidem amin dagitoy a banag awatemto ti gunggonam; wen, addanto ^dpanangngaasi a maisubli kenka; addanto kinalinteg a maisubli kenka; addanto nalinteg a pangngeddeng a maisubli manen kenka; ket magunggonan ankanto manen iti naimbag.

15 Gapu ta amin nga impadawatmo maisublinto manen kenka ket mapasublinto; ngarud, ad-adda a kedngan ti balikas a pannakaisubli ti managbasol, ket saanna nga ikalinteg an iti kaano man.

KAPITULO 42

Panawen a pakatingitingan ti panagbiag a nainlasagan a mangted iti tao iti gundaway nga agbabawi ken agserbi iti Dios—Inyeg ti Pan-nakatnag ti naindagaan ken naes-

pirituan nga ipapatay iti amin a tao—Mapasamak ti pannubbot babaen ti panagbabawi—Ti Dios ti nangsubbot kadagiti basol ti lubong—Agaapy ti kaasi kadagiti agbabawi—Adda ti amin iti babaen ti paglintegan ti Dios—Dumteng ti panangngaasi gapu iti Pannubbot—Dagiti laeng pudno a nagbabawi ti maisalakan. Agarup 74 s.c.

KET ita, anakko, madlawko nga adda pay sumagmamano a mangburburibor iti panunotmo, a dimo maawatan—a maipapan iti “linteg ti Dios iti pannakadu-sa dagiti managbasol; agsipud ta ipagarupmo a saan nga umisu a maiturong ti managbasol iti nakakaasi a kasasaad.

2 Ita adtoy, anakko, ilawlawagko daytoy a banag kenka. Ta adtoy, kalpasan ti “panangibaon ti Apo a Dios kadagiti im-muna a nagannak kadatayo manipud iti minuyongan ti ^bEden, a mangsukay iti daga, nga isu ti naggapuanda—wen, pinagtalawna ti tao, ket inkabilna iti akindaya a pungto ti minuyongan ti Eden, ti “kerubin, ken ti kasla umap-apuy nga espada, a mangaywan iti “kayo ti biag—

3 Ita, makitatayo a nagbalin ti tao a kas iti Dios, nga ammona ti naimbag ken dakes; ket amangan ta igaw-atna ti imana, ket mangala met iti kayo ti biag, ket mangan ken agbiag nga ag-

14a PNK Napudno,
Kinapudno.
b Jn. 7:24;
DkK 11:12.
c DkK 6:13; 58:27–28.

d PNK Kaasi,
Manangngaasi.
42 1a 2 Ne. 26:7;
Mosiah 15:26–27.
PNK Linteg.

2a Gen. 3:23–24;
Moises 4:28–31.
b PNK Eden.
c PNK Kerubin.
d Gen. 2:9.

nanayon, inikkan ti Apo a Dios iti kerubin ken iti umap-apuy nga espada, tapno saan a makaraman iti bunga—

4 Ket iti daytoy makitatayo, nga adda naited a kanito iti tao nga agbabawi, wen, ti panawen a “pannakatingiting, panawen a panagbabawi ken panagpaay iti Dios.

5 Ta adtoy, no pimmuros a dagus ni Adan, ket nangan iti kayo ti biag, nagbiag koma nga agnanayon, babaen iti balikas ti Dios; nga awan ti panawen ti panagbabawi; wen, ken kasta met a napukaw koma ti kaipapanan ti balikas ti Dios, ken natungday ti naindaklan a plano ti pannakaisalakan.

6 Ngem adtoy, naituding a “matay ti tao—ngarud, gapu iti pannakaisinada iti kayo ti biag masapul a suminada met iti rabaw ti daga—ket napukaw nga agnanayon ti tao, wen, nagbalinda a ^bmanagbasol a tao.

7 Ket ita, makita babaen iti daytoy a “naisina dagiti immuna a nagannak kadatayo iti nainlasagan ken naespirituan iti imatang ti Apo; ket iti kastoy makitatayo a nagbalinda a paspasurot iti bukodda a ^bpagayatan.

8 Ita adtoy, saan a nasken a masubbot manen ti tao manipud iti daytoy nga ipapatay ti

bagi, gapu ta dayta ti makadaael iti naindaklan a “plano ti panagragsak.

9 Ngarud, idinto ta saan a matay ti kararua iti kaano man, ket inyeg ti “pannakatnag ti amin a tao ti naespirituan a pannakatay ken kasta met ti nainlasagan, iti dayta, naipusingda iti imatang ti Apo, kasapulan unay a masubbot ti tao manipud iti daytoy naespirituan nga ipapatay.

10 Ngarud, iti panagbalinda a “nailubongan, nagartem, ken simmairo, babaen ti ^bkasisigud, nagbalin daytoy “pakatingitangan a kasasaad a panagsagsagana a kasasaad nga agpaay kadakuada; nagbalin a kasasaad a panagsagana.

11 Ket ita laglagipem, anakko, no saan a gapu iti plano ti panakasubbot, (a naiwalin) apaman a natayda “nakakaasi dagiti kararuada, gapu ta naisinada iti imatang ti Apo.

12 Ket ita, awan ti pamuspusan a masubbot ti tao manipud iti daytoy managbasol a kasasaad, nga impaay ti tao iti bagina met laeng gapu iti kinasubegna.

13 Ngarud, babaen ti linteg, saan a matungpal ti “plano ti panakasubbot, no di laeng gapu iti ^bpanagbabawi ti tao iti daytoy pannakatingiting a kasasaad, wen, daytoy panagsa-

4a Alma 34:32–33.

6a PNK Ipatatay, Naindagaan nga.

b Mosiah 16:3–5.
PNK Pannakatnag da Adan ken Eva.

7a 2 Ne. 2:5; 9:6;
Hel. 14:16.
PNK Ipatatay,

Naespirituan nga.
b PNK Kinawayan nga Agpili.

8a Alma 34:9;
Moises 6:62.

9a PNK Pannakatnag da Adan ken Eva.

10a PNK Nailubongan.
b PNK Nailubongan

a Tao.

c PNK Matay, Pannakatay.

11a 2 Ne. 9:7–9.

13a PNK Plano ti Pannakaisalakan.

b PNK Agbabawi, Panagbabawi.

gana a kasasaad; agsipud ta malaksid laeng kadagitoy a kasasaad, awan ti pagmaayan ti panangngaasi malaksid no daaelenna ti aramid ti linteg. Ita saan a mabalin a madadael ti aramid ti linteg; ta no kasta, ti Dios ‘saan koman a Dios.

14 Ket iti kastoy makitatayo a “natnag amin a tao, ket addada iti ikut ti ^blinteg; wen, ti linteg ti Dios, a nangiturong kada-kuada iti agnanayon a pannakaisina manipud iti imatangna.

15 Ket ita, saan a mapasamak ti plano ti panangngaasi malaksid no maaramid ti pannubbot; ngarud ti Dios met laeng ti “mangsubbot kadagiti basol ti lubong, a mangtungpal iti plano ti ^bpanangngaasi, a mangpennek iti kasapulan ti ^clinteg, tapno ^dnaan-anay ti Dios, nalinteg a Dios, ken manangngaasi met a Dios.

16 Ita, saan a makagteng ti tao iti panagbabawi malaksid no adda pannakadusa, nga isu met ti “agnanayon a kas iti biag ti kararua a kasupadi ti plano ti kinaragsak, nga agnanayon met a kas iti biag ti kararua.

17 Ita, kasano ti panagbabawi ti tao no saan nga “agbasol? Kasano ti panagbasolna no awan ti ^bpaglintegan? Kasano nga adda linteg malaksid no adda dusa?

18 Ita, adda dusa a naituding, ken ti naited a nalinteg a paglintegan, a nangipaay iti panagleddaang ti “kaunggan ti tao.

19 Ita, no awan ti linteg a naited—masapul a matay ti tao no “nangpapatay—mabuteng ngata koma a matay no isu ti mapapatay?

20 Ken kasta met, no awan ti linteg a naited a maibusor iti basol ti tao saan a mabuteng nga agbasol.

21 Ket no “awan ti naited a paglintegan, ania ti maaramid ti kinalinteg no nagbasol ti tao, wenno ti panangngaasi, gapu ta awan ti kaipasanganda iti dayta a parsua?

22 Ngem adda linteg a naited, ket naituding ti pannakadusa, ken naipalubos ti “panagbabawi; ti panagbabawi a tuntonen ti panangngaasi; no saan a kasta tuntonen ti linteg ti parsua ket ipakanna ti linteg, ket ipatay ti linteg ti pannakadusa; no saan a kasta madadael ti balikas ti kinalinteg, ket ti Dios saanen a Dios.

23 Ngem Diosto latta ti Dios, ket tuntonen ti “panangngaasi ti agbabawi, ken dumteng ti panangngaasi gapu iti ^bpannubbot; ket itden ti pannubbot ti “panagungar dagiti natay; ket ti panagungar dagiti natay “isub-

13c 2 Ne. 2:13–14.

14a Alma 22:13–14.

b 2 Ne. 2:5.

15a 2 Ne. 9:7–10;

Mosiah 16:7–8.

PNK Mangsubbot,
Pannubbot.

b PNK Kaasi,
Manangngaasi.

c PNK Linteg.

d 3 Ne. 12:48.

16a DkK 19:10–12.

17a PNK Basol.

b Rom. 4:15.

18a PNK Pakinakem.

19a PNK Pampapatay.

21a 2 Ne. 9:25–26;

Mosiah 3:11.

22a PNK Agbabawi,
Panagbabawi.

23a PNK Kaasi,

Manangngaasi.

b PNK Mangsubbot,
Pannubbot.

c 2 Ne. 2:8; 9:4;

Alma 7:12; 11:41–45;
12:24–25;

Hel. 14:15–18;

Morm. 9:13.

d Alma 40:21–24.

lina ti tao iti imatang ti Dios; ket iti kastoy naisublida iti imatangna, a “maukom babaen iti aramidna, babaen ti paglintegan ken linteg.

24 Ta adtoy, aramaten amin ti linteg a karbenganna, ken tun-tonen ti kaasi ti kukuana; ket iti kasta, awan ti maisalakan no di dagiti laeng pudno a nagbabawi.

25 Ania, ipagarupyo kadi a mabalin a takawan ti panangngaasi ti “linteg? Kunak kadakayo, Saan; uray maysa a kabassitan. No kasta, saanen a Dios ti Dios.

26 Ket iti kasta tungpalen ti Dios ti naindaklan ken agnana-yon a “panggepna a naisagana manipud iti ^bpanangrugi ti lubong. Ket iti kasta dumteng ti pannakaisalakan ken pannakassubbot ti tao, ken kasta met ti pannakadadael ken panagtu-okda.

27 Ngarud, O anakko, “siasino man nga umay, umay ket mairanud iti danum ti biag a siwayaya; ket siasino man a saan nga umay saan a kapilitan nga umay; ngem iti maudi nga aldaw ^bmaisublinto kenkuana ti “inaramidna.

28 No nagayat nga agaramid iti “dakes, ken saan a nagbabawi iti panawenna, adtoy, mapasamakto kenkuana ti dakes, babaen ti panangisubli ti Dios.

29 Ket ita, anakko, kayatko a

dimo ipalubos a riribukennaka pay dagitoy a banag, ket dagiti laeng basolmo ti pakariribukam, ta dayta a pannakariribuk ti mangiturong kenka iti panagbabawi.

30 O anakko, tarigagayak a saanmo koman a libaken ti linteg ti Dios, saanmo nga ipalubos ti bagim nga agpambar iti kabassitan a banag gapu iti basolmo, babaen ti panangilibalak iti linteg ti Dios; ngem palubosam ti linteg ti Dios, ken ti kinamanangngaasina, ket maikkan iti wayawaya ti anusna nga agpitik dita pusom; ket palubosam a daytoy ti mamagtamed kenka a “sipapakumbaba iti katapokan.

31 Ket ita, O anakko, inawagannaka ti Dios a mangikasaba iti balikas kadagitoy a tao. Ket ita, anakko, mapankan iti dalanmo, ipakdaarmo dagiti balikas babaen iti kinapudno ken kinasimbeng, tapno sika ti mangidalan kadagiti kararua nga agbabawi, tapno tuntonen ida ti naindaklan a plano ti kinamanangngaasi. Ket itden koma ti Dios kenka babaen ti balikas-ko. Amen.

KAPITULO 43

Ikasaba ni Alma ken dagiti annak-na a lallaki ti balikas—Agbalin a Lamanite dagiti sumupsuppiat a

23e PNK Panangukom, ti Maudi a.

25a PNK Linteg.

26a 2 Ne. 2:14–30; Moises 1:39.

b Alma 13:3;

3 Ne. 1:14.

27a Alma 5:34;

Hel. 14:30.

PNK Kinawaya nga Agpili.

b Alma 41:15.

c Isa. 59:18;

Apoc. 20:12.

28a Alma 41:2–5.

30a PNK Napakumbaba, Kinapakumbaba.

a Zoramite ken dadduma a Nephite—Mapan dagiti Lamanite makigubat kadagiti Nephite—Armasan ni Moroni dagiti Nephite iti pangsalaknib a kalasag—Ilatak ti Apo ken ni Alma ti pamuspusan dagiti Lamanite—Salakniban dagiti Nephite ti balbalayda, wayawaya, kaamaan, ken pammatida—Ali-kubkoban dagiti buyot da Moroni ken Lehi dagiti Lamanite. Agarup 74 s.c.

KET ita napasamak a napan dagiti lallaki nga annak ni Alma kadagiti tao, a mangipakdaar iti balikas kadakuada. Ket ni Alma, kasta met, kenkuana, san a makaidna, ket napan met.

2 Ita awanen ti masaotayo pay maipanggep iti panangaskasabada, malaksid iti dayta panangikasabada iti balikas, ken ti kinapudno, a maibatay iti espi-ritu ti pammadto ken pammaltiing; ket nangasabada a mainugot iti “nasantuan nga urnos ti Dios a nakaawaganda.

3 Ket ita agsubliak iti pakaam-muan iti gubgubat iti nagbaetan dagiti Nephite ken dagiti Lamanite, iti maika-sangapuloket-walo a tawen a panagturay dagiti ukom.

4 Ta adtoy, napasamak a nagbalin a Lamanite dagiti “Zoramite; ngarud, iti nangrugian ti maika-sangapuloket-walo a tawen nakita dagiti tao dagiti Nephite nga umas-asideg kadakuada dagiti Lamanite; ngarud nagsaganada a makigubat; wen, inummongda a sangsang-

kamaysa dagiti buyotda iti daga ti Jershon.

5 Ket napasamak a dimteng dagiti Lamanite a rinibribu; ket dimtengda iti daga ti Antionum, a daga dagiti Zoramite; ket ti lalaki nga agnagan iti Zerahemnah ti dadauloda.

6 Ket ita, iti ad-adda a kina-dangkes ken kinamammapatay a panagug-ugali dagiti Amalekite ngem dagiti Lamanite, iti unegda ken kadakuada, ngarud, nangdutok ni Zerahemnah iti pangpangulo a kapitan dagiti Lamanite, ket pasigda nga Amalekite ken Zoramite.

7 Ita inaramidna daytoy tapno mataginayonna ti gurada kadagiti Nephite, tapno mabaw-ingna ida iti pannakaileppas dagiti planona.

8 Ta adtoy, panggepna a sug-sogan dagiti Lamanite a gumura kadagiti Nephite; inaramidna daytoy tapno bareng no agawenna kadakuada ti nandaklan a bileg, ken kasta met a bareng no marimbawanna dagiti Nephite babaen ti panangadipenna kadakuada.

9 Ket ita panggep dagiti Nephite a salakniban ti dagdagada, ken dagiti balayda, ken dagiti “assawada, ken dagiti annakda, tapno mailiklikda ida kadagiti ima dagiti kabusorda; ket kasta met a bareng no mataginayonda dagiti kalintegan ken karben-ganda, wen, ken kasta met ti ^bwayawayada, tapno bareng no makapagdaydayawda iti Dios a maibatay iti tarigagayda.

43 2a PNK Kinasaserdote a Melchizedek.

4a Alma 35:2–14; 52:33.
9a Alma 44:5; 46:12.

b PNK Wayawaya.

10 Ta ammoda a no matnagda kadagiti ima dagiti Lamanite, a no asino man ti “agdaydayaw iti Dios iti ^bespiritu ken iti kinapudno, ti pudno ken ti sibibiag a Dios, madadaelda kadagiti Lamanite.

11 Wen, ken kasta met nga ammoda ti nakaro a gura dagiti Lamanite kadagiti “kabsatda, a tattao dagiti Anti-Nephi-Lehi, a nanaganan iti tattao ni Ammon—ken dida agitag-ay iti armas, wen, nakitulagda ket dida dadaelen dayta—ngarud, no matnagda kadagiti ima dagiti Lamanite madadaelda.

12 Ket saan nga ipalubos dagiti Nephite a madadaelda; ngarud inikkanda ida iti daga a tawidenda.

13 Ket nangted dagiti tao ni Ammon kadagiti Nephite iti dakkel a paset ti kukuada a manggtulong kadagiti buyotda; ket kasta ti pannakapilit dagiti Nephite, laeng, a mangsarked kadagiti Lamanite, a nagbuligan da Laman ken Lemuel, ken dagiti lallaki nga annak ni Ismael, ken amin dagiti simmuppiat kadagiti Nephite, nga Amalekites ken Zoramites, ken dagiti “kapupon dagiti saserdote ni Noe.

14 Ita kaad-adu dagiti kapupon, dandani, dagiti Nephite; ket iti kasta napilitan dagiti Nephite a makisupanget kadagiti kabsatda, uray pay agayus ti dara.

15 Ket napasamak a bayat ti panaguurnong dagiti buyot dagiti Lamanite iti daga ti Antio-

num, adtoy, nagsagana dagiti buyot dagiti Nephite a sumabat kadakuada iti daga ti Jershon.

16 Ita, ti dadaulo dagiti Nephite, wenno ti lalaki a natudingan a pangulo a kapitan dagiti Nephite—ita indauluan ti pangulo a kapitan ti amin a buyot dagiti Nephite—ket Moroni ti naganna.

17 Ket ni Moroni ti nangiwardas iti amin, ken ti pannakaiturong ti gubgubatda. Ket dua-pulo-ket-limana laeng idi matudingan a pangulo a kapitan dagiti buyot dagiti Nephite.

18 Ket napasamak a sinabatna dagiti Lamanite iti nagbedngan ti Jershon, ket naarmasan dagiti taona iti espada, ken iti kampilan, ken amin a kita ti igam a pakigubat.

19 Ket idi makita dagiti buyot dagiti Lamanite a nagsagana dagiti tao ni Nephi, wenno Moroni, iti kabal ken iti kalasag, wen, ken iti saripda a mangsalaknib iti ul-uloda, ken kasta met a nagaruatda iti nabengbeng a lupot—

20 Ita saan a nakasagana ti buyot ni Zerahemnah iti kasta a banag; addaanda laeng iti espada ken kampilan, dagiti bai ken panada, dagiti bato ken palsiitda; ken “lamulamoda, malaksid iti lalat a naibarikes iti lumlomoda; wen, lamulamo ti amin, malaksid dagiti Zoramites ken dagiti Amalekites;

21 Ngem saanda a naarmasan iti kabal, wenno saripda—nga-

10a PNK Agdaydayaw.
b Jn. 4:23–24.

11a Alma 24:1–3, 5, 20;
25:1, 13; 27:2, 21–26.

13a Alma 25:4.
20a Enos 1:20.

rud, nalaus ti butengda kadagiti buyot dagiti Nephite gapu iti salakanda, iti laksid ti bilangda nga ad-adu nga amang ngem dagiti Nephite.

22 Adtoy, ita napasamak a dida nagtured nga immasideg kadagiti Nephite iti beddeng ti Jershon; ngarud pimmanawda iti daga ti Antionum a kimma-mangda iti langalang, ket nagdaliasatda iti lawlaw ti langalang, iti adayo iti ulo ti karayan Sidon, ta bareng no makadanda ita daga ti Manti ket matagikuada ti daga; ta dida impagarup nga ammo dagiti buyot ni Moroni ti napananda.

23 Ngem napasamak, nga apaman a nakapanawda iti langalang nangibaon ni Moroni iti espia iti langalang a mangwanawan iti kampoda; ket ni Moroni, met, iti pannakaammona iti pammadto ni Alma, nangibaon iti tattao kenkuana, a tarigagayanna nga agdamag iti Apo “no salakniban dagiti buyot dagiti Nephite ti bagbagida kadagiti Lamanite.

24 Ket napasamak a dimmanon ti balikas ti Apo ken ni Alma, ket impakaammo ni Alma iti mensahero ni Moroni, a liklikmuten dagiti buyot dagiti Lamanite ti langalang, a mabalin nga umayda iti daga ti Manti, a mabalin nga ikeddengda ti rumubbuot iti nakapkapsut a paset dagiti tao. Ket napan dagiti mensahero indanon ti mensahe ken ni Moroni.

25 Ita ni Moroni, a nangibati

iti paset ti buyotna iti daga ti Jershon, di la ket mamin-ano ta adda kameng dagiti Lamanite nga umay iti daga ken mangkamkam iti siudad, innalana ti nabati a paset ti buyotna ket nagnada a napan iti daga ti Manti.

26 Ket imbilinna a nasken nga aguummong dagiti amin a tao iti dayta nga apagkapat ti daga a makiranget kadagiti Lamanite, a “mangsalaknib iti daga ken ti pagilianda, dagiti kalintegan ken ti wayawayada; ngarud nakasaganada iti kanito a yaay dagiti Lamanite.

27 Ket napasamak nga imbilin ni Moroni a nalimed a sumrek ti buyotna iti tanap nga asideg iti teppang ti karayan Sidon, nga adda iti laud ti karayan Sidon iti langalang.

28 Ket nangikabil ni Moroni kadagiti espia iti aglawlaw, tapno maammuanna no kaano ti yaay ti kampo dagiti Lamanite.

29 Ket ita, iti pannakaammo ni Moroni ti gagem dagiti Lamanite, a gagemda a dadaelen dagiti kabsatda, wenno bawingenda ida ken adipenenda ida tapno maipatakderda ti pagarianda iti bagbagida iti intero a daga;

30 Ken kasta met nga ammona a tarigagay laeng dagiti Nephite a taginayonen ti dagdagada, ken ti “wayawayada, ken ti simbaanda, ngarud napanunotna a saan a basol ti panangsalaknibna kadakuada iti nainsiriban a pamuspusan; ngarud, nasara-

kanna babaen dagiti espiana no ania a turong dagiti Lamanite ti maala.

31 Ngarud, biningayna ti buyotna ket intugotna ti maysa a paset iti tanap, ket inlemmengna ida iti daya, ken iti abagatan ti turod a Riplah;

32 Ket inlemmengna ti nabati iti laud ti tanap, iti laud ti karayan Sidon, ken agpababa iti beddeng ti daga a Manti.

33 Ket kasta ti panangipuestona iti buyotna a maibatay iti tarigagayna, a sisasagana a sumabat kadakuada.

34 Ket napasamak a simmungad dagiti Lamanite iti amianan ti turod, a nakailemmengan ti maysa a paset ti buyot ni Moroni.

35 Ket iti ilalasat dagiti Lamanite iti turod a Riplah, ket simmungadda iti tanap, ket rinugianda a ballasiwen ti karayan Sidon, ti buyot a nailemmeng iti abagatan ti turod, nga impanggulan ti lalaki nga agnagan iti “Lehi, ket impanguluanna ti buyotna a nangalikubkob kadagiti Lamanite iti dayaen ti likudanda.

36 Ket napasamak a dagiti Lamanite, idi nakitada dagiti Nephite a dumarup kadakuada iti likudanda, sinangoda ida ket rinugianda ti nakirupak iti buyot ni Lehi.

37 Ket naggibus ti aramid ti patay iti agsumbangir, ngem nakaskas-ang iti biang dagiti Lamanite, ta naisarang ti “kina-lamulamoda iti nadagsen a ki-

dog dagiti Nephite babaen dagiti espada ken dagiti kampilanda, a nangipaay iti patay iti dandani tunggal layat.

38 Idinto a sabali a bangir, adadagaggaysa a natuang a tao kadagiti Nephite, babaen dagiti espadada ken naadasan iti dara, ta nasaripdaan dagiti naininaka a paset ti bagida, wenno nasaripdaan dagiti naininaka a paset ti bagida iti layat dagiti Lamanite, babaen dagiti “kabalda, ken dagiti kalasagda, ken dagiti saripda ti uloda; ket kasta ngarud ti panangiwayang dagiti Nephite iti aramid ni patay kadagiti Lamanite.

39 Ket napasamak a napabutangan dagiti Lamanite, gapu iti nakaro a pannakadadaelda, agingga a rinugianda ti naglibas nga agturong iti karayan Sidon.

40 Ket kinamat ida da Lehi ken dagiti taona; ket inabog ida ni Lehi iti danum ti Sidon, ket binallasiwda ti danum ti Sidon. Ket pinagtalinaed ni Lehi dagiti buyotna iti teppang ti karayan Sidon tapno saanda a makaballasiw.

41 Ket napasamak a sinabat ni Moroni ken ti buyotna dagiti Lamanite iti tanap, iti sabali a bangir ti karayan Sidon, ket nangrugi a natnagda kadakuada ken pinatayda ida.

42 Ket naglibas manen dagiti Lamanite, nga agturong iti daga ti Manti; ket sinabat manen ida dagiti buyot ni Moroni.

43 Ita iti kastoy a kasasaad nakiranget dagiti Lamanite iti

kasta unay; wen, saan pay a nakiranget dagiti Lamanite iti kasta a kapigsa ken pinget, saan, uray pay idi punganay.

44 Ket napapingetda kadagiti “Zoramite ken dagiti Amalekite, a pangpanguloda a kapitan ken dadauloda, ken dagiti Zerahemnah, nga isu ti panguloda a kapitan, wenna panguloda a dadaulo ken agbilbilin; wen, nakirangetda a kasla dragon, ket adu kadagiti Nephite ti napapatay babaen dagiti imada, wen, ta dinangranda ti adu unay iti saripdada iti ulo, ken dinuyokda ti adu a kabalda, ken adu ti dinangranda a takiagda; ket kasta ti panangdangran dagiti Lamanite iti nalaus a pungtotda.

45 Nupay kasta, napapinget dagiti Nephite babaen ti nasaysayaat a panggep, ta saanda a “makirangranget para iti panangituray wenna bileg ngem makirangrangetda para kadagiti balay ken ti ^bwayawayada, dagiti assawa ken dagiti annakda, ken kadakuada amin, wen, iti seremoniada nga agdaydayaw iti simbaanda.

46 Ket ar-aramidenda dayta nariknada a “pagrebbengan nga utangda iti Diosda; ta kinuna ti Apo kadakuada, ken kasta met kadagiti ammada, a: ^bNo la ketdi saankayo a nagbasol iti ^cumuna a babak, wenna iti mai-kadua, diyo itulok ti bagbagiyo a mapapatay babaen dagiti ima dagiti kabusoryo.

47 Ket manen, kinuna ti Apo a: Nasken a “salaknibanyo dagiti kaamaanyo uray pay no agayus ti dara. Ngarud itoy a gapu ti nakisupangetan dagiti Nephite kadagiti Lamanite, tapno salaknibanda ti bagbagi-da, ken dagiti kaamaanda, ken dagiti dagada, ti pagilianda, ken ti kalinteganda, ken ti pammatida.

48 Ket napasamak nga idi nakita dagiti tao ni Moroni ti dangkok ken pungtot dagiti Lamanite, kumsenda koman ken libasanda ida. Ket ni Moroni, a nakadlaw iti panggepda, impatulodna ket pinareggetna ti puspusoda kadagitoy a pampanunot—wen, ti pampanunot kadagiti dagada, ti wayawayada, wen, ti pannakawayawayada iti pannakaadipen.

49 Ket napasamak a sinangoda dagiti Lamanite, ket “immararawda a sangsangkatimek iti Apo a Diosda, a para iti wayawayada ken pannakawayawayada iti pannakaadipen.

50 Ket rinugianda ti nangsango kadagiti Lamanite a sibibileg; ket iti dayta met laeng nga oras a jaararawda iti Apo para iti pannakawayawayada, rinugian dagiti Lamanite a linibasan ida; ket naglibasda uray pay iti danum ti Sidon.

51 Ita, ad-adun dagiti Lamanite, wen, a mamindua nga ad-adu ngem dagiti Nephite; nupay kasta, napagsanudda agingga

44a Alma 43:6.

45a Alma 44:5.

^b PNK Wayawayaya.

46a PNK Pagrebbengan.

^b Alma 48:14;

DkK 98:33–36.

^c 3 Ne. 3:21;

DkK 98:23–24.

47a DkK 134:11.

49a Ex. 2:23–25;

Mosiah 29:20.

a naguurnongda iti maysa a paset ti tanap, iti asideg ti tep-pang ti karayan Sidon.

52 Ngarud inalikubkob ida dagiti buyot ni Moroni, wen, uray pay iti agsumbangir ti ka-
rayan, ta adtoy, adda iti daya
dagiti tao ni Lehi.

53 Ngarud idi nakita ni Zera-
hemnah dagiti tao ni Lehi iti
daya ti karayan Sidon, ken da-
giti buyot ni Moroni iti laud ti
karayan Sidon, a naalikubkobda
kadagiti Nephite, kasta unay ti
butengda.

54 Ita binilin ni Moroni, idi
nakitana ti butengda, dagiti ta-
ona nga isardengda a pagayu-
sen ti darada.

KAPITULO 44

*Bilinen ni Moroni dagiti Lamani-
te a mangaramid iti katulagan iti
kappia wenno madadaelda—Sup-
ringen ni Zerahemnah ti diaya,
ket agtuloy ti ranget—Abaken
dagiti buyot ni Moroni dagiti La-
manite. Agarup 74–73 s.c.*

KET napasamak nga insardeng-
da ket nagsanudda bassit. Ket
kinuna ni Moroni ken ni Zera-
hemnah: Adtoy, Zerahemnah,
a “dimi tarigagayan ti agbalin a
tao a naayat iti dara. Ammom
nga addaka iti imami, ngem di-
daka pay la patayen.

2 Adtoy, saankami nga immay
a makiranget kadakayo tapno
pagayusenmi ti darayo para iti
bileg; wenno tinarigagayanmi
nga isangol ti asino man iti

pannakaadipen. Ngem daytoy
ti talaga a gapu ti yaayyo kada-
kami; wen, ket kaungetdakami
gapu iti pammatimi.

3 Ngem ita, makitam nga
adda kadakami ti Apo; ket ma-
kitam a winayawayaannakayo
kadagiti imami. Ket ita kayat-
ko nga awatem a napasamak
daytoy kadakami gapu iti pam-
matimi ken iti panamatimi ken
ni Cristo. Ket ita makitam a
diyo madadael daytoy pamma-
timi.

4 Ita makitam a daytoy ti pud-
no a pammati ti Dios; wen, ma-
kitam a tumulong ti Dios, ken
mangtungpal, ken mangtagi-
nayan kadakami, no la ketdi ta
napudnokami kenkuana, ken
iti panamatimi, ken ti pamma-
timi; ket saanto a pulos nga
ipalubos ti Apo a madadaelka-
mi malaksid no matnagkami iti
pagbasolan ket tallikudanmi ti
pammatimi.

5 Ket ita, Zerahemnah, bili-
nenka, iti nagan dayta kabilgan
a Dios, a nangpapijsa iti takta-
kiagmi a nangrimbaw kadaka-
yo, babaen ti pammatimi, ba-
baen ti relihionmi, ken babaen
ti “seremoniami nga agdayda-
yaw, ken babaen ti simbaanmi,
ken babaen ti sagrado a tulong
nga utangmi kadagiti assawa-
mi ken dagiti annakmi, babaen
dayta ^bwayawaya a namagre-
reppeng kadakami iti dagda-
gami ken iti pagilianmi; wen,
ken kasta met ti pannakapagta-
linaed iti sagrado a balikas ti
Dios, a nakautanganmi iti amin

a ragsakmi; ken babaen ti amin a napateg kadakami—

6 Wen, ket saan laeng a daytoy; bilinenka babaen ti amin a tarigagaymo iti biag, a yawatyo kadakami dagiti igamyo a pakigubat, ket saanmi a dawaten ti darayo, ngem dimi gudasen ti biagyo, no mapankayon iti danayo ket saankayon nga agsubli a manggubat manen kadakami.

7 Ket ita, no diyo tungpalen daytoy, adtoy, addakayo iti imami, ket bilinek dagiti taok a mangdarup kadakayo, ket ipatayda ti sugsugat ni patay iti bagbagiyo, tapno mapukawkayon; sa kitaenminto no asino ti adda bilegna kadagitoy a tao; wen, kitaenminto no asino ti maadipen.

8 Ket ita napasamak nga idi nangngeg ni Zerahemnah dagitoy a sasao immasideg ket inyawatna ti espada ken ti kampilanna, ken ti baina kadagiti ima ni Moroni, ket kinunana kenkuana: Adtoy, dagitoy dagiti igammi a pakigubat; yawatmi idan kadakayo, ngem dimi ipalubos ti bagbagimi nga “agsapata kadakayo, nga ammomi a dadaelenminto, ken kasta met dagiti annakmi; ngem alaenyo dagiti igammi a pakigubat, ket ipalubosyo a pumanawkami nga agturong iti langalang; no saan pagtalinaedenmi dagiti espadami, ket mapukawkami wenno maabak.

9 Adtoy, awankami iti pamatiyo; dimi pasien a Dios ti

nangwayawaya kadakami iti im-imayo; ngem pasienmi a ti kinasikapyo ti nangisalakan kadakayo kadagiti espadami. Adtoy, dagiti “kabal ken kalasagyo ti nangisalakan kadakayo.

10 Ket ita idi malpas ni Zerahemnah nga isao dagitoy a balikas, insubli ni Moroni ti espada ken dagiti igam a pakigubat, nga inawatna, ken ni Zerahemnah, a kinunana: Adtoy, gibusanta ti riri.

11 Ita diak malagip dagiti balikas nga insaok, ngarud iti kaadda ti Apo, dika makapanaw malaksid no pumanawka nga agsapata a dikanto agsubli manen a manggubat kadakami. Ita iti kaaddam iti imami ibukbokmi ti daram iti daga, wenno umannugotka iti saritaan nga insingasingko.

12 Ket ita idi naisao ni Moroni dagitoy a balikas, innala ni Zerahemnah ti espadana, ket kinapungtotna ni Moroni, ket dimmarup a mangpapatay ken ni Moroni; ngem iti panangilayatan iti espadana, adtoy, maysa kadagiti soldado ni Moroni ti nangpalting itoy a nakatnaganan iti daga, ket natukkol ti putanna; ken inarrabisna met ni Zerahemnah a nakalapsian ti kudil ti ulona ket natnag iti daga. Ket timmakkias ni Zerahemnah kadakuada a kimmamang kadagiti soldadona.

13 Ket napasamak a ti soldado a nagtakder, a nanglapsi iti kudil ti ulo ni Zerahemnah, pini-dutna ti kudil ti ulo iti daga

babaen ti buok, ket inkabilna iti tirad ti espadana, ket intagayna kadakuada, a kinunana kadakuada iti napigsa a timek:

14 Natnag daytoy a kudil ti ulo iti daga, a kudil ti ulo ti panguloyo, isu a madaleb kayo met iti daga malaksid no yawatyog dagiti igamyo a pakigubat ket pumanaw kayo nga addaan iti katulagan ti kappia.

15 Ita adu, idi mangngegda dagitoy a balikas ken nakitada ti kudil ti ulo nga adda iti espada, ti sineknan ti buteng; ket adu ti immasideg a nangidisso kadagiti igamda a pakigubat iti sakaan ni Moroni, ket simrekda iti "katulagan ti kappia. Ket kas iti kaadu ti simrek iti katulagan napalubosanda a napan iti langalang.

16 Ita napasamak a napalalo ti pungtot ni Zerahemnah, ket sinugsoganna nga agpungtot dagiti nabati a soldadona, a makisupanget a sibibileg kadagiti Nephite.

17 Ket ita nagpungtot ni Moroni, gapu iti kinasukir dagiti Lamanite; ngarud binilinna dagiti taona a mangdaleb kadakuada ket patayenda ida. Ket napasamak a rinugianda a papatayen ida; wen, ket nakisupanget dagiti Lamanite kadagiti espada ken ti laingda.

18 Ngem adtoy, nabatad kadagiti espada dagiti Nephite dagiti lamulamo a kudilda ken awan sipsiparna nga uloda; wen, adtoy naduyok ken nangrandanda, wen, ket napardas

ti pannakadalebda kadagiti espada dagiti Nephite; ket nangrugida a nasagad, a kas iti naipadto kadagiti soldado ni Moroni.

19 Ita immararaw ni Zerahemnah, idi makitana a dandanda aminen madadael, ken ni Moroni a sipapakurang, a nagkari a sumrek iti katulagan ken kasta met dagiti taona kadakuada, no itdenda ti nabati pay a biagda, a saandanton a "pulos umay gubaten ida.

20 Ket napasamak nga imbilin ni Moroni a maisardeng manen ti aramid a pammapatay kadagiti tao. Ket innalana dagiti igam a pakigubat kadagiti Lamanite; ket kalpasan ti iseserrekda iti "katulagan kenkuana iti kappia napalubosanda a napan iti langalang.

21 Ita saan a mabilang ti kaadu dagiti minatayda gapu iti kaaduna; wen, nakadakkkel ti bilang dagiti minatayda, dagiti Nephite ken dagiti Lamanite.

22 Ket napasamak nga impu ruakda dagiti minatayda iti danum ti Sidon, ket nagpukaw ken naitanemda iti tukot ti baybay.

23 Ket nagsubli dagiti buyot dagiti Nephite, wenna ni Moroni, ken napanda iti balbalayda ken iti dagdagada.

24 Ket kasta ti naggibusan ti maika-sangapulo-ket-walo a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi. Ket kasta ti naggibusan ti sinurat ni Alma, a naisurat kadagiti pinanid ni Nephi.

Ti pakaammo dagiti tao ni Nephi, ken ti gubgubat ken isusuppiatda, kadagidi aldaw ni Helaman, a maibatay iti sinurat ni Helaman, nga indulin-na kadagidi aldawna.

*Sakupenna ti kapitulo
45 agingga iti 62.*

KAPITULO 45

Patien ni Helaman dagiti balikas ni Alma—Ipadto ni Alma ti panakadadael dagiti Nephite—Bendisionan ken ilunodna ti daga—Mabalin nga innala ti espiritu ni Alma, a kas ken ni Moises—Kumaro ti panagsisinnuppiat iti Simbaan. Agarup 73 s.c.

ADTOY, ita napasamak a napalaus ti ragsak dagiti tao ni Nephi, gapu ta insalakan manen ida ti Apo kadagiti ima dagiti kabusorda; ngarud nagyamanda iti Apo a Diosda; wen, ket sinansanda ti “nagayuno ken sinansanda ti nagkararag, ket nagdaydayawda iti Dios iti napalaus a rag-o.

2 Ket napasamak iti maikasangapuloket-siam a tawen a panagturay dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi, a dimteng ni Alma iti lalaki nga anakna a ni Helaman ket kinunana kenkuana: Mamatika kadi kadagiti balikas nga imbagak kenka a

maipanggep kadagiti “kasuratan a naitalimeng?

3 Ket kinuna ni Helaman kenkuana: Wen, mamatiak.

4 Ket kinuna manen ni Alma: Mamatika kadi ken ni Jesucristo, nga umayto?

5 Ket kinunana: Wen, patiek amin dagiti balikas nga imbagam.

6 Ket kinuna manen ni Alma kenkuana: “Tungpalem kadi dagiti bilinko?

7 Ket kinunana: Wen, tungpalek a naimpusan dagiti bilinmo.

8 Kalpasanna kinuna ni Alma kenkuana: Bendisionanka; ket “parang-ayennakanto ti Apo di toy a daga.

9 Ngem adtoy, adda banag nga “ipadtok kenka; ngem dimonto iwaras ti banag nga ipadtok kenka; wen, saanto a maiwaras ti ipadtok kenka, agingga a matungpal ti padto; ngarud isuratmo dagiti balikas nga ibagak.

10 Ket dagitoy dagiti balikas: Adtoy, makitak a mismo a dagitoy a tao, dagiti Nephite, a maibatay iti espiritu ti pammaltiing nga adda kaniak, iti “uppat a gasut a tawen manipud iti panagpakita ni Jesucristo kadakuada, mapukawandanto iti ^bpammati.

11 Wen, kalpasanna makitadanto dagiti gubat ken angol,

45 1a PNK Ayuno,
Panagayuno.
2a Alma 37:1-5; 50:38.
6a PNK Bilin ti Dios,
Dagiti; Agtungpal,
Kinamanagtungpal,

Natulnog.
8a 1 Ne. 4:14;
Alma 48:15-16, 25.
9a PNK Padto,
Mamadto.
10a 1 Ne. 12:10-15;

Hel. 13:9;
Morm. 8:6-7.
b PNK Ikakililis;
Kaawan ti Pammati.

agingga a “maibus dagiti tao ni Nephi—

12 Wen, ket gapu daytoy ti pannakapukawto ti pammatida ken pannakatnagda iti ar-aramid iti kasipngetan, ken “panag-gartem iti lasag, ken amin a kita ti pagbasolan; wen, kunak kadakayo, a gapu ta agbasoldanto a maibusor iti nakalawlawag a pannakaawat ken pannakaammo, wen, kunak kenka, a manipud iti dayta nga aldaw, uray pay ti maikapat a kaputotan santo nga aglabas amin sakbay a dumteng daytoy nalaus a kinamanagbasol.

13 Ket inton dumteng dayta naindaklan nga aldaw, adtoy, asidegto unayen ti yaay ti panawen a dagiti adda ita, a maibilang kadagiti tao ni Nephi, “saandanton a maibilang kadagiti tao ni Nephi.

14 Ngem asino man a mabati, ken saan a madadael iti dayta naindaklan ken nakaal-alingget nga aldaw, “maibilangto kadagiti Lamanite, ket agbalinto a kas kadakuada, amin, malaksid laeng ti sumagmamano a mawaganto a disipulo ti Apo; ket sapulento ida dagiti Lamanite ^bagingga a maibusda. Ket ita, gapu iti kinamanagbasol, matungpalto daytoy a padto.

15 Ket ita napasamak a kalpasan ti panangisao ni Alma kadagitoy a banag ken ni Helaman,

binendisionanna, ken kasta met dagiti dadduma nga annakna a lallaki; ken kasta met a binendisionanna ti daga para kadagiti “nalinteg.

16 Ket kinunana: Kastoy ti kinuna ti Apo a Dios—“Mailunodto ti daga, wen, daytoy a daga, iti amin a pagilian, kaksat, pagsasao, ken tattao, iti pannakadadael, a maaramid iti dinadangk, inton naan-anayen ti luomda; ket kas iti nasakon mapasamakto; ta daytoy ti panangilunod ken ^bpammendision ti Dios iti daga, ta ti Apo saan a makaited iti uray ^ckabsitan a pawayway para iti basol.

17 Ket ita, idi maisao ni Alma dagitoy a balikas binendisio-nanna ti “simbaan, wen, amin dagiti makaibtur nga agtalinaed iti pammati manipud iti dayta a kanito.

18 Ket pimmanaw ni Alma iti daga a Zarahemla kalpasan ti panangaramidna itoy, a kasla mapan iti daga a Melek. Ket napasamak nga awanen ti nangingegan pay kenkuana; a kas iti ditayo pannakaammo iti ipapatay wenno pannakaitanemna.

19 Adtoy, daytoy ti ammota-yo, a nalinteg a tao daytoy; ket nagwaras iti simbaan iti gangannaet ti pagsasao nga innala ti Espiritu, wenno “naitanem ba-baen ti ima ti Apo, a kas ken ni Moises. Ngem adtoy, kinuna ti

11a Jarom 1:10;
Morm. 8:2-3, 6-7.

12a PNK Gartem.

13a Hel. 3:16.

14a Moro. 9:24.

b Moro. 1:1-3.

15a Alma 46:10; 62:40.

16a 2 Ne. 1:7;

Alma 37:31;

Ether 2:8-12.

b DkK 130:21.

c DkK 1:31.

17a PNK Simbaan
ni Jesucristo.

19a PNK Nagbalaliw
a Parsua.

nasantuan a kasuratan nga in-nala ti Apo ni Moises iti sidong-na; ket ipapantayo nga inawatna met ni Alma iti espiritu, kenkua-na; ngarud, gapu itoy awan ti ammotayo maipanggep iti ipapatay ken pannakaitanemna.

20 Ket ita napasamak iti nangrugian ti maika-sangapulo-ket-siam a tawen ti panagturay dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi, a napan ni Helaman kadagiti tao a mangipakdaar iti balikas kadakuada.

21 Ta adtoy, gapu iti pannakigubatda kadagiti Lamanite ken ti adu a babassit a panagsisin-nuppiat ken panangriribuk kadagiti tao, nagbalin a nasken a maipakdaar ti “balikas ti Apo kadakuada, wen, ken maaramid ti pagannurotan ti intero a simbaan.

22 Ngarud, napan da Helaman ken dagiti kabsatna binangon manen ti simbaan iti intero a daga, wen, iti tunggal ciudad iti intero a daga a kukua dagiti tao ni Nephi. Ket napasamak a nangtudingda kadagiti saserdote ken maestro iti intero a daga, kadagiti amin a simbaan.

23 Ket ita napasamak a kalpasan ti panangtuding da Helaman ken dagiti kabsatna kadagiti saserdote ken maestro kadagiti amin a simbaan adda napasamak a “panagsisinnuppiat kadakuada, ket dida dimngeg kadagiti balikas ni Helaman ken dagiti kabsatna;

24 Ngem timmangigda, gapu ta pimmalangguad ti puspuso-

da, gapu iti aglaplapusanan a “kinabaknangda; ngarud nagbalinda a nabaknang iti ^bbukodda a mata, ket dida dumngeg kadagiti balikasda, a magna a sililinteg iti sango ti Dios.

KAPITULO 46

Makikinnunsabo ni Amalickiah nga agbalin nga ari—Ibayog ni Moroni ti wagayway ti wayawaya—Pagkaykaysaenna dagiti tao a mangsalaknib iti pammatida—Maawagan dagiti napudno a mamati iti Kristiano—Mataginayon ti nabati ni Jose—Aglibas ni Amalickiah ken dagiti sumupsuppiat nga agturong iti daga a Nephi—Mapapatay dagiti saan a tumulong iti panggep ti wayawaya. Agarup 73–72 s.c.

KET napasamak a kas iti kaadu iti saan a dimngeg kadagiti balikas ni Helaman ken dagiti kabsatna ti naguummong a bumusor kadagiti kabsatda.

2 Ket ita adtoy, nalabes ti pungtotda, isu nga inkeddengda a patayen ida.

3 Ita dakkell ken napigsa a tao ti dadaulo dagiti nagpungtot kadagiti kabsatda; ket Amalickiah ti naganna.

4 Ket nalaus ti tarigagay ni Amalickiah nga agbalin nga ari; ken nalaus met ti tarigagay dagiti makapungtot a tao nga isu ti agbalin nga arida; ket dakkell ti bilangda ngem dagiti “nababbaba nga ukom iti daga, ket agsapsapulda iti bileg.

5 Ket inlungalong ida ti pamatpatiray-ok ni Amalickiah, a no tulonganda ken ipatugawda nga arida aramidennanto ida nga agturay dagiti tao.

6 Kasta ti panangilungalong kadakuada ni Amalickiah a sumuppiat, iti laksid ti panangas-kasaba ni Helaman ken dagiti kabsatna, wen, iti laksid ti nalaus a panangipategda iti simbaan, ta nangatoda a saserdote ti simbaan.

7 Ket adu dagiti adda iti simbaan ti namati iti pammatiray-ok ni Amalickiah, ngarud simmuppiatda iti simbaan; ket kasta ti aramid dagiti tao ni Nephi a nakaam-amak ken napeggad, iti laksid ti dakkal a “balligida kadagiti Lamanite, ken ti nalaus a ragragsakda a nagun-odda gapu iti panangisalakana kadakuada ti ima ti Apo.

8 Kasta ti makitatayo a “kalaka dagiti annak ti tattao a makalipat iti Apo a Diosda, wen, anian a naglaka ti agaramid iti pagbasolan, ken mayaw-awan iti dakes.

9 Wen, ket makitatayo met ti maaramid ti nalaus a “kinandanges ti nadanges a tao a mangituray kadagiti annak ti tattao.

10 Wen, makitatayo ni Amalickiah, gapu ta nasikap a tao ken tao a nalaing a pamatpatiray-ok, a nangyaw-awan iti puspuso dagiti adu a tao nga agaramid iti dinadanges; wen, ken

agpanggep a mangdadael iti simbaan ti Dios, ken mangdadael iti pamuon ti “wayawaya nga inted kadakuada ti Dios, wenno bendision nga impaay ti Dios a pagimbagan dagiti ^bnalinteg iti rabaw ti daga.

11 Ket ita napasamak nga idi mangngegan ni Moroni, nga isu ti “pangulo a mangiturong iti buyot dagiti Nephite, dagitoy nga isusuppiat, kinapungtotna ni Amalickiah.

12 Ket napasamak a pinigisna ti kagayna; ket nangala dita iti sangkapirgis, ket insuratna itoy—“Pakalaglagipan iti Dios-tayo, iti pammatitayo, ken wayawaya, ken ti talnatayo, dagiti assawatayo, ken dagiti annak-tayo—ken insingdanna iti murdong ti palo.

13 Ket insingdanna iti bistukolna, ken iti kabalna, ken imbarikesna iti salaknib iti lomona; ket innalana ti palo, a nakaisingdanan ti pirgis ti kagayna, (ket ninagananna iti wagayway ti wayawaya) ket nagkurno iti daga, ket nagkararag a sipapasnek iti Diosna para iti bendision ti wayawaya a maipaay kadagiti kabsatna, agingga nga adda bunggoy dagiti Kristiano a mabati nga agtagikua iti daga—

14 Ta kasta amin dagiti pudno a mamati ken ni Cristo, a kameng ti simbaan ti Dios, a ninaganan dagiti saan a kameng ti simbaan.

7a Alma 44:19–20.

8a Hel. 12:2, 4–5.

9a Mosiah 29:17–18.

10a 2 Ne. 1:7;
Mosiah 29:32.

b 2 Ne. 1:7.

11a Alma 43:16–17.

12a Neh. 4:14;

Alma 44:5.

15 Ket napudno dagiti kameng ti simbaan; wen, amin dagiti napudno a mamati ken ni Cristo inawatda, a siraragsak, ti “nagan ni Cristo, wenno ^bKristiano ti pannakaawagda, gapu iti pammatida ken ni Cristo nga umayto.

16 Ket ngarud, itoy a kanito, inkararag ni Moroni a ti pagsayaatan dagiti Kristiano, ken ti wayawaya ti daga maipaay koma.

17 Ket napasamak nga idi maibukbokna ti kararuana iti Dios, ninagananna amin a daga iti abagatan ti daga a “Desolation, wen, iti ababa a pannao, amin a daga, iti man amianan ken iti abagatan—Ti napili a daga, ken ti daga ti wayawaya.

18 Ket kinunana: Manamna a saan nga ipalubos ti Dios a datayo, a naumsi gapu ta inawattayo ti nagan ni Cristo, mailupeklupek ken madadael, agingga nga aramatentayo a pakadadaelantayo.

19 Ket idi maisao ni Moroni dagitoy a balikas, napan kadagiti tao, nga iwagwaywayna ti pirgis ti “pagan-anayna iti angin, tapno makita ti amin ti surat nga insuratna iti pirgis, ket ibagbagana iti napigsa a timek, a kinunana:

20 Adtoy, asino man a magtalinaed itoy a wagayway iti daga, bay-anyo nga umay nga addaan iti pigsa ti Apo, ket sumrekda iti katulagan a pag-

talinaedenda ti kalinteganda, ken ti pammatida, tapno benedisionan ida ti Dios.

21 Ket napasamak nga idi maipakdaar ni Moroni dagitoy a balikas, adtoy, nagtataray dagiti tao nga immasideg a naibarikes dagiti salaknibda iti lomoda, a pigpigisenda dagiti pagan-anayda a tanda, wenno kas katulagan, a didanto tallikudan ti Apo a Diosda; wenno, iti ababa a pannao, no agkamtudda kadagiti bilin ti Dios, wenno matnagda iti pagbasolan, ket “mabainda a mangawat iti nagan ni Cristo, pirsayen ida ti Apo a kas iti panangpirgisda kadagiti pagan-anayda.

22 Ita daytoy ti katulagan nga inaramidda, ket imbarsakda dagiti pagan-anayda iti sakaan ni Moroni, a kinunada: Makitlagkami iti Diosmi, a madadaelkami, a kas kadagiti kabsatmi iti daga iti amianan, no matnagkami iti pagbasolan; wen, mabalinnakami nga ibarsak iti sakaan dagiti kabusormi, a kas iti panangibarsakmi kadagiti pagan-anaymi iti sakaanam tapno mailudekludek, no matnagkaminto iti pagbasolan.

23 Kinuna ni Moroni kadakuada: Adtoy, datayo ti nabati iti bukel ni Jacob; wen, datayo ti nabati iti “bukel ni ^bJose, a ti ^ckagayna pinirgipirgis dagiti kabsatna iti adu; wen, ket ita adtoy, laglagipentayo a tungpalen

15a Mosiah 5:7–9.

b Ara. 11:26;

1 Ped. 4:16.

17a Alma 22:30–31.

19a PNK Wagayway.

21a 1 Ne. 8:25–28;

Morm. 8:38.

23a Gen. 49:22–26;

1 Ne. 5:14–15.

b PNK Jose, Lalaki
nga Anak ni Jacob.

c Gen. 37:3, 31–36.

dagiti bilin ti Dios, wenno pirgi-pirgisento dagiti kabsattayo dagiti pagan-anaytayo, ket maipisoktayo iti pagbaludan, wenno mailako, wenno mapapatay.

24 Wen, taginayonentayo ti wayawayatayo a kas “nabati ni Jose; wen, laglagipentayo dagiti balikas ni Jacob, sakbay ti ipapatayna, ta adtoy, nakitana a ti pirgis ti nabati iti kagay ni Jose nataginayon ken saan a nagrupsa. Ket kinunana—Kas itoy nabati iti pagan-anay ti anakko a nataginayon, mataginayonto met ti ^bnabati ti bukel ti anakko babaen ti ima ti Dios, ket itugotnanto, idinto a mapukawto dagiti mabati iti bukel ni Jose, a kas iti nabati iti pagan-anayna.

25 Ita adtoy, daytoy ti namagleddaang iti kararuak; nupay kasta, adda rag-o ti kararuak iti anakko, gapu iti paset ti bukelna nga alaento ti Dios.

26 Ita adtoy, daytoy ti pagsasao ni Jacob.

27 Ket ita asino ti makaammo no ania ti nabati ti bukel ni Jose, a mapukawto a kas iti pagan-anayna, isuda dagiti simmupiat kadatayo? Wen, ket kastatayonto met no saantayo a mapagbayag iti pammati ken ni Cristo.

28 Ket ita napasamak nga idi maisao ni Moroni dagitoy a balikas nagtuloy, ken naibaon iti amin a paset ti daga a yan dagiti sinnuppiat, ket inummongna amin dagiti tao nga agtariga-

gay a mamagtalinaed iti wayawayada, a sumaranget ken ni Amalickiah ken dagiti simmupiat, a nanaganaan iti Amalickiahite.

29 Ket napasamak nga idi nakita ni Amalickiah nga ad-adu dagiti tao ni Moroni ngem dagiti Amalickiahite—ken nakitana met nga agduadua dagiti taona maipanggep iti linteg iti panggep nga insayangkatda—ngarud, iti danagna a dina magun-od ti tuntun-oyenna, innalana dagiti taona a mayat ket pimmanawda a napan iti daga ti Nephi.

30 Ita impagarup ni Moroni a saan a nasken nga adda pay puersa dagiti Lamanite; ngarud napanunotna nga isina dagiti tao ni Amalickiah, wenno alaenna ida ket isublina ida, ket papatayenna ni Amalickiah; wen, ta ammona a masugsoganna dagiti Lamanite nga agpungtot kadakuada, ket baonenna ida a manggubat kadakuada; ket ammona daytoy nga aramiden ni Amalickiah tapno magun-odna ti panggepna.

31 Ngarud napanunot ni Moroni a nasken nga alaenna dagiti buyotna, a nagtitipon, ken inarmasanda ti bagbagida, ken simrek iti katulagan a mamagtalinaed iti kappia—ket napasamak nga innalana ti buyotna ket nagnada nga intugotda dagiti toldada iti papanda iti langalang, a mangputed iti pagnaan ni Amalickiah iti langalang.

24a Amos 5:15;

3 Ne. 5:21–24; 10:17.

b 2 Ne. 3:5–24;

Ether 13:6–7.

32 Ket napasamak nga inaramidna a maibatay iti tarigagayna, ket nagna a napan iti langalang, ken indauluanna dagiti buyot ni Amalickiah.

33 Ket napasamak a naglibas ni Amalickiah a kaduana ti bassit a bilang dagiti taona, ket naidatag dagiti nabati kadagiti ima ni Moroni ken naisubli iti daga a Zarahemla.

34 Ita, gapu ta tao ni Moroni a “tinudingan ti pangulo nga ukom ken ti timek dagiti tao, ngarud adda bilegna a maibatay iti pagayatanna kadagiti buyot dagiti Nephite, a mangipasdek ken mangaramat iti turayna kadakuada.

35 Ket napasamak nga asino man kadagiti Amalickiahite a saan a sumrek iti katulagan a tumulong iti gagem ti wayawaya, tapno mataginayonda ti nawaya a gobierno, imbilinna a mapapatay; ket adda laeng sumagmamano a nangtallikud iti katulagan iti wayawaya.

36 Ket napasamak met, nga imbilinna a maisa ti wagayway ti wayawaya iti tunggal torre nga adda iti amin a daga, a kukua dagiti Nephite; ket kasta ti panangimuntar ni Moroni iti simbolo ti wayawaya kadagiti Nephite.

37 Ket nangrugida a naaddaan iti kappia manen iti daga; ket kasta ti panamagtalinaedda iti kappia iti daga agingga iti dandani gibus ti maika-sangapulo-ket-siam a panagturay dagiti ukom.

38 Ket pinagtalinaed met da Helaman ken dagiti “nangato a saserdote ti urnos iti simbaan; wen, uray pay iti uneg ti uppat a tawen nga addaanda iti kappia ken panagragragsak iti simbaan.

39 Ket napasamak nga adu ti natay, a sititibker a “namati a sinubbot ti Apo a Jesucristo dagiti kararuada; kasta ti iruruarda iti lubong nga agragragragsak.

40 Ket adda sumagmamano a natay iti gurigor, a masansan iti sumagmamano a panawen iti tawen iti daga—ngem saan unay iti gurigor, gapu iti kasayaatan a kalidad ti adu a “mula ken ramramut nga insagana ti Dios a pangikkat iti pakaigapuan dagiti sakit a mangsan-ar kadagiti tao babaen ti kasasaad ti klima—

41 Ngem adu ti natay iti kinalakay; ket “naragsak kenkuana dagiti natay iti pammati ken ni Cristo, a mainugot laeng a tula-dentayo.

KAPITULO 47

Aramaten ni Amalickiah ti panangliput, pammapatay, ken panagsikap iti panagbalinna nga ari dagiti Lamanite—Nadangdangkes ken narungrungsot dagiti sumupsuppiat a Nephite ngem dagiti Lamanite. Agarup 72 s.c.

ITA agsublitayo iti kasuratantayo ken ni Amalickiah ken dagi-

ti "nakipaglibas kenkuana iti langalang; ta, adtoy, innalana dagiti simmurot kenkuana, ket napanda iti ^bdaga ti Nephi kadagiti Lamanite, ket sinugso-ganna dagiti Lamanite nga agpungtot kadagiti tao ni Nephi, isu a nangipaulog ti ari dagiti Lamanite iti pakdaar iti amin a dagana, kadagiti amin a taona, a nasken nga aguummongda manen a mapan makiranget kadagiti Nephite.

2 Ket napasamak a nalaus ti butengda idi makadanon kadakuada ti pakdaar; wen, nagbutengda a di mamagusto iti ari, ken nagbutengda met a mapan makibakal kadagiti Nephite amangan la ketdi ta mapukawda ti biagda. Ket napasamak a dida, wenno no ad-adu kadakuada ti di nagtungpal kadagiti bilin ti ari.

3 Ket ita napasamak a nagpungtot ti ari gapu iti dida panagtungpal; ngarud pinalugodanna ni Amalickiah a mangidaulo iti paset ti buyotna a natudio kadagiti bilinna, ket binilinna a nasken a mapan ket pilitenna ida nga agiggem iti armas.

4 Ita adtoy, daytoy ti tinarigagayan ni Amalickiah; ta nasi-kap unay a tao nga agaramid iti dakes ngarud nangisakab iti plano iti pusona a mangpadisi iti ari dagiti Lamanite.

5 Ket ita nagun-odna ti panangipangulo kadagiti paset ti Lamanite a mangayon iti ari;

ket kinalikagumanna a gun-oden ti yaabuloy kenkuana dagiti saan a natudio; ngarud nagturingda iti lugar a managanan iti "Onidah, ta sadiay ti nagkamangan amin dagiti Lamanite; ta naduktalanda dagiti dumteng a buyot, ket, iti panangipapanda a dumtengda a mangdadael kadakuada, ngarud nagkamangda iti Onidah, iti yan dagiti armas.

6 Ket nangtudingda iti tao nga agbalin nga ari ken mangidaulo kadakuada, iti pannakaisseksek iti pampunanotda ti naiked-deng a panggeddeng a saanda a naikari a makiranget kadagiti Nephite.

7 Ket napasamak nga inuummongda ti bagbagida iti tuktok ti bantay a managanan iti Antipas, iti panagsaganada a makiranget.

8 Ita saan a pinanggep ni Amalickiah ti pannakirangetda a maibatay kadagiti bilin ti ari; ngem adtoy, panggepna a pasuroten dagiti buyot dagiti Lamanite, tapno maisaadna ti bagina a panguloda ken mangpadisi iti ari ket magun-odna ti pagarian.

9 Ket adtoy, napasamak a binilinna ti buyotna a mangpataker kadagiti toldada iti tanap nga asideg iti bantay Antipas.

10 Ket napasamak nga iti rabii nangibaon iti nalimed nga embahada iti bantay Antipas, iti tarigagayna a ti dadaulo dagiti adda iti bantay, a Lehonti ti naganna, a nasken a sumalog iti

arsadanan ti bantay, ta kayatna a kasarita.

11 Ket napasamak nga idi matawat ni Lehonti ti mensahe saan a simmalog iti arsadanan ti bantay. Ket napasamak a nangibaon manen ni Amalickiah iti maikadua a gundaway, a tinarigagayanna a sumalog. Ket napasamak a saan a nagtungpal ni Lehonti; ket nangibaon manen iti maikatlo a gundaway.

12 Ket napasamak nga idi naduktalan ni Amalickiah a dina mapasalog ni Lehonti iti bantay, simmang-at iti bantay, iti asideg ti kampo ni Lehonti; ket impatulodna manen iti maikap a gundaway ti mensahena ken ni Lehonti, a tinarigagayanna a sumalog, ket iti dayta itugotna dagiti salaknibna.

13 Ket napasamak nga idi simmalog ni Lehonti a kaduana dagiti salaknibna iti yan ni Amalickiah, a tinarigagayan ni Amalickiah a sumalog a kaduana ti buyotna iti rabii, ket alikubkoban dagiti lallaki iti kampo nga inted ti ari kenkuana a bilinenna, a yawatna kadagiti ima ni Lehonti, no aramidenna (ni Amalickiah) a maikadua a dadaulo iti intero a buyot.

14 Ket napasamak a simmalog ni Lehonti a kaduana dagiti taona ket inalikubkobda dagiti tao ni Amalickiah, tapno iti panagriingda iti nariwet pay nga agsapa naalikubkobdan kadagiti buyot ni Lehonti.

15 Ket napasamak nga idi maikitada a naalikubkobda, inda-

watda ken ni Amalickiah a palubosanna ida a matnag kadagiti kabsatda, tapno saanda a madadael. Ita daytoy a talaga ti tinarigagayan ni Amalickiah.

16 Ket napasamak a winaya-wayanna dagiti taona, a "maisuppiat iti bilin ti ari. Ita daytoy a banag ti tinarigagayan ni Amalickiah, tapno matungpalna ti panggepna a mangpadisi iti ari.

17 Ita kaugalian dagiti Lamanite, a no napapatay ti panguloda a dadaulo, tudinganda ti maikadua a dadaulo a pangulo a dadaulo.

18 Ket napasamak a binilin ni Amalickiah ti maysa kadagiti katulonganna a mangsabidong ken ni Lehonti, tapno matay.

19 Ita, idi natayen ni Lehonti, tinudingan dagiti Lamanite ni Amalickiah a dadauloda ken pangulo a mangiwanwanda.

20 Ket napasamak a nakipagpagna ni Amalickiah kadagiti buyotna (ta nagun-odnan ti tarigagayna) iti daga ti Nephi, iti siudad ti Nephi, nga isu ti kangrunaan a siudad.

21 Ket rimmuar ti ari a mangsabat kenkuana nga adda salaknibna, ta impapanna a natungpal ni Amalickiah dagiti bilinna, ken nakaurong ni Amalickiah iti dakkel a buyot a mapan makiranget kadagiti Nephte.

22 Ngem adtoy, idi napan sinabat ti ari binilin ni Amalickiah dagiti katulonganna a sumabat iti ari. Ket napanda a nagkurno iti ari, a kas panang-

dayawda kenkuana gapu iti kinaindaklanna.

23 Ket napasamak nga intag-ay ti ari ti imana a mangpatakder kadakuada, a kas iti kaugalian dagiti Lamanite, a kas tanda ti kappia, a kaugalian a natawid- da kadagiti Nephite.

24 Ket napasamak nga idi mapatakderna ti immuna manipud iti daga, adtoy binagsolna ti ari iti batog ti pusona; ket nadalupo iti daga.

25 Ita naglibas dagiti katulongan ti ari; ket impukkaw dagiti katulongan ni Amalickiah, a kinunada:

26 Adtoy, binagsol dagiti katulongan ti ari iti pusona, ket nadalupo ken naglibasda; adtoy, umaykayo ket kitaenyo.

27 Ket napasamak nga imbilin ni Amalickiah a mapan ti buyotna ket kitaenda ti napasamak iti ari; ket idi makadanonda iti lugar, ket nakitada ti ari a naudatal iti napalet a darana, nagpammarang ni Amalickiah a makapungtot unay, ket kinunana: Siasino man a mangipatpateg iti ari, mapan koma, ket kamatenda dagiti katulongan- na tapno mapapatayda.

28 Ket napasamak nga amin dagiti mangipatpateg iti ari, idi mangngesda dagitoy a balikas, napan ket kinamatda dagiti katulongan ti ari.

29 Ita idi makita dagiti katulongan ti ari ti buyot a kumamkamat kadakuada, napabutnganda manen, ket kimmamangda iti langalang, ket nakadanonda

iti daga ti Zarahemla ket nakitiponda kadagiti “tao ni Ammon.

30 Ket nagsubli ti buyot a nang- kamat kadakuada, a kimmamat kadakuada nga awan nagma- maayanna; ket kasta ti panna- kagun-od ni Amalickiah, baba- en ti sikapna, iti puspuso dagiti tao.

31 Ket napasamak iti sumuno nga aldaw a sinerrekna ti siu- dad ti Nephi a kaduana ti buyotna, ket inagawda ti siudad.

32 Ket ita napasamak a ti reyna, idi mangngegna a napa- patay ti ari—ta nangipatulod ni Amalickiah iti embahada iti reyna a nangipakaammo a pinapatay dagiti katulonganna ti ari, a pinakamatna ida iti buyotna, ngem awan nagmamaa- yanna, ket nakapaglibasda—

33 Ngarud, idi maawat ti reyna daytoy a mensahe impatulod- na ken ni Amalickiah, a tinari- gagayanna kenkuana nga isala- kanna dagiti tao ti siudad; ken tinarigagayanna met a mapan kenkuana; ken kasta met a tina- rigagayanna kenkuana a mangi- tugot iti saksi a mamaneke- ket iti maipanggep iti pannakatay ti ari.

34 Ket napasamak nga innala ni Amalickiah ti isu met laeng a katulongan a nangpapatay iti ari, ken isuda amin a kaduana, ket simrekda iti yan ti reyna, iti lugar a pagtugtugawanna; ket pinanekekeanda amin kenkuana a pinatay dagiti katulongan- na met laeng ti ari; ken kinunada pay: Naglibasda; saan kadi

a pammaneknek daytoy a maibusor kadakuada? Ket napenekda ti reyna maipanggep iti ipapatay ti ari.

35 Ket napasamak a dinawat ni Amalickiah ti pammalubos ti reyna, ket innalana nga asawana; ket kasta babaen ti sikapna, ken babaen ti pannarabay dagiti nasikap a katulonganna, nagun-odna ti pagarian; wen, nabigbig nga ari iti intero a daga, kadagiti amin a tao dagiti Lamanite, a “binukel dagiti Lamanite ken dagiti Lemuelite ken dagiti Ishmaelite, ken amin dagiti sumupsuppiat kadagiti Nephite, manipud iti panagturay ni Nephi agingga iti agdama a panawen.

36 Ita dagitoy a “sumupsuppiat, iti kaadda ti isu met la a panangiwardas ken isu met la a pakaammo dagiti Nephite, wen, iti pannakaiwardasda iti isu met la a ^bpannakaammo iti Apo, nupay kasta, karkarna a saritaen, saan a nagbayag kalpasan ti isusuppiatda nagbalinda a natangken ken ‘nasubeg, ken ad-addada a gimmaraw, nadangkes, ken ad-adda a nakaam-amak ngem dagiti Lamanite—iti panagareb-ebda kadagiti kannawidan dagiti Lamanite; iti panangwayada iti kinasadut, ken amin a kita ti panaggartem iti lasag; wen, namimpinsan a pananglipat iti Apo a Diosda.

KAPITULO 48

Arunan ni Amalickiah dagiti La-

manite a gumura kadagiti Nephite—Isagana ni Moroni dagiti taona a mangsalaknib iti pagimbagan dagiti Kristiano—Naragsakan a nawaya ken siwawayawaya ken maingel a tao ti Dios. Agarup 72 s.c.

KET ita napasamak nga, apaman a nagun-od ni Amalickiah ti pagarian rinugianna nga inawis ti puspuso dagiti Lamanite a manggura kadagiti tao ni Nephi; wen, nangtuding iti lallaki nga agsao kadagiti Lamanite kadagiti torreda, a maisuppiat kadagiti Nephite.

2 Ket kasta ti panangawisna iti puspusoda a manggura kadagiti Nephite, isu nga iti arinunos ti maika-sangapuloket-siam a tawen a panagturay dagiti ukom, isu a nakatungpal iti panggepnan, wen, iti panagbalinnan nga ari dagiti Lamanite, pinanggepna met ti agturay iti amin a daga, wen, ken amin dagiti tao nga adda iti daga, dagiti Nephite ken kasta met dagiti Lamanite.

3 Ngarud natungpalna ti panggepna, ta napatangkenna ti puspuso dagiti Lamanite ken nabulsekna ti pampanunotda, ken nasugsoganna ida nga agpungtot, isu a naurnongna ida a sangsangkamaysa iti adu a pangen a mapan makiranget kadagiti Nephite.

4 Ta nakaikeddengen, gapu iti kaadu ti taona, a mangrimbaw kadagiti Nephite ken mangadi-pen kadakuada.

5 Ket iti kasta nangdutok iti “pangpangulo a kapitan dagiti

Zoramite, isuda a makaammo iti puerda dagiti Nephite, ken ti lugar a pagaliwaksayanda, ken ti kakapsutan a paset dagiti siudadadda; ngarud dinutokan-na ida a pangpangulo a kapitan dagiti buyotna.

6 Ket napasamak nga innalada ti kampoda, ket nagtutrongda iti daga a Zarahemla iti langalang.

7 Ita napasamak a bayat ti pananggun-od ni Amalickiah iti bileg babaen ti sikap ken panangallilaw, ni Moroni, iti sabali a bangir, "isagsagananan ti pampanunot dagiti tao nga agtalin-naed a napudno iti Apo a Diosda.

8 Wen, pappapigsaennan ti buyot dagiti Nephite, ken mangipatpatakder iti babassit a puerto, wenno luglugar a pagaliwaksayan; a nangaramid iti natatayag a tambak iti aglawlaw a panglakubna iti buyotna, ken kasta met a nagbangon iti pader a bato a nanglikmut kadakuada, iti aglawlaw dagiti siudadadda ken iti beddeng ti dagdagada; wen, iti aglawlaw ti dagada.

9 Ket iti kakapsutan a trinserada ti nangikkanna iti ad-adu a bilang dagiti tao; ket kasta ti panangtrinsera ken panangpapgigsana iti daga a tinagikua dagiti Nephite.

10 Ket kasta ti panagsaganana a "mangsalaknib iti wayawaya-da, ti dagdagada, dagiti assa-

wada, ken dagiti annakda, ken ti talnada, ken tapno agbiagda iti Apo a Diosda, ken tapno mataginayonda dayta aw-awagan dagiti kabusorda nga itakderan dagiti Kristiano.

11 Ket napigsa ken maingel a tao ni Moroni; tao nga addaan iti naan-anay a "pannakaawat; wen, tao a di maragsakan iti panagayus ti dara; tao nga addaan iti kararua nga agrag-o iti kinawaya ken ti wayawaya ti pagilianna, ken dagiti kabsatna iti pannakaadipen ken pannakatagabo;

12 Wen, tao nga addaan iti puso a pinadakkel ti panagyaman iti Diosna, iti adu a gundaway ken bendision nga insagutna kadagiti taona; tao a nagtrabaho iti kasta unay para iti "pagimbagan ken talged dagiti taona.

13 Wen, ken tao a saan a mappekka ti pammatina ken ni Cristo, ket "nagkari iti sapata a salaknibanna dagiti taona, ti kalinteganna, ken ti pagilianna, ken ti pammatina, uray pay no pakapukawan ti darana.

14 Ita naisuro kadagiti Nephite ti panangsalaknibda iti bagbagida kadagiti kabusorda, uray pay no pakaibukbukan ti dara no kasapulan; wen, ken naisuroda pay a "di agaramid iti pagkamtudan, wen, ken pulos a di mangitag-ay iti espada malaksid no agpaay iti kabusor, malaksid no panangtaginayon iti biagda.

7a Alma 49:8.

10a Alma 46:12-13.

11a PNK Pannakaawat.

12a PNK Pagimbagan.

13a Alma 46:20-22.

14a Alma 43:46-47;

3 Ne. 3:20-21;

Morm. 3:10-11;

DkK 98:16.

15 Ket daytoy ti pammatida, a no aramidenda parang-ayen ida ti Dios iti daga, wenno iti sabali a panna, no napudnoda nga agtungpal kadagiti bilin ti Dios parang-ayenna ida iti daga; wen, ballaaganna ida nga aglibas, wenno agsagana iti gubat, a maibatay iti pagpegga-danda;

16 Ken kasta met, nga ipakammo kadakuada ti Dios no mapanda salakniban ti bagbagida kadagiti kabusorda, ket no aramidenda, isalakan ida ti Apo; ket daytoy ti pammati ni Moroni, ket nagloriaan ti puso-na itoy; “saan nga iti panagayus ti dara ngem iti panagaramid iti nasayaat, iti panangtaginayonna kadagiti taona, wen, iti panangtungpalna kadagiti bilin ti Dios, wen, ken sumkad iti pagbasolan.

17 Wen, pudno, pudno, kunak kadakayo, no amin a tao kastan, ken kasta, ken kastanto pay, kas ken ni Moroni, adtoy, agar-arigenggen koman iti agnana-yon ti bileg ti impierno; wen, awan koma ti bileg ti “sairo iti puspuso dagiti annak ti tattao.

18 Adtoy, tao a kas ken ni Ammon, ti lalaki nga anak ni Mosiah, wen, ken uray pay dagiti sabali a lallaki nga annak ni Mosiah, wen, ken kasta met ni Alma ken dagiti lallaki nga anakna, ta taoda amin ti Dios.

19 Ita adtoy, awan ti pakaidumaan ni Helaman ken dagiti

kabsatna ken ni Moroni iti panagserbi kadagiti tao; ta inkasabada ti balikas ti Dios, ken binuniaganda iti panagbabawi amin a tao a dimngeg kadagiti balikasda.

20 Ket kasta ti papanda, ket “impakumbaba dagiti tao ti bagbagida gapu kadagiti balikasda, iti kasta awan duadua nga ^binayonan ida ti Apo, ket kasta ti pannakailiklikda iti gubgubat ken sinnupangetda, wen, uray pay iti uneg ti uppat a tawen.

21 Ngem, kas nasaokon, iti arinunos ti maika-sangapuloket-siam a tawen, wen, iti laksid ti kappia kadakuada, napilpilitda a nangsupanget kadagiti kabsatda, a dagiti Lamanite.

22 Wen, ket iti ababa a panna, pulos a saan a nagsardeng ti gubgubatda kadagiti Lamanite iti uneg ti adu a tawen, iti laksid ti adu a panagtukkiadda.

23 Ita, “nasakit ti nakemda a mangitag-ay iti armas kadagiti Lamanite, gapu ta dida maragsakan iti panagayus ti dara; wen, ket saan la a dagitoy — nasakit ti nakemda nga isuda ti gapu ti pannakaipan ti adu kadagiti kabsatda iti ruar daytoy a lubong iti agnanayon a lubong, a saan pay a sisasagana a sumabat iti Diosda.

24 Nupay kasta, dida maipalubos a mapukaw ti biagda, tapno dagiti “assawa ken annakda mapapatayda a sidadawel babaen ti naulpit a kinaranggas

16a Alma 55:19.

17a 1 Ne. 22:26;

3 Ne. 6:15.

20a PNK Napakumbaba,
Kinapakumbaba.

b 1 Ne. 17:35.

23a DkK 42:45.

24a Alma 46:12.

dagiti kabsatda idi, wen, ken ^bsimmuppiat iti simbaanda, ken nangpanaw kadakuada ken napan nangdadael kadakuada ba-baen ti ikakapponda kadagiti Lamanite.

25 Wen, dida mairusok nga ag-raragsak dagiti kabsatda iti dara dagiti Nephite, agingga nga adda pay la agtungpal kadagiti bilin ti Dios, ta kari ti Apo a, no tungpalenda dagiti bilinna rumang-aydanto iti daga.

KAPITULO 49

Saan a kabaelan dagiti rumaraut a Lamanite nga alaen dagiti natrin-seraan a ciudad ti Ammonihah ken Noe—Ilunod ni Amalickiah ti Dios ket isapatana nga inumenna ti dara ni Moroni—Ituloy da Helaman ken dagiti kabsatna a papigsaen ti Simbaan. Agarup 72 s.c.

KET ita napasamak iti maika-sangapulo-ket-maysa a bulan ti maika-sangapulo-ket-siam a tawen, iti maika-sangapulo nga aldaw ti bulan, a nakita ti yaasideg dagiti buyot dagiti Lamanite iti daga ti Ammonihah.

2 Ket adtoy, nabaliwan a nabangon ti ciudad, ket nangi-puesto ni Moroni iti buyot kadagiti beddeng ti ciudad, ket nagikupayda iti daga iti aglaw-law a saripdada kadagiti pana ken bato dagiti Lamanite; ta adtoy, batbato ken pampana ti pinakirangetda.

3 Adtoy, kinunak a nabaliwan a nabangon ti ciudad ti ^aAmmo-

nihah. Kunak kadakayo, wen, a pasetna ti nabaliwan a nabangon; ket gapu ta dinadaelen naminsan dagiti Lamanite gapu iti kinamanagbasol dagiti tao, impagarupda a nalaka laeng a sibaenda.

4 Ngem adtoy, anian a panna-kadismayada; ta adtoy, nangbuntuon dagiti Nephite iti turod iti aglawlawda, a nangato unay ket saan a maibato dagiti Lamanite dagiti batoda ken dagiti panada kadakuada tapno adda usarda, wenno maasitganda ida malaksid iti lugar a serkanda.

5 Ita itoy a kanito nalaus ti siddaaw dagiti pangulo a kapitan dagiti Lamanite, gapu iti kinasirib dagiti Nephite iti panangisaganada iti lugarda a natalged.

6 Ita impagarup dagiti dadaulo dagiti Lamanite, gapu iti kaaduda, wen, impagarupda a maikanda iti gundaway nga umasideg kadakuada a kas iti inaramiddan; wen, ket sinaganaanda met ti bagbagida iti saripda, ken iti kabal; ken insaganaanda met ti bagbagida iti pagan-anay a lalat, wen, nakabengbengbeng a pagan-anay a mangabbong iti kinalamulamoda.

7 Ket iti kasta a panagsagana-da impagarupda a laklakaenda laeng a parmeken ken pakaptan dagiti kabsatda iti sangol ti pannakaadipen, wenno papatayen ken papatayenda a sida-dawel ida a maibatay iti pakaragsakanda.

8 Ngem adtoy, iti awan pumadpad a siddaawda, “naisaganaanda ida, iti banag nga iti kaano man saan pay nga ammo dagiti annak ni Lehi. Ita naka-saganada kadagiti Lamanite, a makidangadang a maibatay iti wagas nga insuro ni Moroni.

9 Ket napasamak a dagiti Lamanite, wenno dagiti Amalickiahite, nalaus ti siddaawda iti wagasda a nagsagana iti gubat.

10 Ita, no bimmaba la ni ari Amalickiah iti “daga ti Nephi, iti ulo ti buyotna, nalabit a bini-linna koma dagiti Lamanite a nangdarup kadagiti Nephite iti siudad ti Ammonihah; ta adtoy, awan ania man kenkuana ti dara dagiti taona.

11 Ngem adtoy, saan a bimmaba ni Amalickiah a nakidangadang. Ken adtoy, saan a dinarup dagiti pangulo a kapitanna dagiti Nephite iti siudad ti Ammonihah, ta binaliwan ni Moroni ti panangiwanwanna iti aramid dagiti Nephite, isu a nadismaya dagiti Lamanite iti lugar a nagsanudanda ket saanda ida a maasitgan.

12 Ngarud nagsanudda iti langalang, ket innalada ti kampo-da ken nagnada a nagturing iti daga a Noe, nga impagarupda a sumaruno a kasayaatan a lugar para kadakuada nga umasideg a mangbusor kadagiti Nephite.

13 Ta dida ammo a natrinseran ni Moroni, wenno nangbangon iti “puerto a salaknib, a para iti tunggal siudad iti aglaw-law ti daga; ngarud, nagnada a

nagturing iti daga a Noe nga addaan iti nasged a gagem; wen, immasideg dagiti pangulo a kapitanda ket nagsapatada a dada-elenda dagiti tao dayta a siudad.

14 Ngem adtoy, iti siddaawda, ti siudad ti Noe, a nakapsut a lugar, ita, babaen ni Moroni, pimmigsa, wen, nga uray la a rinimbawanna ti pigsa ti siudad ti Ammonihah.

15 Ket ita, adtoy, sirib daytoy ni Moroni; ta impagarupna a mabutengda iti siudad ti Ammonihah; ket gapu ta ti siudad ti Noe ti kakapsutan a paset ti daga, ngarud nagnada ditoy a makidangadang; ket kasta a maibatay iti tarigagayna.

16 Ket adtoy, tinudingan ni Moroni ni Lehi a pangulo a kapitan dagiti tao iti dayta a siudad; ket “dayta met laeng a Lehi ti nakiranget kadagiti Lamanite iti tanap iti daya ti karayan Sidon.

17 Ket ita adtoy napasamak, nga idi naduktalan dagiti Lamanite a binilin ni Lehi ti siudad nadismayada manen, ta nalaus ti butengda ken ni Lehi; nupay kasta insapata dagiti pangulo a kapitanda iti sapata a rautenda ti siudad; ngarud, innalada dagiti buyotda.

18 Ita adtoy, saan a makastrek dagiti Lamanite kadagiti puer-to ti salaknibda iti sabali a dalan malaksid iti pagserkan, gapu iti kangato ti turod a naaramid, ken iti kauneg ti kanal a nakali iti aglawlaw, malaksid iti pagserkan.

19 Ket kasta ti panagsagana dagiti Nephite a mangdadael iti amin a panagpanggep nga umuli a sumrek iti puerto iti sabali a wagas, babaen ti panagibatoda iti batbato ken pampana kadakuada.

20 Kasta ti panagsaganada, wen, ti bagi dagiti kapigsaan a taoda, nga addaan iti espada ken palsiit, a mangdangran iti amin nga agpanggep a sumrek iti lugar ti salaknibda babaen ti lugar a pagserkan; ket kasta ti panagsaganada a mangsalaknib iti bagbagida a maibusor kadagiti Lamanite.

21 Ket napasamak nga innala dagiti kapitan dagiti Lamanite dagiti buyotda iti lugar a pagserkan, ket rinugianda ti naki-supanget kadagiti Nephite, nga umasideg iti lugar ti salaknibda; ngem adtoy, napagsanudda manen ken manen, iti kasta napapatayda a narangrangkay.

22 Ita idi makitada a dida magun-od ti bileg kadagiti Nephite babaen ti serkan, rinugianda a kinali dagiti turod a daga tapno maaddaan iti pagnaan dagiti buyotda, tapno maaddaanda iti agpatas a gundaway a makiranget; ngem adtoy, iti daytoy a panangpadas sinagad ida dagiti bato ken pana a naibato kadakuada; ket idinto a gaburanda dagiti kanal babaen ti panangkalida iti turod a daga, nagabsuonda kadagiti minatay ken nasugatan a bagbagida.

23 Kasta ti panangrimbaw dagiti Nephite kadagiti kabusor-

da; ken kasta ti panangpadas dagiti Lamanite a mangdadael kadagiti Nephite agingga a napapatay amin dagiti pangulo a kapitanda; wen, ket ad-adu ngem sangaribu a Lamanite ti napapatay; idinto, nga iti sabali a bangir, awan iti uray no maysa a kararua a napapatay kadagiti Nephite.

24 Adda agarup a limapulo a nasugatan, a naitangkarang kadagiti pana dagiti Lamanite iti pagserkan, ngem nasaripdaanda kadagiti saripdada, ken dagiti kabalda, ken dagiti bistukolda, iti kasta dagiti laeng sakada ti nasugatan, nga adu kadakuada ti napakaruan.

25 Ket napasamak, nga idi nakita dagiti Lamanite a napapatay aminen dagiti pangulo a kapitanda naglibasda iti langalang. Ket napasamak a nagsublida iti daga ti Nephi, tapno ipadamagda iti arida, a ni Amalickiah, a nayanak a Nephite, maipanggep iti dakkel a pukawda.

26 Ket napasamak a nalaus ti pungtotna kadagiti taona, gapu ta dina nagun-od ti tarigagayna kadagiti Nephite; saanna a napakaptan ida iti sangol ti panakaadipen.

27 Wen, kasta unay ti pungtotna, ket “inlunodna ti Dios, ken kasta met ni Moroni, a^b nagkari nga addaan iti sapata; ket daytoy gapu ta tinungpal ni Moroni dagiti bilin ti Dios iti panangisaganana iti pannakasalaknib dagiti taona.

28 Ket napasamak, nga iti sabali a bangir, “nagyaman dagiti tao ni Nephi iti Apo a Diosda, gapu iti di marimbawan a bilegna a nangisalakan kadakuada kadagiti ima dagiti kabusorda.

29 Ket kasta ti panaggibus ti maika-sangapulo-ket-siam a tawen ti panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi.

30 Wen, ket adda nagtultuloy a kappia kadakuada, ken aglaplapusanan a kinarang-ay ti simbaan gapu iti kinatuhnog ken kinaregtada nga impaayda iti balikas ti Dios, a naipakdaar kadakuada ni Helaman, ken ni Shiblón, ken ni Coriantón, ken ni Ammon ken dagiti kabsatna, wen, ken kadagiti amin a naordenan babaen ti “nasantuan nga urnos ti Dios, a nabuniagan iti panagbabawi, ken naibaon a mangasaba kadagiti tao.

KAPITULO 50

Trinseraan ni Moroni dagiti daga dagiti Nephite—Agbangonda iti adu a ciudad—Pasamaken dagiti Nephite dagiti gubat ken panna-kadadael kadagiti aldaw ti kina-dangkes ken makarimon nga aramid—Abaken ni Teancum ni Moriantón ken dagiti kaduana a sumupsuppiat—Matay ni Nephihah, ket supusopan ti lalaki nga anakna a ni Pahorán ti pangukoman. Agarup 72–67 s.c.

KET ita napasamak a saan a nagsardeng ni Moroni nga agsag-

sagana iti gubat, wenno mangsalaknib kadagiti taona kadagiti Lamanite; ta kayatna a mangrugigi dagiti buyotna iti pangrugian ti maika-duapulo a tawen a panagturay dagiti ukom, a nasken a mangrugida nga agkali iti ginabsuon a daga iti aglawlaw ti amin a ciudad, iti intero a daga a kukua dagiti Nephite.

2 Ket imbilinna a maikkan iti troso ti tuktok dagitoy a napaturod a daga, wen, nagikabilda iti troso a kangatngato ti tao, iti aglawlaw ti ciudad.

3 Ket imbilinna a nasken nga adda darekdek dagiti mapagtutuoan a troso iti aglawlaw; ket nalagda ken nangatoda.

4 Ket imbilinna a mabangon dagiti torre a mangtannawag kadagiti darekdek, ken imbilinna a mabangon dagiti paglugaran ti salaknib kadagiti torre, tapno saan ida a madangran dagiti bato ken pana dagiti Lamanite.

5 Ket nakasaganada nga agibatito iti bato manipud iti tuktok daytoy, a maibatay iti pagrag-sakan ken iti pigsada, ket papatayenda ti asino man nga agpanggep nga umasideg iti bakud ti ciudad.

6 Kasta ti panangisagana ni Moroni iti sarikedked kadagiti dumteng a kabusor, iti aglawlaw ti tunggal ciudad iti amin a daga.

7 Ket napasamak nga imbilin ni Moroni a nasken a mapan dagiti buyotna iti daya a langalang; wen, ket napanda inabog

dagiti Lamanite nga adda iti daya a langalang nga inturong kadagiti dagada, nga adda iti abagatan ti daga a Zarahemla.

8 Ket nalinteg nga agpalaud manipud iti daya ti daga a Nephi.

9 Ket napasamak nga idi napanawen ni Moroni amin dagiti Lamanite iti daya a langalang, nga amiananen dagiti daga a kukuada, imbilinna nga agpada-daya iti langalang dagiti agindeg iti daga a Zarahemla ken iti daga iti aglawlaw, agingga iti igid ti kadaratan, ket tagikuaenda ti daga.

10 Ken kasta met a nangipues-to iti buyot iti abagatan, iti igid dagiti kukuada, ket binilinna ida a mangipatakder iti “trinse-ra tapno natalged dagiti buyot-da ken dagiti taoda kadagiti ima dagiti kabusorda.

11 Ket kasta a dinadaelna amin dagiti sarikedked dagiti Lamanite iti daya a langalang, wen, ken kasta met iti laud, a trinenseraanna ti nagbaetan dagiti Nephite ken dagiti Lamanite, iti nagbedngan ti daga a Zarahemla ken ti daga a Nephi, manipud iti laud a baybay, a lumasat iti ulo ti karayan Sidon—kukua dagiti Nephite ti amin a daga nga agpaamianan, wen, uray pay dagiti amin a daga nga agpaamianan iti daga a Bountiful, a maibatay iti pagrag-sakanda.

12 Kasta ni Moroni, ken dagiti buyotna, nga immadu iti inal-daw gapu iti pammatalged iti

pannakaigaga nga indanon dagiti aramidna kadakuada, ti panangpanggepna a mangputed iti puersa ken bileg dagiti Lamanite manipud iti daga a kukuada, tapno awan ti bilegda kadagiti daga a kukuada.

13 Ket napasamak a rinugian dagiti Nephite ti mangipasdek iti ciudad, ket pinanagananda ti ciudad iti Moroni; ket adda iti daya nga asideg ti baybay; ket adda iti abagatan a nagbedngan dagiti kukua dagiti Lamanite.

14 Ken kasta met a rinugianda ti mangipasdek iti ciudad iti nagbaetan ti ciudad ti Moroni ken ti ciudad ti Aaron, a naisilpo iti nagbedngan ti Aaron ken Moroni; ket ninagananda ti ciudad, wenno ti daga, iti Nep-hihah.

15 Ken kasta met a rinugianda iti isu met la a tawen ti nagba-ngon iti adu a ciudad iti amianan, maysa ti naisalsalumina a nanaganan iti Lehi, nga adda iti amianan nga igid ti kadaratan.

16 Ket kasta ti panaggibus ti maikaduapulo a tawen.

17 Ket kadagitoy nabunga ti sasaaden dagiti tao ni Nephi iti rugit ti maikaduapulo-ket-maysa a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi.

18 Ket naglaplapusanan ti kinarang-ayda, ken nagbalinda a nakabakbaknang; wen, ket immaduda ken pimmigsada iti daga.

19 Ket kasta a makitatayo ti kinamanangngaasi ken kinalinteg ti amin a pannakipulapol ti

Apo, iti pannakatungpal ti amin a balikasna kadagiti annak ti tattao; wen, maimatangantayo a nalawlawagan dagiti balikasna, uray pay itoy a kanito, a panagkunana ken ni Lehi, a kinunana:

20 Bendisionanka ken dagiti annakmo; ket mabendisionandanto, no la ketdi tungpalenda dagiti bilinko rumang-aydanto iti daga. Ngem laglagipem, no dida tungpalen dagiti bilinko "maipusingdanto iti imatang ti Apo.

21 Ket makitatayo a nalawlawaganen dagitoy a kari kadagiti tao ni Nephi; ta nagriringgoran ken nagsusupangetanda, wen, ti panagpapatayda, ken ti panagsamsamda, ti panagruk-babda kadagiti didiosen, ti kinamanangabigda, ken dagiti makarimon nga aramidida, nga adda kadakuada, a nakaigapuan dagiti gubatda ken ti panakadadaelda.

22 Ket naisalakan iti amin a gundaway dagiti napudno a nagtungpal kadagiti bilin ti Apo, idinto a rinibribu kadagiti nadangkeng a kabsatda ti naikumit iti pannakaadipen, wenno mapukaw babaen ti espada, wenno pannakapukaw ti pammati, ken makipulapol kadagiti ti Lamanite.

23 Ngem adtoy awan ti "nagragsak pay a kanito dagiti tao ni Nephi, manipud kadagiti aldaw ni Nephi, ngem kadagiti aldaw ni Moroni, wen, uray pay itoy a kanito, iti maika-

duapulo-ket-maysa a tawen a panagturay dagiti ukom.

24 Ket napasamak a naggibus met iti kappia ti maika-duapulo-ket-dua a tawen dagiti ukom; wen, ken kasta met ti maika-duapulo-ket-tallo a tawen.

25 Ket napasamak nga iti panangrugi ti maika-duapulo-ket-uppat a tawen a panagturay dagiti ukom, adda koma met kappia kadagiti tao ni Nephi no saan a gapu iti "sinnupanget a napasamak kadakuada maipanggep iti daga a Lehi, ken ti daga a Morianton, a nagtugmok iti beddeng ti Lehi; nga agpadpada nga adda iti igid ti baybay.

26 Ta adtoy, inaguman dagiti tao nga agtagikua iti daga a Morianton ti paset ti daga a Lehi; ngarud dita ti nanipudan ti napudot a sinnupanget iti nagbaetanda, iti kasta innala dagiti tao ni Morianton dagiti armasda a maibusor kadagiti kabsatda, ket inkeddengda a papatayenda ida babaen ti espada.

27 Ngem adtoy, naglibas dagiti tao nga akinkukua iti daga a Lehi a nagturong iti kampo ni Moroni, ket dimmawatda kenkuana iti tulong; ta adtoy awan ti biddutda.

28 Ket napasamak nga idi makita dagiti tao ni Morianton, nga indauluan ti tao nga agnagan iti Morianton, a nagkamang dagiti tao ni Lehi iti kampo ni Moroni, nalaus ti butengda di la ket mamin-ano nga umay kadakuada ti buyot ni Moroni ket dadaelenda ida.

29 Ngarud, impapuso ni Morianton a nasken nga agkamangda iti daga nga agpaamianan, a naaplagan iti dakkel a bagi ti danum, ket tinagikuada ti daga nga agpaamianan.

30 Ket adtoy, naaramidda koma daytoy a plano, (a nakaigapuan koma ti panagladingit) ngem adtoy, tao ni Morianton nga aduan iti rikna, ngarud kinapungtotna ti maysa kadagiti babbai a katulonganna, ket dinarupna ket dinangranna iti napalalo.

31 Ket napasamak a naglibas, ket nagturonng iti kampo ni Moroni, ket imbagana ken ni Moroni ti amin a banag a maipanggep itoy, ken kasta met ti maipanggep iti gagemda nga aglibas nga agturonng iti daga nga agpaamianan.

32 Ita adtoy, nagbuteng dagiti tao nga adda iti daga a Bountiful, wenno Moroni, nga amangan no dumngegda kadagiti balikas ni Morianton ket makitiponda kadagiti taona, ket magtagikuada dagiti paset ti daga, a pagtaudan ti nakasang a pagbanagan dagiti tao ni Nephi, wen, pagbanagan a pakaigapuan ti pannakapadisi ti "wayawayada.

33 Ngarud nangibaon ni Moroni iti buyot, iti kampoda, a nangidaulo kadagiti tao ni Morianton, a mangtubeng iti papanda iti daga nga agpaamianan.

34 Ket napasamak a dida ida indauluan agingga a nakadandona iti igid ti daga a "Desola-

tion; ket sadiay ti nangidauluanda kadakuada, iti akikid a dalan a tumaraigid iti baybay a kumamang iti daga nga agpaamianan, wen, iti baybay, iti laud ken iti daya.

35 Ket napasamak a sinabat ti buyot nga imbaon ni Moroni, nga indauluan ti lalaki nga agnagan iti Teancum, dagiti tao ni Morianton; ket nakasuksukir dagiti tao ni Morianton, (ta naparegtada iti kinadangkesna ken dagiti makapatiray-ok a balikasna) a nangrugi ti panagdadangadanga, a nakapapayatayan ni Teancum ken ni Morianton ken nangabakanna iti buyotna, ket innalada ida a balud, ken nagsublida iti kampo ni Moroni. Ket kasta ti naggibusan ti maika-duapulo-ketuppat a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi.

36 Ket kasta ti pannakapasubli dagiti tao ni Morianton. Ket napasublida iti daga a Morianton gapu iti pannakitulagda a mamagtalinaed iti kappia, ket nagturay ti panagkaykaysa kadakuada ken dagiti tao ni Lehi; ken kasta met a napasublida iti dagdagada.

37 Ket napasamak nga iti daydi met la a tawen ti pannakapasubli dagiti tao ni Nephi ti kappiada, a natay, ni Nephihah, ti maikadua a pangulo nga ukom, kalpasan ti panagtakemna iti pangukoman iti naan-anay a kinalinteg iti imatang ti Dios.

38 Nupay kasta, nagkedked a

ni Alma ti mangala kadagiti kasuratan ken kadagiti banag a binigbig ni Alma ken dagiti amana a kasagraduan; ngarud intalek ida ni Alma iti lalaki nga anakna, ni Helaman.

39 Adtoy, napasamak a nadutokan ti lalaki nga anak ni Nephihah nga agtugaw iti pangukoman, a mangisaup iti amana; wen, nadutokan a pangulo nga ukom ken gubernador dagiti tao, nga addaan iti sapata ken sagrado nga ordinansa a mangukom a sililinteg, ken pagtalinaedenna ti kappia ken ti waya-wayaya dagiti tao, ken mangipaay kadakuada kadagiti sagrado a gundawayda nga agdaydayaw iti Apo a Diosda, wen, a tumulong ken mangtaginayon iti pagayatan ti Dios iti amin nga aldawna, ken mangted kadagiti nadangkes iti linteg a maibatay iti kasoda.

40 Ita adtoy, Pahoran ti naganna. Ket nagtugaw ni Pahoran iti tugaw ti amana, ket rinugianna ti panagturayna iti naggibusan ti maika-duapulo-ket-uppat a tawen, kadagiti tao ni Nephi.

KAPITULO 51

Kayat dagiti lallaki-ti-ari a sukat tan ti paglintegan ket mangipatugawda iti ari—Tulongan ti timek dagiti tao da Pahoran ken dagiti nawaya a tao—Piliten ni Moroni dagiti lallaki-ti-ari a mangsalaknib iti pagarianda wenno mapapatayda—Agawen ni Amalickiah ken dagiti Lamanite ti adu a ciudad—

Lapdan ni Teancum ti iraraut dagiti Lamanite ken papatayenna ni Amalickiah iti toldana. Agarup 67–66 s.c.

KET ita napasamak iti rugit maika-duapulo-ket-lima a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi, isuda a na-kaipasdeken iti kappia iti nagbaetan dagiti tao ni Lehi ken dagiti tao ni Morianton maipanggep iti dagdagada, ken iti pannakairugi ti maika-duapulo-ket-lima a tawen ti kappia;

2 Nupay kasta, dida napagpa-ut a pinagtalinaed ti nasaknap a kappia iti daga, ta nangrugi sadiay ti sinnupanget dagiti tao maipanggep iti pangulo nga ukom a ni Pahoran; ta adtoy, adda dagiti tao a nagtarigagay iti pannakabalbaliw ti sumagmamano a naipangruna a turongen ti paglintegan.

3 Ngem adtoy, saan a baliwan ni Pahoran wenno ipalubos a mabaliwan ti paglintegan; ngarud, saan a dimngeg kadagiti nangipeksa iti timekda kadagiti dawatda maipanggep iti pannakabalbaliw ti paglintegan.

4 Ngarud, kinapungtot dagiti agtarigagay iti pannakabalbaliw ti paglintegan, ket tinarigagayanda a saanen nga isu ti pangulo nga ukom iti daga; ngarud napasamak ti nabara a sinnuppiat maipanggep itoy, ngem saan ketdi a nagayus ti dara.

5 Ket napasamak a naawagan iti lallaki-ti-ari dagiti nagtarigagay a mapatappuak ni Pahoran iti pangukoman, ta tarigagayanda unay ti pannakabal-

baliw ti paglintegan iti wagas a mapadisi ti nawaya a gobierno ket maipatugaw ti ari iti daga.

6 Ket inawat dagiti nagtarigagay a nasken nga agtalinaed ni Pahoran a pangulo nga ukom ti nagan a nawaya a tattao; ket kasta ti pannakabingayda, ta nagsapata wenno nakitulag dagiti nawaya a tao a pagtalinaedenda ti kalinteganda ken ti pagrebbengan ti pammatida ba-baen ti nawaya a gobierno.

7 Ket napasamak a rinisut ti timmek dagiti tao daytoy a banag ti panagsusupangetda. Ket napasamak a kimmanunong ti timmek dagiti tao kadagiti nawaya a tao, ket napagtalinaed ni Pahoran ti pangukoman, a nakaigapuan ti panagraggak dagiti kabsat ni Pahoran ken kasta met ti adu a tao ti wayawaya, a namagulimek met kadagiti lallaki-ti-ari, tapno saanda a sumuppiat ngem mapilitanda a mamagtalinaed iti pagsayaatan ti wayawaya.

8 Ita dagiti "nangato a nayanak ti umabuloy kadagiti ari, ket kayatda ti agbalin nga ari; ket inabuloyan ida dagiti agsapsapul iti bileg ken panangituray kadagiti tao.

9 Ngem adtoy, nakain-inaka daytoy a panawen para iti dayta a panagsusupanget dagiti tao ni Nephi; ta adtoy, sinugso-gan manen ni Amalickiah ti puspuso dagiti tao dagiti Lamanite a bumusor kadagiti tao dagiti Nephi, ket nagurnong

iti soldado a naggapu iti amin a paset ti dagana, ket inarmasanna ida, ket nagsagana a maki-gubat iti amin a kinaregta; ta "insapatana nga inumen ti dara ni Moroni.

10 Ngem adtoy, makitatayo a naidardaras ti inaramidna a kari; nupay kasta, insaganana ti bagina ken dagiti buyotna a makidangadang kadagiti Nephi.

11 Ita saan a kas idin ti kapigsa dagiti buyotna, gapu iti rinibu a napapatay kadagiti ima dagiti Nephi; ngem iti laksid ti dakkell a pukawda, nakaurnong ni Amalickiah iti nakas-kasdaaw ti kadakkellna a buyot, isu a saan a nagamak a bimbaba iti daga a Zarahemla.

12 Wen, simmurot ni Amalickiah a bimbaba, iti ulo dagiti Lamanite. Ket maika-duapulo-ket-lima idi a tawen ti panagturay dagiti ukom; ket iti dayta met la a panawen ti panangrugida a nangurnos iti panagsusupangetda maipanggep iti pangulo nga ukom, a ni Pahoran.

13 Ket napasamak nga idi nadamag dagiti tao a managan iti lallaki-ti-ari ti ibababa dagiti Lamanite a makidangadang kadakuada, naragsakan ti puspusoda; ket nagkedkedda nga agiggem iti armas, ta nalaus ti pungtotda iti pangulo nga ukom, ken kasta met kadagiti "tao ti wayawaya, isu a dida immiggem iti armas a pangsalaknibda iti pagilianda.

14 Ket napasamak nga idi na-

kita ni Moroni daytoy, ken kas-ta met a nakitana ti idadateng dagiti Lamanite iti nagbedngan ti daga, nalaus ti pungtotna gapu iti kinasukir dagidiay tao a sireregta a nagrigrigatanna a tinaginayon; wen, nalaus ti pungtotna; napno ti kararuana iti pungtot a maibusor kada-kuada.

15 Ket napasamak a nangipa-tulod iti dawat, babaen ti timek dagiti tao, iti gobernador ti da-ga, a tinarigagayanna a nasken a basaenna, ket itedna kenkua-na (Moroni) ti bileg a mangpilit kadagiti sumupsuppiat a mang-salaknib iti pagilianda wenno mapapatayda.

16 Ta immuna a nakaseknanna ti panamagsardengna iti kasta a sinnupanget ken sinnuppiat dagiti tao; ta adtoy, daytoy ti nakaipuonan ti amin a panna-kadadaelda. Ket napasamak a naipalubos a maibatay iti timek dagiti tao.

17 Ket napasamak nga imbilin ni Moroni a mapan ti buyotna makiranget kadagiti lallaki-ti-ari, a mangibaba iti kinapalang-guadda ken ti kinangato ti kasa-saadda ket ipatasda ida iti daga, wenno nasken nga agiggemda iti armas ket tumulongda para iti pagimbagan ti wayawaya.

18 Ket napasamak a dimma-rup dagiti buyot a nakiranget kadakuada; ket imbabada ti ki-napalanguadda ken ti kinanga-to ti kasasaadda, isu nga iti pa-nangitag-ayda kadagiti igam-

da a pakigubat kadagiti tao ni Moroni napadsoda ket naipa-tasda iti daga.

19 Ket napasamak nga adda uppat a ribu dagiti "simmup-piat a napadso iti espada; ket natiliw ken naibalud dagiti da-daulo a saan a napapatay iti pagbabakalan, ta awan ti pana-wen ti pannakabistada itoy a gundaway.

20 Ket simmuko dagiti nabati kadagiti sumupsuppiat, a na-saysayaat ngem ti mapadsoda iti daga babaen ti espada, iti "annuroten ti wayawaya, ket na-pilitanda a mangibayog iti wa-gayway ti wayawaya kadagiti torreda, ken kadagiti siudadda, ken agiggem iti armas a pang-salaknibda iti pagilianda.

21 Ket kasta ti panangigibus ni Moroni kadagiti lallaki-ti-ari, tapno awan ti maammuan a ku-mappon kadagiti lallaki-ti-ari; ket kasta ti pananggibusna iti kinasukir ken kinapalanguad dagidiay a tao a mangipamat-mat iti dara ti kinangato ti kasasaad; ngem naipababada a mangipababa iti bagbagida a kas kadagiti kabsatda, ken makira-nget a simamaingel para iti pan-nakawayawayada manipud iti pannakaadipen.

22 Adtoy, napasamak a bayat ti panangputed ni "Moroni kada-giti gubat ken sinnupanget dagi-ti taona, ken panangiturongna kadakuada iti kappia ken pan-nakamuli, ken panagaramidna iti annuroten iti panagsagana

iti gubat a maibusor kadagiti Lamanite, adtoy, dimteng dagiti Lamanite iti daga ti Moroni, a nagtunged iti igid ti baybay.

23 Ket napasamak a saan pay a naan-anay ti pigsada dagiti Nephite iti siudad ti Moroni; ngarud napagsanud ida ni Amalickiah, a nangpapatay iti adu. Ket napasamak a sinakup ni Amalickiah ti siudad, wen, panangsakup iti amin a trinserada.

24 Ket dimmanon dagiti naglibas iti siudad ti Moroni iti siudad ti Nephiah; ken kasta met nga inummong dagiti tao ti siudad ti Lehi ti bagbagida, ket nagsaganada nga umawat kadagiti Lamanite a makidangadang.

25 Ngem napasamak a saan a pinalubosan ni Amalickiah dagiti Lamanite a mapan makidangadang iti siudad ti Nephiah, ngem pinagtalinaedna ida iti igid ti baybay, a nangibati iti lalaki iti tunggal siudad a mangasikaso ken mangsalaknib itoy.

26 Ket kasta ti inaramidna, a nangsakup iti adu a siudad, ti siudad ti Nephiah, ken ti siudad ti Lehi, ken ti siudad ti Morianton, ken ti siudad ti Omner, ken ti siudad ti Gid, ken ti siudad ti Mulek, nga agtunged amin dagitoy iti daya nga igid ti baybay.

27 Ket kasta ti pannakagun-od dagiti Lamanite, babaen ti sikap ni Amalickiah, iti adu a siudad, babaen ti di mabilang a pangenda, nga amin dagitoy natrinseraanda iti wagas a “panangtrin-

sera ni Moroni; nga amin dagitoy nagbalin a sarikedked dagiti Lamanite.

28 Ket napasamak a nagnada a nagtutrong iti beddeng ti daga a Bountiful, a pinapanawda dagiti Nephite ken adu ti pinapatayda.

29 Ngem napasamak a sinabat ida ni Teancum, a “nangpapatay ken ni Morianton ken nangidaulo kadagiti taona iti ipapanawna.

30 Ket napasamak nga indauluanna met ni Amalickiah, bayat ti pannagnada kadagiti adu a buyotna tapno bareng no masakupna ti daga a Bountiful, ken kasta met ti daga iti amianan.

31 Ngem adtoy nakasabat iti pannakapaay babaen ti pananglapped ni Teancum ken dagiti taona, ta nabilegda a mannakigubat; ta rinimbawan ti tunggal tao ni Teancum dagiti Lamanite iti pigsada ken iti kabalanda iti gubat, isu a nagundawayanda dagiti Lamanite.

32 Ket napasamak a linapdanda ida, isu a pinapatayda ida agingga iti sumipnget. Ket napasamak a binangon ni Teancum ken dagiti taona dagiti toldada iti beddeng ti daga a Bountiful; ken binangon ni Amalickiah dagiti toldana iti beddeng iti pagdaldalluyonan iti igid ti baybay, ket kastoy a wagas ti pannakapapanawda.

33 Ket napasamak nga idi rumabiin, nagar-arudok ni Teancum ken ti katulonganna a rimmuar iti sipnget, ket napanda

iti kampo ni Amalickiah; ket adtoy, rinimbawan ida ti pan-nakaturug gapu iti napalalo a bannogda, a bunga ti panagtrabahoda ken ti pudot iti aldaw.

34 Ket napasamak a sililimed a nagarudok ni Teancum iti tol-da ti ari, ket nangikabil iti pika iti pusona; ket napatayna a dagus ti ari a dina nariing dagiti katulonganna.

35 Ket nagsubli manen a sililimed iti kampona, ket adtoy, matmaturug dagiti taona, ket riniingna ida ken imbagana amin a banag nga inaramidna.

36 Ket imbilinna a nasken nga agsagana dagiti buyotna, amangan la ketdi ta makariing dagiti Lamanite ket umayda kadakuada.

37 Ket kasta ti panaggibus ti maika-duapulo-ket-lima a panagturay dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi; ket kasta ti panaggibus dagiti aldaw ni Amalickiah.

KAPITULO 52

Sukatan ni Ammoron ni Amalickiah nga ari dagiti Lamanite—Idauluan da Moroni, Teancum, ken Lehi dagiti Nephite iti naballigian a pananggubatda kadagiti Lamanite—Mapasubli ti ciudad ti Mulek, ken mapapatay ni Jacob a Zoramite. Agarup 66–64 s.c.

KET ita, napasamak iti maika-duapulo-ket-innem a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi, adtoy, idi agriing dagiti Lamanite iti umuna

nga agsapa ti umuna a bulan, adtoy, nakitada a natay ni Amalickiah iti toldana; ken nakitada met a sisasagana ni Teancum a makidangadang kadakuada iti dayta nga aldaw.

2 Ket ita, napabutngan dagiti Lamanite idi makitada daytoy; ket tinallikudanda ti panggepda nga agmartsa nga agpaamianan iti daga, ket nagsanudda amin kadagiti buyotda iti ciudad ti Mulek, ket nagsapulda iti pakaisalakanan kadagiti trinserada.

3 Ket napasamak a natudingan ti kabsat ni Amalickiah nga ari dagiti tao; ket Ammoron ti naganna; isu a ni ari Ammoron, ti kabsat ni ari Amalickiah, ti natudingan a mangsukat iti panagturayna.

4 Ket napasamak nga imbilinna a nasken nga asikasuen dagiti taona dagidiay a ciudad, a naalada babaen ti panagayus ti dara; ta saanda koma a nakaala iti ania man a ciudad no saanda a nakapukaw iti adu a dara.

5 Ket ita, nakita ni Teancum a sigaganetget dagiti Lamanite a mangasikaso kadagidiay ciudad a naalada, ken dagidiay paset ti daga a nasakupda; ken kasta met nga iti pannakakitana iti kinaruay ti bilangda, napanunot ni Teancum a saan pay a mainugot a panggepenna ti rumaut iti trinserada.

6 Ngem pinagtalinaedna dagiti taona iti aglawlaw, a kasla isagsaganaanna ti gubat; wen, ket pudno nga agsagsagana a mangsalaknib iti bagina kada-

kuada, babaen ti "panangbangonna iti sarikedked iti aglawlaw ken ti panangisaganna iti lugar a pagpalpaliwaan.

7 Ket napasamak nga intultuloyna ti nagsagana para iti gubat agingga a nangipatulod ni Moroni iti dakkal a bilang ti lallaki a mangpapisga iti buyotna.

8 Ken nangipatulod pay ni Moroni iti bilin kenkuana a nasken a pagtalinaedenna dagiti amin a balud a natnag kadagiti imana; ta iti panangala dagiti Lamanite iti adu a balud, nasken a pagtalinaedenna amin a balud a Lamanite a kas pangsaka kadagiti innala dagiti Lamanite.

9 Ken nangipatulod pay iti bilin kenkuana a nasken a trinse-raanna ti daga a Bountiful, ken pabantayanna ti "nailet a pagnaan nga agturong iti daga nga agpaamianan, amangan la ketdi ta maala dagiti Lamanite dayta a lugar ken maaddaan iti bileg a mangriribuk kadakuada iti agsumbangir a sikigan.

10 Ken impatulod pay ni Moroni kenkuana, a tinarigagayanna a nasken a napudno iti panangasikasona iti dayta nga apagkapat ti daga, ken nasken a sapulenna ti tunggal gundaway a mangdangran kadagiti Lamanite iti dayta nga apagkapat, agingga nga adda bilegna, ta nalabit a maalana manen babaen ti nainsiriban a pamuspusan wenno sabsabali a wagas dagidiay siudad a naalan manipud kadagiti imada; ken kasta met

a nasken a trinse-raanna ken papisgaenna dagiti siudad iti aglawlaw, a saan a natnag kadagiti ima dagiti Lamanite.

11 Ken kinunana pay kenkuana, umayakto kenka, ngem adtoy, rautendatayonto dagiti Lamanite iti beddeng ti daga babaen ti baybay iti laud; ket adtoy, mapanak kadakuada, ngarud diak makaumay kadakayo.

12 Ita, pimmanaw ti ari (ni Ammaron) iti daga a Zarahemla, ket impadamagna iti reyna ti panakatay ti kabsatna, ket nangurnong iti dakkal a bilang ti lallaki, ket nagnada a napan nangbusor kadagiti Nephite iti beddeng babaen ti baybay iti laud.

13 Ket kasta ti panangikarigatanna a mangriribuk kadagiti Nephite, ken mangilaksid iti paset ti bilegda iti dayta a paset ti daga, bayat ti panangbilinna kadagiti imbatina a mangsakup kadagiti siudad a naalana, tapno riribukenda met dagiti Nephite iti beddeng iti baybay iti daya, ken nasken a sakupenda dagiti dagada agingga nga adda bilegda, a maibatay iti bileg dagiti buyotda.

14 Ket kasta dagiti Nephite kadagidi nakaam-amak a kasa-saad iti panaggibus ti maikaduapulo-ket-innem a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephite.

15 Ngem adtoy, napasamak iti maikaduapulo-ket-pito a tawen a panagturay dagiti ukom, a ni Teancum, babaen ti bilin ni

Moroni—a nangbukel iti buyot a mangsalaknib iti abagatan ken iti laud a beddeng ti daga, ken nangrugi a magna nga agturing iti daga a Bountiful, tapno matarayna ni Teancum kadagiti taona iti panangpasublida kadagiti ciudad a napukawda—

16 Ket napasamak a nakaawat ni Teancum iti bilbilin a dumarup iti ciudad ti Mulek, ket pasublienna agingga a mabalin.

17 Ket napasamak a nagsagana ni Teancum a dumarup iti ciudad ti Mulek, ket nagnada kadagiti buyotna nga immasiddeg kadagiti Lamanite; ngem nakitana a saan a nalaka a marimbawanna ida bayat ti kaadada kadagiti trinserada; ngarud binaliwanna ti panggepna ket nagsubli manen iti ciudad ti Bountiful, a manguray iti idadateng ni Moroni, tapno maaddaan iti pueras ti buyotna.

18 Ket napasamak a nakadaan ni Moroni ken dagiti buyotna iti daga a Bountiful, iti arinunos ti maika-duapulo-ket-pito a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi.

19 Ket iti panangrugi ti maika-duapulo-ket-walo a tawen, nangangay da Moroni ken Teancum ken adu kadagiti pangulo a kapitan iti sanhedrin ti gubat—no ania ti aramidenda a mangparuar kadagiti Lamanite a makidangadang kadakuada; wenna tapno mapatiray-okanda ida a rummuar kadagiti sarikedkedda, tapno magundawa-

yanda ida ket maalada manen ti ciudad ti Mulek.

20 Ket napasamak a nangibaonda iti sumabat iti buyot dagiti Lamanite, a nangsaluad iti ciudad ti Mulek, iti dadauloda, a Jacob ti naganna, a tarigagayanda a rummuar a kaduana dagiti buyotna a sumabat kadakuada iti patad a nagbaetan ti dua a ciudad. Ngem adtoy, saan a rummuar ni Jacob, a maysa a Zoramite, a kaduana ti buyotna a sumabat kadakuada iti patad.

21 Ket napasamak a ni Moroni, a napukawan iti namnama a makasinnabatda ida iti nawaya a lugar, ngarud, nangikeddeng iti maysa a plano a mabalinna a pangngati kadagiti Lamanite tapno rummuarda iti sarikedkedda.

22 Ngarud imbilinna a mangala ni Teancum iti bassit a bilang ti lallaki ket magnada a bumaba iti asideg ti igid ti baybay; ket magna ni Moroni ken ti buyotna, iti rabii, iti langalang, iti laud ti ciudad ti Mulek; ket iti kasta, iti kabigatanna, idi nakita dagiti salaknib dagiti Lamanite ni Teancum, nagtarayda a napan nangibaga ken ni Jacob, ti dadauloda.

23 Ket napasamak a nagna dagiti buyot dagiti Lamanite a nangsabat ken ni Teancum, nga impagarupda a marimbawan ti bilangda ni Teancum gapu iti kabassit ti bilangna. Ket idi makita ni Teancum dagiti buyot dagiti Lamanite a mangsabat kenkuana rinugianna ti nag-

sanud iti igid ti baybay, nga agpaamianan.

24 Ket napasamak nga idi nakita dagiti Lamanite ti panaglibasna, ad-adda a pimmingetda a nangkamat kadakuada. Ket bayat ti kasta a yaadayo ni Teancum kadagiti Lamanite nga awan ti nagmamaayan ti panangkamatda kadakuada, adtoy, imbilin ni Moroni a nasken a magna ti paset ti buyotna a kaduana nga agturong iti siudad, ket sakupenda daytoy.

25 Ket kasta ti inaramidda, ket pinapatayda amin dagiti nabati a mangsalaknib iti siudad, wen, amin dagiti di mangisuko kadagiti igamda a pakigubat.

26 Ket kasta ti pannakagun-od ni Moroni iti panangsakupna iti siudad ti Mulek iti paset ti buyotna, bayat ti pannagnana a kaduana dagiti nabati a sumabat kadagiti Lamanite idi agsublida iti panangkamatda ken ni Teancum.

27 Ket napasamak a kinamat dagiti Lamanite ni Teancum agingga a nakaasidegda iti siudad ti Bountiful, sa sinabat ida ni Lehi ken ti bassit a buyot, a nabati a mangsalaknib iti siudad ti Bountiful.

28 Ket ita adtoy, idi makita dagiti pangulo a kapitan dagiti Lamanite ni Lehi a kaduana ti buyotna a sumabat kadakuada, naglibasda a nariribukan, amangnan la ketdi a dida makadanon iti siudad ti Mulek sakbay a makamakam ida ni Lehi; ta nabannogda gapu iti pannag-

nada, ket saan pay a nabannog dagiti tao ni Lehi.

29 Ita saan nga ammo dagiti Lamanite nga adda iti likudandanda ni Moroni a kaduana ti buyotna; ket ni la Lehi ken dagiti taona ti kinabutengda.

30 Ita saan a tinarigagayan ni Lehi a kamakamen ida agingga a masabatda ni Moroni ken ti buyotna.

31 Ket napasamak a sakbay a nakapagsanud dagiti Lamanite iti adayo naalikubkobdan kadagiti Nephite, babaen dagiti tao ni Moroni iti maysa a bangir, ken dagiti tao ni Lehi iti sabali a bangir, a dida pay amin nabannog ken napigsada; ngem nabannogen dagiti Lamanite gapu iti atiddog a pinagnada.

32 Ket binilin ni Moroni dagiti taona a darupenda ida agingga nga isukoda dagiti igamda a pakigubat.

33 Ket napasamak a ni Jacob, gapu ta isu ti dadaulo, ken kasta met a gapu ta "Zoramite, ken addaan iti saan a maparmek nga espiritu, indauluanna dagiti Lamanite a nakidangadang a sipupungtot ken ni Moroni.

34 Iti kaadda ni Moroni iti ayoda a magna, ngarud sigagnetget ni Jacob a mangpapatay kadakuada ken mangguped iti dalanna nga agturong iti siudad ti Mulek. Ngem adtoy, nabilbileg ni Moroni ken dagiti taona; ngarud saanda a sinanudan dagiti Lamanite.

35 Ket napasamak a nakida-ngadangda a sipupungtot babaen ti dua nga imada; ket adu ti napapatay iti agsumbangir; wen, nasugatan ni Moroni ken natay ni Jacob.

36 Ket dimmarup ni Lehi iti likud a sipupungtot a kaduana dagiti taona, isu nga insuko dagiti Lamanite dagiti igamda a pakigubat; ket dagiti nabati kadakuada, gapu iti pannakariribukda, dida ammo ti papananda wenno ti sarangtenda.

37 Ita iti pannakakita ni Moroni iti pannakariribukda, kinunana kadakuada: No yegyo dagiti igamyo a pakigubat ket iskoyyo ida, adtoy isardengmi a pagayusen ti darayo.

38 Ket napasamak nga idi nangngeg dagiti Lamanite dagito a balikas, dagiti pangulo a kapitanda, amin dagiti saan a napapatay, immasidegda ket impuruakda dagiti igamda a pakigubat iti sakaan ni Moroni, ken kasta met a binilinda dagiti taoda a tumulad kadakuada.

39 Ngem adtoy, adu ti saan a nagtungpal; ket naala ken nabalud dagiti saan a nangisuko kadagiti espadada, ket naala kadakuada dagiti igamda a pakigubat, ket napilitanda a magna nga agkakabsat nga agturing iti daga ti Bountiful.

40 Ket ita ad-adu ti bilang dagiti nabalud ngem ti bilang dagiti napapatay, wen, ad-adu ngem kadagiti napapatay iti agsumbangir.

KAPITULO 53

Maaramat dagiti balud a Lamanite a trinsera ti siudad ti Bountiful—Ti panagsisinnuppiat dagiti Nephite ti ad-adda a pagballigian dagiti Lamanite—I panguluhan ni Helaman ti dua ribu nga agtutubo a lallaki nga annak dagiti tao ni Ammon. Agarup 64–63 s.c.

KET napasamak a nangikabilda iti mangsalaknib kadagiti balud dagiti Lamanite, ket pinilitda ida a mapan mangipumpon kadagiti minatayda, wen, ken kasta met kadagiti minatay dagiti Nephite a napapatay; ket nangikabil ni Moroni iti tattao a mangbantay kadakuada bayat ti panangipatungpalda iti aramidida.

2 Ket napan ni Moroni iti siudad ti Mulek a kaduana ni Lehi, ket impanguluanna ti siudad ken intedna ken ni Lehi. Ita adtoy, tao daytoy a Lehi a nakadua ni Moroni iti ad-adu a nakibakalanna; ket tao a “kasla ken ni Moroni, ket nagragsakda iti talgedda a dua; wen, agpimpinnategda, ken kasta met nga ipatpateg ida amin dagiti tao ni Nephite.

3 Ket napasamak a kalpasan ti panangipumponda kadagiti minatayda ken kadagiti minatay dagiti Nephite, nagnada a nagsubli iti daga a Bountiful; ket imbilin ni Teancum, babaen ti pammilin ni Moroni, a nasken a rugienda ti mangkali iti kanal iti aglawlaw ti daga, wenno ti siudad, a Bountiful.

4 Ket imbilinna a nasken a mangbangonda iti “saripda a truso iti akin-uneg a ngarab ti kanal; ket inggaburda iti saripda a truso ti kinalida iti kanal; ket kasta ti imbilinda nga aramiden dagiti Lamanite agingga a mapalawlawanda ti siudad ti Bountiful iti natibker a bakud a truso ken daga, iti nalabes ti kangatona.

5 Ket nagbalin daytoy a siudad a nabileg a sarikedked kalpasanna; ket sinalaknibanda ditoy a siudad dagiti balud a Lamanite; wen, uray pay iti bakud a naibilin a bangonenda babaen dagiti imada. Ita napilit ni Moroni a mangbilin nga agtrabaho dagiti Lamanite, gapu ta nalaklaka a bantayan ida bayat ti panagtrabahoda; ket tinarigagayanna amin a buyotna idi nasken a darupenda dagiti Lamanite.

6 Ket napasamak a nagballigi ni Moroni iti maysa kadagiti kapigsaan a buyot dagiti Lamanite, ket sinakupda ti siudad ti Mulek, a maysa kadagiti kapigsaan nga iggem dagiti Lamanite iti daga a Nephi; ket iti kasta nangbangon met iti sarikedked tapno mapagtalinaedna dagiti baludna.

7 Ket napasamak a saannan a pinadas pay ti nakidangadang kadagiti Lamanite iti dayta a tawen, ngem pinagtrabahona dagiti taona iti panagsaganada iti gubat, wen, ken iti panagaramidda iti trinsera a salaknib-

da kadagiti Lamanite, wen, ken kasta met a pangiliklikda kadagiti babbaida ken dagiti annakda manipud iti bisin ken rigat, ken panangtaraonda kadagiti buyotda.

8 Ket ita napasamak a nakaala dagiti buyot dagiti Lamanite, iti laud a baybay, abagatan, bayat ti kaawan ni Moroni a pakammuan iti sumagmamano a di pagkikinnaawatan dagiti NepHITE, a nakaigapuan ti panagsisinnuppiatda, iti paset ti daga dagiti NepHITE, wen, kasta met a nagun-odda a sakupen ti sumagmamano kadagiti siudadda iti dayta a paset ti daga.

9 Ket kasta gapu iti kinamanagbasol kadakuada, wen, gapu iti sinnuppiat ken di panagkikinnaawatan kadakuada naipanda iti nakaam-amak a kasasaad.

10 Ket ita adtoy, adda kayatko nga ibaga maipanggep kadagiti “tao ni Ammon, nga, idi damo, Lamanite; ngem babaen ni Ammon ken dagiti kabsatna, wenna iti pay ketdi bileg ken balikas ti Dios, ^bnapasurotda iti Apo; ket naipanda iti daga a Zarahemla, ket inggaga ida manipud idin dagiti NepHITE.

11 Ket gapu iti sapatada napawilanda nga agiggem iti armas a maibusor kadagiti kabsatda; ta nagsapatada a saandanto a “pulosen agpaayus iti dara; ket no ibatay iti sapatada napukawda koman; wen, binay-anda koma ti bagbagida a matnag kadagiti ima dagiti kabsatda,

no saan a gapu iti kaasi ken ag-laplapusanan nga ayat nga im-paay kadakuada ni Ammon ken dagiti kabsatna.

12 Ket gapu itoy naipanda iti daga a Zarahemla; ket “inggaga ida manipud idin dagiti Nephite.

13 Ngem napasamak nga idi makitada ti peggad, ken ti adu a rigat ken panagtutuok nga impalak-am kadakuada dagiti Nephite, natignayda iti panangngaasi ket “tinariagayanda ti makiranget a pangsalaknibda iti pagilianda.

14 Ngem adtoy, idi alaenda koman dagiti igamda a pakigubat, rimmimbaw kadakuada ti panangallukoy ni Helaman ken dagiti kabsatna, ta “dadaelenda koman ti inaramidda a ^bsapata.

15 Ket nagamak ni Helaman amangan la ketdi a no aramidenda mapukawda dagiti kararuada; ngarud mapilit amin dagiti simrek itoy a katulagan a mangkita kadagiti kabsatda nga aglanglangoy iti rigrigatda, iti nakaam-amak a kasasaadda itoy a kanito.

16 Ngem adtoy, napasamak nga adu ti annakda a lallaki, a saan a simrek iti katulagan a di mangala kadagiti igamda a pakigubat a pangsalaknibda iti bagbagida kadagiti kabusorda; ngarud inummongda ti bagbagida itoy a kanito, a kas iti kaadu dagiti makabael nga agiggem iti armas, ket ninagananda ti bagbagida iti Nephite.

17 Ket simrekda iti katulagan a makiranget para iti wayawaya dagiti Nephite, wen, a mangsalaknib iti daga iti pannakau-ngaw ti biagda; wen, intulagda pay a didanto a pulos nga isuko ti “wayawayada, ngem makirangetda iti ania man a kasasaad iti panangiliklikda kadagiti Nephite ken ti bagbagida iti pannakaadipen.

18 Ita adtoy, dua ribu dagidiay nga agtutubo a lallaki, a simrek itoy a katulagan ket innalada dagiti igamda a pakigubat a pangsalaknibda iti pagilianda.

19 Ket ita adtoy, kas iti kaano man a di pay narimbawan ida dagiti Nephite, nagbalinda ita itoy a kanito a nabileg met a katulongan; ta innalada dagiti igamda a pakigubat, ket kinayatda a ni Helaman ti dadauloda.

20 Ket agtutuboda amin a lallaki, ket nalaus ti ingel ti “tureda, ken kasta met iti pigsa ken alibtak; ngem adtoy, saan nga umdas daytoy—lallakida a ^bnapudno iti amin a kanito iti ania man a banag a maitalek kadakuada.

21 Wen, lallakida iti kinapudno ken kinaparbeng, ta naisuro kadakuada ti panangtungpalda kadagiti bilin ti Dios ken “magna a sililinteg iti sangona.

22 Ket ita napasamak a magna ni Helaman iti ulo ti “dua ribu nga agtutubo a soldado, a tumulong kadagiti tao iti bed-

12a Alma 27:23.

13a Alma 56:2.

14a Num. 30:7.

b PNK Sapata.

17a Alma 56:47.

PNK Wayawaya.

20a PNK Tured, Natured.

b PNK Kinadalus.

21a PNK Magna,

Magna iti Dios.

22a Alma 56:3–5.

deng ti daga iti abagatan a laud ti baybay.

23 Ket kasta ti naggibusan ti maika-duapulo-ket-walo a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi.

KAPITULO 54

Pagpatangan da Ammoron ken Moroni ti panagsinnukatda kadagiti balud—Dawaten ni Moroni nga agsanud dagiti Lamanite ken isardengda ti naranggas nga idadarupda—Dawaten ni Ammoron nga idisso dagiti Nephite dagiti igamda ken paiturayanda kadagiti Lamanite. Agarup 63 s.c.

KET ita napasamak iti panangrugi ti maika-duapulo-ket-siam a tawen dagiti ukom, nga impakaammo ni “Ammoron ken ni Moroni ti tarigagayna a makisinnukat kadagiti balud.

2 Ket napasamak a narikna ni Moroni nga agragsak iti napalalo itoy a dawad, ta tinarigagayanna ti abasto a naibinglay a tulong kadagiti balud a Lamanite a tulong kadagiti taona; ken tinarigagayanna pay dagiti taona a pangpapigsa iti buyotna.

3 Ita nangala dagiti Lamanite iti adu a babbai ken ubbing, ket awan ti babai wenno ubing kadagiti balud ni Moroni, wenno kadagiti balud nga innala ni Moroni; ngarud rinisut ni Moroni babaen ti nainsiriban nga aramid a panggun-od iti adu a

balud dagiti Nephite manipud kadagiti Lamanite a kas koma no mabalin.

4 Ngarud nangikur-it iti surat, ket impatulodna babaen iti katulungan ni Ammoron, nga isu met laeng ti nangyeg iti surat ken ni Moroni. Ita dagitoy dagiti balikas nga inkur-itna nga agpaay ken ni Ammoron, a kinunana:

5 Adtoy, Ammoron, naisuratko kenka ti maysa a banag maipanggep itoy a gubat nga inwayangmo a maibusor kadagiti taok, wenno kunaen nga inwayang ti “kabsatmo a maibusor kadakuada, ken sipipingetka pay laeng a mangituloy kalpasan ti ipapatayna.

6 Adtoy, ibagak kenka ti maysa a banag maipanggep iti “linteg ti Dios, ken ti espada ti nailangitan a pungtotna, a nakalayit kenka malaksid no agbabawika ket yadayom dagiti buyotmo iti bukodmo a daga, wenno ti daga a sinakupmo, nga isu ti daga ti Nephi.

7 Wen, ibagak kenka dagitoy a banag no kabaalam ida a denggen; wen, ibagak kenka ti maipanggep iti dayta nakaal-alingget nga “impierno nga agururay nga umawat kadagiti kasta a ^bmammapatay a kas kenka ken ti kabsatmo, malaksid no agbabawika ket lipatem ti panggepmo a panagpapatay, ket agsublikayo kadagiti buyotmo iti dagdagayo.

8 Ngem kas iti naminsanen a

54 1a Alma 52:3.

5a Alma 48:1.

6a PNK Linteg.

7a PNK Impierno.

b Alma 47:18, 22–24.

PNK Mammapatay.

panangsupringmo kadagitoy a banag, ket nakirangetka kadagiti tao ti Apo, kasta met a namna-maek nga aramidem manen.

9 Ket ita adtoy, sisasaganakami nga umawat kenka; wen, ket malaksid no lipatem dagiti panggepmo, adtoy, yetnagmo kenka ti pungtot dayta a Dios a sinupringmo, nga agturong iti awan duadua a pannakadada-elmo.

10 Ngem, iti panagbiag ti Apo, umay kenka dagiti buyotmi malaksid no umadayoka, ket mataykanto iti saan a mabayag, ta pagtalinaedenmi dagiti siudadmi ken dagiti dagami; wen, ket taginayonenmi ti pammatimi ken ti pagayatan ti Diosmi.

11 Ngem adtoy, ipapanko nga awan ti mamaay ti pannakisaritak kenka maipanggep kadagitoy a banag; wenno ipapanko nga “anaknaka ti impierno; ngarud rikpak ti suratko babaen ti panangibagak a diak makisinnukat iti balud, malaksid iti saritaan a mangtedka iti maysa a lalaki ken ti asawana ken dagiti annakna, para iti maysa a balud; no umannugotka itoy, makisinnukatak.

12 Ket adtoy, no madika, umayak kenka a kaduak dagiti buyotko; wen, armasak pay dagiti babbai ken ubbingko, ket umayak kenka, ket surotenska uray pay iti bukodmo a daga, a daga nga immuna a “tinawidmi; wen, ket agbalin a dara iti dara, wen, biag iti biag; ket kadangadangka

nga uray no agingga a madada-elka iti rabaw ti daga.

13 Adtoy, makapungtotakon, ken kasta met dagiti taok; kayatnakami a papatayen, ket kayatmi laeng a salakniban ti bagbagimi. Ngem adtoy, no kayatnakami a dadaelen, ad-adda pay a kayatdaka a dadaelen; wen, ket alaenmi ti dagami, ti daga nga immuna a tawidmi.

14 Ita irikepkon ti suratko. Siak ni Moroni; siak ti dadaulo dagiti tao a Nephite.

15 Ita napasamak a ni Ammoron, idi maawatna ti surat, nagpungtot; ket nangikur-it iti sabali a surat a para ken ni Moroni, ket kastoy dagiti balikas nga inkur-itna, a kinunana:

16 Siak ni Ammoron, ti ari dagiti Lamanite; siak ti kabsat ni Amalickiah a “pinapataymo. Adtoy, ibalesko kenka ti darana, wen, ket umayak kenka a kaduak dagiti buyotko ta saanak a mabuteng iti pammutbutengmo.

17 Ta adtoy, nagbiddut dagiti ammam kadagiti kabsatda, kasta met a tinakawda kadakuada ti “kalinteganda iti gobierno idinto a nainkalintegan nga agpaay kadakuada.

18 Ket ita adtoy, no idissoyo dagiti armasyo, ket itedyo ti bagbagiyo nga iturayan dagiti nainkalintegan nga agtagikua iti gobierno, isu pay laeng ti panangibilinko kadagiti taok nga idissoda dagiti igamda ket awanen ti gubat.

19 Adtoy, adun ti insawsa-wangmo a pammutbuteng kaniak ken kadagiti taok; ngem adtoy, saankami a mabuteng kadagiti pammutbutengmo.

20 Nupay kasta, umabuloyak a makisinnukat iti balud a maibatay iti dawatmo, a siraragsak, tapno makaurnongak iti taraon nga agpaay kadagiti taok a pagigubat; ket iwayangmi ti gubat nga awan patinggana, nga uray no sumukonto dagiti Nephite iti panangituraymi wenno ti awan patinggana a pannakapukawda.

21 Ket no maipanggep iti dayta Dios a kinunam a sinupringmi, adtoy, awan ti ammomi a kasta a naparsua; uray dakayo; ngem no agpayso nga adda kasta a naparsua, dimi ammo ngem inaramidnakami kasta met kadakayo.

22 Ket no agpayso nga adda sairo ken impierno, adtoy dinakanto kadi ibaon idiay a makipagtaeng kadagiti kabsatko a pinapataymo, nga imparipiripmo nga addan iti daydiay a lugar? Ngem adtoy saan a pudno dagitoy a banag.

23 Siak ni Ammoron, ken annabo ni “Zoram, a pinarigat ken pinapanaw dagiti ammam iti Jerusalem.

24 Ket adtoy ita, naturedak a Lamanite; adtoy, naiwayangen daytoy a gubat a pangsubbot kadagiti biddutda, ken pangtaginayon ken panggun-od kadagiti kalinteganda iti gobierno; ket rikpak ti suratko ken ni Moroni.

KAPITULO 55

Agkedked ni Moroni a makisinnukat iti balud—Magargari dagiti Lamanite a salaknib nga agbartek, ket marwayawayaan dagiti balud a Nephite—Maala ti siudad ti Gid nga awan ti agayus a dara. Agarup 63–62 s.c.

ITA mapasamak ad-addan ti pungtot ni Moroni idi maawatna daytoy a surat, gapu ta ammona a naan-anay ti pannakammo ni Ammoron iti “kina-managparbona; wen, ammona nga ammo ni Ammoron a saan a nainkalinteganda ti panangiwayangna iti gubat kadagiti tao ni Nephite.

2 Ket kinunana: Adtoy, saanak a makisinnukat iti balud ken ni Ammoron malaksid no lipaten-na ti panggepna, a kas inlanadko iti suratko; ta diak palubosan a maaddaan pay iti bileg nga adadu pay ngem iti naalanan.

3 Adtoy, ammok ti lugar a pangbambantayan dagiti Lamanite kadagiti taok a binaludda; ket iti saan a panangbigbig ni Ammoron iti suratko, adtoy, itedko kenkuana a maibatay kadagiti balikasko; wen, itdek kadakuada ni patay agingga a makikappiada.

4 Ket ita napasamak nga idi maisao ni Moroni dagitoy a balikas, imbilinna a maaramid ti panagsukisok kadagiti taona, ta nalabit a makasarak iti tao kadakuada nga an-annabo ni Laman.

5 Ket napasamak a nakasarak-

da iti maysa, a Laman ti nagan-na; ket “maysa kadagiti katulongan ti ari a pinapatay ni Amallickiah.

6 Ita imbilin ni Moroni ken ni Laman ken ti bassit a bilang dagiti taona a nasken a mapan kadagiti salaknib nga adda kadagiti Nephite.

7 Ita nabantayan dagiti Nephite iti ciudad ti Gid; ngarud tinudingan ni Moroni ni Laman ket imbilinna a mapan sumurot kenkuana ti bassit a bilang dagiti tao.

8 Ket idi rabiin napan ni Laman kadagiti agbambantay nga adda kadagiti Nephite, ket adtoy, nakitada nga umasideg ket pinukkawanda; ngem kinunana kadakuada: Dikayo agbuteng; adtoy, maysaak a Lamanite. Adtoy, naglibaskami kadagiti Nephite, ket naturogda; ket adtoy nakaalakami iti arakda ket intugotmi.

9 Ita idi nangngegan dagiti Lamanite dagitoy a balikas naragsakda a nangawat kenkuana; ket kinunada kenkuana: Itedmo kadakami dayta arakmo, tapno uminumkami; maragsakankami ta nakaitugotka iti arak ta nabannogkami.

10 Ngem kinuna ni Laman kadakuada: Idulintayo daytoy araktayo ayingga a mapantayo makidangadang kadagiti Nephite. Ngem nangipaay la daytoy a sao ti ad-adda a panagtarigayda nga uminum iti arak;

11 Ta, kinunada: Nabannogkami, ngarud inumentayo ti arak, ta addanto manen maa-

wattayo nga arak nga abastotayo, a mangpapiaksa kadatayo a mangraut kadagiti Nephite.

12 Ket kinuna ni Laman kadakuada: Aramidenyo ti maibatay iti tarigagayyo.

13 Ket napasamak a siwawayada a nangala iti arak; ket makay-ayo iti panagramanda, ngarud nawaywayada pay a nangala; ket nasanger, ta naisagana a mapasanger.

14 Ket napasamak nga imminumda ken naragsakanda, ket madamdama pay nabartekda aminen.

15 Ket ita idi makita ni Laman ken dagiti taona a nabartekda aminen, ket narnekandan iti turog, nagsublida ken ni Moroni ket imbagada kenkuana amin a napasamak.

16 Ket ita naibatay daytoy iti panggep ni Moroni. Ket insagana ni Moroni dagiti taona nga addaan iti igam a pakigubat; ket napan iti ciudad ti Gid, bayat ti nargaan a pannaturog ken pannakabartek dagiti Lamanite, ket inikkanda amin dagiti balud iti igam a pakigubat, isu a naarmasanda amin;

17 Wen, uray pay dagiti babai, ken amin dagiti annakda, a kas iti kaadu dagiti makabael nga agaramat iti igam a pakigubat, idi naikkan aminen ni Moroni dagiti balud iti armas; ket naaramid amin dagitoy a banag iti nauneg nga ulimek.

18 Ngem no koma nariingda dagiti Lamanite, adtoy nabartekda ket napapatay koma ida dagiti Nephite.

19 Ngem adtoy, saan a kastoy ti tarigagay ni Moroni; saan a maragsakan a mamapatay wenno iti “panagayus ti dara, ngem maragsakan iti pannakaisalakan dagiti taona iti pannakadadael; ket iti daytoy a gapu saan a nakaipaay iti saan a nainkalin-tegan, saanna a dinarup dagiti Lamanite ken dinadael ida bayat ti pannakabartekda.

20 Ngem nagun-odna ti tarigagayna; ta naarmasanna dagiti balud dagiti Nephite nga adda iti asideg ti bakud ti siudad, ken naikkanna ida iti bileg a mangsakup kadagiti paset nga adda iti asideg ti bakud.

21 Ket kalpasanna binilinna dagiti tao nga inkuyogna a kumayakay kadakuada, ket alikubkobenda dagiti buyot dagiti Lamanite.

22 Ita adtoy naaramid daytoy iti rabii, isu nga idi makariing dagiti Lamanite iti kabigatanna nakitada a naalikubkobda kadagiti Nephite, ken naarmasan dagiti baludda.

23 Ket kasta ti pannakakitada nga awanen ti gawayda kadagiti Nephite; ket iti kastoy a kasasaad nakitada a saan a mainugot a makirangetda kadagiti Nephite; ngarud kinalikaguman dagiti pangulo a kapitanda dagiti igamda a pakigubat, ket innalada nga impuruak iti sakanan dagiti Nephite, a dumaw-dawatda iti kaasi.

24 Ita adtoy, daytoy ti tarigagay ni Moroni. Innalana ida a balud ti gubat, ket sinakupna ti

siudad, ken imbilinna a nasken a mawayawayaan amin dagiti balud, a Nephite; ket timmiponda kadagiti buyot ni Moroni, ket napabileg ti buyotna.

25 Ket napasamak a binilinna dagiti Lamanite, a baludna, a nasken a rugianda ti “agtrabaho iti pannakapatibker ti trinsera iti aglawlaw ti siudad ti Gid.

26 Ket napasamak nga idi trinseraannan ti siudad ti Gid, a maibatay iti tarigagayna, imbilinna a maipan dagiti baludna iti siudad ti Bountiful; ken sinalaknibanna met dayta a siudad iti nalaus ti pigsana a buyot.

27 Ket napasamak a sinalakniban ken inggagada, iti laksid ti kinasikap dagiti Lamanite, amin a balud nga innalada, ken kasta met nga inasikasoda amin a daga ken ti gundaway a napasub-lida.

28 Ket napasamak a nangrugi manen dagiti Nephite a nabaligian, ken mamasubli iti kalin-teganda ken karbenganda.

29 Namin-adu a pinanggep dagiti Lamanite nga alikubkobenda ida iti rabii, ngem kadagitoy a panangpanggep adu a balud ti napukawda.

30 Ket namin-adu nga india-yada ti arakda kadagiti Nephite, tapno bareng madadaelda ida iti sabidong wenno iti pannakabartek.

31 Ngem adtoy, saan a nabuntog dagiti Nephite a “manglagip iti Apo a Diosda itoy iti panawen a panagrigrigatda. Saanda ida a maparukma iti kusilap-

da; wen, saanda a nakiranud iti arakda, ta naitedda nga immuna kadagiti balud a Lamanite.

32 Ket naannadda unay tapno awan ti sabidong a maited kadakuada; ta no masabidongan ti arakda ti Lamanite masabidongan met ti Nephite; ket kasta a pinadasda amin a nasangerda.

33 Ket ita napasamak a mainugot ken ni Moroni nga agsagana a mangraut iti ciudad ti Morianton; ta adtoy, natrinseraan dagiti Lamanite, babaen ti panagtrabahaya, ti ciudad ti Morianton agingga a nagbalin a nabileg a sarikedked.

34 Ket nagtultuloy ti panagisangpetda iti baro a buyot iti dayta a ciudad, ken kasta met dagiti baro a kasapulan iti abasto.

35 Ket kasta ti panaggibus ti maika-duapulo-ket-siam a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi.

KAPITULO 56

Mangipatulod ni Helaman iti surat ken ni Moroni, a nangisaritanna iti kasasaad ti gubat kadagiti Lamanite—Dakkel a balligi ti nangun-od da Antipus ken Helaman kadagiti Lamanite—Makiranget dagiti dua ribu nga agtutubo a lalaki ni Helaman iti nakaskasdaaw a bileg, ket awan kadakuada ti napapatay. Bersikulo 1, agarup 62 s.c.; dagiti bersikulo 2–19, agarup 66 s.c.; ken dagiti bersikulo 20–57, agarup 65–64 s.c.

KET ita napasamak iti panangrugi ti maika-tallopulo a tawen a panagturay dagiti ukom, iti maikadua nga aldaw iti umuna a bulan, nga immawat ni Moroni iti surat a naggapu ken ni Helaman, a nangilanad iti aramid dagiti tao iti dayta nga apagkapat ti daga.

2 Ket dagitoy dagiti balikas nga insuratna, a kinunana: Ay-ayatek a maipatpateg unay a kabsatko, a Moroni, a kas iti Apo ken iti panagtutuok iti panakigubatmi; adtoy, patpatgek a kabsatko, adda maysa a banag nga ibagak kenka maipanggep iti pannakigubatmi iti daytoy a paset ti daga.

3 Adtoy, “dua ribu dagiti lalaki nga annak dagiti tao nga inruar ni Ammon iti daga a Nephi—ita naammuam nga an-annabo ni Laman dagitoy, nga inauna a lalaki nga anak ni amatayo a Lehi;

4 Ita saanen a nasken nga ulitek kenka ti maipanggep kadagiti kannawidanda wenno ti pammatida, ta ammomon ti maipanggep amin kadagitoy a banag—

5 Ngarud umdasen kaniak nga ibagak kenka a dua ribu kadagitoy nga agtutubo ti nangala iti igamda a pakigubat, ket kayatda a siak ti dadauloda; ket napankami a mangsalaknib iti pagilianmi.

6 Ket ita ammom met ti maipanggep iti “katulagan nga inaramid dagiti ammada, a dida mangala iti igamda a pakigubat

kadagiti kabsatda a mangpaga-yus iti dara.

7 Ngem iti maika-duapulo-ket-innem a tawen, idi nakitada ti rigatmi ken ti panagtutuokmi kadakuada, dandani "dinadaelda ti katulagan nga inaramidda ket innalada dagiti igamda a pakigubat a pangsalaknib kadakami.

8 Ngem diak palubosan ida a mangdadael iti katulagan nga inaramidda, nga impapanko a papigsaennakami ti Dios, no la ketdi saankamin nga agitured pay iti pannakatungpal ti sapa-ta nga inawatda.

9 Ngem adtoy, daytoy ti may-sa a banag a nakaragsakanmi unay. Ta adtoy, iti maika-duapulo-ket-innem a tawen, siak, ni Helaman, nagnaak a nangidaulo kadagitoy dua ribu nga agtutubo nga agturing iti siudad ti Juda, a tumulong ken ni Antipus, a tinundingan a dadaulo dagiti tao iti dayta a paset ti daga.

10 Ket kimmuyogak kadagiti dua ribu a lallaki nga annakko, (ta maikarida a maawagan iti lallaki nga annak) iti buyot ni Antipus, puerisa a nakaragsakan unay ni Antipus; ta adtoy, kinis-sayan dagiti Lamanite ti buyotna gapu ta pinapatay ti buyotda ti dakkell a bilang dagiti taomi, ket nagladingitkami gapu itoy.

11 Nupay kasta, maliwliwami ti bagbagimi itoy a banag, a natayda para iti pagimbagan ti pagilianda ken iti Diosda, wen, ket "naragsakda.

12 Ket imbati met dagiti Lamanite ti adu a balud, pangulo a

kapitanda amin, ta awan ti sabali nga insalakanda ti biagna. Ket ipapanmi nga addada itan itoy a kanito iti daga ti Nephi; talaga a kasta no saanda a napapatay.

13 Ket ita dagitoy dagiti siudad a nasakup dagiti Lamanite babaen ti panagayus ti dara ti nakadadu a maingel a taotayo;

14 Ti daga ti Manti, wenno ti siudad ti Manti, ken ti siudad ti Zezrom, ken ti siudad ti Cumeni, ken ti siudad ti Antiparah.

15 Ket dagitoy dagiti siudad a sinakupda idi simmangpetak iti siudad ti Juda; ket nasarakak ni Antipus ken dagiti taona a sigaganetget nga agtrabaho a mangtrinsera iti siudad.

16 Wen, ket naupay iti bagi ken iti espiritu, ta nakidangadanga da a simamaingel iti aldaw ken agtrabaho iti rabii a mangasikaso kadagiti siudad; ket kasta ti panagitureda iti rigrigat iti amin a kita.

17 Ket ita sigaganetgetda a mangpamek itoy a lugar wenno matayda; ngarud mabalinnmo nga ipapan a daytoy bassit a buyot nga inkuyogko, wen, dagidiay lallaki nga annakko, naikkanda iti dakkell a namnama ken nalabon a rag-o.

18 Ket ita napasamak nga idi nakita dagiti Lamanite a nakawat ni Antipus iti nabilbileg a puerisa ti buyotna, napilitanda babaen ti bilin ni Ammoron a saan nga umasideg iti siudad ti Juda, wenno maibusor kadakami, a makidangadang.

19 Ket kasta ti panangparabur

ti Apo kadakami; ta no immayda kadakami iti kakapsutmi nalabit a nadadaelda ti bassit a buyotmi; ngem kasta ti panna-kataginayonmi.

20 Binilin ida ni Ammoron a mangasikaso kadagiti siudad a naalada. Ket kasta ti panaggibus ti maika-duapulo-ket-innem a tawen. Ket iti panangrugi ti maika-duapulo-ket-pito a tawen na-isaganamin ti siudadmi ken ti bagbagimi a sumalaknib.

21 Ita tinarigagayanmi unay nga umay kadakami dagiti Lamanite; ta dimi tinarigagayan a rauten ida iti sarikedkedda.

22 Ket napasamak a nangikabilkami iti agsiim iti aglawlaw, a mangkita iti tignay dagiti Lamanite, tapno saandakami a malibasan iti rabii wenno iti aldaw a mangraut kadagiti sabali a siudadmi nga adda iti bangirna ti amianan.

23 Ta ammomi a saan nga umdas ti bilegda kadagidiay a siudad a sumabat kadakuada; ngarud tinarigagayanmi, no lumbasda kadakami, a darupen ida iti likudanda, ket iti kasta adda sanguenda iti likud a kas met iti sango. Impapanmi a marimbawanmi ida; ngem adtoy, napupaykami itoy iti tarigagaymi.

24 Saanda a limmabas kadakami iti sangabukel a buyotda, wenno nagbibingay, amangan ta saan nga umdas ti pigsada ket matnagda.

25 Kasta met a dida nagna a nagturing iti siudad ti Zarahemla; wenno bimmallasaw iti ulo ti Sidon, nga agturing iti siudad ti Nephihah.

26 Ket kasta, a kaduada dagiti buyotda, ti ganetgetda a mangasikaso kadagidiay a siudad a naalada.

27 Ket ita napasamak iti maikadua a bulan daytoy a tawen, nga adda naidatag kadakami nga adu nga abasto manipud kadagiti amma dagidiay dua ribu nga annakko a lallaki.

28 Ken kasta met nga adda naipatulod kadakami a dua ribu a lallaki a naggapu iti daga a Zarahemla. Ket kasta ti panagsaganami kadagiti sangapulo ribu a tao, ken ti abastoda, ken kasta met kadagiti assawada ken dagiti annakda.

29 Ket dagiti Lamanite, iti kasta a pannakakitada ti inaldaw a yaadu ti buyotmi, ken ti panagsangpet ti abastomi a katulonganmi, nangrugida a nagdang, ket rinugianda ti dumarup, no mabalin koma a gupdenda ti panagawatmi iti abasto ken puersa.

30 Ita idi makitami a nangrugi dagiti Lamanite a di makaidna itoy a sirib, tinarigagayanmi ti nangipatungpal kadakuada iti nainsiriban nga aramid; ngarud imbilin kaniak ni Antipus a nasken a magnaak a kaduak dagiti babassit nga annakko a lallaki nga agturing iti kaarruba a siudad, a kasla adda awitmi nga abasto a para iti kaarruba a siudad.

31 Ket magnakami iti asideg ti siudad ti Antiparah, a kasla mapankami iti labes ti siudad, ken iti beddeng iti igid ti baybay.

32 Ket napasamak a nagnaka-

mi, a kasla awitmi ti abastomi, iti papanmi iti dayta a ciudad.

33 Ket napasamak a nagna ni Antipus a kaduana ti paset ti buyotna, nga imbatina ti daduma a mangasikaso iti ciudad. Ngem saan pay a nagna agingga a diak pay nakapanaw a kaduak ti bassit a buyotko, ket immasidegkami iti ciudad ti Antiparah.

34 Ket ita, iti ciudad ti Antiparah ti nakaipasdekan ti kapigsaan a buyot dagiti Lamanite; wen, ti kaaduan.

35 Ket napasamak nga idi mapakaammuan ida dagiti para siimda, immayda kadagiti buyotda ket sinabatdakami.

36 Ket napasamak a linibasanmi ida, nga agpaamianan. Ket kasta ti pananglibasmi iti kabilgan a buyot dagiti Lamanite;

37 Wen, uray pay iti adayo a baet, isu nga idi makitada a dardarundonen ida ti buyot ni Antipus, iti bilegda, saanda a nagpakanawan wenno nagpakanigid, ngem intuloyda ti nagna nga agtutrong iti yanmi; ket, kas ninamnamami, panggepdakami a papatayen sakbay a makamakam ida ni Antipus, ket daytoy tapno saan ida a maalikubkob dagiti taomi.

38 Ket ita pinartakan ni Antipus, idi makitana nga agpeggadakami, ti nangpapagna iti buyotna. Ngem adtoy, rabii idi; ngarud didakami nakamakam, wenno nakamakam ida ni Antipus; ngarud nagkampokami iti rabii.

39 Ket napasamak a sakbay ti

bannawag iti agsapa, adtoy, darupendakamin dagiti Lamanite. Ita saan nga umdas ti bilegmi a makisupanget kadakuada; wen, diak ipalubos a matnag dagiti babassit nga annakko a lallaki kadagiti imada; ngarud intuloymi ti nagna, ket nagnakami a nagtutrong iti langalang.

40 Ita saanda a nagpakanawan wenno nagpakanigid amangan la ketdi ta maalikubkobda; kasta met a diak nagpakanawan wenno nagpakanigid amangan la ketdi ta makamakamdak, ket dimi ida madaeran, ngem mapapataykami, ket makapaglibasda; ket iti kasta nagmalmalem a nagtaraykami iti langalang, agingga a nasipngeten.

41 Ket napasamak a nakitamianen, idi agbannawagen iti agsapa, dagiti Lamanite nga umasideg kadakami, ket tinarayanmi ida.

42 Ngem napasamak a kinamatdakami iti saan nga adayo sakbay a nagsardengda; ket agsapa idin iti maikatlo nga aldaw ti maikapito a bulan.

43 Ket ita, no nakamakamman ida ni Antipus dimi ammo, ngem kinunak kadagiti taok: Adtoy, ditayo ammo ngem nagsardengda ta panggepda a mapantayo kadakuada, tapno matiliwdatayo iti palabogda;

44 Ngarud ania ti masaoyo, annakko, mapankayo kadi kadakuada a makidangadang?

45 Ket ita kunak kenka, patpatgek a kabsatko a Moroni, diak pay nakakita iti “napingpinget, saan, uray pay kadagiti Nephite.

46 Ta iti panangawagko kada-kuada iti annakko (ta nakaububbingda amin) kinunada met kaniak: Ama, adtoy adda kadatayo ti Dios, ket dina ipalubos a matnagtayo; ngarud mapantayo; saantayo a papatayen dagiti kabsattayo no baybay-andatayo; ngarud mapantayo, amangan la ketdi ta abakenda ti buyot ni Antipus.

47 Ita pulos a dida nakiranget, nupay saanda a mabuteng a matay; ket ad-adu ti panangpanunotda iti “wayawaya dagiti ammada ngem iti biagda; wen, insuro ida dagiti ^binnada, a no saanda nga agduadua, isalakan ida ti Dios.

48 Ket inulitda kaniak dagiti balikas dagiti innada, a kinunada: Saankami nga agduadua nga ammo dagiti innami daytoy.

49 Ket napasamak a nagsubliak a kaduak dagiti dua ribuk kadagiti Lamanite a nangkamat kadakami. Ket ita adtoy, nakamatanen ida dagiti buyot ni Antipus, ket narugian ti nakaamamak a dangadang.

50 Iti bannog ti buyot ni Antipus, gapu iti atiddog a pinagnada iti ababa unay a panawen, dandanidan matnag kadagiti ima dagiti Lamanite; ket no saanak koma a nagsubli a kaduak ti dua ribuk nagun-odda koma ti panggepda.

51 Ta napasag ni Antipus iti espada, ken adu kadagiti dadaulona, gapu iti bannogda, a na-

aramid gapu iti partak ti pannagnada—ngarud rinugian dagiti tao ni Antipus, iti pannakaburiborda gapu iti pannakapasag dagiti dadauloda, ti sumuko kadagiti Lamanite.

52 Ket napasamak a pimminget dagiti Lamanite, ket rinugianda a kamaten ida; ket kasta a kamkamatnen ida dagiti Lamanite iti napnuan pigsa idi dumteng ni Helaman iti likudanda a kaduana ti dua ribuna, ket rinugianda ti nakaro a panagpapatayda, isu a nagsardeng ti sangabukel a buyot dagiti Lamanite ket sinangoda ni Helaman.

53 Ita idi nakita dagiti tao ni Antipus a tinallikudan ida dagiti Lamanite, inurnongda dagiti taoda ket dimmarupda manen iti likudan dagiti Lamanite.

54 Ket ita napasamak a dakami, a tattao ni Nephi, a tattao ni Antipus, ken siak a kaduak dagiti dua ribuk, inalikubkobmi dagiti Lamanite, ket pinapataymi ida; wen, isu a napilitanda a nangisuko kadagiti igamda a pakigubat ken kasta met ti bagbagida a kas balud ti gubat.

55 Ket ita napasamak nga idi simmukodan kadakami, adtoy, binilangko dagiti agtutubo a kaduak a nakiranget, a madanaganakan amangan no adda napapatay kadakuada.

56 Ngem adtoy, iti nalaus a rag-ok, awan ti “uray no maysa a kararua kadakuada a naidasay iti daga; wen, ket nakirangetda a kasla adda kadakuada ti bileg

47a Alma 53:16–18.

b Alma 57:21.

PNK Ina.

56a Alma 57:25; 58:39.

ti Dios; wen, awan pay ti tattao a nakiranget iti kasta a datdatlag a pigsá; ken iti kasta a kinamaingel ti bileg nga indissoda kadagiti Lamanite, ket napagbutengda ida; ket iti kastoy a gapu ti simmukuan dagiti Lamanite a kas balud ti gubat.

57 Ket iti kaawan ti lugar a pagikkanmi kadagiti baludmi, tapno mabantayanmi ida a mailiklik kadagiti buyot dagiti Lamanite, ngarud imbaonmi ida iti daga a Zarahemla, ken ti paset dagiti tao a saan a napapatay ni Antipus, kadakuada; ket innalak dagiti nabati ken intiponko ida kadagiti agtutubok nga “Ammonite, ket nagnakami a nagsubli iti Juda.

KAPITULO 57

Salaysayen ni Helaman ti panna-kaala ti Antiparah ken ti isusuko ken kalpasanna ti salaknib ti Cumeni—Simamaingel a makiranget dagiti agtutubona nga Ammonite ket masugatanda amin; ngem awan ti mapapatay—Ipakaammo ni Gid ti pampapatay ken ti panaglibas dagiti balud a Lamanite. Agarup 63 s.c.

KET ita napasamak a nakaawat ita surat manipud ken ni Ammoron, ti ari, a nangibaga a no wayawayaanmi dagiti nati-liwmi a balud ti gubat itedna kadakami ti siudad ti Antiparah.

2 Ngem nangipatulodak iti surat iti ari, a mangnamnamakami nga umdas dagiti buyotmi a ma-

ngala iti siudad ti Antiparah ba-baen ti pigsami; ken kinakangel iti biangmi ti panangwayawayami kadagiti balud iti dayta a siudad, ken wayawayaanmi laeng dagiti baludmi no adda kasukatda.

3 Ngem saan nga inawat ni Ammoron ti suratko, ta saan a makisinnukat iti balud; ngarud nagsaganakami a rumaut iti siudad ti Antiparah.

4 Ngem pinanawan dagiti tao ti Antiparah ti siudad, ket nangkamangda kadagiti sabali a siudad, a nasakupda, a trinserada; ket iti kasta natnag kadagiti imami ti siudad ti Antiparah.

5 Ket kasta ti panaggibus ti maika-duapulo-ket-walo a tawen ti panagturay dagiti ukom.

6 Ket napasamak nga iti panangrugi ti maika-duapulo-ket-siam a tawen, nakaawatkami iti kasapulan nga abasto, ken kasta met ti nayon ti buyotmi, manipud iti daga a Zarahemla, ken manipud iti daga iti aglawlaw, iti bilang nga innem a ribu a lallaki, malaksid ti innem-a-pulo a “lallaki nga annak dagiti Ammonite nga immay timmipon kadagiti kabsatda, ti bassit a bunggoy a dua ribuk. Ket ita adtoy, napigsakami, wen, ken kasta met nga adu ti abastomi a nayeg kadakami.

7 Ket napasamak a tarigagaymi ti mangiwayang iti dangadang kadagiti buyot a naikabil a mangigaga iti siudad ti Cumeni.

8 Ket ita adtoy, ipakitak kenka a maipatungpalminton ti tariga-

gaymi; wen, iti kaadda ti napigsa a buyotmi, wenno ti paset ti napigsa a buyotmi, inalikubkobmi, iti rabii, ti siudad ti Cumeni, idi agarup nga awatenda ti kasapulanda nga abasto.

9 Ket napasamak a nagkampokami iti aglawlaw ti siudad iti adu a rabii; ngem kinaiddami dagiti espadami, ken adda salaknibmi, tapno saan a makasidag dagiti Lamanite kadakami iti rabii ket papatayendakami, a pinanggepda iti namin-adu a daras; ngem kas iti kaadu a daras ti panangpanggepda itoy nabukbok ti darada.

10 Kamaudiananna dimteng dagiti abastoda, ket sumrekda koman iti siudad iti rabii. Ket dakami, idinto a Lamanitekami koma, Nephitekami; ngarud, inalami ida ken dagiti abastoda.

11 Ket iti laksid ti pannakaisina dagiti Lamanite kadagiti katulonnganda iti kastoy a wagas, napingetda pay laeng a mangsalaknib iti siudad; ngarud mainugot unay nga alaenmi dagidiay nga abasto ket ipatulodmi idiay Juda, ken kadagiti baludmi iti daga a Zarahemla.

12 Ket napasamak a saan nga adu nga aldaw ti limmabas sakbay a nangrugi a napukaw dagiti Lamanite ti amin a namnamaenda a tulong; ngarud insukoda ti siudad kadagiti imami; ket kasta ti pannakaipatungpalmi iti planomi iti pananggun-odmi iti siudad ti Cumeni.

13 Ngem napasamak nga adu unay dagiti baludmi nga, iti laksid ti kaadu ti bilangmi, napili-

tankami a mamaggunay amin kadagiti buyotmi a mamagtalinaed kadakuada, wenno mangpapatay kadakuada.

14 Ta adtoy, mabalin nga umalsada iti dakkel a bilang, ket makirangetda babaen dagiti bato, ken pang-or, wenno ania man a banag a maiggamanda, isu a napapataymi ti dua ribu kadakuada kalpasan ti isusukoda a balud ti gubat.

15 Ngarud mainugot unay kadakami, a nasken a gibusanmi ti biagda, wenno bayabayen ida, iti espada iti ima, agingga iti daga a Zarahemla; ken kasta met a dandani saanen nga umdas ti abastomi nga agpaay kadagiti taomi, iti laksid ti naalamni kadagiti Lamanite.

16 Ket ita, kadagidi narikut a kasasaad, nagbalin a nadagsen a banag a kedngan ti maipanggep kadagitoy a balud ti gubat; nupay kasta, inkeddengmi nga ipatulod ida iti daga a Zarahemla; ngarud nangpilikami kadagiti lallakimi, ket isuda ti pinangidaulomi kadagiti baludmi a mapan iti daga a Zarahemla.

17 Ngem napasamak a nagsublida iti kabigatanna. Ket ita adtoy, dimi dinamag kadakuada ti maipanggep kadagiti balud; ta adtoy, dimteng dagiti Lamanite kadakami, ket nagsubli iti umno a kanito a mangisalaman kadakami iti pannakatnag kadagiti imada. Ta adtoy, pinatulodan ida ni Ammoron iti baro a kasapulan nga abasto ken kasta met ti adu a buyot a lallaki.

18 Ket napasamak a simmang-

pet iti umno a kanito dagiti imbaonmi a nangkuyog kadagiti balud a mangsango kadakuada, ta dandanidakamin abaken.

19 Ngem adtoy, nakiranget iti amin a kabaelanda ti bassit a bunggoy ti dua ribu ken innem-a-pulok; wen, natibkerda a sim-mango kadagiti Lamanite, ket impakatda ti pammapatay kadagiti amin a manglapped kadakuada.

20 Ket idi sumuko koman dagiti nabati iti buyotmi kadagiti Lamanite, adtoy, natibker ken awanan amak dagiti dua ribu ken innem-a-pulok.

21 Wen, ket tinungpal ken impategda nga awan kurangna ti tunggal balikas a pammilin; wen, a maibatay pay iti pammatida ti inaramidda; ket malagipko dagiti balikas nga imbagada kaniak nga insuro kadakuada dagiti ^ainnada.

22 Ket ita adtoy, isu dagitoy annakko a lallaki, ken dagiti lallaki a napili a mangbayabay kadagiti balud, ti nakautanganmi itoy naindaklan a balligi; ta isuda ti nangabak kadagiti Lamanite; ngarud napasannu ita iti siudad ti Manti.

23 Ket napagtalinaedmi ti siudadmi a Cumeni, ket saankami amin a nadadael babaen ti espada; nupay kasta, naglak-amkami iti dakkal a pukaw.

24 Ket napasamak a kalpasan ti ipapanaw dagiti Lamanite, nagbilinak a dagus a mailasin dagiti nasugatan a taok kadagiti

natay, ket imbilinko a nasken a maagasan dagiti sugatda.

25 Ket napasamak nga adda dua gasut, kadagiti dua ribu ken innem-a-pulok, ti nagludoy gapu iti nagsayasay a dara; nupay kasta, kas maibatay iti kinaimbag ti Dios, ken iti nalaus a siddaawmi, ken kasta met ti rag-o ti sangabukel a buyotmi, ^a“awan ti uray no maysa a kararua kadakuada a napukaw; wen, ket awan ti uray no maysa a kararua kadakuada a di im-mawat iti adu a sugat.

26 Ket ita, nakaskasdaaw ti pannakataginayonda iti sangabukel a buyotmi, wen, ta nasken a maisalakanda idinto nga agarup a sangaribu kadagiti kabsatmi ti napapatay. Ket ipatomi lattan nga aramid ti nakaskasdaaw a ^b“bileg ti Dios, gapu iti aglaplapusanan a ^bpammatida iti dayta naisuro kadakuada a patienda—nga adda nalinteg a Dios, ket asino man a di agdua-dua, taginayononto ida ti nakaskasdaaw a bilegna.

27 Ita daytoy ti pammati dagitoy nasaokon; ubbingda pay, ken napintek ti panunotda, ken agtultuloy ti panagtalekda iti Dios.

28 Ket ita napasamak a kalpasan ti panangtaripatomi kadagiti nasugatan a taomi, ken naitabonmin dagiti minataymi ken kasta met dagiti minatay dagiti Lamanite, nga adu, adtoy, nagdamagkami ken ni Gid maipanggep kadagiti balud nga in-

21a Alma 56:47–48.

25a Alma 56:56.

26a PNK Bileg.

b PNK Pammati.

rugida nga impan iti daga a Zarahemla.

29 Ita ni Gid ti pangulo a kapitan ti bunggoy a natudingan a mangbayabay kadakuada iti daga.

30 Ket ita, dagitoy dagiti balikas nga imbaga kaniak ni Gid: Adtoy, inrugimi ti napan iti daga a Zarahemla a nagkuyoganmi kadagiti baludtayo. Ket napasamak a nasabatmi dagiti para siim dagiti buyottayo, a naibaon a mangwanawan iti kampo dagiti Lamanite.

31 Ket impukkawda kadakami, a kinunada—Adtoy, magna dagiti buyot dagiti Lamanite nga agturong iti ciudad ti Cumeni; ket adtoy, matnagda kadakuada, wen, ket dadaelenda dagiti taotayo.

32 Ket napasamak a nangngeg dagiti baludtayo ti pukkawda, a nangpakired kadakuada; ket immalsada kadakami.

33 Ket napasamak a gapu ti yaalsada imbilinmi a maaramat dagiti espadami kadakuada. Ket napasamak nga inaramidda kadagiti bagi a sumarakusok kadagiti espadami, a, nakapapatayan ti dakkel a bilangda; ket simmina dagiti nabati nga immadayo kadakami.

34 Ket adtoy, idi nakaadayodan ket dimi ida makamatan, nagnakami a sipapardas nga agturong iti ciudad ti Cumeni; ket adtoy, apagisu ti idadanonmi a tumulong kadagiti kabsatmi a mangtaginayon iti ciudad.

35 Ket adtoy, nawayawayaan-

kami manen kadagiti ima dagiti kabusormi. Ket nagasat ti nagan ti Diosmi; ta adtoy, isu ti nangisalakian kadakami; wen, a nangaramid kadagitoy naindaklan a banag para kadakami.

36 Ita napasamak nga idi siak, ni Helaman, nangngegak dagitoy a balikas ni Gid, napnoak iti aglaplapusanan a rag-o gapu iti kinaimbag ti Dios iti panangtaginayonna kadakami, tapno saankami a mapukaw amin; wen, ket agtalekak a “makastrek dagiti kararua dagiti napapatay iti paginanaan ti Diosda.

KAPITULO 58

Alaen da Helaman, Gid, ken Teomner ti ciudad ti Manti babaen ti nainsiraban nga aramid—Agsanud dagiti Lamanite—Mataginayon dagiti lallaki nga annak dagiti tao ni Ammon iti panangipingetda a mangsalaknib iti wayawaya ken pammatida. Agarup 63–62 s.c.

KET adtoy, ita napasamak a sumaruno a gagemmi ti manggun-od iti ciudad ti Manti; ngem adtoy, awan ti pamuspusan a mapaadayomi ida iti ciudad babaen ti bassit a bunggoymi. Ta adtoy, malagipda ti inaramidmi; ngarud dimi ida “maallilaw nga umadayo iti sarikedkedda.

2 Ket ad-aduda nga amang ngem ti buyotmi isu a dimi ida napan dinarup iti sarikedkedda.

3 Wen, ket nagbalin a mainugot unay nga isaadmi dagiti taomi a mangasikaso kadagidiay

paset ti daga a napasublimi a sakupen; ngarud nagbalin a ma-inugot unay nga aguraykami, tapno makaawatkami iti ad-adu a pueria manipud iti daga a Zarahemla ken kasta met ti baro a kasapulan nga abasto.

4 Ket napasamak iti kasta a nangibaonak iti mensahero iti gobernador ti dagami, a mangilawlawag kenkuana iti maipanggep kadagiti aramid dagiti taomi. Ket napasamak a naguraykami nga umawat iti abasto ken pueria manipud iti daga a Zarahemla.

5 Ngem adtoy, bassit laeng ti nasagrapmi itoy; ta umaw-awat met dagiti Lamanite iti dakkel a pueria iti inaldaw, ken kasta met ti adu nga abasto; ket kasta ti kasasaadmi iti daytoy a panawen.

6 Ket raut-rautendakami no dadduma dagiti Lamanite, nga inkeddengda babaen ti nainsiriban nga aramid a pangdada-elda kadakami; nupay kasta sankami a makidangadang kada-kuada, gapu kadagiti kamang ken sarikedkedda.

7 Ket napasamak a naguraykami kadagitoy narikut a kasasaad iti uneg ti adu a bulan, agingga a dandanikami napukaw iti igagawawami iti taraon.

8 Ngem napasamak nga imma-watkami iti taraon, nga inyeg kadakami ti buyot ti dua ribu a lallaki a tulong kadakami; ket daytoy laeng ti tulong a naawatmi, a pangsalaknib iti bagbagimi ken iti pagilianmi manipud iti pannakatnag kadagiti ima dagi-

ti kabusormi, wen, a makisupangnet iti kabusor a di mabilang.

9 Ket ita ti gapu dagitoy a panakaibabainmi, wenno ti gapu ti dida panangipatulod iti pueria kadakami, dimi ammo; ngarud naladingitankami ken kasta met a napnokami iti buteng, amangan la ketdi nga iti ania man a pamuspusan ipaay ti Dios ti panangukomna iti dagami, iti panakaabakmi ken di pagduaduan a pannakadadael.

10 Ngarud impamaysa ti kararuami ti nagkararag iti Dios, tapno papigsaennakami ken ilisinakami kadagiti ima dagiti kabusormi, wen, ken kasta met nga ikkannakami iti pueria tapno mapagtalinaedmi dagiti siudadmi, ken dagiti dagami, ken dagiti pagsanikuaanmi, a pangtulongmi kadagiti taomi.

11 Wen, ket napasamak a sinarungkarannakami ti Apo a Diosmi nga impanamnamana nga ilisinakami; wen, isu nga imbagan ti kappia iti kararuami, ket intedna kadakami ti nabileg a pammati, ket imbilinna kadakami a nasken a namnamaenmi nga ilisinakami.

12 Napareggetkami iti bassit a buyot a naawatmi, ken naurnoskami a nakaikeddengen a mangpamek kadagiti kabusormi, ken "mangasikaso kadagiti dagami, ken kadagiti pagsanikuaanmi, ken dagiti assawami, ken dagiti annakmi, ken ti gapu ti ^bwayawayami.

13 Ket kasta ti papanmi iti amin a kabaellanmi a nangbusor

kadagiti Lamanite, nga adda iti siudad ti Manti; ket binangonmi dagiti toldami iti sikigan ti langalang, nga asideg iti siudad.

14 Ket napasamak nga iti kabi-gatanna, a nakita dagiti Lamanite nga addakami iti beddeng ti langalang nga asideg ti siudad, a nangibaonda iti para si-imda iti aglawlawmi tapno m-ammuaanda ti bilang ken puer-sa ti buyotmi.

15 Ket napasamak nga idi na-kitada a saankami a napigsa, a maibatay iti bilangmi, ken iti butengda amangan no putden-mi ti paggapuan ti kasapulanda malaksid no rummuarda a makibakal kadakami ken papatayendakami, ken kasta met nga impapanda a laklakaenda-kami laeng a dadaelen iti kaa-du ti buyotda, ngarud nangrugida nga agsagana a rummuar a makibakal kadakami.

16 Ket idi nakitami nga agsag-saganada nga umay kadakami, adtoy, imbilinko a ni Gid, a kaduana ti bassit a bilang ti lallaki, nasken nga aglemmeng iti langalang, ken kasta met nga aglemmeng ni Teomner ken ti bassit a bilang dagiti lallaki iti langalang.

17 Ita adda ni Gid ken dagiti taona iti kanawan ket adda dagiti dadduma iti kanigid; ket idi nailemmengda ti bagbagida, adtoy, nagbatiak, a kaduak dagiti nabati iti buyotko, iti dayta met la a lugar nga immuna a nagpatakderanmi iti toldami a maibusor iti panawen nga idadateng dagiti Lamanite a makibakal.

18 Ket napasamak a rimmuar dagiti Lamanite nga adu ti buyotna a mangbusor kadakami. Ket idi immayda ket darupendakamin kadagiti espadada, imbilinko kadagiti taok, dagiti kaduak, a nasken nga agsanudkami iti langalang.

19 Ket napasamak a sinurotdakami dagiti Lamanite a sipapardas, ta nalaus ti tarigagayda a kumamakam kadakami tapno papatayendakami; ngarud sinurotdakami iti langalang; ket nagnakami iti nagbaetan da Gid ken Teomner, isuda a saan a nadlaw dagiti Lamanite.

20 Ket napasamak nga idi makalabas dagiti Lamanite, wenno idi makalabas dagiti buyot, timmakder da Gid ken Teomner iti nalimed a yanda, ket sinabatda dagiti para siim dagiti Lamanite tapno saanda a makapagsubli iti siudad.

21 Ket napasamak nga idi papatayda ida, nagtarayda a napan iti siudad ket nagtarusda kadagiti guardia a nabati a mangsalaknib iti siudad, isu a dinadaelda ida ken sinakupda ti siudad.

22 Ita naaramid ti kastoy ta pinalubosan dagiti Lamanite ti sangabukel a buyotda, malaksid ti sumagmamano laeng a salaknib, a mapan iti langalang.

23 Ket napasamak a babaen daytoy a pamuspusan nagun-oda Gid ken Teomner ti panagtagikua iti sarikedkedda. Ket napasamak a nagturonkami, kalpasan ti napapaut a panagbiahemi iti langalang a mapan iti daya a Zarahemla.

24 Ket idi nakita dagiti Lama-nite a magmagnada nga agtu-rong iti daga a Zarahemla, na-laus ti butengda, amangan la ketdi no adda plano a naiwa-yang a mangiturong kadakua-da iti pannakadadael; ngarud rinugianda manen ti nagsanud iti langalang, wen, a nagsublida iti isu met la a dana a nagga-puanda.

25 Ket adtoy, rabii idi ket impa-takderda dagiti toldada, ta im-papan dagiti pangulo a kapitan dagiti Lamanite a nabannog da-giti Nephite gapu iti pannagna-da; ken impagarupda a napag-sanudda ti sangabukel a buyot ngarud saandan a pinanunot ti maipanggep iti ciudad ti Manti.

26 Ita napasamak nga idi rabi-in, imbilinko a saan a maturog dagiti taok, ngem magnada ket-di nga umasideg babaen ti sabali a dalan nga agturong iti daga a Manti.

27 Ket gapu itoy a pannagnami iti rabii, adtoy, iti kabigatanna addakamin iti labes dagiti La-manite, isu nga inunaanmi ida a nakadanon iti ciudad ti Manti.

28 Ket kasta a napasamak, a babaen daytoy nainsiriban nga aramid nasakupmi ti ciudad ti Manti nga awan ti naibuyat a dara.

29 Ket napasamak nga idi sim-mangpet dagiti buyot dagiti La-manite iti asideg ti ciudad, ket nakitada a sisasaganakami a su-nakibat kadakuada, nalaus ti sid-daawda ket sineknanda iti naka-ro a buteng, isu a nagkamangda iti langalang.

30 Wen, ket napasamak a pim-manaw dagiti buyot dagiti La-manite iti amin a paset day-toy apagkapat ti daga. Ngem adtoy, adu ti inkuyogda a bab-bai ken ubbing nga inruar iti daga.

31 Ket “dagiti ciudad nga inna-la dagiti Lamanite, addada ami-nen itoy a panawen iti ikubmi; ket dagiti ammami ken dagiti babbaimi ken dagiti annakmi agsublidan iti balbalayda, amin malaksid dagiti nabalud ken in-kuyog dagiti Lamanite.

32 Ngem adtoy, bassit dagiti buyotmi a mangasikaso iti adu a ciudad ken adu a pagsani-kuaan.

33 Ngem adtoy, agtalekkami iti Diosmi a nangted kadakami iti balligi kadagitoy a daga, isu a nagun-odmi dagidiay a ciudad ken dagidiay a daga, a kukuami.

34 Ita dimi ammo ti gapu no apay a dinakami inikkan ti go-bierno iti puersa; uray dagiti tao nga immay kadakami dida met ammo no apay a dikami nakaa-wat iti nabilbileg a puersa.

35 Adtoy, dimi ammo ngem ti dimo nagballigian, ket napapa-nawmo dagiti buyot a napan iti dayta apagkapat a daga; no ag-payso, saanmi a tarigagayan ti agtanabutob.

36 Ket no saan nga agpayso, adtoy, amkenmi amangan no adda sumagmamano a “sumiasi iti gobierno, ta dida mangipa-tulod iti ad-adu a tao a katulo-nganmi; ta ammomi nga ad-aduda ngem iti imbaonda.

37 Ngem, adtoy, awan ti ania-

manna—agtalekkami iti Dios nga “isalakannakami, iti laksiid ti kinakapsut dagiti buyotmi, wen, ket ilisinakami kadagiti ima dagiti kabusormi.

38 Adtoy, daytoy ti maikaduapulo-ket-siam a tawen, iti ud-udina, ket kukuamin dagiti dagami; ket nagkamang dagiti Lamanite iti daga a Nephi.

39 Ket dagidiay lallaki nga anak ni Ammon, nga impangpangrunak nga imbaga, kaduak ida iti siudad ti Manti; ket tinulongan ida ti Apo, wen, ket inlinsina ida a maidasay babaen ti espada, isu nga awan ti uray no “maysa a kararua a napapatay.

40 Ngem adtoy, naglak-amda iti adu a sugat; nupay kasta saanda a maisin iti dayta a “wayawaya a nangwayawayaan kadakuada ti Dios; ket naigetda a manglagip iti Apo a Diosda iti inaldaw; wen, nagtultuloy ti panangsalimetmetda kadagiti alagadenna, ken dagiti pangngeddengna, ken dagiti bilinna; ket napigsa ti pammatida kadagiti paltiing maipanggep iti dayta nga umay.

41 Ket ita, patpatgek a kabsatko, a Moroni, sapay koma iti Apo a Diostayo, a nangsubbot kadatayo ken nangwayawaya kadatayo, pagtalinaedennaka koma nga agnanayon iti imatangna; wen, ket sapay koma ta paraburanna dagitoy a tao, ken agballigika koma met a manggun-od kadagiti pagsanikuaan kadagiti amin nga innala dagiti

Lamanite kadatayo, nga agpaay a tulongtayo. Ket ita, adtoy, irikepkon ti suratko. Siak ni Helaman, ti anak ni Alma.

KAPITULO 59

Dawaten ni Moroni a papigsaen ni Pahoran ti buyot ni Helaman—Alaen dagiti Lamanite ti siudad ti Nephihah—Kapungtot ni Moroni ti gobierno. Agarup 62 s.c.

ITA napasamak iti maika-tallo-pulo a tawen a panagturay dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi, kalpasan ti panangawat ni Moroni ken pannakabasana iti “surat ni Helaman, nalaus ti ragsakna gapu iti pagimbagan, wen, ti aglaplapusanan a balligi ni Helaman, iti pananggun-odna kadagidiay a daga a napukaw.

2 Wen, ket impakaammona kadagiti amin a taona, iti amin a daga iti aglawlaw dayta a paset a yanna, tapno agragsakda met.

3 Ket napasamak a nangipatulod a dagus iti “surat ken ni ^bPahoran, a tinarigagayanna a nasken nga aguummong dagiti tao a mangpapigsa ken ni Helaman, wenna dagiti buyot ni Helaman, iti kasta mabalin a nalaklakana nga asikasuen dayta a paset ti daga a nakaskasdaaw a rimang-ayanna iti pannakapasublina.

4 Ket napasamak nga idi napatulod ni Moroni daytoy a surat iti daga a Zarahemla, rinugianna manen ti nangisakab iti

37a 2 Ari 17:38–39.

39a Alma 56:56.

40a PNK Wayawaya.

59 1a Alma 56:1.

3a Alma 60:1–3.

b Alma 50:40.

plano tapno mabalin a magunodna ti nabati kadagidiay a sanikua ken siudad a naala kadakuada dagiti Lamanite.

5 Ket napasamak nga idi kasta nga agsagsagana ni Moroni a mangraut kadagiti Lamanite a makidangadang, adtoy, rinaut dagiti Lamanite dagiti tao ni Nephiah, a naummong manipud iti siudad ti Moroni ken ti siudad ti Lehi ken ti siudad ti Morianton.

6 Wen, immay pay dagidiay napilit a pumanaw manipud iti daga a Manti, ken manipud iti daga iti aglawlaw, ket nakitiponda kadagiti Lamanite iti daytoy a paset ti daga.

7 Ket kasta ti nalaus a kaaduda, wen, ket umaw-awatda iti puersa iti inaldaw, babaen ti bilin ni Ammoron rinautda dagiti tao ni Nephiah, ket rinugianda ida a pinapatay iti nakaro a panangrangrangkay.

8 Ket nakaad-adu dagiti buyotda a nakapilitan dagiti nabati kadagiti tao ni Nephiah a manglibas kadakuada; ket napanda la ket ngarud nakitipon iti buyot ni Moroni.

9 Ket ita iti panangipapan ni Moroni a nasken nga adda tattao a maipatulod iti siudad ti Nephiah, a mangtulong kadagiti tao a mangasikaso iti dayta a siudad, ken iti panna-kaammona a nalaklaka a malapdan ti pannakatnag ti siudad kadagiti ima dagiti Lamanite ngem iti pannakapasublina kadakuada, impapanna a

nalakada nga asikasuen dayta a siudad.

10 Ngarud imbatina amin a buyotna a mangasikaso kadagidiay a lugar a napasublina.

11 Ket ita, nalaus ti ladingit ni Moroni idi makitana ti pannakapukaw ti siudad ti Nephiah, ket nangrugi nga agduadua, gapu iti kinadangkes dagiti tao, no dida matnag kadagiti ima dagiti kabsatda.

12 Ita daytoy ti napasamak kadagiti amin a pangulo a kapitan. Nagduaduada ken nasdaawda met gapu iti kinadangkes dagiti tao, ket gapu daytoy iti balligi dagiti Lamanite kadakuada.

13 Ket napasamak a nakapungtot ni Moroni iti gobierno, gapu iti dida “panangikaskaso iti yawaya ti pagilianda.

KAPITULO 60

Ireklamo ni Moroni ken ni Pahoran ti panangbaybay-a ti gobierno kadagiti buyot — Ipalubos ti Apo a mapapatay dagiti nalinteg — Aramaten dagiti Nephite ti amin a bileg ken pamuspusanda a mangisalaman iti bagbagida kadagiti kabusorda — Ipangeta ni Moroni a makiranget iti gobierno malaksid no maited kadagiti buyotna ti kasapulanda a tulog. Agarup 62 s.c.

KET napasamak a nagsurat manen iti gobernador ti daga, nga isu ni Pahoran, ket dagitoy dagiti balikas nga insuratna, a kinunana: Adtoy, iturongko ti suratko ken ni Pahoran, iti siudad

ti Zarahemla, nga isu ti “pangulo nga ukom ken gobernador ti daga, ken kasta met kadagiti amin a pinili dagitoy a tao a mangituray ken mangiwanwan kadagiti aramid itoy a gubat.

2 Ta adtoy, adda maysa a babaen nga ibagak kadakuada babaen ti pangngeddeng; ta adtoy, ammoyo a mismo a natudingankayo a mamagkaykaysa kadagiti tao, ket armasanyo ida iti espada, ken iti kampilan, ken iti amin a kita ti igam a pakigubat, ket ibaonyo ida a sumaranget kadagiti Lamanite, iti sadino man a lugar a yanda iti dagatayo.

3 Ket ita adtoy, ket kunak kadakayo a nagituredak ken kasta met dagiti taok, ken kasta met ni Helaman ken dagiti taona, nagsagabada iti nalaus a rigat; wen, a kas iti bisin, waw, ken bannog, ken amin a kita ti panagsagaba iti ania man a kita.

4 Ngem adtoy, saankami a nagdayamudom ken nagasug iti amin dagitoy a panagrigatmi.

5 Ngem adtoy, nadawel unay ti pannakapapatay dagiti tao; wen, rinibu ti naidasay babaen ti espada, idinto a sabali koma ti napasamak no impaayanyo dagiti buyotmi iti umdas a puersa ken tulong. Wen, dakkel ti nagkuranganyo kadakami.

6 Ket ita adtoy, tarigagayanmi a maammuan ti gapu daytoy nalaus ti kadakkeln a nagkurangan; wen, tarigagayanmi a maammuan ti gapu ti diyo panangikankano.

7 Kabaelanyo kadi a panunoten ti agtugaw iti tronoyo a di mangikankano iti pannakipagrikna, idinto nga agsaksaknap ti pammapatay dagiti kabusoryo iti aglawlawyo? Wen, bayat ti panagpapatayda iti rinibu a kabsatyo—

8 Wen, a kas kadagiti agpapa-isalakan kadakayo, wen, nangikabil kadakayo iti kasasaad a mabalin a tulonganyo ida, wen, mabalinyo koma ti nangipatulod iti buyot kadakuada, ket naisalakanyo koma ti rinibu kadakuada a naidasay babaen ti espada.

9 Ngem adtoy, saan la a daytoy—pinutedyo ti abastoyo kadakuada, isu nga adu ti nakiranget ken nangisebba iti biagda gapu iti dakkel a tarigagayda nga agpaay iti pagimbagan dagitoy a tao; wen, ket inaramidda daytoy idi dandanidan “mapukaw iti bisin, gapu iti nalabes a panangbaybay-ayo kadakuada.

10 Ket ita, patpatgek a kakabsatko—ta nasken a maipategkayo; wen, ken rumbeng a gutugotenyo ti bagbagiyo a naregregta nga agpaay iti pagimbagan ken ti wayawaya dagitoy a tao; ngem adtoy, nagbaybay-akayo kadakuada isu a maibukbok iti uloyo ti dara dagiti rinibu a kas bales; wen, ta nakadanon iti Dios ti ararawda, ken ti amin a rigrigatda—

11 Adtoy, ipagarupyo kadi a makapagtugawkayo kadagiti tronoyo, ket gapu iti aglaplapanan a kinaimbag ti Dios uray no awan ti aramidenyo isala-

kannakayo? Adtoy, no ipapan-
yo a kastoy nagipapankayo iti
awan kaes-eskanna.

12 "Ipapanyo kadi a, gapu iti
kaadu dagiti kabsatyo a napapa-
tay gapu dayta iti kinadangkes-
da? Kunak kadakayo, no impa-
panyo daytoy nagipapankayo
iti awan kaes-eskanna; ta kunak
kadakayo, adu ti napasag baba-
en ti espada; ket adtoy gapu iti
pangngeddengyo;

13 Ta impalubos ti Apo a ma-
papatay dagiti "nalinteg tapno
mayetnag ti linteg ken ti pana-
ngukomna kadagiti nadangkes;
ngarud diyo ipapan a napukaw
dagiti nalinteg gapu ta napapa-
tayda; ngem adtoy, simrekda iti
paginanaan ti Apo a Diosda.

14 Ket ita adtoy, kunak kada-
kayo, nalaus ti danagko ama-
ngan ta mayetnag ti panangu-
kom ti Dios kadagitoy a tao,
gapu iti nalaus a kinasadutda,
wen, a kas iti kinasadut ti
gobiernotayo, ken ti nalaus a
panangbaybay-ada kadagiti
kabsatda, wen, kadagidiay na-
papatay.

15 Ta no saan a gapu iti "kina-
dangkes nga immuna a nangru-
gi iti ulotayo, nabelantayo ko-
ma dagiti kabusortayo ket awan
koma ti bilegda a nangrimbaw
kadatayo.

16 Wen, no saan a "gapu iti
bimtak a gubat kadatayo met
laeng; wen, no saan a gapu ka-
dagitoy a ^blallaki-ti-ari, a nakai-
gapuan ti nabuslon a panna-
kaibukbok ti daratayo; wen, iti

kanito a panagsusupangettayo,
no pinagkaykaysatayo ti puer-
satayo a kas iti inaramiddayo
ita; wen, no saan a gapu iti tari-
gagay iti bileg ken panangitu-
ray nga inaramid dagiti lallaki-
ti-ari kadatayo; no napudnoda
iti pagsayaatan ti wayawaya-
tayo. Ken nakikanunongda ka-
datayo, a napan nangsaranget
kadagiti kabusortayo, idinto
nga intag-ayda kadatayo dagiti
espadada, a nakaigapuan ti na-
buslon a pannakaibukbok ti da-
ratayo; wen, no simmaranget-
tayo koma kadakuada babaen
ti bileg ti Apo, nawaratayo ko-
ma dagiti kabusortayo, ta naa-
ramid koma, a maibatay iti pan-
nakatungpal ti balikasna.

17 Ngem adtoy, ita darupen-
datayon dagiti Lamanite, umay-
da sakupen dagiti dagatayo, ken
papatayenda dagiti taotayo iti
espada, wen, dagiti babbaitayo
ken dagiti ubbingtayo, ken kasta
met nga alaenda ida a baluden,
a pagsagabaenda ida iti amin a
kita ti pammarigat, ket gapu
daytoy iti nakaro a kinadang-
kes dagidiay agsapsapul iti bi-
leg ken panangituray, wen, a
kas kadagidiay lallaki-ti-ari.

18 Ngem apay nga adu ti iba-
gak maipanggep itoy a banag?
Ta awan ti ammotayo no di ti
panaggamgamyo iti panangi-
turay. Awan ti ammotayo no di
ti kinatraidoryo iti pagilianyo.

19 Wenno binaybay-andakami
kadi gapu ta addakayo iti puso
ti pagiliantayo ket napalawla-

12a Luc. 13:1-5.

13a Alma 14:10-11;

DkK 42:46-47.

15a Alma 51:9, 13.

16a Alma 51:16-19.

b Alma 51:5, 8.

wankayo iti talged, ket diyo napanunot ti nagpaitulod iti taraon kadakami, ken kasta met ti lallaki a mangpapigsa kadagiti buyotmi?

20 Nalipatanyo kadin dagiti bilin ti Apo a Diostayo? Wen, nalipatanyo kadin ti pannakabalud dagiti ammatayo? Nalipatanyo kadin ti namin-adu a daras a pannakawayawayatayo kadagiti ima dagiti kabusortayo?

21 Wenno ipapanyo kadi nga isalakannatayo pay ti Apo, bayat ti panagtugawtayo kadagiti tronotayo ket ditayo aramaten dagiti banag nga impaay kadatayo ti Apo?

22 Wen, agtugawkayo kadi nga awan ti ar-aramidenna bayat ti panangalikubkob kadatayo dagidiay rinibu, wen, ken pinullo a ribu, nga agtugaw met nga awan ti ar-aramidenna, idinto a rinibribu iti aglawlaw dagiti benneg ti daga ti maidasdasay babaen ti espada, wen, sugatsugat ken agdardara?

23 Ipapanyo kadi a kitaennakayo ti Dios nga awan ti basolna idinto nga agtugawkayo lattan a mangbuybuya kadagitoy a banag? Adtoy, kunak kadakayo, Saan. Ita kayatko a laglagipenyo a kinuna ti Dios a nasken a madalusan nga umuna ti “uneg ti pagikkan, kalpasanna madalusan met ti ruarna.

24 Ket ita, malaksid no pagbawianyo ti naaramidyo, ket rugianyo ti bumangon ken agtrabaho, ket agipatulodkayo iti taraon ken lallaki kadakami, ken

kasta met ken ni Helaman, tapno matulonganna dagidiay paset ti pagiliantayo a napasublina, ket tapno mapasublimi met dagiti nabati a sanikuatayo kadagitoy a paset, adtoy mainugot unay a saantayon a makisupanget kadagiti Lamanite agingga a saantayo pay nga umuna a madalusan ti uneg ti pagikkan-tayo, wen, a kas iti kangatuan a pangulo ti gobierno.

25 Ket malaksid no awatenyo ti suratko, ket rummuarkayo ken ipakitayo kaniak ti pudno nga “espíritu ti wayawaya, ket ikagumaanyo a papigsaen ken trinseraan dagiti buyottayo, ket ikkanyo ida iti taraon a saranayda, adtoy mangibatiak iti paset dagiti nawaya a taok a mangasikaso itoy a paset ti dagatayo, ken ibatik ti bileg ken bendision ti Dios kadakuada, tapno awan ti sabali a bileg a mangituray kadakuada—

26 Ket gapu daytoy iti nalaus a pammatida, ken ti panagiturredda iti nakaro a rigatda—

27 Ket umayakto kadakayo, ket no asino man kadakayo ti adda tarigagayna iti wayawaya, wen, no adda uray no rissik ti wayawaya a nabati, adtoy sugsogan-kayo nga umalsa, nga agingga a mapukaw dagidiay adda tarigagayna nga umagaw iti bileg ken panangituray.

28 Wen, adtoy saanak a mabuteng iti bileg ken ti panangiturayyo, ngem ti “Diosko ti pagbutngak; ket maibatay kadagiti bilinna ti yiiggemko iti espada

a pangsalaknibko iti pagiliak, ket gapu iti kinamanagbasolyo ti nagsagrapantayo iti adu a pukaw.

29 Adtoy panawenen, wen, adtoyen ti panawen, a malaksid no allukoyenyo ti bagbagiyo a mangsalaknib iti pagilianyo ken dagiti ubbingtayo, agtillayon ti “espada ti linteg iti ngatuenyo; wen, ket matnagto kadakayo ken sarungkarannakayo uray pay iti awan duadua a pakadadaelanyo.

30 Adtoy, urayek ti tulongyo; ket, malaksid no ipaayandakami iti kaasi, adtoy, umayak kadakayo, uray pay iti daga a Zarahemla, ket dangrankayo iti espada, iti kasta mapukawto ti bilegyo a mangtubeng iti panagdur-as dagitoy a tao para iti wayawayami.

31 Ta adtoy, saan nga ipalubos ti Apo nga agbiagkayo ket pumigsakayo iti kinamanagbasolyo a mangdadael kadagiti nalinteg a taona.

32 Adtoy, ipapanyo kadi nga isalakannakayo ti Apo ket umay a mangukom kadagiti Lamanite, idinto a ti kannawidan dagiti ammada ti nakaigapuan ti gurada, wen, ket pinamindua pay dagidiay pimmanaw kadatayo, idinto a ti kinamanagbasolyo ket gapu iti panagayatyo iti dayag ken dagiti awan kaeseskanna a banag iti lubong?

33 Ammoyo a naglabsingkayo kadagiti paglintegan ti Dios, ken ammoyo nga inlupeklupekyo ida iti saksakayo. Adtoy, kinuna

ti Apo kaniak: No saan nga agbabawi dagiti tinudingam a gobernadormo kadagiti basbasolda ken iti kinamanagbasolda, mapanka a makibakal kada-kuada.

34 Ket ita adtoy, siak, ni Moroni, napilitanak, a maibatay iti katulagan nga inaramidko a mangtungpal kadagiti bilin ti Diosko; ngarud kayatko a kumarapetkayo iti balikas ti Dios, ket ipatulodyo a dagus kaniak dagiti abastoyo ken dagiti taoyo, ken kasta met ken ni Helaman.

35 Ket adtoy, no diyo aramiden daytoy umayak a dagus kadakayo; ta adtoy, saan nga ipalubos ti Dios a mapukawkami iti bisin; ngarud itedna kadakami dagiti taraonyo, uray pay no kasapulan a babaen ti espada. Ita siguraduenyo a tungpalenyo ti balikas ti Dios.

36 Adtoy, siak ni Moroni, ti pangulo a kapitanyo. Saanak nga “agsapsapul iti bileg, ngem ibabak ketdi. Saanak nga agsapsapul iti dayaw iti lubong, ngem ti dayag ti Diosko, ken ti wayawaya ken pagimbagan ti pagiliak. Ket kasta ti panangri-kepko iti suratko.

KAPITULO 61

Ibaga ni Pahoran ken ni Moroni ti ibubusor ken yaalsa iti gobierno—Alaen dagiti lallaki-ti-ari ti Zarahemla ket maitipon kadagiti Lamanite—Dumawat ni Pahoran iti tulong ti soldado a panggubat kadagiti immalsa. Agarup 62 s.c.

ADTOY, ita napasamak nga iti saan a nabayag kalpasan ti panangipatulod ni Moroni iti suratna iti pangulo a gobernador, nakaawat iti surat a naggapu ken ni "Pahoran, ti pangulo a gobernador. Ket dagitoy ti naawatna a balikas:

2 Siak, ni Pahoran, a pangulo a gobernador daytoy a daga, ipatulodko dagitoy a balikas ken ni Moroni, ti pangulo a kapitan ti buyot. Adtoy, kunak kenka, Moroni, a saanak nga agrag-o iti napalaus a "rigatyo, wen, pagladingitenna ti kararuak.

3 Ngem adtoy, adda dagidiay agrag-o iti panagrigatyo, wen, ta ngamin timmaudda nga immalsa kaniak, ken kasta met dagidiay taok a "nawaya, wen, ket adu unay dagiti immalsa.

4 Ket isuda dagidiay nagpanggep a mangpadisi kaniak iti pangukoman a nakaigapuan daytoy nakaro a panagbasol; ta nagaramatda iti nabileg a pammattiray-ok, ket inyaw-awanda ti puspuso dagiti taok, a nakaigapuan ti nasaem a panagtutuoktayo; tinipedda dagiti abastotayo, ken binutbutengda dagiti nawaya a taotayo tapno saanda nga umay kenka.

5 Ket adtoy, pinapanawdak, ket nagkamangak iti daga ti Gideon, a kaduak dagiti tao a kabaalak nga itugot.

6 Ket adtoy, nangipatulodak iti pakdaar iti intero a paset

daytoy a daga; ket adtoy, inal-daw nga umayda kadakami, nga adda armasda, a panangsalaknibda iti pagilianda ken iti "wayawayada, ken mangibales kadagiti nagbasolantayo.

7 Ket immayda kadakami, a nakapakaritan dagiti immalsa kadakami, wen, iti kasta nagbutengda kadakami ket nagmakda nga immasiddeg a maki-bakal kadakami.

8 Nasakupda ti daga, wenno ti ciudad, ti Zarahemla; nangtudingda iti arida, ket nagsurat iti ari dagiti Lamanite, a nangilanaadanna a nakitiponen kenkuana; nga immannugotanna iti pannakitipon nga asikasuenna ti ciudad ti Zarahemla, a ti impapanna a panangasikaso nagbalin a gundaway dagiti Lamanite a mangparmek kadagiti nabati a daga, ket maipatugawto nga ari dagitoy a tao inton marmekda iti babaen dagiti Lamanite.

9 Ket ita, iti suratmo a nangbalawam kaniak, ngem awan ti aniamanna; saanak a makagura, ngem maragsakanak iti kadakkel ti panagpuspusom. Siak, ni Pahoran, saanak nga agsap-sapul iti bileg, malaksid la ti panangtaginayonko iti pangukomak tapno mataginayonko dagiti kalintegang ken wayawaya dagiti taok. Agtalinaed a natibker ti kararuak iti dayta a wayawaya a "nangwayawayaan kadatayo ti Dios.

61 1a Alma 50:39-40.

2a Alma 60:3-9.

3a Alma 51:6-7.

6a PNK Nawaya,
Wayawaya;
Wayawaya.

9a Jn. 8:31-36;

DkK 88:86.

10 Ket ita, adtoy, pagkedkedantayo ti kinadangkes uray pay no pakaibukboka ti dara. Saantayo a pagayusen ti dara dagiti Lamanite no agtalinaedda iti bukodda a daga.

11 Saantayo a pagayusen ti dara dagiti kabsattayo no saanda nga umalsa ket umiggemda iti espada a maibusor kadatayo.

12 Itdentayo ti bagbagitayo a maisangol iti pannakaadipen no isu ti kasapulan iti linteg ti Dios, wenno no bilinennatayo a mangaramid itoy.

13 Ngem adtoy dinatayo binilin a paiturayan kadagiti kabusortayo, ngem "agtalectayo ketdi kenkuana, ket isalakanatayo.

14 Ngarud, patpatgek a kabsatko, a Moroni, pagkedkedantayo ti dakes, ket no ania man a dakes ti saantayo a "mapagkedkedan kadagiti espadatayo, wen, a kas iti yaalsa ken isusuppiat, pagkedkedantayo ida babaen dagiti espadatayo, tapno mapagtalinaedatayo ti wayawayatayo, tapno agragsaktayo iti naindaklan a gundaway ti simbaantayo, ken iti pagannurotan ti Mannubbottayo ken Diostayo.

15 Ngarud, umayka kaniak a dagus a mangikuyogka iti sumagmamano a taom, ket ibatim kada Lehi ken Teancum dagiti dadduma; ikkam ida iti bileg a mangidaulo iti gubat ito daya a paset ti daga, a maibatay iti "Espiritu ti Dios, nga isu

met la ti espiritu ti wayawayana nga adda kadakuada.

16 Adtoy impatulodak ida iti bassit nga abasto, tapno saanda a mapukaw agingga a makau-mayka kaniak.

17 Pagkaykaysaem ti ania man a bileg a kabaalam iti pannagnam, ket dagdagusenmi ti mapan sumaranget kadagiti sumupsuppiat, iti bileg ti Diostayo a maibatay iti pammati nga adda kadatayo.

18 Ket sakupentayo ti ciudad ti Zarahemla, tapno makagunodtayo iti ad-adu a taraon nga ipatulodtayo kada Lehi ken Teancum; wen, rautentayo ida babaen ti bileg ti Apo, ket paggibusentayo daytoy dakkel a kinamanagbasol.

19 Ket ita, Moroni, agrag-oak iti pannakaawatko itoy suratmo, ta nagdanagak bassit maipanggep iti nasken nga aramidentayo, no nainkalintegan kadatayo ti mangraut kadagiti kabsattayo.

20 Ngem kinunam, malaksid no agbabawida binilinnaka ti Apo a mapan sumaranget kadakuada.

21 Penkem a "mapapigsam da Lehi ken Teancum iti Apo; ibagam kadakuada a dida agbuteng, ta isalakan ida ti Dios, wen, ken kasta met amin dagiti makaibtur iti daya wayawayana a nangwayawayaan kadakuada ti Dios. Ket ita irikepkon ti suratko iti patpatgek a kabsatko, a ni Moroni.

KAPITULO 62

Magna ni Moroni a mapan tumulong ken ni Pahoran iti daga a Gideon—Mapapatay dagiti lallaki-ti-ari nga agkedked a mangsalaknib iti pagilianda—Mapasubli da Pahoran ken Moroni ti Nephihah—Adu a Lamanite ti makitipon kadagiti tao ni Ammon—Papatayen ni Teancum ni Ammoron sa met mapapatay—Mapapanaw dagiti Lamanite iti daga, ket mapatibker ti kappia—Agsubli ni Helaman iti naespirituan a panagserbi ket bangonenna ti Simbaan. Agarup 62-57 s.c.

KET ita napasamak nga idi naawat ni Moroni daytoy a surat naparegta ti pusona, ken napno iti aglaplapusanan a ragogapu iti kinapudno ni Pahoran, a saan met a “mangliliput iti wayawaya ken iti pagsayaatan ti pagilianna.

2 Ngem nalaus met ti ladingitna gapu iti kinamanagbasol dagidiay nangpapanaw ken ni Pahoran iti pangukoman, wen, iti ababa a pannaogapu kadagidiay immalsa iti pagilianda ken kasta met iti Diosda.

3 Ket napasamak a nangala ni Moroni iti bassit a bilang ti lallaki, a maibatay iti tarigagay ni Pahoran, ket inikkanna da Lehi ken Teancum iti pammalubos a mangidaulo kadagiti nabati a buyot, ket nagnada a nagturing iti daga a Gideon.

4 Ket inisana ti “wagayway ti ^bwayawaya iti sadino man a lugar a serkanna, ket nakagunod iti bileg a kabaellanna iti amin a nagnaanna a nagturing iti daga a Gideon.

5 Ket napasamak a rinibu ti nagdadarison iti wagaywayna, ket intagayda dagiti espadada iti panangsalaknibda iti wayawayada, tapno saanda a maadipen.

6 Ket kasta, idi mapagtitipon ni Moroni ti asino man a lallaki iti amin a nagnaanna, nakadanon iti daga a Gideon; ket iti panangikaykaysana iti buyotna kadagiti buyot ni Pahoran nagbalinda a nakapigpigs, a napigpigsada pay ngem kadagiti tao ni Pachus, nga “ari dagiti sumupsuppiat a nangpapanaw kadagiti ^bnawaya a tao manipud iti daga a Zarahemla ken nangsakup iti daga.

7 Ket napasamak a napan da Moroni ken Pahoran a kaduada dagiti buyotda iti daga a Zarahemla, ket nagtarusda iti siudad, ket sinabatda dagiti tao ni Pachus, isu a nakidangangda.

8 Ket adtoy, napapatay ni Pachus ket nabalud dagiti taona, ket naisubli ni Pahoran iti pangukomanna.

9 Ket inawat dagiti tao ni Pachus ti pannakausigda, a maibatay iti paglintegan, ket kasta met dagiti lallaki-ti-ari, a naipisok iti pagbaludan; ket “napapatayda a maibatay iti paglinte-

62 1a Alma 60:18.

4a Alma 46:12-13, 36.

PNK Wagayway.

b PNK Wayawaya.

6a Alma 61:4-8.

b Alma 51:5-7.

9a PNK Kadagsenan

a Pannakadusa.

gan; wen, dagiti tao ni Pachus ken dagiti lallaki-ti-ari, asino man a di immiggem iti armas a mangsalaknib iti pagilianda, ngem kinarangetda ketdi, napapatayda.

10 Ket kasta ti mainugot a maa-ramid tapno maipakan a siiiget daytoy a paglintegan para iti talged ti pagilianda; wen, ket asino man a naduktalan a nangtallikud iti wayawayada napatay a dagus a maibatay iti paglintegan.

11 Ket kasta ti naggibusan ti maika-tallopulo a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi; napasubli da Moroni ken Pahoran ti kappia iti daga a Zarahemla, kadagiti taoda, a nangipataw iti patay kadagiti saan a napudno iti wayawaya.

12 Ket napasamak iti panangrugi ti maika-tallopulo-ket-maysa a tawen iti panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi, imbilin a dagus ni Moroni a maipatulod ti abasto, ken kasta met ti buyot ti innem a ribu a lallaki a maipatulod ken ni Heman, a tumulong kenkuana iti pannakataginayon dayta a paset ti daga.

13 Ken imbilinna met a ti buyot ti innem a ribu a lallaki, nga addaan iti umdas a taraon, maipatulod kadagiti buyot da Lehi ken Teancum. Ket napasamak a naaramid daytoy a pangtrinsera iti daga kadagiti Lamanite.

14 Ket napasamak a da Moroni ken Pahoran, kalpasan ti panangibatida iti dakkel a bilang ti

lallaki iti daga a Zarahemla, nagnada a kaduada ti dakkel a bilang ti lallaki a nagturong iti daga a Nephihah, ta inkeddengda a paksiaten dagiti Lamanite iti dayta a ciudad.

15 Ket napasamak a bayat ti pannagnada nga agturong iti daga, nangalada iti dakkel a bilang ti lallaki kadagiti Lamanite, ket adu kadakuada ti pinapatayda, ken innalada dagiti abastoda ken dagiti igamda a pakigubat.

16 Ket napasamak kalpasan ti panangalada kadakuada, imbilinda kadakuada a sumrek iti katulagan a saandanton nga umiggem iti igamda a pakigubat kadagiti Nephite.

17 Ket idi makastrekdan itoy a katulagan imbaonda ida a makipagtaeng kadagiti tao ni Ammon, ket agarup nga uppata a ribu ti bilangda a di napapatay.

18 Ket napasamak nga idi mapapanawda ida intuloyda ti nagna nga agturong iti daga a Nephihah. Ket napasamak nga idi makadanonda iti ciudad ti Nephihah, impatakderda dagiti toldada kadagiti patag ti Nephihah, nga asideg iti ciudad ti Nephihah.

19 Ita tarigagay ni Moroni a rummuar dagiti Lamanite a makibakal kadakuada, iti patag; ngem dagiti Lamanite, iti panakaammoda iti nalaus a reggetda, ken iti kaadda ti dakkel a bilangda, ngarud dida nagtured nga immasideg kadakuada; ngarud dida napan nakibakal iti dayta nga aldaw.

20 Ket idi dimteng ti rabii, si-

narakusok ni Moroni ti kasipngetan ti rabii, ket dimteng iti tuktok ti bakud a mangwanawan no ania a paset ti siudad ti nagkampuan ti buyot dagiti Lamanite.

21 Ket napasamak nga addada iti daya, iti asideg ti pagserkan; ket matmaturogda amin. Ket ita nagsubli ni Moroni iti yan ti buyotna, ket imbilinna nga agsaganada a dagus iti nalalagda a tali ken agdan, a maipauyaoy iti akin-uneg a bakrang ti bakud manipud iti tuktokna.

22 Ket napasamak nga imbilin ni Moroni a magna dagiti taona a mapan iti tuktok ti bakud, ket bumabada iti daya a paset ti siudad, wen, uray pay iti laud, a saan a nangikampuan dagiti Lamanite kadagiti buyotda.

23 Ket napasamak a nakababada amin iti siudad iti rabii, babalen ti nalalagda a tali ken dagiti agdanda; isu nga iti kabigatanna addada aminen iti uneg ti bakud ti siudad.

24 Ket ita, idi makariing dagiti Lamanite ket nakitada dagiti buyot ni Moroni iti uneg ti bakud, nakigtotda iti kasta unay, isu a nagtatarayda a rimmuar.

25 Ket ita idi nakita ni Moroni ti panagdardarasda a manglibas kenkuana, imbilinna kadagiti taona a kamatenda ida, ket adu ti pinapatayda, ken adu ti sabali nga inalikubkobda, ket imbaludda ida; ket kimmamang dagiti nabati kadakuada iti daga a Moroni, nga adda iti beddeng nga igid ti baybay.

26 Kasta ti pannakagun-od da Moroni ken Pahoran a mangsakup iti siudad ti Nephihah nga awan ti uray no maysa a karua a napukaw; ket adu kadagiti Lamanite ti napapatay.

27 Ita napasamak nga adu kadagiti Lamanite a balud ti nagtarigagay a kumappon kadagiti “tao ni Ammon ken agbalin a nawaya a tattao.

28 Ket napasamak a kas iti kaadu ti nagtarigagay, naited kadakuada ti maibatay iti tarigagayda.

29 Ngarud, kimmappon amin a balud a Lamanite kadagiti tao ni Ammon, ket rinugianda ti napasnek a panagtrabahoda, agsukay iti daga, agpatubo iti amin a kita ti bukbukel, ken amin a kita ti dinguen ken arban; ket kasta ti pannakapalag-an dagiti Nephteite iti nadagsen nga imetda; wen, iti kasta napalag-ananda kadagiti amin a balud dagiti Lamanite.

30 Ita napasamak a ni Moroni, kalpasan ti pannakagun-odna a mangsakup iti siudad ti Nephihah, a nakaala iti adu a balud, a nangkissay a di nangin-ines kadagiti buyot dagiti Lamanite, ken pannakapasublina iti adu kadagiti Nephteite a nabalud, a nangpapiagsa iti uray la nga iti buyot ni Moroni; ngarud napan ni Moroni iti daga a Lehi manipud iti daga a Nephihah.

31 Ket napasamak nga idi nakita dagiti Lamanite nga umasasideg ni Moroni kadakuada, nagbutengda manen ket tinarayanda ti buyot ni Moroni.

32 Ket napasamak a kinamat ida ni Moroni ken ti buyotna iti tunggal siudad, agingga a nasabat ida da Lehi ken Teancum; ket tinarayan dagiti Lamanite da Lehi ken Teancum, uray pay iti beddeng nga igid ti baybay, agingga a nakadanonda iti daga a Moroni.

33 Ket sangsangkamaysa a namumong dagiti buyot dagiti Lamanite, iti kasta nagkaykaysada iti daga a Moroni. Ita ni Ammoron, ti ari dagiti Lamanite, naikuyog met kadakuada.

34 Ket napasamak a nagkampo da Moroni ken Lehi ken Teancum a kaduada dagiti buyotda iti aglawlaw a beddeng ti daga a Moroni, iti kasta naalikubkob dagiti Lamanite iti beddeng nga asideg ti langalang iti abagatan, ken iti beddeng nga asideg ti langalang iti daya.

35 Ket kasta ti panagkampoda iti nagpatnag. Ta adtoy, nabanog met dagiti Nephite ken dagiti Lamanite gapu iti atiddog a pinagnada; ngarud saanda a rinisut iti ania man a nainsiriban nga aramid iti rabii, malaksid ni Teancum; ta nalaus ti pungtotna ken ni Ammoron, iti kasta imbilangna ni Ammoron, ken ni Amalickiah a kabsatna, a “puon daytoy dakkal ken napaut a gubatda kadagiti Lamanite, a gapu ti nakaro a gubat ken pannakabukbok ti dara, wen, ken nakaro a bisin.

36 Ket napasamak nga iti nakaro a pungtot ni Teancum napan iti kampo dagiti Lamanite,

ket bimmaba iti bakud ti siudad. Ket napan a nangitugot iti tali, a nagakar-akar, iti kasta nasarakanna ti ari; ket “dinuyokna iti pika, a naiwekwek iti asideg ti pusona. Ngem adtoy, nariing ti ari dagiti katulonganna sakbay a natay, iti kasta kinamatda ni Teancum, ket pinapatayda.

37 Ita napasamak nga idi namumuan da Lehi ken Moroni ti ipapatay ni Teancum nalaus ti ladingitda; ta adtoy, isu ti tao a nakiranget a simamaingel para iti pagilianna, wen, ti pudno a gayyem ti wayawaya; ket nagsagaba iti adu a nakaro ti saemna a rigat. Ngem adtoy, natay, ket awanen ditoy daga.

38 Ita napasamak a nagna da Moroni iti kabigatanna, ket napanda kadagiti Lamanite, iti kasta pinapatayda ida iti nakaro ti kinadawelna a pammapatay; ket pinapanawda ida iti daga; ket pimmanawda, a saanda a nagsubli iti dayta a kanito kadagiti Nephite.

39 Ket kasta ti naggibusan ti maika-tallopulo-ket-maysa a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi; ket kasta ti panaggugubatda, ken nakaibukboka ti dara, ken bisin, ken rigrigat, iti uneg ti adu a tawen.

40 Ket adda nadangkok a panagpapatay, ken panagsusupanget, ken sinnuppiat, ken amin a kita ti panagbasol dagiti tao ni Nephi; nupay kasta para iti pagsayaatan dagiti “nalinteg,

wen, gapu kadagiti kararag dagiti nalinteg, naisalakanda.

41 Ngem adtoy, gapu iti nalabes a kaatiddog ti gubat dagiti Nephite ken dagiti Lamanite adu ti napatangken, gapu iti nalabes a kaatiddog ti gubat; ken adu ti napalukneng gapu iti “rig-rigatda, iti kasta nga impakumbabada ti bagbagida iti Dios, a kas iti naimpusuan a panagpakumbaba.

42 Ket napasamak a kalpasan ti panangtrinsera ni Moroni kadagitoy a paset ti daga a nabatatad unay kadagiti Lamanite, agingga a naan-anayen ti tibkerda, nagsubli iti siudad ti Zarahemla; ken kasta met a nagsubli ni Helaman iti lugar a tawidna; ket adda manen nabangon a kappia kadagiti tao ni Nephi.

43 Ket inyawat ni Moroni ti panangidaulo kadagiti buyotna iti ima ti lalaki nga anakna, a Moronihah ti naganna; ket naginana iti balayna tapno busbosenna dagiti nabati nga aldawna a siuulimek.

44 Ket nagsubli ni Pahoran iti pangukomanna; ket nagsubli manen ni Helaman a mangisuro kadagiti tao iti balikas ti Dios; ta gapu iti adu a gubat ken sinupanget mainugot unay a maaramid manen ti pagannurotan iti simbaan.

45 Ngarud, napan ni Helaman ken dagiti kabsatna, ket impakdaarda ti balikas ti Dios a napnuan iti bileg a “manggutugot iti adu a tao iti kinadangkesda,

a namagbabawi kadakuada kadagiti basolda ken tapno mabuniagan iti Apo a Diosda.

46 Ket napasamak nga impasdekda manen ti simbaan ti Dios, iti intero a daga.

47 Wen, ket naaramid ti paganurotan maipanggep iti paglintegan. Ket napili dagiti “ukomda, ken dagiti pangulo nga ukomda.

48 Ket nangrugi manen a “rimmang-ay dagiti tao ni Nephi iti daga, ket nangrugida nga umadu ken nagbalinda a nakapigpigsang manen iti daga. Ken nangrugida manen a bimmaknang iti uray la nga.

49 Ngem iti laksid ti kinabaknangda, wenno ti pigsada, wenno ti ibabaknangda, saanda a naitag-ay iti pannakkel kadagiti matada; wenno nabuntog a makalagip iti Apo a Diosda; ngem nalaus ti panangipakumbabada iti bagbagida kenkuana.

50 Wen, nalagipda no kasano ti kinaindaklan dagiti banag nga inaramid kadakuada ti Apo, nga insalakanna ida iti patay, ken iti pannakaadipen, ken iti pagbaludan, ken iti amin a kita ti panagrigat, ken insalakanna ida kadagiti ima dagiti kabusorda.

51 Ket nagtultuloy ti panagkararagda iti Apo a Diosda, iti kasta binendisionan ti Apo ida, isu a nagbalinda a napigsang ken rimmang-ay iti daga.

52 Ket napasamak a naaramid amin dagitoy a banag. Ket na-

41a PNK Kinarigat.

45a DkK 18:44.

47a Mosiah 29:39.

48a Alma 50:20.

tay ni Helaman, iti maika-tallo-pulo-ket-lima a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi.

KAPITULO 63

Alaen ni Shiblón sa kalpasanna ni Helaman iti ikutda ti sagrado a kasuratan—Adu a Nephite ti agbiahe iti daga nga agpaamianan—Agaramid ni Hagoth iti bapor, nga agdaliasat iti laud a baybay—Abaken da Moronihah dagiti Lamanite iti dangadang. Agarup 56–52 s.c.

KET napasamak iti panangrugiti ti maika-tallo-pulo-ket-innem a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi, nga innala ni “Shiblón iti ikutna dagiti ^bsagrado a banag nga inted ni Alma ken ni Helaman.

2 Ket nalinteg a tao, ket nagna a sililinteg iti sango ti Dios; ket tinungpalna ti agaramid iti nasayaat a kankanayon, a mangtungpal kadagiti bilin ti Apo a Diosna; ken kasta met iti kab-satna.

3 Ket napasamak a natay met ni Moroni. Ket kasta ti panaggibus ti maika-tallo-pulo-ket-innem a tawen a panagturay dagiti ukom.

4 Ket napasamak nga iti maika-tallo-pulo-ket-pito a tawen a panagturay dagiti ukom, adda dakkel a ragup ti lallaki, nga umabot iti lima-ribu-ken-uppat-a-gasut a lallaki, a kaduada dagiti assawa ken annakda, a pim-

manaw iti daga a Zarahemla a nagturing iti daga nga “agpaamianan.

5 Ket napasamak a ni Hagoth, isu a nalaus ti kinamanagusi-sana a tao, ngarud napan nagaramid iti nalaus ti kadakkeln a bapor, iti beddeng ti daga a Bountiful, iti daga a Desolation, ket indaongna iti laud a baybay, iti “nailet a tengnged nga agturing iti daga nga agpaamianan.

6 Ket adtoy, adu kadagiti Nephite ti simrek itoy ken nagdaliasat nga adu ti abastoda, ken kasta met nga adu ti babbai ken ubbing; ket nagturingda iti amianan. Ket kasta ti naggibusan ti maika-tallo-pulo-ket-pito a tawen.

7 Ket iti maika-tallo-pulo-ket-walo a tawen, nangbangon daytoy a tao iti sabali a bapor. Ket nagsubli met ti immuna a bapor, ket ad-adu pay a tao ti simrek itoy; ken adu met ti intugotda nga abasto, ket nagturingda manen iti daga nga agpaamianan.

8 Ket napasamak nga awanen ti nakangngegan kadakuada. Ket ipapanmi a nalmesda iti lansad ti baybay. Ket napasamak a maysa pay a bapor ti nagdaliasat; ket no sadino ti nagturinganna dimi ammo.

9 Ket napasamak nga itoy a tawen adu a tao ti napan itoy a daga nga “agpaamianan. Ket kasta ti naggibusan ti maika-tallo-pulo-ket-walo a tawen.

10 Ket napasamak iti mai-

63 1a Alma 38:1–2.
b Alma 37:1–12.
PNK Nasantuan.

4a Alma 22:31.
5a Alma 22:32;
Ether 10:20.

9a Hel. 3:11–12.

ka-tallopulo-ket-siam a tawen a panagturay dagiti ukom, natay met ni Shiblón, ket napan ni Coriantón iti daga nga agpaamian babaen ti bapor, a mangitulado iti abasto dagiti tao a napan iti dayta a daga.

11 Ngarud nagbalin a mainugot ken ni Shiblón a mangitalek kadagidiay sagrado a banag, sakbay ti ipapatayna, iti lalaki nga anak ni “Helaman, a managan iti Helaman, a naipasurot iti nagan ti amana.

12 Ita adtoy, naisurat ken napatulod amin dagidiay “kitikit nga adda iti ikut ni Helaman kadagiti annak ti tattao iti intero amin a daga, malaksid kadagidiay paset nga imbilin ni Alma a ^bdi papanan.

13 Nupay kasta, nasken a maitalimeng a sagrado dagitoy a banag, ket “maipaima kadagiti kaputotan nga aglabas; ngarud, itoy a tawen, naitalekda ken ni

Helaman, sakbay ti ipapatay ni Shiblón.

14 Ket napasamak pay itoy a tawen nga adda sumagmamano a sumupsuppiat a napan kadagiti Lamanite; ket nasugsoganda manen nga agpungtot kadagiti Nephite.

15 Ken iti met la daytoy a tawen bimmabada nga aduan iti buyot a manggubat kadagiti tao ni “Moronihah, wenno maibusor iti buyot ni Moronihah, a nakaa-bakanda ken namagsubli kada-kuada iti dagdagada, a naglakam iti adu a pukaw.

16 Ket kasta ti naggibusan ti maika-tallopulo-ket-siam a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi.

17 Ket kasta ti naggibusan ti pakaammo ni Alma, ken ni Helaman nga anakna a lalaki, ken kasta met ni Shiblón, nga anakna.

TI LIBRO NI HELAMAN

Ti pakaammo dagiti Nephite. Dagiti gubat ken sinnupangetda, ken dagiti sinnuppiatda. Ken kasta met dagiti padto ti adu a nasantuan a propeta, sakbay ti yaay ni Cristo, a maibatay kadagiti sinurat ni Helaman, nga anak a lalaki ni Helaman, ken kasta met a maibatay kadagiti sinurat dagiti annakna a lallaki, uray pay iti yaay ni Cristo. Ken kasta met nga adu dagiti Lamanite a napasurot. Ti pakaammuan ti pannakapasurotda. Ti pakaammuan iti kinalinteg dagiti Lamanite, ken ti kinadankes ken makarimon nga aramid dagiti Nephite, a maibatay iti sinurat ni Helaman, ken da-

11a Kitaen ti paulo ti libro ni Helaman.

12a Alma 18:36.
b Alma 37:27-32.

13a Alma 37:4.
15a Alma 62:43.

giti annakna a lallaki, uray pay iti yaay ni Cristo, a maawagan iti libro ni Helaman, ken dadduma pay.

KAPITULO 1

Agbalin a pangulo ti ukom ni Pahoran a maikadua ket patayen ni Kishkumen—Sukatan ni Pacumeni iti pangukoman—Idauluan ni Coriantumr dagiti buyot dagiti Lamanite, sakupenna ti Zarahemla, ket patayenna ni Pacumeni—Abaken ni Moronihah dagiti Lamanite ket mapasublida ti Zarahemla ken mapapatay ni Coriantumr. Agarup 52-50 s.c.

KET ita adtoy, napasamak iti panangrugi ti maikapat-apulo a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi, narugian ditoy ti nadagsen a kasasaad dagiti tao dagiti Nephite.

2 Ta adtoy, natay ni “Pahoran, ket pimmanaw iti daga; ngarud nangrugi ti nakaro a panagsusupanget maipanggep iti agtugaw iti pangukoman kadagiti agkakabsat, a lallaki nga annak ni Pahoran.

3 Ita dagitoy dagiti nagan dagiti agsisinnupanget iti pangukoman, a puon met ti pagsusupangetan dagiti tao: Ni Pahoran, ni Paanchi, ken ni Pacumeni.

4 Ita saan la a dagitoy dagiti lallaki nga annak ni Pahoran (agsipud ta aduda), ngem dagitoy ti agiinnagaw iti pangukoman; ngarud, isuda ti gapu ti nagkatlo a pannakabingay dagiti tao.

5 Nupay kasta, napasamak a ni Pahoran ti dinutokan ti “timek dagiti tao nga agbalin a pangulo nga ukom ken gobernador dagiti tao ni Nephi.

6 Ket napasamak a ni Pacumeni, idi nakitana a dina magunod ti pangukoman, nakikaysa iti timek dagiti tao.

7 Ngem adtoy, ni Paanchi, ken dagiti dadduma a tao nga agtarigagay nga isu ti agbalin a gobernadora, napalaus ti pungtotda; ngarud, patiray-okanna koman dagiti tao nga umalsa kadagiti kabsatda.

8 Ket napasamak nga idi aramidenna koman daytoy, adtoy, natiliw, ket nausig babaen ti timek dagiti tao, ket nakedngan a matay; agsipud ta idauluanna ti yaalsa ken ginandatna ti mangdadael iti “wayawaya dagiti tao.

9 Ita idi nakita dagiti tao nga agtarigagay nga isu ti agbalin a gobernadora a nakedngan a matay, ngarud nakapungtotda, ket adtoy, impatulodda ti mayasa a Kishkumen, uray pay iti pangukoman ni Pahoran, ket pinapatayna ni Pahoran bayat panagtugawna iti pangukoman.

10 Ket kinamat dagiti katulungan ni Pahoran; ngem adtoy, kasta unay ti partak ti panagtaray ni Kishkumen ket awan ti nakakamat kenkuana.

11 Ket napan kadagiti tao a nangibaon kenkuana, ket simrekda amin iti katulagan, wen, nag-

[HELANAN]
1 2a Alma 50:40.

5a Mosiah 29:26-29.
8a PNK Wayawaya.

sapatada iti agnanayon a Namarsuada, a didanto ilatak iti asino man a pinapatay ni Kishkumen ni Pahoran.

12 Ngarud, saan a nailasin dagiti tao ni Nephi ni Kishkumen ta nanglimimo iti daydi a kani-to a panangpatayna ken ni Pahoran. Ket ni Kishkumen ken ti bunggoyna, a kaduana iti katu-lagan, nakilaokda kadagiti tao, iti wagas a dida ida mailasin; ngem kas iti kaadu dagiti nasa-rakan kadakuada ti nakedngan a "matay.

13 Ket ita adtoy, nadutokan ni Pacumeni, a maibatay iti timek dagiti tao, nga agbalin a pangulo nga ukom ken gobernador dagiti tao, a mangituray a mangisaop ken ni Pahoran a kabsatna; ket naibatay iti kalinteganna. Ket naaramid amin dagi-toy iti maikapat-a-pulo a tawen a panagturay dagiti ukom; ket adda gibusna.

14 Ket napasamak iti maikapat-a-pulo-ket-maysa a panagturay dagiti ukom, a nakaur-nong dagiti Lamanite iti adu a buyot a lallaki, ket naarmasanda iti espada, ken kampilan, ken pana, ken bai ken bistukol, ken kabal, ken amin a kita ti kalasag.

15 Ket bimmabada manen a makidangadang kadagiti Nep-hite. Ket indauluan ida ti maysa a lalaki nga agnagan iti Coriantumr, nga an-annabo ni Zarahemla; a sumupsuppiat kadagiti NepHITE; ket dakkal ken maingel a lalaki.

16 Ngarud, ti ari dagiti La-

manite, nga agnagan iti Tuba-loth, a lalaki nga anak ni "Am-moron, a nangipapan a ni Coriantumr, a maingel a lalaki, makatakder a mangbusor kadagiti NepHITE, babaen ti pigsana, ken iti naindaklan a siribna, isu nga iti panangipatulodda kenkua-na nasken nga abakenna dagiti NepHITE.

17 Ngarud sinugsoganna ida nga agpungtot, ket inukkonna amin dagiti buyotna, ket dinu-tokanna ni Coriantumr a dada-uloda, ket imbilinna a magna-da a mapan iti daga a Zarahemla a makidangadang kadagiti NepHITE.

18 Ket napasamak a gapu iti adu a panagsusupanget ken adu a rigat iti gobierno, a dida nakasagana iti umdas a mangbantay iti daga a Zarahemla; ta impa-panda a saan nga umay dagiti Lamanite iti puso ti dagada a manggubat iti dakkal a siudad ti Zarahemla.

19 Ket napasamak a nagna ni Coriantumr a nangidaulo kadagiti adu a buyotna, ket napanda kadagiti agindeg iti siudad, ket nalaus ti kapardas ti pannagna-da isu nga awan ti panawen dagiti NepHITE a nangurnong kadagiti buyotda.

20 Ngarud pinatay ni Coriantumr ti agbambantay iti pagser-kan iti siudad, ket simrek ti sibubukel a buyot iti siudad, ket pinatayda ti asino man a sumuppiat kadakuada, iti kasta si-nakupda ti sibubukel a siudad.

21 Ket napasamak a ni Pacu-

meni, a pangulo nga ukom, linibasanna ni Coriantumr, iti bakud ti siudad. Ket napasamak a dinangran ni Coriantumr iti bakud, isu a natay. Ket kasta ti naggibusan dagiti aldaw ni Pacumeni.

22 Ket ita idi nakita ni Coriantumr a nasakupnan ti siudad ti Zarahemla, ket nakitana a tinarayan ida dagiti Nephite, ken napapatay, ken natiliw, ken nabalud, ken nagun-odnan a sakupen ti kapigsaan a sarikedked iti amin a daga, napatured ti pusona iti kasta dandani nakapan aminen kadagiti daga a sumupiat kenkuana.

23 Ket ita saan a nagnaed iti daga a Zarahemla, ngem nagna a kaduana ti dakkal a buyot, nga agturing iti siudad ti Bountiful; ta napinget a sumarakusok babuen iti espada, ta bareng no magun-odna ti akin-amianan a paset ti daga.

24 Ket, no kas pagarigan ta ti kadakkalan a buyotda adda iti tengnga ti daga, ngarud intuloyda ti nagna, a di nangted kadakuada iti panawen nga aguummong malaksid ti bassit a bungoy; ket iti kastoy a wagas natnagda kadakuada ket pinapatayda ida iti daga.

25 Ngem adtoy, nangted daytoy a pannagna ni Coriantumr iti nagtengnga ti daga ken ni Moronihah iti dakkal a gundaway kadakuada, iti laksid ti kadadu ti bilang dagiti napapatay a Nephite.

26 Ta adtoy, impapan ni Mo-

ronihah a saan nga umay dagiti Lamanite iti nagtengnga ti daga, ngem darupenda dagiti siudad iti aglawlaw a beddeng a kas iti inaramiddan; ngarud imbilin ni Moronihah a nasken nga asikasuen dagiti napigsaa buyotda dagiti paset iti aglawlaw nga asideg ti beddeng.

27 Ngem adtoy, saan a nagbungteng dagiti Lamanite a maibatay iti tarigagayna, ngem immayda iti nagtengnga ti daga, ket nalalada ti kangrunaan a siudad nga isu ti siudad ti Zarahemla, ket nagnada iti kangrunaan a paset ti daga, nga agpapatay iti tattao iti nadangkak a panagpapatay, lallaki man, babai, ken ubbing, a nangsakup iti adu a siudad ken adu a sarikedked.

28 Ngem idi maduktalan ni Moronihah daytoy, dagus nga impatulodna ni Lehi a kadua dagiti buyot iti aglawlaw a mangidaulo kadakuada sakbay a makadanonda iti daga a Bountiful.

29 Ket kasta ti inaramidda; ket indauluanna ida sakbay a nakadanonda iti daga a Bountiful, ket kinadangadanga ida, iti kasta rinugianda ti nagsanud iti daga a Zarahemla.

30 Ket napasamak nga indauluan ni Moronihah ida a nagsanud, iti kasta nagbalin a nadara a dangadang; wen, adu ti napapatay, ket maibilang ni "Coriantumr kadagiti nasarakan a napapatay.

31 Ket ita, adtoy, saan a makapagsanud dagiti Lamanite iti

sadino man, iti man amianan, wenno iti abagatan, wenno iti daya, wenno iti laud, ta naalikubkobda kadagiti Nephite.

32 Ket kasta ti panangiduron ni Coriantumr kadagiti Lamanite iti tengnga dagiti Nephite, iti kasta nga addada iti bileg dagiti Nephite, ket uray isu napatay, ket insuko dagiti Lamanite ti bagbagida kadagiti ima dagiti Nephite.

33 Ket napasamak a sinakup manen ni Moronihah ti siudad ti Zarahemla, ket imbilinna a pumanaw iti daga dagiti Lamanite a naala a balud a sitatalna.

34 Ket kasta ti naggibusan ti maikapat-a-pulo-ket-maysa a tawen a panagturay dagiti ukom.

KAPITULO 2

Agbalin a pangulo nga ukom ni Helaman, ti anak ni Helaman—Idauluan ni Gadian-ton ti bunggoy ni Kishkumen—Papatayen ti katulongan ni Helaman ni Kishkumen, ket agkamang iti langalang ti bunggoy ni Gadian-ton. Agarup 50–49 s.c.

KET napasamak iti maikapat-a-pulo-ket-dua a tawen a panagturay dagiti ukom, kalpasan ti panangipasdek manen ni Moronihah iti kappia iti nagbaetan dagiti Nephite ken dagiti Lamanite, adtoy awan ti uray no maysa a maipatugaw iti pangukoman; ngarud nangrugi

manen dita ti panagsusupanget dagiti tao maipanggep iti agtugaw iti pangukoman.

2 Ket napasamak a ni Helaman, a lalaki nga anak ni Helaman, natudingan nga agtugaw iti pangukoman, babaen ti timek dagiti tao.

3 Ngem adtoy, naguray ni “Kishkumen, a nangpapatay ken ni Pahoran, iti gundaway a mangdadael met ken ni Helaman; ket intandudo ti bunggoyna, a simrek iti katulagan nga awan ti asino man a makammo iti kinadangkesna.

4 Ta adda maysa a “Gadian-ton, nga aglaplapusanan ti laingna iti amin a balikas, ken kasta met ti sikapna, a mangipatungpal iti nalimed nga aramid ti pampapatay ken panagtakaw; ngarud nagbalin a dadaulo ti bunggoy ni Kishkumen.

5 Ngarud linamlamiongna ida, ken kasta met ni Kishkumen, a no ipatugawda iti pangukoman itdenna kadagiti kameng ti bunggoyna ti bileg ken panangituray kadagiti tao; ngarud kinalikaguman ni Kishkumen a dadaelen ni Helaman.

6 Ket napasamak nga iti yaa-sidegna iti pangukoman tapno patayenna ni Helaman, adtoy maysa kadagiti katulongan ni Helaman, a nakapanawen iti rabii, ken naaddaan, babaen ti pananglimlimo, iti ammo kadagiti plano nga inwayang daytoy a bunggoy a mangdadael ken ni Helaman—

7 Ket napasamak a sinabatna ni Kishkumen, ket inikkanna daytoy iti tanda; ngarud imbag kenkuana ni Kishkumen ti panggep ti tarigagayna, a tinarigagayanna nga iturongna iti pangukoman ta papatayenna ni Helaman.

8 Ket idi naammuan ti katulungan ni Helaman ti adda iti puso ni Kishkumen, ken no kasano ti panggepna a mangpapatay, ken kasta met a ti panggep dagiti amin a kameng ti bunggoy ket pumatay, ken agtakaw, ken manggun-od iti bileg, (ket daytoy ti “nalimed a planoda, ken kinnunsaboda) kinuna ti katulungan ni Helaman ken ni Kishkumen: Mapantayo iti pangukoman.

9 Ita nalaus ti pannakapagusto ni Kishkumen iti daytoy, ta impapanna a maipatungpalna ti panggepna; ngem adtoy, binagsol ti katulungan ni Helaman, bayat ti papanda iti pangukoman, ni Kishkumen a simmalbag iti pusona, a nakaudatalanna a di man la nakapagagasug. Ket nagtaray a napan nangibaga ken ni Helaman iti amin a nakita, ken nangngeg, ken inaramidna.

10 Ket napasamak a nangibanon ni Helaman iti mangala itoy a bunggoy dagiti mannanakaw ken nalimed a mammapatay, tapno mapapatayda a maibatay iti paglintegan.

11 Ngem adtoy, nagdanag ni Gadianon idi naduktalanna a saan a nagsubli ni Kishkumen

amangan la ketdi ta nadadael; ngarud imbilinna iti bunggoyna a surotenda. Ket rimmuarda iti daga, babaen ti nalimed a dalan, iti panagturongda iti langalang; ket kasta ti gapuna a saan a nasarakan ida dagiti imbaon ni Helaman.

12 Ket ad-adu pay ti masao mapanggep itoy a Gadianon kalpasanna. Ket kasta ti panaggi-bus ti maikapata-pulo-ket-dua a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi.

13 Ket adtoy, makitam iti paggibusan daytoy a libro a pinaneknekan daytoy a “Gadianon ti panangpadisi, wen, ti dandani pannakadadael amin dagiti tao ni Nephi.

14 Adtoy diak kayat a sawen ti paggibusan ti libro ni Helaman, ngem kayatko a sawen ti paggibusan ti libro ni Nephi, a nangalaak iti amin a pakaammo nga insuratko.

KAPITULO 3

Adu a Nephite ti agdappat iti daga nga agpa-amianan—Agbangonda iti sementado a balbalay ken adu a kasuratan ti indulinda—Pinullo a ribu ti mapasurot ken mabuniangan—Iturong ti balikas ti Dios dagiti tao iti pakaisalakananda—Ag-tugaw ni Nephi a lalaki nga anak ni Helaman iti pangukoman. Agarup 49–39 s.c.

KET ita napasamak iti maikapata-pulo-ket-tallo a panagturay dagiti ukom, awan ti pa-

nagsusupanget kadagiti tao ni Nephi malaksid iti sangkabassit a palanguad nga adda iti simban, a nakaigapuan ti babassit nga ikakayakay dagiti tao, ar-aramid a narisut iti naggibusan ti maikapat-a-pulo-ket-tallo a tawen.

2 Ket awan ti sinnupanget dagiti tao iti maikapat-a-pulo-ket-uppat a tawen; wenna immadu ti sinnupanget iti maikapat-a-pulo-ket-lima a tawen.

3 Ket napasamak iti maikapat-a-pulo-ket-innem a tawen, wen, adu ti sinnupanget ken ikakayakay; iti dayta nakaad-adu ti pimmanaw iti daga a Zarahemla, ket napanda iti daga iti “amianan a mangtawid iti daga.

4 Ket nagbiaheda iti nalaus ti kaatiddogna, iti kasta nakadannonda iti “dadakkel a bagi ti dandum ken adu a karayan.

5 Wen, ket nagwarasda iti amin a paset ti daga, iti ania man a paset a saan a maibilang a ragangirang ken awanan iti kayo, gapu iti adu a nagindeg a nagtawid idi iti daga.

6 Ket ita awan ti paset ti daga a ragangirang, malaksid iti kaykayo; ngem gapu iti kakaro ti “panangdadael dagiti tao nga immuna a nangtawid iti daga nanaganan iti ^bragangirang.

7 Ket adda bassit a kayo iti rabaw ti daga, nupay kasta nagbalin dagiti tao a napan sadiay a nalaus ti laingda nga agrabaho iti semento; ngarud nagbangonda iti balbalay a sementado, a nagnaedanda.

8 Ket napasamak nga immadu ken nagsaknapda, ket napanda iti abagatan a daga ken iti amianan a daga, ket nagsaknapda isu a nangrugi nga inaplaganda ti rabaw ti sangabukel a daga, manipud iti baybay iti abagatan agingga iti baybay iti amianan, manipud iti baybay iti “laud agingga iti baybay iti daya.

9 Ket nagindeg dagiti tao nga adda iti daga iti amianan kadagiti tolda, ken kadagiti sementado a balay, ket impalubosda a dumakkel ti ania man a kayo nga agtubo iti rabaw ti daga, tapno iti saan a mabayag addanto kayo a pagbangonda iti balbalayda, wen, dagiti siudad, ken dagiti temploda, ken dagiti sinagogada, ken dagiti santuarioda, ken amin a kita ti pasdekda.

10 Ket napasamak iti kinakisang ti kayo iti daga iti amianan, adu ti impatulodda baban ti “bapor.

11 Ket kasta ti inaramidda tapno makaaramid dagiti tao iti amianan a daga iti adu a siudad, a naaramid iti kayo ken iti semento.

12 Ket napasamak nga adu kadagiti “tao ni Ammon, a nayanak a Lamanite, ti napan met itoy a daga.

13 Ket ita adu ti kasuratan a nakailanadan dagiti aramid dagitoy a tao, ti adu kadagitoy a tao, a nabatad ken dakkel, maipanggep kadakuada.

3 3a Alma 63:4.
4a Mosiah 8:8;
Morm. 6:4.

6a Mosiah 21:25–27.
b Alma 22:31.
8a Alma 22:27, 32.

10a Alma 63:5–8.
12a Alma 27:21–26.

14 Ngem adtoy, ti apagkasa-ngagasut a paset ti nailanad nga aramid dagitoy a tao, wen, ti pakaammo dagiti Lamanite ken dagiti Nephite, ken ti gubgubad, ken sinnupangetda, ken ikakayakay, ken ti panangaskasabada, ken dagiti padtoda, ken ti panagbaporda, ken panagaramidda iti bapor, ken ti panagbangonda kadagiti "templo, ken kadagiti sinagoga ken santuarioda, ken kinalintegda, ken kinadangkesda, ken ti panagpapayatda, ken ti panagtakawda, ken ti panagsamsamda, ken amin a wagas ti pagbasolan ken kinamannakiabigda, saan a mailanad iti daytoy nga aramid.

15 Ngem adtoy, adu ti libro ken adu ti kasuratan a nadumaduma, ket intalimeng ida dagiti Nephite.

16 Ket "naipaimada iti tunggal kaputotan babaen dagiti Nephite, uray pay a natnagda iti pagbasolan ket napapatayda, nasamsam, ken naanupan, ken napapanaw, ken napapatay, ken naiwaraswarasda iti rabaw ti daga, ken nailaokda kadagiti Lamanite agingga a ^bsaandan a maawagan iti Nephite, iti panagbalinda a nadangkes, ken nasabrak, ken nakaamamak, wen, iti panagbalinda a Lamanite.

17 Ket ita agsubliak manen iti pakaammok; ngarud, napasamaken dagiti imbagak kalpasan dagiti dakkal a sinnupanget,

ken panangrribuk, ken gubgubat, ken ikakayakay, dagiti tao ni Nephi.

18 Naggibus ti maikapata-pulo-ket-innem a tawen a panagturay dagiti ukom;

19 Ket napasamak nga adda pay la dakkal a sinnupanget iti daga, wen, uray pay iti maikapata-pulo-ket-pito a tawen, ken kasta met iti maikapata-pulo-ket-walo a tawen.

20 Nupay kasta nagtugaw ni Helaman iti pangukoman nga addaan iti linteg ken panagpatas; wen, sinurotna a tungpalen dagiti annuroten, ken ti panangukom, ken dagiti bilin ti Dios; ket nagtultuloy nga inaramidna dagiti banag a maiparbeng iti imatang ti Dios; ket nagana iti wagas ti amana, isu a rimang-ay iti daga.

21 Ket napasamak a naaddaan iti dua nga annak a lallaki. Intedna iti inauna ti nagan a "Nephi, ket iti ub-ubing, ti nagan a ^bLehi. Ket nangrugida a dimakkal iti wagas ti Apo.

22 Ket napasamak a nangrugida a napukaw dagiti gubat ken sinnupanget, iti sangkabassit, kadagiti tao dagiti Nephite, iti arinunos ti maikapata-pulo-ket-walo a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi.

23 Ket napasamak iti maikapata-pulo-ket-siam a tawen a panagturay dagiti ukom, nga adda nagtultuloy a naipasdek

14a 2 Ne. 5:16;
Jacob 1:17;
3 Ne. 11:1.
16a 1 Ne. 5:16-19;

Alma 37:4.
^b Alma 45:12-14.
21a PNK Nephi, Lalaki
nga Anak ni

Helaman.
^b PNK Lehi, Nephite
a Misionario.

a kappia iti daga, amin malak-sid dagiti nalimed a kinnunsabo nga impasdek ni “Gadian-ton a mannanakaw iti naginde-ganen a paset ti daga, a saan nga ammo iti dayta a panawen dagiti ad-da iti ulo ti gobierno; ngarud saanda a nadadael iti daga.

24 Ket napasamak nga iti day-toy met la a tawen adda nala-us a panagdur-as iti simbaan, iti kasta rinibu ti nangikappeng iti bagbagida iti simbaan ket na-buniaganda nga agbabawi.

25 Ket dakkell ti dimmur-asan ti simbaan, ket adu ti parabur a naipaay kadagiti tao, nga uray pay dagiti nangato a saserdote ken dagiti maestro a mismo sa-an a marukod ti siddaawda.

26 Ket napasamak a dimmur-as ti aramid ti Apo iti panamu-niag ken ikakanunong iti simba-an ti Dios, adu a kararua, wen, pinullo a ribu.

27 Kasta ti pannakakitatayo a manangngaasi ti Apo kadagiti amin nga, iti kinapudno ti pus-pusoda, umawag iti nasantuan a naganna.

28 Wen, kasta ti pannakaki-tatayo a silulukat ti “ruangan ti langit iti ^bamin, uray pay kada-giti mamatinto iti nagan ni Jesu-cristo, nga Anak ti Dios.

29 Wen, makitatayo nga asi-no man a kumpet iti ^abalikas ti Dios, a ^bnaalisto ken nabileg, a mamagsina amin a panangbal-laibo ken panangsilo ken dagiti panangallilaw ti sairo, ken ma-

ngiturong iti tao ni Cristo iti “na-ilet ken akikid a dana a mang-ballasiw iti dayta agnanayon a ^ataaw ti ladingit a naisagana a mangalimon iti nadangkes—

30 Ken mamasanglad iti kara-ruada, wen, ti saan a matay a ka-raruada, iti “makanawan ti Dios iti pagarian iti langit, a makika-tugaw ken ni Abraham, ken ni Isaac, ken ni Jacob, ken kadagiti amin a nasantuan nga ammata-yo, tapno saandan a rummuar.

31 Ken iti daytoy a tawen ad-da agtultuloy a ragragsak iti da-ga a Zarahemla, ken iti amin a lugar iti aglawlaw, uray pay iti amin a daga a tinagikua dagiti Nephite.

32 Ket napasamak nga adda kappia ken aglaplapusanan a rag-o iti nabati iti maikapata-pulo-ket-siam a tawen; wen, ken kasta met nga adda agtultuloy a kappia ken aglaplapusanan a rag-o iti maika-limapulo a ta-wen a panagturay dagiti ukom.

33 Ket iti maika-limapulo-ket-maysa a tawen a panagturay da-giti ukom adda met kappia, malaksid iti kinapalangguad a nangrugi a simrek iti simbaan—saan nga iti simbaan ti Dios, ngem iti puspuso dagiti tao a nagkuna a kameng iti simbaan ti Dios—

34 Ket naitag-ayda iti “kinapa-langguad, uray pay iti pannaka-parparigat dagiti adu a kabsat-da. Ita dakkell daytoy a kinada-kes, a namagsagaba iti ad-adu a

23a Hel. 2:4.
28a 2 Ne. 31:9, 17.
b Ara. 10:28;
Rom. 2:10–11.

29a PNK Balikas ti Dios.
b Heb. 4:12;
DkK 11:2.
c 2 Ne. 9:41; 33:9.

d 1 Ne. 15:28–30.
30a Mat. 25:33–34.
34a PNK Kinapalangguad.

napakumbaba a paset dagiti tao iti nalabes a pannakaparparigat, ken agkayaw-at iti adu a rigat.

35 Nupay kasta, masansanda a ^anagayuno ken ^bnagkararag, ket pimmigsada a pimmigsa iti ^ckinapakumbabada, ken timmibkerda a timmibker iti pammati ken ni Cristo, agingga iti napno ti kararuada iti rag-o ken linglingay, wen, iti ^dpannakapatar-naw ken ti ^epannakapasanto ti puspusoda, pannakapasanto a dimteng gapu iti ^fpanangiturongda iti puspusoda iti Dios.

36 Ket napasamak a naggibus met ti maika-limapulo-ket-dua a tawen iti kappia, malaksid ti aglaplapanan a kinapalangguad a simmeksek iti puspuso dagiti tao; ket gapu dayta ti aglaplapanan a ^akinabaknang ken ti idudur-asda iti daga; ket dimmakkel kadakuada iti inaldaw.

37 Ket napasamak iti maika-limapulo-ket-tallo a tawen ti panagturay dagiti ukom, natay ni Helaman, ket nangrugi a nagturay ni Nephi nga inauna a lalaki nga anakna kas sukatna. Ket napasamak a nagtugaw iti pangukoman nga addaan iti linteg ken panagpapatas; wen, tinungpalna dagiti bilin ti Dios, ken nagna iti wagas ti amana.

KAPITULO 4

Agtipon dagiti bileg dagiti sumup-suppiat a Nephite ken dagiti La-

manite ket alaenda ti daga a Zarahemla — Dumteng ti pannakaabak dagiti Nephite gapu iti kinadangkesda — Bumassit ti Simbaan, ken kumapsut dagiti tao a kas kadagiti Lamanite. Agarup 38–30 s.c.

KET napasamak iti maika-limapulo-ket-uppat a tawen nga adu ti simmuppiat iti simbaan, ken adda met ^asinnupanget kadagiti tao, isu nga adu ti nagayus a dara.

2 Ket napapatay dagiti nasukir ken napapanawda iti daga, ket napanda iti ari dagiti Lamanite.

3 Ket napasamak nga inkari-gatanda a sugsgan dagiti Lamanite a manggubat kadagiti Nephite; ngem adtoy, nalaus ti buteng dagiti Lamanite, isu a dida dimngeg kadagiti balikas dagiti sumupsuppiat.

4 Ngem napasamak nga iti maika-limapulo-ket-innem a tawen a panagturay dagiti ukom, adda dagiti ^asumupsuppiat a Nephite a napan kadagiti Lamanite; ket nagballigida a nangsugsog kadagiti dadduma a gumura kadagiti Nephite; ket nagsagana-da amin iti dayta a tawen a makigubat.

5 Ket napanda nakidangadang kadagiti Nephite iti maika-limapulo-ket-pito a tawen, ket inrugida ti aramid ni patay; wen, isu nga iti maika-limapulo-ket-walo a tawen a panagturay dagiti ukom nagballigida a nanga-gaw iti daga a Zarahemla; wen,

35a PNK Ayuno,
Panagayuno.

b PNK Kararag.

c PNK Napakumbaba,
Kinapakumbaba.

d PNK Natarnaw,
Kinatarnaw.

e PNK Pannakapasanto.

f 2 Cro. 30:8;
Mosiah 3:19.

36a PNK Kinabaknang.
4 1a 3 Ne. 11:29.

4a Hel. 5:17.

ken kasta met amin dagiti daga, uray pay ti daga iti asideg ti daga a Bountiful.

6 Ket napagsanud dagiti Nephite ken dagiti buyot ni Moronihah agingga iti daga a Bountiful;

7 Ket sadiay natrinseraanda kadagiti Lamanite, manipud iti baybay iti laud, uray pay iti daya; ta maysa nga aldaw a pag-naen ti Nephite, iti nakaiban-uyatan ti trinserada ken nangi-destinuanda kadagiti buyotda a mangsalaknib iti amianan a paset ti pagilianda.

8 Ket kasta ti pannakagun-od dagiti sumupsuppiat kadagiti Nephite, babaen ti tulong dagiti di mabilang a buyot dagiti Lamanite, iti amin a sanikua dagiti Nephite nga adda iti daga iti abagatan. Ket napasamak amin dagitoy iti maika-limapulo-ket-walo ken siam a tawen a panag-turay dagiti ukom.

9 Ket napasamak iti maika-nem-a-pulo a panagturay dagiti ukom, nagballigi ni Moronihah ken dagiti buyotna a nanggun-od iti adu a paset ti daga; wen, napasublida ti adu a siudad a natnag kadagiti ima dagiti Lamanite.

10 Ket napasamak iti maika-nem-a-pulo-ket-maysa a panag-turay dagiti ukom ti panagbal-ligida a nangpasubli iti kagu-dua ti amin a sanikuada.

11 Ita daytoy dakkel a pukaw dagiti Nephite, ken ti kinadawel ti panagpapatayda, saan koma a napasamak no saan a gapu iti

kinadangkesda ken ti kinari-mon nga adda kadakuada; wen, ken dagiti pay nangibaga a ka-mengda ti simbaan ti Dios.

12 Ket gapu dayta iti “kinapa-langguad ti puspusoda, gapu iti aglaplapusanan a ^bkinabak-nangda, wen, gapu iti panangi-lupitlupitda kadagiti ‘marigri-gat, ti panangyimutda iti taraon-da kadagiti mabisin, ti panang-yimutda iti lupotda kadagiti lamulamo, ken ti panangtung-pada kadagiti napakumbaba a kabsatda, ti pananglaisda iti dayta sagrado, ti dida panama-ti iti espiritu ti panangipadto ken ti pammaltiing, nadawel a panagpapatay, panagsamsam, panagulbod, panagtakaw, pan-nakiabig, irurukuas iti nakaro a pannakisupanget, ken ipapa-naw iti daga ti Nephi, kadagiti Lamanite—

13 Ket gapu itoy ti nalabes a kinadangkesda, ken ti “pana-ngipasasindayagda iti pigsada, napanawanda iti bukodda a pigsang; ngarud saanda a rim-mang-ay, ngem nagrigatda ken nadangranda, ken napapanaw-da iti sango dagiti Lamanite, agingga a napukawda amin ti panagtagikuada kadagiti da-gada.

14 Ngem adtoy, adu a banag ti inkasaba ni Moronihah kadagiti tao gapu iti kinamanagbasolda, ken kasta met kada “Nephi ken Lehi, a lallaki nga annak ni He-laman, nagikasaba met iti adu a banag kadagiti tao, wen, ken

12a Abd. 1:3–4;
DkK 101:42.
b 1 Tim. 6:17;

2 Ne. 9:42.
c DkK 42:30–31.
13a PNK Kinapalangguad.

14a Hel. 3:21.

adu a banag ti impadtoda kadakuada maipanggep iti kinamanagbasolda, ken no ania ti mapasamak kadakuada no sa-
anda nga agbabawi kadagiti basolda.

15 Ket napasamak a nagbabawida, ket isu nga idi nakapagbabawida nangrugida a rimmangay.

16 Ta idi nakita ni Moronihah ti panagbabawida indauluanna ida a napan iti nadumaduma a lugar, ken nadumaduma a siudad, ayingga a napasublida ti kagudua ti amin a dagada.

17 Ket kasta ti panaggibus ti maikanem-a-pulo-ket-maysa a tawen a panagturay dagiti ukom.

18 Ket napasamak iti maikanem-a-pulo-ket-dua a tawen a panagturay dagiti ukom, nga awanen ti magun-od ni Moronihah a sanikua kadagiti Lamanite.

19 Ngarud binaybay-anda ti panggepda a manggun-od iti nabati kadagiti dagada, ta saan a mabilang dagiti Lamanite ket saan a mabalin a makagun-od pay dagiti Nephite iti bileg kadakuada; ngarud insagana amin ni Moronihah dagiti buyotna a mangasikaso kadagiti paset a naalana.

20 Ket napasamak, a napalaus ti buteng dagiti Nephite gapu iti kaadu ti bilang dagiti Lamanite, amangan la ketdi no mabakda, ket maidasayda, ken mapapatay, ken madadael.

21 Wen, nangrugi a nalagipda dagiti padto ni Alma, ken kasta met dagiti balikas ni Mosiah; ket nakitada a nasukirda a tat-tao, ken dida impateg dagiti biling ti Dios;

22 Ket binaliwan ken inludekludekda dagiti "paglintegan ni Mosiah, wenno ti imbilin ti Apo kenkuana nga itedna kadagiti tao; ket nakitada ti pannakada-dael dagiti paglinteganda, ket nagbalinda a nadangkes a tat-tao, isu a nadangkesda a kas kadagiti Lamanite.

23 Ket gapu iti kinamanagbasolda nangrugi a "bimmassit ti simbaan; ket nangrugida a di mamati iti espiritu ti pammadto ken iti espiritu ti pammaltiding; ket kinita ida ti pangnged-deng ti Dios iti rupa.

24 Ket nakitada a nagbalinda a "nakapsut, a kas kadagiti kabsatda, a Lamanite, ket saanen a tinaginayon ida ti Espiritu ti Apo; wen, naikkaten kadakuada gapu ta saan nga agtaeng ti ^bEspiritu ti Apo kadagiti ^csaan a nasantuan a templo—

25 Ngarud insardeng ti Apo ti mangtaginayon kadakuada babaien ti nakaskasdaaw ken awan pumadpad a bilegna, ta natnagda iti kasasaad a "di panamati ken nakaal-alingget a kinadangkes; ket nakitada nga ad-adu nga amang dagiti Lamanite ngem kadakuada, ket malaksid no ^bmakikappengda iti Apo a

22a Alma 1:1.

23a PNK Ikakalilis.

24a Mosiah 1:13.

^b PNK Espiritu Santo.

^c Mosiah 2:37;

Alma 7:21; 34:36.

25a PNK Kaawan

ti Pammati.

^b Jacob 6:5.

Diosda dida maliklikan ti pan-nakapukawda.

26 Ta adtoy, nakitada a kas iti pigsada ti pigsda dagiti Lama-nite, uray ti tao iti tao. Ket kasta ti pannakatnagda itoy nakain-inaka a pagbasolan; wen, kasta ti panagbalinda a nakapsut, gapu iti panagbasolda, iti uneg ti “saan nga adu a tawen.

KAPITULO 5

Igaed da Nephi ken Lehi ti mangasaba—Awisen ida ti naganda a mangipada iti biagda kadagiti nagtaudanda—Subboten ni Cristo dagiti agbabawi—Adu ti mapasurot da Nephi ken Lehi ket mabaludda, ket malikmutda iti apuy—Lingdan ti ulep ti sipnget dagiti tallogasut a tattao—Madayyeg ti daga, ket bilinen ti timek dagiti tao nga agbabawi—Makisao da Nephi ken Lehi kadagiti anghel, ket likmuten ti apuy ti ummong. Agarup 30 s.c.

KET napasamak nga iti daytoy met la a tawen, adtoy, inyawat ni “Nephi ti pangukoman iti laki nga agnagan iti Cezoram.

2 Ta gapu iti pannakaipasdek dagiti paglinteganda ken dagiti gobiernoda babaen ti “timek dagiti tao, ken ad-adu dagiti ^bnangpili iti dakes ngem kadagiti nangpili iti nasayaat, ngarud maluomdan iti pannakada-dael, ta madadaelen dagiti paglintegan.

3 Wen, ket saan la a dagitoy;

nasukirda a tattao, isu a saan-da a masakupan ti paglintegan wenno linteg, malaksid ti pakadadaelanda.

4 Ket napasamak a nabannog ni Nephi gapu iti kinamanagbasolda; ket “insukona ti pangukoman, ket isu a mismo ti nangikasaba iti balikas ti Dios kadagiti amin a nabati nga aldawna, ken kasta met ken ni kabsatna a Lehi, kadagiti amin a nabati nga aldawna;

5 Ta nalagipda dagiti balikas nga imbaga kadakuada ni amada a Helaman. Ket dagitoy dagiti balikas nga insaona:

6 Adtoy, annakko, kayatko a laglagipenyo a salimetmetan dagiti bilin ti Dios; ken kayatko nga ibunannagyo kadagiti tao dagitoy a balikas. Adtoy, naitedkon kadakayo ti nagnagan dagiti immuna a “nagannak kadatayo a naggapu iti daga a Jerusalem; ket inaramidko daytoy tapno no malagipyo dagiti naganyo malagipyo ida; ken no malagipyo ida malagipyo dagiti aramidda; ken no malagipyo dagiti aramidda ammoyo no kasano ti pannakaisaona, ken kasta met ti pannakaisuratna, a ^bnasayaatda.

7 Ngarud, annakko, kayatko nga aramidenyo ti nasayaat, ta naibaga kadakayo, ken kasta met a naisurat, a kas iti pannakaisao ken pannakaisuratda.

8 Ket ita annakko, adtoy adda pay banag a tarigagayak kada-

26a Alma 46:8;
Hel. 12:3–4.

5 1a Hel. 3:37.

2a Mosiah 29:25–27.

b Alma 10:19.

4a Alma 4:15–20.

6a 1 Ne. 1:1, 5.

b 2 Ne. 33.

kayo, tarigagay a, a saanyo nga aramiden dagitoy a banag a pagparammag, ngem aramidenyo dagitoy a banag a pangibaskagyo iti bagbagiyo iti "kinabaknang ti langit, wen, nga agnayanon, ken saan nga agkupas; wen, tapno maited kadakayo dayta ^bnapateg a sagut ti agnayanon a biag, nga adda panggapuanmi a mangipapan a naited kadagiti ammatayo.

9 O laglagipenyo, laglagipenyo, annakko, dagiti "balikas nga imbaga ni ari Benjamin kadagiti taona; wen, laglagipenyo nga awan ti sabali a pamuspusan wenno wagas a pakaisalakanan ti tao, iti laeng ^bpannubbot ti dara ni Jesucristo, nga umayto; wen, laglagipenyo nga umayto a "mangsubbot iti "lubong.

10 Ket laglagipenyo met dagiti "balikas ni Amulek nga imbaga ken ni Zeezrom, iti siudad ti Ammonihah; ta imbaga na kenkuana ta pudno ti yaay ti Apo a mangsubbot kadagiti taona, ngem saanto nga umay a mangsubbot kadakuada iti basbasolda, ngem subbotenna ida manipud kadagiti basolda.

11 Ket adda bilegna nga inted kenkuana ti Ama a mangsubbot kadakuada manipud kadagiti basolda gapu iti panagbabawi; ngarud "imbaonna dagiti anghelna a mangipakdaar ka-

dagiti damag iti kasasaad ti panagbabawi, a mangyeg iti bileg ti Mannubbot, iti pannakaisalakan dagiti kararuada.

12 Ket ita, annakko, laglagipenyo, laglagipenyo a babaento ti "bato ti Mannubbottayo, nga isu ni Cristo, ti Anak ti Dios, a nasken a bangonenyo ti ^bpamuonyo; tapno no yeg ti sairo ti nabileg nga anginna, wen, dagiti gayang iti alipugpog, wen, no amin dagiti uraro ken nabileg a "bagyona sumaplit kadakayo, awanto ti bilegna kadakayo a mangirarem, iti taaw ni ladingit ken awan inggana a kinnaay-ay-ay, gapu iti bato a binaangonyo, nga awan duadua a pamuon, ti pamuon a no bangonen dagiti tao saanda a matuang.

13 Ket napasamak a dagitoy ti balikas nga "insuro ni Helaman kadagiti annakna a lallaki; wen, adu a banag ti insurona kadakuada a saan a naisurat, ken kasta met nga adu a banag ti naisurat.

14 Ket nalagipda dagiti balikasna; ket ngarud napanda, a tinungpalda dagiti bilin ti Dios, a mangisuro iti balikas ti Dios kadagiti amin a tao ni Nephi, a mangrugi iti siudad ti Bountiful;

15 Ket manipud idiay agingga iti siudad ti Gid; ken manipud iti siudad ti Gid agingga iti siudad ti Mulek;

8a 3 Ne. 13:19-21.

b DkK 14:7.

9a Mosiah 2:9.

b Mosiah 3:17-18.

PNK Mangsubbot,
Pannubbot.

c PNK Pannakasubbot,

Subboten, Nasubbot.

d PNK Lubong—

Dagiti tao a di
agtungpal iti bilin.

10a Alma 11:34.

11a Alma 13:24-25.

12a Mat. 7:24-27;

DkK 6:34;

Moises 7:53.

PNK Panuli; Bato.

b Isa. 28:16;

Jacob 4:16.

c 3 Ne. 14:25, 27.

13a Mosiah 1:4.

16 Ken kasta pay a manipud iti maysa a siudad agingga iti sabali, agingga a nakapanda kadagiti amin a tao ni Nephi nga adda iti daga iti abagatan; ket manipud dita nga agturong iti daga a Zarahemla, kadagiti Lamanite.

17 Ket napasamak a nanga-sabada a napnuan bileg, isu a naibabainda ti adu a “sumup-suppiat a nangpanaw kadagiti Nephite, isu nga immasidegda a nangipudno kadagiti basolda ket nabuniaganda iti panagbabawi, ket dagusda a naisubli kadagiti Nephite tapno ikagumaanda a tarimaanen dagiti biddut a naaramidda.

18 Ket napasamak a nangasaba da Nephi ken Lehi kadagiti Lamanite a napnuan bileg ken turay, ta adda bileg ken turay a naited kadakuada tapno “makapagsaoda, ken kasta met nga addaanda iti nasken nga ibaga kadakuada—

19 Ngarud nagsaoda iti nala-us a siddaaw dagiti Lamanite, a “nangallukoyanda kadakuada, isu nga adda walo ribu a Lamanite iti daga a Zarahemla ken iti aglawlaw a nabuniagan iti panagbabawi, ken nagutugot iti dinadangkkes kadagiti kannawidan dagiti ammada.

20 Ket napasamak a nagtuloy da Nephi ken Lehi manipud idaiy iti daga a Nephi.

21 Ket napasamak nga innala ida dagiti buyot dagiti Lamanite

ket naibaludda; wen, iti met la “pagbaludan a nangipupokan dagiti katulongan ni Limhi kada Ammon ken dagiti kabsatna.

22 Ket kalpasan ti pannakai-baludda iti adu nga aldaw a di nataraonan, adtoy, napanda iti pagbaludan tapno bareng maalada ida a papatayen.

23 Ket napasamak a naalikubkob da Nephi ken Lehi a kasla iti “apuy, isu nga iti kasta saanda nga intag-ay dagiti imada iti amakda nga amangan la ketdi ta mauramda. Nupay kasta, saan a nauram da Nephi ken Lehi; ket kasda la nagtakder iti tengnga ti apuy ngem saan a mauram.

24 Ket idi nakitada a nalikmutda iti “adigi nga apuy, ket saanda a napuoran, napapigsa ti puspusoda.

25 Ta nakitada a saan a dinisuan ida dagiti Lamanite; weno uray no immasideg kadakuada, ngem nagtakderda a kasda la napaumel iti siddaawda.

26 Ket napasamak a nagtakder da Nephi ken Lehi ket rinugianda ti nagsao kadakuada, a kinunada: Dikayo agbuteng, ta adtoy, ti Dios ti nangipakita kadakayo itoy nakaskasdaaw a banag, a naipakita kadakayo a diyo maitag-ay dagiti imayo tapno papatayendakami.

27 Ket adtoy, idi maibagada dagitoy a balikas, nadayyeg ti daga iti kasta unay, ket nagung-

17a Hel. 4:4.

18a DkK 100:5–8.

PNK Padto,
Mamadto.

19a PNK Panangpasurot,

Pasuroten; Aramid
ti Misionario.

21a Mosiah 7:6–7; 21:23.

23a Ex. 3:2.

24a Ex. 14:24;

1 Ne. 1:6;

DkK 29:12;

JS—P 1:16.

gon dagiti pader ti pagbaludan a kasla marbada iti daga; ngem adtoy, saanda a narpuog. Ket adtoy, dagiti sumupsuppiat a Lamanite ken Nephite ti adda iti pagbaludan.

28 Ket napasamak a nalingdanda iti ulep ti “sipnget, ken nakaal-alingget a makaidukem a buteng ti immay kadakuada.

29 Ket napasamak nga adda “timek a kasla agtaud iti ngato ti ulep ti sipnget, a nagkuna: Agbabawikayo, agbabawikayo, ket saanyon a panggepen pay ti mangdadael kadagiti katulongak nga imbaonko kadakayo a mangipakdaar iti napintas a damag.

30 Ket napasamak idi nangingda ti timek, ket nakitada a saan a timek ti gurruod, wenno timek ti makaalimpayeng nga ariwawa, ngem adtoy, “naalumamay a timek a naan-anay ti kinalamuyotna, a kasla iti arasaas, ket ad-adda a simmeksek iti kaunggan ti kararua—

31 Ket iti laksid ti kinalamuyot ti timek, adtoy nadayyeg ti daga iti uray la nga, ket nanggon manen dagiti pader ti pagbaludan, a kasla marbada iti daga; ket adtoy ti ulep ti sipnget, a nanglinged kadakuada, saan a naakas—

32 Ket adtoy immay manen ti timek, a nagkuna: Agbabawikayo, agbabawikayo, ta magawgaw-aten ti pagarian ti langit; ket saanyon a panggepen pay a dadaelen dagiti katulo-

ngak. Ket napasamak a nadayyeg manen ti daga, ket nagari-genggen dagiti pader.

33 Ket manen immay pay iti maikatlo a gundaway ti timek, ket nagsao kadakuada kadagiti nakaskasdaaw a balikas a saan a mabalikas ti tao; ket nagari-genggen manen dagiti pader, ket nadayyeg ti daga a kas man la maguduagudua.

34 Ket napasamak a saan a makapaglibas dagiti Lamanite gapu iti ulep ti sipnget a nanglinged kadakuada; wen, ken kasta met a saanda a makagaraw gapu iti buteng nga immay kadakuada.

35 Ita adda maysa kadakuada a nayanak a Nephite, a kameng idi iti simbaan ti Dios ngem simmuppiat kadakuada.

36 Ket napasamak a pinasangona, ket adtoy, nakitana babuen ti ulep ti sipnget dagiti rupa da Nephi ken Lehi; ket adtoy, kasta unay ti “rangrangda, a kasla iti rupa dagiti anghel. Ket nakitana nga inturongda dagiti matada iti langit; ket addada iti kasasaad a kasla makisarsarita wenno idandanonda ti timekda iti parsua a makitada.

37 Ket napasamak a pinukawan daytoy a lalaki ti ummong, ket timmaliawda a kimmita. Ket adtoy, adda bileg a naited kadaduada isu a timmaliaw ken kimmitada; ket nakitada dagiti rupa da Nephi ken Lehi.

38 Ket kinunada iti lalaki: Ad-

toy, ania ti kayat a sawen amin dagitoy a banag, ken asino ti kasarsarita dagitoy a lallaki?

39 Ita Aminadab ti nagan ti lallaki. Ket kinuna ni Aminadab kadakuada: Makisarsaritada kadagiti anghel ti Dios.

40 Ket napasamak a kinuna dagiti Lamanite kenkuana: “Ania ti aramidenmi, tapno maikkat daytoy nga ulep ti sipnget a nanglinged kadakami?”

41 Ket kinuna ni Aminadab kadakuada: Nasken nga “agbabawikayo, ket umararawkayo agingga a maaddaankayo iti ^bpammati ken ni Cristo, nga insuro kadakayo ni Alma, ken ni Amulek, ken ni Zeezrom; ket no aramidenyo daytoy, maikkat ti ulep ti sipnget a nanglinged kadakayo.

42 Ket napasamak a rinugian da amin ti immararaw kenkuana a nangdayyeg iti daga; wen, immararawda agingga a naakas ti ulep ti sipnget.

43 Ket napasamak nga idi iturongda dagiti matada itoy, ket nakitada a naakas ti ulep ti sipnget a nanglinged kadakuada, adtoy, nakitada a “nalikmutda, wen tunggal kararua, iti adigi nga apuy.

44 Ket adda da Nephi ken Lehi iti tengngada; wen, nalikmutda; wen, addada iti kasla tengnga ti gumilgil-ayab nga apuy, ngem saanda a mauram, wenno madupirna dagiti pader ti pagba-

ludan; ket napnoda iti dayta a “rag-o a saan a mayebkas ken napno iti dayag.

45 Ket adtoy, bimmaba manipud iti langit ti “Nasantuan nga Espiritu ti Dios, ket simrek kadagiti pusoda, ket napnoda a kasla apuy, ket ^bmakapagsaoda kadagiti nakaskasdaaw a balikas.

46 Ket napasamak a nakangngegda iti timek, wen, iti makaay-ayo a timek, a kasla arasaas, a nagkuna:

47 “Kappia, kappia koma ti sumnek kadakayo, gapu iti pammatiyo iti Ipatpategko Unay, a naggapu iti pamuon ti lubong.

48 Ket ita, idi nangngegda daytoy inyangadda dagiti matada a kasla kumitada iti nagtaudan ti timek; ket adtoy, nakitada ti naglukat a “langit; ket bimmaba dagiti anghel a mangisuro kadakuada.

49 Ket adda agarup a tallo gasut a kararua a nakakita ken nakangngeg kadagitoy a banag; ket naidawat kadakuada a mapanda ket saanda a masdaaw, wenno agduadua.

50 Ket napasamak a napanda, ket insuroda dagiti tao, nga impakdaarda iti intero a lugar iti aglawlaw dagiti amin a banag a nangngeg ken nakitada, isu nga ad-adu a bilang dagiti Lamanite ti naallukoyda, gapu iti kinabileg dagiti pammaneknek a naawatda.

40a Ara. 2:37–39.

41a PNK Agbabawi,
Panagbabawi.

b PNK Pammati.

43a 3 Ne. 17:24; 19:14.

44a PNK Rag-o.

45a 3 Ne. 9:20;

Ether 12:14.

b PNK Sagut ti

Espiritu, Dagiti.

47a PNK Kappia.

48a 1 Ne. 1:8.

51 Ket kas iti kaadu dagiti “nallukoy ti nangidisso kadagiti igamda a pakigubat, ken kasta met iti gurada ken ti kannawidan dagiti ammada.

52 Ket napasamak nga insukoda kadagiti Nephite dagiti dagada.

KAPITULO 6

Mangasaba dagiti nalinteg a Lamanite kadagiti nadangkes a Nephite—Agpada dagitoy a tattao a rumang-ay bayat ti panawen ti kappia ken kinalabon—Riribuken ni Lucifer, ti namataud iti basol, ti puso dagiti nadangkes ken iturongna dagiti mannanakaw ni Gadianton iti nada wel a pammapatay ken kinadangkesda—Sublaten dagiti mannanakaw ti gobierno a Nephite. Agarup 29–23 s.c.

KET napasamak nga iti panaggibus ti maikanem-a-pulo-ketdua a tawen a panagturay dagiti ukom, napasamak amin dagitoy a banag ket nagbalin dagiti Lamanite, ti ad-adu kadakuada, a nalinteg a tattao, nga uray la a rinimbawan pay ti “kinalintegda dagiti Nephite, gapu iti kinatibkerda ken ti kinaganetgetda iti pammati.

2 Ta adtoy, adu kadagiti Nephite ti “napatangken ken saan a nakaibtur ken nagbalin a nadangkes, isu a dida inawat ti balikas ti Dios ken amin a panangaskasaba ken pammadto a dimteng kadakuada.

3 Nupay kasta, nalaus ti rag-o dagiti tao ti simbaan gapu iti pannakapagkameng dagiti Lamanite, wen, gapu iti simbaan ti Dios, a naipatakder kadakuada. Ket “kinasinningedda ti tunggal maysa, ket nagrarasakda, ket naaddaanda iti nalaus a rag-o.

4 Ket napasamak nga adu kadagiti Lamanite ti napan iti daga a Zarahemla, ket inrakurakda kadagiti tao dagiti Nephite ti wagas ti “pannakapasurotda, ket inggunamgunamda kadakuada ti pammati ken panagbabawi.

5 Wen, ket adu ti nangasaba iti aglaplapusanan a bileg ken turay, iti panangiturongda kadakuada iti tukot ti kinapakumbaba, nga agbalin a napakumbaba a pasurot ti Dios ken ti Kordero.

6 Ket napasamak nga adu kadagiti Lamanite ti napan iti daga iti amianan; ken kasta met a napan da Nephi ken Lehi iti “daga iti amianan, a mangasaba kadagiti tao. Ket kasta ti panaggibus ti maikanem-a-pulo-ket-tallo a tawen.

7 Ket adtoy, adda kappia iti amin a daga, isu a napan dagiti Nephite iti sadino man a paset ti daga a kayatda, iti man yan dagiti Nephite wenno dagiti Lamanite.

8 Ket napasamak a napan met dagiti Lamanite iti sadino man a kayatda, iti man yan dagiti Lamanite wenno dagiti Nephite;

51a Alma 31:5.

6 1a Hel. 13:1.

2a Rom. 1:28–32.

3a PNK Sinninged.

4a PNK Panangpasurot, Pasuroten.

6a Alma 63:4–9;

Hel. 3:11–12.

ket kasta ti pannakaaramid ti nawaya a pannakipulapolda iti tunggal maysa, a gumatang ken aglako, ken rumang-ay, a mayalubog iti tarigagayda.

9 Ket napasamak a nagbalinda a nakabakbaknang, agpada dagiti Lamanite ken dagiti Nephite; ket naaddaanda iti na-kaad-adu a balitok, ken pirak, ken amin a kita ti napapateg a gameng, agpadpada iti daga iti abagatan ken iti daga iti amianan.

10 Ita naawagan ti daga iti abagatan iti Lehi, ket "Mulek iti daga iti amianan, a naipanagan iti anak ni Sedekias; ta intugot ti Apo ni Mulek iti daga iti amianan, ket ni Lehi iti daga ti abagatan.

11 Ket adtoy, adda amin a kita ti balitok kadagitoy agpadpada a daga, ken pirak, ken napateg a minas a nadumaduma a kita; ken adda met dagiti managamisir nga agtartrabaho, a nagaramid iti amin a kita ti minas ket pinapinoda daytoy; ket kasta ti panagbalinda a nabaknang.

12 Nakapaaduda iti bukbukel, agpadpada iti amianan ken iti abagatan; ket rimmang-ayda a di naglaplapiusanan, agpadpada iti amianan ken iti abagatan. Ket immaduda ken pimigisda iti daga. Ket nagpatanurda iti adu a dinguen ken arban, wen, adu nga urbon.

13 Adtoy nagbannog ken nagabel dagiti babbaida, ket nagaramidda iti amin a kita ti abel, iti napino a seda ken nadumadu-

ma a kita ti abel, a pangabbong iti kinalamulamoda. Ket kasta ti natalna nga ilalabas ti maikanem-a-pulo-ket-uppat a tawen.

14 Ket iti maikanem-a-pulo-ket-lima a tawen naaddaanda met iti nalaus a rag-o ken talna, wen, adu a panangaskasaba ken adu a pammaltiing maipanggep iti dayta nga umay. Ket kasta ti ilalabas ti maikanem-a-pulo-ket-lima a tawen.

15 Ket napasamak nga iti maikanem-a-pulo-ket-innem a tawen a panagturay dagiti ukom, adtoy, pinapatay ti di am-ammo nga ima ni "Cezoram bayat ti panagtugawna iti pangukoman. Ket napasamak nga iti daydi met la a tawen, a ti anakna a lalaki, a pinusgan dagiti tao a sukatna, napapatay met iti nadawel. Ket kasta ti panaggibus ti maikanem-a-pulo-ket-innem a tawen.

16 Ket iti panangrugi ti maikanem-a-pulo-ket-pito a tawen nangrugi manen a rimmangpaya ti nalaus a kinadangkes dagiti tao.

17 Ta adtoy, napaut unay ti panangparabur ti Apo kadakuada iti kinabaknang ti lubong tapno saanda a masugsogan nga agpungtot, a makigubat, wenno agpaayus iti dara; ngarud rinugianda nga insaad ti puspusoda iti kinabaknangda; wen, rinugianda ti agsapul iti rumangayanda tapno marimbawanda ti tunggal maysa; ngarud rinugianda ti nagaramid iti "nali-med a nadawel a panagpapatay,

ken agtakaw ken agsamsam, tapno adda maganabda.

18 Ket ita adtoy, bunggoy dagidiay nadawel a mammapatay ken managsamsam a binukel da Kishkumen ken "Gadianton. Ket ita nasken a napasamak nga adu, uray kadagiti Nephite, iti bunggoy ni Gadianton. Ngem adtoy, ad-aduda nga amang kadagiti ad-adda a nadangkes a paset dagiti Lamanite. Ket naa-waganda iti managsamsam ken nadawel a mammapatay ni Gadianton.

19 Ket isuda dagiti nadawel a nangpapatay iti pangulo nga ukom a ni Cezoram, ken ti anakna a lalaki, bayat ti kaaddana iti pangukoman; ket adtoy, saanda a nasarakan.

20 Ket ita napasamak nga idi naduktalan dagiti Lamanite nga adda nailaok kadakuada a mananakaw nalaus ti sakit ti nakemda; ket inaramatda ti amin a kabaelanda a mangpukaw kadakuada iti rabaw ti daga.

21 Ngem adtoy, sinugsogan ni Satanas ti puspuso ti ad-adu a bilang dagiti Nephite, isu a nakikaduada kadagidiay bunggoy dagiti mananakaw, ket inkap-pengda iti katulaganda dagiti sapatada, a salakniban ken taginayonenda ti tunggal maysa iti ania man a pakarikutan a pakaipasungalngalanda, tapno saanda a maparigat iti nadawel a panagpapatayda, ken iti panagsamsamda, ken iti panagtakawda.

22 Ket napasamak nga adda dagiti tandada, wen, dagiti "nali-med a tandada, ken dagiti nali-med a balikasda; ket daytoy tapno mailasinda ti kabsatda a simrek iti katulagan, a saan a madangran ti kabsatna uray no ania a kita ti kinadangkes ti aramiden ti kabsatna, wenno dagidiay saan a kameng ti bunggoy-na, a nangawat itoy a katulagan.

23 Ket iti kasta makapapatayda a nadawel, ken makasamsam, ken makatakaw, ken makaaramid iti innabig ken amin a kita ti kinadangkes, a maibusor kadagiti paglintegan ti pagilianda ken kasta met kadagiti paglintegan ti Diosda.

24 Ket asino man kadagiti kameng ti bunggoyda ti mangibuktak iti lubong iti "kinadangkesda ken kadagiti makarimon nga aramidda, maisaklang, saan a maibatay kadagiti paglintegan ti pagilianda, ngem maibatay kadagiti paglintegan ti kinadangkesda, nga inted da Gadianton ken Kishkumen.

25 Ita adtoy, dagitoy ti nali-med a "sapata ken katulagan nga imbilin ni Alma iti anakna a saan a mapan iti lubong, amangan la ketdi ta dagitoy ti mangiturong kadagiti tao iti pakadadaelanda.

26 Ita adtoy, saan a nakadanon ken ni Gadianton dagidiay "nali-med a sapata ken katulagan manipud kadagiti kasuratan a naited ken ni Helaman; ngem adtoy, naikabilda iti puso ni

18a Hel. 2:4, 12-13.

22a PNK Nalimed
a Kinnunsabo.

24a PNK Nadangkes,
Kinadangkes.

25a Alma 37:27-32.

26a Moises 5:29, 49-52.

Gadianton babaen ^bmet la dayta parsua a nangsulisog kadagiti immuna a nagannak kadatayo a mangan iti maiparit a bunga —

27 Wen, dayta met la a parsua a nangbalabala ken ni “Cain, a no papatayenna a sidadawel ti kabsatna a ni Abel saanto a maammuan ti lubong. Ket binalabalana ni Cain ken dagiti pasurotna manipud iti daydi a kanito.

28 Ken kasta met a dayta met laeng a parsua ti nangimula iti puspuso dagiti tao a “mangbangon iti torre a naan-anay ti kangatona a dumanon iti langit. Ken isu met la dayta a parsua ti nangidaulo kadagiti tao manipud iti dayta a torre nga agturing itoy a daga; a nangisaknap kadagiti aramid ti sipnget ken makarimon nga aramid iti intero a rabaw ti daga, agingga nga induronna dagiti tao iti ^b“naan-anay a pannakadadael, ken iti agnanayon nga impierno.

29 Wen, dayta met laeng a parsua ti nangimula iti puso ni “Gadianton a mangituloy iti aramid ti sipnget, ken ti nalimed a nadawel a pammapatay; ken inkuyogna manipud iti punganay ti tao agingga kadagitoy a panawen.

30 Ket adtoy, isu ti “nanipudan ti basol. Ken adtoy, intultuloyna dagiti aramidna iti sipnget ken nalimed a nadawel a pammapatay, ken impaimana dagiti balabalada, ken dagiti sapatada, ken dagiti katula-

ganda, ken dagiti planoda a nakaam-amak a kinadangkes, iti tunggal kaputotan a maibatay iti pannakatengngelna kadagiti puso dagiti annak ti tattao.

31 Ket ita adtoy, nairut ti panangtengngelna kadagiti puso dagiti Nephite; wen, isu a nagbalinda a nadangkes unay; wen, ad-adu kadakuada ti nangtallikud iti kinalinteg, ket “inludekludekda dagiti bilin ti Dios, ken nangbangonda kadagiti imahen babaen dagiti balitok ken pirakda.

32 Ket napasamak a dimteng kadakuada amin dagitoy a basbasol iti uneg ti “saan unay nga adu a tawen, iti kasta nga ad-adu a pasetna ti dimteng kadakuada iti maikanem-a-pulo-ket-pito, a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi.

33 Ket immaduda iti basbasol da iti maikanem-a-pulo-ket-walo met, iti nalaus a ladingit ken leddaang dagiti nalinteg.

34 Ket kasta a makitatayo a nangrugi dagiti Nephite a napukawan iti pammati, ket kimmaro iti kinadangkes ken makarimon nga aramid, idinto a nangrugi dagiti Lamanite nga immadu iti kasta unay iti panakaammo iti Diosda; wen, nangrugi a sinurotda dagiti pagannurotan ken bilinna, ken magna iti kinapudno ken kinalinteg iti sangona.

35 Ket kasta a makitatayo ti Espiritu ti Apo a nangrugi a

26b 3 Ne. 6:28;

Moises 4:6–12.

27a Moises 5:18–33.

28a Gen. 11:1–4;

Ether 1:3.

^b Ether 8:9, 15–25.

29a Hel. 2:4–13.

30a Alma 5:39–42;

Moro. 7:12, 17;

Moises 4:4.

31a 1 Ne. 19:7.

32a Alma 46:8.

"simmina kadagiti Nephite, gapu iti kinadangkes ken kinatangken ti panagpuspusoda.

36 Ket kasta a makitatayo a nangrugi nga imbukbok ti Apo ti Espirituna kadagiti Lamanite, gapu iti kinalukayda ken kinatallugodda a mamati kadagiti balikasna.

37 Ket napasamak nga inanup dagiti Lamanite ti bunggoy dagiti mananakaw ni Gadianon; ket inkasabada ti balikas ti Dios kadagiti ad-adda a nadangkes a kaduada, iti kasta awan duadua a nadadael kadagiti Lamanite daytoy a bunggoy dagiti mananakaw.

38 Ket napasamak iti sabali a bangir, a binangon ken tinulungan ida dagiti Nephite, nga inrugida kadagiti ad-adda a nadangkes kadakuada, agingga, a naisaknapda iti intero a daga dagiti Nephite, ken nasulisogda ti dakdakkal a bilang dagiti nalinteg agingga a bimmabada a namati kadagiti aramidda ken nangan kadagiti tinakawda, ken makikappon kadakuada kadagiti nalimed a nadawel a pamapatay ken kinnunsaboda.

39 Ket kasta ti pannakagunodda iti panagwaywayasda a mangiturong iti gobierno, iti kasta inludekludek ken dinangran ken pinigis ken tinallikudanda dagiti "nakurapay ken naemma, ken napakumbaba a pasurot ti Dios.

40 Ket kasta a makitatayo nga addada iti nakaam-amak a ka-

sasaad, ken "maluomen iti agnanayon a pannakadadael.

41 Ket napasamak a kasta ti panaggibus ti maikanem-a-puloket-walo a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi.

TI PAMMADTO NI NEPHI, A LALAKI NGA ANAK NI HELAMAN—
Ballaagan ti Dios dagiti tao ni Nephi nga isarungkarnanto kadakuada ti pungtotna, iti awan duadua a pannakadadaelda malaksid no agbabawida iti kinadangkesda. Dusaen ti Dios dagiti tao ni Nephi babaen iti angol; agbabawida ket agtungpalda kenkuana. Mamadto ni Samuel, ti Lamanite, kadagiti Nephite.

*Sakupenna ti kapitulo 7
agingga iti 16.*

KAPITULO 7

*Saan a maawat ni Nephi iti amianan ket agsubli iti Zarahemla—
Agkararag iti minuyonganna a torre sa kalpasanna ayabanna dagiti tao nga agbabaw wenno mapukawda. Agarup 23-21 s.c.*

ADTOY, ita napasamak iti maikanem-a-puloket-siam a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao dagiti Nephite, a ni Nephi, ti lalaki nga anak ni Helaman, "nagsubli iti daga a Zarahemla manipud iti daga iti amianan.

35a Mosiah 2:36;

DkK 121:37.

39a Sal. 109:16;

Alma 5:54-56;

DkK 56:16.

40a Hel. 5:2; 11:37;

DkK 18:6.

7 1a Hel. 6:6.

2 Ta nakipagyan kadagiti tao iti daga iti amianan, ket inkasabana kadakuada ti balikas ti Dios, ken impadtona kadakuada ti adu a banag;

3 Ket awan ti inawatda kadagiti balikasna, iti kasta saan a makapagbayag kadakuada, ngem nagsubli manen iti daga a nakayanakanna.

4 Ket iti pannakakitana kadagiti tao iti nakaam-amak a kasa-saad ti kinadangkes, ken iti panangpunno dagiti mannanakaw ni Gadianon iti pangukoman—iti panangrabsutda iti bileg ken panangituray iti daga; nga impaknida dagiti bilin ti Dios, ket pulos nga awan ti panamatida kenkuana; iti dida pannangted iti linteg kadagiti annak ti tat-tao;

5 Iti panangkednganda kadagiti nalinteg gapu iti kinalintegda; iti dida panangdusa kadagiti nagbasol ken nadangkes gapu iti kuartada; ken kangrunaanna agtakem iti opisina iti ulo ti gobierno, a mangiturong ken agaramid iti maibatay iti pagayatanda, tapno rumang-ayda ken dumayag iti “lubong, ken, kangrunaanna, tapno nalaklakada ti makiabig, ken agtakaw, ken mamapatay, ken agaramid iti kaykayatda—

6 Ita immay kadagiti Nephite daytoy nakaro a pagbasolan, iti uneg ti saan unay nga adu a tawen; ket idi nakita ni Nephi, dimmagsen ti barukongna iti ladingit ti pusona; ket nayebkasna iti panagtutuok ti kararuana:

7 O, adda koma dagiti aldawko kadagiti aldaw ni tatangko a Nephi idi immuna a rimmuar iti daga a Jerusalem, tapno nakipagrag-oak koma kenkuana iti naikari a daga; ket nalaklak koma a nataming dagiti taona, a natibker a mangtungpal kadagiti bilin ti Dios, ken nabuntog a maiturong iti panagaramid iti pagbasolan; ket nartakda a dumngeg kadagiti balikas ti Apo—

8 Wen, no koma dagiti aldawko ket kadagidi nga aldaw, agrag-o koma ti kararuak iti kinalinteg dagiti kabsatko.

9 Ngem adtoy, naikari a dagitoy ti aldawko, ken mapno ti kararuak iti leddaang gapu iti kinadangkes dagiti kabsatko.

10 Ket adtoy, ita napasamak nga iti torre, nga adda iti minuyongan ni Nephi, nga adda iti asideg ti nalawa a kalsada nga agturong iti kangrunaan a tiendaan, nga adda iti siudad ti Zarahemla; ngarud, nagkurno ni Nephi iti torre nga adda iti minuyonganna, a dayta a torre asideg met iti ruangan ti minuyongan a mangdugpa iti nalawa a kalsada.

11 Ket napasamak nga adda lallaki a limmabas ket nakitada ni Nephi bayat ti panangibukbokna iti kararuana iti Dios iti torre; ket nagtarayda a napan nangibaga kadagiti tao iti naimatanganda, ket napan dagiti tao a sangsangkamaysa tapno maammuanda ti gapu ti nalaus a panagleddaang iti kinadangkes dagiti tao.

12 Ket ita, idi tumakder ni Nephi nakitana ti ummong dagiti tao a nagkaykaysa.

13 Ket napasamak nga inungapna ti ngiwatna ket kinunana kadakuada: Adtoy, "apay a naguummongkayo? Tapno ibagak kadakayo ti basbasolyo?

14 Wen, gapu ta immayak di toy torrek ket ibukbokko ti kararuak iti Diosko, gapu iti nalas a ladingit ti pusok, a gapu iti basbasolyo.

15 Ket gapu iti panagladingitko ken panagunnoy nagkaykaysakayo, ket nasdaawkayo; wen, ket adda nasken unay a pagsiddaawanyo; wen, nasken nga agsiddaawkayo gapu ta napanuynoyankayo isu a nairut ti panangpetpet ti sairo iti puspusoy.

16 Wen, kasano a naikkanyo iti gundaway ti pananggargari ti agpanggep a mangiwallages kadagiti kararuayo iti agnanyon a pagladingitan ken awan inggana a kinaay-ay-ay?

17 O agbabawikayo, agbabawikayo! "Apay a mataykayo? Agsublikayo, agsublikayo iti Apo a Diosyo. Apay a binaybayannakayo?

18 Gapu ta pinatangkenyo ti puspusoy; wen, diyo denggen ti timek ti "nasayaat nga agpastor; wen, ^bpinagpungtotyo a maibusor kadakayo.

19 Ket adtoy, idinto nga "urnongennakayo, malaksid no ag-

babawikayo, adtoy, warawaraennakayo tapno agbalinkayo a karne a para kadagiti aso ken kadagiti atap nga ayup.

20 O, kasano a nalipatanyo a dagus ti Diosyo iti dayta nga aldaw a panangwayawayana kadakayo?

21 Ngem adtoy, tapno rumangay, tapno dayawen dagiti tao, wen, ken tapno makaalakayo iti balitok ken pirak. Ket insaadyo ti puspusoy iti kinabaknang ken iti awan kaes-eskanna a banag iti daytoy a "lubong, ta namapataykayo a sidadawel, ken nagsamsam, ken nagtakaw, ken ^bnamarpardayakayo kadagiti kaarrubayo, ken nagaramidkayo iti amin a kita ti basol.

22 Ket iti daytoy a gapu ayaykayonto pay malaksid no agbabawikayo. Ta no saankayo nga agbabawi, adtoy, daytoy dakkell a siudad, ken kasta met amin dagiti dadakkell a siudad nga adda iti aglawlaw, nga adda iti daga a sakuptayo. Magawto tapno awan ti pagyananyo kadakuada; ta adtoy, dinakayonto ikkan ti Apo iti "pigs, a kas naaramidnan di toy, tapno masarkedanyo dagiti kabusoryo.

23 Ta adtoy, kastoy ti kuna ti Apo: Saanko nga ipakita kadagiti nadanges ti pigsak, iti ad-adu ngem maysa iti sabali, malaksid kadagiti agbabawi kadagiti basolda, ken dumngeg

13a Mat. 3:5-8.

17a Eze. 18:23, 31-32.

18a Eze. 34:12;

Jn. 10:14-16;

Alma 5:38-41, 57-60.

PNK Naimbag nga Agpastor.

^b Jacob 1:8;

Alma 12:36-37.

19a 3 Ne. 10:4-7.

21a PNK Kinailubongan.

^b Ex. 20:16;

Mat. 15:19-20.

22a Mosiah 7:29.

kadagiti balikasko. Ita ngarud, kayatko nga imatanganyo kaksatko, a “nasaysayaat dagiti Lamanite ngem dakayo malaksid no agbabawikayo.

24 Ta adtoy, nalinlintegda ngem dakayo, ta saanda a nagbasol iti dayta naindaklan a pannakaammo a naawatyo; ngarud kaasianto ida ti Apo; wen, “yatiddognanto dagiti aldawda ken nayonanna dagiti bukelda, idinto nga awan duaduan to a ^bmadadaelkayo malaksid no agbabawikayo.

25 Wen, ay-aykayonto pay gapu iti dayta nalabes a makarimon nga aramid nga immay kadakayo; ket nagkaykaysaanyo, wen, iti dayta “nalimed a bunggoy a binukel ni Gadianton!

26 Wen, “ay-aykayonto pay gapu iti dayta palanguad nga impalubosyo a sumrek iti puspusoy, a nangitag-ay kadakayo iti labes dayta nasayaat gapu iti aglaplapusanan a ^bkinabaknangyo!

27 Wen, ay-aykayonto pay gapu iti kinadangkesyo ken makarimon nga aramid!

28 Ket malaksid no agbabawikayo mapukawkayonto; wen, maagawto pay kadakayo dagiti dagayo, ket madadaelkayonto iti rabaw ti daga.

29 Adtoy ita, diak ibaga a mapasamakto dagitoy a banag, iti bagik, gapu ta saan a siak ti “ma-kaammo kadagitoy a banag; ngem adtoy, ammok a pudno dagitoy a banag gapu ta impa-

kaammo kaniak ti Apo a Dios, ngarud paneknekek a kasta-danto.

KAPITULO 8

Ikagumaan dagiti narugit nga ukom nga arunanna dagiti tao a mangbusor ken ni Nephi—Paneknekan da Abraham, Moises, Zenos, Zenock, Ezias, Isaias, Jeremias, Lehi, ken Nephi ni Cristo—Babalen ti pammaregta iwaragawag ni Nephi ti nadawel a pannakapapatay ti pangulo nga ukom. Agarup 23–21 s.c.

KET ita napasamak nga idi maisao ni Nephi dagitoy a balikas, adtoy, adda lallaki nga ukom a kameng met ti nalimed a bunggoy ni Gadianton, ket nagpungtotda, ket impukkawda ti ibubusorda kenkuana, a kinunada kadagiti tao: Apay a diyo tiliwen daytoy a tao ket idatagyo, tapno makedngan a maibatay iti naaramidna a krimen?

2 Apay a kitaenyo daytoy a tao, ken denggenyo a mangsusi kadagitoy a tao ken mangbusor iti paglintegantayo?

3 Ta adtoy, imbaga ni Nephi kadakuada ti maipanggep iti kinarugit ti paglinteganda; wen, adu a banag ti imbaga ni Nephi a di maisurat; ket awan ti imbaga a maisuppiat kadagiti bilin ti Dios.

4 Ket nakaunget kenkuana dagidiay nga ukom gapu ta nalawag ti “panagsaona kadakuada

23a Hel. 15:11–15.

24a Alma 9:16;

DkK 5:33.

^b Alma 9:19.

25a Hel. 3:23.

26a Isa. 5:8–25.

^b Jacob 2:13.

29a Alma 5:45–46.

8 4a 1 Ne. 16:2–3.

maipanggep kadagiti nalimed nga aramidda iti sipnget; nupay kasta, awan tureda a nangdis-so kenkuana, ta nagamakda di la ket mamin-ano ta ipukkawda ti maibusor kadakuada.

5 Ngarud pinukkawanda dagiti tao, a kinunada: Apay nga ipalubosyo a susikennatayo daytoy a tao? Ta adtoy kednganna amin dagitoy a tao, uray pay iti pakadadaelan; wen, ken kasta met a maala kadatayo dagitoy dadakkel a siudadtayo, tapno awan ti pagyanantayo kadakuada.

6 Ket ita ammotayo a saan a mapasamak ti kastoy, ta adtoy, nabilegtayo, ken dadakkel dagiti siudadtayo, ngarud awan ti bileg kadatayo dagiti kabusortayo.

7 Ket napasamak a kasta ti panangsugsogda kadagiti tao nga agpungtot ken ni Nephi, ken namagsusupanget kadakuada met laeng; ta adda sumagma-mano a nangipukkaw: Adaywanyo daytoy a tao, ta nasayaat a tao, ta awan duadua a mapasamakto dagiti banag nga imbaga-na malaksid no agbabawitayo;

8 Wen, adtoy, umayto amin a pangngeddeng nga impanek-nekna kadatayo; ta ammotayo a namaneknek kadatayo a sili-linteg maipanggep iti basbasoltayo. Ket adtoy aduda, ket nalawag nga "ammona amin a banag a maidissuor kadatayo a kas iti pannakaammotayo iti basbasoltayo;

9 Wen, ket adtoy, no saan a

propeta saanna koma a maipane-neknek ti maipanggep kadagitoy a banag.

10 Ket napasamak a napilit dagiti tao a nagtarigagay a mangdadael ken ni Nephi gapu iti butengda, ket dida dinissuan; ngarud rinugianna manen ti nagsao kadakuada, iti pannakakitana iti panangayon kenkuana dagiti dadduma kadagiti matada, iti kasta nagbuteng dagiti nabati kadakuada.

11 Ngarud napilitan nga agsao kadakuada iti ad-adu pay a kinunana: Adtoy, kakabsatko, diyo kadi nabasa nga inikkan ti Dios iti bileg ti maysa a tao, a ni Moises, a mangbasnot iti danum ti Nalabaga a "Baybay, ket nabingay ti agsumbangir, iti kasta nagna dagiti Israelite, nga isuda dagiti ammatayo, iti namaga a daga, ket nagrikep ti danum kadagiti buyot dagiti Egipsio ket ginaburanna ida?

12 Ket ita adtoy, no inikkan ti Dios daytoy a tao iti bileg, apay a pagpipinnapilitanyo, ket kunayo a dinak inikkan iti bileg a pakaammuk iti maipanggep kadagiti pangngeddeng a maipaay kadakayo malaksid no agbabawikayo?

13 Ngem, adtoy, saan la a diyo pasien dagiti balikasko, ngem diyo pay pasien amin dagiti balikas nga imbaga dagiti ammatayo, ken kasta met dagiti balikas nga imbaga daytoy a tao, a ni Moises, nga addaan iti kasta a naindaklan a pigsa a naited

kenkuana, wen, dagiti balikas nga imbagana maipanggep iti yaay ti Mesias.

14 Wen, dina kadi insurat nga umay ti Anak ti Dios? Ket iti “panangitag-ayna iti gambang nga uleg iti langalang, itag-aynanto met ti umay.

15 Ket kas iti kaadunto ti kumita iti dayta nga uleg ti “agbiagto, ken kastanto met ti kaadu ti kumita iti Anak ti Dios nga addaan pammati, nga addaan iti sibabawi nga espiritu, ti ^bagbiag, uray pay iti dayta biag nga agnanayon.

16 Ket ita adtoy, saan la a pinaneknekan ni Moises dagitoy a banag, ngem dagiti pay “amin a nasantuan a propeta, manipud kadagidi aldawna agingga kadagiti aldaw ni Abraham.

17 Wen, ket adtoy, nakita ni “Abraham ti yaayna, ket napno iti ragsak ket nagrag-o.

18 Wen, ket adtoy kunak kadakayo, saan la nga ammo ni Abraham dagitoy a banag, ngem “adu sakbay dagiti aldaw ni Abraham ti naawagan babaen ti ^burnos ti Dios; wen, uray pay iti urnos ti Anakna; ket daytoy tapno maipakita kadagiti tao, iti naindaklan nga adu a ribu a tawen sakbay ti yaayna, nga umay pay kadakuada ti panna-kasubbot.

19 Ket ita kayatko a maam-muanyo, nga uray pay kadagidi aldaw ni Abraham adun dagidi propeta a nangpaneknek kadagitoy a banag; wen, adtoy, nakabatbatad ti pammaneknek ni propeta “Zenos; a puon ti nakapapatayanna.

20 Ket adtoy, kasla met ni “Zenock, ken ni Ezias, ken kasta met ni ^bIsaias, ken ni “Jeremias, (ni met la Jeremias ti propeta a nangpaneknek iti pannakada-dael ti “Jerusalem) ket ita ammotayo a nadadael ti Jerusalem a maibatay kadagiti balikas ni Jeremias. O apay ngarud a saan nga umay ti Anak ti Dios, a maibatay iti padtona?

21 Ket ita susikenyo kadi a nadadael ti “Jerusalem? Kuna-nyo kadi a saan a napapatay dagiti ^blallaki nga annak ni Sedekias, amin malaksid ni “Mulek? Wen, ket diyo kadi makita a kaduatayo ti bukel ni Sedekias, ket napapanawda iti daga a Jerusalem? Ngem adtoy, saan la a dagitoy—

22 Napapanaw ni amatayo a Lehi iti Jerusalem gapu iti panangpaneknekna kadagitoy a banag. Pinaneknekan met ni Nephi dagitoy a banag, ken kasta met ti dandani amin nga amatayo, agpapan pay kadagitoy a panawen; wen, pinaneknekan-

14a Num. 21:6–9;
2 Ne. 25:20;
Alma 33:19–22.
PNK Jesucristo—
Kita wenno
simbolo ni Cristo.
15a 1 Ne. 17:41;
Alma 37:45–47;
3 Ne. 15:9.

^b Jn. 11:25.
16a Jacob 4:4–5; 7:11.
17a Gen. 22:8–14;
Jn. 8:56.
18a Alma 13:19;
DKK 84:6–16; 136:37.
^b PNK Kinasaserdote
a Melchizedek.
19a Alma 34:7.

20a 1 Ne. 19:10.
^b Isa. 53.
^c 1 Ne. 5:13; 7:14.
^d Jer. 26:18; 1 Ne. 1:4.
21a 2 Ne. 6:8; Omni 1:15.
^b 2 Ari 25:7;
Jer. 39:6; 52:10.
^c Eze. 17:22–23;
Hel. 6:10.

da ti "yaay ni Cristo, ket ur-ura-yenda, ket nagragsakda iti al-dawna a dumteng.

23 Ket adtoy, isu ti Dios, ket adda kadakuada, ket nagpakita kadakuada, tapno subbotenna ida; ket intedda kenkuana ti da-yag, gapu iti dayta a dumteng.

24 Ket ita, iti pannakakitak nga ammoyo dagitoy a banag ket diyo maliklikan ida malaksid no agulbodkayo, ngarud iti daytoy nagbasolkayon, ta sinupringyo "amin dagitoy a banag, iti laksid ti adu unay a pammaneknek a naawatyo; wen, uray no naa-watyon amin dagiti banag, ag-padpada a bambanag iti langit, ken amin a bambanag nga ad-da iti daga, kas pammaneknek a pudnoda.

25 Ngem adtoy, sinupringyo ti kinapudno, ken "immalsakayo a maibusor iti nasantuan a Dios-yo; ken agpapan itoy a kanito, idinto koma a kawesanyo ti bagbagiyo kadagiti ^bgameng ti langit, nga awan ti narugit, ken awan ti makaumay a saan a na-dalus, ap-apitenyo ti pungtot a maibusor iti aldaw a "panangu-kom.

26 Wen, maluluomkayon iti daytoy a kanito, gapu kadagiti nadawel a pammapatayyo ken "panagdederreyo ken kina-dangkes, para iti agnanayon a pannakadadael; wen, ket ma-laksid no agbabawikayo umayto kadakayo iti saan a mabayag.

27 Wen, adtoy addan kadagiti ridawyo; wen, mapankayo iti pangukoman, ket agsukimatka-yo; ket adtoy, napapatay a sida-dawel ti ukomyo, ket "naudatal iti darana; ket pinapatay a sida-dawel ^bti kabsatna, a nagpang-gep nga agtugaw iti panguko-man.

28 Ket adtoy, agpadada a ka-meng ti nalimed a bunggoyyo, a ni Gadianon ti "nangirugi ken dakes a nagpanggep a mangda-dael kadagiti kararua dagiti tao.

KAPITULO 9

Masarakan dagiti mensahero ti pangulo nga ukom a natay iti pa-ngukoman—Mabaludda sada ma-wayawayaan iti saan a mabayag—Babaen ti pammaregta itudo ni Nephi ni Seantum nga isu ti na-dawel a mampapatay—Awaten ti sumagmamano ni Nephi a kas propeta. Agarup 23-21 s.c.

ADTOY, ita napasamak nga idi naibaga ni Nephi dagitoy a balikas, adda lallaki a mai-bilang kadakuada a nagtaray iti pangukoman; wen, uray la a lima ti napan, ket kinuna-da iti bagbagida, bayat ti pa-panda:

2 Adtoy, ita ammotayon nga awan duadua no daytoy a la-laki ket propeta ken binilin ti Dios a mangipadto kadayo kadagiti kasta a nakaskasdaaw

22a PNK Jesucristo—
Padpadto
maipanggep iti
pannaikapasngay
ken ipapatay
ni Jesucristo.

24a Alma 30:44;
Moises 6:63.
25a Mosiah 2:36-38; 3:12.
^b Hel. 5:8;
3 Ne. 13:19-21.
^c DkK 10:20-23;

121:23-25.
26a PNK Panagdederrep.
27a Hel. 9:3, 15.
^b Hel. 9:6, 26-38.
28a Hel. 6:26-30.

a banag. Adtoy, saantayo a mamati nga inaramidna; wen, saantayo a mamati nga isu ti propeta; nupay kasta, no agpayso dagitoy banag nga imbagana maipanggep iti pangulo nga ukom, a matay, mamatitayo ngarud a pudno dagiti dadduma a balikas nga imbagana.

3 Ket napasamak a nagtarayda iti pempennekda, ket simrekda iti pangukoman; ket adtoy, nadalupo ti pangulo nga ukom iti daga, a “nadigos iti dara.

4 Ket ita adtoy, idi nakitada daytoy nasdaawda iti uray la nga, iti kasta natuangda iti daga; gapu ta dida namati kadagiti balikas nga imbagana ni Nephi maipanggep iti pangulo nga ukom.

5 Ngem ita, namatida idi nakitada, ket nagbutengda amangan no mapasamak amin a panggeddeng nga imbagana ni Nephi kadagiti tao; ngarud nagkintayegda, ket natuangda iti daga.

6 Ita, dagus kalpasan ti nadawel a pannakapapatay ti ukom —isu a binagsol ti kabsatna babaien ti kawes a panglimlimo, sa naglibas, ket nagtataray dagiti katulongan a nangibaga kadagiti tao, nga inyik-ikkisda kadakuada ti pammapatay;

7 Ket adtoy naguurnong dagiti tao iti pangukoman —ket adtoy, iti siddaawda nakitada dagiti lima a lallaki a nadaleb iti daga.

8 Ket ita adtoy, awan ti ammo dagiti tao maipanggep iti ummong a naguummong iti “minuyongan ni Nephi; ngarud kinunada iti bagbagida: Dagitoy

a lallaki ti nangpapatay a sida-dawel iti ukom, ket sinaplit ida ti Dios tapno saandatayo a malibasan.

9 Ket napasamak a tiniliwda ida, ket pinungoda ida sada imbalud. Ket naipakdaar iti ganggannaet ti pannakapapatay ti ukom, ket natiliwen ken naibaluden dagiti nangpapatay a sida-dawel.

10 Ket napasamak a naguummong dagiti tao iti kabigatanna tapno agladingit ken “agayuno, iti pannakaipumpon ti naindakkan a pangulo nga ukom a napatay.

11 Ken kasta met dagidiay ukom nga adda iti minuyongan ni Nephi, ket nangngegda dagiti balikasna, napanda met iti pammumpon.

12 Ket napasamak a nagdamagda kadagiti tao, a kinunada: Sadino ti yan dagiti lima a naibaon nga agdamag iti maipanggep iti pangulo nga ukom no agpayso a natay? Ket insungbatda: Maipanggep kadagitoy lima nga imbagayo nga imbaonyo, dimi ammo; ngem adda lima nga isuda dagiti nadawel a mammapatay, nga imbaludmi.

13 Ket napasamak a tinarigagayan dagiti ukom a maisaklangda; ket naisaklangda, ket adtoy isuda dagiti lima a naibaon; ket adtoy dinamag dagiti ukom kadakuada ti maipanggep iti dayta a banag, ket imbagada kadakuada ti amin nga inaramidda, a kinunada:

14 Nagtaraykami nga immay

iti pangukoman, ket idi nakita-mi ti amin a banag a pinaneknekan ni Nephi, nasdaawkami iti uray la nga ket nadalupokami iti daga; ket idi agsubli ti riknam-i iti pannakasdaawmi, adtoy impandakami iti pagbaludan.

15 Ita, maipanggep iti nadawel a pannakapapatay daytoy a tao, dimi ammo no asino ti akin-aramid; ket daytoy laeng ti ammo-mi, nagtaraykami nga immay a maibatay iti tarigagayyo, ket adtoy natayen, a maibatay kadagiti balikas ni Nephi.

16 Ket ita napasamak nga inlawlawag dagiti ukom ti banag kadagiti tao, ket inyikkisda ti ibubusorda ken ni Nephi, a kinunada: Adtoy, ammotayo a nalabit a nakitulag daytoy a Nephi iti no asino a mangpapatay iti ukom, sa kalpasanna ipakda-arna kadatayo, tapno mapasurotnatayo iti pammatina, tapno mapagbalinna ti bagina a naindaklan a tao, a pinili ti Dios, ken propeta.

17 Ket ita adtoy, sapulentayo daytoy a tao, ket ipudnona ti biddutna ken ibagana kadatayo ti pudno a nangpapatay a si-dadawel iti ukom.

18 Ket napasamak a nawaya-wayaan dagiti lima iti aldaw ti pamumpon. Nupay kasta, bina-balawda dagiti ukom kadagiti balikas nga imbagada a maibusor ken ni Nephi, ket kinasupangetda ti tunggal maysa, iti kasta ti panangrikiarda kadakuada.

19 Nupay kasta, imbilinda a matiliw ni Nephi ken mapungo

ket maidatag iti ummong, ket rinugianda a pagsaludsodan iti nasikap a wagas tapno mabalikogda, tapno dusaenda iti patay —

20 Kinunada kenkuana: Naki-kumplotka; asino daytoy a tao a nangaramid iti nadawel a pammapatay? Ita ibagam kadakami, ket awatem ti biddutmo; a kunam, Adtoy ti kuarta; ken kasta met nga itdenmi kenka ti biagmo no ibagam kadakami, ken awatem ti nagtulaganyo kenkuana.

21 Ngem kinuna ni Nephi kadakuada: O dakayo a “maag, dakayo a saan a nakugit ti pusona, dakayo a bulsek, ken dakayo a ^bnasukir a tattao, ammoyo kadi no kasano ti kapaut ti panagibitur ti Apo a Diosyo iti panangitultuloyyo iti kastoy a wagas ti panagbasolyo?

22 O rugianyong koman ti agasug ken “agdung-aw, gapu iti dakkal a pannakadadael a mangur-urayen kadakayo itoy a kanito, malaksid no agbabawikayo.

23 Adtoy kunayo nga inabuloyak ti tao a mangpapatay iti nadawel ken ni Seezoram, ti pangulo nga ukomtayo. Ngem adtoy, kunak kadakayo, a gapu daytoy iti panangipanecknecko kadakayo tapno maammuanoy ti maipanggep itoy a banag; wen, uray pay ti agsaksi kadakayo, tapno maammuak ti kinadangkes ken dagiti makarimon nga aramid ti dadduma kadakayo.

24 Ket gapu ta naaramidko

daytoy, kunayon nga inabuloyak ti tao a mangaramid itoy a banag; wen, gapu ta impakitak kadakayo daytoy a tanda kungnetdakon ken kayatyo a dadaelen ti biagko.

25 Ket ita adtoy, ipakitak kadakayo ti sabali a tanda, ket kitaek no itoy a banag kayatdak a dadaelen.

26 Adtoy kunak kadakayo: Mapankayo iti balay ni Sean-tum, a "lalaki a kabsat ni Seezor-ram, ket kunayo kenkuana—

27 Immabuloy kadi ni Nephi, ti agpampammarang a prope-ta, a nangipadto iti adu a kinadakes maipanggep kadagitoy a tao, kenka, iti nadawel a pangpapataymo ken ni Seezor-ram, a kabsatmo?

28 Ket adtoy, kunana kadakayo, Saan.

29 Ket kunayonto kenkuana: Pinapataymo kadi a sidadawel ti kabsatmo?

30 Ket agbutengton, ket dina ammo ti sawenna. Ket adtoy, aglibakto kadakayo; ket agpammarangto a masdaaw; nupay kasta, ket ipakdaarnanto kadakayo nga awan basolna.

31 Ngem adtoy, untonenyonto, ket makakitakayonto iti dara iti gayadan ti kagayna.

32 Ket no makitayon daytoy, kunayonto: Naggapuan daytoy a dara? Dimi kadi ammo a dara ti kabsatmo?

33 Ket agtigergerito, ken bum-sagto, a kasla dimtengen kenkuana ni patay.

34 Ket kalpasanna kunayonto:

Gapu itoy a buteng ken bebes-sag a mailadawan iti rupam, adtoy, ammomi a nagbasolka.

35 Ket ad-addanton ti buteng-na; ket kalpasanna agpudnonto kadakayo, ket saannanton nga ilibak nga isu ti akin-aramid itoy nadawel a pammapatay.

36 Ket kalpasanna kunanan-to kadakayo, a siak, ni Nephi, awan ti ammok maipanggep iti dayta a banag malaksid iti pan-nakaitedna kaniak babaen ti bi-leg ti Dios. Ket isunton ti pan-nakaammoyo a napudnoak a tao, nga imbaonnak ti Dios kadakayo.

37 Ket napasamak a napanda ket inaramidda, iti kas iti imba-ga ni Nephi kadakuada. Ket adtoy, agpayso dagiti balikas nga imbagana; ta maibatay kadagiti balikas nagulbod; ken kasta met a maibatay kadagiti balikas nagpudno.

38 Ket naisaklang a mangpa-neknek nga isu a mismo ti nadawel a mammapatay, iti kasta nawayawayaan dagiti lima, ken kasta met ni Nephi.

39 Ket adda sumagmamano kadagiti Nephte a namati kadagiti balikas ni Nephi; ken adda met sumagmamano, a namati gapu iti pammaneknek dagiti lima, ta napasurotda bayat ti ka-addada iti pagbaludan.

40 Ket ita adda sumagmamano kadagiti tao, a nagkuna a prope-ta ni Nephi.

41 Ket adda dagiti sabali a nag-kuna: Adtoy, isu ti Dios, ta no saan nga isu ti Dios dina koma

ammo amin a banag. Ta adtoy, imbagana kadayo ti adda iti puspusotayo, ket kasta met nga imbagana dagiti banag; ket nainpakaammona kadayo ti pudno a nadawel a namapatay iti pangulo nga ukomtayo.

KAPITULO 10

Ited ti Apo ken ni Nephi ti bileg a mangsaluad—Maikkan iti bileg a mamagkappeng ken mamagsina iti daga ken iti langit—Bilinenna dagiti tao nga agbabawi wenno mapukaw—Impan ti Espiritu manipud iti ummong agingga iti sabali nga ummong. Agarup 21-20 s.c.

KET napasamak nga adda naring a pannakabingay dagiti tao, iti kasta nabingaybingayda ditoy ken idia ket nagsisinada iti napanan, a pinanawanda ni Nephi a maymaysa, a kasla nagtakder iti nagtengngaanda.

2 Ket napasamak a nagtutrong ni Nephi iti balayna, a "mangpampanunot kadagiti banag nga impakita kenkuana ti Apo.

3 Ket napasamak iti kasta a panagpampanunotna —bayat ti pannakauppapayna gapu iti kinadangkeng dagiti tao dagiti Nephite, dagiti nalimed nga aramidida iti sipngget, ken dagiti nadawel a panagpapatayda, ken dagiti panagsamsamda, ken amin a kita ti pagbasolan—ket napasamak iti kasta a naimpusuan a panagpampanunot-

na, adtoy, nakangngeg iti timek a nagkuna:

4 Mabendisionanka, Nephi, gapu kadagiti banag nga inaramidmo; ta naimatangak ti dimo "pannakabannog a nangipakdaar iti balikas, nga intedko kenka, a para kadagiti tao. Ket saanka a nagbuteng kadakuada, ket saanmo a pinampanunot ti ^bbiagmo, ngem pinanunotmo ti ^cpagayatak, ken iti panangtungpalmo kadagiti bilinko.

5 Ket ita, gapu ta inaramidmo dagitoy nga awan pannakabannogmo, adtoy, bendisionanka iti agnanayon; ket aramidenka a naindaklan iti balikas ken iti aramid, iti pammati ken iti trabaho; wen, uray pay iti "amin a banag a maaramidmo a maibatay iti ^bbalikasmu, ta "saanka nga agdawat iti mailabsing iti pagayatak.

6 Adtoy, sika ni Nephi, ket siak ti Dios. Adtoy, ipakdaarko kenka iti sango dagiti anghelko, a maaddaanka iti bileg a mangituray kadagitoy a tao, ken saplitem ti daga iti "bisin, ken iti angol, ken pannakadadael, a maibatay iti kinadangkeng dagitoy a tao.

7 Adtoy, ikkanka iti bileg, tapno ania man ti patalgedam iti daga "mapatalgedam met iti langit; ket ania man ti palusposam iti daga mapalusposan met iti langit; ket kasta ti kabilegmo kadagitoy a tao.

10 2a PNK Utoben.
4a PNK Kinaregta.
b PNK Sakripisio.
c 3 Ne. 11:11.
5a 3 Ne. 18:20;

DkK 88:63-65.
b Enos 1:12.
c 2 Ne. 4:35;
DkK 46:30.
6a Hel. 11:4-18.

7a Mat. 16:19.
PNK Panaglantip,
Paglantipen.

8 Ket kasta, a no ibagam a magudua daytoy a templo, maaramid.

9 Ket no ibagam iti daytoy a “bantay, Agkusukoska ket tumapokka, maaramid.

10 Ket adtoy, no ibagam a sapliten ti Dios dagitoy a tao, mapasamak.

11 Ket ita adtoy, bilinenka, a mapanka ket ipakdaarmo kadagitoy a tao, a kastoy ti kinuna ti Apo a Dios, nga isu ti Kangatuan: Malaksid no agbabawikayo masaplitkayonto, nga uray la a “madadael.

12 Ket adtoy, ita napasamak nga idi naibaga ti Apo dagitoy a balikas ken ni Nephi, nagsardeng ket saan a nagtuloy iti balayna, ngem nagsubli kadagiti ummong a nawarawara iti rabaw ti daga, ket rinugianna nga impakdaar kadakuada ti balikas ti Apo a naisao kenkuana, maipanggep iti pannakadadael no saanda nga agbabawi.

13 Ita adtoy, iti laksid dayta naindaklan a milagro a naaramid ni Nephi iti panangibagana kadakuada maipanggep iti ipapatay ti pangulo nga ukom, pinatangenda ti puspusoda ken dida dinengngeg dagiti balikas ti Apo.

14 Ngarud impakdaar ni Nephi kadakuada ti balikas ti Apo, a kinunana: Malaksid no agbabawikayo, kasta ti kinuna ti Apo, masaplitkayonto agingga a madadaelkayo.

15 Ket napasamak nga idi napakdaar ni Nephi kadakuada

ti balikas, adtoy, pinatangenda pay la ti puspusoda ken dida dinengngeg dagiti balikasna; ngarud sinusikda, ket pinanunotda a tiliwen tapno maipupokda iti pagbaludan.

16 Ngem adtoy, adda kenkuana ti bileg ti Dios, ket saanda a maala nga ipisok iti pagbaludan, ta intalaw ti Espiritu ket inyadayona iti tengngada.

17 Ket napasamak a kasta ti papanna iti Espiritu, iti tunggal ummong, a nangipakdaar iti balikas ti Dios, agingga a naipakdaarnan kadakuada amin, weno naidanonna kadagiti amin a tao.

18 Ket napasamak a saanda a denggen dagiti balikasna; ket nangrugida a nagsusupanget, isu a nabingaybingayda ket papatayenda ti tunggal maysa baen ti espada.

19 Ket kasta ti naggibusan ti maika-pitopulo-ket-maysa a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi.

KAPITULO 11

Allukoyen ni Nephi ti Apo a mangsukat iti gubat iti bisin—Adu a tao ti mapukaw — Agbabawida, ket umararaw ni Nephi iti Apo iti tudo—Adu a paltiing ti awaten da Nephi ken Lehi—Aglemmeng dagiti mannanakaw ni Gadianton iti daga. Agarup 20–6 s.c.

KET ita napasamak iti maika-pitopulo-ket-dua a tawen a panagturay dagiti ukom ti ikaka-

ro ti panagsusupanget, isu nga adda gubgubat iti intero a daga dagiti amin a tao ni Nephi.

2 Ket dagiti "nalimed a bungoy dagiti mannanakaw ti nangilungalong itoy aramid a panagdadael ken kinadangkes. Ket nagpaut daytoy a gubat iti makatawen; ket nagpaut met iti maika-pitopulo-ket-tallo a tawen.

3 Ket napasamak nga itoy a tawen immararaw ni Nephi iti Apo, a kinunana:

4 O Apo, dimo ipalubos a madadael dagitoy a tao iti espada; ngem O Apo, imbes mangyegka ketdi iti "bisin iti daga, a mangriing kadakuada a manglagip iti Apo a Diosda, ket bareng no agbabawida ket agsublida kenka.

5 Ket naaramid ngarud a kasta, a maibatay kadagiti balikas ni Nephi. Ket adda nakaro a bisin iti daga, kadagiti amin a tao ni Nephi. Ket kasta a nagtultuloy ti bisin iti maika-pitopulo-ket-uppat a tawen, ket naisardeng ti aramid a panagdadael babaen ti espada ngem nagbalin a nasaem babaen ti bisin.

6 Ket nagtultuloy met daytoy nga aramid ti panagdadael iti maika-pitopulo-ket-lima a tawen. Ta nasaplit ti daga ket natikag, ket saan a nakapataud iti apit iti panawen ti panagaapit; ket nasaplit ti sangabukel a daga, kadagiti man Lamanite ken kadagiti Nephite, isu a nasaplitda ket rinibu ti napukaw nga ad-adu ti kinadangkes iti daga.

7 Ket napasamak a nakita dagiti tao a dandani mapukawdan iti bisin, ket nangrugi a "nalagipda ti Apo a Diosda; ket nangrugi a nalagipda dagiti balikas ni Nephi.

8 Ket nangrugi dagiti tao a nagpakaasi kadagiti pangulo nga ukomda ken kadagiti dadauloda, ket kinunada ken ni Nephi: Adtoy, ammomi a sika ti tao ti Dios, ket ngarud ipakasim iti Apo a Diosmo nga ilisina kadakami daytoy a bisin, amangan ta mapasamak amin dagiti "balikas nga imbagam a maipanggep iti pannakadadaelmi.

9 Ket napasamak a kinuna dagiti ukom ken ni Nephi, a maibatay kadagiti balikas a tinari-gagayanna. Ket napasamak nga idi nakita ni Nephi a nagbabawin dagiti tao ken impakumbabada ti bagbagida iti nakersang nga aruaten, immararaw manen iti Apo, a kinunana:

10 O Apo, adtoy dagitoy tao a nagbabawi; ket sinagadda ti bungoy ni Gadianon nga in-yadayo kadakuada agingga nga awan ti nabati kadakuada, ken imbutaktakda dagiti nalimed a panggepda iti daga.

11 Ita, O Apo, gapu iti daytoy ti panagpakumbabada yadayom koma ti pungtotmo, ket maibsan koman ti pungtotmo iti panna-kadadael dagiti kinadangkes a tao a dinadaelmon.

12 O Apo, yadayom koma ti pungtotmo, wen, ti nakaamamak a pungtotmo, ket ibilin-

mo ti pannakapukaw ti bisin ditoy a daga.

13 O Apo, imdengannak koma, ket ipalubosmo a maaramid a maibatay kadagiti balikasko, ket “pagtuduem iti rabaw ti daga, tapno isangbayna ti bungana, ken ti apitna iti panawen ti apit.

14 O Apo, inimdengam dagiti “balikasko idi kinunak, Adda koma bisin, tapno mapukaw ti angol ti espada; ket ammok nga aramidem, uray itoy a kanito, imdengam dagiti balikasko, ta kinunam a: No agbabawi dagitoy a tao isalakanko ida.

15 Wen, O Apo, ket makitam a nagbabawidan, gapu iti bisin ken iti angol ken pannakadadael, a napasamaken kadakuada.

16 Ket ita, O Apo, yadayom koma ti pungtotmo, ket padasem kadi manen no pagpaayandaka met laeng? Ket no kasta, O Apo, mabendisionam ida a maibatay kadagiti balikasko a nasaomon.

17 Ket napasamak nga iti maika-pitopulo-ket-innem a tawen inyadayo ti Apo ti pungtotna kadagiti tao, ket imbilinna nga “agtudo iti daga, tapno iti kasta isangbayna ti bungana iti panawen ti panagbungana. Ket napasamak a nangisangbay iti apitna iti panawen ti panagapitna.

18 Ket adtoy, nragrag-o dagiti tao ket dinaydayawda ti Dios, ket napno ti daga iti ragrag-o; ket saandan a pinanunot pay a dadaelen ni Nephi, ngem intandudoda ketdi a “naindaklan a propeta, ken tao ti Dios, nga ad-

daan iti naindaklan a bileg ken panangituray nga inted kenkuana ti Dios.

19 Ket adtoy, awan ti uray no “sangkabassit a nakaudian ni Lehi, ti kabsatna, kenkuana maipanggep iti kinalinteg.

20 Ket kasta a napasamak a nangrugi manen dagiti tao ni Nephi a rimmang-ay iti daga, ket rinugianda a binangon dagiti nadadael a lugarda, ken nangrugida nga immadu ken nagwaras, nga agingga a naaplagandan ti rabaw ti daga, nga agpadpada iti amianan ken iti abagatan, manipud iti laud a baybay agingga iti daya a baybay.

21 Ket napasamak a naggibus ti maika-pitopulo-ket-innem a tawen a sitatalna. Ket nangrugi ti maika-pitopulo-ket-pito a tawen a sitatalna; ket nagwaras ti “simbaan iti rabaw ti amin a daga; ken ad-adu ti bilang dagiti tao, kadagiti Nephite ken kadagiti Lamanite nga agpadpada, a kameng ti simbaan; ket naaddaanda iti aglaplapusanan a naindaklan a talna iti daga; ket kasta ti panaggibus ti maika-pitopulo-ket-pito a tawen.

22 Ken kasta met nga adda talnada iti maika-pitopulo-ketwalo a tawen, malaksid ti sagaysa a panagsusupanget maipanggep kadagiti panirigan iti doktrina nga intuyang dagiti propeta.

23 Ket iti maika-pitopulo-ket-siam a tawen nangrugi nga im-

13a 1 Ari 18:1, 41–46.

14a Hel. 11:4.

17a Deut. 11:13–17.

18a Hel. 10:5–11.

19a Hel. 5:36–44.

21a PNK Simbaan

ni Jesucristo.

madu ti riri. Ngem napasamak a da Nephi ken Lehi, ken adu kadagiti kabsatda a makaam-mo iti maipanggep kadagiti panirigan iti doktrina, iti kaadu dagiti "paltiing iti inaldaw, ngarud nangasabada kadagiti tao, iti kasta napagsardengda ti riri iti dayta a tawen.

24 Ket napasamak nga iti maika-walopulo a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi, adda bilang dagiti sumupsuppiat manipud kadagiti tao ni Nephi, a sumagmamano a tawenen a kimmappan kadagiti Lamanite, ket inawatda a nagan ti Lamanite, ken kasta met ti bilang dagiti talaga nga an-annabo dagiti Lamanite, a nariing ti pungtotda kadakuada, wenno babaen dagiti sumupsuppiat, ngarud inrugida ti nakigubat kadagiti kabsatda.

25 Ket nagaramidda iti nadawel a panagpapatay ken panagsamsam; sa kalpasanna nagsanudda kadagiti bantay, ken iti langalang ken nalimed a luglugar, nga inlemmengda ti bagbagida tapno dida ida masarakan, nga inaldaw nga umad-adu ti bilangda, ayingga nga adda dagiti sumupsuppiat a mapan kadakuada.

26 Ket iti kasta a panawen, wen, uray pay iti uneg ti saan unay nga adu a tawen, nagbalinda a nalabes ti kadakkeln a bunggoy dagiti mannanakaw; ket sinukimatda amin a nalimed a plano ni Gadianon; ket kasta ti panagbalinda a mannanakaw ni Gadianon.

27 Ita adtoy, nagaramid dagitoy a mannanakaw iti nalabes a panagkibur, wen, uray pay iti dakkal a panagdadael kadagiti tao ni Nephi, ken kasta met kadagiti tao dagiti Lamanite.

28 Ket napasamak a kasapul-an ti pannakaisardengen daytoy nga aramid a panagdadael; ngarud nangipatulodda iti buyot ti napipigsa a lallaki iti langalang ken kadagiti bantay a mangsapul iti daytoy a bunggoy dagiti mannanakaw, ket tapno dadaelenda ida.

29 Ngem adtoy, napasamak nga iti dayta met la a tawen napagsanudda nga uray la nga iti dagdagada. Ket kasta ti panaggibus ti maika-walopulo a tawen a panangituray dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi.

30 Ket napasamak iti panangrugi ti maika-walopulo-ket mayasa a tawen a napanda manen sinango ti bunggoy dagiti mannanakaw, ket adu ti dinadael; ket sinangbayan met ida ti dakkal a pannakadadael.

31 Ket napilitanda manen nga agsubli a rummuar iti langalang ken rummuar iti kabambantayan a mapan kadagiti dagada, gapu iti nalaus a kadakkal ti bilang dagiti mannanakaw a nangpunno kadagiti bantay ken langalang.

32 Ket napasamak a kasta ti panaggibus daytoy a tawen. Ket imadu ken pimmigsa dagiti mannanakaw, tapno iti kasta dida inkankano dagiti buyot dagiti NepHITE, ken kasta met dagiti Lamanite; ket nangparnuayda

iti nakaro a buteng kadagiti tao
iti intero a rabaw ti daga.

33 Wen, ta sinarungkaranda ti
adu a paset ti daga, ket nakaro
ti panangdadaelda kadakuada;
wen, adu ti pinapatayda, ket in-
nalada a balud dagiti sabali iti
langalang, wen, ken kangruna-
anna nga ad-adu dagiti babbai
ken annakda.

34 Ita daytoy nakaro a kina-
dakes, a napasamak kadagiti
tao gapu iti basolda, ti nangri-
ing manen kadakuada a mang-
lagip iti Apo a Diosda.

35 Ket kasta ti panaggibus ti
maika-walopulo-ket-maysa a ta-
wen a panagturay dagiti ukom.

36 Ket iti maika-walopulo-
ket-dua a tawen nangrugi ma-
nen a “nalipatanda ti Apo a
Diosda. Ket iti maika-walopu-
lo-ket-tallo a tawen nangrugi-
da a pimmigsa nga agbasol.
Ket iti maika-walopulo-ket-up-
pat a tawen dida tinarimaan
dagiti wagasda.

37 Ket napasamak iti maika-
walopulo-ket-lima a tawen pim-
migma a pimmigma ti kinapa-
langguadda, ken iti kinadang-
kesda; ket kasta ti pannakalu-
omda manen a madadael.

38 Ket kasta ti panaggibus ti
maika-walopulo-ket-lima a ta-
wen.

KAPITULO 12

*Saan a natalged dagiti lallaki ken
maag ken nalakada nga agaramid*

*iti dakes—Dusaen ti Apo dagiti
taona—Maidasig ti kinaubhaw da-
giti tao iti bileg ti Dios—Iti aldaw
a panangukom, magun-odto dagiti
tao ti agnanayon a biag wenno ag-
nanayon a pannakailunod. Aga-
rup 6 s.c.*

KET kasta a maimatangantayo
no kasano ti kinasinsinan, ken
kasta met ti di pannakaidna ti
puspuso dagiti annak ti tattao;
wen, makitatayo a ti Apo iti di
matukod a kinaimbagna bendi-
sionan ken “parang-ayenna da-
giti”^b agtalek kenkuana.

2 Wen, ket makitatayo iti dayta
a kanito a panangparang-ayna
kadagiti taona, wen, iti maapit
kadagiti talonda, dagiti arban
ken dagiti pastorda, ken iti ba-
litok, ken iti pirak, ken iti amin
a kita ti napapateg a banag iti
amin a langa ken sukog; pan-
nakailisi ti bagbagida, ken pa-
nangisalakan kadakuada kada-
giti kabusorda; pannakapaluk-
neng ti puspuso dagiti kabusor-
da tapno saanda nga irakurak
ti gubgubat a maibusor kada-
kuada; wen, iti ababa a panna-
o, agaramid iti amin a banag para
iti pagimbagan ken pagragsa-
kan dagiti taona; wen, ket day-
tanto ti kanito a “panangpa-
tangkenda iti puspusoda, ket
malipatanda ti Apo a Diosda,
ket”^b iludekludekda ti Nasan-
tuan—wen, ket daytoy gapu iti
kinalukayda, ken iti aglaplapu-
san an a kinarang-ayda.

3 Ket kasta ti pannakakitatayo

36a Alma 46:8.
12 1a 2 Cro. 26:5;
Sal. 1:2–3.
b Sal. 36:7–8;

2 Ne. 22:2;
Mosiah 4:6.
PNK Talek.
2a PNK Ikakalilis.

b Alma 5:53;
3 Ne. 28:35.

a malaksid no “dusaen ti Apo dagiti taona iti adu a pammari-gat, wen, malaksid no isarung-karna kadakuada ti patay ken didigra, ken iti bisin ken iti amin a kita ti angol, didanto ^bmala-gip.

4 O anian a kinamaag, ken anian a kaawan ti kaes-eskanna, ken anian a kinadakes, ken kinasairo, ken anian a laka ti agaramid iti basol, ken anian a nagbuntog ti agaramid iti nasa-yaat, dagiti annak ti tattao; wen, anian a laka ti dumngeg kadagiti balikas ti dakes, ken mangitu-on iti ^apuspusoda kadagiti awan ti kaes-eskanna a banag ti lu-bong!

5 Wen, anian a laka ti agbalin a ^anapalanguad; wen, anian a laka ti agpang-as, ken agaramid iti amin a kita ti pagbasolan; ken anian a buntogda a manglagip iti Apo a Diosda, ken dumngeg kadagiti pammagbagana, wen, anian a buntog ti ^bmagna iti da-na ti sirib!

6 Adtoy, dida tarigagayan a ti Apo a Diosda, a ^anangparsua kadakuada, ti ^bmangiturong ken mangiturayto kadakuada; iti laksid ti naindaklan a kina-imbagna ken ti asina kadakuada, tinagibay-ada dagiti pam-magbagana, ket dida kayat nga isu ti mangibagnos kadakuada.

7 O anian a nagdakkell ti ^akina-

ubbaw dagiti annak ti tattao; wen, nanumnumoda pay ngem iti tapok iti daga.

8 Ta adtoy, agakar-akar ti tapok ti daga, iti pannakagudua-na, iti pammilin ti naindaklan ken agnayon a Diostayo.

9 Wen, adtoy ti timekna dagiti turod ken dagiti bantay agti-gerger ken ^amadayyeg.

10 Ket mawarada babaen ti ^abileg ti timekna, ket agbalinda a nalamuyot, wen, uray pay kas iti tanap.

11 Wen, babaen ti bileg ti timekna madayyeg ti ^asangabukel a daga;

12 Wen, babaen ti bileg ti timekna, madayyeg dagiti pamu-on, uray pay ti tengngana.

13 Wen, ket no ibagana iti daga—Aggunayka—aggunay.

14 Wen, no ibagana iti ^adaga—^bAgsublika, tapno ^apaatiddogena ti aldaw iti adu nga oras—maaramid;

15 Ket kasta, a maibatay iti balikasna agsubli ti daga, ket agparang iti tao a saan nga agkutkuti ti init; wen, ket adtoy, agpayso daytoy; ta talaga a ti daga ti agkutkuti a saan ketdi a ti init.

16 Ket adtoy, met, no ibagana kadagiti ^adanum iti lansad—^bMaabbatanka—maaramid.

17 Adtoy, no ibagana itoy a bantay—bumangonka, ket

3a Mosiah 23:21;
DkK 98:21; 101:8.

b Amos 4:6-11.

4a Mat. 15:19;
Heb. 3:12.

5a Prov. 29:23.
PNK Kinapalanguad.
b PNK Magna,

Magna iti Dios.
6a Isa. 45:9; DkK 58:30;
Moises 7:32-33.

b DkK 60:4.
7a Isa. 40:15, 17;

Mosiah 4:19;
Moises 1:10.
9a 3 Ne. 22:10.

10a 1 Ne. 17:46.

11a Morm. 5:23;
Ether 4:9.

14a Jos. 10:12-14.
b Isa. 38:7-8.

c 2 Ari 20:8-11.
16a Mat. 8:27.

b Isa. 44:27; 51:10.

“umayka a manggabur iti dayta a ciudad, tapno maitanem—adtoy mapasamak.

18 Ket adtoy, no “mangilemmeng ti tao iti kinabaknang iti daga, ket kuna ti Apo—Bay-an a ^bmailunod, gapu iti basolna a nangilemmeng—adtoy, mailunod.

19 Ket no kuna ti Apo—Mailunodka, tapno awan ti tao a makakita kenka manipud ita ken iti agnanayon—adtoy, awan ti tao a makaala manipud ita ken iti agnanayon.

20 Ket adtoy, no kuna ti Apo iti tao—Gapu kadagiti basolmo, mailunodka iti agnanayon—maaramid.

21 Ket no kuna ti Apo—Gapu kadagiti basolmo mapukawka iti imatangko—ibilinna a mapasamak.

22 Ket ay-ay pay ti pangiba-gaanna iti kastoy, ta isunto ti agaramid iti basol, ket saanto a maisalakan; ngarud, gapu itoy, tapno maisalakan dagiti tao, nairakurak ti panagbabawi.

23 Ngarud, nagasat dagiti agbabawi ken dumngeg iti timek ti Apo a Diosda; ta dagitoyto ti “maisalakan.

24 Ket ipalubos koma ti Dios, iti kinaindaklanna, a maiturong dagiti tao iti panagbabawi ken naimbag nga ar-aramid, tapno maisubli kadakuada ti tunggal “parabur, a maibatay kadagiti aramidida.

25 Ket kayatko a maisalakan amin a tao. Ngem mabasatayo nga iti naindaklan ken maudi nga aldaw addanto sumagma-mano a mapapanaw, wen, mapapanaw iti imatang ti Apo;

26 Wen, a maipan iti kasasaad a di maputpot a ladingit, a pakatungpalan dagiti balikas a nagkuna: Isuda a nagaramid iti nasayaat maaddaan iti “agnanayon a biag; ket isuda a nagaramid iti dakes maaddaan iti agnanayon a ^bpannakailunod. Ket kasta. Amen.

Ti padto ni Samuel, a Lamanite, kadagiti Nephite.

*Sakupenna ti kapitulo 13
agingga iti 15.*

KAPITULO 13

Ipadto ni Samuel a Lamanite a madadael dagiti Nephite malaksid no agbabawida—Mailunodda ag-raman ti kinabaknangda—Saanda a pinati ket binatang dagiti propeta, nalawlawda kadagiti demonio, ket sinapulda ti ragsak babaen ti panagaramidda iti kinadakes. Agarup 6 s.c.

KET ita napasamak iti maikawalo-pulo-ket-innem a tawen, nagtultuloy pay laeng ti kina-dangkes dagiti Nephite, wen, iti nalaus a kinadangkes, idinto a nainget met ti panangtungpal dagiti “Lamanite kadagiti bilin

17a 3 Ne. 8:10.
18a Morm. 1:18;
Ether 14:1.
b Hel. 13:17.

23a PNK Pannakai-
salakan.
24a PNK Parabur.
26a Mat. 25:46;

Jn. 5:28–29;
Rom. 6:13.
b PNK Pannakailunod.
13 1a Hel. 15:4–5.

ti Dios, babaen iti paglintegan ni Moises.

2 Ket napasamak nga iti daytoy a tawen adda maysa a Samuel, a Lamanite, a dimteng iti daga ti Zarahemla, ket nangrugi a nangasaba kadagiti tao. Ket napasamak nga inkasabana, iti adu nga aldaw, ti panagbabawi kadagiti tao, ket pinagtalawda, ket dandani nagsubli iti ilina.

3 Ngem adtoy, immay ti timek ti Apo kenkuana, a nasken nga agsubli manen, ket ipadtona kadagiti umili ti ania man a banag nga umay iti "pusona.

4 Ket napasamak a dida impalubos a sumrek iti ciudad; ngarud napan iti rabaw ti pader, ket nagdeppa ken nagpukkaw, ket impadtona kadagiti umili dagiti banag nga inseksek ti Dios iti pusona.

5 Ket kinunana kadakuada: Adtoy, siak, ni Samuel, a Lamanite, ibagak dagiti balikas ti Apo nga inseksekna iti pusok; ket adtoy inseksekna iti pusok nga ibagak kadagitoy a tao a maipatay ti "espada ti linteg kadagitoy a tao; ket saan a lumbes ti uppat-a-gasut a tawen sa maipatay ti espada ti linteg kadagitoy a tao.

6 Wen, agur-uray ti nadagsen a "pannakadadael kadagitoy a tao, ket awan duadua nga umay kadagitoy a tao, ket awan ti makaisalakan kadagitoy a tao ma-

laksid ti panagbabawi ken pammati ken ni Apo Jesucristo, nga awan duadua nga umayto iti lubong, ken agsagabanto iti adu a banag ken mapapatayto nga agpaay kadagiti taona.

7 Ket adtoy, impalawag kaniak ti "anghel ti Apo, ket nangyeg iti naragsak a damag iti karuak. Ket adtoy, naibaonak kadakayo tapno ipalawagko met, tapno maaddaankayo iti ^bnaimbag a damag; ngem adtoy didak awaten.

8 Ngarud, kastoy ti kinuna ti Apo: Gapu iti kinatangken ti puso dagiti Nephite, yadayok ti saok kadakuada malaksid no agbabawida, ken ikkatek ti "Espiritu kadakuada, ket diakto idan maanusan; ket pagbalinek ti puso dagiti kakabsatda a gumura kadakuada.

9 Ken saan a mapalabas ti "uppat-a-gasut a tawen sakbay nga ipaayko ti pannaplitko; wen, isarungkarkonto kadakuada ti espada ken bisin ken angol.

10 Wen, isarungkarkonto kadakuada ti napalaus a pungtotko, ket addanto agbiag kadagiti "maikapat a kaputotan, kadagiti kabusoryo, a mangimatang iti pannakadadaelyo; ket umay daytoy nga awan duadua malaksid no agbabawikayo, kinuna ti Apo; ket yegto dagiti adda iti maikapat a kaputotan ti pannakadadaelyo.

11 Ngem no agbabawikayo

3a DkK 100:5.
5a Alma 60:29;
3 Ne. 2:19.
6a Alma 45:10-14;

Hel. 15:17.
7a Alma 13:26.
b Isa. 52:7.
8a Hel. 6:35.

9a Alma 45:10-12.
10a 1 Ne. 12:12;
2 Ne. 26:9;
3 Ne. 27:32.

ket "agsublikayo iti Apo a Dios-
yo pagmawmawek ti pungtot-
ko, kinuna ti Apo; wen, kastoy
ti kinuna ti Apo, nagasat dagi-
ti agbabawi ken umay kaniak,
ngem asi pay dagiti saan nga
agbabawi.

12 Wen, "asi pay daytoy dakkel
a siudad ti Zarahemla; ta adtoy,
naisalakan gapu kadagiti nalin-
teg; wen, asi pay daytoy dakkel
a siudad, ta mapattapattak, ki-
nuna ti Apo, nga adu, wen, uray
pay iti kadakkelan a paset day-
toy a siudad, ti mangpatangken
iti pusoda a maibusor kaniak,
kinuna ti Apo.

13 Ngem nagasat dagiti agba-
bawi, gapu ta isalakanko ida.
Ngem adtoy, no saan a gapu
kadagiti nalinteg nga adda iti
daytoy nabileg a siudad, adtoy,
pababaek ti "apuy manipud iti
langit ket dadaelenna ida.

14 Ngem adtoy, maispal gapu
kadagiti nalinteg. Ngem adtoy,
umay ti kanito, kinuna ti Apo,
a no paksiatenyo dagiti nalin-
teg kadakayo, nakasaganaka-
yonton a madadael; wen, asinto
pay daytoy nabileg a siudad,
gapu iti kinadangkes ken kina-
rimon nga adda kenkuana.

15 Wen, ken asi pay ti siudad
ti Gideon, gapu kadagiti kina-
dangkes ken kinarimon nga ad-
da kenkuana.

16 Wen, ken asi pay dagiti
amin a siudad nga adda iti ag-
lawlaw dayta a daga, a kukua
dagiti Nephite, gapu iti kina-

dangkes ken kinarimon nga ad-
da kadakuada.

17 Ket adtoy, dumtengto ti "lu-
nod iti dayta a daga, kinuna ti
Apo dagiti Pangen, gapu iti pa-
gimbagan dagiti tao nga adda
iti daga, wen, gapu kadagiti ki-
nadangkesda ken narimon nga
aramidda.

18 Ket mapasamakto, kinuna
ti Apo dagiti Pangen, wen, ti
nabileg ken pudno a Diostayo, a
siasino man a "mangilemmeng
iti kinabaknang ti daga saan-
danton a masapulan ida, gapu
iti dakkel a pannakailunod ti
daga, malaksid no ita limeng ti
nalinteg a tao kas pagayatan ti
Apo.

19 Agsipud ta kayatko, kinu-
na ti Apo, nga ita limengda ka-
niak ti kinabaknangda kas pa-
gayatak; ket mailunod dagiti
saan a mangitalimeng ti kina-
baknangda kaniak. Gapu ta
awan ti mangitalimeng ti kina-
baknangda kaniak malaksid la-
eng dagiti nalinteg; ket ti siasino
man a saan a mangitalimeng ti
kinabaknangna kaniak kas pa-
gayatak, mailunod, kasta met ti
kinabaknang, ket awanto ti ma-
kaala gapu iti lunod ti daga.

20 Ket dumtengto ti aldaw nga
ilemmengda ti kinabaknangda,
agsipud ta naisaad ti pusoda iti
kinabaknang; ket agsipud ta
insaadda ti pusoda iti kinabak-
nang, ken ilemmengda ti kina-
baknangda inton itarayanda ti
kabusorda; agsipud ta saanda

11a 3 Ne. 10:5-7.

12a 3 Ne. 8:8, 24; 9:3.

13a Gen. 19:24;

2 Ari 1:9-16;

3 Ne. 9:11.

17a Hel. 12:18.

18a Morm. 1:18;

Ether 14:1.

a maitalimeng kaniak kas pagayatak, mailunodda ken kasta met ti kinabaknangda; ken masaplitdanto iti dayta nga aldaw, kinuna ti Apo.

21 Adtoy dakayo, tao ti daytoy nabileg a ciudad, ket “denggenyo dagiti saok; wen, denggenyo dagiti ibaga ti Apo; gapu ta adtoy, kinunana a mailunodkayo gapu iti kinabaknangyo, ken mailunod ti kinabaknangyo gapu ta insaadyo ti pusoyo kadagitoy, ket saankayo a dimngeg kenkuana a nangted kadagitoy kadakayo.

22 Saanyo a malagip ti Apo a Diosyo kadagiti banag a nangparaburanna kadakayo, ngem kanayonyo a malaglagip ti “kinabaknangyo, a dikayo man la agyaman iti Apo a Diosyo gapu kadagitoy; wen, saan a nakayakay ti puspusoyo iti Apo, ngem dumakdakkelda nga aglablabes iti ^bkinatangsit, iti kinaparammag, ken iti napalalo a kinamanaglablabes, ‘panagiinnapal, ap-apa, dakes a panunot, panagidadanes, ken pammapatay, ken amin a kita ti kinadakes.

23 Agsipud iti daytoy inked-deng ti Apo a Dios a nasken nga adda lunod iti daga, ken kasta met iti kinabaknangyo, ket gapu daytoy iti kinadakesyo.

24 Wen, asi pay dagitoy a tao, gapu iti daytoy a kanito a dimteng, a “panangpapanawyo

kadagiti propeta, ken nagangangawanyo ida, ket inuboryo ida iti bato, ken pinatayyo ida, ken inaramidyo ti amin a kita ti kinadakes kadakuada, a kas iti naar-aramid idi un-unana a panawen.

25 Ita no agsaokayo, kunayo: No koma adda dagiti aldawmi kadagidi aldaw ti “ammami idi un-unana, saanmi la ketdi a pinatay dagiti propeta; saanmi koma nga inubor ida, ken pinapanaw ida.

26 Adtoy dakdakeskayo ngem kadakuada; ta bayat ti panagbiag ti Apo, no umay ti “propeta kadakayo ket ipalawagna ti sao ti Apo, a mangpaneknek kadagiti basol ken kinadakesyo, ^bagpungtotkayo kenkuana, ket papanawenyo ket aramatenyo ti amin a wagas a mangdadael kenkuana; wen, kunaenyo a saan a pudno a ‘propeta, a maysa a managbasol, ken pasurot ti sairo, agsipud ta ^dpaneknekan-na a dakes ti aramidyo.

27 Ngem adtoy, no umay ti maysa a tao kadakayo ket kunana: Aramidem daytoy, ket awan ti kinadakes; aramidem dayta ket saankanto nga agsagaba: wen, kunana; Magnakayo a natangsit ti puspusoyo; wen, magnakayo a natangsit ti matmatayo, ken aramidenyo ti ania man a pagayatan ti pusoyo—ket no umay ti maysa a tao kadakayo ket kunana daytoy,

21a PNK Imdengan.

22a Luc. 12:34.

PNK Kinabaknang;

Kinailubongan.

b PNK Kinapalangguad.

c PNK Apal.

24a 2 Cro. 36:15–16;

1 Ne. 1:20.

25a Ara. 7:51.

26a 2 Cro. 18:7;

Luc. 16:31.

b Isa. 30:9–10.

c Mat. 13:57.

d Gal. 4:16.

awatenyo, ket annugotenyo nga isu ti “propeta.

28 Wen, itag-ayyonto; ket ikkanyo iti taraonyo; ikkanyo iti balitokyo, ken iti pirakyo, ket kawesanyo iti napateg a pagan-anay; gapu ta agibaga iti “mangpatiray-ok kadakayo, ket kunana a nasayaat ti amin, gapuna awan ti masarakanyo kenkuana a basol.

29 O dakayo a nadangkes ken dakayo a sungani a kaputotan; dakayo a nasukir ken natangig a tattao, kasano ti kapaut ti panangipagarupyo a panangan-anus ti Apo kadakayo? Wen, kasano ti kabayag ti panangituklokyo iti bagbagiyo nga idalan ti “maag ken ^bbulsek a mangitur-turong? Wen, kasano ti kabayag ti ‘panangpiliyo iti kinasipnget a di ket ti “lawag?

30 Wen, adtoy, narubrobanen ti pungtot ti Apo a maibusor kadakayo; adtoy, inlunodna ti daga gapu iti kinadakesyo.

31 Ket adtoy, dumteng ti panawen nga ilunodna ti kinabaknangyo, ket agbalinda a “nagalis, tapno diyo ida maiggaman; ken saanyo a mapagtalinaed ida iti aldaw ti kinapanglawyo.

32 Ket umararawkayonto iti Apo kadagiti aldaw ti kinapanglawyo; ket saanto a masungbatan ti ararawyo, agsipud ta napatalgedanen ti pannakadadailyo; ket isunto ti panagsangit ken panagugaogyo iti dayta nga

aldaw, kinuna ti Apo ti Pangen. Ket isunton ti panagladingityo, ket kunayo:

33 O “nagbabawiak koma, ken saanko a pinatay dagiti propeta, ken ^binubor ida, ken pinapanaw ida. Wen, iti dayta nga aldaw kunaenyonto: O nalagipmi koma ti Apo a Diosmi iti aldaw nga intedna ti kinabaknangmi, ta saanda koma a nagbalin a nagalis ken napukawmi ida; gapu ta adtoy, awanen ti kinabaknangmi napukawmin.

34 Adtoy, idissomi ti maysa nga alikamen ditoy, ket inton kabigatanna awanen; ken adtoy, naalada dagiti espadami kadakami idi kasapulanmi ida a pakidangadang.

35 Wen, inlemmengmi dagiti kinabaknangmi ket nagpukawda kadakami, gapu iti pannakailunod ti daga.

36 O no nagbabawikami koma iti aldaw a naawatmi ti sao ti Apo; ta adtoy nailunod ti daga, ket nagbalin amin a banag a nagalis, ket saanmi a maiggaman ida.

37 Adtoy, nalikmutkami kadagiti demonio, wen, nalikmutkami kadagiti anghelna a mangdadael iti kararuami. Adtoy, napalalo ti kinadakesmi. O Apo, saanmo kadi a mapunas ti pungtotmo kadakami? Ket daytoyto ti pagsasaoyo kadagita nga aldaw.

38 Ngem adtoy, napalabasen

27a Mk. 2:11.
PNK Panaginasaserdote.

28a 2 Tim. 4:3–4.

29a 2 Ne. 28:9.
b Mat. 15:14.
c Jn. 3:19.
d Job 24:13.

31a Morm. 1:17–18.
33a Morm. 2:10–15.
b Mat. 23:37.

ti “aldaw a pannakatingitingyo; ^bintantanyo ti aldaw ti pannakaisalakanyo agingga iti nalabes unayen ti kinaladawna, ket napatalgedanen ti pannakadadaleyo; wen, ta inaramatyo amin nga aldaw ti panagbiagyo iti panagsapulyo kadagiti saanyo a magun-od; ket sinapulyo ti “rag-sak babaen ti panagaramidyo iti kinadakes, banag a maisupadi iti wadan ti kinalinteg nga adda iti naindaklan ken Agnanayon a Pangulo.

39 O dakayo a tao iti pagilian, sapay koma ta dumngegkayo iti saok! Ket ikararagto a maikat koma ti pungtot ti Apo kadakayo, ken agbabawi ket maisalakankayo.

KAPITULO 14

Ipadto ni Samuel ti silaw iti rabii ken ti baro a bituen iti pannakayanak ni Cristo—Subboten ni Cristo ti tao manipud iti nainlasagan ken naespirituan nga ipapatay—Mairaman ti pagilasinan ti ipapatayna ti tallo nga aldaw ti kinasipnget, panaggudua dagiti bato, ken dakkal a riribuk iti nakaparsuaan. Agarup 6 s.c.

KET ita napasamak a nangipadto ni “Samuel, a Lamanite, iti adu pay a banag a saan a maisurat.

2 Ket adtoy, kinunana kadakuada: Adtoy, itedko kadakayo

ti pagilasinan; ta lima pay a tawen ti umay, ket adtoy, umay-ton ti Anak ti Dios a mangsubbot kadakuada a mamatinto iti naganna.

3 Ket adtoy, daytoy ti itedko a “pagtandaananyo iti kanito a yaayna; ta adtoy, addanto naranag a silsilaw iti langit, kas-ta met nga iti rabii sakbay nga umay awanto ti sipnget, kasta met nga agparangto iti tao a kas aldaw.

4 Ngarud, addanto maysa nga aldaw ken rabii ken maysa nga aldaw, a kasla maysa nga aldaw nga awan ti rabiina; ket daytoy ti maipaay kadakayo a pagilasinan; gapu ta maammuananyonto ti ileleggak ti init ken kasta met ti ilelennnekna; ngarud maammuananyonto a sitatalged nga addanto dua nga aldaw ken maysa a rabii; nupay kasta saanto nga agsipnget ti rabii; ket isunto ti rabii sakbay ti “pannakayanakna.

5 Ket adtoy, addanto “lulgak a baro a bituen, maysa a saanyo pay a nakita; ket maysa pay daytoy a pagilasinanyo.

6 Ket adtoy saan la a dagitoy, adunto ti pagilasinan ken dat-datlag iti langit.

7 Ket mapasamak a napalaus-to ti panagdayaw ken siddaawyo amin, ket “matuangkayo iti daga.

8 Ket mapasamakto a siasino man a “mamati iti Anak ti Dios,

38a Morm. 2:15.
b Alma 34:33–34.
c Alma 41:10–11.
14 1a Hel. 13:2.
3a 3 Ne. 1:15.

4a PNK Jesucristo—
Padpadto
maipanggep iti
pannakaipasnay
ken ipapatay

ni Jesucristo.
5a Mat. 2:1–2;
3 Ne. 1:21.
7a 3 Ne. 1:16–17.
8a Jn. 3:16.

maaddaanto iti agnanayon a biag.

9 Ket adtoy, kastoy ti imbilin ti Apo kaniak, babaen ti anghelna, a masapul nga umayak ket ibagak daytoy a banag kadakayo; wen, imbilinna a masapul nga ipadtok dagitoy a banag kadakayo; wen, kinunana kaniak: Ipaganetgetmo kadagitoy a tao, agbabawikayo ket isaganayo ti dalam ti Apo.

10 Ket ita, agsipud ta maysaak a Lamanite, ket naibagak kadakayo dagiti balikas nga imbilin ti Apo kaniak, ken agsipud ta nadagsen dagitoy kadakayo, kinaguradak ket pinanggepdak a dadaelen, ken “pinapanawdak iti ummongyo.

11 Ket mangngegyonto dagiti balikasko, ta, gapu iti daytoy a panggep simmalpaak iti pader ti ciudad, tapno mangngegyo ken maammuanyo dagiti panggeddeng ti Dios nga agur-uray kadakayo gapu iti kinadakesyo, ken tapno maammuanyo ti kasaad ti panagbabawi;

12 Ken tapno maammuanyo met ti yaay ni Jesucristo, ti Anak ti Dios, ti “Ama ti langit ken ti daga, ti Namarsua iti isu amin a banag manipud idi punganay; ken tapno maammuanyo ti pagilasinan ti yaayna, iti panggep a mamatikayo koma iti naganna.

13 Ket no “mamatikayo iti na-

ganna agbabawikayo iti basbasolyo, ket iti kasta mapakawan-kayo gapu iti ^bkinaimbagna.

14 Ket adtoy, manen, sabali pay a pagilasinan ti itedko kadakayo, wen, ti pagilasinan iti ipapatayna.

15 Ta adtoy, nasken a matay tapno mapasamak ti “pannakaisalakan; wen, nasken kenkuana ken rumbeng unay a matay, tapno matungpal ti ^bpanagungar dagiti natay, tapno iti kasta maidatag ti tao iti sanguanan ti Apo.

16 Wen, adtoy, yeg daytoy nga ipapatay ti pannakatungpal ti panagungar, ken “subbotenna ti amin a tao manipud iti imuna nga ipapatay—dayta naespirituan nga ipapatay; ti amin a tao, babaen ti ^bpannakatnag ni Adan a “pannakaisinana manipud iti imatang ti Apo, maibilang a ^dpatay, iti agpadpada a banag a nainlasagan ken banag a naespirituan.

17 Ngem adtoy, “subboten ti panagungar ni Cristo ti amin a tao, wen, ti amin a tao, ket isublina ida iti imatang ti Apo.

18 Wen, ken yegna ti pannakatungpal ti wagas ti panagbabawi, tapno siasino man nga agbabawi saan a mapukaw ken maitappuak iti apuy; ngem siasino man a di agbabawi mapukaw ken maitappuak iti apuy ken mapasamak manen kada-

10a Hel. 13:2.

12a Mosiah 3:8;

3 Ne. 9:15; Ether 4:7.

PNK Jesucristo.

13a Ara. 16:30–31.

b DkK 19:16–20.

15a PNK Mangisalakan.

b Alma 42:23.

PNK Panagungar.

16a PNK Plano ti

Pannakaisalakan.

b PNK Pannakatnag da

Adan ken Eva.

c Alma 42:6–9.

d PNK Ipapatay,

Naespirituan nga.

17a PNK Pannakasubbot,

Subboten, Nasubbot.

kuada ti naespirituan a panna-katay, wen, ti maikadua nga ipapatay, agsipud ta maisinada manen kadagiti banag a maipapan iti kinalinteg.

19 Agbabawikayo ngarud, agbabawikayo, ta amangan no ti pannakaammoyo kadagitoy a banag ken saanyo a panangaramid kadagitoy ti pagsaga-baanyonto iti panggeddeng, ket maigarangugongkayonto iti daytoy maikadua nga ipapatay.

20 Ngem adtoy, kas kinunak kadakayo maipapan iti sabali a "tanda, ti pagilasinan ti ipapatayna, adtoy, iti dayta nga aldaw nga agsagabanto iti ipapatay ^bagsipngetto ti init ket dinto mangted iti lawagna kadakayo; kasta met ti bulan ken dagiti bituen; ket awanto ti lawag iti rabaw daytoy a daga, uray iti kanito a lak-amenna ti patay, iti uneg ti ^ctallo nga aldaw, agingga iti kanito nga agungar manen manipud iti patay.

21 Wen, iti kanito a yawatna ti espiritu "aggurruodto ken agkimat iti las-ud ti adu nga oras, ken agginggined ken agarigenggen ti daga; ken dagiti bato nga adda iti daytoy a daga, nga agpapada nga adda iti rabaw ken unegna, nga ammoyo iti daytoy a kanito a sibubukel, wenno iti ragupna maysa a natangken a banag, ^bmaburakto;

22 Wen, magudunto, ket kalpasanna masarakandanto kada-

giti "rengngat ken nagbirri, ken naburburak iti sibubukel a daga, wen, iti rabaw ken iti uneg ti daga.

23 Ket adtoy, addanto dakkell a bagyo, ken adunto ti agkusukos a bantay, a mayarig iti napatad a daga, ket adunto ti napatad a lugar ti agbalin a nangato a bantay a naidaddaduma ti tayagna.

24 Ket adu a kalsada ti mada-dael, ken adu a "siudad ti mabaybay-an.

25 Ket adunto ti "tanem a malukatan, ket rumuarte dagiti natay; ket adunto a santo ti agparang iti kaaduan.

26 Ket adtoy, kastoy ti panangibaga ti "anghel kaniak; ta kinunana nga aggurruodto ken agkimat iti las-ud ti adu nga oras.

27 Ket kinunana kaniak a bayat ti kaadda ti gurruod ken kimat, ken ti bagyo, a masapul a mapasamak dagitoy, ket saku-pen ti "sipnget ti sibubukel a daga iti las-ud ti tallo nga aldaw.

28 Ken kinuna kaniak ti anghel nga adunto ti makaimatang iti nain-indaklan a banag ngem dagitoy, tapno maipapati kada-kuada ti panggep a mapasamak "dagitoy a tanda ken dagitoy a pagsidsiddaawan iti sangalubongan, ta kayatna nga awan koma ti pambar a di mamati dagiti annak ti tao—

29 Ket daytoy ti panggep tapno

20a 3 Ne. 8:5-25.

^b Luc. 23:44.

^c Mosiah 3:10.

21a 3 Ne. 8:6.

^b 3 Ne. 10:9.

22a 3 Ne. 8:18.

24a 3 Ne. 9:3-12.

25a Mat. 27:50-54;

3 Ne. 23:9-11.

26a Alma 13:26.

27a 1 Ne. 19:10;

3 Ne. 8:3.

28a 1 Ne. 12:4-5.

siasino man a mamati mabalin a maisalakan, ken ti siasino man a saan a mamati, mabalin a mapataw kadakuada ti nainkalintegan a “panangukom; ken kasta met a no makednganda isuda met laeng ti nangted iti bukodda a pangngeddeng no madusada.

30 Ket ita laglagipenyo, laglagipenyo, kakabsatko, a siasino man a mapukaw, mapukaw gapu kenkuana; ket siasino man nga agaramid iti kinadakes, araramidenna iti bagina; agsipud ta adtoy, “siwawayakayo; mapalubosankayo nga agaramid iti agpaay iti bagbagiyo; ta adtoy, nangted ti Dios kadakayo iti ^bpannakaammo ket pinagbalin-nakayo a nawaya.

31 Intedna kadakayo tapno “maammuanyo ti nasayaat manipud iti dakes, ken intedna kadakayo tapno ^bmapiliyo ti biag wenno patay; ken mabalinyo nga aramiden ti nasayaat ket maisublinto kadakayo dayta a nasayaat, wenno ^cmaisublinto kadakayo dayta a kinasayaat; wenno mabalinyo ti agaramid iti dakes, ket maisublinto kadakayo dayta a kinadakes.

KAPITULO 15

Dinusa ti Apo dagiti Nephi gapu ta ay-ayatenna ida — Natibker ken

napigsa ti pammati dagiti Lamanite nga immawat iti ebanghelio — Kaa-sianto ti Apo dagiti Lamanite iti ud-udina nga aldaw. Agarup 6 s.c.

KET ita, ay-ayatek a kakabsatko, adtoy, ipalawagko kadakayo a malaksid no agbabawikayo “kawawto ti pagtaenganyo.

2 Wen, malaksid no agbabawikayo, addanto dakkell a gapu ti panagladingit dagiti assawayo iti aldaw a panagtagibida; ta padasenyonto ti aglibas ngem awanto ti lugar a pagkamangan-yo; wen, ket asi pay dagiti “tag-tagibian, agsipud ta nadagsenda ket saanda a makataray; ngarud, mabaddebaddekan ken mabatidanto a matay.

3 Wen, asi pay dagitoy tao a maawagan a tao ni Nephi malaksid no agbabawida, no makitadanto amin dagitoy a pagilasinan ken pagsidsiddaawan a maiparangto kadakuada; agsipud ta adtoy, napilida a tao ti Apo; wen, dagiti tao ni Nephi nga inayatna, ken “dinusana; wen, dinusana ida kadagiti aldaw ti panagbasolda gapu ta ay-ayatenna ida.

4 Ngem adtoy kakabsatko, ginurana dagiti Lamanite gapu iti agtultuloy a panagaramidda iti dakes, ket daytoy gapu iti kinadakes ti “kannawidan dagiti am-mada. Ngem adtoy, immay kadakuada ti pannakaisalakan ba-baen ti panangikaskasaba dagiti

29a PNK Panangukom, ti Maudi a.
30a 2 Ne. 2:26–29; Moises 6:56.
PNK Kinawayaya nga Agpili.

b PNK Pannakaammo.
31a Moro. 7:16.
b 2 Ne. 2:28–29; Alma 3:26–27.
c Alma 41:3–5.
15 1a Mat. 23:37–38.

2a Mat. 24:19.
3a Prov. 3:12; Heb. 12:5–11; DKK 95:1.
4a PNK Kannawidan.

Nephite; ken ^bpinaatiddog ti Apo ti aldawda gapu iti daytoy a panggep.

5 Ket kayatko a masapul a makitayo a ^akaaduanna kadakuada ti adda iti dalan ti pagrebbe-nganda, ket magnada a siaan-nad iti sango ti Dios, ket sitatal-lugodda a mangtungpal kadagiti bilin ken dagiti linteg ken dagiti pangngeddengna babaen ti paglintegan ni Moises.

6 Wen, kunak kadakayo, nga adu kadakuada ti mangar-aramid iti daytoy, ket inkagumaan-da nga awan pannakabannog a kinaregta tapno maidalanda dagiti nabati a kakabsatda a mangammo iti kinapudno; ngarud adu ti mainaynayon iti bilangda iti inaldaw.

7 Ket adtoy, ammoyo iti bagbagiyo, gapu ta nasaksianyo, nga adu kadakuada ti nakaammo ti kinapudno, ken mangammo iti kinadangkens ken kinarimon ti ugali dagiti ammada, ket naiturongda a mamati iti nasantuan a kasuratan, wen, ti padto dagiti nasantuan a propeta, a naisurat, a nangitunda kadakuada a mamati iti Apo, ken iti panagbabawi, a nangted ti pammati ken panagbabawi iti ^apanagbaliw ti pusoda—

8 Ngarud, kas ti kaadu ti immay iti daytoy, ammoyo iti bagbagiyo a ^anatibker ken napigsa ti pammatiyo, ken iti banag a nakaited iti wayawaya.

9 Ket ammoyo met nga ^ainkalida dagiti igamda iti gubat, ket mabutengda a mangala kadagitoy amangan ta agbasolda iti babaen ti uray ania a wagas; wen, makitayo a mabutengda nga agbasol—ta adtoy agsagaba ti bagbagida a mabaddekan ken mapapatay babaen ti kabusorda, ket saanda nga ilayat ti kampilanda kadakuada, ket gapu daytoy iti pammatida ken ni Cristo.

10 Ket ita, gapu iti kinasikenda iti dayta banag a pinatida, gapu iti kinatibkerda idi apaman a nalawlawaganda, adtoy, bendisionan ken paatiddogen ti Apo ti aldawda, nupay nagbasolda—

11 Wen, uray no mapukpukawanda iti pammati Apo ^apaatiddogennanto ti aldawda, agingga a dumteng ti kanito a kas naibagan dagiti ammatayo, ken kasta met a babaen ni propeta ^bZenos, ken adu pay a sabali a propeta, maipapan iti ^apannakaisubli manen dagiti kakabsattayo, dagiti Lamanite, iti pannakaammo iti pudno—

12 Wen, kunak kadakayo, nga iti ud-udina a panawen maited dagiti ^akari ti Apo kadagiti kakabsattayo, dagiti Lamanite, ket nupay adu dagiti rigat a malakamdanto, ken nupay ^bmapagsublisublida ditoy daga, ken maanup, ken masaplit ken masinasina iti sabali a pagilian,

4b Alma 9:16.

5a Hel. 13:1.

7a PNK Panangpasurot, Pasuroten.

8a Alma 23:6; 27:27;

3 Ne. 6:14.

9a Alma 24:17–19.

11a Alma 9:16.

b Hel. 8:19.

c 2 Ne. 30:5–8.

12a Enos 1:12–13.

b Morm. 5:15.

nga awan ti lugar a pagkama-
nganda, ‘maasianto ti Apo ka-
dakuada.

13 Ket daytoy babaen iti pad-
to, a “maiturongdanto manen
iti pudno a pannakaammo,
nga isu ti pannakaammo iti
Mannubbotda, ken ti naindak-
lan ken pudno a ^bpastorda, ket
maibilangda kadagiti karne-
rona.

14 Ngarud kunak kadaka-
yo, “nasaysayaatto kadakuada
ngem kadakayo malaksid no
agbabawikayo.

15 Ta adtoy, “no maipakita
la ketdi kadakuada dagiti na-
indaklan nga aramid a kas iti
pannakaipakitada kadakayo,
wen, kadakuada a mapukpu-
kaw ti pammatida gapu kada-
giti kannawidan dagiti amma-
da, makitayonto a saanton a ma-
pukaw ti pammatida.

16 Ngarud, kuna ti Apo: Sa-
anko a dadaelen ida a mamim-
pinsan, ngem aramidek nga iti
aldaw a panangikeddengko ag-
sublidanto manen kaniak, ku-
na ti Apo.

17 Ket ita adtoy, kuna ti Apo,
maipapan kadagiti Nephite:
No saanda nga agbabawi, ken
aramiden ti pagayatak, ma-
mimpinsan a “dadaelek ida, ki-
nuna ti Apo, gapu iti saanda a
panamati, nupay adu ti nain-
daklan nga inaramidko para
kadakuada; ket kas iti kaawan
duadua a sibibiag ti Dios, ma-
tungpalto dagitoy a banag, ki-
nuna ti Apo.

KAPITULO 16

*Binuniagan ni Nephi dagiti Ne-
phite a mamati ken ni Samuel—
Saan a mapatay dagiti pana ken ba-
to dagiti di agbabawi a Nephite ni
Samuel—Sumagmamano ti nang-
patangken iti pusoda, ken nakaki-
ta dagiti dadduma kadagiti ang-
hel—Kuna dagiti saan a mamati a
saan a nainkalintegang ti pammati
ken ni Cristo ken ti yaayna iti
Jerusalem. Agarup 6–1 s.c.*

KET ita napasamak nga adu ti
nakangngeg iti sao ni Samuel, a
Lamanite, nga imbagana kada-
giti pader ti siudad. Ket kas iti
kaadu ti namati iti saona napan
ket binirokda ni Nephi; ket idi
napanda, nasarakanda ket im-
pudnoda dagiti basolda ken-
kuana ket saanda nga inlibak,
ta tinarigagayanda ti mabunia-
gan iti Apo.

2 Ngem kas iti kaadu dagiti
saan a namati iti sao ni Samuel
ti nanggura kenkuana; ket bi-
natoda nga impadeg iti pader,
ket adu met ti nangibiat iti pa-
nada kenkuana iti yaampirna
iti pader; ngem adda kenkuana
ti Espiritu ti Apo, iti kasta saan-
da a mapuntaan iti bato wenno
panada.

3 Ita idi makitada a saanda a
mapuntaan, ad-adu manen ti
namati iti saona, ket napanda
ken ni Nephi tapno mabunia-
gan.

4 Agsipud ta adtoy, mangbum-
buniag ni Nephi, mangipad-

12c 1 Ne. 13:31;
2 Ne. 10:18–19;
Jacob 3:5–6.

13a 3 Ne. 16:12.
b PNK Naimbag nga
Agpaspastor.

14a Hel. 7:23.
15a Mat. 11:20–23.
17a Hel. 13:6–10.

padto, ken mangaskasaba, ipak-pakaasina ti panagbabawi dagiti tao, a mangipakpakita iti tanda ken "kinadatdatlag, agar-aramid iti milagro kadagiti tao tapno ammuenda nga ^basidegen ti yaay ni Cristo—

5 Ibagbagana kadakuada dagiti banag nga asidegen a mapagteng, tapno maammuan ken malagipda ti kanito ti yaayda dagitoy naipasakbay a naipakaammo kadakuada, iti panggep a mamatida; ngarud kas iti kaadu dagiti namati iti sao ni Samuel ti napan kenkuana a pabuniagan, gapu ta napanda nga agbabawi ken mangipudno kadagiti basolda.

6 Ngem ad-adu kadakuada ti saan a namati iti sao ni Samuel; ngarud idi makitada a saanda a mapuntaan iti bato ken panada, impukkawda kadagiti kapitanda, a kinunada: Tiliwenyo daytoy a tao ket punguenyo ta adtoy, adda kenkuana ti sairo; ket saanmi a mapuntaan iti bato ken panami gapu iti pannakabalin ti sairo nga adda kenkuana; ngarud punguenyo, tiliwenyo ket yadayoyo.

7 Ket idi ilayatda dagiti imada kenkuana, adtoy, timmappuak manipud iti pader, ket naglibas iti pagilianda, wen, nagturing iti bukodna a pagilian, ket nangrugi a nangasaba ken nagipadto kadagiti taona.

8 Ket adtoy, saanen a nangngengan pay dagiti Nephite; ket kasta ti aramid dagiti tao.

9 Ket kastoy ti panaggibus ti walopulo-ket-innem a tawen a panagturay dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi.

10 Ken kasta met ti panaggibus ti maika-walopulo-ket-pito a tawen a panagturay dagiti ukom, a kaaduan kadagiti umili ti nagtultuloy iti kinatangsit ken kinadangkesda, ken basbassit kadakuada ti agbibbiag a siaannad iti imatang ti Dios.

11 Ket daytoy met ti kasa-saad, idi maika-walopulo-ket-walo a tawen ti panagturay dagiti ukom.

12 Ket adda bassit panagbaliw ti aramid dagiti tao, ta kimmaro ti panagbasol, ken panagara-midda iti ad-adu a maisupadi iti bilin ti Dios, iti maika-walopulo-ket-siam a tawen ti panagturay dagiti ukom.

13 Ngem napasamak idi maika-siam-a-pulo a tawen ti panagturay dagiti ukom, adda dagiti "naindaklan a tanda a naited kadagiti tao, ken datdatlag; ket ^bnangrugi a matungpal ti sao dagiti propeta.

14 Ket nagparang dagiti "angel kadagiti tao, masirib a tao, ket napnuanda iti ragsak a nangipalawag kadakuada iti naragsak a damag; ket nangrugi iti daytoy a tawen a matungpal ti nasantuan a kasuratan.

15 Nupay kasta, rinugian dagiti tao ti mangpatangken iti puso-da, isuda amin malaksid dagiti pudno a namati kadakuada, dagiti Nephite ken Lamanite, ket nangrugida a nagtalek iti bu-

kodda a pigsa ken "sirib, a kun-kunada:

16 Nalabit a sumagmamano a banag ti napugtuanda nga umno, kadagiti adu; ngem adtoy, ammotayo a saan a mapasamak amin dagitoy naindaklan ken nakaskasdaaw nga aramid, a kas iti naibagan.

17 Ket rinugianda ti nagikalintegan ken nagririri, a kunkunada:

18 A "saan a nainkalintegan ti yaayto ti maysa a nabiag a kas iti Cristo; no kasta, ken no isu ti Anak ti Dios, ti Ama iti langit ken iti daga, a kas iti nasaon, apay a dina iparang ti bagina kadakami ken kadakuada nga addanto idia Jerusalem?

19 Wen, apay a dina iparang ti bagina ditoy a daga ken iti daga ti Jerusalem?

20 Ngem adtoy, ammomi a nadangkes a "kannawidan daytoy, nga impatawid kadakami dagiti ammami, a matatikami iti sumagmamano a naindaklan ken datdatlag a banag a masapul a mapasamak, ngem saan a kadakami, ngem iti ili nga adayo, iti ili a saanmi nga ammo; ngarud mabalin a pagbalinendakami a nakuneng, agsipud ta saan a ^bmasaksian ti matmatami a pudno dagitoy.

21 Ken agaramidda, babaen ti kinalaing ken nakaskasdaaw a paglaingan ti maysa a sairo, iti

sumagmamano a nakaskasdaaw a saanmi a maawatan, a kapilitan a mangiturong kadakami nga agbalin nga adipen ti saoda, ken kasta met nga adipenda, agsipud ta nagtalekkami kadakuada a mangisuro kadakami iti balikas; ket iti kastoy aramidendakami a nakuneng no isukomi ti bagbagimi kadakuada, iti unos ti panagbiagmi.

22 Ket adu pay a banag ti inarpaap dagiti umili kadagiti pusoda, a minamaag ken "awan pategna; ket kasta unay ti panna-kariribukda, agsipud ta kiniburida ni Satanas a nagtultuloy nga agaramid iti basol; wen, napan nagiwaras iti sayangguseng ken panagririri iti isu amin a paset ti daga, tapno patangkenenna ti puso dagiti umili a maibusor iti naimbag ken iti dayta masapul nga umay.

23 Ken uray adda dagiti pagilasinan ken datdatlag nga inyeg ti Apo kadagiti tao, ken iti adu a milagro nga inaramidda, nabileg ti pananggemgem ni Satanas iti puso dagiti tao iti amin a paset ti daga.

24 Ket kastoy ti panaggibus ti maika-siam-a-pulo a tawen ti panagturay dagiti ukom kadagiti tao ni Nephi.

25 Ket kastoy ti panaggibus ti Libro ni Helaman, babaen ti kasuratan ni Helaman ken dagiti annakna.

15a Isa. 5:21.

18a Alma 30:12-13.

20a PNK Kannawidan.

b Ether 12:5-6, 19.

22a PNK Awan

Kaes-eskanna,

Parammag.

MAIKATLO A NEPHI

TI LIBRO NI NEPHI

TI LALAKI NGA ANAK NI NEPHI, A LALAKI NGA ANAK NI HELAMAN

Ket ni Helaman ti lalaki nga anak ni Helaman, a lalaki nga anak ni Alma, a lalaki nga anak ni Alma nga an-annabo ni Nephi a lalaki nga anak ni Lehi, a pimmanaw iti Jerusalem iti umuna a tawen a panagturay ni Sedekias, ti ari ti Juda.

KAPITULO 1

Pumanaw ni Nephi, a lalaki nga anak ni Helaman, iti pagilian, ket ti lalaki nga anakna a ni Nephi ti mangidulin iti kasuratan—Uray adu dagiti pagilasinan ken datdatlag a mapaspasamak, panggep dagiti nadangkas a papatayen dagiti nalinteg—Dumteng ti rabii a panakayanak ni Cristo—Maited ti pagilasinan, ket lumgak ti baro a bituen—Umadu ti panagulbod ken panangallilaw, ket adu ti mapapatay dagiti tulisan a kadua ni Gadianton. Agarup K.P. 1–4.

ITA napasamak a napalabas ti maika-siam-a-pulo-ket-maysa a tawen ken “innem-a-gasut a tawen manipud idi pinanawan ni Lehi ti Jerusalem; ket panawen idi a ni Lachoneus ti pangulo nga ukom ken gobernador iti pagilian.

2 Ket pimmanaw ni Nephi, nga anak ni Helaman, iti ili ti Zarahemla, ket impakumitna ken ni “Nephi, nga inauna nga anakna, ti maipapan iti ^bpina-nid a gambang, ken amin a ka-

suratan a naidulin, ken amin a nasantuan a banag a maidulin manipud iti ipapanaw ni Lehi iti Jerusalem.

3 Ket pimmanaw iti pagilian, ket awan ti makaammo no “sardino man ti napananna; ket ni Nephi nga anakna ti nangidulin iti kasuratan, wen ti kasuratan dagiti kailianna.

4 Ket napasamak nga idi mangrugi ti siam-a-pulo-ket-dua a tawen, adtoy, nangrugi a naan-anay ti pannakaipatungpal ti padto dagidi propeta; agsipud ta adda nangrugi a dakdakkal a pagilasinan ken ad-adu a milagro a naipamatmat kadagiti umili.

5 Ngem adda nangrugi nga agkuna a nalpasen ti kanito a matungpal dagiti balikas, nga “imbaga ni Samuel, a Lamanite.

6 Ket nangrugida nga agrag-ragsak, a kunkunada: Adtoy napalabasen ti kanito, ket saan a natungpal dagiti balikas ni Samuel, ngarud, awan ti mamay ti ragsakyo ken ti pammatiyo maipapan iti daytoy a banag.

7 Ket napasamak nga inyikkis-

[3 NEPHI]

1 1a 2 Ne. 25:19.

2a PNK Nephi, Lalaki

nga Anak ni Nephi,
Lalaki nga Anak
ni Helaman.

^b Alma 37:3–5.

3a 3 Ne. 2:9.

5a Hel. 14:2–4.

da iti amin a pagilian; ket nangrugi nga agladingit dagiti umili a namati, amangan ta saan a mapasamak dagiti banag a nainbagan.

8 Ngem adtoy, inurayda a napnuan pammati dayta nga aldaw ken dayta a rabii ken dayta aldaw a kasla maysa nga aldaw nga awan ti rabii, tapno maamuanda a saan a barengbareng ti pammatida.

9 Ita napasamak nga adda aldaw nga inlatang dagiti saan a mamati, a masapul a “mapapatay amin dagiti namati kadagita a kannawidan malaksid no mapasamak ti tanda, nga imbaga ni Samuel a propeta.

10 Ita napasamak nga idi naimatangan ni Nephi, ti anak ni Nephi, daytoy a kinadangkes dagiti taona, napalalo ti panagladingit ti pusona.

11 Ket napasamak a rimmuar ket nagrukob iti daga ken immawag a sipapasnek iti Dios nga agpaay kadagiti taona, wen, dagiti dandanin madadael gapu iti pammatida iti ugali dagiti am-mada.

12 Ket napasamak a sipapasnek nga immawag iti Apo iti “nagmalem; ket adtoy, nangngegna ti timek ti Apo, a kinunana:

13 Yangadmo ti ulom ket ag-ragsakka; ta adtoy, adtoyen ti kanito, ket maipakita ti pagilasi-

nan iti daytoy a rabii, ket umayyak iti “kabigatanna tapno iparangarangko iti lubong a tungpalek amin dagiti ^bsaok babaen iti ngiwat dagiti nasantuan a propetak.

14 Adtoy, siak ti “umay, a ^bmanngipatungpal iti amin a banag nga impakaammok kadagiti anak ti tao manipud idi “pung-nay ken tapno aramidek ti “agpadpada a pagayatan ti Ama ken ti Anak—ti Ama gapu kaniak, ken ti Anak gapu iti lasagko. Ket adtoy, adtoyen ti kanito, ta maipakita ti tanda iti daytoy a rabii.

15 Ket napasamak a natungpal dagiti sao a naited ken ni Nephi, a kas iti pannakaisaoda; ta adtoy, “awan ti sipnget iti ilelennek ti init ket nangrugi a masdaaw dagiti umili agsipud ta awan ti sipnget idi dumteng ti rabii.

16 Ket adu kadagiti saan a namati iti sao dagiti propeta, ti “nadalupo iti daga ket nagbalinda a kasla natay, agsipud ta ammoda a saan a maaramid ti ^bgan-datda a mangdadael kadagiti namati iti sao dagiti propeta; gapu ta addan ti tanda a naited.

17 Ket nangrugi a naammuan-da nga asidegen ti panagparang ti Anak ti Dios; wen, iti kamaudiananna, kasta unay ti siddaawda ket napakleb iti daga dagiti amin nga umili iti rabaw ti daga manipud iti laud agingga iti

9a PNK Martir,
Kinamartir.

12a Enos 1:4;
Alma 5:46.

13a Luc. 2:10–11.

b PNK Jesucristo—

Padpadto
maipanggep iti
pannakaipasgnay
ken ipapatay
ni Jesucristo.

14a Jn. 1:11.

b Mat. 5:17–18.

c Alma 42:26.

d DkK 93:3–4.

15a Hel. 14:3.

16a Hel. 14:7.

b 3 Ne. 1:9.

daya, iti amin a daga iti amianan ken iti daga iti abagatan.

18 Agsipud ta ammoda a pina-neknekan dagiti propeta dagitoy a banag iti adu a tawen, ken dimtengen ti pagilasinan a naited; ket nangrugida a nagbuteng gapu iti basolda ken saanda a panamati.

19 Ket napasamak nga awan ti sipnget iti dayta a nagpatnag, ngem adda lawag a kas iti tengnga ti aldaw. Ket napasamak a limgak manen ti init iti agsapa, a kas iti gagangay; ken ammoda nga isu ti aldaw a "mayanak ti Apo, gapu iti pagilasinan a naited.

20 Ket napasamak, wen, amin a banag, uray ti kabassitan, kas kinuna dagiti propeta.

21 Ket napasamak met a may-sa a baro a "bituen ti nagparang kas naipadto.

22 Ket napasamak a nangrugi iti daytoy a kanito ti panagulbod a naited kadagiti tao babaen ni Satanas, a mangpatangken iti pusoda, tapno saanda a mamati kadagiti pagilasinan ken datdatlag a naimatanganda; ngem nupay adda daytoy panagulbod ken panangallilaw ad-adu kadagiti umili ti namati, ket namatida iti Apo.

23 Ket napasamak a napan ni Nephi kadagiti tao, ken adu pay ti sabsabali, a nangbuniag iti nagbabawi, isu ti kaadda ti dakkel a "pannakaugas ti basol. Ket kastoy ti panangrugi manen da-

giti umili a maaddaan iti talna iti pagilian.

24 Ket awan ti panagsisinnupiat, malaksid ti sumagmamano a nangrugi a mangasaba, a padpadasenda a paneknekan babaen ti nasantuan a kasuratan a saanen a "nasken a tungpalen ti linteg ni Moises. Nagbiddutda ita iti daytoy a banag, agsipud ta saanda a naawatan ti kasuratan.

25 Ngem napasamak a namatida iti saan a nabayag, ket nakitada ti biddutda, ta naipakammo kadakuada a saan pay a "natungpal ti paglintegan, ket masapul a matungpal agingga iti kabassitan; wen, immay ti sao kadakuada a masapul a matungpal; wen, saan a malabsan ti maysa a paulo wenno tuldek agingga a matungpal amin dagitoy; ngarud naamirisda dagiti biddutda iti daytoy met laeng a tawen ket ^bimpudnoda dagiti basolda.

26 Ket kastoy ti ilalabas ti tawen a siam-a-pulo-ket-dua, a nangted iti naimbag a damag kadagiti tao gapu kadagiti pagilasinan a napasamak, babaen ti pammadto dagiti amin a nasantuan a propeta.

27 Ket napasamak a napalabas met ti siam-a-pulo-ket-tallo a tawen a talna, malaksid kadagiti tulisan ni "Gadianton, a nagtang kadagiti bantay, a mangribuk kadagiti umili; agsipud ta napigsa unay ti sarikedkedda ken nalimed ti yanda ket sa-

19a Luc. 2:1-7.

21a Mat. 2:1-2; Hel. 14:5.

23a PNK Pannakaugas ti Basbasol.

24a Alma 34:13.

25a Mat. 5:17-18.

^b Mosiah 26:29.

27a PNK Bunggoy

ti Tulisan ni Gadianton.

an a madaeran dagiti umili ida; ngarud adu a pammapatay ti inaramidda, ket adu ti pinapatayda kadagiti tao.

28 Ket napasamak a pimmar-das ti yaaduda iti maika-siam-a-pulo-ket-uppat a tawen, agsi-pud ta adu ti simmuppiat kadagiti Nephite a kimmamang kadakuada, a nakaigapuan ti kasta unay a panagladingit dagiti Nephite a nagbati iti pagilian.

29 Ket adda met nakaigapu ti kasta unay a panagladingit dagiti Lamanite; ta adtoy, adu ti annakda a dimmakkel ken nattenbda iti panaglabas ti tawen, ket nagsulsuloda, ken impusing ida ti sumagmamano a “Zoramite, babaen ti kinaulbod ken makapatiray-ok a sasaoda, tapno makikaduada kadagiti tulisan ni Gadianton.

30 Ket iti kastoy naparigat met dagiti Lamanite, ket nangrugi a kimmapsut ti pammati ken kinalintegda, gapu iti kinadangkes ti dumurdur-as a kaputotan.

KAPITULO 2

Kumaro ti kinadangkes ken makarimon nga aramid kadagiti tao—Agkaykaysa dagiti Nephite ken Lamanite a mangsalaknib iti bagbagida kadagiti tulisan ni Gadianton—Agbalin a puraw dagiti napasurot a Lamanite ket maawaganda iti Nephite. Agarup K.P. 5–16.

KET napasamak a limmabas met ti maika-siam-a-pulo-ket-lima a tawen, ket nangrugi a nalipatan

dagiti tao dagidiay tanda ken pagsidsiddaawan a nangngeg-dan, ket nangrugin a kimmapsut ti pannakasdaawda iti tanda wenno iti pagsidsiddaawan a naggapu iti langit, isu a nangrugi a timmangken dagiti pusoda, ken nabulsek ti pampapunotda, ket nangrugida a di mamati kadagiti nangngeg ken nakitada—

2 Mangar-arapaap iti sumagmamano nga awan ti kaes-eskanna a banag iti puspusoda, a ginutugot ti tattao ken babaen ti bileg ti sairo, a mangyaw-awan ken “mangallilaw iti puspuso dagiti tao; ket kasta ti panangtagikua manen ni Satanas kadagiti pusoda dagiti tao, isu a binulsekna dagiti matada ken inyaw-awanna ida tapno mamatida a minamaag ken awan kaes-eskanna a banag ti doktrina ni Cristo.

3 Ket napasamak a kimmaro ti kinadangkes ken dagiti makarimon nga aramid dagiti tao; ket dida namati nga adda pay dagiti tanda wenno pagsidsiddaawan a naited; ket “nagsursor ni Satanas, inyaw-awanna ti puspuso dagiti tao, sinulisogna ida ken binilinna ida nga agaramid iti nakaro a kinadangkes iti daga.

4 Ket kasta a napalabas ti maika-siam-a-pulo-ket-innem a tawen; ken kasta met ti maika-siam-a-pulo-ket-pito a tawen; ken kasta met ti maika-siam-a-pulo-ket-walo a tawen; ken kasta met ti maika-siam-a-pulo-ket-siam a tawen;

5 Ket kasta met a sangagasut a tawen ti limmabas manipud kadagiti aldaw ni “Mosiah, a nagari kadagiti tao dagiti Nephite.

6 Ket limmabas ti innem-a-gasut-ken-siam a tawen manipud ti ipapanaw ni Lehi iti Jerusalem.

7 Ket limmabas ti siam a tawen manipud iti panawen a pannakaited ti tanda, a nasao dagiti propeta, a nasken nga umay ni Cristo iti daga.

8 Ita rinugian dagiti Nephite nga amirisen ti orasda manipud itoy a panawen a pannakaited ti tanda, wenno manipud iti yaay ni Cristo; ngarud, limmabas ti siam a tawen.

9 Ket “saan a nagsubli ni Nephi, nga ama ni Nephi, nga akin-iggem kadagiti kasuratan, iti daga a Zarahemla, ket awan ti pakasarakan iti intero a daga.

10 Ket napasamak a nagtalinaed dagiti tao a nadanges, iti laksid ti adu a panangasaba ken pammadto a naited kadakuada; ket kasta met ti ilalabas ti maikapullo a tawen; ket limmabas met ti maika-sangapulo-ket-maysa a tawen iti pagbasolan.

11 Ket napasamak iti maika-sangapulo-ket-tallo a tawen a nangrugi ti gubgubat ken sinupanget iti intero a daga; ta nagbalin nga adu unay dagiti tulisan ni Gadianton, ket adu ti pinapatayda kadagiti tao, ken adu ti dinadaelda a siudad, ket insaknapda ti adu a pam-

mapatay ken panangrangkay iti intero a daga, a nagbalin a nasken nga amin a tao, dagiti Nephite ken Lamanite nga agpadpada, makidangadang kadakuada.

12 Ngarud, nakikappon amin dagiti Lamanite a napasurot iti Apo kadagiti kabsatda, dagiti Nephite, ket napilitda, para iti pannakasalaknib ti biagda ken dagiti babbaida ken dagiti anakda, a makidangadang kadagidiay tulisan ni Gadianton, wen, ken kasta met a tapno mataginayonda dagiti kalinteganda, ken dagiti karbenganda iti simbaanda ken ti panagdaydayawda, ken ti “wayawaya ken ^bpannakaruk-atda.

13 Ket napasamak a sakbay a limmabas daytoy maika-sangapulo-ket-tallo a tawen nagpeggad dagiti Nephite iti di pagduaduaan a pannakadadael gapu itoy a gubat, a nagbalin a nasaem unay.

14 Ket napasamak a naibilang kadagiti Nephite dagiti Lamanite a nakikaysa kadagiti Nephite;

15 Ket naikkat kadakuada ti “lunodda, ket nagbalin a ^bpu-raw ti kudilda a kasla kadagiti Nephite;

16 Ket nagbalin dagiti babbaro ken babbalasangda a makay-ayo unay, ket naibilangda kadagiti Nephite, ken naawaganda iti Nephite. Ket kasta ti naggibusan ti maika-sangapulo-ket-tallo a tawen.

17 Ket napasamak iti panang-

5a Mosiah 29:46-47.

9a 3 Ne. 1:2-3.

12a PNK Nawaya,

Wayawaya.

b PNK Wayawaya.

15a Alma 17:15; 23:18.

b 2 Ne. 5:21; 30:6;

Jacob 3:8.

rugi ti maika-sangapulo-ket-uppat a tawen, nagtultuloy ken nagbalin a nasaem unay ti gubat iti nagbaetan dagiti mannana-kaw ken dagiti tao ni Nephi; nupay kasta, naikkan dagiti Nephi iti dakdakkal a gundaway ngem dagiti mannanakaw, isu a napanawda ida iti dagdagada a napan iti bambantay ken iti nalimed a luglugarda.

18 Ket kasta ti panaggibus ti maika-sangapulo-ket-uppat a tawen. Ket iti maika-sangapulo-ket-lima a tawen rinautda dagiti tao ni Nephi; ket gapu iti kinandangkes dagiti tao ni Nephi, ken iti adu a panagsusupangetda ken isusuppiatda, adu ti nangatiwan kadakuada dagiti tulisan ni Gadianton.

19 Ket kasta ti naggibusan ti maika-sangapulo-ket-lima a tawen, ket kasta dagiti tao iti nakarigrigat a kasasaad; ket nakatag-ay kadakuada ti “espada ti pannakadadael, isu a kurangna laengen nga agdisso kadakuada, ket daytoy gapu iti basolda.

KAPITULO 3

Dawatan ni Giddianhi, ti dadaulo ni Gadianton, nga isuko da Lachoneus ken dagiti Nephite ti bagbagida ken dagiti dagada—Tudingan ni Lachoneus ni Gidgiddoni a pangulo a kapitan dagiti buyot—Aguummong dagiti Nephite iti Zarahemla ken Bountiful a mangsalaknib iti bagbagida. Agarup K.P. 16–18.

KET ita napasamak nga iti maika-sangapulo-ket-innem a tawen manipud iti yaay ni Cristo, nakaawat ni Lachoneus, ti gobernador ti daga, iti surat manipud iti dadaulo ken ti gobernador daytoy bunggoy dagiti mannanakaw; ket dagitoy ti balikas a naisurat, nga agkuna:

2 Lachoneus, a kataknengan ken pangulo a gobernador ti daga, adtoy, isuratko daytoy a surat nga agpaay kenka, ket itdek kenka ti nalaus a panagdayawko gapu iti kinatibkermo, ken kasta met ti kinatibker dagiti taom, iti pannakaasikaso dayta rumbeng koma a kalintegam ken pannakaruk-atmo, ken ti sanikuam, ken ti pagiliam, wenno dayta kayatmo nga inaganan.

3 Ket kasla nakakaasi kaniak, kataknengan a Lachoneus, nga agbalinka a nakaro a maag ken awan kaes-eskanna iti panangipapanmo a madaeram dagiti nakaad-adu a lallaki nga agururay iti bilinko, a nakasagana itan itoy a kanito, a sumsumga unayen iti balikas—Bumabakayo kadagiti Nephite ket daaelenyo ida.

4 Ket siak, a makaammo iti di maparmek nga espirituda, iti pannakapadasdan iti tay-ak ti pagbabakalan, ken iti pannakaammok iti awan inggana a gurada kenka gapu iti adu a bidut a naaramidmo kadakuada, ngarud no umayda a mangrubbuot kenka idanonda ti awan duadua a pannakadadaelmo.

5 Ngarud naisuratkon daytoy a

surat, a siak a mismo ti mangri-kep, a mangrikrikna iti pagim-bagam, gapu iti kinatibkermo iti dayta patiem a nainkalintegang, ken dayta natakneng nga espiri-tum iti tay-ak ti pagbabakalan.

6 Ngarud suratanka, a tariga-gayak nga isukom kadagitoy taok, dagiti siudadmo, dagiti dagam, ken dagiti sanikuam, ngem iti isuda ti umay a mangi-sarungkar iti espada ket mayeg kenka ti pannakadadael.

7 Wenno iti sabali a panna, sumukoka kadakami, ket maki-kaysaka kadakami ket mai-ruamka kadagiti “nalimed nga aramidmi, ket agbalinka a kab-satmi tapno agbalinka a kas ka-dakami—saan a tagabomi, ngem kabsatmi ken kaduami iti amin a taraonmi.

8 Ket adtoy, “ikarik kenka, no aramidem daytoy, nga addaan iti sapata, saanka a madadael; ngem no dimo aramiden day-toy, ikarik kenka ti sapatak, nga iti sumuno a bulan bilinek dagiti buyotko nga umay ken-ka, ket dida pagtalnaen ti ima-da ken awan ti ibatida, ngem papatayendaka, ket bay-anda nga agdisso ti espada kenka agingga a mapukawka.

9 Ket adtoy, siak ni Giddianhi; ket siak ti gobernador daytoy “nalimed a gimong ni Gadian-ton; nga ammok a ^bnasayaat a gimong ken dagiti aramid; ket nagtaudda iti ^cnagkauna nga al-daw ken naipaimada kadakami.

10 Ket isuratko daytoy a surat

kenka, Lachoneus, ket mang-namnamaak a yawatmo dagiti dagam ken dagiti sanikuam, nga awan ti maibuyat a dara, tapno maisubli dagitoy taok dagiti kalintegang ken gobier-noda, a simmina kenka gapu iti kinadangkesmo iti panangilak-sidmo kadakuada iti kalinte-gang ken gobiernoda, ket ma-laksid no aramidem daytoy, ibalesko ti naaramid a dakes kadakuada. Siak ni Giddianhi.

11 Ket ita napasamak a napa-lalo ti siddaaw ni Lachoneus a nakaawat iti surat, gapu iti kinadursok ni Giddianhi iti pa-nangdawatna iti panangtagi-kuada iti daga dagiti Nephite, ken kasta met ti panangbutbu-tengna kadagiti tao ken pana-ngibalesna iti dakes nga ara-mid dagiti saan nga immawat iti dakes, malaksid kadagiti “panagaramidda iti dakes iti bagbagida babaen ti ikakaya-kayda a timmipon kadagiti na-dangkes ken makarimon a man-nanakaw.

12 Ita adtoy, daytoy Lachoneus, a gobernador, nalinteg a tao, ken saan a mabutbuteng kadagiti dawat ken pammut-buteng ti ^amannanakaw; nga-rud dina dinengngeg ti surat ni Giddianhi, ti gobernador dagi-ti mannanakaw, ngem imbilin-na ketdi nga umararaw dagiti taona iti Apo iti pigsa nga ag-paay iti panawen a yaay dagiti mannanakaw a mangraut ka-dakuada.

3 7a Hel. 6:22–26.
8a Ether 8:13–14.
9a PNK Nalimed
a Kinnunsabo.

b Alma 30:53.
c Hel. 6:26–30;
Moises 5:29, 49–52.
11a Hel. 14:30.

12a Alma 54:5–11;
3 Ne. 4:7–10.

13 Wen, nangipatulod iti pakaammo kadagiti amin a tao, a pagkaykaysaenda dagiti babaida, ken dagiti annakda, dagiti arban ken pastorda, ken amin dagiti taraonda, malaksid ti dagada, iti maysa a lugar.

14 Ket imbilinna a mabangon ti trinsera iti aglawlawda, ket aramidenda a makapnek ti tibkerna. Ken imbilinna a dagiti buyot, dagiti Nephite ken dagiti Lamanite nga agpadpada, weno isuda amin a naibilang kadagiti Nephite, nasken a maibatanga nga agbantay iti aglawlaw a mangsiput kadakuada, ken mangbantay kadakuada kadagiti mannanakaw iti aldaw ken rabii.

15 Wen, imbagana kadakuada: Iti kaadda ti Apo, malaksid no agbabawikayo iti amin a basbasolyo, ket umararawkayo iti Apo, dikayonto a pulos maisalakan kadagiti ima dagiti tulisan ni Gadianton.

16 Ket nakain-indaklan ken nakaskasdaaw dagiti balikas ken padto ni Lachoneus a namagbuteng kadagiti amin a tao; ket inkagumaanda ti bagbagida a mangtungpal kadagiti balikas ni Lachoneus.

17 Ket napasamak a nangtuding ni Lachoneus iti pangpangulo a kapitan kadagiti amin a buyot dagiti Nephite, a mangbilin kadakuada iti kanito a dumteng dagiti mannanakaw manipud iti langalang.

18 Ita natudingan ti kanga-

tuan kadagiti amin a pangulo a kapitan ken ti naindaklan a mangituray kadagiti amin a buyot dagiti Nephite, ket “Gidgiddoni ti naganna.

19 Ita ugali dagiti amin a Nephite ti mangtuding kadagiti pangulo a kapitanda, (malaksid iti panawen ti kinadangkesda) ti maysa nga addaan iti espiritu ti pammaltiing ken kasta met ti “pammadto; ngarud, naindaklan a propeta daytoy a Gidgiddoni kadakuada, a kas met iti pangulo nga ukom.

20 Ita kinuna dagiti tao ken ni Gidgiddoni: Agkararagka iti Apo, ket umulitayo kadagiti bantay ken mapantayo kadagiti langalang, tapno makadantonayo kadagiti mannanakaw ket dadaelentayo ida ken dagiti dagada.

21 Ngem kinuna ni Gidgiddoni kadakuada: “Ipawil ti Apo; ta no mapantayo kadakuada^b yawatnatayo ti Apo kadagiti imada; ngarud isaganatayo ti bagbagitayo iti tengnga ti dagdagatayo, ket pagkaykaysaentayo dagiti buyottayo, ket saantayo a rauten ida, ngem aguraytayo agingga nga isuda ti mangraut kadatayo; ngarud iti kaadda ti Apo, no aramidentayo daytoy yawatna ida kadatayo.

22 Ket napasamak iti maikasangapulo-ket-pito a tawen, iti arinunos ti tawen, nagwaras ti pakaammo ni Lachoneus iti intero a rabaw ti daga, ket innalada dagiti kabalioda, ken dagiti

18a 3 Ne. 6:6.

19a PNK Padto,

Mamadto.

21a Alma 48:14.

b 1 Sam. 14:12.

karuaheda, ken dagiti ayupda, ken amin dagiti arbanda, ken dagiti pastorda, ken dagiti apitda, ken amin dagiti taraonda ket nagnada a rinibu ken pinullo a ribu, ayingga a nakadanda iti lugar a naikeddeng a pangummonganda iti bagbagida, a pangsalaknibanda iti bagbagida kadagiti kabusorda.

23 Ket ti daga a Zarahemla ti naikeddeng a daga, ken ti daga a nagbaetan ti daga a Zarahemla ken ti daga a Bountiful, wen, iti uged a nagbaetan ti daga a Bountiful ken ti daga a Desolation.

24 Ket adda rinibu a tattao a maawagan iti Nephite, a nangummong iti bagbagida iti daytoy a daga. Ita imbilin ni Lachoneus a nasken nga urnongenda ti bagbagida iti daga iti abagatan, gapu iti nakaro a lunod iti "daga iti amianan.

25 Ket trinenseraanda ti bagbagida a maibusor kadagiti kabusorda; ket nagnaedda iti maysa a daga, ken sangsangkamaysada ket kinabutengda dagiti balikas nga imbaga ni Lachoneus, isu nga imbabawida amin a basbasolda; ket inturongda dagiti kararagda iti Apo a Diosda, tapno "isalakanna ida iti kanito a dumteng dagiti kabusorda a makibakal kadakuada.

26 Ket nalaus ti sakit ti nakemda gapu kadagiti kabusorda. Ket imbilin ni Gidgiddoni nga agaramidda iti "armasda a pakigubat iti amin a kita, ket

nasken a nabileg ti salakanda, ken addaan iti saripda, ken addaan iti barikes, a mainugot iti panangiwanwanna.

KAPITULO 4

Abaken dagiti buyot a Nephite dagiti tulisan ni Gadianthon—Mapapatay ni Giddianhi, ket ti sukatina, ni Zemnariyah, maibitin—Agyaman dagiti Nephite iti Apogapu kadagiti balligida. Agarup K.P. 19–22.

KET napasamak nga iti arinunos ti maika-sangapulo-ket-walo a tawen nagsagana dagidiay buyot dagiti mannanakaw a maki-dangadang, ket nangrugida a bimmaba a rumaut manipud iti turturod, ken kadagiti bambantay, ken iti langalang, ken dagiti salakanda, ken dagiti nalimed a lugarda, ket rinugianda a saku-pen dagiti daga, agpadpada iti daga iti abagatan ken iti daga iti amianan, ket rinugianda a saku-pen amin dagiti daga a "pinanawan dagiti Nephite, ken dagiti siudad a napanawan a naliday.

2 Ngem adtoy, awan ti atap nga ayup wenna ayup kadagidiay a daga a pinanawan dagiti Nephite, ket awan ti ayup kadagiti mannanakaw malaksid iti langalang.

3 Ket saan a makapagbiag dagiti mannanakaw malaksid iti langalang, gapu iti kasapulanda a taraon; ta pinanawan dagiti Nephite ti dagada a nali-

day, ken inkuyogda amin nga arbanda ken dagiti pastorda ken amin dagiti taraonda, ket sangsangkamaysada.

4 Ngarud, awan ti gundaway dagiti mannanakaw nga agsam-sam ken makaala iti taraon, malaksid ti yaayda a manggubat kadagiti Nephite; ket iti panagsangsangkamaysa dagiti Nephite, ken iti kaaduda, ken insaganaanda ti bagbagida iti abasto, ken kabkabalio ken ayup, ken pangen a nadumaduma a kita, tapno makapagbiagda iti pito a tawen, nga iti dayta a panawen namnamaenda a madadaelda dagiti mannanakaw iti rabaw ti daga; ket kasta ti ilalabas ti mai-kasangapulo-ket-walo a tawen.

5 Ket napasamak nga iti mai-kasangapulo-ket-siam a tawen nakita ni Giddianhi a nasken a mapan makidangadang kadagiti Nephite, ta awan ti sabali a pamuspusan tapno agbiagda malaksid iti panagsamsam ken panagtakaw ken nadawel a panagpapatayda.

6 Ket saanda nga inwaras ti bagbagida iti rabaw ti daga tapno makapatanorda iti apit, amangan ta umay dagiti Nephite ket papatayenda ida; ngarud binilin ni Giddianhi dagiti buyotna nga itoy a tawen nasken a mapanda makidangadang kadagiti Nephite.

7 Ket napasamak a napanda nakidangadang; ket iti maikanem a bulan; ket adtoy, naindaklan ken nakaam-amak dayta nga aldaw a papanda pannaki-

dangadang; ket nakawesanda iti kawes dagiti mannanakaw; ket adda imbarikesda iti lomoda a lalat ti karnero, ket natinada iti dara, ket nakuskosan dagiti uloda, ken adda bistukolda; ket nakaro ken nakaam-amak ti langa dagiti buyot ni Giddianhi, gapu iti salakanda, ken gapu iti pannakatinada iti dara.

8 Ket napasamak a dagiti buyot dagiti Nephite, idi nakitada ti langa ti buyot ni Giddianhi, natuangda amin iti daga, ket indanonda ti ararawda iti Apo a Diosda, tapno isalakanna ida ken iliklikna ida kadagiti ima dagiti kabusorda.

9 Ket napasamak nga idi nakita dagiti buyot ni Giddianhi nagpukkawda, gapu iti ragsakda, ta impagarupda a natuang dagiti Nephite iti butengda gapu iti nakaam-amak a langa dagiti buyotda.

10 Ngem napaayda itoy a banag, ta saan ida a kinabuteng dagiti Nephite; ngem "nagbutengda iti Diosda ket inararawanda iti pannakasalaknibda; ngarud, idi darupen ida dagiti buyot ni Giddianhi nakasaganadan a mangsango kadakuada; wen, iti pigsa ti Apo inawatda ida.

11 Ket nangrugi ti dangadang itoy maikanem a bulan; ket dakkell ken nakaam-amak daydi a dangadang, wen, dakkell ken nakaam-amak daydi a panagrangkay isu nga awanen ti naammuan pay a nakarkaro a panagrangkay kadagiti amin a

tao ni Lehi manipud idi pim-manaw iti Jerusalem.

12 Ket iti laksid dagiti “pam-mutbuteng ken sapata nga inaramid ni Giddianhi, adtoy, inabak ida dagiti Nephite, isu a nagsanudda.

13 Ket napasamak a binilin ni “Gidgiddoni dagiti buyotna a kamatenda ida agingga iti nagbedngan ti langalang, ken saanda a pakawanen ti asino man a matnag kadagiti imada iti dalan; ket kasta a kinamatda ida ken pinapatayda ida, iti nagbedngan ti langalang, agingga a natungpalda ti bilin ni Gidgiddoni.

14 Ket napasamak a ni Giddianhi, a nagtalinaed ken nakiranget a sipipinget, kinamatda bayat ti panaglibasna; ket iti bannogna gapu iti napinget a pannakirangetna nakamatan-da ken pinapatayda. Ket kasta ti naggibusan ni Giddianhi a mannanakaw.

15 Ket napasamak a nagsubli manen dagiti buyot dagiti Nephite iti lugar ti talgedda. Ket napasamak a napalabas daytoy maika-sangapulo-ket-siam a tawen, ket saanen a nagsubli dagiti buyot dagiti mannanakaw a nakidangadang; kasta met iti maika-duapulo a tawen.

16 Ket iti maika-duapulo-ket-maysa a tawen saandan nga immay nakidangadang, ngem immayda iti amin a sikigan a nangalikubkob kadagiti tao ni Nephi; ta impagarupda a no maisinada dagiti tao ni Nephi kadagiti dagada, a no maipas-

lida ida iti tunggal igid, ken no maisinada ida kadagiti amin a kalinteganda iti ruar, tapno maibilinda kadakuada nga isukoda ti bagbagida a maibatay iti pagayatanda.

17 Ita nangtudingda iti maysa a naggapu kadakuada iti sabali a dadaulo, a Zemnariyah ti nagganna; ngarud ni Zemnariyah ti nangibilin iti panangalikubkob.

18 Ngem adtoy, nakapasayaat daytoy kadagiti Nephite; ta saan a mabalin kadagiti mannanakaw a mangalikubkob iti umdas a kaatiddog tapno adda kaipasanganna kadagiti Nephite, gapu iti adu nga abasto nga indulinda.

19 Ket gapu iti kakisang dagiti abasto kadagiti mannanakaw; ta adtoy, awananda malaksid iti karne a pagbiagda, karne a naalada iti langalang;

20 Ket napasamak a kimmisang dagiti “atap nga ayup iti langalang isu a dandanin mapukaw dagiti mannanakaw iti bisin.

21 Ket nagtultuloy a nagna dagiti Nephite iti aldaw ken iti rabii, ket rinautda dagiti buyotda, ket rinibribu kadakuada ti napapatay.

22 Ket kasta a nagbalin a tagagay dagiti tao ni Zemnariyah a saanen a mangituloy iti panggepda, gapu iti nakaro a panakadadael a napasamakda iti aldaw ken rabii.

23 Ket napasamak a binilin ni Zemnariyah dagiti taona a saandan nga ituloy ti panagalikubkobda, ket magnada iti ad-

adayo pay a paset ti daga iti amianan.

24 Ket ita, gapu iti pannakaammo ni Gidgiddoni iti panggepda, ken iti pannakaammona iti pagkapsutanda gapu iti pannakasapulda iti taraon, ken ti narkaro a panangrangkay nga inaramidda, ngarud imbaonna dagiti buyotna iti rabii, ket pinutedda ti dalan a pagsanudanda, ket nangikabil kadagiti buyotna iti dalan a pagsanudanda.

25 Ket inaramidda daytoy iti rabii, ket nagnada iti likud dagiti mannanakaw, tapno iti kabi-gatanna, idi rugian dagiti mannanakaw ti pannagnada, sinabat ida dagiti buyot dagiti Nephite nga agpadpada iti sango ken iti likudda.

26 Ken naputed met ti lugar a pagsanudan dagiti mannana-kaw nga adda iti abagatan. Ket naaramid amin dagitoy a banag babaen ti bilin ni Gidgiddoni.

27 Ket rinibribu ti nangisuko iti bagbagina a baluden dagiti Nephite, ket napapatay dagiti nabati kadakuada.

28 Ket ti dadauloda, ni Zem-nariyah, natiliw a naibitin iti kayo, wen, iti tuktokna agingga a natay. Ket idi naibitinda agingga a natay pinukanda ti kayo, ket imkisdas ita napigsa a timek, a kinunada:

29 Taginayonen koma ti Apo dagiti taona iti kinalinteg ken iti kinasanto ti puso, tapno ibilinda ti pannakatuangda iti daga dagiti amin nga agpanggep a

mangpapatay kadakuada gapu iti bileg ken nalimed a kinnunsabo, a kas iti pannakatuang daytoy a tao iti daga.

30 Ket nagrag-oda ket imkisdas manen iti maymaysa a timek, a kinunada: Salakniban koma ti “Dios ni Abraham, ken ti Dios ni Isaac, ken ti Dios ni Jacob dagitoy a tao iti kinalinteg, no la ketdi ^bawaganda ti nagan ti Diosda a salaknib.

31 Ket napasamak a sangsang-kamaysada, a kas maymaysa, a nagkanta, ken “nangidaydayaw iti Diosda iti naindaklan a banag nga inaramidna kadakuada, iti panangtaginayonna kadakuada manipud iti pannakatnag kadagiti ima dagiti kabusorda.

32 Wen, insangitda: “Hosanna iti Kangatuan a Dios. Ket insangitda: Madaydayaw ti nagan ti Apo a Dios a ^bMannakabalin, ti Kangatuan a Dios.

33 Ket dimmakkel ti puspusoda iti rag-o, iti panagayus ti adu a lua, gapu iti naindaklan a kinaimbag ti Dios iti panangilisina kadakuada kadagiti ima dagiti kabusorda; ket ammoda a gapu iti panagbabawida ken iti kinapakumbabada ti nakailiklikanda iti agnanayon a pannakadadael.

KAPITULO 5

Agbabawi dagiti Nephite ket tallikudanda dagiti basolda—Isurat ni Mormon ti pakasaritaan dagiti tao-

30a Alma 29:11.

b Ether 4:15.

31a Alma 26:8.

PNK Agyaman,
Napuan Yaman,
Panagyaman.

32a PNK Hosana.

b 1 Ne. 1:14.

PNK Dios, Kinadios.

na ken ipakdaarna kadakuada ti agnanayon a balikas—Maummong ti Israel iti napaut a pannakawarana. Agarup K.P. 22–26.

KET ita adtoy, awan ti nabiag a kararua kadagiti amin a tao dagiti Nephite a nagduadua iti uray bassit laeng kadagiti balikas dagiti amin a nasantuan a propeta a nasaon; ta ammoda a nasken a matungpalda.

2 Ket ammoda a nasken unay nga umay ni Cristo, gapu kadagiti amin a tanda a naiteden, a maibatay kadagiti balikas dagiti propeta; ket gapu kadagiti banag a napasamaken ammoda a nasken unay a mapasamak amin a banag a maibatay kadagita a nasaon.

3 Ngarud linipatda amin a basolda, ken dagiti makarimon nga aramid, ken ti kinaman-nakiabigda, ket nagserbida iti Dios iti amin a kinaregta iti aldaw ken rabii.

4 Ket ita napasamak nga idi naaladan nga ibalud amin dagiti mannanakaw, iti kasta awan ti nakalibas kadagiti saan a napapatay, impisokda dagiti baludda iti pagbaludan, ket imbilinda ti pannakaikasaba kadakuada ti balikas ti Dios; ket kas iti kaadu ti nangibabawi iti basbasolda ken simrek iti katulagan a saandan a mamapatay a sida-dawel ti *“nawayawayaan.*

5 Ngem kas iti kaadu ti di simrek iti katulagan, ken nangitultuloy pay laeng iti nalimed a panagpapatayda a sida-

dawel iti puspusoda, wen, kas iti kaadu ti naduktalan a mangidaydayamudom iti pammut-butengda kadagiti kabsatda ti nakedngan ken nadusa a maibatay iti paglintegan.

6 Ket kasta ti panangigibusda kadagiti amin a nadangkes, ken nalimed, ken makarimon nga aramid a kinnunsabo, a nama-adda iti nakaro a kinadangkes, ken adu ti naaramid a nadawel a pammapatay.

7 Ket kasta ti ilalabas ti *“mai-ka-duapulo-ket-dua* a tawen, ken kasta met ti *maika-duapulo-ket-tallo* a tawen, ken ti *mai-ka-duapulo-ket-uppat*, ken ti *maika-duapulo-ket-lima*; ket kasta ti ilalabas ti *duapulo-ket-lima* a tawen.

8 Ket adu a banag ti naaramid nga, iti panagkita ti dadduma, agbalin a naindaklan ken nakaskasdaaw; nupay kasta, saanda a mabalin a maisurat amin iti daytoy a libro; wen, saan a malaon daytoy a libro ti uray no ti *“apagkasangagasut* la nga inaramid ti adu a tao iti uneg ti *duapulo-ket-lima* a tawen;

9 Ngem adtoy adu ti *“sinurat* a naglaon kadagiti amin nga inaramid dagitoy a tao; ken iti ab-ababa ngem pudno a pakammo ni Nephi.

10 Ngarud insuratko dagitoy a banag a maibatay iti sinurat ni Nephi, a naikitikit kadagiti pinanid a maawagan a dagiti pinanid ni Nephi.

11 Ket adtoy, isuratko kadagiti

pinanid nga inaramidko kadagiti imak.

12 Ket adtoy, maawaganak iti “Mormon, a naisurot iti panna-kaawag ti ^bdaga a Mormon, ti daga a nangbangonan ni Alma iti simbaan kadagiti tao, wen, ti immuna a simbaan a nabangon kadakuada kalpasan ti panag-basolda.

13 Adtoy, disipulonak ni Jesu-cristo, ti Anak ti Dios. Inawagannak a mangirakurak iti balikasna kadagitoy a tao, tapno bareng maaddaanda iti agnayon a biag.

14 Ket nagbalin a nasken unay a siak, a maibatay iti pagayatan ti Dios, tapno matungpal dagiti kararag dagiti napanen, a nasantuan, a maibatay iti pammattida, nasken nga “isuratko dagitoy a banag a naaramiden—

15 Wen, ti bassit a sinurat a mapanggep iti dayta a napasamak manipud iti kanito nga ipapanaw ni Lehi iti Jerusalem, nga agingga iti agdama a panawen.

16 Ngarud agsuratak manipud kadagiti pakaammo dagiti immun-una ngem siak, agingga iti panangrugi ti aldawko;

17 Ket kalpasanna “isuratko dagiti banag a naimatangak kadagiti matak.

18 Ket ammok a nainkalintegan ken pudno a sinurat dagiti insuratko; nupay kasta adu dagiti banag, a maibatay iti pagsasaotayo, saantayo a “maisurat.

19 Ket ita gibusakon ti agsao, a siak, ket ituloyko nga ited ti pakaammok kadagiti banag nga immun-una ngem siak.

20 Siak ni Mormon, ken kapupuon a mismo ni Lehi. Ad-da pamkuatak a mangdayaw iti Diosko ken iti mangisalakanko a ni Jesucristo, tapno iruarna dagiti ammatayo iti daga a Jerusalem, (ket “awan ti makaammo malaksid kenkuana ken dagiti inruarna iti dayta a daga) ken iti pannangtedna kaniak ken dagiti taok iti adu a pannakaammo iti pannakaisalakan dagiti kararuami.

21 Awan duadua a binendisio-nanna ti “balay ni ^bJacob, ken “naasi iti bukel ni Jose.

22 Ket “iti kasta a panangtungpal dagiti annak ni Lehi kadagiti bilinna binendisioanna ida ken pinarang-ayna ida a maibatay iti balikasna.

23 Wen, ket awan duadua nga itdennanto manen iti “nabati a bukel ni Jose ti ^bpannakaammo iti Apo a Diosda.

24 Ket kas iti kinaawan duadua a nagbiag ti Apo, nga “um-mongenna manipud iti uppat a suli ti daga amin dagiti nabati a bukel ni Jacob, a nawarawara iti ganggannaet iti amin a rabaw ti daga.

25 Ket kas iti pannakitulagna kadagiti amin a balay ni Jacob, kastanto met ti pannakatungpal

12a Morm. 1:1–5.

^b Mosiah 18:4;

Alma 5:3.

14a Enos 1:13–18;

DkK 3:19–20.

17a Morm. 1:1.

18a Ether 12:25.

20a 1 Ne. 4:36.

21a PNK Israel.

^b Gen. 32:28.

^c Deut. 33:13–17.

22a 2 Ne. 1:20.

23a Alma 46:24.

^b 2 Ne. 3:12.

24a PNK Israel—Ti pannakaummong ti Israel.

ti katulagan nga intulagna iti balay ni Jacob iti naituding a panawenna, agingga a “mariing amin a balay ni Jacob a mangammo iti katulagan nga intulagna kada-kuada.

26 Ket isunton ti “pannakaammoda iti Mannubbotda, a ni Jesucristo, ti Anak ti Dios; ket kalpasanna maurnongdanto manipud iti uppap a sulit ti daga kadagiti dagada, manipud iti nakawarawaraanda; wen, kas iti panagbiag ti Apo kastanto met. Amen.

KAPITULO 6

Rumang-ay dagiti Nephite—Lumtuad ti panaggigidiat ti kina-pannakel, kinabaknang, ken kasasaad—Mawara ti Simbaan iti panagsisinnuppiat—Idauluan ni Satanas dagiti tao iti nabatad a yaalsa—Adu a propeta ti nangidawat iti panagbabawi ken napatay—Nagtutulag dagiti nadawel a mammapatay a mangipagna iti gobierno. Agarup K.P. 26–30.

KET ita napasamak a nagsubli amin dagiti tao dagiti Nephite iti dagdagada iti maika-duapulo-ket-innem a tawen, tunggal lalaki, a kaduana ti kaamaanna, dagiti arban ken dagiti pastorna, dagiti kabalio ken dagiti bakana, ken amin a banag a kukuada.

2 Ket napasamak a saanda a nakan amin nga abastoda; ngarud inkuyogda amin a dida napauuneg, ti amin a kita ti bukukelda, ken ti balitokda, ken

ti pirakda, ken amin a napateg a gamengda, ket nagsublida iti dagdagada ken iti kukuada, iti amianan ken iti abagatan nga agpadpada, iti daga iti amianan ken iti daga iti abagatan nga agpadpada.

3 Ket intedda kadagiti manna-nakaw a simrek iti katulagan a mamagtalinaed iti kappia iti daga, a sitatarigagay nga agtalinaed a Lamanite, ti dagdaga, a maibatay iti bilangda, tapno maaddaanda, iti panagtrabahoda, iti pagtaudan ti pagbiagda; ket kasta ti panangbangonda iti kappia iti amin a daga.

4 Ket nangrugida manen a rimang-ay ken pimmigsa; ket limmabas ti maika-dua-puloket-innem ken pito a tawen, ket adda nasayaat nga urnos iti daga; ket binukelda dagiti paglinteganda a maibatay iti panagpapatas ken linteg.

5 Ket ita awan iti amin a daga ti mangtubeng kadagiti tao iti agtultuloy a panagdur-asda, malaksid no agtinnagda iti pagbasolan.

6 Ket ita ni Gidgiddoni, ken ti ukom, ni Lachoneus, ken dagiti natudingan a dadaulo, ti nangpasingked iti napateg a kappia iti daga.

7 Ket napasamak nga immadu ti nabangon a siudad, ken adu ti natarimaan a daan a siudad.

8 Ket adu ti dadakkel a kalsada a natarimaan, ken adu a kalsada ti naaramid, a namagkakamang kadagiti siudad, ken dagdaga, ken iti tunggal lugar.

9 Ket kasta ti ilalabas ti mai-ka-duapulo-ket-walo a tawen, ket nagtultuloy ti kappia dagiti tao.

10 Ngem napasamak iti mai-ka-duapulo-ket-siam a tawen a nangrugi ti di panagtutunos dagiti tao; ket adda dagiti “pimmalangaud ken pimmangas gapu iti aglaplapusanan a kinabaknangda, wen, a nangtungpal iti nakaro a panagidadanes;

11 Ta adu ti agtagtagilako iti daga, ken kasta met nga adu ti agilinlinteg, ken adu ti opisial.

12 Ket nangrugi a nabigbig dagiti tao babaen ti ranggo, a maibatay iti “kinabaknangda ken iti gundawayda nga agadal; wen, awan ti ammo dagiti dadduma gapu iti kinakurapayda, ket naaddaan iti nangato nga adal dagiti dadduma gapu iti kinabaknangda.

13 Pimmalangguad dagiti dadduma, ket nalaus met ti kinapakumbaba dagiti dadduma; agririnniribuk dagiti dadduma, idinto a marirriribuk ken maddadadanes ken umaw-awat iti nadumaduma a “pammarparigat dagiti dadduma, ket saanda a sumango a ^bmakisusik manen, ngem napakumbaba ken agbabawida a silaladingit iti imatang ti Dios.

14 Ket kasta ti panangrugi ti nakaro a di panagpapatas iti amin a daga, iti kasta nangrugi a madadael ti simbaan; wen, iti kasta iti maika-tallopulo a ta-

wen nadadael ti simbaan iti amin a daga malaksid ti sumagmamano a Lamanite a napasurot iti pudno a pammati; ket saanda a pimmanaw itoy, ta natibkerda, ken saan a maisin, ken saan a magaraw, a “sireregta nga agtungpal kadagiti bilin ti Apo.

15 Ita ti gapu daytoy a panagbasol dagiti tao ket daytoy—nabileg ti pannakabalin ni Satanang a mangsugsog kadagiti tao nga agaramid iti amin a kita ti pagbasolan, ken iti panangpabussogna kadakuada iti kinapalangguad, a mangsulisog kadakuada nga agkalikagum iti bileg, ken panangituray, ken kinabaknang, ken dagiti awan kaes-eskanna a banag iti lubong.

16 Ket kasta ti panangiturong ni Satanas iti puspuso dagiti tao nga agaramid iti amin a kita ti pagbasolan; ngarud sumagmamano laeng a tawen ti panagsagrapda iti kappia.

17 Ket kasta, iti panangrugi ti maika-tallopulo a tawen—napalugodan dagiti tao iti atidog a panawen a mayagus kadagiti “sulisog ti sairo iti sadino man a kayatna a pangipananna kadakuada, ken mangaramid iti ania man a pagbasolan a kayatna nga aramidenda—ket kasta iti panangrugi daytoy, ti maika-tallopulo a tawen, adda iti kasasaad a nakaal-alingget a kinadanges.

6 10a PNK Kinapalangguad.
12a 1 Tim. 6:17–19;
Hel. 4:12.

13a PNK Idadanes,
Panagidadanes.
b Mat. 5:39;
4 Ne. 1:34;

DkK 98:23–25.
14a PNK Kinaregta.
17a PNK Sulisogen,
Sulisog.

18 Ita saanda a nagbasol a “sikukuneng, ta ammoda ti kayat ti Dios maipanggep kadakuada, ta naisuro kadakuada; ngarud sibubulos ti riknada a ^bnag-sukir iti Dios.

19 Ket ita aldaw dagidi ni Lachoneus, ti lalaki nga anak ni Lachoneus, ta sinublat ni Lachoneus ti tugaw ti amana ket inturayanna dagiti tao iti dayta a tawen.

20 Ket nangrugi nga adda lalaki a “naparegta iti langit ken naibaon, a nagtakder kadagiti tao iti amin a dagdaga, a nangikasaba ken nangipanekeke a sibabatad kadagiti basol ken nagbasolan dagiti tao, ken pinanekeke kadakuada ti maipanggep iti pannubbot ti Apo kadagiti taona, wenno iti sabali a pannaon, ti panagungar ni Cristo; ket sibabatad a pinanekeke kadakuada ti ^bpannakatay ken panagrigatna.

21 Ita adu kadagidi tao a na-la-us ti gurada gapu kadagiti nangpanekeke kadagitoy a banag; ket kangrunaanna a dagiti pangulo nga ukom ti nakagura, ken “isuda a nangato a saserdote ken agilinlinteg; wen, amin dagidi agilinlinteg nakagura kadagidi nangpanekeke kadagitoy a banag.

22 Ita awan ti agilinlinteg wenno ukom wenno nangato a saserdote ti addaan iti bileg a mangkedngan iti asino man iti

patay malaksid no pinirmaan ti gobernador ti daga ti pannakadusada.

23 Ita adu kadagiti nangpanekeke kadagiti banag a maipanggep ken ni Cristo ti sibabatad a nangpanekeke, ti innala ken pinapatay a sililimed dagiti ukom, a saan a naammuan ti gobernador ti daga ti ipapatayda agingga iti kalpasanen ti ipapatayda.

24 Ita adtoy, maisupiat daytoy kadagiti paglintegan ti daga, a nasken a mapapatay ti asino man a tao malaksid no adda bilegda a naggapu iti gobernador ti daga—

25 Ngarud dimmanon ti pulong iti daga a Zarahemla, iti gobernador ti daga, a maibusor kadagitoy nga ukom a nangedngan kadagiti propeta ti Apo iti patay, a saan a maibatay iti paglintegan.

26 Ita napasamak a naala ken naisaklangda iti ukom, tapno makednganda iti naaramidda a krimen, a maibatay iti “paglintegan nga inted dagiti tao.

27 Ita napasamak nga adu ti gayyem ken kakabagian dagidiay nga ukom; ket dagiti nabati, wen dandani amin nga agilinlinteg ken nangato a saserdote, ti naguummong, ket nakikanunongda kadagiti kabagian dagidiay nga ukom a madusa koma a maibatay iti paglintegan.

28 Ket simrekda iti “katulagan a saggaysa, wen, uray pay iti

18a Mosiah 3:11.

^b PNK Yaalsa.

20a PNK Pammaregta, Paregtaen; Propeta.

^b PNK Mangsubbot,

Pannubbot;
Pannakailansa
iti Krus.

21a DKK 121:36–37.
PNK Ikakalilis.

26a Mosiah 29:25;
Alma 1:14.

28a PNK Nalimed a
Kinnunsabo.

dayta a katulagan a nabayagen a naited kadakuada, dayta katulagan nga inted ken inannong ti ^bsairo, nga agkakappeng a mangbusor iti amin a kinalinteg.

29 Ngarud nagkakappengda a nangbusor kadagiti tao ti Apo, ken simrekda iti katulagan a mangdadael kadakuada, ken mangwayawaya kadagiti nagbasol iti nadawel a pammapatay manipud iti gemgem ti linteg, a maipatungpal koman a maibatay iti paglintegan.

30 Ket kinaritda ti paglintegan ken dagiti kalinteg ti pagilianda; ket nakitulag ti tunggal maysa a mangdadael iti gobernador, ken mangipatakder iti “ari ti daga, tapno saanen a nawaya ti daga ngem addan iti panangituray dagiti ari.

KAPITULO 7

Mapapatay a sidadawel ti pangulo nga ukom, madadael ti gobierno, ket maguduagudua dagiti tao iti tribtribu—ni Jacob, ti Anticristo, agbalin nga ari ti nalimed a kinnunsabo—Ikasaba ni Nephi ti panagbabawi ken pammati ken ni Cristo—Inaldaw nga isuro dagiti anghel, ket bangonenna ti kabsatna kadagiti natay—Adu ti agbabawi ken mabuniagan. Agarup K.P. 30–33.

ITA adtoy, ipakitak kadakayo a saanda a nangipatugaw iti ari iti daga; ngem iti daytoy met la a tawen, wen, ti maika-tallopu-lo a tawen, dinadaelda ti pa-

ngukoman, wen, sidadawel a pinapatayda ti pangulo nga ukom ti daga.

2 Ket nasayyasayya dagiti tao a bumusor iti tunggal maysa; ket nagsisinada a nagbalin a tribu, tunggal lalaki a maibatay iti kaamaanna ken dagiti kabagian ken gagayyemna; ket kasta ti panangdadaelda iti gobierno ti daga.

3 Ket nangipatugaw ti tunggal tribu iti pangulo wenno dadauloda; ket kasta ti panagbalinda a tribu ken dadaulo dagiti tribu.

4 Ita adtoy, awan ti lalaki kadakuada malaksid no adu ti kaamaanna ken adu ti kakabagian ken gagayyemna; ngarud nalaus ti bileg dagiti tribuda.

5 Ita naaramid amin dagitoy, ket awan pay ti gubgubat kadakuada; ket napasamak amin dagitoy a pagbasolan kadagiti tao gapu ta “insukoda ti bagbaga iti bileg ni Satanas.

6 Ket nadadael ti pagannurotan ti gobierno, gapu iti “nalimed a kinnunsabo dagiti gayyem ken kabagian dagiti sidadawel a nangpapatay kadagiti propeta.

7 Ket isuda ti namuidan ti nakaro a panagsusupanget iti daga, iti kasta a dagiti nalininteg a bilang dagiti tao dandanida amin nagbalin a nadangkes; wen, bassit laeng ti nalinteg a tao kadakuada.

8 Ket kasta a saan a limmabas ti innem a tawen manipud iti panangtallikud ti dakdakkal a bilang dagiti tao ti kinalinteg-

da, kas iti aso iti “sarwana, wen-no ti takong iti panaglubnakna iti pitak.

9 Ita inummong daytoy nali-med a kinnunsabo, a nangyeg iti nalaus a pagbasolan kadagiti tao, ti bagbagida, ket impatugawda iti uloda ti lalaki nga inawaganda iti Jacob;

10 Ket inawaganda nga arida; ngarud nagbalin nga ari daytoy nadanges a bungoy; ket isu ti maysa kadagiti katurayan a nangipeksa iti ibubusorna kadagiti propeta a nangpaneknek ken ni Jesus.

11 Ket napasamak a saanda unay a napigsa iti bilangda a kas kadagiti tribu dagiti tao, a ngakaykaysa malaksid no dagiti dadauloda ti nangbukel kadagiti paglinteganda, ti tunggal maysa a maibatay iti tribuna; nupay kasta agkakabusorda; iti laksidna saanda a nalinteg a tao, ngakaykaysada pay laeng a nanggura kadagiti simrek iti katulagan a mangdadael iti gobierno.

12 Ngarud, iti pannakakita ni Jacob a dakdakkal ti bilang dagiti kabusorda ngem isuda, isu kas ari ti bungoy, binilinna ngarud dagiti taona nga agturingda iti kaamiananan a paset ti daga, ket sadiay ipatakderanda ti bagbagida iti “pagarian, agingga a timmipon kadakuada dagiti kimmayakay, (ta impatiray-okna kadakuada nga adunto ti kumayakay) ket nagbalinda a naan-anay ti pigsana a mangsupanget kadagiti tribu dagiti tao; ket inaramidda.

13 Ket napartak unay ti panagmartsada ket saan a nalapdan agingga a saan ida a naabutan dagiti tao. Ket kasta ti panaggibus ti maika-tallopulo a tawen; ket kasta ti aramid dagiti tao ni Nephi.

14 Ket napasamak iti maika-tallopulo-ket-maysa a tawen a pannakabingayda iti tribtribu, tunggal lalaki a maibatay iti kaamaan, kakabagian ken gayyemna; nupay kasta napag-nanaminganda a saanda nga aggugubat; ngem saanda nga agtutunos kadagiti paglinteganda, ken ti wagas ti gobier-noda, ta nabukelda a maibatay iti kapanunotan dagiti panguloda ken dagiti dadauloda. Ngem nangbukelda iti nalaus ti kinaingetna a paglintegan a saan a biangan ti maysa a tribu ti sabali, iti kasta adda masao a kappia iti daga; nupay kasta, kimmayakay ti puspusoda iti Apo a Diosda, ket binatang dagiti propeta ket pinapanawda ida kadakuada.

15 Ket napasamak a ni “Nephi—a nasarungkaranen dagiti anghel ken kasta met ti timek ti Apo, ngarud iti pannakakitana kadagiti anghel, ken iti kinasaksina, ken iti kaadda ti bileg a naited kenkuana tapno mammuanna ti maipanggep ti naespirituan a panagserbi ni Cristo, ken kasta met iti kinasaksina iti napardas a panagsublida iti kinadanges ken makarimon nga ar-aramidda manipud iti kinalinteg;

16 Ngarud, iti panagladingit-na iti kinatangken ti puspu-soda ken ti kinabulsek ti pampanunotda—napan kadakuada iti dayta met la a tawen, ket rinugianna ti namaneknek, a sibabatad, iti panagbabawi ken pannakaugas ti basbasol ba-baen ti pammati ken ni Apo a Jesucristo.

17 Ket adu a banag ti insurona kadakuada; ket saanda amin a maisurat, ket saan nga umdas ti pasetda, ngarud saanda a naisurat itoy a libro. Ket nangisuro ni Nephi a “sibibileg ken napnuan turay.

18 Ket napasamak a kinagurada, gapu ta addaan iti napig-pigsa a bileg ngem isuda, ta “saan a mabalin a dida patien dagiti balikasna, ta nalaus ti pammatina ken ni Apo a Jesucristo isu nga inaldaw nga insuro dagiti anghel.

19 Ket iti nagan ni Jesus pina-panawna dagiti sairo ken “narugit nga espiritu; ken bina-ngonna pay ti kabsatna kadagiti natay, kalpasan ti pannakabato-na ken panangpapatay kenkua-na dagiti tao.

20 Ket nakita dagiti tao, ket nasaksianda, ket kinagurada gapu iti bilegna; ket “adu pay a milagro ti inaramidna, iti imatang dagiti tao, iti nagan ni Jesus.

21 Ket napasamak a limmabas ti maika-tallopulo-ket-maysa a tawen, ket sumagmamano laeng ti napasurot iti Apo; ngem kas

iti kaadu ti napasurot ti sipupudno a nangipakita kadagiti tao a sinarungkaran ida ti bileg ken Espiritu ti Dios, nga adda ken ni Jesucristo, a pinatida.

22 Ket kas iti kaadu ti sairo kadakuada ti napapanaw, ket naagasanda kadagiti sakit-da ken kadagiti pagkuranganda, impakitada a sipupudno kadagiti tao a ginutugot ida ti Espiritu ti Dios, ken naagasanda; ken kasta met nga impakitada dagiti tanda ken nagaramidda iti sumagmamano a milagro kadagiti tao.

23 Kasta met ti ilalabas ti maika-tallopulo-ket-dua a tawen. Ket impakaasi ni Nephi kadagiti tao iti panangrugi ti maika-tallopulo-ket-tallo a tawen; ket inkasabana kadakuada ti panagbabawi ken pannakaugas ti basbasol.

24 Ita kayatko met a laglagi-penyo, nga awan ti mapakawan a di “nabuniagan iti danum.

25 Ngarud, adda dagiti inordenan ni Nephi, a lallaki iti na-espirituan a panagserbina, nga amin a kas iti dayta nga umay kadakuada mabuniaganda iti danum, ket daytoy kas saksi ken pammaneknek iti Dios, ken kadagiti tao, a nagbabawidan ken inawatda ti “panna-kaugas ti basbasolda.

26 Ket adu iti panangrugi daytoy a tawen ti nabuniagan iti panagbabawi; ket kasta ti ilalabas ti dakdakkal a paset ti tawen.

17a PNK Bileg.
18a 2 Ne. 33:1;
Alma 4:19.
19a PNK Espiritu—

Dagiti dakes
nga espiritu.
20a 3 Ne. 8:1.
24a PNK Buniag,

Panagbuniag.
25a DKK 20:37.
PNK Pannakaugas
ti Basbasol.

KAPITULO 8

Allawig, ginggined, ur-uram, ali-pugpog, ken didigra ti mangipañeknek iti pannakailansa ni Cristo iti krus—Adu kadagiti umili ti madadael—Kinumotan ti sipnget ti daga iti tallo nga aldaw—Dungawan dagiti nagbati ti gasatda. Agarup k.p. 33-34.

KET ita napasamak a babaen ti kasuratanmi, ken ammomi a pudno ti kasuratanmi, ta adtoy, maysa a nalinteg a tao ti nangidulin iti kasuratan—agsipud ta pudno nga adu ti inaramidna a “milagro iti ^bnagan ni Jesus; ket awan ti siasino man a tao a makaaramid iti milagro iti nagan ni Jesus malaksid no nadalusan iti uray ti kabassitan a basolna—

2 Ket ita napasamak, no awan ti biddut a naaramid daytoy a tao iti panangpattapattana iti panawenmi, napalabas ti “tallopulo-ket-tallo a tawen;

3 Ket rinugian dagiti umili ti naguray a sigagagar iti pagilasinan nga inted ni Samuel a propeta, a Lamanite, wen, iti kanito nga umay ti “sipnget iti daga iti uneg ti tallo nga aldaw.

4 Ket nangrugi ti dakkel a panagduadua ken panagririri dagiti tao uray no adun ti naited a “tanda.

5 Ket napasamak nga iti maikatloppulo-ket-uppat a tawen, iti umuna a bulan, iti maikapat nga

aldaw ti bulan, immay ti dakkel a bagyo, a di pay napasamak iti amin a pagilian.

6 Ken adda met dakkel ken nakaal-alingget nga allawig; ken adda nakabutbuteng a “gurruod, a ^bnangdayyeg iti sibubukel a daga a kasla aggu-dua ket agsina.

7 Ket adda dagiti nalabes ti tademna a kimat, kas iti saan pay a napasamak iti amin a daga.

8 Ket nauram ti “siudad ti Zarahemla.

9 Ket limned ti siudad ti Moroni iti tukot ti baybay, ket nalmes dagiti agindeg.

10 Ket naipan ti daga iti siudad ti Moronihah, ket nagbalin a dakkel a bantay ti disso ti siudad.

11 Ket adda dakkel ken nakabutbuteng a pannakadadael iti daga nga agpaabagatan.

12 Ngem adtoy adda dakdakkel ken nakabutbuteng a pannakadadael ti daga nga agpaamianan; ta adtoy, nabaliwan ti sibubukel a daga, gapu iti bagyo ken alipugpog, ken gurruod, ken kimat, ken ti nalabes a panagginggined ti sibubukel a daga;

13 Ket nagrengngarengngat dagiti “dadakkel a kalsada, ken nadadael dagiti patad a daldalan, ken adu a nalinis a lugar ti nagbalin a narusanger.

14 Ken adu a dadakkel ken na-

8 1a 3 Ne. 7:19-20;

Morm. 9:18-19.

b Ara. 3:6; Jacob 4:6.

2a 3 Ne. 2:8.

3a 1 Ne. 19:10;

Hel. 14:20, 27;

3 Ne. 10:9.

4a PNK Pannakailansa iti Krus.

6a 1 Ne. 19:11;

Hel. 14:21.

b Mat. 27:45, 50-51.

8a 4 Ne. 1:7-8.

13a Hel. 14:24;

3 Ne. 6:8.

latak a ciudad ti “limned, ken adu ti nauram, ken adu ti nangunggon agingga a narpuog dagiti pasdek, ket natay dagiti agindeg, ket napanawan a nabaybay-an dagiti lugar.

15 Ket adda sumagmamano a nabati a ciudad; ngem nalabes ti kaadu ti nadadael, ken adu ti natay kadakuada kadagitoy.

16 Ket adda sumagmamano nga intayab ti alipugpog; ket no ania man ti nakaipananda awan tao a makaammo, malak-sid nga ammoda a naitayabda.

17 Isu a nagbalin a nalaad ti rabaw ti daga, gapu iti allawig, gurruod, kimat, ken ginggined.

18 Ket adtoy, nagsisina dagiti “bato a naggudua; naburakburakda iti intero a daga, iti kasta nasarakan a naburakburakda, narumrumek ken naguduagudua, iti intero a daga.

19 Ket napasamak nga idi nagsardeng ti gurruod, ken ti kimat, ken ti bagyo, ken ti allawig, ken ti ginggined—ta adtoy, nagpa-utda iti agarup “tallo nga oras; ken kuna dagiti dadduma a napapaut pay; nupay kasta, napasamak amin dagitoy dadakkel ken nakabutbuteng a banag iti agarup tallo nga oras—ket kalpasanna adtoy, nagsipnget iti rabaw ti daga.

20 Ket napasamak nga adda napuskol a sipnget iti rabaw ti daga, iti kasta “narikna dagiti agindeg a saan a napasag ti ^balingasaw ti sipnget.

21 Ket awan ti lawag, gapu iti

sipnget, uray kandela, wenno tubong a silaw; wenno adda koma apuy a pamasged kadagiti nalapat ken nasegged a kayo, isu nga awan a pulos ti uray ania a silaw;

22 Ket awan ti uray ania a silaw a maimatangan, wenno apuy, wenno silaw a nakudrep, wenno ti init, wenno ti bulan, wenno dagiti bituen, agsipud ta nabengbeng unay ti naikumot a sipnget iti daga.

23 Ket napasamak a nagtultuloy iti las-ud ti “tallo nga aldaw nga awan ti lawag a maimatangan; ket nagtultuloy ti nakaro a panagladingit ken panagugaog wenno panagsangsangit ti amin a tao; wen, nakaro ti panagasug dagiti tao, gapu iti kinasipnget ken ti dakkel a pannakadadael a napasamak kadakuada.

24 Ket nangngeganda dagiti agsangsangit iti maysa a lugar, a kunkunada: O nagbabawikami koma sakbay daytoy naindaklan ken nakaal-alingget nga aldaw, ket naispal koma dagiti kakabsatmi, ken saanda koma a nauram iti dayta naindaklan a ciudad ti “Zarahemla.

25 Ket nangngeganda iti sabali pay a lugar dagiti agsangsangit ken agladladingit, a kunkunada: O naispal koma dagiti inna ken napintas nga annak a babbai, ken dagiti annakmi, ket saanda a naitanem iti dayta naindaklan a ciudad ti Moronihah no nagbabawikami sakbay daytoy naindaklan ken nakaal-alingget

14a 1 Ne. 12:4.
18a Hel. 14:21–22.
19a Luc. 23:44.

20a Ex. 10:21–22.
b 1 Ne. 12:5; 19:11.
23a 1 Ne. 19:10.

24a Hel. 13:12.

nga aldaw, ken saanmi a pina-patay ken binato dagiti propeta, ken pinapanaw ida. Ket kastoy ti panagugaog dagiti umili iti napigsa ken nakaal-alingget.

KAPITULO 9

Ipakdaar ti timek ni Cristo iti kasipngetan ti pannakadadael ti adu a tao ken siudad gapu iti kinadangkesda—Ipakdaarna met ti kinadideosna, iwaragawagna ti panakatungpal ti paglintegan ni Moises, ket awisenna dagiti tao a sumurot kenkuana ket maisalakan. Agarup K.P. 34.

KET napasamak nga adda “timek a nangngeg dagiti amin nga agindeg iti daga, iti amin a rabaw daytoy a daga, a nagkuna:

2 Ay-ay, ay-ay, ay-ay dagitoy a tao; “ay-ay dagiti agindeg iti intero a daga malaksid no agbabawida; ta ^bagkatawa ti sairo, ket agragsak dagiti anghelna, gapu iti pannakapapatay dagiti nasayaat a lallaki ken babbai nga annak dagiti tao, ket gapu iti basol ken makarimon nga aramidda ti nakatnaganda!

3 Adtoy, pinuorak iti apuy dayta dakkel a siudad ti Zarahemla, ken dagiti agindegna.

4 Ket adtoy, imbilinko a lumned dayta dakkel a siudad ti Moroni iti tukot ti baybay, ken malmes dagiti agindegna.

5 Ket adtoy, ginaburak iti daga dayta dakkel a siudad ti Moronihah, ken dagiti agindegna,

tapno mailemmeng ti nagbaso-landa ken dagiti makarimon nga aramidda manipud iti sangok, tapno saanen nga agsubli pay kaniak a maibusor kadakuada ti dara dagiti propeta ken santo.

6 Ket adtoy, imbilinko a lumned ti siudad ti Gilgal, ken dagiti agindegna a maitanem iti tukot ti daga;

7 Wen, ken ti siudad ti Onihah ken dagiti agindegna, ken ti siudad ti Mocum ken dagiti agindegna, ken ti siudad ti Jerusalem ken dagiti agindegna; ket imbilinko a tumakdang ti “dandum kadagitoy, a mangilemmeng iti kinadangkes ken dagiti makarimon nga aramidda iti sangok, tapno saanen nga agsubli pay kaniak a maibusor kadakuada ti dara dagiti propeta ken santo.

8 Ket adtoy, ti siudad ti Gadiadi, ken ti siudad ti Gadiomnah, ken ti siudad ti Jacob, ken ti siudad ti Gimgimno, amin dagitoy imbilinko a lumned, ket maaramid ti “turturod ken tantanap kadagita a lugar; ket intanemko iti tukot ti daga dagiti agindeg kadagita, tapno mailemmeng ti kinadangkes ken dagiti makarimon nga aramidda iti sangok, tapno saanen nga agsubli pay kaniak a maibusor kadakuada ti dara dagiti propeta ken santo.

9 Ket adtoy, dayta dakkel a siudad ti Jacobugath, a nagingegan dagiti tao ni ari Jacob, imbilinko a mapuoran iti apuy gapu iti basbasol ken iti kinadangkesda,

a nangrimbaw iti amin a kinadangesda ken kadagiti ma-karimon nga aramidida.

13 O dakayo a “naisalakan gapu ta amang a nalinlintegkayo ngem isuda, saankayo kadi nga agsubli ita kaniak, ket ibabawiyoy dagiti basolyo, ket mapasurotkayo, tapno ^bagasankayo?

14 Wen, pudno kunak kadakayo, no “umaykayo kaniak maaddaankayo iti ^bagnanayon a biag. Adtoy, nakatanggya kadakayo ti manangngaasi nga imak, ket asino man nga umasideg, awatek; ket mabendisionan dagiti umay kaniak.

15 Adtoy, siak ni Jesucristo nga Anak ti Dios. “Pinarsuak ti langit ken ti daga, ken amin a banag nga adda kadakuada. Addaak idi iti Amak manipud iti punganay. ^bAddaak iti Ama, ken adda ti Amak kaniak; ket siak ti nangigloriaan ti Ama iti naganna.

16 Immayak iti bukbukodko, ket awan ti “nangawat kaniak. Ket natungpal ti nasantuan a kasuratan maipanggep iti yaayko.

17 Ket kas iti kaadu ti nangawat kaniak, kadakuada ti “nangtedak nga agbalin nga annak a lallaki ti Dios; ket kasta met ti aramidek kadagiti adu a mamati iti naganko, ta adtoy, babaen ka-

ken kadagitoy a tao, gapu iti kinadangesda ken kadagiti ma-karimon nga aramidida.

13 O dakayo a “naisalakan gapu ta amang a nalinlintegkayo ngem isuda, saankayo kadi nga agsubli ita kaniak, ket ibabawiyoy dagiti basolyo, ket mapasurotkayo, tapno ^bagasankayo?

14 Wen, pudno kunak kadakayo, no “umaykayo kaniak maaddaankayo iti ^bagnanayon a biag. Adtoy, nakatanggya kadakayo ti manangngaasi nga imak, ket asino man nga umasideg, awatek; ket mabendisionan dagiti umay kaniak.

15 Adtoy, siak ni Jesucristo nga Anak ti Dios. “Pinarsuak ti langit ken ti daga, ken amin a banag nga adda kadakuada. Addaak idi iti Amak manipud iti punganay. ^bAddaak iti Ama, ken adda ti Amak kaniak; ket siak ti nangigloriaan ti Ama iti naganna.

16 Immayak iti bukbukodko, ket awan ti “nangawat kaniak. Ket natungpal ti nasantuan a kasuratan maipanggep iti yaayko.

17 Ket kas iti kaadu ti nangawat kaniak, kadakuada ti “nangtedak nga agbalin nga annak a lallaki ti Dios; ket kasta met ti aramidek kadagiti adu a mamati iti naganko, ta adtoy, babaen ka-

9a Hel. 6:17–18, 21.

^b Mosiah 12:8.

11a 2 Ari 1:9–16;

Hel. 13:13.

^b Gen. 4:10.

12a 3 Ne. 8:8–10, 14.

13a 3 Ne. 10:12.

^b Jer. 3:22; 3 Ne. 18:32.

14a 2 Ne. 26:24–28;

Alma 5:33–36.

^b Jn. 3:16.

^c Alma 19:36.

15a Jn. 1:1–3; Col. 1:16;

Hel. 14:12;

Ether 4:7;

DkK 14:9.

^b Jn. 17:20–22;

3 Ne. 11:27; 19:23, 29.

16a Jn. 1:11; DkK 6:21.

17a Jn. 1:12.

PNK Tao, Tattao—

Tao, kabaelanna

ti agbalin a kas

iti Nailangitan

nga Ama; Lallaki

ken Babbai nga

Annak ti Dios.

niak umay ti ^bpannakasubbot, ken siak ti pakatungpalan ti ^cpaglintegan ni Moises.

18 Siak ti ^asilaw ken ti biag ti lubong. Siak ti ^bAlpha ken ti ^cOmega, ti pangrugian ken ti paggibusan.

19 Ket ^asaanyon nga idaton pay kaniak ti agayus a dara; wen, maisardengen ti panagidatonyo ken dagiti napuoran a sagutyoy, ta saanakon nga umawat iti datdaton ken napuoran a sagsagutyoy.

20 Ket idatonyo kaniak a ^adaton ti nasneban a puso ken napnuan babawi nga espiritu. Ket asino man nga umay kaniak nga addaan iti nasneban a puso ken napnuan babawi nga espiritu, ^bbuniagak iti apuy ken iti Espiritu Santo, a kas kadagiti Lamanite, gapu iti pammatida kaniak iti kanito a pannakapasurotda, nabuniaganda iti apuy ken iti Espiritu Santo, ket dida ammo.

21 Adtoy, immayak ditoy lubong a mangyeg iti pannakasubbot ti lubong, a mangisalkan iti lubong iti basol.

22 Ngarud, asino man nga ^aagbabawi ket umay kaniak a kasla bassit nga ^bubing, awatek, ta kasta ti pagarian ti Dios. Adtoy, ta kasta ti ^cnangisangratak iti biagko, ken naalak manen; ngarud agbabawikayo, ket umay-

kayo kaniak dakayo iti ngudo ti daga, ket maisalakankayo.

KAPITULO 10

Adda ulimek iti daga iti adu nga oras—Ikari ti timek ni Cristo nga ummongenna dagiti taona a kas iti panangummong ti pamusian kadagiti piekna—Nataginayonen dagiti nalinlinteg a bilang dagiti tao. Agarup K.P. 34–35.

KET ita adtoy, napasamak a nangngeg amin dagiti tao ti daga dagitoy a sasao, ken nasaksianda. Ket kalpasan dagitoy a sasao adda ulimek iti daga iti uneg ti adu nga oras;

2 Ta napalalo ti pannakasdaaw dagiti tao ta insardengda pay ti nagleddaang ken nagasug iti pannakapukaw dagiti kabagian-da a napapatay; ngarud adda ulimek iti amin a daga iti uneg ti adu nga oras.

3 Ket napasamak nga immay manen ti timek kadagiti tao, ket nangngeg amin dagiti tao, ken nasaksianda, a nagkuna:

4 O dakayo a tao dagitoy ^adakkel a ciudad a narba, nga an-annabo ni Jacob, wen, nga adda iti balay ni Israel, no namin-ano a daras ti panangum-mongko kadakayo a kasla iti panangummong ti pamusian

17b PNK Pannakasubbot, Subboten, Nasubbot.
c 3 Ne. 12:19, 46–47; 15:2–9.
18a PNK Silaw, Silaw ni Cristo.
b Apoc. 1:8.
PNK Alpha

ken Omega.
c PNK Alpha
ken Omega.
19a Alma 34:13.
20a 3 Ne. 12:19;
DkK 20:37.
b 2 Ne. 31:13–14.
22a PNK Agbabawi,

Panagbabawi.
b Mar. 10:15;
Mosiah 3:19;
3 Ne. 11:37–38.
c Jn. 10:15–18.
10 4a 3 Ne. 8:14.

kadagiti piekna iti sirok dagiti payakna, ket ^btinarakenkayo.

5 Ket manen, “no namin-ano a daras ti panangummongko kadakayo a kasla iti panangummong ti pamusian kadagiti piekna iti sirok dagiti payakna, wen, O dakayo a tao iti balay ni Israel, a narba; wen, O dakayo a tao ti balay ti Israel, dakayo a nagnaed iti Jerusalem, a kas kadakayo a natnag; wen, no namin-ano a ti panangummongko kadakayo a kasla iti panangummong ti pamusian kadagiti piekna, ket diyo ammo.

6 O sika a balay ti Israel nga “insalakanko, no mamin-ano a daras ti panangummongko kadakayo a kasla iti panangummong ti pamusian kadagiti piekna iti sirok dagiti payakna, no agbabawikayo ket ^bagsublikayo kaniak a ‘naimpusuan.

7 Ngem no saan, O balay ti Israel, agbalin a naliday dagiti lugar a pagindeganyo agingga iti kanito a pannakatungpal ti “katulaganyo kadagiti ammayo.

8 Ket ita napasamak a kalpasan ti pannakangngeg dagiti tao kadagitoy a balikas, adtoy, nangrugida a nagsangit ken nugasug manen gapu iti pannakapukaw dagiti kabagian ken gagayyemda.

9 Ket napasamak a kasta ti ilalabas ti tallo nga aldaw. Ket bigaten, ket naakasen ti “sipnget

iti rabaw ti daga, ket nagsardeng ti panagkintayeg ti daga, ket nagsardeng ti panaggugudua dagiti bato, ken nagsardeng ti nakaal-alingget nga ung-ungor, ken limmabas amin dagiti makatitileng nga arimbangaw.

10 Ket nagdedekket manen ti daga, a nabati; ket nagsardeng ti ladingit, ken sangsangit, ken an-anug-og dagiti tao a nabati a sibibiag; ket nagbalin a rag-o ti ladingitda, ken ti ledleddangda nagbalin a panagdayaw ken panagyaman iti Apo a Jesuscristo, ti Mangisalakanda.

11 Ket kasta ti “pannakatungpal ti nasantuan a kasuratan a nasaon dagiti propeta.

12 Ket dagiti “nalinlinteg a bilang dagiti tao ti naisalakan, ken isuda ti nangawat kadagiti propeta ken saan a nangbato kadakuada; ken isuda ti di nangpaayus iti dara dagiti santo, a naisalakan—

13 Ket naisalakanda ken saanda a limned ken naitanem iti tukot ti daga; ken saanda a nalmes iti tukot ti baybay; ken saanda a napuoran iti apuy, wenno nadalupo ken nailudek iti patay; ken saanda a naitayab ti alipugpog; wenno rinimbawan ti alibungubong ti asuk ken ti sipnget.

14 Ket ita, asino man a makabasa, mapalubosan koma a mangawat; isu nga addaan iti nasantuan a kasuratan, mapa-

4b 1 Ne. 17:3.

5a Mat. 23:37;

DkK 43:24–25.

6a 3 Ne. 9:13.

b 1 Sam. 7:3;

Hel. 13:11;

3 Ne. 24:7.

c Eze. 36:26.

7a PNM Katulagan.

9a 3 Ne. 8:19.

11a Ara. 3:18–20.

12a 2 Ne. 26:8;

3 Ne. 9:13.

lubosan a “mangamiris, ken mangkita ken mangawat no amin dagitoy nga ipapatay ken pannakadadael babaen ti apuy, ken iti asuk, ken babaen ti bagyo, ken babaen ti alipugpog, ken babaen ti ^bpanagnanga ti daga a mangawat kadakuada, ket amin dagitoy a banag no sanda nga agpaay iti pannakatangpal dagiti padto dagiti adu a nasantuan a propeta.

15 Adtoy, kunak kadakayo, Wen, adu ti nangpaneknek kadagitoy a banag iti yaay ni Cristo, ket “napapatay gapu ta pinaneknekanda dagitoy a banag.

16 Wen, pinaneknekan ni propeta a “Zenos dagitoy a banag, ken kasta met a nagsao ni Zenock iti maipanggep kadagitoy a banag, gapu ta pinaneknekanda a nangnangruna ti maipanggep kadatayo, a natda iti bukelda.

17 Adtoy, pinaneknekan met ti amatayo a ni Jacob ti maipanggep iti “natda iti bukel ni Jose. Ket adtoy, saantayo kadi a natda iti bukel ni Jose? Ket dagitoy banag a mangpaneknek kadatayo, saanda kadi a naisurat kadagiti pinanid a gambang nga inruar ni amatayo a Lehi manipud iti Jerusalem?

18 Ket napasamak nga iti naggibusan ti maika-tallopulo-ketuppat a tawen, adtoy, ipakitak kadakayo a dagiti naisalakan a tao ni Nephi, ken kasta met ka-

dagidiay naawagan iti Lamanite, a naisalakan, napakitaanda iti dakkell a pammateg, ket nabileg a bendision ti naibukbok kadagiti uloda, iti kasta a kalpasan ti “yuuli ni Cristo iti langit nagpakita a talaga kadakuada—

19 Nga “impakitana ti bagina kadakuada, ken nangisuro kadakuada; ken maitedto kalpasanna ti pakaammuan iti naespirituan a panagserbina. Ngarud igibuskon itoy a kanito ti agsao.

Impakita ni Jesucristo ti bagina kadagiti tao ni Nephi, bayat ti panaguummong ti kaaduan iti daga ti Bountiful, ket kinasabanna ida; ket daytoy a wagas ti panangiparangna iti bagina kadakuada.

*Sakupenna ti kapitulo 11
agingga iti 26.*

KAPITULO 11

Paneknekan ti Ama ti Ay-ayatenna nga Anak—Agparang ni Cristo ket ipalawagna ti pannubbotna—Dapadapen dagiti tao ti lamma dagiti sugat ti dakulap, dapan, ken bakrangna—Ipukkawda ti Hosanna—Ipakitana ti wagas ken kasasaad ti panagbuniag—Aramid ti sairo ti espiritu ti panagsisinnupanget—Doktrina ni Cristo ti rumbeng a patien ti tao

14a PNK Nasantuan a Kasuratan—Pateg dagiti nasantuan a kasuratan.
b 1 Ne. 19:11;

2 Ne. 26:5.
15a PNK Martir, Kinamartir.
16a Hel. 8:19–20.
17a 2 Ne. 3:4–5;

Alma 46:24;
3 Ne. 5:23–24.
18a Ara. 1:9–11.
19a 3 Ne. 11:12–15.

ken mabuniagan ken umawat iti Espiritu Santo. Agarup k.p. 34.

KET ita napasamak nga adda dakkal nga ummong dagiti tao ni Nephi, iti likmut ti templo nga adda iti daga a Bountiful; ket nasdaaw ken nagsisinna-ludsodda, ken nagpipinnakitada kadagiti “naindaklan ken nakaskasdaaw a napasamak a panagbalbaliw.

2 Ket nagsasaritaanda met ti maipapan itoy a Jesucristo, a naited ti “tanda maipapan iti ipapatayna.

3 Ket napasamak a bayat ti panagsasaritada, nangngegda ti “timek a kasla naggapu idiay langit; ket inwarasda ti panagkitada iti aglawlaw, ta saanda a naawatan ti timek a nangngenda; saan a nagubsang a timek, saan met a napigsa a timek; ngem ketdi, ken nupay ^bbassit a timek a simmamay iti amin a paset ti bagida tapno agkintayeg; wen, sinamayna ti kaunggan ti kararuada, ken napabarana ti pusoda.

4 Ket napasamak a nangngegda manen ti timek, ket saanda a naawatan.

5 Ket nangngegda manen ti timek iti maikatlo a gundaway, ket linuktanna dagiti lapayagda a dumngeg; ket naiturong dagiti matada iti naggapuan ti timek ket timmangadda idiay langit, a naggapuan ti timek.

6 Ket adtoy, iti maikatlo a daras naawatanda ti timek a nangngegda; ket kinunana kadakuada:

7 Adtoy ti “Ay-ayatek nga Anak, ^bisu a makaay-ayo kaniak, isu a nangigloriaak ti naganko—isu ti denggenyo.

8 Ket napasamak, apaman a naawatanda inturongda manen dagiti matada iti langit; ket adtoy, “nakitada ti Lalaki a bumabbaba manipud iti langit; ket nagkawes iti puraw a roba; ket immay bimmaba ket nagtakder iti nagbabaetanda, ket naiturong kenkuana dagiti mata ti amin, ket awan ti bilegda a nangungap kadagiti ngiwatda, uray maysa kadakuada, ket dida maawatan ti kayatna nga ibaga, ta impagarupda nga anghel ti nagparang kadakuada.

9 Ket napasamak nga inngatona dagiti imana ket nagsao kadagiti tao, a kinunana:

10 Adtoy, siak ni Jesucristo, a pinaneknekan dagiti propeta nga umayto ditoy lubong.

11 Ket adtoy, siak ti “silaw ken ti biag ti lubong; ket imminumak iti dayta napait a ^bkopa nga inted ti Ama kaniak, ket dinayawko ti Ama iti ‘panangbaklayko iti basol ti lubong, nga isu ti panangaklonko iti ^apagayatan ti Ama iti amin a banag manipud idi punganay.

11 1a 3 Ne. 8:11–14.

2a Hel. 14:20–27.

3a Deut. 4:33–36;

Hel. 5:29–33.

b 1 Ari 19:11–13;

DkK 85:6.

7a Mat. 3:17; 17:5;

JS—P 1:17.

b 3 Ne. 9:15.

8a 1 Ne. 12:6;

2 Ne. 26:1.

11a PNK Silaw,

Silaw ni Cristo.

b Mat. 26:39, 42.

c Jn. 1:29;

DkK 19:18–19.

d Mar. 14:36; Jn. 6:38;

DkK 19:2.

12 Ket napasamak a napasagda iti daga idi naisawang ni Jesus dagitoy a sao iti dagup ti um-mong; gapu ta nalagipda a "nai-padto nga agparangto ni Cristo kadakuada kalpasan ti yuulina idiaiy langit.

13 Ket napasamak a nagsao ti Apo kadakuada a kinunana:

14 Bumangonkayo ket umay-kayo kaniak, tapno "maidapadapyo dagiti imayo iti bak-rangko, ken tapno ^bmariknayo ti lamma ti lansa kadagiti imak ken kadagiti sakak, tapno am-muenyo a siak ti "Dios ti Israel ken ti Dios ti "sangalubongan, ket napapatay gapu iti basba-sol ti lubong.

15 Ket napasamak nga imma-sideg ti ummong, ket indapadapda dagiti imada iti bak-rangna, ken riniknada ti lamma ti lansa kadagiti ima ken saka-na; ket daytoy ti inaramidda, saggaysada a napan agingga a nalpasda amin, ket nakitada kadagiti matada ken nariknada kadagiti imada, ket naammuan-da a sitatalged ket insuratda, nga "isu, ti insurat dagiti prope-ta, a rumbeng nga umay.

16 Ket idi napaneknekanda amin, sangsangkamaysada a nangipukkaw, a kinunada:

17 Hosanna! Bendisionam ko-ma ti nagan ti Kangatuan a

Dios! Ket nagruknoyda iti sa-kaanan ni Jesus, ket "nagday-dayawda kenkuana.

18 Ket napasamak a nakisarita ken ni "Nephi (ta maysa ni Nephi kadagiti nakiummong) ket binilinna nga umasideg.

19 Ket timmakder ni Nephi ket immasideg, ket inruknoyna ti bagina iti sango ti Apo ken imimagep kadagiti sakana.

20 Ket binilin ti Apo a tumak-der. Ket nagtakder iti sangana.

21 Ket kinuna ti Apo kenkua-na: Itedko kenka ti "pannakaba-lin a ^bmangbuniagto kadagitoy a tao inton addaakon idiaiy langit.

22 Ket inayaban manen ti Apo dagiti "dadduma, ket kasta met ti imbagana kadakuada; ket in-tedna ti pannakabalin a mang-buniag. Ket kinunana kadakuada: Iti daytoy a wagas ti pana-muniagyo; ket ^bawanto koma ti agsisinnuppiat kadakayo.

23 Kunak kadakayo, a siasino man ti agbabawi kadagiti bas-basolna gapu kadagiti "saoyo, ket ^bkayatna ti mabuniagan iti naganko, daytoy ti rumbeng a panangbuniag kadakuada—Adtoy bumabakayo ket 'agtak-derkayo iti danum, ket bunia-ganyo ida babaen ti naganko.

24 Ket ita adtoy, dagitoy ti ibalikasyonto, awaganyo ida babaen ti naganda, sa kunayo:

12a Alma 16:20.

14a Jn. 20:27.

b Luc. 24:36-39;

DkK 129:2.

c Isa. 45:3; 3 Ne. 15:5.

d 1 Ne. 11:6.

15a PNK Jesucristo—
Panagparang ni

Cristo kalpasan
ti ipapatay.

17a PNK Agdaydayaw.

18a 3 Ne. 1:2, 10.

21a PNK Bileg.

b PNK Buniag,
Panagbuniag.

22a 1 Ne. 12:7;

3 Ne. 12:1.

b 3 Ne. 18:34.

23a 3 Ne. 12:2.

b PNK Buniag,
Panagbuniag—
Kasapulan iti
panagbuniag.

c 3 Ne. 19:10-13.

25 Babaen ti “turay nga inted ni Jesucristo kaniak, buniaganka iti nagan ti ^bAma, ken ti Anak, ken ti Espiritu Santo. Amen.

26 Kalpasanna “iraremyo ida iti danum, sa yaonyo ida.

27 Ket kastoy ti wagas ti panamuniagyo iti naganko; gapu ta adtoy, pudno kunak kadakayo, a “maymaysa ti Ama, ken ti Anak, ken ti Espiritu Santo; ket addaak iti Ama, ket adda ti Ama kaniak, ket maymaysa ti Ama ken Siak.

28 Ket babaen iti bilinko kadakayo kasta ti panamuniagyo. Ket awanto ti “agsisinnuppiat kadakayo, a kas iti kaaddana idi; wenna addanto agsisinnuppiat kadakayo maipapan iti panggep ti doktrinak, a kas iti kaaddana idi.

29 Agsipud ta pudno, pudno kunak kadakayo, saanko a kukua ti addaan espiritu ti “pannakisuppiat, ngem kukua ti ^bsairo, nga ama ti pannakisuppiat, ket kiburena ti puso dagiti tao tapno pagpungtotenna ti tunggal maysa.

30 Adtoy, saan a daytoy ti doktrinak, ti mangkibur iti puso ti tao tapno agpungtot, a ma-

ibusor iti sabali; ngem daytoy ti doktrina, a rumbeng a maikat dagiti kasta a banag.

31 Adtoy, pudno, pudno, kunak kadakayo, ipalawagko kadakayo ti “doktrinak.

32 Ket daytoy ti “doktrinak, ket isu ti doktrina nga inted ti Ama kaniak; ket ^bpaneknekak ti maipapan iti Ama, ket ti Ama ti mangpaneknek iti maipapan kaniak, ket ti “Espiritu Santo ti mangpaneknek iti maipapan iti Ama ken Siak; ket paneknekak a bilinen ti Ama amin a tao, iti uray sadino man, nga agbaba-wi ken mamati kaniak.

33 Ket siasino man a mamati kaniak, ken “mabuniagan, ^bmaisalakanto; ket isudanto ti “mang-tawid iti pagarian ti Dios.

34 Ket siasino man a saan a mamati kaniak, ket saan a mabuniagan, madusanto.

35 Pudno, pudno kunak kadakayo, a daytoy ti doktrinak, ket napanekekak daytoy manipud iti Ama; ket siasino man a “mamati kaniak, mamati met iti Ama; ket paneknekannak met ti Ama kenkuana, gapu ta sumarungkarto nga addaan iti ^bapuy ken iti “Espiritu Santo.

25a Mosiah 18:13;
DkK 20:73.

PNK Buniag,
Panagbuniag—
Umno a turay.

^b PNK Dios, Kinadios.

26a PNK Buniag,
Panagbuniag—
Panagbuniag babaen
ti pannakairarem.

27a Jn. 17:20–22;
3 Ne. 28:10;
Morm. 7:7;
DkK 20:28.

28a 1 Cor. 1:10;
Ef. 4:11–14;
DkK 38:27.

29a 2 Tim. 2:23–24;
Mosiah 23:15.

PNK Panag-
susupanget.

^b PJS, Ef. 4:26;
Mosiah 2:32–33.

31a 2 Ne. 31:2–21.

32a PNK Doktrina
ni Cristo.

^b 1 Jn. 5:7;
^c 3 Ne. 28:11;

Ether 5:4.

33a Mar. 16:16.

PNK Buniag,
Panagbuniag—
Nasken.

^b PNK Pannakai-
salakan.

^c PNK Celestial
a Gloria.

35a Ether 4:12.

^b 3 Ne. 9:20; 12:2.

^c PNK Espiritu Santo.

36 Ket kastoy ti panangpanek-nek ti Ama kaniak, ket ti Espiritu Santo ti mangpaneknek kenkuana iti Ama ken Siak, gapu ta maymaysa ti Ama, ken Siak, ken ti Espiritu Santo.

37 Ket kunak manen kadakayo, masapul nga agbabawikayo, ket ^aagbalinkayo a kas bassit nga ubing, ket mabuniagankayo iti naganko, wenna saankayo a maparaburan kadagitoy a banag.

38 Ket kunak manen kadakayo, masapul nga agbabawikayo, ken mabuniagankayo iti naganko, ken agbalinkayo a kas bassit nga ubing, wenna saanyo a matawid ti pagarian ti Dios.

39 Pudno, pudno, kunak kadakayo, a daytoy ti doktrinak, ket siasino man nga ^aagipatakder ditoy agipatakder iti batok, ket saan nga agballigi ti ^bruangan ti impierno a mangallukoy kadakuada.

40 Ket siasino man a mangiwaragawag ti nasursurok wenna nakurkurang ngem iti daytoy, ket ibagana a naggapu iti doktrinak, naggapu daytoy iti dakes, ket saan a naipatakder iti batok; ngem naipatakder iti ^akadaratan a pondasion, ket silulukat ti ruangan ti impierno nga agur-uray nga umawat kadakuada inton umay ti layus ket sumaplit kadakuada ti angin.

41 Ngarud, mapankayo kadagitoy a tao, ket iwaragawagyo

dagiti naisaokon, iti amin a pa-set ti daga.

KAPITULO 12

Awagan ken dutokan ni Jesus dagiti Sangapulo-ket-dua—Itedna kadagiti Nephite ti palawag a kapadpada ti Sermon idiay Bantay—Isaona ti maipapan iti Naespirituan a Kababalin—Nangatngato dagiti isursurona ngem iti paglinteggan nga inted ni Moises—Maibilin ti panagbalin ti tao a naan-anay a kas kenkuana ken ti Amana—Idilig iti Mateo 5. Agarup K.P. 34.

KET napasamak nga idi naibaga ni Jesus dagitoy a balikas ken ni Nephi, ken kadakuada a naawagan (^asangapulo-ket-dua ita ti bilang dagiti naawagan, ken immawat iti pannakabalin ken turay a mangbuniag) ket adtoy, inyunnatna dagiti takiagna iti ummong, ket imbagana kadakuada, a kinunana: ^bNagasatkayo no ipategyo dagiti sao dagitoy sangapulo-ket-dua a ^cpinilik manipud iti ummongyo nga agserbi kadakayo, ken agbalin a babaonenyoy; ket inikkak ida iti pannakabalin a mangbuniag kadakayo iti danum; ket kalpasan ti pannakabuniagyo iti danum, adtoy, buniagankayo iti apuy ken iti Espiritu Santo; ngarud, nagasatkayo no mamatikayo kaniak

37a Mar. 10:15;
Luc. 18:17;
Mosiah 3:19;
3 Ne. 9:22.
39a Mat. 7:24–29;
Hel. 5:12.

PNK Bato.
b 3 Ne. 18:12–13.
40a 3 Ne. 14:24–27.
12 1a 3 Ne. 13:25.
b PNK Bendision,
Nabendisionan,

Pammendision.
c PNK Akem,
Tudingan,
Tinudingan ti Dios.

ken mabuniagankayo, kalpaskan ti pannakakitayo kaniak ket nammuanyo a Siak.

2 Ket manen, nagasgasatto pay dagiti "mamati iti saoyo gapu ta paneknekanyonto a dakayo ti nakakita kaniak, ken ammo-yo a Siak. Wen, nagasat dagiti mamatinto iti saoyo, ken ^bagpakumbaba ken mabuniagan, agsipud ta isudanto ti papanan "ti apuy ken ti Espiritu Santo, ket awatendanto ti pannakau-gas dagiti basolda.

3 Wen, nagasat dagiti "napanglaw iti espiritu a ^bkumamang kaniak, ta kukuadanto ti pagarian ti langit.

4 Ket manen, nagasat dagiti agladingit, ta maliwliwadanto.

5 Ken nagasat dagiti "naemma, ta tawidendanto ti ^bdaga.

6 Ken nagasat dagiti "mabisin ken ^bmawaw iti ^ckinalinteg, ta mapnodanto iti Espiritu Santo.

7 Ken nagasat dagiti "manangngaasi, ta lak-amendanto ti asi.

8 Ken nagasat dagiti "nadalus ti pusona, ta ^bmakitadanto ti Dios.

9 Ken nagasat amin dagiti "mamagkakappia, ta managanandanto nga ^bannak ti Dios.

10 Ken nagasat dagiti "maidadanes gapu iti naganko, ta kukuada ti pagarian ti langit.

11 Ken nagasatkayo no lalaisendakayo ken idadanesdakayo, ket pagsasawandakayo iti amin a kita ti pammadakes gapu kaniak.

12 Ta maaddaankayonto iti aglaplapanan a ragsak ken kasta unay a rag-o, gapu ta nalabon ti "gunggonayo sadi langit; ta kasta met ti panangidadanesda kadagiti propeta nga immun-una ngem dakayo.

13 Pudno, pudno, kunak kadakayo, intedkayo nga "asin ti daga; ngem no timmamnayen ti asin pangalaan pay ti daga ti asinna? Awanen ti kapapayan ti asin, ngem maibelleng ket baddebaddeken laengen dagiti tao.

14 Pudno, pudno, kunak kadakayo, itedkayo nga agbalin a silaw dagitoy a tao. Saan a mailinged ti siudad a naisaad iti turod.

15 Adtoy, sindian kadi ti tao ti "kandela sana ikabil iti sirok ti salop? Saan, ngem iti kandelero, ket mangted iti lawag kadagiti amin nga adda iti balay;

16 Ngarud bay-anyo nga agraniag ti "silawyo iti sango dagitoy a tao, tapno makitada ti nasaya-at nga aramidyo ket dayawenda ti Amayo nga adda sadi langit.

17 Saanyo a panunoten nga im-

2a DkK 46:13-14.

PNK Mamati.

b Ether 4:13-15.

c 3 Ne. 11:35; 19:13.

3a DkK 56:17-18.

PNK Napakumbaba,

Kinapakumbaba.

b Mat. 11:28-30.

5a Rom. 12:16;

Mosiah 3:19.

PNK Napakumbaba,

Kinapakumbaba.

b PNK Daga.

6a 2 Ne. 9:51; Enos 1:4.

b Jer. 29:13.

c Prov. 21:21.

7a PNK Kaasi,

Manangngaasi.

8a PNK Natarnaw,

Kinatarnaw.

b DkK 93:1.

9a PNK Mamagkappia.

b PNK Lallaki ken

Babbai nga

Annak ti Dios.

10a DkK 122:5-9.

PNK Idadanes,

Panangidadanes.

12a Ether 12:4.

13a DkK 101:39-40.

PNK Asin.

15a Luc. 8:16.

16a 3 Ne. 18:24.

mayak a mangdadael iti paglintegan dagiti propeta. Saanak nga immay a mangdadael ngem mangtungpal.

18 Ta pudno kunak kadakayo, saan a naisiasi iti "paglintegan ti maysa a tuldek wenno maysa a paulo, ngem natungpalda amin kaniak.

19 Ket adtoy, intedko kadakayo ti paglintegan ken bilbilin ti Amak, tapno mamatikayo kaniak, ket agbabawikayo iti basbasolyo, ket umaykayo kaniak nga addaan "nasneban a puso ken napnuan babawi nga espi-ritu. Adtoy, adda dagiti bilin iti sangoyo, ket natungpal ti ^bpaglintegan.

20 Ngarud umaykayo kaniak ket maisalakankayo; ta pudno kunak kadakayo, a malaksid no tungpalenyo dagiti imbilin-ko kadakayo iti daytoy a kani- to, saanyo a mabalin ti sumrek iti pagarian ti langit.

21 Nangngeganyo nga imba- gada idi un-unana a panawen, ket naisurat met iti sangoyo, a saanka a "mamapatay, ket sia- sino man a mamapatay agpeg- gadto iti panangukom ti Dios.

22 Ngem kunak kadakayo, a siasino man a gumura iti kab- satna agpeggadto iti pannaka- ukomna. Ket siasino man nga agkunanto iti kabsatna, Ong- ong, agpeggadto iti sanhedrin; ket siasino man nga agkunanto,

Awan nakemmo, agpeggadto iti impierno nga apuy.

23 Ngarud, no umayka kaniak, wenno tarigagayam ti umay ka- niak, ket lagipem a nasakit ti na- kem ti kabsatmo kenka—

24 Mapanka iti kabsatmo, ket umuna a "makikappiaka ken- kuana, sakanto umay kaniak a naipapuso ti panggepmo, ket awatenkanto.

25 Makikappiaka a dagus iti kabusormo bayat ti pannakiku- yogmo kenkuana iti dalan, ama- ngan ta alaennaka iti uray ania a kanito, ket ikabilnaka iti pag- baludan.

26 Pudno, pudno kunak kenka, dikanto rummuar sadiay, aging- ga a saanmo a mabayadan ti kaudian a "senine. Ket bayat ti pannakabaludmo mabayadam kadi uray maysa a senine? Pud- no, pudno kunak kenka, Saan.

27 Adtoy, insuratda kadagi- di nagkauna a panawen, a dika "makiabig;

28 Ngem kunak kadakayo, nga uray siasino a mangmatmat iti maysa a babai, tapno "gar- temanna, nakiabigen kenkuana iti pusona.

29 Adtoy, ikkankayo iti bilin, a saanyo a palubosan ti uray ania kadagitoy a banag a sum- rek iti "pusoyo.

30 Ta naim-imbag nga ipai- damyo iti bagbagiyo dagitoy a banag, a pangawitanyo iti "krus-

18a PNK Paglintegan
ni Moises.
19a 3 Ne. 9:20.
PNK Napakumbaba
a Puso.
b 3 Ne. 9:17.

21a Ex. 20:13;
Mosiah 13:21;
DkK 42:18.
24a PNK Pakawan.
26a Alma 11:3.
27a 2 Ne. 9:36;

DkK 59:6.
28a DkK 42:23.
PNK Gartem.
29a Ara. 8:22.
30a Mat. 10:38; 16:24;
Luc. 9:23.

yo, ngem ti maitappuakkayonto iti impierno.

31 Naisurat, a siasino man a mamagtalaw iti asawana a babai, maited kenkuana ti surat ti ^apanagsina.

32 Pudno, pudno, kunak kadakayo, a siasino man a ^amamagtalaw iti asawana, gapu iti ^bpanagdederrep, aramidenna a ^cmannakiabig a babai; ket siasino man a mangasawanto iti nagpagtalaw a babai makabasol iti pannakiabig.

33 Ket manen naisurat, saanka nga agsapata, ngem aramidem dagiti ^asapatam iti Apo.

34 Ngem pudno, pudno, kunak kadakayo, saankayo nga ^aagsapata a pulos; uray iti langit, gapu ta isu ti trono ti Dios;

35 Wenno iti daga, ta isu ti pagsaadan ti sakana.

36 Wenno isapatayo ti uloyo, agsipud ta saanyo a mabalin ti agaramid iti buok a nangisit wenno puraw.

37 Ngem bay-anyo a kastoy ti panagsasaoyo Wen, wen; Saan, saan; ta dakes ti ania man a masawang a surok dagitoy.

38 Ket adtoy, naisurat, ^amata iti mata, ket ngipen iti ngipen.

39 Ngem kunak kadakayo, a diyo ^asarangten ti dakes, ngem siasino man a mangtungpa iti makanawan a pingpingmo, ^bisangom met kenkuana ti bangirna;

40 Ket no adda man tao a mangidarum kenka iti linteg ket alaenna ti kawesmo, bay-am nga alaenna pay ti kagaymo.

41 Ket siasino man a mangpilit kenka a magna iti maysa a milia, kumuyogka kenkuana iti dua.

42 ^aMangtedka iti siasino man a dumawat kenka, ket dimo tallikudan ti siasino man a bumulod kenka.

43 Ket adtoy naisurat met, a rumbeng nga ayatem ti kaarrubam ket guraem ti kabusormo;

44 Ngem adtoy kunak kadakayo, ayatenyo ti ^akabusoryo, ket bendisionanyo ti mangilunod kadakayo, agaramidkayo iti nasayaat kadagiti gumura kadakayo, ket ^bikaraganyo dagiti manguy-uyaw ken mangidadanes kadakayo;

45 Tapno agbalinkayo nga anak ti Amayo nga adda sadi langit; agsipud ta aramidenna ti init a lungak kadagiti dakes ken kadagiti naimbag.

46 Ngarud dagiti banag idi un-unana a panawen, nga adda iti paglintegan, natungpal amin kaniak.

47 Awanen dagiti ^adaan a banag, ket nagbalin amin a banag a baro.

48 Ngarud kayatko a ^anaan-anaykayo a kas kaniak, wenno kas iti kinaan-anay ti Amayo nga adda sadi langit.

31a PNK Dibursio.

32a Mar. 10:11-12.

^b PNK Panagdederrep.

^c PNK Pannaki-kamalala.

33a PNK Sapata.

34a PNK Bassawang.

38a Lev. 24:20.

39a 3 Ne. 6:13; 4 Ne. 1:34;

DkK 98:23-32.

^b PNK Anus.

42a Jacob 2:17-19;

Mosiah 4:22-26.

44a Prov. 24:17;

Alma 48:23.

^b Ara. 7:59-60.

47a 3 Ne. 15:2, 7;

DkK 22:1.

48a Mat. 5:48;

3 Ne. 27:27.

PNK Naan-anay.

KAPITULO 13

Isuro ni Jesus kadagiti Nephite ti Kararag ti Apo—Isuda ti mangisa-ad iti kinabaknang idia langit—Nabilin dagiti Sangapulo-ket-dua a saan nga agpanunot iti nainda-gaan a banag—Idilig iti Mateo 6. Agarup K.P. 34.

PUDNO, pudno, kunak nga inamaek a rumbeng a "limosanyo dagiti napanglaw: ngem agannadkayo ta saankayo nga agited iti limos iti sanguanan dagiti tao; ta no kasta awan ti gunggonayo iti Amayo nga adda sadi langit.

2 Ngarud, inton manglimoskayo dikayto pagunien ti tangguyob iti sangoyo, a kas iti araramiden dagiti aginsisingpet kadagiti sinagoga ken kadagiti kalsada, tapno "dayawen ida dagiti tao. Pudno kunak kadakayo, adda gunggonada.

3 Ngem inton manglimoskayo, saan koma a maammuan ti makanigido ti aramiden ti makanawanyo;

4 Tapno nalimed ti limosyo; ket ni Amayo a makakita a sililimed, gunggonannakayonto.

5 Ket inton "agkararagkayo saanyo a tuladen dagiti aginsisingpet, ta magustuanda ti agkararag a nakatakder kadagiti sinagoga ken kadagiti dalan, tapno makita ida dagiti tao. Pudno kunak kadakayo, adda gunggonada.

6 Ngem dakayo, inton agkararagkayo, sumrekkayo iti silido, ket inton nairikepyon ti ridaw, agkararagkayo ken Amayo nga adda iti nalimed; ket ni Amayo a makakita iti nalimed masansanto a gunggonanna-kayo.

7 Ngem no agkararagkayo, diyo aramiden ti awan kapapayanna a panangulit-ulit, a kas iti aramid dagiti pagano, ta ipagarupda a mangneganto ida gapu iti adu a sasaoda.

8 Diyo ngarud tuladen ida; ta "ammon ni Amayo dagiti masapulyo sakbay a dumawatkayo kenkuana.

9 "Kastoy ngarud ti "panagkararago: "Amami nga addaka sadi langit, madaydayaw koma ti naganmo.

10 Maaramid koma ti pagayatam ditoy daga kas sadi langit.

11 Ket pakawanennakami kadagiti ut-utangmi, a kas iti pamakawanmi kadagiti nakautang kadakami.

12 Ket dinakami "yasideg iti sulisog, ket isalakannakami itidakes.

13 Ta daytoy ti pagariam, ken bileg, ken gloriam nga agnanyon. Amen.

14 Ta, "pakawanennakayto met ti nailangitan nga Amayo no pakawanenyo dagiti tao kadagiti nakabasolanda;

15 Ngem dinakayonto met

13 1a PNK Limos,
Pananglimos.
2a DkK 121:34-35.
5a PNK Kararag.
8a DkK 84:83.

9a Mat. 6:9-13.
b PNK Kararag.
c PNK Dios,
Kinadios—
Dios Ama.

12a PJS, Mat. 6:14.
14a Mosiah 26:30-31;
DkK 64:9.
PNK Pakawan.

pakawanen ti Amayo kadagiti nagbasolanyo no saanyo a pakawanen dagiti tao kadagiti nakabasolanda.

16 Kangrunaanna, saankayo koma a kasla kadagiti aginsingpet inton “agayunokayo, a naliday, ta baliwanda ti rupada, tapno agparangda a nagayuno kadagiti tao. Pudno kunak kadakayo, adda gunggonada.

17 Ngem inton agayunokayo, lanaanyo ti uloyo ket agdiram-oskayo.

18 Tapno di maiparang kadagiti tao nga agayunokayo, no di ken Amayo nga adda iti “nali-med, ket ni Amayo a makakita iti nalimed, gunggonaannakayonto.

19 Saankayo nga agurnong iti kinabaknang nga agpaay kadakayo ditoy daga, a dadaelen ti sanga ken ti lati, ken takawen dagiti mananakaw.

20 Ngem agurnongkayo iti “kinabaknang sadi langit, a di madadael ti sanga ken ti lati, ken di takawen dagiti mannakaw:

21 Ta no sadino ti yan ti kinabaknangyo, isu met ti yan ti pusoyo.

22 Ti mata ti “silaw ti bagi; ngarud, no maipamaysa ti matayo kaniak, nalawagto ti sangabukel a bagiyo.

23 Ngem no maipamaysa ti matayo iti dakes, nasipngetto ti sangabukel a bagiyo. Ngarud, no nakudrep ti silaw nga adda

kadakayo, anian dayta a kinasipnget!

24 Awan ti tao a makabalin nga “agserbi iti dua nga appo; ta guraennanto ti maysa ket ayatenanto ti sabali, wenno sumurotto iti maysa ket guraennanto ti sabali. Diyo mabalin ti agserbi iti Dios ken iti Baknang.

25 Ket ita napasamak nga idi maibaga ni Jesus dagitoy a balikas kinitana dagiti sangapuloket-dua a pinilina, ket kinunana kadakuada: Laglagipenyo dagiti balikas nga imbagak kadakayo. Gapu ta adtoy, dakayo ti pinilik nga “agserbi kadagitoy a tao. Ngarud kunak kadakayo, ^bdiyo panunoten ti biagyo, no ania ti kanenyonto wenno ania ti inumenyonto; ken uray ti bagiyo, no ania ti ikawesyonto. Saan kadi a natatpateg ti biag ngem iti taranon, ken ti bagi ngem iti kawes?

26 Imutektekanyo dagiti tumatayab iti tangatang, ta dida agmula, wenno dida agani wenno dida agurnong kadagiti kamalig: ngem taraonan latta ida ti Nailangitan nga Amayo. Saankayo kadi a nalalaing ngem dagitoy?

27 Asino kadakayo ti mangpanunot laeng ket manayonan-anan iti sangasiko ti katayagna?

28 Ken apay a pakakumikomanyo ti pagan-anay? Usigenyo dagiti lirio iti talon no kasano ti panagdakkelda; saanda nga agbannog, ket dida met mamabi;

29 Ngem kunak kadakayo,

16a Isa. 58:5–7.
PNK Ayuno,
Panagayuno.
18a DkK 38:7.

20a Hel. 5:8; 8:25.
22a DkK 88:67.
24a 1 Sam. 7:3.
25a PNK Ministro.

b Alma 31:37–38;
DkK 84:79–85.

nga uray pay ni Solomon, a nalatak unay, saan a nakawesan a kas kadagitoy.

30 Gapuna, no kinawesan ti Dios dagiti ruot iti talon, a kas ita, ket maisungrod iti dalikan inton bigat, kasta met a kawesannakayonto, no saan a nakurang ti pammatiyo.

31 Ngarud dikayo agduadua, a kunayo: Ania ti kanenminto? wenno, Ania ti inumenminto? wenno, Yanna ti pagan-anayminto?

32 Ta ammo ti Nailangitan nga Ama a kasapulantayo amin dagitoy a banag.

33 Ngem birokenyo nga umuna ti “pagarian ti Dios ken ti kinalintegna, ket mainayonto amin dagitoy a banag kadakayo.

34 Saanyo ngarud a panunoten ti masakbayan, ta tinta masakbayan ti makaammo iti banag a maipaay. Umdasen ti aldaw dayta a kinadakes.

KAPITULO 14

Ibilin ni Jesus: Dikayo mangeddeng; agdawat kayo iti Dios; agannadkayo kadagiti ulbod a propeta—Ikarina ti pannakaisalakan dagiti agtungpal iti pagayatan ti Ama—Idilig iti Mateo 7. Agarup K.P. 34.

KET napasamak nga idi naisawang ni Jesus dagitoy a balikas sinangona manen ti ummong, ket linukatanna manen ti ngiwatna kadakuada, a kinunana:

Pudno, pudno, kunak kadakayo, Dikayo “mangeddeng, tapno saankayo a makedngan.

2 “Ta iti panangeddengyo, makedngankayonto met; ket ti rukod a pangrukodyo, mairukodto manen kadakayo.

3 Ket apay a kitaenyo ti puling ti kabsatyo, ngem diyo kitaen ti sigkat ti matayo?

4 Wenno kasano ti panagkunayonto iti kabsatyo: Agurayka ta ikkatek ti pulingmo—ket adtoy, adda sigkat ti matayo?

5 Sika nga aginsisingpet, umuna pay nga ikkatem ti “sigkat ti matam; ket iti kasta nalawagto ti panagkitam a mangikkat iti sigkat ti mata ti kabsatmo.

6 Diyo ited ti “nasantuan kadagiti aso, ket diyo met idisso dagiti perlasyo iti sango dagiti baboy, amangan ta payatpayatenda, sadakayonto sublian a girsayen.

7 “Agdawat kayo, ket maikkankayto; agsapulkayo, ket makasarakkayto; agtuktokkayo, ket malukatankayto.

8 Ta siasino man nga agdawat, umawat; ket ti agsapul, makasarak; ket isu nga agtuktok, malukatanto.

9 Wenno asino kadakayo a tao, a, no dumawat ti anak iti tinapay, mangted iti bato?

10 Wenno dumawat iti ikan, mangted kadi iti uleg?

11 No ngarud, dakayo a dakes, ammoyo ti mangted iti nasaya-at a sagut kadagiti annakyo, di

33a Luc. 12:31.

14 1a PJS, Mat. 7:1–2;

Jn. 7:24.

2a Morm. 8:19.

5a Jn. 8:3–11.

6a PNK Nasantuan.

7a 3 Ne. 27:29.

PNK Kararag.

ket ngatan nangnangruna pay a mangted ti Amayo nga adda sadi langit iti nasayaat a banag no dumawatkayo kenkuana?

12 Ngarud, amin dagiti banag a kayatoyonto nga aramiden dagiti tao kadakayo, kasta met ti “aramidenyo kadakuada, ta daytoy ti linteg ken sinurat dagiti propeta.

13 Sumrekkayo iti ruangan a “nailet; ta akaba ti ruangan, ken ^bnalawa a dalan ti mangiturong iti pakadadaelan, ket adu dagiti sumrek idia;

14 Ta nailet ti “ruangan ket ^bakikid ti dalan nga agturong iti biag, ket ^bbassit dagiti makasarak itoy.

15 Agannadkayo kadagiti “sin-sinan a propeta, nga umay kadakayo a nakakawes a kasla karnero, ngem iti uneg loboda a narawet.

16 Mailasinyonto ida kadagiti bungada. Adda kadi, ubas a maburas ti tao iti kalunay, wenno siitan a kayo nga agbunga iti igos?

17 Kasta met a tunggal kayo a nasayaat, agbunga iti nasayaat; ngem ti kayo a rinuker agbunga iti dakes.

18 Ti nasayaat a kayo saan a mabalin nga agbunga iti dakes, wenno ti rinuker a kayo agbunga iti nasayaat.

19 Tunggal kayo a “saan nga agbunga iti nasayaat mapukan, ket maisungrod iti apuy.

20 Gapuna, mailasinyonto ida babaen iti “bungada.

21 Saan a tunggal maysa nga agkuna kaniak, Apo, Apo, sumrekto iti pagarian ti langit; ngem tinta mangaramid iti pagayatan ti Amak nga adda sadi langit.

22 Adunto ti “agkuna kaniak iti dayta nga aldaw: Apo, Apo, saankami kadi a nangipadto babaen ti naganmo, ket iti naganmo pinagtalawmi dagiti sairo, ket iti naganmo nagaramidkami iti adu a naisangsangayan?

23 Ket kalpasanna ibagakto kadakuada: Iti kaano man dikayo “naam-ammo; ^badaywandak, dakayo nga agar-aramid iti dakes.

24 Ngarud, siasino man a dumngeg kadagitoy a sao ket aramidenna ida, ipariskonto iti maysa a tao a masirib, a nangbangon iti balayna iti “bato—

25 Ket nagtinnag ti “tudo, ket ti layus immay, ket nagangin, ket nagdissuoranda dayta a balay; ket saan a ^bnarba, ta nabangon iti bato.

26 Ket amin a makangngeg kadagitoy a saok ket saanda ida nga aramiden, maiparisto iti maysa a tao a maag, a binangonna ti balayna iti “kadaratan—

12a PNK Pannakipagrikna.

13a Luc. 13:24;
3 Ne. 27:33.
^b DkK 132:25.

14a 2 Ne. 9:41;
31:9, 17–18;
DkK 22:1–4.
^b 1 Ne. 8:20.

^c 1 Ne. 14:12.

15a Jer. 23:21–32;
2 Ne. 28:9, 12, 15.

19a Mat. 3:10;
Alma 5:36–41;
DkK 97:7.

20a Luc. 6:43–45;
Moro. 7:5.

22a Alma 5:17.

23a Mosiah 5:13;

26:24–27.
^b Luc. 13:27.

24a PNK Bato.
25a Alma 26:6;
Hel. 5:12.

^b Prov. 12:7.
26a 3 Ne. 11:40.

27 Ket nagtinnag ti tudo, ket immay ti layus, ket nagangin, ket nagdissuoranda dayta a balay; ket napuri, ket nalawa ti nakarebbaanna.

KAPITULO 15

Ipakaammo ni Jesus a natungpal kenkuana ti paglintegan ni Moises—Dagiti Nephite ti sabali a karnero a nasaona iti Jerusalem—Saan nga ammo dagiti tao ti Apo iti Jerusalem dagiti naisina a karnero ti Israel gapu iti kinadakes. Agarup K.P. 34.

KET ita napasamak nga idi nalpas ni Jesus ti nagsao impalawlawna ti panagkitana iti ummong, ket kinunana kadakuada: Adtoy, nangngegyo dagiti banag nga insurok sakbay nga immuliak iti Amak; ngarud, siasino man a manglagip kadagitoy a saok ket ^aaramidenna ida, ^bbitibitekto iti maudi nga aldaw.

2 Ket napasamak nga idi naisawang ni Jesus dagitoy a sao, nasirmatana nga adda sumagmamano kadakuada a nasdaaw, ken nagamanga no ania ti aramidenna maipapan iti ^apaglintegan ni Moises; agsipud ta saanda a naawatan ti makunkuna a naglabasen ti daan a banag, ket nagbalin a baro ti amin a banag.

3 Ket kinunana kadakuada: Saankayo a masdaaw iti imbagak kadakayo a napalabasen ti daan a banag, ket nagbalin a baro ti amin a banag.

4 Adtoy kunak kadakayo a natungpalen ti ^apaglintegan a naited ken ni Moises.

5 Adtoy, ^asiak ti nangted iti paglintegan, ken ^asiak ti nakitulag kadagiti taok nga Israel; ngarud, natungpalen ti paglintegan kaniak, ta immayak a ^bnangtungpal iti paglintegan; ngarud adda gibusna.

6 Adtoy, ^asaanko a dadaelen dagiti propeta, ta nupay adu ti saan a natungpal kaniak, pudno kunak kadakayo, matungpaldanto amin.

7 Ket gapu ta imbagak kadakayo a napalabasen ti daan a banag, saanko a dadaelen dayta naibagan maipapan iti banag nga umayto.

8 Ta adtoy, saan a natungpal amin ti ^anaitulagko kadagiti taok; ngem naggibusen kaniak ti paglintegan a naited ken ni Moises.

9 Adtoy, Siak ti ^apaglintegan, ken ti ^bsilaw. Kitaendak, ken agituredkayo agingga iti panungpalan, ket ^cagbiagkayto; ta itedko ti agnanayon a biag iti ^dagitured agingga iti panungpalan.

10 Adtoy, naitedko kadakayon dagiti ^abilin; gapuna salimetme-

15 1a San. 1:22.
b 1 Ne. 13:37;
DkK 5:35.
2a PNK Paglintegan ni Moises.
4a Mosiah 13:27–31;
3 Ne. 9:17–20.

5a 1 Cor. 10:1–4;
3 Ne. 11:14.
PNK Jehova.
b Alma 34:13.
6a 3 Ne. 23:1–5.
8a 3 Ne. 5:24–26.
9a 2 Ne. 26:1.

b PNK Silaw,
Silaw ni Cristo.
c Jn. 11:25;
DkK 84:44.
d PNK Agibtur.
10a 3 Ne. 12:20.

tanyo dagiti bilinko. Ket daytoy ti paglintegan ken sinurat dagiti propeta, agsipud ta pudno nga isuda ti ^bnangsaksi kaniak.

11 Ket ita napasamak nga idi naibagan ni Jesus dagitoy a balikas, kinunana kadagiti sangapulo-ket-dua a pinilina:

12 Dakayo ti disipulok; ket dakayo ti silaw dagitoy nga umili, a natda iti balay ni ^aJose.

13 Ket adtoy, daytoy ti ^adaga a tawidenyo; ket ti Ama ti nangted kadakayo.

14 Ket saan nga iti uray ania a kanito nangted ti Ama kaniak iti bilin a rumbeng nga ^aibagak kadagiti kabsatyo iti Jerusalem.

15 Wenno iti uray ania a kanito nangted kaniak ti Ama iti bilin tapno ibagak kadakuada ti maipapan iti ^adadduma a tribu ti balay ti Israel, nga inturong ti Ama nga immadayo iti dayta a daga.

16 Kastoy ti kaadu ti bilin ti Ama kaniak, a rumbeng nga ibagak kadakuada:

17 A dagiti dadduma a karnero nga adda kaniak a saan nga agnaed iti daytoy nga ikub, rumbeng met a yegko, ken denggenda ti timekko; ket addanto maymaysa nga ikub, ken maysa a ^apastor.

18 Ket ita, gapu iti kinatangigda ken saanda a panamati saanda a ^anaawatan ti saok; ngarud binilinnak ti Ama a saanen

nga agsao kadakuada iti maipapan kadagitoy a banag.

19 Ngem, pudno, kunak kadakayo nga imbilin kaniak ti Ama, ken ibagak kadakayo, a naisinakayo kadakuada gapu iti kinadakesda; ngarud didakayo ammo gapu iti kinadakesda.

20 Ket pudno, kunak manen kadakayo nga inlasin ti Ama kadakuada dagiti dadduma a tribu; ket ti kinadakesda ti gapu a saanda ida nga ammo.

21 Ket pudno kunak kadakayo, a dakayo ti imbagak: Adda ^adadduma a karnerok nga awan ditoy nga ikub; rumbengda met a yegko, ket denggendanto ti timekko; ket addanto maysa nga ikub, ken maysa a pastor.

22 Ket saandak a maawatan, agsipud ta ipapanda a dagiti ^aGentil; ta saanda a maawatan a dagiti Gentil ti rumbeng nga ^bagbalbaliw babaen ti panangasabada.

23 Ket saandak a naawatan iti panagkunak nga isudanto ti dumngeg iti timekko; ket saandak a naawatan a saan a rumbeng a dumngeg dagiti ^aGentil iti timek iti uray ania a kanito— a saan a rumbeng nga ipanangarangko ti bagik kadakuada malaksid no babaen ti ^bEspiritu Santo.

24 Ngem adtoy, padapadakayo a nakangngeg iti ^atimekko; ken nakitadak ket dakayo dagiti kar-

10b Mosiah 13:33.

12a PNK Jose, Lalaki nga Anak ni Jacob.

13a 1 Ne. 18:22–23.

14a 3 Ne. 5:20.

15a 3 Ne. 16:1–4.

PNK Israel—Dagiti

sangapulo a napukaw a tribu ti Israel.

17a PNK Naimbag nga Agpaspastor.

18a DkK 10:59.

21a Jn. 10:14–16.

22a PNK Gentil.

b Ara. 10:34–48.

23a Mat. 15:24.

b 1 Ne. 10:11.

PNK Espiritu Santo.

24a Alma 5:38;

3 Ne. 16:1–5.

nerok, ket dakayo ti naibilang kadagiti ^binted ti Ama kaniak.

KAPITULO 16

Sarungkaran ni Jesus dagiti dadduma a napukaw a karnero ti Israel—Maipan ti ebanghelio kadagiti Gentil sa iti balay ti Israel iti ud-udina nga aldaw—Agkikitanto dagiti tao ti Apo inton yegna manen ti Zion. Agarup K.P. 34.

KET pudno, pudno, kunak kadakayo nga adda ^asabali a karnerok, nga awan iti daytoy a daga, wenno iti Jerusalem, wenno iti aglawlaw dayta a daga a nangasabaak.

2 Gapu ta ti saan pay a nangngeg iti timekko ti nagsawak; wenno iti ania man a kanito saanak pay a nagpakita kadakuada.

3 Ngem nakaawatak iti bilin ti Ama a mapanakto ^akadakuada, a tapno dumngegdanto iti timekko, ken maibilangda kadagiti karnerok, tapno addanto maysa nga ikub ken maysa a pastor; ngarud mapanko ipakita ti bagik kadakuada.

4 Ket bilinenkayo a dakayonto ti mangisurat kadagitoy a ^asao kalpasan ti ipapanawko, ta no agpayso a dagiti taok idiay Jerusalem, isuda a nakaimatang

ken nakikadua kaniak iti panagpaayko, saanda a dumawat iti Ama babaen iti naganko, tapno mabalinda ti umawat iti pannakaammo kadakayo babaen ti Espiritu Santo, ken kasta met kadagiti sabali a tribu a dida am-ammo, a dagitoy a sao nga isuratyonto maidulinto ken maiparangto kadagiti ^bGentil, tapno gapu iti kinaan-anay dagiti Gentil, ti nabati iti bukelda, a masayyasayya iti rabaw ti daga gapu iti saanda a panamati, mabalin a mayeg, wenno ^cmaammuandak, a Mannubbotda.

5 Ket isunto ti ^apanangumongko kadakuada manipud kadagiti uppat a suli ti daga; ket isunton ti panangtungpal-ko iti ^bkatulagan nga inaramid ti Ama kadagiti amin a tao iti ^cbalay ti Israel.

6 Ket nagasat dagiti ^aGentil, gapu iti pammatida kaniak, ken iti ^bEspiritu Santo, a mangsaksi kadakuada kaniak ken ti Ama.

7 Adtoy, gapu iti pammatida kaniak, kuna ti Ama, ken gapu iti saanyo a panamati, O balay ti Israel, umayto ti kinapudno kadagiti Gentil iti ^aud-udina nga aldaw, tapno maipakaammonto kadakuada ti kinaan-anay dagitoy a banag.

8 Ngem asi pay, kinuna ti Ama, dagiti Gentil a saan a ma-

24b Jn. 6:37;

DkK 27:14.

16 1a 3 Ne. 15:15.

PNK Israel—
Dagiti sangapul
a napukaw a
tribu ti Israel.

3a 3 Ne. 17:4.

4a PNK Nasantuan

a Kasuratan.

b 1 Ne. 10:14;

3 Ne. 21:6.

c Eze. 20:42–44;

3 Ne. 20:13.

5a PNK Israel—Ti
pannakaummong
ti Israel.

b 3 Ne. 5:24–26.

c 1 Ne. 22:9;

3 Ne. 21:26–29.

6a 1 Ne. 13:30–42;

2 Ne. 30:3.

b 2 Ne. 32:5;

3 Ne. 11:32, 35–36.

PNK Espiritu Santo.

7a PNK Pannakaisubli
ti Ebanghelio.

mati—gapu ta uray immayda ditoy rabaw ti daga, ken “winarada dagiti taok nga adda iti balay ti Israel ket ^bnapapanaw dagiti taok nga adda iti balay ti Israel manipud iti ummongda, ken nabaddebaddekanda ida;

9 Ken gapu iti asi ti Ama kadagiti Gentil, ken kasta met dagiti panangukom ti Amak kadagiti taok nga adda iti balay ti Israel, pudno, pudno, kunak kadakayo, a kalpasan amin daytoy, ken impalubosko a madangran dagiti taok nga adda iti balay ti Israel, ken maparigat, ken “mapapatay, ken mapapanaw manipud iti ummongda, ken guraenda ida, ket agbalinda a pagiinnarasaasan ken arkos ti dila—

10 Ket imbilin ngarud ti Ama a rumbeng nga ibagak kadakayo: Iti dayta nga aldaw nga agbasolto dagiti Gentil iti ebangheliok, ken dida awaten ti pakabuklan ti ebangheliok, ket itandudoda ti “kinaparammag kadagiti pagilian, ken daeranda ti amin a tao, ken mapnonto iti amin a kita ti kinaulbod, ken panangallilaw, ken kinaulpit, ken amin a kita ti panagpammarang, ken pampapatay, ken ^bpanaginsasaserdote, ken pannakiabig, ken iti nali-med a kinarimon; ket no aramidenda amin dagitoy a banag, ket tallikudanda ti pakabuklan ti ebangheliok, adtoy, kinuna ti

Ama, itdek kadakuada ti pakabuklan ti ebangheliok.

11 Ket isunton ti “pananglagipko iti katulagan nga inaramidko kadagiti taok, O balay ti Israel, ket itdekto ti ebangheliok kadakuada.

12 Ket ipamatmatkonto kenka, O balay ti Israel, a didakayo madaeran dagiti Gentil; ngem laglagipek ti tulagko kadakayo, O balay ti Israel, ket dumtengto ti “pannakaammoyo iti pakabuklan ti ebangheliok.

13 Ngem no agbabawi dagiti Gentil ken agsublida kaniak, kinuna ti Ama, adtoy “maibilangdanto kadagiti taok, O balay ti Israel.

14 Ket saanko a palubosan dagiti taok, nga adda iti balay ti Israel, a mapan kadakuada ket paddakanda ida, kinuna ti Ama.

15 Ngem no saanda nga umay kaniak, ken dumngeg iti timekko, palubosak ida, wen, palubosak dagiti taok, O balay ti Israel, a makiragup kadakuada, ket “paddakandanto ida, ket kasladanto iti asin a napukawna ti ramanna, ket awanton ti kaikarianna no di maibelleng, tapno mabaddekan dagiti taok, O balay ti Israel.

16 Pudno, pudno, kunak kadakayo, kastoy ti panangbilin ti Ama kaniak—a rumbeng nga itedko kadagiti tao daytoy a daga a tawidenda.

17 Ket isunton ti pannakatung-

8a 1 Ne. 13:14;
Morm. 5:9, 15.
b 3 Ne. 20:27–29.
9a Amos 9:1–4.
10a Morm. 8:35–41.
b 2 Ne. 26:29.

11a 3 Ne. 21:1–11;
Morm. 5:20.
12a Hel. 15:12–13.
13a Gal. 3:7, 29;
1 Ne. 15:13–17;
2 Ne. 10:18;

3 Ne. 30:2;
Abr. 2:9–11.
15a Mk. 5:8–15;
3 Ne. 20:16–19;
21:12–21;
DkK 87:5.

pal dagiti “sao ni propeta Isaias, a kinunana:

18 Agpukkawto “dagiti ^bagbambantay; iti timek a buyogandanto iti panagkanta, ta agkikitadanto inton yeg manen ti Apo ti Zion.

19 Agragsakkayo, agkantakayo a sangsangkamaysa, dakayo nabaybay-an a lugar ti Jerusalem; gapu ta liniwliwa ti Apo dagiti taona, sinubbotna ti Jerusalem.

20 Impakita ti Apo ti nasantuan a takiagna iti amin a pagilian, ket makitanto iti amin a suli ti daga ti panangisalaman ti Dios.

KAPITULO 17

Idalan ni Jesus dagiti tao a mangu-sig kadagiti balikasna ken agkara-rag nga agpaay iti pannakaawat—Agasanna dagiti masakitda—Ikararaganna dagiti tao, iti panagara-matna iti pagsasao a saan a mabalin a maisurat—Agpaay dagiti anghel ken likmuten ti apuy dagiti babassit nga ubbingda. Agarup K.P. 34.

ADTOY, ita napasamak nga idi naibaga ni Jesus dagitoy a balikas, timmaliaw manen iti ummong, ket kinunana kadakuada: Adtoy, dimtengen ti “kanitok.

2 Madlawko a nakapsutkayo, a saanyo a “maawatan amin a balikasko nga imbilin ti Ama

kaniak nga ibagak kadakayo iti daytoy a kanito.

3 Ngarud, agawidkayo iti balbalayyo, ket “utobenyo dagiti banag nga imbagak, ket dawatenyo iti Ama, iti naganko, tapno maawatanyo, ken ^bisagana-yo ti panunotyo iti sumuno a “bigat, ket umayakto manen kadakayo.

4 Ngem ita “mapanak iti Ama, ken ^biparangko met ti bagik kadagiti “napukaw a tribu ti Israel, gapu ta saanda a napukaw iti Ama, agsipud ta ammona no sadino ti nangipananna kadakuada.

5 Ket napasamak nga idi malpas ni Jesus nga agsao, intaliawna manen dagiti matana iti ummong, ket naimatanganna ti panagluluada ket sititibkerda a nangperreng kenkuana a kasla kayatda a dawaten ti panagbayagna pay bassit kadakuada.

6 Ket kinunana kadakuada: Adtoy, umukuok ti “asik kadakayo.

7 Adda kadi masakit kadakayo? Yasidegyo ida. Adda kadi kadakayo lugpi, wenno bulsek, wenno pilay, wenno pukol, wenno agkukutel, wenno napakapsutan, wenno umel, wenno marigatan iti uray ania a kita? Yasidegyo ida ta agasak, gapu ta adda asik kadakayo; napno ti lalaemko iti panangngaasi.

17a 3 Ne. 20:11–12.

18a Isa. 52:8–10.

b Eze. 33:1–7.

PNK Aywanan,
Agaywan.

17 1a PIP tapno agsubli
iti Ama. Kitaen ti

bersikulo 4.

2a Jn. 16:12;

DkK 78:17–18.

3a PNK Utoben.

b DkK 132:3.

c 3 Ne. 19:2.

4a 3 Ne. 18:39.

b 3 Ne. 16:1–3.

c PNK Israel—Dagiti
sangapulo a
napukaw a
tribu ti Israel.

6a PNK Pannaki-
pagrikna.

8 Ta madlawko a tarigagayan-
yo a rumbeng nga ipakitak ka-
dakayo no ania ti naaramidko
kadagiti kakabsatyo idia Jeru-
salem, ta makitak nga “umdas
ti ^bpammatiyo a pamkuatak a
mangagas kadakayo.

9 Ket napasamak nga idi nal-
pasen nga agsao, amin dagiti
ummong, a sangsangkatunos,
napanda a kaduada dagiti ma-
sakitda ken dagiti agtutuok,
ken dagiti lugpida, ken bulsek-
da, ken dagiti umelda, ken da-
giti amin a marigatan iti ania
man a kita; ket “inagasanna ida
a saggayisa apaman a naipanda
kenkuana.

10 Ket inaramidda amin, ka-
dakuada a naagasan ken kada-
kuada nga awan sakitna, nag-
rukbabda iti sakaananna, ken
nagdaydayawda kenkuana; ket
kadagiti makabalin nga umay
manipud iti ummong “inagkan-
da dagiti sakana, iti kasta bi-
nugguanda dagiti dapanna ka-
dagiti luluada.

11 Ket napasamak nga imbilin-
na a maipan dagiti “ubbingda
kenkuana.

12 Iti kasta impanda dagiti ub-
bingda ket indissoda ida iti daga
iti aglawlawna, ket nagtakder ni
Jesus iti tengnga; ket winayaan
ti ummong ti dalan agingga a
naidatagda amin kenkuana.

13 Ket napasamak nga idi nai-
datagda aminen, ket nagtakder
ni Jesus iti tengngada, imbilinna

iti ummong a rumbeng nga “ag-
parintumengda iti daga.

14 Ket napasamak nga idi na-
kparintumengda iti daga, im-
masug ni Jesus iti unegna, ket
kinunana: Ama, “mariribukanak
gapu iti kinadangkes dagiti tao
iti balay ti Israel.

15 Ket idi nayeibkasna dagitoy
a balikas, nagparintumeng met
iti daga; ket adtoy nagkararag
iti Ama, ket saan a mabalin a
maisurat dagiti banag nga in-
kararagna, ket dagiti ummong
ti nangpaneknek kadagiti nang-
ngegda kenkuana.

16 Ket kastoy a wagas ti pa-
nangpaneknekda: Saan pay a
nakita ti “mata, wenno nang-
ngegan ti lapayag, iti napala-
bas, dagitoy naindaklan ken
nakaskasdaaw a banag a kas iti
pannakakitami ken pannakang-
ngegmi iti pannakisao ni Jesus
iti Ama.

17 Ket awan ti “dila a maka-
yebkas, wenno adda naisurat ti
asino man a tao, wenno maipa-
lawag ti puso dagiti tao ti nain-
daklan ken nakaskasdaaw a
bambanag a nakita ken nang-
ngegmi nga insao ni Jesus; ket
awan tiolino man a makaipa-
lawag iti ragsak a nangpunno
iti kararuami iti kanito a nang-
ngegmi nga inkararagannaka-
mi iti Ama.

18 Ket napasamak nga idi nal-
pas ni Jesus ti panagkarkarag-
na iti Ama, timmakder; ngem

8a 2 Ne. 27:23;

Ether 12:12.

b Luc. 18:42.

9a Mosiah 3:5;

3 Ne. 26:15.

10a Luc. 7:38.

11a Mat. 19:13–14;

3 Ne. 26:14, 16.

13a Luc. 22:41;

Ara. 20:36.

14a Moises 7:41.

16a Isa. 64:4;

1 Cor. 2:9;

DKK 76:10, 114–119.

17a 2 Cor. 12:4.

aglaplapusanan ti ummong iti
“ragsak ket naitukengda.

19 Ket napasamak a nagsao ni
Jesus kadakuada, ket imbagana
a tumakderda.

20 Ket timmakderda manipud
iti daga, ket kinunana kadakuada:
Nagasatkayo gapu iti pam-
matiyo. Ket ita adtoy, naan-anay
ti ragsakko.

21 Ket “nagsangit idi naisa-
wangna dagitoy a balikas, ket
pinaneknekan ti ummong day-
toy, ket inubbana dagiti ubbing-
da, a sinaggaysa, ken ^bbinendi-
sionanna ida, ken inkararaganna
ida iti Ama.

22 Ket nagsangit manen idi
naaramidna daytoy;

23 Ket nagsao kadagiti um-
mong, ket kinunana kadakuada:
Kitaenyo dagiti ubbingyo.

24 Ket idi kumitada naiturong
dagiti matada iti langit, ket nai-
matanganda ti panaglukat ti la-
ngit, ket nakitada dagiti anghel
a bumabbaba manipud iti la-
ngit a kasla adda iti tengnga ti
apuy; ket bimmabada ken “li-
nawlawda dagiti ubbing, ket
nalawlawda iti apuy; ket tinu-
longan ida dagiti anghel.

25 Ket nakita ken nangngeg
ken napaneknekan ti ummong;
ket ammoda a pudno ti pam-
maneknekda; gapu ta nakita
ken nangngegda amin, tunggal
tao; ket agdagupda a kararua
iti dandani dua ribu ken lima
gasut; ket buklen ida ti lallaki,
babbai, ken ubbing.

KAPITULO 18

*Ilungalong ni Jesus ti sakramento
kadagiti Nephite—Maibilin ka-
dakuada ti kanayon a panagkara-
ragda iti naganna—Madusa da-
giti mangipauneg iti lasag ken
uminum iti darana a saan a mai-
kari—Maikkan dagiti disipulo iti
pannakabalin a mangited iti sagut
ti Espiritu Santo. Agarup K.P. 34.*

KET napasamak a binilin ni
Jesus dagiti disipulona a mang-
yeg kenkuana iti sumagmama-
no a “tinapay ken arak.

2 Ket idi napanda nangala iti
tinapay ken arak, imbilinna ka-
dagiti ummong nga agtugaw-
da iti daga.

3 Ket idi simmangpet dagiti di-
sipulo nga addan “tinapay ken
arak, innalana ti tinapay ket pi-
nirsapirsay ken binendisio-
nanna; ket intedna kadagiti disipu-
lona ket imbilinna a manganda.

4 Ket idi nalpasda a mangan
ken nabsogda, imbilinna kada-
kuada a warasanda ti ummong.

5 Ket idi nalpas a mangan ti
ummong ken nabsogda, kinu-
nana kadagiti disipulo: Adtoy
nasken nga adda maysa a ma-
dutokan kadakayo, ket itedko
kenkuana ti pannakabalin a
“mangpirsay iti tinapay ken ben-
disionanna ket itedna kadagiti
tao iti simbaanko, kadagiti amin
a mamati ken mabuniagan iti
naganko.

6 Ket daytoy ti kanayon a

18a PNK Rag-o.

21a Jn. 11:35.

^b Mar. 10:14–16.

24a Hel. 5:23–24, 43–45.

18 1a Mat. 26:26–28.

3a PNK Sakramento.

5a Moro. 4.

rumbeng nga aramidenyo, a kas iti inaramidko, a kas iti panangpirsayko iti tinapay ken panangbendision ken pannangtedko kadakayo.

7 Ket aramidenyo daytoy a
 “mangipalagip kadakayo iti ba-
 gik, nga imparangko kadakayo.
 Ket isunto ti mangipaneknek
 iti Ama a kanayon a laglagipen-
 dak. Ket addanto ti espirituk
 kadakayo no kanayon a lagla-
 gipendak.

8 Ket napasamak nga idi naisa-
wangna dagitoy a balikas, imbi-
linna kadagiti disipulo a manga-
lada iti naikopa nga arak ket
inumenda, ket ikkandanto ti
ummong tapno uminumda met.

9 Ket napasamak nga inara-
midda, ket imminum ken nab-
sogda; ket nangtedda iti um-
mong, ket imminumda, ket nab-
sogda.

10 Ket idi nalpas dagiti disipulo daytoy, kinuna ni Jesus ka dakuada: Bendisionankayo iti daytoy a banag nga inaramidyo, agsipud ta panagtungpal daytoy kadagiti bilinko, ket saksian daytoy iti Ama a siaayatkayo a mangaramid kadagiti imbilinko kadakayo.

11 Ket daytoy ti kanayon nga aramidenyonto kadagiti agbawwi ken mabuniagan iti nagan-ko; ket aramidenyonto a panglagip iti darak, nga imbukbokko gapu kadakayo, tapno paneknekanyo iti Ama a kanayon a laglagipendak, ket no kanayon

a laglagipendak addanto ti Espirituk kadakayo.

12 Ket ibilinko kadakayo nga
aramidenyonto dagitoy a banag,
ket no kanayonto nga arami-
denyo dagitoy a banag maben-
disionankayo, agsipud ta nai-
patakderkayo iti "batok.

13 Ngem siasino man kadakayo
ti agaramidto iti ad-adu wenno
basbassit ngem iti daytoy saan
a naipatakder iti batok, ngem
naipatakder iti kadaratan; ket
inton agtudo, ken aglayus, ken
agangin iti napigsa, a mangsag-
sag kadakuada, "matinnagdan-
to, ket silulukat ti ^bruangan ti
impierno nga umawat kada-
kuada.

14 Ngarud mabendisionanka-
yo no tungpalenyo dagiti bilin-
ko, nga imbilin ti Ama kaniak a
rumbeng nga itedko kadakayo.

15 Pudno, pudno, kunak ka-
dakayo, masapul nga agannad
ken “agkararagkayo a kanayon,
amangan ta masulisogkayo iti
sairo, ket ipanawnakayo nga
adipenen.

16 Ket kas iti panagkararagko
iti imatangyo kasta met ti pa-
nagkararagyo iti simbaanko,
kadagiti taok a nagbabawi ken
nabuniagan iti naganko. Adtoy
siak ti ^asilaw; nangaramidak iti
^bpagulidananyo.

17 Ket napasamak nga idi nabaga ni Jesus dagitoy a balikas kadagiti disipulona, simmango manen iti ummong ket kinunana kadakuada:

7a Moro. 4:3.

12a PNK Bato.

13a PNK Ikakalilis.

b 3 Ne. 11:39.

15a Alma 34:17–27.

PNK Kararag.

16a PNK Silaw,
Silaw ni Cristo.

b PNK Jesucristo—
Pagwadan ni
Jesucristo.

18 Adtoy, pudno, pudno, ku-nak kadakayo, masapul nga agannad ken agkararagkayo a kanayon amangan ta masulisog-kayo; gapu ta kayatnakayo a tagikuaen ni “Satanas, tapno yakayakennakayo a kas iti trigo.

19 Ngarud masapul nga agkararagkayo iti Ama iti naganko.

20 Ket “ania man a dawatenyo iti Ama iti naganko, a nalinteg, a mamatikayo a magun-odyo, adtoy maitedto kadakayo.

21 “Agkararagkayo a sangaa-maan iti Ama, a kanayon iti naganko, tapno mabendisionan dagiti assawa ken annakyo.

22 Ket adtoy, aguummongkayo a masansan; ket saanyo a paritan ti uray asino man a tao nga umay iti ummongyo no aguummongkayo, ngem ketdi palubosanyo nga umayda kadakayo ket saanyo a paritan ida;

23 Ngem “ikararaganyo ida, ket saanyo ida a baybay-an; ket no masansan nga umayda kadakayo ikararaganyo ida iti Ama, iti naganko.

24 Ngarud, itag-ayyo ti “silawyo tapno agraniag iti lubong. Adtoy siak ti ^bsilaw nga itag-ayyo—iti naimatanganyo nga inaramidko. Adtoy nakitayo a nagkararagak iti Ama, ket nasaksianyamin.

25 Ket nasaksianyong imbilinko nga “awan kadakayo ti

umadayo, ngem imbilinko ketdi nga umaykayo kaniak, tapno ^bmarikna ken makitayo; ket kasta met ti aramidenyo iti lubong; ket asino man a saan nga agtungpal iti daytoy a bilin itulokna ti bagina a mayasideg iti sulisog.

26 Ket ita napasamak nga idi naibagan ni Jesus dagitoy a balikas, inturongna manen ti panagkitana kadagiti disipulo a pinilina, ket kinunana kada-kuada:

27 Adtoy, pudno, pudno, ku-nak kadakayo, ikkankayo iti sabali a bilin, ket masapul a mapanakton iti “Amak tapno tungpalek dagiti ^bdadduma a bilin nga intedna kaniak.

28 Ket ita adtoy, daytoy ti bilin nga itedko kadakayo, a saanyo a palubosan a “makiranud iti lasag ken darak ti asino man nga ammoyo a ^bsaan a maikari, no dakayonto ti mangipaay iti dayta;

29 Ta asino man a mangan ken uminum iti lasag ken “darak a ^bsaan a maikari kanen ken inumenna ti pannakailunod ti kararuana; ngarud pawilanyo ti tao no ammoyo a saan a maikari a mangan ken uminum iti lasag ken darak.

30 Nupay kasta, saanyonto a “papanawen, ngem agpaaykayo kenkuana ket ikararaganyo iti

18a Luc. 22:31;
2 Ne. 2:17–18;
DkK 10:22–27.

20a Mat. 21:22;
Hel. 10:5;
Moro. 7:26;
DkK 88:63–65.

21a Alma 34:21.

23a 3 Ne. 18:30.

24a Mat. 5:16.
^b Mosiah 16:9.

25a Alma 5:33.
^b 3 Ne. 11:14–17.

27a PNK Dios,
Kinadios—
Dios Ama.

^b 3 Ne. 16:1–3.

28a 1 Cor. 11:27–30.
^b Morm. 9:29.

29a PNK Dara;
Sakramento.

^b DkK 46:4.

30a DkK 46:3.

Ama, iti naganko; ket no agbaw-baw ken mabuniagan iti naganko, isunton ti panangawatyo kenkuana, ken ipaayanyonto iti lasag ken darak.

31 Ngem no saan nga agbaw-wi saan a maibilang kadagiti taok, tapno saanna a dadaelen dagiti taok, ta adtoy ammok ti “karnerok, ket mabilangda.

32 Nupay kasta, saanyo a panawen iti sinagogayo, wenno iti lugar a pagdaydayawanyo, gapu iti kasta agtultuloykayo nga agpaay; gapu ta saanyo nga ammo no kaano ti isusubli ken panagbabawida, ket umayda kaniak nga addaan iti naan-anay a panggep iti pusoda, ket “agasakto ida; ket dakayonto ti puon ti pannakayasidegda iti pannakaisalakan.

33 Ngarud, tungpalenyo dagitoy a sao nga imbilinko kadakayo tapno saankayo a “makedngan; ta asi pay ti kedngan ti Ama.

34 Ket itedko kadakayo dagitoy a bilin gapu iti panag-sisinnuppiat a mapasasamak kadakayo, ket nagasatkayo no “awan ti panagsisinnuppiat iti nagbabaetanyo.

35 Ket ita mapanak iti Ama, gapu ta masapul a mapanak iti Ama nga agpaay iti “pagimbaganyo.

36 Ket napasamak nga idi ginibusan ni Jesus ti panagsaona, sinagidna kadagiti “imana da-

giti ^bdisipulo a pinilina, a sagaysa, agingga a nasagidna amin ida, ket nakisao bayat ti panangsagidna kadakuada.

37 Ket saan a nangngeg ti ummong dagiti balikas nga insawangna, ngarud saanda a napaneknekan; ngem pinaneknekan dagiti disipulona nga intedna kadakuada ti “pannakabalin a mangted iti ^bEspiritu Santo. Ket iparangkonto kadakayo iti masakbayan a pudno daytoy a pammaneknek.

38 Ket napasamak nga idi nasagid amin ni Jesus ida, adda bimmaba nga “ulep ket liningdanna ti ummong tapno saanda a makita ni Jesus.

39 Ket bayat ti pannakalingedda pimmanaw manipud kadakuada, ket immuli sadi langit. Ket nakita ken napaneknekan dagiti disipulona nga immuli manen sadi langit.

KAPITULO 19

Agpaay dagiti sangapuloket-dua a disipulo kadagiti tao ken nagkara-ragda iti Espiritu Santo—Mabuniagan ken awaten dagiti disipulo ti Espiritu Santo ken ti panagpaay dagiti anghel—Agkararag ni Jesus nga agaramat kadagiti balikas a saan a mabalin nga isurat—Panneknekanna ti aglaplapusanan a pammati dagitoy a Nephite. Agarup K.P. 34.

31a Jn. 10:14; Alma 5:38;
3 Ne. 15:24.

32a 3 Ne. 9:13–14;
DkK 112:13.

33a PNK Kedngan,
Panangeddeng.

34a 3 Ne. 11:28–30.

35a 1 Jn. 2:1; 2 Ne. 2:9;
Moro. 7:27–28;
DkK 29:5.

36a PNK Dakulap,
Panangipatay iti.

b 1 Ne. 12:7;

3 Ne. 19:4.

37a PNK Bileg.

b PNK Sagut ti

Espiritu Santo.

38a Ex. 19:9, 16.

KET ita napasamak nga idi im-muli ni Jesus sadi langit, nagsisi-na ti ummong, ket tunggal lalaki innalana ti asawana ken annak-na ket nagsublida iti bukodda a pagtaengan.

2 Ket nagsaknap a dagus ti da-mag kadagiti tao, sakbay a nag-sipnget, a nakita ti ummong ni Jesus, ket nagpaay kadakuada, ket agparangto manen iti kabi-gatanna iti ummong.

3 Wen, ken nagpatnag a nag-dinamag ti maipapan ken Je-sus; ket kasta unay ti panangi-padamagda kadagiti adu a tao, wen, nakaad-adu, ti nagikama-kam iti trabahona iti dayta a rabii, tapno addadanto iti ka-bigatanna iti lugar a pangipa-rangan ni Jesus iti bagina iti ummong.

4 Ket napasamak nga iti kabi-gatanna, idi naguurnong ti um-mong, adtoy, ni Nephi ken ti kabsatna a pinagungarna mani-pud kadagiti natay, a managan iti Timoteo, kasta met ti anakna, a managan iti Jonas, ken ni Mathoni, ken ni Mathonihah, ti kabsatna, ken ni Kumen, ken ni Kumenonhi, ken ni Jeremias, ken ni Shemnon, ken ni Jonas, ken ni Sedekias, ken ni Isaias—ita dagitoy ti nagan dagiti disi-pulo a pinili ni Jesus—ket na-pasamak a napanda nagtakder iti tengnga ti ummong.

5 Ket adtoy, dakkell unay ti ummong isu a biningayda iti sangapulo-ket-dua a ragup.

6 Ket insuro dagiti sangapulo-ket-dua ti ummong; ket adtoy, imbagada a nasken nga agpa-rintumeng ti ummong iti daga, ket nasken nga agkararagda iti Ama iti nagan ni Jesus.

7 Ket nagkararag dagiti disipu-lo iti Ama iti nagan met ni Jesus. Ket napasamak a nagtakderda ket nagpaayda kadagiti tao.

8 Ket idi nayeckasda dagiti balikas a naisaon ni Jesus—nga awan ti maisupadi mani-pud iti balikas nga insawang ni Jesus—adtoy, nagparintumeng-da manen ket nagkararagda iti Ama iti nagan ni Jesus.

9 Ket inkararagda ti kaskenan kadakuada; ket dinawatda a rumbeng a maited kadakuada ti ^aEspiritu Santo.

10 Ket idi malpasda nga ag-kararag timmapogda iti danum, ket simmurot kadakuada ti ummong.

11 Ket napasamak a timma-pog ni Nephi ^aiti danum ket na-buniagan.

12 Ket timmakdang iti danum ket inrugina ti nangbuniag. Ket binuniaganna amin dagiti pini-li ni Jesus.

13 Ket napasamak idi ^anabu-niaganda amin ken timmak-dangda iti danum, bimmaba kadakuada ti Espiritu Santo, ket napnuanda iti ^bEspiritu Santo ken iti apuy.

14 Ket adtoy, ^analikmutda iti kasla apuy; ket immay manipud iti langit, ket nasaksian ti um-

19 ^{9a} 3 Ne. 9:20.

11a 3 Ne. 11:23.

13a PNK Buniag,
Panagbuniag.

b 3 Ne. 12:2;

Morm. 7:10.

PNK Sagut ti
Espiritu Santo.

14a Hel. 5:23–24, 43–45;
3 Ne. 17:24.

mong, ket pinaneknekanda; ket immay dagiti anghel a bimmaba manipud iti langit ket nagpaayda kadakuada.

15 Ket napasamak a bayat ti panagpaay dagiti anghel kadagiti disipulo, adtoy, dimteng ni Jesus ket nagtakder iti tengnga ket nagpaay kadakuada.

16 Ket napasamak nga imbagna iti ummong, ket imbilinna kadakuada ti panagparintumengda manen iti daga, ken agparintumeng met dagiti disipulona iti daga.

17 Ket napasamak nga idi nakaparintumengda aminen iti daga, imbilinna kadagiti disipulona nga agkararagda.

18 Ket adtoy, nangrugida nga agkararag; ket nagkararagda ken ni Jesus, nga aw-awaganda nga Apo ken Diosda.

19 Ket napasamak a pimmanaw ni Jesus iti yanda, ket immadayo bassit kadakuada ket inruknoyna ti bagina iti daga, ket kinunana:

20 Ama, agyamanak kenka ta intedmo ti Espiritu Santo kadagitoy a pinilik; ket gapu iti pammatida kaniak, pinilik ida manipud iti lubong.

21 Ama, dawatek kenka a sika ti mangted iti Espiritu Santo kadakuada a mamati iti balikasda.

22 Ama, intedmo kadakuada ti Espiritu Santo agsipud ta mamatida kaniak; ket makitam a mamatida kaniak agsipud ta mangngegmo ida, ket agkara-

ragda kaniak; ket agkararagda kaniak gapu ta addaak kadakuada.

23 Ket ita Ama, agkararagak kenka nga agpaay kadakuada, ket kasta met kadagiti amin a mamatinto iti balikasda, tapno mamatida kaniak, tapno addaak kadakuada a “kas kenka, Ama, nga adda kaniak, tapno ^bagkaykaysata.

24 Ket napasamak a kalpasan ti panagkararag ni Jesus iti Ama, napan kadagiti disipulona, ket adtoy, nagtultuloyda, nga awan sardayna, nga agkararag kenkuana; ket saanda a “ninayonan ti adu a balikas, agsipud ta naited kadakuada ti rumbeng nga ^bikararagda, ket napnuanda iti tarigagay.

25 Ket napasamak a binendisionan ni Jesus ti panagkararagda kenkuana; ket naisem ti rupana kadakuada, ket linawagan ida ti silnag ti “rupana, ket adtoy kasda la ^bkatarnaw ti rupa ken kasta met ti kawes ni Jesus; ket adtoy ti kinatarnawna inartapanna ti amin a puraw, wen, awan ti sabali iti rabaw ti daga a mangartap pay iti kinatarnawna.

26 Ket kinuna ni Jesus kadakuada: Ituloyyo ti agkararag; iti kasta saanda a nagsardeng a nagkararag.

27 Ket tinallikudanna manen ida, ket kimmayakay bassit ket inruknoyna ti bagina iti daga; ket nagkararag manen iti Ama, a kinunana:

23a 3 Ne. 9:15.

^b Jn. 17:21–23.

PNK Panagkaykaysa.

24a Mat. 6:7.

^b DKK 46:30.

25a Num. 6:23–27.

^b PNK Panagbalbaliwlanga—Nagbalbaliw ti langada a parsua.

28 Ama, agyamanak kenka ta “pinatarnawmo dagiti pinilik, gapu iti pammatida, ket agkararag a maipaay kadakuada, ken maipaay met kadagiti matintito kadagiti balikasda, tapno tumarnawda koma kaniak, babaen ti pammati iti balikasda, a kas iti pannakadalusda kaniak.

29 Ama, saanak nga agkararag a maipaay iti lubong, ngem maipaay kadakuada nga intedmo kaniak a “naggapu iti lubong, gapu iti pammatida, tapno mapatarnawda kaniak, tapno ad-daak kadakuada, Ama, a kas iti kaaddam kaniak, tapno agkay-kaysakami koma, tapno mai-dayawak koma kadakuada.

30 Ket idi maisawang ni Jesus dagitoy a balikas napan manen kadagiti disipulona; ket adtoy nagkararagda a sititibker, nga awan sardengna, kenkuana; ket immisem manen kadakuada; ket adtoy “timmarnawda, a kas ken ni Jesus.

31 Ket napasamak a kimmayakay manen ket nagkararag iti Ama;

32 Ket saan a mayebkas ti dila dagiti balikas ti kararagna, wenno “maisurat ti tao dagiti balikas iti kararagna.

33 Ket nangngeg ti ummong ket pinaneknekanda; ken nalukatan ti pusoda ket naimpusuan ti pannakaawatda kadagiti balikas iti kararagna.

34 Nupay kasta, naindaklan ken nakaskasdaaw dagiti balikas nga inkararagna a saanda a maisurat, wenno “maibalikas ida ti tao.

35 Ket napasamak nga idi nalpas ni Jesus nga agkararag immasideg manen kadagiti disipulona, ket kinunana kadakuada: Nagbilegen a “pammati a diak pulos naimatangan kadagiti Hudio; gapuna saanko a maiparang kadakuada ti naindaklan a milagro, gapu iti “saanda a panamati.

36 Pudno kunak kadakayo, awan kadakuada ti nakaimatang kadagiti naindaklan a banag a kas iti naimatanganyo; wenno nakangngeg kadagiti naindaklan a banag a kas iti nangngeganyo.

KAPITULO 20

Nakaskasdaaw ti panangisagana ni Jesus iti tinapay ken arak ket manen intakderna ti sakramento kadagiti tao—Maammuantito ti Apo a Diosda dagiti natda ni Jacob ket tawid-dandanto ti America—Propeta ni Jesus a kas ken ni Moises, ket annak dagiti propeta dagiti Nephite—Maummongto ti dadduma kadagiti tao ti Apo iti Jerusalem. Agarup K.P. 34.

KET napasamak nga imbilinna kadagiti ummong ti panagsardengda nga agkararag, ken

28a Moro. 7:48;
DkK 50:28–29;
88:74–75.
PNK Natarnaw,
Kinatarnaw.

29a Jn. 17:6.
30a Mat. 17:2.
32a DkK 76:116.
34a 2 Cor. 12:4;
3 Ne. 17:17.

35a PNK Pammati.
b Mat. 13:58.
PNK Kaawan
ti Pammati.

kasta met dagiti disipulona. Ket imbilinna kadakuada a sa-
anda nga isardeng ti “agkara-
rag iti puspusoda.

2 Ket binilinna ida a buma-
ngon ken agtakderda kadagiti
sakada. Ket bimmangonda ket
nagtakderda kadagiti sakada.

3 Ket napasamak a nangpirsay
manen iti tinapay ket binendi-
sionanna, ket intedna kadagiti
disipulona tapno kanenda.

4 Ket idi nalpasda a nangan
imbilinna kadakuada a pirsapir-
sayenda ti tinapay, ket itedda
iti ummong.

5 Ket idi naikkandan ti um-
mong inikkanda pay ida iti arak
nga inumenda, ket binilinna ida
nga ikkanda ti ummong.

6 Ita, awanen ti “tinapay, wen-
no arak, a maited dagiti disipu-
lo, wenno ti ummong;

7 Ngem pudno nga “inikkan-
na ida iti tinapay a kanenda,
ken arak nga inumenda met.

8 Ket kinunana kadakuada:
Asino man a mangan iti daytoy
a “tinapay kanenna ti bagik iti
kararuana; ket ti uminum iti
daytoy nga arak inumenna ti
darak iti kararuana; ket saanto
a mabisinan wenno mawaw ti
kararuana, ngem mabsogto.

9 Ita, idi nakapangan ken na-
kainum ti ummong, adtoy,
napnoda iti Espiritu; ket sang-
sangkamaysada a nangidir-i, ket

indaydayawda ni Jesus, a nakita
ken nangngeganda.

10 Ket napasamak nga idi nal-
pasda aminen a nagdayaw ken
ni Jesus, kinunana kadakuada:
Adtoy, ita nalpaskon ti imbilin
ti Ama kaniak maipapan kada-
gitoy a tao, a natda iti balay ti
Israel.

11 Malagipyo nga imbagak ka-
dakayo, ket kinunak nga inton
matungpal dagiti “balikas ni
^bIsaias—adtoy naisuratda, ad-
dada iti sangoyo, ngarud ami-
risenyo ida—

12 Ket pudno, pudno, kunak
kadakayo, nga inton matung-
palda isunton ti pannakatung-
pal ti “katulagan nga inaramid
ti Ama kadagiti taona, O balay
ti Israel.

13 Ket dagiti “natda, a ^bmai-
warasto iti nadumaduma a pa-
set iti rabaw ti daga, ‘maum-
mongda manipud iti daya ken
laud, ken manipud iti abaga-
tan ken manipud iti amianan;
ket “maam-ammodanto ti Apo
a Diosda, a nangsubbot kada-
kuada.

14 Ket imbilin kaniak ti Ama
nga itedko kadakayo daytoy a
“daga, a tawidenyo.

15 Ket kunak kadakayo, a no
saanto nga “agbabawi dagiti
Gentil kalpasan a maawatda ti
parabur, kalpasan ti panangi-
warasda kadagiti taok—

20 1a 2 Ne. 32:9;

Mosiah 24:12.

6a Mat. 14:19–21.

7a Jn. 6:9–14.

8a Jn. 6:50–58;

3 Ne. 18:7.

PNK Sakramento.

11a 3 Ne. 16:17–20;

23:1–3.

b 2 Ne. 25:1–5;

Morm. 8:23.

12a 3 Ne. 15:7–8.

13a 3 Ne. 16:11–12;

21:2–7.

b PNK Israel—Ti
pannakasinasina

ti Israel.

c PNK Israel—Ti
pannakaummong
ti Israel.

d 3 Ne. 16:4–5.

14a PNK Naikari a Daga.

15a 3 Ne. 16:10–14.

16 Iti dayta, dakayonto a natda iti balay ni Jacob, mapankayo kadakuada; ket makilaokkayonto iti ragup ti kaaduan; ket maysakayonto kadakuada a kasla "leon iti ragup dagiti ayup iti kabakiran, ken kas urbon ti leon iti ragup ti arban a karnero, a no mapan latta ^bilupeklupek ken girsagirsayenda iti sagbabassit, ket awan ti makaisalakan.

17 Mailayatto dagiti imayo kadagiti kabalubalyo, ket mapukawto amin dagiti kabusoryo.

18 Ket "ummongekto dagiti taok nga agkaykaysa a kas iti tao a mangummong kadagiti binettekna iti datar.

19 Ta aramidek dagiti taok a kinatulag ti Ama, wen, aramidek ti "sarayo a landok, ken aramidek ti dapanyo a gambang. Ket adunto ti girsagirsayenyo a tao; ket idatonko iti Apo ti naulloa, ken ti taraonda iti Apo iti sangalubongan. Ket adtoy, siak ti mangaramid.

20 Ket mapasamakto, kinuna ti Ama, a maibitinto ti "espada ti lintegko iti ngatuenda iti dayta nga aldaw; ket agrusodto kadakuada malaksid no agbabawida, kinuna ti Ama, wen, uray kadagiti amin a pagilian dagiti Gentil.

21 Ket mapasamakto nga ur-

nosek dagiti "taok, O balay ti Israel.

22 Ket adtoy, dagitoy a tao ti urnosek ditoy daga, iti panna-kaipatungpal ti "katulagan nga inaramidko iti amayo a ni Jacob; ket isunto ti ^bBaro a Jerusalem. Ket addanto ti pannakabalin ti langit kadagitoy a tao; wen, "ad-daakto met iti nagbabaetanyo.

23 Adtoy, siak ti nasao ni Moises, nga agkuna: Mangtudingto ti Apo a Diosyo "iti propeta kadagiti kakabsatyo, a mayarig kaniak; denggenyonto ti amin a banag nga ibagana kadakayo. Ket mapasamakto a maisina kadagiti tao ti tunggal kararua a saan a dumngeg iti dayta a propeta.

24 Pudno kunak kadakayo, wen, ken "amin a propeta manipud ken ni Samuel ken dagiti simmarsaruno, kas iti kaadu dagiti nagsaon, ti nagsaksi mapapan kaniak.

25 Ket adtoy, dakayo ti annak dagiti propeta; ket addakayo iti balay ti Israel; ket addakayo iti "katulagan nga inaramid ti Ama kadagiti ammayo, a kinunana ken ni Abraham: ^bDagitinto bukelmo ti pakaparaburan dagiti amin nga agkakabagian iti daga.

26 Immun-unaak a tinudingan ti Ama ngem kadakayo, ken imbaonnak a mangbendision ka-

16a Morm. 5:24;

DkK 19:27.

b Mk. 5:8-9;

3 Ne. 16:14-15; 21:12.

18a Mk. 4:12.

19a Mk. 4:13.

20a 3 Ne. 29:4.

21a 3 Ne. 16:8-15.

22a Gen. 49:22-26;

DkK 57:2-3.

b Isa. 2:2-5;

3 Ne. 21:23-24;

Ether 13:1-12;

DkK 84:2-4.

PNK Baro a

Jerusalem.

c Isa. 59:20-21;

Mal. 3:1; 3 Ne. 24:1.

23a Deut. 18:15-19;

Ara. 3:22-23;

1 Ne. 22:20-21.

24a Ara. 3:24-26;

1 Ne. 10:5;

Jacob 7:11.

25a PNK Katulagan

ni Abraham.

b Gen. 12:1-3; 22:18.

dakayo tapno “mayaonkayo kadagiti basolyo; ket daytoy gapu ta annaknakayo iti katulagan.

27 Ket kalpasan a mabendisio-nankayo, tungpalenen ti Ama ti katulagan nga inaramidna ken ni Abraham, a kinunana: “Dagitinto bukelmo ti pakaparaburan ti amin nga agkakabagian iti daga—iti panagburayok ti Espiritu Santo kadagiti Gentil babaen kaniak, a parabur kadagiti ^bGentil a mangaramidto kadakuada a kabilgan iti amin, iti pannakaiwaras dagiti taok, O balay ti Israel.

28 Ket isudanto ti “dagensen dagiti tao iti daytoy a daga. Nupay kasta, inton maawatda ti pakabuklan ti ebangheliok, ket patangkenendanto ti puso-da a maibusor kaniak isublik ti kinadakes kadagiti uloda, kinuna ti Ama.

29 Ket “malagipkonto ti katulagan nga inaramidko kadagiti taok; ket intulagko kadakuada nga ^bummongekto ida iti umno a kanito, tapno itedko manen kadakuada ti ‘daga dagiti ammada a tawidenda, nga isu ti daga ti ^dJerusalem, isu ti daga a naikari kadakuada iti agnanyon, kinuna ti Ama.

30 Ket mapasamakto a dumteng ti kanito, a maikasaba ti pakabuklan ti ebangheliok kadakuada;

31 Ket “mamatidanto kaniak, a siak ni Jesucristo, ti Anak ti Dios, ket agkararagdanto iti Ama babaen ti naganko.

32 Ket ingatonto dagiti “pagbambantayenda ti timekda, ket iti dayta a timek sangsangka-maysadanto nga agkanta; agsipud ta agkikinnitadanto.

33 Kalpasanna ummongento manen ida ti Ama, ket itedna kadakuada ti Jerusalem a daga a tawidenda.

34 Sa maragsakandanto unay—Agtutunoskayo nga “agkanta, dakayo nabaybay-an a lugar ti Jerusalem; gapu ta liniwliwa ti Ama dagiti taona, nasubbotnan ti Jerusalem.

35 Impakita ti Ama ti nasantuan a takiagna kadagiti amin a pagilian; ket makita ti amin a suli ti daga ti panangisalakan ti Ama; ket ti Ama ken Siak maymaysa.

36 Ket iti kasta mapasamakto ti naisurat: “Agriingka, agriingka manen, ket urnongem ti pigsam, O Zion; isuotmo ti napintas a pagan-anaymo, O Jerusalem, nasantuan a siudad, gapu ta manipud ita saanen nga umay kenka ti saan a nakugit ken ti narugit.

37 Iwagsakmo ti tapok ti bagim; tumakderka, agtugawka, O Jerusalem; rumuk-atka iti silo iti tengngedmo, O balud nga anak a babai ti Zion.

26a Prov. 16:6.

27a Gal. 3:8;

2 Ne. 29:14;

Abr. 2:9.

^b 3 Ne. 16:6–7.

28a 3 Ne. 16:8–9.

29a Isa. 44:21;

3 Ne. 16:11–12.

^b PNK Israel—Ti pannakaummong ti Israel.

^c Amos 9:14–15.

^d PNK Jerusalem.

31a 3 Ne. 5:21–26;

21:26–29.

32a Isa. 52:8;

3 Ne. 16:18–20.

PNK Aywanan, Agaywan.

34a Isa. 52:9.

36a Isa. 52:1–3;

DkK 113:7–10.

PNK Zion.

38 Ta kastoy ti kinuna ti Apo: Inlakoyo ti bagbagiyo iti awan kaes-eskanna, ket masubbotkayonto nga awan ti kuarta.

39 Pudno, pudno, kunak kadakayo, nga ammonto dagiti taok ti naganko; wen, iti dayta nga aldaw ammodanto a siak ti nagsao.

40 Ket kunadanto: “Anian a nagpintas dagiti saka iti bantay a mangyeg iti naimbag a damag kadakuada, a ^bmangirakurak iti talna; a mangyeg iti naimbag a damag kadakuada a nasayaat, ken mangirakurak iti pannakaisalakan; nga agkuna iti Zion: Agturay ti Diosmo!

41 Ket kalpasanna umawengto ti pukkaw: “Umadayokayo, umadayokayo, rummuarkayo manipud ita, diyo sagiden ti ^bsaan a nadalus; umadayokayo iti ikubna; ^cnadaluskayo koma nga agig-iggem iti pagikkan ti Apo.

42 Ta ^asaankayo a rummuar a sipapardas, wenno mapan a tumayab; agsipud ta umun-unanto ti Apo ngem dakayo, ket ti Dios ti Israel addanto iti likudanyo.

43 Adtoy, makikaduantoy ti adipenko a siaannad; maitanokto ken maidaydayaw ken natgatonto unay.

44 Kas ti adu a nasdaaw kenka—nadadael ti rupana, a nakarkaro ngem iti uray asino a tao, ken nabisbisked ngem kadagiti annak ti tao.

45 Isu a “bisibisannanto ti adu a pagilian; agulimekto dagiti ari, ta makitadanto dagiti saan a naisarita kadakuada; ket utobendanto dagiti saanda a nangenget.

46 Pudno, pudno, kunak kadakayo, awan duadua a dumtengto amin dagitoy a banag, a kas iti imbilin ti Ama kaniak. Kalpasanna, matungpalto daytoy katulagan nga intulag ti Ama kadagiti taona; ket agtangengeto manen dagiti taok iti “Jerusalem, ket isunto ti daga a tawidenda.

KAPITULO 21

Maummongto ti Israel inton rummuar ti Libro ni Mormon—Mabigbigto dagiti Gentil a kas nawaya a tao iti America—Maisalakandanto no mamati ken agtulnogda; no saan, maisinadanto ken madadael—Bangonento ti Israel ti Baro a Jerusalem, ken agsublinto dagiti napukaw a tribu. Agarup K.P. 34.

KET pudno kunak kadakayo, itedko kadakayo ti tanda, tapno maammuanyo ti ^akanito a panakapasamakto dagitoy a banag—nga ummongekto, manipud iti nabayagen a pannakasayyasayyada, dagiti taok, O balay ti Israel, ket buklekto manen kadakuada ti Zion;

2 Ket adtoy, daytoy ti banag

40a Isa. 52:7;
Nah. 1:15;
Mosiah 15:13–18;
DkK 128:19.
b Mar. 13:10;
1 Ne. 13:37.

41a Isa. 52:11–15.
b PNK Nadalus
ken Narugit.
c DkK 133:5.
42a 3 Ne. 21:29.
45a Isa. 52:15.

46a Ether 13:5, 11.
21 1a PNK Maudi nga
Aldaw, Ud-udina
nga Aldaw.

nga itedko a pagtandaananyo—gapu ta pudno kunak kadakayo a no dagitoy banag nga ipalawagko kadakayo, ken ipalawagko kadakayo kalpasan daytoy, ken babaen ti pannakabalin ti Espiritu Santo nga itedto kadakayo ti Ama, maipakaamonto kadagiti Gentil tapno maammuanda ti maipapan kadagitoy tao a natda iti balay ni Jacob, ken maipapan kadagitoy a taok nga iwarasdanto;

3 Pudno, pudno, kunak kadakayo, nga inton naipakaammon ti Ama kadakuada “dagitoy a banag, ken aggapunto ti Ama, agtaud kadakuada nga agpaay kadakayo.

4 Gapu ta nakem ti Ama a rumbeng a maipasdekda ditoy a da-ga, ken mabigbig a kas “nawaya nga umili babaen ti bileg ti Ama, tapno nalabit nga aggapu dagitoy a banag kadakuada nga agpaay kadagiti natda a bukelyo, tapno matungpal ti ^bkatulagan ti Ama nga intulagna kadagiti taona, O balay ti Israel;

5 Ngarud, inton dagitoy nga aramid ken dagiti aramid nga aramidenyonto kalpasanna a mapagteng “kadagiti Gentil, agingganto kadagiti ^bbukelyo a maksayan ti pammatida gapu iti kinadakes;

6 Gapu iti kastoy inkeddeng ti Ama a rumbeng a mapagteng

kadagiti “Gentil, tapno iparangrangna ti pannakabalinna kadagiti Gentil, ta gapu iti daytoy a dagiti Gentil, no saanda a patangkenen ti pusoda, ken agbabawida ket umasidegda kaniak ket mabuniaganda iti nanganko ket ammuenda ti pudno a panggep ti doktrinak, tapno ^bmaibilangda kadagiti taok, O balay ti Israel;

7 Ket inton mapasamak dagitoy a banag ket rugianto dagiti “bukelmo nga ammuen dagitoy a banag—isunto ti pagilasinanda, tapno maammuanda a nangrugin a matungpal ti aramid ti Ama a kas iti katulagan nga inaramidna kadagiti tao iti balay ti Israel.

8 Ket inton dumteng dayta nga aldaw, mapasamakto nga em-eman dagiti ari ti ngiwatda; agsipud ta makitada dagiti saan a naipadamag kadakuada; ket usigendanto dagiti saanda a nangngegan.

9 Ta iti dayta nga aldaw, gapu kaniak agaramidto ti Ama iti aramid, a naindaklan ken “nakakaskasdaaw nga aramid kadakuada; ket addanto kadakuada saan a mamati, nupay maysa a tao ti mangipalawagto kadakuada.

10 Ngem adtoy, addanto iti imak ti biag ti adipenko; ngarud saandanto a madangran, nupay

3a Ether 4:17;
JS—P 1:34–36.
4a 1 Ne. 13:17–19;
DkK 101:77–80.
b Morm. 5:20.
PNK Katulagan
ni Abraham.
5a 3 Ne. 26:8.

b 2 Ne. 30:4–5;
Morm. 5:15;
DkK 3:18–19.
6a 1 Ne. 10:14;
Jacob 5:54;
3 Ne. 16:4–7.
b Gal. 3:7, 29;
3 Ne. 16:13;

Abr. 2:9–11.
7a 3 Ne. 5:21–26.
9a Isa. 29:13;
Ara. 13:41;
1 Ne. 22:8.
PNK Pannakaisubli
ti Ebanghelio.

"madadaelto gapu kadakuada. Ngem agasakto, gapu ta ipakitakto kadakuada a nabilbileg ti ^bammok ngem iti sikap ti sairo.

11 Ngarud mapasamakto a siasino man a saan a mamati kadagiti saok, a siak ni Jesu-cristo, nga ibaonto ti Ama kadagiti Gentil, ken itednanto "kenkuana ti pannakabalin a yegnanto kadagiti Gentil, (ma-aramidto a kas iti sinao ni Moises) ^bmaisnadanto kadagiti taok nga adda iti katulagan.

12 Ket dagiti taok a natda ken ni Jacob maibilangda kadagiti Gentil, wen, iti nagtengngaanda a kas leon kadagiti ayup iti kabakiran, a kas urbon ti "leon iti ragup dagiti arban a karnero, a, no makiragup kadakuada ^bpayatenda ken girsagirsayenda, ket awan ti makatulong.

13 Mailayatto dagiti imada kadagiti kabalubalda, ket mau-tasto amin dagiti kabusorda.

14 Wen, asi pay dagiti Gentil malaksid no "agbabawida; gapu ta mapasamakto iti dayta nga aldaw, kinuna ti Ama, nga utasekto dagiti kabalioyo, ket da-daelekto dagiti luganyo;

15 Ket pagsisinaekto dagiti siudad iti pagilianyo, ken rebbaekto amin dagiti sarikedkedyo.

16 Pagsardengekto ti panagan-anito iti dagayo, ket awanton dagiti agipalpalad;

17 Dadaelekto met dagiti "kinitikitanyo a ladawan, ken dagiti sitatakder a ladawan iti nagtengngaanyo, ket saanyonton a dayawen dagiti aramid dagiti imayo;

18 Ket parutek dagiti naimula iti nagtengngaanyo; ket kasta ti panangdadaelko kadagiti iliyo.

19 Ket mapasamakto nga amin a "panagul-ulbod, ken panangal-allilaw, ken panagap-apa, ken panagpungpungtot, ken panaginsasaserdote, ken panna-kiab-abig, saanton a maaramid.

20 Gapu ta mapasamakto, kinuna ti Ama, nga iti dayta nga aldaw siasino man a saan nga agbabawi ken umay iti Ay-ayatek nga Anak, ilaksidko ida kadagiti taok, O balay ti Israel;

21 Ket ipakatko ti panagibales ken pungtotko kadakuada, a kas met kadagiti pagano, kas iti saanda a nangngegan.

22 Ngem no agbabawida ket dumngegda iti balikasko, ket saanda a patangkenen ti puspusoda, "ipasdekkko ti simbaanko kadakuada, ken sumrekda iti katulagan ket ^bmaibilangda kadagiti natda ken ni Jacob, a nangtedak iti daytoy a daga nga agpaay a tawidda.

23 Ket tulongandanto dagiti taok, dagiti natda ken ni Jacob, ken kas iti kaadu ti umay iti balay ti Israel, tapno mangipatak-

10a DkK 135:1-3.

^b DkK 10:43.

11a 2 Ne. 3:6-15;

Morm. 8:16, 25.

^b DkK 1:14.

12a Mk. 5:8-15;

3 Ne. 20:16.

^b 3 Ne. 16:13-15.

14a 2 Ne. 10:18; 33:9.

17a Ex. 20:3-4;

Mosiah 13:12-13;

DkK 1:16.

PNK Panagruk-
bab kadagiti

Didiosen.

19a 3 Ne. 30:2.

22a PNK Dispensasion.

^b 2 Ne. 10:18-19;

3 Ne. 16:13.

derda iti ciudad, a maawaganto iti “Baro a Jerusalem.

24 Ket tulongandanto dagiti taok tapno maummongda, isuda a naiwaras iti rabaw ti daga, nga umay iti Baro a Jerusalem.

25 Ket kalpasanna bumaba kadakuada ti “pannakabalin ti langit; ket ^bmairamanakto met kadakuada.

26 Ket mangruginton ti aramid ti Ama iti dayta nga aldaw, ken maikasabanto metten ti ebanghelio kadagiti natda kadagitoy a tao. Pudno kunak kadakayo, iti dayta nga aldaw “mangruginto ti aramid ti Ama kadagiti amin a nasayyasayya a taok, wen, uray dagiti tribu a ^bnapukaw, nga inturong ti Ama a pumanaw iti Jerusalem.

27 Wen, mangruginto ti aramid kadagiti “nasayyasayya a taok, ket mangisagana ti Ama iti dalan a pagnaanda nga umay kaniak, tapno awaganda ti Ama iti naganko.

28 Wen, ket mangruginto ti aramid, nga adda ti Ama kadagiti amin a pagilian a mangisagana iti dalan tapno mabalin nga “agkukuyog dagiti taona iti panagawidda iti daga a tawidda.

29 Ket rummuarda iti amin a pagilian; ket saanda a rummuar nga “agdardaras, wenno tuma-yab, agsipud ta un-unaakto ida,

kinuna ti Ama, ken agbantayakto iti likudanda.

KAPITULO 22

Maipasdekto iti ud-udina nga aldaw ti Zion ken dagiti istakana, ket maummongto ti Israel iti asi ken kinaanus—Agballigidanto—Idilig iti Isaias 54. Agarup k.p. 34.

KET mapasamakton dagiti naisurat: Agkantaka, O lupes, sika a saan a nagpasngay; pigsaam ti “agkanta, ket yikkismo, sika a saan a nagpasngay; ta ad-adu pay ti annak ti naldaang ngem ti annak ti naasawaan a babai, kinuna ti Apo.

2 Palawaem ti sakup ti toldam, ken ipalubosmo nga ukradenda dagiti kortina dagiti pagtaengam; dimo medmedan, paa-tiddogem dagiti lubidmo ket patibkerem dagiti “istakam;

3 Ta tumpuarkanto iti makanaan ken makanigid ket tawidmento ti bukelmo dagiti “Gentil ket punnuendanto iti tao dagiti naliday a ciudad.

4 Dika agamak, ta saankanto a mabainan; wenno saanka met a mariribukan, ta saankanto a “maibabain; ta malipatamto ti bain ti kinaagtutubom, ket dimonto malagip ti pannakaumsi ti kinaagtutubom, ken dimonto

23a 3 Ne. 20:22;
Ether 13:1–12.
PNK Baro a
Jerusalem.

25a 1 Ne. 13:37.
^b Isa. 2:2–4;
3 Ne. 24:1.

26a 1 Ne. 14:17;

3 Ne. 21:6–7.
^b PNK Israel—Dagiti
sangapulo a
napukaw a
tribu ti Israel.

27a 3 Ne. 16:4–5.

28a PNK Israel—Ti
pannakaummong

ti Israel.
29a Isa. 52:12;
3 Ne. 20:42.
22 1a PNK Agkanta.
2a PNK Istaka.
3a PNK Gentil.
4a 2 Ne. 6:7, 13.

malagipen ti pannakaumsi ti kinabalom.

5 Gapu ta ti nangparsua kenka, ti asawam, Apo ti Pangen ti naganna; ken Mannubbotmo, ti Nasantuan ti Israel—Dios ti sangalubongan ti awagto kenkuana.

6 Agsipud ta inawagannaka ti Apo a kas maysa nga asawa a babai a nabaybay-an ken nalpaldaangan ti espirituna, ken asawa ti agtutubo, no pinagkedkedandaka, kinuna ti Dios.

7 Iti apagkanito binaybay-an-ka, ngem ukkonenkanto a napnuan asi.

8 Iti bassit a pungtotko inlingedko ti rupak kenka iti apagkanito, ngem iti agnanayon a kinamanangngaasi, ^akaasiankanto, kinuna ti Apo a Mannubbotmo.

9 Gapu iti ^adaytoy, adda kaniak ti ^bdanum ni Noe; ta kas iti inkarik saanton a layusen ti danum ni Noe ti daga, ta insapatak kenka a saankanton a kapungtot.

10 Ta agpukawto dagiti ^abantay ken maikkatto dagiti turod, ngem ti kinamanagayatko saanto a ^bmapukaw kenka, ket di met maikkat ti katulagak iti kinatalna, kinuna ti Apo nga adaan asi kenka.

11 O sika a nagsagaba, a pinarigat ti bagyo, ket saan a naliwliwa! Adtoy, isaadkonto dagiti nagtagimaris a ^abatom ken sapironto ti isaadko a pondasionmo.

12 Ken aramidek a rubi dagiti tawam, ken dagiti ruanganmo a karbungko; ken amin dagiti beddengmo a batbato a napateg.

13 Ket maisuronto ti Apo kadagiti ^aamin nga annakmo; ket aglapusananto ti talna kadagiti annakmo.

14 Mabangonkanto iti ^akinalinteg; adayokanto iti pannakairurumen ta saankanto nga agamak, ken iti pagbutbutngan agsipud ta dinto umasideg kenka.

15 Adtoy, awan duadua nga agkaykaysadanto a bumusor kenka, saan a kaniak; siasino man nga agpanggep a bumusor kenka mapasagto gapu iti pagimbagam.

16 Adtoy, pinarsuak ti agpampanday a mangpuyot iti apuy dagiti beggang, ken tapno pandayenna ti ramitna nga agtrabaho; ket nangaramidak iti mangdadael.

17 Awan ti armas a maaramid a maibusor kenka a rumangayto; ket ti tunggal dila a mamerperdi kenka iti panangukom kedngamto. Daytoy ti tawid dagiti katulongan ti Apo, ket ti kinalintegda agpaay kaniak, kinuna ti Apo.

KAPITULO 23

Anamongan ni Jesus dagiti balikas ni Isaias—Ibilinna kadagiti tao nga amirisenda dagiti propeta—Mainayon kadagiti kasuratanda

8a PNK Kaasi,
Manangngaasi.

9a Isa. 54:9.
b PNK Layus idi

Panawen ni Noe.
10a Isa. 40:4.
b Sal. 94:14;
DkK 35:25.

11a Apoc. 21:18–21.
13a Jer. 31:33–34.
14a PNK Nalinteg,
Kinalinteg.

dagiti balikas ni Samuel a Lamanite maipapan iti Panagungar. Agarup K.P. 34.

KET ita, adtoy, kunak kadakayo, a rumbeng nga "amirisenyo dagitoy a banag. Wen, ti bilin nga itedko kadakayo tapno amirisenyo dagitoy a banag a sire-regta; agsipud ta napateg dagiti balikas ni ^bIsaias.

2 Ta awan duadua nga isu ti nagsao kadagiti amin a banag maipapan kadagiti taok nga adda iti balay ti Israel; ngarud kasapulan a makisao met kadagiti Gentil.

3 Ken napasamaken ken "mapasamakto amin dagiti banag a sawenna, uray pay ti maipanggep kadagiti balikas nga insawangna.

4 Ngarud denggenyo dagiti balikasko; isuratyo dagiti banag nga imbagak kadakayo; ket mapandanto kadagiti Gentil bababen ti panawen ken ti pagayatan ti Ama.

5 Ket siasino man a dumngeg kadagiti balikasko ket agbabawi ken mabuniagan, maisalakanto. Amirisenyo dagiti "propeta ta adu kadakuada ti mangpaneknek kadagitoy a banag.

6 Ket ita napasamak nga idi naibagan ni Jesus dagitoy a balikas kinunana manen kadakuada, kalpasan ti panangipalawagna kadagiti nasantuan a kasuratan nga inawatda: Ad-

toy, kayatko nga isuratyo ti dadduma a nasantuan a kasuratan, a saanyo pay a naisurat.

7 Ket napasamak a kinunana ken ni Nephi: Iruarmo ti kasuratan nga indulinmo.

8 Ket idi naited ni Nephi ti kasuratan, ket indissona iti sango-da, kinitana ida ket kinunana:

9 Pudno kunak kadakayo, bini-linko ti katulongak a ni "Samuel, a Lamanite, a nasken a mangpaneknek kadagitoy a tao, nga iti aldaw nga igloria ti Ama ti nagganna kaniak nga ^badu kadagiti 'santo ti rumbeng a ^dbumangon manipud iti patay, ken rumbeng nga agparang kadagiti adu, ken masapul nga agpaay kadakuada. Ket kinunana kadakuada: Saan kadi a kasta?

10 Ket simmungbat dagiti disipulona kenkuana ket kinunada: Wen, Apo, nangipadto ni Samuel babaen iti balikasko, ket natungpalda amin.

11 Ket kinuna ni Jesus kadakuada: Apay a saanyo nga insurat daytoy a banag, nga adu a santo ti nagungar ken nagparang iti adu ken nagpaay kadakuada?

12 Ket napasamak a nalagip ni Nephi a saan a naisurat daytoy a banag.

13 Ket napasamak nga imbilin ni Jesus a masapul a maisurat; ngarud naisurat a kas iti imbi-linna.

14 Ket ita napasamak nga idi

23 1a PNK Nasantuan a Kasuratan.
b 2 Ne. 25:1-5;
Morm. 8:23.

PNK Isaias.
3a 3 Ne. 20:11-12.
5a Luc. 24:25-27.
9a Hel. 13:2.

b Hel. 14:25.
c PNK Santo.
d Mat. 27:52-53.
PNK Panagungar.

^anaipalawagen ni Jesus ti nasantuan a kasuratan, nga insuratda, imbilinna kadakuada nga isuroda dagiti banag nga impalawagna.

KAPITULO 24

Isagananto ti mensahero ti Apo ti dalan ti Maikadua a Yaay—Ag-tugawto ni Cristo a mangukom—Mabilin ti Israel nga agbayad iti apagkapullo ken datdaton—Maidulin ti libro ti pakalaglagipan—Idilig iti Malakias 3. Agarup K.P. 34.

KET napasamak a binilinna ida a rumbeng nga isuratda dagiti balikas nga inted ti Ama ken ni Malakias, a nasken nga ibagana kadakuada. Ket napasamak nga impalawagna kadakuada kalpasan ti pannakaisuratda. Ket dagitoy ti balikas nga imbagana kadakuada, a kinunana: Kastoy ti imbaga ti Ama ken ni Malakias—Adtoy, ibakonkonto ti ^amensaherok, ket isaganananto ti dalanko, ket ti Apo a birokenyo kellaatto a dumteng iti templona, uray ti mensahero ti katulagan, a kalikagumanyo; adtoy, umayto, kinuna ti Apo ti Pangen.

2 Ngem asino ti ^amakaandur agingga iti aldaw ti yaayna, ket asinonto ti makalasat inton agparang? Ta mayarigto a kas

^bapuy a manggugor, ken kaslanto naingel a sabon.

3 Ket agtugawto a mangpasileng ken mangpatarnaw iti pirak; ket patarnawennanto dagiti lallaki nga ^aannak ni Levi, ket dalusannanto ida a kas iti balitok ken pirak; tapno ^bmakaida-tagdanto iti Apo iti daton ti kinalinteg.

4 Iti kasta makaay-ayonto iti Apo ti daton ti Juda ken ti Jerusalem, a kas kadagiti aldaw idi ugma ken kas kadagiti tawen idi punganay.

5 Ket umasidegakto kadakayo iti panangukom; ken naalibtakto a saksi a maibusor kadagiti manggagamud, ken maibusor kadagiti mannakikamalala, ken maibusor kadagiti naulbod a managsapata, ken maibusor kadagiti mangilupit iti mangmangged kadakuada, iti balo a babbai ken kadagiti ^aawanan ama, ken kadagiti di mangpasangbay iti ganggannaet ken saan nga agbuteng kaniak, kinuna ti Apo ti Pangen.

6 Ta siak ti Apo, diak agbaliw; ngarud saankayo a maungaw nga annak ni Jacob.

7 Uray pay kadagidi aldaw dagiti ammayo ^atinallikudanyon dagiti pagannurotak, ket saanyo a tinungpal ida. ^bAgsubliakto kadakayo, kinuna ti Apo ti Pangen. Ngem kunayo: Ania ti pagsublianminto?

14a Luc. 24:44-46.

24 1a DkK 45:9.

2a 3 Ne. 25:1.

^b Zac. 13:9;

DkK 128:24.

PNK Daga—

Pannakadalus ti

daga; Maikadua a

Yaay ni Jesucristo.

3a Deut. 10:8;

DkK 84:31-34.

^b DkK 13:1.

5a San. 1:27.

7a PNK Ikakalilis.

^b Hel. 13:11;

3 Ne. 10:6;

Moro. 9:22.

8 Takawan kadi ti tao ti Dios? Nupay kasta tinakawandak. Ngem kunayo: Iti ania ti nangtakawanmi kenka? Kadagiti “apagkapullo ken ^bdatdaton.

9 Nailunodkayo iti lunod, ta tinakawandak, uray pay daytoy sibubukel a pagilian.

10 Yegyo ti amin nga “apagkapullo iti kamalig, tapno mapadadda ti karne iti balayko; ket padasendak ita iti daytoy, kinuna ti Apo ti Pangen, no diakto lukatan kadakayo dagiti tawa ti langit, ket ibuyatko kadakayo ti ^bparabur, nga awanto ti umdas a siled a manglaon.

11 Ket ungtakto ti manangdaael para iti pagimbaganyo, ket dinanto dadaelen dagiti bunga dagiti dagayo; uray ti ubasyo dinanto regregen dagiti bunga na iti kinelleng sakbay ti umno a panawen, kinuna ti Apo ti Pangen.

12 Ket amin a pagilian naganandakayto iti nagasat, ta dakayto ti namayengmeng a daga, kinuna ti Apo ti Pangen.

13 Nadagsen dagiti balikasyo a maibusor kaniak, kinuna ti Apo. Nupay kasta kunayo: Ania ti insaomi a maikaniwas kenka?

14 Kinunayo: Ubbaw ti panagserbi iti Dios, ket ania ti gunggonami iti panangaywanmi iti ordinansana, ken iti pan-

nagnami a silaladingit iti saklang ti Apo ti Pangen?

15 Ket ita ibagatayo a naragsak dagiti natangsit; wen, dagiti agar-aramid iti kinadangkes ti narang-ay; wen, naisalakan dagiti nangsulisog iti Dios.

16 Kalpasanna masansan a “nagsasarita dagiti nagbuteng iti Apo, ket ti Apo dimngeg ken nangipangag; ket maysa a ^blibro a pakalaglagipan ti naisurat iti saklangna nga agpaay kadagiti nagbuteng iti Apo, ken dagiti nanglagip iti naganna.

17 Ket kukuakto ida, kinuna ti Apo ti Pangen, iti aldaw nga “aramidekto dagiti alahasko; ket igagakto ida a kas iti panangigaga ti tao iti anakna a nagserbi kenkuana.

18 Kalpasanna agsublikayto ket “mabigbigyonto ti paggidiatan dagiti nalinteg ken nadangkes, ti paggidiatan ti agserbi iti Dios ken ti saan nga agserbi kenkuana.

KAPITULO 25

Mauramto dagiti natangsit ken nadangkes a kas iti naggapasan iti Maikadua a Yaay—Agsublinto ni Elias a propeta sakbay dayta naindaklan ken nakaal-alingget nga aldaw—Idilig iti Malakias 4. Agarup K.P. 34.

8a PNK Apagkapullo, Panagbayad iti Apagkapullo.
b PNK Daton.
10a DkK 64:23; 119:1–7.
b PNK Bendision,

Nabendisionan, Pammendision.
16a Moro. 6:5.
b DkK 85:9; Moises 6:5.
PNK Libro a

Pakalaglagipan.
17a DkK 101:3.
18a PNK Panagrikna, Sagut ti.

TA adtoy, umay ti aldaw a “ma-
nguram a kasla pugon; ket amin
dagiti ^bnatangsit, wen, ken amin
dagiti agaramid iti dinadang-
kes, kasladanto naggapasan; ket
uramento ida ti aldaw nga
umay, kinuna ti Apo ti Pangen,
a dinto mangitedda kadakuada
iti uray ramut wenno sanga.

2 Ngem kadakayo nga agbu-
teng iti naganko, lumgakto ti
“Anak ti Kinalinteg nga addaan
makapasalun-at a paypayak;
ket mapan ken ^bdumakkelkay-
to a kasla kadagiti ‘urbon iti
apon.

3 Ket “iludekyonto dagiti na-
dangkes; ta dapodanto iti sa-
kaananyo iti aldaw nga arami-
dek daytoy, kinuna ti Apo ti
Pangen.

4 Lagipenyo ti linteg ni Moises,
ti adipenko, nga imbilinko ken-
kuana idiai “Horeb nga agpaay
iti amin nga Israel, nga addaan
iti alagaden ken pangngeddeng.

5 Adtoy, ibaonkonto kadaka-
yo ni “Elias a propeta iti sakbay
ti yaay ti naindaklan ken naka-
al-alingget nga ^baldaw ti Apo;

6 Ket “iturongnanto ti puso
dagiti amma kadagiti annak,
ken ti puso dagiti annak kada-

giti ammada, no saan umayak
ket saplitek ti daga iti lunod.

KAPITULO 26

*Ipalawag ni Jesus ti amin a banag
manipud iti punganay agingga iti
panungpalan—Agsao dagiti ma-
ladaga ken ubbing iti nakaskasda-
aw a bambanag a saan a mabalin a
maisurat—Addaan dagiti adda iti
Simbaan ni Cristo kadagiti banag
nga agpapada. Agarup K.P. 34.*

KET ita napalabas nga idi nai-
baga ni Jesus dagitoy a banag
impalawagna iti ummong; ket
impalawagna ti amin a banag
kadakuada, dadakkel ken ba-
bassit.

2 Ket kinunana: “Dagitoy na-
santuan a kasuratan, nga awan
kadakayo, imbilin ti Ama a
rumbeng nga itedko kadakayo;
gapu ta nakemna a rumbeng a
maitedda kadagiti sumaruno a
kaputotan.

3 Ket impalawagna amin a
banag, manipud pay idi punga-
nay agingga iti kanito nga ida-
dateng ti “pannakaigloriana—
wen, uray amin a banag a rum-
beng nga umay iti rabaw ti da-

25 1a Isa. 24:6;
1 Ne. 22:15;
3 Ne. 24:2;
DkK 29:9; 64:23–24;
133:64;
JS—P 1:37.
PNK Daga—
Pannakadalus
ti daga.
b 2 Ne. 20:33.
PNK Kinapalangguad.
2a Ether 9:22.

b DkK 45:58.
c Amos 6:4;
1 Ne. 22:24.
3a 3 Ne. 21:12.
4a Ex. 3:1–6.
5a 2 Ari. 2:1–2;
DkK 2:1; 110:13–16;
128:17–18.
PNK Propeta Elias;
Pannakaisalakan
dagiti Natay;
Panaglantip,

Paglantipen.
b PNK Maikadua a
Yaay ni Jesucristo.
6a DkK 2:2.
26 2a PIP Mal. kapitulo
3 ken 4, naadaw
iti 3 Ne. kapitulo
24 ken 25.
3a PNK Jesucristo—
Gloria ni Jesucristo.

ga, uray agingga iti pannakaru-naw dagiti ^belemento gapu iti pudot, ken ^cmalukot ti daga a kas iti papel, ket mapukaw ti langit ken daga;

4 Ken uray ti ^anaindaklan ken maudi nga aldaw, inton ^bsumaklang iti Dios ti amin a tao, ken amin nga agkakabagian, ken amin a pagilian ken pagsasao, tapno maukomda iti aramidda, nasayaatda man wenno dakesda—

5 No agsingsingpetda, tapno matun-oyanda ti ^apanagungar iti agnanayon a biag; ken no dakesda, tapno dida makaaon iti panagungar ti pannakailunod; ta agsupadida, ti maysa iti maysa nga ima ket ti sabali iti sabali nga ima, babaen iti asi, ken ti ^blinteg, ken kinasanto nga adda ken ni Cristo, nga addan ^csakbay a nangrugi ti lubong.

6 Ket ita awan ti maisurat iti daytoy a libro uray ti ^amaika-sangagasut a paset dagiti banag a pudno nga insuro ni Jesus kadagiti tao;

7 Ngem adtoy linaon dagiti ^apinanid ni Nephi ti ad-adu a paset dagiti banag nga insurona kadagiti tao.

8 Ket naisuratko dagitoy a banag, a nababbaba a paset ngem dagiti banag nga insurona kadagiti tao; ket naisuratko ida iti

panggep a mayeg manen kadagitoy a tao, ^amanipud kadagiti Gentil, babaen dagiti balikas nga insawang ni Jesus.

9 Ket inton maawatda daytoy, ta kasapulan nga umuna nga adda kadakuada, tapno mapadas ti pammatida, ket no mamatidanto kadagitoy a banag isuntun ti pannakaiparangarang kadakuada dagiti ^anain-indaklan a banag.

10 Ket no saanda a mamati kadagitoy a banag, isunto ti ^apanakalapped dagiti nain-indaklan a banag nga umay kadakuada, agingga iti panangeddeng.

11 Adtoy, dandanin isuratko ida, amin a naikitikit kadagiti pinanid ni Nephi, ngem imparit ti Apo, a kinunana: ^aTingitingek ti pammati dagiti taok.

12 Ngarud siak, ni Mormon, isuratko dagiti banag nga imbilin kaniak ti Apo. Ket ita siak, ni Mormon, igibusko ti agsarita, ket rugiak nga isurat dagiti banag a naibilin kaniak.

13 Ngarud, kayatko nga imutektekanyo a pudno nga insuro ti Apo dagiti tao, iti las-ud ti tallo nga aldaw; ket kalpasanna sinansanna ti ^anagpakita kadakuada, ken sinansanna ti nangpirsay iti ^btinapay, ket binendisionanna, ket intedna kadakuada.

3b Amos 9:13;
2 Ped. 3:10, 12;
Morm. 9:2.
PNK Daga—
Pannakadalus ti
daga; Lubong—
Kanibusanan
ti lubong.
c Morm. 5:23.
4a Hel. 12:25;

3 Ne. 28:31.
b Mosiah 16:10-11.
PNK Panangukom,
ti Maudi a.
5a Dan. 12:2; Jn. 5:29.
b PNK Linteg.
c Ether 3:14.
PNK Jesucristo—
Sakbay a maitao
ni Cristo.

6a Jn. 21:25;
3 Ne. 5:8.
7a PNK Pinanid.
8a 3 Ne. 21:5-6.
9a Ether 4:4-10.
10a Alma 12:9-11.
11a Ether 12:6.
13a Jn. 21:14.
b 3 Ne. 20:3-9.
PNK Sacramento.

14 Ket napasamak nga isu ti nangisuro ken nagpaay kadagiti nasao nga “annak ti ummong, ket ^blinukayanna dagiti dilada, ket nagsaoda kadagiti ammada iti naindaklan ken nakaskasdaaw a banag, a nain-indaklan pay ngem dagiti naipaltiingna kadagiti tao; ket linukayanna dagiti dilada tapno makasaoda.

15 Ket napasamak a kalpasan ti yuulina sadi langit—iti maikadua a panangiparangna iti bagina kadakuada, ket napan iti Ama, kalpasan ti “panangagasna iti isu amin a masakitda, ken dagiti lugpida, ken linukatanna ti mata dagiti bulsekda, ken linukatanna ti lapayag dagiti tuleng, ken inaramidna pay ti amin a kita ti panangagas kadakuada, ken pinagbiagna ti maysa a natay, ken impakitana ti pannakabalinna kadakuada, ket immuli iti Ama—

16 Adtoy, napasamak a nagti tipon ti ummong iti kabigatan-na, ket padapada a nakita ken nangngegda dagitoy nga ubbing; wen, uray dagiti “maladaga linukatanda ti ngiwatda ket insaoda dagiti nakaskasdaaw a banag; ket maiparit ti banag nga insaoda ta awan koma ti siasino man a tao a mangisurat kadagitoy.

17 Ket napasamak a nangrugi dagiti “disipulo a pinili ni Jesus manipud iti dayta a kanito a

^bnangbuniag ken nangisuro iti amin nga umasideg kadakuada; ken kas iti kaadu ti nabuniagan iti nagan ni Jesus ti napanuan iti Espiritu Santo.

18 Ket adu kadakuada ti nakakita ken nakangngeg iti saan a maisarita a banag, a “saan a ninkalintegan nga isurat.

19 Ket nangisuroda, ken nagpaayda iti tunggal maysa; ket adda “amin ^bpagpapadaan ti tunggal maysa kadakuada, nasayaat ti pannakikadua ti tunggal tao, iti maysa ken maysa.

20 Ket napasamak nga inaramidda amin ti imbilin ni Jesus kadakuada.

21 Ket naawagan iti “simbaan ni Cristo dagiti nabuniagan iti nagan ni Jesus.

KAPITULO 27

Ibilin ni Jesus kadakuada a nagananda ti Simbaan iti naganna—Ti misionna ken ti pannubbotna ti pakabuklan ti ebangeliona—Maibilin ti panagbabawi ken panagpabuniag ti tao tapno mapasanto babaen ti Espiritu Santo—Aghalinda a kas ken ni Jesus. Agarup K.P. 34–35.

KET napasamak a bayat ti panagdaliasat ken panangikaskasaba dagiti disipulo ni Jesus kadagiti banag a nangngegan ken nakitada, ken panangbuniagda iti nagan ni Jesus, napasamak a

14a 3 Ne. 17:11–12.
b Alma 32:23;
3 Ne. 26:16.
15a 3 Ne. 17:9.
PNK Agasan,
Panagagas; Milagro.

16a Mat. 11:25.
17a 3 Ne. 19:4–13.
b 4 Ne. 1:1.
18a 3 Ne. 26:11.
19a 4 Ne. 1:3.
b PNK Mangted-pateg,

Paglintegan iti
Pannangted-pateg.
21a Mosiah 18:17.
PNK Simbaan
ni Jesucristo.

nagtitipon dagiti disipulo ket “nagkaykaysada iti napasnek a panagkararag ken ^bpanagayuno.

2 Ket “imparang manen ni Jesus ti bagina kadakuada, agsipud ta agkarkararagda iti Ama iti naganna; ket dimteng ni Jesus ket nagtakder iti tengngada, ket kinunana kadakuada: Ania ti kayatyo nga itedko kadakayo?

3 Ket kinunada kenkuana: Apo, kayatmi koma nga ibagam ti nagan a pangnaganmi ti daytoy a simbaan; agsipud ta adda saan a pagkikinnaawatan dagiti tao maipapan iti daytoy a banag.

4 Ket kinuna ti Apo kadakuada: Pudno, pudno, kunak kadakayo, apay nga agtanabutob ken agririri dagiti tao gapu iti daytoy a banag?

5 Saanda kadi a binasa dagiti nasantuan a kasuratan, nga agkuna a masapul a kupikopanyo ti “nagan ni Cristo, nga isu ti naganko? Agsipud ta iti daytoy a nagan ti pannakaawagyo iti ududina nga aldaw;

6 Ket siasino man a mangkupi-kop iti naganko, ken “agitured agingga iti panungpalan, isu ti maisalakan iti ud-udina nga aldaw.

7 Ngarud, ania man nga aramidenyo, aramidenyo iti nagan-ko; ngarud nagananyo ti simbaan iti naganko; ken umawag-

kayo iti Ama iti naganko tapno bendisionanna ti simbaan gapu kaniak.

8 Ket kasano nga agbalin a “simbaanko no di met maawagan iti naganko? Ta no maawagan ti simbaan iti nagan ni Moises, maawagan iti simbaan ni Moises; wenno simbaan ti tao no maawagan iti nagan ti tao; ngem no maawagan iti naganko simbaanko dayta, no naipatakder dayta a maibatay iti ebangheliok.

9 Pudno kunak kadakayo, a dakayo ti nangipatakder iti ebangheliok; ngarud awagan-yonto iti uray ania nga awag, iti naganko; ngarud no umawagkayo iti Ama, nga agpaay iti simbaan, no maaramat ti naganko imdengannakayo ti Ama;

10 Ket no naipatakder ti simbaan a maibatay iti ebangheliok iparangto ti Ama ti bukodna nga aramid iti dayta.

11 Ngem no saan a naipatakder a maibatay iti ebangheliok, ket naipatakder a maibatay iti aramid ti tao, wenno iti aramid ti sairo, pudno kunak kadakayo adda ragsakda iti aramidita iti apagkanito, ket inton madamdama umay ti panungpalan, ket “mapukandanto ken maipuruakda iti apuy, ket sa- andanton a makapagsubli.

12 Ta “sumurot kadakuada ti

27 1a DkK 29:6.

b Alma 6:6.

PNK Ayuno,
Panagayuno.

2a 3 Ne. 26:13.

PNK Jesucristo—
Panagparang ni

Cristo kalpasan
ti ipapatay.

5a PNK Jesucristo—
Panangawattayo iti
nagan ni Jesucristo.

6a 3 Ne. 15:9.

8a DkK 115:4.

PNK Jesucristo—

Dadaulo ti Simbaan.

11a Alma 5:52.

12a Apoc. 14:13;
DkK 59:2.

aramidda, gapu ta ti aramidda ti pakaigapuan ti pannakapukawda; ngarud laglagipenyō dagiti banag a naisaok kadakayo.

13 Adtoy naitedkon kadakayo ti “ebangheliok, ket daytoy ti ebanghelio nga intedko kadakayo—nga immayak ditoy lubong a mangaramid iti ^bpagayatan ti Amak, gapu ta imbaonnak ti Amak.

14 Ket imbaonnak ti Amak tapno “mailansa iti krus; ket kalpasan ti pannakailansak iti krus, ^bmayasideg koma amin a tao kaniak, tapno kas iti panangilansa kaniak ti tao, kasta met ti panangidatag ti ama iti tao, nga agtakder iti sangok, a “maukom iti aramidda, no nasayaatda weno dakesda—

15 Ket “nailansaak gapu iti daytoy; ngarud, babaen ti panakabalin ti Ama yasidegko amin a tao kaniak, tapno maukomda babaen ti aramidda.

16 Ket mapasamakto, a siasino man nga “agbabawi ken ^bmabuniagan iti naganko magunggonanto; ket no “agibtur agingga iti panungpalan, adtoy, ibagakto nga awan basolna iti sango ti Amak inton tumakderak a mangukom iti lubong.

17 Ket siasino man a saan a makaibtur agingga iti panung-

palan, isu met laeng ti marsing ket maitappuak iti apuy, ket manipud iti dayta saandanton a makapagsubli, gapu iti “linteg ti Ama.

18 Ket daytoy ti balikas nga intedna iti annak ti tao. Ket gapu iti daytoy a gandat natungpalna dagiti balikas nga intedna, ket saan nga agulbod, ngem tungpalenna amin a saona.

19 Ket “awan ti narugit a banag a makastrek iti pagarianna; ngarud awan ti sumrek iti ^bpaginanaanna malaksid kadakua da a “nanglaba iti kawesda iti darak, gapu iti pammatida, ken ti panangibabawida iti amin a basolda, ken ti kinatallugodda agingga iti panungpalan.

20 Ita daytoy ti bilin: “Agbabawikayo, amin nga adda iti daga, ket umaykayo kaniak ket ^bmabuniagankayo iti naganko, tapno “makapagtakderkayo babaen ti panangawat ti Espiritu Santo, tapno mapasantokayo nga ^dawan mulitna iti sangok iti ud-udina nga aldaw.

21 Pudno, pudno, kunak kadakayo, daytoy ti ebangheliok; ket ammoyo dagiti banag a rubeng nga aramidenyo iti simbanko; agsipud ta dagiti aramid a naimatanganyon nga inaramidko ti aramidenyonto met;

13a DkK 76:40-42.

PNK Ebanghelio.

b Jn. 6:38-39.

14a 1 Ne. 11:32-33;

Moises 7:55.

b Jn. 6:44; 2 Ne. 9:5;

DkK 27:18.

c PNK Jesucristo—

Ukom.

15a PNK Mangsubbot,

Pannubbot.

16a PNK Agbabawi,

Panagbabawi.

b PNK Buniag,

Panagbuniag.

c 1 Ne. 13:37.

PNK Agibtur.

17a PNK Linteg.

19a Alma 11:37.

b DkK 84:24.

PNK Inana.

c Apoc. 1:5; 7:14;

Alma 5:21, 27;

13:11-13.

20a Ether 4:18.

b PNK Buniag,

Panagbuniag—

Nasken.

c PNK Pannakapasanto.

d DkK 4:2.

ta no ania dayta nakitayo nga inaramidko kastanto met ti aramidenyo;

22 Ngarud no aramidenyo dagitoy a banag mabendisionan-kayo, gapu ta maitan-okkayto iti ud-udina nga aldaw.

23 Isuratyo dagiti banag a nakita ken nangngeganyo, malaksid kadagiti “maiparit.

24 Isuratyo ti aramid dagitoy a tao, nga isunto, a kas iti naisuraten, iti dayta a naisurat.

25 Ta adtoy, manipud iti libro a naisuraten, ken maisuratto, ti “pakaukoman dagitoy a tao, ta babaen kadakuada maipakaammo iti tao ti ^bar-aramidda.

26 Ket adtoy, “naisurat amin a banag babaen iti Ama; ngarud maukomto ti lubong babaen iti libro a maisuratto.

27 Ket ammukenyo a “daka-yonto ti ukom kadagitoy a tao, a mayalubog iti panggeddeng nga itedkonto kadakayo, a nainkalintegan. Ngarud, ania a ^bkita ti tao ti rumbeng a pagbalinan-yo? Pudno kunak kadakayo, “kas kaniak.

28 Ket ita “mapanak iti Ama. Ket pudno kunak kadakayo, maitedto kadakayo ti ania man a banag a dawatenyo iti Ama iti naganko.

29 Ngarud, “dumawatka, ket umawatkanto; agtuktokka, ket

mailukatto kenka; ta isu a dumawat, umawat; ket kenkuana nga agtuktok, mailukatanto.

30 Ket ita, adtoy, napalalo ti ragsakko, uray iti pannakapnek, gapu kadakayo, ken kasta met iti daytoy a kaputotan; wen, ket agrag-o met uray ti Ama, ken kasta met amin dagiti nasantuan nga anghel, gapu kadakayo ken iti daytoy a kaputotan; ta “awan kadakuada ti mapukaw.

31 Adtoy, kayatko a maawatan-yo; kayatko a sawen dagiti sibibiag “ita iti ^bdaytoy a kaputotan; ket awan kadakuada ti napukaw; ket naan-anay ti “ragsakko kadakuada.

32 Ngem adtoy, makapaladingit kaniak gapu iti “maikapat a kaputotan manipud iti daytoy a kaputotan, agsipud ta naipawanawda a baludna isu nga anak a lalaki ti manangdadael; agsipud ta ilakodak iti pirak ken iti balitok, ken kadagiti dadaelen ti ^bsimutsimot ken serreken dagiti mananakaw ket takawenda. Ket sarungkarakto ida iti dayta nga aldaw, uray iti panangisublida iti aramid iti uloda.

33 Ket napasamak nga idi nalpas ni Jesus nga ibaga dagitoy a sao kinunana kadagiti disipulona: Sumrekkayo iti “nailet a ruangan; ta nailet ti ruangan, ken akikid ti dalan nga agturong

23a 3 Ne. 26:16.

25a 2 Ne. 33:10–15;
DBM 1:11.

b 1 Ne. 15:32–33.

26a 3 Ne. 24:16.
PNK Libro ti Biag.

27a 1 Ne. 12:9–10;
Morm. 3:19.

b PNK Jesucristo—

Pagwadan ni
Jesucristo.

c Mat. 5:48;

3 Ne. 12:48.

28a Jn. 20:17.

29a Mat. 7:7;

3 Ne. 14:7.

30a Jn. 17:12.

31a 3 Ne. 9:11–13; 10:12.

b 3 Ne. 28:23.

c PNK Rag-o.

32a 2 Ne. 26:9–10;

Alma 45:10, 12.

b Mat. 6:19–21;

3 Ne. 13:19–21.

33a Mat. 7:13–14;

3 Ne. 14:13–14;

DkK 22:1–4.

iti biag, ket manmano ti makasarak; ngem nalawa ti ruangan, ken akaba ti dalan nga agturong iti patay, ket adu dagiti agdaliasat iti dayta, agingga iti yaay ti rabii, nga awan ti tao a makapagtrabaho.

KAPITULO 28

Siam kadagiti Sangapulo-ket-dua ti agtarigagay ken pakaikarian ti tawid iti pagarian ni Cristo inton matayda—Tallo kadagiti Nephite ti agtarigagay ken maikkan iti pannakabalin a mangdaeg iti patay tapno agtalinaedda iti daga agingga iti yaay manen ni Cristo—Mabaliwanda ket makitada dagiti banag a saan a nainkalintegan a maisawang, ket agpapaayda ita kadagiti tao. Agarup K.P. 34–35.

KET napasamak idi naibagan ni Jesus dagitoy a balikas, nakisarita kadagiti disipulona, a sagsaysa, a kinunana kadakuada: Ania ti tarigagayanyo kaniak, kalpasan ti ipapanko iti Amak?

2 Ket nagsaoda amin, malaksid ti tallo, a kinunada: Tarigagayanmi a kalpasan ti panagbiagmi iti rumbeng a panawen a kas tao, ti panagpapaaymi, a nangayabam kadakami, agpatingganto koma, tapno nadaras ti yaaymi kenka dita pagariam.

3 Ket kinunana kadakuada: Bendisionankayo agsipud ta tinarigagayanyo daytoy a banag

kaniak; ngarud, kalpasan ti panagtawenyo iti pitopulo-ket-dua umaykayo kaniak iti pagariak; ket masarakanyo iti denak ti “inana.

4 Ket idi nalpas a nagsarita kadakuada, sinangona dagiti tallo, ket kinunana kadakuada: Ania ti tarigagayyo nga aramidek kadakayo, inton mapanakon ken Ama?

5 Ket nagladingitda iti puspusoda, agsipud ta saanda a kayat nga ibaga kenkuana ti banag a kayatda.

6 Ket kinunana kadakuada: Adtoy, “ammok ti kapanunotanyo, ket tarigagayanyo ti banag a kinayat ni ^bJuan, ti ay-ayatek, a kaduak iti panangaskasabak, sakbay ti panangbangon dagiti Hudio ti krus a nakailansaak.

7 Ngarud, ad-adu a parabur ti umay kadakayo ta saanyonto a “pulos a mapadasan ti ^bmatay; ngem agbiagkayonto a mangsaksi iti amin nga aramid ti Ama kadagiti annak ti tao, nga agingga iti pannakatungpal ti amin a banag babaen ti pagayatan ti Ama, inton umayak a nagloriayan iti “pannakabalin ti langit.

8 Ken diyonto mapadasan ti saem ni patay uray inton kaano man; ngem inton umayak iti gloriak mabaliwankayonto iti apagkirem manipud iti “pannakatay ken iti ^bkinaagnanayon; ket kalpasanna mabendisionankayonto iti pagarian ti Amak.

28 3a PNK Inana.

6a Amos 4:13;

Alma 18:32.

b Jn. 21:21–23;

DkK 7:1–4.

7a 4 Ne. 1:14;

Morm. 8:10–11;

Ether 12:17.

b PNK Nagbalbaliw a Parsua.

c 3 Ne. 20:22.

8a 3 Ne. 28:36–40.

PNK Matay,

Pannakatay.

b PNK Saan a Matay, Kinaagnanayon.

9 Ket manen, dinakayto kapten ti sakit bayat ti panagnaedyo iti lasag, uray ti ladingit malaksid laeng no gapu iti basol ti lubong; ket aramidek amin dagitoy gapu iti banag a tinarigagayanyo kaniak, agsipud ta kayatyo a “yeg koma dagiti kararua ti tao kaniak, bayat ti kaadda pay laeng ti lubong.

10 Gapu iti daytoy maaddaan-kayto iti “naan-anay a ragsak; ket agtugawkayto iti pagarian ti Amak; wen, naan-anayto ti ragsakyo, a kasla iti kinaan-anay ti ragsak nga inted ti Ama kaniak; ket kaslakayonto kaniak, ket kaslaakto iti Ama; ket ti Ama ken siak ^bmaymaysa;

11 Ket paneknekan ti “Espiritu Santo ti kasuratan ti Ama ken kasta met kaniak; ket inted ti Ama ti Espiritu Santo kadagiti annak ti tao, gapu kaniak.

12 Ket napasamak nga idi ma-isawang ni Jesus dagitoy a balikas, kinuldingna ti tunggal maysa kadakuada iti ramayna malaksid dagiti tallo nga agbat, ket pimmanawen.

13 Ket adtoy, nalukatan ti langit, ket “nagpalangitda, ket nakita ken nangngegda dagiti saan a maisarita a banag.

14 Ket “naiparit kadakuada ti mangyebkas; wenno saan a naited kadakuada ti pannakabalin a mangibaga kadagiti banag a nakitada ken nangngegda.

15 Ket no addada man iti bagi

wenno iti ruar ti bagi, saanda a maibaga; agsipud ta yarigda man ti kasla “pannakabalbaliw ti langada, ta nagbaliwda manipud iti nainlasagan a bagi iti kinaan-anay a kasasaad, tapno maimatanganda dagiti banag ti Dios.

16 Ngem napasamak a nagpaayda manen iti rabaw ti daga; nupay kasta saanda nga imbaga dagiti banag a nakita ken nangngegda, gapu iti bilin a naited kadakuada idiaiy langit.

17 Ket ita, no matay wenno saanda a matay, manipud iti aldaw ti pannakabalbaliw ti langada, diak ammo;

18 Ngem kastoy ti kaadu ti ammok, babaen ti kasuratan a naited—napanda iti rabaw ti daga, ket nagpaayda kadagiti amin a tao, a mamagtitipon iti adu iti simbaan a mayat a mamati iti panangaskasabada; buniaganda ida, ket kas iti kaadu ti nabuniagan kasta met ti kaadu ti uma-wat iti Espiritu Santo.

19 Ket imbalud ida dagiti saan a kameng ti simbaan. Ket saan ida a malaon ti “pagbaludan, ta marpuogda.

20 Ket naikalida iti uneg ti daga; ngem nasarangetda ti daga babaen ti balikas ti Dios, ken kasta met a babaen ti “pannakabalinna naispalda manipud iti uneg ti daga; ket ngarud saanda a makakali iti abot nga umdas a pakaikalianda.

9a Fil. 1:23–24;

DkK 7:5–6.

10a DkK 84:36–38.

b Jn. 17:20–23.

11a 2 Ne. 31:17–21;

3 Ne. 11:32.

13a 2 Cor. 12:2–4.

14a DkK 76:114–116.

15a Moises 1:11.

PNK Panagbalbaliw-

langa.

19a Ara. 16:26;

Alma 14:26–28.

20a Morm. 8:24.

21 Ket namitlo a naikabilda iti ^aurno ngem saanda a nadangran.

22 Ken namindua a naikabilda iti ^arukib ti atap nga ayup; ket adtoy nakipagay-ayamda kadagiti ayup a kas iti agsussuso nga urbon ti karnero, ket saanda a nadangran.

23 Ket napasamak a napanda kadagiti amin a tao ni Nephi, ket inkasabada ti ^aebanghelio ni Cristo kadagiti amin a tao iti rabaw ti daga; ket namatida iti Apo, ket naitiponda iti simbanan ni Cristo, ket iti kasta nabendisionan dagiti tao iti ^bdayta a kaputotan, kas mayalubog iti balikas ni Jesus.

24 Ket ita siak, ni Mormon, isardengko pay laeng ti mangisalaysay iti maipapan kadagitoy a banag.

25 Adtoy, isuratko koman ti ^anagan dagiti saan a nairaman iti ipapatay, ngem imparit ti Apo; ngarud, saanko nga isurat ida, agsipud ta nailemmengda manipud iti lubong.

26 Ngem adtoy, naimatangak ida, ket nagpaayda kaniak.

27 Ket adtoy mairamandanto kadagiti Gentil, ket dinto maammuan ida dagiti Gentil.

28 Mairamandanto met kadagiti Hudio, ket dinto maammuan ida dagiti Hudio.

29 Ket mapasamakto, inton makita ti Apo a maikanada iti

siribna nga agpaayda kadagiti amin a ^anaisina a tribu ti Israel, ken iti amin a pagilian, kakabsat, pagsasao ken tattao, ket mangisaklangdanto iti adu a kararuwa ken ni Jesus, a mabalin a matungpal ti tarigagayda, ken kasta met a gapu iti makaawis a pannakabalin ti Dios nga adada kadakuada.

30 Ket mayarigda nga ^aanghel ti Dios, ket inton umawagda iti Ama iti nagan ni Jesus mabalinda nga iparang ti bagida iti asino man a tao a madlawda a nasayaat.

31 Ngarud, naindaklan ken nakaskasdaaw nga aramid ti inaramidda, sakbay ti ^anaindaklan ken ti dumteng nga aldaw a manamnaman a makapagtakder ti amin a tao a sumaklang iti pangukoman ni Cristo;

32 Wen uray dagiti Gentil addanto ^anaindaklan ken nakaskasdaaw a maaramidda, sakbay dayta aldaw ti panangukom.

33 Ket no adda kadakayo ti amin a nasantuan a kasuratan a mangipakaammo kadagiti amin a nakaskasdaaw nga aramid ni Cristo, maammuanyonto, baban dagiti balikas ni Cristo, nga awan duadua a dumteng dagitoy a banag.

34 Ket asi pay dagiti ^asaan a dumnggeg iti balikas ni Jesus, ken ^bdagiti pinilina nga imbaonna kadakuada; agsipud ta siasi-

21a Dan. 3:22–27;
4 Ne. 1:32.

22a Dan. 6:16–23;
4 Ne. 1:33.

23a PNK Ebanghelio.
^b 3 Ne. 27:30–31.

25a 3 Ne. 19:4.

29a PNK Israel—Ti
pannakasinasinan
ti Israel; Israel—
Dagiti sangapulo
a napukaw a
tribu ti Israel.

30a PNK Anghel, Dagiti.

31a Hel. 12:25;
3 Ne. 26:4–5.

32a 2 Ne. 25:17.

34a Ether 4:8–12.
^b PNK Propeta.

no man a saan nga umawat kadagiti balikas ni Jesus ken ti balikas dagiti imbaonna dinanto awaten ida iti maudi nga aldaw;

35 Ket nasaysayaat koma no saanda a nayanak. Gapu ta ipagarupyo kadi a maadaywanyo ti linteg ti napasakitan a Dios, isu nga “indadanes ti tao, tapno dumteng ti pannakaisalakan?

36 Ket ita adtoy, bayat ti pagnagsaok maipapan kadakuada a pinili ti Apo, wen, uray ti tallo a naipangato idiaiy langit, a sanko nga ammo no nadalusan-da manipud iti pannakatay agingga iti saan a pannakatay—

37 Ngem adtoy, iti pay la rugi ti panagsuratko, nagsaludsodakon iti Apo, ket imparangarang-na kaniak a masapul nga adda panagbaliw a maaramid iti bagida, wenno kasapulan a ramananda ti patay;

38 Ngarud, tapno saanda a ramanan ti patay adda “panagbaliw a naaramid iti bagida, tapno saanda a malak-am ti ut-ot, wenno liday malaksid laeng no gapu kadagiti basol ti lubong.

39 Ita saan a maipada daytoy a panagbaliw iti dayta mapasamak iti maudi nga aldaw; ngem adda panagbaliw a naaramid kadakuada, kasta met nga awan ti bileg ni Satanas kadakuada, a dina ida “masulisog; ken ^bnapasanto ti lasagda, a ^cnasantuan-da, ken saan a matengngel ida ti bileg ti daga.

40 Ket iti daytoy a kasasaad

agtalinaedda agingga iti aldaw a panangukom ni Cristo; ket iti dayta nga aldaw umawatdan-to iti dakdakkal a panagbaliw, tapno maawatda iti pagarian ti Ama a saanen a rummuar, ngem makipagtaeng iti Dios nga agnanayon idiaiy langit.

KAPITULO 29

Ti idadateng ti Libro ni Mormon ti pagilasinan a rinugianen ti Apo ti mangurnong iti Israel ken mangtungpal kadagiti katulaganna—Mailunodto dagiti mangtallikud kadagiti paltiing ken sagutna iti ud-udina nga aldaw. Agarup K.P. 34–35.

KET ita adtoy, kunak kadakayo nga inton makita ti Apo a maikanada, iti siribna, a “dumteng dagitoy a sao kadagiti Gentil babaen ti balikasna, kalpasan-na maammuanyo a mangrugin a maipatungpal ti ^bkatulagan nga inaramid ti Ama kadagiti annak ti Israel maipapan iti pannakaisublida iti daga a tinawidda.

2 Ken mabalin a maammuanyo a dagiti balikas ti Apo, nga insao dagiti nasantuan a propeta, matungpalto amin; ket saan a masapul a kunaenyo nga “itantan ti Apo ti yaayna kadagiti annak ti Israel.

3 Ket saan a masapul a panu-notenyo iti pusoyo nga ubbaw dagiti balikas a naisao, ta adtoy,

35a Hel. 12:2.
38a PNK Nagbalbaliw
a Parsua.
39a PNK Sulisogen,

Sulisog.
b PNK Pannaka-
pasanto.
c PNK Kinasanto.

29 1a 2 Ne. 30:3–8.
b Morm. 5:14, 20.
2a Luc. 12:45–48.

laglagipen ti Apo ti katulagan nga inaramidna kadagiti taona iti balay ti Israel.

4 Ket inton makitayo dagitoy a sao nga umay kadakayo, saan-yon a mabalin nga itarayan dagiti aramid ti Apo, ta ti ^aespada ti ^blinteg adda iti makanawan nga imana; ket adtoy, iti dayta nga aldaw, no itarayanyo dagiti aramidna daytoyton ti mangkamat kadakayo.

5 ^aAy-ay pay ti ^bmangliklik kadagiti aramid ti Apo; wen, asi pay ti ^cmangtallikudto ken ni Cristo ken dagiti aramidna.

6 Wen, ^aay-ay pay ti mangtallikudto iti paltiing ti Apo, ken agkuna a saanen nga agtrabaho ti Apo babaen iti paltiing, wenno panangipadto, wenno babaen iti ^bsagut, wenno babaen iti dila, wenno babaen iti panangagas, wenno babaen iti pannakabalin ti Espiritu Santo!

7 Wen, ken asi pay ti agkuna iti dayta nga aldaw, tapno makaala iti ^agunggona, nga ^bawan ti milagro nga aramiden ni Jesucristo; ta ti siasino man a mangaramid iti kastoy agbalinto a kas iti ^clalaki nga anak ti manangdadael, kenkuana nga awanan asi, kas mayalubog iti balikas ni Cristo!

8 Wen, saanen a nasken nga ^aagngayemngemkayo, wenno ^bagpungtot, wenno mangay-

ayam kadagiti ^cHudio, wenno siasino man a natda iti balay ti Israel; ta adtoy, laglagipen ti Apo ti tulagna kadakuada, ket tungpalenna ti inkarina kadakuada.

9 Ngarud diyo panunoten a kabaelanyo a yakar ti kanawan nga ima ti Apo iti kanigid, tapno saanna nga ipatungpal ti panangeddeng iti pannakatungpal ti katulagan nga inaramidna iti balay ti Israel.

KAPITULO 30

Mabilin dagiti Gentil iti ud-udina nga aldaw nga agbabawi, umasideg ken ni Cristo, ket maibilangda iti balay ti Israel. Agarup K.P. 34–35.

DUMNGEGKAYO, O dakayo a Gentil, ket denggenyo dagiti balikas ni Jesucristo, ti Anak ti sibibiag a Dios, nga ^aimbilinna kaniak a kasaritak maipapan kadakayo, ta, adtoy binilinnak nga isuratko, a kinunana:

2 Tallikudanyo, dakayo amin a ^aGentil, dagiti nadanges a wagasyo; ken ^bagbabawikayo kadagiti dakes nga aramidy, iti panagulbod ken panangallilawyo, ken pannakiabigyo, ken ti nali-med a kinarimonyo, ken ti panagrukbabyo kadagiti ladawan, ken iti panagpapatayyo, ken iti panaginsasaserdoteyo, ken

4a 3 Ne. 20:20.

b PNK Linteg.

5a 2 Ne. 28:15–16.

b Morm. 8:17;

Ether 4:8–10.

c Mat. 10:32–33.

6a Morm. 9:7–11, 15.

b PNK Sagut ti

Espritu, Dagiti.

7a PNK Panaginsasaserdote.

b 2 Ne. 28:4–6;

Morm. 9:15–26.

c PNK Lallaki

nga Annak ti

Manangdadael.

8a 1 Ne. 19:14.

b 2 Ne. 29:4–5.

c PNK Hudio.

30 1a 3 Ne. 5:12–13.

2a PNK Gentil.

b PNK Agbabawi,

Panagbabawi.

ti panagiinnapalyo, ken ti panagpungpungtotyo, ken manipud iti amin a kinadangkes ken kinarukeryo, ket umaykayo kaniak, ket mabuniagankayo iti

naganko, tapno awatenyo ti pannakaugas ti basolyo, tapno mapnuankayo iti Espiritu Santo, tapno ‘maibilangkayo kadagiti taok nga adda iti balay ti Israel.

MAIKAPAT A NEPHI
TI LIBRO NI NEPHI

A LALAKI NGA ANAK NI NEPHI—MAYSA KADAGITI DISIPULO NI JESUCRISTO

Pakaammuan kadagiti tao ni Nephi, babaen ti sinuratna.

Mapasurot amin dagiti Nephite ken Lamanite iti Apo—Agpapadada iti amin a banag, panagaramid iti milagro, ken panagrang-ay iti pagilian—Rumsua kalpasan ti dua a siglo ti pannakabingaybingay, kinadakes, dagiti saan a pudno a simbaan ken pannakairurumen—Agpapada a nadangkes dagiti Nephite ken Lamanite kalpasan ti tallo gasut a tawen—Ilemmeng ni Ammaron dagiti sagrado a kasuratan. Agarup K.P. 35–321.

KET napasamak a naglabas ti tallopulo-ket-uppat a tawen, ken kasta met ti tallopulo-ket-lima, ket adtoy nangipatakder dagiti disipulo ni Jesus iti simbaan ni Cristo iti amin a daga iti aglawlaw. Ket adu ti immasideg kadakuada, ket pudno a nagbawida iti basbasolda, nabuniaganda iti nagan ni Jesus; ket inawatda met ti Espiritu Santo.

2 Ket napasamak nga idi mai-ka-tallopulo-ket-innem a tawen, napasurot dagiti amin a tao iti Apo, iti amin a daga, dagiti Nephite ken Lamanite, ket awan ti nagririri ken nagsisinnuppiat kadakuada, ket nasayaat ti panagkikinnaawatan ti tunggal maysa.

3 Ket agpapadada iti “amin a banag; ngarud awan ti nabaknang ken napanglaw, adipen ken siwawayawaya, ngem nawayada amin ken makipaglaklak-am iti nailangitan a sagut.

4 Ket napasamak a napalabas met ti tallopulo-ket-pito a tawen, ket nagtultuloy pay laeng ti kinatalna ti pagilian.

5 Ket adda naindaklan ken nakaskasdaaw nga inaramid dagiti disipulo ni Jesus, iti kasta “nangagasda kadagiti masakit, ken pinagungarda dagiti natay, ken pinapagnada dagiti pi-

2c Gal. 3:27–29; 2 Ne. 10:18–19; 3 Ne. 16:10–13; 21:22–25; Abr. 2:10.	[4 NEPHI] 1 3a Ara. 4:32; 3 Ne. 26:19. PNK Mangted-pateg, Paglintegan iti	Pannangted-pateg. 5a PNK Agasan, Panagagas.
---	---	---

lay, ken insublida ti panagkita dagiti bulsek, ken ti panagdeng-ngeg dagiti tuleng; ken naaramid ti amin a kita ti ^bmilagro kadagiti annak ti tao; ket awan ti inaramidda a milagro a di nai-naig iti nagan ni Jesus.

6 Ket kastoy ti panaglabas ti tallopulo-ket-walo a tawen, kasta met ti maika-tallopulo-ket-siam, ken uppat-a-pulo-ket-maysa, ken ti uppat-a-pulo-ket-dua, wen, uray agingga iti uppat-a-pulo-ket-siam a tawen ti napalabas, ken kasta met ti limapulo-ket-maysa, ken ti limapulo-ket-dua; wen, ken agingga a limmabas ti limapulo-ket-siam a tawen.

7 Ket pinagrang-ay ida ti Apo iti pagilian; wen, iti kasta nagipatakderda manen iti siudad kadagiti lugar a nakauraman ti siudad.

8 Wen, impatakderda manen uray pay dayta dakkell a ^asiudad ti Zarahemla.

9 Ngem adu dagiti siudad a ^alimned, ket ngimmato ti danum kadagitoy; ngarud saanen a napabaro dagitoy a siudad.

10 Ket ita, adtoy, napasamak a pimmigsa dagiti tao ni Nephi, ket napardas ti yaaduda, ket nagbalinda a ^anasayaat ken makaay-ayo nga umili.

11 Ket nagasawada, ken naited a kasimpungalan, ket naparabu-

randa iti adu a kari nga impaay ti Apo kadakuada.

12 Ket saandan a sinurot dagiti ^aaramid ken pagannurotan iti ^bpaglintegan ni Moises; ngem sinurotda dagiti bilin nga inawatda manipud iti Apo a Diosda, nga intultuloyda ti ^aagayuno ken agkararag, ken aguummong tapno sangsangkamaysada nga agkararag ken dumngeg iti balikas ti Apo.

13 Ket napasamak nga awan ti panagririnnupir kadagiti amin a tao, iti amin a pagilian; ngem adda dadakkell a milagro nga inaramid dagiti disipulo ni Jesus.

14 Ket napasamak a napalabas ti maika-pitopulo-ket-maysa a tawen ken kasta met ti pitopulo-ket-dua a tawen, wen, iti ababa a panna, agingga a pitopulo-ket-siam a tawen ti napalabas; wen, napalabasen uray ti sangagasut a tawen, ket dagiti disipulo ni Jesus, a pinilina, napan aminen iti ^aparaiso ti Dios, malaksid kadagiti ^btallo a rumbeng nga agbati; ket adda dagiti dadduma a sabali a ^cdisipulo a ^anaordenan iti lugarda; ken kasta met nga adu kadagita a kaputotan ti awanen.

15 Ket napasamak nga ^aawan ti panagririnnupir iti pagilian, gapu iti ayat ti Dios a nagnaed iti puso dagiti umili.

5b Jn. 14:12.
PNK Milagro.

8a 3 Ne. 8:8.

9a 3 Ne. 9:4, 7.

10a Morm. 9:6.

12a 2 Ne. 25:30;

3 Ne. 15:2-8.

b PNK Paglintegan
ni Moises.

c Moro. 6:5;
DkK 88:76-77.

14a PNK Paraiso.

b 3 Ne. 28:3-9.

PNK Nagbalaliw

a Parsua.

c PNK Disipulo.

d PNK Orden,
Pannakaorden.

15a PNK Kappia.

16 Ket “awan ti innapal, wenno panagpungtot, wenno riribuk, wenno panagiinnabig, wenno panagulbod, wenno pamapapatay, wenno ania man a kita ti ^bpanaggartem; ket pudno awanen ti “naragragsak a tao kadagiti amin a tao a pinarsua ti Dios.

17 Awan ti tulisan, wenno mammapatay, wenno adda Lamanite, wenno uray ania a kita ti -ite; ngem “nagsangsangkamaysada, dagiti annak ni Cristo, ken agtawid iti pagarian ti Dios.

18 Ket anian a naggasatda! Agsipud ta pinaraburan ti Apo ida iti amin nga aramidda; wen, ket naparaburanda ken nagrang-ayda agingga iti sangagasut-ket-sangapulo a tawen ti napalabas; ken idi nakalikuden ti umuna a kaputotan manipud ken ni Cristo, ket awan ti panagririnnupir iti pagilian.

19 Ket napasamak a natay ni Nephi, a nangisurat iti daytoy maudi a kasuratan, (ket insuratna kadagiti “pinanid ni Nephi), ket ti anakna a ni Amos ti nangisurat para kenkuana; ket insuratna met iti pinanid ni Nephi.

20 Ket insuratna iti walopuloket-uppat a tawen, ket adda pay la talna iti pagilian, malaksid ti bassit a bilang ti umili nga imalsa iti simbaan ket inaramatda a nagan ti Lamanite; ngarud nangrugi manen nga adda Lamanite iti pagilian.

21 Ket napasamak a natay met ni Amos, (ket sangagasut-kensiam-a-pulo-ket-uppat a tawen manipud iti yaay ni Cristo), ket ti Anakna a ni Amos ti nangisurat iti kasuratan; ket isu met ti nangisurat kadagiti pinanid ni Nephi; ket naisurat met iti libro ni Nephi, nga isu daytoy a libro.

22 Ket napasamak a dua gasut a tawen ti napalabas; ket natay amin ti maikadua a kaputotan malaksid ti sumagmamano.

23 Ket ita siak, ni Mormon, kayatko a maammuanyo nga imadu ti tao, iti kasta naiwarasda iti rabaw ti daga, ket nagbalinda a nabaknang unay, gapu iti panagrang-ayda ken ni Cristo.

24 Ket ita, iti daytoy maikadua-gasut-ket-maysa a tawen nangrugi a timmanor kadakuada ti “napasindayag, kas iti panagaruat iti nangina a kawes, ken amin a kita ti napintas a perlas, ken dagiti napintas a banag iti lubong.

25 Ket manipud iti dayta a panawen saanen a “gagangay kadakuada dagiti sanikua ken taraonda.

26 Ket nangrugidan nga agsupadi iti kasasaad; ket rinugianda ti agipatakder iti “simbaan nga agpaay kadakuada tapno ^bbumaknangda, ket inrugida ti mangtallikud iti pudno a simbaan ni Cristo.

27 Ket napasamak nga idi nag-

16a PNK Panagkaykaysa.

b PNK Gartem.

c Mosiah 2:41;

Alma 50:23.

PNK Rag-o.

17a Jn. 17:21.

PNK Zion.

19a PNK Pinanid.

24a PNK Kinapalangguad.

25a 4 Ne. 1:3.

26a 1 Ne. 22:23;

2 Ne. 28:3;

Morm. 8:32–38.

b DkK 10:56.

PNK Panaginsasaserdote.

labas ti dua-gasut-ket-sanga-pulo a tawen immadu ti simbaan iti pagilian; wen, immadu ti Simbaan nga agkuna nga ammoda ni Cristo, ngem ketdi “tinallikudanda ti ad-adu a paset ti ebangeliona, iti kasta naad-daanda iti amin a kita ti kinadangkkes, ket impaayda dagiti sagrado iti tao a ^bdi rumbeng nga umawat gapu iti saanna a pannakaikari.

28 Ket immadu daytoy a “simbaan iti kasta unay gapu iti basol, ken gapu iti pannakabalin ni Satanas a nagari iti pusoda.

29 Ket manen, adda sabali a simbaan a nangtallikud ken ni Cristo; ket “linalaisda ti pudno a simbaan ni Cristo, gapu iti kinapakumbaba ken pammatida ken ni Cristo; ket pinilawda ida gapu iti adu a milagro a naaramid kadakuada.

30 Ngarud inaramatda ti bileg ken turay kadagiti disipulo ni Jesus a nakipagtaeng kadakuada, ket “imbaludda ida; ngem gapu iti pannakabalin ti balikas ti Dios, nga adda kadakuada, narba ti pagbaludan, ket nagramidda iti nabileg a milagro kadakuada.

31 Nupay kasta, ken uray adda dagitoy a milagro, pinatangken dagiti tao ti puspusoda, ket kinalikagumanda a patayen ida, a kas iti panagkalikagum dagiti Hudio idia Jerusalem a mangpatay ken ni Jesus, kas maibatay iti balikasna.

32 Ket inserrekda ida iti “umap-apuy nga ^burno, ket rimmuarda a di nadangran.

33 Ket naiserrekda met iti “rukib dagiti atap nga ayup, ket nakaiy-ayamda kadagitoy a kas iti pannakaiy-ayam ti ubing iti karnero; ket rimmuarda manipud kadagitoy, a saanda a nadangran.

34 Nupay kasta, pinatangken dagiti umili ti puspusoda, agsipud iti panangipangulo kadakuada ti adu a saserdote ken saan a pudno a propeta a mangipatakder iti adu a simbaan, ken mangaramid iti amin a kita ti kinadakes. Ket “dinangranda dagiti tao ni Jesus; ngem saan a bimmales dagiti tao ni Jesus. Ket kastoy ti pannakapukaw ti pammatida ken ti kinadangkkesda, iti tinawen, agingga a napalabas ti dua-gasut-ket-tallopulo a tawen.

35 Ket ita napasamak iti daytoy a tawen, wen, iti maika-dua-gasut-ken-tallopulo-ket-maysa a tawen, adda dakkell a pannakabingaybingay dagiti tao.

36 Ket napasamak nga iti daytoy a tawen adda timpuar a tat-tao a maawagan iti Nephite, ket isuda ti pudno a mamati ken Cristo; ket adda maawagan kadakuada iti Lamanite—Jacobite, ken Josephite, ken Zoramite;

37 Ngarud dagiti pudno a mamati ken Cristo, ken ti pudno nga agdaydayaw ken Cristo, (mairaman kadakuada dagiti

27a PNK Ikakililis.
b 3 Ne. 18:28–29.

28a PNK Sairo—Ti
simbaan ti sairo.

29a PNK Idadaness,
Panangidadaness.

30a 3 Ne. 28:19–20.
32a Dan. 3:26–27.

b 3 Ne. 28:21.

33a 3 Ne. 28:22.

34a 3 Ne. 12:39;

DkK 98:23–27.

“tallo a disipulo ni Cristo a nabati) ti naawagan a Nephite, ken Jacobite, ken Josephite, ken Zoramite.

38 Ket napasamak a maawagan dagiti nangtallikud iti ebanghelio iti Lamanite, ken Lemuelite, ken Ishmaelite; ket saan a napukaw ti pammatida, ngem siaayatda a “simmuppiat iti ebanghelio ni Cristo; ket insuroda dagiti annakda a di mamati, a kas kadagiti ammada, manipud pay idi punganay, kimmapusut met ti panamatida.

39 Ket gapu dayta iti kinadangkes ken kinarimon dagiti ammada, a kas idi punganay. Ket “naisuroda a gumura kadagiti annak ti Dios, kas iti pannakaisuro dagiti Lamanite a manggura kadagiti annak ni Nephi manipud idi punganay.

40 Ket napasamak a dua-gasutken-uppat-a-pulo-ket-uppat a tawen ti napalabas, ket kastoy ti inaramid dagiti tao. Ket kaaduan kadagiti nadangkes a tao ti nagbalin a napigsa, ket adaduda ngem ti bilang dagiti tao ti Dios.

41 Ket intuloyda ti nagipataker iti simbaan nga agpaay kadakuada, ket inarkosanda iti adu a kita ti napapateg a banag. Ket kastoy ti panaglabas ti dua-gasut-ket-lima-pulo a tawen, ken kasta met ti dua-gasut-ket-innem-a-pulo a tawen.

42 Ket napasamak nga inrugimanen dagiti nadangkes nga

umili a pabilgen ti nalimed a sinnapata ken “kinnunsabo ni Gadianton.

43 Ken kasta met a nangrugi a pimmalanguad ti puso dagiti tao a maawagan a tao ni Nephi, gapu iti nalabes a kinabaknangda, ken nagbalinda a napasindayag a kas kadagiti kakabsatda, a dagiti Lamanite.

44 Ket manipud iti daytoy a panawen nangrugi dagiti disipulo nga agladingit gapu kadagiti “basol ti lubong.

45 Ket napasamak nga idi limmabas ti tallo gasut a tawen, agpada a nagbalin a nadangkes dagiti tao ni Nephi ken dagiti Lamanite a kas iti tunggal maysa.

46 Ket napalabas a nagwaras dagiti tulisan ni Gadianton iti amin a daga; ket awan ti nalingteg malaksid dagiti disipulo ni Jesus. Ket adu ti balitok ken pirak a naidulinda, ket nagsaesda iti amin a kita ti panagsaesda.

47 Ket napasamak a kalpasan ti tallo-gasut-ket-lima a tawen, (ken nagtalinaed pay laeng dagiti umili iti kinadangkes) natay ni Amos; ket ti kabsatna, ni Ammaron, ti nangisurat iti kasuratan.

48 Ket napasamak nga idi tallo-gasut-ket-duapulo a tawen ti napalabas, inlemmeng ni Ammaron, kas ti Espiritu Santo, ti “kasuratan a sagrado—wen, uray amin dagiti nasagraduan

37a 3 Ne. 28:6–7;
Morm. 8:10–11.

38a PNK Yaalsa.

39a Mosiah 10:17.
42a PNK Nalimed a
Kinnunsabo.

44a 3 Ne. 28:9.
48a Hel. 3:13, 15–16.

a kasuratan a nagiinnallowatan dagiti kaputotan, a sagrado—uray agingga iti maika-tallo-gasut-ket-duapulo a tawen manipud iti yaay ni Cristo.

49 Ket inlemmengna dagitoy

iti Apo, tapno “umaydanto manen kadagiti nabati iti balay ni Jacob, kas maibatay kadagiti padto ken kari ti Apo. Ket kas-toy ti naggibusan ti kasuratan ni Ammaron.

TI LIBRO NI MORMON

KAPITULO 1

*Iwanwan ni Ammaron ni Mormon maipapan iti sagrado a kasuratan—Mangrugi ti gubat iti nagbaetan dagiti Nephite ken Lamanite—Mayadayo dagiti Tallo a Nephite—Agtultuloy ti kinadangkes, kaa-
wan ti pammati, panaggamud, ken panagan-anito. Agarup K.P. 321–326.*

KET ita siak, ni “Mormon, karamidek ti ^bkasuratan dagiti banag a nakita ken nangngegak, ket awagak iti Libro ni Mormon.

2 Ket kadagidi panawen nga indulin ni “Ammaron dagiti kasuratan ti Apo, immay kaniak, (dandaniak agtawen iti sangapulo, ket nangrugiak a ^bnasursuruan iti kas ti panna-kaisuro dagiti kailiak) ket kinuna ni Ammaron kaniak: Ma-
imatangak a nasimbengka nga ubing, ket napardaska nga ag-paliw;

3 Ngarud, inton dandanika agtawen iti duapulo-ket-uppat

kayatko a lagipem dagiti banag a naimatangam maipapan ka-dagitoy a tao; ket inton addaka iti dayta a tawen mapanka iti ili ti Antum, iti turod a maawagan iti “Shim; ket idiay indulinko iti Apo, amin dagiti sagrado a kinitikitan a maipapan kadagi-toy a tao.

4 Ket adtoy, alaemto ti “pina-nid ni Nephi, ket ibatimto ti dadduma iti lugar a nagyanan-da; ket ikitikitmonto iti pina-nid ni Nephi amin dagiti banag a napaliwmo maipapan kada-gitoy a tao.

5 Ket siak, ni Mormon a nagga-pu iti kaputotan ni “Nephi, (ket Mormon ti nagan ti amak) ma-lagipko dagiti banag nga imbi-lin ni Ammaron kaniak.

6 Ket napasamak a siak, nga agtawen iti sangapulo-ket-may-sa, intundanak ti amak iti ili nga agpaabagatan, nga agturing iti ili a Zarahemla.

7 Napidipid ti sangabukel a daga iti pasdek, ket dandani kasla kaadu ti anay ti baybay dagiti tao.

49a Enos 1:13.
[MORMON]
1 1a PNK Mormon,
Nephite a Propeta.

b 3 Ne. 5:11–18.
2a 4 Ne. 1:47–49.
b Mosiah 1:3–5.
3a Ether 9:3.

4a DBM 1:1, 11.
PNK Pinanid.
5a 3 Ne. 5:12, 20.

8 Ket napasamak iti daytoy a tawen a nangrugi ti gubat kadagiti Nephite, a binukel dagiti Nephite, Jacobite ken dagiti Josephite ken dagiti Zoramite; ket gubat daytoy dagiti Nephite, ken Lamanite ken Lemuelite ken dagiti Ishmaelite.

9 Ita naawagan dagiti Lamanite ken dagiti Lemuelite ken dagiti Ishmaelite iti Lamanite, ket dua a buyot dagiti Nephite ken Lamanite.

10 Ket napasamak a nangrugi ti gubat iti nagbeddengan ti Zarahemla, nga asideg ti dandum ti Sidon.

11 Ket napasamak a nangumong dagiti Nephite iti dakkell a bilang ti tao, nga ad-adu pay ngem iti tallopulo a ribu. Ket napasamak iti daytoy met laeng a tawen a namin-aduda a naggugubat, a nangabakan dagiti Nephite kadagiti Lamanite ket adu kadakuada ti napasag.

12 Ket napasamak nga insardeng dagiti Lamanite ti gandatda, ket adda kappia a nagnaed iti pagilian; ket nagtultuloy ti kappia iti baet ti dandani uppat a tawen, ket awan ti nagayus a dara.

13 Ngem nagari ti kinadangkes iti amin a pagilian, iti kasta innalla ti Apo dagiti “ay-ayatenna a disipulo. Ket nagsardeng ti aramid a milagro ken panangagas gapu iti makarimon nga aramid dagiti umili.

14 Ket awan ti “sagut manipud

iti Apo, ket saan nga immay ti ^bEspiritu Santo iti uray asino, gapu iti kinadangkes ken “kaawan ti pammatida.

15 Ket siak, nga agtawen iti sangapulo-ket-lima ken mabalin met nga addaan iti nasimbeng a kapanunotan, ngarud sinarungkarannak ti Apo, ket naramanan ken naammuak ti kinainbag ni Jesus.

16 Ket pinadasko ti nangasaba kadagitoy a tao, ngem narikpan ti ngiwatko, ket naporitanak a mangasaba kadakuada. Ta adtoy siaayatda a “sumuppiat iti Diosda; ket ^bnayadayo dagiti napateg a disipulo manipud iti pagilian, gapu iti kinadakesda.

17 Ngem nagbatiak kadakuada, ngem naporitanak a mangasaba, gapu iti kinatangken ti puspusoda; ket gapu iti kinatangken ti puspusoda “nailunod ti pagilian.

18 Ket dagitoy tulisan ni Gadianon, a naggapu kadagiti Lamanite, nagsaknapda iti pagilian, iti kasta inrugi dagiti tao ti mangilemmeng kadagiti “saniakuada iti uneg ti daga; ket nagpukaw dagitoy gapu ta inlunod ti Apo ti daga, tapno saanda a maiggaman, wenno matagikua manen.

19 Ket napasamak nga adda dagiti manggagamud, ken managan-anito, ken salsalamangka; ket adda iti isu amin a daga ti pannakabalin ti sairo, a kas pannakatungpal dagiti amin a

13a 3 Ne. 28:2, 12.

14a Moro. 10:8–18, 24.

^b PNK Espiritu Santo.

^c PNK Kaawan

ti Pammati.

16a PNK Yaalsa.

^b Morm. 8:10.

17a 2 Ne. 1:7;

Alma 45:10–14, 16.

18a Hel. 13:18–20;

Ether 14:1–2.

balikas ni Abinadi, ken ni pay Samuel a Lamanite.

KAPITULO 2

Idauluan ni Mormon dagiti buyot a Nephite—Malayus ti daga iti dara ken nadawel a panagpatay—Agdung-aw ken agladingit dagiti Nephite iti leddaang dagiti nailunod—Lumabas ti naparaburan nga aldawda—Magun-od ni Mormon dagiti pinanid ni Nephi—Agtuloy ti gubgubat. Agarup K.P. 327-350.

KET napasamak iti dayta met la a tawen a nangrugi manen ti gubat iti nagbaetan dagiti Nephite ken dagiti Lamanite. Ket iti laksid ti kinaubingko pay, dakkel ketdi ti bagik; ngarud tinudi-ngandak dagiti tao ni Nephi a mangidaulo kadakuada, wenno dadaulo dagiti buyotda.

2 Ngarud napasamak nga iti maika-sangapuloket-innem a tawenken indauluak ti buyot dagiti Nephite, a maibusor kadagiti Lamanite; ngarud maika-tallo-gasut-ken-duapuloket-innem a tawen ti limmabas.

3 Ket napasamak nga iti maika-tallo-gasut-ken-duapuloket-pito a tawen immay dagiti Lamanite kadakami iti nalaus ti kadakkeln a bileg, iti kasta kinaamak ida dagiti buyotko; ngarud saanda a makirupak, ket rinugianda ti nagsanud nga agturong kadagiti pagilian iti amianan.

4 Ket napasamak a dimtengkami iti siudad ti Angola, ket sinakupmi ti siudad, ket nag-

saganakami a mangsalaknib iti bagbagimi kadagiti Lamanite. Ket napasamak a trininseraanmi ti siudad iti amin a kabaelanmi; ngem iti laksid ti amin a trinserami immay dagiti Lamanite kadakami ket pinapanawdakami iti siudad.

5 Ken kasta met a pinapanawdakami iti daga ti David.

6 Ket nagnakami ken nakadanon iti daga ti Josue, nga adda iti nagbedngan ti igid ti baybay iti laud.

7 Ket napasamak a naguummongkami kadagiti taomi iti kadarasan a kabaelanmi, tapno mabukelmi ida a sangsangkamaysa.

8 Ngem adtoy, napno ti daga kadagiti mannanakaw ken kadagiti Lamanite; ket iti laksid ti nakaro a pannakadadael nga agur-uray kadagiti taok, saanda a nagbabawi kadagiti dakes nga aramidida; ngarud nagsaknap iti amin a rabaw ti daga ti dara ken nadawel a panagpapatay, nga agpadpada iti biang dagiti Nephite ken dagiti Lamanite; ket maysa a sangabukel a yaalsa iti amin a rabaw ti daga.

9 Ket ita, addaan dagiti Lamanite iti ari, nga Aaron ti nagan-na; ket immay kadakami nga addaan iti buyot nga uppatapuloket-uppat a ribu. Ket adtoy, pinasanguak iti uppatapuloket-dua a ribu. Ket napasamak nga inabakko babaen ti buyotko ket linibasannak. Ket adtoy, naaramid amin dagitoy, ket limmabas ti tallo-gasut-kettallopulo a tawen.

10 Ket napasamak a rinugian dagiti Nephite ti nagbabawi iti basbasolda, ket rinugianda ti immararaw a kas iti impadto ni Samuel a propeta; ta adtoy awan ti tao a makapagtalinaed iti kukuana, gapu kadagiti man-nibrong, ken dagiti mannana-kaw, ken dagiti nadawel a mam-mapatay, ken ti panagsalamangka, ken ti panagan-anito nga adda iti daga.

11 Kasta ti panangrugi ti panagladladingit ken dungdungaw iti amin a daga gapu kadagitoy a banag, ken kangruna-anna kadagiti tao ni Nephi.

12 Ket napasamak nga idi siak, ni Mormon, nakitak ti panagdung-awda ken ti panagladladingitda ken ti leddaangda iti imatang ti Apo, nangrugi a nagragsak ti pusok iti unegko, iti pannakaammok iti kaasi ken ti naunday a panagitured ti Apo, ngarud impapanko a kaasianna ida tapno agbalinda manen a nalinteg a tattao.

13 Ngem adtoy awan nagma-maayan daytoy a rag-ok, ta saan a panagbabawi ti “nagledaanganda, gapu iti kinaimbag ti Dios; ngem panagleddaang ketdi dagiti ^bnailunod, gapu ta saan a kanayon nga ipalubos ti Apo nga ^cagragsakda iti basol.

14 Ket saanda a napan ken ni Jesus nga addaan iti nasneban a “puspuso ken napnuan babawi nga espiritu, ngem ^binlu-

nodda ti Dios, ken kinayatda a matay. Nupay kasta nakibalubalda iti espada para iti biagda.

15 Ket napasamak a nagsubli manen kaniak ti leddaangko, ket nakitak a “limmabas kada-kuada ti ^baldaw ti ^cparabur, nga agpadpada a naindagaan ken naespirituan; ta nakitak ti rinibu kadakuada a nadaleb iti nabatad a yaalsa iti Diosda, ket nagabsu-onda a kasla ganagan iti rabaw ti daga. Ket kasta ti ilalabas ti tallo-gasut-ken-uppat-a-puloket-uppat a tawen.

16 Ket napasamak nga iti mai-ka-tallo-gasut-ken-uppat-a-puloket-lima a tawen nangrugi a linibasan dagiti Nephite dagiti Lamanite; ket nakamatda agingga a nakadanonda iti daga a Jashon, sakbay a malapdanda iti panagsanudda.

17 Ket ita, asideg ti siudad ti Jashon iti “daga a nangidulinan ni Ammaron kadagiti kasuratan iti Apo, tapno saanda a madada-el. Ket adtoy napanak a maibatay iti balikas ni Ammaron, ket naalak dagiti pinanid ni Nephi, ken nangaramidak iti kasuratan a maipanggep kadagiti balikas ni Ammaron.

18 Ket kadagiti pinanid ni Nephi ti nangaramidak iti sanga-bukel a pakaammuan iti amin a kinadangkes ken makarimon nga ar-aramid; ngem kadagitoy a “pinanid nagparbengak a nangaramid iti sangabukel a pa-

2 13a 2 Cor. 7:10;

Alma 42:29.

^b PNK Pannakailunod.

^c Alma 41:10.

14a PNK Napakumbaba

a Pusok.

^b PNK Agtabbaaw, Tabbaaw.

15a Jer. 8:20;

DkK 56:16.

^b Hel. 13:38.

^c PNK Parabur.

17a Morm. 1:1–4.

18a PNK Pinanid.

kaammuan iti kinadangkes ken makarimon nga ar-aramidda, ta adtoy, naimatangak ti agtululoy a buya ti kinadangkes ken makarimon nga ar-aramid manipud pay idi naan-anayen ti pannakaimatangko kadagiti wagas ti tao.

19 Ket ay-ayak pay gapu iti kinadangkesda; ta napno ti pusok iti leddaang gapu iti kinadangkesda, iti amin nga aldawko; nupay kasta, ammok a “maitag-ayakto iti maudi nga aldaw.

20 Ket napasamak nga itoy a tawen naanup ken napapanaw manen dagiti tao ni Nephi. Ket napasamak a napapanawkami agingga a nakadanonkami iti amianan a daga a naawagan iti Sem.

21 Ket napasamak a trininseraanmi ti ciudad ti Sem, ket inurnongmi iti uneg dagiti tao-mi agingga iti mabalin, tapno bareng maisalakanmi ida iti pannakadadael.

22 Ket napasamak iti maika-tallo-gasut-ken-uppat-a-pulo-ket-innem a tawen nga immayda manen kadakami.

23 Ket napasamak a kinsaok dagiti taok, ket sipipinget nga inallukoyko ida, a tumakderda a sibabatad iti sango dagiti Lamanite ket “makirangetda para kadagiti assawada, ken kadagiti annakda, ken kadagiti balbalayda, ken kadagiti pagtaenganda.

24 Ket tinukay ida dagiti bali-

kasko a pinapigsa, iti kasta sanga a naglibas iti sango dagiti Lamanite, ngem nagtakderda a sibabatad a mangbusor kada-kuada.

25 Ket napasamak a nakisupangetkami kadagiti buyot ti tallopulo a ribu a maibusor iti limapulo a ribu. Ket napasamak a nagtakderkami iti sangoda a sipipinget ket linibasandakami.

26 Ket napasamak nga idi naglibasda pinakamatmi ida kadagiti buyotmi, ket sinangomi manen ida, ken inabakmi ida; nupay kasta awan kadakami ti pigsa ti Apo; wen, nabatikami iti bagbagimi, ket saannakami a binayabay ti Espiritu ti Apo; ngarud kimmapsutkami a kas kadagiti kakabsatmi.

27 Ket limdaang ti pusok gapu itoy nakaro a didigra kadagiti taok, gapu iti kinadangkesda ken dagiti makarimon nga aramidda. Ngem adtoy, intuloymi ti nangbusor kadagiti Lamanite ken dagiti tulisan ni Gadianton, agingga a nasakupmi manen dagiti daga a tawidmi.

28 Ket limmabas ti maika-tallo-gasut-ken-uppat-a-pulo-ket-siam a tawen. Ket iti maika-tallo-gasut-ken-lima-pulo a tawen nangaramidkami kadagiti Lamanite ken kadagiti tulisan ni Gadianton iti tulag, a pakabingbingayan dagiti daga a tawidmi.

29 Ket inted kadakami dagiti Lamanite ti daga iti amianan,

wen, uray pay ti “akikid a sumalpot iti daga iti abagatan. Ket intedmi kadagiti Lamanite ti amin a daga iti abagatan.

KAPITULO 3

Yararaw ni Mormon ti panagbabaw-i dagiti Nephite—Maragpatda ti naindaklan a balligi ken bileg iti bukodda a pigsa—Agkedked ni Mormon a mangidaulo kadakuada, ket awanan iti pammati dagiti kararagna kadakuada—Awisen ti Libro ni Mormon dagiti sangapulo-ket-dua a tribu ti Israel a mamati iti ebanghelio. Agarup K.P. 360-362.

KET napasamak a saan nga immay manen dagiti Lamanite nakidangadang agingga a limmabas ti sangapulo a tawen. Ket adtoy, binatangak dagiti taok, dagiti Nephite a mangisagana kadagiti dagada ken dagiti armasda para iti kanito ti bakal.

2 Ket napasamak a kinuna ti Apo kaniak: Yararawmo kadagitoy a tao—Agbabawikayo, ket umaykayo kaniak, ken mabuniagan, ket bangonenyo manen ti simbaanko, ket maisalakankayo.

3 Ket immararawak kadagitoy a tao, ngem awan ti nagmamayaayanna; ket dida naubog a ti Apo ti nangisalakan kadakuada, ken nangted kadakuada iti gündaway nga agbabawi. Ket adtoy pinatangenda ti puspusoda a maibusor iti Apo a Diosda.

4 Ket napasamak a kalpasan daytoy maika-sangapulo a ta-

wen a limmabas, a nangaramid, iti pakabuklanna, ti tallo-gasut-ken-innem-a-pulo a tawen manipud iti yaay ni Cristo, pinatulodannak iti surat ti ari dagiti Lamanite, a nangipakaammo kaniak nga agsagsaganada manen nga umay makibakal kadakami.

5 Ket napasamak a binilinko dagiti taok a mangummong iti bagbagida iti daga a Desolation, iti siudad nga adda iti nagbedngan, iti naillet a lusotan nga agturong iti daga iti abagatan.

6 Ket sadiay ti nangikabilanmi kadagiti buyotmi, tapno malapdanmi dagiti buyot dagiti Lamanite, tapno saanda a masakop ti ania man kadagiti dagami; ngarud trininseraanmi a maibusor kadakuada iti amin a kabaellanmi.

7 Ket napasamak nga iti maikatallo-gasut-ken-innem-a-puloket-maysa a tawen immay dagiti Lamanite iti siudad ti Desolation a makibakal kadakami; ket napasamak nga inabakmi ida iti dayta a tawen, iti kasta nagsublida manen kadagiti dagdagada.

8 Ket iti maika-tallo-gasut-ken-innem-a-pulo-ket-dua a tawen immayda manen nakibakal kadakami. Ket inabakmi manen ida, ket adu kadakuada ti pinapataymi, ket naipuruak iti baybay dagiti minatayda.

9 Ket ita, gapu iti daytoy naindaklan a banag nga inaramidda, dagiti taok, dagiti Lamanite, nangrugi nga “impannakkelda ti

pigsada, ket nangrugi nga insapatada iti langit nga ibalesda ti bagbagida ti dara dagiti kabsatda a pinapatay dagiti buyotda.

10 Ket insapatada iti langit, ken kasta met iti trono ti Dios, a “mapanda makidangadang kadagiti kabusorda, ket ungawenda ida iti rabaw ti daga.

11 Ket napasamak a siak, ni Mormon, nagkedkedak a tala-ga manipud itoy a kanito nga agbalin nga agbilbilin ken daddaulo dagitoy a tao, gapu iti kinadangkes ken makarimon nga aramidida.

12 Adtoy, indauluak ida, iti laksid ti kinadangkesda indauluak ida iti pagbabakalan iti namin-adu a gundaway, ken inayatko ida, a maibatay iti “ayat ti Dios nga adda kaniak, iti amin a pusok; ket naibukbok ti kararuak iti kararagko iti Diosko iti nagmalem a para kadakuada; nupay kasta, ^bawanan iti pammati, gapu iti kinatangken ti puspusoda.

13 Ket namitlo nga insalakanko ida kadagiti ima dagiti kabusorda, ket saanda nga imbabawi dagiti basolda.

14 Ket idi insapatada ti amin nga “impawil kadakuada ti Apo ken Mannubbottayo a ni Jesucristo, a mapanda makibakal kadagiti kabusorda, ken ibalesda iti bagbagida ti dara dagiti kabsatda, adtoy immay kaniak ti timmek ti Apo, a nagkuna:

15 Kukuak ti “panagibales, ket ^bbayadak; ket gapu ta saan a nagbabawi dagitoy a tao kalpasan ti panangisalakanko kadakuada, adtoy, maisinada iti rabaw ti daga.

16 Ket napasamak a sibabatad a nagkedkedak a mapan mangbusor kadagiti kabusorko; ket inaramidko a kas iti imbilin ti Apo kaniak; ket nagtakderak nga awan ar-aramidenna a saksi a mangipakita iti lubong kadagiti banag a nakita ken nangngegko, a maibatay kadagiti panangipakita ti Espiritu a nangipanecknek kadagiti banag nga umay.

17 Ngarud “suratankayo, Gentil, ken kasta met kadakayo, balay ti Israel, inton mangrugi ti trabaho, ta makasaganakayon nga agsubli iti daga a tawidyo;

18 Wen, adtoy, agsuratak kadakayo amin nga adda iti igid ti daga; wen, kadakayo, sangapulo a tribu ti Israel, a “makednganto a maibatay kadagiti aramidyo babaen dagiti sangapulo-ket-dua a pilien ni Jesus nga agbalin a disipulona iti daga a Jerusalem.

19 Ken agsuratak met kadagiti natda dagitoy a tao, nga ukomento met dagiti “sangapulo-ket-dua a pilien ni Jesus ditoy a daga; ket makedngandanto kadagiti sabali a sangapulo-ket-dua a pilien ni Jesus iti daga a Jerusalem.

10a 3 Ne. 3:20–21;

Morm. 4:4.

12a PNK Ayat.

b Morm. 5:2.

14a 3 Ne. 12:34–37.

15a PNK Panagibales.

b DkK 82:23.

17a 2 Ne. 30:3–8;

3 Ne. 29:1.

18a Mat. 19:28;

Luc. 22:29–30;

DkK 29:12.

19a 1 Ne. 12:9–10.

20 Ket dagitoy a banag ti im-
pakita ti Espiritu kaniak; nga-
rud agsuratak kadakayo amin.
Ket gapu itoy agsuratak ka-
dakayo, tapno maammuan
a sumaklangkayonto amin iti
“pangkoman ni Cristo, wen,
amin a kararua a maibilang iti
sangabukel a ^bkaamaan ni Adan;
ket agtakderkayonto a maukom
kadagiti aramidyo, nasayaatda
man wenno dakes;

21 Ken kasta met a tapno “ma-
matikayo iti ebangelio ni Je-
sucristo, nga addanto kadaka-
yo; ken kasta met a tapno ma-
addaan dagiti ^bHudio, dagiti
natulagan a tao ti Apo, iti saba-
li a “saksi malaksid kenkuana a
nakita ken nangngeganda, a ni
Jesus, a pinapatayda, isu ti ^ata-
laga a Cristo ken talaga a Dios.

22 Ket kayatko a magutugotka-
yo “amin iti igid ti daga nga ag-
babawi ken agsagana a duma-
tag iti pangukoman ni Cristo.

KAPITULO 4

*Agtultuloy ti gubat ken pamma-
patay—Dusaen dagiti nadangkes
dagiti nadangkes—Nakarkaro a
kinadangkes ti agturay iti Israel
ngem idi un-unana—Babbai ken
ubbing ti maitatdon kadagiti di-
diosenda—Rugian dagiti Lamanite
a pukawen dagiti Nephite iti sa-
ngoda. Agarup K.P. 363–375.*

KET napasamak nga idi maika-
tallo-gasut-ken-innem-a-pulo-

ket-tallo a tawen napan dagiti
Nephite kadagiti buyotda tapno
makigubatda kadagiti Lamanite,
iti ruar ti ili a Desolation.

2 Ket napasamak a napasand
manen dagiti buyot ti Nephite
iti daga ti Desolation. Ket idinto
a sibabannogda pay laeng, dim-
teng dagiti nasaranta a buyot
dagiti Lamanite; ket napinget ti
panagrangetda, iti kasta tinagi-
kua dagiti Lamanite ti ciudad ti
Desolation, ket adu ti napapa-
tayda kadagiti Nephite, ken adu
ti pinagbalinda a balud.

3 Ket naglibas dagiti nabati
ket timmiponda kadagiti umili
iti ciudad ti Teancum. Ita adda
iti nagbeddengan iti igid ti bay-
bay iti ciudad a Teancum; ket
asideg met iti ciudad ti Desola-
tion.

4 Ket “gapu ta napan dagiti
buyot dagiti Nephite kadagiti
Lamanite isu a nangrugida a
maparmek; no saan a gapu iti
dayta, saan koma ida a naba-
elan dagiti Lamanite.

5 Ngem, adtoy, parmeken ti
panangukom ti Dios ti nadang-
kes; ket babaen dagiti nadang-
kes “madusa dagiti nadangkes;
agsipud ta dagiti nadangkes ti
mangsulisog iti puso dagiti an-
nak ti tao tapno agayus ti dara.

6 Ket napasamak a nagsagana
dagiti Lamanite a mapan maki-
gubat iti ciudad a Teancum.

7 Ket napasamak iti maika-tal-
lo-gasut-ken-innem-a-pulo-ket-
uppat a tawen ginubat dagiti

20a PNK Panangukom,
ti Maudi a.
b DkK 27:11.
21a DkK 3:20.

b PNK Hudio.
c 2 Ne. 25:18.
d 2 Ne. 26:12;
Mosiah 7:27.

22a Alma 29:1.
4 4a Morm. 3:10.
5a DkK 63:33.

Lamanite ti ciudad ti Teancum, tapno matagikuada met ti ciudad ti Teancum.

8 Ket napasamak a naparmek ken napagsubli ida dagiti Nephite. Ket idi nakita dagiti Nephite a napagsublida dagiti Lamanite impannakkelda manen ti pigsada; ket inusarda manen ti pigsada, ket tinagikuada ti ciudad ti Desolation.

9 Ket ita naiwakasen amin dagitoy a banag, ket rinibribu ti natay iti agsumbangir, kadagiti Nephite ken Lamanite.

10 Ket napasamak a napalabas ti maika-tallo-gasut-ken-innem-a-pulo-ket-innem a tawen, ket nakiranget manen dagiti Lamanite kadagiti Nephite; ngem saan a nagbabawi dagiti Nephite kadagiti dakes a naaramidda, ngem intultuloyda ket-di ti kinadangkesda.

11 Ket awan ti pamuspusan a mabalikas ti dila, wenna ti tao a mangisurat iti naan-anay a panangiladawan iti nakaal-alingget a buya ti dara ken panagpipinnapatay dagiti tao, dagiti Nephite ken Lamanite nga agpadpada; ket napatangken ti tunggal puso, isu a ragsakda ti panagtultuloy ti panagayus ti dara.

12 Ket awan ti nakarkaro a “kinadangkes kadagiti annak ni Lehi, wenna, uray iti amin a balay ti Israel babaen ti balikas ti Apo, ngem kadagitoy a tao.

13 Ket napasamak a tinagikua dagiti Lamanite ti ciudad ti De-

solation, ket daytoy gapu ta “adaduda ngem dagiti Nephite.

14 Ket sinerrekda met ti ciudad ti Teancum, ket pinapanawda dagiti umili, ket nangalada iti adu a baludda a babbai ken ubbing, ket inaramidda a daton kadagiti “pagrukbabanda a diosda.

15 Ket iti maika-tallo-gasut-ken-innem-a-pulo-ket-pito a tawen, nagpungtot dagiti Nephite gapu ta indaton dagiti Lamanite dagiti babbai ken annakda, ket kasta unay ti gurada kadagiti Lamanite, iti kasta dinangranda manen dagiti Lamanite, ken pinapanawda ida iti dagada.

16 Ket saanen a sinunotan dagiti Lamanite ti nakiranget kadagiti Nephite agingga iti maika-tallo-gasut-ken-pitopulo-ket-lima a tawen.

17 Ket iti daytoy a tawen immayda nakiranget kadagiti Nephite iti amin a pigsada; ket saanda a mabilang iti kaaduda.

18 Ket “manipud kadagitoy a panawen saan a nangun-od dagiti Nephite ti panangiturayda kadagiti Lamanite, ngem nangrugida a mapunas a kasla iti linnaaw iti babaen ti init.

19 Ket napasamak a simmalog dagiti Lamanite a nakiranget iti ciudad ti Desolation; ket napagteng ti nadagem a gubat iti daga ti Desolation, ket iti dayta inabakda dagiti Nephite.

20 Ket intarayanda manen ida, ket nakadanonda iti ciudad ti Boaz; ket nakirangetda idiaiy

kadagiti Lamanite iti naisang-sangayan a kinatured, iti kasta saan a maabak ida dagiti Lamanite agingga a napanda manen iti maikadua a daras.

21 Ket idi kapaminduada ti napan, napapanaw dagiti Nephite ken naisalsalumina ti kaadu ti napapatay; naidaton manen dagiti babbai ken annakda kadagiti didiosen.

22 Ket napasamak nga intarayan manen ida dagiti Nephite, ket inkuyogda amin dagiti umili, kadagiti ili ken purok.

23 Ket ita, siak ni Mormon, idi maimatangak a dandani parmeken dagiti Lamanite ti daga, ngarud napanak iti turod a “Shim, ket innalak amin dagiti kasuratan nga inlemmeng ni Ammaron nga agpaay iti Apo.

KAPITULO 5

Idauluan manen ni Mormon dagiti buyot dagiti Nephite iti pagbabakalan iti dara ken nadawel a pampapatay—Umayto ti Libro ni Mormon a manggutugot iti sangabukel nga Israel a ni Jesus ti Cristo—Gapu iti dida panamatpati, masayyasayyanto dagiti Lamanite, ket agsardengto ti Espiritu a mangtarabay kadakuada—Awatendanto ti ebanghelio kadagiti Gentil iti ud-udina nga aldaw. Agarup K.P. 375–384.

KET napasamak a napanak kadagiti Nephite, ket nagbabawiak iti “sapatak a saanko idan a tarabayen; ket impaauluan-

da manen kaniak dagiti buyotda, ta bigbigendak a kasla makawayawaya kadakuada iti rigigatda.

2 Ngem adtoy, “awan namnamak, ta ammok ti panangukom ti Apo a maitedto kadakuada; ta saanda a nagbabawi kadagiti nagbasolanda, ngem insayangkatda ti bagbagida a di immagit ita Parsua a nangaramid kadakuada.

3 Ket napasamak nga immaydakami binusor dagiti Lamanite iti panaglibasmi iti siudad ti Jordan; ngem adtoy, napasannudda ket saanda a naala ti siudad iti dayta a gundaway.

4 Ket napasamak nga immaydakami manen binusor, ket inasikasomi ti siudad. Ket adda met sabsabali a siudad nga inasikaso dagiti Nephite, nga insina ida dagiti sarikedked ket saanda a nakastrek iti pagilian nga adda iti sangomi, tapno dadaelenda dagiti agindeg iti dagami.

5 Ngem napasamak nga ania man a dagdaga a mapagnaanmi, ket saan a nagtitipon dagiti agindegna, dinadael dagiti Lamanite, ken dagiti ilida, ket dagiti purokda, ken dagiti siudadda napuoran iti apuy; ket kasta ti ilalabas ti tallo-gasut-ken-pitopulo-ket-siam a tawen.

6 Ket napasamak nga iti maika-tallo-gasut-ken-walopulo a tawen immay manen dagiti Lamanite a makidangadang kadakami, ket sipipingetkami a nangsango kadakuada; ngem awan ti nagmamaayanna amin,

ta nakaad-aduda ket inludekludekda dagiti tao dagiti Nephite.

7 Ket napasamak a pimmanaw-kami manen, ket naparpardas dagidiay nga ipapanaw ngem ti panaglibas dagiti Lamanite, ket napasag ken nadadael dagiti pimmanaw a nakamakam dagiti Lamanite.

8 Ket ita adtoy, siak, ni Mormon, diak tinarigagayan a parigaten dagiti kararua dagiti tao iti panangipakitak kadakuada iti nakaal-alingget a buya ti dara ken nadawel a panagpapatay a kas iti naimatangak; ngem siak, iti pannakaammok a talaga a maipakaammo dagitoy a banag, ken nasken a “maipalgak amin a banag iti tuktok ti balay—

9 Ken kasta met a “dumtengto iti pannakaammo dagiti natda kadagitoy a tao kadagitoy a banag, ken kasta met kadagiti Gentil, nga imbaga ti Apo a ^bmangwarawara kadagitoy a tao, ket maibilangto dagitoy a tao nga awan ti kaes-eskanna kadakuada—ngarud isuratko ti ‘bas-sit a pangyababaan, nga awan gawayko a mangted iti sanga-bukel a pakaammuan kadagitoy a banag a naimatangak, gapu iti bilin nga inawatko, ken kasta met a tapno saankayo a maaddaan iti nakaro a leddang gapu iti kinadangkes dagitoy a tao.

10 Ket ita adtoy, ibagak daytoy

iti bukelda, ken kasta met kadagiti Gentil a nangsaluad iti balay ti Israel, tapno mabigbig ken maammuan ti nagtaudan dagiti bendisionda.

11 Ta ammok a dayta ti magleggedaang gapu iti didigra iti balay ti Israel; wen, lumdaang-danto iti pannakadadael dagitoy a tao; lumdaangdanto iti saan a panagbabawi dagitoy a tao ta bareng koma no makadinna-kulapda ni Jesus.

12 Ita maisurat “dagitoy a banag kadagiti ^bnatda iti balay ni Jacob; ket naisuratda iti kastoy a wagas, gapu ta ammo ti Dios a saan a yeg ida ti kinadangkes; ket ^cmailemmengda iti Apo tapno umayda iti naituding a kanitona.

13 Ket daytoy ti bilin nga inawatko; ket adtoy, umaydanto a maibatay iti bilin ti Apo, no makitana a mainugoten, iti kapannunotanna.

14 Ket adtoy, mapandanto kadagiti awan pammatina kadagiti “Hudio; ket daytoyto a gagem ti papananda—tapno ^bmallukoyda a ni Jesus ti Cristo, ti Anak ti sibibiag a Dios; tapno dumtengto ti Ama, babaen ti kangrunaan a Patpatgenna, ti naindaklan ken agnanayon a panggepnna, iti panangisublina kadagiti Hudio, wenno ti amin a balay ti Israel, iti daga a tawidda, nga inted kadakuada ti

8a Luc. 12:2–3;
2 Ne. 27:11;
DkK 1:3.
9a 4 Ne. 1:49.
b 3 Ne. 16:8.
c Morm. 1:1.

12a Enos 1:16;
Hel. 15:11–13.
PNK Libro
ni Mormon.
b DkK 3:16–20.
c Morm. 8:4, 13–14;

Moro. 10:1–2.
14a 2 Ne. 29:13; 30:7–8.
PNK Hudio.
b 2 Ne. 25:16–17.

Apo a Diosda, iti pannakatungpal ti ^ckatulaganna;

15 Ken kasta met nga ad-adda a mamati iti ebanghelio ti bukel ^adagitoy a tao, a ^bmaipan kada-kuada manipud kadagiti Gentil; ta ^amawarawaranto dagitoy a tao, ket agbalinda a ^anangisit, a narugit, ken makadurmen a tat-tao, a di kabaelan nga iladawan ti asino man kadatayo, wen, uray pay kadagiti kameng dagiti Lamanite, ket gapu daytoy iti kaawan ti pammatida ken ti panagrukbabda kadagiti didiosen.

16 Ta adtoy, insardengen ti Espiritu ti Apo a ^apareggeten dagiti ammada; ket awan ti Cristo ken Diosda iti lubong; ket mapapanawda a kasla ^btaep iti angin.

17 Makaay-ayoda idi a tattao, ket adda ni Cristo a ^apastorda; wen, inturong ida ti Dios nga Ama.

18 Ngem ita, adtoy, ^aiturturong ida ni Satanas, a kas iti taep a maibuyog iti angin, wenno kas iti barko a yalloallon dagiti dalluyon, nga awanan iti layag wenno timon, wenno awanan iti ania man a mangiturong kenkuana; ket kas kenkuana, kas-tada met.

19 Ket adtoy, indulin ti Apo ti bendisionda, a nalabit a naawatda iti daga, para kadagiti ^aGentil a mangtagikua iti daga.

20 Ngem adtoy, mapasamakto

a papanawento ken warawaraen ida dagiti Gentil; ket kalpasan ti panangpapanaw ken panangwarawaranto kadakuada dagiti Gentil, adtoy, isunton ti ^apannakalagip ti Apo iti ^bkatulagan nga inaramidna ken ni Abraham ken iti amin a balay ti Israel.

21 Ken kasta met a malagipto ti Apo dagiti ^akararag dagiti nalinteg, nga inlatangna a para kadakuada.

22 Ket kalpasanna, O dakayo a Gentil, kasano ti pannakaan-duryo iti bileg ti Dios, malaksid no agbabawikayo ken tallikudanyo dagiti dakes a wagasyo?

23 Diyo kadi ammo nga addakayo kadagiti ima ti Dios? Diyo kadi ammo nga addaan iti amin a bileg, ket iti naindaklan a ^abilinna ^bmalukotna ti daga a kas iti malukot a pagbasaan?

24 Ngarud, agbabawikayo, ket agtamedkayo kenkuana, amangan ta maipatay ti linteg a maibusor kadakayo—amangan ta umay kadakayo a kasla ^aleon ti natda iti bukel ni Jacob, ket pirsapirsayennakayo, ket awan ti maisalakan.

KAPITULO 6

Aguummong dagiti Nephite iti ili ti Cumorah para iti maudi a pannakigubat—llemmeng ni Mormon ti

14c 3 Ne. 29:1–3.
15a 3 Ne. 21:3–7, 24–26.
b 1 Ne. 13:20–29, 38;
Morm. 7:8–9.
c 1 Ne. 10:12–14;
3 Ne. 16:8.
d 2 Ne. 26:33.
16a Gen. 6:3;

Ether 2:15.
b Sal. 1:4.
17a PNK Naimbag nga
Agpaspastor.
18a 2 Ne. 28:21.
19a 3 Ne. 20:27–28.
20a 3 Ne. 16:8–12.
b PNK Katulagan

ni Abraham.
21a Enos 1:12–18;
Morm. 9:36–37.
23a Hel. 12:8–17.
b 3 Ne. 26:3.
24a Mk. 5:8;
3 Ne. 20:15–16.

sagrado a kasuratan iti turod ti Cumorah—Agballigi dagiti Lamanite, ket madadael ti pagilian dagiti Nephite—Ginasgasut a ribu ti mapapatay iti espada. Agarup K.P. 385.

KET ita igibusko ti kasuratak maipapan iti “pannakadadael dagiti kailiak, dagiti Nephite. Ket napasamak a dinarupmi dagiti Lamanite.

2 Ket siak, ni Mormon, sinuratak ti ari dagiti Lamanite, ket dinawatko kenkuana a palubosannakami kadagiti taomi nga aguummong iti “daga ti Cumorah, iti turod a managan Cumorah, ket mabalinmi ti makiranget kadakuada idiay.

3 Ket napasamak nga impaay kaniak ti ari dagiti Lamanite ti banag a dinawatko.

4 Ket napasamak a nagturonkami iti ili a Cumorah, ket impatakdermi dagiti toldami iti lawlaw ti turod a Cumorah; ket daytoy ti daga nga aduan iti danum, karanan, ken burayok; ket namnamaenmi a madaegan ditoy dagiti Lamanite.

5 Ket kalpasan ti tallo-gasutken-walopulo-ket-uppat a tawen, naummongmi aminen dagiti natda a taomi iti daga a Cumorah.

6 Ket napasamak nga idi naummongmi amin dagiti taomi iti daga ti Cumorah, adtoy siak, ni Mormon, nangrugi a lumakayen; ket ammok a daytoy ti

maudi a pannakiranget dagiti taok, ken gapu ta imbilin ti Apo a saanko nga ipalubos a matinag iti ima dagiti Lamanite ti nasagraduan a kasuratan a tawidmi kadagiti ammami, (gapu ta mabalin a dadaelen ida dagiti Lamanite) ngarud inaramidko “daytoy a kasuratan manipud iti pinanid ni Nephi, ket ^bindulinko iti turod ti Cumorah dagiti amin a kasuratan a naitalek kaniak babaen ti ima ti Apo, malaksid “kadagitoy sumagmamano a pinanid nga intedko iti anakko a ni ^dMoroni.

7 Ket napasamak a dagiti taok, a kaduada dagiti assawa ken annakda, nakitada ita ti “buyot dagiti Lamanite nga umasideg kadakuada; ket iti dayta nakalalingget a buteng iti patay ti nangpunno iti barukong dagiti amin a nadangkes, ket nagurayda nga umawat kadakuada.

8 Ket napasamak nga immayda makiranget kadakami, ket napnuan iti buteng ti tunggal kararua gapu iti kaadu ti bilangda.

9 Ket napasamak a nakirangetda kadakami iti espada, ken iti bai, ken iti pana, ken iti wasay, ken amin a kita ti armas ti gubat.

10 Ket napasamak a napasag dagiti taok, wen, uray ti sangapulo a ribu a kaduak, ket napasagak a nasugatan; ket linab-sandak ket saanda a ginibusan ti biagko.

11 Ket idi nauloyanda “amin

6 1a 1 Ne. 12:19;
Jarom 1:10;
Alma 45:9–14;
Hel. 13:5–11.

2a Ether 9:3.
6a PNK Pinanid.
b Ether 15:11.
c DBM 1:2.

d Morm. 8:1.
7a 1 Ne. 12:15.
11a 1 Ne. 12:19–20;
Hel. 15:17.

dagiti taok malaksid kadagiti duapulo-ket-uppat a kaduami, (maysa kadakami ti anakko, ni Moroni) ket dakami a nakalaset, naimatanganmi iti kabigatanna, idi agsubli dagiti Lamanite kadagiti kampoda, manipud iti tuktok ti turod ti Cumorah, ti sangapulo a ribu a taok a napasag, iti sangok.

12 Ket naimatanganmi met ti sangapulo a ribu a tao nga indauluan ti anakko a ni Moroni.

13 Ket adtoy, napasag met ti sangapulo a ribu ni Gidgiddonah, ken uray isu iti tengnga.

14 Ket napasag met ni Lamah a kaduana ti sangapulo a ribuna; ket napasag met ni Gilgal ken ti sangapulo a ribuna; ket napasag met ni Limnah ken ti sangapulo a ribuna; ket napasag met ni Jeneum ken ti sangapulo a ribuna; ken ni Cumenihah, ken ni Moronihah, ken ni Antionum, ken ni Shiblom, ken ni Sem, ken ni Josh, napasagda a kaduada ti sagsasangapulo a ribuda.

15 Ket napasamak nga adda pay sangapulo a natay iti espada, a kaduada ti sangapulo a ribu ti tunggal maysa; wen, uray "amin dagiti taok, malaksid ti duapulo-ket-uppat nga adda kaniak, ken ti sumagmamano a naglibas iti akin-abagatan a pagilian, ken ti sumagmano a timmipon kadagiti Lamanite; ket dagiti lasag, ken tulang, ken dara naidarnapda iti rabaw ti daga, a pinanawan dagiti ima a nangpatay kadakuada tapno agbuot iti daga, ken agrupsa ket agsubli iti ina a daga.

16 Ket napno ti kararuak iti leddaang, gapu kadagiti napatay a taok, ket nagsangitak:

17 O dakayo a makaay-ayo, anian ti ipapanawyo manipud iti dalan ti Apo! O dakayo a makaay-ayo, anian ti panangtallikudyo ken ni Jesus, nga addaan iti silulukat a takiag nga umawat kadakayo!

18 Adtoy, no saanyo nga inaramid daytoy, saankayo koma a napasag. Ngem adtoy, napasagkayo, ket ladingitek ti pananakapukawyo.

19 O dakayo a makaay-ayo nga annak a lallaki ken annak a babbai, dakayo nga amma ken inna, dakayo nga assawa a lalaki ken assawa a babai, dakayo a makaay-ayo, anian a pannakapasagyo!

20 Ngem adtoy, simminakayon ket ti ladingitko saannakayo a maisublin.

21 Ket dumtengton ti aldaw nga ikawes ti ipapatayyo ti kinnaagnanayon, ket dagitoy bagi a bukbuklen ita ti panagrupsa nasken nga agbalin a "saan nga agrupsa a bagi iti saan a mabayag; kalpasanna, kasapulan a maisaklang iti pangukoman ni Cristo, a maukom babaen iti aramidyo; ket no nalintegkayo, dakayonto ti maparaburan a kaduayo dagiti ammayo nga immun-una a simmina ngem dakayo.

22 O nagbabawikayo koma sakbay a dimteng kadakayo daytoy dakkal a pannakadadael. Ngem adtoy, awankayon, ket ti Ama, wen, ti Agnanayon nga

Ama ti langit, ammona ti kasa-saadyo; ket aramidennanto kadakayo babaen ti "linteg ken ^basina.

KAPITULO 7

Awisen ni Mormon dagiti Lama-nite iti ud-udina nga aldaw a mamati ken ni Cristo, awatenda ti ebangeliona, ket maisalakanda—Amin a mamati iti Biblia patienda met ti Libro ni Mormon. Agarup K.P. 385.

KET ita, adtoy, kayatko ti maki-sarita iti "natda kadagitoy tao a naispal, ket no ipalubos ti Dios nga awatenda dagiti balikasko, tapno ammuenda dagiti banag maipapan kadagiti ammada; wen, agsaritaak kadakayo, dakayo a natda iti balay ti Israel ket dagitoy ti balikas nga isawangko:

2 Ammukenyo a kamengkayo iti "balay ti Israel.

3 Ammukenyo a masapul nga agbabawikayo, wenna saankayo a maisalakan.

4 Ammukenyo a masapul nga idissoyo dagiti armasyo iti gubat, ket saanyon a ragsaken ti panagayus ti dara, ket saanyo nga usaren manen ida malaksid no ibilin ti Dios kadakayo.

5 Ammukenyo a masapul a "ma-ammuanoy ti maipanggep kadagiti ammayo, ket ibabawiyo amin a basol ken kinadakesyo, ket ^bmamatikayo ken ni Jesucristo, nga isu ti Anak ti Dios, ket pinatay dagiti Hudio, ket babaen ti pannakabalin ti Ama nagungar manen, ket iti dayta nagun-odna ti "balligi iti tanem; ket kasta met a gapu kenkuana naparmek ni patay.

6 Ket inyegna a mapasamak ti "panagungar dagiti natay, ta nasken nga agungar ti tao tapno sumaklang iti ^bpangukoman.

7 Ken inyegna ti pannakatungpal ti "pannakasubbot ti lubong, tapno iti dayta asino man a masarakan nga ^bawan mulitna iti sangona iti aldaw ti panangukom maipalubos kenkuana ti "panagnaedna iti imatang ti Dios iti pagarianna, nga agkanta nga agnanayon iti panangidaydayaw a makidanggay kadagiti koro dagiti "agkankanta iti ngato, iti Ama, ken iti Anak, ken iti Espiritu Santo, a "maymaysa a Dios, iti ^fnaragsak a kasasaad nga awan patinggana.

8 Ngarud agbabawikayo, ken agpabuniagkayo iti nagan ni Jesus, ket agkammatalekkayo iti "ebangelio ni Jesucristo, a maisaadto iti sangoyo, saan la-

22a PNK Linteg.

^b PNK Kaasi,
Manangngaasi.

7 1a Hel. 15:11-13.

2a Alma 10:3.

5a 2 Ne. 3:12.

^b PNK Mamati;
Pammati.

^c Isa. 25:8;

Mosiah 16:7-8.

6a PNK Panagungar.

^b PNK Jesucristo—
Ukom; Panangukom,
ti Maudi a.

7a PNK Pannakasubbot,
Subboten, Nasubbot.

^b PNK Panangi-
kalintegan,

Ikalintegan.

^c 1 Ne. 10:21;

DkK 76:62;

Moises 6:57.

^d Mosiah 2:28.

^e DkK 20:28.

PNK Dios, Kinadios.

^f PNK Rag-o.

8a PNK Ebangelio.

eng nga iti daytoy a ^bkasuratan ngem iti pay kasuratan a maited kadagiti Gentil ‘manipud kadagiti Hudio, isu ti kasuratan nga aggapunto kadagiti Gentil a maiturong ^akadakayo.

9 Ta adtoy, “naisurat daytoy gapu iti panggep a ^bmamatikayo koma iti daya; ket no mamatikayo a patienyo met daytoy; ket no patienyo daytoy maammuanyo ti maipapan kadagiti ammayo, ken kasta met dagiti nakaskasdaaw nga aramid a naited babaen ti pannakabalin ti Dios kadakuada.

10 Ket maammuanyo met a dakayo ti natda iti bukel ni Jacob; ngarud dakayo ti naibilang kadagiti tao iti umuna a katulagan; ket no mamatikayo ken ni Cristo, ken mabuniagan, umuna babaen ti danum, kalpasanna ti apuy ken ti Espiritu Santo, a sumurot iti “pagulidanan ti Mangisalakantayo, babaen iti daya nga imbilinna kadatayo, isunto ti mangitag-ay kadakayo iti aldaw ti pannakaukom. Amen.

KAPITULO 8

Biroken dagiti Lamanite dagiti Nephite tapno dadaelenda ida—Dumteng ti Libro ni Mormon babaen ti pannakabalin ti Dios—Maibalikas ti asi kadagiti manguy-uyaw ken gumurgura iti aramid ti Apo—Umayto ti kasuratan dagiti Nep-

hite kadagiti aldaw ti kinadangkes, kinalupoy, ken panangtallikud iti relihion. Agarup K.P. 400–421.

ADTOY siak, ni “Moroni, nalpas-kon ti ^bkasuratan ti amak, a ni Mormon. Adtoy, adda sumagmamano a banag nga isuratko, dagiti banag nga imbilin kaniak ti amak.

2 Ket ita napasamak a kalpasan ti “nakaal-alingget a gubat iti Cumorah, adtoy, sinapul dagiti ^bLamanite dagiti Nephite, a naglibas iti akin-abagatan a bangir ti daga, agingga a pinapatayda amin ida.

3 Ket pinapatayda met ti amak, ket natdaak a “maymaysa a mangisurat iti nakalkaldaang a pakasaritaan ti pannakadadael dagiti taok. Ngem adtoy, awandan, ket tungpalek ti bilin ti amak. Ket no patayendakto, diak ammo.

4 Ngarud isuratko ket idulinko ti kasuratan iti daga; ket no sadi-no ti papanak awan aniamanna.

5 Adtoy, inaramid ti amak “daytoy a kasuratan, ket insuratna ti panggep iti daya. Ket adtoy, kayatko met nga isurat no adda lugar kadagiti ^bpina-nid, ngem awan met; ket awan ti gambang kaniak, ta maymaysaak. Napapatay ti amak iti paggugubatan, ken amin dagiti kakabagiak, ket awan gagayyemko wenno asino man a papanak; ket no kasano ti kaatiddog ti

8b PNK Biblia.
c 2 Ne. 29:4–13.
d 1 Ne. 13:38.
9a PNK Libro
ni Mormon.
b 1 Ne. 13:38–41.

10a 2 Ne. 31:5–9.
8 1a PNK Moroni,
Lalaki nga Anak
ni Mormon.
b PNK Pinanid.
2a Morm. 6:2–15.

b DKK 3:18.
3a Moro. 9:22.
5a Morm. 2:17–18.
b Morm. 6:6.

ipalubos ti Apo a panagbiagko diak ammo.

6 Adtoy, uppat a “gasut a ta-wen ti napalabas manipud iti yaay ti Apo ken Mangisalakanta-yo.

7 Ket adtoy, binirok dagiti Lamanite dagiti taok, dagiti Nephite, manipud kadagiti amin a ciudad ken kadagiti amin a lugar, agingga iti awanen ti natda kadakuada; ket napalalo ti “sinagabada; wen, napalalo ken nakaskasdaaw ti pannakadadel dagiti taok, dagiti Nephite.

8 Ket adtoy, ti ima ti Apo ti nangaramid. Ket adtoy met, “aggugubat dagiti Lamanite iti tunggal maysa; ken iti amin a rabaw daytoy a daga agtultuloy ti pammapatay ken panagayus ti dara; ket awan ti siasino man a makaammo iti panagibus ti gubat.

9 Ket ita, adtoy, saanakon nga agsarita maipapan kadakuada, agsipud ta awan malaksid dagiti Lamanite ken “tulisan ti nabati iti rabaw ti daga.

10 Ket awan ti makaammo iti napaypayso a Dios malaksid dagiti “disipulo ni Jesus, a nagnaed iti daga agingga a kimmaro ti kinadanges dagiti tao ta saan nga ipalubos kadakuada ti Dios a ^bmakipagtaengda kadagiti tao; ket no addada man iti rabaw ti daga awan tao a makaammo.

11 Ngem adtoy, ti “amak ken

siak ti nakakita kadakuada, ket nagpaayda kadakami.

12 Ket siasino man nga uma-wat iti daytoy a kasuratan, ket saanna a babalawen gapu kadagiti pagkuranganna, maamuannanto ti “ad-adu a banag ngem dagitoy. Adtoy, siak ni Moroni; ket no mabalin koma, kayatko nga ipakaammo amin a banag kadakayo.

13 Adtoy, isardengkon ti agsarita maipapan kadagitoy a tao. Siak ti anak ni Mormon, ket naggapu ti amak iti “an-annabo ni Nephi.

14 Ket siak met laeng ti “nangilemmeng iti daytoy a kasuratan iti Apo; awan mamaay ti pinanid, gapu iti bilin ti Apo. Ta pudno a kinunana nga awan ti makaala kadakuada ^btapno agrang-ay; ngem adda dakkell a kaipapanan ti kasuratan; ket siasino man a mangusar tapno makitana ti silaw, paraburan ti Apo.

15 Ta awan ti makabael a mangidatag iti lawag malaksid no ipalugod ti Dios; gapu ta kayat ti Dios a maaramid babaen ti panagiturong laeng ti “imatang iti pakaidayawanna, wenno iti pagsayaatan dagiti nagkauna ken nabayagen a nasayyasayya a natulagan a tao ti Apo.

16 Ken maparaburanto “ti manglawlawag iti daytoy; agsipud ta ^bmairuanto manipud

6a Alma 45:10.	PNK Tallo a Nephite	14a Moro. 10:1-2.
7a 1 Ne. 12:2-3.	a Disipulo.	b JS—P 1:46.
8a 1 Ne. 12:20-23.	b Morm. 1:16.	15a DKK 4:5.
9a Morm. 2:8.	11a 3 Ne. 28:24-26.	16a 2 Ne. 3:6-7, 11, 13-14.
10a 3 Ne. 28:7;	12a 3 Ne. 26:6-11.	b Isa. 29:18;
Ether 12:17.	13a 3 Ne. 5:20.	2 Ne. 27:29.

iti sipnget nga agturong iti la-wag, babaen iti balikas ti Dios; wen, mairuato ditoy lubong, ket agraniagto manipud iti ka-sipngetan, ket maammuan to da-giti tao; ket mapasamakto gapu iti pannakabalin ti Dios.

17 Ket no adda “biddut, biddut dagitoy ti tao. Ngem adtoy, awan ti ammomi a biddut; gapu ta ammo ti Dios amin a banag; ngarud, siasino man a ^bmang-babalaw, rumbeng nga ammuenna amangan ta agpeggad iti apuy ti impierno.

18 Ket siasino man nga agku-na: Iparangmo kaniak, wenno saplitenka—rumbeng a pagan-naden amangan ta ibilinna ti iparit ti Apo.

19 Gapu ta adtoy, siasino man a ^amangeddeng iti dinadaras makednganto manen iti dinada-ras; ta maibatayto iti aramidna ti awatenna a tangdan; ngarud siasino man a mangsaplit ma-saplitto met, iti Apo.

20 Adtoy ti kuna ti nasantuan a kasuratan—saanto a sumaplit ti tao, wenno mangeddeng; ta kukuak ti panangukom, kinuna ti Apo, ket kukuak met ti pana-gibales, ket siakto ti agbayad.

21 Ket siasino man nga ag-pungtot ken mangsupring iti aramid ti Apo, ken maibusor kadagiti natulagan a tao ti Apo a balay ti Israel, ket kunaen-nanto: Dadaelentayo ti aramid

ti Apo, ket lipatento ti Apo ti katulagan nga inaramidna iti balay ti Israel—agpeggad to a mapukan ket maisungrod;

22 Gapu ta agtultuloyto ti agnanayon a “panggep ti Apo, agingga iti pannakatungpal ti amin a karina.

23 Amirisem dagiti padto ni ^aIsaias. Adtoy, saanko ida a mai-surat. Wen, adtoy kunak kada-kayo, a dagiti santo a pimmu-say nga immun-una ngem siak, a nangtagikua iti daytoy a da-ga, ^bagsangitdanto, wen, uray manipud iti tapok agsangitda iti Apo; ket gapu ta sibibiag ti Dios, laglagipenna ti tulag a na-aramidna kadakuada.

24 Ket ammona dagiti ^akara-ragda, nga ikarkararagda da-giti kakabsatda. Ket ammona ti pammatida, ta babaen ti na-ganna mabalinda ti manggid-day iti ^bbantay; ket babaen ti na-ganna mapaggingginedda ti da-ga; ket babaen ti pannakabalin ti balikasna mabalinda a rippu-ogen ti ^cpagbaludan; wen, uray ti umap-apuy nga urno saanna a madangran ida, wenno dagiti naatap nga ayup wenno nagita nga uleg, gapu iti pannakaba-lin ti balikasna.

25 Ket adtoy, agpaay dagiti ^akararagda kenkuana a palugo-dan ti Apo a mangisaknap ka-dagitoy a banag.

26 Ket saan a nasken a sawen

17a Morm. 9:31, 33;
Ether 12:23–28.

b 3 Ne. 29:5;
Ether 4:8.

19a Pjs, Mat. 7:1–2;
3 Ne. 14:1–2;

Moro. 7:14.

22a DkK 3:3.

23a 3 Ne. 20:11; 23:1.

b Isa. 29:4;

2 Ne. 3:19–20; 26:16.

24a Enos 1:12–18;

Morm. 9:36;

DkK 10:46.

b Jacob 4:6;

Hel. 10:9.

c Alma 14:27–29.

25a Morm. 5:21.

ti asino man a saandanto a dumteng, agsipud ta pudno a dumtengdanto, gapu ta naisao ti Apo; gapu ta umaydanto "manipud iti daga, babaen ti ima ti Apo, ket awan ti makalapped kenkuana; ket umayto iti maysa nga aldaw a maibaganto a mapukaw dagiti ^bmilagro; ket umayto a kasla iti maysa nga agsasao 'manipud iti natay.

27 Ket dumtengto iti maysa nga aldaw inton agsangit ti "dara dagiti santo iti Apo, gapu iti ^bnalimed a kinnunsabo ken iti aramid ti kasipngetan.

28 Wen, dumtengto iti maysa nga aldaw a matalikudanto ti pannakabalin ti Dios, ken agbalin dagiti "simbaan a narugit ken rumimbaw ti kinapasindayag ti puspusoda; wen, kasta met ti aldaw a rumimbawto ti kinapasindayag iti puso dagiti pangulo ti simbaan ken manursuro, kasta met ti innapal kadagiti kaduada a kameng ti simbaanda.

29 Wen, "umayto iti maysa nga aldaw a pagdidinnamagan ti maipapan iti uram, allawig, ken ^basimbuyok ti asuk iti ganggannaet a daga;

30 Ket addanto met mangngeg a maipapan iti "gubat, ken sayangguseng ti gubgubat, ken

ginggined iti nadumaduma a lugar.

31 Wen, dumtengto iti maysa nga aldaw inton nakaron ti kinarugit iti daga; addanto pampapatay, panagtakaw, ken panagulbod, ken panangallilaw, ken kinamanagabig, ken amin a kita ti makarimon; ket adunto ti agkuna, Aramidem daytoy, wenno aramidem dayta, ket "awan aniamanna, gapu ta ^bayonanto ti Apo dagita iti maudi nga aldaw. Ngem ay-ay pay dagita, ta addada iti 'apro ti kinapait ken iti pannakaadipen ti kinadakes.

32 Wen, dumtengto ti aldaw nga addanto maipatakder a simbaan nga agkuna: Umaykayo kaniak, ket gapu iti kuartayo mapakawan ti basbasolyo.

33 O dakayo a nadangkkes ken baribar ken natangig a tao, apay a nagpatakderkayo iti simbaan a "pamastrekanyo? Apay a ^bbinaliwanyo ti nasantuan a balikas ti Dios, tapno 'madusa dagiti kararuayo? Adtoy, kitaenyo dagiti paltiing ti Dios; ta adtoy, dumtengto ti kanito iti dayta nga aldaw a masapul a matungpal amin dagitoy a banag.

34 Adtoy, impakita kaniak ti Apo dagiti naindaklan ken na-

26a Isa. 29:4; 2 Ne. 33:13.

b Morm. 9:15-26;

Moro. 7:27-29, 33-37.

c 2 Ne. 26:15-16;

Morm. 9:30;

Moro. 10:27.

27a Ether 8:22-24;

DkK 87:6-7.

b PNK Nalimed

a Kinnunsabo.

28a 2 Tim. 3:1-7;

1 Ne. 14:9-10;

2 Ne. 28:3-32;

DkK 33:4.

29a Jl. 2:28-32;

2 Ne. 27:2-3.

b 1 Ne. 19:11;

DkK 45:39-42.

30a Mat. 24:6;

1 Ne. 14:15-17.

31a 2 Ne. 28:21-22.

b 2 Ne. 28:8.

c Alma 41:11.

33a PNK Panaginsasaserdote.

b 1 Ne. 13:26-29.

c PNK Pannakailunod.

kaskasdaaw a banag maipapan kadagiti masapul nga umay iti saan a mabayag, iti dayta nga aldaw inton umay kadakayo dagitoy a banag.

35 Adtoy, agsaritaak kadakayo a kasla addakayo, ngem awan-kayo met. Ngem adtoy, impakitankayo ni Jesucristo kaniak, ket ammok ti aramidyo.

36 Ket ammok a “magma-nakayo a napasindayag ti puspu-soyo; ket manmano laeng ti saan a ^bmangipasindayag iti bagbagida iti tangig ti puspusoda, iti panagkawes ti ‘napipintas a pagan-anay, iti panagapal ken panagpungpungtot, ken panagsaksakit ti nakem, ken panangidadanes, ken amin a kita ti kinadakes; ken dagiti simbaanyo, wen, kasta met ti amin, nagbalin a narugit gapu iti kinapasindayag dagiti pusoyo.

37 Ta adtoy, patpatgenyo ti “kuartayo, ken ti taraonyo, ken ti napintas a kawesyo, ken dagiti arkos ti simbaanyo, a natpatpateg ngem ti panagayatyo iti napanglaw ken ti makasapul, dagiti masakit ken dagiti marigatan.

38 O dakayo a narugit, wen dakayo a managinsisingpet, dakayo a mannursuro, a mangilako iti bagbagina iti dayta nalungsot, apay a rinugitanyo ti nasantuan a simbaan ti Dios? Apay a “mabainkayo a mangaklon iti nagan ni Cristo? Apay a saanyo a panunoten nga ad-adu

ti kaipapanan ti agnanayon a kinaragsak ngem ti ^bladingit a saan a pulos nga aggibus—gapu iti ‘dayaw ti lubong?

39 Apay nga arkosanyo ti bagbagiyo iti awan biagna, ngem saanyo nga ikaskaso dagiti mabisin, ken dagiti makasapul, ken ti lamulamo, ken ti masakit ken ti maparparigat nga aglabas kadakayo?

40 Wen, apay nga aramidenyo dagiti “nalimed a kinnunsaboyo tapno makaalakayo iti gunggon, ket ipalubosyo ti panagladingit dagiti balo iti sango ti Apo, ken dagiti ulila nga agladingit iti sango ti Apo, ken kasta met ti dara dagiti ammada ken assawada nga agsangit iti Apo manipud iti daga, gapu ta adda panagibales kadagiti uloyo?

41 Adtoy, nakabitin ti espada ti panagibales iti ngatuenyo; ket dumtengton ti kanito tapno “ibalesna kadakayo ti dara dagiti santo, gapu ta saannan nga ipalubos ti panagsangsangitda.

KAPITULO 9

Ipaganetget ni Moroni ti panagbabawi dagiti saan a mamati ken Cristo—Inwaragawagna ti maipapan iti Dios ti milagro, a mangmanged iti palting ken mangibukbok iti sagut ken pagilasinan kadagiti natulnog—Naisardeng dagiti milagro gapu iti saan a panamati—Suroten dagiti pagilasi-

36a PNK Magna,
Magna iti Dios.
^b Jacob 2:13.
^c Alma 5:53.
37a 2 Ne. 28:9–16.

38a Rom. 1:16;
2 Tim. 1:8;
1 Ne. 8:25–28;
Alma 46:21.
^b Mosiah 3:25.

^c 1 Ne. 13:9.
40a PNK Nalimed a
Kinnunsabo.
41a 1 Ne. 22:14.

nan dagiti mamati—Mabagbagan dagiti tao nga agsayaat ken mangtungpal kadagiti bilin. Agarup K.P. 401-421.

KET ita, agsaoak met maipapan kadagiti saan a mamati ken Cristo.

2 Adtoy, mamatikayo kadi iti aldaw ti pannakasarungkarayo—adtoy, inton umay ti Apo, wen, uray dayta “naindaklan nga aldaw inton malukot ti ^bdaga a kas iti papel, ket ‘marunaw ti elemento gapu iti pudot, wen, iti dayta naindaklan nga aldaw inton maisaklangkayo iti sango ti Kordero ti Dios—ita sawenyo ngata nga awan ti Dios?

3 Ket tallikudanyonto pay kadi ni Cristo, wenno mabalinyo, aya, ti sumango iti Kordero ti Dios? Pagarupenyo kadi a mabalinyo ti makipagnaed kenkua na babaen ti pannakaammoyo kadagiti basolyo? Pagarupenyo kadi a mabalinyo ti agragsak a makipagnaed iti dayta nasantuan a Biag, no maburburibor ti kararuayo iti basol iti kanayon a panangsalungasing iti paglingeganna?

4 Adtoy, kunak kadakayo nga ad-adda a nakakalkaldaang ti makipagnaed iti maysa a nasantuan ken nalinteg a Dios, gapu iti pannakaammoyo iti kinaru-

gityo iti sangona, ngem iti pan-nakipagnaedyo kadagiti “nailunod a kararua iti ^bimpierno.

5 Ta adtoy, inton maisaklangkayo a kumita iti “kinalamulamoyo iti sango ti Dios, ken kasta met iti dayag ti Dios, ken iti kinasanto ni Jesucristo, pasgedanna kadakayo ti apuy a saan a maiddep.

6 O itan dakayo a “saan a mamati, ^bumasidegkayo iti Apo; umawagkayo a sipapasnek iti Ama iti nagan ni Jesus, ta bareng no makitanakayo nga awan mulitna, ‘nalinis, nasaya-at, ken puraw, a nadalusan babaen iti dara ti ^dKordero, inton umay ti naindaklan a maudi nga aldaw.

7 Ket agsaoak manen kadakayo a “nangtallikud iti paltiing ti Dios, ket kunayo a nalpasdan, nga awan ti paltiing, wenno padto, wenno sagut, wenno panangagas, wenno panagsasao ti dila, ken ti ^bpannakaipatarus ti pagsasao;

8 Adtoy kunak kadakayo, sia-sino man a mangtallikud kadagitoy a banag saanna nga ammo ti “ebanghelio ni Cristo; wen, saanna a nabasa ti nasantuan a kasuratan; no kasta, saanna a ^bmaawatan ida.

9 Gapu ta saantayo kadi a mabasa a ti Dios “isu met laeng idi

9 2a Mal. 4:5; 3 Ne. 28:31.
b Morm. 5:23;
DkK 63:20-21.
PNK Lubong—
Kanibusanan
ti lubong.
c Amos 9:13;
3 Ne. 26:3.
4a PNK Pannakailunod.

b PNK Impierno.
5a 2 Ne. 9:14.
6a PNK Kaawan
ti Pammati.
b Eze. 18:23, 32;
DkK 98:47.
c PNK Natarnaw,
Kinatarnaw.
d PNK Kordero ti Dios.

7a 3 Ne. 29:6-7.
b 1 Cor. 12:7-10;
PP 1:7.
8a PNK Ebanghelio.
b Mat. 22:29.
9a Heb. 13:8;
1 Ne. 10:18-19;
Alma 7:20; Moro. 8:18;
DkK 20:12.

kalman, ita, ken iti agnanayon, ket kenkuana awan ti naidumduma wenno anniniwan ti panagbalbaliw?

10 Ket ita, no inarapaapyo iti bagiyo ti dios a naiduma, ket kenkuana adda anniniwan ti panagbalbaliw, iti dayta inarapaapyo met iti bagiyo ti dios a saan a Dios ti milagro.

11 Ngem adtoy, iparangko kadakayo ti Dios ti milagro, uray ti Dios ni Abraham, ken ti Dios ni Isaac, ken ti Dios ni Jacob; ket isu met la dayta ti “Dios a namarsua iti langit ken daga, ken amin a banag nga adda kadakuada.

12 Adtoy, pinarsuana ni “Adan, ket babaen ken ni Adan immay ti ^bpannakatnag ti tao. Ket gapu iti pannakatnag ti tao immay ni Jesucristo, uray ti Ama, ken ti Anak; ket gapu ken Jesucristo immay ti ^cpannakasubbot ti tao.

13 Ket gapu iti pannakasubbot ti tao, nga immay babaen ken ni Jesucristo, naisublida iti imatang ti Apo; wen, daytoy ti nakasubbotan ti amin a tao, napa-samak ti panagungar gapu iti ipapatay ni Cristo a mangyeg iti pannakatungpal ti “panagungar, manipud iti awan patinggana a ^bturog, manipud iti dayta a turog mariing amin a tao

babaen ti bileg ti Dios inton aguni ti tangguyob; ket rummuardanto, dagiti babassit ken dadakkel, ket maisaklang amin a tao iti pangukoman, a nasubbot ken naruk-atan manipud iti agnanayon a “pannakaadipenna iti patay, isu ti pannakatay a saan nga agnanayon.

14 Kalpasanna umay ti “panangukom kadakuada ti Nasantuan; kalpasanna umay ti kinito a ti ^bnarugit narugitto latta; ket ti nalinteg nalintegto latta; ket isu a naragsak naragsakto latta; ket isu a naladingit naladingitto pay laeng.

15 Ket ita, O dakayo amin a nangarapaap iti bagiyo iti dios a “saan a makaaramid iti milagro, saludsodek kadakayo, naglabas kadin amin dagiti banag a naisaok? Immayen, aya, ti panungpalan? Adtoy kunak kadakayo, Saan; ket saan pay a nagsardeng ti Dios a Dios dagiti milagro.

16 Adtoy, saan, aya, a nakasasdaaw kadagiti matayo dagiti banag nga inaramid ti Apo? Wen, ket siasino ti makaawat kadagiti nakasasdaaw nga “aramid ti Dios?

17 Siasino ti makaibaga a saan a milagro ti babaen laeng iti “balikasna napaadda ti langit ken daga; ken babaen ti bileg ti ba-

11a Gen. 1:1;
Mosiah 4:2;
DkK 76:20–24.
PNK Jesucristo.
12a Mosiah 3:26.
b PNK Pannakatnag
da Adan ken Eva.
c PNK Pannakasub-

bot, Subboten,
Nasubbot.
13a Hel. 14:15–18.
b DkK 43:18.
c DkK 138:16.
14a PNK Panangukom,
ti Maudi a.
b Alma 7:21;

DkK 88:35.
15a Moro. 7:35–37;
DkK 35:8.
PNK Milagro.
16a Sal. 40:5;
DkK 76:114;
Moises 1:3–5.
17a Jacob 4:9.

likasna ^bnaparsua ti tao iti “ta-pok ti daga; ken babaen ti bileg ti balikasna naaramid dagiti milagro?

18 Ken asino ti mangibaga a saan a nagaramid ni Jesucristo iti nabileg a “milagro? Ket adu a nabileg a milagro ti nayeg babaen iti ima dagiti disipulo.

19 Ket no adda “milagro a naaramid, ngarud, apay a nagsardeng ti Dios a Dios ti milagro ngem saan met a mabalbaliwan a Nabiag? Ket adtoy, kunak kadakayo saan nga agbalbaliw; no kasta koma agsardengen a Dios; ngem saan met nga agsardeng a Dios, ket isu, ti Dios ti milagro.

20 Ket no apay a nagsardeng nga agaramid iti “milagro kadagiti annak ti tao, agsipud ta napukaw ti pammatida, ken im-madayoda iti nalinteg a dalan, ket saanda nga ammo a rum-beng a ^bpagtalkanda ti Dios.

21 Adtoy, kunak kadakayo a siasino man a mamati ken ni Cristo, nga awan ti pagduadua-anna, maited kenkuana “ania man ti dawatenna iti Ama iti nagan ni Cristo; ket agpaay iti amin daytoy a kari, nga aging-ga iti gibus ti daga.

22 Ta adtoy, kinuna ni Jesu-cristo, ti Anak ti Dios, kadagiti disipulona a masapul nga aga-

libtak, wen, ken kasta met kada-giti amin a disipulona, a deng-denggen ti ummong: “Inkayo iti amin a lubong, ket ikasabayo ti ebanghelio iti tunggal parsua;

23 Ket maisalakanto ti mamati ken mabuniagan, ngem “madu-santo ti saan a mamati;

24 Ket sumurotto dagitoy a “tanda kadagiti mamati—pa-panawendanto dagiti ^bsairo babaen ti naganko; agsaodanto iti baro a pagsasao; mangaladan-to iti uleg; ket saandanto a ma-dangran no uminumda iti uray ania a makasabidong a banag; ipataydanto dagiti “imada iti masaksakit ket maagasandanto;

25 Ket siasino man a mama-tinto iti naganko, nga awan duadua, “patalgedakto amin a balikasko kenkuana, agingga iti panungpalan ti daga.

26 Ket ita, adtoy, asino ti makat-akder a mangsuppiat iti aramid ti Apo? “Asino ti makatallikud iti saona? Asino ti sumuppiat iti pannakabalin ti Apo? Asino ti manglais iti aramid ti Apo? Asino ti manglais kadagiti annak ni Cristo? Adtoy, kadagiti amin a ^bmanglais iti aramid ti Apo, masdaaw kayonto ken mapukaw.

27 O saankayo ngarud a mang-lais, ken saankayo nga agsidda-aw, ngem dumngegkayo iti ba-

17b PNK Agparsua,
Panagparsua.

c Gen. 2:7;

Mosiah 2:25.

18a Jn. 6:14.

19a DkK 63:7–10.

20a Uk. 6:11–13;

Ether 12:12–18;

Moro. 7:35–37.

b PNK Talek.

21a Mat. 21:22;

3 Ne. 18:20.

22a Mar. 16:15–16.

PNK Aramid

ti Misionario.

23a PNK Pannakailunod.

24a Mar. 16:17–18.

PNK Tanda.

b Ara. 16:16–18.

c PNK Panangbendision
iti Masakit.

25a PNK Paltiing;
Pammaneknek.

26a 3 Ne. 29:4–7.

b Prov. 13:13.

likas ti Apo, ket dawateno iti Ama iti nagan ni Jesus no ania man a banag ti kasapulanyo. Dikayo agduadua, ngem matikayo, ken rugianyoy kas idi un-unana a panawen, ket “umasidegkayo iti Apo iti amin a ^bpusoyo, ket ^cturposenyo ti bukodyo a pannakaisalakan nga addaan panagbuteng ken panagari-genggen iti sangona.

28 “Agsalukagkayo iti aldaw ti pannakatingitingyo; ikkatenyo iti bagbagiyo ti amin a kinarugit; saanyo a dawateno, a runotennakayo ti ^bderrepyo, ngem dawateno ti tibker a di maisin, a saankayo a matnag iti sulisog, ngem agpaaykayo iti pudno ken ^csibibiag a Dios.

29 Kitaenyo a saankayo a mabuniagan a “saan a maikari; kitaenyo ta saankayo a makinanud iti sakramento ni Cristo a ^bsaan a maikari, ngem kitaenyo ta aramidenyo amin a banag a ^cmaikari, ket aramidenyo daytoy iti nagan ni Jesucristo, ti Anak ti sibibiag a Dios; ket no aramidenyo daytoy, ket agiturad agingga iti panungpalan, saankayo a maibelleng.

30 Adtoy, agsaritaak kadakayoy a kasla “agsasaoak manipud kadagiti natay; agsipud ta ammok a denggenyonto dagiti balikasko.

31 Saandak a babalawen gapu kadagiti “pagkurangak, wenno ti Amak, gapu iti pagkurangan-na, wenno isuda a nagsurat nga immun-una ngem isu; ngem ketdi agyamankayo iti Dios nga isu ti nangiparang kadakayo iti pagkuranganmi, tapno masursuroyo ti agbalin a nasirsirib ngem dakami.

32 Ket ita, adtoy, naisuratmi dagitoy a kasuratan babaen ti pannakaammomi, iti pannaka-isurat babaen iti “napabaro a taga-Egipto, a naipatawid ken nabaliwan, babaen iti wagas ti pagsasaomi.

33 Ket no umdas koma ti kadakel dagiti pinanidmi insuratmi koma iti Hebreo; ngem binaliwanmi met iti Hebreo; ket no insuratmi iti Hebreo, awan koma ti pagkurangan-na daytoy kasuratanmi.

34 Ngem ammo ti Apo dagiti banag a naisuratmi, ken kasta met nga awan sabali a tao a makaammo iti pagsasaomi; ket gapu ta awan sabali a tao a makaammo iti pagsasaomi, ngarud nangisagana iti “wagas a pannakaipatarusna.

35 Ket naisurat dagitoy a banag tapno ikkatentayo kadagiti kawestayoy ti dara dagiti kabsat-tayoy, a napukaw ti “pammatida.

36 Ket adtoy, dagitoy dagiti

27a Moro. 10:30–32.

^b Jos. 22:5;

DkK 64:22, 34.

PNK Puso.

^c Fil. 2:12.

28a Jacob 6:12.

^b PNK Gartem.

^c Alma 5:13.

29a PNK Buniag,

Panagbuniag—
Kasapulan iti
panagbuniag.

^b 1 Cor. 11:27–30;

3 Ne. 18:28–32.

^c PNK Maikari,
Pannakaikari.

30a Morm. 8:26;
Moro. 10:27.

31a Morm. 8:17;

Ether 12:22–28, 35.

32a 1 Ne. 1:2;

Mosiah 1:4.

34a Mosiah 8:13–18;

Ether 3:23, 28;

DkK 17:1.

35a 2 Ne. 26:15.

banag a “tinarigagayanmi mai-
papan kadagiti kabsatmi, wen,
uray ti pannakaisublida iti pam-
matida ken Cristo, gapu iti kara-
rag dagiti amin a santo nga ag-
naed iti daga.
37 Ket sapay koma ta ipaay ni
Apo Jesucristo a masungbatan

dagiti kararagda babaen ti pam-
matida; ket sapay koma ta lagla-
gipen ti Dios nga Ama ti katula-
gan nga inaramidna iti balay ti
Israel, ket sapay koma ta ben-
disionanna ida iti agnanayon
babaen ti pammati iti nagan ni
Jesucristo. Amen.

TI LIBRO NI ETHER

Ti kasuratan dagiti Jaredite, a naala kadagiti duapulo-ket-uppat a pi-
nanid a nasarakan dagiti tao ni Limhi kadagidi aldaw ni ari Mosiah.

KAPITULO 1

*Yababa ni Moroni dagiti kasuratan
ni Ether—Maisagana ti kapupuon
ni Ether—Saan a nakiro ti pagsa-
sao dagiti Jaredite iti Torre ni Ba-
bel—Ikari ti Apo nga idauluanna
nga agpili iti daga ket pagbalinen-
na ida a nabileg a pagilian.*

KET ita siak, ni “Moroni, itu-
loyko ti mangted iti paka-
ammuan kadagiti nagkauna a
nagindeg a dinadael ti ^bima ti
Apo iti rabaw daytoy akin-
amianan a pagilian.

2 Ket alaek ti pakaammok iti
“duapulo-ket-uppat a pinanid a
nasarakan dagiti tao ni Limhi,
a maawagan iti Libro ni Ether.

3 Ket iti panangipapanko a ti
umuna a paset daytoy a sinurat,
a mangibaga iti maipanggep iti

pannakapartuat ti lubong, ken
kasta met ken ni Adan, ken iti
pakaammo manipud iti dayta a
kanito ken uray pay ti dakkel a
“torre, ken ania man a banag a
naaramid dagiti annak ti tattao
agingga iti dayta a kanito, adda
kadagiti Hudio—

4 Ngarud diak isurat dagiti
banag a naaramid manipud ka-
dagidi aldaw ni “Adan agingga
iti dayta a kanito, ngem adda-
dan kadagiti pinanid, ket asino
man a makasarak kadakuada,
maaddaan met iti bileg tapno
maalana ti sangabukel a paka-
ammuan.

5 Ngem adtoy, diak ited ti sa-
ngabukel a pakaammuan, ngem
paset ti pakaammuan ti itedko,
manipud iti torre agingga iti
pannakadadaelda.

6 Ket itedko ti pakaammuan

36a Morm. 8:24–26;
DkK 10:46–49.

[ETHER]

1 1a PNK Moroni,
Lalaki nga Anak
ni Mormon.

b Morm. 5:23;
DkK 87:6–7.

2a Alma 37:21;
Ether 15:33.

3a Omni 1:22;
Mosiah 28:17;

Hel. 6:28.

4a PIP sakupenna ti isu
met la a panawen iti
Genesis, kapitulo
1–10.

iti kastoy a wagas. Ni “Ether ti nangisurat iti daytoy a kasuratan, ket an-annabo ni Coriantor.

7 Ni Coriantor lalaki nga anak ni Moron.

8 Ket ni Moron lalaki nga anak ni Ethem.

9 Ket ni Ethem lalaki nga anak ni Ahah.

10 Ket ni Ahah lalaki nga anak ni Set.

11 Ket ni Set lalaki nga anak ni Shiblón.

12 Ket ni Shiblón lalaki nga anak ni Com.

13 Ket ni Com lalaki nga anak ni Coriantum.

14 Ket ni Coriantum lalaki nga anak ni Amnigaddah.

15 Ket ni Amnigaddah lalaki nga anak ni Aaron.

16 Ket ni Aaron an-annabo ni Heth, a lalaki nga anak ni Hearthom.

17 Ket ni Hearthom lalaki nga anak ni Lib.

18 Ket ni Lib lalaki nga anak ni Kish.

19 Ket ni Kish lalaki nga anak ni Corom.

20 Ket ni Corom lalaki nga anak ni Levi.

21 Ket ni Levi lalaki nga anak ni Kim.

22 Ket ni Kim lalaki nga anak ni Morianton.

23 Ket ni Morianton an-annabo ni Riplakish.

24 Ket ni Riplakish lalaki nga anak ni Shez.

25 Ket ni Shez lalaki nga anak ni Heth.

26 Ket ni Heth lalaki nga anak ni Com.

27 Ket ni Com lalaki nga anak ni Coriantum.

28 Ket ni Coriantum lalaki nga anak ni Emer.

29 Ket ni Emer lalaki nga anak ni Omer.

30 Ket ni Omer lalaki nga anak ni Shule.

31 Ket ni Shule lalaki nga anak ni Kib.

32 Ket ni Kib lalaki nga anak ni Orihah, a lalaki nga anak ni Jared;

33 Nga immayan ni “Jared ken ti kabsatna ken ti kaamaanda, ken sabsabali pay ken dagiti kaamaanda, manipud iti dakkel a torre, iti kanito a ^bkiniro ti Apo ti pagsasao dagiti tao, ket insapatana iti pungtotna a mawarawaradanto iti amin a “rabaw ti daga; ket nawarawara dagiti tao a naibatay iti balikas ti Apo.

34 Iti kadakkel ken kinamalalaki ti “kabsat ni Jared, ken lalaki nga idaddaduma ti Apo, kinuna ni Jared, ti kabsatna, kenkuana: Umararawka iti Apo, tapno dinatayo tikawen ket saantayo a maawatan dagiti balikastayo.

35 Ket napasamak nga immararaw ti kabsat ni Jared iti Apo, ket naasian ti Apo ken ni Jared; ngarud saanna a kiniro ti pagsasao ni Jared; ket saan a nati-kaw ni Jared ken ti kabsatna.

36 Kalpasanna kinuna ni Jared iti kabsatna: Umararawka manen iti Apo, ket bareng no ilik-

6a Ether 12:2; 15:34.

33a PNK Jared.

b Gen. 11:6–9.

c Mosiah 28:17.

34a PNK Jared, Lalaki

a Kabsat ni.

likna ti pungtotna kadagiti gay-yemtayo, tapno saanna a ki-ruen ti pagsasaoda.

37 Ket napasamak nga immararaw ti kabsat ni Jared iti Apo, ket naasian ti Apo kadagiti gay-yemda ken kasta met kadagiti kaamaanda, ket saanda a nati-kaw.

38 Ket napasamak a nagsao manen ni Jared iti kabsatna, a kinunana: Mapanmo damagen iti Apo no papanawennatayo iti daga, ket no papanawenna-tayo iti daga, yararawmo kenkuana no sadino ti papananta-yo. Ket asino ti makaammo no di ti Apo laeng a mangipan ka-datayo iti daga a “naisalsalumi-na iti amin a daga? Ket no mapasamak a kasta, agbalintayo a napudno iti Apo, tapno mawattayo a tawiditayo.

39 Ket napasamak nga immararaw ti kabsat ni Jared iti Apo maipanggep iti nagaon iti ngi-wat ni Jared.

40 Ket napasamak a nangngeg ti Apo ti kabsat ni Jared, ket naasian kenkuana, ket kinunana kenkuana:

41 Mapanka ket urnongem dagiti arbanmo, lalaki ken babai, iti amin a kita; ken kasta met ti bukel ti daga a nadumaduma; ken dagiti “kaamaam, ken kasta met ti kabsatmo a ni Jared ken ti kaamaanna; ken kasta met dagiti ^bgayyemmo ken dagiti kaamaanda, ken dagiti gayyem ni Jared ken dagiti kaamaanda.

42 Ket inton maaramidmo da-

gitoy “mapanmo ida idauluan iti tanap nga agpa-amianan. Ket sadiayto ti pangsabatak kenka, ket ^bkuyogenkanto a mapan iti daga a “naisalsalumina iti amin a daga.

43 Ket sadiayto a bendisio-nanka ken ti bukelmo, ket pata-norekto dagiti bukelmo, ken ti bukel ti kabsatmo, ken dagiti sumurot kenka, a dakkel a pagilian. Ket awanto ti pagilian a nabilbileg ngem iti pangpatano-rak iti bukelmo, iti amin a rabaw ti daga. Ket kasta ti aramidek kenka gapu iti daytoy naunday a panawen a yaararawmo ka-niak.

KAPITULO 2

Isagana dagiti Jaredite ti panagda-liasatda nga agturong iti naikari a daga—Daytoy ti napili a daga a nasken a pagserbian dagiti tao ken ni Cristo wenno masagadda—Kasarita ti Apo ti kabsat ni Jared iti tallo nga oras—Agaramid dagiti Jaredite iti bilog—Ibaga ti Apo iti kabsat ni Jared a mangisingasing iti pamay-an no kasano a maikkan iti silaw dagiti bilog.

KET napasamak a napan ni Jared ken ti kabsatna, ken dagiti kaamaanda, ken kasta met dagiti gayyem ni Jared ken ti kabsatna ken dagiti kaamaanda, iti tanap iti amianan, (ket “Nimrod ti nagan ti tanap, a naipaganan iti maingel a mangnganup) nga inkuyogda dagiti ar-

38a PNK Naikari a Daga.

41a Ether 6:20.

b Ether 6:16.

42a 1 Ne. 2:1–2;

Abr. 2:3.

b DkK 84:88.

c 1 Ne. 13:30.

2 1a Gen. 10:8.

banda nga inurnongda, lalaki ken babai, iti amin a kita.

2 Ken nangipakatda met iti silo ket nakatiliwda kadagiti tuma-tayab; ken nangisaganada met iti sasakayan, a nangikargaanda kadagiti ikan ti dandanum nga intugotda.

3 Ken nangitugotda met iti deseret, nga, iti pannakaipatarus-na, uyokan; iti kasta adu a pangen ti uyokan ti inkuyogda, ken iti amin a kita nga adda iti rabaw ti daga, bukbukel a nadumaduma.

4 Ket napasamak nga idi makadanonda iti tanap ti Nimrod bimmaba ti Apo ket nakisarita iti kabsat ni Jared; ket adda iti “ulep, ket saan a nakita ti kabsat ni Jared.

5 Ket napasamak a binilin ida ti Apo a nasken a mapanda iti langalang, wen, iti dayta a kapat a di pay nakap kapanan ti tao. Ket napasamak a napan ti Apo kadakuada, ket nakisarita kadakuada bayat ti panagtakderna iti “ulep, ket inturongna ida iti rumbeng a papananda.

6 Ket napasamak a nagdaliasatda iti langalang, ken nagramidda iti bilog, a pinangballasiwda iti adu a dandanum, iti agtultuloy a panangiturong ti ima ti Apo.

7 Ket saan nga ipalubos ti Apo nga agsardengda iti langalang iti ballasiw ti baybay, ngem kayatna a makadanonda iti “daga

ti kari, a napili a naisalsalumina kadagiti amin a daga, nga inlatang ti Apo a Dios kadagiti nalinteg a tao.

8 Ket insapatana ti pungtotna iti kabsat ni Jared, nga asino man a mangtagikua iti daytoy daga ti kari, manipud iti dayta a kanito agingga iti agnanayon, nasken nga “agserbi kenkuana, ti pudno ken maymaysa a Dios, wenno nasken a ^bmasagaddanto inton dumteng kadakuada ti pakabuklan ti pungtotna.

9 Ket ita, makitatayo dagiti paulog ti Dios maipanggep iti daytoy a daga, a daytoy ti naikari a daga; nga ania man a pagilian a mangtagikua iti daytoy agserbi iti Dios, wenno masagaddanto inton dumteng kadakuada ti pakabuklan ti pungtotna. Ket dumtengto kadakuada ti pakabuklan ti pungtotna inton naluomdan iti basol.

10 Ta adtoy, daytoy ti daga a napili a naisalsalumina kadagiti amin a daga; gapuna isu a mangtagikua iti daytoy agserbinto iti Dios wenno masagadto; ta daytoy ti agnanayon a paulog ti Dios. Ket saandanto agingga iti “pannakatungpal ti basol dagiti annak ti daga, a ^bmasagad.

11 Ket umay daytoy kadakayo, O dakayo a “Gentil, tapno maammuanyo dagiti paulog ti Dios—tapno agbabawikayo, ket saanyo nga ituloy dagiti basba-

4a Num. 11:25;
DkK 34:7–9;
JS—P 1:68.
5a Ex. 13:21–22.
7a 1 Ne. 4:14.

PNK Naikari a Daga.
8a Ether 13:2.
b Jarom 1:3, 10;
Alma 37:28;
Ether 9:20.

10a 2 Ne. 28:16.
b 1 Ne. 17:37–38.
11a 2 Ne. 28:32.

solyo agingga iti yaay ti pannakatungpal, tapno diyo yeg ti pannakatungpal ti pungtot ti Dios kadakayo a kas iti inaramid dagiti agindeg iti daga.

12 Adtoy, daytoy ti napili a daga, ket ania man a pagilian a mangtagikua “mawayawaya-anto iti pannakaadipen, ken iti pannakabalud, ken kadagiti amin a pagilian iti sirok ti langit, no la ketdi ta ^bagserbida iti Dios ti daga, nga isu ni Jesu-cristo, a naimatanganen kadagiti banag a naisurattayon.

13 Ket ita ituloyko ti kasuratak; ta adtoy, napasamak nga impan ti Apo ni Jared ken ti kabsatna iti dayta dakkal a baybay a nangbingay iti dagdaga. Ket iti idadanonda iti baybay impatakderda dagiti toldada; ket ninagananda ti lugar iti Morian-cumer; ket nagnaedda kadagiti tolda, ket nagnaedda kadagiti tolda iti igid ti baybay iti uneg ti uppat a tawen.

14 Ket napasamak iti naggibusan ti uppat a tawen a napan manen ti Apo iti kabsat ni Jared, ket nagtakder iti ulep ket nagsao kenkuana. Ket tallo nga oras a nagsao ti Apo iti kabsat ni Jared, ket “dinusana ta nalipatanna ti ^bimmawag iti nagan ti Apo.

15 Ket nagbabawi ti kabsat ni Jared iti dakes nga inaramidna, ket immawag iti nagan ti Apo para kadagiti kabsatna a kaduana. Ket kinuna ti Apo kenkuana: Pakawanenka ken dagiti kabsat-

mo iti basbasolda; ngem saan-kayon nga agbasolto manen, ta laglagipenyo a saan a kanayon a “makitakunaynay ti ^bEspirituk iti tao; gapuna, no agbasolkayo agingga iti naan-anayen ti pannakaluomyo mayadayokayo iti imatang ti Apo. Ket dagitoy ti pampanunotko iti daga nga itedko a tawidyo; ta daytoy ti daga a napili a ^cnaisalsalumi-na kadagiti amin a daga.

16 Ket kinuna ti Apo: Mapan-kayo agtrabaho ket agaramidkayo, iti kalanglanga dagiti bilog nga aramidenyonto. Ket napasamak a napan nagtrabaho ti kabsat ni Jared, ken kasta met dagiti kabsatna, ket nagaramid-da kadagiti bilog a kalanglanga dagiti naaramiddan, a maibatay kadagiti “panangiwanwan ti Apo. Ket babassitda, ken nalag-anda iti danum, a kas iti kalag-an ti tumatayab iti danum.

17 Ket naaramidda iti wagas a napnuan “pintek, a mabalin pay a pagtaya iti danum a kas iti malukong; ken napintek ti tupiana a kas iti malukong; ken timmirad ti murdongda; ket napintek ti tuktokda a kas iti malukong; ket ti kaatiddogda kas iti kaatiddog ti kayo, ket ti ridawna, no mairikep, napintek a kas iti malukong.

18 Ket napasamak nga immararaw ti kabsat ni Jared iti Apo, a kinunana: O Apo, naaramidkon ti trabaho nga imbilinmo kaniak, ket naaramidkon dagi-

12a PNK Wayawaya.

^b Isa. 60:12.

14a PNK Dusa,
Pannakadusa.

^b PNK Kararag.

15a Gen. 6:3;

2 Ne. 26:11;

Morm. 5:16.

^b Ether 15:19.

^c Ether 9:20.

16a 1 Ne. 17:50-51.

17a Ether 6:7.

ti bilog a maibatay iti imbagam kaniak.

19 Ket adtoy, O Apo, awan ti silawda; pangituronganmi? Ken kasta met a mapukawkami, ta iti unegda a saankami a makaa-nges, malaksid iti angin nga adda iti unegda; ngarud mapukawkami.

20 Ket kinuna ti Apo iti kabsat ni Jared: Adtoy, mangaramidkayo iti abut iti tuktok, ken kasta met iti tupia; ket no kasapulan-yo ti angin luktanyo ti abut ket makalang-abkayo iti angin. Ket no mapasamak a serkennakayo ti danum, adtoy, sullatanyo ti abut, tapno saankayo a mapukaw iti layus.

21 Ket napasamak nga inaramid ti kabsat ni Jared, a maibatay iti imbilin ti Apo.

22 Ket immararaw manen iti Apo a kinunana: O Apo, adtoy naaramidkon ti imbilinmo kaniak; ket naisaganakon dagiti sasakayan a para kadagiti taok, ken adtoy awan ti silawda. Adtoy, O Apo, ipalubosmo kadi a daliasatenmi daytoy dakkell a danum iti kasipngetan?

23 Ket kinuna ti Apo iti kabsat ni Jared: Ania ti kayatmo nga aramidek tapno maaddaankayo iti silaw kadagiti sasakayanyo? Ta adtoy, diyo mabalin ti maaddaan iti tawa, ta maribkaribkas-danto laeng; kasta met a dikayo makaitugot iti apuy, ta saankayo a mapan babaen ti lawag ti apuy.

24 Ta adtoy, kaslakayonto baliena iti tengnga ti baybay; ta gu-

maborto kadakayo dagiti kasla bantay a dalluyon. Nupay kasta, ilung-awkayonto manen manipud iti tukot ti baybay; ta maibuston ti “angin nga agtaud iti ngiwatko, ken kasta met ti tudo ken dagiti ^blayus nga imbaonko.

25 Ket adtoy, isaganakayo a mangbusor kadagitoy a banag; ta saanyo a maballasiw daytoy dakkell a taaw malaksid no isaganakayo a mangbusor kadagiti dalluyon ti baybay, ken dagiti lumabas nga angin, ken dagiti dumteng a layus. Ngarud ania ti kayatmo nga isaganak kadakayo tapno maaddaankayo iti silaw no alimonennakayo ti tukot ti baybay?

KAPITULO 3

Makita ti kabsat ni Jared ti ramay ti Apo iti panangsagidna kadagiti sangapulo-ket-innem—Ipakita ni Cristo ti bagina nga espiritu iti kabsat ni Jared—Saan a mayadayo iti belo dagiti addaan iti naananay a pannakaammo—Mapaad-dagiti agipatpatarus a mangipakaammo iti kasuratan a Jaredite.

KET napasamak a napan ti kabsat ni Jared (ita walo ti bilang dagiti sasakayan a naisagana) iti bantay, a ninagananda iti bantay Shelem, gapu iti nalabes a kinatayagna, ken nangsukog manipud iti bato iti sangapulo-ket-innem a babassit a bato; ket puraw ken natarnawda, a kas iti aganninaw a sarming; ket intu-gotna ida iti tuktok ti bantay,

ket immararaw manen iti Apo, a kinunana:

2 O Apo, kinunam a nasken a malakubkami kadagiti layus. Ita adtoy, O Apo, ket dimo koma kaunget ti adipenmo gapu iti pagkuranganna kenka; ta ammomi a nasantuanka ken agnaedka iti langit, ken saankami a maikari kenka; gapu iti "pannakatnag nagtultuloy a nagbalin a dakes ti ^bkasasaadmi; nupay kasta, O Apo, inikkannakami iti bilin a nasken nga umawagkami kenka, a manipud kenka umawatkami iti maibatay iti tarigagayanmi.

3 Adtoy, O Apo, sinaplitnakami gapu iti kinamanagbasolmi, ken pinapanawnakami, ket kadagitoy adu a tawen addakami iti kabakiran; nupay kasta, "nasika kadakami. O Apo, kitaenak koma a siaasi, ket iwaksim ti pungtotmo kadagitoy a tattatom, ket dimo ipalubos nga agballasiwda iti daytoy narungsot a taaw iti kasipngetan; ngem adtoy dagitoy banag a sinukogko manipud iti bato.

4 Ket ammok, O Apo, nga adda kenka ti amin a "pannakabalin, ket maaramidmo ti amin a kayatmo a pagimbagan ti tao; ngarud sagidem dagitoy a bato, O Apo, iti ramaymo, ket isaganam ida tapno agrimatda iti kasipngetan; ket agrimatda kadakami iti sasakayan nga insaganami, tapno adda silawmi bayat ti iballasiwmi iti baybay.

5 Adtoy, O Apo, maaramidmo daytoy. Ammomi a kabaelam nga ipakita ti naindaklan a bilegmo, a "kasla bassit iti panna-kaawat dagiti tao.

6 Ket napasamak nga idi maisao ti kabsat ni Jared dagitoy a balikas, adtoy, intag-ay ti "Apo ti imana ket sinagidna dagiti bato a saggaysa iti ramayna. Ket naikkat ti ^bbelo kadagiti mata ti kabsat ni Jared, ket nakitana ti ramay ti Apo; ket kasla iti ramay ti tao, kas iti lasag ken dara; ket nadalupo ti kabsat ni Jared iti sango ti Apo, ta nadaleb iti bu-teng.

7 Ket nakita ti Apo a nadalupo ti kabsat ni Jared iti daga; ket kinuna ti Apo kenkuana: Buma-ngonka, apay a nadalupoka?

8 Ket kinunana iti Apo: Nakitak ti ramay ti Apo, ket nagbute-ngak amangan la ketdi no dang-rannak; ta diak ammo a nagtagilasag ken adda dara ti Apo.

9 Ket kinuna ti Apo kenkuana: Gapu iti pammatim nakitam nga addaanak iti "lasag ken dara; ket awan pay ti asino man a tao nga immasideg kaniak nga addaan iti aglaplapusanan a pammati a kas kenka; ta no saan dimo koma nakita ti ramayko. Adda kadin nakitam a nalablabes ngem iti daytoy?

10 Ket insungbatna: Saan; Apo, agpakitaka kaniak.

11 Ket kinuna ti Apo kenkuana: Mamatika kadi kadagiti balikas nga ibagag?

3 2a PNK Pannakatnag
da Adan ken Eva.
b Mosiah 3:19.
3a Ether 1:34-43.

4a PNK Bileg.
5a Isa. 55:8-9;
1 Ne. 16:29.
6a PNK Jesucristo.

b Ether 12:19, 21.
9a PNK Lasag;
Jesucristo; Matay,
Pannakatay.

12 Ket kinunana: Wen, Apo, ammok nga agsasaoka iti pudno, ta sika ti Dios ti kinapudno, ket “saanka a makapaglibak.

13 Ket idi maisaona dagitoy a balikas, adtoy, “nagpakita ti Apo kenkuana, ket kinunana: ^bGapu ta ammom dagitoy a banag masubbotka iti panna-katnag; ngarud maisublika iti imatangko; ngarud ^cagpakitaak kenka.

14 Adtoy, siak ti naisagana manipud iti pamuon ti lubong a “mangsubbot kadagiti taok. Adtoy, siak ni Jesucristo. Siak ti ^bAma ken ti Anak. Siak ti pagtaudan ti ^cbiag ti amin a tao, ken iti agnanayon, kasta met dagiti mamati iti naganko; ket agbalinda a ^dlallaki ken babbai nga annakko.

15 Ket saanak pay a nagpakita iti tao a pinarsuak, ta awan pay ti tao a “namati kaniak a kas kenka. Makitam a naparsuaka a ^bkalanglangak? Wen, kasta met a naparsua amin a tao manipud pay idi punganay a kalanglangak.

16 Adtoy, daytoy a bagi, a makitkitam, ti bagi ti “espirituk; ket pinarsuak ti tao a kalanglanga ti bagi ti espirituk; ket uray no agpakitaak kenka iti espiritu agpakitaak kadagiti taok iti lasag.

17 Ket ita, kas nasaok, siak

ni Moroni, saanko a maaramid ti naan-anay a pakaammuan dagitoy a banag a naisurat, ngarud umdasen nga ibagak a nagpakita ni Jesus iti daytoy a tao iti espiritu, a kas iti wagas ken kalanglanga ti isu met la a bagi nga “impakitana kadagiti Nephite.

18 Ket insurona a kas iti panangisurona kadagiti Nephite; ket amin daytoy, tapno maammuan daytoy a tao nga isu ti Dios, gapu kadagiti adu a naindaklan nga aramid nga impakita kenkuana ti Apo.

19 Ket gapu iti pannakaammo daytoy a tao saan a nalapdan a kumita iti ^abelo; ket nakitana ti ramay ni Jesus, nga, idi makitana, nadalupo iti butengna; ta ammona a ramay ti Apo; ket napukaw ti pammatina, ta ammona, nga awanan duadua.

20 Gapuna, iti pannakagunodna iti naan-anay a pannakaammo iti Dios, awanen ti ^amailimed kenkuana iti belo; ngarud, nakitana ni Jesus; ket isu ti nangisuro kenkuana.

21 Ket napasamak a kinuna ti Apo iti kabsat ni Jared: Adtoy, dimo ipalubos nga agwaras iti lubong dagitoy banag a nakita ken nangngegam, agingga a dumteng ti ^apanawen a panangiglioriak iti naganko iti lasag; gapuna, ipategmo dagiti banag

12a Heb. 6:18.

13a DkK 67:10–11.

^b Enos 1:6–8.

^c PNK Jesucristo—Sakbay a maitao ni Cristo.

14a PNK Pannakasubbot, Subboten, Nasubbot;

Mannubbot.

^b Mosiah 15:1–4.

^c Mosiah 16:9.

^d PNK Lallaki ken Babbai nga Annak ti Dios.

15a PNK Mamati.
^b Gen. 1:26–27;

Mosiah 7:27;

DkK 20:17–18.

16a PNK Espiritu.

17a 3 Ne. 11:8–10.

19a PNK Belo.

20a Ether 12:19–21.

21a Ether 4:1.

a nakita ken nangngegmo, ket awan ti tao a pangipakitaam.

22 Ket adtoy, inton umayka kaniak, isuratmonto ida ken italimengmo, tapno awan ti makai-patarus kadakuada; ta isuratmonto ida iti pagsasao a dida mabasa.

23 Ket adtoy, itedko kenka dagitoy ^adua a bato, ket italimengmonto met ida iti yan dagiti banag nga isuratmo.

24 Ta adtoy, kinirokon ti pagsasao nga isuratmo; gapuna ibilinkonto iti naituding a panawenko nga isilnagto dagitoy a bato kadagiti mata dagiti tao dagitoy banag nga isuratmo.

25 Ket idi maisao ti Apo dagitoy a balikas, impakitana iti kabsat ni Jared ^aamin a nabiag iti daga, ken amin dagiti agnaedto; ket dina pinengdan ida iti imatangna, uray pay iti igid ti daga.

26 Ta naibaganaan kenkuana iti napalabas a panawen, a ^{no} ^bmamati kenkuana a maipakitana kenkuana ^aamin a banag—maipakitanto kenkuana; ngarud saan a mapengdan ti Apo kenkuana ti ania man, ta ammo-na a maipakita ti Apo kenkuana ti amin a banag.

27 Ket kinuna ti Apo kenkuana: Isuratmo dagitoy a banag ket ^asaluadam; ket ipakitakto ida iti naituding a panawenko kadagiti annak ti tattao.

28 Ket napasamak a binilin ti Apo nga italimengna dagiti dua

a ^abato a naawatna, ket dina ida ipakpakita, agingga nga ipakita ida ti Apo kadagiti annak ti tattao.

KAPITULO 4

Mabilin ni Moroni a mangitalimeng kadagiti sinurat ti kabsat ni Jared—Saandanto a maipalgak agingga a di maaddaan dagiti tao iti pammati a kas iti kabsat ni Jared—Bilinen ni Cristo dagiti tao a mamati kadagiti balikasna ken kadagiti disipulona—Mabilin dagiti tao nga agbabawi, mamati iti ebangelio, ket maisalakanda.

KET binilin ti Apo ti kabsat ni Jared a sumalog iti bantay iti imatang ti Apo, ket ^aisuratna dagiti banag a nakitana; ket mapawilanda a mapan kadagiti annak dagiti tao ^bagingga a kalpasan ti pannakailansana iti krus; ket daytoy a gapu ti nangidulinan ni Mosiah kadakuada, tapno saanda nga umay iti lubong agingga a kalpasan ti panagpakita ni Cristo kadagiti taona.

2 Ket kalpasan ti pudno a panagpakita ni Cristo kadagiti taona imbilinna a nasken a mapipakitada.

3 Ket ita, kalpasan dayta, napukawanda iti pammati; ket awan malaksid dagiti Lamanite, ket dida inawat ti ebangelio ni Cristo; ngarud nabili-nak nga ^ailemmengko manen ida iti daga.

23a PNK Urim
ken Tumim.
25a Moises 1:8.
26a Ether 3:11-13.
b PNK Mamati.

c Ether 4:4.
27a 2 Ne. 27:6-8.
28a DkK 17:1.
4 1a Ether 12:24.
PNK Nasantuan

a Kasuratan.
b Ether 3:21.
3a Morm. 8:14.

4 Adtoy, insuratko kadagitoy a pinanid ti tunggal banag a nakita ti kabsat ni Jared; ket sadiay awanen ti nain-indaklan a banag a naipakita ngem kadagidiay naipakita iti kabsat ni Jared.

5 Gapuna binilinnak ti Apo a mangisurat kadakuada; ket insuratko ida. Ket binilinnak a “mangsaluad kadakuada; ken kasta met nga imbilinna nga ita-limengko ti patarus; gapuna intalimengko dagiti ^bagipatpatarus, a maibatay iti bilin ti Apo.

6 Ta kinuna ti Apo kaniak: Saandanto a mapan kadagiti Gentil agingga iti aldaw a panagbabawida iti kinamanagbasolda, ket agbalinda a nadalus iti sango ti Apo.

7 Ket iti dayta nga aldaw a panangaramatda iti pammatida kaniak, kinuna ti Apo, a kas iti inaramid ti kabsat ni Jared, tapno “mapasantoda kaniak, isun-ton ti panangipakitak kadakuada kadagiti banag a nakita ni Jared, uray pay ti pannakaibutaktak kadakuada dagiti amin a paltiingko, kinuna ni Jesucristo, ti Anak ti Dios, ti ^bAma ti langit ken daga, ken amin a banag nga adda kadagitoy.

8 Ket isu a “mangsupanget iti balikas ti Apo, bay-am a mailunod; ket isu a ^bdi umawat kadagitoy a banag, bay-am a mailu-

nod; ta “diak pakitaan ida iti nain-indaklan a bambanag, kinuna ni Jesucristo; ta siak ti nagkuna.

9 Ket babaen ti bilinko aglukat ti langit ken “agrikep; ket iti balikasko ^bagarigenggen ti daga; ket iti bilinko pumusayto dagiti agindeg, a kasto iti apuy.

10 Ket isu a di mamati kadagiti balikasko saan a mamati kadagiti disipulok; ket no kastanto a saanak nga agsao, kednganyo; ta maammuananyonto a siak ti agsao, iti “maudi nga aldaw.

11 Ngem isu a “mamati kadagitoy a banag a nasaokon, isunto ti sarungkarak a pakaipakitaan iti Espirituk, ket ammonanto ken mamaneke. Ta gapu iti Espirituk ^bmaammuananto a “pudno dagitoy a banag; ta allukoyenna dagiti tao nga agaramid iti nasayaat.

12 Ket ania man a banag a mangallukoy kadagiti tao nga agaramid iti nasayaat kukuak; ta awan ti sabali a paggapuan ti “nasayaat no di siak. Siak met laeng ti mangidaulo kadagiti tao iti amin a nasayaat; isu a ^bdi mamati kadagiti balikasko saanto a mamati kaniak—a siak; ket isu a di mamati kaniak saanto a mamati iti Amak a nangibaon kaniak. Ta adtoy, siak ti Ama, siak ti “lawag, ken ti ^dbiag, ken ti kinapudno iti lubong.

5a Ether 5:1.
b DkK 17:1; JS—P 1:52.
PNK Urim ken Tumim.
7a PNK Pannakapasanto.
b Mosiah 3:8.
8a 3 Ne. 29:5–6;
Morm. 8:17.
b 2 Ne. 27:14; 28:29–30.

c Alma 12:10–11;
3 Ne. 26:9–10.
9a 1 Ari 8:35; DkK 77:8.
b Hel. 12:8–18;
Morm. 5:23.
10a 2 Ne. 33:10–15.
11a DkK 5:16.
b PNK Pammaneknek.

c Ether 5:3–4;
Moro. 10:4–5.
12a Alma 5:40;
Moro. 7:16–17.
b 3 Ne. 28:34.
c PNK Silaw,
Silaw ni Cristo.
d Jn. 8:12; Alma 38:9.

13 “Umaykayo kaniak, O dakayo a Gentil, ket ipakitak kadakayo dagiti nain-indaklan a banag, ti pannakaammo a nai-lemmeng gapu iti kinaawan ti pammati.

14 Umaykayo kaniak, O dakayo a balay ti Israel, ket “maipakitanto kadakayo no kasano ti kinaindaklan dagiti banag nga inlatang ti Ama nga agpaay kadakayo, manipud iti pannakabukel ti lubong; ket saan nga immay kadakayo gapu iti kaa-
wan ti pammatiyo.

15 Adtoy, inton ray-abenyo dayta belo ti kaa-
wan ti pammatiyo a nakaigapuan ti panagtalinaedyo iti nakaam-amak a kasasaad ti kinadangkes, ken kinatangken ti puso, ken kinabulsek ti panunot, tinta ngarud naindaklan ken nakaskasdaaw a bambanag a “nailimed kadakayo manipud iti pannakabukel ti lubong—wen, inton awagan-
yo ti Ama babaen ti naganko, nga addaan iti nasneban a puso ken sibabawi nga espiritu, isun-
ton ti pannakaammoyo a nalagip ti Ama ti katulagan nga inaramidna kadagidi ammayo, O balay ti Israel.

16 Ken isunton ti pannakaipal-
gak dagiti “paltiingko nga imbi-
linko nga isurat ti katulongak a
ni Juan kadagiti mata dagiti
amin a tao. Laglagipenyo, inton

makitayo dagitoy a banag, am-
moyonton a magawgaw-aten ti
panawen a pannakaipakitada iti
amin nga aramid.

17 Ngarud, “inton awatenyo
daytoy a kasuratan ammoyon-
ton a nangrugin ti aramid ti
Ama iti amin a rabaw ti daga.

18 Ngarud, “agbabawikayo
amin nga adda iti ig-igid ti da-
ga, ket umaykayo kaniak, ken
mamatikayo iti ebangheliok, ket
b mabuniagankayo iti naganko;
ta isu a mamati ken mabunia-
gan maisalakanto; ngem isu a
di mamati mailunodto; ket su-
rotento ti “tanda dagiti mamati
iti naganko.

19 Ket mabendisionanto ti ma-
kita a “napudno iti naganko iti
maudi nga aldaw, ta maitag-ay-
to a makipagnaed iti pagarian a
naisagana a para kenkuana ma-
nipud iti b pannakabukel ti lu-
bong. Ket adtoy siak ti nangiba-
ga iti dayta. Amen.

KAPITULO 5

*Agtakderto a mamane-
knek iti kinapudno ti Libro ni Mormon dagiti
tallo a saksi ken ti aramid a mismo.*

KET ita siak, ni Moroni, naisu-
ratkon dagiti balikas a naibilin
kaniak, a maibatay iti lagipko;
ket naibagakon kadakayo da-
giti banag a “sinaluad; nga-

13a 3 Ne. 12:2-3.
14a DkK 121:26-29.
15a 2 Ne. 27:10.
16a Apoc. 1:1;
1 Ne. 14:18-27.
17a 3 Ne. 21:1-9, 28.
18a 3 Ne. 27:20;
Moro. 7:34.

b Jn. 3:3-5.
PNK Buniag,
Panagbuniag—
Nasken.
c PNK Sagut ti
Espiritu, Dagiti.
19a Mosiah 2:41;
DkK 6:13.

PNK Jesucristo—
Panangawattayo iti
nagan ni Jesucristo.
b 2 Ne. 9:18.
5 1a 2 Ne. 27:7-8, 21;
Ether 4:4-7.

rud diyo ida sagsagiden tapno maipatarusyo; ta maipawil kadakayo dayta a banag, malaksid no nakemton ti Dios inton agangay.

2 Ket adtoy, nalabit a mapadayawankayonto a mangipakita kadagiti pinanid “kadagidiay tumulongto a mangipatungpal iti daytoy nga aramid;

3 Ket maipakitanto kadagiti “tallo babaen ti bileg ti Dios; gapuna ^bammodanto nga awan duadua a ^cpudno dagitoy a banag.

4 Ket agtaudto iti ngiwat dagiti tallo a “saksi dagitoy a banag; ket ti pammaneknek dagiti tallo, ken daytoy nga aramid, ti pakaipakitaanto ti bileg ti Dios ken kasta met ti aramidna, a nangipaneknekan ti Ama, ken ti Anak, ken ti Espiritu Santo—ket amin dagitoy tumakderdanto a pammaneknek a maibusor iti lubong iti maudi nga aldaw.

5 Ket no kastanto nga agbabawida ket “umayda iti Ama iti nagan ni Jesus, maawatdanto iti pagarian ti Dios.

6 Ket ita, no awan ti turayko kadagitoy a banag, kednganyo; ta ammoyonto nga addaanak iti turay inton makitadak, ket dumatagtayonto iti Dios iti maudi nga aldaw. Amen.

KAPITULO 6

Iturong ti angin dagiti bilog a Jaredite iti naikari a daga—Dayawen dagiti tao ti Apo gapu iti kinaimbagna—Madutokan ni Orihah nga arida—Pumusay da Jared ken ti kabsatna.

KET ita siak, ni Moroni, ituloyko ti mangted iti kasuratan ni Jared ken ti kabsatna.

2 Ta napasamak kalpasan ti panangisagana ti Apo kadagiti “bato nga intugot ti kabsat ni Jared iti bantay, simmalog ti kabsat ni Jared iti bantay, ket inkabilna dagiti bato iti sasakayan a naisagana, a saggaysa ti tunggal murdongda; ket adtoy, nangtedda iti lawag kadagiti sasakayan.

3 Ket kasta ti panamaglawag ti Apo kadagiti bato iti kasipngetan, a mangted iti silaw kadagiti lallaki, babbai, ken ubbing, tapno saanda nga agballasiw iti nalawa a dandanum iti kasipngetan.

4 Ket napasamak nga idi maisaganada amin a kita ti taraon, tapno iti kasta makapagpautda iti danum, ken kasta met ti taraon dagiti arban ken pastorda, ken ania man a narungsot a nabiag wenno ayup wenno tumatayab nga itugotda—ket napasamak nga idi naaramiddan amin dagitoy a banag nagluganda kadagiti sasakayan wenno bilogda, ket inturongda iti bay-

2a 2 Ne. 27:12–14;
DkK 5:9–15.

3a 2 Ne. 11:3; 27:12.
^b DkK 5:25.

^c Ether 4:11.

4a Kitaen ti DkK 17

a paulo ti benneg
ken bersikulo 1–3;
kitaen met ti Ti
Pammaneknek
dagiti Tallo a Saksi
kadagiti pangrugian

a panid ti Libro
ni Mormon.
5a Morm. 9:27;
Moro. 10:30–32.
6 2a Ether 3:3–6.

bay, nga intalekda ti bagbagida iti Apo a Diosda.

5 Ket napasamak nga imbilin ti Apo a Dios a nasken nga adda "narungsot nga angin a maipuyot iti rabaw ti danum, nga agturong iti naikari a daga; ket kasta ti panangipuruak ti angin kadakuada kadagiti dalluyon ti baybay.

6 Ket napasamak a namin-adu a darasda a nairareb iti tukot ti baybay, gapu kadagiti bantay a dalluyon a naiburak kadakuada, ken kasta met dagiti dadakkel ken nakaam-amak a bagyo a pinaltuad ti rungsot ti angin.

7 Ket napasamak nga idi marirebda iti tukot awan ti danum a makadangran kadakuada, ta "napintek ti sasakayanda a kas iti malukong, ken kasta met a napintekda a kas iti ^bdaong ni Noe; ngarud idi nalikmotda iti dandanum immararawda iti Apo, ket pinatapawna manen ida.

8 Ket napasamak a saan a nagsardeng ti angin a nangipugso nga agturong iti naikari a daga idi addada iti dandanum; ket kasta ti panangyabog kadakuada ti angin.

9 Ket "nagkantada iti panagdayawda iti Apo; wen, nagkantata ti kabsat ni Jared iti panagdayaw iti Apo, ket ^bnagyaman ken nagdaydayaw iti Apo iti nagmalem; ket idi dumteng ti rabii, saanda a nagsardeng a nagdaydayaw iti Apo.

10 Ket kasta ti pannakayabog-

da; ket awan ti nakaam-amak nga ayup ti baybay a nakaburak kadakuada, wenno baliena a nakadadael kadakuada; ket nagtultuloy nga adda silawda, addada man iti rabaw wenno iti uneg ti danum.

11 Ket kasta ti pannakayabogda, iti tallo-gasut-ken-uppat-apulo-ket-uppat nga aldaw iti danum.

12 Ket simmangladda iti kadaratan ti naikari a daga. Ket idi maibaddekda dagiti sakada iti igid ti baybay ti naikari a daga nagpaklebda iti rabaw ti daga, ket impakumbabada ti bagbagida iti Apo, ket nagarubos ti luada iti ragsakda iti Apo, gapu iti kaadu ti naumbi a kaasina kadakuada.

13 Ket napasamak a napanda iti rabaw ti daga, ket rinugianda a sinukay ti daga.

14 Ket adda uppat a lallaki nga annak ni Jared; ket naawaganda iti Jacom, ken Gilgah, ken Mahah, ken Orihah.

15 Ket naaddaan met ti kabsat ni Jared iti annak a lallaki ken babbai.

16 Ket nagdagup iti duapulo-ket-dua a kararua dagiti "gayyem da Jared ken ti kabsatna; ket naaddaanda met iti annak a lallaki ken babbai sakbay nga immayda iti naikari a daga; ket ngarud nangin-inutda nga immadu.

17 Ket naisuroda a "magna a sipapakumbaba iti sango ti Apo; ken ^bnaisuroda met idia ngato.

5a Ether 2:24-25.

7a Ether 2:17.

b Gen. 6:14;

Moises 7:43.

9a PNK Agkanta.

b 1 Cro. 16:7-9;

Alma 37:37;

DkK 46:32.

16a Ether 1:41.

17a PNK Magna,

Magna iti Dios.

b PNK Paltiing.

18 Ket napasamak a nangrugida a nagwaras iti rabaw ti daga, ken immaduda ket sinukayda ti daga; ket pimmigsada iti daga.

19 Ket nangrugida a limmakay ti kabsat ni Jared, ket nakitana nga iti saan a mabayag sumalogton iti tanem; gapuna kinunana ken ni Jared: Ummongenta a sangsangkamaysa dagiti taota tapno mabilangta ida, tapno maammuanta kadakuada ti tarigagayda kadata sakbay a sumalogta iti tanemta.

20 Ket kas maibatay naguummong a sangsangkamaysa dagiti tao. Ita duapulo-ket-dua a kararua ti bilang dagiti annak a lallaki ken babbai ti kabsat ni Jared; ket sangapulo-ket-dua ti bilang dagiti annak a lallaki ken babbai ni Jared, isu nga addaan iti uppata nga annak a lallaki.

21 Ket napasamak a binilangda dagiti taoda; ket kalpasan ti panangbilangda kadakuada, tinarigagayanda kadakuada dagiti banag a kayatda nga aramiden sakbay a sumalogda iti tanemda.

22 Ket napasamak a tinarigagayan dagiti tao kadakuada a nasken a “mangtudingda iti maysa kadagiti lallaki nga anakda nga agbalin nga arida.

23 Ket ita adtoy, nadagsen daytoy kadakuada. Ket kinuna kadakuada ti kabsat ni Jared: Awan duadua a “mangiturong daytoy pannakabalud.

24 Ngem kinuna ni Jared iti kabsatna: Bay-am ida a maaddaan iti ari. Ket kinunana nga

rud kadakuada: Mangpilikayo kadagiti annaktayo a lallaki ti agbalin nga ari, uray asino ti kayatyo.

25 Ket napasamak a pinilida ti inauna nga anak ti kabsat ni Jared; ket Pagag ti naganna. Ket napasamak a nagkedked ket saan nga isu ti agbalin nga arida. Ket kinayat dagiti tao a piliten ti amana, ngem saan nga immanugot ti amana; ket binilinna ida a dida piliten ti asino man nga agbalin nga arida.

26 Ket napasamak a pinilida ti amin a lallaki a kakabsat ni Pagag, ngem dida kinayat.

27 Ket napasamak a kasta met dagiti lallaki nga annak ni Jared, uray pay isuda amin malaksid ti maysa; ket ni Orihah ti natudingan nga ari dagiti tao.

28 Ket nangrugida nga agturay, ket nangrugida a rimmang-ay dagiti tao; ket nagbalinda nga aglallapusanan ti kinabaknangda.

29 Ket napasamak a natay ni Jared, ken kasta met ti kabsatna.

30 Ket napasamak a nagna a sipapakumbaba ni Orihah iti sangto ti Apo, ken linaglagipna ti kinaindaklan dagiti banag nga inaramid ti Apo iti amana, ken kasta met nga insurona kadagiti taona dagiti naindaklan a banag nga inaramid ti Apo kadagiti ammada.

KAPITULO 7

Agturay ni Orihah iti kinalinteg—Iti baet ti panagiinnagaw ken

panagririri mabangon dagiti agbalubal a pagarian da Shule ken Cohor—Babalawen dagiti propeta ti kinadangkes ken ti panagruk-bab dagiti tao iti didiosen, a nagbabawi met laeng.

KET napasamak nga impatungpal ni Orihah ti pangngeddeng iti daga babaen ti kinalinteg iti amin nga aldawna, nga adu unay nga aldaw.

2 Ket naaddaan iti annak a lallaki ken babbai; wen, naaddaan iti tallo-pulo-ket-maysa, a dua-pulo-ket-tallo kadakuada ti lallaki.

3 Ket napasamak a naaddaan met iti anak a Kib idi lakayen. Ket napasamak a ni Kib ti nangsukat kenkuana a nagturay; ket anak ni Kib ni Corihor.

4 Ket idi agtawenen ni Corihor iti tallo-pulo-ket-dua sinukirna ti amana, ket napan nagnaed iti daga a Nehor; ket naaddaan iti annak a lallaki ken babbai, ket nagbalinda a nalaus ti pintasna; gapuna adu a tao ti naawis ni Corihor nga immasideg kenkuana.

5 Ket idi nakaurnongen iti buyot napan iti daga a Moron a pagnaedan ti ari, ket innalana a balud, a namasingked iti kinuna ti “kabsat ni Jared a mabaluddanto.

6 Ita ti daga a Moron, a pagnaedan ti ari, asideg iti daga a ninaganan dagiti Nephite iti Desolation.

7 Ket napasamak a nagtalinaed a balud ni Kib, ken dagiti taona babaen ni Corihor nga anak-

na, agingga a nalabesen ti kinalakayna; nupay kasta naaddaan ni Kib iti anak a ni Shule idi lakayen, idi adda pay la iti pagbaludan.

8 Ket napasamak a nakapungtot ni Shule iti kabsatna; ket nagbalin a napigsa ni Shule, ken nagbalin a maingel a kas iti kapigsa ti lallaki; ken kasta met a maingel iti panangeddeng.

9 Gapuna, immay iti turod nga Efraim, ket nagtunaw iti turod, ken nagaramid iti espada manipud iti landok a para kadagiti napaasidegna kenkuana; ket kalpasan ti panangarmasna kadakuada iti espada nagsubli iti siudad ti Nehor, ket kinadangdangna ti kabsatna a ni Corihor, nga iti dayta a panglakagan nangun-odna ti pagarian ken naisublina iti amana a ni Kib.

10 Ket ita gapu iti banag nga inaramid ni Shule, inyawat ti amana kenkuana ti pagarian; ngarud inrugina ti nangituray a sukat ti amana.

11 Ket napasamak nga impatungpalna a pangngeddeng babaen ti kinalinteg; ket pinagsaknapna ti pagarianna iti amin a rabaw ti daga, ta immadu dagiti tao a kasta unay.

12 Ket napasamak a naaddaan met ni Shule iti adu nga annak a lallaki ken babbai.

13 Ket nagbabawi ni Corihor iti adu a dakes nga inaramidna; gapuna inikkan ni Shule iti bileg iti pagarianna.

14 Ket napasamak nga adu ti lallaki ken babbai nga annak ni

Corihor. Ket kadagiti annak ni Corihor adda maysa nga agnagan iti Noe.

15 Ket napasamak a nagsukir ni Noe ken ni Shule, ti ari, ken kasta met iti amana a ni Corihor, ket inyadayona ti kabsatna a ni Cohor, ken kasta met amin dagiti kabsatna ken adu kadagiti tao.

16 Ket kinadangadangna ni Shule, ti ari, a nakagun-odanna iti daga nga umuna a tawidda; ket nagbalin nga ari iti dayta a paset ti daga.

17 Ket napasamak a kinadangadangna manen ni Shule, ti ari; ket innalana ni Shule, ti ari, ket innalana a balud iti Moron.

18 Ket napasamak idi papatayenna koman, nagarudok dagiti lallaki nga annak ni Shule iti balay ni Noe iti rabii ket pinapatayda, ken dinadaelda ti ridaw ti pagbaludan ket inruarda ti amada, ket impanda iti tronona iti pagarianna.

19 Gapuna, nangbangon ti lalaki nga anak ni Noe iti pagarian iti naganna; nupay kasta saandan a nagun-od pay ti bileg manipud ken ni Shule nga ari, ket rimmang-ay a kasta unay ken pimmigsa dagiti tao nga adda iti babaen ti panagturay ni Shule nga ari.

20 Ket nabingay ti pagilian; ket adda dua a pagarian, ti pagarian ni Shule, ken ti pagarian ni Cohor, ti lalaki nga anak ni Noe.

21 Ket ni Cohor, ti lalaki nga anak ni Noe, imbilinna a maki-dangadang dagiti taona kada

Shule, a nangabakan kadakua-da da Shule ken nangpapatayanda ken ni Cohor.

22 Ket ita adda lalaki nga anak ni Cohor a nanaganaan iti Nimrod; ket insuko ni Nimrod ti pagarian ni Cohor ken ni Shule, ket nakagun-od iti panagraem iti imatang ni Shule; gapuna inted kenkuana ni Shule ti dakkal a tulong, ket inaramidna iti pagarian ni Shule a maibatay iti pagayatanna.

23 Ken kasta met nga iti panagturay ni Shule immay kadagiti tao dagiti propeta, nga imbaon ti Apo, a mangipadpadto a mangyeg iti lunod iti daga ti kinadangkes ken “panagrukbabda iti didiosen, ket masapul a madadaelda no dida agbabawi.

24 Ket napasamak a sinusik dagiti tao dagiti propeta, ken linaisda ida. Ket napasamak nga impatungpal ni ari Shule ti pangngeddeng a maibusor kadagiti amin a nangsusik kadagiti propeta.

25 Ket impatungpalna ti paglintegan iti amin a daga, a nangted iti bileg kadagiti propeta a masapul a mapanda iti sadino man a kayatda; ket babaen daytoy nagbabawi dagiti tao.

26 Ket gapu ta nagbabawi dagiti tao iti kinamanagbasolda ken panagrukbabda kadagiti didiosen pinakawan ida ti Apo, ket nangrugi manen a rimmangayda iti daga. Ket napasamak a naaddaan ni Shule iti annak a lallaki ken babbai idi lakayen.

27 Ket awanen ti gubgubat ka-

dagiti aldaw ni Shule; ket nala-gipna dagiti naindakan a banag nga inaramid ti Apo kadagiti ammana iti panangitundana kadakuada iti naikari a daga babaen ti “ibaballasiwda iti nalawa a taaw; gapuna impatungpalna ti pangngeddeng babaen ti kin-alinteg iti amin nga aldawna.

KAPITULO 8

Adda riribuk ken panagsusupanget iti pagarian—Mangbukel ni Akish iti tulag a nalimed a kinnunsabo a mangpatatay iti ari—Kukua ti sairo ti nalimed a kinnunsabo ket agbanag iti pannakadadael dagiti pagilian—Maballaagan dagiti kabaruanan a Gentil a maibusor iti nalimed a kinnunsabo nga agpanggepto a mangagaw iti wayawaya iti amin a daga, il-ili, ken pagilian.

KET napasamak a naaddaan iti anak nga Omer, ket sinukatan ni Omer a nagturay. Ket naaddaan ni Omer iti anak a ni Jared; ket naaddaan ni Jared iti annak a lallaki ken babbai.

2 Ket sinukir ni Jared ti amana, ket immay nagnaed iti daga a Heth. Ket napasamak nga adu a tao ti pinatpatiray-okanna, gapu kadagiti makaar-arit a balikasna, agingga a nagun-odna ti kagudua ti pagarian.

3 Ket idi magun-odna ti kagudua ti pagarian nakidangadang iti amana, ket innalana a balud ti amana, ket pinagpaayna a sibabalud;

4 Ket ita, kadagiti aldaw a

panagturay ni Omer adda iti pagbaludan iti kagudua dagiti aldawna. Ket napasamak a naaddaan iti annak a lallaki ken babbai, a pakaibilangan da Esrom ken Coriantumr;

5 Ket nalaus ti pungtotda gapu kadagiti aramid ni Jared a kabsatda, iti kasta nangummongda iti buyot ket nakidangadangda ken ni Jared. Ket napasamak a nakidangadangda iti rabii.

6 Ket napasamak nga idi napatayda ti buyot ni Jared papatayenda koma metten; ket nagpakaasi kadakuada a dida patpatayen, ket isukona ti pagarian iti amana. Ket napasamak nga intedda kenkuana ti biagna.

7 Ket ita nagbalin a nalaus ti ladingit ni Jared gapu iti panna-kapukaw ti pagarianna, ta impapusona ti pagarian ken amin a dayaw iti lubong.

8 Ita iti nalaus a laing ti babai nga anak ni Jared, ket nakitana ti ladingit ti amana, napanunotna ti mangaramid iti plano a pakaisublianna iti pagarian iti amana.

9 Ita nalaus ti pintas ti babai nga anak ni Jared. Ket napasamak a kinasaritana ti amana, a kinunana kenkuana: Ania unay ti pagladladingitan ti amak? Dina kadi nabasa dagiti sinurat nga inkuyog dagiti ammatayo nga imballasiw iti nalawa a taaw? Adtoy, awan kadi ti kasuratan maipanggep kadakuada a nataengan, nga isuda babaen ti “nalimed a planoda nagun-odda dagiti pagarian ken dakkel a dayaw?

10 Ket ita, ngarud, palubosan-nak koma ti amak a mapan iti yan ni Akish, ti lalaki nga anak ni Kimnor; ket adtoy, napintasak, ket "agsalaak iti sangona, ket gargariiek, tapno tarigagayannak nga agbalin nga asawana; gapuna no tarigagayannaka a mangted kaniak nga asawana, kunamto: Itedko no idatagmo kaniak ti ulo ti amak, nga ari.

11 Ket ita gayyem ni Akish ni Omer; gapuna, idi maibaon ni Jared ken ni Akish, nagsala ti babai nga anak ni Jared iti sangona tapno gargarienna, iti kasta tinarigagayanna nga agbalin nga asawana. Ket napasamak a kinunana ken ni Jared: Itedmo nga asawaek.

12 Ket kinuna ni Jared kenkuana: Itedko kenka, no idatagmo kaniak ti ulo ti amak, nga ari.

13 Ket napasamak nga inurnong ni Akish iti sango ti balay ni Jared amin dagiti kabagianna, ket kinunana kadakuada: Ikarriyo kadi nga agtalinaedkayo a napudno kaniak iti banag a tarigagayak kadakayo?

14 Ket napasamak a "nagkari-da amin kenkuana, babaen ti Dios iti langit, ken kasta met dagiti langit, ken kasta met iti daga, ken kadagiti uloda, nga asino man a sumuppiat iti tumulong a tarigagayan ni Akish mapukawna ti ulona; ket asino man a mangibutaktak ti ania man a banag nga ibaga kadakuada ni Akish, mapukawna met ti biagna.

15 Ket napasamak a kasta ti nagnanaminganda kada Akish. Ket "pinagsapata ida ni Akish iti naited kadakuada idi un-unana a nagsapul met iti bileg, a nagallaallatiw manipud ken ni ^bCain, a narungsot a mammapatay manipud idi punganay.

16 Ket naparegtada babaen ti bileg ti sairo a mangaramid iti sapata kadagiti tao, a mamagtalinaed kadakuada iti kasipngetan, a tumulong a mangsapul iti bileg a manggun-od iti bileg, ken narungsot a mamapatay, ken agsamsam, ken agulbod, ken agaramid iti amin a kita ti kinadangkes ken kinaman-nakiabig.

17 Ket ti babai nga anak ni Jared ti nangimula iti pusona a mangtunton kadagitoy a banag iti un-unana; ket immula ni Jared iti puso ni Akish; gapuna, inaramid ni Akish kadagiti kabagian ken gagayyemna, a nangiturong kadakuada iti napintas a karkari a mangaramid iti tunggal banag a tarigagayanna.

18 Ket napasamak a nangbukelda iti nalimed a "kinnunsabo, a kas iti un-unana; dayta kinnunsabo a kakaruan a makadurmen ken kadangkesan iti amin, iti imatang ti Dios;

19 Ta saan nga agaramid ti Apo iti nalimed a kinnunsabo, wenno agaramid iti pakaibuk-bokan ti tao iti darana, ngem ipawilna amin dagitoy a banag, manipud pay idi punganay ti tao.

10a Mar. 6:22-28.

14a PNK Agtabbaaw, Tabbaaw.

15a PNK Sapata.

b Gen. 4:7-8; Moises 5:28-30.

18a PNK Nalimed a Kinnunsabo.

20 Ket ita siak, ni Moroni, diak isurat dagiti wagas ti sapata ken kinnunsaboda, ta naipakammo kaniak nga addada kadagiti amin a tao, ket addada kadagiti Lamanite.

21 Ket isuda ti nakaigapuan ti “pannakadadael dagitoy a tao a sarsaritaek ita, ken kasta met ti pannakadadael dagiti tao ni Nephi.

22 Ket ania man a pagilian a mangitandudo iti dayta a nalimed a kinnunsabo, a mamataud iti bileg ken rang-ay, agingga a maiwarasda iti pagilian, adtoy, madadaeldanto; ta saan nga ipalubos ti Apo a ti “dara dagiti santona, nga ibukbokda, agnayanonto nga um-umkis kenkuana manipud iti daga nga agdawwat iti ^bpanagibales ngem dinanto met ida ibales.

23 Gapuna, O dakayo a Gentil, nakem ti Dios a maipakita kadakayo dagitoy a banag tapno iti dayta mabalinyo nga ibabawi dagiti basolyo, ket dina ipalubos a rumimbaw kadakayo daytoy kinnunsabo a makapapatay, a nabangon tapno makagun-od iti “bileg ken rangay—ken ti aramid, wen, uray pay ti aramid a makadadael umay kadakayo, wen, uray pay ti espada ti linteg ti Agnanayon a Dios agdisso kadakayo, para iti pakapadisianyoy ken pakadadaelanyo no ipalubosyo a maaramid dagitoy a banag.

24 Gapuna, imbilin kadakayo ti Apo, nga inton makitayo a dumteng kadakayo dagitoy a banag a nasken nga agriingka-yonto iti rikna ti nakaam-amak a kasasaadyo, gapu iti daytoy nalimed a kinnunsabo nga addanto kadakayo; wenno ay-ayto pay, gapu iti dara dagiti napapatay; ta umkisda manipud iti tapok para iti panagibales iti dayta, ken kasta met kadagiti nangbukel iti daytoy.

25 Ta mapasamakto nga asino man a mangbangon iti daytoy kayatnanto a padisien ti “waya-way a dagiti amin a daga, il-ili, ken pagilian; ket mapasamakna ti pannakadadael ti amin a tao, ta binukel ti sairo, nga ama ti amin a kinaulbod; nga isu met la dayta ulbod a ^bnangallilaw kadagiti immuna a nagannak kadatayo, wen, isu met la dayta ulbod a nangsugsog iti tao nga agaramid iti narungsot a pammapatay manipud idi punganay; a nangpatangken iti puspuso dagiti tao ket pinapatayda dagiti propeta, ken bina-toda ida, ken pinapanawda ida manipud idi punganay.

26 Gapuna, siak, ni Moroni, nabilinak a mangisurat kadagitoy a banag tapno mapapanaw ti dakes, ken tapno dumteng ti panawen nga “awanton ti bileg ni Satanas iti puspuso dagiti anak ti tattao, ngem ^bmaallukoyda ketdi nga agaramid iti nasa-

21a Hel. 6:28.

22a Morm. 8:27, 40–41.

^b PNK Panagibales.

23a 1 Ne. 22:22–23;

Moises 6:15.

25a PNK Nawaya,
Wayawayaya.

^b Gen. 3:1–13;

2 Ne. 9:9;

Mosiah 16:3;

Moises 4:5–19.

26a 1 Ne. 22:26.

^b 2 Ne. 33:4;

Moro. 7:12–17.

yaat nga awan ressatna, tapno dumtengda iti ubbog ti amin a kinalinteg ket maisalakanda.

KAPITULO 9

Aglasat ti pagarian iti tunggal maysa babaen ti kapupuon, sinnair, ken nadawel a panagpapatay—Nakita ni Emer ti Anak ti Kinalinteg—Adu a propeta ti mangyar-araraw iti panagbabawi—Riribuk-ken ti bisin ken nagita nga ul-uleg dagiti tao.

KET ita siak, ni Moroni, ituloyko ti suratko. Ngarud, adtoy, napasamak a gapu iti “nalimed a kinnunsabo da Akish ken dagiti gayyemna, adtoy, napadisida ti pagarian ni Omer.

2 Nupay kasta, naasi ti Apo ken ni Omer, ken kasta met kadagiti annakna a lallaki ken kadagiti annakna a babbai a saan a nanggamgam iti pannakada-daelna.

3 Ket binallaagan ti Apo ni Omer iti tagtagainep a nasken a pumanaw iti daga; gapuna a pimmanaw ni Omer iti daga a kaduana ti kaamaanna, ket nagdaliasat iti adu nga aldaw, ket nakadanon ken limmabas iti turod ti “Shim, ket nakadanon iti lugar ^ba nakadadaelan dagiti Nephite, ket nagpadaya manipud dita, ket nakadanon iti lugar a managanan iti Ablom, iti igid ti baybay, ket sadiay bina-ngonna ti toldana, ken kasta met dagiti annakna a lallaki ken dagiti annakna a babbai, ken amin

a kabbalayna, malaksid ni Jared ken ti kaamaanna.

4 Ket napasamak a natudingan ni Jared nga ari dagiti tao, babaen ti ima ti kinadangkes; ket in-tedna ti anakna a babai ken ni Akish nga agbalin nga asawana.

5 Ket napasamak a kinalikaguman ni Akish ti biag ti katuganganna a lalaki; ken inaramatna kadagiti nangisapataanna kadagiti nagkauna, ket nagun-odda ti ulo ti katuganganna a lalaki, bayat ti panagtugawna iti tronona, a makisarsarita kadagiti taona.

6 Ta nakaro unay ti panagwaras daytoy a nadangkes ken nalimed a gimong ta rinupsana ti puspuso dagiti amin a tao; ngarud nadawel a napapatay ni Jared iti tronona, ket sinukat ni Akish nga agturay.

7 Ket napasamak a nangrugi nga agilem ni Akish iti anakna a lalaki, ngarud impupokna iti pagbaludan, ket pinagtalinaedna dita nga addaan iti bassit wenno awan a taraon agingga a naglak-am iti patay.

8 Ket ita nakapungtot ti kabsat ti naglak-am iti patay, (a Nimrah ti naganna) iti amana gapu iti dayta a naaramid ti amana iti kabsatna.

9 Ket napasamak nga inum-mong ni Nimrah ti bassit a bilang ti lallaki, ket naglibasda iti daga, ket napanda nakipagnaed ken ni Omer.

10 Ket napasamak a naaddaan ni Akish iti sabali pay nga annak a lallaki, ket naallukoy-

da ti puspuso dagiti tao, nupay kasta naikaridan kenkuana nga aramidenda ti amin a kita ti pagbasolan a maibatay iti tarigagayanna.

11 Ita nalaus ti tarigagay dagiti tao ni Akish a rumang-ay, a kas iti panagtarigagay ni Akish iti bileg; gapuna, indiayaan ida dagiti lallaki nga annak ni Akish iti kuarta, iti kasta a wagas ti panangallukoyda iti dakdakkal a bilang dagiti tao nga umasideg kadakuada.

12 Ket nangrugi ti gubat iti nagbaetan da Akish ken dagiti lallaki nga annakna, a nagpaut iti adu a tawen, wen, agingga iti pannakadadael ti dandani amin a tao iti pagarian, wen, dandani amin, malaksid ti tallopulo a kararua, ken dagiti pimmanaw a kadua iti balay ni Omer.

13 Gapuna, napasubli manen ni Omer iti daga a tawidna.

14 Ket napasamak a limmakay ni Omer; nupay kasta, naaddaan iti anak nga Emer idi lakayen; ket tinudinganna ni Emer nga ari a mangsukat kenkuana nga agturay.

15 Ket kalpasan ti panangtudingna ken ni Emer nga ari nakitana ti kappia iti daga iti uneg ti dua a tawen, ket natay, iti pannakakitana iti adu unay nga aldaw, a napno iti leddaang. Ket napasamak a ni Emer ti nagturay a sukatna, ket sinupusopan dagiti tugot ti amana.

16 Ket rinugian manen ti Apo nga ikkaten ti lunod iti daga, ket nalaus ti panagrang-ay ti balay

ni Emer iti babaen ti panangiturayna; ket iti uneg ti innem-apulo-ket-dua a tawen nagbalinda a nakapigpigs, iti kasta nagbalinda a nakabakbknang—

17 Ta addaanda iti amin a kita ti bunga, ken bukbukel, ken sed-seda, ken napino a lino, ken balitok, ken pirak, ken agkakapateg a banag;

18 Ken kasta met ti amin a kita ti dinguen, ken ayup, ken baka, ken karnero, ken baboy, ken kalding, ken kasta met ti adu a kita ti ayup a napateg a taraon ti tao.

19 Ken addaanda met iti “kabalio, ken asno, ken addada elepante ken curelom ken cumom; napategda amin iti tao, ken nangnangruna pay dagiti elepante ken curelom ken cumom.

20 Ket kasta ti panangibukbok ti Apo iti bendisionna iti daytoy a daga, a “napili a naisalalumina iti amin a dagdaga; ket imbilinna nga asino man a mangtagikua iti daga nasken a tagikuaenna iti Apo, wenno ^bmadadaeldanto inton malumonda iti basbasol; ta iti dayta, kinuna ti Apo: Ibukbokkonto ti pakabuklan ti pungtotko.

21 Ket impatungpal ni Emer ti pangngeddeng iti kinalinteg babaen ti amin nga aldawna, ket naaddaan iti adu nga annak a lallaki ken babbai; ket naaddaan iti anak a Coriantum, ket tinudinganna ni Coriantum a mangsukat kenkuana nga agturay.

22 Ket kalpasan ti panangtudingna ken ni Coriantum a

mangsukat kenkuana nga agturay nagbiag iti uppat a tawen, ket nakitana ti kappia iti daga; wen, ken kasta met a nakita ti “Anak ti Kinalinteg, ken nag-ragsak ken nagdaydayaw iti aldawna; ket natay a sitatalna.

23 Ket napasamak a sinurot ni Coriantum dagiti tugot ti amana, ket nagbangon iti adu a dadakkel a ciudad, ket insurona ti naimbag kadagiti taona iti amin nga aldawna. Ket napasamak nga awanan iti anak agingga idi lakayen.

24 Ket napasamak a natay ti asawana, iti tawenna a sangagasut-ket-dua. Ket napasamak nga innala ni Coriantum nga asawa, idi lakayen, ti ubing a katulongan, ket naaddaan iti annak a lallaki ken babbai; gapuna nagbiag agingga nga imabot iti sangagasut-ken-uppat-a-pulo-ket-dua a tawen.

25 Ket napasamak a naaddaan iti anak a Com, ket sinukatan ni Com nga agturay; ket nagturay iti uppat-a-pulo-ket-siam a tawen, ket naaddaan iti anak a ni Heth; ken naaddaan met iti sababali pay nga annak a lallaki ken babbai.

26 Ket nagwaras manen dagiti tao iti amin a rabaw ti daga, ket sadiay manen a nangrugi ti nakaro a kinadangkes iti rabaw ti daga, ket nangrugi nga inarakup ni Heth dagiti nalimed a plano idi un-unana, a mangdaael iti amana.

27 Ket napasamak a pinadisina ti amana, ta pinapatayna iti es-

padana met laeng; ket sinukattanna nga agturay.

28 Ket dimteng manen dagiti propeta, a mangyar-araraw kadakuada ti panagbabawi—a nasken nga isaganada ti dalan ti Apo wenna adda dumteng a lunod iti rabaw ti daga; wen, ken addanto pay nakaro a bisin, a pakadadaelando no saanda nga agbabawi.

29 Ngem saan a pinati dagiti tao dagiti balikas dagiti propeta, ngem pinapanawda ketdi ida; ket sumagmamano kadakuada ti impuruakda iti abut sada binaybay-an ida a mapukaw. Ket napasamak nga inaramidda amin dagitoy a banag a maibatay iti bilin ti ari, ni Heth.

30 Ket napasamak a nangrugi ti nakaro a gawat iti daga, ket nagbalin a napardas unay ti pannakadadael dagiti agindeg gapu iti gawat, ta awan ti tudo iti rabaw ti daga.

31 Ket adda met dimteng a nangigita nga uleg iti rabaw ti daga, ket adu ti nasabidongan kadagiti tao. Ket napasamak a rinugian dagiti arbanda ti naglibas kadagiti nagita nga uleg, nga agturong iti daga iti abagatan, nga inawagan dagiti Nephite iti “Zarahemla.

32 Ket napasamak nga adu kadakuada ti napukaw iti dalan; nupay kasta, sumagmamano kadakuada ti naglibas iti daga iti abagatan.

33 Ket napasamak a binilin ti Apo dagiti “uleg a saanen a kumamat kadakuada, ngem agba-

langanda ketdi iti dalan tapno saan a makapagna dagiti tao, tapno asino man nga agpanggep a magna matnagda kadagiti nagita nga uleg.

34 Ket napasamak a sinurot dagiti tao ti turong dagiti narungsot nga ayup, ket linamutda ti bangkay dagiti nadalupo iti dalan, ayingga a nalamutda amin ida. Ita idi nakita dagiti tao a mapukawda rinugianda ti “nagbabawi kadagiti basbasolda ket immararawda iti Apo.

35 Ket napasamak nga idi “impakumbabada ti bagbagida a naan-anay iti sango ti Apo nangibaon iti tudo iti rabaw ti daga; ket nangrugi manen a nakaungar dagiti tao, ket sadiay nangrugi a nagbunga kadagiti pagilian iti amianan, ken kadagiti amin a pagilian iti aglawlaw. Ket impakita ti Apo ti bileгна kadakuada iti panangisalakanna kadakuada iti bisin.

KAPITULO 10

Masukansukat ti ari—Sumagma-mano kadagiti ari ti nalinteg; nangdangkes dagiti dadduma—No agturay ti kinalinteg, mabendisio-nan dagiti tao ket parang-ayen ida ti Apo.

KET napasamak a ni Shez, nga an-annabo ni Heth—ta napukaw ni Heth iti bisin, ken amin dagiti kabbalayna malaksid ni Shez—gapuna, rinugian manen

ni Shez a buklen dagiti nadangran a tao.

2 Ket napasamak a nalagip ni Shez ti pannakadadael dagiti ammana, ket nangbangon iti nalinteg a pagarian; ta nalagipna ti inaramid ti Apo iti “ibaballasiw-da Jared ken ti kabsatna iti taaw; ket nagna kadagiti wagas ti Apo; ket naaddaan iti annak a lallaki ken babbai.

3 Ket nagsukir kenkuana ti inauna nga anakna a lalaki, a Shez ti naganna; nupay kasta, pinapatay ti mannanakaw ni Shez, gapu iti aglaplapusanan a kinabaknangna, a nangyeg manen ti kappia iti amana.

4 Ket napasamak a nagbangon ti amana iti adu a ciudad iti rabaw ti daga, ket nangrugi manen a nagsaknap dagiti tao iti amin a rabaw ti daga. Ket nagbiag ni Shez ayingga iti nakalaklakayen; ket naaddaan iti anak a ni Riplakish. Ket natay, ket ni Riplakish ti simmublat kenkuana a nagturay.

5 Ket napasamak a saan nga inaramid ni Riplakish ti nasaya-at iti imatang ti Apo, ta nagasawa ken “nakikamalala iti adu, ket impabaklayna kadagiti tao ti nadagsen nga imeten; wen, pinagbuisna ida iti nadagsen a buis; ket babaen dagiti buis nangbangon iti dadakkel a pasdek.

6 Ket nangpatakder iti nalaus ti pintasna a tronona; ken nangbangon iti adu a pagbaludan, ket asino man a di nagtungpal iti panagbuis impisokna iti pag-

baludan; ken asino man a di napagbayad iti buisna impisok-na iti pagbaludan; ket imbilinna a nasken ti agtultuloy a panagtrabahoda nga agpaay iti kaspulanda; ket imbilinna ti pannakapapatay ti asino man nga agkedked nga agtrabaho.

7 Gapuna nagun-odna amin a nasayaat nga aramidna, wen, imbilinna pay a mapalinis dagiti nalinis a balitokna iti pagbaludan; ken imbilinna a masurot iti pagbaludan ti amin a wagas ti nasayaat nga aramid. Ket napasamak a nagsagaba dagiti tao iti kinamannakiabigna ken kadagiti makarimon nga aramidna.

8 Ket immalsa dagiti tao a maibusor kenkuana idi makapagturay iti uneg ti uppat-a-puloket-dua a tawen; ket nangrugi manen ti gubat iti daga, iti kasta napapatay ni Riplakish, ket napapanaw dagiti an-annabona iti daga.

9 Ket napasamak a kalpasan ti adu a tawen, inummong ni Morianton, (gapu ta an-annabo ni Riplakish) ti buyot dagiti napadisi, ket napanda nakidangadang kadagiti tao; ket nagun-odna ti bileg iti adu a siudad; ket kimmario a kasta unay ti gubat, ket nagpaut iti adu a tawen; ket nagun-odna ti bileg iti amin a daga, ket impatugawna ti bagina nga ari iti amin a daga.

10 Ket kalpasan dayta panangipatugawna iti bagina nga ari pinalag-anna ti imet dagiti tao, a nakaguyugoyan dagiti tao kenkuana, ket tinudinganda nga arida.

11 Ket nalinteg kadagiti taona, ngem saan iti bagina gapu iti adu a pannakiabigna; gapuna naisina iti imatang ti Apo.

12 Ket napasamak a nagbangon ni Morianton iti adu a siudad, ket bimmaknang a kasta unay dagiti tao iti babaen ti turayna, kadagiti man pasdek, ken iti balitok ken pirak, ken iti panagapitan, ken kadagiti arban, ken pastor, ken kaarngida a banag a naisubli kadakuada.

13 Ket nagbiag ni Morianton iti nakaad-adu a tawen, sa kalpasanna naaddaan iti anak a Kim; ket ni Kim ti nagturay a sukati amana; ket nagturay iti walo a tawen, sa natay ti amana. Ket napasamak a saan a nagturay ni Kim a nalinteg, gapuna saan a nagustuan ti Apo.

14 Ket immalsa ti kabsatna a maibusor kenkuana, a nangibaludanna kenkuana; ket nagtalinaed a balud bayat ti panagbiagna; ket naaddaan iti annak a lallaki ken babbai iti pagbaludan, ket naaddaan iti anak a Levi idi lakayen; sa natay.

15 Ket napasamak a nagtalinaed ni Levi iti pagbaludan kalpasan ti ipapatay ti amana, iti uneg ti uppat-a-puloket-dua a tawen. Ket nakigubat iti ari ti daga, a nakagun-odanna iti pagarian.

16 Ket kalpasan ti pannakagun-odna iti pagarian inaramidna ti maitutop iti imatang ti Apo; ket rimmang-ay dagiti tao iti daga; ket nagbiag iti nasayaat a panaglakai, ket naaddaan iti annak a lallaki ken babbai;

ken kasta met a naaddaan iti anak a ni Corom, a tinudinganna a sukatna nga ari.

17 Ket napasamak nga inaramid ni Corom ti naimbag iti imatang ti Apo iti unos ti panagbiagna; ket naaddaan iti adu nga annak a lallaki ken babbai; ket pimmusay kalpasan ti pannakakita kenkuana iti adu nga aldaw, a kas kadagiti dadduma iti daga; ket sinukatan ni Kish nga agturay.

18 Ket napasamak a pimmusay met ni Kish, ket sinukatan ni Lib nga agturay.

19 Ket napasamak nga inaramid met ni Lib ti naimbag iti imatang ti Apo. Ket nadadael dagiti "nagita nga uleg kadagiti aldaw ni Lib. Gapuna napanda iti daga iti abagatan, nga agsapul iti taraon dagiti tao iti daga, ta naaplagan ti daga iti ayup ti kabakiran. Ket nagbalin met ni Lib a naindaklan a mangnganup.

20 Ket nangbangonda iti dakel a ciudad iti naillet a tengnged ti daga, iti lugar a nangguduaan ti baybay iti daga.

21 Ket tinaginayonda ti daga iti abagatan a para iti langalang, a pagalaan iti ayup. Ket naaplagan kadagiti agindeg ti sibubukel a rabaw ti daga iti amianan.

22 Ket nalaus ti kinagagetda, ket naggatangda ken naglako ken nakiminnaroda, tapno rumang-ayda.

23 Ket nagtrabahoda iti amin a kita ti minas, ket nagaramidda

iti balitok, ken pirak, ken "landok, ken gambang, ken amin a kita ti metal; ket nagkalida iti daga; gapuna, binuntuon a daga ti kinutkotda tapno makaalada iti minas, balitok, ken pirak, ken landok, ken kobre ket nagaramidda iti amin a kita ti nalinis nga aramid.

24 Ken addaanda iti seda, ken napino ti nginabrasna a lino; ket nagtrabahoda iti amin a kita ti lupot, tapno makawesanda ti bagbagida iti kinalamulamoda.

25 Ket nagaramidda iti amin a kita ti ramit a pagsukayda iti daga, a pagarado ken pagpuruakda, a paggapas ken pagmuriskida, ken kasta met a pagwagwagda.

26 Ken nagaramidda iti amin a kita ti ramit nga aramatenda kadagiti ayupda.

27 Ken nagaramidda iti amin a kita ti igamda a pakigubat. Ken nagaramidda iti amin a kita ti aramid a naidaddaduma ti kinapulidona.

28 Ket awan ti rumimbaw kadakuada iti pannakapagasat, ken ad-adda a naparang-ay ti ima ti Apo. Ket addada iti daga a naisalsalumina ti pannakapilina iti amin a daga, ta nasao ti Apo.

29 Ket napasamak a nagbiag ni Lib iti adu a tawen, ket naaddaan iti annak a lallaki ken babbai; ken kasta met a naaddaan iti anak a ni Hearthom.

30 Ket napasamak a ni Hearthom ti nangsukat iti amana a nagturay. Ket idi nagturay ni

Hearthom iti duapulo-ket-uppat a tawen, adtoy, naagaw ti pagarian kenkuana. Ket nabalud iti adu a tawen, wen, iti amin a nabati nga aldawna.

31 Ket naaddaan iti anak a ni Heth, ket nagbiag ni Heth iti pagbaludan iti unos ti panagbiagna. Ket naaddaan ni Heth iti anak a ni Aaron, ket nagingdeg ni Aaron iti pagbaludan iti unos ti panagbiagna; ket naaddaan iti anak a ni Amnigaddah, ket nagingdeg met ni Amnigaddah iti pagbaludan iti unos ti panagbiagna; ket naaddaan iti anak a ni Coriantum, ket nagingdeg ni Coriantum iti pagbaludan iti unos ti panagbiagna; ket naaddaan iti anak a ni Com.

32 Ket napasamak a naala ni Com ti kagudua ti pagarian. Ket inturayanna ti kagudua ti pagarian iti uppat-a-pulo-ket dua a tawen; ket napan nakidangadang iti ari, a ni Amgid, ket nagdangadangda iti unos ti adu a tawen, a kadagidi a panawen naparmek ni Com ni Amgid, ket nagun-odna ti bileg iti nabati iti pagarian.

33 Ket nangrugi a limtuad dagiti mannanakaw iti daga kadagidi aldaw ni Com; ket sinurotda dagiti daan a plano, ket impatungpalda dagiti “sapata a mayarngi kadagiti nagkauna, ket pinanggepda manen a daaelen ti pagarian.

34 Ket nakiranget ni Com kadakuada iti kasta unay; nupay kasta, saanna ida a nabelan.

KAPITULO 11

Rimbawan dagiti gububat, sinuppiat, ken kinadangkes iti panagbiag dagiti Jaredite—Ipadto dagiti propeta ti di maliklikan a pannakadadael dagiti Jaredite malaksid no agbabawida—Supringen dagiti tao dagiti balikas dagiti propeta.

KET adu met a propeta ti dimteng kadagiti aldaw ni Com, ket impadtoda ti pannakadadael dagita naindaklan a tao malaksid no agbabawida, ket umasidegda iti Apo, ket tallikudanda ti kinamamapatay ken kinadangkesda.

2 Ket napasamak a sinupring dagiti tao dagiti propeta, ket kimmamangda ken ni Com a paisalakan, ta sinapul ida dagiti tao a papatayen.

3 Ket adu a banag ti impadtoda ken ni Com; ket nabendishon kadagiti nabati nga aldawna.

4 Ket nagbiag a nasayaat iti panaglakayna, ken naaddaan iti anak a ni Shiblom; ket ni Shiblom ti simmublat kenkuana a nagturay. Ket immalsa ti lalaki a kabsat ni Shiblom kenkuana, ket nangrugi dita ti nalaus ti kadakkeln a gubat iti daga.

5 Ket napasamak nga imbilin ti lalaki a kabsat ni Shiblom a mapapatay amin dagiti propeta a nangipadto iti pannakadadael dagiti tao;

6 Ket adda nakaro a didigra iti amin a daga, ta pinaneknekanda nga adda dumteng a nakaro a lunod iti daga, ken kasta met

kadagiti tao, ket iti kasta ad-danto nakaro a pannakadadael kadakuada, kas iti di pay napasamak iti rabaw ti daga, ket agbalin dagiti tulangda a kasla "buntuon ti daga iti rabaw ti daga malaksid no agbabawida iti kinadangkesda.

7 Ket dida dimngeg iti timek ti Apo, gapu iti nadangkes a panagkukunsaboda; gapuna, nangrugi ti gubgubat ken sinupanget iti amin a daga, ken kasta met nga adu ti panagbisin ken angol, iti kasta adda nakaro a pannakadadael, kas iti di pay pulos napasamak iti rabaw ti daga; ket amin dagitoy napasamak kadagidi aldaw ni Shiblom.

8 Ket nangrugi dagiti tao a nagbabawi iti basbasolda; ket iti kasta nga inaramidda "kinaasian ida ti Apo.

9 Ket napasamak a napapatay ni Shiblom, ket nabalud ni Set, ket nagnaed iti pagbaludan iti unos ti panagbiagna.

10 Ket napasamak a nagun-od ni Ahah, ti lalaki nga anakna, ti pagarian; ket inturayanna dagiti tao iti unos ti panagbiagna. Ket inaramidna amin a kita ti pagbasolan iti unos ti panagbiagna, a nangibilinanna ti panakaibukbok ti dara; ket bassiten ti aldawna.

11 Ket nagun-od ni Ethem, kas an-annabo ni Ahah, ti pagarian; ket inaramidna met ti kinadangkes kadagiti aldawna.

12 Ket napasamak a dimteng

ti adu a propeta kadagiti aldaw ni Ethem, ket impadtoda manen kadagiti tao; wen, impadtoda nga awan duadua a dada-elento ida ti Apo iti rabaw ti daga malaksid no agbabawida kadagiti basolda.

13 Ket napasamak a pinatangken dagiti tao ti puspusoda, ket saanda a "dimngeg kadagiti balikasda; ket nagladingit dagiti propeta ken pimmanawda kadagiti tao.

14 Ket napasamak nga impatungpal ni Ethem ti pangngedeng babaen ti kinadangkes iti unos ti panagbiagna; ket naaddaan iti anak a ni Moron. Ket napasamak a simmublat ni Moron a nagturay; ket inaramid ni Moron ti kinadangkes iti sango ti Apo.

15 Ket napasamak a nariing ti "yaalsa kadagiti tao, gapu iti dayta nalimed a kinnunsabo a nabukel a panggun-od iti bileg ken rang-ay; ket adda limtuad a maingel a lalaki kadakuada a managbasol, ket kinarangetna ni Moron, a nangpadisianna iti kagudua ti pagarian; ket inasikasona ti kagudua ti pagarian iti adu a tawen.

16 Ket napasamak a pinadisi ni Moron, ket nagun-odna manen ti pagarian.

17 Ket napasamak nga adda manen sabali a limtuad a maingel a lalaki; ket an-annabo ti kabsat ni Jared.

18 Ket napasamak a pinadisi-na ni Moron ket nagun-odna ti

pagarian; gapuna, nagnaed ni Moron iti pagbaludan kadagiti amin a nabati nga aldawna; ket naaddaan iti anak a ni Coriantor.

19 Ket napasamak a nagnaed ni Coriantor iti pagbaludan iti unos ti panagbiagna.

20 Ket dimteng met ti adu a propeta kadagiti aldaw ni Coriantor, ket impadtoda dagiti naindaklan ken nakaskasdaaw a banag, ket inyararawda ti panagbabawi kadagiti tao, ket malaksid no agbabawida ipatungpal ti Apo a Dios ti ^a pangnged-deng a mangiturong kadakuada iti awan duadua a pannakada-dael;

21 Ket iti kasta mangyeg ti Apo a Dios iti ^a sabali a tattao a mangtagikua iti daga, babaen ti bilegna, a kas iti wagas a panangyegna kadagiti ammada.

22 Ket sinupringda amin dagiti balikas dagiti propeta, gapu iti nalimed a gimong ken nadangkis a makarimon nga aramidida.

23 Ket napasamak a naaddaan ni Coriantor iti anak a ni ^a Ether, sa natay, iti panagindegna iti pagbaludan iti unos ti panagbiagna.

KAPITULO 12

Gutugoten ni propeta Ether dagiti tao a mamati iti Dios—Lagipen ni Moroni dagiti nakaskasdaaw ken

datdatlag a naaramid ti pammati—Inikkan ti pammati ti kabsat ni Jared iti gundaway a makakita ken ni Cristo—Ikkat ti Apo dagiti tao iti pagkapsutan tapno agbalinda a napakumbaba—Pinagaraw ti kabsat ni Jared ti Bantay Zerin babaen ti pammati—Napateg iti pannakaisalakan ti pammati, namnama, ken panangngaasi—Nakita ni Moroni ni Jesus iti rupanrupa.

KET napasamak dagiti aldaw ni Ether kadagiti aldaw ni Coriantumr; ket ni ^a Coriantumr ti ari iti intero a daga.

2 Ket ni ^a Ether ti propeta ti Apo; gapuna dimteng ni Ether kadagiti aldaw ni Coriantumr, ket rinugianna ti nagipadto kadagiti tao, ta saan a ^b malapdan gapu ta adda kenkuana ti Espiritu ti Apo.

3 Ta ^a immararaw manipud iti agsapa, nga agingga a lumneken ti init, a manggutgutugot kadagiti tao a mamati iti Dios ket agbabawida di la ket mamin-ano ta ^b madadaelda, a kun-kunana kadakuada a mapasamak amin a banag babaen ti ^c pammati—

4 Gapuna, dakkell ti ^a namnama ti mamati iti Dios iti nasaysayaat a lubong, wen, uray pay iti lugar iti makanawan ti Dios, a yeg ti pammati dayta a namnama, a ^b lumansad iti kaunggan dagiti tao, a mangikkat iti duaduada ken mamatibker kadakuada, a kanayon a mangsur-

20a PNK Ukom,
Panangukom.

21a Ether 13:20–21.

23a Ether 1:6; 15:33–34.

12 1a Ether 13:13–31.

2a PNK Ether.
b Jer. 20:9;

Enos 1:26;

Alma 43:1.

3a DkK 112:5.

b Ether 11:12, 20–22.

c PNK Pammati.

4a PNK Namnama.

b Heb. 6:19.

surot kadagiti ‘naimbag nga aramid, ta naibagnosda a “mangigloria iti Dios.

5 Ket napasamak nga impadto ni Ether dagiti naindaklan ken datdatlag a banag kadagiti tao, a dida pinati, gapu ta dida ida nakita.

6 Ket ita, siak, ni Moroni, adda ibagak maipanggep kadagitoy a banag; ipakitak iti lubong a bambanag ti “pammati a mabalin a ^bnamnamaen ken “saan a makita; gapuna, saanyo a balusingsingen gapu ta diyo makita, ta awan ti maawatyo a saksi agingga iti “pannakasuot ti pammatiyo.

7 Ta babaen ti pammati ti nagpakitaan ni Cristo kadagiti amatayo, kalpasan ti ibabangonna iti tanem; ket saan a nagpakita kadakuada agingga a naaddaanda iti pammati kenkuana; gapuna, nasken unay nga adda pammati dagiti dadduma kenkuana, ta saan a nagpakita iti lubong.

8 Ngem nagpakita iti lubong gapu iti pammati dagiti tao, ket intan-okna ti nagan ti Ama, ken nangisagana iti pamuspusan a mabalin a pakiranudan dagiti dadduma iti nailangitan a sagut, ta bareng no mangnamnamada kadagidiay banag a dida makita.

9 Gapuna, mabalinyo met ti maaddaan iti namnama, ken makiranud iti sagut, no adda la ketdi pammatiyo.

10 Adtoy babaen ti pammati ti “nakaawagan dagidi nagkau-na a naibatay iti nasantuan nga urnos ti Dios.

11 Gapuna, naited ti paglintergan ni Moises babaen ti pammati. Ngem iti sagut ti Anakna nangisagana ti Dios iti “nasaysayaat a wagas; ket natungpal babaen ti pammati.

12 Ta no awan ti “pammati dagiti annak ti tao saan a makaramid ti Dios iti ^bmilagro kadakuada; gapuna, saan a nagpakita agingga nga adda pammatida.

13 Adtoy, ti pammati da Alma ken Amulek ti nangrebba iti “pagbaludan iti daga.

14 Adtoy, ti pammati da Nephi ken Lehi ti nanggutugot iti “panagbalbaliw dagiti Lamanite, tapno mabuniaganda iti apuy ken iti ^bEspiritu Santo.

15 Adtoy, ti pammati da “Amon ken dagiti kabsatna ti nanggutugot iti ^bnaindaklan a milagro kadagiti Lamanite.

16 Wen, ken kasta met amin dagiti nanggutugot kadagiti “milagro ginutugotda babaen ti ^bpammati, uray dagiti immununa ngem ni Cristo ken kas-

4c 1 Cor. 15:58.
d 3 Ne. 12:16.
6a Heb. 11:1.
b Rom. 8:24-25.
c Alma 32:21.
d 3 Ne. 26:11;
DkK 105:19; 121:7-8.
10a Alma 13:3-4.
PNK Akem,

Tudingan,
Tinudingan ti Dios.
11a 1 Cor. 12:31.
12a 2 Ne. 27:23;
Mosiah 8:18;
Moro. 7:37;
DkK 35:8-11.
b Mat. 13:58;
Morm. 9:20.

13a Alma 14:26-29.
14a Hel. 5:50-52.
b Hel. 5:45; 3 Ne. 9:20.
15a Alma 17:29-39.
b PIP kas nasao iti
Alma, kapitulo
17-26.
16a PNK Milagro.
b Heb. 11:7-40.

ta met dagiti simmaruno kenkuana.

17 Ket babaen ti pammati nagun-od dagiti tallo a disipulo ti kari a “dida maramanan ti patay; ket saanda a nagun-od ti kari agingga a namatida.

18 Ket awan ti nagutugotda a milagro iti kaano man agingga a namatida; gapuna immuna pay a namatida iti Anak ti Dios.

19 Ket adu ti aglaplapusanan ti pigsa ti pammatida, uray pay idi “sakbay a dumteng ni Cristo, a saan a nailinged iti ^bbelo, ngem pudno a nakitada kadagiti matada dagiti banag a nakitada babaen ti mata ti pammati, ket naragsakanda.

20 Ket adtoy, makitatayo iti daytoy a kasuratan a maysa kadagitoy ti kabsat ni Jared; ta nalaus ti pammatina iti Dios, ta idi isagid ti Dios ti “ramayna saan-na a nailinged iti imatang ti kabsat ni Jared, gapu iti balikas nga imbagana kenkuana, ti balikas a nagun-odna babaen ti pammati.

21 Ket kalpasan ti pannakakita ti kabsat ni Jared iti ramay ti Apo, gapu iti “kari a nagun-od ti kabsat ni Jared babaen ti pammati, awan ti ania man a mailinged ti Apo iti imatangna; gapuna nga impakitana amin a banag kenkuana, ta awanen ti mailimed kenkuana ti ^bbelo.

22 Ket babaen ti pammati ti nakagun-odan dagiti ammak

iti “kari a dumteng dagitoy a banag kadagiti kabsatda babaen dagiti Gentil; ngarud binilinnak ti Apo, wen, nga isu ni Jesucristo.

23 Ket kinunak kenkuana: Apo, laisento dagiti Gentil dagitoy a banag, gapu iti “kinakapsutmi nga agsurat; ta Apo inaramidnakami a maingel iti balikas babaen ti pammati, ngem dinakami inaramid a ^bmaingel nga agsurat; ta inaramidmo a nalasing amin dagitoy a tao nga agsao, gapu iti Espiritu Santo nga intedmo kadakuada;

24 Ket inaramiddakami a makasurat laeng iti sangkabassit, gapu iti kinatiweng dagiti imami. Adtoy, dinakami inaramid a maingel nga “agsurat a kas iti kabsat ni Jared, ta inaramidyo a naindaklan dagiti banag nga insuratna a kas iti arte, iti nalaus a pannakaammo ti tao a mangbasa kadagitoy.

25 Inaramidmo met dagiti balikasmi a nabileg ken naindaklan, nga uray la a dimi ida kabaellan nga isurat; gapuna, nadlawmi ti pagkapsutanmi idi agsuratkami, ket nagbiddutkami iti panagilugarmi kadagiti balikasmi; ket maamakak di la ket maminano ta “laisen dagiti Gentil dagiti balikasmi.

26 Ket idi maisaok daytoy, nagsao kaniak ti Apo, a kinunana: “Manglais dagiti maag, ngem

17a 3 Ne. 28:7;
Morm. 8:10–12.

19a 2 Ne. 11:1–4;
Jacob 4:4–5;
Jarom 1:11;
Alma 25:15–16.

b Ether 3:6.
PNK Belo.

20a Ether 3:4.
21a Ether 3:25–26.
b Ether 3:20;
DkK 67:10–13.

22a Enos 1:13.
23a Morm. 8:17; 9:33.
b 2 Ne. 33:1.
24a PNK Pagsasao.
25a 1 Cor. 2:14.
26a Gal. 6:7.

agladingitdanto; ket umdas ti kaasik kadagiti naemma, tapno saanda a gundawayan ti pagkapsutanyo;

27 Ket no umasideg kaniak dagiti tao ipakitak kadakuada ti “pagkapsutanda. ^bInikkak dagiti tao iti pagkapsutan tapno agpakumbabada; ket umdas ti “paraburko iti amin a tattao a “mangipakumbaba iti bagbagida kaniak, ket adda pammatida kaniak, sakonto aramiden a napigsa kadakuada dagiti “nakapsut a banag.

28 Adtoy, ipakitakto kadagiti Gentil ti pagkapsutanda, ken ipakitakto kadakuada a mayeg kaniak ti “pammati, namnama ken kaasi — ti burayok ti amin a kinalinteg.

29 Ket siak, ni Moroni, iti panakangngegko kadagitoy a balikas, naliwliwaak, ket kinunak: O Apo, maaramidto ti kinalintegmo, ta ammok nga agtrabahoka kadagiti annak ti tattao a maibatay iti pammatida;

30 Ta kinuna ti kabsat ni Jared iti bantay Zerim, “Maikkatka, ket naikkat. Ket no awan ti pammatina saan koma a naisin; gapuna agtrabahokayo a kas iti kaadda ti pammati dagiti tao.

31 Ta kasta ti panagpakitam kadagiti disipulom; ta idi maaddaandan iti “pammati, ken nagsaoda babaen ti naganmo,

nagpakitaka kadakuada a napnuan bileg.

32 Ken kasta met a malagipko nga imbagam nga insaganam ti balay ti tao, wen, uray pay dagiti “dakkel ken nadaeg a balay ti Amam, a pakagun-odan ti tao iti nabilbileg a ^bnamnama; gapuna nasken a mangnamnama ti tao, wenno saanna a maawat ti tawidna iti lugar nga insaganam.

33 Ken manen, malagipko nga imbagam nga “ay-ayatem ti lubong, nga uray pay no ibuisismo ti biagmo para iti lubong, a mabalin nga alaem manen tapno isaganam ti lugar a para kadagiti annak ti tattao.

34 Ket ita ammok a kaasi daytoy “ayat nga insangratmo kadagiti annak ti tattao; gapuna, malaksid no adda kaasi dagiti tao dida matawid ti lugarda nga insaganam iti dakkel ken nadaeg a balay ti Amam.

35 Gapuna, ammok iti daytoy a banag nga imbagam, a no awan ti kaasi dagiti Gentil, gapu iti pagkapsutanmi, a paneknekam kadakuada, ket ikkatem ti “pagsiribanda, wen, uray pay dayta naawatdan, ket itedmo kadagiti umawat a nabusbuslon.

36 Ket napasamak nga inkaragko iti Apo nga ikkana dagiti Gentil iti “parabur, tapno maaddaanda iti kaasi.

27a Jacob 4:7.

^b Ex. 4:11; 1 Cor. 1:27.

^c PNK Parabur.

^d Luc. 18:10–14;

DkK 1:28.

PNK Napakumbaba,

Kinapakumbaba.

^e Luc. 9:46–48;

2 Cor. 12:9.

28a 1 Cor. 13:1–13;

Moro. 7:39–47.

30a Mat. 17:20; Jacob 4:6;

Hel. 10:6, 9.

PNK Bileg.

31a PNK Pammati.

32a Jn. 14:2; Enos 1:27;

DkK 72:4; 98:18.

^b PNK Namnama.

33a Jn. 3:16–17.

34a Moro. 7:47.

PNK Kaasi; Ayat.

35a Mat. 25:14–30.

PNK Sagut; Talento.

36a PNK Parabur.

37 Ket napasamak a kinuna ti Apo kaniak: No awan ti kaasida awan ti aniamanna kenka, sika a napudno; gapuna, maaramidto a “nadalus ti pagan-anaymo. Ket gapu ta nakitam ti ^bpagkapsutam mapapigsakanto, uray pay iti pagtugawam a lugar nga insaganak iti dakkal ken nadaeg a balay ti Amak.

38 Ket ita, siak, ni Moroni, agpakadaakon kadagiti Gentil, wen, ken kasta met kadagiti kabsatko nga ay-ayatek, agingga nga agkikitatayo iti “pangukoman ni Cristo, a pakaammuan amin a tao a saan a natulawan ti ^bpagan-anayko iti darayo.

39 Ket isunton ti pannakaam-moyo a “nakitak ni Jesus, ken nagsaokami a ^brupanrupa, ken imbagana a sipapakumbaba, a kas iti panangibaga ti tao iti sabali iti pagsasaok, maipanggep kadagitoy a banag;

40 Ket sumagmamano laeng ti insuratko, gapu iti kinakapsutko nga agsurat.

41 Ket ita, ipaganetgetko a “sapulenyoy daytoy a Jesus nga insurat dagiti propeta ken apostol, tapno ti parabur ti Dios nga Ama, ken kasta met ti Apo a Jesucristo, ken ti Espiritu Santo, a nangipaneknek kadakuada iti ^bkasuratan, mabalin ken surotendakayo iti agnanayon. Amen.

KAPITULO 13

Ibaga ni Ether ti Baro a Jerusalem a mabangon iti America babaen ti bukel ni Jose—Agipadto, mapapanaw, isuratna ti pakasaritaan dagiti Jaredite, ken ipadlesna ti pannakadadael dagiti Jaredite—Bumtak ti gubat iti amin a daga.

KET ita siak, ni Moroni, ituloyko nga ileppas ti kasuratak maipanggep iti pannakadadael dagiti tao nga isursuratko.

2 Ta adtoy, sinupringda amin dagiti balikas ni Ether; ta sipupudno nga imbagana kadakuada amin a banag, manipud iti punganay ti tao; ken kalpasan ti “pannakaabbat ti dandanum iti rabaw daytoy a daga a napili a daga a naisalsalumina iti amin a daga, ti napili a daga ti Apo; gapuna kayat ti Apo nga ^bagserbi kenkuana amin dagiti tao a nagnaed iti dayta a daga;

3 Ken dayta ti lugar ti “Baro a Jerusalem, a ^bbumabanto manipud iti langit, ken ti nasantuan a santuario ti Apo.

4 Adtoy, nakita ni Ether dagiti aldaw ni Cristo, ket nagsao maipanggep iti “Baro a Jerusalem iti daytoy a daga.

5 Ken nagsao met maipanggep iti balay ti Israel, ken ti “Jerusalem a paggapuan ni ^bLehi—

37a DkK 38:42;
88:74–75; 135:4–5.
^b Ether 12:27.

38a PNK Jesucristo—
Ukom.
^b Jacob 1:19.

39a PNK Jesucristo—
Panagparang ni

Cristo kalpasan
ti ipapatay.
^b Gen. 32:30;
Ex. 33:11.
41a DkK 88:63; 101:38.
^b 3 Ne. 11:32.
13 2a Gen. 7:11–24; 8:3.
^b Ether 2:8.

3a 3 Ne. 20:22; 21:23–24.
PNK Baro a
Jerusalem.
^b Apoc. 3:12; 21:2.
4a PNK Zion.
5a PNK Jerusalem.
^b 1 Ne. 1:18–20.

kalpasan ti pannakadadaelna mabangonto manen, ti nasantuan a ciudad ti Apo; gapuna, saanton a baro a Jerusalem ta adda idin iti nagkauna a panawen; ngem mabangonto manen, ket agbalin a 'nasantuan a ciudad ti Apo; ket mabangonto iti balay ti Israel—

6 Ken mabangonto dayta a "Baro a Jerusalem iti daytoy a daga, kadagiti natda a bukel ni ^bJose, nga adda idin a 'kita dagitoy a banag.

7 Ta kas iti panangipan ni Jose iti amana iti daga ti "Egipto, kasta ti pannakatayna sadiay; gapuna, nangitugot ti Apo iti natda iti bukel ni Jose manipud iti daga a Jerusalem, ta nagbalin a manangngaasi iti bukel ni Jose tapno saanda a ^bmapukaw, a kas iti panangngaasina iti ama ni Jose tapno saan a mapukaw.

8 Gapuna, mabangonto iti daytoy a "daga ti nabati iti balay ni Jose; ket agbalinto a daga a tawidda; ket mangbangondanto iti nasantuan a ciudad ti Apo, a kas iti daan a Jerusalem; ket ^bsaandanton a madadael, agingga a dumteng ti kanibusanan inton awanen ti daga.

9 Ket addanto "baro a langit ken baro a daga; ket maipada-

danto iti daan malaksid no lumabas ti daan, ket agbalin a baro amin a banag.

10 Kalpasanna dumtengton ti Baro a Jerusalem; ket nagsatto dagiti agindeg iti daytoy, ta isuda dagiti addaan iti pagan-anay a "napapuraw babalen ti dara ti Kordero; ket isuda dagiti naibilang kadagiti nabati a bukel ni Jose, nga adda iti balay ti Israel.

11 Ken kasta met a dumteng ti daan a Jerusalem; ken dagiti agindeg sadiay, nagsatda, ta naugasanda iti dara ti Kordero; ket isuda dagiti "nawarawara ken naummong manipud iti uppata a suli ti daga, ken manipud kadagiti pagilian iti ^bamianan, ken dagiti makiranud iti pannakatungpal ti katulagan nga inaramid ti Dios iti amada, ni 'Abraham.

12 Ket inton dumteng dagitoy a banag, mangidatengto iti nasantuan a kasuratan nga agkuna, adda dagiti "immuna, a maudinto; ken adda dagiti naudi, nga umunanto.

13 Ket ad-adu koma ti isuratko, ngem maparitanak; ngem naindaklan ken datdatlag dagiti padto ni Ether; ngem imbilangda nga awan kaes-eskanna, ken pinapanawda; ket naglemmeng iti rukib ti bato iti aldaw, ket iti

5c Apoc. 21:10;

3 Ne. 20:29-36.

6a DkK 42:9;

45:66-67; 84:2-5;

PP 1:10.

^b PNK Jose, Lalaki nga Anak ni Jacob.

^c Alma 46:24.

PNK Simbolismo.

7a Gen. 46:2-7; 47:6.

^b 2 Ne. 3:5.

8a PNK Naikari a Daga.

^b Moro. 10:31.

9a 2 Ped. 3:10-13;

Apoc. 21:1;

3 Ne. 26:3;

DkK 101:23-25.

10a Apoc. 7:14;

1 Ne. 12:10-11;

Alma 5:27.

11a PNK Israel—Ti pannakaummong ti Israel.

^b DkK 133:26-35.

^c PNK Katulagan ni Abraham.

12a Mar. 10:31;

1 Ne. 13:42;

Jacob 5:63;

DkK 90:9.

rabii binuyana dagiti banag a mapasamak kadagiti tao.

14 Ket bayat ti panagindegna iti rukib ti bato inaramidna ti nabati iti daytoy a kasuratan, a binuybuyana ti pannakadadael a napasamak kadagiti tao, iti rabii.

15 Ket napasamak nga iti dayta met la a tawen a pannakapapanawna iti yan dagiti tao nangrugti ti dakkel a gubat kadagiti tao, ta adu ti timmanor, a maingel a lallaki, ket kayatda a dadaelen ni Coriantumr babaen dagiti nalimed a plano ken kinadangkesda, a naagapaden.

16 Ket ita ni Coriantumr, iti pannakaadalna, nga isu a mismo, iti amin nga arte ti gubat ken amin a panangallilaw iti lubong, gapuna nakidangadang kadagiti nagpanggep a mangdael kenkuana.

17 Ngem saan a nagbabawi, kasta met dagiti makaay-ayo nga annakna a lallaki ken babbai; kasta met dagiti makaay-ayo a lallaki ken babbai nga annak ni Cohor; kasta met dagiti makaay-ayo a lallaki ken babbai nga annak ni Corihor; ket iti ababa a panna, awan kadagiti makaay-ayo nga annak a lallaki ken babbai iti rabaw ti amin a daga ti nagbabawi kadagiti basolda.

18 Gapuna, napasamak nga iti immuna a tawen a panagindeg ni Ether iti rukib ti bato, adu ti tao a napapatay babaen ti espada dagiti "nalimed a kinunsabo, ti nakiranget ken ni

Coriantumr tapno magun-oda ti pagarian.

19 Ket napasamak a nakiranget dagiti lallaki nga annak ni Coriantumr iti kasta unay ket nagsayasay ti darada.

20 Ket iti maikadua a tawen dimmanon ti balikas ti Apo ken ni Ether, a nasken a mapanna ipadto ken ni "Coriantumr a, no agbabawi, ken amin dagiti kabbalayna, ited kenkuana ti Apo ti pagarianna ken isalakanna dagiti tao—

21 No saan madadaelda, ken amin a kabbalayna malaksid kenkuana. Ket agbiagto laeng tapno maimatanganna ti panakatungpal dagiti padto a na- saon maipanggep kadagiti "sabal a tao nga umawat iti daga a tawidda; ket umawatto ni Coriantumr kadakuada iti tanem; ket nasken a madadaelto ti tunggal kararua malaksid ni ^bCoriantumr.

22 Ket napasamak a saan a nagbabawi ni Coriantumr, weno dagiti kabbalayna, weno dagiti tao; ket saan a nagsardeng ti gubgubat; ket kinalikagumanda a papatayen ni Ether, ngem linibasanna ida ket naglemmeng manen iti rukib ti bato.

23 Ket napasamak a timpuar ni Shared, ket nakidangadang met ken ni Coriantumr; ket inabakna, iti kasta iti maikatlo a tawen nagbalin a baludna.

24 Ket dagiti lallaki nga annak ni Coriantumr, iti maikapad a tawen, inabakda ni Shared, ket

nagun-odda manen ti pagarian ti amada.

25 Ita nangrugi ti gubat iti amin a rabaw ti daga, tunggal lalaki iti bunggoyna makiranget iti kaykayatna.

26 Ket adda dagiti mannana-kaw, ket iti ababa a panna, amin a kita ti kinadangkes iti amin a rabaw ti daga.

27 Ket napasamak a kasta unay ti pungtot ni Coriantumr ken ni Shared, ket napanna kinadangadang a kaduana dagiti buyotna; ket simmabatda a sipupungtot, ket simmabatda iti tanap ti Gilgal; ket nakaro unay ti dangadang.

28 Ket napasamak a kinaranget ni Shared iti uneg ti tallo nga aldaw. Ket napasamak nga inabak ni Coriantumr, ket kinamatna agingga iti patad ti Heshlon.

29 Ket napasamak a kinadangadang manen ni Shared iti patad; ket adtoy, inabakna ni Coriantumr, ket pinagsanudna manen iti tanap ti Gilgal.

30 Ket kinadangadang manen ni Coriantumr ni Shared iti tanap ti Gilgal, a nangabakanna ken ni Shared ken nangpapatayanna iti daytoy.

31 Ket nasugatan ni Shared ni Coriantumr iti luppo, ket saan a napan nakidangadang manen iti uneg ti dua a tawen, nga iti dayta a panawen amin dagiti tao iti rabaw ti daga agibukbok iti dara, ket awan ti makaa-nawa kadakuada.

KAPITULO 14

Mangyeg iti lunod iti daga ti basbasol dagiti tao—Makigubat ni Coriantumr ken ni Gilead, sa ken ni Lib, sa ken ni Shiz—Aplagan ti dara ken nadawel a pammapatay ti daga.

KET ita nangrugi ti nakaro a “lunod iti amin a daga gapu iti basbasol dagiti tao, a, no idisso ti tao ti ramitna wenno ti espadana iti pagikkanna, wenno iti lugar a pagiduldulinanna, adtoy, iti kabigatanna, saannan a masapulan, ket kasta ti kakaro ti lunod iti daga.

2 Gapuna pisien ti tunggal lalaki ti kukuana, babaen dagiti imana, ket saan nga agpabulod wenno bumulod; ket tunggal lalaki petpetan ti kanawan nga imana ti putan ti espadana, iti panangikalakagna iti kukuana ken ti biagna ken kadagiti assawa ken annakna.

3 Ket ita, kalpasan ti dua a tawen, ken kalpasan ti ipapatay ni Shared, adtoy, limtuad ti kabsat ni Shared ket nakidangadang ken ni Coriantumr, a nangabakan kenkuana ni Coriantumr ken nangkamatanna kenkuana iti langalang ti Akish.

4 Ket napasamak a kinadangadang ti kabsat ni Shared iti langalang ti Akish; ket nagbalin a nakaro ti dangadang, ket rinibu ti napasag iti espada.

5 Ket napasamak nga inalikubkob ni Coriantumr ti langalang; ket rimmuar ti kabsat ni Shared

iti langalang iti rabii, ket pina-patayna ti sumagmamano iti buyot ni Coriantumr, bayat ti pan-nakabartekda.

6 Ket nakadanon iti daga a Moron, ket nagtugaw iti trono ni Coriantumr.

7 Ket napasamak a nagnaed ni Coriantumr iti langalang a kaduana ti buyotna iti uneg ti dua a tawen, a nakaawatanna iti dakkel a pigsa ti buyotna.

8 Ita ti kabsat ni Shared, a Gilead ti naganna, immawat met iti dakkel a pigsa ti buyotna, gapu iti nalimed a kinnunsabo.

9 Ket napasamak a pinapatay ti nangato a saserdotena bayat ti panagtugawna iti tronona.

10 Ket napasamak a maysa kadagiti nalimed a kinnunsabo ti nangpapatay kenkuana a sidadawel iti nalimed a dalan, ket nagun-odna ti pagarian; ket Lib ti naganna; ket dakkel ti panag-bagbagina a tao ni Lib, kadakkelan iti asino man a lalaki kadagiti amin a tao.

11 Ket napasamak nga iti umuna a tawen ni Lib, dimteng ni Coriantumr iti daga a Moron, ket nakidangadang ken ni Lib.

12 Ket napasamak a nakiranget ken ni Lib, a nangtagbatan ni Lib iti takiagna a nakasugatan-na; nupay kasta, dinarup ti buyot ni Coriantumr ni Lib, a nagsanudanna iti nagbedngan iti igid ti baybay.

13 Ket napasamak a kinamat ni Coriantumr; ket kinadangadang ni Lib iti igid ti baybay.

14 Ket napasamak a dinangran ni Lib ti buyot ni Coriantumr,

isu a naglibasda manen iti langalang ti Akish.

15 Ket napasamak a kinamat ni Lib agingga a nakadanon iti patad ti Agosh. Ket inkuyog amin ni Coriantumr dagiti tao iti pananglibasna ken ni Lib iti dayta nga apagkapat ti daga a naglibasanna.

16 Ket idi nakadanon iti patad ti Agosh nakidangadang ken ni Lib, ket tinagbatna agingga a natay; nupay kasta, sinarakusok ti kabsat ni Lib ni Coriantumr, ket kimmaro ti dangadang, a nanglibasan manen ni Coriantumr iti buyot ti kabsat ni Lib.

17 Ita Shiz ti nagan ti kabsat ni Lib. Ket napasamak a kinamat ni Shiz ni Coriantumr, ket adu ti inabakna a siudad, ket pina-patayna uray dagiti babbai ken ubbing, ken pinuoranna dagiti siudad.

18 Ket nagsaknap ti buteng ken ni Shiz iti amin a daga; wen, nagsaknap ti ikkis iti daga—Asino ti makadaer iti buyot ni Shiz? Adtoy, sinagadna ti daga iti sangona!

19 Ket napasamak a rinugian dagiti tao ti nagtitipon a kasla buybuyot, iti amin a rabaw ti daga.

20 Ket nabingayda; timmipon ti dadduma iti buyot ni Shiz, ket timmipon ti dadduma iti buyot ni Coriantumr.

21 Ket nakaro ken napaut ti gubat, ket atiddog ti buya ti panagayus ti dara ken panagpapatay a sidadawel, isu a naabbongan ti daga kadagiti “bangkay.

22 Ket nakaparpatak ken na-

kadardaras ti gubat isu nga awan ti nabati nga agitabon kadagiti natay, ngem intuloyda ti nagibukbok iti dara, ket nabati dagiti bangkay dagiti lallaki, babbai, ken ubbing a naidasay iti rabaw ti daga, tapno agbalinda a sidaen dagiti “igges ti lasag.

23 Ket nagadiwara ti angot iti rabaw ti daga, uray pay iti amin a rabaw ti daga; gapuna nariribukan dagiti tao iti aldaw ken rabii, gapu iti dayta nga angot.

24 Nupay kasta, saan a nagsardeng ni Shiz a nangkamat ken ni Coriantumr; ta insapatana nga ibalesna ken ni Coriantumr ti dara ti kabsatna, a napapatay, ken iti balikas ti Apo a dimteng ken ni Ether a saan a mapasag ti espada ni Coriantumr.

25 Ket kasta a makitatayo a sinarungkaran ti Apo ida iti amin a pungtotna, ket insagana ti kinadangkes ken makarimon nga aramidida ti dalanda iti agnanyon a pannakadadael.

26 Ket napasamak a kinamat ni Shiz ni Coriantumr nga agpadaya, agingga iti beddeng iti igid ti baybay, ket sadiay kinadangadangna ni Shiz iti uneg ti tallo nga aldaw.

27 Ket nakaam-amak ti pannakadadael dagiti buyot ni Shiz ket nangrugi a nagbuteng dagiti tao, ket rinugianda ti nanglibas kadagiti buyot ni Coriantumr; ket kimmamangda iti daga a Corihor, ket sinagadda amin nga agindeg, amin a di kumappon kadakuada.

28 Ket binangonda dagiti toldada iti tanap ti Corihor; ket bi-

nangon ni Coriantumr ti toldada iti tanap ti Shurr. Ita asideg ti tanap ti Shurr iti turod ti Comnor; gapuna, inummong ni Coriantumr dagiti buyotna iti turod ti Comnor, ket pinuyotna ti trumpeta kadagiti buyot ni Shiz a pangawisna kadakuada a makidangadang.

29 Ket napasamak nga immayda, ngem napasannu da manen; ket immayda iti maikadua a gundaway, ket napasannu da manen iti maikadua a gundaway. Ket napasamak nga immayda manen iti maikatlo a gundaway, ket kimmaro ti dangadang.

30 Ket napasamak a tinagbat ni Shiz ni Coriantumr a nangipaa-yanna iti adu a sugat; ket ni Coriantumr, iti pannakaadasna iti dara, naidasay, ket naipanaw a kasla natayen.

31 Ita iti pannakaibus ti lallaki, babbai ken ubbing iti agsumbangir nakaro unay a nangibilinan ni Shiz kadagiti taona a saandan a kamaten dagiti buyot ni Coriantumr; gapuna, nagsublida iti kampoda.

KAPITULO 15

Linaklaxa a Jaredite ti mapapatay iti pagbabakalan — Ummongen da Shiz ken Coriantumr dagiti amin a tao a makirapukrapok — Isardeng ti Espiritu ti Apo ti mangtarabay kadakuada — Madadael a kasta unay ti pagilian a Jaredite — Ni la Coriantumr ti mabati.

KET napasamak idi makaungar

ni Coriantumr kadagiti sugatna, linagipna dagiti “balikas nga imbaga kenkuana ni Ether.

2 Nakitana nga agarup a duan a laksa a tattao ti napapatay iti espada, ket nangrugi a nakarikna iti liday iti pusona; wen, addan dua a laksa a maingel a lallaki, ken kasta met dagiti assawa ken annakda.

3 Rinugianna ti nagbabawi iti dakes nga inaramidna; rinugianna a linagip dagiti balikas a nagaon iti ngiwat dagiti propeta, ket nakitana ti pannakasamamakda, uray ti ultimo a kabassitan; ket nagladingit ti kaunganna ket nagkedked a maliwliwa.

4 Ket napasamak a sinuratanna ni Shiz, a tarigagayanna a kaasianna dagiti tao, ket isukona ti pagarian tapno agbiag laeng dagiti tao.

5 Ket napasamak nga idi naawat ni Shiz ti suratna sinuratan na ni Coriantumr, a no isukona ti bagina, a mabalin a papatayenna iti espadana, maisalakan na ti biag dagiti tao.

6 Ket napasamak a saan a nagbabawi dagiti tao iti basbasolda; ket nakasuron dagiti tao ni Coriantumr kadagiti tao ni Shiz; ket nakasuron dagiti tao ni Shiz kadagiti tao ni Coriantumr; gapuna, nakidangadang dagiti tao ni Shiz kadagiti tao ni Coriantumr.

7 Ket idi makita ni Coriantumr a dandanin maabak nagpakaasi manen kadagiti tao ni Shiz.

8 Ket napasamak a nakadanon

iti dandanum ti Ripliancum, nga, iti panangipatarus, dakkel, wenno rimbawanna ti amin; gapuna, idi makadanonda kadagitoy a dandanum impatakderda dagiti toldada; ket impatakder met ni Shiz ti toldana iti asidegda; ket ngarud iti kabigatanna umayda manen makidangadang.

9 Ket napasamak a nakiranggetda iti nakaro a dangadang, a nakasugatan manen ni Coriantumr, ket nadalupo iti panagsayasay ti dara.

10 Ket napasamak a dinarup dagiti buyot ni Coriantumr dagiti buyot ni Shiz ket inabakda ida, a nakaigapuan ti pananglibasda kadakuada; ket naglibasda iti abagatan, ket impatakderda dagiti toldada iti lugar a naawagan iti Ogath.

11 Ket napasamak nga impatakder ti buyot ni Coriantumr dagiti toldada iti turod a Rama; ket iti dayta met la a turod ti “nangilemmengan ni amak a ni Mormon kadagiti sinurat ti Apo, a nasagraduan.

12 Ket napasamak a nagtitipon amin dagiti tao iti amin a rabaw ti daga, a saan a napapatay, malaksid ni Ether.

13 Ket napasamak a naimatangan amin ni Ether dagiti araramiden dagiti tao; ket naimatanganna a nakiummong dagiti tao a mangayon ken ni Coriantumr iti buyot ni Coriantumr; ket nakiummong dagiti tao a mangayon ken ni Shiz iti buyot ni Shiz.

14 Gapuna, uppat a tawen nga inum-ummongda dagiti tao, tapno maummongda amin nga ad-da iti rabaw ti daga, ken bareng no maawatda ti amin a pigsa a mabalinda nga awaten.

15 Ket napasamak nga idi maummongda aminen, ti tunggal maysa iti buyot a kayatna, a kaduada dagiti assawa ken annakda—lallaki, babbai ken ubbing a naarmasan kadagiti igam a pakigubat, nga addaan iti kalasag, ken “kabal, ken bistukol, ken nakawesan iti pakigubat—nagmartsada a nagaabay ken nagsasaruno a mapan makidangadang; ket nakirangetda iti nagmalem, ket saanda a naabak.

16 Ket napasamak a nabannogda idi rabiin, ket naginanada kadagiti kampoda; ket kalpasan ti panaginana kadagiti kampoda nagasugda ken nagdung-aw gapu iti pannakapukaw dagiti napapatay a tattao; ket napigsa ti sangsangitda, ti as-asug ken dungdung-awda, ket pinisangda ti tangatang iti uray la nga.

17 Ket napasamak nga iti kabigatanna napanda manen nakidangadang, ket naindaklan ken nakaam-amak dayta nga aldaw; nupay kasta, saanda a naparmek, ket idi dumteng manen ti rabii pinisangda ti tangatang iti sangsangitda, ken iti as-asugda, ken iti dungdung-awda, iti pannakapukaw dagiti napapatay a tattao.

18 Ket napasamak a sinuratan manen ni Coriantumr ni Shiz, a tinarigagayanna a saan koman

nga umay pay makidangadang, ngem alaenna ti pagarian, ket isalakanna ti biag dagiti tao.

19 Ngem adtoy, insardengen ti Espiritu ti Apo ti nangtarabay kadakuada, ket sinerreken ti bileg ni “Satanas ti puspuso dagiti tao; ta insukodan iti kinatangken ti panagpuspusoda, ken ti kinabulsek ti pampunanotda tapno madadaelda; gapuna napanda manen nakidangadang.

20 Ket napasamak a nagmalem a nakirangetda, ket idi dumteng ti rabii naturogda kadagiti espadada.

21 Ket iti kabigatanna nakirangetda pay agingga a dimteng ti rabii.

22 Ket idi dumteng ti rabii “nabartekda iti pungtot, a kas iti pannakabartek ti lalaki iti arak; ket naturogda manen kadagiti espadada.

23 Ket iti kabigatanna nakirangetda manen; ket iti rabii napasagda amin babaen ti espada malaksid ti limapulo-ketdua kadagiti tao ni Coriantumr, ken innem-a-pulo-ket-siam kadagiti tao ni Shiz.

24 Ket napasamak a naturogda kadagiti espadada iti dayta a rabii, ket iti kabigatanna nakirangetda manen, ket nagtalekda iti kinamaingelda kadagiti espadada ken iti kalkalasagda, iti nagmalem.

25 Ket idi dumteng ti rabii ad-da tallopulo-ket-dua a tattao ni Shiz, ken duapulo-ket-pito ti tattao ni Coriantumr.

26 Ket napasamak a nangan

ken naturogda, ken nagsagana-da iti patay iti kabigatanna. Ket dadakkel ken maingelda a lallaki a kas iti kabileg ti lallaki.

27 Ket napasamak a nakira-ngetda iti uneg ti tallo nga oras, ket naglusdoyda iti pannakaadasda iti dara.

28 Ket napasamak nga idi na-kaawat dagiti tao ni Coriantumr iti umdas a pigsa tapno maka-pagnada, ikalakagda koman ti biagda; ngem adtoy, timmakder ni Shiz, ken kasta met dagiti taona, ket insapatana ti pungtot-na a papatayenna ni Coriantumr wenno mapukaw babaen ti espada.

29 Gapuna, kinamatna ida, ket iti kabigatanna naabutanna ida; ket nagrarangetda manen babaen ti espada. Ket napasamak nga idi naidasayda “aminen babaen ti espada, malaksid ken ni Coriantumr ken ni Shiz, adtoy naglusdoy ni Shiz iti pannakadasna iti dara.

30 Ket napasamak nga idi agsagdag ni Coriantumr iti espadana,

a naginana bassit, tinagbatna ti ulo ni Shiz.

31 Ket napasamak nga idi matagbatna ti ulo ni Shiz, a timmakder ni Shiz kadagiti imana sa nadalupo; ket kalpasan dayta nagbugsot, sa natay.

32 Ket napasamak a nadalupo ni “Coriantumr iti daga, ket nagbalin a kasla awanen ti biagna.

33 Ket nagsao ti Apo ken ni Ether, a kinunana kenkuana: Mapanka. Ket napan, ket naimatanganna a natungpal aminen dagiti balikas ti Apo; ket inleppasna ti “kasuratanna; (ket saanko nga insurat ti maikasangagasut a pasetna) ket indulinna iti wagas a pannakasarak dagiti tao ni Limhi kada-kuada.

34 Ita dagitoy dagiti maudi a balikas nga insurat ni “Ether: Nagayatan man ti Apo a mapatarusko, wenno tinungpalko ti pagayatan ti Apo iti lasag, saan a napateg, no la ketdi dayta ti pakaisalakanak iti pagarian ti Dios. Amen.

TI LIBRO NI MORONI

KAPITULO 1		
<i>Agsurat ni Moroni para iti pagsayaatan dagiti Lamanite—Mapapatay dagiti Nephite a saan a mangtallikud ken ni Cristo. Agarup K.P. 401–421.</i>		
29a Ether 13:20–21. 32a Omni 1:20–22. 33a Mosiah 8:9; Alma 37:21–31;	Ether 1:1–5. 34a Ether 12:2. [MORONI] 1 1a PNK Moroni,	Lalaki nga Anak ni Mormon.

dagiti Lamanite amangan ta patayendak.

2 Ta adtoy, narungsot unay ti “panagrarangetda; ket gapu iti gurada ^bpatayenda ti tunggal Nephite a saan a mangtallikud ken ni Cristo.

3 Ket siak, ni Moroni, saanko a “tallikudan ni Cristo; gapuna, agsursursorak iti sadino man a mabalinko a papanan a pakasalakniban ti biagko.

4 Gapuna, mangisuratak pay iti sangkabassit a banag, a maisupadi iti panangipagarupko; agsipud ta impagarupko a saanak nga agsuraten; ngem isuratko ti sumagmamano pay a banag, amangan no napategdanto kadagiti kabsatko, dagiti Lamanite, iti masakbayan nga aldaw, a maibatay iti pagayatan ti Apo.

KAPITULO 2

Inted ni Jesus kadagiti sangapuloket-dua a Nephite a disipulo ti bileg a mangipaay iti sagut ti Espiritu Santo. Agarup K.P. 401–421.

DAGITI balikas ni Cristo, nga imbagana kadagiti “disipulona, dagiti sangapuloket-dua a pinilina, bayat ti panangipatayna kadagiti dakulapna kadakuada—

2 Ket inawaganna ida babaen ti nagan, a kinunana: Umawagkayonto iti Ama babaen ti naganko, iti napasnek a kara-

rag; ket kalpasan a maaramidyo daytoy maaddaankayonto iti “pannakabalin ta siasino man a pangipatayanyo iti ^bdakulapyo, “itedyonto ti Espiritu Santo; ket babaen ti naganko itedyonto, ta kasta ti ar-aramiden dagiti apostolko.

3 Ita imbaga ni Cristo dagitoy a balikas kadakuada iti umuna a panagparangna; ket saan a nangngeg ti ummong, ngem nangngeg dagiti disipulona; ket kas iti kaadu dagiti “nangipatayanda kadagiti dakulapda, naited kadakuada ti Espiritu Santo.

KAPITULO 3

Ordenan dagiti elder dagiti saserdote ken dagiti maestro babaen ti pannakaipatay ti dakulap. Agarup K.P. 401–421.

Ti wagas nga inaramat dagiti disipulo, a maaw-awagan iti “elder iti simbaan, iti ^bpanangorden kadagiti saserdote ken maestro—

2 Kalpasan ti panagkararagda iti Ama iti nagan ni Cristo, impatayda dagiti dakulapda kadakuada, ket kinunada:

3 Iti nagan ni Jesucristo ordenanka nga agbalin a saserdote, (wenno, no maestro, ordenanka nga agbalin a maestro) a mangikasaba iti panagbabawi ken

2a 1 Ne. 12:20–23.

b Alma 45:14.

3a Mat. 10:32–33;

3 Ne. 29:5.

2 1a 3 Ne. 13:25.

2a PNK Bileg.

b PNK Dakulap,

Panangipatay iti.

c 3 Ne. 18:37.

3a Ara. 19:6.

3 1a Alma 6:1.

PNK Elder.

b PNK Orden,

Pannakaorden.

“pannakaugas ti basbasol babaen ni Jesucristo, iti kinatibker ti pammati iti naganna agingga iti panungpalan. Amen.

4 Ket kastoy ti wagas a “panangordenda kadagiti saserdote ken maestro, babaen iti ^bsagsagut ken panangawag ti Dios kadagiti tao; ket inordenanda ida babaen ti “pannakabalin ti Espiritu Santo, nga adda kadakuada.

KAPITULO 4

Nailawlawag no kasano ti panangbendision dagiti elder ken saserdote iti tinapay iti sakramento. Agarup K.P. 401-421.

Ti “wagas dagiti ^belder ken saserdote a mangbendision iti lasag ken dara ni Cristo iti simbaan; ket “binendisionanda babaen kadagiti bilin ni Cristo; gapuna ammomi a pudno ti wagas; ket ti elder wenno saserdote ti nangbendision—

2 Ket nagparintumengda iti simbaan, ket nagkararagda iti Ama iti nagan ni Cristo, a kinunada:

3 O Dios, Agnanayon nga Ama, dawatenmi kenka iti nagan ti Anakmo, ni Jesucristo, a bendisionan ken pasantuem daytoy a “tinapay kadagiti ka-

rarua dagiti amin a mairanud iti daytoy, tapno lak-amenda a ^bsilalagip iti bagi ti Anakmo, ken paneknekanda kenka, O Dios, Agnanayon nga Ama, tapno siaayatda a mangawat iti “nagan ti Anakmo, ken kanayon a laglagipenda, ken tungpalenda dagiti bilin nga intedna kadakuada, tapno kanayon nga agtaeng kadakuada ti “Espirituna. Amen.

KAPITULO 5

Maaramid ti wagas ti pannakabendision ti danum iti sakramento. Agarup K.P. 401-421.

Ti “wagas ti pannakabendision ti danum—Adtoy, innalada ti kopa, ket kinunada:

2 O Dios, Agnanayon nga Ama, dawatenmi kenka, iti nagan ti Anakmo, ni Jesucristo, a bendisionan ken pasantuem daytoy a “danum kadagiti kararua dagiti amin nga uminum iti daytoy, tapno aramidenda a ^bsilalagip iti dara ti Anakmo, a nagsayasay gapu kadakuada; tapno paneknekanda kenka, O Dios, Agnanayon nga Ama, tapno kanayon a laglagipenda, tapno agtaeng kadakuada ti Espirituna. Amen.

3a PNK Pannakaugas ti Basbasol.
4a DkK 18:32; 20:60.
b PNK Sagut.
c 1 Ne. 13:37; Moro. 6:9.
4 1a 3 Ne. 18:1-7.
b PNK Elder.

c DkK 20:76-77.
3a PNK Sakramento.
b Luc. 22:19;
1 Cor. 11:23-24;
3 Ne. 18:7.
c PNK Jesucristo—Panangawattayo iti nagan ni Jesucristo.

d PNK Espiritu Santo.
5 1a 3 Ne. 18:8-11;
DkK 20:78-79.
2a DkK 27:2-4.
PNK Sakramento.
b Luc. 22:19-20;
1 Cor. 11:25.

KAPITULO 6

Mabuniagan ken matarabay dagiti tao a nagbabawi—Mapakawan dagiti kameng ti simbaan nga agbabawi iti basolda—Maaramid dagiti gimong babaen ti pannakabalin ti Espiritu Santo. Agarup K.P. 401–421.

KET ita ilawlawagko ti maipapan iti ^apanagbuniag. Adtoy, nabuniagan dagiti elder, saserdote, ken maestro; ket saanda a nabuniagan malaksid no saanda nga agbunga iti ^bmaikari.

2 Wenno inawatda dagiti mabuniagan malaksid no umayda nga addaan ^anasneban a puso ken napnuan babawi nga espiritu, ket paneknekanda iti simbaan a pudno a nagbabawida iti basbasolda.

3 Ket awan ti naawat a mabuniagan malaksid no ^aadda kadakuada ti nagan ni Cristo, nga addaanda iti pangngeddeng nga agpaay kenkuana agingga iti panungpalan.

4 Ket kalpasan ti pannakaawatda a mabuniagan, ket naaramid ti ^apannakadalus babaen ti panakabalin ti Espiritu Santo, nabibilangda kadagiti kameng ti simbaan ni Cristo; ket ^bnaala ti

nagnaganda, tapno malaglagipda ken mataraonanda kadagiti nasayaat a balikas ti Dios, tapno maiturongda iti umno a dalan, tapno ^amaaywananda iti panagtultuloy ti naannad a panagkararag, nga ^aagtaltalek laeng iti kinapateg ni Cristo, nga isu ti ^aakin-aramid ken nangpasantak iti pammatida.

5 Ket naggigimongda a ^amasansan iti ^bsimbaan, tapno ^aagayunoda ken agkararag, ken makapagsao maipapan iti pagimbagan ti kararuada.

6 Ket naggigimongda a masansan tapno mairanudda iti tinapay ken arak, a panglagip ken ni Apo Jesus.

7 Ket nainget ti panagtungpalda tapno ^aawan koma ti kinamanangbasol kadakuada; ket siasino man a maduktalan nga agaramid iti basol, ket ^btallo a saksi ti simbaan ti nangkedngan kadakuada iti sango dagiti ^celder, ket no saanda nga ^aagbabawi, ken saanda nga agpudno, ^amapunas ti nagnaganda, ket saandan a maibilang kadagiti tao ni Cristo.

8 Ngem ^ano naynay ti panagbabawida ken sapulenda ti pamakawan, nga addaan naimpu-suan a gandat, ^bmapakawanda.

6 1a PNK Buniag,
Panagbuniag.
b PNK Maikari,
Pannakaikari.
2a PNK Napakumbaba
a Puso.
3a PNK Jesucristo—
Panangawattayo iti
nagan ni Jesucristo.
4a PNK Natarnaw,
Kinatarnaw.
b DkK 20:82.

c Alma 34:39;
3 Ne. 18:15–18.
d 2 Ne. 31:19;
DkK 3:20.
e Heb. 12:2.
5a 3 Ne. 18:22;
4 Ne. 1:12;
DkK 88:76.
b PNK Simbaan
ni Jesucristo.
c PNK Ayuno,
Panagayuno.

7a DkK 20:54.
b DkK 42:80–81.
PNK Saksi.
c Alma 6:1.
PNK Elder.
d PNK Kumpisar,
Panagkumpisar.
e Ex. 32:33; DkK 20:83.
PNK Ekskomuni-
kasion.
8a Mosiah 26:30–31.
b PNK Pakawan.

9 Ket “inturong ti simbaan ti panagmimitingda iti wagas a pagayatan ti Espiritu, ken babaen ti pannakabalin ti ^bEspiritu Santo; ta inturong ida ti panna-kabalin ti Espiritu Santo a mangasaba, wenna mangigunamgunam, wenna agkararag, wenna agkalikagum, wenna agkan-ta, ket kasta ti naaramid.

KAPITULO 7

Naited ti awis iti iseserrek iti paginanaan ti Apo—Agkararag a naimpusuan—Itden ti Espiritu ni Cristo iti tao ti kabaelan a mangammo iti naimbag ken iti dakes—Allukoyen ni Satanas ti tao a mangtallikud ken ni Cristo ken agaramid iti dakes—Ilawlawag dagiti propeta ti yaay ni Cristo—Babaen ti pammati, mayeg dagiti milagro ken agserbi dagiti anghel—Masapul a mangnamnama ti tao iti agnanayon a biag ken agtalek iti panangngaasi. Agarup K.P. 401–421.

KET ita siak, ni Moroni, isuratko ti sumagmamano a balikas ni amak a Mormon, a sinaona maipapan iti “pammati, namnama, ken panangngaasi; ket kastoy ti wagas ti panangisaona kadagiti tao, iti panangisurona kadakua-da iti sinagoga nga impatakderda a lugar a pagdaydayawanda.

2 Ket ita siak, ni Mormon, ibagak kadakayo, ay-ayatek a ka-

kabsatko; ket babaen ti parabur ti Dios nga Ama, ken ti Apotayo a ni Jesucristo, ken iti nasantuan a pagayatanna, gapu iti sagut ti “panangawagna kaniak, a napalubosanak a mangibaga kadakayo iti daytoy a kanito.

3 Gapuna, kayatko nga ibaga kadakayo a kameng ti simbaan, a natalna a paspasurot ni Cristo, ken nakagun-od iti umdas a namnama a mabalinyonto ti sumrek iti “paginanaan ti Apo, manipud iti daytoy a kanito agingga iti makipaginanakayo kenkuana idiay langit.

4 Ket ita kakabsatko, kedngak dagitoy a banag maipapan kadakayo gapu iti kinatalnayo a “mangtartarabay kadagiti annak ti tattao.

5 Agsipud ta malagipko ti bali-kas ti Dios a kinunana a “mabigbigmo ida babaen dagiti aramidida; ta no naimbag dagiti aramidida, ngarud naimbagda met.

6 Ta adtoy, kinuna ti Dios a no “dakes ti tao, dina mabalin ti agaramid iti naimbag; ta awan ti magun-odna no mangidaton iti sagut, wenna ^bagkararag iti Dios, malaksid no aramidenna iti naimpusuan a panggep.

7 Ta adtoy, saan a maibilang kenkuana a kinalinteg.

8 Ta adtoy, no mangted ti “dakes a tao iti sagut, aramidenna a ^bmapilpilit; gapuna maibilang nga adda met laeng kenkuana ti

9a DkK 20:45; 46:2.
b PNK Espiritu Santo.
7 1a 1 Cor. 13:1–13;
Ether 12:3–22, 27–37;
Moro. 8:14; 10:20–23.

2a PNK Akem, Tudingan,
Tinudingan ti Dios.
3a PNK Inana.
4a 1 Jn. 2:6; DkK 19:23.
5a 3 Ne. 14:15–20.

6a Mat. 7:15–18.
b Alma 34:28.
PNK Kararag.
8a Prov. 15:8.
b DkK 64:34.

sagut; gapuna maibilang a dakes iti sango ti Dios.

9 Ket kasta met a maibilang a dakes ti tao, no agkararag a saan a “napudno iti pusona; wen, ket awan ti magun-odna, agsipud ta awan ti awaten ti Dios a kasta.

10 Gapuna, saan a maaramid ti dakes a tao ti naimbag; wenno mangted iti nasayaat a sagut.

11 Ta adtoy, saan a makaited iti nasayaat a danum ti napait nga “ubbog; wenno mangted iti napait a danum ti nasayaat nga ubbog; gapuna, saan a mabalin ti tao nga adipen ti sairo ti ^bsumurot ken ni Cristo; ket saanna a mabalin ti paadipen iti sairo no sumurot ken ni Cristo.

12 Gapuna, aggapu iti Dios ti amin a banag a “nasayaat; ket dayta ^bdakes aggapu iti sairo; ta kabusor ti Dios ti sairo, ket makiranget a kanayon kenkua-na, ken mangaw-awis ken mangay-ayo iti “panagbasol, ken panagtultuloy nga agaramid iti dakes.

13 Ngem adtoy, nadosan dayta aggapu iti Dios nga awis ken “ay-ayo iti kanayon a panagaramid iti nasayaat; ngarud, ^bpagayatan ti Dios ti amin a banag a mangawis ken mangay-ayo nga agaramid iti nasayaat, ken agay-at iti Dios.

14 Gapuna, agannadkayo, ayatek a kakabsatko, ta saanyo nga ikeddeng ti “dakes a kas aramid ti Dios, wenno dayta nasayaat ken aramid ti Dios a kukua ti sairo.

15 Ta adtoy, kakabsatko, ad-da kadakayo a “mangngeddeng, tapno maammuanyo ti naimbag ken ti dakes; ket nalawag ti wagas a mangngeddeng, tapno maammuanyo ti naan-anay a pannakaammo, a kas iti aldaw manipud iti rabii.

16 Ta adtoy, naited ti “Espiritu ni Cristo iti tunggal tao, tapno ^bmaammuanna ti nasayaat manipud iti dakes; gapuna, imparangko kadakayo ti wagas a mangngeddeng; ta amin a banag a makaawis tapno agaramidka iti nasayaat, ken mangal-lukoy iti panamati ken Cristo, naibaon babaen iti pannakabalin ken sagut ni Cristo; gapuna maammuanyo iti naan-anay a pannakaammo dagitoy iti Dios.

17 Ngem ania man a banag a mangallukoy iti tao nga agaramid iti “dakes, ken saan a mamati ken ni Cristo, ket tallikudanna, ken saan nga agpaay iti Dios, ammoyon iti naan-anay a pannakaammo, a kukua ti sairo; ta kastoy a wagas ti panag-trabaho ti sairo, ta saan a ma-

9a San. 1:6–7; 5:16;
Moro. 10:4.

11a San. 3:11–12.

b Mat. 6:24;
2 Ne. 31:10–13;
DkK 56:2.

12a San. 1:17; 1 Jn. 4:1–2;
Ether 4:12.

b Alma 5:39–42.

c Hel. 6:30.

PNK Basol.

13a 2 Ne. 33:4;
Ether 8:26.

b PNK Pammaregta,
Paregtaen.

14a Isa. 5:20; 2 Ne. 15:20.

15a PNK Panagrikna,
Sagut ti.

16a PNK Pakinakem;
Silaw, Silaw
ni Cristo.

b Gen. 3:5;
2 Ne. 2:5, 18, 26;
Mosiah 16:3;
Alma 29:5;
Hel. 14:31.

17a PNK Basol.

ngallukoy iti tao nga agaramid iti nasayaat, saan, uray maysa; wenzo dagiti anghelna; uray kadagiti mangiruknoy iti bagbagi-da kenkuana.

18 Ket ita, kakabsatko, maki-tak nga ammoyo ti silaw a pakikeddenganyo, a dayta a silaw ti ^asilaw ni Cristo, kitaenyo ta dikayo agbiddut a mangngeddeng; ta dayta ^bpangngeddeng-yo ti pakakednganyonto met.

19 Gapuna, balakadankayo kakabsat, a sapulenyoy a sireregta ti ^asilaw ni Cristo tapno maam-muanyo ti naimbag manipud iti dakes; ket no agtalekkayo iti tunggal nasayaat a banag, ket saanyo a babalawen, pudno nga ^bannaknakayo ni Cristo.

20 Ket ita, kakabsatko, kasano ti panagtalekyo iti tunggal nasayaat a banag?

21 Ket ita madanonko dayta a pammati, nga imbagak a saritaek; ket ibagak kadakayo ti wagas tapno makapagtalek-kayo iti tunggal nasayaat a banag.

22 Ta adtoy, gapu ta ti Dios ^aammona amin a banag, manipud ita ken iti agnanayon, adtoy, nangibaon kadagiti ^banghel nga agpaay kadagiti annak ti tao, tapno ipatungpalna ti panangiparangarangna iti maipapan iti yaay ni Cristo; ket aggapunto amin a nasayaat a banag ken ni Cristo.

23 Ket imbaga met ti Dios kadagiti propeta, babaen ti bukod-na a panagsao, a masapul nga umay ni Cristo.

24 Ket adtoy, nadumaduma a wagas ti panangipakitana kadagiti banag kadagiti annak ti tao, a naimbag; ket aggapu amin a naimbag a banag ken ni Cristo; no saan a kasta ^anatnag koma ti tao, ket awan ti nasayaat a nagbanaganda.

25 Gapuna, babaen ti panagserserbi dagiti ^aanghel, ken babaen ti tunggal balikas nga agtaud iti Dios, rinugian ti tao ti maaddaan iti pammati ken ni Cristo; ket babaen ngarud ti pammati, nagtalekda iti tunggal nasayaat a banag; ket kastoy ti napasamak agingga iti yaay ni Cristo.

26 Ket kalpasan ti yaayna, naisalakan dagiti tao babaen ti pammatida iti naganna; ken babaen ti pammatida, nagbalinda nga annak ti Dios. Ket kas iti kinapudno a sibibiag ni Cristo insawangna dagitoy a balikas kadagiti ammatayo, a kinunana: ^aAnia man a dawatenyo iti Ama iti naganko, a naimbag, ken addaan pammati a maawatyon-to, adtoy, maitedto kadakayo.

27 Gapuna, ay-ayatek a kakabsatko, nagsardeng kadi dagiti ^amilagro gapu ta immuli ni Cristo sadi langit, ket nagtugaw iti makanawan nga ima ti

18a Mosiah 16:9;
DkK 50:24; 88:7–13.
PNK Silaw,
Silaw ni Cristo.
^b PJS, Mat. 7:1–2;
Luc. 6:37; Jn. 7:24.
19a DkK 84:45–46.

^b Mosiah 15:10–12;
27:25.
PNK Lallaki ken
Babbai nga
Annak ti Dios.
22a PNK Dios, Kinadios.
^b Moises 5:58.

PNK Anghel, Dagiti.
24a 2 Ne. 2:5.
25a Alma 12:28–30.
26a 3 Ne. 18:20.
PNK Kararag.
27a PNK Milagro.

Dios, tapno ^bdawatenna iti Ama ti kalinteganna a mangngaasi kadagiti annak ti tattao?

28 Gapu ta nasungbatanna ti panaggibus ti paglintegan, ket adda kalinteganna kadagiti amin nga adda pammatina kenkuana; ket kadakuada nga addaan pammati kenkuana “agta-lek iti tunggal nasayaat a banag; gapuna ^binsakitna ti panggep dagiti annak ti tao; ket agnaed nga awan patinggana idia’y langit.

29 Ket gapu ta inaramidna dagitoy, ay-ayatek a kakabsatko, nagsardeng kadin dagiti milagro? Adtoy kunak kadakayo, Saan; uray dagiti anghel saan a nagsardeng ti panagpaayda iti annak ti tao.

30 Ta adtoy, agrukababda kenkuana, nga agpaay babaen iti bilinna, a mangiparang iti bagbagida kadakuada nga addaan iti napigsa a pammati ken iti natibker a kapanunotan iti tunggal wagas a nadosan.

31 Ket pagrebbenganda nga ipatungpal ti panangibagada kadagiti tao ti panagbabawi, ken mangtungpal ken mangaramid iti akem iti katulagan ti Ama, nga inaramidna kadagiti annak ti tao, a mangisagana iti dalan babaen kadagiti annak ti tao, babaen ti panangipalawag ni Cristo kadagiti napili nga instrumento ti Apo, tapno isuda ti mangpaneknek kenkuana.

32 Ket babaen iti dayta, isagana ti Apo ti dalan tapno maaddaan iti “pammati ken ni Cristo ti natda kadagiti tao, tapno maaddaan ti Espiritu Santo iti lugar iti puspusoda, babaen ti pannakabalinna; ket iti daytoy a wagas yeg ti Ama ti pannakatungpal ti katulagan nga inaramidna kadagiti annak ti tao.

33 Ket kinuna ni Cristo: “No adda pammatiyo kaniak maaddankayo iti pannakabalin nga agaramid iti ania man a banag a ^bmainugot kaniak.

34 Ket kinunana: “Agbabawikayo amin nga adda iti daga, ket umaykayo kaniak, ta mabuniagankayo iti naganko, ken maaddaan iti pammati kaniak, tapno maisalakankayo.

35 Ket ita, ay-ayatek a kakabsatko, no kasta a mapaneknekan a pudno dagitoy banag a naisaok kadakayo, ket iparang ti Dios kadakayo, nga addaan iti “pannakabalin ken naindakan a gloria iti maudi nga ^baldaw, a pudno dagitoy, ket no pudno dagitoy nagsardeng kadin ti aldaw dagiti milagro?

36 Wenno nagsardeng kadin dagiti anghel nga agparang kadagiti annak ti tao? Wenno “impaidamna kadi ti pannakabalin ti Espiritu Santo kadakuada? Wenno aramidenna kadi, bayat ti kaadda ti panawen, wenno iti panagtultuloy ti daga, wenno

27b Isa. 53:12;
Mosiah 14:12.

28a Rom. 12:9;
DkK 98:11.
b 1 Jn. 2:1; 2 Ne. 2:9.

PNK Mangibabaet.
32a PNK Pammati.
33a Mat. 17:20.
b DkK 88:64–65.
34a 3 Ne. 27:20;

Ether 4:18.
35a 2 Ne. 33:11.
b DkK 35:8.
36a Moro. 10:4–5, 7, 19.

maymaysanto kadi a tao ti mai-salakan iti daga?

37 Adtoy kunak kadakayo, Saan; gapu ta maaramid dagiti “milagro babaen ti pammati; ket gapu iti pammati, agparang dagiti anghel ken agpaayda kadagiti tao; gapuna, no nagsardeng dagitoy a banag asi pay dagiti annak ti tao, agsipud ta gapu iti ^bsaan a panamati, ket awan serbi ti amin.

38 Ta awan ti tao a maisalakan, kas maibatay iti balikas ni Cristo, malaksid no adda pammatida iti naganna; gapuna, no nagsardeng dagitoy a banag, ngarud agsardeng met ti pammati; ket nakaam-amak ti kasa-saad ti tao, ta kasla awan pan-nakasubbot a naaramid.

39 Ngem adtoy, ay-ayatek a kakabsatko, makitak dagiti nasayaat a banag kadakayo, ta ammok nga adda pammatiyo ken ni Cristo gapu iti kinapakumbabayoy; ta no awan ti pammatiyo kenkuana saankayo ngarud a “maikari a maibilang kadagiti tao iti simbaanna.

40 Ket manen, ay-ayatek a kakabsatko, kayatko nga ibaga kadakayo ti maipapan iti “namnama. Kasano a magun-odyo ti pammati, malaksid no adda namnamayo?

41 Ket ania ti “namnamaenyo?

Adtoy kunak kadakayo nga addanto ^bnamnamayo gapu iti panangsubbot ni Cristo ken ti pan-nakabalin ti panagungarna, nga agungar iti ^cbiag nga agnana-yon, ket daytoy gapu iti pammatiyo kenkuana babaen iti kari.

42 Gapuna, no adda “pammati ti tao ^bmasapul nga adda namnamana; ta no awan ti pammati awan ti uray ania a namnama.

43 Ket manen, adtoy kunak kadakayo a saan a maaddaan iti pammati ken namnama, malaksid no “nadayaw, ken napakumbaba ti pusona.

44 No kasta, eppes ti “pammati ken namnamana, ta awan ti kasta a maawat iti sango ti Dios, malaksid dagiti nadayaw ken napakumbaba ti puspuso-da; ket no nadayaw ti tao ken napakumbaba ti pusona ket ^bipudnona babaen ti pannakabalin ti Espiritu Santo a ni Jesus ti Cristo, masapul nga adda kenkuana ti asi; ta no awan kenkuana ti asi awan pateгна; gapuna masapul nga adda kenkuana ti asi.

45 Ket naandur ti “asi, ken nanus, ken saan a ^bnaapal, ken saan a managpannakkel, saan-na a sapulen ti bukodna, saan a nalaka a makapungtot, saan nga agpanunot iti dakes, ken saan nga agragsak iti kinadakes

37a Mat. 13:58;
Morm. 9:20;
Ether 12:12-18.
b Moro. 10:19-24.
39a PNK Maikari,
Pannanaikari.
40a Ether 12:4.
PNK Namnama.
41a DkK 138:14.

b Tit. 1:2;
Jacob 4:4;
Alma 25:16;
Moro. 9:25.
c PNK Agnanayon
a Biag.
42a PNK Pammati.
b Moro. 10:20.
43a PNK Napakumbaba,

Kinapakumbaba.
44a Alma 7:24;
Ether 12:28-34.
b Luc. 12:8-9.
PNK Kumpisar,
Panagkumpisar;
Pammaneknek.
45a 1 Cor. 13:1-13.
b PNK Apal.

ngem agragsak iti pudno, bakla-yenna amin a banag, mangnam-nama iti amin a banag, ibturan-na amin a banag.

46 Gapuna, ay-ayatek a kakab-satko, no awan ti asi kadakayo, awan ti pategyo, ta ti asi awan pagkamtudanna. Gapuna, agta-lekkayo iti panangngaasi ta day-toy ti kapatgan iti amin, ta adda pagkamtudan ti amin a banag.

47 Ngem ti “asi ti nadalus nga ^bayat ni Cristo, ket agibtur nga agnanayon; ket siasino man a maaddaan iti daytoy iti maudi nga aldaw, agpaayto a pagsaya-atanna.

48 Gapuna, ay-ayatek a kakab-satko, “agkararagkayo iti Ama iti amin a kabaelan ti pusoyo, tapno maaddaankayo iti daytoy nga ayat, nga impaayna iti amin a napudno a ^bpasurot ti anakna, ni Jesucristo; tapno agbalinkayo nga annak ti Dios; tapno inton agparang, ^cagbalintayonto a kas kenkuana, ta makitatayonto met laeng a kas isu, tapno maadda-antayo itoy a namnama; tapno ^dmapatarnawtayo a kas iti ki-natarnawna. Amen.

KAPITULO 8

Nadagsen a basol ti panangbuniag kadagiti babassit nga ubbing—Si-bibiag ken ni Cristo dagiti babassit nga ubbing gapu iti Pannakasubbot

—*Pammati, panagbabawi, kinada-yaw ken kinapakumbaba ti puso, panangawat iti Espiritu Santo, ken panagibtur agingga iti panungpa-lan ti mangiturong iti pannakai-salakan. Agarup* κ.ρ. 401–421.

Ti surat ti “amak a ni Mormon, a naisurat kaniak, ni Moroni; ket naisurat kaniak iti saan a naba-yag kalpasan ti pannakaawagko nga agserbi. Ket kastoy a wagas ti panagsuratna kaniak, a kinu-nana:

2 Ay-ayatek nga anakko, Mo-roni, maragsakanak unay a di-naka nalipatan ni Apom a Jesu-cristo, ket inawagannaka nga agserbi kenkuana, ken iti na-santuan nga aramidna.

3 Pampanunotenka a kanayon iti kararagko, kanayon a panag-kararag iti Dios Ama iti nagan ti Nasantuan nga Anakna, ni Je-sus, nga isu, babaen ti awan pa-tinggana a “kinaimbag ken ^bpa-raburna, tarabayennaka nga agibtur iti pammati iti naganna agingga iti panungpalan.

4 Ket ita, anakko, ibagak ken-ka ti maipapan iti pakaladingi-tak unay; ta maladingitanak no addanto ^apanagsisinnuppiat a rumsua kadakayo.

5 Ta, no pudno ti naammua-k, adda napasamak a panagsisin-nuppiatyo maipapan iti panang-buniag kadagiti babassit nga ub-bingyo.

47a 2 Ne. 26:30.

PNK Kaasi.

b Jos. 22:5.

PNK Ayat.

48a PNK Kararag.

b PNK Jesucristo—

Pagwadan ni

Jesucristo;

Agtungpal,

Kinamanagtungpal,

Natulnog.

c 1 Jn. 3:1–3;

3 Ne. 27:27.

d 3 Ne. 19:28–29.

PNK Natarnaw,

Kinatarnaw.

8 1a DBM 1:1.

3a Mosiah 4:11.

b PNK Parabur.

4a 3 Ne. 11:22, 28; 18:34.

6 Ket ita, anakko, kalikagumak nga agtrabahoka a sireregta, tapno maikkat daytoy dakkel a biddut kadakayo; agsipud ta daytoy ti gapu ti nangisuratak iti daytoy.

7 Ta apaman a naammuak dagitoy a banag maipapan kenka nagsaludsodak iti Apo mai-panggep iti dayta a banag. Ket simnek kaniak ti “balikas ti Apo babaen ti pannakabalin ti Espiritu Santo, a kinunana:

8 Denggenyo dagiti balikas ni Cristo, ti Mannubbotyo, ti Apo ken Diosyo. Adtoy, immayak ditoy lubong, saan nga umawag kadagiti nalinteg ngem kadagiti managbasol nga agbabawi; saan a kasapulan dagiti “naan-anay ti mangngagas, ngem dagiti masakit; gapuna, ^bnaan-anay dagiti babassit nga ‘ubbing, agsipud ta saanda a kabaelan ti ^aagbasol; gapuna naikkat ti lunod ni ^eAdan manipud kadakuada gapu kaniak, ket awan ti bilegna kadakuada; ket natungpal kaniak ti linteg ti ^fpannakakugit.

9 Ket kastoy ti wagas ti panangiparangarang ti Espiritu Santo iti balikas ti Dios kaniak; gapuna, ay-ayatek nga anakko, ammok a nakaro a pananglais iti Dios, ti panangbuniagyo kadagiti ubbing.

10 Adtoy kunak kadakayo a daytoy a banag ti isuroyonto—panagbabawi ken panangbuniag kadakuada nga “agsungbat ken makabael nga agaramid iti basol; wen, isuroyo iti nagannak a masapul nga agbabawi ken mabuniaganda, ken agpakumbabada a kasla kadagiti ^bubbingda, ket maisalakan-danto amin agraman dagiti ubbingda.

11 Ket saanen a nasken nga agbabawi, wenna mabuniagan dagiti “ubbingda. Adtoy, agpaay ti pannakabuniag kadagiti nagbabawi iti pannakatungpal ti bilin iti ^bpannakaugas ti basol.

12 Ngem sibibiag dagiti “ubbing ken ni Cristo, uray manipud idi punganay ti lubong; no saan a kasta, manangidumdu-ma a Dios ti Dios, ken managbaliw met a Dios, ken ^bmanagpili iti tao; agsipud ta adu ti ubbing a natay a saan a nabuniagan!

13 Gapuna, no saan a maisalakan dagiti ubbing no saanda a mabuniagan, mabalin nga addan dagitoy iti mangliwengliweng nga impierno.

14 Adtoy kunak kadakayo, a siasino man a mangipapan a kasapulan dagiti ubbing ti mabuniagan adda iti apro ti kinapait ken iti ikut ti panangidumdu-

7a PNK Balikas ti Dios.

8a Mar. 2:17.

^b Mosiah 3:16;
DkK 74:7.

^c Mar. 10:13–16.

^d PNK Basol.

^e 2 Ne. 2:25–27.

PNK Pannakatnag
da Adan ken Eva.

^f Gen. 17:10–11.

PNK Panagkugit.

10a PNK Agsungbat,
Kaadda ti
Sungsungbatan,
Pakaammo.

^b PNK Ubing, Ubbing;
Napakumbaba,
Kinapakumbaba.

11a PNK Buniag,
Panagbuniag—

Kasapulan iti
panagbuniag;
Ubing, Ubbing.

^b PNK Pannakaugas
ti Basbasol.

12a DkK 29:46–47; 93:38.

^b Ef. 6:9;

2 Ne. 26:33;

DkK 38:16.

ma; ta awan kenkuana ti “pam-mati, namnama, wenno panangngaasi; gapuna, rumbeng a ma-ikkat bayat ti kaaddana iti pa-nunot, rumbeng a mapan idiay impierno.

15 Agsipud ta nakaam-amak a kinadangkес ti mangipapan nga isalakan laeng ti Dios ti maysa nga ubing no mabuniagan, ket masapul a mapukaw dagiti daduma gapu ta saanda a nabuniagan.

16 Asi pay dagiti mangsup-piat iti dalan ti Apo maipapan iti daytoy a wagas, ta mapukaw-da malaksid no agbabawida. Adtoy, ibagak a sibabatad, nga addaan iti “turay ti Dios; ket sa-anak a mabuteng no ania man ti aramiden ti tao; ta ^bpukawen ti naan-anay nga ^cayat ti amin a panagbuteng.

17 Ket napnuanak iti ^aasi, nga agnanayon nga ayat; gapuna, padapada kaniak amin nga ubbing; gapuna, ayatek dagi-ti ^bubbing iti naan-anay nga ayat; ket padapadada amin ket mairanudda iti pannakai-salakan.

18 Ta ammok a saan a mana-ngidumduma a Dios ti Dios, wenno managbaliw a nabiag; ngem saan a ^anagbalbaliw iti

^bkaano man agingga iti agna-nayon.

19 Saan a makapagbabawi da-giti ^ababassit nga ubbing; gapu-na, nakaal-alingget a kinadang-kes ti mangtallikud iti natarnaw a kaasi ti Dios kadakuada, ta si-bibiagda amin kenkuana gapu iti ^basina.

20 Ket isu nga agkuna a nasken a mabuniagan dagiti babassit nga ubbing tallikudanna ti asi ni Cristo, ket pilawenna ti ^apanna-kasubbot ken ti pannakabalin ti pannubbotna.

21 Asi pay dagita, ta agpeggad-da iti patay, ^a“impierno, ken ^bawan patinggana a panagtuok. Ibagak a sibabatad; imbilin ka-niak ti Dios. Denggenyo ida ken agannadkayo, wenno buso-rendakayonto iti ^cpangukoman ni Cristo.

22 Ta adtoy ^a“sibibiag ken ni Cristo dagiti amin nga ub-bing ken kasta met dagiti amin nga awanan iti ^bpaglintegan. Ta dumteng ti pannakabalin ti ^cpannakasubbot kadagiti amin nga awanan iti paglintegan; ga-puna, isu a saan a makedngan, wenno isu a saan a naked-ngan, saan a makapagbabawi; ket iti kasta saan a nasken ti pannakabuniag—

14a 1 Cor. 13:1–13;
Ether 12:6;
Moro. 7:25–28;
10:20–23.

16a PNK Turay.

^b 1 Jn. 4:18.

^c PNK Ayat.

17a PNK Kaasi.

^b Mosiah 3:16–19.

18a Alma 7:20;
Morm. 9:9.

PNK Dios, Kinadios.
^b Moro. 7:22.

19a Luc. 18:15–17.

^b PNK Kaasi,
Manangngaasi.

20a PNK Mangsubbot,
Pannubbot; Plano
ti Pannakaisalakan.

21a PNK Impierno.

^b Jacob 6:10;
Mosiah 28:3;

DkK 19:10–12.

^c PNK Jesucristo—
Ukom.

22a PNK Pannakai-salakan—
Pannakaisalakan
dagiti ubbing.

^b Ara. 17:30;

DkK 76:71–72.

^c PNK Pannakasubbot,
Subboten, Nasubbot.

23 Ngem pananglais daytoy iti Dios, panangtallikud iti asi ni Cristo, ken ti pannakabalin ti Nasantuan nga Espirituna, ken panagtalek iti ^anatay nga aramid.

24 Adtoy, anakko, saan a mabalin ti kastoy a banag; ta agpaay ti ^apanagbabawi kadagiti nakedngan ken nailunod iti panaglabsingda iti paglintegan.

25 Ket ti ^apannakabuniag ti umuna a bunga ti ^bpanagbabawi; ket dumteng ti pannakabuniag babaen ti pammati iti panagtungpal kadagiti bilin; ket yeg ti panagtungpal kadagiti bilin ti ^cpannakaugas ti basol;

26 Ket yeg ti pannakaugas dagiti basol ti ^akinadayaw, ken kinapakumbaba ti puso; ket gapu iti kinadayaw ken kinapakumbaba ti puso umasideg ti ^bEspiritu Santo, a penken ti ^cMangliwliwa iti ^dnamnama ken nan-anay nga ^eayat, ti ayat a makaibtur babaen iti ^fkinaregta ken ^gpanagkararag, agingga a dumteng ti panungpalan, inton mapagpagnaed ti amin a ^hsanto iti Dios.

27 Adtoy, anakko, agsurataкто manen kenka no saanak a masapa a mapan bumusor kadagiti Lamanite. Adtoy, ti ^akinapasin-dayag daytoy a pagilian, wenno dagiti tao dagiti Nephite, impa-

neknekda ti pannakadadaelda malaksid no agbabawida.

28 Ikararagam ida, anakko, a dumteng koma ti panagbabawi kadakuada. Ngem adtoy, mamacak amangan ta nagsardengen ti ^apanangtartarabay ti Espiritu kadakuada; ken balbalabalaenda iti daytoy a paset ti daga a dadaelen ti amin a pannakabalin ken turay nga aggapu iti Dios; ket ^btallikudanda ti Espiritu Santo.

29 Ket kalpasan ti panangtallikudda iti naindaklan a panna-kaammo, anakko, nasken a mapukawdanton kas iti pannakagtungpal ti padto a naibaga dagiti mammadto, ken kas met kadagiti balikas mismo ti Mannubottayo.

30 Agpakadaakon, anakko, agingga nga agsurataкто kenka, wenno inton agkitata manen. Amen.

Ti maikadua a surat ni Mormon iti anakna a ni Moroni.

Sakupenna ti kapitulo 9.

KAPITULO 9

Agpapada dagiti Nephite ken Lamanite a killo ken nadadael ti pakinakemda—Agpipinnarigat ken ag-

23a DkK 22:2.

24a PNK Agbabawi, Panagbabawi.

25a Moises 6:58–60.

^b PNK Buniag, Panagbuniag—Kasapulan iti panagbuniag.

^c DkK 76:52.

PNK Pannakaugas ti Basbasol.

26a PNK Napakumbaba, Kinapakumbaba.

^b PNK Espiritu Santo.

^c PNK Mangliwliwa.

^d PNK Namnama.

^e 1 Ped. 1:22;

1 Ne. 11:22–25.

^f PNK Kinaregta.

^g PNK Kararag.

^h PNK Santo.

27a DkK 38:39.

PNK Kinapalangguad.

28a Morm. 5:16.

^b Alma 39:6.

PNK Di Mapakawan a Basol.

pipinnatayda—Ikararag ni Mor-mon a maipaay koma ken ni Moroni ti agnanayon a parabur ken kinaim-bag. Agarup K.P. 401–421.

AY-AYATEK nga anakko, agsura-tak manen kenka tapno am-muem a sibibiagak pay laeng; ngem kasla nadagem ti suratko.

2 Ta adtoy, napinget ti panna-kirangetko kadagiti Lamanite, a saanmi a nagballigian; ket na-tay ni Archeantus babaen ti es-pada, ket kasta met ni Luram ken ni Emron; wen, ket adu a bi-lang ti napukawmi kadagiti pi-nilimi a tao.

3 Ket ita adtoy, anakko, amkek amangan ta dadaelento dagiti Lamanite dagitoy a tao; gapu ta saanda nga agbabawi, ket agtul-tuloy ti panangkibur kadakua-da ni Satanas a mamagpungtot iti tunggal maysa.

4 Adtoy, agtultuloy a ka-duadak nga agtrabaho; ket idi ibagak ti balikas ti Dios a “siba-batad nagpigergerda ken kina-pungtotdak; ket no diak inara-mat ti kinabatad patangkenen-da ti puspusoda a maibusor iti dayta; gapuna, amkek amangan ta saanen nga ituloy ti Espiritu ti Apo ti ^bmangtarabay kada-kuada.

5 Gapu ta nalabes ti panag-pungtotda ket nariknak nga awan ti butengda iti patay; ken napukawda ti ayatda, iti tung-gal maysa; ket kanayon a “ma-wawda iti dara ken iti panagi-bales.

6 Ket ita, ay-ayatek nga anak-ko, nupay nasukirda, agtraba-hotayo a ^asireregta; ta no agsar-dengtayo nga ^bagtrabaho, ma-kedngantayo; agsipud ta adda trabaho nga iwakastayo bayat ti kaaddatayo ditoy pitak a ta-bernakulo, tapno maparmekta-yo ti kabusor ti amin a kinalin-teg, tapno aginana ti kararuata-yo iti pagarian ti Dios.

7 Ket ita isuratko ti maipapan iti kasla panagsagaba dagitoy a tao. Ta maibatay iti pannaka-ammo a naawatko ken ni Amo-ron, adtoy, addaan dagiti Lama-nite iti adu a balud, nga innala-da manipud iti torre ti Sherri-zah; ket adda lallaki, babbai ken ubbing.

8 Ket napapatay ti assawa ken amma dagiti babbai ken ubbing; ket pinakanda dagiti babbai iti lasag dagiti asawada, ket dagiti ubbing iti lasag dagiti ammada; ken awan ti danum, malaksid iti bassit laeng, nga itedda kada-kuada.

9 Ket iti baet daytoy nakaro a kinadakes dagiti Lamanite, sa-an a naidumduma dagiti taomi iti Moriantum. Ta adtoy, adu kadagiti babbai nga annak da-giti Lamanite ti imbaludda; ket kalpasan ti panangdadaelda iti dayta kapatgan ken kangruna-an iti amin a banag, nga isu ti “kinadalus ti dayaw ken ^bsagu-day—

10 Ken kalpasan a naaramidda daytoy a banag, pinapatayda ida iti kadaksan unay a wagas, a

9 4a 2 Ne. 1:26–27;
DkK 121:41–43.
b DkK 1:33.
5a Morm. 4:11–12.

6a PNK Kinaregta.
b Jacob 1:19;
Enos 1:20.
PNK Pagrebbengan.

9a PNK Kinadalus
ti Dayaw.
b PNK Saguday.

pinarparigatda ida agingga iti natayda; ket kalpasan ti panangaramidda iti kastoy, sindada ti lasagda a kas kadagiti atap a narungsot nga ayup, gapu iti kinatangken ti puspusoda; ket inaramidda a kas tanda ti kinatured.

11 O ay-ayatek nga anakko, kasano dagiti tao a kastoy, nga awan sursurona—

12 (Ket sumagmamano laeng a tawen ti naglabas, nadayaw ken nakaay-ayoda idi a tao)

13 Ngem O anakko, kasano a maaramid dagiti tao ti kastoy, a pagay-ayatda ti nalabes a kinadakes—

14 Kasano a manamnamami a saan nga “isaad ti Dios ti imana iti panangukom a maibusor kadakami?

15 Adtoy, agsangit ti pusok; Asi pay dagitoy a tao. Umay ti pannakaukom, O Dios, ket ilemmengda ti basbasolda, ken ti kinadangkesda, ken kinarimonda iti rupam!

16 Ket manen, anakko, adu dagiti “balo ken dagiti annakda a nabati idia Sherriyah; ken ti natda a taraon a saan nga innala dagiti Lamanite, adtoy, impanaw ida ti buyot ni Zenephi, ket nabatida nga agsursuror iti sadino man a pakabirokanda iti taraonda; ket adu ti nagludsoy a babbaket iti dalan ket natayda.

17 Ket nakapsut ti buyot nga adda kaniak; ket nagtengnganmi ken ni Sherriyah ti bu-

yot dagiti Lamanite; ket kas ti kaadu ti napan nagkamang iti buyot ni “Aaron ti nagsagaba iti nakaam-amak a kinarungsotda.

18 O, ti kinadakes dagiti taok! Awananda iti urnos ken awananda iti asi. Adtoy, maysaak laeng a tao, ket pigsa la ti tao ti adda kaniak, ket saankon a mapapilit ti bilinko.

19 Ket limmanlan ti panagbasolda; ket agpapadada a narungsot, nga awan idumdumada, nataengan man wenno agtutubo; ket naayatda iti amin a banag malaksid iti nasayaat; ket awan umartap iti panagsagaba dagiti babbai ken annakmi iti amin a rabaw daytoy a daga; wen, di maibalikas ti dila, ket saan met a mabalin a maisurat.

20 Ket ita, anakko, saankon nga iladawan pay daytoy nakaam-amak a buya. Adtoy, ammom ti kinadangkes dagitoy a tao; ammom nga awananda iti pagbatayan, ken awananda iti rikna; ket “nalablabes pay ti kinadangkesda ngem dagiti Lamanite.

21 Adtoy, anakko, saanko ida a maikalikagum iti Dios amangan ta dusaennak.

22 Ngem adtoy, anakko, ikalikagumka iti Dios, ken agtalekak ken ni Cristo a maisalakanka; ket ikararagko iti Dios nga “ispallenna ti biagmo, a mangsaksi iti panagsubli dagiti taona kenkuana, wenno ti mamimpinsan a pannakadadaelda; agsipud ta ammok a masapul a matayda

malaksid no ^bagbabawi ken ag-sublida kenkuana.

23 Ket no mapukawda maya-rigdanto kadagiti Jaredite, gapu iti kinasukir dagiti pusoda, a mangsapsapul iti ^adara ken ^bpanagibales.

24 Ket no kasta met laeng a mapukawda, ammomi nga adu kadagiti kakabsatmi ti ^a“nagtalaw kadagiti Lamanite, ket adunto pay kadakuada ti agtalaw, iti kasta, agsuratka iti sumagmamano a banag, no sika ti maispal ket siak ti mapukaw ket dikanto makita; ngem agtalekak a sapay koma ta makitaka iti saan a mabayag; ta adda kaniak ti nasagraduan a sinurat a kayatko a ^byawat kenka.

25 Anakko, agtalinaedka a napudno ken ni Cristo; ket saanka koma a maladingitan kadagiti banag nga insuratko, a mangdagdag kenka nga agturong ken patay; ngem bitibitennaka koma ni Cristo, ket ti koma ^a“panagsagaba ken ipapatayna, ken ti panangiparangna iti bagina kadagiti ammatayo, ken ti asina ken ti atiddog a panagsagabana, ken ti namnama ti dayagna ken iti biag nga ^bagnanayon, agtalinaed koma iti ^c“kapanunotam iti agnanayon.

26 Ken sapay koma ta ti asi ti Dios Ama, nga adda ti tronona iti nangato a langit, ken ti Apo-

tayo a ni Jesucristo, a situtugaw iti nabileg a ^a“makanawan nga imana, agingga iti agrukbabto amin a banag kenkuana, sapay koma, ket agtalinaed kenka iti agnanayon. Amen.

KAPITULO 10

Dumteng ti pammaneknek iti Libro ni Mormon babaen ti pannakabalin ti Espiritu Santo—Maited dagiti sagut ti Espiritu kadagiti napudno—Kanayon a kakuykuyog ti naespirituan a sagut ti pammati—Aggapu dagiti balikas ni Moroni iti tapok—Umasidegkayo ken ni Cristo, agbalinkayo a naan-anay kenkuana, ket pasantuanyo ti kararuayo. Agarup K.P. 421.

ITA siak, ni Moroni, agsuratak ta kasla nasayaat kaniak, ket agsuratak kadagiti kakabsatko, dagiti ^a“Lamanite; ket kayatko a rumbeng a maammuanda nga ad-adu ngem uppat-a-gasutket-duapulo a tawen ti napalabas manipud iti pannakaited ti pagilasinan ti yaay ni Cristo.

2 Ket ^a“italimengko dagitoy a kasuratan, kalpasan a maibagak ti sumagmamano a balikas babaen ti pammatalged kadakayo.

3 Adtoy, igunamgunamko nga inton basaenyo dagitoy a banag, no nakemto ti Dios a rumbeng a basaenyo ida, tapno malagip-

22b Mal. 3:7;
Hel. 13:11;
3 Ne. 10:6; 24:7.

23a Morm. 4:11–12.
b Ether 15:15–31.

24a Alma 45:14.
b Morm. 6:6.

25a PNK Mangsubbot,

Pannubbot.
b PNK Agnanayon
a Biag.

c PNK Panunot.

26a Luc. 22:69;
Ara. 7:55–56;
Mosiah 5:9;
Alma 28:12.

10 1a DkK 10:48.

2a Morm. 8:4, 13–14.
PNK Nasantuan a
Kasuratan—Dagiti
naipadto nga
umay a nasantuan
a kasuratan.

yo no kasano ti kinamanangngaasi ti Apo kadagiti annak ti tao, manipud iti pannakaparsua ni Adan agingga iti kanito nga awatenyonto dagitoy a banag, ket ^ausigenyo iti ^bpuspusoyo.

4 Ket inton awatenyo dagitoy a banag, igunamgunamko a ^adaawatenyo iti Dios, ti Agnanayon nga Ama, iti nagan ni Cristo, no ^bsaan a pudno dagitoy a banag; ket no ^cnaimpusuan ti idadaawaty, ken addaan iti ^dpudno a panggep, ken addaan iti ^epammati ken ni Cristo, ^fiparangrangna ti ^gkinapudnona kadakayo, babaen ti pannakabalin ti Espiritu Santo.

5 Ket babaen ti pannakabalin ti Espiritu Santo ^amaammuanyo ti ^bkinapudno ti amin a banag.

6 Ket nalinteg ken pudno ti ania man a naimbag a banag; gapuna, awan ti pudno a mangtalikud ken ni Cristo, ngem bigbigenna ti kinasiasinona.

7 Ket ammuenyonto nga isu, babaen ti pannakabalin ti Espiritu Santo; gapuna igunamgunamko a saanyo a tallikudan ti pannakabalin ti Dios; ta agaramid babaen ti pannakabalin, a ^amaibatay iti pammati dagiti annak ti tao, a kas, ita ken iti kabi-gatanna, ken iti agnanayon.

8 Ket manen, igunamgunam-

ko, kakabsatko, a saanyo a tallikudan dagiti ^asagut ti Dios, gapu ta adu dagitoy; ket aggapuda iti isu met la a Dios. Ket ^bnadamaduma ti wagas a panangipaay kadagitoy a sagut; ngem isu met laeng a Dios ti agaramid iti amin; ket maitedda babaen ti panangiparangrang ti Espiritu ti Dios kadagiti tao, tapno magun-odda ida.

9 Ta adtoy, naikkan ^ati maysa babaen ti Espiritu ti Dios, tapno ^bisurona ti nainsiriban a balikas;

10 Ket iti sabali, tapno isurona ti balikas iti pannakaammo babaen ti isu met laeng nga Espiritu;

11 Ken iti sabali, ti aglaplapusanan a ^apammati; ket iti sabali ti sagut ti ^bpanangagas babaen ti isu met laeng nga espiritu.

12 Ket manen, iti sabali, tapno agaramid kadagiti naindaklan a ^amilagro;

13 Ket manen, iti sabali, tapno makaipadto maipapan iti amin a banag;

14 Ket manen, iti sabali, ti panangimatang kadagiti anghel ken dagiti agpapaay nga espiritu;

15 Ket manen, iti sabali, amin a kita ti pagsasao;

16 Ket manen, iti sabali, ti pannakaipatarus dagiti pagsa-

3a Deut. 11:18–19.

PNK Utoben.

b Deut. 6:6–7.

4a PNK Kararag.

b 1 Ne. 13:39; 14:30;

Mosiah 1:6;

Ether 4:10–11; 5:3.

c PNK Napudno,

Kinapudno.

d San. 1:5–7;

Moro. 7:9.

e PNK Pammati.

f PNK Paltiing.

g PNK Kinapudno.

5a DkK 35:19.

PNK Panagrikna,

Sagut ti;

Pammaneknek.

b Jn. 8:32.

7a 1 Ne. 10:17–19.

8a PNK Sagut ti

Espiritu, Dagiti.

b DkK 46:15.

9a 1 Cor. 12:8–11;

DkK 46:8–29.

b DkK 88:77–79, 118.

11a PNK Pammati.

b PNK Agasan,

Panagagas.

12a PNK Milagro.

sao ken iti nadumaduma a kita ti "pagsasao.

17 Ket amin dagitoy a sagut umay babaen ti Espiritu ni Cristo; ket kanayon nga umayda iti tunggal tao, babaen ti pagaya-tanna.

18 Ket igunamgunamko, ay-ayatek a kakabsatko, a laglagipenyo nga aggapu ken ni Cristo ti "tunggal nasayaat a sagut.

19 Ket igunamgunamko, ay-ayatek a kakabsatko, tapno laglagipenyo nga "isu met la-eng idi kalman, ita, ken iti ag-nanayon, ken amin dagitoy a sagut a naespirituan, saanto a mapukaw, agingga nga ad-danto ti lubong, a maibatay la-eng iti ^bsaan a panamati ti an-nak ti tao.

20 Gapuna, masapul nga adda "pammati; ket no kasapulan nga adda pammati masapul met nga adda namnama; ket no masapul nga adda namnama masapul nga adda met panangngaasi.

21 Ket malaksid no adda "pa-nangngaasiyo saankayonto a maisalakan iti pagarian ti Dios; wenno saankayo a maisalakan iti pagarian ti Dios no awan ti pammatiyo; wenno awan nam-namayo.

22 Ket no awan ti namnamayo, mauppapaykayo; ket umay ti uppapay gapu iti basol.

23 Ket pudno a kinuna ni Cris-

to kadagiti ammatayo: "No adda pammatim maaramidmo amin a banag a napateg kaniak.

24 Ket ita ibagak iti amin a sul-i ti daga—a no umay ti aldaw a mapukaw kadakayo ti panna-kabalin ken sagut ti Dios, mapa-samakto "gapu iti ^bsaanyo a pa-namati.

25 Ket asi pay dagiti annak ti tao no daytoy ti mapasamak; ta "awanto ti agaramid iti nasayaat kadakayo, awan uray maysa. Ta no adda maysa kadakayo nga agaramid iti nasayaat, agraba-ho babaen iti pannakabalin ken sagut ti Dios.

26 Ket asi pay dagiti mangara-midto kadagitoy a banag ken matay, ta "matayda a ^bsibabasol, ket saanda a mabalin ti maisa-lakan iti pagarian ti Dios; ket ibagak dagitoy babaen dagiti balikas ni Cristo; ket saanak nga agul-ulbod.

27 Ket igunamgunamko a lag-lagipenyo dagitoy a banag; ta napardas ti kanito nga umay ket maammuanyonto a saanak a nagulbod, ta makitadakto iti pangukoman ti Dios; ket kuna-en kadakayo ti Apo a Dios: Diak kadi impalawag dagiti "bali-kasko kadakayo nga insurat daytoy a tao, a kasla maysa nga ^bumas-asug manipud iti patay, wen, kas iti maysa nga agsarsa-rita manipud iti "tapok?

16a PNK Pagsasao,
Sagut ti.

18a San. 1:17.

19a Heb. 13:8.

b Moro. 7:37.

20a Ether 12:3-37.

21a 1 Cor. 13:1-13;

Moro. 7:1, 42-48.

PNK Kaasi.

23a Moro. 7:33.

24a Moro. 7:37.

b PNK Kaawan
ti Pammati.

25a PJS, Sal. 14:1-7;

Rom. 3:10-12.

26a Eze. 18:26-27;

1 Ne. 15:32-33;

Mosiah 15:26.

b Jn. 8:21.

27a 2 Ne. 33:10-11.

b 2 Ne. 3:19-20;

27:13; 33:13;

Morm. 9:30.

c Isa. 29:4.

28 Ipalawagko dagitoy a banag iti pannakatungpal dagiti padto. Ket adtoy, isudanto ti maagapad manipud iti ngiwat ti agnanayon a Dios; ket “maya-rasaasto ti balikasna iti amin a kaputotan.

29 Ket iparangto ti Dios kadakayo, a pudno dayta insuratko.

30 Ket igunamgunamko manen kadakayo nga “umasidegkayo ken ni Cristo, ket agtalekkayo iti amin a nasayaat a sagut, ket saanyo a ^bsagiden ti dakes a sagut, wenno ti narugit a banag.

31 Ket “agriingka, ken bumangonka manipud iti tapok, O Jerusalem; ket yarwatmo ti napintas a kawesmo, O anak a babai ti ^bZion; ket “papisgaem dagiti ^distakam ket palawaem dagiti igidmo iti agnanayon, tapno “saankan a mababalaw, tapno ti katulagan ti Agnanayon nga Ama nga inaramidna kenka, O balay ti Israel, ket matungpal koma.

32 Wen, “umasidegkayo ken ni Cristo, ket agbalinkayo a ^bnaan-anay kenkuana, ket tallikudanyo ti amin a saan a nadiosan; ket no tallikudanyo ti

amin a saan a nadiosan, ket “ayatenyo ti Dios iti isu amin a kabaelan, panunot ken pigsayo, agpaay kadakayo ti paraburna, ket babaen ti “paraburna agbalinkayo a naan-anay ken ni Cristo; ket no babaen ti parabur ti Dios naan-anaykayo ken ni Cristo, saanyo a mabalin a tallikudan ti pannakabalin ti Dios.

33 Ket manen, no naan-anaykayo ken ni Cristo babaen ti parabur ti Dios, ken saanyo a tallikudan ti pannakabalinna, ngarud “mapasantokayo ken ni Cristo babaen ti parabur ti Dios, gapu iti panagayus ti ^bdara ni Cristo, nga adda iti katulagan ti Ama iti “pannakaugas ti basbasolyo, tapno agbalinkayo a ^dnasantuan, nga awan mulitna.

34 Ket ita agpakadaakon kadakayo amin, agpakadaakon. Innakton “aginana iti ^bparaiso ti Dios, agingga nga “agtiponto manen ti ^despiritu ken ti bagik, ken sibaballigiak nga allinen ti “angin, a mangsabat kadakayo iti sango ti ^fmakaay-ayo a pangukoman ti naindaklan a ^gJehova, ti Agnanayon nga ^hUkom dagiti sibibiag ken natay. Amen.

28a 2 Ne. 29:2.

30a 1 Ne. 6:4; Morm. 9:27;

Ether 5:5.

b Alma 5:57.

31a Isa. 52:1–2.

b PNK Zion.

c Isa. 54:2.

d PNK Istaka.

e Ether 13:8.

32a Mat. 11:28;

2 Ne. 26:33;

Jacob 1:7;

Omni 1:26.

b Mat. 5:48;

3 Ne. 12:48.

PNK Naan-anay.

c DkK 4:2; 59:5–6.

d 2 Ne. 25:23.

33a PNK Pannakapasanto.

b PNK Mangsubbot,

Pannubbot.

c PNK Pannakaugas

ti Basbasol.

d PNK Kinasanto.

34a PNK Inana.

b PNK Paraiso.

c PNK Panagungar.

d PNK Espiritu.

e 1 Tes. 4:17.

f Jacob 6:13.

g PNK Jehova.

h PNK Jesucristo—

Ukom.

TI
DOKTRINA
KEN
KATULAGAN

TI

TI SIMBAAN NI JESUCRISTO

DAGITI SANTO ITI UD-UDINA NGA ALDAW

NAGLAON KADAGITI PALTIING A NAITED KEN NI

JOSEPH SMITH, TI PROPETA

ADDA SUMAGMAMANO NGA INNAYON

DAGITI SIMMARUNO

KENKUANA A NAGPANGULO ITI SIMBAAN

PANGILAWLAWAG A PAKAUNA

Ti Doktrina ken Katulagan ti nakatipunan dagiti nailangitan a paltiing ken dagiti pammaregta a palawag a para iti pannakai-pasdek ken annuroten ti pagarian ti Dios iti daga kadagiti maudi nga aldaw. Nupay kaaduanna kadagiti benneg ti maiturong kadagiti kameng ti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, agpaay dagiti mensahe, ballaag, ken panangigunam-gunam iti pagimbagan ti sangkataw-an, ken naglaon iti awis kadagiti amin a tao iti sadino man a dumngeg iti timek ti Apo a ni Jesucristo, nga agsasao kadakuada a para iti naindagaan a kasapulanda ken ti agnanayon a pannakaisalakanda.

Kaaduanna kadagiti paltiing iti daytoy a listaan ti naawat babalen ni Joseph Smith, Jr., ti immuna a propeta ken presidente ti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw. Naited dagiti dadduma babaen dagiti simmaruno a Nagpangulo (kitaen ti paulo dagiti Benneg 135, 136, ken 138, ken dagiti Opisial a Palawag 1 ken 2).

Maysa ti libro a Doktrina ken Katulagan kadagiti kangrunaan a pagbasaan ti Simbaan a kaduana ti Biblia, ti Libro ni Mormon, ken ti Perlas a Kapatgan. Nupay kasta, naisalsalumina ti Doktrina ken Katulagan gapu ta saan a patarus dagiti nagkauna a kasuratan, ngem nagtaud iti kabaruanan ken inted ti Dios babaen dagiti pini-lina a propeta a para iti pannakaisubli ti nasantuan nga aramidna ken ti pannakabangon ti pagarian ti Dios iti daga kadagitoy nga aldaw. Mangngeg kadagiti paltiing ti nalamuyot ngem natibker a timek ti Apo a Jesucristo, nga agsasao iti dispensasion ti pannakatungpal dagiti panawen; ken ti aramid a nairugi ditoy ket panagsagsagana iti maikadua a yaayna, iti pannakatungpal ken panagtutunos dagiti balikas kadagiti amin a nasantuan a propeta manipud pay idi nangrugi ti lubong.

Naipasngay ni Joseph Smith, Jr., idi Disiembre 23, 1805, idia Sharon, probinsia ti Windsor, Vermont. Idi ubing pay, immakar ti kaamaanna iti Manchester, iti lumaud a Nueva York. Iti daydi a panagyanna iti Manchester iti panagtutubo iti 1820, idi agtawen iti sangapulo-ket-uppat, ti immuna a nakapadasanna nga agpar-mata, a nangsarungkaran kenkuana a mismo ti Dios, ti Agnanayon nga Ama, ken ti Anakna a ni Jesucristo. Naibaga kenkuana iti daytoy a parmata a ti pudno a Simbaan ni Jesucristo a nabangon kadagidi panawen ti Baro a Tulag, ken nangannong iti pakabuklan ti ebanghelio, awanen iti daga. Simmaruno dagiti sabali pay a nadosan a panangibunannag a nangisuruan kenkuana dagiti adu nga anghel; naipakita kenkuana nga adda naisangsangayan a trabaho a paara-

mid ti Dios iti daga, ken babaen kenkuana maisubli ti Simbaan ni Jesucristo iti daga.

Iti panaglabas ti panawen, nabaelan ni Joseph Smith babaen ti nadosan a pannarabay nga ipatarus ken ipablaak ti Libro ni Mormon. Kabayatanna naordenanda ken ni Oliver Cowdery iti Kinasaserdote nga Aaron babaen ni Juan a Mammuniag idi Mayo 1829 (kitaen ti DkK 13), ket saan a nagbayag kalpasanna naordenanda met iti Kinasaserdote a Melchizedek kadagidi nagkauna nga Apostol a da Pedro, Santiago, ken Juan (kitaen ti DkK 27:12). Simmaruno dagiti sabali a panagorden a nangitalkan kadakuada da Moises, propeta Elias, Elias, ken adu pay a nagkauna a propeta kadagiti pagrebbengan ti kinasaserdote (kitaen ti DkK 110; 128:18, 21). Dagitoy a panagorden, kinapudnona, ti pannakaisubli ti nadosan a panagturay ti tao iti daga. Idi Abril 6, 1830, babaen ti nailangitan a panangiturong, binukel ni Propeta Joseph Smith ti Simbaan, ket kasta manen ti pannakaipagna ti Simbaan ni Jesucristo a kas teddek kadagiti tao, nga addaan iti turay a mangisuro iti ebanghelio ken mangipatungpal kadagiti ordinansa ti pannakaisalakan. (Kitaen ti Perlas a Kapatgan, Joseph Smith—Pakasaritaaan 1:1–75; DkK 20.)

Naawat dagitoy sagrado a paltiing a sungbat ti kararag, kadagiti panawen a pannakasapul, ket dimteng iti kasasaad ti pudno a biag a pakainaigan dagiti pudno a tao. Dinawat ti Propeta ken dagiti kaduana ti nadosan a pannarabay, ket dagitoy a paltiing ti mamaneke a naawatda. Makita kadagiti paltiing ti pannakaisubli ken pannakaipalgak ti ebanghelio ni Jesucristo ken ti panangpasungad iti dispensasion ti pannakatungpal dagiti panawen. Ti panagpadaya ti Simbaan manipud iti Nueva York ken Pennsylvania, nga agturong iti Ohio, iti Missouri, iti Illinois, sa nagangayanna iti Dakkel a Lungog iti lumaud nga America, ken dagiti namainglan nga isasaranget dagiti Santo iti panangpadasda a mangbangon iti Zion iti daga kadagiti kabaruana a panawen, naipakita met kadagitoy a paltiing.

Sumagmamano kadagiti umun-una a benneg ti nangiraman kadagiti banag a maipanggep iti pannakaipatarus ken pannakaipablaak ti Libro ni Mormon (kitaen dagiti benneg a 3, 5, 10, 17, ken 19). Adda dagiti naud-udi a benneg a nagrimatan ti aramid ni Propeta Joseph Smith iti naregta a panangipatarusna iti Biblia, nga adu kabayatanna ti naawat a naindaklan a nadoktrinaan a benneg (kitaen, kas pagarian, dagiti benneg a 37, 45, 73, 76, 77, 86, 91, ken 132, a kadagitoy adda natarus a pannakainaigna iti patarus ti Biblia).

Kadagiti paltiing naaramid dagiti doktrina ti ebanghelio nga addaan iti palawag maipanggep kadagiti kangrunaan a banag a

kas iti kasasaad ti Kinadios, ti nagtaudan ti tao, ti kinapudno ni Satanas, ti panggep ti pannakatay, ti pateg ti kinamanagtungpal, ti pannakasapul ti panagbabawi, dagiti aramid ti Nasantuan nga Espiritu, dagiti ordinansa ken panagakem maipanggep iti pannakaisalakan, ti pagtungpalan ti daga, ti masakbayan a kasasaad ti tao kalpasan ti panagungar ken ti Panangukom, ti kinaagnanayon ti kasasaad nga agassawa, ken ti agnanayon a saaden ti kamaan. Kasta met a maipakita ti in-inut a pannakaipalgak ti pakabuklan ti pannakaiturong ti Simbaan iti panagakem dagiti obispo, ti Umuna a Pangulu, ti Konseho dagiti Sangapulo-ket-dua, ken dagiti Pitopulo, ken ti pannakaipasdek ti sabsabali pay a mangiturong nga opisina ken korum. Kamaudiananna, ti naited a pammaneknek ken ni Jesucristo—ti kinadiosna, ti kinatan-okna, ti kinaan-anayna, ti ayatna, ken ti bilegna a mannubbot—ti mangted pateg iti daytoy a libro iti kaamaan ti tao ken adayo a napatpateg ngem iti kinabaknang iti intero a lubong.

Sumagmamano kadagiti paltiing ti naipablaak iti Zion (Independence), Missouri, idi 1833, iti paulo nga *A Book of Commandments for the Government of the Church of Christ*. Maipanggep iti daytoy a pablaak nangted dagiti elder ti Simbaan iti napasnek a pammaneknek a nangted ti Apo iti sinurat iti kaungganda a pudno dagitoy a paltiing. Iti panangitultuloy ti Apo a makisarita kadagiti katulonganna, naipablaak ti naikadakkel a listaan dua a tawen kalpasanna iti Kirtland, Ohio, iti paulo a *Doctrine and Covenants of the Church of the Latter Day Saints*. Iti daytoy a pablaak idi 1835, nainayon ti naisurat a pammaneknek dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol a kas sumaganad:

PAMMANEKNEK DAGITI

SANGAPULO-KET-DUA NGA APOSTOL ITI KINAPUDNO TI LIBRO TI DOKTRINA KEN KATULAGAN

Ti Pammaneknek dagiti Saksi iti Libro Dagiti Bilin ti Apo, dagiti bilin nga intedna iti Simbaanna babaen ni Joseph Smith, Jun., a natudingan babaen ti timek ti Simbaan para iti daytoy a panggep:

Dakami, ngarud, mariknami a siaayatkami a mangted iti pammaneknek iti amin a lubong ti sangkatawan, iti tunggal parsua iti rabaw ti daga, a nangted ti Apo iti sinurat iti kaungganmi, babaen ti Espiritu Santo a naibukbok kadakami, a naited dagitoy a bilin babaen ti pammaregta ti Dios, ken mapangnamnamaan ti amin a tao ken talaga a pudno.

Itedmi daytoy a pammaneknek iti lubong, a ti Apo ti katuloganmi; ken babaen ti parabur ti Dios nga Ama, ken ti Anakna, ni Jesucristo, a napalubosankami a maikkan iti daytoy a gundaway a

mangted iti daytoy a pammaneknek iti lubong, a pakaragsakanmi unay, a kanayon nga ikarkararagmi iti Apo a maisagut koma dagiti annak ti tattao iti daytoy.

Dagitoy ti nagan dagiti Sangapulo-ket-dua:

Thomas B. Marsh	Orson Hyde	William Smith
David W. Patten	Wm. E. McLellin	Orson Pratt
Brigham Young	Parley P. Pratt	John F. Boynton
Heber C. Kimball	Luke S. Johnson	Lyman E. Johnson

Kadagiti simmaruno nga edision ti Doktrina ken Katulagan, nairaman dagiti nainayon a paltiing wenno dadduma pay a banag a naisurat, kas iti pannakaawatda, ken kas iti panangawat dagiti matalek a gimong wenno taripnong ti Simbaan.

Manipud iti 1835 nga edision, nainayon metten ti pito nga agsasaruno a nadosan nga adalen; napauluanda iti *Lectures on Faith*. Naisagana dagitoy a maaramat iti Pagadalan Dagiti Propeta iti Kirtland, Ohio, manipud idi 1834 agingga idi 1835. Nupay pakaisagutan para iti doktrina ken panangiwanwan, naikkaten dagitoy nga adalen iti Doktrina ken Katulagan manipud idi 1921 nga edision gapu ta saanda a naited wenno naidatag a kas paltiing iti intero a Simbaan.

Nalawag nga adda biddut a naaramid kadagiti napalabas nga edision a naipablaak iti Ingles, kangrunaanna dagiti paset ti pakasaritaan kadagiti paulo ti benneg. Iti kasta, linaon daytoy nga edision dagiti panangatur kadagiti petsa ken nagan ti luglugar ken kasta met dagiti bassit a panangatur no kasapulan. Naaramid dagitoy a panangbalbaliw tapno mayalubog dagiti inaramat kadagiti naisurat a pakasaritaan a dokumento. Sabali pay a naisangsangayan a pagsayaatan daytoy kaudian nga edision iramanna dagiti pangpasayaat kadagiti pagbasaran, dagiti paulo ti benneg, ken ti pakayababaan dagiti mapagsasaritaan, nairanta amin dagitoy a tumulong kadagiti agbasbasa a mangawat ken agragsak iti mensahe ti Apo kas naited iti Doktrina ken Katulagan.

Naglaon dagiti pakaua kadagiti benneg ti Doktrina ken Katulagan dagiti pagibasaran iti *History of the Church*. Pito a libro ti pakasaritaan ti paspasamak iti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw manipud idi 1820 agingga idi 1848 ti *History of the Church*. Gapu ta saan pay a naipatarus dagitoy a libro ken sidadaanda laeng iti Ingles, maibatay kadagiti libro ti Ingles iti daytoy a pakasaritaan dagiti naagapad a pagadawan iti *History of the Church* kadagiti pakaua ti benneg iti daytoy nga edision ti Doktrina ken Katulagan.

DAGITI LINAONNA A NAURNOS ITI PETSÁ

<i>Panawen</i>	<i>Lugar</i>	<i>Dagiti Benneq</i>
1823 Septiembre	Manchester, Nueva York	2
1828 Hulio	Harmony, Pennsylvania	3
Kalgaw	Harmony, Pennsylvania	10
1829 Pebrero	Harmony, Pennsylvania	4
Marso	Harmony, Pennsylvania	5
Abril	Harmony, Pennsylvania	6, 7, 8, 9
Mayo	Harmony, Pennsylvania	11, 12, 13
Hunio	Fayette, Nueva York	14, 15, 16, 17, 18
1830 Marso	Manchester, Nueva York	19
Abril	Fayette, Nueva York	20*, 21
Abril	Manchester, Nueva York	22, 23
Hulio	Harmony, Pennsylvania	24, 25, 26
Agosto	Harmony, Pennsylvania	27
Septiembre	Fayette, Nueva York	28, 29, 30, 31
Oktubre	Fayette, Nueva York	32*, 33
Nobiembre	Fayette, Nueva York	34
Disiembre	Fayette, Nueva York	35, 36, 37
1831 Enero	Fayette, Nueva York	38, 39, 40
Pebrero	Kirtland, Ohio	41, 42, 43, 44
Marso	Kirtland, Ohio	45, 46, 47, 48, 49
Mayo	Kirtland, Ohio	50
Mayo	Thompson, Ohio	51
Hunio	Kirtland, Ohio	52, 53, 54, 55, 56
Hulio	Zion, Probinsia ti Jackson, Missouri.	57
Agosto	Zion, Probinsia ti Jackson, Missouri.	58, 59, 60
Agosto	Iti asideg ti Karayan Missouri, Missouri	61, 62
Agosto	Kirtland, Ohio	63
Septiembre	Kirtland, Ohio	64
Oktubre	Hiram, Ohio	65
Oktubre	Orange, Ohio	66
Nobiembre	Hiram, Ohio	1, 67, 68, 69, 133
Nobiembre	Kirtland, Ohio	70
Disiembre	Hiram, Ohio	71
Disiembre	Kirtland, Ohio	72
1832 Enero	Hiram, Ohio	73, 74
Enero	Amherst, Ohio	75
Pebrero	Hiram, Ohio	76
Marso	Hiram, Ohio	77, 78, 79, 80, 81
Abril	Probinsia ti Jackson, Missouri.	82, 83
Abril	Independence, Missouri	83

* Iti wenno asideg ti nasao a lugar.

<i>Panawen</i>	<i>Lugar</i>	<i>Dagiti Benneg</i>
Agosto	Hiram, Ohio	99
Septiembre	Kirtland, Ohio	84
Nobiembre	Kirtland, Ohio	85
Disiembre	Kirtland, Ohio	86, 87*, 88
1833 Pebrero	Kirtland, Ohio	89
Marso	Kirtland, Ohio	90, 91, 92
Mayo	Kirtland, Ohio	93, 94
Hunio	Kirtland, Ohio	95, 96
Agosto	Kirtland, Ohio	97, 98
Oktubre	Perrysburg, Nueva York	100
Disiembre	Kirtland, Ohio	101
1834 Pebrero	Kirtland, Ohio	102, 103
Abril	Kirtland, Ohio	104*
Hunio	Karayan Fishing, Missouri	105
Nobiembre	Kirtland, Ohio	106
1835 Marso	Kirtland, Ohio	107
Agosto	Kirtland, Ohio	134
Disiembre	Kirtland, Ohio	108
1836 Enero	Kirtland, Ohio	137
Marso	Kirtland, Ohio	109
Abril	Kirtland, Ohio	110
Agosto	Salem, Massachusetts	111
1837 Hulio	Kirtland, Ohio	112
1838 Marso	Far West, Missouri	113*
Abril	Far West, Missouri	114, 115
Mayo	Spring Hill, Probinsia ti Daviess, Missouri .	116
Hulio	Far West, Missouri	117, 118, 119, 120
1839 Marso	Liberty Jail, Probinsia ti Clay, Missouri.	121, 122, 123
1841 Enero	Nauvoo, Illinois	124
Marso	Nauvoo, Illinois	125
Hulio	Nauvoo, Illinois	126
1842 Septiembre	Nauvoo, Illinois	127, 128
1843 Pebrero	Nauvoo, Illinois	129
Abril	Ramus, Illinois	130
Mayo	Ramus, Illinois	131
Hulio	Nauvoo, Illinois	132
1844 Hunio	Nauvoo, Illinois	135
1847 Enero	Winter Quarters (Nebraska itan).	136
1890 Oktubre	Salt Lake City, Utah	Opisial a Palawag—1
1918 Oktubre	Salt Lake City, Utah	138
1978 Hunio	Salt Lake City, Utah	Opisial a Palawag—2

* Iti wenno asideg ti nasao a lugar.

TI DOKTRINA KEN KATULAGAN

BENNEG 1

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, bayat ti naisangsa-ngayan a taripnong dagiti elder ti Simbaan, a naangay iti Hiram, Ohio, idi 1 ti Nobiembre 1831 (History of the Church, 1:221–224). Adu a paltiing ti naawat manipud iti Apo sakbay daytoy a panawen, ket ti pannakailista dagitoy tapno maipablaak iti libro ti maysa kadagiti kang-runan a naanamongan iti dayta a taripnong. Buklen daytoy a benneg ti pakauna ti Apo kadagiti doktrina, dagiti katulagan, ken dagiti bilin a naited iti daytoy a dispensasion.

1–7, Agpaay iti amin a tao ti timek a pammallaag; 8–16, Umuna a mapasamak ti ikakalilis ken ti kinadangkes sakbay ti Maikadua a Yaay; 17–23, Naawagan ni Joseph Smith a mangisubli iti daga kadagiti kinapudno ken bileg ti Apo; 24–33, Dimteng ti Libro ni Mormon ket nabangon ti pudno a Simbaan; 34–36, Mapukawto ti kappia iti daga; 37–39, Sukimaten dagitoy a bilin.

DUMNGEGKAYO, O dakayo a tattao ti “simbaanko, kinuna ti timekna isu nga agindeg iti ngato, ken isu a naiturong dagiti ^bmatana kadagiti amin a tao; wen, pudno kunak: “Dumngegkayo dakayo a tattao iti adayo; ken dakayo nga adda kadagiti puro iti baybay, dumngegkayo amin.

2 Ta pudno nga agpaay iti

amin a tao ti “timek ti Apo, ket ^bawan ti makalibas; ken awan ti mata a di makakita, wenno lapa-yag a di makangneg, wenno ^cpuso a di matukod.

3 Ket dagiti “nasukir seknanto ti nakaro a leddaang; ta ti basbasolda ^bmaipukkawto iti tuktok dagiti balay, ken maibutaktakto dagiti nalimed nga aramidida.

4 Ket agpaayto iti amin a tao ti “timek a pammallaag, nga agtaud kadagiti ngiwat dagiti disipulok, a pinilik kadagitoy ^bmaudi nga aldaw.

5 Ket mapandanto ken awanto ti mabati kadakuada, ta siak nga Apo ti nangbilin kadakuada.

6 Adtoy, daytoy ti “turayko, ken ti turay dagiti katulongak, ken ti pakaunak iti libro dagiti bilinko, nga intedko a ^bmaipablaak kadakayo, O dakayo nga agindeg iti daga.

1 1a 3 Ne. 27:3; DkK 20:1.
PNK Simbaan
ni Jesucristo.
b DkK 38:7–8.
PNK Dios, Kinadios.
c Deut. 32:1.
2a DkK 133:16.
b Fil. 2:9–11.

c PNK Puso.
3a PNK Yaalsa.
b Luc. 8:17; 12:3;
2 Ne. 27:11;
Morm. 5:8.
4a Eze. 3:17–21;
DkK 63:37.
PNK Aramid ti

Misionario;
Ballaagan, Ballaag.
b PNK Maudi nga
Aldaw, Ud-udina
nga Aldaw.
6a PNK Jesucristo—
Turay.
b DkK 72:21.

7 Gapuna, “agbuteng ken mamigergerkayo, O dakayo a tao, ta siak nga Apo ania man nga impaulogko kadakuada ^bmatungpalto.

8 Ket pudno kunak kadakayo, nga isuda a mapan, a mangipa-kaammo kadagitoy naimbag a damag kadagiti agindeg iti daga, naited kadakuada ti bileg a “mamaglantip iti daga ken iti langit, kadagiti saan a mamatpati ken dagiti ^bnasukir;

9 Wen, pudno, ti mangisagana kadakuada agingga iti aldaw a pannakaibukbok ti “pungtot ti Dios kadagiti ^bnadangkes nga awan katimbengna—

10 Agingga iti “aldaw a yaayto ti Apo a ^bmanggunggona iti tunggal tao a maibatay iti “aramidna, ken ^dmangrukod iti tunggal tao a maibatay iti rukod a pinangrukodna iti padana a tao.

11 Gapuna adda ti timek ti Apo kadagiti suli ti daga, tapno amin a dumngeg mangngegda:

12 Isaganaanyo, isaganaanyo dayta dumteng, ta asidegen ti Apo;

13 Ken nagangtanen ti “pung-

tot ti Apo, ken napaslep iti langit ti ^bespadana, ket agdissonito kadagiti agindeg iti daga.

14 Ket maipakitanto ti “takiag ti Apo; ket dumtengto ti aldaw a dagiti saan a ^bdumngeg iti timek ti Apo, wenno ti timek dagiti katulonganna, wenno “mangtimud kadagiti balikas dagiti propeta ken apostol, ^dmaisinto kadagiti tao;

15 Ta “immadayoda manipud kadagiti ^bordinansak, ken “linabsingda ti ^dagnanayon a katulagak;

16 Dida “sinapul ti Apo iti pannangbangonda iti kinalintegna, ngem nagna ti tunggal tao iti ^bbukodna a “dana, ken iti ^dkalanglanga ti diosna, a ti langana ket kalanglanga ti lubong, ken ti kaipapananna ket kas iti didiosen, a ^elumakay ken mapukawto iti Babilonia, uray pay ti dakkal a ^fBabilonia, a marpuogto.

17 Gapuna, siak nga Apo, iti pannakaammok iti didigra a dumtengto kadagiti “agindeg iti daga, inawagak ti katulongak a ni Joseph Smith, Jun., ket kinsaok manipud iti langit, ken binilinko;

7a Deut. 5:29;
Ecl. 12:13.

b DkK 1:38.

8a PNK Panaglantip,
Paglantipen.

b PNK Yaalsa.

9a Apoc. 19:15–16;
1 Ne. 22:16–17.

b Mosiah 16:2;
JS—M 1:31, 55.

10a PNK Maikadua a
Yaay ni Jesucristo.
b Eze. 7:4; DkK 56:19.
PNK Jesucristo—
Ukom.

c Prov. 24:12;
Alma 9:28; 41:2–5;
DkK 6:33.

d Mat. 7:2.

13a DkK 63:6.

b Eze. 21:3; DkK 35:14.

14a Isa. 53:1.

b 2 Ne. 9:31;
Mosiah 26:28.

c DkK 11:2.

d Ara. 3:23;
Alma 50:20;
DkK 50:8; 56:3.

15a Jos. 23:16; Isa. 24:5.

b PNK Ordinansa.

c PNK Ikakalilis.

d PNK Baro ken
Agnanayon
a Katulagan.

16a Mat. 6:33.

b Isa. 53:6.

c DkK 82:6.

d Ex. 20:4; 3 Ne. 21:17.

PNK Panagrukabab
kadagiti Didiosen.

e Isa. 50:9.

f DkK 64:24; 133:14.

PNK Babel, Babilonia;
Kinailubongan.

17a Isa. 24:1–6.

18 Ken kasta met a binilinko dagiti dadduma, a nasken nga ipakdaarda dagitoy a banag iti lubong; ken amin dagitoy a matungpalto, nga insurat dagiti propeta—

19 Dumtengto dagiti “nakapsut a banag iti lubong ket parme-kenda dagiti maingel ken napigsa, tapno saan a mabagbagaan ti tao ti padana a tao, wenno ^bagta-lek iti nainlasagan a takiag—

20 Ngem tapno mabalin ti tunggal tao ti “agsao iti nagan ti Dios nga Apo, nga isu ti Mangisalakian iti lubong;

21 Tapno agsaknap met ti pammati iti daga;

22 Tapno maipasdek ti agnayanon a “katulagak;

23 Tapno “ipakdaar dagiti ^bnalupoy ken nanumo ti pakabuklan ti “ebangheliok agingga kadagiti suli ti lubong, ken kadagiti ari ken agturay.

24 Adtoy, siak ti Dios ket nasaokon; “bilinko dagitoy, ket naited kadagiti katulongak iti baet ti kinalupoyda, babaen ti ^bpag-sasaoda, tapno “maawatanda.

25 Ket maammuan no bilang ta agbiddutda;

26 Ket maisuroda no sapulenda ti “kinasirib;

27 Ket “madusada no nagbasolda, tapno ^bagbabawida;

28 Ket agbalinda a napigsa no “agpakumbabada, ket maparaburanda manipud iti ngato, ket masansan nga umawatda iti ^bpannakaammo.

29 Ket kalpasan ti pannakaawat iti Kasuratan dagiti Nephite, wen, uray pay ti katulongak a ni Joseph Smith, Jun., maaddaan iti bileg a mangipatarus babaen ti kaasi ti Dios, babaen ti bileg ti Dios, iti “Libro ni Mormon.

30 Ken kasta met dagiti nakaitedan dagitoy a bilin, maaddaanda iti “bileg a mangibaskag iti pamuon daytoy a ^bsimbaan, ken mangwayawaya iti di pannakaaw-awat ken iti “kasipngetan, iti kakaisuna a pudno ken nabiag a “simbaan iti rabaw ti sangabukel a daga, a siak, ti Apo, “mapagustuan unay, no ti pakabuklan ti simbaan ti masasao a saan ketdi a saggaysa—

- 19a Ara. 4:13;
1 Cor. 1:27;
DkK 35:13; 133:58–59.
PNK Napakumbaba,
Kinapakumbaba.
b 2 Ne. 28:31.
PNK Talek.
20a PNK Paneknekan.
22a DkK 39:11.
PNK Katulagan; Baro
ken Agnayanon
a Katulagan.
23a PNK Ebanghelio.
b PNK Aramid
ti Misionario.
c 1 Cor. 1:26–29.

- 24a 2 Ne. 33:10–11;
Moro. 10:27–28.
b 2 Ne. 31:3;
Ether 12:39.
c DkK 50:12.
PNK Pannakaawat.
26a San. 1:5;
DkK 42:68.
PNK Kinasirib.
27a PNK Dusa,
Pannakadusa.
b PNK Agbabawi,
Panagbabawi.
28a PNK Napakumbaba,
Kinapakumbaba.
b PNK Pannakaammo.

- 29a PNK Libro
ni Mormon.
30a DkK 1:4–5, 17–18.
b PNK Simbaan ni
Jesucristo Dagiti
Santo iti Ud-udina
nga Aldaw, Ti;
Pannakaisubli
ti Ebanghelio.
c PNK Kasipngetan,
Naespirituan a.
d Ef. 4:5, 11–14.
PNK Simbaan, Dagiti
Tanda ti Pudno a.
e DkK 38:10.

31 Ta siak nga Apo diak kitaen ti “basol a di mangted iti uray no kabassitan a pawayway;

32 Nupay kasta, “mapakawan ti agbabawi ken mangaramid kadagiti bilin ti Apo;

33 Ket isu a di “agbabawi, ^bmaalanto kenkuana uray ti silaw a naawatnan; ta saan nga agnanayon a “katakunaynay ti “Espirituk ti tao, kinuna ti Apo ti Pangen.

34 Ket manen, pudno kunak kadakayo, O agindeg iti daga: Siak nga Apo siaayat a mangipakaammo kadagitoy a banag iti “amin a lasag;

35 Ta awan ti “idumdumak a tao, ket kayatko a maammuan ti amin a tao a napardas ti idadateng ti ^baldaw; saan pay nga oras, ngem magawgaw-aten, inton maagawen ti “kappia iti daga, ken inton addan ti bileg ti ^dsairo iti pagturayanna.

36 Ken kasta met nga addanto bileg ti Apo kadagiti “santona, ket ^bagturayto iti “tengngada, ken bumabanto a “mangukom iti “Idumea, wenno ti lubong.

37 Sukimatenyo dagitoy a “bilin, ta pudnoda ken napudno, ken matungpalto amin dagiti padto ken ^bkari nga adda kada-kuada.

38 Siak nga Apo ania man a nasaok, nasaokon, ket saanko nga ilaksid ti bagik; ket uray no awanton ti langit ken ti daga, saanto a mapukaw ti “balikasko, ngem ^bmatungpaldanto amin, babaen man ti “timekko wenno babaen ti timek dagiti ^dkatulolang, “isu nga isu.

39 Ta adtoy, ket imutektekan-
yo, Dios ti Apo, ket ipakita ti “Espiritu ti kasuratan, ket pudno ti sinurat, ket agtalinaed ti ^bkinapudno iti agnanayon nga awan inggana. Amen.

BENNEG 2

Nagupgop manipud kadagiti balikas ti anghel a ni Moroni ken ni Joseph Smith a Propeta, bayat ti kaadda ti Propeta iti balay ti amana iti Man-

31a Alma 45:16;

DkK 24:2.

PNK Basol.

32a DkK 58:42–43.

PNK Pakawan.

33a Mosiah 26:32.

^b Alma 24:30;

DkK 60:2–3.

^c PNK Espiritu Santo.

^d Gen. 6:3;

2 Ne. 26:11;

Morm. 5:16;

Ether 2:15;

Moro. 9:4.

34a Mat. 28:19;

DkK 1:2; 42:58.

35a Deut. 10:17;

Ara. 10:34;

Moro. 8:12;

DkK 38:16.

^b PNK Maudi nga

Aldaw, Ud-udina

nga Aldaw.

^c DkK 87:1–2.

PNK Kappia; Tanda

ti Panawen.

^d PNK Sairo.

36a PNK Santo.

^b PNK Jesucristo—

Sangaribu a tawen

a panagturay

ni Cristo.

^c Zac. 2:10–11;

DkK 29:11;

84:118–119.

^d PNK Ukom,

Panangukom.

^e PNK Lubong.

37a PNK Nasantuan

a Kasuratan.

^b DkK 58:31; 62:6; 82:10.

38a 2 Ari. 10:10;

Mat. 5:18; 24:35;

2 Ne. 9:16;

JS—M 1:35.

^b DkK 101:64.

^c Deut. 18:18;

DkK 18:33–38; 21:5.

PNK Paltiing; Timek.

^d PNK Propeta.

^e PNK Turay;

Panangkanunong

kadagiti Dadaulo

ti Simbaan.

39a 1 Jn. 5:6;

DkK 20:27; 42:17.

^b PNK Kinapudno.

chester, Nueva York, iti rabii ti 21 ti Septiembre 1823 (History of the Church, 1:12). Ni Moroni ti maudi iti atiddog a linia dagiti managgestoria a nangaramid iti kasuratan nga adda itan iti lubong a kas ti Libro ni Mormon. (Idilig iti Malakias 4:5–6; kasta met dagiti benneg 27:9; 110:13–16; ken 128:18.)

1, *Ipalgak ni Elias a propeta ti kinasaserdote; 2–3, Naimula iti puspuso dagiti ubbing ti karkari dagiti amma.*

ADTOY, ipalgakko kadakayo *ati Kinasaserdote, babaen ti ima ni “Elias a propeta, sakbay ti yaay ti ^bnaindaklan ken naka-am-amak nga aldaw ti Apo.*

2 Ket “imulananto iti puspuso dagiti ubbing ti ^bkarkari nga inaramid dagiti amma, ket ma-isublinto ti puspuso dagiti ubbing kadagiti ammada.

3 No saanto a kasta, awan dua-dua a madadaelto ti sangabukel a daga iti yaayna.

BENNEG 3

Paltiing a naited ken ni Joseph Smith a Propeta, iti Harmony, Pennsylvania, idi Hulio 1828, maipanggep iti pannakapukaw ti 116 a panid ti manuskrito a naipatarus manipud iti umuna a paset ti Libro ni Mormon, a naawagan iti Libro ni Lehi. Nagkedked ti Propeta a mangitalek kadagitoy a panid iti dayta a Martin Harris, a nagserbi iti ababa a panawen a para surat iti pannakaipatarus ti Libro ni Mormon. Naited ti paltiing babaen ti Urim ken Tumim. (History of the Church, 1:21–23.) (Kitaen ti benneg 10.)

1–4, *Maysa nga awan inggana a panagrikus ti turong ti Apo; 5–15, Nasken nga agbabawi ni Joseph Smith wenno mapukawna ti sagut iti panagipatarus; 16–20, Dumteng ti Libro ni Mormon a mangisalaklan iti bukel ni Lehi.*

DAGITI “aramid, ken dagiti balabala, ken dagiti pang-

gep ti Dios saan a mapaay, wenno masayang.

2 Ta saan a magna ti “Dios iti killo a dana, wenno agbaw-ing iti makanawan wenno iti makanigid, wenno agaramid iti maigidiat iti imbagana, ngarud nalinteg dagiti dalanna, ket maysa nga awan inggana a panagrikus ti ^bturongna.

2 1a Mal. 4:5–6;
3 Ne. 25:5–6;
DkK 110:13–15;
128:17;
JS—P 1:38–39.
PNK Propeta Elias;
Tulbek ti

Kinasaserdote.
b DkK 34:6–9; 43:17–26.
2a DkK 27:9; 98:16–17.
b PNK Pannakaisalaklan
dagiti Natay;
Panaglantip,
Paglantipen.

3 1a Sal. 8:3–9;
DkK 10:43.
2a Alma 7:20.
PNK Dios, Kinadios.
b 1 Ne. 10:18–19;
DkK 35:1.

3 Laglagipenyo, laglagipenyo a saan a ti ^aaramid ti Dios ti mapay, ngem ti aramid dagiti tao;

4 Ta nupay adu ti paltiing ti tao, ken addaan iti bileg nga agaramid kadagiti naindaklan nga aramid, ngem ⁱpagpannakkelna met ti pigsana, ken tagtagiawanenna dagiti ^bpammagbaga ti Dios, ket surotenna ti paniktar ti pagayatanna ken dagiti ^cnailubongan a tarigagayna, nasken a matnag ken sagabaenna ti ^dpanagibales kenkuana ti nalingeg a Dios.

5 Adtoy, naitalek kenka dagitoy a banag, ngem kasano ti kaiget dagiti bilinmo; ken laglagipem met dagiti kari a naaramid kenka, no saanmo ida a labsingen.

6 Ket adtoy, kasano ti kasansan ti ^apanaglabsingmo kadagiti bilin ken paglintegan ti Dios, ket simmurotk a iti ^bpananguyot dagiti tao.

7 Ta, adtoy, saanka koma a ^anagbuteng iti tao nga ad-adda ngem iti Dios. Nupay tinagiawan dagiti tao dagiti pammagbaga ti Dios, ken ^bumsienda dagiti balikasna—

8 Nagtalinaedka koma latta a napudno; ket intanggayana koma ti takiagna ket tinarabaynaka kadagiti nakaam-amak a ^apana ti ^bkabusor; ket adda ko-

ma kenka iti amin a kanito ti ^criribuk.

9 Adtoy, sika ni Joseph, ket sika ti napili a mangaramid iti aramid ti Apo, ngem gapu iti pagbasolan, no dimo ammo matnagkanto.

10 Ngem laglagipem, mangnangaasi ti Dios; ngarud, agbabawika iti naaramidmo a maisuppiat iti bilin nga intedko kenka, ket sika pay laeng ti mapili, ket maitedto manen kenka ti trabaho;

11 Malaksid no aramidem daytoy, mabaybay-ankanto ket agbalinka a kas kadagiti sabali a tao, ket awanton ti sagutmo.

12 Ket no ipatungpalmo dagiti inted kenka ti Dios a panagkita ken bileg nga ^aagipatarus, yawatmo dayta a sagrado kadagiti ima ti nadanges a ^btao,

13 A nangtagiawan kadagiti pammagbaga ti Dios, ken nanglabsing kadagiti kasagraduan a kari a naaramid iti imatang ti Dios, ken nagpannuray iti bukodna a pangngeddeng ken ^aimpanakkella ti bukodna a sirib.

14 Ket daytoy ti gapu ti panakapukawmo kadagiti kalin-tegam iti maysa a panawen—

15 Ta impalubosmo a mailudekludek manipud pay idi da-

3a Ara. 5:38–39;
Morm. 8:22;
DkK 10:43.

4a DkK 84:73.
PNK Kinapalangguad.

b Jacob 4:10;
Alma 37:37.
PNK Bilin ti Dios,
Dagiti; Balakad.

c PNK Nailubongan.

d PNK Panagibales.
6a DkK 5:21;
JS—P 1:28–29.

b DkK 45:29; 46:7.
7a Sal. 27:1;

Luc. 9:26;
DkK 122:9.
PNK Tured, Natured;
Buteng.

b Lev. 26:42–43;

1 Ne. 19:7;
Jacob 4:8–10.

8a Ef. 6:16;
1 Ne. 15:24;
DkK 27:17.

b PNK Sairo.

c Alma 38:5.

12a DkK 1:29; 5:4.

b DkK 10:6–8.

13a PNK Kinapalangguad.

mo ti pammagbaga ti “mangiturturongmo.

16 Nupay kasta, maituloy ti aramidko, ta idinto nga immay ti pannakaammo iti “Mangisalakán iti lubong, babaen ti ^bpammaneknek dagiti Hudio, kastanto met ti idadateng kadagiti taok ti ‘pannakaammo iti Mangisalakán—

17 Ken kadagiti “Nephite, ken dagiti Jacobite, ken dagiti Josephite, ken dagiti Zoramite, babaen ti pammaneknek dagiti ammada—

18 Ket dumtengto daytoy a “pammaneknek iti pannakaammo dagiti ^bLamanite, ken dagiti Lemuelite, ken dagiti Ismaelite, a ‘napukaw iti pammati gapu iti basbasol dagiti ammada, a

binaybay-an ti Apo a “mangdael kadagiti kabsatda a Nephite, gapu iti basbasolda ken dagiti makadurmen nga aramidda.

19 Ket gapu iti daytoy a “panggep ti nakataginayonan dagiti ^bpinanid, a naglaon kadagitoy a kasuratan—tapno mabalin a matungpal dagiti ‘kari ti Apo, nga inaramidna kadagiti taona;

20 Ken bareng no dumteng iti pannakaammo dagiti “Lamanite kadagiti ammada, ken bareng no maammuanda dagiti kari ti Apo, ken tapno ^bpatienda ti ebanghelio ken ‘agpannurayda kadagiti kinaimbag ni Jesucristo, ken “maitan-okda babaen ti pammati iti naganna, ken tapno bareng no maisalakanda babaen ti panagbabawida. Amen.

BENNEG 4

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta iti amana, ni Joseph Smith, Sr., iti Harmony, Pennsylvania, idi Pebrero 1829 (History of the Church, 1:28).

1–4, *Natured a panagserbi ti nangisalakán kadagiti ministro ti Apo*; 5–6, *Nudiosan nga aw-awid ti namagbalin kadakuada a mai-kari iti panagserbi*; 7, *Nasken a dagiti bambanag ti Dios ti sapsapulento.*

ITA adtoy, dandanin dumteng iti “nakaskasdaaw nga aramid kadagiti annak ti tattao.

2 Ngarud, O dakayo a sumrek nga “agserbi iti Dios, penken nga ^bagserbikayo kenkuana iti amin a ‘puso, kabaelan, panu-

15a PIP ti Apo.

16a PNK Mangisalakán.

b 1 Ne. 13:23–25;

2 Ne. 29:4–6.

c Mosiah 3:20.

17a 2 Ne. 5:8–9.

18a PNK Libro ni Mormon.

b 2 Ne. 5:14;

Enos 1:13–18.

c 2 Ne. 26:15–16.

d Morm. 8:2–3.

19a 1 Ne. 9:3; 5.

b PNK Balitok

a Pinanid.

c 3 Ne. 5:14–15;

Dkk 10:46–50.

20a 2 Ne. 30:3–6;

Dkk 28:8; 49:24.

b Morm. 3:19–21.

c 2 Ne. 31:19;

Moro. 6:4.

d Moro. 7:26, 38.

4 1a Isa. 29:14;

1 Ne. 14:7; 22:8;

Dkk 6:1; 18:44.

PNK Pannakaisubli ti Ebanghelio.

2a PNK Serbisio.

b Jos. 22:5;

1 Sam. 7:3;

Dkk 20:19; 76:5.

c PNK Puso; Panunot.

not ken pigsayo, tapno agtak-derkayo nga awan ^apakababalawanna iti sango ti Dios iti maudi nga aldaw.

3 Ngarud, no adda tarigagayyo nga agserbi iti Dios ^amaawagan-kayo nga agtrabaho;

4 Ta adtoy purawen ti ^akatala-lonan a ^bpagapitan; ket imutek-tekam, isu a mangipakan iti kumpayna iti amin a kabaelan-na, isunto met laeng ti ^cmakai-dulin tapno saanto a mapukaw, ngem mangidateng iti pannaka-isalakan ti kararuana;

5 Ket ^apammati, ^bnamnama, ^ckaasi ken ^dayat, a naitalimudok ti ^eimatangna iti ^fgloria ti Dios, ti mangikari kenkuana iti aramid.

6 Laglagipen ti pammati, ^asaguday, pannakaammo, ^bpanagteppel, kinaanus, nainkabsatan a kinaimbag, kinadiosan, kinamanangngaasi, ^ckinapakumbaba, ^dkinapasnek.

7 ^aDumawatka, ket umawatkanto; agtuktokka, ket mailukatto kenka. Amen.

BENNEG 5

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Harmony, Pennsylvania, idi Marso 1829, babaen ti dawat ni Martin Harris (History of the Church, 1:28–31).

1–10, *Awatento daytoy a kaputotan ti balikas ti Apo babaen ni Joseph Smith; 11–18, Tallo a saksi ti mangpaneknek iti Libro ni Mormon; 19–20, Mapennekto ti balikas ti Apo a kas kadagiti napalabas a panawen; 21–35, Mabalin nga agbabawi ni Martin Harris ket agbalin a maysa kadagiti saksi.*

ADTOY, ibagak kenka, nga iti panagtarigagay ti katulongak a ni ^aMartin Harris a saksi

a naggapu kaniak, a sika, katulongak a Joseph Smith, Jun., naalam dagiti ^bpinanid a pinaneknekam ken insuratmo nga inawatmo kaniak;

2 Ket ita, adtoy, daytoy ti ibagamto kenkuana—isu a nakisao kenka, imbagana kenka: Siak, nga Apo, ti Dios, ket intedko kenka dagitoy a banag, katulongak a Joseph Smith, Jun., ket binilinka a nasken a tumakderka a ^asaksi kadagitoy a banag;

2d 1 Cor. 1:8;

Jacob 1:19;

3 Ne. 27:20.

3a DkK 11:4, 15; 36:5; 63:57.

PNK Akem,
Tinudingan ti
Dios, Pagakeman.

4a Jn. 4:35;

Alma 26:3–5;

DkK 11:3; 33:3, 7.

b PNK Ani.

c 1 Tim. 6:19.

5a PNK Pammati.

b PNK Namnama.

c PNK Kaasi.

d PNK Ayat.

e Sal. 141:8;

Mat. 6:22;

Morm. 8:15.

f PNK Gloria.

6a PNK Saguday.

b PNK Anus.

c PNK Napakumbaba,

Kinapakumbaba.

d PNK Kinaregta.

7a Mat. 7:7–8;

2 Ne. 32:4.

PNK Kararag.

5 1a DkK 5:23–24;

JS—P 1:61.

b PNK Balitok

a Pinanid.

2a PNK Saksi.

3 Ket kayatko a nasken a sumrekka iti katulagak, a nasken a dimo ipakita kadakuada malaksid kadagiti “tao nga imbagak kenka; ken awan ti ^bbilegmo kadakuada malaksid no ikkanka.

4 Ket addaanka iti sagut a mangipatarus kadagitoy a pinanid; ket daytoy a sagut ti umuna nga itedko kenka; ket binilinka nga agpammarang nga awan ti sabali a sagut agingga a matungpal ti panggepko iti daytoy; ta saanka nga ikkan iti sabali a sagut agingga a malpas.

5 Pudno, kunak kenka, nga ay-ayto dagiti agindeg iti daga no ^adida dumngeg kadagiti balikasko;

6 Ta manipud ditoy ^amaordenankanto ken mapanka ket idanonmo dagiti ^bbalikasko kadagiti annak ti tattao.

7 Adtoy, no dida ^amamati kadagiti balikasko, didanto mamati kenka, katulongak a Joseph, no mabalin nga ipakitam kadakuada amin dagitoy a banag nga imbilinko kenka.

8 O, daytoy di ^amamatpati ken ^bnasukir a kaputotan—simged ti pungtotko kadakuada.

9 Adtoy, pudno kunak kenka, ^ainlatangko dagidiay a banag nga intalekko kenka, katulo-

ngak a Joseph, a kaniak nainsiriban a panggep, ket maipakammonto kadagiti sumaruno a kaputotan;

10 Ngem awatento kenka daytoy a kaputotan ti balikasko;

11 Ken mainayon pay iti ^apammaneknekmo, ti pammaneknek dagiti tallo a katulongak, nga awagakto ken ordenan, a pangipakitaak kadagitoy a banag, ket mapandanto a balonda dagiti balikasko a naited babaen kenka.

12 Wen, maammuandanto nga awan duadua a pudno dagitoy a banag, ta manipud iti langit ipakdaarkonto kadakuada.

13 Ikkakto ida iti bileg tapno maimatangan ken mabuyada dagitoy a banag iti talaga a langada;

14 Ket ^aawanto ti sabali a pangtedak iti daytoy a bileg, nga umawat iti isu met la a pammaneknek nga aggapu iti daytoy a kaputotan, iti daytoy ti pangrugian ti ibabangon ken idadateng ti ^bsimbaanko manipud iti langalang—nalawag a kas iti ^cbulan, ken napintas a kas iti init, ken nakaam-amak a kas iti buyot nga addaan iti wagayway.

15 Ket ti pammaneknek dagiti tallo a ^asaksi ti pangitulodko iti balikasko.

3a 2 Ne. 27:13. Kitaen met ti Pammaneknek dagiti Tallo a Saksi ken ti Pammaneknek dagiti Walo a Saksi kadagiti umuna a panid ti Libro ni Mormon.

b 2 Ne. 3:11.

5a Jer. 26:4–5; Alma 5:37–38; DkK 1:14.

6a DkK 20:2–3.

PNK Orden, Pannakaorden.

b 2 Ne. 29:7.

7a Luc. 16:27–31;

DkK 63:7–12.

8a PNK Kaawan

ti Pammati.

b Morm. 8:33.

PNK Kinapalanguad.

9a Alma 37:18.

11a 2 Ne. 27:12;

Ether 5:3–4;

DkK 17:1–5.

14a 2 Ne. 27:13.

b PNK Simbaan ni Jesucristo; Pannakaisubli ti Ebanghelio.

c DkK 105:31; 109:73.

15a DkK 17:1–20.

PNK Saksi iti Libro ni Mormon, Dagiti.

16 Ket adtoy, asino man a “ma-mati kadagiti balikasko, isu-danto ti ^bsarungkarak a “pakai-pakitaan ti “Espirituk; ket “mai-pasngaydanto kaniak, uray iti danum ken iti Espiritu—

17 Ket nasken nga agurayka pay iti bassit a panawen, ta sa-anka pay a “naordenan—

18 Ket ipaneknekdanto met iti “panangeddeng daytoy a kapu-totan no patangkenenda ti pus-pusoda a maibusor kadakuada;

19 Ta maipaayto kadagiti agin-deg iti daga ti naliday a “pan-nusa, ket agtultuloyto a maibuk-bok iti sagpaminsan, no saanda nga ^bagbabawi, agingga nga “ubbawton ti daga, ken maibus-ton ken awan duadua a mada-dael dagiti agindeg dita babaen ti lawag ti “yaayko.

20 Adtoy, ibagak kenka dagi-toy a banag, a kas met iti “pa-nangibagak kadagiti tao ti pan-nakadadael ti Jerusalem; ket mapaneknekanto iti daytoy a kanito ti ^bbalikasko a kas iti pannakapanekneknan ditoy.

21 Ket ita bilinenka, katulo-ngak a Joseph, nga agbabawi ken magna a nalinlinteg iti sa-

ngok, ket saankan a sumuko kadagiti uy-uyot dagiti tao;

22 Ken agbalinka a natibker iti “panangsuotmo kadagiti bilin nga intedko kenka; ket no ara-midem daytoy, adtoy itedko kenka ti agnanayon a biag, uray pay no ^bmapapatayka.

23 Ket ita, manen, ibagak ken-ka, katulongak a Joseph, mai-panggep iti “tao nga agtarigagay iti saksi—

24 Adtoy, kunak kenkuana, in-tan-okna ti bagina ket saan a na-an-anay ti panagpakumbabana kaniak; ngem no agtamed ka-niak, ket ipakumbabana ti bagi-na iti naindaklan a kararag ken pammati, iti kinapudno ti pu-sona, palubosak a “mangbuya kadagiti banag a tarigagayan-na a makita.

25 Sananto kuna kadagiti tao iti daytoy a kaputotan: Adtoy, na-kitak dagiti banag nga impakita ti Apo ken ni Joseph Smith, Jun., ket “ammok nga awan duadua a pudnoda, ta nakitak ida, ta nai-pakitada kaniak babaen ti bileg ti Dios a saan ketdi a ti tao.

26 Ket siak nga Apo bilinek, ti katulongak a ni Martin Harris,

16a Ether 4:11.

^b 1 Ne. 2:16.

^c DkK 8:1–3.

^d PNK Espiritu Santo.

^e PNK Buniag,
Panagbuniag;
Maipasngay Manen,
Naipasngay iti Dios;
Sagut ti Espiritu
Santo.

17a PNK Turay; Orden,
Pannakaorden.

18a 1 Ne. 14:7;
DkK 20:13–15.

19a DkK 29:8; 35:11;
43:17–27.

PNK Maudi nga
Aldaw, Ud-udina
nga Aldaw; Tanda
ti Panawen.

^b PNK Agbabawi,
Panagbabawi.

^c Isa. 24:1, 5–6.

^d Isa. 66:15–16;
DkK 133:41.

PNK Maikadua a
Yaay ni Jesucristo.

20a 1 Ne. 1:18; 2 Ne. 25:9.

^b DkK 1:38.

22a PNK Agtungpal,
Kinamanagtungpal,
Natulnog.

^b Alma 60:13;
DkK 6:30; 135:1–7.

23a DkK 5:1.

24a Kitaen met ti
Pammaneknek
dagiti Tallo a
Saksi kadagiti
umuna a panid ti
Libro ni Mormon.

25a Ether 5:3.

a saanen nga agsao pay kada-kuada iti maipanggep kada-gitoy a banag, malaksid no kunnana: Nakitak ida, ket naipakitada kaniak babaen ti bileg ti Dios; ket dagitoy a balikas ti ibagana.

27 Ngem no ilibakna daytoy dadaelenna ti katulagan nga intulagna kaniak, ket adtoy, makedngan.

28 Ket ita, malaksid no ipakumbabana ti bagina ken annugotenna kaniak dagiti banag a naaramidna a biddut, ket makitulag kaniak a tungpalenna dagiti bilinko, ken mamati kaniak, adtoy, kunak kenkuana, awanto ti mabuyana, ta awanto ti ipabuyak kenkuana kadagiti banag a nasaokon.

29 Ket no kastoy ti mapasamak, bilinenka, katulongak a Joseph, nga ibagamto kenkuana, a saannan nga aramiden, wenno riribukennak pay maipanggep iti daytoy a banag.

30 Ket no kastoy ti mapasamak, adtoy, kunak kenka Joseph, no nakaipataruskan iti sumagmamano pay a panid ag-

sardengka iti maysa a panawen, uray agingga a bilinenka manen; sakanto manen makai-patarus.

31 Ket malaksid no aramidem daytoy, adtoy, saankan a maaddaan pay iti sagut, ket alaek amin dagiti banag nga intalekko kenka.

32 Ket ita, gapu iti masirsirmatak nga agur-uray a pakada-daelam, wen, masirsirmatak a no saan nga agpakumbaba ti katulongak a ni Martin Harris ket umawat iti saksi kaniak, a matnagto iti pagbasolan;

33 Ket adu dagiti agur-uray a “pakadadaelam iti rabaw ti daga; ket gapu iti daytoy, a pannakayatiddog dagiti aldawmo, naitedko kenkan dagitoy a bilin.

34 Wen, gapu iti daytoy nakunak: Agsardengka, ket agtakderka a sililinteg agingga a bilinenka, ket “itedko dagiti kasapulam a pakatungpalam iti banag nga imbilinko kenka.

35 Ket no “napudnoka nga agtungpal kadagiti bilinko, ^bmaitan-okkanto iti maudi nga aldaw. Amen.

BENNEG 6

Paltiing a naited kada Joseph Smith a Propeta ken Oliver Cowdery, iti Harmony, Pennsylvania, idi Abril 1829 (History of the Church, 1:32–35). Rinugian ni Oliver Cowdery ti nagtrabaho a kas agisursurat iti patarus ti Libro ni Mormon, idi 7 ti Abril 1829. Nakaawaten iti nailangitan a pannakaipakita iti kinapudno ti pammaneknek ti Propeta iti pannakabigbig dagiti pinanid a nakaikitikitan ti kasuratan iti Libro ni

33a DkK 10:6; 38:13, 28.

34a 1 Ne. 3:7.

35a Ex. 15:26;

DkK 11:20.

^b Jn. 6:39–40;

1 Tes. 4:17;

3 Ne. 15:1;

DkK 9:14; 17:8;

75:16, 22.

Mormon. Nagdamag ti Propeta iti Apo babaen ti Urim ken Tumim ket naawatna daytoy a sungbat.

1–6, *Magun-od dagiti agtartrabaho iti talon ti Apo ti pannakaisalakan; 7–13, Awan ti nain-indaklan a sagut ngem ti sagut ti pannakaisalakan; 14–27, Dumteng ti saksi ti kinapudno babaen ti bileg ti Espiritu; 28–37, Iturong ti imatang ken ni Cristo, ken ituloy ti agaramid iti nasayaat.*

DANDANIN dumteng ti nain-indaklan ken ^anakaskasdaaw nga aramid kadagiti annak ti tattao.

2 Adtoy, siak ti Dios; denggenyo ti ^abalikasko, a napartak ken nabileg, a ^bnatadtadem ngem ti dua ti tademna nga espada, a mamagsina kadagiti nagsusuo-pan ken pata; ngarud denggenyo dagiti balikasko.

3 Adtoy, purawen ti ^akataltalonan a pagapitan; ngarud, asino man nga agtarigagay nga agani, bay-anyo nga ipakanna ti kumpayna iti amin a kabaelanna, ket agani nga agmalmalem, tapno mayurnonganna ti kararuana iti agnanayon a pannakaisalakan iti pagarian ti Dios.

4 Wen, asino man a ^amangipakan iti kumpayna ket agani, isu met laeng ti inawagan ti Dios.

5 Ngarud, no ^aagdawatkayo kaniak umawatkayo; no agtuktokkayo maluktan kadakayo.

6 Ita, kas dinawatyo, adtoy, kunak kadakayo, tungpalenyo dagiti bilinko, ket ^aikalikagumyo a yeg ken ipasdek ti pagsayaatan ti ^bZion;

7 Dikayo ^aagsapul iti ^bkinabaknang no di ketdi ti ^cpagsiriban, ket adtoy, maiparangto kadakayo dagiti ^akinadatdatlag ti Dios, ken kalpasanna bumaknangkayto. Adtoy, baknang ti addaan iti ^cagnanayon a biag.

8 Pudno, pudno, kunak kadakayo, kas iti panagtarigagayyo kaniak ti maaramidto kadakayo; ket no tarigagayanyo, dakayonto ti pakaigapuan ti maaramid nga adu a kinaimbag iti daytoy a kaputotan.

9 Awan ti sabali nga ibagayo iti daytoy a kaputotan no di ^apanagbabawi; tungpalenyo dagiti bilinko, ken tumulongkayo iti pannakaidanon ti aramidko, a maibatay kadagiti bilinko, ket mabendisionangkayonto.

10 Adtoy addaankayo iti sagut, ket nagasatkayo gapu iti sagut-

6 1a Isa. 29:14;
DkK 4:1–7; 18:44.

2a Heb. 4:12;
Apoc. 1:16;
DkK 27:1.

b Hel. 3:29; DkK 33:1.

3a Jn. 4:35;
DkK 31:4; 33:3; 101:64.

4a Apoc. 14:15–19;
Alma 26:5;
DkK 11:3–4, 27.

5a Mat. 7:7–8.

6a 1 Ne. 13:37.

b PNK Zion.

7a Alma 39:14;
DkK 68:31.

b 1 Ari. 3:10–13;

Mat. 19:23;

Jacob 2:18–19.

PNK Kinabaknang;
Kinailubongan.

c PNK Kinasirib.

d DkK 42:61, 65.

PNK Kinadatdatlag
ti Dios.

e DkK 14:7.

9a Alma 29:9;

DkK 15:6;

18:14–15; 34:6.

PNK Aramid
ti Misionario;

Agbabawi,
Panagbabawi.

yo. Laglagipenyo a “sagrado ken naggapu iti ngato—

11 Ket no “agdamagkayo, maammuanyo dagiti ^bdatdatlag a naindaklan ken nakaskasdaaw; ngarud aramatenyo ti “saguty, tapno masarakanyo dagiti datdatlag, tapno adu ti mayasidegyo a mangammo iti kinapudno, wen, “paawatyo kadakuada ti biddut kadagiti aramidida.

12 Diyo ipakpakaammo iti asino man ti saguty malaksid kadagiti mamati kadakayo. Diyo tagibassiten dagiti “sagrado a banag.

13 No agaramidkayo iti nasa-yaat, wen, ket “agtalinaedkayo a ^bnapudno agingga iti “kanibusan, maisalakankayonto iti pagarian ti Dios, nga isu ti kaindaklanan iti amin a sagut ti Dios; ta awan ti sagut a naindaklan ngem iti sagut ti “pannakaisalakan.

14 Pudno, pudno, kunak kadakayo, mabendisionankayo iti inaramidyo; ta “nagdamagkayo kaniak, ket adtoy, kas iti kasan- san ti panagdamagyo kasta met ti pannakaiwanwanyo iti espiri- tuk. No saan a kasta, saankayo koma nga immay iti lugar a yanyo ita a kanito.

15 Adtoy, ammoyo a nagsalud-

sodkayo kaniak ket linawagak ti “panunotyo; ket ita ibagak kadakayo dagitoy a banag tapno maammuanyo a linawaganna- kayo ti Espiritu ti kinapudno;

16 Wen, ibagak kadakayo, a maammuanyo nga awan ti sa- bali malaksid ti Dios ti “maka- ammo iti pampanunotenyo ken ti panggep ti ^bpusoyo.

17 Ibagak kadakayo dagitoy a banag a kas maysa a saksiyo— a “pudno dagiti balikas wenno ti aramid nga isursuratyo.

18 Ngarud “agreggetkayo; ^bka- duaenyo ni katulongak a Jo- seph, a sipupudno, iti ania man a parikut a pakaipasungalnga- lanna a para iti pagimbagan ti balikas.

19 Palagipanyo kadagiti pa- kabasolanna, ken kasta met nga awatenyo ti pammalagip- na. Aganus kayo; agparbengkay- yo; agteppelkayo; maaddaan- kayo iti anus, pammati, nam- nama ken kaasi.

20 Adtoy, sika ni Oliver, ket nagsaoak kenka gapu iti tariga- gaymo; ngarud “italimengmo dagitoy a balikas iti pusom. Ag- talinaedka a napudno ken na- regget iti panangtungpalmo ka- dagiti bilin ti Dios, ket yarakup- ko kenka dagiti takiag ti ayatko.

10a DkK 63:64.

11a DkK 102:23;

JS—P 1:18, 26.

^b Mat. 11:25; 13:10–11;

Alma 12:9.

^c PNK Sagut; Sagut ti Espiritu, Dagiti.

^d San. 5:20;

Alma 62:45;

DkK 18:44.

12a Mat. 7:6.

13a 1 Ne. 15:24.

^b Mosiah 2:41;

Ether 4:19;

DkK 51:19; 63:47.

^c PNK Agibtur.

^d PNK Pannakaisalakan.

14a PNK Kararag.

15a PNK Panunot.

16a 1 Cron. 28:9;

Mat. 12:25;

Heb. 4:12;

Mosiah 24:12;

3 Ne. 28:6.

PNK Makaammo iti Amin.

^b 1 Ari. 8:39.

17a DkK 18:2.

18a PNK Kinaregta.

^b DkK 124:95–96.

20a Ether 3:21;

DkK 84:85.

21 Adtoy, siak ni Jesucristo, ti “Anak ti Dios. Immayak iti ^bbuk-bukodko, ket awan ti nanga-wat kaniak. Siak ti ^clawag nga agrimat iti ^dkasipngetan, ket sa-an a maawatan ti kasipngetan.

22 Pudno, pudno, kunak kenka, no tarigagayam ti ad-adu a saksi, iturongmo ti panunotmo iti rabii ket umararawka kaniak a naimpusuan, tapno bareng no ^amaammuan ti maipanggep iti kinapudno dagitoy a banag.

23 Diak kadi imbaga ti ^akappia iti panunotmo maipanggep iti dayta a banag? Ania pay ti na-in-indaklan a ^bsaksi a magun-odmo ngem ti aggapu iti Dios?

24 Ket ita, adtoy, nakaawatka iti maysa a saksi; ta no imbagak kenka dagiti banag nga awan ti tao a makaammo dika kadi pay nakaawat iti saksi?

25 Ken, adtoy, ikkanka iti sagut, no tarigagayam kaniak, nga ^aagipatarus, a kas iti katulongak a ni Joseph.

26 Pudno, pudno, kunak kenka, nga adda dagiti ^akasuratan a naglaon iti adu kadagiti ebang-heliok, a naisubli gapu iti ^bkinadangkkes dagiti tao;

27 Ket ita bilinenka, a no adda-anka iti nasayaat a tarigagay—

ti tarigagay a mangurnong ka-dagiti kinabaknang a para kenka idiay langit—agbalinka ngarud a tarabay iti pannakaisaknap ti lawag, babaen ti sagutmo, dagidiay paset dagiti ^anasantuan a kasuratak a nai-lemmeng gapu iti basol.

28 Ket ita, adtoy, itedko kenka, ken kasta met iti katulongak a ni Joseph, dagiti tulbek daytoy a sagut, a mangyeg iti silaw iti daytoy a naespirituan a panag-serbi; ken iti ngiwat ti dua wenno tallo a ^asaksi ti pagtau-danto ti tunggal balikas.

29 Pudno, pudno, kunak kenka, no supringenda dagiti balikasko, ken daytoy a paset ti ebangheliok ken ti naespirituan a panagserbik, mabendisionan-ka, ta dida makaaramid kenka iti ad-adu ngem iti kaniak.

30 Ken uray pay no ^aagaramid-da kenka iti kas iti inaramidda kaniak, mabendisionanka, ta ^bmakipagtaengkanto kaniak iti ^cgloria.

31 Ngem no dida ^asupringen dagiti balikasko, a buklen ti ^bpammaneknek a maitedto, mabendisionanda, ket maaddaan-kanto iti rag-o iti bunga ti pa-nagtrabahom.

21a PNK Jesucristo.

^b Jn. 1:10–12;

Ara. 3:13–17;

3 Ne. 9:16;

DkK 45:8.

^c Jn. 1:5; DkK 10:58.

PNK Silaw,

Silaw ni Cristo.

^d PNK Kasipngetan,
Naespirituan a.

22a PNK Panagrikna,
Sagut ti.

23a PNK Kappia.

^b 1 Jn. 5:9;

DkK 18:2.

25a Mosiah 8:13;

DkK 5:4; 9:1–5, 10.

26a DkK 8:1; 9:2.

PNK Nasantuan a
Kasuratan—Dagiti
naipadto nga
umay a nasantuan
a kasuratan.

^b PNK Nadangkkes,
Kinadangkkes.

27a DkK 35:20.

28a Deut. 19:15;

2 Cor. 13:1;

2 Ne. 27:12–14;

DkK 128:3.

30a DkK 5:22; 135:1–7.

PNK Martir,

Kinamartir.

^b Apoc. 3:21.

^c PNK Gloria.

31a 3 Ne. 16:10–14;

DkK 20:8–15.

^b PNK Pammaneknek.

32 Pudno, pudno, kunak kenka, kas iti nasaokon kadagiti disipulok, a "nakaummongan ti dua wenno tallo iti naganko, iti pannakasagid ti maysa a bannag, adtoy, addaakto iti ^btengngada—a kas iti kaaddak iti tengngayo.

33 Dikayo "agbuteng nga agaramid iti nasayaat, annakko, ta ania man ti ^bimulayo, kastanto met ti apitenyo; ngarud, no agmulakayo iti nasayaat agapitkayonto met iti nasayaat a gunggona.

34 Ngarud, dikayo agbuteng, bassit a pangen; agaramidkayo iti nasayaat; bay-anyo nga agtipon ti daga ken ti impierno a

mangbusor kadakayo, ta no nabangonkayo iti "batok, saanda nga agballigi.

35 Adtoy, saankayo a kedingan; mapankayon ket saankayon nga "agbasol pay; aramidnyo a sipaparbeng ti aramid nga imbilinko kadakayo.

36 "Kitaendak iti tunggal panunot; saankayo nga agduadua, saankayo nga agbuteng.

37 "Imutektekanyo dagiti sugat a naipalay iti bakrangko, ken kasta met ti nagaan dagiti ^blansa kadagiti dakulap ken dapanko; agbalinkayo a napudno, tungpalenyo dagiti bilinko, ket "tawidenyonto ti "pagarian ti langit. Amen.

BENNEG 7

Paltiing a naited kada Joseph Smith a Propeta ken Oliver Cowdery, iti Harmony, Pennsylvania, idi Abril 1829, idi nagdamagda babaen ti Urim ken Tumim no ni Juan, ti maipatpateg a disipulo, nagtalinaed iti lasag wenno natay. Naipatarus ti paltiing a patarus ti kasuratan nga inaramid ni Juan iti lalat ken isu a mismo ti nangilemmeng (History of the Church, 1:35–36).

1–3, Agbiagto ni Juan a Maipatpateg agingga iti yaay ti Apo; 4–8, Iggem da Pedro, Santiago, ken Juan dagiti tulbek ti ebanghelio.

KET kinuna ti Apo kaniak: Juan, nga "ipatpategko, ania ti ^btarigagaymo? Ta no dawatemto ti kayatmo, maitedto kenka.

32a Mat. 18:19–20.

PNK Panagkaykaysa.

b DkK 29:5; 38:7.

33a PNK Tured, Natured.

b Gal. 6:7–8;

Mosiah 7:30–31;

Alma 9:28;

DkK 1:10.

34a Sal. 71:3;

Mat. 7:24–25;

1 Cor. 10:1–4;

Hel. 5:12;

DkK 10:69;

18:4, 17; 33:13;

Moises 7:53.

PNK Bato.

35a Jn. 8:3–11.

36a Isa. 45:22;

DkK 43:34.

37a PNK Jesucristo—

Panagparang ni

Cristo kalpasan

ti ipapatay.

b PNK Pannakailansa

iti Krus.

c Mat. 5:3, 10;

3 Ne. 12:3, 10.

d PNK Pagarian

ti Dios wenno

Pagarian ti Langit.

7 1a PNK Juan, Lalaki

nga Anak ni

Zebedeo.

b 3 Ne. 28:1–10.

2 Ket kinunak kenkuana: Apo, itdem kaniak ti bileg a sumaranget iti “patay, tapno agbiagak ket mangyegak kadagiti kararua kenka.

3 Ket kinuna kaniak ti Apo: Pudno, pudno, kunak kenka, gapu ta daytoy ti tarigagayam “agbatikanto agingga a dumtengak iti ^bgloriak, ket ^cagipadto-kanto kadagiti pagilian, kakabsat, pagsasao ken tattao.

4 Ket gapu iti daytoy kinuna ti Apo ken ni Pedro: No pagayat tak nga agbati isuna agingga iti yaayko, ania dayta kenka? Ta tinarigagayanna kaniak tapno yegannak kadagiti kararua, ngem tarigagayam ti madagdagus a yaaymo iti “pagariak.

5 Kunak kenka, Pedro, nasaayat daytoy a tarigagay; ngem tinarigagayan ti patpatgek nga

ad-adu koma pay ti maaramidna, wenna dakdakkal pay a trabaho kadagiti tao ngem iti naaramidnan.

6 Wen, nakaaramiden iti dakdakkal a trabaho; ngarud aramidekto a kasla gumilgil-ayab nga apuy ken “agserserbi nga anghel; pagserbiannanto dagiti ^bagtaawidto iti pannakaisalakan nga agnaed iti ^cdaga.

7 Ket aramidenkanto nga agserbi kenkuana ken iti kabsatmo a ni Santiago; ket itedko kadakayo a tallo daytoy a bileg ken dagiti “tulbek daytoy naespirituan a panagserbi agingga iti yaayko.

8 Pudno kunak kadakayo, agpadakayonto a maaddaan iti maibatay kadagiti tarigagayyo, tapno agpadakayo nga “agrago iti tinarigagayanyo.

BENNEG 8

Paltiing a naited ken ni Oliver Cowdery babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Harmony, Pennsylvania, idi Abril 1829 (History of the Church, 1:36–37). Bayat ti pannakaipatarus ti Libro ni Mormon, tinarigagayan ni Oliver, a nagtuloy a nagserbi a para surat, a nagsurat iti panangibasa ti Propeta, a matalugadingan iti sagut ti panagipatarus. Sinungbatan ti Apo ti ararawna babaen ti pannangtedna iti daytoy a paltiing.

1–5, Umay ti paltiing babaen ti bileg ti Espiritu Santo; 6–12, Umay babaen ti pammati dagiti kinadatdatlag ti Dios ken ti bileg a

mangipatarus kadagiti nagkauna a kasuratan.

^aOLIVER Cowdery, pudno, pudno, kunak kenka, a ma-

2a Luc. 9:27.

PNK Ipapatay,
Naindagaan nga.

3a Jn. 21:20–23.

PNK Nagbalbaliw
a Parsua.

b PNK Gloria;
Maikadua a Yaay
ni Jesucristo.

c Apoc. 10:11.

4a PNK Pagarian
ti Dios wenna
Pagarian ti Langit.

6a DKK 130:5.

b DKK 76:86–88.

c Jn. 10:8–11;

DKK 77:14.

7a Mat. 16:19;

Ara. 15:7;

JS—P 1:72.

PNK Tulbek ti
Kinasaserdote.

8a PNK Rag-o.

8 1a JS—P 1:66.

PNK Cowdery,
Oliver.

ipanamnama a kas iti kaadda ti Apo, nga isu ti Dios ken Manubbotmo, kasta met nga awan duadua nga umawatka iti ^bpannakaammo iti ania man a banag a ^cdawatem a sipapammati, a naimpusuan, a mamati nga umawatka iti pannakaammo maipanggep kadagiti nakaikiti-kitan dagiti daan a ^dkasuratan, a nagkauna, a naglaon kadagidiay paset ti nasantuan a kasuratak a nasaon babaen ti ^epanangnipakita ti Espirituk.

2 Wen, adtoy, ^aibagak kenka iti panunotmo ken iti ^bpusom, babaen ti ^cEspiritu Santo, ti dumteng kenka ken agnaed iti pusom.

3 Ita, adtoy, daytoy ti espiritu ti pammaltiing; adtoy, daytoy ti espiritu nga inaramat ni Moises iti panangiballasiwna kadagiti annak ti Israel iti natir-kagan a daga ti ^aNalabaga a Baybay.

4 Ngarud daytoy ti sagutmo; aramatem, ket mabendisionanka, ta isalakannakanto kadagiti ima dagiti kabusormo, inton, no saan nga agpayso, papatayendaka ket iturongda ti kararuam iti pannakadadael.

5 O, laglagipem dagitoy a ^abalikas, ken tungpalem dagiti bilinko. Laglagipem, daytoy ti sagutmo.

6 Ita saan la a daytoy ti sagutmo; ta adda pay sabali a sagut-

mo, nga isu ti sagut ni Aaron; adtoy, adun a banag ti naibagana kenka;

7 Adtoy, awan ti sabali a bileg, malaksid ti bileg ti Dios, ti makaipaay kenka iti daytoy a sagut ni Aaron.

8 Ngarud, dika agduadua, ta sagut daytoy ti Dios; ket maig-gamamto kadagiti imam, ket agaramidka kadagiti nakaskasdaaw nga aramid; ket awanto ti bileg a makaagaw manipud kadagiti imam, ta aramid daytoy ti Dios.

9 Ket, ngarud, ania man ti dawatem kaniak nga ibagak babaen dayta a wagas, itdektok kenka, ket maaddaankanto iti pannakaammo maipanggep iti dayta.

10 Laglagipem nga awan ti maaramidam no awan ti ^apammati; ngarud agdawatka babaen iti pammati. Dimo tagibassiten dagitoy a banag; dimo ^bdawaten dayta saan a nasken.

11 Agdawatka tapno maamuam dagiti kinadatdatlag ti Dios, ken tapno ^amakaipataruska ken makaawatka iti pannakaammo manipud kadagiti amin a nagkauna a kasuratan a naitalimeng, a sagrado; ken maibatay iti pammatim maaramidto kenka.

12 Adtoy, siak ti nangibaga iti daytoy; ket siak met laeng ti nagsao kenka manipud idi punganay. Amen.

1b PNK Pannakaammo.

c PNK Kararag.

d DkK 6:26-27; 9:2.

e DkK 5:16.

2a DkK 9:7-9.

PNK Paltiing.

b PNK Pusom.

c PNK Espiritu Santo.

3a Ex. 14:13-22;

Deut. 11:4;

1 Ne. 4:2;

Mosiah 7:19.

PNK Nalabaga

a Baybay.

5a Deut. 11:18-19.

10a PNK Pammati.

b DkK 88:63-65.

11a DkK 9:1, 10.

BENNEG 9

Paltiing a naited ken ni Oliver Cowdery babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Harmony, Pennsylvania, idi Abril 1829 (History of the Church, 1:37–38). Mapatigmaanan ni Oliver nga agan-anus, ken maigunamgunam kenkuana a mapnek nga agsurat, bayat dayta a panawen, babaen ti panangibasa ti agipatarus, imbes a padasenna koma ti agipatarus.

1–6, *Saan pay a naipatarus dagiti sabali pay a nagkauna a kasuratan; 7–14, Naipatarus ti Libro ni Mormon babaen ti panagadal ken naespirituan a pammatalged.*

ADTOY, kunak kenka, anakko, a gapu ta saanka a “nagipatarus a maibatay iti tinarigagayam kaniak, ket inrugim manen ti ^bnagsurat para iti katulongak, a ni Joseph Smith, Jun., kasta met a kayatko nga ituloymo agingga a maiwakasmo daytoy a kasuratan, nga intalekko kenkuana.

2 Kalpasanna, adtoy, dagiti “sabali a ^bsinurat nga adda kaniak, a pangtedak kenka iti bileg tapno makatulongka a mangipatarus.

3 Agan-anuska, anakko, ta nakemko daytoy, ket saan a maikanada nga agipataruskan iti daytoy a panawen.

4 Adtoy, panagsurat para iti katulongak a ni Joseph ti naituding kenka nga aramid.

5 Ket, adtoy, gapu iti dimo pa-

nangituloy iti narugiam, idi rinugiam ti nagipatarus, ti nangibabawyak iti daytoy a gündaway kenka.

6 Saanka nga “agdayamudom, anakko, ta panunotko a kastoy a wagas ti aramidek kenka.

7 Adtoy, dimo naawatan; impapanmo nga intedko kenka, idi dimo pinanunot malaksid ti agsaludsod kaniak.

8 Ngem, adtoy, kunak kenka, a nasken nga “adalem iti panunotmo; kalpasanna ^bdamagem kaniak no pudno, ket no pudno ipariknakto ti “ibabara ti ^abarukongmo; ngarud, “mariknam a pudno.

9 Ngem no saan a pudno awanto ti kasta a mariknam, ngem “makulkolto ti panunotmo a pakalipatam iti banag a biddut; ngarud, saanmo a maisurat dayta a nasagraduan malaksid no maited kenka manipud kaniak.

10 Ita, no ammom koma dagitoy nalabit a “nakaipataruska; nupay kasta, saan a maikanada nga agipataruska itan.

9 1a DkK 8:1, 11.
b JS—P 1:67.

2a Alusion iti mainayon nga aramid a panagipatarus, agraman iti patarus ni Joseph Smith iti Biblia ken ti Libro ni Abraham, a

nakatulongan ni Oliver Cowdery a maysa nga eskriba. PNK Patarus ni Joseph Smith (PJS).
b DkK 6:26; 8:1.
6a PNK Agdayamudom.
8a PNK Utoben.
b PNK Kararag.

c Luc. 24:32.
d PNK Pammaregta, Paregtaen; Pammaneknek.
e DkK 8:2–3.
9a DkK 10:2.
10a DkK 8:11.

11 Adtoy, maikanada idi nang-rugika; ngem "nagbutengka, ket naglabas ti panawen, ket saanen a maikanada ita;

12 Ta, dimo kadi nakita nga intedko iti katulongak a ni "Joseph ti umdas a pigsa, a nakaaramidanna? Ket awan kadakayo ti kedngak.

13 Aramidem daytoy a banag

nga imbilinko kenka, ket rumang-aykanto. Agbalinka a napudno, ket saanka a sumuko iti "sulisog.

14 Agbalinka a natibker iti "aramid nga ^bintudingko kenka, ket awan ti mapukaw a buokmo uray no nginabras laeng, ket "maitag-aykanto iti maudi nga aldaw. Amen.

BENNEG 10

Paltiing a naited ken ni Joseph Smith a Propeta, iti Harmony, Pennsylvania, idi kalgaw ti 1828 (History of the Church, 1:20–23). Ipakaammo ditoy ti Apo ken ni Joseph ti panangbalbaliw nga inaramid dagiti nadangkes a lallaki iti 116 a panid ti manuskrito manipud iti pannakapatarus ti Libro ni Lehi, iti Libro ni Mormon. Napukaw dagitoy a pinanid ti manuskrito manipud iti ikut ni Martin Harris, a nakaitalkan dagiti binulong iti saan a manayon a panawen. (Kitaen ti paulo ti benneg 3.) Ti dakes a panggep isu ti pannakayuray ti manamnama a pannakabaliw ti pannakaipatarus kadagiti banag a linaon dagiti natakaw a panid sa kalpasanna matagibassit ti nangipatarus babaen ti panangipakita kadagiti paggigidiatan a pinataud ti panangbalbaliw. A daytoy nadangkes a panggep ininaw ti dakes, ket naammuan ti Apo uray pay idi yab-ababa ni Mormon, ti nagkauna a Nephite a mannarita iti napalabas, dagiti naur-nong a pinanid, a makita iti Libro ni Mormon (kitaen ti Dagiti Balikas ni Mormon 1:3–7).

1–26, Sugsogan ni Satanas dagiti nadangkes a tao a mangsuppiat iti aramid ti Apo; 27–33, Kayatna a dadaelen dagiti kararua dagiti tao; 34–52, Mapan ti ebangelio kadagiti Lamanite ken kadagiti amin a pagilian babaen ti Libro ni Mormon; 53–63, Bangonen ti Apo ti Simbaanna ken ti ebangeliona kadagiti tao; 64–70, Ummongenna dagiti agbabawi iti

Simbaanna ken isalakanna dagiti natulnog.

ITA, adtoy, kunak kenka, a gapu iti panangyawatmo kadagidiay a sinurat a nakaawatam iti bileg a mangipatarus babaen ti "Urim ken Tumim, kadagiti ima dagiti ^bnadangkes a tao, napukawmo ida.

2 Kasta met a napukawmo ti

11a PNK Buteng.
12a DkK 18:8.
13a PNK Sulisogen,
Sulisog.
14a 1 Cor. 16:13.

^b PNK Akem,
Tinudingan ti Dios,
Pagakeman.
^c Alma 13:29;
DkK 17:8.

10 1a PNK Urim
ken Tumim.
^b DkK 3:1–15.

sagutmo iti dayta met la a kani-to, ket limmidem ti ^apanunotmo.

3 Nupay kasta, ^anaisubli manen ita kenka; ngarud penkem a napudnoka ket ituloymo agingga a malpas dagiti nabati nga ipatarus a narugiamon.

4 Saanka nga agtaray iti ^anaparpardas wenno agrabaho iti ad-adu ngem iti ^bkabaelam ken pamuidan a napaadda tapno makaipataruska; ngem ^aagreggetka agingga iti panungpalan.

5 Kanayon nga ^aagkararagka, tapno agballigika; wen, tapno maparmekmo ni Satanas, ken tapno malibasam dagiti ima dagiti katulongan ni Satanas a nangitandudo iti aramidna.

6 Adtoy, pinanggepdaka a ^adadaelen; wen, uray pay ti ^btao a tinalekmo pinanggepnaka a dadaelen.

7 Ket gapu iti daytoy kunak a nadangkes a tao, ta pinanggepna nga ipanaw dagiti banag nga intalekmo; ken kasta met a pinanggepna a dadaelen ti sagutmo.

8 Ket gapu ta inyawatmo dagiti sinurat kadagiti imana, adtoy, naala kenka dagiti nadangkes a tao.

9 Ngarud, inyawatmo ida, wen, dayta a sagrado, iti kinadangkes.

10 Ket, adtoy, immuntar ni ^aSatanas iti puspusoda a mangbalbaliw kadagiti balikas a kinayatmo a maisurat, wenno ma-

ipatarus, a nayadayo kadagiti imam.

11 Ket adtoy, kunak kenka, a gapu iti panangbalbaliwda kadagiti balikas, basaenda a maisuppiat iti dayta impatarusmo ken kinayatmo a maisurat;

12 Ket, gapu iti daytoy, pinanggep ti sairo ti mangibas-kag iti manangallilaw a panggep, tapno madadaelna daytoy nga aramid;

13 Ta impempenna iti puspusoda a mangaramid iti daytoy, a babaen ti panagulbodda makunada a ^anatiliwandaka kadagiti balikas a nagpammaramgam nga ipatarus.

14 Pudno, kunak kenka, a diak ipalubos a maipatungpal ni Satanas ti dakes a panggepna iti daytoy a banag.

15 Ta adtoy, immulana iti puspusoda a guyugoyendaka a mangsulisog iti Apo a Diosmo, iti panangdawatmo nga ipatarus manen.

16 Kalpasanna, adtoy, kunada ken panunotenda iti puspusoda—Kitaentayonto no inikkan isuna ti Dios iti bileg a mangipatarus; no kasta, ikkannanto pay iti bileg manen;

17 Ket no ikkan manen ti Dios iti bileg, wenno no agipatarus manen, wenno, iti sabali a pan-nao, no ipakitana dagiti isu met laeng a balikas, adtoy, isu met laeng ti adda kadatayo, ket nabaliwantayon ida;

2a PNK Panunot.

3a DkK 3:10.

4a Mosiah 4:27.

b Ex. 18:13–26.

c Mat. 10:22.

PNK Kinaregta.

5a 3 Ne. 18:15–21.

PNK Kararag.

6a DkK 5:32–33; 38:13.

b DkK 5:1–2.

10a PNK Sairo.

13a Jer. 5:26.

18 Ngarud saanda nga uman-nugot, ket kunatayo a nagul-bod kadagiti balikasna, nga isu ket awanan iti sagut, ken awan ti bileгна;

19 Ngarud dadaelentayonto isuna, ken kasta met ti aramid; ket aramidentayo daytoy tapno saantayonto a maibabain iti ud-udina, ken tapno makagun-odtayo iti dayaw iti lubong.

20 Pudno, pudno, kunak kenka, a nairut ti petpet ni Satanas iti puspusoda; “sinugsoganna ida nga ^bagbasol a maibusor iti nasayaat;

21 Ket “dakes ti puspusoda, ken ^bnapno iti kinadangkes ken makarimon nga aramid; ken ad-adda nga ‘ayatenda ti “sip-nget ngem ti lawag, gapu ta dakes dagiti ‘aramidda; ngarud didakto pagdamagan.

22 Sinugsogan ida ni “Satanas, tapno ^bmaiturongna dagiti kararuada iti pannakada-dael.

23 Ket kasta ti panangipakatna iti nasikap a gagemna, a pampapunotenna a dadaelen ti aramid ti Dios; ngem sapulek daytoy kadagiti imada, ket agballatekto iti pakaibabainan ken pakaked-nganda inton aldaw ti “panangukom.

24 Wen, sinugsoganna ti pus-

pusoda a manggura iti daytoy nga aramid.

25 Wen, kinunana kadakuada: Mangallilaw ken agulbodkayo nga aguray iti tiliwen, tapno madadaelyo; adtoy, saan a makadangran daytoy. Ket kasta ti panangpatpatiray-okna kadakuada, ket imbagana kadakuada a saan a basol ti “agulbod tapno matiliwda ti tao iti panagulbod, tapno madadaelda daytoy.

26 Ket kasta ti panangpatpatiray-okna kadakuada, ket “idauluanna ida agingga nga ulodenna dagiti kararuada nga ipisok iti ^bimpierno; ket kasta ti aramidenna kadakuada a mangtiliw iti bagbagida iti bukodda a “palab-og.

27 Ket kasta ti ingangato ken ibababana, nga “agsublisubli iti daga, a manggamgam a ^bmangdadael kadagiti kararuada ti tattao.

28 Pudno, pudno, kunak kenka, ay-ayto pay ti agulbod a “mangallilaw gapu ta ipagarupna nga agulbod ti sabali a mangallilaw, ta saan a mailak-sid dayta iti ^blinteg ti Dios.

29 Ita, adtoy, binaliwanda dagitoy a balikas, gapu ta imbaga kadakuada ni Satanas: Inallilawnakayo—ket kasta ti panangpatpatiray-okna kadakuada nga agaramid iti basol, a

20a 2 Ne. 28:20–22.

b PNK Basol.

21a DkK 112:23–24.

b PNK Nadangkes, Kinadangkes.

c Moises 5:13–18.

d Mosiah 15:26.

PNK Kasipngetan, Naespirituan a.

e Jn. 3:18–21;

DkK 29:45.

22a 2 Ne. 2:17–18.

b PNK Sulisogen, Sulisog.

23a Hel. 8:25;

DkK 121:23–25.

25a 2 Ne. 2:18; 28:8–9;

Alma 10:17;

Moises 4:4.

PNK Panagulbod.

26a PNK Ikakalilis.

b PNK Impierno.

c Prov. 29:5–6;

1 Ne. 14:3.

27a Job 1:7.

b 2 Ne. 28:19–23;

DkK 76:28–29.

28a PNK Allilaw, Allilawen, Panangallilaw.

b Rom. 2:3.

PNK Linteg.

mangyabog kenka a “mangsulisog iti Apo a Diosmo.

30 Adtoy, kunak kenka, a samamon nga ipatarus dagidiay balikas a napukaw manipud kadagiti imam;

31 Ta, adtoy, saandanto a maipatangpal dagiti dakes a gagemda iti panagulbodda a maibusor kadagidiay a balikas. Ta, adtoy, no pataudem koma dagiti isu met laeng a balikas ibagada a nagulbodka ken nagpammarangka a mangipatarus, ngem binalusingsingmo met la ti bagim.

32 Ket, adtoy, ipablaakdanto daytoy, ket patangkenento ni Satanas ti puspuso dagiti tao a pangsugsogna kadakuada a manggura kenka, tapno dida mamati kadagiti balikasko.

33 Kasta ti panangpanunot ni “Satanas a mangpamek iti pammaneknekmo iti daytoy a kaputotan, tapno saan a makadanon ti aramid iti daytoy a kaputotan.

34 Ngem adtoy, daytoy ti sirib, ket gapu ta impakitak kenka ti “sirib, ket binilinka maipanggep kadagitoy a banag, ti aramidem, dimo ipakita iti lubong agingga a maiwakasmo ti aramid a panangipatarus.

35 Dika masdaaw iti panagkunak kenka: Daytoy ti sirib, dimo ipakita iti lubong—ta kinunak, dimo ipakita iti lubong, tapno mataginayonka.

36 Adtoy, diak ibaga a dimo ipakita kadagiti nalinteg;

37 Ngem kas iti di kanayon a panangeddeng kadagiti “nalinteg, wenno kas iti di kanayon a pannakaibagayo kadagiti nandangkes kadagiti nalinteg, ngarud kunak kenka, timbengem ti ^brirknam agingga a makakitaak iti maikari a mangipakaammo iti lubong kadagiti amin a banag a maipanggep iti daytoy.

38 Ket ita, pudno kunak kenka, a naikitikit ti pakaammuan kadagiti “banag nga insuratmo, a napukaw kadagiti imam, kadagiti ^bpinanid ni Nephi;

39 Wen, ken malagipmo a nasao kadagidiay a sinurat a nalawlawag a pakaammuan kadagitoy a banag ti naited kadagiti pinanid ni Nephi.

40 Ket ita, gapu ta nalawlawag ti pakaammuan a naikitikit kadagiti pinanid ni Nephi maipanggep kadagiti banag nga, iti siribko, idanonko kadagiti tao iti kastoy a panangipakaammo—

41 Ngarud, ipatarusmonto dagiti naikitikit kadagiti “pinanid ni Nephi, amin agingga a madanonmo ti panagturay ni Ari Benjamin, wenno agingga a madanonmo dayta nga impatarusmo, nga imbatim;

42 Ket adtoy, ipablaakmonto a kas kasuratan ni Nephi; ket kasta ti panangtikawko kada-

29a Mat. 4:7.

33a PNK Sairo.

34a PNK Kinasirib.

37a Mat. 23:28.

^b Ex. 14:14.

38a Iti pakauna iti umuna nga edision

ti Libro ni Mormon, inlawlawag ti Propeta a ti kasuratan kadagiti napukaw a 116 a panid ket naipatarus manipud iti paset

dagiti pinanid a maawagan iti “Libro ni Lehi.”
^b PNK Pinanid.
41a DBM 1:3–7.

giti nangbalbaliw kadagiti balikasko.

43 Diakto ipalubos a dadaelenda ti aramidko; wen, ipakitakto kadakuada a nabilbileg ti siribko ngem iti panangballai-bo ti sairo.

44 Adtoy, bassit laeng ti naalada, wenna ti nakayababaan ti pakaammo ni Nephi.

45 Adtoy, adu a banag ti naikitikit kadagiti pinanid ni Nephi a mangiturong iti daddadaketel a panirigan iti ebangheliok; ngarud, nainsiriban kaniak a nasken nga ipatarusmo daytoy umuna a paset dagiti kinitikit tan ni Nephi, ket iramanmo iti daytoy nga aramid.

46 Ket, adtoy, amin a nabati iti daytoy nga ^aaramid linaonna amin a paset ti ^bebangheliok a ^ctinariagayan dagiti nasantuan a propetak, wen, ken uray pay dagiti disipulok, kadagiti kararagda a makadanon kadagitoy a tao.

47 Ket kinunak kadakuada, a nasken a ^amaited kadakuada a maibatay iti ^bpammatida kadagiti kararagda;

48 Wen, ket daytoy ti pammatida—a ti ebangheliok, nga intedko kadakuada tapno bareng ikasabada kadagiti aldawda, bareng makadanon kadagiti kabsatda a ^aLamanite, ken kasta met amin kadagiti nagbalin a Lamanite gapu iti isusuppiatda.

49 Ita, saan la a dagitoy—ti pammatida kadagiti kararagda isu ti pannakaipakaammo met koma daytoy nga ebangheliok, no mabalin a tagikuaen met dagiti sabali a pagilian daytoy a daga;

50 Ket kasta ti panangibatida iti pammendision iti daytoy a daga kadagiti kararagda, nga asino man a mamati iti daytoy nga ebangheliok iti daytoy a daga mabalin a maaddaan iti agnanayon a biag;

51 Wen, tapno mabalin a nawayaya iti amin kadagiti ania man a pagilian, kakabsat, pag-sasao, wenna tattao a pakaibilanganda.

52 Ket ita, adtoy, maibatay iti pammatida kadagiti kararagda ti pangipakaammuakto kadagiti taok daytoy a paset ti ebangheliok. Adtoy, diak yeg daytoy a mangdadaelto kadagiti naawatdan, ngem tapno mangbukel.

53 Ket daytoy ti gapuna a kinunak: No saan a patangkenen daytoy a kaputotan ti puspuso-da, ibangonkonto ti simbaanko kadakuada.

54 Ita diak ibaga daytoy a pangdadael iti simbaanko, ngem ibagak daytoy a pangbangonko iti simbaanko;

55 Ngarud, saan a nasken nga ^aagbuteng ti asino man a maibilang iti simbaanko, ta isunto ti ^bagtawid iti ^cpagarian ti langit.

46a PNK Libro ni Mormon.
b PNK Ebanghelio.
c Enos 1:12–18;
Morm. 8:24–26;
9:34–37.

47a 3 Ne. 5:13–15;
DkK 3:19–20.
b PNK Pammati.
48a Moro. 10:1–5;
DkK 109:65–66.
55a PNK Buteng.

b Mat. 5:10.
c PNK Pagarian ti Dios wenna Pagarian ti Langit.

56 Ngem dagitinto saan nga “agbuteng kaniak, wenno agtungpal kadagiti bilinko ngem agbangonda ketdi kadagiti ^bsimbaan a “mangpabaknang kadakuada, wen, ken amin dagidiay agaramid iti dinadangkes ken agbangon iti pagarian ti sairo—wen, pudno, pudno, kunak kenka, nga isudanto ti riribukek, ken pagarigenggenek ken dayyegek iti tengnga.

57 Adtoy, siak ni Jesucristo, ti “Anak ti Dios. Immayak iti bukukodko, ket awan ti nangaawat kaniak.

58 Siak ti “silaw nga agrimat iti kasipngetan, ket saan a naawatan ti kasipngetan.

59 Siak ti nagkuna—Adda “sabali a ^bkarnerok nga awan iti daytoy nga ikub—kadagiti disipulok, ket adu ti saan a “na-kaawat kaniak.

60 Ket ipakitakto kadagitoy a tao nga adda sabali a karnerok, nga isuda ti sanga ti “balay ni Jacob;

61 Ket paglawagekto dagiti nakaskasdaaw nga aramidda, nga inaramidda iti naganko;

62 Wen, ken paglawagekto met ti ebangheliok a naisuro kadakuada, ken, adtoy, saandanto a tallikudan dayta inawatyo, ngem bangonendanto ketdi, ket ipalawagdanto dagiti

pudno a turongen ti “doktrinak, wen, ken ti kakaisuna a doktrina nga adda kaniak.

63 Ket aramidek daytoy ta bareng no maipasdekkko ti ebangheliok, tapno awan ti nakaro unay a panagsusupanget; wen, sugsgugan ni “Satanas ti puspuso dagiti tao nga ^bagsusupanget maipanggep kadagiti turongen ti doktrinak; ket agbiddutda kadagitoy a banag, ta “ballikugenda dagiti nasantuan a kasuratan ket saanda a maaawatan dagitoy.

64 Ngarud, luktak kadakuada daytoy naindaklan a kinadatdatlag;

65 Ta, adtoy, “ummongek ida a kas pamusian a mangurnong kadagiti piekna iti sirok dagiti payakna, no saanda a patangkenen dagiti pusoda;

66 Wen, no umaydanto, mabalinda, ket siwawayada a makinanud iti “danum ti biag.

67 Adtoy, daytoy ti doktrinak—asino man nga agbabawi ket “umasideg kaniak, isu met laeng ti ^bsimbaanko.

68 Asino man a “mangirakurak iti ad-adu wenno basbassit ngem iti daytoy, saan a para kaniak, ngem ^bmaibusor kaniak; ngarud saan a para iti simbaanko.

69 Ket ita, adtoy,olino man

56a Ecl. 12:13–14.

b PNK Sairo—Ti simbaan ti sairo.

c 4 Ne. 1:26.

57a Rom. 1:4.

58a DkK 6:21.

59a Jn. 10:16.

b PNK Naimbag nga Agpaspastor.

c 3 Ne. 15:16–18.

60a PNK Bangkag ti Apo.

62a 3 Ne. 11:31–40.

63a PNK Sairo.

b PNK Panagsusupanget.

c 2 Ped. 3:16.

65a Luc. 13:34;
3 Ne. 10:4–6;

DkK 43:24.

66a PNK Nabiag a Danum.

67a Mat. 11:28–30.

b PNK Simbaan ni Jesucristo.

68a 3 Ne. 11:40.

b Luc. 11:23.

nga adda iti simbaanko, ket makapagibtur iti simbaanko agingga iti panungpalan, ipatakderkonto iti ^abatok, ket saan nga agballigi ti ^bruangan ti impierno a mangallukoy kadakuada.

70 Ket ita, laglagipem dagiti balikas ti biag ken ^asilaw ti lubong, ti Mannubbotmo, ti ^bApom ken ti Diosmo. Amen.

BENNEG 11

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta para iti kabsatna a ni Hyrum Smith, iti Harmony, Pennsylvania, idi Mayo 1829 (History of the Church, 1:39–46). Naawat daytoy a paltiing babaen ti Urim ken Tumim a sungbat iti pakaasi ken panagdamag ni Joseph. Ipaawat ti History of the Church a naawat daytoy a paltiing kalpasan ti pannakaisubli ti Kinasaserdote nga Aaron.

1–6, Magun-odto dagiti agtartrabaho iti bangkag ti pannakaisalakan; 7–14, Sapulen ti pagsiriban, iyararaw ti panagbabawi, agtalek iti Espiritu; 15–22, Tungpalen dagiti bilin ken adalen ti balikas ti Apo; 23–27, Saan a pagtallikudan ti espiritu ti pammaltiing ken ti pammadto; 28–30, Agbalin nga annak ti Dios dagiti umawat ken ni Cristo.

DANDANIN dumteng ti naindaklan ken ^anakaskasdaaw nga aramid kadagiti annak ti tattao.

2 Adtoy, siak ti Dios; ^adenggem ti ^bbalikasko, a napartak ken ^cnabileg, ^dnatadtadem ngem iti dua ti tademna nga espada, a mamagsina kadagiti nagsu-

suopan ken pata; ngarud denggem ti balikasko.

3 Adtoy, ^apurawen ti kataltalan a pagapitan; ngarud, asino man nga agtarigagay nga agani bay-am nga ipakanna ti kumpayna iti amin a kabaelanna, ket agani nga agmalmalem, tapno ^bmayurnonganna ti kararuana iti ^cagnanayon a pannakaisalakan iti pagarian ti Dios.

4 Wen, asino man a mangipakan iti ^akumpayna ket agani, isu met laeng ti inawagan ti Dios.

5 Ngarud, no ^aagdawatka kania umawatka; no agtuktokka malukatanka.

6 Ita, kas dinawatmo, adtoy, kunak kenka, tungpalem dagiti bilinko, ket ikalikagummo a yeg ken ipasdek ti pagsayaatan ti ^aZion.

69a PNK Bato.

b Mat. 16:18;

2 Ne. 4:31–32;

DkK 17:8; 128:20.

70a PNK Silaw,

Silaw ni Cristo.

b PNK Jesucristo.

11 1a Isa. 29:14;

DkK 4.

PNK Pannakaisubli ti Ebangelio.

2a 1 Ne. 15:23–25;

DkK 1:14; 84:43–45.

b Heb. 4:12.

c Alma 4:19; 31:5.

d Hel. 3:29–30;

DkK 6:2.

3a DkK 12:3.

b Luc. 18:22;

Hel. 5:8.

c 1 Tim. 6:19.

4a Apoc. 14:15;

DkK 14:3–4.

5a PNK Kararag.

6a Isa. 52:7–8;

DkK 66:11.

PNK Zion.

7 Dika agsapul iti "kinabak-nang ngem ti ^bpagsiriban; ket, adtoy, maiparangto kenka dagiti kinadatdatlag ti Dios, ket kalpasanna bumaknangkanto. Adtoy, baknang ti addaan iti agnanayon a biag.

8 Pudno, pudno, kunak kenka, kas iti panagtarigagaymo kaniak ti maaramidto kenka; ket, no tarigagayam, sikanto ti pakagapuan ti maaramid nga adu a kinaimbag iti daytoy a kaputotan.

9 Awan ti sabali nga "ibagam iti daytoy a kaputotan no di ^bpanagbabawi. Tungpalem dagiti bilinko, ken tumulongka iti pannakaidanon ti aramidko, a "maibatay kadagiti bilinko, ket mabendisionankanto.

10 Adtoy, addaanka iti "sagut, wenno maaddaanka iti sagut no tarigagayam kaniak a sipapammati, a ^bnaimpusuan, a mamati iti bileg ni Jesucristo, wenno iti bilegko a makisasao kenka;

11 Ta, adtoy, siak ti agsao; adtoy, siak ti "silaw nga agrimat iti kasipngetan, ket babaen ti ^bbilegko itedko kenka dagitoy a balikas.

12 Ket ita, pudno, pudno, kunak kenka, itdem ti "panagta-lekmo iti dayta nga ^bEspiritu a

mangidalan iti panagaramid iti nasayaat—wen, nga agaramid iti nainkalinteg, a "magna a "sipapakumbaba, a "mangukom a sililinteg; ket daytoy ti Espirituk.

13 Pudno, pudno, kunak kenka, itdekto kenka ti Espirituk, a "mangpalawag iti ^bpanunotmo, a mangpunno iti kararuam iti "rag-o;

14 Ken kalpasanna maammuatmo, wenno babaen daytoy maammuatmo, amin a banag a tarigagayam kaniak, a maipanggep kadagiti banag iti "kinalinteg, iti pammati a panamatim kaniak a maawatmonto.

15 Adtoy, bilinenka a dimo ipagarup a naawaganka a mangikasaba agingga a "maawaganka.

16 Agurayka pay bassit, agingga a maawatmo ti balikasko, ti "batok, ti simbaanko, ken ti ebangheliok, tapno maammuatmo nga awan duadua ti doktrinak.

17 Ken kalpasanna, adtoy, a maibatay kadagiti tarigagaymo, wen, a maibatay pay iti pammatim maaramidto kenka.

18 Tungpalem dagiti bilinko; tenglem ti riknam; agdawatka iti Espirituk;

7a 1 Ari. 3:11-13;

2 Ne. 26:31;

Jacob 2:17-19;

DkK 38:39.

^b PNK Kinasirib.

9a DkK 19:21-22.

^b PNK Agbabawi,

Panagbabawi.

^c DkK 105:5.

10a DkK 46:8-12.

^b Luc. 8:15.

11a PNK Silaw,

Silaw ni Cristo.

^b PNK Bileg.

12a DkK 84:116.

PNK Talek.

^b Rom. 8:1-9;

1 Jn. 4:1-6.

^c PNK Magna,

Magna iti Dios.

^d PNK Napakumbaba,

Kinapakumbaba.

^e Mat. 7:1-5;

Alma 41:14-15.

13a DkK 76:12.

^b PNK Panunot.

^c PNK Rag-o.

14a PNK Nalinteg,

Kinalinteg.

15a PP 1:5.

PNK Turay; Akem,

Tinudingan ti Dios,

Pagakeman.

16a DkK 6:34.

PNK Bato.

19 Wen, “kumpetka kaniak a sipupuso, tapno makatarabayka a mangyeg iti lawag kadagiti banag a nasaon—wen, ti panakaipatarus ti aramidko; aganuka agingga a maiwakasmo.

20 Adtoy, daytoy ti aramidem, ti “panangtungpalmo kadagiti bilinko, wen, iti amin a kabaelam, panunot ken pigsam.

21 Dimo gangamen nga ipakdaar ti balikasko, ngem umuna a gamgamem a “magun-odmo ti balikasko, kalpasanna lumukayton ti dilam; samonto, no tarigagayam, magun-odmo ti Espirituk ken ti balikasko, wen, ti bileg ti Dios a mangalukoy kadagiti tao.

22 Ngem ita tenglem ti riknam; adalem ti “balikasko a nayeg kadagiti annak ti tattao, ken kasta met nga ^badalem ti ^cbalikasko a mayegto kadagiti annak ti tattao, wenno ti maipatpatarus ita, wen, agingga a magun-odmo amin nga ^ditedko kadagiti annak ti tattao iti daytoy a kaputotan, ket kalpasanna mainayonton ti amin a banag ditoy.

23 Adtoy sika “Hyrum, anak-

ko; ^bsapulem ti pagarian ti Dios, ket mainayonto ti amin a banag a maibatay iti dayta a nainkalintegam.

24 “Bangonem iti batok, ti ^bebangheliok;

25 Dimo tallikudan ti espiritu ti “pammaltiing, wenno ti espiritu ti ^bpanagipadto, ta ay-ayto ti mangtallikud kadagitoy a banag;

26 Ngarud, “salimetmetam iti pusom agingga iti panawen a kayatko a papanmo.

27 Adtoy, agsaoak iti amin nga addaan iti nasayaat a tarigagay, ken “nangipakan iti kumpayda a pagani.

28 Adtoy, siak ni “Jesucristo, ti Anak ti Dios. Siak ti biag ken ti ^bsilaw ti lubong.

29 Siak met laeng ti immay iti bukbukodko ket awan ti immawat kaniak;

30 Ngem pudno, pudno, kunak kenka, a kas iti kaadu ti mangawat kaniak, isuda ti ikkak iti “bileg nga agbalin nga ^bannak ti Dios, a kas kadagiti mamati iti naganko. Amen.

19a Jacob 6:5;
DkK 98:11.

20a PNK Agtungpal,
Kinamanagtungpal,
Natulnog.

21a Alma 17:2–3;
DkK 84:85.

22a PIP ti Biblia.

^b PNK Nasantuan a
Kasuratan—Pateg
dagiti nasantuan
a kasuratan.

^c PIP ti Libro
ni Mormon.

^d Alma 29:8.

23a JS—P 1:4.

^b Mat. 6:33.

24a Mat. 7:24–27.

^b PNK Ebanghelio.

25a PNK Paltiing.

^b Apoc. 19:10.

PNK Padto,
Mamadto.

26a Deut. 11:18;

DkK 6:20; 43:34;
JS—M 1:37.

27a PNK Aramid
ti Misionario.

28a PNK Jesucristo.

^b PNK Silaw,
Silaw ni Cristo.

30a Jn. 1:12.

^b PNK Lallaki ken
Babbai nga
Annak ti Dios.

BENNEG 12

Paltiing a naited ken ni Joseph Knight, Sr., babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Harmony, Pennsylvania, idi Mayo 1829 (History of the Church, 1:47-48). Pinati ni Joseph Knight dagiti palawag ni Joseph Smith maipanggep iti pannakaalana kadagiti pinanid ti Libro ni Mormon ken ti panagipatarus a madama idi a maar-aramid, ken ti sumagma-mano a daras a pannakaited kada Joseph Smith ken ti para suratna iti kasapulan a tulong, a nangparegta kadakuada a mangituloy nga agipatarus. Kas dawat ni Joseph Knight, nagdamag ti Propeta iti Apo ket immawwat iti paltiing.

1-6, Makagun-od iti pannakaisalakan dagiti agtartrabaho iti bangkag; 7-9, Mabalin amin dagiti agtarigagay ken maikari ti manarabay iti aramid ti Apo.

DANDANIN dumteng “ti naindaklan ken nakakas-kasdaaw nga aramid kadagiti annak ti tattao.

2 Adtoy, siak ti Dios; denggem ti balikasko, a napartak ken nabileg, natadtadem ngem iti dua ti tademna nga espada, a mamagsina kadagiti nagsu-suopan ken pata; ngarud denggem ti balikasko.

3 Adtoy, purawen ti kataltalan a pagapitan; ngarud, asino man nga agtarigagay nga agani bay-am nga ipakanna ti kumpayna iti amin a kabaelanna, ket agani nga agmalmalem, tapno mayurnonganna ti kararuana iti agnanayon a pannakaisalakan iti pagarian ti Dios.

4 Wen, asino man a mangipakan iti kumpayna ket agani,

isu met laeng ti inawagan ti Dios.

5 Ngarud, no agdawatka kaniak umawatka; no agtuktokka malukatanka.

6 Ita, kas dinawatmo, adtoy, kunak kenka, tungpalem dagiti bilinko, ket ikalikagummo a yeg ken ipasdek ti pagsayaatan ti Zion.

7 Adtoy, agsaoak kenka, ken kasta met kadagiti amin nga addaan iti tarigagay a mangyeg ken mangpatalged iti daytoy nga aramid;

8 Ket awan ti asino man a ma-kaaramid iti daytoy nga aramid malaksid no “napakumbaba ken napno iti ^bayat, addaan iti ^cpammati, ^dnamnama, ken ^epanangngaasi, managparbeng iti amin a banag, iti ania man a maitalek kenkuana.

9 Adtoy, siak ti silaw ken biag ti lubong, a mangisao kadagitoy a balikas, ngarud dumngegkayo iti amin a kabalanyo, ket kalpa-sanna maawagankayo. Amen.

12 1a Kitaen met ti DkK 11:1-6 para iti maipada a pangtulong a

reperensia.
8a PNK Napakumbaba, Kinapakumbaba.
b PNK Ayat.

c PNK Pammati.
d PNK Namnama.
e PNK Kaasi.

BENNEG 13

Ti pannakaorden da Joseph Smith ken Oliver Cowdery iti Kinasaserdote nga Aaron iti igid ti Karayan Susquehanna, iti asideg ti Harmony, Pennsylvania, idi 15 ti Mayo 1829 (History of the Church, 1:39–42). Naa-ramid ti panangorden babaen dagiti ima ti anghel a nangipakaammo iti bagina a kas Juan, nga isu met laeng ti maawagan iti Juan a Mammuniag iti Baro a Tulag. Impalawag ti anghel nga aggungunay babaen ti panangwardas da Pedro, Santiago, ken Juan, dagiti nagkauna nga Apostol, nga akin-iggem kadagiti tulbek ti nangatngato a kinasaserdote, a naawagan iti Kinasaserdote a Melchizedek. Naited ti kari kada Joseph ken Oliver nga inton dumteng ti panawen maitalekto kadakuada ti Kinasaserdote a Melchizedek. (Kitaen ti benneg 27:7, 8,12.)

<i>Maited dagiti tulbek ken bileg ti Kinasaserdote nga Aaron.</i>	<i>nagbabawi, ken ti “panagbuniag babaen ti pannakaipabatok para iti pannakaugas ti basbasol; ket daytoy saanton a mapukaw pay iti daga, agingga a mangipaay manen dagiti lallaki nga annak ni ^fLevi iti daton iti Apo iti ^gkinalinteg.</i>
---	---

BENNEG 14

Paltiing a naited ken ni David Whitmer babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Fayette, Nueva York, idi Hunio 1829 (History of the Church, 1:48–50). Nalaus ti ragut ti kaamaan a Whitmer a mangipatarus iti Libro ni Mormon. Impasdek ti Propeta ti pagnaedanna iti pagtaengan ni Peter Whitmer, Sr., a nagyananna agingga iti pannakaiwakas ti aramid a panagipatarus ken ti umadani a pannakaala ti panagtagikua iti kalintegan. Tallo kadagiti lallaki nga annak a Whitmer, tunggal maysa imawat iti pammaneknek iti kinapudno ti aramid, ti naseknan unay iti pagrebbengan ti tunggal maysa kadakuada. Naited daytoy a paltiing ken ti dua a sumarsaruno (benneg 15 ken 16) a kas sungbat iti saludsod babaen

13 1a JS—P 1:68–75. PNK Orden, Pannakaorden. <i>b</i> DkK 27:8; 84:18–34. PNK Kinasaserdote nga Aaron. <i>c</i> PNK Anghel, Dagiti. <i>d</i> PNK Agbabawi,	Panagbabawi. <i>e</i> PNK Buniag, Panagbuniag. <i>f</i> Kitaen ti pakasaritaan ni Oliver Cowdery maipapan iti pannakaisubli ti Kinasaserdote nga	Aaron iti paggibusan ti Joseph Smith— Pakasaritaan. Deut. 10:8; 1 Cron. 6:48; DkK 128:24. <i>g</i> PNK Nalinteg, Kinalinteg.
--	---	---

ti Urim ken Tumim. Iti saan a nabayag nagbalin ni David Whitmer a maysa kadagiti Tallo a Saksi iti Libro ni Mormon.

1–6, *Makagun-od iti pannakaisalakan dagiti agtartrabaho iti bangkag; 7–8, Kaindaklanan kadagiti sagut ti Dios ti agnanayon a biag; 9–11, Pinarsua ni Cristo ti langit ken ti daga.*

DANDANIN dumteng ti naindaklan ken ^anakakasasdaaw nga aramid kadagiti annak ti tattao.

2 Adtoy, siak ti Dios; denggem ti balikasko, a napartak ken nabileg, natadtadem ngem iti dua ti tademna nga espada, a magsina kadagiti nagsusuopan ken pata; ngarud denggem ti balikasko.

3 Adtoy, purawen ti kataltalan a pagapitan; ngarud, asino man nga agtarigagay nga agani bay-am nga ipakanna ti kumpayna iti amin a kabaelanna, ket agani nga agmalmalem, tapno mayurnonganna ti kararuana iti agnanayon a pannakaisalakan iti pagarian ti Dios.

4 Wen, asino man a mangipakan iti kumpayna ket agani, isu met laeng ti inawagan ti Dios.

5 Ngarud, no agdawatka kaniak umawatka; no agtuktokka malukatanka.

6 Ikalikagummo a yeg ken ipasdek ti pagsayaatan ni Zionko. Tungpalem dagiti bilinko iti amin a banag.

7 Ket, no ^atungpalem dagiti bilinko ken ^bagibturka agingga iti panungpalan maaddaanka iti ^cagnanayon a biag, a sagut a kapatgan iti amin a sagut ti Dios.

8 Ket mapasamakto, a no agdawatka iti Ama babaen ti nangan-ko, iti napammatian a pammati, maawatmonto ti ^aEspiritu Santo, nga agkuna, a mabalinmo ti agpaay a ^bsaksi kadagiti banag nga agpadpada a ^cmangngeg ken makitam, ken kasta met a mabalinmo nga ipakdaar ti panagbabawi iti daytoy a kaputotan.

9 Adtoy, siak ni ^aJesucristo, ti ^bAnak ti ^csibibiag a ^dDios, a nangparsua iti langit ken iti ^edaga, ti ^fsilaw a di mailem-meng iti ^gkasipngetan;

10 Gapuna, nasken a yegko ti ^apakabuklan ti ebangheliok ma-

14 1a Kitaen ti
DkK 11:1–6 para
iti maipada a
pangtulong a
reperensia.
7a Lev. 26:3–12;
Jn. 15:10;
Mosiah 2:22, 41;
DkK 58:2.
b PNK Agibtur.
c 2 Ne. 31:20; DkK 6:13.
PNK Agnanayon
a Biag.

8a PNK Espiritu Santo.
b Mosiah 18:8–10.
PNK Saksi.
c Kitaen ti
Pammaneknek
dagiti Tallo a Saksi
kadagiti umuna a
panid ti Libro
ni Mormon.
9a Mosiah 4:2;
DkK 76:20–24.
b Rom. 1:4.
c Dan. 6:26; Alma 7:6;

DkK 20:19.
d Jn. 1:1–3, 14;
3 Ne. 9:15; DkK 45:1.
PNK Agparsua,
Panagparsua.
e Abr. 4:12, 24–25.
f 2 Sam. 22:29.
PNK Silaw,
Silaw ni Cristo.
g PNK Kasipngetan,
Naespirituan a.
10a DkK 20:8–9;
JS—P 1:34.

nipud kadagiti ^bGentil iti balay ti Israel.

11 Ket adtoy, sika ni David, ket naawaganka a manarabay; banag a no aramidem, ken na-

pudnoka, mabendisionankan-
to nga agpadpada iti naespi-
tuan ken naindagaan, ket dak-
kelto ti gunggonam. Amen.

BENNEG 15

Paltiing a naited ken ni John Whitmer babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Fayette, Nueva York, idi Hunio 1829 (History of the Church, 1:50). (Kitaen met ti paulo ti benneg 14.) Nasinged ken makaawis ti kinadekket ti mensahe, a pangibagaan ti Apo iti naipakaammo laeng kenkuana ken ni John Whitmer. Iti saan a nabayag nagbalin ni John Whitmer a maysa kadagiti Walo a Saksi iti Libro ni Mormon.

1–2, Adda ti takiag ti Apo iti inte-
ro a daga; 3–6, Banag a kapatgan
ti panangikasaba iti ebanghelio
ken panangisalakana iti kararua.

DUMNGEGKA, katulongak
a John, ket denggem dagiti
balikas ni Jesucristo, ti Apo ken
ti Mannubbotmo.

2 Ta adtoy, agsaoak kenka a
silalawag ken ^asibibileg, ta ad-
da ti takiagko iti intero a daga.

3 Ket ibagak kenka nga awan
ti tao a makaammo malaksid ka-
niak ken sika laeng—

4 Ta namin-adun a daras a ti-
narigagayam kaniak nga am-
muen no ania ti kapatgan kenka.

5 Adtoy, mabendisionanka iti
daytoy a banag, ken iti panag-
saom kadagiti balikasko nga
intedko kenka maipanggep ka-
dagiti bilinko.

6 Ket ita, adtoy, kunak kenka, a
ti ^apanangipakdaarmo kadagiti
tao ti panagbabawi ti kapat-
ganto kenka, tapno makayegka
kaniak iti kararua, tapno ka-
duamto ida nga ^baginana iti
^cpagarian ti ^dAmak. Amen.

BENNEG 16

Paltiing a naited ken ni Peter Whitmer, Jun., babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Fayette, Nueva York, idi Hunio 1829 (History of the Church, 1:51). (Kitaen met ti paulo ti benneg 14.) Iti saan a mabayag agbalin ni Peter Whitmer, Jr., a maysa kadagiti Walo a Saksi iti Libro ni Mormon.

1–2, Adda ti takiag ti Apo iti inte-
ro a daga; 3–6, Banag a kapatgan

ti panangikasaba iti ebanghelio
ken panangisalakana iti kararua.

10b PNK Gentil.
15 2a Hel. 3:29–30.
PNK Bileg.
6a DkK 18:15–16.

PNK Aramid
ti Misionario.
b PNK Inana.
c PNK Pagarian

ti Dios wenko
Pagarian ti Langit.
d PNK Ama iti Langit.

DUMNGEGKA, katulongak a Peter, ket denggem dagiti balikas ni Jesucristo, ti Apo ken ti Mannubbotmo.

2 Ta adtoy, agsaoak kenka a silalawag ken sibibileg, ta adda ti takiagko iti intero a daga.

3 Ket ibagak kenka nga awan ti tao a makaammo malaksid kaniak ken sika laeng—

4 Ta namin-adun a daras a tinarigagayam kaniak nga am-muen no ania ti kapatgan kenka.

5 Adtoy, mabendisionanka iti daytoy a banag, ken iti panag-saom kadagiti balikasko nga intedko kenka maipanggep kadagiti bilinko.

6 Ket ita, adtoy, kunak kenka, a ti panagipakdaarmo kadagiti tao ti panagbabawi ti kapatgan-to kenka, tapno makayegka kaniak iti kararua, tapno kaduam-to ida nga aginana iti pagarian ti Amak. Amen.

BENNEG 17

Paltiing a naited kada Oliver Cowdery, David Whitmer, ken Martin Harris babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Fayette, Nueva York, idi Hunio 1829, sakbay ti pannakakitada kadagiti nakitikitan a pinanid a naglaon iti pakaammuan iti Libro ni Mormon (History of the Church, 1:52–57). Naadal da Joseph ken ti para suratna, ni Oliver Cowdery, manipud iti patarus dagiti pinanid ti Libro ni Mormon a tallo a naisang-sangayan a saksi ti matudingan (kitaen ti Ether 5:2–4; 2 Nephi 11:3; ken 27:12). Natignay da Oliver Cowdery, David Whitmer, ken Martin Harris babaen ti makaparegta a tarigagay nga agbalin a tallo a naisangsa-ngayan a saksi. Nagdamag ti Propeta iti Apo, ket naited daytoy a palti-ing a kas sungbat babaen ti Urim ken Tumim.

1–4, *Babaen ti pammati makitan-to dagiti Tallo a Saksi dagiti pina-nid ken sabsabali a nasagraduan a bambanag; 5–9, Mangted ni Cristo iti pammaneknek ti kinailangitan ti Libro ni Mormon.*

ADTOY, kunak kadakayo, a nasken nga agtalekkayo iti

balikasko, a no aramidenyo nga addaan naan-anay a panggep ti puso, “makitayonto dagiti ^bpinanid, ken kasta met ti kalasag, ti ^cespada ni Laban, ti ^dUrim ken Tumim, a naited iti ^ekabsat ni Jared iti bantay, idi nakisarita iti Apo a ^frupanrupa, ken dagiti ^gdatdatlag a mangiturturong a

16 1a Kitaen ti DkK 15:1–6 para iti maipada a pangtulong a reperensia.

17 1a 2 Ne. 27:12; Ether 5:2–4; DkK 5:15. Kitaen met ti Pammaneknek

dagiti Tallo a Saksi kadagiti umuna a panid ti Libro ni Mormon.
b Morm. 6:6; JS—P 1:52. PNK Pinanid.
c 1 Ne. 4:8–9; 2 Ne. 5:14; Jacob 1:10;

Mosiah 1:16.
d PNK Urim ken Tumim.
e Ether 3:1–28.
f Gen. 32:30; Ex. 33:11; Moises 1:2.
g 1 Ne. 16:10, 16, 26–29; Alma 37:38–47.

naited ken ni Lehi bayat ti kaad-dana iti langalang, iti igid ti ^aNalabaga a Baybay.

2 Ket makitayonto ida babaen ti pammatiyo, a kas iti pammati dagiti nagkauna a propeta.

3 Ket kalpasan dayta a pannakagun-odyo iti pammati, ket makitayo ida kadagiti matayo, ^apaneknekanyonto ida, babaen ti bileg ti Dios;

4 Ket daytoyto ti aramidenyo tapno ni Joseph Smith, Jun., a katulongak, saanto a mada-dael, tapno mayegko dagiti nalinteg a panggepko kadagiti annak ti tattao iti daytoy nga aramid.

5 Ket paneknekanyonto a nakitayo ida, a kas iti katulongak a ni Joseph Smith, Jun., a nakakita kadakuada; ta nakitana ida

babaen ti bilegko, ken gapu ta adda pammatina.

6 Ket impatarusna ti ^alibro, a kas iti dayta ^bpaset nga imbilinko kenkuana, ket pudno a kas iti panagbiag ti Apo ken Diosyo.

7 Gapuna, naawatyo ti umasping a bileg, ken umasping a pammati, ken umasping a sagut a kas kenkuana;

8 Ket no aramidenyo dagitoy maudi a bilinko, a naitedkon kadakayo, awanto ti bael dagiti ^aruangan ti impierno kadakayo; ta umdas ti ^bparaburko kadakayo, ket ^cmaitan-okkayonto iti maudi nga aldaw.

9 Ket siak, ni Jesucristo, ti ^aApo ken ti Diosyo, nasaonan kadakayo, a mabalin a yegkonto dagiti nalinteg a panggepko kadagiti annak ti tattao. Amen.

BENNEG 18

Palting kada Joseph Smith a Propeta, Oliver Cowdery, ken David Whitmer, a naited iti Fayette, Nueva York, idi Hunio 1829 (History of the Church, 1:60-64). Idi maitalek ti Kinasaserdote nga Aaron, naikari ti pannakaisagut ti Kinasaserdote a Melchizedek (kitaen ti paulo ti ben-neg 13). Kas sungbat iti pakaasi a pannakaammo iti dayta a banag, inted ti Apo daytoy a palting.

1-5, Ipakita dagiti nasantuan a kasuratan no kasano a bangonen ti Simbaan; 6-8, Maluluomen ti lubong iti kinamanagbasol; 9-16, Dakkel ti kaipapanan dagiti kararua; 17-25, Tapno magun-od ti pannakaisalakan, nasken nga awa-

ten dagiti tao ti nagan ni Cristo; 26-36, Naipalgak ti pannakaawag ken mision dagiti Sangapuloket-dua; 37-39, Nasken a sapulen da Oliver Cowdery ken David Whitmer dagiti Sangapuloket-dua; 40-47, Tapno magun-od ti pan-

1h 1 Ne. 2:5.
3a PNK Paneknekan;
Saksi.
6a PNK Libro
ni Mormon.

b 2 Ne. 27:22;
3 Ne. 26:7-10.
8a Mat. 16:18;
3 Ne. 11:39;
DkK 10:69.

b PNK Parabur.
c 1 Ne. 13:37;
3 Ne. 27:14-15, 22;
DkK 9:14.
9a PNK Apo.

nakaisalakan, nasken nga agbabawi dagiti tao, mabuniagan, ken agtungpal kadagiti bilin.

ITA, adtoy, gapu iti banag a Itinarigagayam, katulongak nga Oliver Cowdery, a maamman kaniak, itdek kenka dagitoy a balikas:

2 Adtoy, naipakitakon kenka, iti namin-adu a daras babaen ti Espirituk, a “pudno dagiti banag nga insuratmo; gapuna ammom a pudnoda.

3 Ket no ammon a pudnoda, adtoy, mangtedak kenka iti bilin, nga agpannurayka kadagiti banag a “naisurat;

4 Ta kadakuada banagda amin a naisurat maipanggep iti pamuon ti simbaanko, ti “ebangheliok, ken ti ^bbatok.

5 Gapuna, no bangonemto ti simbaanko, iti pamuon ti ebangheliok ken ti batok, awanto ti bael dagiti ruangan ti impierno a maibusor kenka.

6 Adtoy, maluluomen ti “lubong iti kinamanagbasol; ket nasken unay a maallukoy dagiti annak ti tattao nga agbabawi, nga agpadpada dagiti ^bGentil ken kasta met ti balay ti Israel.

7 Gapuna, iti “pannakabuniagmon kadagiti ima ti katulongak a ni Joseph Smith, Jun., a maibatay iti dayta imbilinko kenkuana, natungpalnan ti banag nga imbilinko kenkuana.

8 Ket ita, dika masdaaw no apay nga inawagak a para iti bukodko a panggep, panggep dayta nga ammok; gapuna, no “nareggetto nga ^bagtungpal kadagiti bilinko “mabendisionanto iti agnanayon a biag; ket “Joseph ti naganna.

9 Ket ita, Oliver Cowdery, agsaoak kenka, ken kasta met ken ni David Whitmer, babaen ti wagas ti pammilin; ta, adtoy, bilinek nga agbabawi amin a tao iti sadino man, ket agsaoak kadakayo, a kas ken ni Pablo nga “apostolko, ta naawagan-kayo a kas iti umasping iti na-kaawaganna.

10 Laglagipenyo a “napateg dagiti ^bkararua iti imatang ti Dios;

11 Ta, adtoy, nagsagaba ti Apo a “Mannubbotyo iti ^bpatay iti lasag; gapuna “sinagabana ti “saem ti amin a tao, tapno mabalin nga agbabawi ti amin a tao ken umasidegda kenkuana.

12 Ket “nagungar manen manipud iti patay, tapno mayasi-

18 2a DkK 6:15-17.

3a DkK 98:11.

PNK Nasantuan a Kasuratan—Pateg dagiti nasantuan a kasuratan.

4a PNK Ebanghelio.

^b PNK Bato.

6a PNK Lubong.

^b PNK Gentil.

7a JS—P 1:70-71.

8a PNK Kinaregta.

^b PNK Agtungpal, Kinamanagtungpal, Natulnog.

^c PNK Bendision, Nabendisionan, Pammendision.

^d 2 Ne. 3:14-15.

PNK Smith, Joseph, Jr..

9a Rom. 1:1.

10a PNK Kararua—Pateg dagiti kararua.

^b PNK Kararua.

11a PNK Mannubbot.

^b PNK Pannakailansa iti Krus.

^c PNK Pannakasubbot, Subboten, Nasubbot.

^d Isa. 53:4-5.

PNK Mangsubbot, Pannubbot.

12a PNK Panagungar.

degna amin a tao kenkuana, iti kasasaad a ^bpanagbabawi.

13 Ket ita nalaus ti "rag-ona iti kararua nga agbabawi!

14 Gapuna, naawagankayo a "mangyararaw kadagitoy a tao iti panagbabawi.

15 Ket no pudno a kasapulan ti panagtrabahoyo iti unos ti panagbiagyo a mangyararaw kadagitoy a tao iti panagbabawi, ket yegyo, uray no maysa la a "kararua kaniak, anianton a rag-oyo iti sibayna iti pagarian ti Amak!

16 Ket ita, no nalausto ti rag-oyo iti maysa a kararua a mayegyo kaniak iti "pagarian ti Amak, anianto la ketdin a ^brag-oyo no "mangyegkayo kaniak iti adu a kararua!

17 Adtoy, adda iti sangoyo ti ebangheliok, ken ti batok, ken ti "panangisalakanko.

18 "Agdawatkayo iti Ama ba-baen ti ^bnaganko, iti pammati a sipapammati nga umawatka-yonto, ken magun-odyonto ti Espiritu Santo, a mangipakita iti amin a banag a "maikanada kadagiti annak ti tattao.

19 Ket no awan ti "pammatiyo,

^bnamnama, ken "panangngaasi-yo, awan ti maaramidyo.

20 Dikayo "makisupanget iti ania man a ^bsimbaan, malaksid iti simbaan ti sairo.

21 Kupikopanyo ti "nagan ni Cristo, ket ^bsipaparbengkayo nga "agsao iti pudno.

22 Ket kas iti kaadu ti agbabawi ken "mabuniagan iti nagan-ko, a ni Jesucristo, ken ^bagibtur agingga iti panungpalan, kas-tanto met ti maisalakan.

23 Adtoy, Jesucristo ti "nagan nga inted ti Ama, ket awan ti sabali a nagan a naited a pakaisalakanan ti tao;

24 Gapuna, nasken nga awa-ten ti amin a tao ti nagan nga inted ti Ama, ta daytanta a nagan ti pakaawaganda iti maudi nga aldaw;

25 Gapuna, no dida ammo ti "nagan a pakaawaganda, saan-da a maaddaan iti lugar iti ^bpagarian ti Amak.

26 Ket ita, adtoy, adda pay da-giti sabali a mangipakdaar iti ebangheliok, nga agpadpada kadagiti "Gentil ken kadagiti Hudio;

27 Wen, a sangapulo-ket-dua;

12b DkK 19:4-18.

PNK Agbabawi,
Panagbabawi.

13a Luc. 15:7.

14a Alma 29:1-2;

DkK 34:5-6; 63:57.

15a PNK Kararua—Pateg
dagiti kararua.

16a PNK Pagarian
ti Dios wenko
Pagarian ti Langit.

b Alma 26:11.

PNK Rag-o.

c PNK Aramid

ti Misionario.

17a PNK Pannakaisalakan.

18a PNK Kararag.

b Jn. 15:16.

c DkK 88:63-65.

19a PNK Pammati.

b PNK Namnama.

c PNK Kaasi.

20a 2 Tim. 2:23-24;

3 Ne. 11:29-30.

b PNK Sairo—Ti
simbaan ti sairo.

21a 2 Ne. 31:13;

Mosiah 5:8;

3 Ne. 27:5;

DkK 20:37.

b DkK 100:5-8.

c Rom. 12:3.

22a PNK Buniag,
Panagbuniag.

b PNK Agibtur.

23a Mal. 1:11; Ara. 4:12;
Mosiah 3:17;

Hel. 3:28-29.

25a Mosiah 5:9-14.

b PNK Celestial

a Gloria.

26a DkK 90:8-9; 112:4.

ket dagitinto "Sangapulo-ket-dua ti disipulok, ket kupikopandanto ti naganko; ket dagitinto Sangapulo-ket-dua ti agtarigagay a mangkupikop iti ^bnagan-ko a sipupuso.

28 Ket no tarigagayanda a kupikopan ti naganko nga addaan iti naan-anay a panggep ti puso, maawagandanto a mapan iti amin a "lubong a mangikasa-ba iti ^bebangheliok iti "tunggal parsua.

29 Ket isuda dagiti inordenak a "mamuniag iti naganko, a maibatay iti dayta a naisurat;

30 Ket adda kadakayo dayta a naisurat; gapuna, nasken nga aramidenyo a maibatay kadagiti balikas a naisurat.

31 Ket ita agsaoak kadakayo, dagiti "Sangapulo-ket-dua—Adtoy, umdas ti paraburko kadakayo; magnakayo a sililinteg iti sangok ket saankayo nga agbasol.

32 Ket, adtoy, dakayo dagiti inordenak a "mangorden kadagiti saserdote ken maestro; a mangipakdaar iti ebangheliok, a ^bmaibatay iti bileg ti Espiritu Santo nga adda kadakayo, ken maibatay kadagiti "nakaawagan ken sagut ti Dios kadagiti tao;

33 Ket siak, ni Jesucristo, ti Apoyo ken ti Diosyo, nasaokon.

34 Saan a "balikas dagitoy da-

giti tao wenno ti tao, ngem siak; gapuna, paneknekanyo a nagtaud kaniak a saan nga iti tao;

35 Ta ti "timekko ti mangibagbaga kadakuada kadakayo; ta naitedda kadakayo babaen ti Espirituk, ket babaen ti bilegko mabasayo ida a saggaysa; ket no saan a gapu iti bilegko diyo koma ida maala;

36 Gapuna, mabalinyo a "paneknekan a nangngegyo ti timekko, ken ammoyo dagiti balikasko.

37 Ket ita, adtoy, itedko kenka, Oliver Cowdery, ken kasta met ni David Whitmer, tapno sapulenyoy dagiti Sangapulo-ket-dua, nga addaan iti tarigagay iti nasaokon;

38 Ket babaen ti tarigagayda ken dagiti "aramidda maammoyo ida.

39 Ket no masapulanyo ida ipakitayonto kadakuada dagitoy a banag.

40 Ket "agtamedkayonto nga agdayaw iti Ama babaen ti naganko.

41 Ket nasken a mangasabakayo iti lubong, a kunayo: Nasken nga agbabawikayo ken mabuniagan, iti nagan ni Jesucristo;

42 Ta nasken nga agbabawi ken mabuniagan amin a tao, ken saan la a lallaki, ngem babai, ken ubbing a nakadanonen

27a PNK Apostol.

b DkK 27:12.

28a Mar. 16:15-16.

b PNK Ebanghelio.

c DkK 1:2; 42:58.

29a 3 Ne. 11:21-28;

DkK 20:72-74.

31a DkK 107:23-35.

32a Moro. 3:1-4;

DkK 20:60; 107:58.

PNK Orden,

Pannakaorden.

b 2 Ped. 1:21;

DkK 68:3-4.

c DkK 20:27.

34a PNK Nasantuan

a Kasuratan.

35a DkK 1:38.

PNK Timek.

36a PNK Paneknekan.

38a PNK Aramid, Dagiti.

40a PNK Agdaydayaw.

iti tawen a kaadda ti “sung-sungbatan.

43 Ket ita, kalpasan ti panangawatyo iti daytoy, nasken a tungpalenyo dagiti “bilinko iti amin a banag;

44 Ket babaen dagiti imayo agaramidak iti “nakakaskasdaaw nga aramid kadagiti annak ti tattao, iti ^bpanangallukoy iti adu kadagiti basolda, tapno umayda agbabawi, tapno makau-mayda iti pagarian ti Amak.

45 Gapuna, “kangatuan iti amin a banag dagiti bendisyon nga itedko kadakayo.

46 Ket kalpasan ti panangawatyo iti daytoy, no saanyo a “tungpalen dagiti bilinko saan-kayonto a maisalakan iti pagarian ti Amak.

47 Adtoy, siak, ni Jesucristo, ti Apo ken ti Diosyo, ken ti Mannubbotyo, nasaok babaen ti bileg ti Espirituk. Amen.

BENNEG 19

Paltiing a naited babaen ken ni Joseph Smith, iti Manchester, Nueva York, idi Marso 1830 (History of the Church, 1:72–74). Iti pakasaritanna, inyam-ammo ti Propeta a kas “bilin ti Dios a saan ketdi a tao, ken ni Martin Harris, nga intedna isu nga Agnanayon” (History of the Church, 1:72).

1–3, Adda ken ni Cristo ti amin a bileg; 4–5, Nasken nga agbabawi amin a tao wenno agsagaba; 6–12, Pannusa ti Dios ti agnanayon a pannusa; 13–20, Nagsagaba ni Cristo para iti amin, tapno saanda nga agsagaba no agbabawida; 21–28, Ikasaba ti ebanghelio ti panagbabawi; 29–41, Ipakdaar dagiti naimbag a damag.

SIAK ti “Alpha ken Omega, ti ^bCristo nga Apo; wen, siak pay, ti punganay ken panungpalan, ti Mannubbot iti lubong.

2 Siak, iti “pannakaipatungpal ken pannakalpaskon iti pagayatanna a siak, a kas iti Ama, a maipanggep kaniak—iti pannakaiwakaskon iti daytoy tapno ^bmaparmekko amin a banag iti bagik—

3 A pagtalinaedek amin a “bileg, uray pay iti ^bpanangdadael ken ni Satanas ken dagiti aramidna iti ^cpaggibusan ti lubong, ken iti maudi a naindaklan nga aldaw ti panangukom, nga ipaykonto kadagiti agindeg sadiay, a ^dkedngan ti tunggal

42a DkK 20:71; 29:47; 68:27.

PNK Agsungbat, Sungsungbatan, Kaadda ti Sungsungbatan.

43a PNK Bilin ti Dios, Dagiti.

44a Isa. 29:14; DkK 4:1.

b Alma 36:12–19; 62:45.

45a DkK 84:35–38.

46a DkK 82:3.

19 1a Apoc. 1:8, 11;

3 Ne. 9:18;

DkK 35:1; 61:1.

PNK Alpha ken Omega.

b PNK Jesucristo.

2a Jn. 17:4;

3 Ne. 11:11.

b Fil. 3:21.

3a PNK Bileg.

b Isa. 14:12–17; 1

Jn. 3:8; 1 Ne. 22:26;

DkK 88:111–115.

c PNK Lubong—Kanibusanan ti lubong.

d PNK Panangukom, ti Maudi a.

tao a maibatay kadagiti “aramidna ken dagiti aramid nga inwakasna.

4 Ket awan duadua a nasken nga “agbabawi ti tunggal tao wenno ^bagsagaba, ta siak, a Dios, awan ti “pagpatinggaak.

5 Gapuna, diak “balbaliwan dagiti pangngeddeng nga aramidekto, ngem mapasamakto ti kinaay-ay-ay, panagsangit, ^bpanagasug ken panangemkem, wen, kadagiti masarakan iti “kanigid nga imak.

6 Nupay kasta, “saan a naisurat nga awanto ti pagpatinggaan daytoy a panagtutuok, ngem naisurat ti ^bawan inggana a panagtutuok.

7 Manen, naisurat ti “agnanayon a pannakailunod; gapuna ad-adda a nayeckas ngem kadagiti sabali a nasantuan a kasuratan, a mabalin a maaramid iti puspuso dagiti annak ti tat-tao, amin-amin iti pakaiglorian ti naganko.

8 Gapuna, ilawlawagko kadakayo daytoy a kinadatdatlag, ta mainugot a maammuan a kas kadagiti apostolko.

9 Agsaoak kadakayo a napili iti daytoy a banag, a kas may-maysa, tapno makastrekakayo iti “paginanaak.

10 Ta, adtoy, ti “kinadatdatlag ti kinadiosan, anian a nagingdaklan! Ta, adtoy, awan ti pagpatinggaak, ket ti pannusa nga itden ti imak awan pagpatinggaanna a pannusa, ta ^bAwan Pagpatinggaanna ti naganko. Gapuna—

11 Pannusa ti Dios ti “agnanayon a pannusa.

12 Pannusa ti Dios ti awan patinggana a pannusa.

13 Gapuna, bilinenkayo nga agbabawi, ket tungpalenyo dagiti “bilin nga inawatyo kadagiti ima ti katulongak a ni Joseph Smith, Jun., iti naganko;

14 Ket naawatyo ida babaen ti nailangitan a bilegko;

15 Ngarud bilinenkayo nga agbabawi—agbabawikayo, no saan dangrankayo babaen ti panaplit ti ngiwatko, ken babaen ti pungtotko, ken babaen ti ungetko, ket nakaronto ti “panagsagabayo—no kasano ti kakarona diyo ammo, no kasano ti kinain-inakana diyo ammo, wen, no kasano ti kadagsen ti imetenyo diyo ammo.

16 Ta adtoy, siak, a Dios, “sinagabak dagitoy a banag para iti amin, tapno saanda koma nga ^bagsagaba no “agbabawida;

17 Ngem no saanda nga agba-

3e PNK Aramid, Dagiti.

4a PNK Agbabawi,
Panagbabawi.

b Luc. 13:3;
Hel. 14:19.

c Moises 1:3.

5a DkK 56:4; 58:32.

b Mat. 13:42.

c Mat. 25:41-43.

6a DkK 76:105-106;

138:59.

b DkK 76:33, 44-45.

7a Hel. 12:25-26;

DkK 29:44.

9a PNK Inana.

10a Jacob 4:8;

DkK 76:114-116.

b Moises 1:3; 7:35.

PNK Awan Inggana.

11a Mat. 25:46.

13a DkK 5:2; 10:6-7;
17:1-9.

15a Alma 36:11-19.

16a Alma 11:40-41.

PNK Mangsubbot,
Pannubbot.

b PNK Kaasi,
Manangngaasi.

c PNK Pannakaugas
ti Basbasol.

bawi nasken nga “agsagabada a kas kaniak;

18 A dayta a panagsagaba nangipaay kaniak, uray pay Dios, a kaindaklan iti amin, nga aggarigenggen gapu iti saem, ken agdara iti tunggal teterreman, ken agsagaba nga agpada ti bagi ken ti espiritu — ket kayatko a “saanak koma nga uminum iti napait a kopa, ken kumsen—

19 Nupay kasta, madaydayaw koma ti Ama, ket nakiranudak ken “lineppasko ti panangisaganak kadagiti annak ti tattao.

20 Gapuna, bilinenkayo manen nga agbabawi, no saan pagpakumbabakayon ita nailangitan a bilegko; ket iti kasta “ipudnoy dagiti basolyo, no saan sagabaenyo dagitoy a pannusa a nasaokon, nga iti kabassitan, wen, uray pay iti kababaan a naramananyo iti kanito nga imbabawik ti Espirituk.

21 Ket bilinenkayo nga awan ti “ikasabayo malaksid ti panagbabawi, ket ^bdiyo ipakita dagitoy a banag iti lubong agingga a nakemko.

22 Ta dida pay la “kabelan ti karne ita, ngem ^bgatas pay la ti awatenda; gapuna, nasken a dida pay la maammuan dagi-

toy a banag, amangan no mapukawda.

23 Agadalkayo kaniak, ken denggenyo dagiti balikasko; “magnakayo iti ^bkinapakumbaba ti Espirituk, ket maaddaan-kayonto iti “kappia kaniak.

24 Siak ni “Jesucristo; immayak ta pagayatan ti Ama, ket aramided ti pagayatanna.

25 Ket manen, bilinenkayo a diyo “paggarteman ti ^basawa ti kaarrubayo; wenno gandaten ti biag ti kaarrubayo.

26 Ket manen, bilinenkayo a diyo paggarteman ti sanikuayo, ngem ibinglayyo a siwayawaya para iti pannakaimaldit ti Libro ni Mormon, a naglaon iti “kinapudno ken ti balikas ti Dios—

27 Nga isu ti balikasko kadagiti “Gentil, nga iti saan a mabayag maidanonto iti ^bHudio, a “nabati dagiti Lamanite, tapno bareng patienda ti ebanghelio, ket saanda a sapulen ti “Mesias nga umay nga immayen.

28 Ket manen, bilinenkayo nga “agkararag a ^bsibatad kasta met a naimpusan; wen, iti sa-ngo ti lubong ken kasta met iti nalimed, iti tallaong ken kasta met nga agwaywayas.

29 Ket “ipakdaaryo ti naimbag

17a DkK 29:17.

18a Luc. 22:42–44.

19a Jn. 17:4; 19:30.

20a Num. 5:6–7;

Mosiah 26:29;

DkK 58:43; 64:7.

PNK Kumpisar,
Panagkumpisar.

21a DkK 11:9.

^b JS—P 1:42.

22a DkK 78:17–18.

^b Heb. 5:11–14;

DkK 50:40.

23a Moro. 7:3–4.

^b PNK Napakumbaba,
Kinapakumbaba.

^c PNK Kappia.

24a PNK Jesucristo.

25a PNK Agum.

^b Ex. 20:17;

1 Cor. 7:2–4.

PNK Pannaki-

kamalala.

26a PNK Kinapudno.

27a PNK Gentil.

^b PNK Hudio.

^c Omni 1:14–19;

Mosiah 25:2–4;

Hel. 8:21;

3 Ne. 2:12–16.

^d PNK Mesias.

28a 1 Tim. 2:8.

PNK Kararag.

^b DkK 20:47, 51; 23:6.

29a PNK Aramid
ti Misionario.

a damag, wen, iwaragawagyo kadagiti kabambantayan, ken iti tunggal nangato a lugar, ken kadagiti amin a tao a pakapalubosanyo a kitaen.

30 Ket aramidenyo a sipapakumbaba, nga “agtalek kaniak, a diyo susiken dagiti managsusik.

31 Ket saankayo nga agsao iti “mayad-adal, ngem ipakdaaryo ti panagbabawi ken ^bpammati iti Mangisalak, ken ‘pannakaugas ti basbasol babaen ti “panagbuniag, ken babaen ti ‘apuy, uray pay ti ^fEspiritu Santo.

32 Adtoy, daytoy ti naindaklan ken maudi a “bilin nga itedko kadakayo maipanggep iti daytoy a banag; ta umdasen daytoy iti inaldaw a pannagnayo, uray pay iti ungto ti biagyo.

33 Ket pagladingitanto ti awatenyo no yaleng-alengyo dagitoy a “pammagbaga, wen, uray pay ti pannakadadaelyo ken ti sanikuayo.

34 “Mangibinglaykayo iti paset ti sanikuayo, wen, uray pay ti paset ti dagdagayo, ken amin malaksid iti pangtarakenyo iti kaamaanyo.

35 Bayadanyo ti “utangyo a ^bnakitulaganyo iti agimalmaldit.

Wayawayaanyo ti bagbagiyo iti ‘pannakaadipen.

36 “Panawanyo ti balay ken pagtaenganyo, malaksid no tarigagayanyo a kitaen ti kaamaanyo;

37 Ket “agsaokayo a siwawaya iti amin; wen, mangasabakayo, mangigunamgunamkayo, ipakdaaryo ti ^bkinapudno, uray pay iti napigsa a timek, iti aweng nga agragragasak, agpakpakaa-si—Hosanna, hosanna, maday-dayaw ti nagan ti Apo a Dios!

38 “Agkararagkayo a kanayon, ket ^bibukbokkonto ti Espirituk kadakayo, ket dakkello ti parburyo—wen, ad-adu pay no magun-odyo dagiti kinabaknang iti daga ken agpatingga iti pannakadadaelda.

39 Adtoy, mabasayo kadi daytoy a saankayo nga agragsak ken maitag-ay ti pusoyo iti rag-o?

40 Wenno makataraykayo kadi iti at-atiddog ngem iti bulsek a bagnos?

41 Wenno “makapagpakumbabakayo kadi ken naemma, ken maiturongyo ti bagbagiyo kaniak a napnuan sirib? Wen, ^bumasidegkayo kaniak a Mangisalakanyo. Amen.

30a PNK Talek.

31a 2 Tim. 2:23–24.

b PNK Pammati.

c PNK Pannakaugas ti Basbasol.

d PNK Buniag, Panagbuniag.

e Mat. 3:11.

f PNK Sagut ti Espiritu Santo.

32a DKK 58:26–29.

33a PNK Bilin ti Dios, Dagiti.

34a Ara. 4:34–35.

35a PNK Utang.

b PIP tapno mabayadan ti pannakaipablaak ti umuna nga edision ti Libro ni Mormon.

c Prov. 22:7.

36a Mat. 19:29.

37a DKK 58:47; 68:8; 71:7.

b DKK 75:4.

38a Luc. 18:1;

2 Ne. 32:9;

DKK 10:5.

b Prov. 1:23; Ara. 2:17.

41a PNK Napakumbaba, Kinapakumbaba.

b Mat. 11:28–30.

BENNEG 20

Paltiing maipanggep iti urnos ken pannakaikwanwan ti Simbaan, a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, idi Abril 1830 (History of the Church, 1:64–70). Sakbay ti panangisuratna iti daytoy a paltiing insurat ti Propeta, “Naawatmi kenkuana [ni Jesucristo] ti sumaganad, babaen ti espiritu ti pammaltiing ken paltiing; a saan la a nangted kadakami iti umdas a pakaammuan, ngem intudona pay kadakami ti umisu nga aldaw, maibatay iti pagayatan ken bilinna, nasken nga ituloymi manen ti mangurnos iti Simbaanna ditoy daga” (History of the Church, 1:64).

1–16, *Paneknekan ti Libro ni Mormon ti kinailangitan ti aramid iti ud-udina nga aldaw; 17–28, Napasingkedan dagiti doktrina ti panakaparsua, pannakatnag, pannakasubbot, ken panagbuniag; 29–37, Naituding dagiti paglintegan a mangiwanwan iti panagbabawi, panakapalinteg, pannakapasanto, ken panagbuniag; 38–67, Nabinsabinsa dagiti pagrebbengan dagiti elder, saserdote, maestro, ken diakono; 68–74, Naipalgak dagiti pagrebbengan dagiti kameng, bendision kadagiti ubbing, ken wagas ti panagbuniag; 75–84, Naited dagiti kararag iti sakramento ken dagiti alagaden a mangiwanwan iti kinakameng ti Simbaan.*

TI “ilulutuad ti ^bSimbaan ni Cristo kadagitoy maudi nga aldaw, iti sangaribu-ket-walogasut-ken-tallopulo a tawen manipud iti yaay ti Apotayo ken Mangisalakan a Jesucristo a nagtagilasag, iti umno a ^cpannakaurnosna ken nabangon a maitutop kadagiti paglintegan ti pa-

gilitantayo, babaen ti pagayatan ken pammilin ti Dios, iti maikapat a bulan, ken iti maikanem nga aldaw ti bulan a maawagan iti Abril—

2 A bilbilin a naited ken ni Joseph Smith, Jun., a ^atinudingan ti Dios, ken naordenan nga ^bapostol ni Jesucristo, nga agbalin nga umuna nga ^celder daytoy a simbaan;

3 Ken ni Oliver Cowdery, a tinudingan met ti Dios, nga apostol ni Jesucristo, nga agbalin a maikadua nga elder daytoy a simbaan, ken naordenan iti imana;

4 Ket maipanggep daytoy iti parabur ti Apotayo ken Mangisalakan a Jesucristo, nga adda kenkuana amin a dayag, ita ken iti agnanayon. Amen.

5 Kalpasan ti pannakaipakitana iti daytoy umuna nga elder a naawatna ti pannakaugas ti basbasolna, “naipasungalngal manen kadagiti awan ti kaeseskanna a banag iti lubong;

6 Ngem kalpasan ti panagba-

20 1a JS—P 1:2.

b 3 Ne. 27:1–8.

PNK Simbaan, Nagan ti; Simbaan ni Jesucristo Dagiti

Santo iti Ud-udina nga Aldaw, Ti.

c DkK 21:3.

2a PNK Turay; Akem, Tinudingan ti Dios,

Pagakeman.

b PNK Apostol.

c PNK Elder.

5a JS—P 1:28–29.

bawina, ken inruknoyna ti bawina a sipupudno, babaen ti pammati, insuro ti Dios kenkuana babaen ti nasantuan nga “anghel, a kas iti kimat ti rimat ti ^brupana, ket natarnaw ken puraw dagiti pagan-anayna a manggrimbaw iti amin a kina-puraw;

7 Ket inikkanna kadagiti bilin a nangparegta kenkuana;

8 Ken inikkanna iti bileg a naggapu iti ngato, nga “idi pay a naisagana, a mangipatarus iti Libro ni Mormon;

9 A naglaon iti kasuratan ti natnag a tattao, ken ti “pakabuklan ti ^bebanghelio ni Jesu-cristo kadagiti Gentil ken kasta met kadagiti Hudio;

10 A naited babaen ti pamparegta, ken napatalgedan kadagiti “sabali babaen ti panagserserbi dagiti anghel, ken ^bimpakdar dagiti dadduma iti lubong—

11 A pinaneknekanda iti lubong a “pudno dagiti nasantuan a kasuratan, ken ^bpinaregta ti Dios dagiti lallaki ken tinudi-nganna ida iti “nasantuan nga aramidna iti daytoy a tawen ken kaputotan, ken kasta met kadagiti immuna a kaputotan;

12 Ket kastoy ti panangipakita-na nga “isu ti Dios idi kalman, ita, ken iti agnanayon. Amen.

13 Ngarud, iti kaadda ti adu a saksi, isudanto ti mangukom iti lubong, kastanto met ti kaadu ti makaammo iti daytoy nga aramid.

14 Ket dagiti mangawat a sipapammati, ken agaramid iti “kinalinteg, umawatdanto iti ^bkorona ti agnanayon a biag;

15 Ngem kadagiti nangpatangkan iti puspusoda a di “namati, ken sinupringda, agballa-tekto a pakadusaanda—

16 Ta nasaon ti Apo a Dios; ket datayo, nga elder ti simbaan, nangngegan ken saksiantayo dagiti balikas ti nadayag a Natan-ok iti ngato, ket maidaydayaw iti agnanayon. Amen.

17 Babaen dagitoy a banag “ammotayo nga adda ^bDios iti langit, nga awan ti patinggana ken agnanayon, manipud iti napalabas a kinaagnanayon agingga iti masakbayan a kinaagnanayon a di agbalbaliw a Dios, ti nangisakab iti langit ken daga, ken amin a banag nga adda kadakuada;

18 Ket isu a “pinarsuana ti tao,

6a JS—P 1:30–35.
PNK Anghel, Dagiti.
b Mat. 28:2–3.

8a PNK Urim
ken Tumim.

9a JS—P 1:34.
b PNK Ebanghelio.

10a Moro. 7:29–32;
DkK 5:11.

b Kitaen ti
Pammaneknek
dagiti Tallo a Saksi
ken ti Pammaneknek
dagiti Walo a Saksi

kadagiti umuna
a panid ti Libro
ni Mormon.
11a PNK Nasantuan a
Kasuratan—Pateg
dagiti nasantuan
a kasuratan.
b PNK Pamparegta,
Paregtaen.
c PNK Nasantuan.
12a Heb. 13:8;
1 Ne. 10:18–19;
Morm. 9:9–10;
DkK 35:1; 38:1–4.

14a PNK Nalinteg,
Kinalinteg.
b PNK Agnanayon
a Biag;
Pannakaitan-ok.
15a PNK Kaawan
ti Pammati.
17a DkK 76:22–23.
b Jos. 2:11.
PNK Dios, Kinadios.
18a PNK Agparsua,
Panagparsua.

lalaki ken babai, a ^bkaruprupana ken kalanglangana, pinarsuana ida;

19 Ket binilinna ida a nasken nga ^aayaten ken ^bpagserbianda, ti kakaisuna a sibibiag ken pudno a Dios, ket nasken nga isu laeng ti ^cpagdaydayawanda.

20 Ngem babaen ti pannakasalungasing dagitoy nasantuan a paglintegan nagbalin ti tao a ^anagartem ken kasla ^bsairo, ken nagbalin a ^cnatnag a tao.

21 Gapuna, inted ti Mannakabalin a Dios ti ^aBugbugtong nga Anakna, kas naisurat kadagidiay nasantuan a kasuratan nga intedna.

22 Naglak-am kadagiti ^asulisog ngem saanna a dinengngeg ida.

23 ^aNailansa iti krus, natay, ken ^bnagungar iti maikatlo nga aldaw;

24 Ket ^anagpangato iti langit, nga agtugaw iti makanawan ti ^bAma, tapno agturay nga addaan iti mannakabalin a bileg a maibatay iti pagayatan ti Ama;

25 Tapno kas iti kaadu ti ^amamati ken mabuniagan iti nasantuan a naganna, ken ^bagtalinaed

a napudno iti pammati agingga iti panungpalan, maisalakan—

26 Saan la a dagidiay namati kalpasan ti yaayna iti ^akangitingitan ti panawen, iti lasag, ti nasken a maaddaan iti agnana-yon a biag, ngem amin dagidiay manipud idi punganay, a kas iti kaaduna sakbay nga immay, a namati kadagiti balikas dagiti ^bnasantuan a propeta, a nagsao bayat ti panangparegta kada-kuada ti ^csagut ti Espiritu Santo, a pudpudno a ^anangpanek-nek kenkuana iti amin a banag.

27 Kasta met dagidiay umay kalpasanna, a mamati kadagiti ^asagut ken pakaawagan ti Dios babaen ti Espiritu Santo, a ^bmangpanek-nek iti kasuratan ti Ama ken ti Anakna;

28 A ti Ama, Anak, ken Espiritu Santo ^amaymaysada a Dios, awan patinggana ken agnana-yon, awan paggibusanna. Amen.

29 Ket ammotayo a nasken nga ^aagbabawi amin a tao ken ^bmamati iti nagan ni Jesucristo, ken agdaydayaw iti Ama iti naganna, ken agibtur iti pammati iti naganna agingga iti panung-

18b Gen. 1:26–27;
Mosiah 7:27;
Ether 3:14–17.

19a Deut. 11:1;
Mat. 22:37;
Moro. 10:32;
DkK 59:5–6.
b Deut. 6:13–15.
PNK Serbisio.

c PNK Agdaydayaw.

20a PNK Nagartem,
Kinagartem.

b PNK Sairo.

c PNK Nailubongan
a Tao.

21a PNK Bugbugtong.

22a Mat. 4:1–11; 27:40.

23a PNK Pannakailansa
iti Krus.

b PNK Panagungar.

24a PNK Yuuli.

b PNK Ama iti
Langit; Dios,
Kinadios—
Dios Ama.

25a DkK 35:2; 38:4;
45:5, 8; 68:9;
76:51–53.

b PNK Agibtur.

26a DkK 39:1–3.
b Jacob 4:4; 7:11;
Mosiah 13:33.

c Moises 5:58.

PNK Espiritu Santo.

d PNK Jesucristo—
Padpado
maipanggep iti
pannakaipasgnay
ken ipapatay
ni Jesus.

27a DkK 18:32.

b DkK 42:17.

28a Jn. 17:20–22;

3 Ne. 11:27, 36.

PNK Dios, Kinadios.

29a PNK Agbabawi,
Panagbabawi.

b PNK Pammati.

palan, wenna dida ‘maisalakan iti pagarian ti Dios.

30 Ket ammotayo a ti “pannakapalinteg babaen ti ^bparabur ti Apotayo ken Mangisalakan a Jesucristo nalinteg ken pudno;

31 Ken ammotayo met, a ti “pannakapasanto babaen ti parabur ti Apotayo ken Mangisalakan a Jesucristo nalinteg ken pudno, kadagiti amin a mangayat ken agserbi iti Dios iti amin a ^bkabaelanda, panunot, ken pigsa.

32 Ngem nalabit a “matnag ti tao manipud iti parabur ket umadayo iti sibibiag a Dios;

33 Ngarud nasken a dumngeg ti simbaan ket kanayon nga agkararag, no saan matnagda iti “sulisog;

34 Wen, ken kasta met a dumngeg dagiti napasanton.

35 Ket ammotayo a pudno dagitoy a banag ken maibatay kadagiti paltiing ni Juan, a “mangnayon man, wenna mangkissay manipud iti pammadto ti librona, dagiti ^bnasantuan a kasuratan, wenna dagiti paltiing ti Dios nga umay kalpasan daytoy babaen ti sagut ken bileg ti Espiritu Santo, ti “timek ti Dios,

wenna dagiti agserserbi nga anghel.

36 Ket nasaon ti Apo a Dios; ket maipaay ti panagdayaw, bileg ken dayag iti nasantuan a naganna, ita man ken iti agnayon. Amen.

37 Ket manen, kas bilin iti simbaan maipanggep iti wagas ti panagbuniag — Amin dagiti agpakumbaba iti Dios, ken agtarigagay a “mabuniagan, ket umasidegda nga addaan iti ^bnasneban a puso ken napnuan babawi nga espiritu, ken saksianda iti simbaan a pudpudno nga imbabawidan amin dagiti basolda, ket sitatal-lugodda a mangawat iti “nagan ni Jesucristo, a “sisasaganada nga agserbi kenkuana agingga iti panungpalan, ken pudpudno a maimatangan kadagiti “aramidda nga inawatda ti Espiritu ni Cristo iti ^fpannakaugas ti basbasolda, maawatda a mabuniagan iti simbaanna.

38 Ti pagrebbengan dagiti elder, saserdote, maestro, diakono, ken kameng iti simbaan ni Cristo — Elder ti “apostol, ket akemna ti ^bmamuniag;

39 Ken “mangorden kadagiti sabali nga elder, saserdote, maestro, ken diakono;

29c PNK Pannakaisalakan; Plano ti Pannakaisalakan.

30a PNK Panangikalinteg, Ikalinteg.

b PNK Parabur.

31a PNK Pannakapasanto.

b Deut. 6:5;
Moro. 10:32.

32a PNK Ikakalilis;
Yaalsa.

33a PNK Sulisogen,
Sulisog.

35a Apoc. 22:18–19.

b PNK Nasantuan
a Kasuratan.

c DKK 18:33–36.

37a PNK Buniag,
Panagbuniag.

b PNK Napakumbaba
a Puso.

c Mosiah 5:7–9;
18:8–10.

PNK Jesucristo—
Panangawattayo iti
nagan ni Jesucristo.

d PNK Agibtur.

e San. 2:18.

PNK Aramid, Dagiti.

f PNK Pannakaugas
ti Basbasol.

38a PNK Apostol.

b 3 Ne. 11:21–22.

39a Moro. 3:1–4;
DKK 107:58.

40 Ken “mangannong iti tinapay ken arak—dagiti simbolo ti lasag ken dara ni Cristo—

41 Ken “mamatalged kadagiti mabuniagan iti simbaan, babaen ti panangipatay kadagiti ^bdakulap para iti pammuniag iti apuy ken iti “Espiritu Santo, a maibatay kadagiti nasantuan a kasuratan;

42 Ken mangisuro, mangilawlawag, mangigunamgunam, mangbuniag, ken mangkita iti simbaan;

43 Ken mamatalged iti simbaan babaen ti panangipatay kadagiti dakulap, ken ti pannangted iti Espiritu Santo;

44 Ken mangidaulo kadagiti amin a miting.

45 Dagiti elder ti “mangiturong kadagiti miting iti panangiwanwan kadakuada ti Espiritu Santo, a maibatay kadagiti bilin ken paltiing ti Dios.

46 Pagrebbengan ti “saserdote ti mangasaba, ^bmangisuro, mangilawlawag, mangigunamgunam, ken mangbuniag, ken mangannong iti sakramento.

47 Ken mangsarungkar iti balay ti tunggal kameng, ket igunamgunamna kadakuada nga “agkararag a ^bsibabatad ken iti nalimed ken mangasika-

so iti amin a pagrebbengan iti “kaamaan.

48 Ken mabalinna met ti “mangorden kadagiti sabali a saserdote, maestro, ken diakono.

49 Ken isu ti mangidaulo kadagiti miting no awan ti sisasagana nga elder;

50 Ngem no adda sisasagana nga elder, mangasaba laeng, mangisuro, mangilawlawag, mangigunamgunam, ken mamuniag.

51 Ken mangsarungkar iti balay ti tunggal kameng, mangigunamgunam kadakuada nga agkararag a sibabatad ken iti nalimed ken mangasikaso iti amin a pagrebbengan iti kaamaan.

52 Maipanggep kadagitoy a pagrebbengan “tumulong pay ti saserdote iti elder no kasapulan.

53 Pagrebbengan ti “maestro ti ^bmangkitkita a kanayon iti simbaan, a makipulapol ken mangpapigsa kadakuada;

54 Ken kitaenna nga awan ti basol iti simbaan, wenno “kinsukir iti tunggal maysa, wenno panagulbod, panagsasao iti liklikudan, wenno ^bdakes a panagsasao;

55 Ken kitaenna a masansan ti panagmimiting ti simbaan, ken kasta met a kitaenna nga aramiden amin dagiti kameng ti pagrebbenganda.

40a PNK Sakramento.

41a DkK 33:11, 14–15; 55:3.

^b PNK Dakulap, Panangipatay iti.

^c PNK Sagut ti Espiritu Santo.

45a Moro. 6:9;

DkK 46:2.

46a DkK 84:111; 107:61.

PNK Saserdote, Kinasaserdote nga Aaron.

^b PNK Mangisuro, Mannursuro.

47a 1 Tim. 2:8.

^b DkK 19:28.

^c PNK Kaamaan.

48a PNK Orden, Pannakaorden.

52a DkK 107:14.

53a PNK Maestro, iti Kinasaserdote nga Aaron.

^b PNK Aywanan, Agaywan.

54a 1 Tes. 5:11–13.

^b PNK Dakes a Panagsasao.

56 Ken idauluanna dagiti miting no awan ti elder wenno saserdote—

57 Ken kanayon a tulongan, kadagiti amin a pagrebbenganna iti simbaan, dagiti “diakono, no kasapulan.

58 Ngem awan ti turay dagiti maestro wenno diakono a mamuniag, mangannong iti sakramento, wenno mangipatay iti dakulap.

59 Isuda, nupay kasta, ti mangballaag, mangilawlawag, mangigunamgunam, ken mangisuro, ken mangawis iti amin nga umasideg ken ni Cristo.

60 Maordenan ti tunggal “elder, saserdote, maestro, wenno diakono a maibatay kadagiti sagut ken ^bpakaawagan ti Dios kenkuana; ket maordenan babaen ti bileg ti Espiritu Santo, nga adda iti mangorden kenkuana.

61 Agtataripnong ti sumagmamano nga elder a mangbukel iti daytoy a simbaan ni Cristo iti maminsan iti tallo a bulan, wenno masansan nga iturong wenno ilatang dagiti nasao a taripnong;

62 Ket aramiden ti nasao a taripnong ti ania man a kasapulan ti simbaan a nasken a maaramid iti dayta a kanito.

63 Awaten dagiti elder ti lisensiada manipud kadagiti sa-

bali nga elder, babaen ti “butos ti simbaan a pakaibilanganda, wenno manipud kadagiti taripnong.

64 Mabalina nga alaen ti tunggal saserdote, maestro, wenno diakono, nga inordenan ti saserdote, ti “sertipiko manipud kenkuana iti dayta met la a kanito, sertipiko a, no idatag iti elder, mapalubosan a maaddaan iti lisensia, a mangted kenkuana iti karbengan a mangipatungpal kadagiti pagrebbenganna iti akemna, wenno mabalina nga awaten iti taripnong.

65 Awan ti tao a “maordenan iti ania man a pagtakeman iti daytoy a simbaan, nga addaan iti naan-anay a nabukel a sangana, nga awan ti “butos dayta a simbaan;

66 Ngem addaan dagiti mangimaton nga elder, agbambaniaga nga obispo, nangato a mamalbalakad, nangato a saserdote, ken elder, iti kalintegan a mangorden, no awan ti sanga ti simbaan a pakaangayan ti panagbutos.

67 Maordenan ti tunggal presidente ti nangato a saserdote (wenno mangimaton nga elder), “obispo, nangato a mamalbalakad, ken ^bnangato a saserdote, babaen ti panangiturong ti ^cnangato a mamalbalakad wenno iti sapasap a taripnong.

57a PNK Diakono.

60a PNK Elder.

^b PNK Akem,

Tinudingan ti Dios, Pagakeman.

63a PNK Sapasap a

Pammalubos.

64a DkK 20:84; 52:41.

65a PNK Orden,

Pannakaorden.

^b DkK 26:2.

PNK Sapasap a

Pammalubos.

67a PNK Obispo.

^b PNK Nangato a Saserdote.

^c PNK Nangato a Konseho.

68 Ti *“pagrebbengan dagiti kameng kalpasan ti pannakaawatda babaen ti panagbuniag.*—Nasken nga addaan dagiti elder wenno saserdote iti naan-anay a panawen a mangilawlawag kadagiti amin a banag maipanggep iti simbaan ni Cristo iti *“pannakaawatda, sakbay ti pannakirannudda iti ‘sakramento ken napatagedandan babaen ti pannakaipatay ti ‘dakulap dagiti elder, tapno maaramid amin a banag a siuurnos.*

69 Ket ipakita dagiti kameng iti simbaan, kasta met kadagiti elder, babaen ti nadosan a panagna ken panagsasarita, a makarida iti daytoy, tapno adda dagiti *“aramid ken pammati a mayalubog kadagiti nasantuan a kasuratan—*a magna iti amin a *“kinasanto iti imatang ti Apo.*

70 Idatag ti tunggal kameng iti simbaan ni Cristo dagiti annakda kadagiti elder iti simbaan, a mangipatay kadagiti dakulapda kadakuada iti nagan ni Jesucristo, ket *“bendisionanda ida iti naganna.*

71 Awan ti maawat iti simbaan ni Cristo malaksid no nakagtingen iti tawen a mabalinnan ti *“agsungbat iti Dios, ken kabaelannan ti ‘agbabawi.*

72 Maannong ti *“panagbuniag*

iti sumaganad a wagas kadagiti amin nga agbabawi—

73 Mapan ti tao a tinudingan ti Apo ken addaan iti turay a naggapu ken ni Jesucristo a mangbuniag, iti danum a kaduana ti tao a nangidatag iti bagina a mabuniagan, ket kunana, nga awaganna iti nagan-na: Babaen ti pannakabalin nga inted ni Jesucristo kaniak, buniaganka iti nagan ti Ama, ken ti Anak, ken ti Espiritu Santo. Amen.

74 Sa *“iraremna iti danum, sana met la ilung-aw.*

75 Mayalubog unay ti masansan a panagmimiting ti simbaan tapno *“makiranud iti tinapay ken danum a ‘panglagip ken ni Apo a Jesus;*

76 Ket annongen ti elder wenno saserdote daytoy; ket kastoy a *“wagas ti panangannongna iti daytoy—*nasken nga agparintumeng iti simbaan ket awaganna ti Ama iti napasnek a kararag, a kunana:

77 O Dios, Agnanayon nga Ama, dawatenmi kenka iti nagan ti Anakmo, ni Jesucristo, a bendisionan ken pasantuem daytoy a *“tinapay kadagiti kararua dagiti amin a mairanud iti daytoy; tapno lak-amenda a silalagip iti bagi ti Anakmo, ken*

68a PNK Pagrebbengan.

b PNK Pannakaawat.

c PNK Sakramento.

d PNK Dakulap,
Panangipatay iti.

69a San. 2:14–17.

b PNK Kinasanto.

70a PNK Bendision,
Nabendisionan,
Pammendision—
Panangbendision

kadagiti ubbing.

71a DkK 18:42; 29:47;
68:25–27.

PNK Agsungbat,
Sungsubatan,
Kaadda ti

Sungsubatan;
Buniag,
Panagbuniag—
Kasapulan iti
panagbuniag.

b PNK Agbabawi,
Panagbabawi.

72a 3 Ne. 11:22–28.

74a PNK Buniag,
Panagbuniag—
Panagbuniag babaen
ti pannakairarem.

75a Ara. 20:7.

b PNK Sakramento.

76a Moro. 4:1–3.

77a Luc. 22:19.

^bpaneknekanda kenka, O Dios, Agnanayon nga Ama, tapno sia-ayatda a ^cmangawat iti nagan ti Anakmo, ken kanayon a laglagipenda, ken ^dtungpalenda dagiti bilin nga intedna kadakuada, tapno kanayon nga agtaeng kadakuada ti ^eEspirituna. Amen.

78 Ti ^awagas a panangannong ti danum—alaenna met ti ^bko-pa, ket kunana:

79 O Dios, Agnanayon nga Ama, dawatenmi kenka, iti nagan ti Anakmo, ni Jesucristo, a bendisionan ken pasantuem daytoy a ^adanum kadagiti kararua dagiti amin nga uminum iti daytoy, tapno aramidenda a silalagip iti dara ti Anakmo, a nagsayasay gapu kadakuada; tapno paneknekanda kenka, O Dios, Agnanayon nga Ama, tapno kanayon a laglagipenda, tapno agtaeng kadakuada ti Espirituna. Amen.

80 Asino man a kameng ti simbaan ni Cristo a naglabsing, wenno nagbiddut, maasikaso kas iturong ti nasantuan a kasuratan.

81 Pagrebbengan ti sumagmamano a simbaan, ti mangibaon iti maysa wenno ad-adu kadagi-

ti maestroda a makitaripnong iti iwayat dagiti elder ti simbaan.

82 Iti listaan ti ^anagnagan dagiti sumagmamano a kameng a nagkaykaysa iti simbaan manipud iti naudi a taripnong; wenno imbaon ti sumagmamano a saserdote, tapno iti kasta maikabil ti maysa kadagiti elder iti umno a listaan ti amin a nagan ti sangabukel a simbaan, nga asino man a tudinganto dagiti sabali nga elder iti naituding a panawen;

83 Ken kasta met, a no asino man ti ^anaikkat iti simbaan, tapno iti kasta mapunas ti naganda iti sapasap a listaan ti simbaan iti nagnagan.

84 Mabalín ti amin a kameng a pumanaw iti simbaan a pagindeganda, no mapanda iti simbaan nga awan ti makaam-ammo kadakuada, ti mangala iti surat a mangpaneknek a kamengda ken nasayaat ti pakasasawanda, a sertipiko a pirmaan ti asino man nga elder wenno saserdote no am-ammo ti kameng nga umawat iti surat ti elder wenno saserdote, wenno pirmaan ti maestro wenno diakono ti simbaan.

BENNEG 21

Paltiing a naited ken ni Joseph Smith a Propeta, iti Fayette, Nueva York, idi 6 ti Abril 1830 (History of the Church, 1:74–79). Naited daytoy a paltiing iti pannakabukel ti Simbaan, iti naagapad a petsa, iti balay ni Peter Whitmer, Sr. Innem a lallaki, a nabuniagan sakbayna, ti naira-

77b Mosiah 18:8–10;
DkK 20:37.
c Mosiah 5:8–12.
d PNK Agtungpal,
Kinamanagtungpal,

Natulnog.
e Jn. 14:16.
78a Moro. 5:1–2.
b Luc. 22:20.
79a DkK 27:2–4.

82a Moro. 6:4.
83a Ex. 32:33; Alma 5:57;
Moro. 6:7.
PNK Ekskomuni-
kasion.

man. Impekse dagitoy a tao babaen ti sangsangkatunos a butos ti tarigagay ken pasnekda a mangbukel, a maibatay iti bilin ti Dios (kitaen ti benneg 20). Binutosanda met ti panangawat ken ikakanunongda kada Joseph Smith, Jun., ken Oliver Cowdery a kas mangimaton a dadaulo ti Simbaan. Iti panangipatay kadagiti dakulap, inordenan ni Joseph kalpasanna ni Oliver nga elder ti Simbaan, ken inordenan met ni Oliver ni Joseph. Kalpasan ti pannakaipaay ti sakramento, impatay da Joseph ken Oliver dagiti dakulapda kadagiti nakiraman a saggaysa, iti pannakawat ti Espiritu Santo ken pannakapatalged ti tunggal maysa a kas kameng ti Simbaan.

1-3, Natudingan ni Joseph Smith a mammadto, agipatarus, propeta, apostol, ken elder; 4-8, Iturong ti balikasna ti pagimbagan ti Zion; 9-12, Mamatinto dagiti Santo kadagiti balikasna bayat ti panagsaona babaen ti Mangliwliwa.

ADTOY, addanto ^akasuratan nga italimengyo; ket iti daydiay maawagankanto iti ^bmammadto, iti agipatpatarus, iti propeta, iti ^capostol ni Jesucristo, iti elder ti simbaan babaen ti pagayatan ti Dios nga Ama, ken ti parabur ti Apoyo a Jesucristo.

2 A ^apinaregta ti Espiritu Santo a mangibaskag ditoy iti pamuon, ken mangbangon iti daytoy iti kasantuan a pammati.

3 A ^asimbaan a ^bnabukel ken naipasdek iti tawen ti Apom a sangapulo-ket-walo-gasut ken tallopulo, iti maikapat a bulan, ken iti maikanem nga aldaw iti bulan a maawagan iti Abril.

4 Gapuna, kayatna a sawen ti simbaan, imdenganto amin a ^abalikasna ken bilbilinna nga itednanto kenka bayat ti panangawatna kadakuada, a magna iti amin a ^bkinasanto iti imatangko;

5 Ta maawatmonto ti ^abalikasna, a kasla agtaud iti ngiwatko, iti amin a kinaanus ken pammati.

6 Ta babaen ti panangaramidmo kadagitoy a banag saanto nga agballigi kenka dagiti ^aruangan ti impierno; wen, ket paksiatento ti Apo a Dios dagiti bileg ti ^bkasipngetan iti imatangmo, ket ^cpadayyegennanto dagiti langit nga agpaay iti pagimbagam, ken iti ^ddayag ti naganna.

7 Ta kastoy ti kuna ti Apo a Dios: Pinaregtak nga aggunay iti pagsayaatan ti ^aZion iti naindaklan a bileg a para iti pagimbagan, ket ammok ti kinaregta-

21 1a DkK 47:1;
69:3-8; 85:1.
b PNK Mammadto.
c PNK Apostol.
2a PNK Pammaregta,
Paregtaen.
3a PNK Simbaan ni
Jesucristo Dagiti

Santo iti Ud-udina
nga Aldaw, Ti.
b DkK 20:1.
4a PNK Nasantuan
a Kasuratan.
b PNK Kinasantol.
5a DkK 1:38.
PNK Panangkanunong

kadagiti Dadaulo ti
Simbaan; Propeta.
6a Mat. 16:18;
DkK 10:69.
b Col. 1:12-13.
c DkK 35:24.
d PNK Gloria.
7a PNK Zion.

na, ken nangngegko dagiti kararagna.

8 Wen, nakitak ti panagsangit-na para iti Zion, ket aramidek a saanton a lumdaang gapu kenkuana; ta dumteng dagiti aldaw a panagrag-ona iti ^apannakaugas ti basbasolna, ken ti panna-kaipakita dagiti bendisionko kadagiti aramidna.

9 Ta, adtoy, ^abendisionakto amin dagiti agrabaho iti ^bbangkagko iti naindaklan a bendision, ket mamatidanto kadagiti balikasna, a naited kenkuana babaen kaniak babaen ti ^cMangliwliwa, a ^dnangipakita a ^enailansa ni Jesus babaen dagiti ^fmanagbasol a lallaki para kadagiti basol ti ^glubong, wen, para iti

pannakaugas ti basbasol iti ^hnapuan babawi a puso.

10 Gapuna a nasken unay kaniak a ^amaordenan babaen kenka, Oliver Cowdery nga apostolko;

11 Gapu ta daytoy ti ordinansa a para kenka, nga elderka iti babaen ti imana, isu nga ^aimmun-una ngem sika, tapno agbalinka nga elder iti daytoy a simbaan ni Cristo, a nakaaramatan ti naganko—

12 Ken ti umuna a mangaskasaba daytoy a simbaan iti simbaan, ken iti lubong, wen, kadagiti Gentil; wen, ket kinuna ti Apo a Dios, adtoy, adtoy! kadagiti met ^aHudio. Amen.

BENNEG 22

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Manchester, Nueva York, idi Abril 1830 (History of the Church, 1:79–80). Naited daytoy a paltiing iti Simbaan a bunga ti sumagmamano nga immun-una a nabuniagan nga agtarigagay a makikaysa iti Simbaan a saanen a mau-lit a mabuniagan.

1, Baro ken agnanayon a katulagan ti panagbuniag; 2–4, Kasapulan ti panagbuniag nga akmen dagiti umno nga agrebbeng.

ADTOY, kunak kadakayo nga ibilinko nga aggibus amin dagiti ^adaan a katulagan iti day-

toy a banag; ket daytoy ti baro ken ^bagnanayon a katulagan, a nangrugi manipud pay idi punganay.

2 Gapuna, uray pay no maminggasut a mabuniagan ti tao awan ti maganabna, ta saankayo a makastrek iti naillet a ruangan

8a DkK 20:5–6.

9a 1 Ne. 13:37;

Jacob 5:70–76.

b PNK Bangkag ti Apo.

c PNK Mangliwliwa.

d PNK Paneknekan.

e PNK Pannakailansa

iti Krus.

f PNK Basol.

g 1 Jn. 2:2.

PNK Lubong—

Dagiti tao a di

agtungpal iti bilin.

h PNK Napakumbaba

a Puso.

10a PNK Orden,

Pannakaorden.

11a DkK 20:2.

12a 1 Ne. 13:42;

DkK 19:27; 90:8–9.

22 1a Heb. 8:13;

3 Ne. 12:46–47.

b DkK 66:2.

PNK Katulagan; Baro

ken Agnanayon

a Katulagan.

babaen ti “paglintegan ni Moises, wenna babaen dagiti ^bnatay nga aramidyo.

3 Ta dagiti natay nga aramidyo ti nakaigapuan nga imbilinko daytoy maudi a katulagan ken mabangon daytoy a simbaan ka-

niak, a kas kadagiti nagkauna nga aldaw.

4 Gapuna, sumrekkayo iti dayta a “ruangan, a kas imbilinko, ket diyo ^bpanggepen a bagbagan ti Diosyo. Amen.

BENNEG 23

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Manchester, Nueva York, idi Abril 1830, kada Oliver Cowdery; Hyrum Smith; Samuel H. Smith; Joseph Smith, Sr.; ken Joseph Knight, Sr. (History of the Church, 1:80). Kas banag ti napasnek a tarigagay iti biang dagiti lima a tao a nainaganan a mangammo iti pagrebbengan ti tunggal maysa kadakuada, nagdamag ti Propeta iti Apo ket naawatna daytoy a paltiing.

1–7, *Natudingan dagitoy nagkauna a disipulo a mangasaba, mangigunamgunam, ken mangpapijsa iti Simbaan.*

ADTOY, agsaoak kenka, Oliver, iti sumagmamano a balikas. Adtoy, nagasatka, ket awan ti pakakedngam. Ngem annadam ti “kinapalangguad, di la ket mamin-ano ta maikursongka iti ^bsulisog.

2 Ipakaammom ti rebbengem iti simbaan, ken kasta met iti lubong, ket maluktanto ti pusom a mangikasaba iti kinapudno manipud ita ken iti agnanayon. Amen.

3 Adtoy, agsaoak kenka, Hyrum, iti sumagmamano a balikas; ta awan met ti pakakedngam, ket naluktan ti pusom, ken napalukay ti dilam; ken

ti mangigunamgunam ti rebbengem, ken ti agtultuloy a “panangpapijsam iti simbaan. Gapuna adda iti simbaan ti pagrebbengam iti agnanayon, ket gapu daytoy iti kaamaam. Amen.

4 Adtoy, agsaoak iti sumagmamano a balikas kenka, “Samuel; ta awan met ti pakakedngam, ket rebbengem ti mangigunamgunam, ken mangpapijsa iti simbaan; ken saanka pay a natudingan a mangasaba iti imatang ti lubong. Amen.

5 Adtoy, agsaoak iti sumagmamano a balikas kenka, Joseph; ta awan met ti pakakedngam, ken mangigunamgunam met ti rebbengem, ken mangpapijsa iti simbaan; ket daytoy ti pagrebbengam ita ken iti agnanayon. Amen.

2a Gal. 2:16.
PNK Paglintegan ni Moises.
b Moro. 8:23–26.
4a Mat. 7:13–14;
Luc. 13:24;

2 Ne. 9:41; 31:9,
17–18;
3 Ne. 14:13–14.
PNK Buniag,
Panagbuniag.
b Jacob 4:10.

23 1a PNK Kinapalangguad.
b PNK Sulisogen,
Sulisog.
3a DkK 81:4–5; 108:7.
4a JS—P 1:4.

6 Adtoy, ipakitak kenka, Joseph Knight, babaen dagitoy a balikas, a nasken nga ibaklaymo ti “krusmo, a nasken nga ^bagkararagka a ‘sibatad iti imatang ti lubong ken kasta met iti nalimed, ken iti kaamaam, ken kadagiti

gayyemmo, ken iti amin a lugar.

7 Ket, adtoy, pagrebbengam ti “makikaysa iti pudno a simbaan, ken itdem ti pagsasaom iti agtultuloy a panangigunamgunam, tapno maawatmo ti gung-gona ti agtartrabaho. Amen.

BENNEG 24

Paltiing a naited kada Joseph Smith a Propeta ken Oliver Cowdery, iti Harmony, Pennsylvania, idi Hulio 1830 (History of the Church, 1:101–103). Nupay nakurang nga uppatt a bulan ti napalabas manipud iti pannakabukel ti Simbaan, kimmario ti pannakaidadanes, ket nagsapul dagiti dadaulo iti pakaisalakananda iti isisinada no dadduma. Naited dagitoy sumaganad a tallo a paltiing iti daytoy a kanito a mangpapigsa, mamaregta, ken mangiturong kadakuada.

1–9, Natudingan ni Joseph Smith nga agipatarus, mangasaba, ken mangilawlawag iti nasantuan a kasuratan; 10–12, Natudingan ni Oliver Cowdery a mangikasaba iti ebanghelio; 13–19, Naipalgak ti paglintegan a mainugot kadagiti milagro, panangilunod, panangipagpag iti tapok dagiti dapan, ken ipapan nga awanan iti petaka wenno supot.

ADTOY, natudingan ken napilika a mangisurat iti Libro ni Mormon, ken iti panagserbik; ket intag-ayka manipud iti rigrigatmo, ken binagbagaanka, a maisalakanka kadagiti amin a kabusormo, ken maisalakanka kadagiti bileg ni Sata-nas ken iti kasipngetan!

2 Nupay kasta, saanka a mai-

daddaduma kadagiti “pagbasolam; nupay kasta, mapankan ket saankan nga agbasol.

3 “Ipategmo ti akemmo; ket kalpasan ti panangsukaymo iti katalalonam ken nataripatom idan, mapanka a dagus iti simbaan nga adda iti ^bColesville, Fayette, ken Manchester, ket “tulongandakanto; ket bendisionakto ida iti naespirituan ken naindagaan;

4 Ngem no saandaka nga awaten, itdek kadakuada ti lunod imbes a bendision.

5 Ket ituloymo ti agkararag iti Dios iti naganko, ken isuratmonto dagiti banag nga ited kenka ti “Mangliwliwa, ket ilawlawagmo amin dagiti nasantuan a kasuratan iti simbaan.

6 Ket maitedto kenka iti day-

6a Mat. 10:38;
3 Ne. 12:30.
^b PNK Kararag.
^c DkK 20:47, 51.

7a PNK Buniag,
Panagbuniag—
Nasken.
24 2a DkK 1:31–32.

3a Jacob 1:19; 2:2.
^b DkK 26:1; 37:2.
^c DkK 70:12.
5a PNK Mangliwliwa.

ta met la a kanito ti ania man a “sawen ken isuratmo, ket mangngegdanto, wenno itdekto kadakuada ti lunod imbes a bendision.

7 Ta ipaaymonto amin a “serbisio iti Zion; ket iti daytoy maaddaankanto iti pigsas.

8 “Aganuska kadagiti ^brigrigatmo, ta adunto ti lak-amem; ngem ‘ibturam ida, ta, adtoy, addaak kenka, agingga iti ^dgibus dagiti aldawmo.

9 Ket awanto ti pigsam kadagiti naindagaan a trabaho, ta saan a daytoy ti naituding kenka. Sanguem ti “naituding kenka ket maaddaankanto iti takem a patgen, ken mangilawlawag kadagiti amin a nasantuan a kasuratan, ket ituloymo nga ipatay dagiti dakulapmo ken mangpataged kadagiti simbaan.

10 Ket ituloyto ni kabsatmo nga Oliver a paneknekan ti naganko iti lubong, ken kasta met iti simbaan. Ket dinanto ipagarup a makapagsao iti umdas a para kaniak; ket adtoy, addaakto kenkuana agingga iti panungpalan.

11 Maaddaanto iti dayag kaniak, a saan ketdi a kenkuana, iti man kinakapsut wenno iti ki-

napigsa, iti man pannakabalud wenno iti pannakawayawaya;

12 Ket iti amin a kanito, ken iti amin a lugar, luktannanto ti ngiwatna ket “ipakdaarnanto ti ebangheliok a kas iti aweng ti ^btrumpeta, iti aldaw ken iti rabii. Ket ikkacto iti pigsas a di ammo dagiti tao.

13 Dikayo agsapul iti “milagro, malaksid no ^bbilinenkayo, malaksid iti “panangpaksiat iti ^dsairo, “panagagas iti masakit, ken pangbusor kadagiti ^fnagita nga uleg, ken maibusor kadagiti makapatay a sabidong;

14 Ket saanyo nga aramiden “dagitoy a banag, malaksid no kasapulan kadakayo dagiti agtarigagay, tapno maipatungpal dagiti nasantuan a kasuratan; ta aramidenyo a maibatay iti naisurat.

15 Ket iti sadino man a lugar a “serkanyonto, ket saandakayo nga awaten iti naganko, mangibatikayo iti lunod imbes a bendision, babaen ti panangpag-pagyo iti ^btapok dagiti dapanyo a maibusor kadakuada a kas pammaneknek, ken panangdalusyo kadagiti dapanyo iti igid ti dalan.

16 Ket mapasamakto nga asino

6a Ex. 4:12;

Mat. 10:19–20;

Luc. 12:11–12;

Hel. 5:18–19;

DkK 84:85; 100:5–8;

Moises 6:32.

7a PNK Serbisio.

8a PNK Anus.

b PNK Kinarigat.

c PNK Agibtur.

d Mat. 28:20.

9a PNK Agay-aywan,

Panagaywan.

12a PNK Mangasaba.

b DkK 34:6.

13a PNK Milagro; Tanda.

b 1 Ne. 17:50.

c Mar. 16:17.

d PNK Espiritu—

Dagiti dakes

nga espiritu.

e PNK Agasan,

Panagagas.

f Ara. 28:3–9;

DkK 84:71–72;

124:98–99.

14a PNK Panang-bendision iti Masakit.

15a Mat. 10:11–15.

b Mar. 6:11;

Luc. 10:11;

DkK 60:15;

75:19–22; 99:4–5.

man a mangdangran kadakayo, bilinenyo a masaplit iti naganako; ken, adtoy, saplitekto ida a maibatay iti balikasyo, iti naituding a panawenکو.

17 Ket asino man a mangisaklang kenka iti linteg mailunodto babaen ti paglintegan.

18 Ket saankanto a mangitugot iti “petaka wenno supot, wenno alikamen, wenno dua a pagimeng, ta ikkannakanto ti

simbaan iti kanito a masapulmo ti taraon ken aruaten, ken sapatos ken kuarta, ken supot.

19 Ta natudinganka a “mangpukis iti bangkagko iti naindakan a panangpukis, wen, agingga iti maudi a kanito; wen, ken kasta met dagiti amin nga ^binordenam, ket aramidendanto a maibatay iti daytoy a pagtulan. Amen.

BENNEG 25

Paltiing a naited babaen ken ni Joseph Smith a Propeta, iti Harmony, Pennsylvania, idi Hulio 1830 (History of the Church, 1:103–104). (Kitaen met ti paulo ti benneg 24.) Ipakita daytoy a paltiing ti pagayatan ti Apo nga aramiden ni Emma Smith, ti asawa ti Propeta.

1–6, *Natudingan ni Emma Smith, ti napili a babai, a mangtarabay ken mangliwliwa iti asawana; 7–11, Natudingan pay nga agsurat, a mangilawlawag kadagiti nasantuan a kasuratan, ken mangpili kadagiti himno; 12–14, Kararag iti Apo ti kanta dagiti nalinteg; 15–16, Mayannatup iti amin dagiti pagbatayan ti kinatulnog iti daytoy a paltiing.*

DUMNGEGKA iti timek ti Apo a Diosmo, bayat ti pagnagsaok kenka, Emma Smith, anakko; ta pudno kunak kenka, annak a lallaki ken babbai iti

“pagariak amin dagiti ^bumawat iti ebangheliok.

2 Ikkanka iti paltiing maipanggep iti pagayatak; ket no napudnoka ken “magnaka kadagiti dana ti ^bsaguday iti sangok, taginayonek ti biagmo, ken umawatka iti “tawid iti Zion.

3 Adtoy, pinakawannan dagiti “basolmo, ket sika ti napili a babai, a ^btinudingak.

4 Dika agdayamudom gapu kadagiti banag a dimo nakita, gapu ta di naipakita kenka ken iti lubong, gapu ta nakemko para iti dunteng a panawen.

5 Ket naituding kenka a takem

18a Mat. 10:9–10;

Luc. 10:4;

DkK 84:78–79.

19a Jacob 5:61–74;

DkK 39:17; 71:4.

^b PNK Orden,

Pannakaorden.

25 1a Jn. 1:12.

PNK Lallaki ken

Babbai nga

Annak ti Dios.

^b PNK Pagarian

ti Dios wenno

Pagarian ti Langit.

2a PNK Magna,

Magna iti Dios.

^b PNK Saguday.

^c DkK 52:42; 64:30;

101:18.

PNK Zion.

3a Mat. 9:2.

^b PNK Akem,

Tinudingan ti Dios,

Pagakeman.

ti "mangliwliwa iti katulongak a ni Joseph Smith, Jun., nga asawam, iti rigrigatna, babaen dagiti makaliwliwa a balikas, iti espiritu ti kinaemma.

6 Ket sumurotkan kenkuana iti panawen a papanna, ket agbalinka a para suratna, bayat ti kaawan ti para suratna, tapno mabalin nga ibaonko ti katulongak, ni Oliver Cowdery, iti kaano man a pagayatak.

7 Ket "maordenankanto babaen ti imana a mangilawlawag kadagiti nasantuan a kasuratan, ken mangigunamgunam iti simbaan, a maibatay iti maited kenka babaen ti Espirituk.

8 Ta ipataynanto dagiti "daku-lapna kenka, ket awatemto ti Espiritu Santo, ket maitedto ti panawenmo nga agsurat, ken agadal iti adu.

9 Ket saan a nasken nga agbutengka, ta tarabayennakanto ti asawam iti simbaan; ta para kadakuadanto ti "nakaitudinganna, ta mabalin a ^bmaipalgakto amin a banag kadakuada, ania man a pagayatak, a maibatay iti pammatida.

10 Ket pudno kunak kenka nga iwaksimto dagiti "banag a ^bnailubongan, ket "sapulem dagiti banag a nasaysayaat.

11 Ket maitedto kenka, met, ti panagpili kadagiti sagrado a "himno, a kas iti pannakaitedto kenka, a makaay-ayo kaniak, nga addanto iti simbaanko.

12 Ta maragsakan ti kararuak iti "kanta ti ^bpuso; wen, kararag kaniak ti kanta dagiti nalinteg, ket masungbatanto babaen ti bendision kadagiti uloda.

13 Gapuna, itag-ayyo ti pusoyo ket agrag-okayo, ket kumpetkayo kadagiti katulagan nga inaramidyo.

14 Ituloymo ti espiritu ti "kinaemma, ket agannadka iti ^bkinapalanguad. Paragsakem ti kararuam iti asawam, ken iti dayag a dumtengto kenkuana.

15 Ituloymo ti agtungpal kadagiti bilinko, ket umawatkan-to iti "korona ti ^bkinalinteg. Ket malaksid no aramidem daytoy, iti yanko "dikanto makaumay.

16 Ket pudno, pudno, kunak kenka, a daytoy ti "timekko nga agpaay iti amin. Amen.

5a PNK Pannakipagrikna.

7a MB tudingan.

PNK Panangtuding.

8a PNK Dakulap, Panangipatay iti.

9a PNK Akem, Tinudingan ti Dios, Pagakeman; Propeta.

b PNK Padto,

Mamadto; Paltiing.

10a PNK Agum;

Kinabaknang.

b PNK Kinailubongan.

c Ether 12:4.

11a PNK Himno.

12a 1 Cron. 16:9.

PNK Agkanta.

b PNK Puso.

14a PNK Napakumbaba,

Kinapakumbaba.

b PNK Kinapalanguad.

15a PNK Korona;

Pannakaitan-ok.

b PNK Nalinteg, Kinalinteg.

c Jn. 7:34.

16a DkK 1:38.

BENNEG 26

Paltiing a naited kada Joseph Smith a Propeta, Oliver Cowdery, ken John Whitmer, iti Harmony, Pennsylvania, idi Hulio 1830 (History of the Church, 1:104). (Kitaen met ti paulo ti benneg 24.)

1, *Naiwanwanda a mangadal ken mangikasaba kadagiti nasantuan a kasuratan; 2, Napaneknekan ti paglintegan nga inanamongan ti kaaduan.*

ADTOY, kunak kadakayo nga Aipaayyo ti panawenyo a “mangadal kadagiti nasantuan a kasuratan, ken mangikasaba, ken mangpapigsa iti simbaan iti ^bColesville, ken iti pananga-

ramidyo kadagiti trabahoyo iti daga, a kas kasapulan, agingga iti papanyo iti laud a manga-ngay iti sumaruno a taripnong; kalpasanna maipakaammonto ti aramidenyo.

2 Ket maaramidto amin a banag babaen ti “sapasap a pam-malubos iti simbaan, babaen ti napasnek a kararag ken pam-mati, ta maawatyo amin a banag babaen ti pammati. Amen.

BENNEG 27

Paltiing a naited ken ni Joseph Smith a Propeta, iti Harmony, Pennsylvania, idi Agosto 1830 (History of the Church, 1:106–108). Iti panna-kaisagana ti napammatian a panagserbi a pakaannongan ti tinapay ken arak ti sakramento, rimmuar ni Joseph a nagsapul iti arak. Sinabat ti nailangitan a mensahero ket inawatna daytoy a paltiing, a naisurat ti pasetna iti dayta a kanito ket iti sumaruno a Septiembre ti nabati. Da-num itan ti maar-aramat a saan ketdi nga arak iti serbisio ti sakramento iti Simbaan.

1–4, *Naisagana dagiti simbolo a maaramat iti pannakiranud iti sakramento; 5–14, Nasken a makira-nud iti sakramento ni Cristo ken dagiti katulonganna manipud iti amin a dispensasion; 15–18, Isu-otyo ti sangabukel a kabal ti Dios.*

DENG GEM ti timek ni Jesu-cristo, ti Apom, ti Diosmo,

ken ti Mannubbotmo, a “napartak ken mannakabalin ti balikasna.

2 Ta, adtoy, kunak kenka, a saan a napateg no ania man ti kanem wenno ania man ti inu-mem no makiranudka iti “sakramento, no la ketdi ta arami-dem a naitalimudok ti imatang-mo iti ^bgloriak—a manglaglagip iti Amak iti bagik a naipaay ka-

26 1a PNK Nasantuan a Kasuratan—Pateg dagiti nasantuan a kasuratan.	b DkK 24:3; 37:2. 2a 1 Sam. 8:7; Mosiah 29:26. PNK Sapasap a	Pammalubos. 27 1a Hel. 3:29; DkK 6:2. 2a PNK Sakramento. b PNK Gloria.
---	---	---

dakayo, ken ti nagsayasay a 'darak a para iti "pannakaugas dagiti basolyo.

3 Gapuna, bilinenka, a dika gumatang iti arak wenno naingel a mainum dagiti kabusormo;

4 Gapuna, makiranudka iti awan sabali no di ti baro kenka; wen, iti daytoy ti pakabangonanto ti pagarian ti Amak iti daga.

5 Adtoy, nainsiriban daytoy kaniak; gapuna, dika masdaaw, ta dumteng ti oras a "makiinu-makto kenka iti bunga ti ubas iti daga, ken ni ^bMoroni, nga imbaonko kenka a mangipalgak iti Libro ni Mormon, a naglaon iti pakabuklan ti agnanayon nga ebangheliok, a nangitalkak kadagiti tulbek ti kasuratan maipanggep iti 'kasuratan ni Efraim;

6 Ken kasta met ken ni "Elias, a nangitalkak kadagiti tulbek ti pannakaipatungpal ti pannakaisubli dagiti amin a banag a nagaon iti ngiwat dagiti amin a nasantuan a propeta manipud idi punganay ti lubong, a maipanggep kadagiti maudi nga aldaw;

7 Ken kasta met ken ni Juan nga anak ni Zacarias, a ni Zaca-

rias sinarungkaran "(ni Elias) ken nangikarianna a maaddanto iti anak a lalaki, a ^bJuan ti nagannanto, ket mapnonto iti espiritu ni Elias;

8 A ni Juan imbaonko kadakayo, dagiti katulongak, a Joseph Smith, Jun., ken Oliver Cowdery, a mangorden kadakayo iti umuna a "kinasaserdote nga inawatyo, tapno matudingan ken ^bmaordenankayo a kas ken ni 'Aaron;

9 Ken kasta met ni "Elias a propeta, a nangitalkak kadagiti tulbek ti bileg a ^bmangisubli kadagiti puso dagiti amma kadagiti annak, ken dagiti puso dagiti annak kadagiti amma, tapno saan a masaplit ti sangabukel a lubong iti lunod;

10 Ken kasta met ken ni Jose, ken ni Jacob, ken ni Isaac, ken ni Abraham, dagiti ammayo, a nagtalinaedan dagiti "kari;

11 Ken kasta met ken ni Miguel, wenno ni "Adan, ti ama ti amin, ti prinsipe ti amin, ti Sibibiag iti Agnanayon.

12 Ken kasta met ken ni Pedro, ken ni Santiago, ken ni Juan, nga imbaonko kadakayo, a "nangordenak kadakayo ken namatalgedak kadakayo nga agbalin a

2c PNK Dara.

d PNK Pannakaugas ti Basbasol.

5a Mat. 26:29; Mar. 14:25; Luc. 22:18.

b JS—P 1:30-34.

c Eze. 37:16.

PNK Efraim—

Ti kasuratan ni

Efraim wenno Jose.

6a PNK Elias.

7a Luc. 1:17-19.

b Luc. 1:13;

DkK 84:27-28.

8a DkK 13:1.

PNK Kinasaserdote nga Aaron.

b PNK Orden, Pannakaorden.

c Ex. 28:1-3, 41;

DkK 107:13.

9a 1 Ari. 17:1-22;

2 Ari. 1-2;

DkK 2:1-3;

110:13-16;

JS—P 1:38-39.

PNK Propeta Elias; Kapupuon.

b PNK Kapupuon.

10a PNK Katulagan ni Abraham.

11a PNK Adan.

12a JS—P 1:72.

PNK Kinasaserdote a Melchizedek.

kas ^bapostol, ken naisangsangayan a ^csaksi iti naganko, ken nangiggem kadagiti tulbek ti panagserbiyo ken kadagiti banag met laeng nga impalgakko kadakuada;

13 A ^anangtedak kadagiti ^btulbek ti pagariak, ken ti ^cdispensasion ti ^debanghelio kadagiti ^emaudi a panawen; ken iti ^fpanakatungpal dagiti panawen, a ^gpangummongakto kadagiti amin a banag, dagiti adda iti langit, ken dagiti adda iti daga;

14 Ken kasta met kadagiti amin nga ^ainted kaniak ti Ama iti ruar ti lubong.

15 Gapuna, itag-ayyo ti puspu-soyo ket agrag-okayo, ken patibkerenyo dagiti lomoyo, ket alanyo ti sibubukel a ^akabalko, tapno madaeranyo ti dakes nga aldaw, iti pannakaaramidyo iti amin, tapno ^bmakatakderkayo.

16 Agtakderkayo, ngarud, a ^anapatibker dagiti lomoyo iti ^bkinapudno, nga adda iti ^ckabal ti ^dkinalinteg, ken naitapar iti dapanyo ti pannakaisagana ti ebanghelio ti ^ekappia, a nangibaonak kadagiti ^fanghelko a maipakumit kadakayo;

17 A mangala iti kalasag ti pammati tapno kabaenlanyonto a sanggaen amin dagiti ^anakaamamak a pana dagiti nadangkes;

18 Ken alanyo ti bistukol ti pannakaisalakan, ken ti espada ti Espirituk, nga ibukbokkonto kadakayo, ken ti balikasko nga ipalgakko kadakayo, ken nakanunongan a mangsagid kadagiti amin a banag a dawatenyo kaniak, ken agtalinaedkayo a napudno agingga nga umayak, ket ^amaitag-aykayonto, tapno sadi-no man a yanko addakayonto ^bmet. Amen.

BENNEG 28

Paltiing a naited ken ni Oliver Cowdery babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Fayette, Nueva York, idi Septiembre 1830 (History of the Church, 1:109-111). Addaan ni Hiram Page, kameng ti Simbaan, iti naisalsalumina a bato ket ibagbagana nga umaw-awat kadagiti paltiing babaen ti tulongna maipanggep iti pannakabangon ti Zion ken ti pannakaurnos ti Simbaan. Sumagmamano a kameng ti naallilaw kadagitoy nga imbagbagana, ket dakkel pay a biddut ni Oliver Cowdery ti pannakapaspasurotna. Kasakbayan la unay ti naituding a taripnong, sipapasnek

12b PNK Apostol.

c Ara. 1:8.

13a Mat. 16:19.

b PNK Tulbek ti

Kinasaserdote.

c PNK Dispensasion.

d PNK Ebanghelio.

e Jacob 5:71;

DkK 43:28-30.

f Ef. 1:9-10;

DkK 112:30; 124:41.

g DKK 84:100.

14a Jn. 6:37; 17:9, 11;

3 Ne. 15:24;

DkK 50:41-42; 84:63.

15a Rom. 13:12;

Ef. 6:11-18.

b Mal. 3:2; DkK 87:8.

16a Isa. 11:5.

b PNK Kinapudno.

c Isa. 59:17.

d PNK Nalinteg,

Kinalinteg.

e 2 Ne. 19:6.

f DKK 128:19-21.

17a 1 Ne. 15:24;

DkK 3:8.

18a 1 Ne. 13:37;

DkK 17:8.

b Jn. 14:3.

a nagsaludsod ti Propeta iti Apo ti maipanggep iti dayta a banag, ket simmaruno daytoy a paltiing.

1-7, Iggem ni Joseph Smith dagiti tulbek dagiti kinadatdatlag, ket isu laeng ti makaawat kadagiti paltiing a para iti Simbaan; 8-10, Nasken a kasabaan ni Oliver Cowdery dagiti Lamanite; 11-16, Inallilaw ni Satanas ni Hiram Page ket inikkanna iti sinsinan a paltiing.

ADTOY, ibagag kenka, "Oliver, a maitedto kenka a mangnegnakanto ti simbaan iti amin a banag nga ^bisuromto kadakuada babaen ti "Mangliwliwa, maipanggep kadagiti paltiing ken bilin nga intedko.

2 Ngem, adtoy, pudno, pudno, kunak kenka, "awan ti asino man a matudinganto nga umaawat kadagiti bilin ken paltiing iti daytoy a simbaan malaksid iti katulongak a ni ^bJoseph Smith, Jun., ta inawatna ida a kas ken ni Moises.

3 Ket natulnogkanto koma kadagiti banag nga itedkonto kenkuana, a kas ken ni ^aAaron, a mangipakdaar a sipapammati kadagiti bilin ken paltiing, nga addaan iti bileg ken ^bturay iti simbaan.

4 Ket no iturongnaka ti Mangliwliwa iti ania man nga oras nga ^aagsao wenno mangisuro,

wenno iti amin nga oras babaen ti bilin iti simbaan, aramidemto.

5 Ngem saankanto nga agsurat babaen ti bilin, ngem babaen ti sirib;

6 Ken saanmonto a bilinen ti adda iti ulom, ken ti adda iti ulo ti simbaan;

7 Ta intedko kenkuana dagiti "tulbek ti ^bkinadatdatlag, ken dagiti paltiing a naitalimeng, agingga nga itudingkonto kadakuada ti panangsukatda kenkuana.

8 Ket ita, adtoy, kunak kenka a mapanka kadagiti "Lamanite ket ikasabam ti ^bebangheliok kadakuada; ket no awatenda la ketdi ti pannursurona ibilinmo ti pannakaipasdek ti simbaanko kadakuada; ket maaddaanka iti paltiing, ngem dimo isurat ida babaen ti bilin.

9 Ket ita, adtoy, kunak kenka a saan a naipalgak, ket awan ti tao a makaammo iti pakabannan ti ^asiudad ti ^bZion, ngem maitedto iti masakbayan. Adtoy, kunak kenka nga itinto nagbedngan dagiti Lamanite.

10 Dimonto panawan daytoy a lugar agingga a malpas ti taripnong; ket matudinganto ti

28 1a DkK 20:3.

^b PNK Mangisuro, Mannursuro—Panangisuro nga adda ti Espiritu.

^c PNK Mangliwliwa.

2a DkK 35:17-18; 43:4.

^b 2 Ne. 3:14-20.

PNK Smith, Joseph, Jr.

3a PNK Aaron, Kabsat ni Moises.

^b PNK Turay.

4a Ex. 4:12-16;

DkK 24:5-6.

7a DkK 64:5; 84:19.

^b PNK Kinadatdatlag ti Dios.

8a 2 Ne. 3:18-22;

DkK 30:5-6; 32:1-3.

^b DkK 3:19-20.

9a DkK 57:1-3.

^b DkK 52:42-43.

PNK Zion.

katulongak a ni Joseph a mangiturong iti taripnong babaen ti timekda, ket no ania ti ibagana kenka ibagam.

11 Ket manen, alaem ti kabsatmo, ni Hiram Page, iti “nagbaetanyo laeng, ket ibagam kenkuana a saan a nagtaud kaniak dagiti insuratna manipud iti dayta a bato ken kasta met nga ^binallilaw ni ‘Satanas;

12 Ta, adtoy, saan a naituding kenkuana dagitoy a banag, wenno awan ti ania man a naitudingan iti daytoy a simbaan a maisuppiat kadagiti katulagan ti simbaan.

13 Ta nasken a naurnos ti pan-

nakaaramid dagiti amin a banag, ken babaen ti “sapasap a pamalubos iti simbaan, babaen ti kararag ti pammati.

14 Ket tumulongkanto a mangrisut kadagitoy a banag, a maibatay kadagiti katulagan ti simbaan, sakbay ti panagdaliasatmo a mapan kadagiti Lamanite.

15 Ket “maitedto kenka iti panawen a papanmo, agingga iti panawen a panagsublimto, no ania ti aramidem.

16 Ket nasken nga ungapemto ti ngiwatmo iti amin nga oras, iti panangipakdaarmo iti ebangheliok iti timek a mangidir-dir-i. Amen.

BENNEG 29

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti imatang dagiti innem nga elder, iti Fayette, Nueva York, idi Septiembre 1830 (History of the Church, 1:111–115). Naited daytoy a paltiing sumagmamano nga aldaw sakbay ti panangrugi ti taripnong, manipud idi 26 ti Septiembre 1830.

1–8, Ummongen ni Cristo dagiti pilina; 9–11, Mangrugi ti Millennium iti yaayna; 12–13, Ukomento dagiti Sangapuloket-dua amin nga Israel; 14–21, Mapasamak dagiti tanda, angol, ken kinaliday sakbay ti Maikadua a Yaay; 22–28, Sumaruno ti maudi a panagungar ken ti kaudian a panangukom iti Millennium; 29–35, Naespirituan amin a banag iti Apo; 36–39, Napapanaw ti sairo ken ti buyotna iti langit tapno mangsulisog iti tao; 40–45, Yeg ti Pannakatnag ken Pannaka-

subbot ti pannakaisalakan; 46–50, Masubbot dagiti babassit nga ubbing babaen ti Pannubbot.

DENGGENYO ti timek ni Jesucristo, ti Mannubbotyo, ti Naindaklan a “SIAK, a ti takiag ti ^bkaasina ti ‘nangsubbot kadagiti basolyo;

2 A “mangummongto kadagiti taona a kas iti panangummong ti pamusian kadagiti piekna iti sirok dagiti payakna, a kas iti kaadunto ti dumngeg iti timek-

11a Mat. 18:15.
b Apoc. 20:10.
c DkK 43:5–7.
13a PNK Sapasap a Pammalubos.

15a 2 Ne. 32:3, 5.
29 1a PNK SIAK.
b PNK Kaasi,
Manangngaasi.
c PNK Mangsubbot,

Pannubbot.
2a Mat. 23:37;
3 Ne. 10:4–6.

ko ken ^bipakumbaba ti bagbaga ita sangok, ken mangawag kaniak babaen ti nabileg a kararag.

3 Adtoy, pudno, pudno, kunak kadakayo, nga iti daytoy a kani-to “napakawanan dagiti basol-yo, ngarud awatenyo dagitoy a banag; ngem laglagipenyo a sa-nakayon nga agbasol, no saan umay dagiti peggad kadakayo.

4 Pudno, kunak kadakayo a napilikayo iti lubong a mangipakdaar iti ebangheliok iti timmek a mangidirdir-i, a kas iti “aweng ti trumpeta.

5 Itag-ayyo ti puspusoyo ket agragsakkayo, ta addaak iti “tengngayo, ket siak ti ^bmangibabaet kadakayo iti Ama; ket pagayatanna nga ited kadakayo ti “pagarian.

6 Ket, kas naisurat—Ania man ti “dawatenyonto a ^bsipapammati, iti “panagkaykaysayo iti kararag a maibatay iti bilinko, maawatyonto.

7 Ket natudingankayo a mangipatungpal iti “panaguummong dagiti ^bpilik; ta “denggen dagiti pilik ti timekko ken sa-

anda a patangkenen ti ^dpuspusoda;

8 Gapuna nangted ti Ama iti paulog nga “aguummongdanto iti maysa a lugar iti rabaw ti daga, a ^bmangisagana iti puspusoda ken agsagana iti amin a banag a para iti aldaw a pannakayeg ti “panagtutuok ken pannakadadael kadagiti nadangkes.

9 Ta asidegen ti oras ken magawgaw-aten ti aldaw a pannakaluom ti daga; ket agbalinto a kasla “punget amin dagiti ^bnapalangguad ken isuda nga agararamid iti kinadangkes; ket “puorakto ida, kinuna ti Apo ti Pangen, tapno mapukaw ti kinadangkes iti daga;

10 Ta asidegen ti oras, ket nasken a matungpalto ti “imbaga dagiti apostolko; ta no imbaga-da mapasamakto;

11 Ta ipalgakkonto ti bagik manipud iti langit nga addaan bileg ken naindaklan a dayag, nga adda amin dagiti “pangen sadiay, ket makipagnaed iti ^bkinalinteg kadagiti tao iti daga iti “sangaribu a tawen, ket saanto a tumakder dagiti nadangkes.

2b PNK Napakumbaba,
Kinapakumbaba.

3a PNK Pakawan.

4a Alma 29:1–2;
DkK 19:37; 30:9.

5a Mat. 18:20;
DkK 6:32; 38:7;
88:62–63.

b PNK Mangibabaet.

c PNK Pagarian
ti Dios wenno
Pagarian ti Langit.

6a Mat. 21:22; Jn. 14:13.
b Mar. 11:24.
c 3 Ne. 27:1–2;
DkK 84:1.

7a PNK Israel—Ti
pannakaummong
ti Israel.

b Mar. 13:20;
DkK 84:34.

PNK Napili.

c Alma 5:37–41.

d PNK Puso.

8a DkK 45:64–66; 57:1.

b DkK 58:6–9; 78:7.

c DkK 5:19; 43:17–27.

9a 2 Ne. 20:33;

3 Ne. 25:1.

PNK Kinapalangguad.

b Nah. 1:10; Mal. 4:1;
1 Ne. 22:15, 23;

JS—P 1:37.

c DkK 45:57; 63:34, 54;
64:24; 88:94;
101:23–25; 133:64.

PNK Daga—
Pannakadalus
ti daga.

10a PNK Maikadua a
Yaay ni Jesucristo.

11a JS—M 1:37.

b PNK Nalinteg,
Kinalinteg.

c PNK Jesucristo—
Sangaribu a tawen
a panagturay ni
Cristo; Millennium.

12 Ket manen, pudno, pudno, kunak kadakayo, ket naited ti natibker a paulog, babaen ti pagayatan ti Ama, a dagiti “apos-tolko, dagiti Sangapuloket-dua a kaduak iti panagserbik idiay Jerusalem, agtakderdanto iti makanawanko iti aldaw a yaayko iti kasla adigi nga ^bapuy, a sikakawes iti roba ti kinalinteg, nga addaan iti korona kadagiti uloda, a ^cnadayag a kas kaniak, a ^dmangukom iti sangabukel a balay ti Israel, a kas iti kaadu ti nangayat kaniak ken nangtungpal kadagiti bilinko, ket awanen ti sabali.

13 Ta aguninto ti ^atrumpeta iti nabayag ken napigsa, a kas iti Bantay Sinai, ket aggingginedto iti intero a daga, ket ^bumasidegdanto—wen, uray pay dagiti ^cnatay a natay kaniak, nga uma-wat iti ^dkorona ti kinalinteg, ken makawesan, ^ea kas kaniak, a kumuyog kaniak, tapno sangsang-kamaysakami.

14 Ngem, adtoy, kunak kadakayo a sakbay a dumteng daytoy naindaklan nga ^aaldaw agsipngetto ti ^binit, ket agarindaraento ti bulan, ken agtinagto dagiti bituen manipud iti

langit, ken addanto dagiti nain-indaklan a ^atanda iti langit iti ngato ken iti daga iti baba;

15 Ket addanto sangsangit ken ^aanug-og kadagiti pangen ti tattao;

16 Ket addanto maibaon a napigsa a ^abagyo ti uraro a mangdadael kadagiti mula iti daga.

17 Ket mapasamakto, gapu iti kinadangkes ti lubong, a ^abal-sekto dagiti ^bnadangkes, ta saandanto nga agbabawi; ta napnon ti kopa ti pungtotko; ta adtoy, saanto nga ugasan ti ^cdarak ida no saandak a denggen.

18 Gapuna, siak nga Apo a Dios mangibaonakto iti adu a ngilaw iti rabaw ti daga, a mangtengngel kadagiti agindeg sadiay, ken mangan iti lasagda, ken mangigges kadakuada;

19 Ket sumkilto dagiti dilada tapno saanda a ^amakapagsao iti maibusor kaniak; ket marupsanto ti lasagda kadagiti tulangda, ken dagiti matada kadagiti abutda;

20 Ket mapasamakto a lamu-tento ida dagiti ^aayup iti kaba-kiran ken dagiti tumatayab iti tangatang.

21 Ket ti dakkel ken ^amakari-

12a PNK Apostol.

b Isa. 66:15–16;

DkK 130:7; 133:41.

c PNK Gloria;

Jesucristo—Gloria ni Jesucristo.

d Mat. 19:28;

Luc. 22:30;

1 Ne. 12:9;

Morm. 3:18–19.

13a DkK 43:18; 45:45.

b DkK 76:50.

c DkK 88:97; 133:56.

d PNK Korona;

Pannakaitan-ok.

e DkK 76:94–95;

84:35–39.

14a PNK Maikadua a

Yaay ni Jesucristo.

b Jl. 2:10; JS—M 1:33.

c PNK Tanda

ti Panawen.

15a Mat. 13:42.

16a Eze. 38:22;

Apoc. 11:19; 16:21.

17a Apoc. 16:7–11;

2 Ne. 30:10;

JS—M 1:53–55.

PNK Panagibales.

b PNK Nadangkes, Kinadangkes.

c 1 Jn. 1:7;

Alma 11:40–41;

DkK 19:16–18.

19a Zac. 14:12.

20a Isa. 18:6; Eze. 39:17;

Apoc. 19:17–18.

21a PNK Sairo—Ti simbaan ti sairo.

mon a simbaan, nga isu ti ^bpan-nakiabig iti intero a daga, dup-rakento ti ^cmangrunot nga apuy, a maibatay iti nagaon iti ngiwat ni Ezekiel a propeta, a nangisao kadagitoy a balikas, a saan la a mapasamak ngem awan dua-dua a ^dnasken, bayat ti kaaddak, ta saanto nga agturay dagiti ma-karimon nga aramid.

22 Ket manen, pudno, pudno, kunak kadakayo nga inton ag-gibus ti ^asangaribu a tawen, ket rugian manen dagiti tao a pa-gindidiammuan ti Diosda, isa-lakankonto ti daga ngem iti ^bbassit a panawen;

23 Ket dumtengto ti ^akanibusa-nan, ket marunotto ken ^bmapu-kaw ti langit ken ti daga, ket addanto baro a langit ken ^cbaro a daga.

24 Ta ^amapukawto amin a da-an a banag, ket agbalinto a baro amin dagiti banag, uray pay ti langit ken ti daga, ken amin nga adda kadagitoy, tattao man ken dagiti ayup, dagiti tumata-yab iti tangatang, ken dagiti ikan iti baybay;

25 Ket awan uray maysa a ^abu-ok, wenna kabassitan a banag, ti mapukawto, ta aramid ti imak.

26 Ngem, adtoy, pudno kunak kadakayo, sakbay a mapukawto ti daga, puyotento ni ^aMiguel, ti ^barkanghelko, ti ^ctrumpetana, kalpasanna ^dbumangonto amin dagiti natay, ta aglukatto dagiti tanemda, ket ^erummuardanto—wen, isuda amin.

27 Ket maummongto dagiti ^analinteg iti ^bmakanawanko iti agnanayon a biag; ket ibainkon-to iti Ama dagiti nadangkes iti makanigidko;

28 Gapuna kunakto kadakua-da—^aAdaywandak, dakayo a nailunod, mapankayo iti agna-nayon nga ^bapuy, a naisagana para iti ^csairo ken dagiti ang-helna.

29 Ket ita, adtoy, kunak kada-kayo, pulos iti ania man a pana-wen nga impakdaarko manipud ti bukodko a ngiwat a nasken nga agsublida, ta saanda a ma-kaumay iti ^ayanko, ta awan ti bilegda.

30 Ngem laglagipenyo a saan a naited amin a pangngeddengko kadagiti tao; ken iti panagaon dagiti balikas iti ngiwatko kasta met ti pannakatungpalda, a ti ^aumunanto ti maudi, ken ti ma-udi ti umunanto iti amin a ba-

21b Apoc. 19:2.

c Jl. 1:19–20; 2:3;
DkK 97:25–26.

PNK Daga—
Pannakadalus
ti daga.

d DkK 1:38.

22a PNK Millennium.

b Apoc. 20:3;
DkK 43:30–31;
88:110–111.

23a Mat. 24:14.

PNK Lubong—
Kanibusanan

ti lubong.

b Mat. 24:35;
JS—M 1:35.

c PNK Daga—Maudi
a kasasaad ti daga.

24a Apoc. 21:1–4.

25a Alma 40:23.

26a PNK Adan; Miguel.

b PNK Arkanghel.

c 1 Cor. 15:52–55.

d PNK Saan a Matay,
Kinaagnanayon;
Panagungar.

e Jn. 5:28–29.

27a PNK Nalinteg,
Kinalinteg.

b Mat. 25:33.

PNK Panangukom,
ti Maudi a.

28a Mat. 25:41;

DkK 29:41.

b DkK 43:33.

c PNK Sairo.

29a Jn. 7:34;

DkK 76:112.

30a Mat. 19:30;

1 Ne. 13:42.

nag ania man a pinarsuak ba-baen ti balikas ti bilegko, nga isu ti bileg ti Espirituk.

31 Ta babaen ti bileg ti Espirituk “pinarsuak ida; wen, amin a banag a ^bnaespirituan wenno naindagaan—

32 Umuna ti “naespirituan, maikadua ti naindagaan, nga isu ti pangrugian ti aramidko; ket manen, umuna ti naindagaan, ket maikadua ti naespirituan, nga isu ti maudi iti aramidko—

33 Agsasaoak kadakayo tapno gagangay ti pannakaawatyo; ngem iti bagik awan ti “pating-gana dagiti aramidko, wenno pangrugienda; ngem naited kadakayo tapno maawatanyo, gapu ta dinawatyo kaniak ken naited.

34 Gapuna, pudno kunak kadakayo a naespirituan amin a banag kaniak, ket saan iti ania man a kanito a nangtedak kadakayo iti paglintegan a naindagaan; wenno asino man a tao, wenno dagiti annak ti tat-tao; wenno ken ni Adan, nga amayo, a pinarsuak.

35 Adtoy, intedko kenkuana a nasken ti panagbalinna nga “agtignay iti bagina; ket nangtedak kenkuana iti bilin, ngem awan

ti intedko a naindagaan a bilin kenkuana, ta naespirituan dagiti ^bbilinko; saanda a gagangay wenno naindagaan, wenno nalubongan wenno nagartem.

36 Ket napasamak a ni Adan, iti pannakasulisogna iti sairo—ta, adtoy, immun-una ti “sairo ngem ni Adan, ta ^bnagsukir kaniak, a kinunana, Itdem kaniak ti “dayawmo, nga isu ti ^dbilegko; ken kasta met ti “apagkatlo ti ^fpangen iti langit inyadayona kaniak gapu iti ^gkinawayada nga agpili;

37 Ket napatapuakda, ket kasta ti yaay ti “sairo ken dagiti ^banghelna;

38 Ket, adtoy, adda lugar a naisagana kadakuada manipud pay idi damo, lugar nga isu ti “impierno.

39 Ket nasken unay a “sulisogen ti sairo dagiti annak ti tat-tao, wenno saanda nga agtignay iti bagbagida; ta no dida koma nakaraman iti ^bpait dida ammo ti nasam-it—

40 Gapuna, napasamak a sinulisog ti sairo ni Adan, ket nangan iti maiparit a “bunga ket naglabsing iti bilin, a ^bpinaituray iti pagayatan ti sairo, gapu ta simmuko iti sulisog.

31a PNK Agparsua,
Panagparsua.

b Moises 3:4–5.

32a PNK Panagparsua
iti Espiritu.

33a Sal. 111:7–8;
Moises 1:4.

35a PNK Kinawayaya
nga Agpili.

b PNK Bilin ti Dios,
Dagiti.

36a DkK 76:25–26;
Moises 4:1–4.

b PNK Konseho
iti Langit.

c PNK Dayawen.
d Isa. 14:12–14;
DkK 76:28–29.

e Apoc. 12:3–4.
f DkK 38:1; 45:1.

PNK Biag Sakbay ti
Yaay Ditoy Daga.

g PNK Kinawayaya
nga Agpili.

37a PNK Sairo.
b 2 Ped. 2:4;

Jd. 1:6;

Moises 7:26.

PNK Anghel, Dagiti.

38a PNK Impierno.

39a Moises 4:3–4.

PNK Sulisogen,
Sulisog.

b Moises 6:55.

40a Gen. 3:6;

Moises 4:7–13.

b 2 Ne. 10:24;

Mosiah 16:3–5;

Alma 5:41–42.

41 Gapuna, siak, ti Apo a Dios, imbilinko a nasken a “mapapana-wa iti Minuyongan ti ^bEden, manipud iti imatangko, gapu iti panaglabsingna, a nagbalinan-na a natay iti “naespirituan, nga isu ti immuna nga ipapatay, a kas iti dayta met la nga ^aipapatay nga isu ti maudi nga ipapatay a naespirituan, a maibaganto kadagiti nadanges inton kunak: Umadayokayo, dakayo a ^enailunod.

42 Ngem, adtoy, kunak kadakayo a, siak, ti Apo a Dios, intedko ken ni Adan ken iti bukelna, a nasken a saanda a “matay a kas iti naindagaan nga ipapatay, agingga a siak, ti Apo a Dios, nasken a mangibaonak kadagiti ^banghel a mangipakdaar kadakuada iti “panagbabawi ken ^apannakasubbot, babaen ti pammati iti nagan ti ^eBugbugtong nga Anakko.

43 Ket kasta ti panangtudingko siak, nga Apo a Dios, iti tao kadagiti aldaw a “pannakapadasna—tapno babaen ti gagangay nga ipapatayna ^bagungar-to iti “saan nga ipapatay iti ^aagnanayon a biag, a kas iti kaadu ti mamati;

44 Ket isuda a di mamati iti agnanayon a “pannakailunod; ta saandanto a masubbot manipud iti naespirituan a pannakatnagda, gapu ta saanda nga agbabawi;

45 Ta kaykayatda ti kinasipnget ngem ti lawag, ken dakes dagiti “aramidda, ken awatenda dagiti ^btangdanda iti inlistada a surotenda.

46 Ngem adtoy, kunak kadakayo, a “masubbot dagiti babassit nga ^bubbing manipud iti pamuon ti lubong babaen ti Bugbugtongko;

47 Gapuna, saanda a makapagbasol, ta saan a naikkan ni Satanas iti bileg a “mangsulisog kadagiti babassit nga ubbing, agingga a mangrugida nga agbalin nga adda ^bsungsungbatanda kaniak;

48 Ta naited kadakuada a kas pagayatak, a maibatay iti pakaragsakak, a mabalin a magunod dagiti naindaklan a banag iti ima dagiti ^aammada.

49 Ket, manen, kunak kadakayo, nga asino man nga addaan iti pannakaammo, diak kadi imbilin nga agbabawi?

50 Ket isu nga awanan iti

41a PNK Pannakatnag da Adan ken Eva.

b PNK Eden.

c PNK Ipapatay, Naespirituan nga.

d Alma 40:26.

e DkK 29:27–28; 76:31–39.

42a 2 Ne. 2:21.

PNK Ipapatay, Naindagaan nga.

b Alma 12:28–30.

c PNK Agbabawi, Panagbabawi.

d PNK Pannakasubbot,

Subboten, Nasubbot.

e Moises 5:6–8.

43a Alma 12:24; 42:10.

b PNK Panagungar.

c Moises 1:39.

PNK Saan a Matay, Kinaagnanayon.

d PNK Agnanayon a Biag.

44a DkK 19:7–12.

PNK Pannakailunod.

45a Jn. 3:18–20;

DkK 93:31–32.

b Mosiah 2:32–33;

Alma 3:26–27;

5:41–42; 30:60.

46a Moro. 8:8, 12;

DkK 93:38.

PNK Ubing, Ubbing.

b DkK 74:7.

PNK Pannakasubbot, Subboten, Nasubbot.

47a PNK Sulisogen, Sulisog.

b PNK Agsungbat, Sungsungbatan,

Kaadda ti Sungsungbatan.

48a DkK 68:25.

"pannakaawat, agtalinaed kaniak nga agaramid a maibatay iti naisurat. Ket ita awanen ti

ipakdaarko kadakayo iti daytoy a kanito. Amen.

BENNEG 30

Paltiing a naited kada David Whitmer, Peter Whitmer, Jr., ken John Whitmer babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Fayette, Nueva York, idi Septiembre 1830 kalpasan ti tallo nga aldaw a taripnong iti Fayette, ngem sakbay ti panagsisina dagiti elder ti Simbaan (History of the Church, 1:115-116). Immuna a naipablaak daytoy a sinurat iti tallo a paltiing; pinagtipon ti Propeta iti maymaysa a benneg para iti edision ti 1835 ti Doktrina ken Katulagan.

1-4, *Nadusa ni David Whitmer iti dina panagserbi a sireregta; 5-8, Kuyogen ni Peter Whitmer, Jr., ni Oliver Cowdery nga agmision kadagiti Lamanite; 9-11, Natudingnan ni John Whitmer a mangikasaba iti ebanghelio.*

ADTOY, kunak kenka, "David, a ^bnagbutengka iti tao ket saanka a ^cnagtalek kaniak iti pigsa a kinalikagumam.

2 Ngem naitalimudok ti panunotmo kadagiti banag iti ^adaga nga ad-adda ngem kadagiti banag nga adda kaniak, ti Namarsuam, ken iti panagserbi a nakaitudingam; ket saanka a dimngeg iti Espirituk, ken kadagiti naituding kenka, ngem naaritka kadagiti diakimbilin.

3 Gapuna, nabatika nga agsauludsod iti bagim iti imak, ken

^aagamiris kadagiti banag nga inawatmo.

4 Ket agnaedkanto iti balay ti amam, agingga nga ikkanka iti ad-adu pay a bilin. Ket makiramkanto iti ^apanagserbi iti simbaan, ken iti imatang ti lubong, ken kadagiti luglugar iti aglawlaw. Amen.

5 Adtoy, kunak kenka, ^aPeter, nga ^bagdaliasatkayo iti kabsatmo a ni Oliver; ta dimtengen ti ^cpanawen a nasken unay kaniak nga ungapemto ti ngiwatmo a mangipakdaar iti ebangheliok; ngarud, dika agbuteng, ngem ^ddenggem dagiti balikas ken pammagbaga ti kabsatmo, nga itednanto kenka.

6 Ket rigatmonto amin dagiti rigatna, nga iti panangitag-aymo iti pusom kaniak iti kararag ken pammati, para iti pannakaisalakanyo; ta intedko ti bileg

50a DkK 137:7-10.
PNK Pannakaawat.
30 1a PNK Whitmer,
David.
b Ara. 5:29.
c 2 Cro. 16:7-9.

2a DkK 25:10.
3a PNK Utoben.
4a PNK Ministro;
Serbisio.
5a PNK Whitmer,
Peter, Jr.

b DkK 32:1-3.
c DkK 11:15.
d PNK Balakad;
Panangkanunong
kadagiti Dadaulo
ti Simbaan.

kenkuana a mangbangon iti
 “simbaanko kadagiti ^bLamanite;

7 Ket awan ti tinudingak nga
 agbalin a “mamagbagana iti
 simbaan, maipanggep kadagiti
 banag ti simbaan, malaksid ti
 kabsatna, ni Joseph Smith, Jun.

8 Gapuna, denggem dagitoy a
 banag ket agregtaka a mang-
 tungpal kadagiti bilinko, ket
 maparaburankanto iti agnana-
 yon a biag. Amen.

9 Adtoy, kunak kenka, katulo-
 ngak a John, nga irugimto ma-
 nipud iti daytoy a kanito nga

“ipakdaar ti ebangheliok, a kas
 iti ^baweng ti trumpeta.

10 Ket agtrabahokanto ken ni
 kabsatmo a Philip Burrough,
 ken iti aglawlaw ti lugar, wen,
 iti sadino man a pakangngegan
 kenka, agingga a bilinenka a
 pumanaw.

11 Ket ti sibubukel a trabahom
 addanto iti Zion, iti amin a kara-
 ruam, manipud ita; wen, unga-
 pemto ti ngiwatmo para kaniak,
 a saan nga “agbuteng iti mabalin
 nga aramiden ti ^btao, ta ‘addaak
 kenka. Amen.

BENNEG 31

Paltiing a naited ken ni Thomas B. Marsh babaen ni Joseph Smith a Propeta, idi Septiembre 1830 (History of the Church, 1:115–117). Simmaruno a dagus daytoy a pasamak iti maysa a taripnong ti Simbaan (kitaen ti paulo ti benneg 30). Immun-una a nabuniagan ni Thomas B. Marsh iti daytoy a bulan ken naordenan nga elder iti Simbaan sakbay a naited daytoy a paltiing.

1–6, *Natudingan ni Thomas B. Marsh a mangikasaba iti ebanghe-
 lio ken naipanamna kenkuana
 ti pagimbagan ti kaamaanna; 7–13,
 Nabagbagaan nga aganus, kana-
 yon nga agkararag, ken sumurot
 iti Mangliwliwa.*

THOMAS, anakko, mabendi-
 sionanka gapu iti pamma-
 tim iti aramidko.

2 Adtoy, naaddaanka iti adu a
 rigat gapu iti kaamaam; nupay

kasta, bendisionankanto ken ti
 kaamaam, wen, dagiti annakmo
 a babassit; ket dumtengto ti al-
 daw a mamati ken maammuan-
 da ti pudno ket makikaysadanto
 kenka iti simbaanko.

3 Itag-aymo ti pusom ket ag-
 rag-oka, ta dimtengen ti oras ti
 misionmo; ket lumukayton ti di-
 lam, ket ipakdaarmonto ti “na-
 imbag a damag ti naindaklan a
 rag-o iti daytoy a kaputotan.

4 “Ipakdaarmonto dagiti banag

6a PNK Simbaan ni
 Jesucristo Dagiti
 Santo iti Ud-udina
 nga Aldaw, Ti.
 b DkK 3:20; 49:24.
 PNK Lamanite.
 7a DkK 20:2–3.

9a DkK 15:6.
 b DkK 33:2.
 11a PNK Tured, Natured;
 Buteng.
 b Isa. 51:7.
 c Mat. 28:19–20.
 31 1a PNK Marsh,

Thomas B.
 3a Isa. 52:7;
 Luc. 2:10–11;
 Mosiah 3:3–5.
 4a Mosiah 18:19;
 DkK 42:12; 52:36.

a naipalgak iti katulongak, a ni Joseph Smith, Jun. Rugiamon ti mangasaba manipud iti daytoy a kanito, wen, ti agani iti katal-talonan a ^bpurawen tapno mapuoran.

5 Ngarud, “ipakanmo ti kum-paymo iti amin a kararuam, ket ^bmapakawanka kadagiti basolmo, ket agbaklaykanto iti ‘bi-nettek, ta maikari ti ^dagtartrabaho iti tangdanna. Gapuna, agbiagto ti kaamaam.

6 Adtoy, pudno kunak kenka, umadayoka kadakuada iti apag-biit laeng a panawen, ket ipak-daarmo ti balikasko, ket isagana-
nakto ti lugar a para kadakuada.

7 Wen, “luktakto ti puspuso dagiti tao, ket awatendakanto. Ket ipasdekkonto ti simbaan babaen ti imam;

8 Ket “patibkeremto ida ken isaganam ida iti kanito a panaguummongdanto.

9 “An-anusam dagiti ^brigat, dimo idanem dagiti agidanem. Iturongmo ti ‘balaymo babaen ti kinaemma, ken agtalinaedka a natibker.

10 Adtoy, kunak kenka nga agbalinkanto a mangngagas iti simbaan, ngem saan nga iti lubong, ta didakanto awaten.

11 Mapanka iti sadino man a pagayatak, ket itedto kenka ti “Mangliwliwa ti aramidem ken no sadino ti papanam.

12 “Agkararagka a kanayon, amangan ta maikursongka iti ^bsulisog ket mapukawmo ti gunggonam.

13 Agbalinka a “napudno agingga iti panungpalan, ket iti kasta, ^baddaak kenka. Saan a naggapu iti tao wenno kadagiti tao dagitoy a balikas, ngem kaniak, uray pay ni Jesucristo, ti Mannubbotmo, babaen ti ‘pagayatan ti Ama. Amen.

BENNEG 32

Paltiing a naited kada Parley P. Pratt ken Ziba Peterson babaen ni Joseph Smith a Propeta, idi Oktubre 1830 (History of the Church, 1:118–120). Nakarikna dagiti elder iti nalaus a panagessem ken panagtarigagay kadagiti Lamanite, a nakaipadlesan dagiti bendision ti Simbaan a naadal iti Libro ni Mormon. Nagbanaganna, naaramid ti panagunnoy tapno ipakita ti Apo ti pagayatanna no nasken a maibaon dagiti elder iti dayta a panawen kadagiti tribu ti Indian iti Laud. Simmaruno ti paltiing.

1–3, Natudingan da Parley P. Pratt ken Ziba Peterson a manga-

saba kadagiti Lamanite ken mangkuyog kada Oliver Cowdery ken

4b DkK 4:4–6.

5a Apoc. 14:15.

b PNK Pakawan.

c DkK 79:3.

d Luc. 10:3–11;
DkK 75:24.

7a PNK Panangpasurot,
Pasuroten.

8a DkK 81:5; 108:7.

9a PNK Anus.

b PNK Kinarigat.

c PNK Kaamaan—
Pagrebbengan
dagiti nagannak.

11a PNK Mangliwliwa;
Espiritu Santo.

12a 3 Ne. 18:17–21.

PNK Kararag.
b PNK Sulisogen,
Sulisog.

13a PNK Agibtur.

b Mat. 28:20.

c PNK Jesucristo—
Turay.

Peter Whitmer, Jr.; 4–5, Nasken nga agkararagda tapno maawatan-da dagiti nasantuan a kasuratan.

KET ita maipanggep iti katulongak a ni “Parley P. Pratt, adtoy, kunak kenkuana a bayat ti kaaddak pagayatak nga ipakdaarnanto ti ebangheliok ken ^badalennak, ken agbalin a naemma ken napakumbaba ti panagpuspusona.

2 Ket dayta nga intudingko kenkuana a “sumurot kadagiti katulongak, a da Oliver Cowdery ken Peter Whitmer, Jun., a mapan kadagiti ^bLamanite iti langalang.

3 Ket sumurotto met kada-kuada ni “Ziba Peterson; ken sumurotakto met kadakuada ket addaak iti ^btengngada; ket siak ti “mangibabaet kadakuada iti Ama, ket awanto ti agbaligi a bumusor kadakuada.

4 Ket “imutektekandanto dayta a naisurat, ket agpammarangdanto nga awan ti sabali a ^bpaltiing; ket kanayonto nga agkararagda tapno “ipakitak ti isu met laeng para iti ^dpannakaawatda.

5 Ket imutektekandanto dagitoy a balikas ket saanda a pagduaduaan, ket bendisionakto ida. Amen.

BENNEG 33

Paltiing a naited kada Ezra Thayre ken Northrop Sweet babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Fayette, Nueva York, idi Oktubre 1830 (History of the Church, 1:126–127). Iti panangisurat ti Propeta iti daytoy a paltiing, pinasingkedanna a “ti . . . Apo kanayon a sisasagana a mangiwanwan kadagiti naregta a mangtunton iti pammati” (History of the Church, 1:126).

1–4, Maawagan dagiti agtartrabaho a mangipakdaar iti ebangheliok iti maikasangapuloket-maysa nga oras; 5–6, Maipasdek ti Simbaan, ket maummong dagiti pili; 7–10, Agbabawikayo, ta asidegen ti pagarian ti langit; 11–15, Mabangon ti Simbaan iti panuli ti ebangheliok; 16–18, Agsaganakayo iti yaay ti Nobio.

ADTOY, kunak kadakayo, katulongak nga Ezra ken Northrop, luktanyo dagiti lapa-yagyo ket denggenyo ti timek ti Apo a Diosyo, a ti “balikasna nartak ken nabileg, natadtadem ngem ti dua ti tademna nga espada, a mamagsisina kadagiti susuop ken pata, kararua ken espiritu; ken isu ti mannukod kadagiti panunot ken ^bpanggep ti puso.

32 1a PNK Pratt, Parley Parker.
b Mat. 11:28–30.
2a DkK 28:8; 30:5.
b DkK 3:18–20.
3a DkK 58:60.

b Mat. 18:20;
DkK 6:32; 38:7.
c PNK Mangibabaet.
4a 1 Ne. 15:25;
DkK 84:43–44.
b DkK 28:2.

c JS—P 1:74.
d PNK Pannakaawat.
33 1a Heb. 4:12;
Hel. 3:29–30.
b Alma 18:32;
DkK 6:16.

2 Ta pudno, pudno, kunak kadakayo a naawagankayo a mangipigsa iti timekyo a kas iti ^aaweng ti trumpeta, a mangipakdaar iti ebangheliok kadagiti killo ken barusngi a kaputotan.

3 Ta adtoy, purawen ti ^akatal-talonan a pagapitan; ken ^bmaikasangapulok-ket-maysan nga oras, ken ti ^cmaudi a gundaway a panagayabko iti agtrabaho iti bangkagko.

4 Ket ^anadadaelen a namimpin-san ti ^bbangkagko; ket sumagmamano laeng ti agar-aramid iti ^cnasayaat; ket ^dnagbiddutda iti namin-adu a gundaway gapu kadagiti ^epanaginsasaserdote, nga addaan amin iti narugit a pampanunot.

5 Ket pudno, pudno, kunak kadakayo, nga ^aimpasdekko daytoy a ^bsimbaan ken inyawagko manipud iti langalang.

6 Ken kasta met nga ^aummongek dagiti pilik manipud iti ^buppat a sulit ti daga, a kas iti kaadu ti mamatinto kaniak, ken dumngeg iti timekko.

7 Wen, pudno, pudno, kunak kadakayo, a purawen ti katal-talonan a pagapitan; gapuna, ipakanyo dagiti kumpayyo, ket aganikayo iti amin a kabaelan, panunot ken pigsayo.

8 ^aUngapenyo dagiti ngiwatyo ket mapunnodanto, ket agbalinkayonto a kas iti daydi nagkau-na a ^bNephi, a nagdaliasat iti langalang manipud iti Jerusalem.

9 Wen, ungapenyo dagiti ngiwatyo ket saankayo nga aggu-deng, ket agbaklaykayonto iti ^abinettek, ta ngarud, addaak kadakayo.

10 Wen, ungapenyo dagiti ngiwatyo ket mapunnodanto, nga agkuna: Agbabawikayo, ^aagbabawikayo, ket isaganayo ti dalan nga agturong iti Apo, ket aramidenyo a nalinteg dagiti danana; ta asidegen ti pagarian ti langit;

11 Wen, agbabawi ken ^aagpabuniagkayo, tunggal maysa kadakayo, para iti pannakaugas ti basbasolyo; wen, agpabuniagkayo iti danum, sa kalpasanna umay ti pannakabuniag iti apuy ken iti Espiritu Santo.

12 Adtoy, pudno, pudno, kunak kadakayo, daytoy ti ^aebangheliok; ket laglagipenyo a mamatidanto kaniak wenno awanto a pulos ti pannakaisalakanda;

13 Ket iti daytoy a ^abato bangonekto ti simbaanko; wen, iti daytoy a bato ti bangonenkayo, ket no agtultuloykayo, saanto

2a Isa. 58:1.

3a Jn. 4:35;

DkK 4:4; 12:3; 14:3.

b Mat. 20:1-16.

c Jacob 5:71;

DkK 43:28.

4a PNK Bangkag ti Apo.

b 2 Ne. 28:2-14;

Morm. 8:28-41.

c Rom. 3:12;

DkK 35:12.

d 2 Ne. 28:14.

e PNK Panaginsasaserdote.

5a PNK Simbaan ni Jesucristo Dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, Ti.

b PNK Pannakaisubli ti Ebanghelio.

6a PNK Israel—Ti pannakaummong ti Israel.

b 1 Ne. 19:15-17.

8a DkK 88:81.

b 2 Ne. 1:26-28.

9a Sal. 126:6;

Alma 26:3-5;

DkK 75:5.

10a Mat. 3:1-3.

11a PNK Buniag, Panagbuniag.

12a 3 Ne. 27:13-22.

13a PNK Bato.

nga agballigi kadakayo dagiti ^bruangan ti impierno.

14 Ket malagipyonto dagiti ^asinurat ken katulagan ti simbaan a tungpalenyo.

15 Ket asino man nga addaan iti pammati ^apatalgedanyonto iti simbaanko, babaen ti panangipatay kadagiti ^bdakulap, ket isagutkonto kadakuada ti ^csagut ti Espiritu Santo.

16 Ket intedko ti Libro ni Mormon ken dagiti ^anasantuan

a kasuratan a ^bmangiwanwan kadakayo; ket ^ctignayen ti bileg ti Espirituk amin a banag.

17 Gapuna, agbalinkayo a napudno, a kanayon nga agkararang, a sigagangat ken agdararang dagiti silawyo, ken seddenyo, tapno sisasaganakayo iti yaay ti ^aNobio—

18 Ta adtoy, pudno, pudno, kunak kadakayo, nga ^aumayakto a di agtantan. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 34

Paltiing a naited ken ni Orson Pratt babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Fayette, Nueva York, idi 4 ti Nobiembre 1830 (History of the Church, 1:127–128). Sangapulo-ket-siam idi ni kabsat a Pratt. Napasurot ken nabuniaganen idi damo a mangngegna ti pannakaikasaba ti naimsubli nga ebanghelio babaen ti in-inauna a kabsatna, ni Parley P. Pratt, innem a lawas sakbayna. Naawat daytoy a paltiing iti pagtaengan ni Peter Whitmer, Sr.

1–4, Agbalin nga annak ti Dios dagiti napudno babaen ti Pannubbot; 5–9, Isagana ti pannakaikasaba ti ebanghelio ti dana para iti Maikadua a Yaay; 10–12, Umay ti padto babaen ti bileg ti Espiritu Santo.

ANAKKO nga ^aOrson, imdeangan ken denggem ken imutektekam no ania, Siak, nga

Apo a Dios, a kas ken ni Jesucristo a Mannubbotmo, ti sawekto kenka;

2 Ti ^asilaw ken ti biag ti lubong, ti silaw nga agrimat iti kasipngetan ken saan a maawatan ti kasipngetan;

3 Isu a ^anangayat iti lubong a ^bnangtedanna iti bukodna a biag, tapno kas iti kaadu ti mamati makapagbalinda nga

13b Mat. 16:16–19;
DkK 10:69–70.

14a Maibatay kadagiti
benneg 20–22;
DkK 42:13.

15a DkK 20:41.
^b PNK Dakulap,
Panangipatay iti.
^c PNK Sagut ti
Espiritu Santo.

16a PNK Nasantuan
a Kasuratan.

^b 2 Tim. 3:16.

^c Jn. 6:63.

17a Mat. 25:1–13.

PNK Nobio.

18a Apoc. 22:20.

PNK Maikadua a

Yaay ni Jesucristo.

34 1a PNK Pratt, Orson.

2a Jn. 1:1–5.

PNK Silaw,
Silaw ni Cristo.

3a Jn. 3:16; 15:13.

PNK Ayat.

^b PNK Mangsubbot,

Pannubbot;

Mannubbot;

Pannakasubbot,

Subboten, Nasubbot.

‘annak ti Dios. Gapuna sika ti anakko;

4 Ket “mabendisionanka gapu ta namatika;

5 Ket ad-adda pay a mabendisionanka gapu ta “inawagan-ka a mangikasaba iti ebanghe-liok—

6 A mangipigsa iti timekmo a kas iti aweng ti trumpeta, iti nabayag ken napigsa, ket “yararawmo ti panagbabawi kadagiti killo ken barusngi a kaputotan, a mangisagsagana iti dalan ti Apo iti maikadua a ^byaayna.

7 Ta adtoy, pudno, pudno, kunak kenka, ta asidegen ti “panawen a yaayko a mabungon iti ^bulep nga addaan bileg ken naindaklan a dayag.

8 Ket “naindaklanto nga aldaw

ti panawen a yaayko, ta ^bagari-genggento amin a pagilian.

9 Ngem sakbay ti yaay dayta naindaklan nga aldaw, agsip-ngetto ti init, ken agarindaraento ti bulan; ket ipaidamto dagiti bituen ti rimatda, ket addanto pay matnag, ket nakaronto a pannakadadael ti agur-uray kadagiti nadangkess.

10 Gapuna, ipigsamto ti timekmo ket dimo “medmedan, ta nasaon ti Apo a Dios; ngarud mamadtoka, ket maitedto babaen ti ^bbileg ti Espiritu Santo.

11 Ket no napudnoka, adtoy, addaakto kenka agingga iti yaayko—

12 Ket pudno, pudno, kunak kenka, umayakto a di agtantan. Siak ti Apo ken Mannubbotmo. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 35

Paltiing a naited kada Joseph Smith a Propeta ken Sidney Rigdon, iti wenno asideg ti Fayette, Nueva York, idi Disiembre 1830 (History of the Church, 1:128–131). Iti daytoy a panawen, dandani inaldaw nga ipatpatarus ti Propeta ti Biblia. Narugian ti panagipatarus ti kas iti kasapa ti Hunio 1830, ket agpadpada da Oliver Cowdery ken John Whitmer a nagpaay a para surat. Gapu iti pannakatudingda itan kadagiti sabali pay a pagrebbengan, natudingan ni Sidney Rigdon babaen ti nadiosan a pannutok nga agbalin a para surat ti Propeta iti daytoy nga aramid (kitaen ti bersikulo 20). Kas pakauna iti kasuratanna iti daytoy a paltiing insurat ti Propeta: “Simmangpet ni Sidney Rigdon idi Disiembre [manipud iti Ohio] tapno agsaludsod iti Apo, ket simmurot kenkua-

3c Jn. 1:9–12;
Rom. 8:14, 16–17;
Moises 6:64–68.
PNK Lallaki ken
Babbai nga
Annak ti Dios.
4a Jn. 20:29.
5a PNK Akem,

Tinudingan ti Dios,
Pagakeman.
6a DKK 6:9.
b PNK Maikadua a
Yaay ni Jesucristo.
7a Apoc. 1:3.
b Luc. 21:27.
8a Jl. 2:11;

Mal. 4:5;
DKK 43:17–26.
PNK Maikadua a
Yaay ni Jesucristo.
b Isa. 64:2.
10a Isa. 58:1.
b 2 Ped. 1:21.

na ni Edward Partridge. . . . Saan unay a nabayag simmangpet dagitoy dua a kabsat, kastoy ti kinuna ti Apo" (History of the Church, 1:128).

1-2, *Kasano nga agbalin dagiti tao nga annak ti Dios*; 3-7, *Natudingan ni Sidney Rigdon a mamuniag ken mangitalek iti Espiritu Santo*; 8-12, *Gutugoten ti pammati dagiti tanda ken milagro*; 13-16, *Ipilianto dagiti katulungan ti Apo dagiti pagilian babaen ti bileg ti Espiritu*; 17-19, *Iggem ni Joseph Smith dagiti tulbek ti kinadatdatlag*; 20-21, *Agtungpalto ti napili iti aldaw a yaay ti Apo*; 22-27, *Maisalakanto ti Israel*.

DENGGENYO ti timek ti ^aApo a Diosyo, nga isu ti ^bAlpha ken Omega, ti pangrugian ken ti panungpalan, a maysa nga inggana a panagrikus, ti ^cturongna ^disu met laeng ita idi kalman, ken iti agnanayon.

2 Siak ni Jesucristo, ti Anak ti Dios, a ^anailansa iti krus para kadagiti basol ti lubong, a kas iti kaadu ti ^bmamatinto iti naganko, tapno agbalinda nga ^cannak ti Dios, nga ^dagmaymaysada kaniak a kas iti ^ekinamaymaysami iti Ama, a kas iti kinamaymaysa ti Ama kaniak, tapno maymaysakami.

3 Adtoy, pudno, pudno, kunak

kenka katulongak a Sidney, naimutektekankan ken dagiti aramidmo. Nangngegkon dagiti kararagmo, ket insaganakan iti ad-adu nga aramid.

4 Mabendisionanka, ta agaramidkanto iti naindaklan a bambanag. Adtoy naibaonka, a kas ken ni ^aJuan, a mangisagana iti dalan ti yaayko, ken ti yaay ni ^bElias a propeta nga umay, a dimo ammo.

5 Namuniagka iti danum iti panagbabawi, ngem dida ^ainawat ti Espiritu Santo;

6 Ngem ita itedko kenka ti bilin, a ^amamuniagkanto iti danum, ket umawatdanto iti ^bEspiritu Santo babaen ti panangipatay kadagiti ^cdakulap, a kas kadagiti nagkauna nga apostol.

7 Ket mapasamakto nga addanto naindaklan nga aramid iti daga, uray pay kadagiti ^aGentil, ta maipakitanto ti kinabaribar ken dagiti makarimon nga aramidka kadagiti amin a tao.

8 Ta siak ti Dios, ket saan a ^amapaababa ti takiagko; ket mangipakitaakto kadagiti ^bmilagro, ^ctanda, ken pagsidsiddaawan, kadagiti amin a ^dmamati iti naganko.

35 1a PNK Apo.

b Apoc. 1:8.

PNK Alpha
ken Omega.

c 1 Ne. 10:19; DkK 3:2.

d Heb. 13:8;

DkK 38:1-4; 39:1-3.

2a PNK Pannakailansa
iti Krus.

b DkK 20:25; 45:5, 8.

c PNK Lallaki ken

Babbai nga

Annak ti Dios.

d Jn. 17:20-23.

PNK Panagkaykaysa.

e PNK Dios, Kinadíos.

4a Mal. 3:1; Mat. 11:10;

1 Ne. 11:27;

DkK 84:27-28.

b 3 Ne. 25:5-6;

DkK 2:1; 110:13-15.

5a Ara. 19:1-6.

6a PNK Buniag,

Panagbuniag.

b PNK Sagut ti
Espiritu Santo.

c PNK Dakulap,
Panangipatay iti.

7a PNK Gentil.

8a Isa. 50:2; 59:1.

b PNK Milagro.

c PNK Tanda.

d PNK Mamati.

9 Ket asino man a dumawat-to iti naganko a ^asipapammati, ^bpaksiatendanto dagiti ^csairo; ^dpaimbagendanto dagiti masak-sakit; aramidendanto a makakita dagiti bulsek, ken dagiti tuleng a makangneg, ken dagiti umel a makapagsao, ken dagiti pilay a makapagna.

10 Ket napardasto ti yaay ti panawen tapno maipakitanto dagiti naindaklan a banag kadagiti annak ti tattao;

11 Ngem awanto ti ania man a banag ti maipakita no ^aawan ti pammati malaksid ti ^bpannakadadael ti ^cBabilonia, a kas met laeng iti naaramid iti amin a pagilian nga uminum iti arak ti pungtotna gapu iti ^dkinaderrepna.

12 Ket ^aawan ti agaramid iti naimbag malaksid dagiti sisasagana nga umawat iti pakabuklan ti ebangheliok, nga impatulodko iti daytoy a kaputotan.

13 Gapuna, ayabak dagiti ^anakapsut a banag iti lubong, dagiti saan a ^bnakaadal ken maab-abi, a mangummong kadagiti pagilian babaen ti bileg ti Espirituk;

14 Ket takiagkonto dagiti takiaгда, ket siakto ti ^akalasag

ken barikesda; ket patibkerekto dagiti lomoda, ket makirupakdanto a simamaingel gapu kaniak; ket ilupekdanto dagiti ^bkabusorda; ket ipaluboskonto nga ^cagdisso dagiti espada para iti pagimbaganda, ket taginayonekto ida babaen ti ^dapuy ti pungtotko.

15 Ket maikasabanto ti ebangheliok kadagiti ^anakurapay ken ^bnaemma, ket ^cur-urayendanto ti panawen a yaayko, ta ^dasidegen—

16 Ket maadaldanto ti pangngarig ti ^aigos, ta uray ita asidegen ti kalgaw.

17 Ket impatulodkon ti ^apakabuklan ti ebangheliok babaen ti ima ti katulongak a ni ^bJoseph; ket binendisionak ti pagkapsutanna;

18 Ket intedko kenkuana dagiti ^atulbek ti kinadatdatlag dagidiay ^bnaitalimeng a banag, a kas kadagiti banag manipud iti ^cpamuon ti lubong, ken dagiti banag a dumtengto manipud itoy a kanito agingga iti panawen a yaayko, no tungpalennak, ket no saan, mangimulaakto iti sabali a sukatna.

19 Gapuna, siputam tapno sa-

9a PNK Pammati.

b Mar. 16:17.

c Mar. 1:21–45.

d PNK Agasan,
Panagas.

11a DkK 63:11–12.

b DkK 5:19–20.

c PNK Babel, Babilonia.

d Apoc. 18:2–4.

12a Rom. 3:10–12;

DkK 33:4; 38:10–11;
84:49.

13a 1 Cor. 1:27;

DkK 1:19–23; 124:1.

b Ara. 4:13.

14a 2 Sam. 22:2–3.

b DkK 98:34–38.

c DkK 1:13–14.

d DkK 128:24.

15a Mat. 11:5.

b PNK Napakumbaba,
Kinapakumbaba.

c 2 Ped. 3:10–13;

DkK 39:23; 45:39;
Moises 7:62.

d DkK 63:53.

16a Mat. 24:32;

DkK 45:36–38;

JS—M 1:38.

PNK Tanda
ti Panawen.

17a DkK 42:12.

b DkK 135:3.

18a DkK 84:19.

b Dan. 12:9; Mat. 13:35;

2 Ne. 27:10–11;

Ether 4:4–7;

JS—P 1:65.

c DkK 128:18.

an a kumapsut ti pammatina, ket maitedto babaen ti ^aMangliwliwa, ti ^bEspiritu Santo, a makaammo iti amin a banag.

20 Ket itedko kenka ti bilin—nga ^aisuratam; ket maitedto dagiti nasantuan a kasuratan, a kas iti kaaddada iti barukongko, iti pannakaisalakan dagiti ^bpilik;

21 Ta denggendanto ti ^atimekko, ken makitadako, ket saandanto a matmaturog, ket ^bagtungpalda iti aldaw a ^ayaayko; ta mapatarnawdanto, a kas iti ^akinatarnawko.

22 Ket ita kunak ^akenka, kaduaem ket agdaliasat a kaduana; dimo baybay-an, ket awan duadua a matungpal dagitoy a banag.

23 Ket ^ano la ket saanka nga agsursurat, adtoy, maitedto kenkuana nga ipadtona; ket ikasabamto ti ebangheliok ken

awagam ^bdagiti nasantuan a propeta a mangpaneknek kadagiti balikasna, a kas maitedanto kenkuana.

24 ^aTungpalem amin dagiti bilin ken katulagan a nakai-kariam; ket aramidekto ti ^bpannakadayyeg ti langit a para iti pagimbagam, ket agtigergerto ni ^cSatanas ket ^dagrag-onto ti Zion kadagiti turod ket rumangayto;

25 Ket ^amaisalakanto ti ^bIsrael iti naituding a panawenko; ket maiturongdanto babaen dagiti ^ctulbek nga intedko, ket awanton ti matikaw.

26 Itag-ayyo dagiti pusoyo ket agragsakkayo, asidegen ti ^apannakasubbotyo.

27 Saankayo nga agbuteng, babassit nga arban, kukuayo ti ^apagarian agingga nga umayak. Adtoy, ^bumayak a di agtantan. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 36

Paltiing a naited ken ni Edward Partridge babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti asideg ti Fayette, Nueva York, idi Disiembre 1830 (History of the Church, 1:131). (Kitaen ti paulo ti benneg 35.) Kinuna ti Propeta a "nasayaat a pagarigan ti kinarelihioso, ken maysa kadagiti naindaklan a tao ti Apo" ni Edward Partridge (History of the Church, 1:128).

19a Jn. 14:16, 26; 15:26.

PNK Mangliwliwa.

^b PNK Espiritu Santo.

20a Madama iti daytoy a kanito nga agipatpatarus ti Propeta iti Biblia a naipaltiing, a nakaawagan ni Sidney Rigdon nga eskriba.

^b PNK Napili.

21a Jl. 2:11;

DkK 43:17-25;

88:90; 133:50-51.

^b Mal. 3:2-3.

^c PNK Maikadua a Yaay ni Jesucristo.

^d PNK Natarnaw, Kinatarnaw.

22a DkK 100:9-11.

23a PIP no saan nga agsursurat ni Sidney Rigdon.

^b PIP ti nasantuan a kasuratan.

24a DkK 103:7.

^b DkK 21:6.

^c 1 Ne. 22:26.

^d PNK Rag-o.

25a PNK Israel.

^b Isa. 45:17; 1 Ne. 19:15-16; 22:12.

^c PNK Dagiti Tulbek ti Kinasaserdote.

26a Luc. 21:28.

27a PNK Pagarian ti Dios wenno Pagarian ti Langit.

^b Apoc. 22:20.

1–3, *Ipatay ti Apo dagiti dakulapna ken ni Edward Partridge babaen dagiti dakulap ni Sidney Rigdon; 4–8, Nasken a matudingan ti tunggal lalaki nga umawat iti ebanghelio ken iti kinasaserdote a mapan mangasaba.*

KASTOY ti kinuna ti Apo a Dios, ti “Naindaklan ti Israel: Adtoy, kunak kenka, katulongak nga ^bEdward, a mabendisisionanka, ket napakawankan kadagiti basolmo, ket matudinganka a mangikasaba iti ebanghelio a kas iti aweng ti trumpeta;

2 Ket ipatayko dagiti “dakulapko kenka babaen dagiti dakulap ti katulongak a ni Sidney Rigdon, ket awatem ti Espiritu, ti Espiritu Santo, a kas iti ^bMangliwliwa, a mangisuro kenka kadagiti “makapatalna a banag iti pagarian;

3 Ket ipakdaarmo iti napigsa a timek, a kunam: Hosanna, ma-daydayaw koma ti nagan ti kangatuan a Dios.

4 Ket ita itedko kenka daytoy nga akem ken bilin maipanggep iti amin a tao—

5 A kas iti kaadu ti umasideg kadagiti katulongak a da Sidney Rigdon ken Joseph Smith, Jun., a mangawat iti daytoy nga akem ken bilin, “maordenan ken maibaon a ^bmangikasaba iti agnanayon nga ebanghelio kadagiti pagilian—

6 A mangyararaw iti panagbawaw, nga agkuna: “Isalakanyo ti bagbagiyo iti daytoy di mangikankano a kaputotan, ket rummuarkayo iti apuy, a makagura uray pay ti ^bpagan-anay a namansaan iti lasag.

7 Ket maitedto daytoy a bilin kadagiti elder ti simbaanko, a tunggal tao nga umawat iti daytoy a sipupuso mabalina maordenan ken maibaon, a kas iti nasaakon.

8 Siak ni Jesucristo, ti Anak ti Dios; gapuna, patibkerenyo dagiti lomoyo ket kellaatto nga umayak iti “templok. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 37

Paltiing a naited kada Joseph Smith a Propeta ken Sidney Rigdon, iti asideg ti Fayette, Nueva York, idi Disiembre 1830 (History of the Church, 1:139). Ditoy ti nakaitedan ti umuna a bilin maipanggep iti panaguummong iti daytoy a dispensasion.

1–4, *Naawagan dagiti Santo nga aguummong iti Ohio.*

ADTOY, kunak kadakayo a saan nga umdas kaniak nga “agipataruskayo pay laeng ag-

36 1a PNK Jesucristo;
Jehova.
b DkK 41:9–11.
2a PNK Dakulap,
Panangipatay iti.
b PNK Mangliwliwa;

Espiritu Santo.
c DkK 42:61.
5a DkK 63:57.
PNK Orden,
Pannakaorden.
b PNK Mangasaba.

6a Ara. 2:40.
b Jd. 1:23.
8a Mal. 3:1.
37 1a PIP maar-aramiden
ti pannakaipatarus
ti Biblia.

ingga a mapankayo iti Ohio, ket gapu daytoy iti kabusor ken iti pagimbaganyo.

2 Ket manen, kunak kadakayo a saankayo a mapan agingga a maikasabay ti ebangheliok kadagidiay a paset, ken mapapigsa ti simbaan iti sadino man a pakasarakan, ken kangruna-anna iti “Colesville; ta, adtoy, agkararagda kaniak a sipapammati.

3 Ket manen, mangtedak iti binlin iti simbaan, a nasken kaniak nga aguummongda “iti Ohio, iti panawen sakbay nga agsubli ti katulongak a ni Oliver Cowdery kadakuada.

4 Adtoy, nainsiriban daytoy, ket bay-anyo nga “agpili ti tunggal tao para kenkuana agingga nga umayak. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 38

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Fayette, Nueva York, idi 2 ti Enero 1831 (History of the Church, 1:140–143). Taripnong ti Simbaan ti pasamak.

1–6, *Pinarsua ni Cristo amin a banag*; 7–8, *Adda iti tengnga dagiti Santona, a makakitanton kenkuana*; 9–12, *Agrupsa amin a lasag iti imatangna*; 13–22, *Inlatangna ti naikari a daga para kadagiti Santona ita ken iti agnanayon*; 23–27, *Nabilin dagiti Santo nga agkaykaysa ket agpipinnategda iti tunggal maysa a kasla agkakabsat*; 28–29, *Naipadles dagiti gubat*; 30–33, *Maikkan dagiti Santo iti bileg manipud iti ngato ket mapanda kadagiti amin a pagilian*; 34–42, *Mabilin ti Simbaan a mangtaripato kadagiti nakurapay ken agkasapul-an ken mangtunton iti agnanayon a kinabaknang*.

KASTOY ti kinuna ti Apo a Diosyo, uray pay ni Jesucristo, ti Naindaklan a “SIAK, nga Alpha ken Omega, ti ^bpangrugian ken ti panungpalan, nga isu met laeng ti nangkita iti nakayaplagan ti kinaagnanayon, ken amin dagiti kasla serafin a “pangen iti langit, ^dsakbay ti “pannakaaramid ti lubong;

2 Isu met laeng ti “makaammo iti ^bamin a banag, ta maimatangananak amin a banag;

3 Siak met laeng ti nagsao, ket “naaramid ti lubong, ket pina- taudko amin a banag.

4 Siak met laeng ti nangappu- po iti “Zion ni Enoc; ket adtoy,

2a DkK 24:3; 26:1.
3a PIP ti estado ti Ohio.
DkK 38:31–32.
4a PNK Kinawayaya
nga Agpili.
38 1a PNK SIAK.
b Apoc. 1:8.
c DkK 45:1.
d PNK Biag Sakbay ti

Yaay Ditoy Daga.
e Sal. 90:2.
2a DkK 88:41;
Moises 1:35.
PNK Makaammo
iti Amin.
b Prov. 5:21;
2 Ne. 9:20.
3a Sal. 33:6–9.

PNK Agparsua,
Panagparsua.
4a DkK 45:11–14;
76:66–67; 84:99–100;
Moises 7:18–21.
PJS, Gen. 14:25–40.
PNK Zion.

kunak, a kas iti kaadu ti ^bnamati iti naganko, ta siak ni Cristo, ket iti naganko, babaen ti ^cdara nga imbuyatko, indawdawato-ko ida iti Ama.

5 Ngem adtoy, ^ainkadenak iti kasipngetan ti ^bnabati kadagiti nadangkeng agingga iti ^cpanangukom iti naindaklan nga aldaw, a dumtengto iti panungpalan ti daga;

6 Ken kasta met nga ibilinko ti pannakaitalimeng dagiti nadangkeng, a di dumngeng iti timmekko ngem pinatangenda ketdi ti puspusoda, ket ay-ay, ay-ay, ay-ay pay ti gasatda.

7 Ngem adtoy, pudno, pudno, kunak kadakayo a ^asipsiputan-kayo. Addaak iti ^btengngayo ngem didak makita;

8 Ngem asidegen ti aldaw a ^apannakakitayo kaniak, ket amoyonto a siak; ta mawaknitton ti belo ti kinasipnget, ket isu a saan a ^bmapatarnaw saannanto a ^cmatungpal ti aldaw.

9 Gapuna, patibkerenyo dagiti lomoyo ket agsaganakayo. Adtoy, kukuayo ti ^apagarian, ket saanto a marimbawan ti kabusor.

10 Pudno kunak kadakayo, ^anadaluskayo, ngem saan nga amin; ket awanen ti sabali a ^bpakaay-aywak;

11 Ta agrupsa amin a ^alasag iti imatangko; ket agturayto ti bileg ti ^bkasipngetan iti daga, kadagiti annak ti tattao, iti imatang ti amin a pangen ti langit—

12 A mamagturay iti ulimek, ket ^aagtutuokto ti amin nga agnanayon, ket ur-urayen dagiti ^banghel ti naindaklan a bilin nga ^cagapit iti daga, a mangurnong kadagiti ^druot tapno ^emapuoranda; ket, adtoy, nagtitipon dagiti kabusor.

13 Ket ita ipakitak kadakayo ti kinadatdatlag, ti banag a mapaspasamak iti nalimed a siled, a para iti ^apakadadaelanyo iti apagkanito, ket diyo ammo;

14 Ngem ibagak ita kadakayo, ket mabendisionankayo, saan a gapu iti basolyo, wenno ti kinaawan ti naimpusuan a pammatiyoy; ta pudno a sumagmamano kadakayo ti nagbasol kaniak, ngem manangngaasiak kadagiti pagkapsutanyo.

15 Ngarud, agbalinkayo koma a ^anapigsa manipud ita; dikayo

4b DkK 20:25; 35:2;
45:3-5.

c PNK Mangsubbot,
Pannubbot.

5a PNK Killo, Kinakillo.

b 2 Ped. 2:4;

Jd. 1:6.

PNK Impierno.

c PNK Panangukom,
ti Maudi a.

7a DkK 1:1.

b DkK 6:32; 29:5.

8a Apoc. 22:4-5.

PNK Maikadua a

Yaay ni Jesucristo.

b PNK Natarnaw,
Kinatarnaw.

c Mal. 3:2.

9a Luc. 6:20.

PNK Pagarian

ti Dios wenno

Pagarian ti

Langit.

10a PNK Nadalus

ken Narugit.

b DkK 1:30.

11a Isa. 1:3-4;

DkK 33:4.

b Mk. 3:6;

DkK 112:23;

Moises 7:61-62.

12a Moises 7:41.

b DkK 86:3-7.

c PNK Ani.

d DkK 88:94;

101:65-66.

e Mat. 13:30.

13a DkK 5:32-33.

15a PNK Tured,
Natured.

^bagbuteng, ta kukuayo ti pagarian.

16 Ket para iti pannakaisalangkano itedko kadakayo ti bilin, ta nangngegko dagiti kararagyo, ket immasug kaniak dagiti ^anakurapay, ket inaramidko dagiti ^bnabaknang, ket kukuak amin a lasag, ket awan ti ^cidaddadumak a tattao.

17 Ket pinabaknangko ti daga, ket adtoy isu ti ^apagbatayak, gapuna, agtakderak manen iti daytoy.

18 Ket idiaiyak ken kalikagumak ti mangted kadakayo iti ad-adu a kinabaknang, a kas iti naikari a daga, ti daga a pagayusan ti gatas ken diro, a ditoy awan ti lunod inton umay ti Apo;

19 Ket itedkonto kadakayo ti daga a tawidenyo, no kalikagumanyo a sipupuso.

20 Ket daytoyto ti katulagak kadakayo, a maalayonto a daga a tawidenyo, ken ^atawidento dagiti annakyo iti agnanayon, bayat ti kaadda ti daga, ket tagikuaenyonto manen iti agnanayon, nga awanen ti patinggana.

21 Ngem, pudno kunak kadakayo nga iti apagkanito mawanankayonto iti ari wenno

agturay, ta siakto ti ^aariyo ken mangaywan kadakayo.

22 Gapuna, denggenyo ti timmekko ket ^asurotendak, ket agbalinkayonto a ^bnawaya a tattao, ket awanto ti lintegyo malaksid dagiti lintegko inton umayak, ta siak ti ^cagit-ited iti lintegyo, ta asino ti manglapped iti imak?

23 Ngem, pudno kunak kadakayo, ^aisuroyo ti tunggal maysa a maibatay iti takem nga intudingko kadakayo;

24 Ket nasken nga ^aipateg ti tunggal tao ti kabsatna a kas iti bagina, ket agaramid iti ^bkinsaguday ken ^ckinasanto iti imatango.

25 Ket manen kunak kadakayo, nasken nga ipateg ti tunggal tao ti kabsatna a kas iti bagina.

26 Ta ania a tao kadakayo ti addaan iti sangapuloketdua nga annak a lallaki, ket saanna ida nga idaddaduma, ket pagserberianda a situtulnog, ket kunana iti maysa: Agaruatka iti roba ket agtugawka ditoy; ket iti sabali: Agaruatka iti rutrot ket agtugawka ditoy—sa kumita kadagiti annakna ket kunana awan ti ipangpangrunak?

27 Adtoy, itedko daytoy kadakayo a kasla pangngarig, ket kasla siak daytoy. Kunak kada-

15b PNK Buteng—
Panagbuteng iti tao.

16a Mosiah 4:16–18.

b 1 Sam. 2:7.

c Ara. 10:34;
Moro. 8:11–12;
DkK 1:34–35.

17a 1 Ne. 17:39;
Abr. 2:7.

20a DkK 45:58.

21a Zac. 14:9;
2 Ne. 10:14;
Alma 5:50.

22a Jn. 10:27.

b PNK Jesucristo—
Sangaribu a tawen
a panagturay
ni Cristo.

c Isa. 33:22;
Mk. 4:2;

DkK 45:59.

23a DkK 88:77–79,
118, 122.

PNK Mangisuro,
Mannursuro.

24a Deut. 17:20;
1 Cor. 4:6.

b DkK 46:33.

PNK Saguday.
c PNK Kinasanto.

kayo, “agkaykaysakayo; ket no saankayo nga agkaykaysa saankayo a kukua.

28 Ket manen, kunak kadakayo a gandanen ti kabusor iti nalimed a siled ti “biagyo.

29 Mangngegyo dagiti “gubat kadagiti adayo a pagilian, ket kunayo nga addanto dadakkel a gubat kadagiti adayo a pagilian, ngem diyo ammo ti kaunggan dagiti tao iti mismo a dagayo.

30 Ibagak kadakayo dagitoy a banag gapu kadagiti kararagyo; gapuna, “ipategyo ti ^bpagsiriban iti kaungganyo, amangan ta ipalgak ti kinadangkes dagiti tao dagitoy a banag kadakayo babaen ti kinadangkesda, iti wagas a maibaga kadakayo iti timmek a napigpigsa ngem iti mamagkintayeg iti daga; ngem no nakasaganakayo saankayo nga agbuteng.

31 Ken tapno malibasanyo ti bileg ti kabusor, ket maummongkayo kaniak a nalinteg a tattao, nga awanan iti “mulit wenno pakababalawanna—

32 Gapuna, gapu iti daytoy itedko kadakayo ti bilin a mapan iti “Ohio; ket sadiay itedko kadakayo ti ^bpaglintegak; ket sadiay “matalugadingankayo iti bileg manipud iti ngato;

33 Ket manipud dita, asino

man a pagayatak mapan iti “amin a pagilian, ket maibagan-to kadakuada ti aramidenda; ta adda napateg nga aramidko nga agur-uray, ta ^bmaisalakanto ti Israel, ket idauluakto ida iti ania man a pagayatak, ket awan ti bileg a “manglapped iti imak.

34 Ket ita, itedko iti simbaan kadagitoy a paset ti bilin, a sumagmamano a tao kadakuada ti matudinganto babaen ti “timek ti simbaan;

35 Ket kitaendanto dagiti nakurapay ken makasapul, ket “tarabayendanto ida tapno saanda nga agsagaba; ket ibaonda ida iti lugar nga imbilinko kadakuada;

36 Ket daytoyto ti aramidida, a mangimaton kadagiti aramid ti kukua ti simbaan.

37 Ket isuda nga addaan iti pagmumulaan a saan a malako, bay-anyo a mabatida wenno maupaan a kas iti namnamaenda a pagsayaatanda.

38 Kitaenyo a mataginayon amin a banag; ket no “matalugadingan dagiti tao iti bileg nga aggapu iti ngato ket maibaonda, amin dagitoy a banag mummongda iti uneg ti simbaan.

39 Ket no gamgamenyo ti “kinabaknang a pagayatan ti Ama nga ited kadakayo, dakayonto

27a Jn. 17:21–23;

1 Cor. 1:10;

Ef. 4:11–14;

3 Ne. 11:28–30;

Moises 7:18.

PNK Panagkaykaysa.

28a DkK 5:33; 38:13.

29a DkK 45:26, 63;

87:1–5; 130:12.

30a JS—M 1:37.

^b PNK Kinasirib.

31a 2 Ped. 3:14.

32a DkK 37:3.

^b DkK 42.

^c Luc. 24:49;

DkK 39:15; 95:8;

110:9–10.

33a PNK Aramid

ti Misionario.

^b Isa. 45:17;

Jer. 30:10;

DkK 136:22.

^c Dan. 4:35.

34a PNK Sapasap a

Pammalubos.

35a PNK Pagimbagan.

38a PNK Talugading.

39a Jacob 2:17–19;

DkK 11:7.

ti kabaknangan kadagiti amin a tao, ta addanto kadakayo ti kinabaknang ti kinaagnanayon; ket nasken unay a siak ti mangted iti ^bkinabaknang ti daga; ngem agannadkayo iti ^ckinapalangguad, amangan ta agbalinkayo a kas kadagiti nagkauna a ^dNephite.

40 Ket manen, kunak kadakayo, itedko kadakayo ti bilin, a tunggal tao, agpapada dagiti elder, saserdote, maestro ken kasta met ti kameng a mapan iti

amin a kabaelanna, iti aramid dagiti ^aimana, a mangisagana ken mangipatungpal kadagiti banag nga imbilinko.

41 Ket bay-anyo a ti ^apanangas-kasabayo ti agbalin a timek a ^bmamallaag, tunggal tao iti padana a tao, a siaalumamay ken sipapakumbaba.

42 Ket ^asuminakayo kadagiti nadangkes. Isalakanyo ti bagbagiyo. Agtalinaedkayo a nadalus a mangimet iti pagikkan ti Apo. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 39

Paltiing a naited ken ni James Covill babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Fayette, Nueva York, idi 5 ti Enero 1831 (History of the Church, 1:143–145). Nakitulag ni James Covill, a nagserbi a Bautista iti agarup nga uppata-pulo a tawen, iti Apo a tungpalenna ti ania man nga ibilin kenkuana ti Apo babaen ni Joseph a Propeta.

1–4, Adda bileg dagiti Santo nga agbalin nga annak ti Dios; 5–6, Ti yaawat iti ebanghelio yaawat ken ni Cristo; 7–14, Mabilin ni James Covill nga agpabuniag ken agtrabaho iti bangkag ti Apo; 15–21, Ikasaba dagiti katulungan ti Apo ti ebanghelio sakbay ti Maikadua a Yaay; 22–24, Maummongto dagiti umawat iti ebanghelio ita ken iti agnanayon.

IMDENGAN ken denggem ti itimekna manipud iti ^aagnanayon agingga iti agnanayon, ti

Naindaklan a ^bSIK, uray pay ni Jesucristo—

2 Ti ^asilaw ken ti biag ti lubong; ti silaw nga agrimat iti kasipngetan ket saan a maawatan ti sipnget;

3 Kaarngi ti immay iti ^akangitngitan ti panawen dagiti bukodko, ket didak inawat dagiti bukodko;

4 Ngem kas iti kaadu ti imawat kaniak, inikkak iti bileg nga agbalin nga ^aannakko; ket kas iti kaadu ti inikkak ti kaadu ti immawat kaniak, iti bileg nga agbalin nga annakko.

39b Hag. 2:8.

^c PNK Kinapalangguad.

^d Moro. 8:27.

40a 1 Cor. 4:12.

41a PNK Mangasaba.

^b PNK Ballaagan, Ballaag.

42a Isa. 52:11.

39 1a Heb. 13:8;

DkK 20:12; 35:1; 38:1–4.

^b Ex. 3:14.

PNK Jehova.

2a PNK Silaw,

Silaw ni Cristo.

3a DkK 20:26;

Moises 6:57, 62.

4a Jn. 1:12.

PNK Lallaki ken

Babbai nga

Annak ti Dios.

5 Ket pudno, pudno, kunak kenka, isu nga umawat iti ebangheliok "awatennak; ket isu a di umawat iti ebangheliok dinak awaten.

6 Ket daytoy ti "ebangheliok—panagbabawi ken panagbuniag babaen iti danum, kalpasanna umay ti ^bpanagbuniag iti apuy ken ti Espiritu Santo, nga isu ti Mangliwliwa, a mangipakita iti amin a banag, ken 'mangisuro kadagiti makapatalna a banag iti pagarian.

7 Ket ita, adtoy, kunak kenka, katulongak a "James, kinitak dagiti aramidmo ket am-ammoka.

8 Ket pudno kunak kenka, a nalinteg ita ti pusom kaniak iti daytoy a kanito; ket, adtoy, insagutak ti ulom kadagiti naindaklan a bendision;

9 Nupay kasta, naimatangam ti nakaro a leddaang, ta sinupringnak iti namin-adu a daras gapu iti kinapalanguad ken panaggamgammo iti "lubong.

10 Ngem, adtoy, dimtengen dagiti aldaw a pannakaisalakanmo, no dumngegka iti timekko, nga agkuna kenka: Bumangonka ket "agpabuniagka, ket ugasam dagiti basolmo, umawagka iti naganko, ket maawatmonto ti Espirituk, ken ti bendision a

naindaklan a dimo pay pulos naam-ammuan.

11 Ket no aramidem daytoy, insaganaka iti nain-indaklan nga aramid. Ikasabam ti pakabuklan ti ebangheliok, nga impatulodko kadagitoy maudi nga aldaw, ti katulagan nga impatulodko a "mangtunton kadagiti taok, nga adda iti balay ti Israel.

12 Ket mapasamakto a "maitedto kenka ti bileg; maadda-ankanto iti napigsa a pammati, ket addaakto kenka ken mapanakto iti sangom.

13 Natudinganka nga "agtrabaho iti bangkagko, ken mangbangon iti simbaanko, ken ^bmangyeg iti Zion, ket agrag-onto kadagiti turod ken 'rumang-ay.

14 Adtoy, pudno, pudno, kunak kenka, saanka a natudingan a mapan kadagiti pagilian iti dumaya, ngem natudinganka a mapan iti Ohio.

15 Ket no la ket ummongento dagiti taok ti bagbagida iti Ohio, nangisaganaak iti "bendision a di ammo dagiti annak ti tattao, ket maibukbokto kadagiti uloda. Ket manipud dita mapanto dagiti tao iti ^bamin a 'pagilian.

16 Adtoy, pudno, pudno, kunak kenka, nga inawagandak dagiti tao iti Ohio a napnuan

5a Jn. 13:20.

6a PNK Buniag,

Panagbuniag;

Ebanghelio;

Agbabawi,

Panagbabawi.

b PNK Maipasngay

Manen, Naipasngay

iti Dios; Espiritu

Santo.

c DkK 42:61.

7a DkK 40:1.

9a Mat. 13:22.

10a DkK 40:1-3.

PNK Buniag,

Panagbuniag.

11a PNK Israel—Ti

pannakaummong

ti Israel.

12a 2 Cor. 12:9.

13a Mat. 20:1-16.

b Isa. 52:8.

c DkK 117:7.

15a DkK 38:32; 95:8;

110:8-10.

b DkK 1:2.

c PNK Aramid ti

Misionario.

pammati, a pampanunotenda a yetnagkonto ti panangukom-ko kadagiti pagilian, ngem diak matallikudan ti balikasko.

17 Gapuna rugianyo ti agtrabaho iti kabaelanyo ken ayabanyo dagiti napudno nga agtrabaho iti bangkagko, tapno "magaikan iti maudi a gundaway.

18 Ket no la ket agbabawi ken awatenda ti pakabuklan ti ebanghelio, ket mapasantoda, pengdakto ti imak a "mangukom.

19 Gapuna, mapanka, a mangyararaw iti napigsa a timek, nga agkuna: Asidegen ti pagarian ti langit; a mangyararaw: Hosanna! madaydayaw ti nagan ti Kangatuan a Dios.

20 Mapanka a mamuniag iti

danum, a mangisagana iti dalan iti sangok para iti panawen a "yaayko;

21 Ta asidegen ti panawen; sanan nga "ammo ti tao ti ^baldaw wenzo oras; ngem awan dua-dua nga umay.

22 Ket isu a mangawat kadagitoy a banag awatennak; ket maummongdanto kaniak ita ken iti agnanayon.

23 Ket manen, mapasamakto a kas iti kaadu ti buniagam iti danum, ipataymonto dagiti "dakulapmo, ket awatendanto ti ^bsagut ti Espiritu Santo, ket ^cur-urayendanto dagiti tanda ti ^dyaayko, ken ammodakto.

24 Adtoy, umayak a di agtantan. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 40

Paltiing a naited kada Joseph Smith a Propeta ken Sidney Rigdon, iti Fayette, Nueva York, idi Enero 1831 (History of the Church, 1:145). Sakbay a naisurat daytoy a paltiing, insurat ti Propeta, "Iti panangtallikud ni James Covill iti balikas ti Apo, ket nagsubli kadagiti sigud a pagbatayan ken tattaona, inted ti Apo kaniak ken ni Sidney Rigdon ti sumaganad a paltiing" (History of the Church, 1:145).

1-3, Pinataud ti buteng a maida-danes ken panagessem iti lubong ti itatallikud iti ebanghelio.

ADTOY, pudno kunak kadakayo, a napudno kaniak ti puso ti katulongak a ni "James

Covill, ta nakitulag kaniak a tungpalenna ti balikasko.

2 Ket siraragsak a "nangawat iti balikas, ngem dagus a sinulisog ni Satan; ket pinataud ti butengna a ^bmaidadanes ken panagessemna iti lubong ti ^citatallikudna iti balikas.

17a Jacob 5:61-75;
DkK 24:19.

18a PNK Jesucristo—
Ukom.

20a PNK Maikadua a
Yaay ni Jesucristo.

21a Mat. 24:36.

b JS—M 1:40.

23a PNK Dakulap,
Panangipatay iti.

b PNK Sagut ti
Espiritu Santo.

c Apoc. 3:3;
DkK 35:15; 45:39-44.

d 2 Ped. 3:10-14.

40 1a DkK 39:7-11.

2a Mar. 4:16-19.

b Mat. 13:20-22.

PNK Idadanes,
Panangidadanes.

c PNK Ikakalilis.

3 Gapuna linabsingna ti katu-
lagak, ket adda kaniak a ma-

ngaramid kenkuana iti namna-
maek a pagsayaatan. Amen.

BENNEG 41

Paltiing a naited iti Simbaan babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 4 ti Pebrero 1831 (History of the Church, 1:146–147). Napartak ti yaadu dagiti kameng iti Sanga ti Simbaan iti Kirtland iti daytoy a panawen. Kas panangirugina iti daytoy a paltiing insurat ti Propeta, “Sigaganetget dagiti kameng a mangaramid iti pagayatan ti Dios, iti pannakaammoda, nupay adda dagiti karkarna a tignay ken sin-sinan nga espiritu a nangserrek kadakuada . . . [ket] inted ti Apo iti Simbaan ti sumaganad” (History of the Church, 1:146–147).

1–3, *Iturong dagiti elder ti Simbaan babaen ti espiritu ti pammaltiing; 4–6, Awaten ken salimetmetanto dagiti pudno a disipulo ti paglintegan ti Apo; 7–12, Nainaganan ni Edward Partridge nga obispo iti Simbaan.*

IMDENGAN ken denggenyo, O tattaok, kinuna ti Apo ken Diosyo, dakayo a pakaragsakak a “bendisionan iti kaindaklanan amin a bendision, dakayo a dumngeg kaniak; ket ^bilunodko dagiti di dumngeg kaniak, a nangibaga a mamati iti nagan, iti kadagsenan iti amin a lunod.

2 Imdenganyo, O dakayo nga elder ti simbaanko a tinudingak, adtoy, itedko kadakayo ti bilin, nga ummongenyo ti bagbagiyo nga “agkaykaysa iti balikasko;

3 Ket babaen ti kararag ti

pammatiyo awatenyonto ti “paglintegak, tapno ammoyo ti mangituray iti simbaanko ket adda ti amin nga umno iti imatangko.

4 Ket siakto ti “agturayyo no ^bumayak; ket adtoy, umayak a di agtaktak, ket makitayonto ti pannakaitalimeng ti paglintegak.

5 Isu a “mangawat iti paglintegak ken ^bmangaramid, isu ti disipulok; ket isu nga agkuna nga immawat ngem dina aramiden, isu ti diak disipulo, ket “mapapanawto kadakayo;

6 Ta saan nga umno a maited dagiti banag nga agpaay kadagiti ubbing ti pagarian kadagiti saan a maikari, wenno kadagiti “aso, wenno dagiti ^bperlas a maipuruak kadagiti baboy.

7 Ket manen, umno a ti katulongak a ni Joseph Smith, Jun.,

41 1a PNK Bendision, Nabendisionan, Pammendision.

b Deut. 11:26–28;

1 Ne. 2:23.

c DKK 56:1–4;

112:24–26.

2a PNK Panagkaykaysa.

3a DkK 42.

4a Zac. 14:9; DkK 45:59.

PNK Jesucristo—Sangaribu a tawen a panagturay ni Cristo.

b PNK Maikadua a Yaay ni Jesucristo.

5a Mat. 7:24.

b San. 1:22–25;

DKK 42:60.

c DkK 50:8–9.

PNK Ekskomunikasion.

6a Mat. 15:26.

b Mat. 7:6.

maibangonan iti “balay, a pag-
yanan ken ^bpagipatarusanna.

8 Ket manen, umno nga agyan
ti katulongak a ni Sidney Rig-
don no ipapanna a pagsayaa-
tanna, no la ketdi ta tungpalen-
na dagiti bilinko.

9 Ket manen, tinudingak ti
katulongak a ni “Edward Part-
ridge; ket itedko ti bilin, a nas-
ken a matudingan babaen ti ti-
mek ti simbaan, ket maordenan
nga ^bobispo iti simbaan, a mang-
panaw iti pamastrekanna ket
“ibubosna ti amin a panawenna
nga agrabaho iti simbaan;

10 A mangkita iti amin a ba-
nag kas ituding kenkuana da-
giti paglintegak iti aldaw a
pannangtedko kadakuada.

11 Ket gapu daytoy iti kina-
tarnaw ti pusona kaniak, ta
kasla iti daydi nagkauna a “Na-
tanael, nga awan kenkuana ti
^bkinasikap.

12 Naited kadakayo dagitoy
a balikas, ket natarnawda ka-
niak; gapuna, agannadkayo iti
panangimetyo, ta sungbatanto
ida dagiti kararuayo iti aldaw a
panangukom. Pudno a kasta.
Amen.

BENNEG 42

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 9 ti Pebrero 1831 (History of the Church, 1:148–154). Naawat iti imatang dagiti sangapulo-ket-dua nga elder ken iti pannakatungpal iti kari ti Apo a naaramid iti napalabas a maited ti “paglintegan” iti Ohio (kitaen ti benneg 38:32). Inlawlawag ti Propeta daytoy a paltiing a kas “panangawat iti paglintegan ti Simbaan” (History of the Church, 1:148).

1–10, Matudingan dagiti elder a
mangikasaba iti ebanghelio, mang-
buniag kadagiti mapasurot, ken
mangbangon iti Simbaan; 11–12,
Nasken a matudingan ken maorde-
nanda ken mangisuro kadagiti pag-
batayan ti ebanghelio a masarakan
kadagiti nasantuan a kasuratan;
13–17, Mangisuro ken mangipad-
toda babaen ti bileg ti Espiritu;
18–29, Nabilin dagiti Santo a saan
a mamapatay, agtakaw, agulbod,
agdederrep, makiabig, wenna agsao
iti dakes a maibusor iti sabali; 30–

39, Dagiti paglintegan a maaramid
a mangsakup iti pannangted-pateg
iti sanikua; 40–42, Makedngan ti
kinapalangguad ken kinasadut;
43–52, Maagasan dagiti masakit
babaen ti panangannurot kadagiti
alagaden ken babaen ti pammati;
53–60, Iwanwan dagiti nasantuan
a kasuratan ti Simbaan ken nas-
ken a maiwaragawag iti lubong;
61–69, Maipalgakto ti disso ti
Baro a Jerusalem ken dagiti kina-
datdatlag iti pagarian; 70–73,
Nasken a maaramat dagiti naikkan-

7a DkK 42:71.
b PIP ipatarus ti Biblia.
DkK 45:60–61.
9a DkK 36:1.

b DkK 72:9–12;
107:68–75.
PNK Obispo.
c DkK 51.

11a Jn. 1:47.
b PNK Sikap.

pateg a sanikua a pangtulong kadagiti agrebheng ti Simbaan; 74-93, Naaramid dagiti paglintegan a mangsakup iti panagdederrep, pannakiabig, panagpapatay, panagtakaw, ken panangipudno kadagiti basol.

IMDENGANYO, O dakayo nga Elder ti simbaanko, a nangummong iti bagbagiyo iti naganko, nga isu ni Jesucristo nga Anak ti sibibiag a Dios, ti Mangisalakan iti lubong; no la ketdi mamatika-yo iti naganko ken tungpalenyo dagiti bilinko.

2 Manen kunak kadakayo, im-dengan ken denggen ken tungpalenyo ti “paglintegan nga itedko kadakayo.

3 Ta pudno kunak, nga iti panangummongyo iti bagbagiyo a maibatay iti “bilin nga itedko kadakayo, ket nagnanamingan-yo ti ^bmaipanggep iti daytoy a banag, ket dinawatyo iti Ama iti naganko, ket iti kasta mawatyonto.

4 Adtoy, pudno kunak kadakayo, itedko kadakayo daytoy umuna a bilin, a mapankayo babaen ti naganko, tunggal maysa kadakayo, malaksid kadagiti katulongak a da Joseph Smith, Jun., ken Sidney Rigdon.

5 Ket itedko ti bilin kadakuada a mapan iti ababa a panawen, ket maitedto babaen ti

bileg ti “Espiritu no kaano ti panagsublida.

6 Ket mapankayo babaen ti bileg ti Espirituk, a mangikasaba iti ebangheliok, a “sagdudua, babaen ti naganko, nga ingatoy ti timekyo a kas iti aweng ti trumpeta, a mangipakdaar iti balikasko a kas kadagiti anghel ti Dios.

7 Ket mapankayo a mamuniag iti danum, a kunayo: Agbabawikayo, agbabawikayo, ta asidegen ti pagarian ti langit.

8 Ket manipud iti daytoy a lugar mapankayo kadagiti paset iti laud; ket no la ketdi masarakanyo dagiti umawat kadakayo bangonenyo ti simbaanko iti tunggal paset—

9 Agingga a dumteng ti panawen a maibutaktak kadakayo manipud iti ngato, inton maisaganan ti “siudad ti ^bBaro a Jerusalem, a pannakaummongyo a ‘sangsangkamaysa, tapno agbalinkayo a “taok ket siak ti Diosyo.

10 Ket manen, kunak kadakayo, nga agakemto ti katulongnak a ni “Edward Partridge iti akem nga intudingko kenkuana. Ket mapasamakto, a no agbasol addanto ^bsabali a matudingan a mangsukat kenkuana. Pudno a kasta. Amen.

11 Manen kunak kadakayo, a saan a maited iti asino man a

42 2a DkK 58:23.

PNK Paglintegan.

3a DkK 38:32.

^b Mat. 18:19.

5a PNK Espiritu Santo.

6a Mar. 6:7.

PNK Aramid ti Misionario.

9a DkK 57:1-2.

^b Ether 13:2-11;

DkK 45:66-71;

84:2-5;

Moises 7:62;

PP 1:10.

PNK Baro a Jerusalem.

^c PNK Israel—Ti

pannakaummong ti Israel.

^d Zac. 8:8.

10a DkK 41:9-11; 124:19.

^b DkK 64:40.

mapan “mangikasaba iti ebangheliok, wenno mangbangan iti simbaanko, malaksid no ^bordenan ti addaan iti turay, ken ammo ti simbaan nga addaan iti ^cturay ken gagangay nga inordenan dagiti dadaulo ti simbaan.

12 Ket manen, dagiti “elder, saserdote ken maestro daytoy a simbaan nasken nga ^bisuroda dagiti pagbatayan ti ebangheliok, nga adda iti ^cBiblia ken ti ^dLibro ni Mormon, nga isu ti pakabuklan ti ^eebanghelio.

13 Ket tungpalenda dagiti katulagan ken kasuratan ti simbaan, ket dagitoy ti isuroda, kas panangiturong kadakuada ti Espiritu.

14 Ket maitedto kadakayo ti Espiritu babaen ti ^akararag ti pammati; ket no diyo maawat ti ^bEspiritu saankayo a mangisuro.

15 Ket tungpalenyo amin dagitoy kas imbilinko maipanggep iti panangisuroyo, agingga a maited ti pakabuklan dagiti ^anasantuan a kasuratak.

16 Ket iti panangingatoyo iti timenkyo babaen ti ^aMangliwliwa,

agsao ken mangipadtokayonto no namnamaek a pagsayaatan;

17 Ta, adtoy, ammo ti Mangliwliwa ti amin a banag, ket paneknekanna ti kasuratan a maipanggep iti Ama ken iti Anak.

18 Ket ita, adtoy, agsaoak iti simbaan. Saankayo a ^amamapatay; ket isu a ^bmamapatay awanto ti pakapakawananna iti daytoy a lubong, wenno iti umay a lubong.

19 Ket manen, kunak, saankayo a mamapatay; ngem isu a mamapatay ^amatayto.

20 Saankayo nga ^aagtakaw; ket isu nga agtakaw ken saan nga agbabawi mapapanawto.

21 Saankayo nga ^aagulbod; ket isu nga agulbod ken saan nga agbabawi mapapanawto.

22 ^aAyatenyo ti asawayo a naimpusuan, ket ^bmakinaigkayo kenkuana laeng ket awanen ti sabali.

23 Ket isu a mangmatmat iti maysa a babai tapno ^agartemanan ilibakna ti pammati, ket mapukawna ti Espiritu; ket no saan nga agbabawi mapapanawto.

11a PNK Mangasaba.

b PNK Akem,
Tinudingan ti Dios,
Pagakeman; Orden,
Pannakaorden.

c PNK Turay;
Kinasaserdote.

12a PNK Elder.

b Mosiah 18:19–20;
DkK 52:9, 36.
PNK Mangisuro,
Mannursuro.

c PNK Biblia.

d PNK Libro ni
Mormon; Nasantuan
a Kasuratan—Pateg
dagiti nasantuan
a kasuratan.

e PNK Ebanghelio.

14a DkK 63:64.

PNK Kararag.

b PNK Espiritu Santo;
Mangisuro,
Mannursuro—
Panagisuro nga
adda ti Espiritu.

15a DkK 42:56–58.

16a 1 Cor. 2:10–14;
DkK 68:2–4.

PNK Mangliwliwa.

18a Ex. 20:13–17;
Mat. 5:21–37;

2 Ne. 9:35;
Mosiah 13:21–24;
3 Ne. 12:21–37.

b PNK Pammapatay.

19a PNK Kadagsenan
a Pannakadusa.

20a PNK Agtakaw,
Panagtakaw.

21a PNK Napudno,
Kinapudno;
Panagulbod.

22a PNK Ayat;
Panagasawa,
Mangasawa.
b Gen. 2:23–24;
Ef. 5:25, 28–33.

23a Mat. 5:28;
3 Ne. 12:28;
DkK 63:16.
PNK Gartem.

24 Saankayo a “makiabig; ket isu a nakiabig, ket saan nga agbabawi mapapanawto.

25 Ngem isu a nakiabig ken “nagbabawi a naimpusuan, ket lipatennan, ken saannan a su-notan pay, ^bmapakawanto;

26 Ngem no aramidennanto “manen, saanton a mapakawan pay, ngem mapapanawto.

27 Saanyo a “pagsawan iti dakes ti kaarrubayo, wenno dangran.

28 Ammukenyo a dagitoy a paglintegan maipanggep kadagitoy a banag naitedda kadagiti nasantuan a kasuratak; isu a nagbasol ket saan nga agbabawi “mapapanawto.

29 No “ay-ayatendak ^bpagserbiandak ken “tungpalenyo amin a bilinko.

30 Ket adtoy, laglagipenyo dagiti “nakurapay, ket ^bidatonyo dagiti sanikuayo a “pangtulong kadakuada, babaen ti katulagan ken kari a di malabsing.

31 Ket no la ketdi “mangibinglaykayo iti kinabaknangyo kadagiti ^bnakurapay, aramidenyonto kaniak; ket maidatagda iti “obispo ti simbaanko ken kadagiti mamagbagana, dua ka-

dagiti elder, wenno nangato a saserdote, no asino ti tudingananto wenno natudingan ken ^apasingkedanna iti dayta a panggep.

32 Ket mapasamakto, a kalpasan ti pannakaidatagda iti obispo ti simbaanko, ken kalpasan ti pannakaawatna kadagitoy a pammaneknek maipanggep iti “pannakaited-pateg kadagiti sanikua ti simbaan, a saanda a maala manipud iti simbaan, a mainugot kadagiti bilinko, adda ^bsungsungbatan ti tunggal tao kaniak, nga “agbantay iti sanikuana, wenno iti dayta naawatna babaen ti pannangted-pateg, nga umdas nga agpaay kenkuana ken iti ^akaamaanna.

33 Ket manen, no adda dagiti sanikua iti ikub ti simbaan, wenno asino man a tao, nga ad-adu ngem iti kasapulanda kalpasan daytoy immuna a pannakaidaton, a “nabati iti maidaton iti obispo, maidulinto daytoy a mapipaay kadagiti awanan, no dad-duma, a tunggal tao nga agkasapulan mabalina a maikkan a sibubuslon ket umawat a maibatay iti kayatna.

24a PNK Pannakikamalala.

25a PNK Agbabawi, Panagbabawi.
b Jn. 8:3–11.

PNK Pakawan.
26a 2 Ped. 2:20–22;
DkK 82:7.

27a PNK Saosao.

28a PNK Ekskomunikasion.

29a Jn. 14:15, 21.

b PNK Serbisio.

c PNK Agtungpal,

Kinamanagtungpal, Natulnog.

30a Mosiah 4:16–26;
Alma 1:27.

PNK Nakurapay.

b PNK Mangted-pateg, Paglintegan iti Pannangted-pateg.

c PNK Pagimbagan.

31a Mosiah 2:17.

PNK Limos,

Pananglimos.

b PNK Nakurapay.

c PNK Obispo.

d PNK Panangtuding.

32a DkK 51:4.

b DkK 72:3–11.

PNK Agsungbat, Sungsungbatan, Kaadda ti Sungsungbatan.

c PNK Agay-aywan, Panagaywan.

d DkK 51:3.

33a DkK 42:55; 51:13;
119:1–3.

34 Ngarud, maidulin iti pagidulinak ti nabati, a maited kadagiti nakurapay ken makasapul, a kas intuding ti nangato a konseho ti simbaan, ken ti obispo ken ti konsehona;

35 Ken para iti panggep a panagatang kadagiti daga para iti pagimbagan ti kaaduan iti simbaan, ken pangpabangon kadagiti balay a pagkararagan, ken pangbangon iti “Baro a Jerusalem a maipalgakto kalpasan daytoy—

36 Tapno aguummongto dagiti natulagan a taok iti dayta nga aldaw a “yaayko iti ^btemplok. Ket aramidek daytoy para iti pannakaisalakan dagiti taok.

37 Ket mapasamakto, nga isu a nagbasol ken saan nga agbabaw ^amapapanawto iti simbaan, ket saannanton a mapasubli manen ti ^binikkan-pategna kadagiti nakurapay ken agkasapulan iti simbaanko, wenno iti sabali a panna, kaniak—

38 Ta no la ket ^aaramidenyo iti kabassitan kadagitoy, aramidenyo kaniak.

39 Ta mapasamakto, a maipatungpalto ti imbagak babaen ti ngiwat dagiti propetak; ta ikkak-pategto ti kinabaknang dagiti umawat iti ebangheliok kadagiti Gentil kadagiti nakura-

pay a taok nga adda iti balay ti Israel.

40 Ket manen, saankayo koma nga ^aagpannakkel iti pusoyo; aramidenyo a nalinis amin a ^bpagan-anayyo, ket ti pintasda pintas ti aramid dagiti imayo;

41 Ket aramidenyo amin a banag a nadalus iti imatangko.

42 Saankayo nga ^aagsadsadut; ta ti managsadsadut saanto a mangan iti tinapay wenno agkawes iti pagan-anay ti trabahador.

43 Ket asino man kadakayo ti ^aagsakit, ket awan ti pammatina a maimbagan, ngem mamati, mataraonanto a sidudungngo, iti bulbulong ken nalukneng a taraon, ken saan a babaen ti ima ti kabusor.

44 Ket dagiti elder ti simbaan, dua wenno ad-adu, matudingandanto, ket agkararagda ken ipatayda dagiti ^adakulapda kadakuada iti naganko; ket no matayda ^bmatayda kaniak, ket no agbiagda agbiagda kaniak.

45 ^aAgbiagkayo a sangsang-kamaysa iti ^bayat, iti kasta ^clumdaangkayo iti isisina ti matay, ken kangrunaanna kadagiti awan iti ^dnamnamada iti nadayag a panagungar.

46 Ket no mapasamakto a dagiti matay kaniak didanto ma-

35a PNK Baro a Jerusalem; Zion.

36a DkK 36:8.
b Mal. 3:1.

37a DkK 41:5; 50:8–9.
PNK Ekskomunikasion.

b PNK Mangted-pateg, Paglintegan iti Pannangted-pateg.

38a Mat. 25:34–40.

PNK Kaasi; Pagimbagan.

40a Prov. 16:5.
PNK Kinapalangguad.

b PNK Kinanakman.
42a DkK 68:30–32.

PNK Sadut, Kinasadut.

43a PNK Masakit, Sakit.

44a PNK Panangbendision iti Masakit; Dakulap,

Panangipatay iti.

b Rom. 14:8;

Apoc. 14:13;
DkK 63:49.

45a 1 Jn. 4:16, 20–21.

b PNK Ayat.

c Alma 28:11–12.

d 1 Cor. 15:19–22.

PNK Namnama.

ramanan ti "patay, ta ^bnasam-
itto para kadakuada;

47 Ket isuda a matay a saan a
kaniak, ay-ayda pay, ta napait
ti ipapatayda.

48 Ket manen, mapasamakto
nga isu nga addaan iti "pammati
kaniak a ^bmaimbagan, ken saan
a "maituding a matay, maimba-
ganto.

49 Isu nga addaan iti pammati
a makakita makakitanto.

50 Isu nga addaan iti pammati
a makangngeg makangngegto.

51 Ti pilay nga addaan iti pam-
mati a makalagto makalagtonto.

52 Ket isuda nga awanan iti
pammati a makaaramid kada-
gitoy, ngem mamatida kaniak,
addaanda iti bileg nga agbalin
nga "annakko; ket no la ketdi ta
dida aglabsing kadagiti paglin-
tegak ^btulonganyo ida kadagiti
an-annayenda.

53 Agtakderkayo iti lugar a
"pagrebbenganyo.

54 Diyo alaen ti pagan-anay ti
kabsaty; bayadanyo ti awa-
tenyo iti kabsaty.

55 Ket no "magun-odyo ti ad-
adu ngem iti kasapulanyo,
itedyo iti ^bpagidulinak, tapno

maaramid amin a banag a mai-
batay iti imbagak.

56 Dumawatkayo, ket maited-
to dagiti "nasantuan a kasura-
tak a kas intudingko, ket ^bmai-
talimengdanto a maaywanan;

57 Ket nasken unay a tenglen-
yo ti riknayo maipanggep ka-
dakuada, ket saanyo nga isuro
ida agingga a maawatyo ida a
sibubukel.

58 Ket itdek kadakayo ti bilin
a kalpasanna isuroyonto ida iti
amin a tao; ta maisurodanto iti
"amin a pagilian, kakabsat, pag-
sasao ken tattao.

59 Alaenyo dagiti banag nga
inawatyo, a naited kadakayo
kadagiti nasantuan a kasuratak
para iti paglintegan, nga agba-
lin a paglintegak a mangiwan-
wan iti simbaanko;

60 Ket isu a "mangaramid a ma-
ibatay kadagitoy a banag mai-
salakanto, ket isu a di manga-
ramid kadakuada ^bmailunodto
no agtultuloy a kasta.

61 No agdawatkayo, umawat-
kayo iti "paltiing iti kada palti-
ing, ^bpagsiriban iti kada pagsiri-
ban, tapno maammuanyo dagiti
^cdatdatlag ken ^dmakapatali-

46a PNK Ipatatay,
Naindagaan nga.
b Apoc. 14:13.

48a DkK 46:19.
PNK Pammati.
b PNK Agasan,
Panagagas.
c Ecl. 3:1-2;
Ara. 17:26;
Heb. 9:27;
DkK 122:9.

52a PNK Lallaki ken
Babbai nga
Annak ti Dios.
b Rom. 15:1.

PNK Sinninged.

53a PNK Agay-aywan,
Panagaywan.

55a DkK 82:17-19;
119:1-3.

b DkK 42:34; 51:13.

56a Alusion iti
pannakaipatarus
ti Biblia.
DkK 45:60-61.

b PNK Nasantuan a
Kasuratan—Pateg
dagiti nasantuan
a kasuratan.

58a DkK 1:2.

60a DkK 41:5.

PNK Agtungpal,
Kinamanagtungpal,
Natulnog.

b Moises 5:15.
PNK Pannakailunod.

61a PNK Paltiing.

b Abr. 1:2.
PNK Pannakaammo;
Pammaneknek.

c DkK 63:23.
PNK Kinadatdatlag
ti Dios.

d DkK 39:6.

ngenngen a banag—a mangyeg iti ^cragsak, a mangyeg iti agnayon a biag.

62 Agdamagkayo, ket maibutaktakto kadakayo iti naituding a panawenko a pakabangonan ti ^aBaro a Jerusalem.

63 Ket adtoy, mapasamakto a maibaon dagiti katulongak iti daya ken iti laud, iti amianan ken iti abagatan.

64 Ket uray ita, bay-anyo a ti mapan iti daya isurona ida tapno mapasurotda a mapan iti ^alaud, ket daytoy banag ti umay iti daga, ken iti ^bnalimed a kinnunsabo.

65 Adtoy, tungpalenyo amin dagitoy a banag, ket dakkelta ti gunggonayo; ta maitedto kadakayo ti pannakaammo kadagiti datdatlag iti pagarian, ngem santo a maammuan ti lubong ida.

66 Tungpalenyo dagiti paglintegan nga inawatyo ket agtalinaedkayo a napudno.

67 Ket awatenyo kalpasan daytoy dagiti ^akatulagan ti simbaan, a kas iti umdas a pangrugianyo, ditoy man wenno iti Baro a Jerusalem.

68 Ngarud, isu nga agkurkurang iti ^apagsiriban, bay-anyo nga agdawat kaniak, ket itedko kenkuana a siwawaya ket sanko a pabainan.

69 Itag-ayyo dagiti pusoyo ket

agrag-okayo, ta para kadakayo ti ^apagarian, wenno iti sabali a pannao, naiteden dagiti ^btulbek ti simbaan. Pudno a kasta. Amen.

70 Addanto ^apagrebengan dagiti ^bsaserdote ken ^cmaestro, a kas kadagiti kameng.

71 Ket dagiti elder wenno nangato a saserdote natudingan a mangtarabay iti obispo a kas mamalbalakad iti amin a banag, matulonganto dagiti kaamaan-da manipud iti sanikua a ^anaikkan-pateg ti obispo, a para iti pagimbagan dagiti nakurapay, ken sabali pay a pagpaayan, kas naibagan;

72 Wenno umawatdanto iti umno a tangdan para iti amin a serbisiada, iti man pagrebbe-nganda wenno ania man, a mabalin a napanunot wenno in-keddeng dagiti mamalbalakad ken obispo.

73 Ket ti obispo, met, umawat met iti tulong, wenno iti umno a tangdan iti amin a serbisiona iti simbaan.

74 Adtoy, pudno kunak kadakayo, nga asino man kadakayo, a mangisina iti kasimpungalanna gapu iti ^apanagdederrep, wenno iti sabali a pannao, no paneknekanda kadakayo a sipapakumbaba a daytoy ti gapu, diyo ida papanawen kadakayo;

61e PNK Rag-o.

62a DkK 57:1-5.

64a DkK 45:64.

b PNK Nalimed a Kinnunsabo.

67a DkK 82:11-15.

68a San. 1:5.

PNK Kinisirib.

69a PNK Pagarian

ti Dios wenno

Pagarian ti Langit.

b Mat. 16:19; DkK 65:2.

PNK Tulbek ti

Kinasaserdote.

70a PNK Saserdote,

Kinasaserdote

nga Aaron.

b PNK Maestro, iti

Kinasaserdote nga Aaron.

c PNK Agay-aywan, Panagaywan.

71a PNK Mangted-pateg, Paglintegan iti Pannangted-pateg.

74a PNK Panagdederrep; Kinamannakiabig.

75 Ngem no makakitakayo iti nangpanaw iti kasimpungalan-na gapu iti "pannakiabig, ket isuda a mismo ti naglabsing, ket sibibiag ti kasimpungalan-da, ^bmapapanawda kadakayo.

76 Ket manen, kunak kadakayo, nga "agsiput ken agannadkayo, iti amin a damag, nga awan ti maawatyo a kasta kadakayo no siaasawada;

77 Ket no saanda a siaasawa, agbabawida iti amin a basolda wenno saanyo ida nga awaten.

78 Ket manen, tunggal tao a kameng iti daytoy a simbaan ni Cristo, nasken a tungpalenda amin a bilin ken katulagan ti simbaan.

79 Ket mapasamakto, nga asino man kadakayo ti "pumatayto maidatag ken makedngandanto a maibatay kadagiti paglintegan ti daga; ta laglagipenyo nga awan ti pakapakawananna; ket mapaneknekanto a maibatay kadagiti paglintegan ti daga.

80 Ket no asino man a lalaki wenno babai ti makiabigto, mausigto iti sango ti dua nga elder ti simbaan, wenno ad-adu, ket maiparang amin a balikas a maibusor iti lalaki wenno babai babaen ti dua a saksi ti simbaan, a saan a ti kabusor; ngem nasaysayaat pay no ad-adu ngem dua ti saksi.

81 Ngem makedngan ti lalaki wenno babai babaen ti agtaud

iti ngiwat ti dua a saksi; ket idatag dagiti elder ti kaso iti simbaan, ket itag-ayto ti simbaan dagiti imada a maibusor iti lalaki wenno babai, tapno makednganda a maibatay iti paglintegan ti Dios.

82 Ket no mabalin, nasken nga adda met a mangimatang ti obispo.

83 Ket kastanto ti aramidenyo iti amin a kaso a dumteng kadakayo.

84 Ket no agsipdut ti lalaki wenno babai, maidatagto ti lalaki wenno babai iti paglintegan ti daga.

85 Ket no "agtakaw ti lalaki wenno babai, maidatagto ti lalaki wenno babai iti paglintegan ti daga.

86 Ket no "agulbod ti lalaki wenno babai, maidatagto ti lalaki wenno babai iti paglintegan ti daga.

87 Ket no agaramid ti lalaki wenno babai iti ania man a pagbasolan, maidatagto ti lalaki wenno babai iti paglintegan, uray pay iti Dios.

88 Ket no "agbasol kadakayo ti kabsatyo a ^blalaki wenno babai, agsinnangokayonto laeng; ket no "agpudno ti lalaki wenno babai agkinnaawatan-kayonto.

89 Ket no saan nga agpudno ti lalaki wenno babai idatagyo ti lalaki wenno babai iti simbaan,

75a PNK Pannaki-kamalala.
b PNK Ekskomunikasion.
76a PNK Aywanan, Agaywan.

79a PNK Pammapatay.
85a PNK Agtakaw, Panagtakaw.
86a PNK Napudno, Kinapudno; Panagulbod.

88a PNK Kabsat a Lalaki, Kakabsat; Kabsat a Babai.
b Mat. 18:15-17.
c PNK Kumpisar, Panagkumpisar.

saan a kadagiti kameng, ngem kadagiti elder. Ket maaramidto iti miting, ket saan nga iti sa-ngo ti lubong.

90 Ket no agbasol iti adu ti kabsaty a lalaki wenno babai, “madusanto iti kaaduan.

91 Ket no asino man ti agbasol a sibabatad, maungtanta iti tal-laong, tapno mapabainan. Ket no saan nga agpudno ti lalaki wenno babai, maidatag ti lalaki wenno babai iti paglintegan ti Dios.

92 No asino man ti agbasolto iti nalimed, maungtanta ti lalaki wenno babai iti nalimed, tapno maaddaan ti lalaki wenno babai iti gundaway nga agpudno a sililimed iti lalaki wenno babai a nagbasolan ti lalaki wenno babai, ken iti Dios, tapno saan unay a babalawen ti simbaan ti lalaki wenno ba-bai.

93 Ket kasta ti panangiturong-yonto iti amin a banag.

BENNEG 43

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi Pebrero 1831 (History of the Church, 1:154–156). Iti daytoy a panawen sumagmamano a kameng ti Simbaan ti rirriribuken dagiti tao nga ag-kunkuna a mammaltiingda. Nagdamag ti Propeta iti Apo ket naawatna daytoy a surat a naiturong kadagiti elder ti Simbaan. Maipapan ti umu-na a paset kadagiti banag ti pannakaiwardas ti Simbaan; linaon ti naud-udi a paset ti ballaag nga ited dagiti elder kadagiti pagilian iti daga.

1–7, Dumteng laeng dagiti palti-ing ken bilin babaen ti maysa a na-tudingan; 8–14, Mapasanto dagi-ti Santo babaen ti nasantuan a pa-nagtignayda iti imatang ti Apo; 15–22, Naibaon dagiti elder a mangyararaw iti panagbabawi ken mangisagana kadagiti tao iti naindaklan nga aldaw ti Apo; 23–28, Awagan ti Apo dagiti tao ba-baen ti timekna ken babaen dagiti bileg ti nakaparsuaan; 29–35, Dumtengto ti Millennium ken ti pannakaigalut ni Satanas.

OIMDENGANYO, dakayo nga elder ti simbaanko, ket

denggenyo dagiti balikas nga ibagak kadakayo.

2 Ta adtoy, pudno, pudno, ku-nak kadakayo, a naawatyon ti bilin a para iti “paglintegan ti simbaanko, babaen kenkuana a tinudingak kadakayo a manga-wat kadagiti ^bbilin ken paltiing manipud iti imak.

3 Ket maipanamna a maam-muanyonto daytoy—nga awan ti sabali a natudingan kadakayo nga umawat kadagiti bilin ken paltiing agingga a maala, no “agtungpal kaniak.

4 Ngem pudno, pudno, kunak kadakayo, nga “awan ti sabali a

90a PNK Dusa,
Pannakadusa.
43 2a DkK 42.

b PNK Bilin ti Dios,
Dagiti; Paltiing.
3a Jn. 15:4.

4a DkK 28:2–3.

matudingan iti daytoy a sagut malaksid no babaen kenkuana; ta no maala manipud kenkuana awanto ti bilegna malaksid ti panagtudingna iti sabali a mangisaup kenkuana.

5 Ket daytoy ti paglintegan kadakayo, a diyo awaten dagiti pannursuro ti asino man nga umasideg kadakayo a kas kadagiti paltiing ken bilin;

6 Ket itedko daytoy kadakayo tapno saankayo a "maallilaw, tapno maammuan dagiti saan a naggapu kaniak.

7 Ta pudno kunak kadakayo, ta isu nga "inordenak sumrekto iti ^bruangan ket maordenanto a kas iti imbagak idi kadakayo, a mangisuro kadagiti paltiing nga inawatyo ken awatenyon-to babaen kenkuana a tinudingnak.

8 Ket ita, adtoy, itedko kadakayo ti bilin, a no aguummongkayo a sangsangkamaysa "iwanwan ken itandudoyo ti tunggal maysa, tapno maammuan no kasano ti panagtignayyo ken panangiwanwano iti simbaanko, no kasano ti panagtignayyo a maibatay kadagiti alagaden ti paglintegan ken bilinko, a naitedkon.

9 Ket kasta ti pannakaiwanwano iti paglintegan ti simbaanko, ket "mapasantokayo iti

inawatyo, ket ikumityo ti bagbagiyo nga agtignay a nasantuan iti imatangko—

10 A no la ketdi aramidenyo daytoy, "mainayonto ti gloria iti pagarian a naawatyon. No diyo aramiden daytoy, ^bmaibawinto daytoy, uray pay dayta naawatyon.

11 Ikkatenyo ti "kinamanagbasol nga adda kadakayo; pasan-tuenyo ti bagbagiyo iti imatangko;

12 Ket no tarigagayanyo dagiti gloria iti pagarian, tudinganyo ti katulongak a ni Joseph Smith, Jun., ket "itandudoyo iti imatangko babaen ti kararag ti pammati.

13 Ket manen, kunak kadakayo, a no tarigagayanyo dagiti "datdatlag iti pagarian, ikkan-yo iti taraon ken aruaten, ken ania man a banag a kasapulan-na iti panangipatungpalna iti imbilinko kenkuana;

14 Ket no diyo aramiden agtalinaed kadakuada a nangawat kenkuana, tapno maisaganaak ti bagik kadagiti "natarnaw a tao iti imatangko.

15 Kunak manen, imdenganyo dakayo nga elder ti simbaanko, a tinudingak: Saankayo a nai-baon tapno pasursuruan, ngem tapno "mangisuro kadagiti anak ti tattao iti bambanag nga

6a DkK 46:7.
PNK Allilaw,
Allilawen,
Panangallilaw.
7a PNK Orden,
Pannakaorden.
^b Mat. 7:13-14;
2 Ne. 9:41;
31:9, 17-18;

3 Ne. 14:13-14;
DkK 22:1-4.
8a DkK 88:77.
9a PNK Pannakapasanto.
10a Alma 12:10.
^b Mar. 4:25.
11a PNK Basol.
12a PNK Panangkanunong
kadagiti Dadaulo

ti Simbaan.
13a PNK Kinadatdatlag
ti Dios.
14a PNK Natarnaw,
Kinatarnaw.
15a PNK Aramid
ti Misionario.

impaimak kadakayo babaen ti bileg ti ^bEspirituk;

16 Ket ^amaisurokayo manipud iti ngato. ^bPasantuenyo ti bagbagiyo ket ^cmatलगadingankayo iti bileg, tapno maitedyo ti kas iti imbagak kadakayo.

17 Imdenganyo, ta, adtoy, asidegen ti ^anaindaklan nga ^baldaw ti Apo.

18 Ta dumteng ti aldaw a yebkasto ti Apo ti ^atimekna manipud iti langit; ^bagkintayegto ti langit ken ^cagarigenggento ti daga, ket umawengto ti ^dtrumpeta ti Dios iti atiddog ken napigsa, ket kunananto kadagiti matmaturog a pagilian: ^eBumangon ken agbiagkayo a sasanto; ^fagtalinaedkayo a managbasol ken ^gmaturogkayo agingga nga umawagakto manen.

19 Gapuna patibkerenyo dagiti lomoyo di la ket maminano ta mairamankayo kadagiti nadangkes.

20 Agtimekkayo iti napigsa ket dikayo agpangngadua. Awaganyo dagiti pagilian nga agbabawida, nataengan man wenno ubbing, sibabalud man wenno siwawaya, a kunayo: Isaganyo ti bagbagiyo para iti naindaklan nga aldaw ti Apo;

21 Ta no siak, a maysa a tao,

agtimekak iti napigsa ket awagankayo nga agbabawi, ket kaguradak, anianto ti kunayo no dumteng ti aldaw a gumluong dagiti ^agurrudod iti amin a sulit ti daga, a makisao kadagiti amin a sibibiag, a kunana—Agbabawikayo, ket agsaganakayo para iti naindaklan nga aldaw ti Apo?

22 Wen, ket manen, inton maisaplit dagiti kimat manipud iti daya nga agpalaud, ket manabsiit ti timekda kadagiti amin a sibibiag, ken mangtitileng kadagiti lapayag dagiti makangngeg, a mangibaga kadagitoy a balikas—Agbabawikayo, ta dumtengen ti naindaklan nga aldaw ti Apo?

23 Ket manen, yebkasto ti Apo ti timekna manipud iti langit, nga agkuna: Imdenganyo, O dakayo a pagilian iti daga, ket denggenyo dagiti balikas dayta Dios a nangparsua kadakayo.

24 O, dakayo a pagilian iti daga, kasano ti kasansan ti panangummongko kadakayo a sangsangkamaysa a kas iti panangummong ti ^apamusian kadagiti piekna iti sirok ti payakna, ngem dakayo ^bsaan!

25 Kasano ti kasansan ti ^apanangawagko kadakayo babaen ti ngiwat dagiti ^bkatulongak,

- 15b PNK Mangisuro, Mannursuro—Panangisuro nga adda ti Espiritu.
16a PNK Pammaregta, Paregtaen.
b PNK Pannakapasanto.
c Luc. 24:49;
DkK 38:32; 95:8-9;
110:8-10.
17a Mal. 4:5;

- DkK 2:1; 34:6-9.
b DkK 29:8.
PNK Maikadua a Yaay ni Jesucristo.
18a Jl. 2:11;
DkK 133:50.
b Jl. 2:10; 3:16;
DkK 45:48.
c DkK 88:87.
d DkK 29:13; 45:45.
e PNK Panagungar.

- f DkK 76:85;
88:100-101.
g Morm. 9:13-14.
21a 2 Ne. 27:2;
DkK 88:90.
24a Mat. 23:37;
3 Ne. 10:4-6.
b PNK Yaalsa.
25a Hel. 12:2-4.
b Mat. 23:34.
PNK Propeta.

ken ti ‘panagserserbi dagiti anghel, ken ti timekko a mismo, ken ti dulluog dagiti gurruod, ken dagiti manabsiit a kimat, ken ti banesbes dagiti bagyo, ken ti dalagudog dagiti ginggined, ken dagiti napigsa a tudo ti uraro, ken ti asug dagiti ^agawat ken angol iti tunggal kita, ken ti napigsa nga aweng ti trumpeta, ken babaen ti timek ti pangnged-deng, ken babaen ti timek ti ‘pa-nangngaasi iti agmalmalem, ken babaen ti timek ti kinadayag ken dayaw ken dagiti kinabak-nang ti agnanayon a biag, ket maisalakankayo iti ^fawan ing-gana a pannakaisalakan, ngem dakayo saan!

26 Adtoy, dimtengen ti aldaw, a napnon ti kopa ti pungtot iti gurak.

27 Adtoy, pudno kunak kada-kayo, a dagitoy ti balikas ti Apo a Diosyo.

28 Gapuna, agtrabahokayo, ^aagtrabahokayo iti bangkagko iti maudi a gundaway—iti ma-udi a gundaway awaganyo da-giti agindeg iti daga.

29 Ta iti naikeddeng a pana-wenken ^aumayakto iti daga a

mangukom, ket masubbotto dagiti taok ket agturaydanto iti daga a kaduak ida.

30 Ta ti naindaklan a ^aMillen-nium, a nasaok babaen ti ngiwat dagiti katulongak, umayto.

31 Ta ^amaigalutto ni ^bSatanas, ket inton makaruk-at manen ag-turayto laeng iti ^aababa a pana-wen, sa kalpasanna dumteng-ton ti ^apanungpalan ti daga.

32 Ket isu nga agbibagi iti ^aki-nalinteg ^bagbalbaliwto iti apag-kirem, ket mapukawto ti daga a kasla lamuten ti apuy.

33 Ket pumanawto dagiti na-dangkes nga agturong iti di maiddep nga ^aapuy, ket awan ti tao a makaammo iti paggibu-sanda iti daga, wenno maka-ammonto, agingga nga umay-da kaniak a ^bmaukom.

34 Imdenganyo dagitoy a ba-likas. Adtoy, Siak ni Jesucristo, ti ^aMangisalakan iti lubong. ^bItalimengyo dagitoy a banag iti puspuso, ket ^apagtalinae-denyo iti ^apanunotyo dagiti ^akinangayed ti agnanayon.

35 ^aAgparbengkayo. Tungpa-lenyo ti amin a bilinko. Pudno a kasta. Amen.

25c DkK 7:6; 130:4–5.

d Jer. 24:10;

Amos 4:6;

DkK 87:6;

JS—M 1:29.

e PNK Kaasi,
Manangngaasi.

f PNK Agnanayon a
Biag; Saan a Matay,
Kinaagnanayon;
Pannakaisalakan.

28a Jacob 5:71;

DkK 33:3.

PNK Bangkag ti Apo.

29a PNK Maikadua a

Yaay ni Jesucristo.

30a PNK Millennium.

31a 1 Ne. 22:26.

PNK Sairo.

b DkK 45:55; 84:100;
88:110.

c Apoc. 20:3;
Jacob 5:77;
DkK 29:22.

d PNK Lubong—
Kanibusanan
ti lubong.

32a PNK Nalinteg,

Kinalinteg.

b 1 Cor. 15:51–52;

DkK 63:51; 101:31.

PNK Panangungar.

33a Mat. 3:12.

b PNK Jesucristo—
Ukom.

34a PNK Mangisalakan.

b JS—M 1:37.

c DkK 84:61; 100:7–8.

d PNK Utoben.

e PNK Panunot.

35a Rom. 12:3;

DkK 18:21.

BENNEG 44

Paltiing a naited kada Joseph Smith a Propeta ken Sidney Rigdon, iti Kirtland, Ohio, idi arinunos ti Pebrero 1831 (History of the Church, 1:157). Iti pannakasurot kadagiti kasapulan a naikabil ditoy, nangituding ti Simbaan iti taripnong a maangay iti umuna a paset ti sumuno a Hunio.

1-3, *Nasken nga aguummong dagiti elder iti taripnong, 4-6, Nasken a maurnosda a maibatay kadagiti paglintegan ti daga ken mataripatoda dagiti nakurapay.*

ADTOY, kasta ti kuna ti Apo kadakayo a katulongak, nasken iti panagkunak nga aguummong dagiti elder ti simbaanko, manipud iti daya ken iti laud, ken manipud iti amianan ken iti abagatan, babaen ti surat wenno ania man a wagas.

2 Ket mapasamakto, a no la ketdi napudnoda, ken aramataenda ti pammatida kaniak, ibukbokkonto ti “Espirituk kadakuada iti aldaw a panaguummongda a sangsangkamaysa.

3 Ket mapasamakto a mapandanto kadagiti disso iti aglaw-

law, ket “ikasabada ti panagbawwi kadagiti tao.

4 Ket adunto ti “mapasurot, no la ketdi ta makagun-oddanto iti bileg a mangurnos iti bagbagida a ^bmaibatay kadagiti paglintegan ti tao;

5 Tapno saandakayo a marimbawan dagiti “kabusoryo; tapno mataginayonkayo iti amin a banag; tapno kabaelanyo a tungpalen dagiti paglintegak; tapno mapekka amin a begkes a ganden ti kabusor a mangdadael kadagiti taok.

6 Adtoy, kunak kadakayo, a nasken a “sarungkaranyo dagiti nakurapay ken makasapul ket ipaayyo ti kasapulanda, tapno mataginayonda agingga a maiwakas ti amin a maibatay iti paglintegak nga inawatyo. Amen.

BENNEG 45

Paltiing a naited iti Simbaan babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 7 ti Marso 1831 (History of the Church, 1:158-163). Iti panangirugina iti kasuratanna iti paltiingna, ilanad ti Propeta nga “iti daytoy a tawen ti Simbaan adu a sinsinan a palawag ken minamaag nga estoria ti naipablaak ken naiwaras, a pangtubeng kadagiti tao a mangamiris iti aramid wenno umawat iti pammati; ngem iti rag-o dagiti Santo . . . naawatko ti sumaganad” (History of the Church, 1:158).

44 2a Ara. 2:17.

3a PNK Mangasaba.

4a PNK Panangpasurot,

Pasuroten.

b DKK 98:5-7.

5a 2 Ne. 4:33.

6a San. 1:27.

PNK Pannakipagrikna; Pagimbagan.

1-5, *Ni Cristo ti Mangibabaet ka-datayo iti Ama*; 6-10, *Ti ebanghelio ti mensahero a mangisagana iti dana sakbay ti Apo*; 11-15, *Ti Apo a mismo ti nangawat kada Enoc ken dagiti kabsatna*; 16-23, *Impalgak ni Cristo dagiti tanda ti yaayna a kas naited iti Bantay ti Olibo*; 24-38, *Maisublinto ti ebanghelio, matungpalto ti panawen dagiti Gentil, ket agsaknapto iti daga ti makada-dael a sakit*; 39-47, *Mayappengto dagiti tanda, pagsidsiddaawan, ken ti Panagungar iti Maikadua a Yaay*; 48-53, *Agtakderto ni Cristo iti Bantay ti Olibo, ket makitanto dagiti Hudio dagiti sugat kadagiti dakulap ken dapanna*; 54-59, *Agturayto ti Apo bayat ti Millennium*; 60-62, *Naiwanwan ti Propeta a mangirugi iti pannakaipatarus ti Baro a Tulag, babaen ti napateg a pakaammo a maipakaammonto*; 63-75, *Nabilin dagiti Santo a mangum-mong ken mangbangon iti Baro a Jerusalem, nga umayanto dagiti tao manipud iti amin a pagilian*.

IMDENGANYO, O dakayo a tao ti "simbaanko, a nakaitedan ti ^bpagarian; imdenganyo ken denggenyo ti nangipatakder iti pamuon ti daga, a ^cnangaramid iti langit ken amin a pangen sadiay, ken nakaaramidan amin a banag a sibibiag, ken aggaraw, ken naparsua.

2 Ket kunak manen, imdenganyo ti timekko, di la ket mamin-ano ta makamakamna-kayo ni ^apatay; iti ^boras a panangpanunotyo a saan a lumabas ti kalgaw, ken aggibus ti ^cpanagapit, ken saan a maisalakan dagiti kararuayo.

3 Denggenyo ti "mangibabaet iti Ama, a mangipakpakaasi kenkuana iti pagimbaganyo—

4 A kunkunana: Ama, kitaem ti "panagrigrigat ken ipapatayna a saan a ^bnagbasol, iti nakaay-aywam unay; kitaem ti dara ti Anakmo a nagsayasay, ti dara nga intedmo tapno ^cmaiday-dayawka;

5 Gapuna, Ama, ispalem dagitoy kabsatko a "mamati iti nanganko, tapno umasidegda kaniak ket maaddaanda iti ^bawan inggana a biag.

6 Imdenganyo, O tattao ti simbaanko, ket dumngegkayo a sangsangkamaysa nga elder, ket denggenyo ti timekko "ita a maibagbaga, ket diyo patangkenen ti puspusoyo;

7 Ta pudno kunak kadakayo a siak ti "Alpha ken Omega, ti pangrugian ken ti panungpalan, ti silaw ken ti biag ti lubong—ti ^bsilaw nga agrimat iti kasipngetan ket saan a maawatan ti kasipngetan.

8 Immayak iti bukodko, ket

45 1a PNK Simbaan ni Jesucristo.
b DkK 50:35.
c Jer. 14:22;
3 Ne. 9:15;
DkK 14:9.
PNK Agparsua,
Panagparsua.
2a Alma 34:33-35.

b Mat. 24:44.
c Jer. 8:20;
DkK 56:16.
PNK Ani.
3a DkK 62:1.
PNK Mangibabaet.
4a DkK 19:18-19.
PNK Mangsubbot,
Pannubbot.

b Heb. 4:15.
c Jn. 12:28.
5a DkK 20:25; 35:2; 38:4.
b Jn. 3:16.
6a Heb. 3:13;
DkK 64:23-25.
7a Apoc. 1:8; 21:6;
DkK 19:1.
b Jn. 1:5.

awan ti immawat kaniak; ngem kas iti kaadu ti immawat kaniak inikkak iti ^abileg nga agaramid iti adu a ^bmilagro, ken agbalin nga ^cannak ti Dios; ken inikkak met ida iti bileg a manggun-od iti ^dagnanayon a biag dagiti ^enamati iti naganko.

9 Ken kasta met nga impatu-lodko ti ^aagnanayon a ^bkatulagkak iti lubong, nga agbalin a silaw iti lubong, ken agbalin a ^cpagrukodan dagiti taok, ken kadagiti ^dGentil a sapulenda, ken agbalin a ^emensahero iti sangok a mangisagana iti dana sakbay ti yaayko.

10 Gapuna, umasidegkayo iti daytoy, ket isu nga umasideg ilawlawagko a kas kadagiti nagkauna a tao, ket ipakitak kadakayo ti ^anatibker a palawagko.

11 Gapuna, imdenganyo a sangsangkamaysa ket bay-anyo nga ipakitak kadakayo uray pay ti pagsiribak—ti pagsiribanna a kunayo a Dios ni ^aEnoc, ken dagiti kabsatna,

12 A ^anaisina iti daga, ken inawatko—ti ^bsiudad a naisagana agingga iti idadateng ti aldaw ti kinalinteg—ti aldaw a sinapsapul dagiti amin a nasantuan

a tao, ket saanda a nasarakan gapu iti kinadangkes ken dagiti makarimon nga aramid;

13 Ket impudnoda a ^aganggan-naet ken agallaallada iti daga;

14 Ngem nagun-odda ti ^akari a masarakandanto ken makitada iti lasagda.

15 Gapuna, imdenganyo ket ilawlawagkonto kadakayo, ken agsaoak kadakayo ken agipadto, a kas kadagiti tao iti nagkau-na nga aldaw.

16 Ket ipakitakto a silalawag a kas iti ^apanangipakitak kadagiti disipulok iti panagtakderko iti sangoda iti lasag, ket nagsaoak kadakuada, a kinunak: Iti panagsaludsodyo kaniak maipanggep kadagiti ^btanda ti yaayko, iti aldaw a yaaykonto iti dayagko kadagiti ulep ti langit, a mangtungpal kadagiti kari nga inaramidko kadagiti ammayo.

17 Ta iti panangipapanyo nga iti kapaut ti ^akaawan dagiti ^bespirituyo kadagiti bagiyo agbalin a tubeng, ipakitakto kadakayo no kasano ti yaay ti aldaw a pannakasubbot, ken kasta met ti ^cpannakaisubli ti ^dnawarawara nga Israel.

8a Mat. 10:1.

PNK Bileg.

b PNK Milagro.

c PNK Lallaki ken

Babbai nga

Annak ti Dios.

d PNK Mamati;

Pammati.

e DkK 14:7.

9a PNK Baro ken

Agnanayon a

Katulagan.

b Jer. 31:31–34;

Morm. 5:20.

c 2 Ne. 29:2.

d Isa. 42:6;

2 Ne. 10:9–18.

e Mal. 3:1.

10a Isa. 41:21;

DkK 50:10–12.

11a Moises 7:69.

12a PJS, Gen. 14:30–34;

DkK 38:4;

Moises 7:21.

b Moises 7:62–64.

PNK Zion.

13a Heb. 11:13;

1 Ped. 2:11.

14a Heb. 11:8–13;

Moises 7:63.

16a Mat. 24;

Luc. 21:7–36;

JS—M 1.

b PNK Maikadua a

Yaay ni Jesucristo.

17a DkK 138:50.

b PNK Espiritu.

c PNK Israel—Ti

pannakaummong

ti Israel.

d 1 Ne. 10:12–14.

PNK Israel—Ti

pannakasinasina

ti Israel.

18 Ket ita adtoy daytoy a templo nga adda iti Jerusalem, nga inawaganyo iti balay ti Dios, ken kuna dagiti kabusoryo a saanto a pulos a maduprak.

19 Ngem, pudno kunak kadakayo, a dumtengto ti pannakadadael iti daytoy a kaputotan a kasla mannanakaw iti rabii, ket madadaelto dagitoy a tao ken mawarawarada iti amin a pagilian.

20 Ket marebbekto daytoy templo a makitkitayo ita nga awanto ti mabati nga uray no maysa a bato iti sabali.

21 Ket mapasamakto, a saanto a mapukaw daytoy a kaputotan dagiti Hudio agingga a mapukaw amin a leddaang nga imbagak kadakayo a maipanggep kadakuada a mapasamakto.

22 Kunayo nga ammoyo a dumteng ti “panungpalan ti lubong; kunayo pay nga ammoyo a mapukaw ti langit ken ti daga;

23 Ket daytoy pudno a kunayo, ta agpayso; ngem saan a mapukaw dagitoy a banag nga imbagak kadakayo agingga a matungpal amin.

24 Ket daytoy naibagakon kadakayo maipanggep iti Jerusalem; ket inton dumteng dayta nga aldaw, “maiwarasto dagiti nabati iti amin a pagilian;

25 Ngem “maummongdanto manen; ngem agtalinaedda agingga a matungpal dagiti panawen dagiti ^bGentil.

26 Ket iti “dayta nga aldaw mangngeganto dagiti ^bgubat ken damdamag iti gubat, ket mariribukanto ti sibubukel a lubong, ket ti puspuso dagiti tao ‘paglulokendanto ida, ket kunadanto nga “intantan ni Cristo ti yaayna agingga iti kanibusanan ti daga.

27 Ket lumamiisto ti ayat dagiti tao, ket rumsuanto ti basbasol.

28 Ket inton dumteng ti panawen dagiti “Gentil, agburakto ti ^blawag kadagiti nagtugaw iti kasipngetan, ket isunton ti pakabuklan ti ebangheliok;

29 Ngem saanda nga “awaten; ta dida makita ti lawag, ket iliklikda ti ^bpuspusoda kaniak gapu iti ‘kapanunotan dagiti tao.

30 Ket iti daytanta a kaputotan ti pannakatungpal ti panawen dagiti Gentil.

31 Ket addanto tattao nga agtakder iti dayta a kaputotan, a saan a lumabas agingga a makitada ti aglayus a “saplit; ta maaplaganto ti daga iti makadadael a sakit.

32 Ngem “agtakderto dagiti disipulok kadagiti nasantuan a lugar, ket saandanto a matignay; ngem kadagiti nadanges,

22a PNK Lubong—
Kanibusanan
ti lubong.

24a 2 Ne. 25:15.

25a Neh. 1:9;
Isa. 11:12–14;
1 Ne. 22:10–12;
2 Ne. 21:12–14.
b Luc. 21:24.

26a PNK Maudi nga
Aldaw, Ud-udina
nga Aldaw.

b DkK 87; JS—M 1:23.

c Luc. 21:26.

d 2 Ped. 3:3–10.

28a 1 Ne. 15:13.

b PNK Silaw,
Silaw ni Cristo;

Pannakaisubli
ti Ebanghelio.

29a Jn. 1:5.

b Mat. 15:8–9.

c DkK 3:6–8; 46:7;
JS—P 1:19.

31a DkK 5:19–20;
97:22–25.

32a DkK 101:21–22, 64.

umkisto dagiti tao ket ^bilunodda ti Dios ket matayda.

33 Ket addanto met ^aginggined iti nadumaduma a lugar, ken adunto ti madadael; ngem nangtangkento pay laeng ti puspuso dagiti tao a maibusor kaniak, ket pumidutdanto iti ^bespada, maysa a maibusor iti sabali, ket agpipinnataydanto.

34 Ket ita, kalpasan ti panangisaok siak nga Apo kadagitoy a balikas kadagiti disipulok, nariribukanda.

35 Ket kinunak kadakuada: Sankayo a ^amariribukan, ta, inton mapasamak amin dagitoy a banag, ammoyonton a matungpalton dagiti karik kadakayo.

36 Ket inton mangrugi nga agburak ti lawag, addanto kadakuada a kasla pangngarig nga ipakitakto kadakayo—

37 Kumitakayo ket adtoy dagiti ^aigos, ket makitayo ida kadagiti matayo, ket kunayonto no mangrugida nga agsaringit, ket naganus pay dagiti bulongda, nga asidegen ti kalgaw;

38 Kasta met nga iti dayta nga aldawto ti pannakakitada kadagitoy a banag, ket ammodanton nga asidegen ti kanito.

39 Ket mapasamakto nga isu nga ^aagbuteng kaniak ^bagur-

urayto iti idadateng ti naindaklan nga ^aaldaw ti Apo, kasta met dagiti ^dtanda ti yaay ti ^aAnak ti Tao.

40 Ket makitadanto dagiti tanda ken pagsidsiddaawan, ta maipakitadanto iti langit iti ngato, ken iti daga iti baba.

41 Ket makitadanto ti dara, ken ^aapuy, ken alisuaso ti asuk.

42 Ket sakbay a dumteng ti aldaw ti Apo, agsipngetto ti ^ainit, ket agarindaraento ti bulan, ken agtinnagto dagiti bituen manipud iti langit.

43 Ket maummongto dagiti mabati iti daytoy a lugar;

44 Kalpasanna kitaendakto, ket, adtoy, umayakto; ket makitadakto kadagiti ulep iti langit, a nagkawes iti bileg ken naindaklan a ^adayag; a bayabayen dagiti amin a nasantuan nga anghel; ket isu a di ^bmangsiput kaniak maisinanto.

45 Ngem sakbay nga agdisso ti takiag ti Apo, puyotento ti anghel ti ^atrumpetana, ket ^bumayto dagiti santo a naturogen a mangsabat kaniak iti ^culep.

46 Gapuna, nagasatkayo no naturogkayon a ^asitalalna; ta iti pannakakitayo ita kaniak ket ammoyo a siak, kastanto met nga ^bumaykayonto kaniak ket

32b Apoc. 16:11, 21.

33a DkK 43:18; 88:87–90.

b DkK 63:33.

35a Mat. 24:6.

37a Mar. 13:28;

Luc. 21:29–31.

39a DkK 10:55–56.

PNK Buteng—

Panagbuteng iti

Dios; Agtungpal,

Kinamanagtungpal,

Natunog.

b 2 Ped. 3:10–13;

DkK 35:15–16;

Moises 7:62.

c PNK Maikadua a

Yaay ni Jesucristo.

d PNK Tanda

ti Panawen.

e PNK Anak ti Tao.

41a DkK 29:21; 97:25–26.

42a Jl. 2:10; Apoc. 6:12;

DkK 88:87; 133:49.

44a PNK Jesucristo—

Gloria ni Jesucristo.

b Mat. 24:43–51;

Mar. 13:32–37.

45a DkK 29:13; 43:18.

b DkK 88:96–97.

PNK Panagungar.

c 1 Tes. 4:16–17.

46a Alma 40:12.

b Isa. 55:3.

‘agbiagto dagiti kararuayo, ket naan-anayton ti pannakasubbotyo; ket umayto dagiti santo manipud iti uppat a suli ti daga.

47 Kalpasanna agdissonito ti “takiag ti Apo kadagiti pagilian.

48 Kalpasanna ipayatto ti Apo ti dapanna iti daytoy a “bantay, ket magduanto, ket ‘agari-genggento ti daga, ken aggayonggayongto, ket ‘madayyegto met ti langit.

49 Ket yebkasto ti Apo ti timekna, ket mangngegto iti amin a suli ti daga; ket “agladingitto dagiti pagilian iti daga, ket dagiti nagkatawa makitadanton ti kinamaagda.

50 Ket rimbawanto ti didigra dagiti mananglais, ket mada-daelto dagiti mamarparigat; ket mapukanto dagiti managbasol ken maipuruakda iti apuy.

51 Ket kalpasanna “kumitanto kaniak dagiti ^bHudio ket kuna-da: Ania dagitoy sugat kadagiti imam ken kadagiti dapanmo?

52 Kalpasanna maammuan-danto a siak ti Apo; ta kunakto kadakuada: Dagitoy a sugat isuda dagiti sugat idi “masugatak iti balay dagiti gayyemko. Siak daydi naitag-ay. Siak ni Jesus a

^bnailansa iti krus. Siak ti Anak ti Dios.

53 Ket kalpasanna “agsangit-danto gapu kadagiti basolda; kalpasanna agdung-awdanto gapu ta indadanesda ti ^barida.

54 Ket kalpasanna masubbotto dagiti “pagano a pagilian, ket dagiti awan ti ammoda a paglintegan addanto bingayda iti umuna a ^bpanagungar; ket saanto unay a ^bnadagsen kadakuada.

55 Ket ^amaigalutto ni ^bSatanas, tapno awanto ti lugarna iti puspuso dagiti annak ti tattao.

56 Ket iti dayta nga “aldaw, inton umayak iti dayagko, matungpalto dagiti pangngarig nga imbagak maipanggep kadagiti sangapulo a ^bbabbalasang.

57 Ta isuda a masirib ken nangawat iti “kinapudno, ken nangala iti Nasantuan nga Espiritu a ^bbagnosda, ken saan a “pinaalilaw—pudno kunak kadakayo, saandanto a mapukan ken maipuruak iti ^dapuy, ngem mailusotandanto ti aldaw.

58 Ket maitedto ti “daga kadakuada a ^btawidenda; ket uma-dudanto ken pumigsada, ket ‘dumakkelto dagiti annakda nga awanan iti basol nga agtulong iti ^dpannakaisalakan.

46c PNK Agnanayon
a Biag.

47a DkK 1:12–16.

48a Zac. 14:4.

b DkK 43:18; 88:87.

c Jl. 3:16; DkK 49:23.

49a DkK 87:6.

51a PNK Hudio.

b Zac. 12:10.

52a Zac. 13:6.

b PNK Pannakailansa
iti Krus.

53a Apoc. 1:7.

b Luc. 23:38;

Jn. 19:3, 14–15.

54a Eze. 36:23; 39:21.

b PNK Panagungar.

c DkK 75:22.

55a PNK Sairo.

b Apoc. 20:2;

1 Ne. 22:26;

DkK 43:31; 88:110.

56a PNK Maikadua a
Yaay ni Jesucristo.

b Mat. 25:1–13;

DkK 63:54.

57a PNK Kinapudno.

b PNK Espiritu Santo.

c JS—M 1:37.

d DkK 29:7–9; 63:34;

64:23–24; 101:22–25.

58a PNK Millennium.

b Mat. 5:5.

c DkK 63:51;

101:29–31.

d PNK Pannakaisalakan.

59 Ta addanto ti Apo iti “tengngada, ket maipaayto kada-kuada ti dayagna, ket isunto ti arida ken ^bmangted kadakuada iti paglintegan.

60 Ket ita, adtoy, kunak kadakayo, saanto a maited kadakayo a mangammo iti ad-adu pay maipanggep iti daytoy a paset, agingga a maipatarus ti “Baro a Tulag, ket maammuanto iti daytoy dagiti amin a banag;

61 Gapuna, itedko kadakayo itan tapno ipatarusyon, tapno makapagsaganakayo kadagiti banag a dumteng.

62 Ta pudno kunak kadakayo, nga agur-uray kadakayo dagiti naindaklan a banag;

63 Mangngegyo dagiti “gubat iti gangannaet a dagdaga; ngem, adtoy, kunak kadakayo, asidegdan, dandanidan iti ridawyo, ket sumagmamano laengen a tawen manipud ita mangngegyonton dagiti gubat kadagiti daga.

64 Gapuna siak, ti Apo, naku-nakon, a pumanawkayo iti “dumaya a dagdaga, ummongenyo ti bagbagiyo nga elder ti simba-anko; mapankayo iti lumaud a pagpagilian, awaganyo dagiti agindeg nga agbabawi, ket no la ketdi agbabawida, bango-nenyo ti simbaanko.

65 Ket iti maysa a puso ken maysa a panunot, urnongenyo ti kinabaknangyo tapno “makagatang kayo iti tawid a kalpasanna maitudingto kadakayo.

66 Ket maawaganto iti “Baro a Jerusalem, ti ^bdaga ti “kappia, ti siudad a “pakaisalakanan, ti lugar a kamang dagiti santo ti Kangatuan a Dios;

67 Ket addanto sadiay ti “dagayag ti Apo, ken addanto met sadiay ti rungsot ti Apo, iti kasta saan a makaumay dagiti nadangkes, ket maawaganto iti Zion.

68 Ket mapasamakto kadagiti nadangkes, nga asino man a lalaki a di mangpidut iti espadana a maibusor iti padana a tao nasken nga aglibas iti Zion tapno maisalakan.

69 Ket addanto dagiti “maum-mong idiay manipud iti tunggal pagilian iti sirok ti langit; ket daytanto laeng dagiti tao a saan a makigubat iti tunggal maysa.

70 Ket makunanto kadagiti nadangkes: Saantayo a mapan makidangadang iti Zion, ta nakaam-amak dagiti agindeg iti Zion; gapuna saantayo a kabalalan.

71 Ket mapasamakto a maum-mongto dagiti nalinteg mani-

59a DkK 29:11; 104:59.

^b Gen. 49:10;

Zac. 14:9;

DkK 38:21–22.

60a PNK Patarus ni Joseph Smith (rjs). Kitaen met Dagiti Napili Manipud iti Patarus ni Joseph Smith iti Biblia.

63a DkK 38:29; 87:1–5; 130:12.

64a DkK 42:64.

65a DkK 63:27.

66a Ether 13:5–6;

Moises 7:62;

PP 1:10.

PNK Baro a

Jerusalem; Zion.

^b DkK 57:1–3.

^c PNK Kappia.

^d Isa. 4:6;

DkK 115:6.

67a DkK 64:41–43;

97:15–18.

PNK Jesucristo—

Gloria ni Jesucristo.

69a Deut. 30:3;

Jer. 32:37–39;

DkK 33:6.

pud kadagiti amin a pagilian, ket umaydanto iti Zion, a mangkankanta kadagiti kanta ti agnanayon a rag-o.

72 Ket ita kunak kadakayo, italimengyo dagitoy a banag tapno saanda a maiwaras iti lubong agingga a naskenen iti panagkunak, tapno maipatung-palyo daytoy nga aramid iti imatang dagiti tao, ken iti imatang dagiti kabusoryo, tapno dida maammuan dagiti aramidyo agingga a maipatung-

palyo ti banag nga imbilinko kadakayo.

73 Tapno inton maammuanda daytoy, tapno panunotendanto dagitoy a banag.

74 Ta inton agparang ti Apo "nakaam-amakto kadakuada, tapno agturay kadakuada ti buteng, ket agtakderda iti adayo nga agtigtigerger.

75 Ket agbutengto amin a pagilian gapu iti rungsot ti Apo, ken ti bileg ti kinamaingelna. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 46

Paltiing a naited iti Simbaan babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 8 ti Marso 1831 (History of the Church, 1:163-165). Iti daytoy nasapa a panawen ti Simbaan, awan pay ti nabukel a naurnos nga annuroten ti panangiturong kadagiti annongen iti Simbaan. Nupay kasta, nagbalin a kasla sapa sapasap ti kannawidan a panangawat laeng kadagiti kameng ken naregget nga agusig kadagiti miting iti sakramento ken dadduma pay a pagtitiponan ti Simbaan. Ipekta daytoy a paltiing ti pagayatan ti Apo a mainaig iti pannakaituray ken pannakaiturong dagiti miting.

1-2, Mangiturong dagiti elder kadagiti miting kas panangiwanwan ti Nasantuan nga Espiritu; 3-6, Saan a rumbeng a mailaksid dagiti agsapsapul iti kinapudno kadagiti annongen ti sakramento; 7-12, Agdawat iti Dios ken sapulen dagiti sagut ti Espiritu; 13-26, Naited ti pannakainagan ti sumagma-mano kadagitoy a sagut; 27-33, Naikkan dagiti dadaulo ti Simbaan iti bileg a mangrikna kadagiti sagut ti Espiritu.

IMDENGANYO, O dakayo a tao ti simbaanko; ta pudno

kunak kadakayo a naibaga kadakayo dagitoy a banag a para iti "pagimbagan ken pagadalanyo.

2 Ngem iti laksid dagidiay banag a naisurat, kanayon a naited kadagiti "elder ti simbaanko manipud pay idi damo, ken kanayonto, a ^bmangiturong kadagiti miting a kas iti pannakaiturong ken pannakaiwanwanda babaen ti Nasantuan nga Espiritu.

3 Nupay kasta mabilinkayo a saankayonto a pulos "mamapanaw iti asino man manipud kadagiti mitingyo iti kaaduan, a maangay iti sango ti lubong.

74a Sof. 2:11.

46 1a 2 Tim. 3:16-17.

2a Alma 6:1.

b Moro. 6:9;

DkK 20:45.

3a 3 Ne. 18:22-25.

PNK Sinninged.

4 Kasta met a mabilinkayo a di-kayo mamapanaw iti asino man a kameng ti “simbaan kadagiti mitingyo iti sakramento; nupay kasta, asino man ti agbasol, diyo ^bpakiranuden agingga a di makikinnatunosan.

5 Ket kunak manen kadakayo, diyo papanawen kadagiti mitingyo iti sakramento ti asino man a sipapasnek nga agsapsapul iti pagarian—ibagag daytoy a maipanggep kadagiti saan a kameng ti simbaan.

6 Ket kunak manen kadakayo, maipanggep kadagiti miting a “pamatalgedanyo, a no adda man saan a kameng ti simbaan, a sipapasnek a mangsapsapul iti pagarian, diyo ida papanawen.

7 Ngem mabilinkayo a “dumawat iti Dios iti amin a banag, a mangted a siwawaya; ken paneknekan kadakayo ti Espiritu kasta met a kayatko nga aramidenyo a ^bnasantuan ti pusoyo, a magna iti imatangko a sitatalged, a ‘mangpampapunot iti pagtungpalan ti panakaisalakanyo, a mangaramid iti amin a banag babaen ti kararag ken ^dpanagyaman, tapno saannakayo a ‘masulisog dagiti dakes nga espiritu, weno ti doktrina dagiti ^fsairo, weno dagiti ^gbilin ti tattao; ta

aramid ti tattao ti dadduma, ken sairo ti sabsabali.

8 Gapuna, agannadkayo amangan ta maallilawkayo; ket tapno saankayo a maallilaw “sapuleny a sipapasnek dagiti kasayaatan a sagut, a kanayon a laglagipenyo ti gapu ti nakaitedanda;

9 Ta pudno kunak kadakayo, naitedda a para iti pagimbagan dagiti mangayat kaniak ken mangtungpal kadagiti amin a bilinko, ken isu a mangsapul a mangaramid; tapno mairanud ti amin a mangsapul weno agdawat kaniak, nga agdawat a saan ket a para iti “tanda nga ^baramatenda iti bukodda a paggarteman.

10 Ket manen, pudno kunak kadakayo, kayatko a laglagipenyo a kanayon, ket ipasagepsepyo a kanayon iti “panunotyo no ania dagidiay a ^bsagut, a naited iti simbaan.

11 Ta saan a maikkan ti amin iti sagut; ta adu ti sagut, ket ikkan ti Espiritu ti Dios ti “tunggal tao iti sagut.

12 Maikkan ti sumagmamano iti saggaysa, ket ti dadduma maikkan iti sabali, tapno mairanud ti amin iti kastoy a wagas.

13 Ikkan ti Espiritu Santo dagiti dadduma iti “pannakaammo a

4a PNK Simbaan ni Jesucristo.

b 3 Ne. 18:26–32.
PNK Sakramento.

6a PIP para iti pannakapatalged dagiti kabumbuniag a kameng.

7a San. 1:5–6;
DkK 88:63.

b PNK Kinasanto.

c PNK Utoben.

d Sal. 100;
Alma 34:38.

PNK Agyaman,
Napnuan Yaman,
Panagyaman.

e 1 Tim. 4:1–4;
DkK 43:5–7.

f PNK Sairo.

g DkK 3:6–7; 45:29.

8a 1 Cor. 12:31.

9a PNK Tanda.

b San. 4:3.

10a PNK Panunot.

b 1 Cor. 14:12.

PNK Sagut ti
Espiritu, Dagiti.

11a 1 Cor. 12:4–11.

13a PNK Pammaneknek.

ni Jesucristo ti Anak ti Dios, ken nailansa iti krus para kadagiti basol ti lubong.

14 Naited kadagiti dadduma iti “panamati kadagiti balikasda, tapno maikkanda met iti agnayon a biag no ituloyda ti kinapudnoda.

15 Ket manen, inted ti Espiritu Santo kadagiti dadduma iti pannakaammo ti “paggigidiatan ti panangimaton, kas iti makaay-ayo iti isu met la nga Apo, a maibatay iti pagayatan ti Apo, a mainugot iti kinamanangngaasina maibatay iti kasasaad dagiti annak ti tattao.

16 Ket manen, inted ti Espiritu Santo kadagiti dadduma iti pannakaammo iti nagdudumanan ti panangipagna, no nagtaud iti Dios, tapno ti pagilasinan iti Espiritu maited iti tunggal tao a pakairanudanda.

17 Ket manen, pudno kunak kadakayo, maited kadagiti dadduma, babaen ti Espiritu ti Dios, ti “nainsiriban a balikas.

18 Maited kadagiti dadduma ti balikas ti “pannakaammo, tapno maisuro ti amin nga agbalin a masirib ken maaddaan iti pannakaammo.

19 Ket manen, maikkan dagiti dadduma iti “pammati a maa-gasan;

20 Ket dagiti dadduma maikkan iti pammati a “makaagas.

21 Ket manen, maited kadagiti dadduma ti panagaramid kadagiti “milagro;

22 Ket maited kadagiti dadduma ti “panamadto;

23 Ket kadagiti dadduma “panangrikna kadagiti espiritu.

24 Ket manen, maited kadagiti dadduma ti panagsao kadagiti “pagsasao.

25 Ket kadagiti dadduma maited ti panagipatarus kadagiti pagsasao.

26 Ket naggapu amin dagitoy a “sagut iti Dios, a para iti pagimbagan dagiti ^bannak ti Dios.

27 Ket iti “obispo ti simbaan, ken iti tudingan ti Dios ken ordenanna a mangaywan iti simbaan ken agbalin nga elder iti simbaan, maited kadakuada ti ^bpanangrikna kadagiti amin a sagut no saan adda kadakayo ti agipadto iti saan met a nagtaud iti Dios.

28 Ket mapasamakto nga isu nga agdawat iti “Espiritu awa-tennanto ti Espiritu;

29 Tapno kadagiti dadduma maitedto amin dagitoy a sagut, tapno addanto mangipangulo, tapno mairanudto ti tunggal kameng iti daytoy.

30 Isu nga “agdawat iti ^bEspiri-

14a 3 Ne. 12:2.

PNK Mamati.

15a Moro. 10:8.

17a Moro. 10:9.

PNK Kinasirib.

18a PNK Pannakaammo.

19a DkK 42:48–52.

PNK Pammati.

20a PNK Agasan,

Panagagas.

21a PNK Milagro.

22a PNK Padto,
Mamadto.

23a Moises 1:13–15.

24a PNK Pagsasao,
Sagut ti.

26a Moro. 10:8–19.

^b PNK Lallaki ken

Babbai nga

Annak ti Dios.

27a PNK Obispo.

^b PNK Panagrikna,
Sagut ti.

28a DkK 88:64–65.

30a DkK 50:29.

^b PNK Espiritu Santo.

tu agdawat a maibatay iti pagayatan ti Dios; gapuna maaramid a kas iti dawatenna.

31 Ket manen, kunak kadakayo, nasken a maaramid ti amin a banag iti nagan ni Cristo, ania man nga aramidenyo iti Espiritu;

32 Ket nasken nga agyaman-kayo iti Dios iti Espiritu iti ania man a bendision a nakabendisionanyo.

33 Ket nasken nga itultuloyyo a sanayen ti saguday ken kinasantuan iti sangok. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 47

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 8 ti Marso 1831 (History of the Church, 1:166). Nagpaay ni Oliver Cowdery a mannalaysay ken para surat ti Simbaan sakbay daytoy a panawen. Saan a ginamgam ni John Whitmer ti matudingan a mannalaysay, ngem, iti pannakaidawat kenkuana nga agpaay iti daytoy a takem, imbagana a tungpalenna ti pagayatan ti Apo iti dayta a banag. Nagserbi idin a sekretario ti Propeta iti panagisurat iti adu a paltiing a naawat iti Fayette, Nueva York, a disso.

1–4, Napusgan ni John Whitmer a mangaramid iti pakasaritaan ti Simbaan ken agsurat para iti Propeta.

ADTOY, kasapulan para ka-
Aniak nga agsurat ken di agsarday ti panagsurat ti katulongak a ni John iti pakasaritaan, ken tarabayennaka, katulongak a Joseph, a mangisurat kadagiti amin a banag a maited kenka, agingga a maikkan iti ad-adu pay a pagrebbengan.

2 Manen, pudno kunak kada-

kayo a mabalinna met ti agtimek iti napigsa kadagiti miting, iti kanito a kasapulan.

3 Ket manen, kunak kadakayo a maituding kenkuana a mangisurat iti kasuratan ti simbaan ken iti pakasaritaan nga awan ressatna; ta inikkak ni Oliver Cowdery iti sabali a takem.

4 Gapuna, maited kenkuana, no la ketdi napudno, babaen ti Mangliwliwa, a mangisurat kadagitoy a banag. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 48

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi Marso 1831 (History of the Church, 1:166–167). Nagsaludsod ti

30c 2 Ne. 4:35.

32a 1 Cro. 16:8–15;

1 Tes. 1:2;

Alma 37:37;

DkK 59:7, 21.

PNK Agyaman,
Napnuan Yaman,
Panagyaman.

33a PNK Saguday.

b PNK Kinasanto.

47 1a DkK 69:2–8;

85:1–2.

4a PNK Mangliwliwa;
Espiritu Santo.

Propeta iti Apo maipanggep iti wagas ti panaggatang iti daga a pagyanaan dagiti Santo. Napateg daytoy a banag para iti panagdappat dagiti kameng ti Simbaan manipud iti dumaya nga Estados Unidos, iti panagtungpal iti bilin ti Apo a nasken nga agummongda iti Ohio (kitaen dagiti benneg 37:1-3; 45; 64).

1-3, Nasken nga ibinglayan dagiti Santo iti Ohio dagiti kabsatda iti dagdagada; 4-6, Nasken a gumatang dagiti Santo iti dagdaga, mangbangonda iti ciudad, ken surotenda ti pammagbaga dagiti mangimaton a dadauloda.

NASKEN nga agtalinaedkayo iti agdama a panawen kadagiti lugar a yanyo, a kas mainugot iti kasasaadyo.

2 Ket no la ketdi adda dagayo, "ibingayanyo dagiti kabsatyo iti lumaud;

3 Ket no awan ti dagayo, bayanyo a gumatangda iti disso iti aglawlaw, a kas pagsayaatanda, ta nasken unay nga adda lugar a pagbiaganda iti agdama a panawen.

4 Nasken unay nga urnongenyo ti amin a kuarta a kabaelayo, ket gun-odenyo amin a kabaelayo iti nalinteg a wagas, tapno

iti saan a mabayag "makagatang-kayonto iti daga a tawidenyo, ^buray pay ti ciudad.

5 Saan pay a mabalin nga ipalgak ti lugar; ngem kalpasan ti yaay dagiti kabsatyo manipud iti daya "addanto maituding a tattao, ket isudanto ti ^bpakaipa-kaammuan ti lugar, wenno isudanto ti pakaipalgakanna.

6 Ket matudingandanto a manggatang iti daga, ken mangirugi a mangikabil iti pamunon ti "ciudad; ket kalpasanna mangrugikayonto nga aguummong kadagiti kaamaanyo, tunggal tao a maibatay iti ^bkaamaanna, a maibatay iti kasasaadna, ken kas ituding kenkuana ti panguluen ken ti obispo ti simbaan, a maibatay kadagiti paglintegan ken bilin nga inawatyo, ken awatenyonto kalpasan daytoy. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 49

Paltiing a naited kada Sidney Rigdon, Parley P. Pratt, ken Lemman Copley, babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi Marso 1831 (History of the Church, 1:167-169). (Sumagmamano a nagadawan iti pakasaritaan ti mangted iti petsa daytoy a paltiing a Mayo 1831.) Inawat ni Lemman Copley ti ebanghelio ngem naggudeng pay laeng kadagiti sumagmamano a pannursuro dagiti Shaker [Manangbutbuteng] (Gunglo Dagiti Mamati iti Maikadua a Panagparang ni Cristo), a sigud a

48 2a PNK Pagimbagan.

4a DkK 57:4-5.

b DkK 42:35-36;

45:65-67.

5a DkK 57:6-8.

b DkK 57:1-3.

6a PNK Baro a

Jerusalem.

b DkK 51:3.

pakaibilanganna. Sumagmamano kadagiti pammati dagiti Shaker a napasamaken ti maikadua a yaay ni Cristo ken nagparang iti langa ti babai, a ni Ann Lee; saan a maibilang a nasken ti panagbuniag iti danum; naipangpangruna a maipawil ti panagsida iti baboy, ken adu ti di nagsida iti ania man a karne; ken maibilang a nangatngato nga agpang ti di panangasawa ngem iti panagasawa. Iti panangirugina iti daytoy a paltiing, insurat ti Propeta, "Tapno nalawlawag ti pannakaawat iti daytoy a saritaan, nagsaludsodak iti Apo, ket naawatko ti sumaganad" (History of the Church, 1:167). Barusngien ti paltiing ti sumagmamano a nakai-batayan ti kapanunotan ti ragup dagiti Shaker. Intugot dagiti kabsat a naagapad ti kopia ti paltiing iti purok dagiti Shaker (iti asideg ti Cleveland, Ohio) ket binasada a sibubukel, ngem dida inawat.

1-7, Agtalinaedto a di ammo ti al-daw ken oras a yaay ni Cristo ag-ingga a dumteng; 8-14, Nasken nga agbabawi ti tao, mamati iti ebanghelio, ken agtungpal kadagiti ordinansa tapno maisalakan; 15-16, Imbilin ti Dios ti panagasawa; 17-21, Maipalubos ti panagsida iti karne; 22-28, Rumang-ayto ti Zion ken agbukar dagiti Lamani-te a kas iti rosas sakbay ti Maikadua a Yaay.

IMDENGANYO ti balikasko, katulongak a Sidney, ken Parley, ken Lemana; ta adtoy, pudno kunak kadakayo, a bilin-kayo a mapan "mangikasaba iti ebangheliok nga inawatyo, a kas iti pannakaawatyo, kadagiti Shaker.

2 Adtoy, kunak kadakayo, a tarigagayanda a maammuan ti paset laeng ti kinapudno, ngem saan nga amin, ta saanda a

"pudno kaniak ket masapul nga agbabawida.

3 Gapuna, ibaonkayo, katulongak a Sidney ken Parley, a mangikasaba iti ebanghelio kadakuada.

4 Ket nasken a maordenan ni katulongak a Lemana iti daytoy a trabaho, tapno maikalinteganna ida, a saan a maibatay iti inawatna kadakuada, ngem maibatay iti "isuroyonto a katulongak kenkuana; ket iti panangaramidna, bendisionakto, no saan saanto a rumang-ay.

5 Kastoy ti kinuna ti Apo; ta siak ti Dios, ket "imbaonko ti Bugbugtong nga Anakko iti lubong para iti ^bpannakasubbot ti lubong, ket impaulogko nga isu nga umawat kenkuana maisalakanto, ket isu a di umawat kenkuana "mailunodto—

6 Ket inaramidda iti "Anak ti Tao a kas iti panangilistada; ket innalana ti bilegna iti ^bmakana-

49 1a PNK Mangasaba.

2a Ara. 8:21.

4a PNK Ebanghelio;
Kinapudno.

5a Jn. 3:16-17;
DkK 132:24.

PNK Jesucristo—
Turay.

b PNK Subboten,
Nasubbot;
Pannakasubbot,
Mannubbot.

c PNK Pannakailunod.

6a PNK Anak ti Tao.

b Ara. 7:55-56;
DkK 76:20-23.

wan ti 'dayagna, ket agturay ita iti langit, ket agturay agingga a bumaba iti daga tapno ^dilupek-na dagiti kabusorna, iti asidegen a panawen—

7 Siak, ti Apo a Dios, nasaokon; ngem awan ti tao a makaammo iti ^aaldaw ken oras, uray pay dagiti anghel iti langit, wenno maammuandanto agingga nga umay.

8 Gapuna, kayatko nga agbabawi dagiti amin a tao, ta ^anagbasolda amin, malaksid dagiti inlatangko, dagiti ^bnasantuan a tao a diyo am-ammo.

9 Gapuna, kunak kadakayo nga impatulodko kadakayo ti agnanayon a ^akatulagak, a kas iti dayta a manipud iti punganay.

10 Ken dayta nga inkarik tungpalek, ket ^aagtamed dagiti ^bpagilian iti daga; ket, no saan a ti bagbagida, bumabadanto, ta ti nangitan-ok iti bagina ita ^cmaibabanto ti bileгна.

11 Gapuna, bilinenkayo a ^amapan kadagitoy a tao, ket ibagayo kadakuada, a kas iti apostolko a nagkauna, a ni Pedro:

12 Mamatikayo iti nagan ti

Apo a Jesus, nga adda idi iti daga, ken dumtengto, ti pangrugian ken ti panungpalan;

13 ^aAgbabawikayo ken agpabuniag iti nagan ni Jesucristo, a maibatay iti nasantuan a bilin, para iti pannakaugas dagiti basol;

14 Ket asino man a mangaramid iti daytoy umawatto iti ^asagut ti Espiritu Santo, babaen ti panangipatay kadagiti ^bdakulap dagiti elder ti simbaan.

15 Ket manen, pudno kunak kadakayo, nga asino man a ^amangipawil iti panagasawa saanto nga ordenan ti Dios, ta inordenan ti Dios iti tao ti ^bpanagasawa.

16 Gapuna, nainkalintegana nasken a maaddaan iti maysa nga ^aasawa, ket agkappengda a ^bmaymaysa, ket amin dagitoy tapno matungpal ti ^cdaga ti pannakaparsua;

17 Ket iti kasta mapno iti bilang ti tao, a maibatay iti ^apannakaparsuana ^bsakbay ti panna-kaaramid ti lubong.

18 Ket asino man a ^amangipawil iti panagsida iti ^bkarne, tapno saan met nga agsida dayta a tao, saan nga inordenan ti Dios;

6c PNK Jesucristo—
Gloria ni Jesucristo.

^d 1 Cor. 15:25;
DkK 76:61.

7a Mat. 24:36;
Mar. 13:32-37;
Apoc. 16:15;
DkK 133:11.

8a Gal. 3:22;
Mosiah 16:3-5.

^b Heb. 13:2;
3 Ne. 28:25-29.

9a Gen. 17:7; DkK 66:2.
PNK Baro ken
Agnanayon
a Katulagan.

10a Zac. 2:11;
DkK 45:66-69;
97:18-21.

^b Isa. 60:14.
^c Mat. 23:12.

11a PNK Aramid
ti Misionario.

13a 3 Ne. 27:19-20.

14a PNK Sagut ti
Espiritu Santo.

^b PNK Dakulap,
Panangipatay iti.

15a 1 Tim. 4:1-3.
^b Gen. 2:18, 24;
1 Cor. 11:11.

PNK Panagasawa,

Mangasawa.

16a Jacob 2:27-30.

^b Gen. 2:24;
Mat. 19:5-6.

^c PNK Daga—
Naparsua a
para iti tao.

17a Moises 3:4-5.

PNK Agparsua,
Panagparsua.

^b PNK Biag Sakbay ti
Yaay Ditoy Daga.

18a PIP maiparit ti
manglangan.

^b Gen. 9:3;
1 Tim. 4:1-3.

kadagiti kameng, sumagmamano kadakuada ti nagkuna nga umaw-awat kadagiti parmata ken paltiing.

1-5, *Adu a sinsinan nga espiritu ti adda iti sabsabali a daga*; 6-9, *Ay-ay pay dagiti managinkukuna ken dagiti naisina iti Simbaan*; 10-14, *Ikasaba dagiti elder ti ebangelio babaen ti Espiritu*; 15-22, *Nasken nga agpadpada nga iwanwan ti Espiritu dagiti mangaskasaba ken dagiti dumngeg*; 23-25, *Ti saan a mangitandudo saan a para iti Dios*; 26-28, *Dagiti napudno ti agtagikua iti amin a banag*; 29-36, *Masungbatan dagiti kararag dagiti napatarnaw*; 37-46, *Ni Cristo ti Naimbag a Pastor ken ti Bato ti Israel*.

IMDENGANYO, O dakayo nga Elder ti simbaanko, ken denggenyo ti timek ti sibibiag a Dios; ken ikasoyo dagiti nainsiriban a balikas a maitedto kadakayo, a maibatay iti dinawatyo ken nagnunumuan a mainaig iti simbaan, ken dagiti espiritu a nagwaras iti daga.

2 Adtoy, pudno kunak kadakayo nga adu ti espiritu a "sinsinan espiritu, a nagwaras iti daga, a mangal-allilaw iti lubong.

3 Ken kasta met a kinalikaguman ni "Satanas ti mangallilaw kadakayo, tapno mapaksiatnaw.

4 Adtoy, siak, ti Apo, sipsipu-

tankayo, ket nakitak ti makarimon nga aramid iti simbaan a "mangar-aramat iti naganko.

5 Ngem nagasat dagiti napudno ken "makaibtur, iti man biag wenno iti patay, ta tawidندان to ti agnanayon a biag.

6 Ngem ay-ay pay dagiti "manangallilaw ken managinkukuna, ta, kastoy ti kuna ti Apo, ukomekto ida.

7 Adtoy, pudno kunak kadakayo, adda dagiti "managinkukuna kadakayo, a nangallilaw iti sumagmamano, a nangted iti ^bbileg iti ^ckabusor; ngem adtoy maibabawinto ^ddayta;

8 Ngem mailasinto dagiti managinkukuna ket "maisina, iti man biag wenno iti patay, a kas iti pagayatak; ket ay-ayto pay dagiti maisina iti simbaanko, ta agpada a rimbawanto ti lubong.

9 Gapuna, pagannadenyo ti tunggal tao amangan ta aramidenna ti saan a tumutop ken kinalinteg iti sangok.

10 Ket ita umaykayo, kinuna ti Apo, babaen ti Espiritu, kadagiti elder ti simbaanna, ket "aglilinnawagtayo, tapno maawatanyo;

11 Aglilinnawagtayo a kas iti pannakilinnawag ti tao iti tunggal maysa a sangonsango.

12 Ita, iti pannakilinnawag ti

50 2a DkK 129.

PNK Espiritu—
Dagiti dakes
nga espiritu.

3a Luc. 22:31;

3 Ne. 18:18.

4a PNK Jesucristo—
Panangawattayo iti

nagan ni Jesucristo.

5a PNK Agibtur.

6a PNK Allilaw,
Allilawen,
Panangallilaw.

7a Mat. 23:13-15;
Alma 34:28.

b PNK Sairo.

c Mosiah 27:8-9.

d PIP dagiti naallilaw.
8a DkK 1:14; 56:3; 64:35.

PNK Ekskomuni-
kasion.

10a Isa. 1:18;

DkK 45:10.

tao maawatan ti tao, gapu ta makilinnawag a kas tao; a kas kaniak, nga Apo, a makilinnawag kadakayo tapno “maawatanyo.

13 Gapuna, siak nga Apo damagek kadakayo daytoy a saludsod—ania ti “nakaordenanyo?

14 Tapno ikasabayo ti ebangheliok babaen ti “Espiritu, a kas iti ^bMangliwliwa a naibaon a mangisuro iti kinapudno.

15 Kalpasanna inawatyo nga “espiritu ti diyo maawatan, ket inawatyo a nagtaud iti Dios; ket iti daytoy nainkalintegankayo kadi?

16 Adtoy sungbatanyo daytoy a saludsod iti bagbagiyo; nupay kasta, kaasiankayonto; asino man kadakayo ti nakapsut manipud ita “mapapigsanto.

17 Pudno kunak kadakayo, isu nga inordenak ken imbaonko a “mangikasaba iti balikas ti kinapudno babaen ti Mangliwliwa, iti Espiritu ti kinapudno, ikasabana kadi babaen ti ^bEspiritu ti kinapudno wenno iti sabali a wagas?

18 Ket saan a nagtaud iti Dios no maaramid iti sabali a wagas.

19 Ket manen, isu a mangawat iti balikas ti kinapudno, awatenna kadi babaen ti Espiritu ti

kinapudno wenno iti sabali a wagas?

20 Saan a nagtaud iti Dios no maaramid iti sabali a wagas.

21 Ngarud, apay a diyo maawatan ken ammo, nga isu nga umawat iti balikas babaen ti Espiritu ti kinapudno awatenna a kas inkasaba ti Espiritu ti kinapudno?

22 Gapuna, isu a mangikasaba ken isu a mangawat, agkinnaawatanda, ket agpadada a “maitandudo ken ^bagrag-oda a dua.

23 Ket dayta banag a saan a mangitandudo saan a nagtaud iti Dios, ngem ketdi iti “kasipngetan.

24 Silaw dayta nagtaud iti Dios; ket isu nga umawat iti “lawag, ken ^bagtultuloy iti Dios, umawat iti “ad-adu a lawag; ket rumanraniag a rumanraniag dayta a lawag agingga iti naan-anay nga aldaw.

25 Ket manen, pudno kunak kadakayo, ket ibagak tapno maammuanyo ti “kinapudno, tapno mapaksiaty ti kinasipnget kadakayo;

26 Isu nga inordenan ti Dios ken naibaon, isu met laeng ti matudingan a “kangatuan, iti laksid ti kababana ken ^bkatulungan ti amin.

12a DkK 1:24.

13a PNK Orden, Pannakaorden.

14a DkK 43:15.

PNK Mangisuro, Mannursuro—Panangisuro nga adda ti Espiritu.

^b PNK Mangliwliwa.

15a PNK Panagrikna, Sagut ti.

16a Ether 12:23–27.

17a PNK Aramid ti Misionario; Mangasaba.

^b DkK 6:15.

PNK Espiritu Santo; Kinapudno.

22a 1 Cor. 14:26.

^b Jn. 4:36.

23a PNK Kasipngetan, Naespirituan a.

24a 1 Jn. 2:8–11;

Moro. 7:14–19;

DkK 84:45–47; 88:49.

PNK Silaw, Silaw ni Cristo.

^b Jn. 15:4–5, 10.

^c 2 Ne. 28:30.

25a Jn. 8:32.

26a Mat. 23:11.

^b Mar. 10:42–45.

PNK Serbisio.

27 Gapuna, isu ti "akinsakup iti amin a banag; ta adda iti babaenna amin a banag, iti langit ken iti daga nga agpadpada, ti biag ken ti lawag, ti Espiritu ken ti ^bbileg, a naibaon babaen ti pagayatan ti Ama babaen ni Jesucristo, ti Anakna.

28 Ngem awan ti asino man a tao a mangsakup iti amin a banag malaksid no "napatarnaw ken ^bnadalusan iti amin a basol.

29 Ket no napatarnaw ken nadalusankayo iti amin a basol, "dawatenyo ti ania man a kayatyo iti nagan ni Jesus ket maramidto.

30 Ngem ammukenyo daytoy, maitedto kadakayo ti dawatenyo; ket iti panangtudingna kadakayo a "mangipangulo, addanto iti babaenyo dagiti espiritu.

31 Gapuna, mapasamakto, a no makitayo ti "espiritu nga agpakita a diyo maawatan, ket diyo awaten dayta nga espiritu, agdamagkayo iti Ama iti nagan ni Jesus; ket no dina ited kadakayo dayta nga espiritu, isunto ti pannakaammoyo a saan a nagtaud iti Dios.

32 Ket maitedto kadakayo, ti "bileg a mangpamek iti dayta nga espiritu; ket ibagayo a maibusor iti dayta nga espiritu iti

napigsa a timek a saan a nagtaud iti Dios—

33 Saan a "makapabain a pamabalaw, tapno dinakayo maringbawan, uray pay ti ^bpanangiparammag wenno panagrag-o, no saan pamekennakayo dayta.

34 Isu a mangawat iti Dios, bay-anyo nga isu ti agsungbat iti Dios; ket bay-anyo nga agrag-o tapno isunto ti agsungbat iti Dios iti maitutop nga awatenna.

35 Ket babaen ti panangtungpalyo ken panangaramidyo kadagitoy banag nga inawatyo, ken dagitinto pay awatenyo kalpasan daytoy—ket inted kadakayo ti Ama ti "pagarian, ken ^bbileg a mangrimbaw iti amin a banag a saanna nga inordenan—

36 Ket adtoy, pudno kunak kadakayo, nagasatkayo a dumumngeng ita kadagitoy a balikasko manipud iti ngiwat ti katulongak, ta "pinakawannakayon ti basbasolyo.

37 Palubosanyo ti katulongak a ni Joseph Wakefield, a nakaayaywak unay, ken ti katulongak a ni "Parley P. Pratt a mapan kadagiti simbaan ket papigsa-enda ida babaen ti ^bmangigunamgunam a balikas;

38 Kasta met ti katulongak a ni John Corrill, wenno kas iti kaa-

27a DkK 76:5-10, 53-60;
84:34-41.

b PNK Bileg.

28a 3 Ne. 19:28-29;

DkK 88:74-75.

PNK Natarnaw,

Kinatarnaw;

Pannakapasanto.

b 1 Jn. 1:7-9.

29a Hel. 10:5;

DkK 46:30.

PNK Kararag.

30a PNK Turay.

31a 1 Jn. 4:1.

PNK Espiritu—

Dagiti dakes

nga espiritu.

32a Mat. 10:1.

33a Jd. 1:9.

b DkK 84:67, 73.

35a PNK Pagarian

ti Dios wenno

Pagarian ti Langit.

b 1 Jn. 4:4;

DkK 63:20, 47.

36a DkK 58:42-43.

PNK Pakawan.

37a PNK Pratt,

Parley Parker.

b DkK 97:3-5.

du dagiti katulongak a naordenan iti daytoy a rebbengen, ket palubosanyo ida nga agrabaho iti “bangkag; ket diyo palubosan ti asino man a tao a mangtubeng kadakuada a mangaramid iti inudingko kadakuada—

39 Gapuna, iti daytoy a banag saan a nainkalintegan ni katulongak nga “Edward Partridge; nupay kasta bay-anyo nga agbabawi ket mapakawanto.

40 Adtoy, babassitkayo nga ubbing ket diyo pay “maibaturan amin a banag ita; nasken a “du-makkelkayo iti “parabur ken iti pannakaammo iti “kinapudno.

41 Dikayo “agbuteng, babassit nga “ubbing, ta kukuakayo, ket “sakupko ti lubong, ket dakayo dagiti “inted kaniak ti Amak;

42 Ket awan ti “mapukaw kadagiti inted kaniak ti Amak.

43 Ket “maymaysa ti Ama ken siak. Addaak iti Ama ken adda kaniak ti Ama; ket gapu ta inawatdak, addakayo kaniak ken addaak kadakayo.

44 Gapuna, addaak iti tengngayo, ket siak ti “nasayaat a pastor, ken ti “bato ti Israel. Isu a nabangon iti daytoy a “bato “saanto a maduprak.

45 Ket dumtengto ti aldaw a mangngegyo ti timekko ken “makitadak, ken maammuanyo a siak.

46 “Agsiputkayo, ngarud, tapno “makapagsaganakayo. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 51

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Thompson, Ohio, idi Mayo 1831 (History of the Church, 1:173–174). Nangrugi a dimteng iti Ohio iti daytoy a panawen dagiti Santo nga agdappat manipud kadagiti estado iti dumaya, ket nasken ti pannakaaramid ti nalawag a pannakaurnos ti pagtaenganda. Gapu ta agpaay daytoy nga aramid iti saad ti obispo, dimmawat ni Obispo Edward Partridge iti panangiwanwan iti daytoy a banag, ket nagdamag ti Propeta iti Apo.

1–8, Natudingan ni Edward Partridge a mangurnos iti panangaywan ken kadagiti pagsani-

kuaan; 9–12, Nasken a napudno dagiti Santo iti pannakilangenda ken awan ti maidaddaduma; 13–

38a PNK Bangkag ti Apo.

39a PNK Partridge,
Edward.

40a 3 Ne. 17:2–3;
DkK 78:17–18.

b 1 Cor. 3:2–3;
DkK 19:22–23.

c PNK Parabur.
d PNK Kinapudno.

41a 1 Jn. 4:18.

b PNK Lallaki ken
Babbai nga

Annak ti Dios.

c Jn. 16:33.

d Jn. 10:27–29; 17:2;

3 Ne. 15:24;
DkK 27:14; 84:63.

42a Jn. 17:12;
3 Ne. 27:30–31.

43a Jn. 17:20–23;
3 Ne. 11:35–36.
PNK Dios, Kinadios.

44a Jn. 10:14–15.

PNK Naimbag nga

Agpaspastor.

b Gen. 49:24;

1 Ped. 2:4–8.

PNK Panuli.

c 1 Cor. 10:1–4.

PNK Bato; Jesucristo.
d Hel. 5:12.

45a DkK 67:10–13.

46a PNK Aywanan,
Agaywan.

b Alma 34:32–33.

15, *Nasken nga addaanda iti pagidulinan ti obispo ken urnosenda dagiti pagsanikuaan a maibatay iti paglintegan ti Apo; 16-20, Saan nga agnanayon a paguummongan a lugar ti Ohio.*

IMDENGANDAK, kinuna ti Apo a Diosyo, ket agsaoak iti katulongak a ni “Edward Partridge, ket ikkak iti pagiwardas; ta nasken nga umawat iti pagiwardas no kasano nga urnosenna dagitoy a tao.

2 Ta nasken a maummongda a maibatay kadagiti “paglintegak; no saan, maisinada.

3 Gapuna, bay-anyo ti katulongak a ni Edward Partridge, ken dagiti pinilina, a nakaay-aywak, a mangituding kadagitoy a tao kadagiti bingayda, “patas ti tunggal tao a maibatay iti kaa-maanna, a maibatay iti kasasa-adda ken dagiti kayat ken ^bkasapulanna.

4 Ket bay-anyo ni katulongak nga Edward Partridge, no itudingna iti tao ti bingayna, ikkan-yo iti sinurat a mangipatalged kenkuana iti bingayna, tapno iggamanna, uray pay daytoy a kalintegan ken daytoy a tawid iti simbaan, agingga nga agbasol ket saan a maibilang a maikari babaen ti timek ti simbaan,

a maibatay kadagiti paglintegan ken “katulagan ti simbaan, a maibilang iti simbaan.

5 Ket no aglabsingto ket saan a maibilang a maikari a kameng ti simbaan, awan ti bileгна a mangtuntun iti dayta a bingay nga inikkan-pategna iti obispo a para kadagiti nakurapay ken agkasapulan iti simbaanko; ngarud, dina mataginayon ti sagut, ngem matuntonna laeng dayta a bingay a naikari kenkuana.

6 Ket kasta ti pannakaipanamnama amin a banag, a “maibatay kadagiti ^bpaglintegan ti daga.

7 Ket bay-anyo a maituding kadagitoy a tao dagiti kukua dagitoy a tao.

8 Ket ti “kuarta a mabati kadagitoy a tao—mangtudingkayo iti pannakabagi kadagitoy a tao, a mangala iti ^bkuarta a pagtaudan ti taraon ken aruaten, a maibatay iti kayat dagitoy a tao.

9 Ket bay-anyo a “napudno ti tunggal tao iti pannakilangenna, ken saan a maidumduma kadagitoy a tao, ken umawat iti pumadpada, tapno ^bagkaykaysakayo, a kas iti imbilinko kadakayo.

10 Ket diyo ipalubos a maala ken maited iti “sabali a simbaan ti kukua dagitoy a tao.

11 Gapuna, no umawat ti sabali a simbaan iti kuarta daytoy a

51 1a PNK Partridge, Edward.
2a DkK 42:30-39; 105:5. PNK Mangted-pateg, Paglintegan iti Pannangted-pateg.
3a DkK 49:20.
b Ara. 2:44-45;
4 Ne. 1:2-23.
4a PIP Maawagan dagiti

Benneg 20 ken 22 iti Pagannurotan ken Katulagan ti Simbaan ni Cristo. DkK 33:14; 42:13. PNK Katulagan.
6a 1 Ped. 2:13;
DkK 98:5-7.
b DkK 58:21-22.
8a DkK 84:104.

b DkK 104:15-18.
9a PNK Napudno, Kinapudno.
b DkK 38:27. PNK Panagkaykaysa.
10a PIP sabali pay a sanga ti Simbaan wenno sabali pay a denominasion.

simbaan, pabayadanyo manen iti daytoy a simbaan a maibatay iti pagnumuanda;

12 Ket maaramid daytoy babaen ti obispo wenno ti pannakabagi, a matudingan babaen ti "timek ti simbaan.

13 Ket manen, bay-anyo a mangtuding ti obispo iti "pagidulinan iti daytoy a simbaan; ket bay-anyo nga amin a banag kuarta man wenno karne, nga ad-adu ngem iti "kasapulan iti pagayatan dagitoy a tao, ti obispo ti mangidulin.

14 Ket bay-anyo met nga isu ti mangilatang babaen ti pagayatanna, ken para iti pagayatan ti kaamaanna, ta agtrabaho iti daytoy a pamastrekan.

15 Ket kasta nga ikkak dagitoy a tao iti gundaway a mangumong iti bagbagida a maibatay kadagiti "paglintegak.

16 Ket ikkak-pateg kadakuada "daytoy a daga iti bassit a panawen, agingga a siak, ti Apo, mangted kadakuada iti sabali, ket bilinek ida a mapan;

17 Ket awan ti oras ken aldaw a naikeddeng kadakuada, gapuna pagtignayenyo ida a kasla agnaggedda iti adu a tawen, ket agbanagto daytoy a pagimbaganda.

18 Adtoy, "pagariganto daytoy ken ni katulongak nga Edward Partridge, iti sabali a luglugar, iti amin a simbaan.

19 Ket asino man a makita a napudno, ken nalinteg, ken masirib a "mangaywan "makapagagsakto iti Apona, ket agtawidto iti agnanayon a biag.

20 Pudno, kunak kadakayo, siak ni Jesucristo, nga "umay a di agtantan, iti "kanito a diyo namnamaen. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 52

Palting a naited kadagiti elder ti Simbaan babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 7 ti Hunio 1831 (History of the Church, 1:175-179). Naangay ti taripnong iti Kirtland, a nangrugi iti maikatlo ken naggibus iti maikanem ti Hunio. Naaramid iti daytoy a taripnong ti umuna a naisalsalumina a panagordena iti takem ti nangato a saserdote, ken narikna ken nasuppiat ti nalawag a pannakaipakita dagiti sinsinan ken manangallilaw nga espiritu.

1-2, Natinong a maangay ti sumaruno a taripnong iti Missouri; 3-8, Natudingan dagiti napili nga elder a sangsangkamaysa nga

agdaliasat; 9-11, Isuro dagiti elder ti insurat dagiti apostol ken propeta; 12-21, Mangidateng iti bungbunga ti panagdayaw ken ki-

12a PNK Sapasap a Pammalubos.

13a DkK 42:55.

PNK Pagidulinan.

b DkK 42:33-34, 55; 82:17-19.

15a DkK 51:2.

16a PIP lugar a masakupan ti Kirtland, Ohio.

18a PIP maysa a pagtuladan.

19a Mat. 24:45-47.

PNK Agay-aywan, Panagaywan.

b PNK Rag-o.

20a Apoc. 22:6-16.

b Mat. 24:44.

nasirib dagiti linawlawagan ti Espiritu; 22-44, Sumagmamano nga elder ti natudingan a mapan mangikasaba iti ebanghelio bayat ti panagdaliasatda a mapan makitaripnong iti Missouri.

ADTOY, kasta ti kinuna ti Apo kadagiti elder nga "inawaganna ken pinilina kadagitoy maudi nga aldaw, babaen ti timmek ti Espirituna—

2 A kunana: Siak, ti Apo, ipakaammok kadakayo ti kayatko nga aramidenyo manipud ita agingga iti sumaruno a taripnong, a maangayto iti Missouri, iti "daga, nga ^bitedko a napateg a sagut kadagiti taok, a "nabati ni Jacob, ken dagiti agtawid a maibatay iti "katulagan.

3 Gapuna, pudno kunak kadakayo, palubosanyo dagiti katulongak a da Joseph Smith, Jun., ken Sidney Rigdon nga agdaliasat apaman a maisaganna ti panangpanawda kadagiti pagtaenganda, ket agdaliasatda iti daga ti Missouri.

4 Ket no la ketdi napudnoda kaniak, maipakaammonto kadakuada ti aramidenda;

5 Ken kasta met, no la ketdi napudnoda, a maipakaammonto kadakuada ti "daga a tawidenyo.

6 Ket no saanda a napudno,

maisnadanto, a kas iti pagaya-tak, a namnamaek a nasayaat.

7 Ket manen, pudno kunak kadakayo, pagdaliasatenyo a sipapardas ni katulongak a Lyman Wight ken ni katulongak a John Corrill;

8 Ken kasta met ni katulongak a John Murdock, ken ni katulongak a Hyrum Smith, nga agdaliasat iti isu met la a lugar a magna iti Detroit.

9 Ket pagdaliasatenyo ida bayat ti panangikasabada iti balikas iti dalan, nga "awan ti sabali a banag nga ibagada malaksid ti insurat dagiti ^bpropeta ken apostol, ken ti insuro kadakuada ti "Mangliwliwa babaen ti kararag ti pammati.

10 Ibaonyo ida a "sagdudua, ket iti kasta pangasabaenyo ida iti dalan iti tunggal paguummungan, a mamuniag babaen ti ^bdanum, ken ti panangipatay iti "dakulap iti asideg ti danum.

11 Ta kastoy ti kinuna ti Apo, apagbiitto nga ipatungpalko ti aramidko iti "kinalinteg, ta dumtengto dagiti aldaw a panangukomko a naballigian.

12 Ket pagannadenyo ni katulongak a Lyman Wight, ta tagayanto ni Satanas a "gasagasen a kasla taep.

13 Ket adtoy, isu a "napudno

52 1a PNK Akem, Tinudingan ti Dios, Pagakeman.

2a DkK 57:1-3.

b DkK 58:57; 84:3-4.

c Sal. 135:4;

3 Ne. 5:21-26.

d Abr. 2:6-11.

PNK Katulagan ni Abraham.

5a DkK 57:1-3.

9a Mosiah 18:19-20.

b DkK 42:12; 52:36.

PNK Nasantuan

a Kasuratan.

c PNK Mangliwliwa;

Espiritu Santo;

Mangisuro,

Mannursuro—

Panangisuro nga

adda ti Espiritu.

10a Mar. 6:7;

DkK 61:35.

b Jn. 1:26.

c Ara. 8:14-17.

11a Rom. 9:28.

12a Luc. 22:31;

3 Ne. 18:17-18.

13a Mat. 25:23;

DkK 132:53.

maaramidto a mangituray iti amin a banag.

14 Ket manen, itedkonto kadakayo ti pagtuladan iti amin a banag, tapno saankayo a maallilaw; ta agdakdakiwas ni Satanas iti daga, a di agsardeng a mangallilaw kadagiti pagilian—

15 Gapuna isu nga agkararag, a ^asibababawi ti espirituna, isu ti ^bawatek no tungpalenna dagiti ^cordinansak.

16 Isu nga agsao, a sibababawi ti espirituna, a naemma ken itandudona ti pagsasaona, isu met laeng iti Dios no tungpalenna dagiti ordinansak.

17 Ket manen, isu nga agkin-tayeg iti babaen ti bilegko ^amapapigsanto, ken mangidateng iti bungbunga iti panagdayaw ken ^bkinasirib, a maibatay kadagiti paltiing ken kinapudno nga intedko kadakayo.

18 Ket manen, isu a marimbawan ken saan a ^amangidateng iti bungbunga, a kas maibatay iti daytoy a pagtuladan, saan a para kaniak.

19 Gapuna, babaen daytoy a pagbasaran ^amaammuanyo dagiti espiritu iti amin a kasasaad iti babaen ti sibubukel a langit.

20 Ket dimtengen dagiti aldaw; maibatay iti pammati dagiti tao ^amaaramidto kadakuada.

21 Adtoy, naited daytoy a bilin kadagiti amin nga elder a pinilik.

22 Ket manen, pudno kunak kadakayo, pagdaliasatenyo ni katulongak a ^aThomas B. Marsh ken kasta met ni katulongak nga Ezra Thayre, a mangikasaba iti balikas iti dalan nga agturong iti daytoy isu met la a daga.

23 Ket manen, pagdaliasatenyo ni katulongak nga Isaac Morley ken ni katulongak nga Ezra Booth, a mangikasaba met iti balikas iti dalan nga agturong iti daytoy isu met la a daga.

24 Ket manen, pagdaliasatenyo dagiti katulongak a da ^aEdward Partridge ken Martin Harris a kaduada dagiti katulongak a da Sidney Rigdon ken Joseph Smith, Jun.

25 Pagdaliasatenyo met dagiti katulongak a da David Whitmer ken Harvey Whitlock, ket mangasabada iti dalan nga agturong iti daytoy isu met la a daga.

26 Pagdaliasatenyo met dagiti katulongak a da ^aParley P. Pratt ken ^bOrson Pratt, ket mangasabada iti dalan, nga agturong pay iti daytoy isu met la a daga.

27 Kasta met a pagdaliasatenyo dagiti katulongak a da Solomon Hancock ken Simeon Carter iti daytoy met la a daga, ket mangasabada iti dalan.

28 Pagdaliasatenyo met dagiti katulongak a da Edson Fuller ken Jacob Scott.

29 Pagdaliasatenyo met dagiti

15a PNK Napakumbaba a Puso.

b DkK 97:8.

c PNK Ordinansa.

17a DkK 66:8; 133:58.

b PNK Kinasirib.

18a Mat. 3:10.

19a PNK Panagrikna, Sagut ti.

20a Mat. 8:5-13.

22a DkK 56:5.

PNK Marsh,

Thomas B.

24a PNK Partridge, Edward.

26a PNK Pratt,

Parley Parker.

b PNK Pratt, Orson.

katulongak a da Levi W. Hancock ken Zebedee Coltrin.

30 Pagdaliasatenyo met dagiti katulongak a da Reynolds Cahoon ken Samuel H. Smith.

31 Pagdaliasatenyo met dagiti katulongak a da Wheeler Baldwin ken William Carter.

32 Ken pagdaliasatenyo met dagiti katulongak a da "Newel Knight ken Selah J. Griffin nga agpada a naordenan.

33 Wen, pudno kunak, pagdaliasatenyo amin dagitoy iti maymaysa a lugar, iti agduduma a dalan, ket saan a mangbangon ti maysa a tao iti "pamuon ti sabali, wenno agdaliasat iti sabali a turong.

34 Isu a napudno, isunto met laeng ti mataginayon ken maparaburan iti adu a "bunga.

35 Ket manen, kunak kadakayo, pagdaliasatenyo dagiti katulongak a da Joseph Wakefield ken Solomon Humphrey iti dagadaga iti dumaya;

36 Pagtrabahukenyo ida kadagiti kaamaanda, "mangipakdaar iti awan sabali a banag no di dagiti propeta ken apostol, a ^bnakita ken nangngeganda ken kangrunaanna a maipaneknekda a "patienda, tapno matungpal dagiti padto.

37 Iti pannakapasamak ti panaglabsing, "alaenyo manipud ken ni Heman Basset ti naisa-

gut kenkuana, ket ikabilayo iti ulo ni Simonds Ryder.

38 Ket manen, pudno kunak kadakayo, "ordenanyo a saserdote ni Jared Carter, kasta met ni George James a maordenan a ^bsaserdote.

39 "Pabantanyo kadagiti nabati kadagiti elder dagiti simbaan, ket ipakdaarda ti balikas kadagiti lugar iti aglawlawda; ket pagtrabahukenyo ida kadagiti imada tapno awan ti maaramid a ^bpanagrukbab iti didiosen wenno kinadangkes.

40 Ket laglagipenyo iti amin a banag dagiti "nakurapay ken ^bagkasapulan, dagiti masaksakit ken agsagsagaba, ta isu a di mangaramid kadagitoy a banag, saan nga isu ti disipulok.

41 Ket manen, pangalaenyo da Joseph Smith, Jun., ken Sidney Rigdon ken Edward Partridge iti "pangyam-ammo manipud iti simbaan. Ket adda met maysa a madawat a para iti katulongak a ni Oliver Cowdery.

42 Ket kastoy, a kas iti nasakon, no napudnokayo ummongenyo ti bagbagiyo a sangsangkamaysa nga agrag-o iti daga ti "Missouri, a daga a ^btawidyo, a daga itan dagiti kabusoryo.

43 Ngem, adtoy, siak, ti Apo, idaraskonto ti panawen ti siudad, ket balangatakto dagiti

32a DkK 56:6-7.

33a Rom. 15:20.

34a Jn. 15:16;
DkK 18:15-16.

36a Mosiah 18:19-20;
DkK 52:9.

^b Jn. 3:11.

^c PNK Mamati.

37a Mat. 25:25-30.

38a DkK 79:1.

^b PNK Saserdote,
Kinasaserdote
nga Aaron.

39a Alma 6:1.

^b PNK Panagrukbab
kadagiti Didiosen.

40a DkK 104:15-18.

PNK Nakurapay.

^b PNK Pagimbagan.

41a DkK 20:64.

42a PNK Zion.

^b DkK 25:2; 57:1-3.

napudno iti "ragsak ken iti pa-nagrag-o.

44 Adtoy, siak ni Jesucristo, ti

Anak ti Dios, ket "itag-aykonto ida iti maudi nga aldaw. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 53

Paltiing a naited ken ni Algernon Sidney Gilbert babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi Hunio 1831 (History of the Church, 1:179–180). Babaen ti dawat ni Sidney Gilbert, dinamag ti Propeta iti Apo ti maipanggep iti aramid ken naituding ken ni Kabsat a Gilbert iti Simbaan.

1–3, Maordenan nga elder ti pagakeman ken pakapilian ni Sidney Gilbert iti Simbaan; 4–7, Agserbi met a pannakabagi ti obispo.

ADTOY, kunak kenka, katu-longak a Sidney Gilbert, a nangngegko dagiti kararagmo; ket inawagannak tapno maipakaammo kenka, ti Apo a Diosmo, maipanggep iti pagakeman ken "nakapiliam iti simbaan, a siak, nga Apo, napasingkedan kadagitoy maudi nga aldaw.

2 Adtoy, siak, nga Apo, a "nailansa iti krus para kadagiti basol ti lubong, bilinenka a "mangtalikud iti lubong.

3 Awatem ti panangordenko, kangrunaanna dayta panagbalin nga elder, a mangikasaba iti pammati ken panagbabawi ken "pannakaugas dagiti basol,

a maibatay iti balikasko, ken ti panangawat iti Nasantuan nga Espiritu babaen ti panangipatay kadagiti ^bdakulap;

4 Ken kasta met iti panagbalin a "pannakabagi iti daytoy a simbaan iti lugar nga ituding ti obispo, a maibatay kadagiti bilin a maitedto kalpasan daytoy.

5 Ket manen, pudno kunak kenka, agdaliasatkanto a kaduam dagiti katulongak a da Joseph Smith, Jun., ken Sidney Rigdon.

6 Adtoy, dagitoy ti umuna nga ordinansa nga awatem; ket maitedto iti masungad a panawen dagiti dadduma, a maibatay iti panagtrabahom iti bangkagko.

7 Ket manen, kayatko nga adalem a maisalakan laeng ti "agibitur agingga iti panungpalan. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 54

Paltiing a naited ken ni Newel Knight babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi Hunio 1831 (History of the Church, 1:180–181). Nabingay dagiti kameng ti Simbaan iti sanga iti Thompson, Ohio,

43a PNK Rag-o.

44a DkK 88:96–98.

53 1a PNK Pagakeman
ken Panagpili;
Napili; Panagpili.

2a PNK Pannakailansa

iti Krus.

^b PNK Lubong;
Kinailubongan.

3a PNK Pannakaugas
ti Basbasol.

^b PNK Dakulap,

Panangipatay iti.

4a DkK 57:6, 8–10,
14–15; 84:113.

7a PNK Agibitur.

kadagiti saludsod nga adda pakainaiganna iti pannangted-pateg kadagiti sanikua. Naipakita ti kinaimut ken kinaagum, ket dinadael ni Leman Copley ti katulaganna a mangted-pateg iti nalawa a talonna a kas lugar a tawiden dagiti Santo nga aggapu iti Colesville, Nueva York. Nairaman met ni Ezra Thayre iti risiris. Kas nagbanaganna, immasideg da Newel Knight (presidente ti sanga iti Thompson) ken dadduma pay nga elder iti Propeta tapno damagenda no kasano ti maaramid. Dinamag ti Propeta iti Apo ket nayawat kenkuana daytoy a paltiing. (Kitaen met ti benneg 56, a tuloy daytoy a banag.)

1-6, *Nasken a tungpalen dagiti Santo ti katulagan ti ebanghelio tapno magun-odda ti kaasi; 7-10, Nasken nga aganusda iti panagtu-tuok.*

ADTOY, kastoy ti kuna ti Apo, nga isu ti "Alpha ken Omega, ti pangrugian ken panungpalan, a ^bnailansa iti krus gapu kadagiti basol ti lubong—

2 Adtoy, pudno, pudno, kunak kenka, katulongak a Newel Knight, agtalinaedka a natibker iti takem nga intudingko kenka.

3 Ket no tarigagayan dagiti kabsatmo a libasan dagiti kabusorda, pagbabawyem ida kadagiti basolda, ket agbalinda a pudpudno a ^anapakumbaba kaniak ken sibababawi.

4 Ket iti pannakalabsing ti "katulagan nga inaramidda kaniak, ngarud ^bnapukawen ti kaipapananna ken awanen ti bileгна.

5 Ket ay-ay pay ti nakapasa-

makan daytoy a "basol, ta nam-im-bag pay koma kenkuana a nalmes iti tukot ti baybay.

6 Ngem nagasat dagiti nangtungpal iti katulagan ken nangbigbig iti bilin, ta magun-od-danto ti "kaasi.

7 Gapuna, mapankan ket panawam ti daga, amangan ta ribbuotendaka dagiti kabusormo; ket rugiam ti agdaliasat, ket mangtudingka iti pangulom, ken agbayad iti kuarta para kenka.

8 Ket kastoy ti panagdaliasatmo kadagiti lugar iti lumaud, nga agturong iti daga a "Missouri, kadagiti beddeng dagiti Lamanite.

9 Ket kalpasan ti panagdaliasatmo, adtoy, kunak kenka, agtrabahoka para iti ^apagbiagmo a kas kadagiti tao, agingga a maisaganak ti lugar a para kenka.

10 Ket manen, "aganuska iti panagtutuok agingga nga ^bumayak; ken, adtoy, umayak a di agtantan, ket itugotko ti pang-

54 1a Apoc. 1:8;
DkK 19:1.

PNK Alpha
ken Omega.

^b PNK Pannakailansa
iti Krus.

3a PNK Napakumbaba,
Kinapakumbaba.

4a DkK 42:30-39.

PNK Mangted-pateg,
Paglintegan iti
Pannangted-pateg.

^b DkK 58:32-33.

5a Mat. 18:6-7.

6a PNK Kaasi,
Manangngaasi.

8a DkK 52:42.

9a 1 Tes. 4:11.

10a PNK Anus.

^b Apoc. 22:12.

PNK Maikadua a

Yaay ni Jesucristo.

gunggonak, ket masarakan dagiti nasapa a nangsapul kaniak

ti paginanaan dagiti kararuada. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 55

Paltiing a naited ken ni William W. Phelps babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi Hunio 1831 (History of the Church, 1:184–186). Sangsangpet da William W. Phelps, ti agimalmaldit, ken ti kaamaanna iti Kirtland, ket sinapul ti Propeta iti Apo ti pakaammo mai-panggep kenkuana.

1–3, *Naawagan ken napili ni W. W. Phelps a mabuniagan, tapno maordenan nga elder, ken tapno mangikasaba iti ebangelio; 4, Mangsurat met iti liblibro a para ubbing kadagiti pagadalan ti Simbaan; 5–6, Agdaliasat iti Missouri, nga isu ti disso a pagtrabahuanna.*

ADTOY, kastoy ti kuna ti Apo kenka, katulongak a William, wen, nga isu ti Apo ti sibubukel a daga, sika a naawagan ken napili; ket kalpasan ti pannakabuniagmo iti danum, a maitalimudok ti imatangmo iti dayagko, maugasan dagiti basolmo ket maawatmo ti Nasantuan nga Espiritu babaen ti panakaipatay dagiti dakulap;

2 Ket kalpasanna maordenanka babaen ti ima ti katulongak a ni Joseph Smith, Jun., nga agbalin nga elder iti daytoy a simbaan, a mangikasaba iti panagbabaw ken pannakaugas dagiti basol babaen ti wagas ti panagbuniag iti nagan ni Jesucristo, ti Anak ti sibibiag a Dios.

3 Ket asino man a pangipatayam kadagiti dakulapmo, ket sibababawida kaniak, maaddanka iti bileg a mangted iti Nasantuan nga Espiritu.

4 Ket manen, maordenankanto a mangtarabay iti katulongak a ni Oliver Cowdery iti aramid a panagimaldit, ken iti panagpili ken panagsurat kadagiti libro para kadagiti pagadalan daytoy a simbaan, tapno makawat met dagiti babassit nga ubbing iti panangiwanwanko a kas makaay-ayo kaniak.

5 Ket manen, pudno kunak kenka, iti daytoy a gapu agdaliasatka a kaduam dagiti katulongak a da Joseph Smith, Jun., ken Sidney Rigdon, tapno maimulaka iti daga a tawidmo a mangaramid iti daytoy a trabaho.

6 Ket manen, pagdaliasatem met ni katulongak a Joseph Coe a kaduada. Maipakaammonto dagiti nabati kalpasan daytoy, a kas iti pagayatak. Amen.

10c Prov. 8:17.
PNK Kararag.
d Mat. 11:28–30.
PNK Inana.
55 1a Deut. 10:14;

1 Ne. 11:6;
2 Ne. 29:7.
b PNK Buniag,
Panagbuniag.
c PNK Dakulap,

Panangipatay iti.
2a PNK Pannakaugas
ti Basbasol.
4a DKK 88:118; 109:7, 14.
5a Amos 9:15.

BENNEG 56

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi Hunio 1831 (History of the Church, 1:186-188). Saan a marugian ni Ezra Thayre, ti natudingan nga agdaliasat nga agturong iti Missouri a kadua ni Thomas B. Marsh (kitaen ti benneg 52:22), ti misionna idi sisasaganan ti naud-udi. Saan a sisasagana ni Elder Thayre nga agtuloy iti panagdaliasatna gapu iti pannakairamanna kadagiti parikut iti Thompson, Ohio (kitaen ti paulo ti benneg 54). Sinungbatan ti Apo ti saludsod ti Propeta maipanggep iti dayta a banag babaen ti pannangted-na iti daytoy a paltiing.

1-2, Nasken a bagkaten dagiti Santo ti krusda ket surotenda ti Apo tapno magun-odda ti pannakaisalakan; 3-13, Agbilin ken mangwaswas iti bilin ti Apo, ket mapapanaw dagiti nasukir; 14-17, Ay-ayto dagiti baknang a di tumulong kadagiti nakurapay, ken ay-ayto dagiti nakurapay a di nasneban ti puspusoda; 18-20, Nagasat dagiti nakurapay a natarnaw ti panagpuspusoda, ta ta-widendanto ti daga.

IMDENGANYO, O tattao a ^amatpatiti iti naganko, kuna ti Apo a Diosyo; ta adtoy, maa-ronan ti pungtotko kadagiti nasukir, ket maammuandanto ti imak ken ti pungtotko, iti aldaw ti ^bisasarungkar ken ti pungtot kadagiti pagilian.

2 Ket isu a di mangbagkat iti ^akrusna ken ^bsumurot kaniak, ken mangtungpal kadagiti bilinko, saanto a maisalakan.

3 Adtoy, siak, ti Apo, agbilin; ket isu a di ^aagtungpal ^bmaisnanto iti naituding a panawenko, kalpasan ti panagbilinko ket saan a natungpal ti bilinko.

4 Gapuna siak, ti Apo, agbilin ken ^amangwaswas, a kas iti namnamaek a nasayaat; ket amin dagitoy sungbatanto iti ulo dagiti ^bnasukir, kuna ti Apo.

5 Gapuna, waswasek ti bilin a naited kadagiti katulongak a da ^aThomas B. Marsh ken Ezra Thayre, ket ikkak iti baro a bilin ni katulongak a Thomas, nga agdaliasat a dagus nga agturong iti daga ti Missouri, ket sumurot met kenkuana ni katulongak a Selah J. Griffin.

6 Ta adtoy, winaswasko ti bilin nga intedko kadagiti katulongak a da Selah J. Griffin ken Newel Knight, a bunga ti kinasukir dagiti taok nga ad-da iti Thompson, ken dagiti yaalsada.

56 1a DkK 41:1.
b Isa. 10:3-4;
Morm. 9:2;
DkK 1:13-14; 124:10.
2a Luc. 14:27.
b 1 Ped. 2:21;
2 Ne. 31:10-13;

Moro. 7:11.
PNK Jesucristo—
Pagwadan ni
Jesucristo.
3a PNK Agtungpal,
Kinamanagtungpal,
Natulnog.

b DkK 1:14-16; 50:8.
4a DkK 58:31-33.
b PNK Yaalsa.
5a PNK Marsh,
Thomas B.

7 Gapuna, pagbatiyenyo ni katulongak a Newel Knight kada-kuada; ket mapan ti kas iti kaa-du ti mapan, a napnuan kaniak, ket idauluanna ida iti daga nga intudingko.

8 Ket manen, pudno kunak kadakayo, a nasken nga agbabawi ni katulongak nga Ezra Thayre iti "kinapannakkeln, ken iti kinapaidamna, ket surotenna ti immuna a bilin nga intedko kenkuana maipanggep iti lugar a pagnaedanna.

9 Ket no aramidenna daytoy, iti kaawan ti naaramid a panagbingay iti daga, matudinganto pay laeng a mapan iti daga ti Missouri;

10 No saan awatennanto ti kuarta nga imbayadna, ket panawannanto ti lugar, ken "maisnanto iti simbaan, kuna ti Apo a Dios dagiti pangen;

11 Ket nupay mapukaw ti langit ken ti daga, saanto a "mapukaw dagiti balikasko, ngem matungpaldanto.

12 Ket no nasken a bayadan ni katulongak a Joseph Smith, Jun., ti kuarta, adtoy, siak, ti Apo, ti mangbayad manen kenkuana iti daga ti Missouri, tapno magunggonanto manen dagiti awatenna a maibatay iti aramid;

13 Ta umawatdanto iti maiba-

tay iti aramidenda, a kas kadagiti daga a tawidenda.

14 Adtoy, kastoy ti kuna ti Apo kadagiti taok—adu a banag ti aramiden ken ibabawiyo; ta adtoy, dimmanon kaniak dagiti basolyo, ket saanda a mapakawan, gapu ta "pabagbagaan-kayo iti bukodyo a wagas.

15 Ket saan a mapnek ti puspu-soyo. Ket diyo tungpalen ti kinapudno, ngem "maayatankayo iti kinikillo nga aramid.

16 Ay-aykayo pay a "baknang a tattao, a dinto ^bmangted iti kinabaknangyo kadagiti "nakurapay, ta rukerento ti "kinabaknangyo dagiti kararuayo; ket daytoyto ti pagleddaanganyo iti aldaw ti isasarungkar, ken ti panangukom, ken ti pungtot: Limmabasen ti "panagani, naggibusen ti kalgaw, ket saan a naisalakan ti kararuak!

17 Ay-aykayo pay a "nakurapay a tattao, a saan a nasneban ti puspusoda, ken saan a napnuan babawi dagiti espirituda, ken saan a mapnek dagiti buk-sitda, ken saan a mangikayakay iti im-imada kadagiti sanikua dagiti sabali a tao, nga addaan iti mata a napno iti ^bkinaagum, ken saan nga agtrabaho iti bukodyo nga ima!

18 Ngem nagasat dagiti "nakurapay a natarnaw ti pusoda,

8a PNK Kinapalangguad.

10a PNK Ekskomunikasion.

11a 2 Ne. 9:16.

14a Jacob 4:10.

15a Alma 41:10;

3 Ne. 27:11.

16a Jer. 17:11;

2 Ne. 9:30.

b PNK Limos, Pananglimos.

c Prov. 14:31;

Alma 5:55-56.

PNK Nakurapay.

d San. 5:3.

e Jer. 8:20;

Alma 34:33-35;

DkK 45:2.

17a Mosiah 4:24-27;

DkK 42:42; 68:30-32.

b PNK Agum.

18a Mat. 5:3, 8; Luc. 6:20;

3 Ne. 12:3.

PNK Nakurapay.

a ^bnasneban ti puspusoda, ken napnuan babawi dagiti espirituda, ta makitadanto ti ^cpagarian ti Dios a dumteng iti bileg ken naindaklan a dayag a pakaisalakananda; ta kukuadanto ti taba ti ^ddaga.

19 Ta adtoy, umayto ti Apo, ket ^eitugotnanto ti pangsupa-

pakna, ket gunggonaannanto ti tunggal tao, ket agrag-onto dagiti nakurapay;

20 Ket ^ftawidento dagiti kaputotanda ti daga kadagiti agsasaruno a kaputotan, iti agnanayon nga awan inggana. Ket ita igibusko ti panagsao kadakayo. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 57

Palting a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Zion, Jackson County, Missouri, idi 20 ti Hulio, 1831 (History of the Church, 1:189–190). Iti panangtungpal iti bilin ti Apo (benneg 52), nagdaliasat dagiti elder a napan iti Missouri manipud iti Kirtland nga addaan iti nadumaduma a padas ken sumagmamano a tubeng. Iti panangpanunotna iti kasasaad dagiti Lamanite ken ti kinakurang iti sursuro, pannakamuli, ken pammati kadagiti kaaduanna a tattao, impukkaw ti Propeta iti agpakpakaasi a kararag: “Kaanonto nga agbukar ti langalang a kas iti rosas? Kaanonto a maipatakder ti Zion iti dayagna, ken sadinonto ti pagtakderan ti templom, nga umayanto amin dagiti pagilian kadagiti maudi nga aldaw?” (History of the Church, 1:189). Simmaruno ti pannakaawatna iti daytoy a palting.

1–3, *Iti Independence, Missouri ti lugar a para iti Siudad ti Zion ken ti templo*; 4–7, *Nasken a gumatang dagiti Santo iti dagdaga ken umawatda kadagiti tawid iti dayta a disso*; 8–16, *Nasken a mangbangon ni Sidney Gilbert iti pagtagilakuan, agbalin nga agimalmaldit ni W. W. Phelps, ket ni Oliver Cowdery ti mangtarimaan kadagiti sinurat a maipablaak.*

IMDENGANYO, O dakayo nga Elder ti simbaanko, kinuna ti Apo a Diosyo, a nangummong iti

bagbagiyo a sangsangkamaysa, a maibatay kadagiti bilinko, iti daytoy a daga, nga isu ti daga ti ^aMissouri, nga isu ti ^bdaga nga intudingko ken ^cinikkak-pategna a ^dpaguummongan dagiti santo.

2 Gapuna, daytoy ti naikari a daga, ken ti ^elugar a para iti siudad ti ^fZion.

3 Ket kastoy ti kinuna ti Apo a Diosyo, no kayatyo ti umawat iti pagsiriban adtoy ti pagsiriban. Adtoy, ti lugar a maawagan itan iti Independence ti kangrunaan a lugar; ket nayaplag iti

18b PNK Napakumbaba a Puso.

c PNK Pagarian ti Dios wenno Pagarian ti Langit.

d PNK Daga.

19a Apoc. 22:12;

DkK 1:10.

20a Mat. 5:5;

DkK 45:56–58.

57 1a DkK 52:42.

b DkK 29:7–8; 45:64–66.

c DkK 61:17.

d PNK Israel—Ti

pannakaummong ti Israel.

2a DkK 28:9; 42:9, 62.

b PNK Zion.

lumaud ti disso a para iti “templo, iti solar a saan nga adayo manipud iti pangukoman.

4 Gapuna, nainsiriban a “maga-tang dagiti santo ti daga, ken kasta met ti amin a dinisso ti daga iti lumaud, a kumamang iti nagbedngan ti ^bHudio ken Gentil;

5 Ken kasta met ti amin a dinisso ti daga a kumamang kadagiti tanap, no la ketdi kabaelan dagiti disipulok ti “gumatang iti dagdaga. Adtoy, nainsiriban daytoy, tapno ^bmagun-odda a para iti agnanayon a tawid.

6 Ket ipatugawyo ni katulongak a Sidney Gilbert iti takem nga intudingko kenkuana, nga umawat kadagiti kuarta, nga agbalin a “pannakabagi ti simbaan, a pagatangang iti daga iti amin a lugar iti aglawlaw, no la ketdi aramidenna a sililinteg, ken babaen ti nainsiriban a panangiturong.

7 Ket ipatugawyo ni katulongak nga “Edward Partridge iti takem nga intudingko kenkuana, ket ^bbingayenna kadagiti santo ti tawidda, a kas iti imbi-linko; ken kasta met dagiti tinudinganna a mangtarabay kenkuana.

8 Ket manen, pudno kunak kadakayo, pagtalinaedenyo ni katulongak a Sidney Gilbert iti

daytoy a lugar, ket mangpataker iti pagtagilakuan, tapno makalako kadagiti tagilako a di agkusit, tapno makapastrek iti kuarta a pagatangang kadagiti daga para iti pagimbagan dagiti santo, ken tapno makaala iti ania man a banag a kasapulan dagiti disipulo nga imulada iti tawidda.

9 Ken kasta met a pagun-odenyo ni katulongak a Sidney Gilbert iti pammalubos—adtoy nainsiriban daytoy, ket asino man a makabasa nasken a maawatanna—tapno maipatulodna met dagiti tagilako kadagiti tao, babaen ti talkenna nga eskribiente a bayadanna iti trabahona;

10 Ket kastoy ti itutulung kadagiti santok, tapno maikasaba ti ebangheliok kadagiti adda iti “kasipngetan ken iti lugar ken ^banniniwan ni patay.

11 Ket manen, pudno kunak kadakayo, pagtalinaedenyo ni katulongak a “William W. Phelps iti daytoy a lugar, ket maipatugaw a kas ^bagimalmal-dit ti simbaan.

12 Ket ngarud, no awaten ti lubong dagiti sinuratna—adtoy nainsiriban daytoy—pagun-odenyo iti ania man a mabalin-na a gun-oden a sililinteg, a para iti pagimbagan dagiti santo.

3a DkK 58:57; 97:15–17.

4a DkK 48:4.

^b PIP “Hudio” ditoy ket maiturong kadagiti Lamanite, ken ti “Gentil” ket maiturong kadagiti puraw nga agnanaed.

5a DkK 58:49, 51; 101:68–74.

^b DkK 56:20.

6a DkK 53.

7a DkK 58:24.

PNK Partridge, Edward.

^b DkK 41:9–11; 58:14–18.

10a Isa. 9:2; Mat. 4:16.

PNK Kasipngetan, Naespirituan a.

^b Sal. 23:4.

11a PNK Phelps, William W.

^b DkK 58:37, 40–41.

13 Ket patarabayyo ken ni katulongak nga “Oliver Cowdery, a kas iti imbilinko, iti ania man a lugar a pangitudingakto kenkuana, a mangsakar, ken mangatur, ken mangpili, tapno agbalin nga umno amin a banag iti imatangko, a kas pinaneknekan ti Espiritu babaen kenkuana.

14 Ket kastoy a pagtalinaedenyo dagiti nasaokon iti daga ti Zion, iti kapardasan a mabalin a maaramid, a kaduada da-

giti kaamaanda, a mangaramid kadagiti banag a nasaokon.

15 Ket ita maipanggep iti panagtitiipon—pagsaganaenyo ti obispo ken ti mangibagi para kadagiti kaamaan a nabilin nga umay iti daytoy a daga, iti ka-biitan a panawen, ket pagtali-naeden ida iti tawidda.

16 Ket maitedto ti ad-adu a panangiwanwan kadagiti nabati nga elder ken kamkameng kalpasan daytoy. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 58

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Zion, Jackson County, Missouri, idi 1 ti Agosto 1831 (History of the Church, 1:190–195). Iti umuna a Domingo kalpasan ti idadateng ti Propeta ken ti bunggoyna iti Jackson County, Missouri, naangay ti miting ket dua a kameng ti naawat babaen ti panagbuniag. Iti uneg dayta a lawas, dimteng dagiti kameng a Santo ti Colesville manipud iti Sanga ti Thompson ken dadduma pay (kitaen ti benneg 54). Adu ti aggagar a mangadal iti pagayatan ti Apo maipanggep kadakuada iti baro a lugar a paguummongan.

1–5, Makoronaanto iti dayag dagiti makaandur iti panagtutuok; 6–12, Nasken nga agsagana dagiti Santo iti panagkallaysa ti Kordero ken ti pangrabii ti Apo; 13–18, Ukom iti Israel dagiti obispo; 19–23, Nasken a tungpalen dagiti Santo dagiti paglintegan ti daga; 24–29, Nasken nga aramaten dagiti tao ti wayawayada nga agaramid iti naimbag; 30–33, Agbilin ken mangwaswas iti bilin ti Apo; 34–43, Tapno makapagbabawi, nasken nga agpudno dagiti tao ken tallikudanda dagiti basolda; 44–58, Nasken a gumatang dagiti Santo iti tawidda ket

aguummongda iti Missouri; 59–65, Nasken a maikasaba ti ebangelio iti tunggal parsua.

IMDENGANYO, O dakayo Inga elder ti simbaanko, ket deng genyo ti balikasko, ken adalenyo kaniak ti pagayatak maipanggep kadakayo, ken kasta met ti maipanggep iti “daytoy a daga a nangibaonak kadakayo.

2 Ta pudno kunak kadakayo, nagasat ti “mangtungpal kadagiti bilinko, iti man biag wenno iti ^bpatay; ken isu a ‘napudno

iti ^apanagtutuok, dakdakkello ti gunggonana iti pagarian ti langit.

3 Diyo makita iti gagangay a matayo, ta iti agdama a panawen, ti panggep ti ^aDiosyo mai-panggep kadagitoy a banag a dumtengto kalpasan daytoy, ken ti ^bgloria a sumaruno kalpasan ti adu a panagtutuok.

4 Ta kalpasan ti adu a ^apanagtutuok umay dagiti ^bbendision. Gapuna umayto ti aldaw a ^cpannakakoronayo iti nabuslon a ^adayag; saan pay nga oras, ngem asidegen.

5 Laglagipenyo daytoy, nga imbagakon idi kadakayo, nga ^aipapusoyo, ken awatenyo ti sumaruno.

6 Adtoy, pudno kunak kadakayo, ta daytoy ti nangibaonak kadakayo—tapno agbalinkayo a natulnog, ken tapno ^amaisagana dagiti pusoyo a mangiburay iti ^bpammaneknek kadagiti banag a dumtengto;

7 Ket kasta met a tapno bareng mapadayawankayonto a mangipasdek iti pamuon, ken mangiburay iti pammaneknek iti daga a pakabangonanto ti ^aZion ti Dios;

8 Ken kasta met a bareng maisaganaan dagiti ^anakurapay iti agkakaimas a taraon; wen, iti agkakaimas a taraon, iti ^bag-

parparek a baak nga arak, tapno maammuan ti daga a saan nga agbiddut ti ngiwat dagiti propeta;

9 Wen, iti pangrabii iti balay ti Apo, a nasayaat ti pannakaisaganana, a pakaawisanto dagiti amin a pagilian.

10 Umuna, dagiti baknang ken deadal, dagiti masirib ken natakngeng;

11 Ket kalpasan dayta dumteng ti aldaw ti bilegko; kalpasaanna tumabunonto dagiti nakurapay, dagiti pilay, ken dagiti bulsek, ken dagiti tuleng, iti ^akallaysa ti Kordero, ket maki-ranudda iti ^bpangrabii ti Apo, a naisagana para iti idadateng a naindaklan nga aldaw.

12 Adtoy, siak, ti Apo, nasakon.

13 Ket iti kasta maiwarasto ti ^apammaneknek manipud iti Zion, wen, manipud iti ngiwat ti siudad a patawid ti Dios—

14 Wen, daytoy a gapu ti nangibaonak kadakayo iti daytoy a lugar, ket pinilik ti katulongak a ni ^aEdward Partridge, ket intudingko kenkuana ti misionna iti daytoy a daga.

15 Ngem no saan nga agbaba-wi kadagiti basolna, a kaawan ti pammati ken kinabulsek ti puso, ibagayo nga agannad amangan ta ^amaikulbo.

2d PNK Kinarigat.

3a PNK Dios, Kinadios.

b PNK Gloria.

4a Sal. 30:5;

DkK 101:2-7;
103:11-14; 109:76.

b PNK Bendision,
Nabendision,
Pammendision.

c PNK Korona;

Pannakaitan-ok.

d Rom. 8:17-18;

DkK 136:31.

5a Deut. 11:18-19.

6a DkK 29:8.

b PNK Pammaneknek.

7a PNK Zion.

8a PNK Nakurapay.

b Isa. 25:6.

11a Mat. 22:1-14;

Apoc. 19:9;

DkK 65:3.

b Luc. 14:16-24.

13a Mk. 4:2.

14a PNK Partridge,

Edward.

15a 1 Cor. 10:12.

16 Adtoy naited kenkuana ti misionna, ket saanton a maited manen.

17 Ket asino man nga agtakder iti daytoy a mision matudingan nga "ukom ti Israel, a kas kadagidi nagkauna nga aldaw, a mangbingay kadagiti daga a patawid ti Dios kadagiti ^ban-nakna;

18 Ken mangukom kadagiti taona babaen ti pammaneknek dagiti nalinteg, ken babaen ti pannarabay dagiti mamagbagana, a maibatay kadagiti paglintegan ti pagarian nga inted dagiti "propeta ti Dios.

19 Ta pudno kunak kadakayo, mataginayonto ti paglintegak iti daytoy a daga.

20 Diyo ipalubos nga adda tao a mangpanunot nga isu ti agturay; ngem bay-anyo a ti Dios ti mangituray kenkuana a mangukom, a maibatay iti pammagbaga iti bukodna a pagayatan, wenno, iti sabali a pannao, isu a mamagbaga wenno agtugaw iti pangukoman.

21 Diyo ipalubos nga adda tao a manglabsing kadagiti "paglintegan ti daga, ta isu a mangtungtungpal kadagiti paglintegan ti Dios saanen a nasken a labsingenna pay dagiti paglintegan ti daga.

22 Gapuna, paiturayankayo iti agdama a bileg, agingga nga "agturay ti maikanada nga ag-

turay, ket parmekenna amin a kabusor iti sakaananna.

23 Adtoy, paglintegan ti simbaan dagiti "paglintegan nga inawatyo manipud iti imak, ket iti daytoy a palawag masapul nga imutektekanyo. Adtoy, nainsiriban daytoy.

24 Ket ita, bayat ti panagsaok maipanggep iti katulongak a ni Edward Partridge, daytoy a daga ti daga a pagnaedanna, ken dagiti tinudinganna a mamagbagana; ken kasta met a daga a pagnaedan ti tinudingak a mangaywan iti "pagidulinak;

25 Gapuna, payeg kadakuada ti kaamaanda iti daytoy a daga, bayat ti panagbibinnagada iti bagbagida ken kaniak.

26 Ta adtoy, saan a maikanada nga agbilinak iti amin a banag; ta isu a mapilpilit iti amin a banag isu met laeng ti, "sadut ket saan a masirib a katulungan; gapuna awan ti awatenna a gunggon.

27 Pudno kunak, nasken a "siaanep a makiraman dagiti tao iti nasayaat nga aramid, ket agaramidda iti adu a banag iti bukodda a pagayatan, ket agipatungpalda iti adu a kinalinteg;

28 Ta adda kadakuada ti bileg, a nagbalinanda nga "agtignay para iti bagbagida. Ket no la ket agaramid dagiti tao iti nasayaat saan a nainkalintegana a mapukawda ti gunggonada.

17a DkK 107:72-74.
PNK Obispo.

^b PNK Lallaki ken
Babbai nga
Annak ti Dios.

18a PNK Propeta.

21a Luc. 20:22-26;

DkK 98:4-10;
PP 1:12.

PNK Gobierno.
22a PNK Jesucristo;
Mesias; Millennium.

23a PNK Paglintegan.

24a DkK 51:13; 70:7-11.

26a Mat. 24:45-51;
DkK 107:99-100.

27a PNK Kinaregta;
Aramid, Dagiti.

28a PNK Kinawaya
nga Agpili.

29 Ngem isu a di agaramid iti ania man agingga a mabilin, ken umawat iti bilin a napnuan duadua, ken tungpalenna a sisasadut, "mailunod.

30 Asinoak a "nangaramid iti tao, kuna ti Apo, a di mamagbasol kenkuana a di mangtungtungpal kadagiti bilinko?

31 Asinoak, kuna ti Apo, a "nagkari ket saan a tinungpal?

32 Agbilinak ket saan nga agtungpal dagiti tao; "mangwaswasak ket dida awaten ti benedison.

33 Sa kunada iti puspusoda: Saan nga aramid ti Apo daytoy, ta saan a natungpal dagiti karina. Ngem ay-ay pay dagita, ta agur-uray ti gunggonada iti "baba, a saan nga iti ngato.

34 Ket ita itdek kadakayo ti ad-adu pay a panangiturong maipanggep iti daytoy a daga.

35 Nainsiriban kaniak a nasken a ti katulongak a ni Martin Harris ti pagwadan iti simbaan, iti "panangidatagna iti kuartana iti obispo ti simbaan.

36 Kasta met, a paglintegan daytoy iti tunggal tao nga umay iti daytoy a daga nga umawat iti tawid; ket aramidenna iti kuartana a maibatay iti pangiturong ti paglintegan.

37 Ket nainsiriban met a nasken nga adda daga a magatang iti Independence, a para iti lugar

a pagidulinan, ken kasta met a balay ti "panagimaldit.

38 Ken sabsabali pay a panangiturong maipanggep iti katulongak a ni Martin Harris ta itedto kenkuana ti Espiritu, tapno maawatna ti tawidna a kas pagsayaatanna;

39 Ket pagbabawyenyo kadagiti basolna, ta sinapulna ti "pakaidayawan iti lubong.

40 Ken kasta met a bay-anyo nga agtugaw ni "William W. Phelps iti takem nga intudingko kenkuana, ket awatenna ti tawidna iti daga;

41 Ken kasta met a kasapulan-na ti agbabawi, ta siak, ti Apo, saanak unay a maay-ayo kenkuana, ta kayatna ti agballigi, ket saan a naan-anay ti kinaemmana iti imatangko.

42 Adtoy, isu a "nangibabawi iti basbasolna, isu ti ^bmapakawan, ket siak, ti Apo, diakto idan 'malagip.

43 Babaen daytoy mammuan-^yo no agbabawi ti tao iti basbasolna—adtoy, "ipudnona ida ken ^btallikudanna ida.

44 Ket ita, pudno, kunak maipanggep kadagiti nabati nga elder ti simbaanko, saan pay a dimteng ti panawen, iti adu a tawen, para kadakuada a mangawat iti tawidna iti daytoy a daga, malaksid no tarigagayanda babaen ti kararag ken

29a PNK Pannakailunod.

30a Isa. 45:9–10;

Hel. 12:6.

31a DkK 1:37–38; 82:10.

32a DkK 56:3–4.

33a DkK 29:45.

35a DkK 42:30–32.

37a DkK 57:11–12.

39a 2 Ne. 26:29;

DkK 121:34–37.

40a PNK Phelps,
William W.

42a PNK Agbabawi,
Panagbabawi.

b Isa. 1:18.

PNK Pakawan.

c Isa. 43:25.

43a DkK 19:20; 64:7.

PNK Kumpisar,
Panagkumpisar.

b DkK 82:7.

pammati, iti laeng itudingto kadakuada ti Apo.

45 Ta, adtoy, "pagkaykaysaen-danto dagiti tao manipud kadagiti igid ti daga.

46 Gapuna, pagkaykaysaenyo ti bagbagiyo; ket isuda a saan a naituding nga agyan iti daytoy a daga, ibilinyo nga ikasabada ti ebangelio kadagiti lugar iti aglawlaw; ket kalpasan dayta bilinenyo ida nga agsubli kadagiti pagtaenganda.

47 Pangasabaenyo ida iti dalan, ken "paiburay ti pammakneknek iti kinapudno iti amin a disso, ken awaganda dagiti baknang, dagiti nangato ken dagiti nababa, ken dagiti nakurapay nga agbabawi.

48 Ket pabangon kadakuada dagiti "simbaan, no la ketdi agbabawi dagiti agindeg iti daga.

49 Ken mangtudingkayo iti pannakabagi babaen ti timek ti simbaan, iti simbaan iti Ohio, nga umawat iti kuarta a pagatang iti dagdaga iti "Zion.

50 Ket ikkak ti katulongak a ni Sidney Rigdon iti bilin, a "mangsuratto iti mangiladawan iti daga ti Zion, ken ti palawag ti pagayatan ti Dios, a kas maipakaammonto kenkuana babaen ti Espiritu;

51 Ken ti mapirmaan a kasuratan, a maidatag kadagiti amin a simbaan a panggun-od iti kuarta, a mayawat iti obispo, kenkuana wenno iti mangibagi, a kas namnamaenna a nasayaat

wenno kas iti panangiturongna, a pagatang iti dagdaga a tawiden dagiti annak ti Dios.

52 Ta, adtoy, pudno kunak kadakayo, a pagayatan ti Apo a luktan dagiti disipulo ken annak ti tattao ti puspusoda, uray pangatang iti daytoy sangabukel a rehion ti pagilian, iti kabititan nga ipalubos ti panawen.

53 Adtoy, nainsiriban daytoy. Ibilinyo nga aramidenda daytoy amangan ta awan ti mawatda a "tawid, malaksid ti pannakaisayasay ti dara.

54 Ket manen, no la ketdi adad magun-od a daga, mangbi-linkayo iti tattao nga agtrabaho iti amin a kita iti daytoy a daga, nga agtrabaho a para kadagiti santo ti Dios.

55 Ibilinyo a maaramid amin dagitoy a banag a naurnos; ket ibilinyo ti pannakaipakaammo dagiti karbengan iti dagdaga manen, babaen ti obispo wenno ti mangibagi iti simbaan.

56 Ket ibilinyo a saan a dinadaras ti panaguummong, wenno iti ipapanaw; ngem ibilinyo a maaramid a kas iti pannakaiwardasna babaen dagiti elder ti simbaan kadagiti taripnong, a maibatay iti pannakaammo a maawatda manen ken manen.

57 Ket ibilinyo iti katulongak a ni Sidney Rigdon nga ikkanpateg ken idatonna daytoy a daga, ken ti lugar a para iti "templo, iti Apo.

45a Deut. 33:17.
PNK Israel—Ti
pannakaummong
ti Israel.

47a DkK 68:8.
48a PIP dagiti sanga
ti Simbaan.
49a PNK Zion.

50a DkK 63:55-56.
53a DkK 63:27-31.
57a DkK 57:3; 84:3-5, 31;
97:10-17.

58 Ket ibilinyo ti pannakaa-ngay ti taripnong a pagmimiting; ket kalpasan dayta ibilinyo kadagiti katulongak a da Sidney Rigdon ken Joseph Smith, Jun., nga agsublida, ken kasta met a sumurot kadakuada ni Oliver Cowdery, a mangipatungpal iti dadduma nga aramid nga intudingko kadakuada iti dagada, ken dagiti nabati a kas “maibilinto kadagiti taripnong.

59 Ket ibilinyo nga awan ti tao nga agsubli iti daytoy a daga malaksid no “nangiburay iti pammaneknek iti dalan, iti dayta ammona ken iti ammona nga awan duadua.

60 Ibilinyo ti pannakaibabawi dayta naisagut ken ni Ziba Peterson; ket ibilinyo kenkuana a tumakder a kas kameng ti simbaan, ken agtrabaho babaen dagiti imana, a kaduana dagiti kabsat, agingga a naan-anayen ti “pannakadusana kadagiti amin a basbasolna; ta saanna ida nga

impudno, ket pinanunotna nga ilimed ida.

61 Ibilinyo kadagiti dadduma nga elder daytoy a simbaan, nga umay iti daytoy a daga, a sumagmamano kadakuada ti naipanurok ti kinagasatna, a mangangay met iti taripnong iti daytoy a daga.

62 Ket ibilinyo iti katulongak a ni Edward Partridge a mangiwanwan iti taripnong nga angayendanto.

63 Ken ibilinyo met nga agsublida, a mangikaskasaba iti ebangelio iti dalan, a mangibinglay iti pammaneknek kadagiti banag a naipalgak kadakuada.

64 Ta, pudno, nasken a maisaknap iti intero a lubong ti aweng nga agtaud iti daytoy a lugar, ken iti intero a daga—nasken a “maikasaba ti ebangelio iti tunggal parsua, a sarunuento dagiti ^btanda dagiti mamati.

65 Ket adtoy “umay ti Anak ti Tao. Amen.

BENNEG 59

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Zion, Jackson County, Missouri, idi 7 ti Agosto 1831 (History of the Church, 1:196–201). Sakbay ti panangisuratna iti daytoy a paltiing, insurat ti Propeta nga inlawlawag ti daga ti Zion, a naguummongan idi dagiti tao. Naikkan-pateg ti daga, a kas iti panangiwanwan ti Apo, ken naisagut ti disso a pakaipatakderanto ti templo. Inaramid ti Apo dagitoy a bilin a kangru-naan a maibagay kadagiti Santo iti Zion.

1–4, Mabendisionanto dagiti napudno a Santo iti Zion; 5–8, Nas-

ken nga ayaten ken pagpaayanda ti Apo ken tungpalenda dagiti bilin-

58a PNK Sapasap a Pammalubos.

60a PNK Dusa, Pannakadusa.

^b PNK Tanda.

59a PNK Pammaneknek.

64a PNK Mangasaba.

65a PNK Maikadua a Yaay ni Jesucristo.

na; 9-19, *Babaen ti panangtung-palda a nasantuan ti aldaw ti Apo, mabendisyonan dagiti Santo iti naindagaan ken naespirituan*; 20-24, *Maikarian dagiti nalinteg iti kappia iti daytoy a lubong ken iti agnanyon a biag iti umay a lubong*.

ADTOY, nagasat, kuna ti Apo, dagiti immay iti daytoy a daga a naitalimudok ti "imatangda iti dayagko, a maibatay kadagiti bilinko.

2 Ta isuda nga agbiag "tawid-dendanto ti daga, ket isuda a "matay aginanadanto iti amin a trabahoda, ket sumarunonto kadakuada ti bunga dagiti aramidda; ket umawatdanto iti "korona kadagiti "mansion ti Amak, nga insaganak a para kadakuada.

3 Wen, nagasat dagiti agindeg iti daga ti Zion, a nangtungpal iti ebangheliok; ta awatendanto a gunggonada dagiti nasayaat a banag iti daga, ket agbunganto iti "nawadwad.

4 Ken makoronaandanto met iti parabur manipud iti ngato, wen, ken kadagiti bilin a saan la a bassit, ken kadagiti "paltiing iti

panawenda—*isuda a "napudno ken "naregta iti imatangko*.

5 Gapuna, itedko kadakuada ti bilin, a kastoy ti kunak: "Ayatenyo ti Apo a Diosyo, iti amin a "pusoyo, iti amin a kabaelan, panunot, ken pigsayo; ket iti nagan ni Jesucristo "pagserbianyo.

6 Ayatenyo ti "padayo a tao a kas iti bagiyo. Saankayo nga "agtakaw; wenno "makiabig, wenno "mamapatay, wenno agaramid iti ania man a kaaringina.

7 "Agyamankayo iti Apo a Diosyo iti amin a banag.

8 Mangidatonkayo iti "sakripisio iti Apo a Diosyo iti "kinalinteg, a kas iti dayta nasneban a puso ken "napnuan babawi nga espiritu.

9 Ken tapno ad-adda a mapagtalinaedyo ti bagiyo nga "awanan mulit iti lubong, mapankayo iti balay a pagkara-ragan ket mangidatonkayo iti sakramento iti "nasantuan nga aldawko;

10 Ta pudno a daytoy ti aldaw a naituding a panaginanyo kadagiti trabahoyo, ken ti "panagdaydayawyo iti Kangatuan;

59 1a Mat. 6:22-24;

DkK 88:67.

2a Mat. 5:5;

DkK 63:20, 48-49.

b Apoc. 14:13.

PNK Ipatatay,
Naindagaan nga;
Paraiso.

c PNK Korona;
Pannakaitan-ok.

d Jn. 14:2;
DkK 72:4; 76:111;
81:6; 98:18.

3a Gen. 4:12;

Moises 5:37.

4a DkK 42:61; 76:7;

98:12; 121:26-29.

PNK Paltiing.

b PNK Maikari,
Pannakaikari.

c PNK Kinaregta.

5a Deut. 11:1;
Mat. 22:37;
Moro. 10:32;
DkK 20:19.

PNK Ayat.

b PNK Puso.

c PNK Serbisio.

6a PNK Sinninged.

b PNK Agtakaw,
Panagtakaw.

c PNK Pannaki-

kamalala.

d PNK Mamapatay.

7a Sal. 92:1; Alma 37:37;
DkK 46:32.

PNK Agyaman,
Napnuan Yaman,
Panagyaman.

8a PNK Sakripisio.

b PNK Nalinteg,
Kinalinteg.

c PNK Napakumbaba
a Puso.

9a San. 1:27.

b PNK Aldaw a
Panaginana.

10a PNK Agdaydayaw.

11 Nupay kasta maidaton dagiti kariyo iti kinalinteg iti amin nga aldaw ken iti amin a panawen;

12 Ngem laglagipenyo nga iti daytoy, ti aldaw ti Apo, idaton-yo dagiti "sagut ken sakramentoyo iti Kangatuan, a ^bmangipudno iti basbasolyo kadagiti kabsatyo, ken iti imatang ti Apo.

13 Ket awan ti sabali a banag nga aramidenyo iti daytoy nga aldaw, isaganayo laeng ti taron-yo a sipupuso tapno naan-anay ti "panagayunoyo, wenno, iti sabali a pannao, tapno mapnokayo iti ^brag-o.

14 Pudno, daytoy ti panagayuno ken panagkararag, wenno iti sabali a pannao, panagrag-o ken panagkararag.

15 Ket no la ketdi aramidenyo dagitoy a banag nga addaan "panagyaman, nga addaan iti ^bnaragsak a "puspuso ken rup-rupa, saan a nalabes a "panagkatkatawa, ta basol daytoy, ngem iti narag-o a puso ken naragsak a rupa—

16 Pudno kunak, a no la ketdi aramidenyo daytoy, agpaay kadakayo ti pakabuklan ti daga, dagiti ayup iti kataltalonan ken dagiti tumatayab iti tangatang, ken dayta agkalatkat kadagiti kayo ken magna iti daga;

17 Wen, ken ti ruot, ken dagiti nasayaat a banag nga agtaud iti

daga, para taraon man wenno aruaten, wenno para kadagiti balay, wenno para kadagiti sarusar, wenno para kadagiti mula a kayo nga agbunga, wenno para kadagiti minuyongan, wenno para kadagiti bangkag;

18 Wen, amin a banag nga agtaud iti "daga, iti panawenda, naaramidda para iti pagimbagan ken aramaten ti tao, agpada a mangparagsak iti mata ken mangparag-o iti puso;

19 Wen, para taraon ken para aruaten, ramanan ken langaben, a pangpapiaksa iti bagi ken pangparegta iti kararua.

20 Ket naragsakan ti Dios isu nga intedna amin dagitoy a banag iti tao; ta agingga iti daytoy a panungpalan naaramidda tapno aramaten, a nga addaan pangngeddeng, saan a tapno agsurok, wenno babaen ti pammilit.

21 Ket awan ti "pagbasolan ti tao iti Dios, wenno awan ti pakaaronan ti pungtotna, malaksid kadagiti saan a ^bmangipudno iti imana ti amin a banag, ken dagiti di agtungpal kadagiti bilinna.

22 Adtoy, maibatay daytoy iti paglintegan ken kadagiti propeta; gapuna, didak riribukenen maipanggep iti daytoy a banag.

23 Ngem adalenyo nga asino

12a PIP dagiti daton, uray pay pawanen, talento, wenno kinabaknang, iti serbisio ti Apo ken pada a tao. PNK Sakripisio.

^b PNK Kumpisar, Panagkumpisar.

13a PNK Ayuno, Panagayuno.

^b PNK Rag-o.

15a PNK Agyaman, Napnuan Yaman,

Panagyaman.

^b Ex. 25:2; DkK 64:34.

^c Prov. 17:22.

^d DkK 88:69.

18a PNK Daga.

21a PNK Agbasol.

^b Job 1:21.

man a mangaramid kadagiti aramid ti ^akinalinteg awaten- nanto ti ^bgunggonana, a kas iti ^ckappia iti daytoy a lubong,

ken ^dagnanayon a biag iti ma- sungad a lubong.
24 Siak, ti Apo, nasaokon, ket paneknekan ti Espiritu. Amen.

BENNEG 60

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Jackson County, Missouri, idi 8 ti Agosto 1831 (History of the Church, 1:201–202). Iti daytoy a pasken tinarigagayan dagiti elder a natudingan nga agsubli iti Daya a maammuan no kasano ti panagtuloyda ken no ania nga ayo ken wagas ti panagdaliasatda.

1–9, *Nasken a mangasaba dagiti elder kadagiti paguummongan dagiti nadangkes; 10–14, Nasken a dida dadaelen ti panawenda, wenno ilemmeng ti kabaelanda; 15–17, Mabalinda a bugguan dagiti sakada a kas pammaneknek a maibusor kadagiti mangsupring iti ebanghelio.*

ADTOY, kastoy ti kuna ti Apo kadagiti elder ti simbaanna, a sipapardas nga agsubli iti daga a naggapuanda: Adtoy, marag- sakanak, ta immaykayo ditoy;

2 Ngem saanak unay a marag- sakan kadagiti dadduma, ta di- da ungapen dagiti ^angiwatda, ngem ilemmengda ti ^btalento nga intedko kadakuada, gapu iti ^cbutengda iti tao. Ay-ay pay dagiti kasta, ta maaronan ti pungtotko kadakuada.

3 Ket mapasamakto, no dida yad-adda ti agbalin a napudno kaniak, ^amaibabawinto, uray pay dagiti addan kadakuada.

4 Ta siak, ti Apo, ti agturay iti langit iti ngato, ken kadagiti ^abuyot iti daga; ket iti aldaw a panangpapintasko iti langa da- giti ^bgamengko, ammonto da- giti amin a tao ti ipasimudaag ti bileg ti Dios.

5 Ngem, pudno, agsaoakto kadakayo iti maipanggep iti panagdaliasatyo iti daga mani- pud iti daga a naggapuanyo. Agaramidkayo iti bapor, wen- no gumatangkayo, no ania ti ammoyo a nasayaat, saan a nasken kaniak, ket rugianyoy a dagus ti agdaliasat a mapan iti lugar a managan iti San Luis.

6 Ket manipud sadiay bay- anyo a mapan dagiti katulongak, a da Sidney Rigdon, Joseph Smith, Jun., ken Oliver Cowde- ry, nga agdaliasatda nga agpa- Cincinnati;

7 Ket iti daytoy a lugar bay- anyo nga agpukkawda ket ipakdaarda ti balikasko iti na-

23a PNK Nalinteg, Kinalinteg. b PNK Bendision, Nabendisionan, Pammendision. c Mat. 11:28–30.	PNK Kappia. d DkK 14:7. 60 2a Ef. 6:19–20. b Luc. 8:16, 18. c Mat. 25:14–30. PNK Buteng—	Panagbuteng iti tao. 3a Mar. 4:25; DkK 1:33. 4a Alma 43:50. b Isa. 62:3; Zac. 9:16; Mal. 3:17; DkK 101:3.
---	---	--

pigsa a timek, nga awanan iti pungtot wenno panagduadua, nga itag-ayda dagiti nasantuan nga ima kadakuada. Ta mabalinkayonto nga aramiden a "nasantuan, ket ^bmapakawankayonto kadagiti basolyo.

8 Ket bay-ano dagiti nabati nga agdaliasat manipud iti San Luis, a sagdudua, ket ikasabada ti balikas, a saan nga agdardaras, kadagiti paguummongan dagiti nadangkes, agingga nga agsublida kadagiti simbaan a naggapuanda.

9 Ket agpaay amin dagitoy iti pagimbagan dagiti simbaan; ta daytoy a panggep ti nangibao-nak kadakuada.

10 Ket paibinglayyo iti katulongak a ni "Edward Partridge ti kuarta nga intedko kenkuana, iti pasetna kadagiti elder a nabilin nga agsubli.

11 Ket isu a makabael, paisubliyo kenkuana babaen ti mangibagi; ket isu a saan a makabael, kenkuana saan a kasapulan.

12 Ket ita agsaoak kadagiti nabati nga umayto iti daytoy a daga.

13 Adtoy, naibaonda a mangikasaba iti ebangheliok, kadagi-

ti paguummongan dagiti nadangkes; gapuna, bilinek ida, a kastoy: Diyo "dadaelen ti panawenyo, kasta met a diyo ilemmeng ti ^btalentoyo tapno saan a maammuan.

14 Ket kalpasan ti idadanonyo iti daga ti Zion, ket naikasabayon ti balikasko, dardarasenyoy ti agsubli, a mangipakdaar kadagiti paguummongan dagiti nadangkes, a saan nga agdardaras, wenno "agpungtot wenno makiriri.

15 Ket pagpagenyo ti "tapok iti saksakayo kadagiti saan nga umawat kadakayo, a saanda a makita, amangan ta mapagurayo ida, ngem iti nalimed; ket bugguanyo dagiti sakayo, a kas pammaneknek a maibusor kadakuada iti aldaw ti panangukom.

16 Adtoy, umdasen daytoy kadakayo, ken iti pagayatan ti nangibaon kadakayo.

17 Ken babaen ti ngiwat ni katulongak a Joseph Smith, Jun., maipakaammonto ti maipanggep kada Sidney Rigdon ken Oliver Cowdery. Dagiti nabati kalpasan daytoy. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 61

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti igid ti Karayan Missouri, iti McIlwaine's Bend, idi 12 ti Agosto 1831 (History of the Church, 1:202-205). Iti panagdaliasat nga agsubli iti Kirtland, nagdaliasat ti Propeta ken dagiti sangapuloy nga elder a bimmaba iti Karayan

7a PNK Kinasanto.

^b PNK Pakawan.

10a PNK Partridge,
Edward.

13a DkK 42:42.

PNK Sadut,

Kinasadut.

^b Mat. 25:24-30;
DkK 82:18.

14a Prov. 14:29.

15a Mat. 10:14;

Luc. 9:5;

Ara. 13:51;

DkK 24:15; 75:20;

84:92.

Missouri babaen ti barangay. Iti maikatlo nga aldaw ti panagdaliasatda, adu a peggad ti napadasanda. Nakita ni Elder William W. Phelps, iti parmata iti aldaw, ti mangdadael nga agtatapaw ti bilegna iti danum.

1-12, Impaulog ti Apo ti adu a pannakadadael iti danum; 13-22, Inlunod ni Juan ti dandanum, ket agtatapaw ti mangdadael; 23-29, Sumagmamano ti addaan iti bileg a mangbilin kadagiti danum; 30-35, Nasken nga agdaliasat dagiti elder a sagdudua a mangikasaba iti ebanghelio; 36-39, Nasken nga agsaganada iti yaay ti Anak ti Tao.

ADTOY, ken imdenganyo ti atimek ti addaan iti amin a "bileg, a nagtaud iti agnanayon agingga iti agnanayon, nga isu ti ^bAlpha ken Omega, ti pangrugian ken panungpalan.

2 Adtoy, pudno a kuna ti Apo kadakayo, O dakayo nga elder ti simbaanko, a naummong iti daytoy a disso, a napakawanen iti basbasolyo, ta siak, ti Apo, ^amamakawan iti basbasol, ken ^bmanangngaasiak ^ckadagiti mangipudno iti basbasolda nga addaan napakumbaba a puso.

3 Ngem pudno kunak kadakayo, a saan a nasken iti daytoy sibubukel nga ummong dagiti elderko nga agtignay a sipapardas kadagiti danum, bayat ti pannakaungaw dagiti agindeg iti agsumbangir gapu iti kaawan ti pammatida.

4 Nupay kasta, impalubosko a mamanekekkayo; adtoy, adu

ti peggad iti dandanum, ken kangrunaanna ditoy;

5 Ta siak, ti Apo, naipaulogkon iti pungtot ti adu a pannakadadael iti dandanum; wen, ken kangrunaanna kadagitoy a danum.

6 Nupay kasta, adda iti imak ti amin a lasag, ket isu a napudno kadakayo saanto a mapukaw iti dandanum.

7 Gapuna, maikanada a di agtaktak dagiti katulongak a da Sidney Gilbert ken "William W. Phelps iti nakaibaonanda a mision.

8 Nupay kasta, diak ipalubos a pumanawkayo agingga a dikayo ^amadusa kadagiti amin a basolyo, tapno maymaysakayo, tapno saankayo a maungaw iti ^bkinadangkes;

9 Ngem ita, pudno kunak, nasken kaniak a mapankayon. Gapuna patiponenyo dagiti katulongak a da Sidney Gilbert ken William W. Phelps iti sigud a grupoda, ket pagdaliasatenyo ida a dagus tapno matungpalda ti misionda, ket agballigida babaen ti pammati.

10 Ket no la ketdi napudnoda mataginayonda, ket siak, ti Apo, addaakto kadakuada.

11 Ket paalayo kadagiti nabati ti nasken a para lupot.

61 ^{1a} PNK Bileg.
^b PNK Alpha
ken Omega.
^{2a} Mosiah 4:10-11.
PNK Pakawan.

^b PNK Kaasi,
Manangngaasi.
^c PNK Kumpisar,
Panagkumpisar.
^{7a} PNK Phelps,

William W.
^{8a} PNK Dusa,
Pannakadusa.
^b PNK Nadangkes,
Kinadangkes.

12 Paalayo iti katulongak a ni Sidney Gilbert ti saan a nasken kenkuana, a kas pagnanami-nganyo.

13 Ket ita, adtoy, para iti “pagimbaganyo intedko kadakayo ti ^bbilin maipanggep kadagitoy a banag; ket siak, ti Apo, ikalintegankayo a kas kadagiti nagkauna a tao.

14 Adtoy, siak, ti Apo, idi punganay binendisionak dagiti “danum; ngem kadagiti maudi nga aldaw, babaen ti ngiwat ti katulongak a ni Juan, ^binlunodko dagiti danum.

15 Gapuna, dumtengto dagiti aldaw nga awan ti lasag a natalged kadagiti danum.

16 Ket masaonto kadagiti dumteng nga aldaw nga awan ti mabalin a mapan iti daga ti Zion babaen dagiti danum, ngem isu laeng a napudno ti panagpuspusona.

17 Ket, kas siak, ti Apo, iti “panangilunodko iti daga idi punganay, kasta met kadagiti maudi nga aldaw ti panangbendisionko, iti panawenna, para iti pangaramatan dagiti santok, tapno mairanudda iti adda a kinatabana.

18 Ket ita ited ko kadakayo ti bilin a no ania a ti ibagak iti maysa ibagak iti amin, tapno maballaaganyo dagiti kabsatyo maipanggep kadagitoy a danum, a saanda nga agdaliasat kadagitoy, amangan ta maduprak ti pammatida ket matiliwda kadagiti palabog;

19 Siak, ti Apo, naipaulogkon, ket nagtalaytay dagiti manangdadael iti rabawna, ket saanko nga ibabawi ti paulog.

20 Siak, ti Apo, kinapungtotkayo idi kalman, ngem ita nga aldaw, napukawen ti pungtotko.

21 Gapuna, ibagayo maipanggep kadagiti nasaokon, a nasken nga agdaliasatda a dagus—kunak manen kadakayo, pagdaliasatenyo ida a dagus.

22 Ket awan ti aniamanna kaniak, kalpasan ti apagapaman, no la ketdi ta tungpalenda ti misionda, mapanda man babaen ti danum wenno iti daga; bayanyo a kastoy a kas iti pannakaammoda kadakuada a kas maibatay iti pangngukomda kalpasanna.

23 Ket ita, maipanggep kadagiti katulongak, a da Sidney Rigdon, Joseph Smith, Jun., ken Oliver Cowdery, saanyo a paumayen manen ida babaen ti dandanum, malaksid iti kali, bayat ti panagdaliasatda nga agawid iti balbalayda; wenno iti ababa a pannao saanda nga agdaliasat iti dandanum, malaksid iti kali.

24 Adtoy, siak, ti Apo, nangitudingak iti dalan a para kadagiti agdaliasat a santok; ket adtoy, daytoy ti dalan—a kalpasan ti ipapanawda iti kali agdaliasatda iti daga, no la ketdi nabilinda nga agdaliasat a mapan iti daga ti Zion;

25 Ket aramidendanto a kas kadagiti annak ti Israel, nga “ipatakderda dagiti toldada iti dalan.

13a DkK 21:6.
b PNK Bilin ti
Dios, Dagiti.

14a Gen. 1:20.
b Apoc. 8:8–11.
17a Moises 4:23.

25a Num. 9:18.

26 Ket, adtoy, itedyonto daytoy a bilin kadagiti amin a kabsatyo.

27 Nupay kasta, asino man a nakaitedan iti “bileg a mangbilin kadagiti danum, isu ti nangtedan ti Espiritu iti pannakaammo kadagiti amin a dalanna;

28 Gapuna, paaramidyo kenkuana a kas iti bilin kenkuana ti Espiritu ti sibibiag a Dios, iti man daga wenko iti dandanum, a kas nabati kaniak a maaramid kalpasanna.

29 Ket maited kadakayo ti tungdagiti santo, wenno ti dalan a para kadagiti santo iti kampo ti Apo, tapno agdaliasat.

30 Ket manen, pudno kunak kadakayo, a saanto nga ungapen da katulongak a Sidney Rigdon, Joseph Smith, Jun., ken Oliver Cowdery, ti ngiwatda kadagiti paguummongan dagiti nadangkes agingga a makadanonda iti Cincinnati;

31 Ket iti dayta a lugar ipukawdanto ti timekda iti Dios a maibusor kadagita a tao, wen, kenkuana a naaronan ti pungtotna a maibusor kadagiti kinadangkesda, dagiti tao a nasayaaten ti “pannakaluomda a madadael.

32 Ket manipud dita pagdaliasatenyo ida para iti panaguummong dagiti kabsatda, ta dagiti aramidida ita ad-adda ti pannakasapulda kadakuada

ngem kadagiti panaguummong dagiti nadangkes.

33 Ket ita, maipanggep kadagiti nabati, pagdaliasatenyo ida ket “ipakdaarda ti balikas kadagiti paguummongan dagiti nadangkes, no la ketdi maited;

34 Ket no la ketdi aramidenda daytoy “labaanda dagiti pagan-anayda, ket awanto ti mulitda iti imatangko.

35 Ket pagdaliasatenyo ida a sangsangkamaysa, wenno “sagdudua, a kas ibilangda a nasaya-at, saanyo laeng nga isinsina ni katulongak a Reynolds Cahoon, ken ni katulongak a Samuel H. Smith, a nakaay-aywak unay, agingga a makasublida iti balbalayda, ket nainsiriban daytoy a panggepko.

36 Ket ita, pudno kunak kadakayo, ket ania man ti ibagak iti maysa ibagak iti amin, agragsak-kayo, “babassit nga ubbing; ta addaak iti ^btengngayo, ket saankayo a ^cbinaybay-an;

37 Ket no la ketdi agpakumbabakayo iti sanguanak, kukuayo dagiti parabur ti “pagarian.

38 Patibkerenyo dagiti lomo-yo ket “agsiput ken agparbengkayo, urayenyo ti idadateng ti Anak ti Tao, ta umay iti oras a diyo pinampanunot.

39 “Agkararagkayo a kanayon tapno saankayo a maikursong

27a PNK Kinasaserdote;
Bileg.

31a Alma 37:31;
Hel. 13:14;
DkK 101:11.

33a PNK Mangasaba;
Paneknekan.

34a 2 Ne. 9:44;
Jacob 2:2;

Mosiah 2:28.

35a PNK Aramid ti
Misionario.

36a Jn. 13:33.
^b Mat. 18:20.

^c Isa. 41:15–17;
1 Ne. 21:14–15.

37a DkK 50:35.

38a PNK Aywanan,
Agaywan.

39a PNK Kararag.

iti ^bsulisog, tapno maurayyo ti aldaw a yaayna, iti man biag

wenno iti patay. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 62

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti igid ti Karayan Missouri iti Chariton, Missouri, idi 13 ti Agosto 1831 (History of the Church, 1:205-206). Iti daytoy nga aldaw sinabat ti Propeta ken ti bunggoyna, iti panagturongda iti Kirtland manipud iti Independence, ti sumagmamano nga elder nga agturong iti daga ti Zion, ket kalpasan ti naragsak a panagkikinnablaaw, inawatda daytoy a paltiing.

1-3, Maisurat iti langit dagiti pammaneknek; 4-9, Agdaliasat ken mangasaba dagiti elder a maibatay iti panangukom ken kas iti panangiturong ti Espiritu.

ADTOY, ken imdenganyo, O dakayo nga elder ti simbanako, kuna ti Apo a Diosyo, nga isu ni Jesucristo, ti “mangibabaet kadakayo, a makaammo iti pagkapsutan ti tao ken no kasano a ^bmatulungan dagiti ‘nasulisog.

2 Ket pudno a naiturong dagiti matak kadagiti saan pay a napan iti daga a Zion; gapuna saan pay a naan-anay ti misionyo.

3 Nupay kasta, nagasatkayo, ta “naisurat iti langit ti imburayyo a ^bpammaneknek a kitaen dagiti anghel; ket naragsakanda kadakayo, ket “napakawankayon kadagiti basolyo.

4 Ket ita ituloyyo ti agdaliasat. Ummongenyio ti bagbagiyo iti daga ti “Zion; ket agmimitingkeyo ken agragsakkeyo a

sangsangkamaysa, ket mangipaaykayo iti sakramento iti Kanngatuan.

5 Ket kalpasanna mabalinyo ti agsubli a mamanekek, wen, uray dakayo amin, wenno sagdudua, a kas iti namnamaenyo a nasayaat, awan ti aniamanna kaniak; agtalinaedkayo la ketdi a napudno, ket “ipakdaaryo dagiti naimbag a damag kadagiti agindeg iti daga, wenno kadagiti paguummongan dagiti nadangkes.

6 Adtoy, siak, ti Apo, pinagkukuyogkayo tapno matungpal ti kari, tapno mataginayon dagiti napudno kadakayo ket agraragsakda a sangsangkamaysa iti daga ti Missouri. Siak, ti Apo, agkariak kadagiti napudno ket saanak a “makapagulbod.

7 Siak, ti Apo, siaannugotak, no asino man kadakayo ti agtarigagay nga agsakay iti kabalio, wenno iti mola, wenno iti karuahe, awatenna daytoy a bendision, no awatenna manipud iti

39b PNK Sulisogen, Sulisog.

62 1a DkK 45:3-4.

PNK Mangibabaet.

b Heb. 2:18; Alma 7:12.

c PNK Sulisogen, Sulisog.

3a Luc. 12:8-9.

PNK Pammaneknek.

b PNK Libro ti Biag.

c DkK 84:61.

4a DkK 57:1-2.

5a PNK Aramid ti Misionario.

6a Ether 3:12.

ima ti Apo, a naimpusuan ti “paganagyamanna iti amin a banag.

8 Nabati dagitoy a banag nga aramidenyo a maibatay iti panangukom ken ti panangiwanwan ti Espiritu.

9 Adtoy, kukuayo ti “pagarian. Ken adtoy, ket imutektekanyo, kanayon nga ^baddaak kadagiti napudno. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 63

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, iti arinunos ti Agosto 1831 (History of the Church, 1:206–211). Simmangpet ti Propeta, da Sidney Rigdon, ken Oliver Cowdery iti Kirtland iti 27 ti Agosto, manipud iti isasarungkarda iti Missouri. Iti pakauna ti panangisuratna iti daytoy a paltiing, insurat ti Propeta, “Kadagitoy maladaga nga aldaw ti Simbaan, adda nagpaiduma a gagar a manggunod iti balikas ti Apo iti tunggal pagsasaritaan a mabalin a pakaseknan ti pannakaisalakantayo; ket gapu ta ti daga ti Zion ti kapatgan ita iti imatang iti naindagaan, nagsaludsodak iti Apo iti pakaammuan maipapan iti panaguummong dagiti Santo, ken iti panaggatang iti daga, ken daduma pay a banag” (History of the Church, 1:207).

1–6, Umayto ti aldaw ti pungtot kadagiti nadangkes; 7–12, Umay dagiti tanda babaen ti pammati; 13–19, Tallikudanto dagiti napeklan a mannakikamalala ti pammati ket maipuruakdanto iti dan-aw nga apuy; 20, Umawatto dagiti napudno iti tawid iti daga a nabalbaliwan-langana; 21, Ti sibubukel a pakaammuan kadagiti pasamak iti Bantay a Pakabalbaliwan-langa san pay a naipalgak; 22–23, Awaten dagiti natulnog dagiti pagsidsidda-awan iti pagarian; 24–31, Nasken a magatang dagiti tawid iti Zion; 32–35, Ipaulog ti Apo ti gubgubat, ket papatayento dagiti nadangkes dagiti nadangkes; 36–48, Nasken nga aguummong dagiti Santo iti Zion ket mangtedda iti kuarta a pangbangon iti daytoy; 49–54,

Naipatalged kadagiti napudno dagiti bendision iti Maikadua a Yaay, iti Panagungar, ken bayat ti Millennium; 55–58, Daytoy ti aldaw ti ballaag; 59–66, Binarengbareng dagiti nangaramat iti nagan ti Apo nga awanan iti turay.

IMDENGANYO, O dakayo a Itao, ket luktanyo ti puspu-soyo ken denggenyo nga adda iti adayo; ken dumngegkayo, dakayo a mangibilang iti bagbagiyo a tattao ti Apo, ket denggenyo ti balikas ti Apo ken ti pagayatanna maipanggep kadakayo.

2 Wen, pudno, kunak, denggenyo ti timek ti naaronan ti pungtotna kadagiti nadangkes ken “nasukir;

3 A siaayat a mangala kadagiti kayatna nga ^aalaen, ket pagtalinaedenna a sibibiag dagiti taginayonenna;

4 A mangbangon a maibatay iti bukodna a pagayatan ken pakaragsakan; ken mangdadel no kayatna, ket kabaelanna nga ipuruak iti impierno ti kararua.

5 Adtoy, siak, ti Apo, ipeksak ti timekko, ket matungpalto.

6 Gapuna, pudno kunak, pagdenggenyo dagiti nadangkes, ket pagbutngen ken pagaringgenenyo dagiti nasukir; ket papengdanyo kadagiti di mamatpati dagiti bibigda, ta umayto kadakuada ti ^aaldaw ti pungtot a kasla ^balipugpog, ket ^cmaammuan to ti amin a lasag a siak ti Dios.

7 Ket isu nga agsapul kadagiti tanda makakitanto kadagiti ^atanda, ngem saan iti pannakaisalakan.

8 Pudno, kunak kadakayo, adda kadakayo dagiti agsapul kadagiti tanda, ket adda kasta uray pay idi punganay;

9 Ngem, adtoy, saan a dumteng ti pammati babaen dagiti tanda, ngem sumaruno dagiti tanda kadagiti mamati.

10 Wen, dumteng dagiti tanda babaen ti ^apammati, saan a babaen ti pagayatan dagiti tao, wenno iti pakaragsakanda, ngem babaen ti pagayatan ti Dios.

11 Wen, dumteng dagiti tanda babaen ti pammati, kadagiti naindaklan nga aramid, ta no awan ti ^apammati awan ti tao a makaparagsak iti Dios; ket saan a maragsakan ti Dios kadagiti kagurana; gapuna, saan a mangipakita kadagiti tanda kadagitoy, ^bpungtot laeng a ^cpakakednganda.

12 Gapuna, siak, ti Apo, saanak a maragsakan kadakayo nga agsapul kadagiti tanda ken pagsidsiddaawan para iti pammati, ket saan a para iti pagimbagan dagiti tao iti gloriak.

13 Nupay kasta, mangtedak kadagiti bilin, ket adu ti kimmayakay kadagiti bilinko ken saan a nagtungpal kadakuada.

14 Adda kadakayo ti ^amannakiabig; sumagmamano kadakuada ti kimmayakayen kadakayo, ket nagtalinaed kadakayo ti dadduma a maipalgakto kalpasan daytoy.

15 Pagannaden ken pagbawyenyo a madagdagus dagita, amangan ta dumteng kadakuada ti panangukom a kasla palab-og, ket maipakita ti kina-mauyongda, ket surotan ida dagiti aramidka kadagiti mata dagiti tao.

16 Ket pudno kunak kadakayo, kas nasaokon idi, isu a ^akumita iti babai a ^bsigagartem, wenno asino man nga agaramid iti

3a PNK Ipatatay,
Naindagaan nga.

6a PNK Linteg;
Maikadua a Yaay
ni Jesucristo.

b Jer. 30:23.

c Isa. 49:26.

7a DKK 46:9.

PNK Tanda.

10a Moro. 7:37.

PNK Pammati.

11a Heb. 11:6.

b DKK 35:11.

c DKK 88:65.

14a DKK 42:24-25.

16a Mat. 5:27-28;

DKK 42:23-26.

b PNK Gartem.

‘pannakiabig iti puspusoda, awanto kadakuada ti Espiritu, ngem tallikudanda ti pammati ket agbutengda.

17 Gapuna, siak, ti Apo, naku-nak a dagiti “managbuteng, ken dagiti di mamatpati, ken amin dagiti ^bulbod, ken asino man nga agayat ken ‘agaramid iti inuulbod, ken ti mannakiabig, ken ti managan-anito, addanto lugarda iti dayta “dan-aw a dumardarang iti apuy ken asup-re, nga isu ti ‘maikadua nga ipapatay.

18 Pudno kunak, nga awanto ti lugarda iti “umuna a panagun-gar.

19 Ket ita adtoy, siak, ti Apo, kunak kadakayo a dikayo “maikalintegan, gapu ta adda kadakayo dagitoy a banag.

20 Nupay kasta, isu a “makaib-tur a sipapammati ken mangaramid iti pagayatak, makaruk-atto, ket umawatto iti ^btawid iti daga inton dumteng ti aldaw ti panagbalbaliw-langa;

21 Inton “mabalbaliwan-langa ti ^bdaga, a kas maibatay iti pagtuladan a naipakita kadagiti apostolko iti ‘bantay; a diyo pay naawat ti pakabuklan ti pasamak.

22 Ket ita, pudno kunak kadakayo, a kas nasaokon nga ipaka-ammok kadakayo ti pagayatak, adtoy ipakaammok kadakayo, saan a babaen ti pammilin, ta adu ti di mangtungtungpal kadagiti bilinko.

23 Ngem kenkuana a mangtungtungpal kadagiti bilinko ti pangtedak kadagiti “kinadatdat-lag iti pagariak, ken isu met la-eng ti yan ti bubon ti ^bnabiag a danum, nga ‘agburayok iti agnanayon a biag.

24 Ket ita, adtoy, daytoy ti pagayatan ti Apo a Diosyo mai-panggep kadagiti santona, a nasken nga ummongenda ti bagbagida a sangsangkamaysa iti daga ti Zion, a saan nga agdardaras, amangan ta adda pannakatikaw, a mangyeg iti panagsagaba.

25 Adtoy, ti daga ti “Zion—siak, ti Apo, taripatupek kadagiti imak;

26 Nupay kasta, siak, ti Apo, yawatko ken ni “Cesar dagiti banag a para ken ni Cesar.

27 Gapuna, siak nga Apo kayatko a gatangenyo dagiti daga, tapno ad-adda ti gundawayyo iti lubong, tapno adda kalintenganyo iti lubong, tapno

16c PNK Pannaki-kamalala.

17a Apoc. 21:8.

^b PNK Panagulbod.

^c Apoc. 22:15;
DkK 76:103.

^d Apoc. 19:20;

2 Ne. 9:8–19, 26;
28:23;

Jacob 6:10;

Alma 12:16–18;

DkK 76:36.

PNK Impierno.

^e PNK Ipatatay,
Naespirituan nga.

18a Apoc. 20:6.

19a PNK Panangi-kalintegan,
Ikalintegan.

20a DkK 101:35.

^b Mat. 5:5;
DkK 59:2; 88:25–26.

21a PNK Daga—Maudi
a kasasaad ti daga.

^b PNK Lubong—
Kanibusanan

ti lubong.

^c Mat. 17:1–3.

23a Alma 12:9–11;
DkK 42:61; 84:19;
107:18–19.

^b PNK Nabiag
a Danum.

^c Jn. 4:14.

25a PNK Zion.

26a Luc. 20:25;
DkK 58:21–23.
PNK Gobierno.

saanda a magutugot nga ag-pungtot.

28 Ta naipastreken ni "Satanas iti pusoda ti pungtot a maibusor kadakayo, ken iti panagsayasay ti dara.

29 Gapuna, saanto a magun-od ti Zion no di babaen ti panang-gatang wenno babaen ti dara, no saan awan ti tawidenyo.

30 Ket no babaen ti panang-gatang, adtoy, mabendisionan-kayo;

31 Ket no babaen ti dara, ta maiparit ti panamagsayasayyo iti dara, ngarud, umay kadakayo dagiti kabusoryo, ket masayyasayyakayo iti tunggal siudad, ken tunggal sinagoga, ket manmanonto ti mabati nga umawat iti tawid.

32 Siak, ti Apo, kapungtotko dagiti nadangkes; laplapdak ti Espirituk kadagiti agindeg iti daga.

33 Inkarik iti pungtotko, ket impaulogko dagiti "gubat iti rabaw ti daga, ket papatayento dagiti nadangkes dagiti nadangkes, ket dumtengto ti bu-teng iti tunggal tao;

34 Ket marigatanto met nga aglibas dagiti "santo; nupay kasta, siak, ti Apo, addaakto kadakuada, ket ^bbumabaakto iti langit manipud iti imatang ti Amak ket padapuekto dagiti "nadangkes iti di masebseban nga ^aapuy.

35 Ket adtoy, saan pay nga ita, ngem into no kua.

36 Gapuna, makita a siak, ti Apo, impaulogko amin dagi-toy a banag iti rabaw ti daga, pagayatak nga aguummong dagiti santok iti daga ti Zion;

37 Ket tunggal tao nasken nga awatenna ti "kinalinteg kadagiti imana ken kinapudno kadagiti lomona, ket ipukkawna ti pamallaag a ^btimek kadagiti agindeg iti daga; ket ipakdaarna babaen ti balikas ken babaen ti ipapanaw tapno dumteng kadagiti nadangkes ti "liday.

38 Gapuna, purnosyo kadagiti disipulok iti Kirtland ti na-indagaan a pakaseknanda, nga agtaeng iti daytoy a talon.

39 Pailakoyo iti katulongak a ni Titus Billings, nga agay-aywan iti daytoy, ti daga, tapno makasagana iti umadani a kal-gaw nga agdaliasat a mapan iti daga ti Zion, a tumipon kadagiti agnaed sadiay, malaksid kadagiti inlatangko a para kaniak, a saan a mapan agingga a diak bilinen ida.

40 Ket paitulodyo amin a kuarta a maurnong, awan ti aniamanna kaniak no bassit wenno dakkal, iti daga ti Zion, kadakuada a tinudingak nga umawat.

41 Adtoy, siak, ti Apo, itedko iti katulongak a ni Joseph Smith, Jun., ti bileg tapno kaba-

28a PNK Sairo.

33a PNK Gubat.

34a PNK Santo.

^b PNK Maikadua a
Yaay ni Jesucristo.

^c Mat. 3:12;

2 Ne. 26:6;

DkK 45:57; 64:24;
101:23-25, 66.

PNK Nadangkes,
Kinadangkes.

^d PNK Apuy.

37a PNK Nalinteg,
Kinalinteg.

^b DkK 1:4.

^c Isa. 47:11.

elanna a "tingitingen babaen ti Espiritu dagiti mapan iti daga ti Zion, ken kadagiti disipulok nga agbati.

42 Paibatiyo iti katulongak a ni Newel K. Whitney ti pagtagilakuanna, wenno iti sabali a pannao, ti pagtagilakuan, iti bassit pay a panawen.

43 Nupay kasta, paibinglayyo kenkuana ti kuarta a mabalina nga ibinglay, a maipatulod iti daga ti Zion.

44 Adtoy, adda dagitoy a banag kadagiti imana, paaramidyo kenkuana a maibatay iti pagsiriban.

45 Pudno kunak, ordenanyo a pannakabagi dagiti disipulo nga agbati, ket ordenanyo iti daytoy a bileg;

46 Ket ita darasenyo ti sumarungkar kadagiti simbaan, nga ilawlawagyo dagitoy a banag kadakuada, babaen ti katulongak a ni Oliver Cowdery. Adtoy, daytoy ti pagayatak, manggun-od iti kuarta a kas iti panangiturongko.

47 Isu a "napudno ken makaibtur maparmeknanto ti lubong.

48 Isu a mangipatulod iti kinabaknang iti daga ti Zion umawatto iti "tawid iti daytoy a lubong, ket sumurotto kenkuana dagiti aramidna, ken

kasta met ti gunggona iti masungad a lubong.

49 Wen, ket nagasat dagiti natay a "natay iti Apo, ta manipud ditoy, inton umay ti Apo, ken ^blumabasen dagiti daan a banag, ken agbalin a baro amin a banag, ^cbumangondanto manipud kadagiti natay ket saandanton a ^dmatay kalpasanna, ket umawatdanto iti tawid manipud iti Apo, iti nasantuan a siudad.

50 Ket isu a nagbiag inton umay ti Apo, ken nangtungpal iti pammati, "nagasat; nupay kasta, naituding kenkuana a ^bmatay iti tawen ti tao.

51 Gapuna, "dumakkelto dagiti ubbing agingga a mataenganda; matay dagiti nataengan; ngem saandanto a maturog iti katapokan, ngem ^bagbaliwdanto iti apagkirem.

52 Gapuna, gapu iti daytoy ti nangikasabaan dagiti apostol iti lubong ti panagungar dagiti natay.

53 Dagitoy a banag ti banag a nasken a kitaenyo; ket, iti panagsaoda a kas iti wagas ti Apo, "asidegdan, ket iti umay a panawen, a kas iti aldaw a yaay ti Anak ti Tao.

54 Ket agingga iti dayta nga oras addanto dagiti maag a "birhen kadagiti masirib; ket iti

41a PNK Panagrikna,
Sagut ti.

47a Mosiah 2:41;
DkK 6:13.

48a DkK 101:18.

49a Apoc. 14:13;
DkK 42:44-47.

b 2 Cor. 5:17.

c PNK Panagungar.

d Apoc. 21:4;

Alma 11:45;

DkK 88:116.

PNK Saan a Matay,

Kinaagnanayon.

50a PNK Bendision,

Nabendisionan,

Pammendision.

b PNK Ipatatay,

Naindagaan nga.

51a Isa. 65:20-22;

DkK 45:58; 101:29-31.

PNK Millennium.

b 1 Cor. 15:51-52;

DkK 43:32.

53a DkK 35:15.

54a Mat. 25:1-13;

DkK 45:56-59.

daytanto nga oras ti yaay ti sa-
pasap a panagsisina dagiti na-
linteg ken dagiti nadangkes; ket
iti daytanto nga aldaw ti pana-
ngibaonko kadagiti anghelko a
^bmangisina kadagiti nadang-
kes ket ipuruakda ida iti saan a
maiddep nga apuy.

55 Ket ita adtoy, pudno ku-
nak kadakayo, siak, ti Apo,
saanak a maragsakan iti katu-
longak a ni “Sidney Rigdon; ^bin-
tan-okna ti bagina iti pusona,
ket saan nga immawat iti pam-
magbaga, ngem pinagladingitna
ti Espiritu;

56 Gapuna saan a maawat iti
Apo ti “sinuratna, ket manga-
ramidto iti sabali; ket no saan
nga awaten ti Apo, adtoy saan-
ton a maikari iti takem nga in-
tudingko kenkuana.

57 Ket manen, pudno kunak
kadakayo, ^aisuda a naimpusuan
nga agtarigagay, a sieemma, a
^bmangballaag kadagiti manag-
basol nga agbabawi, maorde-
nanda koma iti daytoy a bileg.

58 Ta daytoy ti aldaw a pana-
mallaag, ken saan nga aldaw ti
adu a sarsarita. Ta siak, ti Apo,
saanakto a malais kadagiti ma-
udi nga aldaw.

59 Adtoy, naggapauk iti ngato,
ket adda iti baba ti bilegko. Siak
ti kangatuan iti amin, ken iti
amin, ken babaen ti amin, ken
^amangsukimat iti amin a banag,

ket dumteng ti aldaw a paitura-
yan ti amin a banag kaniak.

60 Adtoy, siak ti “Alpha ken
Omega, nga isu ni Jesucristo.

61 Gapuna, pagannadenyo
amin a tao no kasano ti pana-
ngagapadda iti “naganko—

62 Ta adtoy, pudno kunak, nga
adu ti adda iti babaen daytoy a
panangeddeng, a nangaramat iti
nagan ti Apo, ken mangaramat
iti barengbareng, ta awananda
iti turay.

63 Gapuna, paibabawiyo iti
simbaan dagiti basolda, ket siak,
ti Apo, alaekto ida; no saan ma-
isinadanto.

64 Laglagipenyo a “sagrado
dayta naggapu iti ngato, ket
nasken a naannad ti ^bpannakai-
saona, ken babaen ti panangu-
tugot ti Espiritu; ket iti daytoy
awan ti pangngeddeng, ket
awatenyo ti Espiritu ^ababaen ti
kararag; gapuna, adda mabati
a pangngeddeng no awan day-
toy.

65 Pagsapulenyon dagiti katu-
longak, a da Joseph Smith, Jun.,
ken Sidney Rigdon, iti balayda,
kas insuro kadakuada ti Espiri-
tu babaen ti “kararag.

66 Agtalinaed dagitoy a banag
a mangrimbaw babaen ti anus,
tapno umawatda iti aglaplapu-
sanen ken agnanayon ti ^abilegna
a ^bgloria, no saan, nakarkaro a
pangngeddeng. Amen.

54b Mosiah 16:2.

55a PNK Rigdon, Sidney.

^b PNK Kinapalangguad.

56a DkK 58:50.

57a DkK 4:3–6.

^b DkK 18:14–15.

PNK Aramid ti

Misionario;

Ballaagan, Ballaag.

59a 1 Cor. 2:10.

60a PNK Alpha
ken Omega.

61a PNK Bassawang.

64a PNK Nasantuan.

^b PNK Panagrukbab.

^c DkK 42:14.

65a PNK Kararag.

66a 2 Cor. 4:17.

^b Rom. 8:18;

DkK 58:4; 136:31.

BENNEG 64

Paltiing a naited kadagiti elder ti Simbaan babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 11 ti Septiembre 1831 (History of the Church, 1:211-214). Agsagsagana idi ti Propeta nga umakar iti Hiram, Ohio, a pangpabaruanna iti aramidna a panangipatarus iti Biblia, a naitungtungkua bayat ti kaaddana iti Missouri. Sipapasnek a nakiraman ti bunggoy dagiti kabsat a nabilin nga agdaliasat iti Zion (Missouri) iti panagsagana a pumanaw iti Oktubre. Iti daytoy nakumikom a panawen, naawat ti paltiing.

1-11, Nabilin dagiti Santo nga agpipinnakawan iti tunggal maysa, no saan agtalinaed kadakuada ti nakarkaro a basol; 12-22, Nasken a maidatag dagiti saan nga agbawwi iti Simbaan; 23-25, Saanto a mapuoran iti yaay ti Apo ti mangted iti apagkapullo; 26-32, Nabalagaan dagiti Santo a maibusor iti utang; 33-36, Maisinanto iti Zion dagiti nasukir; 37-40, Kednganto ti Simbaan dagiti pagilian; 41-43, Rumang-ayto ti Zion.

ADTOY, kastoy ti kuna ti Apo a Diosyo kadakayo, O dakayo nga elder ti simbaanko, imdenggan ken denggenyo, ken awatenyo ti pagayatak maipapan kadakayo.

2 Ta pudno kunak kadakayo, kayatko a “parmekenyo ti lubong; gapuna adda ^bpanangngaasik kadakayo.

3 Adda sumagmamano kadakayo a nagbasol; ngem pudno kunak, maminsan laeng daytoy,

para iti “dayagko, ken para iti ^bpannakaisalakan dagiti kararua, pinakawankon dagiti basolyo.

4 Kaasiankayonto, ta naitedkon kadakayo ti pagarian.

5 Ket saanto a maala dagiti “tulbek dagiti datdatlag iti pagarian manipud iti katulongak a ni Joseph Smith, Jun., babaen ti wagas nga intudingko, bayat ti panagbiagna, no la ketdi tungpalenna dagiti ^bordinansak.

6 Adda dagiti agsapsapul iti pagbiddutanna nga awanan iti gapu;

7 Nupay kasta, nagbasol; ngem pudno kunak kadakayo, siak, ti Apo, “pakawanek ti basbasol dagiti ^bmangipudno iti basbasolda kaniak ket dumaawat iti pammakawan, a saan a “nagbasol iti patay.

8 Dagiti disipulok, iti nagkau-na a panawen, nagsapulda iti “pagbiddutan ti tunggal maysa ken saan a namakawan a sipu-

64 2a 1 Jn. 5:4.
b PNK Pannaki-pagrikna.
3a Moises 1:39.
b Isa. 43:25.
5a DkK 28:7; 84:19.
PNK Tulbek ti

Kinasaserdote.
b PNK Ordinansa.
7a PNK Pakawan;
Pannakaugas
ti Basbasol.
b Num. 5:6-7;
DkK 19:20; 58:43.

PNK Kumpisar,
Panagkumpisar.
c DkK 76:31-37.
8a PNK Panagsu-
supanget.

puso iti tunggal maysa; ket gapu iti daytoy a kinadakes nagrigat-da ket ^bnadusada iti napalalo.

9 Gapuna, kunak kadakayo, a nasken nga “agpipinnakawan-kayo iti tunggal maysa; ta asino man a di ^bmamakawan iti nagbiddutan ti kabsatna agtak-derto a makedngan iti imatang ti Apo; ta agtalinaed kenkuana ti nadagdagsen a basol.

10 Siak, ti Apo, “pakawanekto ti pakawanek, ngem kadakayo nasken a ^bpakawanenyo amin a tao.

11 Ket nasken a sawenyo iti puspuso—bay-am a ti Dios ti “mangukom kadata, ket itdenna kenka ti gunggonam a maibatay kadagiti ^baramidmo.

12 Ket isu a di agbabawi kadagiti basolna, ken saan a mangipudno kadagitoy, idatagyo ida iti “simbaan, ket aramidenyo kenkuana ti ibaga kadakayo ti nasantuan a kasuratan, babaen man ti bilin wenno babaen ti paltiing.

13 Ket aramidenyo daytoy tapno maitan-ok ti Dios—saan a gapu ta saankayo a mamakawan, nga awanankayo iti panangngaasi, ngem tapno makedngankayo kadagiti mata ti paglintegan, tapno saankayo a makabasol iti nangted kadakayo iti paglintegan—

14 Pudno kunak, gapu iti day-

toy aramidenyonto dagitoy a banag.

15 Adtoy, siak, ti Apo, kagurak ti katulongak a ni Ezra Booth, ken kasta met ti katulongak a ni Isaac Morley, ta saanda a tinungpal ti paglintegan, wenno uray ti bilin;

16 Nagsapulda iti dakes iti puspusoda, ket siak, ti Apo, minedmedak ti Espirituk. “Kin-ednganda ti banag a dakes a saan met a dakes; nupay kasta pinakawankon ti katulongak a ni Isaac Morley.

17 Ken kasta met ti katulongak a ni “Edward Partridge, adtoy, nagbasol, ket pinanggep ni ^bSatanas a dadaelen ti karuana; ngem no maipakaammo kadakuada dagitoy a banag, ket ibabawida ti dakes, mapakawandanto.

18 Ket ita, pudno kunak a nasken unay kaniak a ti katulongak a ni Sidney Gilbert, kalpaskan ti sumagmamano a lawas, agsublinto iti negosiona, ken iti kinamangibagina iti daga ti Zion;

19 Ket dayta a nakitana ken nangngeganna maipakaammon-to kadagiti disipulok, tapno saanda a mapukaw. Ket daytoy a gapu ti nangibagaak kadagitoy a banag.

20 Ket manen, kunak kadakayo, a saan a “masulisog ni katulongak nga Isaac Morley iti

8b PNK Dusa,
Pannakadusa.

9a Mar. 11:25–26;
DkK 82:1.

b Mat. 6:14–15;
Ef. 4:32.

10a Ex. 33:19;

Alma 39:6;
DkK 56:14.

b Mosiah 26:29–31.

11a 1 Sam. 24:12.

b 2 Tim. 4:14.

12a DkK 42:80–93.

16a 2 Ne. 15:20;

DkK 121:16.

17a PNK Partridge,
Edward.

b PNK Sairo.

20a PNK Sulisogen,
Sulisog.

kabaelanna nga imeten, ket mamagbaga a sibibiddut iti pakasaktanyo, nangtedak iti bilin a nasken a mailako ti talonna.

21 Diak kayat nga ilako ti katulongak a ni Frederick G. Williams ti talonna, ta siak, ti Apo, pagayatak a mapagtalinaed ti natalged a lugar iti daga ti Kirtland, iti uneg ti lima a tawen, a diak pangpaksiatan kadagiti nadangkes, tapno bareng adda maisalakanko kada-kuada.

22 Ket kalpasan dayta nga aldaw, siak, ti Apo, diak ibaga a “nagbasol ti asino man a naimpu-suan ti papanna iti daga ti Zion; ta siak, ti Apo, kasapulak ti ^bpuspuso dagiti annak ti tattao.

23 Adtoy, “ita naawagan iti daytoy nga aldaw agingga iti ^byaay ti Anak ti Tao, ket pudno nga isu ti aldaw ti “panag-sakripisio, ken aldaw a pan-nangted iti apagkapullo dagiti taok; ta isu a nangted iti ^dapag-kapullo saanto a “mapuoran iti yaayna.

24 Ta umayto ti “pannakapuor kalpasan daytoy nga aldaw—kastoy a wagas ti panagsao ti Apo—ta pudno kunak, inton bigat kaslanto punget amin dagiti ^bnapalangguad ken dagiti aga-

ramid iti dinadangkes; ket pu-orakto ida, ta siak ti Apo ti Pan-gen; ket diak isalakan ti asino man nga agbati iti “Babilonia.

25 Gapuna, no patiendak, ag-trabahokayo ita nga aldaw kas naituding.

26 Ket saan a mainugot nga ila-ko dagiti katulongak, da “Newel K. Whitney ken Sidney Gilbert, dagiti ^bpagtagilakuan ken dagiti sanikuada ditoy; ta saan a nain-siriban daytoy agingga a mapan dagiti nabati ti simbaan, a nag-bati iti daytoy a lugar, iti daga ti Zion.

27 Adtoy, nasao kadagiti pag-lintegak, wenno maiparit, ti “umutang kadagiti kabusoryo;

28 Ngem adtoy, saan a nasao iti kaano man a saan a nasken nga alaen ti Apo no pakaragsa-kanna, ken bayadanna iti paga-rupna a nasayaat.

29 Gapuna, iti kinamangiba-giyo, babaonennakayo ti Apo; ket ania man ti aramidenyo a maibatay iti pagayatan ti Apo aramid ti Apo.

30 Ket tinudingannakayo a mangtulong kadagiti santona kadagitoy maudi nga aldaw, tapno magun-odda ti “tawidda iti daga ti Zion.

31 Ket adtoy, siak, ti Apo,

22a PNK Manidsidir
a Basol.

b Ex. 35:5;
DkK 59:15; 64:34.

23a DkK 45:6; 64:24–25.

b PNK Maikadua a
Yaay ni Jesucristo.

c PNK Sakripisio.

d Mal. 3:10–11.

PNK Apagkapullo,
Panagbayad iti

Apagkapullo.

e Mal. 4:1;

3 Ne. 25:1;

JS—P 1:37.

24a Isa. 66:15–16.

PNK Daga—

Pannakadalus ti

daga; Lubong—

Kanibusanan

ti lubong.

b Mal. 3:15;

2 Ne. 12:12; 23:11.

PNK Kinapalangguad.

c DkK 1:16.

PNK Babel, Babilonia.

26a PNK Whitney,

Newel K.

b DkK 57:8.

27a PNK Utang.

30a DkK 63:48.

ipakdaarko kadakayo, ket awan duadua dagiti “balikasko ket dida ^bagkamtud, tapno magun-odda.

32 Ngem lumabas amin a banag iti panawenda.

33 Gapuna, saankayo koma a “mabannog nga agaramid iti nasayaat, ta isagsaganayo ti pamuon ti naindaklan nga aramid. Ket agtaud kadagiti ^bbabassit a banag ti naindaklan.

34 Adtoy, “kalikaguman ti Apo ti ^bpuso ken ti natallugod a panunot; ken ti natallugod ken “natulnog manganto iti nasayaat iti daga ti Zion kadagitoy maudi nga aldaw.

35 Ket “maisinto dagiti ^bnasukir iti daga ti Zion, ket mapapanawdanto, ket saandanto nga agtawid iti daga.

36 Ta, pudno kunak a saan a dara ni “Ephraim dagiti nasukir, gapuna mapagtalawdanto.

37 Adtoy, siak, ti Apo, inaramidko ti simbaanko kadagitoy maudi nga aldaw a kas iti ukom a nagtugaw iti turod, wenna iti

nangato a lugar, a mangukom kadagiti pagilian.

38 Ta mapasamakto nga “ukommento dagiti agindeg iti Zion dagiti amin a banag maipanggep iti Zion.

39 Duktalandanto dagiti ulbod ken managpammarang, ket maipakaammonto dagiti saan nga “apostol ken propeta.

40 Ken uray pay ti “obispo, nga isu ti ^bukom, ken dagiti mamagbagana, no saanda a napudno kadagiti “ibagianda makedngandanto, ket maipatugawto dagiti ^asabali a sukatda.

41 Ta, adtoy, kunak kadakayo a rumang-ayto ti “Zion, ket addanto kenkuana ti ^bdayag ti Apo;

42 Ket isunto ti “wagayway kadagiti tao, ket addanto umay kenkuana nga aggapu iti tunggal pagilian iti sirok ti langit.

43 Ket umayto ti aldaw nga “agarigenggen ti daga gapu kenkuana, ket agbutengto gapu kadagiti nakaam-amakna. Nasaon ti Apo. Amen.

31a Mar. 13:31;
2 Ne. 31:15;
DkK 1:37-38.

b DkK 76:3.

33a Gal. 6:9.

b DkK 123:16.

34a Mk. 6:8.

b Deut. 32:46;

Jos. 22:5;

Morm. 9:27.

PNK Puso.

c Isa. 1:19.

PNK Agtungpal,

Kinamanagtungpal,
Natulnog.

35a PNK Yaalsa.

b DkK 41:5; 50:8-9;
56:3.

PNK Ekskomuni-
kasion.

36a Deut. 33:16-17.

38a Isa. 2:3-4;

DkK 133:21.

39a Apoc. 2:2.

PNK Apostol.

40a PNK Obispo.

b DkK 58:17;
107:72-74.

c PNK Agay-aywan,
Panagaywan.

d DkK 107:99-100.

41a PNK Zion.

b DkK 45:67; 84:4-5;
97:15-20.

PNK Gloria.

42a PNK Wagayway.

43a Isa. 60:14;

DkK 97:19-20.

BENNEG 65

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Hiram, Ohio, idi Oktubre 1831 (History of the Church, 1:218). Intuding ti Propeta a kas kararag daytoy a paltiing.

1–2, Naitalek iti tao iti daga dagiti tulbek ti pagarian ti Dios, ket agballiginto ti panggep ti ebangelio; 3–6, Dumtengto ti sangaribu a tawen ti pagarian ti langit ken tumiponto iti pagarian ti Dios iti daga.

IMDENGANYO, ket imutektekan, ti timek a kas iti naggapu iti ngato, a naindaklan ken nabileg, a dumanon kadagiti sulit daga, wen, nga adda ti timekna kadagiti tao—“Isaganayo ti dalan ti Apo, lintegenyo ti dalanna.

2 Naitalek iti tao iti daga dagiti “tulbek ti ^bpagarian ti Dios, ket manipud dita ti pagsaknapan ti ebangelio kadagiti sulit daga, a kas iti ‘bato a natikap iti bantay a saan a gapuanan dagiti ima a nagtulid, agingga a ^anapunno ti sibubukel a daga.

3 Wen, agpakpakaasi ti timek—Isaganayo ti dalan ti

Apo, isaganayo ti “pangrabii ti Kordero, isaganaanyo ti ^bNobio.

4 Agkararagkayo iti Apo, awaganyo ti nasantuan a nagan-na, ipakaammoyo kadagiti tao dagiti nakaskasdaaw nga aramidna.

5 Awaganyo ti Apo, tapno agsaknap ti pagarianna iti daga, tapno awaten dagiti agindeg sadiay, ket makapagsaganada kadagiti aldaw nga umay, nga “ibababa ti Anak ti Tao manipud iti langit, nga ^bagkawes iti raniag ti ‘dayagna, a mangsabat iti ^dpagarian ti Dios a naisagana iti daga.

6 Gapuna, agsaknap koma ti “pagarian ti Dios, tapno umay ti ^bpagarian ti langit, tapno sika, O Dios, maitan-ok iti langit kasta met iti daga, tapno marmek dagiti kabusormo; ta adda ‘kenka ti dayaw, bileg ken dayag, iti agnanayon nga awan inggana. Amen.

BENNEG 66

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Orange, Ohio, idi 25 ti Oktubre 1831 (History of the Church, 1:219–221). Daytoy ti immuna

65 1a Isa. 40:3; Mat. 3:3;
Jn. 1:23.
2a Mat. 16:19;
DkK 42:69.
PNK Tulbek ti
Kinasaserdote.
b DkK 90:1–5.
c Dan. 2:34–45.
d Sal. 72:19.

PNK Daniel—Ti libro
ni Daniel; Maudi nga
Aldaw, Ud-udina
nga Aldaw.
3a Mat. 22:1–14;
Apoc. 19:9;
DkK 58:11.
b PNK Nobio.
5a Mat. 24:30.

b Sal. 93:1.
c PNK Gloria.
d Dan. 2:44.
6a PNK Pagarian
ti Dios wenno
Pagarian ti Langit.
b Apoc. 11:15.
c 1 Cro. 29:11;
Mat. 6:13.

nga aldaw ti napateg a taripnong. Iti panangirugina iti daytoy a paltiing, insurat ti Propeta, "Iti dawlat ni William E. McLellin, nagdamagak iti Apo, ket naawatko ti sumaganad" (History of the Church, 1:220).

1-4, *Ti agnanayon a katulagan ti pakabuklan ti ebanghelio; 5-8, Nasken a mangikasa, mamane- nek, ken mangikalinteg kadagiti tao dagiti elder; 9-13, Ipanamna ti napudno a panangiwannan a serbisio ti tawid iti agnanayon a biag.*

ADTOY, kastoy ti kinuna ti Apo iti katulongak a ni William E. McLellin—Nagasatka, ta tinallikudamon dagiti basbasolmo, ken inawatmon dagiti kinapudnok, kinuna ti Apo a Mannubbotmo, ti Mangisalahan iti lubong, a kas iti kaadu ti "mamati iti naganko.

2 Pudno kunak kenka, nagsatka iti panangawatmo iti "agnanayon a katulagak, a kas iti pakabuklan ti ebangheliok, a naited kadagiti annak ti tattao, tapno maaddaanda iti ^bbiag ken makiranudda kadagiti gloria a maipalgakto kadagiti maudi nga aldaw, a kas insurat dagiti propeta ken apostol kadagiti nagkauna nga aldaw.

3 Pudno kunak kenka, katulongak a William, a nadaluska, ngem saan nga umdas; agbaba-wika, ngarud, kadagiti banag a saan a makaay-ayo iti imatangko, kinuna ti Apo, ta "ipakitanto ida ti Apo kenka.

4 Ket ita, pudno, siak, ti Apo, ipakitakto ti pagayatak a maipanggep kenka, wenno ania ti pagayatak maipanggep kenka.

5 Adtoy, pudno kunak kenka, a pagayatak nga "ipakdaarmo ti ebangheliok iti tunggal daga, ken iti tunggal siudad, wen, kadagiti lugar iti aglawlaw a saanna pay a nakaipakdaaran.

6 Saanka nga agpalabas iti adu nga aldaw iti daytoy a lugar; saanka pay a mapan iti daga ti Zion; ngem no la ketdi adda maipatulodmo, ipatulodmo; no saan, dimo pampanunoten dagiti sanikuam.

7 "Mapanka kadagiti daga iti dumaya, mangiburayka iti ^bpammaneknek iti tunggal lugar, kadagiti tunggal tao ken kadagiti sinagogada, ket ikalintegam kadagiti tao.

8 Pasurotem kenka ni katulongak a ni Samuel H. Smith, ket dimo baybay-an, ket ikkam kadagiti pangiwannanmo; ket isu a napudno "mamapigsanto iti tunggal lugar; ket siak, ti Apo, addaakto kadakayo.

9 Ipatayyo dagiti "dakulapyo kadagiti masakit, ket ^bmaimbagandanto. Saankayo nga agsubli agingga a siak, ti Apo, ibaonkayonto. Agibturkayo kadagiti rig-

66 1a Jn. 1:12.

PNK Mamati.

2a PNK Baro ken

Agnanayon a

Katulagan.

b Jn. 10:10; 3 Ne. 5:13.

3a Jacob 4:7;

Ether 12:27.

5a Mar. 16:15.

7a DkK 75:6.

b PNK Pammaneknek.

8a DkK 52:17; 133:58.

9a PNK Panangbendision
iti Masakit; Dakulap,
Panangipatay iti.

b Mat. 9:18.

PNK Agasan,
Panagagas.

rigat. “Dumawatkayo, ket uma-watkayonto, agtuktokkayo, ket nalukatankayonto.

10 Liklikam dagiti pakaringgo-ran. Tallikudam amin a saan a nalinteg. Saanka a “makiabig—ti sulisog a nakaparigatam.

11 “Tungpalem dagitoy a sao, ta pudnoda ken napudno; ket ipategmo ti takemmo, ket guyu-goyem ti adu a tao a mapan iti

“Zion babaen ti “kankanta ti ag-nanayon a rag-o kadagiti uloda.

12 “Ituloymo dagitoy a banag agingga iti panungpalan, ket “addanto korona ti agnanayon a biag iti makanawan ti Amak, a napno iti parabur ken kina-pudno.

13 Pudno, kuna ti Apo a “Dios-mo, ti Mannubbotmo, nga isu ni Jesucristo. Amen.

BENNEG 67

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Hiram, Ohio, idi Nobiembre 1831 (History of the Church, 1:224–225). Naisangsanga-yan a taripnong ti pasken, ket napagsasaritaan ken naikeddeng ti panna-kaipablaak dagiti paltiing a naawaten ti Propeta manipud iti Apo (kitaen ti paulo ti benneg 1). Napagnanamingan a nasken nga ipan da Oliver Cowdery ken John Whitmer dagiti manuskrito dagiti paltiing iti Inde-pendence, a pangipablaakan kadakuada ni W. W. Phelps a kas Libro dagiti Bilin. Adu kadagiti kakabsat ti nangiburay iti nasged a pamma-neknekda a napudno unay dagiti paltiing a naurnos a maipablaak, a kas pinaneknekan ti Espiritu Santo a nangsallukob kadakuada. Insurat ti Propeta a kalpasan ti pannakaawat iti paltiing nga ammo a kas benneg 1, adda dagiti maisuppiat a kapanunotan maipanggep iti pagsasao a naara-mat kadagiti paltiing. Simmaruno ti agdama a paltiing.

1–3, Mangngeg ti Apo dagiti kara-rag ket saluadanna dagiti elderna; 4–9, Karitenna dagiti kasiriban a tao a mangtulad uray no ti la kaba-sitan kadagiti paltiingna; 10–14, Tignayento ti Espiritu dagiti el-der ket makitada ti rupa ti Dios.

ADTOY ket imdenganyo, O dakayo nga “elder ti sim-baanko, a nangummong iti bag-

bagida, ken nangngegak ti kar-karagana, ken ammok ti puspu-sona, ken nakadanon kaniak ti tartarigagayna.

2 Adtoy ket imutektekan, nai-turong dagiti “matak kadakayo, ket adda kadagiti imak dagiti la-ngit ken daga, ket itedko dagiti kinabaknang ti kinaagnanayon.

3 Inkagumaanyo ti mamati a nasken nga umawatkayo iti

9c San. 1:5.
10a PNK Pannaki-kamalala.
11a DkK 35:24.
b DkK 11:6.
c Isa. 35:10;

DkK 45:71.
PNK Agkanta.
12a 2 Tim. 3:14–15;
2 Ne. 31:20.
b Isa. 62:3;
Mat. 25:21;

1 Ped. 5:4.
13a PNK Dios,
Kinadios—
Dios nga Anak.
67 1a PNK Elder.
2a Sal. 34:15.

bendision a naidaton kadakayo; ngem adtoy, pudno kunak kadakayo nga adda "danag iti puspuso, ket pudno a daytoy ti gapu a diyo naawat.

4 Ket ita siak, ti Apo, itedko kadakayo ti "pammaneknek iti kinapudno dagitoy a bilin a nakadiaya iti sangoyo.

5 Naiturong dagiti matayo iti katulongak a ni Joseph Smith, Jun., ket ammoyon ti "pagsasaona, ken ammoyon dagiti pagkuranganna; ket binukibokyo a naimpusan ti pannakaammo a pakaipeksaanyo iti nasaysaayat ngem iti pagsasaona; ammoyo met daytoy.

6 Ita, bukbokenyo ti Libro dagiti Bilin, uray pay ti kabassitan kadakuada, ket tudinganyo ti "kasiriban kadakayo;

7 Wenno, no adda asino man kadakayo a makaaramid iti maysa a kas iti dayta, adda ngarud kalinteganyo nga agkuna a diyo ammo a saanda a pudno;

8 Ngem no saankayo a makaaramid iti maysa a kas iti dayta, agbasbasolkayo no saanyo a "paneknekan a pudnoda.

9 Ta ammoyo nga awan ti kinalillo kadakuada, ken naggapu ti "kinalinteg iti ngato, manipud iti Ama ti ^blawag.

10 Ket manen, pudno kunak kadakayo a gundawayyo, ken kari nga itedko kadakayo a naordenan iti daytoy a panagserbi, a no la ketdi uksobanyo ti bagbagiyo iti "panagil-ilem ken ^bpanagdandanag, ket "agpakumbabakayo iti sangok, ta saan a naan-anay ti kinapakumbabayo, mapisangto ti "belo ket "makitadakto ken ammoyo a siak—saan a nailubongan wenno gagangay a panunot, ngem naespirituan.

11 Ta awan pay ti "tao a nakakita iti Dios iti ania man a gundaway iti lasag, malaksid no pagungaren ti Espiritu ti Dios.

12 Awan ti asino man a "nailubongan a tao ti makaibtur iti sango ti Dios, wenno kalpaskan ti nailubongan a panunot.

13 Diyo kabaellan ti "agibtur iti sango ti Dios ita, wenno dagiti agserserbi nga anghel; gapuna, ituloyyo a siaanus agingga nga agbalinkayo a ^bnaan-anay.

14 Diyo pagsanuden ti pampannunoty; ket no "maikarikayo, iti naituding a panawenko, makita ken maammuananyonto ti naitalek kadakayo babaen dagiti ima ti katulongak a ni Joseph Smith, Jun. Amen.

3a PNK Buteng.

4a PNK Pammaneknek;
Kinapudno.

5a DkK 1:24.

6a 2 Ne. 9:28-29, 42.

8a PNK Saksi.

9a Moro. 7:15-18.

^b San. 1:17;

DkK 50:24; 84:45;
88:49.

10a PNK Imon,

Panagimon.

^b PNK Buteng.

^c PNK Napakumbaba,
Kinapakumbaba.

^d PNK Belo.

^e DkK 88:68; 93:1; 97:16.

11a PJS, Ex. 33:20, 23;

Jn. 1:18; 6:46;

PJS, 1 Jn. 4:12;

DkK 84:19-22;

Moises 1:11, 14.

12a Mosiah 3:19.

PNK Nailubongan
a Tao.

13a Rom. 2:7.

PNK Anus.

^b Mat. 5:48;

3 Ne. 12:48.

14a PNK Maikari,
Pannakaikari.

BENNEG 68

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Hiram, Ohio, idi Nobiembre 1831, babaen ti dawat da Orson Hyde, Luke S. Johnson, Lyman E. Johnson, ken William E. McLellin (History of the Church, 1:227-229). Nupay naited daytoy a paltiing a sungbat ti araraw a mammuuan koma ti panunot ti Apo maipanggep kadagiti nainaganaan nga elder, nga ad-adu ti linaonna a maipanggep iti sangabukel a Simbaan.

1-5, Nasantuan a kasuratan dagiti balikas dagiti elder no tignayen ida ti Espiritu Santo; 6-12, Nasken a mangasaba ken mamuniag dagiti elder, ket sumaruno dagiti tanda kadagiti pudno a mamati; 13-24, Ti inauna kadagiti lallaki nga anak ni Aaron ti mabalin nga agserbi a Mangimatmaton nga Obispo (a kastoy, mangiggem kadagiti tulbek ti panguluen a kas obispo) babaen ti panangiturong ti Umuna a Panguluen; 25-28, Nabilin dagiti nagannak a mangisuro iti ebangelio kadagiti annakda; 29-35, Nasken a ngilinen dagiti Santo ti Aldaw a Panaginana, agtrabaho da a sireregta, ken agkararagda.

TI katulongak, a ni Orson Hyde, natudingan babaen ti pannakaordenna a mangipakdaar iti agnanayon nga ebangelio, babaen ti “Espiritu ti sibibiag a Dios, iti tunggal tao, ken tunggal daga, kadagiti pagtitiponan dagiti nadangkkes, kadagiti sinagogada, a mangikalintegan ken mangilawlawag kadakuada kadagiti amin a nasantuan a kasuratan.

2 Ket, adtoy, ket imutektekan,

pagarigan daytoy dagiti amin a naordenan iti daytoy a kinasaserdote, a naituding nga ituloyda ti misionda—

3 Ket daytoy ti pagarigan kadakuada, nga “agsaoda bayat ti panangtignay kadakuada ti Espiritu Santo.

4 Ket ania man ti sawenda no tignayen ida ti “Espiritu Santo agbalin a nasantuan a kasuratan, agbalin a pagayatan ti Apo, agbalin a panunot ti Apo, agbalin a balikas ti Apo, agbalin a timek ti Apo, ken ^bbileg ti Dios iti pannakaisalakan.

5 Adtoy, daytoy ti kari ti Apo kadakayo, O dakayo a katulongak.

6 Gapuna, agragsakkayo, ket saankayo nga “agbuteng, ta siak nga Apo adda kadakayo, ket agtakderakto iti abayyo; ket paneknekandakto, a siak ni Jesucristo, a siak ti Anak ti sibibiag a Dios, a siak idi, a siak ita, ken siak ti umay.

7 Daytoy ti balikas ti Apo kenka, katulongak nga “Orson Hyde, ken kasta met iti katulongak a ni Luke Johnson, ken iti katulongak a ni Lyman John-

68 1a PNK Espiritu Santo.
3a 2 Ped. 1:21;
DkK 18:32; 42:16;

100:5.
4a PNK Espiritu Santo;
Paltiing.

b Rom. 1:16.
6a Isa. 41:10.
7a PNK Hyde, Orson.

son, ken iti katulongak a ni William E. McLellin, ken kadagiti amin a napudno nga elder ti simbaanko—

8 ^aMapankayo iti intero a lubong, ^bikasabayto ti ebanghelio iti tunggal ^cparsua, nga agtignay iti ^dturay nga intedko kadakayo, a ^emamuniag iti nagan ti Ama, ken ti Anak, ken ti Espiritu Santo.

9 Ket isu a ^amamati ken mabuniagan ^bmaisalakanto, ket isu a di mamati ^cmailunodto.

10 Ket isu a mamati mabendisionanto kadagiti sumaruno a ^atanda, a kas iti naisurat.

11 Ket kadakayo maitedto a pakaammuanyo kadagiti ^atanda dagiti panawen, ken dagiti tanda iti yaay ti Anak ti Tao;

12 Ket adunto ti mamanekeken a kas iti Ama, kadakayo maitedto ti bileg a ^amamaglalantip kadakuada iti agnanayon a biag. Amen.

13 Ket ita, maipanggep kadagiti banag a mainayon kadagiti katulagan ken bilin, dagitoyda—

14 Addanto mabati kalpasanna, iti naituding a panawen ti Apo, a sabali nga ^aobispo a mapatalgedan iti simbaan, a magiturong a kas iti immuna;

15 Gapuna ^anangatodanto a saserdote a maikari, ket matudingandanto babaen ti ^bUmuna a Panguluen ti Kinasaserdote a Melchizedek, malaksid no pudno nga an-annabo ida ni ^cAaron.

16 Ket no pudno nga an-annabo ida ni ^aAaron adda kalinteganda iti pagobispuan, no isuda dagiti inauna kadagiti lallaki nga annak ni Aaron;

17 Ta kalintegan ti inauna ti agpangulo iti daytoy a kinasaserdote, ken kadagiti ^atulbek wenno turay ti isu met laeng.

18 Awan ti asino man a tao nga addaan iti kalintegan iti daytoy nga akem, a mangiggem kadagiti tulbek daytoy a kinasaserdote, malaksid no ^apudno nga an-annabo ken inauna ni Aaron.

19 Ngem, kas ^anangato a saserdote iti Kinasaserdote a Melchizedek adda turayna a mangiwardas kadagiti amin a nababababa a takem nga iwardasna iti takem ti ^bobispo no awan ti pudno nga an-annabo ni Aaron a masarakan, no la ketdi maawagan ken mapatalgedan ken mordenan iti daytoy a bileg, kadagiti ima ti Umuna a Panguluen ti Kinasaserdote a Melchizedek.

20 Ket ti pudno nga an-annabo

8a DkK 1:2; 63:37.

^b PNK Aramid ti Misionario; Mangasaba.

^c Mar. 16:15.

^d PNK Turay.

^e PNK Buniag, Panagbuniag.

9a Mar. 16:16;

DkK 20:25.

^b PNK Pannakaisalakan.

^c PNK Pannakailunod.

10a PNK Tanda.

11a PNK Tanda ti Panawen.

12a DkK 1:8; 132:49.

PNK Panaglantip, Paglantipen.

14a PNK Obispo.

15a DkK 72:1.

^b PNK Umuna a Panguluen.

^c PNK Aaron,

Kabsat ni Moises.

16a DkK 107:15-17.

PNK Kinasaserdote nga Aaron.

17a PNK Tulbek ti Kinasaserdote.

18a Ex. 40:12-15;

DkK 84:18;

107:13-16, 70-76.

19a PNK Nangato a Saserdote.

^b PNK Obispo.

ni Aaron, met, nasken a madu-tokan babaen daytoy a Panguluen, ken mapaneknekan a ma-ikari, ket ^amatudingan, ken ^bmaordenan babaen dagiti ima daytoy a Panguluen, no saan saanda a nainkalinteg a napusgan a mangiwardas iti kinasaserdoteda.

21 Ngem, babaen ti paulog mapanggep iti kalinteganda iti kinasaserdote manipud iti ama nga agpababa iti anak, mabalinda a tuntonen ti pannakatudingda no iti ania man a panawen mapaneknekan ti nagtaudanda, wenno mapaneknekan babaen ti paltiing manipud iti Apo babaen dagiti ima iti naagapad a nagan ti Panguluen.

22 Ket manen, awan ti obispo wenno nangato a saserdote a mapatalgedan iti daytoy a panagserbi ti masubok wenno mapabasol iti ania man a krimen, malaksid iti sango ti ^aUmuna a Panguluen ti simbaan;

23 Ket no la ketdi mapaneknekan a nagbasol iti sango daytoy a Panguluen, babaen ti pammaneknek a saan a marubsi, madusanto;

24 Ket no agbabawi ^amapakawanto, a maibatay kadagiti katulagan ken bilin ti simbaan.

25 Ket manen, no la ketdi adda annak dagiti ^anagannak iti Zion,

wenno iti sadino man nga ^bis-taka a nabangon, a dida ^cisuro nga umawat iti doktrina ti panagbabawi, pammati ken ni Cristo nga Anak ti sibibiag a Dios, ken iti panagbuniag ken ti sagut ti Espiritu Santo babaen ti panangipatay kadagiti dakulap, no ^dwalon ti tawenna, dagiti nagannak ti pakaipabak-layan ti ^ebasol.

26 Ta daytoyto ti paglintegan kadagiti agindeg iti ^aZion, wenno iti ania man kadagiti istakana a nabangon.

27 Ket ^amabuniaganto dagiti annakda para iti ^bpannakaugas dagiti basolda no agtawendan iti ^cwalo, ket awatenda ti pan-nakaipatay dagiti dakulap.

28 Ken isurodanto met dagiti annakda nga ^aagkararag, ken magna a sililinteg iti imatang ti Apo.

29 Ken ngilinen met dagiti agindeg iti Zion ti ^aAldaw a Panaginana tapno mapagtalina-edda a nasantuan.

30 Ken kasta met a laglagipento dagiti agindeg iti Zion dagiti trabahoda, no ta matudinganda nga agrabaho, iti amin a kinapudno; ta mapalagipanto dagiti sadut iti imatang ti Apo.

31 Ita, siak, ti Apo, saanak unay a maragsakan kadagiti

20a PNK Panangpatedted
iti Lana.

^b PNK Orden,
Pannakaorden.

22a PNK Umuna
a Panguluen.

24a PNK Pakawan.

25a PNK Kaamaan—
Pagrebbengan
dagiti nagannak.

^b PNK Istaka.

^c PNK Mangisuro,
Mannursuro.

^d DkK 18:42; 20:71.

^e Jacob 1:19;
DkK 29:46–48.

26a PNK Zion.

27a PNK Buniag,
Panagbuniag.

^b PNK Pannakaugas

ti Basbasol.

^c PNK Agsungbat,
Sungsungbatan,
Kaadda ti
Sungsungbatan.

28a PNK Kararag.

29a DkK 59:9–12.

PNK Aldaw a
Panaginana.

agindeg iti Zion, ta adda “dagiti sadut kadakuada; ken kasta met a dumakdakkel dagiti anakda iti ^bkinadangkes; saanda met a napasnek a ^cmangtunton iti kinabaknang ti kinaagnanayon, ngem napno dagiti mata-da iti kinaagum.

32 Saan koma a kastoy dagitoy a banag, ket nasken nga isardengda koman; gapuna, paidanonyo iti katulongak a ni Oliver Cowdery dagitoy a balikas iti daga ti Zion.

33 Ket itedko kadakuada ti bilin—nga isu a di agtungpal kadagiti “kararagna iti imatang ti Apo iti dayta a panawen, ^bpala-gipanyonto ida iti imatang ti ukom dagiti taok.

34 Pudno ken napudno dagitoy a “balikas; gapuna, diyo ida pagbasolan, wenna ^bkerrasan.

35 Adtoy, siak ti “Alpha ken Omega, ket ^bumayak a di agtantan. Amen.

BENNEG 69

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Hiram, Ohio, idi Nobiembre 1831 (History of the Church, 1:234–235). Naidatag ti pannakaurnong dagiti paltiing a naisangrat a para iti nasapa a pannakaipablaak-na iti naisangsangayan a taripnong iti 1 ti Nobiembre. Idi 3 ti Nobiembre, nainayon ti makita ditoy a paltiing a kas benneg 133, ket maawagan iti Apendiks. Babaen ti aramid iti taripnong, natudingan ni Oliver Cowdery a mangipan iti manuskrito dagiti naurnong a paltiing ken bilin iti Independence, Missouri, tapno maimaldit. Intugotna met ti kuarta a nayabuloy a para iti pannakaipatakder ti Simbaan iti Missouri. Gapu ta iti panagdaliasatna aglasat iti awan pay matagtagitao a pagilian a mangiturog kenkuana iti sibilisado a lugar, nasken ti kaduana nga agdaliasat.

1–2, Kuyogen ni John Whitmer ni Oliver Cowdery a mapan iti Missouri; 3–8, Mangasaba met ken agur-or, agilista, ken agsurat iti pakaammuan iti paspasamak.

IMDENGANDAK, kuna ti Apo a Diosyo, para iti pagimbagan ti katulongak a ni “Oliver Cowdery. Saan a nainsiriban

kaniak a maitalek kenkuana dagiti bilin ken kuarta nga ime-tanna a mapan iti daga ti Zion, malaksid no adda maysa a ka-duana a pudno ken napudno.

2 Gapuna, siak, ti Apo, pagaya-tak a ti katulongak, a ni “John Whitmer, kuyogenna ti katulo-ngak a ni Oliver Cowdery;

3 Ken kasta met nga ituloyna

31a PNK Sadut,
Kinasadut.
b PNK Nadangkes,
Kinadangkes.
c DkK 6:7.
33a PNK Kararag.

b PNK Dusa,
Pannakadusa;
Ukom, Panangukom.
34a Apoc. 22:6.
b DkK 20:35; 93:24–25.
35a PNK Alpha

ken Omega.
b DkK 1:12.
69 1a PNK Cowdery,
Oliver.
2a PNK Whitmer, John.

ti agsurat ken agaramid iti “pa-
kasaritaan dagiti amin a napateg
a banag a tungpalen ken am-
muennanto maipanggep iti sim-
baanko;

4 Ken kasta met nga umawat iti
“pammagbaga ken pannarabay
manipud iti katulongak a ni Oli-
ver Cowdery ken dadduma pay.

5 Ken kasta met, dagiti katulo-
ngak nga adda iti ganggannaet a
daga nasken nga ipatulodda da-
giti pakaammoda kadagiti “pa-
nagaywanda iti daga ti Zion;

6 Ta tinta daga ti Zion ti tu-
gaw ken lugar nga umawat ken
mangaramid kadagitoy amin a
banag.

7 Nupay kasta, pagdaliasa-
tenyo ni katulongak a John
Whitmer iti mamin-adu a daras
iti nadumaduma a luglugar,
ken nadumaduma a simbaan,
tapno ad-adu ti magun-odna a
pannakaammo—

8 Mangasaba ken manglawla-
wag, mangisurat, mangsakar,
mangpili, ken manggun-od ka-
dagiti amin a banag a para iti
pagimbaganto ti simbaan, ken
dagiti tumanor a kaputotan a
dumakkello iti daga ti “Zion, a
mangtagikua iti daytoy mani-
pud kadagiti sumarsaruno a
kaputotan, iti agnanayon nga
awan inggana. Amen.

BENNEG 70

*Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 12 ti Nobiembre 1831 (History of the Church, 1:235–237). Nailanad iti pakasaritaan nga insurat ti Propeta nga uppata a naisangsangayan a tarip-
nong ti naangay manipud iti umuna agingga iti maika-12 nga aldaw ti
Nobiembre, a nagsasaganad. Iti naudi kadagitoy a panaguummong, napag-
sasaritaan ti dakkel a kaipapanan ti Libro dagiti Bilin, a naawagan idi
agangay iti Doktrina ken Katulagan; ket inladawan ti Propeta a kas “pamu-
on ti Simbaan kadagitoy maudi nga aldaw, ket pagsayaatan ti lubong,
mangipakita a naitalek manen iti tao dagiti tulbek dagiti kinadatdatlag
iti pagarian ti Mangisalakantayo” (History of the Church, 1:235).*

1–5, Matudingan dagiti agaywan
a mangipablaak kadagiti paltiing;
6–13, Maikari nga umawat iti
tangdan dagiti agtrabaho kadagiti
naespirituan a banag; 14–18,
Nasken nga agpapatas dagiti San-
to kadagiti naindagaan a banag.

ADTOY, ket imdenganyo, O
dakayo nga agindeg iti

Zion, ken dakayo amin a tattao
ti simbaanko nga adda iti adayo,
ket denggenyo ti balikas ti Apo
nga intedko iti katulongak a ni
Joseph Smith, Jun., ken kasta
met iti katulongak a ni Martin
Harris, ken kasta met iti katu-
longak a ni Oliver Cowdery, ken
kasta met iti katulongak a ni
John Whitmer, ken kasta met iti

katulongak a ni Sidney Rigdon, ken kasta met iti katulongak a ni William W. Phelps, babaen ti wagas ti pammilin kadakuada.

2 Ta mangtedak kadakuada iti bilin; gapuna imdengan ken denggenyo, ta kastoy ti kuna ti Apo kadakuada—

3 Siak, ti Apo, tinudingakon ida, ken inordenak ida nga “agaywan kadagiti paltiing ken bilin nga intedko kadakuada, ken itedkonto pay kadakuada.

4 Ket sapulekto kadakuada ti pakaammo iti daytoy a panagaywan iti aldaw a panangukom.

5 Gapuna, intudingko kadakuada, ket daytoy ti rebbengenda iti simbaan ti Dios, a mangiturong kadakuada ken dagiti maseknan iti daytoy, wen, dagiti pagsayaatan iti daytoy.

6 Gapuna, mangtedak kadakuada iti bilin, a saanda nga ited dagitoy a banag iti simbaan, wenno iti lubong;

7 Nupay kasta, no la ketdi umawatda iti ad-adu ngem iti kasapulan ken ti kayatda, maitedto daytoy iti “pagidulinak;

8 Ket maikkan-pategto dagiti pagimbagan nga agpaay kadagiti agindeg iti Zion, ken kadagiti kaputotanda, no la ketdi agbalinda nga “agtawid a maibatay kadagiti paglintegan iti pagarian.

9 Adtoy, daytoy ti kasapulan

ti Apo iti tunggal tao iti “aywan-na, a kas siak, ti Apo, intudingko wenno itudingkonto kalpasanna iti asino man a tao.

10 Ket adtoy, awan ti di mai-raman iti daytoy a paglintegan a kameng ti simbaan ti sibibiag a Dios;

11 Wen, uray pay ti obispo, uray pay ti “mangibagi nga agaywan iti pagidulinan ti Apo, uray pay ti natudingan nga agaywan kadagiti naindagaan a banag.

12 Isu a natudingan a mangiturong kadagiti naespirituan a banag, “maikari met nga umawat iti tangdan, uray pay ti natudingan nga agaywan a mangiturong kadagiti naindagaan a banag;

13 Wen, nga ad-adu pay, kina-buslon a napaadu kadakuada babaen dagiti panangipakita ti Espiritu.

14 Nupay kasta, “agpapataskayo kadagiti naindagaan a banag, ket aramidenyo nga awan tukiad, no saan matengngel ti kadu dagiti ipakita ti Espiritu.

15 Ita, itedko daytoy a “bilin kadagiti katulongak a para iti pagimbaganda bayat ti panagbatida, para iti pannakai-pakita dagiti paraburko iti uloda, ken para iti gunggonada iti ^bkinaregtada ken para iti talgedda;

16 Para iti taraon ken para iti “aruaten; para iti tawid;

70 3a 1 Cor. 4:1;

DkK 72:20.

7a DkK 72:9-10.

8a DkK 38:20.

9a PNK Agay-aywan,

Panagaywan.

11a DkK 57:6.

12a Luc. 10:7.

14a DkK 49:20.

PNK Mangted-pateg,

Paglintegan iti

Pannangted-pateg.

15a Deut. 10:12-13.

^b PNK Kinaregta.

16a DkK 59:16-20.

para kadagiti balay ken para iti dagdaga, iti ania man a pakasapulan siak, ti Apo, ikabilkonto ida, ket iti sadino man siak, ti Apo, ibaonkonto ida.

17 Ta napudnoda iti “adu a ba-

nag, ken naaramidda a nasayaat babaen ti dida panagbasol.

18 Adtoy, siak, ti Apo, “manangngaasiak ket bendisionakto ida, ket maragpatdanto ti rag-o kadagitoy a banag. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 71

Paltiing a naited kada Joseph Smith a Propeta ken Sidney Rigdon, iti Hiram, Ohio, idi 1 ti Disiembre, 1831 (History of the Church, 1:238–239). Intuloy ti Propeta nga impatarus ti Biblia a ni Sidney Rigdon ti para suratna agingga a naawat daytoy a paltiing, a naisanud pay laeng iti dayta a panawen tapno maikkanda iti gundaway a mangtungpal iti panangiwanwan a naited ditoy. Mapan dagiti kakabsat a mangasaba tapno maalep-epda ti sumagibar a rikna a rimmaba a maisuppiat iti Simbaan a bunga ti pannakaipablaak ti sumagmamano a warnakan kadagiti sinurat ni Ezra Booth, a kimmalilis.

1–4, Naibaon da Joseph Smith ken Sidney Rigdon a mangipakdaar iti ebangelio; 5–11, Mapagulimek dagiti kabusor dagiti Santo.

ADTOY, kastoy ti kinuna ti Apo kadakayo a katulolang a Joseph Smith, Jun., ken “Sidney Rigdon, a panawenen a pudno a kasapulan ken nasken kaniak a rumbeng nga ungapenyo dagiti ngiwatyo a ^bmangipakdaar iti ebangelio, kadagiti banag iti pagarian, a mangilawlawag kadagiti ^cdatdatlag a nagtaud kadagiti nasantuan a kasuratan, a maibatay iti dayta bingay ti Espiritu ken bileg a maitedto kadakayo, a kas iti pagayatak.

2 Pudno kunak kadakayo, ipakdaaryo iti lubong iti amin a lugar iti aglawlaw, kasta met iti simbaan, iti uneg ti maysa a panawen, agingga a maibaga kadakayo.

3 Pudno a daytoy ti mision iti panawen, nga intedko kadakayo.

4 Gapuna, agrabahokayo iti bangkagko. Awaganyo dagiti agindeg iti daga, ket isuratyo, ken saganaanyo ti idadateng dagiti bilin ken paltiing.

5 Ita, adtoy nainsiriban daytoy; asino man a makabasa, nasken a ^amaawatanna ken ^bawatenna met;

6 Ta isu nga umawat ^analablabonto ti awatenna, a bileg.

7 Gapuna, ^atikawenyo dagiti

17a Mat. 25:21–23.

18a PNK Kaasi,
Manangngaasi.

71 1a PNK Rigdon,

Sidney.

b PNK Aramid
ti Misionario.

c DkK 42:61, 65.

5a PNK Pannakaawat.

b Alma 12:9–11.

6a Mat. 13:12.

7a Moises 7:13–17.

kabusoryo; awaganyo ida a ^bsumango kadakayo iti man tallalong wenno iti nalimed; ket no la ketdi napudnokayo maipakitan-to ti pannakaibabainda.

8 Gapuna, paikuyogyo kada-kuada ti napigsa a kalinteganda a maisuppiat iti Apo.

9 Pudno, kastoy ti kinuna ti Apo kadakayo—awan ti agbal-

ligi nga “igam a naaramid a maibusor kadakayo;

10 Ket ti asino man a tao nga agtimek iti napigsa a maibusor kadakayo matikawto iti naituding a panawenko.

11 Gapuna, tungpalenyo dagiti bilinko; pudno ken napudnoda. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 72

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 4 ti Disiembre 1831 (History of the Church, 1:239–241). Sumagmamano nga elder ken kameng ti naguummong a mangadal iti pagrebbenganda ken ad-adda a maipasagepsep kadakuada dagiti pannursuro ti Simbaan. Natipon iti daytoy a benneg ti dua a paltiing a naawat iti isu met la nga aldaw. Ipakaammo dagiti bersikulo 1–8 ti pannakatuding ni Newel K. Whitney nga obispo. Natudingan ken naordenan kalpasanna, kalpasan ti pannakaawat kadagiti bersikulo 9–26, a mangted iti ad-adu pay a pakaammuan kadagiti pagrebbengan ti obispo.

1–8, Nasken a mangidatag dagiti elder iti obispo iti pakaammuan iti panagaywanda; 9–15, Saluadan ti obispo ti pagidulinan ken taripatuenna dagiti nakurapay ken agkasapulan; 16–26, Nasken dagiti obispo ti mangpaneknek iti panna-kaikari dagiti elder.

IMDENGANYO, ken denggen-
yo ti timek ti Apo, O dakayo a nangummong iti bagbagida a sangsangkamaysa, a “nanganga-to a saserdote ti simbaanko, a na-kaitedan ti ^bpagarian ken bileg.

2 Ta pudno kastoy ti kinuna ti Apo, nasken kaniak nga adda

“obispo a matudingan para kadakayo, wenno manipud kadakayo, nga agserbi iti simbaan iti daytoy a paset ti bangkag ti Apo.

3 Ket pudno naaramidyo a na-insiriban daytoy a banag, ta kasapulan ti Apo, iti ima ti tunggal “agaywan, a mangidatag iti ^bpakaammo ti ^cpanagaywanna, iti agpadpada nga iti panawen ken iti agnanayon.

4 Ta isu a napudno ken “masirib iti panawenna maibilang a maikari nga agtawid kadagiti ^bmansion nga insagana kenkuana ti Amak.

7b DkK 63:37; 68:8–9.

9a Isa. 54:17.

72 1a DkK 68:14–19.

b PNK Pagarian
ti Dios wenno

Pagarian ti Langit.

2a PNK Obispo.

3a PNK Agay-aywan,
Panagaywan.

b DkK 42:32;

104:11–13.

c Luc. 19:11–27.

4a Mat. 24:45–47.

b DkK 59:2.

5 Pudno kunak kadakayo, a nasken a mangidatag dagiti elder ti simbaan iti daytoy a paset ti “bangkagko iti pakaammuan iti panagaywanda, iti obispo a tudingakto iti daytoy a paset ti bangkagko.

6 Maisuratto dagitoy a banag, a mayawatto iti obispo ti Zion.

7 Ket maipakaammonto ti pagrebbengan ti “obispo babaen dagiti bilin a naiteden, ken ti timek ti taripnong.

8 Ket ita, pudno kunak kadakayo, ti katulongak a ni “Newel K. Whitney ti tao a matudingan ken maordenan iti daytoy a bigleg. Daytoy ti pagayatan ti Apo a Diosyo, ti Mannubbotyo. Pudno a kasta. Amen.

9 Ti balikas ti Apo, a mainayon iti paglintegan a naiteden, a mangipakaammo iti pagrebbengan ti obispo a naordenan iti simbaan iti daytoy a paset ti bangkag, a pudno a daytoy—

10 A mangsaluad iti “pagidulinan ti Apo; nga umawat kadagiti pundo ti simbaan iti daytoy a paset ti bangkag;

11 Nga umawat iti pakaammo dagiti elder a kas iti naibilinen idi; ken “mangipaay kadagiti kayatda, a mangbayad iti awatenda, no la ketdi adda pagbayadda;

12 Tapno maikkan-pateg met daytoy iti pagimbagan ti simbaan, kadagiti nakurapay ken makasapul.

13 Ket isu nga “awan ti pagbayadna, maala ken mayawat ti pakaammo iti obispo ti Zion, nga isu ti mangbayad iti utang manipud iti impaima kenkuana ti Apo.

14 Ket dagiti trabaho dagiti napudno a nagtrabaho kadagiti naespirituan a banag, iti panangannongda iti ebanghelio ken dagiti banag ti pagarian para iti simbaan, ken iti lubong, ti mangsungbatto iti utang iti obispo ti Zion;

15 Kasta ti panagtaudna iti simbaan, ta maibatay iti “paglintegan nga ited ti tunggal tao a dumteng iti Zion amin a banag iti obispo ti Zion.

16 Ket ita, pudno kunak kadakayo, a nasken a mangted ti tunggal elder iti daytoy a paset ti bangkag iti pakaammo iti panagaywanna iti obispo iti daytoy a paset ti bangkag—

17 Iti “sertipiko a naggapu iti ukom wenno obispo iti daytoy a paset ti bangkag, iti obispo ti Zion, mangaramid iti tunggal tao a maikari, ken mangsungbat kadagiti amin a banag, a para iti tawid, ken maawat a masirib nga ^bagaywan ken napudno nga agtartrabaho;

18 No saan saanto a maawat iti obispo ti Zion.

19 Ket ita, pudno kunak kadakayo, paikalikagumyo iti simbaan wenno kadagiti simbaan ti tunggal elder a mangted iti

5a PNK Bangkag ti Apo.
7a DkK 42:31; 46:27;
58:17-18; 107:87-88.
8a PNK Whitney,
Newel K.

10a DkK 70:7-11; 78:3.
PNK Pagidulinan.
11a DkK 75:24.
13a PNK Nakurapay.
15a DkK 42:30-31.

PNK Mangted-pateg,
Paglintegan iti
Pannangted-pateg.
17a DkK 20:64, 84.
^b DkK 42:32.

pakaammo iti obispo ti simbaan iti daytoy a paset ti bangkag, a pagtrabahuanna, tapno maidatagna ti bagina ken dagiti pakaammona a maanamongan iti amin a banag.

20 Ket manen, palubosanyo dagiti katulongak a natudingan nga agaywan kadagiti pakaseknan ti “panagsuratan ti simbaan a dumawat iti tulong iti obispo wenno kadagiti obispo iti amin a banag—

21 Tapno maipablaakto dagiti “palting, ket maiwaras iti amin a sulì ti daga; tapno makagunodda met dagiti pundo a pakairanudan ti simbaan iti amin a banag—

22 Tapno maidatagda met ti bagbagida a maanamongan iti amin a banag, ken maibilang a kas masirib nga agaywan.

23 Ket ita, adtoy, daytoyto ti pagarigan dagiti amin a nadumaduma a sanga ti simbaanko, iti sadino man a daga a pakaipatakderanda. Ket ita igibuskon ti agsao. Amen.

24 Sumagmamano a balikas ti mainayon kadagiti paglintegan ti pagarian, a maipanggep kadagiti kameng ti simbaan— isuda a “tudingan ti Nasantuan nga Espiritu a mapan iti Zion, ken isuda a naaddaan iti gundaway a mapan iti Zion—

25 Pangidatagenyo ida iti obispo iti sertipiko nga aggapu iti tallo nga elder ti simbaan, wenno sertipiko nga aggapu iti obispo;

26 No saan isu a mapanto iti daga ti Zion saanto a maibilang a kas masirib nga agaywan. Pagarigan met daytoy. Amen.

BENNEG 73

Paltiing a naited kada Joseph Smith a Propeta ken Sidney Rigdon, iti Hiram, Ohio, idi 10 ti Enero 1832 (History of the Church, 1:241–242). Manipud kadagiti umuna nga aldaw ti napalabas a Disiembre, nakumikomen ti Propeta ken ni Sidney a mangasaba, ket kaipapanan daytoy ti adu a naiwakas iti pannakaksay dagiti saan a nasayaat a rikna a rimsua a maibusor iti Simbaan (kitaen ti paulo ti benneg 71).

1–2, Nasken nga ituloy dagiti elder ti mangasaba; 3–6, Nasken nga ituloy da Joseph Smith ken Sidney Rigdon nga ipatarus ti Biblia agingga a malpas.

TA pudno, kastoy ti kinuna ti Apo, nasken kaniak nga

“ituloyda ti mangikasaba iti ebanghelio, ken ti panangigunamgunamda kadagiti simbaan kadagiti lugar iti aglawlaw, agingga iti taripnong;

2 Ket kalpasanna, adtoy, maipakaammonto kadakuada, babaen ti “timek ti taripnong,

20a DkK 70:3–5.
21a PNK Doktrina
ken Katulagan.
24a PNK Akem,

Tinudingan ti Dios,
Pagakeman.
73 1a RPP dagiti
dadduma nga adda

iti mision; kitaen
ti DkK 57–68.
2a DkK 20:63.

dagiti sumagmamano a misionda.

3 Ita pudno kunak kadakayo katulongak, a Joseph Smith, Jun., ken Sidney Rigdon, kinuna ti Apo, “nasken ti ^bpanagipatarus manen;

4 Ket, no la ketdi mabalin, ti mangasaba kadagiti lugar iti aglawlaw agingga iti taripnong; ken kalpasan dayta masapul ti

pannakaituloy ti aramid iti panagipatarus agingga iti malpas.

5 Ket aramiden daytoy a pagtuladan dagiti elder agingga iti ad-adu pay a pannakaammo, a kas iti naisurat.

6 Ita awanen ti itedko pay kadakayo iti daytoy a kanito. “Patibkerenyo dagiti lomoyo ken agparbengkayo. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 74

Paltiing a naited ken ni Joseph Smith a Propeta, iti Hiram, Ohio, idi Enero 1832 (History of the Church, 1:242). Insurat ti Propeta: “Kalpasan ti pannakaawatko iti kallabes a balikas ti Apo [DkK 73], intuloyko nga impatarus dagiti Nasantuan a Kasuratan, ket nagtrabahuak a sire-regta agingga iti sakbay la unay ti taripnong, a naaramid idi 25 ti Enero. Bayat daytoy a panawen naawatko met ti sumaganad, a kas pangilawlawag iti 1 Taga Corinto 7:14” (History of the Church, 1:242).

1–5, Patigmaanan ni Pablo ti Simbaan iti aldawna a saan a mangsurot iti paglintegan ni Moises; 6–7, Nasantuan ken mapasanto dagiti babassit nga ubbing babaen ti Pannakasubbot.

TA mapasanto ti saan a “mamatpati a kaingungot babaen ti kapisi, ket mapasanto ti saan a mamatpati a kapisi babaen ti kaingungot; no saan narugit idi dagiti annakyo, ngem naespirituanda itan.

2 Ita, kadagiti aldaw dagiti apostol inan-annurot amin da-

giti Hudio a saan a namati iti ebanghelio ni Jesucristo ti paglintegan ti panagkugit.

3 Ket napasamak a rimsua ti dakkal a “panagsusupanget dagiti tao maipanggep iti paglintegan ti ^bpanagkugit, ta nalaus ti tarigagay dagiti di mamatpati a kaingungot a makugit dagiti annakda ket paiturayanda iti “paglintegan ni Moises, a nangtungpal a paglintegan.

4 Ket napasamak a dagiti annak, a napadakkal a paiturayan iti paglintegan ni Moises, dimngegda kadagiti “kannawidan

3a PIP Immun-una a nabilin da Joseph ken Sidney nga isardengda nga ipatarus ti Biblia ket ikasabada ti ebanghelio.

DkK 71:2.
b DkK 45:60–61; 76:15.
PNK Patarus ni Joseph Smith (PJS).
6a 1 Ped. 1:13.
74 1a 1 Cor. 7:14–19.
3a Ara. 15:1–35;

Gal. 2:1–5.
b PNK Panagkugit.
c PNK Paglintegan ni Moises.
4a PNK Kannawidan.

dagiti ammada ket saanda a namati iti ebanghelio ni Cristo, a nagbalinanda a saan a naespirituan.

5 Gapuna, daytoy ti nakaigapuan ti panagsurat ti apostol iti simbaan, nga inikkanna ida iti bilin, saan a nagtaud iti Apo, ngem kenkuana, a saanto a “maitipon ti mamatpati iti di mamatpati; malaksid no mailaksid kadakuada ti ^bpaglintegan ni Moises.

6 Tapno agtalinaed dagiti anakda a saan a makugit; ken tapno mailaksiden ti kannawidan, nga agkuna a saan a naespirituan dagiti babassit nga ubbing; ta adda idi kadagiti Hudio;

7 Ngem “nasantuan dagiti babassit nga ^bubbing, a “napasanto babaen ti “pannubbot ni Jesucristo; ket daytoy ti kayat a sawen ti nasantuan a kasuratan.

BENNEG 75

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Amherst, Ohio, idi 25 ti Enero 1832 (History of the Church, 1:242–245). Napasamak ti immun-una a taripnong. Iti daytoy a taripnong nakanunongan ken naordenan ni Joseph Smith a Presidente ti Nangato a Kinasaserdote. Sumagmamano nga elder, a nakasagang iti parikut a mangipaawat kadagiti tao iti mensaheda, ti nagtarigagay a mangadal iti ad-adda a pannakailawlawag dagiti pagrebbenganda. Simmaruno daytoy a paltiing.

1–5, Magun-od dagiti napudno nga elder a mangikasaba iti ebanghelio ti agnanayon a biag; 6–12, Agkararagkayo tapno maawatayo ti Mangliwliwa, a mangisuro iti amin a banag; 13–22, Agtugawto iti pangukoman dagiti elder kadagiti mangsuppiat iti mensaheda; 23–36, Nasken nga umawat iti kaamaan dagiti misionario iti tulong manipud iti Simbaan.

PUDNO, pudno, kunak kadakayo, siak nga agsao a kas iti

“timek ti Espirituk, nga ^bAlpha ken Omega, ti Apo ken ti Diosyo—

2 Imdenganyo, O dakayo a nangted iti nagnaganyo a mapan mangipakdaar iti ebanghelio, ken “manggaik iti ^bbangkagko.

3 Adtoy, kunak kadakayo a mapankayo ket saankayo nga agbati, wenno agbalin a “sadut ngem agtrabahokayo iti kabaelanyo—

4 Pigsanyaan ti agsao a kas iti

5a PNK Panagasawa, Mangasawa—Panagasawa nga agsupadi ti pammati.
b 2 Ne. 25:24–27.
7a Moro. 8:8–15; DkK 29:46–47;

137:10.
b PNK Nasantuan.
c PNK Pannakaisalakan—Pannakaisalakan dagiti ubbing.
d PNK Mangsubbot, Pannubbot.

75 1a PNK Paltiing.
b Apoc. 1:8.
PNK Alpha ken Omega.
2a Jacob 5:62.
b PNK Bangkag ti Apo.
3a PNK Sadut, Kinasadut.

aweng ti trumpeta, a "mangipakdaar iti ^bkinapudno a maibatay kadagiti paltiing ken bilin nga intedko kadakayo.

5 Iti kasta, no napudnokayo agimetkayonto iti adu nga "apit, ken ^bmakoronaankayonto iti "dayaw, ken "dayag, ken "saan nga ipapatay, ken "agnanayon a biag.

6 Ngarud, pudno kunak iti katulongak a ni William E. McLellan, "ibabawik ti pakumit nga intedko kenkuana a mapan kadagiti dumaya a pagilian;

7 Ket ikkak iti baro a pakumit ken baro a bilin, a siak, ti Apo, "dusaek gapu iti ^bpanagtantanabutobna iti pusona;

8 Ken nagbasol; nupay kasta, pakawanek ket kunak manen kenkuana, Mapanka kadagiti pagilian iti abagatan.

9 Ket pasurotenyo kenkuana ti katulongak a ni Luke Johnson, ket ipakdaarda dagiti banag nga imbilinko kadakuada—

10 Nga umawag iti nagan ti Apo para iti "Mangliwliwa, a mangisuronto kadakuada iti amin a banag a nasken kadakuada—

11 Nga "agkararagda a kanayon tapno saanda nga aglulok; ket no aramidenda la ketdi daytoy, addaakto kadakuada agingga iti panungpalan.

12 Adtoy, daytoy ti pagayatan ti Apo a Diosyo maipanggep kadakayo. Pudno a kasta. Amen.

13 Ket manen, pudno kastoy ti kinuna ti Apo, pagdaliasatenyo ni katulongak nga "Orson Hyde ken ti katulongak a ni ^bSamuel H. Smith kadagiti pagilian iti dumaya, ket ipakdaarda dagiti banag nga imbilinko kadakuada; ket no la ketdi napudnoda, ngarud, addaakto "kadakuada agingga iti panungpalan.

14 Ket manen, pudno kunak iti katulongak a ni Lyman Johnson, ken iti katulongak a ni "Orson Pratt, agdaliasatdanto met kadagiti pagilian iti dumaya; ket adtoy, ket imutektekan, addaakto met kadakuada, agingga iti panungpalan.

15 Ket manen, kunak iti katulongak a ni Asa Dodds, ken iti katulongak a ni Calves Wilson, nga agdaliasatdanto met kadagiti pagilian iti lumaud, ket ipakdaarda ti ebangheliok, a kas iti imbilinko kadakuada.

16 Ket isu a napudno parmekennanto amin a banag, ket "maitag-ayto iti maudi nga aldaw.

17 Ket manen, kunak iti katulongak a ni Major N. Ashley, ken iti katulongak a ni Burr Riggs, pagdaliasatenyo met ida iti pagilian iti abagatan.

18 Wen, pagdaliasatenyo amin

4a PNK Aramid ti Misionario.

b DkK 19:37.

5a Sal. 126:6;

Alma 26:5.

b PNK Korona.

c PNK Dayawen.

d PNK Gloria.

e PNK Saan a Matay,

Kinaagnanayon.

f PNK Agnanayon a Biag.

6a DkK 66:1-13.

7a PNK Dusa, Pannakadusa.

b PNK Agdayamudom; Pampanunot.

10a Jn. 14:26.

PNK Mangliwliwa.

11a 2 Ne. 32:9.

13a PNK Hyde, Orson.

b PNK Smith,

Samuel H.

c Mat. 28:19-20.

14a PNK Pratt, Orson.

16a DkK 5:35.

dagitoy, a kas imbilinko kada-kuada, a mamalaybalay, ken mamurukpurok, ken maniu-dadsiad.

19 Ket iti ania man a balay a serkanyo, ket awatendakayo, batikayo ti bendisionyo iti day-ta a balay.

20 Ket iti ania man a balay a serkanyo, ket saandakayo nga awaten, pumanawkayo a dagus iti dayta a balay, ket “pagpagen-yo ti tapok dagiti dapanyo a kas pammaneknek a maibusor kadakuada.

21 Ket mapnokayonto iti rag-o ken “kinaragsak; ket ammoyo daytoy, nga iti aldaw ti ^bpana-ngukom dakayonto ti ukom iti dayta a balay, ket kednganyo ida;

22 Ket nalaglag-anto kadagiti pagano iti aldaw ti panangu-kom, ngem iti dayta a balay; ngarud, “patibkerenyo dagiti lo-moyo ket agbalinkayo a napud-no, ket maparmekyonto amin a banag, ket maitag-aykayonto iti maudi nga aldaw. Pudno a kasta. Amen.

23 Ket manen, kastoy ti kinuna ti Apo kadakayo, O dakayo nga elder ti simbaanko, a nangted kadakayo iti nagnaganyo tapno maammuanyo ti pagayatanna maipanggep kadakayo—

24 Adtoy, kunak kadakayo, a pagrebbengan ti simbaan ti mangtarabay a mangtulong ka-

dagiti kaamaan dagidiay, ken kasta met a mangtulong ka-dagiti kaamaan dagiti natudi-ngan ken kasapulan a maibaon iti lubong a mangipakdaar iti ebanghelio iti lubong.

25 Gapuna, siak, ti Apo, itedko daytoy a bilin kadakayo, tapno makagun-odkayo iti lugar para kadagiti kaamaanyo, no la ket-di siaayat dagiti kabsaty a manglukat iti puspupoda.

26 Ket diyo ipalubos iti amin a kasta a makagun-od iti luglu-gar a para kadagiti kaamaan-da, ken tulong ti simbaan para kadakuada mapan iti lubong, iti man daya wenno iti laud, wenno iti amianan, wenno iti abagatan.

27 Pagdawatenyo ida ket uma-watdanto, agtuktokda ket mai-lukatandanto, ket mapakaam-muandanto manipud iti ngato, a kas iti “Mangliwliwa, no sadino ti papananda.

28 Ket manen, pudno kunak kadakayo, a tunggal lalaki a na-ikkan iti pagrebbengan nga “ipa-ayan ti ^bkaamaanna, nasken nga ipaayanna, ket saannanto a ma-pukaw ti koronana; ket pagtra-bahuenyo iti simbaan.

29 Nasken a “naregta ti tunggal lalaki iti amin a banag. Ket awan ti lugar ti ^bsadut iti simbaan, malaksid no agbabawi ken atu-renna dagiti wagasna.

30 Gapuna, pagkappengeny

20a Mat. 10:14;

Luc. 10:11–12;

DkK 24:15; 60:15.

21a Mat. 5:11–12.

^b PNK Ukom,

Panangukom.

22a Ef. 6:14;

DkK 27:15–18.

27a 2 Ne. 32:5; DkK 8:2.

PNK Espiritu Santo.

28a 1 Tim. 5:8; DkK 83:2.

^b PNK Kaamaan.

29a PNK Kinaregta.

^b PNK Sadut,

Kinasadut.

ti katulongak a ni Simeon Carter ken ti katulongak a ni Emer Harris iti panagserbi;

31 Ken kasta met ti katulongak a ni Ezra Thayre ken ti katulongak a ni "Thomas B. Marsh;

32 Kasta met ti katulongak a ni Hyrum Smith ken ti katulongak a ni Reynolds Cahoon;

33 Ken kasta met ti katulongak a ni Daniel Stanton ken ti katulongak a ni Seymour Brunson;

34 Ken kasta met ti katulongak a ni Sylvester Smith ken ti katulongak a ni Gideon Carter;

35 Ken kasta met ti katulongak a ni Ruggles Eames ken ni katulongak nga Stephen Burnett;

36 Ken kasta met ti katulongak a ni Micah B. Welton ken kasta met ti katulongak a ni Eden Smith. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 76

Ti parmata a naited kada Joseph Smith a Propeta ken Sidney Rigdon, iti Hiram, Ohio, idi 16 ti Pebrero 1832 (History of the Church, 1:245–252). Iti panangirugi ti Propeta iti daytoy naisurat a parmata insuratna: "Iti panagsublik manipud iti taripnong iti Amherst, intuloyko ti nagipatarus kadagiti Nasantuan a Kasuratan. Manipud iti nadumaduma a paltiing a naawat, nalawag nga adu a napateg a punto a mangsagid iti pannakaisalakan ti tao ti naadaw manipud iti Biblia, wenno napukaw sakbay ti pannakaurnongna. Nakalawlawag kadagiti nabati a kinapudno, a no gunggonaan ti Dios ti tunggal maysa a maibatay iti aramid a naaramid iti bagi, ti balikas a 'Langit,' a naikari a para iti agnanayon a taeng dagiti Santo, nasken a mangiraman iti ad-adu a pagarian ngem iti maysa. Maibatay itoy, . . . bayat ti panangipatarusko iti Ebanghelio ni San Juan, nakitami ken ni Elder Rigdon ti sumaganad a parmata" (History of the Church, 1:245). Naited daytoy a parmata kalpasan ti panangipatarus ti Propeta iti Juan 5:29.

1–4, Dios ti Apo; 5–10, Maipakianto kadagiti amin a napudno dagiti datdatlag iti pagarian; 11–17, Dumtengto ti amin iti pangungar dagiti nalinteg ken killo; 18–24, Annakto ti Dios dagiti agindeg iti adu a lubong babaen ti pannubbot ni Jesucristo; 25–29, Natnag ti anghel ti Dios ket nagbalin a sairo; 30–49, Agsagabanto dagiti annak a lallaki ti manangdadael iti agnanayon a

lunod; magun-odto amin a sabsabali ti tukad ti pannakaisalakan; 50–70, Dagiti gloria ken gunggonna dagiti naitan-ok a tao iti celestial a pagarian ket nailadawan; 71–80, Dagiti agtawidto iti terestrial a pagarian nailadawanda; 81–113, Kasasaad dagiti adda iti telestial, terestrial, ken celestial a gloria; 114–119, Mabalin a makita amin dagiti napudno ken maawatan dagiti datdatlag ti paga-

rian ti Dios babaen ti bileg ti Nasantuan nga Espiritu.

^aDUMNGEGKAYO, O daka-
yo a langit, ket denggenyo,
O daga, ket agrag-okayo nga
agingdeg dita, ta ^bDios ti Apo,
ket iti sibayna ‘awan ti ^aMangisalak-
salakan.

2 ^aNaindaklan ti kinasiribna,
^bnakaskasdaaw dagiti wagasna,
ket awan ti makatukod iti kinai-
sangsangayan dagiti aramidna.

3 Saan nga agkamtud dagiti
^apanggepna, wenno awan ti asi-
no man a makaandur iti imana.

4 ^aIsu met laeng manipud iti
agnanayon agingga iti agnana-
yon, ket saan nga ^bagkamtud
dagiti tawenna.

5 Ta kastoy ti kinuna ti Apo—
Siak, ti Apo, ^amanangngaasiak
ken managparaburak kadagiti
^bagbuteng kaniak, ken pagaa-
yatko a padayawan dagiti ‘ag-
serbi kaniak iti kinalinteg ken
kinapudno agingga iti panung-
palan.

6 Naindaklanto ti gunggonada
ken agnanayonto ti ^adayagda.

7 Ket kadakuada ^aipalgakkon-
to amin a ^bkinadatdatlag, wen,

amin dagiti naitalimeng a ki-
nadatdatlag ti pagariak mani-
pud idi punganay, ken kadagi-
ti tawen nga umay, ipakaam-
mokto kadakuada ti naimbag a
panggepko maipanggep kada-
giti amin a banag nga adda pa-
kainaigan ti pagariak.

8 Wen, uray pay dagiti pag-
sidsiddaawan ti kinaagnanayon
maammuandanto, ket ipakitak-
to kadakuada dagiti dumteng a
banag, uray pay dagiti banag ti
adu a kaputotan.

9 Ket naindaklanto ti ^akinasi-
ribda, ket tumuknonto iti langit
ti ^bpannakaawatda; ket iti ima-
tangda ‘mapukawto ti kinasirib
dagiti masirib, ket awanto ti ma-
maay ti pannakaawat dagiti na-
annad.

10 Ta ^alawlawagak ida babaen
ti ^bEspirituk, ken ipakaammok
kadakuada dagiti palimed ti
pagayatak babaen ti ‘pannaka-
balinko—wen, uray dagiti ba-
nag a di pay nakita ti ^amata,
wenno nangngeg ti lapayag,
wenno di pay nakastrek iti pu-
so ti tao.

11 Dakami, Joseph Smith, Jun.,
ken Sidney Rigdon, iti ^apanang-

76 1a Isa. 1:2.

b Jer. 10:10.

PNK Dios, Kinadios—
Dios nga Anak.

c Isa. 43:11; Os. 13:4.

d PNK Mangisalaklan.

2a 2 Ne. 2:24;

DkK 38:1–3.

b Apoc. 15:3.

3a 1 Ari 8:56;

DkK 1:38; 64:31.

4a Heb. 13:8;

DkK 35:1; 38:1–4;

39:1–3.

b Sal. 102:25–27;

Heb. 1:12.

5a Ex. 34:6; Sal. 103:8.

PNK Kaasi,

Manangngaasi.

b Deut. 6:13;

Jos. 4:23–24.

PNK Buteng;

Panagrukbab.

c DkK 4:2.

6a PNK Celestial

a Gloria.

7a DkK 42:61; 59:4;

98:12; 121:26–33.

b PNK Kinadatdatlag
ti Dios.

9a PNK Kinasirib.

b PNK Pannakaawat.

c Isa. 29:14;

2 Ne. 9:28–29.

10a Moro. 10:5.

b PNK Paltiing;

Pammaneknek.

c PNK Bileg.

d Isa. 64:4; 1 Cor. 2:9;

3 Ne. 17:15–17;

DkK 76:114–116.

11a Apoc. 1:10.

sallukob kadakami ti Espiritu iti maikasangapulo-ket-innem nga aldaw ti Pebrero, iti tawen ti Apotayo a sangaribu walo gasut ken tallopulo-ket-dua—

12 Babaen ti bileg ti “Espiritu naluktan dagiti ^bmatami ken limmawag ti panagawatmi, tapno makita ken maawatanmi dagiti banag ti Dios—

13 Uray pay kadagiti banag manipud idi punganay sakbay ti lubong, nga inordenan ti Ama, babaen ti Bugbugtong nga Anakna, nga adda iti barukong ti Ama, uray pay idi “punganay;

14 A paneknekanmi; ket ti paneknekanmi isu ti pakabuklan ti ebanghelio ni Jesucristo, nga isu ti Anak, a nakitami ken “nakasaritami iti nailangitan a ^bparmata.

15 Ta bayat ti “panagipatarusmi, nga intuding kadakami ti Apo, nakadanonkami iti maikaduapulo-ket-siam a bersikulo ti maikalima a kapitulo ti Juan, a naited kadakami a kas iti sumaganad—

16 Agapadenna ti panagungar dagiti natay, maipanggep kadagiti “dumngegto iti ^btimek ti Anak ti Tao:

17 Ket dumtengto; isuda a nagaramid iti “nasayaat, iti ^bpanagungar dagiti “nalinteg; ket isuda a nagaramid iti dakes, iti panagungar dagiti killo.

18 Ita pinagsiddaawnkami daytoy, ta inted kadakami ti Espiritu.

19 Ket bayat ti “panangamamirismi kadagitoy a banag, sinagid ti Apo dagiti mata ti panagawatmi ket nalukatanda, ket naglawag ti dayag ti Apo iti aglawlawmi.

20 Ket naimatanganmi ti “dayag ti Anak, iti ^bmakanawan ti “Ama, ket inawatmi ti pakabuklanna;

21 Ket nakitami dagiti nasantuan nga “anghel, ken dagiti ^bnapasanto iti tronona, nga agdaydayaw iti Dios, ken ti Kordero, a “mangdaydayaw kenkuana iti agnanayon.

22 Ket ita, kalpasan ti adu a pammaneknek a naipaay kenkuana, daytoy ti “pammaneknek, a maudi iti amin, nga ipayaymi kenkuana: A ^bsibibiag!

23 Ta “nakitami, uray iti makanawan ti ^bDios; ket nangngegmi ti timek a mangpaneknek nga isu ti “Bugbugtong ti Ama—

24 A babaen “kenkuana, ken

12a PNK Panagbalbaliw-langa.

b DkK 110:1; 137:1; 138:11, 29.

13a Moises 4:2.

14a DkK 109:57.

b PNK Parmata.

15a PNK Patarus ni Joseph Smith (PJS).

16a Jn. 5:28.

b PNK Anak ti Tao.

17a PNK Aramid, Dagiti.

b PNK Panagungar.

c Ara. 24:15.

19a PNK Utoben.

20a PNK Jesucristo—

Gloria ni Jesucristo.

b Ara. 7:56.

c PNK Dios, Kinadios—Dios Ama.

21a Mat. 25:31;

DkK 130:6-7; 136:37.

b PNK Pannakapasanto.

c PNK Agdaydayaw.

22a PNK Pammaneknek.

b DkK 20:17.

23a PNK Jesucristo—

Panagparang ni

Cristo kalpasan

ti ipapatay.

b PNK Dios, Kinadios—Dios Ama.

c Jn. 1:14.

PNK Bugbugtong.

24a Heb. 1:1-3;

3 Ne. 9:15;

DkK 14:9; 93:8-10.

gapu kenkuana, ken kenkuana, mabukel ken nabukel dagiti ^blu-bong, ket nagbalin nga ^cannak a lallaki ken babbai ti Dios dagiti agindeg kadagitoy.

25 Ket nakitami met daytoy, ket paneknekanmi, a ti ^aanghel ti Dios nga addaan iti turay iti imatang ti Dios, a nangsupring iti Bugbugtong nga Anak nga inayat ti Ama ken adda iti barukong ti Ama, naigarangugong manipud iti imatang ti Dios ken ti Anak.

26 Ket naawagan iti Manangdadael, ta sinangitan dagiti langit—isu ni ^aLucifer, ti anak ti agsapa.

27 Ket nakitami, ket addayta, ^anatnag! natnag, uray ti anak ti agsapa!

28 Ket bayat ti kaaddami pay laeng iti Espiritu, binilinnakami ti Apo a nasken nga isuratmi ti parmata; ta nakitami ni Satanas, dayta lakay nga ^auleg, nga isu ti ^bsairo, a ^cnangsupring iti Dios, ken nagpanggep a mangala iti pagarian ti Diostayo ken ti Cristona—

29 Gapuna, nangparnuay iti ^agubat kadagiti santo ti Dios, ket inalikubkobna ida.

30 Ket nakitami ti parmata a panagsagaba dagiti nangparnuayanna iti gubat ken pinarmekna, ta kastoy ti yaay ti timek ti Apo kadakami;

31 Kastoy ti kinuna ti Apo mapanggep kadagiti amin a makammo iti bilegko, ken nairanuden, ket nagsagabada babaen ti bileg ti sairo tapno ^amaparmek, ken mangtallikud iti kinapudno ken mangkarit iti bilegko—

32 Isuda dagiti ^aannak a lallaki ti ^bmanangdadael, a nagkunaak a nasaysayaat koma a saanda a nayan-anak;

33 Ta isuda dagiti pagikkan ti pungtot, nailunod nga agsagaba iti pungtot ti Dios, a kaduada ti sairo ken dagiti anghelna iti agnanayan;

34 Maipanggep iti nasaokonawan ti ^apannakapakawan iti daytoy a lubong wenno uray iti lubong nga umay—

35 Iti ^apanangtallikud iti Nasantuan nga Espiritu kalpaskan ti panangawat, ken iti panangtallikud iti Bugbugtong nga Anak ti Ama, iti ^bpanangilansada kenkuana ken iti panangibabainda.

36 Dagitoy dagiti mapanto iti ^adan-aw nga apuy ken asupre, a

24b Moises 1:31–33; 7:30.

PNK Agparsua,
Panagparsua.

c Ara. 17:28, 29;

Heb. 12:9;

PNK Lallaki ken
Babbai nga
Annak ti Dios.

25a DkK 29:36–39;

Moises 4:1–4.

PNK Sairo.

26a Isa. 14:12–17.

PNK Lucifer.

27a Luc. 10:18.

28a Apoc. 12:9.

b PNK Sairo.

c PNK Gubat iti Langit.

29a Apoc. 13:7;

2 Ne. 2:18; 28:19–23.

31a PNK Ikakalilis.

32a PNK Lallaki
nga Annak ti
Manangdadael.

b DkK 76:26;

Moises 5:22–26.

34a Mat. 12:31–32.

PNK Pakawan.

35a 2 Ped. 2:20–22;

Alma 39:6.

PNK Di Mapakawan
a Basol.

b Heb. 6:4–6;

1 Ne. 19:7;

DkK 132:27.

36a Apoc. 19:20;

20:10; 21:8;

2 Ne. 9:16; 28:23;

Alma 12:16–18;

DkK 63:17.

kaduada ti sairo ken dagiti anghelna—

37 Ket dagitoy laeng ti kabaelanto ti bileg ti maikadua nga ^aipapatay;

38 Wen, pudno, ^aisudanto laeng ti saan a masubbot iti naideddeng a panawen ti Apo, kalpasan ti panagsagaba iti pungtotna.

39 Ta amin dagiti dadduma ^amaisalakandanto babaen ti ^bpanagungar ti natay, babaen ti panagballigi ken ti dayag ti ^cKordero, a napapatay, nga adda idi iti barukong ti Ama sakbay ti panakaaramid dagiti lubong.

40 Ket daytoy ti ^eebanghelio, ti naimbag a damag, a pinaneknekan kadatayo ti timek a nagtaud iti langit—

41 Nga immay iti lubong, nga isu ni Jesus, a ^amailansanto para iti lubong, ken ^bmangimet kadagiti basol ti ^clubong, ken ^dmangpasanto iti lubong, ken ^emangu-gas itoy manipud iti amin a kinadakes;

42 A babaen kenkuana mabalin a ^amaisalakan ti amin nga impan ti Ama iti babaen ti bilegna ken inaramidna;

43 A mangitan-ok iti Ama, ken mangisalakan kadagiti amin

nga aramid dagiti imana, malaksid kadagiti annak a lallaki ti manangdadael a nangtallikud iti Anak kalpasan ti panangipalgak ti Ama kenkuana.

44 Gapuna, isalakanna ti amin malaksid kadakuada—pumanawdanto iti ^aagnanayon a ^bpannakadusa, nga isu ti awan inggana a pannakadusa, nga isu ti agnanayon a pannakadusa, nga agturay a kaduada ti ^csaio ken dagiti anghelna iti agnanayon, a saan a matay ti ^diggesda, ken saan a malpaag ti apuy, nga isu ti pagtutuokanda—

45 Ket ti ^apaggibusan daytoy, uray pay ti lugar daytoy, wenno ti pagtutuokanda, awan ti tao a makaammo;

46 Uray ti nakaipalgakanna, ita man, uray ti pakaipalgakananto a tao, malaksid kadakuada a naikari a makibinglay itoy;

47 Nupay kasta, siak, ti Apo, impakitak iti adu babaen ti parmata, ngem giddato nga insardengko manen;

48 Gapuna, ti ngudona, ti kalawana, ti kangatona, ti ^akau-negna, ken ti kinaliday daytoy, dida maawatan, uray ti asino a tao malaksid kadagiti ^bnaorde-nan iti daytoy a ^cpakakedngan.

37a PNK Ipatatay,
Naespirituan nga.

38a PNK Lallaki
nga Annak ti
Manangdadael.

39a PIP nasubbot; kitaen
ti bersikulo 38.
Mapagungarto ti
amin. Kitaen ti
Alma 11:41–45.

PNK Mangpagungar.
^b PNK Panagungar.

^c PNK Jesucristo.

40a 3 Ne. 27:13–22.

PNK Ebanghelio;
Plano ti
Pannakaisalakan.

41a PNK Pannakailansa
iti Krus.

^b Isa. 53:4–12;
Heb. 9:28.

^c 1 Jn. 2:1–2.

^d PNK Pannakapasanto.

^e PNK Pannakasubbot,

Subboten, Nasubbot.

42a PNK Pannakaisalakan.

44a DKK 19:6–12.

^b PNK Pannakailunod.

^c PNK Sairo.

^d Isa. 66:24;

Mar. 9:43–48.

45a DKK 29:28–29.

48a Apoc. 20:1.

^b PIP nakedngan,
naitalek.

^c Alma 42:22.

49 Ket nangngegmi ti timek a nagkuna: Isuratyo ti parmata, ta addayta, daytoy ti ngudo ti parmata iti panagsagaba dagiti saan a nadiosan.

50 Ket paneknekanmi manen—ta nakita ken nangngegmi, ket daytoy ti “pammaneknek ti ebangelio ni Cristo maipanggep kadakuada nga umayto iti ^bpanagungar dagiti nalinteg—

51 Isuda dagiti immawat iti pammaneknek ni Jesus, ken namati iti “naganna ken ^bnabuniagan a “mainaig iti pannakaitanemna, iti “pannakairareb iti danum iti naganna, ket maibatay daytoy iti bilin nga intedna—

52 A babaen ti panangtungpalda kadagiti bilin mabalin a “mabugguan ken ^bmadalusanda kadagiti amin a basolda, ket awatenda ti Nasantuan nga Espiritu babaen ti pannakaipatay dagiti “dakulap ti “naordenan ken napaglantip iti daytoy a “bileg;

53 Ken isu nga agballigi babafen ti pammati, ken “pinaglantip

ti ^bNasantuan nga Espiritu ti kari, nga isallukob ti Ama kadagiti amin a nalinteg ken napudno.

54 Isuda dagiti simbaan ti “Inauna.

55 Isuda a nangyawatan ti Ama iti “amin a banag—

56 Isuda a “saserdote ken ari, a nangawat iti kinaan-anayna, ken iti dayagna;

57 Ken dagiti “saserdote ti Kangatuan, nga urnos ni Melchizedek, nga urnos ni ^bEnoc, nga “urnos ti Bugbugtong nga Anak.

58 Gapuna, kas naisurat, “diosda, a kas kadagiti ^bannak ti “Dios—

59 Gapuna, kukuada “amin a banag, biag man wenno patay, wenno dagiti banag nga adda ita, wenno dagiti banag a dumteng, kukuada amin ken kukua ida ni Cristo, ken kukua ti Dios ni Cristo.

60 Ket “pemekendanto amin a banag.

61 Gapuna, awan koma ti tao a “mangitangsit iti tao, ngem

50a PNK Pammaneknek.

^b PNK Panagungar.

51a DkK 20:25–27, 37.

^b PNK Buniag, Panagbuniag.

^c DkK 128:13.

^d Rom. 6:3–5.

PNK Buniag, Panagbuniag—Panagbuniag babaen ti pannakairarem.

52a 2 Ne. 9:23;

Moro. 8:25–26.

^b PNK Natarnaw, Kinatarnaw.

^c PNK Sagut ti Espiritu Santo; Dakulap, Panangipatay iti.

^d PNK Orden, Pannakaorden.

^e PNK Turay.

53a PNK Panaglantip, Paglantipen.

^b Ef. 1:13;

DkK 88:3–5.

PNK Nasantuan nga Espiritu ti Kari.

54a Heb. 12:23;

DkK 93:21–22.

PNK Inauna.

55a 2 Ped. 1:3–4;

DkK 50:26–28;

84:35–38.

56a Ex. 19:6;

Apoc. 1:5–6; 20:6.

57a PNK Saserdote, Kinasaserdote a Melchizedek.

^b Gen. 5:21–24.

PNK Enoc.

^c DkK 107:1–4.

58a Sal. 82:1, 6;

Jn. 10:34–36.

PNK Tao, Tattao—Tao, kabaelanna ti agbalin a kas iti Nailangitan nga Ama.

^b PNK Lallaki ken Babbai nga Annak ti Dios.

^c DkK 121:32.

PNK Dios, Kinadios.

59a Luc. 12:42–44;

3 Ne. 28:10;

DkK 84:36–38.

60a Apoc. 3:5; 21:7.

61a Jn. 5:41–44;

1 Cor. 3:21–23.

^bitangsitna ketdi ti Dios, a ^cmangparmek kadagiti amin a kabusor iti babaenna.

62 ^aAgtaengto dagitoy iti ^bimatang ti Dios ken iti Cristona iti agnanayon nga awan inggana.

63 ^aDagitoyto ti itugotna, in-ton ^bumay kadagiti ulep ti langit nga ^cagturay iti daga kadagiti taona.

64 Dagitoy dagiti adda akemda iti ^aumuna a panagungar.

65 Dagitoy dagiti rummuarto iti ^apanagungar dagiti nalinteg.

66 Dagitoy dagiti umay iti ^aBantay ^bZion, ken iti ciudad ti sibibiag a Dios, ti nailangitan a lugar, ti kasantuan iti amin.

67 Dagitoy dagiti umay a bayabayen ti di mabilang nga anghel, iti kangrunaan a taripnong ken simbaan ni ^aEnoc, ken ti ^bInauna.

68 Dagitoy dagiti ^anaisurat ti nagnaganda iti langit, a ti Dios ken ni Cristo ti ^bukom ti amin.

69 Dagitoy dagiti ^analinteg a tao a nagbalin a ^bnaan-anay babaen ni Jesus a mangibabaet

iti baro a ^ckatulagan, a nangipatungpal daytoy naan-anay a ^apannubbot babaen ti panagsayasay ti bukodna a ^cdara.

70 Dagitoy dagiti addaan iti bagi a ^acelestial, a ti ^bdayagna kas iti ^cinit, nga isu ti dayag ti Dios, ti kangatuan iti amin, a ti dayagna naisurat a kas iti init iti tangatang.

71 Ket manen, nakitami ti ^aterrestrial a lubong, ket adtoy ket imutektekan, dagitoy dagiti adda iti terrestrial a pagarian, a maigidiat ti dayagna iti simbaan ti Inauna nga immawat iti kinaan-anay ti Ama, a kas iti ^bbulan a maigidiat iti init iti tangatang.

72 Adtoy, dagitoy dagiti natay nga ^aawanan iti ^bpaglintegan;

73 Ken kasta met nga isuda nga ^aespiritu ti tao a ^bnaibalud, a sinarungkaran ti Anak, ken ^cinkasabana ti ^debanghelio kada-kuada, tapno maukomda a mibatay kadagiti tao iti lasag;

61b 2 Ne. 33:6;
Alma 26:11-16.
PNK Gloria.

c DkK 49:6.
62a Sal. 15:1-3; 24:3-4;
1 Ne. 15:33-34;
Moises 6:57.
b DkK 130:7.
PNK Agnanayon
a Biag.

63a DkK 88:96-98.
PNK Maikadua a
Yaay ni Jesucristo.
b Mat. 24:30.
c DkK 58:22.
PNK Jesucristo—
Sangaribu a tawen
a panagturay ni
Cristo.

64a Apoc. 20:6.

65a PNK Panagungar.

66a Isa. 24:23;
Heb. 12:22-24;
Apoc. 14:1;
DkK 84:2; 133:56.

b PNK Zion.
67a DkK 45:9-12.
b Heb. 12:23;
DkK 76:53-54.
PNK Inauna.

68a PNK Libro ti Biag.
b PNK Jesucristo—
Ukom.

69a DkK 129:3; 138:12.
b Moro. 10:32-33.

c PNK Baro ken
Agnanayon a
Katulagan.
d PNK Mangsubbot,
Pannubbot.

e PNK Dara.
70a DkK 88:28-29;

131:1-4; 137:7-10.
PNK Celestial
a Gloria.

b DkK 137:1-4.
c Mat. 13:43.

71a DkK 88:30.

PNK Terrestrial
a Gloria.
b 1 Cor. 15:40-41.

72a DkK 137:7, 9.
b PNK Paglintegan.

73a Alma 40:11-14.
PNK Espiritu.

b DkK 88:99; 138:8.
PNK Impierno;
Pannakaisalakan
dagiti Natay.

c 1 Ped. 3:19-20; 4:6;
DkK 138:28-37.

d PNK Ebanghelio.

74 A di nangawat iti “pammaneknek ni Jesus iti lasag, ngem inawatda kalpasanna.

75 Dagitoy dagiti tao a maday-dayaw iti daga, a nabulsek iti kinasikap dagiti tao.

76 Dagitoy dagiti mangawat iti dayagna, ngem saan ti pakabuklanna.

77 Dagitoy dagiti mangawat iti isasarungkar ti Anak, ngem saan ti pakabuklan ti Ama.

78 Gapuna, isuda dagiti “bagi a terestrial, ket saan a dagiti bagi a celestial, ket maigidiatda iti dayag a kas iti pannakaigidiat ti bulan iti init.

79 Dagitoy dagiti saan a “natured iti pammaneknek ni Jesus; gapuna, saanda a magun-od ti korona iti pagarian ti Diostayo.

80 Ket ita daytoy ti paggibusan ti parmata a nakitami iti terestrial, a binilinnakami ti Apo nga agsurat bayat ti kaaddami iti Espiritu.

81 Ket manen, nakitami ti dayag ti “telestial, a nababbaba ti dayagna, a kas iti dayag dagiti bituen a maigidiat iti dayag ti bulan iti tangatang.

82 Dagitoy dagiti saan nga imawat iti ebanghelio ni Cristo, uray pay ti “pammaneknek ni Jesus.

83 Dagitoy dagiti saan a mangtallikud iti Nasantuan nga Espiritu.

84 Dagitoy dagiti naigarangugong iti “impierno.

85 Dagitoy dagiti saanto a masubbot manipud iti “sairo agingga iti ^bmaudi a panagungar, agingga a ti Apo, nga isu ni Cristo a “Kordero, maiwakasna ti aramidna.

86 Dagitoy dagiti saan nga umawat iti pakabuklan ti agnanayon a lubong, ngem ti Nasantuan nga Espiritu babaen ti panangibabaet ti terestrial;

87 Ken ti terestrial babaen ti “panangibabaet ti celestial.

88 Ken kasta met nga awaten ti telestial babaen dagiti mangiturong nga anghel a natudingan a mangimatton kadakuada, wenno natudingan a mangiturong nga espiritu kadakuada; ta agtawiddanto iti pannakaisalakan.

89 Ket kastoy ti nakitami, iti nailangitan a parmata, ti dayag ti telestial, a mangrimbaw iti amin a pannakaawat;

90 Ket awan ti tao a makaammo iti daytoy malaksid ti nangipalgakan ti Dios.

91 Ket kastoy a nakitami ti dayag ti terestrial nga umartap kadagiti amin a banag iti dayag ti telestial, uray pay iti dayag, ken iti bileg, ken iti pigsa, ken iti masakupan.

92 Ket kastoy ti pannakakitami iti dayag ti celestial, a mangrimbaw iti amin a banag—a pagturayan ti Dios, nga isu ti Ama, iti tronona iti agnanayon nga awan inggana;

74a PNK Pammaneknek.

78a 1 Cor. 15:40–42.

79a DkK 56:16.

81a DkK 88:31.

PNK Telestial
a Gloria.

82a DkK 138:21.

84a 2 Ne. 9:12;

Alma 12:11.

PNK Impierno.

85a PNK Sairo.

b Alma 11:41;

DkK 43:18;

88:100–101.

c PNK Kordero ti Dios.

87a DkK 138:37.

93 Iti tronona agtamed ti amin a banag iti napakumbaba a ^a“pagnagraem, ken itangsitda iti agnanayon nga awan inggana.

94 Isuda nga agtaeng iti ^a“intangna ti simbaan ti ^bInauna; ket makitada a kas iti pannakakita kadakuada, ken ^c“maamuanda a kas iti pannakaammo kadakuada, iti panangawatda iti pakabuklanna ken iti ^d“paraburna;

95 Ket ^a“pinagpapatasna ida iti bileg, ken iti pigsa, ken iti masakupan.

96 Ket maymaysa ti dayag ti celestial, a kas iti kinamaymaysa ti dayag ti ^a“init.

97 Ket maymaysa ti dayag ti terrestrial, a kas iti kinamaymaysa ti dayag ti bulan.

98 Ket maymaysa ti dayag ti telestial, a kas iti kinamaymaysa ti dayag dagiti bituen; ta magidiat ti dayag ti maysa a bituen iti sabali a bituen, a kas met iti pannakaigidiat ti dayag ti sabali iti telestial a lubong;

99 Ta dagitoy dagiti pasurot ni ^a“Pablo, ken ni Apolo, ken ni Cefas.

100 Dagitoy dagiti agkuna a pasurot ida ti maysa ken pasurot ida ti sabali—pasurot ida ni Cristo ken pasurot ida ni Juan, ken pasurot ida ni Moises, ken

pasurot ida ni Elias, ken pasurot ida ni propeta Esaias, ken pasurot ida ni Isaias, ken pasurot ida ni Enoc;

101 Ngem dida inawat ti ebanghelio, uray pay ti pammaneknek ni Jesus, uray pay dagiti propeta, uray pay ti ^a“agnanayon a katulagan.

102 Kamaudiananna, dagitoy amin dagiti saan a mailaok kadagiti Santo, a ^a“maitayab a maikuyogto iti ^bsimbaan ti Inauna, ken maawat iti ulep.

103 ^a“Dagitoy dagiti ^bulbod, ken manggagamud, ken ^c“mannakikamalala, ken mannakiabig, ken asino man nga agayat ken agaramid iti inuulbod.

104 Dagitoy dagiti aglak-am iti ^a“pungtot ti Dios iti daga.

105 Dagitoy dagiti aglak-am iti ^a“bales ti agnanayon nga apuy.

106 Dagitoy dagiti maigarangugong iti ^a“impierno ken ^baglak-am iti pungtot ti ^c“Mannakabalin a Dios, agingga iti ^d“panakatungpal dagiti panawen, no ^e“naparmeken ni Cristo amin dagiti kabusor iti sakaananna, ken naileppasnan a ^f“naan-anay ti aramidna;

107 Inton idatagna ti pagarian, ket yawatna iti Ama, nga awanan mansa, a kunana: Naparmekkon ken ^a“inlupeklupek-

93 ^aPNK Panagrukbab.

94 ^aDkK 130:7.

^b PNK Inauna.

^c 1 Cor. 13:12.

^d PNK Parabur.

95 ^aDkK 29:13; 78:5–7; 84:38; 88:107; 132:20.

96 ^a1 Cor. 15:40–41.

99 ^a1 Cor. 3:4–7, 22.

101 ^aPNK Baro ken Agnanayon

^a Katulagan.

102 ^a1 Tes. 4:16–17;

DkK 88:96–98.

^bDkK 78:21.

103 ^aApoc. 21:8;

DkK 63:17–18.

^bPNK Panagulbod.

^cPNK Pannakikamalala.

104 ^aPNK Pannakailunod.

105 ^aJd. 1:7.

106 ^aPNK Impierno.

^bDkK 19:3–20.

^c DkK 87:6.

^dEf. 1:10.

^e 1 Cor. 15:24–28.

^f Heb. 10:14.

107 ^aApoc. 19:15;

DkK 88:106;

133:46–53.

kon a sisiak ti ^bpagpespesan iti ubas, a kas iti pagpespesan iti ubas a kinatadem ti pungtot ti Mannakabalin a Dios.

108 Kalpasanna maikoronanto kenkuana ti korona ti dayagna, nga agtugaw iti “trono iti bileg ti panagturayna iti agnayanon nga awan inggana.

109 Ngem adtoy, ket imutek-teman, nakitami ti gloria ken dagiti agnaed iti telestial a lubong, a kas iti kaadu ti bituen iti tangatang ti kaaduda, wenno kas iti anay iti igid ti baybay;

110 Ken nangngegmi ti timek ti Apo a nagkuna: Amin dagitoy agparintumengto, ken “agpudnonto amin a dila kenkuana nga agtugaw iti trono iti agnayanon nga awan inggana;

111 Ta maukomdanto a maibatay kadagiti aramid, ket maawatto amin a tao a maibatay kadagiti bukodna nga “aramid, iti masakupanna, kadagiti ^bmansion a naisagana;

112 Ket katulonganto ida ti Kangatuan; ngem “iti ^bpagindegan ti Dios ken ni Cristo sanda a makaumay, lublubong nga awan inggana.

113 Daytoy ti pagpatinggaan ti parmata a nakitami, a naka-

bilinanmi a mangisurat bayat ti kaaddami pay iti Espiritu.

114 Ngem “naindaklan ken nakaskasdaaw dagiti aramid ti Apo, ken dagiti ^bkinadatdatlag iti pagarianna nga impakitana kadakami, a manggrimbaw iti amin a pannakaawat iti dayag, ken iti pigsa, ken iti masakupan;

115 Nga imbilinna kadakami a dimi isursurat bayat ti kaaddami pay laeng iti Espiritu, ken saan a “nainkalintegan a baliksen ti tao;

116 Kasta met a saan a “kabaelan ti tao nga ipakaammo, ta makitada laeng ken ^bmaawatan babaen ti bileg ti Nasantuan nga Espiritu, nga isagut ti Dios kadagiti mangayat kenkuana, ken mangpatarnaw iti bagbagida iti imatangna;

117 Kadakuada a nangtedanna iti daytoy a gundaway a mangkita ken mangammo iti bagbagida;

118 A babaen ti bileg ken panangipakita ti Espiritu, bayat ti kaaddana iti lasag, mabalindanto a paneknekan ti kaaddana iti lubong a nadayag.

119 Ket itangsit, ken idayaw, ken mangituray koma ti Dios ken Kordero iti agnayanon nga awan inggana. Amen.

107 *b*Gen. 49:10–12;

Isa. 63:1–3.

108 *a* DkK 137:3.

110 *a* Fil. 2:9–11;

Mosiah 27:31.

111 *a* Apoc. 20:12–13.

PNK Aramid,

Dagiti.

b Jn. 14:2;

DkK 59:2; 81:6.

112 *a* DkK 29:29.

b Apoc. 21:23–27.

114 *a* Apoc. 15:3;

Morm. 9:16–18;

Moises 1:3–5.

b Jacob 4:8.

115 *a* 2 Cor. 12:4.

116 *a* 3 Ne. 17:15–17;

19:32–34.

b 1 Cor. 2:10–12.

BENNEG 77

Paltiing a naited ken ni Joseph Smith a Propeta, iti Hiram, Ohio, idi Marso 1832 (History of the Church, 1:253-255). Insurat ti Propeta, "Mainaig iti pannakaipatarus dagiti Nasantuan a Kasuratan, a naawatko ti sumaganad a palawag iti Apocalipsis ni San Juan" (History of the Church, 1:253).

1-4, *Adda espiritu dagiti ayup ket agtaengdanto iti agnanayon a ragsak iti saan a matay a daga*; 5-7, *Agpaut daytoy a daga iti 7,000 a tawen*; 8-10, *Nadumaduma nga anghel ti mangisubli iti ebanghelio ken agserbi iti daga*; 11, *Ti pannakapatalged dagiti 144,000*; 12-14, *Umay ni Cristo iti rugi ti maikapito ribu a tawen*; 15, *Duanto a propeta ti tumanor iti pagilian dagiti Hudio*.

SALUDSOD—Ania ti sarming a ^abaybay a naagapad ni Juan, iti maikapat a kapitulo, ken maikanem a bersikulo ti Apocalipsis?

Sungbat—Isu ti ^bdaga, iti naitan-ok, saan a matay, ken ^cagnanayon a kasasaadna.

2 Saludsod—Ania ti panagawattayo iti uppatt nga ayup a naagapad iti isu met la a bersikulo?

Sungbat—^aPangngarig dagitoy a pagsasao, nga inaramat ti Mammaltiing, ni Juan, iti panangiladawanna iti ^blangit, ti ^cparaíso ti Dios, ti ^dragsak ti tao, ken dagiti ayup, ken dagiti ba-

nag nga agkarayam, ken dagiti tumatayab iti tangatang; dayta naespirituan a kalanglanga dayta naindagaan; ken dayta naindagaan a kalanglanga dayta naespirituan; ti ^eespiritu ti tao a kalanglanga ti katataona, a kas met iti espiritu ti ^fayup, ken amin a parsua a pinarsua ti Dios.

3 Saludsod—Agpatingga kadi laeng kadagiti agduduma nga ayup dagiti uppatt nga ayup, wenno ibagianda kadi dagiti kita wenno klase?

Sungbat — Agpatinggada iti uppatt nga agduduma nga ayup, a naipakita ken ni Juan, a mangibagi iti dayag dagiti kita dagiti banag iti naikari nga urnosda wenno ^aagpang ti pannakaparsuada, iti pakaragsakanda iti agnanayon a ^bragsak.

4 Saludsod—Ania ti panagawattayo kadagiti mata ken payak nga adda kadagiti ayup?

Sungbat—Ibagian dagiti mata da ti silaw ken ^apannakaammo, a, napnoda iti pannakaammo; ket ibagian dagiti payakda ti ^bbileg, nga aggunay, nga agtignay, kdpv.

77 1a DkK 130:6-9.

b DkK 88:17-20,
25-26.

c PNK Daga—Maudi
a kasasaad ti daga;
Celestial a Gloria.

2a PNK Simbolismo.

b PNK Langit.

c PNK Paraiso.

d PNK Rag-o.

e Ether 3:15-16;

Abp. 5:7-8.

PNK Espiritu.

f Moises 3:19.

3a DkK 93:30;

Moises 3:9.

b DkK 93:33-34.

4a PNK Pannakaammo.

b PNK Bileg.

5 Saludsod—Ania ti panagawattayo kadagiti uppat ken duapulo nga “elder, a naagapad ni Juan?

Sungbat — Maawatantayo a dagitoy elder a nakita ni Juan, elderda a ^bnapudno iti aramid iti panagserbi ken natayda; a kameng dagiti ‘pito a simbaan, ken adda idi iti paraiso ti Dios.

6 Saludod—Ania ti panagawattayo iti libro a nakita ni Juan, a “naserraan iti likud iti pito a timbre?

Sungbat—Maawatantayo a li-naonna ti naipalgak a pagayat-an, dagiti ^bkinadatdatlag, ken dagiti aramid ti Dios; dagiti na-italimeng a banag iti panangimatonna maipanggep iti daytoy a ‘daga bayat ti pito ribu a tawen a kaaddana, wenno naindagaan a kaaddana.

7 Saludsod—Ania ti panagawattayo kadagiti pito a timbre a nakarikpanna?

Sungbat—Maawatantayo a li-naon ti umuna a timbre dagiti banag iti “umuna a sangaribu a tawen, ken kasta met a ti maikadua iti maikadua a ribu a tawen, ken kasta met dagiti sumaganad agingga iti maikapito.

8 Saludsod—Ania ti panagawattayo kadagiti uppat nga anghel, a naagapad iti maikapito a kapitulo ken umuna a bersikulo ti Apocalipsis?

Sungbat—Maawatantayo nga uppatda nga anghel nga imba-

on ti Dios, a nakaitedan ti bileg iti uppat a paset ti daga, tapno mangisalikan iti biag ken tapno mangdadael; dagitoy dagiti addaan iti “agnanayon nga ikumitda nga ipakaammoda iti tunggal pagilian, kakabsat, pag-sasao, ken tattao; addaan iti bileg a mangrikep kadagiti langit, a mangpatalged iti biag, wenno mangigarangugong kadagiti ^blugar ti kasipngetan.

9 Saludsod—Ania ti panagawattayo iti anghel nga agpangato manipud iti daya, iti maikapito a kapitulo ken maikadua a bersikulo ti Apocalipsis?

Sungbat—Maawatantayo a ti anghel nga agpangato manipud iti daya ti pakaitedan iti pammatalged ti sibibiag a Dios kadagiti sangapulo-ket-dua a tribu ti “Israel; gapuna, yara-rawna kadagiti uppat nga anghel nga addaan iti agnanayon nga ebanghelio, a kunana: Diyo dangran ti daga, uray pay ti baybay, wenno dagiti kayo, agingga a mapatalgedantayo dagiti katulongan ti Diostayo iti ^bmuggingda. Ket, no awatenyo, isu daytoy ni ‘Elias nga umay mangummong a sangsangka-maysa kadagiti tribu ti Israel ken “mangisubli kadagiti amin a banag.

10 Saludsod — Anianto nga oras ti pannakatungpal dagiti banag a naagapad iti daytoy a kapitulo?

5a Apoc. 4:4, 10.

b Apoc. 14:4–5.

c Apoc. 1:4.

6a Apoc. 5:1.

b PNK Kinadatdatlag ti Dios.

c PNK Daga.

7a DkK 88:108–110.

8a Apoc. 14:6–7.

b Mat. 8:11–12;

22:1–14;

DkK 133:71–73.

9a Apoc. 7:4–8.

b Eze. 9:4.

c PNK Elias.

d PNK Pannakaisubli ti Ebanghelio.

Sungbat—Matungpaldanto iti “maikanem a ribu a tawen, weno iti pannakalukat ti maikanem a timbre.

11 Saludsod—Ania ti panagawattayo iti pannakatimbre dagiti “sangagasut ken uppat-a-pulo a ribu, manipud kadagiti amin a tribu ti Israel—sangapulo-ketdua a ribu manipud iti tunggal tribu?

Sungbat — Maawatantayo a ^bnangato a saserdote dagiti natinbrean, a naordenan iti nasantuan nga urnos ti Dios, a mangiwanwan iti agnanayon nga ebanghelio; ta isuda dagiti naordenan manipud iti tunggal pagilian, kakabsat, pagsasao, ken tattao, babaen dagiti anghel a nakaitedan ti bileg kadagiti pagilian iti daga, a mangyeg iti kas iti kaadu ti umay iti simbaan ti ‘Inauna.

12 Saludsod — Ania ti pagawatantayo iti panaguni dagiti “trumpeta, a naagapad iti maikawalo a kapitulo ti Apocalipsis?

Sungbat—Maawatantayo nga iti panangaramid ti Dios iti lubong iti innem nga aldaw, ket iti maikapito nga aldaw inleppasna ti aramidna, ken ^bpina-santona daytoy, ken kasta met a nangbukel iti tao manipud iti “tapok ti daga, kasta met, nga

iti rugi ti maikapito a ribu a tawen “pasantuento ti Apo a Dios ti daga, ken ileppasna ti pannakaisalakan ti tao, ket “ukomen-na dagiti amin a banag, ken ^fsubbotennanto amin a banag, malaksid dayta awan iti bababen ti bilegna, inton matimbrennan amin a banag, iti paggibusan ti amin a banag; ken ti panaguni dagiti trumpeta dagiti pito nga anghel ti pannakaisagana ken pannakaileppas ti aramidna, iti panangrugi ti maikapito a ribu a tawen—ti pannakaisagana ti dana sakbay ti kanito a yaayna.

13 Saludsod — Kaanonto ti pannakaiwakas dagiti banag, a naisurat iti maikasiam a kapitulo ti Apocalipsis?

Sungbat—Maipatungpaldanto kalpasan ti pannakalukat ti maikapito a timbre, sakbay ti yaay ni Cristo.

14 Saludsod—Ania ti pagawatantayo iti bassit a libro a “kinan ni Juan, a kas naagapad iti maikasangapulo a kapitulo ti Apocalipsis?

Sungbat — Maawatantayo a mision, ken ordinansa, kenkuana a ^bmangummong kadagiti tribu ti Israel; adtoy, isu daytoy ni Elias, a, kas naisurat, nasken nga umay ken “mangisubli kadagiti amin a banag.

10a Apoc. 6:12-17.

11a Apoc. 14:3-5.

^b PNK Nangato
a Saserdote.

^c DkK 76:51-70.
PNK Inauna.

12a Apoc. 8:2.

^b Gen. 2:1-3;

Ex. 20:11; 31:12-17;

Mosiah 13:16-19;

Moises 3:1-3;

Abr. 5:1-3.

^c Gen. 2:7.

^d DkK 88:17-20.

^e PNK Jesucristo—
Ukom.

^f PNK Pannakasubbot,
Subboten, Nasubbot.

14a Eze. 2:9-10; 3:1-4;
Apoc. 10:10.

^b PNK Israel—Ti
pannakaummong
ti Israel.

^c Mat. 17:11.

15 Saludsod—Ania ti maawa-tan iti dua a “saksi, iti maikasangapulo-ket-maysa a kapitulo ti Apocalipsis?

Sungbat—Duada a propeta a mapatanorto iti pagilian dagiti ^bHudio kadagiti ^cmaudi nga al-

daw, iti panawen ti ^dpanangisubli, ken mangipadto kadagiti Hudio kalpasan ti pannakaum-mongda ken pannakabangon ti siudad ti Jerusalem iti ^edaga dagiti ammada.

BENNEG 78

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Hiram, Ohio, idi Marso 1832 (History of the Church, 1:255–257). Ti bilin nga inted ti Apo ken ni Joseph Smith para iti pannakabangon ti pagidulinan iti agpaay kadagiti marigrigat. Saan a kanayon a makaay-ayo ti pannakai-pakaammo iti lubong ti kinasiasino dagiti tao nga inagapad ti Apo kadagiti paltiing; ngarud, iti pannakaipablaak daytoy ken sumagmamano a simmaruno a paltiing naagapad dagiti kabsat iti sabali a saan a ti pudno a naganda. Idi saanen a nasken ti pannakailimed ti nagan dagiti di amammo a tao, naiteden ti pudno a naganda manipud idin iti saklot ti pangidasig. Gapu ta saanen a nasken ita ti panagaramat iti parbo a nagan, dagiti laengen pudno a nagan ti naaramat ditoy a kas naited kadagiti orihinal a manuskrito.

1–4, *Nasken a mangurnos ken mangbangon dagiti Santo iti pagidulinan*; 5–12, *Mangiturong iti pannakaisalakan ti nainsiriban a pannakaaramat dagiti sanikuada*; 13–14, *Nasken a nawaya ti Simbaan kadagiti naindagaan a bileg*; 15–16, *Agserbi ni Miguel (Adan) babaen ti panangiturong ti Nasantuan (Cristo)*; 17–22, *Nagasat dagiti napudno, ta tawidendanto amin a banag.*

NAGSAO ti Apo ken ni Joseph Smith, Jun., a kinunana: Imdengandak, kinuna ti Apo a Diosyo, dakayo a naorde-

nan iti ^anangato a kinasaserdote ti simbaanko, a nangummong iti bagbagiyo a sangsangkamaysa;

2 Ket denggenyo ti ^bpammagbaga ti ^bnangorden kadakayo a naggapu iti ngato, a mangisao iti lapayagyo kadagiti nainsiriban a balikas, tapno mayetnag kadakayo ti pannakaisalakan iti dayta banag nga indatagyo ka-niak, kinuna ti Apo a Dios.

3 Ta pudno kunak kadakayo, dimtengen ti kanito, ket asidengen; ket adtoy, ken imutektekanyo, nasken nga adda “timpuyog dagiti taok, iti pannakaipagna ken pannakaipasdek dagiti

15a Apoc. 11:1–14.

^b PNK Hudio.

^c PNK Maudi nga Aldaw, Ud-udina nga Aldaw.

^d PNK Pannakaisubli ti Ebangelio.

^e Amos 9:14–15.

78 1a PNK Kinasaserdote a Melchizedek.

2a PNK Balakad.

^b PNK Orden, Pannakaorden.

3a DkK 82:11–12, 15–21.

aramid iti ^bpagidulinan para kadagiti ‘nakurapay a taok, di-toy man a lugar ken iti daga ti ^aZion—

4 Para iti mataginayon ken agnanayon a pasdek ken urnos iti simbaanko, a mangipatungpal iti gagem, a nangikumitanyo iti bagiyo, para iti pannakaisalakan ti tao, ken iti dayag ti Amayo nga adda iti langit;

5 Tapno ^amaipataskayo iti binglay kadagiti nailangitan a banag, wen, ken kadagiti pay naindagaan a banag, para iti pananggun-od kadagiti nailangitan a banag.

6 Ta no saankayo a maipatas kadagiti naindagaan a banag saankayo a maipatas iti pananggun-od kadagiti nailangitan a banag;

7 Ta no kayatyo nga ikkankayo iti lugar iti ^acelestial a lubong, nasken nga ^bisaganayo ti bagbagiyo babaen ti ^cpanangaramidyo kadagiti banag nga imbilinko ken kinalikagumak kadakayo.

8 Ket ita, pudno kastoy ti kinuna ti Apo, nasken a maaramid ti amin a banag iti ^adayagko, babaen kadakayo a nagkaykaysa iti daytoy nga ^burnos;

9 Wenno, iti sabali a panna, nasken nga iwanwan ni katulongak a Newel K. Whitney ken ni katulongak a Joseph Smith,

Jun., ken ni katulongak a Sidney Rigdon dagiti santo nga adda iti Zion;

10 No saan gamgamen ni ^aSatanas a yadayo ti puspusoda iti kinapudno, tapno agbalinda a bulsek ket dida maawatan dagiti banag a naisagana a para kadakuada.

11 Gapuna, bilinenkayo, a mangisagana ken mangurnos iti bagbagiyo babaen ti pammatalged wenno agnanayon a ^akatulagan a saan a malabsing.

12 Ket asino man nga aglabsing pukawennanto ti akemna ken sasaadenna iti simbaan, mayawatto a ^apagrennekan ni Satanas agingga iti aldaw ti panakasubbot.

13 Adtoy, daytoy ti panagsagana nga insaganak kadakayo, ken ti pamuon, ken ti pagarigan nga itedko kadakayo, a pakatungpalanyo kadagiti bilin nga itedko kadakayo;

14 A babaen ti tulongko, iti laksid dagiti ^apanagtutuok a maigabsuon kadakayo, tapno agtalinaed a nawaya ti simbaan kadagiti amin a naparsua iti sirok ti celestial a lubong;

15 Tapno matun-oyyo ti ^akorona a naisagana a para kadakayo, ket maaramidda nga ^bagturay kadagiti adu a pagarian, kinuna ti Apo a Dios, ti Naespirituan iti Zion, a nangipasdek

3b DkK 72:9-10; 83:5-6.

c DkK 42:30-31.

PNK Pagimbagan.

d DkK 57:1-2.

5a DkK 49:20.

PNK Mangted-pateg,

Paglintegan iti

Pannangted-pateg.

7a PNK Celestial

a Gloria.

b DkK 29:8; 132:3.

c DkK 82:10.

8a Moises 1:39.

b DkK 92:1.

10a PNK Sairo.

11a PNK Katulagan.

12a 1 Cor. 5:5;

DkK 82:21; 104:8-10.

14a DkK 58:2-4.

15a PNK Korona;

Pannakaitan-ok.

b Apoc. 5:10;

DkK 76:56-60;

132:19.

kadagiti pamuon iti ‘Adan-on-di-Ahman;

16 A nangtuding ken ni “Miguel a prinsipeyo, ken nangipasdek kadagiti dapanna, ken nangitayok kenkuana iti ngato, ken intedna kenkuana dagiti tulbek ti pannakaisalakan babaen ti panangiwanwan ken panangiturong ti Naespirituan, nga awanan ti rugi dagiti aldaw wenno gibus ti biag.

17 Pudno, pudno, kunak kadakayo, babassitkayo nga ubbing, ket diyo pay la maawatan no kasano ti kinaindaklan dagiti bendision ti Ama nga adda kadagiti imana ken insaganana kadakayo;

18 Ket diyo pay la “kabelan amin a banag ita; nupay kasta, agragsakkayo, ta ^biturongkayo. Kukuayo ti pagarian ken dagiti

paraburna, ken kukuayo pay dagiti kinabaknang ti ‘kinaagnanayon.

19 Ket isu nga umawat iti amin a banag a “siyayaman maiday-dayawto; ket mainayonto kenkuana dagiti banag iti daytoy a daga, iti ^bmaminggasut, wen, ad-adu pay.

20 Gapuna, aramidenyo dagiti banag nga imbilinko kadakayo, kinuna ti Mannubbotyo, nga isu ti Anak nga “Ahman, a mangisagana iti amin a banag sakbay nga ^balaennakayo;

21 Ta dakayo ti “simbaan ti Inauna, ket ^bitayabnakayonto iti ulep, ket itedna iti tunggal tao ti binglayna.

22 Ket isu a napudno ken “masirib nga ^bagaywan agtawidto iti ‘amin a banag. Amen.

BENNEG 79

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Hiram, Ohio, idi Marso 1832 (History of the Church, 1:257).

1–4, Natudingan ni Jared Carter a mangikasaba iti ebanghelio babaen ti Mangliwliwa.

PUDNO kunak kadakayo, a pagayatak a nasken a mapan manen ni katulongak a Jared

Carter kadagiti pagilian iti dumaya, iti tunggal lugar, ken iti tunggal ciudad, iti bileg ti “panangorden a nakaordenanna, a mangipakdaar kadagiti napintas a damag a siraragsak, nga isu ti agnanayon nga ebanghelio.

15c PNK Adan-on-di-Ahman.

16a DkK 27:11;
107:54–55.
PNK Adan.

18a Jn. 16:12;
3 Ne. 17:2–3;
DkK 50:40.
b DkK 112:10.

c PNK Agnanayon
a Biag.

19a Mosiah 2:20–21.
PNK Agyaman,
Napnuan Yaman,
Panagyaman.

b Mat. 19:29.
20a DkK 95:17.
b 1 Tes. 4:17.

21a DkK 76:53–54.

b DkK 88:96–98.

22a DkK 72:3–4.

b PNK Agay-aywan,
Panagaywan.

c DkK 84:38.

79 1a DkK 52:38.

PNK Orden,
Pannakaorden.

2 Ket ibaonkonto kenkuana ti
“Mangliwliwa, a mangisuronto
kenkuana iti kinapudno ken iti
dana a pagturinganna;
3 Ket no la ketdi napudno, ko-
ronaakto manen iti dawa.

4 Gapuna, pagragsakem ti pu-
som, katulongak a Jared Carter,
ket saanka nga “agdanag, kinu-
na ti Apom, nga isu ni Jesucristo.
Amen.

BENNEG 80

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Hiram, Ohio, idi Marso 1832 (History of the Church, 1:257).

1–5, *Natudingan da Stephen Bur-
nett ken Eden Smith a mangasaba
iti sadino man a lugar a kayatda.*

PUDNO, kastoy ti kinuna ti
Apo kenka katulongak nga
Stephen Burnett: Mapanka, ma-
panka iti lubong ket “ikasabam
ti ebanghelio iti tunggal parsua
nga umasideg babaen ti aweng
ti timekmo.
2 Ket no la ketdi tarigagayam
ti kaduam, itdek kenka ti katu-
longak a ni Eden Smith.

3 Gapuna, mapanka ket ika-
sabam ti ebangheliok, iti man
amianan wenno iti abagatan, iti
daya wenno iti laud, saan a nas-
ken no sadino, ta saanka nga ag-
biddut.
4 Ngarud, ipakdaarmo dagiti
banag a nangngegmo, ket pud-
no a mamatika, ken “ammom
nga agpayso.
5 Adtoy, daytoy ti pagayatan-
na a “nangtuding kenka, ti Man-
nubbotmo, nga isu ni Jesucristo.
Amen.

BENNEG 81

*Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Hiram, Ohio, idi Marso 1832 (History of the Church, 1:257–258). Natudingan ni Freder-
rick G. Williams a nangato a saserdote ken mamalbalakad iti Panguluen ti
Nangato a Kinasaserdote. Ipakita dagiti naisurat a pakasaritaan nga idi
maawat daytoy a paltiing idi Marso 1832, tinudinganna ni Jesse Gause iti
takem a mamalbalakad ni Joseph Smith iti Panguluen. Nupay kasta, idi
nagkamtud a mangituloy iti wagas a mainugot iti daytoy a pannakatuding,
nayakar kalpasanna daytoy nga akem ken ni Frederick G. Williams. Mai-
bilang koma ti paltiing (a napetsaan iti Marso 1832) nga addang nga
agturong iti pudno a pannakabukel ti Umuna a Panguluen, a naipang-
runa ti akem para iti saad ti mamagbaga iti dayta a bagi ken mangilawla-
wa iti kinapateg ti pannakatuding. Saan a nagpaut ti panagserbi ni*

2a Jn. 14:26. PNK Mangliwliwa. 4a DkK 68:5–6.	80 1a Mar. 16:15. 4a PNK Pammaneknek. 5a PNK Akem,	Tinudingan ti Dios, Pagakeman.
---	--	-----------------------------------

Kabsat a Gause, ta naikkat iti Simbaan idi Disiembre 1832. Naordenan ni Kabsat a Williams iti dayta a takem idi 18 ti Marso, 1833.

1-2, *Iggem a kanayon ti Umuna a Panguluen dagiti tulbek ti pagarian*; 3-7, *No napudno ni Frederick G. Williams iti panagserbina, maddaanto iti agnanayon a biag.*

PUDNO, pudno, kunak kenka katulongak a Frederick G. Williams; Denggem ti timek ti agsasao, iti balikas ti Apo a Diosmo, ket imdengam ti akem a naituding kenka, nga isu ti panagbalinmo a "nangato a saserdote iti simbaanko, ken mamalbalakad iti katulongak a ni Joseph Smith, Jun.;

2 Kenkuana intedko dagiti "tulbek ti pagarian, a kanayon nga agpaay iti ^bPanguluen ti Nangato a Kinasaserdote:

3 Ngarud, pudno a bigbiggek ken bendisionakto isuna, ken uray sika, no la ketdi napudnoka iti panamagbagam, iti takem nga intudingko kenka, a kanayon nga agkararag, a napigsa ken naimpusuan, iti tallaong

wenno iti nalimed, kasta met iti panagserbim iti panangipakdaarmo iti ebanghelio iti daga dagiti sibibiag, ken kadagiti kab-satmo.

4 Ket iti panangaramidmo kadagitoy a banag aramidemto ti kasayaatan kadagiti padam a nabiag, ket itandudom ti "dayagna nga isu ti Apom.

5 Gapuna, agtalinaedka a napudno; aramidem dagiti naitudingko kenka a takem; "sarana-yem dagiti nakapsut, itag-aymo dagiti ima dagiti maidasay, ken ^bpatibkerem dagiti "nalupoy a tumeng.

6 Ket no napudnoka agingga iti panungpala magun-odmonto ti korona ti "saan nga ipapatay, ken ^bagnanayon a biag kadagiti "mansion nga insaganak iti balay ti Amak.

7 Adtoy, ken imutektekam, dagitoy dagiti balikas ti Alpha ken Omega, nga isu ni Jesucristo. Amen.

BENNEG 82

Paltiing a naited ken ni Joseph Smith a Propeta, iti Jackson County, Missouri, idi 26 ti Abril 1832 (History of the Church, 1:267-269). Kangrunaan a taripnong ti Simbaan ti pasken a nakakanunongan ni Joseph Smith a Propeta a Presidente ti Nangato a Kinasaserdote, ti takem a nakaordenanna iti napalabas a taripnong dagiti nangato a saserdote, elder, ken kameng, iti Amherst, Ohio, idi 25 Enero 1832 (kitaen ti paulo

81 1a PNK Nangato a Saserdote.

2a PNK Tulbek ti Kinasaserdote.

b DkK 107:8-9, 22.

PNK Umuna a

Panguluen.

4a Moises 1:39.

5a Mosiah 4:15-16.

b DkK 108:7.

c Isa. 35:3.

6a PNK Saan a Matay,

Kinaagnanayon.

b PNK Agnanayon

a Biag;

Pannakaitan-ok.

c Jn. 14:2-3;

DkK 59:2; 106:8.

ti benneg 75). Iti napalabas naaramat dagiti karkarna a nagan iti panna-kaipablaak daytoy a paltiing a pangipalgakan iti kinasiasino dagiti nainaganan a tao (kitaen ti paulo ti benneg 78).

1-4, *No adu ti maited, adu met ti kasapulan; 5-7, Agari ti sipnget iti lubong; 8-13, Maragsakan ti Apo no aramidentayo ti ibagana; 14-18, Nasken a mapapintas ken mapasanto pay ti Zion; 19-24, Nasken a tun-oyen ti tunggal tao ti pagsayaatan ti padana a tao.*

PUDNO, pudno, kunak kadakayo, a katulongak, a no la ket “napakawanyon ti basol ti tunggal maysa, siak, nga Apo, pakawanenkayo.

2 Nupay kasta, adda kadakayo ti nalabes ti panagbasolna; wen, nagbasolkayo “amin; ngem pudno kunak kadakayo, agannadkayo manipud ita, ket liklikanyo ti agbasol, no saan nadagsen a pangngeddeng ti maituon kadagiti uloyo.

3 Ta isu nga “adu ti naited adu met ti ^bkasapulan; ket isu a “nagbasol iti nabilbileg a “lawag umawatto iti nakarkaro a panakadusa.

4 Umawagkayo iti naganko para kadagiti “paltiing, ket itedko ida kadakayo; ket no saanyo a

tungpalen dagiti saok, nga itedko kadakayo, agbalinkayo a managbasol; ket ti ^blinteg ken panangukom ti dusa a maikappeng iti paglintegak.

5 Ngarud, ania man ti sawek iti maysa sawek iti amin: “Agalibtak kayo, ta isaksaknap ti ^bkabusor ti masakupanna, ket agari ti “sipnget;

6 Ket sumged ti pungtot ti Dios a maibusor kadagiti agindeg iti daga; ket awan ti agaramid iti naimbag, ta “simmiasi ti amin.

7 Ket ita, pudno kunak kadakayo, siak ti Apo, saankayo a “pabasolen; mapankayo iti ayo-yo ket saankayon nga agbasol; ngem iti dayta kararua nga agbasol ti pagsublian dagiti ^bsigud a basol, kinuna ti Apo a Diosyo.

8 Ket manen, kunak kadakayo, ikkankayo iti “baro a bilin, tapno maawatanyo ti pagayatak maipanggep kadakayo;

9 Wenno, iti sabali a panna, iwanwankayo no kasano ti “panagtignayyo iti sangok, tapno agbalin a pakaisalakananyo.

10 Siak, ti Apo, “ikarik nga ara-

82 1a Mat. 6:14-15;
DkK 64:9-11.
2a Rom. 3:23.
3a Luc. 12:48; San. 4:17.
PNK Agsungbat,
Sungsubatan,
Kaadda ti
Sungsubatan.
b PNK Agay-aywan,
Panagaywan.
c PNK Ikakalilis; Basol.
d Jn. 15:22-24.

PNK Silaw,
Silaw ni Cristo.
4a PNK Paltiing.
b PNK Linteg.
5a PNK Aywanan,
Agaywan.
b PNK Sairo.
c PNK Kasipngetan,
Naespirituan a.
6a Rom. 3:12;
DkK 1:16.
7a PNK Basol.

b DkK 1:32-33; 58:43.
8a Jn. 13:34.
9a DkK 43:8.
10a Jos. 23:14;
1 Ari. 8:23;
DkK 1:38; 130:20-21.
PNK Bendision,
Nabendisionan,
Pammendision;
Agtungpal,
Kinamanagtungpal,
Natulnog.

midek ti sawek no agtungpalka-
yo; ngem no diyo tungpalen ti
sawek, awan ti kariyo.

11 Ngarud, pudno kunak ka-
dakayo, a nasken a "sangsang-
kamaysa dagiti katulongak a
da Edward Partridge ken Newel
K. Whitney, A. Sidney Gilbert
ken Sidney Rigdon, ken ti katu-
longak a ni Joseph Smith, ken
ni John Whitmer ken Oliver
Cowdery, ken W. W. Phelps ken
Martin Harris babaen ti tulag
ken katulagan a saan a malab-
sing babaen ti panagbasol, ma-
laksid no mayetnag a dagus ti
panangukom, kadagiti sumag-
mamano nga agaywan—

12 A mangasikaso iti pagimba-
gan dagiti nakurapay, ken amin
a banag a maipanggep iti kam-
kameng ti pagobispuan iti man
daga ti Zion ken iti daga ti Kirt-
land;

13 Ta naikkak-pategen ti daga
ti Kirtland iti bukodko a pana-
wen para iti pagimbagan dagiti
santo ti Kangatuan, ken para iti
"istaka ti Zion.

14 Ta nasken a mapapintas ti
Zion, ken mapasanto; nasken a
mapalawa dagiti beddengna;
nasken a mapapigsa dagiti is-
takana; wen, pudno kunak ka-
dakayo, nasken a tumakder ti
"Zion ken agaruat kadagiti ^bna-
pintas a pagan-anay.

15 Ngarud, itedko daytoy a bi-

lin kadakayo, tapno pagkakap-
pengenyo ti bagbagiyo iti day-
toy a katulagan, ket maaramidto
a maibatay kadagiti paglintegan
ti Apo.

16 Adtoy, nainsiriban met di-
toy kaniak para iti pagimba-
ganyo.

17 Ket "agpapataskayo, wenno
iti sabali a panna, addaanka-
yo iti agpapatas a kalintegan
kadagitoy a pagsanikuaan, pa-
ra iti pagimbagan iti panangi-
wanwan iti pagsayaatan dagiti
aywanyo, tunggal tao a maiba-
tay kadagiti kayatna ken kasa-
pulanna, no la ketdi nainkalin-
tegan ti kayatna—

18 Ket amin daytoy para iti
pagimbagan ti simbaan ti sibi-
biag a Dios, tapno mapasayaat
ti tunggal tao ti "gamengna, tap-
no makagun-od ti tunggal tao iti
sabali a gameng, wen, uray pay
iti maminggasut, a maikabil iti
^bpagidulinan ti Apo, tapno ag-
balin a kukua ti sibubukel a sim-
baan—

19 Tunggal tao a maseknan iti
pagimbagan ti padana a tao, ken
mangaramid iti amin a banag a
naitalimudok dagiti "matana iti
dayag ti Dios.

20 Daytoy "urnos nga intu-
dingko nga agnanayon nga ur-
nos kadakayo, ken kadagiti su-
marsaruno kadakayo, no la ket-
di saankayo nga agbasol.

11a DkK 78:3-7, 11-15.

13a Isa. 33:20; 54:2.

PNK Istaka.

14a PNK Zion.

^b Isa. 52:1;

DkK 113:7-8.

17a DkK 51:3.

PNK Mangted-pateg,
Paglintegan iti
Pannangted-pateg.

18a Mat. 25:14-30;

DkK 60:13.

PNK Sagut; Sagut
ti Espiritu, Dagiti.

^b DkK 42:30-34, 55;
119:1-3.

PNK Pagidulinan.

19a DkK 88:67.

PNK Mata, Matmata.

20a PNK Sangsangkamaysa
a Timpuyog.

21 Ket ti kararua nga agbasol iti maibusor iti daytoy a katulagan, ken mangpatangken iti pusa a maibusor iti daytoy, makednganto a maibatay kadagiti paglintegan ti simbaanko, ken mayawat a “pagrennekan ni Satanas agingga iti aldaw ti panakasubbot. 22 Ket ita, pudno kunak kadakayo, ket nainsiriban daytoy, makigayyemkayo kadagiti na-	baknang iti kinikillo nga aramid, ket saandakayo a dadaelen. 23 Ibatayo laeng kaniak ti pangukom, ta kukuak ket “bayadakto. Adda koma kadakayo ti kappia; agtultuloy ti bendisyonko kadakayo. 24 Ta kukuayo pay laeng ti “pagarian, ket agnanayonto, no saankayo nga agkamtud iti kinatibkeryo. Pudno a kasta. Amen.
---	---

BENNEG 83

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Independence, Missouri, idi 30 ti Abril 1832 (History of the Church, 1:269–270). Naawat daytoy a paltiing bayat ti pannakimitingna kadagiti kabsatna.

1–4, Adda kalintegan dagiti babbai ken ubbing nga abastuan ida dagiti assawa ken ammada; 5–6, Adda kalintegan dagiti balo ken ulila nga abastuan ida ti Simbaan. PUDNO, kastoy ti kinuna ti Apo, a mainayon kadagiti paglintegan ti simbaan maipanggep kadagiti babbai ken ubbing, dagiti kameng ti simbaan, a “nakapukaw kadagiti assawa wenno ammada; 2 Adda “kalintegan dagiti babbai nga abastuan ida dagiti assawada, agingga a maala dagiti assawada; ket no saanda a managbasol aywanan ida ti simbaan. 3 Ket no saanda a napudno sa-	an nga aywanan ida ti simbaan; ngem adda pay la kalinteganda kadagiti tawidda a maibatay kadagiti paglintegan ti daga. 4 Adda kalintegan dagiti “amin nga ubbing nga abastuan ida dagiti nagannak kadakuada agingga a madanonda ti umdas a tawenda. 5 Ket kalpasan dayta, adda kalinteganda iti simbaan, wenno iti sabali a pannaon iti “pagidulinan ti Apo, no awan ti maited dagiti nagannak kadakuada a tawid. 6 Ket matarawidwidanto ti pagidulinan babaen dagiti itulong ti simbaan; ket masaranayto dagiti “balo ken ulila, a kas met kadagiti ^bnakurapay. Amen.
---	---

21a DkK 104:8–10.	ti Dios wenno	PNK Pagidulinan.
23a Rom. 12:19;	Pagarian ti Langit.	6a PNK Balo.
Morm. 3:15.	83 1a San. 1:27.	b Mosiah 4:16–26;
24a Luc. 12:32;	2a 1 Tim. 5:8.	Hel. 4:11–13;
DkK 64:3–5.	4a Mosiah 4:15.	DkK 42:30–39.
PNK Pagarian	5a DkK 78:3.	PNK Nakurapay.

BENNEG 84

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 22 ken 23 ti Septiembre 1832 (History of the Church, 1:286-295). Iti bulan ti Septiembre, rinugian dagiti elder ti nagsubli manipud kadagiti misionda kadagiti estado iti dumaya ken ti panagidatagda kadagiti pakaammoda kadagiti aramidda. Addada iti kastoy a panagdedenna iti daytoy a panawen ti rag-o ti pannakaawat iti sumaganad a pannakisarita. Imbilang ti Propeta daytoy a paltiing maipanggep iti kinasaserdote.

1-5, Mabangonto ti Baro a Jerusalem ken ti templo iti Missouri; 6-17, Maited ti panagsasaganad ti kinasaserdote manipud ken ni Moises agingga ken ni Adan; 18-25, Ti nangatangto a kinasaserdote ti mangannong kadagiti ordinansa ti ebanghelio; 26-32, Ti nababbaba a kinasaserdote ti mangannong iti pangisagana nga ebanghelio; 33-44, Magun-od dagiti tao ti agnayon a biag babaen ti sapata ken katulagan ti kinasaserdote; 45-53, Lawlawagan ti Espiritu ni Cristo dagiti tao, ket agpannurray ti lubong iti basol; 54-61, Nasken nga ipaneknek dagiti Santo dagiti banag a naawatda; 62-76, Ikasabada ti ebanghelio, ket sumarunonto dagiti tanda; 77-91, Mapan dagiti elder nga awanan iti petaka wenno maleta, ket ti Apo ti makammo iti kasapulanda; 92-97, Angol ken lunod ti agur-uray kadagiti saan a mamati iti ebanghelio; 98-102, Ti baro a kanta iti pannakasubbot ti Zion; 103-110, Pagakemenyo ti tunggal tao iti takemna ket agtrabaho iti pagreb-benganna; 111-120, Ipakdaar da-

giti katulongan ti Apo ti makarimon nga aramid ti liday kadagiti maudi nga aldaw.

TI paltiing ni Jesucristo iti katulonganna a ni Joseph Smith, Jun., ken innem nga elder, iti panamagkaykaysada iti puspusoda ken "panangipukawda iti timekda iti ngato.

2 Wen, ti balikas ti Apo maipanggep iti simbaanna, a nai-pasdek kadagiti maudi nga aldaw para iti "pannakaisubli dagiti taona, kas nasaona babaen ti ngiwat dagiti ^bpropetana, ken iti pannakaummong dagiti ^csantona nga agtakder iti "Bantay Zion, nga isunto ti siudad ti "Baro a Jerusalem.

3 Ti siudad a pagbangonan-to, manipud iti solar ti "templo, nga intuding ti ramay ti Apo, kadagiti beddeng iti lumaud ti Estado ti Missouri, ken indaton ti ima ni Joseph Smith, Jun., ken dadduma pay a nakaay-aywan ti Apo.

4 Pudno daytoy a balikas ti Apo, a mabangonto ti siudad a

84 1a PNK Kararag.
2a PNK Israel—Ti
pannakaummong
ti Israel.
b Ara. 3:19-21.
c PNK Santo.

d Isa. 2:2-5;
Heb. 12:22;
Apoc. 14:1;
DkK 76:66; 84:32;
133:18, 56.
e Ether 13:2-11;

DkK 42:8-9;
45:66-67;
PP 1:10.
PNK Baro a
Jerusalem.
3a DkK 57:3.

"Baro a Jerusalem babaen ti panaguummong dagiti santo, manipud iti daytoy a lugar, nga isu ti lugar ti ^btemplo, a pakaipatakderanto ti templo iti daytoy a kaputotan.

5 Ta pudno a saan a matay amin daytoy a kaputotan agingga a mabangon ti balay a para iti Apo, ken sumalukob ti ulep iti daytoy, ulep nga isunto ti "dayag ti Apo, a mangpunnon-to iti balay.

6 Ket dagiti annak ni Moises, a maibatay iti Nasantuan a Kinasaserdote nga inawatna babaen ti "ima ti katuganganna a lalaki, a ni ^bJetro;

7 Ket inawat ni Jetro daytoy babaen ti ima ni Caleb;

8 Ket inawat ni Caleb daytoy babaen ti ima ni Eliu;

9 Ket ni Eliu babaen ti ima ni Jeremias;

10 Ket ni Jeremias babaen ti ima ni Gad;

11 Ket ni Gad babaen ti ima ni Isaias;

12 Ket inawat ni Isaias daytoy babaen ti ima ti Dios.

13 Nagbiag met ni Isaias idi panawen ni Abraham, ken nabendisionan kenkuana—

14 Nga inawat ni "Abraham ti kinasaserdote manipud ken ni

^bMelchizedek, a nangawat iti daytoy babaen ti kapuonan dagiti ammana, nga agingga ken ni "Noe;

15 Ket manipud ken ni Noe agingga ken ni "Enoc, babaen ti kapuonan dagiti ammada;

16 Ken manipud ken ni Enoc agingga ken ni "Abel, a napapatay babaen ti ^bpannakikunsabo ti kabsatna, nga "immawat iti kinasaserdote babaen dagiti bilin ti Dios, babaen ti ima ti amana a ni "Adan, nga isu ti immuna a tao—

17 Ti "kinasaserdote a nagtultuloy iti simbaan ti Dios iti amin a kaputotan, nga awanan iti punnganay nga aldaw wenno ngudo ti tawen.

18 Ket pinatalgedan met ti Apo ti "kinasaserdote ken ni ^bAaron ken dagiti bukelnan, iti intero a kaputotanda, ti kinasaserdote a nagtultuloy met ken "maikap-peng iti agnanayon iti kinasaserdote a mainaig iti kasantuan nga urnos ti Dios.

19 Ket annongen daytoy nabilbileg a kinasaserdote ti ebangelio ken iggemna ti tulbek dagiti "kinadatdatlag ti pagarian, nga isu ti tulbek ti ^bpannaka-ammo ti Dios.

20 Ngarud, kadagiti "ordinan-

4a PNK Baro a Jerusalem.

b PNK Templo, Balay ti Apo.

5a DkK 45:67; 64:41-43; 97:15-20; 109:12, 37.

6a PNK Dakulap, Panangipatay iti.

b PNK Jetro.

14a PNK Abraham.

b PNK Melchizedek.

c PNK Noe, Patriarka iti Biblia.

15a PNK Enoc.

16a PNK Abel.

b Moises 5:29-32.

c DkK 107:40-57.

d PNK Adan.

17a Alma 13:1-19;

Abr. 2:9, 11.

PNK Kinasaserdote a Melchizedek.

18a PNK Kinasaserdote nga Aaron.

b PNK Aaron, Kabsat ni Moises.

c DkK 13:1.

19a DkK 63:23; 107:18-19. PNK Kinadatdatlag ti Dios.

b Abr. 1:2.

20a PNK Ordinansa.

sa iti daytoy, naipakita ti bileg ti kinadios.

21 Ket no awan dagiti ordinansa iti daytoy, ken ti “panangituray ti kinasaserdote, saan a mapakita ti bileg ti kinadios kadagiti tao iti lasag;

22 Ta no awan daytoy awan ti “tao a makakita iti rupa ti Dios, nga isu ti Ama, ken sibibiag.

23 Ita nalawag nga insuro daytoy a “Moises kadagiti ubbing ti Israel iti langalang, ket dinawatna a sireregta a ^bmapasanto dagiti taona tapno ^cmaimutektekanda ti rupa ti Dios;

24 Ngem “pinatangkenda ti puspusoda ket dida mabaelan ti kaaddana; ngarud, iti ^bpungtot ti Apo, ta naaronan ti gurana kadakuada, nakaro a dida ^cpakastrekan iti paginanaanna bayat ti kaaddada iti langalang, a daytoy a panaginana isu ti pakabuklan ti dayagna.

25 Ngarud, inruarna ni “Moises iti ikubda, ken kasta met ti Nasantuan a ^bKinasaserdote;

26 Ket nagtultuloy ti nababbaba a “kinasaserdote, ti kinasaserdote nga agiggem iti ^btulbek ti ^cpanagserserbi dagiti anghel

ken ti pangisagana nga ebanghelio;

27 Nga ebanghelio nga isu ti ebanghelio ti “panagbabawi ken ^bpanagbuniag, ken ti ^cpanna-kaugas dagiti basol, ken ti ^dpaglintegan dagiti ^enailubongan a bilin, nga iti pungtot ti Apo imbilinna a maituloy iti balay ni Aaron kadagiti annak ti Israel agingga a ^fnapunno ni ^gJuan, a tinaripato ti Dios, iti Espiritu Santo manipud iti saklulo ti inana.

28 Ta nabuniagan idi ubing pay, ken inordenan ti anghel ti Dios idi walo nga aldawna pay laeng iti daytoy a bileg, a mangparmek iti pagarian dagiti Hudio, ken “manglinteg iti dana ti Apo iti imatang dagiti taona, a mangisagana kadakuada iti yaay ti Apo, a dayta nga ima ti nakaitedan ti ^bamin a bileg.

29 Ket manen, napateg a “nayon iti nangato a kinasaserdote dagiti takem ti elder ken ti obispo.

30 Ket manen, napateg a nayon iti nababbaba a kinasaserdote dagiti takem ti maestro ken ti diakono, a kinasaserdote a naitatalged ken ni Aaron ken dagiti annakna a lallaki.

21a PNK Turay;
Kinasaserdote.

22a DkK 67:11.

23a Ex. 19:5–11; 33:11.

^b PNK Pannakapasanto.

^c Ex. 24:9–11;

DkK 93:1.

24a Ex. 20:18–21; 32:8;

Deut. 9:23;

1 Ne. 17:30–31, 42.

^b Sal. 95:8;

Heb. 3:8–11;

Jacob 1:7–8;

Alma 12:36.

^c PJS, Ex. 34:1–2;

Num. 14:23;

Heb. 4:1–11.

25a Deut. 34:1–5.

^b PNK Kinasaserdote

a Melchizedek.

26a PNK Kinasaserdote

nga Aaron.

^b DkK 13:1.

^c DkK 107:20.

27a PNK Agbabawi,

Panagbabawi.

^b PNK Buniag,

Panagbuniag.

^c PNK Pannakaugas

ti Basbasol.

^d PNK Paglintegan

ni Moises.

^e Heb. 7:11–16.

^f PNK Juan a

Mammuniag.

^g Luc. 1:15.

28a Isa. 40:3; Mat. 3:1–3;

Jn. 1:23.

^b Mat. 28:18; Jn. 17:2;

1 Ped. 3:22;

DkK 93:16–17.

29a DkK 107:5.

31 Ngarud, kas nasaokon mai-panggep kadagiti lallaki nga annak ni Moises—ta dagiti lallaki nga annak ni Moises ken kasta met dagiti lallaki nga annak ni Aaron mangidaton-danto iti mabalin a “maidaton ken sakripisio iti balay ti Apo, balay a mabangonto iti Apo iti daytoy a kaputotan, iti naikkan-pateg a ^bdisso a naitudingkon—

32 Ket mapnonto dagiti lallaki nga annak ni Moises ken ni Aaron iti ^adayag ti Apo, iti ^bBantay Zion iti balay ti Apo, a daka-yo dagita lallaki nga annak; ken kasta met nga adu kadakuada ti tinudingak ken imbaonko a mangbangon iti ^csimbaanko.

33 Ta asino man a “napudno iti pananggun-odda kadagitoy dua a ^bkinasaserdote a nasao-kon, ken mangipateg iti akem-da, ^cpasantuen ti Espiritu iti pannakapabaro dagiti bagida.

34 Agbalinda nga annak ni Moises ken ni Aaron ken ^abukel ni ^bAbraham, ken simbaan ken pagarian, ken ^cpili ti Dios.

35 Ken kasta met nga asino man nga umawat iti daytoy a kinasaserdote awatennak, kinuna ti Apo;

36 Ta isu nga umawat kadagiti katulongak ^aawatennak;

37 Ket isu nga ^aumawat kaniak awatenna ti Amak;

38 Ket isu nga umawat iti Amak awatenna ti pagarian ti Amak; ngarud ^aamin nga adda iti Amak maitedto kenkuana.

39 Ket maibatay daytoy iti ^asapata ken katulagan nga agpaay iti kinasaserdote.

40 Ngarud, amin nga umawat iti kinasaserdote, awatenda daytoy sapata ken katulagan ti Amak, a dina malabsing, wenno magaraw.

41 Ngem asino man nga ^aaglabsing iti daytoy a katulagan kalpasan ti panangawatna, ket sangsangkapaminsan ti panangtallikudna, ^bawanto ti pannakapakawan dagiti basolna iti daytoy a lubong wenno iti lubong nga umay.

42 Ket ay-ayto amin dagiti saan nga umay iti daytoy a kinasaserdote nga inawatyo, nga ipatalgedko ita kadakayo nga adda iti daytoy nga aldaw, babaen ti bukodko a timek nga agtaud iti langit; ken kasta met a naya-watkon kadagiti nailangitan a pangen ken ^aanghelko ti panangaywanda kadakayo.

31a DkK 128:24.

^b DkK 57:3.

32a PNK Gloria.

^b Heb. 12:22;
DkK 76:66; 84:2;
133:56.

^c PNK Simbaan
ni Jesucristo.

33a PNK Maikari,
Pannakaikari.

^b PNK Kinasaserdote.

^c PNK Pannakapasanto.

34a Gal. 3:29;

Abr. 2:9–11.

PNK Abraham—Ti
bukel ni Abraham.

^b DkK 132:30–32.
PNK Katulagan
ni Abraham.

^c PNK Napili.

36a Mat. 10:40–42;
Luc. 10:16;
DkK 112:20.

37a Jn. 13:20.

38a Luc. 12:43–44;
Rom. 8:32;

Apoc. 21:7;

3 Ne. 28:10;

DkK 132:18–20.

PNK Pannakaitan-ok.

39a PNK Sapata ken
Katulagan ti
Kinasaserdote.

41a PNK Ikakalilis.
^b DkK 76:34–38;
132:27.

42a DkK 84:88.

43 Ket itedko ti bilin kadakayo ita nga agannad iti bagbagiyo, a mangipasnek a “dumngeg kadagiti balikas ti agnanayon a biag.

44 Ta “agbiagkayonto iti tunggal balikas nga agaon iti ngiwat ti Dios.

45 Ta kinapudno ti “balikas ti Apo, ket silaw ti ania man a ^bkinapudno, ket Espiritu ti ania man a silaw, nga isu ti Espiritu ni Jesucristo.

46 Ket ikkan ti Espiritu iti “silaw ti ^btunggal tao nga umay iti lubong; ket lawlawagan ti Espiritu ti tunggal tao babaen ti lubong, a dumngeg iti timek ti Espiritu.

47 Ket tunggal maysa a dumngeg iti timek ti Espiritu uma-sideg iti Dios, nga isu ti Ama.

48 Ket “isuro ti Ama kenkuana ti ^bkatulagan a pinabarona ken impatalgedna kadakayo, a naitatalged kadakayo para iti pagimbaganyo, ken saan la a para iti pagimbaganyo, ngem para iti pagimbagan ti sangalubongan.

49 Ket nagsadag ti “sangalubongan iti basol, ket nagasug iti ^bkasipngetan ken iti panangadipen ti basol.

50 Ket babaen daytoy maammuanyo nga “adipenda iti ^bba-

sol, gapu ta saanda nga umasideg kaniak.

51 Ta asino man a di umasideg kaniak adipen ti basol.

52 Ket asino man a di umawat iti timekko saanna a mailasin ti “timekko, ket saan a para kaniak.

53 Ket babaen daytoy maammuanyo ti nalinteg manipud iti nadangkes, ken “agasug itan ti ^bsangalubongan iti ^cbasol ken iti kasipngetan uray itan.

54 Ket nasipngetan ti pampapunotyo iti napalabas gapu iti diyo “panamatpati, ken gapu ta tinagtagilag-anyo dagiti banag nga inawatyo—

55 Dayta “kinaparammag ken kinaawan ti pammati ti nangiturong iti sibubukel a simbaan iti pakakedngan.

56 Ket naipataw daytoy a pakakedngan kadagiti annak ti Zion, uray pay ti amin.

57 Ket agtalinaeddanto iti daytoy a pakakedngan agingga nga agbabawida ken malagipda ti baro a “katulagan, nga isu ti ^bLibro ni Mormon ken dagiti “sigud a bilin nga itedko kadakuada, saan laeng nga iti sao, ngem ^daramidenda a maibatay iti insuratko—

43a 1 Ne. 15:23–25;
DkK 1:14.

44a Deut. 8:3;
Mat. 4:4;
DkK 98:11.

45a Sal. 33:4.
PNK Balikas ti Dios.
^b PNK Kinapudno.

46a PNK Pakinakem;
Silaw, Silaw
ni Cristo.

^b Jn. 1:9; DkK 93:2.
48a PNK Pammaregta,

Paregtaen.

^b PNK Katulagan; Baro
ken Agnanayon
a Katulagan.

49a 1 Jn. 5:19.
^b PNK Kasipngetan,
Naespirituan a.

50a Gal. 4:9.

^b PNK Basol.

52a Jn. 10:27.

53a PNK Lubong.

^b Rom. 8:22;
Moises 7:48.

^c PNK Kinailubongan.

54a PNK Kaawan
ti Pammati.

55a PNK Awan
Kaes-eskanna,
Parammag.

57a Jer. 31:31–34.

^b PNK Libro
ni Mormon.

^c 1 Ne. 13:40–41.

^d San. 1:22–25;
DkK 42:13–15.

58 A mangidatagda iti bunga para iti pagarian ti Ama; no saan agtalinaed ti panagsagaba ket mayetnag ti panangkum kadagiti annak ti Zion.

59 Ta mansaanto kadi dagiti annak iti pagarian ti nasantuan a daga? Pudno, kunak kadakayo, Saan.

60 Pudno, pudno, kunak kadakayo a dumdumngeg ita kadagiti ^abalikasko, nga isu ti timmekko, mabendisionankayo no la ketdi awatenyo dagitoy a banag;

61 Ta ^apakawanekto dagiti basolyo iti daytoy a bilin—tapno agtalinaedkayo a natibker iti pampanunotyo a ^bsipapasnek ken iti espiritu ti kararag, iti panangiburayyo iti pammaneknek iti sangalubongan kadagiti banag a naisao kadakayo.

62 Ngarud, ^amapankayo iti sangalubongan; ket maibaonkayo iti ania man a lugar a diyo pakapanan, tapno maitedyo ti pammaneknek iti sangalubongan iti tunggal parsua.

63 Ket kas nasaok kadagiti apostolko, a kas iti ibagak kadakayo, ta dakayo ti ^aapostolko, a kas dagiti nangato a saserdote ti Dios; dakayo ti ^binted kaniak ti Amak; dakayo ti ^cgayyemko;

64 Ngarud, sawek manen kadakayo a kas ti naibagakon kadagiti apostolko, a tunggal ^akararua a ^bmamati kadagiti balikasyo, ken mabuniagan babaen iti danum para iti ^cpanna-kaugas ti basbasol, awatennanto ti ^aEspiritu Santo.

65 Ket sarunuento dagitoy a ^atanda dagiti mamati—

66 Babaen ti naganko agaramiddanto iti adu a ^anakakas-kasdaaw nga aramid;

67 Babaen ti ^anaganko paksiatendanto dagiti sairo;

68 Babaen ti naganko ^aagasan-danto dagiti masaksakit;

69 Babaen ti naganko luktandanto dagiti mata dagiti bulsek, ken ikkatenda ti sullat dagiti la-payag dagiti tuleng;

70 Ket agbalikasto ti dila dagiti umel;

71 Ket no addanto man tao a ^amangsabidong kadakuada saandanto a madangran;

72 Ket awanto ti bileg ti gita ti uleg a mangdangran kadakuada.

73 Ngem itedko kadakuada ti bilin, a saandanto a ^apagpan-nakkel dagitoy a banag, wenno irakurak iti lubong; ta naited dagitoy a banag kadakayo a para iti pagimbagan ken pannakaisalakanyo.

60a DkK 18:34–36.

61a Dan. 9:9.

PNK Pakawan.

b DkK 43:34; 88:121; 100:7.

62a Mar. 16:15;

DkK 1:2–5.

PNK Aramid ti

Misionario.

63a PNK Apostol.

b 3 Ne. 15:24;

DkK 50:41–42.

c Jn. 15:13–15;

DkK 93:45.

64a PNK Kararua.

b Mar. 16:15–16.

PNK Mamati.

c PNK Pannakaugas

ti Basbasol.

d PNK Sagut ti

Espiritu Santo.

65a Mar. 16:17–18.

PNK Tanda.

66a PNK Aramid, Dagiti.

67a Mat. 17:14–21.

68a PNK Agasan,

Panagagas.

71a Mar. 16:18;

Ara. 28:3–9;

DkK 24:13;

124:98–100.

73a DkK 105:24.

PNK Kinapalanguad.

74 Pudno, pudno, kunak kada-kayo, isuda a di mamati kada-giti balikasyo, ket saan a "ma-buniagan iti danum babaen ti naganko, para iti pannakaugas ti basbasolda, tapno maawatda ti Espiritu Santo, ^bmailunodto, ket saandanto a makaumay iti pagarian ti Amak a yanmi iti Amak.

75 Ket daytoy a paltiing kada-kayo, ken bilin, maipatungpal manipud iti daytoy a kanito iti sangalubongan, ket maidiayan-to ti ebanghelio kadagiti amin a di immawat iti daytoy.

76 Ngem, pudno kunak kada-giti amin a nakaitedan ti pagarian—manipud kadakayo a nasken a maikasabanto kadakuada, tapno agbabawidanto kadagiti napalabas a dakes nga aramidida; ta maungtandanto iti dakes a panagpuspuso a di panamatpati, ken dagiti kabsatyo iti Zion gapu iti panagsukirda kadakayo idi imbaonkayo.

77 Ket kunak manen kadakayo, gagayyemko, ta manipud ita awagankayon iti gagayyem, nasken unay nga itedko kadakayo daytoy a bilin, tapno agbalinkayo a kas kadagiti gayyemko kadagidi aldaw a kaaddak kadakuada, nga agdaldaliasat a mangikasaba iti ebanghelio babaen ti bilegko;

78 Ta imbilinko kadakuada a

di mangitugot iti "petaka wen-no maleta, wenno uray dua nga amerikana.

79 Adtoy, ibaonkayo a mangsubok iti lubong, ket maikari ti agrabaho a "matangdanan.

80 Ket asino man a tao a mapanto "mangikasaba iti daytoy nga ^bebanghelio ti pagarian, ken saan nga agkamtud a mangitulo a napudno kadagiti amin a banag, saanto a mabannog ti panunotna, wenno masipnge-tan, uray pay ti bagina, piskel, wenno nagsusuopan; ket awan-to ti ^abuokna a matnag a di mad-law. Ket saandanto a mabisinan, wenno mawawan.

81 Ngarud, diyo "panunoten ti sumaruno nga aldaw, no ania ti kanenyonto, wenno ti inumen-yonto, wenno anianto ti paglu-potyo.

82 Ta, kitaenyo dagiti lirio iti talon, no kasano ti panagdakkelda, dida agtalon, wenno agabel; ken dagiti pagarian iti lubong, iti amin a dayagda, awan ti pakaimudinganda iti uray maysa kadagitoy.

83 Ta ti ^aAmayo, nga adda iti langit, ^bammona a kasapulanyo amin dagitoy a banag;

84 Ngarud, bay-anyo a ti sumaruno nga aldaw ti ^amangpanunot kadagiti banagna.

85 Diyo met isaksakbay a panunoten ti ^asawenyonto; ngem

74a 2 Ne. 9:23;
DkK 76:50–52.
PNK Buniag,
Panagbuniag—
Kasapulan iti
panagbuniag.
b Jn. 3:18.

78a Mat. 10:9–10;
DkK 24:18.
79a DkK 31:5.
80a PNK Aramid
ti Misionario.
b PNK Ebanghelio.
c Luc. 21:18.

81a Mat. 6:25–28.
83a PNK Ama iti Langit.
b Mat. 6:8.
84a Mat. 6:34.
85a Mat. 10:19–20;
Luc. 12:11–12;
DkK 100:6.

^bitalimengyo iti panunotyo a naynay dagiti balikas ti biag, ket ‘maitedto kadakayo iti umno nga oras dayta bingay a ma-isangratto iti tunggal tao.

86 Ngarud, awan ti uray may-sa kadakayo, ta agpaay daytoy a bilin kadagiti amin a “napudno a tinundingan ti Dios nga ag-serbi iti simbaan, manipud iti daytoy nga oras ti mangitugot iti petaka wenno maletana, a mapan mangipakdaar iti daytoy nga ebanghelio ti pagarian.

87 Adtoy, “ibaonkayo a mangbabalaw iti lubong kadagiti amin a di nalinteg nga aramid-da, ket isuroyo kadakuada ti dumtengto a panangukom.

88 Ket asino man a “mangawat kadakayo, addaakto met sadiay, ta addaakto iti sangoyo. Addaakto iti makanawanyo ken iti makanigidyo, ket addanto ti Espirituk iti puspusoyo, ket likmutendakayonto dagiti ^banghelko, a mangtarabay kadakayo.

89 Asino man ti mangawat kadakayo awatendak; ket isuda met ti mangpakan kadakayo, ken mangkawes kadakayo, ken mangted iti kuarta kadakayo.

90 Ket isu a mangpakan kadakayo, wenno mangkawes kadakayo, wenno mangted iti kuarta kadakayo, awanto ti gapuna a “mapukawna ti gunggonana.

91 Ket saanko a disipulo ti saan a mangaramid kadagitoy a banag; babaen daytoy maam-am-moyo dagiti “disipulok.

92 Isu a di mangawat kadakayo, panawanyo nga agmay-maysa, ket “dalusanyo dagiti dapanyo iti danum, iti natarnaw a danum, napudot man wenno nalamiis, ket ipaneknekyo iti Amayo nga adda iti langit, ket saankayo nga agsubli manen iti dayta a tao.

93 Ket iti sadino man a purok wenno siudad a serkenyo, aramidenyo met ti kasta.

94 Nupay kasta, agsapulkayo a sireregta ket awan ti libtawanyo; ket ay-ayto dayta a balay, wenno dayta purok wenno siudad a mangsupring kadakayo, wenno dagiti balikasyo, wenno ti pammaneknekyo maipanggep kaniak.

95 Ay-ay, kunak manen, dayta a balay, wenno dayta a purok wenno siudad a mangsupring kadakayo, wenno dagiti balikasyo, wenno ti pammaneknekyo kaniak.

96 Ta siak, ti “Mannakabalin, naiturongkon ti imak kadagiti pagilian, a ^bmangdusa kadakuada iti ^ckinandangkesda.

97 Ket maisaknapto ti angol, ket saandanto a maipanaw iti daga agingga a malpasko ti ara-

85b 2 Ne. 31:20;
Alma 17:2–3;
DkK 6:20; 11:21–26.

PNK Utoben.

c PNK Mangisuro,
Mannursuro—
Panangisuro nga
adda ti Espiritu.

86a Mat. 24:44–46;
DkK 58:26–29;
107:99–100.

87a PNK Aramid
ti Misionario.

88a Mat. 10:40; Jn. 13:20.
b DkK 84:42.

PNK Anghel, Dagiti.

90a Mat. 10:42; Mar. 9:41.
91a Jn. 13:35.

92a Mat. 10:14; Luc. 9:5;
DkK 60:15.

96a PNK Mannakabalin.
b DkK 1:13–14.

c PNK Nadanges,
Kinandangkes.

midko, nga “apagbiit a maiwas kas iti kinalinteg—

98 Agingga a maam-ammodakto ti amin, a mabati, manipud iti kababaan agingga iti kangatuan, ken mapnonto iti pannakaammo iti Apo, ken “makipinnerrendanto, ket rumkuasto ti timekda, ket iti dayta a timek ^bikantadanto a sangsangkamaysa ti baro a kanta, a kunada:

99 Inyeg manen ti Apo ti Zion; “Nasubboten ti Apo dagiti taona, nga ^bIsrael,

A maibatay iti “pannakapili ti ^dparabur,

A naaramid babaen ti pammati Ken ^ekatulagan dagiti ammada.

100 Nasubboten ti Apo dagiti taona;

Ket “nairakeden ni Satanas ken awanen ti panawen.

^bNapagkaykaysan ti Apo dagiti amin a banag.

Naibaban ti Apo ti ^cZion manipud iti ngato.

^dNaingaton ti Apo ti Zion manipud iti baba.

101 Nakapagpasngayen ti “daga ket nagsublin ti pigsana;

Nabukelen ti kinapudno iti la-laemna;

Ket iniseman ti langit;

Ket nakawesanen iti ^bdayag ti Diosna;

Ta nagtakder iti abay dagiti taona.

102 Dayag, ken dayaw, ken bileg, ken pigs,

Maipaayto iti Diostayo; ta napno iti “panangngaasi,

Linteg, parabur ken kinapudno, ken ^bkappia,

Iti agnanayon nga awan inggan. Amen.

103 Ket manen, pudno, pudno, kunak kadakayo, nasken unay a tunggal tao a mapan mangipakdaar iti agnanayon nga ebangheliok, a no la ketdi adda kaamaanda, ket umawatda iti kuarta a kas sagut, nga ipatulodda kadakuada nga aramatenda wenno agpaay iti pagimbagan-da, kas panangiturong kadakuada ti Apo, ta kasta ti makitak a nasayaat.

104 Ket paitedyo kadagiti awanan iti kaamaan, nga umawawat iti “kuarta, iti obispo ti Zion, wenno iti obispo ti Ohio, tapno maikkan-pateg para iti pannakaisaknap dagiti paltiing ken iti pannakaimaldit dagitoy, ken iti pannakabangon ti Zion.

105 Ket no ikkannakayo ti asino man iti amerikana, wenno iti terno, alaenyo ti daan ket itedyo kadagiti “marigrigat, ket ituloyyo ti magna a siraragsak.

106 Ket no asino man kadaka-

97a Mat. 24:22.

98a Isa. 52:8.

^b Sal. 96:1; Apoc. 15:3;
DkK 25:12; 133:56.

PNK Agkanta.

99a Apoc. 5:9;

DkK 43:29.

^b PNK Israel.

^c PNK Panagpili.

^d PNK Parabur.

^e PNK Katulagan
ni Abraham.

100 a Apoc. 20:2–3;
DkK 43:31; 45:55;
88:110.

^b Ef. 1:10;

DkK 27:13.

^c DkK 45:11–14;
Moises 7:62–64.

PNK Zion.

^d DkK 76:102; 88:96.

101 a PNK Daga.

^b PNK Gloria.

102 a PNK Kaasi,
Manangngaasi.

^b PNK Kappia.

104 a DkK 51:8–9, 12–13.

105 a PNK Nakurapay—
Nakurapay iti
kasapulan.

yo ti napigsa ti Espirituna, “paukuyogyo kenkuana ti nakapsut, tapno maitandudo a ^bsidadayaw, tapno agbalin met a napigsa.

107 Ngarud, itugotyo dagiti naordenan iti “nababbaba a kinasaserdote, ket ipasakbayyo ida a mangtinong iti miting, ken mangisagana iti aramiden, ken mangannong iti miting a diyo natungpal nga aramiden.

108 Adtoy, daytoy ti wagas dagidi apostolko, kadagidi punnganay nga aldaw, iti panangbangonda iti simbaanko.

109 Ngarud, paaramidyo iti tunggal tao ti bukodna a saad, ket agtrabaho iti akemna; di koma kunaen ti ulo iti saka a dina kasapulan ti saka; ta no awan ti saka kasano koma ti pannakapagtakder ti bagi?

110 Kasta met a kasapulan ti bagi ti tunggal “paset, tapno maitan-ok ti amin a sangsangkamaysa, tapno agbalin a naan-anay ti tunos.

111 Ket adtoy, nasken nga agbaniaga dagiti “nangato a saserdote, kasta met dagiti elder, kasta met dagiti ^bnababbaba a saserdote; ngem nasken a matudingan dagiti “diakono ken “maestro a “mangaywan iti simbaan, a nakasagana a ministro iti simbaan.

112 Ket agbaniaga met ti obispo, ni Newel K. Whitney, iti aglawlaw ken kadagiti simbaan, a mangsapul kadagiti nakurapay a “mangipaay kadagiti kasapulanda babaen ti ^bpanamagpakumbabana kadagiti baknang ken napalangguad.

113 Nasken met a mananganan iti “mangibagi a makaammo a mangaramid kadagiti pagsapulanna a kas iti panangiwan-wanna.

114 Nupay kasta, papanenyo ti obispo iti ciudad ti Nueva York, kasta met iti ciudad ti Albania, ken iti pay ciudad ti Boston, ket ballaaganna dagiti tao kadagita a ciudad babaen ti aweng ti ebangelio, babaen ti napigsa a timek, dagiti “rebba ken naan-anay a pannakarebbek nga agur-uray kadakuada no supringenda dagitoy a banag.

115 Ta no supringenda dagitoy a banag umasideg ti oras ti panakaukomda, ket mabatinto ti balay kadakuada a “naliday.

116 “Pagtalkenyo kaniak ket saanto a ^bmaparmek; ket saanto a matnag ti “buokna iti daga a di madlaw.

117 Ket pudno kunak kadakayo, dakayo a dadduma pay a katulongak, mapankayo no adda gundawayyo, kadagiti pagreb-benganyo, kadagiti dadakkel

106 *a* PNK Sinninged.
b PNK Napakumbaba,
Kinapakumbaba.

107 *a* PNK Kinasaserdote
nga Aaron.

110 *a* 1 Cor. 12:12–23.

111 *a* PNK Nangato
a Saserdote.
b PNK Saserdote,

Kinasaserdote
nga Aaron.

c PNK Diakono.
d PNK Maestro, iti
Kinasaserdote
nga Aaron.

e PNK Aywanan,
Agaywan.

112 *a* PNK Pagimbagan.

b DkK 56:16.

113 *a* DkK 90:22.

114 *a* DkK 1:13–14.

115 *a* Luc. 13:35.

116 *a* PNK Talek.

b Sal. 22:5;

1 Ped. 2:6.

c Mat. 10:29–31.

ken nalatak a siudad ken pu-rok, a mangipaawat iti lubong iti kinalinteg kadagiti amin a saan a nalinteg ken saan a na-diosan nga aramid, a mangbin-sabinsa ken mangilawlawag iti pannakadadael dagiti makari-mon nga aramid kadagiti napa-labas nga aldaw.

118 Ta, babaen kadakayo kinu-na ti Apo a Mannakabalin, “rip-puogekto dagiti pagarianda; diakto la ^bdayyegen ti daga,

ngem aggarigengento ti nami-tuen a langit.

119 Ta siak, ti Apo, naitag-ay-kon ti imak a mangipatungpal iti bileg ti langit; diyo makita ita, ngem madamdama pay bas-sit makitayonton, ken ammo-yonton a siak, ket “umayak a ^bmangituray kadagiti taok.

120 Siak ti “Alpha ken Omega, ti pangrugian ken panungpalan. Amen.

BENNEG 85

Palting a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 27 ti Nobiembre 1832 (History of the Church, 1:298–299). Naadaw daytoy a benneg iti surat ti Propeta ken ni W.W. Phelps, nga agnanaed idi iti Independence, Missouri. Naited daytoy a sungbat dagiti saludsod maipanggep kadagiti Santo nga immakar iti Zion ngem saan a nakaawat iti tawid a maibatay iti nabangon a timpuyog ti Simbaan.

1–5, Maawat dagiti tawid iti Zion babaen ti pannangted-pateg; 6–12, Maysa a nabileg ken napigsa ti mangtedto kadagiti Santo iti tawid-da iti Zion.

PAGREBBENGAN ti eskri-biente ti Apo, a tinudinganna, a mangisurat iti pakasaritaan, ken ti sapasap a “kasuratan ti simbaan kadagiti amin a banag a napasamak iti Zion, ken amin dagiti ^bnagidaton iti sanikua-da, ken umawat kadagiti tawid

a nainkalintegan manipud iti obispo;

2 Ken kasta met ti wagas ti pa-nagbiagda, ti pammatida, ken dagiti aramid; ken kasta met dagiti simmina a kimmalilis iti kinapudno kalpasan ti panna-kaalada kadagiti tawid.

3 Maisuppiat iti pagayatan ken bilin ti Dios a dagiti saan nga immawat iti tawid babaen ti “pannangted-pateg, a mainugot iti paglinteganna, nga intedna, tapno mapagbayadna dagiti ta-

118a Dan. 2:44–45.
b Jl. 2:10;
DkK 43:18; 45:33, 48;
88:87, 90.
PNK Maudi nga
Aldaw, Ud-udina
nga Aldaw; Tanda

ti Panawen.
119a DkK 1:12, 35–36;
29:9–11; 45:59.
PNK Maikadua a
Yaay ni Jesucristo.
b PNK Millennium.
120a PNK Alpha

ken Omega.
85 1a DkK 21:1;
47:1; 69:3–6.
b DkK 42:30–35.
3a PNK Mangted-pateg,
Paglintegan iti
Pannangted-pateg.

ona iti ^bapagkapullo, tapno mapagsaganada iti aldaw ti ^cpanagibales ken pannakapuo, no mailista dagiti naganda kadagiti tao ti Dios.

4 Wenno saan a maidulin ti kapupuonda, wenno adda a masarakan iti ania man kadagiti listaan wenno pakasaritaan ti simbaan.

5 Saanto a makita dagiti naganda, wenno ti nagnagan dagiti ammada, wenno ti nagnagan dagiti annakda a naisurat iti ^alibro ti paglintegan ti Dios, kinuna ti Apo ti Pangen.

6 Wen, kastoy ti kuna ti ^anaalumamay a bassit a timek, a mayarasaas ken ^bsumeksek iti amin a banag, ken kaaduanna a mamagkintayeg kadagiti tulangko bayat ti panangipasimudaagna, a kunkunana:

7 Ket mapasamakto a siak, ti Apo a Dios, mangibaonakto iti maysa a nabileg ken napigsa, a nakaiggem iti setro ti bileg, a nagkawes iti naibalkot a lawag, a pagaonan ti ngiwatna iti balikas; idinto a ti nagunegna pagbura-yokan ti kinapudno, a mangurnos iti balay ti Dios, a mangbinglabinglay kadagiti tawid dagiti Santo a masarakan ti nagnaganda, ket ti nagnagan dagiti ammada, ken dagiti annakda, a

nailista iti libro ti paglintegan ti Dios;

8 Idinto a dayta a tao, nga inawagan ti Dios ken tinudinganna, a mangaramat iti imana a mangtimbang iti ^adaong ti Dios, idasayto ti pana ni patay, a kas iti kayo a pisien ti nasilap a pana ti kimat.

9 Ket amin dagiti saan a makita a naisurat iti ^alibro a pakalaglagipan awanto ti masapulanda a tawid iti dayta nga aldaw, ngem mawarawaradanto, ket addanto bingayda iti lugar dagiti saan a mamatpati, a yan dagiti ^bagananug-og ken agngarnariet.

10 Saan a nagtaud kaniak dagitoy banag nga imbagak; ngarud, kas imbaga ti Apo, tungpalennanto.

11 Ket isuda nga adda iti Nangato a Kinasaserdote, a saan a makita ti naganda iti ^alibro ti paglintegan, wenno dagiti nakita a ^bkimmallilis, wenno ^cnaisina iti simbaan, kasta met ti nababababa a kinasaserdote, wenno dagiti kameng, awanto ti tawid a makitada iti dayta nga aldaw kadagiti santo ti Kangatuan;

12 Ngarud, maaramidto kada-kuada a kas kadagiti annak ti saserdote, a kas makitanto a naisurat iti maikadua a kapitulo ken maikanem-a-pulo-ket-maysa ken maikadua a bersikulo ti Esdras.

3b PNK Apagkapullo,
Panagbayad iti
Apagkapullo.

c Mal. 3:10-11, 17;
DkK 97:25-26.

5a PNK Libro ti Biag.

6a 1 Ari. 19:11-12;
Hel. 5:30-31;

3 Ne. 11:3-7.

b Heb. 4:12.

8a 2 Sam. 6:6-7;

1 Cro. 13:9-10.

PNK Lakasa ti
Katulagan.

9a 3 Ne. 24:16;

Moises 6:5-6.

PNK Libro a
Pakalaglagipan.

b DkK 19:5.

11a PNK Libro ti Biag.

b PNK Ikakalilis.

c PNK Ekskomunikasion.

BENNEG 86

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 6 ti Disiembre 1832 (History of the Church, 1:300). Naawat daytoy a paltiing bayat ti panangam-amiris ken panangtartarimaan ti Propeta iti manuskrito ti patarus ti Biblia.

1–7, *Ited ti Apo ti kaipapanaan ti pangngarig ti trigo ken ruruot; 8–11, Inlawlawagna ti bendision ti kinasaserdote kadagiti maikari nga agtawid a maibatay iti lasag.*

PUDNO, kastoy ti kuna ti Apo kadakayo a katulongak, maipanggep iti “pangngarig ti trigo ken ruruot:

2 Adtoy, pudno kunak, ti talon ti lubong, ket dagiti apostol dagiti agmulmula iti bukel;

3 Ket kalpasan ti pannaturog dagiti nabileg a mangidaddadanes iti simbaan, dagiti kimmali-lis iti kinapudno, dagiti manna-kiabig, uray pay ti “Babilonia, a nangpainum iti amin a pagilian iti kopana, a kabusor ti panag-puspusoda, a kas ken ni Satanas, nagturayda—adtoy, immula-na dagiti ruot; gapuna, rinimbawan dagiti ruot dagiti trigo ket inyabogna ti ^bsimbaan iti langalang.

4 Ngem adtoy, kadagiti “maudi nga aldaw, nga itan a rinugian ti Apo a yeg ti balikas, ket nabaludbod ti panagrangpayana uray no naganus pay—

5 Adtoy, pudno kunak kada-

kayo, umar-araraw dagiti “anghel iti Apo iti aldaw ken rabii, a sisasagana ken agur-uray a maibaon nga ^bagani iti kataltalonan;

6 Ngem kinuna ti Apo kada-kuada, diyo pay la parparuten dagiti ruot bayat ti kaganus ti mula (ta pudno a nakapsut pay ti pammatiyo), amangan la ketdi ta madadaelyo met ti trigo.

7 Ngarud, bay-anyo nga ag-giddan a dumakkel dagiti trigo ken ruot agingga a mabalinen ti agani; kalpasanna unaenyo nga anien dagiti trigo manipud kadagiti ruot, ket kalpasan ti pananganiyo kadagiti trigo, adtoy ket kitaenyo, sisasaganan a mareppet dagiti ruot, ket mabalinen a puoran ti talon.

8 Ngarud, kastoy ti kinuna ti Apo kadakayo, a nakaituloyan ti “kinasaserdote babaen ti kapuonan dagiti ammayo—

9 Ta nainkalintegankayo nga “agtawid, a maibatay iti lasag, ket ^bnailemmeng iti lubong a naisurot ken ni Cristo iti Dios—

10 Ngarud nagtalinaed ti biag-yo ken ti kinasaserdote, ket nas-ken nga agtalinaed kadakayo ken iti kapuonanyo agingga iti

86 1a Mat. 13:6–43;
DkK 101:64–67.

3a Apoc. 17:1–9.

PNK Babel, Babilonia.

b Apoc. 12:6, 14.

4a PNK Maudi nga

Aldaw, Ud-udina
nga Aldaw.

5a DkK 38:12.

b PNK Ani.

8a DkK 113:8.

PNK Kinasaserdote

a Melchizedek.

9a Abr. 2:9–11.

PNK Katulagan
ni Abraham.

b Isa. 49:2–3.

“pannakaisubli dagiti amin a banna a nagtaud kadagiti ngiwat dagiti amin a nasantuan a propeta manipud idi punganay ti lubong.

11 Ngarud, mabendisionanka-

yo no itultuloyyo iti kinaimbagko, ti “lawag kadagiti Gentil, ken babaen daytoy a kinasaserdote, ti mangisalakana kadagiti taok nga ^bIsrael. Imbaga ti Apo daytoy. Amen.

BENNEG 87

Paltiing ken padto iti gubat, naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, idi 25 ti Disiembre 1832 (History of the Church, 1:301–302). Naawat daytoy a benneg iti panawen a panagpampanunot ken panagsisinnukat ti kapanunotan dagiti kabsat maipapan iti pannakaadipen dagiti Aprikano iti kontinente ti America ken ti pannakaadipen dagiti annak ti tattao iti intero a lubong.

1–4, *Naipadto ti gubat iti nagbaetan ti Amianan nga Estado ken ti Abagatan nga Estado*; 5–8, *Nakaro a didigra ti mapasamakto kadagiti amin nga agindeg iti daga.*

PUDNO, kastoy ti kinuna ti Apo maipanggep kadagiti gubat a mapasamakto iti saan a mabayag, a mangrugi iti yaalsa iti “Abagatan a Carolina, nga agbanagto iti ipapatay ken panagsagaba ti adu a kararua;

2 Ket umayto ti panawen nga agsaknapto ti “gubat kadagiti amin a pagilian, manipud iti daytoy a lugar.

3 Ta adtoy, mabingayto ti Abagatan nga Estado a maibusor iti Amianan nga Estado, ket agayabto ti Abagatan nga Estado iti sabsabali a pagilian, uray pay ti pagilian ti Gran Britania, kasawagna, ken agayabdanto met iti sabsabali a pagilian, tapno

masalaknibanda ti bagbagida kadagiti sabsabali a pagilian; kalpasanna agsaknapton ti “gubat kadagiti amin a pagilian.

4 Ket mapasamakto, kalpasan ti adu nga aldaw, sarangtento dagiti “adipen dagiti amoda, a maisagananto ken masanayto iti gubat.

5 Ket mapasamakto pay a dagiti natda a mabati iti daga isaganadanto ti bagbagida, ket agbalinto a makapungtot unay, ket pagsagabaendanto dagiti Gentil iti nakaro a panagsagaba.

6 Ket iti kasta, babaen ti espada ken ti panagsayasay ti dara “agladingitto dagiti agindeg iti daga; ket babaen ti ^bbisin, ken angol, ken ginggined, ken ti gurruod iti langit, ken ti pay nakamamak ken natadem a kimat, ti pakariknaanto dagiti agindeg iti daga iti pungtot, ken gura, ken “pannusa ti ima ti Manna-

10a Ara. 3:19–21.
PNK Pannakaisubli
ti Ebanghelio.
11a Isa. 49:6.
b DkK 109:59–67.

87 1a DkK 130:12–13.
2a Jl. 3:9–16;
Mat. 24:6–7;
DkK 45:26, 63; 63:33.
3a DkK 45:68–69.

4a DkK 134:12.
6a DkK 29:14–21; 45:49.
b JS—M 1:29.
c PNK Dusa,
Pannakadusa.

kabalin a Dios, agingga nga ^dagibus iti amin a pagilian ti naitaulog a naan-anay a pannakadadael;

7 A ti araraw dagiti santo, ken ti ^ddara dagiti santo, saanton a dumanon kadagiti lapayag ti Apo a ^bMannakabalin, manipud

iti daga, a maibales kadagiti kabusorda.

8 Gapuna, ^aagtakderkayo kadagiti nasantuan a lugar, ket saankayo nga aggaraw, agingga a dumteng ti aldaw ti Apo; ta adtoy, umay a di ^bagtantan, kinuna ti Apo. Amen.

BENNEG 88

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta iti Kirtland, Ohio, idi 27 ti Disiembre 1832 (History of the Church, 1:302-312). Intuding ti Propeta a kas "bulong ti olibo . . . a naala manipud iti Kayo ti Paraiso, ti mensahe ti Apo iti kappia kadatayo" (History of the Church, 1:312). Nailanad kadagiti kasuratan ti pakasaritaan a naawat dagiti paset ti paltiing idi 27 ken 28 ti Disiembre 1832 ken idi 3 ti Enero 1833.

1-5, Awaten dagiti napudno a Santo dayta a Mangliwliwa nga isu ti kari ti agnanayon a biag; 6-13, Matengngel ken maiturong amin a banag babaen ti Silaw ni Cristo; 14-16, Dumteng ti Panagungar babaen ti Pannakasubbot; 17-31, Ti panangtungpal iti paglintegan ti celestial, terestrial, weno telestial a pagarian isaganana dagiti tao kadagiti naituding kadakuada a pagarian ken gloria; 32-35, Agtalinaedto pay laeng a narugit dagiti agnunog iti basol; 36-41, Iturong ti paglintegan amin a pagarian; 42-45, Inikkan ti Dios iti paglintegan dagiti amin a banag; 46-50, Matukodto ti tao uray ti Dios; 51-61, Ti pangngarig ti tao iti panangibaonna kadagiti katulonganna iti talon ken ti panangsarungkarnanto kadakuada; 62-73,

Umasidegkayo iti Apo, ket makitayonto ti rupana; 74-80, Pasantuenyo ti bagbagiyo ket isuroyo iti tunggal maysa dagiti doktrina ti pagarian; 81-85, Nasken a ballaagan ti tunggal tao a naballaaganen ti padana a tao; 86-94, Isagana dagiti tanda, riribuk dagiti elemento, ken dagiti anghel ti dalan iti yaay ti Apo; 95-102, Agsasaruno dagiti natay nga awagan dagiti anghel babaen ti trumpeta; 103-116, Ipakdaar dagiti anghel babaen ti trumpeta ti pannakaisubli ti ebanghelio, ti pannakatnag ti Babilonia, ken ti dangadang ti naindaklan a Dios; 117-126, Agadalkayo, mangipasdekkayo iti balay ti Dios (ti templo), ken kawesanyo ti bagbagiyo iti mamagkakamet a kaasi; 127-141, Naituding ti urnos ti Pagadalan dagiti Propeta, a pakairamanan ti

6d PNK Lubong—
Kanibusanan
ti lubong.
7a Ether 8:22-24.

b San. 5:4;
DkK 88:2; 95:7.
8a Mat. 24:15;
DkK 45:32;

101:21-22.
b Apoc. 3:11.

ordinansa iti panangbuggo kadagiti dapan.

PUDNO, kastoy ti kinuna ti Apo kadakayo a nangumong iti bagbagina a mangawat iti pagayatanna maipanggep kadakayo:

2 Adtoy, makaay-ayo daytoy iti Apoyo, ket ^aagrag-o dagiti anghel kadakayo; nakadanon iti lapayag ti Apo a ^bMannakabalin ti ^climos dagiti kararagyo, ket naisurat iti ^dlibro dagiti nagan dagiti napasanto, nga isu dagiti agindeg iti celestial a lubong.

3 Gapuna, patulodankayo ita iti sabali a ^aMangliwliwa, kadakayo a gagayyemko, tapno mapagtalinaed iti puspuso, nga isu ti ^bNasantuan nga Espiritu ti kari; nga isu met laeng ti Mangliwliwa nga inkarik kadagiti disipulok, a kas naisurat iti pammaneknek ni Juan.

4 Daytoy a Mangliwliwa ti kari nga ^aagnanayon a biag nga itedko kadakayo, nga isu ti ^bgloria ti celestial a pagarian;

5 A gloria nga adda iti simbaan ti ^aInauna, nga isu ti Dios, ti kasantuan iti amin, babaen ni Jesucristo nga Anakna—

6 ^aIsu a nagpangato, a kas iti ^bpanagpababana kadagiti amin a banag, iti dayta ^cnaawatanna amin a banag, a mabalin nga adda iti amin ken babaen dagiti amin a banag, ti ^dsilaw ti kinapudno;

7 Ti kinapudno nga agrimat. Daytoy ti ^asilaw ni Cristo. A kas iti kaaddana met iti init, ken ti lawag ti init, ken ti bileg a ^bnakaaramidan daytoy.

8 A kas met iti kaaddana iti bulan, ken ti lawag ti bulan, ken ti bileg a nakaaramidan daytoy;

9 A kas met iti lawag dagiti bituen, ken ti bileg a nakaaramidanda;

10 Ken kasta met ti daga, ken ti bileg dita, uray pay ti daga a ^apagtaktakderanyo.

11 Ken ti silaw nga agrimat, a mangted kadakayo iti lawag, ket babaen kenkuana a mangmangted-lawag kadagiti matayo, nga isu met la ti lawag a namagalibtak iti ^apanagawatyo;

12 A ^alawag a tumpuar iti imatang ti Dios a ^bmangpunno iti lawang—

13 Ti silaw nga adda iti ^aamin a banag, a mangted ^bbiag iti amin a banag, nga isu ti ^cpaglin-

88 2a Luc. 15:10.

b Ara. 10:1-4.
PNK Kararag.

c San. 5:4;
DkK 95:7.

d PNK Libro ti Biag.

3a Jn. 14:16.

b DkK 76:53.
PNK Nasantuan nga
Espiritu ti Kari.

4a DkK 14:7.

b PNK Celestial
a Gloria.

5a PNK Inauna.

6a PNK Jesucristo.

b DkK 122:8.

PNK Mangsubbot,
Pannubbot.

c PNK Makaammo
iti Amin.

d DkK 93:2, 8-39.
PNK Silaw, Silaw ni
Cristo; Kinapudno.

7a Moro. 7:15-19;
DkK 84:45.

b Gen. 1:16.

PNK Agparsua,
Panagparsua.

10a Moises 2:1.

11a PNK Pannakaawat.

12a PNK Silaw,
Silaw ni Cristo.

b Jer. 23:24.

13a Col. 1:16-17.

b Deut. 30:20;
DkK 10:70.

c Job 38;

DkK 88:36-38.

PNK Paglintegan.

tegan a pakaiwanwanan ti amin a banag, nga isu ti bileg ti Dios a nagtugaw iti tronona, nga adda iti saklulo ti kinaagnanayon, nga adda iti sidong ti amin a banag.

14 Ita, pudno kunak kadakayo, a babaen ti “pannakasubbot a naaramid kadakayo maaramid-to ti panagungar dagiti natay.

15 Ket ti “espiritu ken ti ^bbagi ti ^ckararua ti tao.

16 Ket ti “panagungar manipud iti ipapatay ti pannakasubbot ti kararua.

17 Ket ti pannakasubbot ti kararua babaen kenkuana a mapagungar iti amin a banag, iti saklulo a nakaipaulogan a tawidento dagiti “nakurapay ken ^bnaemma iti ^cdaga.

18 Ngarud, nasken unay a mapasanto manipud iti amin a kinikillo nga aramid, tapno maisagana para iti “celestial a gloria;

19 Ta kalpasan ti pannakatungpal ti panggep ti nakaparsuaanna, makoronaanto iti “gloria, uray pay iti imatang ti Dios Ama;

20 Tapno “magun-od dagiti bagi nga adda iti celestial a pagarian iti agnanayon nga awan

inggana; ta, iti daytoy a ^bgagem ti nakaaramidan ken nakaparsuaanna, ken daytoy a gagem ti “nakapasantuanda.

21 Ket isuda a saan a napasanto babaen ti paglintegan a naitedkon kadakayo, nga isu ti paglintegan ni Cristo, nasken nga agtawid iti sabali a pagarian, nga isu dayta terestrial a pagarian, wenno dayta telestial a pagarian.

22 Ta isu a di makatungpal iti “paglintegan ti celestial a pagarian saan a maawat iti celestial a gloria.

23 Ket isu a di makatungpal iti paglintegan ti terestrial a pagarian saan a maawat iti “terestrial a gloria.

24 Ket isu a di makatungpal iti paglintegan ti telestial a pagarian saan a maawat iti “telestial a gloria; ngarud saan a maikari iti pagarian nga addaan iti gloria. Ngarud maawat iti pagarian a saan a pagarian ti gloria.

25 Ket manen, pudno kunak kadakayo, agtungpal ti “daga iti paglintegan ti celestial a pagarian, ta natungpalna ti panggep ti nakaparsuaanna, ken saan a nagsalungasing iti paglintegan—

14a PNK Mangsubbot, Pannubbot; Plano ti Pannakaisalakan.

15a PNK Tao, Tattao—Tao, ti espiritu nga anak ti Nailangitan nga Ama; Espiritu.

b PNK Bagi.

c Gen. 2:7.

PNK Kararua.

16a Alma 11:42.

PNK Panagungar.

17a PNK Nakurapay.

b PNK Napakumbaba, Kinapakumbaba.

c PNK Daga—Maudi a kasasaad ti daga.

18a PNK Celestial a Gloria.

19a DkK 130:7–9.

20a DkK 38:20.

b Moises 1:39.

PNK Tao, Tattao—Tao, kabaelanna

ti agbalin a kas iti Nailangitan nga Ama.

c PNK Pannakapasanto.

22a DkK 105:5.

23a PNK Terestrial a Gloria.

24a PNK Telestial a Gloria.

25a PNK Daga.

26 Gapuna, “mapasantonto; wen, uray pay no ^bmatayto, agbiagto manen, ket agtungpalto iti bi-leg a nangbiag kenkuana, ket ^ctawidento dagiti ^dnalinteg.

27 Ta uray pay no matayda, “agungardanto manen, iti ^bna-espirituan a bagi.

28 Isuda a celestial nga espiritu umawatdanto iti isu met laeng a bagi nga isu ti gagangay a bagi; a kas iti panangawatyonto iti bagiyo, ket ti ^agloriayo ti glorianto a ^bmangbiag iti bagiyo.

29 Dakayo a biagen ti paset ti ^acelestial a ^bgloria umawatto iti kaarngina, uray pay ti pakabuklanna.

30 Ket isuda a biagen ti paset ti ^aterestrial a gloria umawatto iti kaarngina, uray pay ti pakabuklanna.

31 Ken kasta met nga isuda a biagen ti paset ti ^atelestial a gloria umawatto iti kaarngina, uray pay ti pakabuklanna.

32 Ket ^amabiagto met dagiti mabati; nupay kasta, agsubli-danto manen iti lugarda, tapno agragsakda iti dayta ^bkayatda nga awaten, gapu ta dida kinayat ti agragsak iti dayta awatenda koma.

33 Ta ania koma ti magunggo-

na ti tao no maikkan iti sagut, ngem saanna nga awaten ti sagut? Adtoy, saan nga agrag-o iti dayta naited kenkuana, wenno agrag-o iti nangted kenkuana iti sagut.

34 Ket manen, pudno kunak kadakayo, a mataginayon met ti iturayan ti paglintegan ket mapagbalin a naan-anay ken ^amapasanto iti isu met laeng.

35 Dayta ^aaglabsing iti paglintegan, ken saan nga agtungpal iti paglintegan, ngem kayatna ketdi ti agbalin a paglintegan, ket sitatallugod nga agtalina-ed a sibabasol, ken talipupos a sibabasol, saan a mapasanto ti paglintegan, uray pay ti ^bkaasi, ^clinteg, wenno pangngeddeng. Ngarud, agtalinaedda latta a ^dnarugit.

36 Adda naited a paglintegan iti amin a pagarian;

37 Ket adu ti ^apagarian; ta awan ti lugar nga awanan iti pagarian; ket awan ti pagarian iti awanan lugar, dakdakkal man wenno basbassit a pagarian.

38 Ket naikkan iti ^apaglintegan ti tunggal pagarian; ket adda pay dagiti pagpatinggaan ken annuroten ti tunggal paglintegan.

26a PNK Daga—Maudi a kasasaad ti daga.

^b PNK Lubong—Kanibusanan ti lubong.

^c 2 Ped. 3:11–14. PNK Nalinteg, Kinalinteg.

^d Mat. 5:5; DkK 45:58; 59:2; 63:49.

27a PNK Panagungar. ^b 1 Cor. 15:44.

28a PNK Panangukom,

ti Maudi a.

^b DkK 43:32; 63:51; 101:31.

29a PNK Celestial a Gloria.

^b PNK Tao, Tattao—Tao, kabaelanna ti agbalin a kas iti Nailangitan nga Ama.

30a PNK Terestrial a Gloria.

31a PNK Telestial a Gloria.

32a Alma 11:41–45.

^b PNK Kinawaya nga Agpili.

34a PNK Pannakapasanto.

35a PNK Yaalsa.

^b PNK Kaasi, Manangngaasi.

^c PNK Linteg.

^d Apoc. 22:11; 1 Ne. 15:33–35; 2 Ne. 9:16; Alma 7:21.

37a DkK 78:15.

38a DkK 88:13.

39 Saan a maikkan iti "kalintegan amin a tao a di agtungpal kadagita nga ^bannuroten.

40 Ta ti "kinasaririt agsadag iti kinasaririt; ti ^bsirib umawat iti sirib; ti "kinapudno arakupenna ti kinapudno; ti ^dsaguday ayatenna ti saguday; ti "lawag agsadag iti lawag; ti kaasi adda ^fpannaki-pagriknana iti kaasi ket tuntonenna ti kukuana; itultuloy ti linteg ti rebbengenna ket tuntonenna ti kukuana; adda ti panggeddeng iti rupa ti nakatugaw iti trono ket iwanwan ken ipatungpalna amin a banag.

41 "Matukodna amin a banag, ket adda kenkuana ti amin a banag, ken adda iti aglawlawna amin a banag; ket isu ti kanga-tuan iti amin a banag, ken iti amin a banag, ken babaen iti amin a banag, ket pinalawlawan ti amin a banag; ket pinarsuana ti amin a banag, ken nagtaud kenkuana, isu a Dios, iti agnana-yon nga awan inggana.

42 Ket manen, pudno kunak kadakayo, nangted iti paglintergan iti amin a banag, a babaen daytoy aggunayda iti "kanitoda ken iti panawenda;

43 Ket naikeddengen ti turongda, a kas iti turong ti langit ken ti daga, a pakairamanan ti daga ken amin a planeta.

44 Ket mangtedda iti "lawag iti tunggal maysa iti kanitoda ken iti panawenda, iti darikmatda, iti orasda, kadagiti aldawda, kadagiti lawasda, kadagiti bulanda, kadagiti tawenda—^bmaymaysa a tawen amin dagitoy iti Dios, ngem saan iti tao.

45 Agtulid ti daga babaen dagiti payakna, ket itden ti "init ti lawagna iti aldaw, ket itden ti bulan ti lawagna iti rabii, ken itden met dagiti bituen ti lawagda, bayat ti panagtulidda babaen dagiti payakda iti gloriada, iti kangitingitan ti ^bbileg ti Dios.

46 Ania ti pangyarigakto kadagitoy a pagarian, tapno mawatanyo?

47 Adtoy, pagarian amin dagitoy, ket asino man a tao a nakakitan iti uray ania wenno iti kabassitan kadagitoy "nakitada metten ti Dios nga aggungunay a sitatan-ok ken sibibileg.

48 Kunak kadakayo, nakitanan; nupay kasta, saan a matukod ti immay iti "bukbukodna.

49 Agrimat ti "silaw iti kasipngetan, ket saan a matukod ti kasipngetan; nupay kasta, umayto ti aldaw inton ^bmatukodyo ti Dios, gapu ta isu ti nangbiag kadakayo.

50 Kalpasanna maammuan-

39a DkK 130:20–21.

^b PNK Panangikalintegan, Ikalintegan.

40a PNK Kinasirib, Pagsiriban.

^b PNK Kinasirib.

^c PNK Kinapudno.

^d PNK Saguday.

^e PNK Silaw, Silaw ni Cristo.

^f PNK Pannaki-

pagrikna.

41a 1 Jn. 3:20; 1 Ne. 9:6;

2 Ne. 9:20;

DkK 38:1–3.

PNK Makaammo

iti Amin.

42a Dan. 2:20–22;

Abr. 3:4–19.

44a PNK Silaw,

Silaw ni Cristo.

^b Sal. 90:4; 2 Ped. 3:8.

45a Gen. 1:16; Abr. 4:16.

^b DkK 88:7–13.

47a Alma 30:44;

Moises 1:27–28; 6:63;

Abr. 3:21.

48a Jn. 1:11; 3 Ne. 9:16;

DkK 39:1–4.

49a DkK 6:21; 50:23–24;

84:45–47.

^b Jn. 17:3;

DkK 93:1, 28.

yonto a nakitadakon, a siak, ket siak ti pudno a silaw nga adda kadakayo, ken addakayo kaniak; no saan saankayo nga agballigi.

51 Adtoy, yarigko dagitoy a pagarian iti tao nga addaan iti talon, ket imbaonna dagiti katulonganna a mangsukay iti talon.

52 Ket kinunana iti immuna: Mapanka ket agtrabahoka iti talon, ket umayakto kenka iti umuna nga oras, ket makitamto ti rag-o iti rupak.

53 Ket kinunana iti maikadua: Mapanka met iti talon, ket iti maikadua ng oras sarungkarankanto nga adda rag-o iti rupak.

54 Ken kasta met iti maikatlo, a kinunana: Sarungkarankanto;

55 Ken iti maikapat, ken agingga iti maika-sangapulo-ket-dua.

56 Ket napan ti apo ti talon iti immuna iti umuna nga oras, ket binantayanna iti las-ud dayta nga oras, ket naragsakan daytoy iti lawag ti rupa ti apona.

57 Ket kalpasanna pinanawanna ti immuna tapno masarungkaranna met ti maikadua, ken ti maikatlo, ken ti maikapat, ken agingga iti maika-sangapulo-ket-dua.

58 Ket kastoy ti panangawatda iti lawag ti rupa ti apoda, tunggal tao iti orasna, ken iti kanito, ken iti panawenna—

59 Nangrugi iti immuna, ken

agingga iti “naudi, ken manipud iti naudi agingga iti immuna, ken manipud iti immuna agingga iti naudi;

60 Tunggal tao iti batangna, agingga a naggibus ti orasna, a maibatay iti imbilin kenkuana ti apona, tapno maitan-ok ti apona gapu kenkuana, ken isu iti apona, tapno maitan-okda amin.

61 Ngarud, iti daytoy a pangngarig yarigko amin dagitoy a pagarian, ken dagiti “agingdeg kadagitoy—tunggal pagarian iti orasna, ken iti kanitona, ken iti panawenna, a maibatay iti impaulog ti Dios.

62 Ket manen, pudno kunak kadakayo, “gagayyemko, ibatik kadakayo dagitoy a pagsasao tapno ^butobenyo a sipupuso, iti daytoy bilin nga itedko kadakayo, tapno ^cawagandakto no asidingak—

63 “Umasidegkayo kaniak ket umasidegakto kadakayo; ^bsapulendak a sireregta ket ^cmasapulandakto; agdawatkayo, ket umawatkayonto; agtuktokkayo, ket malukatankayto.

64 Ania man ti ^adawatenyo iti Ama iti naganko maitedto kadakayo, dayta ^bnasken kadakayo;

65 Ket no agdawatkayo iti ania man a banag a saan a ^anasken kadakayo, agbanagto a ^bpakadusaanyo.

66 Adtoy, dayta mangngegyo

59a Mat. 20:1–16.

61a DkK 76:24.

62a DkK 84:63; 93:45.

^b PNK Utoben.

^c Isa. 55:6;

San. 1:5;

DkK 46:7.

63a Zac. 1:3;

San. 4:8;

Apoc. 3:20.

^b 1 Cro. 28:9;

Ether 12:41;

DkK 101:38.

^c DkK 4:7; 49:26.

64a PNK Kararag.

^b DkK 18:18;

46:28–30.

65a San. 4:3.

^b DkK 63:7–11.

kasla "timek ti maysa a mang-yar-araraw iti langalang—iti langalang, gapu ta diyo makita—ti timekko, gapu ta ^bEspiritu ti timekko; kinapudno ti Espirituk; agtultuloy ti ^ckinapudno ket awan ti pagpatinggaanna; ket no adda kadakayo nabuslonto.

67 Ket no "maitalimudok ti imatangyo iti ^bgloriak, mapun-nonto dagiti sibubukel a bagiyo iti lawag, ket awanto ti sipnget kadakayo; ket ^cmatukodto dayta bagi a napunno iti lawag dagiti amin a banag.

68 Ngarud, "pasantuenyo ti bagbagiyo tapno maitalimudok ti ^bpanunotyo iti Dios, ket dumtengto dagiti aldaw a ^cpannakakitayo kenkuana; ta waknitananto ti rupana kadakayo, ket itinto naituding a panawenna, ken iti bukodna a wagas, ken maibatay iti pagayatanna.

69 Laglagipenyo ti naindaklan ken maudi a kari nga inaramidko kadakayo; paksiatenyo dagiti "makaidagel a pampapunot ken nalabes a ^bpanagkatkatawayo.

70 Agbatikayo, agbatikayo iti daytoy a lugar, ket mangangaykayo iti sagrado a panagtitipon,

kadagiti immuna a nagtrabaho iti daytoy maudi a pagarian.

71 Ket paawaganyo ti Apo kadagiti "binallaaganda bayat ti panagdaliasatda, ket pagpanunotanda a sipupuso ti ballaag nga inawatda, iti ababa a panawen.

72 Adtoy, ket imutektekanyo, taripatuekto dagiti arbanyo, patadekto dagiti elder ket ibaonko kadakuada.

73 Adtoy, idarasko ti aramidko iti umno a panawenna.

74 Ket itedko kadakayo, nga immuna a "nagtrabaho iti daytoy maudi a pagarian, ti bilin nga ummongenyo a sangsangkamaysa ti bagbagiyo, ket urnosenyo ti bagbagiyo, ken isaganayo ti bagbagiyo, ken ^bpasantuenyo ti bagbagiyo; wen, patarnawenyo ti puspusoyo, ket ^cdalusanyo dagiti imayo ken dagiti dapanyo iti sangok, tapno aramidenkayo a "nadalus;

75 Tapno ipaneknekko iti "Ama, ken Diosyo, ken Diosko, a nadaluskayo manipud iti dara daytoy nadangkess a kaputotan; tapno matungpalko daytoy a kari, daytoy naindaklan ken maudi a kari, nga inaramidko kadakayo, no pagayatak.

66a Isa. 40:3; 1 Ne. 17:13;
Alma 5:37-38;
DkK 128:20.

^b PNK Espiritu Santo; Silaw, Silaw ni Cristo.

^c PNK Kinapudno.

67a Mat. 6:22;
Luc. 11:34-36;
DkK 82:19.

^b Jn. 7:18.

^c Prov. 28:5;
DkK 93:28.

PNK Panagrikna,
Sagut ti.

68a PNK Pannakapasanto.

^b PNK Panunot.

^c DkK 67:10-13;
93:1; 97:15-17.

69a Mat. 12:36;
Mosiah 4:29-30;
Alma 12:14.

^b DkK 59:15; 88:121.

71a PNK Ballaagan,
Ballaag.

74a Mat. 20:1, 16.

^b Lev. 20:7-8;

3 Ne. 19:28-29;

DkK 50:28-29; 133:62.

^c PNK Nadalus
ken Narugit.

^d Ether 12:37.

75a PNK Dios,
Kinadios—
Dios Ama; Ama iti
Langit; Tao, Tattao—
Tao, ti espiritu nga
anak ti Nailangitan
nga Ama.

76 Ken, itedko kadakayo ti bilin nga itultuloyyonto ti “agkararag ken ^bagayuno manipud ita.

77 Ken itedko kadakayo ti bilin nga “isuroyo iti tunggal may-sa ti ^bdoktrina ti pagarian.

78 Mangisurokayo a sireregta ket tarabayennakayo ti “paraburko, tapno ad-adda a naan-anay ti ^bpannakaiwanwanyo iti kapanunotan, iti pagbatayan, iti doktrina, iti paglintegan ti ebanghelio, iti amin a banag a mainaig iti pagarian ti Dios, a nasken a maawatanyo;

79 Kadagiti banag iti “langit ken iti daga nga agpadpada, ken iti uneg ti daga; dagiti banag a napasamaken, dagiti banag iti agdama, dagiti banag a nasken a mapasamak iti saan a mabayag; dagiti banag nga adda iti pagtaengan, dagiti banag nga adda iti ganggannaet; dagiti ^bgubat ken dagiti pakaululawan dagiti pagilian, ken dagiti panangukom nga adda iti daga; ken kasta met ti panna-kaammo maipanggep kadagiti pagilian ken pagarian—

80 Tapno makapagsaganakayo kadagiti amin a banag no ibaonkayonto manen a mangipatungpal a nasayaat kadagiti akem nga intudingko kadakayo,

ken ti mision nga intudingko kadakayo.

81 Adtoy, imbaonkayo a “maneknek ken mamallaag kadagiti tao, ken umno a ^bballaagan ti tunggal tao a naballaaganen ti padana a tao.

82 Ngarud, didanto mapakan, ket maipatawto iti uloda dagiti basolda.

83 Isu a “mangsapul kaniak a ^bnasapsapa masarakannakto, ket saanto a mabaybay-an.

84 Ngarud, agbatikayo, ket agtrabahokayo a sireregta, tapno agbalinkayo a naan-anay iti panagserbiyo iti papanyo kadagiti “Gentil iti maudi a gundaway, kas iti kaadu ti inagananto ti Apo, a ^bmangipatalged iti paglintegan ken mangsaluad iti pammaneknek, ken mangisagana kadagiti santo iti umay nga oras ti panangukom;

85 Tapno maliklikan ti kararuada ti pungtot ti Dios, ti “pannakadadael iti makarimon nga aramid nga agur-uray kadagiti nadangkes, agpadpada iti daytoy a lubong ken iti lubong nga umay. Pudno, kunak kadakayo, paituloyyo kadagiti saan nga immuna nga elder iti bangkag agingga nga ^bawaganto ida ti Apo, ta saan pay a dimteng ti batangda; saan a “nadalus ti pa-

76a PNK Kararag.
b PNK Ayuno,
Panagayuno.

77a PNK Mangisuro,
Mannursuro.
b PNK Doktrina
ni Cristo.

78a PNK Parabur.
b DkK 88:118;
90:15; 93:53.

79a PNK Langit.
b PNK Gubat.

81a PNK Paneknekan.
b DkK 63:58.

PNK Ballaagan,
Ballaag.

83a Deut. 4:29–31;
Jer. 29:12–14;

DkK 54:10.

b Alma 37:35.

84a JS—P 1:41.
b Isa. 8:16–17.

85a Mat. 24:15.
b DkK 11:15.

c 1 Ne. 12:10–11;
Jacob 1:19; 2:2;
DkK 112:33.

PNK Natarnaw,
Kinatarnaw.

gan-anayda iti dara daytoy a kaputotan.

86 Agtalinaedkayo iti “waya-wayaya a ^bnakawayawayayaanyo; saanyo nga ^cikursong ti bagbagiyo iti ^dbasol, ngem pagtalinaedenyo a ^enadalus dagiti imayo, agingga a dumteng ti Apo.

87 Ta saan a mabayag manipud ita ket “agarigenggento ti ^bdaga ken agpallayog a kasla nabartek a tao; ket ilemmengto ti ^cinit ti rupana, ket ipaidamanto ti lawagna; ket madigosto ti bulan iti ^ddara; ket makapungtotto iti kasta unay dagiti ^ebituen, ket isiwetdanto nga agpababa a kas iti bunga ti igos a matnag iti puonna.

88 Ket kalpasan ti pammaneknekyo umay ti pungtot ken gura kadagiti tao.

89 Ta kalpasan ti pammaneknekyo umay ti pammaneknek dagiti “ginggined, a mangpataudto iti as-asugna, ket matuangto dagiti tao iti daga ket saandanto a makatakder.

90 Ken kasta met nga umayto ti pammaneknek iti “dalagudog ti gurruod, ken ti manabsiit a kimat, ken ti bumanesbes a bagyo, ken ti daranurdor dagiti dalluyon ti baybay nga aglablabes iti pagburakanda.

91 “Agarimbangawto amin a banag; ket awan duadua, aglulokto ti puspuso dagiti tao; ta sumallukobto ti buteng iti amin a tao.

92 Ket agtayabto dagiti “angel iti letang ti langit, a mangyararaw iti napigsa a timek, a mangpuypuyot iti trumpeta ti Dios, a kunkunada: Agsaganakayo, agsaganakayo, O agingdeg iti daga; ta dumtengen ti panangukom ti Dios. Adtoy, ket imutektekan, umayen ti ^bNo-bio; rummuarkayo a mangsabat kenkuana.

93 Ket dagusto nga adda agparang a “naindaklan a tanda iti langit, ket makitanto amin dagiti tao a sangsangkamaysa.

94 Ket sabalinto pay nga angel ti mangpuyot iti trumpeta-na, a kunkunana: Dayta “dakkell a ^bsimbaan, ti ^cina dagiti makarimon nga aramid, a nangpainum kadagiti amin a pagilian iti arak ti pungtot ti “panagdederrepna, a nangidadanes kadagiti santo ti Dios, a namagsayasay iti darada—isu a nagtugaw iti adu a dandanum, ken kadagiti puro iti baybay—adtoy, isu dagiti ^eruot ti daga; nareppereppet; nalagda dagiti reppetda, awan ti tao a makawarwar kadakua-

86a Mosiah 5:8.

PNK Wayawayaya.

b Jn. 8:36.

PNK Kinawayaya nga Agpili; Nawaya, Wayawayaya.

c Gal. 5:1.

d PNK Basol.

e Job 17:9;

Sal. 24:4;

Alma 5:19.

87a Isa. 13:4–13.

b DkK 43:18.

c Jl. 2:10;

DkK 45:42; 133:49.

d Apoc. 6:12.

e Jl. 3:15.

89a DkK 45:33.

90a Apoc. 8:5;

DkK 43:17–25.

91a DkK 45:26.

92a Apoc. 8:13;

DkK 133:17.

b Mat. 25:1–13;

DkK 33:17; 133:10, 19.

93a Mat. 24:30;

Luc. 21:25–27.

PNK Tanda ti Panawen.

94a 1 Ne. 13:4–9.

b PNK Sairo—Ti simbaan ti sairo.

c Apoc. 17:5.

d Apoc. 14:8.

e Mat. 13:38.

da; ngarud, nakasaganan a ^fma-puoran. Ket puyotennanto ti trumpetana nga agpadpada a nabayag ken napigsa, ket mangnegto dagiti amin a pagilian.

95 Ket addanto “ulimek iti langit iti las-ud ti kagudua ti oras; ket madagdagus kalpasanna malukatanto ti kurtina ti langit, a kas iti pannakaukrad ti ^bpergamin kalpasan ti pannakalukotna, ket mawaknitanto ti ^crupa ti Apo;

96 Ket dagiti santo nga adda iti daga, a sibibiag, mapagun-gardanto ken “maitayabdanto a mangsabat kenkuana.

97 Ket umayto dagiti naturog iti tanemda, ta aglukatto dagiti tanemda; ket “maitayabdanto met a mangsabat kenkuana iti let-ang ti adigi ti langit—

98 Pasurot ida ni Cristo, isuda dagiti “immuna a bunga, isuda dagiti kaduana nga umunanto a bumaba, ket isuda nga adda iti daga ken iti tanemda, nga immuna a naitayab a mangsabat kenkuana; ken amin dagitoy bab-^aen ti aweng ti trumpeta a puyoten ti anghel ti Dios.

99 Ket kalpasan daytoy sabali pay nga anghel ti mangpuyotto, nga isu ti maikadua a trumpeta; ket kalpasanna umayton ti pannakasubbot dagiti pasurot

ni Cristo iti yaayna; nga im-mawat iti binglayda iti dayta a “pagbaludan a naisagana kadakuada, tapno maawatda ti ebanghelio, ken ^bmaukom a maibatay kadagiti tao iti lasag.

100 Ket manen, sabali pay a trumpeta ti mapuyotto, nga isu ti maikatlo a trumpeta; ket kalpasanna umay dagiti “espíritu dagiti tao a maukom, ken mapaneknekan a ^bnagbasol;

101 Ket dagitoy dagiti daddu-ma pay a “natay; ket saandan nga agbiag pay agingga nga aggibus ti ^bsangaribu a tawen, wenno manen, agingga iti kanibusanan ti daga.

102 Ket sabalinto pay a trumpeta ti mapuyot, nga isu ti maikapat a trumpeta, nga agkuna: Adda nasarakan kadagiti agba-ti agingga iti dayta naindaklan ken maudi nga aldaw, nga isu ti kanibusanan, nga agtalinaedto a “narugit.

103 Ket sabalinto pay a trumpeta ti mapuyot, nga isu ti maikalima a trumpeta, nga isu ti maikalima nga anghel a mangitalek iti “agnanayon nga ebanghelio—nga agtaytayab iti let-ang ti langit, kadagiti amin a pagilian, kakabsat, pagsasao, ken tattao;

104 Ket daytoyto ti aweng ti

94f DkK 64:23–24;
101:23–25.
PNK Daga—Panna-
kadalus ti daga.

95a DkK 38:12.
^b Apoc. 6:14.
^c PNK Maikadua a
Yaay ni Jesucristo.

96a 1 Tes. 4:16–17.

97a DkK 29:13;

45:45–46; 133:56.
PNK Panagungar.

98a 1 Cor. 15:23.

99a DkK 76:73; 138:8.

PNK Pannakaisa-
lakan dagiti Natay.

^b 1 Ped. 4:6.

100a Apoc. 20:12–13;

Alma 11:41;

DkK 43:18; 76:85.

^b PNK Kedngan,
Panangeddeng.

101a Apoc. 20:5.

^b PNK Millennium.

102a PNK Rugit,
Kinarugit.

103a Apoc. 14:6–7.

PNK Pannakaisubli
ti Ebanghelio.

trumpetana, nga agkuna kada-giti amin a tao, nga agpadpada iti langit ken iti daga, ken iti ad-da iti uneg ti daga—ta mang-negto ti ^atunggal lapayag, ket ^bagparintumengto amin a tumeng, ken agpudnonto ti tunggal dila, bayat ti pannakang-negda iti aweng ti trumpetana, nga agkuna: ^aAgbutengkayo iti Dios, ket itan-okyo ti nakatugaw iti trono, iti agnanayon nga awan inggana; ta umay ti oras ti panangukomna.

105 Ket manen, sabali pay nga anghel ti mangpuyotto iti trumpetana, nga isu ti maikanem nga anghel, nga agkuna: ^aNatnagen ti nangpainum kadagiti amin a pagilian iti arak ti pungtot ti panagdederrepna; natnagen, natnagen!

106 Ket manen, sabali pay nga anghel ti mangpuyotto iti trumpetana, nga isu ti maikapito, nga agkuna: Nalpasen; nalpasen! ^aPinarmeken ti ^bKordero ti Dios ken ^cnailudeknan nga agmaymaysa ti pagpespesan iti arak, nga isu ti pagpespesan iti arak iti nakabutbuteng a pungtot ti Mannakabalin a Dios.

107 Ket kalpasanna makoronaanto dagiti anghel iti dayag ti bilegna, ket mapunnonto da-

giti ^asanto iti ^bdayagna, ket awatendanto ti ^ctawidda ken ^dmaipatasdanto kenkuana.

108 Ket kalpasanna puyotento manen ti immuna nga anghel ti trumpetana kadagiti lapayag dagiti sibibiag, ket ^aipalgakna dagiti nalimed a tignay dagiti tao, ken dagiti nabileg nga aramid ti Dios kadagiti ^bumuna a sangaribu a tawen.

109 Ket kalpasanna puyotento ti maikadua nga anghel ti trumpetana, ket ipalgakna dagiti nalimed a tignay dagiti tao, ken dagiti pampanunot ken gagem ti puspusoda, ken dagiti nabileg nga aramid ti Dios iti maikadua a ribu a tawen—

110 Kasta a kasta, agingga iti maikapito nga anghel a mangpuyotto iti trumpetana; ket agtakderto iti daga ken iti baybay, ket agsapata iti nagan ti nakatugaw iti trono, ta awanton ti ^apanawen; ket maigalutto ni ^bSatanas, dayta lakay nga uleg, a managanan iti sairo, ket saanto a makaruk-at iti uneg ti ^csangaribu a tawen.

111 Ket kalpasanna ^amarukatanto iti apagbiit a panawen, tapno maummongna a sangsangkamaysa dagiti buyotna.

112 Ket ni ^aMiguel, ti maikapi-

104a Apoc. 5:13.

b Isa. 45:23;

Fil. 2:9–11.

c PNK Buteng—
Panagbuteng iti
Dios; Panagrukbab.

105a Apoc. 14:8;

DkK 1:16.

106a PNK Kordero
ti Dios.

b 1 Cor. 15:25.

c Isa. 63:3–4;

Apoc. 19:15;

DkK 76:107; 133:50.

107a PNK Santo.

b PNK Celestial

a Gloria.

c PNK Pannakaitan-ok.

d DkK 76:95.

108a Alma 37:25;

DkK 1:3.

b DkK 77:6–7.

110a DkK 84:100.

b Apoc. 20:1–3;

1 Ne. 22:26;

DkK 101:28.

PNK Sairo.

c PNK Millennium.

111a DkK 29:22;

43:30–31.

112a PNK Miguel.

to nga anghel, nga isu ti arkanghel, ummongennanto a sangsangkamaysa ti buyotna, nga isu dagiti pangen ti langit.

113 Ket ummongento ti sairo a sangsangkamaysa dagiti buyotna; nga isu dagiti pangen ti impierno, ket umayto a maki-dangadang ken ni Miguel ken dagiti buyotna.

114 Ket kalpasanna umay ti “dangadang ti naindaklan a Dios; ket ti sairo ken dagiti buyotna maigarangugongdanto iti lugarda, tapno awanto ti biglegdan a mangrimbaw kadagiti santo.

115 Ta makirangetto ni Miguel kadagiti dangadanga, ket parmekennanto ti “agpanggep iti trono ti nakatugaw iti trono, nga isu ti Kordero.

116 Daytoy ti gloria ti Dios, ken ti “napasanto; ket saandan-ton a makita pay ni ^bpatay.

117 Ngarud, pudno kunak kadakayo, “gagayyemko, tino-nyenyo ti sagrado a panagummongyo, a kas imbilinko kadakayo.

118 Gapu ta saan nga amin ket adda pammatina, agsukisokkayo a sireregta ken “isuroyo iti tunggal maysa kadagiti ^bnainsiriban a balikas; wen, sukisokenyo dagiti kasayaatan a ‘libro ti nainsiriban a balikas; agadalka-

yo, uray pay ti panagadal ken kasta met ti pammati.

119 Urnoseny ti bagbagiyo; isaganayo amin a kasapulanyo; ken mangbangonkayo iti “balay, nga isu ti balay a pagkararagan, balay a pagayunuan, balay ti pammati, balay a pagadalan, balay ti gloria, balay ti urnos, balay ti Dios;

120 Tapno ti iseserrekyo agpannuray iti nagan ti Apo; tapno ti iruruaro agpannuray iti nagan ti Apo; tapno amin a panagdaydayawyo agpannuray iti nagan ti Apo, a naitag-ay dagiti imayo iti Kangatuan.

121 Ngarud, “isardengyo dagiti awan kaes-eskanna a panagsa-saoyo, manipud iti amin a ^bpanagkatkatawayo, manipud iti amin a ‘nainlasagan a tarigagayyo, manipud iti amin a ^dkinapalangguadyo ken diyo panangikankano, ken manipud iti amin a nadangkes nga aramidyo.

122 Mangtudingkayo iti maestro manipud kadakayo, ken sankayo koma nga aggigiddan nga agsao; ngem agsisinnublatkayo koma nga agsao ket dumngeng koma amin iti sasawenna, tapno kalpasan a makapagsao ti amin tapno maisagut ti amin, ken tapno maikkan ti tunggal tao iti agpapada a gundaway.

123 Kitaenyo nga “ayatenyo

114a Apoc. 16:14.

115a Isa. 14:12–17;
Moises 4:1–4.

116a PNK Pannakaitan-ok;
Pannakapasanto.

^b Apoc. 21:4;

Alma 11:45; 12:18;

DkK 63:49.

PNK Saan a Matay,

Kinaagnanayon.

117a DkK 109:6.

118a DkK 88:76–80.

PNK Mangisuro,
Mannursuro.

^b PNK Kinasirib.

^c DkK 55:4; 109:7, 14.

119a DkK 95:3; 97:10–17;

109:2–9; 115:8.

PNK Templo,

Balay ti Apo.

121a DkK 43:34; 100:7.

^b DkK 59:15; 88:69.

^c PNK Nailubongan.

^d PNK Kinapalangguad.

123a PNK Ayat.

ti tunggal maysa; isardengyo ti ^bkinaagumyo; adalenyo ti agpipinnarabur a kas iti dawdawat-ten ti ebanghelio.

124 Isardengyo ti agbalin a “nasadut; isardengyo ti agbalin a narugit; isardengyo ti agsapul iti ^bbiddut ti tunggal maysa; isardengyo ti maturog iti at-atiddog ngem iti kasapulan; maturogkayo a masapa, tapno saankayo a mabannog, bumangonkayo a masapa, tapno masalibukagan dagiti bagi ken panunotyo.

125 Ken kangrunaan iti amin a banag, kawesanyo ti bagbagiyo iti begkes ti “panangngaasi, a kas iti kapa, nga isu ti mamagkayammet iti kinaan-anay ken ^bkappia.

126 “Agkararagkayo a kanayon, tapno saankayo a kumapsut, agingga nga ^bumayak. Adtoy, ket imutektekan, umayakto a dagus, ket siak a mismo ti mangawat kadakayo. Amen.

127 Ket manen, ti urnos iti balay nga insagana ti panguluen iti “pagadalan dagiti propeta, a nabangon para iti panangiwandanda iti amin a banag a nasken kadakuada, a para kadagiti amin a ^bdadaulo ti simbaan, wenno iti sabali a panna, dagiti natudingan iti panagserbi iti simbaan, manipud kadagiti nangato a saserdote, nga agpababa kadagiti diakono—

128 Ket daytoyto ti urnos iti

balay ti panguluen ti pagadalan: Isu a matudingan a presidente, wenno maestro, makitanto nga agtakder iti lugarna, iti balay a maisagananto a para kenkuana.

129 Ngarud, isunto ti umuna iti balay ti Dios, iti lugar ti tal-laong iti balay a pakangngaganto iti balikasna a siaannad ken silalawag, iti saan a napigsa a timek.

130 Ket iti yaayna iti balay ti Dios, ta nasken nga isu ti umuna iti balay—adtoy, napintas daytoy, tapno agbalin a pagwadan—

131 Bay-anyo nga isu ti “mangidaton iti kararag nga agparintumeng iti sango ti Dios, a pagilasinan wenno pakalaglagipan iti agnanayon a katulagan.

132 Ket asinonto man a sumrek a sumaruno kenkuana, tumakder ti maestro, ket, babaen ti naitayag nga imana iti langit, wen, a sililinteg, saluduanna ti kabsatna wenno dagiti kabsatna babaen dagitoy a balikas:

133 Sika kadi ti kabsat wenno dakayo ti kabsat? Saluduankayo iti nagan ti Apo a ni Jesucristo, a pagilasinan wenno pakalaglagipan iti agnanayon a katulagan, iti katulagan a pangawat kadakayo a “kasinninged, iti pangngeddeng a saanen a mabaliwan, saan a maisin, ken saan a masukatan, nga agbalin a gayyem ken ^bkabsatyo baba-

123^b PNK Agum.

124^a PNK Sadut,

Kinasadut.

^b DkK 64:7–10.

PNK Dakes a

Panagsasao.

125^a PNK Kaasi.

^b PNK Kappia.

126^a PNK Kararag.

^b DkK 1:12.

127^a PNK Pagadalan
dagiti Propeta.

^b PNK Saad, Pangulo.

131^a PNK Agdaydayaw.

133^a PNK Sinninged.

^b PNK Kabsat a

Lalaki, Kakabsat;

Kabsat a Babai.

en ti parabur ti Dios iti pammatalged ti ayat, nga agtungpal kadagiti amin a bilin ti Dios nga awan ti pakababalawanna, a siyayaman, iti agnanayon nga awan inggana. Amen.

134 Ket isu a makita a saan a maikari iti daytoy a panagdayaw awanto ti lugarna iti yanyo; ta diyonto ipalubos a “rugitanna ti balayko.

135 Ket isu nga umay ken napudno kaniak, ken kabsat, weno kabsatda, saluduandanto ti presidente weno maestro babaen dagiti matitayag nga ima iti langit, babaen daytoy met laeng a kararag ken katulagan, weno babaen ti panagkuna iti Amen, a pagilasinan iti daytoy.

136 Adtoy, pudno, kunak kadakayo, daytoy ti pagariganyo iti panagdayaw iti tunggal mayasa iti balay ti Dios, iti pagadalan dagiti propeta.

137 Ket matudingankayo a mangaramid iti daytoy babaen ti kararag ken panagyaman, babaen ti panangibaga ti Espiritu

iti aramidenyo iti balay ti Apo, iti pagadalan dagiti propeta, tapno agbalin a santuario, tabernakulo ti Nasantuan nga Espiritu a “pakapalag-ananyo.

138 Ket saankayonto nga umawat iti asino man kadakayo iti daytoy a pagadalan malaksid no nadalus iti “dara daytoy a kaputotan;

139 Ket maawatto babaen ti ordinansa ti “panangbuggo kadagiti dapan, ta agingga iti daytoy a kamaudianan isu ti rugi ti ordinansa ti panangbuggo kadagiti dapan.

140 Ket manen, ti presidente, weno ti mangimaton nga elder ti simbaan, ti mangannong iti ordinansa ti panangbuggo kadagiti dapan.

141 Marugian babaen ti kararag; ket kalpasan ti “pannakiranud iti tinapay ken danum, isaganana ti bagina a maibatay iti ^bpagbasaran a naited iti maikasangapulo-ket-tallo a kapitulo ti pammaneknek ni Juan maipanggep kaniak. Amen.

BENNEG 89

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 27 ti Pebrero 1833 (History of the Church, 1:327-329). Kas nagbanagan ti miting dagiti nagkauna a kakabsat nga agar-aramat iti tabako, naiturong ti Propeta nga agutob maipanggep iti daytoy a banag; kas nagbanaganna nagdamag iti Apo maipanggep iti daytoy. Daytoy a paltiing, a maawagan iti Nainsiriban a Balikas, ti banagna. Immun-una a naisurat dagiti tallo nga umuna a bersikulo a kas naparegta a pakauna ken pangilawlawag ti Propeta.

134a DkK 97:15-17; 110:7-8.	84-85.	141a PNK Sakramento. b Jn. 13:4-17.
137a DkK 50:21-24.	139a PNK Bugguan, Nabugguan,	
138a DkK 88:74-75,	Pannakabuggo.	

1-9, *Maiparit ti panagaramat iti arak, naingel nga inumen, tabako, ken dagiti napudot nga inumen; 10-17, Naisangrat nga aramaten ti tao ken dagiti ayup dagiti ruot, bungbunga, karne, ken bukbukel; 18-21, Panagtungpal iti paglintegang ti ebanghelio, a pakairamanan ti Nainsiriban a Balikas, ti mangipaay iti bendision a naindagaan ken naespirituan.*

T^I "NAINSIRIBAN A BALIKAS, a para iti pagimbagan ti konseho dagiti nangato a saserdote, a naguummong iti Kirtland, ken ti simbaan, kasta met dagiti santo iti Zion—

2 Maipatulod a kablaaw; saan a babaen ti bilin wenno panangpilit, ngem babaen ti paltiing ken ti nainsiriban a balikas, a mangipakita iti bilin ken "pagayatan ti Dios iti naindagaan a panna-kaisalakan dagiti amin a santo kadagiti maudi nga aldaw—

3 Naited a pagbatayan nga adnaan iti "kari, a mainugot iti kabaelan dagiti nakapsut ken dagiti kakapsutan kadagiti amin a ^bsanto, a maawagan wenno mabalin a maawagan iti santo.

4 Adtoy, pudno, kastoy ti kuna ti Apo kadakayo: Kas bagin dagiti "dakes ken panggep a simmeksek ken sumeksekto iti puspuso dagiti ^bagkukunsa-

bo a tao kadagiti maudi nga aldaw, "binallaagankayo, ken palagipankayo, babaen ti panangtedko kadakayo iti daytoy nainsiriban a balikas babaen ti paltiing—

5 A no asino man kadakayo ti uminum iti "arak wenno naingel nga inumen, adtoy, saan a nasayaat, wenno maiparbeng iti imatang ti Amayo, iti panangummongyo laeng iti bagbagiyo a mangidaton iti sakramento kenkuana.

6 Ket, adtoy, nasken nga arak, wen, "nadalus nga arak, a dakayo ti nangisagana.

7 Ket manen, saan a para iti tian dagiti "naingel nga inumen, ngem pangbuggo kadagiti bagiyo.

8 Ket manen, saan a para iti "bagi ti tabako, wenno para iti tian, ket saan a nasayaat a para iti tao, ngem ruot a para kadagiti garumiad ken amin a masakit a dinguen, a maaramat iti nasayaat a pangngeddeng ken kabaelan.

9 Ket manen, saan a para iti bagi wenno tian dagiti napudot nga inumen.

10 Ket manen, pudno kunak kadakayo, insangrat ti Dios dagiti amin a nasayaat a "ruot a para iti bagi, nakabuklan, ken aramaten ti tao—

89 1a PNK Nainsiriban a Balikas.

2a DkK 29:34.

PNK Bilin ti Dios, Dagiti.

3a DkK 89:18-21.

^b PNK Santo.

4a PNK Allilaw,

Allilawen, Panangallilaw.

^b PNK Nalimed a Kinnunsabo.

^c PNK Ballaagan, Ballaag.

5a Lev. 10:9-11;

Isa. 5:11-12;

1 Cor. 6:10.

6a DkK 27:1-4.

7a Prov. 20:1; 23:29-35.

8a 1 Cor. 3:16-17.

PNK Bagi.

10a PIP mulmula.

Gen. 1:29;

DkK 59:17-20.

11 Tunggal ruot iti panawenna, ken tunggal bunga iti panawenna; aramaten amin dagitoy a sia-annad ken “siyayaman.

12 Wen, kasta met ti “karne dagiti ^bayup ken dagiti tumatayab, siak, ti Apo, insangratko dagitoy nga aramaten ti tao a siyayaman; nupay kasta “sag-paminsan koma ti pannakaaramatda;

13 Ket makaay-ayo kaniak a nasken a saanda a maaramat, iti laeng panawen ti panagtutudo, wenno lamiis, wenno bisin.

14 Naisangrat amin a “bukel a para iti tao ken kadagiti ayup, a taraon ti biag, saan laeng a para kadagiti tao ngem kadagiti pay ayup iti talon, ken dagiti tumatayab iti langit, ken amin nga atap nga ayup nga agtaray wenno agkarayam iti daga;

15 Ket inaramid ti Dios dagitoy a para iti tao iti panawen laeng ti bisin wenno nakaro a pannakabisin.

16 Nasayaat amin a bukел a para iti taraon ti tao; kasta met ti bunga dagiti agkalatkat; nga

agbunga, iti man daga wenno iti ngato—

17 Nupay kasta, trigo ti para iti tao, ken mais ti para iti baka, ken bukakaw ti para iti kabalio, ken senteno ti para kadagiti tumatayab ken baboy, ken para iti amin nga ayup iti talon, ken seabada para iti amin a maararamat nga ayup, ken para kadagiti saan a naingel nga inumen, a kas met iti sabali a bukel.

18 Ket amin a santo a makalagip a mangsalimetmet ken mangaramid kadagitoy a sao, situ-tudio a mangtungpal kadagiti bilin, “mapasalun-atto ti pusegda ken pata dagiti tulangda;

19 Ket makasarakdanto iti “sirib ken dakkел a kinabaknang iti ^bpannakaammo, a kas kadagiti nailemmeng a kinabaknang;

20 Ket “agtaraydanto a di mabannog, ken magnadanto a di agkapsut.

21 Ket siak, ti Apo, “agkariak kadakuada, a ^blabasanto ida ti mangdadael nga anghel, a kas kadagiti annak ti Israel, ket sannanto ida a papatayen. Amen.

BENNEG 90

Paltiing ken ni Joseph Smith a Propeta, a naited iti Kirtland, Ohio, idi 8 ti Marso 1833 (History of the Church, 1:329–331). Daytoy a paltiing ti agtultuloy nga addang iti pannakabukel ti Umuna a Panguluen (kitaen ti paulo ti benneg 81); ket kas banagna naordenan dagiti naagapad a mamal-balakad idi 18 ti Marso 1833.

11a PNK Agyaman,
Napnuan Yaman,
Panagyaman.

12a Gen. 9:3;
Lev. 11:1–8.
b 1 Tim. 4:3–4;

DkK 49:18–21.
c DkK 59:20.

14a Dan. 1:6–20.

18a Prov. 3:8.

19a PNK Kinasirib.

b PNK Pannakaammo;

Pammaneknek.

20a Isa. 40:31.

21a DkK 84:80.

b Ex. 12:23, 29.

1–5, *Naitalek dagiti tulbek ti pagarian ken ni Joseph Smith ken iti Simbaan babaen kenkuana*; 6–7, *Nasken nga agserbi da Sidney Rigdon ken Frederick G. Williams iti Umuna a Panguluen*; 8–11, *Nasken a maikasaba ti ebanghelio kadagiti pagilian iti Israel, kadagiti Gentil, ken kadagiti Hudio, mangneg ti tunggal tao iti bukodna a pagsasao*; 12–18, *Nasken nga urnosen ni Joseph Smith ken dagiti mamalbalakadna iti Simbaan*; 19–37, *Sumagmamano a tao ti bagbagaan ti Apo a magna a sililinteg ken agserbi iti pagarianna*.

KASTOY ti kuna ti Apo, pudno, pudno kunak kenka, anakko, “napakawankan kadagiti basolmo, a maibatay iti dawatmo, ta nakadanon iti lapa-yagko dagiti kararagmo ken dagiti kararag dagiti kabsatmo.

2 Ngarud, mabendisionanka manipud ita nga agiggem kadagiti “tulbek ti pagarian a naited kenka; ^ba ti pagarianna dumtengto iti maudi a panawen.

3 Pudno kunak kenka, saanto a maala kenka dagiti tulbek daytoy a pagarian iti kaano man, bayat ti kaaddam iti lubong, wenno iti lubong nga umay;

4 Nupay kasta, babaen kenka maitedto iti sabali dagiti “padles, wen, a kas iti simbaan.

5 Ket amin dagiti umawat kadagiti padles ti Dios, “pagan-nadem ida iti panangiggemda kadagitoy amangan no tagtagilag-anenda dagitoy a banag, ket maiturongda iti pagbasolan, ket maitiklebda ken madalebda no umay dagiti bagyo, ken agangin iti napigsa, ken agbayakabak ti ^btudo, ket mabasnot ti balayda.

6 Ket manen, pudno kunak kadagiti kabsatmo, a da Sidney Rigdon ken Frederick G. Williams, napakawan metten dagiti basolda, ket maibilangdan a kapatasmong nga agiggem kadagiti tulbek daytoy maudi a pagarian;

7 A kas met iti panangiturongmo kadagiti tulbek ti “pagadalan dagiti propeta, nga imbilinko a mabukel;

8 Tapno iti dayta agbalinda a naan-anay iti panagserbida iti pannakaisalakan ti Zion, ken kadagiti pagilian ti Israel, ken kadagiti Gentil, a kas iti kaadu ti mamatinto;

9 A babaen ti panangiturongmo maawatda ti balikas, ket babaen ti panangiturongda agsakanap ti balikas iti ngudo ti daga, “umuna kadagiti ^bGentil, kalpasanna, adtoy, ket imutekterkan, ket mapandanto kadagiti Hudio.

10 Kalpasanna dumteng ti al-

90 1a PNK Pakawan.

2a DkK 65:2.

PNK Tulbek ti
Kinasaserdote.

b PNK Pagarian
ti Dios wenno
Pagarian ti Langit.

4a Ara. 7:38;

Rom. 3:2;

Heb. 5:12;

DkK 124:39, 126.

PNK Padto,

Mamadto.

5a DkK 1:14.

b Mat. 7:26–27.

7a PNK Pagadalan
dagiti Propeta.

9a 1 Ne. 13:42;

DkK 107:33; 133:8.

b Mat. 19:30;

Ether 13:10–12.

daw a “panangipakitanto ti Apo iti bileg ti takiagna a mangawis kadagiti pagilian, dagiti nasukir a pagilian, ti balay ni ^bJose, ti ebanghelio ti pannakaisalakanda.

11 Ta mapasamakto iti dayta nga aldaw, a “mangngegto ti tunggal tao ti pakabuklan ti ebanghelio iti bukodna a dila, ken iti bukodna a pagsasao, babaen dagiti ^bnaordenan iti daytoy a ^cbileg, babaen ti panangiturong ti “Mangliwliwa, a nai-baon a mangallukoy kadakuada iti paltiing ni Jesucristo.

12 Ket ita, pudno kunak kenka, itedko kenka ti bilin a mangitulooy iti “panagserbim ken panangipangulom.

13 Ket no malpasmonto ti patarus dagiti propeta, sikanto ti “mangimaton manipud dita kadagiti aramid ti simbaan ken ti ^bpagadalan;

14 Ket no manen, iti panangipalagip ti Mangliwliwa, uma-watka kadagiti “paltiing a manglukat kadagiti ^bkinadatdatlag ti pagarian;

15 Ken mangurnos kadagiti simbaan, ken “agadal ken ^bagsursuro, ken mairuam kadagiti amin a nasayaat a libro, ken iti “pagsasao, dila, ken tattao.

16 Ket daytoyto ti asikasuen ken misionyo iti unos ti panagbiagyo, a mangimaton iti konseho, ken mangurnos kadagiti amin nga aramid daytoy a simbaan ken pagarian.

17 Saankayo nga “agbain, wenno matikaw; ketdi mapalagipankayo iti ngato ti panagpampanunotyo ken ^bkinapalangguad, ta yasidegna dagiti kararuayo iti silo.

18 Urnosenyto ti balbalayyo; liklikanyo ti “kinasadut ken ^bkinarugit.

19 Ita, pudno kunak kenka, mangisaganaka iti lugar, iti kabiiitan a panawen, para iti kamaan ti mamalbalakadmo ken para suratmo, nga isu ni Frederick G. Williams.

20 Ket paituloymo iti “laka-yen a katulongak, a ni Joseph Smith, Sen., ti panagindegna iti lugar a pagyananna ita a kaduana ti kaamaanna; ket dimo pailako agingga a di ibaga ti Apo.

21 Ket pagtalinaedem ti mamalbalakadko, a ni Sidney “Rigdon, iti pagyananna ita agingga a di ibaga ti Apo.

22 Ket pagsapulem a sireregta ti obispo iti “mangibagi, ket ibagam a ti tao nga adda naidulin a

10a DkK 43:23–27;
88:84, 87–92.

^b Gen. 49:22–26;
1 Ne. 15:13–14.

11a PNK Aramid
ti Misionario.

^b PNK Akem,
Tinudingan ti Dios,
Pagakeman; Orden,
Pannakaorden.

^c PNK Kinasaserdote.

^d PNK Mangliwliwa.

12a PNK Ministro.

13a DkK 107:91–92.

^b PNK Pagadalan
dagiti Propeta.

14a PNK Paltiing.

^b PNK Kinadatdatlag
ti Dios.

15a DkK 88:76–80, 118;
93:53.

^b DkK 107:99–100;
130:18–19.

^c PNK Pagsasao.

17a Rom. 1:16;

2 Ne. 6:13.

^b DkK 88:121.

PNK Kinapalangguad.

18a DkK 58:26–29.

PNK Sadut,

Kinasadut.

^b DkK 38:42.

20a PNK Smith,

Joseph Sr.

21a PNK Rigdon, Sidney.

22a DkK 84:112–113.

^bsanikuana—ti tao ti Dios, ken addaan iti napigsa a pammati—

23 Tapno iti kasta kabaellan a bayadan ti tunggal utang; tapno saan a maibabain ti pagidulinan ti Apo iti imatang dagiti ti tao.

24 Agsukisokkayo a “siriregta, ^bagkararagkayo a kanayon, ken mamatikayo, ket agkaykaysa ti ‘amin a banag para iti pagimbaganyo, no magnakayo a sililinteg ken laglagipenyoy ti “katulagan a nakitulaganyo iti tunggal maysa.

25 Aramidenyo a “bassit ti kaamaanyo, kangrunaanna ti lakayen a katulongak a ni Joseph Smith, Sen., a maipanggep kadagiti saan a kameng ti kaamanyo;

26 Tapno dagiti banag a nai-paay para kadakayo, a mangipatungpal iti aramidko, saan a maala kadakayo ket maited kadagiti saan a maikari—

27 Ket iti kasta maituloyyo nga ipatungpal dagiti banag nga imbilinko kadakayo.

28 Ket manen, pudno kunak kadakayo, pagayatak a matangdanan ti katulongak iti balay a ni Vienna Jaques a pangilangoy-na kadagiti paggastuanna, ket mapan iti daga ti Zion;

29 Ket maikkan-pateg kaniak ti mabati a kuarta, ket magung-gonaanto iti naituding a panawenko.

30 Pudno kunak kadakayo a maikanatad iti imatangko a nas-ken a mapan iti daga ti Zion, ket umawat iti tawid manipud iti obispo;

31 Tapno agbiag a sitatalna no la ketdi napudno, ken saan nga agsadsadut kadagiti aldawna manipud ita.

32 Ket adtoy, pudno kunak kadakayo, nga isuratyonto daytoy a bilin, ket ibagayo kadagiti kabsatyo iti Zion, iti napnuan ayat a kablaaw, nga inawagankayo met a “mangimaton iti Zion iti naituding a panawenko.

33 Ngarud, ibagayo a dida maktekan kaniak maipanggep iti daytoy a banag.

34 Adtoy, kunak kadakayo a dagiti kabsatyo iti Zion mangrugin nga agbabawi, ket maragsakan dagiti anghel kada-kuada.

35 Nupay kasta, saanak unay a naay-ayo iti adu a banag; ken saanak unay a naay-ayo iti katulongak a ni “William E. McLellan, wenna iti katulongak a ni Sidney Gilbert; ken kasta met iti obispo, ken addaan dagiti daduma iti adu a banag nga ibabawida.

36 Ngem pudno kunak kadakayo, a siak, ti Apo, maki-supangetakto iti “Zion, ket ipakaasik kadagiti napigsa, ket ^bdusaek isuna agingga nga ag-

22b Jacob 2:17–19.

24a PNK Kinaregta.

^b PNK Kararag.

c Es. 8:22;

Rom. 8:28;

DkK 100:15;

122:7–8.

^d PNK Katulagan.

25a PIP Ti nakurapay

nga inay-aywanan

ni Joseph Smith, Sr.

32a DkK 107:91–92.

35a DkK 66:1; 75:6–9.

36a PNK Zion.

^b PNK Dusa,

Pannakadusa.

balligi ket ‘madalusan iti imatangko. 37 Ta saanto a mapapanaw iti	lugarna. Siak, ti Apo, nasaokon. Amen.
---	--

BENNEG 91

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 9 ti Marso 1833 (History of the Church, 1:331–332). Makumikom ti Propeta a mangipatpatarus iti Daan a Tulag iti daytoy a panawen. Iti pannakadanonna iti dayta a paset ti nagkauna a sinurat a managan Apocrypha, nagdamag iti Apo ket naawatna daytoy a panangiwanwan.

1–3, Agarup umno ti pannakaipatarus ti Apocrypha ngem adu ti linaonna nga innayon ti ima dagiti tao a saan a pudno; 4–6, Mairanud dagiti paglawagen ti Espiritu. P UDNO, kastoy ti kuna ti Apo kadakayo maipanggep iti “Apocrypha—Adu dagiti banag a linaonna a pudno; ket agarup umno ti pannakaipatarusna; 2 Adu dagiti banag a linaonna a saan a pudno, nga innayon ti ima dagiti tao.	3 Pudno, kunak kadakayo, a saanen a kasapulan ti pannakaipatarus ti Apocrypha. 4 Ngarud, asino man a mangbasa, “maawatanna koma, ta ipakita ti Espiritu ti kinapudno; 5 Ket asino man a paglawagen ti “Espiritu mairanudto iti daytoy; 6 Ket asino man a saan nga awaten ti Espiritu, saanto a mairanud. Ngarud saan a masapul ti pannakaipatarusna. Amen.
--	---

BENNEG 92

Paltiing a naited ken ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 15 ti Marso 1833 (History of the Church, 1:333). Naiturong ti paltiing ken ni Frederick G. Williams, a natudingan iti kallabes a mamalbalakad iti Umuna a Panglulen.

1–2, Mangted ti Apo iti bilin maipanggep iti pannakaawat iti sangsangkamaysa a timpuyog. P UDNO, kastoy ti kuna ti Apo, itedko ti “sangsangkamaysa a timpuyog, a nabukel a mainu-	got iti bilin a naited iti kallabes, ti paltiing ken bilin maipanggep iti katulongak a ni Frederick G. Williams, nga awatenyonto iti timpuyog. No ania ti ibagak iti maysa ibagak iti amin. 2 Ket manen, kunak kenka
---	---

36c PNK Natarnaw, Kinatarnaw. 91 1a PNK Apocrypha. 4a PNK Pannakaawat.	5a PNK Espiritu Santo; Pammaregta, Paregtaen. 92 1a DkK 82:11, 15–21.	PNK Sangsangka-maysa a Timpuyog.
--	--	----------------------------------

katulongak a Frederick G. Williams, naragsakkanto a kameng iti daytoy a timpuyog; ket no la ketdi napudnoka nga agtungpal

kadagiti amin nga immuna a bilin mabendisionankanto iti agnanayon. Amen.

BENNEG 93

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 6 ti Mayo 1833 (History of the Church, 1:343-346).

1-5, Makitanto amin dagiti napudno ti Apo; 6-18, Pinaneknekan ni Juan a nagtultuloy nga imawat iti parabur ti Anak ti Dios agingga a naawatna ti pakabuklan ti gloria ti Ama; 19-20, Dagiti napudno a tao, a dumurdur-as ti naespirituan a bilegda, awatendanto met ti pakabuklanna; 21-22, Dagiti naipasngay babaen ni Cristo ti Simbaan ti Inauna; 23-28, Naawat ni Cristo ti pakabuklan ti amin a kinapudno, kasta met ti tao babaen ti panagtungpal; 29-32, Kadua ti tao ti Dios idi punganay; 33-35, Agnanayon dagiti elemento, ket mabalin a maawat ti tao ti pakabuklan ti rag-o iti Panagungar; 36-37, Kinasaririt ti gloria ti Dios; 38-40, Inosente dagiti ubbing iti imatang ti Dios gapu iti panangsubbot ni Cristo; 41-53, Mabilin dagiti mangidaulo a kakabsat a mangurnos kadagiti kaamaanda.

PUDNO, kastoy ti kuna ti Apo: Mapasamakto a tunggal kararua a "mangtallikud kadagiti basolna ket umay kaniak, ket ^bawagannak iti naganko, ken ^cagtungpal iti timekko, ket tungpalenna dagiti bilinko, "makitananto ti ^crupak ket maammuananto a siak;

2 Ket siak ti pudno a "silaw a manglawag iti tunggal tao nga umay iti lubong;

3 Ket addaak "iti Ama, ken adda ti Ama kaniak, ken maymay-sa ti Ama ken siak—

4 Ti Ama "gapu ta ^bintedna kaniak ti pakabuklanna, ken ti Anak gapu ta addaak iti lubong ken inaramidna ti ^clasag a tabernakulok, ket nakipagtaengak kadagiti annak ti tattao.

5 Addaak idi iti lubong ket inawatnak ti Amak, ket nalawag ti pannakaipakita dagiti "aramidna.

93 1a PNK Agbabawi,
Panagbabawi;
Maikari,
Pannakaikari.

b Jl. 2:32.

c PNK Agtungpal,
Kinamanagtungpal,
Natulnog.

d Ex. 33:11;
DkK 38:7-8; 67:10-12;

88:68; 101:23; 130:3.

PNK Mangliwliwa.

e PJS, 1 Jn. 4:12.

2a Jn. 1:4-9;

DkK 14:9;

84:45-47; 88:6-7.

PNK Silaw,
Silaw ni Cristo.

3a Jn. 10:25-38;

17:20-23;

DkK 50:43-45.

4a Mosiah 15:1-7.

b PNK Jesucristo—
Turay.

c Luc. 1:26-35;

2:4-14;

3 Ne. 1:12-14;

Ether 3:14-16.

5a Jn. 5:36; 10:25;

14:10-12.

6 Ket nakita ni "Juan ken pinaneknekanna ti pakabuklan ti ^bgloriak, ket ti pakabuklan ti kasuratan ni "Juan maipalgakto iti masakbayan.

7 Ket pinaneknekanna, a kinunana: Nakitak ti gloriana, nga adda iti "punganay, sakbay a narsua ti lubong;

8 Ngarud, idi punganay addan ti "Balikas, ta isu ti Balikas, nga isu ti mensahero ti panna-kaisalakan—

9 Ti ^asilaw ken ti ^bMannubbot iti lubong; ti Espiritu ti kinapudno, nga immay iti lubong, gapu ta inaramidna ti lubong, ket adda kenkuana ti biag dagiti tao ken ti silaw dagiti tao.

10 "Inaramidna dagiti lubong; inaramidna dagiti tao; inaramidna dagiti amin a banag, ket babaen kenkuana, ken kenkuana.

11 Ket siak, ni Juan, paneknekak a nakitak ti gloriana, a kas iti gloria ti Bugbugtong ti Ama, napno iti parabur ken kinapudno, nga isu ti Espiritu ti kinapudno, nga immay ken nagnaed iti lasag, ken nakipagtaeng kadatayo.

12 Ket siak, ni Juan, nakitak a dina inawat ti "pakabuklan iti

unana, ngem immawat iti adadu pay a ^bparabur.

13 Ket dina inawat ti pakabuklan iti unana, ngem nagtultuloy nga immawat iti adadu pay a "parabur, agingga a naawatna ti pakabuklanna;

14 Ket kastoy a naawagan iti "Anak ti Dios, gapu ta dina inawat ti pakabuklan iti unana.

15 Ket siak, ni "Juan, paneknekak, ket imutektekan, naglukat ti langit, ket bimmaba ti "Espiritu Santo kenkuana a kalanglanga ti "kalapati, ket nagdisso kenkuana, ket adda timek a nagtaud iti langit a nagkuna: Daytoy ti ^aay-ayatek nga Anakko.

16 Ket siak, ni Juan, paneknekak nga inawatna ti pakabuklan ti gloria ti Ama;

17 Ket inawatna ti "amin a ^bbileg, iti man langit ken iti daga, ken ti gloria ti "Ama adda kenkuana, ta agnaed kenkuana.

18 Ket mapasamakto, a no napudnokayo maawatyonto ti pakabuklan ti kasuratan ni Juan.

19 Itedko kadakayo dagitoy a pagsasao tapno maawatan ken maammuanyo no kasano ti "agdaydayaw, ken ammoyo no ania ti pagdaydayawanyo, tapno ma-kaumaykayo iti Ama babaen ti

6a Jn. 1:34.

b PNK Jesucristo—

Gloria ni Jesucristo.

c Jn. 20:30-31.

7a Jn. 1:1-3, 14; 17:5;

DkK 76:39.

8a PNK Jesucristo;

Jehova.

9a PNK Silaw,

Silaw ni Cristo.

b PNK Mannubbot.

10a Heb. 1:1-3;

DkK 76:24;

Moises 1:31-33.

12a Fil. 2:6-11.

b Jn. 1:16-17.

13a Luc. 2:52.

14a Luc. 1:31-35;

DkK 6:21.

PNK Dios, Kinadios—

Dios nga Anak.

15a Jn. 1:29-34.

b PNK Espiritu Santo.

c PNK Kalapati,

Tanda ti.

d Mat. 3:16-17.

17a Mat. 28:18; Jn. 17:2;

1 Ped. 3:22.

b PNK Jesucristo—

Turay; Bileg.

c PNK Dios,

Kinadios—

Dios Ama.

19a Jn. 4:21-26; 17:3;

Ara. 17:22-25.

PNK Agdaydayaw.

naganko, ken maawatyo ti pakabuklanna iti naituding a panawen.

20 Ta no tungpalenyio dagiti "bilinko maawatyo ti ^bpakabuklanna, ket "maitan-okkayo kaniak a kas kaniak iti Ama; ngarud, ibagak kadakayo, umawatkayonto iti ^dad-adu pay a parabur.

21 Ket ita, pudno kunak kadakayo, addaak idi iti ^apunganay iti Amak, ken siak ti ^bInauna;

22 Ket amin dagiti naipasngay babaen kaniak ^amairanudda met iti nasao a ^bgloria, ket isu da ti simbaan ti Inauna.

23 "Kaduayo met idi punganay ti Ama; nga isu ti Espiritu, nga isu ti Espiritu ti kinapudno;

24 Ket ^akinapudno ti ^bpanna-kaammo kadagiti banag a kas iti kasasaadda ita, ken kasasaadda idi, ken iti kasasaadda iti masakbayan;

25 Ket ania man a ^asurok wenno kurang daytoy isu ti espi-ritu dayta nadangkes nga ^bulbod manipud pay idi punganay.

26 Nagtaud iti Dios ti Espiritu ti ^akinapudno. Siak ti Espiritu ti

kinapudno, ket pinaneknekanak ni Juan, a kinunana: Inawatna ti pakabuklan ti kinapudno, wen, uray amin a kinapudno.

27 Ket awan ti tao nga umawat iti ^apakabuklan malaksid no tungtungpalenna dagiti bilin.

28 Isu a ^amangtungtungpal kadagiti bilinna umawat iti kinapudno ken ^bsilaw, agingga a maitan-ok iti kinapudno ken ^cmaammuan a amin a banag.

29 Kadua met ti tao ti Dios idi ^apunganay. Ti ^bsaririt, wenno silaw ti kinapudno, saan a pinarsua wenno inaramid, wenno mabalin a kasta.

30 Nawaya amin a kinapudno iti dayta a pagturayan a nangikabilan ti Dios, nga ^aaggunay iti bagina, a kas met iti amin a saririt; no saan awan ti biag.

31 Adtoy, daytoy ti ^akinawaya ti tao nga agpili, ken daytoy ti pakakedngan ti tao; gapu ta ^bnalawag ti pannakaipakita kadakuada dayta nagtaud iti punganay, ngem dida awaten ti silaw.

32 Ket makedngan ti tunggal tao a saan nga umawat ti espi-rituna iti ^asilaw.

20a DkK 50:28.

^b Jn. 1:16;

DkK 84:36-39.

^c Jn. 17:4-5, 22.

PNK Tao, Tattao—
Tao, kabaenanna
ti agbalin a kas
iti Nailangitan
nga Ama.

^d PNK Parabur.

21a Jn. 1:1-2;

1 Ped. 1:19-20;

Moises 4:2.

^b PNK Inauna.

22a 1 Ped. 5:1;

DkK 133:57.

^b PNK Celestial

a Gloria.

23a PNK Tao, Tattao—
Tao, ti espi-ritu nga
anak ti Nailangitan
nga Ama.

24a PNK Kinapudno.

^b PNK Pannakaammo.

25a DkK 20:35.

^b Jn. 8:44;

2 Ne. 2:18;

Moises 4:4.

26a Jn. 14:6.

27a PNK Naan-anay.

28a PNK Agtungpal,
Kinamanagtungpal,
Natulnog.

^b DkK 50:24; 84:45.

PNK Silaw,
Silaw ni Cristo.

^c Jn. 17:3;

DkK 88:49, 67.

29a Abr. 3:18.

PNK Biag Sakbay
ti Yaay Ditoy Daga;
Tao, Tattao.

^b PNK Kinasirib,
Pagsiriban.

30a 2 Ne. 2:13-27.

31a PNK Kinawaya
nga Agpili.

^b Deut. 30:11-14;
DkK 84:23-24.

32a PNK Silaw, Silaw ni
Cristo; Kinapudno.

33 Ta ^aespiritu ti tao. Agnana-
yon dagiti ^belemento, ket ti es-
piritu ken elemento, nagsilpo a
di mapagsina, umawat iti paka-
buklan ti rag-o;

34 Ket no ^amapagsinada, saan
a maawat ti tao ti pakabuklan ti
^brag-o.

35 Dagiti ^aelemento ti taberna-
kulo ti Dios; wen, ti tao ti taber-
nakulo ti Dios, isuda ti ^btemplo;
ket ania man ti pakarugitan ti
templo, dadaelento ti Dios dayta
a templo.

36 ^aGloria ti Dios ti ^bsaririt,
wenno, iti sabali a pannao, ^csi-
law ken kinapudno.

37 Baybay-an ti silaw ken ki-
napudno dayta a ^adakes.

38 ^aInosente ti tunggal espiri-
tu ti tao idi punganay; ket iti
^bpanangsubbot ti Dios iti tao iti
^cpannakatnag, nagbalin manen
dagiti tao, iti maladaga a kasa-
saadda, nga ^ainosente iti ima-
tang ti Dios.

39 Ket umay dayta nadangkes
ket ^ayadayona ti silaw ken ti
kinapudno, babaen ti di panag-
tungpal, manipud kadagiti an-
nak ti tattao, ken gapu iti ^bkan-
nawidan dagiti ammada.

40 Ngem binilinkayon a pata-
noren dagiti ^aannakyo iti silaw
ken kinapudno.

41 Ngem pudno kunak kenka,
katulongak a Frederick G. Wil-
liams, nagtultuloyka iti daytoy
a pagbasolan;

42 Dimo ^ainsuro kadagiti an-
nakmo ti silaw ken kinapud-
no, a maibatay kadagiti bilin;
ket naikkan iti bileg dayta na-
dangkes, pay laeng, kenka, ket
daytoy ti gapu ti panagrigri-
gatmo.

43 Ket ita itedko kenka daytoy
a bilin—no kayatmo ti maisa-
lakan ^aurnosemto ti balaymo, ta
adu dagiti banag a saan a mai-
parbeng iti balaymo.

44 Pudno, kunak iti katulo-
ngak a ni Sidney Rigdon, adda
dagiti banag a dina nangtung-
pala kadagiti bilin maipang-
gep kadagiti annakna; ngarud,
urnosem pay nga umuna ti ba-
laymo.

45 Pudno, kunak iti katulongak
a ni Joseph Smith, Jun., wenno
iti sabali a pannao, awaganka-
yonto a ^agagayyemko, ta dakayo
ti gagayyemko, ket addanto ta-
widenyo kaniak—

33a DkK 77:2; Abr. 5:7–8.

PNK Tao, Tattao—
Tao, ti espiritu nga
anak ti Nailangitan
nga Ama.

^b DkK 131:7–8; 138:17.
PNK Panagungar.

34a 2 Ne. 9:8–10.

^b PNK Rag-o.

35a DkK 130:22.

^b 1 Cor. 3:16–17.

36a PNK Gloria;
Jesucristo—Gloria
ni Jesucristo.

^b DkK 130:18–19;
Abr. 3:19.

PNK Kinasirib,
Pagsiriban.

^c DkK 88:6–13.

37a Moises 1:12–16.

PNK Sairo.

38a PNK Kinainosente,
Inosente.

^b Mosiah 27:24–26;
Moises 5:9; PP 1:3.

PNK Pannakasubbot,
Subboten, Nasubbot.

^c PNK Pannakatnag
da Adan ken Eva.

^d Moro. 8:8, 12, 22;
DkK 29:46–47.

PNK Pannakai-

salakan—
Pannakaisalakan
dagiti ubbing.

39a Mat. 13:18–19;

2 Cor. 4:3–4;

Alma 12:9–11.

^b Eze. 20:18–19;

Alma 3:8.

PNK Kannawidan.

40a PNK Kaamaan—
Pagrebbengan
dagiti nagannak.

42a 1 Sam. 3:11–13;

DkK 68:25–31.

43a 1 Tim. 3:4–5.

45a DkK 84:63; 88:62.

46 Awagankayo a “katulongak para iti pagimbagan ti lubong, ket dakayo ti katulonganda para kaniak—

47 Ket ita, pudno kunak kenka Joseph Smith, Jun.—Dimo tinungpal dagiti bilin, ket nasken nga awatem ti “pammabaw ti Apo;

48 Nasken nga agbabawi ti “kaamaam ket lipatenda ti sumagmamano a banag, ket ipasnekda koma ti dumngeg kadagiti ibagam, wenno mapapanawda iti lugarda.

49 No ania ti sawek iti maysa sawek iti amin; “agkararagkayo a kanayon amangan la ketdi ta rimbawannakayo ti nadangkes, ket papanawennakayo iti lugaryo.

50 Kasta met ti katulongak a ni Newel K. Whitney, ti obispo iti simbaanko, nasken a madusa, ket urnosenna ti kaamaanna, ket kitaenna a napasasnekda ken maseknanda iti pagtaengan, ket agkararagda a kanayon, wenno maikkatdanto iti “lugarda.

51 Ita, kunak kadakayo, gagay-yemko, pagdaliasatenyo ti katulongak a ni Sidney Rigdon, ket saan nga agtaktak, ket ipakdaarna met ti “maawat a tawen ti Apo, ken ti ebanghelio ti pannakaisalakan, ta ikkacto iti kabaelan nga agsarita; ket tulongakto babaen ti kararagyo a sangsangkamaysa iti pammati.

52 Ket pagdardarasenyoy met dagiti katulongak a da Joseph Smith, Jun., ken Frederick G. Williams, ket maikkandanto met babaen ti kararag ti pammati; ket no la ketdi tungpalenyoy dagiti saok saankayonto a matikaw iti daytoy a lubong, wenno iti umay a lubong.

53 Ket, pudno kunak kadakayo, a pagayatak nga idarasyo nga “ipatarus dagiti nasantuan a kasuratak, ken ^bmangammo iti pakasaritaan, ken kadagiti pagilian, ken kadagiti pagarian, kadagiti paglintegan ti Dios ken tao, ket agpaay amin daytoy iti pannakaisalakan ti Zion. Amen.

BENNEG 94

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 6 ti Mayo 1833 (History of the Church, 1:346–347). Natudingan da Hyrum Smith, Reynolds Cahoon, ken Jared Carter iti komite ti panagipasdek ti Simbaan.

1–9, Nangted ti Apo iti bilin a mayappeng iti pannakapatakder ti balay a pagtrabahuan ti Pangulueng;

10–12, Mabangon ti balay a pagimalditan; 13–17, Mailatang dagiti sumagmamano a tawid.

46a Lev. 25:55;
1 Ne. 21:3–8.
PNK Serbisio.
47a DkK 95:1–2.
PNK Dusa,
Pannakadusa.

48a PNK Kaamaan—
Dagiti pagrebbengan
ti ubing.
49a 3 Ne. 18:15–21.
50a DkK 64:40.
51a Luc. 4:19.

53a PNK Patarus ni
Joseph Smith (PJS).
^b DkK 88:76–80, 118.
PNK Pannakaammo.

KET manen, pudno kunak kadakayo, "gagayyemko, ti bilin nga itedko kadakayo, nga irugiyonto ti mangibaskag ken mangisagana iti pangrugian ken pamuon ti siudad ti ^bistaka ti Zion, ditoy daga ti Kirtland, a mangrugi iti balayko.

2 Ket adtoy, nasken a maaramid a maibatay iti "pagtuladan nga intedko kadakayo.

3 Ket ikkan-pategyo ti umuna a lote iti abagatan a para kaniak a pagpatakderan iti balay ti panguluen, a pagtrabahuan ti panguluen, a pakagun-odan kadagiti paltiing; ken para iti aramid a panagserbi ti "panguluen, iti amin a banag a maipanggep iti simbaan ken pagarian.

4 Pudno kunak kadakayo, a mabangonto iti sekkegna a limapulo-ket-lima ken innem-a-pulo-ket-lima a kadapan, iti akin-uneq a pasetna.

5 Ket addanto akinbaba ken akinngato a kadsaaran, a maibatay iti pagbasaran a maitedto kadakayo kalpasan daytoy.

6 Ket maidatonto iti Apo manipud iti pamuon daytoy, a maibatay iti urnos ti kinasaserdote, a maibatay iti pagtuladan a maitedto kadakayo kalpasan daytoy.

7 Ket maidatonto a sibubukel iti Apo a pagtrabahuan ti panguluen.

8 Ket diyonto palubosan ti ania man a "narugit a banag a makas-

trek; ket addanto idiaiy ti ^bgloriak, ken addaakto sadiay.

9 Ngem no addanto sumrek ditoy a "narugit a banag, awanto ti gloriak sadiay; ket saanakto a sumrek iti daytoy.

10 Ket manen, pudno kunak kadakayo, maidatonto kaniak ti maikadua a lote iti abagatan a pakaipatakderan ti balayko, a "pakaimalditan ti ^bnakaipatarusan dagiti nasantuan a kasurat, ken amin a banag nga ibilinkonto kadakayo.

11 Ket limapulo-ket-lima ken innem-a-pulo-ket-lima a kadapan ti sekkegnanto, iti akin-uneq a pasetna; ket addanto akinbaba ken akinngato a kadsaaran.

12 Ket sibubukelto a maidaton daytoy a balay iti Apo manipud iti pamuonna, a pagimalditan, iti amin a banag nga ibilinkonto kadakayo, a nasantuan, nadalus, a maibatay iti pagbasaran iti amin a banag a kas iti maitedto kadakayo.

13 Ket awatento ti katulongak a ni Hyrum Smith ti maikatlo a lote a tawidna.

14 Ket tawidento dagiti katulongak a da Reynolds Cahoon ken Jared Carter dagiti umuna ken maikadua a lote iti amianan—

15 Tapno maaramidda ti aramid nga intudingko kadakuada, a komite a mangbangon iti balayko, a maibatay iti bilinko, siak, ti Apo a Dios, kadakayo.

94 1a DkK 93:45.

b PNK Istaka.

2a DkK 52:14-15.

3a DkK 107:9, 22.

8a Luc. 19:45-46;

DkK 109:16-20.

b 1 Ari 8:10-11.

PNK Gloria.

9a DkK 97:15-17.

10a DkK 104:58-59.

b PNK Patarus ni Joseph Smith (PJS).

16 Saan a mabangon dagitoy dua a balay agingga nga itedko kadakayo ti bilin maipanggep kadakuada.

17 Ket ita awanen ti itedko pay kadakayo iti daytoy a gundaway. Amen.

BENNEG 95

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 1 ti Hunio 1833 (History of the Church, 1:350–352). Kasilpo daytoy a paltiing dagiti nailangitan a panangiwanwan a mangbangon kadagiti balay a pagdaydayawan ken pagisuruan, kangrunaanna ti Balay ti Apo (kitaen ti benneg 88:119–136 ken benneg 94).

1–6, *Madusa dagiti Santo iti dida panangbangon iti balay ti Apo; 7–10, Tarigagayan ti Apo nga aramaten ti balayna a pangyawatanna iti talugading kadagiti taona babaen ti bileg nga aggapu iti ngato; 11–17, Maidaton ti balay a pagdaydayawan ken pagadalan dagiti Apostol.*

PUDNO, kastoy ti kuna ti Apo kadakayo a patpatgek, ken ^adusaek met dagiti patpatgek tapno ^bmapakawan dagiti basolda, ta iti pannusa isaganak ti wagas a ^cpakaisalakananda kadagiti amin a banag manipud iti ^dsulisog, ket impatpategkayo—
2 Gapuna, nasken a madusakayo ket awatenyo ti panangungetko kadakayo;
3 Ta nagbasolkayo kaniak iti nadagsen unay a basol, ta diyo

inkaskaso ti naindaklan a bilin iti amin a banag, nga intedko kadakayo maipanggep iti panakabangon ti ^abalayko;

4 Ta ti pannakaisaganana naisangrat a mangisagana kadagiti apostolko a ^amangpukis iti bangkagko iti maudi a gundaway, tapno maipatungpalko ti ^bkarkarna a tignay, tapno ^cmaibukbokko ti Espirituk iti amin a lasag—

5 Ngem adtoy, pudno kunak kadakayo, nga adu kadakayo ti naordenan, nga inawagak ngem bassit kadakuada ti ^anapili.

6 Nagbasol iti nadagsen unay dagiti saan a napili, isu a magmagnada iti ^akasipngetan iti tengnga ti aldaw.

7 Ket gapu iti daytoy nangtedak iti bilin kadakayo a manga-

95 1a Deut. 11:1–8;
Prov. 13:18;
Heb. 12:5–11;
Hel. 15:3;
DkK 101:4–5; 105:6.
PNK Dusa,
Pannakadusa.
b PNK Pakawan.
c 1 Cor. 10:13.
d PNK Sulisogen,

Sulisog.
3a Hag. 1:7–11;
DkK 88:119.
PNK Templo,
Balay ti Apo.
4a Jacob 5:61–75;
DkK 24:19; 33:3–4.
PNK Bangkag ti Apo.
b Isa. 28:21;
DkK 101:95.

c Prov. 1:23; Jl. 2:28;
DkK 19:38.
PNK Sagut ti Espiritu;
Espiritu Santo.
5a Mat. 20:16;
DkK 105:35–37;
121:34–40.
PNK Panagpili.
6a PNK Kasipngetan,
Naespirituan a.

ngay iti "sagrado a panagtitipon, tapno makadanon dagiti ^bpanagayuno ken panagladingityo iti lapayag ti Apo ti ^cPangen, a no mayulog, ti ^anangparsua iti umuna nga aldaw, ti punganay ken ti panungpalan.

8 Wen, pudno kunak kadakayo, nangtedak iti bilin kadakayo a mangbangon iti balay, a daytoy a balay ti pangyawatak iti "talugading kadagiti napilik babaen ti bileg nga aggapu iti ngato;

9 Ta daytoy ti ^akari ti Ama kadakayo; ngarud bilinenkayo nga agbati, a kas kadagiti apostolko iti Jerusalem.

10 Nupay kasta, nagbasol iti nadagsen unay a basol dagiti katulongak; ket napasamak ti ^apanagsusupanget iti ^bpagadalan dagiti propeta; a nakaro unay para kaniak, kuna ti Apoyo; ngarud imbaonko ida a madasa.

11 Pudno kunak kadakayo, pagayatak a mangbangonkayo iti balay. No tungpalenyo dagiti bilinko maaddaankayonto iti bileg a mangbangon iti daytoy.

12 No diyo ^atungpalen dagiti bilinko, saanto nga agtuloy ti ^bpanangipateg ti Ama kadaka-

yo, ngarud magnakayonto iti kasipngetan.

13 Ita addaytoy ti sirib, ken panunot ti Apo—bangonenyo ti balay, saan a babaen ti wagas ti lubong, ta diak imbilin kadakayo nga agbiagkayonto iti wagas ti lubong;

14 Ngarud, bangonenyo babaen ti wagas nga itedko kadagiti tallo kadakayo, a tudinganyo ken ordenanyo iti daytoy a bileg.

15 Ket agdakkell iti limapuloket-lima a kadapan iti kaakaba, ken innem-a-puloket-lima a kadapan iti kaatiddog, iti akin-uneg a pasetna.

16 Ket idatonyo kaniak ti akin-baba a kadsaaran a pagidatonanyo iti sakramento, ken pangasabaanyo, ken pagayunuananyo, ken pagkararaganyo, ken ^apangidatonanyo iti kasantuan a tarigagayyo kaniak, kuna ti Apoyo.

17 Ket idatonyo kaniak ti akinngato a kadsaaran a pagadalan dagiti apostolko, kuna ti Anak nga ^aAhman; wenno, iti sabali a panna, Alphas; wenno, iti sabali a panna, Omegas; nga isu ni Jesucristo nga ^bApoyo. Amen.

BENNEG 96

Paltiing a naited ken ni Joseph Smith a Propeta, a mangipakita iti panna-

7a DkK 88:70, 74-82,
117-120.

b PNK Ayuno,
Panagayuno.

c PNK Jehova.

d PNK Agparsua,
Panagparsua.

8a DkK 38:32; 39:15;
43:16; 110:9-10.

PNK Talugading.

9a Luc. 24:49.

10a PNK Panagsu-
supanget.

b PNK Pagadalan

dagiti Propeta.

12a Jn. 15:10.

b 1 Jn. 2:10, 15.

16a DkK 59:9-14.

17a DkK 78:20.

b PNK Apo.

kabukel ti siudad wenno istaka ti Zion iti Kirtland, Ohio, idi 4 ti Hunio 1833, a pagarigan dagiti Santo iti Kirtland (History of the Church, 1:352-353). Taripnong ti pasken dagiti nangato a saserdote, ket kangrunaan a napagsasaritaan ti pannakailako ti daga, a managan iti talon a French, a tinagikua ti Simbaan iti asideg ti Kirtland. Gapu ta saan a makapagtutunos ti taripnong no asino ti mangaywan iti talon, nagnanamingan ti amin a saludsodenda iti Apo ti maipanggep iti daytoy a banag.

1, Mapapigsa ti Istaka ti Zion iti Kirtland; 2-5, Bingaybingayen ti obispo dagiti tawid para kadagiti Santo; 6-9, Agkameng ni John Johnson iti sangsangkamaysa a timpuyog.

ADTOY, kunak kadakayo, adtoy ti sirib, a pakaam-muanyo no kasano ti panagtig-nayyo maipanggep iti daytoy a banag, ta nasken kaniak a mapapigsa daytoy “istaka nga intuyangko para iti pannakapapigsa ti Zion.

2 Ngarud, bay-anyo a ni katu-longak a Newel K. Whitney ti mangiwardas iti lugar a naipanagan kadakayo, nga intuyangko a pakabangonan ti nasantuan a balayko.

3 Ket manen, mabingaybingay koma a lote, a maibatay iti sirib, a para iti pagimbagan dagiti agsapsapul iti tawid, a kas mapagnanaminganyo.

4 Ngarud, imutektekanyo tapno makitayo daytoy a banag, ket dayta paset a napateg a pagsayaatan ti “timpuyogko, para iti panggep a mangidanon iti balikas kadagiti annak ti tattao.

5 Ta adtoy, pudno kunak kadakayo, daytoy ti kaskenan kaniak, tapno maidanon ti balikasko kadagiti annak ti tattao, iti panggep a mangparukma iti puspuso dagiti annak ti tattao a para iti pagimbaganyo. Pudno a kasta. Amen.

6 Ket manen, pudno kunak kadakayo, nainsiriban ken nasken kaniak, a ni katulongak a John Johnson nga inawatko ti datonna, ken nangngegak ti kararagna, inkariak iti agnanayon a biag no la ketdi tungpalenna dagiti bilinko manipud ita.

7 Ta isu ket kaputotan ni “Jose ken makiranud iti parabur ti kari a naited kadagiti ammana—

8 Pudno kunak kadakayo, nasken kaniak nga isu ket agbalin a kameng ti timpuyog, tapno makatulong a mangidanon iti balikasko kadagiti annak ti tattao.

9 Ngarud ordenanyo iti daytoy a bendision, ket agsukisok a sireregta a mangrisut kadagiti utang kadagiti balay a nakainagananyo, tapno makapagtaeng sadiay. Pudno a kasta. Amen.

96 1a Isa. 33:20; 54:2.
PNK Istaka.
4a DkK 78:3-4.

PNK Sangsangka-maysa a Timpuyog.
7a PNK Jose, Lalaki nga

Anak ni Jacob.

BENNEG 97

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 2 ti Agosto 1833 (History of the Church, 1:400-402). Naitalimudok daytoy a paltiing kadagiti aramid dagiti Santo iti Zion, Jackson County, Missouri, kas sungbat iti panagdamag ti Propeta iti Apo iti pakaam-muan. Kairut idi ti pannakaidadanes dagiti kameng ti Simbaan iti Mis-souri, ket idi 23 ti Hulio 1833, napilitanda a nagpirma iti napagnami-ngan nga ipapanawda iti Jackson County.

1-2, Adu kadagiti Santo iti Zion (Jackson County, Missouri) ti na-bendisionan gapu iti kinapudno-da; 3-5, Napadayawan ni Parley P. Pratt iti trabahona iti pagada-lan iti Zion; 6-9, Awaten ti Apo dagiti agtungpal kadagiti katula-ganda; 10-17, Mabangon ti balay iti Zion a pakakitaan dagiti natar-naw ti panagpuspusona iti Dios; 18-21, Ti Zion ti natarnaw ti pa-nagpuspusona; 22-28, Maliklikan-to ti Zion ti pungtot ti Dios no napudno.

PUDNO kunak kadakayo ga-gayyemko, agsaoak kadaka-yo iti timekko, nga isu ti timek ti Espirituk, tapno maipakitak ka-dakayo ti pagayatak maipang-gep kadagiti kabsatyo iti daga ti “Zion, nga adu kadakuada ti pudno a napakumbaba ken si-reregta nga agsapsapul tapno agsursuro iti pagsiriban ken ag-sapul iti kinapudno.

2 Pudno, pudno kunak kada-kayo, nagasatda, ta magun-od-danto; ta siak, ti Apo, ipakitak ti asik kadagiti amin a “naem-ma, ken kadagiti amin a pagaya-

tak, tapno addanto paglintegak inton isaklangko ida iti pangu-koman.

3 Adtoy, kunak kadakayo, mai-panggep iti “pagadalan iti Zion, siak, ti Apo, maragsakanak iti kaadda ti pagadalan iti Zion, ken kasta met iti katulongak a ni ^bParley P. Pratt, ta tinung-palnak.

4 Ket no la ketdi itultuloyna ti agtungpal kaniak agtultuloy met ti panangiturongna iti pa-gadalan iti daga ti Zion aging-ga nga itedko kenkuana dagiti sabali a bilin.

5 Ket bendisionakto iti adu a bendision, iti pannakailawla-wag dagiti nasantuan a kasura-tan ken kinadatdatlag iti pan-nakaitandudo ti pagadalan, ken ti simbaan ti Zion.

6 Ket kadagiti nabati iti paga-dalan, siak, ti Apo, siaayatak a mangipakita iti kaasik; nupay kasta, adda dagiti nasken a “ma-dusa, ket maammuanto dagiti aramidida.

7 Maipakanto ti “wasay iti ra-mut dagiti kayo; ket mapukanto ken maisungrod ti tunggal kayo

97 1a PNK Zion.
2a Mat. 5:5;
Mosiah 3:19.
3a PNK Pagadalan

dagiti Propeta.
b PNK Pratt,
Parley Parker.
6a PNK Dusa,

Pannakadusa.
7a Mat. 3:10.

a di ^bagbunga iti nasayaat. Siak, ti Apo, nasaokon.

8 Pudno kunak kadakayo, amin dagiti makaammo a ^anapudno ti ^bpanagpuspusoda, ken napakumbaba, ken sibababawi ti espirituda, ken ^csitatallugod a mangtungpal kadagiti katulaganda babaen ti ^dsakripisio—wen, tunggal sakripisio a siak, ti Apo, ibilinkonto—^eawatek ida.

9 Ta siak, ti Apo, bilinekto ida a mangidatag iti kas iti nabunga a kayo a naimula iti nasayaat a daga, iti asideg ti natarnaw nga ubbog, a nagbunga iti napateg a bunga.

10 Pudno kunak kadakayo, a pagayatak a mabangon ti ^abalay a para kaniak iti daga ti Zion, a kas iti ^bpagtuladan nga intedko kadakayo.

11 Wen, mabiit koma a mabangon, babaen ti apagkapullo nga it-ited dagiti taok.

12 Adtoy, daytoy ti ^aapagkapullo ken sakripisio a siak, ti Apo, dinawatko kadagiti imada, tapno adda ^bbalay a mabangon para kaniak para iti pannakaisalakan ti Zion—

13 A para iti lugar a ^apagdaydayawan para kadagiti amin a santo, ken lugar a pakaiwanwa-

nan para kadagiti amin a mawagan nga agtrabaho iti panagserbi iti amin nga akem ken pagrebbenganda;

14 Tapno mapagbalinda a nan-anay iti ^apannakaawatda iti panagserbida, iti teoria, iti pagbatayan, ken iti doktrina, kadagiti amin a banag a maipanggep iti ^bpagarian ti Dios iti daga, a naitalek kadakayo dagiti ^ctulbek dayta a pagarian.

15 Ket no la ketdi mangbangon dagiti taok iti balay a para kaniak iti nagan ti Apo, ket dida palubosan ti ania man a ^anarugit a banag a sumrek iti daytoy, tapno saan a marugitan, agtaengto ti ^bgloriak iti daytoy;

16 Wen, ket ^aaddaakto sadiay, ta umayakto sadiay, ket makitanto dagiti amin a ^bnadalus ti panagpuspusona a mapan sadiay ti Dios.

17 Ngem no marugitan saanakto a sumrek iti daytoy, ket awanto ti gloriak sadiay; ta saanakto a sumrek kadagiti saan a nasantuan a templo.

18 Ket, ita, adtoy, ^arumangayto ti Zion no aramidenna dagitoy a banag, ket agsaknap ken agbalin a nagloriaan unay, naindaklan unay, ken pagam-amkan unay.

7b Luc. 6:43–45;

Alma 5:36, 52;

3 Ne. 14:15–20.

8a PNK Napakumbaba a Puso.

b PNK Napudno, Kinapudno.

c DkK 64:34.

d PNK Sakripisio.

e DkK 52:15; 132:50.

10a DkK 57:3; 88:119; 124:51.

b DkK 115:14–16.

12a PNK Apagkapullo, Panagbayad iti Apagkapullo.

b PNK Templo, Balay ti Apo.

13a PNK Agyaman, Napnuan Yaman, Panagyaman.

14a PNK Pannakaawat.

b PNK Pagarian ti Dios wenno

Pagarian ti Langit.

c PNK Tulbek ti Kinasaserdote.

15a DkK 94:9; 109:20–21.

b Hag. 2:7; DkK 84:5.

16a DkK 110:1–10.

b Mat. 5:8; DkK 67:10–13; 88:68.

PNK Natarnaw, Kinatarnaw.

18a DkK 90:24; 100:15.

19 Ket dayawento dagiti “pagilian iti daga, ket kunadanto: Pudno a ti ^bZion ti siudad ti Dios, ket talaga a saan a marebek ti Zion, wenno maisin iti lugarna, ta adda ti Dios sadiay, ken adda ti ima ti Apo sadiay;

20 Ket inkarina babaen ti bileg ti kabaellanna nga isu ti salakan-na ken ti nangato a “torrena.

21 Ngarud, pudno, kastoy ti kuna ti Apo, bay-an nga agrag-o ti Zion, ta daytoy ti “Zion—TI NATARNAW TI PANAGPUSPUSONA; ngarud, bay-an nga agrag-o ti Zion, idinto nga agladingit amin dagiti nadangkes.

22 Ta adtoy, ket imutektekan, madagdagus ti yaay ti “bales a kasla alipugpog kadagiti saan a nadosan; ket asino ti makaliklik iti daytoy?

23 Agpautto iti aldaw ken rabii ti “pannaplit ti Apo, ket singaento ti pakaammo dagiti amin a tao; wen, saanto nga agtalinaed agingga nga umay ti Apo;

24 Ta simged ti gura ti Apo ka-

dagiti makarimon nga aramidda ken kadagiti amin a nadangkes nga aramidda.

25 Nupay kasta, “makalibasto ti Zion no tungpalenna nga aramiden dagiti amin a banag nga imbilinko kenkuana.

26 Ngem no dina tungpalen nga aramiden ti ania man nga imbilinko kenkuana, “sarungkarakto a maibatay kadagiti amin nga aramidna, iti ^bnakaro a pammarigat, iti peste, iti angol, iti espada, iti ‘panagibales, iti ^amangrunaw nga apuy.

27 Nupay kasta, maibasa koma daytoy iti maminsan a mangnegna, a siak, ti Apo, inawatkon ti datonna; ket no saan la ketdin nga agbasol “awanto kadagito a banag ti mapasamak kenkuana;

28 Ket “bendisionakto iti parabor, ket paaduekto iti kasta unay dagiti bendision kenkuana, ken kadagiti kaputotanna iti agnanayon nga awan inggana, kuna ti Apo a Diosyo. Amen.

BENNEG 98

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 6 ti Agosto 1833 (History of the Church, 1:403–406). Immay daytoy a paltiing a bunga ti pannakaidadan dagiti Santo iti Missouri. Gagangay a marikna dagiti Santo iti Missouri, ta nagsagaba ti bagbagida ken napukaw dagiti sanikuada, ti panggep a bumales ken agibales. Ngarud, inted

19a Isa. 60:14;
Zac. 2:10–12;
DkK 45:66–70; 49:10.

^b PNK Baro a
Jerusalem.

20a 2 Sam. 22:3.

21a Moises 7:18.

PNK Natarnaw,

Kinatarnaw; Zion.

22a PNK Panagibales.

23a Isa. 28:14–19;

DkK 45:31.

25a 2 Ne. 6:13–18;

DkK 63:34;

JS—M 1:20.

26a DkK 84:54–59.

^b Luc. 21:10–13.

^c Mal. 4:1–3;

3 Ne. 21:20–21.

^d Jl. 1:15–20.

27a Eze. 18:27.

28a PNK Bendision,

Nabendisionan,

Pammendision.

ti Apo daytoy a paltiing. Nupay awan duadua a nakadanon iti Propeta iti Kirtland (siam-a-gasut a milia ti kaadayo), ti sumagmamano a damag iti parikut iti Missouri, dimmanon la kenkuana iti daytoy a petsa babaen ti paltiing ti kadagsen ti kasasaad.

1-3, *Pagimbaganto dagiti Santo dagiti panagrigrigatda; 4-8, Isingned dagiti Santo ti bagbagida iti pagalagadan ti paglintegan ti daga; 9-10, Nasken a matarabay dagiti napudno, masirib, ken nasa-yaat a tao kadagiti pagtakeman nga awan ti pakainaiganna iti rehilion; 11-15, Maaddaan iti agnayon a biag dagiti mangpukaw iti biagda iti pagsayaatan ti Apo; 16-18, Rubsien ti gubat ket ipakdaar ti kappia; 19-22, Mababalaw ken mabilin nga agbabawi dagiti Santo iti Kirtland; 23-32, Ipalgak ti Apo dagiti paglinteganna a mangsakup iti pannakaidadanes ken panagrigrigat a naipabaklay kadagiti taona; 33-38, Nainkalintegan laeng ti gubat no ibilin ti Apo; 39-48, Nasken a pakawanen dagiti Santo dagiti kabusorda, a, no agbabawida, makaliklikdanto met iti pammales ti Apo.*

PUDNO kunak kadakayo gayyemko, saankayo nga "agbuteng, liwliwaenyo ti puspusoyo, wen, agrag-okayo ket-di, ket ^bagyamankayo iti amin a banag;

2 Anusanyo nga "urayen ti Apo, ta nakadanon dagiti kararagyo kadagiti lapayag ti Apo ti Pangen, ket naisurat iti day-

toy a timbre ken testamento—inkari ken impaulog ti Apo a mapatgandanto.

3 Ngarud, intedna daytoy a kari kadakayo, nga addaan iti katulagan a saan a mabaliwan tapno matungpaldanto; ket amin a banag a "nagrigatanyo agbalindanto a pagimbagan-yo, ken pakaitan-okan ti nagan-ko, kinuna ti Apo.

4 Ket ita, pudno kunak kadakayo maipanggep kadagiti paglintegan ti daga, pagayatak nga agtungpal dagiti taok nga agaramid kadagiti amin a banag nga ibilinko kadakuada.

5 Ket dayta "paglintegan ti daga nga isu ti ^bpagalagadan, tarabayenna ti pagbatayan ti wayawaya iti pannakatagina-yon dagiti kalintegan ken gundaway, agpaay kadagiti amin a tao, ket nainkalintegan kaniak.

6 Ngarud, siak, ti Apo, ikalintegankayo, ken dagiti kabsatyo iti simbaanko, iti panangisingedyo iti bagbagiyo iti dayta paglintegan nga isu ti paglintegan ti konstitusion iti daga;

7 Ket kas maipanggep iti paglintegan ti tao, ania man a pagsurokan wenno pagkurangan daytoy, agtaud iti dakes.

98 1a DkK 68:6.
b PNK Agyaman,
Napnuan Yaman,
Panagyaman.
2a Sal. 27:14;

Isa. 30:18-19;
DkK 133:45.
3a DkK 122:7.
PNK Kinarigat.
5a 1 Ped. 2:13-14;

DkK 58:21; 134:5.
b DkK 101:77-80;
109:54.
PNK Konstitusion;
Wayawaya.

8 Siak, ti Apo a Dios, "waya-wayankayo, ngarud nawaya-kayon nga awan duadua; ket kasta met a winayawayaanna-kayo ti paglintegan.

9 Nupay kasta, lumdaang dagiti tao no agturay dagiti "nangkes.

10 Gapuna, nasken a sireregta a sapulen dagiti "mapagpiaran ken masirib a tao, ket nasken nga itandudoyo dagiti nasayat ken masirib a tao, no saan agtaud iti dakes ti ania man a pagkurangan dagitoy.

11 Ket itedko kadakayo ti bilin, a lipatenyo amin a dakes ket makikappengkayo iti amin a naimbag, tapno agbiagkayo iti tunggal "balikas nga agtaud iti ngiwat ti Dios.

12 Ta "itednanto kadagiti napudno iti tunggal binatog, iti tunggal annuroten; ket ^bpadasenkayonto ken penkenkayonto iti daytoy.

13 Ket asino man a "mangpu-kaw iti biagna gapu kaniak, para iti naganko, masarakannanto manen, nga isu ti agnanayon a biag.

14 Ngarud, saankayo nga "agbuteng kadagiti kabusoryo, ta impaulogko a sipupuso, kinuna ti Apo, a ^bpenkenkayonto

iti amin a banag, no agtungtungpalkayo met la iti katulagak, nga uray pay iti 'patay, tapno mapaneknekankayo a maikari.

15 Ta no saankayo nga agtungpal iti katulagak saankayo a maikari kaniak.

16 Ngarud, "tallikudanyo ti ^bgubat ket ipakdaaryo ti 'kappia, ket ikalikagumyo a sireregta nga 'isubli ti puspuso dagiti ubbing kadagiti ammada, ken ti puspuso dagiti amma kadagiti ubbing;

17 Ket manen, ti puspuso dagiti "Hudio kadagiti propeta, ken dagiti propeta kadagiti Hudio; no saan umayak a mangsaplit iti sangalubongan babaen ti lunod, ket marunaw amin a lasag iti imatangko.

18 Diyo koma riribuken ti puspusoyo; ta "adu ti mansion iti balay ti Amak, ket naisaganakon ti lugar a para kadakayo; ket sadi-no man a yanmi iti Amak, isunto met ti yanyo.

19 Adtoy, siak, ti Apo, saanak unay a naay-ayo kadagiti adu nga adda iti simbaan iti Kirtland;

20 Ta dida tallikudan ti basbasolda, ken dagiti nadangkes nga aramidida, ti pannakkel iti pus-

8a Jn. 8:32;
2 Cor. 3:17.
PNK Kinawaya nga Agpili; Nawaya, Wayawaya.
9a Prov. 29:2.
10a PNK Napudno, Kinapudno.
11a Deut. 8:3;
Mat. 4:4;
DkK 84:43-44.

12a Isa. 28:10;
DkK 42:61.
^b Abr. 3:25-26.
13a Luc. 9:24;
DkK 101:35-38;
103:27-28.
PNK Martir, Kinamartir.
14a Neh. 4:14;
DkK 122:9.
^b DkK 124:55.

^c Apoc. 2:10;
DkK 136:31, 39.
16a Alma 48:14.
PNK Mamagkappia.
^b PNK Gubat.
^c PNK Kappia.
^d Mal. 4:5-6;
DkK 2:1-2.
17a PNK Hudio.
18a Jn. 14:2;
DkK 59:2; 76:111; 81:6.

pusoda, ken ti kinaagumda, ken amin dagiti makasimron a banag, ken mangtungpal kadagiti nainsiriban a balikas ken agnayanon a biag a naitedkon kada-kuada.

21 Pudno kunak kadakayo, a siak, ti Apo, “dusaek ida ket aramidekto ti ania man nga ilistak, no saanda nga agbaba-wi ken tungpalen dagiti amin a banag nga imbagak kadakuada.

22 Ket kunak manen kadakayo, no tungpalenyo nga “aramiden ti ania man nga ibilinko kadakayo, siak, ti Apo, ibabawik amin a pungtot ken gurak kadakayo, ket saanto nga agbaligi ti ^bruangan ti impierno kadakayo.

23 Ita, agsaoak kadakayo maipanggep kadagiti kaamaan-
yo—no dagiti tao “saplitendakayo, wenno dagiti kaamaan-
yo, iti maminsan, ket no ibturanyo a siaanus ken saankayo a bimmales, wenno pinanggep ti agibales, magunggonaankayonto;

24 Ngem no diyo ibturan a siaanus, “maipabaklayto kadakayo a kas pakarukodanyo.

25 Ket manen, no saplitennakayo ti kabusoryo iti maikadua a gundaway, ket saanyo a balse-
sen ti kabusoryo, ket ibturanyo a siaanus, maminggasutto ti kadakkel ti gunggonayo.

26 Ket manen, no saplitennakayo iti maikatlo a gundaway, ket ibturanyo a “siaanus, mamim-

patto a dakdakkell ti awatenyo a gunggon;

27 Ket agtalinad dagitoy tallo a pammaneknek a maibusor iti kabusoryo no saan nga agbaba-wi, ket saanto a maikkat iti listaan.

28 Ket ita, pudno kunak kadakayo, no libasanto dayta a kabusor ti pammalesko, ket saanto a maidatag kaniak tapno maukom, ikagumaanyo nga “iballag kenkuana babaen ti naganko, tapno saanton nga umay manen kadakayo, wenno iti kaamaan-
yo, uray pay kadagiti annak dagiti annakyo iti maikatlo ken maikapat a kaputotan.

29 Ket kalpasanna, no umayto kadakayo wenno kadagiti annakyo, wenno kadagiti annak dagiti annakyo iti maikatlo ken maikapat a kaputotan, nayawatkon ti kabusoryo kadakayo;

30 Ket kalpasanna no pakawanyo magunggonaankayonto iti kinalintegyo; kasta met dagiti annakyo ken dagiti annak dagiti annakyo iti maikatlo ken maikapat a kaputotan.

31 Nupay kasta, adda kadagiti imayo ti kabusoryo; no gunggonaanyo a maibatay kadagiti aramidna nainkalintegankayo; no panggepena ti biagyo, ket agpeggad ti biagyo kenkuana, adda ti kabusor kadagiti imayo ket nainkalintegankayo.

32 Adtoy, daytoy ti paglintergan nga intedko iti katulongan a

21a Mosiah 23:21;

Hel. 12:3.

PNK Dusa,

Pannakadusa.

22a PNK Agtungpal,
Kinamanagtungpal,

Natulnog.

b Mat. 16:17–18;

DKK 33:12–13.

23a Luc. 6:29;

Alma 43:46–47.

PNK Idadanes,

Panangidadanes.

24a Mat. 7:1–2.

26a PNK Anus.

28a PNK Ballaagan,
Ballaag.

ni Nephi, ken dagiti “ammayo, da Jose, ken Jacob, ken Isaac, ken Abraham, ken amin dagiti nagkauna a propeta ken apostolko.

33 Ket manen, daytoy ti “paglintegan nga intedko kadagiti nagkaunak, a saanda a mapan makiranget iti ania man a pagilian, kakabsat, pagsasao, wenno tattao, malaksid no siak, ti Apo, bilinek ida.

34 Ket no ipakdaar ti ania man a pagilian, pagsasao, wenno tattao ti gubat a maibusor kadakuada, itag-ayda pay nga umuna ti wagayway ti “kappia kadagita a tao, pagilian, wenno pagsasao;

35 Ket no saan nga awaten dagita a tao ti naidiaya a kappia, uray pay iti maikadua wenno maikatlo a gundaway, nasken nga idatagda dagitoy a pammaneknek iti Apo;

36 Ket siak, ti Apo, itedko kadakuada ti bilin, ken itdek ti kalinteganda a mapan makiranget iti dayta a pagilian, pagsasao, wenno tattao.

37 Ket siak, ti Apo, kaduaek ida iti “pannakirangetda, ken iti pannakiranget dagiti annakda, ken dagiti annak dagiti annakda, agingga a makabalesda kadagiti amin a kabusorda, agingga iti maikatlo ken maikapat a kaputotan.

38 Adtoy, daytoy ti pagarigan dagiti amin a tao, kinuna ti Apo a Diosmo, a pakaikalintegangan iti sangok.

39 Ket manen, pudno kunak kadakayo, no kalpasan ti yaay kadakayo ti kabusoryo iti umuna a gundaway, agbabawi ket umasideg kadakayo a mangikararang iti pammakawanyo, pakawanenyo, ket saanyon a pagtalinaeden pay a pammaneknek a maibusor iti kabusoryo—

40 Ket kasta a kasta agingga iti maikadua ken maikatlo a gundaway; ken kas iti kanaynay ti panangibabawi ti kabusoryo iti babak a naaramidna kadakayo, “pakawanenyo, agingga iti pitopulo a mamimpito.

41 Ket no makaaramid iti babak kadakayo ket saan nga agpakawan iti umuna a gundaway, nupay kasta pakawanenyo pay laeng.

42 Ket no makaaramid iti babak kadakayo iti maikadua a gundaway, ket saan nga agpakawan, nupay kasta pakawanenyo pay laeng.

43 Ket no makaaramid iti babak kadakayo iti maikatlo a gundaway, ket saan nga agpakawan, pakawanenyo pay laeng.

44 Ngem no makaaramid iti babak kadakayo iti maikapat a gundaway saanyon a pakawanen, ngem idatagyo dagitoy a pammaneknek iti Apo; ket sandanto a mapunas iti listaan agingga nga agpakawan ket gunggonaannakayo iti mamimpat nga ad-adu iti amin a banag a nakaaramidanna iti babak kadakayo.

32a DkK 27:10.
33a Deut. 20:10;
Alma 48:14–16.

34a DkK 105:38–41.
37a Jos. 23:10;
Isa. 49:25.

40a Mat. 18:21–22;
DkK 64:9–11.
PNK Pakawan.

45 Ket no aramidenna daytoy, pakawanenyo a naimpusuan; ket no saanna nga aramiden daytoy, siak, ti Apo, “ibaleskayonto iti kabusoryo iti maminggasut;

46 Ken kadagiti annakna, ken kadagiti annak dagiti annakna nga amin a gumura kaniak, agingga iti “maikatlo ken maikapat a kaputotan.

47 Ngem no agbabawinto dagiti annak, wenno dagiti annak dagiti annak, ket “agkamangda iti Apo a Diosda, a naimpusuan

ken iti amin a kabaelanda, panu-not, ken pigsada, ken isublida iti mamimpat dagiti amin a naaramidda a babak, wenno kadagiti nakaaramidan dagiti ammada iti babak, wenno kadagiti amma dagiti ammada, isunto pay laeng ti pannakapukaw ti pungtotyo;

48 Ket saanton nga umay ti “panagibales kadakuada, kinuna ti Apo a Diosyo, ket saanton a maidatag dagiti naaramidda a babak a kas pammaneknek iti Apo a maibusor kadakuada. Amen.

BENNEG 99

Palting a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta ken ni John Murdock, idi Agosto 1832, iti Hiram, Ohio. Nupay nailista daytoy a palting kadagiti edision ti Doktrina ken Katulagan manipud iti 1876 a kas Kirtland, idi Agosto 1833, paneknekan dagiti immuna nga edision ken sabsabali pay a naisurat a pakasaritaan ti umno a pakaammo.

1–8, Natudingan ni John Murdock a mangipakdaar iti ebanghelio, ket awaten dagiti mangawat kenkuana ti Apo ken magun-oddanto ti kaasi.

ADTOY, kastoy ti kinuna ti Apo iti katulongak a ni John Murdock—natudinganka a mapan kadagiti pagilian iti dumaya a mamalaybalay, iti tunggal purok, ken iti tunggal ciudad, a mangipakdaar iti agnanayon nga ebangheliok kadagiti agindeg kadagitoy, iti kangitingitan ti “panagidadanes ken nadangkes.

2 Ket asino man ti “mangawat kenka awatennak; ket maadda-ankanto iti bileg a mangipakdaar iti balikasko iti ^bpannakaipakita ti Nasantuan nga Espiritu.

3 Ket asino man ti mangawat kenka a ^akas iti maladaga, awatenna ti ^bpagariak, ket nagasatda, ta awatendanto ti ^ckaasik.

4 Ket asino man a di mangawat kenka ^asaanto a maawat iti Amak ken iti balayna; ket dalusamto dagiti ^bdapanmo iti nalimed a luglugar iti dalan a pammaneknek a maibusor kadakuada.

45a Mormon 8:20.

46a Deut. 5:9–10.

47a Mosiah 7:33;
Morm. 9:6.

48a Eze. 18:19–23.

99 1a PNK Idadanes,

Panagidadanes.

2a Mat. 10:40.

b 1 Cor. 2:4–5.

3a Mat. 18:1–6.

b PNK Pagarian
ti Dios wenno

Pagarian ti Langit.

c PNK Kaasi,
Manangngaasi.

4a Jn. 12:44–50.

b DkK 75:19–22.

5 Ket adtoy, ken imutektekan, madagdagus nga “umayak a ^bmangukom, a manggutog kadagiti amin a di nadiosan nga aramidida a maisupring kaniak, a kas naisuratko iti tomo ti libro.

6 Ket ita, pudno kunak kenka, a saan a nasken a mapanka agingga a maipaayan iti kasapulan

dagiti annakmo, ket maitulodda a siaanus iti obispo ti Zion.

7 Ket kalpasan ti sumagmama-no a tawen, no tarigagayannak, mabalinmo met ti mapan iti nasayaat a daga, tapno tagikuaem ti tawidmo;

8 No saan ituloymonto nga ipakdaar ti ebangheliok “agingga a maalaka. Amen.

BENNEG 100

Paltiing a naited kada Joseph Smith a Propeta ken ni Sidney Rigdon, iti Perrysburg, Nueva York, idi 12 ti Oktubre 1833 (History of the Church, 1:416, 419–421). Nakarikna dagiti dua a kabsat, kalpasan ti pannakayadayaoda kadagiti kaamaanda iti sumagmamano nga aldaw, iti pannakaseknan maipanggep kadakuada.

1–4, *Ikasaba da Joseph ken Sidney ti ebanghelio para iti pannakaisalakan dagiti kararua*; 5–8, *Maitedto kadakuada iti dayta met la nga oras ti sawenda*; 9–12, *Ni Sidney ti pannakangiawat ken ni Joseph ti agited iti paltiing ken ti naindaklan a maneknek*; 13–17, *Mangpatanor ti Apo iti nadalus a tattao, ket maisalakanto dagiti natudio.*

PUDNO, kastoy ti kinuna ti Apo kadakayo, gagayyemko a “Sidney ken ^bJoseph, naimbag dagiti kaamaanyo; addada kadagiti imak, ket tulongak ida no namnamaek a nasayaat; ta adda kaniak ti amin a bileg.

2 Ngarud, surotendak, ket denggenyo ti pammagbaga nga itedkonto kadakayo.

3 Adtoy, ken imutektekan, adu

ti taok iti daytoy a disso, iti lugar iti aglawlaw; ket maluktanto ti mapangnamnamaan a ridaw kadagiti lugar iti aglawlaw iti daytoy a daga iti dumaya.

4 Ngarud, siak, ti Apo, impalubosko nga umaykayo iti daytoy a lugar; ta napateg dayta kaniak para iti “pannakaisalakan dagiti kararua.

5 Ngarud, pudno kunak kadakayo, idanonyo dagiti timekyo kadagitoy a tao; “baliksenyo dagiti kapanunotan nga imulakto kadagiti pusoyo, ket dikayonto matikaw iti sango dagiti tao;

6 Ta “maitedto kadakayo iti umno nga oras, wen, iti dayta a kanito, anianto ti sawenyo.

7 Ngem itedko kadakayo ti bilin, nga ipakdaaryonto ti ania man a banag nga “ipakdaaryo

5a DkK 1:11–14.

b Jd. 1:14–15.

PNK Jesucristo—
Ukom.

8a Mat. 19:29.

100 1a PNK Rigdon,
Sidney.

b PNK Smith,
Joseph, Jr.

4a PNK Pannakaisalakan.

5a Hel. 5:18;

DkK 68:3–4.

6a Mat. 10:19–20;

DkK 84:85.

7a DkK 84:61.

17 Ket amin dagiti “maa-
wagan iti nagan ti Apo, ken
agtungpal kadagiti bilinna,
maisalakanto. Pudno a kasta.
Amen.

7<i>b</i> PNK Napakumbaba, Knapakumbaba. 8<i>a</i> 2 Ne. 33:1–4. 9<i>a</i> Ex. 4:14–16; 2 Ne. 3:17–18; DkK 124:103–104. 10<i>a</i> PNK Paneknekan.	11<i>a</i> Alma 17:2–3. <i>b</i> DkK 124:125. 13<i>a</i> PNK Zion. <i>b</i> DkK 84:99; 105:9–10, 31, 37. 14<i>a</i> PNK Hyde, Orson. 15<i>a</i> Rom. 8:28;	DkK 90:24; 105:40. 16<i>a</i> PNK Natarnaw, Kinatarnaw. 17<i>a</i> Jl. 2:32; Alma 38:4–5.
--	--	--

County, Missouri. Adu kadagiti kameng ti Simbaan ti naipangta a mapapatay. Napukaw dagiti tao dagiti muebles, lupot, taraken, ken dadduma pay nga alikamenda; ken adu kadagiti mulada ti nadadael.

1-8, *Madusa ken maparparigat dagiti Santo gapu kadagiti basolda; 9-15, Agtinnagto ti pungtot ti Apo kadagiti pagilian, ngem mummongto ken maliwliwa dagiti taona; 16-21, Mabangonto ti Zion ken dagiti istakana; 22-31, Maisagana ti kasasaad ti biag bayat ti Millenium; 32-42, Mabendisionan ken magunggonaanto dagiti Santo kalpasanna; 43-62, Tanda ti riribuk ken di pagduaduaan a pannakasubbot ti Zion ti pangngarig ti natakngeng a tao ken dagiti kayo ti olibo; 63-75, Ituloy dagiti Santo ti panaguummong a sangsangkamaysa; 76-80, Buklen ti Apo ti Pagalagadan ti Estados Unidos; 81-101, Ipakpakaasi dagiti Santo ti supapak ti ladingitda, a maibatay iti pangngarig ti babai ken ti mamalballikog nga ukom.*

PUDNO kunak kadakayo, mapianggep kadagiti kabsatyo a naparparigat, ken "naidadanes, ken ^bnapapanaw iti daga a tawidda—

2 Siak, ti Apo, impalubosko a seknan ida ti rigat, a "nakaparrigatanda, a gapu kadagiti ^bbasolda;

3 Ngem kukuakto pay la ida, ket "kukuakto pay la ida iti dayta aldaw a yaaykonto a mangaramid kadagiti alahasko.

4 Ngarud, nasken a "madusa ken masubokda, a kas ken ni ^bAbraham, a nabilin a mangidaton iti kakaisuna nga anakna.

5 Ta aminto dagiti di makaibtur iti pannusa, ngem "ilibakdak, saan a ^bmapasanto.

6 Adtoy, kunak kadakayo, adada panagsusubang, ken "panagsusupanget, ken ^bpanagiinnapal, ken panagriringgor, ken "panaggagartem ken panagagum kadakuada; ngarud, rinugitanda dagiti tawidda babaen dagitoy a banag.

7 Nabuntogda a "dimngeg iti timek ti Apo a Diosda; ngarud, nabuntog ti Apo a Diosda a dimngeg kadagiti kararagda, a mangsungbat kadakuada iti aldaw a panagparikutda.

8 Iti aldaw a kinatalingenngenda dida unay inkaskaso ti pamagbagak; ngem, iti aldaw a "panagparikutda, a panagkasapulanda ^bmariknadak.

9 Pudno kunak kadakayo, iti laksid ti basbasolda, umukuok

101 1a PNK Idadan, Panangidadan.
b DkK 103:1-2, 11; 109:47.
2a DkK 58:3-4.
b Mosiah 7:29-30; DkK 103:4; 105:2-10.
3a Isa. 62:3; Mal. 3:17; DkK 60:4.
4a DkK 95:1-2; 136:31.

PNK Dusa, Pannakadusa.
b Gen. 22:1-14; Jacob 4:5.
PNK Abraham.
5a Mat. 10:32-33; Rom. 1:16; 2 Ne. 31:14.
b PNK Pannakapasanto.
6a PNK Panagsu-

supanget.
b PNK Apal.
c PNK Gartem.
7a Isa. 59:2; Mosiah 11:22-25; 21:15; Alma 5:38.
8a Hel. 12:3.
b Ara. 17:27; Alma 32:5-16.

ti “asik kadakuada. Diak ida basta ^bpapanawen; ket iti aldaw ti “pungtot laglagipek ti panangngaasi.

10 Nagkariak, ket naipakdaar ti paulog babaen ti sigud a bilin nga intedko kadakayo, a bayak nga agdisso ti “espada ti pungtotko para iti pagimbagan dagiti taok; ket kas nasaokon, mapasamakto.

11 Saanto a marukod ti maibukbok a pungtotko iti saanen a mabayag kadagiti amin a pagilian; ket aramidekto daytoy no “napunnon ti kopa ti kinadakesda.

12 Ket amin dagiti masarakan iti “pagwanawanan iti dayta nga aldaw, wenno iti sabali a pannao, amin ti kukuak nga Israel, maisalakandanto.

13 Ket isuda a nasayyasayya “maummongdanto.

14 Ket amin dagiti “naldaangan maliwliwadanto.

15 Ket amin dagiti nangted iti “biagda para iti naganko makoronaandanto.

16 Ngarud, bay-anyo a maliwliwa dagiti pusoyo maipanggep iti Zion; ta adda kadagiti “imak ti amin a lasag; agtalnakayo ket ^bammuenyo a siak ti Dios.

17 Saanto a maisin ti “Zion iti lugarna, iti laksid ti pannakasayyasayya dagiti annakna.

18 Isuda a mabati, ken nadalus ti panagpuspusona, agsublidanto, ket umaydanto kadagiti “ta-widda, isuda ken dagiti annakda, a ^bmangikankanta iti agnanayon a rag-o, a “mangbangan kadagiti nadadael a lugar ti Zion—

19 Ket amin dagitoy a banag tapno maipatungpal dagiti propeta.

20 Ket, adtoy, awan ti sabali a “lugar a naituding malaksid iti intudingko; wenno addanto sabali a lugar a maituding malaksid iti intudingko, para iti aramid a pakaummongan dagiti santok—

21 Agingga a dumteng ti aldaw nga awanen ti siled a para kadakuada; ket kalpasanna addanto dagiti lugar a pangitudingak kadakuada, ket maawagandanto iti “istaka, para kadagiti kurtina wenno pigsa ti Zion.

22 Adtoy, pagayatak, nga amin dagiti umawag iti naganko, ken agdaydayaw kaniak a maibatay iti agnanayon nga ebangheliok, nasken nga “aguummong, ken ^bagtakderda kadagiti nasantuan a lugar;

9a PNK Pannaki-pagrikna; Kaasi, Manangngaasi.

^b Jer. 30:11.

^c DkK 98:21–22.

10a DkK 1:13–14.

11a Hel. 13:14;

Ether 2:9–11.

12a PNK Aywanan, Agaywan.

13a Deut. 30:3–6;

1 Ne. 10:14.

PNK Israel—Ti

pannakaummong ti Israel.

14a Mat. 5:4.

15a Mat. 10:39.

PNK Martir, Kinamartir.

16a Moises 6:32.

^b Ex. 14:13–14;

Sal. 46:10.

17a PNK Zion.

18a DkK 103:11–14.

^b Isa. 35:10;

DkK 45:71.

PNK Agkanta.

^c Amos 9:13–15;

DkK 84:2–5; 103:11.

20a DkK 57:1–4.

21a DkK 82:13–14;

115:6, 17–18.

PNK Istaka.

22a PNK Israel—Ti pannakaummong ti Israel.

^b Mat. 24:15;

DkK 45:32; 115:6.

23 Ket saganaanda ti yaay ti paltiing, inton ti "belo nga ab-bong ti templok, iti tabernaku-lok, a nangilemmeng iti daga, maikkatto, ket ^bmakitadakto amin dagiti lasag a sangsang-kamaysa.

24 Ket amin a "madadael a banag, tao man, wenno dagiti ayup iti talon, wenno dagiti tumatayab iti langit, wenno dagiti ikan iti baybay, nga agnaed iti amin a rabaw ti daga, ^bmadadaeldanto;

25 Ket kasta met a "marunawto iti nakaro a pudot dayta elemento; ket ^bmapabaronto amin a banag, tapno amin a panna-kaammo ken 'gloriaak agtaeng-to iti intero a daga.

26 Ket iti dayta nga aldaw ti "gura ti tao, ken ti gura dagiti ayup, wen, ti gura ti amin a lasag, ^bagkirpanto iti imatangko.

27 Ket iti dayta nga aldaw ania man a dawaten ti tao, maitedto kenkuana.

28 Ket iti dayta nga aldaw awanto ti bileg ni "Satanas a mangsulisog iti asino man a tao.

29 Ket awanto ti "leddaang gapu ta awan ti patay.

30 Iti dayta nga aldaw saanto a matay ti "maladaga agingga a lumakay; ket agbalinto ti biagna a kas iti edad ti kayo;

31 Ket inton matay saanto a maturog, a kayatna a sawen iti daga, ngem "mabaliwanto iti apagkirem, ket ^bmaipangatonto, ket nagloriaanto ti panaginana.

32 Wen, pudno kunak kadakayo, iti dayta "aldaw a yaayto ti Apo, ^bipalgaknanto amin a banag—

33 Dagiti banag a naglabas, ken dagiti banag a "nailemmeng nga awan ti tao a nakaammo, dagiti banag ti daga, a nakaaramidanna, ken ti panggep ken ti nagbanagan daytoy—

34 Dagiti kapatgan a banag, dagiti banag nga adda iti ngato, ken dagiti banag nga adda iti baba, dagiti banag nga adda iti daga, ken iti rabaw ti daga, ken iti langit.

35 Ken amin dagiti nagsagaba iti "pannakaidadanes para iti naganko, ken nagitured iti pammati, uray pay no maawaganda a mangpukaw iti biagda para iti ^bpagimbagak mairanud-

23a PNK Belo.

b Isa. 40:5;

DkK 38:8; 93:1.

PNK Maikadua a

Yaay ni Jesucristo.

24a DkK 29:24.

b Sof. 1:2-3;

Mal. 4:1;

DkK 88:94;

JS—P 1:37.

25a Amos 9:5;

2 Ped. 3:10-14.

PNK Daga—

Pannakadalus
ti daga.

b Apoc. 21:5.

c PNK Millennium.

26a Isa. 11:6-9.

PNK Gura,

Pananggura.

b PNK Kappia.

28a Apoc. 20:2-3;

1 Ne. 22:26;

DkK 88:110.

29a Apoc. 21:4.

30a Isa. 65:20-22;

DkK 63:51.

31a 1 Cor. 15:52;

DkK 43:32.

b 1 Tes. 4:16-17.

32a DkK 29:11.

PNK Millennium.

b DkK 121:26-28.

33a PNK Kinadatdatlag
ti Dios.

35a DkK 63:20.

PNK Idadanes,

Panangidadanes.

b DkK 98:13.

danto latta kadagiti amin iti daytoy a gloria.

36 Gapuna, saankayo nga agbuteng uray pay iti "patay; ta saan a naan-anay ti rag-oyo iti daytoy a lubong, ngem naan-anay ti ^brag-oyo kaniak.

37 Ngarud, diyo aywanan ti bagi, wenno uray pay ti biag ti bagi; ngem aywananyo ti "kararua, ken ti biag ti kararua.

38 Ket kanayon a "sapulenyon ti rupa ti Apo, tapno iti ^bpanaganus matagikuayonto ti kararuayo, ket maaddaankayonto iti agnanayon a biag.

39 No maawagan dagiti tao iti "agnanayon nga ebangheliok, ket makitulag iti agnanayon a katulagan, maibilangda a kas ^basin ti daga ken ramen ti tattao;

40 Naawaganda a ramen ti tattao; ngarud, no mapukaw dayta nga asin ti ramenna, adtoy, awan ti kapaypay-anna no di maipuruak ket baddebaddeken dagiti tao.

41 Adtoy, nainsiriban daytoy a maipanggep kadagiti annak ti Zion, nga adu, ngem saan nga amin; nasarakan ida a managbasol, ngarud kasapulanda a "madusa—

42 Isu a "mangitan-ok iti bagina maipababanto, ket ti ^bma-

ngipakumbaba iti bagina maitan-okto.

43 Ket ita, pakitaankayo iti pangngarig, tapno ammoyo ti pagayatak maipanggep iti panakasubbot ti Zion.

44 Adda maysa a "madaydayaw a tao nga addaan iti sangkadisso a daga, a talaga a napili; ket kinunana kadagiti katulonganna: Mapankayo iti ^bbangkagko, nga isu daytoy napili a sangkadisso a daga, ket mualanoyon iti sangapulo-ket-dua a kapuon nga olibo;

45 Ket mangtudingkayo iti "agbantay iti aglawlawda, ken mangbangonkayo iti torre, tapno adda pagyanan ti mangwanawan iti daga iti aglawlaw, nga agbalin a para bantay iti torre, tapno saan a mapuri dagiti pinuon ti olibok no umayto dagiti kabusor a mangdadael ken agpuros iti bunga iti bangkagko.

46 Ita, napan dagiti katulongan ti madaydayaw a tao ket inaramidda ti imbilin ti amoda kadakuada, ket immulada dagiti pinuon ti olibo, ken nagimulada iti mulmula a pannakaalad iti aglawlaw, ken nangtudingda iti agbantay, ket rinugianda ti nangbangon iti torre.

47 Ket bayat ti panagikabilda iti pamuon sadiay, rinugianda

36a PNK Ipatay,
Naindagaan nga.

b PNK Rag-o.

37a PNK Kararua.

38a 2 Cro. 7:14;

DkK 93:1.

b PNK Anus.

39a PNK Baro ken

Agnanayon a

Katulagan.

b Mat. 5:13;

DkK 103:10.

41a PNK Dusa,
Pannakadusa.

42a Abd. 1:3-4;

Luc. 14:11;

Hel. 4:12-13.

b Luc. 18:14.

PNK Napakumbaba,
Kinapakumbaba.

44a DkK 103:21-22.

b PNK Bangkag ti Apo.

45a Eze. 33:2, 7;

3 Ne. 16:18.

PNK Aywanan,

Agaywan.

ti nagkuna iti bagbagida: Ania ti pakasapulan ti Apok iti daytoy a torre?

48 Ket inimtuodda iti napaut, a kinunada iti bagbagida: Ania ti pakasapulan ti Apok iti daytoy a torre, idinto a panawen daytoy ti kappia?

49 Saan ngata a maited daytoy a kuarta kadagiti agpaspasukat? Ta saan a kasapulan dagitoy a banag.

50 Ket bayat ti panaggigidiat ti kapanunotanda iti tunggal may-sa nagbalinda a nasadut unay, ket saanda a dimngeg kadagiti bilin ti apoda.

51 Ket dimteng ti kabusor iti rabii, ket dinadaelda dagiti “mulmula a pannakaalad; ket nakariing dagiti katulongan ti madaydayaw a tao ket napa-butnganda, ket naglibasda; ket dinadael ti kabusor dagiti aramidda, ken pinukanda dagiti pinuon ti olibo.

52 Ita, adtoy, ti madaydayaw a tao, ti apo iti bangkag, inawaganna dagiti katulonganna, ket kinunana kadakuada, Apay! ania ti gapu daytoy nakaro a kinadakes?

53 Nalabit a diyo inaramid dagiti imbilinko kadakayo, ket —kalpasan ti panagmulayo iti bangkag, ket nakapagmulakayon iti pannakaalad iti aglawlaw, ken nangtuding iti agbantay kadagiti pader idia — binangonyo met ti torre, ken nangtudingkayo iti agwanawan iti torre, ken nagbantay iti

bangkagko, ken saan a nakaturog, wenno rautennakayo ti kabusor?

54 Ket adtoy, nalabit a nakita ti agbantay iti torre ti kabusor idi adayo pay; ket nakapagsaganakayo koma ket napengdanyo ti kabusor a nangdadael kadagiti mula a pannakaalad, ket naisalakanyo koma ti bangkagko kadagiti ima ti manangdadael.

55 Ket kinuna ti apo ti bangkag iti maysa kadagiti katulongan-na: Mapanka ket ummongem dagiti nabati kadagiti katulongak, ket alaem amin dagiti “panuli iti balayko, nga isu dagiti mannakigubatko, dagiti agtutubok, ken dagiti agkabanuag pay kadagiti amin a katulongak, nga isuda ti panuli iti balayko, malaksid dagiti tinu-dingak nga agbati;

56 Ket mapankayo a dagus iti daga a bangkagko, ket subbotenyo ti bangkagko; ta kukuak; ginatangko iti kuarta.

57 Ngarud, mapankayo a dagus iti dagak; rebbaenyo dagiti pader dagiti kabusorko; rebbe-kenyo ti torreda, ken warawaraenyo dagiti agbambantayda.

58 Ket no aguummongda a sumaranget kadakayo, “ibalesdak kadagiti kabusorko, tapno iti saan a mabayag kaduak dagiti nabati iti balayko a mangtagikua iti daga.

59 Ket kinuna ti katulungan iti apona: Kaanonto a mapasamak dagitoy a banag?

60 Ket kinunana iti katulo-

nganna: Inton pagayatak; mapankan, ket aramidem amin a banag nga imbilinko kenka;

61 Ket daytoyto ti pangpatalged ken bendisionko kenka — napudno ken “masirib nga agaywan iti balayko, ti ^bagturay iti pagariak.

62 Ket napan a dagus ti katulonganna, ket inaramidna amin a banag nga imbilin kenkuana ti apona; ket natungpal amin a banag “kalpasan ti adu nga aldaw.

63 Manen, pudno kunak kadakayo, ipakitakto kadakayo ti kapanunotak maipanggep kadagiti amin a simbaan, no la ketdi siaayatda a paiwanwan iti umno ken umisu a wagas a para iti pannakaisalakanda —

64 Tapno agtultuloy ti aramid a panagummong dagiti santok, tapno mabukelko ida babaen ti naganko kadagiti “nasantuan a lugar; ta dimtengen ti panawen a ^bpanagani, ket naskenen a ‘matungpal ti balikasko.

65 Ngarud, masapul nga ummongek dagiti taok, a maibatay iti pangngarig ti trigo ken “ruruot, tapno natalged ti trigo iti pagidulinan a maaddaan iti agnanayon a biag, ken makoronan iti ^bcelestial a gloria, inton umayak iti pagarian ti Amak a manggunggona iti tunggal tao a maibatay iti aramidnanto;

66 Bayat ti pannakareppet dagiti ruot, ket nalagda dagiti

reppetda, tapno “mapuoranda iti di masebseban nga apuy.

67 Ngarud, mangtedak iti bilin kadagiti amin a simbaan, nga ituloydanto ti aguummong kadagiti lugar nga intudingko.

68 Nupay kasta, kas kinunak kadakayo iti napalabas a bilinko, saan koma a dinadaras ti “panaguummongyo, wenno iti ipapanaw; ngem isaganayo koma amin a banag.

69 Ket tapno maisaganayo amin a banag, tungpalenyo ti bilin nga intedko kadakayo maipanggep kadagitoy a banag —

70 A nagkuna, wenno nangisuro, iti “pannakagatang amin dagiti daga babaen ti kuarta, a mabalin a magatang iti kuarta, iti disso iti aglawlaw ti daga nga intudingko a daga ti Zion, para iti pakairugian ti panaguummong dagiti santok;

71 Amin dagiti daga a mabalin a magatang iti ili ti Jackson, ken dagiti ili iti aglawlaw, ket mabati dagiti nabati iti imak.

72 Ita, pudno kunak kadakayo, paurmongyo kadagiti amin a simbaan ti amin a kuartada; maramid koma dagitoy a banag iti panawenda, ngem saan a “dinadaras; ket kitaenyo a maisagana amin a banag kadakayo.

73 Ket tudinganyo amin a maramaem a tao, uray pay dagiti masirib a tao, ket ibaonyo ida a manggatang kadagitoy a daga.

61a DkK 78:22.
b Mat. 25:20–23.

62a DkK 105:37.

64a DkK 87:8.
b DkK 33:3, 7.

PNK Ani.

c DkK 1:38.

65a Mat. 13:6–43;
DkK 86:1–7.

b PNK Celestial
a Gloria.

66a Nah. 1:5;

Mat. 3:12;

DkK 38:12; 63:33–34.

68a DkK 58:56.

70a DkK 63:27–29.

72a Isa. 52:10–12.

74 Ken dagiti simbaan kadagiti pagilian iti dumaya, inton mabangonda, no dumngegdanto iti daytoy a pammagbaga makagatangda iti dagdaga ket aguum-mongda kadagitoy; ket mabangonda ti Zion babaen ti kastoy a wagas.

75 Adda itan umdas nga urnong, wen, a nasursurok payen, a pangsubbot iti Zion, ken mangbangon kadagiti nadadael a lugarna, awanen ti madadael, dagiti simbaan, a nangipanagan iti bagbagida kaniak, a “sitatallugod a dumngeg iti timekko.

76 Ket kunak manen kadakayo, dagiti sinayyasayya dagiti kabusorda, kayatko nga ipakaasida ti mangabaruanan, ken masubbot, babaen dagiti ima dagiti naipatugaw nga agturay ken addaan iti turay kadakayo—

77 A maibatay kadagiti paglintegan ken “pagalagadan dagiti tao, nga impalubosko a mabukel, ken nasken a mapagtalinaed para kadagiti ^bkalintegan ken kalasag ti amin a lasag, a maibatay iti nainkalintegan ken nasantuan a pagbatayan;

78 Tapno agtignay ti tunggal tao iti doktrina ken pagbatayan a maipanggep iti masakbayan, a maibatay iti nadalus a kasasasad ti “kinawaya nga agpili nga intedko kenkuana, a ^bsungbatan to ti tunggal tao ti basolna iti aldaw a ^cpanangukom.

79 Ngarud, saan nga umno a maikappeng ti asino man a tao iti sabali.

80 Ket daytoy a gagem ti nangbukel iti “Pagalagadan daytoy a daga, babaen dagiti ima dagiti masirib a tao a binukelko para iti daytoy a gagem, ket sinubbotko ti daga babaen ti ^bpanagsayasay ti dara.

81 Ita, anianto ti pangyarigak kadagiti annak ti Zion? Yarigkonto ida iti “pangngarig ti babai ken ti saan a nalinteg nga ukom, ta nasken koma a kanayon nga ^bagkararag dagiti tao ket saan a maupay, nga agkuna—

82 Adda idi ukom iti maysa a siudad a saan a nagbuteng iti Dios, wenno nangibilang iti tao.

83 Ket adda balo iti dayta a siudad, ket immasideg kenkuana, a kinunana: Ibalesnak iti kabusorko.

84 Ket saan a dimngeg a dagus, ngem kinunana iti bagina kalpasanna: Iti diak panagbuteng iti Dios, wenno panangibilang iti tao, nupay kasta iti panangriribuk kaniak daytoy a balo ibalesko, no saan kanayonnakto nga umay riribuken.

85 Kastanto ti pangyarigak kadagiti annak ti Zion.

86 Pagpakpakaasiyenyo ida iti sakaan ti ukom;

87 Ket no dina ida imdengan,

75a Alma 5:37–39.

77a PNK Gobierno.

^b PNK Wayawaya.

78a PNK Kinawaya nga Agpili.

^b PNK Agsungbat,

Sungsungbatan,

Kaadda ti

Sungsungbatan.

^c PNK Panangukom, ti Maudi a.

80a 2 Ne. 1:7–9;

DkK 98:5–6.

PNK Konstitusion.

^b 1 Ne. 13:13–19.

81a Luc. 18:1–8.

^b PNK Kararag.

pagpakpakaasienyo ida iti sakaanan ti gobernador;

88 Ket no saan ida nga imde-ngan ti gobernador, pagpakpakaasienyo ida iti sakaanan ti presidente;

89 Ket no saan ida nga imde-ngan ti presidente, isunton ti ibabangon ti Apo ket rummuar iti "paglemlemmenganna a lugar, ket singaen ti pungtotna ti pagilian;

90 Ket iti dina pannakaay-ayo, ken iti nakaro a pungtotna, iti panawenna, pukawennanto dagiti nadangkes, saan a napudno, ken saan a maikari nga "agaywan, ket ilaokna ida kadagiti managinkukuna, ken ^bsaan a mamatpati;

91 A kas iti ruar a kasipnge-tan, a yan dagiti "agsangsangit, ken agan-anug-og, ken agngarngariet.

92 Agkararagkayo, ngarud, tapno maluktan dagiti lapayagda kadagiti ararawyo, tapno "maasianak kadakuada, tapno saan a dumteng kadakuada dagitoy a banag.

93 Nasken a mapasamak dagiti nasaok kadakayo, tapno mabati amin a tao nga awan ti "pambar;

94 Tapno mangngeg ken m-ammuan dagiti masirib a tao ken dagiti agturay dayta saanda nga "impangag;

95 Tapno maituloyko nga ipa-

tungpal ti panggepko, ti "karkarna a panggepko, ket maaramidko ti trabahok, ti karkarna a trabahok, tapno ^bmapagdasig dagiti tao ti paggidiatan dagiti nalinteg ken dagiti nadangkes, kinuna ti Diosyo.

96 Ket manen, kunak kadakayo, maisuppiat iti bilinko ken iti pagayatak nga ilako ni katulongak a Sidney Gilbert ti "pagidulinak, nga intudingko kadagiti taok, kadagiti ima dagiti kabusorko.

97 Di koma maipalubos a rugitan dagiti kabusorko ti tinu-dingak, babaen ti pammalubos dagiti "mangawag iti bagbagida iti naganko;

98 Ta nakasasaem ken nakaro unay daytoy a basol a maibusor kaniak, ken maibusor kadagiti taok, a bunga dagiti banag nga impaulogko ken mapasamakton kadagiti pagilian iti mabiit.

99 Ngarud, pagayatak a nas-ken a tuntonen dagiti taok, ken ganetgetanda a tuntonen ti intudingko kadakuada, uray pay no saanda a nasken a mapalubosan nga agindeg sadiay.

100 Nupay kasta, diak ibaga a saandanto nga agindeg sadiay; ta no la ketdi mangidatagda iti bunga ken ar-aramid a mainugot iti pagariak makapagindegdanto sadiay.

101 Mangbangondanto, ket sa-

89a Isa. 45:15;
DkK 121:1, 4; 123:6.

90a PNK Agay-aywan,
Panagaywan.
b Apoc. 21:8.
PNK Kaawan
ti Pammati.
91a Mat. 25:30;

DkK 19:5;
29:15–17; 124:8.

92a PNK Kaasi,
Manangngaasi.

93a Rom. 1:18–21.

94a Isa. 52:15;
3 Ne. 20:45; 21:8.

95a Isa. 28:21;

DkK 95:4.

b Mal. 3:18.

PNK Panagrikna,
Sagut ti.

96a PNK Pagidulinan.

97a DkK 103:4;
112:25–26; 125:2.

anto a “matawid ti sabali; mu-
laandanto dagiti bangkag, ket

kanendanto dagiti apitenda di-
ta. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 102

Dagiti detalye iti pannakabukel ti umuna a nangato a konseho ti Simbaan, iti Kirtland, Ohio, idi 17 ti Pebrero 1834 (History of the Church, 2:28–31). Insurat da Elder Oliver Cowdery ken Orson Hyde dagiti orihinal a detalye. Dua nga aldaw kalpasanna, inatur ti Propeta dagiti detalye, naibasa iti nangato a konseho, ken inawat ti konseho. Innayon ni Propeta Joseph Smith idi 1835 dagiti bersikulo 30 agingga iti 32, nga adda pakainaiganna iti Konseho dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol, idi isaganana daytoy a benneg a maipablaak iti Doktrina ken Katulagan.

1–8, Matudingan ti nangato a konseho a mangrisut kadagiti napateg a parikut a mapasamak iti Simbaan; 9–18, Naited dagiti annuroten iti panangdengngeg kadagiti kaso; 19–23, Yetnag ti presidente ti konseho ti pangngeddeng; 24–34, Maited ti annuroten iti panagapela.

NAGUUMMONG iti daytoy nga aldaw ti sapa sap a konseho ti duapulo-ket-uppat a nangato a saserdote iti balay ni Joseph Smith, Jun., babaen ti paltiing, ket rinugianda a binukel ti “kapatgan a konseho ti simbaan ni Cristo, a buklen ti sangapulo-ket-dua a nangato a saserdote, ken maysa wenno tallo a presidente a kas kasapulan ti kaso.

2 Natudingan ti nangato a konseho babaen ti paltiing para iti panggep a mangrisut kadagiti napateg a parikut a mabalin a mapasamak iti simbaan, a di marisut ti simbaan wenno ti konseho ti “obispo a pakapnekan dagiti maseknan.

3 Naawat a presidente da Joseph Smith, Jun., Sidney Rigdon ken Frederick G. Williams babaen ti timek ti konseho; ket napili a permanente a konseho ti simbaan, babaen ti sangsang-kamaysa a timek ti sanhedrin dagiti nangato a saserdote a da Joseph Smith, Sen., John Smith, Joseph Coe, John Johnson, Martin Harris, John S. Carter, Jared Carter, Oliver Cowdery, Samuel H. Smith, Orson Hyde, Sylvester Smith, ken Luke Johnson.

4 Napagsaludsodan kalpasanna dagiti nainaganaan a mamagbaga no awatenda met la ti nakaitudinganda, ken no agtignayda met la iti dayta a takem a maibatay iti paglintegan ti langit, a simmungbatanda amin nga awatenda ti nakaitudinganda, ken agtrabahoda kadagiti takemda a maibatay iti parabur ti Dios a naited kadakuada.

5 Uppat-a-pulo-ket-tallo ti bilang dagiti nangbukel iti konseho, a nangbutos iti nagan ken

para iti simbaan ti pannakatuding dagiti nainaganan a mamagbaga, a kas iti sumaganad: siam a nangato a saserdote, sangapulo-ket-pito nga elder, uppat a saserdote, ken sangapulo-ket-tallo a kameng.

6 Nabutosan: nga awan ti bileg ti nangato a konseho nga agtignay no nakurkurang ngem pito dagiti nainaganan a mamagbaga, wenno ti kaadda dagiti taga a natudingan a sumukat.

7 Adda bileg dagitoy pito a mangtuding kadagiti nangato a saserdote, a namnamaenda a maikari ken makabael nga agtignay iti lugar ti awan a mamagbaga.

8 Nabutosan: nga ania man a bakante a bunga ti ipapatay, pannakaikkat iti takem gapu iti panagbasol, wenno pannakaikkat kadagiti beddeng daytoy a gobierno ti simbaan, ti asino man kadagiti nainaganan a mamagbaga, masupusopan babaen ti singasing ti presidente wenno dagiti presidente, ken mapatalgedan babaen ti timek ti sapasap a konseho dagiti nangato a saserdote, a naannong iti daytoy a panggep, nga agtignay iti nagan ti simbaan.

9 Matudingan ti presidente ti simbaan, nga isu met la ti presidente ti konseho, babaen ti ^apalting, ken ^banamongan ti timek ti simbaan iti panangiturayna.

10 Ket maibatay iti dayaw ti takemna ti pakaseknan ti panangimatonna iti konseho ti simbaan; ket karbenganna ti mata-

rabay kadagiti dua a sabali a presidente, a natudingan iti isu met la a wagas nga isu met la ti nangtuding.

11 Ket no bilang awan ti maysa wenno dagiti dua a natudingan a mangtarabay kenkuana, adda bilegna a mangimaton iti konseho nga awanan iti manarabay; ket no bilang isu met ti awan, dagiti sabali a presidente ti mangimaton a kas sandina, isu a dua wenno asino man kadakuada.

12 Tunggal mabukel ti nangato a konseho ti simbaan ni Cristo, a maibatay iti agdama a pagbatayan, pagrebbengan dagiti sangapulo-ket-dua a mamagbaga ti agbibinnunotan iti numero, ket iti kasta maammuan no asino kadagiti sangapulo-ket-dua ti umuna nga agsao, a mangrugi iti umuna a numero nga ag-sasaruno agingga iti maika-sangapulo-ket-dua.

13 Tunggal agmimiting daytoy a konseho tapno pagsasaritanda ti ania man a kaso, panunoten dagiti sangapulo-ket-dua a mamagbaga no narikut wenno saan ti kaso; no saan, duanto laeng kadagiti mamagbaga ti agsao maipanggep iti daytoy, a maibatay iti ayo a naisurat iti ngato.

14 Ngem no maipagarup a narikut, uppatto ti matudingan; ket no narikrikut pay, innem; ngem saan a nalablaves iti innem iti kaano man ti matudinganto nga agsao.

15 Adda kalintegan ti naisak-

lang, iti amin a kaso, iti kagudua ti konseho, tapno maliklikan ti pannakaibabain wenno pannakarabngis ti kalintegan.

16 Ket nasken nga idatag dagiti mamagbaga a natudingan nga agsarita iti imatang ti konseho ti kaso, kalpasan ti pannakaamiris dagiti pammaneknek, ken ti pudno a kasasaadna iti konseho; ket nasken nga agsao ti tunggal tao a maibatay iti kinalinteg ken "linteg.

17 Dagiti mamagbaga a nakaala iti numero nga agpapada, kas iti, 2, 4, 6, 8, 10, ken 12, ti agtakder a mangikalintegan iti naisaklang, ket iliklikda iti pannakaibabain wenno pannakarabngis ti kalintegan.

18 Adda kalintegan ti nangsaklang ken naisaklang iti amin a kaso nga agsarita para iti bagbagida iti imatang ti sanhedrin, kalpasan ti pannakaidatag dagiti pammaneknek ken naipexan dagiti mamagbaga a natudingan nga agsarita ti pammaliwda.

19 Kalpasan ti pannakaidatag kadagiti pammaneknek, nakapagsaritan dagiti mamagbaga, ti nangsaklang ken ti naisaklang, yetnag ti presidente ti pangngeddengna a maibatay iti naawatanna iti kaso, ket idatagna kadagiti sangapuloket-dua a mamagbaga tapno patalgedanda babaen ti butosda.

20 Ngem no bilang dagiti nabati a mamagbaga, a saan a nakapagsarita, wenno uray asino kadakuada, kalpasan ti panna-

kangngegda kadagiti pammaneknek ken awan an-anakena a dawat, adda biddut a madduktalanda iti pangngeddeng ti presidente, mabalinda nga ibaga, ket mabalin a mabaliwan a pagsasaritaan ti kaso.

21 Ket no, kalpasan ti naannad a panagsasarita manen, ket adda mainayon a pangpalawag iti kaso, mabaliwan ti pangngeddeng kas mayalubog.

22 Ngem no bilang awan ti mainayon a pangpalawag, agtalinaed ti umuna a pangngeddeng, ti dakdakkal a bilang ti konseho ti addaan iti bileg ket isu ti masurot.

23 No adda parikut maipanggep iti "doktrina wenno pagbatayan, no awan ti umdas a naisurat a manglawag iti panunot ti sanhedrin, mabalin nga agsaludsod ken gun-oden ti presidente ti panunot ti Apo babaen ti ^bpaltiing.

24 Adda bileg dagiti nangato a saserdote, no adda iti sabali a lugar, ti mangangay ken mangbukel iti konseho a maipada iti nasaon, a pangrisut kadagiti parikut, no dagiti maseknan wenno ti maysa kadakuada idawatna.

25 Ket adda bileg ti nasao a konseho dagiti nangato a saserdote ti mangtuding iti maysa kadagiti kaduada ti mangimaton iti nasao a konseho bayat dayta a panawen.

26 Pagrebbengan ti nasao a konseho ti mangyakar, a dagus, iti kopia ti napagsasaritaanda,

iti awan kurangna a palawag iti pammaneknek a maipakuyog iti pangngeddengda, iti nangato a konseho iti saad ti Umuna a Panguluen ti Simbaan.

27 No saan a mapnek dagiti maseknan wenno uray asino kadakuada iti pangngeddengda, iti masao a sanhedrin, mabalinda ti agapela iti nangato a konseho iti saad ti Umuna a Panguluen ti Simbaan, ket mabaliwan a pagsasaritaan, no adda kaso a nakapasamakan ti kasta, a maibatay iti naisurat nga immuna a pagtuladan, a kasla awan ti nayetnag a pangngeddeng.

28 Maawagan laeng daytoy konseho dagiti nangato a saserdote iti sabali a lugar kadagiti “karikutan a kaso a pakaseknan ti simbaan; ket awan ti gagangay wenno kadawyan laeng a kaso nga umdas a pakaangayan ti nasao a konseho.

29 Adda bileg ti agbambaniaga wenno naibaon a nangangato a saserdote iti sabali a lugar nga agkuna a nasken wenno saan ti mangangay iti kasta a konseho.

30 Adda paggidiatan ti nangato a konseho wenno agbambaniaga a nangangato a saserdote iti sabali a lugar, ket buklen ti sangapulo-ket-dua nga “apostol ti ^bagbambaniaga a nangato a konseho, iti pangngeddengda.

31 Mabalín ti agapela iti pangngeddeng ti immun-una; ngem saan iti pangngeddeng ti naud-udi.

32 Mabalín la nga awagan nga agsaludsod ti naud-udi dagiti nangato nga agrebbeng iti simbaan no bilang panagbasol.

33 Pangngeddeng: nga adda bileg ti presidente wenno dagiti presidente iti saad ti Umuna a Panguluen ti Simbaan a mangeddeng iti ania man a kasta a kaso, a mabalín a maapela, ket nainkalintegán a pagsasaritaan manen, kalpasan ti pannakaa-miris ti apela ken dagiti pammaneknek ken palawag a naimpakuyog iti daytoy.

34 Kalpasanna nagbibinnuntan dagiti sangapulo-ket-dua a mamagbaga iti numero wenno balota, tapno maammuan no asino ti umuna nga agsarita, ket ti sumaganad ti banagna, a mainaganan: 1, Oliver Cowdery; 2, Joseph Coe; 3, Samuel H. Smith; 4, Luke Johnson; 5, John S. Carter; 6, Sylvester Smith; 7, John Johnson; 8, Orson Hyde; 9, Jared Carter; 10, Joseph Smith, Sen.; 11, John Smith; 12, Martin Harris. Narikpan ti taripnong kalpasan ti kararag.

OLIVER COWDERY,

ORSON HYDE,

Dagiti Eskribiente

BENNEG 103

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 24 ti Pebrero 1834 (History of the Church, 2:36–39). Naawat daytoy a paltiing kalpasan ti isasangpet iti Kirtland, Ohio da Parley P. Pratt

ken Lyman Wight, a naggapu iti Missouri tapno pabalakadan iti Propeta maipapan iti tulong ken pannakaisubli manen dagiti Santo iti dagdaga-da iti Jackson County.

1-4, No apay nga impalubos ti Apo a maidadanes dagiti Santo iti Jackson County; 5-10, Agballiginto dagiti Santo no tungpalenda dagiti bilin; 11-20, Dumtengto ti pannakasubbos ti Zion babaen ti bileg, ket kuyogento ti Apo dagiti taona; 21-28, Aguum-mong dagiti Santo iti Zion, ket masarakanto manen dagiti nangpukaw iti biagda dagiti biagda; 29-40, Sumagmamano a kakabsat ti natudingan a mangbangon iti Kampo ti Zion ken mapan iti Zion; naikarianda iti balligi no napudnoda.

PUDNO kunak kadakayo, gagayyemko, adtoy, itdekte kadakayo ti paltiing ken bilin, tapno ammoyo ti "aramidenyo iti panangipatungpalyo kadagiti pagrebbenganyo maipanggep iti pannakaisalakan ken ^bpannakasubbos dagiti kabsatyo, a nasayyasayya iti daga ti Zion;

2 Iti "pannakapapanaw ken panangdangran ida dagiti kabusorko, a pangibukbokakto iti pungtotko a di marukod iti panawenko.

3 Ta pinalubosak ida iti kasta ti kapautna, tapno "makun-osda ti rukod ti basbasolda, tapno mapunno ti kopada;

4 Ken tapno dagiti nangpanagan iti bagbagida iti naganko "madusada iti ababa a panawen iti nasaem ken nakaro a pannakadusa, gapu ta dida ^bimpangag a namimpinsan dagiti annuroten ken bilin nga intedko kadakuada.

5 Ngem pudno kunak kadakayo, nga impaulogko ti paulog a maamiristo dagiti taok, no la ketdi dumngegda itan iti "pam-magbaga a siak, ti Apo a Diosda, itdekte kadakuada.

6 Adtoy rugiandanto, ta impaulogkon, ti agballigi kadagiti kabusorko manipud iti daytoy nga oras.

7 Ket babaen ti "panangim-dengda a mangtungpal kadagiti amin a balikas a siak, ti Apo a Diosda, ibagakto kadakuada, saandanto a pulos nga agpatingga nga agballigi agingga a maparmek dagiti ^bpagarian ti lubong iti sakaanak, ket "maited ti daga kadagiti "santo, tapno "tagikuaenda iti agnanayon nga awan inggana.

8 Ngem no dida "tungpalen dagiti bilinko, ken dida umim-deng a mangtungpal kadagiti amin a balikasko, agballiginto kadakuada dagiti pagarian iti lubong.

103 1a DkK 43:8.

b DkK 101:43-62.

2a DkK 101:1; 109:47.

3a Alma 14:10-11;
60:13.

4a DkK 95:1.
PNK Dusa,

Pannakadusa.

b DkK 101:2; 105:2-6.

5a PNK Balakad.

7a DkK 35:24.

PNK Agtungpal,
Kinamanagtungpal,
Natulnog.

b Dan. 2:44.

c Dan. 7:27.

d PNK Santo.

e DkK 38:20.

8a Mosiah 1:13;
DkK 82:10.

9 Ta nairantada a “silaw iti lubong, ken mangisalakan kadagiti tao;

10 Ket no saanda a mangisalakan kadagiti tao, awan dumada iti “asin a napukawen ti ramen-na, ket awanen ti mamaayna no di maibelleng ken iludekludek dagiti tao.

11 Ngem pudno kunak kadakayo, impaulogko nga agsublinto kadagiti “daga a tawidda dagiti kabsatyo a nasayyasayya, ket bangonendanto dagiti nadadael a lugar iti Zion.

12 Ta kalpasan ti “adu a panagtutuok, kas nasaok kadakayo iti napalabas a bilinko, umay ti bendision.

13 Adtoy, daytoy ti bendision nga inkarik kalpasan dagiti panagtutuokyo, ken dagiti panagtutuok dagiti kabsatyo—ti pannakasubbotyo, ken ti pannakasubbot dagiti kabsatyo, uray pay ti pannakaisubli ti daga ti Zion, a mabangonto, saanton a marippuog.

14 Nupay kasta, no rugitanda dagiti tawidda marippuogdanto; ta saankonto nga isalakan ida no rugitanda dagiti tawidda.

15 Adtoy, kunak kadakayo, nasken a dumteng babaen ti bileg ti pannakasubbot ti Zion;

16 Ngarud, mangpatanorakto iti tao manipud kadagiti taok, a mangidaulo kadakuada a kas

ken ni “Moises idi indauluanna dagiti annak ti Israel.

17 Ta dakayo ti annak ti Israel, ken “bukel ni Abraham, ket nasken a maidauluankayo a rumuk-at iti pannakaadipen babaen ti bilegko, ken babaen ti naitanggaya a takiag.

18 Ket kas iti pannakaidaulo dagiti ammayo idi damo, kastanto met ti pannakasubbot ti Zion.

19 Ngarud, diyo pagluloken dagiti pusoyo, ta imbagak kadakayo a saan a kas iti imbagak kadagiti ammayo: Agpangaton-to ti “anghelko iti sangoyo, ngem saan nga iti ^bimatangko.

20 Ngem kunak kadakayo: Agpangaton-to dagiti “anghelko iti sangoyo, ken kasta met iti imatangko, ket ^bmatagikuayonto a dagus ti nasayaat a daga.

21 Pudno, pudno kunak kadakayo, a ni katulongak a Joseph Smith, Jun., ti “tao nga inyarigko iti katulongan a nangisaritaan ti Apo ti ^bbangkag iti pangngarig nga intedko kadakayo.

22 Ngarud paibagayo iti katulongak a ni Joseph Smith, Jun., kadagiti “panuli ti balayko, dagiti agtutubok ken dagiti agkabannuag—Ummongenyo ti bagbagiyo iti daga ti Zion, iti daga a ginatangko iti kuarta a naikan-pateg kaniak.

23 Ket paitulodyo kadagiti masirib a tao ti amin a simbaan da-

9a 1 Ne. 21:6.

10a Mat. 5:13–16;

DkK 101:39–40.

11a DkK 101:18.

12a Apoc. 7:13–14;

DkK 58:4; 112:13.

16a Ex. 3:2–10;

DkK 107:91–92.

PNK Moises.

17a PNK Abraham—Ti bukeli ni Abraham; Katulagan ni Abraham.

19a PNK Anghel, Dagiti.

^b DkK 84:18–24.

20a Ex. 14:19–20.

^b DkK 100:13.

21a DkK 101:55–58.

^b PNK Bangkag ti Apo.

22a DkK 35:13–14;

105:16, 29–30.

giti kuartada, ket "gumatangda iti dagdaga a kas iti imbilinko kadakuada.

24 Ket no la ketdi umay dagiti kabusorko a mangpapanaw kadakayo iti nasayaat a "daga, nga inikkak-pateg nga agbalin a daga ti Zion, a kas kadagiti bukodyo a daga kalpasan dagitoy a pammaneknek, nga indatagyo kaniak a maibusor kadakuada, ilunodyonto ida;

25 Ket asino man nga ilunod-yo, ilunodkonto, ket ibalesdakto kadagiti kabusorko.

26 Ket addaakto kadakayo uray pay iti "panangibalesyo kaniak kadagiti kabusorko, iti maikatlo ken maikapat a kaputo-tanda a manggurgura kaniak.

27 Diyo ipalubos nga adda tao a mabuteng a mangpukaw iti biagna para iti pagimbagak; ta asino man a "mangpukaw iti biagna para kaniak masarakan-nanto manen.

28 Ket asino man a di agtallugod a mangpukaw iti biagna para iti pagimbagak saanko a disipulo.

29 Pagayatak a pigsanto ni "Sidney Rigdon a katulongak ti agsao iti paguummongan kadagiti pagilian iti dumaya, a mangisagana kadagiti simbaan nga umawat kadagiti bilin nga intedko kadakuada maipanggep iti pannakaisubli ken pannakasubbot ti Zion.

30 Pagayatak a saan nga ag-

subli dagiti katulongak a da Parley P. "Pratt ken Lyman Wight iti daga dagiti kabsatda, agingga a makaalada iti kaduada a mapan iti daga ti Zion, a sagsangapuloy, wenno sagduduapuloy, wenno saglilimapuloy, wenno sagsangagasut, agingga a makaalada iti bilang a lima gasut a "panuli ti balayko.

31 Adtoy daytoy ti pagayatak; dumawatkayoy ket maikkankayoy; ngem "manmano nga aramiden ti tao ti pagayatak.

32 Ngarud, no dikayoy maka-gun-od iti lima gasut, agdawatkayoy a sireregta tapno iti panagdaliasatyo makagun-odkayoy iti tallo gasut.

33 Ket no saankayoy a maka-gun-od iti tallo gasut, agdawatkayoy a sireregta tapno iti panagdaliasatyo makagun-odkayoy iti sangagasut.

34 Ngem pudno kunak kadakayoy, itedko kadakayoy ti bilin, a saankayoy a mapan iti daga ti Zion agingga a dikayoy maka-gun-od iti sangagasut a panuli ti balayko, a sumurot kadakayoy iti daga ti Zion.

35 Ngarud, kas nasaok kadakayoy, dumawatkayoy ket maikkankayoy; agkararagkayoy a sipapasnek tapno iti pagdaliasatyo, kumuyog kadakayoy ni katulongak a Joseph Smith, Jun., ket isu ti mangimaton iti tengnga dagiti taok, ken bukenna ti pa-

23a DkK 42:35-36;
57:5-7; 58:49-51;
101:68-74.

24a DkK 29:7-8;
45:64-66; 57:1-2.

26a DkK 97:22.

27a Mat. 10:39;
Luc. 9:24;

DkK 98:13-15; 124:54.

29a PNK Rigdon, Sidney.

30a PNK Pratt,
Parley Parker.
b DkK 101:55.

31a DkK 82:10.

gariak iti “naikkan-pateg a da-ga, ket buklenna dagiti annak ti Zion kadagiti paglintegan ken bilin a naiteden ken maitedto kadakayo.

36 Lumabasto kadakayo ti amin a balligi ken gloria babae ti “kinaregta, kinapudno, ken napnuan pammati a ^bpanagkararagyo.

37 Pagdaliasatenyo ti katulongak a ni Parley P. Pratt a kaduana ni katulongak a Joseph Smith, Jun.

38 Pagdaliasatenyo ti katulongak a ni Lyman Wight a ka-

duana ni katulongak a Sidney Rigdon.

39 Pagdaliasatenyo ti katulongak a ni Hyrum Smith a kaduana ni katulongak a Frederick G. Williams.

40 Pagdaliasatenyo ni katulongak nga Orson Hyde a kaduana ni katulongak nga Orson Pratt, no ania man ti pammagbaga kadakuada ni katulongak a Joseph Smith, Jun., iti pananggun-od iti pannakatungpal dagitoy a bilin nga intedko kadakayo, ket ibatiyo kaniak dagiti nabati. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 104

Paltiing a naited ken ni Joseph Smith a Propeta, idi 23 ti Abril 1834, maipanggep iti sangsangkamaysa a timpuyog, wenno ti timpuyog ti Simbaan para iti pagimbagan dagiti nakurapay (History of the Church, 2:54–60). Miting a konseho ti Umuna a Panguluken ken dadduma pay a nangato a saserdote ti pasken a nakaitalimudokan ti pakaseknan ti naindagaan a kasapulan. Mawara pay laeng ti sangsangkamaysa a timpuyog iti Kirtland ken mabaliwan a mabukel, ket mabingaybingay kadagiti kameng ti timpuyog dagiti sanikua a kas aywan.

1–10, Mailunodto dagiti Santo a nagbasol iti sangsangkamaysa a timpuyog: 11–16, Ilden ti Apo ti kasapulan dagiti Santo iti bukodna a wagas; 17–18, Imatonan ti paglintegan ti ebanghelio ti pannakataripato dagiti nakurapay; 19–46, Nailatang ti pannakaaywan ken bendision dagiti nadumaduma a kaksat; 47–53, Aggiddiat ti pannakaipagna ti sangsangkamaysa a timpuyog iti Kirtland ken ti timpuyog iti Zion; 54–66, Naipasdek ti sagrado a tesoreria ti Apo para iti pannakaimalidit dagiti nasan-

tuan a kasuratan; 67–77, Maipagna ti kangrunaan a tesoreria ti sangsangkamaysa a timpuyog babae ti panagtutunos; 78–86, Bayadan dagiti adda iti sangsangkamaysa a timpuyog ti amin nga utangda, ket wayawayaan ida ti Apo iti parikutda iti kuarta.

PUDNO kunak kadakayo, gayyemko, itedko kadakayo ti balakad, ken bilin, maipanggep kadagiti amin a sanikua a kukua ti timpuyog nga imbilinko a mabukel ken mabangon,

nga agbalin a "sangsangkamay-sa a timpuyog, ken ti agnanayon a timpuyog para iti pagimbagan ti simbaan, ken iti pannakaisalakan dagiti tao agingga nga umayak—

2 Babaen ti di maibabawi ken di mabaliwan a kari, ad-adunto nga amang ti bendision nga awaten dagiti binilinko no la ketdi agtalinaedda a napudno;

3 Ngem no saanda nga agtali-naed a napudno awan duadua a mailunodda.

4 Ngarud, gapu ta adda dagiti katulongak a di nagtungpal iti bilin, ngem linabsingda ti katulagan babaen ti "kinaagum, ken kadagiti naalas a balikas, inlunodko ida iti nasaem ken nakaro a lunod.

5 Ta siak, ti Apo, inkarik iti pusok, nga asino man a tao a kameng ti timpuyog ti makitanto a managbasol, wenna, iti ababa a panna, aglabsing iti katulagan a nakaikappenganyo, mailunodto iti unos ti panagbiagna, ket mailudekludekto a kas iti pagayatak;

6 Ta siak, ti Apo, saanak a "marabrabak kadagitoy a banag—

7 Ket amin dagitoy maaramidto saan a makedngan dagiti awanan iti basol a kadua dagiti killo; ken tapno saan a makaliklik dagiti nagbasol kadakayo; ta siak,

ti Apo, inkariankayo iti "korona ti gloria iti makanawanko.

8 Ngarud, no maduktalankayo a nagbasol, diyo maliklikan ti pungtotko iti unos ti panagbiago.

9 No "naisinakayon gapu iti basol, diyo maliklikan ti "pagrennekan ni "Satanas agingga iti aldaw ti pannakasubbot.

10 Ket ikkankayo ita iti bileg manipud iti daytoy nga oras, a no asino man kadakayo, iti timpuyog, ti mapaneknekan a nagbasol ken saanna nga ibabawi ti dakes nga aramidna, yawat-yonto a pagrennekan ni Satan; ket awanto ti bilegna a "mangyasideg iti dakes kadakayo.

11 Nainsiriban kaniak daytoy; ngarud, bilinenkayo, a mangurnos iti bagbagiyo ket ikkanyo ti tunggal tao iti "imatonanna;

12 Tapno pakaammuannak ti tunggal tao iti panagaywan a naituding kenkuana.

13 Ta nasken unay a siak, ti Apo, "pagsungbatek ti tunggal tao, kas "agaywan kadagiti naindagaan a bendision, nga inaramid ken insaganak a para kadagiti parsuak.

14 Siak, ti Apo, pinalawak ti langit, ken "binukelko ti daga, ti kangrunaan a "putarko; ket kukuak amin a nagunegna.

15 Ket panggepkoy nga ited ti

104 1a DkK 78:3-15.
PNK Sangsangka-
maysa a Timpuyog.
4a PNK Agum.
6a Gal. 6:7-9.
7a Isa. 62:3; DkK 76:56.
PNK Gloria.
9a PNK Ekskomuni-

kasion.
b DkK 82:21.
c PNK Sairo.
10a DkK 109:25-27.
11a DkK 42:32.
PNK Agay-aywan,
Panagaywan.
13a PNK Agsunbat,

Sungsubangan,
Kaadda ti
Sungsubangan.
b DkK 72:3-5, 16-22.
14a Isa. 42:5; 45:12.
PNK Agparsua,
Panagparsua.
b Sal. 19:1; 24:1.

kasapulan dagiti santok, ta kuak amin a banag.

16 Ngem nasken a maaramid iti bukodko a “wagas; ket adtoy daytoy ti wagas a siak, ti Apo, impaulogko a mangted iti kasapulan dagiti santok, tapno maitan-okto dagiti ^bnakurapay, ket iti kasta maibaba dagiti nabaknang.

17 Ta napno ti “daga, ket adda umdas ken maispal; wen, insaganak ti amin a banag, ket impalubosko kadagiti annak ti tattao nga isuda ti ^bagtignay iti bagbagida.

18 Ngarud, no pukawen ti asino man a tao ti pinarnuayko a “kinaabunaw, ket dina ibinglay ti bingayna, a maibatay iti ^bpaglintegan ti ebangheliok, kadagiti “nakuparay ken makasapul, yangadnanto, a kaduana dagiti nadangkes, dagiti matana iti ^dimpierno, a maparparigat.

19 Ket ita, pudno kunak kadakayo, maipanggep kadagiti pansanikuaan ti “timpuyog—

20 Paitudingyo iti katulongak a ni Sidney Rigdon ti lugar a pagyananna ita, ken ti aywanna a solar a pagkortian, para iti abas-tona bayat ti panagtrabahona iti bangkagko, a kas iti pagayatak, no bilinekto isuna.

21 Ket maaramid koma amin a banag a maibatay iti balakad ti timpuyog, ken sangsangkamay-

sa a pammalubos wenno timek ti timpuyog, nga agindeg iti daga ti Kirtland.

22 Ket daytoy a panangaywan ken bendision, siak, ti Apo, ipatalgedko iti katulongak a ni Sidney Rigdon ti bendisionko, ken ti bukeln a kenkuana;

23 Ket paaduekto ti bendisionna, no la ket napakumbaba kaniak.

24 Ket manen, alaen koma ni katulongak a Martin Harris, nga aywanan, ti solar a naala ni katulongak a John Johnson a sukat ti sigud a tawidna, para kenkuana ken ti bukeln a sumarsaruno.

25 Ket no la ketdi napudno, paaduekto ti bendisionko kenkuana ken ti bukeln a sumarsaruno.

26 Ket busbosen koma ni katulongak a Martin Harris ti kuartana iti pannakaipakdaar dagiti balikasko, maibatay iti panangianwan ni katulongak a Joseph Smith, Jun.

27 Ket manen, adda koma lugar ni katulongak a Frederick G. Williams iti pagindeganna ita.

28 Ket alaen koma ni katulongak nga Oliver Cowdery ti solar a kadarapat ti balay, nga agbalin nga opisina ti pagimalditan, nga isu ti umuna a solar, ken isu met ti solar a pagyanan ti amana.

16a DkK 105:5.

PNK Pagimbagan.

b 1 Sam. 2:7–8;

Luc. 1:51–53;

DkK 88:17.

17a DkK 59:16–20.

PNK Daga.

b PNK Kinawayaya nga Agpili.

18a Luc. 3:11;

San. 2:15–16.

b DkK 42:30.

c Prov. 14:21;

Mosiah 4:26;

DkK 52:40.

d Luc. 16:20–31.

19a PNK Sangsangkamaysa a Timpuyog.

29 Ket alaen koma da katulongak a Frederick G. Williams ken Oliver Cowdery ti opisina ti pagimalditan ken amin a banna a maipanggep iti daytoy.

30 Ket daytoyto ti aywananda a maituding kadakuada.

31 Ket no la ketdi napudnoda, adtoy bendisionakto, ken paaduek ti bendisionda.

32 Ket daytoy ti pangrugian ti panagaywan nga intudingko kadakuada, para kadakuada ken ti bukelda a sumarsaruno.

33 Ket, no la ketdi napudnoda, paaduekto ti bendisionda ken kadagiti bukelda a sumarsaruno kadakuada, uray nakaad-adu a bendision.

34 Ket manen, alaen koma ni katulongak a John Johnson ti balay a pagnaedanna, ken ti tawid, amin malaksid ti disso a nailatang a "pakabangonan dagiti balayko, a maipanggep iti dayta a tawid, ken dagiti solar a nainagan iti katulongak a ni Oliver Cowdery.

35 Ket no la ketdi napudno isuna, paaduekto ti bendisionna.

36 Ket pagayatak nga ilakona dagiti solar a naisangrat a pakabangonan ti siudad dagiti santok, no la ketdi maipakaammo kenkuana babaen ti "timek ti Espiritu, ken maibatay iti balakad ti timpuyog, ken babaen ti timek ti timpuyog.

37 Ket daytoy ti pangrugian ti panagaywan nga intudingko kenkuana, a bendisionna ken

dagiti bukelda a sumarsaruno kenkuana.

38 Ket no la ketdi napudno isuna, paaduekto ti nakaad-adu a bendisionko kenkuana.

39 Ket manen, maituding koma iti katulongak a ni Newel K. Whitney dagiti balay ken solar a pagnaedanna ita, ken ti solar ken pasdek ken ti nagtakderan ti pagtagilakuan, ken kasta met ti solar nga adda iti suli nga abagatan ti pagtagilakuan, ken kasta met ti solar a yan ti paguringan.

40 Ket intudingko amin dagitoy nga aywanan ni katulongak a Newel K. Whitney, a pakabendisionanna ken ti bukela sumarsaruno kenkuana, para iti pagimbagan ti pagtagilakuan ti timpuyogko a binangonko para iti istakak iti daga ti Kirtland.

41 Wen, pudno, daytoy ti panagaywan nga intudingko ken ti katulongak a ni N. K. Whitney, nga isu daytoy sangabukel a pagtagilakuan, isu ken ti "pannakabagina, ken ti bukelda a sumarsaruno.

42 Ket no la ketdi napudno nga agtungpal kadagiti bilinko, nga intedko kenkuana, paaduekto ti bendisionna ken ti bukela sumarsaruno kenkuana, iti nakaad-adu a bendision.

43 Ket manen, ituding koma ni katulongak a Joseph Smith, Jun., iti bagina ti solar a naisangrat a pakabangonan ti balayko, nga agatiddog iti dua-gasut-ket-maysa a metro ken

agakaba iti nasurok nga innem-a-pulo, ken kasta met ti tawid a pagnanaedan ti amana.

44 Ket daytoy ti pangrugian ti panagaywan nga intudingko kenkuana, a bendision kenkuana, ken iti amana.

45 Ta adtoy, adda tawid nga insaganak iti “amana, nga abas-tona; ngarud maibilangto iti balay ni katulongak a Joseph Smith, Jun.

46 Ket paaduekto ti bendision iti balay ni katulongak a Joseph Smith, Jun., no la ketdi napudno, uray nakaad-adu a bendision.

47 Ket ita, itedko kadakayo ti bendision maipanggep iti Zion, a saankayon a kameng iti sangsangkamaysa a timpuyog kadagiti kabsatyo iti Zion, iti daytoy laeng a banag —

48 Kalpasan ti pannakabukel-yo, maawagankayonto iti Sangsangkamaysa a Timpuyog ti “Istaka ti Zion, ti Siudad ti Kirtland. Ket dagiti kabsatyo, kalpasan ti pannakabukelda, maawagandanto iti Sangsangkamaysa a Timpuyog iti Siudad ti Zion.

49 Ket mabukeldanto iti bukodda a nagnagan, ken iti bukodda a nagan; ket aramidendanto ti aramidida iti bukodda a nagan, ken iti bukodda a nagnagan;

50 Ket aramidenyonto ti aramidyo iti bukodyo a nagan, ken iti bukodyo a nagnagan.

51 Ket imbilinko a maaramid

daytoy para iti pannakaisalakan, ken kasta met ti pannakaisalakanda, a bunga ti “pannapapanawda ken iti dumteng.

52 Dagiti “katulagan a nalab-sing babaen ti basol, babaen ti bagum ken narugit a balikas —

53 Ngarud, mawarakayo a kas sangsangkamaysa a timpuyog kadagiti kabsatyo, tapno saankayo a maikappeng kadakuada nga agingga laeng iti daytoy nga oras, agingga laeng ita, a kas nasaokon, babaen ti utang a kas napagnanamingan iti daytoy a timpuyog ti konseho, a kas awaten ti kasapulanyo ken iturong ti timek ti konseho.

54 Ket manen, itedko kadakayo ti bilin maipanggep iti panagaywan nga intudingko kadakayo.

55 Adtoy, kukuak amin dagitoy, wenno awan ti kapay-an ti pammatiyo, ket makitadakayo a managpammarang, ket nalab-sing ti katulagan nga inaramid-yo kaniak;

56 Ket no kukuak dagiti sanikua, dakayo ngarud ti “agaywan; no saan saankayo nga agaywan.

57 Ngem, pudno kunak kadakayo, tinudingankayo nga agaywan iti balayko, a kas ngarud agaywan.

58 Ket gapu iti daytoy binilinkayo nga urnosenyo ti bagbagiyo, a mangimaldit kadagiti “balikasko, ti pakabuklan dagiti nasantuan a kasuratak, dagiti

45a DkK 90:20.

PNK Smith,
Joseph Sr.

48a DkK 82:13; 94:1;
109:59.

PNK Istaka.

51a DkK 109:47.

52a PNK Katulagan.

b PNK Agum.

56a PNK Agay-aywan,

Panagaywan.

58a PNK Patarus ni
Joseph Smith (PJS).

paltiing nga intedko kadakayo, ken itedkonto, kalpasanna, kadakayo manen ken manen —

59 Iti panggep a pannakabangon ti simbaanko ken pagariak iti daga, ken mangisagana kadagiti taok para iti ^akanito a ^bpanagtaengkonto kadakuada, nga asidegen.

60 Ket isaganaanyo ti bagbagiyo iti pagyanan ti tesoreria, ket ikkan-pategyo iti naganko.

61 Ket mangtudingkayo iti maysa kadakayo a mangaywan iti tesoreria, ket maordenanto iti daytoy a bendision.

62 Ket addanto rikep daytoy a tesoreria, ket maipanto amin dagiti sagrado a banag iti tesoreria, ket awanto ti asino man kadakayo nga agkuna a kukuana, wenno ti pasetna, ta dakayonto amin ti pagpaayanna.

63 Ket itedko kadakayo manipud iti daytoy nga oras; ket ita kitaenyo, a mapankayo ket aramideno ti panagaywan nga intudingko kadakayo, kadagiti laeng sagrado a banag, para iti panggep a pannakaimaldit dagitoy sagrado a banag a kas nasak.

64 Ket ti “magunggona kadagiti sagrado a banag addanto iti tesoreria, ket maikkanto iti rikep; ket saanto a maaramat wenno mairuar ti asino man, wenno uray no maikkat ti rikepna a maikabilto, tinta la timek ti timpuyog, wenno babaen ti bilin.

65 Ket kastoyto ti pannakatagi-

nayon dagiti gunggona kadagiti sagrado a banag iti tesoreria, a para iti sagrado ken dagiti nasantuan a panggep.

66 Ket maawaganto daytoy iti sagrado a tesoreria ti Apo; ket maikkanto iti rikep tapno agbalin a nasantuan ken maikkanpateg iti Apo.

67 Ket manen, addanto sabali a maisagana a tesoreria, ket addanto matudingan a tesorero nga agaywan iti tesoreria, ket maikkanto iti rikepna;

68 Ket amin a kuarta a mawatyo iti panagaywanyo, babaen ti panangpasayaatyoo kadagiti sanikua nga intudingko kadakayo, kadagiti balay, wenno kadagiti daga, wenno kadagiti dinguen, wenno amin a banag malaksid kadagiti nailangitan ken sagrado a sinurat, a tinaginayonko kaniak para iti nasantuan ken sagrado a panggep, maikabilto iti tesoreria a kas iti kapartak ti pannakaawatyo iti kuarta, a ginasut, wenno saglilimapulo, wenno sagduduapulo, wenno saglilima.

69 Wenno iti sabali a panna, asino man kadakayo ti umawat iti lima a doliar paikabilyo kukuana iti tesoreria; wenno makagun-od iti sangapulo, wenno duapulo, wenno limapulo, wenno sangagasut, kasta met ti paramidyo;

70 Ket awan koma kadakayo ti agkuna a kukuana; ta saannanto a kukua, wenno paset daytoy.

71 Ket awanto ti pasetna a ma-

aramat, wanno mairuar iti tesoreria, babaen laeng ti timek ken sangsangkamaysa a pamalubos ti timpuyog.

72 Ket daytoyto ti timek ken sangsangkamaysa a pammalubos ti timpuyog—nga asino man nga agkuna iti tesorero: Kasapulak daytoy a mangtulong kaniak iti panagaywanko—

73 No lima a doliar, wanno sangapulo a doliar, wanno duapulo, wanno limapulo, wanno sangagasut, ited kenkuana ti tesorero ti kantidad a kasapulanna iti panagaywanna—

74 Agingga a maduktalan a nagbasol, ket maipalgak iti imatang ti konseho ti timpuyog a nalawag a saan a napudno ken ^asaan a mapagtalkan nga agaywan.

75 Ngem agingga a naan-anay ti pannakisinningedna, ken napudno ken nasayaat ti panagaywanna, daytoyto ti tandana iti tesorero tapno saan a pagkedkedan ti tesorero.

76 Ngem no bilang adda panagbasol, ti tesorero ti agsungbat iti konseho ken timek ti timpuyog.

77 Ket no bilang maduktalan a saan a napudno ti tesorero ken saan a nasayaat nga agaywan, agsungbatto iti konseho ken iti timek ti timpuyog, ket maikkatto iti akemna, ket addanto ^asabali a matudingan a sukatna.

78 Ket manen, pudno kunak

kadakayo, maipanggep kadagiti utangyo—adtoy pagayatak a ^abayadanyo amin nga ^butangyo.

79 Ken pagayatak nga ^aagpakumbabakayo kaniak, ken gunodenyoy daytoy a bendision babaen ti ^bkinaregta ken kinapakumbabayoy ken iti kararag ti pammati.

80 Ket no la ketdi naganetget ken napakumbabakayo, ken sursurotenyo ti ^akararag ti pammati, adtoy, paluknengek ti puspuso dagiti nakautanganyoy, agingga a mangipatulodakto kadakayo iti pakaruk-atanyoy.

81 Ngarud agsuratkayoy a dagus idiaiy Nueva York ket isuratyo ti maibatay iti ibaganto ti ^aEspirituk; ket paluknengek ti puspuso dagiti nakautanganyoy, tapno maikkatto iti panunotda ti panggep a mangdangran kadakayoy.

82 Ket no la ketdi ^anapakumbaba ken napudnokayoy ken umawagkayoy iti naganko, adtoy, itdekto kadakayoy ti ^bballigi.

83 Ikarik kadakayoy, a mawayawayaankayonto a dagus iti panakaadipenyoy.

84 No la ketdi maikkankayoy iti gundaway nga umutang iti ginasut a kuarta, wanno rinibu, agingga a makautangkayoy iti umdas a mangwayawaya kadakayoy iti pannakaadipen karbenganyoy dayta.

85 Ket ikariyoy dagiti sanikua nga impaimak kadakayoy, a ma-

74a Luc. 16:1–12.

77a DkK 107:99–100.

78a DkK 42:54.

b PNK Utang.

79a PNK Napakumbaba, Kinapakumbaba.

b PNK Kinaregta.

80a San. 5:15.

81a PNK Espiritu Santo.

82a Luc. 14:11;

DkK 67:10.

b DkK 103:36.

mimpinsan, babaen ti panang-yawatyo iti naganyo iti sang-sangkamaysa a pammalubos wenno no saan, kas iti mabalinto a pagsayaatanyonto. 86 Itdek kadakayo daytoy a karbengan, a mamimpinsan; ket adtoy, no ituloyyo nga arami-	den dagiti banag nga indatag-ko kadakayo, a maibatay kada-giti bilinko, kukuak amin dagi-toy a banag, ket dakayo ti agay-wanko, ket saanto nga ipalubos ti amo a madadael ti balayna. Pudno a kasta. Amen.
--	--

BENNEG 105

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Karayan Fishing, Missouri, idi 22 ti Hunio 1834 (History of the Church, 2:108–111). Kimmaro ti panagranggas dagiti manangriribuk kadagiti Santo iti Missouri, ket impakdaar dagiti nabukel a bunggoy kadagiti sumagma-mano nga ili ti panggepda a mangadael kadagiti tao. Dimteng ti Prope-ta manipud iti Kirtland a nangidaulo iti bunggoy a naawagan iti Kampo ti Zion, a nangisangpet iti luplupot ken abasto. Bayat ti panagkampo ti bunggoy iti Karayan Fishing, inawat ti Propeta ti paltiing.

1–5, Mabangonto ti Zion a maiba-gay iti celestial a paglintegan; 6–13, Naisanud iti bassit a panawen ti pannakasubbot ti Zion; 14–19, Makirangetto ti Apo kadagiti dangadang ti Zion; 20–26, Nasken nga agalibtak dagiti Santo ket sa-anda a pagtangsit ti naindaklan nga aramid iti panaguummongda; 27–30, Nasken a magatang dagiti daga iti Jackson ken dagiti kadar-rapat a probinsia; 31–34, Awaten dagiti elder ti talugading iti balay ti Apo iti Kirtland; 35–37, Mapasantonto dagiti Santo nga agpad-pada a naawagan ken napili; 38–41, Itag-ay dagiti Santo ti wagay-way ti kappia iti lubong.	dalyo ti pagayatak maipanggep iti “pannakasubbot dagiti napa-rigat a taok— 2 Adtoy, kunak kadakayo, no saan la a gapu iti “panagsalu-ngasing dagiti taok, a nagsao maipanggep iti simbaan a saan nga iti tunggal maysa, nalabit a nasubbotda koma itan. 3 Ngem adtoy, saanda a naa-dal ti agbalin a natulnog kada-giti banag nga impaimak kada-kuada, ngem napnoda iti amin a kita ti kinadakes, ket dida “nangibinglay kadagiti taraon-da, kas nagbalin a sasanto, ka-dagiti nakurapay ken napari-gat kadakuada; 4 Ken saan a “nagkaykaysa a maibatay iti panagkaykaysa a kasapulan ti paglintegan iti ce-lestial a pagarian;
---	---

105 1a DkK 100:13. 2a DkK 104:4–5, 52. 3a Ara. 5:1–11;	DkK 42:30. PNK Mangted-pateg, Paglintegan iti	Pannangted-pateg. 4a DkK 78:3–7.
--	---	-------------------------------------

5 Ket saan a mabangon ti "Zion^b malaksid no maibatay kadagiti pagbatayan ti 'paglintegan ti celestial a pagarian; no saan saanko a maawat iti bagik.

6 Ket nasken a "madusa dagiti taok agingga a maadalda ti ^bpanagtungpal, no kasapulan, kadagiti banag a pagsagabaanda.

7 Agsaoak a saan a maipanggep kadagiti natudingan a mangidaulo kadagiti taok, nga isuda dagiti "immuna nga elder ti simbaanko, ta saanda a mapabasol amin;

8 Ngem agsaoak maipanggep kadagiti simbaanko iti ganggan-naet—adunto ti agkuna: Sadino ti yan ti Diosda? Adtoy, isalakannanto ida iti oras ti panagparikut, no saan saantayonto a mapan iti Zion, ken idulintayonto ti kuartatayo.

9 Ngarud, bunga ti "panagsalungasing dagiti taok, nasken unay kaniak nga aguray dagiti elderko iti bassit a panawen para iti pannakasubbot ti Zion—

10 Tapno maisaganada mismo ti bagbagida, ken tapno naan-anay pay ti pannakaisuro dagiti taok, ken maaddaan iti padas, ken naan-anay ti pannakaammoda iti "pagrebbenganda, ken dagiti banag a kinasapulak iti imada.

11 Ket saan a mapasamak day-

toy agingga a "matalugadingan dagiti ^belderko iti bileg manipud iti ngato.

12 Ta adtoy, insaganak ti naindaklan a talugading ken bendision a "maibukbok kadakuada, no la ketdi napudnoda ken ituloyda ti agpakumbaba kaniak.

13 Ngarud nasken unay kaniak nga aguray dagiti elderko iti ababa a panawen, para iti pannakasubbot ti Zion.

14 Ta adtoy, saanko a kasapulan kadakuada ti makiranget kadagiti dangadang ti Zion; ta, kasasaok iti napalabas a bilinko, a tungpalekto — "makirangetakto kadagiti dangadangyo.

15 Adtoy, ti "managdadael nga imbaonko a mangdadael ken mangidasay kadagiti kabusorko; ket kalpasan ti saan unay nga adu a tawen saandanto a mabati a mangrugit iti patawidko, ken ^bmangtabbaaw iti nanganko kadagiti daga nga 'indatonko a paguummongan a sangsangkamaysa dagiti santok.

16 Adtoy, binilinko ni katu-longak a Joseph Smith, Jun., a mangibaga kadagiti "panuli ti balayko, nga isu dagiti manna-kigubatko, dagiti agtutubok, ken agkabannuag, nga aguummong a sangsangkamaysa para iti pannakasubbot dagiti taok, ken mangrebbek kadagiti torre da-

5a PNK Zion.

b DkK 104:15-16.

c DkK 88:22.

6a DkK 95:1-2.

PNK Dusa,
Pannakadusa.

b PNK Agtungpal,
Kinamanagtungpal,
Natulnog.

7a DkK 20:2-3.

9a DkK 103:4.

10a PNK Pagrebbengan.

11a PNK Elder.

b DkK 38:32; 95:8.

PNK Talugading.

12a DkK 110.

14a Jos. 10:12-14;

Isa. 49:25;

DkK 98:37.

15a DkK 1:13-14.

b DkK 112:24-26.

PNK Agtabbaaw,
Tabbaaw.

c DkK 84:3-4; 103:35.

16a DkK 101:55;
103:22, 30.

giti kabusorko, ken mangwarawara kadagiti ^bagbantayda;

17 Ngem saan a dimngeg dagiti panuli ti balayko kadagiti balikasko.

18 Ngem gapu ta adda dagiti dimngeg kadagiti balikasko, insaganaak ida iti bendision ken ^atalugading, no itultuloyda ti kinapudnoda.

19 Nangngegak dagiti kararagda, ket awatekto ti datonda; ket nasken unay kaniak a maipanda iti kasta a kaadayo a pakasubokan ti ^apammatida.

20 Ket ita, pudno kunak kadakayo, itedko kadakayo ti bilin, nga uray no mano ti umay ditoy, makapagyan iti lugar iti aglawlaw, pagyanenyo ida;

21 Ket dagiti saan a makapagyan, nga adda dagiti kaamaanda iti daya, agbatida koma iti ababa a panawen, no la ketdi tudinganto ida ni katulongak a Joseph;

22 Ta bagbagaakto maipanggep iti daytoy a banag, ket matungpalto amin a banag a kayatna nga ituding kadakuada.

23 Ket agbalin koma a napudno unay amin dagiti taok nga agindeg iti lugar iti aglawlaw, ken managkararag, ken agpakumbaba kaniak, ken dida ipalgak dagiti banag nga impalgakko kadakuada, agingga a nainsiriban kaniak a naskenen a mapalgakda.

24 Saanyo a pagsasaritaan da-

giti panangukom, wenno ^apagpannakkel ti pammati wenno uray dagiti naindaklan nga aramid, ngem annadanyo ti agummong a sangsangkamaysa, iti maysa a lugar agingga a mabalin, a sangsangkaayo ti rikna dagiti tao;

25 Ket adtoy, ikkankayo iti tulong ken parabur kadagiti madata, tapno makapaginanakayo a ^asitalalna ken sitalalged, bayat ti panangibagbagayo kadagiti tao: Itdenyo ti panangukom ken linteg kadakami a maibatay iti paglintegan, ket aturendakami kadagiti biddutmi.

26 Ita, adtoy, kunak kadakayo, gagayyemko, magun-odyo ti tulong dagiti tao iti kastoy a wagas, agingga a nakapigpigsan ti ^abuyot ti Israel.

27 Ket paluknengekto ti pususo dagiti tao, a kas iti inaramidko iti puso ni ^aParaon, manen ken manen, agingga a ti katulongak a ni Joseph Smith, Jun., ken kadagiti elderko, a tinudi ngak, maaddaanda iti panawen a mangummong kadagiti panuli ti balayko,

28 Ken makaipatulod kadagiti ^amasirib a lallaki, a mangipatungpal iti dayta naibilinkon maipanggep iti ^bpannakagatang kadagiti amin a daga iti probinsia a Jackson a mabalin a gatang, ken kadagiti katarapat a probinsia iti aglawlaw.

29 Ta pagayatak a magatang

16b PNK Aywanan, Agaywan.

18a DkK 110:8-10.

19a PNK Pammati.

24a DkK 84:73.

PNK Kinapalangguad.

25a PNK Kappia.

26a Jl. 2:11.

27a Gen. 47:1-12.

28a DkK 101:73.

b DkK 42:35-36.

dagitoy a daga; ket matagikua ida dagiti santok kalpasan ti pannakagatangda a maibatay kadagiti paglintegan ti "panagidaton a naitedkon.

30 Ket kalpasan ti pannakagatang dagitoy a daga, pagtalina-edek dagiti "buyot ti Israel a nadalus iti panagtagikuada kadagiti dagada, a nagatangda iti napalabas babaen ti kuartada, ken ti pannakarebbek dagiti torre dagiti kabusorko a naipasango kadakuada, ken nangwarawara kadagiti agbambantay, ken ^bnangibales kaniak kadagiti kabusorko iti maikatlo ken maikapat a kaputotan dagiti gumurgura kaniak.

31 Ngem mapapigsa koma nga umuna ti buyotko, ken "mapasanto koma iti imatangko, tapno agbalin a nalawag a kas iti init, ken nadalus a kas iti ^bbulan, ken tapno pagamkan dagiti wagaywayna iti amin a pagilian;

32 Tapno mapilitan dagiti pagarian iti lubong nga umawat a ti pagarian ti Zion ti talaga a "pagarian ti Diostayo ken Cristona; ngarud, ^bpaiturayantayo koma kadagiti paglinteganna.

33 Pudno kunak kadakayo, nasken unay kaniak a rumbeng

nga umawat dagiti immuna nga elder ti simbaanko ti "talugadingda manipud iti ngato iti balayko, nga imbilinko a mabangon babaen ti naganko iti daga ti Kirtland.

34 Ket maaramid ken maipangtungpal koma dagiti bilin nga intedko maipanggep iti Zion ken ti "paglinteganna, kalpasan ti pannakasubbotna.

35 Adda aldaw a "pannakatunding, ngem dimtengen ti aldaw a panagpili; ket ^bmaikari koma dagiti mapili.

36 Ket maipakitanto iti katulonngak, babaen ti timek ti Espiritu, dagiti "napili; ket ^bmapasantodanto;

37 Ket no la ketdi tungpalenda dagiti "balakad nga awatenda, addanto bilegda kalpasan ti adu nga aldaw a mangaramid kadagiti amin a banag a maipanggep iti Zion.

38 Ket kunak manen kadakayo, tuntonenyo ti kappia, saan laeng a kadagiti tao a nangdangran kadakayo, ngem kadagiti pay amin a tao;

39 Ket itag-ayyo ti "wagayway ti ^bkappia, ket ipakdaaryo ti kappia kadagiti sulit ti daga;

40 Ket isingasingyo ti kappia

29a DkK 42:30.

PNK Mangted-pateg,
Paglintegan iti
Pannangted-pateg;
Sangsangkamaysa
a Timpuyog.

30a DkK 35:13-14;

101:55; 103:22, 26.

^b DkK 97:22.

31a PNK Pannakapasanto.

^b Canta. 6:10;

DkK 5:14; 109:73.

32a Apoc. 11:15.

PNK Pagarian
ti Dios wenno
Pagarian ti Langit.
^b PNK Gobierno.

33a DkK 95:8-9.

PNK Talugading.

34a PIP DkK 42

maam-ammo ti

DkK 42 a kas

"Paglintegan."

35a PNK Akem,

Tinudingan ti
Dios, Pagakeman.

^b PNK Maikari,
Pannakaikari.

36a DkK 95:5.

PNK Pilien, Pili,
Napili.

^b PNK Pannakapasanto.

37a PNK Balakad.

39a PNK Wagayway.

^b PNK Kappia.

kadagiti nangdangran kadakayo, a maibatay iti timek ti Espiritu nga adda kadakayo, ket agkaykaysanto nga agtrabaho ti “amin a banag para iti pagimbaganyo.

41 Ngarud, agtalinaedkayo a napudno; ket adtoy, ken imutektekan, addaak “kadakayo agingga iti panungpalan. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 106

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 25 ti Nobiembre 1834 (History of the Church, 2:170–171). Naiturong daytoy a paltiing ken ni Warren A. Cowdery, ti in-inauna a kabsat ni Oliver Cowdery.

1–3, *Natudingan ni Warren A. Cowdery a mangiturong a dadaulo iti purok; 4–5, Saanto nga ununaan ti Maikadua a Yaay dagiti ubbing ti silaw a kas mannanakaw; 6–8, Sumaruno dagiti naindaklan a bendision iti napudno a panagserbi iti Simbaan.*

PAGAYATAK a matudingan ken maordenan ni katulongak a Warren A. Cowdery a mangiturong a nangato a saserdote iti simbaanko, iti daga ti “Freedom ken kadagiti lugar iti aglawlawna;

2 Ket nasken nga ikasabana ti agnanayon nga ebangheliok, ket pigsaanna ti agsao ken ballaaganna dagiti tao, saan la nga iti lugarna, ngem kadagiti pay kaddarrapat a probinsia;

3 Ket ipaayna ti amin a panawenna iti daytoy nangato ken nasantuan nga akem, nga itedko

ita kenkuana, a “mangtunton a sireregta iti ^bpagarian ti langit ken ti kinalintegna, ken amin a banag a kasapulan mainayonto iti daytoy; ta maikari ti ‘agtartrabaho iti tangdanna.

4 Ket manen, pudno kunak kadakayo, “asidegen ti ^byaay ti Apo, ket parmekennanto ti lubong a kas iti ‘mannanakaw iti rabii—

5 Ngarud, patibkerenyo dagiti lomoyo, tapno agbalinkayo nga annak ti “lawag, tapno saannakayo nga ^bunaan dayta nga aldaw a kas iti mannanakaw.

6 Ket manen, pudno kunak kadakayo, adda rag-o iti langit idi agtamed ni katulongak a Warren iti setrok, ket inyadayona ti bagina kadagiti aramid dagiti tao;

7 Ngarud, nagasat ni katulongak a Warren, ta addanto kaa-sik kenkuana; ket, iti laksid ti

40a Rom. 8:28;
DkK 90:24; 100:15.

41a Mat. 28:19–20.

106 1a PIP ti ciudad ti Freedom, Nueva York, ken dagiti kabangibang a lugar.

3a Mat. 6:33.

b PNK Pagarian ti Dios wenno Pagarian ti Langit.

c Mat. 10:10;
DkK 31:5.

4a San. 5:8.

b PNK Maudi nga Aldaw, Ud-udina nga Aldaw.

c 1 Tes. 5:2.

5a PNK Silaw, Silaw ni Cristo.

b Apoc. 16:15.

“kinaparammag ti pusona, itag-aykonto no la ketdi ipakumbabana ti bagina kaniak.
8 Ket itedkonto ti “paraburko ken namnama kenkuana a pagtakderanna; ket no itultuloyna

ti agbalin a napudno a saksi ken silaw iti simbaan adda insaganak a korona nga agpaay kenkuana kadagiti ^bmansion ti Amak. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 107

Paltiing iti kinasaserdote, a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, iti petsa a 28 ti Marso 1835 (History of the Church, 2:209–217). Nagmimiting a sangkakonseho dagiti Sangapulo-ket-dua iti nasao a petsa, a nangipudnuan ti tunggal maysa kadagiti pagkapsutan ken pagkuranganna, nga inyebkasna ti panagbabawida, ket dinawatda ti ad-adu pay a panangiwawan kadakuada ti Apo. Dandanida idi agsisinan a mapan kadagiti naituding a pagmisionanda a distrito. Nupay adda dagiti paset daytoy a benneg a naawat iti nasao a petsa, paneknekan dagiti naisurat a pakasaritaan a sumagmamano a paset ti naawat iti agduduma a panawen, ket adda pay dagiti immun-una a naawat ngem iti Nobiembre 1831.

1–6, Adda dua a kinasaserdote: ti Melchizedek ken ti Aaron; 7–12, Dagiti addaan iti Kinasaserdote a Melchizedek ti addaan iti bileg a mangiturong iti amin a pagakeman iti Simbaan; 13–17, Ti pagobispuan ti mangimaton iti Kinasaserdote nga Aaron, nga isu ti mangannong kadagiti agpaay iti ruar nga ordinansa; 18–20, Ti Kinasaserdote a Melchizedek ti agiggem kadagiti tulbek dagiti amin a naespirituan a bendision; ti Kinasaserdote nga Aaron ti agiggem kadagiti tulbek iti panagserserbi dagiti anghel; 21–38, Ti Umuna a Panguluen, dagiti Sangapulo-ket-dua, ken ti Pitopulo ti mangbukel kadagiti mangimaton a korum, a mangyetnag kadagiti pangngeddeng nga agtutunos ken kinalinteg; 39–52, Nabukel ti ur-

nos ti patriarka manipud ken ni Adan agingga ken ni Noe; 53–57, Naguummong dagiti nagkauna a Santo iti Adan-ondi-Ahman, ket nagparang kadakuada ti Apo; 58–67, Urnoson dagiti Sangapulo-ket-dua dagiti dadaulo ti Simbaan; 68–76, Agserbi dagiti obispo a kas uk-ukom ti amin iti Israel; 77–84, Buklen ti Umuna a Panguluen ken dagiti Sangapulo-ket-dua ti kanga-tuan a pangukoman iti Simbaan; 85–100, Iwanwan dagiti presidente ti kinasaserdote dagiti korum iti babaenda.

ADDA, iti simbaan, dua a kinasaserdote, a dagitoy, ti “Melchizedek ken ti ^bAaron, a pakairamanan ti Kinasaserdote a Levitico.

7a PNK Awan Kaes-eskanna, Parammag. 8a PNK Parabur.	b Jn. 14:2; Ether 12:32–34; DKK 59:2; 76:111; 81:6; 98:18.	107 1a PNK Kinasaserdote a Melchizedek. b PNK Kinasaserdote nga Aaron.
--	---	---

2 No apay a naawagan ti umuna iti Kinasaserdote a Melchizedek gapu ta naindaklan a nangato a saserdote ni ^aMelchizedek.

3 Naawagan sakbay ti aldawna iti *Nasantuan a Kinasaserdote, a naibatay iti "Urnos ti Anak ti Dios*.

4 Ngem kas panagdaydayaw wenno ^apanagrukabab iti nagan ti Kangatuan iti Amin, tapno maliklikan ti pannakadagdagullit iti naganna, inawaganda, iti simbaan, kadagiti nagkauna nga aldaw, iti kinasaserdote a naipasurot ken ni Melchizedek, wenno iti Kinasaserdote a Melchizedek.

5 ^aNayon iti daytoy a kinasaserdote dagiti amin a pagtura-yan wenno pagakeman iti simbaan.

6 Ngem adda dua a dibision wenno dadakkel nga uluen—maysa ti Kinasaserdote a Melchizedek, ket ti Kinasaserdote nga Aaron wenno ^aLevitico ti sabali.

7 Adda ti pagakeman ti ^aelder iti babaen ti Kinasaserdote a Melchizedek.

8 Iggem ti Kinasaserdote a Melchizedek ti karbengan ti panguluen, ket addaan iti bileg ken ^apanangituray kadagiti amin a pagakeman iti simbaan iti amin a tawen iti lubong, a

mangannong kadagiti naespirituan a banag.

9 Addaan iti karbengan ti ^aPanguluen ti Nangato a Kinasaserdote, babaen ti urnos ti Melchizedek, a mangiturong kadagiti amin a pagakeman iti simbaan.

10 Adda ^akarbengan dagiti ^bnangato a saserdote babaen ti urnos ti Kinasaserdote a Melchizedek a mangiturong iti pagsaadanda, babaen ti panangimaton ti panguluen, a mangannong kadagiti naespirituan a banag, ken kasta met iti pagakeman ti elder, ti saserdote (ti urnos ti Levitico), maestro, diakono, ken kameng.

11 Adda karbengan ti elder a mangiturong a mangisaup no awan ti nangato a saserdote.

12 Annongen dagiti nangato a saserdote ken elder dagiti naespirituan a banag, a mainugot kadagiti katulagan ken bilin ti simbaan; ken adda karbenganda a mangiturong kadagitoy amin a pagakeman ti simbaan no awan dagiti sisasagana a nangatangato a mangituray.

13 Maawagan iti ^aKinasaserdote nga Aaron ti maikadua a kinasaserdote, gapu ta naitalek ken ni ^bAaron ken iti bukelnan, nga agtultuloy kadagiti amin a kaputotanda.

14 No apay a naawagan iti nababbaba a kinasaserdote gapu

2a PJS, Gen. 14:25-40;
DkK 84:14.

PNK Melchizedek.

3a Alma 13:3-19;
DkK 76:57.

4a PNK Panagrukabab.

5a DkK 84:29; 107:14.

6a Deut. 10:8-9.

7a PNK Elder.

8a PNK Turay.

9a DkK 81:2; 107:22,
65-67, 91-92.

10a PNK Nangato
a Saserdote.

^b DkK 121:34-37.

13a PNK Kinasaserdote
nga Aaron.

^b PNK Aaron,
Kabsat ni Moises.

ta “mainayon iti nangatngato, wenno ti Kinasaserdote a Melchizedek, ket adda bilegna a mangannong kadagiti agpaay iti ruar nga ordinansa.

15 Ti “pagobispuan ti pangulu- luen daytoy a kinasaserdote, ken isu ti agiggem kadagiti tul- bek wenno turay iti daytoy.

16 Awan ti asino man nga ad- daan iti umno a karbengan iti daytoy a takem, ti agiggem ka- dagiti tulbek daytoy a kinasas- erdote, malaksid no “pudno nga an-annabo ni Aaron.

17 Ngem iti kaadda ti turay ti nangato a saserdote iti Kinasas- erdote a Melchizedek a ma- ngiturong kadagiti amin a na- babbaba a takem, mabalinna ti mangiturong iti takem ti obispo no awan ti masarakan a pudno nga an-annabo ni Aaron, no la ketdi matudingan ken mapat- algedan ken “maordenan iti daytoy a bileg babaen kadagiti ima ti ^bPangulu- en ti Kinasaser- dote a Melchizedek.

18 Ti bileg ken panangituray ti nangatngato, wenno ti Kina- saserdote a Melchizedek, agig- gem kadagiti “tulbek dagiti amin a naespirituan a bendi- sion ti simbaan—

19 Tapno maaddaan iti gun- daway nga umawat kadagiti

“kinadatdatlag ti pagarian ti la- ngit, tapno maluktan ti langit kadakuada, tapno makikaysa iti ^bsapasap a panagtitipon ken ti simbaan ti Inauna, ken tapno sagrapenna ti pannakikaysa ken ti kaadda ti Dios nga Ama, ken ni Jesus a “mangibabaet iti baro a katulagan.

20 Ti bileg ken turay ti nabab- baba, wenno ti Kinasaserdote nga Aaron, agiggem kadagiti “tulbek dagiti agserserbi nga anghel, ken mangannong kada- giti nababbaba nga ^bordinansa, ti surat iti ebangelio, ti “panag- buniag iti panagbabawi a para iti “pannakaugas ti basbasol, a mainugot kadagiti katulagan ken bilin.

21 Para iti kasapulan adda da- giti presidente, wenno mangi- maton a dadaulo a maisagsaga- na, wenno matudingan mani- pud kadagiti maordenan a para kadagiti nadumaduma a takem kadagitoy dua a kinasaserdote.

22 Iti Kinasaserdote a “Mel- chizedek, tallo a ^bMangimaton a Nangato a Saserdote, a pinili ti ragup, a natudingan ken na- ordenan para iti dayta a takem, ken “pinasingkedan ti panagta- lek, pammati, ken kararag ti simbaan ti mangbukel iti korum ti Pangulu- en ti Simbaan.

14a DkK 20:52; 107:5.

15a PNK Obispo.

16a DkK 68:14–21;
107:68–76.

17a PNK Orden,
Pannakaorden.
b DkK 68:15.

18a PNK Tulbek ti
Kinasaserdote.

19a Alma 12:9–11;

DkK 63:23; 84:19–22.

PNK Kinadatdatlag
ti Dios.

b Heb. 12:22–24.

c PNK Mangibabaet.

20a DkK 13:1; 84:26–27.

b PNK Ordinansa.

c PNK Buniag,
Panagbuniag.

d PNK Pannakaugas

ti Basbasol.

22a PNK Kinasaserdote
a Melchizedek.

b DkK 90:3, 6; 107:9,
65–67, 78–84, 91–92.

c PNK Panangkanunong
kadagiti Dadaulo
ti Simbaan.

23 Matudingan dagiti “sanga-pulo-ket-dua nga agdaldaliasat a mamagbaga a Sangapulo-ket-dua nga ^bApostol, wenna nangsangangayan a saksi iti nagan ni Cristo iti intero a lubong—kastoy ti pannakaigidiat iti anongen ken naituding kadakua da kadagiti sabali a dadaulo ti simbaan.

24 Ket mangbukelda iti korum, a maipatas iti panangituray ken bileg kadagiti tallo a presidente a naagapad iti ngato.

25 Natudingan met dagiti “Pitopulo a mangikasaba iti ebangelio, ken agbalin a nangsangangayan a saksi kadagiti Gentil ken iti intero a lubong—kastoy ti pannakaigidiat dagiti pagreb-bengan iti akemda kadagiti sabali a dadaulo ti simbaan.

26 Ket mangbukelda iti korum, a maipatas iti panangituray kadagiti Sangapulo-ket-dua a nangsangangayan a saksi wenna dagiti kaag-agapad nga Apostol.

27 Ket tunggal pangngeddeng nga aramiden ti ania man kadagitoy a korum nasken a babaen ti sangsangkatunos a timekda; nga isu, tunggal kameng ti tunggal korum nasken nga umanamong kadagiti pangngeddeng, tapno adda bileg ken patalgedan ti tunggal maysa ti pangngeddengda—

28 Mabalin a mangbukel ti kauduan iti korum no saan a mabalin a sangsangkatunos—

29 No saan a kastoy ti mapasa-

mak, awan karbengan ti pangngeddengda nga umawat kadagiti pammendision a naaramid iti napalabas iti pangngeddeng ti korum dagiti tallo a presidente, a naordenan babaen ti urnos ti Melchizedek, ken nalinteg ken nasantuan a tattao.

30 Ti pangngeddeng dagitoy a korum, wenna ania man kadagitoy, nasken a maaramid iti awan pumadpad a “kinalinteg, iti kinasanto, ken kinapakumbaba ti puso, kinaemma ken naunday a kinamanagitured, ken iti pammati, ken ^bsaguday, ken panna-kaammo, panagteppel, kinaanus, kinadiosan, nainkabsatan a kinaimbag ken kinamanangngaasi;

31 Gapu ta ti kari ket, no aduanda kadagitoy a banag saandanto a “maawanan iti bunga iti pannakaammo iti Apo.

32 Ket no bilang saan a nainkalintegan ti pangngeddeng a maaramid dagitoy a korum, mabalin a maidatag iti dakkel nga ummong ti sumagmamano a korum, a buklen dagiti addaan iti turay a naespirituan iti simbaan; no saan awan ti mangsuppiat iti pangngeddengda.

33 Dagiti Sangapulo-ket-dua ti Agdaldaliasat a Mangimaton a Nangato a Konseho, a mangiturong iti nagan ti Apo, babaen ti panangimaton ti Panguluen ti Simbaan, a mayalubog iti linteg ti langit; a mangbangon iti simbaan, ken mangtimon ka-

23a DkK 107:33–35.

b PNK Apostol.

25a PNK Pitopulo.

30a DkK 121:36.

PNK Nalinteg,

Kinalinteg.

b DkK 121:41.

PNK Saguday.

31a 2 Ped. 1:5–8.

dagiti amin a pakaseknan ti nasao kadagiti amin a pagilian, umuna kadagiti “Gentil sa maikadua kadagiti Hudio.

34 Aggunay dagiti Pitopulo iti nagan ti Apo, babaen ti panangiturong dagiti “Sangapulo-ket-dua wenno ti agdaldaliasat a nangato a konseho, iti panagbangon iti simbaan ken pannakati-mon dagiti amin a pakaseknan ti isu met laeng kadagiti amin a pagilian, umuna kadagiti Gentil sa kalpasanna kadagiti Hudio;

35 Dagiti Sangapulo-ket-dua iti pannakaibaonda, nga iggemda dagiti tulbek, a panglukat iti ridaw babaen ti pannakaipakdaar ti ebanghelio ni Jesucristo, ket umuna kadagiti Gentil sa kalpasanna kadagiti Hudio.

36 Dagiti nakasagana a “nangato a konseho, kadagiti istaka ti Zion, mangbukelda iti korum a maipatas ti panangituray kadagiti pakaseknan ti simbaan, iti amin a pangngeddengda, iti korum ti panguluen, wenno kadagiti agdaldaliasat a nangato a konseho.

37 Mangbukel ti nangato a konseho iti Zion iti korum a maipatas iti panangituray iti pakaseknan ti simbaan, kadagiti amin a pangngeddengda, kadagiti konseho ti Sangapulo-ket-dua kadagiti istaka ti Zion.

38 Pagrebbengan dagiti agdaldaliasat a nangato a konseho ti

mangtuding kadagiti “Pitopulo, no kasapulanda ti pannarabay, a mangsupusop kadagiti sumagmamano a pakaitudingan para iti pannakaikasaba ken pannakaiwanwan ti ebanghelio, a saanen a dagiti pay sabali.

39 Pagrebbengan dagiti Sangapulo-ket-dua, kadagiti amin a dadakkel a sanga ti simbaan, ti mangorden kadagiti “ministro ti ebanghelio, ta maibatangdanto kadakuada babaen ti paltiing—

40 Napaneknekan ti urnos daytoy a kinasaserdote a maipaima manipud iti ama sa iti anak, ket nainkalintegan nga agpaay kadagiti nagtaud a mismo iti napili a bukel, a nakaaramidan dagiti kari.

41 Nairugi daytoy nga urnos kadagiti aldaw ni “Adan, ket dimteng kadagiti ^bkapuonan iti sumaganad a wagas:

42 Manipud ken ni Adan agingga ken ni “Set, nga inordenan ni Adan idi agtawen iti innem-a-pulo-ket-siam, ken binendisio-nanna tallo a tawen sakbay ti ipapatayna (ni Adan), ket inawatna ti kari ti Dios babaen ti amana, a dagitinto an-annabona ti pilien ti Apo, ken tapno mataginayondanto agingga iti kanibusanan ti daga;

43 Gapu ta “naan-anay a tao (ni Set), ken ^bkalanglangana ti amana, isu a kasla kapadana ti amana iti amin a banag, ken ti

33a 1 Ne. 13:42;
3 Ne. 16:4–13;
DkK 90:8–9.
34a DkK 112:21.
36a PNK Nangato
a Konseho.

38a PNK Pitopulo.
39a PNK Mangaskasaba;
Patriarka,
Kinapatriarka.
41a PNK Adan.
^b Gen. 5;

DkK 84:6–16;
Moises 6:10–25.
42a PNK Set.
43a PNK Naan-anay.
^b Gen. 5:3.

la tawenna ti pakailasinan kenkuana.

44 Naordenan ni Enos idi agtawen iti sangagasut ken tallo-pulo-ket-uppat a tawen ken uppat a bulan, babaen kadagiti ima ni Adan.

45 Inawagan ti Dios ni Cainan iti langalang idi agtawen iti uppat-a-pulo; ket nasabatna ni Adan iti panagdaliasatna a mapan iti Shedolamak. Agtawen iti walopulo-ket-pito idi maordenan.

46 Agtawen ni Mahalalel iti uppat-a-gasut ken siam-a-pulo-ket-innem ken pito nga aldaw idi ordenan ni Adan, ken nangbendision pay kenkuana.

47 Agtawen ni Jared iti dua-gasut idi ordenan ni Adan, ken nangbendision pay kenkuana.

48 Agtawen ni ^aEnoc iti dua-pulo-ket-lima idi ordenan ni Adan; ken agtawen iti innem-a-pulo-ket-lima idi bendisionan ni Adan.

49 Ket nakitana ti Apo, ken nagkaduada a nagna, ket nagtultuloy nga adda iti imatangna; ket ^anakikadua iti Dios iti tallo gasut ken innem-a-pulo-ket-lima a tawen, a namagbalin kenkuana nga agtawen iti uppat-a-gasut ken tallopulo idi ^bmabaliwan.

50 Agtawen ni ^aMatusalem iti sangagasut idi ordenan ni Adan.

51 Agtawen ni Lamec iti tallo-pulo-ket-dua idi ordenan ni Set.

52 Agtawen ni ^aNoe iti sangapulo idi ordenan ni Matusalem.

53 Tallo a tawen sakbay ti ipapatay ni Adan, inawaganna da Set, Enos, Cainan, Mahalalel, Jared, Enoc, ken Matusalem, nga agpapada a ^anangato a saserdote, a kadua dagiti nabati nga an-annabona a nalingteg, iti tanap ti ^bAdan-ondi-Ahman, ket sadiay ti nangtedanna kadakuada iti naudi a bendisionna.

54 Ket nagparang kadakuada ti Apo, ket timmakderda ken binendisionanda ni ^aAdan, ket inawaganda iti ^bMiguel, ti prinsiphe, ti arkanghel.

55 Ket nangted ti Apo iti liwliwa ken ni Adan, ket kinunana kenkuana: Insaadka a pangulo; adunto a pagilian ti umasideg kenka, ket sikanto ti ^aprinsipeda iti agnanayon.

56 Ket nagtakder ni Adan iti tengnga ti taripnong; ket, nupay pinakapsuten ti adu a tawen, gapu iti pannakapnona iti Espiritu Santo, ^aimpadtona ti mapasamakto kadagiti an-annabona kadagiti sumarsaruno a kaputotan.

57 Naisurat amin dagitoy a banag iti libro ni Enoc, ket mapaneknekanto iti umno a panawen.

58 Pagrebbengan pay dagiti

48a PNK Enoc.

49a Gen. 5:22; Heb. 11:5;
Moises 7:69.

^b PNK Nagbalaliw
a Parsua.

50a PNK Matusalem.

52a PNK Noe, Patriarka
iti Biblia.

53a PNK Nangato
a Saserdote.
^b DKK 78:15; 116:1.
PNK Adan-ondi-

Ahman.

54a DKK 128:21.
PNK Adan.

^b PNK Miguel.
55a DKK 78:16.
56a Moises 5:10.

“Sangapulo-ket-dua, ti ^bmangorden ken mangurnos kadagiti amin a dadaulo ti simbaan, a mainugot iti paltiing nga agkuna:

59 Iti simbaan ni Cristo iti dagaga a Zion, mainayon kadagiti “paglintegan ti simbaan maipapan iti aramid ti simbaan—

60 Pudno, kunak kadakayo, kinuna ti Apo ti Pangen, nasken nga adda dagiti “mangimatmaton nga elder a mangimatton kadagiti adda takemna nga elder;

61 Ken kasta met dagiti “saserdote a mangimatton kadagiti adda takemna a saserdote;

62 Ken kasta met dagiti maestro a “mangimatton kadagiti adda takemna a maestro, iti umarnagi a wagas, ken kasta met dagiti diakono—

63 Gapuna, manipud iti diakono agingga iti maestro, ken manipud iti maestro agingga iti saserdote, ken manipud iti saserdote agingga iti elder, sumagmamano a kas natudingan, a maibatay kadagiti katulagan ken bilin ti simbaan.

64 Kalpasanna umay ti Nangato a Kinasaserdote, nga isu ti kaindaklan iti amin.

65 Gapuna, nasken unay nga adda matudingan iti Nangato a Kinasaserdote a mangimatton iti kinasaserdote, ket maawaganto iti Presidente ti Nangato a Kinasaserdote ti Simbaan;

66 Wenno, iti sabali a panna,

ti “Mangimatmaton a Nangato a Saserdote iti Nangato a Kinasaserdote ti Simbaan.

67 Manipud iti daytoy met laeng umay ti panangannong kadagiti ordinansa ken bendision iti simbaan, babaen ti “panangipatay kadagiti dakulap.

68 Gapuna, saan a maipatas ti takem ti obispo iti daytoy; ta takem ti “obispo ti mangannong kadagiti amin a naindagaan a banag;

69 Nupay kasta nasken a mapili ti obispo manipud iti Nangato a “Kinasaserdote, malaksid no ^bpudno nga an-annabo ni Aaron;

70 Ta malaksid no pudno nga an-annabo ni Aaron saanna a mabalin ti agiggem kadagiti tulbek dayta a kinasaserdote.

71 Nupay kasta, ti nangato a saserdote, a nasao, a mainugot iti urnos ti Melchizedek, mabalin a mapatalgedan iti panna-kaisuro dagiti naindagaan a banag, nga ammoda dagitoy babaen ti Espiritu ti kinapudno;

72 Ken kasta met nga agbalin nga “ukom iti Israel, a mangaramid kadagiti pakaseknan ti simbaan, a mangukom kadagiti agbasol babaen ti pammaneknek a maidatag kenkuana a maibatay kadagiti paglintegan, babaen ti mamalbalakadna, a pini-lina wenno piliennanto kadagiti elder ti simbaan.

58a PNK Apostol.

^b PNK Orden,
Pannakaorden.

59a DkK 43:2–9.

60a DkK 107:89–90.

61a DkK 107:87.

62a DkK 107:85–86.

66a DkK 107:9, 91–92.
PNK Presidente.

67a PNK Dakulap,
Panangipatay iti.

68a PNK Obispo.

69a PNK Kinasaserdote
a Melchizedek.

^b DkK 68:14–24; 84:18;
107:13–17.

72a DkK 58:17–18.

73 Daytoy ti pagrebbengan ti obispo a saan a pudno nga an-annabo ni Aaron, ngem naordenan iti Nangato a Kinasaserdote babaen ti urnos ti Melchizedek.

74 Kasta ti panagbalinnanto nga ukom, nga isu ti ukom ti kaaduan kadagiti agindeg iti Zion, wenno iti istaka ti Zion, wenno iti ania man a sanga ti simbaan a pakapatalgedannanto iti daytoy a panagserbi, agingga iti pannakapalawa ti bedbeddeng ti Zion ket nasken unay nga ad-da manen sabali nga obispo wenno ukom iti Zion wenno iti sadino man.

75 Ket no adda sabali nga obispo a matudingan kastanto met ti tignayna iti takemna.

76 Ngem adda di masupring a kalintegan ti pudno nga an-annabo ni Aaron iti panguluen iti daytoy a kinasaserdote, kadagiti "tulbek daytoy naespirituan a panagserbi, a siwawaya nga agakem iti takem ti obispo, nga awanan iti mamagbaga, malaksid no ti Presidente ti Nangato a Kinasaserdote, babaen ti urnos ti Melchizedek, mabista, nga agtugaw nga ukom ti Israel.

77 Ket ti pangngeddeng ti ania man kadagitoy a konseho, mayalubog iti bilin nga agkuna:

78 Manen, pudno, kunak kadakayo, ti kapatgan a pakaseknan ti simbaan, ken dagiti "karikutan a kaso ti simbaan, no awan ti pannakapnek iti pangngeddeng ti obispo wenno dagiti ukom,

maipaima ken maituyang iti konseho ti simbaan, iti ^bPanguluen ti Nangato a Kinasaserdote.

79 Ket adda bileg ti Panguluen ti konseho ti Nangato a Kinasaserdote a mangtuding iti sabali pay a nangato a saserdote, a sangapulo-ket-dua, a manarabay a kas mamagbaga; ket kasta ti kaadda ti bileg ti Panguluen ti Nangato a Kinasaserdote ken dagiti mamagbaga a mangeddeng iti pammaneknek a maibatay kadagiti paglintegan ti simbaan.

80 Ket kalpasan daytoy a pangngeddeng awanton ti pakalaglagipan iti imatang ti Apo; ta daytoy ti kangatuan a konseho iti simbaan ti Dios, ken maudi a pangngeddeng kadagiti di pagkikinnaawatan kadagiti naespirituan a banag.

81 Awan ti asino man a kameng ti simbaan a di sakupen daytoy a konseho ti simbaan.

82 Ket no bilang agbasol ti Presidente ti Nangato a Kinasaserdote, addanto pakalaglagipan kenkuana iti imatang ti kaaduan a konseho ti simbaan, a tarabayto dagiti sangapulo-ket-dua a mamagbaga ti Nangato a Kinasaserdote;

83 Ket tinta pangngeddengda kenkuana ti pagpatinggaan ti di panagkikinnaawatan maipanggep kenkuana.

84 Ngarud, awanto ti isalsalmina ti "linteg ken dagiti paglintegan ti Dios, tapno maaramid ti amin a banag iti naurnos ken naulimek a wagas iti ima-

tangna, a maibatay iti kinapudno ken kinalinteg.

85 Ket manen, pudno kunak kadakayo, pagrebbengan ti presidente iti takem ti “diakono nga imatonan dagiti sangapulo-ket-dua a diakono, a makiinnusay kadakuada, ken ^bmangisuro kadakuada iti pagrebbenganda, a mangitan-ok iti tunggal maysa, a kas naited a maibatay kadagiti katulagan.

86 Ken kasta met ti pagrebbengan ti presidente iti takem dagiti “maestro ket mangimaton kadagiti duapulo-ket-uppat a maestro, ken makiinnusay kadakuada, a mangisuro kadakuada kadagiti pagrebbenganda iti takemda, a kas naited kadagiti katulagan.

87 Kasta met ti pagrebbengan ti presidente ti Kinasaserdote nga Aaron ket mangimaton kadagiti uppat-a-pulo-ket-walo a “saserdote, ken makiinnusay kadakuada, a mangisuro kadakuada kadagiti pagrebbenganda iti takemda, a kas naited kadagiti katulagan—

88 Nasken nga “obispo daytoy a presidente; ta daytoy ti maysa kadagiti pagrebbengan daytoy a kinasaserdote.

89 Manen, ti pagrebbengan ti presidente daytoy a takem dagiti “elder ket mangimaton ka-

dagiti siam-a-pulo-ket-innem nga elder, ken makiinnusay kadakuada, ken mangisuro kadakuada a maibatay kadagiti katulagan.

90 Naisalsalumina daytoy a panguluken kadagiti pitopulo, ket naisangrat para kadagiti sagan nga “agdaliasat iti intero a lubong.

91 Ket manen, ti pagrebbengan ti Presidente ti takem ti Nangato a Kinasaserdote ket “mangimaton iti sibubukel a simbaan, ken agbalin a kas ken ni ^bMoises—

92 Adtoy, nainsiriban daytoy; wen, ti agbalin a “mammadto, ^bmammaltiing, agipatpatarus, ken “propeta, ta adda kenkuana amin a “sagut ti Dios nga impaayna iti ulo ti simbaan.

93 Ket maibatay daytoy iti parmata a nangipakita iti urnos ti “Pitopulo, tapno maaddaanda iti pito a presidente a mangimaton kadakuada, a mapili iti bilang dagiti pitopulo;

94 Ket ti maikapito a presidente kadagito a presidente ti mangimaton kadagiti innem;

95 Ket mangpili dagitoy pito a presidente iti sabali pay a pitopulo malaksid ti umuna a pitopulo a pakaibilanganda, ken mangimaton kadakuada;

96 Ken kasta met ti sabali pay a pitopulo, agingga a pito a ma-

85a PNK Diakono.

b DkK 38:23;

88:77–79, 118.

86a DkK 20:53–60.

PNK Maestro, iti

Kinasaserdote

nga Aaron.

87a PNK Saserdote,

Kinasaserdote
nga Aaron.

88a PNK Obispo.

89a PNK Elder.

90a DkK 124:137.

91a DkK 107:9, 65–67.

b DkK 28:2; 103:16–21.

92a Mosiah 8:13–18.

PNK Mammadto.

b PNK Paltiing.

c DkK 21:1.

PNK Propeta.

d PNK Sagut ti

Espiritu, Dagiti.

93a DkK 107:38.

PNK Pitopulo.

mimpitopulo, no kasapulan iti panagtrabaho iti bangkag.

97 Ket dagitoy a pitopulo ti "agdaldaliasat a ministro, kadagiti Gentil nga umuna ken kadagiti pay Hudio.

98 Idinto a dagiti sabali a da-
daulo ti simbaan, a saan a mai-
bilang kadagiti Sangapulo-ket-
dua, wenna kadagiti Pitopulo,
awananda iti sungsungbatan
nga agdaliasat iti amin a pagi-
lian, ngem nasken nga agdalia-
sat kas ipalugodto dagiti paspa-
samakda, nupay kasta maba-

linda ti agiggem iti nangato
ken adda rebbengenna a pagta-
keman iti simbaan.

99 Gapuna, ita adalen koma ti
tunggal tao ti "pagrebbenganna,
ken agtignay iti takem a nakai-
tudinganna, iti amin a ^bkina-
regta.

100 Isu a "sadut saanto a mai-
bilang a ^bmaikari a tumakder,
ket isu a di mangadal iti pag-
rebbenganna ket agparang a
saan a maanamongan saanto a
maibilang a maikari a tumak-
der. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 108

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 26 ti Disiembre 1835 (History of the Church, 2:345). Naawat daytoy a benneg iti dawat ni Lyman Sherman, a kaor-orden laeng iti kallabes a nangato a saserdote ken pitopulo ken immasideg iti Propeta a nangdawati iti paltiing a mangipakaammo iti pagrebbenganna.

1–3, *Napakawan ni Lyman Sherman kadagiti basolna*; 4–5, *Maibilang kadagiti kangrunaan nga elder ti Simbaan*; 6–8, *Matudingan a mangikasaba iti ebanghelio ken mangpatibker kadagiti kabsatna.*

PUDNO kastoy ti kuna ti Apo kenka, katulongak a Lyman: Napakawankan kadagiti basolmo, gapu ta tinungpalmo ti timekko iti yaaymo ditoy iti daytoy nga agsapa nga umawat iti balakad ti tinudingak.

2 Ngarud, "paginanaem ti kaunggam maipanggep iti naespirituan a sasaadem, ket saan-

mon a supringen pay ti timekko.

3 Ket bumangonka ket yadaddam ti agannad manipud ita iti panangtungpalmo kadagiti karim, nga inaramidmo ken araramidem, ket mabendisionankanto iti aglaplapusanan a bendision.

4 Aganuska nga aguray agingga nga angayen dagiti katulongak ti "sagrado a panagti-
tipon, sakanto malaglagip kadagiti umuna nga elderko, ket maawatkanto nga awan dua-
dua babaen ti pannakaorden dagiti dadduma pay nga elderko a pinilik.

97a DkK 124:138–139.
99a PNK Pagrebbengan.
b PNK Kinaregta.
100a DkK 58:26–29.

PNK Sadut,
Kinasadut.
b PNK Maikari,
Pannakaikari.

108 2a PNK Inana.
4a DkK 109:6–10.

5 Adtoy, daytoy ti “kari ti Ama kenka no ituloymo ti kinapudnom.

6 Ket matungpalto kenka iti dayta nga aldaw tapno adda kalintegam a “mangikasaba iti ebangheliok iti sadino man a pangibaonak kenka, manipud di-toy iti ania man nga oras.

7 Ngarud, “patibkerem dagiti kabsatmo iti pannakisarsaritam, iti amin a kararagmo, iti amin a panangigunamgunammo, ken iti amin nga aramidmo.

8 Ket adtoy, ken imutektekam, addaak a mangbendision ken “mangisalakken kenka iti agnayanon. Amen.

BENNEG 109

Kararag a naidiaya iti pannakaidaton ti templo iti Kirtland, Ohio, idi 27 ti Marso 1836 (History of the Church, 2:420–426). Maibatay iti naisurat a palawag ti Propeta, naited kenkuana daytoy a kararag babaen ti palting.

1–5, *Nabangon ti Templo ti Kirtland a lugar a sarungkaran ti Anak ti Tao*; 6–21, *Isunto ti balay a pagkararagan, pagayunuan, pammati, pagadalan, gloria, ken urnos, ken balay ti Dios*; 22–33, *Matikaw koma dagiti di agbabawi a mangsupring kadagiti tao ti Apo*; 34–42, *Adda koma bileg dagiti Santo a mangummong kadagiti nalinteg iti Zion*; 43–53, *Mailiklik koma dagiti Santo kadagiti nakaam-amak a banag a maibukbok kadagiti nadangkes kadagiti maudi nga aldaw*; 54–58, *Maisagana koma dagiti pagilian ken tattao ken simbaan iti ebanghelio*; 59–67, *Masubbot koma dagiti Hudio, dagiti Lamanite, ken amin nga Israel*; 68–80, *Makoronaan koma dagiti Santo iti dayag ken dayaw ken magun-odda koma ti agnanayon a pannakaisalakan.*

“PAGYAMANAN iti naganmo, O Apo a Dios ti Israel, nga agaywan iti ^bkatulagan ken mangipakita iti kaasina kadagiti katulongam a magna a sililinteg iti imatangmo, a sipupuso—

2 Sika a nangbilin kadagiti katulongam a “mangbangon iti balay iti naganmo iti daytoy a lugar [Kirtland].

3 Ket ita imatangam, O Apo, nga inaramid dagiti katulongam a maibatay iti bilinmo.

4 Ket ita dawatenmi kenka, Nasantuan nga Ama, iti nagan ni Jesucristo, ti Anak nga ipatpategmo, a babaen laeng ti naganna ti pakayannongan ti pannakaisalakan kadagiti annak ti tattao, dawatenmi, O Apo, nga awatem daytoy a “balay, nga ^baramid dagiti imami, a katulongam, nga imbilinmo kadakami a bangonenmi.

5a DkK 82:10.
6a PNK Aramid ti Misionario.
7a Luc. 22:31–32.
8a 2 Ne. 9:19.
109 1a Alma 37:37;

DkK 46:32.
PNK Agyaman, Napnuan Yaman, Panagyaman.
^b Dan. 9:4.
PNK Katulagan.

2a DkK 88:119.
4a 1 Ari. 9:3.
PNK Templo, Balay ti Apo.
^b 2 Ne. 5:16.

5 Ta ammom nga inaramidmi daytoy nga aramid iti baet ti adu a panagtutuok; ket impaaymi ti adda kadakami iti laksid ti kina-kurapaymi iti pannakabangon ti “balay babaen ti naganmo, tapno maaddaan ti Anak ti Tao iti lugar a pangipakitaanna iti bagina kadagiti taona.

6 Ket kas nasaom iti “paltiingmo, a naited kadakami, nga inawagannakami a gayyemmo, a kinunam—Angayenyo ti sagrado a panagtutiponyo, a kas imbilinko kadakayo;

7 Ket no awan ti pammati ti amin, sapuleny a sireregta ket isuroyo iti tunggal maysa dagiti nainsiriban a balikas; wen, sapuleny kadagiti kasayaatan a libro dagiti nainsiriban a balikas, sapuleny ti pannakaammo babaen ti panagadal ken babaen pay ti pammati;

8 Urnoseny ti bagbagiyo; isaganayo ti tunggal kasapulan a banag, ken mangbangonkayo iti balay, nga isu ti balay a pagkararagan, balay a pagayunuan, balay ti pammati, balay a pagadalan, balay ti gloria, balay ti urnos, balay ti Dios;

9 Tapno ti iseserrekyo agbatay iti nagan ti Apo, tapno ti iruruaryo agbatay iti nagan ti Apo, tapno ti panagdaydayawyo agbatay iti nagan ti Apo, a nakatag-ay dagiti ima iti Kangatuan—

10 Ket ita, Nasantuan nga Ama, dawatenmi kenka a tarabayenakami, dagiti taom, babaen ti paraburmo, iti panangangaymi

iti sagrado a panagtutiponmi, tapno maaramid a pakaidaya-wam ken iti nailangitan a panangawatmo;

11 Ken iti wagas a pakaipaki-taanmi a maikarikami, iti imatangmo, tapno mapatalgedan ti pannakatungpal dagiti “kari nga intedmo kadakami, a tattaom, kadagiti paltiing nga intedmo kadakami;

12 Tapno maikagay ti “dayagmo kadagiti taom, ken iti daytoy balaymo, nga idatonmi ita kenka, tapno mapasanto ken maikkan-pateg nga agbalin a nasantuan, ken agtultuloy ti nasantuan a kaaddam iti daytoy a balay;

13 Ken tapno makarikna iti bileg ti amin a tao a sumrekto iti salinong ti balay ti Apo, ken makarikna iti ganetget a mangawat a pinasantom daytoy, ken balaymo daytoy, ti lugar ti kinasantom.

14 Ket ipalubosmo koma, Nasantuan nga Ama, a maisuro amin dagiti agdaydayawto iti daytoy a balay kadagiti nainsiriban a balikas manipud kadagiti kasayaatan a libro, ken tapno sapulenda ti pannakaammo babaen ti panagadal, ken kasta met a babaen ti pammati, a kas iti kinunam;

15 Ken tapno dumakkelda kenka, ken awatenda ti pakabuklan ti Espiritu Santo, ken maurnos a maibatay kadagiti paglintegam, ken maisagana a manggun-od iti tunggal banag a kasapuln;

16 Ken tapno agbalin daytoy a balay a balay a pagkararagan, balay a pagayunuan, balay ti pammati, balay ti gloria ken ti Dios, nga isu ti balaymo;

17 Tapno amin nga iseserrek dagiti taom, iti daytoy a balay, agbatay iti nagan ti Apo;

18 Tapno amin nga iruruarda iti daytoy a balay agbatay iti nagan ti Apo;

19 Ken tapno amin a panag-daydayawda agbatay iti nagan ti Apo, dagiti nasantuan nga ima, naitag-ayda iti Kangatuan;

20 Ken tapno awan ti ^anarugit a banag a maipalubos a sumrek iti balaymo a mangrugit iti daytoy;

21 Ket no agbasol dagiti taom, asino man kadakuada, dida koma agtantan nga agbabawi ket agsublida kenka, ket sapulenda ti parabur iti imatangmo, ket maisubli kadakuada dagiti bendision nga inyordenmi a maibukbok kadagiti ^aagrukbabto kenka iti balaymo.

22 Ket dawatenmi kenka, Nasantuan nga Ama, a rummuar dagiti katulongam iti daytoy a balay a maikkan iti igam babaen ti bilegmo, ken adda koma kadakuada ti naganmo, ken mabalkotda koma iti dayagmo, ket saluadan ida dagiti ^aanghelmo;

23 Ket manipud iti daytoy a lugar ipaneknekda ti aglaplapusanan a naindaklan ken nagloriaan a damag, iti kinapudno, iti amin a ^asuli ti daga, tapno ma-

ammuanda nga aramidmo daytoy, ken impataymo ti imam, tapno matungpal ti imbagam babaen dagiti ngiwat dagiti propeta, maipanggep kadagiti maundi nga aldaw.

24 Dawatenmi kenka, Nasantuan nga Ama, a patibkerem dagiti tao nga agdaydayawto, ken naindayawan nga agiggem iti nagan ken agtakder iti daytoy balaymo, kadagiti amin a kaputotan ken iti agnanayon;

25 Tapno awan ti agbalin nga armas a ^anaaramid a maibusor kadakuada; tapno isu a mangkali iti ^babut a para kadakuada isunto met laeng a mismo ti maipisok;

26 Nga awan ti kinnunsabo ti kinadangkes a maaddaanto iti bileg a bumangon ken ^amangparmek kadagiti taom a ^bmainagananto kenka iti daytoy a balay;

27 Ket asinonto man a tattao ti agparang a mangbusor kadagito a tao, maaronanto ti pungtotmo kadakuada;

28 Ket no dangrandanto dagito a tao dangramto ida; salaknibamto dagiti taom a kas iti inaramidmo iti aldaw ti dangadang, tapno mailiklikdanto kadagiti ima dagiti amin a kabusorda.

29 Dawatenmi kenka, Nasantuan nga Ama, a tikawen, ken pagsiddaawen, ken ibabain ken ulawem, amin dagiti nagidanon iti ulbod a damdamag iti

20a DkK 94:8-9;

97:15-17.

21a PNK Panagrukbab.

22a PNK Anghel, Dagiti.

23a DkK 1:2.

25a Isa. 54:17.

^b Prov. 26:27;

1 Ne. 14:3; 22:14.

26a DkK 98:22.

^b 1 Ari. 8:29.

nasaknap, iti sangalubongan, a maibusor iti wenno kadagiti katulongam, no saandanto nga agbabawi, inton maipakdaar kadakuada ti agnanayon nga ebanghelio;

30 Ken tapno awanto ti pagma-maayan dagiti amin nga aramidda, ket yanudto ida ti "uraro, ken ti panangukom nga ipaaymo kadakuada iti pungtotmo, tapno agsardengto ti ^bpanagululbod ken pamadpadakes kadagiti taom.

31 Ta ammom, O Apo, nga awan ti basol dagiti katulongam iti imatangmo iti panangipane- nekda iti naganmo, a nagsaga- baanda kadagitoy a banag.

32 Ngarud ipakpakaasimi ken- ka ti sapasap ken naan-anay a pannakawayawaya manipud iti daytoy a "sangol;

33 Alsaem, O Apo; alsaem man- ipud kadagiti tengnged dagiti katulongam, babaen ti bilegmo, tapno makabangonkami iti ikub daytoy a kaputotan ket maara- midmi dagiti aramidmo.

34 O Jehova, kaasiam dagitoy a tao, ket kas iti "basol ti amin a tao pakawanem ti basbasol da- gitoy a tao, ket mapunasda ko- ma iti agnanayon.

35 Mapasingkedan koma ti "pannutok dagiti ministrom ka- dakuada babaen ti bileg nga ag- gapu iti ngato.

36 Matungpal koma kadakua- da, a kas kadagidi adda iti al- daw ti Pentecostes; maibukbok koma ti sagut ti "pagsasao ka- dagiti taom, dagiti ^bsinan dila a kasla apuy, ken ti panagibuksil iti daytoy.

37 Ket mapunno koma ti balay- mo, a kas iti napigsa nga angin, iti "dayagmo.

38 Ipaaymo kadagiti katulo- ngam ti "pammaneknek ti ka- tulagan, tapno no rummuada a mangipakdaar iti balikasmo ^bmapasingkedanda ti paglinte- gan, ken maisaganada ti puspu- so dagiti santom para kadagiti amin a panangukom a danda- nimon ipaulog, iti pungtotmo, kadagiti agindeg iti "daga, ga- pu kadagiti basolda, tapno sa- an nga aglupoy dagiti taom iti aldaw a panagparikut.

39 Ket sadino man a siudad a serken dagiti katulongam, ket awaten dagiti tao dayta a siu- dad ti pammaneknekda, mai- paay koma ti kappiam ken ti panangisalamanmo iti dayta a siudad; tapno maummong a mairuar dagiti nalinteg iti day- ta a siudad, tapno umayda iti "Zion, wenno kadagiti istaka- na, dagiti lugar nga intuding- mo, babaen ti kankanta ti agna- nayon a rag-o;

40 Ket agingga a matungpal daytoy, saan koma a mayetnag

30a Isa. 28:17;
Mosiah 12:6;
DkK 29:16.
b 3 Ne. 21:19-21.
32a PNK Sangol.
34a Rom. 3:23; 5:12.
PNK Basol.

35a PNK Panangpated-
ted iti Lana.
36a PNK Pagsasao,
Sagut ti.
b Ara. 2:1-3.
37a DkK 84:5; 109:12.
PNK Gloria.

38a PNK Pammaneknek.
b Isa. 8:16; DkK 1:8.
c PNK Daga—
Pannakadalus
ti daga.
39a Isa. 35:10.

ti panangukommo iti dayta a siudad.

41 Ket ania man a siudad a serkento dagiti katulongam, ket saan nga awaten dagiti tao dayta a siudad ti pammaneknek dagiti katulongam, ket ballaagan ida dagiti katulongam nga isalakananda ti bagbagida iti daytoy saan a nasayaat a kaputotan, maipay koma iti dayta a siudad ti maibatay iti nasaomon babaen dagiti ngiwat dagiti propetam.

42 Ngem wayawayaam, O Jehova, dawatenmi kenka, dagiti katulongam kadagiti imada, ket ugasam ida iti darada.

43 O Apo, dimi pagay-ayatan ti pannakadadael dagiti padami a tao; napateg kenka dagiti "kararuada;

44 Ngem nasken a matungpal ti balikasmo. Tulongam dagiti katulongam nga agkuna, a tarabayda ti "paraburmo: Matungpal ti pagayatam, O Apo, saan a ti pagayatanmi.

45 Ammomi a sinaom dagiti nakaam-amak a balikas babaen ti ngiwat dagiti propetam maipanggep kadagiti nadangkes, kadagiti "maudi nga aldaw—nga ibukbokmonto ti panangukommo, a di marukod;

46 Ngarud, O Apo, isalakanmo dagiti taom manipud iti didigra dagiti nadangkes; ikkam ti gundaway dagiti katulongam a mangpasingked iti paglintegan, ken mangsaluad iti pammanek-

nek, tapno makapagsaganada iti aldaw a pannakapuor.

47 Dawatenmi kenka, Nasantuan nga Ama, a laglagipem dagidiay pinapanaw dagiti agindeg iti probinsia ti Jackson, Missouri, manipud kadagiti daga a tawidda, ket alsaem, O Apo, daytoy sangol ti rigat a naikararatay kadakuada.

48 Ammon, O Apo, a nalabes ti pannakailupitlupitda ken panangparparigat kadakuada dagiti nadangkes a tao; ket "agsayasay ti leddaang iti puspusomi gapu kadagiti nakas-ang a panagtutuokda.

49 O Apo, "kasano ti kapaut ti panagsagaba dagitoy a tao iti daytoy a pannakaparparigat, ken ti sangsangit dagiti awanan pay nakem a bungada a makadanon kadagiti lapayagmo, ken ti ^bdarada nga umay a pammaneknek kenka, ken saan a mangiparparammag iti pammaneknekmo para kadakuada?

50 "Kaasiam, O Apo, dagiti nadangkes a manangrribuk, a nangpapanaw kadagiti taom, tapno sumardengda nga agdaael, tapno agbabawida kadagiti basolda no adda masarakan a panagbabawi;

51 Ngem no saandanto nga agbabawi, iparangmo ti takiagmo, O Apo, ket "subbotem ti intudingmo a Zion kadagiti taom.

52 Ket no saan a mabalin a kas-ta, tapno saan a mapaay ti pang-

43a PNK Kararu.

44a PNK Parabur.

45a PNK Maudi nga
Aldaw, Ud-udina
nga Aldaw.

48a PNK Pannaki-
pagrikna.

49a Sal. 13:1–2.

b PNK Martir,
Kinamartir.

50a PNK Kaasi,

Manangngaasi.

51a DkK 100:13; 105:2.

gep dagiti taom iti imatangmo maaronan koma ti pungtotmo, ket agtupak kadakuada ti gurar, tapno madadaelda, dagiti ramut ken sanga nga agpadpada, manipud iti sirok ti langit;

53 Ngem no la ketdi agbawidanto, agparabur ken mangngaasika, ket yadayom ti pungtotmo no kumitaka iti rupa ti Tinudingam.

54 Mangngaasika, O Apo, kadagiti amin a pagilian iti daga; mangngaasika kadagiti agturay iti dagami; mapatibker koma dagidiay a pagbatayan, a naindayawan ken natan-ok ti pannakaisakitna, nga isu, ti "Pagalagadan iti dagatayo, babaen dagiti ammatayo, iti agnanayon.

55 Laglagipem dagiti ari, dagiti prinsipe, dagiti natakneng, ken dagiti naindaklan iti daga, ken amin a tattao, ken dagiti simbaan, amin dagiti nakurapay, dagiti agkasapulan, ken dagiti agsagsagaba iti daga;

56 Tapno lumukneng koma ti puspusoda no rummuar dagiti katulongam manipud iti balaymo, O Jehova, a mangiburay iti pammaneknek iti naganmo; tapno agparbeng ti dakes a panangipapanda iti "kinapudno, ket magun-od dagiti taom ti pannakaawat iti imatang ti amin;

57 Tapno maammuan ti amin iti intero a daga a dakami, a ka-

tulongam, "nangnegmi ti timmekmo, ken imbaonnakami;

58 A manipud amin kadagitoy, dagiti katulongam, dagiti lallaki nga annak ni Jacob, maummongda dagiti nalinteg a mangbangan iti nasantuan a ciudad a mainagan kenka, a kas iti imbilinmo kadakuada.

59 Dawatenmi kenka a mangtudingka iti Zion iti sabsabali pay nga "istaka malaksid iti daytoy intudingmon, tapno adadada nga agsaknap ti bileg ken tan-ok ti ^bpanaguummong dagiti taom, tapno ^cmaidardaras ti aramidmo iti kinalinteg.

60 Ita dagitoy a balikas, O Apo, nasaomin kenka, maipanggep kadagiti paltiing ken bilin nga intedmo kadakami, a mailasin kadagiti "Gentil.

61 Ngem ammom a naindaklan ti panagayatmo kadagiti annak ni Jacob, a nabayagen a nawa-rawara kadagiti bantay, iti nulep ken nasipnget nga aldaw.

62 Dawatenmi ngarud kenka a kaasiam dagiti annak ni Jacob, tapno ti "Jerusalem, manipud iti daytoy nga oras, mangrugin a masabbot;

63 Ket mangrugin a maalsa ti sangol ti pannakaadipen manipud iti balay ni "David;

64 Ket mangrugi nga agsubli dagiti annak ti "Juda kadagiti ^bdaga nga intedmo ken ni Abraham, nga amada.

54a 1 Ped. 2:13-15;

DkK 98:5-7;

101:77, 80.

PNK Konstitusion.

56a PNK Kinapudno.

57a DkK 20:16; 76:22-24.

59a Isa. 54:2.

^b PNK Israel—Ti

pannakaummong

ti Israel.

^c Mat. 24:22.

60a 1 Ne. 13:1-32;

15:13-18.

62a 3 Ne. 20:29.

PNK Jerusalem.

63a PNK David.

64a Zac. 12:6-9; Mal. 3:4;

DkK 133:13, 35.

PNK Juda.

^b Gen. 17:1-8.

PNK Naikari a Daga.

65 Ket ibilinmo a dagiti “nabati ni Jacob, a nailunod ken nasaplit gapu iti basolda, ^bmabaliwanda manipud iti kinaatap ken kinarungsot a kasasaad agingga iti pakabuklan ti agnanayon nga ebanghelio;

66 Tapno idissoda dagiti igamda a pagpadara, ket lipatenda ti kinasukirda.

67 Ket maammuan koma amin dagiti nawarawara a nabati ti “Israel, a napapanaw iti amin a daga, ti kinapudno, mamatida iti Mesias, ket masubbotda manipud iti pannakailupitlupit, ket agrag-oda iti imatangmo.

68 O Apo, laglagipem ti katulongnam, a ni Joseph Smith, Jun., ken amin a rigrigatna ken pannakaidadanesna—no kasano ti “pannakitulagna ken ni ^bJehova, ken nagtamed kenka, O Mananakabalin a Dios ni Jacob—ken dagiti bilin nga intedmo kenkuana, ken sipupudno a nangaramid iti pagayatam.

69 Mangngaasika, O Apo, iti asawa ken dagiti annakna, tapno maitan-okda iti imatangmo, ken mataginayonda iti manaraken nga imam.

70 Mangngaasika kadagiti amin nga “asideg a kabagianda, tapno maguped ti dakes a panangipapanda ken mayanud a kas iti layus; tapno mapasurotda

ken masubbotda iti Israel, ken maammuanda a sika ti Dios.

71 Laglagipem, O Apo, dagiti presidente, nga isu dagiti amin a presidente ti simbaanmo, tapno itan-ok ti kanawan nga imam ida, a kaduada amin dagiti kaamaanda, ken dagiti asideg a kabagianda, tapno mapagtalinaed ti naganda ken agnanayon a malaglagip iti tunggal kaputotan.

72 Laglagipem amin dagiti simbaanmo, O Apo, a kaduada amin a kaamaanda, ken amin dagiti asideg a kabagianda, dagiti amin a masaksakit ken agsagsagaba, amin dagiti nakurapay ken naemma iti daga; tapno ti “pagarian, a binangonmo a di nagaramat iti ima, agbalin a naindaklan a bantay ket punnuenna ti sangabukel a daga;

73 Tapno rummuar ti simbaanmo iti langalang ti kasipnge-tan, ket agrimat a nasayaat a kas iti “bulan, nalawag a kas iti init, ken nakaam-amak a kas iti buyot nga adda wagaywayna;

74 Ket pagrubbaban a kas iti nobia iti dayta nga aldaw inton waknitam ti langit, ket ibilinmo ti “panagkusukos dagiti bantay iti imatangmo, ket maitan-ok dagiti ^btanap, mapalanas dagiti narusanger a lugar; tapno mapunno ti daga iti dayagmo;

75 Tapno inton aguni ti trum-

65a 2 Ne. 30:3;
Alma 46:23–24;
3 Ne. 20:15–21;
DkK 19:27.
b 2 Ne. 30:6;
3 Ne. 21:20–22.
PNK Panangpasurot,
Pasuroten.

67a PNK Israel—Ti
pannakaummong
ti Israel.
68a PNK Katulagan.
b PNK Jehova.
70a PIP asideg a
kakabagian.
72a Dan. 2:44–45;

DkK 65:2.
73a Canta. 6:10;
DkK 5:14; 105:31.
74a DkK 133:21–22, 40.
b Isa. 40:4; Luc. 3:5;
DkK 49:23.

peta kadagiti natay, “maikuyogkaminto iti ulep a mangsabat kenka, tapno maikuyogkaminto iti Apo;

76 Tapno agbalin a natarnaw dagiti pagan-anaymi, tapno makawesankami iti “roba ti kinalinteg, a dagiti dakulap adda kadagiti imami, ken ^bmakoronankami iti dayag, ken aganikami iti agnanayon a “rag-o para iti amin a “panagtutuokmi.

77 O Apo Dios a Nailangitan, denggennakami kadagiti ararawmi, ket sungbatannakami manipud iti langit, ti naespirituan a pagnaedam, a nagtugawam a trono, nga addaan “dayag, dayaw, bileg, tan-ok, kina-maingel, turay, kinapudno, linteg, panangukom, kaasi, ken awan inggana a kinaan-anay, manipud iti agnanayon nga awan inggana.

78 O denggem, O denggem, O denggennakami, O Apo! Ket sungbatam dagitoy araraw, ket awatem ti pannakaidaton daytoy a balay kenka, ti aramid dagiti imami, a binangonmi iti naganmo;

79 Ken kasta met daytoy simbaan, a mainagan kenka. Ket tulongannakami babaen ti bileg ti Espiritum, tapno mayappengmi dagiti timekmi kadagiti narniag, rumimrimat a “parsua iti aglawlaw ti tronom, a mangipekpeksa iti panagdayaw, a mangikankanta iti Hosanna iti Dios ken ti ^bKordero!

80 Ket “makawesan koma dagitoy, dagiti tinudingam, iti pannakaisalakan, ket ipukkaw iti napigsa dagiti santom ti ragoda. Amen, ken Amen.

BENNEG 110

Dagiti parmata a naipakita kada Joseph Smith a Propeta ken Oliver Cowdery iti templo ti Kirtland, Ohio, idi 3 ti Abril 1836 (History of the Church, 2:435–436). Miting iti Aldaw a Panaginana dayta a pasken. Pinakaunaan ti Propeta ti pakasaritaanna iti panagpakita kadagiti kastoy a balikas: “Iti malem, tinarabayko dagiti dadduma a Presidente a nagiwaras iti Pangrabii ti Apo iti Simbaan, a naawat manipud kadagiti Sangapuloket-dua, nga addaan iti gundaway a mangiturong iti sagrado a lamisaan iti daytoy nga aldaw. Kalpasan ti pannakaipaay daytoy a serbisio kadagiti kabsatko, nagtugawak iti pulpito, a nakababa dagiti belo, ket nagdumogak, a kaduak ni Oliver Cowdery, iti napasnek ken naulimek a kararag. Kalpasan ti itatakderko a nagkararag, naluktan kadakami a dua ti sumaganad a parmata” (History of the Church, 2:435).

75a 1 Tes. 4:17.
76a Apoc. 7:13–15;
2 Ne. 9:14.
b PNK Korona;

Pannakaitan-ok.
c PNK Rag-o.
d Heb. 12:1–11;
DkK 58:4.

77a PNK Gloria.
79a Isa. 6:1–2.
b PNK Kordero ti Dios.
80a Sal. 132:16.

1–10, *Agparang ni Apo Jehova a nadayag ket awatenna ti Templo ti Kirtland a balayna*; 11–12, *Agparang a saggaysa da Moises ken Elias ket italekda dagiti tulbek ken panangitwardasda*; 13–16, *Agsubli ni Propeta Elias ket italekna dagiti tulbek ti dispensasion kas inkari ni Malakias*.

NAWAKNIT ti “belo manipud iti panunotmi, ket naluktan dagiti ^bmata ti pannakaawatmi.

2 Nakitami ti Apo nga agtak-takder iti abay ti paradipad ti pulpito, iti sangomi; ket nayaplag iti sakaananna ti aramid a puro a balitok, a natangken nga amarilio ti marisna.

3 Kasla dumardarang nga apuy dagiti “matana; puraw ti buokna a kas iti puro a niebe; naranraniag ti ^brupana ngem iti init; ket ti “timekna kas iti anasaas ti dakkal a danum, a kas iti timek ni “Jehova, a nagkuna;

4 Siak ti “umuna ken maudi; Siak ti ^bnagbiag, siak ti napapatay; siak ti “mangibabaet kadakayo iti Ama.

5 Adtoy, “napakawankayon kadagiti basolyo; nadaluskayo iti imatangko; ngarud, yangad-yo dagiti uloyo ket agrag-okayo.

6 Agrag-o koma ti puspuso dagiti kabsatyo, ken agrag-o koma ti puspuso dagiti amin a taok, a “nangbangon, iti amin a kabaelanda, iti daytoy a balay a nainagan kaniak.

7 Ta adtoy, “inawatko daytoy a ^bbalay, ket addanto ditoy ti naganko; ket agpakitaakto kadagiti taok a siaasi iti daytoy a balay.

8 Wen, “agparangakto kadagiti katulongak, ket kasaokto ida iti timekko, no agtungpal dagiti taok kadagiti bilinko, ken saanda a ^brugugitan daytoy “nasantuan a balay.

9 Wen agrag-onto unay ti puspuso dagiti rinibu ken pinullo a ribu a gapu kadagiti “bendision a maibukbokto, ken ti ^btalugading a nakatalugadingan dagiti katulongak iti daytoy a balay.

10 Ket agsaknapto kadagiti gangannaet a daga ti kinalatak daytoy a balay; ket daytoy ti pangrugian ti bendision a “maibukbokto kadagiti ulo dagiti taok. Pudno a kasta. Amen.

11 Kalpasan ti panagrikep daytoy a “pamata, naglukat manen ti langit iti imatangmi; ket nagparang ni ^bMoises kadakami, ket intalekna kadakami dagiti “tulbek ti “panaguummong ti Israel manipud iti uppata a paset

110 1a PNK Belo.

b DkK 76:12, 19;
136:32; 138:11.

3a Apoc. 1:14.

b Apoc. 1:16;
JS—P 1:17.

c Eze. 43:2;
Apoc. 1:15;
DkK 133:21–22.

d PNK Jehova.

4a PNK Inauna.

b Deut. 5:24.

c PNK Mangibabaet.

5a PNK Pakawan.

6a DkK 109:4–5.

7a 2 Cro. 7:16.

b PNK Templo,
Balay ti Apo.

8a DkK 50:45.

b DkK 97:15–17.

c PNK Nasantuan.

9a Gen. 12:1–3;

DkK 39:15;

Abr. 2:8–11.

b DkK 95:8.

PNK Talugading.

10a DkK 105:12.

11a PNK Pamata.

b Mat. 17:3.

c PNK Tulbek ti
Kinasaserdote.

d Jacob 6:2;

DkK 29:7.

PNK Israel—Ti
pannakaummong
ti Israel.

ti daga, ken ti pannakaiturong dagiti sangapul a tribu manipud iti daga iti ^aamianan.

12 Kalpasan daytoy, nagparang ni ^aElias, ket intalekna ti ^bdispensasion ti ^cebanghelio ni Abraham, a kinunana a babaen kadakami ken dagiti bukelmi nasken a mabendisonanto amin a kaputotan a sumarsaruno kadakami.

13 Kalpasan ti panagrikep daytoy a parmata, sabali pay a naindaklan ken napnuan dayag a parmata ti nagburak kadakami; ta ni ^aPropeta Elias, a ^bnai-pan iti langit a di nakapadas a matay, nagtakder iti sangomi, ket kinunana:

14 Adtoy, dimtengen ti naan-

anay a panawen, a nagtaud a mismo iti ngiwat ni Malakias— a mangipaneknek a nasken a maipatulod ni [Propeta Elias], sakbay ti yaay ti naindaklan ken nakaam-amak nga aldaw ti Apo—

15 A ^amangisubli iti puspuso dagiti amma kadagiti annak; ken dagiti annak kadagiti amma, no saan masaplit ti sibubukel a lubong iti lunod—

16 Ngarud, naitalek kadagiti imayo dagiti tulbek daytoy a dispensasion; ket babaen daytoy maammuanyo koma nga asidegen ti naindaklan ken nakaam-amak nga ^aaldaw ti Apo, nga addan kadagiti ridaw.

BENNEG 111

Palting a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Salem, Massachusetts, idi 6 ti Agosto 1836 (History of the Church, 2:465–466). Nailumlom dagiti dadaulo ti Simbaan iti utang iti daytoy a panawen gapu iti panagtrabahoda iti panagserbi. Iti pannakangngegda nga adda dakkel a kantidad ti kuarta a sisasagana kadakuada iti Salem, nagdaliasat a napan ti Propeta, da Sidney Rigdon, Hyrum Smith, ken Oliver Cowdery manipud iti Kirtland, Ohio, a mangpennek iti damag, nga isamirada metten nga ikasaba ti ebanghelio. Sumagmamano a banag a pakaseknan ti inasikaso-da ken nangasabada pay. Idi nalawagen nga awan ti manamnama a kuarta, nagsublida iti Kirtland. Sumagmamano a nabatad a gapu ti pasamak ti maanninawan kadagiti balikas a naaramat iti daytoy a palting.

1–5, Kitaen ti Apo ti naindagaan a kasapulan dagiti katulonganna; 6–11, Makiinnusayto a siaasi iti

Zion ket urnosenna amin dagiti banag a para iti pagimbagan dagiti katulonganna.

11e DkK 133:26–32.
PNK Israel—
Dagiti sangapul a napukaw a tribu ti Israel.
12a PNK Elias.
b PNK Dispensasion.

c Gal. 3:6–29.
PNK Katulagan ni Abraham.
13a PNK Propeta Elias.
b PNK Nagbalaliw a Parsua.
15a JS—P 1:38–39.

PNK Kapupuon; Pannakaisalakan dagiti Natay.
16a PNK Maudi nga Aldaw, Ud-udina nga Aldaw.

SIAK, ti Apo a Diosyo, saanak a makagura iti panagdaliasaty, iti laksid ti kinamaagyo.

2 Adda dakkel a kinabaknangko iti daytoy a siudad a para kadakayo, para iti pagimbagan ti Zion, ken adu a tao iti daytoy a siudad, nga ummongekto iti naituding a kanito para iti pagimbagan ti Zion, babaen kadakayo.

3 Ngarud, nasken unay a mapulapolkayo kadagiti tao iti daytoy a siudad, a kas iti panakaiturongyo, ken kas maitedto kadakayo.

4 Ket mapasamakto iti umno a panawen nga itedko daytoy a siudad kadakayo, tapno maadaankayo iti bileg iti daytoy, no la ketdi dida matakuanan ti nalimed a pasetyo; ket kukua-yonto ti kinabaknang a maipapan iti balitok ken pirak.

5 Diyo pakaseknan dagiti "utangyo, ta ikkankayonto iti bileg a mangbayad kadakuada.

6 Diyo pakaseknan ti Zion, ta

siakto ti makiinnusay a siaasi kenkuana.

7 Agtalinaedkayo iti daytoy a lugar, ken iti luglugar iti aglawlawna;

8 Ket iti lugar a pagayatak a nasken a pagtalinaedanyo, iti kangrunaan, maipalnaadto kadakayo babaen ti "kappia ken bileg ti Espirituk, nga agayusto kadakayo.

9 Mabalina magun-odyo daytoy a lugar babaen ti panangupayo. Ket agsaludsodkayo a sireregta maipanggep kadagiti nagkauna nga agindeg ken nangbangon iti daytoy a siudad;

10 Ta ad-adu ti kinabaknang ngem iti maysa a para kadakayo iti daytoy a siudad.

11 Ngarud, agbalinkayo koma a "masirib a kas iti uleg ngem awanan ketdi iti basol; ket ibilinkonto amin a banag a para iti ^bpagimbaganyo, a kas iti kapardas ti kabaelanyo a mangawat kadakuada. Amen.

BENNEG 112

Paltiing a naited ken ni Thomas B. Marsh babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Kirtland, Ohio, idi 23 ti Hulio 1837 (History of the Church, 2:499–501). Naglaon daytoy a paltiing iti balikas ti Apo ken ni Thomas B. Marsh maipanggep kadagiti Sangapuloket-dua nga Apostol ti Korde-ro. Isurat ti Propeta a naawat daytoy a paltiing iti aldaw nga immuna a pannakaikasaba ti ebangelio iti Inglatera. Presidente ni Thomas B. Marsh iti daytoy a panawen ti Korum ti Sangapuloket-dua nga Apostol.

1–10, Nasken nga irakurak dagiti Sangapuloket-dua ti ebangelio ken idariragda ti pammallaag a ti-

mek kadagiti amin a pagilian ken tattao; 11–15, Nasken a baklayenda ti krusda, sumurotda ken ni Jesus,

ket pakanenda dagiti karnerona; 16-20, Dagiti mangawat iti Umuna a Panguluen awatenda ti Apo; 21-29, Sallukoban ti sipngat ti daga, ket dagitinto la mamati ken mabuniagan ti maisalakan; 30-34, Iggem dagiti Umuna a Panguluen ken Sangapulok-ket-dua dagiti tulbek ti dispensasion ti pannakatangpal dagiti panawen.

PUDNO kastoy ti kuna ti Apo kenka katulongak a Thomas: Nangngegko dagiti kararagmo; ket nakadanon dagiti pananglimosmo a "palagip kaniak, a para kadakuada, dagiti kabsatmo, a napili a mangpaneknek iti naganko ken ^bmangisaknap kadagiti amin a pagilian, kakabsat, pagsasao, ken tattao, ken naordenan babaen ti pannakaaramat dagiti katulongak.

2 Pudno kunak kenka, adda sumagmamano a banag iti pusom a siak, ti Apo, diak nakapagustuan.

3 Nupay kasta, no "ipakumbabam ti bagim maitan-okkanto; ngarud, napakawanen amin dagiti basolmo.

4 "Liwliwaem ti pusom iti imatangko; ket paneknekam ti naganko, saan la a kadagiti ^bGentil, ngem kadagiti pay ^cHudio; ket irakurakmo ti balikasko iti intero a daga.

5 "Makiinnusayka, ngarud, iti tunggal bigat; ket isaknapmo

koma nga inaldaw ti ^bpammallaag a timekmo; ket dimo itulok nga agdungsa dagiti agindeg no dumteng ti rabii gapu iti saom.

6 Ipakaammom koma ti pagyanam iti Zion, ket dimo "ikkaten ti balaymo; ta siak, ti Apo, adda naindaklan nga aramid a paaramidko kenka, iti pannakairakurak ti naganko kadagiti anak ti tattao.

7 Ngarud, "patibkerem dagiti lomom para iti trabaho. Tapararam met dagiti dapanmo, ta napilika, ket agturong ti danam iti kabambantayan, ken kadagiti adu a pagilian.

8 Ket babaen ti balikasmo adunto a nangato ti "maipababa, ken babaen ti balikasmo adunto a napakumbaba ti maitan-ok.

9 Tinto timekmo ti mangunget kadagiti managbasol; ket babaen ti panagungetmo mapukawto ti kinatarabitab ti dila ti managpardaya.

10 "Agpakumbabaka; ket kibi-nennakanto nga iturong ti Apo a Diosmo, ket itdennanto kenka ti sungbat dagiti kararagmo.

11 Ammok ti pusom, ken nangngegko dagiti kararagmo maipanggep kadagiti kabsatmo. Awan koma ti idaddadumam kadakuada iti "panagayat iti adu a sabsabali, ngem itdem ti panagayatmo kadakuada a kas iti bagim; ken itdem ti panagayatmo kadagiti amin a tao, ken ka-

112 1a Ara. 10:4.

b DkK 18:28.

3a Mat. 23:12;

Luc. 14:11.

4a Mat. 9:2;

Jn. 16:33.

b DkK 18:6; 90:8-9.

c DkK 19:27.

5a Jd. 1:3.

b DkK 1:4-5.

6a Sal. 125:1.

7a Ef. 6:13-17.

8a PNK Napakumbaba,
Kinapakumbaba.

10a Prov. 18:12.

11a Mat. 5:43-48.

PNK Kaasi; Ayat.

dagiti amin a mangipateg iti naganko.

12 Ken ikararagam dagiti kabsatmo a Sangapulo-ket-dua. Balagangam ida a sibabatang para iti naganko, ket maballaaganda koma kadagiti amin a basolda, ken agbalinka a napudno iti imatangko para iti "naganko.

13 Ket kalpasan ti "pannakasulisogda, ken adu a ^bpanagsagaba, adtoy, siak, ti Apo, riknaekto ida, ket no dida patangkenen ti puspusoda, ken dida agsukir a maibusor kaniak, "mabaliwandanto, ket agasakto ida.

14 Ita, kunak kenka, ket ania man a sawek kenka, sawek kadagiti amin a Sangapulo-ket-dua: Tumakderka ket patibkerem dagiti lomom, ibaklaymo ti "krusmo, surotennak, ket ^bpakanem ti karnerok.

15 Diyo itan-ok ti bagbagiyo; diyo "sukiren ti katulongak a ni Joseph; ta pudno kunak kadakayo, addaak kenkuana, ket addanto ti imak iti ngatuenna; ket dagiti ^btulbek nga intedko kenkuana, ken kadakayo, samento a maala kenkuana agingga nga umayak.

16 Pudno kunak kenka, katulongak a Thomas, sika ti lalaki a pinilik nga agiggem kadagiti tulbek ti pagariak, a maipanggep kadagiti Sangapulo-ket-dua

nga agsaknap kadagiti amin a pagilian—

17 Ta sika koma ti katulongak a manglukat iti ridaw ti pagarian iti amin a lugar, a saan a pakayan ti katulongak a ni Joseph, ken ti katulongak a ni "Sidney, ken ti katulongak a ni ^bHyrum;

18 Ta isuda ti nangipabaklayak iti parikut dagiti amin a simbaan iti ababa a panawen.

19 Gapuna, sadino man ti pangibaonandanto kenka, mapanka, ket addaakto kenka; ket sadino man a lugar a pangipakdaaram iti naganko maluktanto kenka ti "nasamay a ridaw, tapno awatenda ti balikasko.

20 Asino man a "mangawat iti balikasko, awatennak, ket asino man a mangawat kaniak, awatenna ida, ti Umuna a Pangu-luen, nga imbaonko, nga inaramidko a mamalbalakad kenka para iti naganko.

21 Ket manen, kunak kenka, nga asinonto man a pangtedam iti naganko, babaen ti timek dagiti kabsatmo, dagiti "Sangapulo-ket-dua, nga insingasing ken inikkam iti ^bpammalubos, maaddaanto iti bileg a manglukat iti ridaw ti pagariak iti sadino man a pagilian a pangibaonam kadakuada—

22 No la ketdi agpakumbabandanto kaniak, ken tungpalenda

12a PNK Jesucristo—
Panangawattayo iti
nagan ni Jesucristo.

13a PNK Sulisogen,
Sulisog.
^b Jn. 16:33;
Apoc. 7:13–14;
DkK 58:3–4.
^c 3 Ne. 18:32.

PNK Panangpasurot,
Pasuroten.

14a Mat. 16:24.
PJS, Mat. 16:25–26;
Luc. 9:23.
^b Jn. 21:15–17.

15a PNK Yaalsa.
^b DkK 28:7.
PNK Tulbek ti

Kinasaserdote.
17a PNK Rigdon, Sidney.
^b PNK Smith, Hyrum.
19a 1 Cor. 16:9;
DkK 118:3.
20a DkK 84:35–38.
21a DkK 107:34–35.
^b PNK Turay.

ti balikasko, ken “dumngegda iti timek ti Espirituk.

23 Pudno, pudno, kunak kenka, sallukobanto ti “sipnget ti daga, ket nabengbeng ti kinasipnget iti panunot dagiti tao, ket ^bmadadael amin a lasag iti imatangko.

24 Adtoy, napardasto nga umay ti “panagibales kadagiti agindeg iti daga, aldaw ti pungtot, aldaw a panagpuor, aldaw a naliday, a ^bpanagsangit, a panagleddaang, ken panagladingit; ket kas iti alipugpog agsaknap-to iti intero a rabaw ti daga, kuna ti Apo.

25 Ket “mangruginto iti balayko, ket manipud iti balayko, agwarasto, kinuna ti Apo;

26 Umuna manipud kadakayo, kinuna ti Apo, a “nangibaga a mangammo iti naganko ken saan a ^bmakaammo kaniak, ken “nagtabbaaw kaniak iti uneg ti balayko, kinuna ti Apo.

27 Ngarud, kitaenyo a diyo pagparikuten ti bagbagiyo maipanggep kadagiti pakaseknan ti simbaanko iti daytoy a lugar, kinuna ti Apo.

28 Ngem “patarnawenyo ti puspusoyo iti imatangko; ket kal-

pasanna ^bmapankayo iti intero a lubong, ket ikasabayo ti nagan-ko iti tunggal parsua a di pay nakaawat iti daytoy;

29 Ket isu a “mamati ken ^bma-buniagan maisalakanto, ket isu a saan a mamati, ket saan a ma-buniagan, “mailunodto.

30 Ta kadakayo, a “Sangapuloket-dua, ken isuda, nga ^bUmuna a Panguluen, a naituding kadakayo nga agbalin a mamagbagayo ken panguloyo, ti nakaitedan ti bileg daytoy a kinasaserdote, para kadagiti maudi nga aldaw ken iti maudi a gundaway, nga isu ti “dispensasion ti pannakitungpal dagiti panawen.

31 Ania man a bileg nga ig-gemyo, a mainaig kadagiti amin nga immawat iti dispensasion iti ania man a kanito manipud iti rugi ti panagparsua;

32 Ta pudno kunak kadakayo, dagiti “tulbek ti dispensasion, nga inawatyo, ^bnaggapu kadagiti amma, ken kamaudiananna, naited kadakayo manipud iti langit.

33 Pudno kunak kadakayo, adtoy anian a kinaindaklan ti naituding kadakayo. “Dalusanyo ti puspusoyo ken dagiti pagan-

- 22a PNK Imdengan;
Agtungpal,
Kinamanagtungpal,
Natulnog.
23a Isa. 60:2;
Mk. 3:6;
DkK 38:11.
PNK Ikakalilis—
Ikakalilis dagiti
nagkauna a
Kristiano a simbaan.
^b DkK 10:20–23.
24a PNK Panagibales.
^b DkK 124:8.

- 25a 1 Ped. 4:17–18.
26a Mat. 7:21–23;
DkK 41:1; 56:1.
^b Luc. 6:46;
Mosiiah 26:24–27;
3 Ne. 14:21–23.
^c PNK Agtabbaaw,
Tabbaaw.
28a PNK Natarnaw,
Kinatarnaw.
^b Mar. 16:15–16.
29a Morm. 9:22–23;
DkK 20:25–26.
^b PNK Buniag,

- Panagbuniag.
^c PNK Pannakailunod.
30a PNK Apostol.
^b PNK Umuna a
Panguluen.
^c Ef. 1:10;
DkK 27:13; 124:40–42.
PNK Dispensasion.
32a DkK 110:11–16.
PNK Tulbek ti
Kinasaserdote.
^b Abr. 1:2–3.
33a Jacob 1:19.

anayyo, no saan ^bmadawat kadagiti imayo ti dara daytoy a kaputotan.

34 Agtalinaedkayo a napudno agingga nga umayak, ta umayak

a di “agtantan; ket adda kaniak ti gunggonak a panggunggonak iti tunggal tao a maibatayto iti ^baramidna. Siak ti Alpha ken Omega. Amen.

BENNEG 113

Dagiti sungbat kadagiti saludsod kadagiti sinurat ni Isaias, nga inted ni Joseph Smith a Propeta, idi Marso 1838 (History of the Church, 3:9–10).

1–6, Maibatad ti Puon ni Jesse, ti panaplit nga agtaud sadiay, ken ti ramut ni Jesse; 7–10, Adda karbengan dagiti nawarawara a nabati ti Zion iti kinasaserdote ket naawaganda nga agsubli iti Apo.

ASINO ti Puon ni “Jesse a naagapad iti umuna, maikadua, maikatlo, maikapad, ken maikalima a bersikulo ti maikasangapuloket-maysa a kapitulo ti Isaias?

2 Pudno kastoy ti kinuna ti Apo: Isu ni Cristo.

3 Ania ti saringit a naagapad iti umuna a bersikulo ti maikasangapuloket-maysa a kapitulo ti Isaias, nga agtaud iti Puon ni Jesse?

4 Adtoy, kastoy ti kinuna ti Apo: Isu ti katulungan kadagiti ima ni Cristo, a maibilang pay laeng iti an-annabo ni Jesse kasta met ken ni “Ephraim, wenno iti balay ni Jose, a nakaisaadan ti ^bbileg.

5 Ania ti ramut ni Jesse a naa-

gapad iti maikasangapuloket-maysa a kapitulo?

6 Adtoy, kastoy ti kinuna ti Apo, isu ti an-annabo ni Jesse, kasta met ken ni Jose, a pudpudno a pakaipaayan ti kinasaserdote, ken dagiti “tulbek ti pagarian, a para ^bwagayway, ken para iti ^cpannakaummong dagiti taok kadagiti maudi nga aldaw.

7 Dagiti saludsod ni Elias Higbee: Ania ti kayat a sawen ti bilin iti Isaias, maika-52 a kapitulo, umuna a bersikulo, a nagkuna: Aramatem ti pigsam, O Zion—ken ania a tattao ti itudtudo ni Isaias?

8 Itudtudona dagiti nasken a tudingan ti Dios kadagiti maudi nga aldaw, nga agiggemto iti bileg ti kinasaserdote a mangbangon manen iti “Zion, ken ti pannakasubbot ti Israel; ket ti panangaramatna iti ^bpigsana isu ti panangaramatna iti turay ti kinasaserdote, nga isu, ti Zion, addaan iti ^ckarbengan babaen ti

33b DkK 72:3.

34a Apoc. 22:7, 12;

DkK 49:28; 54:10.

^b PNK Aramid, Dagiti.

113 1a PNK Jesse.

4a Gen. 41:50–52;

DkK 133:30–34.

PNK Efraim.

^b PNK Bileg.

6a PNK Tulbek ti Kinasaserdote.

^b DkK 45:9.

PNK Wagayway.

^c PNK Israel—Ti

pannakaummong ti Israel.

8a PNK Zion.

^b DkK 82:14.

^c PNK Saguday ti Pannakayanak.

kapuonan; kasta met nga agsubli iti dayta bileg a napukawna.

9 Ania ti panagawattayo iti pannakawayawaya ti Zion iti bagina manipud kadagiti pungo ti tengnedna; maika-2 a bersikulo?

10 Maawatantayo a maipagangnetget ti “panagsubli dagiti ^bnawarawara a nabati iti Apo ma-

nipud iti nakadalupuanda; a no aramidenda, kari ti Apo nga agsaonto kadakuada, wenno ikkana ida iti paltiing. Kitaen dagiti maika-6, -7, ken -8 a bersikulo. Dagiti pungo iti tengnedna ti lunod ti Dios kenkuana, wenno kadagiti nabati ti Israel iti nawarawara a kasa-saad dagiti Gentil.

BENNEG 114

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Far West, Missouri, idi 17 ti Abril 1838 (History of the Church, 3:23).

1–2, *Maited kadagiti sabali dagiti pagakeman iti Simbaan nga iggem dagiti saan a napudno.*

PUDNO kastoy ti kinuna ti Apo: Nainsiriban iti katulogang a ni David W. Patten, nga urnosenna amin ti pakaseknanna iti kasapaan a maaramidna, ket aramidenna ti rumbeng kadagiti tagilakona, tapno makapagmision kaniak iti sumaruno

a panagtutubo, a kadua dagiti sabsabali, uray sangapulo-kedua a pakaibilanganna, a mangipaneknek iti naganko ken mangiburay iti naimbag a damag iti intero a lubong.

2 Ta pudno kastoy ti kinuna ti Apo, nga agingga nga adda kadakayo dagiti mangilibak iti naganko, adda sabali a “maimulanto a ^bkasukatda ket awatenda ti pagobispuanda. Amen.

BENNEG 115

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Far West, Missouri, idi 26 ti Abril 1838, a pannakaipakaammo ti pagayatan ti Dios maipanggep iti pannakaipasdek iti dayta a lugar ken iti balay ti Apo (History of the Church, 3:23–25). Maiturong daytoy a paltiing kadagiti mangimatmaton a dadaulo ti Simbaan.

1–4, *Naganan ti Apo ti simbaanna iti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw; 5–6, Ti Zion ken dagiti istakana ti lugar a salakan ken kamang dagiti*

Santo; 7–16, Mabilin dagiti Santo a mangbangon iti balay ti Apo iti Far West; 17–19, Iggem ni Joseph Smith dagiti tulbek ti pagarian ti Dios iti daga.

PUDNO kastoy ti kuna ti Apo kenka, katulongak a "Joseph Smith, Jun., ken kasta met iti katulongak a ni ^bSidney Rigdon, ken kasta met iti katulongak a ni "Hyrum Smith, ken dagiti mamagbagayo a natudingan ken matudinganto kalpasanna;

2 Ken kasta met kenka, katulongak nga "Edward Partridge, ken dagiti mamagbagay;

3 Ken kasta met kadagiti napudno a katulongak nga adda iti nangato a konseho ti simbaanko iti Zion, ta kastoyto ti pannakaa-wagda, ken kadagiti amin nga elder ken tattao ti kuak a Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, a nagsaknap iti sangalubongan;

4 Ta kastoyto ti pannakaawag ti "simbaanko kadagiti ud-udina nga aldaw, nga isu ^bTi Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw.

5 Pudno kunak kadakayo amin: "Tumakderkayo ket agri-matkayo, tapno ti silawyo agbalin a ^bwagayway kadagiti pagilian;

6 Ken tapno ti "panaguummong a sangsangkamaysa iti daga ti ^bZion, ken kadagiti "istakana, agbalin a salakan, ken ^dpagkamangan no agbagyo, ken

no "maibukbok ti pungtot nga awan lalaokna iti intero a daga.

7 Agbalin koma ti siudad, ti Far West, a nasantuan ken maikkan-pateg kaniak; ket maawaganto iti kasantuan, ta "nasantuan ti daga a pagtaktakderanyo.

8 Ngarud, bilinenkayo a "mang-bangon iti balay a para kaniak, a paguummongan a sangsangka-maysa dagiti santok tapno ^bag-daydayawda kaniak.

9 Ket adda koma pangirugian iti daytoy nga aramid, ken pamuon, ken panangisagana a trabaho, iti sumuno a kalgaw;

10 Ket marugian koma iti maikapad nga aldaw ti sumuno a Hulio; ket manipud iti dayta nga aldaw a pagtrabahuen koma a sireregta dagiti taok a mangbangon iti balay a mainagan kaniak;

11 Ket baliwandanto koma manen ti mangikabil iti pamuon ti "balayko kalpasan ti ^bmakatawen manipud ita nga aldaw.

12 Isu nga agtrabahoda koma a sireregta manipud iti dayta nga aldaw agingga a malpas, manipud iti panulina agingga iti tuktokna, agingga nga awanen ti nabati a di pay nalpas.

13 Pudno kunak kadakayo, saan koman nga umutang ni ka-

115 1a PNK Smith,
Joseph, Jr.

^b PNK Rigdon,
Sidney.

^c PNK Smith, Hyrum.

2a PNK Partridge,
Edward.

4a 3 Ne. 27:4-8.

^b PNK Simbaan ni
Jesucristo Dagiti

Santo iti Ud-udina
nga Aldaw, Ti.

5a Isa. 60:1-3.

^b Isa. 11:12.

PNK Wagayway.

6a PNK Israel—Ti
pannakaummong
ti Israel.

^b PNK Zion.

^c DkK 101:21.

PNK Istaka.

^d Isa. 25:1, 4;

DkK 45:66-71.

^e Apoc. 14:10;

DkK 1:13-14.

7a PNK Nasantuan.

8a DkK 88:119; 95:8.

^b PNK Agdaydayaw.

11a DkK 118:5.

^b DkK 124:45-54.

tulongak a Joseph, wenno ni katulongak a Sidney, wenno ni katulongak a Hyrum, para iti panakabangon ti balay a mainagan kaniak;

14 Ngem mabangon koma ti balay a mainagan kaniak a maibatay iti “pagtuladan nga ipakitakto kadakuada.

15 Ket no bangonen dagiti taok a saan a maibatay iti pagtuladan nga ipakitakto iti panguluenda, diakto awaten manipud kadakuada.

16 Ngem no bangonen dagiti taok a maibatay iti pagtuladan nga ipakitakto iti panguluenda, a ni katulongak a Joseph ken dagiti mamalbalakadna, awatek-

to manipud kadagiti ima dagiti taok.

17 Ket manen, pudno kunak kadakayo, pagayatak a maidaras ti pannakabangon ti siudad ti Far West babaen ti panaguummong dagiti santok;

18 Ken kasta met a nasken nga adda maituding a luglugar para kadagiti “istaka iti luglugar iti aglawlaw, a maipakitanto iti katulongak a ni Joseph, manen ken manen.

19 Ta adtoy, addaakto kenkuana, ket pasantuekto iti imatang dagiti tao; ta isu ti nangyawatak kadagiti “tulbek daytoy a pagarian ken panagserbi. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 116

Paltiing a naited ken ni Joseph Smith a Propeta, iti asideg ti Wight's Ferry, iti lugar a managan Spring Hill, Daviess County, Missouri, idi 19 ti Mayo 1838 (History of the Church, 3:35).

NINAGANAN ti Apo iti “Adan-ondi-Ahman ti Spring Hill, gapu ta, kinunana, isu ti lugar a pangsarungkaran-

to ni ^bAdan kadagiti taona, wenno pagtugawanto ti “Sibibiag iti Agnanayon, kas kinuna ni Daniel a propeta.

BENNEG 117

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Far West, Missouri, idi 8 ti Hulio 1838, maipanggep kadagiti kangrunaan a pagrebbe-ngan da William Marks, Newel K. Whitney, ken Oliver Granger (History of the Church, 3:45–46).

1–9, Nasken a saan nga aguman dagiti katulongan ti Apo dagiti naindagaan a banag, ta “ania ti sanikua iti Apo?”; 10–16, Nasken

a lipatenda ti kinabassit ti kararua, ket sagradonto iti Apo dagiti sakripisioda.

14a Heb. 8:5;
DkK 97:10.
18a DkK 101:21.
PNK Istaka.

19a PNK Tulbek ti
Kinasaserdote.
116 1a DkK 78:15.
PNK Adan-ondi-

Ahman.
b PNK Adan.
c Dan. 7:13–14, 22.

PUDNO kastoy ti kinuna ti Apo iti katulongak a ni William Marks, ken kasta met iti katulongak a ni Newel K. Whitney, asikasuenda koma a dagus ti pamastreka ket agdaliasatda manipud iti daga ti Kirtland, sakbay a siak, ti Apo, pagtinnagek manen ti niebe iti daga.

2 Agriingda koma, ken buma-ngonda, ket umayda, ken saanda nga agbati, ta siak, ti Apo, ibilinko.

3 Ngarud, saan a nasayaat para kadakuada no agbatida.

4 Ibabawida koma amin dagiti basolda, ken amin dagiti inaa-gum a tarigagayda, iti imatangko, kinuna ti Apo; ta ania ti “sanikua kaniak? kinuna ti Apo.

5 Maibayad koma kadagiti “utang dagiti sanikua iti Kirtland, kinuna ti Apo. Mapalusotda koma, kinuna ti Apo, ket ania man ti mabati, agbatida koma kadagiti imayo, kinuna ti Apo.

6 Ta awan kadi dagiti tumatayabko iti langit, ken kasta met ti ikan iti baybay, ken dagiti ayup iti kabambantayan? Diak kadi inaramid ti daga? Diak kadi iggem ti “gasat amin dagiti buyot kadagiti pagilian iti daga?

7 Ngarud, diakto kadi pagrusingen ken pagbukaren dagiti “naiputputong a lugar, ket ag-

balinda a pakairanudan? kinuna ti Apo.

8 Awan kadi ti umdas a lugar iti kabambantayan ti “Adan-ondi-Ahman, ken kadagiti kapatagan ti Olaha ^bShinehah, wenno iti “daga a nagyanan ni Adan, tapno nasken pay nga agumanyo dayta sangsangka-tedted, ket baybay-anyo dagiti napatpateg a banag?

9 Ngarud, umaykayo ditoy daga dagiti taok, nga isu ti Zion.

10 Agbalin koma a “napudno ni katulongak a William Marks kadagiti sumagmamano a banag, ket agbalinto nga agturay kadagiti adu. Isu koma ti mangimaton kadagiti taok iti siudad ti Far West, ket mabendisionan koma iti bendision dagiti taok.

11 Ibain koma ni katulongak a Newel K. Whitney ti bunggoy a “Nicolaita ken amin dagiti ^bnalimed a panagkikinnunsaboda, ken ti kabassit ti riknana kaniak, kinuna ti Apo, ket umay iti daga ni Adan-ondi-Ahman, ket agbalin nga “obispo dagiti taok, kinuna ti Apo, saan nga iti nagan ngem iti aramid, kinuna ti Apo.

12 Ket manen, kunak kadakayo, malagipko ni katulongak nga “Oliver Granger; adtoy, pudno kunak kenkuana nga addanto sagrado a pakalaglagipan iti naganna kadagiti su-

117 4a DkK 104:14.

5a DkK 104:78.

6a Ara. 17:26;

1 Ne. 17:36–39.

7a Isa. 35:1;

DkK 49:24–25.

8a DkK 116:1.

PNK Adan-ondi-

Ahman.

b Abr. 3:13.

c PNK Eden.

10a Mat. 25:23.

11a Apoc. 2:6, 15.

b PNK Nalimed

a Kinnunsabo.

c PNK Obispo.

12a PIP ti ahente a

pinanawan ti

Propeta tapno

risutenna dagiti

pakarikutan iti

Kirtland.

marsaruno a kaputotan, iti agnanayon nga awan inggana, kinuna ti Apo.

13 Ngarud, irupirna koma a sipapasnek ti pannakasubbot ti Umuna a Panguluen ti Simbanko, kinuna ti Apo; ket no madaled bumangonto manen, ta nasagsagradonto kaniak ti “sakripisiona ngem ti matgedanna, kinuna ti Apo.

14 Ngarud, darasenna koma ti umay ditoy, iti daga ti Zion; ket iti umno a panawen agbalinto nga agtagtagilako iti naganko, kinuna ti Apo, para iti pagimbagan dagiti taok.

15 Ngarud awan koma ti tao a mangallilaw iti katulongak a ni Oliver Granger, ngem maipay koma ti bendision dagiti taok kenkuana iti agnanayon nga awan inggana.

16 Ket manen, pudno kunak kadakayo, laglagipen koma amin dagiti katulongak iti daga ti Kirtland ti Apo a Diosda, ken kasta met ti balayko, tapno maaywanan ken mataginayon a nasantuan, ken mangparmek kadagiti agsuksukat iti kuarta iti naituding a panawenko, kinuna ti Apo. Pudno a kas-ta. Amen.

BENNEG 118

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Far West, Missouri, idi 8 ti Hulio 1838, kas sungbat ti araraw: “Ipakitam kadakami ti pagaya-tam, O Apo, maipanggep kadagiti Sangapulo-ket-dua” (History of the Church, 3:46–47).

1–3, *Itlen ti Apo ti kasapulan dagiti Sangapulo-ket-dua*; 4–6, *Malugaran amin dagiti bakante iti Sangapulo-ket-dua.*

PUDNO, kastoy ti kinuna ti Apo: Maangay koma a dagus ti taripnong; mabukel koma ti Sangapulo-ket-dua; ken adda koma tattao a maituding a “mang-sukat kadagiti nagbasol.

2 Agtalinaed koma ni katulongak a “Thomas iti maysa a panawen iti daga ti Zion, a mangipablaak iti balikasko.

3 Ituloy koma dagiti nabati ti mangasaba manipud iti dayta

nga oras, ket no aramidenda daytoy iti amin a kinapakumbaba ti puso, kinaemma ken “kinapakumbaba, ken ^bnaunday a panagitured, siak, ti Apo, agkariak kadakuada nga itdekto ti kasapulan dagiti kaamaanda; ket maluktanto ti nasamay a ridaw kadakuada, manipud ita.

4 Ket pumanawda koma iti sumuno a panagtutubo a mangballasiw kadagiti nalawa a dan-danum, ket iwaragawagda sadiay ti ebangheliok, ti pakabuklanna, ket paneknekanda ti naganko.

5 Pumanaw koma dagiti santo

13a PNK Sakripisio.
118 1a Ara. 1:13, 16–17,
22–26.

2a PNK Marsh,
Thomas B.
3a PNK Napakumbaba,

Kinapakumbaba.
b PNK Agibtur.

iti siudad ti Far West, iti maika-duapulo-ket-innem nga aldaw ti sumuno nga Abril, iti lugar a pakaipatakderan ti balayko, kinuna ti Apo.

6 Matudingan koma ni katulongak a John Taylor, ken kasta met ni katulongak a John E.

Page, ken kasta met ni katulongak a Wilford Woodruff, ken kasta met ni katulongak a Willard Richards, a mangpunno kadagiti lugar dagiti nagbasol, ket maipakaammo ti pannakatudingda.

BENNEG 119

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Far West, Missouri, idi 8 ti Hulio 1838, a sungbat iti ararawna, “O Apo! Ipakitam kadagiti katulongam no mano ti dawatem nga apagkapullo kadagiti sanikua dagiti taom” (History of the Church, 3:44). Ti paglintegan ti apagkapullo, a kas maawatan ita, saan pay a naited iti Simbaan sakbay daytoy a paltiing. Kayat a sawen ti apagkapullo iti kararag a naadaw iti ngato ken kadagiti napalabas a paltiing (64:23; 85:3; 97:11) saan laeng nga apagkapullo, ngem amin a daton a nawaya ti pannakaitedna, wenno saranay, iti pundo ti Simbaan. Kait-ited ti Apo iti Simbaan ti paglintegan iti pannangted-pateg ken panangaywan iti sanikua, a simrekan dagiti kameng (kangrunaanna dagiti mangidadaulo nga elder) iti katulagan nga agnanayon. Gapu iti di pannakatungpal iti biang ti kaaduan iti daytoy a katulagan, winaswas ti Apo iti ababa a panawen ket intedna kas suno ti paglintegan iti apagkapullo iti sibubukel a Simbaan. Dinamag ti Propeta iti Apo no mano ti dawatenna iti sanikuada a para iti sagrado a kasapulan. Daytoy a paltiing ti sungbat.

1–5, *Nasken a bayadan dagiti Santo dagiti sobra a sanikuada sada ited, a kas apagkapullo, ti apagkapullo ti matgedanda iti tinawen; 6–7, Dayta a panangiturong ti mangpasantonto iti daga ti Zion.*

PUDNO, kastoy ti kinuna ti Apo, kasapulan kaniak a mayawat amin a “sobra a sanikua iti obispo ti simbaanko iti Zion.

2 Para iti pannakabangon ti “balayko, ken para iti pannakapiasdek ti pamuon ti Zion ken

para iti kinasaserdote, ken para kadagiti utang ti Panguluen ti Simbaanko.

3 Ket daytoyto ti pangrugian ti pannangted dagiti taok iti “apagkapullo.

4 Ket kalpasan dayta, amin dagiti nangted iti apagkapullo agbayaddanto iti apagkapullo ti amin a matgedanda iti tinawen; ket daytoyton ti masurot a paglintegan iti agnanayon, para iti nasantuan a kinasaserdotek, kinuna ti Apo.

119 1a DkK 42:33–34, 55; 51:13; 82:17–19. 2a DkK 115:8.	3a DkK 64:23; Mal. 3:8–12. PNK Apagkapullo,	Panagbayad iti Apagkapullo.
---	---	--------------------------------

5 Pudno kunak kadakayo, mapasamakto a mangtedto iti apagkapullo iti sobra ti sani-kuada amin dagiti naummong iti daga ti “Zion, ket surotendanto daytoy a paglintegan, wenno saandanto a maikari a makitipon kadakayo.

6 Ket kunak kadakayo, no saan a tungpalen dagiti taok daytoy a paglintegan, a mangpasanto iti

daytoy, ken mapasanto kaniak ti daga ti “Zion babaen daytoy a paglintegan, tapno dagiti alagadek ken pangngeddengko mataginayonto, tapno mapagbalin a kasantuan, adtoy, pudno kunak kadakayo, saanto a daga ti Zion kadakayo.

7 Ket daytoyto ti pagarigan amin dagiti “istaka ti Zion. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 120

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Far West, Missouri, idi 8 ti Hulio 1838, iti pannakaipakaammo ti pannakailako kadagiti sanikua a naikkan iti apagkapullo kas nainaganaan iti paltiing a sinaruno daytoy, benneg 119 (History of the Church, 3:44).

PUDNO, kastoy ti kinuna ti Apo, panawenen, nga ilako ti konseho “dagitoy, a buklen ti Umuna a Panguluen ti Simbaanko, ken ti obispo ken ti konseho-

na, ken babaen ti nangato a konsehok; ken ti bukodko a timmek kadakuada, kinuna ti Apo. Pudno a kasta. Amen.

BENNEG 121

Kararag ken padpadto nga insurat ni Joseph Smith a Propeta bayat ti pannakaibaludna iti pagbaludan ti Liberty, Missouri, iti petsa a 20 ti Marso 1839 (History of the Church, 3:289–300). Sumagmamamon a bulan iti pagbaludan ti Propeta a sumagmamano ti kaduana. Saan a napatgan a mangwayawaya kadakuada ti dawat ken kiddawda a naiturong kadagiti dadaulo nga agipatpatungpal ken ti pangukoman.

1–6, Agpakaasi ti Propeta iti Apo para kadagiti agsagsagaba a Santo; 7–10, Agsao ti Apo kenkuana maipanggep iti kappia; 11–17, Mailunod dagiti amin a mangidatag iti ulbod a dawat ti basol a maibusor kadagiti tao ti Apo; 18–25, Awanto ti karbenganda iti kinasaserdote ket mailunoddanto; 26–

32, Maikari ti nadayag a paltiing kadagiti makaandur a sititibker; 33–40, Apay nga adu ti maawagan ngem bassit ti mapili; 41–46, Nasken a maaramat laeng ti kinasaserdote iti kinalinteg.

O DIOS, sadino ti yanmo? Ken sadino ti dana nga ag-

turong iti lugar a “paglemlem-mengam?”

2 “Kasano pay ti kaatiddog ti panagtalinaed ti imam, ken ti matam, wen ti natarnaw a matam, a makaimatang manipud iti awan inggana a langit iti dakes nga ar-aramiden dagiti taom ken dagiti katulongam, ken makadanon kadi kadagiti lapayagmo ti ararawda?

3 Wen, O Apo, “kasano pay ti kaatiddog ti panangipalubosmo kadagitoy dakes nga aramid ken saan a nainkalintegan a panangilupitlupit, sakbay a lumukneng ti pusom kadakuada, ken matignay ti kaunggam a mangngaasi kadakuada?

4 O Apo Dios a “Nailangitan, a nangaramid iti langit, daga, ken baybay, ken amin a banag nga adda kadakuada, ken mangtim-timon ken mangdusa iti sairo, ken ti sipnget ken narabian a panangituray ni Sheol—itang-gayam ti imam; dumuyok koma ti matam; maikkat koma ti danam; maikkat koman ti ab-bong ti lugar a ^bpaglemlem-mengam; makaallingag koma ti lapayagmo; lumukneng koma ti pusom, ken matignay koma ti kaunggam iti panangngaasi kadakami.

5 Maaronan koma ti pungtotmo kadagiti kabusormi; ket, iti pungtot ti pusom, “balsennakami koma ti espadam kadagiti biddutmi.

6 Laglagipem dagiti agsagsagaba a santom, O Diosmi; ket agrag-onto dagiti katulongam iti naganmo iti agnanayon.

7 Anakko, pagtalnaem ti karuam; saan nga agbayag ti “rigatmo ken dagiti sagabaem;

8 Ket kalpasanna, no “agitudredka, itan-oknakanto ti Dios iti ngato; agballigikanto kadagiti amin a kabusormo.

9 Agtakderto dagiti “gayyemmo iti sibaymo, ket idaydayawdakanto manen babaen kadagiti nabara a puso ken mannakigayyem a dakulap.

10 Saanka pay a kas ken ni “Job; didaka pay supsupringen dagiti gayyemmo, wenno pina-basol, a kas iti inaramidda ken ni Job.

11 Ket isuda a mangibaga a nagbasolka, maburakto ti namnamada, ket marunawto ti inanamada a kas iti pannakarunaw ti tinukel ti “niebe iti dumardarang a raya ti tumangtang kayag nga init.

12 Ket kasta met nga insagana ti Dios ti imana ken pagmarka a pangbaliw iti “oras ken panawen, ken mangbulsek iti panunotda, tapno saanda a maawatan dagiti nakas-kasdaaw nga aramidna; tapno pennekenna met ida ket alaenna ida iti bukodda a pamallikog;

13 Kasta met a gapu iti panna-kadadael ti puspusoda, ken da-

121 1a Sal. 13:1–2;

102:1–2.

2a Hab. 1:2.

3a DkK 109:49.

4a PNK Mannakabalin.

b DkK 123:6.

5a Luc. 18:7–8.

7a PNK Kinarigat.

8a 1 Ped. 2:19–23.

PNK Agibtur.

9a DkK 122:3.

10a PNK Job.

11a Ex. 16:14.

12a Dan. 2:21.

giti banag a situtulokda nga ida-non kadagiti sabali, ken pagaa-yatda ti mamagsagaba kadagiti sabali, agballatekto “kadakuada a di mainsasaan;

14 Tapno maupayda met, ket maguped ti namnamada;

15 Ket saan unay nga adu a tawen kalpasanna, a masagadda manipud iti langit a kaduada dagiti an-annaboda, kinuna ti Dios, tapno awan kadakuada ti mabati nga agtakder iti pader.

16 Mailunod dagiti mangkugtar kadagiti “tindingak, kinuna ti Apo, ken mangibaga a ^bnagbasolda uray no dida met nagbasol kaniak, kinuna ti Apo, ngem nangaramid kadagiti makatukad kadagiti matak, ken imbi-linko kadakuada.

17 Ngem dagiti mangibaga iti panagbasol aramidenda gapu ta isuda dagiti adipen ti basol, ken isuda a mismo ti “annak ti kinasubeg.

18 Ket dagiti agsapata iti saan a pudno a maibusor kadagiti katulongak, tapno maiturongda iti pagbaludan ken patay —

19 Ay-ay pay dagitoy; gapu ta “nagbasolda kadagiti babassitko madusadanto kadagiti ^bordinansa ti balayko.

20 Saanto a mapno ti “bay-on-da, mapukawto dagiti balay ken

sarusarda, ket isuda a mismo ti inallilaw dagiti nangpatpatiray-ok kadakuada.

21 Awanto ti karbenganda iti “kinasaserdote, wenno dagiti an-annaboda a sumarsaruno kadakuada iti tunggal kaputotan.

22 “Naim-imbag pay koma a naibitin ti alsong iti tengngedda, ket nailemmesda iti tukot ti baybay.

23 Ay-ay pay dagiti nangparparigat kadagiti taok, ken nangpapanaw, ken nangpapatay, ken nangipaneknek iti maibusor kadakuada, kinuna ti Apo ti Pangen; ti “kaputotan dagiti karsaen saandanto a makalibas iti lunod ti impierno.

24 Adtoy, “makita ken ammo dagiti matak dagiti amin nga aramidida, ket adda insaganak a madagdagus a ^bpanangukom iti naituding a panawen, para kadakuada amin;

25 Ta adda “panawen a naituding iti tunggal tao, a maibatay kadagiti ^baramidnanto.

26 Itdento ti Dios kadakayo iti “pannakaammo babaen iti ^bNasantuan nga Espirituna, wen, babaen ti di mailadawan a “sagut ti Nasantuan nga Espiritu, a saan pay a naipalgak manipud iti punganay ti lubong agingga ita.

13a Prov. 28:10;

1 Ne. 14:3.

16a 1 Sam. 26:9;

Sal. 105:15.

^b 2 Ne. 15:20;

Moro. 7:14, 18.

17a Ef. 5:6.

19a Mat. 18:6.

PNK Agbasol.

^b PNK Ordinansa.

20a Deut. 28:15–20.

21a PNK Kinasaserdote.

22a Mat. 18:6; DkK 54:5.

23a Mat. 12:34.

24a PNK Makaammo

iti Amin.

^b Hel. 8:25.

PNK Ukom,

Panangukom.

25a Job 7:1; DkK 122:9.

^b PNK Aramid, Dagiti.

26a Dan. 2:20–22;

PP 1:9.

PNK Paltiing.

^b DkK 8:2–3.

^c PNK Sagut ti Espiritu Santo.

27 Nga tinagtagiuray dagiti nagkauna nga ammatayo a sigagagar a maipalgak kadagiti maudi a panawen, a naiturong ti panunotda kadagiti anghel, a naisagana iti pakabuklan ti dayagda;

28 Iti panawen nga umay nga awan ti makatubeng, addanto man maymaysa a Dios wenno adu a ^bdios, maipakitadanto.

29 Amin a trono ken pagturyan, masakupan ken bileg, ^amaipalgakto ken maisaadto kadagiti amin a nakaibtur a simamaingel iti ebanghelio ni Jesucristo.

30 Ken kasta met, no adda naikabil a ^apagbedngan ti langit wenno ti baybay, wenno iti namaga a daga, wenno iti init, bulan, wenno bitbituen—

31 Amin dagiti panawen ti panagpulgiosda, amin dagiti naituding nga aldaw, bulan, ken tawen, ken amin dagiti aldaw kadagiti aldawda, bulan, ken tawen, ken amin dagiti dayagda, paglintegan, ken naituding a panawen, maipalgakto kadagiti aldaw ti ^adispensasion ti panakatungpal dagiti panawen—

32 Maibatay iti dayta naordenan iti imatang ti ^aKonseho ti Agnanayon a ^bDios dagiti amin

a dios sakbay ti pannakabukel daytoy a lubong, a nasken a maisagana iti pannakaileppas ken pannakaigibusna, inton tunggal tao sumrekton iti ^aagnanayon a kaaddana ken iti di matay a ^apanaginana.

33 Kasano ti kapaut ti panagtalinaed a narugit ti agay-ayus a danum? Anianto a bileg ti agtalinaed iti langit? A kas iti panangitag-ay ti tao iti nakapsut nga imana a mamagsardeng iti naikudi a pagturonan ti karayan ti Missouri, wenno mamagsubli iti agus, a kas iti panangtubeng iti Nailangitan a mangibukbok iti ^apannakaammo manipud iti langit kadagiti ulo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw.

34 Adtoy, adu ti ^anaawagan, ngem manmano ti ^bnapili. Ket apay a saanda a napili?

35 Gapu ta nalabes ti pannakaituon ti puspusoda kadagiti banag iti daytoy a ^alubong, ken tarigagayanda dagiti ^bpakaidayawan ti tattao, isu a dida maadal daytoy maysa nga adalen—

36 A dagiti ^akalintegang iti kinasaserdote saan a mabalin nga isina kadagiti ^bbileg ti langit, ken dagiti bileg ti langit saan a matengngel wenno ma-

28a DkK 42:61;
76:7-8; 98:12.

b Sal. 82:1, 6;
Jn. 10:34-36;
1 Cor. 8:5-6;
DkK 76:58; 132:20;
Abr. 4:1; 5:1-2.

29a DkK 101:32.

30a Job 26:7-14;
Sal. 104:5-9;
Ara. 17:26.

31a PNK Dispensasion.

32a PNK Konseho
iti Langit.

b Deut. 10:17.

c PNK Tao, Tattao—
Tao, kabaelanna
ti agbalin a kas
iti Nailangitan
nga Ama.

d PNK Inana.

33a DkK 128:19.

PNK Pannakaammo.

34a Mat. 20:16; 22:1-14;

DkK 95:5-6.

PNK Akem,
Tinudingan ti
Dios, Pagakeman.

b PNK Pili.

35a PNK Kinailubongan.

b Mat. 6:2;
2 Ne. 26:29.

36a PNK Kinasaserdote;
Turay.

b PNK Bileg.

iggaman no saan laeng a kada-giti pagbatayan ti ^ckinalinteg.

37 Tapno maitalekda kadatayo, pudno; ngem no ikagumaanta-yo nga ^ailimed dagiti ^bbasoltayo, wenno pagustuan ti ^cdayawta-yo, ti awan kaes-eskanna nga arapaap, wenno mangtimbang wenno mangituray wenno mangpilit kadagiti kararua da-giti annak ti tattao, iti ania man a kadagsen ti kinikillo nga ara-mid, adtoy, ^dadaywan ida ti lan-git; maldaangan ti Espiritu ti Apo; ket no naibabawin, Amen iti kinasaserdote wenno ti panangit-uray dayta a tao.

38 Adtoy, ammona a nagbid-dut, nabati kenkuana, a ^amang-kugtar kadagiti duyok, a ^bma-ngidadanes kadagiti santo, ken mangsaranget iti Dios.

39 Naadaltayo babaen ti nali-day a padas nga ^augali ken ara-mid ti dandani amin a tao, apa-man a maaddaanda iti bassit a turay, kas panangipagarupda, agaramidda a dagus iti saan a nalinteg a panangituray.

40 Isu nga adu ti maawagan, ngem manmano ti napili.

41 Awan ti bileg wenno pa-ngaring ti mabalin wenno ma-sapul a mapagtalinaed babaen ti kinasaserdote, babaen laeng ti ^apanangguyugoy, babaen ti ^bnaunday a panagitured, baba-

en ti kinaanus ken kinaemma, ken babaen ti di aginkukuna nga ayat;

42 Babaen ti kinamanangngaasi, ken natarnaw a pannakaam-mo, a mangpadakkel iti kararua nga awanan iti ^apanaginkukuna, ken awanan iti ^bkinasikap—

43 ^aPanangatur a silalawag iti maitutop a panawen, no matig-nay iti Espiritu Santo; sa kalpa-sanna mangipakita iti nalabla-bon a ^bpanagayatna iti inaturna, no saan agbalinka a kabusorna;

44 Tapno maammuanna a na-bilbileg ti kinapudnom ngem iti kurdon ni patay.

45 Mapno koma met ti lalaem-mo iti kinamanangngaasi kada-giti amin a tao, ken kadagiti ka-pammation, ket taraonan koma ti ^asaguday ti ^bpampanunotmo nga awan ressatna; sa kalpasan-na mapapigsa ti panagtalekmo iti imatang ti Dios; ken maili-mog koma iti kararuam ti dok-trina ti kinasaserdote a kas iti ^clinnaaw nga aggapu iti langit.

46 Ti koma ^aEspiritu Santo ti kanayon a kaduam, ket ti ^bset-rom isu ti setro ti di agbalbaliw a kinalinteg ken kinapudno; ket ti panangituraymo isu ti ag-nanayon a panangituray, ket agburayok koma kenka ti awan pammilit a wagas iti agnana-yon nga awan inggana.

36c PNK Nalinteg,
Kinalinteg.

37a Prov. 28:13.

b PNK Basol.

c PNK Kinapalanguad.

d DkK 1:33.

38a Ara. 9:5.

b PNK Idadanes,

Panangidadanes.

39a PNK Nailubongan
a Tao.

41a 1 Ped. 5:1-3.

b 2 Cor. 6:4-6.

42a San. 3:17.

b PNK Sikap.

43a PNK Dusa,

Pannakadusa.

b PNK Kaasi; Ayat.

45a PNK Saguday.

b PNK Pampanunot.

c Deut. 32:1-2;

DkK 128:19.

46a PNK Espiritu Santo.

b Dan. 7:13-14.

BENNEG 122

Ti balikas ti Apo ken ni Joseph Smith a Propeta, bayat ti pannakaibaludna iti pagbaludan ti Liberty, Missouri, idi Marso 1839 (History of the Church, 3:300-301).

1-4, *Pagdidinnamaganto iti intero a daga ti nagan ni Joseph Smith; 5-7, Mangted amin dagiti nagpeg-gadan ken panagtutuo kana iti padas ket agpaay iti pagsayaatanna; 8-9, Bimmaba kadakuada amin ti Anak ti Tao.*

PAGDIDINNAMAGANTO iti intero a daga ti "naganmo, ket umsiendakanto dagiti maag, ket makaungetto kenka ti impierno;

2 Bayat ti idadawat dagiti nartarnaw ti panagpuspusona, ken dagiti masirib, ken dagiti natakngeng, ken dagiti nadayaw, iti "pammagbaga, ken panangituray, ken bendision a masansan iti imam.

3 Ket saanto iti kaano man nga agtallikud kenka dagiti taom babaen ti pammaneknek dagiti mangliliput.

4 Ket nupay iduronnakanto iti riribuk ti kinabilegda, ken iti rehas ken iti pader, addanto latta kenka ti dayaw; ket iti "apagbiit ad-addanto a nakaam-amak ti timekmo iti imatang dagiti kabusormo ngem iti rungsot ti ^bleon, gapu iti kinalintegmo; ket agtakderto iti sibaymo ti Dios iti agnanayon nga awan inggana.

5 No natudinganka nga aglasat iti panagtutuo; no addaka

iti baet ti panagrigat kadagiti ulbod a kabsatmo; no addaka iti baet ti panagrigat kadagiti mannanakaw; no addaka iti baet ti panagrigat iti daga wenno iti baybay;

6 No mapabasolka iti amin a kita ti ulbod a pammabasol; no darupendaka dagiti kabusormo; no girsagirsayendaka iti gimong ti amam ken ti inam ken dagiti kabsatmo a lallaki ken babbai; ket no babaen ti naasut nga espada girsagirsayendaka dagiti kabusormo iti sidong ti asawam, ken kadagiti annakmo, ken iti inauna nga anakmo a lalaki, nga innem a tawenna pay laeng, agbitinto iti pagan-anaymo, ket kunananto, Amak, amak, apay a dika makapagtaeng kadakami? O, amak, ania ti aramiden kenka dagiti lallaki? ket no kalpasanna maisinanto kenka babaen ti espada, ket maulodka iti pagbaludan, ket sarakusoken-daka dagiti kabusormo a kas kadagiti "oso a mangpanggep iti dara ti kordero;

7 Ket no maipisokkanto iti abut, wenno kadagiti ima dagiti mammapatay, ket maipataw kenka ti patay; no maipuruakka iti "uneg; ket no pagaambonandaka ti um-umkis a dalluyon; no agbalin a kabusormo ti narung-

sot nga angin; no agdalungdong ti langit iti sipnget, ket amin a banag agkukunsabo a mangbanon ti dalanmo; ken kangrunaan ti amin, no dagiti yo ti ^bimpierno ungapandanto ti ngiwatda a mangalun-on kenka, ammuem, anakko, nga amin dagitoy a banag ipaayandaka iti ^cpadas, ket agbalindanto a pag-sayaatam.

8 Ti ^aAnak ti Tao ^bbimmaba iti

babaenda amin. Nain-indaklan-ka kadi ngem isu?

9 Ngarud, dika bumdeng, ket ^aagtalinaedto kenka ti kinasaserdote; ta naitudingen ti ^bbeddenga, saandanto a makalabas. Ammon dagiti ^caldawmo, ket mabilbilangen dagiti tawenmo; ngarud, dika ^aagbuteng iti aramiden ti tao, ta addanto kenka ti Dios iti agnanayon nga awan inggana.

BENNEG 123

Pagrebengan dagiti Santo a mainaig kadagiti mangidaddadanes kada-kuada, kas impaulog ni Joseph Smith a Propeta, bayat ti kaaddana iti pagbaludan ti Liberty, Missouri, idi Marso 1939 (History of the Church, 3:302–303).

1–6, *Nasken nga urnongen ken ipablaak dagiti Santo dagiti pakammuan ti panagsagaba ken pannakaidadanesda*; 7–10, *Ti met la espiritu a nangbukel iti inuulbod a pagannurotan ti mangidaulo iti pannakaidadanes dagiti Santo*; 11–17, *Adu kadagiti sekta ti di pay na-kaawat iti kinapudno.*

KET manen, isingasingmi ti panangamirismo iti mainugot kadagiti amin a santo a mangurnong kadagiti amin a napagteng, ken panagsagaba ken pannakaidadanes a naaramid kadakuada dagiti tao daytoy nga Estado;

2 Ken kasta met kadagiti amin

a sanikua ken dagup dagiti nadadael a sinagrapda, babaen ti pannakadangran ti dayaw ken iti bagi, kasta met dagiti pudno a sanikua;

3 Ken kasta met ti nagnagan dagiti amin a tao a nangimameg kadakuada, agingga a masarakan ken matiliwda ida.

4 Ket mabalin a mabukel ti komiti a mangduktal kadagitoy a banag, ken agala iti palawag ken apidabit; ken kasta met a mangurnong kadagiti agwarwaras a pamadpadakes a pablaak;

5 Ken amin dagiti adda kadagiti magasin, ken kadagiti ensayklopedia, ken amin dagiti naipablaak a pamadpadakes a

7b 2 Sam. 22:5–7;
JS—P 1:15–16.

c 2 Cor. 4:17;
Heb. 12:10–11;
2 Ne. 2:11.

8a PNK Anak ti Tao.

b Heb. 2:9, 17–18;
DkK 76:107; 88:6.

9a DkK 90:3.
b Ara. 17:26.
c DkK 121:25.

d Neh. 4:14;

Sal. 56:4; 118:6;
Prov. 3:5–6;
Isa. 51:7;
Luc. 12:4–5;
2 Ne. 8:7;
DkK 3:7; 98:14.

pakasaritaan, ken sinurat, nga inaramidda, ken mangiparang iti sapatap a panamagsasaip ti nasairuan a kinadakes ken kina-dangkes ken makapatay a panagipatungpal a naaramid kadagito y a tao—

6 Tapno saanmi laeng nga ipablaak iti sangalubongan, ngem idatagmi pay ida kadagiti pangulo ti gobierno iti kinangisit ken kinaayup ti aramidda, kas kakaisunan a pangikamangtayo iti Nailangitan nga Ama, sakbay a naan-anay ken awanen ti pagkurangan ti pannakatuntontayo iti dayta kari a panangawag kenkuana iti lugar a “paglemlemmenganna; ken tapno awan ti pakapakawanan ti sangabukel a pagilian sakbay nga idis-sona ti bileg ti naindaklan a takia-na.

7 Nasken unay daytoy a pagrebbengan nga utangtayo iti Dios, kadagiti anghel, a pakaisaklangantayonto, ken iti bagbagitayo, kadagiti assawa ken annaktayo, a napagtamed a silaladingit, sileleddaang, ken panangisakit, iti babaen ti kadangkakan nga ima ti pampapatay, panangilupitlupit, ken panangirurumen, a tinarabay ken pinaregta ken intag-ay ti pangaring dayta espiritu a sibilileg a nangirematse kadagiti pagannurotan dagiti amma, a nangipatawid iti inuulbod, iti puspuso dagiti ubbing, ken nangpunno iti lubong iti panna-

katikaw, ken pimmigsa a pimmigsa, ket isu itan ti kangruna-an a paratignay ti kinadakes, ket agas-asug ti intero a “daga iti kinadagsen ti kinamanagbasolna.

8 Isu daytoy ti landok a “sanggol, nalagda a pamungo; isuda ti posas, ken kawar, ken kadena, ken pammalud ti impierno.

9 Ngarud nasken unay a pagrebbengan nga utangtayo, saan la a kadagiti assawa ken annaktayo, ngem kadagiti pay balo ken awanan amma, a “napapatay dagiti assawa a lallaki ken amma kadagiti landok nga ima;

10 A dagiti nasipnget ken nangisit a gagem umdasen a mamagkintayeg uray pay ti mismo nga impierno, ken tumakder nga agkinkintayeg ken bumbumsag, ken mamagtigerger ken mamagkissiw kadagiti ima ti mismo a sairo.

11 Ken kasta met a nasken unay a pagrebbengan nga utangtayo kadagiti amin a tumanor a kaputotan, ken kadagiti amin a natarnaw ti panagpuspusona—

12 Ta adu pay laeng iti daga kadagiti amin a sekta, partido, ken pammati, ti “nabulsek kadagiti nasikap nga aramid dagiti tao, nga inyappanda a pangalilaw, ken mailiklik laeng iti kinapudno gapu ta dida ammo ti pangsapulanda—

13 Ngarud, tapno bubosen ken aramatentayo ti biagtayo a pangitunda iti lawag kadagiti amin a banag a “nailemmeng iti

123 6a DkK 101:89;

121:1, 4.

7a Moises 7:48-49.

8a PNK Sangol.

9a DKK 98:13; 124:54.

12a Col. 2:8;

DkK 76:75.

b 1 Ne. 8:21-23.

13a 1 Cor. 4:5.

kasipngetan, nga ammotayo no sadino; ket pudpudno a naipakitada manipud iti langit—

14 Maasikaso koma ngarud dagitoy a sigaganetget.

15 Awan koma ti tao a mangibilang kadagitoy a babassit a bambanag; ta adu pay ti maidatagto iti masakbayan, a maipanggep kadagiti santo, nga agpannuray kadagitoy a banag.

16 Ammoyo, kakabsat, a dakkel ti ^apakaيرانudan ti dakkel a

bapor iti nakabasbassit a timon iti panawen ti bagyo, babaen ti panangtribisia iti turong ti angin ken dagiti dalluyon.

17 Ngarud, patpatgen unay a kakabsat, ^aagragstakayo koma nga aramiden amin dagiti naipakumit iti bilegtayo; kalpasanna agtakdertayo, a sililinteg, a sinanama, a makaimatang iti ^bpanangisalakana ti Dios, nga ipalgak ti takiagna.

BENNEG 124

Paltiing a naited ken ni Joseph Smith a Propeta, iti Nauvoo, Illinois, idi 19 ti Enero 1841 (History of the Church, 4:274–286). Gapu iti lumanlanlan a pannakaidadanes ken saan a nainkalinteg a pamuspusan dagiti dadaulo ti publiko a maibusor kadakuada, napilitan dagiti Santo a nangpanaw iti Missouri. Awan ti nabati a pagpilianda iti makatalipupos a bilin nga impaulog ni Lilburn W. Boggs, a Gobernador ti Missouri, a napetsaan iti 27 ti Oktubre, 1838 (History of the Church, 3:175). Idi 1841, a pannakaited daytoy a paltiing, binangon dagiti Santo ti ciudad ti Nauvoo, a nangsakup iti disso ti sigud a barrio ti Commerce, Illinois, ket nabangon ditoy dagiti kuartel ti Simbaan.

1–14, Mabilin ni Joseph Smith a mangted iti napasnek a pannakaiwaragawag ti ebangelio iti presidente ti Estados Unidos, kadagiti gobernador, ken kadagiti agturay ti amin a pagilian; 15–21, Nabendisionan da Hyrum Smith, David W. Patten, Joseph Smith, Sr., ken dadduma pay kadagiti sibibiag ken natayen gapu iti kinamatalek ken kinaimbagda; 22–28, Mabilin dagiti Santo a mangbangon iti balay a pagrarsakan dagiti gangannaet ken iti templo iti Nauvoo; 29–36, Nasken a maannong iti

templo ti panangbuniag kadagiti natay; 37–44, Kanayon a mangbangon dagiti tao ti Apo iti templo a pakaannongan dagiti nasantuan nga ordinansa; 45–55, Mapalubosan dagiti Santo a di mangbangon iti templo iti ili ti Jackson gapu iti panangidadanes dagiti kabusor; 56–83, Maited ti panangiwanwan iti pannakabangon iti Balay ti Nauvoo; 84–96, Matudingan ni Hyrum Smith a patriarka ken mangawat kadagiti tulbek, ken mangsukat iti lugar ni Oliver Cowdery; 97–122, Mabagbagaan da William

Law ken dadduma pay kadagiti aramidda; 123–145, Mainaganan dagiti sapasap ken lokal a dadaulo, a maikappeng dagiti pagrebbenganda ken nakaikappenganda a korum.

PUDNO, kastoy ti kinuna ti Apo kenka, katulongak a Joseph Smith, magustuak unay ti daton ken dagiti pammigbigmo, nga inaramidmo; ta gapu iti daytoy intag-ayka, tapno maipakitak ti pagsiribak babaen dagiti “nakapsut a banag iti daga.

2 Maawatko dagiti kararagmo kaniak; ket kas sungbatda kunak kenka, a matudinganka ita a dagus a mangted iti napasnek a panangiwaragawag iti ebangheliok, ken daytoy “istaka nga immulak a panuli a bato ti Zion, a mapasilengto babaen ti panangpalinis a maibatay iti langa ti palasio.

3 Maaramidto daytoy a waragawag kadagiti amin nga “ari iti lubong, kadagiti uppat a sulina, iti madaydayaw a napili a presidente, ken iti nangato ti panagpampanunotna a gobernador iti pagilian a pagindegam, ken kadagiti amin a pagilian a naiwaraswaras iti adayo a dagdaga.

4 Maisurat koma iti espiritu ti “kinaemma ken babaen ti bileg ti Espiritu Santo, nga addanto kenka iti kanito a pannakaisurat daytoy;

5 Ta maitedto kenka babaen ti

Espiritu Santo tapno maammuan ti pagayatak maipanggep kadagidiay nga ari ken agturay, uray pay ti mapasamakto kadakuada iti dumteng a panawen.

6 Ta, adtoy, dandanin awagak ida a dumngeg iti lawag ken gloria ti Zion, ta dimtengen ti panawen a para kenkuana.

7 Awagam ngarud ida, iti napigsa a waragawag, ken babaen ti pammaneknekmo, a saanka nga agbuteng kadakuada, ta kasda la “ruot, ket amin a gloriada kasla sabong a marsaak iti saan a mabayag, tapno mapanawanda met nga awan pakawan—

8 Ken mabalin a sarungkarak ida iti aldaw nga isasarungkar, inton waknitak ti rupa iti inyabongko, a mangituding iti bingay dagiti mangidadanes kadagiti managinsisingpet, nga addanto “agngarngariet, no dida awaten dagiti katulongak ken ti pammaneknekko nga impalgakko kadakuada.

9 Ket manen, sarungkarakto ida ken paluknengek ti puspusoda, nga adu kadakuada ti agpaay iti pagimbaganyo tapno magun-odyo ti parabur kadagiti matada, tapno “masilawanda iti kinapudno, ken dagiti Gentil iti pannakaitan-ok wenno pannakaitag-ay ti Zion.

10 Ta nakaparpardas ti yaay ti aldaw nga isasarungkarko, iti

124 1a 1 Cor. 1:26–28;
DkK 1:19; 35:13.

2a PNK Istaka.

3a Sal. 119:46;

Mat. 10:18;

DkK 1:23.

4a PNK Napakumbaba,
Kinapakumbaba.

7a Sal. 103:15–16;

Isa. 40:6–8;

1 Ped. 1:24–25.

8a Mat. 8:12;

Alma 40:13;

DkK 101:91;

112:24.

9a Isa. 60:1–4.

PNK Silaw,

Silaw ni Cristo.

"oras a diyo namnamaen; ket sadinonto ti pagtalgedan dagiti taok, ken pagtaklinan dagiti mabatinto?

11 Agriingkayo, O ar-ari ti daga! Umaykayo, O, umaykayo, nga imetyo dagiti balitok ken pirakyo, a pangtulong kadagiti taok, iti balay dagiti babbai nga annak ti Zion.

12 Ket manen, pudno kunak kadakayo, tulongannakayo koma ni katulongak a Robert B. Thompson a mangisurat iti daytoy a waragawag, ta maay-ayok unay kenkuana, ket nasken ngarud a kaduayo;

13 Dumngeg koma, ngarud iti patigmaanyo, ket bendisionak iti di mabilang a bendision; agtalinaed koma a natulnog ken napudno kadagiti amin a banag manipud ita, ket agbalinto a naindaklan iti imatangko;

14 Ngem laglagipenna koma a dawatekto kenkuana ti "panagaywanna.

15 Ket manen, pudno kunak kenka, nagasat ni katulongak a "Hyrum Smith; ta siak, ti Apo, ay-ayatek gapu iti ^bkinadalus ti panagpuspusona, ken gapu ta ipatpategna dagiti umno iti imatangko, kinuna ti Apo.

16 Manen, tulongannaka koma ti katulongak a ni John C. Bennett iti aramidmo a mangipatulod iti balikasko kadagiti ari ken tattao iti daga, ken bayabayen-

naka, sika a katulongak a Joseph Smith, iti kanito ti rigat; ket saan a masaaw ti gunggonana no umawat iti "pamagbaga.

17 Ket naindaklanto gapu iti ayatna, ta agpaayto kaniak no aramidenna daytoy, kinuna ti Apo. Nakitakon dagiti aramid a naiwakasna, nga awatek no ituloyna, ket koronaakto kadagiti bendision ken naindaklan a dayag.

18 Ket manen, kunak kenka a pagayatak nga ituloyto ni katulongak a Lyman Wight ti mangasaba para iti Zion, iti espiritu ti kinaemma, nga ipudnonak iti lubong; ket itayabkonto nga ipangato a kas kadagiti payak dagiti "agila; ket magun-odnanto ti gloria ken dayaw para kenkuana ken para kaniak.

19 Tapno inton malpasna ti aramidna awatekto a mismo, a kas iti inaramidko iti katulongak a ni "David Patten, a kaduak ita iti daytoy a kanito, ken kasta met ni katulongak nga ^bEdward Partridge, ken kasta met ti lakayen a katulongak a ni "Joseph Smith, Sen., a nagtugaw iti makanawan ni "Abraham, ken nabendisionan ken naespirituan, ta isu ket kukuak.

20 Ket manen, pudno kunak kenka a saan a "nasikap ni katulongak a George Miller; mabalin a pagtalkan gapu iti kinatulnog ti panagpuspusona; ket gapu

10a Mat. 24:44;
JS—M 1:48.

14a PNK Agay-aywan,
Panagaywan.

15a PNK Smith, Hyrum.
^b PNK Kinadalus.

16a PNK Balakad.

18a Ex. 19:4;
Isa. 40:31.

19a DkK 124:130.
PNK Patten,
David W.

^b PNK Partridge,
Edward.

^c PNK Smith,
Joseph Sr.

^d DkK 137:5.

20a PNK Sikap.

iti ayatna iti pammaneknekko, ayatek, siak, nga Apo.

21 Kunak ngarud kenka, isaadko iti ulona ti pagtakeman a “pagobispuan a kas iti katulongak a ni Edward Partridge, tapno mawatna ti pannangted-pateg iti balayko, tapno makaipaay iti bendision kadagiti nakurapay kadagiti taok, kinuna ti Apo. Awan koma ti tao a mangumsi iti katulongak a ni George, ta agdaydayawto kaniak.

22 Mangbangon koma ti katulongak a ni George, ken ti katulongak a ni Lyman, ken ti katulongak a ni John Snider, ken dadduma pay, iti “balay a maipanagan kaniak, a kas iti maysa nga ipakitanto ni katulongak a Joseph kadakuada iti lugar nga ipakitananto met kadakuada.

23 Ket balayto a pagdagusan, balay a sangbayanto dagiti “gangannaet a mabalin nga aggapu iti adayo; ngarud napintas koma a balay, a maikari nga awaten, tapno naan-anay ti panakapaginana ti nabannog nga agbambaniaga ken natalged bayat ti panangipapusona iti balikas ti Apo; ken ti ^bpanuli a bato nga intudingko iti Zion.

24 Nadalusto a pagyanan daytoy a balay no mabangon bababen iti naganko, ken no saan nga ipalubos ti gobernador a matuding iti daytoy a serken ti ru-

git. Nasantuanto, wenno saanto nga agindeg ti Apo a Diosyo iti daytoy.

25 Ket manen, pudno kunak kadakayo, pasangbayenyo amin a santok nga aggapu iti adayo.

26 Ket mangibaonkayo kadagiti napartak a mensahero, wen, dagiti napili a mensahero, ket kunayo kadakuada: Umaykayo, nga itugotyo amin a balitokyo, ken pirakyo, ken dagiti napateg a batbatoyo, ken amin dagiti antigoyo; ken amin dagiti manakaammo iti antigo, nga umay, mabalinda ti umay, ket mangitugotda iti parua, iti saleng, ken iti aruo, ken amin dagiti napateg a kayo iti daga;

27 Ken landok, ken kubre, ken tanso, ken zinc, ken amin dagiti napateg a gamengyo iti daga; ket mangbangonkayo iti “balay a mainagan kaniak, a ^bpagyanan ti Kangatuan.

28 Ta awan ti lugar a masarakan iti daga a mabalin nga umayanna ken “isublina manen kadakayo ti napukawyo, wenno impanawna, a kas iti pakabuklan ti kinasaserdote.

29 Ta awan ti puente a “pamuniagan iti daga, tapno ^bmabuniaganda, dagiti santok nga agpaay kadagiti natay—

30 Ta kukua ti balayko daytoy nga ordinansa, ket diak maawat, kadagiti aldaw laeng ti kinaku-

21a DkK 41:9.

PNK Obispo.

22a DkK 124:56–60.

23a Deut. 31:12;

Mat. 25:35, 38.

^b DkK 124:2.

27a DkK 109:5.

PNK Templo,
Balay ti Apo.

^b Ex. 25:8;

DkK 97:15–17.

28a PNK Pannakaisubli
ti Ebanghelio.

29a DkK 128:13.

^b 1 Cor. 15:29;

DkK 127:6; 138:33.

PNK Buniag,
Panagbuniag—
Kasapulan iti
panagbuniag.

rapayyo, a diyo pannakabangon iti balayko.

31 Ngem bilinenkayo, dakayo amin a santok, a "mangbangon iti balayko; ket ikkankayo iti umdas a panawen a mangbangon iti balayko; ket bayat daytoy a panawen awatekto ti panangbuniagyo.

32 Ngem adtoy, iti paggibusan daytoy a panawen saankonton nga awaten ti panangbuniagyo kadagiti minatayyo; ngem no diyo maaramid daytoy agingga iti paggibusan daytoy a panawen saankayonton a maawat a kas simbaan, a kaduayo dagiti minatayyo, kinuna ti Apo a Diosyo.

33 Ta pudno kunak kadakayo, a kalpasan ti kaadda ti umdas a panawenyo a mangbangon iti balayko, a pakaaramidan ti ordinansa ti panangbuniag kadagiti natay, ken narugian manipud pay idi sakbay a nabukel ti lubong, saan a maawat kaniak ti panangbuniagyo kadagiti minatayyo;

34 Ta iti daytoy ti nakayordenan dagiti "turbek ti nasantuan a kinasaserdote, tapno magundayo ti dayaw ken gloria.

35 Ket kalpasan daytoy a panawen, ti panangbuniagyo kadagiti natay, kadagiti nawarawara iti ganggannaet, saanda

a maawat kaniak, kinuna ti Apo.

36 Ta nayorden nga iti Zion, ken dagiti istakana, ken iti Jerusalem, kadagiti lugar nga intudingko a "pagkamangan, isudanto ti lugar a pangbuniagyo kadagiti minatayyo.

37 Ket manen, pudno kunak kadakayo, kasano a maawatko ti "panangugasyo, malaksid no aramidenyo iti balay a binaangonyo iti naganko?

38 Ta, iti daytoy a gapu ti nangbilinak ken ni Moises a nasken a mangbangon iti "tabernakulo, a nasken a bunagenda iti langalang, ket mangbangonda iti ^bbalay iti naikari a daga, tapno mai-palgak dagidiay nga ordinansa a naillemmeng manipud pay idi punganay ti lubong.

39 Ngarud, pudno kunak kadakayo, a ti "pannakalanayo, ken pannakaugasyo, ken ^bpanamuniagyo kadagiti natay, ken ti "sagrado a panagtitiponyo, ken dagiti pakalaglagipan iti "panagsakripisioyo babaen kadagiti lallaki nga annak ni Levi, ken kadagiti orakuloyo kadagiti "nasantuan a luglugaryo a nangawatanyo iti panagpapatang, ken dagiti alagaden ken pangngeddengyo, para iti pangrugian dagiti paltiing ken pannakaipasdek ti Zion, ken para iti

31a DkK 97:10.

34a DkK 110:14-16.

PNK Turbek ti
Kinasaserdote.

36a Isa. 4:5-6.

37a PNK Bugguan,
Nabugguan,
Pannakabuggo.

38a Ex. 25:1-9; 33:7.

PNK Tabernakulo.

^b PNK Templo,
Balay ti Apo.

39a Ex. 29:7.

PNK Panangpatedted
iti Lana.

^b PNK Ordinansa—
Ordinansa iti
panangisaup.

^c DkK 88:117.

^d DkK 13:1;
84:31; 128:24;
JS—P 1:69.

^e Eze. 41:4;
DkK 45:32;
87:8; 101:22.

ngayed, dayaw, ken talugading kadagiti amin a munisipiona, nayordenda babaen iti ordinansa ti nasantuan a balayko, a kanyon a maibilbilin kadagiti taok a bangonenda iti nasantuan a naganko.

40 Ket pudno kunak kadakayo, mabangon koma daytoy a balay babaen ti naganko, tapno maipalgakko sadiay dagiti ordinansak kadagiti taok;

41 Ta tagipatgek nga ^aipalgak iti simbaanko dagiti banag a nabayagen a ^bnaidulin idi pay la sakbay a nabukel ti lubong, bambanag maipapan iti dispensasion ti ^cpannakatungpal dagiti panawen.

42 Ket ^aipakitakto iti katulongak a ni Joseph amin dagiti banag a maipapan iti daytoy a balay, ken dagiti kinasaserdote, ken ti lugar a pakabangonannanto.

43 Ket bangonenyonto iti lugar a naamirisyo a pakabangonan-na, ta dayta a disso ti napilik a pangbangonanyo.

44 No agtrabahokayo iti amin a kabaelayo, idatonkonto dayta a disso tapno agbalin a ^anasantuan.

45 Ket no dumngeg dagiti taok iti timekko, ken iti timek dagiti ^akatulongak a tinudingak a mangidaulo kadagiti taok, adtoy, pudno kunak kadakayo, saandanto a mapapanaw iti lugarda.

46 Ngem no dida dumngeg iti timekko, wenna iti timek dagi-

toy tao a tinudingak, saandanto a mabendisionan, gapu ta rugitanda dagiti nasantuan a dagak, ken dagiti nasantuan nga ordinansak, ken dagiti dokumentok, ken dagiti nasantuan a balikas nga itedko kadakuada.

47 Ket mapasamakto a no mabangonkayo iti balay babaen ti naganko, ket saanyo nga aramiden dagiti banag nga ibagak, diakto aramiden dagiti ^asapatak kadakayo, wenna tungpalen dagiti kari a namnamaenyo kadagiti imak, kinuna ti Apo.

48 Ta ^aidinto a bendision, wen, babaen kadagiti aramidyo, mangyeg iti lunod, pungtot, gura, ken panangukom kadagiti uloyo, babaen ti kinamaagyo, ken babaen dagiti makarimon nga aramidyo, nga ar-aramidenyo iti sangok, kinuna ti Apo.

49 Pudno, pudno, kunak kadakayo, a no mangtedak iti bilin iti asino man kadagiti lallaki nga annak ti tattao nga agtrabaho babaen ti naganko, ket dagidiay lallaki nga annak ti tattao mapanda a mangaramid iti amin a kabaelaya a mangipatungpal iti dayta nga aramid, ket saanda nga isardeng ti ^akinaregtada, ket umay dagiti kabusorda ket pengdanda ida a mangipatungpal iti dayta nga aramid, adtoy, ^bnasken kaniak a saanen a matuloy dayta nga aramid kadagiti ima dagiti lallaki nga annak ti tattao, ngem tapno mangawat kadagiti datonda.

41a PP 1:9.
b DkK 121:26–32.

c Ef. 1:9–10;
DkK 27:13; 112:30.

42a DkK 95:14–17.
44a PNK Nasantuan.

45a DkK 1:38.
PNK Propeta.

47a PNK Sapata.
48a Deut. 28:15.
49a PNK Kinaregta.
b DkK 56:4; 137:9.

50 Ket “sarungkarakto ti basol ken labsing dagiti nasantuan a paglintegan ken bilinko kadagiti ulo dagiti tubeng iti aramidko, iti maikatlo ken maikapat a ^bkaputotan, no saanda nga “agbabawi, ket kaguradak, kinuna ti Apo a Dios.

51 Ngarud, daytoy ti gapu nga inawatko dagiti daton dagiti binilinko a mangbangan iti siudad ken “balay babaen ti naganko, iti ili ti ^bJackson, Missouri, ket tinubeng ida dagiti kabusorda, kinuna ti Apo a Diosyo.

52 Ket sungbatakto iti “panangukom, pungtot, ken gura, dung-aw, asug, ken panangngariet kadagiti uloda, iti maikatlo ken maikapat a kaputotan, no saanda nga agbabawi, ket kaguradak, kinuna ti Apo a Diosyo.

53 Ket daytoy aramidek a pagariganyo, a pangliwliwa kadakayo maipanggep kadagiti amin a nabilin a mangipatungpal kadagiti aramid ket tinubeng ida dagiti ima dagiti kabusorda, ken babaen ti panangirurumen, kinuna ti Apo a Diosyo.

54 Ta siak ti Apo a Diosyo, ket isalakankonto amin dagiti kabsatyo a “natarnaw ti panagpuspusona, ken ^bnapapatay iti daga ti Missouri, kinuna ti Apo.

55 Ket manen, pudno kunak kadakayo, bilinenkayo manen

a mangbangan iti “balay babaen ti naganko, uray iti daytoy a lugar, tapno ^bmaipanekekyo a mismo kaniak a napudnokayo iti amin a banag nga ibilinko kadakayo, tapno bendisionankayo, ket koronaankayo iti dayaw, saan nga ipapatay, ken agnanayon a biag.

56 Ket ita kunak kadakayo, maipanggep iti balay a “pagdagusan nga imbilinko a bangononyo a pagdagusan dagiti ganggannaet, mabangan koma babaen ti naganko, ket mainagan koma ti naganko iti daytoy, ket maikkan koma ditoy iti lugar ti katulongak a ni Joseph ken ti balayna, iti tunggal kaputotan.

57 Ta ti pananglanak iti ulona, maipaayto koma met ti bendisionna iti ulo dagiti an-annabona.

58 Ket kas nasaok ken ni “Abraham maipanggep kadagiti kakabsat iti daga, a kas iti ibagak ken ni katulongak a Joseph: Keka ken iti ^bbukelmo ti pakabendisionanto dagiti kakabsat iti daga.

59 Ngarud, maikkan koma ni Joseph ken ti bukeln a sumarsaruno kenkuana iti pagyanan iti dayta a balay, iti tunggal kaputotan, iti agnanayon nga awan inggana, kinuna ti Apo.

50a Mosiah 12:1.

b Deut. 5:9;

DkK 98:46–47.

c PNK Agbabawi, Panagbabawi.

51a DkK 115:11.

b PNK Jackson County, Missouri (EUA).

52a DkK 121:11–23.

54a PNK Natarnaw, Kinatarnaw.

b DkK 98:13; 103:27–28.

55a DkK 127:4.

b Abr. 3:25.

56a DkK 124:22–24.

58a Gen. 12:3; 22:18;

Abr. 2:11.

PNK Abraham.

b DkK 110:12.

PNK Katulagan ni Abraham.

60 Ket mapanaganaan koma dayta a balay iti Balay iti Nauvoo; ket naragsak koma a pagyanan ti tao, ken paginanaan dagiti nabannogan nga agdaldaliasat, tapno maipamaysana ti dayag ti Zion, ken ti dayag daytoy, ti panulina a bato;

61 Tapno maawatna met ti balakad manipud kadagiti impatugawko nga agbalin a kasla "mula a nalatak, ken kas ^bagwanwanawan kadagiti bakudna.

62 Adtoy, pudno kunak kadakayo, urnosen koma ti katulongak a ni George Miller, ken ti katulongak a ni Lyman Wight, ken ti katulongak a ni John Snider, ken ti katulongak a ni Peter Haws, ti bagbagida, ket mangtudingda koma iti maysa kadakuada iti presidente ti korumda iti panggep a mangbangon iti dayta a balay.

63 Ket mangbukelda koma iti pagalagadan, tapno makaawatda iti puonan para iti pannakabangon dayta a balay.

64 Ket saandanto nga umawat iti nababbaba ngem limapulo a doliar a bingay iti puonan iti dayta a balay, ket mapalubosandanto nga umawat iti sangapulo-ket-lima a ribu a doliar manipud iti maysa a tao para iti puonan iti dayta a balay.

65 Ngem saandanto a mapalubosan nga umawat iti nasursurok ngem sangapulo-ket-lima a ribu a doliar a puonan manipud iti maysa a tao.

66 Ken saandanto a mapalu-

bosan nga umawat iti nakurkurang ngem sangapulo-ket-lima a ribu a doliar a bingay iti puonan manipud iti maysa a tao iti dayta a balay.

67 Ket saandanto a mapalubosan nga umawat iti asino man a tao, a kas mamuonan iti daytoy a balay, malaksid no agbayad daytoy iti puonanna kadakuada iti kanito nga awatenna ti puonanna;

68 Ket kas maikanatad iti gatad ti puonan a bayadanna kadakuada umawatto iti puonan iti dayta a balay; ngem no awan ti ibayadna kadakuada awanto ti awatenna a puonan iti dayta a balay.

69 Ket no asino man nga agbayad iti puonan kadakuada agbalinto a puonan iti dayta a balay, para kenkuana, ken para iti kaputotanna a sumarsaruno, iti tunggal kaputotan, no la ketdi iggemna wenno dagiti agtawid kenkuana dayta a puonan, ken dida ilako wenno yakar manipud kadagiti imada babaen ti bukodda a pagayatan wenno aramid, no aramidenyo ti pagayatak, kinuna ti Apo a Diosyo.

70 Ket manen, pudno kunak kadakayo, no umawat ni katulongak a George Miller, ken ni katulongak a Lyman Wight, ken ni katulongak a John Snider, ken ni katulongak a Peter Haws, iti ania man a puonan, iti kuarta, wenno iti sanikua a katukad ti gatad ti kuarta, saandanto a mangilatang iti paset dayta

a puonan a para iti ania man a kasapulan, para laeng iti dayta a balay.

71 Ket no mangilatangda iti paset dayta a puonan iti sadino man, para laeng iti dayta a balay, nga awan ti pammalubos ti mamuonan, ket dida bayadan iti mamimpat iti gatad ti puonan nga inlatangda iti sadino man, para laeng iti dayta a balay, mailunoddanto, ket mapapanawdanto iti lugarda, kinuna ti Apo a Dios; ta siak, ti Apo, ti Dios, ket saan a “maang-angaw iti ania man kadagitoy a banag.

72 Pudno kunak kadakayo, agbayad koma ti katulongak a ni Joseph iti puonan kadakuada para iti pannakabangon dayta a balay, a kas namnamaenna a nasayaat; ngem saan a kabaelan ti katulongak a ni Joseph ti agbayad iti nasursurok ngem sangapulo-ket-lima a ribu a doliar a puonan iti dayta a balay, wenno nababbaba ngem limapulo a doliar; wenno asino man a tao, kinuna ti Apo.

73 Ken adda met dagiti sabsabali a mangayat a mangammo iti pagayatak maipanggep kadakuada, ta dinamagda kaniak.

74 Ngarud, kunak kadakayo maipanggep iti katulongak a ni Vinson Knight, no aramidenna ti pagayatak mangikabil koma iti puonan iti dayta a balay a para kenkuana, ken para iti kaputotanna a sumarsaruno, iti tunggal kaputotan.

75 Ket ipukkawna koma ti ti-

mekna a nabayag ken napigsa, iti ummong dagiti tao, a “mangipakaasi iti pagsayaatan dagiti nakurapay ken agkasapulan; ket saan koma nga agkamtud, wenno aglulok ti pusona; ket ^bawatekto ti datonna, ta saandanto a para kaniak a kas daton ni Cain, ta isu ti kukuak, kinuna ti Apo.

76 Agrab-o koma ti kaamaanna ket ilaksidda ti puspusoda iti rigat; ta isu ti pinili ken dinutokak, ket maraemto iti tengnga ti balayna, ta pakawanek amin a basolna, kinuna ti Apo. Amen.

77 Pudno kunak kadakayo, mangikabil koma met ti katulongak a ni Hyrum iti puonan iti dayta a balay iti namnamaenna a nasayaat, para kenkuana ken iti kaputotanna a sumarsaruno, iti tunggal kaputotan.

78 Mangikabil koma ti katulongak a ni Isaac Galland iti puonan iti dayta a balay; ta siak, ti Apo, ipatpategko gapu iti trabaho nga inwakasna, ket pakawanek amin a basolna; ngarud, malaglagipto koma ti bingayna iti dayta a balay iti tunggal kaputotan.

79 Mairaman koma kadakayo a natudingan ti katulongak a ni Isaac Galland, ket ordenan ti katulongak a ni William Marks, ken bendisionanna, a sumurot iti katulongak a ni Hyrum a mangipatungpal iti aramid a paaramid kadakuada ni katulongak a ni Joseph, ket mabendisionandanto iti adu.

80 Agbayad koma ti katulo-

71a Gal. 6:7.

75a Prov. 31:9.

b Gen. 4:4–5;

Moises 5:18–28.

ngak a ni William Marks iti puonan iti dayta a balay, iti namnamaenna a nasayaat, para kenkuana ken iti kaputotan-na, iti tunggal kaputotan.

81 Agbayad koma ti katulongak a ni Henry G. Sherwood iti puonan iti dayta a balay, iti namnamaenna a nasayaat, para kenkuana ken iti sumarsaruno a bukelna, iti tunggal kaputotan.

82 Agbayad koma ni katulongak a William Law iti puonan iti dayta a balay, para kenkuana ken iti sumarsaruno a bukelna, iti tunggal kaputotan.

83 No aramidenna ti pagayatak saanna koma nga ipan ti kaamaanna iti dumaya a dagdaga, a kas iti Kirtland; nupay kasta, siak, ti Apo, bangonekto ti Kirtland, ngem siak, ti Apo, adda panaplit nga insaganak kadagiti agindeg sadiay.

84 Ket ti katulongak a ni Almon Babbitt, adu dagiti banag a diak magustuan; adtoy, tinari-gagayanna ti mangbukel iti konsehona iti laksid ti konseho nga inordenak, nga isu dayta Pangu-luen ti Simbaanko; ket nangika-bil iti "bimmalitok a baka a pag-daydayawan dagiti taok.

85 Awan koma ti tao a "pu-manaw iti daytoy a lugar nga immay ditoy a mangpadas a mangtungpal kadagiti bilinko.

86 No agindegda ditoy agindegda koma kaniak; ket no matayda matayda koma kaniak; ta

"aginanadanto kadagiti amin a trabahoda ditoy, ket ituloydanto dagiti aramidna.

87 Ngarud, agtalek koma kaniak ti katulongak a ni William, ket isardengna ti agdandanag maipanggep iti kaamaanna, gapu iti sakit iti daga. "No ay-ayatendak, tungpalenyo dagiti bilinko; ket ti sakit iti daga ^bag-banagto para iti gloriayo.

88 Mapan koma ipakdaar ti katulongak a ni William ti agnanayon nga ebangheliok iti napigsa a timek, ken napnuan rag-o, kas iti panangtignayto kenkuana ti "Espirituk, kadagiti agindeg iti Warsaw, ken kasta met kadagiti agindeg iti Carthage, ken kasta met kadagiti agindeg iti Burlington, ken kasta met kadagiti agindeg iti Madison, ket aguray a siaanus ken sireregta iti adadu a pannakaiwanwan iti sapasap a taripnongko, kinuna ti Apo.

89 No aramidennanto ti pagayatak imdenganna koma manipud ditoy ti balakad ni katulongak a Joseph, ket iti matgedanna "matulonganna dagiti nakurapay, ken ipablaakna ^bti baro a patarus ti nasantuan a balikasko kadagiti agindeg iti daga.

90 Ket no aramidennanto daytoy "bendisionakto iti nakaadadu a bendision, tapno saan a mabaybay-an, wenno masara-

84a Ex. 32:2-4.

85a Luc. 9:62.

86a Apoc. 14:13.

PNK Paraiso; Inana.

87a Jn. 14:15.

^b DkK 121:8; 122:7.

88a PNK Dios,

Kinadios—

Dios nga

Espiritu Santo.

89a DkK 78:3.

^b PIP ti Patarus

ni Joseph Smith
iti Biblia.

90a PNK Bendision,
Nabendisionan,
Pammendision.

kan dagiti bukeln a nga ^bagdaw-dawat iti taraon.

91 Ket manen, pudno kunak kadakayo, matudingan koma ti katulongak a ni William, maordenan, ken mapusgan a mamagbaga ti katulongak a ni Joseph, iti kuarto ti katulongak a ni Hyrum, tapno maala ti katulongak a ni Hyrum ti takem ti Kinasaserdote ken ^aPatriarka, nga intuding kenkuana ti amana, babaen ti bendision ken kasta met a babaen ti kalintegan;

92 Tapno manipud ita isunton ti agiggem kadagiti tulbek ti bendision ti ^akinapatriarka kadagiti ulo dagiti amin a taok.

93 Tapno asino man a bendisionanna mabendisionanto, ken asino man nga ^ailunodna mailunodto; tapno ania man a ^bpagkappengenyoy iti daga mapagkappengto iti langit; ken ania man a warwaranyoy iti daga warwaranto iti langit.

94 Ket manipud iti daytoy a kanito tudingak nga agbalin a propeta, ken ^amammadto, ken mammaltiing ti simbaanko, kasta met ti katulongak a ni Joseph;

95 Tapno agtignay met a maidanggay ken ni katulongak a Joseph; ken umawat iti balakad manipud iti katulongak a ni Joseph, a mangipakitanto kenkuana kadagiti ^atulbek a maba-

lin a dawaten ken awatenna, ket makoronaanto iti umasping a bendision ken gloria, ken dayaw, ken kinasaserdote, ken sagut ti kinasaserdote, a naminsan a naited ken ti katulongak a ni ^bOliver Cowdery;

96 Tapno paneknekan ni katulongak a Hyrum dagiti banag nga ipakitakto kenkuana, tapno agbalinto a nakallalagip ti naganna iti tunggal kaputotan, iti agnanayon nga awan inggana.

97 Awaten koma met ti katulongak a ni William Law dagiti tulbek a pakadawatan ken pakawatanna iti bendision; ^aagpakumbaba koma kaniak, ken awanan iti ^bkinasikap, ket awatennanto ti Espirituk, nga isu ti ^aMangliwliwa, a mangipakitanto kenkuana iti kinapudno dagiti amin a banag, ken mangtedto kenkuana, iti dayta nga oras, iti sawennanto.

98 Ket kumuyogto kenkuana dagitoy a ^atanda—^bagasannanto dagiti masaksakit, paksiatenanto dagiti sairo, ken maisalakanto kadagiti mangipaay kenkuana iti makapatay a sabidong;

99 Ket maitundanto kadagiti dana a saan a pakatukkawan dagiti ^anagita nga uleg iti mukodna, ket ikapetnanto iti arapaap ti ^bpampanunotna a kas iti payak dagiti agila.

90b Sal. 37:25.

91a DkK 107:39–40.

PNK Patriarka,
Kinapatriarka.

92a PNK Bendision
ti Patriarka.

93a DkK 132:45–47.

b Mat. 16:19.

PNK Panaglantip,

Paglantipen.

94a DkK 107:91–92.

PNK Mammadto.

95a DkK 6:28.

b PNK Cowdery,
Oliver.

97a PNK Napakumbaba,

Kinapakumbaba.

b PNK Sikap.

c PNK Mangliwliwa.

98a Mar. 16:17–18.

PNK Sagut ti
Espiritu, Dagiti.

b PNK Agasan,
Panagagas.

99a DkK 84:71–73.

b Ex. 19:4; Isa. 40:31.

100 Ket ania no pagayatak a pagungarena dagiti natay, di-na koma pengdan ti timekna.

101 Ngarud, yikkis koma ti katulongak a ni William ket awan sardengna, a sirarag-o ken siraragsak, ken addaan iti panagdayaw kenkuana a nakatugaw iti trono iti agnanayon nga awan inggana, kinuna ti Apo a Diosyo.

102 Adtoy, kunak kadakayo, adda misionko a nakasagana ken ti katulongak a ni William, ken ti katulongak a ni Hyrum, ket para kadakuada laeng; ket agbati koma ti katulongak a ni Joseph iti balay, ta kasapulan. Ipakitakto dagiti nabati kalpasanna. Pudno a kasta. Amen.

103 Ket manen, pudno kunak kadakayo, no pagserbiannak ti katulongak a ni “Sidney ken agbalin a mamagbaga ti katulongak a ni Joseph, tumakder koma ket umay ken agakem iti takemna, ket agpakumbaba iti imatangko.

104 Ket no idiayaannak iti matawat a daton, ken pammigbig, ket agtalinaed kadagiti taok, adtoy, siak, ti Apo a Diosyo, agsakto tapno maimbagan; ket ipukkawnanto manen ti timekna iti kabambantayan, ket agbalinto a “pannakangiwatko iti imatangko.

105 Umay koma ket itiponna ti kaamaanna kadagiti kaarruba a pagyanan ti katulongak a ni Joseph.

106 Ket iti panagdaliasatna

ipigsana koma ti timekna a kas iti aweng ti trumpeta, ket balaganna dagiti agindeg iti daga a liklikanda ti dumteng nga unget.

107 Tulonganna koma ti katulongak a ni Joseph, ken kasta met a tulongan koma ti katulongak a ni William Law ti katulongak a ni Joseph, a mangaramid iti napasnek a “panangiwaragawag kadagiti ari iti daga, a kas iti nasaok idin kadakayo.

108 No aramiden ti katulongak a ni Sidney ti pagayatak, saanna koma nga ikkaten ti kaamaanna iti “dumaya a daga, ngem baliwanna koma ti pagyananda, a kas iti nasaokon.

109 Adtoy, diak pagayatan nga agsapulto iti pakaisalakanan ken pagkamangan iti ruar ti ciudad nga intudingko kadakayo, nga isu ti ciudad ti “Nauvoo.

110 Pudno kunak kadakayo, a kas ita, no denggenna ti timekko, pagsayaatanna. Pudno a kasta. Amen.

111 Ket manen, pudno kunak kadakayo, agbayad koma ti katulongak a ni Amos Davies iti puonan kadagiti tinudingak a mangbangon iti balay a pagdagusan, a kas iti Balay iti Nauvoo.

112 Aramidenna koma daytoy no adda bingayna; ket dumngeng koma iti pamagbaga ni katulongak a Joseph, ket agtrabaho kadagiti bukodna nga ima tapno magun-odna ti panagta-lek dagiti tao.

103a PNK Rigdon,
Sidney.

104a Ex. 4:14–16;

2 Ne. 3:17–18;
DkK 100:9–11.

107a DkK 124:2–4.

108a DkK 124:82–83.

109a PNK Nauvoo,
Illinois (EUA).

113 Ket no mapaneknekanna ti bagina a napudno kadagiti amin a banag a maitalekto kenkuana, wen, uray ti bassit a banag, agbalinto a “mangituray iti adu;

114 “Ipakumbabana koma ngarud ti bagina tapno maitan-ok. Pudno a kasta. Amen.

115 Ket manen, pudno kunak kadakayo, no tungpalen ni katulongak a Robert D. Foster ti timekko, mangbangon koma iti balay a para iti katulongak a ni Joseph, a maibatay iti kontrata a nagtulaganda, a kas iti panakalukatto ti ridaw kenkuana no kasapulan.

116 Ket ibabawina koma amin a kinamaagna, ket kawesanna ti bagina iti “kinamanangngaasi; ket isardengna ti agaramid iti dakes, ket isardengna amin dagiti nadagsen a panagsasaona;

117 Ken agbayad met iti puonan kadagiti korum iti Balay iti Nauvoo, para kenkuana ken ti kaputotanna a sumarsaruno, iti tunggal kaputotan;

118 Ken dumngeg iti balakad da katulongak a Joseph, ken Hyrum, ken William Law, ken kadagiti agturay a tinudingak a mangikabil iti pamuon ti Zion; ket pagsayaatannanto iti agnanayon nga awan inggana. Pudno a kasta. Amen.

119 Ket manen, pudno kunak kadakayo, awan koma ti tao nga agbayad iti puonan iti ko-

rum iti Balay iti Nauvoo no santon a mamati iti Libro ni Mormon, ken kadagiti paltiing nga intedko kadakayo, kinuna ti Apo a Diosyo;

120 Ta dayta nga “agarup kapadpada daytoy yaay ti dakes, ket maipaayanto iti panangilunod ket saan a bendision, kinuna ti Apo a Diosyo. Pudno a kasta. Amen.

121 Ket manen, pudno kunak kadakayo, umisu koma ti panueldo ti korum iti Balay iti Nauvoo iti amin a panagtrabahaya iti pannakaipatakder ti Balay iti Nauvoo; ket matungpal koma ti nagtutulaganda a sueldo, a maibatay iti presiona.

122 Ket yabaga koma ti tunggal tao a nagbayad iti puonan ti panagpapada ti sueldo, no kasapulan, a para iti tulongda, kinuna ti Apo; no saan, ti panagtrabahaya mainayonto a puonanda iti dayta a balay. Pudno a kasta. Amen.

123 Pudno kunak kadakayo, itdek ita kadakayo dagiti “daaulo a kameng ti Kinasaserdotok, tapno maipaima kadakayo dagiti ^btulbek, nga isu ti Kinasaserdote babaen ti urnos ni ^cMelchizedek, a maibatay iti bilin ti Bugbugtong nga Anakko.

124 Umuna, itdek kadakayo ni Hyrum Smith a “patriarkayo, nga agiggem iti ^bpammatalged a bendision iti simbaanko, nga isu

113a Mat. 25:14–30.

114a Mat. 23:12;

DkK 101:42.

116a Col. 3:14.

PNK Kaasi.

120a Mat. 5:37; DkK 98:7.

123a PNK Saad, Pangulo.

^b PNK Tulbek ti

Kinasaserdote.

^c PNK Kinasaserdote

a Melchizedek.

124a PNK Patriarka,

Kinapatriarka.

^b PNK Panaglantip,

Paglantipen.

ti “kari ti Nasantuan nga Espiritu, a “pakapatalgedanyo iti aldaw ti pannakasubbot, tapno saankayo a matnag iti ania man nga “oras a dumteng kadakayo ti sulisog.

125 Itdek kadakayo ti katulongak a ni Joseph a mangiturong nga elder iti amin a simbaanko, nga agipatpatarus, nga mammaltiing, a “mammadto, ken propeta.

126 Itdek kenkuana a mamagbaga ti katulongak a ni Sidney Rigdon ken ti katulongak a ni William Law, tapno buklen daytoy ti korum ken Umuna a Panguluen, nga umawat kadagiti “orakulo para iti intero a simbaan.

127 Itdek kadakayo ti katulongak a ni “Brigham Young nga agbalin a presidente dagiti Sangapulo-ket-dua nga agdaldaliasat a konseho;

128 A dagiti “Sangapulo-ket-dua nga agiggem kadagiti tulbek a manglukat iti panangituray iti pagariak kadagiti uppat a suli ti daga, ket kalpasan dayta ^bmangidanon iti balikasko iti tunggal nabiag.

129 Isuda da Heber C. Kimball, Parley P. Pratt, Orson Pratt, Orson Hyde, William Smith, John Taylor, John E. Page, Wilford Woodruff, Willard Richards, George A. Smith;

130 “Innalak ni ^bDavid Patten; adtoy, awanen ti makaagaw

kenkuana iti kinasaserdotena; ngem, pudno kunak kadakayo, adda sabali a matudingan iti isu met laeng nga akem.

131 Ket manen, kunak kadakayo, itdek kadakayo ti “nangato a konseho, para iti panuli a bato ti Zion—

132 A da, Samuel Bent, Henry G. Sherwood, George W. Harris, Charles C. Rich, Thomas Grover, Newel Knight, David Dort, Dunbar Wilson—innalak ni Seymour Brunson; awan ti tao a makaala iti kinasaserdotena, ngem mabalin nga adda sabali a matudingan iti isu met laeng a kinasaserdote a mangisaup kenkuana; ket pudno kunak kadakayo, maordenan koma ti katulongak a ni Aaron Johnson iti daytoy nga akem a sukatna—David Fullmer, Alpheus Cutler, William Huntington.

133 Ket manen, itdek kadakayo ni Don C. Smith a presidente ti korum dagiti nangato a saserdote;

134 A nakairugian ti ordinansa para iti panggep a pakaikarian dagiti matudinganto a presidente wenno katulongan iti nadumaduma a “istaka a naiwaras iti ganggannaet;

135 Ket mabalinda met ti agdaliasat no pilienda, ngem maordenanda ketdi a presidente; daytoy ti pagtakeman ti akemda, kinuna ti Apo a Diosyo.

124c DkK 76:53; 88:3–4.

PNK Nasantuan nga Espiritu ti Kari.

d Ef. 4:30.

e Apoc. 3:10.

125a DkK 21:1.

PNK Mammadto.

126a DkK 90:4–5.

127a PNK Young, Brigham.

128a PNK Apostol.

b Mar. 16:15.

130a PNK Patten,

David W.

b DkK 124:19.

131a PNK Nangato

a Konseho.

134a PNK Istaka.

136 Itdek kenkuana da Amasa Lyman ken Noah Packard a mamagbagada, tapno makaiturongda iti korum dagiti nangat a saserdote ti simbaanko, kinuna ti Apo.

137 Ket manen, kunak kadakayo, itdek kadakayo da John A. Hicks, Samuel Williams, ken Jesse Baker, a ti kinasaserdoteda mangiturong iti korum dagiti “elder, a korum a narugian para kadagiti agpapaay a ministro, nupay kasta, makapagdaliasatda, maordenanda pay nga agbalin nga agpapaay a ministro iti simbaanko, kinuna ti Apo.

138 Ket manen, itdek kadakayo da Joseph Young, Josiah Butterfield, Daniel Miles, Henry Herri-man, Zera Pulsipher, Levi Hancock, James Foster, a mangiturong iti korum dagiti “pito-pulo;

139 A korum a narugian a para kadagiti agdaldaliasat nga elder a mangpaneknek iti naganko iti intero a lubong, sadino man a pakaibaonan dagiti agdaldaliasat a nangato a konseho, dagiti apostolko, maibaondanto a mangisagana iti dalan iti imatangko.

140 Ti paggidiatan daytoy a korum ken ti korum dagiti elder ket ti maysa ti agtultuloy nga agdaldaliasat, ket ti sabali ti agtultuloy a mangimaton kadagiti simbaan; adda pagrebbengan ti maysa nga agtultuloy a mangi-

maton, ket ti maysa awan ti pagrebbenganna a mangimaton, kinuna ti Apo a Diosyo.

141 Ket manen, kunak kadakayo, itdek kadakayo da Vinson Knight, Samuel H. Smith, ken Shadrach Roundy, no awatenna, a mangiturong iti “pagobispuan; naited kadakayo iti libro ti ^bDoktrina ken Katulagan ti pakaammuan iti nasao a pagobispuan.

142 Ket manen, kunak kadakayo, ni Samuel Rolfe ken dagiti mamagbagana para kadagiti saserdote, ken presidente dagiti maestro ken dagiti mamagbagana, ken kasta met ti presidente dagiti diakono ken dagiti mamalbalakadna, ken kasta met ti presidente ti istaka ken dagiti mamagbagana.

143 Naitedko kadakayo dagiti nasao a pagtakeman, ken dagiti tulbekda, a tumulong ken mangiwanwan, para iti aramid iti panagserbi ken iti “pannakaan-anay dagiti santok.

144 Ket itedko kadakayo ti bilin, a nasken a punnuenyo amin dagitoy a pagtakeman ken “anamonganyo dagiti nagan a dinakamatko, wenno suppiatenyo ida iti sapisap a taripnongko;

145 Ken nasken nga isagana-yo dagiti kuarto a para kadagiti amin a pagtakeman ti balayko no bangonenyo babaen ti naganko, kinuna ti Apo a Diosyo. Pudno a kasta. Amen.

137a DkK 107:11–12,
89–90.
PNK Elder; Korum.
138a PNK Pitopulo.

141a DkK 68:14; 107:15.
^b PNK Doktrina
ken Katulagan.
143a Ef. 4:11–14.

144a DkK 26:2.
PNK Sapisap a
Pammalubos.

BENNEG 125

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Nauvoo, Illinois, idi Marso 1841, maipanggep kadagiti Santo iti teritorio ti Iowa (History of the Church, 4:311–312).

1–4, Mangbangon dagiti Santo iti siudad ken aguummongda kadagiti istaka ti Zion. ANIA ti pagayatan ti Apo maipanggep kadagiti santo iti Teritorio ti Iowa? 2 Pudno, kastoy ti kinuna ti Apo, kunak kadakayo, no dagiti ^amangawag iti bagbagida iti naganko ken magpadpadas nga agbalin a santok, no aramidenda ti pagayatak ken agtungpalda kadagiti bilinko maipanggep kadakuada, ummongenda koma ti bagbagida kadagiti lugar nga intudingko kadakuada babaen ni katulongak a Joseph,	ket agbangonda kadagiti siudad babaen ti naganko, tapno maisaganada iti dayta naisagana iti dumteng a panawen. 3 Mangbangonda koma iti siudad babaen ti naganko iti daga a kasumbangir ti siudad ti Nauvoo, ket panagananda koma iti ^aZarahemla. 4 Ket mangala koma dagiti aggapu iti daya, ken iti laud, ken iti amianan, ken iti abagatan, nga adda tarigagayna nga agtaeng sadiay, iti tawiden, kasta met iti siudad ti ^aNashville, wenno iti siudad ti Nauvoo, ken kadagiti amin a ^bistaka nga intudingko, kinuna ti Apo.
---	---

BENNEG 126

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti balay ni Brigham Young, iti Nauvoo, Illinois, idi 9 ti Hulio 1841 (History of the Church, 4:382). Presidente ni Brigham Young iti daytoy a panawen iti Korum dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol.

1–3, Mapadayawan ni Brigham Young iti aramidna ket mawayawayaan kadagiti masungad a panagdaliasatna iti ganggannaet. PATPATGEN ken maay-ayat unay a kabsat, a ^aBrigham Young, pudno kastoy ti kinuna ti Apo kenka: Katulongak	a Brigham, saanen a kasapulan ti panangpanawmo iti kamaam a kas kadagiti napalabas, ta maawatko ti datonmo kaniak. 2 Nakitak ti ^apanagtrabahom ken panagbannogmo iti panagbaniagam para iti naganko. 3 Bilinenka ngarud a mangi-
---	--

125 2a PNK Jesucristo—Panangawattayo iti nagan ni Jesucristo. 3a PNK Zarahemla.	4a PIP Nashville iti Lee County, Iowa. b PNK Istaka. 126 1a PNK Young,	Brigham. 2a PNK Aramid, Dagiti.
--	--	---

danon iti balikasko iti ganggan-
naet, ket taripatuem a naimbag

ti “kaamaam, manipud ita ken
iti agnanayon. Amen.

BENNEG 127

*Ti surat a naggapu ken ni Joseph Smith a Propeta kadagiti Santo iti Udu-
dina nga Aldaw iti Nauvoo, Illinois, a naglaon kadagiti panangiturong
iti panangbuniag kadagiti natay, napetsaan iti Nauvoo, idi 1 ti Septiembre
1842 (History of the Church, 5:142-144).*

*1-4, Maitan-ok ni Joseph Smith ka-
dagiti pannakaidadanes ken panag-
tutuok; 5-12, Nasken a maidulin
dagiti kasuratan a mainugot iti pa-
nangbuniag kadagiti natay.*

GAPU ta impalgak kaniak
iti Apo a dagiti kabusorko,
iti Missouri ken iti daytoy nga
Estado, sapsapulendak manen;
ken tangay sapsapulendak met
laeng nga awan “gapgapuna,
nga awan a pulos ti anniniwan
wenno maris ti linteg wenno
kalintegan iti biangda iti pana-
galada iti pammabasol a mai-
busor kaniak; ken tangay dagiti
panangipatoda natakuan nga
inuulbod a kas iti kangisitan a
pagtina, napanunotko a nasken
ken nainsiriban kaniak a puma-
nawak iti ababa a panawen, pa-
ra iti pannakasalaknibko ken
pannakasalaknib dagitoy a tao.
Masaok kadagiti amin a nakasa-
ritak, nga imbatik dagiti amin
nga asikasuen kadagiti panna-
kabagi ken eskribiente a manga-
sikaso kadagiti aramid iti na-
daras ken umno a wagas, ken
mangkita a mabayadan amin

dagiti utangko iti umno a pa-
nawen, babaen ti pannakailako
dagiti sanikua, wenno no saan,
no kasapulan, wenno no ipalu-
bos dagiti pasamak. No maam-
muakto a nagkirpan ti bagyo,
agsubliakto manen kadakayo.

2 Ket maipanggep kadagiti
“peggad a nasken a paglasatak,
ipapanko a bassit laeng dagi-
toy a banag, ta ti ^bapal ken gura
ti tao ti gagangay a masagsa-
gangko iti unos ti panagbiag-
ko; ken kasla nakaskasdaaw,
malaksid no ‘naordenanak idi
sakbay a mabukel ti lubong nga
addanto nasayaat a pagbana-
ganna, wenno dakes, no ania
man ti kayatyo a pangawag iti
daytoy. Kednganyo iti bagbagi-
yo. Ammo ti Dios amin dagitoy
a banag, no naimbag man wen-
no dakes. Ngem nupay kasta,
ugalik ti aglangoy iti adalem a
danum. Adda amin maikadua
a kaipapananda kaniak; ket ma-
riknak, kas ken ni Pablo, a mai-
tan-okak iti “panagtutuok; ta iti
daytoy nga aldaw inlikliknak ti
Dios dagiti ammak kadakuada
amin, ket ilikliknak manipud di-

3a PNK Kaamaan.
127 1a Job 2:3;
Mat. 5:10-12;
1 Ped. 2:20-23.

2a Sal. 23:1-6.
PNK Idadanes,
Panangidadanes.
b PNK Apal.

c PNK Pannakatuding.
d 2 Cor. 6:4-5.

ta; ta adtoy, ken kitaenyo, agbal-ligiakto kadagiti amin a kabu-sorko, ta kinuna daytoy ti Apo a Dios.

3 Agrab-o koma amin a santo, ngarud, ket aglaplapusanan koma ti ragsakda; ta ti "Dios ti Israel ti Diosda, ket supapakannanto iti umno a gunggona kadagiti ulo dagiti amin a mangidadanes kadakuada.

4 Ket manen, pudno a kastoy ti kinuna ti Apo: Maituloy koma ti aramid iti "templok, ken amin dagiti aramid nga intudingko kadakayo, ket saan a maisar-deng; ket paminduaenyo koma ti ^bkinaregtayo, ken ti kinapi-ngetyo, ken ti kinaanusyo, kadagiti aramidy, ket awanto ti gapuna a mapukaw ti gunggonyo, kinuna ti Apo ti Pangen. Ket no "idadanesdakayo, indadanesda met dagiti propeta ken nalinteg a tattao nga immununa ngem dakayo. Ta amin dagitoy adda gunggonada iti langit.

5 Ket manen, itedko kadakayo ti balikas a mainaig iti "panangbuniag kadagiti ^bminatayyo.

6 Pudno, kastoy ti kinuna ti Apo kadakayo maipanggep kadagiti minatayyo: No asino man kadakayo ti "nabuniagan para kadagiti minatayyo, adda koma ^bparasurat, ket isu koma ti saksi iti panagbuniagyo; denggenna

koma babaen dagiti lapayagna, tapno mapaneknekanna ti kinapudno, kinuna ti Apo;

7 Ta amin nga isuratyo "maisurat iti langit; ania man a ^bpagkappengenyo iti daga, mapagkappengto iti langit; ania man a warwaranyo iti daga, mawarwaranto iti langit;

8 Ta dandanikon "maisubli amin a banag iti daga, maipanggep iti ^bkinasaserdote, kinuna ti Apo ti Pangen.

9 Ket manen, maurus koma amin a "kasuratan, tapno maikabilda iti pagitalimengan iti nasantuan a templok, tapno mapagtalinaed a pakalaglagipan dagiti sumarsaruno a kaputotan, kinuna ti Apo ti Pangen.

10 Ibagak kadagiti amin a santo, a tarigagayak, iti aglaplapusanan a tarigagay, a maitedda koma iti tallaong iti topiko a panangbuniag kadagiti natay, iti sumaruno nga Aldaw ti Panaginana. Ngem ta ngamin iti laksid ti kabaelak nga aramiden, agtultuloy ti panagisuratko iti balikas ti Apo, iti daya a topiko, ket itedko kadakayo babaen ti koreo, kasta met dagiti adu a banag.

11 Gibusakon daytoy suratko para iti agdama, a pagayatak ti ad-adu koma a panawen; ta naalibtak dagiti kabusor, ket kas iti kinuna ti Mangisalakan,

3a 3 Ne. 11:12–14.

PNK Kinarigat.

4a DkK 124:55.

^b PNK Kinaregta.

^c PNK Idadanes, Panangidadanes.

5a PNK Buniag,

Panagbuniag—

Panagbuniag

kadagiti natay.

^b PNK Pannakaisalakan dagiti Natay.

6a 1 Cor. 15:29;

DkK 128:13, 18.

^b DkK 128:2–4, 7.

7a PNK Libro ti Biag.

^b PNK Panaglantip, Paglantipen.

8a PNK Pannakaisubli ti Ebanghelio.

^b PNK Kinasaserdote a Melchizedek.

9a DkK 128:24.

umay ti “prinsipe daytoy a lubong, ngem dinak kabaelan. 12 Adtoy, kararagko iti Dios ti pannakaisalakanyo amin. Ket idatonko ti bagik a katulongan ti	Apo, propeta ken “mammadto ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw. JOSEPH SMITH.
--	---

BENNEG 128

Ti surat ni Joseph Smith a Propeta iti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, a naglaon iti nayon a pangiwawanwan iti panangbuniag iti minatay, napetsaan iti Nauvoo, Illinois, idi 6 ti Septiembre 1842 (History of the Church, 5:148–153).

1–5, Nasken a paneknekan dagiti parasurat iti purok ken iti sapa sap ti kinapudno ti panangbuniag iti natay; 6–9, Nasiken dagiti sinurat ken naisurat iti daga ken iti langit; 10–14, Kaasping ti tanem ti puente a pagbuniagan; 15–17, Insubli ni Elias a propeta ti bileg a mainaig iti panangbuniag iti natay; 18–21, Naisubli amin dagiti tulbek, bileg, ken panangituray iti napalabas a pagturayan; 22–25, Naidir-i ti nagasat ken nagloriaan a damag para kadagiti sibibiag ken natay. K AS inlanadko iti suratko kadakayo sakbay a pimmanawak iti lugarko, nga agtultuloy ti panagsuratko kadakayo tapno padamagankayo iti mainaig iti adu a topiko, ituloyko ita ti maipanggep iti “panangbuniag iti natay, ta dayta a topiko ti mangkumikom iti panunotko, ket adadda a sumekseksek iti riknak, manipud idi sapsapulendakon dagiti kabusorko. 2 Nagsuratak kadakayo ti su-	magmamano a balikas a paltiing maipanggep iti parasurat. Adda bassit a kapanunotak a mainayonko a mainaig iti daytoy a banag, a paneknekak ita. A daytoy, naipakdaar iti immuna a suratko a nasken nga adda “parasurat, nga agbalin a saksi, ken kasta met a paneknekanna kadagiti lapayagna, a mabalin a makaaramid iti sinurat iti kinapudno iti imatang ti Apo. 3 Ita, mainaig iti daytoy a banag, narigat unay para iti maysa a parasurat a siiimatang iti amin a kanito, ken mangaramid iti amin a kasapulan. Tapno marisut daytoy a parikut, mabalin nga adda parasurat a mapusgan iti tunggal purok iti ciudad, a maikari unay nga agisurat kadagiti umno a detalye ti naaramid; ket naannad koma a mangbinsabinsa iti panagalana iti amin a naaramid, a paneknekanna iti sinuratna a nakitana kadagiti matana, ken nangngegna kadagiti lapayagna, ket it-
---	--

11a Jn. 14:30; PJS, Jn. 14:30. PNK Sairo. 12a DkK 124:125.	PNK Mammadto. 128 1a PNK Buniag, Panagbuniag— Panagbuniag	kadagiti natay. 2a DkK 127:6.
---	---	----------------------------------

denna ti petsa, ken nagnagan, ken dadduma pay, ken ti pakasaritaan ti sibubukel nga aramid; nga inagananna met ti tallo a tao a makaimatang, no adda, a makapaneknek iti ania man a kanito a no maawagan nga agpaneknek iti dayta met laeng, tapno manipud iti ngiwat dagiti dua wenno tallo a “saksi mapaneknekan ti tunggal balikas.

4 Kalpasanna, adda koma sapasap a parasurat, a pakai-paimaan dagitoy sabsabali a kasuratan, a mangted kadagiti sertipiko a pinirmaanda, a mangipaneknek a pudno ti inaramidda a kasuratan. Kalpasanna itipon ti sapasap a parasurat ti simbaan iti sapasap a libro ti simbaan, a kakuyog dagiti sertipiko amin dagiti timmabuno a saksi, babaen ti bukodna a balikas a pudno unay a mamati a napudpudno dagiti balikas ken sinurat, babaen ti pannakaammona iti kangrunaan a galad ken pannakatuding ti simbaan kadagitoy a tao. Ket no naaramiden daytoy iti sapasap a libro ti simbaan, maysan a nasantuan ti sinurat, ket sungbatannanto ti ordinansa a kas iti nakitana kadagiti matana ken nangngeg kadagiti lapayagna, ken naisuratnan daytoy iti sapasap a libro ti simbaan.

5 Mabalin a mapanunoty a naisalsalumina unay ti pannakaurnos dagitoy a banag; ngem palubosandak a mangibaga ka-

dakayo ngem sungbat laeng daytoy iti pagayatan ti Dios, babaen ti itutunos iti ordinansa ken panagsagana nga inordenan ken insagana ti Apo sakbay ti pannakabukel ti lubong, para iti “pannakaisalakan dagiti natay a pimmusay nga awanan iti ^bpannakaammo iti ebanghelio.

6 Ket inayonko, a pagayatak a laglagipenyo nga impamaysa ni Juan a Mammaltiing daytoy a topiko a mainaig iti natay, idi impakdaarna, kas makitayo a naisurat iti Apocalipsis 20:12—*Ket nakitak dagiti natay, babassit ken dadakkel, a nagtakder iti sango ti Dios; ket nabistrad dagiti pagbasaan; nabistrad met ti sabali pay a pagbasaan nga isu ti pagbasaan ti biag; ket dagiti natay naukomda babaen kadagiti bambanag a naisurat kadagiti pagbasaan a kas mayannurot, kadagiti aramidda.*

7 Maduktalanyo iti daytoy nga adaw a sao a nalukatan dagiti libro; ken sabali pay a libro ti nalukatan, nga isu ti “libro ti biag; ngem naukom dagiti natay kadagiti banag a naisurat kadagiti libro, a maibatay kadagiti aramidda; iti kasta, mabalin a dagiti libro a nasao dagiti libro a naglaon iti kasuratan dagiti aramidda, ken mangitudo kadagiti ^bkasuratan a naitalimeng iti daga. Ket ti libro nga isu ti libro ti biag ti kasuratan a naitalimeng iti langit; ti pagbatayan a nalawag a kumanunong iti doktrina a naibilin kadakayo iti paltiing

3a PNK Saksi.

5a PNK Pannakaisalakan dagiti Natay.

b 1 Ped. 4:6.

7a Apoc. 20:12;
DkK 127:6-7.

PNK Libro ti Biag.

b DkK 21:1.

a linaon ti surat nga insuratko kadakayo sakbay a pinanawak ti lugarko—tapno amin nga isuratyo maisurat iti langit.

8 Ita, ti sasaaden daytoy nga ordinansa a nabukel iti ^abileg ti kinasaserdote, babaen ti paltiing ni Jesucristo, a nakaipaayan a no ania man ti ^bmapagkappeng iti daga agkappengdanto iti langit, ket ania man a warwaranyo iti daga mawarwaranto met iti langit. Wenno, iti sabali a pannao, nga alaen iti sabali a panirigan iti panangipatarus, ania man nga isuratyo iti daga maisuratto met iti langit, ken ania man a diyo isurat iti daga saanto met a maisurat iti langit; ta agtaudto kadagiti libro maukomto dagiti natay, a maibatay kadagiti aramid, no inaramidda met la a mismo dagiti ^cordinansa iti bukodda a *propria persona*, wenno babaen dagiti mangibagi kadakuada, a maibatay iti ordinansa nga insagana ti Dios para iti ^dpannakaisalakanda manipud idi sakbay ti pannakabukel ti lubong, a maibatay kadagiti kasuratan nga intalimengda maipanggep iti minatayda.

9 Agparparang kadagiti daduma a kasla nabatad unay a doktrina ti sasawentayo—ti bileg a mangisurat wenno mapagkappeng iti daga ken mapagkappeng iti langit. Nupay kasta, iti amin a tawen iti lubong, no kaano nga inted ti Apo ti ^adis-

pensasion iti kinasaserdote iti asino man a tao babaen ti talaga a paltiing, wenno ania man a grupo ti tattao, kanayon a maited daytoy a bileg. Isu a, no ania man ti inaramid dagidiay a tao babaen ti ^bturay, iti nagan ti Apo, ket inaramidda a napudpudno ken sipupudno, ken nangaramid iti umno ken napudno a sinurat maipapan iti daytoy, agbalin a paglintegan iti daga ken iti langit, ket saan a mabalbaliwan, a maibatay iti paulog ti naindaklan a ^cJehova. Daytoy ti napudno a sao. Asino ti makangngeg iti daytoy?

10 Ket manen, para iti pagsurotan, iti Mateo 16:18, 19: *Ket siak kunak met kenka, a sika, Pedroka, ket iti daytoy a bato bangonekto ti Iglesiak; ket dagiti ruangan ti Hades saandanto nga agballigi kenkuana. Itdekto kenka dagiti tulbek ti pagarian ti langit; ket ti ania man a galutamto ditoy daga magalutanto idia langit; ket ania man a warwaram idia daga mawarwaranto iti langit.*

11 Ita ti naindaklan ken dakkell a palimed ti sangabukel a banag, ken ti *summum bonum* ti sangabukel a topiko a naidatag iti sangotayo, a naglaon iti pananggun-od kadagiti bileg ti Nasantuan a Kinasaserdote. Kadagiti pakaitedan dagitoy a ^atulbek saan a narigat ti manggun-od iti pannakaammo kadagiti pasamak a mainaig iti ^bpannakai-

8a PNK Bileg;
Kinasaserdote.
b PNK Panaglantip,
Paglantipen.
c PNK Ordinansa.

d PNK Pannakaisalakan
dagiti Natay.
9a PNK Dispensasion.
b PNK Turay.
c PNK Jehova.

11a PNK Tulbek ti
Kinasaserdote.
b PNK Panna-
kaisalakan.

salakan dagiti annak ti tattao, nga agpadpada a para kadagiti natay ken dagiti sibibiag.

12 Adda ditoy ti “gloria ken ^bdayaw, ken “saan nga ipapatay ken agnanayon a biag—Ti ordinansa ti panagbuniag babaen iti danum, a “maipabatok sadiay tapno masungbatan ti pannakayarngi kadagiti natay, tapno ti maysa a pagbatayan mayalubog iti sabali; a maipabatok iti danum ken mailung-aw iti danum mayarngi iti panagungar dagiti natay iti ibabangonda kadagiti tanemda; isu a, narugian daytoy nga ordinansa a mangbukel iti pannakainaig ti ordinansa ti panagbuniag para kadagiti natay, a kaarngi dagiti natay.

13 Pagbanaganna, naaramid ti puente a “pagbuniagan a ^bmayarngi iti tanem, ken naibilin a naisaad iti baba a paguummongan dagiti sibibiag, tapno maipakita kadagiti sibibiag ken kadagiti natay, ken tapno adda kaarngi ti amin a banag, ken tapno mayalubog iti tunggal maysa—tapno ti naindagaan sumarurong iti nailangitan, kas impakdaar ni Pablo, iti 1 Taga-Corinto 15:46, 47, ken 48;

14 Ngem saan nga immuna ti naespirituan, no di ket ti gagangay; ken kalpasanna naespirituan. Daydi immuna a tao nabukel iti daga, naindagaan; ngem daydi maikadua

a tao ti Apo iti langit. No kasano idi daydi naindagaan, kasta met dagiti naindagaan; ket no kasano daydi nailangitan, kastada met dagiti nailangitan. Ket kas mayalubog dagiti kasuratan iti daga kadagiti minatayyo, a napaypayso a naaramid, kasta met dagiti kasuratan iti langit. Daytoy ngarud, ti “mamaglantip ken mamagkappeng a bileg, ket iti ababa a panna, dagiti ^btulbek iti pagarian, a mangbukel iti tulbek ti “pannakaammo.

15 Ket ita, ipatpategko unay a kakabsat a lallaki ken babbai, bay-anyo nga ipanamnamak kadakayo a pagbatayan dagitoy a mayalubog kadagiti natay ken dagiti sibibiag a saan a nalaklaka a palabsen lattan, a maipapan iti pannakaisalakantayo. Ta nasken ken kasapulan unay ti “pannakaisalakanda iti pannakaisalakantayo, kas kinuna ni Pablo maipanggep kadagiti amma—ta kadakuada saanda a makapagbalin a ^bnaan-anay no awantayo—kasta met a saantayo a makapagbalin a naan-anay no awan dagiti minataytayo.

16 Ket ita, mainaig iti panagbuniag kadagiti natay, itedko kadakayo ti sabali pay nga adaw a sao manipud ken ni Pablo, ti 1 Taga-Corinto 15:29: Ita ania pay ti aramidento dagiti mabautisaran a maipaay kadagiti natay, no dagiti

12a PNK Gloria.

b PNK Dayawen.

c PNK Saan a Matay,
Kinaagnanayon.

d PNK Buniag,
Panagbuniag—
Panagbuniag babaen

ti pannakairarem.

13a DKK 124:29.

b PNK Simbolismo.

14a PNK Panaglantip,
Paglantipen.

b PNK Tulbek ti
Kinasaserdote.

c PJS, Luc. 11:53.

15a PNK Panna-
kaisalakan
dagiti Natay.

b Heb. 11:40.

PNK Naan-anay.

natay saanda nga agungar uray ka-anoman? Apay ngarud agbautisarda a maipaay kadakuada?

17 Ket manen, mainaig iti daytoy nga adaw a sao ikkankayo iti inadaw manipud iti maysa kadagiti propeta, a naituon ti imatangna iti “pannakaisubli ti kinasaserdote, dagiti gloria a maipalgakto kadagiti ududina nga aldaw, ken iti naisangayan a wagas agpaay daytoy kadayagan kadagiti amin a topiko iti agnanayon nga ebanghelio, a managan, ti panangbuniag kadagiti natay; ta kinuna ni Malakias, iti maudi a kapitulo, bersikulo 5 ken 6: *Adtoy, ibaonko kadakayo ni ^bElias a mammadto iti sakbay ti yaay ti dakkal ken nakakikigtot nga aldaw ti Apo; ket isu isublinanto ti puso dagiti amma kadagiti annak, ken ti puso dagiti annak kadagiti ammada, di la ket ta siak umayak ket kabilek ti daga iti panangilunod.*

18 “Nalawlawag koma ti intedko a pannakaipatarus daytoy, ngem umdasen ti kinalawag daytoy a mainugot iti pakasapulanna. Umdas a maam-muan, iti daytoy a banag, a masaplit ti daga iti lunod malaksid no adda ^bmamagtugmok a saanen nga agsina iti ania man kadagitoy iti nagbaetan dagiti amma ken dagiti annak, iti sumagmamano a topiko wenno

sabali—ket adtoy ania dayta a topiko? Isu ti ^cpanangbuniag kadagiti natay. Ta datayo no awanda saantayo nga agbalin a naan-anay; wenno isuda no awantayo saanda nga agbalin a naan-anay. Wenno isuda man wenno datayo saantayo a makapagbalin a naan-anay no awan dagiti natay met iti ebanghelio; ta nasken iti yaadani ti ^ddispensasion ti pannakatungpal dagiti panawen, a dayta a dispensasion mangrugin nga umadani, tapno ti sibubukel ken naan-anay ken awan pagkura-nganna a pagkaykaysaan, ken panagtutugmok dagiti dispensasion, ken dagiti tulbek, ken dagiti bileg, ken dagiti gloria agturay, ken maipalgak manipud kadagidi aldaw ni Adan agpapan iti agdama a panawen. Ken saan la a daytoy, ngem dagiti banag a saan pay a naipalgak manipud iti ^epannakabukel ti lubong, ngem nailemmeng manipud kadagiti masirib ken naannad, maipalgakto kadagiti ^fmaladaga ken agsussuso iti daytoy, ti dispensasion ti pannakatungpal dagiti panawen.

19 Ita, ania ti mangngegtayo iti ebanghelio nga inawattayo? Napnuan ragsak a timek! Timek ti panangngaasi manipud iti langit; ken timek ti “kinapudno a timpuar iti daga; naimbag a da-

17a PNK Pannakaisubli ti Ebanghelio.
b 3 Ne. 25:5-6;
DkK 2:1-3; 110:13-16.
PNK Propeta Elias.

18a JS—P 1:36-39.

b PNK Kapupuon;
Ordinansa—
Ordinansa iti
panangisaup.
c DkK 124:28-30;
127:6-7.

d PNK Dispensasion.
e DkK 35:18.
f Mat. 11:25;
Luc. 10:21;
Alma 32:23.
19a Sal. 85:10-11.

mag para kadagiti natay; naragsak a timek para kadagiti sibibiag ken kadagiti natay; naimbag a ^bdamag ti naindaklan a rag-o. Anian a nagpintas kadagiti bantay dagiti ^cdapan dagiti nangyeg iti naimbag a damag iti naimbag a banag, ken agkuna iti Zion: Adtoy, agturoyayen ti Dios! Kas iti ^dlinnaaw iti Carmel, kastanto ti ibababa ti pannakaammo iti Dios kada-kuada!

20 Ket manen, ania ti mangngegtayo? Naimbag a damag manipud iti ^aCumorah! Ni ^bMoroni, ti anghel manipud iti langit, a mangipakpakdaar iti pannakatungpal dagiti propeta—ti ^clibro a maipalgak. Ti timek ti Apo iti langalang ti ^dFayette, ili ti Seneca, a mangipakpakdaar kadagiti tallo a saksi a ^emangpaneknek iti naisurat a libro! Ti timek ni ^fMiguel iti ngarab ti Susquehanna, a nakadlaw iti sairo a nagparang a kas anghel ti ^glawag! Ti timek da ^hPedro, Santiago, ken Juan iti langalang a nagbaetan ti Harmony, ili ti Susquehanna, ken Colesville, ili ti Broome, iti karayan ti Susquehanna, a mangipakpakdaar iti bagbagida a kas agiggem kada-

giti ⁱtulbek ti pagarian, ken ti dispensasion ti pannakatungpal dagiti panawen!

21 Ket manen, ti timek ti Dios iti siled ti lakay nga ^aAma Whitmer, iti Fayette, ili ti Seneca, ken kadagiti nadumaduma a panawen, ken kadagiti nadumaduma a luglugar iti amin a panagdaliasat ken panagsagaba daytoy Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw! Ken ti timek ni Miguel, ti arkanghel; ti timek ni ^bGabriel, ken ni ^cRafael, ken dagiti nadumaduma nga ^danghel, manipud ken ni Miguel wenno ^eAdan nga agpababa iti agdama a panawen, amin a mangipakpakdaar iti ^fdispensasionda, dagiti karbenganda, dagiti tulbekda, dagiti dayawda, ti tan-ok ken dayagda, ken ti bileg ti kinasaserdoteda; a mangted iti tunggal binatog, iti tunggal ^gannuroten; bassit ditoy, ken bassit idia; ikannatayo iti pangliwliwa bababen ti panangitungtungkuana iti dayta umay, a mangipatalged iti ^hnamnamatayo!

22 Kakabsat a lallaki, saantayo kadi nga agtuloy iti naindaklan a panggep? Agtuloykayo a saan nga agsanud. Pigsa ti pakina-

19b Luc. 2:10.

c Isa. 52:7–10;
Mosiah 15:13–18;
3 Ne. 20:40.

d Deut. 32:2;
DkK 121:45.

20a JS—P 1:51–52.

PNK Cumorah,
Turod ti.

b PNK Moroni,
Lalaki nga Anak
ni Mormon.

c Isa. 29:4, 11–14;

2 Ne. 27:6–29.

PNK Libro ni
Mormon.

d PNK Fayette, Nueva
York (EUA).

e DkK 17:1–3.

f DkK 27:11.

PNK Adan.

g 2 Cor. 11:14.

h DkK 27:12.

i PNK Tulbek ti

Kinasaserdote.

21a PIP Peter
Whitmer, Sr.

b PNK Gabriel.

c PNK Rafael.

d PNK Anghel, Dagiti.

e DkK 107:53–56.

f PNK Dispensasion.

g Isa. 28:10.

h PNK Namnama.

kem, kakabsat a lallaki; ket ala, ala gaw-aten ti balligi! Pagrag-uenyo ti puspusoyo, ket agrag-sakkayo iti aglaplapusanan. Bu-ongenyo ti daga iti ^akankanta. Agsao koma dagiti natay iti kanta ti pagilian iti agnanayon a panagdayaw ken ni Ari ^bEmmanuel, a naordenan, sakbay a nabukel ti lubong, tapno maik-kantayo iti gundaway a ^cmang-subbot kadakuada iti ^dnakaibaludanda; ta maruk-atanto dagiti balud.

23 Ipukkaw koma dagiti ^aban-tay ti rag-o, ket umkiskayo ko-ma amin a tanap; ket aminkayo a baybay ken natikag a dagdaga ibagayo ti kinadatdatlag ti Ag-nanayon nga Ariyo! Ken dakayo a karayan, ken waig, ken sarrai-si, agayuskayo a siraragsak. Da-yawen koma amin dagiti kayo iti talon ti Apo; ket agsangitkayo koma a natangken a ^bbatbato iti nalaus a rag-o! Ket agkanta ko-ma a sangsangkamaysa ti init, bulan, ken dagiti ^cbituen iti par-bangon, ken agpukkaw koma amin dagiti lallaki nga annak ti Dios iti nalaus a rag-o! Ket ipakdaar koma ti agnanayon a panagparsua ti naganna iti ag-nanayon nga awan inggana! Ket kunak manen, anian a nagdaeg

ti timek a mangngegtayo mani-pud iti langit, a mangipakpak-daar kadagiti lapayagtayo, iti gloria ken pannakaisalakan, ken dayaw, ken ^asaan nga ipapatay, ken ^aagnanayon a biag; dagiti pagarian, kangrunaan a luglu-gar, ken bileg!

24 Adtoy, umadanin ti nain-daklan nga ^aaldaw ti Apo; ket asino ti ^bmakaibtur iti aldaw a yaayna, ken asino ti makatak-der inton agparang? Ta kasla iti apuy a ^cmanggugor, ken kasla iti sabon a naingel; ket agtu-gawto a kas iti ^dmanggugor ken mangpatarnaw iti pirak, ket patarnawennanto dagiti lallaki nga annak ni ^eLevi, ket arami-denna ida a kasla balitok ken pirak, tapno mangidatondanto iti Apo iti ^fdaton ti kinalinteg. Mangidatontayo, ngarud, kas simbaan ken tattao, ken kas Santo iti Ud-udina nga Aldaw, iti Apo iti daton ti kinalinteg; ket idatagtayo iti nasantuan a templona, no malpaston, ti lib-ro a naglaon iti ^gsinurat a mai-papan kadagiti minataytayo, a maikarinto iti amin a panna-kaawat.

25 Kakabsat, adu a banag ti masaok kadakayo maipanggep iti topiko; ngem isardengko pay

22a Isa. 49:13.

b Isa. 7:14; Alma 5:50.

PNK Emmanuel.

c PNK Pannakasubbot, Subboten, Nasubbot.

d Isa. 24:22;
DkK 76:72-74.

23a Isa. 44:23.

b Luc. 19:40.

c Job 38:7.

d PNK Saan a Matay, Kinaagnanayon.

e PNK Agnanayon a Biag.

24a PNK Maikadua a Yaay ni Jesucristo.

b Mal. 3:1-3.

c 3 Ne. 24:2-3.

PNK Daga—
Pannakadalus

ti daga.

d Zac. 13:9.

e Deut. 10:8;
DkK 13:1; 124:39.

f DkK 84:31.

PNK Daton.

g DkK 127:9.

PNK Kapupuon.

ita, ket inton sabalin a panawen nga ituloyko. Siak, pay laeng, ti napakumbaba a katulonganyo

ken saan nga agbalbaliw a gay-yem,

JOSEPH SMITH.

BENNEG 129

Panangiwanwan nga inted ni Joseph Smith a Propeta, iti Nauvoo, Illinois, idi 9 ti Pebrero 1843, a nangipakaammuanna kadagiti tallo a napateg a tulbek a pakailasinan iti umno a sasaaden dagiti agpapaay nga anghel ken espiritu (History of the Church, 5:267).

1-3, *Agapdpada nga adda napagungar ken espiritu a bagi iti langit; 4-9, Naited dagiti tulbek a pakailasinan kadagiti mensahero iti likud ti kurtina.*

ADDA dua a kita ti tao iti ^alangit, a managan: Dagiti ^banghel, a ^cnapagungar a kina-tao, a nagtagilasag ken nagtagitulang—

2 Kas pagarigan, kinuna ni Jesus: Iggamannak ket kitaennak, ta saan a *"nagtagilasag ken nagtagitulang ti espiritu, a kas makita kaniak.*

3 Maikadua: mapagbalin a naan-anay ti *"espiritu dagiti* ^bnalinteg a tao, isuda a saan a napagungar, ngem agtawidda iti isu met la a gloria.

4 No umay ti mensahero nga agkuna nga adda inkuyogna a mensahe a naggapu iti Dios, idiaayyo ti dakulapyo ket dawatenyo a makidinnakulap.

5 No isu ti anghel aramiden-nanto, ket mariknayonto ti dakulapna.

6 No isu ti espiritu ti nalinteg a tao a nagbalin a naan-anay umayto iti dayagna; ta dayta laeng ti wagas a pannakapagpakitana—

7 Dawatenyo a makidinnakulap kadakayo, ngem saanto nga aggunay, gapu ta maisuppiat iti bilin kenkuana ti langit para iti nalinteg a tao a mangallilaw; ngem ipatungpalnanto latta ti mensahena.

8 No isu ti *"sairo a kasla anghel* ti lawag, no dawatenyo a kadin-nakulap idiayananto ti dakulapna, ket awan ti ania man a mariknayo; mailasinyo ngarud.

9 Dagitoy ti tallo a naindaklan a tulbek a pakaammuanyo no ti panangipatungpal ket naggapu iti Dios.

BENNEG 130

Dagiti kita ti panangiwanwan nga inted ni Joseph Smith a Propeta, iti Ramus, Illinois, idi 2 ti Abril 1843 (History of the Church, 5:323-325).

129 1a PNK Langit.

b PNK Anghel, Dagiti.

c PNK Panagungar.

2a Luc. 24:39.

3a PNK Espiritu.

b Heb. 12:23;

DkK 76:69.

8a 2 Cor. 11:14;

2 Ne. 9:9.

1-3, *Mabalin nga agparang ti Ama ken ti Anak a mismo kadagiti tao*; 4-7, *Agnaed dagiti anghel iti celestial nga agpang*; 8-9, *Agbalinto ti celestial a daga a naindaklan nga Urim ken Tumim*; 10-11, *Maited ti puraw a bato kadagiti amin a sumrek iti celestial a lubong*; 12-17, *Tinengngel ti Propeta ti panawen ti Maikadua a Yaay*; 18-19, *Iku-yogtayo ti pagsiriban a magun-od-tayo iti daytoy a biag iti Panagun-ngar*; 20-21, *Umay amin a bendision babaen ti panagtungpal iti paglintegan*; 22-23, *Nagtagilagsag ken nagtagitulang ti Ama ken ti Anak*.

INTON “agpakita ti Mangisalan makitatayonto ti mismo a kinasiasinona. Makitatayonto nga isu ket ^btao a kas kadatayo.

2 Ket dayta met laeng a panna-kipulapol nga adda kadatayo sadiay, makaduaanto laeng iti “agnanayon a gloria, a kinadayag a saantayo ita a malak-am.

3 Juan 14:23—Ti panagparang ti “Ama ken ti ^bAnak, iti dayta a bersikulo, “panagpakita a mismo; ket ti kapanunotan a “nagnaed ti Ama ken ti Anak iti puso ti tao daan a panangipagarup dagiti pammati, ket saan a pudno.

4 Kas sungbat iti saludsod—

Saan kadi a ti panangusig iti “panawen ti Dios, panawen ti anghel, panawen ti propeta, ken panawen ti tao, maibatay iti planeta a pagnanaedanda?

5 Sungbatak, Wen. Ngem awan dagiti “anghel nga agpapaay iti daytoy a daga ngem kadagiti para iti daytoy wenna nagpaay iti daytoy.

6 Saan nga agnaed dagiti anghel iti planeta a kas iti daytoy a daga;

7 Ngem agnaedda iti yan ti Dios, iti lubong a kasla iti “taaw a sarming ken ^bapuy, a pakai-pakitaan amin dagiti banag iti dayagda, iti napalabas, agdama, ken masakbayan, ken agtultuloy iti imatang ti Apo.

8 Ti lugar a pagnaedan ti Dios ket isu ti naindaklan nga “Urim ken Tumim.

9 Daytoy a “daga, iti napasanto ken saan a matay a kasasaad, maaramidto a kas iti kristal ket isunto ti Urim ken Tumim kadagiti agindeg nga agtaeng ditoy, a pakaipakitaanto amin a banag a maipanggep iti nababababa a pagarian, wenna amin a pagarian a nababbaba ti kasasaadna, kadakuada nga agtaeng; ket kukuanto ni Cristo daytoy daga.

10 Ket ti puraw a bato a naa-

130 1a 1 Jn. 3:2;
Moro. 7:48.
PNK Maikadua a
Yaay ni Jesucristo.
b Luc. 24:36-40.
2a PNK Celestial
a Gloria.
3a PNK Dios, Kinadios—
Dios Ama.
b PNK Dios, Kinadios—

Dios nga Anak.
c DkK 93:1.
d DkK 130:22.
PNK Dios, Kinadios.
4a 2 Ped. 3:8;
Abr. 3:4-10; kitaen
met ti paksimile
bilang 2, ladawan 1,
iti libro ni Abraham.
5a PNK Anghel, Dagiti.

7a Apoc. 4:6; 15:2.
b Isa. 33:14;
DkK 132:1-3.
8a PNK Urim
ken Tumim.
9a DkK 77:1.
PNK Daga—Maudi
a kasasaad ti daga.

gapad iti Apocalipsis 2:17, agbalinto nga Urim ken Tumim iti tunggal tao nga umawat iti daytoy, a pakaipakaammuan-to dagiti banag a maipanggep kadagiti nangatangato a pagarian;

11 Ket maikkanto iti “puraw a bato ti tunggal maysa nga umay iti celestial a pagarian, a pakaisuratan ti baro a ^bnagan, nga awan ti asino man a tao a makammo malaksid iti umawat. Ti baro a nagan isu ti napateg a balikas.

12 Ipadtok, iti nagan ti Apo a Dios, nga itinto “South Carolina ti pangrugian dagiti ^bparikut a pakaigapuan to ti adu nga agsayasay a dara sakbay ti yaay ti Anak ti Tao.

13 Mabalin a bumangonto babaen ti parikut ti tagabo. Daytoy a timek ti naipakdaar kaniak, bayat ti panangikarkaragko a sipapasnek iti daytoy a topiko, idi Disiembre 25, 1832.

14 Agkarkaragkak idi a sipapasnek a mangammo iti oras ti “yaay ti Anak ti Tao, idi nangngegko ti timek a nangulit iti sumaganad:

15 Joseph, anakko, no agbiagka agingga a maragpatmo ti walopulo-ket-lima a tawen makitamto ti rupa ti Anak ti Tao; ngarud umdas koman daytoy,

ket saannakon a riribuken maipanggep iti daytoy a banag.

16 Nabatiak ngarud, a diak makaikeddeng no daytoy a yaay isu ti pangrugian ti millenium wenno kadagiti napalabas a panagparang, wenno nasken a matayak ket iti kasta makitak ti ru-pana.

17 Mamatiak iti yaay ti Anak ti Tao a saan a nasapsapa ngem iti dayta a panawen.

18 Ania man a pagbatayan iti “kinasaririt a magun-odtayo iti daytoy a biag, maitugottayo iti ^bpanagungar.

19 Ket no ti tao makagun-od iti ad-adu a “pannakaammo ken saririt iti daytoy a biag babaen ti ^bkinaregta ken ^ckinatulnog ngem iti sabali, dakdakkello nga amang ti ^dgundawayna iti lubong nga umay.

20 Adda “paglintegan, a di maibabawi ti pannakaipaulogna iti langit ^bsakbay ti pannakabukel daytoy a lubong, a nakaibatayan amin a ^cbendision—

21 Ket no makagun-odtayo iti ania man a bendision manipud iti Dios, babaen ti panagtulnog iti dayta a paglintegan a naibatay.

22 “Nagtagilasag ken nagtagitulang ti ^bAma a marikna a kas iti tao; kasta met ti Anak; ngem saan a nagtagilasag ken nagtagi-

11a Apoc. 2:17.

^b Isa. 62:2.

12a DkK 38:29; 45:63.

^b DkK 87:1–5.

14a PNK Maikadua a Yaay ni Jesucristo.

18a PNK Kinasarib, Pagsiriban.

^b PNK Panagungar.

19a PNK Pannakaammo.

^b PNK Kinaregta.

^c PNK Agtungpal, Kinamanagtungpal, Natulnog.

^d Alma 12:9–11.

20a DkK 82:10.

^b PNK Biag Sakbay ti Yaay Ditoy Daga.

^c Deut. 11:26–28;

DkK 132:5.

PNK Bendision, Nabendisionan, Pammendision.

22a PNK Dios, Kinadios.

^b Ara. 17:29.

tulang ti “Espiritu Santo, ngem isu ti Kinatao ti Espiritu. No saan a kasta, saan koma a makapagtaeng kadatayo ti Espiritu Santo.

23 Mabalina nga awaten ti tao ti “Espiritu Santo, ket mabalina ti bumaba kenkuana ket saan nga aguray kenkuana.

BENNEG 131

Panangiwargas ni Joseph Smith a Propeta, a naited iti Ramus, Illinois, idi 16 ken 17 ti Mayo 1843 (History of the Church, 5:392–393).

1–4, *Nasken ti celestial a kallaysa para iti pannakaitan-ok iti kangatuan a langit*; 5–6, *Mailawlawag no kasano a mapaglantip dagiti tao iti agnanayon a biag*; 7–8, *Banag ti amin nga espiritu*.

ITI “celestial a gloria adda tallo a langit wenno tukad;

2 Ket tapno magun-od ti “kangatuan, nasken a sumrek ti tao iti daytoy nga urnos ti kinasaserdote [kayatna a sawen ti baro ken agnanayon a katulagan ti ^bpanagasawa];

3 Ket no dina aramiden, saanna a magun-od daytoy.

4 Mabalina ti sumrek iti sabali, ngem dayta ti paggibusan ti pagarianna; awanen ti “durasanna.

5 (Iti maika-17 ti Mayo, 1843.) Ti nataltalged a balikas ti “pammadto kaipapananna ti panna-kaammo ti tao a ^bmailantip iti “agnanayon a biag, babaen ti paltiing ken ti espiritu ti pammadto, babaen ti bileg ti Nasantuan a Kinasaserdote.

6 Saan a mabalina a “maisalakan ti tao iti ^bkinakuneng.

7 Awan ti kasta a banag a di maitunos a banag. Banag ti amin nga “espiritu, ngem napimpino wenno natartarnaw, ket kabaelan la a makita ti ^bnatartarnaw a mata;

8 Saantayo a makita daytoy; ngem no mapatarnaw ti bagbagitayo makitatayo a banag amin daytoy.

BENNEG 132

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Nauvoo, Illinois, a naisurat idi 12 ti Hulio 1843, a mainaig iti baro ken agnanayon a

22c PNK Espiritu Santo.

23a PNK Sagut ti Espiritu Santo.

131 1a DkK 76:70.
PNK Celestial a Gloria.

2a DkK 132:5–21.

PNK Pannakaitan-ok.

^b PNK Panagasawa, Mangasawa—

Baro ken agnanayon a katulagan ti panagasawa.

4a DkK 132:16–17.

5a 2 Ped. 1:19.

PNK Pagakeman ken Panagpili.

^b DkK 68:12; 88:4.

PNK Panaglantip, Paglantipen.

^c PNK Agnanayon a Biag.

6a PNK Panna-kaisalakan.

^b DkK 107:99–100.

7a PNK Espiritu.

^b DkK 76:12; 97:16; Moises 1:11.

katulagan, a mairaman ti awan patinggana a katulagan ti panagasawa, a kas met ti kinaadu ti assawa a babbai (History of the Church, 5:501–507). Nupay naisurat ti paltiing idi 1843, nabatad kadagiti naisurat a pakasaritaan a naammuan pay la ti Propeta idi 1831 dagiti doktrina ken pagbatayan a naikappeng iti daytoy a paltiing.

1–6, Magun-od ti pannakaitan-ok babaen ti baro ken agnanayon a katulagan; 7–14, Maituding dagiti pagnanamingan ken annuroten dayta a katulagan; 15–20, Mangted kadagiti tao iti gundaway nga agbalin a dios ti celestial a panagasawa ken ti pannakaitululoy a mabukel ti kaamaan; 21–25, Ti akikid ken nailet a dalan nga agturong iti agnanayon a biag; 26–27, Maited ti paglintegan a mainaig iti panagtabbaaw iti Espiritu Santo; 28–39, Maaramid dagiti kari iti agnanayon nga idudur-as ken panangitan-ok kadagiti propeta ken Santo iti amin a tawen; 40–47, Maikkan ni Joseph Smith iti bileg a mamagkappeng ken mamaglantiip iti daga ken iti langit; 48–50, Ipatalged ti Apo kenkuana ti pannakaitan-okna; 51–57, Mabagbagaan ni Emma Smith nga agtalinaed a natulnog ken napudno; 58–66, Maituding dagiti paglintegan a mangsakup iti kaadu ti assawa a babbai.

PUDNO, kastoy ti kinuna ti Apo kenka katulongak a Joseph, a no la ket dinawatmo iti imak a mangammo ken makaawat no siak, ti Apo, ikkak iti kalintegan dagiti katulongak

a da Abraham, Isaac, ken Jacob, kasta met kada Moises, David ken Solomon, dagiti katulongak, a mangsagid iti pagbatayan ken doktrina iti kaadda ti adu nga “assawa ken kamalalada—

2 Adtoy, ken imutektekam, siak ti Apo a Diosmo, ket sungbatanka maipanggep iti daytoy a banag.

3 Ngarud, “isaganam ti pusom a mangawat ken agtungpal kadagiti panangiwanwan a dandanin itedko kenka; ta amin dagiti nakaipalgakan daytoy a paglintegan nasken nga agtungpalda iti daytoy.

4 Ta adtoy, ipalgakko kenka ti baro ken agnanayon a “katulagan; ket no saanka nga agtungpal iti dayta a katulagan, ^bmailunodka; ta awan ti ‘makasupring iti daytoy a katulagan ket mapalubosanto a sumrek iti gloriak.

5 Ta amin maaddaanto iti “bendision kadagiti imak agtungpal danto iti ^bpaglintegan a naituding iti dayta a bendision, ken dagiti annuroten a nasao, kas nairugi pay la idi sakbay ti panakabukel ti lubong.

6 Ket no maipanggep iti baro ken “agnanayon a katulagan,

132 1a DkK 132:34, 37–39.
PNK Panagasawa, Mangasawa—
Panagasawa iti adu.

3a DkK 29:8; 58:6; 78:7.
4a PNK Katulagan.
b PNK Pannakailunod.
c DkK 131:1–4.
5a DkK 130:20–21.

b PNK Paglintegan.
6a DkK 66:2.
PNK Baro ken Agnanayon a Katulagan.

nairugi para iti pakabuklan ti ^bgloriak; ket isu nga umawat iti pakabuklan a nasao nasken ken agtungpalto iti paglintegan, wenno mailunodto, kinuna ti Apo a Dios.

7 Ket pudno kunak kenka, a dagitoy ti “annuroten daytoy a paglintegan: Amin a katulagan, kontrata, piansa, pagrebbengan, ^bsapata, kari, maaramidan, amammo, kagimongan, wenno inamaen, a saan a naaramid ken naiserrek ken ^cpinatalgedan ti ^dNasantuan nga Espiritu ti kari, isu a natudingan, nga agpadpada a para laeng iti panawen ken iti agnanayon, ken dayta pay kasantuan, babaen ti ^epaltiing ken bilin nga ibiang ti tinudingak, a dinutokak iti daga a mangiggem iti daytoy a bileg (ket dinutokak ti katulongak a ni Joseph a mangiggem iti daytoy a bileg kadagiti maudi nga aldaw, ket awanto iti kaano man malaksid iti maysa iti daga iti kanito a maitalek daytoy a bileg ken dagiti ^ftulbek ti kinasaserdote), awan ti kaipapananda, saguday, wenno bileg bayat ken kalpasan ti panagungar manipud kadagiti natay; ta aggibus amin a kontrata a saan a naaramid iti kasitoy no matayen dagiti tao.

8 Adtoy, ti balayko ket balay ti urnos, kinuna ti Apo a Dios, ket saan a balay ti riribuk.

9 Awatekto kadi ti “daton, kinuna ti Apo, a saan a maaramid iti naganko?

10 Wenno awatekto kadi kadagiti imam dayta diak “indutok?

11 Ken idutokko kadi kenka, kinuna ti Apo, malaksid no babaen ti paglintegan, a kas iti “inyordenko ken ti Amak kenka, sakbay ti lubong?

12 Siak ti Apo a Diosmo; ket itdek kenka daytoy a bilin—nga awanto ti tao a “makapan iti Ama no di babaen kaniak wenno iti balikasko, nga isu ti paglintegak, kinuna ti Apo.

13 Ket amin nga adda iti lubong, uray pay no inyorden ti tao, babaen dagiti trono, wenno masakupan, wenno bileg, wenno bambanag a mainaganaan, uray aniada pay, a saan a siak wenno babaen ti balikasko, kinuna ti Apo, maipuruakto iti baba, ket “saandanto nga agtalinaed kalpasan ti ipapatay dagiti tao, iti man bayat wenno kalpasan ti panagungar, kinuna ti Apo a Diosyo.

14 Ta kukuak amin a banag a mabati; ket ania man a bambanag a saanko nga aramid madayyeg ken madadaeldanto.

15 Ngarud, no “mangasawa ti lalaki iti babai iti lubong, ket saanna nga asawaen babaen kaniak wenno babaen ti balikasko, ket makitulag kenkuana aging-

6b DkK 76:70, 92-96.
PNK Celestial
a Gloria.

7a DkK 88:38-39.

b PNK Sapata.

c PNK Panaglantip,
Paglantipen.

d PNK Nasantuan nga
Espiritu ti Kari.

e PNK Paltiing.

f PNK Tulbek ti
Kinasaserdote.

9a Moro. 7:5-6.
PNK Sakripisio.

10a Lev. 22:20-25;
Moises 5:19-23.

11a DkK 132:5.

12a Jn. 14:6.

13a 3 Ne. 27:10-11.

15a PNK Panagasawa,
Mangasawa.

ga nga adda ti lalaki iti lubong a kaduana ti babai, awanton ti bileg ti katulagan ken kallaysada no nataydan, ken no awandanton iti lubong; ngarud, awan ti paglintegan a mamagkappeng kadakuada no awandanton iti lubong.

16 Ngarud, no awanda iti lubong saanda nga agassawa wenno ^anapagasawa; ngem madutokanda nga ^banghel iti langit, nga anghel a katulungan nga agpapaay, a mangisuro kadagiti ad-adda a maikari, ken ti aglaplapusanan, ken ti agnayanon a dagsen ti gloria.

17 Ta saan a tinungpal dagitoy nga anghel ti paglintegak; ngarud, saanda a mapadur-as, ngem agtalinaedda a naisina ken agmaymaysa, nga awanan iti pannakaitan-ok, iti natalged a kasasaadda, iti agnayanon; ket saanda a dios manipud dita, ngem anghel ida ti Dios iti agnanayon nga awan inggana.

18 Ket manen, pudno kunak kenka, no mangasawa ti lalaki, iti babai ket makitulag kenkuana para iti agdama ken iti agnayanon, no dayta a katulagan ket saan a nagtaud kaniak wenno babaen ti balikasko, nga isu ti paglintegak, ken saan a pinaglantip ti Nasantuan nga Espiritu ti kari, babaen kenkuana a tinudingan ken dinutokak iti

daytoy a bileg, saan ngarud a maawat uray no babaen ti pigsa no addada iti ruar ti lubong, gapu ta saanda a naikappeng kaniak, kinuna ti Apo, uray pay babaen ti balikasko; no addada iti ruar ti lubong saandanto a maawat sadiay, gapu ta natudingan dagiti anghel ken dagiti diosen sadiay, a saanda a malasat; saanda, ngarud, a tawiden ti gloriak; ta ti balayko balay ti urnos, kinuna ti Apo a Dios.

19 Ket manen, pudno kunak kenka, no mangasawa ti lalaki iti babai babaen ti balikasko, nga isu ti paglintegak, ken babaen ti ^abaro ken agnanayon a katulagan, ken ^bpinaglantip ida babaen ti Nasantuan nga Espiritu ti ^ckari, babaen kenkuana a natudingan, kenkuana a nangidutokak iti daytoy a bileg ken kadagiti ^dtulbek daytoy a kinasaserdote; ket masaonto kadakuada—Makagtengkanto iti umuna a panagungar; ket no itinto kalpasan ti umuna a panagungar, iti sumarunonto a panagungar; ket agtawidto iti ^etrono, pagarian, masakupan, ken bileg, pagturayan, amin a kangatuan ken iti kaunggan—ket maisuratto iti ^fLibro ti Biag ti Kordero, tapno saanto a mapapatay a pagsayasayan ti awanan basol a dara, ket no agtungpalka iti katulagak, ket saanka

16a Mat. 22:23–33;

Mar. 12:18–25;

Luc. 20:27–36.

^b PNK Anghel, Dagiti.

19a PNK Panagasawa,

Mangasawa—

Baro ken agnanayon a katulagan ti panagasawa.

^b PNK Panaglantip, Paglantipen.

^c DkK 76:52–53; 88:3–4.

^d PNK Tulbek ti Kinasaserdote.

^e Ex. 19:5–6;

Apoc. 5:10; 20:6;

DkK 76:56; 78:15, 18.

^f PNK Libro ti Biag.

a mamapatay a pagsayasayan ti awanan basol a dara, maaramidto kadakuada iti amin a banag a kayat ti katulongak a pangipanan kadakuada, iti agdama, ken iti agnanayon; ket maipatungpalto a mamimpinsan no addadan iti ruar ti lubong; ket labsandanton dagiti anghel, ken dagiti diosen, a naituding sadiay, iti ^spannakaitan-ok ken pannakaigloriada iti amin a banag, a naipatalged kadagiti uloda, a gloria nga isunto ti panna-kaipatungpal ken panagtultuloy dagiti bukel iti agnanayon nga awan inggana.

20 Kalpasanna agbalindanto a dios, gapu ta awan ti pagpatinggaanda; ngarud awanto ti inggana ti kinaagnanayonda, gapu ta agtultuloyda; kalpasanna addadanton iti ngatuen ti amin, gapu ta agturaydanto kadagiti amin a banag. Kalpasanna “diosdanton, gapu ta adda kadakuada ti ^bamin a bileg, ket iturayandanto dagiti amin nga anghel.

21 Pudno, pudno, kunak kenka, malaksid no agtungpalka iti ^apaglintegak saanmonto a maragpat daytoy a gloria.

22 Ta ^anailet ti ruangan, ken akikid ti ^bdalan nga agturong

iti pakaitan-okan ken pakaituloyan ti ^cbiag, ket manmano ti makasarakto iti daytoy, gapu ta dinak inawat iti lubong wenno dinak am-ammo.

23 Ngem no awatennak iti lubong, maam-ammonak ngarud, ket maawatmonto ti pannakaitan-okmo; tapno ^asadino man ti yanko addakanto met.

24 Daytoy ti ^aagnanayon a biag—ti mangammo iti kakaisuna a masirib ken pudno a Dios, ken Jesucristo, nga ^bimbaonna. Siak ti isu. Awatem, ngarud, ti paglintegak.

25 ^aNalawa ti ruangan, ken akaba ti dalan nga agturong ken ni ^bpatay; ket adu ti mapan dita, gapu ta didak ^cawaten, wenno agtungpal iti paglintegak.

26 Pudno, pudno, kunak kenka, no mangasawa ti lalaki iti babai a maibatay iti balikasko, ket mapaglantipda babaen ti ^aNasantuan nga Espiritu ti kari, a maibatay iti panangitudingko, ket agbasolto wenno makaaramidto iti pagbasolan ti babai wenno ti lalaki iti baro ken agnanayon a katulagan iti ania man, wenno iti amin a kita ti panagtabbaaw, ket no ^bsaanda a mamapatay a pagsayasayan ti awanan basol a dara, makag-

19g PNK Pannakaitan-ok.

20a Mat. 25:21;

DkK 29:12–13; 132:37.

PNK Tao, Tattao—
Tao, kabaellanna
ti agbalin a kas
iti Nailangitan
nga Ama.

b DkK 50:26–29;

76:94–95; 84:35–39.

21a PNK Paglintegan.

22a Luc. 13:24;

2 Ne. 33:9;

Hel. 3:29–30.

b Mat. 7:13–14, 23;

2 Ne. 9:41; 31:17–21.

c DkK 132:30–31.

23a Jn. 14:2–3.

24a Jn. 17:3.

PNK Agnanayon

a Biag.

b Jn. 3:16–17;

DkK 49:5.

25a Mat. 7:13–14;

3 Ne. 14:13–15.

b PNK Ipapatay,
Naespirituan nga.

c Jn. 5:43.

26a PNK Nasantuan
nga Espiritu
ti Kari.

b Alma 39:5–6.

tengdanto pay la iti umuna a panagungar, ket makastrekdan-to iti pakaitan-okan; ngem madadaeldanto iti lasag, ket ‘mayawatdanto a pagrennekan ni ^aSatanas agingga iti aldaw ti pannubbot, kinuna ti Apo a Dios.

27 Ti “panagtabbaaw a maibusor iti Espiritu Santo, a ^bsaanto a mapakawan iti lubong wenna iti ruar ti lubong, isu ti pampapataymo a pagsayasayan ti awanan basol a dara, a kumanunong iti ipapatayko, kalpasan ti panangawatmo iti baro ken agnana-yon a katulagak, kinuna ti Apo a Dios; ket isu a di mangtungpal iti daytoy a paglintegan saanto a pulos a makastrek iti gloriak, ngem ‘mailunodto, kinuna ti Apo.

28 Siak ti Apo a Diosmo, ket itedkonto kenka ti paglintegan ti Nasantuan a Kinasaserdote, kas inyorden kaniak ti Amak sakbay ti lubong.

29 Inawat ni “Abraham ti amin a banag, ania man nga inawatna, babaen ti paltiing ken bilin, babaen ti balikasko, kinuna ti Apo, ket nakastrek iti pakaitan-okanna ken nagtugaw iti abay ti tronona.

30 Immawat ni Abraham kadagiti “kari maipanggep iti bu-

kelna, ken ti bunga ti lomona — a dita ti ^blomo a nagtaudam, si-ka, katulongak a Joseph — nga agtultuloy agingga nga addada iti lubong; ken kas pangsagid ken ni Abraham ken ti bukelna, iti ruar ti lubong agtuloydanto; iti lubong ken iti ruar ti lubong kas iti di mabilang a ‘bituen; wenna, no bilangem dagiti anay iti kadaratan dimo ida mabilang.

31 Kukuam pay daytoy a kari, gapu ta nagtaudka ken ni “Abraham, ket naited ti kari ken ni Abraham; ket iti daytoy a paglintegan ti pakaituloyan dagiti aramid ti Amak, a nangitan-okanna iti bagina.

32 Mapanka, ngarud, ken aramidem dagiti “aramid ni Abraham; sumrekka iti paglintegak ket maisalakankanto.

33 Ngem no dika sumrek iti paglintegak saanmo a maawat ti kari ti Amak, nga intedna ken ni Abraham.

34 “Binilin ti Dios ni Abraham, ket inted ni ^bSara ni “Agar nga asawa ni Abraham. Ket apay nga inaramidna? Gapu ta daytoy ti paglintegan; ket manipud ken ni Agar timmaud ti adu a tao. Daytoy, ngarud, ti pannakatangpal, kadagiti sabsabali pay, kadagiti kari.

26c DkK 82:21; 104:9–10.
d PNK Sairo.

27a PNK Agtabbaaw,
Tabbaaw; Di
Mapakawan a Basol.
b Mat. 12:31–32;
Heb. 6:4–6;
DkK 76:31–35.
PNK Lallaki

nga Annak ti
Manangdadael.
c PNK Pannakailunod.
29a PNK Abraham.
30a Gen. 12:1–3; 13:16.
PNK Abraham—Ti
bukel ni Abraham;
Katulagan ni
Abraham.

b 2 Ne. 3:6–16.
c Gen. 15:5; 22:17.
31a DkK 86:8–11; 110:12.
32a Jn. 8:39;
Alma 5:22–24.
34a Gen. 16:1–3.
b PNK Sara.
c Gen. 25:12–18.
PNK Agar.

35 Nailunod kadi, ngarud, ni Abraham? Pudno kunak kenka, Saan; ta siak, ti Apo, "imbilinko.

36 "Nabilin ni Abraham a mangidaton iti anakna a ni ^bIsaac; nupay kasta, naisurat: Saanka a 'mamapatay. Nupay kasta, saan a nagkedked ni Abraham, ket naibilang kenkuana a ^dkinalingte.

37 Immawat ni Abraham kadagiti "kamalala, ket inikkanda iti annak; ket naibilang kenkuana a kinalinteg, gapu ta naitedda kenkuana, ken tinungpalna ti paglintegak; kas iti kaawan ti sabali nga inaramid ni Isaac kasta met ken ^bJacob malaksid iti naibilin kadakuada; ket gapu ta awan ti sabali nga inaramidda malaksid iti naibilin kadakuada, nakastrekda iti 'pakaitan-okanda, a maibatay kadagiti kari, ket nagtugawda kadagiti trono, ket saanda nga anghel no di ketdi dios.

38 Immawat met ni "David iti ^badu nga assawa ken kamalala, ken kasta met da Solomon ken Moises a katulongak, a kas met kadagiti adu a dadduma pay a katulongak, manipud idi rugi ti panagparsua agingga iti daytoy a kanito; ket awan ti nagba-

solanda malaksid kadagiti banag a di nagtaud kaniak.

39 "Intedko dagiti assawa ken kamalala ni David, babaen iti ima ni Nathan, ti katulongak, ken dagiti sabsabali a propeta nga akin-iggem kadagiti ^btulbek daytoy a bileg; ket awan kadagito a banag ti nagbasolanna kaniak malaksid iti kaso ni 'Uria ken ti asawana; ket, natnag ngarud iti pannakaitan-okna, ket inawatna ti bingayna; ket saanna nga inawat ida iti ruar ti lubong, ta ^dintedko ida iti sabali, kinuna ti Apo.

40 Siak ti Apo a Diosmo, ket intedko kenka, katulongak a Joseph, ti pagrebbengan, ket "pasubliem ti amin a banag. Agdawatka iti kayatmo, ket maitedto kenka a maibatay iti balikasko.

41 Ket kas dinawatmo maipanggep iti pannakiabig, pudno, pudno, kunak kenka, no umawat ti lalaki iti asawa iti baro ken agnanayon a katulagan, ket no sumurot ti babai iti sabali a lalaki, ket diak dinutokan ti babai babaen ti nasantuan a pannutok, nagsalungasing ti babai iti pannakiabig ket madaaelto.

35a Jacob 2:24-30.

36a Gen. 22:2-12.

b PNK Isaac.

c Ex. 20:13.

d Jacob 4:5.

PNK Nalinteg,
Kinalinteg.

37a PIP dadduma pay
nga assawa a babbai.

Gen. 25:5-6.

b Gen. 30:1-4;

DkK 133:55.

PNK Jacob, Lalaki
nga Anak ni Isaac.

c PNK Pannakaitan-ok;
Tao, Tattao—Tao,
kabelanna ti
agbalin a kas
iti Nailangitan
nga Ama.

38a PNK David.

b 1 Sam. 25:42-43;

2 Sam. 5:13;

1 Ari. 11:1-3.

39a 2 Sam. 12:7-8.

b PNK Tulbek ti
Kinasaserdote.

c 2 Sam. 11:4, 27; 12:9;
1 Ari. 15:5.

PNK Pannaki-
kamalala;
Pamapatay.

d Jer. 8:10.

40a JS—P 1:33.

PNK Pannakaisubli
ti Ebangelio.

42 Ket no awan iti ikub ti baro ken agnanayon a katulagan ti babai, ket sumurot iti sabali a lalaki, "nagsalungasing iti pannakiabig.

43 Ket no ti asawana ket sumurot iti sabali a babai, ket adda iti babaen ti "katulagan, linabsingna ti katulaganna ket nagsalungasing iti pannakiabig.

44 Ket no saan a nagsalungasing ti babai iti pannakiabig, ngem awanan basol ken saana a linabsing ti katulaganna, ket ammona daytoy, ket ipalgakko kenka, katulongak a Joseph, addanto ngarud kenka ti bileg, babaen ti bileg ti Nasantuan a Kinasaserdote, nga alaem daytoy a babai ket itedmo iti lalaki a saan a nagsalungasing iti pannakiabig ngem nagtalinaed a "napudno; ta mapagbalinto nga agturay kadagiti adu.

45 Ta naitalekkan kenka dagiti "tulbek ken bileg ti kinasaserdote, a ^b pangpasubliak kadagiti amin a banag, ken ipakaam-mokto amin a banag kenka iti naituding a panawen.

46 Ket pudno, pudno, kunak kenka, nga ania man a "paglantipem iti daga mapaglantipto iti langit; ken ania man a pagkappengem iti daga, iti naganko ken babaen ti balikasko, kinuna ti Apo, agnanayonto a ma-

pagkappeng iti langit; ket asino man ti ^b pakawanem ti basbasolna iti daga mapakawanto iti agnanayon iti langit; ken asino man a dimo pakawanen ti basbasolna iti daga dinto mapakawan iti langit.

47 Ket manen, pudno kunak, asino man ti bendisionak bendisionak, ken asino man nga ilunodmo "ilunodko, kinuna ti Apo; ta siak, ti Apo, ti Diosmo.

48 Ket manen, pudno kunak kenka, katulongak a Joseph, nga ania man ti itedmo iti daga, ken asino man ti pangtedam iti siasino man iti daga, babaen ti balikasko ken maibatay iti paglintegak, masarungkaranto iti bendision ken saan a lunod, ken babaen ti bilegko, kinuna ti Apo, ket awanto ti pakakednganna iti daga ken iti langit.

49 Ta siak ti Apo a Diosmo, ket addaakto kenka uray pay iti "panungpalaan ti lubong, ken iti agnanayon; ta pudno nga ^b ipasingkedko kenka ti "pannakaitan-okmo, ken isaganak ti trono nga agpaay kenka iti pagarian ti Amak, a kaduam ni Abraham nga ^d amam.

50 Adtoy, nakitak ti "panagsaksakripisiom, ket pakawanek amin a basbasolmo; nakitak ti panagsaksakripisiom iti panangtungpalmo iti dayta im-

42a DkK 42:22–26.

43a PNK Katulagan; Panagasawa, Mangasawa.

44a PNK Kinadalus ti Dayaw.

45a PNK Tulbek ti Kinasaserdote.

^b Ara. 3:21;

DkK 86:10.

PNK Pannakaisubli ti Ebangelio.

46a PNK Panaglantip, Paglantipen.

^b PNK Pannakaugas ti Basbasol.

47a Gen. 12:1–3; DkK 124:93.

49a Mat. 28:20.

^b DkK 68:12.

^c DkK 5:22.

PNK Pagakeman

ken Panagpili.

^d Gen. 17:1–8; 2 Ne. 8:2.

50a PNK Sakripisio.

bagak kenka. Mapanka, ngarud, ket itundaka iti dana a paglibasam, a kas iti ^bpanangawatko iti panangidaton ni Abraham iti anakna a ni Isaac.

51 Pudno, kunak kenka: Mangtedak iti bilin iti katulongak iti balay, ni Emma Smith, nga asawam, nga intedko kenka, nga agparbeng ket saan a makiranud iti dayta imbilinko kenka nga idatonmo kenkuana; ta inaramidko, kinuna ti Apo, a pangtingitingko kadakayo amin, a kas iti inaramidko ken ni Abraham, ket mabalin a dawatankayo a mismo iti daton, babaen ti katulagan ken sakripisio.

52 Ket awaten koma ti katulongak iti balay, ni ^aEmma Smith, amin dagiti intedko ken ni katulongak a Joseph, nga isu ti nasagudayan ken nadalus iti imatangko; ket dagiti saan a nadalus, ken nagkuna a nadalusda, madadaelto, kinuna ti Apo a Dios.

53 Ta siak ti Apo a Diosmo, ket tungpalemto ti timekko; ken itedkonto ken ni katulongak a Joseph tapno mapagbalinto a mangituray iti adu a banag; ta nabayagen a ^anapudno iti sumagmamano a banag, ket manipud dita patibkerektok.

54 Ket bilinek ti katulongak iti balay, ni Emma Smith, nga agtungpal ken katakunaynay ni katulongak a Joseph, ket awan ti sabali. Ngem no saan nga ag-

tungpal iti daytoy a bilin madadaelto, kinuna ti Apo; ta siak ti Apo a Diosyo, ket dadaelektok no saan nga agtungpal iti paglintagak.

55 Ngem no saan nga agtungpal iti daytoy a bilin, aramidento ngarud ti katulongak a ni Joseph amin a banag kenkuana, a kas iti nasaonan; ket bendisionakto ken paaduekto ken itedkonto kenkuana iti ^aminggasut a daras iti daytoy a lubong, dagiti amma ken inna, kakabsat a lallaki ken babbai, balbalay ken dagdaga, assawa a babbai ken annak, ken korona iti ^bagnanayon a biag iti agnanayon a lubong.

56 Ket manen, pudno kunak, ^apakawanan koma ti katulongak iti balay dagiti biddut ti katulongak a ni Joseph; ket kalpasanna mapakawanto met dagiti biddutna, a nagbiddutanna kaniak; ket siak, ti Apo a Diosyo, bendisionakto, ken paaduekto, ken pagrag-uekto ti pusona.

57 Ket manen, kunak, saan koma a palusposan ni katulongak a Joseph ti sanikuana, di la mamin-ano ta umay dagiti kabusorna a mangdadael kenkuana; ta ^akayat ni Satanas a dadaelen; ta siak ti Apo a Diosyo, ket isu ti katulongak; ket adtoy, ken imutektekam, addaak kenkuana, a kas iti kaaddak ken ni Abraham, ti amayo, uray pay iti ^bpannakapatan-ok ken gloriana.

50b Gen. 22:10–14;

DkK 97:8.

52a PnK Smith,
Emma Hale.

53a Mat. 25:21;

DkK 52:13.

55a Mar. 10:28–31.

^b PnK Kaamaan—
Agnanayon a
kaamaan;

Agnanayon a Biag.

56a PnK Pakawan.

57a Mat. 10:28.

^b PnK Pannakaitan-ok.

58 Ita, iti pannakasagid ti paglintegan ti “kinasaserdote, adu dagiti banag a maipanggep iti daytoy.

59 Pudno, no awagan ti Amak ti tao, a kas ken ni “Aaron, babaen ti timekko, ken ti timek ti nangibaon kaniak, ken naitalugadingkon kenkuana dagiti ^btulbek ti bileg daytoy a kinasaserdote, no agaramid iti ania man a banag iti naganko, ken maibatay iti paglintegak ken babaen ti balikasko, saanto nga agbasol, ket ikalintegakto.

60 Awan koma, ngarud, ti mangbabalaw iti katulongak a ni Joseph; ta ikalintegakto; ta agsakripisianto a dawatek kenkuana para iti panagbasolna, kinuna ti Apo a Diosyo.

61 Ket manen, kas maipanggep iti paglintegan ti kinasaserdote—no mangasawa ti asino man a lalaki iti “birhen, ket tarigagayanna ti mangasawa iti ^bsabali, ket palubosan ti immununa a mangaramid iti kasta, ket no asawaenna ti maikadua, ket agpadada a birhen, ket agkarida nga awan ti sabali a lalaki kada kuada, adda kalintegan daytoy a lalaki; saan a nakaaramid iti pannakikamalala agsipud ta naitedda kenkuana; ta saan a makaaramid iti pannakikamalala iti dayta agpaay laeng kenkuana nga awan ti sabali.

62 Ket no adda sangapulo a

birhen a naited kenkuana babaen daytoy a paglintegan, saan a makaaramid iti pannakikamalala, gapu ta agpaayda kenkuana, ken naitedda kenkuana; ngarud maikalintegan isuna.

63 Ngem no maysa wenno asino man kadagiti sangapulo a birhen, kalpasan ti pannakiasawana, makinaig iti sabali a lalaki, nagbasolen iti pannakikamalala, ket madadaelto; ta naitedda kenkuana tapno “umadu ket punnuenda ti daga, a maibatay iti bilinko, ken tapno mangtungpal iti kari nga inted ti Amak sakbay ti pannakabangon ti lubong, ken para iti pannakaitan-okda kadagiti agnanayon a lubong, tapno magun-odda dagiti kararua ti tattao; ta ditoy ti pakaituloyan ti ^baramid ti Amak, tapno maitan-ok isuna.

64 Ket manen, pudno, pudno, kunak kenka, no addaan iti asawa ti asino man a lalaki, nga agiggem kadagiti tulbek daytoy a bileg, ket isurona kenkuana ti paglintegan ti kinasaserdote, kas maibatay kadagitoy a banag, mamatinto ngarud ket aramidenna iti lalaki, wenno madadaelto ti babai, kinuna ti Apo a Diosyo; ta dadaelektio ti babai; ta pabilgekto ti naganko kadagiti amin nga umawat ken mangtungpal iti paglintegak.

65 Ngarud, nainkalinteganto kaniak, no saan nga awaten ti

58a DkK 84:19–26.

PNK Kinasaserdote.

59a Heb. 5:4.

PNK Aaron,

Kabsat ni Moises.

^b PNK Tulbek ti

Kinasaserdote.

61a PNK Birhen.

^b Opisial a

Palawag—1.

PNK Panagasawa,

Mangasawa—

Panagasawa iti adu.

63a Gen. 1:26–28;

Jacob 2:30.

^b Moises 1:39.

babai daytoy a paglintegan, para iti lalaki nga umawat kadagiti amin a banag nga itedko, siak nga Apo a Diosna, kenkuana, gapu ta saan a namati ti babai ken dina inaramid iti lalaki a maibatay iti balikasko; ket ti ngarud babai ti agbalin a mangbasol; ket mailaksid ti lalaki manipud iti paglintegan ni Sara, a nangaramid ken ni Abraham

a maibatay iti paglintegan idi binilinko ni Abraham a mangala ken ni Agar a kas asawana.

66 Ket ita, maibatay daytoy a paglintegan, pudno, pudno, kunak kadakayo, ad-adu pay ti ipalgakko kadakayo, manipud ita; ngarud, umdasen daytoy iti agdama. Adtoy, siak ti Alpha ken Omega. Amen.

BENNEG 133

Paltiing a naited babaen ni Joseph Smith a Propeta, iti Hiram, Ohio, idi 3 ti Nobiembre 1831 (History of the Church, 1:229–234). Kas pangirugi iti daytoy a paltiing insurat ti Propeta: “Iti daytoy a panawen adu ti banag a tarigagayan dagiti Elder a maammuan a mainaig iti pannakaikasaba ti Ebanghelio kadagiti agindeg iti daga, ken maipanggep iti panaguummong; ken tapno magna babaen ti pudno a lawag, ken maiwanwan manipud iti ngato, iti maika-3 ti Nobiembre, 1831, dinamagko iti Apo ket naawatko ti sumaganad a napateg a paltiing.” (History of the Church, 1:229). Immuna a nainayon daytoy a benneg iti libro ti Doktrina ken Katulagan a kas apendiks, sa naikkan iti numero ti benneg idi agangay.

1–6, Mabilin dagiti Santo nga agsagana para iti Maikadua a Yaay; 7–16, Mabilin amin a tao a pumanaw manipud iti Babilonia, umayda iti Zion, ket agsaganada para iti naindaklan nga aldaw ti Apo; 17–35, Agtakderto iti Bantay Zion, agbalinto a maymaysa a daga dagiti kontinente, ket agsublinto dagiti napukaw a tribu ti Israel; 36–40, Napasubli ti ebanghelio babaen ni Joseph Smith a maikasaba iti intero a lubong; 41–51, Umulogto ti Apo a mangbales kadagiti nadangkes; 52–56, Tawento daytoy dagiti sinubbotna; 57–74, Maisaknapto ti ebanghelio a mangisalakan kadagiti

Santo ken mangdadael kadagiti nadangkes.

IMDENGANYO, O tattao ti simbaanko, kinuna ti Apo a Diosyo, ket denggenyo ti balikas ti Apo maipanggep kadakayo—

2 Ti Apo a kellaatto nga “umay iti templona; ti Apo a bumabanto iti lubong a mangikuyog iti lunod ti ^bpanangukom; wen, kadagiti amin a pagilian a manglipat iti Dios, ken kadagiti amin a saan a nadosan iti ragupyo.

3 Ta “ipakitananto ti nasantuan a takiagna iti amin a pagilian,

ket makitanto ti intero a daga ti ^bpanangisalakán ti Dios.

4 Gapuna, agsaganakayo, agsaganakayo, O tattaok; pasan-tuenyo ti bagbagiyo; aguum-mongkayo a sangsangkamaysa, O tattaok ti simbaanko, iti daga ti Zion, dakayo amin a saan a nabilin nga agbati.

5 Rummuar kayo iti ^aBabilonia. Agbalinkayo koma a ^bnadalus a mangiggem kadagiti pagikkan ti Apo.

6 Angayenyo ti sagrado a panagtitiponnyo, ket sansanenyo ti ^aagsasarita iti tunggal maysa. Ket awagan koma ti tunggal tao ti nagan ti Apo.

7 Wen, pudno kunak manen kadakayo, dimtengen ti panawen nga idadanon kadakayo ti timek ti Apo: Rummuar kayo iti Babilonia; ^aaguummongkayo manipud kadagiti pagilian, manipud iti ^buppat a sulí, manipud iti maysa a paset ti langit agingga iti bangir.

8 ^aIbaonyo dagiti elder ti simbaanko kadagiti adayo a pagilian; kadagiti ^bpurpuro iti baybay; ibaonyo ida kadagiti ganggannaet a daga; awaganyo amin

a pagilian, umuna dagiti ^cGentil, sa dagiti ^dHudio.

9 Ket adtoy, ken imutektekan, daytoyto ti ararawda, ken ti timmek ti Apo kadagiti tao: Mapankayo iti daga ti Zion, tapno lumawa ti masakupan dagiti taok, ken tapno mapabileg dagiti ^aistakana, ken tapno dumanon ti ^bZion kadagiti lugar iti aglawlaw.

10 Wen, dumanon koma ti araraw kadagiti amin a tao: Agriing ken bumangon ket mapanyo sabaten ti ^aNobio; adtoy ken imutektekan, umayen ti Nobio; rummuarkayo a sumabat kenkuana. Isaganayo ti bagbagiyo para iti ^bnaindaklan nga aldaw ti Apo.

11 ^aAgsalukagkayo, ngarud, ta diyo ^bammo ti aldaw wenno oras.

12 Agkamang koma, ngarud, iti ^aZion dagiti ^bmairaman kadagiti Gentil.

13 Agkamang koma dagiti ad-da iti ^aJudea iti ^bJerusalem, iti ^ckabambantayan a yan ti ^dbalay ti Apo.

14 Agwaraskayo kadagiti pagilian, manipud iti Babilonia,

3b Isa. 12:2; 52:10.

PNK Plano ti
Pannakaisalakan;
Pannakaisalakan.

5a Alma 5:57; DkK 1:16.

PNK Babel, Babilonia;
Kinailubongan.

b 2 Tim. 2:21;

3 Ne. 20:41;

DkK 38:42.

PNK Natarnaw,
Kinatarnaw.

6a Mal. 3:16-18.

7a DkK 29:8.

PNK Israel—Ti
pannakaummong
ti Israel.

b Zac. 2:6-7;

Mar. 13:27.

8a PNK Aramid ti
Misionario.

b Isa. 11:11; 1 Ne. 22:4;

2 Ne. 10:8, 20.

c PNK Gentil.

d PNK Hudio.

9a Isa. 54:2.

PNK Istaka.

b PNK Zion.

10a Mat. 25:6;

DkK 33:17-18;
45:54-59.

PNK Nobio.

b DkK 1:12-14.

11a Mar. 13:32-37;
JS—M 1:46, 48.

b DkK 49:7.

12a DkK 38:31, 42.

b PNK Zion.

13a PNK Juda.

b PNK Jerusalem.

c Isa. 2:1-3; Eze. 38:8.

d Sal. 122:1-9.

manipud iti tengnga ti kina-dangkes, nga isu ti naespirituan a Babilonia.

15 Ngem pudno, kastoy ti kinnuna ti Apo, saankayo koma nga “agddardaras, ngem isaganayo koma amin a banag nga agpaay kadakayo; ket isu a mapan, saan koma a ^btumaliaw amangan ta kellaat a dumteng kenkuana ti pannakadadael.

16 Imdengan ket denggenyo, O dakayo nga agindeg iti daga. “Timudenyoy, a sangkamaysa, dakayo nga elder ti simbaanko, ket denggenyo ti timek ti Apo; ta awaganna amin a tao, ken bilinenna amin a tao iti sadino man nga ^bagbabawi.

17 Ta adtoy, “nangibaon ti Apo a Dios iti anghel nga umar-araw iti tengnga ti langit, nga agkunkuna: Isaganayo ti dalan ti Apo, ket ^blintegenyo dagiti danna, ta asidegen ti oras ti ‘yayna—

18 Inton agtakder ti “Kordero iti ^bBantay Zion, a kaduana ti ‘sangagasut ken uppat-a-puloket-uppat a ribu, a naisurat ti nagan ti Ama kadagiti musingda.

19 Gapuna, isaganaanyo ti “yaay ti ^bNobio; rummuarkayo,

rummuarkayo a mapan sumabat kenkuana.

20 Ta adtoy, “agtakderto iti bantay ti Olibo, ken iti nalawa a taaw, uray pay iti mangliwengliweng a lansad, ken kadagiti puro iti baybay, ken iti daga ti Zion.

21 Ket “yebkasnanto ti timekna iti ^bZion, ken agsaonto manipud iti Jerusalem, ket mangngegto ti timekna ti amin a tao;

22 Ket timekto a kas iti “anasaas ti adu a dandanum, ken kas iti dalagudog ti ^bgurruod, a “manggrebbanto kadagiti bantay, ket saanto a masarakan dagiti tanap.

23 Bilinennanto ti mangliwengliweng a lansad, ket mayabogto kadagiti pagilian iti amianan, ket agbalinto a maymaysa a daga dagiti “puro;

24 Ket maisublinto iti sigud a lugarda ti daga a “Jerusalem ken ti daga a Zion, ket agbalinto ti daga a kas iti kasisigudna kadagidi aldaw a sakbay a ^bnabingaybingay.

25 Ket ti Apo, nga isu ti Manubbot, agtakderto iti tengnga dagiti tao, ket “agarinto kadagiti amin a nabia.

15a Isa. 52:10–12;

DkK 58:56.

b Gen. 19:17, 26;

Luc. 9:62.

16a DkK 1:1–6.

b PNK Agbabawi;

Panagbabawi.

17a DkK 13:1; 27:7–8;

88:92.

b Isa. 40:3–5.

c Mal. 3:1.

18a Apoc. 14:1.

PNK Kordero ti Dios.

b DkK 84:2.

c Apoc. 7:1–4.

19a Mat. 25:1–13;

DkK 33:17–18; 88:92.

PNK Maikadua a

Yaay ni Jesucristo.

b PNK Nobio.

20a Zac. 14:4;

DkK 45:48–53.

21a Jl. 3:16; Amos 1:2.

b Isa. 2:2–4.

22a Eze. 43:2; Apoc. 1:15;

DkK 110:3.

b Sal. 77:18;

Apoc. 14:2.

c Uk. 5:5;

Isa. 40:4; 64:1;

Apoc. 16:20;

DkK 49:23; 109:74.

23a Apoc. 6:14.

24a PNK Jerusalem.

b Gen. 10:25.

PNK Daga—

Pannakabingay

ti daga.

25a PNK Jesucristo—

Sangaribu a tawen

a nangaturay

ni Cristo.

26 Ket umayto a silalagip iti Apo dagiti tao kadagiti pagilian iti “amianan; ket mangngegto dagiti propeta ti timekna, ket sa-andanto a kabaelan ti bagbagida; ket bautendanto ti kabatuan, ket pumsuakto ti yelo iti yanda.

27 Ket addanto maiban-uyat a “dakkel a kalsada iti tengnga ti mangliwengliweng a lansad.

28 Ket gundawayandanto dagiti kabusorda.

29 Ket kadagiti “natikag a disierto aglayusto iti nabia a danum; ket ti namaga a daga saanton a mawaw.

30 Ket iteddanto ti kinabaknangda kadagiti annak ni “Ephraim, dagiti katulongak.

31 Ket agkintayegto ti nagbedngan dagiti agnanayon a “turod iti kaaddada.

32 Ket madalebndanto sadiay ken makoronaandanto iti dayag, a kas iti Zion, babaen ti ima dagiti katulungan ti Apo, a kas kadagiti annak ni Ephraim.

33 Ket mapnodanto iti “kankanta ti agnanayon a rag-o.

34 Adtoy, daytoy ti bendision ti agnanayon a Dios kadagiti “tribu ti Israel, ken ti nabakbaknang a bendision iti ulo ni ^bEphraim ken dagiti pasurotna.

35 Ken dagiti met tribu ti “Juda, kalpasan ti saemda, mapasantonto iti ^bkinasanto iti Apo, nga agindeg iti sibayna iti aldaw ken rabii, iti agnanayon nga awan inggana.

36 Ket ita, pudno kinuna ti Apo, a mabalin a maipakaammo dagitoy a banag kadakayo, O dakayo nga agindeg iti daga, nga imbaonko ti “anghelko nga agtayab iti let-ang ti langit, nga adda kenkuana ti agnanayon nga ^bebangelio, a nagpakita iti sumagmamano ken intalekna iti tao, nga agparangto iti adu nga agindeg iti daga.

37 Ket “maikasabanto daytoy nga ^bebangelio iti “tunggal pagilian, ken kakabsat, ken pagsasao, ken tattao.

38 Ket mapanto dagiti katulungan ti Dios, nga agkuna iti napigsa a timek: Agbutengkayo iti Dios ket ipaayanyo iti dayag, ta umay ti oras a panangukomna;

39 Ket “agdayawkayo kenkuana a nangaramid iti langit, ken daga, ken ti baybay, ken dagiti burayok ti dandanum—

40 A mangaw-awag iti nagan ti Apo iti aldaw ken rabii, nga agkuna: O isu a “mangburak iti

26a Jer. 16:14–15;
DkK 110:11.
PNK Israel—Dagiti sangapulo a napukaw a tribu ti Israel.
27a Isa. 11:15–16;
2 Ne. 21:16.
29a Isa. 35:6–7.
30a Zac. 10:7–12.
PNK Efraim—Ti tribu ni Efraim.

31a Gen. 49:26.
33a Isa. 35:10; 51:11;
DkK 66:11.
34a PNK Israel—Dagiti sangapulo-ket-dua a tribu ti Israel.
^b Gen. 48:14–20;
1 Cro. 5:1–2;
Ether 13:7–10.
35a PNK Juda—Ti tribu ni Juda.
^b PNK Kinasanto.

36a Apoc. 14:6–7;
DkK 20:5–12.
^b PNK Pannakaisubli ti Ebangelio.
37a PNK Ebangelio.
^b PNK Aramid ti Misionario;
Mangasaba.
^c DkK 42:58.
39a PNK Agdaydayaw.
40a Isa. 64:1–2.

langit, isu a bumabanto, tapno mabalin nga agkusukos dagiti bantay iti imatangmo.

41 Ket masungbatanto kadagiti uloda; ta ti kaadda ti Apo kaslanto iti mangrunaw nga apuy a manguram, ken kas iti apuy a "mamagburek iti danum.

42 O Apo, bumabakanto a mangipakaammo iti naganmo kadagiti kabusormo, ket agkintayegto amin a pagilian iti imatangmo—

43 No agaramidka iti nakaamamak a bambanag, bambanag a dida sapsapulen;

44 Wen, no bumabaka, ket agkusukos dagiti bantay iti imatangmo, "sabatemto ti agrag-o ken agaramid iti kinalinteg, isu a makalagip kenka kadagiti waggasm.

45 Ta manipud pay idi punganay ti lubong saanen a nakangngeg wenno nakapanunot ti tao babaen ti lapayag, wenno uray koma no mata a nakakita, O Dios, iti sibaymo, anian a kina-indaklan dagiti banag nga "insaganam a para kenkuana nga ^bagur-uray kenka.

46 Ket masaonto: "Asino daytoy ^bbumaba manipud iti Dios iti langit nga addaan iti natinaan a pagan-anay; wen, manipud kadagiti lugar a di am-ammo, a nakawesan iti nagloriaan a lu-

pot, nga agbambaniaga iti naindaklan a pigsana?

47 Ket kunananto: Siak ti nagsao iti kinalinteg, maingel a mangisalahan.

48 Ket "nalabaganto ti kawes ti Apo, ket ti pagan-anayna kas iti agpespespes iti ubas a maaramid nga arak.

49 Ket nabuslonto unay ti dayag ti kaaddana ta ilingedto ti "init ti rupana gapu iti bain, ken ipaidamto ti bulan ti lawagna, ken agarikenkento dagiti bituen iti yanda.

50 Ket mangngegto ti timekna: Sisiak ti "nangibaddebaddek iti pagpespesan iti maaramid nga arak, ken siak ti nangidateng iti pannakaukom kadagiti amin a tao; ket awan ti kaduak;

51 Ket inludekludekko ida iti pungtotko, ken inirik-irikko ida iti nalaus a gurak, ket "nagwarsi ti darada iti pagan-anayko, ket namansaan amin nga aruatek; ta daytoy ti aldaw a panagibales nga adda iti pusok.

52 Ket ita dimtengen ti tawen ti panangsubbotko; ket agapadendanto ti manangipateg a kinaimbag ti Apoda, ken amin nga insagutna kadakua-da a maibatay iti kinaimbagna, ken maibatay iti manangipateg a kinaimbagna, iti agnanayon nga awan inggana.

53 Iti amin a "rigrigatda linak-

41a Job 41:31.

44a 1 Tes. 4:15–18.

45a Isa. 64:4; 1 Cor. 2:9.

^b Un. 3:25;

2 Ne. 6:7, 13.

46a Isa. 63:1–2.

^b PNK Maikadua a

Yaay ni Jesucristo.

48a Gen. 49:11–12;

Luc. 22:44;

Apoc. 19:11–15;

PJS, Apoc. 19:15;

Mosiah 3:7;

DkK 19:18.

49a Isa. 13:10; 24:23;

DkK 45:42; 88:87.

50a Isa. 63:2–3;

DkK 76:107;

88:106.

51a Lev. 8:30.

53a Isa. 63:4–9.

amna. Ket insalakan ida ti anghel ti imatangna; ket iti ^bayatna, ken ti panangngaasina, ^csinubbotna ida, ken inimetna ida, ket binitibitna ida iti unos ti panaglakayda;

54 Wen, ket kasta met ni ^aEnoc, ken dagiti kaduana; dagiti propeta nga immun-una ngem isu; ken kasta met ni ^bNoe, ken dagiti immun-una ngem isu; ken kasta met ni ^cMoises, ken dagiti immun-una ngem isu;

55 Ken manipud ken ni Moises agingga ken ni Elias a propeta, ken manipud ken ni Elias a propeta agingga ken ni Juan, a kadua ni Cristo iti ^apanangungarna, ken dagiti nasantuan nga apostol, a kadua da Abraham, Isaac, ken Jacob, addadanto iti imatang ti Kordero.

56 Ket ^amalukatanto dagiti ^btanem dagiti ^csanto; ket umaydanto nga agtakder iti ^dmakanawan ti Kordero, inton agtakder iti ^eBantay Zion, ken iti nasantuan a ciudad, ti ^fBaro a Jerusalem; ket kantaendanto ti ^gkanta ti ^hKordero, iti aldaw ken rabii iti agnanayon nga awan inggana.

57 Ket iti daytoy a gapu, a mapalubosan dagiti tao a maki-

ranud kadagiti ^agloria a maipalgakto, impatulod ti Apo ti pakabuklan ti ^bebangheliyona, ti agnanayon a katulaganna, a mangikalinteg a silalawag ken nalaka a maawatan—

58 A mangisagana kadagiti nakapsut kadagiti banag a dumteng iti daga, ken agtungpal iti Apo iti aldaw a panangtikaw dagiti ^anakapuy kadagiti masirib, ket ti ^bmaysa a bassit agbalindanto a napigsa a pagilian, ket ti ^cdua ikabildanto dagiti pinullo a ribu a tumaray.

59 Ket babaento dagiti nakapuy a banag iti daga ^ataltageto ti Apo dagiti pagilian babaen ti bileg ti Espirituna.

60 Ket daytoy a gapu ti nakaitedan dagiti bilin; nabilinda a mailemmeng iti lubong iti aldaw a pannakaitedda, ngem ^amaipan ita kadagiti ^bamin a nabiag—

61 Ket daytoy maibatay iti panunot ken pagayatan ti Apo, a mangituray kadagiti amin a nabiag.

62 Ket isu nga ^aagbabawi ken ^bmangpasanto iti bagina iti imatang ti Apo maikkanto iti ^cagnanayon a biag.

53b PNK Kaasi.

^c PNK Pannakasubbot, Subboten, Nasubbot.

54a PNK Enoc.

^b PNK Noe, Patriarka iti Biblia.

^c PNK Moises.

55a PNK Panagungar.

56a DkK 29:13.

^b PNK Santo.

^c DkK 45:45–46; 88:96–97.

^d Mat. 25:33–34.

^e Isa. 24:23;

Apoc. 14:1;

DkK 76:66; 84:2, 98–102.

^f PNK Baro a Jerusalem.

^g Apoc. 15:3;

DkK 84:98–102.

^h PNK Kordero ti Dios.

57a PNK Tukad ti Gloria.

^b PNK Ebanghelio.

58a Mat. 11:25;

1 Cor. 1:27;

Alma 32:23; 37:6–7.

^b Isa. 60:22.

^c Deut. 32:29–30.

59a Mk. 4:11–13.

60a DkK 104:58–59.

^b DkK 1:2.

62a PNK Agbabawi, Panagbabawi.

^b DkK 88:74.

PNK Pannakapasanto.

^c PNK Agnanayon a Biag.

63 Ket maipatungpalto kadagiti di “dumngeg iti timek ti Apo ti insurat ni Moises a propeta, tapno ^bmaisnadanto kadagiti tao.

64 Ken kasta met dagiti insurat ni “Malakias a propeta: Ta, adtoy, umay ti ^baldaw a “mapuoranto a kas iti urno, ket amin dagiti natangsit, wen, ken amin dagiti agaramid iti dinadangkes, agbalindanto a punget; ket mapuorandanto iti aldaw a dumteng, kinuna ti Apo ti panggen, nga awanto ti mabati a ramut man wenno sangada.

65 Gapuna, daytoyto ti sungbat ti Apo kadakuada:

66 Iti daydi aldaw a yaayko a sisiak, awan ti uray maysa kadakayo a “nangawat kaniak, ket napapanawkayo.

67 Idi immawagak manen awan kadakayo ti simmungbat; nupay kasta saan nga immababa a pulos ti “imak tapno saanak a makasubbot, wenno ti ^bbilegko tapno mangisalakan.

68 Adtoy, iti pungtotko “inabatak ti baybay. Inaramidko a langalang ti kadanuman; bim-mangsit dagiti ikanda, ket natayda iti waw.

69 Binalengbengak ti langit iti sipnget, ket inaramidko ti sipnget a mangbungon kadakuada.

70 Ket awatenyonto “daytoy iti imak—agiddakayonto a silaladingit.

71 Adtoy, ken kitaenyo, awan ti mangisalakan kadakayo; ta diyo tinungpal ti timekko idi awagankayo iti langit; diyo tinungpal dagiti katulongak, ket idi “maibaonda kadakayo diyo ida inawat.

72 Gapuna, “pinatalgedanda ti pammaneknek ken binegkesda ti paglintegan, ket naiturongkayo iti kasipngetan.

73 Mapanto dagitoy iti kasipngetan, a yan dagiti “agsasangit, ken agan-anug-og, ken agngarnariet.

74 Adtoy nasaon daytoy ti Apo a Diosyo. Amen.

BENNEG 134

Palawag iti pammati maipapan kadagiti sapaap a gobierno ken paglintegan, a naako babaen ti sangsangkamaysa a butos iti sapaap a panagtataripnong ti Simbaan a naangay iti Kirtland, Ohio, idi 17 ti Agosto 1835 (History of the Church, 2:247–249). Miting ti pasken dagiti dadaulo ti Simbaan, a napagsasango tapno maamiris dagiti naisingasing a lao-

63a PNK Imdengan.

b Ara. 3:22–23;

1 Ne. 22:20–21;

3 Ne. 20:23; 21:11;

DkK 1:14; JS—P 1:40.

64a Mal. 4:1.

PNK Malakias.

b JS—P 1:36–37.

c Isa. 66:15–16;

1 Ne. 22:15;

3 Ne. 25:1;

DkK 29:9; 64:24.

PNK Daga—

Pannakadalus

ti daga.

66a Jn. 1:11.

67a 2 Ne. 28:32.

b Isa. 50:2; 2 Ne. 7:2.

68a Ex. 14:21;

Jos. 3:14–17.

70a Isa. 50:11.

71a 2 Cro. 36:15–16;

Jer. 44:4–5.

72a Isa. 8:16–20.

73a Mat. 8:11–12;

Luc. 13:28; DkK 19:5.

PNK Kasipngetan,

Naespirituan a;

Impierno.

nen ti umuna nga edision ti Doktrina ken Katulagan. Naited iti dayta a gundaway ti sumaganad a pakauna daytoy a palawag: “Tapno saan a mapagbiddutan wenno di maawatan ti pammatimi maipapan kadagiti sapasap a naindagaan a gobierno ken paglintegan, pinanunotmi ti umno a pannakaidatag ti kapanunotanmi iti paggibusan daytoy a libro maipanggep iti daytoy” (History of the Church, 2:247).

1–4, *Nasken a taginayonen dagiti gobierno ti wayawaya ti konsiensia ken panagdaydayaw*; 5–8, *Nasken nga itandudo amin a tattao ti gobiernoda, ken agtungpal ken agdayawda iti paglintegan*; 9–10, *Saan koma nga aramaten dagiti gimong ti relihion ti bilegda a sibil*; 11–12, *Adda kalintegan dagiti tao a mangsalaknib iti bagbagida ken ti sani-kuada*.

MAMATIKAMI nga impasdek ti Dios dagiti “gobierno para iti pagimbagan ti tao; ken kinednganna dagiti tao nga ^bagsungbat kadagiti aramidda a mainaig kadakuada, agpadpada iti panagaramidda kadagiti paglintegan ken iti panangipatungpalda kadagitoy, para iti pagimbagan ken pannakasalaknib ti gimong.

2 Mamatikami nga awan ti gobierno a makapagtalinaed iti kappia, malaksid no maituyang dagita a paglintegan ken mai-keddeng a di mabarusngi a mangikalakag iti tunggal tao ti ^anawaya a panangaramat iti ^bkonsensia, ti kalintegan ken panangtengngel iti sanikua, ken ti ^cpannakasalaknib iti biag.

3 Mamatikami a nasken ti pannakasapul ti amin a gobierno kadagiti “dadaulo a sibil ken mahistrado a mangipatungpal kadagiti paglintegan iti daytoy met laeng; ken isuda ti manganong iti paglintegan iti panagpapada ken nasken a madawat ti linteg ken itandudo ti timek dagiti tao iti republika, wenno ti pagayatan ti turay.

4 Mamatikami nga impasdek ti Dios ti relihion; ken siaanamong kenkuana dagiti tao, ken isu laeng, ti pakaaramatanna, malaksid no ti kapanunotanda iti relihion ipariknada kadakuada a mangsalungasing kadagiti kalintegan ken wayawaya dagiti dadduma; ngem saankami a mamati nga adda kalintegan ti paglintegan ti tao a makibiang iti pannakaipaulog dagiti annuroten iti “panagdaydayaw a magrereppeng iti konsensia dagiti tao, wenno mangipapiliti iti wagas ti panagkararag iti publiko wenno pribado; tapno matengngel ti mahistrado iti gimong ti krimen, ngem saanna a matengngel ti konsiensia iti kano man; nasken a madusa ti agbiddut, ngem di magemgeman

134 1a DkK 98:4–7;
PP 1:12.

^b PNK Agsungbat,
Sungsubatan,
Kaadda ti

Sungsubatan.
2a PNK Kinawaya
nga Agpili.
^b PNK Pakinakem.
^c DkK 42:18–19.

3a DkK 98:8–10.

4a Alma 21:21–22;
PP 1:11.

PNK Agdaydayaw.

ti wayawayaya ti kararua iti kaano man.

5 Mamatikami a naikudi a kanunongan dagiti amin a tao ken itandudoda ti gobierno iti pag-naedanda, bayat ti pannakasalaknib ti nakaisigudanda ken di mayakar a kalintegan babaen dagiti paglintegan dayta a gobierno; ket mainumo iti tunggal makipagili a masalakniban ti kalinteganna iti aramid a panagsulsol ken "yaalsa, ket nasken a madusa daytoy kas mai-parbeng; ket adda kalintegan amin a gobierno a mangipakat kadagiti a paglintegan no ti pangngeddengda ket manamnama nga agpaay iti pagimbagan ti kagimongan; kagiddanna, nupay kasta, ti pannakabigbig a sagrado ti wayawayaya ti konsensia.

6 Mamatikami a nasken a maraem ti tunggal tao iti pagreb-benganna, kasta met dagiti agturay ken mahistrado, a naipan a para iti pannakasalaknib dagiti inosente ken ti pannakadusa dagiti agbasol; ken tapno utang ti tunggal tao ti panangbigbig ken panagtungpalna kadagiti "paglintegan, ta no awanda masukatan ti kappia ken panagtutunos iti panangilupitlupit ken buteng; ta naipasdek dagiti paglintegan ti tao para iti panakatimon ti pagsayaatantayo a kas tao ken pagilian, iti nagbaetan ti tao ken tao; ken dagiti nailangitan a paglintegan nga inted ti langit, a mangisuro kadagiti annuroten iti pakaseknan

a naespirituan, ta ti pammati ken panagdaydayaw, agpadpada a sungbatan ti tao iti Namar-suana.

7 Mamatikami nga adda kalintegan dagiti agturay, estado, ken gobierno, ken naikudi da a mangipakan kadagiti paglintegan para iti pannakasalaknib dagiti amin a makipagili iti nawaya a panangaramatda iti pammatida iti relihion; ngem saankami a mamati nga adda kalinteganda iti linteg a mangipaidam kadagiti makipagili iti daytoy a gundaway, wenno mangipawil kadakuada iti kapanunotanda, no la ketdi ti panagram ken panagtamed maipakitada kadagiti paglintegan ken ti kasta a kapanunotan iti relihion saan a mangikalintegan iti panangsulsol wenno kinnunsabo.

8 Mamatikami a ti pannakaaramid iti krimen nasken a "madusa a maibatay iti kita ti basol; a ti panagpapatay, panangliput, panaguli, panagtakaw, ken ti panangsalungasing iti sapa sap a kappia, iti amin a wagas, nasken a madusa a maibatay iti kinamammapatayda ken ti panagirayda nga agaramid iti dakes kadagiti tao, babaen dagiti paglintegan dayta a gobierno a nakaaramidan ti basol; ken para iti kappia iti publiko ken ti kinatalna nasken nga umadang dagiti tao ket aramatenda ti kabaelanda a mangidatag kadagiti nagsalungasing kadagiti nasayaat a paglintegan tapno madusa.

9 Saanmi a patien a maipar-beng nga ilaok ti bileg ti relihion iti gobierno ti kagimongan, a pakabitiban ti maysa a ragup ti relihion ket mapawilan ti sabali kadagiti kalinteganna a naespirituan, ken maipaidam dagiti kalintegan ti tunggal kameng, kas makipagili.

10 Mamatikami nga adda kalintegan ti amin a gimong ti relihion a makibiang kadagiti kamengda gapu iti nakiro a galad, a maibatay kadagiti annuroten ken alagaden dayta a gimong ti relihion; no la ketdi dayta a panakibiang ket para iti panangiturong ken iti nasayaat a sasaa-den; ngem saankami a mamati nga adda turay ti ania man a gimong ti relihion a mangusig kadagiti tao iti kalintegan ti panagtagikua wenno biag, a mangala kadakuada iti daytoy a kukua ti lubong, wenno mangiturong kadakuada iti pakaisagmakan ti biag man wenno takiag ken saka, wenno mangipaay kadakuada iti pannusa iti bagi. Mabalinda laeng ida nga “ikkaten iti gimongda, ken laksiden kadakuada ti panangiwanwanda.

11 Mamatikami a nasken nga agapela dagiti tao iti paglinteg a sibil para iti pannakadalus dagiti amin a biddut ken pakadagsenan, a nakaipaayan iti pannakairurumen ti kinatao wenno ti kalintegan iti kukua

wenno pannakadadael ti kata-tao, a yan dagiti paglinteg a mangsalaknib kenkuana; ngem mamatikami a nainkalinteg kadagiti tao ti panangsalaknibda iti bagbagida, dagiti gay-yemda, ken sanikua, ken ti gobierno, manipud iti di nainkalinteg a panangrabngis ken pannakibiang kadagiti amin a tao iti panawen ti panagkasapulan, a saan a pakaaramatan kadagiti paglinteg ti madagdagus a panagapela, ket maited ti tulong.

12 Mamatikami a nainkalinteg ti “mangikasaba iti ebanghelio kadagiti pagilian iti lubong, ket maballaagan dagiti nalinteg a mangisalaman iti bagbagida iti pannakadadael ti lubong; ngem saankami a mamati a nainkalinteg ti makibiang iti katulungan a di matangdanan, a mangikasaba man iti ebanghelio, wenno mangbuniag kadakuada a maisuppiat iti pagayatan ken kayat dagiti amoda, wenno makibabaet wenno mangallukoy kadakuada a mangpanunot a saanda a mapnek iti sasaadenda iti daytoy a biag, a pakaisarsarkan ti biag dagiti tao; patienmi a saan a nainkalinteg ken mainugot dayta a pannakibiang, ket napeggad iti kappia iti tunggal gobierno a mangipalubos iti pannakaadipen ti tunggal tao.

BENNEG 135

Ti panagbalin a martir da Joseph Smith a Propeta ken ti kabsatna, ni Hyrum Smith a Patriarka, iti Carthage, Illinois, idi 27 ti Hunio 1844 (History of the Church, 6:629–631). Daytoy a dokumento insurat ni Elder John Taylor iti Konseho ti Sangapulo-ket-dua, a saksi kadagiti pasamak.

1–2, Namartir da Joseph ken Hyrum iti Pagbaludan ti Carthage; 3, Nabigbig ti nangato a saad ti Propeta; 4–7, Paneknekan ti awanan basol a darada ti kinapudno ken kinailangitan ti aramid.

TAPNO mapasingkedan ti pammaneknek iti daytoy a libro ken iti Libro ni Mormon, iwaragawagmi ti panagbalin a “martir da ^bJoseph Smith a Propeta, ken Hyrum Smith a Patriarka. Napaltoganda iti pagbaludan ti “Carthage, iti maika-27 ti Hunio, 1844, iti agarup a maika-lima iti malem, babaen dagiti armado a manangriribuk—a napintaan iti nangisit—a buklen ti 150 agingga iti 200 a tattao. Immuna a napaltogan ni “Hyrum ket natuang a sitatalna nga inyesngawna: *Matayakon!* Pinanggep ni Joseph ti tumappuak iti tawa, ket napaltogan, nga inyesngawna: *O Apo a Diosko!* Napaltoganda pay laeng uray no nataydan, iti nakas-ang a wagas, ket agpadada nga imawat iti sagpapat a bala.

2 Da laeng “John Taylor ken

Willard Richards, dua a kameng dagiti Sangapulo-ket-dua, kadagidi a kanito; nasalput ti immuna iti uppata a bala ngem nakalasat; nakapaglibas ti maikadua babaen ti tulong ti Dios a pulos a di nasagid ti robana.

3 Ni Joseph Smith, ti “Propeta ken ^bMammadto ti Apo, ti adadu ti naaramidna, malaksid ken ni Jesus, para iti pannakaisalakan dagiti tao iti daytoy a lubong, ngem iti asino man a tao a nagbiag ditoy. Iti uneg ti ababa a panawen ti duapulo-ket-uppat a tawen, nairuarna ti Libro ni Mormon, nga impatarusna babaen ti sagut ken bileg ti Dios, ken isu ti nakaigapuan ti pannakaipablaakna kadagiti dua a kontinente; naiwarasna ti “pakabuklan ti agnanayon nga ebanghelio, a linaonna, kadagiti uppata a suli ti daga; nairuarna dagiti paltiing ken bilin a nangbukel iti daytoy a libro ti Doktrina ken Katulagan, ken adu pay a sabsabali a nainsiriban a dokumento ken pangiwanwan para iti pagimbagan dagiti annak ti tattao; inummongna ti rinibribu a Santo iti Ud-udina

135 1a DkK 5:22; 6:30.
PNK Martir,
Kinamartir.
b PNK Smith,
Joseph, Jr.

c PNK Pagbaludan iti
Carthage (EUA).
d PNK Smith, Hyrum.
2a PNK Taylor, John.
3a PNK Propeta.

b PNK Mammadto.
c DkK 35:17; 42:12.
PNK Pannakaisubli
ti Ebanghelio.

nga Aldaw, binangonna ti naindaklan a “siudad, ken nangibatiti iti dayaw ken nagan a saan a mapapatay. Nagbiag a naindaklan, ken natay a naindaklan iti imatang ti Dios ken dagiti taona; ket kas iti kangrunaan a tinudingan ti Apo kadagiti nagkauna a panawen, pinaneknekanna ti misionna ken dagiti aramidna babaen ti bukodna a “dara; ken kasta met ni kabsatna a Hyrum. Iti biag saanda a nagsina, ket iti patay saanda a nagsina!

4 Idi napan ni Joseph iti Carthage a mangidatag iti bagina kadagiti sinsinan a kasapulan ti paglintegan, dua wenno tallo nga aldaw sakbay ti pannakapapatayna, kinunana: “Mapanak a kas iti “karnero iti pagpartian; ngem natalingenngenak a kas iti agsapa ti kalgaw; addaanak iti konsiensia a dinadael ti basol iti Dios, ken kadagiti amin a tao. MATAYAKTO NGA AWANAN BASOL, KET MASASAOAKTO—NAPAPATAY NGA AWANAN GAWAY.”—Iti dayta met la nga agsapa, idi nakarubuatan ni Hyrum a mapan—masaonto kadi iti pagpartian? Wen, isu a kasta—binasana ti sumaganad a binatog, iti asideg ti paggibusan ti maika-sangapulo-ket-dua a kapitulo ti Ether, iti Libro ni Mormon, ket linukibna ti binulong a yanna:

5 *Ket napasamak nga inkararagko iti Apo nga ikkanna dagiti Gentil*

iti parabur, tapno maaddaanda iti kaasi. Ket napasamak a kinuna ti Apo kaniak: No awananda iti kaasi awan ti aniamanna kenka, sika a napudno; gapuna maaramidto a “nadalus dagiti pagan-anaymo. Ket gapu ta nakitam ti pagkapsutam, mapapigsakanto, agingga iti pagtugawan iti lugar nga insaganak iti dakkell ken nadaeg a balay ti Amak. Ket ita siak . . . agpakaadaakon kadagiti Gentil; wen, ken kasta met kadagiti kabsatko nga ay-ayatek, agingga nga agkikitatayo iti ^bpangukoman ni Cristo, a pakaammuan amin a tao a saan a natularwan ti pagan-anayko iti darayo. Natayen dagiti “mamaneknek, ket matungpalen ti testament.

6 Uppat-a-pulo ti tawen ni Hyrum Smith idi Pebrero, 1844, ket tallopulo-ket-walo ni Joseph Smith idi Disiembre, 1843; ket kalpasan dayta maibilangen dagiti naganda kadagiti martir iti relihion; ket ti agbasa iti tunggal pagilian mapalagipanto a ti Libro ni Mormon, ken daytoy libro ti Doktrina ken Katulagan ti simbaan, agpateg iti kasayaatan a dara iti maika-sangapulo-ket-siam a siglo a mangidanon kadakuada para iti pannakaisalakan ti narebbek a lubong; ket no malayet ti apuy ti “naganus a kayo para iti dayag ti Dios, nalaklakana pay a puoran dagiti nagango a kayo a mangpatarnaw iti bangkag ti panna-kadadael. Nagbiagda iti dayag;

3d PNK Nauvoo, Illinois
(EUA).
e Heb. 9:16–17;

DkK 136:39.
4a Isa. 53:7.
5a DkK 88:74–75.

b Ether 12:36–38.
c Heb. 9:16–17.
6a Luc. 23:31.

natayda iti dayag; ket ti kina-dayag ti agnanayon a gunggonada. Agtalinaedto ti naganda iti panaglabas ti panawen kadagiti an-annabo a kas gameng kadagiti nasantuan.

7 Awan ti basolda iti ania man a krimen, a kas masansan a napaneknekanda idin, ken naibaludda laeng babaen ti panagkukunsabo dagiti mangliliput ken nadangkes a tattao; ket ti *awanan basol a darada* iti baldosa ti pagbaludan ti Carthage ti dakkel a timbre a nailanad iti “Mormonismo” a saan a maiwaksi iti ania man a korte iti daga, ket ti *awanan basol a darada* iti kalasag ti Estado ti Illinois, iti nadadael

a pammati ti Estado a kas inkari ti gobernador, ti saksi iti kinapudno ti agnanayon nga ebanghelio a saan a mapadisi ti sangalubongan; ket ti *awanan basol a darada* iti wagayway ti wayawaya, ken iti *magna carta* ti Estados Unidos, ti embahador ti relihion ni Jesucristo, a mangsagid kadagiti puso dagiti nalinteg a tao kadagiti amin a pagilian; ket ti *awanan basol a darada*, a nailaok iti awanan basol a dara dagiti amin a martir iti sirok ti “altar a nakita ni Juan, umararawto iti Apo ti Pangen agingga a maibalesna dayta a dara iti daga. Amen.

BENNEG 136

Ti balikas ken pagayatan ti Apo, a naited babaen ni Presidente Brigham Young iti Winter Quarters iti kampo ti Israel, iti Pagilian ti Omaha, iti akinlaud a ngarab ti Karayan Missouri, iti asideg ti Council Bluffs, Iowa (Journal History of the Church, 14 ti Enero 1847).

1–16, Mailawlawag no kasano ti pannakabangon ti kampo ti Israel para iti agpalaud a panagdaliasat; 17–27, Mabilin dagiti Santo nga agtungpal kadagiti adu a pagrukodan ti ebanghelio; 28–33, Nasken nga agkanta, agsala, agkararag, ken agadal iti pagsiriban dagiti Santo; 34–42, Mapapatay dagiti propeta tapno madaydayawda ket madusa dagiti nadangkes.

TI Balikas ken Pagayatan ti Apo maipanggep iti Kampo

ti Israel iti panagdaliasatda iti Laud:

2 Mabukel koma a kompania dagiti amin a tao ti Ti “Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ududina nga Aldaw, ken dagiti makipagdaliasat kadakuada, iti katulagan ken kari a mangtungpal kadagiti amin a bilin ken dagiti alagaden ti Apo a Diostayo.

3 Mabukel koma dagiti kompania nga addaan iti kapitan dagiti “ginasut, kapitan dagiti limapul, ken kapitan dagiti pinullo, nga idauluan ti presidente ken

dagiti dua a mamagbagana, ba-baen ti panangiturong dagiti Sa-ngapulo-ket-dua nga ^bApostol.

4 Ket daytoyto ti ^akatulagan-tayo—a ^bmagnatayo kadagiti amin nga ^cordinansa ti Apo.

5 Maaddaan koma dagiti kom-pania iti ragup, karison, abasto, lupot, ken dadduma pay a kasa-pulan, iti panagdaliasat, a kaba-elanda.

6 No nabukelen dagiti kompa-nia mapanda koma iti amin a kabaelanda, a mangisagana iti agpaay kadagiti agbati.

7 Ikeddeng koma ti tunggal kompania, kadagiti kapitan ken presidenteda, no mano ti maka-pan iti sumuno a panagtutubo; sa mangpilida iti umdas a bilang dagiti nabisked ken nasanay a lallaki, a mangala kadagiti ragup, bukbukel, ken dagiti ali-kamen iti panagtalon, a mapan a mangyuna a mangisagana ka-dagiti imula iti panawen ti pa-nagtutubo.

8 Agpapada koma ti bingay ti tunggal kompania, a maibatay iti mabingay iti sanikuada, iti pannakaala dagiti ^anakurapay, dagiti ^bbalo, dagiti ulila iti ^cama, ken dagiti kaamaan dagiti na-pan iti buyot, tapno saan a du-manon iti lapayag ti Apo dagiti araraw ti balo ken ti ulila iti ama a maibusor kadagitoy a tao.

9 Mangisagana koma ti tung-gal kompania iti balbalay, ken taltalon a pagmulaan iti bukel,

a para kadagiti mabati iti daytoy a panawen; ket daytoy ti paga-yatan ti Apo a maipapan kada-giti taona.

10 Aramaten koma ti tunggal tao ti amin a bileg ken sanikua-na a mangikkat kadagitoy a tao a maipan iti lugar a pangipanan-to ti Apo iti ^aistaka ti Zion.

11 Ket no aramidenyo daytoy nga addaan iti natarnaw a pa-nagpuspuso, a sipupudno, ^ama-bendisionankayonto; mabendi-sionankayonto kadagiti arban-yo, ken kadagiti pastoryo, ken kadagiti talonyo, ken iti balba-layyo, ken kadagiti kaamaanyo.

12 Mangbukel koma da katu-longak nga Ezra T. Benson ken Erastus Snow iti kompania.

13 Ken mangbukel koma da katulongak nga Orson Pratt ken Wilford Woodruff iti kompania.

14 Kasta met, a mangbukel ko-ma da katulongak nga Amasa Lyman ken George A. Smith iti kompania.

15 Ket mangtuding kadagiti presidente, ken kapitan dagiti ginasut, ken saglilimapulo, ken sagsangapulo.

16 Ket mapan koma dagiti ka-tulongak a natudingan ket isuro daytoy, ti pagayatak, kadagiti santo, tapno makasaganada a mapan iti daga ti kappia.

17 Mapankayo iti papananyo ken aramidenyo ti kas iti imba-gak kadakayo, ket saankayo nga agbuteng kadagiti kabusoryo;

3b PNK Apostol.

4a PNK Katulagan.

b PNK Magna,
Magna iti Dios.

c PNK Ordinansa.

8a PNK Nakurapay.

b PNK Balo.

c San. 1:27; 3 Ne. 24:5.

10a PNK Istaka.

11a Deut. 28:1-14.

PNK Bendision,
Nabendisionan,
Pammendision.

ta awanandanto iti bileg a magsardeng iti aramidko.

18 "Masubbotto ti Zion iti naituding a panawenko.

19 Ket no adda tao nga agpanggepto a mangbangon iti bagbagina, ken saan nga agpannurray iti "pammagbagak, awananto iti bileg, ket maipakitanto ti kinamaagna.

20 Agsapulkayo; ket "tungpalenyo amin a kariyo iti tunggal maysa; ket saanyo nga ^baguman ti kukua ti kabsatyoy.

21 "Yadayoyo ti bagbagiyo iti dakes a mangbarengbareng iti nagan ti Apo, ta siak ti Apo a Diosyo, nga isu ti ^bDios dagiti ammayo, ti Dios da Abraham ken Isaac ken Jacob.

22 "Siak ti nangidaulo kadagiti annak ti Israel a rimmuar iti daga ti Egipto; ket maitanggaya dagiti imak kadagiti maudi nga aldaw, a ^bmangisalakan kadagiti taok nga Israel.

23 Isardengyo ti "agsisinnupanget iti tunggal maysa; isardengyo ti agsisinnao iti ^bdakes iti tunggal maysa.

24 Isardengyo ti "panagbarbartekyo; ket agbalin koma da-

giti balikasyo a ^bmangitandudo iti tunggal maysa.

25 No bumulodka iti padam a tao, isublimto dayta "binulodmo; ket no saanmo a mabayadan mapanka a dagus ket ibagam iti padam a tao, no saan dusaennaka.

26 No masapulam ti "napukaw ti padam a tao, sapulem koma a sireregta agingga a ma-isublim a yawat manen kenkuana.

27 "Agregtaka koma a taginayonen ti adda kenka, tapno agbalinka a masirib nga ^bagaywan; ta dayta ti awan bayadna a sagut ti Apo a Diosmo, ket sika ti agaywana.

28 No agragsakka, agdaydayawka iti Apo babaen ti "panagkanta, musika, panagsala, ken iti ^bkararag ti panagdaydayaw ken "panagyaman.

29 No "malmaldayka, umararawka iti Apo a Diosmo, tapno ^brumag-o ti kaunggam.

30 Saankayo nga agbuteng kadagiti kabusoryo, ta addada kadagiti imak ket aramidek ti pakaragsakak kadakuada.

31 Nasken a "masubok dagiti

18a DkK 100:13.

19a PNK Balakad.

20a PNK Napudno,
Kinapudno.

^b PNK Agum.

21a PNK Bassawang.

^b Ex. 3:6; 1 Ne. 19:10.

22a Ex. 13:18; Jer. 2:5-7;

1 Ne. 5:15;

Alma 36:28.

PNK Jehova.

^b Jer. 30:10;

Eze. 20:33-34;

DkK 38:33.

23a 3 Ne. 11:29-30.

PNK Panagsu-
supanget.

^b DkK 20:54.

PNK Dakes a
Panagsasao.

24a PNK Nainsiriban

a Balikas.

^b DkK 108:7.

25a Sal. 37:21;

Mosiah 4:28.

PNK Utang;

Napudno,

Kinapudno.

26a Lev. 6:4; Deut. 22:3.

27a PNK Kinaregta.

^b PNK Agay-aywan,
Panagaywan.

28a PNK Agkanta.

^b PNK Kararag.

^c 2 Cro. 5:13;

DkK 59:15-16.

PNK Agyaman,

Napnuan Yaman,

Panagyaman.

29a 2 Sam. 22:7.

^b PNK Rag-o.

31a DkK 101:4.

PNK Kinarigat.

taok kadagiti amin a banag, tapno maisaganada nga umawat iti ^bgloria nga insaganak a para kadakuada, nga isu ti gloria ti Zion; ket isu a di makaibtur iti ^cpannusa saan a maikari iti pagariak.

32 Adalen koma ti kuneng ti ^apagsiriban babaen ti ^bpanagpakumbabana ken panangawagna iti Apo a Diosna, tapno malukat dagiti matana tapno makakita, ken malukatan dagiti lapayagna tapno makangngeg;

33 Ta naibaon ti ^aEspirituk iti lubong a mangliwliwa kadagiti napakumbaba ken napnuan babawi, ken ti pannakadusa dagiti saan a nadosan.

34 Dakayo ken ti pammaneknekyo saan nga inawat dagiti kabsaty, uray pay ti pagilian a ^anangpapanaw kadakayo;

35 Ket ita umayen ti aldaw a pannakadidigrada, nga isu dagiti aldaw a panagleddaang, a kasla iti babai a naparparigat; ket nalausto ti leddaangda malaksid no dardarasenda ti agbabawi, wen, dardarasenda.

36 Ta pinapatayda dagiti propeta, ken isuda a naibaon kadakuada; ket pinagsayasayda ti awanan basol a dara, nga imkis iti daga a maibusor kadakuada.

37 Ngarud, diyo pagsiddaa-

wan dagitoy a banag, ta saankayo pay a ^anatarnaw; diyo pay kabaelan ti gloriak; ngem makitayonto no napudnokayo nga agtungpal kadagiti amin a baliasko nga ^bintedko kadakayo, manipud kadagiti aldaw ni Adan agingga ken ni Abraham, manipud ken ni Abraham agingga ken ni Moises, manipud ken ni Moises agingga ken ni Jesus ken dagiti apostolna, ken manipud ken ni Jesus ken dagiti apostolna agingga ken ni Joseph Smith, nga inawagak babaen kadagiti ^aanghelko, dagiti agpaapaay a katulongak, ken babaen ti bukodko a timek manipud iti langit, a mangipatungpal iti aramidko;

38 Impasdekna ti pamuon, ken napudno isuna; ket siak a mismo ti nangala kenkuana.

39 Adu ti nasdaaw iti ipapatayna; ngem kasapulan unay a ^apasingkedanna ti ^bpammaneknekena babaen iti ^cdarana, tapno maidaydayaw isuna ken makedngan dagiti nadangkes.

40 Dikayo kadi insalakan kadagiti ^akabusoryo, ket iti dayta laeng nakaibatiakon iti saksi iti naganko?

41 Ita, ngarud, dumngegkayo, O tattao ti ^asimbaanko; ket dakayo nga elder dumngegkayo a

31b Rom. 8:18;
DkK 58:3-4.
PNK Gloria.

c PNK Dusa,
Pannakadusa.

32a PNK Kinisirib.

b PNK Napakumbaba,
Kinapakumbaba.

33a PNK Espiritu Santo.

34a PNK Idadanes,
Panangidadanes.

37a PNK Natarnaw,
Kinatarnaw.

b Hel. 8:18.

c Apoc. 14:6;
DkK 110:11-16;
128:19-21;

JS—P 1:30-47.

39a Mosiah 17:20;
DkK 135:3.

b PNK Pammaneknek.
c PNK Martir,
Kinamartir.

40a Ex. 23:22;
DkK 8:4; 105:15.

41a PNK Simbaan
ni Jesucristo.

sangsangkamaysa; naawatyon ti ^bpagariak.

42 Agregtakayo nga agtungpal kadagiti amin a bilinko, no saan

makedngankayo, ket paayenna-kayo ti pammatiyo, ket abaken-dakayo dagiti kabusoryo. Husto pay daytoy. Amen ken Amen.

BENNEG 137

Ti parmata a naited ken ni Joseph Smith a Propeta, iti templo iti Kirtland, Ohio, idi 21 ti Enero 1836 (History of the Church, 2:380–381). Pasken daytoy a pannakaannong dagiti ordinansa iti talugading a kas iti pannakai-palgakda.

1–6, Makita ti Propeta ni kabsatna nga Alvin iti celestial a pagarian; 7–9, Maipalgak ti doktrina ti pannakaisalakan dagiti natay; 10, Maisalakan amin nga ubbing iti celestial a pagarian.

NALUKATAN ti ^alangit kadakami, ket nakitak ti ^bcelestial a pagarian ti Dios, ken ti gloria nga adda sadiay, no ^csibabagi wenno saan diak maibaga.

2 Nakitak ti awan kaaspingna a pintas ti ^aruangan a serkan dagiti agtawid iti dayta a pagarian, a kasla iti agkutkutikot a ^bdarang ti apuy;

3 Kasta met ti ^adumardarang a trono ti Dios, a nagtugawan ti ^bAma ken ti ^cAnak.

4 Nakitak dagiti napintas a kasla dayta a pagarian, a kasla aglanglanga a naparaigidan iti ^abalitok.

5 Nakitak da Ama ^aAdan ken ^bAbraham; ken ti ^camak ken ti ^dinak; ni kabsatko nga ^aAlvin, a nabayagen a matmaturog;

6 Ket nagsiddaawak no kasano a nakagun-od iti ^atawid iti dayta a pagarian, iti pannakakitak a pimmanaw iti daytoy a biag sakbay a naaramat ti Apo ti imana a mangummong iti Israel iti ^bmaikadua a gundaway, ken saan pay a ^cnabuniagan a para iti pannakaugas ti basbasol.

7 Kasta ti yaay ti ^atimek ti Apo kaniak, a nagkuna: Amin a na-

41b Dan. 7:27.

137 1a Ara. 7:55–56;

1 Ne. 1:8;
Hel. 5:45–49;
JS—P 1:43.

b PNK Celestial
a Gloria.

c 2 Cor. 12:2–4;
1 Ne. 11:1;
Moises 1:11.

2a 2 Ne. 9:41; 31:17.

b Ex. 24:17;
Isa. 33:14–15;
Hel. 5:23; DKK 130:7.

3a Isa. 6:1; Eze. 1:26–28.

b PNK Dios, Kinadios—
Dios Ama.

c PNK Dios,
Kinadios—
Dios nga Anak.

4a Apoc. 21:21;
DkK 110:2.

5a PNK Adan.
b DKK 132:29.
PNK Abraham.

c DkK 124:19.

PNK Smith,
Joseph Sr.

d PNK Smith, Lucy Mack.

e JS—P 1:4.

6a PNK Pannakaisa-
lakan dagiti Natay.

b Isa. 11:11;
1 Ne. 22:10–12;
Jacob 6:2.

PNK Israel—Ti
pannakasinasina
ti Israel.

c Jn. 3:3–5; 2 Ne. 9:23;
Ether 4:18–19;
DkK 76:50–52;

84:74. PNK Buniag,
Panagbuniag.

7a Hel. 5:30.

PNK Palting.

tay a ^bdi pay nakaammo iti daytoy nga ebangelio, a nangawat koma no napalubosanda a nagbati, ^cagta-widdanto iti ^dcelestial a pagarian ti Dios;

8 Kasta met dagiti amin a matayto manipud ita a di makaammo iti daytoy, a nangawat “koma iti daytoy a sipupuso, agta-widdanto iti dayta a pagarian;

9 Ta siak, ti Apo, “ukomekto dagiti amin a tao a maibatay kadagiti ^baramidda, a maibatay iti ^ctarigagay ti puspusoda.

10 Ken kasta met a nakitak nga amin nga ubbing a matay sakbay a madanonda ti “tawen a mabalindan ti agsungbat ^bma-isalakanda iti celestial a pagarian iti langit.

BENNEG 138

Ti parmata a naited ken ni Presidente Joseph F. Smith iti Salt Lake City, Utah, idi 3 ti Oktubre 1918. Iti panglukat a mensahena iti maika-89 a Maikadua-iti-tawen a Sapasap a Taripnong ti Simbaan, idi 4 ti Oktubre 1918, impakdaar ni Presidente Smith a nakaawat iti sumagmamano a nailangitan a pannakisarita kadagiti napalabas a bulan. Maysa kadagitoy, maipanggep iti isasarungkar ti Mangisalakan kadagiti espiritu dagiti natay bayat ti kaadda ti bangkayna iti tanem, a naawatna iti napalabas nga aldaw. Naisurat a dagus kalpasan ti taripnong. Idi 31 ti Oktubre 1918, naidatag kadagiti mamagbaga ti Umuna a Panguluen, ti Konseho dagiti Sangapuloket-dua, ken ti Patriarka, ket nagsangsangkamaysaanda nga inawat.

1–10, Utoben ni Presidente Joseph F. Smith dagiti sinurat ni Pedro ken ti isasarungkar ti Apo iti lubong ti espiritu; 11–24, Makita ni Presidente Smith dagiti natay a nalinteg a naummong iti paraiso ken ti panagserbi ni Cristo kada-kuada; 25–37, Nakitana no kasano ti pannakabukel ti panangikasa-saba iti ebangelio kadagiti espiritu; 38–52, Nakitana da Adan, Eva, ken adu kadagiti nasantuan a propeta iti lubong ti espiritu a ma-

ngibilang a kasla balud ti kasasaad dagiti espirituda sakbay ti panag-gungarda; 53–60, Itultuloy dagiti natay a nalinteg ti panagtrabahoda iti lubong dagiti espiritu.

ITI maikatlo nga aldaw ti Oktubre, iti tawen a sanga-pulo-ket-siam a gasut ken sanga-pulo-ket-walo, nagtugawak iti siledko a “mangut-utob kadagiti nasantuan a kasuratan;

2 Ket iti panangsirayko iti na-

7b PJS, 1 Ped. 4:6;
2 Ne. 9:25–26;
Mosiah 15:24.
c DkK 76:50–70.
d PNK Celestial
a Gloria.
8a Alma 18:32;
DkK 6:16.

9a Apoc. 20:12–13.
PNK Panangukom,
ti Maudi a.
b PNK Aramid,
Dagiti.
c DkK 64:34.
PNK Puso.
10a PNK Agsungbat,

Sungsungbatan,
Kaadda ti
Sungsungbatan.
b PNK Pannakaisalakan—
Pannakaisalakan
dagiti ubbing.
138 1a PNK Utoben.

indaklan a sakripisio a ^a“pannubbot nga inaramid ti Anak ti Dios, para iti ^bpannakasubbot ti lubong;

3 Ken ti naindaklan ken nakakaskasdaaw nga ^a“ayat nga impakita ti Ama ken ti Anak iti yaay ti ^bMannubbot iti lubong;

4 A babaen ti ^a“pannubbotna, ken babaen ti ^bpanagtungpal kadagiti pagbatayan ti ebanghelio, mabalin a maisalakan ti sangkatawan.

5 Bayat ti pannakakumikomko, naiturong ti panunotko kadagiti sinurat ni apostol Pedro, kadagiti ^a“nagkauna a santo a naiwaraswaras iti ganggannaet kas iti ^bPonto, Galacia, Capadocia, ken dadduma pay a paset ti Asia, a nakaikasabaan ti ebanghelio kalpasan ti pannakailansa ti Apo iti krus.

6 Inukradko ti Biblia ket binasak ti maikatlo ken maikapat a kapitulo ti umuna a surat ni Pedro, ket iti panangbasak natukayak a namimpinsan, a nakarkaro ngem iti kallabes, kadagiti sumaganad a binatang:

7 “Ta ni Cristo nagsagaba met gapu kadagiti basbasol, iti namimpinsan daydi nalinteg gapu kadagiti killo, tapno iragpatnatayo iti Dios, idi napapatay no

maipapan iti lasag, ngem sibiabiag no maipapan iti Espiritu:

8 “Ket babaen ti Espiritu napan met ket nangaskasaba kadagiti espiritu a ^a“sibabalud;

9 “Dagidiay a nasukirda idi un-unana nga aldaw idi agururay iti at-atiddog nga anus ti Dios kadagiti aldaw ni Noe, idi maisagsagana pay di daong, isu a nakaisalakanan dagiti bassit, gapu iti danum, kayatna a sawen, walo a kararua.” (1 Pedro 3:18–20.)

10 “Ta gapu itoy naikaskasaba ti ebanghelio uray pay kadagiti natay, tapno maukomda a pudno a kas mayannurot kadagiti tao iti lasag, ngem agbiagda koma a mayannurot iti Dios iti espiritu.” (1 Pedro 4:6.)

11 Iti panangut-utobko kadagitoyn banag a ^a“naisurat, naglukat dagiti ^bmata ti panagawatko, ket ^csimrek kaniak ti Espiritu ti Apo, ket nakitak ti pangen dagiti ^d“natay, dadakkel ken babassit.

12 Ket naummongda a sangsangkamaysa iti maysa a lugar iti di mabilang a bunggoy dagiti espiritu dagiti ^a“nalinteg, a nagtalinaed a ^bnapudno iti pammakneknek ni Jesus bayat ti panagbiagda iti lubong dagiti matay.

13 Ken isu a nangidaton iti

2a Mat. 20:28.

PNK Mangsubbot,
Pannubbot.

b PNK Plano ti
Pannakaisalakan.

3a Jn. 3:16.

PNK Ayat.

b PNK Mannubbot.

4a PP 1:3.

b Mat. 7:21.

PNK Agtungpal,
Kinamanagtungpal,
Natulnog.

5a PIP dagiti Santo iti
un-unana nga aldaw.

b 1 Ped. 1:1.

8a Isa. 61:1; Luc. 4:18;
DkK 76:73–74; 88:99.

11a PNK Nasantuan a
Kasuratan—Pateg

dagiti nasantuan
a kasuratan.

b Ef. 1:18;
DkK 76:10, 12, 19.

c Isa. 11:2.

d PNK Espiritu.

12a DkK 76:69–70.

b DkK 6:13; 51:19;
76:51–53.

^asakripisio nga umasping iti na-indaklan a sakripisio ti Anak ti Dios, ken ^bnaglak-am iti panagtutuok iti nagan ti Mannubotda.

14 Pimmanaw amin dagitoy iti matay a panagbiag, a natibker a ^amangnamnama iti nagloriaan a ^bpanagungar, babaen ti ^cparabur ti Dios nga ^dAma ken ti ^eBugbugtong nga Anakna, a ni Jesu-cristo.

15 Nakitak a napnoda iti ^arag-o ken ragsak, ken sangsangkamaysada nga agragrag-sak gapu ta asidegen ti aldaw a pannakawayawayada.

16 Natipuntiponda a mangururay iti isasangpet ti Anak ti Dios iti ^alubong ti espiritu, a mangpakdaar iti pannakasubbotda manipud iti ^bpammalud ni patay.

17 ^aMaisublinto ti matmaturog a tapokda iti naan-anay a sukogda, ^btulang iti tulangna, ken ti piskel ken lasagda, agtiponto manen ti ^cespiritu ken ti bagida ket saanton nga agsina pay, tapno maawatda ti pakabuklan ti ^drag-o.

18 Bayat ti panaguray ken

panagsasarita daytoy dakkel nga ummong, nga agragrag-sak iti oras ti pannakawayawayada manipud iti kawar ni patay, nagparang ti Anak ti Dios, a nangipakdaar iti ^apannakawayawayada dagiti balud a nagtali-naed a napudno;

19 Ket sadiay ^ainkasabana kadakuada ti agnanayon nga ^bebanghelio, ti doktrina ti panagungar ken ti pannakasubbot ti sangkatawan manipud iti ^cpannakatnag, ken manipud iti basbasol ti tunggal maysa babaen ti ^dpanagbabawi.

20 Ngem saan a napan kadagiti ^anadangkes, ket kadagiti saan a nadosan ken saan nga agbabawi a ^bnangrugit iti bagbagida bayat ti kaaddada iti lasag, saan a nagtimek;

21 Uray dagiti nasukir a nangsupring kadagiti pammaneknek ken ballaag dagiti nagkauna a propeta dida kinita, wenno kimmita iti rupana.

22 Kadagitoy, nagturay ti ^asipnget, ngem adda ^bkappia kadagiti nalinteg;

23 Ket nagrag-sak dagiti santo iti ^apannakasubbotda, ket ^bnag-

13a PNK Sakripisio.

b Mat. 5:10–12.

14a Ether 12:4;

Moro. 7:3, 40–44.

PNK Namnama.

b PNK Panagungar.

c PNK Parabur.

d PNK Dios, Kinadios—
Dios Ama.

e PNK Bugbugtong.

15a Isa. 51:11;

Alma 40:12.

16a Luc. 23:43;

Alma 40:11–12.

PNK Paraiso.

b Morm. 9:13.

17a 2 Ne. 9:10–13.

b Eze. 37:1–14.

c DkK 93:33–34.

d PNK Rag-o.

18a Isa. 61:1.

PNK Pannakaisa-
lakan dagiti Natay.

19a DkK 76:72–74.

b PNK Ebanghelio.

c PNK Pannakatnag

da Adan ken Eva.

d PNK Agbabawi,

Panagbabawi.

20a Alma 40:13–14.

PNK Impierno;

Nadangkes,

Kinadangkes.

b 1 Ne. 10:21.

22a PNK Kasipngetan,

Naespirituan a.

b PNK Kappia.

23a PNK Plano ti

Pannakaisalakan.

b Rom. 14:11;

Mosiah 27:31.

parintumengda a nagyaman iti Anak ti Dios a kas Mannubbot ken Mangisalakanda manipud iti patay ken iti ‘kawar ti impierno.

24 Nagrimat dagiti rupada, ket nagtalinaed kadakuada ti “rimat ti kaadda ti Apo, ket ^binkantada ti panagyamanda iti nasantuan a naganna.

25 Nagsiddaawak, ta naawatak a binubos ti Mangisalakan ti tallo a tawen ti panagserbina kadagiti Hudio ken kadagiti adda iti balay ti Israel, a sigaganetget a nangisuro kadakuada iti agnanayon nga ebanghelio ken binilinna ida nga agbabawi;

26 Ket uray pay kasta, iti laksid ti naindaklan nga aramidna, ken milagrana, ken panangipa-kaammona iti kinapudno, iti naindaklan a “bileg ken turay, adda laeng sumagmamano a dimngeg iti timekna, ken nagragsak iti kaaddana, ken immatwat iti pannakaisalakan kadagiti imana.

27 Ngem nakedngan ti panagserbina kadagiti natay iti “ababa a panawen a naiballaet iti nagbaetan ti pannakailansana iti krus ken panagungarna;

28 Ket nagsiddaawak kadagiti balikas ni Pedro—a nagkuna-anna a nangasaba ti Anak ti Dios kadagiti espiritu a sibaba-

lud, a naminsan a nagsukir, iti naminsan a naguray ti naunday a panagitured ti Dios kadagiti aldaw ni Noe—ken no kasano a nakapagkasaba kadagiti espiritu ket naaramidna dagiti nasken a trabaho kadakuada iti nakaab-ababa a panawen.

29 Ket bayat ti pannakasdaawko, naglukat dagiti matak, ken “limmawag ti panagawatko, ket naawatak a saan a mismo a ti Apo ti napan kadagiti nadangkes ken nasukir a nangsupring iti kinapudno, a mangisuro kadakuada;

30 Ngem adtoy, manipud kadagiti nalinteg, inummongna ti bilegna ket nangtuding kadagiti mensahero, kinawesanna ida iti “bileg ken turay, ken binilinna ida a mapan ket imetda ti silaw ti ebanghelio a napan kadagiti adda iti ^bkasipngetan, a kas kadagiti “amin nga espiritu ti tattao; ket kasta ti panna-kaikasaba ti ebanghelio kadagiti natay.

31 Ket napan impakdaar dagiti napili a mensahero ti aldaw a “panagawat ti Apo ken panna-kaiwaragawag ti ^bpannakawayawaya dagiti balud, uray pay dagiti amin nga agbabawi kadagiti basolda ken umawat iti ebanghelio.

32 Kasta ti pannakaikasaba ti ebanghelio kadagiti “natay a

23c 2 Ne. 1:13;
Alma 12:11.

24a Sal. 104:1–2;
Isa. 60:19;
Apoc. 22:5;
JS—P 1:17.
PNK Silaw,

Silaw ni Cristo.
^b PNK Agkanta.

26a 1 Ne. 11:28.
27a Mar. 8:31.
29a DkK 76:12.
30a Luc. 24:49.
^b PNK Kasipngetan,

Naespirituan a.
^c DkK 1:2.
31a Isa. 61:2;
Luc. 4:17–19.
^b PNK Wayawaya.
32a Jn. 8:21–24.

sibabasol, a di ^bnakaammo iti kinapudno, wenzo nagsalungasing, a nangsupring kadagiti propeta.

33 Naisuro dagitoy iti “pammati iti Dios, panagbabawi iti basol, ^bpanangisaup a panagbuniag para iti “pannakaugas ti basbasol, ti “sagut ti Espiritu Santo babaen ti panangipatay kadagiti dakulap.

34 Ken amin a sabsabali pay a pagbatayan ti ebanghelio a nasken a maammuanda tapno maikarida a “maukom a maibatay kadagiti tao iti lasag, ngem agbiag a maibatay iti Dios iti espiritu.

35 Ket isu a naipakaammo kadagiti natay, kadagiti man babassit wenzo dadakkel, kadagiti saan a nalinteg ken kadagiti nalinteg, a napasamak ti pannakasubbot babaen ti “sakripisio ti Anak ti Dios iti ^bkrus.

36 Kasta ti pannakaipakaammo ti panagbubos ti Mannubbot iti panawenna bayat ti ilalasatna iti lubong dagiti espiritu, a nangiwanwan ken nangsagana kadagiti napudno nga

espiritu dagiti “propeta a nama-neknek kenkuana iti lasag;

37 Tapno imetda ti mensahe ti pannakasubbot kadagiti amin a natay, kadagiti saanna a pakapanan a mismo, gapu iti “yaalsa ken panagbasolda, tapno bababen ti panangibagi dagiti katulonganna mangngedda met dagiti balikasna.

38 Kadagiti naindaklan ken maingel a nagtitipon iti daytoy dakkell a pagtitiponan dagiti nalinteg maibilang ni Ama “Adan, ti Sibibiag iti Agnanayon ken ama ti amin.

39 Ken ti nagloriaan nga Ina “Evatayo, a kadua dagiti adu a nalinteg nga annakna a babbai a nagbakbaketen ken nagdaydayaw iti pudno ken sibibiag a Dios.

40 Adda ni “Abel, ti immuna a ^bmartir, sadiay, ken ni kabsatna a “Set, a maysa kadagiti maingel, a “karuprupa unay ti amana, a ni Adan.

41 Ni “Noe, a nangiballaag iti layus; ni ^bSem, ti naindaklan a “nangato a saserdote; ni “Abraham, ti ama dagiti napudno; ni

32b DkK 128:5.

PNK Pannakaammo.

33a PP 1:4.

PNK Pammati.

^b PNK Buniag,
Panagbuniag—
Panagbuniag
kadagiti natay;
Ordinansa—
Ordinansa iti
panangisaup.

^c PNK Pannakaugas
ti Basbasol.

^d PNK Sagut ti
Espiritu Santo.

34a PNK Panangukom,
ti Maudi a.

35a Alma 34:9–16.

PNK Mangsubbot,
Pannubbot;
Sakripisio.

^b PNK Krus;
Pannakailansa
iti Krus.

36a DkK 138:57.

37a DkK 138:20.

PNK Yaalsa.

38a PNK Adan.

39a Moises 4:26.

PNK Eva.

40a PNK Abel.

^b PNK Martir,
Kinamartir.

^c PNK Set.

^d Gen. 5:3;
Moises 6:10.

41a PNK Noe,
Patriarka
iti Biblia.

^b PNK Sem.

^c PNK Nangato
a Saserdote.

^d Gen. 17:1–8.

PNK Abraham.

^eIsaac, ni ^fJacob, ken ni Moises, ti naindaklan a ^gpara ited iti paglintengan iti Israel;

42 Ken ni ^aIsaias, a nangipakdaar babaen iti pammadto a natudingan ti Mannubbot a mamagtitipon kadagiti naldaangnan, a mangipakdaar iti wayawaya kadagiti ^bbalud, ken ti pannakalukat ti ^cpagbaludan kadakuada a nabalud, adda met sadiay.

43 Kangrunaanna, ni ^aEzekiel, a nakaipakitaan ti parmata ti naindaklan a tanap dagiti ^bnagango a tulang, a makawesanto iti lasag, a bumangonto manen iti ^cpanagungar dagiti natay, a sibibiag a kararua;

44 Ni ^aDaniel, a nakasirmata ken nakaipadto iti pannakaipasdek ti ^bpagarian ti Dios iti ududina nga aldaw, a saanton iti kaano man a madadael wenno maited kadagiti sabali a tao;

45 Ni ^aElias, a kadua ni Moises iti Bantay a ^bPagbalbaliwan iti Langa;

46 Ken ni ^aMalakias, ti propeta a nangpaneknek iti yaay ni ^bElias a propeta—a naagapad met ni Moroni ken ni Propeta

Joseph Smith, a nangipakdaaranna a nasken nga umay sakbay ti idadateng ti naindaklan ken nakaam-amak nga ^caldaw ti Apo—addada met sadiay.

47 Imula ni Propeta Elias iti ^apuspuso dagiti ubbing dagiti kari dagiti ammada.

48 Paripirip iti naindaklan nga ^aaramid a maaramid kadagiti ^btemplo ti Apo iti ^cdispensasion ti pannakatungpal dagiti panawen, para iti pannakasubbot dagiti natay, ken ti ^dpannakailantip dagiti ubbing kadagiti nagannak kadakuada, no saan madusanto ti intero a lubong iti lunod ket madadaelto a maimpinsan iti idadatengna.

49 Amin dagitoy ken adu pay, uray pay dagiti ^apropeta a nakipagindeg kadagiti Nephite ken namameknek iti yaay ti Anak ti Dios, nakipulapol iti dakkal a pagtitiponan ket inurayda ti pannakawayawayada.

50 Ta ibilang dagiti natay a ^apannakabalud ti nabayagen a pannakaisina dagiti ^bespirituda manipud kadagiti bagida.

51 Dagitoy ti insuro ti Apo, ken inikkanna ida iti ^abileg nga

41e Gen. 21:1–5.

PNK Isaac.

f Gen. 35:9–15.

PNK Jacob, Lalaki
nga Anak ni Isaac.

g PNK Moises.

42a PNK Isaias.

b Isa. 61:1–2.

c PNK Impierno.

43a PNK Ezekiel.

b Eze. 37:1–14.

c PNK Panagungar.

44a PNK Daniel.

b Dan. 2:44–45.

PNK Pagarian

ti Dios wenno

Pagarian ti Langit.

45a PNK Elias.

b PNK Panagbal-
baliw-langa.

46a Mal. 4:5–6;

JS—P 1:36–39.

PNK Malakias.

b DkK 110:13–15.

PNK Propeta Elias.

c PNK Maikadua a
Yaay ni Jesucristo.

47a DkK 128:17.

48a PNK Pannakaisa-
lanan dagiti Natay.

b PNK Templo,

Bayal ti Apo.

c PNK Dispensasion.

d PNK Kaamaan—

Agnanayon a
kaamaan;
Panaglantip,
Paglantipen.

49a Hel. 8:19–22.

50a PNK Espiritu.

b DkK 45:17.

51a 1 Cor. 6:14;

Alma 40:19–21.

umay, kalpasan ti panagungarna manipud iti patay, tapno sumrek iti pagarian ti Amana, a pakakoronaanna iti ^bsaan a panakatay ken ^cagnanayon a biag.

52 Ken ituloyda sadiay ti trabahoda a kas inkari ti Apo, ket makiranudda kadagiti amin a ^bbendision a naisagana kadakuada a mangipatpateg kenkuana.

53 Ni Propeta Joseph Smith, ken ti amak, ni Hyrum Smith, da Brigham Young, John Taylor, Wilford Woodruff, ken dadduma pay a napili nga espiritu a ^anaisagana nga umay iti pannakatungpal dagiti panawen a mapipagsagana iti ^bpamuon ti naindaklan nga aramid iti ud-udina nga aldaw.

54 A pakairamanan ti pannakabangon dagiti templo ken ti pannakaannong dagiti ordinansa sadiay para iti pannakasubbot dagiti ^anatay, addada met iti lubong ti espiritu.

55 Napaliwko a nailaokda kadagiti ^anatakngeng ken naindaklan a ^bnapili idi punganay a mangituray iti Simbaan ti Dios.

56 Uray pay idi sakbay a mapipasngayda, isuda, a kaduada dagiti sabsabali pay, inawatda dagiti immuna nga adalenda iti lubong dagiti espiritu ken ^anai-

saganada nga umay iti naiked-deng a ^bpanawen ti Apo nga agtrabaho iti ^abangkagna para iti pannakaisalakan dagiti kararua dagiti tao.

57 Nakitak a dagiti napudno nga ^aelder iti daytoy a dispensasion, inton pumanawda iti matay a biag, ituloyda ti panagtrabahoda a mangikasaba iti ebangelio ti panagbabawi ken pannakasubbot, babaen ti sakripisio ti Bugbugtong nga Anak ti Dios, kadagiti adda iti ^bkasipngetan ken adda iti babaen ti pannakadipen iti basol iti naindaklan a lubong dagiti espiritu dagiti natay.

58 ^aMasubbotto dagiti natay nga agbabawi, babaen ti panagtungpal kadagiti ^bordinansa iti balay ti Dios.

59 Ket kalpasan ti panangbayadda iti dusa dagiti basolda, ken ^amabugguandan a nadalus, umawatdanto iti gunggona a maibatay kadagiti ^baramidda, ta agtawidda iti pannakaisalakan.

60 Kasta ti parmata ti pannakasubbot kadagiti natay a naipalgak kaniak, ket paneknekak, ket ammok a ^apudno daytoy a sinurat, babaen ti bendision ti Apotayo ken Mannubbot, a Jesucristo, pudno a kasta. Amen.

51b PNK Saan a Matay,
Kinaagnanayon.

c DkK 29:43.

PNK Agnanayon
a Biag.

52a Isa. 64:4; 1 Cor. 2:9;
DkK 14:7.

53a PNK Pannakatuding.
b DkK 64:33.

54a PNK Ordinansa—

Ordinansa iti
panangisaup.

55a Abr. 3:22–24.

b PNK Pannakatuding.

56a Job 38:4–7;

Alma 13:3–7.

b Ara. 17:24–27.

c Jacob 6:2–3.

PNK Bangkag
ti Apo.

57a PNK Elder.

b PNK Impierno.

58a PNK Pannakasubbot,
Subboten, Nasubbot.

b PNK Ordinansa.

59a Alma 5:17–22.

PNK Pakawan.

b PNK Aramid, Dagiti.

60a PNK Kinapudno.

OPISIAL A PALAWAG—1

Kadagiti Maseknan:

Nailanad kadagiti naiwaras a damag a para iti kasapulan iti politika, manipud iti Siudad ti Salt Lake, a naipablaak iti sapasap, nga agkuna a ti Utah Commission, iti kallabes a pakaammoda iti Sekretario ti Interior, a maik-ikkan pay la iti pateg ti panagasawa iti adu ket agdagup iti uppat-a-pulo wenno ad-adu pay ti natulag iti Utah manipud iti kallabes a Hunio wenno bayat ti kallabes a tawen, kasta met nga insuro dagiti dadaulo ti Simbaan iti diskursoda iti publiko, inggunamgunam ken pinaregtada ti pannakaituloy ti kannawidan a poligamia—

Siak, ngarud, kas Presidente ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, adtoy, iti kapasnekan a wagas, nga ipakda- arko a saan a pudno dagitoy a pammabasol. Saanmi nga isursuro ti poligamia wenno panagasawa iti adu, wenno palubosan ti asino man nga agaramid iti kastoy, ket diak annugoten nga adda naaramid nga uppat-a-pulo man wenno ania a bilang iti uneg dayta a pana- wen kadagiti Templomi wenno iti sadino man a lugar iti Teritorio.

Adda maysa a pasamak a naipadamag, a nagkuna a naaramid ti kallaysa dagiti maseknan iti Endowment House, iti Siudad ti Salt Lake, iti Panagtutubo ti 1889, ngem diak naammuan no asino ti nangakem iti seremonia; awan ti ammok iti ania man a napasa- mak iti daytoy a banag. Kas bunga daytoy nasao a pasamak iti Endowment House, babaen ti panangiwanwanko, saanen a natak- tak ti pannakaikkatna.

Agsipud ta nangipaulog ti Kongreso kadagiti paglintegan a ma- ngipawil iti panagasawa iti adu, nga impakaammo ti korte a paset ti konstitusion dagita a paglintegan, adtoy ngarud nga ipakdaarko ti panggepko nga agtungpal kadagita a paglintegan, ket aramatek ti bilegko kadagiti kameng ti Simbaan nga idauluak tapno agtung- palda met.

Awan kadagiti pannursurok iti Simbaan wenno kadagiti ka- duak, bayat ti naagapad a panawen, a mangipamatmat ti panna- kayunay-unay wenno mangikalikagum iti poligamia; ket no asino man nga Elder ti Simbaan ti nakaaramat iti pagsasao nga agparpa- rang a mangiparipirip iti ania man a kasta a pannursuro, madag- dagus ti pannakaaturna. Ket ipakdaarko ita iti publiko nga ibalakad- ko kadagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw a liklikanda ti mangan- nong iti ania man a kallaysa nga iparit ti paglintegan ti daga.

WILFORD WOODRUFF

Presidente ti Simbaan ni Jesucristo
dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw

Indiaya ni Presidente Lorenzo Snow ti sumaganad:

“Isingasingko, kas pammigbig ken ni Wilford Woodruff a Presidente ti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, ken ti kakaisuna a tao iti daga iti agdama a panawen nga agiggem kadagiti tulbek iti pannakapasingked dagiti ordinansa, nga awatentayo nga isu a talaga ti napusgan babaen ti saadna a mangiruar iti Manipesto a naibasa iti bistatayo, ken napetsaan iti Septiembre 24, 1890, ken iti pannakatipuntipon ti Simbaan iti Sapasap a Taripnong, awatenmi ti palawagna maipanggep iti panagasawa iti adu a kas naturay ken di masalungasing.”

Sangsangkamaysa ti butos a nangayon iti naaramid a singasing.

Salt Lake City, Utah, Oktubre 6, 1890.

DAGITI NAADAW KADAGITI TALLO A MENSAHE NI
PRESIDENTE WILFORD WOODRUFF
MAIPAPAN ITI MANIPESTO

Dinto pulos kaano man ipalubos ti Apo kaniak wenno asino man nga agtakder a Presidente daytoy a Simbaan a maiturongkayo iti pakayaw-awanan. Awan iti programa. Awan iti panunot ti Dios. No pangepek ti kasta, ikkatennak ti Apo iti lugarko, ket kasta met ti aramidenna iti asino man a mangpanggep a mangiturong kadagiti annak ti tattao iti pakayaw-awananda manipud iti orakulo ti Dios ken manipud iti pagrebbenganda. (Maikanem-a-pulo-ket-maysa a Maikadua-iti-tawen a Sapasap a Taripnong ti Simbaan, Lunes, Oktubre 6, 1890, iti Salt Lake City, Utah. Naipakaammo iti *Deseret Evening News*, Oktubre 11, 1890, p. 2.)

Awan ti aniamanna no asino ti agbiag wenno asino ti matay, wenno asino ti matudingan a mangidaulo iti daytoy a Simbaan, nasken nga idauloda babaen ti pammaregta ti Mannakabalin a Dios. No saanda nga aramiden iti kasta a wagas, didanto pulos maaramid. . . .

Adda sumagmamano a paltingko iti kallabes, ket napategda unay kaniak, ket ibagak kadakayo no ania ti imbaga kaniak ti Apo. Palubosandak a mangiseksek iti panunotyo no ania ti maaw-awagan iti manipesto . . .

Imbaga kaniak ti Apo a pagsaludsodak dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, ken imbagana pay kaniak a no dumngegda iti ibagak kadakuada ken sungbatanda ti saludsod a maipaay kadakuada, babaen ti Espiritu ken bileg ti Dios, agpapada ti sungbatda, ken agpapada ti pammatida maipanggep iti daytoy a banag.

Daytoy ti saludsod: Ania ti kasayaatan a dana a suroten dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw—ti mangituloy iti gagem a mangaramid iti panagasawa iti adu, a mailabsing iti paglintegan ti pagilian ken iti isusuppiat ti innem-a-pulo a milion a tao, ken pakaigapuan ti pannakasamsam ken pannakapukaw dagiti amin a Templo, ken ti pannakapasardeng dagiti amin nga ordinansa kadagitoy, para man kadagiti sibibiag wenno natay, ken ti pannakaibalud ti umuna a Panguluen ken dagiti Sangapulo-ket-dua ken dagiti amma ti kaamaan iti Simbaan ken ti pannakasamsam dagiti bukod a sanikua dagiti tao (pakaipuonan amin dagitoy ti pannakaisardeng ti aramid); wenno, kalpasan ti panangaramid ken panagpasar iti adda kadatayo babaen ti ikakanunongtayo iti daytoy a pagbatayan a mangtalli-

kud iti aramid ket agtungpaltayo iti paglintegan, ket babaen ti panagtungpal mabati dagiti Propeta, Apostol ken amma iti pagtaengan, tapno maiwardasda dagiti tao ken maasikasoda dagiti pagrebbenganda iti Simbaan, ken kasta met a mabati dagiti Templo kadagiti ima dagiti Santo, tapno maasikasoda dagiti ordinansa ti Ebanghelio, kadagiti man sibibiag ken dagiti natay?

Impakita kaniak ti Apo babaen ti parmata ken paltiing ti awan kurangna a mapasamak no saantayo nga isardeng daytoy nga aramid. No saantayo nga insardeng, nalabit nga awan koman ti kapay-anyo . . . asino man kadagiti tao iti daytoy a templo iti Logan; ta maisardeng la ketdi dagiti amin nga ordinansa iti intero a daga ti Zion. Agturay ti riribuk iti intero nga Israel, ket adu la ketdi ti tao a maibalud. Mapasamak la ketdi ti riribuk iti intero a Simbaan, ket mapilitantayo koma a mangisardeng iti aramid. Ita, ti saludsod ket, no nasken a maisardeng iti kastoy a wagas, wenno iti wagas nga impakita ti Apo kadayto, ket mabati a nawaya a tattao dagiti Propetatayo ken Apostol ken amma, ken dagiti templo kadagiti ima dagiti tao, tapno iti kasta masubbot dagiti natay. Adun kadakuada ti nawayawayaan manipud iti pagbaludan a balay iti lubong ti espiritu babaen dagitoy a tao, ket maituloyto kadi wenno maisardeng ti trabaho? Daytoy a saludsod ti idatagko kadagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw. Nasken a kednganyo iti bagbagiyo. Kayatko a sungbatanyo iti bagbagiyo. Diakto sungbatan; ngem kunak kadakayo a dayta a mismo ti kasasaad ti yantayo a tattao no saantayo a sinurot ti dana a yantayo ita.

. . . Nakitak ti naan-anay a mapasamak no awan ti banag a naaramid. Nabayagen nga adda kaniak daytoy nga espiritu. Ngem kayatko a sawen daytoy: Nabalinak koma a binaybay-an a mapukaw dagitoy a templo kadagiti imatayo; nabaalak koma nga impaibalud ti bagik, ket binay-ak a napan sadiay ti tunggal tao, no saannak a binilin ti Dios iti langit a mangaramid iti inaramidko; ket idi dimteng ti oras a pannakabilinko a mangaramid iti dayta, nalawag aminen kaniak. Napanak iti sango ti Apo, ket insuratko ti imbaga kaniak ti Apo nga isuratko . . .

Ibatik daytoy kadakayo, a pagpanunotan ken amirisenyo. Agtartrabaho ti Apo kadayto. (Iti Taripnong ti Istaka ti Cache, iti Logan, Utah, Domingo, Nobiembre 1, 1891. Naipadamag iti *Deseret Weekly*, Nobiembre 14, 1891.)

Ibagak ita kadakayo ti naipakita kaniak ken no ania ti inaramid ti Anak ti Dios iti daytoy a banag Napasamak koma amin dagitoy a banag, a kas iti kaadda ti Mannakabalin a Dios, ket saan a naited dayta a Manipesto. Ngarud, narikna ti Anak ti Dios a baybay-anna dayta a banag a maidatag iti Simbaan ken iti lubong para kadagiti bukodna a panggep. Impaulog ti Apo ti pannakabangon ti Zion. Impaulogna ti pannakaileppas daytoy a templo. Impaulogna a maited kadagitoy a tanap ti kabambantayan ti pannakaisalakan dagiti sibibiag ken natay. Ken impaulog ti Mannakabalin a Dios a nasken a saan a pengdan daytoy ti Sairo. No maawatanyo dayta, dayta ti tulbek daytoy. (Manipud iti diskurso iti maikanem a sesion ti pannakaidaton ti Templo ti Salt Lake, idi Abril 1893. Naimakinilia a Pangidaton a Serbisio, Archives, Church Historical Department, Salt Lake City, Utah.)

OPISIAL A PALAWAG—2

Kadagiti Maseknan:

Idi 30 ti Septiembre, 1978, iti maika-148 a Maikadua-iti-tawen a Sapasap a Taripnong ti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, indatag ni Presidente N. Eldon Tanner, Umuna a Mamagbaga iti Umuna a Panguluen ti Simbaan ti sumaganad:

Kadagiti immuna nga aldaw ti Hunio daytoy a tawen, impakammo ti Umuna a Panguluen nga adda paltiing nga inawat ni Presidente Spencer W. Kimball a mangipaay iti kinasaserdote ken bendision iti templo kadagiti amin a maikari a lalaki a kameng ti Simbaan. Dinawat ni Presidente Kimball nga ibagak iti taripnong a kalpasan ti panangawatna iti daytoy a paltiing, a dimteng kenkuana kalpasan ti nayatiddog a panagut-utob ken panagkararag kadagiti sagrado a siled ti nasantuan a templo, indatagna kadagiti mamagbagana, a nangawat iti daytoy ken nanganamong. Naidatag kalpasanna iti Korum dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol, a nagkaykaysa a nanganamong, a sinaruno ti pannakaidatagna kadagiti amin a sabsabali a Nangato nga Agrebbeng, a nagkaykaysa met a nanganamong.

Dinawat ni Presidente Kimball nga ibasak ita daytoy a surat:

Hunio 8, 1978

Kadagiti amin a sapaasap ken dadaulo a saserdote a lokal ti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw iti intero a lubong:

Patpatgenmi a Kakabsat:

Iti pannakasaksimi iti panagsaknap ti aramid ti Apo iti daga, agyamankami ta dimngeg dagiti tao kadagiti adu a pagilian iti mensahe ti naisubli nga ebanghelio, ket immad-adu ti bilang dagiti timmipon iti Simbaan. Daytoy, kas supapak, ti nangparegta kadakami a binuyogan ti tarigagaymi a mangipaay iti tunggal maikari a kameng ti Simbaan kadagiti amin a gundaway ken bendision a maipaay ti ebanghelio.

Iti pannakaammomi kadagiti inkari dagiti propeta ken presidente ti Simbaan nga immun-una ngem dakami nga iti maysa a panawen, iti agnanayon a plano ti Dios, mabalin amin dagiti maikari a kakabsattayo a lallaki ti umawat iti kinasaserdote, ket iti pannakasaksimi iti kinapudno dagiti naitantan ti yaawatda iti kinasaserdote, nabayagen ken siaanepkami a nangidawat para kadagitoy, dagiti napudno a kakabsattayo a lallaki, a binubosmi ti adu nga oras iti Upper Room ti Templo iti panangyararawmi iti Apo para iti nadosan a panangiwawan.

Dinengngegna dagiti kararagmi, ket impaneknekna babaen ti paltiing a dimtengen ti nabayagen a naikari nga aldaw a tunggal napudno, maikari a lallaki iti Simbaan mabalindan ti umawat iti nasantuan a kinasaserdote, kabuyog ti bileg a mangipatungpal iti nadosan a turayna, ken sagrapenda kadagiti ipatpattegda ti amin a bendision a nabuslon a dumteng, a pakairamanan ti bendision iti templo. Maibatay iti daytoy, mabalinen a maordenan dagiti

amin a maikari a lallaki a kameng ti Simbaan iti kinasaserdote a saanen a nasken no ania man ti puli wenno marisna. Maiwanwan dagiti dadaulo ti kinasaserdote a mangsurot iti annuroten iti naannad a pannakisao iti nalimed kadagiti amin a kandidato para iti pannakaordena iti man Kinasaserdote nga Aaron wenno Melchizedek tapno manamnama a natungpalda dagiti pagrukodan iti pannakaikari.

Ipakdaarmi a sipaparbeng nga imbagan ti Apo ti pagayatanna para iti bendision dagiti amin nga annakna iti intero a daga a dumngeg iti timek dagiti napusgan a katulonganna, ket isagana-da ti bagbagida nga umawat iti tunggal bendision ti ebanghelio.

Sipupudno kadakayo,

SPENCER W. KIMBALL

N. ELDON TANNER

MARION G. ROMNEY

Ti Umuna a Panguluen

Iti panangbigbig ken ni Spencer W. Kimball a kas propeta, mammadto, ken mammaltiing, ken presidente ti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, maisingasing a datayo a kas kameng ti taripnong awatentayo daytoy a paltiing a kas balikas ken pagayatan ti Apo. Amin dagiti umanamong pangngaasida koma ta ipamatmatda babaen ti panangitag-ayda iti kanawan nga imada. Asino man a sumuppiat aramidenda met ti kasta.

Sangsangkamaysa ti butos a kimmanunong iti pannakaanamong ti naidatag a singasing.

Salt Lake City, Utah, Septiembre 30, 1978.

TI
PERLAS A
KAPATGAN

NAPILI MANIPUD KADAGITI PALTIIING,

PATARUS, KEN SALAYSAY NI

JOSEPH SMITH

UMUNA A PROPETA, MAMMADTO,

KEN MAMMALTIING ITI

TI SIMBAAN NI JESUCRISTO DAGITI SANTO

ITI UD-UDINA NGA ALDAW

Ti Perlas a Kapatgan ti nakaurnongan dagiti napili a sinurat a mangagapad kadagiti adu a napapateg a kita ti pammati ken doktrina ti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw. Insurat ni Propeta Joseph Smith dagitoy a banag ket naipablaakda kadagiti pagiwarnak ti Simbaan idi panawenna.

Ni Elder Franklin D. Richards, kameng idi ti Konseho ti Sanga-pulo-ket-dua ken presidente ti British Mission, ti nangurnong idi 1851 ti immuna a nakaurnongan dagiti sinurat a napauluan iti Perlas a Kapatgan. Panggep daytoy ti nalaklaka a pannakaidanon dagiti napateg nga artikulo a limitado ti sirkulasionna idi panawen ni Joseph Smith. Iti yaadu ti kameng ti Simbaan iti intero a Europa ken America nasken unay ti pannakaiwaras dagitoy a sinurat. Sapasap ti pannakaawat ti Perlas a Kapatgan a nagbalin idi agangay a maysa a libro ti nasantuan a kasuratan iti Simbaan babuen ti panangipaulog ti Umuna a Panguluen ken iti sapasap a taripnong iti Salt Lake City idi Oktubre 10, 1880.

Sumagmamano a panangbalbaliw ti naaramid iti linaonna a kas iti kasapulan ti Simbaan. Nainayon idi 1878 dagiti paset ti Libro ni Moises a saan a nainayon iti immuna nga edision. Naikkat idi 1902 ti sumagmamano a paset ti Perlas a Kapatgan a nakakopiaan dagiti sinurat a naipablaak met iti Doktrina ken Katulagan. Naaramid idi 1902 ti pannakaurnos dagiti kapitulo ken bersikulo, nga adda dagiti pangilawlawag a sinurat iti baba. Idi 1921 ti immuna a panakaipablaak ti dua-kadasig a pinanid, nga addaan iti pagsurotan. Awanen ti naaramid a panangbalbaliw agingga idi Abril 1976, nga adda dua a banag a paltiing a nainayon. Idi 1979 naikkat dagitoy dua a banag iti Perlas a Kapatgan ket naikabil iti Doktrina ken Katulagan, a pagparanganda ita a kas benneg 137 ken 138. Sumagmamano a panangbalbaliw ti naaramid iti agdama nga edision tapno mayalubog kadagiti immun-una a dokumento.

Ti sumaganad ti ababa a pakauna ti agdama a linaonna:

Dagiti Napili manipud iti Libro ni Moises. Naadaw manipud iti libro ti Genesis iti Patarus ni Joseph Smith iti Biblia, nga inrugina idi Hunio 1830. (*History of the Church*, 1:98–101, 131–139.)

Ti Libro ni Abraham. Ti patarus manipud iti sumagmamano a papirus ti Egipto a nakadanon kadagiti ima ni Joseph Smith iti 1835, a naglaon kadagiti sinurat ti patriarka a ni Abraham. Nasagsaginnit a naipablaak ti patarus iti *Times and Seasons* manipud iti Marso 1, 1842, iti Nauvoo, Illinois. (*History of the Church*, 4:519–534.)

Joseph Smith—Mateo. Naadaw manipud iti pammaneknek ni Mateo iti Patarus ni Joseph Smith iti Biblia (kitaen ti Doktrina ken

Katulagan 45:60–61 para iti nailangitan a bilin a pannakairugi iti pannakaipatarus ti Baro a Tulag).

Joseph Smith—Pakasaritaan. Naadaw manipud iti opisial a pammakneknek ken pakasaritaan ni Joseph Smith, nga insaganana idi 1838, ken nasagsaginnit a naipablaak iti *Times and Seasons* iti Nauvoo, Illinois, manipud iti Marso 15, 1842. (*History of the Church*, 1:1–44.)

Ti Pagannurotan ti Pammati ti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw. Ti pammalawag ni Joseph Smith a naipablaak iti *Times and Seasons*, Marso 1, 1842, a naikuyog iti ababa a pakasaritaan ti Simbaan nga ammo unay a kas Surat ni Wentworth (*History of the Church*, 4:535–541).

TI PERLAS A KAPATGAN

Panid

Dagiti Napili manipud iti Libro ni Moises	1
Ti Libro ni Abraham	35
Paksimile Bilang 1	36
Paksimile Bilang 2	44
Paksimile Bilang 3	51
Joseph Smith—Mateo	54
Joseph Smith—Pakasaritaan	59
Ti Pagannurotan ti Pammati	78

DAGITI NAPILI MANIPUD ITI LIBRO NI MOISES

T*i naadaw manipud iti patarus iti Biblia a kas naipalgak ken ni Joseph Smith a Propeta, idi Hunio 1830–Pebrero 1831.*

KAPITULO 1

(Hunio 1830)

Ipalgak ti Dios ti bagina ken ni Moises—Agbaliw ti langa ni Moises—Kasango isuna ni Satanas—Adu ti makita ni Moises a lubong a nagyanan ti tao—Di mabilang a lubong ti pinarsua ti Anak—Aramid ken gloria ti Dios ti mangipatungpal iti saan nga ipapatay ken ti agnanayon a biag ti tao.

DAGITI balikas ti Dios, nga ^aimbagana ken ni ^bMoises iti panawen idi madanonna ni Moises iti nalaus ti katayagna a bantay,

2 Ket ^anakitana ti Dios iti ^brupanrupa, ket kinasadona, ket naited ken ni Moises ti ^cgloria ti Dios; ngarud ^dnaibturan ni Moises ti kaaddana.

3 Ket kinasao ti Dios ni Moises, a kinunana: Adtoy, siak ti Apo a Dios a ^aMannakabalin, ket ^bAwan-inggana ti naganko;

ta awanak iti punganay nga aldaw wenno ngudo ti tawen; ket saan kadi nga awan-inggana daytoy?

4 Ket, adtoy, sika ti anakko; gapuna ^akumitaka, ket ipakitak kenka ti aramid dagiti ^bimak; ngem saan la a dayta, ta awan ti ^cpatinggana dagiti ^daramidko, ken kasta met dagiti ^ebalikasko, ta saanda nga agpatingga.

5 Gapuna, awan ti asino man a tao a makakita kadagiti amin nga aramidko, malaksid no makitana amin a gloriak; ket awan ti tao a makakita iti amin a gloriak, sa kalpasanna agtalinaed a lasag iti daga.

6 Ket adda aramidko a para kenka, Moises, anakko; ket sika ti ^akaasping ti ^bBugbugtongko; ket ti Bugbugtongko ti ken isunto ti ^cMangisalakan, ta isu ti napno iti ^dparabur ken ^ekinapudno; ngem ^fawan ti Dios iti sibayko, ket addanto amin dagiti banag kaniak, ta ^gammok amin ida.

1 1a Alma 12:30;
Moises 1:42.

b PNK Moises.

2a Ex. 3:6; 33:11;

Jn. 1:18; 6:46;

Ether 3:6–16;

Moises 1:11.

Pjs, Ex. 33:20, 23.

b Num. 12:6–8;

Deut. 34:10;

DkK 17:1.

c Deut. 5:24;

Moises 1:13–14, 25.

PNK Gloria.

d PNK Panagbalialiwlanga.

3a Apoc. 11:17; 19:6;

1 Ne. 1:14; 121:4.

PNK Dios, Kinadios.

b Isa. 63:16;

DkK 19:9–12;

Moises 7:35.

PNK Awan Inggana.

4a Moises 7:4.

b Moises 7:32, 35–37.

c Sal. 40:5; DkK 76:114.

d Sal. 111:7–8;

Moises 1:38.

e Ne. 9:16;

DkK 1:37–39.

PNK Balikas ti Dios.

6a Gen. 1:26;

Ether 3:14–15;

Moises 1:13–16.

b PNK Bugbugtong.

c PNK Mangisalakan.

d Jn. 1:14, 17;

Alma 13:9.

PNK Parabur.

e Moises 5:7.

f 1 Ari. 8:60;

Isa. 45:5–18, 21–22.

g 1 Ne. 9:6; 2 Ne. 9:20;

Alma 18:32;

DkK 38:1–2.

PNK Makaammo

iti Amin.

7 Ket ita, adtoy, daytoy maysa a banag ipakitak kenka, Moises, anakko, ta addaka iti lubong, ket ita ipakitak daytoy kenka.

8 Ket napasamak a kimmita ni Moises, ket nakitana ti "lubong a nakaparsuaanna; ket ^bnakita ni Moises ti lubong ken dagiti igid-na, ken amin dagita annak ti tat-tao nga adda, ken naparsua; ag-pada a nalaus ti 'panagdayaw ken panagsiddaawna kadagi-toy.

9 Ket pimmanaw ti Dios ken ni Moises, tapno mapukaw ti gloriana ken ni Moises; ket nabati a maymaysa ni Moises. Ket iti pannakabatina a maymaysa, nadalupo iti daga.

10 Ket napasamak a limmabas ti adu nga oras sakbay a napa-subli ni Moises ti "gagangay a pigsana a kas tao; ket kinunana iti bagina: Ita, gapu iti daytoy naammuak nga ^bawan ti kaipa-sangan ti tao, banag a diak kaa-no man impagarup.

11 Ket ita nakita a mismo da-giti matak ti "Dios; ngem saan a ti ^bgagangay a siak, ngem dagi-ti naespirituan a matak, ta saan koma a kabaelan a kitaen dagiti gagangay a matak; ta nalabit a 'nagango ken ^dnatayak koma iti imatangna; ngem adda kaniak ti gloriana; ket nakitak ti 'rupa-

na, ta ^fnagbalbaliw ti langak iti imatangna.

12 Ket napasamak nga idi ma-isawang ni Moises dagitoy a balikas, adtoy, dimteng ni "Sata-nas a ^bmangsulisog kenkuana, a nagkuna: Moises, anak ti tao, agdaydayawka kaniak.

13 Ket napasamak a kinita ni Moises ni Satanas ket kinuna-na: Asinoka? Ta adtoy, siak ti "anak ti Dios, a kaasping ti Bug-bugtongna; ket sadino ti yan ti gloriam tapno nasken nga ag-daydayawak kenka?

14 Ta adtoy, saanak a makakita iti Dios, malaksid no adda ka-niak ti gloriana, ket "nagbalbaliw ti langak iti imatangna. Ngem mabalinko ti kumita kenka iti nailubongan a kinataok. Saan kadi, nga agpayso?

15 Madaydayaw koma ti na-gan ti Diosko, ta saan a simmina a namimpinsan ti Espirituna kaniak, no saan sadino ti yan ti gloriam, ta isu ti sipnget para kaniak? Ket mapaggiddiatkayo a dua iti Dios; ta kinuna ti Dios kaniak: "Agdaydayawka iti Dios, ta isu laeng ti ^bpagserbiam.

16 Pumanawka itan, Satanas; dinak allilawen; ta kinuna ti Dios kaniak: Sika ti "kaasping ti Bugbugtongko.

17 Ket inikkannak met kada-

8a Moises 2:1.

b Moises 1:27.

c Sal. 8:3-4.

10a Dan. 10:8, 17;

1 Ne. 17:47;

Alma 27:17;

JS—P 1:20.

b Dan. 4:35; Hel. 12:7.

11a PNK Dios, Kinadios.

b Moises 6:36;

DkK 67:10-13.

c Ex. 19:21.

d Ex. 20:19.

e Gen. 32:30;

Moises 7:4.

f Mat. 17:1-8.

PNK Panagbalbaliw-langa.

12a Moises 4:1-4.

PNK Sairo.

b Moises 6:49.

PNK Sulisogen,

Sulisog.

13a Sal. 82:6; 1 Jn. 3:2;
Heb. 12:9.

14a PNK Panagbalbaliw-langa.

15a Mat. 4:10.
PNK Agdaydayaw.

b 1 Sam. 7:3;
3 Ne. 13:24.

16a Moises 1:6.

giti bilin idi inawagannak iti mapupuoran a “kasamekan, a kinunana: ^bUmawagka iti Dios babaen ti nagan ti Bugbugtongko, ket agdaydayawka kaniak.

18 Ket kinuna manen ni Moises: Saanak a mamingga nga umawag iti Dios, adu pay dagiti sabali a banag a damagek kenkuana: ta adda idin kaniak ti gloriana, gapuna mapaggiddiatkayo a dua. Pumanawka ngarud, Satanas.

19 Ket ita, idi maisawang ni Moises dagitoy a balikas, nagikkis ni Satanas iti napigsa a timek ket indulluogna iti daga, ket imbilinna, a kinunana: Siak ti “Bugbugtong, agdaydayawka kaniak.

20 Ket napasamak a nangrugi a nagbuteng ni Moises iti kasta unay; ket iti panagbutengna, nakitana ti kinakas-ang ti “impierno. Nupay kasta, iti ^byaawagna iti Dios, immawat iti pigsa, ket imbilinna, a kinunana: Panawannak, Satanas, ta daytoy la maymaysa a Dios ti pagdaydayawak, nga isu ti Dios ti gloria.

21 Ket ita nangrugi a nagaringgenggen ni “Satanas, ket nagkintayeg ti daga; ket immawat ni Moises iti pigsa, ket immawag iti Dios, a kinunana: Iti nagan ti Bugbugtong, pumanawka, Satanas.

22 Ket napasamak a nagikkis

ni Satanas iti napigsa a timek, nagsangit, ken nagdung-aw, ken “nangemkem; ket kasdiay a pimmanaw, uray iti sango ni Moises, tapno saanna a makita.

23 Ket daytoy ita a banag ti insurat ni Moises; ngem gapu iti kinadangkes saan a nakadanon kadagiti annak ti tattao.

24 Ket napasamak nga idi nakapanaw ni Satanas iti sango ni Moises, nga inyangad ni Moises dagiti matana iti langit, a napno iti “Espiritu Santo, a nangpaneknek iti Ama ken iti Anak.

25 Ket iti yaawagna iti nagan ti Dios, nakitana manen ti gloriana, ta adda iti imatangna; ket nakangngeg iti timek, a nagkuna: Nagasatka, Moises, ta siak, ti Mannakabalin, pinilika, ket maramidkanto a napigpigsa ngem dagiti adu a “danum; ta tungpalendanto ti ^bbilinmo a kas man sika ti “Dios.

26 Ket imutektekan, addaak kenka, agingga iti paggibusan dagiti aldawmo; ta “wayawayamoto dagiti taok iti ^bpannakadipen, a kas iti “Israel a “pilik.

27 Ket napasamak, a bayat ti panagsasao ti timek, inlawlaw ni Moises ti panagkitana ket “nakitana ti daga, wen, ti pakabuklanna; ket awan ti ania man nga adda ditoy a dina nakita, naiparikna babaen ti Espiritu ti Dios.

17a Ex. 3:2.

^b Moises 5:8.

19a Mat. 24:4–5.

20a PNK Impierno.

^b JS—P 1:15–16.

PNK Kararag.

21a PNK Sairo.

22a Mat. 13:41–42;

Mosiah 16:1–3.

24a PNK Espiritu Santo.

25a Ex. 14:21–22.

^b PNK Bileg;
Kinasaserdote.

^c Ex. 4:16.

26a Ex. 3:7–12.

^b 1 Ne. 17:23–25.

^c 1 Ari. 8:51–53.

PNK Israel.

^d PNK Pili.

27a DKK 88:47;

Moises 1:8.

PNK Parmata.

28 Ken nakitana met dagiti agindeg dita, ket awan ti asino man a kararua a dina nakita; ket naamirisna ida babaen ti Espiritu ti Dios; ket dakkal ti bilangda, a kas iti di pannakabilang ti anay iti igid ti baybay.

29 Ket adu ti nakitana a daga; ket amin a daga naawagan iti ^alubong, ket adda agindeg iti rabawna.

30 Ket napasamak nga inawagan ni Moises ti Dios, a kinunana: Ibagam kaniak, ikararagko kenka, apay a kastoy dagitoy a banag, ken apay nga inaramidmo ida?

31 Ket adtoy, naited ken ni Moises ti gloria ti Apo, tapno makatakder ni Moises iti sango ti Dios, ken makasaona iti ^arupanrupa. Ket kinuna ti Apo a Dios ken ni Moises: Ta adda ^bpanggepko iti panangaramidko kadagitoy a banag. Nainsiriban daytoy ket agtalinad kaniak.

32 Ket babaen ti ^abalikas ti bilegko, pinarsuak ida, nga isu ti Bugbugtong nga Anakko, a napno iti ^bparabur ken ^ckinapudno.

33 Ket saan a mabilang dagiti ^alubong ti ^bpinarsuak; ken adda met panggepko iti panangara-

midko kadakuada; ket babaen iti Anak pinarsuak ida, nga isu ti ^cBugbugtongko.

34 Ket inawagak iti ^aAdan ti ^bimmuna a tao kadagiti amin a tao, nga ^cadu.

35 Ngem ti laeng pakaammuan iti daytoy a daga, ken dagiti agindeg ditoy, ti itedko kenka. Ta adtoy, adu dagiti lubong a napalabas babaen ti balikas ti bilegko. Ket adu ti adda ita, ket saan a mabilang ida ti tao; ngem ammok ti bilang dagiti amin a banag, ta kukuak ida ken ^aammok ida.

36 Ket napasamak a nagsao ni Moises iti Apo, a kinunana: Kasiam koma ti katulongam, O Dios, ket ibagam kaniak ti mapanggep iti daytoy a lubong, ken dagiti agindeg ditoy, ken kasta met dagiti langit, ket kalpasanna mapnektion ti katulongam.

37 Ket nagsao ti Apo a Dios ken ni Moises, a kinunana: Dagiti ^alangit, aduda, ket saan a mabilang ida ti tao; ngem mabilangko ida, ta kukuak ida.

38 Ket iti ilalabas ti maysa a lubong, ken dagiti langitna tapno umay met ti sabali; ket awan ti ^apatinggana dagiti aramidko, uray pay dagiti balikasko.

29a PNK Daga.

31a Deut. 5:4;

Moises 1:11.

^b Isa. 45:17–18;

^c Ne. 2:14–15.

32a Jn. 1:1–4, 14;

Heb. 1:1–3;

Apoc. 19:13;

Jacob 4:9;

Moises 2:1, 5.

PNK Jesucristo.

^b Sal. 19:1;

Moises 5:7–8.

PNK Parabur.

^c PNK Kinapudno.

33a Sal. 8:3–4;

DkK 76:24;

Moises 7:29–30.

^b PNK Agparsua,
Panagparsua.

^c Moises 1:6.

34a Moises 3:7.

^b Abr. 1:3.

PNK Adan.

^c Moises 4:26; 6:9.

35a Moises 1:6; 7:36.

PNK Makaammo

iti Amin.

37a Abr. 4:1.

PNK Langit.

38a Moises 1:4.

39 Ta adtoy, daytoy ti “aramidko ken ^bgloriak—ti mangipatungpal iti “saan nga ipapatay ken ti ^dagnanayon a biag ti tao.

40 Ket ita, Moises, anakko, agsaoak kenka maipanggep iti daytoy a lubong a pagtaktakderam; ket “isuratmonto dagiti banag nga ibagakto.

41 Ket iti aldaw a saan nga ikkan dagiti annak ti tattao iti pateg dagiti balikasko ket adu kadagitoy ti “ikkatendanto iti libro nga isuratmonto, adtoy, mangpatanorakto iti sabali a ^bkas kenka; ket ^caddadanto manen kadagiti annak ti tattao—kas kaad-adu dagiti mamatinto.

42 (Dagitoy a balikas ti “naisao ken ni Moises iti bantay, a saan a maibaga ti naganna kadagiti annak ti tattao. Ket maibagada itan kenka. Awanto ti pangipakitaam malaksid kadagiti mati. Pudno a kasta. Amen.)

KAPITULO 2

(Hunio–Oktubre 1830)

Parsuaen ti Dios dagiti langit ken ti lubong—Naparsua amin a kita ti biag—Aramiden ti Dios ti tao ket itedna kenkuana ti panangiturray iti amin a sabsabali.

KET napasamak a nagsao ti Apo

ken ni Moises, a kinunana: Adtoy, “ipalgakko kenka ti maipanggep iti daytoy a ^blangit, ken daytoy a ^clubong; isuratmo dagiti balikas nga ibagak. Siak ti Pangrugian ken Panungpalan, ti ^dMannakabalin a Dios; babaen ti ^eBugbugtongko ^fpinarsuak dagitoy a banag; wen, idi punganay pinarsuak ti langit, ken ti daga a pagtaktakderam.

2 Ket awan idi ti kita ti ^alubong, ket awan serserbina; ket imbi-linko ti yaadda ti sipnget iti rabaw ti danum, ket naggunay ti Espirituk iti rabaw ti danum; ta siak ti Dios.

3 Ket siak, a Dios, kinunak: Adda koma ^alawag; ket napaadda ti lawag.

4 Ket siak, a Dios, nakitak ti lawag; ket ^anasayaat dayta a lawag. Ket siak, a Dios, inlasinko ti lawag iti sipnget.

5 Ket siak, a Dios, inawagak ti lawag iti Aldaw; ket ti sipnget, inawagak iti Rabii; ket inaramidko daytoy babaen ti ^abalikas ti bilegko, ket naaramid bayat ti ^bpanagsaok; ket ti rabii ken ti agsapa ti immuna nga ^caldaw.

6 Ket manen, siak, ti Dios, kinunak: Mapaadda koma ti ^atangatang iti ngato ti danum, ket napasamak, a kas iti sinaok; ket

39a Rom. 8:16–17;

2 Ne. 2:14–15.

PNK Plano ti Pannakaisalakan.

b PNK Gloria.

c PNK Saan a Matay, Kinaagnanayon.

d PNK Agnanayon a Biag.

40a 2 Ne. 29:11–12.

41a 1 Ne. 13:23–32;

Moises 1:23.

b 2 Ne. 3:7–19.

c 1 Ne. 13:32, 39–40; DKK 9:2.

42a Moises 1:1.

2 1a Moises 1:30, 36.

b PNK Langit.

c Moises 1:8.

d PNK Dios, Kinadios—Dios Ama.

e PNK Bugbugtong.

f PNK Agparsua, Panagparsua.

2a Gen. 1:2; Abr. 4:2.

3a DKK 88:6–13.

PNK Silaw, Silaw ni Cristo.

4a Gen. 1:4; Abr. 4:4.

5a Moises 1:32.

b 2 Cor. 4:6.

c Gen. 1:5.

6a Gen. 1:6–8.

kinunak: Mabingay koma dagiti danum manipud kadagiti danum; ket naaramid;

7 Ket siak, a Dios, inaramidko ti tangatang ken biningayko dagiti "danum, wen, dagiti dadakkel a danum iti sirok ti tangatang manipud kadagiti danum nga adda iti ngato ti tangatang, ket talaga a kasta a kas iti sinaok.

8 Ket siak, ti Apo, inawagak ti tangatang iti "Langit; ket ti rabii ken ti agsapa ti maikadua nga aldaw.

9 Ket siak, a Dios, kinunak: Maummong koma dagiti danum iti sirok ti langit iti "maymaysa a disso, ket naaramid; ket siak, a Dios, kinunak: Adda koma namaga a daga; ket naaramid.

10 Ket siak, a Dios, inawagak ti namaga a daga iti "Lubong; ken iti pannakaurnong dagiti danum a sangsangkamaysa, inawagak iti Baybay; ket siak, a Dios, a nasayaat amin a banag nga inaramidko.

11 Ket siak, a Dios, kinunak: Adda koma "ruot a lumtuad iti daga, ket maaddaan koma iti bukel dagiti ruot, agbunga koma ti kayo nga agbunga, iti kakikitana, ket agtinnag koma ti bukelna iti daga, ket naaramid a kas iti sinaok.

12 Ket naaddaan ti daga iti ruot, a tunggal ruot namataud iti bukel a kakikitana, ken nagbunga dagiti kayo, a naaddaan iti bukel iti kakikitana; ket siak, ti Dios, nakitak a nasayaat amin a banag nga inaramidko;

13 Ket ti rabii ken ti agsapa ti maikatlo nga aldaw.

14 Ket siak, a Dios, kinunak: Adda koma lawag iti tangatang ti langit, a mangilasin iti aldaw iti rabii, ket isuda koma dagiti tanda, ken iti panawen, ken kadagiti aldaw, ken kadagiti tawen;

15 Ket dagiti koma lawag iti tangatang ti langit ti mangted lawag iti daga; ket naaramid.

16 Ket siak, a Dios, nangaramidak iti dua a naindaklan a lawag; ti napigpigsa a "lawag ti mangituray iti aldaw, ket ti nakapcapsut a lawag ti mangituray iti rabii, ket ti init ti napigpigsa a lawag, ket ti bulan ti nakapcapsut a lawag; ket naaramid met dagiti bituen a maibatay iti balikasko.

17 Ket siak, a Dios, impuestok ida iti tangatang ti langit a mangted lawag iti daga.

18 Ket ti init ti mangituray iti aldaw, ken ti bulan ti mangituray iti rabii, ken mangilasin iti lawag iti sipnget; ket siak, a Dios, nakitak a nasayaat amin a banag nga inaramidko;

19 Ket ti rabii ken ti agsapa ti maikapat nga aldaw.

20 Ket siak, a Dios, kinunak: Maikkan koma iti umdas a danum dagiti aggungunay a par-sua nga addaan biag, ken tumatayab a makatayab iti ngato ti daga iti nawaya a tangatang ti langit.

21 Ket siak, a Dios, pinarsuak dagiti dadakkel a "baliena, ken

7a Abr. 4:9-10.

8a PNK Langit.

9a Gen. 1:9; Abr. 4:9.

10a PNK Daga.

11a Gen. 1:11-12;

Abr. 4:11-12.

16a Gen. 1:16.

21a Gen. 1:21;

Abr. 4:21.

tunggal nabiag a parsua nga aggungunay, nga adu nga agtaud iti dandanum, iti kakikitada, ken tunggal nagpayak a tumatayab iti kakikitana; ket siak, a Dios, nakitak a nasayaat amin a banag a pinarsuak.

22 Ket siak, a Dios, binendisio-nak ida, a kinunak: agbungakayo, ket punnuenyo ti dandanum iti baybay; ket umadu koma dagiti tumatayab iti daga;

23 Ket ti rabii ken ti agsapa ti maikalima nga aldaw.

24 Ket siak, a Dios, kinunak: Adda koma tumaud iti daga a nabiag a parsua iti kakikitana, baka, ken agkarayam a bambanag, ken ayup iti daga iti kakikitada, ket naaramid;

25 Ket siak, a Dios, inaramidko dagiti ayup iti daga iti kakikitada, ken baka iti kakikitada, ken amin nga agkarayam iti daga iti kakikitada; ket siak, a Dios, nakitak a nasayaat amin dagitoy a banag.

26 Ket siak, a Dios, kinunak iti “Bugbugtongko, a kaduak manipud pay idi punganay: ^bMangaramidta iti tao a ^ckaing-ingasta, a kas iti kalalangata; ket naaramid. Ket siak, a Dios, kinunak: Isuda koma ti ^dmangituray kadagiti lames iti baybay, ken kadagiti tumatayab iti lawang, ken kadagiti baka, ken kadagiti

amin iti daga, ken kadagiti tunggal agkarayam a banag nga agkarayam iti rabaw ti daga.

27 Ket siak, a “Dios, pinarsuak ti tao a kaing-ingasko, iti kaing-ingas ti Bugbugtongko pinarsuak isuna; pinarsuak ti lalaki ken babai.

28 Ket siak, a Dios, binendisio-nak ida, ket kinunak kadakua-da: Agbungakayo, ket “agpaadukayo, ken punnuenyo ti daga, ket parmekenyo, ket iturayanyo dagiti ikan iti baybay, ken tumatayab iti tangatang, ken tunggal banag a nabiag nga aggaraw iti rabaw ti daga.

29 Ket siak, a Dios, kinunak iti tao: Adtoy, intedko kenka ti tunggal ruot a mangted iti bukel, nga adda iti amin a rabaw ti daga, ken tunggal kayo a mangted iti bunga a kayo a pagtaudan iti bukel; kadakayo agbalinto a “taraonyo.

30 Ken iti tunggal ayup iti lubong, ken tunggal tumatayab iti tangatang, ken iti amin a banag nga agkarayam iti daga, a nangtedak iti biag, addanto maited a nadalus a ruot a taraon; ket naaramid, a kas iti sinaok.

31 Ket siak, a Dios, nakitak amin a banag nga inaramidko, ket, adtoy, “nasayaat unay dagiti amin a banag nga inaramidko; ket ti rabii ken ti agsapa ti ^bmaikanem nga aldaw.

22a Gen. 1:22–25;
Abr. 4:22–25.

26a PNK Jesucristo.
^b PNK Agparsua,
Panagparsua.
^c Gen. 1:26–27;

Moises 6:8–10;
Abr. 4:26–27.

^d Gen. 1:28;
Moises 5:1; Abr. 4:28.
27a PNK Dios, Kinadios.
28a Moises 5:2.

29a Gen. 1:29–30;
Abr. 4:29–30.

31a Gen. 1:31;
DkK 59:16–20.
^b Ex. 20:11;
Abr. 4:31.

KAPITULO 3

(Hunio-Oktubre 1830)

Pinarsua ti Dios amin a banag a naespirituan sakbay a nagbalinda a gagangay iti lubong—Pinarsuana ti tao, ti umuna a lasag, iti rabaw ti daga—Katulongan ti lalaki ti babai.

KASTA ti ^apannakaileppas ti langit ken ti daga, ken amin dagiti ^bagtaeng kadakuada.

2 Ket iti maikapito nga aldaw siak, a Dios, inleppasko ti aramidko, ken amin dagiti banag nga inaramidko; ket ^anaginataak iti ^bmaikapito nga aldaw kadagiti amin nga aramidko, ket nalpas amin dagiti banag nga inaramidko, ket siak, a Dios, nakitak a nasayaatda.

3 Ket siak, a Dios, ^abinendisio-nak ti maikapito nga aldaw, ken pinasantok daytoy; gapu ta iti daytoy naginanaak kadagiti amin nga ^baramidko a siak, a Dios, pinarsua ken inaramidko.

4 Ket ita, adtoy, kunak kenka, a dagitoy ti kaputotan ti langit ken ti daga, idi naparsuada, iti aldaw a siak, ti Apo a Dios, inaramidko ti langit ken ti daga.

5 Ket tunggal mula iti talon ^asakbay a naipan iti daga, ken

tunggal ruot iti talon sakbay a dimmakkel. Ta siak, ti Apo a Dios, ^bpinarsuak amin a banag, a kas iti nasaokon, a ^cnaespirituan, sakbay a nagbalinda a gagangay iti rabaw ti daga. Ta siak, ti Apo a Dios, diak impalubos nga agtudo iti rabaw ti daga. Ken siak, ti Apo a Dios, ^apinarsuak amin nga annak ti tattao; ken awan pay ti tao a mangsukay iti ^edaga; ta ^fpinarsuak ida iti ^glangit; ket awan pay ti lasag iti daga, wenno iti danum, wenno iti tangatang;

6 Ngem siak, ti Apo a Dios, nagsaoak, ket adda danum a ^apimsuak iti daga, ket sinibuganna ti intero a rabaw ti daga.

7 Ket siak, ti Apo a Dios, binukelko ti tao manipud iti ^atapok iti daga, ket pinuyotak ti agong-na iti anges ti biag; ket nagbalin a sibibiag a ^bkararua ti ^ctao, ti ^dkaunaan a lasag iti rabaw ti daga, isu met ti immuna a tao; nupay kasta, immuna a naparsua amin a banag; ngem naparsuada a naespirituan ken naaramid-da a maibatay iti balikasko.

8 Ket siak, ti Apo a Dios, minulaak ti minuyongan iti dayaen ti ^aEden, ket sadiay nga impanko ti tao a binukelko.

9 Ket manipud iti daga inara-

- 3 1a PNK Agparsua,
Panagparsua.
b Gen. 2:1; Abr. 5:1.
2a Gen. 2:2-3;
Abr. 5:2-3.
PNK Inana.
b PNK Aldaw a
Panaginana.
3a Mosiah 13:19.
b Ex. 31:14-15.
5a Gen. 2:4-5;

- Abr. 5:4-5.
b Moises 6:51.
c Abr. 3:23;
DkK 29:31-34.
PNK Panagparsua
iti Espiritu.
d PNK Espiritu.
e Gen. 2:5.
f PNK Langit.
g PNK Tao, Tattao—
Tao, ti espiritu nga

- anak ti Nailangitan
nga Ama.
6a Gen. 2:6.
7a Gen. 2:7;
Moises 4:25; 6:59;
Abr. 5:7.
b PNK Adan.
c PNK Kararua.
d Moises 1:34.
8a PNK Eden.

midko siak, ti Apo a Dios, a pagtubuan ti kayo, a gagangay, a makaay-ayo iti imatang ti tao; ket makita ti tao. Ket nagbalin met a nabiag a kararua. Ta naspirituan iti aldaw a panangparsuak iti daytoy; ta nagtali-naed iti lubong a siak, a Dios, nangparsuaak itoy, wen, a kas kadagiti amin a banag nga insaganak nga aramaten ti tao; ket nakita ti tao a nasayaat a taraon. Ket siak, ti Apo a Dios, immulak met ti ^akayo ti biag iti tengnga ti minuyongan, ken kasta met ti ^bkayo ti pannakaammo iti naimbag ken dakes.

10 Ket siak, ti Apo a Dios, imbinlinko iti karayan nga agturong iti Eden a mangsibug iti minuyongan; ket nabingay manipud dita, ket nagbalin nga uppat ti ^aulona.

11 Ket siak, ti Apo a Dios, pinanaganak ti immuna iti Pison, ket sinaknapna ti intero a daga iti Havila, a nangparsuaak siak, ti Apo a Dios, iti adu a balitok;

12 Ket napintas ti balitok iti dayta a daga, ket adda bimmalitok a brillante ken bato a karnelia.

13 Ket Gihon ti nagan ti maikadua a karayan; nga isu met laeng ti nangsakup iti intero a daga ti Etiopia.

14 Ket Hiddekel ti nagan ti maikatlo a karayan; nga agturong iti daya ti Asiria. Ket Eufates ti maikapat a karayan.

15 Ket siak, ti Apo a Dios, innalak ti tao, ket inkabilko iti minuyongan ti Eden, a mangtaripato, ken mangaywan iti daytoy.

16 Ket siak, ti Apo a Dios, binilinko ti tao, a kinunak: Kadagiti amin a kayo iti minuyongan siwawayaka a mangan,

17 Ngem iti kayo ti pannakaammo iti naimbag ken dakes, dikanto mangan, nupay kasta, siwawayaka a ^amangpili iti kayatmo, ta naited kenka; ngem, laglagipem nga iparitko, ta iti ^baldaw nga ikakaanmo iti dayta awan duadua a ^cmataykanto.

18 Ket siak, ti Apo a Dios, kinunak iti ^aBugbugtongko, a saan a nasayaat nga agmaymaysa ti tao; gapuna, mangaramidak iti ^bkaduana.

19 Ket manipud iti daga nangbukelak siak, ti Apo a Dios, iti tunggal ayup iti talon, ken tunggal tumatayab iti lawang; ket binilinko ida nga umasidegda ken ni Adan, ta kitaenda no ania ti yawagna kadakuada; ken nabiagda met nga espiritu; ta siak, a Dios, impuyotko kadakuada ti anges ti biag, ken imbinlinko nga ania man ti yawag ni Adan iti tunggal nabiag a parsua, daytanto ti naganda.

20 Ket inikkan ni Adan ti nagan dagiti amin a dinguen, ken kadagiti tumatayab iti tangatang, ken tunggal ayup iti talon; ngem ken ni Adan, awan ti masarakan a kaduana.

9a PNK Kayo ti Biag.

b Gen. 2:9.

10a Gen. 2:10.

17a Moises 7:32.

PNK Kinawayaya

nga Agpili.

b Abr. 5:13.

c Gen. 2:17.

PNK Ipatayan,
Naindagaan nga;

Matay, Pannakatay.

18a PNK Bugbugtong.

b Gen. 2:18; Abr. 5:14.

21 Ket siak, ti Apo a Dios, pi-naturogko ni Adan iti narnek; ket naturog, ket nangalaak iti maysa kadagiti paragpagna ket pinaglunitko ti lasag a nagga-puanna;

22 Ket ti paragpag nga innalak siak, ti Apo a Dios, iti tao, inaramidko a “babai, ket intedko iti lalaki.

23 Ket kinuna ni Adan: Daytoy ammok ita nga isu ti tulang dagiti tulangk, ken “lasag ti lasagko; maawaganto iti Babai, gapu ta nagtaud iti lalaki.

24 Ngarud no panawanto ti lalaki ti ama ken ti inana, ket “ma-kitipon iti asawana; ket ^bmay-maysadanto a lasag.

25 Ket agpadpadada a lamulamo, ti lalaki ken ti asawana, ket saanda a nagbain.

KAPITULO 4

(Hunio–Oktubre 1830)

No kasano a nagbalin a sairo ni Satanas—Sulisogenna ni Eva—Matnag da Adan ken Eva, ket sumrek ti patay iti lubong.

KET siak, ti Apo a Dios, nagsaolak ken ni Moises, a kinunak: Dayta a “Satanas, a binilinmo iti nagan ti Bugbugtongko, isu met laeng daydi naggapu iti ^bpu-

nganay, ket immay kaniak, a kinunana—Adtoy, adtoyak, ibaonnak, siakto ti anakmo, ket subbotek amin a sangkatawan, tapno awan ti mapukaw nga uray no maysa a kararua, ket awan duadua nga “aramidek, gapuna itdem ti panagra-emmo.

2 Ngem, adtoy, Patpatgek nga “Anakko, nga isu ti Patpatgek ken ^bPilik manipud idi punganay, kinunana kaniak—“Ama, maaramid ti ^dpagayatam, ket ku-kuam ti ^egloria iti agnanayon.

3 Gapuna, gapu ta “immalsa kaniak ni Satanas, ket pinanggepna a dadaelen ti ^bkinawaya ti tao nga agpili, nga intedko kenkuana, siak, ti Apo a Dios, ken kasta met nga itedko kenkuana ti bilegko; babaen ti bileg ti Bugbugtongko, imbilinko a nasken a “mapapanaw;

4 Ket nagbalin a Satanas, wen, nga isu ti sairo, ti ama ti amin a “kinaulbod, a mangallilaw ken mangbulsek kadagiti tao, ken mangitunda kadakuada a balud iti pagayatanna, a kas iti kaadu dagiti saan a dumngeg iti timekko.

5 Ket ita “narungrungsot ti serpiente ngem iti ania man nga ayup iti talon nga inaramidko, siak, ti Apo a Dios.

22a PNK Eva; Babai, Babbai.

23a Gen. 2:23; Abr. 5:17.

24a Gen. 2:24;

DkK 42:22; 49:15–16;
Abr. 5:17–18.

^b PNK Panagasawa,
Mangasawa.

4 1a PNK Sairo.

^b DkK 29:36–37.

^c Isa. 14:12–15.

2a PNK Jesucristo.

^b Moises 7:39;

Abr. 3:27.

PNK Pannakatuding.

^c PNK Dios, Kinadios—
Dios Ama.

^d Lucas 22:42.

^e PNK Gloria.

3a PNK Konseho
iti Langit.

^b PNK Kinawaya

nga Agpili.

^c DkK 76:25–27.

4a 2 Ne. 2:18;

DkK 10:25.

PNK Allilaw,
Allilawen,
Panangallilaw;
Panagulbod.

5a Gen. 3:1;

Mosiah 16:3;

Alma 12:4.

6 Ket inkabil ni Satanas iti pu-so ti serpiente, (ta adu ti naallukoyna nga umasideg kenkuana), ken kasta met a kinalikagumanna nga allilawen ni “Eva, ta dina ammo ti panunot ti Dios, gapuna kinalikagumanna a dadaelen ti lubong.

7 Ket kinunana iti babai: Wen, kinuna kadi ti Dios—Dika mangan iti ania man a kayo iti “minuyongan? (Ket nagsao babaen ti ngiwat ti serpiente.)

8 Ket kinuna ti babai iti serpiente: Mabalnmi ti mangan iti bunga dagiti kayo iti minuyongan;

9 Ngem iti bunga ti kayo a makitami iti tengnga ti minuyongan, kinuna ti Dios—Dikayo mangan iti dayta, wenno uray no sagidenyo la koma, ta mataykayo.

10 Ket kinuna ti serpiente iti babai: Awan duadua a saankayo a matay;

11 Ta ammo ti Dios nga iti aldaw a mangankayo iti dayta, malukatan dagiti “matayo, ket agbalinkayo a kas kadagiti dios, a ^bmakaammo iti naimbag ken dakes.

12 Ket idi makita ti babai a nasayaat a kanen ti kayo, ken kasta met a makaay-ayo a buyaen, ken kayo a “makagargari a magsirib kenkuana, pimmuros iti bungana, ket ^bnangan, ken kasta met nga inikkanna ti asawana, ket nangan met.

13 Ket agpadpada a naluktan dagiti matada, ket naammuan-da a “lamulamoda. Ket nangda-itda iti bulbulong ti igos nga inaramidda a bidangda.

14 Ket nangngegda ti timek ti Apo a Dios, bayat ti “pannagna-da iti minuyongan, iti kalamii-san ti aldaw; ket naglemmeng da Adan ken ti asawana iti imatang ti Apo a Dios iti kakaywan iti minuyongan.

15 Ket siak, ti Apo a Dios, inawagak ni Adan, ket kinunak kenkuana: Sadino ti “papanam?

16 Ket kinunana: Nangngegko ti timekmo iti minuyongan, ket nagbutengak, gapu ta nakitak a lamulamook, ket naglemmengak.

17 Ket siak, ti Apo a Dios, kinunak ken ni Adan: Asino ti nagkuna a lamulamoka? Nanganka kadi iti bunga ti kayo nga imbilinko a dimo kankanen, no kasta awan duadua a “matayka?

18 Ket kinuna ti lalaki: Ti babai nga intedmo kaniak, ken imbilinmo a nasken nga agtalinaed kaniak, inikkannak iti bunga ti kayo ket nanganak.

19 Ket siak, ti Apo a Dios, kinunak iti babai: Ania daytoy banag nga inaramidmo? Ket kinuna ti babai: “Inallilawnak ti serpiente, ket nanganak.

20 Ket siak, ti Apo a Dios, kinunak iti serpiente: Gapu ta inaramidmo daytoy “mailunodka iti kadagupan dagiti dinguen,

6a PNK Eva.

7a PNK Eden.

11a Gen. 3:3–6;

Moises 5:10.

b Alma 12:31.

12a Gen. 3:6.

b PNK Pannakatnag da Adan ken Eva.

13a Gen. 2:25.

14a Gen. 3:8.

15a Gen. 3:9.

17a Moises 3:17.

19a Gen. 3:13;

Mosiah 16:3.

20a Gen. 3:13–15.

ken iti kadagupan ti tunggal ayup iti talon; magnaka babaen ti barukongmo, ket mangankanto iti tapok iti unos ti panagbiagmo;

21 Ket pagginnuraenkayonto iti babai, dagiti bukelmo ken dagiti bukelna; ket tarigagayannanto a pis-iten ti ulom, ket tarigagayamto a kagaten ti mukodna.

22 Iti babai, siak, nga Apo a Dios, kinunak: Paaduekto ti rigatmo ken ti sikogmo. Iti "rigat ipasngaymonto dagiti annak, ket agtarigagaykanto iti asawam, ket iturayannakanto.

23 Ket ken ni Adan, kinunak, siak, nga Apo a Dios: Gapu ta dimngegka iti timek ti asawam, ket nanganka iti bunga ti kayo nga imbilinko kenka, a kinunak—Saankanto a mangan iti dayta, mailunodto ti daga gapu kenka, iti rigat mangankanto kenkuana iti unos ti panagbiagmo.

24 Sisiit pay, ken ruruot ti matedto kenka, ket mangankanto kadagiti ruot iti talon.

25 Mangankanto iti tinapay babaen ti "ling-et dayta rupam, agingga iti panagsublim iti daga—ta awan duadua a mataykanto—ta dita ti nagtaudam: ta no nagtaudka iti "tapok, agsublikanto met laeng iti tapok.

26 Ket ninaganan ni Adan ti asawana iti Eva, gapu ta isu ti

ina dagiti amin a nabiag; ta kasta ti impanaganko, siak, ti Apo a Dios iti inauna kadagiti amin a babbai, nga "adu.

27 Ken ni Adan, ken kasta met iti asawana, inyaramidak ida, siak, ti Apo a Dios, iti pagan-anay a lalat, ket "kinawesak ida.

28 Ket siak, ti Apo a Dios, kinunak iti Bugbugtongko: Adtoy, agbalin ti "tao a kas kadata a "makaammo iti nasayaat ken dakes; ket ita itanggayana ti imana ket "makiranud met iti "kayo ti biag, ket mangan ken agbiag iti agnanayon.

29 Ngarud siak, ti Apo a Dios, papanawekto manipud iti Minuyongan ti "Eden, a mangsukay iti daga a nagtaudanna;

30 Ta kas iti kaaddak, siak, ti Apo a Dios, kasta met ti saan a pannakadadael dagiti "balikas-ko, ta no agtaudda iti ngiwatko nasken a matungpalda.

31 Isu a pinapanawko ti tao, ken inkabilko iti dayaan ti Minuyongan ti Eden, ti "kerubin ken ti umap-apuy nga espada, a mangsalaknib iti kayo ti biag.

32 (Ket dagitoy ti balikas nga insaok ken ni katulongak a Moises, ket pudnoda a kas iti kinapudnok; ket naisaok ida kadakayo. Saluadanyo a di ipakita iti asino man a tao, agingga a bilinenkayo, malaksid kada-kuada a mamati. Amen.)

22a Gen. 3:16.

25a Gen. 3:17–19.

PNK Pannakatnag
da Adan ken Eva.

b Gen. 2:7;

Moises 6:59; Abr. 5:7.

26a Moises 1:34; 6:9.

27a PNK Kinanakman.

28a Gen. 3:22.

PNK Tao, Tattao—
Tao, kabaelanna
ti agbalin a kas
iti Nailangitan
nga Ama.

b PNK Pannakaammo.

c Alma 42:4–5.

d Gen. 2:9; 1 Ne. 11:25;

Moises 3:9.

PNK Kayo ti Biag.

29a PNK Eden.

30a 1 Ari. 8:56;

DkK 1:38.

31a Alma 42:3.

PNK Kerubin.

KAPITULO 5

(Hunio-Oktubre 1830)

Aganak da Adan ken Eva—Mangidaton ni Adan iti sakripisio ken agserbi iti Dios—Maipasngay da Cain ken Abel—Umalsa ni Cain, ad-adda nga ayatenna ni Satanas ngem ti Dios, ket agbalin Manangdadael—Agsaknap ti panagpapatay ken kinadangkes—Naikasaba ti ebanghelio manipud idi punganay.

KET napasamak a kalpasan ti panangpapanawko, siak, ti Apo a Dios, kadakuada, a rinugian ni Adan a sukayen ti daga, ken "nangituray kadagiti amin nga ayup iti talon, ken nangan iti tinapayna babaen ti ling-et ti muingna, a kas imbilinko siak nga Apo kenkuana. Ket nagtrabaho, met, ni Eva, ti asawana, a kaduana.

2 Ket kinainnayay ni Adan ti asawana, ket "impasngayanna iti annak a lallaki ken ^bbabbai, ket rinugianda ti ^cnagpaadu ken nangpunno iti daga.

3 Ket manipud iti dayta a kani-to, rinugian dagiti lallaki ken ^ababbai nga annak ni Adan ti nagbibingay iti sagdudua iti daga, ken nangsukay iti daga, ken agtaraken iti dinguen, ket naaddaanda met kadagiti annak a lallaki ken babbai.

4 Ket immawag da Adan ken Eva, ti asawana, iti nagan ti Apo, ket nangngegda ti timek ti Apo manipud iti dana nga agturog iti Minuyongan ti "Eden, a nagsao kadakuada, ket saanda a nakita; ta nailaksidda iti ^bimatangna.

5 Ket binilinna ida, a nasken nga "agdayawda iti Apo a Diosda, ken nasken nga idatonda dagiti ^binauna nga annak dagiti arbanda, a kas daton iti Apo. Ket ^cmanagtungpal ni Adan kadagiti bilin ti Apo.

6 Ket kalpasan ti adu nga aldaw nagparang ti "anghel ti Apo ken ni Adan, a nagkuna: Apay a mangidatonka kadagiti ^bsakripisio iti Apo? Ket kinuna ni Adan kenkuana: Diak ammo, malaksid no binilinnak ti Apo.

7 Kalpasanna nagsao ti anghel, a kinunana: "Kaarngi daytoy a banag ti ^bpanagsakripisio ti Bugbugtong ti Ama, a napno iti ^cparabur ken kinapudno.

8 Gapuna, aramidem ti amin nga aramidmo iti "nagan ti Anak, ket ^bagbabawika ken ^cumawagka iti Dios iti nagan ti Anak a patinayon.

9 Ket iti dayta nga aldaw bim-maba ti "Espiritu Santo ken ni Adan, a nangitugot iti pakaammo ti Ama ken ti Anak, a nag-

5 1a Moises 2:26.

2a Gen. 5:4.

b DkK 138:39.

c Gen. 1:28;

Moises 2:28.

3a Moises 5:28.

4a PNK Eden.

b Alma 42:9.

5a PNK Agdaydayaw.

b Ex. 13:12-13;

Num. 18:17;

Mosiah 2:3.

PNK Inauna.

c PNK Agtungpal,
Kinamanagtungpal,
Natulnog.

6a PNK Anghel, Dagiti.

b PNK Sakripisio.

7a PNK Jesucristo—

Kita wenno
simbolo ni Cristo.

b Alma 34:10-15.

PNK Dara.

c Moises 1:6, 32.

PNK Parabur.

8a 2 Ne. 31:21.

b Moises 6:57.

PNK Agbabawi,

Panagbabawi.

c PNK Kararag.

9a PNK Espiritu Santo.

kuna: Siak ti ^bBugbugtong ti Ama manipud idi punganay, ita ken iti agnanayon, a no ^cmatnagka mabalinmo la ti ^dmasubbot, ken ti sangkatawan, nga uray no kasano ti kaaduna.

10 Ket iti dayta nga aldaw ri-naem ni Adan ti Dios ket ^anaparaburan, ket rinugianna ti ^bnagipadto maipanggep kadagiti kaamaan iti daga, a kinunana: Madaydayaw koma ti nagan ti Dios, ta gapu iti panaglabsingko nalukatan dagiti matak, ken maaddaanak iti ^crag-o iti daytoy a biag, ket manen iti ^dlasag makitakto ti Dios.

11 Ket nangngeg ni ^aEva, ti asawana, amin dagitoy a banag ket naragsakan, ket kinunana: No saan a gapu iti panaglabsingmi saankami koma a naaddaan iti ^bbukel, ket pulos koma a dimi naammuan ti naimbag ken dakes, ken ti rag-o iti pannakasubbotmi, ken ti agnanayon a biag nga ited ti Dios kadagiti amin a managtungpal.

12 Ket dinayaw da Adan ken Eva ti nagan ti Dios, ket ^aimpakammoda amin a banag kadagiti annakda a lallaki ken babbai.

13 Ket immasideg kadakuada ni ^aSatanas, a kinunana: Anaknak met ti Dios; ket binilinna

ida, a kinunana: Saankayo a mamati; ket saanda a ^bnamati, ket ad-adda nga ^cimpategda ni Satanangem ti Dios. Ket nangrugi dagiti tao manipud iti dayta a kanito a nagbalin a ^dnailubongan, nainlasagan, ken nainsairuan.

14 Ket inawagan ti Apo a Dios dagiti tao babaen ti ^aEspiritu Santo iti amin a lugar ket imbilinna a nasken nga agbabawida;

15 Ket kas iti kaadu ti ^amamati iti Anak, ket agbabawida iti basbasolda, ti ^bmaisalakanto; ket kas iti kaadu ti di mamati ken saan nga agbabawi, ^cmailunodto; ket nagaon dagiti balikas iti ngiwat ti Dios a sipapasnek; gapuna nasken a matungpalda.

16 Ket saan a nagsarday ti yawag da Adan ken Eva, ti asawana, iti Dios. Ket kinainnayay ni Adan ni Eva nga asawana, ket ininaw ken impasngayna ni ^aCain, ket kinunana: Inikkanak ti Apo iti lalaki; gapuna saanna nga awaten dagiti balikasna. Ngem adtoy, saan a dimngeg ni Cain, ket kinunana: Asino nga Apo dayta a nasken nga ammuek?

17 Ket nagsikog manen ken impasngayna ti kabsatna a ni

9b PNK Jesucristo; Bugbugtong.
c PNK Ipapatay, Naespirituan nga; Pannakatnag da Adan ken Eva.
d Mosiah 27:24-26; DkK 93:38; PP 3.
PNK Plano ti Pannakaisalakan; Pannakasubbot, Subboten, Nasubbot.

10a PNK Maipasngay Manen, Naipasngay iti Dios.
b DkK 107:41-56.
PNK Padto, Mamadto.
c PNK Rag-o.
d Job 19:26; 2 Ne. 9:4.
11a PNK Eva.
b 2 Ne. 2:22-23.
12a Deut. 4:9.
13a PNK Sairo.

b PNK Kaawan ti Pammati.
c Moises 6:15.
d PNK Nailubongan; Nailubongan a Tao.
14a Jn. 14:16-18, 26.
15a PNK Mamati.
b PNK Pannakaisalakan.
c DkK 42:60.
PNK Pannakailunod.
16a Gen. 4:1-2.
PNK Cain.

"Abel. Ket ^bdinengngeg ni Abel ti timek ti Apo. Ket ni Abel ti pastor ti karnero, ngem ni Cain ti para suhay iti daga.

18 Ket ad-adda nga "impateg ni Cain ni Satanas ngem ti Dios. Ket binilin ni Satanas, a kinunana: ^bMangtedka iti daton iti Apo.

19 Ket iti panaglabas ti panawen napasamak a nagpuros ni Cain iti bunga iti daga ket indatonna iti Apo.

20 Ket ni Abel, indatonna met dagiti inauna nga annak dagiti arbanna, ken dagiti nalukmeg. Ket impateg ti Apo ni Abel, ken ti "datonna;

21 Ngem ken ni Cain, ken ti "datonna, dina inkankano. Ita ammo daytoy ni Satanas, ket nakaragsakanna. Ket kasta unay ti pungtot ni Cain, ket nagliday ti rupana.

22 Ket kinuna ti Apo ken ni Cain: Apay nga agpungtotka? Apay a naliday dayta rupam?

23 No agaramidka iti nasa-yaat, "maawatkanto. Ngem no agaramidka iti saan a nasayaat, agur-uray ti basol iti ridaw, ket tarigagayan ni Satanas nga alannaka; ket malaksid no dumngegka kadagiti bilinko, isalakankanto, ket addanto kenka a maibatay iti tarigagaymo. Ket sikanto ti mangituray kenkua-na;

24 Ta manipud iti daytoy a kano sikan ti ama dagiti kinaul-

bodna; maawagankanto iti "Manangdadael; ta maysaka met idi sakbay ti lubong.

25 Ket masaonto iti dumteng a panawen—A namunganay dagitoy "makarimon nga aramid ken ni Cain; ta dina inawat ti napatpateg a balakad a nagtaud iti Dios; ket daytoy ti lunod nga ipatawkonto kenka, malaksid no agbabawika.

26 Ket nagpungtot ni Cain, ket saanen a dimngeg iti timek ti Apo, wenko ken ni Abel, ti kabsatna, a nagna a sililinteg iti sango ti Apo.

27 Ket nagladingit da Adan ken ti asawana iti sango ti Apo, gapu ken ni Cain ken dagiti kabsatna.

28 Ket napasamak nga innala ni Cain nga asawa ti maysa kadagiti babbai nga annak ti kabsatna, ket ad-adda nga "impatpategda ni Satanas ngem ti Dios.

29 Ket kinuna ni Satanas ken ni Cain: Isapatam kaniak babaen ti karabukobmo, ket matayka no ibagam; ket isapatam ti ulo dagiti kabsatmo, ken babaen ti sibibiag a Dios, a dida ibaga; ta no ibagada, awan duadua a matayda; ket kastoy tapno saan a maammuan ti amam; ket iti daytoy nga aldaw yawatko ni kabsatmo nga Abel kadagiti imam.

30 Ket nagsapata ni Satanas ken ni Cain nga aramidenna a

17a PNK Abel.

^b Heb. 11:4.

18a DkK 10:20-21.

^b DkK 132:8-11.

20a PNK Daton;

Sakripisio.

21a Gen. 4:3-7.

23a Gen. 4:7;

DkK 52:15; 97:8.

24a PNK Lallaki

nga Annak ti

Manangdadael.

25a Hel. 6:26-28.

28a Moises 5:13.

maibatay kadagiti bilinna. Ket naaramid amin dagitoy a banag a sililimed.

31 Ket kinuna ni Cain: Pudno a siak ni Mahan, ti maestro daytoy dakkal a palimed, tapno "makapapatayak ken magunggona-anak. Gapuna naawagan ni Cain iti Maestro ^bMahan, ket nagrag-sak iti kinadangkesna.

32 Ket napan ni Cain iti talon, ket kinasao ni Cain ni Abel, ti kabsatna. Ket napasamak a bayat ti kaaddada iti talon, dinuklos ni Cain ni Abel, ti kabsatna, ket pinapatayna.

33 Ket "nagrag-sak ni Cain iti inaramidna, a kinunana: Nawa-yaak; awan duadua nga agtin-nag dagiti arban ti kabsatko kadagiti imak.

34 Ket kinuna ti Apo ken ni Cain: Sadino ti yan ni Abel, ti kabsatmo? Ket kinunana: Diak ammo. Siak kadi ti "agaywan iti kabsatko?

35 Ket kinuna ti Apo: Ania ti inaramidmo? Agpakpakaasi kaniak ti timek ti dara ti kabsatmo manipud iti daga.

36 Ket ita mailunodka manipud iti daga nga agnganga a mangawat iti dara ti kabsatmo manipud iti imam.

37 No sukayem ti daga saanto a kumna kenka ti bileгна. "Walangwalangkanto ken agpagpag-nakanto iti daga.

38 Ket kinuna ni Cain iti Apo: "Sinulisognak ni Satanas gapu kadagiti arban ti kabsatko. Ket nagpungtotak met; ta inawatmo ti datonna ket dimo inawat kaniak; nadagdagsen ti dusak ngem iti kabaelak a lakamen.

39 Adtoy pinapanawnak iti daytoy nga aldaw manipud iti imatang ti Apo, ket manipud iti imatangmo aglemmengak; ket agwalangwalangkanto ken agpagpagnaakto iti daga; ket mapasamakto, a ti makasarak kaniak papatayennakto, gapu kadagiti basolko, ta saan a mai-lemmeng dagitoy a banag iti Apo.

40 Ket siak nga Apo kinunak kenkuana: Asino man a mangpapatay kenka, mamimpito a panagibales ti maipay kenkuana. Ket siak nga Apo nangikabilak iti "pagilasinan ken ni Cain, no saan patayen ti siasino man a makasarak kenkuana.

41 Ket naisina ni Cain iti "imatang ti Apo, ket nagnaed a kaduana ti asawana ken adu kadagiti kabsatna iti daga ti Nod, iti daya ti Eden.

42 Ket kinainnayay ni Cain ti asawana, ket nagsikog ken im-pasngayna ni Enoc, ket nangputot pay iti adu nga annak a lallaki ken babbai. Ket nangba-

31a PNK Pammapatay.
b PIP "Panunot,"
"manangdadael,"
ken "maysa a
naindaklan"
dagiti mabalin
a kaipapanan

dagiti gapu a
pakakitaan ken
ni "Mahan."
33a PNK Kinapalanguad;
Kinailubongan.
34a Gen. 4:9.
37a Gen. 4:11-12.

38a PNK Agum;
Sulisogen,
Sulisog.
40a Gen. 4:15.
41a Moises 6:49.

ngon iti "siudad, ket impanaganna iti siudad ti nagan ti anakna, ni Enoc.

43 Ket ken ni Enoc naipasngay ni Irad, ken sabali pay nga anak a lallaki ken babbai. Ket pinutot ni Irad ni Mahujael, ken sabali pay nga anak a lallaki ken babbai. Ket pinutot ni Mahujael ni Matusael, ken sabali pay nga anak a lallaki ken babbai. Ket pinutot ni Matusael ni Lamec.

44 Ket nangasawa ni Lamec iti dua; nga Ada ti nagan ti maysa, ket ti nagan ti sabali, Sella.

45 Ket impasngay ni Ada ni Jabel; isu ti ama dagiti nagnaed kadagiti tolda, ket isuda ti agpaspastor iti baka, ket Jubal ti nagan ti kabsatna a lalaki, nga ama dagiti amin nga agiggem iti arpa ken organo.

46 Ket ni Sella, impasngayna met ni Tubal Cain, ti mannursuro ti tunggal salamangkero iti gambang ken landok. Ket mawagan ti kabsat ni Tubal Cain iti Naama.

47 Ket kinuna ni Lamec kadagiti assawana, da Ada ken Sella: Denggenyo ti timekko, dakayo nga assawa ni Lamec, imdenyango ti sawek; ta pinapatayko ti lalaki a sinugatak, ken ti agtutubo dinangrak.

48 No maibalesto ni Cain iti

mamimpito, awanto ti duadua a "mamimpitopulo-ket-pito ni Lamec;

49 Ta ken ni Lamec a "nakitulag ken ni Satanas, a kas iti wagas ni Cain, a nagbalinanna a Maestro Mahan, maestro dayta naindaklan a palimed nga impaay ni Satanas ken ni Cain; ken ni Irad, nga anak ni Enoc, a nakaammo iti palimedda, nangrugi nga ipalgakna kadagiti anak a lallaki ni Adan;

50 Gapuna, iti pungtot ni Lamec, pinapatayna, saan a kas ken ni Cain, iti kabsatna a ni Abel, tapno magunggonaan, ngem pinapatayna gapu iti sapata.

51 Ta, manipud kadagiti aldaw ni Cain, adda "nalimed a kinnunsabo, ket dakes dagiti aramidda, ket ammo ti tunggal tao ti kabsatna.

52 Gapuna inlunod ti Apo ni Lamec, ken ti balayna, ken amin dagiti nakitulag ken ni Satanas; ta dida tinungpal dagiti bilin ti Dios, ken pinagurada ti Dios, ket saanna nga inwanwan ida, ket makarimon dagiti aramidda, ket rinugianda nga insaknap kadagiti amin a lallaki nga "annak ti tattao. Ket naidanon kadagiti amin a lallaki nga anak ti tattao.

53 Ket saan a nasasao dagitoy

42a PIP Adda maysa a lalaki nga agnagan iti Enoc iti kapuonan ni Cain, ken ti siudad babaen dayta a nagan kadagiti taona. Saan nga itikaw dagitoy iti Enoc iti nalinteg a

kapupuon ni Set ken ti siudadna, ti Zion, maawagan pay iti "Siudad ti Enoc." 48a Gen. 4:24. PIP Impannakel ni Lamec nga ad-adu ti maaramid ni Satanas para kenkuana ngem

ti naaramidna para ken ni Cain. Maited kadagiti bersikulo 49 ken 50 dagiti gapu ti panangipapanna. 49a PNK Sapata. 51a PNK Nalimed a Kinnunsabo. 52a Moises 8:14-15.

a banag kadagiti babbai nga annak ti tattao, gapu ta nasao ni Lamec ti palimed kadagiti assawana, ket sinupringda, ket inwaragawagda dagitoy a banag iti ganggannaet, ket awananda iti pannakipagrikná;

54 Gapuna naallilaw ni Lamec, ket napapanaw, ket saan a naisurot kadagiti lallaki nga annak ti tattao, wenno nasken a matay.

55 Ket kastoy ti panangrugi ti panagturay dagiti aramid iti “kasipngetan kadagiti amin a lallaki nga annak ti tattao.

56 Ket inlunod ti Dios ti daga iti nakaro a panangilunod, ket nakaunget kadagiti nadangkes, kadagiti amin a lallaki nga annak ti tattao nga inaramidna;

57 Ta dida dinengngeg ti timekna, wenno pinati ti “Bugbugtong nga Anakna, nga isu ti impakdaarna nga umay iti kangitingitan ti panawen, a nasagana manipud pay idi punganay ti lubong.

58 Ket kastoy ti pannakairugi a maikasaba ti “Ebanghelio, manipud idi punganay, a kas impakdaar dagiti nasantuan nga ^banghel a naibaon manipud iti imatang ti Dios, ken babaen ti bukodna a timek, ken babaen ti ‘sagut ti Espiritu Santo.

59 Ket kastoy ti pannakapanekeke amin a banag ken ni Adan, babaen ti nasantuan nga alagaden, ken ti naikasaba nga

Ebanghelio, ken ti naited a pa-ulog, a nasken nga adda iti lubong, agingga iti paggibusanna; ket kastoy ti napasamak. Amen.

KAPITULO 6

(Nobiembre–Disiembre 1830)

Mangidulin dagiti bukel ni Adan iti libro a pakalaglagipan—Ikasaba dagiti nalinteg nga an-annabonna ti panagbabawi—Agpakita ti Dios ken ni Enoc—Ikasaba ni Enoc ti ebanghelio—Naipalgak ken ni Adan ti plano ti pannakaisalakan—Inawatna ti panagbuniag ken ti kinasaserdote.

KET dinengngeg ni “Adan ti timek ti Dios, ket inawaganna dagiti annakna a lallaki nga agbabawi.

2 Ket kinainnayay manen ni Adan ti asawana, ket nagpasngay iti lalaki, ket pinanagannanna ti anakna iti “Set. Ket intan-ok ni Adan ti nagan ti Dios; ta kinunana: Inikkannak ti Dios iti sabali pay a bukel, malaksid ken ni Abel, a pinapatay ni Cain.

3 Ket nagpakita ti Dios ken ni Set, ket saan a simmupring, ngem nangidaton iti maawat a “sakripisio, a kas iti kabsatna a ni Abel. Ket kenkuana naipasngay met ti lalaki, ket pinanagannanna iti Enos.

4 Ket kalpasanna rinugian dagitoy a tao nga “inawagan ti na-

55a PNK Kasipngetan, Naespirituan
a; Nadangkes, Kinadangkes.
57a PNK Jesucristo.

58a PNK Ebanghelio.
b Alma 12:28–30;
Moro. 7:25, 29–31.
PNK Anghel, Dagiti.
c PNK Sagut ti

Espiritu Santo.
6 1a PNK Adan.
2a Gen. 4:25.
PNK Set.
3a PNK Sakripisio.

gan ti Apo, ket binendisionan ida ti Apo;

5 Ket naidulin ti ^alibro a pakalaglagipan, a nakaisuratan, iti pagsasao ni Adan, ta naited kadagiti amin a nagkiddaw iti Dios nga agsurat babaen ti espiritu ti ^bpammaregta;

6 Ket kadakuada naisuro dagiti annakda nga agbasa ken agsurat, nga addaan iti pagsasao a natarnaw ken awanan mulit.

7 Ita daytoy isu met laeng a ^aKinasaserdote, nga adda idi punganay, addanto met laeng iti panungpalan ti lubong.

8 Ita daytoy a padto ti insao ni Adan, bayat ti panangtignay kenkuana ti ^aEspiritu Santo, ket indulin dagiti ^bannak ti Dios ti ^cpakasaritaa ti kaamaan. Ket daytoy ti ^dlibro dagiti kaputotan ni Adan, a kinunana: Iti aldaw a panangparsua ti Dios iti tao, inaramidna daytoy a kalanglanga ti Dios;

9 Iti ^akalalanga ti bukodna a bagi, lalaki ken babai, pinarsuana ^bida, ken binendisionanna ida, ket ^cninagananna ida iti Adan, iti aldaw a pannakaparsuada ket nagbalinda a sibibiag a ^dkararua iti daga iti ^esakaan ti Dios.

10 Ket nagbiag ni ^aAdan iti sangagasut ken tallopulo a ta-

wen, ket nangputot iti maysa a lalaki, a kas kenkuana, a ^bkalanglangana, ket pinanaganna ni Set.

11 Ket kadagiti aldaw ni Adan, kalpasan ti panangputotna ken ni Set, immabot iti walo-gasut a tawen, ket nangputot iti adu a lallaki ken babbai;

12 Ket siam-a-gasut ken tallopulo a tawen ti panawen a panagbiag ni Adan, ket natay.

13 Nagbiag ni Set iti sangagasut ken lima a tawen, ket pinutotna ni Enos, ket nagipadto iti unos ti panagbiagna, ket insurona ni anakna nga Enos iti walgas ti Dios; gapuna nagipadto met ni Enos.

14 Ket nagbiag ni Set, kalpasan ti panangputotna ken ni Enos, iti walo-gasut ken pito a tawen, ket nangputot iti adu a lallaki ken babbai.

15 Ket adu ti annak dagiti tao iti intero a rabaw ti daga. Ket napigsa ti ^apanangituray ni Satanas kadagiti tao kadagidi nga aldaw, ket napno ti puspusoda iti gura; ket manipud sadiay rimsua ti gubgubat ken panna-kaisayasay ti dara; ket nagbalin a kabusor ti tao ti kabsatna, iti panangipatungpal iti patay, gapu kadagiti ^bnalimed nga aramid, nga agsapsapul iti bileg.

4a Gen. 4:26.

PNK Kararag.

5a Abr. 1:28, 31.

PNK Libro a

Pakalaglagipan.

b PNK Pammaregta, Paregtaen.

7a PNK Kinasaserdote.

8a 2 Ped. 1:21.

b PNK Kapupuon.

c PNK Lallaki ken

Babbai nga

Annak ti Dios.

d Gen. 5:1.

9a Gen. 1:26-28;

Moises 2:26-29;

Abr. 4:26-31.

b PNK Tao, Tattao.

c Moises 1:34; 4:26.

d PNK Kararua.

e Abr. 2:7.

10a DkK 107:41-56.

b Gen. 5:3;

DkK 107:42-43;

138:40.

15a Moises 5:13.

b PNK Nalimed a Kinnunsabo.

16 Siam-a-gasut ken sangapulo-ket-dua a tawen ti dagup ti panagbiag ni Set, ket natay.

17 Ket nagbiag ni Enos iti siam-a-pulo a tawen, ket pinutotna ni "Cainan. Ket rimmuar ni Enos ken dagiti nabati a tao ti Dios manipud iti daga, a mawagan iti Shulon, ket nagtaengda iti naikari a daga, nga inawaganna iti nagan ti anakna, a niganananna iti Cainan.

18 Ket nagbiag ni Enos, kalpasan ti panangputotna ken ni Cainan, iti walo-gasut ken sangapulo-ket-lima a tawen, ket nangputot iti adu a lallaki ken babbai. Ket agdagup ti panagbiag ni Enos iti siam-a-gasut ken lima a tawen, ket natay.

19 Ket nagbiag ni Cainan iti pitopulo-a-tawen, ket pinutotna ni Mahalaleel; ket nagbiag ni Cainan kalpasan ti panangputotna ken ni Mahalaleel iti walo-gasut-ken-uppat-a-pulo a tawen, ket nagputot iti lallaki ken babbai. Ket siam-a-gasut-ken-sangapulo a tawen a nagbiag ni Cainan, ket natay.

20 Ket nagbiag ni Mahalaleel iti innem-a-pulo-ket-lima a tawen, ket pinutotna ni Jared; ket nagbiag ni Mahalaleel, kalpasan ti panangputotna ken ni Jared, iti walo-gasut-ken-tallopulo a tawen, ket nagputot iti lallaki ken babbai. Ket walo-gasut-ken-siam-a-pulo-ket-lima a tawen a nagbiag ni Mahalaleel, ket natay.

21 Ket nagbiag ni Jared iti sangagasut-ken-innem-a-pulo-ket-dua a tawen, ket pinutotna ni "Enoc; ket nagbiag ni Jared, kalpasan ti panangputotna ken ni Enoc, iti walo-gasut-a-tawen, ket nagputot iti lallaki ken babbai. Ket insuro ni Jared ken ni Enoc ti amin a wagas ti Dios.

22 Ket daytoy ti kapupuon dagiti lallaki nga annak ni Adan, nga "anak ti Dios, a nakasao, a mismo, ti Dios.

23 Ket "nangaskasabada iti kinalinteg, ket nagsao ken ^bnagipadtoda, ken inawaganda amin a tao, iti amin a lugar, nga ^eagbabawi; ket naisuro ti ^fpammati kadagiti annak ti tattao.

24 Ket napasamak a siam-a-gasut-ken-innem-a-pulo-ket-dua a tawen a nagbiag ni Jared, ket natay.

25 Ket nagbiag ni Enoc iti innem-a-pulo-ket-lima a tawen, ket pinutotna ni "Matusalem.

26 Ket napasamak a nagdaliasat ni Enoc iti daga, kadagiti tao; ket bayat ti panagdaliasatna, bimmaba ti Espiritu ti Dios manipud iti langit ket nagtaeng kenkuana.

27 Ket nakangngeg iti timek manipud iti langit, a nagkuna: Enoc, anakko, ipadtom kadagitoy a tao, ket kunam kadakuada—Agbabawikayo, ta kastoy ti kuna ti Apo: "Makaungetak kadagitoy a tao, ket maiturong kadakuada ti nakaro a pungtotko;

17a Gen. 5:10-14;
DkK 107:45, 53.

21a Gen. 5:18-24;
Moises 7:69; 8:1-2.
PNK Enoc.

22a Lucas 3:38.

23a PNK Propeta.

b PNK Padto,
Mamadto.

c PNK Agbabawi,

Panagbabawi.

d PNK Pammati.

25a PNK Matusalem.

27a DkK 63:32.

ta timmangken ti puspusoda, ken nakuneng a dumngeg dagiti ^blapayagda, ken ^csaan a makakita dagiti matada iti adayo;

28 Ket dagitoy adu a kaputotan, manipud iti daydi aldaw a panangparsuak kadakuada, ^anasayyasayyada, ket tinallikudandak, ket nagsapulda iti bukodda nga ayo iti kasipngetan; ket iti makarimon nga aramidida nagaramidda iti pammapatay, ket saanda a tinungpal dagiti bilin, nga intedko iti amada, a ni Adan.

29 Gapuna, kinarianda ti bagbagida, ket, babaen ti ^asapata-da, isuda ti nangikeddeng iti patayda; ket insaganak ti ^bimpierno a para kadakuada, no saanda nga agbabawi;

30 Ket daytoy ti paulog, nga impaulogko idi punganay ti lubong, manipud iti bukodko a ngiwat, manipud iti pannakabangonna, ken babaen ti ngiwat dagiti katulongak, dagiti ammayo, impaulogko, a kas iti pannakaipaulognanto iti daga, agingga kadagiti ngudona.

31 Ket idi mangngeg ni Enoc dagitoy a balikas, nagtamed iti daga, iti imatang ti Apo, ket nagsao iti imatang ti Apo, a kinunana: Apay a nasarakak ti panangipateg kadakayo, ket may-saak laeng nga agtutubo, ken

kaguradak amin dagiti tao; ta ^anabuntogak nga agsasao; gapuna siak kadi ti katulongam?

32 Ket kinuna ti Apo ken ni Enoc: Mapanka ket aramidem ti kas iti imbilinko kenka, ket awan ti asino man a mangdangran kenka. Luktam dayta ^angiwatmo, ket mapnonto, ket pagbaliksenkanto, ta adda kadagiti imak amin a nabiag, ket aramidedek ti namnamaek a nasayaat.

33 Kunam kadagitoy a tao: ^aPili-nyo daytoy nga aldaw, nga agserbi iti Apo a Diosyo a nangaramid kadakayo.

34 Adtoy adda kadakayo ti Espirituk, gapuna aramidedek a nainkalintegan amin a balikasyo, ket umadayo dagiti ^abantay kadakayo, ken agbaliw ti ayus dagiti ^bkarayan; ket agtungpal-kayo kaniak, ken siak kadakayo; ngarud ^csurotendak.

35 Ket nagsao ti Apo ken ni Enoc, ket kinunana kenkuana: Sapsapuam dagiti matam iti pitak, ket bugguam ida, ket makakitaka. Ket inaramidna.

36 Ket nakitana dagiti ^aespiritu a pinarsua ti Dios; ken nakitana met dagiti banag a saan a makita ti ^bgagangay a mata; ket manipud idin nagwaras ti damag iti adayo a daga: Namataud ti Apo iti ^cmammaltiing kadagiti taona.

27b Mat. 13:15;
2 Ne. 9:31;
Mosiah 26:28;
DkK 1:2, 11, 14.
^c Alma 10:25; 14:6.
28a PNK Yaalsa.
29a PNK Sapata.
^b PNK Impierno.

31a Ex. 4:10–16;
Jer. 1:6–9.
32a DkK 24:5–6; 60:2.
33a PNK Kinawayaya
nga Agpili.
34a Mat. 17:20.
^b Moises 7:13.
^c Gen. 5:24;

Moises 7:69.
PNK Magna,
Magna iti Dios.
36a PNK Panagparsua
iti Espiritu.
^b Moises 1:11.
^c PNK Mammadto.

37 Ket napasamak a napan ni Enoc iti daga, kadagiti tao, a nagtakder iti turturod ken kadagiti nangato a lugar, ket nagpukaw, a nangpaneknek iti maibusor kadagiti aramidida; ket "napasugkian amin a tao gapu kenkuana.

38 Ket immayda a dimngeg kenkuana, kadagiti nangato a lugar, a kinunada kadagiti agaywan iti tolda: Agbatikayo ditoy ket bantayanyo dagiti tolda, bayat ti papanmi sadiay ta kitaenmi ti mammaltiing, ta nagipadto, ket adda datdatlag a banag iti daga; immay ti atap a tao kadatayo.

39 Ket napasamak idi mangngegda, awan ti tao a nangsagid kenkuana; ta simmallukob ti buteng kadakuada amin a nakangngeg kenkuana; ta nagna a ka-duana ti Dios.

40 Ket inasitgan ti maysa a lalaki, nga agnagan iti Mahija, ket kinunana kenkuana: Ibagam kadakami a silalawag no asinoka, ken no sadino ti naggapuam?

41 Ket kinunana kadakuada: Naggapuak iti daga ti Cainan, ti daga dagiti ammak, ti daga ti kinalinteg iti daytoy nga aldaw. Ket insuro kaniak ti amak dagiti amin a wagas ti Dios.

42 Ket napasamak, a bayat ti panagdaliasatko manipud iti daga ti Cainan, babaen ti baybay iti daya, nakakitaak iti parmata; ket addayta, nakitak dagiti la-

ngit, ket nagsao ti Apo kaniak, ket binilinnak; gapuna, para iti daytoy, tapno matungpal ti bilin, isaok dagitoy a balikas.

43 Ket intuloy ni Enoc ti panagsaona, a kinunana: Ti Apo a nagsao kaniak, isu met laeng ti Dios iti langit, ket isu ti Diosko, ken Diosyo, ket kakabsatkayo, apay a "bagbagaanyo ti bagbagiyo, ket tallikudanyo ti Dios iti langit?

44 Inaramidna dagiti langit; ti "daga ti ^bpagbatbatayanna; ken kukuana ti pamuon. Adtoy, impatakterna, ket imbaonna ti pangen ti tao iti rabawna.

45 Ket dimteng ti patay kadagiti ammatayo; nupay kasta ammotayo ida, ket saantayo a matallikudan, ket ammotayo pay ti kaunaan ti amin, nga isu ni Adan.

46 Ta naisurattayon ti libro a "pakalaglagipan, a mainugot iti pagtuladan nga inted ti ramay ti Dios; ket naited babaen ti pag-sasaotayo.

47 Ket bayat ti panangisao ni Enoc kadagiti balikas ti Dios, naggarigengen dagiti tao, ket saanda a makatakder iti sangona.

48 Ket kinunana kadakuada: Gapu ta "natnag dayta nga Adan, kastatayo met; ket iti panna-katnagna immay ni ^bpatay; ket naikudi a makiranudtayo iti kinaay-ay-ay ken kinakakaasi.

49 Adtoy immay ni Satanas kadagiti annak ti tattao, ket "si-

37a 1 Ne. 16:1-3.

43a Prov. 1:24-33;
DkK 56:14-15.

44a Deut. 10:14.
b Abr. 2:7.

46a PNK Libro a
Pakalaglagipan.

48a 2 Ne. 2:25.
PNK Pannakatnag
da Adan ken Eva.

b PNK Ipatatay,
Naindagaan nga.
49a Moises 1:12.
PNK Sulisogen,
Sulisog.

nulisogna ida nga agdaydayaw kenkuana; ket nagbalin dagiti tao a ^bnailubongan, ^cnainlasagan, ken simmairo, ket ^anaisinada iti imatang ti Dios.

50 Ngem impakaammo ti Dios kadagiti ammatayo a nasken nga agbabawi amin a tao.

51 Ket inawaganna ti amatayo a ni Adan babaen ti bukodna a timek, a kinunana: Siak ti Dios, inaramidko ti lubong, ken ^atat-tao ^bsakbay a nagtagilasagda.

52 Ket kinunana pay kenkuana: No sumurotkayo kaniak, ken denggenyo ti timekko, ket matatikayo, ket agbabawikayo iti amin a basolyo, ket ^amabuniagankayo, a kas iti danum, iti nagan ti Bugbugtong nga Anakko, a napno iti ^bparabur ken kinapudno, nga isu ni ^cJesucristo, ti kakaisuna a ^dnagan a maited iti baba ti langit, umay ti ^epanna-kaisalakan kadagiti annak ti tat-tao, maawatyonto ti sagut ti Espiritu Santo, iti panagdawatyo iti amin a banag iti naganna, ket ania man ti dawatenyo, maitedto kadakayo.

53 Ket nakisao ti amatayo a ni Adan iti Apo, a kinunana: Apay

a nasken nga agbabawi dagiti tao ken mabuniagan iti danum? Ket kinuna ti Apo ken ni Adan: Adtoy ^apinakawankon ti basolmo iti Minuyongan ti Eden.

54 Iti kasta nakadanon kadagiti tao iti adayo, a ^asinubbot ti ^bAnak ti Dios ti sigud a basol, a saan a pangsungbatan dagiti ^cannak ti basol dagiti nagannak, ta awan pay ti basolda manipud iti punganay ti lubong.

55 Ket nagsao ti Apo ken ni Adan, a kinunana: Gapu ta nainaw dagiti annakmo iti basol, a kas iti panangrugida nga agdakkel, nainawen ti ^abasol iti puspusoda, ket ramananda ti ^bpait, tapno ammoda nga ipateg ti naimbag.

56 Ket naited kadakuada a mangammo iti naimbag manipud iti dakes; gapuna ^aisuda ti agtignay iti bagbagida, ket intedko kadakayo ti sabali a paglintegan ken bilin.

57 Gapuna isuroyo kadagiti annakyo, tapno amin a tao, iti sadino man, nasken nga ^aagbabawi, wenno pulos a dida matawid ti pagarian ti Dios, ta awan ti ^bnarugit a banag a ma-

49b Mosiah 16:3-4;

Moises 5:13.

PNK Nailubongan.

c PNK Nagartem,
Kinagartem.

d PNK Ipatatay,
Naespirituan nga.

51a PNK Tao, Tattao—
Tao, ti espiritu nga
anak ti Nailangitan
nga Ama.

b PNK Panagparsua
iti Espiritu.

52a 3 Ne. 11:23-26.

PNK Buniag,
Panagbuniag.

b PNK Parabur.

c PNK Jesucristo.

d Ara. 4:12;
2 Ne. 31:21.

e PNK Panna-
kaisalakan.

53a PNK Pakawan.

54a PNK Jesucristo.

b PNK Mangsubbot,
Pannubbot.

c Mosiah 3:16.

55a PNK Basol.

b DkK 29:39.

PNK Kinarigat.

56a 2 Ne. 2:26-27;

Hel. 14:29-30.

PNK Kinawaya
nga Agpili.

57a 1 Cor. 6:9-10.

PNK Agbabawi,
Panagbabawi.

b 1 Ne. 10:21.

PNK Nadalus
ken Narugit.

kapagtaeng sadiay, wenna ‘ma-kapagtaeng iti sidongna; ta, iti pagsasao ni Adan, “Tao ti Kinasanto ti naganna, ket ‘Anak ti Tao ti nagan ti Bugbugtongna, nga isu ni Jesucristo, ti nalinteg nga ‘Ukom, nga umayto iti kangitingitan ti panawen.

58 Ngarud bilinenkayo, nga isuroyo a siwawayawaya dagitoy a banag kadagiti “annakyo, a kunayo:

59 Gapu iti basol umay ti pan-nakatnag, pannakatnag a mang-yeg iti patay, ket gapu ta nai-pasngaykayo iti lubong babaen ti danum, ken dara, ken ti “es-piritu, nga inaramidko, ket isu a nagbalin ti ^btapok a nabiag a kararua, a kas iti pannakasapul ti ‘pannakaipasngayyo manen iti pagarian ti langit, ti ^ddanum, ken iti Espiritu, ket maugasan-kayo babaen iti dara, nga isu ti dara ti Bugbugtongko; tapno mapasantokayo manipud iti amin a basol, ket ‘nanamenyo dagiti ^fbalikas ti agnanayon a biag iti daytoy a lubong, ken ti agnanayon a biag iti umay a lubong, nga isu ti ^ggloria nga awan ti patay;

60 Ta babaen ti “danum tung-palenyo ti bilin; babaen ti Espiritu ^bmaikalintegankayo, ken babaen ti ^cdara ^dmapasantokayo;

61 Ngarud naited daytoy a su-rotenyo; ti kasuratan ti langit; ti “Mangliwliwa; dagiti makapatalinaay a banag ti gloria nga awan ti patay; ti kinapudno dagiti amin a banag; a mamagun-gar kadagiti amin a banag, a mangbibbiag kadagiti amin a banag; a makaammo kadagiti amin a banag, ken addaan iti amin a bileg a maibatay iti pag-siriban, kaasi, kinapudno, lin-teg, ken pangngeddeng.

62 Ket ita, adtoy, kunak kada-kayo: Daytoy ti “plano ti pan-nakaisalakan dagiti amin a tao, babaen ti dara ti ^bBugbugtongko, nga umayto iti kangitingitan ti panawen.

63 Ket adtoy, adda pagkaka-arngian amin a banag, ket na-parsua amin a banag ken naa-ramid a “mangpaneknek kaniak, agpadpada dagiti banag a nain-dagaan, ken dagiti banag a naes-pirituan; dagiti banag nga adda iti nangato a langit, ken bam-banag nga adda iti daga, ken bambanag nga adda iti uneg ti daga, agpadpada iti ngato ken iti uneg: amin a banag panek-nekandak.

64 Ket napasamak, kalpasan ti pannakisao ti Apo ken ni Adan, ti amatayo, nga immararaw ni

57c Sal. 24:3-4;

1 Ne. 15:33-36;

Morm. 7:7;

DkK 76:50-62.

d Moises 7:35.

PNK Tao ti Kinasanto.

e PNK Anak ti Tao.

f PNK Jesucristo—
Ukom; Linteg.

58a PNK Ubing, Ubbing.

59a 1 Jn. 5:8.

b Gen. 2:7;

Moises 4:25; Abr. 5:7.

c PNK Maipasngay
Manen, Naipasngay
iti Dios.

d PNK Buniag,
Panagbuniag.

e 2 Ne. 4:15-16;

Alma 32:28.

f Jn. 6:68.

g PNK Celestial
a Gloria.

60a Moro. 8:25.

b PNK Panangikalin-
tegan, Ikalintegan.

c PNK Dara.

d PNK Pannakapasanto.

61a PNK Espiritu Santo.

62a PNK Plano ti
Pannakaisalakan.

b PNK Bugbugtong.

63a Alma 30:44;

DkK 88:45-47.

Adan iti Apo, ket intayab ti "Espiritu ti Apo, ket naipan iti ^bdanum, ket naipabatok iti danum, ken nailung-aw iti danum.

65 Ket kastoy ti pannakabu-niagna, ket bimmaba kenkuana ti Espiritu ti Dios, ket kastoy ti "pannakaipasngayna iti Espiritu, ket nagungar iti ^bakin-uneg a kinataona.

66 Ket nangngegna ti timek a nagtaud iti langit, a nagkuna: "Mabuniaganka iti apuy, ken iti Espiritu Santo. Daytoy ti ^bkasuratan ti Ama, ken ti Anak, manipud ita ken iti agnanayon;

67 Ket adda kenka ti ^aalagadenna nga awan ti aldaw a nunganganayanna wenno tawen a paggibusanna, manipud iti kinagnanayon agingga iti kinagnanayon.

68 Adtoy, "maysaka kaniak, ti anak ti Dios; ket kastoy nga agbalin koma ti amin nga ^bannakko. Amen.

KAPITULO 7

(Disiembre 1830)

Mangisuro ni Enoc, idauluanna dagiti tao, ken tignayenna dagiti bantay—Maipasdek ti Siudad ti Zion—Makita ni Enoc iti masakbayan ti yaay ti Anak ti Tao, ti isakripisiona a pannubbot, ken ti

pannakapagungar dagiti Santo—Makitana iti masakbayan ti Pannakaisubli, ti Panagtitipon, ti Maikadua a Yaay, ken ti panagsubli ti Zion.

KET napasamak nga intuloy ni Enoc ti bitlana, a kinunana: Adtoy, insuro ni amatayo nga Adan dagitoy a banag, ket adu ti namati ken nagbalin nga "anak ti Dios, ken adu ti saan a namati, ket napukawda kadagiti basolda, ket kumitkitada a napnuan ^bbuteng, a marigrigatan, iti nakaam-amak a kasang ti pungtot ti Dios a maibukbok kadakuada.

2 Ket manipud iti dayta a kanito rinugian ni Enoc ti nagipadto, a kinunana kadagiti tao, nga: Bayat ti panagdaliasatko, ket nagtakderak iti lugar a Mahuja, ket immararawak iti Apo, adda timek a naggapu iti langit, a nagkuna—Tumaliawka, ket mapanka iti bantay Simeon.

3 Ket napasamak a timmaliawak ken simmang-atak iti bantay; ket bayat ti panagtakderko iti bantay, nakitak ti panaglukat ti langit, ket nabungonak iti "gloria;

4 Ket nakitak ti Apo; ket nagtakder iti sangok, ket kinasaronak, a kasla tao a makisarsarita iti sabali, a "rupanrupa; ket

64a PNK Espiritu Santo.

^b PNK Buniag,
Panagbuniag.

65a PNK Maipasngay
Manen, Naipasngay
iti Dios.

^b Mosiah 27:25;
Alma 5:12-15.

66a DkK 19:31.
PNK Sagut ti

Espiritu Santo.

^b 2 Ne. 31:17-18;
3 Ne. 28:11.

67a PNK Kinaserdote
a Melchizedek.

68a 1 Jn. 3:1-3; DkK 35:2.
^b Jn. 1:12; DkK 34:3.

PNK Lallaki ken
Babbai nga
Annak ti Dios.

7 1a PNK Lallaki ken

Babbai nga
Annak ti Dios.

^b Alma 40:11-14.

3a PNK Panagbalbaliw-
langa.

4a Gen. 32:30; Deut. 5:4;
Moises 1:2, 11, 31.

kinunana kaniak: ^bKumitaka, ket ipakitak kenka ti lubong ti adu a kaputotan.

5 Ket napasamak a nakitak ti tanap ti Shum, ket addayta, ti naruay a tao nga agtaeng kadagiti tolda, nga isuda dagiti tao ti Shum.

6 Ket manen kinuna ti Apo kaniak: Kumitaka; ket kimmitaak iti amianan, ket nakitak dagiti tao ti Canaan, nga agindeg kadagiti tolda.

7 Ket kinuna ti Apo kaniak: Agipadtoka; ket nagipadtoak, a kinunak: Adtoy dagiti tao ti Canaan, a nagadu, a mapanto makibakal kadagiti tao ti Shum, ket papatayendanto ida tapno naan-anay ti pannakadadaelda; ket bingbingayento dagiti tao ti Canaan ti bagbagida iti daga, ket matikagto ti daga ken saan a maapitan, ket awanto ti sabali a tattao nga agindeg sadiay malaksid dagiti tao ti Canaan;

8 Ta adtoy, ilunodto ti Apo ti daga iti nalaus a pudot, ket agtalinaedto iti agnanayon ti panakatikagna; ket adda ^akinangisit a dimteng kadagiti amin nga annak ti Canaan, a nakaallilawanda kadagiti amin a tao.

9 Ket napasamak a kinuna ti Apo kaniak: Kumitaka; ket kimmitaak, ket nakitak ti daga ti Sharon, ken ti daga ti Enoc, ken ti daga ti Omner, ken ti daga ti Heni, ken ti daga ti Sem, ken ti daga ti Haner, ken ti daga ti

Hananniha, ken amin dagiti agindeg sadiay;

10 Ket kinuna ti Apo kaniak: Mapanka kadagitoy a tao, ket ibagam kadakuada—^aAgbabawikayo, no saan umayak ket saplitek ida iti lunod, ket mataydanto.

11 Ket binilinnak a ^amamuniag iti nagan ti Ama, ken ti Anak, a napno iti ^bparabur ken kinapudno, ken ti ^cEspiritu Santo, a mangipaneknek iti Ama ken iti Anak.

12 Ket napasamak nga intuloy ni Enoc ti nangawag kadagiti amin a tao, malaksid kadagiti tao ti Canaan, nga agbabawi;

13 Ket napigsa ti ^apammati ni Enoc isu nga indauluanna dagiti tao ti Dios, ket dimteng dagiti kabusorda a makibakal kadakuada; ket nagsao iti balikas ti Apo, ket nagarigenggen ti daga, ken nagkusukos dagiti ^bbantay, a kas maibatay iti bilinna; ket nagbaliw ti turong ti agus ti dandum dagiti ^ckarayan; ken nangngeg ti ungor dagiti leon iti labes ti langalang; ket nalaus ti buteng amin dagiti pagilian, ^dnakabilbileg ti balikas ni Enoc, ken naindaklan unay ti bileg ti pagsasao nga inted kenkuana ti Dios.

14 Adda pay limtuad a daga manipud iti tukot ti baybay, ket nalaus ti buteng dagiti kabusor dagiti tao ti Dios, isu a nagtatarayda ken immadayoda ken

4b Moises 1:4.

8a 2 Ne. 26:33.

10a Moises 6:57.

PNK Agbabawi,
Panagbabawi.

11a PNK Buniag,
Panagbuniag.

b PNK Parabur.

c PNK Espiritu Santo.

13a PNK Pammati.

b Mat. 17:20.

c Moises 6:34.

d PNK Bileg;

Kinasaserdote.

napanda iti daga a limtuad iti tukot ti baybay.

15 Ken kasta met dagiti “higante iti daga, kimmayakayda; ket naisaknap ti lunod kadagiti amin a tao a nakibakal a mai-suppiat iti Dios;

16 Ket manipud iti dayta a kanito addan gubgubat ken panagsayasay ti dara kadakuada; ngem immay ti Apo ket nakipagnaed kadagiti taona, ket nagindingda iti kinalinteg.

17 Nagsaknap iti amin a pagilian ti “panagbuteng iti Apo, nadayag unay ti gloria ti Apo, a naiturong kadagiti taona. Ket ^bbinendisionan ti Apo ti daga, ket nabendisionanda kadagiti bantay, ken kadagiti nangato a lugar, ken rimman-ayda.

18 Ket ninaganan ti Apo dagiti taona iti “ZION, gapu ta ^bsangsangkamaysa ti puso ken panunotda, ken nagtaengda iti kinalinteg; ket awan ti nakurapay kadakuada.

19 Ket intuloy ni Enoc nga inkasaba ti kinalinteg kadagiti tao ti Dios. Ket napasamak iti panawenna, a nangbangon iti siudad a naawagan iti Siudad ti Kinasanto, nga isu ti ZION.

20 Ket napasamak a nakisao ni Enoc iti Apo; ket kinunana iti Apo: Awan duadua nga agtalinaed ti “Zion a natalged iti agnanayon. Ngem kinuna ti Apo

ken ni Enoc: Binendisionakon ti Zion, ngem inlunodko dagiti nabati a tao.

21 Ket napasamak nga impakita ti Apo ken ni Enoc dagiti amin nga agindeg iti daga; ket nakitana, ket naimutektekanna, ti Zion, iti apagkanito, “naitayab iti langit. Ket kinuna ti Apo ken ni Enoc: Adtoy agtaengak iti agnanayon.

22 Ket nakita met ni Enoc dagiti nabati a tao nga isuda dagiti annak ni Adan; ket naglalaok amin a bukel ni Adan malaksid dagiti bukel ni Cain, ta “nangisit dagiti bukel ni Cain, ket awan ti lugarda kadakuada.

23 Ket kalpasan dayta naitayab ti Zion iti “langit, ^bnakita ni Enoc, ket naimutektekanna, a simmurot ‘amin kenkuana dagiti pagilian iti daga;

24 Ket timmaud dagiti kaputotan kadagiti kaputotan; ket naitangato ni Enoc ken “naitag-ay, agingga iti sidong ti Ama, ken ti Anak ti Tao; ket adtoy, adda ti bileg ni Satanas iti intero a daga.

25 Ket nakitana dagiti anghel a bumabbaba iti langit; ket nakangngeg iti napigsa a timek a nagkuna: Ay-ay, ay-ayto dagiti agindeg iti daga.

26 Ket nakitana ni Satanas, ket adda dakkal a “kawar iti imana, ket dinalungdonganna ti intero a daga iti ^bsipnget; ket kimmita

15a Gen. 6:4;
Moises 8:18.

17a Ex. 23:27.
b 1 Cron. 28:7–8;
1 Ne. 17:35.

18a PNK Zion.
b Ara. 4:32; Fil. 2:1–4.

PNK Panagkaykaysa.
20a Moises 7:62–63.

PNK Baro a
Jerusalem.
21a Moises 7:69.

22a 2 Ne. 26:33.
23a PNK Langit.

b PNK Parmata.

c DkK 88:47;
Moises 1:27–29.

24a 2 Cor. 12:1–4.
26a Alma 12:10–11.
b Isa. 60:1–2.

iti ngato ken nagkatawa, ket nagrag-o dagiti ‘anghel ni Satanas.

27 Ket nakita ni Enoc dagiti “anghel a bumabbaba iti langit, a ^bmangipampaneknek iti Ama ken Anak; ket bimmaba ti Espiritu Santo kadagiti adu, ket nakamakam ida ti bileg ti langit a naipan iti Zion.

28 Ket napasamak a kimmita ti Dios ti langit kadagiti nabati a tao, ket nagsangit; ket pina-neknekan ni Enoc daytoy, a kinunana: Kasano a nagsangit ti langit, ket insibogna ti luana a kas tudo kadagiti bantay?

29 Ket kinuna ni Enoc iti Apo: Kasano a “makapagsangitkayo, idinto a nasantuanakayo, ken manipud iti agnanayon agingga iti agnanayon?

30 Ket mabalin kadi a bilangen ti tao dagiti tinukel ti daga, wen, linaklaksa ti “daga a kas iti daytoy, saan nga isu ti punganay ti bilang dagiti ^bparsuam; ket naisaknap pay dagiti bilegmo; ngem addaka latta sadiay, ken adda ti sidongmo sadiay; ken nainkalinteganka; manangngaasi ken naasika iti agnanayon;

31 Ket innalam ti Zion iti sidongmo, manipud kadagiti amin a parsuam, manipud iti kinaagnanayon agingga iti kinaagnanayon; ket awan malaksid ti

“kappia, ^blinteg, ken “kinapudno ti linaon ti tronom; ket agubog ti kaasi iti rupam nga awan patinggana; kasano ngarud a makasangitka?

32 Kinuna ti Apo ken ni Enoc: Adtoy dagitoy kabsatmo; aramid ida dagiti “imak, ket inikkak ida iti ^bsirib, iti aldaw a panangparsuak kadakuada; ken iti Minuyongan ti Eden, inikkak ti tao iti “kinawaya nga agpili;

33 Ket kinunak kadagiti kabsatmo, ken kasta met a binilinko ida, a nasken nga “agpipinnategda, ken nasken a piliendak, nga Amada; ngem adtoy, awan ti panangipategda, ken kagurada ti bukodda a dara;

34 Ket indissuorko kadakuada ti “apuy ti pungtotko; ket iti kabara ti gurak ^blayusek ida, ta ti nakaro a pungtotko naaronan kadakuada.

35 Adtoy, siak ti Dios; “Tao ti Kinasanto ti naganko; Tao a Magbaga ti naganko; ken Awan Inggana ken Agnanayon ti ^bnaganko, pay.

36 Gapuna, maunnatko dagiti imak ket maiggamak amin a pinarsuak; ken madangran met ida ti “matak, ket kadagiti amin nga aramid dagiti imak awan ti nakarkaro ti ^bkinandangkesna ngem kadagiti kabsatmo.

26c Jd. 1:6;
DkK 29:36-37.

27a PNK Anghel, Dagiti.
^b PNK Pammaneknek.

29a Isa. 63:7-10.

30a DkK 76:24;

Moises 1:33.

^b PNK Agparsua,
Panagparsua.

31a PNK Kappia.

^b PNK Linteg.

^c PNK Kinapudno.

32a Moises 1:4.

^b PNK Pannakaammo.

^c PNK Kinawaya
nga Agpili.

33a PNK Ayat.

34a Isa. 30:27;

Nah. 1:6;

DkK 35:14.

^b Gen. 7:4, 10;

Moises 8:17, 24.

PNK Layus idi
Panawen ni Noe.

35a Moises 6:57.

^b Moises 1:3.

36a DkK 38:2; 88:41;

Moises 1:35-37.

^b Gen. 6:5-6;

Moises 8:22, 28-30.

37 Ngem adtoy, maipatawto ti basbasolda iti ulo dagiti amma-da; ninto Satanas ti amada, ket nakaay-ayto ti pagbanaganda; ket sangitanto ida ti sibubukel a langit, a kas kadagiti amin nga aramid ti imak; gapuna sanan kadi nga agsangit ti langit, a makakita iti panagsagabanto dagitoy?

38 Ngem adtoy, dagitoy ma-
kitkita maungawdanto kadagi-
ti layus, ken adtoy, ipupukkon-
to ida; adda "pagbaludan nga
insaganak a para kadakuada.

39 Ket "dayta pinilik imma-
raraw iti imatangko. Gapuna,
sagabaenna ti basbasolda; no la
ketdi agbabawida iti aldaw a pa-
nagsubli kaniak ti ^bPinilik, ken
agingga iti dayta nga aldaw a
'panagrigrigatda;

40 Gapuna, iti daytoy agsangit
ti langit, wen, amin dagiti ara-
mid dagiti imak.

41 Ket napasamak a nagsao ti
Apo ken ni Enoc, ket imbagana
ken ni Enoc dagiti aramid dagiti
annak ti tattao; gapuna naam-
muan ni Enoc, ket inamirisna
ti kinadangkesda, ken ti kina-
ay-ay-ayda, ket nagsangit ken
inunnatna dagiti takiagna, ket
dimmakkel ti "pusona a kas iti
kinaagnanayon; ket simga da-
giti lalaemna; ken nagarigeng-
gen ti amin a kinaagnanayon.

42 Ket nakita met ni Enoc ni
"Noe, ken ti ^bkaamaanna; a ti an-

annabo dagiti amin nga annak
ni Noe nasken a maisalakan iti
naindagaan a pannakaisalakan;

43 Gapuna nakita ni Enoc a
nangbangon ni Noe iti "barko;
ken napaisem ti Apo iti daytoy,
ket iniggamanna iti bukodna
nga ima; ngem kadagiti nabati
dagiti nadangkes immay ti la-
yus a nangalun-on kadakuada.

44 Ket iti pannakakita ni Enoc
iti daytoy, nakarikna iti saem
iti kaungganna, ket sinangitan-
na dagiti kabsatna, ket kinuna-
na iti langit: Diak "kayat ti ma-
linglingay; ngem kinuna ti Apo
ken ni Enoc: Liwliwaem dayta
pusom, ket agragsakka; ket ku-
mitaka.

45 Ket napasamak a kimmita ni
Enoc; ket manipud ken ni Noe,
nakitana dagiti amin a kaama-
an iti daga; ket immararaw iti
Apo, a kinunana: Kaanonto nga
umay ti aldaw ti Apo? Kaanonto
nga agsayasay ti dara dagiti Na-
linteg, tapno "mapasanto amin
dagiti malmalday ket maadda-
anda iti agnanayon a biag?

46 Ket kinuna ti Apo: Itinto
"kangitingitan ti panawen, ka-
dagiti aldaw ti kinadangkes ken
panagibales.

47 Ket adtoy, nakita ni Enoc ti
aldaw a yaay ti Anak ti Tao, a
kas iti lasag; ket nagra-g-o ti ka-
ungganna, a kinunana: Naitag-
ay ti Nalinteg, ket napapatay ti
"Kordero manipud iti pamuon ti

38a 1 Ped. 3:18-20.
PNK Impierno.

39a PIP ti
Mangisalakan.
^b Moises 4:2; Abr. 3:27.
PNK Jesucristo.
^c PNK Pannakailunod.

41a Mosiah 28:3.
PNK Pannaki-
pagrikna.

42a PNK Noe,
Patriarka
ti Biblia.
^b Moises 8:12.

43a Gen. 6:14-16;
Ether 6:7.

44a Sal. 77:2; Ether 15:3.
45a PNK Pannakapasanto.
46a Moises 5:57.
47a PNK Kordero
ti Dios.

lubong; ket babaen ti pammati addaak iti sidong ti Ama, ket kitaem, adda kaniak ti ^bZion.

48 Ket napasamak a kimmita ni Enoc iti ^adaga; ket nangngeg-na ti timek a naggapu iti tukot daytoy, a nagkuna; Ay-ay, ay-ayak pay, ti ina dagiti tao; nag-sagabaak, maldaangak, gapu iti kinadangkess dagiti annak-ko. Kaanonto nga ^baginanaak, ken maugasan ti ^crugit a naimansa kaniak? Kaanonto nga pasantuennak ti Nangparsua kaniak, tapno aginanaak, ket agparang iti rupak ti kinalinteg ti panawen?

49 Ket idi nangngeg ni Enoc ti panagledaang ti daga, nagsangit, ket immararaw iti Apo, a kinunana: O Apo, awan kadin ti asim iti daga? Dimo kadi ben-disionan dagiti annak ni Noe?

50 Ket napasamak nga intuloy ni Enoc ti immararaw iti Apo, a kinunana: Dawatek kenka, O Apo, iti nagan ti Bugbugtongmo, nga isu ni Jesucristo, nga itdem koma ti kaasim ken ni Noe ken dagiti bukeln, a saanto koman a malayus pay ti daga.

51 Ket saan a napaidam ti Apo, ket nakitulag ken ni Enoc, ket nagkari kenkuana nga addaan a sapata, a pengdanna dagiti ^alayus; nga awaganna dagiti anak ni Noe;

52 Ket nangipaulog iti di mabalbaliwan a paulog, a dagiti ^anabati kadagiti bukeln kana-yonto a masarakan kadagiti pagilian, bayat ti kaadda ti daga;

53 Ket kinuna ti Apo: Nagasat dagiti agtaud kadagiti bukeli ti Mesias; ta kinunana—Siak ti ^aMesias, ti ^bAri ti Zion, ti ^cBato ti Langit, a nasaknap a kas iti kinaagnanayon; asino man nga umasideg iti ruangan ken ^dumuli kaniak saanto a pulos a matnag; gapuna, nagasat dagiti kinasa-ok, ta umaydanto nga addaan kadagiti ^ekanta iti agnanayon a rag-o.

54 Ket napasamak nga immararaw ni Enoc iti Apo, a kinunana: Inton umay ti Anak ti Tao iti lasag, aginananto kadin ti daga? Ikararagko kenka, nga ipakitam kaniak dagitoy a banag.

55 Ket kinuna ti Apo ken ni Enoc: Kumitaka, ket kimmita ken nakitana ti ^aAnak ti Tao a naitag-ay iti ^bkrus, iti wagas dagiti tao;

56 Ket nakangngeg iti napigsa a timek; ket nabalengbengan ti langit; ket limdaang amin dagiti parsua ti Dios; ket ^anagungor ti daga; ket nagkusukos dagiti bato; ket ^bbimmangon dagiti santo, ken ^cnakoronaan iti ^dmakawan ti Anak ti Tao, kadagiti korona ti gloria;

47b Moises 7:21.

48a PNK Daga—
Pannakadalus
ti daga.

b Moises 7:54, 58, 64.

c PNK Rugit,
Kinarugit.

51a Sal. 104:6–9.

52a Moises 8:2.

53a PNK Mesias.

b Mat. 2:2; 2 Ne. 10:14;

Alma 5:50;
DKK 128:22.

c Sal. 71:3; 78:35;
Hel. 5:12.

PNK Bato.

d 2 Ne. 31:19–20.

e PNK Musika.

55a PNK Anak ti Tao.

b 3 Ne. 27:14.

PNK Pannakailansa
iti Krus.

56a Mat. 27:45, 50–51.

b PNK Panagungar.

c PNK Korona;
Pannakaitan-ok.

d Mat. 25:34.

57 Ket kas iti kaadu ti ^aespiritu iti ^bpagbaludan ti immay, ket nagtakderda iti makanawan ti Dios; ket naisagana dagiti nabati iti kadena ti sipnget agingga iti panangukom iti naindakan nga aldaw.

58 Ket nagsangit manen ni Enoc ket immararaw iti Apo, a kinunana: Kaanonto nga aginana ti daga?

59 Ket nakita ni Enoc ti Anak ti Tao nga immuli iti Ama; ket inawaganna ti Apo, a kinunana: Dikanto kadin umay iti daga? Ta agingga a sika ti Dios, ket ammok a sika, ket nagkari-ka kaniak, ket binilinnak a nas-ken a dumawatak iti nagan ti Bugbugtongmo; inaramidnak, ken inikkannak iti karbengan iti tronom, ket saan nga iti bagik, ngem babaen ti bukodmo a parabur; gapuna, damagek kenka no saankanton nga umay iti daga.

60 Ket kinuna ti Apo ken ni Enoc: Kas iti panagbiagko, kasta met ti yaaykonto iti ^aud-udina nga aldaw, kadagiti aldaw ti kinadangkes ken panagibales, tapno matungpal ti sapata nga inaramidko kadakayo maipanggep kadagiti annak ni Noe;

61 Ket dumtengto ti aldaw nga ^aaginana ti daga, ngem sakbay dayta nga aldaw ^bsumipngetto

dagiti langit ket abbonganto ti ^abelo ti sipnget ti daga; ket agarigenggento dagiti langit, ken kasta met ti daga; ket adunto a panagrigat ti sagrapen dagiti annak ti tattao, ngem ^atagina-yonekto dagiti taok;

62 Ket pababaekto ti ^akinalinteg manipud iti langit; ket ibanokonto ti ^bkinapudno iti ^adaga, a ^amangpaneknek iti Bugbugtongko; ti ^apanagungarna manipud kadagiti natay; wen, ken kasta met ti panagungar dagiti amin a tao; ket ti kinalinteg ken kinapudno ti ibilinkonto nga agsaknap iti daga a kas iti layus, a ^fmangummong kadagiti piliek manipud iti uppata sulit ti daga, iti lugar nga isaganak, ti Nasantuan a Siudad, a pakapapigsaan dagiti taok kadagiti lomoda, ken mangur-uray iti panawen a yaayko; ta sadiayto ti tabernakulok, ket maawaganto iti Zion, ti ^gBaro a Jerusalem.

63 Ket kinuna ti Apo ken ni Enoc: Ket sadiayto ti pagsasarakanyo kadagiti amin a ^asiudadmo, ket awatentayonto ida iti sidongtayo, ket makitadatayonto; ket agsadagtayonto iti tengngedda, ket agsadagdanto met kadagiti tengngeddayo, ket agiinnagektayonto;

64 Ket sadiayto ti pagindegak,

57a PNK Espiritu.

b DkK 76:71-74; 88:99.

60a PNK Maudi nga Aldaw, Ud-udina nga Aldaw.

61a PNK Daga—Maudi a kasasaad ti daga.

b DkK 38:11-12; 112:23.

c PNK Belo.

d 1 Ne. 22:15-22;

2 Ne. 30:10.

62a Sal. 85:11.

PNK Pannakaisubli ti Ebangelio.

b PNK Libro ni Mormon.

c Isa. 29:4.

d PNK Pammaneknek.

e PNK Panagungar.

f PNK Israel—Ti pannakaummong ti Israel.

g PNK Baro a Jerusalem.

63a Apoc. 21:9-11;

DkK 45:11-12;

Moises 7:19-21.

ket isunto ti Zion, nga aggapunto kadagiti amin a pinarsuak; ket iti uneg ti “sangaribu a tawen ^baginananto ti daga.

65 Ket napasamak a nakita ni Enoc ti aldaw a “yaay ti Anak ti Tao, iti ud-udina nga aldaw, nga agindeg iti daga iti kinalinteg iti uneg ti sangaribu a tawen;

66 Ngem sakbay dayta nga aldaw nakakita iti nakaro a panagrigat kadagiti nadangkes; ken nakitana met ti baybay, a nariribuk, ket “papaayen ida ti puspuso dagiti tao, a sibubuteng a mangpaspasungad iti ^bpanangukom ti Mannakabalin a Dios, a nasken nga umay kadagiti nadangkes.

67 Ket impakita ti Apo ken ni Enoc dagiti amin a banag, uray pay ti kanibusanan ti lubong; ket nakitana ti aldaw dagiti nalinteg, ti oras ti pannakasubbotda, ket inawatda ti naan-anay a “rag-o;

68 Ken amin dagiti aldaw ti “Zion, kadagiti aldaw ni Enoc, agdagup iti tallo-gasut-ken-innem-a-pulo-ket-lima a tawen.

69 Ket nagna ni Enoc ken amin dagiti taona a “kaduada ti Dios, ket nagindeg iti tengnga ti Zion; ket napasamak a saan a Zion, ta inawat ti Dios iti sidongna; ket manipud idin nagtultuloy ti pagsasao a, PIMMA-NAW TI ZION.

KAPITULO 8

(Pebrero 1831)

Agipadto ni Matusalem—Ikasaba da Noe ken dagiti annakna a lallaki ti ebanghelio—Agturay ti nakaro a kinadangkes—Saan a maipangag ti awag ti panagbabawi—Ipaulog ti Dios ti pannakadadael amin a lasag babaen ti Layus.

KET agdagup dagiti aldaw ni Enoc iti uppat a gasut ken tallo-pulo a tawen.

2 Ket napasamak a ni “Matusalem, ti anak ni Enoc, saan a naala, tapno matungpal dagiti katulagan ti Apo, nga inaramidna ken ni Enoc; ta talaga nga intulagna ken ni Enoc a nasken a bunga ti lomona ni Noe.

3 Ket napasamak nga impadto ni Matusalem nga agtaud iti lomona amin dagiti pagarian iti daga (manipud ken ni Noe), ket indayawna ti bagina.

4 Ket dimteng ti dakkell a bisin iti daga, ket inlunod ti Apo ti daga iti nakaro a lunod, ket adu kadagiti agindeg ditoy ti natay.

5 Ket napasamak a nagbiag ni Matusalem iti sangagasut-ken-walopulo-ket-pito a tawen, ket pinutotna ni Lamec;

6 Ket nagbiag ni Matusalem, kalpasan ti panangputotna ken ni Lamec, iti pito-gasut-ken-walopulo-ket-dua a tawen, ket nagputot iti lallaki ken babbai;

64a PNK Millennium.

^b Moises 7:48.

65a Jd. 1:14.

PNK Maikadua

a Yaay ni

Jesucristo.

66a Isa. 13:6–7.

^b PNK Panangukom,

ti Maudi a.

67a PNK Rag-o.

68a Gen. 5:23;

Moises 8:1.

69a Gen. 5:24;

Moises 6:34.

PNK Magna,

Magna iti Dios.

8 2a PNK Matusalem.

7 Ket agdagup ti aldaw ni Matusalem iti siam-a-gasut-ken-innem-a-pulo-ket-siam a tawen, ket natay.

8 Ket nagbiag ni Lamec iti sangagasut-ken-walopulo-ket-dua a tawen, ket nangputot iti lalaki.

9 Ket ninagananna iti ^aNoe, a kinunana: Liwliwaennatayo daytoy nga anak maipanggep iti trabahotayo ken sukayen dagiti imatayo, gapu iti daga nga ^binlunod ti Apo.

10 Ket nagbiag ni Lamec, kalpasan ti panangputotna ken ni Noe, iti lima-gasut-ken-siam-a-pulo-ket-lima a tawen, ket nangputot iti lallaki ken babbai;

11 Ket agdagup ti aldaw ni Lamec iti pito-gasut-ken-pito-pulo-ket-pito a tawen, ket natay.

12 Ket agtawen ni Noe iti uppat-a-gasut-ken-limapulo a tawen, ket ^apinutotna ni Jafet; ket kalpasan ti uppat-a-pulo-ket-dua a tawen pinutotna ni ^bSem iti ina ni Jafet ket idi agtawen iti lima-gasut pinutotna ni ^cHam.

13 Ket ^adimngeg da ^bNoe ken dagiti annakna a lallaki iti Apo, ket impangagda, ket naawagan-da iti ^cannak ti Dios.

14 Ket idi rugian dagitoy a tao ti agpaadu ni rabaw ti daga, ket nakaipasngayda iti babbai,

nakita dagiti ^alallaki nga annak ti tattao a napintas dagiti annak a babbai, ket inasawada ida a kas man iti mapilida.

15 Ket kinuna ti Apo ken ni Noe: ^aInlako dagiti babbai nga annak dagiti annakmo a lallaki ti bagbagida; ta adtoy naaronan ti pungtotko kadagiti lallaki nga annak ti tattao, ta dida dimngeg iti timekko.

16 Ket napasamak a nagipadto ni Noe, ken insurona dagiti babai ti Dios, a kas idi punganay.

17 Ket kinuna ti Apo ken ni Noe: Saan a kanayon a ^apareggeten ti Espirituk ti tao, ta amona a matayto amin a ^blasag; nupay kasta umabotto ti biagna iti sangagasut-ken-duapulo a tawen; ket no saan nga agbabaw dagiti tao, ^clayusekto ida.

18 Ket adda dagiti ^ahigante iti daga kadagidi nga aldaw, ket sinapulda ni Noe tapno papatayenda; ngem adda ti Apo ken ni Noe, ket adda ti ^bbileg ti Apo kenkuana.

19 Ket ^ainordenan ti Apo ni ^bNoe, iti kas iti ^curnosna, ket binilinna a mapan ket ^aipakdaarna ti Ebangheliona kadagiti annak ti tattao, a kas iti naited ken ni Enoc.

20 Ket napasamak nga inawa-

9a PNK Noe, Patriarka ti Biblia.

b Moises 4:23.

12a Gen. 5:32. PNK Jafet.

b PNK Sem.

c PNK Ham.

13a DkK 138:41.

PNK Gabriel.

b PNK Agtungpal, Kinamanagtungpal, Natulnog.

c PNK Lallaki ken

Babbai nga Annak ti Dios.

14a Moises 5:52.

15a PNK Panagasawa, Mangasawa—Panagasawa nga agsupadi ti pammati.

17a Gen. 6:3; 2 Ne. 26:11; Ether 2:15; DkK 1:33.

b 2 Ne. 9:4. PNK Lasag.

c Gen. 7:4, 10;

Moises 7:34.

18a Gen. 6:4; Num. 13:33; Jos. 17:15.

b PNK Bileg.

19a DkK 107:52.

PNK Orden, Pannakaorden.

b Abr. 1:19.

c PNK Kinasaserdote a Melchizedek.

d PNK Aramid ti Misionario.

gan ni Noe dagiti annak ti tattao a nasken nga “agbabawida; ngem saanda a dinengngeg dagiti balikasna;

21 Ken kasta met, a kalpasan ti pannakangngegda kenkuana, immasidegda kenkuana, a kinunada: Adtoy, dakami ti annak ti Dios; dimi kadi innala iti bagbagimi dagiti babbai nga annak ti tattao? Ken saankami kadi a “mangmangan ken uminum, ken agasawa ken makiasawa? Ket ipasngayandakami dagiti assawami iti annak, a mangingel met a tattao, a kas kadagiti tattao a nagkauna, tattao a naindaklan. Ket saanda a dinengngeg dagiti balikas ni Noe.

22 Ket nakita ti Dios a kimmaro ti “kinadangkes dagiti tao iti daga; ket naitag-ay ti tunggal tao iti arapaap ti ^bpampanunot ti pusona, a dakes laeng ti agtultuloy.

23 Ket napasamak nga intuloy ni Noe ti “nangasaba kadagiti tao, a kinunana: Dumngegkayo, ket denggenyo dagiti balikasko;

24 “Mamatikayo ket agbabawikayo kadagiti basolyo ket ^bagpabuniagkayo iti nagan ni Jesucristo, ti Anak ti Dios, a kas kadagiti ammatayo, ket awatenyonto ti Espiritu Santo, tapno “maipakitayo amin a banag; ket

no saanyo nga aramiden daytoy, malayuskayo; nupay kasta saanda a dimngeg.

25 Ket nagbabawi ni Noe, ket nagpanaas ti pusona iti inaramid ti Apo iti tao iti daga, ket nagbalin a dagensen ti pusona.

26 Ket kinuna ti Apo: “Dadaelek ti tao a pinarsuak, manipud iti rabaw ti daga, agpadpada ti tao ken ti ayup, ken dagiti agkarayam a banag, ken dagiti tumatayab; ta pinagbabawina ni Noe iti panangaramidko kada kuada, ket inaramidko ida; ket immawag kaniak; ta pinanggepda a papatayen.

27 Ket kastoy ti pannakasarak ni Noe iti “parabur iti imatang ti Apo; ta nalinteg a tao ni Noe, ken ^bnaan-anay iti kaputotanna; ket “nagna a kaduana ti Dios, a kas met kadagiti tallo a lallaki nga annakna, da Sem, Ham, ken Jafet.

28 Ket nagbalin a “dakes ti daga iti imatang ti Dios, ket napno iti kinaranggas.

29 Ket kimmita ti Dios iti daga, ket, adtoy, nadadael, ta dinadael amin a nabiag ti wagasna iti daga.

30 Ket kinuna ti Dios ken ni Noe: Dimteng kaniak ti paggibusan ti amin a lasag, ta napno ti daga iti kinaranggas, ket adtoy “dadaelek amin a lasag iti daga.

20a PNK Agbabawi,
Panagbabawi.

21a Mat. 24:38–39;
JS—M 1:41.

22a Gen. 6:5;
Moises 7:36–37.

^b Mosiah 4:30;
Alma 12:14.

PNK Pampanunot.

23a PNK Mangasaba.

24a PNK Mamati.

^b PNK Buniag,
Panagbuniag—
Kasapulan iti
panagbuniag.

^c 2 Ne. 32:2–5.

26a PNK Daga—
Pannakadalus

ti daga.

27a PNK Parabur.

^b Gen. 6:9.

^c PNK Magna,
Magna iti Dios.

28a Gen. 6:11–13.

30a DkK 56:3.

TI LIBRO NI ABRAHAM

IMPATARUS MANIPUD ITI PAPIRUS, NI JOSEPH SMITH

Patarus ti sumagmamano a nagkauna a Kasuratan, a naipaima kada-kami manipud kadagiti nitso iti uneg ti daga ti Egipto. Dagiti sinurat ni Abraham bayat ti kaaddana iti Egipto, a naawagan iti Libro ni Abraham, nga insurat a mismo ti imana, iti papiirus. (History of the Church, 2:235, 236, 348–351.)

KAPITULO 1

Dumawat ni Abraham iti bendision ti orden ti patriarka—Idadanes dagiti sinsinan a saserdote iti Caldea—Isalakan isuna ni Jehova—Maamiris dagiti nagtaudan ken gobierno ti Egipto.

ITI daga dagiti ^aCaldeos, iti pag-taengan dagiti ammak, siak, ni ^bAbraham, naamirisko a nas-ken nga agsapulak iti sabali a lugar a ^cpagnaedak;

2 Ket, iti pannakaduktalko nga adda dakdakkal a ^aragsak ken talna ti pakinakem ken ^btalina-ayko, dinawatko ti bendision dagiti ammak, ken ti karbengan a pannakaordenko tapno maipatungpalko met laeng daytoy; gapu ta maysaak met a pasurot ti ^ckinalinteg, nga agtarigagay met nga agbalin a maysa a ma-ikkan iti adu a ^dpannakaammo, ken agbalin a nabilbileg a pasurot ti kinalinteg, ken maddaan iti ad-adu a pannakaammo, ken

agbalin nga ama ti adu a pagi-lian, prinsipe ti kappia, ken ag-tarigagay nga umawat iti pana-ngiwanwan, ken agtungpal ka-dagiti bilin ti Dios, nagbalinak a nainkalinteg nga agtawid, ti ^eNangato a Saserdote, nga agiggem iti ^fkalinteg a para kadagiti amma.

3 ^aNaitalek daytoy kaniak ma-nipud kadagiti amma; naggapu kadagiti amma, manipud idi pu-nganay ti panawen, wen, mani-pud pay idi punganay, wenno sakbay ti pannakabukel ti daga, agingga iti agdama a panawen, uray pay iti kalinteg ti ^binau-na, wenno ti immuna a tao, nga isu ni ^cAdan, wenno immuna nga ama, agingga kadagiti am-mak.

4 Dinawatko ti ^apannakadu-tokko iti Kinasaserdote a maiba-tay iti pannutok ti Dios kadagi-ti amma maipanggep kadagiti bukel.

5 Nalawag a di dinengngeg dagiti ^aammak, a nangtallikud

1 1a PNK Ur.
b PNK Abraham.
c Ara. 7:2–4.
2a PNK Rag-o.
b PNK Inana.
c PNK Nalinteg,
Kinalinteg.

d DkK 42:61.
PNK Pannakaammo.
e PNK Nangato
a Saserdote.
f PNK Kinasaserdote
a Melchizedek.
3a DkK 84:14.

b DkK 68:17.
PNK Inauna.
c Moises 1:34.
PNK Adan.
4a PNK Saguday ti
Pannakayanak.
5a Gen. 12:1.

PAKSIMILE MANIPUD ITI LIBRO NI ABRAHAM

Bilang 1

PANANGILAWLAWAG

Ladawan 1. Ti Anghel ti Apo.

Ladawan 2. Naipaidida ni Abraham iti altar.

Ladawan 3. Ti managrukbab iti didiosen a saserdote ni Elkena a mangpadpas a mangited ken ni Abraham a kas sakripisio.

Ladawan 4. Ti altar a pagisakripisiuan dagiti managrukbab iti didiosen a saserdote, a nakatakder iti imatang dagiti dios da Elkena, Libna, Mamakra, Koras, ken Faraon.

Ladawan 5. Ti managrukbab iti didiosen a dios ni Elkena.

Ladawan 6. Ti managrukbab iti didiosen a dios ni Libna.

Ladawan 7. Ti managrukbab iti didiosen a dios ni Mamakra.

Ladawan 8. Ti managrukbab iti didiosen a dios ni Koras.

Ladawan 9. Ti managrukbab iti didiosen a dios ni Faraon.

Ladawan 10. Ni Abraham iti Egipto.

Ladawan 11. Naaramid a mangibagi kadagiti adigi ti langit, kas maawatan dagiti Egipto.

Ladawan 12. Raukeeyang, a mangipaawat iti ilalawa, wenna ti lawag iti ngatuen ti ulotayo; ngem iti daytoy a banag, kas mainugot iti daytoy nga adalen, ipaawat dagiti Egipto a mangipaawat daytoy iti Shaumau, a nangato, wenna ti langit, a mangsungbat iti balikas a Hebreo, a Shaumahyeem.

iti kinalintegda, ken manipud kadagiti nasantuan a bilin nga inted kadakuada ti Apo a Diosda, iti ^bpanagdaydayaw kadagiti dios ti pagano, ti timekko;

6 Ta naikudi dagiti pusoda nga agaramid iti dakes, ken natutrong a namimpinsan iti "didiosen ni Elkena, ken iti dios ni Libna, ken iti dios ni Mamakra, ken iti dios ni Koras, ken iti dios ni Faraon, nga ari ti Egipto;

7 Ngarud intutrongda ti puspusoda iti sakripisio dagiti pagano iti panangidaton da kadagiti annakda kadagitoy umel a pagrubbaban, ket dida dinengngeg ti timekko, ngem inkagumaanda nga ungawen ti biagko babaen ti ima ti saserdote ni Elkena. Ti saserdote ni Elkena ti saserdote met laeng ni Faraon.

8 Ita, iti daytoy a panawen kannawidan ti saserdote ni Faraon, ti ari ti Egipto, ti mangidaton iti altar a nabangon iti daga ti Caldea, a pagidatonan kadagitoy karkarna a dios, lalaki, babbai, ken ubbing.

9 Ket napasamak a nangaramid ti saserdote iti daton iti dios ni Faraon, ken kasta met iti dios ni Sagreel, a kas iti wagas dagiti Egipto. Ita ti init ti dios ni Sagreel.

10 Uray pay ti panagyamanpanangidaton iti ubing indaton ti saserdote ni Faraon iti altar a nagtakder iti turod a maawagan iti Turod ni Potipar, iti uluanan ti tanap ti Olisem.

11 Ita, nangidaton daytoy a

saserdote iti daytoy nga altar iti tallo a birhen iti naminsan, nga isuda dagiti annak ni Onita, maysa kadagiti mabigbig nga an-annabo a nagtaud a mismo iti lomo ni "Ham. Naidaton dagitoy a birhen gapu iti galadda; saanda nga ^bagtamed nga agdaydayaw kadagiti didiosen a naaramid iti kayo wenno bato, ngarud napapatayda iti daytoy nga altar, ket naaramid iti wagas dagiti Egipto.

12 Ket napasamak a rinangga sandak dagiti saserdote, tapno mapapataydak met, a kas iti inaramidda kadagidiay a birhen iti daytoy nga altar; ken tapno adda pannakaammoyo iti daytoy nga altar, ipakitak kadakayo ti pannakayam-ammo iti panangrugi daytoy a kasuratan.

13 Naaramid babaen ti pakabuklan ti sekkeg ti kama, a kas kadagiti Caldeos, ket nagtakder iti sango dagiti didiosen da Elkena, Libna, Mamakra, Koras, ken kasta met ti dios a kas iti adda ken ni Faraon, ti Ari ti Egipto.

14 Tapno adda pamalpalatpatanyo kadagitoy a didiosen, intedko kadakayo ti moda dagiti adda iti ladawan iti rugi, a ti wagas dagiti ladawan ninaganan dagiti Caldeos iti Raleno, a mangiparipirip iti simbolo ti panagsurat.

15 Ket idi inlayatda dagiti imada kaniak, tapno maidatondak ket ungawenda ti biagko, adtoy, immararawak iti Apo a Diosko,

5b PNK Panagrubbab
kadagiti Didiosen.
6a PIP dagiti sinsinan

dios, a kas
nailadawan iti
Paksimile Bilang iti

Libro ni Abraham.
11a PNK Ham.
b Dan. 3:13-18.

ket “dimngeg ken nangikaso ti Apo, ket pinunnonak iti parmata ti Mannakabalin, ket nagtakder iti abayko ti anghel ti imatangna, ket dinagdagusna a ^bwinarwaran dagiti pungok;

16 Ket naiturong ti timekna kaniak: Abraham, Abraham, adtoy, Jehova ti “naganko, ket nangngegka, ket bimmabaak tapno wayawayaanka, ken tapno yadayoka iti balay ti amam, ken kadagiti amin a kabagiam, ket ipanka iti ganggannaet a ^bdaga a dimo pay ammo;

17 Ket gapu daytoy iti panangikayakayda iti puspusoda kaniak, tapno agdaydayawda iti dios ni Elkena, ken iti dios ni Libna, ken iti dios ni Mamakra, ken iti dios ni Koras, ken iti dios ni Faraon, nga ari ti Egipto; ngarud bimmabaak a mangsarungkar kadakuada, ken mangdadael iti nangilayat iti imana a mangdadael kenka, Abraham, anakko, tapno papatayennaka.

18 Adtoy, iturongkanto babaen ti imak, ken alaenkanto, tapno itedko kenka ti naganko, nga isu ti “Kinasaserdote ti amam, ket adda kenka ti bilegko.

19 No ania ti adda ken ni Noe addanto met kenka; ngem bababen ti panagserbik maammuanto ti “naganko iti daga iti agnanyon, ta siak ti Diosmo.

20 Adtoy, adda ti Turod ni Potipar iti daga ti “Ur, iti Caldea. Ket rinebba ti Apo ti altar ni

Elkena, ken dagiti didiosen iti daga, ket awan pangngadua a dinadaelna ida, ket sinaplitna ti saserdote tapno matay; ket adda nakaro a panagleddaang iti Caldea, ken kasta met iti ikub ni Faraon; a nakaiparipiripan ni Faraon nga ari babaen ti naarian a dara,

21 Ita daytoy ari ti Egipto annabo a nagtaud kadagiti lomo ni “Ham, ken nakiranud iti dara dagiti ^bCanaan babaen ti pannakaipasngay.

22 Manipud iti daytoy a kaputotan ti nagtaudan amin dagiti Egipto, ket kastoy ti pannakagaginayon ti dara dagiti Canaan iti daga.

23 Gapu ta babai ti immuna a nakatakuat iti daga ti “Egipto, nga isu ti anak ni Ham, ken anak ni Egiptus, nga iti Caldeano iparipiripna ti Egipto, a mangiparipirip iti maiparit;

24 Adda iti uneg ti danum idi maduktalan ti babai ti daga, a kalpasanna nangitaenganna kadagiti annakna a lallaki; ket kastoy, manipud ken ni Ham, imadu dayta a puli a nangtaginayon iti lunod iti daga.

25 Ita ti immuna a gobierno ti Egipto binangon ni Faraon, ti inauna nga anak a lalaki ni Egiptus, ti babai nga anak ni Ham, ket naipasurot iti wagas ti gobierno ni Ham, a kinapatriarka.

26 Ni Faraon, gapu ta nalinteg

15a Mosiah 9:17–18.

^b Abr. 2:13.

16a PNK Jehova.

^b PNK Naikari a Daga.

18a PNK Kinasaserdote.

19a Gen. 12:1–3.

20a Gen. 11:28;
Abr. 2:4.

21a Gen. 10:6;
Sal. 78:51;

Moises 8:12.

^b Moises 7:6–8.

PNK Canaan,
Cananeo.

23a PNK Egipto.

a tao, nangipatakder iti pagarianna ket inukomna a nainsiriban ken nainkalintegan dagiti taona iti unos ti panagbiagna, a sipapasnek a mangsursurot iti wagas nga inrugi dagiti amma kadagiti immuna a kaputotan, kadagiti aldaw ti immuna a panagturay ti kinapatriarka, a kas iti panagturay ni Adan, ken kasta met ni Noe, ti amana, a nangted kenkuana iti "bendision ti daga, ken iti bendision ti kinasirib, ngem inlunodna maipanggep iti Kinasaserdote.

27 Ita, iti pannakairaman ni Faraon iti dayta a kapuonan a dina koma pakaalaan iti kalintegan ti "Kinasaserdote, iti laksid ti panagkalikagum ni Faraon a mangala iti kalintegan manipud ken ni Noe, babaen ni Ham, ngarud nayadayo ti amak gapu iti kinapanagrukbabda iti didiosen;

28 Ngem aganusak, kalpasan daytoy, a mangbinsabinsa iti panagsasaganad ti tawen manipud kaniak nga agsubli iti pannakairugi ti panagparsua, ta naipaima kaniak dagiti "sinurat, nga iggemko ita a panawen.

29 Ita, kalpasan ti pannakasaplit ti saserdote ni Elkena agingga a natay, dimteng ti panakatungpal dagidiay a banag a nasao kaniak maipanggep iti daga ti Caldea, a nasken nga adanto panagbisin iti daga.

30 Kas maibatay agturayto ti panagbisin iti intero a daga ti

Caldea, ket naparigat unay ti amak gapu iti bisin, ket nagbawin iti dakes nga insayangkatna kaniak, a mangungaw iti "biagko.

31 Ngem ti kasuratan dagiti amma, uray pay dagiti patriarka, maipanggep iti kalintegan iti Kinasaserdote, tinaginayon ti Apo a Diosko kadagiti imak; ngarud iti pannakaammo iti rugi ti pannakaparsua, ken kasta met kadagiti "planeta, ken kadagiti bituen, kas iti pannakai-pakaammoda kadagiti amma, naidulinko agingga iti daytoy nga aldaw, ket ikagumaakto nga isurat ti sumagmamano kadagitoy a banag iti daytoy a kasuratan, para iti pagimbagan dagiti an-annabo a sumarsaruno kaniak.

KAPITULO 2

Panawan ni Abraham ti Ur tapno mapan iti Canaan—Agparang kenkuana ni Jehova iti Haran—Naikari amin a bendision ti ebanghelio kadagiti bukeln, ken manipud kadagiti bukeln para iti amin—Mapan iti Canaan, ken iti Egipto.

ITA imbilin ti Apo a Dios ti panagsaknap ti nakaro a panagbisin iti daga ti Ur, isu a ni "Haran, ti kabsatko, natay; ngem ni ^bTera, ti amak, nagbiag pay laeng iti daga ti Ur, dagiti Caldeos.

2 Ket napasamak a siak, ni Abraham, innalak nga asawa ni

26a PNK Bendision,
Nabendisionan,
Pammendision.
27a DkK OP-2.
PNK Kinasaserdote.

28a Moises 6:5.
PNK Libro a
Pakalaglagipan.
30a Abr. 1:7.
31a Abr. 3:1-18.

2 1a Gen. 11:28.
b Gen. 11:24-26; 1
Cro. 1:26.

^aSarai, ket ni ^bNahor, a kabsatko, innalana nga asawa ni Milca, nga anak a babai ni Haran.

3 Ita ^akinuna ti Apo kaniak: Abraham, pumanawka iti pagiliam, ken kadagiti kabagiam, ken iti balay ti amam, ket mapanka iti daga nga ipakitak kenka.

4 Ngarud pimmanawak iti daga ti ^aUr, dagiti Caldeos, tapno mapanak iti daga ti Canaan; ket intugotko ni Lot, ti anak a lalaki ti kabsatko a lalaki, ken ti asawana, ken ni Sarai nga asawak; ken kasta met a simmurot kaniak ti ^bamak, iti daga a ninagananmi iti Haran.

5 Ket nagsardeng ti panagbisin; ket nagbati ti amak iti Haran ket nagtaeng sadiay, ta adu ti arban iti Haran; ket sinublian manen ti amak ti ^apanagrukbabna kadagiti didiosen, ngarud nagtultuloy iti Haran.

6 Ngem siak, ni Abraham, ken ni ^aLot, ti anak a lalaki ti kabsatko a lalaki, nagkararagkami iti Apo, ket ^bnagparang kaniak ti Apo, ket kinunana kaniak: Tumakderka, ket itugotmo ni Lot; ta panggepko a yadayokayo iti Haran, ket aramidenka a ministro a mamanekeket iti ^cnagan-

ko iti ganggannaet a ^ddaga nga itedkonto kadagiti bukelmo nga agnanayon a kukuada, no dumnegda iti timekko.

7 Ta siak ti Apo a Diosmo; agtaengak iti langit; ti daga ti ^apagbatayak; yunnatko ti imak iti baybay, ket tungpalenna ti timekko; bilinek ti angin ken ti apuy nga agbalin a ^bluganko; kunak kadagiti bantay—Pumanawkayo a dagus—ket adtoy, itayab ida ti alipugpog, a kellaat iti apagdarikmat.

8 ^aJehova ti naganko, ket ^bam-mok ti paggibusan manipud iti pangrugian, ngarud addanto kenka ti imak.

9 Ket aramidenkanto a dakkell a pagilian, ket ^abendisionankanto iti awan umasping, ket aramidek ti naganmo a naindaklan iti amin a pagilian, ket sikanto ti bendision kadagiti bukelmo a sumarsaruno kenka, tapno babaeln dagiti imada paneknekan-danto daytoy a panagserbi ken ^bKinasaserdote iti amin a pagilian;

10 Ket bendisionakto ida babaeln ti naganmo; ta kas iti kaa-du ti umawat iti daytoy nga ^aEbanghelio ti maawaganto iti naganmo, ket maibilangdanto

2a Gen. 11:29.

PNK Sara.

^b Gen. 11:27; 22:20–24.

3a Gen. 12:1;

Ara. 7:1–3.

4a Neh. 9:7.

^b Gen. 11:31–32.

5a Jos. 24:2.

6a PNK Lot.

^b Gen. 17:1.

PNK Jesucristo—
Sakbay a maitao

ni Cristo.

^c Gen. 12:2–3;

Abr. 1:19.

^d Gen. 13:14–15; 17:8;

Ex. 33:1.

PNK Naikari a Daga.

7a 1 Ne. 17:39;

DkK 38:17.

^b Isa. 66:15–16.

8a PNK Jehova.

^b PNK Makaammo
iti Amin.

9a 1 Ne. 17:40;

2 Ne. 29:14;

3 Ne. 20:27;

Morm. 5:20.

PNK Abraham—Ti
bukel ni Abraham.

^b DkK 84:17–19;

Moises 6:7.

PNK Kinasaserdote
a Melchizedek.

10a Gal. 3:7–9.

kadagiti ^bbukelmo, ket buma-ngondanto ket bendisionanda-ka, a kas ^aamada;

11 Ket ^abendisionakto dagiti mangbendision kenka, ket ilunodko dagiti mangilunod kenka; ket kenka (nga isu, iti Kinasaserdotem) ken kadagiti ^bbukelmo (nga isu, iti Kinasaserdotem), ta ikarik nga agtultuloy kenka daytoy a ^akalinteg, ken kadagiti bukkelmo a sumarsaruno (kayatna a sawen, dagiti pudno a bukkel, wenno bukkel ti bagi) ma-bendisionanto amin a kaamaan iti daga, a kas iti bendision ti Ebanghelio, nga isuda ti bendision ti pannakaisalakan, a kas iti agnanayon a biag.

12 Ita, kalpasan ti ipapanaw ti Apo a nakisao kaniak, ket impanawna ti rupana kaniak, kinunak iti pusok: Siaan a ^asinapulnaka ti katulongam; ita nasarakankan;

13 Imbaonmo ti anghelmo a ^amangisalakan kaniak kadagiti didiosen ni Elkena, ket aramidek ti kabaalak a dumngeg iti timekmo, ngarud itag-aymo ti katulongam ket pumanaw a sitatalna.

14 Isu a siak, ni Abraham, pimmanawak a kas iti kinuna kaniak ti Apo, ken ni Lot kaniak; ket siak, ni Abraham, agtawenak iti ^ainnem-a-pulo-ket-dua idi pimmanawak iti Haran.

15 Ket innalak ni ^aSarai, a nagbalin nga asawak idi addaak idia ^bUr, idia ^aCaldea, ken ni Lot, ti anak ti kabsatko a lalaki, ken amin a taraonmi a naur-nongmi, ken amin a kararua a ^anapasurotmi idia ^aHaran, ket sinurotmi ti dana nga agturong iti daga ti ^aCanaan, ket nagta-engkami kadagiti tolda bayat ti pannagnami;

16 Ngarud, kinaagnanayon ti salaknibmi ken ti ^abatomi ken ti salakananmi, bayat ti panagdaliasatmi manipud iti Haran a lumabas iti Jerson, nga agturong iti daga ti Canaan.

17 Ita siak, ni Abraham, nangbangonak iti ^aaltar iti daga ti Jerson, ket nangaramidak iti daton iti Apo, ket inkararagko a mapukaw koman ti ^bbisin iti balay ti amak, tapno saanda a mapukaw.

18 Kalpasanna limmabaskami iti Jerson babaen ti daga nga agturong iti lugar a Sekem; nga adda iti tanap ti More, ket nakadanonkamini iti nagbedngan ti daga dagiti ^aCanaan, ket nangidatonak iti ^bsakripisio sadiay iti tanap ti More, ket immawagak a siaanep iti Apo, gapu ta nakadanonkamini iti daga daytoy pagilian a managrukbab kadagiti didiosen.

19 Ket nagparang kaniak ti

10b Gen. 13:16;
Gal. 3:29;
2 Ne. 30:2.

c PNK Patriarka,
Kinapatriarka.

11a PNK Katulagan
ni Abraham.

b Isa. 61:9.

c PNK Saguday ti

Pannakayanak;
Israel;
Kinasaserdote.

12a DkK 88:63.

13a Abr. 1:15–17.

14a Gen. 12:4–5.

15a PNK Sara.

b PNK Ur.

c PNK Panangpasurot,

Pasuroten.
d PNK Canaan,
Cananeo.

16a PNK Bato.

17a PNK Altar.

b Abr. 1:29.

18a Gen. 12:6.

b PNK Sakripisio.

Apo a kas sungbat dagiti kara-ragko, ket kinunana kaniak: Kadagiti bukelmo itedkonto daytoy a ^adaga.

20 Ket siak, ni Abraham, timmakderak manipud iti altar a binangonko para iti Apo, ket inikkatko ket inyakarko iti bantay iti daya ti Betel, ket bina-
ngonko ti toldak sadiay, ^aBetel iti laud, ket ^bAi iti daya; ket sadiay nangbangonak iti sabali nga altar para iti Apo, ket ^cinawagak manen ti nagan ti Apo.

21 Ket siak, ni Abraham, nagdaliasatak, nga agturong pay laeng iti abagatan; ket nagtul-tuloy pay laeng ti panagbisin iti daga; ket siak, ni Abraham, in-keddengko ti mapan iti Egipto, nga agpalabas sadiay iti sumagmamano nga aldaw, ta nakaro unay ti panagbisin.

22 Ket napasamak idi dandaniakon makadanon iti Egipto, kinuna kaniak ti Apo: Adtoy, ni ^aSarai, nga asawam, makaay-ayo unay a babai a matmatan;

23 Ngarud mapasamakto, no makita dagiti Egipto, kunadan-to—Isu ti asawana; ket papatayendaka, ngem didanto papatayen; ngarud nasken nga aramiden daytoy a nainsiriban:

24 Bay-am a kunana kadagiti Egipto, isu ti kabsatmo a babai, ket agbiagto ti kararuam.

25 Ket napasamak a siak, ni Abraham, imbagak ken ni Sarai,

ti asawak, amin nga imbaga kaniak ti Apo—Ngarud sawem kadakuada, ikararagko kadakayo, sika ti kabsatko a babai, a makapasayaat kaniak a para iti pagimbagam, ket agbiagto ti kararuak gapu kenka.

KAPITULO 3

Adalen ni Abraham ti maipanggep iti init, bulan, ken dagiti bituen babaien ti Urim ken Tumim—Ipalgak kenkuana ti Apo ti agnanayon a kasasaad dagiti espiritu—Maadalna ti biag sakbay ti yaay iti daga, ti nakudi a pagbanagan, ti Panagparsua, ti pannakapili ti Mannubbot, ken ti maikadua a kasasaad ti tao.

KET siak, ni Abraham, addaanak iti ^aUrim ken Tumim, nga inted kaniak ti Apo a Diosko, idia y Ur dagiti Caldeos;

2 Ket nakitak dagiti ^abituen, a naindaklanda unay, a nakaasasideg ti maysa kadakuada iti trono ti Dios; ken adu pay ti naindaklan nga asideg iti daytoy;

3 Ket kinuna kaniak ti Apo: Dagitoy ti mangiturturay; ket ^aKolob ti nagan dayta maysa a naindaklan, gapu ta asideg kaniak, ta siak ti Apo a Diosmo: Tinudingak daytoy a mangiturray kadagiti amin a maibilang iti maymaysa nga ayo a kas iti dayta pagbatbatayam.

4 Ket kinuna kaniak ti Apo,

19a Gen. 13:12–15; 17:8;
Ex. 3:1–10;
Num. 34:2.
PNK Naikari
a Daga.
20a PNK Betel.
b Gen. 13:3–4.

c Gen. 12:8.
22a Gen. 12:11–13.
3 1a Ex. 28:30;
Mosiah 8:13;
28:13–16;
JS—P 1:35.
PNK Urim

ken Tumim.
2a Abr. 1:31.
3a Kitaen ti
Paksimile
Bilang 2,
ladawan 1–5.
PNK Kolob.

babaen ti Urim ken Tumim, nga agtungpal ti Kolob iti wagas ti Apo, maibatay kadagiti oras ken panawenna iti panagpusiposna sadiay; a maysa nga “aldaw iti Apo ti maysa a pusiposna, a maibatay iti wagas ti panagbilangna, a sangaribu a ^btawen a maibatay iti oras a naituding iti dayta pagbatbatayam. Kastoy ti panagbilang iti oras ti Apo, a maibatay iti panagbilang iti Kolob.

5 Ket kinuna kaniak ti Apo: Ti planeta a nakapkapsut ti lawagna, a nakapkapsut ngem iti dayta mangituray iti aldaw, a kas iti rabii, nangatangto wenno dakdakkal ngem iti pagtaktakderam ti pagibasaran iti panagbilang, ta nabumbuntog nga agpusipos; kastoy ti mapasamak ta adda iti ngato ti daga a pagtaktakderam, ngarud ti panagbilang iti orasna saan a kas iti kaadu dagiti aldawna, ken bulanna, ken tawenna.

6 Ket kinuna kaniak ti Apo: Ita, Abraham, adda dagitoy “dua a kinapudno, adtoy kitaem, naited kenka tapno maammuam no mamin-ano ti panagbilang, ken ti naikudi nga oras, wen, ti naikudi nga oras ti daga a pagtaktakderam, ken ti naikudi nga oras ti naranraniag a naikudi a mangituray iti aldaw, ken ti naikudi nga oras ti nakapkapsut ti lawagna a mangituray iti rabii.

7 Ita at-atiddog nga oras ti naikudi iti nakapkapsut ti lawagna a maibatay iti panagbilang ngem

iti panagbilang iti oras ti daga a pagtaktakderam.

8 Ket iti kaadda dagitoy dua a kinapudno, adda sabali a kinapudno a mangrimbaw kadakua-da, iti kasta, addanto sabali a planeta nga at-atiddog pay ti panagbilang iti oras;

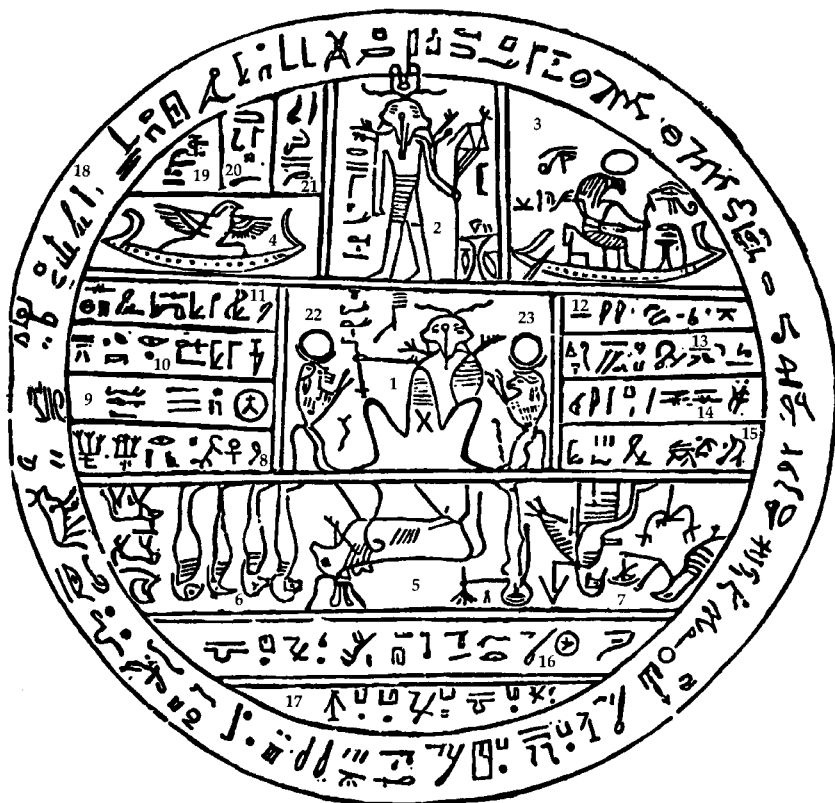
9 Ket iti kastoy addanto panagbilang iti oras iti maysa a planeta a mangrimbaw iti sabali, ayingga a makadanonka iti Kolob, ta agpannuray ti Kolob iti panagbilang ti Apo iti oras, ta naikudi ti Kolob iti trono ti Dios, a mangituray kadagiti amin a planeta a maibilang iti maymaysa nga “ayo a kas iti dayta pagtaktakderam.

10 Ket naited kenka daytoy a mangammo iti naikudi nga oras dagiti amin a bituen a naikudi a mangted iti lawag, ayingga a makaasidegka iti trono ti Dios.

11 Kastoy siak, ni Abraham, “nakisaoak iti Apo, a rupanrupa, a kas iti pannakisao ti maysa a tao iti sabali; ket imbagana kaniak dagiti aramid nga inaramid dagiti imana;

12 Ket kinunana kaniak: Anakko, anakko (ket nayunnat dagiti imana), adtoy ipakitak amin kenka dagitoy. Ket sinagidna dagiti matak, ket nakitak dagidiay banag nga inaramid dagiti imana, a nagadu; ket immaduda iti panagkitak, ket diak makita ti pagpatinggaanda.

13 Ket kinunana kaniak: Daytoy ti Sineha, nga isu ti init. Ken kinunana kaniak: Kokob, nga

PANANGILAWLAWAG

Ladawan 1. Kolob, mangipaawat iti umuna a panagparsua, kaasitgan iti celestial, wenno ti pagnaedan ti Dios. Umuna iti gobierno, ti maudi maipanggep iti rukod ti oras. Ti rukod a maibatay iti panawen ti celestial, a ti panawen ti celestial mangipaawat iti maysa nga aldaw a sangasiko. Ti maysa nga aldaw iti Kolob kaibatoganna ti sangaribu a tawen a maibatay iti rukod daytoy a daga, nga inawagan dagiti Egipto iti Jah-oh-eh.

Ladawan 2. Agtakder iti abay ti Kolob, awagan dagiti Egipto iti Oliblish, nga isu ti sumaruno a kangrunaan a mangiturong iti panagparsua iti asideg ti celestial wenno iti lugar a pagindegan ti Dios; nga agiggem pay iti tulbek ti bileg, maipanggep kadagiti sabali a planeta; kas impalgak ti Dios ken ni Abraham, bayat ti panangidatonna iti sakripisio iti altar, a binangonna a para iti Apo.

Ladawan 3. Naaramid a mangibagi iti Dios, nga agtugtugaw iti tronona, a nakawesan iti bileg ken turay; a nakoronaan iti agnanayon a lawag iti ulona; a mangibagi met iti kangrunaan a Simbulo ti Nasantuan a Kinasaserdote, kas naipalgak ken ni Adan iti Minuyongan ti Eden, kas kada Set, Noe, Melchizedek, Abraham, ken amin dagiti nakaipalgakan ti Kinasaserdote.

Ladawan 4. Dagiti sungbat iti Raukeeyang a balikas iti Hebreo, a mangipaawat iti nalawa, wenno iti law-ang ti langit; numero pay a ladawan, iti Egipto a mangipaawat iti sangaribu; a mangsungbat iti panangrukod iti oras ti Oliblish, a katukad ti Kolob iti panagpusiposna ken iti panangrukod iti orasna.

Ladawan 5. Maawagan iti Egipto iti Enish-go-on-dosh; daytoy ti maysa kadagiti mangituray a planeta pay, ket kuna dagiti Egipto nga isu ti Init, ket bumulbulod iti lawagna iti Kolob babaen ti panangyallatiw ti Kae-e-vanrash, nga isu ti kangrunaan a Tulbek, wenno, iti sabali a pannao, ti mangituray a bileg, a mangituray iti sangapulo-ket-lima a sabsabali pay a planeta wenno bitbituen, a kas met iti Floeese wenno ti Bulan, ti Daga ken ti Init kadagiti tinawen a panagpusiposda. Aggapu ti bileg daytoy a planeta manipud iti panagyallatiw ti Kil-floss-is-es, wenno Hah-ko-kau-beam, dagiti bituen nga ibagian dagiti numero a 22 ken 23, nga umaw-awat iti lawag manipud iti panagpusipos ti Kolob.

Ladawan 6. Ibagianna ti daga iti uppat a sulina.

Ladawan 7. Ibagianna ti Dios nga agtugtugaw iti tronona, a mangipalgak babaen ti langit iti kangrunaan a Simbulo ti Kinasaserdote; a kas, pay, iti pagilasiannan iti Espiritu Santo ken ni Abraham, iti langa ti kalapati.

Ladawan 8. Naglaon kadagiti sinurat a saan a mabalin nga ipalgak iti lubong; ngem adda iti Nasantuan a Templo ti Dios.

Ladawan 9. Rumbeng koma a di pay maipalgak iti agdama a panawen.

Ladawan 10. Kasta met laeng.

Ladawan 11. Kasta met laeng. No masarakan ti lubong dagitoy a numero, mabalin latta. Amen.

Dagiti ladawan 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, ken 21 maittedto iti naikari a panawen ti Apo.

Naited ti patarus iti ngato babaen ti kaadda ti kalinteganmi a mangted iti agdama a panawen.

isu ti bituen. Ken kinunana kaniak: Olea, nga isu ti bulan. Ken kinunana kaniak: Kokaubeam, a mangipasimudaag kadagiti bituen, wenno amin dagiti dadakel a lawag, nga adda iti lawang ti langit.

14 Ket rabii idi ibaga kaniak ti Apo dagitoy a balikas: “Paa-duenkayonto, ken dagiti sumaruno a ^bbukelmo, a kas kadagitoy; ket no dimo mabilang ti ^ckaadu ti anay, kastanto met ti kaadu dagiti bukelmo.

15 Ket kinuna kaniak ti Apo: Abraham, ipakitak kenka dagitoy a banag sakbay a mapanka iti Egipto, tapno ipakdaarmo amin dagitoy a balikas.

16 No adda dua a banag, ket adda nangatngato ngem iti maysa, addanto dagiti nain-indaklan a banag a mangrimbaw kadakuada; ngarud ni “Kolob ti kaindaklanan kadagiti amin a nakita a Kokaubeam, gapu ta isu ti kaasitgan kaniak.

17 Ita, no adda dua a banag, maysa ti nangatngato iti sabali, ket ti bulan adda iti ngatuen ti daga, ngarud nangatngato ngem iti daytoy ti planeta wenno bituen; ket awan ti ipapuso ti Apo a Diosmo nga aramiden ngem iti ^aaramiden-na iti daytoy.

18 Ngem isu a nangaramid iti nain-indaklan a bituen; a kas-

la, met, no adda dua nga espiritu, ket nasirsirib ti maysa ngem iti sabali, nupay kasta dagitoy dua nga espiritu, iti laksid ti kinasirsirib ti maysa ngem iti sabali, awan ti nani-pudanna; addadan idi, awan ti paggibusanda, addadanto latta, ta ^agnolaumda, wenno agnanayonda.

19 Ket kinuna kaniak ti Apo: Adda dagitoy dua a kinapudno, nga adda dua nga espiritu, a nasirsirib ti maysa ngem iti sabali; addanto pay sabali a nasirsirib ngem isuda; siak ti Apo a Diosmo, ^anasirsiribak ngem kada-kuada amin.

20 Nangibaon ti Apo a Diosmo iti anghel a ^amangwayawaya kenka kadagiti ima ti saserdote ni Elkena.

21 Agindegak iti tengngada amin; siak ita, ngarud, bimbabaak kenka tapno ipakdaarok kenka dagiti ^aaramid nga inaramid dagiti imak, a nangrimbawan ti ^bsiribko kadakuada amin, ta agturayak iti langit iti ngato, ken iti daga iti baba, iti amin a kinasirib ken kinaannad, kadagiti amin a pagsiriban a nakita dagita matam manipud pay idi punganay; bimbabaak idi punganay iti tengnga amin dagiti pagsiriban a nakitamon.

22 Ita naipakitan ti Apo kaniak, nga Abraham, dagiti ^akinasirib

14a Abr. 2:9.
b Gen. 13:16;
DkK 132:30.
c Gen. 22:17;
Os. 1:10.
16a Abr. 3:3.
17a Job 9:4–12.

18a Ti *Gnolaum* maysa a kaipatarusan ti balikas a Hebreo a kaipapananna agnanayon.
19a Isa. 55:8–9.
PNK Makaammo

iti Amin.
20a Abr. 1:15.
21a DkK 88:45–47;
Moises 1:27–29.
b PNK Kinasirib.
22a PNK Kinasirib,
Pagsiriban.

a nabukel idi ^bsakbay ti lubong; ket maibilang kadagitoy dagiti adu a ‘madaydayaw ken naindaklan;

23 Ket nakita ti Dios a nasayaat dagitoy a kararua, ket nagtakder iti tengngada, ket kinunana: Pagbalinektog dagitoy nga agturayko; ta nagtakder iti ummong dagiti espiritu, ket nakitana a nasayaatda; ket kinunana kaniak: Abraham, maysaka kada-kuada; ‘napilikan sakbay pay ti pannakaipasngaymo.

24 Ket nagtakder iti ummong ti ‘maysa kadakuada a kasla Dios, ket kinunana kadagiti adda a kaduana: Bumabatayo, ta adda lugar sadiay, ket alaentayo dagitoy a kasapulan, ket ^bmangaramidtayo iti ‘daga a pagtaengan dagitoy;

25 Ket ‘ipaneknektayo kada-kuada daytoy, ta kitaentayo no ^baramidenda amin a banag nga ibilin kadakuada ti Apo a Diosda;

26 Ket dagiti agtalinaed iti ‘immuna a kasasaadda manayonandanto; ket dagiti saan nga agtalinaed iti immuna a kasasaadda awanto ti gloriada iti isu met la a pagarian dagiti agtalinaed iti immuna a kasasaadda;

ket dagiti agtalinaed iti ^bmaikadua a kasasaadda addanto ‘gloria a mainayon iti uloda iti agnanayon nga awan inggana.

27 Ket kinuna ti ‘Apo: Asino ti ibaonko? Ket adda maysa a simmumbat a kasla ^bAnak ti Tao: Adtoyak, ibaonnak. Ket ‘sabali ti simmumbat a nagkuna: Adtoyak, ibaonnak. Ket kinuna ti Apo: Ibaonko ti immun-una.

28 Ket nakapungtot ti ‘maikadua, ket saanna a pinagtalinaed ti immuna a kasasaadda; ket iti dayta nga aldaw, ^badu ti simmurot kenkuana.

KAPITULO 4

Plinano dagiti Dios ti pannakaparsua ti daga ken amin a nabiag nga agindeg ditoy—Naituding dagiti planoda iti innem nga aldaw a panagparsua.

KALPASANNA kinuna ti Apo: Bumabatayo. Ket bimmabada idi ‘punganay, ket isuda, a Dios, ^binurnos ken binukelda dagiti langit ken ti daga.

2 Ket awan nagan ken naliday ti daga, kalpasan ti pannakabukelna, gapu ta awan ti sabali a binukelda no di ti daga; ket

22b PNK Konseho iti

Langit; Biag
Sakbay ti Yaay
Ditoy Daga.

c DkK 138:55.

23a Isa. 49:1-5; Jer. 1:5.

PNK Pilien, Pili,
Napili;
Pannakatuding.

24a PNK Inauna.

b PNK Agparsua,
Panagparsua.

c PNK Daga—

Naparsua a
para iti tao.

25a DkK 98:12-14; 124:55.

PNK Kinawaya nga
Agpili; Plano ti
Pannakaisalakan.

b PNK Agtungpal,
Kinamanagtungpal,
Natulnog.

26a Jd. 1:6.

b PNK Mortal.

c Tit. 1:2.

PNK Gloria.

27a PNK Dios, Kinadios—
Dios Ama.

b PNK Jesucristo;
Anak ti Tao.

c Moises 4:1-2.

28a PNK Sairo.

b PNK Lallaki nga
Annak ti
Manangdadael.

4 1a Gen. 1:1;

Moises 2:1.

b PNK Agparsua,
Panagparsua.

sipnget ti nagari iti lungog, ket "nagintek ti Espiritu dagiti Dios iti rabaw dagiti dandanum.

3 Ket kinunada (dagiti Dios): Adda koma lawag; ket nagadda ti lawag.

4 Ket naawatanda (dagiti Dios) ti lawag, ta naraniag; ket bini-ngayda ti lawag, wenno imbi-linda a mabingay, manipud iti kasipngetan.

5 Ket ninaganan dagiti Dios ti lawag iti Aldaw, ket ti sipnget ninagananda iti Rabii. Ket napasamak a ninagananda iti rabii ti manipud iti sumipnget agingga iti agsapa; ket ninagananda iti aldaw ti manipud iti agsapa agingga iti sumipnget; ket daytoy ti immuna, wenno ti pun-ganay, dayta ninagananda iti aldaw ken rabii.

6 Ken kinuna pay dagiti Dios: Adda koma "tangatang iti nga-tuen dagiti dandanum, ket bi-ngayenna dagiti dandanum.

7 Ket binilin dagiti Dios ti tangatang, tapno bingayenna dagiti danum nga adda iti baba ti tangatang ken dagiti danum nga adda iti ngato ti tangatang; ket naaramid a kasta, a kas iti pan-nakabilinda.

8 Ket ninaganan dagiti Dios ti tangatang iti "Langit. Ket napasamak a ninagananda iti rabii ti manipud iti sumipnget agingga iti agsapa; ket napasamak a ninagananda iti aldaw ti manipud iti agsapa agingga iti sumipnget; ket daytoy ti maika-

dua a ^bgundaway a ninagananda iti rabii ken aldaw.

9 Ket imbilin dagiti Dios, a kinunada: Maurnong koma dagiti "danum iti baba ti langit iti ^bmaymaysa a lugar, ket ngumato koma ti daga a namaga; ket naaramid a kas iti imbilinda;

10 Ket impakdaar dagiti Dios a ti namaga a daga, Daga; ket dagiti naurnong a dandanum, impakdaarda, "Dakkel a Dandanum; ket nakita dagiti Dios a natungpalda.

11 Ket kinuna dagiti Dios: Isaganatayo ti daga a pagtubuan ti "ruot; mangparnuay dagiti mula iti bukel; agbunga ti kayo nga agbunga, iti kakikitana, a ti bukelna mangparnuay iti kakikitana iti daga; ket kasta ti naaramid, kas imbilinda.

12 Ket inurnos dagiti Dios ti daga a pagtubuan ti ruot manipud iti bukelna, ket ti mula agparnuay iti mula manipud iti bukelna, mangparnuay iti bukel a kakikitana; ket agpatubo ti daga iti kayo manipud iti bukelna, nga agbunga, a ti bukelna mamataud laeng iti kalanglangana, iti kakikitana; ket nakita dagiti Dios a natungpalda.

13 Ket napasamak a binilangda dagiti aldaw; manipud iti sumipnget agingga iti agsapa ninagananda iti rabii; ket napasamak, a ti manipud iti agsapa agingga iti sumipnget ninagananda iti aldaw; ket daytoy ti maikatlo a daras.

2a Gen. 1:2; Moises 2:2.

6a Gen. 1:4-6;

Moises 2:4.

8a PNK Langit.

b Gen. 1:8.

9a Amos 9:6;

Moises 2:7.

b Gen. 1:9.

10a Gen. 1:10; Abr. 4:22.

11a Gen. 1:11-12;

Moises 2:11-12.

14 Ket binukel dagiti Dios ti “lawag iti tangatang ti langit, ket binilinda a mailasin ti aldaw iti rabii; ket inurnosda ida nga agbalin a tanda ken para iti panawen, ken para iti aldaw ken iti tawen;

15 Ket inurnosda ida a para kadagiti lawag iti tangatang ti langit a mangted iti lawag iti daga; ket naaramid a kasta.

16 Ket inurnos dagiti Dios ti dua a dadakkel a lawag, ti “naranraniag ti mangituray iti aldaw, ken ti nalidlidem ti mangituray iti rabii; iti nalidlidem a lawag ti nangikaduaanda met kadagiti bituen;

17 Ket impuesto ida dagiti Dios iti tangatang ti langit, a mangted iti lawag iti daga, ken mangituray iti aldaw ken iti rabii, ken mangbilin a mangilasin iti lawag manipud iti sipnget.

18 Ket binuya dagiti Dios dagidiay banag a binilinda agingga a natungpalda.

19 Ket napasamak a manipud iti sumipnget agingga iti agsapu isu ti rabii; ken napasamak a manipud iti agsapu agingga iti rabii isu ti aldaw; ket dayta ti maikapat a daras.

20 Ket kinuna dagiti Dios: Isaganatayo dagiti danum a mangparnuay iti umdas nga aggargaraw a parsua nga addaan biag; ken dagiti tumatayab, tapno agtayabda iti ngato ti daga iti nawaya a tangatang ti langit.

21 Ket insagana dagiti Dios

dagiti danum tapno mangparnuayda iti dadakkel a “baliena, ken tunggal nabiag a parsua nga aggunay, a patauden dagiti danum ti adu a kas iti kakikitada; ken tunggal nagpayak a tumatayab iti kakikitada. Ket nakita dagiti Dios a natungpalda, ken nasayaat ti planoda.

22 Ket kinuna dagiti Dios: Bendisionantayo ida, ket ibilintayo nga agbalinda a nabunga ket agpaaduda, ket punnuenda dagiti danum iti baybay wenno “dadakkel a dandanum; ken bilinentayo nga agpaadu dagiti tumatayab iti daga.

23 Ket napasamak a manipud iti sumipnget agingga iti agsapu ti ninagananda iti rabii; ket napasamak a manipud iti agsapu agingga iti sumipnget ti ninagananda iti aldaw; ket dayta ti maikalima a daras.

24 Ket insagana dagiti “Dios ti daga a pagtaudan ti nabiag a parsua iti kakikitana, ayup ken agkarayam a bambanag, ken narungsot a nabiag iti daga iti kakikitada; ket naaramid a kasta, a kas naibaga kadakuada.

25 Ket inurnos dagiti Dios ti daga a mangparnuay kadagiti narungsot a nabiag iti kakikitada, ken ayup iti kakikitada, ken amin a banag nga agkarayam iti daga iti kakikitada; ket nakita dagiti Dios a natungpalda.

26 Ket “nagnanaming dagiti Dios ket kinunada: Bumabatayo ket ^bmangbukeltayo iti tao

14a DkK 88:7–11.

16a Gen. 1:16.

21a Gen. 1:21;

Moises 2:21.

22a Abr. 4:10.

24a PNK Dios, Kinadios.

26a PNK Balakad.

^b PNK Tao, Tattao.

a “kalanglangatayo, a kaing-ingastayo; ket ikkantayo ida iti panangituray kadagiti ikan iti baybay, ken kadagiti tumatayab iti tangatang, ken kadagiti ayup, ken iti intero a daga, ken kadagiti amin nga agkarayam a banag nga agkarayam iti daga.

27 Isu a bimmaba dagiti “Dios a mangaramid iti tao a kalanglangada, kalanglanga ti Dios ti nangbuklanda kenkuana, lalaki ken babai ti binukelda.

28 Ket kinuna dagiti Dios: Bendisionantayo ida. Ket kinuna dagiti Dios: Aramidentayo ida a nabunga ket agpaaduda, ken punnuenda ti daga, ken parmekenda, ket iturayanda dagiti ikan iti baybay, ken dagiti tumatayab iti tangatang, ken iti tunggal nabiag a banag nga aggargaraw iti daga.

29 Ket kinuna dagiti Dios: Adtoy, itedtayo kadakuada ti tunggal mula nga addaan bukel a tumaud iti intero a daga, ken tunggal kayo nga agbunga iti rabawna; wen, ti bunga ti kayo nga agparnuay iti bukel ti itedtayo kadakuada; isu daytoy ti “taraonda.

30 Ken iti tunggal narungsot a nabiag iti daga, ken iti tunggal tumatayab iti tangatang, ken iti tunggal banag nga agkarayam iti daga, adtoy, ikkantayo ida iti biag, ken kasta met nga ikkantayo ida iti tunggal nalangto a mula a kanenda, ket amin dagi-

toy a banag kastoy ti pannaka-urnosda.

31 Ket kinuna dagiti Dios: Aramidentayo amin a banag nga imbagatayo, ket urnosentayo ida; ket adtoy, agbalindanto a nakatultulnog. Ket napasamak a manipud iti sumipnget agingga iti agsapa ti ninagananda iti rabii; ket napasamak a ti manipud iti agsapa agingga iti sumipnget ti ninagananda iti aldaw; ket imbilangda daytoy a “maikanem a daras.

KAPITULO 5

Malpas dagiti Dios ti panangplanoda a mangparsua kadagiti amin a banag—Ileppasda ti Panagparsua a maibatay kadagiti planoda—Naganaan ni Adan dagiti amin a nabiag a parsua.

KET kastoy ti panangileppastayo iti langit ken iti daga, ken amin dagiti pangenda.

2 Ket kinuna dagiti Dios iti bagbagida: Iti “maikapito a daras igibustayo ti trabahotayo, a napagnanamingantayo; ket aginangatayo iti maikapito a daras iti amin nga aramiditayo a kas napagnanamingantayo.

3 Ket nalpas dagiti Dios iti maikapito a daras, gapu ta iti maikapito a daras “aginanada kadagiti aramidida a kas napagnanaminganda (dagiti Dios) iti bagbagida a buklenda; ken ^bpinasantoda. Ket kastoy ti pang-

26c Moises 6:8–10.

27a Gen. 1:26–27;

Abr. 5:7.

29a Gen. 1:29–30.

31a Ex. 31:17.

5 2a PNK Aldaw a Panaginana.

3a Ex. 20:8–11;

Mosiah 13:16–19.

b DkK 77:12.

PAKSIMILE MANIPUD ITI LIBRO NI ABRAHAM

Bilang 3

PANANGILAWLAWAG

Ladawan 1. Ni Abraham nga agtugtugaw iti trono ni Faraon, babaen iti panag-raem ti ari, a nakoronaan, a mangibagi iti Kinasaserdote, a kas simbulo ti kangrunaan a Panguluen iti Langit; a nagiggem iti setro ti linteg ken panangukom.

Ladawan 2. Ni Ari Faraon, a naikitikit ti naganna iti ngatuen ti ulona.

Ladawan 3. Mangipaawat ken ni Abraham idia y Egipto a kas naited met iti Ladawan 10 iti Paksimile Bilang 1.

Ladawan 4. Prinsipe ti Faraon, nga Ari ti Egipto, a kas naisurat iti ngatuen ti ulo.

Ladawan 5. Ni Shulem, maysa kadagiti kangrunaan a serbidor ti ari, kas ibagian dagiti kitikit iti ngatuen ti ulona.

Ladawan 6. Ni Olimla, ti tagabo ti prinsipe.

Agikalkalintegann ni Abraham iti pagannurotan ti Astronomia, iti korte ti ari.

ngeddengda iti kanito a panag-nanamingda iti bagbagida a mangaramid iti langit ken iti daga.

4 Ket bimmaba dagiti Dios ket binukelda dagitoy a kaputotan ti langit ken ti daga, idi nabukelda iti aldaw a panangbukel dagiti Dios iti daga ken iti langit.

5 Maibatay iti amin nga imbaga maipanggep iti tunggal mula iti talon "sakbay a naipan iti daga, ken tunggal mula iti talon sakbay a nagtubo; ta saan nga impalubos dagiti Dios nga agtudo iti daga idi nagnanaminganda nga aramiden ida, ken saanda a nangbukel iti tao a mangsukay iti daga.

6 Ngem adda nagpangato nga angep iti daga, ket sinibuganna ti intero a daga.

7 Ket binukel dagiti "Dios ti tao manipud iti ^btapok iti daga, ket innalada ti ^cespirituna (nga isu, ti espiritu ti tao), ket inlukonda kenkuana; ket pinuyotanda ti agongna iti anges ti biag, ket nagbalin a sibibiag a ^dkararua ti tao.

8 Ket minulaan dagiti Dios ti minuyongan, iti dayaen ti "Eden, ket sadiay ti nangikabilanda iti tao, a nangikkanda iti espiritu iti bagi a binukelda.

9 Ket manipud iti daga nagpatubo dagiti Dios iti tunggal kayo a makaay-ayo iti panagkita ken nasayaat a taraon; ti "kayo ti biag, pay, iti tengnga ti minu-

yongan, ken ti kayo ti pannakammo iti naimbag ken dakes.

10 Adda karayan nga agay-ayus nga aggapu iti Eden, a mangsibug iti minuyongan, ket manipud sadiay nagsasanga ket naaddaan iti uppat nga ulo.

11 Ket innala dagiti Dios ti tao ket impanda iti Minuyongan ti Eden, a mangparangen ken mangtaripato iti daytoy.

12 Ket binilin dagiti Dios ti tao, a kinunada: Siwawayaka a mangan iti tunggal kayo iti minuyongan,

13 Ngem iti kayo ti pannakammo iti naimbag ken dakes, saanka a mangan; ta iti aldaw a manganka iti daydiay, awan duadua a matayka. Ita siak, ni Abraham, nakitak a naibasar iti "oras ti Apo, a naibasar iti oras ti ^bKolob, ta di pay naituding dagiti Dios ken ni Adan ti panagbilangna.

14 Ket kinuna dagiti Dios: Mangaramidtayo iti kadua a katulongan, ta saan a nasayaat nga agmaymaysa ti lalaki, ngarud mangbukeltayo iti kadua a katulongan para kenkuana.

15 Ket pinaturog dagiti Dios ni "Adan iti nargaan; ket naturog, ket inalaanda iti maysa a paragpag, ket pinaglunitda ti lasag a nangalaanda;

16 Ket iti paragpag nga innala dagiti Dios iti tao, nangbukelda iti "babai, ket intedda iti tao.

5a PNK Panagparsua
iti Espiritu.

7a Abr. 4:26-31.

b Moises 4:25; 6:59.

c Gen. 2:7;

DkK 93:33.

PNK Biag Sakbay ti
Yaay Ditoy Daga;
Espiritu.

d PNK Kararua.

8a PNK Eden.

9a PNK Kayo ti Biag.

13a 2 Ped. 3:8.

b Abr. 3:2-4.

PNK Kolob.

15a PNK Adan.

16a PNK Eva.

17 Ket kinuna ni Adan: Tulang daytoy dagiti tulangko, ken lasag ti lasagko; ita maawaganto iti Babai, gapu ta nagtaud isuna iti lalaki;

18 Ngarud panawanto ti lalaki ti amana ken ti inana, ket ^amakitiponto iti asawana, ket ^bmaymaysadanto a lasag.

19 Ket agpadpadada a lamulamo, ti lalaki ken ti asawana, ket saanda a nagbain.

20 Ket manipud iti daga nangbukel dagiti Dios iti tunggal

narungsot a nabiag iti talon, ken tunggal tumatayab iti tangatang, ket intedda ken ni Adan tapno kitaenda no ania ti ipanaganna kadakuada; ket no ania ti ipanagan ni Adan iti tunggal nabiag a parsua, daytan ti nagbalin a naganda.

21 Ket inikkan ni Adan iti nagan amin dagiti ayup, kadagiti tumatayab iti tangatang, kadagiti tunggal narungsot nga ayup iti talon; ket para ken ni Adan, addan nakasaraken a kaduana.

18a DkK 42:22; 49:15–16.

b PNK Panagasawa,

Mangasawa.

JOSEPH SMITH—MATEO

T*i naadaw manipud iti patarus ti Biblia kas naipalgak ken ni Joseph Smith a Propeta idi 1831: Mateo 23:39 ken kapitulo 24.*

Ipadto ni Jesus ti agdidiaya a pannakadadael ti Jerusalem—Ibitlana pay ti maikadua a yaay ti Anak ti Tao, ken ti pannakadadael dagiti nadangkes.

TA kunak kadakayo, a didak-ton makita manipud ita ken maammuan a siak ti insurat dagiti propeta, agingga a kunayo: Nagasat ti “umasideg iti nagan ti Apo, kadagiti ulep iti langit, ken kaduana amin dagiti nasantuan nga anghel. Sa naawatan-na dagiti disipulona a nasken nga umay manen iti daga, kalpasan ti pannakaitan-ok ken pannakakoronana iti makanawan ti ^bDios.

2 Ket rimmuar ni Jesus, ken pimmanaw iti templo; ket sinurot dagiti disipulona, tapno deng-genda, nga agkuna: Maestro, ipa-kitam kadakami dagiti patakder ti templo, a kas iti nasaom—Maduprakdanto, ket mabatidan-to kenka a nakalkaldaang.

3 Ket kinuna kadakuada ni Jesus: Diyo kadi makita amin dagitoy a banag, ken diyo kadi ida maawatan? Pudno kunak kadakayo, awanto ti mabati di-toy, iti daytoy a templo, a ^abato

iti rabaw ti sabali a dinto ma-duprak.

4 Ket pinanawan ida ni Jesus, ket napan iti ^aBantay ti Olibo. Ket bayat panagtugawna iti Bantay ti Olibo; sinurot dagiti disipulona a sililimed, a kinu-nada: Ibagam kadakami no ka-anonto dagitoy a banag a nasa-om maipapan iti pannakadadael ti templo, ken dagiti Hudio; ken ania ti ^btanda ti ^cyaaymo, ken ti ^apanaggibus ti lubong, wen-no ti pannakadadael dagiti ^ana-dangkes, nga isu ti panaggibus ti lubong?

5 Ket simmungbat ni Jesus, ket kinunana kadakuada: Dum-ngegkayo tapno awan ti tao a mangallilaw kadakayo;

6 Ta adunto ti umay a manga-ramat iti naganko, nga agku-na—Siak ni Cristo—ket adunto ti maallilawda;

7 Ket iturongdakayonto tapno ^aagrigat, ket papatayendaka-yonto, ket ^bkaguradakayonto dagiti amin a pagilian, gapu iti naganko;

8 Kalpasanna adunto ti mapa-sakitan, ket liputandanto ti tung-gal maysa, ket kaguradanto ti tunggal maysa;

1 1a Mat. 26:64;

Ara. 1:11.

b PNK Dios, Kinadios.

3a Luc. 19:44.

4a PNK Olibo, Bantay ti.

b Luc. 21:7–36;

DkK 45:16–75.

PNK Maudi nga

Aldaw, Ud-udina nga Aldaw; Tanda ti Panawen.

c PNK Maikadua a Yaay ni Jesucristo.

d PNK Lubong—Kanibusanan ti lubong.

e Mal. 4:1;

DkK 133:64–74.

PNK Nadangkes, Kinadangkes.

7a 1 Ped. 4:12–14.

b PNK Idadanes, Panangidadanes.

9 Ket adunto ti lumtuad a sininan propeta, ket adunto ti alilawenda;

10 Ket gapu ta rumimrimbaw ti kinamanagbasol, adunto ti lumamiis ti ^apanagayatna;

11 Ngem ti agtalinaed a natibker ken saan a parimbawan, isudanto ti maisalakan.

12 No, ngarud, makitayonto ti ^amakarimon nga aramid iti panagladingit, a nasao ni ^bDaniel a propeta, a maipanggep iti panakadadael ti ^cJerusalem, agtakderkayonto iti ^dnasantuan a lugar; isu a makabasa maawanna koma.

13 Ket agkamang koma dagiti adda iti Juda kadagiti ^ebantay;

14 Pumanaw koma ti adda iti tuktok ti balay, ket saan nga agsubli a mangala iti ania man iti balayna;

15 Wenno ti adda iti talon a mangsubli kadagiti lupotna;

16 Ket ay-ay pay dagiti addaan ^fanak, ken dagiti agpasuso kadagiti nga aldaw;

17 Ngarud, ikararagyo iti Apo a saan koma nga iti panawen ti lam-ek ti pannagnayo, wenno iti aldaw a Panaginana;

18 Ta, kadagitanto nga aldaw, nakaronto ti panagrigat dagiti ^gHudio, ken kadagiti agindeg iti ^hJerusalem, dagiti saan pay a napnapan iti Israel, a mangibagi iti Dios, manipud iti punganay ti pagarianda agingga iti daytoy a kanito; saan, wenno iti kaano man a makapanto pay iti Israel.

19 Amin dagiti banag a pasamakenda pangrugian laeng dagiti pagladingitan a dumtengto kadakuada.

20 Ket malaksid no mayababa dagidiay nga aldaw, awanto kadakuada ti maisalakan; ngem para iti pagimbagan dagiti napili, a maibatay iti katulagan, mayababanto dagidiay nga aldaw.

21 Adtoy, imbagak kadakayo dagitoy a banag maipanggep kadagiti Hudio; ket manen, kalpasan dagiti parikut kadagidiay nga aldaw a dumteng iti Jerusalem, no asinonto man ti agkuna kadakayo, Imutektekan, adtoy ni Cristo, wenno dita, diyo patpatien;

22 Ta kadagidiay nga aldaw addanto met dagiti agparang a sinsinan a Cristo, ken sinsinan a propeta, ket agipakitadanto iti adu a tanda ken pagsidsid-daawan, tapno iti kasta, no mabalin, allilawendanto dagiti napili, dagiti napili a maibatay iti katulagan.

23 Adtoy, ibagak dagitoy a banag kadakayo para iti pagimbagan dagiti ⁱnapili; ken kasta met a makangngegkayonto iti ^jgubgubat, ken damdamag iti gubat; kitaenyo a saankayo a mariribukan, ta mapasamakto amin dagiti imbagak kadakayo; ngem saan pay a kanibusanan.

24 Adtoy, naibagakon kadakayo idi;

25 Gapuna, no kunadanto kadakayo: Adtoy, adda iti disier-

10a DkK 45:27.

12a Dan. 12:11.

b PNK Daniel.

c PNK Jerusalem.

d DkK 101:22–25.

13a DkK 133:13.

16a Luc. 23:29–30.

18a PNK Hudio.

b Zac. 12; 14:1–5.

23a PNK Napili.

b DkK 45:26.

to; saankayo a mapan: Adtoy, adda iti nalimed a siled; saankayo a mamati;

26 Ta iti isisingising ti lawag ti agsapa iti “daya, ket agsaknap ti lawagna uray pay iti laud, ket saknapenna ti intero a daga, kastanto met ti yaay ti Anak ti Tao.

27 Ket ita ipakitak kadakayo ti pangngarig. Adtoy, sadino man ti yan ti bangkay, sadiay, ti paguummongan dagiti agila; kastanto met ti “panaguummong dagiti pilik iti uppat a sulì ti daga.

28 Ket makangngegdanto iti gubgubat, ken damdamag iti gubgubat.

29 Adtoy agsaoak para iti pagimbagan dagiti pilik; ta addanto tumakder a pagilian a mangsuppiat iti sabali a pagilian, ken pagarian a mangsuppiat iti sabali a pagarian; addanto “bisin, ken angol, ken ginggined, iti lugar dagiti addaan sagubanit.

30 Ket manen, gapu iti yaadunto ti basbasol, lumamiisto ti panagayat dagiti tao; ngem isu a di parimbawan, isunto ti maisalakan.

31 Ket manen, maikasabanto iti intero a “lubong daytoy Ebangelio ti Pagarian, para iti saksi ti amin a pagilian, sa umayton ti kanibusanan, wenno ti panakadadael dagiti nadangkes;

32 Ket manen ti makarimon

nga aramid ti panagladingit, a sinao ni Daniel a propeta, matungpalto.

33 Ket kalpasan a dagus ti riribuk kadagidiay nga aldaw, agsipngetto ti “init, ket saanto nga ited ti bulan ti lawagna, ken agtinnagto dagiti bituen manipud iti langit, ket madayyegto ti bileg ti langit.

34 Pudno, kunak kadakayo, daytoy a kaputotan, a pakaipakitaanto dagitoy a banag, saanto a mapukaw agingga a saan a mapasamak amin nga imbagak kadakayo.

35 Nupay, umayto dagiti aldaw, a mapukaw ti langit ken ti daga; saanto pay la a mapukaw dagiti “balikasko, ngem matungpalto amin.

36 Ket, kas nasaok idin, kalpasan ti “riribuk kadagidiay nga aldaw, ken ti bileg iti langit madayyeg, isunto pay la ti panagparang ti tanda ti Anak ti Tao iti langit, ket isunto ti panagladingit amin dagiti tribu; ket makitadanto ti Anak ti Tao nga ^bumay manipud iti ulep ti langit, a nabileg ken napnuan dayag;

37 Ket asino man a mangipateg iti “balikasko, saanto a maallilaw, ta umayto ti Anak ti Tao, ket itugotnanto dagiti ^banghelna a bayabayen ti naindaklan nga aweng ti trumpeta, ket “ummongendanto a sangsang-

26a Eze. 43:2.

27a PNK Israel—Ti pannaakaummong ti Israel.

29a DKK 43:24–25.

31a Mat. 28:19–20.

33a Jl. 2:10; DKK 29:14.

35a DKK 1:38.

36a JS—M 1:18.

^b PNK Maikadua a Yaay ni Jesucristo.

37a PNK Nasantuan

a Kasuratan.

^b DKK 29:11–15.

^c PNK Israel—Ti pannaakaummong ti Israel.

kamaysa dagiti nabati kadagiti pilina manipud iti uppat a sulì, manipud iti maysa a ngudo ti langit agingga iti bangir.

38 Ita adalenyo ti pangngarig ti “igos—No naganus pay dagiti sangana, ket mangrugrugi nga agbulong, ammoyo nga asidegen ti kalgaw;

39 Kasta met, kadagiti pilik, no makitadan dagitoy amin a banag, ammodanton nga asidegen, uray pay iti ridaw;

40 Ngem iti dayta nga aldaw, ken oras, awan ti asino man a “makaammo; awan, uray pay dagiti anghel ti Dios iti langit, no di la ti Amak.

41 Ngem kas kadagidi aldaw ni “Noe, kastanto met iti yaay ti Anak ti Tao;

42 Ta addanto kadakuada, kas kadagidi aldaw a sakbay ti “layus; ta agingga iti aldaw nga iseserrek ni Noe iti daong agkakaanda ken agiinumda, agassawa ken mangaskasarda;

43 Ket awan ti ammoda agingga a dimteng ti layus, ket nilapunos amin ida; isu a kastanto met iti yaay ti Anak ti Tao.

44 Kalpasanna matungpalton dayta naisurat, ta kadagiti “maudi nga aldaw, duanto ti adda iti talon, maalanto ti maysa, ket ^bmabati ti sabali.

45 Duanto ti aggilgiling iti paggilingan, maalanto ti maysa, ket mabati ti sabali;

46 Ket no ania ti ibagak iti

maysa, ibagak iti amin a tao; “agsiputkayo, ngarud, ta diyo ammo no ania nga oras ti yaay ti Apoyo.

47 Ngem ammukenyo daytoy, no ammo ti nasayaat a tao iti balay no ania nga oras ti yaay ti mannanakaw, nasiputanna koma, ket saan koma a nastreng ti balayna, ngem nakapagsagana koma.

48 Ngarud agsaganakayo met, ta iti dayta nga oras a diyo namnamaen, isu ti yaay ti Anak ti Tao.

49 Asino, ngarud, ti “napudno ken masirib a katulongan, nga inaramid ti Apo a mangituray iti pagtaengganna, a mangted kadakuada iti taraon iti naitani a panawen?

50 Nagasat dayta katulongan ti apo, nga inton umay, masarakanna a kasta; ket pudno kunak kadakayo, aramidennanto a mangituray kadagiti amin a sanikuana.

51 Ngem no dayta dakes a katulongan kunananto iti puso-na: “Itantan ti apok ti yaayna,

52 Ket rugiannanto a dangran ti padana a katulongan, ket makikaan ken makiinum kadagiti nabartek.

53 Umayto ti apo dayta a katulongan iti aldaw a dina sapsapulen, ken iti oras a dina namnamaen,

54 Ket guduannanto, ket itedna ti guduana kadagiti mana-

38a DkK 35:16.

40a DkK 39:20–21; 49:7.

41a Gen. 6:5.

42a PNK Layus idi
Panawen ni Noe.

44a PNK Maudi nga
Aldaw, Ud-udina
nga Aldaw.

^b Zac. 13:8.

46a PNK Aywanan,

Agaywan.

49a PNK Talek.

51a DkK 45:26.

ginsisingpet; addanto panagsa- ngit ken “panangemkem. 55 Ket kastoy ti idadateng ti “kanibusanan dagiti nadangkes, maibatay iti padto ni Moises, a	kinunana: Maisinadanto kada- giti tao; ngem saanto pay nga isu ti kanibusanan ti daga, ngem into no kua.
---	---

54a Mat. 8:12. 55a 2 Ne. 30:10;	DkK 1:9–10; 29:17. PNK Lubong—	Kanibusanan ti lubong.
--	---	-----------------------------------

JOSEPH SMITH—PAKASARITAAN

NAADAW MANIPUD ITI PAKASARITAAN NI JOSEPH SMITH, TI PROPETA

History of the Church, Volume 1, Kapitulo 1–5

Ibaga ni Joseph Smith ti maipanggep iti kapupuonna, dagiti kameng ti kaamaanna, ken dagiti nagkauna a nagyananda—Nagturay ti karkarna a panagessem iti maipanggep iti relihion iti akinlaud a Nueva York—Nakasagana a dumawat iti kinasirib babaen ti panangiturong ni Santiago—Agparang ti Ama ken ti Anak ket matudingan ni Joseph iti napadtuan a naespirituan a panagserbina. (Bersikulo 1–20.)

GAPU iti adu a padamag nga Ginwaras dagiti dakes ti panagpampanunotna a tao, a mainaig iti ^aibabangon ken idudur-as ti Ti ^bSimbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, amin dagitoy insangrat dagiti nagsurat a pangdadael iti pakabuklanna a kas Simbaan ken ti idudur-asna iti lubong—nagutugotak a mangisurat iti daytoy a pakasaritaan, a mangdalous iti panunot ti publiko, ket maiturong dagiti amin nga agdamdamag iti kinapudno iti kaadda dagiti pagbatayan, a kas pannakaisuratda, mainaig kaniak ken iti Simbaan, a kas iti kaadda dagiti pagbatayan iti ikutko.

2 Iti daytoy a pakasaritaan

idatagko dagiti sumagmamano a pasamak a mainaig iti daytoy a Simbaan, iti kinapudno ken kinalinteg, a kas pannakaisuratda, wenno kas iti kasasaad-da iti agdama, a kas ita [1838] a maikawalo a tawen manipud iti ^apannakabukel ti Simbaan.

3 ^aNaipasngayak iti tawen ti Apotayo a sangaribu-walo-gasut-ket-lima, iti maika-duapulo-ket-tallo nga aldaw ti Disiembre, iti ili ti Sharon, probinsia ti Windsor, estado ti Vermont. . . . Pimmanaw ti amak, ni ^bJoseph Smith, Sen., iti estado ti Vermont, ket napan idia y Palmyra, probinsia ti Ontario (Wayne itan), iti estado ti Nueva York, idi agtawenak iti sangapulok, wenno agarup a kasta. Iti agarup nga uppat a tawen kalpasan ti isasangpetna iti Palmyra, immakar ti amak a kaduana ti kaamaanna idia y Manchester a paset met laeng ti probinsia ti Ontario—

4 Ti kaamaanna a buklen ti sangapulok-ket-maysa a kararua, dagitoy, ti amak, ni ^aJoseph Smith; ti ^binak, ni Lucy Smith (a Mack ti naganna sakbay a nagasawa, nga anak ni Solomon Mack); dagiti lallaki a kakab-

1 ^{1a} PNK Pannakaisubli ti Ebangelio.

^b PNK Simbaan ni Jesucristo Dagiti Santo iti Ud-udina

nga Aldaw, Ti.

2a DkK 20:1.

3a PNK Smith, Joseph, Jr.

^b 2 Ne. 3:15.

4a PNK Smith, Joseph, Sr.

^b PNK Smith, Lucy Mack.

satko, ni “Alvin (a natay idi Nobiembre 19, 1823, iti maika-26 a tawenna), ni “Hyrum, siak, ni “Samuel Harrison, ni William, ni Don Carlos; ken dagiti babai a kakabsatko, da Sophronia, Catherine, ken Lucy.

5 Adda idi panawen iti maikadua a tawen kalpasan ti ipapanawmi iti Manchester, a nawarnak ti pammati a mapag-sasaritaan iti lugar a nagnaedanmi. Nangrugi daytoy kadagiti Metodista, ngem saan a nagbayag sa nagbalin a gagangay kadagiti amin a sekta iti dayta a rehion. Kinapudnona, kasla naaringan ti sibubukel a distrito iti dayta, ket dakkell a bilang ti nangbukel iti nadumaduma a gunglo ti pammati, a nangparnuay iti pannakakibur ken pannakasayyasayya dagiti tao, a sumagmamano ti nangipukkaw, “Imutektekanyo, adtoy!” ket ti dadduma, “Imutektekanyo, idiy!” Itaktakder ti dadduma ti pammati a Metodista, Presbitero ti dadduma, ket sumagmamano ti Bautista.

6 Ta iti baet ti naindaklan nga ayat nga impeksa dagiti napasurot kadagitoy agduduma a pammati iti panawen ti pannakapasurotda, ken ti kinaanep nga impakita dagiti pastor, a naregta a mangabbukay iti daytoy karkarna a buya ti napammatian a rikna, tapno kumappon ti amin, a kas iti pakaay-aywanda nga awag, napabus-oyanda a sumurot iti sekta a kayatda;

nupay kasta idi umadun dagiti napasurot, sumagmamano iti maysa a grupo ken sumagmamano iti sabali, nagparang a kasla ad-adda a panaginkukuna ngem iti kinapudno dagiti maipagarup a nasayaat a rikna dagiti saserdote ken dagiti napasurot; gapu ta naparnuay ti dakkell a riribuk ken gurangu—agririri dagiti agpada a saserdote, ken agpada a kimmappo; tapno ti nasayaat a riknada iti tunggal maysa, no adda man, mapukaw a mamimpinsan iti “panagsusupanget ti sao ken panagsasait ti agduduma a kapannotan.

7 Agtawenak idin iti sangapulo-ket-lima. Naawis ti kaamaan ti amak iti pammati a Presbitero, ket uppat kadakuada ti nagkameng iti dayta a simbaan, dagitoyda, ti inak, ni Lucy; dagiti kabsatko a lallaki a da Hyrum ken Samuel Harrison; ken ti kabsatko a babai a ni Sophronia.

8 Kadagitoy a panawen ti nalaus a pannakariribuk, saanak a makaidna nga agpampanot iti nauneg; ngem nupay nadagem ti riknak ken masansan a makatignay, kimmayakayak latta kadagitoy a grupo, uray no timmabunoak iti sumagmamano a panagtitiponda no ipalubos ti gundaway. Immasideg ti riknak iti pammati a Metodista iti panaglabas ti panawen, ket nakariknaak iti gartem a kumameng kadakuada; ngem nabileg unay ti kulkol ken pa-

4c DkK 137:5–6.
d PNK Smith, Hyrum.
e PNK Smith,

Samuel H.
5a Mat. 24:23.
6a PNK Panagsu-

supanget.

nagsisinnait ti agduduma a kapannunotan iti pammati, ket adayo a mapasamak iti tao a kas iti kaganusko, ken nakurang ti pampalpalatpatanna iti tattao ken bambanag, a maaddaan iti umno a pangngeddeng no asino ti nasayaat wenno asino ti dakes.

9 Makulkol no dadduma ti pannunotko, nabileg ken kasla di agressat ti pukkaw ken ariwawa. Kasupanget unay dagiti Presbitero dagiti Bautista ken Metodista, ket inaramatda amin a bileg ken kalintegan ken panangulkol a mangpaneknek kadagiti biddutda, wenno, mangted man laeng iti kapanunotan kadagiti tao a nagbiddutda. Iti sabali a bangir, agpadpada a naregta dagiti Bautista ken Metodista iti panangisayangkatda a mangpabileg iti kapanunotanda ken mangitawang kadagiti sabali.

10 Iti baet daytoy sinnait ti sasao ken di agressat a panagsisinnupanget ti kapanunotan, masansan a kunak iti bagik: Ania ti maaramid? Asino kadagitoy a grupo ti “pudno; wenno, agpapadada kadi a biddut? No maysa kadakuada ti pudno, ania kadagitoy, ken kasano ti pannakaammok?

11 Bayat ti panagsagabak iti nadagsen a parikut a ginubuay ti panagsisinnait dagitoy a grupo ti pammati, basbasaek iti maysa nga aldaw ti Surat ni Santiago, umuna a kapitulo ken makalima a bersikulo, a mabasa:

No siasino man kadakayo ti agkurang iti kinasirib, agdawat koma iti Dios; isu a mangted a sikakaasi kadagiti isu amin, ket saan a mangpabain; ket maitedto kenkuana.

12 Awan ti sabali a binatang ti nasantuan a kasuratan a simple a sibibileg iti puso ti tao malaksid ti inaramid daytoy kaniak iti daydi a kanito. Kas man la simmeksek a napnuan bileg iti amin a rikna ti pusok. Inulit-ulitko a linagip, ta ammok a no makasapul ti tunggal tao iti sirib nga aggapu iti Dios, kasapulak; ta diak ammo ti aramidek, ket malaksid no maaddaanak iti nalawlaw a pannakaawat, diakto pulos ammo; gapu ta aggigidiat ti “pannakaawat dagiti mannursuro iti pammati dagiti aggigidiat a sekta iti isu met laeng a binatang ti nasantuan a kasuratan a mangdadael iti panagtalek iti panangibanag kadagiti saludsod a kas kalikaguman ti ^bBiblia.

13 Inkeddengko idi agangay a nasken nga agtalinaedak iti kasipngetan ken pannakariribuk, wenno nasken a surotek ti panangiwawan ni Santiago, nga, agdawat iti Dios. Inkeddengko idi agangay ti “^adumawat iti Dios,” iti pangngeddeng a no ikkana iti sirib dagiti agkurang iti kinasirib, ket itdenna a sikakaasi, ken saan a mangpabain mabalin a makigasanggasatak.

14 Ngarud, kas maibatay iti daytoy ti pangngeddengko a dumawat iti Dios, napanak iti

10a PNK Kinapudno.

12a 1 Cor. 2:10–16.

b PNK Biblia.

13a PNK Kararag.

kakaywan tapno padasek. Agsa-pa idi ti nangayed, nalawag nga aldaw, karugrugi ti panagsulbod dagiti bulong iti maika-sangapulo-ket-walo-ken-dua-pulo a tawen. Umuna dayta a gündaway iti biagko a nangpadas iti kasta, ta iti baet amin dagitoy, a panangngatangata diak pulos pinadas ti “nagkararag iti mangneg.

15 Kalpasan ti ipapanko iti lugar a pinanggepko a papanan, ken ikikitak iti aglawlaw, ket nakitak a maymaysaak, nagparintumengak ket indatagko ti dawat ti pusok iti Dios. Diak pay narugian no ar-arigen, idi kellaat nga adda naisangsangayan a bileg a nangsallukob kaniak, ket addaan iti nakaskasdaaw a kabaelan a nangrimbaw kaniak a kasla nangsimbalud iti dilak tapno saanak a makapagsao. Nabalkotak iti nabengbeng a sipngget, ket simken kaniak iti dayta a kanito a kasla naikeddengen ti kellaat a panakadadaelko.

16 Ngem, iti panangibukbokko iti amin a pigsak nga “umawag iti Dios tapno ilisinak iti bileg daytoy a kabusor a nangsallukob kaniak, ken iti dayta a kanito a sisasaganaakon a rumukma iti pannakapaay ken bay-akon ti bagik a madadael—saan a ti pannakadadael iti arapaap, ngem iti bileg ti pudno a banag iti saan a makita a

lubong, nga addaan iti naisangsangayan a bileg a diak pay idi narikna iti sabali a parsua—iti daytoy laeng a kanito a napnuan iti danag, nakitak ti kasla adigi a ^blawag iti mismo a ngatuen ti ulok, a naranraniag pay ngem iti ^cinit, nga in-inut a nagpababa agingga a nagdisso kaniak.

17 Nasarakak ti bagik iti saan a nabayag a naisalakan manipud iti kabusor a nanglapped kaniak. “Nakitak ti ^bdua a Kinatao idi agdisso ti lawag kaniak, nga artapan ti lawag ken ^ctan-okda ti amin a panangiladawan, a nagtakder iti angin iti ngatuek. Maysa kadakuada ti nagsao kaniak, nga inawagannak iti nanganko, ket kinunana, intudona ti kaduana—*Daytoy ti ^dAy-ayatek nga ^eAnakko. Dumngegka Kenkuana!*

18 Ti gagarak iti papanko “panagsaludsod iti Apo ket tapno ammuen no ania ti umno kadagiti amin a sekta, tapno maammuak no ania ti pagkamengak. Ngarud, iti saan a nabayag, a naalak ti naan-anay a riknak, tapno makapagsaoak, ket sinaludsodko kadagiti Kinatao a nagtakder iti lawag iti ngatuek, no ania kadagiti amin a sekta ti umno (ta iti daytoy nga oras saanko pay pulos napanunot a biddutda amin)—no ania ti rumbeng a pagkamengak.

19 Naisungbat kaniak a nasken a saanak a kumameng iti ania

14a PNK Kararag.

16a Moises 1:20.

^b Ara. 26:13.

^c Apoc. 1:16.

17a PNK Parmata.

^b Ara. 7:55–56;

Col. 3:1.

PNK Dios, Kinadios.

^c PNK Gloria.

^d Mat. 3:17; 17:5;

3 Ne. 11:7.

^e PNK Jesucristo.

18a DkK 6:11; 46:7.

man kadagitoy, ta “biddutda amin; ket kinuna ti Kinatao a nakisao kaniak a makarimon iti imatangna amin dagiti annurotenda; a narugit amin dagidiay a propesor; nga: “^basidegda kaniak iti bibigda, ngem nakayakay ti “pusoda kaniak; isursuroda a doktrina dagiti “bilin ti tao; addaanda iti nadosan a “langa, ngem iliblibakda ti bileg nga adda iti dayta.”

20 Pinawilannak manen a kumameng iti ania man kadagitoy; ket adu a banag ti imbaga-na kaniak, a diak maisurat itoy a kanito. Idi agsubli manen ti naan-anay a riknak, nakitak ti bagik a nakadata, a kumitkita iti langit. Idi nagpukawen ti lawag, awan ti nabati a pigsak; ngem idi napasublik met la ti dadduma iti saan a nabayag, nagawidak. Ket iti panagsanggirko iti asideg ti paginuduan, sinaludsod ni nanang no ania ti mapas-pasamak. Insungbatko, “Awan ti aniamanna, didak pagdanagan—awan ti rikriknaek.” Sa kinunak ken ni nanang, “Naa-dalko a mismo a saan a pudno ti Presbiterianismo.” Kas man la nakasagana ti “tubeng, iti dayta a kasapa ti panagbiagko, a naikariak a mangpaneknek iti mangriribuk ken iti maningsinga iti pagarianna; no saan apay a nagkaykaysaandak dagiti bileg ti sipnget? Apay dagi-

ti ^bpannupiat ken panangirurumen a timmaud a maibusor kaniak, a kurang la nga iti kinamaladagak?

Saan nga awaten dagiti sumagmamano a mangaskasaba ken sabsabali a propesor ti relihion ti Umuna a Parmata—Nagdadarison ti panakairurumen ni Joseph Smith—Paneknekanna ti kinapudno ti parmata. (Bersikulo 21–26.)

21 Iti sumagmamano nga aldaw kalpasan daytoy a “parmat, nairana a naikuyogak iti maysa kadagiti mangaskasaba a Metodista, nga aktibo unay iti nasao a makaparegta a pammati; ket, iti pannakisarsaritak kenkuana iti maipanggep iti pammati, naikkanak iti gundaway a mangibaga kenkuana iti pakabuklan ti parmatak. Nasdaawak unay iti aw-awidna; saan laeng a nalag-an ti panangawatna iti pannakisaok, ngem napnuan isusuppiat, a kinunana, a maipaay amin iti sairo, nga awan dagiti banag a kas iti ^bparmata wenno “paltiing kadagitoy nga aldaw; a naikuyog dagita a banag iti panagpukaw dagiti apostol, ket awanton a pulos ti kas kadagitoy.

22 Nupay kasta, naduktalak iti saan a nabayag, nangparnuay ti panangisalaysayko iti estoria iti nalaus a gura kaniak dagiti sumagmamano a propesor ti pammati, a nakaipuonan ti nalabes

19a Sal. 14.
PNK Ikakalilis—
Ikakalilis dagiti
nagkauna a
Kristiano a simbaan.
b Isa. 29:13–14;
Eze. 33:30–31.

c PNK Ikakalilis—
Ikakalilis ti
kaaduan.
d Tit. 1:14;
DkK 45:29.
e 2 Tim. 3:5.
20a PNK Sairo.

b 2 Ne. 2:11;
DkK 58:2–4.
PNK Kinarigat.
21a PNK Umuna
a Parmata.
b PNK Parmata.
c PNK Paltiing.

a “pannakairurumen, a nagtul-tuloy nga immadu, ket nupay^bnakunengak a barito, nga ag-tawen laeng iti nagbaetan ti sangapulo-ket-uppat ken sangapulo-ket-lima, barito nga awan ti nasayaat a pagbanagan ti kasasaad ti biagna iti lubong, ngem nakatukay iti imatang dagiti nangato a tao nga umdas a mangriing iti publiko a bumusor kaniak, ken mangpataud iti napait a panangirurumen; ket gagangay daytoy iti amin a sekta—nagkaykaysada amin a mangidadanes kaniak.

23 Isu metten ti gapuna a napasnek ti panangpampanunotko, ken masansan idin, a karkarna unay iti di am-ammo a barito, nga agtawen laeng iti apaglabes a sangapulo-ket-uppat, ken maysa, pay, nga agrigrigat nga agsapul iti agpaay kenkuana iti inaldaw, ket rumbeng a mapanunot a maysa a tao a naan-anay ti kinapategna a mangawis iti imatang dagiti naindaklan kadagiti kalatakan a sekta ti panawen, ken ti kabaelan a mamataud kadakuada ti espiritu ti kapaitan a panangidadanes ken pananguyaw. Ngem nakasasdaaw man wenno saan, ket kasta a pudno, ket masansan a mangipaay iti nakaro a leddagan kaniak.

24 Nupay kasta, pudno unay a nakakitaak iti parmata. Pinampanunotko manipud idin, mayarngi unay ti riknak ken ni

“Pablo, idi^bikalakagna ti bagina iti sango ni Ari Agripa, ket insalaysayna ti napasamak iti parmata idi makakita iti lawag, ken nakangngeg iti timek; ngem bassit-usit latta ti namati kenkuana; sumagmamano ti nagkuana a saan a napudno, sumagma-mano ti nagkuana nga agmauyong; ket inumsi ken inuyawda. Ngem saan a nadadael dagitoy ti kinapudno ti parmata. Nakakita iti parmata, ammona dayta, ket saan a mabarungsi ti amin a panangirurumen iti sirrok ti langit; ket uray no gudasendanto pay, ammona latta, ket dinanto malipatan agingga iti maudi nga angesna, nga agpada a nakakita iti lawag ken nakangngeg iti timek a nakisao kenkuana, ket awan ti asino man iti lubong a makagutugot kenkuana a mangpanunot wenno mamati iti sabali.

25 Ket kasta met kaniak. Nakakitaak nga agpayso iti lawag, ket nakakitaak iti dua a “Kinatao iti tengnga dayta a lawag, ket pudno a kinasoadak; ket nupay kinaguradak ken indadanesdak gapu iti panagkunak a nakakitaak iti parmata, pudno nga agpayso; ket bayat ti panangirurumenda kaniak, ken inuyawdak, ken nagisawangda iti amin a kita ti sinasairo a maibusor kaniak a di met pudno, a nakai-gapuan ti panagkunak iti pusok: Apay nga irurumendak iti panagsaok iti pudno? Pudno a

22a San. 5:10–11.
PNK Idadanes,
Panangidadanes.

b 1 Sam. 16:7;
Alma 37:35.
24a PNK Pablo.

b Ara. 26:1–32.
25a JS—P 1:17.

nakakitaak iti parmata; ket asi-noak koma a makaparukma iti Dios, wenno apay a kayat ti lubong nga ilibakko ti pudno a nakitak? Ta nakakitaak iti parmata; ammok dayta, ken ammok nga ammo ti Dios dayta, ket diak ^bmapaglikudan, wenno mangpanggep iti kasta; ta ammok a no aramidek ti kasta agbasolak iti Dios, ket makednganakto.

26 Napnekkon ti panunotko no maipanggep kadagiti sekta ti lubong—a saankon a pagrebbengan ti tumipon iti ania man kadakuada, ngem ituloyko ketdi ti narugiak agingga a matituronak manen. Napaneknekak a pudno ti “pammaneknek ni Santiago—a mabalin ti tao nga agkurang iti kinasirib ti dumawat iti Dios, ket maikkanto, ken saan a mapaidaman.

Agparang ni Moroni ken ni Joseph Smith—Maammuan to kadagiti amin a pagilian ti nagan ni Joseph iti naimbag ken dakes—Ibaga kenkuana ni Moroni ti maipanggep iti Libro ni Mormon ken ti yaay ti panangukom ti Apo, ket adu a nasantuan a kasuratan ti inadawna—Maipalgak ti nakaidulinan dagiti balitok a pinanid—Ituloy ni Moroni nga iwanwan ti Propeta. (Bersikulo 27–54.)

27 Intuloyko nga inaramid dagiti gagangay a pagrebbengak iti biag agingga iti maika-duapulo-ket-maysa ti Septiembre, sangaribu-ket-walo-gasut-ken-duapulo-ket-tallo, iti amin a panawen a panagtutuok iti nala-

bes a pannakairurumen iti ima ti amin a kita ti tao, relihioso man wenno saan, agsipud ta intuloyko ti nangipaneknek a nakakitaak iti parmata.

28 Bayat ti panawen a nagbaetan ti pannakakitak iti parmata ken ti tawen a sangapulo-ket-walo-gasut-ken-duapulo-ket-tallo—gapu ta napawilanak a kumappon kadaydi nga aldaw iti ania man kadagiti sekta ti pammati, ken addaak pay la iti kaganus ti tawenko, ken inrurumen dagiti maibilang koma a gagayyemko ken nangiparikna kaniak iti kinaimbag, ken nangipagarup a naallilawak a manggun-od iti maikanatad ken mannakaawat a wagas a mangisalikan kaniak—nabatiak iti amin a kita ti “pannulisog; ken, iti pannakipulapolko iti amin a kita ti gimong, masansan a maikursongak iti minamaag a bidut, ken makaipakita ti kinalupoy ti agtutubo, ken ti kinarasi ti kinatao; a, ladingitek a sawen, mangitunda kaniak iti nadumaduma a pannulisog, a basol iti imatang ti Dios. Iti panangipudnok iti daytoy, awan ti nasken a mangipagarup a nakaaramidak iti ania man a dakkel wenno nadagsen a basbasol. Awan iti kinataok ti panggep a mangaramid iti dayta iti kaano man. Ngem nagbasolak iti di panangikankano, ket no daduma naisursurotak iti naragsak a grupo, kdp., a saan a napamaysa iti dayta a kinatao a nasken a taginayonen ti maysa a

^btinudingan ti Dios a kas kaniak. Ngem saan a karkarna unay daytoy iti asino man a makalagip iti kinaubingko, ken nairuam iti nakayanakak a kinaragsak.

29 Kas bunga dagitoy a banag, masansan a mariknak a nagbasolak gapu iti kinalupoyko ken dagiti pagkurangak; idi, iti sardam ti nasao a maika-duapulo-ket-maysa ti Septiembre, idi nakaiddaakon iti kamak iti dayta a rabii, inkagumaak ti “nagkararag ken immararaw iti Mannakabalin a Dios iti pamakawanna kadagiti amin a basolko ken kinasarik, ken kasta met iti panangipakaammona kaniak, tapno maammua ti kasasaadko ken pagsaadak kenkuana; ta addaanak iti naananay a panagtalek a mangtunoy iti nailangitan a pakaammo, a kas naaramidkon.

30 Bayat ti yaawagko iti Dios, natakuatak ti lawag nga aganaraar iti siledko, a nagtultuloy a rimmaniag agingga a nalawlawagen ti siled ngem iti tengnga ti aldaw, sa kellaat a nagparang ti maysa a “kinatao iti abay ti katrek, a nakatakder iti angin, gapu ta saan a nasagid dagiti dapanna ti basar.

31 Nagkawes iti nalawa a roba a naisangsangayan ti “kinapurawna. Kinapuraw nga awan ti umartap iti nakitakon ditoy daga; wenno patiek koma nga

adda naaramid iti daga a kas iti kinapuraw ken kinaraniagna. Awan ti abbong dagiti dakulapna, kasta met dagiti takiagna, a nangatngato ngem bassit iti pungupungan, ket, kasta met nga awan abbong dagiti dapanna, a kas kadagiti sakana, iti ngatuen ti palaypalayna. Agparang met ti ulo ken ti tenggedna. Natakuatak nga awan ti sabali nga aruatenna malaksid ti roba, gapu ta silulukat, ket makitak ti barukongna.

32 Saan la a ti roba ti naisangsangayan ti kinapurawna, ngem “nailangitan ti pakabuklan ti kinataona nga awan ti makailadawan, ket pudno a kasla iti ^bkimat ti langana. Nalabes ti kinalawag ti siled, ngem saan a kas iti nangbalkot iti kinataona. Iti umuna a panangkitak kenkuana, “nagbutengak; ngem ininut a napukaw ti butengko.

33 Inawagannak iti “naganko, ket kinunana kaniak nga isu ti mensahero a naibaon kaniak manipud iti yan ti Dios, ket Moroni ti naganna; nga adda paaramid ti Dios kaniak; a masapul nga agpaay ti naganko kadagiti naimbag ken dakes iti amin a pagilian, kakabsat ken pagsasao, wenno agpadanto a naimbag ken dakes ti sawen ti amin a tao.

34 Kinunana nga adda “libro a naidulin, naisurat kadagiti ^bba-

28b PNK Akem,
Tinudingan ti
Dios, Pagakeman.

29a PNK Kararag.

30a PNK Anghel, Dagiti;
Moroni, Lalaki nga
Anak ni Mormon.

31a Ara. 10:30; 1 Ne. 8:5;

3 Ne. 11:8.

32a 3 Ne. 19:25.

PNK Gloria.

b Ex. 34:29–35;

Hel. 5:36; DkK 110:3.

c Ex. 3:6;

Ether 3:6–8, 19.

33a Ex. 33:12, 17;

Isa. 45:3–4.

34a PNK Libro
ni Mormon.

b PNK Balitok
a Pinanid.

litok a pinanid, a mangted iti pakasaritaan dagiti immuna a nagingdeg iti daytoy a kontinente, ken ti puon a naggapuanda. Kinunana pay a linaonna ti ^cpakabuklan ti agnanayon nga Ebanghelio, kas inyawat ti Mangisalakana kadagiti nagkauna a nagingdeg.

35 Kasta met, nga adda dua a bato iti pirak a bai—ket dagitoy a bato, a naimuntar iti ^akalasag, ti mangbukel iti maaw-awagan iti ^bUrim ken Tumim—a nairaman kadagiti pinanid a naidulin; ket naited ken naaramat dagitoy a bato dagiti nabukel a ^{“c”}mammadto” iti nagkauna wenno immuna a panawen; ken insagana ida ti Dios nga agpaay iti pannakaipatarus ti libro.

36 Kalpasan ti panangibagana kaniak kadagitoy a banag, inrugina ti nagadaw kadagiti padto iti ^aDaan a Tulag. Immuna nga inadawna ti paset ti maikatlo a kapitulo ti ^bMalakias; ken inadawna met ti maikapat wenno maudi a kapitulo ti isu met laeng a padto, nupay adda bassit pakaigidiatanna iti mabasa iti Bibliatayo. Idinto nga adawenna ti umuna a bersikulo a kas mabasa kadagiti librotayo, inadawna ketdi a kas iti daytoy:

37 *Ta adtoy, dumtengto ti “aldaw a ^bmanguram a kas urno, ket amin dagiti napalangguad, wen, ken amin nga agaramid iti kinadangkes mauranto a kas ^cgarami; ta puoranto ida dagiti umay, kinuna ti Apo ti Pangen, nga awanto ti mabati kadakuada nga uray no ramut wenno sanga.*

38 Ket manen, inadawna ti maikalima a bersikulo a kas iti daytoy: *Adtoy, ipalgakkonto kadakayo ti “Kinasaserdote, babaen ti ima ni ^bElias a propeta, sakbay ti idadatang ti naindaklan ken nakaalalingget nga aldaw ti Apo.*

39 Maigidiat met ti panangadawna iti sumaruno a bersikulo: *Ket imulananto iti puso dagiti annak dagiti ^akari a naaramid kadagiti amma, ket ^bumasidegto ti puso dagiti annak kadagiti ammada. Ket no saanto a kasta, madadelto a mamimpinsan ti daga iti yaayna.*

40 Mainayon kadagitoy, inadawna ti maika-sangapulo-ketmaysa a kapitulo ti Isaias, a kinunana a dandanin maipatungpal daytoy. Inadawna met ti maikatlo a kapitulo ti Dagiti Aramid, ti maika-duapulo-ketdua ken maika-duapulo-ket-tallo a bersikulo, a kas iti pakabuklanda iti Baro a Tulagtayo. Kinunana a ni Cristo dayta a

34c PNK Pannakaisubli ti Ebanghelio.

35a Lev. 8:8.

PNK Kabal.

b Ex. 28:30.

PNK Urim

ken Tumim.

c PNK Mammadto.

36a PNK Daan a Tulag.

b PNK Malakias.

37a PNK Maikadua a

Yaay ni Jesucristo.

b 3 Ne. 25:1–6;

DkK 64:23–24.

PNK Daga—

Pannakadalus

ti daga; Lubong—

Kanibusanan ti

lubong.

c Nah. 1:8–10;

1 Ne. 22:15, 23;

2 Ne. 26:4–6;

DkK 29:9.

38a PNK Tulbek ti

Kinasaserdote;

Kinasaserdote.

b DkK 27:9; 110:13–16.

PNK Propeta Elias.

39a Gal. 3:8, 19.

b PNK Kapupuon;
Pannakaisalakana
dagiti Natay.

“propeta; ngem saan pay a dimteng ti aldaw a ^amaipusingto kadagiti tao dagiti di dumngeg iti timekna,” ngem asidegen ti yaayna.

41 Inadawna met ti maikadua a kapitulo ti “Joel, manipud iti maika-duapulo-ket-walo a bersikulo agingga iti maudi. Kinunana met a saan pay a natungpal daytoy, ngem dandanin. Ket innayonna pay a dandanin ti kinaan-anay dagiti ^bGentil. Adu pay a sabali a binatog ti nasantuan a kasuratan ti inadawna, ket nangted iti adu a pammalawag a saan a mabalin nga agapaden ditoy.

42 Ket imbagana manen kaniak, nga inton maalak dagiti pinanid a nasaona—ta saan pay a dimteng ti panawen a pannakaalada—nasken a diakto ipakita dagitoy iti uray siasino; kasta met ti kalasag a kadua ti Urim ken Tumim, kadagitinto laeng maibilin kaniak a pangipakitaak; ket madadaelakto no diak agtungpal. Bayat ti pannakisasaona kaniak maipanggep kadagiti pinanid, nalukatan ti parmata iti “panunotko ket nakitak ti lugar a nakaidulinan dagiti pinanid, ket nakalawlawag ken naisalsalumina isu nga ammok manen ti lugar idi sarungkarak.

43 Kalpasan daytoy a pannakisao, nakitak ti lawag iti siled a napardas a nangbalkot iti tao a nakisao kaniak, ket nagtultu-

loy a kasta agingga a simmipnget manen ti siled, malaksid ti nangbalkot kenkuana; idi, kellaat a nakitak, arigna, a naglukat ti dana a kumamang iti langit, ket nagpangato agingga a namimpinsan a nagpukaw, ket nabati ti siled a kas met laeng iti sigud sakbay a nagparang daytoy nailangitan a lawag.

44 Nagiddaak a mangpampapunot iti naisalsalumina a buya, ken masmasdaaw iti imbagakaniak daytoy karkarna a mensahero; idi iti kairut ti “panagpampapunotko, kellaat a nadtuktalak a mangrugi manen nga aglawag ti siledko, ket iti apagdarikmat, kasla ti sigud, adda manen ti isu met laeng a nailangitan a mensahero iti abay ti iddak.

45 Inrugina, ket inulitna manen dagiti imbagana iti immuna nga isasarungkarna, nga awan ti uray bassit a nagdumanda; sa kalpasanna, imbagana kaniak ti naindaklan a panangukom a mapasamakto ditoy daga, ti nakaam-amak a panagsaknap ti bisin, ranget, ken angol; ket mapasamakto ditoy daga iti daytoy a kaputotan dagiti naladingit a pannakaukom. Kalpasan ti panangisalaysayna kadagitoy a banag, nagpangato manen a kas iti immuna.

46 Iti daytoy a kanito, nadag-sen dagiti panangipapan nga immapay iti panunotko, ket awan ti umapay a turog ka-

40a Deut. 18:15–19.
b 3 Ne. 20:23; 21:20.

41a Ara. 2:16–21.

b Rom. 11:11–25;
Dkk 88:84.
PNK Gentil.

42a PNK Panunot.
44a PNK Utoben.

niak, ket nagiddaak a masmasdaaw kadagiti agpadpada a nakita ken nangngegak. Ngem anian a siddaawko idi makitak ti sigud a mensahero iti abay ti iddak, ket nangngegko nga insawangna wenno inulitna manen kaniak dagiti isu met laeng a banag a kas kadagiti immuna; ket innayonna nga agannadak, ta padasennakto a “sulisogen ni ^bSatanas (a gapu iti napanglaw a kasasaad ti kaamaan ti amak), a mangala kadagiti pinanid iti gagem a bumaknang. Imparitna kaniak daytoy, a kinunana a masapul nga awan ti sabali a gandatko iti panangalak kadagiti pinanid no di ti pakaidayawan ti Dios, ken masapul a saanak a maawis iti sabali a ‘gagem malaksid ti panangipasdek iti pagarianna; no saan diak ida maala.

47 Kalpasan daytoy maikatlo nga isasarungkar, nagpangato manen iti langit a kas idi, ket nabatiak manen a mangub-ubog iti kinakarkarna ti napadasak; idi kalpasan ti maikatlo a nagpangato ti nailangitan a mensahero manipud iti yanko, dandani naigiddan ti panagtaraok ti kawitan a nakaammuak a parbangonen, a kaipapananna a nagpatnagkami a nagsarsarita.

48 Di nagbayag, bimmangonak iti iddak, ket, kas iti nakairuamak, sinangok dagiti nasken nga aramidek iti dayta nga aldaw; ngem iti panangpadasko nga agtrabaho a kas iti napalpala-bas, naduktalak a naugotanak

iti pigsak ket saanak a makapagtrabaho. Nadlaw ti amak, a kaduak nga agtartrabaho, nga ad-da di nasayaat a mapaspasamak kaniak, ket pinagawidnak. Rinugiak ti nagna nga agawid; ngem, iti iruruarko iti alad ti talon a yanmi, napukaw a namimpinsan ti pigsak, ket nadalupoak iti daga, ket sumagmamano a kanito a naawananak iti puot.

49 Ti immuna a banag a nalagipko ket ti timek a nakisao kaniak, nga aw-awagannak iti naganko. Timmangadak, ket nakitak ti sigud a mensahero a nakatakder iti ngatuen ti ulok, a nalikmut iti lawag a kas idi damo. Inulitna manen kaniak ti amin nga imbagana iti napalabas a rabii, ket imbilinna a mapanak iti “amak ket ibagak kenkuana ti parmata ken dagiti bilin a naawatko.

50 Nagtungpalak; nagsubliak iti amak iti talon, ket inulitko kenkuana ti amin a banag. Imbagana kaniak a naggapu daytoy iti Dios, ket imbagana a mapanak ken aramidek ti imbilin kaniak ti mensahero. Pimmanawak iti talon, ket napanak iti lugar nga imbaga ti mensahero a nakaidulinan dagiti pinanid; ket gapu iti kinalawag ti parmata a naited kaniak maipapan iti daytoy, nailasinko a dagus ti lugar apaman a nakadanonak idia.

51 Asideg iti purok ti Manchester, probinsia ti Ontario, Nueva York, ti yan ti “turod a kalalai-

46a PNK Sairo.
b PNK Sulisogen,
Sulisog.

c DkK 121:37.
49a PNK Smith,
Joseph, Sr.

51a PNK Cumorah,
Turod ti.

nganna iti kadakkel, ken kata-yagan iti aglawlaw. Iti akinlaud a paset daytoy a turod, iti saan nga adayo iti tuktok, iti pandag ti panakkelen a bato, adda dagiti pinanid, a naidulin iti kahon a bato. Napuskol daytoy a bato ken nagtimbukel a nagtimburog iti tengnga, ken naginduyas iti igidna, isu a makita ti akin-tengnga a pasetna a pimissuol iti daga, ngem nagaburan iti daga ti aglawlaw nga igidna.

52 Idi naikkatkon ti daga, nagsapulak iti barreta, nga insengngatko iti sirok ti igid ti bato, ket binasuelko babaen ti bassit a pigsak. Kimmitaak iti uneg, ket nakitak sadiay dagiti “pinanid, ti ^bUrim ken Tumim, ken ti ^ckalasag, a kas nasao ti mensahero. Naaramid ti kahon a naganan dagitoy iti napidipid a batbato a kasla semento. Adda iti lansad ti kahon ti dua a bato a naisungangat iti kahon, ket naparabaw kadagitoy a bato dagiti pinanid ken dadduma pay a banag.

53 Pinadasko nga iruar ida, ngem imparit ti mensahero, ket naibaga manen a di pay dimteng ti panawen a pannakairuarda, ket di pay mabalin, agingga a mapalabas ti uppata a tawen manipud iti dayta a panawen; ngem imbagana a rumbeng a mapanak iti dayta a lugar iti apagisu a makatawen manipud iti dayta a kanito, ket agkitakami, ket rumbeng nga

itultuloyko ti umay agingga iti panawen a mabalinen nga iruar dagiti pinanid.

54 Ngarud, kas iti naibilin kaniak, napanak iti gibus ti tunggal tawen, ket nasarakak sadiay iti tunggal isasarungkarko ti isu met laeng a mensahero, ken imawatak iti panangiwanwan ken kinasaririt manipud kenkuana iti tunggal panagsaritami, a sidadayaw iti kayat ti Apo nga aramiden, ken no kasano ken no ania a wagas ti panna-kaimaton ti “pagarianna iti ududina nga aldaw.

Ikallaysa ni Joseph Smith ni Emma Hale—Awatenna dagiti balitok a pinanid manipud ken ni Moroni ket ipatarusna ti sumagmamano a kitikit—Ipakita ni Martin Harris ken ni Propesor Anthon dagiti kitikit ken patarus, nga agkuna: “Diak makabasa iti nakaserra a libro.” (Bersikulo 55–65.)

55 Gapu ta saan nga umdas ti nailubongan a kabaelan ti amak, nasken nga agtrabahokami a nasayaat, iti agmalmalem, no adda gundaway, wenno saankami nga agbiag. Addakami iti balay no dadduma, no dadduma iti sabali a lugar, ket babaen ti agtultuloy a panagagawa naaddaankami iti umdas a kasapulan.

56 Iti tawen 1823 nagsagrap ti kaamaan ti amak iti nakaro a rigat iti pannakatay ti inauna a kabsatko, a ni “Alvin. Iti Oktubre 1825, nagtrabahuak iti nanus a lakay nga agnagan iti

52a Morm. 6:6.
PNK Balitok
a Pinanid.
b PNK Urim

ken Tumim.
c PNK Kabal.
54a PNK Pagarian
ti Dios wenno

Pagarian ti Langit.
56a DkK 137:5–8.

Josiah Staal, nga agnaed iti probinsia ti Chenango, Estado ti Nueva York. Nadamagna ti pananglukat dagiti Espaniol iti mayasa a pagminasan iti pirak idia Harmony, probinsia ti Susquehanna, Estado ti Pennsylvania; ket, sakbay ti panagtrabaho kenkuana, agkalkalin, tapno, bareng, makakali iti minas. Kalpasan ti pannakipag-yanko kenkuana, innalanak, a kaduak dagiti katulonganna, a makipagkali iti pagminasan ti pirak, a nagtultuloy a nagtrabahuan iti dandani makabulan, nga awan ti nagaan ti aramidmi, ket nagballigiak idi agangay a nangisingasing iti lakay nga isardengmin ti agkali. Dita ti nanipudan ti nagwaras a damag maipanggep iti panagkalkalik iti kuarta.

57 Bayat ti panawen a panagtrabaho, nagkaseraak ken ni Mr. Isaac Hale, iti dayta a lugar; sadiay ti immuna a nakakitaak iti asawak (ti balasangna), ni Emma Hale. Iti maika-18 ti Enero 1827, nagkallaysakami, idi agtartrabahoak pay laeng ken ni Mr. Staal.

58 Gapu iti nagtultuloy a panangipapilitko a nakakitaak iti parmata, sinursurotnak pay laeng ti pannakairurumen, ket nalaus ti isusupiat ti kaamaan ti ama ti asawak iti panagassawami. Masapul unay, ngarud, nga ikamangko iti sabali a lugar; isu a napankami ken nagkal-

laysakami iti balay ni Squire Tarbill, iti South Bainbridge probinsia ti Chenango, Nueva York. Kalpasan la unay ti kallaysak, pinanawak ni Mr. Staal, ket napanak iti amak, ket naki-pagtalonak kenkuana iti dayta a panawen.

59 Dimteng ti panawen a panakaala dagiti pinanid, ti Urim ken Tumim, ken ti kalasag. Iti maika-duapulo-ket-dua nga aldaw ti Septiembre, sangaribuwalo-gasut-ken-duapulo-ket-pito, nga ipapanko manen iti lugar a nakaidulinanda iti gibus ti sabali a tawen, inyawat ida ti sigud a nailangitan a mensahero babaen daytoy a paganetget: a siak ti rumbeng a mangaywan kadagitoy; a no baybay-ak ida, wenno gapu iti pannakaliwayko, nasken a maisinaak; ngem no aramatek ti amin a kabaalak a mangitalimeng kadagitoy, agingga nga alaen ida ti mensahero, masapul a masaknibanda.

60 Naammuak ti gapuna idi agangay no apay a naipaganetget ti panangitalimengko kadakuada, ken no apay a kinuna ti mensahero a no naaramidkon ti nasken nga aramidek alaenanto ida. Ta di pay nagbayag a naammuan nga addada kaniak, awan sardayna a pammit ti inaramat tapno maagawda kaniak. Naaramat amin a mabalin nga aramiden a panglakagan para iti dayta a gagem. Nagbalin a napapait ken nakarkaro ngem

57a PNK Smith,
Emma Hale.
58a PNK Idadan,
Panangidadanes.

59a JS—P 1:42.
b PNK Nasantuan
a Kasuratan—
Dagiti maitalimeng

a nasantuan
a kasuratan.

idi ti panangirurumen, ket nagtultuloy ti adu a nagpanggep a mangala kadagitoy manipud kaniak agingga iti mabalin. Ngem babaen ti sirib ti Dios, nagtalinaedda a natalged kadagiti imak, agingga a natungpal-ko ti naikeddeng nga aramidek. Idi, babaen ti napagtulagan, alanen ida ti mensahero, inyawatko ida kenkuana; ket addada iti aywanna agingga ita, iti mai-kadua nga aldaw ti Mayo, sangaribu-walo-gasut-ken-tallo-pulo-ket-walo.

61 Nupay kasta, nagtultuloy pay laeng ti riribuk, ket insaknap ti saosao nga addaan iti rinibu a dila ti kinaulbod maipanggep iti kaamaan ti amak, ken maipanggep kaniak. No saritak amin a rinibu a pasetda, adu a libro ti pakaisuratanda. Nupay kasta, nakaro unayen ti panangparparigatda kaniak ket kasapulanen a panawak ti Manchester, ket mapankami iti asawak iti probinsia ti Susquehanna iti estado ti Pennsylvania. Iti panagrubrubuatmi—kasla dimi kabaelan gapu iti kinapanglaw, ken iti pamarparigatda kadakami a kasla awanen ti mabalin a maaramid tapno makapagtuloy—iti baet ti panagtutuokmi nakasarakkami iti natakngeng a gayyem a managan iti “Martin Harris, a simmarungkar kadakami ken nangted kaniak iti limapulo a doliar a katulonganmi nga agbiahe. Agnaed ni Mr. Harris iti ili ti Palmyra, probin-

sia ti Wayne, iti estado ti Nueva York, ken mabigbig a mannalon.

62 Babaen daytoy nairana a tulong nakadanonak iti lugar a naituding a papanak iti Pennsylvania; ket dagus a rinugiak a sinakar dagiti kitikit kadagiti pinanid apaman a nakasangpetak. Adu ti nasakarko kadagitoy, ket babaen ti “Urim ken Tumim naipatarusko ti sumagmamano kadakuada, nga inaramidko iti nagbaetan ti idadatengko iti balay ti katugangak a lalaki, iti Disiembre, ken iti sumuno a Pebrero.

63 Iti daytoy a bulan ti Pebrero, immay iti lugarmi ti nasao a Mr. Martin Harris, innalana dagiti kitikit nga inadawko kadagiti pinanid, ket intugotna ida iti ciudad ti Nueva York. No ania man ti mapasamak kenkuana ken dagiti kitikit, ibasarko iti palawagna iti napasamak, kas iti panangisalaysayna kaniak kalpasan ti panagsublina, a kas iti sumaganad:

64 “Napanak iti ciudad ti Nueva York, ket impakitak dagiti kitikit a naipatarusen, nakairamanan dagiti patarus, ken ni Propesor Charles Anthon, ti madaydayaw iti pannakabigbigna iti lubong ti literatura. Imbaga ni Propesor Anthon nga umno ti patarus, a nasaysaysaat pay ngem iti nakitanan a patarus manipud iti Egipto. Impakitak met kenkuana dagiti di pay naipatarus, ket imbagana nga Egipto, Caldiko, Asiriko,

ken Arabiko dagitoy; ken imbagana a pudno dagitoy a kitikit. Inikkannak iti sertipiko, a mamasingked kadagiti tao iti Palmyra a pudno dagitoy a kitikit, ken kasta met nga umno ti pannakaipatarusda. Innalak ti sertipiko ket imbolsak, ket agpakadaak koman, idi pagsubliennak ni Mr. Anthon, ket dinamagna kaniak no kasano ti pannakasapul ti agtutubo a lalaki nga adda balitok a pinanid iti lugar a nakasarakanna kadagitoy. Insungbatko nga imbaga kenkuana ti anghel ti Dios.

65 “Ket kinunana kaniak, ‘Kitaek man dayta sertipiko.’ Inruarko iti bolsak ket intedko kenkuana, idin innala ken pinigispigisna, a kinunana nga awan itan ti masasao nga agserserbi nga “anghel, ken kasta met nga ipatarusna dagiti pinanid no itedko kenkuana. Imbagak kenkuana a ^bnakadulin dagiti daduma a pinanid, ken kasta met a mapawilanak a mangitugot kadagitoy. Insungbatna, ‘Diak mabasa ti nakaserra a libro.’ Pinanawak ket napanak ken ni Dr. Mitchell, a nangpatalged iti kinuna ni Propesor Anthon maipapan kadagiti kitikit ken ti patarus.”

. . . .

Agserbi ni Oliver Cowdery a para surat iti pannakaipatarus ti Libro ni Mormon—Umawat da Joseph ken Oliver iti Kinasaserdote nga Aaron

manipud ken ni Juan a Mammuniag—Mabuniaganda, maordenan ken umawatda ti espiritu ti panagipadto. (Bersikulo 66–75).

66 Iti maikalima nga aldaw ti Abril 1829, immay ni “Oliver Cowdery iti balayko, agingga a diak nakitan a pulos. Imbagana kaniak a gapu ta mangisursuro iti asideg a pagadalan iti pagnaedan ti amak, ken gapu ta maysa ti amak kadagiti naibanon iti pagadalan, nagkasera iti maysa a panawen iti balayna, ket bayat ti kaaddana sadiay, naisaritada kenkuana ti maipanggep iti pannakaalak kadagiti pinanid, isu nga immay nagdamag kaniak.

67 Dua nga aldaw kalpasan ti isasangpet ni Mr. Cowdery (iti maikapito ti Abril) rinugiak nga impatarus ti Libro ni Mormon, ket rinugianna ti nangisurat para kaniak.

. . . .

68 Intultuloymi pay laeng ti agipatarus, idi, iti sumuno a bulan (Mayo 1829), napankami iti kakaywan iti maysa nga aldaw tapno agkararag ken agsaludsod iti Apo maipanggep iti “panagbuniag para iti ^bpannakaugas dagiti basol, a nasarkanmi a naagapad iti patarus dagiti pinanid. Idi ngarud ta ar-aramidenmin, agkarkararag ken umaw-awag iti Apo, bim-maba ti ‘mensahero manipud iti langit iti naraniag nga ^dulep,

65a PNK Anghel, Dagiti.

^b Isa. 29:11–12;

2 Ne. 27:10;

Ether 4:4–7.

66a PNK Cowdery,

Oliver.

68a PNK Buniag,

Panagbuniag.

^b PNK Pannakaugas

ti Basbasol.

^c PNK Juan a

Mammuniag.

^d Num. 11:25;

Ether 2:4–5, 14;

DkK 34:7.

ket idi ipatayna dagiti ^edakulapna kadakami, ^finordenannakami, a kinunana:

69 *Kadakayo padak a katulongan, iti nagan ti Mesias, italekko ti ^aKinasaserdote nga Aaron, a manggigem kadagiti tulbek iti panagserberi dagiti anghel, ken ti ebanghelio ti panagbabawi, ken ti panagbuniag babaen ti pannakaipabatok iti danum para iti pannakaugas ti basbasol; ket daytoy saanton a mapukaw pay iti daga agingga a mangipaay manen dagiti lallaki nga annak ni ^bLevi iti daton iti Apo iti kinalinteg.*

70 Kinunana nga awan ti bileg daytoy Kinasaserdote nga Aaron a mangipatay kadagiti dakulap para iti ^asagut ti Espiritu Santo, ngem maisagutto daytoy kadatayo kalpasanna; ket binilinnakami a mapan tapno mabuniagan, ken inikkannakami iti annuroten a nasken a buniagak ni Oliver Cowdery, ket bunia-gannak met kalpasanna.

71 Kas mayataday iti daytoy napankami ken nabuniagan. Immuna a binuniagak, sa insarunonak a binuniagan—kalpasanna impatayko dagiti dakulapko iti ulona ket inordenak iti Kinasaserdote nga Aaron, ket kalpasanna impatayna met dagiti dakulapna kaniak ket inordenannak iti umasping a Kinasaserdote—a kas naibilin kadakami.*

72 Imbaga ti mensahero a simmarungkar kadakami iti daytoy a pagteng ken nangipaay kadakami iti daytoy a Kinasaserdote, a Juan ti naganna, a kas iti awag ken ni ^aJuan a Mammuniag iti Baro a Tulag, ken inaramidna daytoy babaen ti panangwardas da ^bPedro, ^cSantiago ken ^dJuan, nga agikut kadagiti ^etulbek ti Kinasaserdote a ^fMelchizedek, ti Kinasaserdote, kinunana, a maipaayto kadakami iti naituding nga aldaw, ket

* Kastoy ti panangiladawan ni Oliver Cowdery kadagitoy a pasamak: “Dagitoy ti aldaw a dinto malipatan—nga agtugaw a dumngeg iti aweng ti timek a naidikta babaen ti pammaregta ti langit, a nangriing iti kaungan a panagyaman daytoy a sidong! Intultuloyko iti inaldaw, nga awan ressatna, nga insurat ti agtaud iti ngiwatna, bayat ti panagipatarusna babaen ti Urim ken Tumim, wenna, kas nasanon dagiti Nephite, ‘Dagiti Parayulog,’ iti pakasaritaan wenna kasuratan a mawagan iti ‘Ti Libro ni Mormon.’

“Tapno maipakaammo, uray iti sumagmamano a balikas laeng, ti makaparegta a pakaammo nga inted ni Mormon ken ti napudno nga anakna, ni Moroni, maipanggep kadagiti tao a naayat ken naipangruna iti langit, mangsukat iti agdama

68e P ti P 5.

PNK Dakulap,
Panangipatay iti.

^f PNK Turay; Orden,
Pannakaorden.

69a PNK Kinasaserdote
nga Aaron.

^b Deut. 10:8;
DkK 13; 124:39.

PNK Levi—Ti
tribu ni Levi.

70a PNK Sagut ti
Espiritu Santo.

72a PNK Juan a
Mammuniag.

^b DkK 27:12–13.
PNK Pedro.

^c PNK Santiago,

Lalaki nga Anak
ni Zebedeo.

^d PNK Juan, Lalaki nga
Anak ni Zebedeo.

^e PNK Tulbek ti
Kinasaserdote.

^f PNK Kinasaserdote
a Melchizedek.

kasta met a maawaganakto iti umuna nga ^aElder ti Simbaan, ket isu (ni Oliver Cowdery) ti maikadua. Maika-sangapuloket-lima nga aldaw ti Mayo 1829 idi, a naordenankami iti ima daytoy a mensahero, ken nabuniagan.

73 Apagaonmi iti danum kalpasan ti pannakabuniagmi, nariknamin ti naindaklan ken nagloriaan a bendision manipud iti Nailangitan nga Ama. Apagbuniagko ken ni Oliver Cowdery, simrek a dagus ti ^aEspiritu Santo kenkuana, ket timmakder ken ^bnagipadto iti adu a banag a napasamak iti saan a nabayag. Ket manen, apagbuniagna kaniak, naaddaanak met iti espiritu ti panagipadto, idi iti panagtaktakderko, impadtok ti pangrangpaya daytoy a Simbaan, ken adu a banag a maipanggep iti Simbaan, ken daytoy a kaputotan dagiti annak ti tao. Napnokami iti Espiritu Santo, ket inrag-omi iti Dios ti panna-kaisalakanmi.

74 Ita ta nalawlawaganen ti panunotmi, inrugimi nga ^ainadaldagiti nasantuan a kasura-

tan, ken ti ^bpudno a kaipapanan ken panggep dagiti ad-adda a nakaskasdaaw a binatog a nainpakaammo kadakami iti wagas a dimi pulos nagun-od iti napalabas, wenno dimi man la napannunot daytoy idi. Kabayatanna napilitankami a nangilimed kadagiti pasamak iti panangawatmi iti Kinasaserdote ken ti pannakabuniagmi, gapu iti aramid a panangidadanes a mapas-pasamaken iti sangakaarrubaan.

75 Naballaagankami a mabalin nga agtultuloy ti pannakaa-rangmi, ket daytoy, babaen pay, dagiti propesor ti pammati. Ket natubeng laeng ti panggepda a mangarang kadakami gapu iti kinalatak ti kaamaan ti ama ti asawak (babaen ti Nadiosan a pannarabay), a nagbalin a nadek ket unay kaniak, ken mangsuppiat kadagiti bunggoy, ken situtulok a nangpalubos kaniak a mangituloy iti panagipatarusko nga awan ti lapped; ket ngarud nangidiaya ken nangikari kadakami iti salaknib iti amin a saan a nainkalintegana a mapasamak, no la ket maidatag kadakuada.

a disenio; baliwakto ngarud daytoy iti masungad a panawen, ket, kas nasaok iti pakauna, iwaras a mismo iti sumagmamano a pasamak a madagdagus a mainaig iti pannakabangon ti Simbaan, a mabalin a makaparegta iti sumagmamano a ribu a dimmur-asen, iti baet ti misugsog dagiti bulsek a pasurot ken ti pammarpardaya dagiti managinsisingpet, ket immawat iti Ebanghelio ni Cristo.

^aAwan dagiti tao, iti umno a panunotda, ti makaipatarus ken makaisurat iti panangiwardas a naited kadagiti Nephite manipud iti ngiwat ti Mangisalakan, iti awan kurangna a wagas a panangbangon dagiti tao iti Simbaanna, ken kangrunaanna no agwaras ti kinadakes iti pagtagtagiammuan iti amin a langa ken sistema nga aramid dagiti tao, nga awanan iti tarigagay a maaddaan iti gundaway a mangipamatmat iti kinabulanos ti rikna babaen ti pannakaitanem iti ta-

nem a likido, a mangsungbat iti 'nadalus a kananakem babaen ti panagungar ni Jesucristo.'

"Kalpasan ti pannakaisurat iti pakaammo a naited maipanggep iti panagserbi ti Mangisalakan kadagiti nabati a bukel ni Jacob, iti daytoy a kontinente, nalaka a makita, a kas kinuna ti propeta, a sallukoban ti sipnget ti daga ken mangabbeng iti pampanunot dagiti tao. Iti panangam-amiris nalaka a kas iti makita nga iti baet ti nakaro a ringgor ken ariwawa maipanggep iti relihion, awan ti addaan iti turay manipud iti Dios a mangannong kadagiti ordinansa ti Ebangelio. Ta mabalin a masaludsod, adda kadi turay ti tao a mangannong iti nagan ni Cristo, isu a di nangawat kadagiti paltiing, no ti pammaneknekna awan sabali no di ti espiritu ti panagipadto, ket ti relihionna, naibasar, nabangon, ken pinatalgedan dagiti kangrunaan a paltiing, iti amin a panawen ti lubong a kaadda dagiti taona iti lubong? No nalipatanen amin dagitoy a kinapudno, ket naannad nga impalgak dagiti tao a mabalin a nagpeggad koma ti kabaelanda no napalubosanda nga agrimat a dagus iti imatang dagiti tao, awandan kadaytoy; ket agur-uraytayo lattan iti bilin a maited 'Agriingkayo ket agpabuniangkayo.'

"Saan a nagpaut daytoy a tarigagay sakbay a natungpal. Ti Apo, a nabaknang iti kaasi, ken siaayat a mangsungbat iti di marubsi a kararag ti napakumbaba, kalpasan ti panangawagmi Kenkuana iti naimpasnekan a wagas, iti laksid ti pagtaengan dagiti tao, nakipulapol a nangipakita kadakami iti pagayatanna. Giddato, a kasla nagtaud iti ngalay ti kinaagnanayon, nangted ti timek ti Mangisalakan iti kappia kadakami, bayat ti pannakawaknit ti balengbeng ket bimmaba ti anghel ti Dios a nagkawes iti kinadayag, ket winayawayaanna dagiti maganatan nga agur-uray iti mensahe, ken dagiti tulbek ti Ebangelio ti panagbabawi. Anian a rag-o! anian a kinadatdatlag! anian a pannakasdaaw! Bayat ti pannakadayyeg ti lubong ken pannakasingana—idinto a riniwriw ti agkarkarawa a kasla bulsek iti pader, ken bayat ti panagin-inana dagiti amin a tao iti pagduaduaan a kasasaad, kas iti sapasap a misa, nakitami, nangngegmi, a kas iti 'gil-ayab iti aldaw'; wen, ad-adu pay—iti laksid ti rimat ti sinamar ti init iti Mayo, a nangibuyat iti silnagna iti rupa ti nakaparsuaan! Kalpasanna, ti timekna, uray no nababa, naiduyok iti tengnga, ket dagiti balikasna, 'Siak ti padayo a katulongan,' sinebsebanna ti tunggal buteng. Dimngegkami, kimmitakami a di nagkirem, nagdaydayawkami! Timek daydi ti anghel a naggapu iti gloria, mensahe daydi manipud iti Kangatuan! Ket iti pannakangngegmi nagrag-okami, bayat ti isasagepsep ti ayatna kadagiti kararuami, ket nabungonkami iti parmata ti Nailangitan! Adda kadi pay duadua? Awan; timmayaben ti pagtagtagiammuan, limneden ti duadua ket saanton a bumangon pay, idinto a timmayaben a namimpinsan ti sarsarita ken panangallilaw!

"Ngem, patpatgek a kabsat, agpanunotka, agpanunotka pay iti apagbiit, anian a rag-o ti nangpunno iti puspusomi, ken anian a pannakasdaaw ti intamedmi, (ta asino koma ti di agtamed iti kasta a bendision?) idi inawatmi kenkuana ti Nasantuan a Kinasaserdote a kas kinunana, 'Kadakayo padak a katulongan, iti nagan ti Mesias, italekko kadakayo ti Kinasaserdote ken daytoy a turay, nga agtalinaedto iti daga, tapno mangipaay manen a sililinteg dagiti Annak ni Levi iti daton iti Apo!'

"Diakto panggepen nga ipinta kadakayo ti rikna daytoy a puso, wenno ti nadaeg a kinapintas ken dayag a nanglawlaw kadakami iti daytoy a pasken; ngem mamatikayonto no kunak, a ti daga man, wenno tattao, babaen ti laingda nga agsao iti adu a panawen, dida makabukel iti balikas a makaay-ayo ken napnuan kaipapanan a kas iti daytoy nasantuan a kinatao. Saan; uray daytoy bileg ti daga dina kabaelan ti mangted iti rag-o, a mangipaay iti kappia, wenno mangawat iti sirib a linaon dagiti binatog a naye bkas babaen ti bileg ti Nasantuan nga Espiritu! Mabalin nga allilawen ti tao dagiti padana a tao, ti panangallilaw saru-

nuen ti sabali pay a panangallilaw, ket dagiti annak dagiti nadangkes mabalin nga adda bilegda a mangsulisog kadagiti mauyong ken dagmel, agingga a sarsarita laengen ti taraon dagiti adu, ket ti bunga ti kinaulbod iturong ti bilegna dagiti maul-ulaw iti tanem; ngem ti maysa laeng a pannagid ti ramay ti ayatna, wen, maysa a raya ti gloria manipud iti akinngato a lubong, wenno maysa a balikas manipud iti ngiwat ti Mangisalakan, manipud iti sidong ti kinaagnanayon, dalapusenna amin ket awan pagmamaayanna, ket mapunas a mamimpin-san iti panunot. Ti pammatalged nga addakami iti imatang ti maysa nga anghel, ti kinapudno a nangngegmi ti timek ni Jesus, ken ti kinapudno a di namulitan ta pimsuak manipud iti natarnaw a kinatao, a naidikta babaen ti pagayatan ti Dios, para kaniak di mailadawan, ket agnanayonto a bigbiggek daytoy a panangipeksa ti Mangisalakan iti kinaimbagna a nakaskasdaaw ken panagyaman bayat ti panakapalubosko nga agbati; ket kadagidiay mansion a pagtaengan ti kinaan-anay ken saanen a pakastrekan ti basol, namnamaek a pagrurubaban iti dayta aldaw a dinto pulos aginana.”—*Messenger and Advocate*, vol. 1 (October 1834), pp. 14–16.

TI PAGANNUROTAN TI PAMMATI

TI TI SIMBAAN NI JESUCRISTO DAGITI SANTO ITI UD-UDINA NGA ALDAW

History of the Church, Volume 4, pp. 535–541

MAMATIKAMI iti ^bDios, ti Magnanayon nga Ama, ken iti ^cAnakna a ni Jesucristo, ken iti ^dEspiritu Santo.

2 Mamatikami a madusanto dagiti tao gapu kadagiti ^abukod-da a basol a saan a gapu iti ^bnag-basolan ni Adan.

3 Mamatikami a babaen ti ^aPannubbot ni Cristo, ^bmaisala-kan amin a sangkataw-an, ba-baen ti ^cpanagtungpal kadagiti ^dpaglintegan ken ^eordinansa ti Ebanghelio.

4 Mamatikami a dagiti umuna a pagbatayan ken ^aordinansa ti Ebanghelio: umuna, ^bPammati ken ni Apo a Jesucristo; maika-dua, ^cPanagbabawi; maikatlo,

^aPanagbuniag babaen ti ^cpan-nakairarem iti danum para iti pannakaugas dagiti basol; mai-kapat, Pannakaipatay dagiti ^fda-kulap a para iti ^gsagut ti Espiritu Santo.

5 Mamatikami a nasken nga ^aawagan ti Dios ti tao babaen iti ^bpadto, ken babaen ti pa-nangipatay kadagiti ^cdakulap dagiti naikkan iti ^dturay a ^emangikasaba iti Ebanghelio ken mangannong kadagiti ^for-dinansa.

6 Mamatikami iti ^atimpuyog a kapada ti Nagkauna a Simbaan, a buklen dagiti ^bapostol, ^cprope-ta, ^dpastor, maestro, ^emangaska-saba, ken dadduma pay.

1 ^a PNK Mamati.

^b PNK Dios, Kinadios—
Dios Ama.

^c PNK Dios, Kinadios—
Dios nga Anak;
Jesucristo.

^d PNK Dios, Kinadios—
Dios nga Espiritu
Santo; Espiritu
Santo.

2a Deut. 24:16;

Eze. 18:19–20.

PNK Agsungbat,
Sungsubatan,
Kaadda ti
Sungsubatan;
Kinawayaya nga
Agpili.

^b PNK Pannakatnag
da Adan ken Eva.

3a PNK Mangsubbot,

Pannubbot.

^b Mosiah 27:24–26;
Moises 5:9.

PNK Pannakaisalakan.

^c PNK Agtungpal,
Kinamanagtungpal,
Natulnog.

^d PNK Paglintegan.

^e PNK Ebanghelio.

4a PNK Ordinansa.

^b PNK Pammati.

^c PNK Agbabawi,
Panagbabawi.

^d PNK Buniag,
Panagbuniag.

^e PNK Pannakaugas
ti Basbasol.

^f PNK Dakulap,
Panangipatay iti.

^g PNK Sagut ti
Espiritu Santo.

5a PNK Akem,

Tinudingan ti Dios,
Pagakeman.

^b PNK Padto,
Mamadto.

^c PNK Dakulap,
Panangipatay iti.

^d PNK Turay;
Kinasaserdote.

^e PNK Mangasaba.

^f Alma 13:8–16.

6a PNK Ti Simbaan ni
Jesucristo Dagiti
Santo iti Ud-udina
nga Aldaw.

^b PNK Apostol.

^c PNK Propeta.

^d PNK Obispo.

^e PNK Mangaskasaba;
Patriarka,
Kinapatriarka.

7 Mamatikami iti "sagut ti ^bpag-sasao, ^cpadto, ^dpaltiing, ^epar-mata, ^fpanagagas, ^gpanagipatarus ti pagsasao, ken dadduma pay.

8 Mamatikami a "sao ti Dios ti ^bBiblia no ^chusto la ketdi ti pannakaipatarusna; mamatika-mi met a sao ti Dios ti ^dLibro ni Mormon.

9 Mamatikami iti amin nga "im-palgak ti Dios, amin nga ipalpal-gakna, ken mamatikami nga adu pay ti ^bipalgakna a naindaklan ken napateg a banag maipapan iti Pagarian ti Dios.

10 Mamatikami iti makita a "panaguummong ti Israel ken ti pannakaisubli ti kasisigud ti ^bSangapulo a Tribu; a maba-ngonto ti ^cZion (ti Baro a Jeru-salem) iti kontinente ti America; nga ^dagturayto a mismo ni Cris-to iti daga; a ^emapabaronto ti daga ken awatennanto ti ^fkanga-yedan a ^gpannakaitan-okna.

11 Itandudomi ti "karbengan nga agrukbab iti Mannaka-balin a Dios babaen ti ^bpana-ngibagnos ti ^ckonsensiami, ken ipalugodmi iti amin a tao ti umasping a karbengan, bay-anmi nga ^dagrukbabda iti wa-gas no kasano, sadino, ken no ania pay.

12 Mamatikami nga agtung-palkami kadagiti ari, presiden-te, mangituray, mahistrado, iti panagtungpal, panagdayaw, ken panangkanunong iti "paglinteg-an.

13 Mamatikami iti "kinalinteg, kinapudno, ^bkinadalus ti dayaw, kinamanangngaasi, kinasagu-day ken iti ^cpanagaramid iti naimbag iti amin a tao; ngarud, masaomi a sursurotenmi ti ^dpannursuro ni Pablo—Mama-tikami iti amin a banag, ^emang-namnamakami iti amin a banag, adun a banag ti inibtur-mi, ken mangnamnamakami a

7a PNK Sagut ti
Espiritu, Dagiti.

b PNK Pagsasao,
Sagut ti.

c PNK Padto,
Mamadto.

d PNK Paltiing.

e PNK Parmata.

f PNK Agasan,
Panagagas.

g 1 Cor. 12:10;
Morm. 9:7-8.

8a PNK Biblia.

b PNK Balikas ti Dios.

c 1 Ne. 13:20-40;
14:20-26.

d PNK Libro
ni Mormon.

9a PNK Paltiing.

b Amos 3:7;
DkK 121:26-33.

PNK Nasantuan a

Kasuratan—Dagiti
naipadto nga umay
a nasantuan a
kasuratan.

10a Isa. 49:20-22; 60:4;
1 Ne. 19:16-17.

PNK Israel—Ti
pannakaummong
ti Israel.

b PNK Israel—Dagiti
sangapulo a
napukaw a tribu
ti Israel.

c Ether 13:2-11;
DkK 45:66-67; 84:2-5;
Moises 7:18.

PNK Baro a
Jerusalem; Zion.

d PNK Millennium.

e PNK Daga—
Pannakadalus
ti daga.

f PIP kasasaad a kas iti
Minuyongan ti Eden;
Isa. 11:6-9; 35:1-10;
51:1-3; 65:17-25;
Eze. 36:35.

PNK Paraiso.

g PNK Gloria.

11a DkK 134:1-11.

b PNK Kinawayaya
nga Agpili.

c PNK Pakinakem.

d PNK Agdaydayaw.

12a DkK 58:21-23.

PNK Paglintegan.

13a PNK Napudno,
Kinapudno;
Kinadalus.

b PNK Kinadalus
ti Dayaw.

c PNK Serbisio.

d Fil. 4:8.

e PNK Namnama.

kabaelanmi pay nga *f*ibturan ti
amin a banag. No adda *s*nada-
lus, makaay-ayo, wenno addaan
iti nasayaat a pakasaritaan wen-

no pakaidayawan, tun-oyanmi
dagitoy a banag.

JOSEPH SMITH

<i>f</i> PNK Agibtur.	<i>g</i> PNK Kinanakman;	Saguday.
-----------------------	--------------------------	----------

PANGIWANWAN ITI NASANTUAN A KASURATAN

PAKAUNA

LISTAAN DAGITI NAPAGSASAGANAD A TOPIKO

DAGITI NAPILI MANIPUD ITI PATARUS
NI JOSEPH SMITH ITI BIBLIA

PANAGSASAGANAD TI PAKASARITAAN TI SIMBAAN,
DAGITI MAPA, KEN LADAWAN

DAGITI MAPA KEN LADAWAN ITI BIBLIA

PAKAUNA

Ilawlawag ti Pangiwanwan iti Nasantuan a Kasuratan dagiti napili a doktrina, pagbatayan, tao, ken lugar a makita iti Biblia, iti Libro ni Mormon, iti Doktrina ken Katulagan, ken iti Perlas a Kapatgan. Mangipaay pay iti napateg a reperensia iti nasantuan a kasuratan iti panangadarmo iti tunggal topiko. Makatulung kenka daytoy a Pangiwanwan iti bukodmo ken iti sangkaamaan a panangadal iti nasantuan a kasuratan. Matulongannaka a mangsungbat kadagiti saludsod maipapan iti ebanghelio, mangadal kadagiti topiko iti nasantuan a kasuratan, mangisagana kadagiti bitla ken leksion, ken mangpabaknang iti ammom ken pammaneknekmo iti ebanghelio.

Addaan iti tallo a benneg ti Pangiwanwan: (1) alpabetiko a pannakailista dagiti topiko, (2) dagiti pili manipud iti Patarus ni Joseph Smith ti Biblia (PJS), (3) panagsasaganad ti pakasaritaan ti Simbaan, mapa, ken ladawan; ken dagiti mapa ken ladawan iti Biblia.

1. *Listaan dagiti napagsasaganad a topiko.* Mangted daytoy iti ababa a pangilawlawag ti tunggal topiko ken mangipaay kadagiti kapatgan a reperensia iti nasantuan a kasuratan maipapan iti dayta a topiko. Sumaruno iti tunggal reperensia ti ababa nga adaw wenno nakayababaan ti nasantuan a kasuratan. Kastoy ti pannakaurnos dagiti reperensia iti nasantuan a kasuratan. Daan a Tulag, Baro a Tulag, Libro ni Mormon, Doktrina ken Katulagan, ken Perlas a Kapatgan.

2. *Dagiti napili manipud iti Patarus ni Joseph Smith iti Biblia.* Idi 1830, binilin ti Apo ni Propeta Joseph Smith a mangrugi nga agtrabaho maipapan iti pannakabalaliw wenno pannakaipatarus ti Bersion ni Ari Santiago iti Biblia. Ti panggep ti Propeta isu ti pannakaisubli ti sumagmamano kadagiti nalawag ken napateg a kinapudno a napukaw manipud kadagiti orihinal a tekso ti Biblia. Inleppasna ti kaaduan ti trabaho idi 1833 ti Hulio. Nupay kasta, agingga iti ipapatayna idi 1844, intultuloyna ti nagaramid kadagiti panagbalaliw bayat ti panangisagana na iti manuskrito para iti pannakaimaldit. Nupay saan pay a nalpas ti sibubukel a libro, wenno saan pay unay nga inawat ti Simbaan, naglaon ti Patarus ni Joseph Smith iti adu a pannakaawat kadagiti kaipapanan ti nasantuan a kasuratan ken maysa a napateg a pangtulong iti panagawat iti Biblia. Sumagmamano kadagiti napatpateg a pannakabalaliw ti nairaman iti Pangiwanwan iti Nasantuan a Kasuratan. (Para iti ad-adu pay a pakaammo, kitaen ti topiko “Patarus ni Joseph Smith” iti napagsasaganad a listaan dagiti topiko.)

Ar-aramaten ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw a kas opisial a patarus iti Ingles ti Bersion ni Ari Santiago iti Biblia. Napateg ti papel daytoy iti pannakaisubli ti ebanghelio ken agtultuloy a maaddaan iti napateg a pangaring iti amin a pagilian ken kadagiti kabagian, pagsasao, ken tattao.

3. *Panagsasaganad ti pakasaritaan ti Simbaan, dagiti mapa, ken ladawan, ken dagiti mapa ken ladawan iti Biblia.* Babaen ti panangammo iti heograpia dagiti daga a nailawlawag kadagiti nasantuan a kasuratan, maawatanyo a nasaysayaat dagiti pasamak iti nasantuan a kasuratan. Ti Pangiwanwan iramanna ti 6 a mapa dagiti lugar a napateg iti pakasaritaan ti Simbaan, 14 a mapa dagiti daga iti Biblia, ken 1 a mapa ti lubong. Tapno masarakan ti disso, aramatenyo ti indeks para iti set dagiti mapa a magustanyo. Ti indeks ti mangiturong kadakayo iti maitutop a mapa ken ti letra ken bilang iti dayta a mapa. Ti 18 a pakasaritaan ti Simbaan ken 32 a ladawan iti Biblia ket addaan pay kadagiti panangiladawan a makatulungto kadakayo a makaawat a nasaysayaat kadagiti sumagmamano a pasamak iti nasantuan a kasuratan.

Ti panagsasaganad ti pakasaritaan ti Simbaan ket nakailistaan dagiti petsa

dagiti pasamak a napateg iti pannaisubli ken panagdur-as ti Ti Simbaan ni Jesu-cristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw.

Tapno ad-adda a makatulong iti panangadal iti nasantuan a kasuratan, lineaon ti Pangiwanwan dagiti dadduma pay a makatulong. Kas koma no kitaen ti “Jesu-cristo,” masarakam ti nalaka a maawatan a listaan ti tunggal topiko iti Pangiwanwan a mangted iti impormasion a mainugot a mismo iti naespirituan a panagserbi ti Mangisalakana. Daytoy laeng a topiko iti Pangiwanwan ti addaan iti adu a listaan, a mangigunamgunam iti kinapateg ni Cristo iti sangkatawan-an. Mainayon pay, iti babaen ti topiko a “Panagsasaganad dagiti Pasamak,” nailista dagiti kapatgan a pasamak iti panawen ti biblia ken ti Libro ni Mormon, a kakuyog dagiti pattapat-ta a petsa. Mainayon iti topiko a “Ebanghelio, Dagiti” ti pannakiayon dagiti Ebanghelio. Idasig daytoy a pannakiayon ti pannursuro ti Mangisalakana kas masarakan iti Mateo, Marcos, Lucas, Juan, ken paltiing iti ud-udina nga aldaw.

Dagiti sumaganad a pangyababaan kadagiti libro iti nasantuan a kasuratan ti naaramat iti pangiwanwan:

Daan a Tulag		Habakuk	Hab.
Genesis	Gen.	Sofonias	Sof.
Exodo	Ex.	Haggeo	Hag.
Levitico	Lev.	Zacarias	Zac.
Numero	Num.	Malakias	Mal.
Deuteronomio	Deut.		
Josue	Jos.	Baro a Tulag	
Uk-ukom	Uk.	Mateo	Mat.
Ruth	Rt.	Marcos	Mar.
1 Samuel	1 Sam.	Lucas	Luc.
2 Samuel	2 Sam.	Juan	Jn.
1 Ar-ari	1 Ari	Aramid, Dagiti	Ara.
2 Ar-ari	2 Ari	Taga-Roma	Rom.
1 Cronicas	1 Cro.	1 Taga-Corinto	1 Cor.
2 Cronicas	2 Cro.	2 Taga-Corinto	2 Cor.
Esdras	Es.	Taga-Galacia	Gal.
Nehemias	Neh.	Taga-Efeso	Ef.
Ester	Est.	Taga-Filipos	Fil.
Job	Job	Taga-Colosas	Col.
Salmo, Dagiti	Sal.	1 Taga-Tesalonica	1 Tes.
Proverbio, Dagiti	Prov.	2 Taga-Tesalonica	2 Tes.
Eclesiastes	Ecl.	1 Timoteo	1 Tim.
Canta ni Salomon	Canta	2 Timoteo	2 Tim.
Isaias	Isa.	Tito	Tit.
Jeremias	Jer.	Filemon	Filem.
Un-unnoy, Dagiti	Un.	Hebreo	Heb.
Ezekiel	Eze.	Santiago	San.
Daniel	Dan.	1 Pedro	1 Ped.
Oseas	Os.	2 Pedro	2 Ped.
Joel	Jl.	1 Juan	1 Jn.
Amos	Am.	2 Juan	2 Jn.
Abdias	Abd.	3 Juan	3 Jn.
Jonas	Jon.	Judas	Jd.
Mikias	Mk.	Apocalipsis	Apoc.
Nahum	Nah.		

Libro ni Mormon		Ether	Ether
1 Nephi	1 Ne.	Moroni	Moro.
2 Nephi	2 Ne.	Doktrina ken Katulagan	DkK
Jacob	Jacob	Opisial a Palawag—1	OP—1
Enos	Enos	Opisial a Palawag—2	OP—2
Jarom	Jarom	Perlas a Kapatgan	PK
Omni	Omni	Moises	Moises
Dagiti Balikas ni Mormon	DBM	Abraham	Abr.
Mosiah	Mosiah	Joseph Smith—Mateo	JS—M
Alma	Alma	Joseph Smith—Pakasaritaan	JS—P
Helaman	Hel.	Pagannurotan ti Pammati	PP
3 Nephi	3 Ne.	Patarus ni Joseph Smith	PJS
4 Nephi	4 Ne.		
Mormon	Morm.		

LISTAAN DAGITI NAPAGSASAGANAD A TOPIKO

No Kasano ti Panangaramat. Listaan dagiti napagsasaganad a topiko ti ebanghelio ti Pangiwanwan iti Nasantuan a Kasuratan. Mangted daytoy a benneg iti ababa a pangilawlawag iti tunggal topiko ken listaan dagiti napateg ti kaipapananna iti daya a topiko. Sumaruno iti tunggal reperensia ti ababa nga adaw wenno nakayababaan ti nasantuan a kasuratan. Kastoy ti pannakaurnos dagiti reperensia iti nasantuan a kasuratan: Daan a Tulag, Baro a Tulag, Libro ni Mormon, Doktrina ken Katulagan, ken Perlas a Kapatgan. Ti krokis iti baba ti mangilawlawag iti pagarigan:

Natingra, dadakkel a letra dagiti topiko.

Adda ababa a pakailawlawagan ti tunggal topiko.

Adda dagiti topiko nga addaan iti pangnayon. Nagiray a balikas dagitoy.

Naliktuban dagiti naited a mainaig a reperensia iti nasantuan a kasuratan.

No dadduma saan a nairaman iti babaen ti topiko a kinita ti impormasion maipanggep iti sapsapulen. Mangiturong ti nagiray a balikas a *kitaen* iti topiko a pakasarangan iti impormasion.

DAGA. *Kitaen met ti Agparsua,* Panagparsua; Lubong

Ti planeta a yantayo, pinarsua ti Dios babaen ni Jesucristo tapno usaren ti tao bayat ti panagbiagna. Agtungpal iti pannakaigloria ken pannakaitan-ok (DkK 77:1–2; 130:8–9). Agbalin ti daga nga agnanayon a tawid kadagiti nagbiag a maikari iti celestial a gloria (DkK 88:14–26). Agragsakda iti sidong ti Ama ken ti Anak (DkK 76:62).

Naparsua a para iti tao: Inted ti Dios ti daga nga iturayan ti tao, **Gen.** 1:28 (Moises 2:28). Kukua ti Apo ti daga, **Ex.** 9:29 (Sal. 24:1). Inted ti Apo ti daga kadagiti annak ti tattao, **Sal.** 115–16. Inaramidko ti daga ket pinarsuak ti tao ditoy, **Isa.** 45:12. Babaen ti bileg ti balikasna dimteng ti tao iti daga, **Jacob** 4:9. Maited ti daga kadagiti nangaramat iti Espiritu Santo a tarabayda, **DkK** 45:56–58 (103:7). Nagunggonaan dagiti nagtungpal iti ebanghelio kadagiti nasayaat a banag iti daga, **DkK** 59:3. Tawidento dagiti nakurapay ken napakumbaba iti daga, **DkK** 88:17 (Mat. 5:5; 3 Ne. 12:5). Mangaramidtayonto iti daga, ket subokentayonto ida, **Abr.** 3:24–25.

DAKES NGA ESPITIRU. *Kitaen ti* Espiritu—Dakes nga espiritu

No dadduma adda sabali a topiko iti pangiwanwan a naglaon iti impormasion a mainaig iti topiko nga ad-adalen. Iturongnakayo dagiti nagiray a balikas a *kitaen met* ti kadagitoy mainugot a topiko.

Naliktuban dagiti reperensia iti nasantuan a kasuratan a tumulong iti panangawat iti palawag.

Sumaruno iti tunggal reperensia ti ababa nga adaw wenno nakayababaan ti nasantuan a kasuratan.

Ibaga ti nagiray a balikas a *kitaen* (wenno *kitaen met*) a sarunuen daytoy nga uged a masarakan ti impormasion iti pangnayon a (“Dakes nga espiritu”) iti kangrunaan a topiko a (“Espiritu”).

AARON, KABSAT NI MOISES.

Kitaen met ti Kinasaserdote nga Aaron; Moises

Iti Daan a Tulag, anak da Amram ken Jochebed, iti tribu ni Levi (Ex. 6:16–20); ti manong ni Moises (Ex. 7:7).

Tinudingan ti Apo a tumulong ken ni Moises a mangiruar kadagiti annak ti Israel iti Egipto ken pannakangiwayatna, Ex. 4:10–16, 27–31; 5:1–12:51. Iti Bantay Sinai, immawat ni Moises iti panangiwawanwan maipanggep iti pannakatu-ding ni Aaron ken dagiti uppat nga annakna iti Kinasaserdote nga Aaron, Ex. 28:1–4. Nangaramid iti balitok a ba-ka iti dawat dagiti tao, Ex. 32:1–6, 21, 24, 35. Natay iti Bantay Hor idi agta-wen iti 123, Num. 20:22–29 (Num. 33:38–39). Pinatalgedan met ti Apo ti kinasaserdote ken ni Aaron ken dagiti bukeln, **DkK** 84:18, 26–27, 30. Agba-lin nga annak da Moises ken Aaron dagiti mangipateg iti akemda iti kina-saserdote, **DkK** 84:33–34. Ikalintegan-to ti Apo dagiti nalinteg nga aramid dagiti inawagan ti Ama a kas ken ni Aaron, **DkK** 132:59.

AARON, KINASASERDOTE

NGA. *Kitaen ti Kinasaserdote nga Aaron*

AARON, LALAKI NGA ANAK NI

MOSIAH. *Kitaen met ti Mosiah, Lalaki nga Anak ni Benjamin; Mosiah, Lallaki nga Annak ni*

Iti Libro ni Mormon, anak ni Ari Mo-siah. Nagserberi ni Aaron a misionario a nakatulong ti kinapasnekna a nangpa-surot ken ni Kristo ti adu a kararua.

Saan idi a mamatpati ket pinanggepna a dadaelen ti Simbaan, **Mosiah** 27:8–10, 34. Adda anghel a nagparang kenkuana ken dagiti kaduana, **Mosiah** 27:11. Nagbabawi ket rinugianna nga ikasaba ti balikas ti Dios, **Mosiah** 27:32–28:8. Nagkedked a maawagan iti ari ketdi napan iti daga dagiti Lamanite a mangikasaba iti balikas ti Dios, **Alma** 17:6–9. Nagayuno ken nagkararag

tapno maiwanwan, **Alma** 17:8–11. In-surona ti ama ni Ari Lamoni, **Alma** 22:1–26. Napan nangasaba kadagiti Zoramite, **Alma** 31:6–7.

ABDENAGO. *Kitaen met ti Daniel*

Iti Daan a Tulag, tallo nga agtutubo nga Israelita da Sidrac, Misac, ken Abdena-go a, naikuyog ken ni Daniel, naipanda iti palasio ni Nabucodonosor nga ari ti Babilonia. Asaria ti nagan ni Abdenago iti Hebreo. Nagkedked dagitoy uppat nga agtutubo a mangrugit iti bagbagi-da iti pannakiranudda iti karne ken arak ti ari (Dan. 1). Naipan da Sidrac, Misac, ken Abdenago iti umap-apuy nga urno babaen ti ari ngem insalakan ida ti Anak ti Dios (Dan. 3).

ABDIAS

Propeta iti Daan a Tulag a nangipadto iti pannakadusa ti Edom. Mabalin a nagipadto bayat ti panagturay ni Je-horam (848–444 s.c.) wenna bayat ti iraraut ti Babilonia idi 586 s.c.

Ti libro ni Abdias: Ti libro iti Daan a Tu-lag. Maymaysa ti kapitulona. Ditoy, insurat ni Abdias ti pannakatnag ti Edom ken impadtona nga agtakder ti mangisalakian iti Bantay Zion.

ABEL. *Kitaen met ti Adan; Cain*

Iti Daan a Tulag, anak da Adan ken Eva.

Nangidaton iti Dios iti nasaysayaat a sakripisio ngem iti kabsatna a ni Cain, **Gen.** 4:4–5 (Heb. 11:4; Moises 5:16–21). Pinatay ni Cain, **Gen.** 4:8 (Moises 5:32). Immawat iti kinasaserdote ken ni Adan, **DkK** 84:16. Tinulagan ni Sa-tanas ni Cain a mangpatay ken ni Abel, **Moises** 5:28–31 (Hel. 6:27).

ABINADI. *Kitaen met ti Martir, Kinamartir*

Propeta a Nephite iti Libro ni Mor-mon.

Impadtona a dusaen ti Dios dagiti tao ni nadangkes nga Ari Noe malaksid no agbabawida, **Mosiah** 11:20–25. Na-

balud iti panangipadtona iti pannakadadael ni Ari Noe ken dagiti taona, **Mosiah** 12:1–17. Insurona kadagiti nadangkes a saserdote ni Ari Noe ti paglintegan ni Moises ken ni Kristo, **Mosiah** 12–16. Namati ni Alma a Lak-lakay ket insuratna dagiti balikasna, **Mosiah** 17:2–4. Pinuoran ni Ari Noe agingga a natay, **Mosiah** 17:20.

ABRAHAM. *Kitaen met ti Katulagan ni Abraham*

Anak ni Tera, naipasngay iti Ur dagiti Caldeano (Gen. 11:26, 31; 17:5). Ti propeta ti Apo a nangtedan ti Apo iti agnayon a katulagan, a nakabendisionan amin dagiti pagilian iti daga. Sigud a nananganan ni Abraham iti Abram.

Immakar iti Haran, a nakatayan ni Tera, **Gen.** 11:31–32 (Abr. 2:1–5). Inawagan ti Dios nga agbaniaga iti Canaan ken umawat iti nailangitan a katulagan, **Gen.** 12:1–8 (Abr. 2:4, 15–17). Simalog idiay Egipto, **Gen.** 12:9–20 (Abr. 2:21–25). Nagnaed sadiay Hebron, **Gen.** 13:18. Insalakanna ni Lot, **Gen.** 14:1–16. Nagsarakda ken ni Melquisedec, **Gen.** 14:18–20. Inyanak ni Agar ni Ismael, **Gen.** 16:15–16. Nabaliwan ti naganna iti Abraham, **Gen.** 17:5. Imbaga ti Apo kada Abraham ken Sara a maaddaanda iti anak, **Gen.** 17:15–22; 18:1–14. Inyanak ni Sara ni Isaac, **Gen.** 21:2–3. Nabilin a mangidaton ken ni Isaac, **Gen.** 22:1–18. Natay ni Sara ket naipumpon, **Gen.** 23:1–2, 19. Natay ni Abraham ket naipumpon, **Gen.** 25:8–10. Kaasping ti kinatallugod ni Abraham a mangidaton ken ni Isaac iti Dios ken ti Bugbugtong nga Anakna, **Jacob** 4:5. Nagbayad iti apagkapullona ken ni Melchizedek, **Alma** 13:15. Nasirmata ken pinaneknekanna ti yaay ni Kristo, **Hel.** 8:16–17. Inawatna ti kinasaserdote manipud ken ni Melchizedek, **DkK** 84:14. Agbalin a bukel ni Abraham dagiti napudno, **DkK** 84:33–34 (Gal. 3:27–29). Inawatna ti pakaitan-okanna, **DkK** 132:29. Inawatna ti pannakaitan-okna, **DkK** 132:29. Indawatna ti pannakabendision dagiti amma ken ti yaawatda iti kinasaserdote, **Abr.** 1:1–

4. Indadanes dagiti sinsinan a saserdote iti Caldea, **Abr.** 1:5–15. Insalakan ti Apo, **Abr.** 1:16–20. Naadalna ti maipanggep iti init, bulan, ken bitbituen, **Abr.** 3:1–14. Naadalna ti maipanggep iti biag sakbay ti yaay iti daga ken ti Pannakaparsua, **Abr.** 3:22–28.

Ti libro ni Abraham: Nagkauna a sinurat nga insurat ni Abraham a nagunod ti Simbaan idi 1835. Nasarakan dagiti sinurat ken sumagmamano a timmangken a bangkay kadagiti tanem dagiti Egipsio ni Antonio Lebolo, a nangted kadakuada ken ni Michael Chandler. Impabuya ida ni Chandler iti Estados Unidos idi 1835. Sumagmamano a gayyem ni Joseph Smith ti nangatang kadakuada ken ni Chandler ket intedda iti Propeta, a nangipatarus kadakuada. Sumagmamano kadagitoy a sinurat ti masarakan ita iti Perlas a Kapatagan.

Ipakita ti Kapitulo 1 dagiti padas ni Abraham iti Ur ti Caldeano, a nangpanggepan dagiti nadangkes a saserdote a mangisakripisio kenkuana. Ibaga ti Kapitulo 2 ti panagdaliasatna iti Canaan. Nagpakita kenkuana ti Apo ket nakitulag kenkuana. Ipakita ti Kapitulo 3 a nakita ni Abraham ti sangalubongan ket naimatanganna ti panagkakanaig dagiti nailangitan a bagi. Sabali a paakaammuan ti Pannakaparsua dagiti kapitulo 4–5.

Ti bukel ni Abraham: Dagiti tao nga, babaen ti panagtungpal kadagiti paglintegan ken ordinansa ti ebanghelio ni Jesucristo, umawat iti karkari ken katulagan nga inaramid ti Dios ken ni Abraham. Umawat dagiti lallaki ken babbai no talaga a nagtaudda ken ni Abraham wenno natarakenda iti kaamaanna babaen ti panangawatda iti ebanghelio ken nabuniaganda (Gal. 3:26–29; 4:1–7; **DkK** 84:33–34; 103:17; 132:30–32; Abr. 2:9–11). Mabalina mapukaw dagiti nagtaud ken ni Abraham dagiti bendisiona babaen ti di panagtungpal (Rom. 4:13; 9:6–8).

ABRAM. *Kitaen ti Abraham*

ADAN. *Kitaen met ti* Adan-on-di-Ahman; Arkanghel; Eden, Eva; Miguel; Pannakatnag da Adan ken Eva

Ti immuna a tao a naparsua iti daga.

Ni Adan ti ama ken patriarka ti sangkataw-an iti daga. Ti panagbasol-na iti Minuyongan ti Eden (Gen. 3; DkK 29:40–42; Moises 4) ti nakaigapuanan ti “pannakatnagna” ket nagbalin a matay, nasken nga addang tapno dumuras ti sangkataw-an iti daga (2 Ne. 2:14–29; Alma 12:21–26). Nasken a maday-dayaw ngarud da Adan ken Eva iti nagrebbenganda iti pannakaipatungpal ti agnanayon a panagdur-astayo. Ni Adan ti Sibibiag iti Agnanayon ken am-ammo pay a kas Miguel (Dan. 7; DkK 27:11; 107:53–54; 116; 138:38). Isu ti arkanghel ket umayto manen iti daga a kas patriarka ti kaamaan ti tao, a pakauna ti maikadua a yaay ni Jesu-cristo (DkK 29:26).

Pinarsua ti Dios ti tao a kalanglangana, **Gen.** 1:26–28 (Moises 2:26–28; Abr. 4:26–28). Inikkan ti Dios ti tao iti panangituray kadagiti amin a banag ket binilinna nga agpaadu ken mangpunno iti daga, **Gen.** 1:28–31 (Moises 2:28–31; Abr. 4:28–31). Inkabil ti Dios da Adan ken Eva iti Minuyongan ti Eden ket pinawilanna ida a mangan iti kayo ti pannakaammo ti imbag ken dakes, **Gen.** 2:7–9, 15–17 (Moises 3:7–9, 15–17; Abr. 5:7–13). Ninaganan ni Adan dagiti amin a parsua a sibibiag, **Gen.** 2:19–20 (Moises 3:19–20; Abr. 5:20–21). Pinaglantip ti Dios da Adan ken Eva, **Gen.** 2:18–25 (Moises 3:18–25; Abr. 5:14–21). Sinulisog ni Satanas da Adan ken Eva, nanganda iti maiparit a bunga, ket napapanawda iti Minuyongan ti Eden, **Gen.** 3 (Moises 4). 930 ti tawen ni Adan idi natay, **Gen.** 5:5 (Moises 6:12). Ni Adan ti immuna a tao, **DkK** 84:16. Sakbay ti ipapatayna inawagan ni Adan dagiti nalinteg nga an-annabona iti Adan-on-di-Ahman ket binendisionanna ida, **DkK** 107:53–57. Nangidaton ni Adan iti sakripisio, **Moises** 5:4–8. Nabuniagan ni Adan, im-

mawat iti Espiritu Santo, ken naorde-nan iti kinasaserdote, **Moises** 6:51–68.

ADAN-ONDI-AHMAN. *Kitaen met ti* Adan

Ti lugar a nangbendisionan ni Adan kadagiti nalinteg nga an-annabona tallo a tawen sakbay a natay (DkK 107:53–56) ken umayanna sakbay ti panawen ti Maikadua a Yaay (DkK 116).

ADDA ITI AMIN. *Kitaen met ti* Dios, Kinadios

Ti kabaelan ti Dios nga agadda iti sadino man babaen ti espirituna (Sal. 139:7–12; DkK 88:7–13, 41).

AGAR. *Kitaen met ti* Abraham; Ismael, Lalaki nga Anak ni Abraham

Iti Daan a Tulag, isu ti Egipsio a katulongan ni Sara. Nagbalin nga asawa ni Abraham ken ina ni Ismael (Gen. 16:1–16; 25:12; DkK 132:34, 65). Inkari ti Apo ken ni Agar nga agbalinto a dakkal a pagilian ti anakna (Gen. 21:9–21).

AGASAN, PANAGAGAS. *Kitaen met ti* Panangbendision iti Masakit; Panangpatedted iti Lana

Paimbagen ken pasalun-aten manen, ti bagi ken ti espiritu. Adu a pagarigan ti linaon ti nasantuan a kasuratan iti milagro a panagagas ti Apo ken dagiti katulonganna.

Siak ti Apo a maimmbag kenka, **Ex.** 15:26. Bimmatok ni Naaman iti Karayan Jordan iti namimpito a daras ket naagasan, **2 Ari** 5:1–14. Gapu iti panagsagabana naagasantayo, **Isa.** 53:5 (Mosiah 14:3). Tumangkayag ti init ti kinalinteg a makaagas dagiti payakna, **Mal.** 4:2. Inagasan ni Jesus amin a kita ti sakit, **Mat.** 4:23 (9:35). Inikkanna ida iti pannakabalin a mangagas iti amin a kita ti sakit, **Mat.** 10:1. Imbaonnak a mangagas kadagiti malmaldaang, **Luc.** 4:18. Naagasanda babaen ti bileg ti Kordero ti Dios, **1 Ne.** 11:31. No mamatika iti pannubbot ni Cristo, maagasanka, **Alma** 15:8. Inagasanna ida a saggaysa, **3 Ne.** 17:9. Isu nga addaan pammati kaniak a maimbagan, maim-

baganto, **DkK** 42:48. Babaen ti nagan-ko agasandanto dagiti masaksakit, **DkK** 84:68. Mamatikami iti sagut ti panagagas, **PP** 1:7.

AGAY-AYWAN, PANAGAYWAN.

Kitaen met ti Akem, Tudingan, Tinudingan ti Dios

Ti tao a mangaywan kadagiti aramid wenno sanikua ti sabali. Ti panangibagi ti agaywan maawagan iti panagaywan. Kukua ti Apo amin a banag iti daga; datayo ti para aywana. Datayo ti agsungbat iti Apo, ngem mabalin nga ipakaammotayo ti panagaywan-tayo kadagiti natudingan a mangibagi iti Dios. No tudingannatayo ti Apo nga agserbi wenno dagiti natudingan a katulonganna, mairaman iti dayta a panagaywan dagiti naespirituan ken naindagaan nga aramid (**DkK** 29:34).

Gapu ta napagtalkanka kadagiti bassit a banag, pagaywanenkanto iti adu a banag, **Mat.** 25:14–23. Ta iti uray siasino a nakaitedan ti adu, ad-adunto met ti manamnama nga aggapu kenkuana, **Luc.** 12:48 (**DkK** 82:3). Inted ni Jesus ti pangngarig ti nasikap nga agay-aywan, **Luc.** 16:1–8. Asino man a makita a napudno nga agaywan makaparasakto ti Apona, **DkK** 51:19. Idatag ti tunggal tao ti pakaammo iti panagaywana, **DkK** 72:3–5. Isu a napudno ken masirib nga agaywan agtawidto iti amin a banag, **DkK** 78:22. Pagsungbatento ti Apo ti tunggal tao a kas agaywan kadagiti naindagaan a bendision, **DkK** 104:11–17 (**DkK** 42:32). Agregtakam koma tapno agbalinkam a masirib nga agay-aywan, **DkK** 136:27.

AGBABAWI, PANAGBABAWI.

Kitaen met ti Jesucristo; Kumpisar, Panagkumpisar; Mangsubbot, Pannubbot; Napakumbaba a Puso; Pakawanan; Pannakaugas ti Basbasol

Panagbaliw ti panunot ken panagpuspuso a mangpabaro iti galad a maiturong iti Dios, iti bagi, ken iti biag a sasapap. Iparipirip ti panagbabawi nga umadayo ti tao iti dakes ket umasideg

iti pagayatan ti Dios a sumuko kadagiti bilin ti Dios ken pagayatanna ket lipatenna ti basol. Agtaud ti pudno a panagbabawi iti panagayat iti Dios ken napudno a tarigagay nga agtungpal kadagiti bilinna. Nagbasol amin nga agsungbat a tao ket nasken nga agbabawi tapno dumur-as iti pannakaisalakan. Babaen laeng ti pannubbot ni Jesucristo ti panagbalin ti panagbabawitayo nga epektibo ken awaten ti Dios. Agpudnokayo iti Apo, **Es.** 10:11. Lipatenyo ti dakes nga aramidyo; isardengyo ti agaramid iti dakes, **Isa.** 1:16. Agbabawika, ket tallikudam amin a nagbasolam, **Eze.** 18:30–31. Agbabawikayo; ta asidegen ti pagarian ti langit, **Mat.** 3:2. Agbabawikayo; ta asidegen ti pagarian ti langit, **Luc.** 15:7. Binilin ti Dios amin a tao iti sadino man nga agbabawi, **Ara.** 17:30 (2 **Ne.** 9:23; 3 **Ne.** 11:31–40; **DkK** 133:16). Tumulong iti panagbabawi para iti pannakaisalakan ti nadiosan a ladingit, **2 Cor.** 7:10. Ti Espiritu ti Apo a Manakabalin amin nangipaay iti naindakan a panagbalbaliw iti puspusomi, nga awanen kadakami ti tarigagay nga agaramid iti kinadakes, **Mosiah** 5:2. No ipudnona dagiti basolna ket agbabawi, pakawanemto, **Mosiah** 26:29. Kalpasan ti panangasaba ni Alma, adu a tao ti nangrugi a nagbabawi, **Alma** 14:1. Saanyo nga itantan ti aldaw ti panagbabawiyo, **Alma** 34:33. Insuro ni Alma ni Helaman nga agbabawi ket sumurot, **Alma** 36 (**Mosiah** 27:8–32). Saan a dumteng ti panagbabawi iti tao malaksid no adda dusa, **Alma** 42:16. Dagiti laeng basolmo ti pakariribukam ta dayta a pannakariribuk ti mangiturong kenka iti panagbabawi, **Alma** 42:29. Idatonyo kaniak a daton ti nasneban a puso ken napnuan babawi nga espiritu, **3 Ne.** 9:20. Asino man nga agbabawi ket umay kaniak a kasla bassit nga ubing, awatekto, **3 Ne.** 9:22. Agbabawikayo, amin nga adda iti daga, **3 Ne.** 27:20. Kas iti naynay a panagbabawida, mapakawanda, **Moro.** 6:8. Awan sabali nga ibagayo iti daytoy a kaputotan no di panagbabawi, **DkK**

6:9 (DkK 11:9). Nalaus ti rag-ona iti kararua nga agbabawi, **DkK** 18:13. Nasken nga agbabawi ti tunggal tao wenno agsagaba, **DkK** 19:4. Mapapanawto ti nagbasol a saan nga agbabawi, **DkK** 42:28. Isu a mangipudno ken mangtalikud kadagiti basolna ket mapakawan, **DkK** 58:42–43. Masubbotto dagiti natay a nagbabawi, **DkK** 138:58. Matatika-mi iti panagbabawi, **PP** 1:4.

AGBASOL

Ti panagsalungasing iti nailangitan a paglintegan, panagbasol, wenno mangpapura wenno mangpasakit; kasta met a mangsugki wenno mangsemsem.

Ti kabsat a nadangran narigrigat a gunoden ngem ti napigsa a pagilian, **Prov.** 18:19. No pinagbasolnaka ti kanawan a matam, suatem, **Mat.** 5:29. Asino man nga agbasol iti maysa kadagitoy babasit nga ubbing a mamati kaniak, nasaysayaat pay nga ilemmes iti baybay, **Mat.** 18:6 (DkK 121:19–22). No agbasol kadakayo ti kabsatyo a lalaki wenno babai ket agpudno, agkinnaawatankayonto, **DkK** 42:88. Awan ti pagbasolan ti tao iti Dios, malaksid kadagiti saan a mangipudno iti imana ken saan nga agtungpal kadagiti bilinna, **DkK** 59:21.

AGDAYAMUDOM. *Kitaen met ti*

Yaalsa

Agtanabutob ken agdayengdeng iti panggep, plano, wenno katulungan ti Dios.

Nagdanengdeng dagiti tao a maibusor ken ni Moises, **Ex.** 15:23–16:3. Nagtanabutob dagiti Hudio ken ni Jesus, **Jn.** 6:41. Adu a banag ti indaydayamudom da Laman ken Lemuel, **1 Ne.** 2:11–12 (1 Ne. 3:31; 17:17). Dika agdayamudom gapu kadagiti banag a dimo nakita, **DkK** 25:4.

AGDAYAW. *Kitaen ti* Agyaman, Napnuan Yaman, Panagyaman; Gloria

AGDAYDAYAW. *Kitaen met ti* Dios, Kinadios

Ayat, panagrukbab, serbisio, ken pa-

nagkararag iti Dios (DkK 20:19). Mai-raman iti panagdaydayaw ti kararag, panagayuno, serbisio iti simbaan, panakiraman kadagiti ordinansa ti ebanghelio, ken dadduma pay a kannawidan a mangipakita iti panagtamed ken ayat iti Dios.

Awan koma ti sabali a Diosyo no di Siak, **Ex.** 20:3 (32:1–8, 19–35; Sal. 81:9). Agdaydayaw iti Ama babaen ti espiritu ken ti kinapudno, **Juan** 4:23. Agdaydayaw iti nangaramid iti langit ken daga, **Apoc.** 14:7 (DkK 133:38–39). Agdaydayawkayo kenkuana iti amin a kabaenlanyo, panunot ken pigsa, **2 Ne.** 25:29. Namatida ken ni Cristo ket nagdaydayawda iti Ama babaen ti nagan-na, **Jacob** 4:5. Insuro ni Zenos a nasken nga agkararag ken agdaydayaw dagiti tao iti amin a lugar, **Alma** 33:3–11. Agdaydayawkayo iti Dios, iti uray ania a disso a yanyo, iti espiritu ken kinapudno, **Alma** 34:38. Nagruknoy dagiti tao iti sakaan-an ni Jesus ket nagdaydayawda kenkuana, **3 Ne.** 11:17. Nasken nga agbabawi amin a tao ken mamati ken ni Jesucristo, ket agdaydayaw iti Ama babaen ti naganna, **DkK** 20:29. Itedko kadakayo dagitoy a pagsasao tapno maawat-an ken maammuan-ya no kasano ti agdaydayaw, ken no ania ti pagdaydayawanyo, **DkK** 93:19. Daytoy laeng a Dios ti pagdaydayawak, **Moises** 1:12–20. Itandudomi ti karbengan nga agrukbab iti Mannakabalin a Dios, **PP** 1:11.

AGIBTUR. *Kitaen met ti* Anus; Kinarigat; Sulisog, Sulisogen

Agtalinaed a natibker iti kari nga agbalin a napudno kadagiti bilin ti Dios iti baet dagiti sulisog, tubeng, ken kinarigat.

Maisalakanto ti makaibtur agingga iti kanibusanan, **Mat.** 10:22 (Mar. 13:13). Awan ti ramutda kadakuada ket saanda nga agbayag, **Mar.** 4:17. Maibturan ti kaasi amin a banag, **1 Cor.** 13:7. Kalpasan ti anus ni Abraham nga agibtur, nagun-odna ti kari, **Heb.** 6:15. Maitagaydanto iti ud-udina nga aldaw no makaibturda agingga iti panungpalan,

1 Ne. 13:37. No la ketdi agtungpalkayo kadagiti bilin, ken agibtur iti panungpalan, maisalakankayonto, **1 Ne.** 22:31 (Alma 5:13). No agtultuloykayo, nga agpennek iti balikas ni Cristo, ket agibtur agingga iti panungpalan, maaddaankayonto iti biag nga agnanayon, **2 Ne.** 31:20 (3 Ne. 15:9; DkK 14:7). Siasino man a mangkupikop iti naganko, ken agibtur agingga iti panungpalan, isu ti maisalakan, **3 Ne.** 27:6. Asino man a makapagibtur iti simbaanko agingga iti panungpalan, ipatakderkonto iti batok, **DkK** 10:69. Isu a makaibtur a sipapammatti parmekennanto ti lubong, **DkK** 63:20, 47. Maisaadto amin a trono ken pagturayan kadagiti amin a nakaibtur a simamaingel iti ebanghelio ni Jesucristo, **DkK** 121:29.

AGKANTA. *Kitaen met ti Himno;*
Musika

Panagrukbab ken panagdayaw iti Dios babaen ti kanta ken ti berso ti musika. Kantaanyo ti Apo, **1 Cro.** 16:23–36 (Sal. 96). Kantaanyo ti Apo, ket agyamankayo, **Sal.** 30:4. Ipukkawyo ti rag-oyo iti Apo, **Sal.** 100:1. Idi naikantadan ti himno, napanda iti bantay dagiti Olibo, **Mat.** 26:30. Inturong ida ti Espiritu Santo nga agkanta, **Moro.** 6:9. Kararag kaniak ti kanta dagiti nalinteg, **DkK** 25:12. No naragsakkayo, agdaydayawkayo iti Apo babaen ti panagkanta, **DkK** 136:28.

AGNANAYON A BIAG. *Kitaen met*
ti Biag; Celestial a Gloria;
Korona; Mangsubbot,
Pannubbot; Pannakaitan-ok

Agnanayon a panagbiag a kas kaamaan iti sidong ti Dios (**DkK** 132:19–20, 24, 55). Kapatgan a sagut ti Dios iti tao ti agnanayon a biag.

Adda kenka dagiti balikas ti agnanayon a biag, **Jn.** 6:68. Daytoy ti agnanayon a biag, tapno ammoyo ti kakaisuna a pudno a Dios, ken Jesucristo, **Jn.** 17:3 (**DkK** 132:24). Makidangadang a naimbag iti natan-ok a dangadang ti pammatti, gunodem ti agnanayon a biag, **1 Tim.** 6:12. Siwayawaya dagiti tao nga agpili iti

wayawaya ken biag nga agnanayon, **2 Ne.** 2:27. Biag nga agnanayon ti naspirituan a pampanunot, **2 Ne.** 9:39. Addakayon iti daytoy naillet ken akikid a dalan nga agturong iti agnanayon a biag, **2 Ne.** 31:17–20. Biag nga agnanayon ti panamati ken ni Cristo ken agibtur agingga iti panungpalan, **2 Ne.** 33:4 (3 Ne. 15:9). Baknang ti addaan iti agnanayon a biag, **DkK** 6:7 (**DkK** 11:7). Ti agnanayon a biag ti sagut a kapatgan iti amin a sagut ti Dios, **DkK** 14:7 (Rom. 6:23). Awatento dagiti nalinteg ti kappia iti daytoy a lubong, ken agnanayon a biag iti masungda a lubong, **DkK** 59:23. Addanto korona iti agnanayon a biag dagiti makaibtur agingga iti panungpalan, **DkK** 66:12 (**DkK** 75:5). Amin a matay a di nakawat iti ebanghelio a mabalin a naawatda koma no nagbiagda agtawidda iti celestial a pagarian, **DkK** 137:7–9. Aramid ken gloria ti Dios ti mangipatungpal iti saan nga ipapatay ken ti agnanayon a biag ti tao, **Moises** 1:39. Ited ti Dios ti agnanayon a biag kadagiti magtutungpal, **Moises** 5:11.

AGNANAYON A KATULAGAN.

Kitaen ti Baro ken Agnanayon a Katulagan; Katulagan

AGNANAYON NGA AMA. *Kitaen*
ti Ama iti Langit; Dios, Kinadios

AGPANUNOT. *Kitaen ti* Utoben

AGPARSUA, PANAGPARSUA.

Kitaen met ti Aldaw a Panaginana;
Daga; Jesucristo; Panagparsua iti
Espiritu; Punganay

Panangbukel. Binukel ti Dios, babaen ti panagtrabahaya iti Anakna, ni Jesucristo, dagiti bambanag iti nakaparsuaan a mangbukel iti daga. Pinarsua ti Nailangitan nga Ama ken ni Jesus ti tao a kalanglangada (**Moises** 2:26–27).

Idi punganay pinarsua ti Dios ti langit ken ti daga, **Gen.** 1:1. Aramidentayo koma ti tao iti ladawantayo, **Gen.** 1:26 (**Moises** 2:26–27; Abr. 4:26). Inaramidna amin a banag, **Jn.** 1:3, 10. Pinarsua ti Dios dagiti amin a banag, **Ef.** 3:9. Isu

ti nangparsua kadagiti amin a banag nga adda iti langit, **Col.** 1:16 (Mosiah 3:8; Hel. 14:12). Inaramid ti Dios dagiti lubong babaen ti Anakna, **Heb.** 1:2. Naparsua ti tao idi punganay, **Mosiah** 7:27. Pinarsuak ti langit ken ti daga ken amin a banag, **3 Ne.** 9:15 (Mormon 9:11, 17). Naparsua amin a tao manipud pay idi punganay a kalanglangak, **Ether** 3:15. Pinarsua ni Jesucristo ti langit ken ti daga, **DkK** 14:9. Pinarsuana ti tao, lalaki ken babai, a karuprupana, **DkK** 20:18. Saan a mabilang dagiti lubong a pinarsuak, **Moises** 1:33. Babaen ti Bugbugtongko pinarsuak ti langit, **Moises** 2:1. Siak, ti Apo Dios, pinarsuak amin a banag a naespirituan sakbay a nagbalinda a gagangay iti rabaw ti daga, **Moises** 3:5. Linaklaksa a daga a kas iti daytoy saan nga isu ti punganay ti bilang dagiti parsuam, **Moises** 7:30. Inurnos ken binukel dagiti Dios dagiti langit, **Abr.** 4:1.

AGPASPASTOR. *Kitaen met ti*
Jesucristo; Naimbag nga
Agpaspastor

Kas simbolo, isu ti tao a mangaywan kadagiti annak ti Apo.

Ti Apo ti pastorko, **Sal.** 23:1. Nasken a taraonan dagiti agpaspastor dagiti karnero, **Eze.** 34:2-3.

AGRIPA. *Kitaen met ti* Pablo

Iti Baro a Tulag, ti anak a lalaki ni Herod, ni Agripa I ken kabsat a lalaki da Bernice ken Drusila. Isu ti ari ti Chalcis, nga adda iti Lebanon. Dimngeg ken ni Apostol Pablo ket dandani nauyotan nga agbalin a kristiano (Ara. 25–26; JS—P 1:24).

AGSAPATA. *Kitaen ti* Agtabbaaw,
Tabbaaw; Bassawang; Sapata

AGSERSERBI NGA ANGHEL.
Kitaen ti Anghel

AGSINGSINGIR ITI BUIS. *Kitaen*
met ti Imperio ti Roma

Iti nagkauna a Roma, isu ti para singir iti buis para iti gobierno. Gagangay a kagurgura dagiti Hudio dagiti agsingsi-

ngir iti buis. Adda dagiti agsingsingir iti buis ti siaanamong nga immawat iti ebanghelio (Mat. 9:9–10; Luc. 19:2–8).

AGSUNGBAT, SUNGSUNGBATAN, KAADDA TI SUNGSUNGBATAN. *Kitaen*
met ti Kinawayang nga Agpili

Kinuna ti Apo a sungsungbatan amin dagiti tao dagiti gagem, kababalin, tarigagay, ken tignayda.

Ti tawen a kaaddan ti sungsungbatan isu ti tawen a maibilang a masungbatanen dagiti ubbing dagiti tignay ken mabalindan ti agbasol ken agbabawi.

Kedngakto ti tunggal maysa kas mayannatup iti aramidna, **Eze.** 18:30. Sungbatanto ti tunggal maysa dagiti amin a sao nga awan kapapay-anna nga insaona, **Mat.** 12:36. Idatagmo ti panagaywanmo, **Luc.** 16:2. Dumatagto ti tunggal maysa kadatayo iti sango ti Dios, **Rom.** 14:12. Makednganto dagiti natay kas mayannatup kadagiti aramidna, **Apoc.** 20:12. Dagiti balikas, aramid, ken pampanunottayo ti mangeddeng kadatayo, **Alma** 12:14. Datayo ti mangukom, no agaramidatayo iti naimbag wenno agaramidatayo iti dakes, **Alma** 41:7. Napalubosangkayo nga agaramid iti agpaay iti bagbagiyo, **Hel.** 14:29–31. Dayta a banag ti isuroyonto—ti panagbabawi ken panagbuniag kadakuada nga agsungbat, **Moro.** 8:10. Nasken nga agbabawi ken mabuniagan amin dagiti nakadanonen iti tawen a kaadda ti sungsungbatan, **DkK** 18:42. Saan a masulisog ni Satanang dagiti babassit nga ubbing, agingga a mangrugida nga adda sungsungbatanda kaniak, **DkK** 29:46–47. Mabuniaganto dagiti ubbing inton agtawenda iti walo, **DkK** 68:27. Sungbatanto ti tunggal tao dagiti basolna iti aldaw a panangukom, **DkK** 101:78. Naited kadagiti tao ti pannakammo iti naimbag manipud iti dakes; gapuna isuda ti agtignay iti bagbagida, **Moises** 6:56. Madusanto dagiti tao gapu kadagiti bukodda a basol, **PP** 1:2.

AGSURSURAT

Naaramat ti balikas iti Daan ken Baro

a Tulag iti dandani agpada a wagas: (1) Iti Daan a Tulag, kangrunaan nga akem ti agsursurat ti mangsakar iti nasantuan a kasuratan (Jer. 8:8). (2) Masansan ti pannakaagapad ti agsursurat iti Baro a Tulag ket maaw-awagan no dadduma iti agilinlinteg wenno doktor ti paglintegan. Detalyado ti panangpaspintasda iti paglintegan ket inaramatda kadagiti nagrikutan ti panawenda (Mat. 13:52; Mar. 2:16–17; 11:17–18; Luc. 11:44–53; 20:46–47).

AGTABBAAW, TABBAAW. *Kitaen met ti Bassawang; Di Mapakawan a Basol*

Panagsao nga awanan dayaw wenno saan a panagtamed iti Dios wenno kadagiti sagrado a banag.

Sumagmamano a daras a pinabasol dagiti Hudio ni Jesus a nagsao iti panagtabbaaw gapu iti panangibagana nga addaan iti kalintegan a mamakawan iti basol (Mat. 9:2–3; Luc. 5:20–21), gapu ta imbagana nga isu ti Anak ti Dios (Jn. 10:22–36; 19:7), ken gapu ta imbagana a makitadanto nga agtugaw iti akinkanawan a bileg, ken agparangto kadagiti ulep iti langit (Mat. 26:64–65). Agpayso koma amin dagitoy a pammabasol no saan a napasamak amin dagiti imbagana. Daytoy a pammabasol a nangidatagan kenkuana dagiti sinsinan saksi iti pangukoman ti Sanhedrin (Mat. 26:59–61) ti panagtabbaaw iti templo ti Dios. Panagtabbaaw iti Espiritu Santo, a sipupuso a nangilibak ken ni Cristo kalpasan ti panangawat iti naananay a pannakaammo kenkuana, isu ti saan a mapakawan a basol, (Mat. 12:31–32; Mar. 3:28–29; DkK 132:27).

Mapapatayto ti agbassawang iti nagan ti Apo, **Lev.** 24:11–16. Saanto a mabati dagiti kabusor ti Apo nga agtabbaaw iti naganna, **DkK** 105:15. Umayto ti panagibales kadagiti agtabbaaw iti Apo, **DkK** 112:24–26.

AGTAKAW, PANAGTAKAW

Panangala iti maysa a banag iti sabali iti sinisikap wenno saan a nainkalintegan. Kanayon a bilbilinen ti Apo dagi-

ti annakna a dida agtakaw (Ex. 20:15; Mat. 19:18; 2 Ne. 26:32; Mosiah 13:22; DkK 59:6).

Yurnonganyo ti bagbagiyo kadagiti kinabaknang iti langit, a di maserrek wenno matakaw dagiti mananakaw, **Mat.** 6:19–21. Naabak dagiti Nephite gapu iti kinapalangguad, kinabaknang, panagsamsam, panagtakaw, **Hel.** 4:12. Isu nga agtakaw ken saan nga agbabawi mapapanawto, **DkK** 42:20. Maidatagto dagiti agtakaw iti paglintegan ti daya, **DkK** 42:84–85.

AGTAWID

Ti tao nga addaan kalintegan nga agtawid iti nainlasagan wenno naespirituan a sagut. Iti nasantuan a kasuratan, nakarian dagiti nalinteg nga agtawidto kadagiti kukua ti Dios.

Tinarigagayan ni Abraham ti agtawid, **Gen.** 15:2–5. Nagbalin ni Abraham nga agtawid iti lubong babaen ti kinalinteg iti pammati, **Rom.** 4:13. Annaknatayo ti Dios, ket no annakna, agtawid ngarud, agtawid iti Dios, ken mapagtawid ken ni Cristo, **Rom.** 8:16–17 (DkK 84:38). Sika ti anak, ti agtawid iti Dios babaen ni Cristo, **Gal.** 4:7. Tinudingan ti Dios ti Anakna nga agtawid iti amin a banag, **Heb.** 1:2. Dagiti nangisagana a maugasan dagiti basolda isuda ti agtawid iti pagarian ti Dios, **Mosiah** 15:11. Nagbalin dagiti tao nga annak ni Cristo ken agtawid iti pagarian ti Dios, **4 Ne.** 1:17. Mabalina nga agtawid iti celestial a pagarian dagiti matay a di makaammo iti ebanghelio, **DkK** 137:7–8. Agtawid iti pannakaisalakan dagiti natay nga agbabawi, **DkK** 138:59. Nagbalin a nainkalintegan nga agtawid ni Abraham babaen ti kinalintegan, **Abr.** 1:2.

AGTUNGPAL,

KINAMANAGTUNGPAL, NATULNOG. *Kitaen met ti*

Bendision, Nabendisionan, Pammendision; Bilin ti Dios,

Dagiti; Imdengan; Magna, Magna iti Dios; Paglintegan; Rag-o

Iti naespirituan a kaipapanan, ti kina-

tulnog isu ti panangaramid iti pagayat-an ti Dios.

Inaramid ni Noe kas mayannatup iti amin nga imbilin ti Dios kenkuana, **Gen.** 6:22. Nagtulnog ni Abraham iti Apo, **Gen.** 22:15–18. Aramidenminto amin nga imbaga ti Apo, **Ex.** 24:7. Dumnegka ngarud, O Israel, ket aramidem, **Deut.** 6:1–3. Ayatem ti Apo ket agtung-palka iti timekna, **Deut.** 30:20. Nasaysa-yaat ti agtulnog ngem ti agsakripisio, **1 Sam.** 15:22. Agbutengka iti Dios, ken tungpalem dagiti bilinna, **Ecl.** 12:13–14. Saanto a makastrek ti amin iti pagarian ti langit no di ket ti mangaramid iti pagayatan ti Ama, **Mat.** 7:21 (3 Ne. 14:21). No adda man tao nga agtungpal iti pagayatanna, maammuan to no doktrina dayta ti Dios, **Juan** 7:17. Masapul nga agtulnogkayo a nangnangruna iti Dios ngem kadagiti tao, **Ara.** 5:29. Ubbing, agtulnogkayo kadagiti dadakkelyo, **Ef.** 6:1 (Col. 3:20). Mapanak ken aramidek dagiti banag nga imbilin ti Apo, **1 Ne.** 3:7. Tinungpalko ti timek ti Espiritu, **1 Ne.** 4:6–18. No tungpalen dagiti anak ti tao dagiti bilin ti Dios, taraonanna ida, **1 Ne.** 17:3. Agannadkayo amangan ta agtungpalkayo iti dakes nga agspiritu, **Mosiah** 2:32–33, 37 (**DkK** 29:45). Apiten ti tao ti gunggonada a maibatay iti espiritu a nagtulnoganna, **Alma** 3:26–27. Nasken nga agaramid dagiti tao iti adu a banag iti bukodda a pagayatan, **DkK** 58:26–29. Awan ti pagbasolan ti tao ti Dios, malaksid dagiti saan a mangipudno iti imana ken saan a mangtungpal kadagiti bilinna, **DkK** 59:21. Siak, ti Apo ikarik nga aramidek ti sawek no agtungpalkayo, **DkK** 82:10. Tunggal kararua nga agtungpal iti timmekko makitananto ti rupak ket maammuan danto a siak, **DkK** 93:1. Nasken a madusa dagiti tao agingga a maadalda ti panagtungpal, **DkK** 105:6. No maka-gun-odtayo ti ania man a bendision manipud iti Dios, babaen ti panagtulnog iti dayta a paglintegana a naibatay, **DkK** 130:21. Managtungpal ni Adan, **Moises** 5:5. Ipaneknektayo kadakuada daytoy ta kitaen no aramidekna met la amin a banag nga ibilin ti Apo, **Abr.** 3:25.

AGUM. *Kitaen met ti Apal*

Kas naaramat kadagiti nasantuan a kasuratan, panangapal iti maysa a tao ti panagagum wenno adda nakaro a panagtartigagay iti maysa a banag.

Dika agagum, **Ex.** 20:17 (**Deut.** 5:21; **Mosiah** 13:24; **DkK** 19:25). Ti manggura iti kinaagum, mapaatiddogna dagiti aldawna, **Prov.** 28:16. Inagumanda dagiti talon ket kinamkamda ida, **Mk.** 2:2. Agannadkayo iti kinaagum, **Luc.** 12:15. Kuna ti paglintegana, Dika agagum, **Rom** 7:7. Kadagiti maudi nga aldaw, agbalinto a naagum dagiti tao, **2 Tim.** 3:1–2. Idi nakita ni Laban dagiti gamengmi, naggartemanna ida, **1 Ne.** 3:25. Diyo paggarteman ti sanikuayo, **DkK** 19:26. Isardengyo ti kinaagumyo, **DkK** 88:123. Diyo aguman ti kua ti kabsatyo, **DkK** 136:20.

AGYAMAN, NAPNUAN YAMAN,

PANAGYAMAN. *Kitaen met ti*

Agdaydayaw; Bendision,

Nabendisionan, Pammendision

Panagyaman iti bendision a naawat manipud iti Dios. Makaay-ayo iti Dios ti mangiyebkas iti panagyaman, ket mairaman ti pudno a panagdayaw ti panagyaman kenkuana. Nasken nga agyamantayo iti Apo iti amin a banag.

Nasayaat ti panangipaay ti panagyaman iti Apo, **Sal.** 92:1. Umasidegkayo kenkuana a napnuan panagyaman, **Sal.** 95:1–2. Agyamankayo kenkuana, ket bendisionanyo ti naganna, **Sal.** 100:1–5. Dikayo agsardeng nga agyaman, **Ef.** 1:15–16. Agyamankayo koma, **Col.** 3:15. Bendision, ken gloria, ken panagyaman, ken dayaw koma ti adda iti Diostayo, **Apoc.** 7:12. O karbenganyo ti agyaman iti nailangitan nga Ariyo, **Mosiah** 2:19–21. Agyamankayo iti inaldaw, **Alma** 34:38. No bumangonkayo iti agsapa bay-am a mapno ti pusom iti panagyaman iti Dios, **Alma** 37:37. Nasken nga aramidenyo amin a banag babaen ti kararag ken panagyaman, **DkK** 46:7. Nasken nga agyamankayo iti Dios, **DkK** 46:32. Aramidenyo dagiti banag nga addaan panagyaman, **DkK** 59:15–

21. Awatenyo daytoy a bendision manipud iti ima ti Apo, a naimpusuan ti panagyamanyo, **DkK** 62:7. Isu nga umawat iti amin a banag a siyayaman, **DkK** 78:19. Agyamankayo iti amin a banag, **DkK** 98:1 (1 Tes. 5:18). Dayawenyoy ti Apo babaen ti kararag ti panagdayaw ken panagyaman, **DkK** 136:28.

AHAB. *Kitaen met ti Jezabel*

Iti Daan a Tulag, maysa kadagiti katarian ken kabilgan nga ari iti akin-amianan nga Israel. Inasawana ni Jezabel, maysa a prinsesa a Sidonio, a babaen ti bilegna naipasdek ti panagrukbab kada Baal ken Ashtaroth iti Israel (1 Ari 16:29–33; 2 Ari 3:2) ken adda panangpadas a mangiwalin kadagiti propeta ken panagrukbab ken ni Jehova (1 Ari 18:13).

Nagturay iti Israel iti Samaria iti duapulo-ket-dua a tawen, **1 Ari** 16:29 (1 Ari 16–22). Nagaramid iti kinadakes iti imatang ti Apo ken amin dagiti adda kenkuana, **1 Ari** 16:30. Napapatay iti gubat, **1 Ari** 22:29–40.

AKEM, TINUDINGAN TI DIOS,

PAGAKEMAN. *Kitaen met ti*

Agay-aywan, Panagaywan;
Napili, Pili, Orden;
Pannakaorden; Pinili; Turay

Ti panangtuding ti Dios ti yaawat iti akmen wenno awis manipud kenkuana wenno dagiti inikkanna iti turay a dadaulo ti Simbaan nga agserbi kenkuana iti naituding a wagas.

Impatayna ti imana kenkuana ket intedna kenkuana ti maysa a panangannong, **Num.** 27:23. Ordenanka a propeta, **Jer.** 1:5. Pinilikayo ken inordenankayo, **Jn.** 15:16. Natudingan ni Pablo nga apostol, **Rom.** 1:1. Awan ti tao a makaala itoy a dayaw nga is-isuna, ngem ti laeng tinudingan ti Dios, **Heb.** 5:4. Tinudingan ti Dios ni Jesus babaen ti alagaden ni Melquisedec, **Heb.** 5:10. Natudinganak a mangikasaba iti balikas ti Dios a maibatay iti espiritu ti paltiing ken pammadto, **Alma** 8:24. Naawagan ken naisagana dagiti saserdote manipud

iti pamuon ti lubong, **Alma** 13:3. No adda tarigagayyo nga agserbi iti Dios, maawagankayo, **DkK** 4:3. Agbalinka a natibker iti aramid nga intudingko kenka, **DkK** 9:14. Dimo ipagarup a naawaganka a mangikasaba agingga a maawaganka, **DkK** 11:15. Natudingan dagiti elder a mangipatungpal iti panaguummong dagiti pili, **DkK** 29:7. Awanto ti mangikasaba iti ebangheliok wenno mangbangon iti Simbaanko malaksid no naordenan, **DkK** 42:11. Adu ti naawagan, ngem manmano ti napili, **DkK** 121:34. Nasken nga awagan ti Dios ti tao, **PP** 1:5.

AKINRUAR A KASIPNGETAN.

Kitaen ti Impierno

ALDAW A PANAGINANA. *Kitaen met ti Agparsua, Pannakaparsua; Inana*

Ti naituding a nasantuan nga aldaw iti makalawas a panaginana ken panagdayaw. Kalpasan ti panangparsua ti Dios iti amin a banag, naginana iti maikapito nga aldaw ket imbilinna a maysa nga aldaw iti makalawas ti aldaw a panaginana a mangtulong kadagiti tao a manglagip kenkuana (Ex. 20:8–11).

Sakbay ti panangungar ni Cristo, nginilin dagiti kameng ti Simbaan ti maudi nga aldaw iti makalawas a kas Aldaw a Panaginana, kas iti inaramid dagiti Hudio. Kalpasan ti panangungar, nginilin dagiti kameng ti Simbaan, Hudio man wenno Gentil ti umuna nga aldaw iti makalawas (ti aldaw ti Apo) a panglagip iti panangungar ti Apo. Itultuloy ita ti Simbaan a ngilinen ti maysa nga aldaw iti makalawas a kas nasantuan nga aldaw a panaginana a pangdaydayawan iti Dios ken panaginana kadagiti trabaho iti lubong.

Ipalagip ti Aldaw a Panaginana kadagiti tao a kasapulanda ti mataraonan iti espiritu ken iti rebbengenda nga agtungpal iti Dios. No mabaybay-anen ti pagilian a ngilinen ti Aldaw a Panaginana, ramaramenna amin nga aspeto ti biag ken agrupsa ti biagna a napammatian (Neh. 13:15–18; Jer. 17:21–27).

Naginana ti Dios iti maikapito nga aldaw, **Gen.** 2:1–3. Saan a nagurnong iti mana dagiti annak ti Israel iti aldaw a panaginana, **Ex.** 16:22–30. Laglagipem ti aldaw a panaginana, tapno agtalinaded a nasantuan, **Ex.** 20:8–11 (Mosiah 13:16–19). Naited ti aldaw a panaginana kas tanda ti Dios ken ti tao, **Ex.** 31:12–17 (**Eze.** 20:12, 20). Saantayo nga aggatang wenno aglako iti aldaw a panaginana, **Neh.** 10:31. Awaganyo iti ragsak ti aldaw a panaginana, dayawenyo ti Apo ket saanyo a sapulen ti bukodyo a pagragsakan, **Isa.** 58:13–14. Naaramid ti aldaw a panaginana para iti tao, ket saan a ti tao para iti aldaw a panaginana, **Mar.** 2:23–28. Ti Anak ti tao ti Apo iti aldaw a panaginana, **Luc.** 6:1–10. Nangisuro ni Jesus iti sinagoga ken nanggagasi iti aldaw a panaginana, **Luc.** 13:10–14. Inaramid dagiti Nephite a nasantuan ti aldaw a panaginana, **Jarom** 1:5. Ngilinenyo ti aldaw a panaginana tapno agtalinaded a nasantuan, **Mosiah** 18:23. Mangidatonkayo ti sakramento iti nasantuan nga aldawko, **DkK** 59:9–13. Ngilinen dagiti agindegi iti Zion ti aldaw a panaginana, **DkK** 68:29. Siak, a Dios, naginanaak iti maikapito nga aldaw iti amin nga aramidko, **Moises** 3:1–3 (**Gen.** 2:1–3; **Abr.** 5:1–3).

ALDAW TI APO. *Kitaen ti Aldaw a Panaginana; Maikadua a Yaay ni Jesucristo; Panangukom, ti Maudi a*

ALKOHOL. *Kitaen ti Nainsiriban a Balikas*

ALLILAW, ALLILAWEN, PANANGALLILAW. *Kitaen met ti Panagulbod; Sikap*

Iti nasantuan a kasuratan, ti mangallilaw isu ti panangawis iti tao a mamati iti maysa a banag a saan a pudno.

Tinto saan a mangallilaw ti umulinto iti turod ti Apo, **Sal.** 24:4. Ilisinak iti manangallilaw, **Sal.** 43:1. Ay-ay pay dagiti mangnagan a dakes ti naimbag, ken naimbag ti dakes, **Isa.** 5:20 (2 **Ne.** 15:20). Awan koma ti tao a mangallilaw iti bagina, **1 Cor.** 3:18. Dikayo koma paallilaw

iti awan kaes-eskanna a balikas, **Ef.** 5:6. Mangallilaw ken maallilaw dagiti dakes a tao, **2 Tim.** 3:13. Napapanaw ni Satanas, ti nangallilaw iti sangalubongan, **Apoc.** 12:9. Naparautan ni Satanas tapno saanen a maallilaw dagiti pagilian, **Apoc.** 20:1–3. Saan a maallilaw ti Apo, **2 Ne.** 9:41. No surotenyo ti Anak, nga awanan panangallilaw iti sango ti Dios, inkayto awaten ti Espiritu Santo, **2 Ne.** 31:13. Impudno ni Sherem a naallilaw iti bileg ti sairo, **Jacob** 7:18. Naallilaw dagiti tao ni Ari Noe iti makapatiray-ok a balikas, **Mosiah** 11:7. Innala dagiti masirib ti Espiritu Santo, ken saan a pinaallilaw, **DkK** 45:57. Ay-ay pay dagiti manangallilaw, **DkK** 50:6. Nagbalin a Satanas, ti ama ti amin a kinaulbod, a mangallilaw ken mangbulsek kadagiti tao, **Moises** 4:4.

ALMA, LALAKI NGA ANAK NI

ALMA. *Kitaen met ti Alma a Laklakay; Amulek; Mosiah, Lallaki nga Annak ni*

Iti Libro ni Mormon, ti immuna a pangulo ti ukom ken propeta iti pagilian dagiti Nephite. Kadagiti immuna a tawen ti panagturayna kayatna a dadaelen ti simbaan (Mosiah 27:8–10). Nupay kasta, nagpakita ti maysa nga anghel kenkuana ket napasurot iti ebanghelio (Mosiah 27:8–24; Alma 36:6–27). Iti saan a nabayag inibbatanna ti saadna a kas pangulo iti ukom tapno makaisuro kadagiti tao (Alma 4:11–20).

Ti libro ni Alma: Nailasin a libro iti Libro ni Mormon, naglaon iti pakayababaan kadagiti sinurat ni Propeta Alma, ti anak a lalaki ni Alma, ken ti anakna a lalaki a ni Helaman. Dagiti pasamak a linaon ti libro ket maipapan iti agarup wenno kumurang a 91 agingga iti 52 sakbay a mayanak ni Cristo. Aglaon ti libro iti 63 a kapitulo. Iladawan dagiti Kapitulo 1–4 ti yaalsa dagiti pasurot ni Nehor ken Amlici a maibusor kadagiti Nephite. Dagitoy a gubat ti kaamesan iti pakasaritaan ti Nephite. Aglaon dagiti Kapitulo 5–16 ti pannakailawlawag ti nasapa a panagdaliasat ni Alma a kas misionario, agraman iti ser-

monna maipapan iti Nasayaat a Pastor (Alma 5) ken ti panangaskasabada ken ni Amulek iti siudad ti Ammonihah. Aglaon dagiti kapitulo 17–27 kadagiti sinurat maipapan kadagiti annak a lalaki ni Mosiah ken kadagiti panagserbida kadagiti Lamanite. Aglaon dagiti kapitulo 28–44 kadagiti sumagmamano a kapatgan a sermon ni Alma. Iti kapitulo 32 inyarig ni Alma ti balikas iti bukel; iti kapitulo 36 linagipna ti estoria ti pannakapasurotna ken ni anakna a Helaman. Kadagiti kapitulo 39–42 insurat ni Alma dagiti pammalakadna iti anakna a ni Corianton, a nairamraman iti panagbasol; inlawlawag daytoy napateg a sermon maipapan iti linteg, kaasi, panagungar, ken ti Pannakasubbot. Iladawan dagiti kapitulo 45–63 dagiti gubat ni Nephite kadagidi a panawen ken yaakar iti babaen ni Hagoth. Dagiti naindaklan a pangulo a kas kada Kapitan Moroni, Tenacum, ken Lehi nakatulongda a nangtaginayon kadagiti Nephite babaen kadagiti kinaturredda ken naridam a panaggunayda.

ALMA A LAKLAKAY

Maysa a propeta a Nephite iti Libro ni Mormon a nangbukel iti Simbaan kadagidi aldaw ni nadangkes nga Ari Noe.

Maysa a saserdote ni nadangkes nga Ari Noe ken kaputotan ni Nephi, **Mosiah** 17:1–2. Nagtaray, naglemmeng, ken nagsurat kadagiti balikas ni Abinadi, **Mosiah** 17:3–4. Nagbabawi ken nagsisuro kadagiti balikas ni Abinadi, **Mosiah** 18:1. Nabuniagan iti danum ni Mormon, **Mosiah** 18:12–16. Binukelna ti Simbaan, **Mosiah** 18:17–29. Nakadanon a kaduana dagiti taona iti Zarahemla, **Mosiah** 24:25. Naikkan iti turay a mangiturong iti Simbaan, **Mosiah** 26:8. Inukomna ket indauluanna ti Simbaan, **Mosiah** 26:34–39. Naitalek iti akem iti nangato a saserdote iti anakna a lalaki a ni Alma, **Alma** 4:4 (**Mosiah** 29:42; **Alma** 5:3).

ALPHA KEN OMEGA. *Kitaen met ti Jesucristo*

Alpha ti umuna a letra iti alpabeto ti Griego; Omega ti maudi. Naganda met

a naited ken ni Jesucristo ket naaramatda a simbolo a mangipakita a ni Cristo ti pangrugian ken paggibusan ti amin a parsua (**Apoc.** 1:8; **DkK** 19:1).

ALTAR. *Kitaen met ti Sakripisio*

Maysa a patakder a naisangrat para kadagiti sakripisio, daton, ken panagdaydayaw.

Nangbangon ni Noe ti altar ti Apo ket nangted kadagiti daton a mapuoran, **Gen.** 8:20. Nangbangon ni Abram iti maysa nga altar ti Apo, **Gen.** 12:7–8. Rineppet ni Abraham ni Isaac, ti anakna a lalaki iti altar, **Gen.** 22:9 (22:1–13). Nangbangon ni Jacob iti maysa nga altar ket ninagananna daydi a disso iti El-bethel, **Gen.** 35:6–7. Nangbangon ni Elias iti altar ket kinaritna dagiti saserdote ni Baal, **1 Ari** 18:17–40. No idatagmo ti datonmo iti altar, makikappiaka nga umuna pay iti kabsatmo, **Mat.** 5:23–24. Nakitak iti sirok ti altar dagiti kararua a napapatay gapu iti balikas ti Dios, **Apoc.** 6:9 (**DkK** 135:7). Nangipatakder ni Lehi iti altar a bato ket nangiruknoy iti panagyaman iti Apo, **1 Ne.** 2:7. Naisalakan ni Abraham iti patay iti altar ni Elkena, **Abr.** 1:8–20.

AMA, MATAY NGA. *Kitaen met ti Bendision ti Patriarka; Kaamaan; Nagannak; Patriarka, Kinapatriarka*

Sagrado a takem ti lalaki a nangputot wenna nainkalintegan a nangtaraken iti ubing.

Dayawem ti amam ken ti inam, **Ex.** 20:12 (**Deut.** 5:16; **Mat.** 19:19; **Mosiah** 13:20). Aturen ti ama ti anakna iti pagayatanna, **Prov.** 3:12. Amma, diyo ruroden dagiti annakyo, **Ef.** 6:1–4. Naisuro kaniak ti amin a sursuro ti amak, **1 Ne.** 1:1. Nalinteg a tao ti amak—gapu ta insuronak, **Enos** 1:1. Inkararagan ni Alma ti anakna, **Mosiah** 27:14. Inikkan ni Alma dagiti annakna iti bilin, **Alma** 36–42. Impanagan ni Helaman kadagiti annakna ti nagtaudanda, **Hel.** 5:5–12. Kanayon a malagip ni Mormon ti anakna kadagiti kararagna, **Moro.** 8:2–3. Mabalina magun-od dagiti na-

indaklan a banag iti ima dagiti amma, **DkK** 29:48. Pagrebbengan ti ama nga ipaayan ti kaamaanna, **DkK** 75:28. Im-bilinna a mapanak iti amak, **JS-P** 1:49.

AMA ITI LANGIT. *Kitaen met ti*
Dios, Kinadios

Ti Ama dagiti espiritu ti sangkatawan (Sal. 82:6; Mat. 5:48; Jn. 10:34; Rom. 8:16–17; Gal. 4:7; 1 Jn. 3:2). Ni Jesus ti Bugbugtong nga Anakna iti lasag. Nabilin ti tao nga agtungpal ken agdayaw iti Ama ken agkararag kenkuana iti nagan ni Jesus.

No pakawanenyo dagiti tao, pakawannakayto met ti Nailangitan nga Amayo, **Mat.** 6:14 (Mat. 18:35; 3 Ne. 13:14). Ammo ti Nailangitan nga Amayo a kasapulanyo amin dagitoy a banag, **Mat.** 6:26–33 (3 Ne. 13:26–33). Dinto ketdin ad-adda ti pannangted ti Nailangitan nga Ama iti Espiritu Santo kadagiti agdawat kenkuana? **Luc.** 11:11–13. Ma-daydayaw ti Dios ken Ama ti Apotayo a Jesucristo, **Ef.** 1:3. Siuutangkayo iti Nailangitan nga Amayo iti agnanayon, **Mosiah** 2:34. Intan-ok ni Cristo ti nagan ti Ama, **Ether** 12:8. Nasken a paneknekan dagiti Santo ti pannakaidadanesda sakbay nga agparang ti Ama manipud iti naglemmanganna, **DkK** 123:1–3, 6. Napadasanmi ti naindaklan ken nagloriaan a bendision manipud iti Nailangitan nga Ama, **JS-P** 1:73.

AMALECITAS (Daan a Tulag)

Maysa a tribu ti Arabo a nagnaed iti disierto ti Paran a nagbaetan ti Arabah ken Mediterania. Masansan a makigubatda kadagiti Hebreo manipud iti panawen ni Moises (1 Sam. 15; 27:8; 30; 2 Sam. 8:11–12).

AMALEKITE (Libro ni Mormon)

Dagiti kimmallilis a ragup dagiti Nephite a nangidaulo kadagiti Lamanite a makigubat kadagiti Nephite (Alma 21–24, 43).

AMALICKIAH

Maysa a mangliliput a Nephite iti Libro ni Mormon a naikkan ti bileg kadagiti

Lamanite ket indauluanna ida a maisupiat kadagiti Nephite (Alma 46–51).

AMEN. *Kitaen met ti* Kararag

Kayatna a sawen “sapay koma” wenno “kasta koma.” Maisao ti *amen* a mangipakita iti naimpusuan wenno napasnek a panangawat ken panagkakanunong (Deut. 27:14–26) wenno kinapudno (1 Ari 1:36). Ita iti gibus dagiti kararag, pammaneknek, ken panagsarita; dagiti makanggeg iti kararag wenno mensahe sumungbatda iti napigsa nga *amen* a mangipakita iti yaannamong ken panangawat.

Iti panawen ti Daan a Tulag, agsao ti tao iti *amen* no agsapata (1 Cro. 16:7, 35–36; Neh. 5:13; 8:2–6). Maawagan ni Cristo “ti Amen, ti napudno ken agpayso a saksi” (Apoc. 3:14). Agpaay pay ti *amen* a pagilasinan iti katulagan iti Pagadalan dagiti Propeta (**DkK** 88:133–35).

AMLICI, AMLICITE

Ti tao iti Libro ni Mormon a nangidaulo iti bunggoy dagiti Nephite a nanggamgam nga agari bayat ti panagturay dagiti ukom. Nalawag ti panagrebeld dagitoy a Nephite, a maawagan iti Amlicite, iti Dios, a nakailunodanda (Alma 2–3).

AMMON, KAPUONAN NI

ZARAHLEMLA. *Kitaen met ti* Limhi

Iti Libro ni Mormon, ti napigsa ken maingel a lalaki a nangidaulo iti panagdaliasat manipud iti Zarahemla agingga iti daga ti Nephi-Lehi (Mosiah 7:1–16). Naipakita dagiti nagkau-na a sinurat, ken inlawlawagna no ania ti mammadto (Mosiah 8:5–18). Timmulong idi agangay iti pannakawayawaya ni Ari Limhi ken dagiti taona kadagiti Lamanite ket insubliida ida iti Zarahemla (Mosiah 22).

AMMON, LALAKI NGA ANAK

NI MOSIAH. *Kitaen met ti*

Anti-Nephi-Lehi, Dagiti; Mosiah, Lalaki nga Anak ni Benjamin; Mosiah, Lalaki nga Annak ni

Iti Libro ni Mormon, ti lalaki nga Anak ni Ari Mosiah. Nagpaay ni Ammon a

kas misionario kadagiti naregta a tim-mulong iti pannakapasurot ti adu a kararua ken ni Cristo.

Saan idi a mamatpati ket pinanggepna a dadaelen ti Simbaan, **Mosiah** 27:8–10, 34. Adda anghel a nagparang kenkuana ken dagiti kaduana, **Mosiah** 27:11. Nagbabawi ket rinugianna nga inkasaba ti balikas ti Dios, **Mosiah** 27:32–28:8. Nagkedked a maawagan nga ari ket napan ketdi iti daga dagiti Lamanite a nangikasaba iti balikas ti Dios, **Alma** 17:6–9. Nagayuno ken nagkararag tapno maiwanwan, **Alma** 17:8–11. Napungo a naidatag ken ni Ari Lamoni, **Alma** 17:20–21. Insalakanna dagiti arban ni Lamoni, **Alma** 17:26–39. Kinasabaanna ni Lamoni, **Alma** 18:1–19:13. Nagyaman iti Dios ket naiturayan iti rag-o, **Alma** 19:14. Saan a pulos a nagikay dagiti napasurotna, **Alma** 23:6. Nagragsak iti panagbalinna a ramit dagiti ima ti Dios iti pannakaitungpal ti kinapudno kadagiti rinibu, **Alma** 26:1–8 (26:1–37). Indaluanna dagiti tao nga Anti-Nephi-Lehi iti natalged a lugar, **Alma** 27. Napno iti ragsak iti pannakakitana kadagiti kabsatna, **Alma** 27:16–18.

AMOS

Ti propeta iti Daan a Tulag a namadto manipud iti agarup a 792 agingga iti 740 sakbay ni Cristo kadagidi aldaw ni Uzias, ari ti Juda, ken ni Jeroboam, ari ti Israel.

Ti libro ni Amos. Ti libro iti Daan a Tulag. Adu kadagiti padto ni Amos ti nangballaag iti Israel ken kadagiti kabangibangna a pagilian nga agsublida iti kinalinteg.

Ibaga dagiti kapitulo 1–5 nga agbabawi ti Israel ken dagiti kabangibangna a pagilian. Ilawlawag ti kapitulo 3 nga impalgak ti Apo dagiti palimedna kadagiti propeta ken gapu iti panagbasol, madadaelto ti Israel kadagiti kabusorna. Ipadto dagiti kapitulo 6–8 ti pannakarebbek ti Israel adu a tawen sakbay ti iraraut dagiti Asiro. Ipadto ti kapitulo 9 a mapasublinto ti Israel iti bukodna a daga.

AMULEK. *Kitaen met ti Alma,*
Lalaki nga Anak ni Alma

Iti Libro ni Mormon, ti misionario a kadua ni Alma nga Ub-ubing.

Sinarungkaran ti anghel, **Alma** 8:20; 10:7. Inawatna ni Alma iti balayna, **Alma** 8:21–27. Naikkan iti bileg a mangasaba kadagiti tao ti Ammonihah, **Alma** 8:29–32; 10:1–11. Kapupuon da Nephi, Lehi, ken Manasseh, **Alma** 10:2–3. Pinaneknekanna ti kinapudno, **Alma** 10:4–11. Imbaga nga agbabawi dagiti tao ngem dida impangag, **Alma** 10:12–32. Nakisinnupiat ken ni Zeezrom, **Alma** 11:20–40. Insurona ti panagungar, pangngeddeng, ken pannakaisubli, **Alma** 11:41–45. Kayatna a maisardeng ti pannakapapatay dagiti mamatpati, **Alma** 14:9–10. Naibalud a kadua ni Alma, **Alma** 14:14–23. Nawayawayan iti pagbaludan gapu iti pammati, **Alma** 14:24–29. Impaneknekna ti panubbot, kaasi, ken linteg, **Alma** 34:8–16. Insurona ti maipanggep iti panagkararag, **Alma** 34:17–28. Ingunamgunamna kadagiti tao a dida itantan ti agbabawi, **Alma** 34:30–41. Rinebba ti pammati da Alma ken Amulek dagiti pader ti pagbaludan, **Ether** 12:13.

ANA (Baro a Tulag)

Iti Baro a Tulag, babai a propeta iti tribu ni Aser. Iti panawen a pannakayanak ni Jesus, nataengan idin a balo. Nakitana ti pannakaidatag ni maladaga a Jesus iti templo ken nailasinna a kas Mannubbot (Luc. 2:36–38).

ANAK TI DIOS. *Kitaen ti Dios,*
Kinadios; Jesucristo

ANAK TI TAO. *Kitaen met ti Dios,*
Kinadios; Jesucristo

Ti awag nga inaramat ni Jesucristo no agsasao maipanggep kenkuana, (Luc. 9:22; Luc. 21:36). Kayatna a sawen a ti Anak ti Tao ti Kinasanto. Tao ti Kinasanto ti maysa kadagiti nagan ti Dios Ama. Idi awagan ni Jesus ti bagina iti Anak ti Tao, silulukat a pakdaar iti kina-ilangitan ti panagkabagianda iti Ama. Masansan a masarakan daytoy nga

awag kadagiti Ebanghelio. Paneknekan ti paltiing iti ud-udina nga aldaw ti naisangayan a kaipapanan ken kinasagra-do daytoy a nagan ti Mangisalakan, (DkK 45:39; 49:6, 22; 58:65; Moises 6:57).

ANANIAS TI DAMASCO. *Kitaen met ti Pablo*

Ti Kristiano a disipulo iti Damasco a nangbuniag ken ni Pablo (Ara. 9:10–18; 22:12).

ANANIAS TI JERUSALEM

Iti Baro a Tulag, isu ken ti asawana a ni Safira, kinusitda ti Apo babaen ti panangrissingda iti paset ti kuarta nga inikkan-pategda iti Apo. Idi salangaden ida ni Pedro, agpadada a napasag iti daga ket natayda (Ara. 5:1–11).

ANAS. *Kitaen met ti Caifas*

Iti Baro a Tulag, isu ti lalaki a napigsa ti kapetna iti Sanhedrin. Idi naaresto ni Jesus, immuna a naidatag kenkuana (Jn. 18:13); isu pay ti nangidaulo iti panakabista dagiti Apostol (Ara. 4:3–6).

ANDRES

Iti Baro a Tulag, kabsat ni Simon Pedro ken maysa kadagiti Sangapuloket-dua nga Apostol a tinundingan ni Jesus iti panawen ti naespiritaan a panagserbina ditoy daga (Mat. 4:18–19; Mar. 1:16–18, 29).

ANGHEL, DAGITI

Dua a kita ti parsua iti langit a managan iti anghel: dagiti espiritu ken dagiti addaan iti bagi a lasag ken tulang. Awan pay ti bagi a lasag ken tulang dagiti anghel nga espiritu, wenno espirituda a naaddaan idin iti matay a bagi ket agur-urayda iti panagungarda. Nagungaren wenno nagbalaliwen dagiti anghel nga addaan iti bagi a lasag ken tulang.

Adu dagiti pagsurotan iti nasantuan a kasuratan iti aramid dagiti anghel. Agsao no dadduma dagiti anghel a kasla gurruod iti panangidanonda kadagiti mensahe ti Dios (Mosiah 27:11–16). Mabalina met a maawagan nga anghel dagiti nalinteg a mortal a tao (PJS,

Gen. 19:15). Adda dagiti anghel nga agserserbi iti trono ti Dios iti langit (Alma 36:22).

Agapaden pay dagiti nasantuan a kasuratan dagiti anghel ti sairo. Isuda dagiti espiritu a simmurot ken ni Lucifer ken pinapanaw ti Dios iti imatang-na idi sakbay daytoy a biag ket naipanda iti daga (Apoc. 12:1–9; 2 Ne. 9:9, 16; DkK 29:36–37).

Nakita ni Jacob dagiti anghel ti Dios nga umul-uli ken bumabbaba, **Gen.** 28:12. Sinabat dagiti anghel ti Dios ni Jacob, **Gen.** 32:1–2. Nakakita ni Gideon iti anghel ti Apo iti rupanrupa, **Uk.** 6:22. Inyunnat ti maysa nga anghel ti imana iti Jerusalem tapno dadaelenna, **2 Sam.** 24:16. Sinagid ti maysa nga anghel ni Elias ket kinunana kenkuana, Bumangon ken manganka, **1 Ari** 19:5–7. Nakita ni Daniel ni Gabriel nga anghel iti parmata, **Dan.** 8:15–16. Tinulongan ni Miguel nga anghel ni Daniel, **Dan.** 10:13. Imbaon ti Dios ni Gabriel nga anghel, **Luc.** 1:19, 26–27. Mabaludto dagiti anghel ti sairo iti agnanayon a kawar agingga iti panangukom, **Jd.** 1:6 (2 Ped. 2:4). Nakita dagiti tao dagiti anghel a bumabbaba manipud iti langit, **3 Ne.** 17:24. Insurat ni Moroni ti maipanggep kadagiti panagserbi dagiti anghel, **Moro.** 7:25–32. Iggem ti Kinasaserdote nga Aaron dagiti tulbek iti panagserserbi dagiti anghel, **DkK** 13. Nagserbi amin da Moroni, Juan a Mamuniag, Pedro, Santiago, Juan, Moises, Elias, ken Elias a propeta kas anghel ni Joseph Smith, **DkK** 27:5–12. Diyo kabaelan ti agibtur iti agserserbi nga anghel, **DkK** 67:13. Ni Adan ti Miguel nga arkanghel, **DkK** 107:54. Napagunagar a kinatao dagiti anghel, a nagtagilasag ken nagtagitulang, **DkK** 129. Awan dagiti anghel nga agpapaay ditoy a daga ngem kadagiti para iti daytoy, **DkK** 130:5. Saan a mangasawa wenno mayasawa dagiti tao a saan a mangtungpal iti paglintegan ti Dios iti agnanayon a panagasawa; ngem madutokanda nga anghel iti langit, **DkK** 132:16–17.

ANI

Aramaten no dadduma ti nasantuan a kasuratan ti balikas nga *ani* a kasla lada-wan a mangitudo iti panangyasideg iti tao iti Simbaan, nga isu ti pagarian ti Dios iti daga, wenno iti panawen ti panangukom, a kas iti maikadua a yaay ni Jesucristo.

Nalpasen ti ani, naggibusen ti kalgaw, ket saantayo pay a naisalakan, **Jer.** 8:20 (DkK 56:16). Adu ti anien, ngem bassit dagiti agani, **Mat.** 9:37. Ti panagani isu ti panungpalan ti lubong, **Mat.** 13:39. Ania man ti imula ti tao, isu met ti apitenna, **Gal.** 6:7–9 (DkK 6:33). Purawen ti kataltalonan a pagapitan, **DkK** 4:4. Aggibus ti panagapit ket saan a maisalakan dagiti kararuayo, **DkK** 45:2. Dimtengen ti panagani, ket matungpal ti balikasko, **DkK** 101:64.

ANNA (Daan a Tulag). *Kitaen met ti Samuel, Propeta iti Daan a Tulag*

Ti ina ni Samuel, ti propeta iti Daan a Tulag. Inted ti Apo ni Samuel ken ni Anna a sungbat dagiti kararagna (1 Sam. 1:11, 20–28). Indaton ni Anna ni Samuel iti Apo. Maidilig ti kantana a pagyaman iti kanta ni Maria, ti ina ni Jesus (1 Sam 2:1–10; Luc. 1:46–55).

ANNAK NI CRISTO. *Kitaen met ti Impasngay; Jesucristo; Lallaki ken Babbai nga Annak ti Dios; Maipasngay Manen, Naipasngay iti Dios*

Dagiti nangawat iti ebanghelio ni Jesucristo.

Asino man a mangipakumbaba iti bagina a kas iti bassit nga ubing ti kaindaklanan, **Mat.** 18:1–4. Mamatikayo iti lawag tapno agbalinkayo nga anak ti lawag, **Jn.** 12:36. Ikkatem ti sigud a kadawyan ket agbalinka a kasla ubing, **Mosiah** 3:19; 27:25–26. Gapu iti katulagan maawagankayo nga anak ni Cristo, **Mosiah** 5:7. No agtalekkayo ti tunggal nasayaat a banag pudno nga annaknakayo ni Cristo, **Moro.** 7:19. Kas iti kaadu ti immawat kaniak, inikak iti bileg nga agbalin nga annakko,

DkK 39:4. Dikayo agbuteng, babassit nga ubbing, ta kukuakayo, **DkK** 50:40–41. Maysaka kaniak, ti anak ti Dios, **Moises** 6:68.

ANNAK TI DIOS. *Kitaen ti Lallaki ken Babbai nga Annak ti Dios; Tao, Tattao*

ANNAK TI ISRAEL. *Kitaen ti Israel*

ANTI-NEPHI-LEHI, DAGITI.

Kitaen met ti Ammon, Lalaki nga Anak ni Mosiah; Helaman, Lallaki nga Annak ni; Mosiah, Lallaki nga Annak ni

Iti Libro ni Mormon, nagan a naited kadagiti Lamanite a pinasurot dagiti lallaki nga annak ni Mosiah. Kalpasan ti pannakapasurotda, nagtalinaed a napudno dagitoy a tao, a managan pay iti tattao ni Ammon, iti unos ti panagbiagda (Alma 23:4–7, 16–17; 27:20–27).

Inaramatda ti nagan nga Anti-Nephi-Lehi, **Alma** 23:16–17; 24:1. Nagkedkedda a mangibukbok iti dara ket inkalida dagiti igamda, **Alma** 24:6–19. Nagsagana dagiti lallaki nga annakda a makigubat ket pinilida ni Helaman a mangidaulo kadakuada, **Alma** 53:16–19; 56–58 (am-ammo met dagitoy nga annak a kas 2,000 a mannagigubat nga agtutubo).

ANTICRISTO. *Kitaen met ti Sairo*

Asino man wenno ania man a mangballikog iti plano ti pudno nga ebanghelio ti pannakaisalakan ken nalawag wenno nalimed a mangsuppiat ken ni Cristo. Inladawan ni Juan a Mammaltiing ti anticristo a kas manangallilaw (1 Jn. 2:18–22; 4:3–6; 2 Jn. 1:7). Ni Lucifer ti naindaklan nga anticristo, ngem adu ti bayabayna, espiritu man wenno mortal.

Supiatento ti lalaki nga anak ti manangdadael ket bigbigennanto ti bagina a nangatngato ngem iti Dios, **2 Tes.** 2:1–12. Allilawennanto dagiti agindeg iti daga babaen dagiti milagro, **Apoc.** 13:13–17. Ilibak ni Sherem ni Cristo ket adu ti inalilawna, **Jacob** 7:1–23. Insuro ni Nehor dagiti sinsinan doktrina, nangbangon

iti simbaan, ken inyam-ammona ti pag-naginsaserdote, **Alma** 1:2–16. Inumsi ni Korihor ni Cristo, ti Pannubbot, ken espiritu ti pammadto, **Alma** 30:6–60.

ANUS. *Kitaen met ti Agibtur;*

Napakumbaba, Kinapakumbaba

Natalna a panagitured; ti kabaelan nga agitured iti rigat, panangumsi, wenno panangpasakit nga awanan dayeng-deng wenno bales.

Agsadagkayo iti Apo, ket aganuskayo a manguray kenkuana, **Sal.** 37:7–8. Ti nabannayat nga agpungtot dakkel ti pannakaawatna, **Prov.** 14:29. Iti panaganusyo makupikopanyo ti kararuayo, **Luc.** 21:19. Adda namnamatayo babaen ti anus ken liwliwa iti nasantuan a kasuratan, **Rom.** 15:4. Agbalinkayo a pasurot dagiti agtawid kadagiti kari babaen ti pammati ken anus, **Heb.** 6:12–15. Agturay koma ti anus, tapno agbalinkayo a naan-anay, **San.** 1:2–4. Nanggegyo ti anus ni Job, **San.** 5:11. Pinaiturayanda a siraragsak ken siaanus iti amin a pagayatan ti Apo, **Mosiah** 24:15. Inib-turam amin dagitoy a banag a siaanus gapu ta adda kenka ti Apo, **Alma** 38:4–5. Ituloyyo a siaanus agingga nga ag-balinkayo a naan-anay, **DkK** 67:13.

**APAGKAPULLO, PANAGBAYAD
ITI APAGKAPULLO.** *Kitaen met
ti Daton; Kuarta*

Ti apagkapullo a bingay iti natgedan ti tao iti makatawen a naited iti Apo babaen ti Simbaan. Maaramat ti pondo nga apagkapullo a pangbangon iti simbaan ken templo, a pangtulong iti aramid ti misionario, ken pangbangon iti pagarian ti Dios iti daga.

Inted ni Abraham ti apagkapullo ti amin a kukuana ken ni Melquisedec, **Gen.** 14:18–20 (Heb. 7:1–2, 9; Alma 13:15). Kukua ti Apo amin nga apagkapullo: nasantuan iti Apo, **Lev.** 27:30–34. Napudno koma ti pannangyegmo iti apagkapullo ti apitmo, **Deut.** 14:22, 28. Ti apagkapullo ti amin a kukua inyegda a siwawadwad, **2 Cro.** 31:5. Takawan kadi ti tao ti Dios? Sadino ti nangtakawanmi kenka? Kadagiti apag-

kapullo ken daton, **Mal.** 3:8–11 (3 Ne. 24:8–11). Isu a nangted iti apagkapullo saandanto a mapuoran iti yaayna, **DkK** 64:23 (DkK 85:3). Mabangon ti balay ti Apo babaen ti apagkapullo dagiti taona, **DkK** 97:11–12. Impalgak ti Apo ti paglintegan ti apagkapullo, **DkK** 119. Ti konseho ti mangilako iti apagkapullo, **DkK** 120.

APAL. *Kitaen met ti Agum; Imon,
Panagimon*

Kas sinaguday ti nasantuan a kasuratan, basol nga aguman ti kukua ti sabali.

Inlako dagiti patriarka, nga immapal, ni Jose iti Egipto, **Ara.** 7:9. Saan nga umapal ti kaasi, **1 Cor.** 13:4 (Moro. 7:45). Patauden ti apal ti tangsit, **1 Tim.** 6:4. No sadino ti yan ti apal, adda riribuk ken dakes nga aramid, **San.** 3:16. Bini-lin ti Apo dagiti tao a saanda nga umapal, **2 Ne.** 26:32. Awan ti agiinnapal kadagiti tao ni Nephi, **4 Ne.** 1:15–18. Ti apal ken gura ti tao ti masagsagangko iti unos ti panagbiagko, **DkK** 127:2.

APO. *Kitaen met ti Dios, Kinadios;
Jesucristo*

Ti pagtamdan ken madaydayaw a saad ti Dios Ama ken ti Mangisalahan a ni Jesucristo. Itudo ti saad ti sasaadenda a kas kangatuan, manangipateg a mannursuro kadagiti parsuada.

Awan ti narikut iti Apo, **Gen.** 18:14. Nakisao ti Apo ken ni Moises iti rupan-rupa, **Ex.** 33:11. Ayatem ti Apo a Diosmo, **Deut.** 6:5 (Mat. 22:37; Mar. 12:30). Ngem siak ken ti balayko, agserbikamto iti Apo, **Jos.** 24:15. Ti Apo ti pastorko, **Sal.** 23:1. Napigsa ken mannakabalin ti Apo, mannakabalin iti gubat, **Sal.** 24:8. Ni Apo Jehova ti pigsak, **Isa.** 12:2 (2 Ne. 22:2). Siak nga Apo ti Mangisalahan ken Mannubbotyo, **Isa.** 60:16. Agdaydayawka iti Apo a Diosmo, **Mat.** 4:10 (Luc. 4:8). Anian a kinaindaklan dagiti banag nga inaramid ti Apo, **Mar.** 5:19. Maymaysa ti Apo Jesucristo, **1 Cor.** 8:6. Maymaysa ti Apo, maymaysa ti pammati, maymaysa ti panagbuniag, **Ef.** 4:5. Bumabanto a mismo ti Apo manipud iti langit, **1 Tes.** 4:16. Mapanak

ken aramidek dagiti banag nga imbilin ti Apo, **1 Ne.** 3:7. Kedngan ti Apo dagiti nakurapay babaen ti kinalinteg, **2 Ne.** 30:9. Winayawayaan ni Apo Dios, ti Dios ni Abraham dagiti Israelita manipud iti pannakaadipen, **Alma** 29:11. Awan makaisalakan kadagiti tao malaksid ti panagbabawi ken pammati iti Apo, **Hel.** 13:6 (Mosiah 3:12). Denggem dagiti balikas ni Jesucristo, ti Apom, **DkK** 15:1. Kanayon a sapulenyoy ti rupa ti Apo, **DkK** 101:38. Agkawesto ti Apo iti nalabaga iti Maikadua a Yaayna, **DkK** 133:48 (Isa. 63:1–4). Nakisao ni Abraham iti Apo iti rupanrupa, **Abr.** 3:11. Mamatikami a ti pammati ken ni Apo Jesucristo ti umuna a pagbatayan ti ebanghelio, **PP** 1:4.

APO TI PANGEN. *Kitaen met ti Jesucristo*

Sabali pay a nagan ni Jesucristo. Iturayanna dagiti pangen iti langit ken daga ken idauluanna dagiti nalinteg a mangsaranget iti dakes (**DkK** 29:9; 121:23).

Ti Apo ti Pangen ti Ari ti gloria, **Sal.** 24:10. Ti Dios ti Israel nga Apo ti Pangen, **1 Ne.** 20:2. Saan nga agnayon a katakunaynay ti Espirituk ti tao, kuna ti Apo ti Pangen, **DkK** 1:33.

APOCALIPSIS. *Kitaen met ti Paltiing ni Juan*

Ti libro ti Paltiing, ti maudi a libro iti Baro a Tulag; mabalin met a makuna nga ania man a nakallalagip a paltiing; manipud iti balikas a Griego a kayatna a sawen “impalgak” wenno “nawaknitan.”

APOCRYPHA. *Kitaen met ti Biblia; Nasantuan a Kasuratan*

Dagiti sagrado a libro dagiti Hudio a saan a nairaman iti Biblia a Hebreo ngem napagtalinaed kadagiti Biblia dagiti dadduma a simbaan a Kristiano. Masansan a napateg dagitoy a libro iti panamagraip kadagiti Daan ken Baro a Tulag ken ibilang ti Simbaan a pakairanudan a basaen.

Agarup umno ti pannakaipatarus ti Apocrypha ngem adu ti linaonna a na-

inayon, **DkK** 91:1–3. Mairanud iti Apocrypha dagiti paglawagen ti Espiritu, **DkK** 91:4–6.

APOSTOL. *Kitaen met ti Disipulo; Paltiing*

Iti Griego, “naibaon” ti kayat a sawen ti *Apostol*. Daytoy ti awag nga inted ni Jesus kadagiti Sangapulo-ket-dua a pinili ken inordenanna a kadekktan a disipulo ken katulongan bayat ti naespirituan a panagserbina iti daga (**Luc.** 6:13; **Jn.** 15:16). Imbaonna ida a mangibagi kenkuana ken mangipatungpal kadagiti aramidna kalpasan ti yuulina iti langit. Idi man un-unana wenno iti Korum dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol iti naisubli a Simbaan iti agdama, ti Apostol ti naisangsangayan a saksi ni Jesucristo iti sangalubongan a mangipanekek iti kinadionsa ken ti panagungarna (**Ara.** 1:22; **DkK** 107:23).

Nabangon ti simbaan ni Cristo a dagiti Apostol ken propeta ti pamuonna, **Ef.** 2:20; 4:11. Nakita da Lehi ken Nephi dagiti sangapulo-ket-dua nga Apostol a sumursurot ken ni Jesus, **1 Ne.** 1:10; 11:34. Nasken a dagitinto Apostol ti mangukom iti balay ti Israel, **Morm.** 3:18. Maisinanto dagiti saan a dumngeg kadagiti balikas dagiti propeta ken apostol, **DkK** 1:14 (3 **Ne.** 12:1). Naipalgak ti akem ken mision dagiti Sangapulo-ket-dua, **DkK** 18:26–36. Naordenan ni Joseph Smith nga Apostol, **DkK** 20:2; 21:1. Naisangsangayan dagiti Apostol a saksi iti nagan ni Cristo ket isuda ti agiggem kadagiti tulbek ti panagserbi, **DkK** 27:12 (**DkK** 112:30–32). Buklen dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol ti korum a maipatas iti panangituray ti Umuna a Panguluen, **DkK** 107:23–24. Dagiti Sangapulo-ket-dua ti agdaldaliasat a Mangimaton a Nangato a Konseho, **DkK** 107:33. Iggem dagiti Apostol dagiti tulbek ti aramid a misionario, **DkK** 107:35. Nailawlawag ti sumagma-mano a pagrebbengan dagiti Apostol, **DkK** 107:58. Sawek kadagiti amin a Sangapulo-ket-dua: surotendak ket pakanenyo ti karnerok, **DkK** 112:14–15. Mamatikami kadagiti Apostol, **PP** 1:6.

Pannakapili dagiti Apostol: Pilien ti Apo dagiti Apostol (Jn. 6:70; 15:16).

Manipud kadagiti disipulona, pinili ni Jesus dagiti sangapulo-ket-dua nga Apostol, **Luc.** 6:13–16. Napili ni Matias nga Apostol, **Ara.** 1:21–26. Nabilin da Oliver Cowdery ken David Whitmer a mangsapul kadagiti Sangapulo-ket-dua, **DkK** 18:37–39.

APUY. *Kitaen met ti Buniag,*
Panagbuniag; Daga—
Pannakadalus ti daga; Espiritu Santo; Impierno

Simbolo ti pannakadalus, panangpatarnaw, wenna panangpasanto. Mabalina met nga agserbi ti apuy a simbolo ti kaadda ti Dios.

Ti Diosmo ti apuy a mangalun-on, **Deut.** 4:24. Aramiden ti Apo dagiti ministrana a gumilgil-ayab nga apuy, **Sal.** 104:4. Sarungkaranto ida ti Apo ti Pangen iti darang ti mangrunaw nga apuy, **Isa.** 29:6 (2 **Ne.** 27:2). Umayto nga siaapuy ti Apo, **Isa.** 66:15. Kas iti apuy a manggugor, **Mal.** 3:2 (3 **Ne.** 24:2; **DkK** 128:24). Buniagannakayonto iti Espiritu Santo, ken iti apuy, **Mat.** 3:11 (**Luc.** 3:16). Mataginayonto ti nalinteg babaen ti apuy, **1 Ne.** 22:17. Madadaelto ti nadangkes babaen ti apuy, **2 Ne.** 30:10. Inlawlawag ni Nephi no kasano nga awatentayo ti pammuniag iti apuy ken iti Espiritu Santo, **2 Ne.** 31:13–14 (3 **Ne.** 9:20; 12:1; 19:13; **Ether** 12:14; **DkK** 33:11). Ipakdaaryo ti pannakaugas ti basbasol babaen ti panagbuniag, ken babaen ti apuy, **DkK** 19:31. Duprakento ti mangrunot nga apuy ti dakkal ken makarimon a simbaan, **DkK** 29:21. Mapukawto ti daga a kasla lamuten ti apuy, **DkK** 43:32. Ti kaadda ti Apo kaslanto iti mangrunaw nga apuy, **DkK** 133:41. Nabuniagan ni Adan iti apuy ken iti Espiritu Santo, **Moises** 6:66.

AR-ARAMID DAGITI APOSTOL.

Kitaen met ti Lucas

Maikadua daytoy a libro iti dua a paset nga aramid nga insurat ni Lucas ken ni Teofilo. Ammo ti umuna a paset a kas Ebanghelio segun ken ni Lucas. Nailista

kadagiti kapitulo 1–12 dagiti sumagmamano a kangrunaan nga aramid dagiti misionario dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol babaen ti panangiturong ni Pedro a simmaruno a dagus iti ipapatay ken panagungar ti Mangisalaman. Ibinsa dagiti kapitulo 13–28 ti sumagmamano a panagbaniaga ken aramid iti panagmision ni Apostol Pablo.

AR-ARI. *Kitaen met ti Panagsasaruno*
Dagiti Pasamak

Dua a libro iti Daan a Tulag. Saritaen dagitoy a libro ti pakasaritaan ti Israel manipud ti yaalsa ni Adonija, ti maikapat nga anak ni Ari David (agarup 1015 s.c.), agingga iti maudi a pannakarubbuot ti Juda (agarup 586 s.c.). Iramanda ti sibubukel a pakasaritaan ti akinamianan a pagarian (dagiti sangapulo a tribu ti Israel) manipud iti panagsisina agingga a binalud ida dagiti taga-Asiria kadagiti pagilian iti amianan.

Umuna nga Ar-ari. Iladawan ti kapitulo 1 dagiti maudi nga aldaw ti biag ni Ari David. Naisurat kadagiti kapitulo 2–11 ti biag ni Solomon. Ibaga dagiti kapitulo 12–16 dagiti nangsukat ken ni Solomon, da Rehoboam ken Jeroboam. Imbilin ni Jeroboam ti pannakabingay ti pagarian ti Israel. Sabsabalipay nga ari ti naagapad. Naisurat kadagiti kapitulo 17–21 dagiti paset ti panagserbi ni Propeta Elias bayat ti panangbalakadna ken ni Ahab, ti ari ti Israel. Naisurat iti kapitulo 22 ti gubat a maibusor iti Siria a nagbuligan da Ahab ken Jehosafat, ti ari ti Juda. Impadto ni propeta Mikias ti maibusor kadagiti ari.

Maikadua nga Ar-ari. Ituloy ti kapitulo 1–2:11 ti biag ni Propeta Elias, a pakairamanan ti yuuli ni Propeta Elias iti langit iti karuahe nga apuy. Saritaen dagiti kapitulo 2–9 ti panagserbi ni Eliseo iti pammati ken naindaklan a bileg. Ibaga ti kapitulo 10 ti maipanggep ken ni Jehu, ti ari, ken no kasano a dinadaelna ti balay ni Ahab ken dagiti saserdote ni Baal. Naisurat kadagiti kapitulo 11–13 ti nalinteg a panagturay ni Joas ken ti ipapatay ni Eliseo. Ibaga dagiti

kapitulo 14–17 dagiti dadduma nga ari a nagturay iti Israel ken iti Juda, a masansan a kinadangkes. Naisurat iti kapitulo 15 ti panangtiliw dagiti Asiro kadagiti sangapulo a tribu ti Israel. Naisurat kadagiti kapitulo 18–20 ti nalinteg a panagbiag ni Hezekia, ti ari ti Juda, ken ni propeta Isaias. Ibagi dagiti kapitulo 21–23 maipapan kada ari Manases ken Josiah. Maibatay iti kannawidan, ni Manases ti nakaammo iti pannakapapatay ni Isaias. Nalinteg nga ari ni Josias a nangisubli iti paglintegan kadagiti Hudio. Naisurat kadagiti kapitulo 24–25 ti pannakaparmek ti Babilonia.

ARAMID, DAGITI

Ti tignay ti tao, nasayaat man wenno dakes. Makedngan ti tunggal tao a maibatay iti aramidna.

Supapakan ti Apo ti tunggal tao babaen ti aramidna, **Prov.** 24:12. Aglawag koma ti silawyo iti sanguanan dagiti tao, tapno makitada dagiti naimbag nga aramidy, **Mat.** 5:16 (3 Ne. 12:16). Isu a mangaramid iti pagayatan ti Ama sumrekto iti pagarian ti langit, **Mat.** 7:21. Matay ti pammati a di agtrabaho, **San.** 2:14–26. Makedngandanto kadagiti aramidna, **1 Ne.** 15:32 (Mosiah 3:24). Ammotayo a maisalakantayo babaen ti parabur kalpasan ti amin nga aramidta-yo, **2 Ne.** 25:23. Isurom ida a kaano man a di mabannog kadagiti nasayaat nga aramid, **Alma** 37:34. Nasken a maukom dagiti tao babaen dagiti aramidna, **Alma** 41:3. Mabigbigmo ida babaen dagiti aramidna, **Moro.** 7:5 (DkK 18:38). Siak, ti Apo, kedngakto amin a tao babaen dagiti aramidna, **DkK** 137:9.

ARAMID TI MISIONARIO. *Kitaen met ti Ebanghelio; Mangasaba*

Ibinglay ti ebanghelio ni Jesucristo babaen ti balikas ken pagwadan.

Anian a nagpintas kadagitoy bambantay dagiti dapan ti mangiwarnak iti pannakaisalakan, **Isa.** 52:7. Siak ti mangbirok kadagiti karnerok ket siak ti mangsapul kadakuada, **Eze.** 34:11. Ikasabayo ti ebanghelio iti tunggal par-sua, **Mar.** 16:15 (Morm. 9:22). Natang-

kenanen dagiti taltalon ket mabalinen nga anien, **Jn.** 4:35. Ket kasano a ti panangikasabadanto no saandanto a maibaon, **Rom.** 10:15. Isuromo kadakuada ti balikas ti Dios a sireregta, **Jacob** 1:19. Ipalubos ti Apo kadagiti amin a pagilian a maisuro ti balikasna, **Alma** 29:8. Mabalinen nga ipakdaar dagiti nalupoy ken nanumo ti ebanghelio, **DkK** 1:23. Dandanin dumteng ti nakaskasdaaw nga aramid, **DkK** 4:1. No agtrabahokayo iti unos ti panagbiagyo ket yegyo uray maysa la a kararua kaniak anianto la ketdin a rag-oyo, **DkK** 18:15. Denggen dagiti pilik ti timekko ket saanda a panganken ti puspusoda, **DkK** 29:7. Mapankayo a mangikasaba iti ebangheliok, a sagdudua, **DkK** 42:6. Masapul a maisaknap ti aweng manipud ditoy, **DkK** 58:64. Ungapenyo dagiti ngiwatyo a mangipakdaar iti ebangheliok, **DkK** 71:1. Ipakdaaryo ti kinapudno a maibatay iti paltiing ken bilin, **DkK** 75:4. Ballaagan ti tunggal tao a naballaagannen ti padana a tao, **DkK** 88:81 (DkK 38:40–41). Ittedto ti Apo ti kasapulan dagiti kaamaan dagiti mangikasaba iti ebanghelio, **DkK** 118:3. Mapanto dagiti katulongan ti Dios, **DkK** 133:38. Ituloyto dagiti napudno nga elder, inton matayda, ti aramidna, **DkK** 138:57.

ARAMIDEN. *Kitaen ti Agtungpal, Kinamanagtungpal, Natulnog*

ARKANGHEL. *Kitaen met ti Adan; Miguel*

Ni Miguel, wenno Adan, ti arkanghel wenno dadaulo nga anghel.

Agpukkawto nga umulog ti Apo manipud iti langit, a kas iti timek ti arkanghel, **1 Tes.** 4:16. Ni Miguel ti arkanghel, **Jd.** 1:9 (DkK 29:26; 88:112; 128:20–21).

ARMAGEDDON. *Kitaen met ti Gog; Maikadua a Yaay ni Jesucristo; Magog*

Naggapu ti nagan nga *Armageddon* iti Hebreo a *Har Megiddon*, a kayatna a sawen “bantay ti Megiddo.” Adda ti tanap ti Megiddo iti akinlaud a paset ti kapatagan ti Esdraelon, 50 a milia (80

a kilometro) iti amianan ti Jerusalem, ket isu ti disso dagiti napateg a bakal iti panawen ti Daan a Tulag. Maawagan iti bakal iti Armageddon ti dakkell ken maudi a supanget a mapasamakto iti sakbay ti maikadua a yaay ti Apo gapu ta mangruginto iti dayta met laeng a lugar. (Kitaen ti Eze. 39:11; Zac. 12-14, nangnangruna ti 12:11; Apoc. 16:14-21.)

ASA

Iti Daan a Tulag, isu ti maikatlo nga ari ti Juda. Naisurat kadagiti nasantuan a kasuratan a “naimbag unay ti pusona iti Apo iti amin nga aldawna” (1 Ari 15:14). Bayat ti panagturayna, tinubayna ti buyot a nasayaat, binurakna ti sangol dagiti Ethiope, inikkatna dagiti sinsinan didiosen, ken inawisna dagiti tao a makitulag a mangtunton ken ni Jehova (1 Ari 15-16; 2 Cro. 14-16). Nupay kasta, idi kinapet ti sakit dagiti dapanna, saan a dimmawat iti tulong ti Apo ket natay (1 Ari 15:23-24; 2 Cro. 16:12-13).

ASAWA A LALAKI. *Kitaen ti*
Kaamaan; Panagasawa,
Mangasawa

ASER. *Kitaen met ti* Israel; Jacob,
Lalaki nga Anak ni Isaac

Iti Daan a Tulag, anak da Jacob ken Zilpa, ti katulongan ni Lea (Gen. 30:12-13).

Ti tribu ni Aser: Binendisioanan ni Jacob ni Aser (Gen. 49:20), ken binendisioanan ni Moises dagiti an-annabo ni Aser (Deut. 33:1, 24-29). Naawagan dagitoy nga an-annabo iti “maingel a lallaki” (1 Cro. 7:40).

ASIN

Naaramat a napateg a pangtaginayon iti taraon iti nagkauna a lubong; makunkuna a napateg unay iti biag.

Nagbalin ti asawa ni Lot a teddek nga asin, **Gen.** 19:26. Dakayo ti asin ti daga, **Mat.** 5:13 (Luc. 14:34; 3 Ne. 12:13). Maibilang dagiti naitulag a tao ti Apo a kas asin ti daga, **DkK** 101:39-40. No dagiti Santo saanda a mangisalakan ka-

dagiti tao, awan dumada iti asin a nakapukawen ti ramenna, **DkK** 103:9-10.

ASIRIA

Ti nagkauna nga imperio, a kaduana ti karibalna a Babilonia, inturayanna ti kaaduan kadagiti daan nga estado ti Siria ken ti Palestina iti dandani unos ti panawen ti Daan a Tulag. Nupay dagiti Asiro ti kabilgan idi ngalay ti maika-12 a siglo s.c. agingga ti gibus ti maika-7 a siglo s.c., pulos a dida nakabangon iti napintek a sekkeg ti politika. Nagturayda a nadangkok, nga insebbada dagiti kabusorda iti apuy ken inaramatanda ida iti tadem wenna pinakapsutda ida babaen ti panangpapanawda iti dakkell a bilang dagiti agindeg iti sabali a paset ti imperioda. Saan a nagsardeng a nagbalin a kabusorda dagiti sinakupda, ket kankanayon ti riribuk iti unos ti imperio. (Kitaen ti 2 Ari 18-19; 2 Cro. 32; Isa. 7:17-20; 10; 19; 37.)

AWAN INGGANA. *Kitaen met ti*
Dios, Kinadios

Maysa kadagiti nagan ti Dios, a mangipakita iti agnanayon a kasasaadna (**DkK** 19:10-12; Moises 1:3; 7:35).

AWAN KAES-ESKANNA,
PARAMMAG. *Kitaen met ti*
Kinailubongan; Kinapalangguad

Kinaulbod wenna panangallilaw; kinapalangguad. Kaipapanan pay ti *awan kaes-eskanna* ken *kinaparammag* ti kinabbaw wenna awan pategna.

Isu nga awanan kinaparammag iti kaunganna ti makastrek iti nasantuan a lugar ti Apo, **Sal.** 24:3-4. No agkararagkayo, diyo aramaten ti awan kaes-eskanna a panangulit-ulit, **Mat.** 6:7. Ti dakkell ken nalawa a pasdek awan kaes-eskanna nga arapaap ken pagtangtangsit, **1 Ne.** 12:18. Ipettengyo kadi ti mangisaad iti puspusoyo kadagiti awan pategna a bambanag iti lubong? **Alma** 5:53. Saanmo a sapulen dagiti awan pategna a banag iti daytoy a lubong; gapu ta saanmo a maitugot ida, **Alma** 39:14. Ti kinaparammag ken kaawan ti pammati ti nangiturong iti Simbaan iti

pannakadusa, **DkK** 84:54–55. No ika-gumaantayo a pagustuan ti awan kaes-
eskanna nga arapaaptayo, adaywan ti
langit, **DkK** 121:37.

AYAT. *Kitaen met ti Gura; Kaasi;*
Pannakipagrikna

Kinapasnek ken panangipateg. Maira-
man iti panagayat iti Dios ti kinapasnek,
panagdayaw, panagtamed, kinaumbi,
kaasi, pammakawan, pannakipagrik-
na, parabur, panagserbi, panagyaaman,
kinamanangngaasi. Masarakan ti kain-
daklanan a panagayat ti Dios kadagiti
annakna iti di maungpot a pannubbot
ni Jesucristo.

Ayatem ti padam a tao a kas iti bagim,
Lev. 19:18 (**Mat.** 5:43–44; **Mat.** 22:37–
40; **Rom.** 13:9; **Gal.** 5:14; **San.** 2:8; **Mo-**
siah 23:15; **DkK** 59:6). Ayatem ti Apo a
Diosmo iti amin a pusom, **Deut.** 6:5
(**Moro.** 10:32; **DkK** 59:5). Suotennakayo
ti Apo a Diosyo, tapno maammuan no
ay-ayatenyo ti Apo a Diosyo, **Deut.**
13:3. No asino ti ay-ayaten ti Apo, atu-
renna, **Prov.** 3:12. Ti gayyem agayat iti
amin a tiempo, **Prov.** 17:17. Ta kasta la
unay ti panagayat ti Dios ti lubong, isu
nga intedna ti Bugbugtong nga Anak-
na, **Jn.** 3:16 (**DkK** 138:3). Agiinnayat-
kayo, a kas iti panagayatko kadakayo,
Jn. 13:34 (**Jn.** 15:12, 17; **Moises** 7:33).
No ay-ayatendak, tungpalenyo dagiti
bilinko, **Jn.** 14:15 (**DkK** 42:29). Awan ti
tao nga addaan dakdakkell nga ayat
ngem daytoy, ti mangted iti biagna
gapu kadagiti gagayyemna, **Jn.** 15:13.
Pedro, nalablabes kadi ti panagayat-
mo kaniak ngem dagitoy? Pakanem
dagiti karnerok, **Jn.** 21:15–17. Awan ti
makaisina kadatayo iti panagayat ti
Dios ken ni Cristo, **Rom.** 8:35–39. Saan
a makita ti mata dagiti banag nga insa-
gana ti Dios kadagiti agayat kenkua-
na, **1 Cor.** 2:9. Babaen ti ayat agserbi-
kayo iti tunggal maysa, **Gal.** 5:13. Lal-
laki, ayatenyo dagiti assawayo, **Ef.**
5:25 (**Col.** 3:19). Diyo ayaten ti lubong,
1 Jn. 2:15. Ti Dios isu ti ayat, **1 Jn.** 4:8.
Ay-ayatentayo, gapu ta isu immuna
nga inayatnatayo, **1 Jn.** 4:19. Nagitu-
red ni Cristo iti naayat a panangngaa-

sina iti tao, **1 Ne.** 19:9. Agtultuloykayo
a mangayat iti Dios ken iti amin a tao,
2 Ne. 31:20. Isuroyo dagiti annakyo
nga agpipinnateg ken agpaay iti tung-
gal maysa, **Mosiah** 4:15. No naadda-
ankayo iti rikna a mangkanta iti kanta
ti manangsubbot nga ayat, mariknayo
kadi ita? **Alma** 5:26. Paiturongkayo iti
Nasantuan nga Espiritu, aganus ken
napnuan iti ayat, **Alma** 13:28. Peng-
dam amin a riknam, tapno mapnoka
iti ayat, **Alma** 38:12. Awan ti panagririn-
nupir gapu iti ayat ti Dios a nagnaed
iti puso dagiti umili, **4 Ne.** 1:15. Pag-
yatan ti Dios ti amin a banag a manga-
wis, **Moro.** 7:13–16. Ti asi ti nadalus
nga ayat ni Cristo, **Moro.** 7:47. Puka-
wen ti naan-anay nga ayat ti amin a
panagbuteng, **Moro.** 8:16 (**1 Jn.** 4:18).
Ayat ti mangikari ti tao iti aramid ti
Dios, **DkK** 4:5 (**DkK** 12:8). Mapasanto
ti amin a mangayat ken agserbi iti Dios,
DkK 20:31. No ay-ayatendak, pagser-
biandak ken tungpalenyo dagiti bilin-
ko, **DkK** 42:29 (**Jn.** 14:15). Mangipakita
iti nalablabon a panagayatyo kadagiti
aturen, **DkK** 121:43. Ad-adda nga im-
pateg ti tao ni Satanas ngem ti Dios,
Moises 5:13, 18, 28.

AYUNO, PANAGAYUNO. *Kitaen*
met ti Daton; Limos, Pananglimos;
Nakurapay; Pagimbagan

Disnudo a di pannangan ken yii-
num para iti panggep a mayasideg iti
Apo tapno dumawat iti bendisionna.
No agayuno ti tao wenna grupo, nas-
ken nga ikararagda met tapno maawa-
tanda koma ti pagayatan ti Dios ken
tapno mapadur-as ti nabilbileg a pam-
matida. Nabayagen nga ar-aramiden
dagiti pudno a mamatpati ti panaga-
yuno.

Iti Simbaan ita, naituding ti maysa
nga Aldaw ti Panaginana a panagayu-
no. Iti daytoy a panawen, saan a ma-
ngan ken uminum iti uneg ti 24 nga
oras dagiti kameng ti Simbaan. Itedda
iti Simbaan ti kuarta a ginastoda koma
kadagita a pannangan. Maawagan day-
toy a kuarta iti daton iti panagayuno.
Usaren ti Simbaan ti daton iti panaga-

yuno a pangtarabay kadagiti nakurapay ken makasapul.

Nagayunokami ken nagdawatkami iti Diosmi, **Es.** 8:21–23, 31. Nagayuno ken nagkararagak iti Dios iti langit, **Neh.** 1:4. Agayunokayo para kaniak, ket dikayo mangan ken uminum iti uneg ti tallo nga aldaw, **Est.** 4:16. Impakumbabak ti kararuak babaen ti panagayuno, **Sal.** 35:13. Saan kadi a daytoy ti ayuno a pinilik? **Isa.** 58:3–12. Insangok ti rupak iti Apo a Dios, nga agdawat bababen ti kararag, ken panagayuno, **Dan.** 9:3. Agsublikayo kaniak, a sipupuso, ken nakaayuno, **Jl.** 2:12. Namati ti Niveve iti Dios, ket impakdaarna ti panagayuno, **Jon.** 3:5. Nagayuno ni Jesus iti uppat-a-pulo nga aldaw, **Mat.** 4:2 (Ex. 34:28; 1 Ari 19:8; Luc. 4:1–2). Dimo ipakita kadagiti tao ti panagayunom, **Mat.** 6:18 (3 Ne. 13:16). Saan a rummuar daytoy no di gapu iti panagkararag ken panagayuno, **Mat.** 17:21. Ituloyyo ti agayuno ken agkararag, **Omni** 1:26 (4 Ne. 1:12). Nagayunoda, ken nagkararag iti Apo a Diosda, **Mosiah** 27:22. Nagayuno ken nagkararagak iti adu nga aldaw tapno mamamuak dagitoy a banag, **Alma** 5:46. Nakidanggay dagiti annak ti Dios a nagayuno ken napinget a nagkararag, **Alma** 6:6. Ad-adun ti panagkararag iti bagbagida ken panagayuno dagiti lalaki nga annak ni Mosiah, **Alma** 17:3, 9. Simmaruno ti panagayuno ken panagkararag iti pannakatay ti adu a Nephite, **Alma** 28:5–6. Sinansanda ti nagayuno ken sinansanda ti nagkararag, **Alma** 45:1 (Hel. 3:35). Isaganayo ti taraonyo a sipupuso tapno naan-anay ti panagayunoyo, **DkK** 59:13–14. Ituloyyonto ti agkararag ken agayuno, **DkK** 88:76.

AYWANAN, AGAYWAN. *Kitaen met ti Ballaagan, Ballaag*

Agsalukag, agigaga. Ti tao nga agaywan ken agtulnog a sisasagana ken nakasagana. Dadaulo dagiti agaywan a tinudingang dagiti pannakabagi ti Apo a maaddaan iti naisangrat a reb-

bengen para iti pagimbangan dagiti dadduma. Adda naisangayan a rebbengen dagiti natudingan a dadaulo nga agaywan met iti dadduma pay iti lubong.

Insaadka nga agaywan, **Eze.** 3:17–21. Maisalakan ti kararuak dagiti agaywan a mamallaag, **Eze.** 33:7–9. Agsalukagayo ngarud: ta diyo ammo ti oras nga idadateng ti Apoyo, **Mat.** 24:42–43 (Mat. 25:13; Mar. 13:35–37; DkK 133:10–11). Agalibtak ken agkararagayo tapno saankayo a sumrek iti sulisog, **Mat.** 26:41 (3 Ne. 18:15, 18). No saanyo nga annadan ti bagbagiyo, ken ti pampannunoty, ken ti sasaoyo, ket ti aramidyo, mapukawkayo, **Mosiah** 4:30. Nagorden ni Alma kadagiti saserdote ken elder a mangiturong ken mangkita iti simbaan, **Alma** 6:1. Isu a di mangsiput iti Mangisalakan maisinanto, **DkK** 45:44. Tudingan ken ordenan ti Dios ti obispo ken dadduma pay nga agaywan iti Simbaan, **DkK** 46:27. Nangikabil ti Apo iti agbantay iti bangkag, **DkK** 101:44–58.

BAAL. *Kitaen met ti Panagrukbab kadagiti Didiosen*

Ti lalaki a diosen-ti-init a kangrunaan a pagrukbaban idia Fenicia (1 Ari 16:31) ngem pagrukbaban met iti nadumaduma a wagas iti sabsabali a lugar: dagiti Moabita a kas Baal-peor (Num. 25:1–3), iti Sikem kas Baal-berit (Uk. 8:33; 9:4), iti Ekron kas Baal-zebub (2 Ari 1:2). Nalabit a ni Baal isu met la ti Bel ti Babilonia ken Zeus iti Grecia. Ipalnaad ti balikas a *Baal* ti pakainaiangan ti apo ken ti adipenna. Toro ti gagangay a simbolo ti Baal. Ni Asera ti diosa ti gagangay a pagrukbaban a kas ken ni Baal.

Maisilsilpo no dadduma ti *Baal* iti sabali a nagan wenno balikas a mangipakita iti pannakainaigna iti Baal, a kas iti lugar a pakadaydayawanna wenno iti tao nga addaan iti galad a kas ken ni Baal. Idi agangay, gapu ta nagbalin a dakes unay ti kaipapanan ti *Baal*, naisukat ti balikas a *Boset* kada-

giti napagsilpo a nagan. “Bain” ti kaisapanaan ti *Boset*.

BABAI, BABBAI. *Kitaen met ti*

Lalaki, Lallaki

Ti nataengan a babai, nga anak ti Dios. No dadduma ti balikas a *Babai* ket naaramat iti nasantuan a kasuratan a kas pagdayaw (Juan 19:26; Alma 19:10).

Pinarsua ti Dios ti lalaki ken babai, **Gen.** 1:27 (Moises 2:27; 6:9; Abr. 4:27). Napatpateg ngem rubi ti natalugadinnan a babai, **Prov.** 31:10–31. Ti babai ti gloria ti lalaki, **1 Cor.** 11:7. Awan babai nga agwaywayas nga awan lalaki awan met lalaki nga agwaywayas nga awan babai iti Apo, **1 Cor.** 11:11. Nasken a kawesan dagiti babbai ti bagida iti naemma a kawes, **1 Tim.** 2:9–10. Siak, ti Apo a Dios, maragsakan iti kinadalus ti dayaw dagiti babbai, **Jacob** 2:28. Pinakawannan dagiti basolmo, ket sika ti napili a babai, **DkK** 25. Adda kalintegang dagiti babbai nga abastuan ida dagiti assawada, **DkK** 83:2.

BABEL, BABILONIA. *Kitaen met ti*

Lubong; Nabucodonosor

Ti kabisera ti Babilonia.

Binangon ni Nimrod ti Babel ket daytoy ti maysa kadagiti kadaanan a ciudad iti daga ti Mesopotamia, weno Sinar (Gen. 10:8–10). Kiniro ti Apo dagiti pagsasao iti panawen a panangbangon dagiti tao iti Torre ti Babel (Gen. 11:1–9; Ether 1:3–5, 33–35). Nagbalin ti Babilonia idi agangay a kabisera ti Nabucodonosor. Nangbangon iti dakkal a ciudad nga adda pay la dagiti nabati a rebba. Nagbalin ti Babilonia a dakes unay a ciudad ket manipud idin nagbalinen a simbolo ti kinadangkes ti lubong.

Pumanawkayo iti tengnga ti Babilonia, **Jer.** 51:6. Mabangonto sa marebbek ti Babilonia, **Apoc.** 17–18. Madadaelto ti Babilonia, **2 Ne.** 25:15. Marpuogto ti Babilonia, **DkK** 1:16. Diak isalakan dagiti mabati iti Babilonia, **DkK** 64:24. Rummuarukayo iti Babilonia, **DkK** 133:5, 7, 14.

BAGI. *Kitaen met ti* Ipapatay,

Naindagaan nga; Kararua;

Matay, Pannakatay; Panagungar

Ti matay, a pakabuklan ti bagi a lasag ken tulang a pinarsua ti Dios a kalanglangana a nakailukonan ti espiritu a mamagbalin a sibibiag a tao. Maireppengto iti matay a bagi ti amin a lallaki ken babbai ti espirituda inton panagungar. Itudo no dadduma ti nasantuan a kasuratan ti bagi ken ti espiritu a napagreppeng tapno agbalin a kararua (Gen. 2:7; DkK 88:15; Moises 3:7, 9, 19; Abr. 5:7).

Binukel ti Apo a Dios ti tao iti tapok iti daga, **Gen.** 2:7 (Moises 3:7). Iggamandak ket kitaenyo, ta awan ti lasag ken tulang ti espiritu, **Luc.** 24:39. Suruan ken iturayak ti bagik, **1 Cor.** 9:27. Adda nailubongan a bagi, ken adda naespirituan a bagi, **1 Cor.** 15:44. Matay ti bagi nga awanan espiritu, **San.** 2:26. Agungarto daytoy nainlasagan a bagi iti saan a matay a bagi, **Alma** 11:43–45. Masapul a maisubli met laeng ti tunggal paset ti bagi, **Alma** 41:2. Impakita ni Jesus ti nagungar a bagina kadagiti Nephite, **3 Ne.** 10:18–19; 11:13–15. Adda bagi ti Ama a nagtagilasag ken nagtagitulang a kas iti tao; kasta met ti Anak, **DkK** 130:22. Pinarsua ti Dios ti lalaki ken ti babai a kalanglanga ti bagina, **Moises** 6:9 (Gen. 9:6).

BALAAAM

Propeta iti Daan a Tulag a nagpanggep a mangilunod iti Israel gapu iti kuarta. Binilin ti Apo a di mangilunod iti Israel (Num. 22–24).

Simiasi ti asna ni Balaam iti dalan ta agtaktakder ti anghel iti dalanna, **Num.** 22:22–35.

BALAKAD. *Kitaen met ti* Propeta

Palagip, ballaag, pammagbaga, ken panangiwargas ti Apo ken dagiti naordenan a dadaulona.

Patigmaanankanto, **Ex.** 18:19. Iturongnakto ti Dios iti pammatigmaanmo, **Sal.** 73:24. No awan ti nainsiriban a panangidalan, matnag dagiti tao, **Prov.**

11:14. Inumsi dagiti Pariseo ken mangilinteg ti balakad ti Dios, **Luc.** 7:30. Nasayaat ti adda adalna no dumngegda kadagiti pammagbaga ti Dios, **2 Ne.** 9:29. Denggenyo ti pammagbaga ti nangorden kadakayo, **DkK** 78:2. Awatenyo ti balakad ti tinudingak, **DkK** 108:1. Tinarigagayanna ti mangaramid iti balakadna imbes a ti balakad nga imbilinko, **DkK** 124:84. Dumngegkayo iti balakad ni katulongak a Joseph, **DkK** 124:89. Asino man a tao ti saan nga agpannuray iti pammagbagak, awanto ti bilegna, **DkK** 136:19.

BALAKADAN

Kas naaramat kadagiti nasantuan a kasuratan, bagbagaan wenno iwanwan ti kayat a sawen ti balakadan.

Balakadanka a gumatangka kaniak iti balitok a nagugoran iti apuy, **Apoc.** 3:18. Saanyo a gamden a bagbagaan ti Apo, **Jacob** 4:10. Namagbaga a sisisirib kadagiti amin nga aramidna, **Alma** 37:12. Dimmanon kaniak dagiti basol-yo gapu ta pabagbagaankayo iti bukodyo a wagas, **DkK** 56:14.

BALAY TI APO. *Kitaen ti Templo,*
Balay ti Apo

BALAY TI ISRAEL. *Kitaen ti Israel*

BALIKAS. *Kitaen ti Jesucristo—*
Panagbiag ni Cristo Sakbay ti
Yaay iti Daga

BALIKAS TI DIOS. *Kitaen met ti*
Bilbilin ti Dios; Nasantuan a
Kasuratan; Paltiing

Pangiwanwan, bilbilin, wenno mensahe ti Dios. Mabalin a maawat dagiti annak ti Dios ti balikasna a direkta babaen ti paltiing babaen ti Espiritu wenno dagiti napili a katulonganna (**DkK** 1:38).

Tunggal balikas a rummuar iti ngiwat ti Apo ti pagbiagan ti tao, **Deut.** 8:3 (**Mat.** 4:4; **DkK** 84:43–44). Ti saom pag-silawan kadagiti sakak ken silaw iti danak, **Sal.** 119:105. Napnoda amin iti Espiritu Santo ket insaoda ti sao ti Dios a sibabatad, **Ara.** 4:31–33. Ti landok a pagkaptan ti balikas ti Dios a nangitun-

da iti kayo ti biag, **1 Ne.** 11:25 (1 **Ne.** 15:23–25). Nabibinegkayon, isu a saanyon a marikna dagiti balikasna, **1 Ne.** 17:45–46. Awan ti riknayo ta saanyo a marikna dagiti balikasna, **2 Ne.** 27:14 (2 **Ne.** 28:29; **Ether** 4:8). Ay-ayto pay ti mangsupring ti balikas ti Dios! **2 Ne.** 31:20 (2 **Ne.** 32:3). Gapu iti kinaawan ti pammatida dida maawatan ti balikas ti Dios, **Mosiah** 26:3 (**Alma** 12:10). Inamirisda a sireregta dagiti nasantuan a kasuratan, tapno maammuan ti balikas ti Dios, **Alma** 17:2. Agtultuloykayo, nga agpennek iti balikas ni Cristo, **Alma** 31:5. Inyarig ni Alma ti balikas ti Dios iti bukel, **Alma** 32:28–43. Ania man ti sawenda no tignayen ida ti Espiritu Santo agbalin a balikas ti Apo, **DkK** 68:4. Agbiagkayonto iti tunggal balikas nga agaon iti ngiwat ti Dios, **DkK** 84:44–45. Asino man a mangipateg iti balikasko saanto a maallilaw, **JS—M** 1:37.

BALITOK A PINANID. *Kitaen met*
ti Libro ni Mormon; Pinanid

Dagiti sinurat a naisurat kadagiti pinanid a balitok. Ibagana ti pakasaritangan ti dua a naindaklan a sibilisasion iti kontinente ti America. Impatarus ken impablaak ni Joseph Smith ti paset dagitoy a pinanid. Maawagan daytoy a patarus iti Libro ni Mormon. (Para iti ad-adu a pakaammo, kitaen ti “Pakau-na” ken “Pammaneknek ni Propeta Joseph Smith” iti sango ti Libro ni Mormon.)

BALLAAGAN, BALLAAG. *Kitaen*
met ti Aywanan, Agaywan

Mangted iti pakaammo wenno panagannad. Agbibinnallaag ken agsisinnuro dagiti propeta, dadaulo, ken nagannak tapno agtulnogda iti Apo ken dagiti pannursurona.

Binallaagan ni Jacob dagiti tao ni Nephi kadagiti amin a kita ti basol, **Jacob** 3:12. Agpaayto iti amin a tao ti timek a pammallaag, **DkK** 1:4. Bay-anyo a ti panangaskasabayo ti agbalin a timek a mamallaag, **DkK** 38:41. Daytoy ti al-daw a panamallaag, **DkK** 63:58. Balla-

agan ti tunggal tao a naballaaganen ti padana a tao, **DkK** 88:81. Binallaagan-kayo, ket palagipankayo manen, ba-baen ti pannangtedko iti daytoy nainsiriban a balikas, **DkK** 89:4.

BALO. *Kitaen met ti Pagimbagan*

Ti babai a natayan iti asawa ket saanen a nagasawa pay.

Umayto mangan dagiti ul-ulila ken balo a babai, **Deut.** 14:29. Inkabil amin ti balo a babai ti adda kenkuana, **Mar.** 12:41–44. Sarungkaranyo dagiti ulila ken balo a babai iti panagrigrigatda, **San.** 1:27. Naalibtakto a saksi ti Apo a maibusor kadagiti mangilupit iti balo, **3 Ne.** 24:5 (Zac. 7:10). Masaranayto dagiti balo ken ulila, **DkK** 83:6 (DkK 136:8).

BALSAMO ITI GALAAD

Ti nabanglo a goma wenno rekado a maar-aramat a pagagas kadagiti sugat (Gen. 43:11; Jer. 8:22; 46:11; 51:8). Ti kasamekan a pagtaudan ti pasas a pagtubuan ti adu a balsamo ti Galaad iti panawen ti Daan a Tulag a nakaammuan iti balsamo a kas “balsamo ti Galaad” (Gen. 37:25; Eze. 27:17).

BANGKAG TI APO. *Kitaen met ti Israel; Taltalon*

Ti simbolo ti talon iti naespirituan a panagtrabaho. Kadagiti nasantuan a kasuratan, gagangay nga itudo ti bangkag ti Apo ti balay ti Israel wenno pagarian ti Dios iti daga. Itudona no dadduma dagiti tao iti lubong a sapasap.

Ti bangkag ti Apo ti pangen isu ti balay ti Israel, **Isa.** 5:7 (2 Ne. 15:7). Inted ni Jesus ti pangngarig dagiti mangmanged iti bangkag, **Mat.** 20:1–16. Kasla mula a kayo ti olibo ti Israel a nataraken iti bangkag ti Apo, **Jacob** 5. Pukisanto dagiti katulongan ti Apo ti bangkagna iti maudi a gundaway, **Jacob** 6. Bendisionanto ti Apo dagiti amin nga agtrabaho iti bangkagna, **DkK** 21:9 (Alma 28:14). Agtrabahokayo iti bangkagko iti maudi a gundaway, **DkK** 43:28.

BANTAY TI OLIBO. *Kitaen ti Olibo, Bantay ti*

BARO A JERUSALEM

Ti lugar a pagguummonganto dagiti Santo ken mismo a pangiturayan ni Cristo kadakuada bayat ti Millennium. Mabangonto ti Zion (ti Baro a Jerusalem) iti kontinente ti America, ket mapabaronto ti daga ken awatenna ti kangayedan a pannakaitan-okna (PP 1:10). Itudona pay ti nasantuan a siudad a bumabanto manipud iti langit iti panangrugi ti Millennium.

Maisaknapto ti linteg iti Zion, **Mk.** 4:2. Baro a Jerusalem ti nagan ti siudad ti Diosko, **Apoc.** 3:12. Nakita ni Juan ti nasantuan a siudad, ti Baro a Jerusalem, **Apoc.** 21:1–5. Dagitoy a tao ti urnosek ditoy a daga, ket isunto ti Baro a Jerusalem, **3 Ne.** 20:22. Mabangonto ti Baro a Jerusalem iti America, **Ether** 13:3–6, 10. Maisagananto ti siudad ti Baro a Jerusalem, **DkK** 42:9, 35, 62–69. Nasken nga aguummongto dagiti Santo ket bangonenda ti Baro a Jerusalem, **DkK** 45:63–75. Mabangonto ti Baro a Jerusalem idia Missouri, **DkK** 84:1–5 (57:1–3). Agtakderto ti Kordero iti Bantay Zion ken iti nasantuan a siudad, ti Baro a Jerusalem, **DkK** 133:56. Mawaganto ti tabernakulok iti Zion, ti Baro a Jerusalem, **Moises** 7:62.

BARO A TULAG. *Kitaen met ti Biblia; Nasantuan a Kasuratan*

Ti nakaurnongan dagiti makaparegta a sinurat (sigud iti Griego) maipanggep iti biag ken naespirituan a panagserbi ni Jesucristo, dagiti Apostol, ken dadduma pay a pasurot ni Jesucristo. Nabingaybingay ti Baro a Tulag kadagiti Ebangelio, dagiti Aramid dagiti Apostol, dagiti Surat ni Pablo, dagiti kaaduan a surat, ken ti libro ti Apocalipsis.

Dagiti uppat nga Ebangelio—dagiti libro da Mateo, Marcos, Lucas, ken Juan—pakaammo maipanggep iti biag ni Cristo. Naisurat iti libro dagiti Aramid ti pakasaritaan ti Simbaan ken dagiti Apostol, kangrunaanna ti panagdaliasat ni Pablo kas misionario, kalpasan ti ipapatay ni Cristo. Mangted dagiti

surat ni Pablo iti pangiwawan kadagiti dadduma nga Apostol dagiti sabali a surat ken mainayonda a pamagbaga kadagiti immuna a Santo. Laonen ti libro ti Paltiing, nga insurat ni Apostol Juan, ti dandani amin a padto mai-panggep kadagiti maudi nga aldaw.

BARO KEN AGNANAYON A

KATULAGAN. *Kitaen met ti Katulagan*

Ti pakabuklan ti ebanghelio ni Jesucristo (DkK 66:2). Baro daytoy tunggal maipalgak kalpasan ti panawen ti ika-kalilis iti kinapudno. Agnanayon gapu ta katulagan ti Dios ken magusgus-tuan tunggal dispensasion ti ebanghelio a sitatallugod nga awaten dagiti tao. Impalgak manen ni Jesucristo ti baro ken agnanayon a katulagan kadagiti tao iti daga babaen ni propeta Joseph Smith. Linaonna dagiti sagra-do nga ordinansa nga inannong ti bileg ti kinasaserdote—kas iti panagbuniag ken panagasawa iti templo—a mangted iti pannakaisalakan, saan nga ipapatay, ken agnanayon a biag iti tao. No awaten dagiti tao ti ebanghelio ken ikarida a tungpalenda dagiti bilin ti Dios, itulag ti Dios kadakuada dagiti bendision iti baro ken agnanayon a katulaganna.

Buangayekto ti pagtulaganta, **Gen.** 17:7. Maaddaan iti katulagan iti agnanayon a kinasaserdote, **Num.** 25:13. Binaliwan dagiti tao dagiti ordinansa ken dinadelda ti agnanayon a katulagan, **Isa.** 24:5 (DkK 1:15). Mangaramidak iti agnanayon a katulagan kadakayo, **Isa.** 55:3 (Jer. 32:40). Agnanayonto a katulagan, **Eze.** 37:26. Nangaramid ti Apo iti baro a katulagan, ket limmabasen ti daan, **Heb.** 8:13. Ni Jesus ti mangibabaet iti baro a katulagan, **Heb.** 12:24 (DkK 76:69). Daytoy ti baro ken ti agnanayon a katulagan, **DkK** 22:1. Impatulodkon ti agnanayon a katulagak iti lubong, **DkK** 45:9 (DkK 49:9). Impatungpal ti Apo ti pakabuklan ti ebangheliona, ti agnanayon a katulaganna, **DkK** 66:2 (133:57). Tapno magun-od ti kangatuan a tukad iti celestial a pagarian, nasken

a sumrek ti tao iti baro ken agnanayon a katulagan ti panagasawa, **DkK** 131:1–2. Nairugi ti baro ken agnanayon a katulagan para iti pakabuklan ti gloria ti Apo, **DkK** 132:6, 19.

BARRABAS

Nagan ti tao a nawayawayaan a saan ketdi a ni Jesus iti kanito ni Pannakai-lansa iti Krus. Immalsa ni Barrabas, mammapatay, ken tulisan (Mat. 27:16–26; Mar. 15:6–15; Luc. 23:18–25; Jn. 18:40).

BARTOLOME. *Kitaen met ti Natanael*

Iti Baro a Tulag, maysa kadagiti sigud a Sangapulo-ket-dua nga Apostol ni Jesucristo (Mat. 10:2–4).

BASOL. *Kitaen met ti Agbasol; Killo, Kinakillo; Kinarugit; Makarimon, Makarimon nga Aramid; Nadangkes, Kinadangkes; Rugit; Saan a Nadiosan; Yaalsa*

Kinasubeg nga agtungpal kadagiti bilin ti Dios.

Uray pay no kasla eskarlata dagiti basolyo, agbalindanto a puraw a kasla niebe, **Prov.** 28:13. Nupay kasla eskarlata dagiti basolyo, agbalindanto a kas kapudaw ti niebe, **Isa.** 1:18. Matayto dagiti managbasol, ket maisalakanto dagiti nalinteg, **Eze.** 18. Ikkaten ti Kordero ti Dios dagiti basol ti lubong, **Juan** 1:29. Agpabuniagka, ket ugasam ti basbasolmo, **Ara.** 22:16. Patay ti supapak ti basol, **Rom.** 6:23. Isu a makammo nga agaramid iti nasayaat, ngem dina aramiden, basol kenkuana, **San.** 4:17. Itdem kadi kaniak tapno agkintayegak no agparang ti basol, **2 Ne.** 4:31. Ay-ay pay dagiti amin a matay a sibabasol, **2 Ne.** 9:38. Saanda a makaperreng iti basol malaksid iti gura, **Alma** 13:12. Dimo ipapan a maisubli-kanto iti kinaragsak manipud iti basol, **Alma** 41:9–10. Saan a makaited ti Apo iti uray kabassitan a pawayway para iti basol, **Alma** 45:16 (DkK 1:31). Saan a kabaelan dagiti babassit nga ubbing ti agbasol, **Moro.** 8:8. Tapno makapagbabawi, nasken nga agpud-

no dagiti tao ken tallikudanda ti bas-basolda, **DkK** 58:42–43. Agtalinaed ti nadagdagsen a basol kenkuana a di mamakawan, **DkK** 64:9. Isu a nagbasol iti nabilbileg a lawag umawatto iti nakarkaro a pannakadusa, **DkK** 82:3. Ti kararua nga agbasol ti pagsublian dagiti sigud a basol, **DkK** 82:7. No ikagumaantayo nga ilimed dagiti basol-tayo, adaywan ti langit, **DkK** 121:37.

BASSAWANG. *Kitaen met ti*
Agtabbaaw, Tabbaaw

Kaawan ti panagdayaw wenno panangrabngis kadagiti sagrado a banag; kangrunaanna, ti kaawan ti panagdayaw iti nagan ti Dios.

Dimo aramaten ti nagan ti Apo a Diosmo iti barengbareng, **Ex.** 20:7 (2 **Ne.** 26:32; **Mosiah** 13:15; **DkK** 136:21). Apay a bassawangantayo ti katulagan dagiti ammatayo? **Mal.** 2:10. Tunggal dakes a balikas a sawen dagiti tao, sungbatandanto iti aldaw a pannakaukom, **Mat.** 12:34–37. Manipud iti isu met la a ngiwat timmaud ti bendision ken lunod, a saan koma a kasta, **San.** 3:10. Kedngannatayo dagiti balikastayo, **Alma** 12:14 (**Mosiah** 4:30). Pagannadenyo amin a tao no kasano ti panangapadda iti naganko, **DkK** 63:61–62.

BATO. *Kitaen met ti* Ebanghelio;
Jesucristo; Paltiing

Kas pangngarig, ni Jesucristo ken ti ebangheliona, a natibker a pamuon ken sarikedked (**DkK** 11:24; 33:12–13). Maibaga pay a *bato* ti paltiing, a nangipakaammuan ti Dios iti ebangheliona iti tao (**Mat.** 16:15–18).

Isu ti bato, naan-anay ti aramidna, **Deut.** 32:4. Ti Apo ti batok; a kenkuana agkamangakto, **2 Sam.** 22:2–3. Napisi ti bato a di inaramat ti ima, **Dan.** 2:34–35. Nabangon iti rabaw ti bato, **Mat.** 7:25 (3 **Ne.** 14:25). Ni Jesucristo ti bato a naibelleng, **Ara.** 4:10–11. Ni Cristo dayta a bato, **1 Cor.** 10:1–4 (**Ex.** 17:6). Isu a nabangon iti bato umawat iti kinapudno, **2 Ne.** 28:28. Di patien dagiti Hudio ti bato, **Jacob** 4:15–17. Iti bato ti Mannubbottayo ti pangbango-

nantayo iti pamuontayo, **Hel.** 5:12. Siasino man nga agipatakder iti doktrina ni Cristo agipatakder iti batona ket saanto a marba no umay iti layus, **3 Ne.** 11:39–40 (**Mat.** 7:24–27; 3 **Ne.** 18:12–13). Binangon ti masirib a tao ti balayna iti bato, **3 Ne.** 14:24. No mabangonkayo iti batok, saanto nga agballigi ti daga ken impierno, **DkK** 6:34. Isu a nabangon iti daytoy a bato, saanto a maduprak, **DkK** 50:44. Siak ti Mesias, ti Ari ti Zion, ti Bato ti Langit, **Moises** 7:53.

BATSEBA. *Kitaen met ti* David

Asawa ni Uria; idi agangay, nagbalin nga asawa ni David ken ina ni Solomon. Nakiabig ni Ari David kenkuana. Isu pay ti akimpanunot iti pannakapapatay ti asawana iti pagbabakalan (2 **Sam.** 11), basol nga agnanayon ti kaipapanna ken ni David (**DkK** 132:39).

BELO

Ti balikas a naaramat kadagiti nasantuan a kasuratan a kayatna a sawen (1) ti diding a namagsina iti lugar ti tabernakulo wenno templo, (2) ti simbolo a namagsina iti Dios ken tao, (3) ti nangingpis a lupot nga usaren ti tao a pangabbong iti rupa wenno ulona, wenno (4) ti kinamananglilipat nga inted ti Dios a manggabbong iti lagip dagiti tao iti biag sakbay ti yaay iti daga.

Ilaksid ti belo ti nasantuan kadagiti nasantuan manipud iti nasantuan a disso, **Ex.** 26:33. Napigis ti abbong ti templo a nagkadua iti pannakailansa ni Cristo iti krus, **Mat.** 27:51 (**Mar.** 15:38; **Luc.** 23:45). Ita makitatayon iti sarming, a nalidem; ngem rupanrupa met, **1 Cor.** 13:12. Maik-ikkaten ti nangesit a belo ti di panamati iti panunotna, **Alma** 19:6. Saan a nalapdan ti kabsat ni Jared a kimmita iti belo, **Ether** 3:19 (**Ether** 12:19). Mapisangto ti belo tapno makitadak, **DkK** 67:10 (**DkK** 38:8). Nawaknit ti belo iti panunotmi, **DkK** 101:23. Naikkat ti belo iti panunottayo, **DkK** 110:1. Abbonganto ti belo ti sipngat ti daga, **Moises** 7:61.

BELSAZAR. *Kitaen met ti Babel, Babilonia*

Iti Daan a Tulag, isu ti maudi nga ari ti Babilonia, a nagturay sakbay a pinarmek ni Ciro ti Babilonia; ti anak ken simmukat ken ni Nabucodonosor (Dan. 5:1–2).

BENDISION, NABENDISIONAN, PAMMENDISION. *Kitaen met ti Agyaman, Napnuan Yaman, Panagyaman; Bendision ti Patriarka; Paglintegan; Panang-bendision iti Masakit; Parabur*

Pannangted iti nailangitan a sagut iti maysa a tao. Ania man a mangted iti pudno a pagragsakan, pagsayaatan, wenna panagrang-ay maysa a bendision.

Maibatay amin a bendision kadagiti agnanayan a paglintegan (DkK 130:20–21). Gapu ta kayat ti Dios a matun-oyan dagiti annakna ti ragsak iti biag (2 Ne. 2:25), binendisionanna ida a kas bunga ti kinatallugodda kadagiti bilinna (DkK 82:10), kas sugbat iti kararag wenna ordinansa ti kinasaserdote (DkK 19:38; 107:65–67), wenna babaen ti paraburna (2 Ne. 25:23).

Ti Pammaregta ti nalatak a listaan dagiti sasao maipanggep iti kinagasat (Mat. 5:1–12; 3 Ne. 12:1–12).

Sapasap: Aramidenkanto a dakkell a pagilian, ken bendisionankanto, **Gen.** 12:2–3 (1 Ne. 15:18; Abr. 2:9–11). Maited dagiti bendision iti ulo dagiti nalinteg, **Prov.** 10:6. Ti matalek a tao aglaplapusananto kadagiti bendision, **Prov.** 28:20. Luktanto ti Apo dagiti tawa ti langit ket ibuyatkonto kadakayo ti bendision, **Mal.** 3:10 (3 Ne. 24:10). Ikarian iti bendision ti Pammaregta, **Mat.** 5:1–12 (3 Ne. 12:1–12). Nagasat dagiti naawagan a makikaan iti kallaysa ti Kordero, **Apoc.** 19:9. Paraburan ti Dios ti nalinteg, **1 Ne.** 17:35 (Mosiah 10:13). No dumngegkayo, ibatiankayo iti bendision, **2 Ne.** 1:28. Bendisionankayo iti kaasping met laeng a bendision, **2 Ne.** 4:9. Bendisionannakayo a dagus, **Mosiah** 2:24. Bendisionan ken parang-

ayen ti Apo dagiti agtalek kenkuana, **Hel.** 12:1. Tumulongkayo iti pannakaidanon iti aramidko, ket mabendisionankayonto, **DkK** 6:9. Agkararagkayo a kanayon, ket dakkello ti paraburyo, **DkK** 19:38. Agpabuniagka, ket mawatyonto ti Espirituk ken ti bendision a naindaklan a nimo pay pulos naam-ammuan, **DkK** 39:10. Kalpasan ti adu a panagtutuok umay dagiti bendision, **DkK** 58:4. Saan nga agtungpal dagiti tao; mangwaswasak ket dida awaten ti bendision, **DkK** 58:32. Diyo naawat tan ti kinaindaklan dagiti bendision nga insagana ti Ama kadakayo, **DkK** 78:17. Manipud iti nangato a kinasaserdote umay ti panangannong kadagiti ordinansa ken bendision iti simbagan, **DkK** 107:65–67. Adda paglintegan a nakaibatayan dagiti amin a bendision, **DkK** 130:20. Agtungpalto iti paglintegan amin dagiti umawat iti bendision kadagiti imak, **DkK** 132:5. Agur-uray dagiti bendision kadagiti mangipateg iti Apo, **DkK** 138:52. Dinawat ni Abraham dagiti bendision dagiti amma ken ti karbengan a mangipatungpal kadagitoy, **Abr.** 1:2.

Panangbendision kadagiti ubbing: Inarakupna ket binendisionanna ida, **Mar.** 10:16. Inubbana dagiti babassit nga ubbingda, a sinaggaysa, ken binendisionanna ida, **3 Ne.** 17:21. Bendisionan dagiti elder dagiti ubbing iti nagan ni Jesucristo, **DkK** 20:70.

BENDISION TI PATRIARKA.

Kitaen met ti Ama, Matay; Mangaskasaba; Patriarka, Kinapatriarka

Bendision nga ited kadagiti maikari a kameng ti Simbaan babaen ti patriarka. Laonen ti bendision a patriarkal ti pammagbaga ti Apo para iti tao nga umawat iti bendision ken ipakaammona ti nagtaudan dayta a tao iti balay ti Israel. Mabalin dagiti amma ti mangted iti naisangayan a bendision kas patriarka iti kaamaanda, ngem saan a maisurat wenna idulin ti Simbaan dayta a bendision.

Intag-ay ni Israel ti kanawan nga imana ket impatayna ti dakulapna iti ulu ni Efraim, **Gen.** 48:14. Binendisionan ni Jacob dagiti annakna a lallaki ken dagiti an-annaboda, **Gen.** 49. Binendisionan ni Lehi ti an-annabona, **2 Ne.** 4:3–11.

BENJAMIN, AMA NI MOSIAH.

Kitaen met ti Mosiah, Lalaki nga Anak ni Benjamin

Propeta ken ari iti Libro ni Mormon (Mosiah 1–6)

Naikkan iti nadadagsen a parikut iti panangipasdekna iti kappia iti daga, **Omni** 1:23–25 (DBM 1:12–18). Insuirona dagiti annakna, **Mosiah** 1:1–8. Intalekna ti pagarian ken ni anakna a Mosiah, **Mosiah** 1:9–18. Naguummong dagiti taona tapno dumngedda iti maudi a bitlana, **Mosiah** 2:1–8. Nagsarita iti sango dagiti taona, **Mosiah** 2:9–4:30. Nakitulag dagiti taona iti Apo, **Mosiah** 5–6.

BENJAMIN, LALAKI NGA ANAK NI JACOB.

Kitaen met ti Israel; Jacob, Lalaki nga Anak ni Isaac

Iti Daan a Tulag, ti maikadua nga anak ni Jacob ken ni Raquel (Gen. 35:16–20).

Ti tribu ni Benjamin: Binendisionan ni Jacob ni Benjamin (Gen. 49:27). Manakigubat a tattao dagiti an-annabo ni Benjamin. Dua a napateg a nagtaud ken ni Benjamin da Saul, ti immuna nga ari dagiti Israelita (1 Sam. 9:1–2), ken Pablo, ti Apostol iti Baro a Tulag (Rom. 11:1).

BERNABE

Nagan a naited ken ni Jose, maysa a Levita a taga-Chipre, a nangilako iti dagana ken nangted kadagiti Apostol ti naglakuanna (Ara. 4:36–37). Nupay saan a maibilang kadagiti sigud nga Apostol, nagbalin nga Apostol (Ara. 14:4, 14) ket nagserbi kadagiti sumagmamano a panagdaliasat dagiti misionario (Ara. 11:22–30; 12:25; 13–15; 1 Cor. 9:6; Gal. 2:1, 9; Col. 4:10).

BETANIA

Ti away a nayakanan ni Jesucristo iti naudi a lawas ti panagbiagna ditoy daga (Mat. 21:17; Mar. 11:11). Masarakan iti akin-abagatan-a-daya a bakrang ti Bantay Olivete, ti Betania ti pagtaengan da Lazaro, Maria ken Marta (Jn. 11:1–46; 12:1).

BETEL

Iti Hebreo, kayatna a sawen “balay ti Dios” ken maysa kadagiti kasagraduan a lugar iti Israel. Masarakan iti agarup a 10 a milia iti amianan ti Jerusalem. Binangon ditoy ni Abraham ti altarna iti panawen nga immuna nga isasangpetna iti Canaan (Gen. 12:8; 13:3). Nakita ditoy ni Jacob iti parmata ti agdan a dumanon iti langit (Gen. 28:10–19). Nasantuan met a lugar kadagidi aldaw ni Samuel (1 Sam. 7:16; 10:3).

BETLEHEM

Bassit a ciudad a masarakan 5 a milia iti abagatan ti Jerusalem. Iti Hebreo, “balay ti tinapay” ti kayat a sawen ti Betlehem; maawagan pay iti Efrata, a “nabunga” ti kayatna a sawen. Nai-pasngay ni Jesucristo idia Betlehem (Mk. 5:2; Mat. 2:1–8). Idia ti nakaitaneman ni Raquel (Gen. 35:19; 48:7).

Idia ti nagnaedan da Ruth ken Boaz, **Rt.** 1:22. Idia ti nangtugingan ni Samuel ken ni David, **1 Sam.** 16:1–13; 17:12, 15; 20:6, 28. Idia ti nangpapatayan ni Herodes kadagiti ubbing, **Mat.** 2:16.

BIAG. *Kitaen met ti Agnanayon a Biag; Silaw, Silaw ni Cristo*

Maaramid ti naindagaan ken naespiritan a panagbiag babaen ti bileg ti Dios.

Inikkanka ita nga aldaw iti biag ken pagimbagan, **Deut.** 30:15–20. Ipakitanto kaniak ti dana ti biag, **Sal.** 16:11. Ti mangsursurot iti kinalinteg masarakanna ti biag, **Prov.** 21:21. Isu a mangipangpangruna iti biagna mapukawanto; ken isu a makapukaw iti biagna gapu kaniak masarakannanto, **Mat.** 10:39 (Mat. 16:25; Mar. 8:35; Luc. 9:24;

17:33). Saan nga umay ti Anak ti Tao a mangdadael iti biag ti tattao, ngem isalakanna ketdi ida, **Luc.** 9:56. Adda kenkuana ti biag, ket ti biag ti silaw dagiti tao, **Jn.** 1:4. Isu a mamati kenkuana a nangibaon kaniak mailusotannanto ni patay ket agbiag, **Jn.** 5:24. Siak ti dalan, ti kinapudno, ken ti biag, **Jn.** 14:6. No ditoy la a biag ti pangnamnamaan-tayo ken ni Cristo, nakakaasitayo unay, **1 Cor.** 15:19–22. Adda kari ti kinadios iti agdama a biag, ken iti umay, **1 Tim.** 4:8. Mabalín ti kumita dagiti annakta-yo iti masanguanan a biag nga adda ken ni Cristo, **2 Ne.** 25:23–27. Daytoy a biag ti panawen a panagsagana ti tao a sumabat iti Dios, **Alma** 34:32 (**Alma** 12:24). Siak ti silaw ken ti biag ti lubong, **3 Ne.** 9:18 (**Mosiah** 16:9; **3 Ne.** 11:11; **Ether** 4:12). Nagasat dagiti napudno, iti man biag wenno iti patay, **DkK** 50:5. Daytoy ti agnanayon a biag—ti mangammo iti Dios ken ni Jesucristo, **DkK** 132:24. Daytoy ti aramidko ken gloriak—ti mangipatungpal iti saan nga ipapatay ken ti agnanayon a biag ti tao, **Moises** 1:39.

BIAG SAKBAY TI YAAY DITOIY

DAGA. *Kitaen met ti* Gubat iti Langit; Konseho iti Langit; Punganay; Tao, Tattao

Ti biag sakbay ti panagbiag iti daga. Nakipagnaed amin a lallaki ken babai iti Dios a kas espiritu nga annakna sakbay ti yaayda iti daga a kas matay a nabiag. Maawagan daytoy no dadduma iti umuna a kasasaad (**Abr.** 3:26).

Idi ipasdek ti Dios ti pamuon iti daga, nagdidir-i iti ragsak amin nga annak ti Dios iti ragsakda, **Job** 38:4–7. Agsublinto ti espiritu iti Dios a nangted iti daytoy, **Ecl.** 12:7. Sakbay a binukelka iti tian, am-ammokan, **Jer.** 1:4–5. Annaknatayo amin, **Ara.** 17:28. Pinilinatayo ti Dios sakbay ti pannakaparsua ti lubong, **Ef.** 1:3–4. Paiturayantayo iti naespirituan nga Amatayo, **Heb.** 12:9. Dagiti anghel a di nangtaginayon iti nakaisigudanda a kasasaad, nabalud-da iti agnanayon a kawar, **Judas** 1:6 (**Abr.** 3:26). Napapanaw ti Sairo ken

dagiti anghelna, **Apoc.** 12:9. Naawagan ken naisaganada manipud iti pamuon ti lubong, **Alma** 13:3. Kimmita ni Cristo iti nakayaplagan ti kinaagnanayon ken dagiti pangen iti langit sakbay ti pan-nakaaramid ti lubong, **DkK** 38:1. Kaduan ti Dios ti tao idi punganay, **DkK** 93:29 (**Hel.** 14:17; **DkK** 49:17). Napili dagiti natan-ok nga espiritu idi punganay a mangituray iti Simbaan, **DkK** 138:53–55. Adu ti immawat iti umuna nga adalen iti lubong dagiti espiritu, **DkK** 138:56. Naparsua a naespirituan amin a banag sakbay nga addada iti daga, **Moises** 3:5. Pinarsuak ti lubong, ken dagiti tao sakbay a nagtagilasagda, **Moises** 6:51. Nakita ni Abraham dagiti kinasirib a nabukel sakbay ti lubong, **Abr.** 3:21–24.

BIBLIA. *Kitaen met ti* Apocrypha; Baro a Tulag; Daan a Tulag; Efraim—Ti kasuratan ni Efraim wenno Jose; Juda—Ti kasuratan ni Juda; Nasantuan a Kasuratan; Pagbasaran

Ti nakaurnongan dagiti kasuratan dagiti Hebreo ken Kristiano a naglaon kadagiti nailangitan a paltiing. “Dagiti libro” ti kayat a sawen ti balikas a *biblia*. Ti Biblia ti aramid dagiti adu a propeta ken naregta a mannurat a nagnignay babaen ti pammaregta ti Espiritu Santo (2 **Ped.** 1:21).

Dua ti benneg ti Kristiano a Biblia, nga ad-adda nga ammo a kas Daan ken Baro a Tulag. Linaon ti Daan a Tulag dagiti libro ti nasantuan a kasuratan nga inaramat dagiti Hudio iti Palestina bayat ti naespirituan a panagserbi ti Apo. Linaon ti Baro a Tulag dagiti kasuratan iti panawen nga Apostoliko ken maibilang a kas iti kinasagrado ken kinaturay ti nasantuan a kasuratan dagiti Hudio. Naisakab dagiti libro iti Daan a Tulag iti sapaasap a literatura a nangrugi iti adun a siglo ken naisurat iti Hebreo ti dandani amin a linaonna, idinto nga aramid ti maymaysa a kaputotan dagiti libro iti Baro a Tulag ken naisuratda iti Griego.

Iti Daan a Tulag ibagian ti balikas a

tulag ti balikas a Hebreo a kayatna a sawen “katulagan.” Paglintegan ti Daan a Katulagan a naited ken ni Moises idi saan nga inawat ti Israel ti pakabuklan ti ebanghelio nga inawat dagiti tao ti Dios manipud pay idi punganay ti biag. Ti Baro a Katulagan ti ebanghelio nga insuro ni Jesucristo.

Iti Biblia a Hebreo (ti Daan a Tulag) nabingay dagiti libro iti tallo a grupo: ti Paglintegan, dagiti Propeta, ken dagiti Kasuratan. Nabennebenneg dagiti libro iti Biblia a naaramat iti lubong dagiti Kristiano babaen ti topiko, kas iti pakasaritaa, naindaniwan, ken pammadto.

Kastoy ti pannakaurnos dagiti libro iti Baro a Tulag: dagiti uppat nga Ebanghelio ken dagiti Aramid; dagiti surat ni Pablo; dagiti kangrunaan a surat da Santiago, Pedro, Juan, ken Hudas; ken ti Paltiing ni Juan.

Pagtamdan ken dayawen ti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Uduina nga Aldaw ti Biblia ken paneknekanna met nga ituloy ti Apo ti agited iti nayon a paltiing babaen dagiti propetana iti uduina nga aldaw a mangtulong ken manglawlawag kadagiti pasamak ti Dios iti Biblia a maipanggep iti sangkatawan.

Ti kasuratan ni Juda (ti Biblia) ken ti kasuratan ni Jose (ti Libro ni Mormon) agtipondanto iti ima ti Apo, **Eze.** 37:15–20. Mangpatibkerto iti kinapudno ti Biblia iti nasantuan a kasuratan iti uduina nga aldaw, **1 Ne.** 13:38–40. Agtinnulong ti Biblia ken ti Libro ni Mormon a mangpamek iti ulbod a doktrina, **2 Ne.** 3:12. Ti Biblia! Ti Biblia! Addan Bibliami, **2 Ne.** 29:3–10. Amin a mamati iti Biblia mamati met iti Libro ni Mormon, **Morm.** 7:8–10. Isuronto dagiti elder dagiti pagbatayan ti ebangheliok, nga adda iti Biblia ken iti Libro ni Mormon, **DkK** 42:12. Mamatikami a sao ti Dios ti Biblia no husto la ketdi ti pannakai-patarusna, **PP** 1:8.

BIBLIA, PATARUS NI JOSEPH SMITH (PJS). *Kitaen ti Patarus ni Joseph Smith (PJS)*

BILEG. *Kitaen met ti Turay; Kinasaserdote*

Ti kabaelan nga agaramid iti maysa a banag. Addaan iti bileg a mangrimbaw iti maysa a tao wenno banag ti addaan iti kabaelan a mangtimbang wenno mangbilin iti dayta a tao wenno banag. Iti nasantuan a kasuratan, masansan a mainaig ti bileg iti bileg ti Dios wenno ti bileg ti langit. Masansan a mainaig iti turay ti kinasaserdote, nga isu ti pammalubos wenno kalintegan nga agtignay para iti Dios.

Gapu iti daytoy biniagka tapno ipakitak kenka ti bilegko, **Ex.** 9:16. Ti Dios ti pigsa ken bilegko, **2 Sam.** 22:33. Diyo ipaidam ti imbag no adda ita imam ti pannakabalin a mangaramid, **Prov.** 3:27. Naited amin a pannakabalin kaniak iti langit ken iti daga, **Mat.** 28:18. Talaga a napnoak iti bileg babaen ti espiritu ti Apo, **Mk.** 3:8. Nasdaawda iti doktrinana: ta nabileg ti balikasna, **Luc.** 4:32. Agtalinaedkayo iti ciudad agingga a maikkankayo iti pannakabalin manipud iti ngato, **Luc.** 24:49. Kas iti kaadu ti nangawat kenkuana, isuda ti inikkanna iti bileg nga agbalin nga annak ti Dios, **Juan** 1:12 (**DkK** 11:30). Umawatkayo iti bileg, kalpasanna umayton kadakayo ti Espiritu Santo, **Ara.** 1:8. Awan ti sabali a bileg malaksid iti Dios, **Rom.** 13:1. Nailisikayo ti bileg ti Dios babaen ti pammati iti pannakaisalakan, **1 Ped.** 1:3–5. Napnoak iti pannakabalin ti Dios, **1 Ne.** 17:48. Naipakita kaniak babaen ti pannakabalin ti Espiritu Santo, **Jacob** 7:12. Maadaan met ti tao iti naindaklan a pannakabalin nga ited kenkuana ti Dios, **Mosiah** 8:16. Nangisuroda nga addaan iti bileg ken turay ti Dios, **Alma** 17:2–3. Nangisuro ni Nephi a sibibileg ken napruan turay, **3 Ne.** 7:15–20 (**3 Ne.** 11:19–22). Nupay mabalin nga addaan iti bileg ti tao nga agaramid kadagiti naindaklan nga aramid ngem ipagpannakelna met ti pigsana, nasken a matnag, **DkK** 3:4. Adda iti tunggal tao ti bileg nga agaramid iti nasayaat, **DkK** 58:27–28. Naipakita ti bileg ti kinadios

iti ordinansa ti Kinasaserdote a Melchizedek, **DkK** 84:19–22. Saan a mabalin nga isina dagiti kalintegan ti kinasaserdote kadagiti bileg ti langit, **DkK** 121:34–46. Iturongkanto ket addanto kenka ti bilegko, **Abr.** 1:18.

BILIN, DAGITI SANGAPULO A.

Kitaen met ti Bilin ti Dios, Dagiti; Moises

Sangapulo a paglintegan nga inted ti Dios babaen ni propeta a Moises a mangiturong iti nadalus a kababalin.

Dagiti “Sangapulo a Balikas” ti awag kadagitoy iti Hebreo. Maawaganda met iti Katulagan (Deut. 9:9) wenno ti Pamaneke (Ex. 25:21; 32:15). Ti panangted ti Dios iti Sangapulo a Bilin ken ni Moises, ken iti Israel babaen kenkuana, nailawlawag iti Ex. 19:9–20:23; 32:15–19; 34:1. Naikitikit dagiti bilin kadagiti dua a pedaso a bato, a naikabil iti Lakasa; isu a naawagan ti Lakasa iti Lakasa ti Katulagan (Num. 10:33). Ginupgop ti Apo, iti panangadawna iti Deut. 6:4–5 ken Lev. 19:18, dagiti Sangapulo a Bilin iti “dua a naidaklan a bilin” (Mat. 22:37–39).

Naulit dagiti Sangapulo a Bilin iti paltiing iti ud-udina nga aldaw (Moshiah 12:32–37; 13:12–24; DkK 42:18–28; 59:5–13; JS–Ex. 34:1–2).

BILIN TI DIOS, DAGITI. *Kitaen met ti Agtungpal, Kinamanagtungpal, Natulnog; Balikas ti Dios; Basol; Bilin, Dagiti Sangapulo a; Paglintegan*

Dagiti paglintegan ken kasapulan nga ited ti Dios iti sangkatawan, saggaysa man wenno sangkamaysa. Mangisangbay iti parabur ti Apo kadagiti natulnog ti panagtungpal kadagiti bilin (DkK 130:21).

Inaramid ni Noe kas mayannatup iti amin nga imbilin ti Dios kenkuana, **Gen.** 6:22. Magnakayo kadagiti nagbilin, ket tungpalenyo dagiti bilinko, **Lev.** 26:3. Salimetmetam dagiti bilinko, ket agbiagka, **Prov.** 4:4 (Prov. 7:2). No ay-ayatendak, tungpalenyo dagiti bilinko, **Jn.** 14:15 (DkK 42:29). Ania

man ti dawtentayo, awatentayo kenkuana, gapu ta tungtungpalentayo dagiti bilinna, **1 Jn.** 3:22. Saan a nadagsen dagiti bilinna, **1 Jn.** 5:3. Agbalinka a saan a maisin iti panagtungpal kadagiti bilin, **1 Ne.** 2:10. Saan nga ited ti Apo ti bilin malaksid no naisagananan ti wagas, **1 Ne.** 3:7. Aramidek a mainugot iti kinaiget dagiti bilin ti Dios, **Jacob** 2:10. Gapu ta tungtungpalenyo dagiti bilinko, rumang-aykayto iti daga, **Jarom** 1:9 (Alma 9:13; 50:20). Adalem iti kinaagtutubom nga agtungpal kadagiti bilin ti Dios, **Alma** 37:35. Bilinko dagitoy, **DkK** 1:24. Saan a maisalakan dagiti saan nga agtungpal kadagiti bilin, **DkK** 18:46 (DkK 25:15; 56:2). Naespirituan dagiti bilinko; saanda a gagangay wenno naindagaan, **DkK** 29:35. Naited dagiti bilin tapno maawatantayo ti pagayatan ti Apo, **DkK** 82:8. Diak ammo, malaksid no binilinnak ti Apo, **Moises** 5:6. Ipaneknek ti Apo kadagiti tao ta kitaen no aramidenda amin a banag nga ibilinna kadakuada, **Abr.** 3:25.

BINNUNOTAN

Ti wagas a panagpili wenno panangikat kadagiti dadduma a pagpilian, a masansan a maaramid babaen ti panagpili iti sangkapirgis a papel wenno sangkagisla a kayo. Maawagan daytoy iti binnunotan.

Nagbibingayanda ti pagan-anayna, naggiginnasatanda, **Mat.** 27:35 (Sal. 22:18; Mar. 15:24; Luc. 23:34; Jn. 19:24). Impakitada ti nabunotda, ket ni Matias ti nakaala, **Ara.** 1:23–26. Nagbibinnunotankami—no siasino kadakami ti mapan iti balay ni Laban, **1 Ne.** 3:11.

BIRHEN. *Kitaen met ti Maria, Ina ni Jesus*

Ti lalaki wenno babai a mabalinen a mangasawa a dina pay napadasan ti nakinaig. Kadagiti nasantuan a kasuratan, mabalin nga ibagian ti maysa a tao a nadalus ti dayawna ti birhen (Apoc. 14:4).

Agsikogto, ken agpasngayto ti birhen iti maysa nga anak a lalaki, **Isa.** 7:14 (Mat. 1:23; 2 Ne. 17:14). Mayarngi da-

giti sangapulo a birhen iti pagarian iti langit, **Mat.** 25:1–13. Iti siudad ti Nazaret naimatangak ti birhen, ti ina ti Anak ti Dios, **1 Ne.** 11:13–18. Birhen ni Maria, ti napateg ken napili nga instrumento, **Alma** 7:10.

BIRHEN MARIA. *Kitaen ti Maria,*
Ina ni Jesus

BOAZ. *Kitaen met ti Ruth*

Asawa ni Ruth (Rt. 4:9–10); lelong iti tumeng ni David, ti ari ti Israel (Rt. 4:13–17); ken nagtaudan ni Cristo, ti Ari dagiti Ari (Luc. 3:32).

BUGBUGTONG. *Kitaen met ti*
Jesucristo

Sabali pay a nagan ni Jesucristo. Isu ti Bugbugtong nga Anak ti Ama (Luc. 1:26–35; Juan 1:14; 3:16; 1 Ne. 11:18–20; 2 Ne. 25:12; Alma 7:10; 12:33; Moises 7:62).

BUGGUAN, NABUGGUAN,
PANNAKABUGGO. *Kitaen met*
ti Buniag, Panagbuniag;
Mangsubbot, Pannubbot

Dalusan, ti bagi ken ti espiritu. Kas simbolo, mabalin a madalusan ti agbabawi a tao ti biagna a namansaan iti basol ken ti bungana babaen ti pannubbot a sagut ni Jesucristo. Adda dagiti panangdalus a maaramid iti umno a turay ti kinasaserdote nga agserbi a sagrado nga ordinansa.

Labaanto ti saserdote dagiti kawesna ken agdigos, **Num.** 19:7. Bugguannak a naimbag iti basolko, **Sal.** 51:2, 7. Dalusanyo ti bagbagiyo, liklikanyo ti agaramid iti dakes, **Isa.** 1:16–18. Binugguan ni Jesus ti dapan dagiti Apostolna, **Juan** 13:4–15 (DkK 88:138–139). Agpabuniagka, ket ugasam ti basbasolmo, **Ara.** 22:16 (Alma 7:14; DkK 39:10). Awan ti tao a maisalakan malaksid no napudaw ti pannakalaba ti kawesna, **Alma** 5:21 (3 Ne. 27:19). Nalabaan a napapuraw dagiti pagan-anayda babaen ti dara ni Cristo, **Alma** 13:11 (Ether 13:10). Babaen ti panagtungpalda kadagiti bilin mabugguan ken madalusan amin a basolda, **DkK** 76:52. Naibilin ti

pannakalana ken pannakaugasyo babaen ti ordinansa iti nasantuan a balayko, **DkK** 124:39–41.

BUKEL NI ABRAHAM. *Kitaen ti*
Abraham—Ti bukel ni Abraham

BUKEL TI MUSTASA

Dagiti bukel ti mula a mustasa. Uray no nakabasbassit ti bukel, dakkel ti pagbalinan ti sangkapuon a mula. Inyari ni Jesus ti pagarian ti langit iti bukel ti mustasa (Mat. 13:31).

No adda pammatiyo a kas iti bukel ti mustasa, mapaggarawyo ti bantay, **Mat.** 17:20.

BULLALAYAW. *Kitaen met ti*
Daong; Layus idi Panawen ni
Noe; Noe, Patriarka iti Biblia

Ti tanda wenno pagilasinan ti katulagan ti Dios ken ni Noe (Gen. 9:13–17). Ilawlawag ti PJS, Gen. 9:21–25 nga iraman ti katulagan dagiti kari a saanton a malayus pay ti daga, nga agsubli ti Zion ni Enoc, ken umayto manen ti Apo agnaed iti daga.

BUNGGOY TI TULISAN NI
GADIANTON. *Kitaen met ti*
Nalimed a Kinnunsabo

Iti Libro ni Mormon, bunggoy daytoy dagiti tulisan a binuangay ti nadangkes a Nephite nga agnagan iti Gadianton. Naibatay ti timpuyogda iti nalimed ken sinasatanas a kari.

Indauluan ni Gadianton ti pannakadaael ti pagilian a Nephite, **Hel.** 2:12–13. Inted ti sairo ti nalimed a kari ken katulagan ken ni Gadianton, **Hel.** 6:16–32. Ti nalimed a kinnunsabo ti nakaigapuan ti pannakadaael ti pagilian a Jaredite, **Ether** 8:15–26.

BUNIAG, PANAGBUNIAG. *Kitaen*
met ti Espiritu Santo; Maipasngay
Manen, Naipasngay iti Dios;
Ordinansa; Panangbuniag iti
Maladaga

Manipud iti balikas a Griego a kayatna a sawen “irarem” wenno “ipabatok.” Panangbuniag babaen ti panangpaba-

tok iti danum ti maysa nga addaan iti turay ti pangyaruangan nga ordinansa ti ebanghelio ken kasapulan iti panagkameng iti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo Iti Ud-udina nga Aldaw. Sumaruno iti pammati ken ni Jesucristo ken iti panagbabawi. Sarunuen ti panangawat iti sagut ti Espiritu Santo tapno agbalin a naan-anay (2 Ne. 31:13–14). Nasken ti panagbuniag iti danum ken iti Espiritu sakbay a makastrek ti tao iti celestial a pagarian. Ni Adan ti immuna a nabuniagan (Moises 6:64–65). Nabuniagan met ni Jesus tapno matungpal amin a kinalinteg ken tapno maipakita ti dalan iti sangkatawan (Mat. 3:13–17; 2 Ne. 31:5–12).

Gapu ta awan ti gundaway amin dagiti adda iti daga nga umawat iti ebanghelio bayat ti panagbiagda, impalubos ti Apo ti pannakabuniag dagiti natay babaen ti pannakaisaupda. Ngarud, mabalin a maikari dagiti umawat iti ebanghelio iti lubong dagiti espiritu a sumrek iti pagarian ti Dios.

Nasken: Anamongam ita; a panangtungpal ti amin a kinalinteg, **Mat.** 3:15. Dimteng ni Jesus ket binuniagan ni Juan, **Mar.** 1:9. Inumsi dagiti Pariseo ken manglininteg ti panggep kadakuada ti Dios ket dida nagpabuniag, **Luc.** 7:30. Malaksid no mayanak ti tao iti danum ken iti espiritu, saan a makastrek iti pagarian ti Dios, **Jn.** 3:5. Agbabawi, ken agpabuniag ti tunggal maysa kadakayo, **Ara.** 2:38. Binilinna amin a tao a masapul a mabuniaganda iti naganna, **2 Ne.** 9:23–24. Masapul a suroten dagiti tao ni Cristo, agpabuniag, umawat iti Espiritu Santo, ken agibtur agingga iti panungpalaan tapno maisalakan, **2 Ne.** 31. Doktrina ni Cristo a nasken a mamati ken mabuniagan ti tao, **3 Ne.** 11:20–40. Mailudnodto dagiti di mamati kadagiti balikasyo ket saan a mabuniagan iti danum babaen ti naganko, **DkK** 84:74. Inlawlawag ti Dios ken ni Adan no apay a nasken ti panagbuniag, **Moi-**
ses 6:52–60.

Panagbuniag babaen ti pannakaipabatok: Dagus a simmang-at manipud iti da-

num ni Jesus idi mabuniagan, **Mat.** 3:16 (Mar. 1:10). Namuniag ni Juan gapu ta adu idi ti danum idia, **Jn.** 3:23. Timmapog da Felipe ken ti eunoco iti danum, **Ara.** 8:38. Naitanemtayo ngarud kenkuana babaen ti panagbuniag, **Rom.** 6:4 (Col. 2:12). Sumurotkayo iti Apo ken Mangisalakan kadakayo a bumaba iti danum, **2 Ne.** 31:13. Naipabatok iti danum da Alma, Helam, ken dagiti dadduma, **Mosiah** 18:12–16. Kalpasanna iraremyo ida iti danum, **3 Ne.** 11:25–26. Nailawlawag ti umno a wagas ti panagbuniag, **DkK** 20:72–74. Nabuniaganda a mainaig ti pannakaitanemna, iti pannakairareb iti danum iti naganna, **DkK** 76:50–51. Naipabatok ni Adan iti danum ken nailung-aw iti danum, **Moises** 6:64. Ti panagbuniag ket babaen ti pannakaipabatok para iti pannakaugas dagiti basol, **PP** 1:4.

Panagbuniag para iti pannakaugas dagiti basol: Tumakderka ket agpabuniagka, ket ugasam dagiti basolmo, **Ara.** 22:16. Kalpasan ti panagbuniag mapasamak ti pannakaugas dagiti basolmo babaen ti apuy ken ti Espiritu Santo, **2 Ne.** 31:17. Umaykayo tapno mabuniagan-kayo iti panagbabawi tapno maugasan dagiti basolyo, **Alma** 7:14. Nagasatto dagiti mamati ken mabuniagan, ta awatendanto ti pannakaugas dagiti basolda, **3 Ne.** 12:1–2. Ipakdaaryo ti panagbabawi ken pammati iti Mangisalakan ken ti pannakaugas dagiti basol babaen ti panagbuniag, **DkK** 19:31. Mamatikami iti panagbuniag babaen ti pannakaipabatok iti danum para iti pannakaugas dagiti basol, **PP** 1:4.

Umo a turay: Inkayo ngarud ket adalanyo dagiti amin a nasion a bautisaran-yo ida iti nagan ti Ama, ken ti Anak, ken ti Espiritu Santo, **Mat.** 28:19 (DkK 68:8). Tinarigagayan ni Limhi ken adu kadagiti taona ti mabuniagan, ngem awan ti asino man iti daga ti addaan iti turay a nagtaud iti Dios, **Mosiah** 21:33. Itedko kenka ti pannakabalin a mangbuniag, **3 Ne.** 11:19–21. Iggem ti Kinaserdote nga Aaron dagiti tulbek ti panagbuniag babaen ti panangipabatok

para iti pannakaugas dagiti basol, **DkK** 13:1. Isuda dagiti inordenak a mamuniag iti naganko, **DkK** 18:29. Intalek ni Juan a Mammuniag kada Joseph Smith ken Oliver Cowdery ti turay a mamuniag, **JS—P** 1:68–69.

Kasapulan iti panagbuniag: Agbabawikayo, ket agpabuniagkayo iti nagan ti Ay-ayatek nga Anak, **2 Ne.** 31:11. Nasken nga agbabawikayo ken maipangaykayo manen, **Alma** 7:14. Kitaenyo a saankayo a mabuniagan a saan a maikari, **Morm.** 9:29. Nasken nga isuro dagiti nagannak nga agbabawi ket mabuniaganda ken agpakumbabada, **Moro.** 8:10. Naikeddeng dagiti kasapulan dagiti agtarigagay a mabuniagan, **DkK** 20:37. Mabuniaganto dagiti ubbing para iti pannakaugas dagiti basolda no agtawendan iti walo, **DkK** 68:25, 27.

Katulagan a maaramid iti panagbuniag: Nakitulagkayo kenkuana nga agpaaykayo kenkuana ken salimetmetan dagiti bilinna, **Mosiah** 18:8–10, 13. Kadagiti agbabawi, awatenyo ti nagan ni Cristo, ket sisasaganakayo nga agserbi kenkuana tapno mabuniagankayo, **DkK** 20:37.

Panangbuniag kadagiti natay: Ania ti aramidento dagiti mabuniagan para kadagiti natay, **1 Cor.** 15:29. Maaramid ti panangbuniag kadagiti natay para iti pannakaugas dagiti basol, **DkK** 124:29; 127:5–9; 128:1; 138:33.

Panagbuniag saan a para iti: Nakaro a pananglais iti Dios ti panangbuniagyo kadagiti ubbing, **Moro.** 8:4–23. Nasken a mabuniagan dagiti ubbing no agtawendan iti walo, **DkK** 68:27. Amin nga ubbing a matay sakbay a madanon-da ti tawen a kaaddan ti sungsubatan maisalakanda iti celestial a pagarian, **DkK** 137:10.

BUTENG. *Kitaen met ti Tured,*
Natured; Pammati; Panagrukbab

Dua ti kaipapanan ti *buteng*: (1) ti panagbuteng iti Dios marikna ti panagdayaw ken pannakautang kenkuana ken panagtungpal kadagiti bilinna; (2) ti

panagbuteng iti tao, peggad iti biag, saem, ken dakes a panagbuteng iti kasta a banag ken panangliklik kadakuada.

Panagbuteng iti Dios: Pudno nga awan ditoy ti panagbuteng iti Dios, **Gen.** 20:11. Agamakka iti Apo a Diosmo, **Deut.** 6:13 (Jos. 24:14, 1 Sam. 12:24). Agserbikayo a sibubuteng iti Apo, **Sal.** 2:11. Pangrugian ti sirib ti panagbuteng iti Apo, **Sal.** 111:10. Agbutengka iti Apo ket pagtalawem ti dakes, **Prov.** 3:7. Nasayaatto kadakuada nga agbuteng iti Dios, **Ecl.** 8:12. Turposenyo ti pannakaisalakanyo a buyugan ti buteng ken piggerger, **Fili.** 2:12. Agbutengka iti Dios, ken idaydayawmo, **Ara.** 14:7 (**DkK** 88:104). Kanayon ti panangriing dagiti propeta kadagiti tao tapno agbutengda iti Apo, **Enos** 1:23. Nadalupo iti daga da Alma ken dagiti lallaki nga annak ni Mosiah, ta simmalukob iti buteng iti Apo, **Alma** 36:7. Turposenyo ti bukodyo a pannakaisalakan nga addaan panagbuteng ken panaggarigengen, **Morm.** 9:27. Dagitinto saan nga agbuteng kaniak, isudanto ti riribukek ken pagarigenggenek, **DkK** 10:56. Isu nga agbuteng kaniak agur-urayto kadagiti tanda ti yaay ti Anak ti Tao, **DkK** 45:39.

Panagbuteng iti tao: Dika agbuteng, ta kaduanak, **Gen.** 26:24 (Isa. 41:10). Adda kadatayo ti Apo; diyo ida kabuteng, **Num.** 14:9. Dika agbuteng; ta adadu ti kaduatayo, **2 Ari** 6:16. Saanakto a mabuteng iti maaramid ti lasag, **Sal.** 56:4. Dikayo agbuteng iti aramid ti tao, **Isa.** 51:7 (2 Ne. 8:7). Saannatayo nga inikkan ti Dios iti espiritu nga agbuteng, **2 Tim.** 1:7. Paksiaten ti naan-anay nga ayat ti buteng, **1 Jn.** 4:18 (Moro. 8:16). Saan a mabuteng dagiti annak ni Helaman a matay, **Alma** 56:46–48. Punnuen ti buteng iti patay ti barukong amin a nadangkes, **Morm.** 6:7. Saan a mabuteng no ania man ti aramiden ti tao, **Moro.** 8:16. Saanka koma a nagbuteng iti tao nga ad-adda ngem iti Dios, **DkK** 3:7 (**DkK** 30:1, 11; 122:9). Dikayo agbuteng nga agaramid iti nasayaat, **DkK** 6:33. Saan a nasken nga agbuteng ti

asino man a maibilang iti simbaanko, **DkK** 10:55. No nakasaganakayo saan-kayo nga agbuteng, **DkK** 38:30. Ukso-banyo ti bagbagiyo iti panagdandanag, **DkK** 67:10. Agragsakkayo, ket saan-kayo nga agbuteng, ta siak nga Apo adda kadakayo, **DkK** 68:6. Diyo kabuteng dagiti kabusoryo, **DkK** 136:17.

BUTOS. *Kitaen ti Sapasap a Panagayon*

CAIFAS. *Kitaen met ti Anas; Saducio*

Iti Baro a Tulag, nangato a saserdote ken manugang ni Anas. Dakkel ti naaramidan ni Caifas iti pannakasuppiat ni Jesus ken dagiti disipulona (Mat. 26:3-4; Jn. 11:47-51; 18:13-14).

CAIN. *Kitaen met ti Abel; Adan; Nalimed a Kinnunsabo; Pammapatay*

Anak da Adan ken Eva a nangpapatay iti ub-ubing a kabsatna a ni Abel (Gen. 4:1-16).

Saan nga inkankano ti Apo ti datonna, **Gen.** 4:3-7 (Moises 5:5-8, 18-26). Pina-patayna ti kabsatna a ni Abel, **Gen.** 4:8-14 (Moises 5:32-37). Nangted ti Apo iti lunod ken pagilasinan kenkuana, **Gen.** 4:15 (Moises 5:37-41). Adu ti annak da Adan ken Eva sakbay a naipasngay, **Moises** 5:1-3, 16-17. Ad-adda nga impategda ni Satanas ngem ti Dios, **Moises** 5:13, 18. Nakitulag iti awan kaes-eskanna ken ni Satanas, **Moises** 5:29-31.

CALEB

Maysa kadagiti imbaon ni Moises nga agsukisok iti daga ti Canaan iti maikadua a tawen kalpasan ti Exodo. Isuda la ken ni Josue ti nangisubli iti pudno a damag iti daga, (Num. 13:6, 30; 14:6-38). Isuda laeng kadagiti nabati iti Egipto ti nakalaset iti 40 a tawen iti lalangang (Num. 26:65; 32:12; Deut. 1:36) ken nakastrek iti Canaan (Jos. 14:6-14; 15:13-19).

CANAAN, CANANEO

Iti panawen ti Daan a Tulag, isu ti maikapad a lalaki nga anak ni Ham (Gen. 9:22; 10:1, 6) ken apoko ni Noe. Itudo ti

Cananeo ti asino man a naggapu iti daga ti Canaan a nagbiag ken nagbalin nga an-annabona. Cananeo met ti nagan dagiti tao a nagingdeg iti tanap iti igid Baybay iti ti Mediteranean ken ti Palestina. Maar-aramat no dadduma daytoy a nagan a mangiladawan kadagiti amin a saan nga Israelita nga aginding iti pagilian iti laud ti Jordan, nga inawagan dagiti Griego iti Fenicio.

CELESTIAL A GLORIA. *Kitaen met ti Agnanayon a Biag; Pannakaitan-ok; Tukad ti Gloria*

Ti kangatuan iti tallo a tukad ti gloria a mabalin a tun-oyen ti tao kalpasan daytoy a biag. Makipagtaeng ditoy dagiti nalinteg iti Dios nga Ama ken ti anakna a ni Jesucristo.

Maymaysa ti gloria ti kangatuan, **1 Cor.** 15:40 (DkK 76:96). Naipan ni Pablo iti maikatlo a langit, **2 Cor.** 12:2. No tari-gagayan dagiti Santo ti maaddaan iti lugar iti celestial a lubong, nasken nga agsaganada, **DkK** 78:7. Isu a di makatungpal iti paglintegan iti celestial a pagarian saan a maawat iti celestial a gloria, **DkK** 88:15-22. Adda tallo a langit iti celestial a gloria; adda naituding nga annuroten iti panangtun-oy iti kangatuan, **DkK** 131:1-2. Maisalakan dagiti ubbing a matay sakbay ti tawen nga addaan iti sungsubangan iti celestial a pagarian, **DkK** 137:10.

CENTURION

Ti opisial ti buyot a Romano a mangipangulo iti kompania ti 50 agingga iti 100 a tao. Buklen dayta a kompania ti apagka-innem-a-pulo a paset ti bung-goy a Romano. (Kitaen ti Mat. 8:5; Luc. 23:47; Ara. 10:1-8.)

CESAR

Iti Baro a Tulag, kastoy ti awag kadagiti sumagmamano nga emperador iti Roma. Naaramat kadagiti nasantuan a kasuratan a kas simbolo iti nailubongan a gobierno wenna bileg.

Itedyo ken ni Cesar ti kukua ni Cesar, **Mat.** 22:21 (Mar. 12:17; Luc. 20:25; DkK 63:26).

CIRO

Iti Daan a Tulag, isu ti ari ti Persia a nangtungpal iti padto ni Isaias (2 Cro. 36:22–23; Isa. 44:28; 45:1) babaen ti panangpalubosna kadagiti Hudio nga agsubli iti Jerusalem a mangtarimaan iti templo, a nakaipuonan ti pannakaisardeng ti panagbalud iti Babilonia. Naaramid ti padto ni Isaias iti pattapatta a 180 a tawen sakbay ti inaramid ti ari.

CORIAnton. *Kitaen met ti Alma,*
Lalaki nga Anak ni Alma

Iti Libro ni Mormon, isu ti lalaki nga anak ni Alma.

Napan kadagiti Zoramite, **Alma** 31:7. Binaybay-anna ti naespirituan a panagserbina ket simmurot iti dakes a babai, **Alma** 39:3. Inwardas ni Alma ti kasasasad ti panagbiag kalpaskan ti ipapatay, panagungar, ken pannubbot, **Alma** 39–42. Naawagan manen a mangasaba, **Alma** 42:31. Napan iti daga nga agpamianan babaen ti bapor, **Alma** 63:10.

CORIAntumr. *Kitaen met ti*
Jaredite

Iti Libro ni Mormon, isu ti ari dagiti Jaredite ken naudi a nakalasat iti pagilian a Jaredite.

Natakuatan dagiti tao ti Zarahemla, **Omni** 1:21. Nagari iti intero a daga, **Ether** 12:1–2. Tiniliw ni Shared ken winayawayaan dagiti annakna a lallaki, **Ether** 13:23–24. Nakidangadang iti adu a kabusor, **Ether** 13:28–14:31. Nagbabaw, **Ether** 15:3. Nakidangadang iti maudi a bakalna ken ni Shiz, **Ether** 15:15–32.

CORNELIO. *Kitaen met ti*
Centurion; Gentil; Pedro

Ti centurion iti Cesarea, a binuniagan ni Pedro (Ara. 10). Isu ket ngata ti umuna a Gentil a timmipon iti Simbaan a saan nga immuna a napasurot iti Judaismo. Ti pannakabuniag ni Cornelio ken ti kaamaanna ti nagbalin a ridaw ti dana para iti ebangelio a maikasaba kadagiti Gentil. Ni Pedro, ti dadaulo nga Apostol, nga akin-iggem kadagiti tulbek iti pagarian ti Dios iti daga iti day-

ta a panawen, ti nangidaulo iti daytoy a panangasaba.

COWDERY, OLIVER

Ti maikadua nga elder ti naisubli a Simbaan ken maysa kadagiti Tallo a Saksi iti nailangitan a nagtaudan ken kinapudno ti Libro ni Mormon. Nagserbi a para surat bayat ti panagipatarus ni Joseph Smith iti Libro ni Mormon manipud iti balitok a pinanid (JS–P 1:66–68).

Immawat iti saksi ti kinapudno ti naipatarus a Libro ni Mormon, **DkK** 6:17, 22–24. Inordenan ni Juan a Mammuniag, **DkK** 13 (DkK 27:8; JS—P 1:68–73, kitaen ti pakaammo maipanggep iti bersikulo 71). Kalpaskan dayta a panakagun-odyo iti pammati ket nakitayo ida kadagiti matayo, paneknekanyonto ida, **DkK** 17:3, 5. Naipakitakon kenka, babaen ti Espirituk, a pudno dagiti banag nga insuratmo, **DkK** 18:2. Natudingan ken naordenan a maysa kadagiti agaywan kadagiti paltiing, **DkK** 70:3. Inawatna dagiti tulbek ti kinasaserdote ken ni Joseph Smith, **DkK** 110.

CRISTO. *Kitaen ti* Jesucristo

CRONICAS

Dua a libro iti Daan a Tulag. Nailanad ti ababa a pakasaritaan dagiti pasamak manipud iti Panagparsua agingga iti pannakaiwaragawag ni Ciro tapno mapalubosan dagiti Hudio nga agsubli iti Jerusalem.

Umuna a Cronicas: Nailista kadagiti kapitulo 1–9 dagiti kaamaan manipud ken Adan agingga ken Saulo. Nailista iti kapitulo 10 ti pannakatay ni Saulo. Suroten dagiti kapitulo 11–22 dagiti pasamak a mayappeng iti panagturay ni David. Ilawlawag dagiti kapitulo 23–27 a naaramid nga ari ni Solomon ket naurnos dagiti Levita. Ilawlawag ti kapitulo 28 a binilin ni David ni Solomon a mangbangon iti templo. Naisurat iti kapitulo 29 ti ipapatay ni David.

Maikadua a Cronicas: Suroten dagiti kapitulo 1–9 dagiti pasamak a mainaig iti panagturay ni Solomon. Ibaga dagiti kapitulo 10–12 ti panagturay ni Re-

hoboam nga anak ni Solomon, kabayan ti pannakabingay ti nagkaykayasa a pagarian ti Israel iti akin-amianan ken akin-abagatan a pagarian. Iladawan dagiti kapitulo 13–36 ti panagturray dagiti dadduma nga ari agingga iti panangparmek ni Nabucodonosor iti pagarian ti Juda. Naggibus ti libro iti panangipaulog ni Ciro a makapagsubli iti Jerusalem dagiti natiliw nga anak ti Juda.

CUMORAH, TUROD TI. *Kitaen met ti Libro ni Mormon; Moroni, Lalaki nga Anak ni Mormon; Smith, Joseph, Jr.*

Ti bassit a turod a masarakan iti akinlaud a paset ti Nueva York, Estados Unidos ti America. Ditoy ti nangilemengan ti nagkauna a propeta nga agnagan iti Moroni kadagiti pinanid a balitok a naglaon iti sumagmamano a sinurat dagiti lumugar a Nephite ken Jaredite. Inturong ni nagungar a Moroni ni Joseph Smith iti daytoy a turod idi 1827 a mangala kadagitoy a pinanid ket ipatarusna ti paset dagitoy. Ti Libro ni Mormon daytoy a patarus.

Naummong dagiti Nephite iti Cumorah, **Morm.** 6:2–4. Adu ti dandanum ti daga a yan ti Cumorah, **Morm.** 6:4. Indulin ni Mormon dagiti kasuratan iti Turod ti Cumorah, **Morm.** 6:6. Napapatay amin dagiti Nephite malaksid ti duapulo-ket-uppat idiaiy Cumorah, **Morm.** 6:11. Mangngegtayo ti naimbag a damag manipud iti Cumorah, **DkK** 128:20. Innala ni Joseph Smith dagiti pinanid manipud iti Turod ti Cumorah, **JS—P** 1:42, 50–54, 59.

DAAN A TULAG. *Kitaen met ti Biblia; Lima a Libro; Nasantuan a Kasuratan*

Sinurat dagiti nagkauna a propeta a tinignay ti bileg ti Espiritu Santo ken namaneknek iti uneg ti adu a siglo ken ni Cristo ken ti masakbayan a panagserbina. Laonenna pay ti sinurat a pakasaritaan ni Abraham ken dagiti annabona, manipud ken ni Abraham, ken ti katulagan, wenna *tulag*, nga ina-

ramid ti Apo ken ni Abraham ken ti an-annabona.

Sinurat ni Moises ti umuna a lima a libro iti Daan a Tulag. Ti Genesis, Exodo, Levitico, Dagiti Numero, ken Deuteronomio. Itudo ti Genesis ti nangrugian ti daga, sangkatawan, pagsasao, puli ken ti rugi ti balay ti Israel.

Ibaga dagiti libro ti estoria dagiti pamasak iti Israel. Josue, Uk-ukom, Ruth, 1 ken 2 Samuel, 1 ken 2 Ar-ari, 1 ken 2 Cronicas, Esdras, Nehemias, ken Ester dagiti libro.

Naisurat kadagiti libro ti daniw ti pagsiriban ken literatura dagiti propeta. Dagitoy dagiti libro: Job, Salmo, Proverbio, Ecclesiastes, Kanta ni Solomon, ken Un-unnoy.

Binallaagan dagiti propeta ti Israel iti basbasolna ket pinaneknekanda ti masagrap a bendisyon babaen ti panagtulnog. Impadtoda ti yaay ni Cristo, a mangsubbot kadagiti basol dagiti agbabawi, umawat kadagiti ordinansa, ken agtungpal iti ebanghelio. Isaia, Jeremias, Ezekiel, Daniel, Hosea, Joel, Amos, Abdias, Jonas, Mikias, Nahum, Habakuk, Sofonias, Haggeo, Zacarias, ken Malakias dagiti libro dagiti propeta.

Naisurat iti Hebreo ti kaaduanna a libro iti Daan a Tulag. Bassit ti naisurat iti Aramico, ti umarni a pagsasao.

DAGA. *Kitaen met ti Agparsua, Panagparsua; Lubong*

Ti planeta a yantayo, pinarsua ti Dios babaen ni Jesucristo tapno usaren ti tao bayat ti panagbiagna. Agtungpal iti pannakaigloria ken pannakaitan-ok (**DkK** 77:1–2; 130:8–9). Agbalin ti daga nga agnanayon a tawid kadagiti nagbiag a maikari iti celestial a gloria (**DkK** 88:14–26). Agragsakda iti sidong ti Ama ken ti Anak (**DkK** 76:62).

Naparsua a para iti tao: Inted ti Dios ti daga nga iturayan ti tao, **Gen.** 1:28 (Moises 2:28). Kukua ti Apo ti lubong, **Ex.** 9:29 (Sal. 24:1). Inted ti Apo ti daga kadagiti annak ti tattao, **Sal.** 115–16. Inaramidko ti daga ket pinarsuak ti tao ditoy, **Isa.** 45:12. Babaen ti bileg ti balikasna immay ti tao iti daga, **Jacob** 4:9. Maited-

to ti daga kadagiti nangala iti Nasantuan nga Espiritu a bagnosda, **DkK** 45:56–58 (103:7). Magunggonaan dagiti nagtungpal iti ebanghelio kadagiti nasayaat a banag iti daga, **DkK** 59:3. Tawidento dagiti nakurapay ken napakumbaba iti daga, **DkK** 88:17 (Mat. 5:5; 3 Ne. 12:5). Mangaramidtayonto iti daga, ket subokentayonto ida, **Abr.** 3:24–25.

Ti sibibiag a pammaneknek: Agtalinaed ti daga iti agnanayon, **Ecl.** 1:4. Ti daga ti sarming a baybay iti naitan-ok, saan a matay, ken agnanayon a kasasaadna, **DkK** 77:1. Nasken a maitan-ok ti daga ken maisagana para iti celestial a gloria, **DkK** 88:18–19. Agdung-aw ti daga, **Moises** 7:48.

Pannakabingay ti daga: Mapagtitipon komadagiti danum iti mayasa disso, **Gen.** 1:9. Nabingay ti daga kadagidi aldaw ni Peleg, **Gen.** 10:25. Idi naabbat ti danum, nagbalin a napili a daga, **Ether** 13:2. Agbalinto ti daga a kas iti kasisigudna sakbay a nabingay, **DkK** 133:24.

Pannakadalus ti daga: Nagtudo iti rabaw ti daga iti uppat-a-pulo nga aldaw, **Gen.** 7:4. Naisangrat ti daga a maipaay iti apuy a maibusor iti aldaw a panangukom, **2 Ped.** 3:7. Kalpasan ita umayto ti pannakapuor, **DkK** 64:24. Kayat ti daga ti maugasan iti kinarugit, **Moises** 7:48.

Maudi a kasasaad ti daga: Malukotto ti daga a kas iti papel ket mapukawto, **3 Ne.** 26:3 (**DkK** 29:23). Addanto baro a langit ken baro a daga, **Ether** 13:9 (**DkK** 29:23). Ti daga ti sarming a baybay iti naitan-ok, saan a matay, ken agnanayon a kasasaadna, **DkK** 77:1. Nasken a maitan-ok ti daga ken maisagana a para iti celestial a gloria, **DkK** 88:18–19. Maaramidto a kasla kristal daytoy a daga ket agbalinto nga Urim ken Tumim, **DkK** 130:8–9. Aginananto ti daga iti uneg ti sangaribu a tawen, **Moises** 7:64. Mapabaronto ti daga, **PP** 1:10.

DAKES A PANAGSASAO. *Kitaen met ti Panagsusupanget;*
Panagulbod; Saosao;
Sayangguseng

Panagsao iti di pudno, makapasakit,

ken nadangkes. Masansan iti nasantuan a kasuratan a maiturong dayta a panagsao iti tao nga adda panggepna a mangpasakit.

Aluadam ta dilam iti dakes, **Sal.** 34:13 (1 Ped. 3:10). Agkali iti dakes ti tao a saan a nadiosan, **Prov.** 16:27. Nagasatkayo, no pagsawandakayo iti amin a kita ti dakes, **Mat.** 5:11 (3 Ne. 12:11). Agtaud iti puso dagiti dakes a pampapunot, **Mat.** 15:19 (Mar. 7:21). Dimo pagsawan iti dakes ti agturay, **Ara.** 23:5. Iwaksim amin a dakes a panagsasao, **Ef.** 4:31. Saankayo nga agpipinnadakes, **San.** 4:11. Ikagumaanyo ti di agpipinnadakes, wenna agsao iti dakes, **DkK** 20:54.

DAKES NGA ESPIRITU. *Kitaen ti*

Espiritu—Dakes nga espiritu

DAKULAP, PANANGIPATAY ITI.

Kitaen met ti Orden,

Panangorden; Panagannong iti Masakit; Panagtuding; Sagut ti Espiritu Santo

Ti panangipatay iti dakulap iti ulo ti tao a paset ti ordinansa ti kinasaserdote. Adu nga ordinansa ti kinasaserdote ti maaramid babaen ti panangipatay iti dakulap, kas iti panangorden, panagbendision, panagannong iti masakit, panangpatalged iti kinakameng ti Simbaan, ken pannangted iti Espiritu Santo.

Impatay ni Moises dagiti dakulapna iti ulo ni Josue, kas imbilin ti Apo, **Num.** 27:18, 22–23 (Deut. 34:9). Impatay ni Jesus ti dakulapna kadagiti masakit ket inagasanna ida, **Mar.** 6:5 (Morm. 9:24). Impatay dagiti Apostol ti dakulapda kadagiti pito a mangtarabay kadakuada, **Ara.** 6:5–6. Naited ti Espiritu Santo babaen ti panangipatay iti dakulap, **Ara.** 8:14–17. Impatay ni Ananias dagiti dakulapna ken ni Saulo ket insublina ti panagkitana, **Ara.** 9:12, 17–18. Impatay ni Pablo dagiti dakulapna ket inagasanna, **Ara.** 28:8. Insuro ni Pablo ti doktrina ti panagbuniag ken ti panangipatay kadagiti dakulap, **Heb.** 6:2. Nagorden ni Alma iti saser-

dote ken elder babaen ti panangipatay kadagiti dakulap, **Alma** 6:1. Inikkan ni Jesus dagiti disipulona iti bileg a mangted iti Espiritu Santo babaen ti panangipatay kadagiti dakulap, **3 Ne.** 18:36–37. Siasino man a pangipatayanyo kadagiti dakulapyo, itedyonto ti Espiritu Santo, **Moro.** 2:2. Nasken nga ipatay dagiti elder dagiti dakulapda kadagiti ubbing tapno bendisionanda ida, **DkK** 20:70. Awatendanto ti Espiritu Santo babaen ti panangipatay kadagiti dakulap, **DkK** 35:6 (PP 1:4). Ipatay dagiti elder dagiti dakulapda kadagiti masakit, **DkK** 42:44 (66:9). Nasken a maipatay dagiti dakulap kadagiti ubbing kalpasan ti panakabuniagda, **DkK** 68:27. Maawat ti kinasaserdote babaen ti pannakaipatay dagiti dakulap, **DkK** 84:6–16.

DALAN. *Kitaen met ti Jesucristo;*
Magna, Magna iti Dios

Ti dana a surotan ti tao. Imbaga ni Jesus nga isu ti dalan (Juan 14:4–6).

Tungpalem dagiti bilin ti Apo tapno makapagnaka iti dalanna, **Deut.** 8:6. Iruammo ti ubing iti dalan a rebbengna a papanan, **Prov.** 22:6 (2 Ne. 4:5). Kinuna ti Apo a nangatngato ti dalanna ngem ti dalantayo, **Isa.** 55:8–9. Nailet ti ruangan ken akikid ti dalan a mangiturong iti biag, **Mat.** 7:13–14 (3 Ne. 14:13–14; 3 Ne. 27:33; DkK 132:22, 25). Mangaramidto ti Dios iti dalan a panglisianyoyo iti sulisog, **1 Cor.** 10:13. Saan nga ited ti Apo ti bilin a saanna nga isagana ti dalan a surotan dagiti annakna, **1 Ne.** 3:7 (1 Ne. 9:6; 17:3, 13). Awan sabali a dalan malaksid ti ruangan, **2 Ne.** 9:41. Nawayakayo nga agtignay iti bagbagiyo—a mangpili iti dana ti awan inggana nga ipatay wenno iti dana ti agnanayon a biag, **2 Ne.** 10:23. Daytoy ti dalan ket awan sabali a dalan wenno nagan, **2 Ne.** 31:21 (Mosiah 3:17; Alma 38:9; Hel. 5:9). Iti sagut ti Anakna nangisagana ti Dios ti nasaysayaat a wagas, **Ether** 12:11 (1 Cor. 12:31). Magna ti tunggal tao iti bukodna a dana, **DkK** 1:16. Nasken a makaramid iti bukodko a wagas, **DkK** 104:16.

DAMASCO

Ti nagkauna a ciudad iti Siria.

Masarakan ti Damasco iti nabaknang a kapanaganan iti igid ti disierto ket nasayaat ti pannakapadanumna babaen ti karayan Barada. Masansan ti pannakaagapadna kadagiti nasantuan a kasuratan (manipud iti Gen. 15:2). Adda ni Pablo iti dalanna nga agturong iti Damasco idi agparang kenkuana ti nagungar nga Apo (Ara. 9:1–27; 22:5–16; 26:12–20; 2 Cor. 11:32–33).

DAN. *Kitaen met ti Israel; Jacob,*
Lalaki nga Anak ni Isaac

Iti Daan a Tulag, isu ti anak da Jacob ken Bilha, katulongan ni Raquel (Gen. 30:5–6).

Ti tribu ni Dan: Para iti bendision ni Jacob ken ni Dan, kitaen ti Gen. 49:16–18. Para iti bendision ni Moises iti tribu ni Dan, kitaen ti Deut. 33:22. Kalpasan ti panagintekda iti Canaan, immawat ti tribu ni Dan iti bassit ngem nataba a daga (Jos. 19:40–48). Narigatanda a nangikaluya iti daytoy kadagiti Amorreo (Uk. 1:34) ken kadagiti Filisteo (Uk. 13:2, 25; 18:1). Nagbanaganna, nagpaamianan iti Palestina dagiti Danio (Uk. 18), iti aglawlaw ti Lais, ket binaliwanda ti nagan dayta a ciudad iti Dan. Nalatak daytoy nga ili a kas akin-amanan nga igid ti Palestina, a nayaplag “manipud iti Dan agingga iti Beersheba.”

DANIEL

Isu ti kangrunaan nga agbibigay iti libro ni Daniel iti Daan a Tulag; ti propeta ti Dios ken tao a nabileg ti pammatina.

Awan ti ammo maipanggep kadagiti dadakkelnan, nupay agparparang a nagtaud iti nangato a kapuonan (Dan. 1:3). Naibalud iti Babilonia, a nakapanagananna iti Baltazar (Dan. 1:6–7). Saan nga inawat da Daniel ken dagiti tallo pay a balud ti taraon ti ari gapu iti relihion (Dan. 1:8–16).

Nagun-od ni Daniel ti kaasi da Nabucodonosor ken Dario babaen ti bilegna a mangipatarus iti tagtagainep (Dan. 2; 4). Binasana met ken impatarusna dagiti surat iti diding (Dan. 5).

Insikat dagiti kabusorna, ket naipan iti kueba dagiti leon, ngem insalakan ti Apo (Dan. 6).

Ti libro ni Daniel: Addaan ti libro iti dua a benneg; estoria dagiti kapitulo 1–6 maipanggep ken ni Daniel ken dagiti tallo a kaduana; naimpadtuan a parmata a nakita ni Daniel dagiti kapitulo 7–12. Isuro ti libro ti pateg ti kinapudno ti Dios ken iladawanna a bendisionan ti Apo dagiti napudno.

Kadakkelan a maitulong ti libro ti pannakaipatarus ti tagtagainep ni Ari Nabucodonosor. Iti tagtagainep, nai-parang ti pagarian ti Dios kadagiti maudi nga aldaw a kasla bato a natikap manipud iti bantay. Agtulid ti bato agingga a masaknapna ti daga (Dan. 2; kitaen met ti DkK 65:2).

DAONG. *Kitaen met ti Bullalayaw;*
Layus idi Panawen ni Noe; Noe,
Patriarka iti Biblia

Iti Daan a Tulag, ti barko a binangon ni Noe a mangisalakani iti biag iti dakel a layus.

Agaramidka iti maysa a daong a kayo ti cedro, **Gen.** 6:14. Ti daong a naisadsad iti rabaw dagiti bantay ti Ararat, **Gen.** 8:4. Napintek dagiti bilog dagiti Jaredite a kas iti daong ni Noe, **Ether** 6:7.

DARA. *Kitaen met ti Jesucristo;*
Mangsubbot, Pannubbot;
Sakripisio

Ibilang dagiti nagkauna nga Israelita ken adu a kultura ita a kas puon ti biag wenna pagtaudan ti pigsa ti amin a nabag. Iti panawen ti Daan a Tulag pinawilan ti Apo ti Israel a mangan iti dara kas taraon (Lev. 3:17; 7:26–27; 17:10–14).

Adda iti dara ti bileg ti pannubbot ti sakripisio gapu ta maibilang ti dara a kas napateg iti biag. Ti panangisakripisio iti ayup iti Daan a Tulag ti simbolo ti naindaklan a sakripisio nga idi agangay impakita ni Jesucristo (Lev. 17:11; Moises 5:5–7). Ugasan ti pannubbot a dara ni Jesucristo ti basol ti agbaw (1 Jn. 1:7).

Kasla kadagiti tedted ti dara a nagtinag iti daga ti ling-etna, **Luc.** 22:44. Napasantotayo babaen ti pannakaibukbok ti dara ni Cristo, **Heb.** 10:1–22. Nagruar ti dara manipud iti tunggal puon ti dutdot, **Mosiah** 3:7 (DkK 19:18). Nagsayasay ti dara ti Apo para iti pannakaugas dagiti basol, **DkK** 27:2. Impatungpal ni Jesus ti naan-anay a pannubbot babaen ti panagsayasay ti darana, **DkK** 76:69. Babaen ti dara mapasantokayo, **Moises** 6:60.

DARIO. *Kitaen met ti Babel, Babilonia*

Iti Daan a Tulag, isu ti ari dagiti taga-Medo a nagturyay iti Babilonia kalpasan ti ipapatay ni Balsasar (Dan. 5:31; 6:9, 25–28; 9:1; 11:1).

DATON. *Kitaen met ti Ayuno,*
Panagayuno; Limos,
Pananglimos; Pagimbagan,
Apagkapullo; Apagbayad iti
Apagkapullo; Sakripisio

Ti sagut iti Apo. Masansan a naaramat ti balikas iti Daan a Tulag a mangitudo iti idaton wenna napuoran a daton. Ar-aramaten ita ti Simbaan ti daton iti panagayuno ken dadduma pay a daton a silulukay nga ited (a pakairamanan ti panawen, kabaenan, ken sanikua) a pangtulong kadagiti nakurapay ken dadduma pay a napateg a gapu.

Tinakawannak iti apagkapullo ken daton, **Mal.** 3:8–10. Umuna a makikap-piaka iti kabsatmo samo idatag ti datonmo, **Mat.** 5:23–24. Iburayyo ti sibubukel a kararuayo a kas daton ken ni Cristo, **Omni** 1:26. No mangidaton ti tao iti sagut a saan a napudno, awan ti manguingonana, **Moro.** 7:6. Saanton a mapukaw iti kaano man dagiti tulbek ti kinasaserdote agingga a mangipaay manen dagiti lallaki nga annak ni Levi iti daton iti Apo iti kinalinteg, **DkK** 13:1. Iti daytoy, iti aldaw ti Apo, idatonyo dagiti sagut ken sakramentoyyo iti Katangatan, **DkK** 59:12. Kas simbaan ken tattao ipaaytayo iti Apo ti daton ti kinalinteg, **DkK** 128:24.

DAVID. *Kitaen met ti* Batseba; Salmo
Ti ari ti nagkauna nga Israel iti Daan a
Tulang.

Ni David ti lalaki nga anak ni Jesse
iti tribu ti Juda. Napinget nga agtutub-
bo a nangpapatay iti leon, uso, ken ni
Goliat a higante a Filisteo (1 Sam. 17).
Napili ni David ken naikkan-pateg nga
ari ti Israel. Kas ken ni Saulo, adu ti na-
dagsen a nagbasolanna bayat ti kinaag-
tutubona, ngem, maigidiat ken ni Saulo,
nabaelanna ti nagbabawi a sipupudno.
Napakawan ngarud, malaksid iti pam-
mapatay ken ni Uria (DkK 132:39). Up-
pat ti pakabingbingayan ti biagna: (1)
iti Betlehem, a nagbalinanna nga ag-
paspastor (1 Sam. 16–17); (2) iti korte
ni Ari Saulo (1 Sam. 18–19:18); (3) kas
naglibas (1 Sam. 19:18–2 Sam. 1:27); (4)
kas ari iti Juda iti Hebron (2 Sam. 2–4),
sa kas ari iti intero nga Israel idi aga-
ngay (2 Sam. 5–1 Ari 2:11).

Simmaruno iti basol ni David a pan-
nakiabig ken ni Batseba ti nagsasaru-
no a malas a nangdadael iti naudi a
duapulo a tawen ti biagna. Nasaliwan-
wan ti sangabukel a pagilian bayat ti pa-
nagturayna, ngem inkaro ni David ti
supapak dagiti basolna. Masansan nga
adda riri iti kaamaanna, nga, iti kaso da
Absalom ken Adoniha, nagbanag iti ya-
alsa. Dagitoy a pasamak ti bunga dagiti
imbaga ni Natan a propeta ken ni David
gapu iti basolna (2 Sam. 12:7–13).

Iti laksid dagitoy a didigra, ti panag-
turay ni David ti karimatan iti pakasa-
ritaani ti Israel, ta (1) pinagkaykaysana
dagiti tribu a kas pagilian, (2) pinatal-
gedanna ti di marubsi a panagtagikua
iti pagilian, (3) immuntarna ti gobier-
no iti pudno a relihion tapno ti pagaya-
tan ti Dios ti paglintegan ti Israel. Gapu
kadagitoy a rason, naibilang idi aga-
ngay a ti panagturay ni David ti naba-
litokan a panawen ken ti kita ti na-
ngayngayed a panawen iti idadateng ti
Mesias (Isa. 16:5; Jer. 23:5; Eze. 37:24–
28).

Iladawan ti biag ni David a kasapu-
lan ti tunggal tao ti agitured a nalinteg
agingga iti panungpalan. Kas agtutub-
bo, masasao nga isu ti tao a nagtaud iti

“bukod a puso” ti Apo (1 Sam. 13:14);
kas tao, nakisao iti Espiritu ket adu ti
paltiingna. Ngem nagbayad iti nangi-
na iti kinasubegna kadagiti bilin ti
Dios (DkK 132:39).

DAWAT. *Kitaen met ti* Kararag

Agdamag, agsaludsod, wenno agdawat
iti Dios iti naisangsangayan a parabur.

Dumawatkayo, ket maikkankayto, **Mat.**
7:7. Asino man kadakayo ti agkurang
iti kinasirib, dumawat koma iti Dios,
San. 1:5 (JS—P 1:7–20). Agsaludsod-
kayo kaniak a sipapammati, **1 Ne.** 15:11.
No saanyo a maawatan dagitoy a bali-
kas, gapu ta saankayo a nagsaludsod,
2 Ne. 32:4. Agkiddawkayo a naimpu-
suan, **Mosiah** 4:10. Itden kadakayo
ti Dios ti ania man a dawatenyo a nalin-
teg, a sipapammati, **Mosiah** 4:21.
Dawatenyo iti Dios no saan a pudno
dagitoy a banag, **Moro.** 10:4. Ad-adda
nga ayatenda ti sipnget ngem ti lawag;
ngarud, didakto damagen, **DkK** 10:21.
Mabilinkayo a dumawat iti Dios iti
amin a banag, **DkK** 46:7.

DAYAW. *Kitaen ti* Kinadalus ti

Dayaw; Kinamannakiabig;
Panagdederrep; Pannakikamalala

DAYAWEN. *Kitaen met ti*

Panagrukbab; Panangipateg

Kas masansan a maar-aramat iti na-
santuan a kasuratan, mangipakita iti
panagdayaw ken panagrama iti asino
wenno ania man.

Dayawem ti amam ken ti inam, **Ex.**
20:12 (1 Ne. 17:55; Mosiah 13:20). Da-
yawem ti Apo iti panangidatagmo iti
kukuam, **Prov.** 3:9. Asino man ti agserbi
kaniak, isunto ti dayawen ti Amak, **Jn.**
12:26. Nasken a dayawen dagiti lallaki
nga assawa dagiti assawada, **1 Ped.** 3:7.
Kadagiti la bibigda ti panagdayawda
iti Apo, **2 Ne.** 27:25 (Isa. 29:13). Saanak
nga agsapsapul iti dayaw iti lubong,
Alma 60:36. Nagsukir kaniak ti sairo,
a kinunana, Itdem kaniak ti dayawmo,
nga isu ti bilegko, **DkK** 29:36. Makoro-
naanto iti dayaw dagiti napudno, **DkK**
75:5 (DkK 124:55). Pagaayat ti Apo a

padayawan dagiti agserbi kenkuana, **DkK** 76:5. Saanda a napili gapu ta tinarigagayanda dagiti pakaidayawan ti tao, **DkK** 121:34–35. Mamatikami iti panagtungpal ken panagdayaw iti paglintegan, **PP** 1:12 (**DkK** 134:6).

DEBORA

Iti Daan a Tulag, ti babai a propeta a nangeddeng iti Israel ken nangsugsog ken ni Barak a bumusor kadagiti Taga-Canaan (Uk. 4). Rinambakan ti kanta da Debora ken Barak ti pannakaruk-at ti Israel manipud iti pannakaadipen, (Uk. 5).

DELILA. *Kitaen met ti Filisteo*

Ti babai a taga-Palestina iti Daan a Tulag a nangallilaw ken nangisarsarak ken ni Samson (Uk. 16).

DESERET. *Kitaen met ti Jaredite*

Iti Libro ni Mormon, “uyokan” ti kayat a sawen daytoy a balikas dagiti Jaredite (Ether 2:3).

DEUTERONOMIO. *Kitaen met ti Lima a Libro*

Kayatna a sawen “pannakaulit ti paglintegan” ken isu ti maikalima a libro iti Daan a Tulag.

Linaon ti Deuteronomio dagiti tallo a maudi a diskurso ni Moises, nga in tedna kadagiti tanap ti Moab sakbay ti panagbaliwna. Panangirugi ti umuna a diskurso (kapitulo 1–4). Naglaon iti dua a paset ti maikadua a diskurso (kapitulo 5–26): (1) kapitulo 5–11–dagiti Sangapulo a Bilin ken ti nawaya a pannakailawlawagda; ken (2) kapitulo 12–26–kodigo dagiti paglintegan, a mangbukel iti bugas ti sibubukel a libro. Linaon ti maikatlo a diskurso (kapitulo 27–30) napasnek a panangpabaro iti katulagan ti Israel ken ti Dios ken ti pannakaiwaragawag dagiti bendision nga ibunga ti kinamanagtungpal ken dagiti lunod nga ibunga ti kinasukir. Iladawan dagiti kapitulo 31–34 ti pannakaidanon ti paglintegan kadagiti Levita, ti kanta ken maudi a bendision ni Moises, ken ti ipapanaw ni Moises.

DI MAPAKAWAN A BASOL.

Kitaen met ti Agtabbaaw, Tabbaaw; Lallaki nga Annak ti Manangdadael; Espiritu Santo; Pammapatay

Ti basol a panangtallikud iti Espiritu Santo, ti basol a di mapakawan.

Ti panagtabbaaw iti Espiritu Santo saan a pakapakawanan dagiti tao, **Mat.** 12:31–32 (Mar. 3:29; Luc. 12:10). Saan a mabalin kadagiti nakiranud iti Espiritu Santo nga agbabawida manen, **Heb.** 6:4–6. No disnudo nga agbasoltayo kalpasan ti panangawatayo iti pannakammo iti kinapudno, awanen ti nabati a daton para kadagiti basol, **Heb.** 10:26. No ilibakmo ti Espiritu Santo ket ammom nga inlibakmo, daytoy ti basol a saan a mapakawan, **Alma** 39:5–6 (Jacob 7:19). Awan ti pakapakawanan da, dagiti nangtallikud iti Bugbugtong nga Anak, iti panangipadeppada kenkuana kadakuada, **DkK** 76:30–35. Saanto a mapakawan ti agtabbaaw iti Espiritu Santo, nga isu ti pagsayasayan ti dara kalpasan ti panangawatyo iti baro ken agnanayon a katulagak, **DkK** 132:26–27.

DI PANANGIKANKANO. *Kitaen met ti Dakes a Panagsasao*

Panagtagtagilagan kadagiti sagrado a banag (**DkK** 84:54).

Saan koma nga agpampanunot iti makaidagel dagiti Santo wenno agkatawa iti nalabes, **DkK** 88:69. Isardengyo ti kinapalanguad ken ti diyo panangikankano, **DkK** 88:121.

DIAKONO. *Kitaen met ti Kinasaserdote nga Aaron*

Annongen iti serbisio iti Simbaan iti panawen ni Apostol Pablo (Fili. 1:1; 1 Tim. 3:8–13) ken saad iti Kinasaserdote nga Aaron (**DkK** 20:38, 57–59; 84:30, 111; 107:85).

DIBURSIO. *Kitaen met ti Panagasawa, Mangasawa*

Ti pannakaputed ti panagasawa babaien ti bileg ti paglintegan a sibil wenno

iti relihion. Maibatay iti Baro a Tulag, impalubos ti Dios ti dibursio babaen dagiti sumagmamano a kondision gapu iti kinatangken ti panagpuspuso dagiti tao; nupay kasta, kas inlawlawag ni Jesus, “saan a kasta idi punganay” (Mat. 19:3–12). Ipatigmaan ti nasantuan a kasuratan ti maisuppiat iti dibursio ket ipatigmaanna kadagiti agassawa nga agpinategda iti kinalinteg (1 Cor. 7:10–12; DkK 42:22).

DILA. *Kitaen met ti Pagsasao, Sagut ti*

Ti simbolo ti panagsao. Nasken a tenglen dagiti Santo dagiti dilada, kayatna a sawen a nasken a timbengenda ti panagsaoda. Itudo met ti *dila* ti pagsasao dagiti tao. Idi agangay, agparintumeng ti tunggal tumeng ken agpudno amin a dila iti Dios (Isa. 45:23; Rom. 14:11).

Aluadam ta dilam iti dakes, **Sal.** 34:13 (1 Ped. 3:10). Asino man a mangsali-metmet iti ngiwat ken dilana salaknibanna ti kararuana iti riribuk, **Prov.** 21:23. Asino man a di mangtengngel iti dilana, awan serserbi ti relihion daytoy a tao, **San.** 1:26. Asino man a tao a di mangpasakit babaen ti balikas, nan-anay dayta a tao, **San.** 3:1–13. Mai-kasaba ti ebanghelio iti tunggal pagilian, kabagian, pagsasao, ken tattao, **Apoc.** 14:6–7 (2 Ne. 26:13; Mosiah 3:13, 20; DkK 88:103; 112:1). Impalubos ti Apo kadagiti amin a pagilian, iti bukodda a pagilian ken pagsasao, a mangisuro iti balikasna, **Alma** 29:8. Maiwarasto dagitoy a pinanid iti tunggal pagilian, kakabagian, pagsasao, ken tattao, **Alma** 37:4. Gamgamem a magun-odmo ti balikasko, kalpasanna lumukayton ti dilam, **DkK** 11:21. Mangngegto ti tunggal tao ti pakabuklan ti ebanghelio iti bukodna a pagsasao, **DkK** 90:11.

DIOS, KINADIOS. *Kitaen met ti*

Ama iti Langit; Apo; Espiritu Santo; Jesucristo

Adda tallo nga aggigidiat a tao iti Kinadios: ti Dios, ti Agnanayon nga Ama; ti Anakna, ni Jesucristo; ken ti Espiritu Santo. Mamatitayo iti tunggal maysa kadakuada (PP 1:1). Manipud iti palti-

ing iti ud-udina nga aldaw maadaltayo nga addaan lasag ken tulang ti Ama ken ti Anak ken kinatao ti espiritu ti Espiritu Santo, nga awanan lasag ken tulang (DkK 130:22–23). Naan-anay ti panagkaykaysa ken panagtutunos dagitoy tallo a tao iti panggep ken doktrina (Jn. 17:21–23; 2 Ne. 31:21; 3 Ne. 11:27, 36).

Dios Ama: Iti ababa a pannao isu ti Ama, wenno Elohim, nga isu ti maaw-awagan iti Dios. Maawagan iti Ama ta isu ti ama dagiti espiritutayo (Mal. 2:10; Num. 16:22; 27:16; Mat. 6:9; Ef. 4:6; Heb. 12:9). Ti Dios Ama ti kangatuan nga agturay iti sangalubongan. Adda kenkuana ti amin a bileg (Gen. 18:14; Alma 26:35; DkK 19:1–3), mannakaammo (Mat. 6:8; 2 Ne. 2:24), ken adda iti sadino man babaen ti Espirituna (Sal. 139:7–12; DkK 88:7–13, 41). Adda naisangayan a pagkanaigan ti sangkatawan iti Dios a nakaisalsaluminaan ti tao kadagiti amin a dadduma a banag a naparsua: dagiti lallaki ken babbai ti espiritu nga annak ti Dios (Sal. 82:6; 1 Jn. 3:1–3; DkK 20:17–18).

Manmano ti naisurat a pasamak a nagparang ti Dios Ama a makisao iti tao. Kuna ti nasantuan a kasuratan a nakisao kada Adan ken Eva (Moises 4:14–31) ken inyam-ammona ni Jesucristo iti sumagmamano a gundaway (Mat. 3:17; 17:5; Jn. 12:28–29; 3 Ne. 11:3–7). Nagparang ken ni Esteban (Ara. 7:55–56) ken Joseph Smith (JS—P 1:17). Kalpasanna nagparang kada Joseph Smith ken Sidney Rigdon (DkK 76:20, 23). Kadagiti mangipateg iti Dios ken mangpasudi iti bagbagida iti imatangna, ited no dadduma ti Dios ti gundaway a makakita ken mangammo iti bagbagida nga isu ti Dios (Mat. 5:8; 3 Ne. 12:8; DkK 76:116–118; 93:1).

Diosko, Diosko, apay a binaybay-anak? **Mar.** 15:34. Dagitoy a tao ti katulongan ti kangatuan a Dios, **Ara.** 16:17. Datayo ti kaputotan ti Dios, **Ara.** 17:28–29. Idatonyo ti sakramentoyo iti Kangatuan, **DkK** 59:10–12. Nakita ni Enoc dagiti espiritu a pinarsua ti Dios,

Moises 6:36. Tao ti Kinasanto ti nagganna, **Moises** 6:57.

Dios nga Anak: Ti Dios nga am-ammo a Jehova ti Anak, ni Jesucristo (Isa. 12:2; 43:11; 49:26; 1 Cor. 10:1–4; 1 Tim. 1:1; Apoc. 1:8; 2 Ne. 22:2). Agrabaho ni Jesus babaen ti panangiturong ti Ama ket naan-anay ti panagtunosda. Kab-satna amin a sangkataw-an, ta isu ti inauna kadagiti espiritu nga annak ni Elohim. Sumagmamano a pagsurotan iti nasantuan a kasuratan ti mangitudo kenkuana iti balikas a *Dios*. Kas pagarigan, kuna ti nasantuan a kasuratan a “Pinarsua ti Dios ti langit ken ti daga” (Gen. 1:1), ngem ni Jesus ti talaga a Namarsua babaen ti panangiturong ti Dios Ama (Jn. 1:1–3, 10, 14; Heb. 1:1–2).

Inyam-ammo ti Apo ti bagina a kas SIAK, **Ex.** 3:13–16. Siak ti Apo (Jehova), ket awanen ti sabali a mangisalak-an, **Isa.** 43:11 (Isa 45:23). Siak ti silaw ti lubong, **Jn.** 8:12. Sakbay ti pannakayanak ni Abraham, addaakon, **Jn.** 8:58. Mangisuronto ti Apo kadagiti tao iti tabernakulo a pitak, **Mosiah** 3:5–10. Inlawlawag ni Abinadi no kasano a nagbalin ni Cristo nga Ama ken Anak, **Mosiah** 15:1–4 (Ether 3:14). Nagparang ti Apo iti kabsat ni Jared, **Ether** 3. Denggenyo dagiti balikas ni Cristo ti Apo ken Diosyo, **Moro.** 8:8. Ni Jehova ti mangukom kadagiti sibibiag ken natay, **Moro.** 10:34. Nagparang ni Jesus kada Joseph Smith ken Sidney Rigdon, **DkK** 76:20, 23. Nagparang ti Apo a Jehova iti Templo ti Kirtland, **DkK** 110:1–4. Nagsao ni Jehova ken ni Abraham, **Abr.** 1:16–19. Nagparang ni Jesus ken ni Joseph Smith, **JS—P** 1:17.

Dios nga Espiritu Santo: Dios met ti Espiritu Santo ken maaw-awagan iti Nasantuan nga Espiritu, ti Espiritu, ken ti Espiritu ti Dios, malaksid kadagiti sabali pay a mayarngi a nagan ken awag. Babaen ti tulong ti Espiritu Santo, maammuan ti tao ti pagayatan ti Dios Ama ken maammuan a ni Jesus ti Cristo (1 Cor. 12:3).

Isuronakayto ti Espiritu Santo no ania

ti rumbeng a sawenyo, **Luc.** 12:12. Ti Espiritu Santo ti Mangliwliwa, **Jn.** 14:26 (16:7–15). Inikkan ni Jesus dagiti apostol iti bilin babaen ti Espiritu Santo, **Ara.** 1:2. Paneknekan ti Espiritu Santo ti Dios ken ni Cristo, **Ara.** 5:29–32 (1 Cor. 12:3). Pammaneknek met kadatayo ti Espiritu Santo, **Heb.** 10:10–17. Babaen ti pannakabalin ti Espiritu Santo maammuanyo ti kinapudno dagiti amin a banag, **Moro.** 10:5. Ti Espiritu Santo ti espiritu ti pammaltiing, **DkK** 8:2–3 (DkK 68:4).

DISIPULO. *Kitaen met ti Apostol;*
Kristiano, Panangpasurot,
Pasuroten; Sangol

Ti pasurot ni Jesucristo nga agbibibiag babaen dagiti pannursuro ni Cristo (DkK 41:5). Maaramat ti *disipulo* a mangiladawan kadagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol nga inawagan ni Cristo bayat ti naespirituan a panagserbina ditoy (Mat. 10:1–4). Maaramat pay ti *disipulo* a mangiladawan kadagiti sangapulo-ket-dua a tao a pinili ni Jesus a mangidaulo iti Simbaan kadagiti Nephite ken Lamanite (3 Ne. 19:4).

Seluam ti linteg kadagiti disipulok, **Isa.** 8:16. No agtalinaedkayo iti balikasko, pudno a dakayo ti disipulok, **Jn.** 8:31. Disipulo ni Jesucristo ni Mormon, **3 Ne.** 5:12–13. Dakayo ti disipulok, **3 Ne.** 15:12. Tallonto a disipulo ti di makapadas a matay, **3 Ne.** 28:4–10. Agtaud kadagiti ngiwat dagiti disipulok ti timek ti pammallaag, **DkK** 1:4. Agtakderto dagiti disipulok kadagiti nasantuan a lugar, **DkK** 45:32. Saanko a disipulo dagiti saan a manglaglagip kadagiti nakurapay, agkasapulan, masaksakit ken agsagsagaba, **DkK** 52:40. Saanko a disipulo ti di agtallugod a mangpukaw iti biagna, **DkK** 103:27–28.

DISIPULO A NEPHITE, DAGITI.

Kitaen ti Tallo a Disipulo a Nephite

DISPENSASION. *Kitaen met ti*
Ebanghelio; Kinasaserdote;

Pannakaisubli ti Ebanghelio;
Tulbek ti Kinasaserdote

Ti dispensasion iti ebanghelio ti rukod ti panawen nga addaan ti Apo iti uray no maysa a katulongan a naikkan iti pamalubos iti daga nga agiggem kadagiti tulbek ti nasantuan a kinasaserdote.

Rinugian a saggaysa da Adan, Enoc, Noe, Abraham, Moises, Jesucristo, Joseph Smith, ken dadduma pay a dispensasion ti baro nga ebanghelio. Idi binukel ti Apo ti dispensasion, naipalgak ti ebanghelio tapno saan a nasken nga agsadag dagiti tao iti dayta a dispensasion iti napalabas a dispensasion ti pannakaammo iti plano ti pannakaisalakan. Am-ammo ti dispensasion a rinugian ni Joseph Smith iti “dispensasion ti pannakatungpal dagiti panawen.”

Nangbangon ti Dios ti langit iti pagarian, **Dan.** 2:44 (DkK 65). Kadagiti maudi nga aldaw ibukbokkonto ti Espirituk kadagiti amin a lasag, **Ara.** 2:17 (Jl. 2:28). Nasken nga awaten ti langit ni Cristo agingga iti panawen a pannakaisubli ti amin a banag, **Ara.** 3:21. Iti dispensasion ti pannakatungpal dagiti panawen, ummongento ti Dios amin a banag ken ni Cristo, **Ef.** 1:10. Ipasdekko ti simbaanko kadakuada, **3 Ne.** 21:22. Inkari ti Apo dagiti tulbek ti pagarianna ken ti dispensasion ti ebanghelio kadagiti maudi a panawen, **DkK** 27:13. Adda kadagiti imayo dagiti tulbek daytoy a dispensasion, **DkK** 110:12–16. Naisubli amin a tulbek iti napalabas a dispensasion iti dispensasion ti pannakatungpal dagiti panawen, **DkK** 128:18–21.

DOKTRINA KEN KATULAGAN.

Kitaen met ti Libro dagiti Bilin;
Nasantuan a Kasuratan;
Pagbasaran; Smith, Joseph, Jr.

Ti nakaurnongan dagiti nailangitan a paltiing ken naparegta a palawag iti ud-udina nga aldaw. Inted ti Apo dagitoy ken ni Joseph Smith ken sumagma-mano kadagiti simmaruno kenkuana para iti pannakabukel dagiti pagalagadan iti pagarian ti Dios iti daga kadagiti

maudi nga aldaw. Maysa ti Doktrina ken Katulagan kadagiti naisangrat nga aramid ti nasantuan a kasuratan iti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, a pakaibilangan ti Biblia, ti Libro ni Mormon, ken ti Perlas a Kapatgan. Naisalsalumina ti Doktrina ken Katulagan, nupay kasta, ngamin saan a patarus dagiti nagkau-na a dokumento; inted ti Apo dagitoy a paltiing kadagiti napili a propetana iti agdama a panawen tapno mapasubli ti pagarianna. Manggeg kadagiti paltiing ti nalamuyot ngem napinget a timmek ni Apo Jesucristo (DkK 18:35–36).

Kinuna ni Propeta Joseph Smith a ti Doktrina ken Katulagan ti pamuon ti Simbaan kadagiti maudi nga aldaw ken pakairanudan ti lubong (DkK 70:paulo). Irugi dagiti paltiing a linaonna ti panangisagana ti Apo ti dana iti maikadua a yaayna, kas panangtungpal kadagiti amin a nasao dagiti propeta manipud idi punganay ti lubong.

DOKTRINA NI CRISTO. *Kitaen met ti Ebanghelio; Plano ti Pannakaisalakan*

Ti pagbatayan ken pannursuro ti ebanghelio ni Jesucristo.

Agtedtedto ti doktrinak a kasla tudo, **Deut.** 32:2. Adalento dagiti agtanabutob ti doktrina, **Isa.** 29:24. Nasdaaw dagiti tao iti doktrinana, **Mat.** 7:28. Saanko a kukua ti doktrinak, ngem kukua ti nangibaon kaniak, **Jn.** 7:16. Pakairanudan amin a nasantuan a kasuratan iti doktrina, **2 Tim.** 3:16. Daytoy ti doktrina ni Cristo, ken ti kakaisuna ken pudno a doktrina ti Ama, **2 Ne.** 31:21 (2 Ne. 32:6). Awanto ti agsisinnuppiat kadakayo maipapan iti panggep ti doktrinak, **3 Ne.** 11:28, 32, 35, 39–40. Sugsgan ni Satanas ti puspuso dagiti tao nga agsisinnupanget maipanggep kadagiti turongen ti doktrinak, **DkK** 10:62–63, 67. Isuro kadagiti ubbing ti doktrina ti panagbabawi, pammati ken ni Cristo, panagbuniag, ken ti sagut ti Espiritu Santo, **DkK** 68:25. Isuroyo iti tunggal maysa ti doktrina ti pagarian, **DkK** 88:77–78. Mailimog koma iti kara-

ruam ti doktrina ti kinasaserdote, **DkK** 121:45.

DOMINGO. *Kitaen ti Aldaw a Panaginana*

DUNGDUNG-AW, LIBRO TI

Ti libro iti Daan a Tulag, nga insurat ni Jeremias. Daytoy ti nakatiponan dagiti dandaniw wenno kankanta ti panagladngit gapu iti pannakatnag ti Jerusalem ken ti pagilian dagiti Israelita. Naisurat ti libro kalpasan ti pannakatnag ti ciudad idi agarup 586 S.C.

DUSA, PANNAKADUSA. *Kitaen met ti Kedngan, Panangeddeng; Kinarigat*

Panangatur wenno disiplin a maited kadagiti tao wenno grupo a mangtulong kadakuada a sumayaat wenno agbalin a natibtibker.

Dika umsien ti pannusa ti Mannakabalin, **Job** 5:17 (Prov. 3:11). Nagasat ti tao a dusaem, O Apo, **Sal.** 94:12. Naited amin a nasantuan a kasuratan a paneknekan, ken aturen, **2 Tim.** 3:16. Dusaen ti Apo dagiti patpatgenna, **Heb.** 12:5–11. Makita ti Apo a rumbeng a dusaenna dagiti taona, **Mosiah** 23:21–22. Malaksid no dusaen ti Apo dagiti taona, didanto malagip, **Hel.** 12:3. Kinasao ti Apo ti kabsat ni Jared, ket dinusana, **Ether** 2:14. Nadusada tapno agbabawida, **DkK** 1:27. Dusaek met dagiti patpatgek tapno mapakawan dagiti basolda, **DkK** 95:1. Saan a mapasanto dagiti amin a di makaibtur iti pannusa, **DkK** 101:2–5. Nasken a madusa dagiti taok agingga a maadalda ti panagtungpal, **DkK** 105:6. Saan a maikari iti pagariak dagiti saan a makaibtur iti pannusa, **DkK** 136:31.

EBANGHELIO. *Kitaen met ti Dispensasion; Doktrina ni Cristo; Plano ti Pannakaisalakan*

Plano ti Dios a panangisalaklan, a naaramid babaen ti pannubbot ni Jesucristo. Iraman ti ebanghelio dagiti agnana-yon a kinapudno wenno paglintegan, katulagan, ken ordinansa a kasapulan ti sangkatawan tapno makasubli iti

sidong ti Dios. Insubli ti Dios ti pakabuklan ti ebanghelio iti daga iti maikasangapulok-ket-siam a siglo babaen ni Propeta Joseph Smith.

Mapankayo iti amin a lubong ket ikasabayo ti ebanghelio, **Mar.** 16:15. Nai-babawi ti nalawag ken dagiti kapatgan a paset ti ebanghelio ti Kordero, **1 Ne.** 13:32. Daytoy ti ebangheliok, **3 Ne.** 27:13–21 (**DkK** 39:6). Linaon ti Libro ni Mormon ti pakabuklan ti ebanghelio, **DkK** 20:8–9 (**DkK** 42:12). Daytoy ti ebanghelio, **DkK** 76:40–43. Annongen ti Kinasaserdote a Melchizedek ti ebanghelio, **DkK** 84:19. Mangneggeto ti tunggal tao ti pakabuklan ti ebanghelio iti bukodna a pagsasao, **DkK** 90:11. Inkasaba ti Anak ti ebanghelio kadagiti espiritu dagiti natay, **DkK** 138:18–21, 28–37. Naikasaba ti ebanghelio manipud pay idi punganay, **Moises** 5:58. Nailadawan ti umuna a pagbatayan ken ordinansa ti ebanghelio, **PP** 1:4.

EBANGHELIO, DAGITI. *Kitaen met ti Juan, Lalaki nga Anak ni Zebedee; Lucas; Marcos; Mateo*

Dagiti uppat a sinurat wenno pamaneknek iti biag ditoy ni Jesus ken dagiti pasamak maipapan iti naespirituan a panagserbina a linaon ti umuna nga uppat a libro ti Baro a Tulag. Sinurat da Mateo, Marcos, Lucas ken Juan, naisuratda a pammaneknek iti biag ni Cristo. Kaarngi ti libro ti 3 Nephi iti Libro ni Mormon iti adu a banag dagitoy uppat nga Ebanghelio ti Baro a Tulag.

Immuna a naisurat iti Griego dagiti libro iti Baro a Tulag. “Naimbag a damag” ti kayat a sawen ti *ebanghelio* a balikas ti Griego. Ti baro a damag isu ti panangsubbot ni Jesucristo iti sangkatawan iti patay ken gunggonaanna ti tunggal maysa a maibatay iti aramidna (Jn. 3:16; Rom. 5:10–11; 2 Ne. 9:26; Alma 34:9; **DkK** 76:69).

Panagtutunos dagiti Ebanghelio: Dagiti pannursuro ti Mangisalaklan iti Mateo, Marcos, Lucas, ken Juan mabalin a pagdidiligen iti paltiang iti ud-udina nga aldaw iti sumaganad a wagas:

PANAGTUTUNOS DAGITI EBANGHELIO

Pasamak	Mateo	Marcos	Lucas	Juan	Paltiing iti Ud-udina nga Aldaw
Dagiti Kapupupon ni Jesus	1:2–17		3:23–38		
Pannakayanak ni Juan a Mammuniag			1:5–25, 57–58		
Pannakayanak ni Jesus	2:1–15		2:6–7		1 Ne. 11:18–20; 2 Ne. 17:14; Mosiah 3:5–8; Alma 7:10; Hel. 14:5–12; 3 Ne. 1:4–22
Dagiti padto da Simeon ken Ana			2:25–39		
Isasarungkar iti templo (Paskua)			2:41–50		
Panangrugi ti naespirituan a panagserbi ni Juan	3:1, 5–6	1:4	3:1–3	1:6–14	
Panagbuniag ni Jesus	3:13–17	1:9–11	3:21–22	1:32–34	1 Ne. 10:7–10; 2 Ne. 31:4–21
Dagiti pannulisog ken ni Jesus	4:1–11		4:1–13		
Pammaneknek ni Juan a Mammuniag				1:15–36	DkK 93:6–18, 26
Piesta iti panagkallaysa iti Cana (umuna a milagro ni Jesus)				2:1–11	
Umuna a pannakadalus ti templo				2:14–17	
Pannakimiting ken ni Nicodemo				3:1–10	

Pasamak	Mateo	Marcos	Lucas	Juan	Paltiing iti Ud-udina nga Aldaw
Ti babai a taga-Samaria iti bubon				4:1-42	
Dida inawat ni Jesus idiay Nazaret	4:13-16		4:16-30		
Natudingan dagiti mangngalap nga agkalap iti tattao	4:18-22	1:16-20			
Ti nakaskasdaaw a pannakapunno dagiti iket			5:1-11		
Ti panagungar ti babai nga anak ni Jairu	9:18-19, 23-26	5:21-24, 35-43	8:41-42, 49-56		
Ti yiimbag ti babai nga agbulos ti darana	9:20-22	5:25-34	8:43-48		
Ti pannakaawag dagiti Sangapuloket-dua	10:1-42	3:13-19; 6:7-13	6:12-16; 9:1-2; 12:2-12, 49-53		1 Ne. 13:24-26, 39-41; DkK 95:4
Ti panagungar ti lalaki nga anak ti balo			7:11-15		
Pannakalana dagiti dapan ni Cristo			7:36-50	12:2-8	
Panagsardeng ti bagyo		4:36-41	8:22-25		
Pannakaawag dagiti Pitopulo			10:1		DkK 107:25, 34, 93-97
Ilulugan dagiti arban ti sairo kadagiti baboy		5:1-20			

Pasamak	Mateo	Marcos	Lucas	Juan	Paltiing iti Ud-udina nga Aldaw
Ti Sermon iti Bantay	5-7		6:17-49		3 Ne. 12-14
Ababa nga estoria dagiti pangngarig ni Jesus a mangyasping iti gagangay a banag wenna pasamak iti kinapudno. Masansan nga aramaten ida ni Jesus a pangisuro kadagiti naespirituan a kinapudno.					
Agmulmula:	13:3-9, 18-23	4:3-9, 14-20	8:4-8, 11-15		
Ruruot:	13:24-30, 36-43				DkK 86:1-7
Bukel ti mustasa:	13:31-32	4:30-32	13:18-19		
Lebadura:	13:33		13:20-21		
Gameng iti talon:	13:44				
Perlas a kapatgan:	13:45-46				
Iket ti mangngalap:	13:47-50				
Agtagibalay:	13:51-52				
Napukaw a karnero:	18:12-14		15:1-7		
Napukaw a sensilio:			15:8-10		
Napukaw nga anak:			15:11-32		
Awanan asi a katulong:	18:23-35				
Naimbag a Samaritano:			10:25-37		
Di nalinteg nga agay-aywan:			16:1-8		

Pasamak	Mateo	Marcos	Lucas	Juan	Paltiing iti Ud-udina nga Aldaw
Ni Lazaro ken ti nabaknang a tao:			16:14–15, 19–31		
Di nalinteg nga ukom:			18:1–8		
Naimbag nga agpaspastor:				10:1–21	3 Ne. 15:17–24
Dagiti mangmanged iti kaubasan:	20:1–16	10:31			
Kuarta a balitok:			19:11–27		
Dua nga annak a lallaki:	21:28–32				
Nadangkes a makitaltalon:	21:33–46	12:1–12	20:9–20		
Panagkallaysa ti lalaki nga anak ti ari:	22:1–14		14:7–24		
Sangapulo a babbalasang:	25:1–13		12:35–36		DkK 45:56–59
Dagiti Pagsiriban:	25:14–30				
Karnero, dagiti kalding:	25:31–46				
Panangpakan kadagiti lima ribu	14:16–21	6:33–44	9:11–17	6:5–14	
Nagna ni Jesus iti rabaw ti danum	14:22–33	6:45–52		6:16–21	
Pammaneknek ni Pedro ken ni Cristo	16:13–16	8:27–29	9:18–20		
Naikari ken ni Pedro dagiti tulbek ti pagarian	16:9				

Pasamak	Mateo	Marcos	Lucas	Juan	Paltiing iti Ud-udina nga Aldaw
Sermon iti Tinapay ti Biag				6:22–71	
Panangagas iti bulsek iti Aldaw a Panaginana				9:1–41	
Panagbalbaliw ti langa; naipakumit dagiti tulbek ti kinasaserdote	17:1–13	9:2–13	9:28–36		DkK 63:20–21; 110:11–13
Panangbendision kadagiti ubbing	19:13–15	10:13–16	18:15–17		
Kararag ti Apo	6:5–15		11:1–4		
Napagungar ni Lazaro				11:1–45	
Naballigian nga iseserrekk	21:6–11	11:7–11	19:35–38	12:12–18	
Napapanaw dagiti agsuksukat iti kuarta iti templo	21:12–16	11:15–19	19:45–48		
Ti daton ti balo		12:41–44	21:1–4		
Bitla iti Maikadua a Yaay	24:1–51	13:1–37	12:37–48; 17:20–37; 21:5–38		DkK 45:16–60; JS—M 1:1–55
Pannakaagas dagiti sangapulo nga agkukutel			17:12–14		
Maudi a Paskua ni Jesus; nairugi ti sakramento; panangiwanwan kadagiti Sangapulo-ket-dua; pannakaugas dagiti dapan dagiti disipulo	26:14–32	14:10–27	22:1–20	13–17	

Pasamak	Mateo	Marcos	Lucas	Juan	Paltiing iti Ud-udina nga Aldaw
Panagsagaba ni Jesus iti Getsemani	26:36-46	14:32-42	22:40-46		2 Ne. 9:21-22; Mosiah 3:5-12; DkK 19:1-24
Ni Jesus ti lanut				15:1-8	
Ti panangliput ni Hudas	26:47-50	14:43-46	22:47-48	18:2-3	
Ti bista iti sango ni Caifas	26:57	14:53	22:54, 66-71	18:24, 28	
Ti bista iti sango ni Pilato	27:2, 11-14	15:1-5	23:1-6	18:28-38	
Ti bista iti sango ni Herodes			23:7-10		
Sinaplit ken pinagang- angawanda ni Jesus	27:27-31	15:15-20		19:1-12	
Ti Pannakailansa iti Krus	27:35-44	15:24-33	23:32-43	19:18-22	Hel. 14:20-27; 3 Ne. 8:5-22; 10:9
Ti Panagungar	28:2-8	16:5-8	24:4-8		
Ti panagparang ni Jesus kadagiti disipulo		16:14	24:13-32, 36-51	20:19-23	
Ti panagparang ni Jesus ken ni Tomas				20:24-29	
Ti Panagpangato		16:19-20	24:50-53		

EBANGHELIO,
PANNAKAISUBLI TL. *Kitaen ti*
 Pannakaisubli ti Ebanghelio

ECCLESIASTES

Ti libro iti Daan a Tulag a naglaon iti pampanunot iti sumagmamano kadagiti kaunggan a parikut ti biag.

Adu ti insurat ti nagsurat iti libro, a maysa a mangaskasaba, a paset ti libro iti panirigan dagiti di makaawat iti ebanghelio. Nagsurat kas maibatay iti rikna dagiti tao iti lubong-kayatna a sawen, dagiti adda iti “baba ti init” (Ecl. 1:9). Kaaduan a linaon ti libro ti kasla negatibo ken pesimistiko (Ecl. 9:5, 10). Saan a kastoy ti kayat ti Apo a panang-kitatayo iti biag ngem no kasano ti nadlaw ti mangaskasaba kadagiti banag a di makapalag-an kadagiti tao iti daga. Masarakan kadagiti kapitulo 11 ken 12 ti kangrunaan a naespirituan a paset ti libro, a nangigibusan ti mannurat a ti panagtungpal kadagiti bilin ti Dios ti maymaysa laeng a banag a mataginayon ti pategna.

EDEN. *Kitaen met ti Adan; Eva*

Ti pagtaengan dagiti immuna a dadak-keltayo, da Adan ken Eva (Gen. 2:8–3:24; 4:16; 2 Ne. 2:19–25; Moises 3, 4; Abr. 5), a naaramid a kas minuyongan, iti dayaan ti Eden. Napapanaw da Adan ken Eva iti Eden kalpasan ti pannangan-da iti maiparit a bunga ken panagbalinda a matay (Moises 4:29). Paneknekan ti paltingan iti ud-udina nga aldaw ti naisurat iti biblia maipanggep iti Minuyongan ti Eden. Innayonna dagiti napateg a pakaammo a makita ti minuyongan itan iti kontinente ti North America (DkK 116; 117:8).

EFRAIM. *Kitaen met ti Israel; Jose,*
 Lalaki nga Anak ni Jacob; Libro
 ni Mormon; Manases

Iti Daan a Tulag, ti maikadua nga anak a lalaki da Jose ken Asenath (Gen. 41:50–52; 46:20). Maisuppiat iti nakairuaman nga ugali, ni Efraim ti immawat iti bendisyon ti saguday ti pannakayanak a saan ketdi a ni Manases, nga in-inau-

na nga anak (Gen. 48:17–20). Nagbalin ni Efraim nga ama ti tribu ni Efraim.

Ti tribu ni Efraim: Naikkan ni Efraim iti kinainaua iti Israel (1 Cro. 5:1–2; Jer. 31:9). Kadagiti maudi nga aldaw gundaway ken pagrebbenganda ti maaddaan iti kinasaserdote, mangiwaras iti lubong ti mensahe ti naisubli nga ebanghelio, ken mangitag-ay iti wagayway tapno maurnos ti nasayyasayya nga Israel (Isa. 11:12–13; 2 Ne. 21:12–13). Koronaa dagiti annak ni Efraim iti gloria dagiti aggapu kadagiti pagilian iti amianan nga agsubli kadagiti maudi nga aldaw (DkK 133:26–34).

Ti kasuratan ni Efraim wenno Jose: Ti kasuratan ti maysa a grupo manipud iti tribu ni Efraim a napan iti America manipud iti Jerusalem idi agarup nga 600 s.c. Maawagan daytoy a kasuratan ti grupo iti kasuratan ni Efraim wenno Jose, wenno ti Libro ni Mormon. Daytoy ken ti kasuratan ti Juda (ti Biblia) buklenna ti napagkaykaysa a pammaknekan ni Apo Jesucristo, ti panagungarna, ken ti nailangitan nga aramidna kadagitoy dua a bingay ti balay ti Israel.

Maguduanto ti sanga ni Efraim ket agsuratto iti sabali a tulag ni Cristo, **PJS, Gen. 50:24–26, 30–31.** Ti sarukod ni Juda ken ti sarukod ni Jose agtipondanto, **Eze. 37:15–19.** Agsulboddanto a sangkamaysa dagiti sinurat ni Juda ken ni Jose, **2 Ne. 3:12.** Agsao ti Apo iti adu a pagilian, **2 Ne. 29.** Naitalek ken ni Moroni dagiti tulbek ti kasuratan maipanggep iti kasuratan ni Ephraim, **DkK 27:5.**

EGIPTO

Ti pagilian iti akin-amianan-a-daya a suli ti Africa. Ragangirang ken naliday ti kaaduan a paset ti Egipto. Kaaduan na kadagiti agindeg ti adda iti Tanap ti Nile, a nagunat iti agarup 550 a milia, (890 a kilometro).

Nabaknang ken nadur-as ti nagkauna nga Egipto. Nabangon dagiti dadakkel a pasdek, a pakairamanan dagiti kanal a para pasayak; nabileg a ciudad a para depensa; ken monumento dagiti napatag a tao, kangrunaan dagiti piramide

a tanem ken templo, a maibilang pay laeng a pagsidsiddaawan iti lubong. Adda idi gundaway, a tinulad ti gobierno ti Egipto ti urnos a patriarka ti kinasaserdote (Abr. 1:21–27).

Napan da Abraham ken Jose iti Egipto tapno isalakanda dagiti kaamaanda iti bisin, **Gen.** 12:10 (Gen. 37:28). Nailako ni Jose iti Egipto, **Gen.** 45:4–5 (1 Ne. 5:14–15). Napan ni Jacob iti Egipto, **Gen.** 46:1–7. Inruar ni Moises dagiti anak ti Israel iti Egipto, **Ex.** 3:7–10; 13:14 (Heb. 11:27; 1 Ne. 17:40; Moises 1:25–26). Simbolo ti kinadakes ti Egipto, **Eze.** 29:14–15 (Os. 9:3–7; Abr. 1:6, 8, 11–12, 23). Imbaga ti anghel ken ni Jose nga ipanna da Maria ken Jesus idiai Egipto, **Mat.** 2:13 (Os. 11:1).

EGIPTUS

Ti nagan ti asawa ken ti anak ni Ham, ti lalaki nga anak ni Noe. Iti Caldeano, ipalagip ti nagan ti Egipto, wenna kayatna a sawen maiparit (Abr. 1:23–25).

EKSKOMUNIKASION. *Kitaen met ti Ikakalilis; Yaalsa*

Ti proseso a panangikkat iti tao iti Simbaan ken panangibabawi kadagiti amin a kalintegan ken gundawayna iti kinakamengna. Ikkaten laeng dagiti agrebbeng iti Simbaan ti tao manipud iti Simbaan no pilienna a supringen dagiti bilin ti Apo ket ilaksidna ti bagina a kas kameng ti Simbaan.

Adu ti napatangken ti puspusoda, ket napunas dagiti naganda, **Alma** 1:24 (Alma 6:3). No saan nga agbabawi saan a maibilang kadagiti taok, **3 Ne.** 18:31 (Mosiah 26). Mapapanawto dagiti mannakiabig a saan nga agbabawi, **DkK** 42:24. Isu a nagbasol ket saan nga agbabawi mapapanawto, **DkK** 42:28. Maited dagiti annuroten a mangrisut kadagiti napateg a parikut iti Simbaan, **DkK** 102 (42:80–93). Natudingan ti obispo nga ukom iti Israel, **DkK** 107:72. Adda kalintegan dagiti gimong ti rehion a makibiang iti nakiro a galad dagiti kameng, **DkK** 134:10.

ELDER. *Kitaen met ti Kinasaserdote;*

Kinasaserdote a Melchizedek

Adu a wagas ti pakausaran ti balikas nga *elder* iti Biblia. Iti Daan a Tulag masansan nga itudona dagiti panglakayen iti tribu, a gagangay a pakaitalkan dagiti aramid iti gobierno (Gen. 50:7; Jos. 20:4; Rt. 4:2; Mat. 15:2). Nagbalin a napateg ti pammagbagada gapu iti tawen ken padasda. Saan a nasken nga addaanda iti kinasaserdote para iti saadda.

Adda met dagiti naordenan nga elder iti Kinasaserdote a Melchizedek iti panawen ti Daan a Tulag (Ex. 24:9–11). Iti Baro a Tulag, naagapad ti elder a kas saad ti kinasaserdote iti Simbaan (San. 5:14–15). Kadagiti Nephite adda met naordenan nga elder iti kinasaserdote (Alma 4:7, 16; Moro. 3:1). Iti daytoy a dispensasion, da Joseph Smith ken Oliver Cowdery ti immuna nga elder a naordenan (DkK 20:2–3).

Takem itan ti elder a maited kadagiti amin nga addaan iti Kinasaserdote a Melchizedek. Kas pagarigan, mawagan iti elder dagiti lallaki a misionario. Kasta met, nga elder ti Apostol, ket rumbeng nga awagan dagiti kameng ti Korum dagiti Sangapulo-ketdua wenna Korum dagiti Pitopulo iti kastoy a takem (DkK 20:38; 1 Ped. 5:1). Naited iti paltiing iti ud-udina nga aldaw dagiti pagrebbengan dagiti elder ti Simbaan ita (DkK 20:38–45; 42:44; 46:2; 107:12).

Sinuratan ni Moises dagiti amin nga elder ti Israel, **Deut.** 31:9. Nangipatulod ni Bernabe iti tulong kadagiti elder ti simbaan, **Ara.** 11:30. Naordenan dagiti elder iti tunggal simbaan, **Ara.** 14:23 (Tit. 1:5). Mangayab kadagiti elder a mangikararag iti masakit, **San.** 5:14. Maordenan dagiti elder babaen ti panangipatay kadagiti dakulap, **Alma** 6:1. Nasken a bendisionan dagiti elder dagiti annak, **DkK** 20:70. Nasken a mangiturong dagiti elder babaen ti Nasantuan nga Espiritu, **DkK** 46:2. Nasken a mangidatag dagiti elder iti pakaamuan ti panagaywanda, **DkK** 72:5. Nasken nga ikasaba dagiti elder ti ebanghelio kadagiti pagilian, **DkK** 133:8.

ELI. *Kitaen met ti Samuel, Propeta iti Daan a Tulag*

Ti nangato a saserdote ken ukom iti Daan a Tulag idi tinudingan ti Apo ni Samuel a propeta (1 Sam. 3). Inungtan ti Apo idi binaybay-anna ti kinadangkakes dagiti annakna (1 Sam. 2:22–36; 3:13).

ELIAS. *Kitaen met ti Propeta Elias*

Adda sumagmamano a pakaaramatan ti nagan wenno titulo nga *Elias* iti nasantuan a kasuratan:

Propeta Elias: Elias iti Baro a Tulag (Griego) ti porma ti Propeta Elias (Hebreo), kas iti Mat. 17:3–4, Luc. 4:25–26, ken San. 5:17. Gapu kadagitoy, ni Elias ti nagkauna a propeta Elias a naisurat iti 1 ken 2 Ar-ari ti naespirituan a panagserbina.

Mangyuna: Elias pay ti awag iti mangyuna. Kas pagarigan, Elias ni Juan a Mammuniag ta naibaon a mangisagana iti dana ni Jesus (Mat. 17:12–13).

Paraisubli: Mayawag pay ti awag nga Elias iti sabsabali nga addaan iti naisangayan a mision a matungpal, kas ken ni Juan a Mammaltiing (DkK 77:14) ken ni Gabriel (Luc. 1:11–20; DkK 27:6–7; 110:12).

Ti tao iti dispensasion ni Abraham: Ti propeta a maawagan iti Isaias wenno Elias a nagbiag kadagidi panawen ni Abraham (DkK 84:11–13; 110:12).

ELISABETH. *Kitaen met ti Juan a Mammuniag*

Iti Baro a Tulag, isu ti asawa ni Zacarias, ti ina ni Juan a Mammuniag, ken kabagian ni Maria (Luc. 1:5–60).

ELISEO

Ti propeta iti Daan a Tulag iti Akinamianan a Pagarian ti Israel ken mapagtalkan a mamagbaga ti sumagma-mano nga ari iti daya a pagilian.

Nasayaat ken managayat a tao ni Eliseo, nga awan ti galadna a nakaamamak a kas iti maestrona, ni propeta Elias. Paneknekan dagiti nalatak a mi-

lagrona (2 Ari 2–5; 8) a talaga nga inawatna ti bileg ni propeta Elias idi sinuktanna ni propeta Elias a propeta (2 Ari 2:9–12). Kas pagarigan, pinagbaliwna ti danum ti napait nga ubbog, biningayna ti danum ti Karayan Jordan, pinaaduna ti lana ti balo, pinagungarna ti ubing, inagasanna ti lalaki nga agkukutel, pinagtapawna ti landok a wasay, ken pinagbulsekna dagiti taga-Siria (2 Ari 2–6). Nagpaut iti 50 a tawen ti naespirituan a panagserbina bayat ti panagturay da Jehoram, Jehu, Jehoahaz, ken Joash.

Inawatna ti kagay ni propeta Elias, **2 Ari 2:13**. Pinaaduna ti lana ti balo a babai, **2 Ari 4:1–7**. Pinagungarna ti anak ti babai a taga-Shunam, **2 Ari 4:18–37**. Inagasanna ni Naaman, ti Siriano, **2 Ari 5:1–14**. Binulsekna dagiti soldado a Siriano, ket naglukat dagiti mata dagiti katulonganna, **2 Ari 6:8–23**.

ELOHIM. *Kitaen ti Ama iti Langit; Dios, Kinadios*

EMMANUEL. *Kitaen met ti Jesucristo*

Maysa kadagiti nagan ni Jesucristo. Naggapu iti balikas a Hebreo a kayatna a sawen “Adda ti Dios kadatayo.”

Naited a nagan-awag ti Emmanuel a kas tanda ti panangisalakan ti Dios (Isa. 7:14). Ti panangaramat ni Isaias iti Emmanuel imbatad ni Mateo a kas padto iti pannakaipasngay ni Jesus iti daytoy a biag (Mat. 1:18–25). Naaramat met ti nagan iti nasantuan a kasuratan iti ud-udina nga aldaw (2 Ne. 17:14; 2 Ne. 18:8; DkK 128:22).

ENOC. *Kitaen met ti Zion*

Ti propeta a nangidaulo kadagiti tao iti siudad ti Zion. Naagapad ti naespirituan a panagserbina iti Daan a Tulag ken iti Perlas a Kapatgan. Isu ti maikapito a patriarka kalpasan ni Adan. Isu ti anak ni Jared ken ama ni Matusalem (Gen. 5:18–24; Luc. 3:37).

Naindaklan a tao ni Enoc ket ad-adu ti nakallalagip a naespirituan a panagserbina ngem iti ababa a naisurat iti

Biblia maipanggep kenkuana. Imbaga ti Biblia a nagbalaliw (Heb. 11:5) ngem saan a naagapad ti maipanggep iti na-espirituan a panagserbina. Linaon ti Jd. 1:14 ti nakagupgopan ti padtona. Ilawlawag ti ud-udina a palting ti adadu pay a maipanggep ken ni Enoc, kangrunaanna ti panangaskasabana, ti siudadna a managan Zion, dagiti parmatana, ken dagiti padtona (DkK 107:48–57; Moises 6–7). Naipan ti Zion iti langit gapu iti kinalinteg dagiti nagindeg (Moises 7:69).

Nagpakita ti Dios ken ni Enoc, **Moises** 6:26–37. Insuro ni Enoc ti ebanghelio, **Moises** 6:37–68. Insuro ni Enoc dagiti tao ken binangonna ti Zion, **Moises** 7:1–21. Nakita ni Enoc ti masakbayan iti maikadua a yaay ni Cristo, **Moises** 7:23–68.

ENOS, LALAKI NGA ANAK NI JACOB

Ti propeta a Nephite ken paraidulin kadagiti sinurat iti Libro ni Mormon a nangikararag ken immawat iti pannakaugas ti basbasolna babaen ti pammati ken ni Cristo (Enos 1:1–8). Naki-tulag ti Apo ken ni Enos a mangipan iti Libro ni Mormon kadagiti Lama-nite (Enos 1:15–17).

Ti libro ni Enos: Ti libro iti Libro ni Mormon a mangibaga iti kararag ni Enos iti Apo tapno mapakawan, para kadagiti taona, ken kadagiti sabsabali. Inkari kenkuana ti Apo a maitalimeng ti Libro ni Mormon ken maitedto kadagiti Lamanite iti masungad nga aldaw. Nupay maymaysa a kapitulo ti linaon ti libro, naisurat ti nabileg a pakasaritaan ti lalaki a nangsapul iti Dios iti kararagna, nagbiag a natallugod kadagiti bilin ti Dios, ken nagrag-o iti pannakaammona iti Mannubbot sakbay ti ipapatayna.

ESAIAS. *Kitaen met ti Elias; Isaias*

Sabali a pannakaisurat ti Isaias iti Baro a Tulag (Griego) (Luc. 4:17). Propeta met ni Esaias a nagbiag idi panawen ni Abraham (DkK 76:100; 84:11).

ESAU. *Kitaen met ti Isaac; Jacob, Lalaki nga Anak ni Isaac*

Iti Daan a Tulag, inauna nga anak da Isaac ken Rebecca ken kasingin ni Jacob. Agrirriridan manipud pay pannakaispasngayda (Gen. 25:19–26). Nagbalin dagiti an-annabo ni Esau, dagiti Edomito, ken dagiti an-annabo ni Jacob, dagiti Israelita, nga agrirrirri a pagilian (Gen. 25:23).

Inlako ni Esau ti saguday ti pannakayaknakna ken ni Jacob, **Gen.** 25:33 (Heb. 12:16–17). Nasakit ti nakem dagiti dadakkel ni Esau idi mangasawa iti dua a Heteo, **Gen.** 26:34–35. Nagkinnaawatan da Jacob ken Esau, **Gen.** 33.

ESDRAS

Saserdote ken mannurat iti Daan a Tulag a nangisubli kadagiti dadduma a Hudio iti Jerusalem manipud iti nakabaludanda a Babilonia (Es. 7–10; Neh. 8, 12). Idi 458 s.c. nagun-odna ti pammalubos ni Artaxerxes, ti ari iti Persia, a mangikuyog iti Jerusalem iti asino man a balud a Hudio a mayat a sumurot (Es. 7:12–26).

Sakbay ti panawen ni Esdras, danda ni tengngel amin dagiti saserdote ti panagbasa kadagiti naurnong a naisurat a nasantuan a kasuratan a managan iti “paglitegan.” Timmulong ni Esdras iti pannakaiwaras ti nasantuan a kasuratan iti tunggal Hudio. Nagbalin idi agangay ti nasaknap a panagbasa iti “libro ti paglintergan” a nakaitalimudokan ti nailian a panagbiag dagiti Hudio. Nalabit a nagtaud ti kangrunaan nga adal ni Esdras iti bukodna nga ulidan iti panangisaganana iti kaungganna a mangadal iti paglintergan ti Apo, a mangtungpal iti daytoy, ken mangisuro kadagiti dadduma (Es. 7:10).

Ti libro ni Esdras: Iladawan dagiti kapitulo 1–6 dagiti pasamak a napasamak iti nagbaetan ti 60 ken 80 a tawen sakbay a dimteng ni Esdras iti Jerusalem—ti paulog ni Ciro idi 537 s.c. ken ti panagsubli dagiti Hudio iti babaen ni Zerubbabel. Ipakita dagiti kapitulo 7–10 no kasano ti ipapan ni Esdras idiai

Jerusalem. Nagayuno, a kaduana ti ragupna, ken nagkararag tapno masalaknibanda. Adu ti nasarakanda idia'y Jerusalem a Hudio nga immun-una a napan idia'y iti babaen ni Zerubbabel ken nagasawada iti babbai iti ruar ti katulagan ket kasta ti panangmulitda iti bagbagida. Inkarragan ida ni Esdras ken inikkanna ida iti katulagan a mangisina kadagidia'y nga assawa. Masarakan iti libro ni Nehemia ti kaudian a pakasaritaan ni Esdras.

ESPIRITU. *Kitaen met ti Ipatatay,*
Naindagaan nga; Kararua;
Panagungar; Tao, Tattao

Dayta paset ti nabiag nga addan sakbay ti pannakayanak a matay, a nagtaeng iti nainlasagan a bagi bayat ti pannakatay, ken adda kalpasan ti ipapatay a kas naisina a bagi agingga iti panagungar. Amin a nabiag—tattao, ayup, ken mulmula—espirituda sakbay nga immay iti daga ti ania man a sukog ti biag (Gen. 2:4–5; Moises 3:4–7). Kalanglanga ti bagi nga espiritu ti bagi a lasag, (1 Ne. 11:11; Ether 3:15–16; DkK 77:2; DkK 129). Banag ti espiritu, ngem nampimpino wenno natartarnaw ngem iti matay nga elemento wenno banag (DkK 131:7).

Tunggal tao masao nga anak a lalaki wenno babai ti Dios, nayanakda a kas espiritu ti Nailangitan a Nagannak sakbay a nayanakda iti nainlasagan a nagannak iti daga (Heb. 12:9). Tunggal tao iti daga addaan di matay a bagi nga espiritu a mainayon iti bagi a lasag ken tulang. Kas nailawlawag no dadduma iti nasantuan a kasuratan, buklen ti espiritu ken ti bagi a lasag ti kararua (Gen. 2:7; DkK 88:15; Moises 3:7, 9, 19; Abr. 5:7). Makapagbiag ti espiritu uray awan ti bagi a lasag, ngem ti bagi a lasag saan a makapagbiag no awan ti espiritu (San. 2:26). Ti ipapatay ti bagi ti isisina ti espiritu iti bagi. Iti panagungar, makitipon ti espiritu iti isu met la a bagi a lasag ken tulang a limmukonanna, nga adda dua a kangrunaan a paggidiatan: saandanton nga agsinapay, ken saanton a matay ti bagi ken

mapagbalin a naan-anay (Alma 11:45; DkK 138:16–17).

Awan ti lasag ken tulang ti espiritu, a kas makitayo nga adda kaniak, **Luc.** 24:39. Paneknekan a mismo ti Espiritu iti espiritutayo, a datayo ti annak ti Dios, **Rom.** 8:16. Dayawenyo ti Dios iti bagiyo, ken iti espirituyo, **1 Cor.** 6:20. Daytoy a bagi ti bagi ti espirituk, **Ether** 3:16. Espiritu ti tao, **DkK** 93:33. Nangisuro ni Cristo kadagiti nalinteg nga espiritu iti paraiso, **DkK** 138:28–30 (1 Ped. 3:18–19). Naipasngaykayo iti lubong babaen ti danum, ken dara, ken ti espiritu, **Moises** 6:59. Nagtakder iti ummong dagiti espiritu, **Abr.** 3:23.

Dagiti dakes nga espiritu: Adu a sairo ti pinaksiat ni Jesus, **Mar.** 1:27, 34, 39. Pumanawkayo itoy a tao, espiritu a narugit, **Mar.** 5:2–13. Isuro ti dakes nga espiritu ti tao a saan nga agkararag, **2 Ne.** 32:8. Iti nagan ni Jesus pina-panawna dagiti sairo ken narugit nga espiritu, **3 Ne.** 7:19. Adu a sinsinan espiritu a nagwaras a mangallilaw iti lubong, **DkK** 50:2, 31–32. Inlawlawag ni Joseph Smith dagiti tallo a tulbek a pangammo no nagtaud iti Dios wenno sairo ti espiritu, **DkK** 129.

ESPIRITU, NASANTUAN NGA.

Kitaen ti Espiritu Santo

ESPIRITU SANTO. *Kitaen met ti*

Buniag, Panagbuniag; Di Mapakawan a Basol; Dios, Kinadios; Kalapati, Tanda ti; Mangliwliwa; Nasantuan nga Espiritu ti Kari; Palting; Pammaregta, Paregtaen; Sagut ti Espiritu Santo

Ti maikatlo a kameng ti Kinadios (1 Jn. 5:7; DkK 20:28). Isu ti kinatao ti Espiritu, nga awanan iti lasag ken tulang (DkK 130:22). Masansan a maitudo ti Espiritu Santo a kas Espiritu, wenno Espiritu ti Dios.

Annongen ti Espiritu Santo ti sumagmamano a napateg a pagrebbengan iti plano ti pannakisalakan. (1) Panekne-kanna ti Ama ken ti Anak (1 Cor. 12:3; 3 Ne. 28:11; Ether 12:41). (2) Ipalgakna

ti kinapudno ti amin a banag (Jn. 14:26; 16:13; Moro. 10:5; DkK 39:6). (3) Pasantuenna dagiti nagbabawi ken nabuniangan (Jn. 3:5; 3 Ne. 27:20; Moises 6:64–68). (4) Isu ti Nasantuan nga Espiritu ti Kari (DkK 76:50–53; 132:7, 18–19, 26).

Mabalin a magun-od ti tao ti bileg ti Espiritu Santo sakbay a mabuniangan, ket paneknekan a pudno ti ebanghelio. Ngem ti kalintegan nga umawat iti agtultuloy a pannarabay ti Espiritu Santo, no maikari ti tao, sagut a maawat laeng babaen ti panangipatay kadagiti dakulap ti addaan iti Kinasaserdote a Melchizedek kalpasan ti pannakaipalubos a mabuniangan iti pudno a Simbaan ni Jesucristo.

Insuro ni Jesus a mapakawan amin a basol malaksid ti panagtabbaaw iti Espiritu Santo (Mat. 12:31–32; Mar. 3:28–29; Luc. 12:10; Heb. 6:4–8; DkK 76:34–35).

Iturong ti espiritu dagiti tao a magna iti pagrukodan ti Dios, **Eze.** 36:27. Nibaon dagiti Apostol a mamuniag iti nagan ti Ama, ken ti Anak, ken ti Espiritu Santo, **Mat.** 28:19. Isuro kadakayo ti Espiritu Santo dagiti amin a banag, **Jn.** 14:26. Nagsao dagiti nasantuan a tao a kasla tigtiagnayen ida ti Espiritu Santo, **2 Ped.** 1:21. Imbagos ti espiritu ni Nephi, **1 Ne.** 4:6. Maiparangto ti kinadatdatlag ti Dios kadakuada babaen ti bileg ti Espiritu Santo, **1 Ne.** 10:17–19. Ipakita ti Espiritu Santo ti amin a banag a rumbeng nga aramidenyo, **2 Ne.** 32:5. Babaen ti pannakabalin ti Espiritu Santo maammuanyo ti kinapudno ti amin a banag, **Moro.** 10:5. Ibaga kenka ti Espiritu Santo iti panunotmo ken iti pusom, **DkK** 8:2. Mangidalan ti Espiritu iti panagaramid iti nasayaat, **DkK** 11:12. Ammo ti Espiritu Santo amin a banag, **DkK** 35:19. Isuro ti Espiritu dagiti makapatalna a banag iti pagarian, **DkK** 36:2 (DkK 39:6). No diyo maawat ti Espiritu, saankayo a mangisuro, **DkK** 42:14. Paneknekan ti Espiritu Santo ti Ama ken ti Anak, **DkK** 42:17 (1 Cor. 12:3; 3 Ne. 11:32, 35–36). Ikkan ti Espiritu Santo dagiti daduma iti pannakaammo a ni Jesucristo

ti Anak ti Dios, **DkK** 46:13. No tignayen ida ti Espiritu Santo agbalin a nasantuan a kasuratan laeng ti ibagada, **DkK** 68:4. Maikagayto ti Espiritu Santo a mangpaneknek kadagiti amin a banag a sawenyo, **DkK** 100:8. Ti Espiritu Santo ti kanayon a kaduam, **DkK** 121:45–46.

ESTEBAN

Martir ni Esteban para iti Mangisalakan ken iti Simbaanna kadagidi panawen ti Baro a Tulag. Naipakpakauna ti panangasabana ken mabalin a napa-regta iti naindaklan nga aramid ni Pablo, nga adda idi salakniban ni Esteban ti bagina iti sango dagiti Sanhedrin (Ara. 8:1; 22:20).

Maysa ni Esteban kadagiti pito a lallaki a natudingan a tumulong kadagiti sangapulo-ket-dua nga Apostol, **Ara.** 6:1–8. Nagaramid ni Esteban iti naindaklan a pagsisiddaawan ken milagro, **Ara.** 6:8. Naipasungalngal ni Esteban iti supanget kadagiti Hudio, **Ara.** 6:9–10. Napabasol ket naisaklang iti Sanhedrin, **Ara.** 6:11–15. Indatag ni Esteban ti salaknibna, **Ara.** 7:2–53. Gapu ta napno iti Espiritu Santo, nakitana iti parmata ti Ama ken ti Anak, **Ara.** 7:55–56. Napapatay ni Esteban gapu iti pammaneknekan, **Ara.** 7:54–60.

ESTER

Ti babai a nabileg ti pammatina ken kangrunaan nga agbibigang iti libro ni Ester.

Ti libro ni Ester: Ti libro iti Daan a Tulag a nanglaon iti estoria ti tibker ni Reyna Ester a nangisalakan kadagiti taona iti pannakadadael.

Ibaga dagiti kapitulo 1–2 no kasano a napili ni Ester, ti babai a Hudio ken tinaraken ti Hudio a lakay nga agnagan iti Mardoqueo, a reyna ti Persia gapu iti pintasna. Ilawlawag ti kapitulo 3 a kinagura ni Haman, pangulo ti korte ti ari, ket nagun-odna ti pannakai-paulog ti bilin a mapapatay amin a Hudio. Ibaga dagiti kapitulo 4–10 no kasano nga impalgak ni Ester, iti baet ti panagpeggadna, ti kinataona iti ari

ket nagun-odna ti pannakabalusing-sing ti bilin.

ETHER. *Kitaen met ti Jaredite*

Ti kaudian a propeta a Jaredite iti Libro ni Mormon (Ether 12:1–2).

Ti libro ni Ether: Ti libro iti Libro ni Mormon a naglaon iti paset dagiti sinurat dagiti Jaredite. Dagiti Jaredite ti grupo dagiti tao a nagingdeg iti akinlaud a paset ti akin-abagatan a kagudua ti lubong adun a siglo ti napalabas sakbay dagiti tao ni Lehi. Naala ti libro ni Ether kadagiti duapulo-ket-uppat a pinanid a nasarakan dagiti tao ni Limhi (Mosiah 8:8–9).

Ibaga dagiti kapitulo 1–2 no kasano a pinanawan dagiti Jaredite dagiti balayda iti panawen ti Torre ni Babel ket rinugianda ti nagdaliasat a mapan iti maaw-awagan ita iti kontinente ti America. Ilawlawag dagiti kapitulo 3–6 a nakita ti kabsat ni Jared ti Mangisalahan sakbay daytoy a biag ken nagdaliasat dagiti Jaredite iti walo a kasko. Naituloy kadagiti kapitulo 7–11 ti pakasaritaan ti kinadangkes a nagturay iti dandani intero a pakasaritaan dagiti Jaredite. Insurat ni Moroni, a nangtarimaan iti sinurat ni Ether, kadagiti kapitulo 12–13 dagiti kinadatdatlag a naaramid ti pammati ken ni Cristo ken ti dumteng a Baro a Jerusalem. Ibaga dagiti kapitulo 14–15 no kasano a nagbalin a nabileg a pagilian dagiti Jaredite ngem nadadaelda iti yaalsa gapu iti kinadangkes.

EVA. *Kitaen met ti Adan; Eden;*

Pannakatnag da Adan ken Eva

Ti umuna a babai a nagbiag ditoy daga (Gen. 2:21–25; 3:20). Isu ti asawa ni Adan. “Biag” ti kayat a sawen daytoy a nagan iti Hebreo ket ipaawatna a ni Eva ti kaunaan nga ina iti daga (Moises 4:26). Agbiagdanto ken ni Adan, ti kaunaan a tao, iti agnanayon a gloria iti nagrebbenganda para iti agnanayon a panagdur-as ti sangkatawan.

Nasulisog ni Eva ket nangan iti mai-parit a bunga, **Gen. 3** (2 Ne. 2:15–20; Moises 4). Nabigbig ni Eva ti pateg ti

Pannakatnag ken ti rag-o ti pannakasubbot, **Moises 5:11–12**. Nakita ni Presidente Joseph F. Smith ni Eva iti parmatana iti lubong dagiti espiritu, **DkK 138:39**.

EXODO. *Kitaen met ti Lima a Libro*

Ti libro nga insurat ni Moises iti Daan a Tulag a mangiladawan iti ipapanaw dagiti Israelita iti Egipto. Mabalina a mabingay iti tallo a paset ti nagkauna a pakasaritaan ti Israel a naisurat iti Exodo: (1) ti pannakaadipen dagiti tao iti Egipto, (2) ti ipapanawda iti Egipto babaen ti panangidaulo ni Moises, ken (3) ti ganetgetda nga agserbi iti Dios iti napammatian a biag ken ti biagda iti politika.

Ilawlawag ti umuna a benneg, kapitulo 1–15, ti pannakailupitlupit ti Israel iti Egipto; ti nagkauna a pakasaritaan ken akem ni Moises; ti Ipapanaw ken ti pannakaaramid ti Piesta ti Pas-kua; ken ti panagturong iti Nalabaga a Baybay, ti pannakaparmek ti buyot ni Faraon, ken ti kanta ni Moises para iti balligi.

Ibaga ti maikadua a benneg, kapitulo 15–18, ti pannakasubbot ti Israel ken dagiti pasamak iti panagdaliasatda manipud iti Nalabaga a Baybay agingga iti Sinai; ti napait a danum ti Mara, ti pannangted iti pugo ken mana, ti panangngilin iti Aldaw a Panaginana, ti nakaskasdaaw a sagut ti danum iti Refidim, ken ti dangadang idia kadagiti Amalekite; ti isasangpet ni Jetro iti kampo ken ti balakadna maipanggep iti gobierno sibil dagiti tao.

Agapaden ti maikatlo a benneg, kapitulo 19–40, ti pannakaited-pateg ti Israel iti serbisio ti Dios bayat dagiti nadaeg a pasamak iti Sinai. Tinudingan ti Apo dagiti tao a kas pagarian dagiti saserdote ken nasantuan a pagilian; intedna dagiti Sangapul a Bilin; ken nangiwanwan maipanggep iti tabernakulo, dagiti ramitna, ken panagdaydayaw ditoy. Sa simmaruno ti pakaammo iti basol dagiti tao iti panagdaydayawda iti balitok a baka, sa kamaudiananna ti pakaammo iti pannakabangon ti taber-

nakulo ken ti masapsapul iti panagserbi ditoy.

EZEKIEL

Ti propeta a nangsurat iti libro ni Ezekiel iti Daan a Tulag. Saserdote iti kaamaan ni Zadok ken maysa kadagiti balud a Hudio nga impanaw ni Nabucodonosor. Nakipagtaeng kadagiti Hudio a nagpaing iti Babilonia ket namadto iti uneg ti 22 a tawen, manipud 592 agingga iti 570 s.c.

Ti libro ni Ezekiel: Mabalin a bingayen ti libro ni Ezekiel iti uppat a benneg. Ibaga dagiti kapitulo 1–3 ti maipanggep iti parmata ti Dios ken ti pannakatuding ni Ezekiel nga agserbi; kapitulo 4–24 ti mangibaga iti pangngeddeng iti Jerusalem ken no apay a naitedda; iwaragawag dagiti kapitulo 25–32 ti pangngeddeng kadagiti pagilian; ken naisurat kadagiti kapitulo 33–48 dagiti parmata ti Israel iti ud-udina nga aldaw.

FARAON. *Kitaen met ti Egipto;*
Egiptus

Ti inauna nga anak ni Egiptus, ti anak ni Ham (Abr. 1:25). Dayta pay ti awag kadagiti ari ti Egipto (Abr. 1:27).

FAYETTE, NUEVA YORK (EUA)

Ti yan ti bangkag ni Peter Whitmer, Sr., a nakaitedan ti adu a paltiing ken ni Propeta Joseph Smith, Jr. Ditoy ti nakabuklan ti Simbaan idi 6 ti Abril 1830 ken nakangngengan iti timek ti Apo (DkK 128:20).

FELIPE

Iti Baro a Tulag, maysa ni Felipe, taga-Betsaida, kadagiti sigud a Sangapuloket-dua nga Apostol ti Mangisalahan (Mat. 10:2–4; Juan 1:43–45). Sabali pay a Felipe ti maysa kadagiti pito a napili a tumulong kadagiti Sangapuloket-dua nga Apostol (Ara. 6:2–6). Nangasaba idia Samaria ken iti eunoko a taga-Etiopia (Ara. 8).

FILEMON. *Kitaen met ti Pablo*

Ti tao a Kristiano iti Baro a Tulag nga akinkua ken ni Onesimo a tagabo, a

naglibas ken timmipon ken ni Pablo. Pinagsubli ni Pablo ni Onesimo ken ni Filemon nga adda suratna a dumaw-dawat iti panangpakawan ni Filemon iti tagabo.

FILEMON, SURAT PARA KEN NI.

Kitaen met ti Pablo; Sursurat ni Pablo

Ti libro iti Baro a Tulag, a naala iti surat ni Pablo. Pribado a surat maipanggep ken ni Onesimo, ti tagabo a tinakawanna ti amona a ni Filemon, sa naglibas a napan iti Roma. Pinagsubli ni Pablo iti amona idia Colosas a kinuyog ni Tiskisio, ti nakaipamaan ti surat ni Pablo kadagiti taga-Colosas. Dinawat ni Pablo a mapakawan koma ni Onesimo ket maawat manen a kas pada a Kristiano. Insurat ni Pablo daytoy a surat bayat ti kaaddana iti pagbaludan ti Roma iti umuna a gundaway.

FILISTEO

Iti Daan a Tulag, ti tribu a nagtaud idia Captor (Am. 9:7) ken nangukopa iti nabaknang a kapatagan iti Mediterranean manipud iti Joppe agingga iti disierto ti Egipto sakbay dagiti aldaw ni Abraham (Gen. 21:32). Iti adu a tawen adda supanget ti buyot dagiti Filisteo ken dagiti Israelita. Idi agangay, nagbalin ti Palestina, ti nagan ti teritorio dagiti Filisteo, a nalatak nga awag iti intero a Nasantuan a Daga.

Sakup dagiti Filisteo ti Israel iti 40 a tawen, **Uk. 13:1**. Nakiranget ni Samson kadagiti Filisteo, **Uk. 13–16**. Filisteo ti Gat ni Goliath, **1 Sam. 17**. Pinarmek ni David dagiti Filisteo, **1 Sam. 19:8**.

GABRIEL. *Kitaen met ti Anghel;*
Maria, Ina ni Jesus; Noe,
Patriarka iti Biblia

Ti anghel nga imbaon ni Daniel (Dan. 8:16; 9:21), Zacarias (Luc. 1:11–19; DkK 27:7), Maria (Luc. 1:26–38), ken daduma pay (DkK 128:21). Imbatad ni Propeta Joseph Smith a ni Gabriel ti Propeta Noe iti Daan a Tulag.

GAD, LALAKI NGA ANAK NI**JACOB.** *Kitaen met ti Israel;*

Jacob, Lalaki nga Anak ni Isaac

Iti Daan a Tulag, isu ti lalaki nga anak da Jacob ken Zilpa (Gen. 30:10–11). Nagbalin a tribu iti Israel dagiti an-anabona.

Ti tribu ni Gad: Para iti bendision ni Jacob iti anakna a ni Gad, kitaen ti Gen. 49:19. Para iti bendision ni Moises iti tribu ni Gad, kitaen ti Deut. 33:20–21. Babaen dagitoy a bendision, puli ti kasla mannakigubat dagiti an-annabo ni Gad. Dagiti daga a nailatang kadakuada iti daga ti Canaan ket isu ti daya ti karayan Jordan ken naglaon ti nasayaat a pagpastoran nga addaan iti nalabon a danum.

GAD A MAMMADTO. *Kitaen met**ti Nasantuan a Kasuratan—*

Napukaw a nasantuan a kasuratan

Ti propeta ken napudno a gayyem ken mamagbaga ni David iti Daan a Tulag (1 Sam. 22:5; 2 Sam. 24:11–19). Insuratna ti libro dagiti aramid ni David, a nagbalin a napukaw a nasantuan a kasuratan (1 Cro. 29:29).

GALILEA

Iti nagkauna ken iti moderno a panawen, daytoy ti kaamiananen a distrito ti Israel a lauden ti Karayan Jordan ken ti Baybay ti Galilea. Agarup 60 milia (97 km) ti kaatiddog ket 30 milia (48 km) ti kaakaba ti Galilea. Idi un-unana, sakupna dagiti kasayaatan a daga ken dagiti kakumikoman nga ili iti Israel. Aglasat iti Galilea dagiti napateg a dadakkel a kalsada nga agturong iti Damasco, Egipto, ken akindaya a paset ti Israel. Makapatanur ti nasayaat a klima ken nataba a dagana iti adu a maapit nga olibo, trigo, sebada, ken ubas. Dakkel a tulong para iti komersio iti ruar ti pangikanaan iti Baybay ti Galilea ta dakkel ti mapastrek. Binusbos ti Mannubbot ti dandani amin a panawenna iti Galilea.

Tumpuar ti naindaklan a lawag iti

Galilea, **Isa.** 9:1–3 (2 Ne. 19:1–3). Sinursor ni Jesus ti Galilea a nangasabaan, nangisuruan, ken nagagasanna, **Mat.** 4:23. Kalpasan ti panagungar ni Jesus, nagparang iti Galilea, **Mar.** 14:28 (Jn. 21:1–14). Nagsaknap ti kinalatak ni Jesus iti intero a Galilea, **Luc.** 4:14. Rinugian ni Jesus dagiti milagrone iti Cana ti Galilea, **Jn.** 2:11.

Ti Baybay ti Galilea: Masarakan ti Baybay ti Galilea iti amianan nga Israel. Maaw-awagan met iti Baybay ti Cineret iti Daan a Tulag ken ti Dan-aw ti Genesaret wenno Tiberias iti Baro a Tulag. Nagsermon sadiay ni Jesus (**Mat.** 13:2). Nagsinan-peras ti baybay, 12.5 milia (20 km) ti kaatiddog ken 7.5 milia (12 km) ti kaakaba ti kaakabaan a pasetna. Nagunnat iti 680 kadapan (207 m) iti babaen ti patad ti baybay, a masansan a makaigapu iti kapudot ti napupok nga angin. Mangparnuay iti kellaat a bagyo ti agsabat nga agtapuak a nalamiis nga angin manipud kadagiti tuhod ken ti napudot nga angin iti ngatuen ti danum (**Luc.** 8:22–24).

GAMALIEL. *Kitaen met ti Pariseo*

Ti nalatak a Pariseo iti Baro a Tulag a makaammo ken nangisuro iti paglintegan dagiti Hudio. Maysa ni Apostol Pablo kadagiti inadalanna (**Ara.** 22:3). Napigsa ti kapetna iti Sanhedrin (**Ara.** 5:34–40).

GAMBANG A PINANID. *Kitaen met ti Pinanid*

Ti sinurat dagiti Hudio manipud idi punganay agingga iti 600 s.c., a naglaon iti adu a sinurat dagiti propeta (1 Ne. 5:10–16). Indulin ni Laban, maysa kadagiti Hudio nga elder iti Jerusalem, daytoy a sinurat. Bayat ti kaadda ni Lehi ken ti kaamaanna iti langalang, pinagsubli ni Lehi dagiti annakna a lallaki iti Jerusalem a mangala iti daytoy a sinurat (1 Ne. 3–4). (Para iti adadu a pakaammo, kitaen “Ti Ababa a Pangilawlawag iti Libro ni Mormon,” nga adda iti Libro ni Mormon.)

GARTEM. *Kitaen met ti Nagartem, Kinagartem*

Addaan iti nalaus a panagtarigagay iti maysa a banag.

Dika garteman ti kinapintasna ita pusom, **Prov.** 6:25. Siasino man a mangmatmat iti maysa a babai, tapno gartemanna, nakiabigen kenkuana iti puso-na, **Mat.** 5:28 (3 Ne. 12:28). Mapuoran dagiti tao iti kinaderrepda, **Rom.** 1:27. Agurnongdanto iti adu a mannursuro a mangibaga kadakuada iti pagaayatda, **2 Tim.** 4:3–4. Nakita ni Laban dagiti gamengmi ket naggartemanna dagitoy, **1 Ne.** 3:25. Saanmo nga ikaso ti paggarteman dagita matam, **Alma** 39:3–4, 9. Isu a mangmatmat iti maysa a babai tapno gartemanna, ilibakna ti pammattina, **DkK** 42:23. Isardengyo dagiti mapagartem a tarigagayyo, **DkK** 88:121.

GENESIS. *Kitaen met ti Lima a Libro*

Ti balikas a Griego a kayatna a sawen “nagtaudan” wenno “pangrugian.” Ti libro ni Genesis ti umuna a libro iti Daaan a Tulag ken insurat ni propeta a Moises. Itdenna ti pakaammo ti adu a pangrugian, a kas iti pannakaparsua ti daga, ti pannakaikabil dagiti ayup ken tao iti daga, ti pannakatnag da Adan ken Eva, ti pannakaipaltiing ti ebanghelio ken ni Adan, ti pangrugian dagiti tribu ken puli, ti nagtaudan dagiti adu a pagsasao iti Babel ken ti panangrugi ti kaamaan ni Abraham a nakai-gapuan ti pannakabangon ti balay ti Israel. Naipaganetget iti Genesis ti akem ni Jose a kas salaknib ti Israel.

Paneknekan ken lawlawagan ti paltiing iti ud-udina nga aldaw ti naisurat iti Genesis (1 Ne. 5; Ether 1; Moises 1–8; Abr. 1–5).

Iti libro ti Genesis, estoriaen dagiti kapitulo 1–4 ti pannakaparsua ti lubong ken ti irarang-ay ti kaamaan ni Adan. Naisurat ti pakasaritaan ni Noe kadagiti kapitulo 5–10. Naibaga kadagiti kapitulo 11–20 ti maipanggep ken ni Abraham ken ti kaamaanna aingingga iti panawen ni Isaac. Suroten dagiti kapitulo 21–35 ti kaamaan ni Isaac. Ibaga ti kapitulo

36 ti maipanggep ken ni Esau ken ti kaamaanna. Ibaga dagiti kapitulo 37–50 ti maipanggep iti kaamaan ni Jacob ken paneknekanna ti pannakailako ni Jose idiay Egipto ken ti akemna a mangisalakana iti balay ti Israel.

GENTIL

Kas naaramat iti nasantuan a kasuratan, sumagmamano ti kaipapanan ti *gentil*. No dadduma itudona dagiti tao a saan a nagtaud iti Israel, no dadduma dagiti tao a saan a nagtaud iti Hudio, ken no dadduma dagiti pagilian nga awanan ebanghelio, uray no adda dara ti Israel kadagiti tao. Ad-adda nga iladawan ti kaudian a pannakaaramat ti balikas a kas naaramat iti Libro ni Mormon ken iti Doktrina ken Katulagan.

Saan a mangasawa dagiti Israelita iti saan nga Israelita (Gentil), **Deut.** 7:1–3. Umay ti Apo a silaw dagiti Gentil, **Isa.** 42:6. Nabilin ni Pedro a mangidanon iti ebanghelio kadagiti Gentil, **Ara.** 10:9–48. Pinakawan met ti Dios dagiti Gentil, **Ara.** 11:18. Nabuniagantayo iti maymaysa a simbaan, Hudiotayo man wenno Gentil, **1 Cor.** 12:13. Makipagtawid dagiti Gentil ken ni Cristo iti ebanghelio, **Ef.** 3:6. Naisurat ti Libro ni Mormon kadagiti Gentil, **Ti panid a yan ti paulo ti Libro ni Mormon** (Morm. 3:17). Napan iti danum ti tao a maysa kadagiti Gentil, **1 Ne.** 13:12. Dagiti sabali a libro manipud kadagiti Gentil, **1 Ne.** 13:39. Maitedto kadagiti Gentil ti pakabuklan ti ebanghelio, **1 Ne.** 15:13 (3 Ne. 16:7; DkK 20:9). Daganto ti wayawaya daytoy a daga kadagiti Gentil, **2 Ne.** 10:11. Kaarngi dagiti Gentil ti balang a kayo ti olibo, **Jacob** 5. Nasken a dumteng ti ebanghelio iti panawen dagiti Gentil, **DkK** 45:28 (DkK 19:27). Maisaknap ti balikas iti intero a lubong, umuna kadagiti Gentil, sa kadagiti Hudio, **DkK** 90:8–10. Nasken a naisangayan a saksi kadagiti Gentil dagiti Pitopulo, **DkK** 107:25. Maibaon dagiti elder ti simbaanko a mangawag kadagiti amin a pagilian, umuna dagiti Gentil, sa dagiti Hudio, **DkK** 133:8.

GETSEMANI. *Kitaen met ti*

Mangsubbot, Pannubbot; Olibo,
Bantay ti

Ti nasao a minuyongan iti Baro a Tulag nga asideg iti Bantay ti Olibo. Iti Aramiko, kaipapanan ti balikas a *getsemani* ti “pagimalditan ti olibo.” Napan ni Jesus iti minuyongan iti rabii a nangliputan kenkuana ni Hudas. Nagkararag sadiay ken nagibtur iti Getsemani para iti basbasol ti sangkatawan (Mat. 26:36, 39; Mar. 14:32; Jn. 18:1; Alma 21:9; DkK 19:15–19).

GIDEON (Daan a Tulag)

Ti pangulo a nangisalakian iti Israel kadagiti Midianito (Uk. 6:11–40; 7–8).

GIDEON (Libro ni Mormon)

Ti napudno a pangulo a Nephite.

Napigsa a lalaki ken kabusor ni Ari Noe, **Mosiah** 19:4–8. Namagbaga ni Ari Limhi, **Mosiah** 20:17–22. Nangisingasing iti plano ti panaglibas manipud iti pannakaadipen a Lamanite, **Mosiah** 22:3–9. Pinapatay ni Nehor, **Alma** 1:8–10.

GLORIA. *Kitaen met ti* Kinapudno;

Silaw, Silaw ni Cristo; Tukad ti
Gloria

Iti nasantuan a kasuratan, masansan nga itudo ti gloria ti lawag ken kinapudno ti Dios. Mabalinna met nga itudo ti panagdayaw wenna panangbigbig ken ti maysa a kasasaad ti agnanayon a biag wenna iti gloria ti Dios.

Nasantuan ti Apo ti pangen: napno ti intero a daga iti dayagna, **Isa.** 6:3 (2 Ne. 16:3). Agbalaliw ti langatayo iti tunggal gloria, **2 Cor.** 3:18. Itag-aynakto a makipagtaeng kenkuana iti gloriana, **Alma** 36:28. Dagiti dayag a naawat iti panagungar agdudumanto a maibatay iti kinalinteg, **DkK** 76:50–119. Gloria ti Dios ti saririt, **DkK** 93:36. Ti gloria ti Dios ti nasken a mangipatungpal iti saan nga ipapatay ken ti agnanayon a biag ti tao, **Moises** 1:39. Nakitak ti dua a Kinatao, nga artapan ti lawag ken tan-okna ti amin a panangiladawan, **JS—P** 1:17.

GOBIERNO. *Kitaen met ti*

Konstitusion

Inton agsubli ni Jesucristo, buklenanto ti gobierno ti kinalinteg.

Ti panangituray maiparabawto iti abagana, **Isa.** 9:6 (2 Ne. 19:6). Itedyo ken ni Cesar dagiti banag a kukua ni Cesar, **Mat.** 22:21 (DkK 63:26). Paiturayanka kadagiti nangatngato a turay, **Rom.** 13:1. Ikararagam dagiti ari ken amin nga addaan turay, **1 Tim.** 2:1–2. Agtungpalkayo kadagiti turayen ken manakabalin ken agtungpal kadagiti mahistrado, **Tit.** 3:1. Paiturayankayo iti tunggal alagaden dagiti agturay gapu iti Apo, **1 Ped.** 2:13–14. Ni Jesucristo ti kangatuan a gobernador iti daga, **Apoc.** 11:15. Dagiti koma maikari a tao ti agbalin nga ariyo, **Mosiah** 23:8. Aramidnyo ti aramidyo babaen ti butos dagiti tao, **Mosiah** 29:26. Ninto Cristo ti agturaytayo no umay, **DkK** 41:4. Saan a nasken a labsingen dagiti agtungtungpal kadagiti paglintegan ti Dios dagiti paglintegan ti daga, **DkK** 58:21. No agturay dagiti nadangkes, lumdaang dagiti tao, **DkK** 98:9–10. Inrugi ti Dios ti gobierno para iti pagimbagan ti sangkatawan, **DkK** 134:1–5. Rebbengen dagiti tao a kanunongan ken itandudoda ti gobierno, **DkK** 134:5. Mamatikami nga agtungpalkami kadagiti ari, presidente, mangituray, ken mahistrado, **PP** 1:12.

GOG. *Kitaen met ti* Magog;

Maikadua a Yaay ni Jesucristo

Ti ari ti Magog. Impadto ni Ezekiel a rauten ni Gog ti Israel iti panawen ti maikadua a yaay ti Apo (Eze. 38–39). Sabali pay a gubat, a maawagan iti gubat da Gog ken Magog, ti mapasamak iti paggibusan ti Millennium (Apoc. 20:7–9; DkK 88:111–16).

GOLGOTA. *Kitaen met ti* Jesucristo;

Pannakailansa iti Krus

“Ti kabkabanga” ti kayat a sawen ti Golgota iti pagsasao nga Aramiko. Nagan ti lugar a nakailansaan ni Cristo iti krus (Mat. 27:33; Mar. 15:22; Jn. 19:17). *Kalbario* ti nagan daytoy a lugar iti Latin (Luc. 23:33).

GOLIAT. *Kitaen met ti David*

Iti Daan a Tulag, ti higante a Filisteo a nangkarit kadagiti buyot ti Israel. Inawat ni David ti karitna ket pinatayna babaen ti tulong ti Apo (1 Sam. 17).

GOMORRA. *Kitaen met ti Sodoma*

Iti Daan a Tulag, ti nadangkes a siudad a dinadael ti Apo, **Gen.** 19:12–29.

GUBAT. *Kitaen met ti Kappia*

Ti dangadang wenno naarmasan a panagsusupanget; panagbabakal nga adnaan igam. Ipalubos ti Apo ti gubat a kas maudi a pamusupan dagiti Santona a mangisalakag kadagiti kaamaan, sanikua, kalintegan, gundaway, ken wayawayada (Alma 43:9, 45–47).

Inkari ni Moroni a salaknibanna dagiti taona, ti kalinteganna, ti pagilianna, ken ti pammatina, **Alma** 48:10–17. Immawat ni Joseph Smith iti paltiing ken pammadto iti gubat, **DkK** 87. Tallikudanyo ti gubat ket ipakdaaryo ti kappia, **DkK** 98:16, 34–46. Mamatikami a nainkalintegan kadagiti tao ti panangsalaknibda iti bagida, dagiti gagayyemda, ken sanikuada, ken ti gobierno, **DkK** 134:11. Mamatikami iti panagtungpal, panagdayaw, ken panangkannunong iti paglintegan, **PP** 1:12.

GUBAT ITI LANGIT. *Kitaen met ti*

Biag Sakbay ti Yaay ditoy Daga;
Konseho iti Langit

Ti supanget a napasamak iti biag sakbay ti yaay iti daga dagiti espiritu nga annak ti Dios.

Napapanaw ni Satanas iti langit ken iti daga, **Apoc.** 12:4, 7–9. Napatapuak ti sairo ken ti apagkatlo a pangen ti langit, **DkK** 29:36–37. Sinupring ni Lucifer ti Bugbugtong nga Anak, **DkK** 76:25–26. Ginamgam ni Satanas ti gloria ti Ama ken ti mangdadael iti wayawayata ti tao, **Moises** 4:1–4 (Isa. 14:12–15; Abr. 3:27–28). Napagtalinaed dagiti simmurot iti Dios ti immuna a kasasaadda, immayda iti daga, ket immawatda iti bagi, **Abr.** 3:26.

GURA, PANANGGURA. *Kitaen met ti Apal; Ayat; Panagibales*

Iti nasantuan a kasuratan, panangsuyat, makaparurod, ken gura. Nakaro a di panangayat iti maysa a tao wenno banag ti gura.

Pagginnuraenkayto iti babai, **Gen.** 3:15 (Moises 4:21). Siak, ti Dios, kitaekto ti kinamanagbasol dagiti amma kadagiti ubbing dagiti manggura kaniak, **Ex.** 20:5. Dagitoy innem a banag a guraen ti Apo, **Prov.** 6:16. Laisenna ti inana ti maag a tao, **Prov.** 15:20. Inumsi ken di inawat dagiti tattao, **Isa.** 53:3. Agaramidkayo iti naimbag kadagiti manggura kadakayo, **Mat.** 5:44. Kagurananto ti maysa, ket ayatennanto ti sabali; wenno sumurotto iti maysa, ket umsienna ti sabali, **Mat.** 6:24. Guraennakanto ti amin a tao gapu iti naganko, **Mat.** 10:22. Amin nga agaramid iti dakes kagurana ti lawag, **Jn.** 3:20. Maibusor iti Dios ti nailubongan a pampanunot, **Rom.** 8:7. Dimo ipalubos nga umsien ti tao ti kinaagtutubom, **1 Tim.** 4:12. Gura iti Dios ti pannakigayyem iti lubong, **San.** 4:4. Uyawenda ti marigrigat gapu ta baknangda, **2 Ne.** 9:30. Diyo umsien dagiti paltiing ti Dios, **Jacob** 4:8. Tina-giawan dagiti tao dagiti pammagbaga ti Dios, ken umsienda dagiti balikasna, **DkK** 3:7. Iti dayta nga aldaw ti gura agkirpanto iti imatangko, **DkK** 101:26. Kinaguradak ken indadanesdak iti panangibagak a nakakitaak iti parmata, **JS—P** 1:25.

GUTUGOT, PANANGGUTUGOT.

Kitaen met ti Espiritu Santo

Mapilitan la unay a mangaramid wenno saan a mangaramid iti maysa a banag, nangnangruna a babaen ti awis ti bileg ti Espiritu Santo.

Gutugotennak ti espiritu nga adda kaniak, **Job** 32:18. Ginutugotnatayo ti ayat ni Cristo, **2 Cor.** 5:14. Impaganetget kaniak ti Espiritu a mangpatay ken ni Laban, **1 Ne.** 4:10. Impaganetget kaniak ti Espiritu, **Alma** 14:11. Napilitanak a maibatay iti katulagan, **Alma** 60:34. Inlemmeng ni Ammaron, kas gi-

nutugot ti Espiritu Santo, dagiti kasuratan, **4 Ne.** 1:48. Ta nasken a maisao ti aggapu iti ngato babaen ti panangu-tugot ti Espiritu, **DkK** 63:64.

HABAKUK

Ti propeta iti Juda iti Daan a Tulag a nangisao iti kinamanagbasol dagiti tao mabalin nga idi panawen ti panagtu-ray ni Jehoyakin (c. 600 s.c.).

Ti libro ni Habakuk: Pagsasaritaan ti Apo ken ti propetana ti kapitulo 1, a kapada ti Jeremias 12 ken **DkK** 121. Nariribukan ni Habakuk ta kasla dumurdur-as dagiti nadangkes. Iti kapitulo 2 bagba-gaan ti Apo ni Habakuk nga agibtur—nasken nga adalen dagiti nalinteg ti agbiag babaen ti pammati. Naisurat iti kapitulo 3 ti kararag ni Habakuk a nangawatanna iti linteg ti Dios.

HAGGEO

Propeta iti Daan a Tulag a nangipadto idi agarup 520 s.c. idiy Jerusalem, kalpasan ti panagsubli dagiti Hudio iti nagpainganda iti Babilonia (**Esd.** 5:1; 6:14). Imbagana ti pannakabalba-liw a mabangon ti templo ti Apo idiy Jerusalem ken inungtanna dagiti tao gapu ta dida nalpas. Insuratna met ti templo iti sangaribu a tawen ken ti panagturay ti Mangisalakan.

Ti libro ni Haggeo: Iti kapitulo 1 inungtan ti Apo dagiti tao iti panagyanda kadagiti nalpas a balayda idinto a nabaybay-an a di nalpas ti templo. Naisurat iti kapitulo 2 ti padto ni Haggeo a pagtalinae-dento ti Apo ti kappia iti templona.

HAGOTH

Ti Nephite nga agar-aramid iti bapor iti Libro ni Mormon (**Alma** 63:5–7).

HAM. *Kitaen met ti Noe, Patriarka*
iti Biblia

Iti Daan a Tulag, isu ti maikatlo a lalaki nga anak ni Noe (**Gen.** 5:32; 6:10; **Moises** 8:12, 27).

Simrek da Noe, dagiti lallaki nga annak-na, ken ti kaamaanda iti daong, **Gen.** 7:13. Nailunod ni Canaan, ti lalaki nga anak ni Ham, **Gen.** 9:18–25. Kinapa-

triarka ti gobierno ni Ham ket napara-buran kadagiti naindagaan a banag ken pagsiriban ngem saan iti kinasaserdote, **Abr.** 1:21–27. Ni Egiptus, ti asawa ni Ham, an-annabo ni Cain; nagtaeng idiy Egipto dagiti annak a lallaki ti anakda a babai a ni Egiptus, **Abr.** 1:23, 25 (**Sal.** 105:23; 106:21–22).

HARRIS, MARTIN. *Kitaen met ti*
Saksi iti Libro ni Mormon

Maysa kadagiti Tallo a Saksi iti nadiosan a punganay ken kinapudno ti Libro ni Mormon. Timmulong a nangigasto ken ni Joseph Smith ken ti Simbaan. Dinawat ti Apo nga ilako ni Martin Harris ti sanikuana ket itedna ti pagla-kuanna a pagbayad iti pannakaipabla-ak ti Libro ni Mormon (**DkK** 19:26–27, 34–35); tapno agbalin a pagwadan iti Simbaan (**DkK** 58:35); ken tumulong a mangbayad iti magasto iti naespiri-tuan a panagserbi (**DkK** 104:26).

Naikkat ni Martin Harris iti Simbaan ngem iti kamaudianan nagsubli a naan-anay a kameng. Agingga iti ma-udi a biagna nangted iti pammanek-nek a nakitana ni anghel a Moroni ken dagiti balitok a pinanid a nangalaan ni Joseph Smith iti impatarusna a Libro ni Mormon.

HEBREO. *Kitaen met ti Israel*

Pagsasao a Semitiko dagiti annak ti Israel.

Pagsasao dagiti Israelita ti Hebreo agingga a nagsublida manipud iti Babilonia a nakabaludanda, nga iti dayta a panawen Aramiko ti nagbalin a pagsasao iti inaldaw a panagsasaritada. Bayat ti panawen ni Jesus, ti Hebreo ti pagsasao dagiti nakaadal, iti paglintegan, ken dagiti literatura iti relihion.

HEBREO, SURAT PARA

KADAGITI. *Kitaen met ti Pablo;*
Sursurat ni Pablo

Ti libro iti Baro a Tulag. Insurat ni Pablo daytoy a surat kadagiti Hudio a kameng ti Simbaan tapno awisenna ida a natungpalen ken ni Cristo ti napuan kaipapanan nga aspeto ti paglintegan

ni Moises ket sinukatanen ti paglintegan ti nangatngato nga ebanghelio ni Cristo. Idi agsubli ni Pablo iti Jerusalema idi malpas ti maikatlo a misionna (agarup k.p. 60), naduktalanna nga adu pay laeng kadagiti Hudio a kameng ti Simbaan ti mangsursurot iti paglintegan ni Moises (Ara. 21:20). Napasamak daytoy agarup a sangapulo a tawen kalpasan ti taripnong ti Simbaan idia Jerusalema a nakaikedngan nga adda dagiti ordinansa iti paglintegan ni Moises ti saanen a napateg para iti pannakaisalakan dagiti Kristiano a gentil. Agparparang a kalpasan ti panangisurat ni Pablo kadagiti Hebreo tapno ipakitana kadakuada iti nasantuan a kasuratanda ken babaen ti nalawag a gapu no apay a nasken a saandan a suroten ti paglintegan ni Moises.

Ilawlawag dagiti kapitulo 1 ken 2 a nabilbileg ni Jesus ngem dagiti anghel. Idilig dagiti kapitulo 3–7 ni Jesus ken ni Moises ken iti paglintegan ni Moises ken paneknekanda a nabilbileg ngem kadagitoy. Isurona pay a nabilbileg ti Kinasaserdote a Melchizedek ngem iti Aaron. Iladawan dagiti kapitulo 8–9 no kasano nga insagana dagiti Mosaiko nga ordinansa dagiti tao para iti naespirituan a panagserbi ni Cristo ken no kasano a ni Cristo ti mangibabaet iti baro a katulagan (Alma 37:38–45; D&K 84:21–24). Panggutugot ti kapitulo 10 nga agbalin a naregta ken napudno. Bitla iti pammati ti kapitulo 11. Pam-mallaag ken kablaaw ti kapitulo 12. Saritaen ti kapitulo 13 ti nadayaw a saasaan ti panagasawa ken ti pateg ti panagtungpal.

HEBRON

Ti nagkauna a ciudad iti Juda, 20 a milia (32 a kilometro) iti abagatan ti Jerusalema. Dito ti pagitantaneman da Abraham ken ti kaamaanna (Gen. 49:29–32). Daytoy ti kapital ni David kadagidi immuna a panawen ti panagturayna (2 Sam. 5:3–5).

HELAN, LALAKI NGA ANAK NI ALMA. *Kitaen met ti Alma,*

Lalaki nga Anak ni Alma;
Anti-Nephi-Lehi, Dagiti;
Helaman, Lalaki nga Annak ni

Iti Libro ni Mormon, ti inauna a lalaki nga anak ni Alma, lalaki nga anak ni Alma (Alma 31:7). Propeta ken dadaulo ti buyot ni Helaman.

Intalek ni Alma iti anakna a ni Helaman dagiti kasuratan dagiti taona ken dagiti pinanid dagiti Jaredite, **Alma** 37:1–2, 21. Binilin ni Alma ni Helaman a mangituloy a mangsurat iti pakasariatan dagiti taona, **Alma** 45–62. Bina-ngon manen ni Helaman ti Simbaan, **Alma** 45:22–23. Tinarigagayan ti dua ribu nga agtutubo a mannakigubat nga Ammonite ni Helaman nga agbalin a panguloda, **Alma** 53:19, 22. Nakirangget ni Helaman ken ti bassit a bilang dagiti Ammonite kadagiti Lamanite ket sinalakniban ida ti pammati, **Alma** 57:19–27.

HELAN, LALAKI NGA ANAK NI ARI BENJAMIN. *Kitaen met ti Benjamin, Ama ni Mosiah*

Iti Libro ni Mormon, maysa kadagiti tallo a lalaki nga annak ni Ari Benjamin (Mosiah 1:2–8).

HELAN, LALAKI NGA ANAK NI HELAMAN

Ti propeta ken paraisurat iti Libro ni Mormon a nangisuro kadagiti Nephte. Apo ni Alma nga Ub-ubing ken ama dagiti Nephte a naikkan iti bileg kadagiti amin nga elemento (Hel. 5–10). Kaduana ni Nephte nga anakna, insurat ni Helaman ti Libro ni Helaman.

Ti libro ni Helaman: Iladawan dagiti kapitulo 1–2 ti panawen ti dakkel a riribuk iti politika. Naisurat kadagiti kapitulo 3–4 a nagkappia idi agangay da Helaman ken Moronihah, kapitan ti buyot a Nephte. Nupay kasta, iti baet ti panangidaulo dagitoy dua a nasayaat a tao, nagbalin a nadangkeng dagiti tao. Kadagiti kapitulo 5–6 tinallikudan ni Nephte ti pangukoman, a kas iti inaramid ni lelongna nga Alma, tapno mangisuro kadagiti tao. Nagbabawi dagiti tao. Nupay

15 a tawen babaen ti kararag ken pammati (2 Ari 20:1–7). Nabunga ti umuna a paset ti panagturayna, ngem ti panang-suppiatna iti ari ti Asiria (2 Ari 18:7) nagbunga iti dua a panangraut ti Asiria: nailadawan ti immuna iti Isa. 10:24–32. Iti maikadua nga iraraut, insalakan ti anghel ti Apo ti Jerusalem (2 Ari 19:35).

HIMNI. *Kitaen met ti Mosiah, Lalaki nga Anak ni Benjamin; Mosiah, Lallaki nga Annak ni*

Iti Libro ni Mormon, ti lalaki nga anak ni Ari Mosiah. Napan ni Himni ken dagiti kabsatna a lallaki kadagiti Lama-nite (Mosiah 27:8–11, 34–37; 28:1–9).

HIMNO. *Kitaen met ti Agkanta; Musika*

Ti kanta a pagdayaw iti Dios.

Kinanta dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol ti himno sakbay a natay ti Apo iti Getsemani, **Mat.** 26:30. Binilin ti Apo ni Emma Smith nga agpili kadagiti sagrado a himno, **DkK** 25:11. Kararag kaniak ti kanta dagiti nalinteg, ket masungbatanto babaen ti bendision kadagiti uloda, **DkK** 25:12. Dayawen ti Apo babaen ti kankanta ken ti musika, **DkK** 136:28.

HOSANA

Balikas iti Hebreo a kayatna a sawen “isalakannakami koma” ken maar-aramat a pagdayaw ken pagdawat.

Iti Piesta iti Tabernakulo, a nakarambakan iti panangwayawaya ti Apo iti Israel iti naikari a daga, inkankanta dagiti tao dagiti balikas iti Salmo 118 ket inwaywayda dagiti bulong ti palaspas. Iti naballigian nga iseserrek ti Apo iti Jerusalem, inyikkis ti adu a tao ti “Hosana” ket indarnapda dagiti palaspas a pagnaan ni Jesus, a pangipakitada iti pannakaawatda a ni Jesus met laeng ti Apo a nangwayawaya iti Israel iti napalabas, Sal. 118:25–26; Mat. 21:9, 15; Mar. 11:9–10; Jn. 12:13). Nailasin dagiti tao ni Cristo nga isu ti nabayagen nga inur-urayda a Mesias. Nagbalin a pangrambak iti Mesias iti amin a tawen ti *Hosana* (1 Ne. 11:6; 3 Ne. 11:14–17). Nai-

raman ti pukkaw a hosana iti panna-kaidaton ti Templo ti Kirtland (EUA) ket paset itan ti panangidaton kadagiti baro a templo (**DkK** 109:79).

HUDIO. *Kitaen met ti Israel; Juda*

Dagiti Hudio mabalinda nga (1) an-annabo ni Juda, maysa kadagiti sangapulo-ket-dua nga annak a lallaki ni Jacob, (2) a nagkauna a tattao iti akin-abagatan a pagarian ti Juda, wenno (3) tattao a sumursurot iti relihion, kita ti panagbiag, ken kannawidan a Juda ngem mabalin wenno saanda a nayanak a Hudio. Nakairuamen ti panangaramat iti balikas a *Hudio* a mangitudo kadagiti amin nga an-annabo ni Jacob, ngem biddut daytoy. Maiturong la koma kadagiti adda iti pagarian a Juda wenno, nangruna kadagitoyen, kadagiti tribu ni Juda ken dagiti kaduana.

Dinto umadayo ti setro ken Juda agingga a dumteng ni Silo, **Gen.** 49:10. Ti ebanghelio ni Cristo ti pannkabalina ti Dios a mangisalakana, umuna dagiti Hudio, **Rom.** 1:16. Mangpatanorto ti Apo a Dios iti propeta manipud kadagiti Hudio—uray pay ti Mesias, **1 Ne.** 10:4. Idi agtaud ti libro iti ngiwat ti Hudio, nadalus ken natarnaw dagiti banag, **1 Ne.** 14:23. Maiwaraswarasto dagiti Hudio kadagiti amin a pagilian, **2 Ne.** 25:15. Dagiti Hudio ti nagkauna a natulagan a tattaok, **2 Ne.** 29:4. Mangruginto a mamati dagiti naiwaraswaras a Hudio ken ni Cristo, **2 Ne.** 30:7. Di patien dagiti Hudio ti bato a mabalin a bangonenda, **Jacob** 4:14–16. Addanto sabali a saksi dagiti Hudio a ni Jesus ti talaga a Cristo, **Morm.** 3:20–21. Duada a propeta a mapatanorto iti pagilian dagiti Hudio kadagiti maudi nga aldaw, **DkK** 77:15. Awaganyo amin a pagilian, umuna dagiti Gentil, sa dagiti Hudio, **DkK** 133:8. Nakaronto ti panagrigat dagiti Hudio kadagita nga aldaw, **JS—M** 1:18.

HYDE, ORSON

Kameng ti umuna a Korum ti Sangapulo-ket-dua nga Apostol iti daytoy a dispensasion (**DkK** 68:1–3; 75:13; 102:3;

124:128–129). Adu a mision a para iti Simbaan ti inaramidna, a pakaibilangan ti pannakaidaton ti Nasantuan a Daga idi 1841 para iti panagsubli dagiti Hudio.

IDADANES, PANANGIDADANES.

Kitaen met ti Kinarigat

Mangparnuay iti sakit ti nakem wenno saem kadagiti sabali gapu iti pammati wenno kasasaadda iti gimong; riribuken wenno irurumen.

Nagasat dagiti maidadaness gapu iti kinalinteg, **Mat.** 5:10 (3 Ne. 12:10). Ikararaganyo dagiti mamadpadakes ken mangidadanes kadakayo, **Mat.** 5:44 (3 Ne. 12:44). Gapu ta baknangda, idadanessa dagiti napakumbaba, **2 Ne.** 9:30 (28:12–13). Saan a maungaw dagiti nalinteg a mangnamnama ken ni Cristo iti baet ti amin a panangidadanes, **2 Ne.** 26:8. Amin dagitoy a banag ipaayandaka iti padas, **DkK** 122:7.

IKAKALILIS. *Kitaen met ti*

Pannakaisubli ti Ebanghelio;
Yaalsa

Itatallikud dagiti tao iti kinapudno, nga isu ti Simbaan wenno iti intero a pagilian.

Ikakalilis ti kaaduan: Nasken a salakniban ti Israel ti puspusoda a sumiasi iti Apo, **Deut.** 29:18. No awan ti parmata, mapukaw dagiti tao, **Prov.** 29:18. Dinadaelda ti agnanayon a katulagan, **Isa.** 24:5. Sinaplit ti angin dayta a balay, ket narba, **Mat.** 7:27. Masdaawak iti lakayo a sumurot iti sabali nga ebanghelio, **Gal.** 1:6. Nangrugida iti nasayaat a dana ngem napukawda iti ngalayna, **1 Ne.** 8:23 (1 Ne. 12:17). Kalpasan ti panangramanda iti bunga, nagtatarayda a kimmamang iti maiparrit a dana, **1 Ne.** 8:28. Nagbalin a lap-ped kadagiti di mamatpati ti ikakalilis dagiti Nephite, **Alma** 4:6–12. Adu a kameng ti simbaan ti pimmalanguad ket pinarparigatda dagiti dadduma a kameng, **Hel.** 3:33–34 (Hel. 4:11–13; 5:2–3). No parang-ayen ti Apo dagiti taona, patangkenenda no dadduma ti puspusoda ket malipatanda, **Hel.** 12:2;

13:38. Pinatangken dagiti Nephite ti puspusoda ket natnagda iti pannakabalin ni Satanas, **3 Ne.** 2:1–3. Impadto ni Moroni ti maipanggep iti ikakalilis iti ud-udina nga aldaw, **Morm.** 8:28, 31–41. Sumarunonto iti ikakalilis ti Maikadua a Yaay, **DkK** 1:13–16.

Ikakalilis dagiti nagkauna a Kristiano a simbaan: Umasideg kaniak dagitoy a tao babaen ti ngiwatda, **Isa.** 29:10, 13. Sal-lukobanto ti sipngget ti daga, **Isa.** 60:2. Mangparnuayto ti Apo iti panagbisin a makangngeg kadagiti balikas ti Apo, **Am.** 8:11. Addanto dagiti tumpuar a sinsinan Cristo ken sinsinan propeta, **Mat.** 24:24. Umayto dagiti narungsot a lobo kadakayo, **Ara.** 20:29. Masdaawak iti lakayo a pumanaw kenkuana, **Gal.** 1:6. Addanto itatallikud sakbay ti Maikadua a Yaay, **2 Tes.** 2:3. Sumagmamano a tattao ti agbasol maipanggep iti kinapudno, **2 Tim.** 2:18. Sumagmamano a tattao ti addaan iti kinadios ngem dida bigbigen ti bileg nga adda iti daytoy, **2 Tim.** 3:5. Dumtengto ti panawen a di ipangag dagiti tao ti pudno a doktrina, **2 Tim.** 4:3–4. Addanto dagiti sinsinan propeta ken sinsinan mannursuro kadagiti tao, **2 Ped.** 2:1. Adda dadduma a tattao a di mangipangag iti maymaysa nga Apo a Dios, **Jd.** 1:4. Sumagmamano a tattao nga agkuna nga apostolda uray no saan, **Apoc.** 2:2. Nakita ni Nephi ti panakabukel ti nabileg ken makarimon a simbaan, **1 Ne.** 13:26. Naitublak dagiti Gentil ket nagbangonda iti adu a simbaan, **2 Ne.** 26:20. Immadayoda manipud kadagiti ordinansak ken dinadaelda ti agnanayon a katulagak, **DkK** 1:15. Sallukoban ti sipngget ti daga ket nabengbeng ti kinasipngget iti panunot dagiti tao, **DkK** 112:23. Naibaga ken ni Joseph a biddut amin a simbaan; nakayakay ti puspusoda iti Dios, **JS—P** 1:19.

IMDENGAN. *Kitaen met ti*

Agtungpal, Kinamanagtungpal,
Natulnog; Lapayag

Dumnggeg ken agtungpal iti timek wenno pannursuro ti Apo.

Mangbangonto ti Apo iti propeta a kas kenkuana, ket ipangagyonto, **Deut.** 18:15. Nasaysayaat ti dumngeg ngem iti nalulukmeg a baka a maisakripisio, **1 Sam.** 15:20–23. Ditayo inimdengan dagiti katulongan ti Apo, dagiti propeta, **Dan.** 9:6. Saan a maungaw dagiti nalinteg a dumngeg kadagiti balikas dagiti propeta, **2 Ne.** 26:8. No saankayo a dumngeg iti timek ti naimbag a pastor, saannakayo a karnero, **Alma** 5:38 (Hel. 7:18). Dumngegkayo, dakayo a tat-tao ti simbaanko, **DkK** 1:1. Malawlawan gan dagiti dumngeg iti timek ti Espiritu ket umasidegda iti Ama, **DkK** 84:46–47. Nabuntogda a dimngeg iti timek ti Apo: ngarud, nabuntog Isuna a dumngeg kadagiti kararagda, **DkK** 101:7–9. Madusa dagiti saan a dumngeg kadagiti bilin, **DkK** 103:4 (Moises 4:4).

IMON, PANAGIMON. *Kitaen met ti Apal*

Kas naaramat iti nasantuan a kasuratan, dua ti kayat a sawen ti balikas nga imon: (1) napasnek ken managrikna ken napnuan rikna maipanggep iti maysa wenno banag, ken (2) naapal iti sabali wenno managipapan nga amangan no gunggundawayan dagiti sabali.

Maaddaan iti napasnek a rikna: Siak ti Apo manangimonak a Diosmo, **Ex.** 20:5 (Deut. 5:9; 6:15; Mosiah 11:22). Naimonak para iti nasantuan a naganko, **Eze.** 39:25. Agimonak para iti Jerusalem ken iti Zion, **Zac.** 1:14.

Agbalin a naapal wenno managipapan: Ti imon isu ti kinarungsot ti lalaki, **Prov.** 6:32–35. Nagimon ni Akis iti anakna, **Ether** 9:7. Uksobanyo ti bagbagiyo iti panagil-ilem ken panagdandanagyo, **DkK** 67:10.

IMPASNGAY. *Kitaen met ti Annak ni Cristo; Bugbugtong; Lallaki ken Babbai nga Annak ti Dios; Maipasngay Manen, Naipasngay ti Dios*

Maipasngay. Ti mangipasngay isu ti panagpasngay, panagparsua, wenno panagparnuay. Kadagiti nasantuan a kasuratan, masansan a kayat a sawen

dagiti balikas ti pannakaipasngay iti Dios. Nupay ni la Jesucristo ti Bugbugtong nga Anak ti Ama iti lasag, amin a tao naespirituan nga anak ni Cristo babaen ti panangawatda kenkuana, panangtungpalda kadagiti bilinna, ken panagbalinda a baro a tao babaen ti bileg ti Espiritu Santo.

Pinutotka ita nga aldaw, **Sal.** 2:7 (Ara. 13:33; Heb. 1:5–6; 5:5). Adda iti bugbugtong nga anak ti Ama ti gloriana, **Jn.** 1:14 (2 Ne. 25:12; Alma 12:33–34; DkK 76:23). Ay-ayaten unay ti Dios ti lubong isu nga intedna ti Bugbugtong nga Anakna, **Jn.** 3:16 (DkK 20:21). Impasngay a naespirituan ni Cristo dagiti taona, **Mosiah** 5:7. Dagiti naipasngay babaen ti Apo ti Simbaan ti Inauna, **DkK** 93:22.

IMPERIO TI ROMA. *Kitaen met ti Roma*

Ti imperio ti nagkauna a Roma. Iti panawen dagiti apostol, ti Imperio ti Roma ti kabilgan iti lubong. Sakupna amin dagiti karayan Euprates, Danube, ti Rhine, ti Atlantiko, ken ti disierto ti Sahara. Nagbalin ti Palestina ti estado a kliente idi 63 s.c., idi pinarmek ni Pompeo ti Jerusalem. Nupay inikkan dagiti Romano dagiti Hudio iti adu a gundaway, kinagura dagiti Hudio dagiti Romano ket kanayonda nga umalsa.

Inaramat ni Pablo, ti makipagili a Romano, ti Griego, ti kangrunaan a maar-aramat a pagsasao iti imperio, a pangisaknap iti ebanghelio iti intero nga imperio.

Ited ken ni Cesar ti kukua ni Cesar, **Mat.** 22:17–22. Impakaasi ni Pablo ti kalinteganna kas makipagili a Romano, **Ara.** 16:37–39 (Ara. 22:25–29).

IMPIERNO. *Kitaen met ti Pannakailunod; Ipatatay, Naespirituan nga; Sairo; Lallaki nga Annak ti Manangdadael*

Dua ti ibaga ti paltiiing iti ud-udina nga aldaw maipanggep iti impierno. Umu-na, isu ti temporario a pagnaedan iti lubong dagiti espiritu para kadagiti nasukir idi sibibiagda. Kaawatanna daytoy

nga adda gibus ti impierno. Maisuro ti ebanghelio kadagiti espiritu sadiay, ket kalpasan ti panagbabawida mapagungarda iti agpang ti gloria a pakai-karianda. Dagiti saan nga agbabawi, ngem saan met lallaki nga annak ti manangdadael, agtalinaedda iti impierno iti unos ti Millennium. Kalpasan dagitoy rinibu a tawen a panagtutuok, mapagungardanto iti telestial a gloria (DkK 76:81–86; 88:100–101).

Maikadua, daytoy ti permanente a lugar kadagiti saan a nasubbot iti pannubbot ni Jesucristo. Kaawatanna daytoy a permanente ti impierno. Para daytoy kadagiti naduktalan a “narugit latta” (DkK 88:35, 102). Daytoy ti lugar a pagindegan ni Satanas, dagiti anghelna, ken dagiti lallaki nga annak ti manangdadael—dagiti nangilibak iti Anak kalpasan ti panangibaga ti Ama—iti agnanayon (DkK 76:43–46).

Itudo no dadduma ti nasantuan a kasuratan ti impierno a kasakinruar a sipnget.

Saanto a mabati ti kararua ni David iti impierno, **Sal.** 16:10 (Sal. 86:13). Mapanka iti impierno, iti apuy a dinto kano man maiddep, **Mar.** 9:43 (Mosiah 2:38). Intangad ti baknang nga adda iti impierno ti matana, iti nalaus a rigatna, **Luc.** 16:22–23 (DkK 104:18). Inruar ti patay ken ti impierno dagiti natay, **Apoc.** 20:13. Adda naisagana a lugar, wen, kas iti daya nakaam-amak nga impierno, **1 Ne.** 15:35. Itden ti pagayatn ti lasag iti espiritu ti sairo ti pannakabalin a mangadipen kadatayo iti impierno, **2 Ne.** 2:29. Insagana ni Cristo ti dalan a pannakasubbottayo manipud iti patay ken impierno, **2 Ne.** 9:10–12. Agnanayon a matutuok dagiti agtalin-naed a narugit, **2 Ne.** 9:16. Kinusit ti sairo dagiti kararuada ket inturonnga ida a siaannad iti impierno, **2 Ne.** 28:21. Sinubbot ni Jesus ti kararuak manipud iti impierno, **2 Ne.** 33:6. Wayawayaanyo ti bagbagiyo iti saem ti impierno, **Jacob** 3:11. Kawar ti impierno ti adipen ti sairo ken panangiturongna iti pannakadadael, **Alma** 12:11. Maibelleng dagiti nadangkis iti ruar a nasipnget agingga

iti kanito a panagungarda, **Alma** 40:13–14. Ad-adda a nakalkaldaang no maki-pagnaed dagiti narugit iti Dios ngem iti impierno, **Morm.** 9:4. Ti pannusa nga itden ti imak awan pagpatinggaanna a pannusa, **DkK** 19:10–12. Naisagana ti impierno a para iti sairo ken dagiti anghelna, **DkK** 29:37–38. Maisalakan iti patay ken iti kawar ti impierno dagiti mangbigbig iti Dios, **DkK** 138:23.

INA. *Kitaen met ti Eva; Kaamaan; Nagannak*

Sagrado nga awag iti babai a nangipasnagay wenna nagtaraken iti ubbing. Tumulong dagiti inna iti plano ti Dios a mangted iti matay a bagi kadagiti espiritu nga annak ti Dios.

Ninaganan ni Adan ti asawana iti Eva, gapu ta isu ti ina dagiti isu amin a nabag, **Gen.** 3:20 (Moises 4:26). Dayawem ti amam ken ti inam, **Ex.** 20:12 (Ef. 6:1–3; Mosiah 13:20). Diak bay-an ti paglintergan ti inam, **Prov.** 1:8. Ti maag a tao laisenna ti inana, **Prov.** 15:20 (Prov. 10:1). Dika laisen ti inam intono bumaket, **Prov.** 23:22. Bimmangon dagiti anakna ken ti asawana ket inawaganda iti naingasatan ket indaydayaw ti asawana, **Prov.** 31:28. Nagtakder ti ina ni Jesus iti abay ti krus, **Jn.** 19:25–27. Dua ribu a mannakigubat a Lamanite ti insuro dagiti innada, **Alma** 56:47 (Alma 57:21). Maibilang ti nagloriaan nga Inatayo nga Eva kadagiti naindaklan ken maingel nga insuro ti Apo iti lubong dagiti espiritu, **DkK** 138:38–39.

INANA. *Kitaen met ti Aldaw a Panaginana; Kappia*

Ti panangsagrap iti kappia ken wayawaya manipud iti parikut ken didigra. Inkari ti Apo daya nga inana kadagiti napudno a pasurotna bayat daytoy a biag. Insaganana met ti lugar a paginanaanda iti sumuno a biag.

Kuyogenkayto, ket paginanaenkayto, **Ex.** 33:14. Umaykayo kaniak, dakayo amin nga adda dadagsenna, ket paginanaenkayonto, **Mat.** 11:28–29. Nagtrabahokami tapno makastrekdanto iti

paginanaanna, **Jacob** 1:7 (Heb. 4:1–11). Siasino man nga agbabawi ket sumrek-to dagitoy iti paginanaak, **Alma** 12:34. Aduda, aglaplapusanan ti kaaduda a napatarnaw, ken simrek iti paginanaan ti Apo, **Alma** 13:12–16. Iti paraiso ti panaginana a kasasaad, **Alma** 40:12 (**Alma** 60:13). Awan ti makastrek iti paginanaanna malaksid kadakuada a nanglaba iti kawesda iti darak, **3 Ne.** 27:19. Ipakdaarmo ti panagbabawi kadagitoy a tao, tapno kaduamto ida nga aginana iti pagarian ti Amak, **DkK** 15:6 (**DkK** 16:6). Aginanan to dagiti matay iti trabahoda, **DkK** 59:2 (**Apoc.** 14:13). Daytoy a panaginana ti Apo ti pakabuklan ti dayagna, **DkK** 84:24.

INAUNA. *Kitaen met ti Jesucristo;*
Saguday ti Pannakayanak

Iti panawen dagiti nagkauna a patriark, inawat ti inauna nga anak a lalaki ti saguday ti pannakayanak (**Gen.** 43:33) isu a tinawidna ti panangidaulo iti kamaan kalpasan ti ipapatay ti ama. Nasken a maikari ti inauna nga agtakem iti daytoy a pagrebbengan (**1 Cro.** 5:1–2) ken mapukawna ti saguday ti pannakayanakna babaen ti kinakillo.

Babaen ti paglintegang ni Moises, maibilang ti inauna nga anak nga agpaay iti Dios. Awaten ti inauna ti mamindua a bingay ti kukua ti amana (**Deut.** 21:17). Kalpasan ti ipapatay ti amana, pagrebbenganna a taripatuen ti inana ken dagiti kabsatna a babbai.

Agpaay met iti Dios ti lalaki nga inauna nga anak dagiti ayup. Naaramat a daton dagiti nadalus nga ayup, idinto a masubbot wenno mailako wenno mapapatay dagiti narugit nga ayup (**Ex.** 13:2, 11–13; **34:19–20**; **Lev.** 27:11–13, 26–27).

Isimbolo ti inauna ni Jesucristo ken ti naindagaan a naespirituan a panagserbina, a mangipalagip kadagiti tao a dumtengto ti naindaklan a Mesias (**Moises** 5:4–8; 6:63).

Ni Jesus ti inauna kadagiti espiritu nga annak ti Nailangitan nga Amatayo, ti Bugbugtong nga anak ti Ama iti lasag, ken immuna a nangungar kadagiti natay iti panagungar (**Col.** 1:13–

18). Agbalin a kameng dagiti napudno a Santo iti Simbaan ti Inauna iti agnayanon (**DkK** 93:21–22).

Itedmonto kaniak ti inauna kadagiti lallaki nga annakmo, **Ex.** 22:29. Pasan-tuek amin dagiti inauna iti Israel, **Num.** 3:13. Agbalin nga isu ti inauna kadagiti adu a kakabsat, **Rom.** 8:29. Inyegna ti inauna nga anak iti lubong, **Heb.** 1:6. Isuda dagiti Simbaan ti Inauna, **DkK** 76:54, 94. Naitalek kaniak manipud kadagiti amma, uray pay ti kalintegang ti inauna, **Abr.** 1:3.

INOSENTE. *Kitaen ti Kinainosente,*
Inosente

IPAPATAY, MAIKADUA NGA.

Kitaen ti Ipapatay, Naespirituan nga

IPAPATAY, NAESPIRITUAN

NGA. *Kitaen met ti* Lallaki nga Annak ti Manangdadael; Impierno; Pannakailunod; Pannakaisalakan; Pannakatnag da Adan ken Eva; Sairo

Pannakaisina manipud iti Dios ken dagiti bilegna; pannakatay a kas kadagiti banag maipanggep iti kinalinteg. Nagsagaba ni Lucifer ken ti maikatlo a paset ti pangien iti langit iti naespirituan nga ipapatay idi napagtalawda iti langit (**DkK** 29:36–37).

Nayam-ammo ti naespirituan nga ipapatay iti lubong babaen ti pannakatnag ni Adan (**Moises** 6:48). Dagiti nabiag nga addaan iti dakes a pampunot, balikas, ken aramid ti natay a naespirituan bayat ti panagbiagda iti daga (**1 Tim.** 5:6). Babaen ti pannubbot ni Jesucristo ken iti panagtungpal kadagiti pagbatayan ken ordinansa ti ebanghelio, mabalin a mapunas ti basol dagiti lallaki ken babbai ket mailiklikda iti naespirituan nga ipapatay.

Mapasamak met ti naespirituan nga ipapatay kalpasan ti ipapatay ti bagi. Agpadanto a makedngan dagiti nagungar a tao ken ti sairo ken dagiti anghelna. Agsagrpto iti naespirituan nga ipapatay dagiti dinduso a nangsuppiat iti lawag ken kinapudno ti ebanghelio.

Masansan a maawagan daytoy nga ipapatay iti maikadua nga ipapatay (Alma 12:16; Hel. 14:16–19; DkK 76:36–38).

Maisinanto dagiti agar-aramid iti dakes, **Sal.** 37:9. Patay ti nailubongan a panag-pampanunot, **Rom.** 8:6 (2 Ne. 9:39). Palneden ti derrep dagiti tao iti pakadadaelanda, **1 Tim.** 6:9. Yeg ti basol ti patay, **San.** 1:15. Isu nga agbabawi saanto a madangran iti maikadua nga ipapatay, **Apoc.** 2:11. Iti kasta awan ti bileg ti maikadua nga ipapatay, **Apoc.** 20:6, 12–14. Addanto lugar dagiti nadangkes iti dan-aw nga apuy ken asup-re; nga isu ti maikadua nga ipapatay, **Apoc.** 21:8 (DkK 63:17–18). Siwayawaya dagiti tao nga agpili iti wayawaya ken biag nga agnanayon wenno mangpili iti pannakaadipen ken ipapatay, **2 Ne.** 2:27 (2 Ne. 10:23; Alma 29:5; Hel. 14:30–31). Insagana ti Dios ti dalan a paglibasantayo iti patay ken impierno, **2 Ne.** 9:10. Wayawayaanyo ti bagbagiyo iti saem ti impierno tapno saankayo nga agsagaba iti maikadua nga ipapatay, **Jacob** 3:11. Kabusor ti Dios ti kadawyan a tao, **Mosiah** 3:19. Sapay koma ta itden kadakayo ti Apo ti panagbabawi tapno saanyo a sagabaen ti maikadua nga ipapatay, **Alma** 13:30. Napawlawlan ni Alma iti awan inggana a kawar ni patay, **Alma** 36:18. Matay dagiti nadangkes gapu kadagiti banag maipapan iti kinalinteg, **Alma** 40:26 (Alma 12:16). Inyeg ti pannakatnag ti amin a tao ti naespirituan a pannakatay, **Alma** 42:9 (Hel. 14:16–18). Idi natnag ni Adan, natay iti naespirituan, **DkK** 29:40–41, 44.

IPAPATAY, NAINDAGAAN NGA.

Kitaen met ti Panagungar;

Pannakaisalakan; Pannakatnag da

Adan ken Eva; Patay, Pannakatay

Ti panagsina ti bagi ken ti espiritu. Inyeg ti Pannakatnag ti pannakatay ken ipapatay iti daga (2 Ne. 2:22; Moises 6:48). Pinarmek ti pannubbot ni Jesucristo ti ipapatay tapno mapagungarto ti tunggal maysa (1 Cor. 15:21–23). Libre a sagut ti panagungar iti amin a tao nagaramidda man iti nasayaat wenno dakes iti daytoy a biag (Alma

11:42–44). Maminsan laeng a matay ti bagi ti tunggal tao ta no nagungartayon, saanen a matay pay ti bagitayo (Alma 11:45).

Mapukawto amin a lasag, ket agsublinto manen ti tao iti tapok, **Job** 34:15. Napateg iti imatang ti Apo ti ipapatay dagiti Santona, **Sal.** 116:15. Agsubli ti tapok iti daga, ket agsubli ti espiritu iti Dios, **Ecl.** 12:7. Dimteng ti patay babalen ti tao, **1 Cor.** 15:21. Iggem ti Mangisalakan dagiti tulbek ti impierno ken patay, **Apoc.** 1:18. Awanton ti patay, wenno leddaang, **Apoc.** 21:4. Matay amin a tao, **2 Ne.** 9:6, 11 (Alma 12:24). Pulos a dida kinita ti patay iti nakaamamak, **Alma** 27:28. Inlawlawag ni Alma ti kasasaad ti kararua iti nagbaetan ti patay ken ti panagungar, **Alma** 40:11. Saanto a matay dagiti matay kaniak, **DkK** 42:46. Maimbaganto dagiti saan a maituding a matay, **DkK** 42:48. Penkenkayonto iti amin a banag uray pay iti patay, **DkK** 98:14. Agsublikanto iti tapok, **Moises** 4:25. Natnag ni Adan, ket iti pannakatnagna immay ni patay, **Moises** 6:48.

IPATARUS

Mangipeksa iti kaipapanan ti kapanunotan a naited iti maysa a pagsasao iti umisu a kaibatuganna iti sabali a pagsasao (Mosiah 8:8–13; PP 1:8). Kadagiti nasantuan a kasuratan masansan a makuna a kasagut manipud iti Dios (Alma 9:21; DkK 8; 9:7–9). Mabalinnay pay a kunaen no dadduma a pasayaaten wenno aturen ti agdama a patarus iti pagsasao wenno mangisubli iti napukaw a tekstong (DkK 45:60–61). Nabillin ni Joseph Smith a mangaramid iti pammaregta a patarus ti Biblia ni Ari Santiago (DkK 42:56; 76:15).

Ni Joseph Smith addaan iti bileg nga agipatarus babaen ti kaasi ti Dios, babaen ti bileg ti Dios, **DkK** 1:29. Addanka iti sagut nga agipatarus, **DkK** 5:4. Ikkanka iti sagut, no tarigagayam kaniak, nga agipatarus, **DkK** 6:25. Inikkan ti Dios ni Joseph Smith iti bileg a naggapu iti ngato a mangipatarus iti

Libro ni Mormon, **DkK** 20:8. Babaen ti Urim ken Tumim impatarusko ti sumagmamano kadagiti balikas, **JS—P** 1:62 (Mosiah 8:13; 28:13).

ISAAC. *Kitaen met ti Abraham*

Ti patriarka iti Daan a Tulag. Milagro ti pannakaipasngayna kada Abraham ken Sara (Gen. 15:4–6; 17:15–21; 21:1–8). Kaarngi ti tallugod ni Abraham a mangidaton ken ni Isaac ti Dios ken ti Bugbugtong nga Anakna (Jacob 4:5). Ni Isaac ti nagtawid kadagiti kari iti katulagan ni Abraham (Gen. 21:9–12; 1 Ne. 17:40; **DkK** 27:10).

Nayanak ni Isaac, **Gen.** 21:1–7. Maidaton iti bantay Moria, **Gen.** 22:1–19 (**DkK** 101:4). Naasawaan, **Gen.** 24. Nakilangen kadagiti annakna a lallaki, **Gen.** 27–28:9. Naawatna ti pannakaitan-ok a kadua da Abraham ken Jacob, **DkK** 132:37 (Mat. 8:11).

ISACAR. *Kitaen met ti Israel; Jacob, Lalaki nga Anak ni Isaac*

Ti anak da Jacob ken Lea iti Daan a Tulag (Gen. 30:17–18; 35:23; 46:13). Nagbalin dagiti an-annabona a maysa kadagiti sangapulo-ket-dua a tribu ti Israel.

Ti tribu ni Isacar: Masarakan ti bendision ni Jacob ken ni Isacar iti Gen. 49:14–15. Kalpasan ti panagsimpada iti Canaan, inawat ti tribu ti sumagmamano kadagiti kabaknangan a daga iti Palestina, a pakairamanan ti tanap ti Esdraelon. Ad-da iti beddeng ni Isacar ti sumagmamano a napateg a lugar iti pakasaritaan ti Hudio, pagarigan ti Carmel, Megiddo, Dothan, Gilboa, Jezreel, Tabor, ken Nazaret (Jos. 19:17–23).

ISAIAS

Ti propeta iti Daan a Tulag a nagipadto iti nagbaetan ti 740–701 s.c. Kas pangulo a mamagbaga ni Ari Hezekias, napigsa ti pangawis ni Isaias iti rehion ken iti politika.

Ad-adu ti panangadaw ni Jesus iti balikas ni Isaias ngem iti asino man a propeta. Masansan met nga inadawan da Pedro, Juan ken Pablo iti Baro a Tulag. Linaon ti Libro ni Mormon ken ti

Doktrina ken Katulagan ti ad-adu nga adaw manipud ken ni Isaias ngem kadagiti sabali a propeta ket dakdakkel ti tulong daytoy iti panangawat ken ni Isaias. Insuro ni Nephi dagiti taona babaen dagiti sinurat ni Isaias (2 Ne. 12–24; Isa. 2–14). Imbaga ti Apo kadagiti Nephi a “naindaklan dagiti balikas ni Isaias” ken matungpal amin nga impadto ni Isaias (3 Ne. 23:1–3).

Ti libro ni Isaias: Ti libro iti Daan a Tulag. Adu kadagiti padto ni Isaias ti maipanggep iti yaay ti Mannubbot, iti naindagaan a pagrebbenganna (Isa. 9:6) ken kas Naindaklan nga Ari iti maudi nga aldaw (Isa. 63). Impadtona pay ti maipanggep iti masakbayan ti Israel.

Prologo ti sibubukel a libro ti umuna a paset. Iparipirip ti Isaias 7:14; 9:6–7; 11:1–5; 53:1–12 ken 61:1–3 ti mision ti Mangisalakan. Maipanggep digiti kapitulo 2, 11, 12, ken 35 kadagiti pasamak iti ud-udina nga aldaw, iti panakaisublinto ti ebangelio, maumong ti Israel, ket agbukarto a kasla rosas ti mawaw a daga. Laonen ti kapitulo 29 ti padto iti yaay ti Libro ni Mormon (2 Ne. 27). Ipakdaar dagiti kapitulo 40–46 a nabilbileg ni Jehova a kas pudno a Dios ngem kadagiti didiosen dagiti amatapati a pagano. Maipanggep dagiti nabati a kapitulo 47–66 kadagiti pasamak iti maudi a pannakaisubli ti Israel ken ti pannakabangon ti Zion, a pannakipagnaed ti Apo kadagiti taona.

ISMAEL, KATUGANGAN NI

NEPHI. *Kitaen met ti Lehi, Ama ni Nephi*

Ti tao iti Libro ni Mormon a, kaduana ti kaamaanna, kimmuyog iti kaamaan ni Lehi a nakipagdaliasat iti naikari a daga.

Nagsubli da Nephi ken dagiti kabsatna iti Jerusalem ket ginutugotna ni Ismael ken ti kaamaan daytoy a mangkuyog kada Lehi ken ti kaamaanna iti naikari a daga, **1 Ne.** 7:2–5. Nagiinnasawa ti dua a kaamaan, **1 Ne.** 16:7. Natay ni Ismael iti langalang, **1 Ne.** 16:34.

ISMAEL, LALAKI NGA ANAK NI**ABRAHAM.** *Kitaen met ti*

Abraham; Hagar

Iti Daan a Tulag, anak da Abraham ken Hagar, ti Egipsio a katulongan ni Sara (Gen. 16:11–16). Inkari ti Apo kada Abraham ken Hagar nga agbalin ni Ismael nga ama ti dakkel a pagilian (Gen. 21:8–21).

Dimteng ti katulagan babaen ni Isaac a saan ketdi a ni Ismael, **Gen.** 17:19–21 (Gal. 4:22–5:1). Binendisionan ti Dios ni Ismael nga agbalin a nabunga, **Gen.** 17:20. Timmulong ni Ismael a nangipumpun ken ni Abraham, **Gen.** 25:8–9. Nanaganan dagiti sangapulo-ket-dua nga annak a lallaki ni Ismael, **Gen.** 25:12–16. Natay ni Ismael, **Gen.** 25:17–18. Inasawa ni Esau ti anak a babai ni Ismael, ni Mahaleth, **Gen.** 28:9.

ISRAEL. *Kitaen met ti Abraham—*

Bukel ni Abraham; Jacob, Lalaki nga Anak ni Isaac; Panangako

Inted ti Apo ti nagan nga Israel ken ni Jacob, ti anak ni Isaac ken apoko ni Abraham iti Daan a Tulag (Gen. 32:28; 35:10). Mabalin nga itudo ti nagan nga Israel ni Jacob, dagiti an-annabona, wenno iti pagarian dagita nga an-annabo apaman a masakup iti panawen ti Daan a Tulag (2 Sam. 1:24; 23:3). Kalpasan ti panangidaulo ni Moises kadagiti annak ti Israel manipud iti panangadi-pen ti Egipto (Ex. 3–14), inturayan ida dagiti ukom iti uneg ti tallo gasut a tawen. Manipud ken ni Ari Saul, inturayan dagiti ari ti nagkaykaysa nga Israel agingga iti ipapatay ni Solomon, idi immalsa ti sangapulo a tribu ken ni Rehoboam tapno mangbukelda iti sabali a pagilian. Kalpasan ti pannakabingay ti pagarian ti Israel, tinaginayon dagiti akin-amianan a tribu, kas dak-dakkel a paset, ti nagan nga Israel, idinto a naawagan ti akin-abagatan a pagarian iti Juda. Maawagan met itan ti daga ti Canaan iti Israel. Iti sabali a bangir, pudno a mamati ken ni Cristo ti kayat a sawen ti pagilian (Rom. 10:1; 11:7; Gal. 6:16; Ef. 2:12).

Dagiti sangapulo-ket-dua a tribu ti Israel: Adda sangapulo-ket-dua nga annak a lallaki ti apo ni Abraham a ni Jacob, a nabaliwan ti naganna iti Israel. Naamammo dagiti an-annaboda a kas sangapulo-ket-dua a tribu ti Israel wenno annak ti Israel. Dagitoy dagiti sangapulo-ket-dua a tribu: Ruben, Simeon, Levi, Juda, Isacar, ken Zabulon (dagiti annak da Jacob ken Lea); Dan ken Neftali (annak da Jacob ken Bilha); Gad ken Aser (annak da Jacob ken Zilpa); Jose ken Benjamin (annak da Jacob ken Raquel) (Gen. 29:32–30:24; 35:16–18).

Inikkan ni Jacob ti tunggal pangulo ti tribu iti bendision sakbay a natay (Gen. 49:1–28). Para iti ad-adu a pakaammo, kitaen ti nagan ti tunggal anak ni Jacob.

Napukaw ni Ruben, ti inauna nga anak ni Jacob iti umuna nga asawana, ni Lea, ti bendision ti saguday ti pannakayanakna ken mamindua a paset ti tawidna gapu iti narugit nga aramid (Gen. 49:3–4). Napan ngarud ken ni Jose ti saguday ti pannakayanak, nga inauna nga anak ni Jacob iti maikadua nga asawana, ni Raquel (1 Cro. 5:1–2). Saan nga immawat ni Levi, a pinili ti Apo ti tribuna nga agserbi a kas ministro ti kinasaserdotena, iti tawid gapu iti naisangayan nga akemda a mangisuro kadagiti amin a tribu. Daytoy ti nakaipalubosan ti dua a pannakabagi ni Jose a maited kadagiti annak ni Jose, da Efraim ken Manases (1 Cro. 5:1; Jer. 31:9), a maibilang a kas naisina a tribu ti Israel (PJS, Gen. 48:5–6).

Nagbalin nga agturay dagiti kameng ti tribu ni Juda agingga ti yaay ti Mesias (Gen. 49:10; PJS, Gen. 50:24). Kadagiti naudi nga aldaw adda gundaway ti tribu ni Efraim a mangisaknap iti mensahe iti pannakaisubli ti ebanghelio iti lubong ken mangummong kadagiti nasinasina nga Israel (Deut. 33:13–17). Dumtengto ti panawen a babaen ti ebanghelio ni Jesucristo, addanto reb-bengen ni Efraim a mangidaulo iti panagkaykaysa dagiti amin a tribu ti Israel (Isa. 11:12–13; DKK 133:26–34).

Ti pannakasinasina ti Israel: Pinagsisina ken pinagsagaba ti Apo dagiti sanga-

pulo-ket-dua a tribu ti Israel gapu iti kinakillo ken yaalsada. Nupay kasta, inaramat ti Apo daytoy a panamagsi-sinana kadagiti napili a taona kadagiti pagilian iti lubong a mangbendision kadagita a pagilian.

Iwaraskayto kadagiti sabsabali a nasyon, **Lev.** 26:33. Iwarasnakanto ti Apo kadagiti amin nga ili, **Deut.** 28:25, 37, 64. Ibilinko ti pannakaikkatda kadagiti amin a pagarian iti daga, **Jer.** 29:18–19. Yakayakekto ti balay ti Israel kadagiti amin a pagilian, **Amos** 9:9 (Zac. 10:9). Naibaon ni Jesus kadagiti napukaw a karnero iti balay ti Israel, **Mat.** 15:24. Adda met sabali a karnerok nga awan iti daytoy a pagtarakan, **Jn.** 10:16. Maiwaraswarasto ti Israel iti amin a dagdaga, **1 Ne.** 22:3–8. Inadaw ni Jacob ti pangngarig ni Zeno iti mula ken balang a kayo ti olibo, **Jacob** 5–6. Mangrugi ti aramid ti Ama kadagiti nasayyasayya a tribu, **3 Ne.** 21:26.

Ti pannakaummong ti Israel: Maummongto ti balay ti Israel a sangsangkamaysa kadagiti maudi nga aldaw sakbay ti yaay ni Cristo (PP 1:10). Ummongen ti Apo dagiti taona nga Israel no awatenda ken tungpalenda dagiti bilinna.

Itag-aynanto ti wagayway ket umaydanto, **Isa.** 5:26. Iti dakkal a kaasi alaenkanto, **Isa.** 54:7. Maummongto ti Israel ken Juda kadagiti dagada, **Jer.** 30:3. Ummongento ti Apo ti balay ti Israel manipud kadagiti ili a nakaiwarasanda, **Eze.** 28:25. Iti dispensation ti pannakatungpal dagiti panawen ummongenna a maymaysa ti amin a banag ken ni Cristo, **Ef.** 1:10. Kalpasan ti pannakasinasina ti Israel, maummongdanto, **1 Ne.** 15:12–17. Ukkonento ti Apo amin a tao nga adda iti balay ti Israel, **1 Ne.** 19:16 (3 Ne. 16:5). Mawayawayaan-danto iti kasipngetan ket maammuan-danto a ti Apo ti Mangisalakanda, **1 Ne.** 22:12. Ummongen ken markaan ti Dios dagiti annakna, **1 Ne.** 22:25. Itunda dagiti pagilian dagiti Gentil ti Israel kadagiti daga a tawidda, **2 Ne.** 10:8 (3 Ne. 16:4). Maurnongto a maymaysa ti taok ken ti balikasko, **2 Ne.** 29:13–14. Matu-

dingan dagiti elder a mangummong kadagiti pili, **DkK** 29:7 (DkK 39:11). Ummongekto dagiti pilik, **DkK** 33:6. Aguummongkayo tapno maitedko kadakayo ti paglintegak ken tapno matalugadingankayo, **DkK** 38:31–33. Tuntonekto dagiti taok, nga adda iti balay ti Israel, **DkK** 39:11. Umayto dagiti Santo, **DkK** 45:46. Intalek ni Moises dagiti tulbek ti panaguummong, **DkK** 110:11. Ti kinalinteg ken kinapudno agsaknap iti daga a mangummong kadagiti pili ti Apo, **Moises** 7:62. Maidilig ti panaguummong iti panaguummong dagiti agila iti bangkay, **JS—M** 1:27.

Dagiti sangapulo a napukaw a tribu ti Israel: Dagiti sangapulo a tribu ti Israel iti akin-amanan a pagarian ti Israel ket nabaludda iti Asiria idi 721 s.c. Iti dayta a panawen napanda iti “amianan a pagilian” ket napukawda iti pannakaammo dagiti dadduma. Kadagiti maudi nga aldaw agsublidanto.

Kunakto iti amianan, Sumukokayo, **Isa.** 43:6. Aggapu dagitoy iti amianan, **Isa.** 49:12 (1 Ne. 21:12). Aggiddanto ti Juda ken Israel nga aggapu iti daga iti amianan, **Jer.** 3:18. Nagbiag ti Apo a nangiruar kadagiti annak ti Israel manipud iti daga iti amianan, **Jer.** 16:14–16. Iruarkonto ida iti pagilian iti amianan, **Jer.** 31:8. Addanto kadagiti NepHITE ken Hudio dagiti balikas dagiti napukaw a tribu ti Israel, **2 Ne.** 29:12–13. Mapanak agparang kadagiti napukaw a tribu ti Israel, **3 Ne.** 17:4. Inton maikasaba ti ebanghelio kadagiti natda iti balay ti Israel, agkukuyog dagiti napukaw a tribu iti panagawidda iti daga a tawidda, **3 Ne.** 21:26–29. Intalek ni Moises dagiti tulbek ti panaguummong ti Israel kada Joseph Smith ken Oliver Cowdery, **DkK** 110:11. Malaglagipto iti imatang ti Apo dagiti adda iti amianan a pagilian, **DkK** 133:26–32. Mamatikami iti makita a panaguummong ti Israel, **PP** 1:10.

ISTAKA

Maysa kadagiti benneg ti ragup ken

administratibo ti Ti Simbaan ni Jesu-cristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw. Buklen ti sumagmamano a purok ken sanga ti istaka. Gagangay nga adda pagbednganna ken mayannatup iti kalanglanga ti tolda a nailadawan iti Isaia 54:2: "Yatiddogyo ti taliyo, ken palagdaenyo dagiti pasokyo [istakayo]." Agsisinnuporta ken agtitin-nulong ti tunggal istaka iti Zion a mangitag-ay iti Simbaan a kas iti panang-tengngel dagiti pasok iti tolda wenno tabernakulo. Lugar a pagguummongan ti istaka dagiti nabati iti nawarawara nga Israel (DkK 82:13–14; 101:17–21).

Papigsaem dagiti istakam ken pala-waem ti masakupam, **Moro**. 10:31 (DkK 82:14). Mangtudingka iti Zion ti sabsabali pay nga istaka malaksid iti daytoy, **DkK** 109:59. Ti pagguum-mongan a sangsangkamaysa iti Zion, ken kadagiti istakana, agbalin a salakan, **DkK** 115:6 (DkK 101:21). Nasken nga adda maituding a luglugar para kada-giti istaka, **DkK** 115:18. Ti presidente ti korum dagiti nangato a saserdote ti mangirugi a mangpili kadagiti matu-dingan a presidente ti istaka, **DkK** 124:133–134. Mapankayo iti daga ti Zion, tapno mapabileg dagiti istaka-na, **DkK** 133:9.

JACKSON COUNTY, MISSOURI

(EUA). *Kitaen met ti Baro a Jerusalem*

Ti lugar a paguummongan dagiti Santo kadagiti maudi nga aldaw; kayatna a sawen, ti sentro a lugar nga ipatak-derda a Baro a Jerusalem (DkK 57–58; 82; 101:69–71; 105:28).

JACOB, LALAKI NGA ANAK NI

ISAAC. *Kitaen met ti Esau; Isaac; Israel*

Ti patriarka ken propeta iti Daan a Tulag; ti ub-ubing iti singin nga anak da Isaac ken Rebecca (Gen. 25:19–26). Nagun-od ni Jacob ti saguday ti pan-nakayanak iti kabsatna a ni Esau. Ga-pu daytoy iti pannakaikari ni Jacob ken panangasawana iti katulagan, idin-to a tinallikudan ni Esau ti saguday ti

pannakayananakna ket nangasawa iti ruar ti katulagan (Gen. 25:30–34; 26:34–35; 27; 28:6–9; Heb. 12:16).

Naammuan ni Rebecca manipud iti Apo a pagserbian ni Esau ni Jacob, **Gen.** 25:23. Nagatang ti saguday ti pannaka-yanak manipud ken Esau, **Gen.** 25:29–34. Natagtagainepna ti agdan nga ag-pa-langit, **Gen.** 28. Inasawana da Lea ken Raquel, **Gen.** 29:1–30. Naaddaan iti sangapulo-ket-dua a lallaki nga an-nak ken maysa a babai, **Gen.** 29:31–30:24; 35:16–20. Inasawana da Bilha ken Zilpa, **Gen.** 30:3–4, 9. Nasukatan ti naganna iti Israel, **Gen.** 32:28. Naki-tana ti Dios iti rupanrupa, **Gen.** 32:30. Ay-ayatenna ni Jose, **Gen.** 37:3. Napan iti Egipto a kaduana ti kaamaanna, **Gen.** 46:1–7. Binendisionanna dagiti annakna a lallaki ken dagiti an-annaboda, **Gen.** 49. Natay, **Gen.** 49:33. Tinungpalna da-giti bilin ken naitan-ok itan iti trono iti langit, a kadua da Abraham ken Isaac, **DkK** 132:37.

JACOB, LALAKI NGA ANAK NI

LEHI. *Kitaen met ti Lehi, Ama ni Nephi*

Ti propeta iti Libro ni Mormon ken nangsurat iti sumagmamano a sermon kadagiti libro a 2 Nephi ken Jacob (2 Ne. 6–11; Jacob 1–7).

Ti libro ni Jacob: Ti maikatlo a libro iti Libro ni Mormon. Ibagi ti kapitulo 1 nga inyakar ni Nephi dagiti sinurat ken ni Jacob sana inikkan-pateg ni Jacob ken ti kabsatna a ni Jose nga agbalin a saserdote ken maestro kadagiti tao. Sermon dagiti kapitulo 2–4 a mangbalakad kadagiti tao nga agbalin a nadalus. Insu-ro pay ni Jacob ti yaay ti mannubbot a Mesias, ken nangted iti sumagmamano a rason no apay nga adda Israelita a di mangawat iti yaayna. Linaon dagiti kapitulo 5–6 ti pammaneknek ken na-impadtuan a pangngarig ni Jacob iti pakasaritaan ken mision dagiti tao ti Israel. Linaon ti kapitulo 7 ti pakaam-mo ti deadal a rebelde a managan Sherem a pinarmek ti nailangitan a pam-maneknek ni Jacob.

JAFET. *Kitaen met ti Noe, Patriarka*
iti Biblia

Ti inauna a lalaki nga anak ni Noe, ti propeta iti Daan a Tulag (Moises 8:12). Pinutot ni Noe ni Jafet, **Gen.** 5:32 (Gen. 6:10; Moises 8:12). Simrek da Jafet ken ti asawana iti daong ni Noe, **Gen.** 7:13. Rimmuar ni Jafet iti daong, **Gen.** 9:18. Palawaen koma ti Dios ni Jafet, **Gen.** 9:27.

JARED. *Kitaen met ti Jared, Lalaki a*
Kabsat ni; Jaredite

Dadaulo iti Libro ni Mormon, a kadua ti kabsatna a nangidaulo iti bunggoy dagiti tao manipud iti Torre ni Babel a napan iti naikari a daga iti lumaud (Ether 1:33–2:1).

Dinawat ni Jared iti kabsatna nga agkararag iti Dios tapno saan a matikaw ti pagsasao dagiti kaamaan ken gagayyemda, **Ether** 1:34–37. Nagdaliasatda iti baybay ket nagnaedda sadiay iti uppat a tawen, **Ether** 2:13. Naglayagda a napan iti naikari a daga, **Ether** 6:4–12.

JARED, LALAKI A KABSAT NI.

Kitaen met ti Jared; Jaredite

Ti propeta iti Libro ni Mormon. Bina ngonda nga agkabsat ti pagilian a Jaredite idi indauluanda ti bunggoy dagiti tao manipud iti Torre ni Babel a napan iti naikari a daga iti lumaud (Ether 1–6). Tao nga addaan iti nabileg a pammati ta nakisao iti Apo iti rupanrupa (DkK 17:1). Naisurat iti libro ni Ether ti pakasaritaanna.

Dakkel ken malalaki ti kabsat ni Jared, ken indaddaduma ti Apo, **Ether** 1:34. Gapu iti pammatina, nakita ti kabsat ni Jared ti ramay ti Apo, **Ether** 3:6–9 (Ether 12:20). Impakita ni Cristo ti bagina nga espiritu iti kabsat ni Jared, **Ether** 3:13–20. Awanen ti nain-indaklan a naipakita ngem kadagiti naipakita iti kabsat ni Jared, **Ether** 4:4. Binallaagan ti kabsat ni Jared dagiti taona a maibusor iti monarkia, **Ether** 6:22–23. Impakita ti Apo amin a banag iti kabsat ni Jared, **Ether** 12:21. Nalaing ti kabsat ni Jared iti panagsuratan, **Ether** 12:24. Babaen

ti pammati napaggunay ti kabsat ni Jared ti bantay Zerim, **Ether** 12:30.

JAREDITE. *Kitaen met ti Jared;*

Jared, Kabsat ni; Libro ni Mormon

Dagiti tao iti Libro ni Mormon nga annabno ni Jared, ti kabsatna, ken dagiti gagayyemda (Ether 1:33–41). Manipud iti Torre ni Babel inturong ida ti Dios iti America, ti naikari a daga (Ether 1:42–43; 2–3; 6:1–18). Nupay immabut iti riniwriw ti tao ti pagilianda, napatayda amin bayat ti gerra sibil nga inyeg ti kinadangkens (Ether 14–15).

JAROM

Iti Libro ni Mormon, ti anak a lalaki ni Enos ken ti apoko iti tumeng ni Lehi. Indulinna dagiti kasuratan maipanggep kadagiti Nephite iti 60 a tawen, 420–361 s.c. (Enos 1:25; Jarom 1:13). Napudno a tao a pinilina ti saan unay a nagsurat iti maipanggep iti pakasaritaan (Jarom 1:2).

Ti libro ni Jarom: 15 laeng dagiti bersikulo daytoy a libro iti Libro ni Mormon. Insurat ni Jarom nga intuloy dagiti Nephite ti nagbiag iti babaen ti paglintegnan ni Moises ket inurayda ti yaay ni Cristo. Indauluan ida dagiti ari a tattao a nabileg ti pammatina. Dimmur-asda bayat ti isusurotda kadagiti propeta, saserdote, ken maestroda.

JEHOVA. *Kitaen met ti Jesucristo;*
SIAK

Ti katulagan wenno umno a nagan ti Dios ti Israel. Itudona “ti agnanayon a SIAK” (Ex. 3:14; Jn. 8:58). Ni Jehova ti Jesucristo sakbay nga immay iti daga a kas anak ni Maria (Mosiah 3:8; 15:1; 3 Ne. 15:1–5). Gagangay a, idi agparang ti Apo iti Daan a Tulag, Jehova ti kayatna a sawen.

Ni Jehova ti Cristo: Am-ammo ni Jehova kadagiti nagkauna a propeta (Ex. 6:3; Abr. 1:16). Insuro ni Apostol Pablo a ni Cristo ti Jehova iti Daan a Tulag (Ex. 17:6; 1 Cor. 10:1–4). Nakita ti kabsat ni Jared iti Libro ni Mormon ti sigud a Cristo ket nagdaydayaw (Ether 3:13–15). Inawagan met ni Moroni ni Cristo

iti Jehova (Moro. 10:34). Iti Templo ti Kirtland, nakita da Joseph Smith ken Oliver Cowdery ti nagungar a Jehova (DkK 110:3-4).

JEREMIAS. *Kitaen met ti* Dungdung-aw

Ti propeta iti Daan a Tulag a nayanak iti nasaserdotean a kaamaan ken namad-to idiai Juda iti nagbaetan ti 626-586 s.c. Nagbiag iti asideg ti panawen dagiti naindaklan a propeta: Lehi, Eze-kiel, Oseas, ken Daniel.

Naordenan a propeta ni Jeremias idi sakbay daytoy a biag (Jer. 1:4-5). Bayat ti pattapatta nga uppat-a-pulo a tawen a panagprophetana insurona ti maibusor iti panagrukab kadagiti didiosen ken kinarugit nga aramid kadagiti Hudio (Jer. 3:1-5; 7:8-10). Naipasungalngal iti agtultuloy nga isusupiat ken pananginsulto (Jer. 20:2; 36:18-19; 38:4). Kalpasan ti pannakatnag ti Jerusalem, intugot dagiti naglibas a Hudio ni Jeremias iti Egipto (Jer. 43:5-6), a kas maibatay iti tradision, a nangbatuanda kenkuana agingga a natay.

Ti libro ni Jeremias: Naglaon iti padpadto dagiti kapitulo 1-6 a naited bayat ti panagturay ni Joseas. Padpadto dagiti kapitulo 7-20 bayat ti panawen ni Jehoyakin. Maipanggep iti panagturay ni Sedekias dagiti kapitulo 21-38. Linaon dagiti kapitulo 39-44 dagiti padto ket iladawanda dagiti pasamak iti pakasaritaan kalpasan ti pannakatnag ti Jerusalem. Linaon ti kapitulo 45 ti kari ken ni Baruc, ti para suratna, a mataginayon ti biag ni Baruc. Kamaudiananna, padpadto dagiti kapitulo 46-51 a maibusor kadagiti pagilian iti ganggannaet. Pangigibus iti pakasaritaan ti kapitulo 52. Sumagmamano kadagiti padto ni Jeremias ti nailanad kadagiti gambang a pinanid ni Laban nga indulin ni Nephi (1 Ne. 5:10-13). Naagapad met ni Jeremias iti dua a panawen iti Libro ni Mormon (1 Ne. 7:14; Hel. 8:20).

Inraman pay ti libro ni Jeremias ti panangawat iti kaadda ti tao sakbay daytoy a biag ken ti nakaisangratan ni Jeremias (Jer. 1:4-5); ti padto iti panagsubli

ti Israel manipud iti nakawarawaraan-da, a naguummong iti maysa iti siudad ken dua a kaamaan iti Zion, ti napintas a daga a mabalina a pagyanan ti Israel ken Juda a natalged ken natalinaay (Jer. 3:12-19); ken ti padto ti Apo a mamummong ti Israel manipud kadagiti pagilian iti amianan babaen ti panna-kaipatulod ti adu a “mangngalap” ken “mangnganup” a mangsapul kadakua-da (Jer. 16:14-21). Dakdakkal daytoy a pasamak iti ud-udina nga aldaw ngem ti panangwayawaya ni Moises iti Israel manipud iti Egipto (Jer. 16:13-15; 23:8).

JERICO

Ti naliktuban a siudad iti tanap ti Jordan, 800 a kadapan (245 metro) iti babaen ti kaadalem ti baybay. Asideg ti Jerico iti lugar a binallasiwan dagiti Israelita a karayan idi damoda ti sumrek iti naikari a daga (Jos. 2:1-3; 3:16; 6).

Nakidangadang dagiti Israelita iti Jerico, **Jos.** 6:1-20. Nangikabil ni Josue iti lunod iti Jerico, **Jos.** 6:26 (1 Ari 16:34). Asideg ti Jerico iti teritorio a naibatang ken ni Benjamin, **Jos.** 18:11-12, 21. Sinarungkaran ti Apo ti Jerico iti naudi a panagdaliasatna a mapan iti Jerusalem, **Mar.** 10:46 (Luc. 18:35; 19:1).

JEROBOAM

Iti Daan a Tulag, ni Jeroboam ti immuna nga ari iti akin-amianan a paset ti nabingay nga Israel. Kameng iti tribu ni Efraim. Indauluan ni nadangkes a Jeroboam ti yaalsa a maibusor iti balay ti Juda ken ti kaamaan ni David.

Nangikabil ni Jeroboam iti didiosen a pagrukaban dagiti tao iti Dan ken Betel, **1 Ari** 12:28-29. Kinaunget ni Ahija ni Jeroboam, **1 Ari** 14:6-16. Malaglagip ni Jeroboam gapu iti panangidatengna iti Israel iti nakaam-ames a basol, **1 Ari** 12:30.

JERUBBAAL. *Kitaen met ti* Gideon (Daan a Tulag)

Ti nagan a naited ken ni Gideon iti Daan a Tulag kalpasan ti pannakadadael ti altar ni Baal (Uk. 6:32; 7:1; 9; 1 Sam. 12:11).

JERUSALEM

Ti ciudad a masarakan iti baro nga Israel. Daytoy ti kalatakan a ciudad iti pakasaritaan ti biblia. Sumagmamano kadagiti kasagraduan a lugar kadagiti Kristiano, Hudio, ken Muslim ti adda iti daytoy a ciudad ket kanayon a sarsarungkaran dagiti napudno a mamati. Maaw-awagan iti nasantuan a ciudad.

Am-ammo idi a kas Salem (Gen. 14:18; Sal. 76:2), ciudad a Jebusite idi ti Jerusalem agingga a pinarmek ni David (Jos. 10:1; 15:8; 2 Sam. 5:6–7), a namagbalin a kapitolio. Manipud idin nagbalinen a kas bantay a kastilio, nga agarup 2600 kadapan (800 metro) iti ngatuen ti kaadalem ti baybay. Nalawlaw iti nanuneg a tantanap malaksid iti amianan.

Bayat ti panagturay ni Ari David iti Jerusalem, naganan iti kayo a palasio. Nupay kasta, bayat ti panagturay ni Solomon, adu a banag ti pinangpapintas dagiti tao iti ciudad, a pakairamanan ti pannakabangon iti palasio ti ari ken ti templo.

Kalpasan ti pannakabingay dagiti pagarian ti Israel ken Juda, nagtalinaed a kapitolio ti Juda ti Jerusalem. Masansan a rauten dagiti buyot nga agpanggep a mangagaw (1 Ari 14:25; 2 Ari 14:13; 16:5; 18–19; 24:10; 25). Iti babaen ni Hezekias, nagbalin ti Jerusalem a sentro a pagkararagan, ngem adda pasetna a nadadael idi 320 s.c., 168 s.c., ken 65 s.c. Pinatarimaan ni Herodes dagiti pader ken ti templo, ngem idi k.p. 70 intaramente a dinadael dagiti Romano.

Ari idi ni Melquisedec iti Salem, **Gen.** 14:18 (Heb. 7:2). Natudingan ni Isaias a mangisuot iti napintas a pagan-anay ti Jerusalem, **Isa.** 52:1. Naggapu iti Jerusalem ti balikas ti Apo, **Mik.** 4:2. Naldaang ni Cristo iti gasat ti Jerusalem, **Mat.** 23:37–39 (Luc. 13:34). Ti Jerusalem ti ciudad ti sibibiag a Dios, **Heb.** 12:22. Masapul a madadael ti Jerusalem no saan nga agbabawi, **1 Ne.** 1:4, 13, 18 (2 Ne. 1:4; Hel. 8:20). Addanto manen agtaeng iti Jerusalem kalpasan ti pannakadadaelna, **3 Ne.** 20:46. Mabangonto manen ti Jerusalem, **Ether**

13:5. Binallaagan ni Cristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw a kas iti panangballaagna kadagiti tao ti Jerusalem, **DkK** 5:20. Kumamang dagiti adda iti Juda iti Jerusalem, **DkK** 133:13. Agsa-onto ti Apo manipud iti Jerusalem, **DkK** 133:21.

JERUSALEM, BARO A. *Kitaen ti Baro a Jerusalem; Zion*

JESSE. *Kitaen met ti David*

Iti Daan a Tulag, ti ama ni David ken kapuonan ni Cristo ken amin nga ari iti Juda.

Ti anak ni Ruth, a ni Obed, ti ama ni Jesse, **Rt.** 4:17, 22. Nalagip dagiti kapuonan ni Jesse agingga ken ni Juda, **1 Cro.** 2:5–12 (Mat. 1:5–6).

JESUCRISTO. *Kitaen met ti*

Agbabawi, Panagbabawi; Agparsua; Alpha ken Omega; Anak ti Tao; Apo; Awan Inggana; Bato; Dalan; Dara; Dios, Kinadios; Ebanghelio, Dagiti; Emmanuel; Golgota; Impasngay; Inauna; Jehova; Kordero ti Dios; Krus; Ina ni Jesus; Maikadua a Yaay ni Jesucristo; Mangibabaet; Mangisalakan; Mangliwliwa; Mangsubbot, Pannubbot; Mannubbot; Maria, Mesias; Nabiag a Danum; Naimbag nga Agpastor; Natudingan; Nobio; Pakinakem; Pammati; Panagbalbaliw-langa—Panagbalbaliw-langa ni Cristo; Panagparsua; Panagungar; Pannakailansa iti Krus; Pannakasubbot, Subboten, Nasubbot; Pannakatnag da Adan ken Eva; Pannakaugas ti Basbasol; Panuli; Parabur; Plano ti Pannakaisalakan; Punganay; Salakan; Sakramento; Sakripisio; Sermon iti Bantay; Serpiente, Gambang a; Siak; Silaw, Silaw ni Cristo; Tinapay ti Biag; Yuuli

“Ti natudingan” ti kayat a sawen ti *Cristo* (Griego a balikas) ken *Mesias* (balikas a Hebreo). Ni Jesucristo ti Inauna nga Anak ti Ama iti espiritu (Heb.

1:6; DkK 93:21). Isu ti Bugbugtong nga Anak ti Ama iti lasag (Jn. 1:14; 3:16). Isu ti Jehova (DkK 110:3–4) ken natundingan iti naindaklan a pagakemanna sakbay a naparsua ti lubong. Babaen ti panangiwanwan ti Ama, pinarsua ni Jesus ti daga ken amin nga adda ditoy (Jn. 1:3, 14; Moises 1:31–33). Impasngay ni Maria idiaiy Betlehem, nagbiag nga awanan basol iti biag, ken naan-anay ti panangsubbotna kadagiti basol ti sangkatawan babaen ti panangibukbokna iti darana ken ipapatayna iti krus (Mat. 2:1; 1 Ne. 11:13–33; 3 Ne. 27:13–16; DkK 76:40–42). Nagungar manipud kadagiti natay, a mangipanamnama ti saan a maliklikan a panagungar ti sangkatawan. Babaen ti pannubbot ken panagungar ni Jesus, mabalin a makipagbiag iti agnanayon ken ni Jesus ken iti Ama dagiti agbabawi kadagiti basolda ken agtungpal kadagiti bilin ti Dios (2 Ne. 9:10–12; 21–22; DkK 76:50–53, 62).

Ni Jesucristo ti kabilgan a Nabiag a naipasngay ditoy daga. Ti biagna ti naan-anay a pagarigan no kasano nga agbiag ti sangkatawan. Amin a kararag, bendision, ken ordinansa ti kinasaserdote nasken a maaramid babaen ti naganna. Isu ti Apo dagiti apo, Ari dagiti ari, ti Namarsua, ti Mannubbot, ken ti Dios ti sibubukel a daga.

Umayto manen ni Jesucristo a nabileg ken nagloriaan nga agturay iti daga bayat ti Millennium. Iti maudi nga aldaw, ukomennanto ti sangkatawan (Alma 11:40–41; JS—M 1).

Nakayababaan ti biagna (nagsasaruno dagiti pasamak): Naipadto ti pannakaipasngay ken mision ni Jesus, **Luc.** 1:26–38 (Isa. 7:14; 9:6–7; 1 Ne. 11). Naipasngay, **Luc.** 2:1–7 (Mat. 1:18–25). Nakugit, **Luc.** 2:21. Naisaklang iti templo, **Luc.** 2:22–38. Sinarungkarang dagiti Mamasirib, **Mat.** 2:1–12. Inlibas da Jose ken Maria nga impan idiaiy Egipto, **Mat.** 2:13–18. Naipan idiaiy Nazaret, **Mat.** 2:19–23. Sinarungkaranna ti templo idi agtawen iti sangapulo-ket-dua, **Luc.** 2:41–50. Naaddaan iti kakabsat a lallaki ken babba, **Mat.** 13:55–56 (Mar. 6:3). Nabuniagan, **Mat.** 3:13–17 (Mar. 1:9–11;

Luc. 3:21–22). Sinulisog ti sairo, **Mat.** 4:1–11 (Mar. 1:12–13; Luc. 4:1–13). Inawaganna dagiti disipulona, **Mat.** 4:18–22 (Mat. 9:9; Mar. 1:16–20; 2:13–14; Luc. 5:1–11, 27–28; 6:12–16; Jn. 1:35–51). Binilinna dagiti Sangapulo-ket-dua, **Mat.** 10:1–4 (Mar. 3:13–19; Luc. 6:12–16). Nagsermon iti Bantay, **Mat.** 5–7. Impadtona ti bukodna nga ipapatay ken panagungar, **Mat.** 16:21 (Mat. 17:22–23; 20:17–19; Mar. 8:31; 9:30–32; 10:32–34; Luc. 9:22; 18:31–34). Nagbaliw, **Mat.** 17:1–9 (Mar. 9:2–8; Luc. 9:28–36). Imbaonna dagiti pitopulo, **Luc.** 10:1–20. Naballigian ti iseserrekna iti Jerusalem, **Mat.** 21:1–11 (Mar. 11:1–11; Luc. 19:29–40; Jn. 12:12–15). Inrugina ti sakramento, **Mat.** 26:26–29 (Mar. 14:22–25; Luc. 22:19–20). Nagsagaba ken nagkararag idiaiy Getsemani, **Mat.** 26:36–46 (Mar. 14:32–42; Luc. 22:39–46). Napabasol, natiliw, ken nabaybay-an, **Mat.** 26:47–56 (Mar. 14:43–53; Luc. 22:47–54; Jn. 18:2–13). Nailansa iti krus, **Mat.** 27:31–54 (Mar. 15:20–41; Luc. 23:26–28, 32–49; Jn. 19:16–30). Nagungar, **Mat.** 28:1–8 (Mar. 16:1–8; Luc. 24:1–12; Jn. 20:1–10). Nagparang kalpasan ti panagungarna, **Mat.** 28:9–20 (Mar. 16:9–18; Luc. 24:13–48; Jn. 20:11–31; Ara. 1:3–8; 1 Cor. 15:5–8). Immuli iti langit, **Mar.** 16:19–20 (Luc. 24:51–53; Ara. 1:9–12). Nagparang kadagiti Nephite, **3 Ne.** 11:1–17 (3 Ne. 11–26). Nagparang ken ni Joseph Smith, **JS—P** 1:15–20.

Turay: Ti panangituray maiparabawto iti abagana, **Isa.** 9:6 (2 Ne. 19:6). Naisuro ni Jesus a kas addaan iti turay, **Mat.** 7:28–29 (Mar. 1:22). Adda bileg iti daga ti Anak ti tao a mangpakawan kadagiti basol, **Mat.** 9:6. Situturay a binilin ni Jesus dagiti narugit nga espiritu ket nagtulnogda kenkuana, **Mar.** 1:27 (Luc. 4:33–36). Inordenan ni Jesus dagiti sangapulo-ket-dua a maaddaan iti pannakabalin, **Mar.** 3:14–15. Adda bileg ti balikas ni Jesus, **Luc.** 4:32. Impakumit ti Ama iti Anak amin a panangukom, **Jn.** 5:22, 27. Tinudingan ti Dios ni Jesus iti Espiritu Santo ken bileg, **Ara.** 10:38. Naitani ni Cristo sakbay pay a

nabukel ti lubong, **1 Ped.** 1:20 (Ether 3:14). Adda tulbek ni Cristo iti impier-no ken patay, **Apoc.** 1:18. Paiturayan-to ken ni Cristo ti amin a tao, **2 Ne.** 9:5. Ni Jesucristo, ti Anak ti Dios, ti Ama ti langit ken ti daga, ti Namarsua iti isu amin a banag manipud idi punganay, **Hel.** 14:12. Immay ni Cristo babaen ti pagayatan ti Ama a mangaramid iti pagayatanna, **DkK** 19:24. Inawat ni Jesus ti pakabuklan ti gloria ti Ama; ket inawatna amin a bileg, **DkK** 93:3–4, 16–17 (Jn. 3:35–36).

Pagwadan ni Jesucristo: Inikkankayon iti pagtuladan, **Jn.** 13:15. Siak ti dalan, ti kinapudno, ken ti biag, **Jn.** 14:6. Nag-sagaba met ni Cristo para kadayo, a nangibati kadayo iti pagwadan, tapno surotenyo dagiti addangna, **1 Ped.** 2:21. Malaksid no suroten ti tao dagiti pagwadan ti Anak ti sibibiag a Dios, sa-anto a maisalakan, **2 Ne.** 31:16. Kayatko a naan-anaykayo a kas kaniak, **3 Ne.** 12:48. Daytoy ti kanayon a rumbeng nga aramidenyo, a kas iti inaramidko, **3 Ne.** 18:6. Nangaramidak iti paguli-dananyo, **3 Ne.** 18:16. Dagiti aramid a naimatanganyon nga inaramidko ti aramidenyonto met, **3 Ne.** 27:21, 27. Dagiti napudno a pasurot ni Jesucristo agba-linto a kas kenkuana, **Moro.** 7:48.

Gloria ni Jesucristo: Pinunno ti gloria ti Apo ti tabernakulo, **Ex.** 40:34–38. Napno ti intero a daga iti dayagna, **Isa.** 6:3 (2 Ne. 16:3). Naipakita kadakayo ti gloria ti Apo, **Isa.** 60:1–2. Umay ti Anak ti tao iti dayag ti Amana, **Mat.** 16:27. Pa-dayawannak iti dayag nga adda kaniak idi iti dennam idi awan pay ti lubong, **Jn.** 17:5. Nasken nga iturayan ti Nasan-tuan ti Israel a nagloriaan, **1 Ne.** 22:24. Adda namnamami iti dayagna, **Jacob** 4:4. Umay ti Anak ti Dios a nadayag, **Alma** 5:50. Impalawagna amin a banag, manipud pay idi punganay agingga iti kanito nga idadateng ti pannakaigloria-na, **3 Ne.** 26:3. Agtakder dagiti apostol-ko a nakawesan iti gloria a kas kaniak, **DkK** 29:12 (DkK 45:44). Naimatangann-mi ti dayag ti Anak, iti makanawan ti Ama, **DkK** 76:19–23. Nakita ken pina-

neknekan ni Juan ti pakabuklan ti glo-riak, **DkK** 93:6 (Jn. 1:14). Naranraniag ti rupana ngem iti init, **DkK** 110:3. Daytoy ti aramidko ken gloriak, **Moi-ses** 1:1–11. Daytoy ti aramid ken glo-riak, **Moises** 1:39.

Dadaulo ti Simbaan: Ni Cristo ti pangulo ti Simbaan, **Ef.** 5:23 (Ef. 1:22; 4:15). Isu ti dadaulo ti bagi, ti Simbaan, **Col.** 1:18. Daytoy ti Simbaanko, **Mosiah** 26:22 (Mosiah 27:13). Ni Cristo ti akin-aramid ken nangpasantak iti pammati-da, **Moro.** 6:1–4. Impasdekkko daytoy a Simbaan, **DkK** 33:5 (3 Ne. 27:3–8).

Ukom: Ukomennanto ti lubong iti kina-linteg, **Sal.** 9:8 (3 Ne. 27:16). Umay a mangukom iti daga, **Sal.** 96:13. Uko-men ti Dios dagiti nalinteg ken nadang-kes, **Ecl.** 3:17. Isu ti ukom iti amin a pagilian, **Isa.** 2:4 (Mik. 4:3; 2 Ne. 12:4). Ukomennanto dagiti napanglaw a bu-yogen ti kinalinteg, **Isa.** 11:2–4. Intuding ti Ama amin a panangukom iti Anak, **Jn.** 5:22. No mangukomak, pudno ti panangukomko, **Jn.** 8:16. Inordenan ti Dios nga Ukom dagiti sibibiag ken na-tay, **Ara.** 10:42 (2 Tim 4:1). Kedngan ti Dios dagiti palimed ti tattao babaen ni Jesucristo, **Rom.** 2:16. Sumaklangta-yonto amin iti pangukoman ni Cristo, **Rom.** 14:10 (2 Cor. 5:10; Alma 12:12; Morm. 3:20; 7:6; Ether 12:38; DkK 135:5). Umasideg amin a tao iti Dios tapno ukom-na ida babaen iti kinapudno ken kina-santo nga adda kenkuana, **2 Ne.** 2:10. Tumakder iti sango ti Dios a maukom a maibatay kadagiti inaramidna iti na-inlasagan a bagi, **Alma** 5:15 (Alma 12:15; 33:22; 3 Ne. 27:14). Ti Dios ken ni Cristo ti ukom ti amin, **DkK** 76:68.

Sangaribu a tawen a panagturay ni Cristo: Ti panangituray maiparabawto iti abagana, **Isa.** 9:6 (2 Ne. 19:6). Agnaedakto kadakayo, kinuna ti Apo, **Zac.** 2:10–12 (Zac. 14:9). Itedto ti Dios ken ni Jesus ti trono ti amana a ni David, **Luc.** 1:30–33. Agturayto ni Cristo iti agnanayon, **Apoc.** 11:15. Agturayto dagiti Santo a kaduada ni Cristo iti sangaribu a tawen, **Apoc.** 20:4 (DkK 76:63). Gapu iti kina-linteg dagiti tao, awanto ti bileg ni Sa-

tanang, **1 Ne.** 22:26 (Apoc. 20:1–3). Makipagnaedakto iti kinalinteg kadagiti tao iti sangaribu a tawen, **DkK** 29:11 (DkK 43:29–30). Paiturayankayo iti agdama a bileg, agingga nga agturay ti maikanada nga agturay, **DkK** 58:22 (1 Cor. 15:25). Ni Cristo a mismo ti agturay iti daga, **PP** 1:10 (Isa. 32:1).

Panagparang ni Cristo kalpasan ti ipapatay: Idi nagungar ni Cristo, immuna a nagparang ken ni Maria, **Mar.** 16:9 (Jn. 20:11–18). Nagna ken nakisao ni Jesus kadagiti dua a disipulona iti dalan nga agturong iti Emmaus, **Luc.** 24:13–34. Nagparang ni Jesus kadagiti Apostol, a nangapros kadagiti dakulap ken dapanna, **Luc.** 24:36–43 (Jn. 20:19–20). Nagparang ni Jesus ken ni Tomas, **Jn.** 20:24–29. Nagparang ni Jesus kadagiti disipulo iti baybay ti Tiberias, **Jn.** 21:1–14. Nangisuro ni Jesus iti uppat-a-pulo nga aldaw kalpasan ti panagungarna, **Ara.** 1:2–3. Nakita ni Esteban ni Jesus a nagtakder iti makanawan ti Dios, **Ara.** 7:55–56. Nagparang ni Jesus ken ni Saulo, **Ara.** 9:1–8 (PJS, **Ara.** 9:7, **Ara.** 26:9–17). Nakita ti nasurok a 500 a tao ni Cristo, **1 Cor.** 15:3–8. Nagpakita ni Jesucristo kadagiti tao ni Nephi, **3 Ne.** 11:1–17. 2500 a tao ti nakakita ken dimngeg ken ni Jesus, **3 Ne.** 17:16–25. Sinarungkaran ti Apo ni Mormon, **Morm.** 1:15. Nakita da Joseph Smith ken Sidney Rigdon ni Jesus iti makanawan ti Dios, **DkK** 76:22–23. Nakita da Joseph Smith ken Oliver Cowdery ti Apo iti Templo ti Kirtland, **DkK** 110:1–4. Nakita ni Joseph Smith ni Jesus, **JS—P** 1:15–17.

Sakbay a maitao ni Cristo: Nagparang ti Apo ken ni Abram, **Gen.** 12:7 (Gen. 17:1; 18:1; Abr. 2:6–8). Nakisao ti Apo ken ni Moises iti rupanrupa, **Ex.** 33:11 (Deut. 34:10; Moises 1:1–2). Nakitak ti Apo a nagtakder iti altar, **Amos** 9:1. Idi punganay, adda ti Balikas iti Dios. Ket nagbalin a lasag ti Balikas, ket nakipagnaed kadatayo, **Jn.** 1:1,14 (1 Jn. 1:1–3). Sakbay ti pannakayanak ni Abraham, addaakon, **Jn.** 8:58. Padayawannak iti dayag nga adda kaniak idi iti dennam, **Jn.** 17:5. Nakita a pudno ni

Isaias ti Mannubbot a kas iti pannakitami a dua iti kabsatko a ni Jacob, **2 Ne.** 11:2–3. Umayak iti kabigatanna iti lubong, **3 Ne.** 1:12–14. Addan ni Cristo sakbay a nangrugi ti lubong, **3 Ne.** 26:5 (Jn. 6:62). Kas iti panagpakitak kenka agpakitaakto met kadagiti taok iti lasag, **Ether** 3:14–17. Nakita ni Enoc ti Apo ket nagkaduada a nagna, **DkK** 107:48–49. Ti patpatgek nga Anak, nga isu ti Patpatgen ken Pilik manipud idi punganay, **Moises** 4:2. Kinuna ti Apo: Asino ti ibaonko? Ket insungbat ti maysa a kas iti Anak ti Tao: Adtoyak, ibaonnak, **Abr.** 3:27.

Padpadto maipanggep iti pannakaipasngay ken ipapatay ni Jesucristo: Agsikogto ken agpasngayto ti birhen iti maysa nga anak a lalaki, **Isa.** 7:14 (1 Ne. 11:13–20). Aggapunto iti Betlehem iti agturay iti Israel, **Mk.** 5:2. Impadto ni Samuel a Lamanite ti maysa nga aldaw, maysa a rabii, ken aldaw ti lawag; ti baro a bituen; ken dadduma pay a tanda, **Hel.** 14:2–6. Impadto ni Samuel a Lamanite ti sipnget, gurrud ken kimat, ken panagarigenggen ti daga, **Hel.** 14:20–27. Natungpal dagiti tanda ti pannakatay ni Jesus, **3 Ne.** 8:5–23.

Panangawattayo iti nagan ni Jesucristo: Awan sabali a nagan a pakaisalakanantayo, **Ara.** 4:12 (2 Ne. 31:21). Nagrago dagiti apostol ta nairamanda a maikari a makipagsagaba para iti naganna, **Ara.** 5:38–42. Daytoy ti bilinna, A nasken a patientayo ti nagan ti Anakna a Jesucristo, **1 Jn.** 3:23. Saksianyo a siaayatkayo nga umawat iti nagan ni Cristo babaen ti pannakabuniag, **2 Ne.** 31:13. Kayatko a gun-odenyo ti nagan ni Cristo, **Mosiah** 5:6–12 (Mosiah 1:11). Asino man a nagtarigagay nga umawat iti nagan ni Cristo nagkamengda kadagiti simbaan ti Dios, **Mosiah** 25:23. Inawat ti amin a pudno a mamati ken ni Cristo ti nagan ni Cristo, **Alma** 46:15. Silulukat ti ruangan ti langit kadagiti mamatinto iti nagan ni Jesucristo, **Hel.** 3:28. Mabendisionanto ti makita a napudno iti naganko iti maudi nga aldaw, **Ether** 4:19. Siaayatda nga umawat iti

nagan ti Anak, **Moro**. 4:3 (DkK 20:77). Kupikopanyo ti nagan ni Cristo, **DkK** 18:21–25.

Pammaneknek ken ni Jesucristo: Pinaneknekan ni Pablo a Cristo ni Jesus, **Ara**. 18:5. Uray pay dagiti dakes nga espiritu pinaneknekanda nga ammoda ni Jesus, **Ara**. 19:15. Awan ti tao a makaibaga nga Apo ni Jesus malaksid ti Espiritu Santo, **1 Cor**. 12:3. Agparintumengto amin a tumeng ken ipudnonto ti amin a dila a ni Jesucristo ti Apo, **Fil**. 2:10–11. Agsaotayo iti maipanggep ken ni Cristo, agrag-otayo ken ni Cristo, ikasabatayo ni Cristo, ipadtotayo ni Cristo, **2 Ne**. 25:26. Allukoyen ti Libro ni Mormon dagiti Hudio ken Gentil a Cristo ni Jesus, **2 Ne**. 26:12 (panid a yan ti paulo ti Libro ni Mormon). Paneknekan dagiti propeta ken ti nasantuan a kasuratan ni Cristo, **Jacob** 7:11, 19. Sapulenyoy daytoy Jesus nga insurat dagiti propeta ken apostol, **Ether** 12:41. Naki-tami ken nangngegmi ti timek a mangpaneknek nga isu ti Bugbugtong nga Anak, **DkK** 76:20–24. Daytoy ti agnanayon a biag—ti mangammo iti Dios ken ni Jesucristo, **DkK** 132:24. Mamatikami iti Dios, ti Agnanayon nga Ama, ken iti Anakna, ni Jesucristo, **PP** 1:1. Mamatikami nga agturayto a mismo ni Cristo iti daga, **PP** 1:10.

Kita wenno simbolo ni Cristo: Indaton ni Abel dagiti inauna nga annak dagiti pangenna, **Gen**. 4:4 (Moises 5:20). Alalem ti bugbugtong nga anakmo a ni Isaac, ket aramidem a daton, **Gen**. 22:1–13 (Jacob 4:5). Binilin ti Apo dagiti annak ti Israel nga agisakripisio iti karnero nga awanan mulit, **Ex**. 12:5, 21, 46 (Num. 9:12; Jn. 1:29; 19:33; 1 Ped. 1:19; Apoc. 5:6). Daytoy ti tinapay nga inted ti Apo a kanenyo, **Ex**. 16:2–15 (Jn. 6:51). Baotemto ti bato, ket pumsuakto ti dandum dita, tapno makainum dagiti tao, **Ex**. 17:6 (Jn. 4:6–14; 1 Cor. 10:1–4). Maipanto iti kalding ti amin a basolda, **Lev**. 16:20–22 (Isa. 53:11; Mosiah 14:11; 15:6–9). Intag-ay ni Moises ti umap-apuy a sinan-uleg tapno maispal dagiti makakita, **Num**. 21:8–9 (Jn. 3:14–15; Alma

33:19; Hel 8:14–15). Tallo nga aldaw a nagan ni Jonas iti tian ti ikan, **Jon**. 1:17 (Mat. 12:40). Kaarngi daytoy ti panagsakripisio ti Bugbugtong ti Ama, **Moises** 5:4–8.

JETRO. *Kitaen met ti Moises*

Ti prinsipen ken saserdote idia Midian iti Daan a Tulag a nangted iti taeng ni Moises kalpasan ti panaglibas ni Moises idia Egipto. Naawagan pay iti Reuel (Ex. 2:18). Inkallaysa idi agangay ni Moises ni Sefora nga anak ni Jetro (Ex. 3:1; 4:18; 18:1–12). Sinuruan ni Jetro ni Moises nga agiwardas (Ex. 18:13–27). Inawat ni Moises ti Kinasaserdote a Melchizedek manipud ken ni Jetro (DkK 84:6–7).

JEZEBEL. *Kitaen met ti Ahab*

Ti nadangkes a babai iti Daan a Tulag manipud iti daga a Fenicia. Asawa ni Ahab (1 Ari 16:30–31), nga ari ti Israel a nagturay bayat ti kinapropeta ni Elias.

Ti pannakiasawa ni Jezebel ken ni Ahab, a nakarkaro ngem iti ania man a pasamak, ti nakaigapuan ti pannakarpugog ti akin-amianan a pagarian ti Israel; inyam-ammo ni Jezebel iti Israel ti kadaksan a panagrukbab kadagiti didiosen a sukat ti panagrukbab ken ni Jehova (1 Ari 18:13, 19).

Adu a propeta ti Dios ti pinatay ni Jezebel, **1 Ari** 18:4. Pinadas ni Jezebel a patayen ni Elias, **1 Ari** 19:1–3. Naggibus ti kinadangkes ni Jezebel iti nakaam-amak nga ipapatayna, **2 Ari** 9:30–37.

JOB

Iti Daan a Tulag, nalinteg a tao a nagsagaba iti nakaro a rigat ngem nagtalinaed a napudno iti pammatina iti Dios. Nai-baga ti pakasaritaanna iti libro ni Job.

Ti libro ni Job: Nupay maipanggep iti panagsagaba ni Job ti libro, saanna a sungbatan amin ti saludsod no apay a nagsagaba ni Job (wenno uray asino) iti saem ken ti pannakapukaw ti kaamaan ken ti sanikuana. Lawlawagan ti libro a ti panagrigat dina kayat a sawen a nagbasol ti tao. Mabalin nga arama-

ten ti Apo ti pammarigat a kas padas, disiplina, ken pangiwanwan kasta met a pangdusa (DkK 122).

Mabalin a mabingay ti libro iti uppat a paset. Prologo ti estoria dagiti kapitulo 1–2. Saritaen dagiti kapitulo 3–31 ti panagliliinnawag da Job ken dagiti tallo a gagayyemna. Laonen dagiti kapitulo 32–37 dagiti bitla ni Elihu, ti maikapat a gayyem, a nangpabasol ken ni Job iti maigidiat kadagiti rason dagiti tallo a gagayyemna. Maigibus ti libro kadagiti kapitulo 38–42 a pinatalgedanna ken ni Job a nasayaat ti ayo ti biagna manipud pay idi punganay.

Isuro ti libro ni Job a no adda naan-anay a pannakaammo ti tao iti Dios ken agbibbiag a mainugot iti Dios, nalaklakanto nga ibturan dagiti pannubok a mapadasanna. Iladawan dagiti sumaganad a balikas ti di marubsi a pammati ni Job, “Uray no patayennak, agtalekacto pay laeng kenkuana” (Job 13:15). Naagapad pay ni Job iti Ezekiel 14:14; Santiago 5:11; Doktrina ken Katulagan 121:10.

JOEL

Ti propeta iti Juda iti Daan a Tulag. Saan a masinunuo ti petsa ti panagbiagna—mabalin a nagbiag iti nagbaetan ti panagturay ni Joas, sakbay ti 850 s.c., ken ti panagsubli ti tribu ni Juda manipud iti Babilonia a nakabaludanda.

Ti libro ni Joel: Naisentro ti libro iti padto ni Joel kalpasan ti pannakasaplit ti Juda iti nakaro a tikag ken adu a dudon (Jl. 1:4–20). Impanamna ni Joel kadagiti tao a babaen ti panagbabawi mawatdanto manen ti bendision ti Dios (Jl. 2:12–14).

Linaon ti kapitulo 1 ti nadaeg a panagtutipon iti balay ti Apo. Ibagi ti kapitulo 2 ti gubat ken ladingit a sumaruno iti Millennium. Ibagi ti kapitulo 3 ti ududina nga aldaw ken ipaneknekna nga aggugubatto amin a pagilian ngem agnaedto met laeng ti Apo iti Zion.

Inadaw ni Pedro ti padto ni Joel iti pannakaibukbok ti Espiritu iti aldaw ti Piasta (Jl. 2:28–32; Ara. 2:16–21). Inadaw met ni anghel Moroni ti isu met

laeng a binatog ken ni Joseph Smith (JS—P 1:41).

JONAS. *Kitaen met ti Nineve*

Ti propeta iti Daan a Tulag a tinudingan ti Apo a mangikasaba iti panagbabawi iti ciudad ti Nineve (Jon. 1:1–2).

Ti libro ni Jonas: Ti libro iti Daan a Tulag a mangibaga iti padas ni Jonas iti biag. Mabalin a saan a ni Jonas ti nangisurat iti libro. Ti kangrunaan a kapanunotan iti libro ni Jonas ti panagturay ni Jehova iti amin a disso ket saan a maymaysa ti nagtalimudokan ti ayatna a pagilian wenna tao.

Iti kapitulo 1, tinudingan ti Apo ni Jonas a mangasaba idia Nineve. Idinto a surotenna koma ti bilin ti Apo, naglibas ni Jonas babaen ti bilog ket inalun-on ti dakkal nga ikan. Iti kapitulo 2, nagkararag ni Jonas iti Apo, ket insarua ti ikan ni Jonas iti namaga a daga. Naisurat iti kapitulo 3 a napan ni Jonas iti Nineve ket impadtona ti pannakarebek daytoy. Nupay kasta, nagbabawi dagiti tao. Iti kapitulo 4, inungtan ti Apo ni Jonas gapu iti suron daytoy iti panagisalakian ti Apo kadagiti tao.

Insuro ni Jesus nga iparipirip ti panagalun-on ti ikan ken ni Jonas ti ipapatay ken panagungar ni Jesus a mismo (Mat. 12:39–40; 16:4; Luc. 11:29–30).

JONATAN. *Kitaen met ti David; Saulo, Ari ti Israel*

Iti Daan a Tulag, ti anak ni Saulo, ti ari ti Israel. Nasinged a gayyem ni David ni Jonatan (1 Sam. 13–23, 31).

JOSAFAT

Iti Daan a Tulag, ti napudno nga ari ti Juda (1 Ari 15:24; 22).

JOSE, ASAWA NI MARIA. *Kitaen met ti Jesucristo; Maria, Ina ni Jesus*

Asawa ni Maria, nga ina ni Jesus. Annabo ni David ni Jose (Mat. 1:1–16; Luc. 3:23–38) ken nagingdeg idia Nazaret. Naitulag ken ni Maria. Sakbay ti kallaysada, sinarungkanan ni anghel Gabriel ni Maria, a nangipakdaar a na-

pili ni Maria nga agbalin nga ina ti Mangisalak (Luc. 1:26–35). Immawat met ni Jose iti paltiing iti daytoy nailangitan a pannakaipasngay (Mat. 1:20–25).

Ni Maria ti kakaisuna a naindagaan a nagannak ken ni Jesus gapu ta ti Dios nga Ama ti ama ni Jesus. Ngem impagarup dagiti Hudio a ni Jose ti ama ni Jesus, ket imbilang ni Jesus a kasta (Luc. 2:48, 51). Naballaagan iti nailangitan a tagtagainep, insalak ni Jose ti biag ni maladaga a Jesus babaen ti panangipanna idia Egipto (Mat. 2:13–14). Kalpasan ti ipapatay ni Herodes, inwanwan ti anghel ni Jose a mangisubli ken ni ubing a Cristo iti Israel (Mat. 2:19–23).

JOSE, KASURATAN NI. *Kitaen ti* Efraim—Ti kasuratan ni Efraim wenno Jose; Libro ni Mormon

JOSE, LALAKI NGA ANAK NI JACOB. *Kitaen met ti* Israel; Jacob, Lalaki nga Anak ni Isaac

Iti Daan a Tulag, isu ti inauna nga anak da Jacob ken Raquel (Gen. 30:22–24; 37:3).

Nagun-od ni Jose ti saguday ti pannakayanak iti Israel gapu ken ni Ruben, ti inauna nga anak ni Jacob iti umuna nga asawana, ngem napukawna ti gündawayna gapu ta nagbasol (1 Cro. 5:1–2). Gapu ta maikari, ni Jose ti sumaruno, kas inauna nga anak ni Jacob iti maikadua nga asawana, para iti bendision. Immawat pay ni Jose iti bendision manipud iti amana sakbay unay ti ipapatay ni Jacob (Gen. 49:22–26).

Tao nga addaan iti nasayaat a kabalalin ni Jose, maysa a “mapagtalkan ken masirib” (Gen. 41:39). Maysa a pagwadan iti pammati, kinadalus ti dayaw, ken kinadayaw ti panangtallikudna iti asawa ni Potifar (Gen. 39:7–12). Iti Egipto, idi impalgak ni Jose ti pudno a kinasiasinona kadagiti kabsatna, nagyman idinto a babalawenna koma ida gapu iti inaramidda kenkuana. Pinatina ti tignayda a nakatulong iti pannakatungpal iti nailangitan a pagayatan ti Dios (Gen. 45:4–15).

Impalgak ti paltiing iti ud-udina nga aldaw ti daddakkel a mision ti kaamaan ni Jose kadagiti maudi nga aldaw (2 Ne. 3:3–24; 3 Ne. 20:25–27; PJS, Gen. 50).

Ay-ayaten unay ni Israel ni Jose ket inyamidanna iti maysa a bado a naggarit iti nadumaduma a kita, **Gen. 37:3**. Gapu iti apal kinagura dagiti kabsat ni Jose ket pinanggepda a papatayen, ngem inlakoda ketdi kadagiti agtagtagilako, a nagtutrong iti Egipto, **Gen. 37:5–36**. Idia Egipto, pinagasat ti Apo ni Jose ket nagbalin a pangulo iti balay ni Potifar, **Gen. 39:1–4**. Naglibak ti asawa ni Potifar, ket imbagana a pinanggep a sulisogen ni Jose; napabasol ni Jose ket naibalud, **Gen. 39:7–20**. Imbuksilan ni Jose ti tagtagainep ti mamakpakan ken agtintinapay ni Paraon, **Gen. 40**. Nay-ayo ni Paraon ken ni Jose gapu ta imbuksilan ni Jose ti maysa kadagiti tagtagainep ni Paraon; pinagbalinna ni Jose nga agturay iti Egipto, **Gen. 41:14–45**. Naipasngay da Efraim ken Manases, **Gen. 41:50–52**. Nakitipon manen ni Jose iti ama ken kadagiti kabsatna, **Gen. 45–46**. Natay ni Jose idia Egipto idi agtawen iti 110, **Gen. 50:22–26**.

JOSE ITI ARIMATEA

Kameng ti Sanhedrin ni Jose ti Arimatea, ti disipulo ni Cristo, ken baknang ken napudno nga Israelita a saan a nakiraman iti pannakaparpargat ti Apotayo. Kalpasan ti pannakailansa iti krus, binalkot ni Jose ti bagi ti Mangisalak iti nadalus a seda a lupot ket impaidana iti tanem a kinungkongan ni Jose (Mat. 27:57–60; Mar. 15:43–46; Luc. 23:50–53; Jn. 19:38–42).

JOSEPH SMITH, JR. *Kitaen ti* Smith, Joseph, Jr.

JOSIAS

Ti nalinteg nga ari ti Juda manipud 641–610 s.c. (2 Ari 22–24; 2 Cro. 34–35). Bayat ti panagturayna, masarakan iti balay ti Apo ti libro ti paglintegan (2 Ari 22:8–13).

JOSUE. *Kitaen met ti* Jerico

Ti propeta ken dadaulo iti Daan a Tu-

lag, ken ti nangsukat ken ni Moises. Naipasngay idiy Egipto sakbay a naglibas dagiti annak ti Israel (Num. 14:26–31). Maibilangda ken ni Caleb kadagiti 12 nga espia a naibaon iti Canaan. Isuda laeng ti nangted iti nasayaat a damag iti daga (Num. 13:8, 17–14:10). Natay idi agtawen iti 110 (Jos. 24:29). Naimbag a pagwadan ni Josue ti napasnek a propeta a mannagigubat.

Ti libro ni Josue: Naipanagan daytoy a libro ken ni Josue gapu ta isu ti kangrunaan a ladawan iti daytoy ket saan a gapu ta isu ti nagsurat. Kas maibatay iti kannawidan dagiti Hudio, insurat ni Jeremias ti libro ni Josue, a mailadawan kadagiti nagkauna a kasuratan. Iladawan dagiti kapitulo 1–12 ti panakaparmek ti Canaan; ibaga dagiti kapitulo 13–24 dagiti tribu ti Israel a nangbingay iti daga ken ti naudi a pammagbaga ni Josue.

Adda dua a napateg a bersikulo iti libro ni Josue a bilin ti Apo kenkuana a mangpanunot iti nauneg iti nasantuan a kasuratan (Jos. 1:8), ken ti awag ni Josue kadagiti tao nga agbalin a napudno iti Apo (Jos. 24:15).

JUAN, LALAKI NGA ANAK NI ZEBEDEO. *Kitaen met ti Apostol; Ebanghelio, Dagiti; Kinasaserdote a Melchizedek; Nagbalbaliw a Parsua; Paltiing ni Juan*

Maysa kadagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol iti Baro a Tulag, lalaki nga anak ni Zebedeo, ken kabsat ni Santiago. Mangngalap idi agtutubo (Mar. 1:17–20). Nalabit nga isu ti di nainaganan a disipulo ni Juan a Mammuniag a naagapad iti Juan 1:40. Natudingan idi agangay a disipulo ni Jesucristo (Mat. 4:21–22; Luc. 5:1–11). Insuratna ti Ebanghelio ni Juan, tallo a surat, ken ti libro ti Paltiing. Maysa kadagiti tallo a kadua ti Apo a namagungar iti babai nga anak ni Jairó (Mar. 5:35–42), iti Bantay ti Panagbalbaliw-langa (Mat. 17:1–9), ken idiy Getsemani (Mat. 26:36–46). Kadagiti sinuratna intudona ti bagina a kas disipulo nga impateg ni Jesus (Jn. 13:23; 21:20) ken kas “sabali a disipu-

lo” (Jn. 20:2–8). Inawagan met ni Jesus ida nga agkabsat iti Boanerges, wenna “annak ti gurruod” (Mar. 3:17). Adda masansan a pagsurotan kenkuana iti pakaammo iti pannakailansa ken panagungarna (Luc. 22:8; Jn. 18:15; 19:26–27; 20:2–8; 21:1–2). Nagpukaw idi agangay ni Juan iti Patmos, a nangisuratanna iti libro ti Paltiing (Apoc. 1:9).

Masansan a nagapad ni Juan kadagiti paltiing iti ud-udina nga aldaw (1 Ne. 14:18–27; 3 Ne. 28:6; Ether 4:16; DkK 7; 27:12; 61:14; 77; 88:141). Paneknekan dagitoy a binatog ti sinurat iti biblia ni Juan ken mangted pay iti sir mata iti kinaindaklanna ken ti kinapateg ti aramid nga inted kenkuana ti Apo nga aramidenna iti daga iti panawen ti Baro a Tulag ken iti ud-udina nga aldaw. Lawlawagan ti nasantuan a kasuratan iti ud-udina a saan a natay ni Juan ngem napalubosan a mabati iti daga a katulongan a mannursuro agingga iti maikadua a yaay ti Apo (Jn. 21:20–23; 3 Ne. 28:6–7; DkK 7).

Dagiti surat ni Juan: Nupay saan nga inagapad ti nangisurat kadagitoy a surat ti naganna, kaasping la unay ti pagsasao ni Juan nga Apostol isu a makuna nga isu ti nangisurat kadagiti tallo.

Igunamgunam ti 1 Juan 1 kadagiti Santo a makipinnasigda iti Dios. Ilawlawag ti kapitulo 2 nga ammo dagiti Santo ti Dios babaen ti panagtulnog ken isurona ida a di mangipateg iti lubong. Iti kapitulo 3 maayaban ti amin nga agbalin nga annak ti Dios ken agpipinnategda iti tunggal maysa. Ilawlawag ti kapitulo 4 a ti Dios ti ayat ket agtaeng kadagiti mangipateg kenkuana. Ilawlawag ti kapitulo 5 a naipasngay dagiti Santo iti Dios babaen ti pammati ken ni Cristo.

Agkaarngi ti 2 Juan ken 1 Juan. Nagrag-o ni Juan kadagitoy gapu iti kinapudno dagiti annak ti “napili a babai.”

Mapadayawan iti 3 Juan ti tao a managan Gaius gapu iti kinapudnona ken panangtulongna a mangipateg iti kinapudno.

Ti Ebanghelio ni Juan: Iti daytoy a libro

iti Baro a Tulag, paneknekan ni Juan nga Apostol (1) a Cristo wenna Mesias ni Jesus, ken (2) Anak ti Dios ni Jesus (Jn. 20:31). Naannad ti pannakapili ken pannakaurnos dagiti mabuya nga eksena iti biag ni Jesus nga inladawanna. Mangrugi ti libro iti palawag iti sasaa-den ni Cristo idi sakbay a naipasngay: kaduana ti Dios, isu ti Dios, ken isu ti namarsua iti amin a banag. Naipasngay a nainlasagan a kas Bugbugtong nga Anak ti Ama. Suroten ni Juan ti dana ni Jesus a nangisuro, nga inyunay-unayna ti kinailangitanna ken ti panagungarna manipud kadagiti natay. Nawlawag nga impaneknekna a ni Jesus ti Anak ti Dios, a pinabileg dagiti milagro, dagiti saksi, dagiti propeta, ken ti mismo a timek ni Cristo. Nangisuro ni Juan babaen ti panangsinnupadina iti lawag ken sipnget, kinapudno ken biddut, nasayaat ken dakes, Dios ken sairo. Nalabit nga awan ti sabali a sinurat ti nalawlawag ti pannakaibatadna iti kinailangitan ni Jesus ken ti kinaawan a pammati dagiti agturay a Hudio.

Kangrunaan nga insurat ni Juan ti panangisuro ni Cristo idia y Juda, kangrunaanna ti naudi a lawas ti panagbiagna, idinto nga insurat da Mateo, Marcos, ken Lucas ti panangisurona idia y Galilea. Sumagmamano a banag ti nagtaud iti daytoy nga Ebanghelio ti inlawlawag ti paltiing iti ud-udina nga aldaw (DkK 7 ken DkK 88:138–141).

Para iti sinopsis ti kapitulo, kitaen ti *Ebanghelio, Dagiti*.

Ti libro ti Apocalipsis: Kitaen ti Paltiing ni Juan

JUAN A MAMMUNIAG. *Kitaen met ti Elias; Kinasaserdote nga Aaron*

Ti anak da Zacarias ken Elizabet iti Baro a Tulag. Naibaon ni Juan a mangisagana kadagiti tao nga umawat iti Mesias (Jn. 1:19–27). Iggenma ti tulbek ti Kinasaserdote nga Aaron ket binuniaganna ni Jesucristo.

Impadto da Isaias ken dadduma pay ti mision ni Juan, **Isa.** 40:3 (Mal. 3:1; 1 Ne. 10:7–10; 2 Ne. 31:4). Naibalud ken napu-

tolan iti ulo, **Mat.** 14:3–12 (Mar. 6:17–29). Imbaga ni Gabriel ken ni Zacarias ti pannakayanak ken pannursuro ni Juan, **Luc.** 1:5–25. Insuro ni Jesus a naindaklan a propeta ni Juan a Mammuniag, **Luc.** 7:24–28. Binighbigna ni Jesus nga Anak ti Dios, **Jn.** 1:29–34. Nagbalin a disipulo ni Jesus dagiti disipulo ni Juan, **Jn.** 1:25–29, 35–42 (Ara. 1:21–22). Awan milagro nga inaramidna, **Jn.** 10:41. Kas napagungar a nabiag, naibaon a mangorden kada Joseph Smith ken Oliver Cowdery iti Kinasaserdote nga Aaron, **DkK** 13 (27:7–8; JS—P 1:68–72). Inordenan ti anghel idi walo nga aldawna laeng, **DkK** 84:28.

JUDA. *Kitaen met ti Biblia; Hudio; Israel*

Iti Daan a Tulag, ti maikapad nga anak a lalaki da Jacob ken Lea (Gen. 29:35; 37:26–27; 43:3, 8; 44:16; 49:8). Binendisionan ni Jacob ni Juda nga agbalin a gagangay a dadaulo kadagiti lallaki nga annak ni Jacob ket ni Silo (Jesucristo) ti kaputotanna (Gen. 49:10).

Ti tribu ni Juda: Ti tribu ni Juda ti nagpangulo kalpasan ti panagnaedda iti Canaan. Ti tribu ni Efraim ti kangrunaan a kabalubalna. Binendisionan ni Moises ti tribu ni Juda (Deut. 33:7). Kalpasan ti panagturay ni Solomon, nagbalin a pagarian ti Juda ti tribu ni Juda.

Ti pagarian ti Juda: Iti panagturay ni Rehoboam nabinagay ti masakupan ni Solomon iti dua nga agsina a pagarian, kangrunaanna gapu iti ilem iti nagbaetan ti tribu da Efraim ken Juda. Sakupen ti akin-abagatan a pagarian, wenna ti pagarian ti Juda, ti tribu ni Juda ken ti nalawlawa a paset ti Benjamin. Ti Jerusalem ti kapituliona. Napigpigs ti pammatida iti panagdayaw ken ni Jehova ngem iti akin-amianan a pagarian. Saan unay a nararaut ti Juda iti amianan ken daya, ket nagtalinaed ti kangrunaan a bileg iti ima ti kaamaan ni David agingga iti pannakasakup ti Babilonia. Nagbayag ti pagarian ti Juda iti 135 a tawen kalpasan ti pannakarebbek ti ad-adu ti taona ken nabilbileg a pagarian ti Israel.

Ti kasuratan ni Juda: Itudo daytoy ti Biblia a kas sinurat a maipanggep iti balay ti Juda (Eze. 37:15–19). Iti ud-udina nga aldaw, no naurnosen dagiti sanga ti balay ti Israel, mapagtitiponto met dagiti sagrado a sinuratanda. Agtitinnulong dagitoy naespirituan a sinurat ket buklenda ti sangsangkatunos a pamanekeke a Cristo ni Jesus, ti Dios ti Israel ken ti Dios ti sangalubongan (2 Ne. 3:29; PJS, Gen. 50:24–36).

JUDAS

Iti Baro a Tulag, maysa kadagiti kabsat ni Jesus a mabalin a nangsurat iti surat ni Judas (Mat. 13:55; Jd. 1:1).

Ti surat ni Judas: Linaon daytoy a libro ti surat ni Judas kadagiti Santo a kumap-kapsut ti pammatida. Pakpakapsuten ida dagiti agkunkuna a Kristianoda ngem agar-aramid met iti narugit a pinapagano a panagdaydayaw ken agkuna a saanda a mairaman kadagiti agtungpal iti paglintegan ti kinadalus. Pinanggep ni Judas a tignayen dagiti Santo iti panagpeggad ti espirituda ken mangparegta kadakuada nga agtalinaed a napudno.

Sumagmamano kadagiti napateg a binatog ni Judas ti bersikulo 6, a nangsaritaanna iti gubat iti langit ken ti panakapatapuak da Lucifer ken dagiti anghelna iti dayta a kasasaad a sakbay daytoy a biag (Abr. 3:26–28), ken bersikulo 14–15, a nangibaga iti padto ni Enoc.

JUDAS, KABSAT NI SANTIAGO

Iti Baro a Tulag, maysa kadagiti imuna a Sangapuloketdua nga Apostol ni Jesucristo (Luc. 6:13–16). Mabalina nga amammo met a kas Tadeo (Mat. 10:2–4).

JUDAS ISCARIOTE

Maysa kadagiti Sangapuloketdua nga Apostol ni Jesus iti Baro a Tulag (Mat. 10:4; Mar. 14:10; Jn. 6:71; 12:4). “Tao ni Keriot” ti kayat a sawen ti apiliedona. Naggapu iti tribu ni Juda ken is-isu ti Apostol a saan a taga-Galilea. Liniputan ni Judas ti Apo.

Immawat iti tallopulo a bagi ti pirak iti panangyawatna ken ni Cristo iti maysa kadagiti dadaulo a saserdote, **Mat.** 26:14–16 (Zac. 11:12–13). Liniputanna ti Apo babaen ti agek, **Mat.** 26:47–50 (Mar. 14:43–45; Luc. 22:47–48; Jn. 18:2–5). Nagbitay, **Mat.** 27:5. Sinerrek ni Satanis ni Judas, **Luc.** 22:3 (Jn. 13:2, 26–30). Imbaga ni David ti panangliput ni Judas ken ni Jesus, **Ara.** 1:16 (Sal. 41:9).

KAAMAAN. *Kitaen met ti Ama,*

Matay nga; Ina; Panagasawa, Mangasawa; Ubing, Ubbing

Kas naaramat iti nasantuan a kasuratan, buklen ti kaamaan ti agassawa, annakda, ken dadduma a kabagianda no dadduma nga agindeg iti maymaysa a balay wenno ulo ti kaamaan. Mabalina met a kaamaan ti maymaysa a naganak a kaduana dagiti annakna, ti agassawa nga awanan annak, wenno tao nga agmaymaysa.

Sapasap: Bendisionandanto kenka amin a kaamaan iti daga, **Gen.** 12:3 (Gen. 28:14; Abr. 2:11). Siakto ti Dios ti amin a kaamaan ti Israel, **Jer.** 31:1. Naggapu iti Ama ti nagan ti sangabukel a kaamaan iti langit ken daga, **Ef.** 3:14–15. Inyeg da Adan ken Eva ti kaamaan iti amin a daga, **2 Ne.** 2:20. Ti gloriam ti pakaituloyanto dagiti bukel iti agnayanon, **DkK** 132:19. Itedkonto kenkuana ti korona ti agnayanon a biag iti agnayanon a lubong, **DkK** 132:55. Ti pannakailantip dagiti ubbing kadagiti dadakkelda paset ti naindaklan nga aramid iti pannakatungpal dagiti panawen, **DkK** 138:48. Pinarsuak ti lalaki ken ti babai, ket kinunak kadakuada: Agbungakayo, ket agpaadukayo, **Moises** 2:27–28. Saan a nasayaat nga agmaymaysa ti tao, **Moises** 3:18. Sangkamaysa da Adan ken Eva a nagtrabaho, **Moises** 5:1.

Pagrebengan dagiti nagannak: Binilina ni Abraham dagiti annakna, ket surotendanto ti dalan ti Apo, **Gen.** 18:17–19. Isurom a siaagawa dagitoy a balikas kadagiti annakmo, **Deut.** 6:7 (Deut. 11:19). Isu nga agayat iti anakna dusanna daytoy, **Prov.** 13:24 (Prov. 23:13).

Iruammo ti ubing iti dalan a rebbeng-na a papanan, **Prov.** 22:6. Agbiagka a sirarag-o iti asawa nga ay-ayatem, **Ecl.** 9:9. Nasken a maisuronto ti Apo kadagiti amin nga annakmo, **Isa.** 54:13 (3 **Ne.** 22:13). Ibagnosmo ida iti pannursuro ti Apo, **Ef.** 6:1–4 (Enos 1:1). Asino man a di mangtaraon iti bagina, mapaidaman iti pammati, **1 Tim.** 5:8. Inggunamgunamna ida iti amin a rikna ti naasi a nagannak, **1 Ne.** 8:37. Agsaotayo iti mai-panggep ken ni Cristo tapno maammuan dagiti annaktayo ti pamuidanda, **2 Ne.** 25:26. Ay-ayaten dagiti assawada dagiti annakda, **Jacob** 3:7. Isuroyo ida nga agpipinnateg ken agpaay iti tunggal maysa, **Mosiah** 4:14–15. Salakni-banyo dagiti kaamaanyo uray pay no agayus ti dara, **Alma** 43:47. Agkararagkayo a sangaamaan tapno mabendision dagiti assawa ken annakyo, **3 Ne.** 18:21. Nasken nga isuro dagiti nagannak ti ebanghelio kadagiti annakda, **DkK** 68:25. Pagrebbengan ti tunggal lalaki nga ipaayan ti kaamaanna, **DkK** 75:28. Adda kalintegan dagiti amin nga ubing nga abastuan ida dagiti nagannak kadakuada, **DkK** 83:4. Patanorenyo dagiti annakyo iti silaw ken kinapudno, **DkK** 93:40. Urnosenyo ti balayyo, **DkK** 93:43–44, 50. Nasken laeng a babalen ti di aginkukuna nga ayat ti pangguyugoy dagiti addaan iti kinasaserdote kadagiti sabali, **DkK** 121:41. Impakammo da Adan ken Eva kadagiti annakda ti amin a banag, **Moises** 5:12.

Dagiti pagrebbengan ti ubing: Dayawem ti amam ken ti inam, **Ex.** 20:12. Anakko, denggem ti pannursuro ti amam, **Prov.** 1:8 (Prov. 13:1; 23:22). Nagtungpal ni Jesus kadagiti dadakkelnan, **Luc.** 2:51. Inaramid ni Jesus ti pagayatan ti Amana, **Jn.** 6:38 (3 **Ne.** 27:13). Tungpalenyo dagiti dadakkelyo iti Apo, **Ef.** 6:1 (Col. 3:20). No agbabawi dagiti ubing, isunto pay laeng ti pannakapukaw ti pungtotyo, **DkK** 98:45–48. Nagdayaw iti napudno ken kakaisuna a Dios dagiti napudno nga annak ni Eva, **DkK** 138:38–39.

Agnanayon a kaamaan: Intuding ti Dok-

trina ken Katulagan ti agnanayon a kasasaad ti kallaysa ken ti kaamaan. Ikkan ti celestial a kallaysa ken ti agtultuloy a kaamaan dagiti agassawa iti gundaway nga agbalin a dios (**DkK** 132:15–20).

KAASI. *Kitaen met ti Ayat;*

Pagimbagan; Pannakipagrikna;
Serbisio

Ti nasudi nga ayat ni Cristo (Moro. 7:47); ti ayat para ken ni Cristo kadagiti annak ti tattao ken ipaay met dagiti annak ti tattao iti tunggal maysa (2 **Ne.** 26:30; 33:7–9; **Ether** 12:33–34); ti kangatuan, katan-okan, kabilgan a kita ti ayat, a saan laeng a pammateg.

Mamagtangsit ti pannakaammo, ngem mamaglaing ti ayat, **1 Cor.** 8:1. Artapan ti kaasi, ti nasudi nga ayat, ti dandani amin, **1 Cor.** 13. Ayat ti pakaipayan ti bilin nga agtaud iti nasudi a puso, **1 Tim.** 1:5. Inayon ti ayat iti nainkabsatan a pammateg, **2 Ped.** 1:7. Imbilin ti Apo a nasken nga adda kaasi ti amin a tao, **2 Ne.** 26:30 (Moro. 7:44–47). Kitaenyo nga adda pammatiyo, namnama, ken panangngaasi, **Alma** 7:24. Kaasi ti ayat nga impaay ti Apo kadagiti tao, **Ether** 12:33–34. No awan ti kaasi saan a matawid dagiti tao ti lugar a naisagana iti dakkell ken nadaeg a balay ti Ama, **Ether** 12:34 (Moro. 10:20–21). Insurat ni Moroni dagiti balikas ni Mormon maipanggep iti pammati, namnama, ken kaasi, **Moro.** 7. Pagbalinen ti kaasi ti tao a maikari iti aramid ti Apo, **DkK** 4:5–6 (**DkK** 12:8). Kawesanyo ti bagbagiyo iti begkes ti panangngaasi, **DkK** 88:125. Mapno koma ti lalaemmo iti kinamanangngaasi, **DkK** 121:45.

KAASI, MANANGNGAASI.

Kitaen met ti Jesucristo; Linteg;
Mangsubbot, Pannubbot;
Pakawan; Parabur

Ti espiritu ti pannakipagrikna, kina-dungngo, ken pammakawan. Kaasi ti maysa kadagiti galad ti Dios. Idiaya ni Jesucristo kadayo ti kaasi babaen ti datonna a pannubbot.

Manangngaasi ken managparabur ti Apo, **Ex.** 34:6 (Deut. 4:31). Agibtur nga agnanayon ti naayat a kinaimbagna, **1 Cro.** 16:34. Sumurotto kaniak ti kinaimbag ken kinamanangayat, **Sal.** 23:6. Ti adda kaasina kadagiti napanglaw, isu ti naragsak, **Prov.** 14:21. Tinarigagayak ti kaasi saan a daton, **Os.** 6:6. Nagasat dagiti manangngaasi; ta lakamendanto ti kaasi, **Mat.** 5:7 (3 Ne. 12:7). Ay-ay pay dagiti managinsisingpet nga agbayad iti apagkapullo ngem dida met ikankano dagiti banag a natpatteg iti paglintegan, pangngedeng, kaasi, ken pammati, **Mat.** 23:23. Mangngaasikayo, a kas iti Amayo a manangngaasi, **Luc.** 6:36. Saan nga iti aramidtayo a kinalinteg, ngem iti kaasina ti nangisalakian kadatayo, **Tit.** 3:5. Ti panangngaasi ti Apo adda kadagiti amin, **1 Ne.** 1:20. Awan ti lugar ti kaasi iti di agbabawi, **Mosiah** 2:38–39. Manangngaasi ti Dios kadagiti mamati iti naganna, **Alma** 32:22. Penken ti asi ti kiddaw ti linteg, **Alma** 34:16. Ipagarupyo kadi a mabalin a takawan ti panangngaasi ti linteg? **Alma** 42:25 (Alma 42:13–25). Sibibiag dagiti ubbing ken ni Cristo gapu iti asina, **Moro.** 8:19–20 (DkK 29:46). Ti takiag ti kaasina ti nangsubbot kadagiti basolyo, **DkK** 29:1. Kas iti kaadu ti dara nga imbuyatko, indawdawatko iti Ama dagiti mamati iti naganko, **DkK** 38:4. Magunodto dagiti agtungpal iti katulagan ti kaasi, **DkK** 54:6. Siak, ti Apo, mamakawan iti basbasol, ken manangngaasi kadagiti mangipudno iti basbasolda nga addaan napakumbaba a puso, **DkK** 61:2. Siak, ti Apo, ipakitak ti asik kadagiti amin a napakumbaba, **DkK** 97:2. Ket asino man nga umawat kenka a kas iti maladaga, awatenda ti pagariak, ta awatendanto ti kaasi, **DkK** 99:3. Agubbog ti kaasi iti rupam, **Moises** 7:31.

KAAWAN TI PAMMATI. *Kitaen met ti Mamati*

Kurang ti pammati iti Dios ken iti ebangeliona.

Saan a nagaramid sadiay kadagiti adu

a datdatlag gapu iti kinaawan pammatida, **Mat.** 13:58. Gapu iti kaawan ti pammatida saan a mapaksiat dagiti disipulo ni Jesus ti sairo, **Mat.** 17:14–21. Punnuanyo ti kaawan ti pammatiyo iti pammatik, **Mar.** 9:23–24. Binabalaw ni Jesus dagiti apostolna iti kaawan ti pammati ken kinatangken ti panagpuspusoda, **Mar.** 16:14. Ti kadi kinaawan pammati pagbalinenna ti pammati iti Dios nga awan pagbanaganna? **Rom.** 3:3. Nasaysayaat a mapukaw ti maysa a tao ngem ti bumassit ken mapukaw ti pagilian gapu iti panagduadua ti pammati, **1 Ne.** 4:13. No dumtengto ti panawen a mapukaw ti pammatida, warawaraennanto ken saplitenna ida, **2 Ne.** 1:10–11 (DkK 3:18). Gapu iti kinaawan ti pammatida dida maawatan ti balikas ti Dios, **Mosiah** 26:1–5. Saanko a maiparang kadagiti Hudio ti naindaklan a milagro, gapu iti kaawan ti pammatida, **3 Ne.** 19:35. Nasipngetan ti pampanunotyo iti napalabas gapu iti diyo pamatpati, **DkK** 84:54–58.

KABAL. *Kitaen met ti Urim ken Tumim*

Inagapad ti nasantuan a kasuratan ti dua a kita ti kabal: (1) Ti itakkab ti soldado iti barukongna a salaknib a kawes wenno kalasag. Kas simbolo, nasken nga agaramat dagiti santo iti kabal ti kinalinteg a salaknibda iti dakes (Isa. 59:17; Ef. 6:14); (2) Ti pagan-anay nga inaramat ti nangato a saserdote iti paglintegan ni Moises (Ex. 28:13–30; 39:8–21). Naaramid iti lienso ken namuntaran iti 12 a napateg a bato. Masasao pay nga adda pakainaiganna iti Urim ken Tumim (DkK 17:1; JS—P 1:35, 42, 52).

KABSAT A BABAI. *Kitaen met ti Kabsat a Lalaki, Kakabsat; Tao, Tattao*

Kas annak ti Nailangitan nga Amatayo, agkakabsat a naespirituan amin a lallaki ken babbai. Iti Simbaan, masansan nga agiinnawag iti kabsat a babai dagiti babbai a kameng ken aggayyem iti Simbaan.

Kabsatko a lalaki ken babai dagiti mangaramid iti pagayatan ti Amak, **Mat.** 12:50. Naituding dagiti paglintegan a masurot iti panangipudno iti basol dagiti kakabsat a lallaki ken babai, **DkK** 42:88–93.

KABSAT A LALAKI, KAKABSAT.

Kitaen met ti Kabsat a Babai; Tao, Tattao

Kas annak ti Nailangitan nga Amatayo, agkakabsat amin a lallaki ken babai iti espiritu. Iti Simbaan, maawagan dagiti lallaki a kameng ken gayem iti Simbaan iti kabsat a lalaki.

No napasurotkan, patibkerem dagiti kabsatmo, **Luc.** 22:32. Agtungpal iti patay ti saan a mangipateg iti kabsatna, **1 Jn.** 3:10–17. Panunotenyo dagiti kakabsatyo a kas iti bagbagiyo, **Jacob** 2:17. Nasken nga ipateg ti tunggal tao ti kabsatna a kas iti bagina, **DkK** 38:24–25. Patibkerem dagiti kabsatmo iti panakisarsaritam, **DkK** 108:7.

KABUSOR. *Kitaen ti Sairo*

KADAGSEANAN A

PANNAKADUSA. *Kitaen met ti Pammapatay*

Dusa nga ipapatay iti naaramid a krimen, nangnangruna iti mainaig iti dusa iti pammapatay.

Asino man a mangpatay iti tao, patayento met ti padana a tao, **Gen.** 9:6 (JSP, **Gen.** 9:12–13). Ti nakapapatay di bumurong met ti mammapatay a nangiranta a pumatay, **2 Ne.** 9:35. Makednganka a matay a maibatay iti paglintegan, **Alma** 1:13–14. Isu a namapatay nadusa iti patay, **Alma** 1:18. Sapulen ti linteg ti biag dayta a nangpapatay, **Alma** 34:12. Isu a mamapatay, matayto, **DkK** 42:19.

KALAPATI, TANDA TI. *Kitaen met ti Espiritu Santo*

Ti nairanta a tanda a pangilasinan ni Juan a Mammuniag iti Mesias (Jn. 1:32–34). Insuro ni Joseph Smith a naaramid ti tanda ti kalapati sakbay ti pannaka-

parsua ti lubong kas saksi iti Espiritu Santo; ngarud, saan a makaumay ti sairo babaen ti tanda ti kalapati.

Bimmaba ti Espiritu ti Dios a kasla kalapati, **Mat.** 3:16. Kalpasan ti pannakabuniag ni Jesus, bimmaba ti Espiritu Santo a kalanglanga ti kalapati, **1 Ne.** 11:27. Siak, ni Juan, paneknekak, ket imutektekak, naglukat ti langit, ket bimmaba ti Espiritu Santo kenkuana a kalanglanga ti kalapati, **DkK** 93:15.

KALASAG

Ti suot a pangsalaknib iti bagi iti ania man a makadangran nga igam. Maaramat met ti balikas a mangibuksil iti naespirituan a galad a mangsalaknib iti tao manipud iti sulisog wenno iti dakes.

Ikawesyo ti sangabukel a kabal ti Dios, **Ef.** 6:10–18 (**DkK** 27:15–18).

KALBARIO. *Kitaen ti Golgota*

KANIBUSANAN TI LUBONG.

Kitaen ti Lubong—Kanibusanan ti lubong

KANNAWIDAN

Pammati ken kannawidan a nagtitinawidan dagiti kaputotan (**2 Tes.** 2:15). Kadagiti nasantuan a kasuratan, di nagsardeng ti Apo a nangballaag kadagiti nalinteg a mangliklik kadagiti dakes a kannawidan dagiti tao (**Lev.** 18:30; **Mar.** 7:6–8; **Mosiah** 1:5; **DkK** 93:39–40).

KANTA NI SOLOMON

Ti libro iti Daan a Tulag. Insuro ni Propeta Joseph Smith a saan a pammaregta a sinurat ti Kanta ni Solomon.

KAPISI. *Kitaen ti Kaamaan; Panagasawa, Mangasawa*

KAPPIA. *Kitaen met ti Inana; Mamagkappia; Millennium*

Iti nasantuan a kasuratan, mabalin a kayat a sawen ti kappia ti wayawaya iti supanget ken riribuk wenno ti nuan-uneg a talna ken gin-awa a parnuayen ti Espiritu nga ited ti Dios kadagiti napudno a Santona.

Wayawaya iti supanget ken riribuk. Pinagsardengna ti gubgubat, **Sal.** 46:9. Saandanton a sursuruen ti makigubat, **Isa.** 2:4. Agbiagkayo a makikappia iti amin a tao; dikay agibales, **Rom.** 12:18–21. Adda pay la kinatalna ti pagilian, **4 Ne.** 1:4; 15–20. Tallikudanyo ti gubat ket ipakdaaryo ti kappia, **DkK** 98:16. Itag-ayyo ti wagayway ti kappia, **DkK** 105:39.

Kappia kadagiti natulnog manipud iti Dios. Maawaganto ti Mangisalakana iti Prinsipe ti Kappia, **Isa.** 9:6. Awan ti talna kadagiti nadangkes, **Isa.** 48:22. Adda nailangitan a pangen, a mangidaydayaw iti Dios ket kunkunana, Maday-dayaw ti Dios iti kangatuan, ken talna iti rabaw ti daga, **Luc.** 2:13–14. Ibatik ti talna kadakayo, **Jn.** 14:27. Ket ti talna ti Dios, a daeganna ti amin a pannakawat, **Fil.** 4:7. Immawat dagiti tao ni Ari Benjamin iti kinatalna ti pakinakem, **Mosiah** 4:3. Anian a nagpintas ti dapan dagiti mangisaknapto pay laeng iti talna iti bambantay, **Mosiah** 15:14–18 (**Isa.** 52:7). Immararaw ni Alma iti Apo ket nakasarak ti talna, **Alma** 38:8. Naawat dagiti espiritu dagiti nalinteg iti natalna a kasasaad, **Alma** 40:12. Diak kadi imbaga ti kappia iti panunotyo maipanggep iti dayta a banag? **DkK** 6:23. Magnakayo iti kinapakumbaba iti Espirituk, ket maaddaankayonto ti kappia kaniak, **DkK** 19:23. Asino man nga agaramid iti kinalinteg umawatto iti kappia, **DkK** 59:23. Kawesanyo ti bagbagiyo iti begkes ti panangngaasi, nga isu ti mamagkayammet iti kinaan-anay ken kappia, **DkK** 88:125. Anakko, pagtalnaem ti kararuam, **DkK** 121:7. Iti pannakaduktalko nga adda dakdak-kekel a talna, dinawatko ti bendision dagiti ammak, **Abr.** 1:2.

KAPUPUON. *Kitaen met ti Buniag,* Panagbuniag—Panagbuniag para iti natay; Kaamaan; Libro a Pakalaglagipan; Ordinansa—Dagiti ordinansa iti paraisaup; Pannakaisalakan; Pannakaisalakan dagiti Natay

Ti sinurat a mangtunton iti nagtaudan

dagiti an-annabo iti kaamaan. No adda man pagpatinggaan ti saad ti kinasaserdote wenno dagiti bendision iti maysa a kaamaan, napateg unay dagiti kapupuon iti nasantuan a kasuratan (**Gen.** 5; 10; 25; 46; 1 **Cro.** 1–9; **Es.** 2:61–62; **Neh.** 7:63–64; **Mat.** 1:1–17; **Luc.** 3:23–38; 1 **Ne.** 3:1–4; 5:14–19; **Jarom** 1:1–2). Iti naisubli a Simbaan ita, itultuloy dagiti kameng ti Simbaan a tuntonen ti nagtaudan ti an-annabo ti kaamaanda, tapno maammuan a nasayaat ti kinasiasino dagiti natayen a kapuonanda tapno maaramidda ti pangisalakana nga ordinansa para kadagiti kapuonanda. Mabalin dagitoy nga ordinansa kadagiti natay a tao nga umawat iti ebanghelio ni Jesucristo iti lubong dagiti espiritu (**DkK** 127, 128).

KARARAG. *Kitaen met ti*

Agdaydayaw; Amen; Dawat; Utoben

Ti napakumbaba a pannakisarita iti Dios a pagyamanan ti tao ken pagdawatanna kadagiti bendision. Maiturong ti kararag iti Nailangitan nga Amatayo iti nagan ni Jesucristo. Mabalin a napigsa wenno nakapsut ti panagkararag. Mabalin met a kararag ti panunot ti tao no maiturongda iti Dios. Mabalin a kararag iti Dios ti kanta dagiti nalinteg (**DkK** 25:12).

Saan a panggep ti kararag a baliwan ti pagayatan ti Dios, ngem tapno gunodentayo para kadatayo ken iti sabali ti bendision a sitatallugod nga ited ti Dios, ngem nasken a dawatentayo tapno magun-od.

Agkararagtayo iti Ama iti nagan ni Cristo (**Jn.** 14:13–14; 16:23–24). Napudno ti kararagtayo iti nagan ni Cristo no ti tarigagaytayo ket tarigagay ni Cristo (**Jn.** 15:7; **DkK** 46:30). Dawatentayo dagiti banag nga umno ken mabalin nga ited ti Dios (3 **Ne.** 18:20). Adda dagiti kararag nga awan sungbatna gapu ta ibagianda ti tarigagay ni Cristo ngem nagtaud iti kinakirmet ti tao (**San.** 4:3; **DkK** 46:9). Ngarud, no agdawattayo iti Dios kadagiti saan a nalinteg a ba-

nag, agbalinto a pakailunodantayo (DkK 88:65).

Daytoy ti nangrugian dagiti tao iti panangawagda iti nagan ti Apo [Jehova] **Gen.** 4:26. Iti altar, inawagan ni Abraham ti nagan ti Apo, **Gen.** 13:4. Nagkararag ti katulongan ni Abraham iti idadawatna iti tulong nga agsapul iti asawa para ken ni Isaac, **Gen.** 24:10–19. Ipawil ti Dios nga agbasolak iti Apo iti panagsardengko a mangikararag kadakayo, **1 Sam.** 12:23. Ipangag ti Apo ti kararag dagiti nalinteg, **Prov.** 15:29. Masarakandakto, no sapulendak a sipupuso, **Jer.** 29:12–13. Ikararaganyo dagiti mandidadanes kadakayo, **Mat.** 5:44 (Luc. 6:28; 3 Ne. 12:44). Agkararagkayo iti Amayo a sililimed, **Mat.** 6:5–8 (3 Ne. 13:5–8). Kastoy ngarud ti panagkararagyo, **Mat.** 6:9–13 (Luc. 11:2; 3 Ne. 13:9). Agdawatkayo, ket maitedto kadakayo, **Mat.** 7:7 (3 Ne. 14:7; DkK 4:7; 6:5; 66:9). Simmang-at ni Jesus iti bantay tapno agkararag, **Mat.** 14:23. Agalibtak ken agkararagkayo, tapno dikay sumrek iti pannakasulisog, **Mat.** 26:41 (Mar. 14:38; 3 Ne. 18:15–18; DkK 31:12). Agkararag koma a sipapati, nga awanan duadua, **San.** 1:5–6 (DkK 42:68; 46:7). Ad-adu ti magun-od ti napasnek a kararag ti nalinteg a tao, **San.** 5:16. Dumngegkayo iti Espiritu a mangisuro iti tao nga agkararag, **2 Ne.** 32:8–9. Imawagak kenkuana iti napasnek a panagkararag, **Enos** 1:4. Nagayuno ken nagkararagak iti adu nga aldaw, **Alma** 5:45–46 (Alma 26:22). Ad-adun ti panagkararag iti bagbagida ken panagayuno, **Alma** 17:3. Malagipyo kadi ti kinuna ni Zenos maipanggep iti kararag ken panagdaydayaw? **Alma** 33:3. Ipakumbabayoy ti bagbagiyo ken diyo sardayan ti agkararag, **Alma** 34:18–27. Pabalakadanka iti Apo iti amin nga aramidem, **Alma** 37:37. Nasken nga agkararagkayo a kanayon iti Ama babaen ti naganko, **3 Ne.** 18:19–20. Agkararagkayo a sangamaan, **3 Ne.** 18:21. Nagkararag ni Jesus iti Ama, **3 Ne.** 19:31–34 (Jn. 17; 3 Ne. 18:16). Imbilinna kadakuada a saanda nga isardeng ti agkararag iti puspusoda, **3 Ne.** 20:1.

No agkararag a saan a naimpusuan, awan ti magun-odna, **Moro.** 7:6–9. Dimo dawaten ti di mainugot kenka, **DkK** 8:10. Agkararagka a kanayon, tapno agballigika, **DkK** 10:5. Bilinenkayo nga agkararag a sibabatat, kasta met a naimpusuan, **DkK** 19:28. Maitedto kadakayo ti Espiritu babaen ti kararag ti pammati, **DkK** 42:14. Mapankayo iti balay a pagkararagan ket mangidatonkayo iti sakramentoyo, **DkK** 59:9 (Mat. 21:13). Isuronto dagiti nagannak dagiti annakda, **DkK** 68:28. Nabuntog ti Apo a Diosda a dumngeg kadagiti kararagda, **DkK** 101:7–8. Agpakumbabaka; ket itdento kenka ti Apo a Diosmo ti sungbat dagiti kararagmo, **DkK** 112:10. Nabilin ni Adan nga umawag iti Dios iti nagan ti Anak, **Moises** 5:8. Nagparang ti Ama ken ti Anak ken ni Joseph Smith a sungbat ti kararagna, **JS—P** 1:11–20.

KARARAG TI APO. *Kitaen met ti Kararag*

Ti kararag nga indaton ti Mangisalaan kadagiti disipulona nga agserbi a pagtuladan amin a kararag (Mat. 6:9–13; 3 Ne. 13:9–13).

KARARUA. *Kitaen met ti Bagi; Espiritu*

Saritaen ti nasantuan a kasuratan dagiti kararua iti tallo a wagas: (1) espiritu a nabiag, agpadpada a sakbay ken kalpasan daytoy a biag (Alma 40:11–14; Abr. 3:23); (2) ti espiritu ken ti bagi nga agtipon iti pannakatay (Abr. 5:7); ken (3) ti saan a matay, nagungar a tao a ti espiritu ken ti bagina saanen nga agsina (Alma 40:23; DkK 88:15–16).

Naaramat ti dara a pangsubboti iti kararua, **Lev.** 17:11. Pabaroenna ti kararuak, **Sal.** 23:3. Ayatem ti Apo a Diosmo iti amin a kararuam, **Mat.** 22:37 (Mar. 12:30). Kinusit ti sairo dagiti kararuada, **2 Ne.** 28:21. Iburayyo ti sibubukel a kararuayo a kas daton kenkuana, **Omni** 1:26. Rinugian ti balikas ti mangpadakkel iti kararuak, **Alma** 32:28. Saanto a mabisinan wenna mawaw ti kararuana, **3 Ne.** 20:8. Napasanto ti tinapay ken da-

num ti sakramento kadagiti kararua dagiti makiranud iti daytoy, **Moro**. 4–5 (DkK 20:77–79). Isalakan dagiti agrabaho iti pagarian dagiti kararuada bababen ti panagserbi, **DkK** 4:2, 4. Napateg dagiti kararua, **DkK** 18:10. Naipasngaykayo iti lubong babaien ti danum, dara, ken espiritu, isu a nagbalinkayo a nabiaq a kararua, **Moises** 6:59.

Pateg dagiti kararua: Espiritu nga annak ti Dios amin a tao. Patpatgenna amin nga annakna ket ibilangna ti tunggal maysa a napateg. Gapu ta annakna ida, kabaelanda ti agbalin a kas kenkuana. Ngarud, napategda unay.

Adda rag-o ti maysa a managbasol nga agbabawi, **Luc**. 15:10. Ay-ayaten unay ti Dios ti lubong isu nga intedna ti Bugbugtong nga Anakna, **Jn**. 3:16. Dida maawat a matay ti ania man a kararua, **Mosiah** 28:3. Saan kadi a napateg iti Dios ti kararua kadagitoy a panawen a kas met iti kararua iti panawen a yaayna? **Alma** 39:17. Ti kapatganto kenka isu ti panangyegmo kaniak iti kararua, **DkK** 15:6. Laglagipeny a napateg dagiti kararua iti imatang ti Dios, **DkK** 18:10–15. Daytoy ti aramidko ken gloriak—ti mangipatungpal iti saan nga ipapatay ken agnanayon a biag ti tao, **Moises** 1:39.

KARAYAN JORDAN

Agayus ti Karayan Jordan manipud iti baybay ti Galileo agingga iti Natay a Baybay. Sangagasut a milia (160 a kilometro) ti kaatiddog ti karayan ket binukel ti nagkaykaysa a sumagmamano a kimmarayan nga agay-ayus manipud iti Bantay Hermon. Daytoy ti kapatgan a karayan iti Israel.

Ti isisina ti Apo iti karayan a bumallasiw iti Israel (Jos. 3:14–17), ken ti panna-kabuniag ni Jesucristo (Mat. 3:13–17; 1 Ne. 10:9) ti dua a kapatgan a pasamak iti daytoy a karayan.

KASANTUAN KADAGITI

NASANTUAN. *Kitaen met ti*

Tabernakulo; Templo, Balay ti Apo

Ti kasagraduan a siled iti tabernakulo

ni Moises sa iti templo idi agangay. Maawagan met ti Kasantuan kadagiti Nasantuan iti “kasantuan a lugar” (Ex. 26:33–34).

KASIPNGETAN, AKINRUAR A.

Kitaen ti Lallaki nga Annak ti

Manangdadael; Impierno;

Ipatatay, Naespirituan nga; Sairo

KASIPNGETAN, NAESPIRITUAN

A. Kitaen met ti Nadangkes,

Kinadangkles

Kinadangkles wenno kinakuneng kadagiti naespirituan a banag.

Ay-ay pay dagiti mangpasipnget iti lawag, **Isa**. 5:20 (2 Ne. 15:20). Sallukobanto ti sipnget ti daga, ken napuskol a kinasipnget dagiti tao, **Isa**. 60:2. Ik-kanto ni Jesus iti silaw dagiti adda iti kasipngetan, **Luc**. 1:79. Aglawagto ti silaw iti kasipngetan, ket ti sipnget dina maawatan, **Jn**. 1:5 (DkK 45:7). Iwagsaktayo dagiti aramid ti kasipngetan ket ikapettayo ti igam ti lawag, **Rom**. 13:12. Adaywanyo dagiti tao nga aramid kadagiti awan serserbina a banag nga agtaud iti sipnget, **Ef**. 5:8–11. Gapu ta saankayo a nagsaludsod, saankayo a maipan iti lawag ngem nasken a maungaw iti kasipngetan, **2 Ne**. 32:4. Isaknap ni Satanas ti aramid iti kasipngetan, **Hel**. 6:28–31. Agturayto ti bileg ti kasipngetan iti daga, **DkK** 38:8, 11–12. Agasug ti sangalubongan iti basol ken iti kasipngetan, **DkK** 84:49–54. No maitalimudok ti imatangyo, iti gloriak, awanto ti sipnget kadakayo, **DkK** 88:67. Nangrugi nga agturay ti aramid ti kasipngetan kadagiti amin a lallaki nga annak ti tattao, **Moises** 5:55.

KATULAGAN. *Kitaen met ti* Baro

ken Agnanayon a Katulagan;

Katulagan ni Abraham; Sapata;

Sapata ken Katulagan ti

Kinasaserdote

Ti napagnumuan ti Dios ken ti tao, ngem saanda nga agpatas iti napagnumuan. Mangted ti Dios iti annuroten para iti katulagan, ket umannugot dagiti tao iti dawatenka kadakuada nga ara-

midenda. Ikari ngarud ti Dios a bendisionanna ida gapu iti kinatulnogda.

Maawat babaen ti katulagan dagiti pagbatayan ken ordinansa. Ikari dagiti kameng ti Simbaan a surotenda ti nakitulaganda. Kas pagarigan, nakitulag dagiti kameng iti Apo iti panagbuniagda ket pabaruenda dagidiay a katulagan babaen ti pannakiranudda iti sakramento. Ad-adu pay a katulagan ti aramidenda iti templo. Naitulag a tattao dagiti tao ti Apo ket nalabon ti bendisionda iti panangtungpalda kadagiti katulaganda iti Apo.

Bangonekto ti katulagak [tulagko] kenka, **Gen.** 6:18. Tungpalenyo dagiti katulagak; ket agbalinkayonto a naisangsangayan a gameng, **Ex.** 19:5. Dika makikapponto kadakuada wenno kadagiti diosda, **Ex.** 23:32. Ngilinenyo ti aldaw a panaginana a kas panangitungpal iti katulagan, **Ex.** 31:16. Diakto dadaelen iti kaano man ti katulagak kadakayo, **Uk.** 2:1. Nakitulag kaniak dagiti Santok babaen ti panagsakripisio, **Sal.** 50:5 (DkK 97:8). Laglagipenyo ti nasantuan a katulaganna, **Luc.** 1:72 (DkK 90:24). Bimmaba ti bileg ti Dios kadagiti natulagan a tao ti Apo, **1 Ne.** 14:14. Matungpalto iti ud-udina nga aldaw ti katulagan nga inaramid ni Abraham, **1 Ne.** 15:18 (3 **Ne.** 16:5, 11–12; 21:7; **Morm.** 9:37). Sitatallugod dagiti tao ni Benjamin a nakitulag iti Dios a mangaramid iti pagayatanna, **Mosiah** 5:5. Pammaneknek ti panagbuniag a nakitulag ti tao iti Dios a mangaramid iti pagayatanna, **Mosiah** 18:13. Mangtungpal ken mangaramid iti akem iti katulagan ti Ama dagiti anghel, **3 Ne.** 20:25–26. Mangtungpal ken mangaramid iti akem iti katulagan ti Ama dagiti anghel, **Moro.** 7:31. Katulagan ti pannakabuyat ni dara ni Cristo, **Moro.** 10:33. Nasken a tungpalen ti tunggal tao a kameng daytoy a Simbaan ni Cristo amin dagiti katulagan, **DkK** 42:78. Nagasat dagiti nangtungpal iti katulagan, **DkK** 54:6. Asino man nga aglabsing iti daytoy a katulagan pukawennanto ti akemna ken sasaadenna iti Simbaan, **DkK** 78:11–12. Amin nga umawat iti kinasas-

serdote awatenda daytoy sapata ken katulagan, **DkK** 84:39–40. Sitatallugodda a mangtungpal kadagiti katulaganda babaen ti sakripisio, **DkK** 97:8. Mabalina agnanayon ti katulagan ti panagasawa, **DkK** 132. Daytoyto ti katulagan-tayo, a magnatayo kadagiti amin nga ordinansa, **DkK** 136:4.

KATULAGAN NI ABRAHAM.

Kitaen met ti Abraham;

Katulagan; Panagkugit

Inawat ni Abraham ti ebanghelio ket nordenan iti nangatangto a kinasaserdote (DkK 84:14; **Abr.** 2:11), ket simrek iti celestial a kallaysa, nga isu ti katulagan ti pannakaitan-ok (DkK 131:1–4; 132:19, 29). Immawat ni Abraham iti kari nga amin a bendision dagitoy a katulagan maipaayto kadagiti nabiag nga an-annabona (DkK 132:29–31, **Abr.** 2:6–11). Agpadpada, maawagan dagitoy a katulagan ken kari iti katulagan ni Abraham. Ti pannakaisubli daytoy a katulagan ti pannakaisubli ti ebanghelio iti ud-udina nga aldaw, ta babaen daytoy mabendisionan amin a pagilian (**Gal.** 3:8–9, 29; DkK 110:12; 124:58; **Abr.** 2:10–11).

KAYO TI BIAG. *Kitaen met ti Eden*

Ti kayo iti Minuyongan ti Eden ken ti paraiso ti Dios (**Gen.** 2:9; **Apoc.** 2:7). Iti tagtagainep ni Lehi ibagian ti kayo ti biag ti ayat ti Dios ken maibilang pay a kapatgan iti amin a sagut ti Dios (1 **Ne.** 8; 11:21–22, 25; 15:36).

Ti kerubin ken sumilsilap a kampilan ti agbantay iti dalan nga agturong iti kayo ti biag, **Gen.** 3:24 (**Alma** 12:21–23; 42:2–6). Nakita ni Juan ti kayo ti biag, ket makaagas dagiti bulongna kadagiti pagilian, **Apoc.** 22:2. Nakita ni Lehi ti kayo ti biag, **1 Ne.** 8:10–35. Naimatanganan ni Nephi ti kayo a nakita ti amana, **1 Ne.** 11:8–9. Itunda ti landok a pagkaptan iti kayo ti biag, **1 Ne.** 11:25 (1 **Ne.** 15:22–24). Ti nakaam-amak a dan-aw a nangisina kadagiti nadangkes manipud iti kayo ti biag, **1 Ne.** 15:28, 36. Nasken nga adda maiparit a bunga a maisupadi iti kayo ti biag,

2 Ne. 2:15. Umasidegkayo iti Apo ket mangankayo iti bunga ti kayo ti biag, **Alma** 5:34, 62. No napan nangan dagiti immuna a nagannak kadatayo iti kayo ti biag, mabalin nga agnanayonda koma a naladingit, **Alma** 12:26. No saanyo nga aywanan ti balikas, dikayto makapuros iti bunga ti kayo ti biag, **Alma** 32:40. Immula ti Apo ti kayo ti biag iti tengnga ti minuyongan, **Moses** 3:9 (Abr. 5:9). Imbaon ti Dios ni Adan manipud iti Eden amangan ta makiranud iti kayo ti biag ken agbiag iti agnanayan, **Moises** 4:28–31.

KAYO TI OLIBO. *Kitaen met ti*

Israel; Lana

Ti kayo a gagangay iti Israel ken napatag a mula kadagiti daga iti Biblia. Maimulmula gapu iti kayo, bunga, ken lanana. Namin-adu ti pannakaaramat ti kayo ti olibo iti nasantuan a kasuratan a mangisimbulo iti balay ti Israel.

Maidilig ti balay ti Israel iti kayo ti olibo a natukkol ken naiwaras dagiti sangana, **1 Ne.** 10:12 (1 Ne. 15:12). Inyarni ti Apo ti balay ti Israel iti amo a kayo ti olibo, **Jacob** 5–6. Inawagan ni Joseph Smith ti paltiing iti benneg 88 a bulong ti olibo, **DkK** 88: paulo. Imbaga ti madaydayaw a tao kadagiti katulonganna a mapanda iti bangkagna ket agmulada iti sangapulo-ket-dua a puon ti olibo, **DkK** 101:43–62.

KEDNGAN, PANANGEDDENG.

Kitaen met ti Dusa, Pannakadusa;

Panangukom, ti Maudi a; Ukom,

Panangukom

Mangeddeng ken makedngan a nagbasol iti Dios.

Ti tao a nadangkes dusaento ti Dios, **Prov.** 12:2. Dusaennatayo ti Apo, tapno saantayo a makedngan a mairaman iti lubong, **1 Cor.** 11:32. Kedngannatayo dagiti balikas, aramid, ken pampapunottayo, **Alma** 12:14. Iti pannakammo kadagiti banag ngem saan nga aramiden, maiturongda iti pannakadusa, **Hel.** 14:19. No agsardengtayto nga agrabaho, makedngantayo, **Moro.** 9:6. Asino man a di mamakawan iti kabsat-

na agtakderto a makedngan iti Apo, **DkK** 64:9. Isu a nagbasol iti nabilbileg a lawag umawatto iti nakarkaro a pannakadusa, **DkK** 82:3. Madusa ti intero a Simbaan agingga nga agbabawida ken panunotenda ti Libro ni Mormon, **DkK** 84:54–57.

KERUBIN

Dagiti ladawan a mangibagi kadagiti nailangitan a parsua, a di ammo ti nan-anay a sukogna. Naibaga kadagiti kerubin a mangbantay kadagiti sagra-do a lugar.

Insaad ti Apo ti kerubin a mangbantay iti dalan nga agturong iti kayo ti biag, **Gen.** 3:24 (**Alma** 12:21–29; 42:2–3; **Moses** 4:31). Naikabil iti tugaw ti kaasi a simbolo a mangibagi iti kerubin, **Ex.** 25:18, 22 (1 **Ari** 6:23–28; **Heb.** 9:5). Nagapad ti kerubin kadagiti parmata ni **Ezekiel**, **Eze.** 10; 11:22.

KILLO, KINAKILLO. *Kitaen met ti*

Basol; Nadangkes, Kinadangkes;

Nalinteg, Kinalinteg; Rugit,

Kinarugit; Saan a Nadiosan

Nadangkes, nasikap; dagiti tao a di mangipateg iti Dios wenna dagiti kukua ti Dios ken dagiti di mangtulong iti panggepna.

Saanto nga agtawid iti pagarian ti Dios dagiti killo, **1 Cor.** 6:9–10. Mailunod dagiti pagaayatna ti kinakillo, **2 Tes.** 2:12. Maugasannatayo ni Jesucristo iti amin a kinakillo, **1 Jn.** 1:9. Panangbarusngi ti saan a nalinteg nga ari iti wagas ti amin a kinalinteg, **Mosiah** 29:23. Maisagana ti pamuon ti pannakadadael dagiti abogado ken ukomyo, **Alma** 10:27. Ibaonkayo a mangbabalaw iti lubong dagiti di nalinteg nga aramid, **DkK** 84:87. Nasken a mapasanto ti kararua manipud iti amin a kinakillo, **DkK** 88:17–18. Kayat ti dandani amin a tao ti agaramid iti saan a nalinteg a panangituray, **DkK** 121:39.

KIMBALL, SPENCER W. *Kitaen met ti* Opisial a Palawag—2

Ti maikasangapulo-ket-dua a Presidente ti Simbaan manipud idi 1830 a pannakabangonna. Nagserbi ni Spencer

W. Kimball a Presidente manipud Diembre 1973 agingga iti Nobiembre 1985. Naipasngay idi 1895 ken natay idi 1985 iti tawenna a 90.

Idi Hunio 1978, impakdaar ti Umuna a Pangulueng nga immawat iti paltiing ni Presidente Kimball iti pannakaiteg ti kinasaserdote ken bendision ti templo kadagiti amin a lallaki a maikari a kameng, **DkK OP**—2.

KINABAKNANG. *Kitaen met ti*

Kinapalangguad; Kuarta

Sanikua wenno kinawadwad. Patigmaan ti Apo dagiti Santo a saanda a sapulen ti nailubongan a kinabaknang malaksid ti panagaramid iti naimbag. Nasken a saan koma nga un-unanen dagiti Santo ti agsapul iti nailubongan a kinabaknang sakbay a sapulenda ti pagarian ti Dios, a yan ti agnanayon a kinabaknang (Jacob 2:18–19).

No umadu ti sanikua, dika italinaed ta pusom, **Sal.** 62:10. Awanto mamaayna ti kinabaknang iti aldaw ti pungtot, **Prov.** 11:4. Matnagto ti agtalek kadagiti sanikuana, **Prov.** 11:28. Ti napintas a nagan ti mapili a saan ketdi a ti dakkal a kinabaknang, **Prov.** 22:1. Ania ket a nagrigaten a sumrekda iti pagarian ti Dios dagiti awan sanikua, **Mar.** 10:23 (Luc. 18:24–25). Ramut ti amin a dakes ti ayat iti kuarta, **1 Tim.** 6:10. Ayay pay dagiti baknang a manguyaw iti marigrigat a ti kinabaknangda ti diosda, **2 Ne.** 9:30. Saan nga naiturong iti kinabaknang ti puspuso dagiti nalininteg ngem imbingayda ketdi, **Alma** 1:30. Rinugian dagiti tao ti agpalanguad gapu iti kinabaknangda, **Alma** 4:6–8. Nabigbig ti ranggo dagiti tao, a maibatay ti kinabaknangda, **3 Ne.** 6:12. Dikayo agsapul iti kinabaknang no di ketdi pagsiriban, **DkK** 6:7 (Alma 39:14; **DkK** 11:7). Ited ti Dios ti kinabaknang iti daga, ngem agannadkayo iti kinapalangguad, **DkK** 38:39.

Agnanayon a kinabaknang: Agurnongkayo iti kinabaknang iti langit, **Mat.** 6:19–21. Mamin-ano nga ipalagipko kadakayo ti kinabaknang iti agnanayon

a biag, **DkK** 43:25. Itedko dagiti kinabaknang ti kinaagnanayon, **DkK** 67:2 (**DkK** 78:18).

KINADALUS. *Kitaen met ti* Nalinteg, Kinalinteg; Napudno, Kinapudno

Kinalinteg, kinapudno, ken kinapasnek.

Agingga a matayak diakto ikkaten kaniak ti kinatarnawko, **Job** 27:5. Ti nalininteg a tao magna iti kinadalusna, **Prov.** 20:7. Lallakida a napudno iti amin a kanito iti ania man a banag a maitalek kadakuada, **Alma** 53:20. Inayat ti Apo ni Hyrum Smith gapu iti kinadalus ti panagpuspusona, **DkK** 124:15.

KINADALUS TI DAYAW. *Kitaen met ti* Nagartem, Kinagartem; Panagdedderrep; Pannakikamalala; Saguday

Kinatarnaw ti kinalalaki wenno kinababai.

Pinagkedkedan ni Jose ti pananggargari ti asawa ni Potifar, **Gen.** 39:7–21 (**DkK** 42:24; 59:6). Dika makiabig iti dimo asawa, **Ex.** 20:14. Ti natalugadingan a babai isu ti balangat ti asawana, **Prov.** 12:4 (Prov. 31:10). Diyo kadi ammo a ti bagiyo ti templo ti Espiritu Santo? **1 Cor.** 6:18–19. Agbalinkayo a pagwadan ti kinadalus, **1 Tim.** 4:12. Saan a mabalin a makipagnaed iti Dios ti narugit a banag, **1 Ne.** 10:21. Ta siak, ti Apo a Dios, maragsakan iti kinadalus ti dayaw dagiti babbai, **Jacob** 2:28. Lunod ti basol a nailubongan, **Alma** 39:1–13. Kapatgan ken kangrunaan amin a banag ti kinadalus ti dayaw ken saguday, **Moro.** 9:9. Mamatikami iti kinadalus ti dayaw, **PP** 1:13.

KINADATDATLAG TI DIOS

Naespirituan a kinapudno dagiti kinadatdatlag ti Dios a maammuan laeng iti paltiing. Impalgak ti Dios dagiti kinadatdatlagna kadagiti natallugod iti ebangelio. Adu pay dagiti di naipalgak ti Dios a kinadatdatlagna.

Naited kadakayo ti panangammo kadagiti kinadatdatlag ti pagarian ti langit, **Mat.** 13:11. Uray no maawatak

amin a kinadatdatlag ngem awananak iti kaasi, awan kaes-eskak, **1 Cor.** 13:2. Addaan ni Nephi iti dakkel a panna-kaammo iti kinadatdatlag ti Dios, **1 Ne.** 1:1. Naited daytoy iti adu tapno maammuanda dagiti kinadatdatlag ti Dios, **Alma** 12:9. Iti daya ti pakaipaa-yan iti pannakaammo iti kinadatdatlag ti Dios, **Alma** 26:22. Saan pay unay a nalawag kaniak dagitoy a kinadatdatlag, **Alma** 37:11. Adu a datdatlag nga awan ti makaammo no saan laeng a ti Dios, **Alma** 40:3. Anian a nagindaklan ti kinadatdatlag ti kinadosan, **DkK** 19:10. No agdawatkayo, umawatkayo iti paltiing ket maammuanyo dagiti datdatlag ti pagarian, **DkK** 42:61, 65 (1 Cor. 2:7, 11–14). Isu nga agtungpal kadagiti bilin maikkan iti kinadatdatlag ti pagarian, **DkK** 63:23. Ipalgakkonto kadakuada amin a kinadatdatlag, **DkK** 76:7. Ti nangatngato a kinasaserdote ti agiggem ti tulbek dagiti kinadatdatlag, **DkK** 84:19. Iti daytoy a yaay ipalgak ti Apo dagiti nailem-meng a banag nga awan ti tao a makaammo, **DkK** 101:32–33. Adda gundaway ti Kinasaserdote a Melchizedek nga umawat kadagiti kinadatdatlag ti pagarian, **DkK** 107:19.

KINADIOS. *Kitaen ti* Agnanayon a Biag; Pannakaitan-ok; Tao, Tattao—Tao, Kabaellanna ti agbalin a kas iti Nailangitan nga Ama

KINAILUBONGAN. *Kitaen met ti* Awan kaes-eskanna, Parammag

Killo a tarigagay ken anep a manggunod iti nailubongan a kinabaknang ken kukua idinto a lipaten dagiti naespiri-tuan a banag.

Ania koma ti magunggona ti tao no maalananto ti amin a lubong ngem mapukawnanto ti kararuana? **Mat.** 16:26. Naituon dagiti pusoda kadagiti awan kaes-eskanna a banag iti lubong, **Alma** 4:8 (Alma 31:27). Iwaksimto dagiti banag a nailubongan, **DkK** 25:10. Nalabes ti pannakaituon ti puspuso dagiti tao kadagiti banag ti lubong, **DkK** 121:35.

KINAINOSENTE, INOSENTE

Di mababalaw wenno awanan basol.

Sakbay ti pannakatnag, adda da Adan ken Eva iti kasasaad ti kinainosente, **2 Ne.** 2:23. Agbalin a saksi ti dara dagiti awanan babak, **Alma** 14:11. Inosente ti tunggal espiritu ti tao idi punganay, **DkK** 93:38. Saan a makedngan ti awanan iti basol a kas iti killo, **DkK** 104:7. Awan ti basol da Joseph ken Hyrum Smith iti ania man a krimen, **DkK** 135:6–7. Awan pay ti basol dagiti ubbing manipud iti punganay ti lubong, **Moises** 6:54.

KINAMANNAKIABIG. *Kitaen met ti* Nagartem, Kinagartem; Pannakikamalala, Panagdederrep

Naigagara nga ikananunong iti panna-kikamalala, panagdederrep, pannakina-ig iti katatao, panagkanaig ti agama-agina-agkabsat, wenno dadduma pay a di nasantuan, karkarna, wenno narugit nga aramid a mainaig iti seks.

Painumenta ni amata iti arak satanto makikaidda kenkuana, **Gen.** 19:30–36. Napan kinaidda ni Ruben ni Bilha a kabbalay ni amana, **Gen.** 35:22 (Gen. 49:4; 1 Cro. 5:1). Makarimon nga aramid ti pannakinaig iti katatao ken dadduma pay a nailubongan a kinarugit, **Lev.** 18:22–23. No piliten ti lalaki ti babai a makikaidda kenkuana, ti la lalaki ti nagbasol, **Deut.** 22:25–27. Siasino man a mangmatmat iti maysa a babai, tapno gartemanna, nakiabigen kenkuana iti pusona, **Mat.** 5:28 (3 Ne. 12:28). Ti panagdederrep, kinarugit, dakes a tarigagay, panagrukbbab kadagiti didiosen, **Col.** 3:5. Kadagiti ud-udina nga aldaw awanton ti gagangay a rikna dagiti tao, **2 Tim.** 3:1–3. Ti kinamanna-kiabig ket narimrimon ngem iti amin a basol malaksid iti panangibuyat iti awanan basol a dara wenno panangilibak iti Espiritu Santo, **Alma** 39:3–5.

KINANAKMAN. *Kitaen met ti* Napakumbaba, Kinapakumbaba

Ugali wenno langa a napakumbaba, natalna, ken disente. Liklikan ti tao a

nanakman ti panaglablabes ken panagpamarang.

Inyaramidan ti Dios kadagiti pagan-anay a lalat, ket kinawesanna da Adan ken Eva, **Gen.** 3:21 (Moises 4:27). Agkawes dagiti babai iti nanakman, **1 Tim.** 2:9. Agbalinkayo a natakneng, nadalus, nga agtagibalay, **Tit.** 2:5. Adu ti agbalin a naparammag gapu iti kagnina ti kawesda, **Jacob** 2:13. Aramidenyo a nalinis amin a pagan-anayyo, **DkK** 42:40. Mamatikami iti kinadalus ken kinasaguday, **PP** 1:13.

KINAPALANGGUAD. *Kitaen met ti*
Awan Kaes-eskanna, Parammag;
Kinabaknang; Kinailubongan;
Kuarta; Napakumbaba,
Kinapakumbaba

Nakurang wenno kaawan ti pakumbaba wenno saan a maisursuro. Pagbalin ti kinapalanguad ti tao nga agsinnupanget iti tunggal maysa ken iti Dios. Itantan-ok ti natangig a tao ti bagina ket ti la pagayatanna ti sursurotenna ngem ti pagayatan ti Dios. Kinasikap, apal, kinatangken ti panagpuspuso, ken kinamaag ti pakabuklan pay ti natangig a tao.

Agannadka tapno dimo malipatan ti Apo amangan ta timmangsit ti pusom, **Deut.** 8:11–14. Guraek ti tangsit ket kuspag, **Prov.** 8:13 (Prov. 6:16–17). Ti kinatangsit umun-una ngem ti panakadadael, **Prov.** 16:18. Ti napalangguad, mapaemmanto, **Isa.** 2:11–12 (2 Ne. 12:11–12). Inallilawnakayo ti kinapalangguad ti puspusoyo, **Abd.** 1:3. Pungetto amin a natangsit, **Mal.** 4:1 (1 Ne. 22:15; 3 Ne. 25:1; DkK 29:9). Mapababanto ti asino man a mangitan-ok iti bagina, **Mat.** 23:12 (DkK 101:42). Tubngaren ti Dios ti natangsit, **1 Ped.** 5:5. Ti dakkal ken nalawa a pasdek ti pagtangsit ti lubong, **1 Ne.** 11:36 (1 Ne. 12:18). No nakaadalda ipagarupda a masiribdan, **2 Ne.** 9:28–29. Naitag-aykayo iti kinapalangguad ti puspusoyo, **Jacob** 2:13, 16 (Alma 4:8–12). Nauksob kadin ti kinatangigyo? **Alma** 5:28. Aglaplapanan ti kinapalangguad a simmeksek iti puso dagiti tao,

Hel. 3:33–36. Anian a laka nga agbalin a napalangguad dagiti annak ti tattao, **Hel.** 12:4–5. Ti kinapasindayag daytoy a pagilian impaneknekda ti pannakadaeld, **Moro.** 8:27. Agannadkayo iti kinapalangguad, amangan ta agbalinkayo a kas kadagiti Nephite, **DkK** 38:39. Isardengyo amin a kinapalangguadyo ken diyo panangikankano, **DkK** 88:121.

KINAPARAMMAG. *Kitaen ti* Awan
Kaes-eskanna, Parammag

KINAPUDNO. *Kitaen met ti*
Kinasirib, Pagsiriban;
Pannakaammo; Silaw, Silaw ni
Cristo

Pannakaammo kadagiti banag iti kasasaadda, ken iti kasisigudda, ken iti pagbanaganda (DkK 93:24). Maibaga pay ti kinapudno a silaw ken paltiing a naggapu iti langit.

Tumaudto ti pudno iti daga, **Sal.** 85:11 (Moises 7:62). Maammuanoyonto ti kinapudno ken wayawayaannakayonto ti kinapudno, **Jn.** 8:32. Siak ti dalan, ti kinapudno, ken ti biag, **Jn.** 14:6. No kunatayo nga awan ti basoltayo, awan kadatayo ti kinapudno, **1 Jn.** 1:8. Nariगत nga awaten dagiti nagbasol ti kinapudno, **1 Ne.** 16:2. Ay-ayaten ti nalinteg ti kinapudno, **2 Ne.** 9:40. Agsao ti Espiritu ti kinapudno ket saan nga agulbod, **Jacob** 4:13. Sika ti Dios ti kinapudno ket saanka a makapaglibak, **Ether** 3:12. Babaen ti pannakabalin ti Espiritu Santo maammuanoy ti kinapudno ti amin a banag, **Moro.** 10:5. Agtalinaed ti kinapudno iti agnana-yon nga awan inggana, **DkK** 1:39. Linawagannakayo ti Espiritu ti kinapudno, **DkK** 6:15. Laonen ti Libro ni Mormon ti kinapudno ken ti balikas ti Dios, **DkK** 19:26. Naibaon ti Mangliwiwa a mangisuro iti kinapudno, **DkK** 50:14. Isu nga umawat iti balikas babaen ti Espiritu ti kinapudno awatenna a kas inkasaba ti Espiritu ti kinapudno, **DkK** 50:17–22. Ipakdaaryo ti kinapudno a maibatay kadagiti paltiing nga intedko kadakayo, **DkK** 75:3–4. Silaw ti ania man a kinapudno, **DkK** 84:45.

Ti silaw ni Cristo ti silaw ti kinapudno, **DkK** 88:6–7, 40. Kinapudno ti Espirituk, **DkK** 88:66. Ti saririt wenno ti silaw ti kinapudno, saan a naaramid, **DkK** 93:29. Gloria ti Dios ti saririt, wenno silaw ken kinapudno, **DkK** 93:36. Binilinkayon a patanoren dagiti annakyo iti silaw ken kinapudno, **DkK** 93:40. Napno ti Bugbugtongko iti parabur ken kinapudno, **Moises** 1:6.

KINAREGTA

Agtultuloy, naganetget, kangrunaana iti panagserbi iti Apo ken panangtungpal iti balikasna.

Sireregtakayo a dumngeg kaniak, **Isa.** 55:2. Manangisagut ti Dios kadagiti naregta a mangsapul kenkuana, **Heb.** 11:6. Ti panangibukbok iti kinaregta, mainayon iti nasudi a pammatiyo, **2 Ped.** 1:5. Isuroyo ti balikas ti Dios a sireregta, **Jacob** 1:19. Inamirisa a sireregta ti nasantuan a kasuratan, **Alma** 17:2. Sireregtada a mangtungpal kadagiti bilin, **3 Ne.** 6:14. Agrabahotayo a sireregta, **Moro.** 9:6. Siaanep a makiramankayo nga agaramid iti nasayaat, **DkK** 58:27. Saankayo nga agbalin a sadut ngem agrabahokayo iti kabaalanyo, **DkK** 75:3. Mangipasnekkayo a dumngeg kadagiti balikas ti agnanayon a biag, **DkK** 84:43. Adalen koma ti tunggal tao ti pagreb-benganna, ken agtignay iti amin a kinaregta, **DkK** 107:99.

KINARIGAT. *Kitaen met ti Agibtur;*

Dusa, Pannakadusa; Idadan, Panagidadan; Sulisog, Sulisogen

Babaen ti kinarigat—pannubok, dagesen, ken parikut—mabalin a maaddaan ti tao iti adu a padas a mangiturong kenkuana iti naespirituan a panagduras ken agnanayon a kinabaknang babaen iti panagsublina iti Dios.

Ti Dios ti nangisalakana kadakayo iti amin a pakaparigatanyo ken pakapal-paldaanganyo, **1 Sam.** 10:19. Immawagda iti Apo iti pakariribukanda, **Sal.** 107:6, 13, 19, 28. Nupay paglak-amennakayo ti Apo iti rigat, addanto latta a mangisuro kadakayo, **Isa.** 30:20–21. Nasken nga adda pagsusupadian ti amin a

banag, **2 Ne.** 2:11. Ta no dida nakarman iti pait, dida ammo ti nasam-it, **DkK** 29:39. Saan nga agbayag ti rigatmo, **DkK** 121:7–8. Amin dagitoy a banag ipaayandaka iti padas, ket agbalindanto a pagsayaatam, **DkK** 122:5–8. Ramananda ti pait, tapno ammoda nga ipateg ti naimbag, **Moises** 6:55.

KINASANTO. *Kitaen met ti*

Nasantuan; Natarnaw, Kinatarnaw; Pannakaitan-ok

Naespirituan ken naan-anay a kinadalus. Ipakita ti kinasanto ti kinatarnaw ti panggep ken panagpupuso ti tao.

Ipakita dagiti kameng a maikarida iti Simbaan babaen ti panagbalinda a nasantuan iti imatang ti Apo, **DkK** 20:69. Ti balay ti Apo ti lugar ti kinasantom, **DkK** 109:13. Tao ti Kinasanto ti nagan ti Dios, **Moises** 6:57 (7:35).

KINASASERDOTE. *Kitaen met ti*

Bileg; Kinasaserdote nga Aaron; Kinasaserdote a Melchizedek; Orden; Pannakaorden; Sapata ken Katulagan ti Kinasaserdote; Tulbek ti Kinasaserdote; Turay

Ti turay ken bileg nga ited ti Dios iti tao tapno aggunay iti amin a banag para iti pannakaisalakan ti tao (**DkK** 50:26–27). Maurnos dagiti lallaki a kameng ti Simbaan nga addaan iti kinasaserdote iti korum ken naikkanda iti turay a mangipatungpal kadagiti ordinansa ken dadduma pay a pagrebbengan nga administratibo iti Simbaan.

Ti pannakatudingda awan duadua nga agnanayonto a kinasaserdote, **Ex.** 40:15 (**Num.** 25:13). Inordenankayo, **Jn.** 15:16. Nabangonkayo iti balay a naespirituan, ti nasantuan a kinasaserdote, **1 Ped.** 2:5. Napilikayo a kaputotan, ti natan-ok a kinasaserdote, **1 Ped.** 2:9 (**Ex.** 19:6). Naawagan dagiti tao a kas nangato a saserdote gapu iti aglaplapanan a pammati ken nasayaat nga ar-aramidda, **Alma** 13:1–12. Itedko kenka ti pannakabalin a mangbuniag, **3 Ne.** 11:21. Maaddaanka-yonto iti pannakabalin a mangipaay iti Espiritu Santo, **Moro.** 2:2. Ipalgakkokadakayo ti kinasaserdote, babaen ti

ima ni Elias a propeta, **DkK** 2:1 (JS—P 1:38). Inted met ti Apo ti kinasaserdote ken ni Aaron ken dagiti bukeln, **DkK** 84:18. Annongen daytoy nabilbileg a kinasaserdote ti ebanghelio, **DkK** 84:19. Inruarna ni Moises iti ikubda, ken kasta met ti Nasantuan a Kinasaserdote, **DkK** 84:25. Nailawlawag ti sapata ken katulagan ti kinasaserdote, **DkK** 84:33–42. Nagtultuloy ti kinasaserdote babaen ti kapuonan dagiti ammayo, **DkK** 86:8. Adda, iti simbaan, dua a kinasaserdote, **DkK** 107:1. Ti Nasantuan a Kinasaserdote ti immuna a kinasaserdote, babaen ti Urnos ti Anak ti Dios, **DkK** 107:2–4. Saan a maisina dagiti kalintegan ti kinasaserdote kadagiti bileg iti langit, **DkK** 121:36. Awan ti bileg wenna pangaring ti mabalin wenna masapul a mapagtalinaed ti kinasaserdote, **DkK** 121:41. Tunggal napudno, maikari a lalaki a kameng ti Simbaan ti mabalin nga umawat iti kinasaserdote, **DkK** OP—2. Mamatikami a nasken nga awagan ti Dios ti tao, **PP** 1:5.

KINASASERDOTE, TULBEK TI.

Kitaen ti Tulbek ti Kinasaserdote

KINASASERDOTE A LEVITICO.

Kitaen ti Kinasaserdote nga Aaron

KINASASERDOTE A

MELCHIZEDEK. *Kitaen met ti Elder; Kinasaserdote; Melchizedek*

Ti Kinasaserdote a Melchizedek ti nangatngato wenna nabilbileg a kinasaserdote; nababbaba a kinasaserdote ti Kinasaserdote nga Aaron. Iraman ti Kinasaserdote a Melchizedek dagiti tulbek ti naespirituan a bendision ti Simbaan. Babaen ti ordinansa ti nangatngato a kinasaserdote, maipakita kadagiti tao ti bileg ti kinadios (**DkK** 84:18–25; 107:18–21).

Immuna nga impakita ti Dios daytoy a nangatngato a kinasaserdote ken ni Adan. Adda daytoy a turay kadagiti patriarka ken propeta iti tunggal dispensasion (**DkK** 84:6–17). Immuna a naawagan iti Nasantuan a Kinasaserdote,

a mainugot iti Urnos ti Anak ti Dios. Naawagan idi agangay a Kinasaserdote a Melchizedek (**DkK** 107:2–4).

Idi saan a natungpal dagiti annak ti Israel dagiti gundaway ken katulagan ti Kinasaserdote a Melchizedek, imbabawi ti Apo ti nangatngato a paglintegan ket intedna kadakuada ti nababbaba a kinasaserdote ken nababbaba a paglintegan (**DkK** 84:23–26). Naawagan dagitoy iti Kinasaserdote nga Aaron ken ti paglintegan ni Moises. Idi immay ni Jesus iti daga, insublina ti Kinasaserdote a Melchizedek kadagiti Hudio ket rinugianna a binangon ti Simbaan kadakuada. Nupay kasta, napukaw manen ti kinasaserdote ken ti Simbaan babaen ti ikakalilis. Naisublida idi agangay babaen ni Joseph Smith, Jr. (**DkK** 27:12–13; 128:20; JS—P 1:73).

Sakup ti Kinasaserdote a Melchizedek dagiti saad ti elder, nangato a saserdote, patriarka, pitopulo, ken Apostol (**DkK** 107). Kanayon a paset ti pagarian ti Dios iti daga ti Kinasaserdote a Melchizedek.

Ti Presidente ti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw ti presidente ti nangato wenna Kinasaserdote a Melchizedek, ket iggemna dagiti tulbek a mainaig iti pagarian ti Dios iti daga. Maysa a tao laeng iti maysa a panawen ti agtakem a Presidente, ket isu laeng ti tao iti daga nga addaan iti bileg a mangaramat iti amin a tulbek ti kinasaserdote (**DkK** 107:64–67; **DkK** 132:7).

Agnanayonto a saserdote ni Cristo iti babaen ti Melchizedek, **Sal.** 110:4 (Heb. 5:6, 10; 7:11). Isuro ti Kinasaserdote a Melchizedek ti ebanghelio, **Heb.** 7 (**DkK** 84:18–25). Sinurot ni Melchizedek ti napigsa a pammati ken inawatna ti saad ti nangato a kinasaserdote, **Alma** 13:18. Naited ti Kinasaserdote a Melchizedek kada Joseph Smith ken Oliver Cowdery, **DkK** 27:12–13 (JS—P 1:72). Maawat daytoy a kinasaserdote babaen ti sapata ken katulagan, **DkK** 84:33–42. Adda dua a dibision wenna dadakkel nga uluen, ti Kinasaserdote a Melchizedek wenna Aaron,

DkK 107:6. Iggem ti Kinasaserdote a Melchizedek ti karbengan a manganong kadagiti amin a naespirituan a bendision, **DkK** 107:8–18. Inted da Moises, Elias, ken propeta Elias kada Joseph Smith ken Oliver Cowdery dagiti tulbek ti kinasaserdote, **DkK** 110:11–16. Itedko ita kadakayo dagiti dadaulo a kameng ti kinasaserdote, tapno maipaima kadakayo dagiti tulbek, **DkK** 124:123.

KINASASERDOTE NGA AARON.

Kitaen met ti Aaron, Kabsat ni Moises; Kinasaserdote; Paglintegan ni Moises

Ti nababbaba a kinasaserdote (Heb. 7:11–12; **DkK** 107:13–14). Pagakeman ti obispo, saserdote, maestro, ken diakono (**DkK** 84:30; 107:10, 14–15, 87–88). Idi un-unana, iti babaen ti paglintegan ni Moises, adda nangato a saserdote, saserdote, ken Levitico. Naipalgak ti Kinasaserdote nga Aaron ken ni Moises gapu ta nagrebelde dagiti nagkauna nga Israelita iti Dios. Nagkedkedda a mapasanto ken umawat iti Kinasaserdote a Melchizedek ken dagiti ordinansana (**DkK** 84:23–25). Mainaig ti Kinasaserdote nga Aaron iti naindagaan ken ordinansa iti ruar ti paglintegan ken ti ebangelio (1 Cro. 23:27–32; **DkK** 84:26–27; 107:20). Iggemna dagiti tulbek dagiti agserserbi nga anghel, ti ebangelio ti panagbabawi, ken ti panagbuniag (**DkK** 13). Napasubli ti Kinasaserdote nga Aaron iti daga iti daytoy a dispensasion idi Mayo 15, 1829. Impay ni Juan a Mammuniag daytoy kada Joseph Smith ken Oliver Cowdery iti igid ti Karayan Susquehanna, iti asideg ti Harmony, Pennsylvania (**DkK** 13; JS—P 1:68–73).

Ket maaddaanto iti katulagan iti agnayon a kinasaserdote, **Num.** 25:13. Gugoranto ti Apo dagiti annak ni Levi, ken dalusanna ida, **Mal.** 3:3 (3 Ne. 24:3). Awan ti tao a makaala iti daytoy a dayaw kenkuana, **Heb.** 5:4. Saan a dumteng ti kinaan-anay babaen ti Kinasaserdote a Levitico, **Heb.** 7:11. Saanton a mapukaw pay iti daga daytoy a kina-

saserdote iti kaano man agingga a mangipaay manen dagiti annak ni Levi iti daton, **DkK** 13:1. Naordenan da Joseph Smith ken Oliver Cowdery iti Kinasaserdote nga Aaron, **DkK** 27:8. Ti nababbaba a kinasaserdote ti agiggem iti tulbek dagiti agpapaay nga anghel, **DkK** 84:26. Dua ti kinasaserdote, a managanan, ti Melchizedek ken ti Aaron, **DkK** 107:1. Maikadua a kinasaserdote ti Kinasaserdote nga Aaron, **DkK** 107:13.

KINASIRIB. *Kitaen met ti Kinapudno; Pannakaammo; Pannakaawat*

Ti kabaellan wenno sagut ti Dios a mangeddeng iti umno. Magun-od ti tao ti pagsiriban babaen ti padas ken panagadal ken babaen ti panangsuurot iti balakad ti Dios. No awan ti tulong ti Dios, awan ti pudno a kinasirib ti tao (2 Ne. 9:28; 27:26).

Inikkan ti Dios ni Solomon iti kinasirib, **1 Ari** 4:29–30. Kangrunaan a banag ti sirib: gun-oden ngarud ti sirib, **Prov.** 4:7. Ti manggun-od iti kinasirib ay-ayatenna ti kararuana, **Prov.** 19:8. Immadu ti pagsiriban ni Jesus, **Luc.** 2:40, 52. Siasinoman kadakayo ti agkurang iti kinasirib agdawat koma iti Apo, **San.** 1:5 (**DkK** 42:68; JS—P 1:11). Ibagak dagitoy a banag kadakayo tapno masursuroyo ti pagsiriban, **Mosiah** 2:17. Adalem ti pagsiriban iti kinaagtutubom, **Alma** 37:35. Masarakanto dagiti Santo ti sirib ken dakkal a kinabknang iti pannakaammo, **DkK** 89:19. Adalen koma ti kuneng ti pagsiriban babaen ti panagpakumbabana ken panangawagna iti Apo, **DkK** 136:32.

KINASIRIB, PAGESIRIBAN. *Kitaen met ti Espiritu; Kinapudno; Silaw, Silaw ni Cristo*

Adda sumagmamano a kaipapanan ti kinasirib, tallo kadagitoy ti: (1) Isu ti silaw ti kinapudno a mangted biag ken lawag kadagiti amin a banag iti sangalubongan. Saan a maaw-awan. (2) Itudo met ti balikas a *pagsiriban* ti espiritu dagiti ubbing ti Dios. (3) Mabalin met a kuna ti nasantuan a kasuratan ti ki-

nasirib a mangitudo iti espiritu nga elemento nga adda idin sakbay pay a naparsuatayo nga annak nga espiritu.

Ti kinasirib agsadag iti kinasirib, **DkK** 88:40. Saan a naparsua wenno naaramid ti saririt, **DkK** 93:29. Nawaya amin a kinasirib iti dayta a pagturayan a nangikabilan ti Dios, **DkK** 93:30. Gloria ti Dios ti saririt, **DkK** 93:36–37. Maitugottayo iti panagungar ti kinasaririt a nagun-odtayo iti daytoy a biag, **DkK** 130:18–19. Iturayan ti Apo amin a kinasirib, **Abr.** 3:21. Impakita ti Apo ken ni Abraham dagiti kinasirib a nabukel sakbay iti lubong, **Abr.** 3:22.

KINATULNOG. *Kitaen ti Agtungpal, Kinamanagtungpal, Natulnog*

KINAWAYA NGA AGPILI. *Kitaen met ti Agsungbat, Sungsungbatan, Kaadda ti Sungsungbatan; Nawaya, Wayawaya*

Ti kabaellan ken gundaway nga inted ti Apo kadagiti tao nga agpili ken aggunay para kadakuada.

Kadagiti amin a kayo iti minuyongan mangankanto a siwayawaya, **Gen.** 2:16. Saan a makapagtignay ti tao iti kaykayatna malaksid no maar-arit, **2 Ne.** 2:15–16. Siwayawaya dagiti tao nga agpili iti wayawaya ken biag nga agnanayon wenno pannakaadipen ken ipapatay, **2 Ne.** 2:27. Siwayawaya-kayo, napalubosankayo nga agaramid iti agpaay iti bagbagiyo, **Hel.** 14:30. Ti apagkatlo a pangen ti langit inyadayona gapu iti kinawayada nga agpili, **DkK** 29:36. Nasken unay a sulisogen ti sairo ti tao wenno saanda nga agtignay iti bagbagida, **DkK** 29:39. Bayanyo nga agpili ti tunggal tao para kenkuana, **DkK** 37:4. Agtignay ti tunggal tao babaen ti intedko kenkuana a nawaya a panagpili, **DkK** 101:78. Pinanggep ti sairo a dadaelen ti kinawayaya ti tao nga agpili, **Moises** 4:3. Inted ti Dios ti nawaya a panagpili ti tao, **Moises** 7:32.

KINNUNSAPO. *Kitaen ti Nalimed a Kinnunsabo*

KISHKUMEN. *Kitaen met ti Bunggoy ti Tulisan ni Gadianton*

Iti Libro ni Mormon, ti pangulo ti grupo dagiti nadangkes a lallaki a naawang idi agangay iti bunggoy ti tulisan ni Gadianton (**Hel.** 1:9–12; 2).

KOLOB

Ti bituen a kaasitgan iti trono ti Dios (**Abr.** 3:2–3, 9).

Nakita ni Abraham ti Kolob ken dagiti bituen, **Abr.** 3:2–18. Kastoy ti panagbilang iti oras ti Apo, a maibatay iti panagbilang ti Kolob, **Abr.** 3:4, 9 (**Abr.** 5:13).

KOMUNION. *Kitaen ti Sakramento*

KONSEHO DAGITI SANGAPULO-KET-DUA. *Kitaen ti Apostol*

KONSEHO ITI LANGIT. *Kitaen met ti Biag Sakbay ti Yaay ditoy Daga; Gubat iti Langit; Plano ti Pannakaisalakan*

Ti pasamak iti biag sakbay ti yaay iti daga a nangidatagan ti Ama iti planona kadagiti annakna nga espiritu a makamay iti daytoy a daga.

Nagdirdir-i iti ragsak dagiti annak ti Dios, **Job** 38:7. Ibayogkonto ti tronok iti ngato dagiti bituen ti Dios, **Isa.** 14:12–13. Adda idi gubat idia langit, **Apoc.** 12:7–11. Sakbay a naipasngayda, inawatda ti umuna nga adalenda iti lubong dagiti espiritu, **DkK** 138:56. Im-malsa ni Satanas iti biag sakbay ti yaay iti daga, **Moises** 4:1–4. Nabukel dagiti kinasirib sakbay a naparsua ti lubong, **Abr.** 3:22. Nagnanaming dagiti Dios, **Abr.** 4:26. Inggibus dagiti Dios ti aramid a nagnanaminganda nga aramid, **Abr.** 5:2.

KONSTITUSION. *Kitaen met ti Gobierno; Paglintegán*

Iti Doktrina ken Katulagan, itudo “ti Konstitusion” ti Konstitusion ti Estados Unidos ti America, a nailangitan a naparegta tapno maisagana ti dana iti pannakaisubli ti ebanghelio.

Nasken a kasinninged ti paglintegán

iti konstitusion, **DkK** 98:5–6. Inkagumaan ti Apo a mabukel ti konstitusion, **DkK** 101:77, 80.

KORDERO TI DIOS. *Kitaen met ti Jesucristo; Mangsubbot, Pannubbot; Paskua*

Ti nagan para iti Mangisalakana a mangitudo ken ni Jesus a maisakripisio a daton a naited a mangisaup kadatayo.

Kasla maysa a kordero a naipan iti pagpartian, **Isa.** 53:7 (Mosiah 14:7). Adtoy ti Kordero ti Dios, a mangugas iti basol ti lubong, **Jn.** 1:29 (Alma 7:14). Nasubbotkayo iti napateg a dara ni Cristo, a kas iti karnero nga awanan mulit, **1 Ped.** 1:18–20. Maikari ti Kordero a napapatay, **Apoc.** 5:12. Naparmektayo ni Satanas babaen ti dara ti Kordero, **Apoc.** 12:11. Naaramid a puraw dagitoy iti dara ti Kordero gapu ti pammatida kenkuana, **1 Ne.** 12:11. Ti Kordero ti Dios ti Anak ti Agnanayon nga Ama, ken ti Mangisalakana iti lubong, **1 Ne.** 13:40 (1 Ne. 11:21). Umawagkayo a sipapasnek iti Ama iti nagan ni Jesus, tapno bareng madalusankayo babaen ti dara ti Kordero, **Morm.** 9:6 (Apoc. 7:14; Alma 34:36). Ti Kordero ti Anak ti Tao a napapatay manipud iti pamuon ti lubong, **Moises** 7:47.

KORIHOR. *Kitaen met ti Anticristo*

Ti anticristo iti Libro ni Mormon a nagdawat iti tanda a pammaneknek iti bileg ti Dios; pinagbalin ti Apo nga umel ni Korihor (Alma 30:6–60).

KORONA. *Kitaen met ti Agnanayon a Biag*

Ti nagtimbukel nga arkos a maisaad iti ulo dagiti agturay. Mabalin a simbolo ti celestial a bileg, pagturayan, ken kinadios. Dagiti makaibtur agingga iti inggana babaen ti panagtungpal kadagiti bilin ti Dios ti umawat iti korona ti agnanayon a biag. (Kitaen ti **DkK** 20:14; **Moises** 7:56; **JS—M** 1:1).

Adda agur-uray kaniak a korona ti kinalinteg, **2 Tim.** 4:8. Awatenyonto ti nagloriaan a korona a ti agpukaw ti raniagna, **1 Ped.** 5:4. Dagiti natay a natay

iti Apo umawatto iti korona ti kinalinteg, **DkK** 29:13. Umawatdanto iti korona kadagiti mansion ti Amak, **DkK** 59:2. Isagana ti Apo dagiti Santo nga umawat iti korona a naisagana kada-kuada, **DkK** 78:15. Inkarian ti Apo dagiti Santo iti korona ti gloria iti makana-wanna, **DkK** 104:7.

KORUM. *Kitaen met ti Kinasaserdote*

Mabalin a maaramat ti balikas a *korum* iti dua a wagas: (1) Ti naisangrat a grupo ti lallaki nga agpapada ti saadda iti kinasaserdote. (2) Ti kaaduan, wenno ti kabassitan a bilang ti kameng iti grupo ti kinasaserdote nga agatendar iti miting a mangitakder iti kasapulan ti Simbaan (**DkK** 107:28).

Nailawlawag ti korum ti Umuna a Panguluen, dagiti Sangapulo-ket-dua, ken ti Pitopulo ken ti pagkakanaigan-da iti tunggal maysa, **DkK** 107:22–26, 33–34 (**DkK** 124:126–128). Nasken a sangsangkatunos ti pangngeddeng dagitoy a korum, **DkK** 107:27. Maaramid a nainkalintegan amin a pangngeddeng ti korum, **DkK** 107:30–32. Mailadawan ti pagrebbengan dagiti presidente ti korum dagiti presidente ti kinasaserdote, **DkK** 107:85–96. Narugian ti korum dagiti elder para kadagiti agpapaay a ministro, **DkK** 124:137.

KRISTIANO. *Kitaen met ti Disipulo; Santo*

Ti nagan a naited kadagiti mamati ken ni Jesucristo. Nupay gangangay a maar-aramat daytoy a termino iti intero a lubong, innaganaan ti Apo dagiti pudno a pasurot ni Cristo a kas Santo (**Ara.** 9:13, 32, 41; 1 Cor. 1:2; **DkK** 115:4).

Naawagan a Kristiano dagiti disipulo, **Ara.** 11:26. No agtutuok a kas Kristiano ti asino man a tao, saan koma nga agbain, **1 Ped.** 4:16. Gapu iti katulagan maawagankayo nga annak ni Cristo, **Mosiah** 5:7. Ninaganaan dagiti saan a kameng ti Simbaan iti Kristiano dagiti pudno a mamati, **Alma** 46:13–16.

KRUS. *Kitaen met ti* Golgota;
Jesucristo; Mangsubbot,
Pannubbot; Pannakailansa iti
Krus; Sakramento

Ti kayo a padeppa a nakailansaan ni Jesucristo (Mar. 15:20–26). Adu ti mangipapan iti lubong a simbolo daytoy ti pannakailansa ni Cristo ken ti pannubbot a sakripisiona; nupay kasta, nangaramid ti Apo iti bukodna a simbolo ti pannakailansa ken sakripisiona—ti tinapay ken ti danum ti sakramento (Mat. 26:26–28; DkK 20:40, 75–79). Kadagiti nasantuan a kasuratan, dagiti mangibaklay iti krusda ti mangay-ayat unay ken ni Jesucristo isu nga ipaidamda iti bagbagida ti aramid a saan a nadiosan ken amin a nailubongan a gartem ket tungpalenda dagiti bilinna (PJS, Mat. 16:25–26).

Ibaklaymo ti krus ket surotennak, **Mar.** 10:21 (3 Ne. 12:30; DkK 23:6). Inibaturan ni Jesus ti krus ket nagtugaw iti makanawan ti trono ti Dios, **Heb.** 12:2. Naipangato iti krus ken napapatay gapu kadagiti basol ti lubong, **1 Ne.** 11:33. Isuda a nakaibtur kadagiti krus iti lubong tawidendantanto ti pagarian ti Dios, **2 Ne.** 9:18. Imbaonnak ti Amak tapno mailansaak iti krus, **3 Ne.** 27:14–15. Isu a di mangibagkat iti krusna ken sumurot kaniak ken mangtungpal kadagiti bilinko, saanto a maisalakan, **DkK** 56:2. Kumitaka ti Anak ti Tao a nailansa iti krus, **Moises** 7:55.

KUARTA. *Kitaen met ti* Apagkapullo,
Pannangted iti Apagkapullo;
Kinabaknang; Kinailubongan;
Limos, Pananglimos

Sensilio, papel, sertipiko, wenno ania man a maibayad ti tao iti masapsapul wenno serbisiona. Simbolo no dadduma iti kinamaterialistiko.

Masubbotkayonto nga awan ti kuarta, **Isa.** 52:3. Imbaga ni Pedro ken ni Simon a manggagamud a mapukawna ti kuartana a kaduana, **Ara.** 8:20. Ramut ti amin a dakes ti ayat iti kuarta, **1 Tim.** 6:10. Saankayo nga agbusbos iti kuarta iti awan pategna, **2 Ne.** 9:50–51 (Isa.

55:1–2; 2 Ne. 26:25–27). Maungawdanto no manggedda iti kuarta, **2 Ne.** 26:31. Sakbay nga agsapulkayo iti kinabaknang, sapulenyoy pay ti pagarian ti Dios, **Jacob** 2:18–19. Kuna dagiti simbaan a gapu iti kuartayo mapakawankayonto kadagiti basolyo, **Morm.** 8:32, 37. Isu a mangted iti kuartana para iti pagimbagan ti Zion awanto ti gapuna a mapukawna ti gunggonana, **DkK** 84:89–90.

KUKUTEL

Ti makaakar a sakit a masansan a maa-gapad iti Daan ken Baro a Tulag. Adu kadagiti nalatak a tao iti Biblia ti kina-pet daytoy, a pakairamanan ni Moises (Ex. 4:6–7), ni Miriam a kabsatna (Num. 12:10), ni Naaman (2 Ari 5), ken ni Ari Uzias (2 Cro. 26:19–21).

Adda dagiti nagkukutel nga inagasan ni Jesus, **Mat.** 8:2–4 (Mar. 1:40–45; Luc. 5:12–15; 3 Ne. 17:7–9). Sangapulo nga agkukutel ti inagasan ni Jesus, **Luc.** 17:11–19.

KUMPISAR, PANAGKUMPISAR.

Kitaen met ti Agbabawi,
Panagbabawi; Pakawan

Dua a wagas ti nangaramatan ti nasantuan a kasuratan iti panagkumpisar. Iti maysa a panirigan, ti panagkumpisar isu ti panangibaga iti pammati iti maysa a banag, kas iti panagikumpisar a ni Jesus ti Cristo (Mat. 10:32; Rom. 10:9; 1 Jn. 4:1–3; DkK 88:104).

Iti sabali a panirigan, ti panagkumpisar isu ti panangawat iti basol, kas iti panangikumpisar iti basbasol. Pagrebbengan ti amin a tao nga ikumpisar dagiti basolda iti Apo tapno magunodda ti pamakawanna (DkK 58:42–43). No kasapulan, maikumpisar ti basbasol iti tao wenno kadagiti nakabasolan. Ikumpisar kadagiti panguluen ti Simbaan dagiti nadagsen a basol (gangangay nga iti obispo).

Ipudnonanto ti basol nga inaramidna, **Lev.** 5:5. Ipudnodanto dagiti kinada-kesda, **Lev.** 26:40–42. Agdaydayawka iti Apo a Dios ti Israel, ken agpudnoka kenkuana, **Jos.** 7:19. Binuniaganna dagiti tao idiay Jordan, iti panangipud-

noda kadagiti basbasolda, **Mat.** 3:5–6. Mapakawan dagiti managbasol a mangipudno iti basolda, **Mosiah** 26:29. Ipudnoyo dagiti basolyo, no saan sagabaenyo dagitoy a pannusa, **DkK** 19:20. Ipudno ken tallikudan dagiti agbaba-wi ti basbasolda, **DkK** 58:43. Manangngaasi ti Apo kadagiti mangipudno iti basbasolda nga addaan napakumbaba a puso, **DkK** 61:2. Pakawanan ti Apo ti basbasol dagiti agipudno ken duma-wat iti pammakawan, **DkK** 64:7.

LABAN, KABSAT NI REBECCA.

Kitaen met ti Rebecca

Iti Daan a Tulag, ti kabsat ni Rebecca ken ama da Lea ken Raquel, dagiti asawa ni Jacob (Gen. 24:29–60; 27:43–44; 28:1–5; 29:4–29; 30:25–42; 31:1–55).

LABAN, TI NANGIDULIN KADAGITI GAMBANG A PINANID. *Kitaen met ti Gambang a Pinanid*

Iti Libro ni Mormon, ti lalaki a nangidulin kadagiti gambang a pinanid idiai Jerusalem iti panawen ti kaamaan ni Lehi. Tinakawan ken pinanggep a patayen ni Laban ni Nephi ken dagiti kabsatna (1 Ne. 3:1–27). Inturong ti Espiritu ni Nephi a mangpatay ken ni Laban tapno maalana dagiti pinanid (1 Ne. 4:1–26).

LAKASA TI KATULAGAN. *Kitaen met ti Tabernakulo*

Nalatak met a kas Lakasa ni Jehova ken Lakasa ti Pammaneknek, immaratiddog ti Lakasa ti Katulagan wenno kahun a naaramid iti kayo a nalebleban iti bali-tok. Daytoy ti kadaanan ken kasagra-duan kadagiti simbolo ti relihion dagiti Israelita. Maibilang ti Tugaw ti Kaasi a mangbukel iti kalubna a paginanaan ni Jehova (Ex. 25:22). Iti pannakaileppas ti tabernakulo, naikabil ti lakasa iti Kasantuan dagiti Santo, ti kasantuan a lugar ti pasdek (1 Ari 8:1–8).

Inaramid ni Moises ti lakasa babaen ti bilin ti Dios, **Ex.** 25. Nabilin dagiti anak ni Levi a mangyawan iti lakasa, **Num.** 3:15, 31. Insurotda ti lakasa ti

katulagan, **Num.** 10:33. Alaenyo daytoy libro ti paglintegan, ket ikabilayo iti lakasa ti katulagan, **Deut.** 31:24–26. Agsardengto nga agayus ti danum ti Jordan iti pannakaiballasiw ti lakasa ti katulagan, **Jos.** 3:13–17; 4:1–7. Itugot dagiti saserdote ti lakasa ti katulagan iti panangparmekda iti Jerico, **Jos.** 6:6–20. Inagaw dagiti Filisteo ti lakasa ti Dios, **1 Sam.** 5. Binendisionan ti Apo ti balay ni Obed-edom gapu iti lakasa ti Dios, **2 Sam.** 6:11–12. Pinatay ti Apo ni Uzza idi agkedked a mangtengngel iti lakasa, **1 Cro.** 13:9–12 (**DkK** 85:8). Bangonenyo ti santuario ti Apo, **1 Cro.** 22:19. Nailadawan ti linaon ti lakasa ti katulagan, **Heb.** 9:4.

LALLAKI KEN BABBAI NGA

ANNAK TI DIOS. *Kitaen met ti*

*Annak ni Cristo; Impasngay;
Maipasngay Manen, Naipasngay
iti Dios; Mangsubbot, Pannubbot;
Tao, Tattao*

Dua a wagas ti pangaramatan dagiti nasantuan a kasuratan kadagitoy a bali-kas. Iti maysa a bangir, annaknatayo a talaga iti espiritu ti Nailangitan nga Amatayo. Iti sabali a bangir, lallaki ken babbai nga annak ti Dios dagiti nayanak manen babaen ti pannubbot ni Cristo.

Annak nga espiritu ti Ama: Dioskayo, annaknakayo ti Kangatuan, **Sal.** 82:6. Kaputotannatayo ti Dios, **Ara.** 17:29. Paiturayantayo iti Amatayo iti espiritu, **Heb.** 12:9. Siak ti anak ti Dios, **Moises** 1:13.

Annak a mayanak manen babaen ti Pannubbot: Kas iti kaadu ti umawat kenkuana ti ikkanna iti bileg nga agbalin nga annak ti Dios, **Jn.** 1:12 (Rom. 8:14; 3 Ne. 9:17; **DkK** 11:30). Ita annaknatayon ti Dios, **1 Jn.** 3:1–2. Maawagankayo nga annak ni Cristo, annakna a lallaki ken annakna a babbai, **Mosiah** 5:7. Nasken a maipasngay manen amin a tao, nga agbalin a lallaki ken babbai nga annakna, **Mosiah** 27:25. Agbalindanto a lallaki ken babbai nga annakko, **Ether** 3:14. Awan duadua nga agbalinka nga anak ni Cristo, **Moro.** 7:19. Annak a lallaki ken babbai amin nga umawat iti

ebangheliok, **DkK** 25:1. Diosda, a kas kadagiti annak ti Dios, **DkK** 76:58. Ket agbalinda koma amin nga annakko, **Moises** 6:68. Adu ti namati ket nagbalin nga annak ti Dios, **Moises** 7:1.

LALLAKI NGA ANNAN NI HELAMAN. *Kitaen ti Helaman,*
Lallaki nga annak ni

LALLAKI NGA ANNAN NI MOSIAH. *Kitaen ti Mosiah,*
Lallaki nga annak ni

LALLAKI NGA ANNAN TI MANANGDADAEL. *Kitaen met ti Di Mapakawan a Basol;*
Impierno; Ipatatay, Naespirituan nga; Pannakailunod; Sairo

Dagiti pasurot ni Satanas a kaduananto nga agsagaba iti agnanayon. Mairaman kadagiti lallaki nga annak ti manangdadael (1) dagiti simmurot ken ni Satanas ken napapanaw iti langit gapu iti yaalsa bayat ti panagbiagda idiay, ken (2) dagiti napalubosan a maipasngay ditoy a lubong a maaddaan iti nainlasagan a bagi ngem nagserbida ken ni Satanas ket tinallikudanda a namimpinsan ti Dios. Agungarto manipud iti ipatatay dagitoy adda iti maikadua a grupo ngem saandanto a masubbot manipud iti maikadua nga ipatatay ti (espiritu) ken saandanto a makapagnaed iti pagarian ti gloria (**DkK** 88:32, 35).

Awan kadakuada ti mapukaw malaksid ti anak a lalaki ti manangdadael, **Jn.** 17:12. Saan a mabalinen a mapabaro da pay iti panagbabawi, **Heb.** 6:4–6 (**Heb.** 10:26–29). Awan ti lugar ti kaasi iti dayta a tao ket maudi a dusana ti panagituredna iti awan patinggana a panagtutuok, **Mosiah** 2:36–39. Kasla ngarud awan ti pannubbot a naaramid, **Mosiah** 16:5. Agbalinto dagiti mangtallikud iti milagro ni Cristo tapno makawat iti gungona a kasla anak a lalaki ti manangdadael, **3 Ne.** 29:7. Awanto ti pannakapakawanda iti daytoy a lubong wenno iti sumaruno, **DkK** 76:30–34 (**DkK** 84:41; 132:27). Isudanto laeng ti di masubbot iti maikadua nga ipatatay, **DkK** 76:34–48. Tallikudan dagiti

lallaki nga annak ti manangdadael ti Nasantuan nga Espiritu kalpasan ti panangawatda, **DkK** 76:35. Tallikudan dagiti lallaki nga annak ti manangdadael ti Anak kalpasan ti panangipalgakna kenkuana, **DkK** 76:43. Maawaganto ni Cain iti Manangdadael, **Moises** 5:22–26.

LALLAKI-TI-ARI

Iti Libro ni Mormon, ti bunggoy a nagpanggep a mangrippuog iti gobierno dagiti Nephite (**Alma** 51:1–8).

AMAN. *Kitaen met ti Lamanite;*
Lehi, Ama ni Nephite

Iti Libro ni Mormon, ti inauna nga anak da Lehi ken Sariah ken ti inauna a kabsat ni Nephite (1 **Ne.** 2:5). Kinaykayat ni Laman ti agaramid iti dakes ngem iti naimbag.

Nagdayamudom ni Laman iti maibusor iti amana, **1 Ne.** 2:11–12. Simmuppiat ken ni nalinteg a kabsatna a Nephite, **1 Ne.** 7:6 (1 **Ne.** 3:28–29). Saan a naki-ranud iti bunga ti kayo ti biag iti parmata ni Lehi, **1 Ne.** 8:35–36. Nailunod da Laman ken dagiti pasurotna, **2 Ne.** 5:21 (**Alma** 3:7).

LAMANITE. *Kitaen met ti Libro ni Mormon;* Laman; Nephite

Ti ragup ti tattao iti Libro ni Mormon, a kaaduanna kadakuada ti an-annabo ni Laman, ti inauna nga anak ni Lehi. Impagarupda nga inkuspil ida ni Nephite ken dagiti an-annabona (**Mosiah** 10:11–17). Nagbanaganna, nagrebeldeda a maibusor kadagiti Nephite ken masansan a suppiatenda ti pannursuro ti ebangheliok. Nupay kasta, sakbay ti pannakaipasngay ni Jesucristo, inawat dagiti Lamanite ti ebangheliok ket nagbalinda a nalininteg ngem dagiti Nephite (**Hel.** 6:34–36). Dua gasut a tawen kalpasan ti isasarungkar ni Cristo iti America, agpada dagiti Lamanite ken Nephite a nagbalin a nadangkes ket rinugianda ti naggugubat. Idi agarup K.P. 400 rinebbek a namimpinsan dagiti Lamanite ti pagilian a Nephite.

Pinarmek dagiti Lamanite dagiti bukel ni Nephite, **1 Ne.** 12:19–20. Kinagura da-

giti Lamanite dagiti Nephite, **2 Ne.** 5:14. Pannusanto dagiti Nephite dagiti Lamanite, **2 Ne.** 5:25. Isublinto ti Libro ni Mormon kadagiti Lamanite ti pannakammo kadagiti ammada ken iti ebanghelio ni Jesucristo, **2 Ne.** 30:3–6 (Iti panid a yan ti paulo ti Libro ni Mormon). Dagiti Lamanite ti nabati dagiti Hudio, **DkK** 19:27. Agbukarto dagiti Lamanite a kas iti rosas sakbay ti yaay ti Apo, **DkK** 49:24.

LAMONI. *Kitaen met ti Ammon,*
Lalaki nga Anak ni Mosiah

Iti Libro ni Mormon, ti ari a Lamanite a pinasurot ti Espiritu ti Apo ken ti naregta a panagtrabaho ken pannursuro ni Ammon (Alma 17–19).

LANA. *Kitaen met ti Kayo ti Olibo;*
Panangbendision iti Masakit;
Panangpatedted iti Lana

Gagangay a lana ti olibo ti kayatna a sawen no maagapad ti lana iti nasantuan a kasuratan. Manipud iti panawen ti Daan a Tulag, naus-usaren ti lana ti olibo kadagiti seremonia iti templo ken tabernakulo, a panglana, panggangat iti silaw, ken taraon. Simbulo no daduma ti lana ti olibo ti kinatarnaw ken para iti Espiritu Santo ken ti bilegna (1 Sam. 10:1, 6; 16:13; Isa. 61:1–3).

Lanaan ti saserdote ti kanawan a pidentid, **Lev.** 14:28–29. Imbaonnak ti Apo a manglana kenka tapno agbalinka nga ari dagiti taona, **1 Sam.** 15:1. Saan a makurangan ti pagikken iti lana ti balo a babai, **1 Ari** 17:10–16. Patedtedan ti Apo ti lana ti ulok, **Sal.** 23:5. Pinatedtedanda iti lana ti kaaduanna kadagiti masakit, **Mk.** 6:13. Ikararagan koma dagiti elder, ket patedtedanda iti lana, **San.** 5:13–15. Sigagangat ken agdardarang dagiti silawyo ken seddenyo, **DkK** 33:17 (Mat. 25:1–13).

LANGA

Ti makita a pakabuklan ti rupa ti tao, a masansan a pagrimatan ti naespirituan a galad ken kasasaad ti panunot.

Ti panagparang dagiti rupada paneknekanna ti maibusor kadakuada, **Isa.**

3:9. Nabaliwan ti langa ti ari, ket rini-ribuk ti panunotna, **Dan.** 5:6. Kasla kimat ti langana, **Mat.** 28:3. Kasla init ti langana, **Apoc.** 1:16. Maipakitayo kadi ti ladawan ti Dios iti langayo, **Alma** 5:14, 19. Nakita ni Ammon a nagbaliw ti langa ti ari, **Alma** 18:12. Agayuno ken agkararagkayo iti narag-o a puso ken naragsak a rupa, **DkK** 59:14–15. Naranraniag ti rupana ngem iti init, **DkK** 110:3.

LANGIT. *Kitaen met ti Celestial a*
Gloria; Pagarian ti Dios wenno
Pagarian iti Langit; Paraiso

Dua ti kangrunaan a kaipapanan ti bali-kas a langit iti nasantuan a kasuratan. (1) Isu ti lugar a pagindegan ti Dios ken pagindeganto dagiti Santo (Gen. 28:12; Sal. 11:4; Mat. 6:9). (2) Isu ti law-ang a nanglawlaw iti daga (Gen. 1:1, 17; Ex. 24:10). Nalawag a saan a paraiso ti langit, a temporario a lugar a para kadagiti napudno nga espiritu dagiti nagbiag ken natay iti daytoy a daga. Sinarungkaran ni Jesus ti paraiso kalpasan ti ipapatayna iti krus, ngem iti maikatlo nga aldaw, impakaammona ken ni Maria a saan pay a napan iti yan ti Ama (Luc. 23:39–44; Jn. 20:17; DkK 138:11–37).

Imutektekak dagiti langitmo, nga aramid dagiti ramaymo, **Sal.** 8:3. Naaramid dagiti langit babaen ti sao ti Apo, **Sal.** 33:6. Anian a pannakatnagmo manipud iti langit, O baggak nga anak ti bigat! **Isa.** 14:12 (2 Ne. 24:12). Malukot to ti langit a kasla papel, **Isa.** 34:4. Nangparsuaak iti baro a langit ken daga, **Isa.** 65:17. Luktanto ti Dios dagiti tawa ti langit, **Mal.** 3:10. Amami nga adda iti langit, madaydayaw koma ti naganmo, **Mat.** 6:9 (3 Ne. 13:9). Naipan ni Pablo iti maikatlo a langit, **2 Cor.** 12:2. Adda ulimek iti langit, **Apoc.** 8:1 (DkK 88:95–98). No agtalinaedda a situtulnog agingga iti kamaudianan, maawatdanto idia langit, **Mosiah** 2:41. Agbalinkayo nga annak ti Amayo nga adda sadi langit, **3 Ne.** 12:45. Umayakto kadagiti ulep iti langit, **DkK** 45:16. Naipan ni propeta Elias iti langit a dina napadasan ti natay, **DkK** 110:13.

Saan a maisina dagiti kalintegan ti kinasaserdote kadagiti bileg ti langit, **DkK** 121:36. Dua a kita ti tao iti langit, **DkK** 129:1. Naitayab ti Zion iti langit, **Moises** 7:23.

LAPAYAG. *Kitaen met ti* Imdengan

Iti nasantuan a kasuratan, masansan a maaramat ti lapayag a simbolo ti kabaellan ti tao a dumngeg ken umawat kadagiti aramid ti Dios.

Adda lapayagda, ngem dida dumngeg, **Sal.** 115:6. Riingenna ti lapayagko a dumngeg, **Isa.** 50:4–5 (2 **Ne.** 7:4–5). Ti adda lapayagna, dumngeg koma, **Mat.** 11:15. Tulengda, **Mat.** 13:15 (**Moises** 6:27). Dida makita ken mangngeg dagiti aramid ti Dios nga insaganana a para kadagiti agayat kenkuana, **1 Cor.** 2:9 (**DkK** 76:10). Inarasaasan ida ti sairo, **2 Ne.** 28:22. Luktanyo dagiti lapayagyo tapno makangngegkayo, **Mosiah** 2:9 (3 **Ne.** 11:5). Namin-adu a naawaganak, ngem saanak a dimngeg, **Alma** 10:6. Denggem dagiti balikasko, **Alma** 36:1 (**Alma** 38:1; **DkK** 58:1). Awan ti lapayag a di makangngeg, **DkK** 1:2. Silulukat dagiti lapayag babaen ti kina-pakumbaba ken kararag, **DkK** 136:32.

LASAG. *Kitaen met ti* Bagi; Matay, Pannakatay; Nailubongan; Nailubongan a Tao

Adda sumagmamano a kaipapanan ti lasag: (1) ti nalukneng a paset ti bagi ti tao, ayup, tumatayab, wenno ikan; (2) pannakatay; wenno (3) ti naindagaan wenno nailubongan a kasasaad ti tao.

Nalukneng a paset ti bagi: Dagiti ayup agpaaydanto a taraonyo, **Gen.** 9:3. Saan koma a mapapatay dagiti ayup nga awan kaes-eskanna, **PJS, Gen.** 9:10–11 (**DkK** 49:21). Agpaay a taraon ti tao ken kawes dagiti ayup ken tumatayab, **DkK** 49:18–19 (**DkK** 59:16–20). Sagpaminsan koma nga agsidatayo iti karne, **DkK** 89:12–15.

Pannakatay: Ni la Jesus ti bugbugtong nga anak ti Ama iti pannakatay, **Jn.** 1:14 (**Mosiah** 15:1–3). Ni Adan ti kaunaan a lasag, **Moises** 3:7.

Nailubongan a kasasaad ti tao: Mailunod ti tao nga agtalek iti lasag ti takiagna, **Jer.** 17:5. Sireregta ti espiritu, ngem nakapuy ti lasag, **Mar.** 14:38. Ti gartem iti lasag saanda nga aggapu iti Ama, **1 Jn.** 2:16. Nagladingit ni Nephi gapu iti lasag ken ti basbasolna, **2 Ne.** 4:17–18, 34. Diyo itunos ti bagiyo iti sairo ken iti lasag, **2 Ne.** 10:24.

LAYUS IDI PANAWEN NI NOE.

Kitaen met ti Bullalayaw; Daong; Noe, Patriarka iti Biblia

Nalapunos a naminpinsan ti daga iti danum idi panawen ni Noe. Daytoy ti panagbuniag ti daga ken isimbolona ti pannakaugas (1 **Ped.** 3:20–21).

Layusento ti Dios ti rabaw ti daga tapno mangpukaw iti amin a lasag, **Gen.** 6:17 (**Moises** 7:34, 43, 50–52; 8:17, 30). Nalayus ti rabaw ti daga, **Gen.** 7:10. Nangikabil ti Dios iti bullalayaw iti ulep a kas pagilasinan ti katulagan, **Gen.** 9:9–17. Idi naabbat ti danum, nagbalin ti daga ti America a napili a daga, **Ether** 13:2. Maungawto dagiti nadangkes iti layus, **Moises** 7:38; 8:24.

LAZARO. *Kitaen met ti* Maria ti Betania; Marta

Iti Baro a Tulag, ti kabsat da Marta ken Maria. Pinagungar ni Jesus (**Jn.** 11:1–44; 12:1–2, 9–11). Sabali daytoy iti Lazaro nga agpalpalama iti panggarig nga insuro ni Jesus (**Luc.** 16:19–31).

LEA. *Kitaen met ti* Jacob, Lalaki nga Anak ni Isaac; Laban, Kabsat ni Rebecca

Iti Daan a Tulag, ti inauna a balasang ni Laban ken maysa kadagiti asawa ni Jacob (**Gen.** 29). Ni Lea ti nagbalin nga ina dagiti innem a lallaki ken maysa a babai nga annakna (**Gen.** 29:31–35; 30:17–21).

LEHI, AMA NI NEPHI

Iti Libro ni Mormon, ti propeta a Hebreo a nangidaulo iti kaamaan ken dagiti pasurotna manipud iti Jerusalem iti papanda iti naikari a daga iti depaarna ti laud idi agarup 600 s.c. Ni

Lehi ti immuna a propeta kadagiti tao-
na iti Libro ni Mormon.

Impanaw ni Lehi ti kaamaanna iti
Jerusalem babaen ti bilin ti Apo (1 Ne.
2:1–4). An-annabo ni Jose, a nailako iti
Egipto (1 Ne. 5:14). Inted kenkuana ti
Apo ti parmata iti kayo ti biag (1 Ne.
8:2–35). Nagaramid ni Lehi ken dagiti
annakna iti bilog ket naglayagda a
nagturong iti deppaarna ti laud (1 Ne.
17–18). Kaduana dagiti an-annabona a
nagindeg iti baro a daga (1 Ne. 18:23–
25). Sakbay a natay, binendisionan ni
Lehi dagiti annakna ken insurona ida
ni Cristo ken ti idadateng ti Libro ni
Mormon iti ud-udina nga aldaw (2 Ne.
1–3, 4:1–12).

Ti libro ni Lehi: Rinugian ni Joseph
Smith ti libro ni Lehi idi ipatpatarusna
ti Libro ni Mormon. Daytoy ti sinura-
tan nga inyababa ni Mormon manipud
kadagiti pinanid ni Lehi. Kalpasan ti
pannakaipatarusna iti 116 a panid ti
manuskrito manipud iti daytoy a libro,
inted ni Joseph ti manuskrito ken ni
Martin Harris, a nagserberi iti ababa a
panawen a para surat ni Joseph iti pa-
nangipatarusna iti Libro ni Mormon.
Napukaw dagidi a panid. Saanen a
binaliwan nga impatarus ni Joseph ti
Libro ni Lehi a pangsukat iti napukaw
a manuskrito ngem dagiti ketdi mai-
nugot a pasamak ti impatarusna mani-
pud kadagiti pinanid a balitok (kitaen
ti pakauna ti DkK 3, 10). Dagitoy saba-
li a pakaammo ita ti umuna nga innem
a libro iti Libro ni Mormon.

LEHI, NEPHITE A KUMANDER TI BUYOT

Iti Libro ni Mormon, ti Nephite a ku-
mander ti buyot (Alma 43:35–53; 49:16–
17; 52:27–36; 53:2; 61:15–21).

LEHI, NEPHITE A MISIONARIO.

*Kitaen met ti Helaman, Lalaki nga
Anak ni Helaman*

Iti Libro ni Mormon, isu ti anak ni Hela-
man, nga anak ni Helaman. Naindaklan
a misionario ni Lehi (Hel. 3:21; 4:14).

Nanaganan iti Lehi a pangipalagip iti

lelongna, **Hel.** 5:4–6. Kaduana ni Nephi,
adu ti napasurotda, naibalud, nalik-
mot iti apuy, ken nakisarita kadagiti
anghel, **Hel.** 5:14–48. Inaldaw nga im-
mawat iti adu a palting, **Hel.** 11:23.

LEMUEL. *Kitaen met ti Laman;*

Lamanite; Lehi, Ama ni Nephi

Iti Libro ni Mormon, ti maikadua nga
anak ni Lehi ken maysa kadagiti inauna
a kabsat ni Nephi. Kimmappon ken ni
Laman a mangsupring ken ni Nephi.

Binagbagaan ni Lehi ni Lemuel nga ag-
balin a natibker, a kas iti tanap, **1 Ne.**
2:10. Kinagurana ni Nephi ket ni Laman
ti dinengngegna, **1 Ne.** 3:28. Nairaman
kadagiti Lamanite dagiti Lemuelite,
Jacob 1:13–14 (Alma 47:35).

LEVI. *Kitaen met ti Israel; Jacob,*

Lalaki nga Anak ni Isaac

Iti Daan a Tulag, ti maikatlo nga anak
da Jacob ken Lea (Gen. 29:34; 35:23).
Nagbalin ni Levi nga ama ti maysa ka-
dagiti tribu ti Israel.

Ti tribu ni Levi: Binendisionan ni Jacob
ni Levi ken dagiti kapuonanna (Gen.
49:5–7). Nangisuro dagiti kapuonan ni
Levi iti santuario ti Israel (Num. 1:47–
54). Levita ni Aaron, ken saserdote ti
kapuonanna (Ex. 6:16–20; 28:1–4; 29).
Tinulongan dagiti Levita dagiti saser-
dote, dagiti annak ni Aaron (Num.
3:5–10; 1 Ari 8:4). Agtokar ken agkan-
tada no dadduma (1 Cro. 15:16; Neh.
11:22); agparti kadagiti isakripisio
(2 Cro. 29:34; Es. 6:20); ken kangruna-
anna tumulong iti templo (Neh. 11:16).
Naidaton dagiti Levita nga agserbi iti
Apo a mangipatungpal kadagiti ordi-
nansa para kadagiti annak ti Israel. In-
diaya dagiti Levita ti bagida a mangi-
bagi kadagiti annak ti Israel (Num.
8:11–22); nagbalinda ngarud a kukua ti
Dios, a naited kenkuana a sukat ti ina-
una (Num. 8:16). Saanda a naikkan-
pateg ngem naugasanda iti takemda
(Num. 8:7–16). Awan daga a tawidda
iti Canaan (Num. 18:23–24), ngem ina-
watda ti apagkapullo (Num. 18:21), 48
a ciudad (Num. 35:6), ken kalintegan
nga umawat iti limos kadagiti tao iti

panawen ti piesta (Deut. 12:18–19; 14:27–29).

LEVITICO. *Kitaen met ti Lima a Libro*

Ti libro iti Daan a Tulag a mangibaga iti nasaserdotean a pagrebbengan idiay Israel. Ipakitana ti kinasanto ti Dios ken ti pakabuklan dagiti paglintegan a mabalin a pagbiagan dagiti tao tapno agbalinda a nasantuan. Panggepna nga isuro ti nadalus nga aramid ken naespirituan a kinapudno ti paglintegan ni Moises babaen ti seremonia. Insurat ni Moises ti libro a Levitico.

Ilawlawag dagiti kapitulo 1–7 dagiti nasakripisioan nga ordinansa. Iladawan dagiti kapitulo 8–10 ti maar-aramid a seremonia iti pannangted-pateg kadagiti saserdote. Ilawlawag ti kapitulo 11 no ania ti mabalin ken saan a mabalin a kanen ken no ania ti nadalus ken narugit. Ilawlawag ti kapitulo 12 dagiti babbai kalpasan ti panaganak. Paglintegan dagiti kapitulo 13–15 maipanggep iti seremonia ti kinarugit. Linaon ti kapitulo 16 ti seremonia a masurot iti Aldaw ti Pannubbot. Linaon dagiti kapitulo 17–26 dagiti suroten iti paglintegan maipanggep iti relihion ken ramrambak. Ilawlawag ti kapitulo 27 a binilin ti Apo ti Israel a mangted-pateg kadagiti mula, arban, ken pastor ti Apo.

LIAHONA

Iti Libro ni Mormon, gambang a bola daytoy nga adda dua a pangitudona— a kasla kompas—ken naespirituan a panangiwardas ken ni Lehi ken dagiti pasurotna idi nalintegda pay. Inted ti Apo ti Liahona ket ditoy ti pangtedan-na ti pangiturongna.

Nakakita ni Lehi iti gambang a bola nga adda dua a pagitudona iti nasken a papanan ni Lehi ken ti kaamaanna, **1 Ne.** 16:10. Agkuti ti bola babaen ti pammati ken kinapasnek, **1 Ne.** 16:28–29 (Alma 37:40). Inted ni Benjamin ti bola ken ni Mosiah, **Mosiah** 1:16. Mawagan ti bola wenno mangiturong iti Liahona, **Alma** 37:38. Mayasping ti Liahona iti balikas ni Cristo, **Alma** 37:43–

45. Nasken a makita Dagiti Tallo a Saksi ti Libro ni Mormon ti mangiturturong a naited ken ni Lehi, **DkK** 17:1.

LIBRO A PAKALAGLAGIPAN.

Kitaen met ti Kapupuon; Libro ti Biag

Ti libro a nangrugi ken ni Adan a nakaisuratan dagiti aramid dagiti an-anabona; kasta met dagiti mayasping a sinurat nga indulin dagiti propeta ken napudno a kamkameng manipud iti dayta a panawen. Nangidulin da Adan ken dagiti annakna iti libro a pakalaglagipan, nga insuratda babaen ti espirititu ti pammaregta, ken libro dagiti kaputotan, a naglaon iti puon (Moises 6:5, 8). Dagiti kasta a sinurat ti adda pakainaiganna iti panangikeddeng ti maudi a pannakaukomtayo.

Naisurat ti libro a pakalaglagipan, **Mal.** 3:16–18 (3 Ne. 24:13–26). Amin dagiti saan a makita a naisurat iti libro a pakalaglagipan awanto ti masapulanda a tawid iti dayta nga aldaw, **DkK** 85:9. Nakedngan dagiti natay babaen dagiti libro a nakaisuratan dagiti aramid, **DkK** 128:7. Idatagtayo ti libro a naglaon iti sinurat dagiti minataytayo, **DkK** 128:24. Naidulin ti libro a pakalaglagipan, **Moises** 6:5–8. Adda libro a pakalaglagipantayo, **Moises** 6:46. Inkagumaman ni Abraham nga isurat ti pakasari-taan para iti an-annabona, **Abr.** 1:31.

LIBRO DAGITI BILIN. *Kitaen met ti Doktrina ken Katulagan; Paltiing*

Idi 1833, sumagmamano kadagiti paltiing nga inawat ni Propeta Joseph Smith ti naisagana a maipablaak a napauluan iti *A Book of Commandments for the Government of the Church of Christ*. Intuloy ti Apo ti nakisarita kadagiti katulongan-na, ket naipablaak ti nabengbengbeng a nakaurnongan dagiti paltiing dua a tawen kalpasanna a kas Doktrina ken Katulagan.

DkK 1 ti pakauna ti Apo iti libro dagiti bilinna, **DkK** 1:6. Kinarit ti Apo ti kasi-riban a tao a mangtulad ti kabassitan kadagiti paltiingna iti Libro dagiti Bilin, **DkK** 67:4–9. Matudingan dagiti agay-

wan a mangipablaak kadagiti paltiing, **DkK** 70:1–5.

LIBRO NI MORMON. *Kitaen met ti* Balitok a Pinanid; Efraim—Ti kasuratan ni Efraim wenno Jose; Mormon, Nephite a Propeta; Nasantuan a Kasuratan; Pagbasaran; Pinanid; Saksi iti Libro ni Mormon, dagiti; Smith, Joseph, Jr.

Maysa kadagiti uppat a libro ti nasantuan a kasuratan a bigbigen ti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Uduina nga Aldaw. Daytoy ti nangyababaan ti nagkauna a propeta a managan Mormon iti sinurat dagiti nagkauna nga agindeg iti America. Naisurat a pammaneknek a Cristo ni Jesus. Maipanggep iti daytoy a kasuratan, kinuna ni Propeta Joseph Smith, a nangipatarus iti daytoy babaen ti sagut ken bileg ti Dios: “Imbagak kadagiti kakabsat a ti Libro ni Mormon ti kapudnuan iti ania man a libro iti daga, ken panuli ti relihiontayo, ken umas-asideg ti tao iti Dios babaen ti panangsurotna iti alagaden daytoy, ngem iti ania man a sabali a libro” (kitaen ti pakkauna iti umuna a panid ti Libro ni Mormon).

Ti Libro ni Mormon ti naespirituan a sinurat dagiti tallo a grupo ti tao a nagdappat iti kontinente ti America manipud iti Daan a Lubong. Impanguluan dagiti propeta dagitoy a grupo a nangisurat kadagiti relihioso ken nailubongan a banag ti pakasaritaan kadagiti pinanid a metal. Naisurat iti Libro ni Mormon ti isasarungkar ni Jesucristo kadagiti tao iti America kalpasan ti panangungarna. Simmaruno iti isasarungkar ni Cristo ti dua-gasut a tawen a panagturay.

Inserra ni Moroni, ti kaudian kadagiti Nephite a propeta-historiador, dagiti nayababa a sinurat dagitoy a tao ket inlemmengna idi agarup nga k.p. 421. Idi 1823, sinarungkarani ni nagungar a Moroni ni Joseph Smith ket in tedna kenkuana idi agangay dagitoy nagkauna ken sagrado a sinurat tapno

maipatarus ken maiwaras iti lubong a kasabali pay a tulag ni Jesucristo.

Sanga a sibubunga ni Jose a kimmalatkat dagiti sangana iti bakud, **Gen.** 49:22–26. Tumaudo ti pudno iti daga, **Sal.** 85:11 (Morm. 8:16; Moises 7:62). Itag-ayto ti Apo ti wagayway kadagiti pagilian ken sultipannanto ida, **Isa.** 5:26. Addanto tumaud a timek iti daga, **Isa.** 29:4 (2 Ne. 26:14–17). Nagbalin ti parmata ti amin a kas balikas iti libro a naseluan, **Isa.** 29:11 (Isa. 29:9–18; 2 Ne. 27:6–26). Agtiponto dagiti sarukod ni Jose ken ni Juda iti ima ti Apo, **Eze.** 37:15–20. Adda met sabali a karnerok nga awan iti daytoy a pagtaraknan, **Jn.** 10:16 (3 Ne. 15:16–24). Agsulbod a sangkamaysa ti Libro ni Mormon ken ti Biblia, **2 Ne.** 3:12–21. Agallangogan koma ti sao ti Apo iti amin a sulit ti daga, **2 Ne.** 29:2. Nakitulag ti Apo ken ni Enos a mangidanon iti Libro ni Mormon kadagiti Lamanite, **Enos** 1:15–16. Naisurat ti Libro ni Mormon gapu iti panggep a mamatitayo iti Biblia, **Morm.** 7:9. Agpayto ti Libro ni Mormon a pammaneknek a maibusor iti lubong, **Ether** 5:4. Dawatenyo iti Dios no saan a pudno dagitoy a banag, **Moro.** 10:4. Pinaneknekani ni Cristo a pudno ti Libro ni Mormon, **DkK** 17:6. Linaon ti Libro ni Mormon ti pakabuklan ti ebanghelio ni Jesucristo, **DkK** 20:9 (DkK 20:8–12; 42:12). Mamatikami a sao ti Dios ti Libro ni Mormon, **PP** 1:8.

LIBRO TI BIAG. *Kitaen met ti Libro* a Pakalaglagipan

Kaibatogan ti Libro ti Biag ti naan-anay a kapanunotan ken tignay ti maysa a tao—ti sinurat ti kabibiagna. Nupay kasta, ipakita met dagiti nasantuan a kasuratan nga intalimeng dagiti natulnog ti nailangitan a sinurat, a pakairamanan dagiti naganda ken pakaaammuan kadagiti nalinteg nga aramidda.

Punasento ti Apo iti librona dagiti nakabasal, **Ex.** 32:33. Dagiti agballigi sandanto a mapunas iti libro ti biag, **Apoc.** 3:5. Sabali pay a libro ti nalukatan, nga isu ti libro ti biag, **Apoc.** 20:12

(DkK 128:6–7). Maisuratto ti nagan dagiti nalinteg iti libro ti biag, **Alma** 5:58. Maisuratto dagiti kararagyo iti libro dagiti nagan dagiti mapasanto, **DkK** 88:2.

LIMA A LIBRO. *Kitaen met ti Daan a Tulag; Deuteronomio; Exodo; Genesis; Levitico; Moises; Numero*

Ti nagan a naited kadagiti umuna a lima a libro iti Daan a Tulag—Genesis, Exodo, Levitico, Dagiti Numero, ken Deuteronomio. Itudo dagiti Hudio dagitoy a libro a kas Torah wenno paglintegan ti Israel. Insurat ida ni Moises (1 Ne. 5:10–11).

LIMHI. *Kitaen met ti Noe, Lalaki nga Anak ni Zeniff*

Iti Libro ni Mormon, ti nalinteg nga ari dagiti Nephite iti daga ni Nephi; isu ti anak ni Ari Noe (Mosiah 7:7–9). Simrek ni Ari Limhi iti katulagan nga agserbi iti Dios (Mosiah 21:32). Indauluanna ti pannakawayawaya dagiti taona kadagiti Lamanite ket nagsublida iti Zarahemla (Mosiah 22).

LIMOS, PANANGLIMOS. *Kitaen met ti Ayuno, Panagayuno; Daton; Nakurapay; Pagimbagan*

Datdaton a makatulung iti marigrigat. Dimo iwaragawag ti pananglimosmo iti tao, **Mat.** 6:1–4 (3 Ne. 13:1–4). Ad-adu ti nailimos ti balo a babai a napanglaw ngem iti isuda, **Mar.** 12:41–44. Nagagsasat ti mangted ngem iti umawat, **Ara.** 20:33–35. Masapul a mangtedkayo iti sanikuayo kadagiti napanglaw, **Mosiah** 4:26. Masapul a mangibingay dagiti tao ti simbaan iti sanikuada, babaen ti adda iti tunggal mayasa, **Mosiah** 18:27.

LINTEG. *Kitaen met ti Kaasi, Manangngaasi; Mangsubbot, Pannubbot*

Ti awan duadua a bendision iti nalinteg a panunot ken aramid, ken pannusa iti di naibabawi a basol. Agnanayon a paglintegan ti linteg a kasapulanna ti dusa tunggal masalungasing ti paglintegan ti Dios (Alma 42:13–24). Nasken a madusa ti managbasol no di ag-

babawi (Mosiah 2:38–39; DkK 19:17). No agbabawi, agbayad ti Mangisalan babaen ti Pannubbot, a dumawat iti kaasi (Alma 34:16).

Matay ti kararua nga agbasol, **Eze.** 18:4. Ania aya ti dawaten ti Apo kenka, no di laeng ti agaramid a sililinteg? **Mk.** 6:8. Nalinteg ni Jesus ket pakawanenna dagiti basoltayo, **1 Jn.** 1:9. Inlasin met ti linteg ti Dios dagiti nadangkeng kadagiti nalinteg, **1 Ne.** 15:30. Sungbatan ti pannakasubbot ti kasapulan ti lintegna, **2 Ne.** 9:26. Natnag amin a tao ket addada iti ikut ti linteg, **Alma** 42:14. Penken ti Panubbot ti kasapulan ti linteg, **Alma** 42:15. Ipagarupyo kadi a mabalin a takawan ti panangngaasi ti linteg? **Alma** 42:25. Nakalaytak kenka ti linteg ti Dios malaksid no agbabawika, **Alma** 54:6. Ti linteg ken panangukom ti dusa a maikappeng iti paglintegak, **DkK** 82:4. Itultuloy ti linteg ti rebbengenna ket tuntonenna ti kukuana, **DkK** 88:40. Awanto ti isalsalumina ti linteg ken dagiti paglintegan ti Dios, **DkK** 107:84.

LOT. *Kitaen met ti Abraham*

Iti Daan a Tulag, isu ti anak ni Haran a kaanakan ni Abraham (Gen. 11:27, 31; Abr. 2:4). Natay ni Haran gapu iti gawat idia Ur (Abr. 2:1). Pimmanaw ni Lot iti Ur a kaduana da Abraham ken Sara ket nagdaliasatda a napan idia Canaan (Gen. 12:4–5). Pinili ni Lot ti agyan idia Sodoma. Nangibaon ti Apo iti mensahero a mangballaag ken ni Lot a pumanaw iti Sodoma sakbay a dadaelen ti Apo gapu iti kinadangkes dagiti tao (Gen. 13:8–13; 19:1, 13, 15); nupay kasta, timmaliaw ti asawa ni Lot iti rebba ket nagbalin a teddek nga asin (Gen. 19:26). Linaon ti Baro a Tulag dagiti pagsurotan ken ni Lot (Luc. 17:29; 2 Ped. 2:6–7). Nailadawan ti biagna kalpasan ti pannakisinnana ken ni Abraham iti Gen. 13, 14 ken 19.

LUBONG. *Kitaen met ti Babel, Babilonia; Daga; Matay, Pannakatay*

Ti daga; ti lugar a pakapadasan dagiti

matay a tao. Kayatna a sawen, dagiti tao a di agtungpal iti bilin ti Dios.

Matay a kasasaad: Iti lubong addanto dagiti rigatyo, **Jn.** 16:33. Dikayo agbuteng iti patay; ta saan a naan-anay ti rag-oyo ditoy a lubong, **DkK** 101:36.

Dagiti tao a di agtungpal iti bilin: Dusaek-to ti lubong gapu iti kinadakesda, **Isa.** 13:11 (2 Ne. 23:11). No kaguranakayo ti lubong, ammukenyo a kinaguranak idin, **Jn.** 15:18–19. Ti dakkal ken nalawa a pasdek ti pagtangsit ti lubong, **1 Ne.** 11:36. Maluluomen ti lubong iti kina-managbasol, **DkK** 18:6. Pagtalinaedenyo ti bagiyo nga awanan mulit iti lubong, **DkK** 59:9. Isu a napudno ken makaibtur maparmeknanto ti lubong, **DkK** 63:47. Saankayo nga agbiag iti wagas ti lubong, **DkK** 95:13.

Kanibusanan ti lubong: Mangparsuaak iti baro a daga; ket saanton a malagip ti immuna, **Isa.** 65:17 (Apoc. 21:1; PP 1:10). Iti kanibusanan daytoy a lubong, maurnong ken mapuoranto dagiti ruot, **Mat.** 13:40, 49 (Mal. 4:1; Jacob 6:3). Puorakto ti bangkagko, **Jacob** 5:77 (DkK 64:23–24). Dadaelen ti Apo ni Satan as ken dagiti aramidna iti paggibusan ti lubong, **DkK** 19:3. Matayto ti daga, ngem agungarto manen, **DkK** 88:25–26. Impakita ti Apo ken ni Enoc ti kanibusanan ti lubong, **Moises** 7:67.

LUBONG TI ESPIRITU. *Kitaen ti*
Biag Sakbay ti Yaay ditoy Daga;
Impierno; Paraiso

LUCAS. *Kitaen met ti* Ar-aramid
dagiti Apostol; Ebanghelio, Dagiti

Ti nangsurat iti Ebanghelio ni Lucas ken ti libro dagiti Aramid iti Baro a Tulag ken ti misionario a kadua ni Pablo. Griego dagiti dadakkelnan ken doktor idi (Col. 4:14). Nangato ti adal ni Lucas. Inyam-ammona ti bagina a kas kaddakdua ni Apostol Pablo idi kimmuyog ken ni Pablo idia Troas (Ara. 16:10–11). Simmurot pay ni Lucas ken Pablo idia Filipos iti naudi a panagdaliasat ni Pablo a napan idia Jerusalem (Ara. 20:6), ket nagkaddakdua agingga a nakadanonda idia

Roma. Kadua pay ni Lucas ni Pablo bayat ti maikadua a pannakaibaludna idia Roma (2 Tim. 4:11). Kuna ti kanawidan a natay a martir.

Ti Ebanghelio ni Lucas: Ti insurat ni Lucas a pasamak ni Jesucristo ken ti panangisurona. Ti libro dagiti Aramid ken dagiti Apostol ti silpo ti Ebanghelio ni Lucas. Nangibati ni Lucas iti nasayaat ti pannakaisuratna a pakammo iti panangisuro ni Jesus, a nangipakita a ni Jesus ti Mangisalakana dagiti Hudio ken Gentil. Adu ti insuratna a maipanggep iti panangisuro ken inar-aramid ni Jesus. Iti laeng Lucas ti pakaammuantayo iti isasarungkar ni Gabriel kada Zacarias ken Maria (Luc. 1); ti isasarungkar dagiti agpaspastor ken ni maladaga a Jesus (Luc. 2:8–18); ti kaadda ni Jesus iti templo idi agtawen iti 12 (Luc. 2:41–52); ti pannakatuding ken pannakabaon dagiti pitopulo (Luc. 10:1–24); ti panagling-et ni Jesus iti dara (Luc. 22:44); ti pannakisarita ni Jesus iti mannanakaw iti krus (Luc. 23:39–43); ken ti pannangan ni Jesus iti ikan ken tagapulot ti uyokan kalpasan ti pangungarna (Luc. 24:42–43).

Para iti nakayababaan ti kapitulo, kitaen ti *Ebanghelio, Dagiti*.

LUCIFER. *Kitaen met ti* Anticristo;
Impierno; Lallaki nga Annak ti
Manangdadael; Manangdadael;
Sairo

Kayat a sawen ti nagan ti Rumimrimat wenno Agiggem iti Silaw. Am-ammo pay a kas Anak ti Agsapa. Espiritu ni Lucifer nga anak ti Nailangitan nga Ama ken indauluanna ti yaalsa sakbay daytoy a biag. Naminsan la a nagparang ti nagan a Lucifer iti Biblia (Isa. 14:12). Ad-adu ti ited ti paltiing iti ud-udina nga aldaw maipanggep iti pannakatnag ni Lucifer (DkK 76:25–29).

Natnag ni Lucifer idi sakbay daytoy a biag, **Isa.** 14:12 (Luc. 10:18; 2 Ne. 24:12). Kalpasan ti pannakatnagna nagbalin a Satan as ken ti sairo, **DkK** 76:25–29 (Moises 4:1–4).

LUNOD, ILUNOD. *Kitaen met ti Bassawang; Pannakailunod*

Kadagiti nasantuan a kasuratan, ti lunod ti panangipatungpal iti nadiosan a paglintegan a mangipalubos wenno mangted iti pangngeddeng ken ti ibungada iti banag, tao, wenno tattao kangrunaanna gapu iti kinakillo. Dagiti lunod ti mangipakita iti nadiosan nga ayat ken linteg ti Dios. Mabalin nga itden a mismo ti Dios wenno ipekta dagiti natudingan a katulonganna. No dadduma, ti la Dios ti makaammo ti naan-anay a gapu dagiti lunod. Mainayon iti daytoy, ti nailunod a kasasaad mapadasan kadagiti siaanamong a mangrubsi iti pagayatan ti Dios ket yadayoda ti bagbagida iti Espiritu ti Apo.

Mabalin nga ikkaten ti Apo dagiti lunod gapu iti pammati ti maysa a tao wenno dagiti tao ken ni Jesucristo ken ti panagtungpalda kadagiti paglintegan ken ordinansa ti ebangelio (Alma 23:16–18; 3 Ne. 2:14–16; PP 1:3).

Inlunod ti Dios ti uleg gapu iti panangallilawna kada Adan ken Eva, **Gen.** 3:13–15 (Moises 4:19–21). Nailunod ti daga para iti pagimbagan da Adan ken Eva, **Gen.** 3:17–19 (Moises 4:23–25). Inlunod ti Apo ni Cain gapu iti panangpatayna ken ni Abel, **Gen.** 4:11–16 (Moises 5:22–41). Inlunod ti Apo ni Canaan ken dagiti an-annabona, **Gen.** 9:25–27 (Moises 7:6–8; Abr. 1:21–27). Mabendisio-nanto ti Israel no natallugod iti Dios, ken mailunod no saan nga agtallugod, **Deut.** 28:1–68 (Deut. 29:18–28). Nailunod da Giezi ken dagiti an-annabona iti panagkukutel ni Naaman, **2 Ari** 5:20–27. Inlunod ti Apo ti nagkauna a pagilian ti Israel gapu iti dida panagbayad iti apagkapullo ken dagiti daton, **Mal.** 3:6–10. Inlunod ni Jesus ti higos ket natay, **Mar.** 11:11–14, 20–21. Inlunod ni Jesus dagiti ciudad ti Corazin, Betsaida, ken Capernaum, **Luc.** 10:10–15. Gapu ta saan a dumngeg dagiti Lamanite iti Apo, naisinada iti imatang ti Apo ket nailunodda, **2 Ne.** 5:20–24. Maawis ti amin nga umasideg iti Dios, **2 Ne.** 26:33. Ilunodto ti Apo da-

giti mannakiabig, **Jacob** 2:31–33. Nakarkaronto ti pannakailunod dagiti Nephite ngem dagiti Lamanite malaksid no agbabawida, **Jacob** 3:3–5. Dagiti nasukir a tao ti mangyeg iti lunod kadakuada met laeng, **Alma** 3:18–19 (Deut. 11:26–28). Nailunod ni Korihor iti panangidaulona kadagiti tao nga umadayo iti Dios, **Alma** 30:43–60. Inlunod ti Apo dagiti daga ti Nephite ken ti kinabaknangda gapu iti kinadakes dagiti tao, **Hel.** 13:22–23 (2 Ne. 1:7; Alma 37:31). Inlunod ti Apo dagiti nadangkes a Jaredite, **Ether** 9:28–35. Inikkat ti pannubot ni Cristo ti lunod ni Adan kadagiti ubbing, **Moro.** 8:8–12. Mailunod dagiti umadayo iti Apo, **DkK** 41:1. Agsagabanto ti daga iti lunod malaksid no mapagagtugmok dagiti amma ken annak, **DkK** 128:18 (Mal. 4:5–6).

Bassawang: Panagaramat met ti lunod iti balikas a nabassawang, natabbaaw, wenno mannakisinnuppiat.

Saan koma nga ilunod dagiti tao ti amma ken innada, **Ex.** 21:17 (Mat. 15:4). Dimo ilunod dagiti agturay kadagiti kailiam, **Ex.** 22:28 (Ecl. 10:20). Saan koma nga ilunod dagiti lallaki ken babai ti Dios, **Lev.** 24:13–16. Nailunod ni Pedro idi inlibakna nga am-ammona ni Jesus, **Mat.** 26:69–74. Inlunod dagiti nadangkes a Nephite ti Dios ket kinayatda ti matay, **Morm.** 2:14.

MAESTRO ITI KINASASERDOTE

NGA AARON. *Kitaen met ti*

Kinasaserdote nga Aaron

Ti saad iti Kinasaserdote nga Aaron.

Rebbengen ti maestro ti mangkitkita iti simbaan, **DkK** 20:53–60. Napateg a nayon ti nababbaba a kinasaserdote dagiti takem ti maestro, **DkK** 84:30, 111. Iturong ti presidente ti korum dagiti maestro dagiti duapulo-ket-uppat a maestro, **DkK** 107:86.

MAGNA, MAGNA ITI DIOS.

Kitaen met ti Agtungpal, Kinamanagtungpal, Natulnog; Dalan; Nalinteg, Kinalinteg

Pannakidanggay iti pannursuro ti Dios

ken agbiag a kas iti kayat ti Dios kadagiti taona; nalaka nga umawat ken natulnog iti parikna ti Espiritu Santo.

Suotek ida, no surotenda met laeng ti paglintegak, wenna saan, **Ex.** 16:4. Awanto ti imbag a maikedked kadagiti magna a sililinteg, **Sal.** 84:11. Taokto dagiti agaramid iti pagrukodak ken agtungpal kadagiti ordinansak, **Eze.** 11:20–21 (**Deut.** 8:6). Ania aya ti kayat ti Apo kenka a magna iti Dios a sipapakumbaba? **Mk.** 6:8 (**DkK** 11:12). Magnakayo iti lawag, a kas iti kaadda ti Dios iti lawag, **1 Jn.** 1:7 (2 **Jn.** 1:6; 4 **Ne.** 1:12; 3 **Jn.** 1:4). Magnakayo iti naillet a dalan nga agturong iti biag, **2 Ne.** 33:9. Nag-na ni Ari Benjamin a nadalus ti konsensiana iti sango ti Dios, **Mosiah** 2:27. Rebbengenyo ti magna nga awan pakababalawanna iti nasantuan nga urnos ti Dios, **Alma** 7:22. Ipakita dagiti kameng ti Simbaan ti nadiosan a pannagna ken panagsasarita, **DkK** 20:69. Denggenyo ti propeta ket magnakayo iti amin a kinasanto iti imatang ti Apo, **DkK** 21:4. Isuroyo dagiti ubbing nga agkararag ken magna a sililinteg iti imatang ti Apo, **DkK** 68:28. Agtungpalkayo kaniak, ken siak kadakayo; ngarud surotendak, **Moises** 6:34.

MAGOG. *Kitaen met ti Gog;*

Maikadua a Yaay ni Jesucristo

Iti Biblia, ti daga ken dagiti tao iti asiddeg ti Nangisit a Baybay. Idauluan to ti arida, ni Gog, dagiti buyot ti Magog iti maudi a dakkal a bakal sakbay ti maikadua a yaay ni Cristo (**Eze.** 38:2; 39:6). Ibaga ti nasantuan a kasuratan ti sabali pay a dakkal a bakal da Gog ken Magog iti paggibusan ti Millennium iti nagbaetan ti puersa ti Dios ken ti puersa ti dakes (**Apoc.** 20:7–9; **DkK** 88:111–116).

MAIKADUA A KASASAAD.

Kitaen ti Matay, Pannakatay

MAIKADUA A MANGLIWLIWA.

Kitaen ti Mangliwliwa

MAIKADUA A YAAY NI

JESUCRISTO. *Kitaen met ti*

Armageddon; Gog; Jesucristo;

Magog; Tanda ti Panawen

Iti rugi ti Sangaribu a Tawen a Panagturay, agsublinto ni Cristo iti daga. Daytoyto a pasamak ti tanda ti panaggibus ti nainlasagan a panagindeg iti daga. Maikkatto iti daga dagiti nadangkes ket maitayokto iti ulep dagiti nalinteg bayat ti pannakadulus ti daga. Nupay awan ti makaammo ti naan-anay a panawen a yaay ni Cristo iti maikadua a gundaway, inikkannatayo kadagiti tanda a siputan ta dayta ti mangipasimudaag nga asidegen ti panawen (**Mat.** 24; **JS—M** 1).

Ammok nga umayto iti ud-udina nga aldaw ti mannubbotko iti daga, **Job** 19:25. Kaniak agparintumengto amin a tumeng, agkarinto ti tunggal dila, **Isa.** 45:23 (**DkK** 88:104). Immay ti Anak ti tao a naglugan iti ulep ti langit, **Dan.** 7:13 (**Mat.** 26:64; **Luc.** 21:25–28). Kitaendakto dagiti nangdunor kaniak, **Zac.** 12:10. Maysanto ti agkuna, Ania dagitoy sugat iti dakulapmo? **Zac.** 13:6 (**DkK** 45:51). Asino ti makaauray iti aldaw nga idadatengna? ta kaslanto apuy a manggugor, **Mal.** 3:2 (3 **Ne.** 24:2; **DkK** 128:24). Umayto ti Anak ti tao iti dagay ti Ama-na, **Mat.** 16:27 (**Mat.** 25:31). Iti dayta nga aldaw ken oras awanto ti makaammo no di laeng ti Ama, **Mat.** 24:36 (**DkK** 49:7; **JS—M** 1:38–48). Daytoy met la a Jesus ti umayto a kas iti pannakakitayo a yuulina iti langit, **Ara.** 1:11. Bumabant to a mismo ti Apo manipud iti langit, **1 Tes.** 4:16. Dumtengto ti aldaw ti Apo a kas mannanakaw iti rabii, **2 Ped.** 3:10. Umay ti Apo a kaduana ti sangapulo ribu a Santona, **Jd.** 1:14. Umayto a nakalugan iti ulep; ket makitanto ti tunggal mata, **Apoc.** 1:7. Ninto Jesus ti mangukom iti lubong, **3 Ne.** 27:14–18. Isaganaanyo, isaganaanyo dayta dumteng, ta asidegen ti Apo, **DkK** 1:12. Ipalgakkonto ti bagik manipud iti langit nga addaan bileg, ket makipagnaed iti daga iti sangaribu a tawen, **DkK** 29:9–12. Agpukkawkayo ket iyararawyo ti panagbabawi, a mangisagana iti dalan ti Apo iti maikadua a yaayna, **DkK**

34:5–12. Siak ni Jesucristo, ket kellaatto nga umayak iti templok, **DkK** 36:8 (DkK 133:2). Asidegen ti aldaw a panna-kakitayo kaniak, ket ammoyonto a siak, **DkK** 38:8. Isu nga agbuteng kaniak agur-urayto kadagiti tanda ti yaay ti Anak ti Tao, **DkK** 45:39. Mawaknitanto ti rupa ti Apo, **DkK** 88:95. Asidegen ti naindaklan ken nakaam-amak nga aldaw ti Apo, **DkK** 110:16. Inton agpakita ti mangisalaklan makitatayonto ti mismo a kinasiasinona, **DkK** 130:1. Agtak-derto ti Apo iti tengnga dagiti taona ket agturayto, **DkK** 133:25. Asino daytoy a bumaba manipud iti Dios iti langit a natinaan ti pagan-anayna, **DkK** 133:46 (Isa. 63:1).

MAIKARI, PANNAKAIAKARI.

Kitaen met ti Nalinteg, Kinalinteg

Panagbalin a mismo a nalinteg ken makapagtakder iti imatang ti Dios ken dagiti tinudinganna a dadaulo.

Isu a di mangibaklay iti krusna saan a maikari kaniak, **Mat.** 10:38. Maikari ti mangmangged iti tangdanna, **Luc.** 10:7 (DkK 31:5). Kitaenyo ta aramidenyo amin a banag a maikari, **Morm.** 9:29. Saanda a nabuniagan no dida maikari, **Moro.** 6:1. Ti sadut saanto a maibilang a maikari a tumakder, **DkK** 107:100. Isu a di makaibtur iti pannusa saan a maikari iti pagariak, **DkK** 136:31. Naidanon ti kinasaserdote iti amin a maikari a lallaki a kameng, **DkK** OP—2.

MAIPARIT A BUNGA. *Kitaen ti Eden;*
Pannakatnag da Adan ken Eva

MAIPASNGAY MANEN,
NAIPASNGAY ITI DIOS. *Kitaen*
met ti Annak ni Cristo; Buniag,
Panagbuniag; Impasngay; Lallaki
ken Babbai nga Annak ti Dios;
Nailubongan a Tao;
Panangpasurot, Pasuroten

Parnuayen ti Espiritu ti Apo ti naindaklan a panagbaliw ti puso ti tao ket maksayan ti essemna nga agaramid iti dakes, ngem agessem ketdi nga agaramid iti pagayatan ti Dios.

Ikkankayonto iti baro nga espiritu, **Eze.**

11:19 (Eze. 18:31; 36:26). Naipasngay dagiti namati iti nagan ni Cristo, saan nga iti dara, ngem iti Dios, **Jn.** 1:12–13. Malaksid no maipasngay ti tao iti danum ken iti Espiritu, saan a makastrek iti pagarian ti Dios, **Jn.** 3:3–7. Mabalintayo ti maipasngay manen babaen ti balikas ti Dios, **1 Ped.** 1:3–23. Asino man a maipasngay iti Dios saan nga agtuloy nga agbasol, **PJS, 1 Jn.** 3:9. Ta asino man a maipasngay iti Dios parmekenna ti lubong, **1 Jn.** 5:4. Dagiti maipasngay ken ni Cristo makitulag iti Dios, **Mosiah** 3:19; 5:2–7. Nasken a maipasngay manen amin a tao; wen, maipasngay iti Dios, **Mosiah** 27:25–26 (Alma 5:49). Naespirituan kayo kadi a naipasngay iti Dios? **Alma** 5:12–19. No saankayo a maipasngay manen, diyo matawid ti pagarian ti langit, **Alma** 7:14. Asino man a mamati kadagiti balikasko maipasngayto kaniak, iti danum ken iti Espiritu, **DkK** 5:16. Nasken a maipasngay kayo manen iti pagarian ti langit, **Moises** 6:59.

MAKAAMMO ITI AMIN. *Kitaen*
met ti Dios, Kinadios

Ti nailangitan a galad nga adda kenkuana amin a pannakaammo (**Mat.** 6:8; **2 Ne.** 2:24).

MAKARIMON, MAKARIMON
NGA ARAMID. *Kitaen met ti Basol*

Kadagiti nasantuan a kasuratan, banag a makaigapu iti suron wenna gura kadagiti nalinteg ken natarnaw.

Makarimon nga aramid iti Apo ti pangulbod, **Prov.** 12:22. Makarimon iti imatang ti Apo ti kinapalangguad, **Jacob** 2:13–22. Naitunda dagiti nadangkkes a mangbuya iti kinadangkesda, **Mosiah** 3:25. Ti kinarugit ti dayaw ket narimimon ngem iti amin a basol malaksid iti panangibuyat iti awanan basol a dara wenna panangilibak iti Espiritu Santo, **Alma** 39:3–5. Nasindian ti gura ti Apo kadagiti makarimon nga aramid, **DkK** 97:24.

MAKARIMON A SIMBAAN. *Kitaen*
ti Sairo—Ti simbaan ti sairo

MALAKIAS

Ti propeta iti Daan a Tulag a nagsurat ken nagipadto idi agarup nga 430 s.c.

Ti libro ni Malakias: Ti libro wenno padto ni Malakias ti maudi a libro iti Daan a Tulag. Kas ilawlawag ti uppat a kang-runaan a tema: (1) dagiti basol ti Israel—Mal. 1:6–2:17; 3:8–9; (2) ti umay a panangukom iti Israel gapu iti kinasukirda—Mal. 1:14; 2:2–3, 12; 3:5; (3) dagiti kari iti panagtungpal—Mal. 3:10–12, 16–18; 4:2–3; ken (4) padpadto maipanggep iti Israel—Mal. 3:1–5; 4:1, 5–6 (DkK 2; 128:17; JS—P 1:37–39).

Iti padtona, insurat ni Malakias ti mapapan ken ni Juan a Mammuniag (Mal. 3:1; Mat. 11:10), ti paglintegan ti apagkapullo (Mal. 3:7–12), ti maikadua a yaay ti Apo (Mal. 4:5), ken ti panagsubli ni Elias (Mal. 4:5–6; DkK 2; 128:17; JS—P 1:37–39). Inadaw ti Mangisalakana amin dagiti kapitulo 3 ken 4 ni Malakias agingga kadagiti Nephite (3 Ne. 24–25).

MAMAGKAPPIA. *Kitaen met ti Kappia*

Ti tao a mangyeg wenno mangitandudo iti kappia (Mat. 5:9; 3 Ne. 12:9). Mabalina met a maysa ti mamagkappia a mangipakdaar iti ebanghelio (Mosiah 15:11–18).

MAMATI. *Kitaen met ti Jesucristo; Kaawan ti Pammati; Pammati; Talek*

Kaadda ti pammati iti maysa a tao wenno panangawat iti banag a kas pudno. Nasken nga agbabawi ti tao ken mamati ken ni Jesucristo tapno maisalakan iti pagarian ti Dios (DkK 20:29).

Mamatikayo iti Apo a Diosyo; patienyo dagiti propetana, **2 Cro.** 20:20. Saan a nadangran ni Daniel iti gukayab ti leon gapu ta namati iti Dios, **Dan.** 6:23. Kas iti panamatim, maaramid koma kenka, **Mat.** 8:13. Ania man ti dawatenyo iti kararag, a sipapammati, mawatyonto, **Mat.** 21:22. Dika agbuteng, amatika laeng, **Mar.** 5:36. Maaramid amin a banag kenkuana a mamati, **Mar.** 9:23–24. Isu a mamati ken mabuniagan maisalakanto, **Mar.** 16:16 (2 Ne. 2:9;

3 Ne. 11:33–35). Isu a mamati iti Anak agbiagto iti agnanayon, **Jn.** 3:16, 18, 36 (Jn. 5:24; DkK 10:50). Mamatikami ken siguradokami a sika ni Cristo, **Jn.** 6:69. Isu a mamati kaniak, uray no matay, agbiagto, **Jn.** 11:25–26. Dakami a namati aginananto, **Heb.** 4:3. Mamatikayo ken ni Jesucristo, ken aginnayatkayo, **1 Jn.** 3:23. Awanto ti dadaelen ti Mesias kadagiti mamati kenkuana, **2 Ne.** 6:14. Maparparigatto dagiti Hudio agingga a maallukoyda a mamati ken ni Cristo, **2 Ne.** 25:16. No mamatikayo kadagitoy a banag, penkenyo nga aramidenyo ida, **Mosiah** 4:10. Subboten ti Anak dagiti naglabsingan dagiti mamati iti nagan-na, **Alma** 11:40. Nagasat dagiti mamati iti balikas ti Dios a saan a napilpilit, **Alma** 32:16. No diyo tarigagayan ti adadu a panamati, bay-anyo dayta a tarigagay a mangtignay kadakayo, **Alma** 32:27. No mamatikayo iti nagan ni Cristo, agbabawikayo, **Hel.** 14:13. Siasino man a mamati ken ni Cristo mamati met iti Ama, **3 Ne.** 11:35. Awan pay ti tao a namati iti Apo a kas iti panamati ti kabsat ni Jared, **Ether** 3:15. Amin a banag a mangallukoy iti panamati ken ni Cristo naibaon babaeen ti pannakabalina ni Cristo, **Moro.** 7:16–17. Asino man a mamati kadagiti balikas ti Apo pagpakitaanto ida ti Espiritu, **DkK** 5:16. Dagiti mamati iti nagan ti Apo agbalindanto nga annak ti Dios, **DkK** 11:30 (Jn. 1:12). Naited kadagiti dadduma ti panamati kadagiti balikas dagiti dadduma, **DkK** 46:14. Sarunuento dagiti tanda dagiti mamati, **DkK** 58:64 (DkK 63:7–12). Dagiti mamati, agbabawi, ken mabuniagan awatendanto ti Espiritu Santo, **Moises** 6:52.

MAMMADTO. *Kitaen met ti Propeta; Urim ken Tumim*

Ti tao a tinudingan ti Dios a mangkita iti naespirituan a mata dagiti banag nga inlemmeng ti Dios iti lubong (Moises 6:35–38). Isu ti mammaltiing ken propeta (Mosiah 8:13–16). Iti Libro ni Mormon, insuro ni Ammon a ti la mammadto ti makaaramat iti naisangayan a panangyulog, wenno ti Urim ken

Tumim (Mosiah 8:13; 28:16). Ammo ti mammadto ti napalabas, agdama, ken ti masakbayan. Idi un-unana, masansan a maawagan ti propeta iti mammadto (1 Sam. 9:9; 2 Sam. 24:11).

Ni Joseph Smith ti naindaklan a mammadto iti ud-udina nga aldaw (DkK 21:1; 135:3). Mainayon iti daytoy, naayunan ti Umuna a Panguluken ken ti Konseho dagiti Sangapulok-ket-dua kas propeta, mammadto, ken mammaltiing.

Daytoy ti nasukir a tao nga agkuna kadagiti mammadto, Dikayo kumita; ken kadagiti propeta, Dikayo mamadto, **Isa.** 30:9–10. Mangpataudakto iti mammadto kadagiti bunga ti lomom, **2 Ne.** 3:6–15. Daytoy ti kinasirib; wen, agbalin a mammadto, a mammaltiing, ti agipatarus, ken ti propeta, **DkK** 107:92. Tinudingan ti Apo ni Hyrum Smith a propeta, mammadto, ken mammaltiing iti Simbaan, **DkK** 124:91–94.

MAMMUNIAG. *Kitaen ti Juan a Mammuniag*

MANA. *Kitaen met ti Exodo; Tinapay ti Biag*

Ti napino, bimmiskuit a nasustansia a taraon nga addaan iti raman a tagapulot ti uyokan (Ex. 16:14–31) wenno kaaramid a lana (Num. 11:8). Inaramid ti Apo a pangpakan kadagiti annak ti Israel bayat ti uppat-a-pulo-a-tawen a kaadada iti langalang (Ex. 16:4–5, 14–30, 35; Jos. 5:12; 1 Ne. 17:28).

Ninaganan dagiti annak ti Israel iti mana (wenno *man-hu* iti Hebreo)—a kayatna a sawen “Ania dayta?”—gapu ta dida ammo no ania (Ex. 16:15). Naawagan pay iti “taraon dagiti anghel” ken “tinapay a naggapu iti langit” (Sal. 78:24–25; Jn. 6:31). Simbolo ni Cristo, nga isu ti Tinapay ti Biag (Jn. 6:31–35).

MANANGDADAE. *Kitaen met ti Lallaki nga Annak ti Manangdadael; Sairo*

Ni Satanas ti manangdadael.

Saan nga ipalubos ti Apo a sumrek ti agpapatay a mangkabil kadakayo, Ex. 12:23. Agtalaytay ti Manangdadael ka-

dagiti danum, **DkK** 61:19. Naisalakan koma ti agwanwanawan ti bangkagko iti manangdadael, **DkK** 101:51–54.

MANASES. *Kitaen met ti Efraim; Israel; Jose, Lalaki nga Anak ni Jacob*

Iti Daan a Tulag, ti inauna a lalaki nga anak da Asenath ken Jose a nailako idia Egipto (Gen. 41:50–51). Appokoda a dua ken Efraim ni Jacob (Israel) ngem tinaraken ken binendisionanna ida a kasla pudno nga annak (Gen. 48:1–20).

Ti tribu ni Manases: Maibilang dagiti kapuonan ni Manases kadagiti tribu ni Israel (Num. 1:34–35; Jos. 13:29–31). Ti bendision ni Moises iti tribu ni Jose, a naited met kada Efraim ken Manases, naisurat iti Deuteronomio 33:13–17. Adda iti deppaarna ti laud ti Jordan ti naited kadakuada a daga a kadarrapat ti daga da Efraim. Adda met kolonia da iti dayaan ti Jordan iti nabaknang a pagpasturan a daga ti Bashan ken Gilead. Iti ud-udina nga aldaw, tulongan ti tribu ni Manases ti tribu ni Efraim a mangummong kadagiti nawarawara nga Israel (Deut. 33:13–17). Kapuonan ni Manases ni Propeta Lehi iti Libro ni Mormon (Alma 10:3).

MANGASABA. *Kitaen met ti Aramid ti Misionario; Ebanghelio*

Pannangted iti mensahe a mangipaay iti nalawlawag a pannakaawat iti pagbatayan wenno doktrina ti ebanghelio.

Tinudingannak ti Apo a mangikasaba iti naimbag a damag kadagiti naemma, **Isa.** 61:1 (Luc. 4:16–21). Tumakderka, mapanka idia Nineve, ket mangasabaka, **Jon.** 3:2–10. Manipud iti dayta a kanito, rinugian ni Jesus ti mangasaba, **Mat.** 4:17. Mapankayo iti amin a lubong, ket ikasabayo ti ebanghelio iti tunggal parsua, **Mar.** 16:15. Ikasabami ti pannakailansa ni Cristo iti krus, **1 Cor.** 1:22–24. Napanna kinasabaan dagiti espiritu a sibabalud, **1 Ped.** 3:19. Awan ti adda sadiay malaksid ti panangasaba ken panangriing kadakuada tapno agbuteng iti Apo, **Enos** 1:23. Binilinna ida a masapul nga awan ti ikasabada ma-

laksid ti panagbabawi ken pammati iti Apo, **Mosiah** 18:20. Dakkel ti namnama nga iturong ti panangikasaba iti balikas dagiti tao nga agaramid iti maikanatad, **Alma** 31:5. Dimo ipagarup a naawaganka a mangikasaba agingga a maawagankayo, **DkK** 11:15. Saan a maited iti asinoman a mapan mangikasaba malaksid no naordenan, **DkK** 42:11. Maikasabanto daytoy ebanghelio iti tunggal pagilian, **DkK** 133:37. Idi pay la punganay a nairugi ti pannakasaba ti ebanghelio, **Moises** 5:58.

MANGASKASABA. *Kitaen met ti Bendision ti Patriarka; Patriarka, Patriarkal*

Ti mangipanekek wenno mangipakdaar iti naimbag a damag iti ebanghelio ni Jesucristo. Insuro ni Joseph Smith a patriarka ti mangaskasaba. Matudingan ken maordenan dagiti patriarka babalen ti panangiwanwan dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol a mangted iti naisangsangayan a bendision a mawagan iti bendision ti patriarka.

Tudingan ti Apo ti sumagmamano nga agbalin nga Apostol, ken propeta ti dadduma, ken mangaskasaba dagiti sabali, **Ef.** 4:11. Aramidnyo ti aramid ti mangaskasaba, **2 Tim.** 4:5. Mamatikami kadagiti Apostol, propeta, pastor, maestro, mangaskasaba, **PP** 1:6.

MANGIBABAE. *Kitaen met ti Jesucristo; Mangsubbot, Pannubbot*

Ti mangikaasi wenno makisarita. Ni Jesucristo ti mangibabae iti Dios ken ti tao. Napasamak ti pannubbotna a wagas kadagiti tao nga agbabawi kadagiti basolda ken agsubli iti Dios. Ni Jesucristo ti Mangibabae kadatayo iti Ama (Moro. 7:28) ket agpakaasi iti pagimbagantayo kenkuana.

Awan ti tao a makaumay iti Ama no di magna nga umuna ken ni Jesucristo, **Jn.** 14:6. Adda maysa a mangibabae iti Dios ken ti tao, **1 Tim.** 2:5. Ni Cristo ti mangibabae iti nasaysayaat a katulagan, **Heb.** 8:6 (Heb. 9:15; 12:24; **DkK** 107:19). Ni Jesucristo ti mangibabae

kadatayo iti Ama, **1 Jn.** 2:1 (**DkK** 110:4). Ti Nasantuan a Mesias ti mangibabae iti amin nga annak ti tao, **2 Ne.** 2:9 (Isa. 53:12; **Mosiah** 14:12). Agtalekkayo iti naindakan a Mangibabae, **2 Ne.** 2:27–28. Nagballigi ni Jesus iti ipapatay a nangted kenkuana iti pannakabalin a mangibabae kadagiti annak ti tao, **Mosiah** 15:8. Siak ti mangibabae kadakayo iti Ama, **DkK** 29:5. Ipakpakaa si ni Jesucristo ti pagimbaganyo, **DkK** 45:3–5. Nagbalintayo a naan-anay babalen ni Cristo a mangibabae iti baro a katulagan, **DkK** 76:69.

MANGISALAKAN. *Kitaen met ti Jesucristo*

Ti mangisalakan. Indiaya ni Jesucristo, babaen ti pannubbotna, ti panangsubbot ken panangisalakanna iti amin a sangkatawan. “Mangisalakan” ti nagan ken awag ni Jesucristo.

Ti Apo ti silaw ken salakanko, **Sal.** 27:1 (Ex. 15:1–2; 2 Sam. 22:2–3). Siak ti Apo; ket malaksid kaniak awanen ti sabali a mangisalakan, **Isa.** 43:11 (**DkK** 76:1). Panaganamto iti Jesus: ta isalakannanto ti ilina kadagiti basbasolna, **Mat.** 1:21. Maipasngay kadakayo ti mangisalakan ita nga aldaw, nga isu ni Cristo nga Apo, **Luc.** 2:11. Ay-ayaten unay ti Dios ti lubong isu nga intedna ti Bugbugtong nga Anak a mangisalakan kadagiti tao, **Jn.** 3:16–17. Awan sabali a nagan malaksid ken Cristo a pakaisalakanan ti tao, **Ara.** 4:10–12 (2 Ne. 25:20; **Mosiah** 3:17; 5:8; **DkK** 18:23; **Moises** 6:52). Manipud iti langit kumitatayo iti Mangisalakan, a ni Apo Jesucristo, **Fil.** 3:20. Imbaon ti Ama ti Anak a Mangisalakan iti lubong, **1 Jn.** 4:14. Mangpatanor ti Apo iti Mesias, ti Mangisalakan iti lubong, **1 Ne.** 10:4. Ti Kordero ti Dios ti Mangisalakan iti lubong, **1 Ne.** 13:40. Agwarasto ti pannakaammo iti Mangisalakan iti amin a pagilian, kakabagian, pagsasao, ken umili, **Mosiah** 3:20. Nasken a matay ni Cristo tapno mapasamak ti pannakaisalakan, **Hel.** 14:15–16. Nalinteg ken pudno ti pannakapalinteg ken pannakapasanto babalen ti Mangisalakan, **DkK** 20:30–31.

Siak ni Jesucristo, ti Mangisalakano ti lubong, **DkK** 43:34. Ti Bugbugtongko ti Mangisalakano, **Moises** 1:6. Kas iti kaadu ti mamati iti Anak ken agbabaw kadagiti basolda ti maisalakanto, **Moises** 5:15.

MANGISURO, MANNURSO.

Kitaen met ti Espiritu Santo

Mangted iti pannakaammo kadagiti dadduma, nangnangruna ti maipanggep iti kinapudno ti ebanghelio, ken iturongna ida iti kinalinteg. Nasken nga iturong ti Espiritu dagiti mangisuro iti ebanghelio. Mannursuro amin a nagannak iti kaamaanda. Nasken nga agsapul dagiti Santo ken siaanamongda nga umawat iti panangiwanwan manipud iti Apo ken dagiti dadaulona.

Isumo ida kadagiti annakmo, **Deut.** 4:8–9. Yagawamto nga isuro dagitoy kadagiti annakmo, **Deut.** 6:7 (**Deut.** 11:18–19). Iruammo ti ubing iti dalan a rebbengna a papanan, **Prov.** 22:6. Nasken a maisuronto kadagiti annak ti Apo, **Isa.** 54:13 (3 **Ne.** 22:13). Ammomi a sika ti mannursuro a naggapu iti Dios, **Jn.** 3:2. Sika ngarud a mangisuro kadagiti sabali, dimo kadi isuro ti bagim? **Rom.** 2:21. Naisuro kaniak ti amin a sursuro ti amak, **1 Ne.** 1:1 (**Enos** 1:1). Nasken a mangisuro a sireregta dagiti saserdote ken mannursuro wenno isuda ti agsunbat kadagiti basol dagiti tao, **Jacob** 1:18–19. Dumngegkayo koma kaniak, ket lukatayo dagiti lapayagyo, **Mosiah** 2:9. Isuroyo dagiti annakyo nga agpipinnateg ken agpaay iti tunggal maysa, **Mosiah** 4:15. Saankayo nga agtalek iti asino man nga agbalin a mannursuroyo, malaksid no tao ti Dios, **Mosiah** 23:14. Imbukbok ti Apo ti Espirituna iti amin a rabaw ti daga a mangisagana iti pusposoda a mangawat iti balikas, **Alma** 16:16. Mangisuroda nga addaan iti bileg ken turay ti Dios, **Alma** 17:2–3. Insuro ida dagiti innada, **Alma** 56:47 (**Alma** 57:21). Maisuroda no sapulenda ti kinasirib, **DkK** 1:26. Isuroyo ti tunggal maysa a maibatay iti takem nga intudingko kadakayo, **DkK** 38:23. Isuroyo dagiti pagbatayan ti ebanghelio, nga adda iti Bib-

lia ken iti Libro ni Mormon, **DkK** 42:12. Isuronakayo ti adda iti ngato, **DkK** 43:15–16. Isuronto dagiti nagannak dagiti annakda, **DkK** 68:25–28. Isuroyo iti tunggal maysa ti doktrina ti pagarian, **DkK** 88:77–78, 118. Mangtudingkayo iti maestro manipud kadakayo, **DkK** 88:122. Dimo insuro kadagiti annakmo ti silaw ken kinapudno, ket daytoy ti gapu ti panagrigigatmo, **DkK** 93:39–42. Isuroyo a siwawaya dagitoy a banag kadagiti annakyo, **Moises** 6:57–61.

Panagisuro nga adda ti Espiritu: Saan a dakayo ti agsasao, ngem ti Espiritu a mangaramat kadakayo, **Mat.** 10:19–20. Saan kadi a bimmara ti pusota idi ilawlawagna kadata ti nasantuan a kasuratan? **Luc.** 24:32. Naikasaba ti ebanghelio babaen ti bileg ti Espiritu, **1 Cor.** 2:1–14. Nagsao nga addaan iti bileg ken turay ti Dios, **Mosiah** 13:5–9 (**Alma** 17:3; **Hel.** 5:17). Magun-odmo ti Espirituk a mangallukoy kadagiti tao, **DkK** 11:21. Mangngegkanto iti amin a banag nga isuronto babaen ti Mangliwliwa, **DkK** 28:1 (**DkK** 52:9). No diyo maawat ti Espiritu saankayo a mangisuro, **DkK** 42:14 (**DkK** 42:6). Isuroyo dagiti banag kadagiti annak ti tattao babaen ti bileg ti Espirituk, **DkK** 43:15. Maitedto kadakayo ti sawenyonto iti umno nga oras, **DkK** 84:85 (**DkK** 100:5–8).

MANGITURTURONG NGA OBISPO

Maysa a Nangato nga Agrebbeng iti Simbaan. Kangrunaan a pagrebbengan-na iti sapasap a pagimbagan ti Simbaan (**DkK** 107:68). Iturong ti Mangiturturong nga Obispo ken dagiti mamagbagan, a maysa met a Kangrunaan nga Agturay, ti Kinasaserdote ni Aaron ti Simbaan (**DkK** 68:16–17; 107:76, 87–88).

Maordenan nga obispo ni Edward Partridge, **DkK** 41:9. Dagiti pudno nga an-annabo ni Aaron, nga inauna, dagiti addaan iti kalintegan a mangiturturong no maawagan, mapatalgedan, ken maordenan babaen ti Umuna a Panguluken, **DkK** 68:14–15. An-annabo ni Aaron, nga inauna, dagiti addaan iti kalintegan

a mangiturong no matudingan, mapatalgedan, ken ordenan ti Umuna a Panguluen, **DkK** 68:16, 18–20. Masubok iti sango ti Umuna a Panguluen, **DkK** 68:22–24 (DkK 107:82).

MANGLIWLIWA. *Kitaen met ti*

Espiritu Santo; Jesucristo

Ibaga ti nasantuan a kasuratan ti dua a Mangliwliwa. Umuna ti Espiritu Santo (Jn. 14:26–27; Moro. 8:26; DkK 21:9; 42:17; 90:11). Maikadua a Mangliwliwa ni Apo Jesucristo (Jn. 14:18, 21, 23). No magun-od ti Maikadua a Mangliwliwa, masansan nga agparang kenkuana ni Jesucristo, ipakitana ti Ama, ken isurona a rupanrupa (DkK 130:3).

MANGSUBBOT, PANNUBBOT.

Kitaen met ti Agbabawi, Panagbabawi; Annak ni Cristo; Dara; Getsemane; Jesucristo; Kaasi, Manangngaasi; Krus; Lallaki ken Babbai nga Annak ti Dios; Pakawan; Panangikalintegan, Ikalintegan; Panangsubbot, Subboten, Nasubbot; Panangungar; Pannakailansa iti Krus; Pannakaisalakan; Pannakaitan-ok; Pannakatnag da Adan ken Eva; Pannakaugas ti Basbasol; Parabur; Plano ti Pannakaisalakan; Saan a Matay, Kinaagnanayon; Sakramento; Sakripisio;

Ti pannakitunos ti tao iti Dios.

Kas naaramat kadagiti nasantuan a kasuratan, ti subbot ti panangaklon iti dusa ti basol, a pakaugasan ti basol ti nagbabawi a managbasol ket palubosan a makitunos iti Dios. Ni la Jesucristo ti makabael a mangaramid iti naan-anay a pannubbot iti sangkatawan. Naaramidna gapu iti pannakapili-na ken naitani iti Nangayed a Konseho sakbay a nabukel ti lubong (Ether 3:14; Moises 4:1–2; Abr. 3:27), ti nadiosan a Kinaanakna, ken ti awan mulit a biagna. Mairaman iti pannubbotna ti panangsa-gabana kadagiti basol ti sangkatawan iti Minuyongan ti Getsemane, ti pannakaibuyat ti darana, ken ti ipapatayna ken ti simmaruno a panangungarna ma-

nipud iti tanem (Isa. 53:3–12; Mosiah 3:5–11; Alma 7:10–13). Gapu iti Pannubbot, bumangonto amin a tao manipud iti tanem nga addaan iti saan a matay a bagi (1 Cor. 15:22). Mangipaay pay ti Pannubbot iti pamuspusan kadatayo a mapakawan kadagiti basoltayo ket agbiagtayo iti agnanayon iti sidong ti Dios. Ngem sa la maawat ti tao nga addaan iti tawen a sungsubbatan ken immawat iti paglintegan dagitoy a bendisyon no adda pammatina ken ni Jesucristo, agbabawi kadagiti basolna, awatenna dagiti ordinansa ti pannakaisalakan, ken tungpalenna dagiti bilin ti Dios. Dagiti saan a nakagteng iti tawen nga adda sungsubbatanna ken awanan iti paglintegan maispalda babaen ti Pannubbot (Mosiah 15:24–25; Moro. 8:22). Nalawag nga isuro dagiti nasantuan a kasuratan a no saan a sinubbot ni Cristo dagiti basoltayo, awan ti paglintegan, ordinansa, weno sakripisio a makasulnit iti kasapulan ti linteg, ket saanton a makasubli pay ti tao iti Dios (2 Ne. 2; 9).

Daytoy ti darak, maibuyat gapu kadagiti adu para iti pannakaugas dagiti basol, **Mat.** 26:28. Kasla kadagiti tedted ti dara a nagtinnag iti daga ti lingetna, **Luc.** 22:39–44. Itdektio ti lasagko para iti pakabiagan ti lubong, **Jn.** 6:51. Siak ti panangungar, ken ti biag, **Jn.** 11:25. Ni Cristo ti akinnakem iti agnanayon a pannakaisalakan kadagiti amin nga agtungpal, **Heb.** 5:9. Maitan-oktayo babaen ti pannakaibuyat iti dara ni Cristo, **Heb.** 9; 10:1–10. Nagsagaba met ni Cristo gapu kadagiti basol, **1 Ped.** 3:18. Inugasan ti dara ni Jesucristo ti amin a basoltayo, **1 Jn.** 1:7. Naipangato iti krus ken napapatay gapu kadagiti basol, **1 Ne.** 11:32–33. Dumtengto ti pannakasubbot kadagiti addaan iti nasneban a puso ken napnuan babawi nga espiritu, **2 Ne.** 2:3–10, 25–27. Indatonna ti bagina a pangsubbot iti basol, **2 Ne.** 2:7. Sakaen ti Pannubbot dagiti tao manipud iti Pannakatnag ket isalakanna ida manipud iti ipapatay ken impierno, **2 Ne.** 9:5–24. Nasken ti agnanayon a pannakasubbot, **2 Ne.** 9:7. Makitunos

iti Dios babaen ti pannubbot ni Cristo, **Jacob** 4:11. Subboten ti darana dagiti nagbasol gapu iti kinakuneng, **Mosiah** 3:11–18. Umawat ti tao iti pannakaisalakan babaen ti pannubbot, **Mosiah** 4:6–8. No saan a ti pannubbot, saan a maliklikan ti pannakapukawda, **Mosiah** 13:27–32. Subbotenna dagiti basol ti lubong, **Alma** 34:8–16. Ti Dios met laeng ti mangsubbot kadagiti basol ti lubong, a mangtungpal iti plano ti pannangngaasi, **Alma** 42:11–30. Siak ti Dios ti sangalubongan, ket napapatay gapu kadagiti basol ti lubong, **3 Ne.** 11:14. Siak, a Dios, sinagabak dagitoy a banag para iti amin, **DkK** 19:16. Masubbot dagiti ubbing babaen ti Bugbugtongko, **DkK** 29:46–47. Kitaem ti panagrigrigat ken ipapatayna a saan a nagbasol, **DkK** 45:3–5. Kaarngi daytoy ti panagsakripisio ti Bugbugtong, **Moises** 5:7. Babaen ti Pannubbot ni Cristo, maisalakan amin a sangkatawan, **PP** 1:3.

MANGTED-PATEG, PAGLINTEGAN ITI PANNANGTED-PATEG. *Kitaen met ti Pagarian ti Dios wenno Pagarian ti Langit; Sangsangkamaysa a Timpuyog*

Panangisagut, mamasanto, wenno panagbalin a nalinteg. Ti paglintegan iti pannangted-pateg ti nailangitan a pagbatayan a pangisagutan dagiti lallaki ken babbai iti panawenda, kabaelan, ken naindagaan a gamengda para iti pannakabukel ken pannakaipatakder ti pagarian ti Dios.

Yawatyo dagiti bagbagiyo a santo ita iti Apo, **Ex.** 32:29. Agpapada iti amin a banag dagiti mamati, **Ara.** 2:44–45. Agpapada iti amin a banag; ngarud awan ti nabaknang ken napanglaw, **4 Ne.** 1:3. Inlawlawag ti Apo dagiti pagbatayan iti pannangted-pateg, **DkK** 42:30–39 (**DkK** 51:2–19; 58:35–36). Saan a naited a gamgamen ti maysa a tao iti ad-adu ngem ti sabali, **DkK** 49:20. Patas ti tunggal tao a maibatay iti kaamaanna, **DkK** 51:3. Naited ti bilin tapno makapagpapas dagiti Santo iti pananggun-od kadagiti nailangitan ken nain-

dagaan a banag, **DkK** 78:4–5. Tunggal tao addaan iti agpapas a kalinteg a maibatay kadagiti kayat ken kasapulanna, **DkK** 82:17–19. Mabangon laeng ti Zion babaen kadagiti pagbatayan ti kangatuan a paglintegan, **DkK** 105:5. Sangsangkamaysa ti puso ken panunot dagiti tao ni Enoc ken nagtaengda iti kinalinteg, ket awan ti nakurapay kadakuada, **Moises** 7:18.

MANIDSIDIR ITI BASOL. *Kitaen met ti Agbabawi, Panagbabawi*

Ti pannakaaramid iti biddut wenno ti rikna nga agbabawi ken liday a nasken a kadua ti basol.

Nagbasol ken sibibiddut, **Lev.** 6:1–6. Asino man a makiranud iti sakramento a saan a maikari agbasol iti bagi ken dara ni Jesus, **1 Cor.** 11:27. Narigat nga awaten dagiti nagbasol ti kinapudno, **1 Ne.** 16:2. Maaddaantayonto iti naan-anay a pannakaammo kadagiti amin a nagbasolantayo, **2 Ne.** 9:14. Napukaw ti basolko, **Enos** 1:6. Adda dusa a naituding a nangipaay iti panagleddaang ti kaunggan, **Alma** 42:18. Dagiti laeng basolmo ti pakariribukam ta dayta a pannakariribuk ti mangiturong kenka iti panagbabawi, **Alma** 42:29. Sumagmamano kadakayo ti nagbasol kaniak, ngem manangngaasiak, **DkK** 38:14. Sinubbot ti Anak ti Dios ti sigud a basol, **Moises** 6:54.

MANIPESTO. *Kitaen met ti Panagasawa, Mangasawa—Panagasawa iti Adu; Woodruff, Wilford*

Ti opisial a palawag ni Presidente Wilford Woodruff idi 1890 a nalawag a nagkunaanna nga agtungpal ti Simbaan ken dagiti kamengna iti paglintegan ti daga ken saanen nga umanamong iti panagasawa iti adu (**DkK** OP—1). Inwaras ni Presidente Woodruff ti manipesto kas sinaguday ti parmata ken paltiing a naggapu iti Dios.

MANNAKABALIN. *Kitaen met ti Dios, Kinadios*

Ti nailangitan a galad nga addaan iti

amin a kinabileg (Gen. 18:14; Alma 26:35; DkK 19:1–3).

MANNUBBOT. *Kitaen met ti*
Jesucristo; Mangisalakan

Naindaklan a Mannubbot ti sangkatawan ni Jesucristo gapu ta isu, babaen ti pannubbotna, binayadanna ti pateg dagiti basol ti sangkatawan ken inikkan-na iti gundaway nga agungar amin a tao.

Ammok a sibibiag ti Mannubbotko, **Job** 19:25. Tulongankanto, kinuna ti Mannubbotmo, ti Nasantuan iti Israel, **Isa.** 41:14 (Isa. 43:14; 48:17; 54:5; 59:20). Siak nga Apo ti Mangisalakan ken Mannubbotmo, **Isa.** 49:26 (Isa. 60:16). Panaganamto iti Jesus: ta isalakannanto ti ilina kadagiti basbasolna, **Mat.** 1:21. Immay ti Anak ti tao a mangted iti biagna a pangsubbotna iti adu, **Mat.** 20:28 (1 Tim. 2:5–6). Sinarungkaran ken sinubbot ti Apo a Dios ti Israel dagiti taona, **Luc.** 1:68. Maikappiatayo iti Dios babaen ti ipapatay ti Anakna, **Rom.** 5:10. Inted ni Jesucristo ti bagina kadatayo, tapno masubbotnatayo manipud iti amin a basol, **Tit.** 2:13–14. Inugasannatayo ni Jesucristo kadagiti basol-tayo babaen ti bukodna a dara, **Apoc.** 1:5. Dumtengto ti pannakasubbot iti ken babaen ti Nasantuan a Mesias, **2 Ne.** 2:6–7, 26. Inako ti Anak dagiti kinamangbasol ken basol dagiti tao, sinubbotna ida, ken napennekna ti kasapulan ti linteg, **Mosiah** 15:6–9, 18–27. Immay ni Cristo a mangsubbot kadagiti amin a mabuniagan iti panagbabawi, **Alma** 9:26–27. Umayto ditoy lubong a mangsubbot kadagiti taona, **Alma** 11:40–41. Umay ti pannubbot babaen iti panagbabawi, **Alma** 42:13–26. Immay ni Jesucristo a mangsubbot iti lubong, **Hel.** 5:9–12. Sinubbot ni Cristo ti amin a tao iti naindagaan ken naespirituan nga ipapatay, **Hel.** 14:12–17. Immay ti pannakasubbot babaen ni Cristo, **3 Ne.** 9:17. Siak ti naisagana manipud iti pamuon ti lubong a mangsubbot kadagiti taok, **Ether** 3:14. Nagsagaba ti Apo a Mannubbotayo iti patay ti lasag, **DkK** 18:11. Nagsagaba ni Cristo para iti amin

no agbabawida, **DkK** 19:1, 16–20. Mangsubbot dagiti babassit nga ubbing babaen ti Bugbugtongko, **DkK** 29:46. Imbaonko ti Bugbugtong nga Anakko iti lubong para iti pannakasubbot ti lubong, **DkK** 49:5. Ni Cristo ti silaw ken ti Mannubbot ti lubong, **DkK** 93:8–9. Immawat ni Joseph F. Smith iti parmatita iti pannakasubbot dagiti natay, **DkK** 138. Mamatikami a babaen ti Pannubbot ni Cristo, maisalakan amin a sangkatawan-an, **PP** 1:3.

MAPAGUNGAR. *Kitaen met ti*
Panagungar

Mangted iti biag, agungar, wenno mangbaliw iti tao tapno makasaklang iti Dios.

Pinagungarnatayo ti Dios a kaduatayo ni Cristo, **Ef.** 2:4–5 (Col. 2:6, 12–13). Napapatay ni Cristo iti lasag, ngem pinagungar ti Espiritu, **1 Ped.** 3:18 (DkK 138:7). Awan pay ti tao a nakakita iti Dios, malaksid no pagungaren ti Espiritu, **DkK** 67:11. Adda kenkuana ti pannakasubbot a mamagungar iti amin a banag, **DkK** 88:16–17. Mapagungarto dagiti Santo ken maitayabdanto a sumabat ken ni Cristo, **DkK** 88:96. Nagungar ni Adan iti akin-uneg a kinataona, **Moises** 6:65.

MARCOS. *Kitaen met ti* Ebanghelio,
Dagiti

Iti Baro a Tulag, anak ni Maria ni Juan Marcos, a nagnaed idiaiy Jerusalem (Ara. 12:12); mabalin a kasinsin (wenno kaanakan) met ni Bernabe (Col. 4:10). Nagdaliasatda kada Pablo ken Bernabe manipud idiaiy Jerusalem iti umuna a panagmisionda, ket imbatina ida idiaiy Perga (Ara. 12:25; 13:5, 13). Idi agangay kinaduana ni Bernabe a napan idiaiy Ciprus (Ara. 15:37–39). Kaduana ni Pablo idiaiy Roma (Col. 4:10; Filem. 1:24); ken kinaduana ni Pedro idiaiy Babilonia (mabalin nga idiaiy Roma) (1 Ped. 5:13). Kamaudiananna, kimmuyog ken ni Timoteo idiaiy Efeso (2 Tim. 4:11).

Ti Ebanghelio ni Marcos: Ti maikadua a libro iti Baro a Tulag. Mabalin a naisurat ti ebanghelio ni Marcos babaen ti

panangiturong ni Pedro. Panggepna nga iladawan ti Apo a kas Anak ti Dios a makipagbibigay ken makipulpulapol kadagiti tao. Inladawan ni Marcos, a sigaganetget ken sipapakumbaba, ti kapanunotan a naimula ni Jesus kadagiti agbuybuya. Inlanad ti kannawidan a ti ipapatay ni Pedro, simmarungkar ni Marcos iti Egipto, binangonna ti Simbanan idia Alejandria, ken natay a martir.

Para iti nayababa a kapitulo, kitaen ti “Ebanghelio, Dagiti.”

MARIA, INA NI JESUS. *Kitaen met ti Jesucristo; Jose, Asawa ni Maria*

Iti Baro a Tulag, ti birhen a pinili ti Dios Ama nga agbalin nga ina ti Anakna a nagtagilasag. Kalpasan ti pannakaipasngay ni Jesus, naaddaan ni Maria iti sabali nga annak (Mar. 6:3).

Naitulag ken ni Jose, **Mat.** 1:18 (Luc. 1:27). Naibaga ken ni Jose a dina isina ni Maria wenna ibabawi ti pannakaitulagna, **Mat.** 1:18–25. Sinarungkarang dagiti Mamasirib ni Maria, **Mat.** 2:11. Inlibas da Maria ken Jose ni maladaga a Jesus idia Egipto, **Mat.** 2:13–14. Kalpasan ti ipapatay ni Herodes, nagsubli ti kaamaan idia Nazaret, **Mat.** 2:19–23. Sinarungkarang ni anghel Gabriel, **Luc.** 1:26–38. Sinarungkaranna ni Elisabet, ti kasinsinna, **Luc.** 1:36, 40–45. Nangted ni Maria iti kanta ti pagdayaw iti Apo, **Luc.** 1:46–55. Napan da Maria ken Jose idia Betlehem, **Luc.** 2:4–5. Impasngay ni Maria ni Jesus iti kulluong, **Luc.** 2:7. Napan sinarungkarang dagiti agpaspasor ni maladaga a Jesus idia Betlehem, **Luc.** 2:16–20. Impan da Maria ken Jose ni Jesus iti templo idia Jerusalem, **Luc.** 2:21–38. Impan da Maria ken Jose ni Jesus iti Paskua, **Luc.** 2:41–52. Napan ni Maria iti kasar idia Cana, **Jn.** 2:2–5. Indawat ti Mangisalakana, bayat ti kaaddana iti krus, a taripatueng ni Juan ti inana, **Jn.** 19:25–27. Napan ni Maria kadagiti Apostol kalpasan ti yuuli ni Cristo idia langit, **Ara.** 1:14. Birhen ni Maria, ti kapintasan ken kalinisan kadagiti amin a birhen, **1 Ne.** 11:13–20. Maawaganto ti ina ni Cristo iti Maria, **Mosiah** 3:8. Birhen ni Maria,

ti napateg ken napili nga instrumento, **Alma** 7:10.

MARIA, INA NI MARCOS. *Kitaen met ti Marcos*

Iti Baro a Tulag, ti ina ni Juan Marcos, a nangsurat iti Ebanghelio ni Marcos (Ara. 12:12).

MARIA MAGDALENA

Ti babai iti Baro a Tulag a nagbalin a napudno a disipulo ni Jesucristo. Maiturong ni Magdalena iti Magdala, ti lugar a naggapuan ni Maria. Masarakan iti akinlaud a kadaratan ti Baybay ti Galilea.

Asideg isuna iti krus, **Mat.** 27:56 (Mar. 15:40; Jn. 19:25). Adda iti pannakaitanem ni Cristo, **Mat.** 27:61 (Mar. 15:47). Adda iti tanem iti bigat ti panagungar, **Mat.** 28:1 (Mar. 16:1; Luc. 24:10; Jn. 20:1, 11). Isu ti immuna a nagparangan ni Jesus idi kalpasan a nagungar, **Mar.** 16:9 (Jn. 20:14–18). Pito a sairo ti rimnuar kenkuana, **Luc.** 8:2.

MARIA TI BETANIA. *Kitaen met ti Lazaro; Marta*

Iti Baro a Tulag, isu ti kabsat da Lazaro ken Marta.

Nagtugaw ken dimngeg ni Maria iti sakaan ni Jesus, **Luc.** 10:39, 42. Naibaon da Maria ken ni kabsatna a Marta ken ni Jesus, **Jn.** 11:1–45. Sinapsapuanna dagiti saka ni Jesus iti bangbanglo, **Jn.** 12:3–8.

MARIGRIGAT. *Kitaen ti Nakurapay*

MARIKNA. *Kitaen met ti Espiritu Santo*

Ti pannakadlaw iti pannignay ti Espiritu.

Awan ti riknayo, ta saanyo a marikna dagiti balikasna, **1 Ne.** 17:45. No mariknayo daytoy a mangrugi a dumakkel, rugianyo a kunaen a nasayaat daytoy a bukel, **Alma** 32:28. Mariknayonto a nasayaat, **DkK** 9:8. Amin a tao a sumrekto iti salinong ti balay ti Apo a mariknana ti bilegmo, **DkK** 109:13.

MARSH, THOMAS B.

Ti immuna a Presidente ti Korum ti Sangapulo-ket-dua nga Apostol kalpasan ti pannakaisubli ti Simbaan idi 1830. Ig-gemna dagiti tulbek ti pagarian a mai-panggep iti Sangapulo-ket-dua (DkK 112:16) ken, idi 1838, nabilin babaen ti paltiing a mangibunannag iti balikas ti Apo (DkK 118:2). Naiturong kenkuana ti Benneg 31 ti Doktrina ken Katulagan. Naikkat ni Marsh a kameng ti Simbaan idi 1839 ngem nabaliwan a nabuniagan idi Hulio 1857.

MARTA. *Kitaen met ti Lazaro; Maria ti Betania*

Ti kabsat da Lazaro ken Maria iti Baro a Tulag (Luc. 10:38–42; Jn. 11:1–46; 12:2).

MARTIR, KINAMARTIR

Ti tao a mangted iti biagna a saan ket-di a tallikudanna ni Cristo, ti ebanghelio, wenno ti nalinteg a pammati wenno prinsipiona.

Amin a dara dagiti nalinteg manipud ken ni Abel agingga ken ni Zacarias ti mangpaneknek a maibusor kadagiti nandangkes, **Mat.** 23:35 (Luc. 11:50). Asino man a matay gapu ken ni Cristo ken iti ebanghelio maisalakanto, **Mar.** 8:35 (DkK 98:13). Ket binatang ni Esteban, **Ara.** 7:59 (Ara. 22:20). No adda testamento masapul nga adda pakakitaan ti ipapatay ti nagtestamento, **Heb.** 9:16–17. Nadalupo ni Abinadi, ket nauram, **Mosiah** 17:20. Adu ti napapatay gapu ta pinaneknekanda dagitoy a banag, **Alma** 14:8–11. Adu ti napapatay gapu ta sinaksianda dagitoy a banag, **3 Ne.** 10:15. Asino man a mapukaw ti biagna gapu kaniak masarakannanto ti agnanayon a biag, **DkK** 98:13–14. Martir da Joseph Smith ken Hyrum Smith para iti pannakaisubli ti ebanghelio, **DkK** 135. Pinalgedan ni Joseph Smith ti pammaneknekna babaen ti darana, **DkK** 136:39.

MASAKIT, SAKIT

Maaddaan iti an-annayen wenno sagubanit. Kadagiti nasantuan a kasuratan, agbalin no dadduma ti sagubanit ti bagi

a simbulo ti kinakurang ti naespirituan a kinatao (Isa. 1:4–7; 33:24).

Nangngegko ti kararagmo, nakitak dagiti luam: adtoy, paimbagenkanto, **2 Ari** 20:1–5 (2 Cro. 32:24; Isa. 38:1–5). Nangagas ni Jesus iti amin a kita ti sakit ken amin a kita ti an-anayen, **Mat.** 4:23–24 (1 Ne. 11:31). Saan a kasapulan dagiti nasalun-at ti mangngagas, ngem dagiti masakit, **Mat.** 9:10–13 (Mar. 2:14–17; Luc. 5:27–32). Adda kadi masakit kadakayo? ayabanna koma dagiti elder, **San.** 5:14–15. Sagabaento ni Cristo dagiti saem ken saksakit dagiti taona, **Alma** 7:10–12. Inagasan amin ni Jesus dagiti masakit kadagiti Nephite, **3 Ne.** 26:15. Taraananyo dagiti masakit a sidudungngo, iti bulbulong, ken nalukneng a taraon, **DkK** 42:43 (Alma 46:40). Laglagipenyo iti amin a banag dagiti masaksakit ken agsagsagaba, **DkK** 52:40. Ipatayyo dagiti dakulapyo kadagiti masakit, ket maimbagandanto, **DkK** 66:9.

MATA, MATMATA

Iti nasantuan a kasuratan, masansan a maaramat ti mata a simbolo ti kabaelan ti tao nga umawat iti silaw ti Dios. Kasimbolo, ipakita met ti mata ti tao ti naespirituan a kasasaadna ken ti panangawat kadagiti maipanggep iti Dios.

Natarnaw ti bilin ti Apo, lawaganna dagiti mata, **Sal.** 19:8. Adda mata dagiti maag ngem saan a makakita, **Jer.** 5:21 (Mar. 8:18). Ti mata ti silaw ti bagi, **Mat.** 6:22 (Luc. 11:34; 3 Ne. 13:22; DkK 88:67). Nagasat dagiti matayo ta makakitada, **Mat.** 13:16. Malawagan dagiti mata ti pannakaawatyo, **Ef.** 1:17–18. Ay-ay pay dagiti masirib kadagiti matada, **2 Ne.** 15:21 (Isa. 5:21). Rinugianda ti nagayuno ken nagkararag tapno maluktan ti mata dagiti tao, **Mosiah** 27:22. Binulsek ni Satanas dagiti matada, **3 Ne.** 2:2. Awan ti makabael a mangidatag iti Libro ni Mormon malaksid ti panangiturong laeng ti imatang iti pakadayawanna, **Morm.** 8:15. Babaen ti bileg ti Espiritu naluktan dagiti matatayo ket limmawag ti panagawattayo, **DkK** 76:12. Nagtaud kenkuana ti lawag

a mangmangted-lawag kadagiti mata-yo, **DkK** 88:11. No maitalimudok ti imatangyo iti gloriak, mapno dagiti bagiyo iti lawag, **DkK** 88:67.

MATAY, PANNAKATAY. *Kitaen met ti Bagi; Ipatatay, Naindagaan nga; Lubong; Pannakatnag da Adan ken Eva*

Ti panawen a pannakaipasngay agingga iti naindagaan nga ipatatay. Masa-sao daytoy no dadduma a maikadua a kasasaad.

Iti aldaw a pannanganmo iti daydiay mataykanto a di bumurong, **Gen.** 2:16–17 (Moises 3:16–17). Iti ipatatay agsubli ti espiritu iti Dios ket agsubli ti bagi iti tapok ti daga, **Ecl.** 12:7 (Gen. 3:19; Moises 4:25). Saan koma ngarud nga agari ti basol iti bagiyo a matay, **Rom.** 6:12. Nasken a maaramid a di matay daytoy matay a bagi, **1 Cor.** 15:53 (Enos 1:27; Mosisah 16:10; Morm. 6:21). Nagbalin a kasasaad ti pannakapadas ti kasasaad ti tao, **2 Ne.** 2:21 (Alma 12:24; Alma 42:10). Natnag ni Adan tapno adda tao, **2 Ne.** 2:25. Kitkitaenyo kadi met laeng ti masakbayan ket awatenyo nga agungar daytoy nainlasagan a bagi iti kinaagnanayon? **Alma** 5:15. Daytoy a biag ti panawen a panagsagana ti tao a sumabat iti Dios, **Alma** 34:32. Dikayo agbuteng iti patay, ta saan a naan-anay ti rag-oyo ditoy a lubong, **DkK** 101:36. Maaddaan iti gloria dagiti agtalinaed iti maikadua a kasasaad, **Abr.** 3:26.

MATEO. *Kitaen met ti Ebanghelio, Dagiti*

Ti Apostol ni Jesucristo ken ti nangsuarat iti umuna a libro iti Baro a Tulag. Nalabit a nagserbi ni Mateo, ti Hudio nga agsingsingir iti buis para kadagiti Romano idia Palestina, ken ni Herodes Antipas. Am-ammo sakbay a napasurot kas Levi, ti anak ni Alfeo (Mar. 2:14). Apaman a natudingan a disipulo ni Jesus, nagpiesta nga inimatangan ti Apo, **Mat.** 9:9–13; **Mar.** 2:14–17; **Luc.** 5:27–32). Adu la ketdi iti ammo ni Mateo iti nasantuan a kasuratan iti Daan a Tulag ket nakitana ti nabinsabinsa a

pannakatungpal ti padto iti biag ti Apo. Bassit ti ammo maipanggep iti Apostol iti arinunos ti panagbiagna. Maysa a kannawidan ti mangipetteng a natay a martir.

Ti Ebanghelio ni Mateo: Ti umuna a libro iti Baro a Tulag. Nalabit a naisurat ti Ebanghelio ni Mateo nga immuna a naisangrat kadagiti Hudio idia Palestina. Adu ti naaramat a naadaw manipud iti Daan a Tulag. Kangrunaan a panggep ni Mateo nga ipakita a ni Jesus ti Mesias a nasao dagiti propeta iti Daan a Tulag. Inlawlawagna met a ni Jesus ti Ari ken Ukom dagiti tao.

Para iti pakayababaan ti kapitulo, kitaen ti *Ebanghelio, Dagiti*.

MATIAS. *Kitaen met ti Apostol—Panagpili iti Apostol*

Ti tao a napili a sukat ni Judas Iscariote a kameng ti Korum dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol (**Ara.** 1:15–26). Nagbalin a disipulo iti unos ti panangisuro ni Jesus (**Ara.** 1:21–22).

MATUSALEM. *Kitaen met ti Enoc*

Ti anak ni Enoc iti Daan a Tulag, nagbiag ni Matusalem iti 969 a tawen (**Gen.** 5:21–27; **Luc.** 3:37; **Moises** 8:7). Nalinteg a propeta a nabati iti daga idi naipalangit ti ciudad ni Enoc. Nagtalinaed iti daga tapno agputot nga isu ti nagtaudan ni Noe (**Moises** 8:3–4).

MAUDI A PANGRABII. *Kitaen met ti Paskua; Sakramento*

Maibatay iti Baro a Tulag, ti naudi a pannangan ni Jesus sakbay ti pannakati-liw ken pannakailansana iti krus (**Luc.** 22:14–18). Kaduana dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostolna iti daytoy a pangrabii iti Paskua (**Mat.** 26:17–30; **Mar.** 14:12–18; **Luc.** 22:7–13).

Binendisionan ti Mangisalaman ti tinapay ken ti arak sana inted kadagiti Apostolna, **Mat.** 26:26–29 (**Mar.** 14:22–25; **Luc.** 22:7–20). Binugguan ni Jesus ti saka dagiti Apostol, **Jn.** 13. Ni Judas ti nangliput ken ni Jesus, **Jn.** 13:21–26 (**Mat.** 26:20–25).

MAUDI NGA ALDAW, UD-UDINA NGA ALDAW. *Kitaen met ti*
Maikadua a Yaay ni Jesucristo;
Tanda ti Panawen

Ti panawen a panagbiagtayo ita. Dagiti aldaw (wenno dispensasion ti panawen) sakbay la unay ti maikadua a yaay ti Apo.

Ibagak kadakayo ti pakatnaganyo iti maudi nga aldaw, **Gen.** 49:1. Agtakder-to iti rabaw ti daga ti Mannubbot iti ud-udina nga aldaw, **Job** 19:25. Iti ud-udina nga aldaw, mabangonto ti balay ti Apo, **Isa.** 2:2. Dumtengto iti ud-udina nga aldaw ti napeggad a panawen, **2 Tim.** 3:1–7. Saan a patien dagiti managuyaw iti ud-udina nga aldaw ti Maikadua a Yaay, **2 Ped.** 3:3–7. Ipadtok kadakayo ti maipanggep kadagiti maudi nga aldaw, **2 Ne.** 26:14–30. Kastoyto ti panna-kaawag iti simbaanko iti ud-udina nga aldaw, a Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, **DkK** 115:4. Umayto ni Cristo iti ud-udina nga aldaw, **Moises** 7:60.

MAYSA. *Kitaen ti Dios, Kinadios;*
Panagkaykaysa

MELCHIZEDEK. *Kitaen met ti*
Kinasaserdote a Melchizedek;
Salem

Ti naindaklan a nangato a saserdote, propeta, ken dadaulo iti Daan a Tulag a nagbiag kalpasan ti layus ken bayat ti panawen ni Abraham. Naawagan nga ari ti Salem (Jerusalem), ari ti kappia, ari ti kinalinteg (nga isu ti kayat a sawen ti Melchizedek iti Hebreo), ken saserdote ti kangatuan a Dios.

Nagbayad ni Abraham iti apagkapul-lo ken ni Melquisedec, **Gen.** 14:18–20. Pinanday dagiti tao ni Melchizedek ti kinalinteg ket nagun-odda ti langit, **PJS, Gen.** 14:25–40. Nangato a saserdote ni Cristo iti babaen ni Melquisedec, **Heb.** 5:6. Ni Melquisedec ti ari ti Salem idi, saserdote ti kangatuan a Dios, **Heb.** 7:1–3. Awan ti nabilbileg ngem ni Melchizedek, **Alma** 13:14–19. Inawat ni Abraham ti kinasaserdote manipud ken ni Melchizedek, **DkK** 84:14. Kas pagda-

yaw iti nagan ti Apo, inawagan ti nag-kauna a Simbaan ti kangatuan a kinasaserdote iti Kinasaserdote a Melchizedek, **DkK** 107:1–4.

MELCHIZEDEK,
KINASASERDOTE A. *Kitaen ti*
Kinasaserdote a Melchizedek

MESIAS. *Kitaen met ti Jesucristo;*
Maysa a Natudingan

Ti porma ti Aramico ken Hebreo a balikas a kayatna a sawen “ti natudingan.” Iti Baro a Tulag naawagan ni Jesus iti Cristo, a kayulogan ti Mesias iti Griego. Kayatna a sawen ti natudingan a Propeta, Saserdote, Ari, ken Mangisalakana a sigagagar nga ur-urayen dagiti Hudio ti yaayna.

Ninamnana dagiti adu a Hudio nga aggapu ti mangisalakana iti nabileg a Romano ken iti nasaliwanwan a biag; ngarud, idi dimteng ti Mesias, di inawat dagiti pangpangulo ken dadduma pay. Dagiti la napakumbaba ken napudno ti nakakita ken ni Jesus ti Nazaret ti pudno a Cristo (**Isa.** 53; **Mat.** 16:16; **Jn.** 4:25–26).

Adda ti Espiritu iti Mesias, ikasabana ti ebangelio, ken ipakdaarna ti waya-way, **Isa.** 61:1–3 (**Luc.** 4:18–21). Nasarakanmi ti Mesias, a no maipatarus, ti Cristo, **Jn.** 1:41 (**Jn.** 4:25–26). Pinatanor ti Apo a Dios ti Mesias manipud kadagiti Hudio, wenno, iti sabali a panna, ti Mangisalakana, **1 Ne.** 10:4. Ti Mesias ti Anak ti Dios a nasken nga umayto, **1 Ne.** 10:17. Dumtengto ti pannakasubbot iti ken babaen ti Nasantuan a Mesias, **2 Ne.** 2:6. Immay ti Mesias iti natudingan a panawen, **2 Ne.** 2:26. Agungar ti Mesias, **2 Ne.** 25:14. Iti nagan ti Mesias italekko ti Kinasaserdote nga Aaron, **DkK** 13:1. Kinuna ti Apo, siak ti Mesias, ti Ari ti Zion, **Moises** 7:53.

MIGUEL. *Kitaen met ti Adan;*
Arkanghel

Ti nagan ni Adan idi sakbay daytoy a biag. Naawagan iti Arkanghel. Iti Hebreo “Isu a kasla Dios” ti kayuloganna. Dimteng ni Miguel, maysa kadagiti

kangrunaan a prinsipe, a tumulong ken ni Daniel, **Dan.** 10:13, 21 (**DkK** 78:16). Agparangto ni Miguel, ti naindaklan a prinsipe, kadagiti maudi nga aldaw, **Dan.** 12:1. Nakisupanget ni Miguel nga arkanghel iti sairo, **Jd.** 1:9. Nakidangadang ni Miguel ken dagiti anghelna iti dragon, **Apoc.** 12:7 (**Dan.** 7). Ni Miguel ti Adan, **DkK** 27:11 (**DkK** 107:53–57; **DkK** 128:21). Puyotento ni Miguel, ti arkanghel ti Apo, ti trumpetana, **DkK** 29:26. Ummongento a sangkamaysa ni Miguel ti buyotna ket makidangadang ken ni Satanas, **DkK** 88:112–115. Nangngeg ti timek ni Miguel a nakadlaw iti sairo, **DkK** 128:20.

MIKIAS

Ti propeta iti Daan a Tulag. Taga-Moreset Gat, iti napanayag a pagilian ti Juda, ket nagipadto bayat ti panagari ni Hesebias (**Mk.** 1:1–2).

Ti libro ni Mikias: Ti la Mikias ti libro iti Daan a Tulag a nagkuna a ti Betlehem ti lugar a pakayanakan ti Mesias (**Mk.** 5:2). Iti libro binagbagaan ti Apo dagiti taona ken linagipna ti napalabas a kinaimbagna kadakuada; dinawatna kadakuada ti linteg, kaasi, ken kinapakumbaba (**Mk.** 6:8).

MILAGRO. *Kitaen met ti Pammati;*
Tanda

Ti karkarna a pasamak a pinarnuay ti bileg ti Dios. Napateg dagiti milagro nga elemento ti aramid ni Jesucristo. Sakupenda ti panagagagas, panangbiag iti natay, ken panagungar. Paset ti ebanghelio ni Jesucristo ti milagro. Kasapulan ti pammati tapno maimatangan ti milagro (**Mar.** 6:5–6; **Morm.** 9:10–20; **Ether** 12:12).

No ibilin ni Paraon, mangipakitakayo iti datdatlag, **Ex.** 7:9. Awan ti tao a makaaramid iti maysa a datdatlag gapu ti naganko sana isaruno ti agsao iti dakes kaniak, **Mar.** 9:39. Iti Cana ti nangipakitaan ni Jesus iti immuna a milagro, **Jn.** 2:11. Siak ti Dios dagiti milagro, **2 Ne.** 27:23. Makaaramid iti milagro ti pannakabaln ti Dios, **Alma** 23:6. Makaipakita ni Cristo iti nain-indaklan a

milagro kadagiti adda iti kontinente ti America gapu ta dakkel ti pammatida, **3 Ne.** 19:35. Saan pay a nagsardeng ti Dios a Dios dagiti milagro, **Morm.** 9:15. Dikayo agsapul iti milagro, malaksid no bilinennakayo ti Dios, **DkK** 24:13–14. Maited kadagiti dadduma ti panagaramid kadagiti milagro, **DkK** 46:21 (**Moro.** 10:12).

MILLENNIUM. *Kitaen met ti*
Impierno; Maikadua a Yaay ni Jesucristo

Ti las-ud ti sangaribu a tawen a kappia a mangruginto iti panagsubli ni Cristo a mismo nga agturay iti daga (**PP** 1:10).

Saanton nga umiggem dagiti tao iti espada, wenna agsursuro a makigubat, **Isa.** 2:4 (2 **Ne.** 12:4; **Mk.** 4:3). Agbalin ti ragangirang a daga a kasla minuyongan ti Eden, **Eze.** 36:35. Nagbiagda ken nakipagturayda ken ni Cristo iti sangaribu a tawen, **Apoc.** 20:4. Gapu iti kinalinteg, awan ti bileg ni Satanas, **1 Ne.** 22:26. Makipagnaedakto iti daga iti kinalinteg iti sangaribu a tawen, **DkK** 29:11. Inton aggibus ti sangaribu a tawen, isalakankonto ti daga ngem iti bassit a panawen, **DkK** 29:22. Umayto ti naindaklan a Millennium, **DkK** 43:30. Dumakkelto dagiti annak dagiti kinalinteg nga awanan basol, **DkK** 45:58. Dumakkelto dagiti ubbing agingga a mataenganda; agbalaliwto dagiti tao iti apagkirem, **DkK** 63:51. Iti panangrugi ti maikapito a ribu a tawen, pasantuento ti Apo ti daga, **DkK** 77:12. Saandan nga agbiag pay agingga nga aggibus ti sangaribu a tawen, **DkK** 88:101. Maigalutto ni Satanas iti uneg ti sangaribu a tawen, **DkK** 88:110. Nailadawan ti Millennium, **DkK** 101:23–34. Aginanananto ti daga iti uneg ti sangaribu a tawen, **Moises** 7:64.

MINISTRO. *Kitaen met ti*
Kinasaserdote; Panagserbi

Para iti aramid ti Apo iti daga. Tinudiangan ti Dios dagiti pilina a katulongan a mangisuro iti aramidna. No aramiden dagiti pudno a ministro ti pagayatan ti Apo, ibagianda ti Apo iti opisial a pagrebbenganda ket agtignayda a kas

pannakabagina (DkK 64:29), ket iwan-wanda ti aramid a kasapulan iti panakaisalakan ti sangkatawan. Inted ti Apo dagiti apostol, propeta, ebanghelista, nangato a saserdote, pitopulo, elder, obispo, saserdote, maestro, diakono, katulungan, ken gobierno para iti panagbalin a naan-anay dagiti santo, para iti aramid iti naespirituan a panagserbi (Ef. 4:11–16; 1 Cor. 12:12–28; DkK 20; 107).

Pinili ti Apo isuna tapno agannong iti nagan ti Apo, **Deut.** 18:5. Awagandakayonto dagiti tao a Ministro ti Diostayo, **Isa.** 61:6. Immay ti Anak ti tao saan a tapno pagserbian, no di ket tapno agserbi, **Mat.** 20:26–28. Nagparangak tapno aramidenka a ministro ken saksi, **Ara.** 26:16–18. Saan a killo ti Dios tapno lipatenna ti napnuan ayat a panangisuroyo kadagiti Santo, **Heb.** 6:10. No agserbi ti tao, aramidenna koma a mainugot iti kabaelan nga inted ti Dios, **1 Ped.** 4:10–11. Nangisuroda, ken nagpaayda iti tunggal maysa, **3 Ne.** 26:19. Pagrebengan dagiti Sangapulo-ket-dua ti mangorden kadagiti ministro ti ebanghelio. **DkK** 107:39–40. Mabalin a mapatalgedan ti nangato a saserdote a mangisuro kadagiti naindagaan a banag, **DkK** 107:71–72. Agdaldaliasat a ministro dagitoy pitopulo, **DkK** 107:93–97. Maordenan dagiti elder a kanayon nga agpapaay a ministro iti simbaan-ko, **DkK** 124:137.

MINUYONGAN TI EDEN. *Kitaen ti Eden*

MINUYONGAN TI GETSEMANI.
Kitaen ti Getsemani

MIRIAM. *Kitaen met ti Moises*

Iti Daan a Tulag, kabsat ni Moises (Num. 26:59).

Binuyana ti bassit a bilog a naaramid iti runo, **Ex.** 2:1–8. Indauluanna dagiti babai nga addaan pandareta, **Ex.** 15:20–21. Nginayemngemanna ni Moises ket kinapet ti kukutel, sa naagasan, **Num.** 12:1–15 (Deut. 24:9).

MISAC. *Kitaen met ti Daniel*

Iti Daan a Tulag, tallo nga agtutubo nga Israelita da Sidrac, Misac, ken Abdenago, a kaduada ni Daniel, naipan iti palasio ni Nabucodonosor, ti ari ti Babilonia. Misael ti nagan ni Misac iti Hebreo. Saan nga immannugot dagiti uppat nga agtutubo a patulawan ti bagbagida babaen iti pannangan iti karne ken arak ti ari (Dan. 1). Impaitapuak ti ari da Sidrac, Misac, ken Abdenago iti gumilgil-ayab nga urno ket insalakan ida ti Anak ti Dios (Dan. 3).

MISSOURI. *Kitaen ti Baro a Jerusalem*

MISTERIO. *Kitaen ti Kinadatdatlag ti Dios*

MOAB. *Kitaen met ti Lot*

Ti daga iti panawen ti Daan a Tulag iti daya ti Natay a Baybay. Kapuonan ni Lot dagiti Moabita ken kabagian dagiti Israelita. Kaarngi ti Hebreo ti pagsa-saoda. Masansan nga aggugubat dagiti Moabita ken Israelita (Uk. 3:12–30; 11:17; 2 Sam. 8:2; 2 Ari 3:6–27; 2 Cro. 20:1–25; Isa. 15).

MOISES. *Kitaen met ti Aaron*, Kabsat ni Moises; Bilin, Dagiti Sangapulo a; Lima a Libro; Paglintegan ni Moises; Panagbalbaliw-langa—Panagbalbaliw-langa ni Cristo

Ti propeta iti Daan a Tulag a nangidaulo kadagiti Israelita a rimmuar iti panangadipen dagiti Egipto ket inikkanna ida iti paglintegan iti relihion, gimong, ken panagtimbang kas impalgak ti Dios.

Immabot ti naespirituan a panagserbi ni Moises iti labes ti biagna ditoy daga. Insuro ni Joseph Smith a, kaduana ni propeta Elias, nakadanon iti Bantay a Pagbalbaliwan ket intedna dagiti tulbek ti kinasaserdote kada Pedro, Santiago, ken Juan (Mat. 17:3–4; Mar. 9:4–9; Luc. 9:30; DkK 63:21).

Nagparang ni Moises kada Joseph Smith ken Oliver Cowdery idi 3 Abril 1836, idiy templo ti Kirtland, Ohio, ket intedna kadakuada dagiti tulbek ti panakaummong ti Israel (DkK 110:11).

Adu ti ibaga ti ud-udina a paltiing maipanggep ken ni Moises. Masansan a maagapad iti Libro ni Mormon, ken manipud iti Doktrina ken Katulagan maadaltayo ti maipanggep iti naespirituan a panagserbina (DkK 84:20–26) ken inawatna ti kinasaserdotena iti katuganganna, ni Jetro (DkK 84:6).

Paneknekan pay ti paltiing iti ud-udina nga aldaw ti pasamak iti Biblia maipanggep iti naespirituan a panagserbina kadagiti annak ti Israel ken ipatalgedna pay nga isu ti nangsurat kadagiti lima a libro a nangrugi iti Daan a Tulag (1 Ne. 5:11; Moises 1:40–41).

Insalakan ti anak a babai ni Faraon, Ex. 2:1–10. Nagkamang iti Midian, Ex. 2:11–22. Nagparang kenkuana ti anghel ti Apo a kas maysa a gil-ayab nga apuy, Ex. 3:1–15. Impakdaarna ti angol a dumtengto kadagiti Egipcio, Ex. 7–11. Inrugit ti Apo ti Paskua, Ex. 12:1–30. Indauluanna dagiti annak ti Israel a bumallasiw iti Nalabaga a Baybay, Ex. 14:5–31. Nangipatulod ti Apo iti mana iti disierto, Ex. 16. Binaotna ti bato iti Horeb ket pimsuak ti danum, Ex. 17:1–7. Intag-ayda Aaron ken Hur ti imana tapno abaken ni Josue ni Amulek, Ex. 17:8–16. Binagbagaan ni Jetro, Ex. 18:13–26. Insaanana dagiti tao para iti panagparang ti Apo iti bantay Sinai, Ex. 19. Impalgak kenkuana ti Apo dagiti Sangapulod a Bilin, Ex. 20:1–17. Nakitada kadagiti pitopulo nga elder ti Dios, Ex. 24:9–11. Dinadaelna ti lamisaan ti pammaneknek ken binurakna ti balitok a baka, Ex. 32:19–20. Nakisao iti Dios iti rupanrupa, Ex. 33:9–11. Nagparang iti nagbalaliw a langa ni Jesus, Mat. 17:1–13 (Mar. 9:2–13; Luc. 9:28–36. Agpapiagsatayo a kas ken ni Moises, 1 Ne. 4:2. Propeta ni Cristo a kas ken ni Moises nga ipatakder ti Apo, 1 Ne. 22:20–21 (3 Ne. 20:23; Deut. 18:15). Inturongna ti Israel babanen ti paltiing, DkK 8:3. Nakita kadagiti natan-ok nga espiritu, DkK 138:41. Nakitana ti Dios iti rupanrupa, Moises 1:2, 31. Kaasping ti Bugbugtong nga Anak, Moises 1:6, 13. Insuratna dagiti banag a naipalgak kenkuana maipanggep iti panagparsua, Moises 2:1.

Ti libro ni Moises: Ti libro iti Perlas a Kapatgan a naglaon iti makaparegta a patarus ni Joseph Smith kadagiti umuna a pito a kapitulo ti Genesis.

Naisurat iti kapitulo 1 ti parmata a nakakitaan ni Moises iti Dios, a nangipalgak kenkuana ti sibubukel a plano ti pannakaisalakan. Pakaammo dagiti kapitulo 2–5 iti Pannakaparsua ken pannakatnag ti tao. Linaon dagiti kapitulo 6–7 ti parmata maipanggep ken ni Enoc ken ti naespirituan a panagserbina iti daga. Linaon ti kapitulo 8 ti parmata maipanggep ken ni Noe ken ti dakkel a layus.

Dagiti lima a libro ni Moises: Kitaen ti Genesis; Exodo; Levitico; Numero; Deuteronomio

Am-ammo a kas libro ni Moises dagiti umuna a lima a libro iti Daan a Tulag. Linaon dagiti pinanid a gambang nga innala ni Nephi ken ni Laban dagiti libro ni Moises (1 Ne. 5:11).

Adu a banag ti nabasa ni Nephi a naisurat kadagiti libro ni Moises, 1 Ne. 19:23.

MORMON (DAGITI). *Kitaen met ti*

Simbaan ni Jesucristo; Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, Ti

Aramid dagiti tao a saan a kameng ti Simbaan ti birngas a *Mormon* a mangitud kadagiti kameng ti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw. Naggapu ti nagan iti sagrado a libro ti nasantuan a kasuratan nga inurnong ti nagkauna a propeta a ni Mormon ken napauluan iti Libro ni Mormon. “Sasanto” ti nagan nga inted ti Apo kadagiti kameng ti Simbaan. Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw ti umno a nagan ti Simbaan.

MORMON, LIBRO NI. *Kitaen ti*
Libro ni Mormon

MORMON, NEPHITE A PROPETA.

Kitaen met ti Libro ni Mormon

Ti Nephite a propeta, heneral ti buyot, ken para surat iti Libro ni Mormon.

Nagbiag ni Mormon iti agarup a k.p. 311–385 (Morm. 1:2, 6; 6:5–6; 8:2–3). Pangulo ti buyot iti dandani unos ti panagbiagna, a nangrugi idi agtawen iti 15 (Morm. 2:1–2; 3:8–12; 5:1; 8:2–3). Insuro ni Ammaron ni Mormon a mangisagana iti bagina a mangimaton kadagiti sinurat ken agsurat (Morm. 1:2–5; 2:17–18). Kalpasan ti panangisuratna iti pakasaritaan ti biagna, in-yababa ni Mormon dagiti dadakkel a pinanid ni Nephi kadagiti pinanid ni Mormon. Impaimana idi agangay daytoy sagrado a sinurat ken ni anakna a Moroni. Paset dagiti impatarus ni Joseph Smith iti Libro ni Mormon dagitoy a pinanid.

Dagiti Balikas ni Mormon: Ti bassit a libro iti Libro ni Mormon. Iti nagbaetan dagiti naudi a balikas ni Amaleki iti libro ni Omni ken dagiti umuna a balikas iti libro ni Mosiah, imbaet ni Mormon, ti editor ti amin a sinurat, daytoy. (Kitaen “Ti Ababa a Pangilawlawag maipapan iti Libro ni Mormon” iti sango ti Libro ni Mormon.)

Ti libro ni Mormon: Ti naisina a libro kadagiti libro ti nasantuan a kasuratan a maawagan iti Libro ni Mormon. Ibaga dagiti kapitulo 1–2 ti maipanggep ken ni Ammaron, ti propeta dagiti Nephite, a mangisursuro ken ni Mormon no kano ken sadino ti pangalaanna kadagiti pinanid. Kasta met, a mangrugi ti dadakkel a gubat, ket naipanaw dagiti Tallo a Nephite gapu iti kinadangkes dagiti tao. Ibaga dagiti kapitulo 3–4 ni Mormon a mangipakpakaasi ti panagbabawi dagiti tao; ngem immad-adda ketdi ti kinadangkesda ngem idi idiai Israel. Naisurat kadagiti kapitulo 5–6 dagiti naudi a gubat dagiti Nephite ken Lamanite. Napapatay ni Mormon a kaduana dagiti kaaduan a Nephite. Iti kapitulo 7, sakbay ti ipapatayna, inawaganna dagiti tao—idi ken iti masakbayan—tapno agbabawi. Naisurat kadagiti kapitulo 8–9 nga idi agangay ti laengen anak ni Mormon, ni Moroni, ti nabati. Insuratna dagiti maudi a buya ti ipapatay ken nadawel a panagpa-

patay, a pakairamanan ti nagbanagan dagiti tao a Nephite, ket insuratna ti mensahe a para kadagiti sumaruno a kaputotan ken makabasa iti daytoy a sinurat.

MORONI, KAPITAN. *Kitaen met ti Wagayway ti Wayawayaya*

Iti Libro ni Mormon, ti nalinteg a kumander ti buyot a Nephite a nagbiag iti agarup a 100 s.c.

Ni Moroni ti natudingan a pangulo a kapitan ti amin a buyot ti Nephite, **Alma** 43:16–17. Pinareggetna dagiti soldado a Nephite a mangipinget iti wayawayada, **Alma** 43:48–50. Nangpirgis iti kagayna iti inaramidna a wagayway ti wayawayaya, **Alma** 46:12–13. Tao ti Dios, **Alma** 48:11–18. Kinapungtotna ti gobierno gapu iti dida panangikaskaso iti wayawayaya ti pagilianda, **Alma** 59:13.

MORONI, LALAKI NGA ANAK NI MORMON. *Kitaen met ti Libro ni Mormon; Mormon, Propeta a Nephite*

Ti naudi a propeta a Nephite iti Libro ni Mormon (c. k.p. 421). Sakbay ti ipapatay ni Mormon, intedna ken ni anakna a Moroni ti naisurat a pakasaritaan a maawagan iti pinanid ni Mormon (DBM 1:1). Nalpas ni Moroni nga inurnos dagiti pinanid ni Mormon. Innayonna dagiti kapitulo 8 ken 9 iti libro ni Mormon (Morm. 8:1). Inyababa ken inramanna ti libro ni Ether (Ether 1:1–2) ken innayonna ti librona a managan iti libro ni Moroni (Moro. 1:1–4). Rinikpan ni Moroni dagiti pinanid ken indulinna ida iti turod ti Cumorah (Morm. 8:14; Moro. 10:2). Idi 1823 naibaon ni Moroni a kas nangungar a mangipalgak iti Libro ni Mormon ken ni Joseph Smith (JS—P 1:30–42, 45; DkK 27:5). Insursurona ti ubing a propeta iti tunggal tawen manipud 1823 agingga iti 1827 (JS—P 1:54) sa intedna dagiti pinanid kenkuana idi 1827 (JS—P 1:59). Idi malpas ni Joseph Smith nga ipatarus insublina dagiti pinanid ken ni Moroni.

Ti libro ni Moroni: Ti naudi a libro iti Libro ni Mormon. Insurat ni Moroni, ti naudi a propeta a Nephite. Ibaga dagiti kapitulo 1–3 iti naudi a pannakada-dael dagiti Nephite, nga inwanwanna ti pannakaited ti Espiritu Santo ken ti kinasaserdote. Ibinsabinsa dagiti kapitulo 4–5 ti awan kurangna a wagas ti panangannong iti sakramento. Dagupen ti kapitulo 6 ti aramid ti Simbaan. Sermon dagiti kapitulo 7–8 kadagiti umuna a pagbatayan ti ebanghelio, a pakairamanan dagiti pannursuro ni Mormon iti pammati, namnama, ken kaasi ken ti wagas a mangeddeng iti nasayaat ken dakes (Moro. 7), ken ti palawag ni Mormon a sibibiag dagiti maladaga ken ni Cristo ket saan a nas-ken a mabuniaganda (Moro. 8). Ilada- wan ti kapitulo 9 ti kinadakes dagiti Nephite. Ti kapitulo 10 ti maudi a mensahe ni Moroni ket mairaman ti wagas a panangammo iti kinapudno ti Libro ni Mormon (Moro. 10:3–5).

MORONIAH, LALAKI NGA ANAK NI KAPITAN MORONI

Ti nalinteg a kumander a Nephite iti Libro ni Mormon (agarup 60 s.c.).

Inyawat ni Moroni dagiti buyot ken ni Moronihah nga anakna, **Alma** 62:43. Sinakupna manen ti ciudad ti Zarahemla, **Hel.** 1:33. Pinagbabawina dagiti Nephite ket napasublina nga iturayan ti daga, **Hel.** 4:14–20.

MOSIAH, AMA NI BENJAMIN.

Kitaen met ti Benjamin, Ama ni Mosiah; Zarahemla

Iti Libro ni Mormon, ti propeta a Nephite a nagbalin nga ari dagiti tao iti Zarahemla.

Naballaagan ni Mosiah nga aglibas iti daga ni Nephi, **Omni** 1:12. Natakua- tanna dagiti tao ti Zarahemla, **Omni** 1:14–15. Insurona dagiti tao ti Zarahemla iti pagsasaona, **Omni** 1:18. Naudutokan nga ari dagiti nagkaykaysa a tao, **Omni** 1:19. Nagturay ti anakna, ni Benjamin, idi natay, **Omni** 1:23.

MOSIAH, LALAKI NGA ANAK NI BENJAMIN. *Kitaen met ti Benjamin, Ama ni Mosiah; Mosiah, Lallaki nga Annak ni*

Ti nalinteg nga ari a Nephite ken propeta iti Libro ni Mormon. Sinurot ni Mosiah dagiti nalinteg nga aramid ti amana (Mosiah 6:4–7). Impatarusna dagiti duapulo-ket-uppat a balitok a pinanid a naglaon iti sinurat dagiti Jaredite (Mosiah 28:17).

Ti libro ni Mosiah: Ti libro iti Libro ni Mormon. Linaon dagiti kapitulo 1–6 ti nabileg a sermon ni Ari Benjamin kadagiti taona. Sinagid ti Espiritu ti Apo dagiti pusoda ket napasurot dagiti tao ket awanen ti tarigagayda nga agaramid ti dakes. Ibaga dagiti kapitulo 7–8 ti grupo dagiti Nephite a napan nakipagindeg kadagiti Lamanite. Naibaon ti grupo dagiti agsukisok a mangsapul kadakuada. Nasarakan ida ni Ammon, ti dadaulo dagiti agsapul, ket naam- muanna ti pakasaritaan ti pannubok a naglasatanda iti panangidadanes dagiti Lamanite. Iladawan dagiti kapitulo 9–24 no kasano ti pannakaipatungpal dagiti dadaulo—da Zeniff, Noe, ken Limhi—ti panangidadanes iti babaen dagiti Lamanite. Naisurat pay ti panna- kapapatay ti propeta a managan Abinadi. Napasurot ni Alma iti pannakadusa ni Abinadi. Lagipen dagiti kapitulo 25–28 dagiti estoria no kasano a napasurot dagiti annak ni Alma ken dagiti uppat nga annak ni Ari Mosiah. Iti kapitulo 29 insingasing ni Ari Mosiah a sukatan ti sistema dagiti ukom dagiti ari. Ni Alma nga anak ni Alma ti napili nga immuna a pangulo nga ukom.

MOSIAH, LALLAKI NGA

ANNAK NI. *Kitaen met ti Aaron, Lalaki nga Anak ni Mosiah; Ammon, Lalaki nga Anak ni Mosiah; Himni; Mosiah, Lalaki nga Anak ni Benjamin; Omner*

Iti Libro ni Mormon, isuda dagiti uppat nga annak ni Ari Mosiah a napasurot kalpasan ti panagparang kadakuada ti anghel ket imbagana nga agbabawida.

Isuda da Ammon, Aaron, Omner, ken Himni (Mosiah 27:34). 14 a tawen ti binusbosda iti naballigian a panangikasa-bada iti ebangelio kadagiti Lamanite. Adda iti libro ni Alma, kapitulo 17–26 ti naisurat a naespirituan nga aramid-da kadagiti Lamanite.

Sigudda a di mamatpati a nagpanggep a mangdadael iti Simbaan, **Mosiah** 27:8–10 (Alma 36:6). Inungtan ida ti anghel ket nagbabawida, **Mosiah** 27:11–12, 18–20. Naikkanda iti pammalubos a mangasaba kadagiti Lamanite, **Mosiah** 28:1–7.

MULEK. *Kitaen met ti Sedekias*

Ti anak ni ari Sedekias iti Daan a Tulag (c. 589 s.c.). Naisurat iti Biblia a napapatay amin dagiti annak ni Sedekias (2 Ari 25:7), ngem inlawlawag ti Libro ni Mormon a nakalasat ni Mulek (Hel. 8:21).

An-annabo ni Mulek ni Zarahemla, **Mosiah** 25:2. Kimmappon dagiti tao ni Mulek kadagiti Nephite, **Mosiah** 25:13. Intugot ti Apo ni Mulek iti daga iti amianan, **Hel.** 6:10. Napapatay amin dagiti annak ni Sedekias malaksid ni Mulek, **Hel.** 8:21.

MUSIKA. *Kitaen met ti Agkanta; Himno*

Melodia ken ritmo a makanta ken matokar manipud pay idi nagkauna a panawen ti Biblia a pangipeksa iti rag-o, panagdayaw, ken panagtamed (2 Sam. 6:5). Mabalin a porma ti kararag. Nalabit a nakanta dagiti salmo iti gagangay a melodia a nakompaniaran iti instrumento.

Nangala ni Miriam, ti kabsat a babai da Aaron ken Moises, iti pandareta ket nagsalada kadagiti babbai, **Ex.** 15:20. Kumakanta dagiti Levita nga addaan iti piangpiang ken arpa ket sangagasut ken duapulo a saserdote ti nangpuyot kadagiti trumpetada, **2 Cro.** 5:12. Nagkanta da Jesus ken dagiti Sangapuloket-dua iti himno kalpasan ti Maudi a Pangrabii, **Mat.** 26:30. Isuro ken allukonyenyo dagiti dadduma iti salmo ken

himno ken naespirituan a kankanta, **Col.** 3:16. Nariknayo kadi a kantaen ti kanta ti manangsubbot nga ayat? **Alma** 5:26. Maragsakan ti kararua ti Dios ti kanta ti puso; wen, kararag ti kanta dagiti nalinteg, **DkK** 25:12. Idaydayawyo ti Apo babaen ti panangkanta iti musika, ken panagsala, **DkK** 136:28.

NAAMAN. *Kitaen met ti Elisha*

Iti Daan a Tulag, isu ti kapitan ti buyot ti ari ti Siria. Agkukutel met. Babaen ti pammati ti katulongan nga Israelita napan iti Israel tapno kitaenna ni propeta Eliseo. Naagasan ti kukutelna babaen ti panagpakumbabana ken ti namimpito a panagdigosna iti karayan Jordan kas insuro ni propeta Eliseo (2 Ari 5:1–19; Luc. 4:27).

NAAN-ANAY

Awan kurangna, sangabukel, ken naan-anay a dimmur-as; nalintegen a talaga. Mabalin met a kayat a sawen a naan-anay ti awanan basol wenno kinadakes. Ni la Cristo ti pudno a naan-anay. Mabalin dagiti napudno a pasurot ni Cristo ti agbalin a naan-anay babaen ti parabur ken pannubbotna.

Agbalin koma a naan-anay ti kaadda ti Apo iti pusoyo, **1 Ari** 8:61. Agbalinkayo koma ngarud a naan-anay, a kas iti Amayo a Nailangitan, **Mat.** 5:48 (3 Ne. 12:48). Asino man a di mangpasakit, isu ti naan-anay a tao, **San.** 3:2. Ti pammati saan a ti kaadda iti naan-anay a pannakaammo kadagiti banag, **Alma** 32:21, 26. Naaramid ti Pannubbot tapno agbalin ti Dios a naan-anay, **Alma** 42:15. Ni Moroni ti tao nga addaan iti naan-anay a pannakaawat, **Alma** 48:11–13, 17–18. Naited ti Espiritu ni Cristo iti tunggal tao a mangeddeng ken mangammo iti naan-anay a pannakaammo no ti Dios wenno ti sairo ti pagpaayan ti maysa a banag, **Moro.** 7:15–17. Umasidegkayo ken ni Cristo, ket agbalinkayo a naan-anay kenkuana, **Moro.** 10:32. Ituloyyo a siaanus agingga nga agbalinkayo a naan-anay, **DkK** 67:13. Dagitoy dagiti nalinteg a tao a nagbalin a naan-anay babaen ni Jesus, **DkK** 76:69. Ag-

paay dagiti pagtakeman iti simbaan a mamagbalin kadagiti Santo a naan-anay, **DkK** 124:143 (Ef. 4:11–13). Saan nga agbalin a naan-anay dagiti sibibiag no awan dagiti minatayda, **DkK** 128:15, 18. Nalinteg a tao ni Noe, ken naan-anay kadagiti kaputotanna, **Moises** 8:27.

NABIAG A DANUM. *Kitaen met ti Jesucristo*

Ti simbolo ni Apo Jesucristo ken dagiti pannursurona. No napateg ti danum iti biag ti tao, napateg ti Mangisalakan ken ti pannursurona (nabiag a danum) iti agnanayon a biag.

Sirarag-okayo nga agsakdo iti danum kadagiti bubon ti pannakaisalakan, **Isa.** 12:3. Impaidamda kaniak ti burayok ti nabiag a danum, **Jer.** 2:13. Asino man nga uminum iti danum nga itedko kenkuana saanto a pulos a mawaw, **Jn.** 4:6–15. Asino man a mawaw, umay koma kaniak, ket uminum, **Jn.** 7:37. Ti landok a pagkaptan a nangitunda iti ubbog ti nabiag a dandanum, **1 Ne.** 11:25. Makiranudka a siwawaya iti danum ti biag, **DkK** 10:66. Bubon ti nabiag a danum dagiti bilinko, **DkK** 63:23.

NABILEG KEN MAKARIMON A SIMBAAN. *Kitaen ti Sairo—Ti simbaan ti sairo*

NABUCODONOSOR. *Kitaen met ti Babel, Babilonia; Daniel*

Iti Daan a Tulag, ti ari iti Babilonia (604–561 s.c.) a nangpamek ken ni Juda (2 Ari 24:1–4) ken nangagaw iti Jerusalem (2 Ari 24:10–11). Nabilin ni propeta Lehi a pumanaw iti Jerusalem idi agarup 600 s.c. tapno saan a mabalud iti Babilonia (1 Ne. 1:4–13) idi impanaw ni Nabucodonosor ni Ari Sedekias ken dagiti tao (2 Ari 25:1, 8–16, 20–22). Inyulog ni Daniel ti tagtagainep ni Nabucodonosor (Dan. 2; 4).

NADALUS KEN NARUGIT. *Kitaen met ti Natarnaw, Kinatarnaw; Paglintegan ni Moises; Rugit, Kinarugit*

Iti Daan a Tulag, impalgak ti Apo ken ni Moises ken dagiti nagkauna nga Is-

raelita nga adda dagiti taraon a maibilang a nadalus wenno, iti sabali a pan-nao, mainugot nga ipauneg. Dakkel a banag ti panangilasin dagiti Israelita ti nadalus ken narugit a taraon para iti pammati ken kasasaadda iti gimong. Adda dagiti ayup, billit, ken ikan a maibilang a nadalus ket mabalin nga ipauneg, idinto a maibilang a narugit dagiti dadduma ket maiparitda (Lev. 11; Deut. 14:3–20). Adda met dagiti natay a tao a maibilang a narugit.

Iti naespirituan a kaipapanan, ti panagbalin a nadalus isu ti pannakawaya-wayaya iti basol ken makapabasol a tarigagay. Iti daytoy a kaipapanan maaramat daytoy a balikas a mangiladawan iti tao a nadayaw ken addaan natarnaw a puso (Sal. 24:4). Kanayon nga adda naisangayan a pangiwardas nga agbalin a nadalus dagiti tao a tinulagan ti Dios (3 Ne. 20:41; DkK 38:42; 133:5).

Umulinto iti turod ti Apo ti addaan iti nadalus nga ima ken natarnaw a puso, **Sal.** 24:3–5. Di awagan ti asino man a tao a gagangay wenno narugit, **Ara.** 10:11–28. Makasarangkayo kadi ngatan iti Dios iti dayta nga aldaw nga addaan iti natarnaw a puso ken nadalus nga im-ima? **Alma** 5:19. Parigaten ti Apo ti Zion agingga a madalusan, **DkK** 90:36. Agbalin koma a nadalus dagiti agiggem iti pagikkan ti Apo, **DkK** 133:4–5, 14 (Isa. 52:11).

NADANGKES, KINADANGKES.

Kitaen met ti Basol; Killo, Kinakillo; Kinasipnget, Naespirituan a; Rugit, Kinarugit; Saan a Nadosan

Dakes, basol; kinasukir kadagiti bilin ti Dios.

Kasano a maaramidko daytoy naindakan a kinadakes, ket agbasolak iti Dios? **Gen.** 39:7–9. Adayo ti Apo kadagiti nadangkes, ngem ipangagna ti kararag dagiti nalinteg, **Prov.** 15:29. No agturay dagiti nadangkes agladingit dagiti tao, **Prov.** 29:2 (DkK 98:9). Yadayoyo kadakayo dayta nadangkes a tao, **1 Cor.** 5:13. Paksientayto ti kinadangkes ti espiritu iti nangato a luglugar, **Ef.** 6:12.

Liklikanyo dagiti nadangkes, ket sa- anyo a sagiden dagiti narugit nga ali- kamenda, **Alma** 5:56–57 (DkK 38:42). Daytoy ti panungpalan dagiti nadang- kes, **Alma** 34:35 (Alma 40:13–14). Saan a mabalin a pagragsakan ti kinadang- kes iti uray kaano man, **Alma** 41:10. Babaen dagiti nadangkes madusa dagiti nadangkes, **Morm.** 4:5 (DkK 63:33). Iti dayta nga oras ti yaay ti sapasap a panagsina dagiti nalinteg ken dagiti nadangkes, **DkK** 63:54. Kastoy ti ida- dateng ti kanibusanan dagiti nadang- kes, **JS—M** 1:55.

NADIOSAN. *Kitaen ti Dios, Kinadios*

NAESPIRITUAN NGA

IPAPATAY. *Kitaen ti Ipatatay,*
Naespirituan nga

NAGAN TI SIMBAAN. *Kitaen ti*
Simbaan, Nagan ti; Simbaan ni
Jesus Cristo dagiti Santo iti
Ud-udina nga Aldaw, Ti

NAGANNAK. *Kitaen met ti Ama,*
Matay; Ina

Amma ken inna. Mabalin a tungpalen dagiti maikari nga agassawa nga um- no ti panaglantiada iti templo ti Dios ti pagrebbenganda kas nagannak iti unos ti kinaagnanayon.

Ubbing, agtugnogkayo kadagiti nagan- nak kadakayo, **Ef.** 6:1–3 (Col. 3:20). Da Adan ken Eva ti immuna a nagannak kadatayo, **1 Ne.** 5:11. Sungbatan dagiti dadakkelyo ti lunod, **2 Ne.** 4:6. Isuro- yo iti nagannak a masapul nga agba- bawi ken mabuniaganda, **Moro.** 8:10. Nabilin dagiti nagannak a mangisuro iti ebanghelio kadagiti annakda, **DkK** 68:25. Adda kalintegan dagiti ubbing nga abastuan ida dagiti nagannak kada- kuada, **DkK** 83:4. Saan a pagsungbaten dagiti annak ti basol dagiti nagannak kadakuada, **Moises** 6:54.

NAGARTEM, KINAGARTEM.

Kitaen met ti Gartem; Kinadalus ti
Dayaw; Kinamannakiabig;
Nailubongan; Panagdederrep;
Pannakikamalala

Kinaayat wenna tarigagay iti maikani-

was a pagragsakan ti bagi, nangnang- runa ti kinamannakiabig.

Imperreng dagiti mata ti asawa ti amo ni Jose kenkuana, **Gen.** 39:7. Siasino man a mangmatmat iti maysa a babai, tapno gartemanna, nakiabigen, **Mat.** 5:28 (3 Ne. 12:28). Liklikan ti gartem ti lasag, a kabusor ti kararua, **1 Ped.** 2:11. Ti gartem ti lasag ken ti gartem dagiti mata saan a kayat ti Ama, **1 Jn.** 2:16. Saanmo nga ikaso ti paggarteman da- gita matam, **Alma** 39:9. Gapu iti pan- nakasalungasing dagitoy nasantuan a paglintegan, nagbalin ti tao a nagartem, **DkK** 20:20. Asino man nga agaramid iti pannakiabig iti puspusoda, awanto kadakuada ti Espiritu, **DkK** 63:16. Isar- dengyo amin a nainlasagan a tarigagay- yo, **DkK** 88:121. Nagbalin dagiti tao a nailubongan, nainlasagan, ken nainsai- ruan, **Moises** 5:13 (Mosiah 16:3; Moi- ses 6:49).

NAGBALBALIW A PARSUA

Dagiti tao a nabaliwan tapno dida ma- padasan ti saem wenna ipapatay aging- ga iti panagungarda ket saanen a matay.

Nakipagna ni Enoc iti Dios; ket naga- wan ta innala ti Dios, **Gen.** 5:24 (Heb. 11:5; DkK 107:48–49). Awan ti maka- ammo iti tanem ni Moises agpapan ita, **Deut.** 34:5–6 (Alma 45:19). Intayab ti allawig ni Elias idiaay langit, **2 Ari** 2:11. No kayatko nga agbati agingga iti ya- ayko, ania dayta kenka? **Jn.** 21:22–23 (DkK 7:1–3). Saanyonto a pulos a ma- padasan ti matay, **3 Ne.** 28:7. Tapno sa- anda a ramanan ti patay adda panagba- liw a naaramid iti bagida, **3 Ne.** 28:38 (4 Ne. 1:14; Morm. 8:10–11). Agbiagto ni Juan a Maipatpateg agingga iti yaay ti Apo, **DkK** 7. Siak met ti nangappu- po iti Zion ni Enoc, **DkK** 38:4 (Moises 7:21, 31, 69). Adda naisagana a ciudad kada Enoc ken dagiti kabsatna aging- ga ti idadateng ti aldaw ti kinalinteg, **DkK** 45:12. Naipan ni propeta Elias iti langit a dina napadasan ti natay, **DkK** 110:13. Bimmaba ti Espiritu Santo ka- dagiti adu, ket nakamakamda a nai- pan iti Zion, **Moises** 7:27.

NAHUM

Ti propeta iti Daan a Tulag iti Galileo a nangisurat kadagiti padtona iti nagbaetan ti 642 ken 606 s.c.

Ti libro ni Nahum: Ibagi ti kapitulo 1 ti pannakauram ti daga iti Maikadua a Yaay ken ti kaasi ken bileg ti Apo. Ibagi ti kapitulo 2 ti pannakadadael ti Nineve, a mangiparipirip iti mapasamak kadagiti maudi nga aldaw. Ituloy nga ipadto ti kapitulo 3 ti nakaam-amak a pannakadadael ti Nineve.

NAIKARI A DAGA

Dagiti daga nga ikari ti Apo a kasawid dagiti natulnog a pasurotna, ken masansan pay a kadagiti an-annaboda. Adu ti naikari a daga. Masansan nga iti Libro ni Mormon, ti America ti masasao a naikari a daga.

Iti putotmo itedkonto daytoy a daga, **Gen.** 12:7 (Abr. 2:19). Itedko kenka ken kadagiti putotmo ti daga ti Canaan, **Gen.** 17:8 (Gen. 28:13). Intuding ni Moises dagiti beddeng ti daga para iti Israel iti Canaan, **Num.** 34:1–12 (Num. 27:12). Maiturongkanto iti naikari a daga, **1 Ne.** 2:20 (1 Ne. 5:5). Iturong ti Apo dagiti nalinteg iti napateg a dagdaga, **1 Ne.** 17:38. No tungpalen dagiti an-annabo ni Lehi dagiti bilin ti Dios, rumang-ayda iti naikari a daga, **2 Ne.** 1:5–9. Agsublinto dagiti Israelita iti naikari a dagada, **2 Ne.** 24:1–2 (Isa. 14:1–2). Ania man a pagilian a mangtagikua iti daytoy naikari a daga nasken nga agserbida iti Dios, wenna masagaddanto, **Ether** 2:9–12. Daytoy ti naikari a daga, ken ti lugar a para iti siudad ti Zion, **DkK** 57:2. Mabalin a rugian ti Juda ti agsubli iti daga ni Abraham, **DkK** 109:64. Mabangonto ti Baro a Jerusalem iti kontinente ti America, **PP** 1:10.

NAILANGITAN NGA AMA.

Kitaen ti Ama iti Langit; Dios, Kinadios; Langit

NAILUBONGAN. *Kitaen met ti*

Nagartem, Kinagartem;
Nailubongan a Tao; Pannakatnag da Adan ken Eva

Banag a saan a naespirituan; nalawag

a balikas a mabalin nga aramaten a kayatna a sawen a matay ken naindagaan (**DkK** 67:10), wenna nailubongan, nainlasagan, ken nagartem (**Mosiah** 16:10–12).

Patay ti nailubongan a pampanunot, **2 Ne.** 9:39. Allilawen ti sairo ti tao nga agturong iti nailubongan a talged, **2 Ne.** 28:21. Nakitada dagiti bagida iti nailubongan a kasasaad, **Mosiah** 4:2. Asino man a mangipetteng iti nailubongan a kasasaadna agtalinaed iti nakatnaganna, **Mosiah** 16:5. Nasken a maipasngay ti amin iti Dios, a mabaliwan manipud iti nailubongan ken managbasol a kasasaad, **Mosiah** 27:25. Nagbalin ti sangkatawan a nailubongan, nagartem, ken simmairo, **Alma** 42:10. Nasken a matnag dagiti mangsurot iti panniktat pagayatanda ken dagiti nailubongan a tarigagayda, **DkK** 3:4. Saan a makita ti tao ti Dios no addaan iti nailubongan a panunot, **DkK** 67:10–12. Nangrugi dagiti tao a nagbalin a nailubongan, nainlasagan, ken nainsairuan, **Moises** 5:13; 6:49.

NAILUBONGAN A TAO. *Kitaen met*

ti Maipasngay Manen, Naipasngay iti Dios; Nailubongan;
Pannakatnag da Adan ken Eva

Ti tao a kaykatatna ti matignay iti rikna, tarigagay, panagraman, ken gartem iti lasag ngem iti parikna ti Espiritu Santo. Nalaka a maal-allukoy ti kasta a tao kadagiti banag a makita ngem saan kadagiti banag a naespirituan. Amin a tao, naindagaan, wenna matay, gapu iti pannakatnag da Adan ken Eva. Nasken a maipasngay manen ti tunggal tao babaen ti pannubbot ni Jesucristo tapno makaruk-at iti kinagagangayna a tao.

Saan a maawat ti nailubongan a tao dagiti banag ti Espiritu, **1 Cor.** 2:14. Kabusor ti Dios ti kadawyan a tao ket nasken a maikkat, **Mosiah** 3:19. Asino man a mangipetteng iti nailubongan a kasasaadna agtalinaed iti nakatnaganna, **Mosiah** 16:5 (**Alma** 42:7–24; **DkK** 20:20). Ania ti nainlubongan a tao nga adda a makaammo kadagitoy a banag?

Alma 26:19–22. Ti nakaisigudan ken nailubongan a tao awananda iti Dios iti lubong, **Alma** 41:11. Gapu iti panaglabsingna, natay iti naespirituan ti tao, **DkK** 29:41. Awan ti makaibtur a nainlubongan a tao iti sango ti Dios, **DkK** 67:12. Ket nagbalin ti tao a nailubongan, nainlasagan, ken nainsairuan, **Moises** 5:13 (**Moises** 6:49).

NAIMBAG NGA AGPASPASTOR.

Kitaen met ti Jesucristo

Ni Jesucristo ti Naimbag nga Agpaspastor. No yasping, dagiti pasurotna ti kasla karnero nga aywanan ni Jesus.

Ti Apo ti pastorko, **Sal.** 23:1. Pagarabenanto dagiti arbanna a kas maysa nga agpaspastor, **Isa.** 40:11. Sapulekto met ti karnerok, **Eze.** 34:12. Siak ti naimbag nga agpaspastor, **Jn.** 10:14–15. Ni Jesus dayta naindaklan a pastor ti karnero, **Heb.** 13:20. Minarkaanna dagiti karnerona ket am-ammoda, **1 Ne.** 22:25. Awagannakayo ti naimbag a pastor iti nagganna, a Cristo, **Alma** 5:38, 60. Addanto maysa nga ikub, ken maysa a pastor, **3 Ne.** 15:21 (**Jn.** 10:16).

NAINSIRIBAN A BALIKAS

Ti paglintegan ti salun-at nga impalgak ti Apo para iti pagimbagan ti bagi ken espiritu dagiti Santo (**DkK** 89). Nakairuamantayon nga awagan iti Nainsiriban a Balikas. Kanayon nga isuro ti Apo kadagiti pasurotna ti pagbatayan ti salun-at. Impalgak ti Apo ken ni Joseph Smith no ania dagiti taraon nga ipauneg ken dagiti saan a rumbeng, a pakairamanan ti kari a parabur a nailubongan ken naespirituan babaen ti panangsurot iti Nainsiriban a Balikas.

Dikayo uminum iti arak wenno naingel nga inumen, **Lev.** 10:9. Ti arak managrababak, ti naingel nga inumen managringringgor, **Prov.** 20:1. Ti naingel nga inumen napaitto kadagiti manginum, **Isa.** 24:9. Saan a mansaan ni Daniel ti bagina iti karne ken arak ti ari, **Dan.** 1:8. Asino man a mangrugit iti templo ti Dios, dadaelento ti Dios, **1 Cor.** 3:16–17. Saan a makapagtawid iti pagarian ti Dios dagiti mammartek, **1 Cor.** 6:10

(**Gal.** 5:21). Asino man a mangipawil tapno saan nga agsida dayta a tao, saan nga inordenan ti Dios, **DkK** 49:18–21. Amin a banag nga adda iti daga tapno aramaten nga addaan pangngeddeng, saan a tapno agsurok, **DkK** 59:20. Binagbagaan ti Apo dagiti Santo a saan nga agaramat iti arak, naingel nga inumen, tabako, ken napupudot a mainum, **DkK** 89:1–9. Naisangrat nga aramaten ti tao ken ayup dagiti ruruot, bungbunga, karne, ken bukbukel, **DkK** 89:10–17. Mangted iti parabur a naindagaan ken naespirituan ti panagtungpal iti Nainsiriban a Balikas, **DkK** 89:18–21.

NAKURAPAY. *Kitaen met ti Ayuno,*
Panagayuno; Daton; Limos,
Pananglimos; Napakumbaba,
Kinapakumbaba; Pagimbagan

Iti nasantuan a kasuratan, mabalin a kunaen a ti *nakurapay* (1) dagiti tao nga awan dagiti kasapulanda kas iti taraon, lupot, ken pagtaengan, wenno (2) dagiti tao a napakumbaba ken saan a napalangguad.

Nakurapay iti kasapulan: Dimonto petpetan ta imam iti napanglaw a kabsatmo, **Deut.** 15:7. Dagiti nadanges iti kinatangsitda idadanesda ti napanglaw, **Sal.** 10:2. Ti mangted iti napanglaw dinto makurangan, **Prov.** 28:27. Pastrekenyo ti nakurapay iti balayyo, **Isa.** 58:6–7. No naan-anaykayo mangtedkayo kadagiti nakurapay, **Mat.** 19:21 (**Mar.** 10:21; **Luc.** 18:22). Saan kadi a pinili ti Dios dagiti nakurapay iti daytoy a lubong? **San.** 2:5. Uyawenda ti marigrigat gapu ta baknangda, **2 Ne.** 9:30. Tapno agtultuloy ti pannakaugas dagiti basolyo, mangtedkayo iti sanikuayo kadagiti napanglaw, **Mosiah** 4:26. Imbingayanda dagiti nakurapay iti sanikuada, **Alma** 1:27. No tallikudanyo dagiti makasapul, awan ti kaes-eskan ti kararagyo, **Alma** 34:28. Agpapada iti amin a banag dagiti Nephite: awan ti nabaknang ken napanglaw, **4 Ne.** 1:3. Laglagipenyo dagiti nakurapay, **DkK** 42:30 (**DkK** 52:40). Ay-aypay dagiti nakurapay a saan a nasneban ti puspusona, **DkK** 56:17–18. Tumabunonto dagiti nakurapay iti kallaysa ti

Kordero, **DkK** 58:6–11. Nasken a sapulen ti obispo dagiti nakurapay, **DkK** 84:112. Iwanwan ti paglintegan ti ebanghelio ti pannakataripato dagiti nakurapay, **DkK** 104:17–18. Awan ti nakurapay kadakuada, **Moises** 7:18.

Nakurapay iti espiritu: Nagasgasat dagiti nangipakumbaba iti bagbagida a saan a napilit gapu iti kinapanglawda, **Alma** 32:4–6, 12–16. Nagasat dagiti napanglaw ti espiritu a kumamang kaniak, **3 Ne.** 12:3 (Mat. 5:3). Maikasaba ti ebanghelio kadagiti nakurapay ken naemma, **DkK** 35:15.

NALABAGA A BAYBAY. *Kitaen met ti Moises*

Ti danum a nagbaetan ti Egipto ken Arabia. Buklen ti dua nga akin-amianan a gulpo ti kadaratan ti Sinai Peninsula.

Namilagruan ti panangbingay ti Apo iti Nalabaga a Baybay tapno makabalasiw dagiti Israelita nga idauluan ni Moises iti namaga a daga (Ex. 14:13–31; Heb. 11:29). Mapaneknekan iti paltiing iti ud-udina nga aldaw ti panangbingay ni Moises iti baybay (1 Ne. 4:2; Hel. 8:11; **DkK** 8:3; Moises 1:25).

NALIMED A KINNUNSABO.

Kitaen met ti Bunggoy ti Tulisan ni Gadianton; Cain

Ti timpuyog dagiti tao a pinagkaykaysa ti sapata a mangipatungpal iti dakes a panggep ti grupo.

Kiburen ti ama ti kinaulbod ti annak ti tao iti nalimed a kinnunsabo, **2 Ne.** 9:9. Nasken a dadaelek dagiti nalimed nga aramid ti kinasipnget, **2 Ne.** 10:15. Kasta ti panangukom ti Dios kadagiti nagtrabaho iti nalimed a kinnunsabo, **Alma** 37:30. Pinaneknekan ni Gadianton ti dandani intero a pannakadadael amin dagiti tao ni Nephi, **Hel.** 2:4–13. Impasagepsep ni Satanas iti puso dagiti tao a mangbukelda iti nalimed a sapata ken katulagan, **Hel.** 6:21–31. Saan nga agaramid ti Apo iti nalimed a kinnunsabo, **Ether** 8:19. Madadaelto dagiti pagilian a mangitandudo iti nalimed a kinnunsabo, **Ether** 8:22–23. Sinupringda amin da-

giti balikas dagiti propeta, gapu iti nalimed a gimongda, **Ether** 11:22. Manipud kadagiti aldaw ni Cain, addan nalimed a kinnunsabo, **Moises** 5:51.

NALINTEG, KINALINTEG. *Kitaen met ti Bilin ti Dios; Killo, Kinakillo; Kinadalus; Magna, Magna iti Dios; Maikari, Pannakaikari*

Kinasayaat, nasantuan, nasagudayan, naimbag; agtignay a natulnog iti bilin ti Dios; mangliklik iti basol.

Bendisionanto ti Apo ti nalinteg, **Sal.** 5:12. Maiturong dagiti mata ti Apo kadagiti nalinteg, **Sal.** 34:15, 17 (1 Ped. 3:12). No adda kadagiti nalinteg ti agturay, agrag-o dagiti tao, **Prov.** 29:2 (**DkK** 98:9–10). Nagasat dagiti mabisin ken mawaw iti kinalinteg, **Mat.** 5:6 (3 Ne. 12:6). Birokenyo nga umuna ti pagarian ti Dios ken ti kinalintegna, **Mat.** 6:33. Mapanto dagiti nalinteg iti biag nga agnanayon, **Mat.** 25:46. Ad-adu ti magun-od ti napasnek a kararag ti nalinteg a tao, **San.** 5:16. Paraburan ti Dios ti nalinteg, **1 Ne.** 17:35. Taginayonnanto dagiti nalinteg; awan ti rumbeng a pagdanaganda, **1 Ne.** 22:17, 22. Awan bileg ni Satanas gapu iti kinalinteg dagiti tao ti Apo, **1 Ne.** 22:26. No awan ti kinalinteg awan ti kinaragsak, **2 Ne.** 2:13. Tawidento dagiti nalinteg ti pagarian ti Dios, **2 Ne.** 9:18. Saan a kabuteng dagiti nalinteg dagiti balikas ti kinapudno, **2 Ne.** 9:40. Nasken a mabaliwan amin a tao iti kasasaad a kinalinteg, **Mosiah** 27:25–26. Maisuratto ti nagan dagiti nalinteg iti libro ti biag, **Alma** 5:58. Sinapulyo ti ragsak babaen ti panagaramidyo iti dakes, a maisupadi iti wadan ti kinalinteg, **Hel.** 13:38. Kararag kaniak ti kanta dagiti nalinteg, **DkK** 25:12. Agtakderkayo, nga adda iti kalasag ti kinalinteg, **DkK** 27:16 (Ef. 6:14). Ti ipapatay dagiti nalinteg nasam-itto kadakuada, **DkK** 42:46. Maummongto dagiti nalinteg manipud kadagiti amin a pagilian, **DkK** 45:71. Nasken nga agipatungpal dagiti tao iti adu a kinalinteg iti bukodda a pagayaatan, **DkK** 58:27. Asino man a mangaramid kadagiti aramid ti kinalinteg uma-

watto iti kappia iti daytoy a lubong ken agnanayon a biag iti masungad a lubong, **DkK** 59:23. Iti maikadua a yaay, addanto sapa sap a pannakaisina dagiti nalinteg ken dagiti nadangkes, **DkK** 63:54. Matengngel dagiti bileg ti langit babaen laeng dagiti pagbatayan ti kinalinteg, **DkK** 121:36. Adda kappia kadagiti nalinteg, **DkK** 138:22. Agtaeng ti kinalinteg kadagiti tao ti Zion, **Moises** 7:18. Pasurot ti kinalinteg ni Abraham, **Abr.** 1:2.

NAMARSUA. *Kitaen ti Agparsua,*
Panagparsua; Jesucristo

NAMNAMA. *Kitaen met ti Pammati*

Ti panagtalek iti namnamaen ken tagtagiuray a naikari a parabur ti kinalinteg. Masansan a masasao iti nasantuan a kasuratan ti namnama a kas gargarupen iti agnanayon a biag babaen ti pammati ken ni Jesucristo.

Nagasat ti tao nga agkammatalek iti Apo, **Jer** 17:7. Tinto Apo ti namnama dagiti taona, **Jl.** 3:16. Mangnamnamatayo babaen ti anus ken ti nasantuan a kasuratan, **Rom.** 15:4. Pinarsuanatayo ti Dios iti nabiaq a namnama iti panagungan ni Cristo, **1 Ped.** 1:3. Mapatar-naw ti tunggal tao nga addaan iti kastoy a namnama ti bagina, **1 Jn.** 3:2–3. Agtultuloykayo a sitatalingenngan nga addaan iti naan-anay a kinalawag ti namnama, **2 Ne.** 31:20. Kitaenyo nga adda pammatiyo, namnama, ken panangngaasi, **Alma** 7:24 (1 Cor. 13:13; **Moro.** 10:20). Tarigagayak a dumnggekayo kadagiti balikasko, addaan iti namnama nga umawatkayo iti agnanayon a biag, **Alma** 13:27–29. No adda pammatim, mangnamnamaka iti banag a saan a makita, ngem pudno, **Alma** 32:21 (Heb. 11:1). Yeg ti pammati ti namnama a lumansad iti kaunggan, **Ether** 12:4 (Heb. 6:17–19). Nasken a mangnamnama ti tao wenno di makaawat iti tawidna, **Ether** 12:32. Nagsao ni Mormon maipanggep iti pammati, namnama, ken panangngaasi, **Moro.** 7:1. Addanto namnamayo gapu iti panangsubbot ni Jesucristo nga agungan iti biag nga ag-

nanayon, **Moro.** 7:40–43. Penkennakayo ti Espiritu Santo iti namnama, **Moro.** 8:26 (Rom. 15:13). Pimmanawda iti matay a panagbiag, a natibker ti namnama-da iti nagloriaan a panagungan, **DkK** 138:14.

NANGATO A KINASASERDOTE.

Kitaen ti Kinaseserdote a
Melchizedek

NANGATO A KONSEHO

Ti konseho dagiti sangapulo-ket-dua a nangato a saserdote.

Kadagiti immuna nga aldaw ti naisubli a Simbaan, itudo ti awag a *nangato a konseho* ti dua nga aggidiat a pangituray a bagi: (1) Ti Korum dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol ti Simbaan (**DkK** 107:33, 38); ken (2) ti nangato a konseho nga agserbi iti tunggal maysa kadagiti istaka (**DkK** 102; 107:36).

NANGATO A SASERDOTE. *Kitaen met ti Kinaseserdote nga Aaron;*
Kinaseserdote a Melchizedek

Ti saad iti kinaseserdote. Dua ti ibaga ti nasantuan a kasuratan maipapan iti “nangato a saserdote”: (1) ti saad iti Kinaseserdote a Melchizedek; ken (2) iti babaen ti paglintegan ni Moises, ti mangimaton a pangulo iti Kinaseserdote nga Aaron.

Maaramat ti umuna a kaipapanan ken ni Jesucristo a kas naindaklan a Nangato a Saserdote. Nangato a saserdote met ni Adan ken amin dagiti patriarka. Ita, tallo a mangimaton a nangato a saserdote ti mangbukel iti Panguluen ti Simbaan ken mangiturong kadagiti amin nga addaan iti kinaseserdote ken kamkameng ti Simbaan. Maordenan a nangato a saserdote dagiti mainayon a maikari a lallaki kas mainugot iti intero a Simbaan iti agdama. Mabalina a maawagan, mapatalgedan, ken maordenan a kas obispo dagiti nangato a saserdote (**DkK** 68:19; 107:69–71).

Iti maikadua a kaipapanan, iti babaen ti paglintegan ni Moises, naawagan iti nangato a saserdote ti mangimaton a pangulo ti Kinaseserdote nga Aaron. Pagtitinnawidan ti saad ket mang-

rugi iti inauna iti kaamaan ni Aaron, a ni Aaron met laeng ti umuna a nangato a saserdote iti alagaden ni Aaron (Ex. 28; 29; Lev. 8; DkK 84:18).

Ni Melquisedec ti saserdote ti Dios a kangatuan unay, **Gen.** 14:18 (Alma 13:14). Naawagan dagiti nangato a saserdote ken naisaganada manipud idi pamuon ti lubong, **Alma** 13:1–10. Dagiti nangato a saserdote ti mangannong kadagiti naspirituan a banag, **DkK** 107:10, 12, 17.

NANGATO NGA AGREBBENG.

Kitaen ti Apostol; Mangiturturong nga Obispo; Pitopulo; Umuna a Panguluen

NAOMI. *Kitaen met ti Ruth*

Iti Daan a Tulag, ti nalinteg a babai ken asawa ni Elimelec (Rt. 1–4). Impan da Elimelec ken Naomi ti kaamaanda iti Moab tapno maliklikanda ti bisin. Kalpasan ti ipapatay ni Elimelec ken dagiti dua a babbarona, nagsubli ni Naomi idiai Betlehem a kaduana ni Ruth a manugangna.

NAPAKUMBABA,

KINAPAKUMBABA. *Kitaen met ti Anus; Kinapalangguad; Nakurapay; Napakumbaba, Kinapakumbaba; Napakumbaba a Puso; Pagkapsutan*

Agbalin a nalaka nga isuro, wenno ti kasasaad a nalaka nga isuro. Iraman ti kinapakumbaba ti panangbigbigtayoy iti panagpannurraytayoy iti Dios ken tarigagaytayoy nga agtungpal iti pagayattanna.

Managbuteng iti Dios, nalinteg, naemma, nalaka nga isuro, ken naanus bayat ti panagrigrigatna. Natudyo ti napakumbaba a mangsuot iti pannursuro ti ebanghelio.

Kinapakumbaba ni Moises, **Num.** 12:3. Uppat-a-pulo a tawen nga inturongnaka ti Dios iti let-ang tapno masuotnaka, **Deut.** 8:2. Impakumbabak ti kararuak babaento ti panagayuno, **Sal.** 35:13. Tawidento dagiti naemma ti daga, **Sal.** 37:11 (Mat. 5:5; 3 Ne. 12:5; DkK 88:17). Nasaysayaat ti nakurapay ken masirib

nga ubing ngem ti lakay ken maag nga ari, **Ecl.** 4:13. Agtaeng ti Apo kenkuana a napakumbaba, **Isa.** 57:15. Sapulenyoy ti Apo, dakayo amin a napakumbaba; sapulenyoy ti kinalinteg, sapulenyoy ti kinapakumbaba, **Sof.** 2:3 (1 Tim. 6:11). Agsursurokayo kaniak ta naemma ken napakumbabaak, **Mat.** 11:29. Asino man a mangipakumbaba iti bagina kas iti daytoy bassit nga ubing, isunto ti kadakkelan iti pagarian ti langit, **Mat.** 18:4. Maitan-okto ti mangipakumbaba iti bagina, **Mat.** 23:12 (Luc. 14:11; 18:14). Ti kinapakumbaba ti bunga ti Espiritu, **Gal.** 5:22–23. Impakumbaba ni Jesus ti bagina ket nagtungpal iti patay, **Fil.** 2:8 (Luc. 22:42; 23:46). Nasken a naamo ti katulongan ti Apo, nalaing a mangisuro, managparbeng, a mamatigmaan a sieemma kadagiti sumupring, **2 Tim.** 2:24–25. Adda dakkal a gunggona ti napakumbaba ken naulimek nga espiritu iti imatang ti Dios, **1 Ped.** 3:4. Saan a kayat ti Dios ti napalangguad, ket pinaraburanna ti napakumbaba, **1 Ped.** 5:5–6 (2 Ne. 9:42). Liklikam ti kadawyan a tao ket agbalinka a napakumbaba, **Mosiah** 3:19 (Alma 13:27–28). Agpakumbabakayo iti awan umaspang a kinapakumbaba, **Mosiah** 4:11 (2 Ne. 9:42; 3 Ne. 12:2). Naan-anay kadi ti kinapakumbabayoy? **Alma** 5:27–28. Binilin ti Dios ni Helaman a mangisuro kadagiti tao nga agbalin a napakumbaba, **Alma** 37:33. Ad-adu a napakumbaba a paset dagiti tao ti pimmigsa gapu iti kinapakumbabada, **Hel.** 3:33–35. Umdas ti kaasi ti Apo para kadagiti napakumbaba, **Ether** 12:26. Inikkak dagiti tao iti pagkapsutan tapno ammoda ti agpakumbaba, **Ether** 12:27. Adda pammatiyo ken ni Cristo gapu iti kinapakumbabayoy, **Moro.** 7:39. Awan ti kasta a maawat iti sango ti Dios, malaksid dagiti naemma ken napakumbaba ti pusiona, **Moro.** 7:44. Yeg ti pannakaugas dagiti basol ti kinapakumbaba, ket gapu iti kinapakumbaba umasideg ti Espiritu Santo, **Moro.** 8:26. Magnakayo iti kinapakumbaba ti Espirituk, **DkK** 19:23. Iturongmo ti balaymo babaento kinapakumbaba, **DkK** 20:37. Iwardas-

yo ti balayyo a sieemma, **DkK** 31:9. Agpakumbabakayo iti sangok ket makitadakto ken ammoyo a siak, **DkK** 67:10. Agpakumbabaka ket itdento kenka ti Apo ti sungbat dagiti kararagmo, **DkK** 112:10. Mabalin a mapagtalinaed ti bileg ken pangaring ti kinasaserdote babaen ti kinaalumamay ken kinapakumbaba, **DkK** 121:41. Adalen koma ti kuneng ti pagsiriban babaen ti panagpakumbabana, **DkK** 136:32. Naibaon ti Espiritu a mangliwliwa iti napakumbaba, **DkK** 136:33.

NAPAKUMBABA A PUSO. *Kitaen met ti* Agbabawi, Panagbabawi; Napakumbaba, Kinapakumbaba; Puso; Sakripisio

Ti maaddaan iti napakumbaba a puso kaipapananna ti napakumbaba, sibababawi, agbababawi, ken naemma—kayatna a sawen, natallugod iti pagayatan ti Dios.

Agnaedak kenkuana nga addaan iti sibababawi ken napakumbaba nga espiritu, **Isa.** 57:15. Indaton ni Cristo ti bagina kadagiti amin nga addaan iti nasneban a puso ken napnuan babawi nga espiritu, **2 Ne.** 2:7. Idaton a daton iti Apo ti nasneban a puso ken napnuan babawi nga espiritu, **3 Ne.** 9:20 (**DkK** 59:8). Dagiti la addaan iti nasneban a puso ken napnuan babawi nga espiritu ti maawat a mabuniagan, **Moro.** 6:2. Nailansa ni Jesus iti krus para iti pannakaugas dagiti basol iti napnuan babawi a puso, **DkK** 21:9. Maawat dagiti sibababawi ti espiritu, **DkK** 52:15. Naikari ti Nasantuan nga Espiritu kadagiti sibababawi, **DkK** 55:3. Naibaon ti espirituk a mangliwliwa kadagiti napakumbaba ken napnuan babawi, **DkK** 136:33.

NAPILI. *Kitaen met ti* Akem, Tinudingan ti Dios, Pagakeman

Dagiti pinili ti Dios para kadagiti naisangayan a pagrebbengan.

Nagaramidak iti tulag iti pinilik, **Sal.** 89:3. Adu ti maawagan, ngem bassit ti mapili, **Mat.** 22:14 (**Mat.** 20:16; **DkK** 95:5; 121:34, 40). Napili a kaputotan dagiti Santo, ti madaydayaw a kinasaserdote, **1 Ped.** 2:9. Pinili ti Dios ti Israel, **Moises** 1:26. Ni Cristo ti Patpatgen ken Pili ti Dios manipud idi punganay, **Moises** 4:2.

Ti napili isu dagiti mangayat iti Dios a naimpusan ken agbiag iti panagbiag a makaay-ayo kenkuana. Dagiti agbiag iti panagbiag a kasla disipulo ti piliento ti Apo a maysa kadagiti napili nga annakna.

No mabalin la koma, allilawendanto dagiti napili, **Mat.** 24:24. Nagrag-o ni Juan gapu ta napudno ken natallugod dagiti annak ti napili a babai, **2 Jn.** 1. Pinakawannan dagiti basolmo, ket si-ka ti napili a babai, **DkK** 25:3. Dumngeng dagiti pilik iti timekko ken saanda a patangenen ti puspusoda, **DkK** 29:7. Ummongekto dagiti pilik manipud iti uppat a sulit ti daga, **DkK** 33:6. Maitedto dagiti nasantuan a kasuratan para iti pannakaisalakan dagiti pilik, **DkK** 35:20–21. Agbalinto a pili ti Dios dagiti mangaramat iti takem ti kinasaserdote, **DkK** 84:33–34. Para iti pagimbagan dagiti napili, mayab-ababanto dagiti aldaw ti panagrigat, **JS–M** 1:20.

NAPILI IDIN. *Kitaen ti* Pannakatuding

NAPUDNO, KINAPUDNO. *Kitaen met ti* Kinadalus

Agbalin a kinapasnek, napudno, ken awanan panaginkukuna.

Makaay-ayo iti Apo dagiti makilangen a sipupudno, **Prov.** 12:22. Bayadam ti inkarim, **Ecl.** 5:4–5. Inwaksimi dagiti nalimed nga aramid ti inuulbod, **2 Cor.** 4:1–2. Napudnokayo koma iti panagsasaoyo, **1 Ped.** 2:12. Ay-ay pay dagiti ulbod, gapu ta maitappuakto iti impierno, **2 Ne.** 9:34. Agsasao ti Espiritu iti pudno ket saan nga agulbod, **Jacob** 4:13. Siasino man ti bimmulod iti kaarubana, masapul nga isublina ti banag a binulodna, **Mosiah** 4:28 (**DkK** 136:25).

Kitaem a makikaduaka a nalinteg, mangeddengka a nalinteg, ken agaramidka iti naimbag, **Alma** 41:14. Bay-ano a napudno ti tunggal tao iti pannakilangenna, **DkK** 51:9. Awatek dagiti amin a ma-

kaammo a napudno ti panagpuspusoda, **DkK** 97:8. Nasken nga agtakem iti gobierno dagiti napudno, masirib, ken nasayaat a tattao, **DkK** 98:4–10. Agreg-taka koma a sapulen ti napukaw a kukua ti padam a tao, **DkK** 136:26. Mamatikami iti kinapudno, **PP** 1:13.

NAPUKAW A LIBLIBRO TI NASANTUAN A KASURATAN.
Kitaen ti Nasantuan a Kasuratan—
Napukaw a Nasantuan a Kasuratan

NAPUKAW A TRIBU. *Kitaen ti*
Israel—Dagiti sangapulo a napukaw a tribu ti Israel

NARUGIT. *Kitaen ti* Nadalus ken Narugit

NASANTUAN. *Kitaen met ti*
Kinasanto; Natarnaw,
Kinatarnaw; Pannakapasanto

Sagrado, addaan iti nadiosan a kababalin, wenno naespirituan ken natarnaw a kinadalus. Kasupadi ti nasantuan ti gagangay wenno narugit.

Dakayonto kaniak ti maysa a pagarian a saserdote, ken nasantuan a pagilian, **Ex.** 19:5–6 (1 **Ped** 2:9). Binilin ti Apo ti Israel: Agbalinkayo a nasantuan, ta nasantuanak, **Lev.** 11:44–45. Agtakderto iti nasantuan a lugarna dagiti nadalus ti imana ken natarnaw ti pusona, **Sal.** 24:3–4. Isuroyo kadagiti taok ti pagdumaan ti nasantuan ken ti narugit, **Eze.** 44:23. Tinudingannatayo ti Dios iti nasantuan a pagrebbengan, **2 Tim.** 1:8–9. Manipud iti kinaubingmo, naammuam ti nasantuan a kasuratan, **2 Tim.** 3:15. Nagsao dagiti nasantuan a tao ti Dios a kas tignay ti Espiritu Santo, **2 Ped.** 1:21. Nasken a maukom amin a tao babaen iti kinapudno ken kinasanto nga adda iti Dios, **2 Ne.** 2:10. Agbalin a santo ti kadawyan a tao babaen ti panubbot ni Cristo, **Mosiah** 3:19. Magnakayo a maikanatad iti nasantuan nga urnos ti Dios, **Alma** 7:22 (**Alma** 13:11–12). Tallo a disipulo ti napasanto iti lasag ken nagbalin a nasantuan, **3 Ne.** 28:1–9, 36–39. Diyo tagibassiten dagiti

sagrado a banag, **DkK** 6:12. Saanmo a maisurat dayta a nasagraduan malaksid no maited kenka manipud kaniak, **DkK** 9:9. Ikumityo ti bagbagiyo nga agtignay a nasantuan, **DkK** 43:9. Agtakderto dagiti disipulok kadagiti nasantuan a lugar, **DkK** 45:32. Sagrado dagiti aggapu iti ngato, **DkK** 63:64. Nasantuan dagiti babassit nga ubbing, **DkK** 74:7. Idaton dayta a disso ket agbalinto a nasantuan, **DkK** 124:44. Um-mongento ti Apo dagiti pilina iti nasantuan a ciudad, **Moises** 7:62.

NASANTUAN A KASURATAN.

Kitaen met ti Balikas ti Dios; Biblia;
Libro ni Mormon; Pagbasaran;
Panagsasaruno dagiti Pasamak;
Perlas a Kapatgan

Dagiti balikas, naisurat man wenno naisao, dagiti nasantuan a tao ti Dios no tignayen ida ti Espiritu Santo. Buklen ti Biblia, Libro ni Mormon, Doktrina ken Katulagan, ken Perlas a Kapatgan dagiti opisial a libro a pagrukodan ti nasantuan a kasuratan ti Simbaan. Ibi-lang ni Jesus ken dagiti mannurat ti Baro a Tulag dagiti libro iti Daan a Tulag a nasantuan a kasuratan (**Mat.** 22:29; **Jn.** 5:39; **2 Tim.** 3:15; **2 Ped.** 1:20–21).

Saan kadi a bimmara ti pusota idi ilaw-lawagna kadata ti nasantuan a kasuratan kadatayo, **Luc.** 24:32. Amirisenyo dagiti nasantuan a kasuratan agsipud ta pagarupenyo nga adda kadakuada ti agnanayon a biagyo: ken isuda ti mangpaneknek kaniak, **Jn.** 5:39. Dagiti balikas ni Cristo ti mangibaga iti amin a banag a rumbeng nga aramidienyo, **2 Ne.** 32:3. Kas iti kaadu ti naiturong a mamati iti nasantuan a kasuratan ti natibker ken napigsa ti pammatina, **Hel.** 15:7–8. Agbiddut dagiti tao iti panangballikugda kadagiti nasantuan a kasuratan ket saanda a maawatan dagitoy, **DkK** 10:63. Saan a balikas dagitoy dagiti tao wenno ti tao ngem siak, **DkK** 18:34–36. Ti yaay ti Libro ni Mormon ti mangpaneknek iti lubong a pudno dagiti nasantuan a kasuratan, **DkK** 20:2, 8–12. Ipaayyo ti panawenyo a mangadal kadagiti nasantuan a kasuratan,

DkK 26:1. Naited dagiti nasantuan a kasuratan a mangiwanwan kadagiti Santo, **DkK** 33:16. Naited dagiti nasantuan a kasuratan para iti pannakaisalakan dagiti pili, **DkK** 35:20. Isuroyo dagiti pagbatayan ti ebangheliok, nga adda iti Biblia ken iti Libro ni Mormon, **DkK** 42:12. Naited kadagiti nasantuan a kasuratak dagiti paglintegak maipanggep kadagitoy a banag, **DkK** 42:28. Ania man a sawen babaen ti aring ti Espiritu Santo agbalin a nasantuan a kasuratan, **DkK** 68:4.

Napukaw a nasantuan a kasuratan: Adu dagiti sagrado a sinurat a naagapad kadagiti nasantuan a kasuratan nga awan kadatayo ita, maibilang dagitoy a libro ken mannurat: ti katulagan (Ex. 24:7), dagiti gubat ti Apo (Num. 21:14), Jasher (Jos. 10:13; 2 Sam. 1:18), dagiti aramid ni Solomon (1 Ari 11:41), ni Samuel a mammaltiing (1 Cro. 29:29), ni Nathan a propeta (2 Cro. 9:29), ni Semayas a propeta (2 Cro. 12:15), ni Iddo a propeta (2 Cro. 13:22), ni Jehu (2 Cro. 20:34), dagiti sasao dagiti mammaltiing (2 Cro. 33:19), ni Enoc (Jd. 1:14), ken dagiti balikas da Zenock, Neum, ken Zenos (1 Ne. 19:10), ni Zenos (Jacob 5:1), da Zenock ken Ezias (Hel. 8:20), ken ti libro a pakalaglagipan (Moises 6:5); ken dagiti surat kadagiti taga-Corinto (1 Cor. 5:9), kadagiti taga-Efeso (Ef. 3:3), ken manipud iti Laodicea (Col. 4:16).

Dagiti maitalimeng a nasantuan a kasuratan: Masapul a magun-odmi dagitoy a kasuratan tapno mataginayonmi dagiti balikas nga insao dagiti propeta, **1 Ne.** 3:19–20. Nasken a taginayonek dagitoy a pinanid, **Jacob** 1:3. Naidulin ken naitalimeng dagitoy a banag babaen ti Dios, **Mosiah** 1:5. Ikalakagmo dagitoy sagrado a banag, **Alma** 37:47. Maitalimengto a maaywanan dagiti nasantuan a kasuratan, **DkK** 42:56. Aramaten ti amin a kabaelan a maitalimeng kadakuada, **JS—P** 1:59.

Pateg dagiti nasantuan a kasuratan: Ibasayo daytoy a paglintegan iti sango ti Israel, **Deut.** 31:10–13. Dinto koma umadayo iti ngiwatmo daytoy a libro ti pag-

lintegan, **Jos.** 1:8. Awan pagkurangan ti paglintegan ti Apo, pabaruenna ti kararua, **Sal.** 19:7. Ti saom pagsilawan kadagiti sakak, **Sal.** 119:105. Dagiti nasantuan a kasuratan ti mangpaneknek kaniak, **Jn.** 5:39. Naited amin a nasantuan a kasuratan babaen ti panangtignay ti Dios ken pakairanudan para iti doktrina ken pannakaiwanwan, **2 Tim.** 3:15–16. Inaramatko amin a nasantuan a kasuratan kadatayo, tapno agbalinda koma a pakairanudan ken pagadalan-tayo, **1 Ne.** 19:23. Naragsak ti kaunggak kadagiti nasantuan a kasuratan, **2 Ne.** 4:15–16. Ta sireregta a nagtuoktayo a nagsurat, tapno magutugot dagiti annaktayo ken kasta met dagiti kakabsattayo a mamati ken ni Cristo, **2 Ne.** 25:23. Inadalda ti nasantuan a kasuratan, ket saandan a dinengngeg ti balikas daytoy nadanges a tao, **Jacob** 7:23 (Alma 14:1). No saan a gapu kadagitoy a pinanid, agtalinaedtayo koma a kuneng, **Mosiah** 1:2–7. Inamirisda a sireregta ti nasantuan a kasuratan, tapno maammuanda ti balikas ti Dios, **Alma** 17:2–3. Mataginayon dagiti nasantuan a kasuratan tapno maipatungpal ti pannakaisalakan dagiti kararua, **Alma** 37:1–19 (2 Ne. 3:15). Iturongto ti balikas ti Dios ti tao ni Cristo, **Hel.** 3:29. Ania man ti sawen babaen ti aring ti Espiritu Santo agbalin a nasantuan a kasuratan ken bileg ti Dios iti pannakaisalakan, **DkK** 68:4. Imalditoy ti pakabuklan dagiti nasantuan a kasuratak tapno mabangon ti Simbaanko ken tapno maisagana dagiti taok, **DkK** 104:58–59. Ti mangipateg iti balikasko saanto a mallilaw, **JS—M** 1:37.

Dagiti naipadto nga umay a nasantuan a kasuratan: Impadto ni Isaías ti yaay ti Libro ni Mormon, **Isa.** 29:11–14. Mangalaka iti maysa a sarukod, ket sura-tam, para ken ni Juda, **Eze.** 37:15–20. Umayto dagiti sabali a libro, **1 Ne.** 13:39. Saanyo a pagarupen a laonen amin ti Biblia dagiti saok, **2 Ne.** 29:10–14. Agkammatalekkayo iti ebangheliok ni Cristo, a maisaadto iti sangoyo iti kasuratan a maitedto, **Morm.** 7:8–9. Nagasat ti mangidanonto iti daytoy a ba-

nag iti lawag, **Morm.** 8:16. Isuratmo dagitoy a banag ta ipakitakto ida iti naituding a panawenko, **Ether** 3:27 (**Ether** 4:7). Mamatikami nga adu pay a banag ti ipalgaknanto, **PP** 1:9.

NASANTUAN A KASURATAN, DAGITI NAPUKAW A. *Kitaen ti Nasantuan a Kasuratan—Dagiti Napukaw a Nasantuan a Kasuratan*

NASANTUAN ITI ISRAEL. *Kitaen ti Jesucristo*

NASANTUAN NGA ESPIRITU TI KARI. *Kitaen met ti Espiritu Santo*

Ti Espiritu Santo ti Nasantuan nga Espiritu ti Kari (**Ara.** 2:33). Paneknekanna nga awaten ti Dios dagiti nalinteg nga aramid, ordinansa, ken katulagan dagiti tao. Saksian ti Nasantuan nga Espiritu ti Kari iti Ama nga umno ti pannakaa-ramid dagiti pangisalahan nga ordinansa ken natungpal dagiti katulagan a mayappeng kadagitoy.

Awaten dagiti pinaglantip ti Nasantuan nga Espiritu ti Kari dagiti amin nga adda iti Ama, **DkK** 76:51–60 (**Ef.** 1:13–14). Nasken a patalgedan ti Nasantuan nga Espiritu ti Kari amin dagiti katulagan ken anngonen tapno adda blegda iti daytoy a biag, **DkK** 132:7, 18–19, 26.

NATAN. *Kitaen met ti David*

Propeta iti Daan a Tulag iti panawen ni Ari David. Idi indiaya ni David ti panangbangonna iti templo ti Apo, inwanwan ti Apo ni Natan a mangibaga ken ni David a saan a mangbangon. Inungtan pay ni Natan ni David iti panangpatayna ken ni Uria, maysa kadagiti mannakigubatna, ken ti panangalana iti asawa ni Uria, ni Batseba (2 **Sam.** 12:1–15; **DkK** 132:38–39). Tinudingan da Zadok, a kaduana ni Natan, ni Solomon nga ari nga anak ni David (1 **Ari** 1:38–39, 45).

NATANAEL. *Kitaen met ti Bartolome*

Ti Apostol ni Cristo ken gayyem ni Felipe iti Baro a Tulag (**Jn.** 1:45–51). Naggapu iti Cana iti Galileo (**Jn.** 21:2). Kinuna

ni Cristo nga Israelita ni Natanael nga awanan kinaulbod (**Jn.** 1:47). Ipagarup ti kaaduan a maymaysada a tao ken ni Bartolome (**Mat.** 10:3; **Mar.** 3:18; **Luc.** 6:14; **Jn.** 1:43–45).

NATARNAW, KINATARNAW.

Kitaen met ti Nadalus ken Narugit; Pannakapasanto

Awanan basol wenno babak; awanan pakababalawan. Agbalin a natarnaw ti tao no nadalus ti pampanunot ken aramidna iti amin a wagas. Mabalina tumarnaw ti tao a nagbasol babaen ti pammatina ken ni Jesucristo; agbabawi, ken awatenna dagiti ordinansa ti ebanghelio.

Isu a nadalus dagiti imana ken natarnaw ti pusona umawatto kadagiti bendision ti Apo, **Sal.** 24:3–5. Agbalinkayo koma a nadalus, nga agiggem iti al-alikamen ti Apo, **Isa.** 52:11 (**DkK** 133:4–5). Nagasat dagiti nadalus ti pusoda, **Mat.** 5:8 (3 **Ne.** 12:8). Ania man a banag a natarnaw, panunotenyo dagitoy a banag, **Fil.** 4:8 (**PP** 1:13). Dakayo amin a natarnaw ti panagpuspusona, yangadyo ti uloyo ket awatenyo ti makaay-ayo a balikas ti Dios, **Jacob** 3:2–3. Makasarang kayo kadi ngatan iti Dios iti dayta nga aldaw nga addaan iti natarnaw a puso ken nadalus nga im-ima? **Alma** 5:19. Natarnawen ken awanen ti mansana iti sango ti Dios, saanda a makaper-reng iti basol malaksid iti gura, **Alma** 13:12. Mapatarnaw kayo a kas iti kinatarnaw ni Cristo, **Moro.** 7:48 (**Morm.** 9:6). Isangananto a mismo ni Cristo dagiti natarnaw a tao, **DkK** 43:14. Imbilin ti Apo a mabangon ti balay iti Zion a pakasarakan dagiti natarnaw iti Dios, **DkK** 97:10–17. Daytoy ti Zion—ti natarnaw ti panagpuspusona, **DkK** 97:21.

NATAY, PANNAKAISALAKAN

DAGITI. *Kitaen ti Pannakaisalakan dagiti Natay*

NATAY A BAYBAY

Ti naapgad a baybay iti akin-abagatan a murdong ti Tanap ti Jordan. Nalatak met a kas Naapgad a Baybay. Aglawaw

iti agarup 1300 a kadapan (915) metro iti babaen ti Baybay Mediteranean. Asideg iti igidna dagiti ciudad ti Sodoma, Gomorra, ken Zoar wenno Bela (Gen. 14:2–3).

Iti pannakatungpal ti padto ken kas maysa kadagiti tanda ti maikadua a yayay ti Mangisalakán, madalusán ti dandanum ti Natay a Baybay, ket agrimat ti biag sadiay (Eze. 47:8–9).

NATUDINGAN. *Kitaen met ti Jesucristo; Mesias*

Naawagan ni Jesus iti Cristo (balikas a Griego) wenno Mesias (balikas nga Aramiko). “Natudingan” ti kayat a sawen dagitoy a balikas. Isu ti tinudingan ti Ama nga agbalin a bukodna a mangibagi iti amin a banag maipanggep iti pannakaisalakan ti sangkatawan.

Tinudingannak ti Apo, **Isa.** 61:1–3. Nangtuding iti mangikasaba iti ebangelio, **Luc.** 4:16–22. Tinudingan ti Dios nga Ama ni Jesus, **Ara.** 4:27. Tinudingan ti Dios ni Jesus a taga-Nazaret, **Ara.** 10:38.

NAUVOO, ILLINOIS (EUA)

Ti ciudad a binangon dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw idi 1839 iti estado ti Illinois. Masarakan iti Karayan Mississippi, agarup 200 a milia manipud iti St. Louis.

Gapu iti pannakaidadanesda iti estado ti Missouri, nagpaamianan-a-daya dagiti Santo iti agarup 200 a milia, a bimmallasiw iti Karayan Mississippi, ken iti Illinois, a nakasarakanda iti nasaysayaat a kasasaad. Idi agangay, gimatang dagiti Santo iti daga iti asideg ti di pay napalanas a ciudad ti Commerce. Langalang a kadandanuman daytoy a daga a manmano ti adda a bassit a patakder. Kinarsan dagiti Santo ti daga sada nagbangon iti pagtaenganda. Inyakar ni Joseph Smith ti kaamaan-na iti bassit a nagtarikayo a pagtaengan. Ti ciudad a nanaganan iti Commerce nagbalin a Nauvoo, ti balikas a Hebreo a “napintas” ti kayuloganna.

Sumagmamano a benneg ti Doktrina ken Katulagan ti naisurat idiay Nauvoo

(DkK 124–129, 132, 135). Naibaga kadagiti Santo a mangbangonda iti templo idiay Nauvoo (DkK 124:26–27). Bina-gonda ti templo ken nangbukelda kadagiti istaka ti Zion sakbay a napapanawda kadagiti pagtaenganda idi 1846. Kas bunga daytoy a pannakaidadanes, pinanawan dagiti Santo ti lugar ket nagdaliasatda iti laud.

NAWAYA, WAYAWAYA. *Kitaen met ti Kinawaya nga Agpili; Pannakabalud; Wayawaya*

Ti bileg wenno kabaalan a mangpili iti kayat nga awan ti pakapilpilitan. Iti na-espirituan a panirigan, nawaya iti pam-malud ti basol ti tao nga agbabawi ken agtungpal iti pagayatan ti Dios babaen ti pannubbot ni Jesucristo (Mosiah 5:8).

Wayawayaannakayo ti kinapudno, **Jn.** 8:32. Umawat iti agnanayon a biag dagiti mawayawayaan iti basol, **Rom.** 6:19–23. Mawayawayaanto iti pannakaadipen ti nalinteg a sanga ti balay ni Israel, **2 Ne.** 3:5. Immararawda iti Apo ti pannakawayawayada, **Alma** 43:48–50. Nagrag-o ni Moroni iti pannakawayawaya ti pagilianna, **Alma** 48:11. Ti Espiritu ti Dios ti espiritu ti wayawaya, **Alma** 61:15. Surotendak, ket agbalin-kayonto a nawaya a tattao, **DkK** 38:22.

NAZARET. *Kitaen met ti Jesucristo*

Ti purok iti maysa kadagiti turod iti laud ti Baybay ti Galileo. Iti Nazaret ti immuna a nagtaengan ni Jesus (Mat. 2:23). Nangisuro ni Jesus iti sinagoga ti Nazaret, ket impakdaarna a tinungpalna ti padto iti Isaias 61:1–2 (Mat. 13:54–58; Mar. 6:1–6; Luc. 4:16–30).

NEFTALI. *Kitaen met ti Israel; Jacob, Lalaki nga Anak ni Isaac*

Ti maikalima kadagiti sangapulo-ketdua nga annak ni Jacob ken ti maikadua nga anak ni Bilha, ti katulongan ni Raquel (Gen. 30:7–8). Uppat ti lallaki nga annak ni Neftali (1 Cro. 7:13).

Ti tribu ni Neftali: Naisurat iti (Gen. 49:21) ti bendision ni Jacob ken ni Neftali. Naisurat iti (Deut. 33:23) ti bendision ni Moises iti tribu.

NEHEMIAS

Ti natan-ok nga Israelita iti Babilonia iti Daan a Tulag (mabalin a Levita wenno nagtaud iti tribu ni Juda) a nangimaton iti pannakaiserbi ti arak iti korte ni Artaxerxes, a nakagun-odanna iti nangato a saad a nakapalubosanna a mangbangon kadagiti pader ti Jerusalem.

Ti libro ni Nehemias: Tuloy ti libro ni Esdras daytoy a libro. Naglaon iti pakammo iti panagdur-as ken parikut ti trabaho iti Jerusalem kalpasan ti panagsubli dagiti Hudio a nabalud iti Babilonia. Ibaga dagiti kapitulo 1–7 ti immuna nga isasarungkar ni Nehemias idia Jerusalem ken ti pannakabangon manen dagiti pader ti ciudad, iti baet ti nabileg nga isusuppiat. Ildawan dagiti kapitulo 8–10 ti relihion ken naigimongan a panagbalbaliw a pinadas nga ipatungpal ni Nehemias. Nailista kadagiti kapitulo 11–13 ti nagan dagiti maikari ken insuratna ti pannakaidaton ti pader. Naisurat kadagiti bersikulo 4–31 ti kapitulo 13 ti maikadua nga isasarungkar ni Nehemias iti Jerusalem kalpasan ti panna-kaipusingna iti 12 a tawen.

NEHOR. *Kitaen met ti* Anticristo;
Panaginsasaserdote

Ti dakes a tao iti Libro ni Mormon. Ni Nehor ti maysa kadagiti immuna a nangaramat iti panaginsasaserdote kadagiti Nephite. Kalpasan ti panangisurona iti sinsinan doktrina ken panangpatayna ken ni Gideon, napapatay ni Nehor gapu kadagiti basolna (Alma 1). Intuloy dagiti pasurot ni Nehor ti dakes nga aramid ken pannursuroda uray idi nabayagen a natay ni Nehor.

Impaibalud ti ukom da Alma ken Amulek babaen ti alagaden ni Nehor, **Alma** 14:14–18. Agpapadada iti pagsapulan ken ni Nehor a napapatay, **Alma** 16:11. Adu ti simmurot iti wagas dagiti Nehor, **Alma** 21:4. Kadakkelan ti bilang dagiti nangpapatay kadagiti kabsatda ti nangsurot iti wagas dagiti Nehor, **Alma** 24:28.

NEPHI, LALAKI NGA ANAK NI HELAMAN. *Kitaen met ti* Helaman, Lalaki nga Anak ni Helaman; Lehi, Misionario a Nephite

Iti Libro ni Mormon, maysa a naindakkan a propeta ken misionario a Nephite.

Isu ti in-inauna nga anak a lalaki ni Helaman, **Hel.** 3:21. Natudingan a pangulo nga ukom, **Hel.** 3:37. Adu a Lamanite ti napasurotda nga agkabsat ken ni Lehi iti ebangelio, **Hel.** 5:18–19. Nalikmut iti apuy ken naruk-atan iti pagbaludan, **Hel.** 5:20–52. Nagkararag iti minuyongan ti torrena, **Hel.** 7:6–10. Impalgakna ti pannakapapatay ti pangulo nga ukom, **Hel.** 8:25–28; 9:1–38. Inikkan ti Apo iti naindakkan a bileg, **Hel.** 10:3–11. Indawatna iti Apo ti bisin ken ti panaggibus ti bisin, **Hel.** 11:3–18.

NEPHI, LALAKI NGA ANAK NI LEHI. *Kitaen met ti* Lehi, Ama ni Nephi; Nephite

Iti Libro ni Mormon, ti nalinteg nga anak da Lehi ken Saria (1 Ne. 1:1–4; 2:5). Napigsa ti pammati ni Nephi iti balikas ti Dios (1 Ne. 3:7) ket nagbalin a naindakkan a propeta, agsursurat, ken pangulo dagiti taona.

Managtungpal ken nagkararag a sipa-pammati, **1 Ne.** 2:16. Nagsubli iti Jerusalem tapno alaenna dagiti pinanid a gambang, **1 Ne.** 3–4. Nagsubli idia Jerusalem tapno ipanna ti kaamaan ni Ismael iti langalang, **1 Ne.** 7. Immawat iti parmata a kas iti inawat ni Lehi, **1 Ne.** 10:17–22, 11. Nakitana iti parmata ti masakbayan dagiti taona ken ti pannakaisubli ti ebangelio, **1 Ne.** 12–13. Inyulogna ti parmata iti kayo ti biag, **1 Ne.** 15:21–36. Natukkolna ti baina ngem babaen ti pammatina nakasapul iti taraon, **1 Ne.** 16:18–32. Nangbangon iti bapor ket nagdaliasat a napan iti naikari a daga, **1 Ne.** 17–18. Nagsisina dagiti Nephite ken Lamanite, **2 Ne.** 5. Nangted iti maudi a pammaneknek, **2 Ne.** 33.

Ti libro ti 1 Nephi: Dandani maipanggep iti propeta a ni Lehi ken ti kaamaanna a

pimmanaw iti Jerusalem ti laonen dagiti kapitulo 1–18:8. Nagdaliasatda iti nalawa a disierto agingga a nakadanonda iti baybay. Ibaga ti 1 Ne. 18:9–23 ti panagdaliasatda a mapan iti naikari a daga, kas inturong ti Apo, iti laksid ti isusuppiat da Laman ken Lemuel. Ibaga dagiti kapitulo 19–22 ti panggep ni Nephi iti panangidulinna kadagiti sinurat (1 Ne. 6:1–6; 19:18)—tapno magutugot ti amin a manglagip iti Apo a Mannubbotda. Inadawna ti Isaia (1 Ne. 20–21) ket inyulogna ti mensahe ni Isaia, a mangnamnama nga awaten ti amin ni Jesucristo a kas Mangisalakakan ken Mannubbotda (1 Ne. 22:12).

Ti libro ti 2 Nephi: Laonen dagiti kapitulo 1–4 ti sumagmamano kadagiti maudi a pannursuro ken padto ni Lehi sakbay a pimmusay, a pakairamanan dagiti bendisionna kadagiti annak ken an-annabona. Ilawlawag ti kapitulo 5 no apay a simmina dagiti Nephite kadagiti Lamanite. Nangbangon dagiti Nephite iti templo, insuroda ti paglintegan ni Moises, ken nagsuratda. Laonen dagiti kapitulo 6–10 dagiti balikas ni Jacob, ti ub-ubing a kabsat ni Nephi. Inasaas ni Jacob ti pakasaritaan ti Juda ken impadtona ti Mesias, a sumagmamano kadagitoy ti naggapu kadagiti sinurat ni propeta Isaia. Kadagiti kapitulo 11–33 insurat ni Nephi ti pammaneknekna ken ni Cristo, ti pammaneknek ni Jacob, dagiti padto kadagiti maudi nga aldaw, ken sumagmamano a kapitulo iti Daan a Tulag a libro ni Isaia.

Pinanid ni Nephi: Kitaen ti Pinanid

NEPHI, LALAKI NGA ANAK NI NEPHI, LALAKI NGA ANAK NI HELAMAN. *Kitaen met ti Disipulo; Nephi, Lalaki nga Anak ni Helaman*

Maysa kadagiti sangapulo-ket-dua a disipulo a Nephite a pinili ti nagungar a Jesucristo iti Libro ni Mormon (3 Ne. 1:2–3; 19:4). Nagkararag daytoy a propeta iti napasnek iti Apo para kadagiti taona. Nangngeg ni Nephi ti timek ti Apo (3 Ne. 1:11–14). Sinarungkaran met

ti anghel ni Nephi, pinaksiatna dagiti sairo, pinagungarda ti kabsatna, ken nangted iti pammaneknek a di mabalina a di pasien (3 Ne. 7:15–19; 19:4). Indulin ni Nephi ti nasantuan a kasuratan (3 Ne. 1:2–3).

Ti libro ti 3 Nephi: Ti libro nga insurat ni Nephi, nga anak a lalaki ni Nephi, iti Libro ni Mormon. Ipakita dagiti kapitulo 1–10 ti pannakatungpal dagiti padto maipanggep ti yaay ti Apo. Naited dagiti tanda ti pannakaipasngay ni Cristo; nagbabawi dagiti tao; ngem nagsublida met laeng iti kinadanges. Idi agangay, intanda dagiti bagyo, gingined, narungot a bagyo, ken nakaro a pannakadadael ti ipapatay ni Cristo. Naisurat kadagiti kapitulo 11–28 ti yaay ni Cristo kadagiti America. Daytoy ti kangrunaan a paset ti libro ti maikatlo a 3 Nephi. Adu kadagiti balikas ni Cristo ti umarngi kadagiti sermonna a naisurat iti Biblia (kas pagarigan, Mat. 5–7 ken 3 Ne. 12–14). Balikas ni Mormon para kadagiti pagilian iti ud-udina nga aldaw dagiti kapitulo 29–30.

Ti libro ti 4 Nephi: 49 laeng ti bersikulo daytoy a libro, iti maymaysa a kapitulo, ngem dandanina sinakup ti 300 a tawen a pakasaritaan dagiti Nephite (k.p. 34–321). Sumagmamano a kaputotan dagiti mannurat, a pakairamanan ni Nephi, ti nairaman iti sinurat. Ibaga dagiti bersikulo 1–19 a kalpasan ti panangsarungkar ti nagungar a Cristo kadagiti amin a Nephite ken Lamanite a napasurotda iti ebanghelio. Kappia, ayat, ken panagtutunos ti nagturay. Dagiti tallo a disipulo a Nephite, a pinalubosan ni Cristo nga agbati iti daga agingga iti maikadua a yaayna (3 Ne. 28:4–9) a mangisuro kadagiti tao. Imbati ni Nephi ti sinurat ken ni Amos nga anakna a lalaki. Kasuratan dagiti bersikulo 19–47 maipanggep iti naespirituan a pagrebbengan ni Amos (84 tawen) ken ni anakna nga Amos (112 tawen). Idi k.p. 201, nagbalin a parikut dagiti tao ti kinatangig, a nakabingaybingayanda iti nadumaduma a kita ket

nagipasdekda iti sinsinan simbaan a pangartaanda (4 Ne. 1:24–34).

Ipakita dagiti maudi a bersikulo ti 4 Nephi a nagsubli manen dagiti tao iti kinadangkes (4 Ne. 1:35–49). Idi k.p. 305, natay ni Amos nga anak a lalaki ni Amos ket indulin ni kabsatna nga Ammaron amin dagiti sagraado a sinurat tapno saan a mapukaw. Intalek idi agangay ni Ammaron dagiti sinurat ken ni Mormon, a nangisurat kadagiti adu a pasamak bayat ti panagbiagna sana ida inyababa (Morm. 1:2–4).

NEPHITE. *Kitaen met ti Lamanite;*

Libro ni Mormon; Nephi, Lalaki nga Anak ni Lehi

Ti grupo ti tattao iti Libro ni Mormon, a kaaduanna kadakuada ti an-annabo ni propeta Nephi, anak a lalaki ni Lehi. Simminada kadagiti Lamanite ket gagangay a nalinintegda ngem dagiti Lamanite. Nupay kasta, in-inut a dinadael ida dagiti Lamanite gapu iti kinadangkes.

Nakisina dagiti Nephite kadagiti Lamanite, **2 Ne.** 5:5–17. Nephite dagiti tao a saan a Lamanite, **Jacob** 1:13. Napapinget dagiti Nephite babaen iti nasaysayaat a panggep, **Alma** 43:6–9, 45. Awan ti naragragsak ngem dagiti Nephite idi panawen ni Moroni, **Alma** 50:23. Naisalakan dagiti Nephite gapu iti kararag dagiti nalinteg, **Alma** 62:40. Nangrugi a napukawan iti pammati dagiti Nephite, **Hel.** 6:34–35. Nangisuro ken nangiwanwan ni Jesus kadagiti Nephite, **3 Ne.** 11:1–28:12. Napasurot a amin iti Apo ket agpapadada amin a banag, **4 Ne.** 1:2–3. Awan ti panagririnnupir, nagnaed ti ayat ti Dios iti pusoda, ket isuda ti karagsakan a tao, **4 Ne.** 1:15–16. Nangrugi a pimmalangguad dagiti Nephite ken napasindayag, **4 Ne.** 1:43. Nagsaknap ti dara ken nadawel a panagpapatay iti amin a rabaw ti daga, **Morm.** 2:8. Limmanlan ti kinadangkes dagiti Nephite ket nagkedked ni Mormon a mangidaulo kadakuada, **Morm.** 3:9–11. Napapatay amin dagiti Nephite, malaksid ti duapulo-ket-uppat, **Morm.** 6:7–15. Napapatay

ti tunggal Nephite a di mangtallikud ken ni Cristo, **Moro.** 1:2. Nadadael dagiti Nephite gapu iti basbasolda ken makadurmen nga aramid, **DkK** 3:18. Agannadkayo iti kinapalangguad amangan ta agbalinkayo a kas kadagiti Nephite, **DkK** 38:39.

NICODEMO. *Kitaen met ti Pariseo*

Iti Baro a Tulag, ti nalinteg nga agturray dagiti Hudio (mabalin a Sanhedrin) ken ti Pariseo (Jn. 3:1).

Nakisarita ken ni Jesus iti rabii, **Jn.** 3:1–21. Inkalinteganna ni Cristo kadagiti Pariseo, **Jn.** 7:50–53. Nagitugot kadagiti bulbulong iti pannakaitanem ni Jesus, **Jn.** 19:39–40.

NINEVE. *Kitaen met ti Asiria; Jonas*

Iti Daan a Tulag, ti kapitolio ti Asiria ken iti uneg ti 200 a tawen ti sentro ti komersio iti daya nga igid ti karayan Tigris. Naparmek gapu iti pannakaa-bak ti imperio ti Asiria, 606 s.c.

Nagbiag ni Senakerib, ti ari ti Asiria, idiaiy Nineve, **2 Ari** 19:36. Naibaon ni Jonas a mamagbabawi iti siudad, **Jon.** 1:1–2 (Jon. 3:1–4). Nagbabawi dagiti tao iti Nineve, **Jon.** 3:5–10. Inaramat ni Cristo ti Nineve a pagarigan iti panagbabawi kadagiti Hudio, **Mat.** 12:41.

NOBIO. *Kitaen met ti Jesucristo*

Ni Jesucristo ti simbolo iti nasantuan a kasuratan a kas Nobio. Ti Simbaan ti simbolo ti nobiana.

Sangapul a babbalasang ti simmabat iti nobio, **Mat.** 25:1–13. Ti nobio ti adaan iti nobia, **Jn.** 3:27–30. Nagasat dagiti nabagaan iti pangrabii iti kallaysa ti Kordero, **Apoc.** 19:5–10. Sisaganakayo iti yaay ti Nobio, **DkK** 33:17. Isaganaanyo ti Nobio, **DkK** 65:3.

NOE, LALAKI NGA ANAK NI ZENIFF

Ti nadangkes nga ari iti Libro ni Mormon. Indauluanna ti grupo dagiti Nephite iti daga ni Nephi.

Adu a basol ti naaramid ni Noe, **Mosiah** 11:1–15. Imbilinna ti pannakapa-

patay ni Abinadi, **Mosiah** 13:1 (Mosiah 17:1, 5–20). Napuoran ket natay ni Noe, **Mosiah** 19:20.

NOE, PATRIARKA ITI BIBLIA.

Kitaen met ti Bullalayaw; Daong; Gabriel; Layus idi Panawen ni Noe

Iti Daan a Tulag, ti anak ni Lamec ken ti maikasangapulo a patriarka manipud ken ni Adan (Gen. 5:29–32). Pina-neknekanna ni Cristo ken inkasabana ti panagbabawi iti nadangkes a kaputotan. Idi saan nga inawat dagiti tao ti mensahena, binilin ti Dios a mangaramid iti daong a pangilugananna iti kamaanna ken amin dagiti ayup idi malayus ti daga tapno madadael dagiti nadangkes (Gen. 6:13–22; Moises 8:16–30). Insuro ni propeta Joseph Smith a ni Noe ti anghel Gabriel ket isu ti sumarsaruno ken ni Adan nga agiggem kadagiti tulbek ti pannakaisalakan.

Isu ken dagiti annakna a da Jafet, Sem, ken Ham, ken dagiti assawada, naisalakan idi nangaramidda iti daong nga imbilin ti Dios, **Gen.** 6–8 (Heb. 11:7; 1 Ped. 3:20). Pinabaro ti Apo ti katulagan nga inaramidna kada Enoc ken Noe, **Gen.** 9:1–17 (Moises 7:49–52; PJS, Gen. 9:15, 21–25). Naordenan ni Noe iti kinasaserdote idi agtawen iti sangapulo babaen ni Matusalem, **DkK** 107:52. Sinapul dagiti tao a patayen, ngem insalakan ti bileg ti Dios, **Moises** 8:18. Nagbalin a mangaskasaba iti kinalinteg ket insurona ti ebanghelio ni Jesu-cristo, **Moises** 8:19, 23–24 (2 Ped. 2:5).

NUMERO. *Kitaen met ti Lima a Libro*

Ti maikapat a libro iti Daan a Tulag. Insurat ni Moises ti libro dagiti Numero. Saritaen ti libro dagiti Numero ti estoria ti panagdaliasat ti Israel manipud iti Bantay Sinai agingga iti patad ti Moab iti nagbeddengan ti Canaan. Maysa kadagiti napateg nga adal nga isurona ti nasken a magna iti pammati dagiti tao ti Dios, nga agtalek kadagiti karina, no kayatda ti agtultuloy nga agballigi. Lagipenna ti pannusa ti Dios iti Israel gapu iti di panagtungpal ken manged iti damag maipang-

gep kadagiti paglintegan ti Israelita. Naadaw ti nagan ti libro manipud iti adu a bilang a naited iti sensus (Num. 1–2, 26). Ibagi dagiti kapitulo 1–10 ti panagsagana dagiti Israelita a pumanaw iti Sinai. Iladawan dagiti kapitulo 11–14 ti mismo a pannagna, ti panna-kaibaon dagiti espia iti Canaan, ken ti panagkedked ti Israel a sumrek iti naikari a daga. Naisurat kadagiti kapitulo 15–19 ti sumagmamano a paglintegan ken pasamak iti pakasaritaan. Dagiti kapitulo 20–36 dagiti pakasaritaan ti naudi a tawen dagiti tao iti langalang.

OBED. *Kitaen met ti Boaz; Ruth*

Iti Daan a Tulag, ti anak a lalaki da Boaz ken Ruth ken ama ni Jesse, a nagbalin nga ama ni Ari David (Rt. 4:13–17, 21–22).

OBISPO. *Kitaen met ti*

Kinasaserdote nga Aaron

Kayatna a sawen “agaywan,” ti saad wenno pagtakeman iti pagrebbengan. Naordenan a saad ti obispo iti Kinasaserdote nga Aaron (**DkK** 20:67; 107:87–88), ken ti obispo ti kangrunaan nga ukom iti Israel (**DkK** 107:72, 74).

Pinagbalinnakayo nga agaywan ti Espiritu Santo, **Ara.** 20:28. Naituding dagiti pagrukodan para kadagiti obispo, **1 Tim.** 3:1–7 (Tit. 1:7). Nasken a maordenan ti obispo, **DkK** 20:67. Nagserbi nga obispo iti Simbaan ni Edward Partridge, **DkK** 41:9. Managrikn ti obispo kadagiti naespirituan a sagut, **DkK** 46:27, 29. Mabalin ti nangato a saserdote ti agtakem iti takem ti obispo, **DkK** 68:14, 19 (**DkK** 107:17). Ti Apo ti nangtuding iti obispo, **DkK** 72:1–26. Nasken nga asikasuen ti obispo dagiti nakurapay, **DkK** 84:112. Ti obispo ti mangannong kadagiti amin a naindaagan a banag, **DkK** 107:68. Ti obispo ti presidente ti Kinasaserdote nga Aaron, **DkK** 107:87–88.

OLIBO, BANTAY TI. *Kitaen met ti Getsemani*

Ti turod iti daya ti tanap ti Kidron, iti daya ti Jerusalem. Iti naginduyasanna

iti laud, iti asideg ti baba, ti yan ti hardin ti Getsemani. Masarakan ti Betfage ken Betania iti tuktok ken bakrangna iti daya. Daytoy a bantay ti lugar ti adu a pasamak iti biblia (Mat. 24:3) ken napateg met a lugar ti paspasamak iti ud-udina nga aldaw (Zac. 14:3–5; DkK 45:48–54; 133:20).

OMEGA. *Kitaen met ti Alpha* ken Omega; Jesucristo

OMNER. *Kitaen met ti Mosiah*, Lalaki nga Anak ni Benjamin; Mosiah, Lallaki nga Annak ni

Iti Libro ni Mormon, ti anak a lalaki ni Ari Mosiah. Simmurot ni Omner kadagiti kabsatna a lallaki a nangkasaba kadagiti Lamanite (Mosiah 27:8–11, 34–37; 28:1–9).

OMNI

Ti paraidulin iti sinurat a Nephite iti Libro ni Mormon a nagsurat idi agarup 361 s.c. (Jarom 1:15; Omni 1:1–3).

Ti libro ni Omni: Ti libro a naipatarus manipud iti babassit a pinanid ni Nephi iti Libro ni Mormon. Maymaysa ti kapitulo ti libro, a naglaon iti pakasaritaan iti gubgubat dagiti Nephite ken Lamanite. Tallo a bersikulo laeng ti libro ti insurat ni Omni. Sa naipasa kada Amaron, Chemish, Abinadom, ken ni Amaleki idi agangay. Impan ni Amaleki dagiti pinanid ken ni Ari Benjamin, ari ti Zarahemla.

OPISIAL A PALAWAG—1. *Kitaen met ti Manipesto; Panagasawa, Mangasawa–Panagasawa* iti Adu; Woodruff, Wilford

Naimaldit kadagiti maudi a panid ti Doktrina ken Katulagan, maawagan met iti Manipesto ti umuna a paset ti Opisial a Palawag—1. Ni Presidente Wilford Woodruff ti nangted ket naidatag kadagiti kameng ti Simbaan iti sapasap a taripnong idi 6 ti Oktubre 1890. Manipud idi 1862, sumagmamano a paglintegan iti uneg ti 25 a tawen ti napaulog a mangipawil iti panagasawa iti adu iti Estados Unidos. Impakita ti Apo ken ni Wilford Woodruff babaen

ti parmata ken paltiing no ania ti mapasamak no saan nga isardeng dagiti Santo ti agasawa iti adu. Pormal nga inwaragawag ti Manipesto a saanen a mabalin ti mangasawa iti adu.

OPISIAL A PALAWAG—2. *Kitaen met ti Kimball, Spencer W.;* Kinasaserdote

Ti nadoktrinaan a palawag maipanggep iti no asino ti maaddaan iti kinasaserdote ti Dios, a naimaldit itan kadagiti maudi a panid ti Doktrina ken Katulagan. Iti rugi ti Hunio 1978, impalgak ti Apo ken ni Presidente Spencer W. Kimball a nasken a maited ti kinasaserdote kadagiti amin a maikari a kameng a lallaki ti Simbaan. Daytoy ti mangipaay iti kinasaserdote kadagiti maikari a lallaki, ken mangisagana kadagiti bendision ti templo iti amin a maikari a kameng, uray ania ti pulina. Naidatag daytoy a palawag idi 30 ti Septiembre 1978 iti sapasap a taripnong ti Simbaan ket napagkaykaysaan a maawat.

ORDEN, PANNAKAORDEN. *Kitaen met ti Dakulap, Panangipatay* iti; Kinasaserdote; Saad, Pangulo; Turay

Tudingan wenno mangted iti turay wenno saad. Tapno maaramat ti turay iti simbaan ti Apo, nasken a tudingan ti Dios ti tao, babaen ti padto, ken ti panangipatay iti dakulap dagiti addaan iti turay (PP 1:5). Nupay mabalin ti tao ti umawat iti turay babaen ti panangorden, usarenna babaen ti panangiturong ti addaan kadagiti tulbek dayta a turay.

Ordenanka a propeta dagiti pagilian, **Jer.** 1:5. Didak pinili, ngem pinilikayo, ken inordenankayo, **Jn.** 15:16. Gapu ta inikkan ti Dios iti turay, inordenan ni Alma dagiti saserdote, **Mosiah** 18:18. Naordenan dagiti lallaki iti nangato a kinasaserdote iti nasantuan nga ordinansa, **Alma** 13:1–9. Inawagan ken inordenan ni Jesus dagiti sangapuloket-dua a disipulo, **3 Ne.** 12:1. Ordenan dagiti elder dagiti saserdote ken maestro babaen ti panangipatay iti dakulap, **Moro.** 3:1–4. Aguraykayo pay bassit, ta saan-

kayo pay a naordenan, **DkK** 5:17. Naordenan ni Joseph Smith nga apostol ni Jesucristo, **DkK** 20:2 (**DkK** 27:12). Awan ti tao a maordenan nga awan ti butos dayta a simbaan, **DkK** 20:65. Saan a maited iti asino man a mangikasaba iti ebangheliok, malaksid no inordenan ti addaan iti turay, **DkK** 42:11. Naordenan dagiti elder a mangikasaba iti ebangheliok, **DkK** 50:13–18. Pagrebbe- ngan dagiti Sangapulo-ket-dua ti mangorden ken mangurnos kadagiti amin a dadaulo ti Simbaan, **DkK** 107:58. Dinawatko ti bendision dagiti amma, ken ti karbengan a pannakaordenko, **Abr.** 1:2. Naginnorden da Joseph Smith ken Oliver Cowdery iti Kinasaserdote nga Aaron, **JS—P** 1:68–72.

ORDINANSA. *Kitaen met ti*
Kapupuon; Panaglantip,
Paglantipen; Pannakaisalakan;
Pannakaisalakan dagiti Natay;
Templo, Balay ti Apo

Sagrado a seremonia. Aglaon dagiti ordinansa iti ar-aramid nga addaan iti naespirituan a kaipapanan. Mabalín pay a kunaen a paglintegan ken annuroten ti Dios dagiti ordinansa.

Mairaman kadagiti ordinansa ti Simbaan ti panangitakder iti masakit (**San.** 5:14–15), panangbendision iti sakramento (**DkK** 20:77, 79), panagbuniag babaen ti panangirarem (**Mat.** 3:16; **DkK** 20:72–74), panangbendision kadagiti ubbing (**DkK** 20:70), panangitalek iti Espiritu Santo (**DkK** 20:68; 33:15), panangitalek iti kinasaserdote (**DkK** 84:6–16; 107:41–52), ordinansa iti templo (**DkK** 124:39), ken panagasawa iti baro ken agnanayon a katulagan (**DkK** 132:19–20).

Isuromto kadakuada dagiti ordinansa ken paglintegan, **Ex.** 18:20. Surotem ti annurotek, ken tungpalem dagiti ordinansak, **Eze.** 11:20. Naiget dagiti tao nga agtungpal kadagiti ordinansa ti Dios, **Alma** 30:3. Ania ti gunggonami iti panagtungpalmi iti ordinansa? **3 Ne.** 24:13–14. Isu nga agkararag a sibababaw ti espirituna isu ti awatek no tungpalenna dagiti ordinansak, **DkK** 52:14–19.

Maisalakan amin a sangkatawan, babaen ti panagtungpal kadagiti paglintegan ken ordinansa ti Ebanghelio, **PP** 1:3.

Ordinansa iti panangisaup: Ti ordinansa iti relihion nga aramidén ti sibibiag a tao para iti natay. Maikkan la ti bileg dagitoy nga ordinansa no awaten dagiti pakaipaayan ti ordinansa, tungpalenda dagiti katulagan a mayappeng kadakuada, ket mailantipda babaen ti Espiritu Santo ti Kari. Maar-aramid dagita nga ordinansa ita kadagiti templo.

Ania ti aramidénto dagiti mabuniagan para kadagiti natay, no saan met-ten nga agungar dagiti natay? **1 Cor.** 15:29. Maaramid kadagiti templo ti panangbuniag kadagiti natay, **DkK** 124:29–36. Naisuro dagiti espiritú iti lubong dagiti espiritú ti panagbuniag babaen ti panangisaup para iti pannakaugas dagiti basol, **DkK** 138:29–34.

OSEAS

Ti propeta iti Daan a Tulag a nagipad- to iti akin-amianan a pagarian ti Israel bayat ti maudi a paset ti panagturay ni Jeroboam II. Nagbiag bayat ti sapasap a panagtumba ken pannakarebbek, a banag ti basol ti Israel.

Ti libro ni Oseas: Panagayat ti Dios kadagiti taona ti nangnangruna a tema ti libro. Gapu iti ayat amin a nakadusaan, ket mapasublinto ti Israel gapu iti ayatna (**Os.** 2:19; 14:4). Maigidiat, ipakita ni Oseas ti kinasikap ken kinaawan ti panagtalekna ti Israel. Ngem ikagumaan pay la ti Dios a kitaen ti maudi a pannakasubbot ti Israel (**Os.** 11:12–14:9).

PABLO. *Kitaen met ti* Sursurat ni Pablo

Ti Apostol iti Baro a Tulag. Saulo ti nagan ni Pablo iti Hebreo, ket naam-ammo iti daytoy a nagan agingga iti panangrugi ti misionna kadagiti Gentil. Sigud nga inum-umsina ti Simbaan ngem napasurot iti kinapudno daytoy kalpasan ti pannakakitana iti parmata ken ni Jesucristo. Tallo a kangrunaan a panagdaliasat a kas misionario ti na-

panan ni Pablo ket adu a surat ti impatulodna kadagiti Santo. Sangapuloket-uppat kadagitoy a surat ti paset ti Baro a Tulag ita. Nabalud idi agangay idiy Roma sa napapatay, mabalin nga iti panawen ti panagtutubo ti k.p. 65.

Impalubosna ti pannakabato ni Esteban, **Ara.** 7:57–8:1. Indadanesna dagiti Santo, **Ara.** 8:3. Agdaldaliasat a mapan iti Damasco idi agparang kenkuana ni Jesus, **Ara.** 9:1–9. Binuniagan ni Ananias, **Ara.** 9:10–18. Kalpasan ti panaginana iti Arabia, nagsubli iti Damasco tapno mangasaba, **Ara.** 9:19–25 (Gal. 1:17). Tallo a tawen kalpasan ti pannakapasurotna, nagsubli iti Jerusalem, **Ara.** 9:26–30 (Gal. 1:18–19). Namitlo a nagdaliasat a kas misionario, a nangikasaba iti ebanghelio ken nangipasdek kadagiti sanga ti Simbaan iti nadumaduma a paset ti Imperio ti Roma, **Ara.** 13:1–14:26; 15:36–18:22; 18:23–21:15. Idi nagsubli iti Jerusalem kalpasan ti maikatlo a misionna, natiw sa naipan idiy Cesaria, **Ara.** 21:7–23:35. Nabalud idiy Cesaria iti dua a tawen, **Ara.** 24:1–26:32. Naipan idiy Roma tapno mabista ket limned ti naglugananna a bapor, **Ara.** 27:1–28:11.

PADTO, MAMADTO. *Kitaen met ti Mammadto; Paltiing; Propeta; Propeta a Babai*

Laonen ti padto dagiti nailangitan a makaparegta a balikas wenno sinurat, nga awaten ti tao babaen ti paltiing nga aggapu iti Espiritu Santo. Ti pammaneknek ni Jesus ti espiritu ti padto (Apoc. 19:10). Mabalin a ti padto maipanggep iti napalabas, agdama, wenno masakbayan. No mamadto ti tao, agsao wenno agsurat iti kayat ti Dios a maammuanna, para iti pagimbaganna wenno pagimbagan dagiti dadduma. Mabalin nga umawat ti asino man iti padto wenno paltiing para iti bagbagida.

Kayat ti Dios a propeta amin dagiti tao ti Apo, **Num.** 11:29. Mamadtonto dagiti lallaki ken babbai nga annakyo, **Jl.** 2:28 (Ara. 2:17–18). Ipalgakna ti pali-

medna kadagiti katulonganna a propeta, **Amos** 3:7. Awan ti padto iti nasantuan a kasuratan a nalimed a naipatarus, **2 Ped.** 1:20. Adu dagiti paltiing kadagiti Nephite ken espiritu ti panagipadto, **Jacob** 4:6, 13. Ammo da Alma ken Amulek ti panggep ni Zeezrom babaen ti espiritu ti panangipadto, **Alma** 12:7. Ay-ay pay ti agkuna a saanen nga agtrabaho ti Apo babaen ti padto, **3 Ne.** 29:6. Amirisem dagiti padto ni Isaia, **Morm.** 8:23. Matungpalto amin dagiti padto, **DkK** 1:37–38. Nasken nga awagan ti Dios ti tao babaen ti padto, **PP** 1:5.

PAGADALAN DAGITI PROPETA.

Kitaen met ti Smith, Joseph, Jr.

Iti Kirtland, Ohio (EUA), bayat ti panawen ti lam-ek ti 1832–1833, binilin ti Apo ni Joseph Smith a mangbangan iti pagadalan a pakasaranayan dagiti kakabsat a lallaki iti amin a banag maipanggep iti ebanghelio ken ti pagarian ti Dios. Nagtaud iti daytoy a pagadalan ti adu kadagiti immuna a dadaulo ti Simbaan. Sabali pay a pagadalan dagiti propeta ken elder ti iniggaman ni Parley P. Pratt idiy Jackson County, Missouri (**DkK** 97:1–6). Mayasping pay a pagadalan ti nabuangay iti saan a nabayag kalpasan ti panagdappat dagiti Santo iti Laud; nupay kasta, saan a nabayag dagitoy. Maar-aramid ita ti panakaisuro ti ebanghelio kadagiti pagtaengan, iti korum dagiti kinasaserdote, ken kadagiti dadduma pay a timpuyog, ken babaen ti pagadalan ti Simbaan ken klase iti seminario ken instituit.

Pasantuenyo ti bagbagiyo ket isuroyo iti tunggal maysa ti doktrina ti pagarian, **DkK** 88:74–80. Agsukisokkayo a sireregta, ket isuroyo ti tunggal maysa, **DkK** 88:118–122. Naituding ti urnos ti pagadalan dagiti propeta, **DkK** 88:127–141. Iggem ti Umuna a Pangu-luen dagiti tulbek ti pagadalan dagiti propeta, **DkK** 90:6–7.

PAGAKEMAN KEN PANAGPILI.

Kitaen met ti Panagpili

Mabalin a maibilang dagiti nalinteg a

pasurot ni Cristo kadagiti mapili a manggun-od iti namnama a maitan-ok. Mangrugi daytoy a pagakeman ken panagpili iti panagbabawi ken panagbuniag. Agbalin a naan-anay no "agtultuloyda, ket agpennekda iti balikas ni Cristo, ket agibturda agingga iti panungpalan" (2 Ne. 31:19–20). Awagan ti nasantuan a kasuratan daytoy nga aramid iti panangipanamnama ti pagakemantayo ken pannakapili (2 Ped. 1:4–11; DkK 131:5–6).

Dakayonto kaniak ti maysa a pagarian a saserdote, **Ex.** 19:5–6 (**Apoc.** 1:6). Pinilin ti Dios manipud idi punganay dagiti napili a maisalakan, **2 Tes.** 2:13. Ikagumaanyo a manamnama ti panakaawis ken pannakapiliyo, **2 Ped.** 1:10. Mabalinnakayo a kupikopan ti Apo, **Mosiah** 5:15. Itulagko kenka a maaddaanka iti biag nga agnanayon, **Mosiah** 26:20. Dagiti napudno nga addaan iti kinasaserdote ti agbalin a simbaan ken pagarian ken pili ti Dios, **DkK** 84:33–34. Ti nataltaligba a balikas ti pammadto kaipapananna ti pannakaammo a mailantip ti maysa iti agnanayon a biag, **DkK** 131:5–6. Ipasingkedko kenka ti pannakaitan-okmo, **DkK** 132:49.

PAGANNUROTAN TI PAMMATI.

Kitaen met ti Perlas a Kapatgan;
Smith, Joseph, Jr.

Sangapulo-ket-tallo a pangrugian a punto ti pammati nga annuroten dagiti kameng ti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw.

Immuna nga insurat ida ni Joseph Smith iti suratna ken ni John Wentworth, editor ti *Chicago Democrat*, kasungbat iti dawatna a mangammo iti patien dagiti kameng ti Simbaan. Naglatak ti surat a kas Surat ni Wentworth ket immuna a naipablaak iti *Times and Seasons* idi Marso 1842. Idi Oktubre 10, 1880, pormal a naawat ti Pagannurotan ti Pammati a kas nasantuan a kasuratan babaen ti butos dagiti kameng ti Simbaan ket nairaman a kas paset ti Perlas a Kapatgan.

PAGARIAN TI DIOS WENNO

PAGARIAN TI LANGIT. *Kitaen*

met ti Celestial a Gloria; Simbaan ni Jesucristo

Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw ti pagarian ti Dios iti daga (**DkK** 65). Panggep ti Simbaan nga isagana dagiti kamengna nga agbiag nga agnanayon iti kangatuan a pagarian wenna pagarian ti langit. Nupay kasta, awagan no dadduma ti nasantuan a kasuratan ti Simbaan iti pagarian iti langit, a kayatna a sawen a ti Simbaan ti pagarian ti langit iti daga.

Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw ti pagarian ti Dios iti daga, ngem agingga pay laeng ita iti pagarian a napammatian. Bayat ti Millennium, agbalinto a napolitikaan ken napammatian ti pagarian ti Dios.

Ti Apo ti ari nga agnanayon nga awan inggana, **Sal.** 10:16 (**Sal.** 11:4). Mangbangonto ti Dios iti langit iti pagarian a dinto kaanoman madadael, **Dan.** 2:44 (**DkK** 138:44). Agbabawikayo ta asidegen ti pagarian ti langit, **Mat.** 3:2 (**Mat.** 4:17). Umay koma ti pagariam, maaramid koma ti pagayatam iti daga, **Mat.** 6:10. Umuna a birokenyo ti pagarian ti Dios, **Mat.** 6:33 (3 Ne. 13:33). Itedko kenka dagiti tulbek ti pagarian, **Mat.** 16:19. Umaykayo, tawidenyo ti pagarian a naisagana para kadakayo, **Mat.** 25:34. Inton makiranudak iti sakramento kenka iti pagarian ti Amak, **Mat.** 26:26–29. Saanto a tawiden dagiti killo ti pagarian ti Dios, **Luc.** 13:28. Saanto a tawiden dagiti saan a nalinteg ti pagarian ti Dios, **1 Cor.** 6:9. Saan a matawid ti lasag ken dara ti pagarian ti Dios, **1 Cor.** 15:50. Sakbay nga agsapulkayo iti kinabaknang, sapulenyoy pay ti pagarian ti Dios, **Jacob** 2:18. Awan ti narugit a banag a makatawid iti pagarian ti langit, **Alma** 11:37. Kaduamto ida nga aginana iti pagarian ti Amak, **DkK** 15:6. Naited kadakayo ti pagarian wenna dagiti tulbek ti Simbaan, **DkK** 42:69 (**DkK** 65:2). Agsaknap koma ti pagarian

ti Dios tapno umay ti pagarian ti langit, **DkK** 65:5–6. Saanto a maala kenka dagiti tulbek daytoy a pagarian iti kaano man, **DkK** 90:3. Asino man a mangawat kenka a kas maladaga, awatenna ti pagariak, **DkK** 99:3. Kastanto ti awag iti Simbaanko kadagiti maudi nga aldaw, nga isu Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, **DkK** 115:4. Naglukat ti langit ket nai-matangak ti celestial a pagarian ti Dios, **DkK** 137:1–4.

PAGBALUDAN ITI CARTHAGE

(EUA). *Kitaen met ti Smith, Hyrum; Smith, Joseph, Jr.*

Pinapatay dagiti mangririkub da Joseph ken Hyrum Smith idi 27 ti Hunio 1844 iti pagbaludan ti Carthage, Illinois, Estados Unidos ti America (**DkK** 135).

PAGBALUDAN ITI ESPIRITU.

Kitaen ti Impierno

PAGBALUDAN ITI LIBERTY,

MISSOURI (EUA). *Kitaen met ti Smith, Joseph, Jr.*

Bassit a pagbaludan a saan a nainkalingan a nakabaludan ni Propeta Joseph Smith ken dadduma pay manipud Nobiembre 1838 agingga iti Abril 1839. Bayat dagitoy narikut a kasasaad, im-mawat ni Joseph iti paltiing, nangted iti padto, ken nagutugot a mangisurat kadagiti napateg a surat kadagiti Santo, a nayababa iti Doktrina ken Katulagan 121–123.

PAGBASARAN. *Kitaen met ti*

Biblia; Doktrina ken Katulagan;
Libro ni Mormon; Nasantuan a Kasuratan; Perlas a Kapatgan

Ti nabigbig, masursurot a nakaurnongan dagiti sagrado a libro. Iti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo Iti Ud-udina nga Aldaw, naawagan dagiti pagbasaran a libro a kas pagrukodan a libro a pakairamanan dagiti Daan ken Baro a Tulag, ti Libro ni Mormon, ti Doktrina ken Katulagan, ken ti Perlas a Kapatgan.

PAGBATAYAN. *Kitaen met ti*

Ebanghelio

Ti kangrunaan a doktrina, kinapudno, wenno paglintegan. Pammati ken ni Apo Jesucristo ken panagbabawi dagiti umuna a pagbatayan ti ebanghelio (PP 1:4).

Ditayo baybay-an ti pagbatayan ti doktrina ni Cristo, umaddangtayo nga agtutrong iti kinaan-anay, **Heb.** 6:1–3. Isuronto dagiti elder, saserdote, ken maestro dagiti pagbatayan ti ebanghelio, nga adda kadagiti nasantuan a kasuratan, **DkK** 42:12. Ad-adda a naan-anay ti pannakaiwanwanyo iti pagbatayan, iti doktrina, ken iti amin a banag, **DkK** 88:78 (**DkK** 97:14). Mabalin ti tunggal tao ti agtignay iti doktrina ken pagbatayan a maibatay iti nadalus a kasasasad ti kinawaya nga agpili nga intedko kenkuana, **DkK** 101:78. Ania man a pagbatayan ti kinasaririt a magun-odtayo iti daytoy a biag maitugottayo iti panangungar, **DkK** 130:18–19.

PAGIDULINAN. *Kitaen met ti*

Pagimbagan

Ti lugar a pagawatan, pagikabilan, ken pagitedan ti obispo kadagiti nakurapay iti naikkan-pateg a daton dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw. Tunggal pagidulinan kadakdakkell wenno kabasbasit ti kasapulan. Isagut dagiti napudno a Santo ti talentoda, kabaelan, ramramit, ken kuarta iti obispo a pangtulong kadagiti nakurapay iti panawen ti pannakasapul. Ngarud, mabalin a mairaman iti pagidulinan ti listaan dagiti sisasagana a serbisio, kuarta, taraon, wenno dadduma pay a masapsapul.

Ti obispo ti agaywan iti pagidulinan ken agiwaras kadagiti kasapulan ken serbisio kas maibatay iti kasapulan ken kas iwanwan ti Espiritu ti Apo (**DkK** 42:29–36; 82:14–19).

Agurnongda koma iti taraon a maidulin para iti pito a tawen a panagbisin, **Gen.** 41:34–36, 46–57. Yegyo amin nga apagkapulloyo iti pagidulinan, **Mal.** 3:10 (3 Ne. 24:10). Bay-anyo a mangtuding ti obispo iti pagidulinan iti daytoy a Sim-

baan, **DkK** 51:13. Dagiti sobra a kasapulan maited koma iti pagidulinak, **DkK** 70:7–8. Nasken nga agtitimpuyog dagiti Santo ken mangbangon iti pagidulinan, **DkK** 78:1–4. Adda kalintegan dagiti ubbing iti pagidulinan ti Apo no awan kadagiti nagannak kadakuada, **DkK** 83:5.

PAGIMBAGAN. *Kitaen met ti* Ayuno, Panagayuno; Daton; Limos, Manglimos; Nakurapay; Serbisio

Ti wagas a panangtaripato iti kasapulan ti tao a naespirituan ken naindagaan.

Ukrademto ta imam iti kabsatmo, kadagiti napanglaw, ken dagiti agkasapulan iti dagam, **Deut.** 15:11. Isu a mangted iti napanglaw, saanto a makurangan, **Prov.** 28:27. Saan kadi a daytoy ti ayuno a pinilik? pannangtedyo iti tinapay kadagiti mabisin, panangpastrektyo ti nakurapay iti balayyo, **Isa.** 58:6–7. Nagbisinak ket inikkandak iti kanen; naggangannaetak ket pinagdagusdak. Gapu ta inaramidyo iti maysa kadagiti kanunumuan kadagitoy kakabsatko, inaramidyo met kaniak, **Mat.** 25:35–40. Ibinglayanyo iti taraon nga adda kadakayo dagiti makasapul, **Mosiah** 4:16–26. Mangted iti tunggal maysa iti naindagaan ken naespirituan a maibatay iti kasapulan ken kayatda, **Mosiah** 18:29. Nabilinda a makidanggay iti panagayuno ken panagkararag nga agpaay iti pagimbagan dagiti di makaammo iti Dios, **Alma** 6:6. Ikararagyo ti pagimbagan ken ti pagimbagan dagiti adda iti aglawlawyo, **Alma** 34:27–28. Agpapa-dada iti amin a banag, **4 Ne.** 1:3. Laglagipenyog dagiti nakurapay, **DkK** 42:30–31. Sarungkaranyo dagiti nakurapay ken makasapul, **DkK** 44:6. Laglagipenyog iti amin a banag, dagiti nakurapay ken agkasapulan, **DkK** 52:40. Ay-aykayo pay a baknang a di mangted kadagiti nakurapay, ken ay-aykayo pay a nakurapay a saan a mapnek, a naagum ken di met agtrabaho, **DkK** 56:16–17. Iti Zion awan ti nakurapay, **Moises** 7:18.

PAGKAPSUTAN. *Kitaen met ti* Napakumbaba, Kinapakumbaba

Ti kasasaad itoy a biag ken panagku-

rang iti kabaelan, pigsa, wenno paglalingan. Ti pagkapsutan ti kasasaad ti kinatao. Nakapsut amin a tao, ket babaen la ti parabur ti Dios ti pakaawataanda iti bileg nga agaramid iti nalingteg (Jacob 4:6–7). Maipakita daytoy a pagkapsutan iti paset ti pagkapsutan wenno pagkurangan ti tao.

Patibkerenyo dagiti napaksuyan nga ima, **Isa.** 35:3–4. Napigsa ti espiritu, ngem nakapsut ti lasag, **Mat.** 26:41 (Mar. 14:38). Gapu iti kinakapsut nga adda kaniak, a maibatay iti lasag, ikalilisko ti bagik, **1 Ne.** 19:6. Nabilinak a mangisurat kadagitoy a banag, nupay nakapsutak, **2 Ne.** 33:11. Dimo koma kaunget ti adipenmo gapu iti pagkuranganna, **Ether** 3:2. Laisento dagiti Gentil dagitoy a banag gapu iti kinakapsutmi nga agsurat, **Ether** 12:23–25, 40. Ipakitak kadakuada ti pagkapsutanda, **Ether** 12:27–28. Gapu ta nakitam ti pagkapsutam mapapigsakanto, **Ether** 12:37. Asino man kadakayo ti nakapsut manipud ita mapapigsanto, **DkK** 50:16. Ammo ni Jesucristo ti pagkapsutan ti tao, **DkK** 62:1.

PAGLINTEGAN. *Kitaen met ti*

Agtungpal, Kinamanagtungpal, Natulnog; Bendision, Nabendisionan, Pammendision; Bilin ti Dios; Paglintegan ni Moises

Dagiti bilin wenno alagaden ti Dios a pakaibasaran amin a bendision ken dusa iti langit ken iti daga. Awaten dagiti agtulnog kadagiti paglintegan ti Dios dagiti naikari a bendision. Insuro ni Propeta Joseph Smith a nasken met nga agtulnog dagiti tao, agdayaw ken kanunonganda dagiti paglintegan ti daga (PP 1:12).

Ti paglintegan ni Moises ti pangisagana a paglintegan a mangitunda kadagiti lallaki ken babai ken ni Cristo. Daytoy ti paglintegan dagiti maipawil, annuroten, ken ordinansa. Ita ti paglintegan ni Cristo, a mangtungpal iti paglintegan ni Moises, ti pakabuklan ti ebanghelio wenno “ti naan-anay a paglintegan ti wayawaya” (San. 1:25).

Binilin ti Dios ni Adan, **Gen.** 1:28; 2:16–17. Binilin ti Dios ni Noe, **Gen.** 9:1. Awan pagkurangan ti paglintegan ti Apo, pabaruenna ti kararua, **Sal.** 19:7. Ti Apo ti mangmangted iti paglintegan kadatayo, **Isa.** 33:22. Maymaysa ti agit-ited iti paglintegan, **San.** 4:12. No awan ti paglintegan, awan ti dusa, **2 Ne.** 9:25. Adda naited a linteg, **Alma** 42:17–22. Makedngan dagiti tao babaen iti paglintegan, **Alma** 42:23. Ni Cristo ti paglintegan, **3 Ne.** 15:9. Naespirituan amin a paglintegan, **Dkk** 29:34. Inawat ni Joseph Smith ti paglintegan ti Simbaan babaen ti paltiing, **Dkk** 42. Isu a mangtungtungpal kadagiti paglintegan ti Dios saanen a nasken a labsingenna pay dagiti paglintegan ti daga, **Dkk** 58:21. Ti silaw ni Cristo ti paglintegan a pakaiwanwanan amin a banag, **Dkk** 88:7–13. Nangted iti paglintegan iti amin a banag, **Dkk** 88:42–43. Nasken nga agtungpal ti tao iti paglintegan ti daga, **Dkk** 98:4–5. No makagun-odtayo iti bendision manipud iti Dios, babaen ti panagtulnog iti dayta a paglintegan, **Dkk** 130:20–21. Impakdadar ti Simbaan ti pammatina maipanggep kadagiti paglintegan a sibil, **Dkk** 134. Maisalakan ti sangkatawan babaen ti panagtungpal kadagiti paglintegan ken ordinansa ti Ebanghelio, **PP** 1:3.

PAGLINTEGAN NI MOISES.

Kitaen met ti Kinasaserdote nga Aaron; Moises; Nadalus ken Narugit; Paglintegan

Nangted ti Dios kadagiti paglintegan babaen ni Moises iti balay ti Israel a sukat ti nangatngato a paglintegan a dida natungpal (Ex. 34; PJS, Ex. 34:1–2; PJS, Deut. 10:2). Naglaon ti paglintegan ni Moises iti adu a pagbatayan, alagaden, seremonia, kannawidan, ken simbolo a mangipalagip kadagiti tao kadagiti pagrebbengan ken sungsubatanda. Mairaman ditoy ti paglintegan ti kinadalus, etika, maipanggep iti relihion, ken material a bilin ken aramid—a pakairamanan dagiti daton (Lev. 1–7)—a naisangrat a mangipalagip kadakuada iti Dios ken ti pagrebbenganda ken-

kuana (Mosiah 13:30). Pammati, panagbabawi, panagbuniag iti danum, ken pannakaugas dagiti basol ti paset ti paglintegan, a kas iti Sangapulo a Bilin ken dadduma pay a bilin a napapateg iti kinatao. Adu kadagiti paglintegan iti seremonia ti natungpal iti ipapatay ken panagungar ni Jesucristo, a nakaigibusan ti panagisakripisio babaen ti panagayus ti dara (Alma 34:13–14). Naipatungpal ti paglintegan iti babaen ti Kinasaserdote nga Aaron ken pangisagana nga ebanghelio a mangyasideg kadagiti agtungpal ken ni Cristo.

Itedko kadakuada ti paglintegan a kas idi damo, ngem mainugot iti paglintegan ti nailubongan a bilin, **PJS**, Ex. 34:1–2. Ti paglintegan ti maestrotayo a mangitunda kadatayo ken ni Cristo, **Gal.** 3:19–24. Tungpalentayo ti paglintegan ni Moises, ket padaanantayo a sitatalingenngen ken ni Cristo, **2 Ne.** 25:24–30. Saan la nga iti paglintegan ni Moises ti pagtaudan ti pannakaisalakan, **Mosiah** 12:27–13:32. Siak ti pakatungpalaan ti paglintegan ni Moises, **3 Ne.** 9:17. Naggibusen kaniak ti paglintegan a naited ken ni Moises, **3 Ne.** 15:1–10. Gapu iti kinasukir, inruar ti Apo ni Moises ken ti Nasantuan a Kinasaserdote manipud kadagiti annak ti Israel, ket imbatina ti paglintegan dagiti naindagaan a bilin, **Dkk** 84:23–27.

PAGREBBENGAN. *Kitaen met ti* Agtungpal, Kinamanagtungpal, Natulnog

Iti nasantuan a kasuratan, ti aramid, naipakumit nga aramiden, wenno sungsubatan a masansan nga inted ti Apo wenno dagiti katulonganna.

Tungpalem dagiti bilinna: ta daytoy ti sibubukel a pagrebbengan ti tao, **Ecl.** 12:13. Ania aya ti dawaten ti Apo kenka, ngem agaramid a sililinteg, **Mk.** 6:8. Masapul nga agtulnogkayo a nangnangruna iti Dios ngem kadagiti tao, **Ara.** 5:29. Nadusada iti panagsagaba a manggrieng kadakuada a manglagip iti pagrebbenganda, **Mosiah** 1:17. Nailawlawag dagiti pagrebbengan dagiti elder,

saserdote, maestro, ken diakono, **DkK** 20:38–67. Asikasuen dagiti addaan iti kinasaserdote amin a pagrebbenganda iti kaamaanda, **DkK** 20:47, 51. Naagapad dagiti pagrebbengan dagiti kameng kalpasan ti pannakabuniagda, **DkK** 20:68–69. Nasken nga aguray dagiti elderko iti bassit a panawen tapno nan-anay ti pannakaammo dagiti taok ti maipanggep iti pagrebbenganda, **DkK** 105:10. Adalen koma ti tunggal tao ti pagrebbenganna, **DkK** 107:99–100.

PAGSASAO. *Kitaen met ti Dila*

Dagiti balikas, a naisurat wenno naisao, a napagtitipon iti nalawag a pagwadan tapno maipakaammo dagiti pakaammo, panunot, ken kapanunotan. No kasano ti panangaramattayo iti pagsasao ipakitana ti riknatayo iti Dios ken iti dadduma a tao. Iti maikadua a yaay ni Jesucristo itedto ti Apo iti sangkatawan ti nadalus a pagsasao (Sof. 3:8–9).

Iti amin a daga maymaysa idi ti pagsasao, **Gen.** 11:1. Riniribuk ti Apo ti pagsasao iti amin a daga, **Gen.** 11:4–9. Nangngeg ida ti tunggal tao nga agsao iti pagsasaoda, **Ara.** 2:1–6. Makisao ti Apo kadagiti tao babaen iti pagsasaoda, **2 Ne.** 31:3 (**DkK** 1:24). Insuro ni Benjamin kadagiti annakna ti pagsasao dagiti ammana, tapno agbalinda a man-nakaawat a tao, **Mosiah** 1:2–5. Isu a napakumbaba ken mangitandudo ti pagsasaona isu met laeng iti Dios no tungpalenna dagiti ordinansak, **DkK** 52:16. Mairuam kadagiti pagsasao, dila, ken tattao, **DkK** 90:15. Adda pagsasao ni Adan ken dagiti annakna a natar-naw ken awanan mulit, **Moises** 6:5–6, 46. Inikkan ti Dios ni Enoc iti naindak-lan a bileg ti pagsasao, **Moises** 7:13.

PAGSASAO, SAGUT TI. *Kitaen met ti Dila; Sagut ti Espiritu*

Ti sagut ti Espiritu Santo a mangipabus-oy kadagiti natignay a tao nga agsao, umawat, wenno mangyulog kadagiti karkarna a balikas. Mamatikami iti sagut ti dila (PP 1:7).

Napnoda amin iti Espiritu Santo, ket rinugianda ti nagsao iti sabali a pagsa-

sao, **Ara.** 2:4. Isu nga agsao iti di ammo a pagsasao saan a ti tao ti kasasaona, ngem ti Dios, **1 Cor.** 14:1–5, 27–28. Dagiti pagsasao ti tanda kadakuada a di mamati, **1 Cor.** 14:22–28. Ket umayto ti pannkabuniag iti apuy ken ti Espiritu Santo; ket makapagsaokayonto iti pagsasao dagiti anghel, **2 Ne.** 31:13–14. Pinaganetget ni Amaleki amin a tao a mamati iti sagut ti panagsao, **Omni** 1:25. Maited kadagiti dadduma ti panagsao kadagiti pagsasao; ken kadagiti dadduma maited ti panagipatarus kadagiti pagsasao, **DkK** 46:24–25 (1 Cor. 12:10; Moro. 10:8, 15–16). Maibukbok koma ti sagut ti pagsasao, **DkK** 109:36.

PAGTAENGAN. *Kitaen met ti Kaamaan*

Nasken a sentro ti ebanghelio ken dagiti aramid ti kaamaan ti pagtaengan.

Nasken a nawaya ti lalaki iti pagtaengan a mangparagsak iti asawana, **Deut.** 24:5. Pinapanawna iti balayna, **Mar.** 8:26. Sursuruen koma dagiti ubbing ti pagrebbenganda iti pagtaengan, **1 Tim.** 5:4. Agtaknengkayo koma, nadalus, ken managidalimanek iti pagtaengan, **Tit.** 2:5. Agawidkayo ket amirisenyo dagiti banag nga imbagak, **3 Ne.** 17:2–3. Inallukoyko ida a makiranggetda para kadagiti assawada, ken kadagiti annakda, ken kadagiti balayda, ken kadagiti pagtaenganda, **Morm.** 2:23. Mabilin dagiti amma nga agpasnek ken maseknan iti pagtaenganda, **DkK** 93:43–44, 48–50.

PAGTULADAN

Ti modelo a masurot ti tao a panggunod iti maysa a bunga. Iti nasantuan a kasuratan, kayat a sawen ti *pagtuladan* a maysa a pagarigan iti man panagbiag iti maysa a wagas wenno panagbangon iti maysa a banag.

Binilin ti Apo ti Israel a mangbangon iti tabernakulo a maibatay iti pagtuladan a naipakita ken ni Moises, **Ex.** 25. Inikkan ni David ni Solomon iti pagtuladan iti pannakabangon ti templo, **1 Cro.** 28:11–13. Kaniak mabalin nga ipakita ni Cristo ti pagtuladan kada-

kuada a rumbeng a mamati kenkuana, **1 Tim.** 1:16. Itedkonto kadakayo ti pagtuladan iti amin a banag, tapno saan-kayo a maallilaw, **DkK** 52:14.

PAHORAN

Ti maikatlo a Nephite a pangulo nga ukom iti Libro ni Mormon (Alma 50:39–40; 51:1–7; 59–62).

PAKAAMMO. *Kitaen ti Agsungbat,*
Kaadda ti Sungsungbatan,
Pakaammo

PAKASARITAN TI KAAMAAN.
Kitaen ti Kapupuon;
Pannakaisalakan dagiti Natay

PAKAWAN. *Kitaen met ti*
Agbabawi, Panagbabawi;
Kumpisar, Panagkumpisar;
Mangsubbot, Pannubbot;
Pannakaugas ti Basol

Kas naaramat iti nasantuan a kasuratan, dua a banag ti sapaasap a kaipapanan ti pakawan: (1) No pakawanan ti Dios dagiti tao, punasen wenno ibabawina ti kasapulan a dusa iti basol. Babaen ti pannubbot ni Cristo, maipaay ti pannakapakawan ti basol kadagiti amin nga agbabawi, malaksid kadagiti namapatay wenno dagiti awan pakapakananna a basol a maibusor iti Espiritu Santo. (2) Iti panangpakawan ti tao iti tunggal maysa, taripatuenda ti tunggal maysa iti Nakristianuan nga ayat ket awan ti dakes a riknada kadagiti nagbasol kadakuada (Mat. 5:43–45; 6:12–15; Luc. 17:3–4; 1 Ne. 7:19–21).

Naunday ti panagitured ti Apo, ken manangngaasi unay, managpakawan iti basbasol ken naglabsingan, **Num.** 14:18. Nupay kasla eskarlata dagiti basolyo, agbalindanto a kas kapudaw ti niebe, **Isa.** 1:18. Pakawanennakami kadagiti utangmi, a kas iti panangpakawanmi kadagiti nakautang kadakami, **Mat.** 6:12 (Luc. 11:4; 3 Ne. 13:11). Adda bileg ti Anak ti tao a mamakawan kadagiti basol, **Mat.** 9:6 (Mat. 18:35; Mar. 2:10; Luc. 5:20–24). Namin-ano a nagbasol kaniak ti kabsatko, ket pinakawan-ko? **Mat.** 18:21–22 (DkK 98:40). Saanto

a pulos a mapakawan ti agtabbaaw iti Espiritu Santo, **Mar.** 3:29 (Alma 39:6). No nagbasol kenka ti kabsatmo ket nagbabawi, pakawanem, **Luc.** 17:3. Ama, pakawanem ida, ta dida ammo ti aramidenda, **Luc.** 23:34. Agkararag tapno mapakawan, **1 Ne.** 7:21. Aramatem ti manangsubbot a dara ni Cristo tapno magun-odmi ti pammakawan ti basolmi, **Mosiah** 4:2. No ipudnona dagiti basolna kenka ken kaniak, ket agbabawi, pakawanemto, **Mosiah** 26:29–31. Mapakawan ti agbabawi ken mangaramid kadagiti bilin, **DkK** 1:32. Ipakanmo ti kumpaymo, ket mapakawanka kadagiti basolmo, **DkK** 31:5 (84:61). Isu a mangibabawi iti basbasolna, isu ti mapakawan ket siak, ti Apo, diakto idan malagip, **DkK** 58:42. Pakawanek-to ti pakawanek, ngem kadakayo nasken a pakawanenyo amin a tao, **DkK** 64:10. No la ket pinakawanyon ti basol ti tunggal maysa, siak nga Apo, pakawanenkayo, **DkK** 82:1. Dusaek met dagiti patpatgek tapno mapakawan dagiti basolda, **DkK** 95:1. Pinakawan-ko ti basolmo, **Moises** 6:53.

PAKINAKEM. *Kitaen met ti Silaw,*
Silaw ni Cristo

Ti naun-uneg a kaipapanan ti umno ken biddut, nga agtaud iti Silaw ni Cristo kadagiti amin a tao (Moro. 7:16). Naipasngaytayo nga adda gagangay a kabaalan a mangilasin iti umno ken biddut gapu iti Silaw ni Cristo a naited iti tunggal tao (DkK 84:46). Maawagan daytoy a kabaalan iti pakinakem. Agbalintayo a mapagtalkan iti kaadda daytoy kadatayo. Kas kadagiti sabali a kabaalan, mabibineg ti pakinakem babaen ti basol wenno biddut a panangaramat.

Nakedngan dagiti eskriba ken Pariseo babaen ti konsensiada, **Jn.** 8:9. Nagbalin met a saksi ti konsensiada, **Rom.** 2:14–15. Kasla nauram iti bumegbegang a landok ti konsensia dagiti ulbod, **1 Tim.** 4:2. Naan-anay ti pannakaiwanwan ti tao a mangammo iti naimbag manipud iti dakes, **2 Ne.** 2:5. Nalawag ti pakinakem ni Ari Benjamin iti Dios, **Mosiah** 2:15. Napunno iti ragsak dagiti

Nephite, gapu ta addaanda iti kinatalna ti pakinakemda, **Mosiah** 4:3. Naparigat ni Zeezrom iti pannakaubogna iti basolna, **Alma** 14:6. Maikkantayo iti pagrag-sakan wenno iti ladingit ti kaunggan a maibatay iti tarigagaytayo, **Alma** 29:5. Ti pannusa ken nalinteg a paglintegan mangipaay iti panagleddaang ti kaunggan, **Alma** 42:18. Naited ti Espiritu ni Cristo iti tunggal tao tapno maammuan-na ti nasayaat manipud iti dakes, **Moro**. 7:16. Nasken a nawaya a maaramat ti tunggal maysa ti konsensiana, **DkK** 134:2. Addaanak iti konsensia a dina-dael ti basol, **DkK** 135:4. Itandudomi ti karbengan nga agrukbab iti Manna-kabalin a Dios babaen ti panangibagnos ti konsensiami, **PP** 1:11.

PALTIING. *Kitaen met ti* Balikas ti Dios; Espiritu Santo; Padto, Mamadto; Pammaregta, Paregtaen; Parmata; Silaw, Silaw ni Cristo; Tagtagainep; Timek

Pannakisarita ti Dios kadagiti annak-na iti daga. Mabalina a mapasamak ti paltiing babaen ti Silaw ni Cristo ken iti Espiritu Santo babaen ti pammaregta, parmata, tagtagainep, wenno isasaringkar dagiti anghel. Mangted ti paltiing iti panangiwanwan a mangitunda iti napudno iti agnanayon a pannakaisalakan iti celestial a pagarian.

Ipalgak ti Apo ti aramidna kadagiti propetana ken paneknekanna kadagiti mamati a pudno dagiti paltiing kadagiti propeta (**Amos** 3:7). Babaen ti paltiing, ikkan ti Apo ti tunggal maysa iti panangiwanwan a mangsapul iti daytoy ken addaan iti pammati, agbabawi, ken natallugod iti ebanghelio ni Jesucristo. "Mammaltiing ti Espiritu Santo," kinuna ni Joseph Smith, ket "awan ti asino man a makaawat iti Espiritu Santo a di umawat kadagiti paltiing."

Iti Simbaan ti Apo, propeta, mamadto, ken mammaltiing iti Simbaan ken iti lubong ti Umuna a Panguluken ti Korum dagiti Sangapuloket-dua nga Apostol. Ti la Presidente ti Simbaan ti tinudangan ti Apo nga umawat iti paltiing para iti Simbaan (**DkK** 28:2–7). Ma-

balin ti tunggal tao ti umawat iti bukod a paltiing para iti pagimbaganna.

Iti tunggal balikas a rummuar iti ngiwat ti Apo ti pagbiagan ti tao, **Deut.** 8:3 (**Mat.** 4:4; **DkK** 98:11). Agsao ti Apo iti naalumamay a bassit a timek, **1 Ari** 19:12. No awan ti parmata, mapukaw ti tao, **Prov.** 29:18. Talaga nga awanto ti aramiden ti Apo a Dios, no di ipalgakna ti palimedna kadagiti propeta a katulonganna, **Amos** 3:7. Nagasatka, Simon, anak ni Jonas: ta saan a ti lasag wenno dara ti nangipaltiing kenka no di ket ni Amak, **Mat.** 16:15–19. Iturongnakayonto ti Espiritu iti amin a kinapudno ken ipakitananto dagiti banag a dumteng, **Jn.** 16:13. Siasino man kadakayo ti agkurang iti kinasirib, agdawat koma iti Dios, **San.** 1:5. Maipalgakto amin a banag, **2 Ne.** 27:11. Itdekto kadagiti annak ti tattao nga ibinsabinsa, **2 Ne.** 28:30. Awan ti palimed a dinto maipalgak, **2 Ne.** 30:17. Ipakitanto ti Espiritu Santo kadakayo ti amin a banag, **2 Ne.** 32:5. Awan ti tao a makaammo iti wagas ti Dios malaksid no maipalgak kenkuana, **Jacob** 4:8. Nagayuno ken nagkararag ni Alma para iti paltiing, **Alma** 5:46. Dagiti banag a kaano man a saan a naibutaktak maibutaktakto kadagiti napudno, **Alma** 26:22. Dagiti mangtallikud iti paltiing saanna nga ammo ti ebanghelio ni Jesucristo ket dida maawatan ti nasantuan a kasuratan, **Morm.** 9:7–8. Awan saksi a maawatyo agingga iti pannakasuoit ti pammatiyo, **Ether** 12:6. Matungpalto amin a balikasko, **DkK** 1:38. Diak kadi imbaga ti kappia iti panunotmo maipanggep iti daya a banag? **DkK** 6:22–23. Ibagak kenka iti panunotmo ken iti pusom, **DkK** 8:2–3. No pudno, ipariknakto ti ibabara ti barukongmo, **DkK** 9:8. Dimo tallikudan ti espiritu ti pammaltiing, **DkK** 11:25. Dagiti agdawat umawatda iti paltiing iti kada paltiing, **DkK** 42:61. Ania man a sawendanto agbalin a timek ti Apo no tignayen ida ti Espiritu Santo, **DkK** 68:4. Itdento ti Dios kadakayo iti pannakaammo, **DkK** 121:26. Nakita ni Joseph Smith ti Ama ken ti Anak, **JS—P** 1:17. Mamatikami

iti amin nga impalgak ti Dios ken ti ipalgaknanto pay, **PP** 1:7, 9.

PALTIING NI JUAN. *Kitaen met ti*

Apocalipsis; Juan, Lalaki nga Anak ni Zebedee

Ti maudi a libro iti Baro a Tulag, a naglaon iti paltiing a naited ken ni Apostol Juan. Napalubosan a mangkita iti pakasaritaan ti lubong, a nangnangruna dagiti maudi nga aldaw (Apoc. 1:1–2; 1 Ne. 14:18–27; DkK 77). Am-ammo pay ti Paltiing ni Juan a kas Paltiing.

Inawat ni Juan daytoy a paltiing iti aldaw ti Apo iti puro ti Patmos (Apoc. 1:9–10), iti ballasiw ti Asia, nga asideg ti Efeso. Saan nga ammo ti husto a pet-sa ti paltiing.

Nairaman dagiti pangianwanan iti panangawat iti libro iti 1 Nephi 14:18–27 ken iti DkK 77 (Ether 4:15–16).

Pakauna dagiti kapitulo 1–3 ti libro ken surat kadagiti pito a simbaan iti Asia. Insurat ni Juan ti surat a pangtulong kadagiti Santo a mangrisut kadagiti parikut. Naisurat kadagiti kapitulo 4–5 dagiti parmata nga inawat ni Juan a mangipakita iti kinadayag ken nalinteg a bileg ti Dios ken ni Cristo. Insurat ni Juan kadagiti kapitulo 6–9, 11, ti pannakakitana iti libro a natimbrenan iti pito, a tunggal timbre ibagianna ti sangaribu a tawen ti daga iti nailubongan a pakasaritaanna. Ad-adda nga inagapad dagitoy a kapitulo dagiti pasamak a linaon ti maikapito a timbre (kitaen Apoc. 8-9, 11:1–15). Iladawan ti kapitulo 10 ti libro a kinnan ni Juan. Ibagian ti libro ti masanguanan a misionna. Naisurat iti kapitulo 12 ti parmata ti dakes a nangrugi iti langit idi immalsa ni Satanas ket napapanaw. Nagtultuloy iti daga ti gubat a narugian idiay. Kadagiti kapitulo 13, 17–19, inladawan ni Juan dagiti nadangkes a naindagaan a pagarian nga iggem ni Satanas ket naisurat ti gasatda, a pakairamanan ti naudi a panangdadael ti dakes. Iladawan dagiti kapitulo 14–16 ti kinalinteg dagiti Santo iti baet ti kinadakes sakbay ti maikadua a yaay ni Cristo. Iladawan dagiti kapitulo 20–22

ti Millennium, ti napintas a ciudad ti Baro a Jerusalem, ken dagiti maudi a pasamak iti pakasaritaan ti daga.

PAMADPADAKES. *Kitaen ti Saosao*

PAMMANEKNEK. *Kitaen met ti*

Espiritu Santo; Paneknekan; Saksi

Ti pannakaammo ken naespirituan a saksi nga inted ti Espiritu Santo. Ma-balin met nga opisial wenna legal a palawag ti pammaneknek iti pasien ti tao a pudno (DkK 102:26).

Ammok a sibibiag ti mannubbotko, **Job** 19:25–26. Diyo ibain ti pammaneknek ti Apotayo, **2 Tim.** 1:8. Ti pammaneknek ni Jesus ti espiritu ti pammadto, **Apoc.** 19:10. Agtakder a saksi ti Dios iti amin a kanito, **Mosiah** 18:9. Awan sabali a pamuspusan a mangalaw kadagiti tao malaksid ti panangibinglayna iti natarnaw a pammaneknek a maisuppiat kadakuada, **Alma** 4:19–20. Adda amin kaniak a kas pammaneknek a pudno amin dagitoy a banag, **Alma** 30:41–44. Awan maawatyo a saksi agingga iti pannakasuo ti pammatiyo, **Ether** 12:6. Diak kadi imbaga ti kappia iti panunotmo? Ania pay ti nain-indaklan a saksi a magun-odmo ngem ti aggapu iti Dios? **DkK** 6:22–23. Ket ita, kalpasan ti adu a pammaneknek a naipaay kenkuana, daytoy ti pammaneknek nga ipaaytayo kenkuana, **DkK** 76:22–24. Pinapankayo a mamanekek ken mamallaag kadagiti tao, **DkK** 88:81–82. Natayen dagiti mammaneknek, ket maipatpatungpal ti pammaneknekda, **DkK** 135:4–5. Nakita ni Enoc dagiti anghel a mangipampanekek iti Ama ken Anak, **Moises** 7:27. Nupay kinaguradak ken indadanesdak iti panangibagak a nakakitaak iti parmata, pudno nga agpayso, **JS—P** 1:24–25.

PAMMAPATAY. *Kitaen met ti Cain;*

Kadagsenan a Pannakadusa

Di nainkalintegan ken inggagara a panangpatay iti tao. Ti basol a pakadusaan manipud pay iti nagkauna a panawen (Gen. 4:1–12; Moises 5:18–41).

Ti mangibukbuk iti dara ti tao, ti dara-na ibuyatto ti tao, **Gen.** 9:6 (PJS, Gen. 9:12–13; Ex. 21:12; Alma 34:12). Dika mamapatay, **Ex.** 20:13 (Deut. 5:17; Mat. 5:21–22; Mosiah 13:21; DkK 59:6). Kinuna ni Jesus, dika mamapatay, **Mat.** 19:18. Addanto batang dagiti mamapatay iti maikadua nga ipapatay, **Apoc.** 21:8. Mamapataykayo iti pusoyo, **1 Ne.** 17:44. Ay-ay pay dagiti mamapatay nga irantana ti pumatay, **2 Ne.** 9:35. Imbilin ti Dios a di mamapatay dagiti tao, **2 Ne.** 26:32. Makarimon iti Apo ti mamapatay, **Alma** 39:5–6. Awanto ti pakapakawanan ti mamapatay, **DkK** 42:18. Asino man a pumatay maitagatag iti paglintegan ti daga, **DkK** 42:79.

PAMMAREGTA. *Kitaen met ti*
Sermon iti Bantay

Dagiti agsasaganad a pannursuro nga iteden ni Jesus iti Sermon iti Bantay a mangiladawan iti nadalus ken naespirituan a kababalin (Mat. 5:3–12; Luc. 6:20–23). Naurnos dagiti Pammaregta tapno iti kasta tunggal palawag pabilgenna ti sarunuenna. Masarakan iti 3 Ne. 12 ti naur-urnos ken napimpintek a rekord dagiti Pammaregta.

PAMMAREGTA, PAREGTAEN.

Kitaen met ti Espiritu Santo;
Paltiing

Nailangitan a panangianwan nga iteden ti Dios iti tao. Masansan nga iteden ti Espiritu ti pammaregta iti agduduma a wagas iti panunot wenno puso ti tao.

Kalpasan ti apuy immay ti bassit a naalumamay a timek, **1 Ari** 19:12. Isuro kadakayo ti Espiritu Santo dagiti amin a banag ket diyonto ida malipatan, **Jn.** 14:26. Iturongnakayonto ti Espiritu ti kinapudno iti amin a kinapudno, **Jn.** 16:13. Imbagnosnak ti Espiritu, ta diak ammo idi damo dagiti banag a rumbeng nga aramidek, **1 Ne.** 4:6. Immay manen iti panunotko ti timek ti Apo, **Enos** 1:10. Pagayatan ti Dios ti amin a banag a mangawis ken mangay-ayo nga agaramid iti nasayaat, **Moro.** 7:13–16. Diak kadi imbag ti kappia iti panunotmo? **DkK** 6:23. Ibagak kenka iti panu-

notmo ken iti pusom, **DkK** 8:2. Ti Espiritu ti mangpalawag iti panunotmo, a mangpunno iti kararuam iti rag-o, **DkK** 11:13. Maitedto kenka iti daya met la a kanito ti ania man a sawen ken isuratmo, **DkK** 24:6 (DkK 84:85). Yarasas a ti naalumamay ken bassit a timek ken sumeksek iti amin a banag, **DkK** 85:6.

PAMMATI. *Kitaen met ti* Jesucristo;
Mamati; Namnama; Talek

Talek iti maysa a banag wenno tao. Kas masansan a maar-aramat iti nasantuan a kasuratan, talek ti pammati ken panagtalek ken ni Jesucristo tapno agtungpal ti tao kenkuana. Nasken a maitalimudok ti pammati ken ni Jesucristo tapno maiturong ti tao iti pannakaisalakan. Adda met pammati dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw iti Dios Ama, Espiritu Santo, bileg ti kinasaserdote, ken sabsabali pay a napateg a paset ti naisubli nga ebangelio.

Iraman ti pammati ti namnama kadagiti banag a di makita, ngem pudno (Heb. 11:1; Alma 32:21; Ether 12:6). Agrusing ti pammati babaen ti pannakangeg iti ebangelio nga isuro dagiti naikkan iti turay a mangiwanwan nga imbaon ti Dios (Rom. 10:14–17). Saan a makaparnuay iti pammati dagiti datdatlag, ngem mapadur-as ti nabileg a pammati babaen ti panagtungpal iti ebangelio ni Jesucristo. Iti sabali a pannao, maparnuay ti pammati babaen ti kinalinteg (Alma 32:40–43; Ether 12:4, 6, 12; DkK 63:9–12).

Agbunga iti kinadatdatlag, sirmata, tagtagainep, panagagas, ken amin a sagut ti Dios nga itedna kadagiti Santona, ti napudno a pammati. Babaen ti pammati magun-od ti pannakaugas dagiti basol ken pagangayanna mabalina ti makipagtaeng iti sidong ti Dios. Mangiturong ti kaawan ti pammati iti pannakauppapay, a mapasamak gapu iti kinamanagbasol (Moro. 10:22).

Ti nalinteg agbiagto iti pammati, **Hab.** 2:4. Pinaimbagnaka ti pammatim, **Mat.** 9:22 (Mar. 5:34; Luc. 7:50). Maaramid koma kadakayo a kas iti pammatiyo, **Mat.** 9:29. No adda pammatiyo a kas

iti bukel ti mustasa, awanto ti di mabalin kadakayo, **Mat.** 17:20 (Luc. 17:6). Inkararaganka, tapno saan a mapaay ti pammatim, **Luc.** 22:32. Napatibker daytoy a tao gapu iti pammatina iti nagan ni Cristo, **Ara.** 3:16. Umay ti pammati babaen ti pannakangngeg iti balikas ti Dios, **Rom.** 10:17. No saan a nangungar ni Cristo awan koma ti mamaay ti pammatiyo, **1 Cor.** 15:14. Agaramid ti pammati babaen ti ayat, **Gal.** 5:6. Ta gapu iti parabur ti Dios, maisalakankayo babaen ti pammati, **Ef.** 2:8 (2 Ne. 25:23). Alaenyo ti kalasag ti pammati, **Ef.** 6:16 (DkK 27:17). Naileppasko ti aramidko, nasalimetmetak ti pammati, **2 Tim.** 4:7. Ti pammati ti anag dagiti banag a ninamnama, **Heb.** 11:1. No awan ti pammati saan la ketdi a maparagsak, **Heb.** 11:6. Ti pammati a di mapakuyogan kadagiti ar-aramid isu ti eppes, **San.** 2:17–18, 22. Mapanak ket aramidek dagiti banag nga imbilin ti Apo, **1 Ne.** 3:7. Mabalin ti Apo nga aramiden ti amin a banag kadagiti annak ti tao no ipakitada la ket ti pammatida kenkuana, **1 Ne.** 7:12. Agkuti dagiti pagitudo ti Liahona babaen ti pammati, **1 Ne.** 16:28. Agbabawika, ken agpabuniagka iti naganna, nga addaan iti naan-anay a pammati iti Nasantuan, **2 Ne.** 9:23. Agaramid ni Cristo kadagiti naindaklan a milagro kadagiti annak ti tao a maibatay ti pammatida, **2 Ne.** 26:13 (Ether 12:12; Moro. 7:27–29, 34–38). Napakawan dagiti basol ni Enos gapu iti pammatina ken ni Cristo, **Enos** 1:3–8. Saan a mapasamak ti pannakaisalakan malaksid iti babaen ti panagbabawi ken pammati ken ni Apo Jesucristo, **Mosiah** 3:12. Mangabaruan dagiti puso babalen ti pammati iti naganna, **Mosiah** 5:7. Masungbatan ti kararag dagiti katulungan ti Dios a maibatay iti pammatida, **Mosiah** 27:14. Ikkannakami iti pigsa a maibatay iti pammatimi ken ni Cristo, **Alma** 14:26. Awaganyo ti nagan ti Dios babaen ti pammati, **Alma** 22:16. Ti pammati saan a ti kaadda iti naan-anay a pannakaammo kadagiti banag, **Alma** 32:21 (Ether 12:6). Bayat iti panangrugina a dumakkel taraknenyo

babaen ti pammatiyo, **Alma** 33:23 (Alma 32:28). Impatoda ti pannakatagina-yonda iti nakaskasdaaw a bileg ti Dios gapu iti aglaplapusanan a pammatida, **Alma** 57:25–27. Kas iti kaadu ti kumita iti Anak ti Dios nga addaan pammati ti agbiag, **Hel.** 8:15. Makitak nga umdas ti pammatiyo a pamkuatak a mangagas kadakayo, **3 Ne.** 17:8. Bambanag ti pammati a mabalin a namnamaen ngem saan a makita, **Ether** 12:6. Dagiti nanggutugot kadagiti milagro ginutugotda babaen ti pammati, **Ether** 12:12–18. No adda pammatida kaniak, aramidek a napigsa kadakuada dagiti nakapsut a banag, **Ether** 12:27–28, 37. Insuro ni Mormon ti pammati, namnama, ken kaasi, **Moro.** 7. Ania man a dawatenyo iti Ama babaen ti naganko, a naimbag ken addaan pammati maawatyonto, adtoy, maitedto kadakayo, **Moro.** 7:26. Kadakuada nga addaan panamati ken ni Cristo agtalek iti tunggal nasayaat a banag, **Moro.** 7:28. No agdawatkayonto, nga addaan pammati ken ni Cristo, iparangarangna ti kinapudno, **Moro.** 10:4. No awan pammatiyo awan ti maramidyo; ngarud agdawatkayo a sipa-pammati, **DkK** 8:10. Nasken a maited kadakuada a maibatay iti pammatida kadagiti kararagda, **DkK** 10:47, 52. Nasken nga agibtur amin a tao iti pammati iti naganna agingga iti panungpalan, **DkK** 20:25, 29. Nalinteg ken pudno ti pannakapalinteg babaen ti parabur ni Cristo, **DkK** 20:30. Maitedto kadakayo ti Espiritu babaen ti kararag ti pammati, **DkK** 42:14. Saan a dumteng ti pammati babaen dagiti tanda, ngem sumaruno dagiti tanda kadagiti mamati, **DkK** 63:9–12. Nasken nga isuro dagiti naganak dagiti annakda ti pammati ken ni Cristo, **DkK** 68:25. Agadalkayo, uray pay ti panagadal ken kasta met ti pammati, **DkK** 88:118. Umuna a pagbatayan ti ebangelio ti pammati ken ni Apo Jesucristo, **PP** 1:4.

PAMPANUNOT. *Kitaen met ti*
Kinawayaya nga Agpili; Utoben

Kapanunotan, balabala, ken ladlada-wan iti panunot ti tao. Sagut manipud

iti Dios ti bileg nga agpanunot, ket nawayatayo a mangpili no kasano ti panangaramattayo iti bilegtayo nga agpanunot. Dakkel a banag ti maited ti wagas ti panagpanunottayo iti galad ken kababalintayo, kasta met ti kasasa-adtayo iti biag. Mangitunda iti panna-kaisalakan ti nalinteg a pampanunot; ti nadangkes a pampanunot mangitunda iti pakadusaan.

Maawatan ti Apo amin dagiti ar-ara-paap ti panunot, **1 Cro.** 28:9. Ta kas iti pampanunotenna, kasta met isuna, **Prov.** 23:7. Saanmo a panunot ti panunotko, **Isa.** 55:7–9. Ammo ni Jesus ti pampanunotda, **Mat.** 12:25 (Luc. 5:22; 6:8). Manipud iti kaunggan, iti puso dagiti tao, ti pagtaudan ti dakes a pampanunot, **Mar.** 7:20–23. Tenglen ti tunggal panunot nga agtungpal ken ni Cristo, **2 Cor.** 10:5. Ania man a banag a pudno, napudno, natarnaw, wenno naayat, panunoten kadagitoy a banag, **Fil.** 4:8. Laglagipenyo, a patay ti nailubongan a pampanunot, ken biag nga agnanayon ti naespirituan a pampanunot, **2 Ne.** 9:39. No saanyo nga annadan ti bagbagiyo, ken ti pampanunotyo, mapukawkayo, **Mosiah** 4:30. Kedngannatayo ti panunottayo, **Alma** 12:14. Ti la Dios ti makaammo iti pampanunot ken ti panggep ti puspusotayo, **DkK** 6:16 (DkK 33:1). Kitaendak a sipapanunot, **DkK** 6:36. Italimengyo iti panunotyo dagiti balikas ti biag, **DkK** 84:85. Paksiatenyo dagiti makaidagel a pampanunot, **DkK** 88:69. Mai-palgakto dagiti pampanunot ti puspuso dagiti tao, **DkK** 88:109. Taraonan koma ti saguday ti pampanunotmo nga awan ressatna, **DkK** 121:45. Agtultuloy a dakes ti pampanunot ti tunggal tao, **Moises** 8:22.

PANAGASAWA, MANGASAWA.

Kitaen met ti Dibursio; Kaamaan

Ti nainkalinteg a katulagan wenno kontrata iti nagbaetan ti lalaki ken ti babai a mamagbalin kadakuada nga agassawa. Inordenan ti Dios ti panagasawa (DkK 49:15).

Saan a nasayaat nga agmaymaysa ti tao, **Gen.** 2:18 (Moises 3:18). Nasken a tumiponto ti lalaki iti asawana, ket agbalindanto a maymaysa a lasag, **Gen.** 2:24 (Mat. 19:5; Abr. 5:18). No ania ti pinagkaysa ti Dios, saan koma a pagsinaen ti tao, **Mat.** 19:6 (Mar. 10:9). Iti ud-udina nga aldaw addanto tumallikud iti pammati, a mangiparit iti panagasawa, **1 Tim.** 4:1–3. Nadayaw ti panagasawa, **Heb.** 13:4. Binilin ti Apo nga asawaen dagiti annak ni Lehi dagiti annak ni Ismael, **1 Ne.** 7:1, 5 (1 Ne. 16:7–8). Pinarsua ti Dios da Adan ken Eva tapno agassawada, **Moises** 3:7, 18, 21–25.

Baro ken agnanayon a katulagan ti panagasawa: Maaramid ti panagasawa iti babaen ti paglintegan ti ebanghelio ken ti nasantuan a kinasaserdote a para iti daytoy a biag ken iti agnanayon. Mapaglantip dagiti maikari a lallaki ken babbai iti templo ket mabalinda nga ituloy ti agbalin nga agassawa iti agnanayon.

Insuro ni Jesus ti paglintegan iti panagasawa, **Luc.** 20:27–36. Awan lalaki nga agwaywayas nga awan babai iti Apo, **1 Cor.** 11:11. Tawiden dagiti agassawa ti parabur ti biag, **1 Ped.** 3:7. Ania man ti patalgedam iti daga mapatalgedanto met iti langit, **Hel.** 10:7 (Mat. 16:19). Tapno magun-od ti kangatuan a tukad ti celestial a pagarian, nasken a sumrek ti lalaki iti baro ken agnanayon a katulagan ti panagasawa, **DkK** 131:1–4. No mangasawa ti lalaki babaen ti balikasko ken babaen ti baro ken agnanayon a katulagan, ken pinaglantip babaen ti Espiritu Santo a ti kari, addanto bileгна uray addadanton iti ruar ti lubong, **DkK** 132:15. No mangasawa ti lalaki babaen ti balikasko ken babaen ti baro ken agnanayon a katulagan, ken mapasingkedan babaen ti Espiritu Santo a naikari, addanto bileгна uray addadanton iti ruar ti lubong, **DkK** 132:19.

Panagasawa nga agsupadi ti pammati: Panagasawa ti lalaki ken babai nga aggidiat ti pamtatida iti relihion ken kannawidan.

Dikanto pangasawaen ti anakko iti babasang a taga-Canaan, **Gen.** 24:3. No mangasawa ni Jacob iti anak a babai ni Heth, ania ti pagayatak pay laeng nga agbiag? **Gen.** 27:46 (28:1–2). Saan a mangasawa ni Israel kadagiti taga-Canaan, **Deut.** 7:3–4. Nakiasawa ni Israel kadagiti taga-Canaan, nagdaydayawda iti sinsinan-dios, ket nailunod, **Uk.** 3:1–8. Pinagrukbab dagiti assawana ni Solomon iti sinsinan-dios, **1 Ari** 11:1–6. Ditayo ited dagiti annaktayo a babai kadagiti tao iti daga, wenno pangasawaen dagiti annaktayo kadagiti annakda a babai, **Neh.** 10:30. Dikayo makikadua kadagiti di mamati a kasla kaduayo ida, **2 Cor.** 6:14. Minarkaan ti Apo dagiti Lamanite tapno saan a malaok dagiti Nephite ken mamati iti biddut a kaugalian, **Alma** 3:6–10. No mangasawa ti lalaki a saan a siak ti mamagasawa, awan ti bileg ti katulagan ti panagasawada no nataydan, **DkK** 132:15. Inasawa ida dagiti annak ti tat-tao a kas iti mapilida, **Moises** 8:13–15.

Panagasawa iti adu: Ti panagasawa ti lalaki iti adu. Nainkalintegan a maysa laeng ti asawa ti lalaki, malaksid no ibilin ti Apo babaen ti paltiing (Jacob 2:27–30). Babaen ti paltiing, nasurot ti panagasawa iti adu iti panawen ti Dagan a Tulag ken kadagiti nagkauna nga aldaw ti naisubli a Simbaan babaen ti panangiturong ti propeta nga akin-ig-gem kadagiti tulbek ti kinasaserdote (DkK 132:34–40, 45). Saanen nga ar-aramiden ti Simbaan (DkK OP—1); ita, saan a mayannatup ti maaddaan iti ad-adu ngem maysa nga asawa ti kameng iti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw.

Inted ni Sarai ni Agar nga asawaen ni Abram, **Gen.** 16:1–11. Inawat ni Jacob da Lea ken Raquel ken dagiti katulonganda a kas assawa, **Gen.** 29:21–28 (Gen. 30:4, 9, 26). No mangasawa ti lalaki iti sabali, dina baybay-an ti immuna nga asawana, **Ex.** 21:10. Napan idiai Hebron, ni David ken dagiti dua nga asawa ni David, **2 Sam.** 2:1–2. Inaramid da Abraham, Isaac, ken Jacob ti naibilin

kadakuada a mangasawa iti adu, **DkK** 132:37. Awan nagbasolan da David ken Solomon malaksid kadagiti banag a dida inawat iti Apo, **DkK** 132:38–39.

PANAGASAWA ITI ADU. *Kitaen ti*
Panagasawa, Mangasawa—
Panagasawa iti adu

PANAGASAWA ITI TEMPLO.
Kitaen ti Panagasawa,
Mangasawa

PANAGBALBALIW-LANGA.
Kitaen met ti Jesucristo; Tulbek ti
Kinasaserdote

Ti kasasaad dagiti tao a temporario nga agbaliw ti langa ken kasasaadda—nga isu ti pannakaitag-ay iti nangatngato a naespirituan a tukad—tapno maibturanda ti kaadda ken ngayed dagiti nailangitan a nabiag.

Panagbalbaliw-langa ni Cristo: Nakita da Pedro, Santiago, ken Juan ti panna-kaigloria ken panagbalbaliw ti langa ti Apo kadakuada. Inkari idi ti Mangisalakan nga awaten ni Pedro dagiti tulbek ti pagarian iti langit (Mat. 16:13–19; 17:1–9; Mar. 9:2–10; Luc. 9:28–36; 2 Ped. 1:16–18). Iti daytoy napateg a pasamak, inted ti Mangisalakan, ni Moises, ken ni Elias dagiti naikari a tulbek ti kinasaserdote kada Pedro, Santiago, ken Juan. Kadagitoy a tulbek ti kinasaserdote, adda bileg dagiti apostol a mangituloy iti aramid ti pagarian kalpasan ti yuuli ni Jesus.

Insuro ni Joseph Smith nga iti bantay a pagbalbaliwan-langa, nagbalbaliw met ti langa da Pedro, Santiago, ken Juan. Nakitada ti parmata iti daga a kas nagparang iti nagloriaan a kasasaadna iti masakbayan (DkK 63:20–21). Nakitada da Moises ken Elias, dagiti dua a nagbalbaliw a parsua, ken nangngegda ti timek ti Ama. Kinuna ti Ama, “Daytoy ti patpatgek nga Anak, a nakapagustuak unay; denggenyo” (Mat. 17:5).

Nagbalbaliw ti langada a parsua: Nakitada ti Dios ti Israel, **Ex.** 24:9–11. Rimaniang ti rupana bayat ti pannakisaritana iti Dios, **Ex.** 34:29 (Mar. 9:2–3).

Naglawag ti rupa ni Jesus, **Mat.** 17:2 (Mar. 9:2–3). Saan a maipaut ti Israel ti pumerreng iti rupa ni Moises gapu iti raniagna, **2 Cor.** 3:7. Naipakita ti rupa ni Abinadi iti aglaplapusanan a rimat, **Mosiah** 13:5–9. Nalikmutda a kasla iti apuy, **Hel.** 5:23, 36, 43–45 (3 Ne. 17:24; 19:14). Kasda la katarnaw ti rupa ni Jesus, **3 Ne.** 19:25. Yarigda man ti kasla pannakabaliliw ti langada, **3 Ne.** 28:15. Awan pay ti tao a nakakita iti Dios iti lasag, malaksid no pagungaren ti Espiritu, **DkK** 67:10–12. Babaen ti bileg ti Espiritu naluktan dagiti matatayo, **DkK** 76:12. Naited ken ni Moises ti gloria ti Dios, **Moises** 1:2. Adda kaniak ti gloriana; ket nakitak ti rupana, ta nagbalbaliw ti langak, **Moises** 1:11. Nakitak ti panaglukat ti langit, ket nabungonak iti gloria, **Moises** 7:3–4.

PANAGDEDERREP. *Kitaen met ti*
Kinadalus ti Dayaw; Nagartem,
Kinagartem; Pannakikamalala

Maikaniwas iti paglintegan a panagkanaig ti dua a tao a saan nga agassawa. Maar-aramat met no dadduma iti nasantuan a kasuratan a simbolo ti ikakalilis.

Dinak piliten, ta awan ti kasta a banag a maaramid, **2 Sam.** 13:12. Liklikanyo ti panagdederrep, **Ara.** 15:20. Saan a maipaay iti panagdederrep ti bagi, no di ket maipaay iti Dios, **1 Cor.** 6:13–18. Tapno maliklikan ti panagdederrep, nasken a mangasawa ti tunggal tao, **1 Cor.** 7:2–3. Daytoy ti pagayatan ti Dios, a nasken a liklikanyo ti panagdederrep, **1 Tes.** 4:3. Binallaagan ni Jacob dagiti tao ni Nephi iti maibusor iti panagdederrep, **Jacob** 3:12. Maluluomkayon, gapu kadagiti nadawel a pampapatayyo ken panagdederrep, iti pannakadadael, **Hel.** 8:26. Nasken nga agbabawi dagiti agdederrep tapno makapagkamengda iti Simbaan, **DkK** 42:74–78.

PANAGIBALES. *Kitaen met ti* Gura

Bales wenno isusubbot iti ania man a nakapasakitan wenno nagbasolan.

Umayto agibales ti Diosyo, **Isa.** 35:4. Kukuak ti pammales, agsupapakakto,

Rom. 12:19 (Morm. 3:15; 8:20). Naka-bitin ti espada ti panagibales iti ngatuenyo, **Morm.** 8:40–41. Balsekto dagiti nadangkes, ta saandanto nga agbabawi, **DkK** 29:17. Immay ti Mangisalakan kadagiti aldaw ti kinadangkes ken panagibales, **Moises** 7:45–46.

PANAGINSASASERDOTE

Dagiti tao a mangaskasaba ken mangiparparammag iti bagbagida iti lubong tapno gunggonaan ken dayawen ida ti lubong; dida ikagumaan ti pagimbagan ti Zion (2 Ne. 26:29).

Taraonanyo dagiti arban ti Dios, saan nga iti narugit a sanikua, **1 Ped.** 5:2. Nasken a maingubngob amin a simbaan a nabangon a pamataudan iti sanikua, **1 Ne.** 22:23 (Morm. 8:32–41). Gapu iti panaginsasaserdote ken kinamanagbasol, mailansa ni Jesus, **2 Ne.** 10:5. Paneknekan ti pannakaipatungpal ti panaginsasaserdote kadagitoy a tao ti sapasap a pannakadadaelda, **Alma** 1:12. Mapnonto dagiti Gentil iti amin a kita ti panaginsasaserdote, **3 Ne.** 16:10.

PANAGKAYKAYSA. *Kitaen met ti*
Dios, Kinadios

Panagtunos iti panunot, tarigagay, ken panggep ti umuna iti Amatayo iti Langit ken ni Jesucristo, sa kadagiti dadduma a Santo.

Nagimbagen para kadagiti agkakabsat ti kinamaymaysa, **Sal.** 133:1. Siak ken ti Ama, maymaysakami, **Jn.** 10:30 (DkK 50:43). Inkarakarag ni Jesus nga agkaykaysa ti amin a kas kadakuada iti Ama, **Jn.** 17:11–23 (3 Ne. 19:23). Dawatek kadakayo nga awan koma dagiti panaglalasina kadakayo, no di ket nan-anay koma ti panagtitimpuyogyo, **1 Cor** 1:10. Agbalinkayo a natibker ken napinget nga agkaykaysa iti panunot ken puso, sangsangkamaysa iti amin a banag, **2 Ne.** 1:21. Mapagrereppeng koma ti puspuso dagiti Santo ti panagkaykaysa, **Mosiah** 18:21. Inkarakarag ni Jesus ti panagkaykaysa koma dagiti disipulona a Nephite, **3 Ne.** 19:23. Nagkaykaysa dagiti disipulo iti napasnek a panagkararag ken panagayuno, **3 Ne.**

27:1. Maymaysa ti Ama, Anak, ken Espiritu Santo, **DkK** 20:27–28 (**DkK** 35:2; 50:43). Pagrebbengam ti makikaysa iti pudno a simbaan, **DkK** 23:7. Ania man ti dawatenyo a sipapammati, iti panagkaykaysayo iti kararag, maawatyonto, **DkK** 29:6. No saankayo nga agkaykaysa, saankayo a kukua, **DkK** 38:27. Niganan ti Apo dagiti taona iti Zion gapu ta sangsangkamaysa ti puso ken panunotda, **Moises** 7:18.

PANAGKUGIT. *Kitaen met ti*

Katulagan ni Abraham

Ti pagilasinan ti katulagan ni Abraham kadagiti lallaki nga Israelita idi panawen ti Daan a Tulag (Gen. 17:10–11, 23–27; JSP, Gen. 17:11). Naaramid ti panagkugit babaen ti pananggeppas iti “supot” ti lalaki nga ubing ken nataengan. Maragsakan dagiti agpakugit ket awatenda ti pagrebbengan nga adda iti katulagan. Naaramid ti panagkugit a pagilasinan ti katulagan iti mision ni Cristo (Moro. 8:8; **DkK** 74:3–7).

PANAGLANTIP, PAGLANTIPEN.

Kitaen met ti Elias; Kinasaserdote; Ordinansa

Aramiden a maawat iti langit ti ordinansa nga inaramid ti addaan iti turay ti kinasaserdote iti daga. Mapatalgedan ti ordinansa no maawatda ti yaanugot ti Espiritu Santo ti Kari, nga isu ti Espiritu Santo.

Ania man a pagkaykaysaem iti daga mapagkaykaysanto met iti langit, **Mat.** 16:19 (**Mat.** 18:18; **DkK** 124:93; 132:46). Napaglantipkayo iti dayta Espiritu Santo ti Kari, **Ef.** 1:13. Ikkanka iti bileg, tapno ania man ti patalgedam iti daga mapatalgedan met iti langit, **Hel.** 10:7. Naited kadakuada ti bileg a mamaglantip iti daga ken iti langit, **DkK** 1:8. Dagiti adda iti celestial a gloria pinaglantip ida ti Espiritu Santo ti Kari, **DkK** 76:50–70. Intalek ni Elias dagiti tulbek ti bileg a mamaglantip kadagiti ima ni Joseph Smith, **DkK** 110:13–16. Daytoy ti bileg a mamaglantip ken magkappeng, **DkK** 128:14. Ti nataltalged a balikas ti pammadto kaipapa-

nanna ti pannakaammo a mailantip ti maysa iti agnanayon a biag, **DkK** 131:5. Amin a katulagan a di pinaglantip ti Espiritu Santo ti Kari aggibus no matayen dagiti tao, **DkK** 132:7. Ti naindaklan nga aramid a maaramid kadagiti templo mairaman ti pannakailantip dagiti ubbing kadagiti nagannak kadakuada, **DkK** 138:47–48.

PANAGPANNAKKEL. *Kitaen ti*

Kinapalangguad

PANAGPARSUA ITI ESPIRITU.

Kitaen met ti Agparsua, Panagparsua; Tao, Tattao

Pinarsua ti Apo amin a banag a naespirituan sakbay a pinarsuana ida a nainlasagan (**Moises** 3:5).

Inaramid ti Apo ti tunggal mula sakbay a naipan iti daga, **Gen.** 2:4–6 (**Abr.** 5:5). Babaen ti bileg ti Espirituk pinarsuak amin a banag—naespirituan nga immuna, sa naindagaan ti maikadua, **DkK** 29:31–32. Dayta naespirituan kalandlanga dayta naindagaan, **DkK** 77:2. Inaramidko ti lubong ken dagiti tao sakbay a nagtagilasagda, **Moises** 6:51.

PANAGPILI. *Kitaen met ti*

Pagakeman ken Panagpili

Maibasar iti pannakaikari sakbay daytoy a biag, pinili ti Dios dagiti bukel ni Abraham ken ti balay ti Israel ken agbalin a natulagan a tattao (**Deut.** 32:7–9; **Abr.** 2:9–11). Naikkan dagitoy a tao iti naisangsangayan a bendision ken pagrebbengan tapno mabendisionanda amin dagiti pagilian iti lubong (**Rom.** 11:5–7; 1 **Ped.** 1:2; **Alma** 13:1–5; **DkK** 84:99). Nupay kasta, nasken a matudingan pay laeng ken mapili dagiti napili iti daytoy a biag tapno magun-odda ti pannakaaisalakan.

PANAGRIKNA, SAGUT TI. *Kitaen*

met ti Sagut ti Espiritu, Dagiti

Mangawat wenna mangammo iti maysa a banag babaen ti bileg ti Espiritu. Maysa kadagiti sagut ti Espiritu ti sagut ti panagrikna. Mairaman ditoy ti panangannaw iti pudno a katatao

dagiti tao ken ti pagtaudan ken kaipapanan dagiti naespirituan a makita.

Kitaen ti tao ti akinruar a langa, ngem kitaen ti Apo ti puso, **1 Sam.** 16:7. Ayay pay dagiti mangibaga a naimbag ti dakes, **Isa.** 5:20 (2 Ne. 15:20). Maited kadagiti dadduma a tao ti sagut a mangrikna iti espiritu, **1 Cor.** 12:10. Mabigbig babaen ti espiritu dagiti aggapu iti Dios, **1 Cor.** 2:14. Ammo ni Ammon iti pampanunotenna, **Alma** 18:18, 32. Agkintayegda a nakangngeg iti daytoy babaen ti bassit a timek, **3 Ne.** 11:3. Tapno saankayo a maallilaw sapulenyoy dagiti kasayaatan a sagut, **DkK** 46:8, 23. Naikkan dagiti dadaulo ti simbaan a mangrikna kadagiti sagut ti Espiritu, **DkK** 46:27. Matukodto ti bagi a napunno iti lawag dagiti amin a banag, **DkK** 88:67. Nakita ni Moises ti daga, a naiparikna babaen ti Espiritu ti Dios, **Moises** 1:27.

PANAGRUKBAB. *Kitaen met ti Buteng; Dayawen*

Nalaus a panagraem kadagiti sagrado a banag; datdatlag.

Binilin ti Apo ni Moises nga ikkatenna ti sapatosna, ta agtaktakder iti nasantuan a daga, **Ex.** 3:4–5. Nasken a kabuteng ti Dios ken pagrurkaban, **Sal.** 89:7. Pagserbian ti Dios a sirurukbab ken nadiosan a panagbuteng, **Heb.** 12:28. Nagkurno ni Moroni iti daga, ket nagkararag a sipapasnek, **Alma** 46:13. Napasagda ti ummong iti daga ket nagdaydayawda ken ni Cristo, **3 Ne.** 11:12–19. Agtamed kaniak, **DkK** 5:24. Agtamed amin a banag iti napakumbaba a panagraem iti trono ti Dios, **DkK** 76:93. Nasipngetan ti pampanunotyo gapu ta tinagtagilag-anyo dagiti banag

nga inawatyo, **DkK** 84:54–57. Agparintumengto amin a tumeng ken agpudnonto ti tunggal dila, **DkK** 88:104. Kas panagdaydayaw wenna panagrukbab iti nagan ti Kangatuan iti Amin, inawagan ti Simbaan dayta a kinasaserdote a naipasurot ken ni Melchizedek, **DkK** 107:4. Maibukbokto dagiti bendision kadagiti agrukbab iti Apo iti balayna, **DkK** 109:21.

PANAGRUKBAB KADAGITI DIDIOSEN

Ti panagdayaw kadagiti didiosen wenna ti nalabes a pannakaikappeng wenna panagtamed iti ania man a banag.

Awan koma ti sabali a diosmo no di siak laeng, **Ex.** 20:3 (Mosiah 12:35; 13:12–13). No sumurotkak kadagiti sabali a dios, di bumurong a mapukawka, **Deut.** 8:19. Ti kinasukir kas iti kinamanagbasol ken panagrukbab kadagiti didiosen, **1 Sam.** 15:23. Imparangmo ti bagim iti sabali a saan a siak, **Isa.** 57:8. Nagdayawkayo kadagiti pirak ken balitok a diosen, **Dan.** 5:23. Dika makapagserbi iti Dios ken iti kinabaknang, **Mat.** 6:24. Panagrukbab kadagiti didiosen ti panagagum, **Col.** 3:5. Ubbing, umadayokayo kadagiti didiosen, **1 Jn.** 5:21. Ayay pay dagiti agdaydayaw kadagiti didiosen, **2 Ne.** 9:37. Gapu iti panagrukbab dagiti tao ni Nephi kadagiti didiosen ti nakaigapuan dagiti gubatda ken ti pannakadadaelda, **Alma** 50:21. Magna ti tunggal tao iti kalanglanga ti diosna, **DkK** 1:16. Pagtrabahuenyo ida kadagiti imada tapno awan ti maaramid a panagrukbab iti didiosen, **DkK** 52:39. Nayadayo ti ama ni Abraham gapu iti panagrukbab kadagiti didiosen, **Abr.** 1:27.

PANAGSASARUNO DAGITI PASAMAK

Saan unay a nalawag ti sumaganad a panagsasaruno dagiti pasamak, wenna listaan dagiti pasamak, ket panggepna laeng nga ited iti agbasbasa ti kaipapanan ti panagsasaganad dagiti pasamak iti Biblia ken iti panawen iti Libro ni Mormon:

Paspasamak kadagiti aldaw dagiti nagkauna a patriarka: (Gapu iti rikut iti panangpattapatta kadagiti umisu a petsa kadagiti pasamak iti daytoy a benneg, saan a naited dagiti petsa.)

s.c. (wenno s.g.p.—Sakbay ti Gagangay a Panawen)

- 4000 Natnag ni Adan.
 Nangisuro ni Enoc.
 Nangisuro ni Noe; nalayus ti daga.
 Nabangon ti Torre ni Babel; nagdaliasat dagiti Jaredite iti Naikari a Daga.
 Nangisuro ni Melchizedek.
 Natay ni Noe.
 Naipasngay ni Abram (Abraham).
 Naipasngay ni Isaac.
 Naipasngay ni Jacob.
 Naipasngay ni Jose.
 Nailako ni Jose idia y Egipto.
 Simmaklang ni Jose ken ni Faraon.
 Nagpababa ni Jacob (Israel) ken ti kaamaanna idia y Egipto.
 Natay ni Jacob (Israel).
 Natay ni Jose.
 Naipasngay ni Moises.
 Indauluan ni Moises dagiti annak ti Israel a rimmuar iti Egipto (ti Ipananaw).
 Nagbalbaliw ni Moises.
 Natay ni Josue.
 Kalpasan ti ipapatay ni Josue, nangrugi ti panawen dagiti ukom, a ni Othniel ti immuna nga ukom ket ni Samuel ti naudi; saan a masinunuo ti urnos ken petsa dagiti dadduma.
 Natudingan ni Saulo a kas ari.

Paspasamak iti Nagkaykaysa a Pagarian ti Israel:

- 1095 Nangrugi ti panagturay ni Saulo.
 1063 Tinudingan ni Samuel ni David nga ari.
 1055 Nangrugi nga ari ni David iti Hebron.
 1047 Nagbalin nga ari ni David iti Jerusalem; Namadto da Nathan ken Gad.
 1015 Nagbalin nga ari ni Solomon ti amin nga Israel.
 991 Nalpas ti templo.
 975 Natay ni Solomon; immalsa dagiti sangapulo a tribu a naggapu iti amianan a maibusor ken ni Rehoboam, ti anakna, ken nabingay ti Israel.

Paspasamak iti Israel:

- 975 Nagbalin nga ari ni Jeroboam iti Israel.
 875 Inturayan ni Ahab ti Samaria iti amianan ti Israel; Namadto ni Propeta Elias.
 851 Nagaramid ni Eliseo iti naindaklan a milagro.

Paspasamak iti Juda:

- 949 Sinamsam ni Shishak, ari ti Egipto, ti Jerusalem.

Paspasamak iti Pakasaritaan ti Libro ni Mormon:

Paspasamak iti Israel:

792 Namadto ni Amos.

790 Namadto da Jona
ken Josea.***Paspasamak iti Juda:***740 Nangrugi a mamadto ni
Isaias. (Nabangon ti
Roma; ni Nabonassar ti
ari ti Babilonia idi 747;
nagari ni Tiglath-
Pileser III iti Asiria
manipud 747 agingga
iti 734.)728 Nagari ni Hezekias iti
Juda. (Nagari ni
Shalmaneser IV iti
Asiria.)

642 Namadto ni Nahum.

628 Namadto da Jeremias
ken Zefania.609 Namadto ni Abdias;
naibalud ni Daniel idia y
Babilonia. (Natnag ti
Nineve idi 606; Nagari
ni Nabucodonosor iti
Babilonia manipud 604
agingga iti 561.)598 Namadto ni Ezekiel iti
Babilonia; Namadto ni
Habakkuk; Nagari ni
Sedekias iti Juda.587 Pinarmek ni
Nabucodonosor ti
Jerusalem.***Paspasamak iti******Pakasaritaan ti Libro
ni Mormon:***600 Pimmanaw ni Lehi
iti Jerusalem.588 Pinanawan ni
Mulek ti Jerusalem
ket napan iti
naikari a daga.588 Nakisina dagiti
Nephite kadagiti
Lamanite
(nagbaetan ti 588
ken 570).***Paspasamak iti Pakasaritaan dagiti
Hudio:***537 Impaulog ni Ciro a
makapagsublin dagiti Hudio
manipud iti Babilonia.520 Namadto da Haggai ken
Zacarias.

486 Nagbiag ni Ester.

458 Natudingan ni Ezra a
mamagbalaliw.444 Natudingan ni Nehemia a
gubernurador ti Juda.

432 Namadto ni Malakias.

***Paspasamak iti Pakasaritaan ti
Libro ni Mormon:***

Paspasamak iti Pakasaritaan dagiti Hudio:

- 332 Pinarmek ni Alexander a
Malalaki ti Siria ken Egipto.
323 Natay ni Alexander.
277 Narugian ti Septuaginta, ti
patarus iti Griego ti nasantuan a
kasuratan dagiti Hudio.
167 Immalsa iti Siria ni Matatias a
Macabe.
166 Nagbalin ni Hudas Macabio a
pangulo dagiti Hudio.
165 Nadalusan ken nabaliwan a
naidaton ti templo; nangrugi ti
Hanuka.
161 Natay ni Hudas Macabio.

- 63 Pinarmek ni Pompeyo ti
Jerusalem, ket naggibus ti
panagturay dagiti Macabio iti
Israel.
51 Nagturay ni Cleopatra.
41 Napagbalin da Herodes ken
Phasael nga agsugpon a turayen
ti Juda.
37 Nagbalin a pangulo ni Herodes
iti Jerusalem.
31 Napasamak ti Gubat iti Actium;
nagbalin nga emperador ni
Augusto iti Roma manipud iti
31 s.c. agingga iti k.p. 14.
30 Natay ni Cleopatra.
17 Insubli ni Herodes ti templo.

Paspasamak iti Pakasaritaan ti Libro ni Mormon:

- 400 Inawat ni Jarom dagiti pinanid.
360 Inawat ni Omni dagiti pinanid.

148 Napapatay ni Abinadi;
binaliwan a binangon ni Alma ti
Simbaan kadagiti Nephite.
124 Inted ni Benjamin ti naudi a
bitlana kadagiti Nephite.
100 Rinugian da Alma nga Ub-ubing
ken dagiti lallaki nga annak ni
Mosiah ti trabahoda.
91 Nangrugi ti panagturay dagiti
ukom kadagiti Nephite.

6 Impadto ni Samuel a Lamanite ti
pannakaipasngay ni Cristo.

Paspasamak iti Pakasaritaan dagiti Kristiano:

- K.P. (wenno G.P.—Gagangay a Panawen)
 Pannakaipasngay ni Jesucristo
 30 Nangrugi ti naespirituan a panagserbi ni Cristo.
 33 Nailansa iti krus ni Cristo.
 35 Napasurot ni Pablo.
 45 Rinugian ni Pablo ti umuna a panagdaliasatna a kas misionario.
 58 Naibaon ni Pablo idia Roma.
 61 Narikpan ti pakasaritaan dagiti Aramid dagiti Apostol.
 62 Napuoran ti Roma; naparparigat dagiti Kristiano iti babaen ni Nero.
 70 Nagsardeng dagiti Kristiano iti Pella; naraut ken naparmek ti Jerusalem.
 95 Pinarparigat dagiti Domisio dagiti Kristiano.

Paspasamak iti Pakasaritaan ti Libro ni Mormon:

- K.P. (wenno G.P.)
 33 wenno
 34 Nagparang iti America ti napagungar a Cristo.

- 385 Nadadael ti pagilian a Nephite.
 421 Inlemmeng ni Moroni dagiti pinanid.

PANAGSUPIAT. Kitaen ti Tubeng**PANAGSUSUPANGET. Kitaen met ti Yaalsa**

Riri, sinnuppiat, ken kinnalintegan. Saan a makaay-ayo ti panagsusupanget, nangnangruna dagiti kameng ti Simbaan ti Apo wenno dagiti kameng ti kaamaan, iti Apo.

Awan koma ti susik iti nagbaetanta, **Gen.** 13:8. Gapu iti kinatangsit umay ti riri, **Prov.** 13:10. No apaen ti maysa a tao ti sabali, pakawanen a kas iti pamakawan ni Cristo, **Col.** 3:13. Liklikan ti minamaag a sinnuppiat ken panagsusupanget, **Tit.** 3:9. Binilin ti Apo dagiti tao a saan nga agsusupanget, **2 Ne.** 26:32. Diyo ipalubos nga agkakabil ken agaapa ti tunggal maysa dagiti annakyo, **Mosiah** 4:14. Imbilin ni Alma nga awan ti agsisinnuppiat kadagiti kameng ti Simbaan, **Mosiah** 18:21. Inwaras ni Satanas ti sayangguseng ken panagri-

riri, **Hel.** 16:22. Ti sairo ti ama ti panakisuppiat ket kibureнна dagiti tao tapno pagpungtotenna ti tunggal maysa, **3 Ne.** 11:29 (**Mosiah** 23:15). Ipasdekko ti ebangheliok, tapno awan ti nakaro unay a panagsusupanget, **DkK** 10:62–64. Isardengyo ti agsisinnupanget, **DkK** 136:23.

PANAGTALEK. Kitaen met ti Mamati; Pammati; Talek

Addaan iti pammatalged, kannawidan, talek, iti maysa a banag, nangnangruna iti Dios ken ni Jesucristo.

Nasaysayaat ti agkamang iti Apo ngem ti agtalek iti tao, **Sal.** 118:8. Agtalekkayonto iti Apo, **Prov.** 3:26. No agparangto ni Cristo, maaddaantayo iti panagtalek, **1 Jn.** 2:28. Napukaw dagiti nadangkes a Nephite ti panagtalek dagiti annakda, **Jacob** 2:35. Ket pumigsanto ti panagtalekda iti imatang ti Dios, **DkK** 121:45.

PANAGULBOD. *Kitaen met ti*
Allilaw, Allilawen, Panangallilaw;
Dakes a Panagsasao; Napudno,
Kinapudno

Amin nga inuulbod wenno saan a napudno a pannakisarita a panggep la ti mangallilaw.

Dikayto agtakaw, wenno agaramid a siuulbod, wenno aggiinnulbod, **Lev.** 19:11. Guraek ket kaaliawko ti kinaulbod, **Sal.** 119:163. Makarimon nga aramid iti Apo ti panagulbod, **Prov.** 12:22. Taok dagiti saan nga agulbod, **Isa.** 63:8. Ulbod ti sairo ket isu ti ama ti kinaulbod, **Jn.** 8:44 (2 Ne. 2:18; **Ether** 8:25; **Moises** 4:4). Saanka a nagulbod kadagiti tao, no di ket iti Dios, **Ara.** 5:4 (**Alma** 12:3). No kuna ti tao, ay-ayatek ti Dios, ngem kagurana ti kabsatna, ulbod, **1 Jn.** 4:20. Adda lugar amin nga ulbod iti makadua nga ipapatay, **Apoc.** 21:8 (**DkK** 63:17). Ay-ay pay dagiti ulbod, gapu ta maitappuakto iti impierno, **2 Ne.** 9:34. Adu ti mangisuro iti inuulbod a doktrina, nga agkuna: agulbodkayo iti sangkabassit ket saan a makadangran, **2 Ne.** 28:8–9 (**DkK** 10:25). Mapanunotyo kadi a mabalin ti agulbod iti Apo? **Alma** 5:17. Sika ti Dios ti kinapudno ket saanka a makapaglibak, **Ether** 3:12 (**Num.** 23:19; **1 Sam.** 15:29; **Tit.** 1:2; **Heb.** 6:18; **Enos** 1:6). Isu nga agulbod ken saan nga agbabawi mapapanawto, **DkK** 42:21. Tawiden dagiti ulbod ti telesial a gloria, **DkK** 76:81, 103–106. Mamatikami iti kinalinteg, **PP** 1:13.

PANAGUNGAR. *Kitaen met ti Bagi;*
Espiritu; Ipatatay, Naindagaan
nga; Jesucristo; Mangsubbot,
Pannubbot; Saan a Matay,
Kinaagnanayon

Ti panagsinnublian ti espiritu ken ti bagi a nagtagilasag kalpasan ti ipapatay. Kalpasan ti panagungar, saanton nga agsina pay ti espiritu ken ti bagi, ket saanton a matay ti tao. Agungarto ti tunggal tao a nayanak iti daga gapu iti pangparmek ni Jesucristo iti patay (**1 Cor.** 15:20–22).

Ni Jesucristo ti kaunaan a tao a na-

gungar iti daytoy a daga (**Ara.** 26:23; **Col.** 1:18; **Apoc.** 1:5). Adu ti ited ti Baro a Tulag a pammaneknek a bimmangon ni Jesus iti bagina a lasag: awan naganan iti tanemna, nangan iti ikan ken diro, addaan iti nagtagilasag a bagi, sinagid dagiti tao, ken kinuna dagiti anghel a nagungaren (**Mar.** 16:1–6; **Luc.** 24:1–12, 36–43; **Jn.** 20:1–18). Paneknekan ti paltining iti ud-udina nga aldaw ti kinapudno ti panagungar ni Cristo ken ti sangkatawan (**Alma** 11:40–45; 40; 3 **Ne.** 11:1–17; **DkK** 76; **Moises** 7:62).

Saanto nga agungar ti tao iti maymaysa a gloria (**1 Cor.** 15:39–42; **DkK** 76:89–98), wenno mapagungar ti amin iti maymaysa a panawen (**1 Cor.** 15:22–23; **Alma** 40:8; **DkK** 76:64–65; 85). Adu a santo ti nagungar kalpasan ti panagungar ni Cristo (**Mat.** 27:52). Agungarto nga umuna dagiti nalinteg sakbay dagiti nadangkes ket umaydanto iti umuna a panagungar (**1 Tes.** 4:16); maudinto nga agungar dagiti managbasol a di nagbabawi (**Apoc.** 20:5–13; **DkK** 76:85).

Nupay madadael daytoy a bagi, makitakto latta ti Dios iti panagbiagko, **Job** 19:26 (**Moises** 5:10). Lukatakto dagiti tanemyo, ket pabangonenkayo, **Eze.** 37:12. Nalukatan dagiti tanem, ket adu a bangkay ti napagungar, **Mat.** 27:52–53 (3 **Ne.** 23:9). Nagungaren ti Apo, **Luc.** 24:34. Awanan ti espiritu iti lasag ken tulang, a kas makitayo nga adda kaniak, **Luc.** 24:39. Siak ti panagungar ken ti biag, **Jn.** 11:25. Insuro dagiti sangapuloket-dua nga apostol a nagungaren ni Jesus, **Ara.** 1:21–22 (2:32; 3:15; 4:33). Agbiagto ti amin ken ni Cristo, **1 Cor.** 15:1–22. Umunanto nga agungar dagiti matay ken ni Cristo, **1 Tes.** 4:16. Nagasat ken nasantuan ti adda lugarna iti umuna a panagungar, **Apoc.** 20:6. Inlukon ni Cristo ti biagna ken insublina met laeng tapno maipatungpalna ti panagungar dagiti natay, **2 Ne.** 2:8 (**Mosiah** 13:35; 15:20; **Alma** 33:22; 40:3; **Hel.** 14:15). No awan ti panagungar agtungpaltayo koma ken ni Satanas, **2 Ne.** 9:6–9. Umay ti panagungar kadagiti amin a tao, **2 Ne.** 9:22. Insuro ni Abinadi ti maipanggep iti umuna a panagungar, **Mosiah** 15:21–

26. Mabati dagiti nadanges a kasla awan ti pannakasubbot, malaksid iti pannakawarwar ti begkes ni patay, **Alma** 11:41–45. Inlawlawag ni Alma ti kasasaad ti kararua iti nagbaetan ti patay ken ti panagungar, **Alma** 40:6, 11–24. Iti yaay ti Apo, umayto dagiti natay a natay ken ni Cristo, **DkK** 29:13 (**DkK** 45:45–46; 88:97–98; 133:56). Lumdaangkayo koma nangruna dagiti awan iti namnamada iti nadayag a panagungar, **DkK** 42:45. Dagiti awan ti ammoda iti paglintegan addanto bingayda iti daytoy umuna a panagungar, **DkK** 45:54. Bumangondanto manipud kadagiti natay ket saandanton a matay kalpasanna, **DkK** 63:49. Ti panagungar manipud iti patay ti pannakasubbot ti kararua, **DkK** 88:14–16. Ti espiritu ken ti elemento, a saan a makapagsina, umawatda iti pakabuklan ti rag-o, **DkK** 93:33. Addaan dagiti napagungar nga anghel iti bagi a nagtagilasag, **DkK** 129:1. Ania man ti kinasaririt nga adda kadatayo ditoy a biag ikuyogtayonto iti panagungar, **DkK** 130:18–19.

PANAGYAMAN. *Kitaen ti Agyaman,*
Napnuan Yaman, Panagyaman

PANANGAKO. *Kitaen met ti*
Abraham—Ti Bukel ni Abraham;
Annak ni Cristo; Israel; Lallaki
ken Babbai nga Annak ti Dios

Ibaga dagiti nasantuan a kasuratan ti dua a tipo ti panangako.

(1) Ti tao a saan a maibilang a puli ti Israelita agbalin a kameng iti kaamaan ni Abraham ken iti balay ti Israel babaen ti kaadda ti pammati ken ni Jesucristo, panagbabawi, pannakabuniag babaen iti pannakaipabatok ken panagawat iti Espiritu Santo (2 Ne. 31:17–18; **DkK** 84:73–74; Abr. 2:6, 11).

(2) Amin dagiti nakaawat kadagiti ordinansa ti pannakaisalakan iti ebanghelio agbalin a lallaki ken babbai nga annak ni Jesucristo (Rom. 8:15–17; Gal. 3:24–29; 4:5–7; Mosiah 5:7–8).

PANANGBENDISION ITI
MASAKIT. *Kitaen met ti*

Agasan, Panagagas; Dakulap,
Panangipatay iti; Kinasaserdote;
Lana; Panangpatedted iti Lana

Ti bendision nga itden iti masakit dagiti tao nga agiggem iti Kinasaserdote a Melchizedek, a pakairamanan ti panangaramat iti naikkan-pateg a lana.

Ipataymo ti imam kenkuana, **Mat.** 9:18. Impatay ni Jesus dagiti dakulapna kadagiti masakit ket inagasanna ida, **Mar.** 6:5. Pinatedtedan iti lana dagiti apostol ni Cristo ti adu a masakit ken inagasanda ida, **Mar.** 6:13. Nasken a patedtedan iti lana dagiti elder ken agasanda dagiti masakit, **San.** 5:14–15. Diyonto agasan dagiti masakit malaksid no kasapulandakayo dagiti agtarigagay, **DkK** 24:13–14. Nasken nga ipatay dagiti elder dagiti dakulapda iti ulo ti masakit, **DkK** 42:44. Ipatayyo dagiti dakulapyo kadagiti masakit, ket maimbagandanto, **DkK** 66:9.

PANANGBUNIAG ITI

MALADAGA. *Kitaen met ti*
Agsungbat, Sungsungbatan,
Kaadda ti Sungsungbatan;
Buniag, Panagbuniag—
Panagbuniag saan a para iti
maladaga; Pannakaisalakan—
Pannakaisalakan dagiti
ubbing; Ubing, Ubbing

Ti awan pategna a nakairuaman a panangbuniag kadagiti maladaga ken ubbing a nakurang pay ti tawenda nga agsungbat, a walo a tawen. Ipawil ti Apo ti panangbuniag iti maladaga (Moro. 8:10–21). Naipasngay dagiti ubbing nga awanan ammo ken basol. Awan ti bileg ni Satanas a mangsulisog kadagiti ubbing agingga a mangrugida a makapagsungbat (**DkK** 29:46–47) isu a saan a nasken nga agbabawi wenno mabuniaganda. Nasken a mabuniagan dagiti ubbing no addan walo a tawenda (**DkK** 68:25–27).

PANANGIKALINTEGAN,
IKALINTEGAN. *Kitaen met ti*
Mangsubbot, Pannubbot;
Pannakapasanto

Mapakawan iti pannakadusa gapu iti

basol ket maibaga nga awanen ti basol-na. Naikalintegang ti tao babaen ti parabur ti Mangisalakana gapu iti pammatina kenkuana. Maipakita daytoy a pammati babaen ti panagbabawi ken panagtungpal kadagiti paglintegan ken ordinansa ti ebangelio. Ti pannubbot ni Jesucristo ti mangted iti sangkatawan iti gundaway nga agbabawi ken maikalintegang wenno mapakawan iti pannakadusa a maited koma kadakuada.

Pakapalinteganto amin nga Israel iti Apo, **Isa.** 45:25. Saan a dagiti dumdumngeg ngem dagiti agar-aramid iti paglintegan ti maikalintegang, **Rom.** 2:13. Mapalinteg ti tao babaen ti dara ni Cristo, **Rom.** 5:1–2, 9. Maikalinteganka iti nagan ni Apo Jesus, **1 Cor.** 6:11. Iti pannakaikalintegantayo babaen ti paraburna, agbalintayo nga agtawid, **Tit.** 3:7. Saan kadi a naikalintegang ni Abraham gapu iti aramid? **San.** 2:21. Babaen ti aramid maikalintegang ti tao, a saan laeng nga iti pammati, **San.** 2:14–26. Babaen ti linteg awan ti lasag a malawlawan, **2 Ne.** 2:5. Adunto ti ikalintegang dagiti nalinteg a katulongak, ta ibaklayananto ti kinamanagbasolda, **Mosiah** 14:11 (**Isa.** 53:11). Masaoyo kadi a nadalusanen ti kawesyo babaen ni Cristo? **Alma** 5:27. Pudno ti pannakapalinteg babaen ti parabur ni Jesucristo, **DkK** 20:30–31 (**DkK** 88:39). Babaen ti Espiritu maikalintegangkayo, **Moises** 6:60.

PANANGIPATAY KADAGITI

DAKULAP. *Kitaen ti*

Dakulap, Panangipatay iti

PANANGIPATEG. *Kitaen met ti*

Dayawen; Panagrukbab

Ti panangibilang iti maysa a tao wenno banag nga addaan pateg ken kaipapanan, kangrunaanna ti ebangelio.

Nauy-uyaw, ket binaybay-antayo, **Isa.** 53:3–4. Ti panangipangpangruna kadagiti tao makarimon iti imatang ti Dios, **Luc.** 16:15. Bay-anyo nga ipangrunada dagiti sabali ngem dagiti bagida, **Fil.** 2:3. Maymaysa ti panagkita ti Apo kadagiti nabagi, **1 Ne.** 17:35. Nasken a raemen ti tunggal tao ti kaarrubana a kas iti

bagina, **Mosiah** 27:4 (**DkK** 38:24–25). Iti aldaw a kinatalingengenda dida unay inkaskaso ti pammagbagak, **DkK** 101:8.

PANANGISAUP. *Kitaen ti*

Ordinansa—Panangisaup nga Ordinansa; Pannakaisalakan dagiti Natay

PANANGISUBLI,

PANNAKAISUBLI. *Kitaen met ti*
Pannakaisubli ti Ebangelio

Ti panangisubli iti banag wenno kasa-saad a naagaw wenno napukaw.

Agtiponto manen ti espiritu ken ti bagi iti naan-anay a langana, **Alma** 11:43–44. Ti pannakaisubli isu ti isusubli manen ti dakes iti dakes, nalinteg iti nalinteg, **Alma** 41:10–15. Mamatikami iti pannakaisubli dagiti Sangapulo a Tribu ken ti pannakaisubli ti daga iti kangayendan a pannakaitan-okna, **PP** 1:10 (**DkK** 133:23–24).

PANANGKANUNONG

KADAGITI DADAULO TI

SIMBAAN. *Kitaen met ti* Sapasap
a Pammalubos

Panangikari a mangsuporta kadagiti agserbi iti sapasap ken lokal a saad iti panangidaulo iti Simbaan.

Idatagmo ni Josue iti sanguanan ti gimong, ket itedmo kenkuana ti maysa nga annongen iti sangoda, **Num.** 27:18–19. Nagpukkaw amin a tao, ket kinunada, isalakan koma ti Dios ti ari, **1 Sam.** 10:24. Patiyeo dagiti propetana, tapno rumang-aykayo, **2 Cro.** 20:20. Tungpalenyo dagiti mangituray kadakayo, **Heb.** 13:17. Ayonannaka ti Apo, agsipud ta saanka a nagdayamudom, **1 Ne.** 3:6. Naisalakan dagiti immawat kadagiti propeta, **3 Ne.** 10:12–13. Ipategyo dagiti sao dagitoy sangapulo-ket-dua, **3 Ne.** 12:1. Timekko wenno babaen ti timek dagiti katulongak, isu nga isu, **DkK** 1:38. Awatenyonto ti balikasna, a kasla nagtaud a mismo iti ngiwatko, **DkK** 21:5. Isu nga umawat kadagiti katulongak, awatendak met, **DkK** 84:35–38. Asino man a mangawat kaniak, awatenna dagiti imbaonko, **DkK** 112:20.

No saan a denggen dagiti tao ti timek dagitoy tao a tinudingak, saandanto a mabendisionan, **DkK** 124:45–46.

PANANGLAIS. *Kitaen ti*
Bassawang

PANANGPASUROT,
PASUROTEN. *Kitaen met ti*
Disipulo; Maipasngay Manen,
Napasngay iti Dios

Panangsukat iti pammati, puso, ken biag tapno awaten ken ayunan ti pagayatan ti Dios (Ara. 3:19).

Ibilang ti panangpasurot ti nalawag a pangngeddeng a mangiwaksi iti sigud a wagas ti maysa a tao ket agbalbaliw tapno agbalin a disipulo ni Cristo. Agbalin a naan-anay ti pannakapasurot babaen ti panagbabawi, panagbuniag tapno maugasan dagiti basol, ti panangawat iti Espiritu Santo babaen ti panangipatay kadagiti dakulap, ken ti agtultuloy a pammati ken ni Apo Jesucristo. Mapagbalin ti nailubongan a tao a baro a tao a napasanto ken natarnaw, a maipasngay manen ken ni Jesucristo (2 Cor. 5:17; Mosiah 3:19).

Nasken a mapasurot dagiti tao ken agbalinda a kasla babassit nga ubbing, **Mat.** 18:3 (Mosiah 3:19). No mapasurotken, patibkerem dagiti kabsatmo, **Luc.** 22:32. Nabuniagan dagiti siraragsak a nangawat iti balikasna, **Ara.** 2:37–41. Pagbalbaliwenyo ti managbasol kadagiti biddut nga aramidna, **San.** 5:20. Napasurot ni Enos, **Enos** 1:2–5. Nagbunga dagiti balikas ni Ari Benjamin iti naindaklan a panagbalbaliw kadagiti tao, **Mosiah** 5:2 (Alma 5:12–14). Nasken a maipasngay manen ti amin a sangkatawan, wen, maipasngay iti Dios, **Mosiah** 27:25. Napasurot ni Alma ken dagiti lallaki nga annak ni Mosiah, **Mosiah** 27:33–35. Napasurot ti ama ni Lamoni, **Alma** 22:15–18. Babaen ti bileg ken balikas ti Dios, napasurotda iti Apo, **Alma** 53:10. Nangted ti panagbabawi iti panagbalbaliw iti puso, **Hel.** 15:7. Kas iti kaadu dagiti napasurot ti sipupudno a nangipakita a sinarungkaran ida ti bileg ken Espiritu ti Dios,

3 Ne. 7:21. Gapu iti pammatida ken ni Cristo iti kanito ti pannakapasurotda, nabuniaganda iti apuy ken iti Espiritu Santo, **3 Ne.** 9:20. Mapandanto ket ikasabada ti panagbabawi, ket adunto ti mapasurot, **DkK** 44:3–4.

PANANGPATALGED. *Kitaen ti*
Dakulap, Panangipatay iti

PANANGPATEDTED ITI LANA.
Kitaen met ti Lana;
Panangbendision iti Masakit

Kadagidi nagkauna a panawen, pinatedtedan dagidi propeta ti Apo iti lana dagiti mangannong iti naisangayan a pagrebbengan, a kas ken ni Aaron wenno dagiti saserdote wenno dagiti ari a mangituray iti Israel.

Iti Simbaan ita, ti panangpatedted iti lana isu ti panangpatedted iti maysa wenno dua iti naikkan-pateg a lana iti ulo ti tao a paset ti naisangayan a bendision. Maaramid la daytoy babaen ti turay ken bileg ti Kinasaserdote a Melchizedek. Kalpasan ti panangpatedted iti lana, mabalin ti tao nga addaan iti turay iti isu met la a kinasaserdote ti mangrikep iti panangpatedted iti lana ken mangted iti naisangayan a bendision iti napatedtedan iti lana.

Patedtedanyo ida iti lana, ken ikkanpategyo ida tapno maiserbiandak, **Ex.** 28:41 (Lev. 8:6–12, 30). Patedtedanyo iti lana tapno agbalin a pangulo dagiti taok nga Israel, **1 Sam.** 9:16; 10:1. Mangpatedted iti lana dagiti elder ken mangbendisionda iti masakit, **San.** 5:14–15 (DkK 42:44).

PANANGTIMBENG ITI
PANAGANAK. *Kitaen met ti*
Kaamaan; Panagasawa,
Mangasawa

Panangtimbeng iti bilang dagiti ubbing nga ipasngay dagiti agassawa babaen ti panangtubeng wenno pananglapped iti panaginaw.

Agbungakayo, ket agadukayo, ket punnuenyo ti daga, **Gen.** 1:28 (Moises 2:28). Agtawid dagiti annak iti Apo, **Sal.** 127:3–5. Agparnuay ti kaamaan ni Lehi

iti bukel ti Apo, **1 Ne.** 7:1. Inordenan ti Dios ti panagasawa ti tao, **DkK** 49:15–17. Umawat iti kinaan-anay ti maitan-ok ken iti agtultuloy a bukel iti agnanyon nga awan inggana, **DkK** 132:19, 63.

PANANGTUDING. *Kitaen met ti*
Akem, Tudingan, Tinudingan ti
Dios; Dakulap, Panangipatay iti

Pilien ken ikkan-pateg para kadagiti nasantuan a panggep. Para iti naipangruna a serbisio iti timpuyog ti Simbaan daytoy a panangdutok babaen ti panangipatay iti dakulap ti maysa a tao a naikkan iti umno a turay. Dagiti laeng mangiturong kadagiti korum ti kinasaserdote ti umawat kadagiti tulbek no matudinganda. Mabalin dagiti tao a matudingan iti saad malaksid pay dagiti presidente ti korum ti kinasaserdote ti umawat iti bendision ti kinasaserdote, ngem awan ti tulbek a maited iti dayta a bendision.

Ilasinyo da Bernabe ken Saulo nga agtrabaho kaniak, **Ara.** 13:2–3. Sabali nga obispo a mapatalgedan, **DkK** 68:14. Matudinganto ti obispo, ti ukom ti kaaduan, para iti daytoy a panagserbi, **DkK** 107:17, 74. Nasken nga awagan ti Dios ti tao babaen ti padto, ken babaen ti panangipatay kadagiti dakulap, **PP** 1:5.

PANANGUKOM, TI MAUDI A.

Kitaen met ti Kedngan,
Panangeddeng; Jesucristo–
Ukom; Ukom, Panangukom

Ti maudi a panangukom a mapasamak kalpasan ti panangungar. Kednganto ti Dios, babaen ni Jesucristo, ti tunggal tao tapno maammuan ti awatenna nga agnanayon a gloria. Maibatay daytoy a panangeddeng iti tallugod ti tunggal tao kadagiti bilin ti Dios, a pakaibilangan ti panangawatna iti pannubbot a sakripisio ni Jesucristo.

Intalek ti Ama amin a panangukom iti Anak, **Jn.** 5:22. Sumaklangtayonto amin iti pangukoman ni Cristo, **Rom.** 14:10. Nakedngan dagiti natay kadagiti naisurat, **Apoc.** 20:12 (**DkK** 128:6–7). Maida-tagto dagiti amin nga aramidmo iti pangukoman, **1 Ne.** 10:20. Ukomento da-

giti Sangapulo-ket-dua nga Apostol ken sangapulo-ket-dua a tribu ti Israel, **1 Ne.** 12:9 (**DkK** 29:12). Masapul a sumaklangda amin iti pangukoman ti Nasantuan, **2 Ne.** 9:15. Isaganayo dagiti kararuayo iti dayta nadayag nga aldaw, **2 Ne.** 9:46. Mapanunotyo kadi ti bagiyo iti pangukoman ti Dios? **Alma** 5:17–25. Ninto Jesucristo ti mangukom iti lubong, **3 Ne.** 27:16. Bumabanto ti Apo a mangikuyog iti lunod ti panangukom kadagiti managbasol, **DkK** 133:2.

PANEKNEKAN. *Kitaen met ti*
Pammaneknek

Agsaksi babaen ti bileg ti Espiritu Santo; pannangted iti nadayaw a palawag iti kinapudno a maibatay iti mismo a panakaammo wenno pammati.

Paneknekannakto ti Mangliwliwa, **Jn.** 15:26. Binilinnatayo a mangasaba ken mamanekek, **Ara.** 10:42. Tallo a saksi ti mangpaneknek iti kinapudno, **2 Ne.** 27:12. Ipasagepsep ti bileg ti Espiritu Santo iti puso dagiti annak ti tattao, **2 Ne.** 33:1. Paneknekan dagiti nasantuan a kasuratan ni Cristo, **Jacob** 7:10–11 (**Juan** 5:39). Paneknekan kadakayo nga ammok a pudno dagitoy banag a naibagakon, **Alma** 5:45 (**Alma** 34:8). Paneknekanyonto ida babaen ti bileg ti Dios, **DkK** 17:3–5. Paneknekan kadakayo ti Espiritu, kasta met a kayatko nga aramidnyo, **DkK** 46:7. Imbaonkayo a mamanekek ken mamallaag, **DkK** 88:81.

PANGNGARIG. *Kitaen met ti*
Ebanghelio, Dagiti—
Panagtutunos dagiti Ebanghelio

Ti gagangay a sarita a naaramat a pangiladawan ken mangisuro ni naespirituan a kinapudno wenno pagbatayan. Nai-basar ti pangngarig iti pangangidilig iti gagangay a banag wenno pasamak iti kinapudno, ken ti maiparipirip a kaipapanan wenno mensahe ti pangngarig a masansan a mailedng kadagiti dumngeg a saan pay a naespirituan a naka-sagana a dumngeg (**Mat.** 13:10–17).

Masansan a nangisuro ni Jesus babaen ti pangngarig. Para iti listaan dagiti

kangrunaan a pangngarigna, kitaen ti “Ebanghelio, Dagiti.”

PANGRABII TI APO. *Kitaen ti Sakramento*

PANGULUEN. *Kitaen ti Umuna a Panguluén*

PANNAKAAMMO. *Kitaen met ti Kinapudno; Kinasirib; Pannakaawat*

Pannakaawat ken panangtukod, kangrunaanna ti kinapudno kas insuro wenno pinatalgedan ti Espiritu.

Ti Apo ti Dios ti pannakaammo, **1 Sam.** 2:3. Naan-anay ti pannakaammo ti Apo, **Job** 37:16. Ti panagbuteng iti Apo ti punganay ti pannakaammo, **Prov.** 1:7. Ti mangmedmed kadagiti saona addaan pannakaammo, **Prov.** 17:27. Mapnonto ti daga iti pannakaammo ti Apo, **Isa.** 11:9 (2 Ne. 21:9; 30:15). Inikkatyo ti tulbek ti pannakaammo, **Luc.** 11:52. Itden ti ayat ni Cristo ti pannakaammo, **Ef.** 3:19. Inayonyo iti pammatiyo ti saguday, ken iti saguday ti pannakaammo, **2 Ped.** 1:5. Addaan ni Nephi iti dakkel a pannakaammo iti kinaimbag ti Dios, **1 Ne.** 1:1. Maammuandanto ti Mannubbotda, **2 Ne.** 6:11. Maaddaanto dagiti nalinteg iti naan-anay a pannakaammo iti kinalintegda, **2 Ne.** 9:14. Mangted ti Espiritu iti pannakaammo, **Alma** 18:35. Naan-anay ti pannakaammoyo maipapan iti dayta a banag, **Alma** 32:34. Ma-iturongto kadagiti Lamanite ti pudno a pannakaammo iti Mannubbotda, **Hel.** 15:13. Maammuanyo iti naan-anay a pannakaammo dagitoy iti Dios, **Moro.** 7:15–17. Masarakanto dagiti Santo ti dakkel a kinabaknang iti pannakaammo, **DkK** 89:19. Ti natarnaw a pannakaammo padakkelenna ti kararua, **DkK** 121:42. Isu nga addaan iti tulbek ti nasantuan a kinasaserdote saan a marigatan a manggun-od iti pannakaammo kadagiti pasamak, **DkK** 128:11. No magagun-od ti tao iti pannakaammo iti daytoy a biag, dakdakkello nga amang ti gundawayna iti sabali a lubong, **DkK** 130:19. Saan a mabalin a maisalakan ti tao iti kinakuneng, **DkK** 131:6.

PANNAKAAWAT. *Kitaen met ti Kinapudno; Pannakaammo; Sirib*

Manggun-od iti pannakaammo wenno mangawat iti kaipapanan ti sumagma-mano a kinapudno, a pakairamanan ti pakaaramatanna iti biag.

Dika agtalged iti pannakaawatmo met laeng, **Prov.** 3:5. Ipanmo amin a kabaelan a manggun-od iti pannakaawat, **Prov.** 4:7. Nagsao ni Jesus iti pangngarig ket adu ti di nakaawat, **Mat.** 13:12–17. Linawagan ti Apo ti pannakaawatda, **Luc.** 24:45. No saanyo a maawatan dagitoy a balikas, gapu ta saankayo a nagsaludsod, **2 Ne.** 32:4 (3 Ne. 17:3). Naitalimeng dagiti sinurat tapno mabasa ken maawatantayo, **Mosiah** 1:2–5. Gapu iti kinaawan ti pammatida, dida maawatan ti balikas ti Dios, **Mosiah** 26:3. Tattaoda nga addaan iti umno a pannakaawat, **Alma** 17:2–3. Rugian ti balikas ti mangsilaw iti panunotko, **Alma** 32:28. Aglilinnawagtayo a sangsangkamaysa tapno maawatanyo, **DkK** 50:10–12, 19–23. Nasken nga isuro dagiti nagannak dagiti annakda nga umawat, **DkK** 68:25. Dagiti aramid ken kinadatdatlag ti Dios maawatan laeng babaen ti Nasantuan nga Espiritu, **DkK** 76:114–116. Gamgamen ni Satanas a yadayo ti puspuso dagiti tao iti pannakaawat, **DkK** 78:10. Ti Silaw ni Cristo ti mangalibtak iti pannakaawattayo, **DkK** 88:11.

PANNAKABALUD. *Kitaen met ti Nawaya, Wayawaya*

Pannakaadipen ti bagi ken ti espiritu.

Agtungpal iti pannakabalud ti balay ti Israel gapu iti basbasolda, **Eze.** 39:23. Isu a mangiturong iti pannakabalud agtungpal iti pannakabalud, **Apoc.** 13:10. Agtungpalto dagiti nadangkes iti pamalud ti sairo, **1 Ne.** 14:4, 7. Siwayawaya dagiti tao nga agpili iti wayawaya ken biag nga agnanayon wenno pannakaadipen ken ipapatay, **2 Ne.** 2:27. Mangted ti pagayatan ti lasag iti pannakabalin ti espiritu ti sairo a mangadipen, **2 Ne.** 2:29. Naan-anay kadi ti pannakalagipyo iti pannakabalud da-

giti ammayo? **Alma** 5:5–6. Agbalin nga adipen ti sairo dagiti mangpatangken ti puspusoda, **Alma** 12:11. Masapul nga agannad ken agkararagkayo a kanyon amangan ta masulisognakayo ti sairo, ket ipanawnakayo nga adipenen, **3 Ne.** 18:15.

PANNAKAILANSA ITI KRUS.

*Kitaen met ti Golgota; Jesucristo;
Krus; Mangsubbot, Pannubbot*

Panangpapatay a wagas ti Romano, a gagangay idi panawen ti Baro a Tulag, a pakapapatayan ti tao babaen ti panakairaked wenno pannakailansa dagiti ima ken sakana iti krus. Gagangay a maaramid laeng kadagiti adipen ken dagiti kababaan a kriminal. Masansan a maaramid ti pannakailansa kalpasan ti pannakaparpargat ken pannakasaplit (Mar. 15:15). Gagangay a baklayen ti tao a mailansa ti krusna agingga iti lugar a pakapapatayanna (Jn. 19:16–17). Gagangay nga alaen dagiti soldado a mangipatungpal iti sentensiana dagiti lupotna (Mat. 27:35). Maipalok ti krus iti daga nga agarup maysa wenno dua a kadapan ti kangato dagiti sakana iti daga. Bantayan dagiti soldado ti krus agingga a matay ti tao a nailansa, nga umabot no dadduma iti tallo nga aldaw (Jn. 19:31–37).

Nailansa ni Jesucristo gapu ta pinabasal dagiti saan a mamati iti isusuppiat iti linteg ni Cesar ken panagtabbaaw gapu ta kinunana nga isu ti Anak ti Dios. Naited ken ni Jesus ti ube a kagay (Jn. 19:2), ti korona a siitan, ken adu pay a panangin-insulto (Mat. 26:67; Mar. 14:65).

Sinalput dagiti nadakes dagiti ima ken saka ti Mesias, **Sal.** 22:11–18. Dumatag ni Cristo a kasla maysa a kordero iti pagpartian, **Isa.** 53:7. Impadto ni Cristo ti pannakailansana iti krus, **Mat.** 20:18–19. Nailawlawag ti pannakailansa ni Cristo iti krus, **Mat.** 27:22–50 (Mar. 15:22–37; Luc. 23:26–46; Jn. 19:17–30). Nakita ni Nephi ti pannakailansa ti Kordero ti Dios, **1 Ne.** 11:33. Imbaga ni Nephi ti panagtutuok ken pannakailansa ni Cristo, **1 Ne.** 19:9–14. Imbaga ni

Jacob ti naespirituan a pagrebbengan ken pannakailansa ti Nasantuan ti Israel, **2 Ne.** 6:9. Pinaneknekan dagiti allawig, ginggined, uram, ken alipugpog iti America ti pannakailansa ni Cristo idiai Jerusalem, **3 Ne.** 8. Siak ni Jesus a nailansa iti krus, **DkK** 45:51–52. Nakedngan ti panagserbi ni Cristo kadagiti espiritu a balud iti panawen ti ipapatay ken ti panagungarna, **DkK** 138:27.

PANNAKAILUNOD. *Kitaen met ti*

*Lallaki nga Annak ti
Manangdadael; Impierno;
Ipatatay, Naespirituan nga; Sairo*

Ti kasasaad ti maysa a nagsardengen a dumur-as ken saanen a mapalubosan a sumrek iti yan ti Dios ken iti gloriana. Natukantukad ti pannakailunod. Limitado ti panagdur-as ken gundaway a maited dagiti amin a di umawat iti pakabuklan ti celestial a pannakaitan-ok, ket mailunodda iti kasta a kasasaad.

Kasikayo pay a managinsisingpet ta awatenyonto ti dakdakkal a pannakadusa, **Mat.** 23:14. Agpeggad iti agnanyon a pannakailunod ti agtabbaaw iti Espiritu Santo, **Mar.** 3:29. Makaaonto iti panagungar ti pannakailunod ti nagaramid iti dakes, **Jn.** 5:29 (3 Ne. 26:5). Isu a mangan ken uminum a di maikari, mangan ken uminum iti pannakailunod ti kararuana, **1 Cor.** 11:29 (3 Ne. 18:28–29). Nasken a mailunodto ti saan nga agbabawi, mabuniagan, ken agibtur agingga iti panungpalan, **2 Ne.** 9:24 (Mar. 16:16; Ether 4:18; DkK 68:9; 84:74). Nakalkaldaangto ti pannakipagnaed dagiti nadangkes iti Dios ngem kadagiti nailunod a kararuana iti impierno, **Morm.** 9:4. Isu a di agaramid iti ania man agingga a mabilin, mailunodto, **DkK** 58:29. Isu nga umawat iti pakabuklan ti baro ken agnanyon a katulagan, nasken nga agtungpalto iti paglintegan wenno mailunodto, **DkK** 132:6.

PANNAKAIRAREM. *Kitaen ti*

*Buniag, Panagbuniag—
Panagbuniag babaen ti
pannakairarem*

PANNAKAISALAKAN. *Kitaen met ti* Ipatatay, Naespirituan nga; Ipatatay, Naindagaan nga; Jesucristo; Mangsubbot, Pannubbot; Pannakaitan-ok; Pannakasubbot, Subboten, Nasubbot; Parabur; Plano ti Pannakaisalakan

Pannakaisalakan iti naindagaan ken naespirituan nga ipatatay. Maisalakan amin a tao manipud iti naindagaan nga ipatatay babaen ti parabur ti Dios, babaen ti ipatatay ken panagungar ni Jesucristo. Mabalín met a maisalakan ti tunggal tao iti naespirituan nga ipatatay kasta met a babaen ti parabur ti Dios, babaen ti pammati ken ni Jesucristo. Makita daytoy a pammati iti biag iti panagtungpal kadagiti paglintegan ken ordinansa ti ebanghelio ken panagserbi ken ni Cristo.

Ti Apo ti silaw ken salakanko, **Sal.** 27:1. Isu laeng ti batok ken salakanko, **Sal.** 62:2. Ti ebanghelio ti pannakabalin ti Dios a pakaisalakanan, **Rom.** 1:16 (DkK 68:4). Itrabahoyo ti bukodyo a pakaisalakanan a sibubuteng, **Fil.** 2:12. Pini-linakayo ti Dios a maisalakan babaen ti pannakapasanto, **2 Tes.** 2:13. Nawaya ti pannakaisalakan, **2 Ne.** 2:4. Awan ti sagut a nain-indaklan ngem iti sagut ti pannakaisalakan, **DkK** 6:13. Ni Jesucristo laeng ti nagan a pagtaudan ti pannakaisalakan, **Moises** 6:52 (Ara. 4:10–12). Mamatikami a babaen ti Pannubbot ni Cristo, maisalakan amin a sangkaw-an, **PP** 1:3.

Pannakaisalakan dagiti ubbing: Malaksid no agbalinkayo a kasla ubbing, dikayonto makastrek iti pagarian iti langit, **Mat.** 18:3. Addaan met dagiti ubbing iti agnanayon a biag, **Mosiah** 15:25. Makarimon nga aramid ti panangbuniag kadagiti maladaga, ken sibibiag dagiti ubbing ken ni Cristo gapu iti Pannubbot, **Moro.** 8:8–24. Masubbot dagiti babassit nga ubbing babaen ti Bugbugtong; saan a masulisog ida ni Satanas, **DkK** 29:46–47. Nasken a maisuro kadagiti annak ti ebanghelio ken mabuniaganda no addan walo a tawenda, **DkK**

68:25–28. Napasanto dagiti babassit nga ubbing babaen ni Jesucristo, **DkK** 74:7. Agbalin manen dagiti tao, iti kasasaad-da a maladaga, nga inosente, **DkK** 93:38. Amin nga ubbing a matay sakbay ti pannakadanonda iti tawen nga addan sungsubatanda maisalakanda iti celestial a pagarian, **DkK** 137:10. Awan pay ti basol dagiti ubbing manipud iti punganay ti lubong, **Moises** 6:54.

PANNAKAISALAKAN, PLANO TI.

Kitaen ti Plano ti Pannakaisalakan

PANNAKAISALAKAN DAGITI

NATAY. *Kitaen met ti* Kapupuon; Libro a Pakalaglagipan; Pannakaisalakan; Plano ti Pannakaisalakan

Ti gundaway dagiti natay a di nakawat iti mangisalakan nga ordinansa ti ebanghelio nga umawat kadagitoy nga ordinansa nga aramiden para kadakuada iti templo dagiti sibibiag a maikari a kameng ti Simbaan. Maisuro dagiti natay iti ebanghelio iti lubong dagiti espiritu ket mabalinda nga awaten dagiti ordinansa a maaramid para kadakuada iti daytoy a biag.

Agskisok ken isagana dagiti napudno a kameng ti Simbaan ti pakasaritaan ti kaamaan ken ammuenda ti nagnagan ken pannakayanak dagiti an-annabo tapno maaramid ti pangisalakan nga ordinansa para kadakuada.

Ibagam kadagiti balud, Rumuarkayo, **Isa.** 49:9 (Isa. 24:22; 1 Ne. 21:9). Ipakdaaryo ti wayawaya kadagiti balud, **Isa.** 61:1 (Luc. 4:18). Iturongnanto ti puso dagiti amma kadagiti annak, **Mal.** 4:5–6 (3 Ne. 25:5–6; DkK 110:13–16). Mangngegto dagiti natay ti timek ti Anak ti Dios, **Jn.** 5:25. Apay ngarud a mabuniaganda para kadagiti natay? **1 Cor.** 15:29. Nangasaba ni Cristo kadagiti espiritu a sibabalud, **1 Ped.** 3:18–20. Iti daytoy a gapu ti nakaikasabaan ti ebanghelio kadakuada met a natay, **1 Ped.** 4:6. Sinarungkaran ti Anak dagiti espiritu a naibalud, **DkK** 76:73. Ket umayton ti pannakasubbot dagiti imawat ti bingayda iti pagbaludan, **DkK**

88:99. Awan puente a pamuniagan iti daga a pangbuniagan dagiti Santok nga agpaay kadagiti natay, **DkK** 124:29. Amin dagiti natay a mangawat iti ebanghelio agtawiddanto iti celestial a pagarian, **DkK** 137:7–10. Nagparang ti Anak ti Dios a nangipakdaar iti pannakawayawaya dagiti balud a napudno, **DkK** 138:18. Kas iti kaadu ti espiritu iti pagbaludan ti immay, **Moises** 7:57.

PANNAKAISALAKAN DAGITI

UBBING. *Kitaen ti*

Pannakaisalakan–Pannakaisalakan dagiti ubbing; Ubing, Ubbing

PANNAKAISUBLI TI

EBANGHELIO. *Kitaen met ti*

Dispensasion; Ebanghelio; Ikakalilis; Smith, Joseph, Jr.

Ti panangbangon manen ti Dios iti kinapudno ken ordinansa ti ebanghelion kadagiti tao iti daga. Napukaw ti ebanghelio ni Jesucristo iti daga babaen ti ikakalilis a napasamak kalpasan ti naindagaan a panagserbi dagiti Apostol ni Cristo. Napateg dayta nga ikakalilis iti pannakaisubli ti ebanghelio. Babaen dagiti parmata, ti panagserserbi dagiti anghel ken dagiti paltiing kadagiti tao iti daga, insubli ti Dios ti ebanghelio. Nangrugi ti pannakaisubli ken ni Propeta Joseph Smith (**JS**—**P** 1:1–75; **DkK** 128:20–21), ket nagtultuloy agingga ita babaen ti aramid dagiti sibibiag a propeta ti Apo.

Mabangonto ti balay ti Apo iti tuktok dagiti bantay, **Isa.** 2:2 (**Mk.** 4:2; 2 **Ne.** 12:2). Mangaramid ti Dios iti nakaskasdaaw nga aramid ken datdatlag, **Isa.** 29:14 (2 **Ne.** 25:17–18; **DkK** 4:1). Mangbangonto ti Dios iti pagarianna, a dinto kaanom madadael, **Dan.** 2:44. Umayto ni Elias, ket isublina dagiti amin a banag, **Mat.** 17:11 (**Mar.** 9:12; **DkK** 77:14). Addanto panawen a panangisubli kadagiti amin a banag, **Ara.** 3:21 (**DkK** 27:6). Iti idadateng ti naituding a panawen, ummongento ti Dios a mapagkaykaysa dagiti amin a banag, **Ef.** 1:10. Nakakitaak iti sabali nga anghel, nga

addaan iti agnanayon nga ebanghelio a mangikasaba, **Apoc.** 14:6. Maitedto kadagiti Gentil ti pakabuklan ti ebanghelio, 1 **Ne.** 15:13–18. Maisublinto dagiti Hudio iti pudno a simbaan, 2 **Ne.** 9:2. Umayto ti kinapudno iti ud-udina nga aldaw, 3 **Ne.** 16:7. Italekko kadakayo ti Kinasaserdote nga Aaron, **DkK** 13:1 (**JS**—**P** 1:69). Naitalekkan dagiti tulbek ti pagarian kadagiti maudi nga aldaw, **DkK** 27:6, 13–14 (**DkK** 128:19–21). Ummongenyon a sangsangkamaysa dagiti tribu ti Israel ket isubliyo amin a banag, **DkK** 77:9. Naitalek dagiti tulbek daytoy a dispensasion, **DkK** 110:16 (**DkK** 65:2). Naited ti kinasaserdote iti dispensasion ti pannakatungpal dagiti panawen, **DkK** 112:30. Nakitak ti dua a Kinatao, **JS**—**P** 1:17. Ipalgakkonto kadakayo ti kinasaserdote, babaen ti ima ni Elias, **JS**—**P** 1:38 (**Mal.** 4:5–6).

PANNAKAITAN-OK. *Kitaen met ti*

Agnanayon a Biag; Celestial a Gloria; Korona; Mangsubbot, Pannubbot; Tao, Tattao—Tao, kabaelanna ti agbalin a kas iti Nailangitan nga Ama

Ti kangatuan a kasasaad ti kinaragsak ken gloria iti celestial a pagarian.

Iti sidongmo adda naan-anay ti rag-o, **Sal.** 16:11. Diosda, kas kadagiti annak ti Dios—gapuna, kukuada amin a banag, **DkK** 76:58–59. Awatento dagiti Santo ti tawidda ken maipatasdanto kenkuana, **DkK** 88:107. Saan a tinungpal dagitoy nga anghel ti paglintegak; gapuna, agtalinaedda a naisina ken maymaysa, nga awanan pannakaitan-ok, **DkK** 132:17. Nasken a mangasawa dagiti lallaki ken babai babaen ti paglintegan ti Dios tapno maitan-okda, **DkK** 132:19–20. Nailet ti ruangan ken akikid ti dalan nga agturong iti pannakaitan-ok, **DkK** 132:22–23. Nakastrek da Abraham, Isaac, ken Jacob iti pakaitan-okanda, **DkK** 132:29, 37. Ipasingkedko kenka ti pannakaitan-okmo, **DkK** 132:49.

PANNAKAORDEN ITI

KINASASERDOTE. *Kitaen ti*

Orden, Pannakaorden

PANNAKAPASANTO. *Kitaen met ti Jesucristo; Mangsubbot, Pannubbot; Panangikalintegan, Ikalintegan*

Ti wagas ti pannakawayawaya iti basol, natarnaw, nadalus, ken nasantuan babaen ti pannubbot ni Jesucristo (Moises 6:59–60).

Pinilinakayo ti Dios a maisalakan babaen ti panangpasanto ti Espiritu, **2 Tes.** 2:13. Napasantotayo babaen ti panangidaton ni Jesus iti bagina, **Heb.** 10:10. Nagsagaba ni Jesus tapno mapasantona dagiti tao babaen ti bukodna a dara, **Heb.** 13:12. Napasanto dagiti nangato a saserdote ket nalabaan a napapudaw dagiti pagan-anayda babaen ti dara ti Kordero, **Alma** 13:10–12. Umay ti pannakapasanto kadagiti mangiturong iti puspusoda iti Dios, **Hel.** 3:33–35. Agbabawikayo tapno mapasantokayo babaen iti panangawat ti Espiritu Santo, **3 Ne.** 27:20. Nalinteg ken pudno ti pannakapasanto babaen ti parabur ni Jesucristo, **DkK** 20:31. Immay ni Jesus a mangpasanto iti lubong, **DkK** 76:41. Pasantuhenyo ti bagbagiyo tapno mai-talimudok ti panunotyo iti Dios, **DkK** 88:68.

PANNAKASINASINA TI ISRAEL.

Kitaen met ti Israel—Ti pannakasinasin ti Israel

PANNAKASUBBOT, SUBBOTEN, NASUBBOT. *Kitaen met ti*

Ipatatay, Naespirituan nga; Ipatatay, Naindagaan nga; Jesucristo; Mangsubbot, Pannubbot; Pannakaisalakan; Pannakatnag da Adan ken Eva

Wayawayaan, gatangen, wenna sakaen, a kas iti panangwayawaya iti tao iti nakabaludanna babaen ti panagbayad. Itudo ti *panangsubbot* iti pannubbot ni Jesucristo ken panangwayawaya iti basol. Ti pannubbot ni Jesus ti pannakasubbot ti sangkatawan manipud iti naindagaan nga ipapatay. Babaen ti pannubbotna, masubbot met dagiti mamati kenkuana ken agbabawi manipud iti naespirituan nga ipapatay.

Sinubbotkayo, **Isa.** 44:22. Subbotecto ida manipud iti patay, **Os.** 13:14 (Sal. 49:15). Adda pannakasubbotayo babaen ti dara ni Cristo, **Ef.** 1:7, 14 (Heb. 9:11–15; 1 Ped. 1:18–19; Alma 5:21; Hel. 5:9–12). Sinubbot ti Apo ti kararuak manipud iti impierno, **2 Ne.** 1:15. Dumtengto ti pannakasubbot iti ken babaen ti Nasantuan a Mesias, **2 Ne.** 2:6–7, 26 (Mosiah 15:26–27; 26:26). Kinantada ti mannubbot nga ayat, **Alma** 5:9 (Alma 5:26; 26:13). Mabati dagiti nadangkes a kasla awan ti pannakasubbot a naaramid, **Alma** 11:40–41 (Alma 34:16, 42:13; Hel. 14:16–18). Inyeg ni Jesucristo ti pannakatungpal ti pannakasubbot ti lubong, **Morm.** 7:5–7. Dumteng ti panakabalin ti pannakasubbot kadagiti amin nga awanan paglintegan, **Moro.** 8:22 (DkK 45:54). Saan a masubbot iti naespirituan a pannakatnagda dagiti di mamati, **DkK** 29:44. Masubbot dagiti babassit nga ubbing manipud idi pamuon ti lubong, **DkK** 29:46. Nasubboten ti Apo dagiti taona, **DkK** 84:99. Nakita ni Joseph F. Smith iti parmata ti pannakasubbot dagiti natay, **DkK** 138. Nagragoda Adan ken Eva iti pannakasubbotda, **Moises** 5:9–11.

PANNAKATNAG DA ADAN

KEN EVA. *Kitaen met ti Adan; Eva; Ipatatay, Naespirituan nga; Ipatatay, Naindagaan nga; Jesucristo; Mangsubbot, Pannubbot; Matay, Pannakatay; Nailubongan a Tao; Pannakasubbot, Subboten, Nasubbot; Plano ti Pannakaisalakan*

Ti wagas a panagbalin ti sangkatawan a matay iti daytoy a daga. Idi nangan da Adan ken Eva iti maiparit a bunga, nagbalinda a matay, a kayatna a sawen, mabalinda ti agbasol ken matay. Ni Adan ti “immuna a lasag” iti daga (Moises 3:7). Ilawlawag ti paltiing iti udina nga aldaw a parabur ti Pannakatnag ken nasken a dayawen da Adan ken Eva kas immuna a nagannak iti sangkatawan.

Nasken nga addang ti Pannakatnag

para iti idudur-as ti tao. Gapu ta amo ti Dios a mapasamak ti pannakatnag, nangplanon sakbay daytoy a biag iti Mangisalaman. Dimteng ni Jesucristo iti kangitingitan ti panawen a mangsubbot iti pannakatnag ni Adan ken kasta met dagiti basol ti tao a maibatay iti panagbabawina.

Iti aldaw a pannanganmo iti daydiay mataykanto a di bumurong, **Gen.** 2:17 (Moises 3:17). Pimmuros iti bungana, ket nangan, **Gen.** 3:6 (Moises 4:12). Ta kas matayda amin ken Adan, kasta met a mabiagdanto amin ken ni Cristo, **1 Cor.** 15:22. Mapukawto ken addanto iti pannakatnag ti sangkatawan, **1 Ne.** 10:6. Naisagana ti dalan manipud idi natnag ti tao, **2 Ne.** 2:4. Natnag ni Adan tapno adda tao, **2 Ne.** 2:15–26. Kalpasan ti pannangan da Adan ken Eva iti mai-parit a bunga napapanawda iti minuyongan ti Eden, **2 Ne.** 2:19. Kabusor ti Dios ti kadawyan a tao, ket kastan manipud iti pannakatnag ni Adan, **Mosiah** 3:19. Insuro ni Aaron ti ama ni Lamoni maipanggep iti pannakatnag, **Alma** 22:12–14. Masapul nga adda maaramid a panubbot wenno saan a matnag ken mapukaw amin a tao, **Alma** 34:9. Naisina dagiti immuna a nagannak kadatayo iti nainlasagan ken naespirituan iti imatang ti Apo, **Alma** 42:2–15 (Hel. 14:16). Gapu iti Pannakatnag nagbalin a dakes ti kasasaadtayo, **Ether** 3:2. Babaen ti pannakasalongasing dagitoy nasantuan a paglintegan nagbalin a natnag ti tao, **DkK** 20:20 (DkK 29:34–44). No matnagka mabalinmo ti masubbot, **Moises** 5:9–12. Gapu iti basol umay ti Pannakatnag, **Moises** 6:59. Madusanto dagiti tao gapu kadagiti basolda, **PP** 1:2.

PANNAKATUDING. *Kitaen met ti* Biag Sakbay ti Yaay ditoy Daga

Ti panagtuding ti Dios sakbay ti yaay iti daga dagiti natured nga espiritu nga annakna a mangipatungpal kadagiti mision bayat ti matay a panagbiagda.

Inwayangna dagiti beddeng kadagiti tao, **Deut.** 32:8. Sakbay a nainawka inordenankan a propeta, **Jer.** 1:5. Inkeddeng

ti Dios ti panawen sakbay a natudingan, **Ara.** 17:26. Ta dagiti naam-ammon a sigud pinilina met ida, **Rom.** 8:28–30. Pinilinatayon sakbay ti pannakabukel ti lubong, **Ef.** 1:3–4. Naituding ni Jesucristo nga agbalin a Mannubbot, **1 Ped.** 1:19–20 (Apoc. 13:8). Naawagan ken naisaganada manipud pay idi pamuon ti lubong, **Alma** 13:1–9. Tiningitingko dagiti natakngeng ken naindaklan a napili idi punganay, **DkK** 138:55–56. Napili ti patpatgek nga anak idi punganay, **Moises** 4:2. Napili ni Abraham sakbay a naipasngay, **Abr.** 3:23.

PANNAKAUGAS TI BASBASOL.

Kitaen met ti Agbabawi,
Panagbabawi; Jesucristo;
Mangsubbot, Pannubbot;
Pakawan;

Pannakapakawan iti aramid a dakes babaen ti panagbabawi. Maaramid ti pannakaugas ti basbasol babaen ti pannubbot ni Jesucristo. Magun-od ti tao ti pannakaugas ti basbasolna no adda pammatina ken ni Cristo, agbabawi kadagiti basolna, umawat iti ordinansa ti panagbuniag ken pannakapatay dagiti dakulap para iti sagut ti Espiritu Santo, ken agtungpal kadagiti bilin ti Dios (PP 1:3–4).

Nupay kasla eskarlata dagiti basolyo, agbalindanto a kas iti kapudaw ti niebe, **Isa.** 1:16–18. Daytoy ti darak, a naibuyat gapu kadagiti adu para iti pannakaugas dagiti basol, **Mat.** 26:28 (Heb. 9:22–28; DkK 27:2). Agbabawikayo, ken agpabuniagkayo para iti pannakaugas ti basasolyo, **Ara.** 2:38 (Luc. 3:3; DkK 107:20). Maugasan ti basbasol dagiti mamati ken ni Jesus, **Ara.** 10:43 (Mosiah 3:13). Ni Cristo ti pamuidanda a mangkita iti pakaugasan iti basbasol, **2 Ne.** 25:26. Tapno agtultuloy ti pannakaugas ti basbasoltayo, taripatuentayo dagiti nakurapay ken agkasapulan, **Mosiah** 4:11–12, 26. Siasino man nga agbabawi maaddaan iti karbengan iti asi, iti pannakaugas dagiti basolna, **Alma** 12:34. Yeg ti panagtungpal kadagiti bilin ti pannakaugas ti basol, **Moro.** 8:25. Iggem ti Kinaserdote nga Aaron dagiti tulbek ti pa-

nagbuniag babaen ti pannakaipabatok para iti pannakaugas dagiti basol, **DkK** 13:1 (**DkK** 84:64, 74; PP 1:4). Siak, ti Apo, diak malagipen dagiti basolda, **DkK** 58:42–43 (Eze. 18:21–22). Naisuro daytoy panangisaup a panagbuniag para iti pannakaugas dagiti basol, **DkK** 138:33.

PANNAKAUMMONG TI ISRAEL.

*Kitaen ti Israel—Ti
pannakaummong ti Israel*

PANNAKAWARA. *Kitaen ti Israel—
Ti Pannakasinasina ti Israel*

PANNAKIABIG. *Kitaen ti Kinadalus
ti Dayaw; Kinamannakiabig;
Nadangkes, Kinadangkes;
Nagartem, Kinagartem;
Panagasawa, Mangasawa—
Panagasawa iti adu*

PANNAKIKAMALALA. *Kitaen met
ti Kinadalus ti Dayaw;
Kinamannakiabig; Nagartem,
Kinagartem; Panagdederrep;
Pannakinaig iti Katatao*

Ti saan a nainkalinteg a panagkanaig dagiti babai ken lallaki. Nupay ti pannakikamalala ket maiturong iti pannakinaig ti naasawaan iti dina asawa, maiturong met daytoy kadagiti di pay naasawaan a kas iti adda iti nasantuan a kasuratan.

No dadduma maaramat ti pannakikamalala a kas simbolo ti ikakalilis iti pagilian wenno iti sangkataw-an iti pagayatan ti Apo (Num. 25:1–3; Eze. 16:15–59; Jer. 3:6–10; Os. 4).

Saan a maaramid ni Jose ti naindakan a kinadakes, ken basol a maisupiat ti Dios, **Gen.** 39:9 (7–12). Dika makiabig iti dimo asawa, **Ex.** 20:14. Iti asino man a kumita a sidererrep iti maysa a babai ket nakabasolen iti pannakikamalala iti pusona, **Mat.** 5:28. Saanto a tawiden dagiti mannakiderrep wenno mannakikamalala ti pagarian ti Dios, **1 Cor.** 6:9–10. Ukomento ti Dios dagiti mannakiaibig ken mannakikamalala, **Heb.** 13:4. Ti pannakikamalala ket narimrimon ngem iti amin a basol malaksid iti panangibuyat iti awanan basol a dara wenno pana-

ngilibak iti Espiritu Santo, **Alma** 39:3–5. Isu a nakiabig ket saan nga agbabawi mapapanawto, **DkK** 42:23–26. No asino man nga agaramid iti pannakiabig iti puspusoda, awanto kadakuada ti Espiritu, **DkK** 63:14–16.

PANNAKINAIG ITI KATATAO.

*Kitaen met ti Nagartem,
Kinagartem; Pannakikamalala*

Pannakilangen a seksual iti kapadpada ti kinatao. Ipawil ti Dios ti kastoy nga aramid.

Iruarmo ida kadakami, tapno maammomi ida, **Gen.** 19:1–11 (Moises 5:51–53). Dika agulbod iti sangkatawan; makarimon nga aramid daytoy, **Lev.** 18:22 (**Lev.** 20:13). Awanto ti managubet kadagiti annak a lallaki ti Israel, **Deut.** 23:17. Ipalawagda ti basolda a kasla Sodoma, dida ilimed, **Isa.** 3:9 (2 **Ne.** 13:9). Napuoran dagiti tao iti panagdederrepda iti kapadada, **Rom.** 1:27. Saanto nga agtawid iti pagarian ti Dios dagiti abosado iti bagbagida iti sangkataw-an, **1 Cor.** 6:9–10. Saan a naaramid ti paglintegan para kadagiti nalinteg a tao, ngem para kadagiti managlabsing iti sangkataw-an, **1 Tim.** 1:9–10. Maaramid a pagbasaran dagiti agdederrep, nga agsagaba iti pammalles ti agnanayon nga apuy, **Jd.** 1:7.

PANNAKIPAGRIKNA. *Kitaen met ti
Ayat; Kaasi; Kaasi, Manangngaasi*

Iti nasantuan a kasuratan, nalawag a pakaipatarusan ti pannakipagrikna ti “pannakipagsagaba.” Kayatna pay a sawen ti panangipakita iti pannakipagla-dingit, panangay-ay, ken kaasi iti sabali.

Inawagan ti Apo dagiti taona a mangipakita iti pannakipagrikna, **Zac.** 7:8–10. Simnek ti asi ni Jesus kadakuada, **Mat.** 9:36 (20:34; Mar. 1:41; Luc. 7:13). Maysa a Samaritano ti natignay ti asina kenkuana, **Luc.** 10:33. Makipagriknakayo iti tunggal maysa, **1 Ped.** 3:8. Napno iti pannakipagrikna ni Cristo kadagiti annak ti tattao, **Mosiah** 15:9. Umukuok ti asik kadakayo, **3 Ne.** 17:6. Inkarakang ni Joseph Smith ti pannakipagrikna ti Apo, **DkK** 121:3–5.

PANULI. *Kitaen met ti Jesucristo*

Ti kangrunaan a bato iti suli ti pamuon ti pasdek. Ni Jesucristo ti makuna a kangrunaan a panuli (Ef. 2:20).

Ti bato a di kinayat dagiti agbangbangon ti nagbalin a bato a panuli, **Sal.** 118:22 (Mat. 21:42–44; Mar. 12:10; Luc. 20:17; Ara. 4:10–12). Di patien dagiti Hudio ti panuli, **Jacob** 4:15–17.

PANUNOT

Paggapuan ti sirib; bileg ti isip.

Agserbika kenkuana a buyogen ti puso ken addaan maysa a nakem a natulnog, **1 Cro.** 28:9. Ayatem ti Apo a Diosmo iti amin nga isipmo, **Mat.** 22:37. Patay ti nailubongan a pampanunot; ti naespirituan a pampanunot biag nga agnanayon, **2 Ne.** 9:39. Immay iti panunotko ti timek ti Apo, **Enos** 1:10. Nabilbileg nga amang ti ibunga iti panunot dagiti tao ngem iti espada, **Alma** 31:5. Ibagak kenka iti panunotmo, **DkK** 8:2. Adalem iti panunotmo, **DkK** 9:8. Pagtalinaedenyo iti panunotyo dagiti kinangayed ti agnanayon, **DkK** 43:34. Nasipngetan ti pampanunotyo iti napalabas, **DkK** 84:54. Maturogkayo a masapa, bumangonkayo a masapa tapno masalibukagan ti bagi ken panunotyo, **DkK** 88:124. Saan nga ammo ni Satanas ti panunot ti Dios, **Moises** 4:6. Ninaganan ti Apo dagiti taona iti Zion, gapu ta sangsangkamaysa ti puso ken panunotda, **Moises** 7:18.

PARABUR. *Kitaen met ti Jesucristo;*

Kaasi, Manangngaasi;
Mangsubbot, Pannubbot;
Pannakaisalakan

Ti makaparegta a bileg ti Dios a mangipalubos kadagiti lallaki ken babbai nga umawat iti bendision iti daytoy a biag ken manggun-od iti agnanayon a biag ken pannakaitan-ok kalpasan ti panangaramatda iti pammati, nagbawida, ken inaramidda ti amin a kabaelanda nga agtungpal kadagiti bilin. Naited dayta nailangitan a tulong wenno tibker babaen ti kaasi ken ayat ti Dios. Tunggal nabia a tao kasapu-

lanna ti nailangitan a parabur gapu iti pannakatnag ni Adan kasta met a gapu kadagiti pagkapsutan ti tao.

Aggapu ken ni Jesucristo ti parabur ken kinapudno, **Jn.** 1:17. Babaen ti parabur ni Apo Jesucristo, maisalakantayo, **Ara.** 15:11 (Rom. 3:23–24; DkK 138:14). Maaddaantayo iti pagserkan iti paraburna babaen ti pammati, **Rom.** 5:2. Gapu iti parabur naisalakangkayo babaen ti pammati, **Ef.** 2:8. Yeg ti parabur ti Dios ti pannakaisalakan, **Tit.** 2:11. Umasidegkayo a sitatalged iti trono ti parabur, **Heb.** 4:16. Paraburan ti Dios dagiti napakumbaba, **1 Ped.** 5:5. Awan ti makapagnaed iti sidong ti Dios malaksid no adda pammateg, panangngaasi, ken parabur ti Nasantuan a Mesias, **2 Ne.** 2:8. Iti ken babaen laeng ti parabur ti Dios ti pakaisalakanan dagiti tao, **2 Ne.** 10:24. Maisalakantayo babaen ti parabur, kalpasan ti amin nga aramidtayo, **2 Ne.** 25:23. Babaen ti paraburna maaddaan kami iti pannakabalin a mangaramid kadagitoy a banag, **Jacob** 4:7. Mapasubli kadagiti tao iti tunggal parabur, a maibatay kadagiti aramidda, **Hel.** 12:24. Umdas ti kaasik kadagiti napakumbaba ken amin a napakumbaba, **Ether** 12:26–27. Inkarakarag ni Moroni a maikkan dagiti Gentil iti parabur tapno maaddaanda iti kaasi, **Ether** 12:36, 41. Babaen ti parabur ti Dios agbalinkayo a naan-anay ken ni Cristo, **Moro.** 10:32–33. Inawat ni Jesus dagiti parabur, **DkK** 93:12–13, 20.

PARAISO. *Kitaen met ti Langit*

Paset ti lubong dagiti espiritu a pagururayan dagiti nalinteg nga espiritu a pimmanawen iti daytoy a biag iti panagungar ti bagi. Daytoy ti kasasaad ti ragsak ken kappia.

Nausar met ti *paraiso* kadagiti nasantuan a kasuratan a lubong dagiti espiritu ti kayatna a sawen (Luc. 23:43), ti celestial a pagarian (2 Cor. 12:4), ken ti nagloriaan a kasasaad ti daga iti Sangaribu a Tawen (PP 1:10).

Ti agballigi palubosakto a mangan iti kayo ti biag, nga adda iti paraiso ti Dios,

Apoc. 2:7. Nasken nga yawat ti paraiso ti Dios dagiti espiritu ti nalinteg, **2 Ne.** 9:13. Maawat dagiti espiritu dagiti nalinteg iti kasasaad ti kinaragsak, a maawagan iti paraiso, **Alma** 40:11–12. Napan amin dagiti disipulo ni Jesus iti paraiso ti Dios, malaksid kadagiti tallo, **4 Ne.** 1:14. Mapanakton aginana iti paraiso ti Dios, **Moro.** 10:34. Nangisuro ni Cristo kadagiti nalinteg nga espiritu iti paraiso, **DkK** 138.

PARAMMAG. *Kitaen ti Awan*
Kaes-eskanna, Parammag

PARIGATEN, PANNAKAPARIGAT.
Kitaen ti Idadan, Panangidadan

PARISEO. *Kitaen met ti Hudio*

Iti Baro a Tulag, ti relihioso a grupo dagiti Hudio nga ipasimudaag ti nagan-da a naisina wenno nayadayo. Natangig dagiti Pariseo gapu iti naiget a panang-surotda iti paglintegan ni Moises ken ti panangliklikda iti ania man a mainaig kadagiti Gentil. Mamatida iti biag kal-pasan ti ipapatay, ti panangungar, ken ti kaadda dagiti anghel ken espiritu. Mamatida a napatpateg dagiti paglin-tegan a maisao ken kannawidan dagiti naisurat a paglintegan. Naitalimudok ti pannursuroda iti relihion iti panang-surot kadagiti annuroten ken mangpa-regta iti naespirituan a dayaw. Rinub-robanda ti panagduadua dagiti Hudio ken ni Cristo ken ti ebangheliona. Si-nuppiat ti Apo dagiti Pariseo ken da-giti aramidda iti Mat. 23; Mar. 7:1–23; ken Luc. 11:37–44.

PARMATA. *Kitaen met ti Palting;*
Tagtagainep; Umuna a Parmata

Ti makita a palting iti dadduma a pa-samak, tao, wenno banag babaen ti bi-leg ti Espiritu Santo.

Mairaman iti sumaganad dagiti napa-teg a pagarigan iti parmata: Parmata ni Ezekiel iti maudi nga aldaw (Eze. 37–39), parmata ni Esteban a nagtakder ni Jesus iti makanawan ti Dios (Ara. 7:55–56), palting ni Juan maipanggep iti maudi nga aldaw (Apoc. 4–21), ti parmata da Lehi ken Nephi iti kayo ti

biag (1 Ne. 8, 10–14), ti parmata ni Alma nga Ub-ubing iti anghel ti Apo (Mosiah 27), ti parmata ti kabsat ni Jared kadagiti amin nga adda iti daga (Ether 3:25), ti parmata kadagiti tukad ti gloria (DkK 76), dagiti parmata a naited kada Joseph Smith ken Oliver Cowdery iti Templo ti Kirtland (DkK 110), ti parmata ni Joseph F. Smith iti pannakasubbot dagiti na-tay (DkK 138), ti parmata ni Moises iti Dios ken dagiti parsuana (Moises 1), ti parmata ni Enoc iti Dios (Moises 6–7), ti umuna a parmata ni Joseph Smith (JS—P 1).

No awan ti parmata, mapukaw dagiti tao, **Prov.** 29:18. Makakitanto dagiti ag-tutubo iti parmata, **Jl.** 2:28 (Ara. 2:17). Inikkannak iti pannakaammo babaen ti parmata, **2 Ne.** 4:23. Isu ti mensahero a naibaon manipud iti yan ti Dios, **JS—P** 1:33. Mamatikami iti padto, palting, parmata, **PP** 1:7.

PARTRIDGE, EDWARD

Ti nagkauna a kameng ken dadaulo ti Simbaan kalpasan ti pannakaisublina iti moderno a panawen. Nagserbi ni Edward Partridge a kas umuna nga obispo ti Simbaan (DkK 36; 41:9–11; 42:10; 51:1–18; 115; 124:19).

PASKUA. *Kitaen met ti Kordero ti*
Dios; Maudi a Pangrabii

Nairugi ti piesta ti Paskua a tumulong kadagiti annak ti Israel a manglagip idi limmabas kadagiti balayda ti ma-nangdadael nga anghel ket impanaw-da ida kadagiti Egipsio (Ex. 12:21–28; 13:14–15). Dagiti awanan mulit a kar-nero, a naaramat ti darada a tanda a mangisalakakan iti Israel idi, ti simbulo ni Jesucristo, ti Kordero ti Dios, a ti panag-sakripisiona nasubbot ti amin a sang-kataw-an.

Daytoy ti ordinansa ti Paskua, **Ex.** 12:43. Naglalanglang da Jesus ken dagiti apostolna iti Paskua iti Maudi a Pangra-bii, **Mat.** 26:17–29 (Mar. 14:12–25). Ad-toy ti Kordero ti Dios, a mangugas iti basol ti lubong, **Jn.** 1:29, 36. Nagsakripisio ni Cristo a Paskuatayo para kada-tayo, **1 Cor.** 5:7. Nasubbottayo babaen

ti dara ni Cristo, a kas iti karnero nga awanan mulit, **1 Ped.** 1:18–19. Maadda-ankayo iti pammati iti Kordero ti Dios a nangikkat kadagiti basol ti lubong, **Alma** 7:14. Mataginayon a kasla annak ti Israel dagiti Santo a mangtungtungpal iti Nainsiriban a Balikas, **DkK** 89:21. Napapatay ti Kordero manipud iti pamuon ti lubong, **Moises** 7:47.

PASKUA TI PANAGUNGAR.

*Kitaen met ti Jesucristo;
Panagungar*

PATARUS NI JOSEPH SMITH (PJS).

Kitaen met ti Smith, Joseph, Jr.

Ti nabalbaliwan wenko patarus iti Patarus ni Ari Santiago iti Biblia iti Ingles, a rinugian ni Propeta Joseph Smith idi Hunio 1830. Binilin ti Dios a mangipatarus ken naibilang a paset ti aramidna a kas propeta.

Nupay nalpas ni Joseph ti dandani amin a patarus idi Hulio 1833, intultuloyna agingga iti ipapatayna idi 1844 a nangpasayaat bayat ti panangisaganana iti manuskrito a maipablaak. Nupay naipablaakna ti sumagmamano a paset ti patarus idi sibibiag, posible nga adda koma nabaliwanna no nagbiag agingga a naipablaakna ti sibubukel nga aramid. Impablaak ti Nabalbaliwan a Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ududina nga Aldaw ti umuna nga edision ti naparegtaan a patarus ni Joseph Smith idi 1867. Nagipablaakda iti sumagmamano nga edision manipud iti dayta a panawen.

Adu a banag ti naadal ti Propeta bayat ti panagipatarusna. Adda dagiti benneg ti Doktrina ken Katulagan ti naawat gapu iti patarusna (kas iti **DkK** 76, 77, 91, ken 132). Kasta met, inikkan ti Apo ni Joseph iti naidumduma a panangiwadas para iti patarus, a naisurat iti Doktrina ken Katulagan (**DkK** 37:1; 45:60–61; 76:15–18; 90:13; 91; 94:10; 104:58; 124:89). Naggapu a mismo iti Patarus ni Joseph Smith ti libro ni Moises ken Joseph Smith—Mateo, a mairaman itan iti Perlas a Kapatgan.

Naisubli ti Patarus ni Joseph Smith ti sumagmamano a nalawag ken napa-

teg a bambanag a mabalin a napukaw iti Biblia (1 Ne. 13). Nupay saan nga opisial a biblia ti Simbaan, adu ti makaawis iti sirmata nga itden daytoy a patarus ket napategda iti panangawat iti Biblia. Saksi pay iti nailangitan a pagrebbengan ken panangisuro ni Propeta Joseph Smith.

PATAYEN. *Kitaen ti Kadagsenan a Pannakadusa; Pampapatay*

PATRIARKA, KINAPATRIARKA.

*Kitaen met ti Ama, Matay;
Bendision ti Patriarka;
Kinasaserdote a Melchizedek;
Mangaskasaba*

Dua ti imbaga ti nasantuan a kasuratan a kita ti patriarka: (1) ti naordenan a saad iti Kinasaserdote a Melchizedek, a maawagan no dadduma iti mangaskasaba; (2) amma dagiti kaamaan. Mangted dagiti naordenan a patriarka iti naisangayan a bendision kadagiti maikari a kameng ti Simbaan.

Dagiti naordenan a patriarka: Nangted iti sumagmamano a propeta ken mangaskasaba, **Ef.** 4:11 (PP 1:6). Pagrebbengan dagiti Sangapulo-ket-dua nga ordenan dagiti mangaskasaba a ministro ti ebangelio, **DkK** 107:39. Mabalin nga agtakem ni Hyrum iti kinasaserdote ken patriarka, **DkK** 124:91–92, 124; 135:1.

Amma: Binendisionan ni Jacob dagiti annak ken an-annabona, **Gen.** 49:11–28. Mabalinko a sawen a siwawaya ti mairaman ken amaentayo a David, **Ara.** 2:29. Binagbagaan ken binendisionan ni Lehi dagiti an-annabona, **2 Ne.** 4:3–11. Nagbalinak a nainkalintegan nga agtawid, nga agiggem iti kalintegan a para kadagiti amma, **Abr.** 1:2–4.

PATTEN, DAVID W.

Ti napili a kameng ti umuna a Korum ti Sangapulo-ket-dua nga Apostol iti dispensasion iti ud-udina nga aldaw. Ni David Patten ti immuna a martir iti naisubli a Simbaan, ta napapatay iti pagbabakalan iti Karayan Killo iti Missouri idi 1838.

Naawagan nga urnosenna ti pakasek-nanna ket agmision, **DkK** 114:1. Naidag-tag iti Apo, **DkK** 124:19, 130.

PEDRO

Iti Baro a Tulag, ni Pedro ti sigud a Simeon wenna Simon (2 Ped. 1:1), ti mangngalap iti Betsaida nga agnanaed iti Capernaum a kaduana ti asawana. Inagasan ni Jesus ti ina ti asawana (Mar. 1:29–31). Natudingan da Pedro ken Andres a kabsatna a disipulo ni Cristo (Mat. 4:18–22; Mar. 1:16–18; Luc. 5:1–11). Inted kenkuana ti Apo ti nagan-na nga Aramico, ti Sepas a kayatna a sawen “ti mammadto” wenna “bato,” (Jn. 1:40–42; PJS, Jn. 1:42). Idinto a naagapad iti Baro a Tulag ti sumagmamano a pagkapsutan ni Pedro ditoy a biag, ipakitana pay a naparmekna ida ken napapigsa babaen ti pammatina ken ni Jesucristo.

Inannugot ni Pedro a ni Jesus ti Cristo ken Anak ti Dios (Jn. 6:68–69), ket pinili ti Apo a mangiggem kadagiti tulbek ti pagarian ditoy daga (Mat. 16:13–18). Iti Bantay ti Panagbalbaliw, nakita ni Pedro ti nagbalbaliw a Mangisalakan, kasta met kada Moises ken Elias (Elijah) (Mat. 17:1–9).

Ni Pedro ti pangulo nga Apostol idi panawenna. Kalpasan ti ipapatay, panagungar, ken panagpangato ti Mangisalakan, inummongna ti Simbaan ket inturongna ti pannakaawag ti apostol a mangsukat ken ni Judas Iscariote (Ara. 1:15–26). Inagasan da Pedro ken Juan ti lalaki a nayanak a lugpi (Ara. 3:1–16) ket milagro ti pannakawayawayana iti pagbaludan (Ara. 5:11–29; 12:1–19). Babaen ti naespirituan nga aramid ni Pedro ti umuna a pannakalukat ti ebangelio kadagiti Gentil (Ara. 10–11). Kadagiti ud-udina nga aldaw, dimteng ni Pedro, a kaduana da Santiago ken Juan, manipud iti langit ket intedda ti Kinasaserdote a Melchizedek ken dagiti tulbek daytoy kada Joseph Smith ken Oliver Cowdery (**DkK** 27:12–13; 128:20).

Umuna a Surat ni Pedro: Naisurat ti imuna a surat manipud iti “Babilonia” (nalabit a Roma) ket naipatulod kadagiti Santo iti maaw-awagan itan iti Asia

Minor kalpasan la unay ti panangidadanes ni Nero kadagiti Kristiano.

Saritaen ti kapitulo 1 ti naitani a reb-bengen ni Cristo kas Mannubbot. Ilaw-lawag dagiti kapitulo 2–3 a ni Cristo ti kangrunaan a panuli ti Simbaan, nga adda kadagiti Santo ti nadayaw a kinasaserdote, ken ni Cristo nangasaba kadagiti espiritu iti pagbaludan. Ilaw-lawag dagiti kapitulo 4–5 no apay a maikasaba kadagiti natay ti ebangelio ken no apay a taraonan dagiti elder dagiti arban.

Maikadua a Surat ni Pedro: Igunamgunam ti kapitulo 1 a siguraduen dagiti Santo dagiti pannakaawis ken pannakapilida. Ballaag ti kapitulo 2 a maibusor kadagiti sinsinan maestro. Saritaen ti kapitulo 3 dagiti ud-udina nga aldaw ken ti maikadua a yaay ni Cristo.

PELEG

Iti Daan a Tulag, anak ni Eber ken apo-iti-tumeng ni Sem. Nabingay ti daga idi aldawna (Gen. 10:22–25).

PENTECOSTES. *Kitaen met ti*
Paglintegan ni Moises

Kas paset ti paglintegan ni Moises, nangay ti piesta ti Pentecostes wenna umuna a bungbunga limapulog nga aldaw kalpasan ti piesta ti Paskua (Lev. 23:16). Pangrambak ti Pentecostes iti panagapit, ket naawagan iti Daan a Tulag iti piesta ti panagapit wenna piesta dagiti lawas. Piesta daytoy a pinangrambak kadagiti Apostol iti Jerusalem idi napnoda iti Espiritu Santo ket nakapagsaoda kadagiti pagsasao (Ara. 2; **DkK** 109:36–37).

PERLAS A KAPATGAN. *Kitaen met ti*
Nasantuan a Kasuratan;
Pagbasaran; Smith, Joseph, Jr.

Kas iti “perlas a kapatgan” ti pagarian ti Dios iti daga (Mat. 13:45–46).

Ti Perlas a Kapatgan met ti nagan a naited iti maysa kadagiti uppat a libro ti nasantuan a kasuratan a maawagan iti “libro a pagrurukodan” ti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina

nga Aldaw. Naipablaak idi 1851 ti umuna nga edision ti Perlas a Kapatgan ket linaonna ti sumagmamano a sinurat nga adda itan iti Doktrina ken Katulagan. Laonen dagiti edision a naipablaak manipud idi 1902 ti (1) naadaw manipud iti patarus ni Joseph Smith iti Genesis, a maawagan iti libro ni Moises, ken ti Mateo 24, a maawagan iti Joseph Smith—Mateo; (2) patarus ni Joseph Smith iti papirus ti Egipsio a naalana idi 1835, a maawagan iti libro ni Abraham; (3) ti naadaw manipud iti pakasaritaan ti Simbaan nga insurat ni Joseph Smith idi 1838, a maawagan iti Joseph Smith—Pakasariatan; ken (4) ti Pagannurotan ti Pammati, sangapuloket-tallo a palawag iti pammati ken doktrina.

PHELPS, WILLIAM W.

Ti nagkauna a kameng ken pangulo iti Simbaan kalpasan ti pannakaisublina idi 1830. Tinudingan ti Apo ni William Phelps a paramaldit ti Simbaan (DkK 57:11; 58:40; 70:1).

PILATO, PONSIO

Ti Romano nga agturay idiai Juda, k.p. 26–36 (Luc. 3:1). Kinagurana dagiti Hudio ken ti relihionda ket sumagmamano a Galileo ti pinapatayna (Luc. 13:1). Napabasol ken nakedngan ni Jesus iti sango ni Pilato a mailansa iti krus (Mat. 27:2, 11–26, 58–66; Mar. 15; Luc. 23; Juan 18:28–19:38).

PILI. *Kitaen ti Kinawaya nga Agpili;*
Pilien, Pili, Napili

PILIEN, PILI, NAPILI. *Kitaen met ti*
Akem, Tinudingan ti Dios,
Pagakeman; Kinawaya nga
Agpili; Nawaya, Wayawaya

No agpili ti Apo, iti tao wenno grupo, gagangay a tudinganna met ida nga agserbi.

Agpilikayo itan no siasino ti pagserbianyonto, **Jos.** 24:15 (Alma 30:8; Moises 6:33). Pinilika iti pugon ti panagsagaba, **Isa.** 48:10 (1 Ne. 20:10). Saan a dakayo ti nangpili kaniak, ngem siak

ti nangpili kadakayo, **Jn.** 15:16. Pinili ti Dios dagiti minamaag iti panagkuna ti lubong, tapno ibabainna dagiti masirib, **1 Cor.** 1:27. Pinilinatayon sakbay ti pannakabukel ti lubong, **Ef.** 1:4. Siwayawayatayo nga agpili iti wayawaya ken biag nga agnayon wenno pannakaadipen ken ipapatay, **2 Ne.** 2:27. Napili manipud pay idi punanay dagiti natakneng ken naindaklan, **DkK** 138:55–56. Pinili ti Dios ni Israel, **Moises** 1:26. Napili ni Abraham sakbay a naipasngay, **Abr.** 3:23.

PINANID. *Kitaen met ti* Balitok
a Pinanid; Libro ni Mormon

Iti nagkauna a panawen sumagmamano a kultura ti nangisurat iti pakasaritaanda ken sinuratda kadagiti pinanid a metal, a kas iti kaso ti Libro ni Mormon. Para iti ad-adu a pakaammuan, kitaen ti “Ababa a Pangilawlawag maipapan iti Libro ni Mormon” iti pakauna a pinanid ti Libro ni Mormon.

PITOPULO. *Kitaen met ti* Apostol;
Kinasaserdote a Melchizedek

Ti saad a pakaordenan dagiti tao iti Kinasaserdote a Melchizedek. Ita, ti korum dagiti Pitopulo ti Nangato nga Agrebbeng iti Simbaan a naikkan iti pagrebbengan nga apostoliko, ngem saanda a naordenan nga Apostol. Ibukbokda ti naan-anay a panawenda iti naspirituan a panagserbida.

Nangtuding ti Apo iti sabali a pitopulo, **Luc.** 10:1. Natudingan dagiti Pitopulo a mangikasaba iti ebanghelio ken naisangayan a saksi ni Jesucristo, **DkK** 107:25–26. Aggunay dagiti Pitopulo iti nagan ti Apo, babaen ti panangiturong dagiti Sangapuloket-dua, iti panakabangon ti Simbaan ken pannakaitimon dagiti amin a pakaseknanna iti amin a pagilian, **DkK** 107:34. Mangpiliika pay iti sabali pay a pitopulo, agingga a pito a mamimpitopulo, no kasapulan iti panagtrabaho, **DkK** 107:93–97. Nairugi ti korum dagiti pitopulo para kadagiti agdaldaliasat nga elder a mangipanekekneg iti naganko iti intero a lubong, **DkK** 124:138–139.

PLANO TI PANNAKAISALAKAN.

Kitaen met ti Ebangelio;
 Jesucristo; Mangsubbot,
 Pannubbot; Pannakaisalakan;
 Pannakatnag da Adan ken Eva

Ti pakabuklan ti ebangelio ni Jesu-cristo, a naisangrat a mangipatungpal iti saan nga ipapatay ken agnanayon a biag ti tao. Mairaman ti Panagparsua, Pannakatnag, ken Pannubbot, kadagiti amin a paglintegan, pannansa, ken doktrina nga inted ti Dios.

Ikkan daytoy a plano ti amin a tao iti gundaway a maitan-ok ken agbiag nga agnanayon iti sidong ti Dios (2 Ne. 2, 9). Itudo met ti nasantuan a kasuratan daytoy a plano a kas plano ti pannakaisalakan, ti plano ti ragsak, ken ti plano ti asi.

Nasugatan gapu iti basbasoltayo, **Isa.** 53:5 (Mosiah 14:5). Awan sabali a nagan iti babaen ti langit a pakaisalakanan ti tao, **Ara.** 4:12. Matay amin kas ken ni Adan, ket mabiag met ti amin kas ken ni Cristo, **1 Cor.** 15:22. Gapu iti parabur maisalakankayo babaen iti pammati, **Ef.** 2:8 (2 Ne. 25:23). Inkari ti Dios ti agnanayon a biag sakbay a nangrugi ti lubong, **Tit.** 1:2. Ni Jesus ti utek ti agnanayon a pannakaisalakan, **Heb.** 5:8–9. Sinakup ti plano ti pannakaisalakan dagiti natay, **1 Ped.** 3:18–20; 4:6 (DkK 138). Matungpal ti ipapatay ti manangngaasi a panggep ti mannakabalin a Namar-sua, **2 Ne.** 9:6. Anian a kinaindaklan ti panggep ti Diostayo! **2 Ne.** 9:13. Ipatungpal ti plano ti pannakaisalakan ti panagungar ken pannakaugas ti basbasol, **Alma** 12:25–34. Insuro ni Aaron ti plano ti pannakaisalakan iti ama ni Lamoni, **Alma** 22:12–14. Inlawlawag ni Amulek ti plano ti pannakaisalakan, **Alma** 34:8–16. Inlawlawag ni Alma ti plano ti pannakaisalakan, **Alma** 42:5–26, 31. Naipaganetget iti kabaruanan a palting ti doktrina ti pannakaparsua, pannakatnag, pannubbot, ken panagbuniag, **DkK** 20:17–29. Naordenan ti plano sakbay a nabukel ti lubong, **DkK** 128:22. Daytoy ti aramid-ko ken gloriak—ti mangipatungpal iti saan nga ipapatay ken agnanayon a

biag ti tao, **Moises** 1:39. Daytoy ti plano ti pannakaisalakan kadagiti amin a tao, **Moises** 6:52–62. Paneknekanayo kada-kuada ditoy, **Abr.** 3:22–26.

PORNOGRAPIA. *Kitaen ti* Kinadalus
 ti Dayaw; Panagdederrep;
 Pannakikamalala

PRATT, ORSON

Maysa kadagiti immuna a Sangapuloket-dua nga Apostol a naawagan kalpasan ti pannakaisubli ti Simbaan iti kabaruanan a panawen (DkK 124:128–129). Innem a lawas pay la a kameng ti Simbaan idi mangted ti Apo iti palting kenkuana babaen ni Joseph Smith (DkK 34). Misionario met ti Simbaan ni Orson Pratt (DkK 52:26; 75:14) ket nagpaay a Historiadador ti Simbaan iti sumagmama-no a tawen.

PRATT, PARLEY PARKER

In-inauna a kabsat ni Orson Pratt ken maysa kadagiti immuna a Sangapuloket-dua nga Apostol a naawagan kalpasan ti pannakaisubli ti Simbaan iti kabaruanan a panawen (DkK 124:128–129). Natudingan ni Parley Pratt iti umuna iti sumagmamano a trabaho ti misionario idi inikkan ti Apo iti palting babaen ni Joseph Smith idi Oktubre 1839 (DkK 32; 50:37).

PRESIDENTE. *Kitaen met ti*

Propeta; Umuna a Panguluen

Ti takem ti mangiturong a pangulo ti timpuyog. Propeta, mammadto, ken mammalting ti Presidente ti Simbaan (DkK 21:1; 107:91–92), ket awagan dagiti kameng ti Simbaan ti propeta ti Simbaan iti takemna a “Presidente” (DkK 107:65). Is-isu ti tao iti daga a natudingan a mangaramat kadagiti amin a tulbek ti kinasaserdote.

Mabalin met a maaddaan dagiti pangulo ti korum ti kinasaserdote ken dadduma pay a timpuyog ti Simbaan iti saad a presidente.

Inted ti Apo dagiti tulbek ti pagarian ken ni Joseph Smith, **DkK** 81:1–2. Tallo a presidente ti mangbukel iti korum ti Panguluen ti Simbaan, **DkK** 107:21–24.

Maordenan dagiti presidente iti alagaden ni Melchizedek, **DkK** 107:29. Nailawlawag dagiti pagrebengan dagiti presidente kadagiti diakono, maestro, saserdote, ken elder, **DkK** 107:85–89 (**DkK** 124:136–38, 142). Pito ti presidente iti intero a Pitopulo, **DkK** 107:93–95. Natudingan dagiti presidente ti istaka, **DkK** 124:133–35.

PROPETA. *Kitaen met ti Presidente;*
Padto, Mamadto; Paltiing;
Mammadto

Ti tao a natudingan ken agsao para iti Dios. Kas mensahero ti Dios, umawat ti propeta kadagiti bilin, padto, ken paltiing manipud iti Dios. Pagrebengan nga ipakaammo dagiti pagayatan ti Dios ken pudno a kinasiasinona iti sangkatawan ken mangipakita iti kaipapanan ti pannakilanganna kadakuada. Babalawen ti propeta ti basol ken ipadtona ti ibungana. Isu ti mangikaskasaba iti kinalinteg. No dadduma, mabalin a maparegta ti propeta a mangipadto iti masakbayan para iti pagimbagan ti sangkatawan. Nupay kasta, kangrunaan a pagrebengan ti mangpaneknek ken ni Cristo. Ti Presidente ti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw ti propeta ti Dios iti daga iti agdama. Dagiti kameng ti Umuna a Panguluen ken dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol ti nakanungan a propeta, mammadto ken malmaltiing.

Kayat ti Dios a propeta amin dagiti tao ti Apo, **Num.** 11:29. No adda propeta, siak nga Apo ipakaammokto kenkuana ti bagik iti parmata, **Num.** 12:6. Pinaneknekan ti Apo ti maibusor iti Israel babaen dagiti amin a propeta, **2 Ari** 17:13 (2 Cro. 36:15–16; Jer. 7:25). Inordenanka a propeta iti amin a pagilian, **Jer.** 1:5, 7. Impalgakna ti palimedna kadagiti katulonganna a propeta, **Am.** 3:7. Nagsao babaen ti ngiwat dagiti nasantuan a propetana, **Luc.** 1:70 (Ara. 3:21). Saksi ni Cristo amin dagiti propeta, **Ara.** 10:43. Nangisaad ti Dios kadagiti propeta iti simbaan, **1 Cor.** 12:28 (Ef. 4:11). Nabangon ti Simbaan a pa-

muonna dagiti apostol ken propeta, **Ef.** 2:19–20. Saan nga inawat dagiti tao dagiti balikas dagiti propeta, **1 Ne.** 3:17–18 (2 Ne. 26:3). Maipakaammo ti amin a banag kadagiti propeta babaen ti Espiritu, **1 Ne.** 22:1–2. Napan ni Cristo kadagiti Nephite tapno tungpalenna amin nga impaisaona kadagiti nasantuan a propeta, **3 Ne.** 1:13 (**DkK** 42:39). Maisinanto dagiti saan a dumngeng kadagiti balikas dagiti propeta, **DkK** 1:14. Maaddaan iti agnanayon a biag dagiti mamati kadagiti balikas dagiti propeta, **DkK** 20:26. Awatem ti balikas ti propeta, a kasla nagtaud iti ngiwatko, **DkK** 21:4–6. Iti laeng natudingan ti pagtaudan dagiti paltiing ken bilin para iti Simbaan, **DkK** 43:1–7. Pagrebengan ti Presidente ti mangimaton iti sibubukel a Simbaan ken agbalin a kasla ken ni Moises, ken propeta, **DkK** 107:91–92. Mamatikami kadagiti propeta, **PP** 1:6.

PROPETA A BABAI. *Kitaen met ti*
Padto, Mamadto

Ti babai nga immawat iti pammaneknek ni Jesus ken umaw-awat iti espiritu ti paltiing. Saan nga iggem ti propeta a babai ti kinasasaserdote wenno dagiti tulbekna. Nupay manmano laeng ti babai iti nasantuan a kasuratan ti natudingan a propeta, adu ti namadto, kas kada Rebecca, Hanna, Elisabet, ken Maria.

Natudingan a propeta ni Miriam, **Ex.** 15:20. Natudingan a propeta ni Debora, **Uk.** 4:4. Natudingan a propeta ni Huldá, **2 Ari** 22:14 (2 Cro. 34:22). Natudingan a propeta ni Ana, **Luc.** 2:36.

PROPETA ELIAS. *Kitaen met ti*
Elias; Panaglantip, Paglantipen;
Pannakaisalakan

Propeta iti Daan a Tulag a nagsubli iti ud-udina nga aldaw tapno yawatna dagiti tulbek ti bileg a mamaglantip kada Joseph Smith ken Oliver Cowdery. Iti aldawna, nangiwanwan ni Propeta Elias iti Akin-amianan a Pagarian ti Israel (1 Ari 17–1 Ari 2). Nabileg ti pammatina iti Apo ket nalatak iti adu

a milagrone. Dina pinagtudo iti uneg ti tallo-ket-gudua a tawen. Pinagungarna ti ubing a lalaki ken pinagtudona iti apuy (1 Ari 17-18). Ur-urayen pay laeng dagiti Hudio ti panagsubli ni Propeta Elias, kas impadto ni Malakias (Mal. 4:5). Kanayon a maawis ket adda latta agur-uray a ruangan ken tugaw para kenkuana tunggal agpiesta dagiti Hudio.

Kinuna ni Propeta Joseph Smith nga iggem ni Propeta Elias ti bileg a mamaglantip nga adda iti Kinasaserdote a Melchizedek ket isu ti kaudian a propeta a nangaramid iti dayta sakbay ni Jesucristo. Nagparang iti Bantay ti Panagbalbaliw a kaduana ni Moises a nangted kadagiti tulbek ti kinasaserdote kada Pedro, Santiago, ken Juan (Mat. 17:3). Nagparang manen, a kaduana ni Moises ken dadduma pay, idi Abril 3, 1836, idiay Kirtland Ohio Temple ket intedna ti isu met la a tulbek kada Joseph Smith ken Oliver Cowdery (DkK 110:13-16). Panangisagana amin dagitoy iti maikadua a yaay ti Apo, kas nasao iti Malakias 4:5-6.

Ti bileg ni Propeta Elias ti bileg a mamaglantip iti kinasaserdote a dagiti banag a mapagreppeng wenno marwarwar iti daga kasta met laeng iti langit (DkK 128:8-18). Kadagiti napili a katulongan ti Apo iti daga ita a panawen addaanda iti bileg a mamaglantip ket aramatenda dagiti ordinansa ti panakaisalakan ti ebanghelio para kadagiti sibibiag ken natay (DkK 128:8).

Pinagtangepna ti langit ken tinaraonan dagiti wak, **1 Ari** 17:1-7. Imbilinna ti putik ti bellaay ken poronggo ti lana ti balo tapno saanto a makurang, **1 Ari** 17:8-16. Pinagungarna ti anak ti balo a babai, **1 Ari** 17:17-24. Pinarmekna dagiti saserdote ni Baal, **1 Ari** 18:21-39. Nagsao kenkuana ti bassit a naalumamay a timek, **1 Ari** 19:11-12. Immuli iti langit babaen ti umap-apuy a lugan, **2 Ari** 2:11. Impadto ni Malakias ti panagsublina iti ud-udina nga aldaw, **Mal.** 4:5-6 (3 Ne. 25:5). Nagparang idiay Kirtland Ohio Temple idi 1836, **DkK** 110:13-16.

PROVERBIO

Ti ababa a nadayaw a pagsasao wenno pammagbaga.

Ti libro ti Proverbio: Ti libro iti Daan a Tulag a naglaon iti adu a pangngarig, pagsasao, ken dandaniw, a sumagmano kadagitoy ti sinurat ni Solomon. Masansan a maagapad iti Baro a Tulag ti libro ti Proverbio.

Laonen ti kapitulo 1-9 ti panangilawlawag iti pudno a sirib. Laonen ti kapitulo 10-24 ti naurnong a pagsasao mapanggep iti umno ken biddut a wagas ti panagbiag. Laonen ti kapitulo 25-29 dagiti proverbio ni Solomon nga insurat dagiti tao ni Hezekias, ari ti Juda. Iraman ti kapitulo 30-31 ti pannakailadawan ti nasagudayan a babai.

PUNGANAY. *Kitaen met ti*

Agparsua, Panagparsua; Biag Sakbay ti Yaay ditoy Daga; Jesucristo

Itudona iti nalawlaw a panirigan ti panawen sakbay daytoy a biag—kayatna a sawen, ti biag sakbay ti yaay iti daga. Masasao pay no dadduma a ni Jesucristo ti punganay.

Idi punganay pinarsua ti Dios ti langit ken ti daga, **Gen.** 1:1 (Moises 2:1). Idi punganay isu ti Balikas, **Jn.** 1:1. Siak ti Alpha ken ti Omega, ti pangrugian ken ti paggibusan, **3 Ne.** 9:18. Ni Cristo ti punganay ken panungpalan, **DkK** 19:1. Nangrugi manipud pay idi punganay ti baro ken agnanayon a katulagan, **DkK** 22:1. Kadua ti tao idi punganay ti Dios, **DkK** 93:23, 29. Napili dagiti natkneng ken naindaklan nga espiritu idi punganay a mangidaulo, **DkK** 138:55. Kaduak manipud idi punganay ti Bugbugtongko, **Moises** 2:26.

PUNGTOT. *Kitaen met ti Ayat;*

Gura, Pananggura

Panangipakita iti nadagsen a rikna ti pungtot. Binallaagan ti Apo dagiti Santona a timbengenda ti pungtotda (Mat. 5:22). Nasken a di agginnura ti naganak ken ti anak iti kaamaan. Kadagiti nasantuan a kasuratan, masansan a ma-

yarig ti pungtot iti apuy (2 Ne. 15:25; DkK 1:13).

Ket nagpungtot unay ni Cain, ket nag-liday ti rupana, **Gen.** 4:5. Naanat ti Apo nga agpungtot, ken dakkel ti kinamanangayatna, **Sal.** 145:8. Ti naalumamay a sungbat pagbaw-ingenna ti pungtot, **Prov.** 15:1. Ti managpungtot a tao pataudenna ti riri, ngem ti nabannayat nga agpungtot ep-epenna ti ringgor, **Prov.** 15:18 (Prov. 14:29). Gapu iti naganko itantanko ti pungtotko, **Isa.** 48:9. Intanggayak dagiti imak kadagiti tao nga agtultuloy a mangpapungtot kaniak, **Isa.** 65:2–3. Asino man a mangtungpa iti kanawan a pingpingmo, isarangmo pay kenkuana ti bangirna, **Mat.** 5:39. Dakayo nga amma, diyo gutugoten dagiti annakyo nga agpungtot, **Ef.** 6:4. Kaguradak ta imbagak kadakayo ti kinapudno, **Mosiah** 13:4. Isarungkarkonto kadagitoy a tao ti pungtotko, **Alma** 8:29. Awan ti pakaaronan ti pungtotna malaksid kadagiti di mangipudno iti imana kadagiti amin a banag, **DkK** 59:21. Siak, ti Apo, kapungtotko dagiti nadangkkes, **DkK** 63:32.

PUSO. *Kitaen met ti Maipasngay*

Manen, Naipasngay iti Dios;
Napakumbaba a Puso

Ti simbolo ti panunot ken pagayatan ti tao ken mangiladawan iti pagtaudan amin a karirikna ken rikna.

Ayatem ti Apo a Diosmo iti amin a pusom, **Deut.** 6:5 (Deut. 6:3–7; Mat. 22:37; Luc. 10:27; DkK 59:5). Nangsapul ti Apo iti tao a napudno, **1 Sam.** 13:14. Kumita ti tao iti akinruar a langa, ngem kumita ti Apo iti puso, **1 Sam.** 16:7. Isu nga addaan iti nadalus nga ima ken natarnaw a puso umulinto iti turod ti Apo ken mabendisionan, **Sal.** 24:3–5 (2 Ne. 25:16). Ta kas iti pampanunoten ti tao iti unegna, kasta met isuna, **Prov.** 23:7. Isublinto ni propeta Elias ti puso dagiti amma kadagiti annakda, ken ti puso dagiti annak kadagiti ammada, **Mal.** 4:5–6 (Luc. 1:17; DkK 2:2; 110:14–15; 138:47; JS—P 1:39). Nagasat dagiti nadalus ti pusoda, **Mat.** 5:8 (3 Ne. 12:8).

Agsao ti tao a nasayaat wenno dakes ti agtaud iti pusona, **Luc.** 6:45. Surotenyo ti Anak nga addaan puso a napnuan tarigagay, **2 Ne.** 31:13. Naespirituankayo kadi a naipasngay iti Dios ken limman-sad kadi iti pusoyo daytoy naisangsangayan a panagbalbaliw? **Alma** 5:14. Idatonyo a daton iti Apo ti nasneban a puso ken napnuan babawi nga espiritu, **3 Ne.** 9:20 (3 Ne. 12:19; Ether 4:15; Moro. 6:2). Ibagak kenka iti panunotmo ken iti pusom babaen ti Espiritu Santo, **DkK** 8:2.

RAFAEL. *Kitaen met ti Anghel*

Ti anghel ti Apo a nakitinnulong iti panakaisubil dagiti amin a banag (DkK 128:21).

RAG-O. *Kitaen met ti Agtungpal,*
Kinamanagtungpal, Natulnog

Ti kasasaad ti naindaklan a ragsak nga aggapu iti nalinteg a panagbiag. Panggep amin a tao itoy a biag ti maaddaan iti rag-o (2 Ne. 2:22–25). Ti naan-anay a rag-o agtaud laeng ken ni Jesucristo (Jn. 15:11; DkK 93:33–34; 101:36).

Dagiti naemma dumakkelto ti rag-oda iti Apo, **Isa.** 29:19 (2 Ne. 27:30). Yegan-kayo iti napintas a damag iti naindaklan a rag-o, **Luc.** 2:10. Awan ti tao a makaala iti rag-oyo, **Jn.** 16:22. Bunga ti Espiritu ti ayat, rag-o, talna, **Gal.** 5:22. Ti bunga pinennekna ti espirituk iti nalaus a ragsak, **1 Ne.** 8:12. Panggep dagiti tao ket tapno maaddaanda iti ragsak, **2 Ne.** 2:25. Agnanayon a naan-anayto ti rag-o dagiti nalinteg, **2 Ne.** 9:18. Makipagtaengdanto iti Dios iti kasasaad nga awan gibusna a kinaragsak, **Mosiah** 2:41. Itedko amin a kukuak tapno maawatko daytoy naindaklan a rag-o, **Alma** 22:15. Ta nalabit a siak ti ramit dagiti ima ti Dios a mamagbabawi kadagiti sumagmamano a kararua, ket daytoy ti rag-ok, **Alma** 29:9. Anian a rag-o, ken anian a nakaskasdaaw a lawag ti nakitak, **Alma** 36:20. Ti Espirituk ti mangpunno iti kararuam iti rag-o, **DkK** 11:13. Anianton a rag-oyo iti sibayan iti pagarian ti Amak, **DkK** 18:15–16. Iti daytoy a lubong saan a naan-anay ti

rag-oyo, ngem naan-anay ti rag-oyo ka-niak, **DkK** 101:36. Maaddaanak iti rag-o iti daytoy a biag, **Moises** 5:10–11.

RAGSAK, KINARAGSAK.

Kitaen ti Rag-o

RAMEUMPTOM

Iti Libro ni Mormon isu ti lugar a pagtakderan a pagkararagan dagiti Zoramite, dagiti simmina a Nephite (Alma 31:8–14).

RAQUEL. *Kitaen met ti Jacob,*

Lalaki nga Anak ni Isaac

Iti Daan a Tulag, isu ti asawa ni Jacob (Gen. 29–31, 35). Isu met ti ina da Jose ken Benjamin.

REBECCA. *Kitaen met ti Isaac*

Ti asawa ni Isaac, ti patriarka iti Daan a Tulag (Gen. 24–27). Ni Rebecca ti ina da Esau ken Jacob (Gen. 25:23–26).

REHOBOAM. *Kitaen met ti Solomon*

Iti Daan a Tulag, ti anak a lalaki ni Ari Solomon. Sinukatanna ti amana ket nagturay iti sangapulo-ket-pito a tawen idiay Jerusalem (1 Ari 11:43; 14:21, 31). Bayat ti panagturay ni Rehoboam, nabingay ti pagarian iti pagarian ti Israel iti amianan ken ti pagarian ti Juda iti abagatan (1 Ari 11:31–36; 12:19–20). Inturayan ni Rehoboam ti pagarian ti Juda.

REUEL. *Kitaen ti Jetro*

RIGDON, SIDNEY

Ti maysa a kaunaan a napasurot ken pangulo ti naisubli a Simbaan idi 1830 ken 1840. Nagserbi ni Sidney Rigdon nga Umuna a Mamagbaga ni Joseph Smith iti Umuna a Panguluen ti Simbaan (DkK 35; 58:50, 57; 63:55–56; 76:11–12, 19–23; 90:6; 93:44; 100:9–11; 124:126). Kimmallilis idi agangay ket naikkat a kameng idi Septiembre 1844.

RIRI. *Kitaen met ti Panagsusupanget*

ROMA. *Kitaen met ti Imperio ti Roma*

Iti Baro a Tulag, ti kapitolio ti ciudad ti Imperio ti Roma, a masarakan iti Karayan Tiber iti Italia (Ara. 18:2; 19:21;

23:11). Insuro ni Pablo ti ebangelio iti Roma idi balud ti gobierno ti Roma (Rom. 1:7, 15–16; Ara. 28:14–31).

RUBEN. *Kitaen met ti Israel; Jacob,* Lalaki nga Anak ni Isaac

Iti Daan a Tulag, ti inauna nga anak a lalaki da Jacob ken Lea (Gen. 29:32; 37:21–22, 29; 42:22, 37). Nupay ni Ruben ti inauna, napukawna ti kalinteganna nga agtawid gapu iti basol (Gen. 35:22; 49:3–4).

Ti tribu ni Ruben: Masarakan ti bendision ni Jacob ken ni Ruben iti Genesis 49:3 ken Deuteronomio 33:6. In-inut a bimmassit ti bilang dagiti tribu, ket nupay nagtultuloy ti tribu, nagbalin nga awan kaes-eskanna. Naited ti kalintegannan ni Ruben nga agtawid ken ni Jose ken dagiti annakna gapu ta ni Jose ti inauna nga anak ni Jacob iti maikadua nga asawana a ni Raquel (1 Cro. 5:1–2).

RUGIT, KINARUGIT. *Kitaen met ti* Basol; Killo, Kinakillo; Nadalus ken Narugit; Nadangkkes, Kinadangkkes; Saan a Nadiosan

Kinarugit ti espiritu gapu iti disnudo a panagsukir iti Dios.

Ugasanto ti Apo ti rugit dagiti babbai nga annak ti Zion, **Isa.** 4:4 (2 Ne. 14:4). Saan a narugit ti pagarian ti Dios, **1 Ne.** 15:34 (Alma 7:21). Agtalinaadto latta dagiti narugit, **2 Ne.** 9:16 (Morm. 9:14). Anianto ngata ti riknayo, no tumakderkayo iti sango ti pangukoman ti Dios, a mansamansa dagiti kawesyo iti kinarugit? **Alma** 5:22. Agtalinaadta latta a narugit, **DkK** 88:35. Kaanonto nga aginanaak, ken maugasan ti rugit? **Moises** 7:48.

RURUOT

Ti ruot wenno makasabidong a dakes a ruot a kalanglanga ti trigo. Saan a mailasin iti trigo agingga a naan-anay ti idadakkelnan (Mat. 13:24–30; DkK 86:1–7).

RUTH. *Kitaen met ti Boaz*

Iti Daan a Tulag, isu ti Moabita a manugang da Naomi ken Elimelec, nga Israelita. Kalpasan ti ipapatay ti asawana,

nakiasawa ni Ruth ken ni Boaz a kabagian ni Naomi. Ni Obed nga anakna ti an-annabo da David ken Cristo. Napintas ti panangiladawan ti pakasaritaan ni Ruth iti pannakapasurot dagiti saan nga Israelita iti sidong ti Israel. Inwaksi ni Ruth ti sigud a diosna ken biagna tapno makitipon iti balay ti pammati iti panagserbina iti Dios ti Israel (Rt. 1:16).

Ti libro ni Ruth: Iladawan ti kapitulo 1 ti biag ni Elimelec ken ti kaamaanna idiai Moab. Kalpasan ti ipapatay dagiti assawada, napan da Naomi ken Ruth idiai Betlehem. Ilawlawag ti kapitulo 2 ti panagadas ni Ruth iti talon ni Boaz. Ibaga ti kapitulo 3 no kasano nga insuro ni Naomi ni Ruth a mapan iti pagirikan ket agidda iti sakaan ni Boaz. Pakasaritaan ti panagasawa da Ruth ken Boaz ti kapitulo 4. Naaddaanda iti anak, ni Obed, a nagtaud iti kapuonan da David ken Cristo.

SAAD, PANGULO. *Kitaen met ti*
Kinasaserdote; Orden,
Pannakaorden

Pagsaadan iti turay wenno pagreb-bengan iti timpuyog, a namin-adu a naaramat kadagiti nasantuan a kasuratan a kaipapananna ti pagsaadan iti turay ti kinasaserdote; mabalina a kaipapananna pay ti pagrebengan a naituding iti pagsaadan wenno ti tao nga agsaad.

Saan nga agpapada ti saad dagiti amin a kameng, **Rom.** 12:4. Impategmi ti anongnenmi iti Apo, **Jacob** 1:19. Imawat ni Melchizedek iti saad iti nangato a kinasaserdote, **Alma** 13:18. Pagrebengan nga ipatungpal dagiti anghel ti panangibaga kadagiti tao ti panagbabaw, **Moro.** 7:31. Awan ti tao a maordenan iti ania man a pagtakeman iti daytoy a Simbaan nga awan ti butos dayta a Simbaan, **DkK** 20:65. Paaramidyo iti tunggal tao ti bukodna a saad, **DkK** 84:109. Adda dagiti presidente, wenno mangimaton a dadaulo, a matudingan manipud kadagiti naordenan iti takem kadagitoy dua a kinasaserdote, **DkK** 107:21. Nailadawan ti pagrebengan dagiti mangiturong kadagiti takem iti

korum ti kinasaserdote, **DkK** 107:85–98. Adalen koma ti tunggal tao ti pagrebhenganna, ken agtignay iti takem a nakaitudinganna, **DkK** 107:99–100. Intedko kadakayo dagiti dadaulo a kameng iti kinasaserdote, **DkK** 124:123.

SAAN A MATAY,
KINAAGNANAYON. *Kitaen*
met ti Jesucristo; Mangsubbot,
Pannubbot; Matay, Pannakatay;
Panagungar; Pannakaisalakan

Ti kasasaad a panagbiag nga agnana-yon kalpasan ti panagungar, a saanen a matay.

Nagungaren, **Mar.** 16:6. Kas ken ni Cristo mabiagto ti amin, **1 Cor.** 15:22. Mapukawto ti patay no ti patay rimba-wanton ti kinaagnanayon, **1 Cor.** 15:53–54. Dinadael ni Cristo ti patay ket in-yegna ti kinaagnanayon, **2 Tim.** 1:10. Panagsubli manen ti espiritu ken ti ba-gi ti kinaagnanayon, **2 Ne.** 9:13. Agba-lin a saan a matay ti espiritu a makiti-pon manen iti bagida, **Alma** 11:45. Ma-koronaanto dagiti napudno iti saan nga ipapatay ken agnanayon a biag, **DkK** 75:5. Mapasanto ken saan a matay ti daga, **DkK** 77:1 (**DkK** 130:9). Nasken a ti aramid ken gloria ti Dios ti mangi-patungpal iti saan nga ipapatay ken ti agnanayon a biag iti tao, **Moises** 1:39.

SAAN A NADIOSAN. *Kitaen met ti*
Basol; Killo, Kinakillo; Nadangkes,
Kinadangkes; Rugit, Kinarugit

Ti maysa a tao wenno banag a saan a maitutop iti pagayatan dagiti bilin ti Dios; nadangkes ken saan a nasantuan.

Mapukawto ti wagas dagiti saan a na-diosan, **Sal.** 1:6. No narigat a maisala-kan dagiti nalinteg, papananto pay da-giti saan a nadosan? **1 Ped.** 4:18. Talli-kudanyo amin a saan a nadosan, **Moro.** 10:32. Umayto a dagus ti bales kadagiti saan a nadosan, **DkK** 97:22. Kadagiti saan a nadosan, saan a nagtimek ti Ma-ngisalakan, **DkK** 138:20.

SAAN A NASANTUAN.
Kitaen ti Saan a Nadosan

SAAN A PANAGASAWA. *Kitaen ti Panagasawa, Mangasawa*

SADUSIO. *Kitaen met ti Hudio*

Ti bassit ngem nabileg a partido wenno kita ti gimong ti politika kadagiti Hudio. Nalabit nga ad-adda a naglakda iti napinget a pammatida iti panagtungpal iti naisurat a paglintegan ni Moises ken ti panangsupringda iti kinapudno dagiti espiritu ken anghel ken kasta met dagiti doktrina ti panagunngar ken agnanayon a biag (Mar. 12:18–27; Ara. 4:1–3; 23:7–8).

SADUT, KINASADUT

Awan ar-aramidenna ken awan pakainaganna kadagiti nalinteg nga aramid.

No saan nga agrabaho, saan met a mangnan, **2 Tes.** 3:10. Nagbalinda a sadut a tattao, a napno iti kinasikap, **2 Ne.** 5:24. Liklikam ti kinasadut, **Alma** 38:12. Ti managsadsadut saan a mangan iti tinapay ti mangmanged, **DkK** 42:42. Ayaykayo pay a di agrabaho iti bukodyo nga ima, **DkK** 56:17. Siaanep a mairaman kadagiti nasayaat nga aramid, **DkK** 58:27. Isardengyo ti agbalin a sadut, **DkK** 88:124.

SAGRADO. *Kitaen ti Kinasanto; Nasantuan*

SAGRADO A KAKAYWAN.

Kitaen ti Umuna a Parmata

SAGSAGUT A NAESPIRITUAN.

Kitaen ti Sagut ti Espiritu, Dagiti

SAGUDAY. *Kitaen met ti Bileg; Kinadalus; Kinadalus ti Dayaw*

Kinadalus ken naipangruna a dayaw, bileg ken pigsa (Luc. 8:46), wenna kinatarnaw ti kinatao (Moro. 9:9).

Nasagudayanka a babai, **Rt.** 3:11. Isu nga addaan iti nadalus nga ima ken natarnaw a puso makastrekto iti nasantuan a lugar ti Apo, **Sal.** 24:3–4. Bala ngat ti asawana ti natalugadingan a babai, **Prov.** 12:4. Napatpateg ngem rubi ti natalugadingan a babai, **Prov.** 31:10–31. Inayonyo iti pammatiyo ti saguday, **2 Ped.** 1:5 (DkK 4:6). Padasenyo ti sagu-

day ti balikas ti Dios, **Alma** 31:5. Taraonan koma ti saguday ti pampanunotmo nga awan ressatna, **DkK** 121:45. Mamatikami iti kinasaguday, **PP** 1:13 (Fil. 4:8).

SAGUDAY TI PANNAKAYANAK.

Kitaen met ti Inauna; Katulagan

Ti kalintegan nga agtawid a maipaay iti inauna nga anak. Iti nalawlaw a panirigan, mairaman iti saguday ti pannakayanak ti ania man wenno amin a kalintegan wenno tawid a mayakar iti tao no mayanak iti maysa a kaamaan wenno kultura.

Ilakom kaniak ita nga aldaw ti saguday ti pannakayanakmo, **Gen.** 25:29–34 (Gen. 27:36). Nagtugaw ti inauna a kas iti kalintegan ti pannakayanakna, **Gen.** 43:33. Immuna a binendisionanna ni Ephraim sakbay ni Manases, **Gen.** 48:14–20 (Jer. 31:9). Kukua ni Jose ti kinainauna, **1 Cro.** 5:2. Inlako ni Esau ti saguday ti pannakayanakna, **Heb.** 12:16. Nainkalintegankayo nga agtawid, **DkK** 86:9. Adda karbengan ti Zion iti kinasaserdote babaen ti kapuonan, **DkK** 113:8 (Abr. 2:9–11).

SAGUT. *Kitaen met ti Sagut ti Espiritu, Dagiti; Sagut ti Espiritu Santo*

Inikkan ti Dios ti tao iti adu a bendision ken sagut.

Adu ti naespirituan a sagut, **1 Cor.** 12:4–10. Tarigagayan a sipapasnek ti kasayaatan a sagut, **1 Cor.** 12:31. Naggapu iti Dios ti amin a naan-anay a sagut, **San.** 1:17. Bileg ti Espiritu Santo a sagut ti Dios, **1 Ne.** 10:17. Dagiti agkuna nga awan ti sagut saanna nga ammo ti ebanghelio ni Cristo, **Morm.** 9:7–8. Aggapu ken ni Cristo ti amin a nasayaat a sagut, **Moro.** 10:8–18. Ti agnanayon a biag ti sagut a kapatgan iti amin a sagut ti Dios, **DkK** 14:7 (1 Ne. 15:36). Maited dagiti sagut kadagiti mangayat iti Apo, **DkK** 46:8–11. Ta saan a maikkan ti amin iti sagut, **DkK** 46:11–29.

SAGUT TI ESPIRITU, DAGITI.

Kitaen met ti Sagut

Naisangayan a naespirituan a bendi-

sion nga inted ti Apo kadagiti maikari a para iti pagimbaganda ken aram-tenda a mangbendision kadagiti sabali. Para iti pannakailawlawag dagiti sagut ti Espiritu, adalen ti DkK 46:11–33; 1 Cor. 12:1–12; Moro. 10:8–18.

Tarigagayan a sipapasnek ti kasayaatan a sagut, **1 Cor.** 12:31 (1 Cor. 14:1). Adu a sagut ti Espiritu ti naited kadagiti Nephite, **Alma** 9:21. Ay-ay pay ti agkuna a saanen nga agrabaho ti Apo babaen iti sagut wenno babaen ti pannakabalin ti Espiritu Santo, **3 Ne.** 29:6. Sagutan ti Dios dagiti napudno, **Morm.** 9:7. Umay dagiti sagut babaen ti Espiritu ni Cristo, **Moro.** 10:17. Adu ti sagut ket ikkan ti Espiritu ti tunggal tao iti sagut, **DkK** 46:11. Naikkan dagiti daulo ti Simbaan iti bileg a mangrikna kadagiti sagut ti Espiritu, **DkK** 46:27. Adda iti Presidente ti Simbaan amin a sagut ti Dios, **DkK** 107:92.

SAGUT TI ESPIRITU SANTO.

*Kitaen met ti Dios, Kinadios;
Espiritu Santo; Sagut; Sagut
ti Espiritu, Dagiti*

Karbengan ti tunggal maikari a nabuniagan a kameng ti Simbaan ti agtultuloy a pannignay ti Espiritu Santo. Kalpasan ti pannakabuniag ti tao iti pudno a Simbaan ni Jesucristo, awatenna ti sagut ti Espiritu Santo babaen ti pannakaipatay ti dakulap ti addaan iti umno a turay (Ara. 8:12–25; Moro. 2:1–3; DkK 39:23). Masansan a masasao a kas pammuniag iti apuy ti yawat iti sagut ti Espiritu Santo (Mat. 3:11; DkK 19:31).

Nabilin dagiti tao nga agbabawi, mabuniagan, ken umawat iti sagut ti Espiritu Santo, **Ara.** 2:38. Inted da Pedro ken Juan ti sagut ti Espiritu Santo babaen ti pannakaipatay dagiti dakulap, **Ara.** 8:14–22. Maited ti Espiritu Santo babaen ti panangipatay iti dakulap, **Ara.** 19:2–6. Mapakawan dagiti basol babaen ti apuy ken ti Espiritu Santo, **2 Ne.** 31:17. Mamatitayo iti pannakai-patay dagiti dakulap para iti sagut ti Espiritu Santo, **PP** 1:4.

SAIRO. *Kitaen met ti Anticristo;
Espiritu—Dagiti dakes nga
espiritu; Impierno; Lallaki nga
Annak ti Manangdadael;
Lucifer; Manangdadael*

Ni Satanas. Ti sairo ti kabusor ti kinalinteg ken dagiti agaramid iti pagayatan ti Dios. Sigud nga espiritu nga anak ti Dios ket naminsan idi nga anghel nga addaan iti turay iti imatang ti Dios (Isa. 14:12; 2 Ne. 2:17). Nupay kasta, nagrebelde idi sakbay daytoy a biag ken ginutugotna ti apagkatlo dagiti espiritu nga annak ti Ama a sumuppiat kenkuana (DkK 29:36; Moises 4:1–4; Abr. 3:27–28). Napapanawda iti langit, naipaidam kadakuada ti gundaway a maaddaan iti bagi a matay ken makapadas iti daytoy a biag, ket mailunoddanto iti agnanayon. Manipud idi napapanaw ti sairo iti langit, kanayonen nga al-allilawenna dagiti amin a lallaki ken babba ket yadayona ida iti aramid ti Dios—a mangaramid iti sangkatawan a kakaasi a kas kenkuana (Apoc. 12:9; 2 Ne. 2:27; 9:8–9).

Inungtan ni Jesus ti sairo, **Mat.** 17:18. Naisagana ti agnanayon nga apuy para iti sairo ken dagiti anghelna, **Mat.** 25:41. Pagkedkedanyo ti sairo ket adaywannakayonto, **San.** 4:7. Agbalinto a balud ti sairo dagiti nadangkes, **1 Ne.** 14:7. Ti sairo ti ama ti amin a kinaulbod, **2 Ne.** 2:18 (Moises 4:4). Kalikaguman ti sairo ti pannakaitebbang ti amin a tao a kas kenkuana, **2 Ne.** 2:27. No saanen a bumangon ti lasag, nasken nga agtungpal ti espiritutayo iti sairo, **2 Ne.** 9:8–9. Mangkuriro ti sairo, mamagtalna, ken mangpatiray-ok, **2 Ne.** 28:20–23. Dayta dakes nagtaud iti sairo, **Omni** 1:25 (Alma 5:40; Moro. 7:12, 17). Agannadkayo amangan no rumsuanto ti riri iti nagbabaetanyo, ket pilienyo ti agtungpal iti dakes nga espiritu, **Mosiah** 2:32. No saankayo a karnero ti naimbag a pastor, ti sairo ti pastoryo, **Alma** 5:38–39. Saanto a tulongan ti sairo dagiti annakna, **Alma** 30:60. Agkararagkayo iti di mabuben tapno saankayo a mayadayo babaen ti pannulisog ti sairo, **Alma** 34:39 (3 Ne. 18:15, 18). Bangonenyo a

pamuon ti Mannubbot tapno saannakayo a maparmek ti nabileg a bagyo ti sairo, **Hel.** 5:12. Ti sairo ti nanipudan amin a basol, **Hel.** 6:26–31. Pinanggep ti sairo ti mangibaskag iti manangallilaw a panggep, **DkK** 10:12. Nasken unay a sulisogen ti sairo dagiti annak ti tattao, wenno saanda nga agtignay iti bagbagida, **DkK** 29:39. Ni Adan pinaituray iti pagayatan ti sairo gapu ta simmuko iti sulisog, **DkK** 29:40. Agturayto dagiti annak a lallaki ti manangdadael a kaduada ti sairo ken dagiti anghelna iti agnanayon, **DkK** 76:33, 44. Maigalutto ti sairo iti uneg ti sangaribu a tawen, **DkK** 88:110 (Apoc. 20:2). Yadayo dagiti nangdangkes ti silaw ken ti kinapudno, **DkK** 93:39. Saan a napagtalinaed ni Satanas ti immuna a kasasaadna, **Abr.** 3:28.

Ti simbaan ti sairo: Tunggal dakes ken nailubongan a timpuyog iti daga a mangbalusingsing iti natarnaw ken naan-anay nga ebanghelio ken mangsuppiat iti Kordero ti Dios.

Binangon ti sairo ti nabileg ken makarimona a simbaan, **1 Ne.** 13:6 (1 Ne. 14:9). Dua laeng ti nabati a simbaan, maysa ti simbaan ti Kordero ti Dios ket ti simbaan ti sairo ti sabali, **1 Ne.** 14:10 (Alma 5:39). Dikayo makisupanget iti ania man a simbaan, malaksid iti simbaan ti sairo, **DkK** 18:20. Duprakento ti dakkal ken makarimon a simbaan, **DkK** 29:21.

SAKRAMENTO. *Kitaen met ti*

Buniag, Panagbuniag; Jesucristo; Krus; Mangsubbot, Pannubbot; Maudi a Pangrabii; Nabiag a Danum; Sakripisio; Tinapay ti Biag

Para kadagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, itudo ti sakramento ti ordinansa a pannakiranud iti tinapay ken danum kas panglagip iti pannubbot a sakripisio ni Cristo. Ibagian ti napirsapirsay a tinapay ti nadunor a lasagna; ibagian ti danum ti dara nga imbuyatna a pangsubbot iti basbasoltayo (1 Cor. 11:23–25; DkK 27:2). No makiranud dagiti maikari a kameng ti Simbaan iti sakramento, ikarida nga awatenda ti nagan

ni Cristo, a kanayonda a laglagipen, ken tungpalenda dagiti bilinna. Babaen daytoy nga ordinansa, mapabaro dagiti kameng ti Simbaan ti katulaganda idi nagbuniagda.

Iti Maudi a Pangrabii, inlawlawag ni Jesus ti ordinansa ti sakramento bayat ti pannakilanglangna kadagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol (Mat. 26:17–28; Luc. 22:1–20).

Nangala ni Jesus iti tinapay, ket binendisionanna; ken nangala iti kopa, ket nagyaman, **Mat.** 26:26–28 (Mar. 14:22–24; Luc. 22:19–20). Asino man a mangan iti lasagko, ken uminum iti darak, maddaan iti agnanayon a biag, **Jn.** 6:54. Isu a mangan ken uminum a di maikari, mangan ken uminum iti pannakailunod ti kararuana, **1 Cor.** 11:29 (3 Ne 18:29). Insuro ni Jesus kadagiti sangapulo-ket-dua a Nephite a disipulona ti maipanggep iti sakramento, **3 Ne.** 18:1–11. Insuro ni Jesus kadagitoy a disipulo a paritanda dagiti saan a maikari a tao a makiranud iti sakramento, **3 Ne.** 18:28–29 (Morm. 9:29). Naited dagiti kararag iti sakramento, **Moro.** 4–5 (DkK 20:75–79). Ti saserdote wenno elder ti manganong iti sakramento, **DkK** 20:46, 76. Awan ti turay dagiti maestro ken diakono a mangannong iti sakramento, **DkK** 20:58. Malaksid iti arak mabalin ti uminum iti ania man iti sakramento no awan ti danum, **DkK** 27:1–4.

SAKRIPISIO. *Kitaen met ti Dara;*

Daton; Jesucristo; Mangsubbot, Pannubbot; Napakumbaba a Puso; Sakramento

Kadagiti nagkauna nga aldaw, pangngapasanto iti maysa a banag wenno maysa a tao ti kaipapanan ti *sakripisio*. Makuna itan a panangisuko wenno panagitured iti pannakapukaw ti nailubongan a bambanag para iti Apo ken ti pagarianna. Nasken a siaayat dagiti kameng ti Simbaan ti Apo a mangisakripisio iti amin a banag para iti Apo. Insuro ni Joseph Smith a “ti relihion a di agsakripisio iti amin a banag awanan iti umdas a bileg a mamataud iti pammati a nasken iti biag ken panna-

kaisalakan.” Iti agnanayon a panirigan, nabilbileg ti bendision a magundog ngem ti ania man a banag nga ited.

Kalpasan ti pannakapapanaw da Adan ken Eva iti Minuyongan ti Eden, inikkan ida ti Apo iti paglintegan a panagidaton. Mairaman iti daytoy a paglintegan ti sakripisio iti inauna kadagiti arbanda. Simbulo daytoy a sakripisio ti sakripisio nga aramiden ti Bugbugtong nga Anak ti Dios (Moises 5:4–8). Nagtultuloy daytoy a kannawidan agingga iti ipapatay ni Jesucristo, a nangigibus iti panagidaton iti ayup a kas ordinansa ti ebanghelio (Alma 34:13–14). Iti Simbaan iti makiranud dagiti kameng iti sakramento iti tinapay ken danum kas panglagip iti sakripisio ni Jesucristo. Maidawat met kadagiti kameng ti Simbaan ni Cristo ita a mangidaton a sipakumbaba ti pusoda ken sibababawi ti espiritu (3 Ne. 9:19–22). Kayat a sawen daytoy a napakumbabada, nagbabawi, ken siaanamongda nga agtungpal kadagiti bilin ti Dios.

Rineppet ni Abraham ni anakna nga Isaac ken imparabawna iti altar, **Gen.** 22:1–18 (Jacob 4:5). Idatonmo dagiti napuoran a sagutmo, **Ex.** 20:24. Nasken nga awan pilaw dagiti ayup a maidaton, **Deut.** 15:19–21. Nasaysayaat ti agtulong ngem ti agsakripisio, **1 Sam.** 15:22. Napatpateg ti panagayat ngem ti amin a napuoran a sagut ken daton, **Mar.** 12:32–33. Napasantotayo babaen ti panakaidaton ti bagi ni Cristo, **Heb.** 10:10–14. Indaton ni Cristo ti bagina a pangsubbot iti basol, **2 Ne.** 2:6–7. Ti Anak ti Dios dayta naindaklan ken maudi a daton, wen, agnanayon ken awan patinggana, **Alma** 34:8–14. Saankayon a mangidaton iti napuoran a sagut; idatonyo iti Dios ti nasneban a puso ken napnuan babawi nga espiritu, **3 Ne.** 9:19–20 (Sal. 51:16–17; DkK 59:8). Ita ti aldaw a panagsakripisio, **DkK** 64:23 (DkK 97:12). Awaten ti Apo amin dagiti sitatallugod nga agtungpal iti katulaganda babaen ti sakripisio, **DkK** 97:8. Nakita ni Joseph F. Smith ti espiritu dagiti nalinteg, a nangidaton iti sakripisio a mayasping iti sakripisio ti Mangisalaklan, **DkK** 138:13.

Napasamak ti Pannakasubbot babaen ti sakripisio ti Anak ti Dios iti krus, **DkK** 138:35.

SAKSI. *Kitaen met ti Pammaneknek*

Ti palawag wenno sabali a pammaneknek nga agpayso ti maysa a banag; ti pammaneknek. Mabalin met ti saksi ti mangted iti palawag wenno pakapnekan a maibatay iti bukod a pannakaammo; kayatna a sawen, ti tao a mangiburay iti pammaneknek.

Dika agsaksi iti ulbod, **Ex.** 20:16. Maikasabanto ti ebanghelio iti sangalubongan a mangpaneknek kadagiti amin a pagilian, **Mat.** 24:14 (JS—M 1:31). Dakayonto ti saksi, **Ara.** 1:8. Tinto Espiritu a mismo ti mangpaneknek iti espíritutayo, **Rom.** 8:16 (1 Jn. 5:6). Siaayat nga agtakder a saksi ti Dios iti amin a kanito, **Mosiah** 18:8–9. Makiranudtayo iti sakramento a mangsaksi iti Ama a tungpalentayo dagiti bilin ken kanayon a laglagipen ni Jesus, **3 Ne.** 18:10–11 (Moro. 4, 5; DkK 20:77–79). Awan mawatyo a saksi agingga iti pannakasuo ti pammatiyo, **Ether** 12:6. Paglintegan dagiti saksi: iti ngiwat ti dua wenno tallo a saksi ti pagtaudanto ti tunggal balikas, **DkK** 6:28 (Deut. 17:6; Mat. 18:16; 2 Cor. 13:1; Ether 5:4; DkK 128:3). Inordenankayo nga apostol ken naisangsangayan a saksi iti naganko, **DkK** 27:12 (DkK 107:23). Natudingan dagiti Pitopulo a naisangayan a saksi kadagiti Gentil ken iti intero a lubong, **DkK** 107:25. Adda koma parasurat, ken isu koma ti saksi iti panagbuniagyo, **DkK** 127:6 (DkK 128:2–4).

SAKSI ITI LIBRO NI MORMON,

DAGITI. *Kitaen met ti*

Libro ni Mormon; Saksi

Binilin ti Apo dagiti dadduma malaksid ni Propeta Joseph Smith a mangisurat iti kinailangitan ti Libro ni Mormon (DkK 17; 128:20). Kitaen ti pammaneknek dagitoy a saksi iti “Pakauna” iti sango ti Libro ni Mormon.

Babaen dagiti balikas dagiti tallo ipasingkedko ti balikasko, **2 Ne.** 11:3. Pameknekan dagiti saksi dagiti balikasna

kadagiti annak ti tattao, **2 Ne.** 27:12–13. Agtaudto iti ngiwat dagitoy a saksi dagitoy a banag, **Ether** 5:4. Babaen ti pammati makitanto dagiti Tallo a Saksi dagiti pinanid, **DkK** 17.

SALAKAN. *Kitaen met ti Jesucristo*

Ni Jesucristo ti Salakan ti sangkatawan-gapu ta insalakanna ti amin manipud iti pannakaadipen iti patay dagiti nagbaw-baw manipud iti pannakadusa iti basol.

Ti Apo ti sarikedked ken mangisalakanko, **2 Sam.** 22:2 (Sal. 18:2; 144:2). Sika ti saranay ken salakanko, **Sal.** 40:17 (Sal. 70:5). Aggapunto iti Zion ti Mangisalakakan, **Rom.** 11:26. Nagyaman dagiti Santo iti Anak ti Dios a kas Mannubbot ken Mangisalakanda, **DkK** 138:23.

SALEM. *Kitaen met ti Jerusalem; Melchizedek*

Ti ciudad iti Daan a Tulag a nagturayan ni Melchizedek. Nalabit a masarakan iti disso ti agdama a Jerusalem. Mayarngi la unay ti nagan a “Salem” iti balikas a Hebreo a kayatna a sawen “kappia.”

Nangiruar iti tinapay ken arak ni Melquisedec nga ari ti Salem, **Gen.** 14:18. Saserdote ti mannakabalin a Dios ni Melquisedec, ti ari ti Salem, **Heb.** 7:1–2. Ni Melchizedek ti ari iti daga ti Salem, **Alma** 13:17–18.

SALMO. *Kitaen met ti David; Musika*

Ti pammaregta a daniw wenno himno.

Ti libro dagiti Salmo: Ti libro iti Daan a Tulag nga aglaon iti natipon a salmo, a kaaduanna ti maipanggep ken ni Cristo. Masansan a maagapad iti Baro a Tulag ti libro dagiti Salmo.

Adu kadagiti Salmo ti sinurat ni David. Nasurat dagiti Salmo a kas pagday-dayaw iti Dios. Adu kadagitoy ti nairaman iti musika.

SALUN-AT. *Kitaen ti Nainsiriban a Balikas*

SAM. *Kitaen met ti Lehi, Ama ni Nephi*

Iti Libro ni Mormon, ti maikatlo nga anak ni Lehi (1 Ne. 2:5). Nalinteg ken

nasantuan a tao a nangpili a sumurot iti Apo (1 Ne. 2:17; 2 Ne. 5:5–6; Alma 3:6).

SAMARIA. *Kitaen met ti Samaritano*

Iti Daan a Tulag, ti ciudad a kapitolio ti akin-amianan a pagarian ti Israel (1 Ari 16:23–24). Gapu iti puesto ti nabileg a buyotna iti turod, saan a maparmek dagiti taga-Asiria agingga a malpas ti tallo a tawen (2 Ari 17:5–6). Binangon ni Herodes ket pinanagananna iti Sebaste. Iti panawen ti Baro a Tulag, Samaria ti nagan ti intero a sentro a distrito ti Palestina a lauden ti Jordan.

SAMARITANO. *Kitaen met ti Samaria*

Dagiti tao iti biblia a nagnaed iti Samaria kalpasan ti panangparmek dagiti Asiro iti akin-amianan a pagarian ti Israel. Naglaok nga Israelita ken Gentil ti dara dagiti Samaritano. Naglaok a pammati ken kannawidan a Hudio ken pagano ti relihionda. Ipakita ti pangngarig ti Naimbag a Samaritano iti Luc. 10:25–37 ti gura dagiti Hudio a limmanlan kadagiti Samaritano gapu iti ikakalilis dagiti Samaritano iti relihion dagiti Israelita. Inwanwan ti Apo dagiti Apostol a mangisuro iti ebanghelio kadagiti Samaritano (Ara. 1:6–8). Nagballigi ni Felipe a nangikasaba iti ebanghelio ni Cristo kadagiti tao ti Samaria ket adu a kinadatdag ti impakitana kadakua-da (Ara. 8:5–39).

SAMSON

Iti Daan a Tulag, isu ti maikasangapulo-ket-dua “kadagiti ukom” ti Israel. Nalatak gapu iti pigsa ti panagbagbagina, ngem saan a nalaing a mangeddeng iti pakaidayawan ken tignayna (Uk. 13:24–16:31).

SAMUEL, PROPETA ITI DAAN A TULAG

Anak da Elkana ken Hanna, naipasngay ni Samuel kas sungbat ti kararag ti inana (1 Sam. 1). Iti panagubingna tinaraken ni Eli, ti nangato a saserdote iti tabernakulo ti Shilo (1 Sam. 2:11; 3:1). Tinundingan ti Apo ni Samuel a propeta idi ubing pay (1 Sam. 3). Kal-

pasan ti ipapatay ni Eli nagbalin a naindakan a propeta ken ukom ni Samuel iti Israel ket insublina ti paglintegan, urnos, ken ti masansan a napammatian a panagdaydayaw iti daga (1 Sam. 4:15–18; 7:3–17).

Laonen ti 1 Sam. 28:5–20 ti pakaammo ni Samuel iti panangpagungar ti manggagamud ti Endor babaen ti dawat ni Ari Saulo. Saan a mabalin a parmata daytoy a nagtaud iti Dios, gapu ta saan a maaramid ti manggagamud wenno ania pay nga aramid ti sabali nga espiritu a mangsugsog iti propeta nga agparang babaen ti dawatna (1 Sam. 28:20; 31:1–4).

Dagiti libro ti 1 ken 2 Samuel: Kadagiti sumagmamano a Biblia, maymaysa a libro ti 1 ken 2 Samuel. Dua a libro kadagiti dadduma. Sinakup dagiti libro ti panawen nga agarup 130 a tawen, manipud iti pannakayanak ni Samuel agingga iti sakbay la unay ti pannakaying ni Ari David.

Ti libro ti 1 Samuel: Iladawan dagiti kapitulo 1–4 nga inlunod ken dinusa ti Apo ti kaamaan ni Eli ket tinudinganna ni Samuel a nangato a saserdote ken ukom. Ipakaammo dagiti kapitulo 4–6 no kasano a natnag ti lakasa ti tulag kadagiti ima dagiti Filisteo. Naisurat kadagiti kapitulo 7–8 ti ballaag ni Samuel maipanggep iti kaadda dagiti sinsinan dios ken nadanges nga ari. Ilawlawag dagiti kapitulo 9–15 ti pannakakorona ni Saulo ken ti panagturayna nga ari. Ibaga dagiti kapitulo 16–31 ti pakasartaan ni David ken ti pannakagun-odna iti bileg—Linanaan ni Samuel ni David a nangpapatay ken ni Goliat. Kinagura ni Saulo ni David, ngem nagkedked ni David a mangpatay ken ni Saulo uray no adda koma gundawayna.

Ti libro ti 2 Samuel: Laonen ti libro dagiti detalye ti panagturay ni David a kas ari ti Juda ken idi agangay iti intero nga Israel. Ipakita dagiti kapitulo 1–4 ti napaut a panagrigat dagiti pasurot ni David, kalpasan ti pannakakorona kenkuana ni Juda, ken dagiti pasurot ni Saulo. Ipakita dagiti kapitulo 5–10 ti pa-

nagbalin ni David a nabileg iti adu a dagdaga. Ipakita dagiti kapitulo 11–21 ti panagbaba ti naespirituan a pigsa ni David gapu kadagiti basolna ken ti yalsa iti kaamaanna. Iladawan dagiti kapitulo 22–24 ti panagpanggep ni David a makikinnaawatan iti Apo.

SAMUEL A LAMANITE

Ti propeta a Lamanite iti Libro ni Mormon nga imbaon ti Apo a mangisuro ken mamallaag kadagiti Nephite sakbay la unay ti pannakayanak ti Mangisalakan. Impadto ni Samuel dagiti tanda a mainaig iti pannakayanak ken ipapatay ni Jesucristo ken ti pannakadadael dagiti Nephite (Hel. 13–16).

SANGAPULO A BILIN, DAGITI.

Kitaen ti Bilin, Dagiti Sangapulo a

SANGAPULO A TRIBU, DAGITI.

Kitaen ti Israel

SANGAPULO-KET-DUA, KORUM DAGITI. *Kitaen ti Apostol*

SANGAPULO-KET-DUA A TRIBU TI ISRAEL. *Kitaen ti Israel—*

Dagiti sangapulo-ket-dua a tribu ti Israel

SANGASIKO

Ti gagangay a panagrukod iti kaatiddog kadagiti Hebreo—sigud a ti nagbaetan ti siko ken iti murdong dagiti ramay.

SANGOL. *Kitaen met ti Disipulo*

Ti ramit a maikabil iti tengged ti ayup wenno tao tapno maipakoda. Simbolo ti sangol ni Cristo ti kinadisipulo, idinto a simbolo ti panangirurumen ti sangol ti pannakaadipen.

Nalaka ti sangolko, ken nalag-an ti awitko, **Mat.** 11:29–30. Saan a naisalsalumina ti pannakaisangolyo kadagiti di matpatati, **2 Cor.** 6:14. Saankayo a paisangol iti pannakaadipen, **Gal.** 5:1. Wenno tinarigagayanmi nga isangol ti asino man iti pannakaadipen, **Alma** 44:2. Ti panagtutuok dagiti Santo isu ti landok a sangol, nalagda a pamungo, ken pamalud ti impierno, **DkK** 123:1–3, 7–8.

SANGSANGKAMAYSA A**TIMPUYOG.** *Kitaen met ti**Mangted-pateg, Paglintegan
iti Pannangted-pateg*

Ti timpuyog a nangsurotan dagiti Santo kadagiti nagkauna nga aldaw ti naisubli a Simbaan iti paglintegan ti pannangted-pateg. Nagbibinninglay dagiti tao kadagiti kukuada, ket awatenda dagitoy a banag a maibatay iti kayat ken kasapulanda (DkK 51:3; 78:1–15; 104).

Agpapataskayo kadagiti naindagaan a kasapulanyo, **DkK 70:14**. Nasken a naurnos dagiti Santo tapno agpapatas iti amin a banag, **DkK 78:3–11** (DkK 82:17–20). Nangted ti Apo iti sangsangkamaysa a timpuyog iti palting ken bilin, **DkK 92:1**. Nasken nga agkameng ni John Johnson iti sangsangkamaysa a timpuyog, **DkK 96:6–9**. Nangted ti Apo iti sapasap a panangiwawan iti pannakaipagna ti sangsangkamaysa a timpuyog, **DkK 104**. Saan a sangsangkamaysa dagiti taok kas maibatay iti panagkaykaysa a kasapulan ti celestial a pagarian, **DkK 105:1–13**.

SANHEDRIN. *Kitaen met ti Hudio*

Ti senado ti Hudio ken ti kangatuan a korte dagiti Hudio nga agpada iti sibil ken napammatian a banag. Agdagup iti 71 ti kameng ti Sanhedrin manipud kadagiti dadaulo a saserdote, agsururat, ken elder. Iti nasantuan a kasuratan, masansan a maawagan iti konseho (Mat. 26:59; Mar. 14:55; Ara. 5:34).

SANIKUA. *Kitaen met ti Kuarta,
Kinabaknang*

Ti balikas nga Aramico a kayatna a sawen “kinabaknang” (Mat. 6:24; Luc. 16:9; DkK 82:22).

SANTIAGO, KABSAT TI APO

Iti Baro a Tulag, ti kabsat ti Apo (Gal. 1:19) ken da Jose, Simon, Judas, ken sumagmamano a kabsat a babbai (Mat. 13:55–56; Mar. 6:3; Jd. 1:1). Am-ammo

pay a kas Santiago a Nalinteg ken adaan iti napateg a pagtakeman iti Simbaan iti Jerusalem (Ara. 12:17; 15:13; 1 Cor. 15:7; Gal. 2:9–12). Mabalin nga insuratna ti surat ni Santiago.

Ti surat ni Santiago: Maysa a libro iti Baro a Tulag. Sigud a surat a para kadagiti sangapuloket-dua a tribu ti Israel a nasinasina iti ganggannaet ket mabalin a naisurat idia Jerusalem. Linaon ti surat dagiti nalawag a banag maipanggep iti gagangay a relihion, a pakairamanan ti napateg a pamagbaga iti kapitulo 1 a no agkurang ti tao iti pagsiriban, dumawat iti Dios iti tulong, San. 1:5–6; JS—P 1:9–20). Maipanggep iti pammati ken aramid ti kapitulo 2. Saritaen dagiti kapitulo 3–4 ti pannakasapul iti panangtengngel iti dila ken balakadanna dagiti Santo a saan nga agsasao iti dakes iti tunggal maysa. Paregtaen ti kapitulo 5 dagiti Santo nga agibtur ken mangawag kadagiti elder no adda masakit tapno bendisionanda; isurona pay ti bendision a tumulong a mangpasurot kadagiti sabali.

**SANTIAGO, LALAKI NGA
ANAK NI ALFEO**

Maysa kadagiti Sangapuloket-dua nga Apostol a pinili ni Jesus bayat ti panangisurona ditoy a biag (Mat. 10:3; Mar. 3:18; Luc. 6:15; Ara. 1:13).

**SANTIAGO, LALAKI NGA ANAK
NI ZEBEDEO**

Maysa kadagiti Sangapuloket-dua nga Apostol a pinili ni Jesus bayat ti panangisurona ditoy a biag. Kabsat ni Juan. Maysa kadagiti tallo nga Apostol a napili a kadua ni Jesus kadagiti naisangayan a pasken: iti panagungar ti balasitang ni Jairo (Mar. 5:37), iti Panagbalbaliw ti Langa (Mat. 17:1; Mar. 9:2; Luc. 9:28), ken iti Getsemani (Mat. 26:37; Mar. 14:33). Kaduana da Pedro ken Juan, insublina ti Kinasaserdote a Melchizedek iti daga babaen ti panangordenna ken ni Joseph Smith (DkK 27:12; 128:20; JS—P 1:72).

SANTO. *Kitaen met ti Kristiano;*
Simbaan ni Jesucristo; Simbaan
ni Jesucristo dagiti Santo iti
Ud-udina nga Aldaw, Ti

Ti napudno a kameng ti Simbaan ni Jesucristo.

Urnonggenyo dagiti Santok a maitipon kaniak, **Sal.** 50:5. Adu a kinadakes ti inaramid ni Saulo kadagiti Santo iti Jerusalem, **Ara.** 9:1–21. Simmalog met ni Pedro kadagiti Santo a nagnaed iti Lidda, **Ara.** 9:32. Parabur ken talna kadagiti amin iti Roma, a maawagan a Santo, **Rom.** 1:7. Padanakayo dagiti Santo a makipagili, **Ef.** 2:19–21. Naimatangak a ti Simbaan ti Kordero, a sasanto ti Dios, **1 Ne.** 14:12. Kabusor ti Dios ti kadawyan a tao malaksid no agbalin a Santo babaen ti pannubbot ni Cristo, **Mosiah** 3:19. Siak, ti Apo, binendisionak ti daga nga aramaten dagiti Santok, **DkK** 61:17. Ginubat ni Satanas dagiti Santo ti Dios, **DkK** 76:28–29. Agtrabahokayo a sireregeta a mangisagana kadagiti Santo iti umay nga oras ti panangukom, **DkK** 88:84–85. Mangibinglay koma dagiti Santo iti taraonda kadagiti nakurapay ken agsagsagaba, **DkK** 105:3. Intedko dagiti nasao a pagtakeman para iti aramid a panagserbi ken ti panagbalin a naan-anay dagiti Santo, **DkK** 124:143 (**Ef.** 4:12).

SAOSAO. *Kitaen met ti Dakes a*
Panagsasao; Sayangguseng

Ti panangiwaras iti bukod a kinapudno wenno pakaammo maipanggep iti sabali a tao nga awan ti pammalubos dayta a tao.

Tunggal sao nga awan kapapay-anna nga insao ti tattao, sungbatandanto, **Mat.** 12:36. Maigunamgunam kadagiti santo a liklikanda ti agsaosao ken makitungtungtong, nga agsao iti banag a saan a rumbeng, **1 Tim.** 5:11–14. Saanyo a pagsawan iti dakes ti kaarrubayo, **DkK** 42:27. Patibkerem dagiti kabsatmo iti pannakisarsaritam, **DkK** 108:7.

SAPASAP A PAMMALUBOS.

Kitaen met ti Panangkanunong
kadagiti Dadaulo ti Simbaan;
Simbaan ni Jesucristo

Ti pagbatayan dagiti kameng ti Simbaan a mangkanunong kadagiti matudingan nga agserbi iti Simbaan ken kasta met dagiti sabali pay a pangngeddeng ti Simbaan a kasapulan ti tulongda, a gagangay a maipakita babaen ti panangitag-ayda iti kanawan nga imada.

Agtakder ni Jesucristo a pangulo ti Simbaanna. Babaen ti pammaregeta ti Espiritu Santo, iturongna dagiti dadaulo ti Simbaan kadagiti napateg nga addang ken pangngeddeng. Nupay kasta, adda kalintegan ken gundaway amin a kameng ti Simbaan a mangkanunong wenno saan a mangkanunong iti addang ken pangngeddeng dagiti dadauloda.

Simmungbat amin a tao a sangsangka-giddan, **Ex.** 24:3 (**Num.** 27:18–19). Agtataripnong a sangsangkamaysa dagiti apostol ken elder, **Ara.** 15:25. Awan ti asino man a tao a maordenan no awan ti butos ti Simbaan, **DkK** 20:65–66. Maaramidto amin a banag babaen ti sapasap a pammalubos, **DkK** 26:2 (**DkK** 28:13). Maaramid koma amin a banag babaen ti sangsangkamaysa a pammalubos, **DkK** 104:21.

SAPATA. *Kitaen met ti Katulagan;*
Sapata ken Katulagan ti
Kinasaserdote

Kas naaramat iti nasantuan a kasuratan, gagangay a sagrado a katulagan wenno kari. Nupay kasta, nagsapata met dagiti nadangkes a tao, a pakairamanan ni Satanas ken dagiti anghelna, a mangipatungpal kadagiti dakes a panggepda. Kadagidi panawen ti Daan a Tulag, maaawat ti sapata; nupay kasta, insuro ni Jesucristo a saan nga agsapata dagiti tao iti nagan ti Dios wenno dagiti parsuana (**Mat.** 5:33–37).

Aramidekto ti sapata nga inkarik ken ni Abraham, **Gen.** 26:3. No ikari ti tao ti sapata ti panangisinggalutna iti karuaruana, dinanto labisingen, **Num.** 30:2.

Nagsapatada nga agtungpal iti paglingegan ti Dios, **Nah.** 10:29. Tungpalemto dagiti sapatam iti Apo, **Mat.** 5:33 (Ecl. 5:1–2; 3 Ne. 12:33). Inkari ti Dios iti sapata a maisalakanto dagiti napudno, **Heb.** 6:13–18. Idi nagsapata ni Zoram, awanen ti rumbeng a pagbutnganmi, **1 Ne.** 4:37. Nagsapata dagiti tao ni Ammon a saandanto a pulosen agpaayus iti dara, **Alma** 53:11. Nagaramid dagiti nangdangkes a Nephite iti nalimed a sapata ken katulagan ken ni Satanas, **Hel.** 6:21–30. Magun-od ti tao ti agnanayon a biag babaen ti sapata ken katulagan ti kinasaserdote, **DkK** 84:33–42. Amin a katulagan, kontrata, piansa, pagrebbengan, ken sapata a saan a pinatalgedan ti Espiritu Santo, ti kari aggibus no matayen dagiti tao, **DkK** 132:7.

SAPATA KEN KATULAGAN TI KINASASERDOTE. *Kitaen met ti Katulagan; Kinasaserdote; Sapata*

Ti sapata ti naikari a pammatalged nga agpayso ken napudno kadagiti kari ti maysa a tao. Ti katulagan ti nadaeg a kari iti agsumbangir. Iti la katulagan ti pakaawatan iti Kinasaserdote nga Aaron. Maawat ti kinasaserdote dagiti addaan iti Kinasaserdote a Melchizedek babaen ti di mayebkas a sapata ken kas-ta met iti katulagan. No napudno ken managtungpal dagiti addaan kinasaserdote kadagiti pagrebbenganda kas panangiturong ti Dios, bendisionanna ida. Dagiti napudno agingga iti inggana ken mangaramid kadagiti amin a dawaten-na kadakuada awatendanto amin nga adda iti Ama (**DkK** 84:33–39).

Nakitulag ti Apo ken ni Abraham, ket nagtungpal ni Abraham, **Gen.** 15:18; 17:1; 22:16–18). Saan a pinakan dagiti saserdote dagiti arbanda idi panawen ni Ezekiel, **Eze.** 34:2–3. Dinadael dagiti saserdote idi panawen ni Malakias ti katulagan, **Mal.** 1–2.

SARA. *Kitaen met ti Abraham*

Iti Daan a Tulag, ti immuna nga asawa ni Abraham. Idi baketen nagbalin nga ina ni Isaac (**Gen.** 18:9–15; 21:2).

SARANAY. *Kitaen ti Kaasi*

SARIA. *Kitaen met ti Lehi, Ama ni Nephi*

Iti Libro ni Mormon, ti asawa ni Lehi (1 Ne. 5:1–8; 8:14–16; 18:19) ken ti ina da Laman, Lemuel, Sam, Nephi, Jacob, Joseph, ken dagiti annakna a babbai (1 Ne. 2:5; 2 Ne. 5:6).

SARUKOD NI EFRAIM. *Kitaen ti Efraim—Ti kasuratan ni Efraim wenno Jose*

SARUKOD NI JOSE. *Kitaen ti Efraim—Ti kasuratan ni Efraim wenno Jose*

SARUKOD NI JUDA. *Kitaen ti Juda—Ti kasuratan ni Juda*

SASERDOTE, KINASASERDOTE A MELCHIZEDEK. *Kitaen met ti Nangato a Saserdote; Kinasaserdote a Melchizedek*

Ti tao a mangaramid iti seremonia ti relihion para kadagiti dadduma ken iturong ti Dios. Masansan nga iti nasantuan a kasuratan, dagiti saserdote isu met la dagiti nangato a saserdote iti urnos ni Melchizedek (**Alma** 13:2). Dagiti umawat iti pakabuklan ti gloria ti Dios kalpasan ti panagungar ti agbalin a saserdote ken ari iti celestial a lubong.

Saserdote ni Melquisedec ti Dios a kangatuan unay, **Gen.** 14:18. Agnanayon a saserdote kayo iti alagaden ni Melchizedek, **Sal.** 110:4 (**Heb.** 5:6; 7:17, 21). Inaramidnatayo ni Cristo nga ari ken saserdote iti Dios ken ti Amana, **Apoc.** 1:6 (**Apoc.** 5:10; 20:6). Laglagipenyong nga inordenan ti Apo a Dios dagiti saserdote a mainugot iti nasantuan nga urnosna, **Alma** 13:1–20. Saserdote ken ari dagiti dumteng iti panagungar dagiti nalinteg, **DkK** 76:50, 55–60.

SASERDOTE, KINASASERDOTE

NGA AARON. *Kitaen met ti Aaron, Kabsat ni Moises; Kinasaserdote nga Aaron; Nangato a Saserdote*

Ti saad ti Kinasaserdote nga Aaron. Idi un-unana, isu ti kangatuan a saad iti

Kinasaserdote a Levitico a da la Aaron ken dagiti an-annabona ti addaan itoy. Idi natungpalen ni Cristo ti paglintegan ni Moises, naikkat daytoy a tubeng.

Nailawlawag dagiti pagrebbengan ti saserdote iti naisubli a Simbaan, **DkK** 20:46–52.

SATANAS. *Kitaen ti Sairo*

SAULO, ARI TI ISRAEL

Iti Daan a Tulag, ti immuna nga ari ti Israel sakbay a nabingay. Nupay nalinteg idi rugi ti panagturayna, in-inut a nagbalin a napalangguad ket saanen a managtungpal iti Dios (1 Sam. 9–31).

SAULO TI TARSO. *Kitaen ti Pablo*

SAYANGGUSENG. *Kitaen met ti*

Dakes a Panagsasao; Saosao

Insaknap ni Satanas ti sayangguseng ken panagsusupanget—no dadduma nagtaud ti pasetna iti kinapudno—tapno kumayakay ti tao iti Dios ken iti amin a nasayaat (Hel. 16:22; JS—P 1:1). Maysa a tanda ti Maikadua a Yaay ni Jesucristo ti panagsasarita dagiti tao maipanggep iti gubat ken sayangguseng ti gubgubat (Mat. 24:6; DkK 45:26; JS—M 1:23).

SEDEKIAS. *Kitaen met ti Mulek*

Iti Daan a Tulag, ti naudi nga ari ti Juda (2 Ari 24:17–20; 25:2–7). Imbalud ni Sedekias ni propeta Jeremias (Jer. 32:1–5), ket impadto ni Jeremias ti pannakabalud ni Sedekias (Jer. 34:2–8, 21). Nagyan da Lehi ken ti kaamaanna idiy Jerusalem bayat ti umuna a tawen a panagturay ni Sedekias (1 Ne. 1:4). Maysa laeng ti di napapatay kadagiti annak ni Sedekias; naglibas ni Mulek nga anakna ket napan iti Deppaarna ti Laud (Jer. 52:10; Omni 1:15; Hel. 8:21).

SEFORA. *Kitaen met ti Moises*

Iti Daan a Tulag, isu ti asawa ni Moises ken anak ni Jetro (Ex. 2:21; 18:2).

SEM. *Kitaen met ti Noe,*
Patriarka iti Biblia

Iti Daan a Tulag, ti nalinteg nga anak

ni Noe ken, maibatay iti kannawidan, apo dagiti Shemita, wenno Semita, tattao, a pakairamanan dagiti Arabo, Hebreo, Babilonia, Siria, Fenicia, ken Asiria (Gen. 5:29–32; 6:10; 7:13; 9:26; 10:21–32; Moises 8:12). Iti paltiing iti ud-udina nga aldaw masasao a ni Sem ti “naindaklan a nangato a saserdote” (DkK 138:41).

SERBISIO. *Kitaen met ti Ayat;*
Pagimbangan

Ti naited a pannaripato wenno aramid para iti pagimbangan ti Dios ken dagiti dadduma. Bayat ti panagserbitayo kadagiti dadduma, agserserbitayo met-ten iti Dios.

Piliyeno ita nga aldaw no siasino ti pagserbianyonto, **Jos.** 24:15. Gapu ta inaramidyon kadagitoy, inaramidyon kaniak, **Mat.** 25:35–45. Idatagyo ti bagiyoy kas sibibiag a daton, nga isu ti nainkalinteg a serbisioyo, **Rom.** 12:1. Babalen ti ayat agserbikayo iti maysa ken maysa, **Gal.** 5:13. Mabubosto dagiti aldawmo nga agpaay iti Diosmo, **2 Ne.** 2:3. No agserserbikayo kadagiti padayoy a tao agserserbikayo laeng iti Diosyo, **Mosiah** 2:17. Nasken nga agserbi iti Dios dagiti mangtagikua iti naikari a daga ta no saan masagaddanto, **Ether** 2:8–12. Nasken nga agserbi iti amin a puso dagiti nangikeddeng nga agserbi iti Dios, **DkK** 4:2. Nangted ti Apo iti bilin a nasken nga ayaten ken pagserbian ti sangkatawan, **DkK** 20:18–19. Pagserbianyo ti Dios iti nagan ni Jesucristo, **DkK** 59:5. Siak, nga Apo, pagaayatko a padayawan dagiti agserbi kaniak, **DkK** 76:5. Agdaydayawka iti Dios, ta isu laeng ti pagerbiam, **Moises** 1:15.

SERMON ITI BANTAY. *Kitaen*
met ti Jesucristo; Pammaregta

Ti diskurso ni Apo Jesucristo kadagiti disipulona nga agsagsaganan nga agmision (Mat. 5–7; Luc. 6:20–49). Nagsermon ti Apo kalpasan a natudinganan dagiti Sangapuloket-dua.

Linawlawagan ti Patarus ni Joseph Smith iti Biblia ti sermon ken iti umasping a sermon a naisurat iti 3 Ne. 12–14,

a mangipakita a napukaw dagiti napa-
teg a paset ti sermon iti pakaammo iti
Mateo.

SERPIENTE, GAMBANG A.

Kitaen met ti Jesucristo; Moises

Ti gambang a serpiente nga inaramid
ni Moises kas bilin ti Dios a pangagas
kadagiti Israelita a kinagat dagiti na-
rungsot a serpiente (nagita nga uleg)
iti langalang (Num. 21:8–9). Nayug-
nay daytoy gambang a serpiente iti
palo ket “naipatakder tapno agbiag ti
asino man a kumita iti daytoy” (Alma
33:19–22). Kayat a sawen ti Apo ti pan-
nakaitag-ay ti serpiente iti langalang a
kas simbulona iti pannakaipadeppana
iti krus (Jn. 3:14–15). Patalgedan ti pali-
tiing iti ud-udina nga aldaw ti paka-
ammo iti narungsot a serpiente ken no
kasano a naagasan dagiti tao (1 Ne.
17:41; 2 Ne. 25:20; Hel. 8:14–15).

SET. *Kitaen met ti Adan*

Iti Daan a Tulag, ti nalinteg nga anak a
lalaki da Adan ken Eva.

Naan-anay a tao ni Set, ken kalang-
langa ti amana, **DkK** 107:42–43 (Gen.
5:3). Ni Seth ti maysa kadagiti maingel
iti lubong dagiti espiritu, **DkK** 138:40.
Nagpakita ti Dios ken ni Seth, **Moises**
6:1–3, 8–14.

SHEREM. *Kitaen met ti Anticristo*

Ti tao iti Libro ni Mormon a nangilibak
ken ni Cristo ken nagsapul iti tanda
(Jacob 7:1–20).

SHIBLON. *Kitaen met ti Alma,* *Lalaki nga Anak ni Alma*

Iti Libro ni Mormon, isu ti anak a lalaki
ni Alma nga Ub-ubing. Insuro ni Shib-
lon ti ebangelio kadagiti Zoramite ket
naidadan gapu iti kinalintegna. Insa-
lakan ti Apo iti pannakaidadan nesna
gapu iti kinapudno ken anusna (Alma
38). Inaywanan met ni Shiblón dagiti
sinurat dagiti Nephite iti maysa a pana-
wen (Alma 63:1–2, 11–13).

SHIZ. *Kitaen met ti Jaredite*

Ti dadaulo ti militar a Jaredite iti Libro

ni Mormon. Natay iti gibus ti dakkel a
dangadang a nakadadaelan ti intero a
pagilian dagiti Jaredite (Ether 14:17–
15:31).

SIAK. *Kitaen met ti Jehova;* *Jesucristo*

Maysa kadagiti nagan ni Apo Jesucristo.

Kinuna ti Dios ken ni Moises, **SIAK TI**
SIAK, **Ex.** 3:14–15. Siak ti Apo, **Ex.** 6:2–3.
Sakbay ti pannakayanak ni Abraham,
addaakon, **Jn.** 8:56–59. Denggenyo ti
timek ni Jesucristo, ti Naindaklan a
Siak, **DkK** 29:1 (**DkK** 38:1; 39:1).

SIBABABAWI A PUSO. *Kitaen ti* *Napakumbaba a Puso*

SIBIBIAG ITI AGNANAYON. *Kitaen ti Adan*

SIDRAC. *Kitaen met ti Daniel*

Iti Daan a Tulag, da Sidrac, Misac,
ken Abdenago dagiti tallo nga agtu-
tubo nga Israelita a, kaduada ni Dani-
el, naipan iti palasio ni Nabucodonosor,
ti ari ti Babilonia. Hananias ti nagan
ni Sidrac iti Hebreo. Nagked-
ked dagiti uppat nga agtutubo a mang-
rugit iti bagbagida babaen ti pannaki-
ranudda iti karne ken arak ti ari (Dan.
1). Impuruak ti ari da Sidrac, Misac,
ken Abdenago iti bumegbeggang nga
urno ket insalakan ida ti Anak ti Dios
(Dan. 3).

SIKAP. *Kitaen met ti Allilaw,* *Allilawen, Panangallilaw*

Iti nasantuan a kasuratan, manangal-
lilaw a panagkusit ti sikap.

Nagasat ti tao a ti espiritu awan
ti sikap, **Sal.** 32:2 (**Sal.** 34:13; 1 **Ped.**
2:1). Israelita ni Nataniel a saan a na-
sikap, **Jn.** 1:47 (**DkK** 41:9–11). Padak-
kelen ti natarnaw a pannakaammo ti
kararua nga awanan iti kinasikap,
DkK 121:42.

SILAW, SILAW NI CRISTO.

Kitaen met ti Espiritu Santo;
Jesucristo; Kinapudno; Kinasirib,
Pagsiriban; Pakinakem

Nailangitan a pigsa, bileg, wenna pa-

ngawis nga aggapu iti Dios babaen ni Cristo ken mangted biag ken silaw kadagiti amin a banag. Daytoy ti paglintegan a pakaiturayan amin a banag iti langit ken iti daga (DkK 88:6–13). Tulonganna pay dagiti tao a mangawat iti kinapudno ti ebanghelio ken tumulong a mangikabil kadakuada iti dana ti ebanghelio a mangiturong kadakuada iti pakaisalakanan (Jn. 3:19–21; Jn. 12:46; Alma 26:15; Alma 32:35; DkK 93:28–29, 31–32, 40, 42).

Saan koma a pakatikawan ti silaw ni Cristo iti Espiritu Santo. Saan a tao ti silaw ni Cristo. Daytoy ti pangawis nga aggapu iti Dios ken isaganana ti tao nga umawat iti Espiritu Santo. Daytoy ti pangawis iti nasayaat iti biag dagiti tao (Jn. 1:9; DkK 84:46–47).

Ti pakinakem ti maysa a mangipakita iti silaw ni Cristo; a mangtulong iti tao nga agpili iti nasayaat wenno dakes (Moro. 7:16). Bayat ti panangadal ti tao iti ebanghelio, ad-adda a sensitibo ti pakinakemda (Moro. 7:12–19). Maiturong dagiti tao a dumngeg iti silaw ni Cristo iti ebanghelio ni Jesucristo (DkK 84:46–48).

Ti Apo ti silawko, **Sal.** 27:1. Magnatayo iti lawag ti Apo, **Isa.** 2:5 (2 Ne. 12:5). Ti Apo ti agnanayon a silaw, **Isa.** 60:19. Silawan ti pudno a Silaw ti tunggal tao nga umay iti lubong, **Jn.** 1:4–9 (Jn. 3:19; DkK 6:21; 34:1–3). Siak ti silaw ti lubong, **Jn.** 8:12 (Jn. 9:5; DkK 11:28). Nasayaat ti uray ania man a silaw, **Alma** 32:35. Ni Cristo ti biag ken silaw ti lubong, **Alma** 38:9 (3 Ne. 9:18; 11:11; Ether 4:12). Naited ti Espiritu ni Cristo iti tunggal tao tapno mamammuanna ti nasayaat manipud iti dakes, **Moro.** 7:15–19. Silaw dayta nagtaud iti Dios, ket rumanraniag a rumanraniag agingga iti naan-anay nga aldaw, **DkK** 50:24. Ikkan ti Espiritu iti silaw ti tunggal tao, **DkK** 84:45–48 (DkK 93:1–2). Isu nga agtungpal kadagiti bilinna umawat iti silaw ken kinapudno, **DkK** 93:27–28. Baybay-an ti silaw ken kinapudno dayta a dakes, **DkK** 93:37.

SIMBAAN, DAGITI TANDA TI PUDNO A. *Kitaen met ti*

Simbaan ni Jesucristo; Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, Ti; Tanda

Dagiti doktrina ken aramid ti Simbaan a mangipakita nga inanamongan ti Dios ken isu ti wagas ti Apo a binangonna tapno magun-od dagiti annakna ti pakabuklan ti bendisionna. Dagiti sumaganad ti maibilang a tanda ti pudno a Simbaan:

Umno a pannakaawat iti Kinadios: Pinar-sua ti Dios ti tao a kaladawanna, **Gen.** 1:26–27. Nakisao ti Apo ken ni Moises iti rupanrupa, **Ex.** 33:11. Ti agnanayon a biag iti pannakaammo iti Dios Ama ken ni Jesucristo, **Jn.** 17:3. Adda bagi ti Ama ken ti Anak a nagtagilasag ken nagtagitulang, **DkK** 130:22–23. Nagpakita ti Ama ken ti Anak ken ni Joseph Smith, **JS–P** 1:15–20. Mamatikami iti Dios, ti Agnanayon nga Ama, **PP** 1:1.

Dagiti umuna a pagbatayan ken ordinansa: Malaksid no maipasngay ti tao iti danum ken iti Espiritu, **Jn.** 3:3–5. Agbabawi ken agpabuniagkayo, ti tunggal maysa kadakayo iti nagan ni Jesucristo, **Ara.** 2:38. Sada impatay dagiti dakulapda kadakuada, ket inawatda ti Espiritu Santo, **Ara.** 8:14–17. Agbalinkayo nga annak ti Dios babaen ti pammatiyo ken ni Jesucristo, **Gal.** 3:26–27. Agbabawikayo, ken agpabuniagkayo iti nagan ti Ayayatek nga Anak, **2 Ne.** 31:11–21. Nabuniagan dagiti namati ken inawatda ti Nasantuan nga Espiritu babaen ti panakaipatay dagiti dakulap, **DkK** 76:50–53. Kasapulan ti umno a kinasaserdote a mangbuniag ken mangipaay iti sagut ti Espiritu Santo, **JS–P** 1:70–72. Nailawlawag dagiti umuna a pagbatayan ken ordinansa ti ebanghelio, **PP** 1:4.

Paltiing: No awan ti parmata, mapukaw dagiti tao, **Prov.** 29:18. Impalgak ti Apo dagiti palimedna kadagiti propetana, **Amos** 3:7. Nabangon ti Simbaan iti pamuon ti paltiing, **Mat.** 16:17–18 (DkK 33:13). Kaasi pay ti agkuna a saanen nga agtrabaho ti Apo babaen ti paltiing, **3 Ne.** 29:6. Dumteng laeng dagiti palti-

ing ken bilin babaen dagiti natudingan, **DkK** 43:2–7. Mamatitayo kadagiti amin nga impalgak ti Dios, **PP** 1:9.

Dagiti Propeta: Nabangon ti simbaan a dagiti Apostol ken propeta ti pamuonna, **Ef.** 2:19–20. Napateg dagiti Apostol ken propeta iti Simbaan, **Ef.** 4:11–16. Naawagan ni Joseph Smith a mamadto, propeta, ken Apostol, **DkK** 21:1–3. Mamatikami kadagiti propeta, **PP** 1:6.

Turay: Inikkan ni Jesus dagiti disipulona iti bileg ken turay, **Luc.** 9:1–2 (Jn. 15:16). Adda naindaklan a turay ni Nephi, anak ni Helaman, a naggapu iti Dios, **Hel.** 11:18 (3 Ne. 7:17). Nasken nga agawat ti propeta iti bilin para iti Simbaan, **DkK** 21:4–5. Awanto ti asino man a makaikasaba iti ebanghelio wenno mangbangon iti Simbaan malaksid no inordenan ti addaaan iti turay, **DkK** 42:11. Nasken nga ikasaba dagiti elder ti ebanghelio, nga addaan iti turay, **DkK** 68:8. Nasken nga awagan ti Dios babaen dagiti naikkan iti turay a mangikasaba wenno agpaay para iti Dios, **PP** 1:5.

Dumtengto a mainayon a nasantuan a kasuratan: Maitiponto ti kasuratan ni Jesusa iti kasuratan ni Jose, **Eze.** 37:15–20. Naipakpakauna ti idadateng ti nasantuan a kasuratan iti ud-udina nga aldaw, **1 Ne.** 13:38–41. Mamatikami nga ad-adunto pay ti ipalgak ti Dios a naindaklan ken napapateg a banag, **PP** 1:9.

Urnos ti Simbaan: Nabangon ti Simbaan a dagiti Apostol ken propeta ti pamuonna, **Ef.** 2:19–20. Napateg dagiti Apostol ken propeta iti Simbaan, **Ef.** 4:11–16. Ni Cristo ti pangulo ti Simbaan, **Ef.** 5:23. Nasken a maipanagan ken ni Cristo ti Simbaan, **3 Ne.** 27:8. Mamatikami iti timpuyog a kapada ti Nagkauna a Simbaan, **PP** 1:6.

Aramid ti misionario: Inkayo ngarud ket adalanyo dagiti amin a nasion, **Mat.** 28:19–20. Napusgan dagiti pitopulo a mangikasaba iti ebanghelio, **Luc.** 10:1. Tinariagayanda a maipakdaar koma

ti pannakaisalakan iti amin a parsua, **Mosiah** 28:3. Mapan dagiti elder, a mangikasaba iti ebangheliok, a sagdu-dua, **DkK** 42:6. Nasken a maikasaba ti ebangheliok iti tunggal parsua, **DkK** 58:64.

Naespirituan a sagsagut: Rinugianda ti agsao iti sabali a pagsasao, **Ara.** 2:4. Nasken a mangagas dagiti elder, **San.** 5:14. Saanyo a tallikudan dagiti sagut ti Dios, **Moro.** 10:8. Nailista dagiti naespirituan a sagut, **DkK** 46:13–26 (1 Cor. 12:1–11, Moro. 10:9–18).

Dagiti templo: Mangaramidakto iti katulagan ket ipatakderkonto ti santuariok iti tengngada iti agnanayon, **Eze.** 37:26–27. Kellaatto nga umay ti Apo iti templona, **Mal.** 3:1. Nangipatakder ni Nephi iti templo, **2 Ne.** 5:16. Nadusa dagiti Santo gapu ta dida nagbangon iti balay ti Apo, **DkK** 95 (DkK 88:119). Kanayon a mangbangon dagiti tao ti Apo iti templo a pakaannongan dagiti nasantuan nga ordinansa, **DkK** 124:37–44. Paset ti naindaklan nga aramid iti ud-udina nga aldaw ti panagbangon iti templo ken pannakaannong dagiti ordinansa, **DkK** 138:53–54.

SIMBAAN, NABILEG KEN MAKARIMON A. Kitaen ti Sairo—Ti simbaan ti sairo

SIMBAAN, NAGAN TI. Kitaen met ti Mormon (Dagiti); Simbaan ni Jesucristo; Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, Ti

Iti Libro ni Mormon, idi sinarungkaran ni Jesucristo dagiti nalinteg a Nephite kalpasan ti panagungarna, kinunana a nasken a maipanagan kenkuana ti simbaanna (3 Ne. 27:3–8). Impalgak ti Apo iti agdama a panawen a kastoy ti nagan ti Simbaan “Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw” (DkK 115:4).

SIMBAAN NI JESUCRISTO. Kitaen met ti Pagarian ti Dios wenno Pagarian ti Langit; Pannakaisubli ti Ebanghelio;

Santo; Simbaan, Dagiti Tanda ti Pudno a; Simbaan, Nagan ti; Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, Ti;

Ti nabukel nga ummong dagiti mamatpati a nangaklon iti nagan ni Jesucristo babaen ti panagbuniag ken pannakapatalged. Tapno agbalin a pudno a Simbaan nasken a Simbaan ti Apo; nasken nga adda turayna, sursurona, paglintegan, ordinansa, ken nagan; ken nasken nga iturayanna babaen dagiti mangibagi a tinudinganna.

Inayon ti Apo iti Simbaanna iti inaldaw, **Ara.** 2:47. Datayo, iti kaadutayo, maymaysatayo a bagi ken ni Cristo, **Rom.** 12:5. Babaen ti maymaysa nga Espiritu nabuniagantayo amin a sangsangkamaysa a bagi, **1 Cor.** 12:13. Nabangon ti Simbaan a dagiti Apostol ken propeta ti pamuonna, **Ef.** 2:19–20. Napateg dagiti Apostol ken propeta iti Simbaan, **Ef.** 4:11–16. Ni Cristo ti pangulo ti Simbaan, **Ef.** 5:23. Uray pay no adu ti Simbaan, maymaysa met laeng ti Simbaan, **Mosiah** 25:19–22. Naugasan ken naurnos ti Simbaan, **Alma** 6:1–6. Nasken a maipanangan ken ni Cristo ti Simbaanna, **3 Ne.** 27:8. Naggigimongda a masansan tapno agayunoda ken agkararag ken makapagsao, **Moro.** 6:5. Daytoy ti kakaisuna a pudno ken nabiag a Simbaan, **DkK** 1:30. Ti ilulutad ti Simbaan ni Cristo kadagitoy maudi nga aldaw, **DkK** 20:1. Tudingan ti Apo dagiti katulonganna a mangbangon iti Simbaanna, **DkK** 39:13. Ta kastoyto ti pannakaawag ti Simbaanko kadagiti ud-udina nga aldaw, **DkK** 115:4.

SIMBAAN NI JESUCRISTO DAGITI SANTO ITI UD-UDINA NGA ALDAW, TI. *Kitaen met ti Pannakaisubli ti Ebanghelio; Simbaan, Dagiti Tanda ti Pudno a; Simbaan, Nagan ti; Simbaan ni Jesucristo*

Ti nagan a naited iti Simbaan ni Cristo iti ud-udina nga aldaw tapno madaisig iti Simbaan iti sabsabali a panawen (**DkK** 115:3–4).

Ibukbokto ti Apo ti pannakaammo kadagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, **DkK** 121:33. Ni Joseph Smith ti propeta ken mammadto iti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, **DkK** 127:12. Asidegen ti naindaklan nga aldaw ti Apo para kadagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, **DkK** 128:21, 24. Timmulong ni Joseph Smith a mangummong kadagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, **DkK** 135:3. Nabukel ti biahe dagiti ragup dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw nga agturong iti akinlaud a teritorio ti Estados Unidos, **DkK** 136:2. Nalawlawagan dagiti paglintegan iti panagasawa dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, **DkK OP**—1. Maited ti kinasaserdote kadagiti amin a maikari a lallaki a kameng ti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, **DkK OP**—2. Ti pakaritaan iti Umuna a Parmata kadagiti amin a Santo iti Ud-udina nga Aldaw, **JS**—P 1:1.

SIMBOLISMO

Ti panangaramat iti banag a kapadpada wenno kalanglanga ti sabali a banag. Nausar ti gagangay a banag, pasamak, wenno kasasaad ti simbolismo iti nasantuan a kasuratan a mangibagi iti pagbatayan wenno pannursuro iti ebanghelio. Kas pagarigan, iti Libro ni Mormon nagaramat ni propeta Alma iti bukel a mangibagi iti balikas ti Dios (Alma 32).

Nagaramat iti simbolismo dagiti propeta iti intero a nasantuan a kasuratan a nangisuro iti maipanggep ken ni Jesucristo. Mairaman kadagitoy a simbolo ti seremonia ken ordinansa (Moises 6:63), datdaton (Heb. 9:11–15; Moises 5:7–8), ti sakramento (Luc. 22:13–20; PJS, Mar. 14:20–24), ken panagbuniag (Rom. 6:1–6; **DkK** 128:12–13). Adu a nagan iti biblia ti simboliko. Ti seremonia iti tabernakulo iti Daan a Tulag ken ti paglintegan ni Moises ti mangibagi iti agnanayon a kinapudno (Heb. 8–10; **Mosiah** 13:29–32; **Alma** 25:15; **Hel.** 8:14–15). Para iti dadduma pay a pagarigan, kitaen ti **Mat.** 5:13–16; **Jn.** 3:14–15; **Jacob** 4:5; **Alma** 37:38–45.

SIMEON. *Kitaen met ti Israel; Jacob, Lalaki nga Anak ni Isaac*

Iti Daan a Tulag, isu ti maikadua nga anak a lalaki ni Jacob ken ni Lea nga asawana (Gen. 29:33; 35:23; Ex. 1:2). Timmulong ken ni Levi a nagpapatay kadagiti Sikemito (Gen. 34:25–31). Masarakan ti padto ni Jacob maipanggep ken ni Simeon iti Genesis 49:5–7.

Ti tribu ni Simeon: Dagiti an-annabo ni Simeon a masansan a nakipagnaed kadagiti tribu ti Juda ken kadagiti beddeng ti pagarian ti Juda (Jos. 19:1–9; 1 Cro. 4:24–33). Nakitipon ti tribu ni Simeon iti Juda iti pannakirangetda kadagiti taga-Canaan (Uk. 1:3, 17). Timmiponda met idi agangay iti buyot ni David (1 Cro. 12:25).

SIMON A TAGA-CANAAN

Iti Baro a Tulag, maysa kadagiti sigud a Sangapulo-ket-dua nga Apostol ni Jesucristo (Mat. 10:2–4).

SIMON PEDRO. *Kitaen ti Pedro*

SINAGOGA. *Kitaen met ti Hudio*

Ti naaramat a pagmimitingyan para iti panggep ti relihion. Kadagidi panawen ti Baro a Tulag, gagangay dagiti alikamen, a pakairamanan ti lakasa a naglaon iti nalukot a pagbasaan iti paglintegan ken dadduma pay a sagrado a sinurat, ti lamisaan a pagbasaan, ken tugtugaw dagiti agrukbab.

Imatonan dagiti elder ti lokal a konseho ti sinagoga. Ikeddengda no asino ti maawat ken no asino ti mailaksid (Jn. 9:22; 12:42). Ti mangituray iti sinagoga ti kapatgan nga opisial (Luc. 13:14; Mar. 5:22). Gagangay nga isu ti agsurat, mangtaming iti pasdek, ken mangiwardas iti serbisio. Ti katulongan ti mangakem kadagiti rebbengen ti eskribiente (Luc. 4:20).

Adda idi sinagoga iti tunggal ili a yan dagiti Hudio, iti Palestina ken dadduma pay. Dakkel a tulong daytoy iti pannakaisaknap ti ebangelio ni Jesucristo gapu kadagiti nagkauna a misionario ti Simbaan a gagangay a makapagsao kadagiti sinagoga (Ara. 13:5, 14; 14:1; 17:1,

10; 18:4). Adda met daytoy a wagas kadagiti misionario iti Libro ni Mormon (Alma 16:13; 21:4–5; 32:1), kasta met kadagiti nagkauna a misionario iti daytoy a dispensasion (DkK 66:7; 68:1).

SINAI, BANTAY. *Kitaen met ti Moises; Paglintegan ni Moises*

Ti bantay iti Sinai Peninsula, nga asideg iti nagkampuan da Moises ken dagiti Israelita tallo a bulan kalpasan ti ipapanawda iti Egipto; maawagan pay iti Bantay Horeb (Ex. 3:1). Ditoy nga inted ti Dios ti paglinteganna ken ni Moises para iti balay ti Israel; ditoy met ti nakabangonan ti tabernakulo (Ex. 19:2; 20:18; 24:12; 32:15).

SINNINGED. *Kitaen met ti Ayat; Panagkaykaysa*

Kadagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, iraman ti sinninged ti panangidiaya ti pannakigayyem, panagserbi, panangandingay, ken panangpatibker kadagiti sabali.

Ayatem ti padam a tao a kas iti bagim, **Lev.** 19:18 (Mat. 19:19; DkK 59:6). No napasurotkan, patibkerem dagiti kabsatmo, **Luc.** 22:32. Dakayo ti disipulok no agiinnayatkayo, **Jn.** 13:35. Pakanem dagiti kamerok, **Jn.** 21:15–17. Inkararagda nga impakpakaasi kadakami a maikanda koma iti gundaway a makisinninged kadagiti Santo, **2 Cor.** 8:1–5. Makisinninged tayo iti Ama, ken iti Anakna, **1 Jn.** 1:3. Nagsisinninged iti tunggal maysa dagiti Nephite ken dagiti Lamanite, **Hel.** 6:3. Nasken nga ipateg ti tunggal tao ti kabsatna a kas iti bagina, **DkK** 38:24–25. No saankayo nga agkaykaysa saankayo a kukua, **DkK** 38:27. Inawatkayo a makisinninged nga agbalin a gayyem ken kabsatyo, **DkK** 88:133.

SMITH, EMMA HALE. *Kitaen met ti Smith, Joseph, Jr.*

Asawa ni Propeta Joseph Smith. Binilin ti Apo ni Emma a mangpili kadagiti himno a para iti Simbaan. Nagserbi pay nga umuna a presidente ti Gimong ti Kaasi.

Naited ti paltiing maipanggep iti pagayatan ti Apo ken ni Emma Smith, **DkK** 25. Binagbagaan ti Apo ni Emma Smith maipanggep iti panagasawa, **DkK** 132:51–56.

SMITH, HYRUM. *Kitaen met ti*
Smith, Joseph, Jr.

Ti in-inauna a kabsat ken napudno a kadua ni Joseph Smith. Nayanak ni Hyrum idi 9 ti Pebrero 1800. Nagserbi a katulongan ni Joseph iti panguluen ti Simbaan, ken kas maikadua a Patriarka ti Simbaan. Idi 27 ti Hunio 1844, kaduana ni Joseph a nagbalin a martir iti Pagbaludan a Carthage.

Impalgak ti Dios ti pangwardasna ken ni Hyrum babaen ni kabsatna a Joseph, **DkK** 11; 23:3. Nagasat ni katulongak a Hyrum Smith gapu iti kinadalus ti panagpuspusona, **DkK** 124:15. Nabilin ni Hyrum a mangawat iti takem ti patriarka ti Simbaan, **DkK** 124:91–96, 124. Napapatay da Joseph ken Hyrum iti Pagbaludan ti Carthage, **DkK** 135. Naisagana da Hyrum ken dadduma pay a napili nga espiritu nga umayto iti pannakitungpal dagiti panawen, **DkK** 138:53.

SMITH, JOSEPH F.

Ti maikanem a Presidente ti Simbaan; ti kakaisuna nga anak a lalaki da Hyrum ken Mary Fielding Smith. Nayanak idi 13 ti Nobiembre 1838 ket natay idi 19 ti Nobiembre 1918.

Immawat ni Joseph F. Smith iti parmata iti pannakasubbot dagiti natay, **DkK** 138.

SMITH, JOSEPH, JR. *Kitaen met ti*
Doktrina ken Katulagan; Libro ni Mormon; Pannakaisubli ti Ebanghelio; Patarus ni Joseph Smith (PJS); Perlas a Kapatgan; Umuna a Parmata

Napili ti propeta a mangisubli iti pudno a Simbaan ni Jesucristo iti daga. Nayanak ni Joseph Smith iti estado ti Vermont iti Estados Unidos ti America ket nagbiag manipud 1805 agingga iti 1844.

Idi 1820, nagparang da Dios Ama ken Jesucristo ken ni Joseph, ket na-

ammuanna nga awan kadagiti simbaan iti daga ti pudno (JS—P 1:1–20). Sinarungkaran idi agangay ni anghel Moroni, a nangipalgak iti nakaidulinnan dagiti balitok a pinanid a naglaon kadagiti sinurat maipanggep kadagiti nagkauna a tao iti kontinente ti America (JS—P 1:29–54).

Impatarus ni Joseph dagiti balitok a pinanid ket impablaakna idi 1830 kas Libro ni Mormon (JS—P 1:66–67, 75). Idi 1829, inawatna ti rebbengen ti kinasaserdote ken ni Juan a Mammuniag ken kada Pedro, Santiago, ken Juan (**DkK** 13; 27:12; 128:20; JS—P 1:68–70).

Babaen ti panangiturong ti Dios, idi 6 ti Abril 1830, binangon da Joseph ken dadduma pay ti naisubli a Simbaan ni Jesucristo (**DkK** 20:1–4). Babaen ti panangidaulo ni Joseph, nagsantak ti Simbaan iti Canada, Inglatera, ken iti dumaya a paset ti Estados Unidos, kangrunaanna iti Ohio, Missouri, ken Illinois. Simmaruno ti nakaro a pannakaidadan da Joseph ken dagiti Santo iti sadino man a papananda. Idi 27 ti Hunio 1844, napapatay a kas martir da Joseph ken ni Hyrum a kabsatna iti Carthage, Illinois, iti Estados Unidos ti America.

Impadto ni Joseph, ti anak ni Jacob, ni Joseph Smith, **2 Ne.** 3:6–15. Gapu iti pannakaammoma iti yaay ti didigra, inawagan ti Apo ti katulonganna a ni Joseph Smith, **DkK** 1:17 (**DkK** 19:13). Naordenan ni Joseph Smith nga Apostol ni Jesucristo ken umuna nga elder daytoy a Simbaan, **DkK** 20:2. Inordenan da Pedro, Santiago, ken Juan ni Joseph nga apostol, **DkK** 27:12. Pinaneknekan da Joseph ken Sidney Rigdon a nakitad da ti Bugbugtong ti Ama, **DkK** 76:23. Kadua ni Joseph Smith ni Oliver Cowdery a nakakita iti Apo iti parmata, **DkK** 110:1–4. Tinudingan ti Apo ni Joseph a mangiturong nga elder, agipatarus, mamaltiing, mammadto, ken propeta, **DkK** 124:125. Ad-adu ti naaramid ni Joseph Smith para iti pannakaisalakan dagiti tao ngem iti asino man, malaksid laeng ni Jesus, **DkK** 135:3.

Ti nasantuan a kasuratan nga inyeg ni Pro-

peta Joseph Smith: Impatarus ni Joseph ti paset dagiti balitok a pinanid nga inted kenkuana ni anghel Moroni, patarus a naipablaak idi 1830 a kas Libro ni Mormon. Immawat pay iti adu a paltiing manipud iti Apo a nangbinsabinsa iti pangrugian a doktrina ken organisasion ti Simbaan. Adu kadagitoy a paltiing ti naurnong iti ammo itan a kas Doktrina ken Katulagan. Isu pay ti nakairuar iti Perlas a Kapatgan, a naglaon kadagiti pammaregta a patarus ti sumagmamano a sinurat da Moises, Abraham, ken Mateo, dagiti naadaw kadagiti pakasaritaan a bukukod ken pammaneknek, ken sangapulo-ket-tallo a palawag iti doktrina ken pammati a pagbatayan ti Simbaan.

SMITH, JOSEPH, SR. *Kitaen met ti*
Smith, Joseph, Jr.; Smith, Lucy Mack

Ama ni Propeta Joseph Smith. Nayanak idi 12 ti Hulio 1771. Inkallaysana ni Lucy Mack, ket naaddaanda iti siam nga annak (JS—P 1:4). Nagbalin ni Joseph a napudno a mamati iti panakaisubli iti ud-udina nga aldaw ken ti umuna a Patriarka ti Simbaan. Natay idi 14 ti Septiembre 1840.

Impalgak ti Dios kenkuana dagiti alagaden babaen ni anakna a Joseph, **DkK** 4: 23:5. Agtultuloy koma ti lakayen a katulongak ken ti kaamaanna, **DkK** 90:20. Nagtugaw ti lakayen a katulongak a Joseph iti makanawan ni Abraham, **DkK** 124:19. Nakita ni Joseph Smith, Jr., ti amana iti parmata iti celestial a pagarian, **DkK** 137:5. Binilin ti anghel ni Joseph Smith, Jr., nga ibagana iti amana ti parmata a naawatna, **JS—P** 1:49–50.

SMITH, LUCY MACK. *Kitaen met ti*
Smith, Joseph, Jr.; Smith, Joseph, Sr.

Ti ina ni Propeta Joseph Smith ken asawa ni Joseph Smith, Sr. (JS—P 1:4, 7, 20). Nayanak idi 8 ti Hulio 1776 ket natay idi 5 ti Mayo 1856.

Nakita ni Joseph ti inana iti parmata iti celestial a pagarian, **DkK** 137:5.

SMITH, SAMUEL H. *Kitaen met ti*
Smith, Joseph, Jr.

Ti in-inaudi a kabsat ni Propeta Joseph Smith (JS—P 1:4). Nayanak ni Samuel idi 1808 ket natay idi 1844. Maysa kadagiti Walo a Saksi iti Libro ni Mormon ken nagserbi a maysa kadagiti immuna a misionario ti naisubli a Simbaan (**DkK** 23:4; 52:30; 61:33–35; 66:7–8; 75:13).

SODOMA. *Kitaen met ti* Gomorra

Iti Daan a Tulag, ti nadangkes a ciudad a dinadael ti Apo (Gen. 19:12–29).

SOFONIAS

Ti propeta iti Daan a Tulag a nagbiag bayat ti panagturay ni Josue (639–608 s.c.).

Ti libro ni Sofonias: Ibaga ti kapitulo 1 ti umay nga aldaw a mapno iti rurod ken riribuk. Igunamgunam ti kapitulo 2 kadagiti tao ti Israel ti panangtuntonda iti kinalinteg ken kinaemma. Ibaga ti kapitulo 3 ti Maikadua a Yaay, inton nakasaganan amin a pagilian a maki-dangadang. Nupay kasta, agturayto kadakuada ti Apo.

SOLOMON. *Kitaen met ti*
Batseba; David

Iti Daan a Tulag, isu ti anak da David ken Batseba (2 Sam. 12:24). Nagari iti nabiit ni Solomon iti Israel.

Innaganan ni David ni Solomon nga ari, **1 Ari** 1:11–53. Binilin ni David ni Solomon a magna iti dalan ti Apo, **1 Ari** 2:1–9. Inkarian ti Apo iti mannakaawat a puso, **1 Ari** 3:5–15. Isu ti nangikeddeng iti pudno nga ina ti ubing kadagiti dua nga inna, **1 Ari** 3:16–28. Nagsao kadagiti proverbio ken kankanta, **1 Ari** 4:32. Binangonna ti templo, **1 Ari** 6; 7:13–51. Indatonna ti templo, **1 Ari** 8. Sinarungkanan ti reyna ti Seba, **1 Ari** 10:1–13. Nangasawa ni Solomon iti saan nga Israelita, ket inturong dagiti assawana nga agdaydayaw kadagiti sinsinandios, **1 Ari** 11:1–8. Nakaunget ti Apo ken ni Solomon, **1 Ari** 11:9–13. Natay, **1 Ari** 11:43. Impadto ni David ti gloria iti panagturay ni Solomon, **Ps.** 72. Immawat ni Solomon iti adu nga assawa ken kamalala, ngem sumagmamano

ti di inawat ti Apo, **DkK** 132:38 (Jacob 2:24).

SULISOGEN, SULISOG. *Kitaen met ti Agibtur; Kinawayang nga Agpili; Sairo*

Ti pannakasubok ti kabaelan ti tao a mangpili iti nasayaat wenno dakes; ti pannakagargari nga agbasol ken mangsurot ken ni Satanas ngem ti Dios.

Dinakami yeg iti pannakasulisog, no di ket isalakannakami iti dakes, **Mat.** 6:13 (3 Ne. 13:12). Saan nga ipalubos ti Dios a masulisogkayo iti aglabes iti kabaelanyo, **1 Cor.** 10:13. Nasulisog ni Cristo a kas kadatayo, **Heb.** 4:14–15. Nagasat ti tao a makaibtur iti sulisog, **San.** 1:12–14. Dinto rimbawan ti pannulisog ti kabusor dagiti mangipangag iti balikas ti Dios, **1 Ne.** 15:24 (Hel. 5:12). Saan a makapagtignay ti tao iti kaykayatna malaksid no ar-ariten ti maysa wenno sabali, **2 Ne.** 2:11–16. Aagsalukag ken agkararagkayo a kanayon, tapno sankayo a masulisog iti nalablaves ngem iti kabaelanyo, **Alma** 13:28. Isurom ida a mangpamek iti tunggal sulisog ti sairo, babaen ti pammatida iti Apo a Jesucristo, **Alma** 37:33. Kanayon nga agkararagkayo amangan ta masulisogkayo, **3 Ne.** 18:15, 18 (**DkK** 20:33; 31:12; 61:39). Annadam ti kinapalangguad, di la ketdi mamin-ano ta maikursongka iti sulisog, **DkK** 23:1. Ni Adan pinaituray iti pagayatan ti sairo gapu ta simmuko iti suli-sog, **DkK** 29:39–40. Nabatiak iti amin a kita a pannulisog, **JS—P** 1:28.

SUMUROT, SUMUROT ITI DIOS.

Kitaen ti Magna, Magna iti Dios

SUNGSUNGBATAN. *Kitaen ti Agsungbat, Sungsungbatan, Kaadda ti Sungsungbatan*

SUNGSUNGBATAN, TAWEN A KAADDA TI. *Kitaen ti Agsungbat, Sungsungbatan, Kaadda ti Sungsungbatan; Buniag, Panagbuniag—Saan a mabuniagan dagiti maladaga; Panagbuniag ti Maladaga; Ubang, Ubbing*

SURSURAT NI PABLO. *Kitaen met ti Pablo; dagiti paulo ti tunggal surat*

Sangapulo-ket-uppat a libro iti Baro a Tulag ti sursurat ni Apostol Pablo kadagiti kameng ti Simbaan. Mabalinda a mabingaybingay a grupo kas iti sumaganad:

1 ken 2 Taga-Tesalonica (κ.ρ. 50–51)

Insurat ni Pablo dagiti surat kadagiti Tesalonica manipud iti Corinto bayat ti maikadua a panagdaliasatna a kas misionario. Naagapad ti Tesalonica iti Dagiti Aramid 17. Kinayatna ti agsubli iti Tesalonica, ngem dina naaramid (1 Tes. 2:18). Imbaonna ngarud ni Timoteo a mangliwliwa kadagiti napasurot ken padamaganna iti ar-aramidenda. Ti umuna a surat ti banag ti panagayamanna iti panagsubli ni Timoteo. Naisurat ti maikadua a surat iti saan unay a nabayag kalpasanna.

1 ken 2 Taga-Corinto, Taga-Galacia, Taga-Roma (κ.ρ. 55–57)

Insurat ni Pablo dagiti suratna kadagiti taga-Corinto bayat ti maikatlo a panagdaliasatna a kas misionario a sungbat dagiti saludsod ken pangurnos iti di panagkikinnaawatan dagiti Santo iti Corinto.

Mabalin a naisurat ti surat kadagiti taga-Galacia kadagiti adu a benneg ti simbaan iti Galacia. Sumagmamano kadagiti kameng ti Simbaan ti nangbaybay-a iti ebangelio tapno kanunongan da ti paglintegan dagiti Hudio. Iti daytoy a surat, inlawlawag ni Pablo ti panggep ti paglintegan ni Moises ken ti pateg ti naespirituan a relihion.

Insurat ni Pablo ti suratna kadagiti taga-Roma manipud iti Corinto, a paset ti panagsagana dagiti Santo iti Roma iti manamnama nga isasarungkarna kada-kuada. Paneknekan pay daytoy a surat dagiti doktrina a nagsusupangetan dagiti dadduma a Hudio a napasurot iti Kristianismo.

Taga-Filipos, Taga-Colosas, Taga-Efeso, Filemon, Hebreo (κ.ρ. 60–62)

Insurat ni Pablo dagitoy a surat iti damo a pannakabaludna idiay Roma.

Insurat ni Pablo ti suratna kadagiti taga-Filipos kangrunaanna tapno ipek-sana ti panagyaman ken panangipategna kadagiti Santo iti Filipino ken tapno linglingayenna ida iti pannakapaypayda iti napaut a pannakabaludna.

Insurat ni Pablo dagiti suratna kadagiti taga-Colosas kas banag ti damag a kumarkaro ti panagbiddut dagiti Santo iti Colosas. Namatida a ti kinaan-anay agtaud iti naannad a panangsurot kadagiti ordinansa a naindagaan laeng idinto a padur-asen koma ti Nakristianuan a galad.

Dakkel ti pateg ti surat kadagiti taga-Efeso, ta laonenna dagiti pannursuro ni Pablo maipanggep iti Simbaan ni Cristo.

Pribado a surat ti suratna ken ni Filemon maipanggep ken ni Onesimo, ti tagabo a tinakawanna ti amona, ni Filemon, ket naglibas a napan idiay Roma. Pinagsubli ni Pablo ni Onesimo iti amona nga adda surat a dumawdawat iti pannakapakawan ni Onesimo.

Insurat ni Pablo ti suratna kadagiti Hebreo kadagiti Hudio a kameng ti Simbaan tapno allukoyenna ida a nangtungpalen ti paglintegan ni Moises ken ni Cristo ken sinukatanen ti paglintegan ti ebangelio ni Cristo.

1 ken 2 Timoteo, Tito (κ.ρ. 64–65)

Insurat ni Pablo dagitoy a surat kalpasan a nakaruar iti pagbaludan idiay Roma iti umuna a gundaway.

Napan ni Pablo idiay Efeso, a nangpanawanna ken ni Timoteo a mangpasardeng iti idadakkel dagiti kita ti panangipapan, a panggepna idi agangay ti agsubli. Insuratna ti umuna a suratna ken ni Timoteo, manipud iti Macedonia, tapno bagbagaan ken paregtienna a mangituloy iti pagrebbenganna.

Insurat ni Pablo ti suratna ken ni Tito bayat ti kaaddana iti ruar ti pagbaludan. Nalabit a nasarungkaranna ti Crete, a pagpapaayan ni Tito. Kangrunaan nga inagapad ti surat ti nalin- teg a panagbiag ken disiplina iti Simbaan.

Insurat ni Pablo ti maikadua a suratna ken ni Timoteo bayat ti pannakabaludna iti maikadua a gundaway, sakbay la unay ti pannakapapatay ni Pablo. Linaon daytoy a surat dagiti maudi a balikas ni Pablo ken impakitana ti nakaskasdaaw a tured ken talekna a simmango iti patay.

TABAKO. *Kitaen ti Nainsiriban a Balikas*

TABERNAKULO. *Kitaen met ti Lakasa ti Katulagan; Kasantuan kadagiti Nasantuan; Templo, Balay ti Apo*

Ti balay ti Apo, ti sentro a pagrubbaban ti Israel bayat ti ipapanaw iti Egipto. Gangay a templo a maituguttugot ti tabernakulo ket mabalin a lasanglasangen sa manen sangalen. Nagaramat dagiti annak ti Israel iti tabernakulo agingga a binangonda ti templo ni Solomon (DkK 124:38).

Impalgak ti Dios ti pagtuladan a tabernakulo ni Moises (Ex. 26–27), ket binangon dagiti annak ti Israel a kas iti dayta a pagtuladan (Ex. 35–40). Idi makompleto ti tabernakulo, sinallukoban ti ulep ti tolda, ket pinunno ti Apo ti tabernakulo iti dayagna (Ex. 40:33–34). Tanda ti ulep iti kaadda ti Dios. Iti rabii, isu ti panagparang ti apuy. Idi nagintek ti ulep iti ngatuen ti tolda, nagkampo dagiti annak ti Israel. Idi mangwaknit, immakarda met (Ex. 40:36–38; Num. 9:17–18). Intugtugot dagiti annak ti Israel ti tabernakulo bayat ti panagallaallada iti disierto ken iti panangparmekda iti daga ti Canaan. Kalpasan dayta a panangparmek, naipatakder ti tabernakulo iti Silo, ti lugar a pinili ti Apo (Jos. 18:1). Kalpasan ti panangbangon dagiti annak ti Israel iti templo ni Solomon, saanen a pulos a naagapad iti pakasaritaan ti tabernakulo.

Inaramat ti Apo ken ni Isaia ti tabernakulo a simbolo dagiti ciudad ti Zion ken Jerusalem iti panawen a maikadua a yaay ti Apo (Isa. 33:20; Moises 7:62).

TAGA-COLOSAS, SURAT**PARA KADAGITI.** *Kitaen**met ti Pablo; Sursurat ni Pablo*

Ti libro iti Baro a Tulag. Sigud a surat ni Apostol Pablo kadagiti taga-Colosas kalpasan ti panangsarungkar kenkuana ni Epafra, ti pannakabagi ti Simbaan iti Colosas (Col. 1:7–8). Imbaga ni Epafra ken ni Pablo a matmatnag dagiti taga-Colosas iti nakaro a biddut—ipagarupda a nasaysayaatda ngem dagiti sabali a tao gapu ta naannadda a mangtungpal kadagiti akinruar nga ordinansa (Col. 2:16), pinaidamanda ti bagbagida kadagiti pagayatan ti lasag, ket nagrukabba kadagiti anghel (Col. 2:18). Imparikna dagitoy a kannawidan kadagiti taga-Colosas a napasantoda. Nariknada pay a naawatanda dagiti misterio iti sangalubongan a nalawlawag ngem dagiti kameng ti sabali a Simbaan. Iti suratna, inatur ida ni Pablo babaen ti panangisurona a maaramid laeng ti pannakasubbot babaen ni Cristo ket nasken a masirib ken agserbitayo kenkuana.

Ti kapitulo 1 ti kablaaw ni Pablo kadagiti taga-Colosas. Naindoktrinaan dagiti kapitulo 2–3 ken linaonda dagiti palawag ni Cristo a kas Mannubbot, ti peggad iti sinsinan a panagrukab, ken ti pateg ti panagungar. Isuro ti kapitulo 4 a nasken a masirib dagiti Santo iti amin a banag.

TAGA-CORINTO, SURSURAT**PARA KADAGITI.** *Kitaen met**ti Pablo; Sursurat ni Pablo*

Dua a libro iti Baro a Tulag. Sigudda a sursurat ni Pablo kadagiti Santo iti Corinto a pangurnos kadakuada. Nagbiag dagiti Taga-Corinto iti gimong a nangkes iti dayaw.

Umuna a taga-Corinto: Linaon ti kapitulo 1 ti kablaaw ni Pablo ken mensahena iti panagyaman. Dagiti kapitulo 2–6 ti panangatur ni Pablo kadagiti biddut dagiti Santo a taga-Corinto. Linaon dagiti kapitulo 7–12 dagiti sungbat ni Pablo kadagiti nalawag a saludsod. Seknan dagiti kapitulo 13–15 ti kaasi, naespirtuan a sagsagut, ken ti panagungar. Li-

naon ti kapitulo 16 ti pammagbaga ni Pablo nga agtalinaed a natibker iti pammati.

Maikadua a taga-Corinto: Linaon ti kapitulo 1 ti kablaaw ni Pablo ken mensahena iti panagyaman. Linaon ti kapitulo 2 ti pammagbaga nga agpaay laeng ken ni Titus. Naagapad kadagiti kapitulo 3–7 ti bileg ti ebangelio iti biag dagiti Santo ken dagiti dadauloda. Ibalakad dagiti kapitulo 8–9 kadagiti Santo nga agragsakda iti panangiburayda kadagiti marigrigat. Maigunamgunam kadagiti kapitulo 10–12 ti saad ni Pablo a kas Apostol. Ti kapitulo 13 ti palagip iti pangbalin a naan-anay.

TAGA-EFESO, SURAT PARA**KADAGITI.** *Kitaen met ti**Pablo; Sursurat ni Pablo*

Iti Baro a Tulag, daytoy ti surat ni Apostol Pablo kadagiti Santo iti Efeso. Napateg unay ti surat, ta linaonna dagiti panursuro ni Pablo maipanggep iti Simbaan ni Cristo.

Linaon ti kapitulo 1 ti gagangay a panglukat. Ilawlawag dagiti kapitulo 2–3 ti naaramid a panagbalbaliw dagiti tao idi nagkamengda iti Simbaan—nagbalinda a makipagili kadagiti Santo, ket nagkaykaysa dagiti Gentil ken Hudio iti maymaysa a Simbaan. Ilawlawag dagiti kapitulo 4–6 ti rebbengen dagiti Apostol ken propeta, ti panagkasapulan iti panagkaykaysa, ken ti panagkasapulan iti pannakaisagana ti kalasag ti Dios.

TAGA-FILIPOS, SURAT PARA**KADAGITI.** *Kitaen met ti**Pablo; Sursurat ni Pablo*

Ti surat ni Pablo kadagiti Santo iti Filipos iti kaaddana iti pagbaludan ti Roma iti umuna a gundaway. Isu daytoy ita ti libro dagiti taga-Filipos iti Baro a Tulag.

Laonen ti kapitulo 1 ti kablaaw ken panangiwaldas ni Pablo iti panagkaykaysa, kinapakumbaba, ken kinaanus. Yunay-unay ti kapitulo 2 nga agtamed ti amin ken ni Cristo ken nasken a trabahoen ti tunggal tao ti pannakaisalakanna. Iti kapitulo 3, inlawlawag ni Pablo nga insakripisiona ti amin a ba-

nag para ken ni Cristo. Iti kapitulo 4, nagyaman ni Pablo kadagiti Santo a taga-Filipos iti tulongda.

TAGA-GALACIA, SURAT

PARA KADAGITI. *Kitaen*

met ti Pablo; Sursurat ni Pablo

Ti libro iti Baro a Tulag. Daytoy ti orihinal a surat ni Apostol Pablo kadagiti Santo nga agnaed iti Galacia. Tema daytoy a surat a masarakan laeng ti pudno a wayawaya iti panangipatangpal ti ebanghelio ni Jesucristo. No tuladen dagiti Santo ti pannursuro dagiti Hudio a Kristiano a nangipapilit iti panangsurot iti paglinteg ni Moises, kedngan weno dadaelenda ti wayawaya a nasarakanda ken ni Cristo. Pinasingkeda ni Pablo iti surat ti saadna a kas Apostol, inlawlawagna ti doktrina ti kinalinteg babaen ti pammati, ken impaganetgetna ti pateg ti naespirituan a relihion.

Kadagiti kapitulo 1 ken 2, inyeblas ni Pablo ti sennaayna iti damag a naawatna maipapan iti ikakalilis iti kinapudno kadagiti taga-Galacia ket inlawlawagna ti pagrebbengganna kadagiti Apostol. Ilawlawag dagiti kapitulo 3 ken 4 dagiti doktrina ti pammati ken aramid. Aglaon dagiti kapitulo 5 ken 6 iti sermon iti pudno a bunga dagiti doktrina ken pammati.

TAGA-ROMA, SURAT PARA

KADAGITI. *Kitaen met ti*

Pablo; Sursurat ni Pablo

Iti Baro a Tulag, ti surat ni Pablo kadagiti Santo iti Roma. Pampanunotenna idi ti sumarungkar iti Jerusalem, a manamnama a napeggad. No makapaglibas, ninamnamana kalpasanna a sumarungkar iti Roma. Adda paset ti surat a magsagana iti Simbaan idiy nga umawat kenkuana no dumteng. Maibilang pay a naglaon iti palawag kadagiti doktrina a napagdidiskutiran ken ibilang itan ni Pablo a napaneknekanen.

Laonen ti kapitulo 1 ti kablaaw ni Pablo kadagiti taga-Roma. Iraman dagiti kapitulo 2–11 ti sumagmamano a palawag iti doktrina ti pammati, aramid, ken parabur. Laonen dagiti kapitulo 12–

16 ti gagangay a pannursuro iti ayat, pagrebbengan, ken kinasanto.

TAGA-TESALONICA, SURSURAT

PARA KADAGITI. *Kitaen met ti*

Pablo; Sursurat ni Pablo

Dua a libro iti Baro a Tulag. Sigud a surat ida ni Pablo kadagiti taga-Tesalonica bayat ti kaaddana iti Corinto iti immuna nga isasarungkarna iti Europa idi agarup k.p. 50. Nailadawan ti aramidna iti Tesalonica iti Dagiti Aramid 17. Pinanggep ni Pablo ti agsubli iti Tesalonica ngem saanna a naaramid (1 Tes. 2:18). Imbaonna ngarud ni Timoteo a mangliwliwa kadagiti napasurot ket impadamagna kenkuana ti kasasaadda. Insurat ni Pablo ti immuna a surat a kas bunga ti panagymanna iti panagsubli ni Timoteo.

Umuna a Taga-Tesalonica: Laonen dagiti kapitulo 1–2 ti kablaaw ni Pablo ken ti kararagna kadagiti Santo; nangted dagiti kapitulo 3–5 iti pangianwanan iti panagsantak ti kinaespirituan, ayat, kinadalus ti dayaw, kinaregta, ken ti maikadua a yaay ni Jesucristo.

Maikadua a Taga-Tesalonica: Laonen ti kapitulo 1 ti kararag a para kadagiti Santo. Ibagi ti kapitulo 2 ti dumteng nga ikakalilis. Laonen ti kapitulo 3 ti kararag ni Pablo iti panagballigi ti panggep ti ebanghelio.

TAGTAGAINEP. *Kitaen met*

ti Paltiing

Maysa a wagas a pangipalgakan ti Dios iti pagayatanna kadagiti lallaki ken babai iti daga. Nupay kasta, saan a paltiing amin a tagtagaine. Bunga ti pammati dagiti makaliwliwa a tagtagaine.

Nagtagtagaine, ket nakitana ti agdan a tumukno iti langit, **Gen.** 28:12. Nagtagtagaine ni Jose, **Gen.** 37:5. Makisanton kenkuana ti Apo iti tagtagaine, **Num.** 12:6. Nagtagtagaine ni Nabucodonosor, **Dan.** 2:1–3. Agtagtagainepti dagiti nataengan, **Jl.** 2:28 (Ara. 2:17). Nagparang kenkuana ti Apo babaen ti tagtagaine, **Mat.** 1:20 (Mat. 2:19). Adu ti insurat ni Lehi a nakitana iti

tagainep, **1 Ne.** 1:16. Nagtagtagainep ni Lehi, **1 Ne.** 8.

TALEK. *Kitaen met ti Pammati;*
Panagtalek

Panamati wenzo panagtalek iti maysa a tao wenzo banag. Iti naespirituan a banag, mairaman ti panagtalek iti panamati iti Dios ken ti Espirituna.

Uray no patayennakto, agtalekak latta kenkuana, **Job** 13:15. Agtalekka iti Apo iti amin a pusom, **Prov.** 3:5. Insalakan ti Dios ti katulonganna nga agtalek kenkuana, **Dan.** 3:19–28. Agtalekakto kenka iti agnanayon, **2 Ne.** 4:34. Agrag-okayo ket agtalekkayo iti Dios, **Mosiah** 7:19. Asino man ti agtalek iti Dios isunto met laeng ti maitag-ay iti maudi nga aldaw, **Mosiah** 23:22. Asino man nga agtalek iti Dios mataraydanto kadagiti pannubok kadakuada, **Alma** 36:3, 27. Saankayo nga agtalek iti nainlasagan a takiag, **DkK** 1:19. Agtalekka iti dayta nga Espiritu a mangidalan iti panagaramid iti nasayaat, **DkK** 11:12. Pagtalkenyo kaniak ket saanto a matikaw, **DkK** 84:116.

TALENTO

Ti nagkauna a rukod ti timbang wenzo gatad ti kuarta a dakkal ti kantidadna. Agpaay met a simbolo ti napateg a banag, a kas iti ebanghelio ni Jesucristo (**Mat.** 25:14–29; **Ether** 12:35; **DkK** 60:2, 13).

TALLO A NEPHITE A DISIPULO.

Kitaen met ti Disipulo;

Nagbalbaliw a Parsua; Nephite

Tallo kadagiti disipulo a Nephite a pinili ni Cristo a naagapad iti Libro ni Mormon.

Inted ti Apo kadagitoy a disipulo ti isu met la a bendision a naited ken ni Juan nga Ipatpateg—tapno makapagayanda iti daga a mangidatag ken ni Cristo kadagiti kararua agingga nga umay manen ti Apo. Nabalbaliwanda tapno dida marikna ti saem ken dida matay (**3 Ne.** 28).

Pinalugodan ni Cristo ti tarigagay dagiti tallo a disipulo nga agbati agingga

iti yaayna, **3 Ne.** 28:1–9. Didanto pulos agsagaba iti saem ni patay wenzo ladingit, **3 Ne.** 28:7–9. Maaddaanda iti naan-anay a ragsak, **3 Ne.** 28:10. Temporario pay la a naipanda iti langit, **3 Ne.** 28:13–17. Nagpaayda kadagiti amin a tao ken inibturanda ti panangidadanes, **3 Ne.** 28:18–23. Nagpaayda ken ni Mormon, **3 Ne.** 28:24–26 (**Morm.** 8:10–11). Agpaayda kadagiti Gentil, Hudio, dagiti naisina a tribu, ken iti amin a pagilian, **3 Ne.** 28:27–29. Awan ti bileg ni Satanas kadakuada, **3 Ne.** 28:39.

TALTALON. *Kitaen met ti*

Bangkag ti Apo; Lubong

Iti nasantuan a kasuratan, ti nalawa a daga a pagmulmulaan wenzo pagpas-turan. Masansan nga isimbolona ti lubong ken dagiti taona.

Ti taltalon isu ti lubong, **Mat.** 13:38. Ti pagarian iti langit kas iti gameng a nalemeng iti taltalon, **Mat.** 13:44. Nakitak ti dakkal ken nalawa a pagtatalonan, **1 Ne.** 8:9, 20. Naluomen ti taltalon, **Alma** 26:5. Purawen ti kataltalonan a pagapitan, **DkK** 4:4 (6:3; 11:3; 12:3; 14:3; 31:4; 33:3, 7). Ti talon ti lubong, **DkK** 86:1–2. Yarigko dagitoy a pagarian iti tao nga addaan iti talon, **DkK** 88:51.

TALUGADING. *Kitaen met ti*

Templo, Balay ti Apo

Iti nalawlawag a pannao, bileg a sagut a naggapu iti Dios. Mabalin nga umawat dagiti maikari a kameng ti Simbaan iti bileg a sagut babaen dagiti ordinansa iti templo a mangted kadakuada iti panangiwawan ken katulagan ti Nasantuan a Kinasaserdote a kasapulanda tapno magun-odda ti pannakaitan-ok. Sakupen ti talugading ti panangiwawan maipanggep iti plano ti pannakaisalakan.

Matalugadingankayonto sadiay iti bileg manipud iti ngato, **DkK** 38:32, 38 (**Luc.** 24:49; **DkK** 43:16). Mangbangonkayo iti balay, ta iti dayta a balay ti pangtedak iti talugading kadagiti pinilik, **DkK** 95:8. Insaganak ti naindaklan a talugading ken bendision, **DkK** 105:12, 18, 33. Adu ti agrag-o gapu iti

talugading a nakatalugadingan dagiti katulongak, **DkK** 110:9. Ngayed, dayaw, ken talugading ti maipaay babaen ti ordinansa iti nasantuan a balayko, **DkK** 124:39. Dagiti inawagan ti Ama, a kas ken ni Aaron, natalugadinganda iti tulbek ti kinasaserdote, **DkK** 132:59.

TANDA. *Kitaen met ti* Milagro; Simbaan, Dagiti Tanda ti Pudno a; Tanda ti Panawen

Ti pasamak wenno padas a maawatan ti tao a pakapnekan wenno pammaneknek iti maysa a banag. Gagangay ti tanda a datdatlag a pakita manipud iti Dios. Adda met bileg ni Satanas a mangipakita iti tanda no dadduma. Dawaten koma dagiti Santo ti sagut ti Espiritu ngem saanda a dumawat iti tanda a mangpennek iti kinausisada wenno mangnayon iti pammatida. Ketdi, mangtedto ti Apo iti tanda no makitana a nasken kadagiti mamati (**DkK** 58:64).

Ti Apo a mismo ti mangtedto kadakayo iti maysa a pagilasinan, **Isa.** 7:14 (2 Ne. 17:14). Agaramid ti Dios iti tanda ken pagsiddaawan iti langit ken iti daga, **Dan.** 6:27. Ti dakes ken manna-kiabig a kaputotan ti agsapul iti tanda, **Mat.** 12:39 (**Mat.** 16:4, **Luc.** 11:29). Sumurot dagitoy a pagilasinan kadagiti mamati, **Mar.** 16:17 (**Morm.** 9:24; **Ether** 4:18; **DkK** 84:65). Nagdawat ni Sherem iti tanda, **Jacob** 7:13–20. Nagdawat ni Korihor iti tanda, **Alma** 30:48–60. Ipaakitam kadakami ti tanda ket mamatikamin no kua, **Alma** 32:17. Ad-adu kadagiti umili ti namati iti pagilasinan ken kinadatdatlag, **3 Ne.** 1:22. Nalipatan dagiti tao dagiti tanda ken pagsiddaawan, **3 Ne.** 2:1. Awan maawatyo a saksi agingga iti pannakasuo ti pammatiyo, **Ether** 12:6. Saankayo nga agsapul iti milagro, malaksid no bilinenkayo, **DkK** 24:13. Saan a dumteng ti pammati babaen dagiti tanda, ngem sumaruno dagiti tanda kadagiti mamati, **DkK** 63:7–11. Kadagidiay nga aldaw addanto met dagiti agparang a sinsinan a Cristo, ken sinsinan a pro-

peta, ket mangipakitadanto iti adu a tanda ken pagsisiddaawan, **JS—M** 1:22.

TANDA TI PANAWEN. *Kitaen met ti* Maikadua a Yaay ni Jesucristo; Maudi nga Aldaw, Ud-udina nga Aldaw; Tanda

Ti pasamak wenno padas nga ited ti Dios kadagiti tao a mangipakita a napasamak wenno mapasamakto iti kabiitan a panawen ti napateg a banag iti aramidna. Iti ud-udina nga aldaw, adu a tanda ti maikadua a yaay ti Mangisalak kan ti naipadto. Mangted dagitoy a pakdaar iti gundaway kadagiti nalinteg a tao a mangilasin iti plano ti Dios, a maballaagan, ken makapagsaganada.

Mabangonto ti balay ti Apo iti rabaw dagiti bantay, **Isa.** 2:2–3. Itag-ayto ti Apo ti wagayway ket ummongennanto ti Israel, **Isa.** 5:26 (2 Ne. 15:26–30). Ti init agsipngetto ket ti bulan dinanto pagsilnagen ti lawagna, **Isa.** 13:10 (**Jl.** 3:15; **DkK** 29:14). Salungasingento dagiti tao ti paglintegan ket dadaelenda ti agnanayon a katulagan, **Isa.** 24:5. Agsaonto dagiti Nephite iti kasla agtaud iti tapok, **Isa.** 29:4 (2 Ne. 27). Maummongto ti Israel nga addaan bileg, **Isa.** 49:22–23 (1 Ne. 21:22–23; 3 Ne. 20–21). Mangbangonto ti Dios iti pagarian a saan a madadael, **Dan.** 2:44 (**DkK** 65:2). Gubat, tagtagainep, ken parparmata ti pangrugian ti Maikadua a Yaay, **Jl.** 2. Agguummongto amin a pagilian a manggubat iti Jerusalem, **Zac.** 14:2 (**Eze.** 38–39). Umayto ti aldaw a manguram a kas iti urno, **Mal.** 4:1 (3 Ne. 25:1; **DkK** 133:64; **JS—P** 1:37). Mapasamakto ti dakkal a didigra sakbay ti Maikadua a Yaay, **Mat.** 24 (**JS—M** 1). Inladawan ni Pablo ti ikakalilis ken nakiro a panawen kadagiti maudi nga aldaw, **2 Tim.** 3–4. Dua a propeta ti mapapatayto ken agungarto iti Jerusalem, **Apoc.** 11 (**DkK** 77:15). Maisublinto ti ebanghelio kadagiti maudi nga aldaw babaen ti panagserbi ti anghel, **Apoc.** 14:6–7 (**DkK** 13; 27; 110:11–16; 128:8–24). Mabangonto sa marebbek ti Babilonia, **Apoc.** 17–18. Maummongto ti Israel iti bileg, **1 Ne.** 21:13–26 (**Isa.** 49:13–26; 3 Ne. 20–21).

Daytoy ti tanda, tapno maammuanoy ti kanito, **3 Ne.** 21:1. Dumteng ti Libro ni Mormon babaen ti pannakabalin ti Dios, **Morm.** 8. Agbukarto dagiti Lamanite, **DkK** 49:24–25. Papatayento dagiti nadangkes dagiti nadangkes, **DkK** 63:32–35 (Apoc. 9). Agsaknapto ti gubat kadagiti amin a pagilian, **DkK** 87:2. Isagana dagiti tanda, riribuk dagiti elemento, ken dagiti anghel ti dalan iti yaay ti Apo, **DkK** 88:86–94. Sallukoban ti sipngget ti daga, **DkK** 112:23–24. Binilin ti Apo dagiti santo nga agsagana iti Maikadua a Yaay, **DkK** 133.

TANDA TI PANNAKAYANAK KEN IPAPATAY NI JESUCRISTO.

Kitaen met ti Jesucristo

Paspasamak a mainaig iti pannakayanak ken ipapatay ni Jesucristo.

Pannakayanak: Agsikogto ti birhen ken agpasngayto iti maysa nga anak a lalaki, **Isa.** 7:14. Tumaud iti Betlehem ti agturay ti Israel, **Mk.** 5:2. Impadto ni Samuel a Lamanite ti maysa nga aldaw, rabii, ken aldaw ti lawag; ti baro a bituen; ken dadduma pay a tanda, **Hel.** 14:2–6. Natungpal dagiti tanda, **3 Ne.** 1:15–21.

Ipapatay: Impadto ni Samuel a Lamanite ti sipngget, gurruod ken kimat, ken panagarigengen ti daga, **Hel.** 14:20–27. Natungpal dagiti tanda, **3 Ne.** 8:5–23.

TANDA TI PUDNO A SIMBAAN.

Kitaen ti Simbaan, Dagiti

Tanda ti Pudno a

TANEM. *Kitaen met ti Panagungar*

Ti pakaitaneman ti matay a bagi. Gapu iti Pannubbot, agungarto ti tunggal maysa manipud iti tanem.

Kalpasan ti panagungar ni Cristo, naglukat dagiti tanem ket adu a bangkay ti napagungar, **Mat.** 27:52–53 (3 Ne. 23:9–13). O tanem, yan ti balligim? **1 Cor.** 15:55. Nasken a yawat ti tanem dagiti minatayna, **2 Ne.** 9:11–13. Umayto dagiti naturog iti tanem, **DkK** 88:97–98. Ti nuente a pagbuniangan ti simbolo ti tanem, **DkK** 128:12–13.

TAO, TATTAO. *Kitaen met ti Dios,*
Kinadios; Espiritu; Lallaki ken
Babbai nga Annak ti Dios;
Panagparsua iti Espiritu

Itudona ti sangkataw-an, lalaki ken babai. Amin a lallaki ken babbai sigud a naespirituan a putot ti Nailangitan nga Ama. No mayanakda ditoy a biag, umawatda iti nainlasagan, matay a bagi. Naparsua dagitoy a bagi a kalanglangan ti Dios (Gen. 1:26–27). Dagiti napudno a lallaki ken babbai nga umawat iti kasapulan nga ordinansa, nga agtungpal kadagiti katulaganda, ken mangsuot kadagiti bilin ti Dios sumrek-danto iti pakaitan-okanda ket agbalinda a kas iti Dios.

Pinarsua ti Dios ti tao a kalanglangana, **Gen.** 1:27 (Mosiah 7:27; **DkK** 20:17–18). Ania ti tao, tapno sipapanunotka kenkuana? **Sal.** 8:4–5. Mailunod ti tao nga agtalek iti tao iti lasag a kalasagna, **Jer.** 17:5 (2 Ne. 4:34; 2 Ne. 28:26, 31). Idi nagbalinak a tao, linipatko dagiti inuubing a banag, **1 Cor.** 13:11. Panggep dagiti tao ket tapno maaddaanda iti ragsak, **2 Ne.** 2:25. Kabusor ti Dios ti kadawyan a tao, **Mosiah** 3:19. Ania a kita ti tattao ti rumbeng a pagbalinanyo? **3 Ne.** 27:27. Napaay ti aramid dagiti tao, saan a ti aramid ti Dios, **DkK** 3:3. Saanka koma nga agbuteng iti tao nga ad-adda ngem iti Dios, **DkK** 3:7 (**DkK** 30:11; **DkK** 122:9). Naaramid amin a banag para iti pagimbagan ti tao, **DkK** 59:18. Ammok nga awan ti kaipasangan ti tao, **Moises** 1:10. Aramid ken gloria ti Dios ti mangipatungpal iti saan nga ipapatay ken ti agnanayon a biag ti tao, **Moises** 1:39.

Tao, ti espiritu nga anak ti Nailangitan nga Ama: Nagpaklebdad, ket kinunada, O Dios, ti Dios dagiti espiritu ti amin a lasag, **Num.** 16:22 (Num. 27:16). Dakayo ti annak ti Apo a Diosyo, **Deut.** 14:1. Dioskayo ken annaknakayo amin ti Kangatuan, **Sal.** 82:6. Dakayo ti lallaki nga annak ti sibibiag a Dios, **Os.** 1:10. Saan kadi a maymaysa ti Amatayo? Saan kadi a maymaysa ti Dios a nangparsua kadatayo? **Mal.** 2:10. Datayo ti kaputotan

ti Dios, **Ara.** 17:29. Paneknekan a mismo ti Espiritu nga annaknatayo ti Dios, **Rom.** 8:16. Paiturayantayo iti Ama dagiti espiritu, **Heb.** 12:9. Maipan ti espiritu amin a tao iti balay ti Dios a nangted iti biagda, **Alma** 40:11. Annak a lallaki ken babbai ti Dios amin nga agindegi iti lubong, **DkK** 76:24. Kadua ti Ama ti tao idi punganay, **DkK** 93:23, 29. Pinarsua ti Dios amin a tao a naespirituan, sakbay nga immayda iti daga, **Moises** 3:5–7. Siak ti Dios; inaramidko ti lubong, ken dagiti tao sakbay a nagtagilasagda, **Moises** 6:51.

Tao, kabaelan na ti agbalin a kas iti Nailangnigan nga Ama: Agbalinkayo ngarud a naan-anay, a kas iti Amayo, **Mat.** 5:48 (3 Ne. 12:48). Saan aya kadi a naisurat iti paglinteganyo a dioskayo? **Jn.** 10:34 (DkK 76:58). Mabalintayo ti agtawid iti Dios ken makipagtawid ken ni Cristo, **Rom.** 8:17. Sika ti anak, ket no sika ti anak, agtawidka ngarud iti Dios babanen ni Cristo, **Gal.** 4:7. Inton agparang, kaslatayonto kenkuana, **1 Jn.** 3:2. Kenkuana a makapagibtur palubosakto a makikatugaw kaniak iti tronok, **Apoc.** 3:21. Kadakuada ti nangtedak nga agbalin nga annak a lallaki ti Dios, **3 Ne.** 9:17. Dios dagiti makipagtawid iti celestial a pagarian, a kas iti annak ti Dios, **DkK** 76:50, 58. Ket agbalindanto a dios, gapu ta adda kadakuada amin a bileg, **DkK** 132:20.

TAO TI KINASANTO. *Kitaen met ti*

Ama iti Langit; Anak ti Tao; Dios, Kinadios

Sabali a nagan ti Dios Ama (Moises 6:57).

TATTAO. *Kitaen ti* Tao, Tattao

TAYLOR, JOHN

Ti maikatlo a Presidente ti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw.

Natudingan iti Konseho dagiti Sangapulo-ket-dua, **DkK** 118:6 (DkK 124:128–29). Insuratna ti maipanggep iti panna-kaapatay da Joseph ken Hyrum Smith, **DkK** 135. Nasugatan iti dayta a panag-

papatay, **DkK** 135:2. Maysa kadagiti maingel a nakita ni Joseph F. Smith iti lubong dagiti espiritu, **DkK** 138:53–56.

TEANCUM

Ti nabileg a dadaulo ti buyot dagiti Nephite iti Libro ni Mormon (Alma 50:35; 51–52; 61–62).

TELESTIAL A GLORIA. *Kitaen*

met ti Tukad ti Gloria

Ti kababaan kadagiti tallo a tukad ti gloria a pagnaedan dagiti tao kalpasan ti maudi a panangukom.

Nakita ni Pablo ti dayag dagiti bituen, **1 Cor.** 15:40–41. Nakita da Joseph Smith ken Sidney Rigdon ti telestial a gloria, **DkK** 76:81–90. Kas iti kaadu ti bituen dagiti agnaed iti telestial a lubong, **DkK** 76:109–112. Isu a di makatungpal iti paglintegan iti telestial a pagarian saan a maawat iti telestial a gloria, **DkK** 88:24, 31, 38.

TEMPLO, BALAY TI APO.

Kitaen met ti Kasantuan

kadagiti Nasantuan; Ordinansa; Tabernakulo; Talugading

Kinapudnona daytoy ti balay ti Apo. Kanayon a bilinen ti Apo dagiti taona nga angbangan kadagiti templo, dagiti nasantuan a pasdek a pangaramidan dagiti maikari a Santo kadagiti sagrado a seremonia ken ordinansa ti ebanghelio para kadakuada ken kadagiti natay. Sarsarungkaran ti Apo dagiti templona, ket dagitoy ti kasantuan kadagiti amin a lugar ti pagdaydayawan.

Mayakar-akar a templo ti tabernakulo a binangon ni Moises ken dagiti annak ti Israel. Inaramat dagiti Israelita bayat ti ipapanawda manipud iti Egipto.

Ti templo a binangon ni Solomon idiy Jerusalem ti kalatakan a naagapad iti Biblia (2 Cro. 2–5). Dinadael daytoy dagiti taga-Babilonia idi 600 s.c. ket binangon manen ni Zerubbabel dandani sangagasut a tawen kalpasanna (Es. 1–6). Nauram ti paset daytoy a templo idi 37 s.c., ket tinarimaan ni Herodes idi agangay. Dinadael dagiti Romano ti templo idi k.p. 70.

Iti Libro ni Mormon, nailungalong kadagiti nalinteg a pasurot ti Dios ti panagbangon ken panagdaydayawda iti templo (2 Ne. 5:16; Mosiah 1:18; 3 Ne. 11:1). Ti naannad a panagbangon ken panagaramat iti templo ti tanda ti pudpudno a Simbaan iti ania man a dispensasion, a pakairamanan ti naisubli a Simbaan iti aldawtayo. Ti Templo ti Kirtland ti immuna a templo a nabangon ken naidaton iti Apo iti daytoy a dispensasion. Manipud idin adun a templo ti naidaton kadagiti dagdaga iti lubong.

Asinonto ti agtakder iti nasantuan a lugarna? **Sal.** 24:3–5. Sumang-attayo iti balay ti Dios ni Jacob, **Isa.** 2:2–3 (Mk. 4:1–2; 2 Ne. 12:2–3). Kellaatto nga umay ti Apo iti templona, **Mal.** 3:1 (3 Ne. 24:1; DkK 36:8; 42:36). Dinalusan ni Jesus ti templona, **Mat.** 21:12–16 (Mar. 11:15–18; Luc. 19:45–48). Nabilin dagiti Santo a mangbangon iti templo iti Missouri, **DkK** 57:3 (DkK 84:3–5). Mangbangon-kayo iti balay ti Dios, **DkK** 88:119 (DkK 109:8). Dinusa ti Apo dagiti Santo ta di da nangbangon iti templo, **DkK** 95:1–12. Saanakto nga umay kadagiti saan a nasantuan a templo, **DkK** 97:15–17. Inawatko daytoy a balay, ket addanto ditoy ti naganko, **DkK** 110:7–8. Kanayon a mabilin dagiti tao ti Apo a mangbangon iti balay a maipanagan kenkuana, **DkK** 124:39. Mairaman ti pannakailantip dagiti ubbing kadagiti nagannak kadakuada iti naindaklan nga aramid a maaramid kadagiti templo, **DkK** 138:47–48. Mairaman kadagiti naindaklan nga aramid iti ud-udina nga aldaw ti panagbangon kadagiti templo, **DkK** 138:53–54.

TEMPLO ITI KIRTLAND

Ti immuna a templo a binangon ti Simbaan iti moderno a panawen. Binangon dagiti Santo iti Kirtland, Ohio, EUA, a maibatay iti bilin ti Apo (DkK 94:3–9). Maysa a gapu ti pannangtedna iti lugar a pangawatan dagiti maikari a kameng ti Simbaan iti bileg a naespirituan, turray, ken pammalag-an (DkK 109; 110). Naidaton idi 27 ti Marso 1836; ni Prope-

ta Joseph Smith ti nangted iti pangidaton a kararag babaen ti paltiing (DkK 109). Nangted ti Apo iti napapateg a paltiing ken insublina dagiti kasapulan a tulbek ti kinasaserdote iti daytoy a templo (DkK 110; 137). Saan a naaramat a para kadagiti amin nga ordinansa ti templo a mait-ited kadagiti templo ita.

TERESTRIAL A GLORIA. *Kitaen met ti Tukad ti Gloria*

Ti maikadua kadagiti tallo a tukad ti gloria a pagtaengan dagiti tao kalpasan ti maudi a panangukom.

Nakita ni Pablo ti terestrial a gloria, a kas iti ngayed ti bulan, **1 Cor.** 15:40–41. Nakita da Joseph Smith ken Sidney Rigdon ti terestrial a gloria, **DkK** 76:71–80. Artapan ti terestrial ti dayag ti telesial, **DkK** 76:91. Isuda a di makatungpal iti paglintegan ti terestrial a pagarian saan a maawat iti terestrial a gloria, **DkK** 88:23, 30, 38.

TIMEK. *Kitaen met ti Paltiing*

Kas naaramat kadagiti nasantuan a kasuratan, mangngeg no dadduma ti mensahe ti Apo wenno dagiti mensa-herona. Mabalin met a di mangngeg ti timek ti Espiritu ken maiturong iti puso wenno panunot.

Nangngeg da Adan ken Eva ti timek ti Apo [Jehova] a Dios, **Gen.** 3:8 (Moises 4:14). Nakisao ti Apo ken ni Elias iti bassit a naalumamay a timek, **1 Ari** 19:11–13. Suroten dagiti nalinteg ti timek ti Naimbag nga Agpaspastor, **Jn.** 10:1–16. Mangngeg ti tunggal maysa nga adda iti kinapudno ti timekko, **Jn.** 18:37. Tinungpalko ti timek ti Espiritu, **1 Ne.** 4:6–18. Adda timek nga immay kaniak, a kinunana: Enos, napakawanen dagiti basolmo, **Enos** 1:5. Nabukel a timek a naan-anay ti kinalamuyotna ket simmeksek iti kaunggan ti kararua, **Hel.** 5:29–33 (3 Ne. 11:3–7). Timekko wenno babaen ti timek dagiti katulongak, isu nga isu, **DkK** 1:38. Ania man ti sawenda no tignayen ida ti Espiritu Santo agbalin a timek ti Apo, **DkK** 68:2–4. Tunggal kararua nga agtungpal iti timekko makita-

nanto ti rupak ket maammuannanto a siak, **DkK** 93:1.

TIMOTEO. *Kitaen met ti Pablo*

Iti Baro a Tulag, ti agtutubo a misionario a kadua ni Pablo bayat ti naespirituan a panagserbi ni Pablo (Ara. 16:1–3; 2 Tim. 1:1–5); ti anak ti ama a Griego ken ina a Hudio; nagtaengda kadagiti nagannak kenkuana idia y Listra.

Kinuna ni Pablo nga “anakna a mis-mo iti pammati” ni Timoteo (1 Tim. 1:2, 18; 2 Tim. 1:2). Nalabit a ni Timoteo ti matalek unay ken makabael a tumulong ken ni Pablo (Fil. 2:19–23).

TIMOTEO, SURSURAT KEN NI.

Kitaen met ti Pablo; Sursurat ni Pablo; Timoteo

Dua a libro iti Baro a Tulag. Agpadpada a sigud a surat ni Pablo ken ni Timoteo.

1 Timoteo: Insurat ni Pablo ti immuna a surat kalpasan ti immuna a pannakabaludna. Imbatina ni Timoteo idia y Efeso, a panggepna idi ti agsubli (1 Tim. 3:14). Nupay kasta, narikna ni Pablo a mabalin a matakak, isu a sinuratanna ni Timoteo, nalabit nga iti Macedonia (1 Tim. 1:3), tapno bagbagaanna ken allukoyenna a mangipatungpal iti pagrebbe-ganna.

Laonen ti kapitulo 1 ti kablaaw ni Pablo ken ti panangiwanwanna maipanggep iti minamaag a panangipapan a sumsumngat iti Simbaan. Mangiturong dagiti kapitulo 2–3 iti maipanggep iti panagdaydayaw a publiko ken maipanggep iti katatao ken kababalin dagiti ministro. Laonen dagiti kapitulo 4–5 ti ladaawan ti ikakalilis iti ud-udina nga aldaw ken binalakadanna ni Timoteo maipanggep iti panangtaripaton a kadagiti idauluanna. Ti kapitulo 6 ti mangigunamgunam iti panangpaneknek iti kinapudno ken panangliklik iti nailubongan a kinabaknang.

2 Timoteo: Insurat ni Pablo ti maikadua a surat bayat ti maikadua a pannakabaludna, sakbay la unay ti pannakapapatayna. Laonenna dagiti naudi a balikas ti Apostol ken ipakitana ti naisa-

ngayan a tured ken panagtalek iti isangona iti patay.

Laonen ti kapitulo 1 ti kablaaw ni Pablo ken panangbilinna ken ni Timoteo. Nangted dagiti kapitulo 2–3 iti nadumaduma a ballaag ken panangiwanwan, nga adda karit a mangsango kadagiti masungad a peggad. Mensahe ti kapitulo 4 kadagiti gayyem ni Pablo, a naglaon iti pammagbaga no kasano ti makipulapol kadagiti kimmallilis.

TINAPAY TI BIAG. *Kitaen met ti Jesucristo; Sakramento*

Ni Jesucristo ti Tinapay ti Biag. Ti tinapay ti sakramento ti simbolo a mangibagi iti bagi ni Cristo.

Siak ti tinapay ti biag, **Jn.** 6:33–58. Mangankayo iti tinapay ken uminum iti danum ti biag, **Alma** 5:34. Ti tinapay ti mangipalagip iti bagi ni Cristo, **3 Ne.** 18:5–7. Ti tinapay ti simbolo ti lasag ni Cristo, **DkK** 20:40, 77 (Moro. 4:1–3).

TITO. *Kitaen met ti Pablo; Sursurat ni Pablo; Tito, Surat ken ni*

Iti Baro a Tulag, ti matalek a napasurot a Griego a nagbiahe iti Jerusalem a kadua ni Pablo sa nagbalin a misionario idi agangay (Gal. 2:1–4; 2 Tim. 4:10). Impan ni Tito ti immuna a surat ni Pablo kadagiti Santo iti Corinto (2 Cor. 7:5–8, 13–15).

TITO, SURAT KEN NI. *Kitaen met ti Pablo; Sursurat ni Pablo; Tito*

Bayat ti temporario a pannakawayawaya ni Pablo iti pagbaludan ti Roma, insuratna ti surat ken ni Tito, nga adda idi iti Creta. Kaaduanna a laonen ti surat dagiti saludsod maipanggep iti disiplin ken organisasion iti uneg ti Simbaan.

Laonen ti kapitulo 1 ti kablaaw ni Pablo kasta met dagiti panangiwanwan ken sapa sap a pagrukodan para kadagiti obispo. Laonen dagiti kapitulo 2–3 ti sapa sap a pannursuro ken bukod a mensahe ken ni Tito maipanggep iti panangtrato kadagiti grupo iti Simban dagiti Creta. Inallukoy ni Pablo dagiti Santo a mangrubsi ti kinabarusngi, natalna

ken napudno, ken mangtaginayon ti nasayaat nga aramidda.

TOMAS

Iti Baro a Tulag, maysa kadagiti sigud a Sangapulo-ket-dua nga Apostol a pinili ti Mangisalakana bayat ti naespirituan a panagserbina ditoy a biag. Didymus ti naganna iti Griego (Mat. 10:2–3; Jn. 14:5; 20:24–29; 21:2). Nupay nagdua-dua ni Tomas iti panagungar ni Jesus agingga a nakitana a mismo ti Mangisalakana, ti kinatibkerna ti nangiduron kenkuana a nangsango iti pannakaidadanes ken patay a kaduana ti Apo (Juan 11:16; 20:19–25).

TUKAD TI GLORIA. *Kitaen met ti*

Celestial a Gloria; Telestial a Gloria; Terrestrial a Gloria

Agduduma a pagarian iti langit. Iti maudi a panangukom, adda agnanayon a lugar a pagindegan a naisangrat iti tunggal tao iti naituding a gloria, malaksid kadagiti Lallaki nga Annak ti Manangdadael.

Kinuna ni Jesus, Adu ti mansion iti balay ti Amak, **Jn.** 14:2 (Ether 12:32). Adda maysa a dayag ti init, ken sabali a dayag iti bulan, ken sabali a dayag dagiti bituen, **1 Cor.** 15:40–41. Naipan ni Pablo iti maikatlo a langit, **2 Cor.** 12:2. Adda lugar nga awanan gloria ken agnanayon a pannusa, **DkK** 76:30–38, 43–45. Adda tallo a tukad ti gloria, **DkK** 76:50–113; 88:20–32.

TULAG. *Kitaen ti* Baro a Tulag;

Daan a Tulag

TULBEK TI KINASASERDOTE.

Kitaen met ti Dispensasion;
Kinasaserdote; Umuna a
Panguluen

Dagiti tulbek ti kalintegana ti panguluen, wenno bileg nga inted ti Dios iti tao a mangiturong, mangtimbang, ken mangituray iti kinasaserdote ti Dios iti daga. Umawat dagiti addaan iti kinasaserdote a natudingan iti takem ti panguluen iti tulbek manipud kadagiti mangituray kadakuada. Aramaten laeng dagiti addaan iti kinasaserdote

agingga iti intuding dagiti addaan iti tulbek. Iggem ti Presidente ti Simbaan amin a tulbek ti kinasaserdote (**DkK** 107:65–67, 91–92; 132:7).

Inawat ni Pedro dagiti tulbek ti pagarian, **Mat.** 16:19. Inawat ni Miguel (Adan) dagiti tulbek ti pannakaisalakan babaen ti panangiturong ni Jesucristo, **DkK** 78:16. Kanayon nga agpaay iti Umuna a Panguluen dagiti tulbek ti pagarian, **DkK** 81:2. Iggem ti Kinasaserdote a Melchizedek ti tulbek dagiti kinadatdatlag ti pannakaammo ti Dios, **DkK** 84:19. Inawat da Joseph Smith ken Oliver Cowdery dagiti tulbek maipanggep iti pannakaummong ti Israel, ti ebangelio ni Abraham, ken ti bileg a mamaglantip, **DkK** 110:11–16. Iggem dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol dagiti naisangayan a tulbek, **DkK** 112:16. Iggem ti Umuna a Panguluen ken dagiti Sangapulo-ket-dua dagiti tulbek ti dispensasion ti pannakatungpal dagiti panawen, **DkK** 112:30–34. Maipaima kadagiti dadaulo ti kinasaserdote dagiti tulbek, **DkK** 124:123. Isu nga addaan iti tulbek makagun-od iti pannakaammo, **DkK** 128:11. Adda iti Kinasaserdote nga Aaron dagiti tulbek ti agserserbi nga anghel ken ti ebangelio ti panagbabawi ken panagbu-niag, **JS—P** 1:69 (**DkK** 13).

TURAY. *Kitaen met ti* Akem, Tudingan, Tinudingan ti Dios; Bileg; Kinasaserdote; Orden, Pannaka-orden; Tulbek ti Kinasaserdote

Ti pammalubos a naited kadagiti tao iti daga a naawagan wenno naordenan a mangibagi para iti Dios nga Ama wenno ni Jesucristo a mangaramid kadagiti aramid ti Dios.

Imbaonka, **Ex.** 3:12–15. Sawemto amin nga ibilinko kenka, **Ex.** 7:2. Inikkanna dagiti sangapulo-ket-dua iti pannakabalin, **Mat.** 10:1. Didak pinili, ngem pinilikayo, ken inordenankayo, **Jn.** 15:16. Napnuan turay a nangasaba da Nephi ken Lehi, **Hel.** 5:18. Ni Nephi, ti lalaki nga anak ni Helaman, ti tao ti Dios, ta addaan iti naindaklan a bileg ken tu-

ray nga inted kenkuana iti Dios, **Hel.** 11:18 (3 **Ne.** 7:17). Inikkan ni Jesus iti billeg ken turay dagiti sangapulo-ket-dua a Nephite, **3 Ne.** 12:1–2. Tinudingan ken inordenan ti Dios ni Joseph Smith, **DkK** 20:2. Awanto ti asino man a mangikasaba iti ebangheliok wenno mangbanganon iti Simbaanko malaksid no naordenan ken ammo ti simbaan nga addaan iti turay, **DkK** 42:11. Nasken nga ikasaba dagiti elder ti ebangheliok, nga addaan iti turay, **DkK** 68:8. Addaan ti Kinasaserdote a Melchizedek iti turay a manganong kadagiti naespirituan a banag, **DkK** 107:8, 18–19. Agbalin a paglintegan ti naaramid iti nailangitan a turay, **DkK** 128:9. Nasken nga awagan ti Dios babaen dagiti addaan iti turay ti asino man a mangikasaba wenno manganong para iti Dios, **PP** 1:5.

TURED, NATURED. *Kitaen met ti Buteng; Pammati*

Saan nga agbuteng, nangnangruna iti panagaramid iti nasayaat.

Papigsam met ti pakinakem ken tumuredka, **Deut.** 31:6 (Jos. 1:6–7). Tumuredkayo koma a mangaramid kadagiti amin a naisurat, **Jos.** 23:6. Saannatayo nga inikkan ti Dios iti espiritu ti kinataktrot, **2 Tim.** 1:7. Nalaus ti ingel dagiti annak ni Helaman iti kinaturedda, **Alma** 53:20–21. Diak pay nakakita iti napingpinget, **Alma** 56:45. Pigsam ti pakinakem ti kasapulan, kakabsat, ket ala, gaw-aten ti balligi, **DkK** 128:22.

TUROG

Ti kasasaad a panaginana a pagtalnaan ken awan rikna ti tao. Binagbagaan ti Apo dagiti Santona a di maturog iti at-atiddog ngem iti kasapulan (**DkK** 88:124).

Mabalin met a simbolo ti naespirituan nga ipapatay ti turog (1 **Cor.** 11:30; 2 **Ne.** 1:13) wenno ipapatay ti bagi (Morm. 9:13).

UBBAW, KINAUBBAW. *Kitaen ti Awan Kaes-eskanna, Parammag*

UBING, UBBING. *Kitaen met ti Agsungbat, Sungsungbatan,*

Kaadda ti Sungsungbatan; Bendision, Nabendisionan, Pammendision—Panangbendision kadagiti ubbing; Kaamaan; Mangsubbot, Pannubbot; Panagbuniag iti Maladaga; Pannakaisalakan—Pannakaisalakan dagiti ubbing

Ti ubing pay, ti saan pay a nakaragpat iti umno a tawen. Nasken nga isuro dagiti amma ken inna dagiti annakda nga agtungpal iti pagayatan ti Dios. Awan ti basol dagiti ubbing agingga a madanonda ti tawen a kaaddan ti sungsungbatan (**Moro.** 8:22; **DkK** 68:27).

Agtawid dagiti annak manipud iti Apo, **Sal.** 127:3–5. Iruammo ti ubing iti rebhengna a papanan, **Prov.** 22:6. Bay-anyo dagiti babassit nga ubbing nga umay kaniak ket diyo pawilan ida nga umay kaniak, **Mat.** 19:14. Tungpalenyo dagiti dadakkelyo, **Ef.** 6:1–3 (**Col.** 3:20). No awan ti Pannakatnag, awan koma ti annak da Adan ken Eva, **2 Ne.** 2:22–23. Isuroyo dagiti ubbing a magna iti kinapudno ken kinasimbeng, **Mosiah** 4:14–15. Addaan met dagiti ubbing iti agnanayon a biag, **Mosiah** 15:25. Inubba ni Jesus dagiti babassit nga ubbing ket binendisionanna ida, **3 Ne.** 17:21. Maisuronto ti Apo kadagiti amin nga annakmo, ket aglapusananto ti talna kadagiti annakmo, **3 Ne.** 22:13 (**Isa.** 54:13). Saan a nasken nga agbabawi ken mabuniagan dagiti ubbing, **Moro.** 8:8–24. Masubbot dagiti babassit nga ubbing manipud iti pamuon ti lubong babaen ti Bugbugtongko, **DkK** 29:46–47. Nasken nga isuro dagiti nagannak dagiti ubbing dagiti pagbatayan ken kannawidan ti ebangheliok, **DkK** 68:25, 27–28. Nasantuan dagiti ubbing babaen ti pannubbot ni Cristo, **DkK** 74:7. Nabilin dagiti nagannak a mangpatanor kadagiti ubbing iti silaw ken kinapudno, **DkK** 93:40. Maisalakan dagiti ubbing a matay sakbay a madanonda ti tawen a kaaddan ti sungsungbatan iti celestial a pagarian, **DkK** 137:10.

UKOM, LIBRO DAGITI

Ti libro iti Daan a Tulag. Ti libro dagiti

Ukom a maipanggep kadagiti Israelita manipud iti ipapatay ni Josue agingga iti pannakaipasngay ni Samuel.

Pakauna ti sibubukel a libro dagiti Ukom dagiti kapitulo 1–3. Ilawlawagda a gapu ta dida pinapanaw dagiti kabusorda (Uk. 1:16–35), nasken a lak-amen dagiti Israelita ti dusada: pannakapukaw ti pammati, pannakiasawa kadagiti awanan pammati, ken panagrukbab kadagiti didiosen. Masarita kadagiti kapitulo 3–5 dagiti padas da Debora ken Barak, a nangisalakian iti Israel kadagiti taga-Canaan. Kadagiti kapitulo 6–8 makaparegta iti pammati dagiti padas ni Gideon, a binendisionan ti Apo a mangisalakian iti Israel kadagiti Midianito. Kadagiti kapitulo 9–12, agduduma a tao ti nagbalin nga ukom ti Israel, kaaduanna a kimmalilis ken manangirarem. Ibaga dagiti kapitulo 13–16 ti panagparang ken pannakaabak ti naudi nga ukom, ni Samson. Dagiti maudi a kapitulo, 17–21, mailadawanda a kas apendiks a mangibutaktak iti kadagsen dagiti basol ti Israel.

UKOM, PANANGUKOM. *Kitaen met ti* Kedngan, Panangeddeng; Jesucristo—Ukom; Panangukom, Ti Maudi a

Tingitingen ti kababalin a maibatay iti pagbatayan ti ebanghelio; mangikeddeng; mangrikna iti nasayaat manipud iti dakes.

Nagtugaw ni Moises a mangukom kadagiti tao, **Ex.** 18:13. Kedngam ti padam a tao babaen ti kinalinteg, **Lev.** 19:15. Dikayo agipato tapno dikayo maipato, **Mat.** 7:1 (PJS, **Mat.** 7:1–2; **Luc.** 6:37; **3 Ne.** 14:1). Kas iti kaadu ti nagbasol ti maukomto babaen ti paglintegan, **Rom.** 2:12. Ukomento dagiti Santo ti lubong, **1 Cor.** 6:2–3. Ti Anak ti agnanayon a Dios ti nangeddeng iti lubong, **1 Ne.** 11:32. Dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol ti Kordero ti mangukom kadagiti sangapulo-ket-dua a tribu ti Israel, **1 Ne.** 12:9 (**DkK** 29:12). Maukom ti patay, impierno, ti sairo, ken amin a masarakan dita, **2 Ne.** 28:23 (**1 Ne.** 15:33). No ukomenyo ti tao nga umar-

araw kadakayo para iti taraonyo nakarkaro la ketdi nga amang ti panna-kaipakan ti linteg a mangbabalaw kadakayo gapu iti panangipaidamyo iti taraonyo, **Mosiah** 4:22. Maukom dagiti tao babaen dagiti aramidda, **Alma** 41:3. Mangeddengka a nalinteg, ket addanto nalinteg a maisubli kenka, **Alma** 41:14. Makednganto ti lubong babaen iti libro a maisuratto, **3 Ne.** 27:23–26 (**Apoc.** 20:12). Maukomto dagiti natda kadagitoy a tao babaen dagiti sangapulo-ket-dua a pilien ni Jesus ditoy a daga, **Morm.** 3:18–20. Inlawlawag ni Mormon ti wagas a panangeddeng iti nasayaat manipud iti dakes, **Moro.** 7:14–18. Agtalekka iti Espiritu a mangidalan a nangeddeng a sililinteg, **DkK** 11:12. Nasken a sawenyo iti puspusoyo—bay-am a ti Dios ti mangukom kadata, **DkK** 64:11. Kedngan ti Simbaan ti Apo dagiti pagilian, **DkK** 64:37–38. Sinarungkaran ti Anak dagiti espiritu a naibalud tapno maukomda a maibatay kadagiti tao iti lasag, **DkK** 76:73 (**1 Ped.** 4:6). Ti obispo ti agbalinto nga ukom ti kaaduan, **DkK** 107:72–74. Kedngan ti Apo amin a tao a maibatay iti aramidda, a maibatay iti tarigagay ti puspusoda, **DkK** 137:9.

UMAY. *Kitaen met ti* Agtungpal, Kinamanagtungpal, Natulnog; Disipulo

Iti nasantuan a kasuratan, umasideg iti tao babaen ti isusurot wenna panagtulnog, a kas iti binatog nga “umasidegkayo ken ni Cristo tapno mapagbalinnakayo a naan-anay” (**Moro.** 10:32).

Yallingagyo ti lapayagyo, ket umaykayo kaniak, **Isa.** 55:3. Umaykayo kaniak, dakayo amin nga agrigrigat, **Mat.** 11:28. Bay-anyo dagiti babassit nga ubbing nga umay kaniak, **Mat.** 19:14. Asino man a tao a sumurot kaniak, lipatenna koma ti bagina, **Luc.** 9:23. Saanto nga agbisin ti umay kaniak, **Jn.** 6:35. Awisen ni Cristo ti amin nga umasideg kenkuana, **2 Ne.** 26:33. Umaykayo kaniak ket maisalakankayo, **3 Ne.** 12:20. Umasidegkayo ken ni Cristo, **Moro.** 10:32. Awisenyo ti amin nga umasideg ken ni Cristo, **DkK** 20:59. Umaykayonto

kaniak, ket agbiagto ti kararuayo, **DkK** 45:46.

UMINUM, IMMINUM. *Kitaen ti*
Nainsiriban a Balikas

UMSIEN. *Kitaen ti* Gura, Pananggura

UMUNA A BUNGBUNGA

Dagiti umuna nga apit a naurnong iti maysa a panawen. Iti panawen ti Daan a Tulag, naidatonda iti Apo (Lev. 23:9–20). Dagiti umawat iti ebanghelio ken agibtur agingga iti panungpalan iti kinapudno ti isimbulo dagiti umuna a bunga, ta maibilangda iti Dios.

Dagiti sumurot iti Kordero iti sadino man a papananna ti umuna a bunga ti Dios, **Apoc.** 14:4. Dagitinto umuna nga umuli ken ni Cristo ti umuna a bunga, **DkK** 88:98.

UMUNA A PAGBATAYAN TI

EBANGHELIO. *Kitaen ti*
Agbabawi, Panagbabawi; Buniag,
Panagbuniag; Espiritu Santo;
Pammati

UMUNA A PANGULUEN. *Kitaen*
met ti Paltiing; Presidente; Tulbek
ti Kinasaserdote

Ti Presidente ti Simbaan ken dagiti Magbagana. Korum ida ti tallo a nangato a saserdote ken isuda ti mangiturong iti sibubukel a Simbaan. Iggem ti Umuna a Panguluken ti amin a tulbek ti kinasaserdote.

Kanayon nga agpaay iti Dadaulo ti Nangato a Kinasaserdote dagiti tulbek ti pagarian, **DkK** 81:2. Adda karbengan ti Panguluken ti Nangato a Kinasaserdote a mangiturong kadagiti amin a pagtakeman, **DkK** 107:9, 22. Asino man nga umawat kaniak awatenna ti Umuna a Panguluken, **DkK** 112:20, 30. Umawat ti Umuna a Panguluken kadagiti orakulo para iti intero a simbaan, **DkK** 124:126.

UMUNA A PARMATA. *Kitaen met*
ti Pannakaisubli ti Ebanghelio;
Smith Joseph, Jr.

Ti panagparang ti Dios Ama ken ti

Anakna a ni Jesucristo ken ni Propeta Joseph Smith iti kakaywan.

Iti panagsusulbod idi 1820, agtawen idi ni Joseph Smith, Jr. iti sangapulo-ketlima. Nagnaedda iti kaamaanna iti ili ti Palmyra, Nueva York. Adda ti kakaywan iti asideg a lauden ti balay ti kaamaan. Napan ni Joseph iti daytoy a disso tapno agkararag iti Dios a mangammo iti pudno a simbaan. Nagutugot a mangdamag iti sungbatna iti Dios bayat ti panagbasana iti Biblia (San. 1:5–6). Kas sungbat ti kararagna, nagparang kenkuana ti Ama ken ti Anak ket imbagada nga awan kadagidi agdama a simbaan iti daga, ta biddutda amin (JS—P 2:15–20). Naulit-ulit daytoy sagrado a padas a nakaipuonan ti pannakaisubli ti ebanghelio ken ti pudno a Simbaan ni Cristo.

UR

Iti Daan a Tulag, ti Ur dagiti Caldeo ti sigud a taeng ni Abram (Gen. 11:27–28, 31; 15:7; Neh. 9:7; Abr. 2:1, 4).

URIM KEN TUMIM. *Kitaen met*
ti Kabal; Mammadto

Dagiti ramit nga insagana ti Dios a mangtulong iti tao iti pananggunodna iti paltiing ken iti panangipatarus kadagiti pagsasao. Iti pagsasao a Hebreo “lawag ken kinaan-anay” ti kayat a sawen dagiti balikas. Addaan ti Urim ken Tumim iti dua a bato a naimuntar iti pirak a sekkeg-anteohos ken maararamat no dadduma iti kabal (**DkK** 17:1; JS—P 1:35, 42, 52). Agbalinto daytoy a daga a naindaklan nga Urim ken Tumim iti naitan-ok ken iti di matay a kasaad (**DkK** 130:6–9).

Ikabilyo iti kabal ti pangngeddeng ti Urim ken Tumim, **Ex.** 28:30. Ti agballigi ikkacto iti puraw a bato, **Apoc.** 2:17. Ta adda kenkuana daytoy, tapno makitana, ken maipatarus, **Mosiah** 8:13. Itedko kenka dagitoy dua a bato, **Ether** 3:23–24, 28 (**Ether** 4:5). Imawat ni Joseph Smith kadagiti paltiing babaen ti Urim ken Tumim, **DkK** paulo dagiti benneg 6, 11, 14–16. Adda bileg a naited kenka nga agipatarus ba-

baen ti Urim ken Tumim, **DkK** 10:1. Nasken a makita Dagiti Tallo a Saksi ti Urim ken Tumim, a naited iti kabsat ni Jared iti bantay, **DkK** 17:1. Dakkel nga Urim ken Tumim ti lugar a nagtaengan ti Dios. Agbalin ti puraw a bato nga Urim ken Tumim iti tunggal tao nga umawat iti daytoy, **DkK** 130:6–11. Siak, ni Abraham, addaanak iti Urim ken Tumim, **Abr.** 3:1, 4.

UTANG. *Kitaen met ti Pakawan*

Kas naaramat iti nasantuan a kasuratan, kuarta wenno sanikua nga utang iti sabali a gapu a kas prenda. Iti ababa a panna, insuro ni Jesus a nasken a dawotentayo iti Ama ti panangpakawanna kadagiti utangtayo, wenno wayawayaannatayo a mangbayad kadagiti basoltayo—babaen ti pannubbot ni Jesucristo—kalpasan ti panangpakawantayo kadagiti nagbasol kadatayo (**Mat.** 6:12; **3 Ne.** 13:11).

Immutang dagiti nadakes ket saanda a nagbayad, **Sal.** 37:21. Ti umutang adipen ti nagpautang, **Prov.** 22:7. Pina-kawanko amin a nakautang: Awan kadi ti pannakipagriknayo met? **Mat.** 18:23–35. Dikayo umutang iti asino man a tao iti ania man a banag, ngem agiinnayatkayo, **Rom.** 13:8. Siuutangkayo iti nailangitan nga Amayo iti agnanayon, **Mosiah** 2:21–24, 34. Siasino man ti bimulod iti kaarrubana, masapul nga isublina ti banag a binulodna, **Mosiah** 4:28. Bayadanyo ti utangyo, ket wayawayaanyo ti bagiyo iti pannakaadipen, **DkK** 19:35. Maiparit ti umutang kadagiti kabusoryo, **DkK** 64:27. Bayadanyo amin nga utangyo, **DkK** 104:78. Dikayo umutang iti pangbangonyo iti balay ti Apo, **DkK** 115:13.

UTOBEN. *Kitaen met ti Kararag; Paltiing*

Panangamiris ken panangpanunot iti nauneg, a masansan a maipanggep iti nasantuan a kasuratan wenno dadduma a banag a maipanggep iti Dios. No ikappeng iti kararag, mangted iti paltiing ken pannakaawat ti panangutob dagiti banag maipanggep iti Dios.

Napasnek nga inutob ni Maria dagitoy a banag, **Luc.** 2:19. Intayabnak bayat ti panagtugawko a mangutob a naimpu-suan, **1 Ne.** 11:1. Inutob ti pusok ti nasantuan a kasuratan, **2 Ne.** 4:15. Nagtutrong ni Nephi iti balayna a mangpampanunot kadagiti banag nga impakita ti Apo, **Hel.** 10:2–3. Agawidkayo iti balayyo ket utobenyo dagiti banag nga imbagak, **3 Ne.** 17:3. Laglagipenyo no kasano ti kinamangngaasi ti Apo, ket utobenyo iti puspusoyo, **Moro.** 10:3. Amirisem dagiti banag nga inawatmo, **DkK** 30:3. Bayat ti panangam-amirismi kadagitoy a banag, sinagid ti Apo dagiti mata ti panagawatmi, **DkK** 76:19. Nagtugawak iti siledko a nangut-utob iti nasantuan a kasuratan, **DkK** 138:1–11. Inulit-ulitko a linagip, **JS—P** 1:12.

WAGAYWAY

Iti nasantuan a kasuratan, bandera wenno simbolo a pagkaykaysaan dagiti tao nga itandudo para iti maymaysa a panggep wenno pakailasinan. Kadagidi un-unana a panawen nagerbi ti wagayway a pagkaykaysaan dagiti soldado iti pagbabakalan. Simbolo a wagayway ti Libro ni Mormon ken ti Simbaan ni Jesucristo kadagiti amin a pagilian iti daga.

Itag-aynanto ti wagayway kadagiti pagilian, **Isa.** 5:26 (2 **Ne.** 15:26). Agtakderto ti ramut ni Jesse para iti maysa a wagayway, **Isa.** 11:10 (2 **Ne.** 21:10; **DkK** 113:6). Itag-ayyo ti wagayway ti kapia, **DkK** 105:39.

WAGAYWAY TI WAYAWAYA.

Kitaen met ti Moroni, Kapitan

Ti bandera nga intag-ay ni Moroni, ti hepe a komander dagiti buyot a Nephte iti Libro ni Mormon. Inaramid ni Moroni ti bandera a mangparegta kadagiti tao a Nephte a mangsalaknib iti rehion, wayawaya, talna, ken kaamaanda.

Inaramid ni Moroni ti wagayway ti wayawaya manipud iti napigis a kagayna, **Alma** 46:12–13. Simrek iti katulagan dagiti mamagtalinaed iti wagayway, **Alma** 46:20–22. Imbilen ni Moroni a

maitag-ay ti wagayway iti tunggal torre, **Alma** 46:36 (**Alma** 51:20).

WAYAWAYA. *Kitaen met ti Kinawaya nga Agpili; Nawaya, Wayawaya; Pannakabalud*

Ti estado wenno kasasaad a nawaya a makapaggaraw ken agpanunot. Mawayaan ti tao iti naespirituan a panna-kaadipenna iti basol babaen ti panagtungpalna kadagiti pagbatayan ti ebanghelio (Jn. 8:31–36).

Magnaakto a siwayawaya: ta birokek dagiti alagadem, **Sal.** 119:45. No sadino ti yan ti Espiritu ti Apo, adda idia y ti wayawaya, **2 Cor.** 3:17. Agkammatalek iti wayawaya a nangwayawayaan kadatayo ni Cristo, **Gal.** 5:1 (**DkK** 88:86). Siwayawaya dagiti tao nga agpili iti wayawaya ken biag nga agnanayon, **2 Ne.** 2:27. Daganto ti wayawaya daytoy a daga, **2 Ne.** 10:11. Immuntar ni Moroni ti wagayway ti wayawaya kadagiti Nephite, **Alma** 46:36. Impakdaar ti Apo ken dagiti katulonganna ti panangwayawaya kadagiti balud nga espiritu, **DkK** 138:18, 31, 42.

WAYAWAYA A PUMILI.

Kitaen ti Kinawaya nga Agpili

WHITMER, DAVID

Ti nagkauna a dadaulo ti naisubli a Simbaan ken maysa kadagiti Tallo a Saksi ti nailangitan a rugi ken kinapudno ti Libro ni Mormon (**DkK** 14, 17–18). Inikkan ti Apo iti bukodna a pangiwawan iti **DkK** 14 ken 30:1–4.

WHITMER, JOHN

Ti nagkauna a dadaulo ti naisubli a Simbaan ken maysa kadagiti Walo a Saksi ti Libro ni Mormon. Kitaen ti “Ti Pammaneknek Dagiti Walo a Saksi” iti pakauna a panid ti Libro ni Mormon. Natudingan a mangikasaba iti ebanghelio (**DkK** 30:9–11).

WHITMER, PETER, JR.

Ti nagkauna a dadaulo ti naisubli a Simbaan ken maysa kadagiti Walo a Saksi ti Libro ni Mormon. Kitaen ti “Ti Pammaneknek Dagiti Walo a Saksi” iti

pakauna a panid ti Libro ni Mormon. Inikkan ti Apo iti bukodna a pangiwawan iti **DkK** 16 ken 30:5–8.

WHITNEY, NEWEL K.

Ti nagkauna a dadaulo ti naisubli a Simbaan. Obispo idi ni Newel K. Whitney iti Kirtland, Ohio (EUA), ken nagpaay idi agangay a Mangiturong nga Obispo ti Simbaan (**DkK** 72:1–8; 104; 117).

WILLIAMS, FREDERICK G.

Ti nagkauna a dadaulo ti naisubli a Simbaan a nagpaay a mamagbaga iti Panguluen ti Nangato a Kinasaserdo-
te (**DkK** 81; 90:6, 19; 102:3).

WOODRUFF, WILFORD. *Kitaen*

met ti Manipesto; Opisial a Palawag—1

Ti maikapat a Presidente ti Simbaan a simmaruno iti pannakaisubli ti ebanghelio babaen ni Propeta Joseph Smith. Nayanak idi 1807 ket natay idi 1898.

Natudingan iti maysa a saad iti Konseho Dagiti Sangapuloket-dua, **DkK** 118:6. Maysa kadagiti napili nga espiritu a naisagana nga umayto iti pannakatungpal dagiti panawen, **DkK** 138:53. Immawat iti paltiing a mamagsardeng iti panagasawa iti adu iti Simbaan, **DkK** OP—1.

YAALSA. *Kitaen met ti Agdayamudom; Basol; Ikakalilis; Sairo*

Kariten wenno supiaten ti Apo, a mai-raman ti panagkedked a sumurot iti napili a dadaulona ken panangiranta a di mangtungpal kadagiti bilinna.

Dikayo koma kumaniwas iti Apo, **Num.** 14:9. Ti dakes a tao birbirokenna laeng ti panagsukir, **Prov.** 17:11. Asi pay dagiti nasukir nga annak, **Isa.** 30:1. Awan ti sinubbot ti Apo a nangbusor kenkuana ket natayda iti basbasolda, **Mosiah** 15:26. Nabatad nga immalsa dagiti Amlicite iti Dios, **Alma** 3:18–19. Dagiti nasukir seknanto ti nakaro a led-daang, **DkK** 1:3. Maaronan ti pungtot ti Apo kadagiti nasukir, **DkK** 56:1 (**DkK** 63:1–6). Immalsa ni Satanas iti Dios, **Moises** 4:3.

YOUNG, BRIGHAM

Ti nagkauna nga Apostol iti daytoy a dispensasion ken ti maikadua a Presidente ti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw. Indauluanna dagiti Santo nga agpalaud manipud iti Nauvoo, Illinois, nga agturong iti Tanap ti Salt Lake ket isu ti naindakan a nangsakup iti akinlaud a paset ti Estados Unidos.

Natudingan ni Brigham Young a Presidente Dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol, **DkK** 124:127. Napadayawan ni Brigham Young gapu iti aramidna ket nawayawayaan kadagiti masungad a panagdaliasatna, **DkK** 126. Inwanwan ti Apo ni Brigham Young a mangurnos kadagiti Santo iti panagpalaud, **DkK** 136. Maysa ni Brigham Young kadagiti napili idi addan iti lubong dagiti espi-ritu, **DkK** 138:53.

YUULI. *Kitaen met ti Jesucristo;*

Maikadua a Yaay ni Jesucristo

Ti pormal nga ipapanaw ti Mangisala-kan iti daga, 40 nga aldaw kalpasan ti panagungarna. Naaramid ti yuuli manipud iti Bantay ti Olibo a sinaksian dagiti disipulo (Mar. 16:19; Luc. 24:51). Iti dayta a kanito dua nga anghel manipud iti langit ti nangpaneknek nga agsublinto ti Apo iti “umarnge a wagas” (Ara. 1:9–12).

ZABULON. *Kitaen met ti Israel;*

Jacob, Lalaki nga Anak ni Isaac

Iti Daan a Tulag, lalaki nga anak da Jacob ken Leah (Gen. 30:19–20).

Ti tribu ni Zabulon: Binendisionan ni Jacob ti tribu ni Zabulon (Gen. 49:13). Kimmappon ti tribu ni Zabulon kada Debora ken Barak a nakiranget kadagiti kabusor ti Israel (Uk. 4:4–6, 10). Kimmapponda pay ken ni Gideon iti pannakirangetda kadagiti Midianito (Uk. 6:33–35).

ZACARIAS. *Kitaen met ti Elizabet;*

Juan a Mammuniag

Iti Baro a Tulag, ti ama ni Juan a Mammuniag. Nagsaad ni Zacarias a saserdote ken nagpaay iti templo.

Inkari ni anghel Gabriel ken ni Zacarias ken ti asawana, ni Elizabet, ti maysa nga anak, **Luc.** 1:5–25 (**DkK** 27:7). Lim-mukay ti dilana, **Luc.** 1:59–79. Napapatay ni Zacarias iti nagbaetan ti templo ken ti altar, **Mat.** 23:35 (**Luc.** 11:51).

ZACARIAS (PROPETA)

Ti propeta iti Daan a Tulag a nagipadto idi agarup 520 s.c. Nagbiag iti panawen met la ni propeta Hageo (**Es.** 5:1; 6:14).

Ti libro ni Zacarias: Nalatak ti libro gapu iti padpadto iti naespirituan nga aramid ni Cristo itoy a biag ken ti maikadua a yaayna (**Zac.** 9:9; 11:12–13; 12:10; 13:6). Laonen dagiti kapitulo 1–8 ti nagsasaruno a parmata iti masakbayan dagiti tao ti Dios. Laonen dagiti kapitulo 9–14 dagiti parmata maipanggep iti Mesias, dagiti maudi nga aldaw, ti panagkay-kaysa ti Israel, ti maudi a dakkal a gu-bat, ken ti Maikadua a Yaay.

ZARAHEMPLA. *Kitaen met ti Mulek*

Iti Libro ni Mormon, makuna ni Zarahemla a (1) tao a nangidaulo iti kolonia ni Mulek, (2) ciudad a nakaipanaganan-na, (3) ti daga a Zarahemla, wenno (4) dagiti tao a simmurot kenkuana.

Nagragsak ni Zarahemla ta imbaon ti Apo dagiti Nephite, **Omni** 1:14. Inted ni Zarahemla ti kapupuon dagiti amma, **Omni** 1:18. Kaputotan ni Zarahemla ni Ammon, **Mosiah** 7:3, 13. Naipatakder ti Simbaan iti ciudad ti Zarahemla, **Alma** 5:2. Gapu kadagiti nalinteg naisalakan dagiti nadangkes iti Zarahemla, **Hel.** 13:12. Napuoran ti ciudad ti Zarahemla iti ipapatay ni Cristo, **3 Ne.** 8:8, 24.

ZEEZROM

Iti Libro ni Mormon, ti agilinlinteg iti ciudad ti Ammonihah. Nagparikna kada Alma ken Amulek nga agul-ulbod ni Zeetzrom, babaen ti Espiritu. Napasurot idi agangay iti ebanghelio ni Cristo (**Alma** 11:21–46; 15:1–12).

ZENIFF

Iti Libro ni Mormon, ti lalaki a nangidaulo iti grupo a nagsubli iti daga ti

Nephi; nagbalin nga arida ken indauluanna ida iti kinalinteg (Mosiah 9–10).

ZENOCK

Ti propeta iti Israel kadagidi panawen ti Daan a Tulag a naagapad laeng iti Libro ni Mormon.

Impadtona ti ipapatay ni Cristo, **1 Ne.** 19:10. Imbagana maipapan ti Anak ti Dios, **Alma** 33:15 (**Alma** 34:7). Napapatay gapu iti kinapudno, **Alma** 33:17. Impadtona ti maipanggep iti yaay ti Mesias, **Hel.** 8:20.

ZENOS

Ti propeta iti Israel kadagidi panawen ti Daan a Tulag a nangipadto iti mision ni Cristo a makita laeng iti Libro ni Mormon.

Impadtona ti pannakaitanem ni Cristo ken ti tallo nga aldaw a sipngget, **1 Ne.** 19:10, 12. Impadlesna ti pannakaum-mong ti Israel, **1 Ne.** 19:16. Inadaw ni Jacob ti pangngarig ni Zenos iti naimula ken balang a kayo ti olibo, **Jacob** 5. Inlawlawag ni Jacob ti pangngarig ni Zenos, **Jacob** 6:1–10. Insurona ti maipanggep iti panagkararag ken panagdaydayaw, **Alma** 33:3–11. Insurona a mapasamak ti pannakasubbot babaen ti Anak, **Alma** 34:7. Napapatay gapu iti nabatad a pammaneknekna, **Hel.** 8:19. Nagsao iti pannakaisubli dagiti Lamanite, **Hel.** 15:11. Impaneknekna ti pannakadadael iti ipapatay ni Cristo, **3 Ne.** 10:15–16.

ZERUBBABEL

Iti Daan a Tulag, idi pinalubosan ni Ciro dagiti Hudio nga agsubli iti Palestina, madutokan ni Zerubbabel a gobernador weno mangibagi iti madaydayaw a kaamaan dagiti Hudio. Sesbasar ti naganna iti Persia (**Es.** 1:8). Nairaman iti pannakabangon manen iti templo iti Jerusalem (**Es.** 3:2, 8; 5:2).

ZION. *Kitaen met ti Baro a*

Jerusalem; Enoc

Ti natarnaw a panagpuspuso (**DkK** 97:21). Kayat pay a sawen ti Zion ti lu-

gar a pagnaedan dagiti natarnaw ti panagpuspusoda. Napanaganan iti Zion ti siudad a binangon ni Enoc ken dagiti taona a naipan idi agangay iti langit gapu iti kinalinteg (**DkK** 38:4; **Moises** 7:18–21; 69). Iti ud-udina nga aldaw mabangonto ti siudad a managanan iti Zion iti asideg ti Jackson County, Missouri (EUA), a pakaummongan dagiti tribu ti Israel (**DkK** 103:11–22; 133:18). Nabagbagaan dagiti Santo a mangbangonda iti Zion iti sadino man a pagindeganda iti lubong.

Naawagan iti Zion ti siudad ni David, **1 Ari** 8:1. Aggapunto ti Zion ti paglintegan, **Isa.** 2:2–3 (**Mk.** 4:2; **2 Ne.** 12:2–3). Umayto iti Zion ti Mannubbot, **Isa.** 59:20. Mangalaak iti maysa kadakayo iti tunggal siudad, ken dua iti tunggal kaamaan, ken ipankayo iti Zion, **Jer.** 3:14. Iti bantay Zion ken iti Jerusalem ti pakaisalakanan, **Jl.** 2:32 (**Abd.** 1:17). Nagasat dagiti agpanggep a mangtuntunon iti Zionko, **1 Ne.** 13:37. Natangsit dagiti babbai nga annak ti Zion, **2 Ne.** 13:16 (**Isa.** 3:16). Ay-ayto pay dagiti mangyaleng-aleng iti Zion! **2 Ne.** 28:19–25. Ikalikagumyo a yeg ken ipasdek ti pagsayaatan ti Zion, **DkK** 6:6 (**DkK** 11:6). Pinaregtak nga aggunay iti pagsayaatan ti Zion iti naindakkan a bileg, **DkK** 21:7. Maawaganto iti Zion ti Baro a Jerusalem, **DkK** 45:66–67. Iti Independence, Missouri, ti lugar para iti siudad ti Zion, **DkK** 57:1–3. Agtalinaed ti panagsagaba kadagiti annak ti Zion agingga nga agbabawida, **DkK** 84:58. Ninaganan ti Apo dagiti annakna iti Zion, gapu ta sangsangkamaysa ti puso ken panunotda, **Moises** 7:18–19. Mabangonto ti Zion (ti Baro a Jerusalem) iti kontinente ti America, **PP** 1:10.

ZORAM, ZORAMITE

Iti Libro ni Mormon, isu ti katulongan ni Laban a kimmappon kada Nephi ken Lehi a napan iti naikari a daga (**1 Ne.** 4:31–38). Gapu iti kinapudno ni Zoram, binendisionan ni Lehi a kinagiddan dagiti annak ni Lehi (**2 Ne.** 1:30–32). Am-ammo a kas Zoramite dagiti an-annabona (**Jacob** 1:13).

DAGITI NAPILI MANIPUD ITI PATARUS NI JOSEPH SMITH ITI BIBLIA

Napili dagiti sumaganad a paset ti patarus ni Joseph Smith iti Bersion ni Ari Santiago iti Biblia (PJS). Gapu ta awan ti masarakan nga orihinal a manuskrito ti Biblia, tinignay ti Apo ni Propeta Joseph Smith a mangisubli iti kinapudno iti teksto ti Biblia a napukaw wenno nabaliwan manipud idi naisurat dagiti sigud a balikas. Lawlawagan daytoy naisubli a pakaammo ti doktrina ken pasayaatenna ti pannakaawat iti nasantuan a kasuratan. Masapul a pasayaaten dagiti napili a binatog iti Pangiwanwan ti panagawatyo kadagiti nasantuan a kasuratan uray no ania a pagsasao ti pakaipatarusanna.

Gapu ta impalgak ti Apo ken ni Joseph dagiti sumagmamano a kinapudno nga insurat idi dagiti sigud a nagsurat, maigidiat ti Patarus ni Joseph Smith iti ania man a patarus ti Biblia iti lubong. Gapu iti daytoy, naaramat ti balikas a *patarus* iti nalawlawan ken maigidiat a wagas ngem iti gagangay, ta ad-adu ti paltiing iti patarus ni Joseph Smith ngem iti patarus iti tunggal balikas iti sabali a pagsasao. Para iti ad-adu a pakaammo maipanggep iti PJS, kitaen ti “Patarus ni Joseph Smith” (PJS) iti napagsasaganad a listaan dagiti topiko iti Pangiwanwan.

Ipakita ti sumaganad a pagarigan a napili iti manipud iti PJS:

Daytoy napatingra a — pagibasaran ti binatog ni Joseph Smith iti patarusna iti Biblia. Gapu ta insubli ti patarusna ti pakaammo iti teksto ti Biblia, mabalin a maigidiat ti numero dagiti bersikulo iti ar-aramatenyo nga edision.

PJS, Mateo 4:1, 5–6, 8–9 (idilig iti Mateo 4:1, 5–6, 8–9; agpada ti naaramid a pannakabalaliw iti Lucas 4:2, 5–11)

(Ti Espiritu ti nangituron ken ni Jesus, saan a ni Satanas.)

1. Kalpasanna inturong ti Espiritu ni Jesus, iti langalang, tapno makitipon iti Dios.

5. Kalpasanna naipan ni Jesus iti nasantuan a ciudad, ket insaad ti Espiritu iti alimpatok ti templo.

6. Kalpasanna immasideg ti sairo kenkuana ket kinunana, No sika ti Anak ti Dios, tumappuakka manipud ditoy aingga iti baba, ta adda naisurat, Isu ibilinnanto kadagiti anghelna ti maipapan kenka ket sakrueyenda-kanto kadagiti imada amangan la ket ta maitibkol ta sakam iti bato.

8. Ket manen, innala ti Espiritu ni Jesus, ket impanna iti nalaus ti kangatona a bantay, ket impakitana kenkuana amin dagiti pagarian iti lubong ken ti dayagda.

9. Ket immasideg manen kenkuana ti sairo, ket kinunana, Itedkonto amin kenka dagitoy a banag, no agrukbab ken agdayawka kaniak.

Adda iti uneg ti panaklot ti pagibasaran iti Bibliayo a nasken nga idiligyo iti patarus ni Joseph Smith.

Ilawlawag daytoy a palawag no ania a doktrina ti linawlawagan ni Joseph Smith iti patarusna.

Daytoy ti teksto a nangipatarusan ni Joseph Smith.

PJS, Genesis 9:10-15 (idilig iti Genesis 9:3-9)

(Sungsungbatan ti tao ti panagpatayna kas-ta met ti pannakapukaw ti biag ti ayup.)

10. Ngem, ti dara ti amin a lasag nga intedko a sidaenyo, agsayasayto iti daga, a manggudas iti biag sadiay, ket saanyo a sidaen ti dara.

11. Ket pudno unay, saanto nga agsayasay ti dara, agpaay laeng iti karne, a mangisalakan iti biagyo; ket sapulekto kadagiti imayo ti dara ti tunggal ayup.

12. Ket siasino man a mangisayasay iti dara ti tao, isayasayto met ti tao ti darana; ta ti tao saan a mangisayasay iti dara ti tao.

13. Ta mangtedak iti bilin, a tunggal kabsat ti tao taginayonenna ti biag ti tao, ta inaramidko ti tao a kalanglangak.

14. Ket itedko kadakayo ti bilin, Agbunga ken agpaadukayo; mangyegkayo a sibubuslon iti daga, ket paaduenyo ida sadiay.

15. Ket nagsao ti Dios ken ni Noe, ken dagiti annakna a kaduana, a kinunana, Ket siak, imutektekanyo, bangonek ti katulagak kadakayo, nga inaramidko iti amayo a ni Enoc, maipanggep iti bukel a sumaruno kadakayo.

PJS, Genesis 9:21-25 (idilig iti Genesis 9:16-17)

(Naikabil ti bullalayaw iti langit a kas pangipalagip iti katulagan ti Dios ken ni Enoc ken ni Noe. Kadagiti maudi nga aldaw makitiponto ti sapa sap a taripnong ti simbaan ti Inauna [ti Zion ti Apo iti panawen ni Enoc; kitaen ti Moises 7] kadagiti nalinteg iti daga.)

21. Ket addanto ti bullalayaw iti ulep; ket kitaekto, tapno malagipko ti agnanayon a katulagan, nga inaramidko iti amayo a ni Enoc; tapno, no tungpalen dagiti tao amin a bilinko, umayto manen ti Zion iti daga, ti siudad ni Enoc a nakapanak a mismo.

22. Ket daytoy ti agnanayon a katulagak, tapno no awaten dagiti an-annaboyto ti kinapudno, ket tumangadda, kumitanto ngarud met ti Zion iti baba, ket matignayto amin a langit iti nalaus

a ragsak, ken madayyegto ti daga iti rag-o;

23. Ket ti sapa sap a taripnong ti simbaan ti inauna bumabanto manipud iti langit, ket iturayandanto ti daga, ken addanto lugarda agingga a dumteng ti panungpalan. Ket daytoy ti awan ingana a katulagak, nga inaramidko iti amayo a ni Enoc.

24. Ket addanto ti bullalayaw iti ulep, ket ipasdekkonto ti katulagak kadakayo, nga inaramidko iti nagbabaetantayo, para kadagiti amin a nabiaq nga addanto iti daga.

25. Ket kinuna ti Dios ken ni Noe, Daytoy ti pagilasinan iti katulagan nga impasdekko iti nagbabaetantayo; a para kadagiti amin a nabiaq iti daga.

PJS, Genesis 14:25-40 (idilig iti Genesis 14)

(Naagapad ti naindaklan a panagserbi ni Melchizedek; nailadawan dagiti bileg ken bendision ti Kinasaserdote a Melchizedek.)

25. Ket impigsa ni Melchizedek ti timekna ket binendisionanna ni Abram.

26. Ita tao ni Melchizedek a napnuan iti pammati, a nanggutugot iti kinalinteg; ket no agbuteng ti ubing iti Dios, ken pagkaemenna ti ngiwat dagiti leon, ken sebsebanna ti rungsot ti apuy.

27. Ket iti dayta, ta impalubos ti Dios, naordenan a nangato a saserdote a maibatay iti urnos ti katulagan nga inaramid ti Dios ken ni Enoc,

28. Ket maibatay iti urnos ti Anak ti Dios; a naggapuan ti urnos, saan nga iti tao, wenno pagayatan ti tao; ti ama man wenno ti ina; iti man rugi dagiti aldaw wenno iti gibus dagiti tawen; ngem iti Dios;

29. Ket naidanon kadagiti tao babaen ti awag ti bukodna a timek, a maibatay iti pagayatanna, kadagiti mamati iti naganna.

30. Ta inkari ti Dios ken ni Enoc ken kadagiti bukelna nga addaan iti sapa-ta iti bagina; a tunggal maysa a maordenan babaen daytoy a bilin ken akem a maaddaan iti bileg, babaen ti pammati, a mangrebba kadagiti bantay, a mangbingay iti baybay, mangabbat

kadagiti danum, a mamagsubli kadagitoy iti ayoda;

31. A mangkarit kadagiti buyot dagiti pagilian, mangbingay iti daga, manglet-tat iti tunggal tanikala, tumakder iti sango ti Dios; mangaramid kadagiti amin a banag a maibatay iti pagayatanna, maibatay iti bilinna, parmeken dagiti pagturayan ken bileg; ket daytoy babaen ti pagayatan ti Anak ti Dios a nangrugi pay laeng idi punganay ti lubong.

32. Ket dagiti tao nga addaan iti daytoy a pammati, a nagparang iti daytoy nga urnos ti Dios, nagbalbaliw ken naipanda iti langit.

33. Ket ita, saserdote ni Melchizedek iti daytoy nga urnos ngarud nakagunod iti talna idiai Salem, ket naawagan iti Prinsipe ti kappia.

34. Ket ginutugot dagiti taona ti kinalinteg, ket nagun-odda ti langit, ket dinawatda ti ciudad ni Enoc nga innala idi ti Dios, a nailasin iti daga, ta nailatang para kadagiti maud-udi nga aldaw, wenno iti gibus ti lubong;

35. Ket kinunana, ket nagkari nga addaan iti sapata, nga agtiponto dagiti langit ken ti daga; ken masubokto met dagiti annak ti Dios babaen ti apuy.

36. Ket daytoy a Melchizedek, kalpasan ti panangbukelna iti kinalinteg, inawagan dagiti taona iti ari ti langit, wenno, iti sabali a pannao, ti Ari ti kappia.

37. Ket impigsana ti timekna, ket binendisionanna ni Abram, ta isu nangato a saserdote, ken agaywan iti pagidulinnan ti Dios;

38. Isu a tinudingan ti Dios nga umawat iti apagkapullo a para kadagiti nakurapay.

39. Gapuna, nagbayad kenkuana ni Abram iti apagkapullo ti amin nga adda kenkuana, ti amin a sanikuana, nga inted ti Dios kenkuana nga ad-adu ngem iti kasapulanna.

40. Ket napasamak, a binendisionan ti Dios ni Abram, ket inikkanna iti kinabaknang, ken dayaw, ken dagdaga nga agnanayon a kukuana; a maibatay iti katulagan nga inaramidna, ken maibatay iti bendision nga imparabur kenkuana ni Melchizedek.

PJS, Genesis 15:9-12 (idilig iti Genesis 15:1-6)

(Nakita ni Abraham iti parmata ti Anak ti Dios ken naammuanna ti panagungar.)

9. Ket kinuna ni Abram, Apo a Dios, kasano nga itedmo kaniak daytoy daga nga agnanayon a tawidko?

10. Ket kinuna ti Apo, Gapu ta nataykan, diak kadin maited daytoy kenka?

11. Ket no matayka, matagikuumto lata, ta dumtengto ti aldaw, nga agbiagto ti Anak ti Tao; ngem kasano nga agbiag no di met matay? Nasken nga umuna pay a matignay.

12. Ket napasamak, a kimmita ni Abram iti masakbayan ket nakitana dagiti aldaw ti Anak ti Tao, ket naragsakan, ket nagtalna ti panunotna, ken namati iti Apo; ket imbilang daytoy ti Apo iti kinalintegna.

PJS, Genesis 17:3-7, 11-12 (idilig iti Genesis 17:3-12)

(Binukel ti Dios ti katulagan ti panagkugit ken ni Abraham. Naipalgak ken ni Abraham ti ordinansa ti panagbuniag ken ti edad a panangrugi dagiti ubbing a maaddaan iti sunsungbatan.)

3. Ket napasamak, a nagdumog ni Abram, ket inawaganna ti nagan ti Apo.

4. Ket kinasao ti Dios, a kinunana, Tinallikudan dagiti taok ti pammilinko, ket dida tinungpal dagiti ordinansak, nga intedko kadagiti ammada;

5. Ket dida sinurot ti pannudingko, ken ti panangitanem, wenno panagbuniag nga imbilinko kadakuada;

6. Ngem tinallikudanda ti bilin, ket inaramidda a bukukod ti pammuggo kadagiti ubbing, ken panagiwarsi iti dara;

7. Ket nasaon a nagsayasay ti dara ni nalinteg nga Abel para kadagiti basol; ket dida ammo no ania ti sungsungbatanda kaniak.

11. Ket ipasdekkonto ti katulagan ti panagkugit kenka, ket katulagak dayta kadata, ken kadagiti sumarsaruno a bukkelmo, kadagiti kaputotanda; tapno agnanayon nga ammom nga awan

sungsungbatan dagiti ubbing agingga a madanonda ti tawenda a walo.

12. Ket tungpalem ti amin a katulag ngan intulagko kadagiti ammayo; ket tungpalem dagiti bilin nga intedko kenka manipud iti bukodko a ngiwat, ket siakto ti Diosmo ken dagiti sumarsaruno a bukkelmo.

PJS, Genesis 17:23 (idilig iti Genesis 17:17)

(Nagrag-o ni Abraham idi naipadto ti pannakayanak ni Isaac.)

23. Sa nagdumog ni Abraham ket nagrag-o, ket kinunana iti kaungganna, Iti tawenna a sangagasut makaputotto, ket ipasngayto ni Sara nga agtawen iti siam-a-pulo.

PJS, Genesis 19:9-15 (idilig iti Genesis 19:5-10)

(Sinupring ni Lot ti kinadangkes ti Sodoma.)

9. Ket kinunada kenkuana, Pumanawka. Ket kinapungtotda isuna.

10. Ket kinunada iti bagbagida, Immay nagpakni daytoy a tao kadatayo, ket aramidenna ti bagina nga ukom; ita ad-adda a parigatentayo ngem dagiti dadduma.

11. Gapuna kinunada iti tao, Addaan kaminto iti lallaki, ken dagiti pay annakmo a babbai; ket aramidenminto kadakuada ti kasla nasayaat kadatayo.

12. Ita maibatay daytoy iti kinadangkes ti Sodoma.

13. Ket kinuna ni Lot, imutektekanyo ita, adda dua nga annakko a babbai nga awan pay ti naam-ammoda a lalaki; palubosandak koma, ikararagko kadakayo, nga ipakaasik kadagiti kakabsatko a diak ida palubosan nga umay kadakayo; ket saanyo nga aramiden kadakuada ti kasla nasayaat iti panagkitayo;

14. Ta saan nga ibilang a nalinteg ti Dios ti katulonganna iti daytoy a banag; gapuna, ipakaasik kadagiti kakabsatko, ita laeng, nga awan ti aramidenyo kadagitoy a tao, tapno agtalnada iti balayko; ta simmalinongda ngarud iti bubongko.

15. Ket kinagurada ni Lot ket dimmarupda a mangdadael iti ridaw, ngem

dagiti anghel ti Dios, a nasantuan a lallaki, timmulongda ket inserrekda ni Lot, sada inrikep ti ridaw.

PJS, Genesis 48:5-11 (idilig iti Genesis 48:5-6)

(Agbalinto a dadaulo dagiti bukel ni Jose iti pannakaummong ti Israel iti ud-udina nga aldaw.)

5. Ket ita, dagiti dua nga annakmo a lallaki, a da Efraim ken Manases, a naitao kenka iti daga ti Egipto, sakbay nga immayak kenka idia Egipto; imutektekam, kukuak ida, ket bendisionan ida ti Dios dagiti ammak; a kas kada Ruben ken Simeon mabendisionandanto, ta kukuak ida; gapuna maawagandanto iti naganko. (Naawaganda ngarud iti Israel.)

6. Ket dagiti putotem a maud-udi ngem dagitoy, kukuamto ida, ket maawagandanto iti nagan dagiti kabsatda nga agtawid, kadagiti tribu; ngarud managanandanto iti tribu ni Manases ken ni Efraim.

7. Ket kinuna ni Jacob ken ni Jose, Idi nagparang kaniak ti Dios dagiti ammak idia Luza, iti daga ti Canaan; nagsapata kaniak, nga itedna kaniak, ken kadagiti bukelko, ti daga nga agnanaon a sanikuami.

8. Ngarud, O anakko, binendisionanak iti panangpatanurko kenka nga agbalin a katulongak, iti panangisalakanko iti balayko iti patay;

9. Iti panangisalakanko kadagiti taok, dagiti kakabsatmo, iti bisin a nakaro iti daga; gapuna a ti Dios dagiti ammam bendisionannaka, ken dagiti bunga ti lomom, tapno nasaysayaat ti pannakabendisionda ngem dagiti kabsatmo, ken iti balay ti amam;

10. Ta nagballigika, ket nagtamed kenka ti balay ti amam, a kas iti naipakita kenka, sakbay nga inlakodaka dagiti kakabsatmo idia Egipto; gapuna agtamedto kenka dagiti kakabsatmo, iti kada kaputotan, iti bunga ti lomom iti agnanaon;

11. Ta sikanto ti silaw dagiti taok, a mangruk-at kadakuada kadagiti aldaw a pannakabaludda, iti pannakaadipen-

da; ken mangyeg iti pannakaisalakan-da, iti panagtamedda amin iti basol.

PJS, Genesis 50:24–38 (idilig iti Genesis 50:24–26; kitaen met ti 2 Nephi 3)

(Nainaganan amin da Moises, Aaron, ken Joseph Smith iti daytoy a padto ni Jose idiai Egipto. Maysa pay, impadto ni Jose nga agbalin ti Libro ni Mormon a kadua iti sinurat iti Juda.)

24. Ket kinuna ni Jose kadagiti kakabsatna, Matayak, ken mapanak kadagiti ammak; ket mapanak iti tanemko a naragsak. Addanto kadakayo ti Dios ti amak a ni Jacob, a mangisalakana kadakayo iti pakarigatanyo kadagiti aldaw a pannakaadipenyo; ta sinarungkarannak ti Apo, ket nagun-odko ti kari ti Apo, a manipud iti bunga ti lomok, mangpatanor ti Apo a Dios iti nalinteg a sanga manipud iti lomok; ken dakayo, a pinanaganan ti amak a ni Jacob iti Israel, iti propeta; (saan a ti Mesias a naawagan iti Silo;) ket isalakanto daytoy a propeta dagiti taok manipud iti Egipto kadagiti aldaw a pannakaadipenyo.

25. Ket mapasamakto a mawarawaradanto manen; ket addanto maspak a sanga, ket maawitto a maipan iti adayo a pagilian; nupay kasta malaglagipdanto iti katulagan ti Apo, inton umay ti Mesias; ta agpakitanto kadakuada kadagiti ud-udina nga aldaw, iti Espiritu ti bileg; ket iruarnanto ida iti lawag manipud iti kasipngetan; manipud iti nailemmeng a kasipngetan, ken waya-wayamanipud iti nakabaludan.

26. Mangpatanorto ti Apo a Diosko iti mammadto, nga isunto ti mapili a mammadto iti bunga ti lomok.

27. Isu a ti kinuna kaniak ti Apo a Dios dagiti ammak, Mangpatanorak iti mapili a mammadto manipud iti bunga ti lomom, ket maipangrunanto kadagiti bunga ti lomom; ket isunto ti pangtedak iti bilin nga agtrabahonto para iti bunga ti lomom, dagiti kakabsatna.

28. Ket idanonnanto kadakuada ti pannakaammo iti katulagan nga inaramidko kadagiti ammam; ket aramidennanto amin nga ibilinko kenkuana.

29. Ket aramidekto a naindaklan iti imatangko, ta aramidennanto ti aramidko; ket agbalinto a naindaklan a kas kenkuana ti imbagak a patanorek kenka, a mangisalakana kadagiti taok, O balay ti Israel, manipud iti daga ti Egipto; ta patanorekto ti mammadto a mangisalakana kadagiti taok manipud iti daga ti Egipto; ket managananto iti Moises. Ket babaen daytoy a nagan maammuannanto a nagtaud iti balaymo; ta taraknento ti babai nga anak ti ari, ket maawaganto nga anakna a lalaki.

30. Ket manen, mangpatanorakto iti mammadto manipud iti bunga ti lomom, ket kenkuana ikkakto iti bileg a mangidanon iti balikasko kadagiti bukel ti lomom; ken saan la a ti pannakaidanon ti balikasko, kinuna ti Apo, ngem iti panangallukoy kadakuada ti balikasko, a maiwaraston kadakuada kadagiti ud-udina nga aldaw;

31. Gapuna agsuratto ti bunga ti lomom, ken agsuratto ti bunga ti lomo iti Juda; ket dayta isuratto ti bunga ti lomom, ken kasta met ti isuratto ti lomo ti Juda, aggiddandanto a dumakkal iti panagsupanget dagiti ulbod a doktrina, ken ti pannakaibaskag ti sinnupanget, ken ti panangipasdek iti kappia kadagiti bunga ti lomom, ken mangted kadakuada iti pannakaammo kadagiti ammada kadagiti ud-udina nga aldaw; ken kasta met iti pannakaammo kadagiti katulagak, kinuna ti Apo.

32. Ket manipud iti kinakapsut pumigsanto, iti dayta nga aldaw a pannakaidanon ti aramidko kadagiti amin a taok, a mangisublinto kadakuada, nga adda iti balay ti Israel, kadagiti ud-udina nga aldaw.

33. Ket bendisionakto dayta a mammadto, ket marikiarto dagiti agpanggep a mangdadael kenkuana; ta itedko kenka daytoy a kari; ta laglagipenkanto iti kada kaputotan; ket mapanagananto iti Jose, a maipasurot iti nagan ti amana; ket kaslanto kenka; ta ti banag a yawat ti Apo kenkuana ti mangyegto iti pakaisalakana dagiti taok.

34. Ket inkari ti Apo ken ni Jose a taginayonennanto dagiti bukelna, a kinuna-

na, Patanorekto ni Moises, ket addanto iggemna a panaplit, ket ummongennanto a sangsangkamaysa dagiti taok, ket idauluannanto ida a kas arban, ken isaplitnanto ti panaplitna iti danum ti Nalabaga a Baybay.

35. Ket addanto siribna, ken isuratnanto ti balikas ti Apo. Ket saanto nga agsao iti adu a balikas, ta isuratkonto kenkuana ti paglintegak babaen dagiti bukodko a ramay. Ket ikkakto iti para saona, ket managanto iti Aaron.

36. Ket maaramidto met kenka kadagiti ud-udina nga aldaw, kas naikarikon. Ngarud, imbaga ni Jose kadagiti kakabsatna, Awan duadua a sarungkarannakayonto ti Dios, ket ipanawnakayo iti daytoy a daga, ipannakayo iti daga nga inkarina ken ni Abraham, ken ni Isaac, ken ni Jacob.

37. Ket impasingked ni Jose dagiti adu a banag kadagiti kakabsatna, ket nagsapata kadagiti annak ti Israel, a kinunana kadakuada, Awan duadua a sarungkarannakayonto ti Dios, ket imetanyonto dagiti tulangkomanipud dita.

38. Ket natay ni Jose idi agtawen iti sangagasut ken sangapulo a tawen; ket binalsamoda, ken inlungonda idia y Egipto; ket saan nga intanem dagiti annak ti Israel, tapno mapanda itanem iti tanem ti amana. Ket iti kasta nalagipda ti sapata nga inkarida kenkuana.

PJS, Exodo 4:21 (idilig iti Exodo 4:21, 7:3, 13; 9:12; 10:1, 27; 11:10; 14:4, 8, 17; idilig iti Deuteronomio 2:30)

(Awan ti sungsubatan ti Apo iti kinatangen ti puso ni Faraon. Kitaen met ti PJS, Exodo 7:3, 13; 9:12; 10:1, 20, 27; 11:10; 14:4, 8, 17; tunggal pagibasaran, no naipatarus a nasayaat, mangipakita iti panangpatangen ni Faraon iti pusona.)

21. Ket kinuna ti Apo ken ni Moises, No agsublikanto iti Egipto, dimo liplipatan nga aramiden amin dagidiay a kinadatdatlag iti imatang ni Faraon, nga inyawatko kadagita imam, ket pagballigienkanto; ngem patangkenento ni Faraon ti pusona, ket dinanto palubosan dagiti tao.

PJS, Exodo 18:1 (idilig iti Exodo 18:1)

(Nangato a saserdote idi ni Jetro.)

1. Idi nangngeg ni Jetro, nangato a saserdote ti Midian, ti katugangan ni Moises, amin nga inaramid ti Dios ken ni Moises, ken ti Israel a taona, ken ti panangiruar ti Apo ti Israel iti Egipto;

PJS, Exodo 22:18 (idilig iti Exodo 22:18)

(Saan nga agbiag dagiti mammapatay.)

18. Dimo ipalubos nga agpaut ti mammapatay.

PJS, Exodo 33:20, 23 (idilig iti Exodo 33:20, 23)

(Awan ti managbasol a tao a makakita iti rupa ti Dios ken agbiag.)

20. Ket kinunana ken ni Moises, Dimpay la makita ti rupak ita, di la ket ta maaronan met ti pungtotko kenka, ket dadaelenka, ken dagiti taom; ta awan ti asino man kadakuada ti makakita iti rupak iti daytoy a panawen, ket agbiag, ta nalabes ti kinamanagbasolda. Ta awan ti managbasol a tao kadagidi a panawen, ket awanto ti managbasol a tao iti kaano man, a makakita iti rupak ket agbiag.

23. Ket ikkatekto ti imak, ket makitamto ti likudko, ngem saanto a makita ti rupak, a kas kadagiti sabali a panawen; ta kagurak dagiti taok nga Israel.

PJS, Exodo 34:1–2, 14 (idilig iti Exodo 34:1–2, 14; Doktrina ken Katulagan 84:21–26)

(Basbassit a paglintegan ti linaon ti makadua nga asmang ti lapida a naited ken ni Moises ngem ti immuna nga asmang.)

1. Ket kinuna ti Apo ken ni Moises, Tiktikem dagiti dua a lapida ti bato, a kas iti immuna, ket suratakto met ida, kadagiti balikas ti paglintegan, a maibatay iti naisurat iti immuna a lapida a binuongmo; ngem saanen a maibatay iti immuna, ta ikkatekto ti kinasaserdote kadakuada; ngarud ti nasantuan nga urnosko, ken dagiti ordinansa a nailanad idia y, saandan a mainayon kada-

kuada; ta saanakton nga agpakita ka-dakuada, di la ket ta madadaelko ida.

2. Ngem ikkakto ida iti paglintegan a kas iti immuna, ngem maibatayto iti paglintegan ti nailubongan a bilin; ta naikarikon iti pungtotko, a saandanto a makastrek iti yanko, iti paginanaak, kadagiti aldaw a panagallaallada. Ngarud aramidem ti kas iti imbilinko, ket agsaganaka iti agsapa, ket sumang-atkanto iti bantay Sinai iti agsapa, ket idatagmo ti bagim kaniak idaiy, iti tuktok ti bantay.

(Jehova ti maysa a nagan iti Daan a Tulag nga ammo dagiti tao ni Apo Jesucristo.)

14. Ta awanto ti sabali a dios a dayawem; ta ti Apo, a Jehova ti naganna, managilem a Dios.

PJS, Deuteronomio 10:2 (idilig iti Deuteronomio 10:2)

(Iti immuna nga asmang ti lapida impalgak ti Dios ti agnanayon a katulagan ti nasantuan a kinasaserdote.)

2. Ket isuratko kadagiti lapida dagiti balikas nga adda kadagiti immuna a lapida, a binuongmo, malaksid dagiti balikas ti agnanayon a katulagan ti nasantuan a kinasaserdote, ket ikabilmonto ida iti lakasa.

PJS, 1 Samuel 16:14-16, 23 (idilig iti 1 Samuel 16:14-16, 23; umarnge ti nasukatan iti 1 Samuel 18:10 ken 19:9)

(Saan a naggapu iti Apo ti dakes nga espiritu a napan ken Saulo.)

14. Ngem pimmanaw ti Espiritu ti Apo ken ni Saulo, ket riniribuk ti dakes nga espiritu a saan a nagtaud iti Apo.

15. Ket kinuna kenkuana dagiti katulongan ni Saulo, Imutektekam ita, rirribukennaka ti dakes nga espiritu a saan a nagtaud iti Dios.

16. Bilinen koma ti apotayo ita dagiti katulongam, nga adda kenka, a sapulenda ti tao, a mangal-allilaw nga agtuktokar iti arpa; ket mapasamakto, no ti dakes nga espiritu, a saan a nagtaud iti Dios, addanto kenka, nga agay-ayamto iti imana, ket malaingankanto.

23. Ket napasamak, idi ti dakes nga espiritu, a saan a nagtaud iti Dios, adda ken ni Saulo, nga innala ni David ti arpa, ket nagtokar kadagiti imana; isu a nagin-awaan ni Saulo, ket limmaing, ket pinanawan ti dakes nga espiritu.

PJS, 2 Samuel 12:13 (idilig iti 2 Samuel 12:13)

(Saan nga inikkat ti Dios ti nadagsen a basol ni David.)

13. Ket kinuna ni David ken ni Nathan, nagbasolak iti Apo. Ket kinuna ni Nathan ken ni David, Saan met nga inikkat ti Apo ti basolmo tapno saanka a matay.

PJS, 2 Cronicas 18:22 (kitaen ti 2 Cronicas 18:22)

(Saan nga ikkan ti Apo iti ulbod nga espiritu ti ngiwat dagiti propeta.)

22. Ngarud ita, imutektekam, nakasarak ti Apo iti ulbod nga espiritu iti ngiwat dagitoy propetam, ket pinagsawan ida ti Apo iti dakes.

PJS, Salmo 14:1-7 (idilig iti Salmo 14:1-7)

(Nagrag-o ti Sumasalmo iti aldaw a pan-nakaisubli.)

1. Kinuna ti maag iti pusona, Awan ti tao a nakakita iti Dios. Gapu ta saanna nga impakita ti bagina kadatayo, ngarud awan ti Dios. Imutektekanyo, dadaelda; adu ti inaramidda a makarimon nga aramid, ket awan kadakuada ti nagaramid iti naimbag.

2. Ta kimmita ti Apo kadagiti annak ti tao manipud iti langit, ket babaen ti timekna kinunana iti katulonganna, Agsapulka kadagiti annak ti tao, no adda masarakam a makaawat iti Dios. Ket inungapna ti ngiwatna iti Apo, ket kinunana, Imutektekam, kuna amin dagitoy kukuam ida.

3. Simmungbat ti Apo ket kinunana, Simmiasida aminen, nagbalinda amin a narugit, awan ti makita kadakuada nga agar-aramid iti nasayaat, awan, uray maysa.

4. Dagiti laeng agar-aramid iti basol ti adda mannursuroda, ket awan ti

ammoda. Isuda dagiti mangsida kadagiti taok. Manganda iti tinapay a di umawag iti Apo.

5. Mabutengda unay, ta agtaeng ti Dios iti kaputotan dagiti nalinteg. Isu ti mabagba kadagiti nakurapay, gapu ta mabainda kadagiti nadangkes, ket kumamangda iti Apo, nga isu ti salakanda.

6. Mabainda iti balakad ti nakurapay gapu ta ti Apo ti salakanna.

7. O nabangon dayta Zion iti ruar ti langit, ti pakaisalakanan ti Israel. O Apo, kaanonto a bangonem ti Zion? Inton ruk-atan ti Apo dagiti taona, agra-onto ni Jacob, agragsakto ti Israel.

PJS, Salmo 24:7–10 (idilig iti Salmo 24)

(Rambakan daytoy a salmo ti maikadua a yaay ni Cristo.)

7. Yangadyo dagiti uloyo, O dakayo a kaputotan ni Jacob; ket maitag-aykayo; ket nabileg ken naindaklan ti Apo; maingel ti Apo iti pagbabakalan, nga isu ti ari ti gloria, buklennakayonto iti agnanayon.

8. Ket lukotennanto dagiti langit; ket bumabanto a mangsubbot kadagiti taona; a mangaramid kadakayo nga agnanayon a nagan; a mangipasdek kadakayo iti agnanayon a batona.

9. Yangadyo dagiti uloyo, O dakayo a kaputotan ni Jacob; yangadyo dagiti uloyo, dakayo nga agnanayon a kaputotan, ken pangen ti Apo, ti ari dagiti ari;

10. Uray ti ari umayto kadakayo; ket subbotennanto dagiti taona, ken bangonennanto ida iti kinalinteg. Selah.

PJS, Salmo 109:4 (idilig iti Salmo 109:4)

(Ikararagantayo dagiti kabusortayo.)

4. Ket, iti baet ti panagaytak, isuda dagiti kabusorko; ngem ituloyko pay la nga ikararagan ida.

PJS, Isaia 42:19–23 (idilig iti Isaia 42:19–22)

(Ibaonto ti Apo ti katulonganna kadagiti bulsek.)

19. Ta ibaonkonto ti katulongak ka-

dakayo a bulsek; wen, ti mensahero a manglukat kadagiti mata ti bulsek, ken luktanna ti lapayag dagiti tuleng;

20. Ket mapagbalindanto a naan-anay iti laksid ti kinabulsekda, no dumngedanto iti mensahero, ti katulongan ti Apo.

21. Dakayo ti tao, a makakita iti adu a banag, ngem diyo ida palpaliwen; luk-tanyo dagiti lapayagyo a dumngeg, ngem dikayo dumdumngeg.

22. Saan unay a magustuan ti Apo dagiti kasta a tao, ngem gapu iti kinalintegna itakderanna ti paglintegan ket aramidenna a nadayaw.

23. Dakayo ti tao a natakawan ken nadadael; dagiti kabusoryo, isuda amin, binutbutengdakayo, ket inturongdakayo iti pagbaludan; inaramiddakayo a sidaen, ket awan ti naisalakan; ta ti nadadael, ket awan ti nagkuna, Isubli.

PJS, Jeremias 26:13 (idilig ti Jeremias 26:13)

(Saan nga agbabawi ti Apo; agbabawi dagiti tao.)

13. Ngarud ita, lintegenyo ti dalanyo ken dagiti aramidyo, ket tungpalenyo ti timek ti Apo a Diosyo, ket agbabawikayo, ket ibabawi ti Apo ti dakes nga insawangna kadakayo.

PJS, Amos 7:3 (idilig iti Amos 7:3)

(Saan nga agbabawi ti Apo; agbabawi ti tao.)

3. Ket kinuna ti Apo, maipanggep ken ni Jacob, Agbabawi ni Jacob iti daytoy, ngarud diak pay la ikapkapaminsan a dadaelen, kinuna ti Apo.

PJS, Mateo 3:24–26 (idilig iti Mateo 2:23)

(Nailadawan ti kinaubing ken kinaagtutubo ni Jesus.)

24. Ket napasamak a dimmakkel ni Jesus kadagiti kakabsatna, ket bimma-ked, ket inurayna ti Apo para iti panawen nga idadateng ti panagserbina.

25. Ket nagserbi iti babaen ti amana, ket saan a nagsao a kas kadagiti daduma a tao, wenna nasursuruan; ta di-

na kasapulan ti asino man a tao a mangisuro kenkuana.

26. Ket kalpasan ti adu a tawen, immasideg ti oras ti panagserbina.

PJS, Mateo 3:43–46 (idilig iti Mateo 3:13–17)

(Binuniagan ni Juan ni Jesus babaen ti panangirarem.)

43. Ket ni Jesus, a simmungbat, kinunana kenkuana, Umanamongka a sika ti mangbuniag kaniak, ta kasta ti mai-paay kadatayo a panangtungpal kadagiti amin a kinalinteg. Ket immanamong isuna.

44. Ket timmapog ni Juan iti danum ket binuniaganna.

45. Ket ni Jesus idi mabuniagan, limmung-aw a dagus iti danum; ket nakitana ni Juan, ket imutektekan, naglukat ti langit kenkuana, ket nakitana ti Espiritu ti Dios a bumabbaba a kasla kalapati ken manglawlawag ken ni Jesus.

46. Ket imutektekan, nangngegna ti timek manipud iti langit, a nagkuna, Daytoy ti patpatgek nga Anakko, a pa-kaay-aywak unay. Denggenyo.

PJS, Mateo 4:1, 5–6, 8–9 (idilig iti Mateo 4:1, 5–6, 8–9; agpada ti nabaliwan iti Lucas 4:2, 5–11)

(Ni Jesus inturong ti Espiritu, saan a ni Satanas.)

1. Kalpasanna inturong ti Espiritu ni Jesus, iti langalang, tapno makitipon iti Dios.

5. Kalpasanna naipan ni Jesus iti nasantuan a ciudad, ket impatugaw ti Espiritu iti alimpatok ti templo.

6. Kalpasanna immasideg ti sairo kenkuana ket kinunana, No sika ti Anak ti Dios, tumappuakka manipud ditoy agingga iti baba, ta adda naisurat, Isu ibilinnanto kadagiti anghelna ti mapapan kenka ket sakrueyendakanto kadagiti imada amangan la ket ta maitibkol ta sakam iti bato.

8. Ket manen, innala ti Espiritu ni Jesus, ket impanna iti nalaus ti kangatona a bantay, ket impakitana kenkuana amin dagiti pagarian iti lubong ken ti dayagda.

9. Ket immasideg manen kenkuana ti sairo, ket kinunana, Itedkonto amin kenka dagitoy a banag, no agrukbab ken agdayawka kaniak.

PJS, Mateo 4:11 (idilig iti Mateo 4:11)

(Nangibaon ni Jesus kadagiti anghel a mangisuro ken Juan a Mammuniag.)

11. Ket ita naammuan ni Jesus a nai-balud ni Juan, ket nangibaon kadagiti anghel, ket, imutektekan, dimtengda ket nagserbida kenkuana.

PJS, Mateo 4:18 (idilig iti Mateo 4:19)

(Sinarita dagiti propeta iti Daan a Tulag ni Jesus.)

18. Ket kinunana kadakuada, Siak ti insurat dagiti propeta; umaykayo sumurot kaniak, ket pagbalinenkayo a mangngalap kadagiti tao.

PJS, Mateo 4:22 (kitaen ti Mateo 4:23)

(Nagagas ni Jesus kadagiti tao a namati iti naganna.)

22. Ket napan ni Jesus iti intero a Galilea a mangisuro kadagiti sinagoga-da, ken nangikasaba iti ebanghelio ti pagarian; ken nangpaimbag kadagiti amin a kita ti sakit, ken amin a kita ti an-annayen kadagiti tao a namati iti naganna.

PJS, Mateo 6:14 (idilig iti Mateo

6:13; agkaarngi ti nasukatan iti Lucas 11:4)

(Saannatayo nga iturong ti Apo iti sulisog.)

14. Ket dinakam yeg iti pannakasulisog, no di ket isalakannakami iti dakes.

PJS, Mateo 6:22 (kitaen ti Mateo 6:22)

(No naitalimudok dagiti matatayo iti gloria ti Dios, malapunos dagiti bagitayo iti lawag.)

22. Ti mata ti silaw ti bagi; no ngarud naitalimudok ti matam iti gloria ti Dios, malapunos ti bagim iti lawag.

PJS, Mateo 6:38 (idilig iti Mateo 6:33)

(Bangonentayo pay nga umuna ti pagarian ti Dios.)

38. Gapuna, diyo sapulen dagiti banag

iti daytoy a lubong no di ket ikaguma-anyo pay nga umuna a bangonen ti pagarian ti Dios, ken mangipasdek iti kinalingte, ket amin dagitoy a banag mainayondanto kadakayo.

PJS, Mateo 7:1–2 (kitaen ti Mateo 7:1–2)

(Saankayo a mangeddeng iti kinikillo.)

1. Ita dagitoy dagiti balikas nga insuro ni Jesus kadagiti disipulona a nas-ken nga ibagada kadagiti tao.

2. Saankayo a mangukom iti kinikillo, tapno saankayo a maukom; ngem mangukomkayo iti nalinteg a panangukom.

PJS, Mateo 7:9–11 (idilig iti Mateo 7:6)

(Dimo iburay dagiti misterio ti pagarian iti lubong.)

9. Mapanka iti lubong, ket ibagam iti amin, Agbabawikayo, ta asidegen kadakayo ti pagarian ti langit.

10. Ket dagiti misterio ti pagarian ita-linggyo iti bagbagiyo; ta saan a rum-beng nga itedyo ti nasantuan kadagiti aso; wenna ipuruakyo dagiti perlasyo iti baboy, no di la ket ta payatpayaten-da ida kadagiti saksakada.

11. Ta ti lubong dina maawat dayta dakayo, iti bagbagiyo, diyo kaba-elan nga imeten; gapuna diyo ited dagiti perlasyo kadakuada, no di la ket ta sa-nguendakayo a gusabgusaban.

PJS, Mateo 9:18–21 (Daytoy ti teksto nga insubli ni Propeta Joseph Smith; a naibaet iti Mateo 9:15 ken Mateo 9:16)

(Saan nga inawat ni Jesus ti pammuniag dagiti Fariseo; intedna ti paglintegan ni Moises.)

18. Kalpasanna kinuna dagiti Fariseo kenkuana, Apay a dinakami awaten a mabuniagan, idinto a makitam met a tungtungpalenmi ti sangabukel a pag-lintegan?

19. Ngem kinuna ni Jesus kadakuada, Diyo tungtungpalen ti paglintegan. No tinungpalyo ti paglintegan, inawatdak koma, ta siak ti nangted iti paglintegan.

20. Diak inawat ti pannakabuniagyo, gapu ta awan ti maitedna a pakairanudanyo.

21. Ta inton dumteng dayta baro, si-sasaganaan a maipakni ti daan.

PJS, Mateo 16:25–26 (idilig iti Mateo 16:24)

(Panangtallikud iti saan a nadosan ti ka-yat a sawen ti binatang a “panangawit iti krus ni Jesus”.)

25. Kalpasanna kinuna ni Jesus kadagiti disipulona, Asino man a tao ti sumurot kaniak, ibagayo a tallikudanna ti bagina, ken awitenna ti krusna ket sumurot kaniak.

26. Ket ita tapno maawit ti tao ti krus-na, nasken a tallikudanna amin a di nadosan, ken amin a nailubongan a paggarteman, ket tungpalenna dagiti bilinko.

PJS, Mateo 17:10–14 (idilig iti Mateo 17:11–13)

(Dua nga Elias ti umay—maysa a mangi-sagana ken maysa a mangisubli.)

10. Ket simmungbat ni Jesus ket im-bagana kadakuada, Pudno nga umun-unanto nga umay ni Elias, ket isublina amin a banag, kas iti naisuraten dagiti propeta.

11. Ket kunak manen kadakayo nga immayen ni Elias, a maibatay iti nai-suraten, Adtoy, ibaonko ti mensahe-rok, ket isaganana ti dalanko; ket dida nailasin, ket inaramidda kenkuana, ti ania man a kinayatda.

12. Kasta met nga agsagabanto ti Anak ti Tao kadakuada.

13. Ngem kunak kadakayo, Asino ni Elias? Adtoy, isu daytoy ni Elias, nga imbaonko a mangisagana iti dalanko.

14. Kalpasanna naawaten dagiti disipulo a ni Juan a Mammuniag ti ibagba-gana kadakuada, ken ti sabali a nasken nga umayto a mangisubli kadagiti amin a banag, a kas naisuraten dagiti propeta.

PJS, Mateo 18:11 (kitaen ti Mateo 18:11; kitaen met ti Moroni 8)

(Saan a kasapulan dagiti babassit nga ub-bing ti agbabawi.)

11. Ta dumteng ti Anak ti Tao a mangisalakana iti napukawen, ken mangibaga kadagiti managbasol nga agbabawi; ngem saan a kasapulan dagitoy babassit ti agbabawi, ket isalakanko ida.

PJS, Mateo 19:13 (idilig iti Mateo 19:13)

(Maisalakanto dagiti babassit nga ubbing.)

13. Kalpasanna adda nayasideg kenkuana a babassit nga ubbing, a nasken a pangipatayanna iti dakulapna kadakuada sa agkararag. Ket inungtan ida dagiti disipulo, a kinunada, Saanen a masapul, ta nasaon ni Jesus, Maisalakana dagita.

PJS, Mateo 21:33 (idilig iti Mateo 21:32–34)

(Nasken nga agbabawi ti tao sakbay a mabalinna ti mamati ken ni Cristo.)

33. Ta isu a di mamati ken ni Juan mapanggep kaniak, saannak a mabalin a pasien, malaksid no agbabawi nga umuna.

PJS, Mateo 21:47–56 (kitaen ti Mateo 21:45–46)

(Impakdaar ni Jesus nga isu ti kangrunaan a panuli. Naidiaya ti ebanghelio kadagiti Hudio sa kadagiti Gentil. Madadaelto dagiti nadangkes inton agsubli ni Jesus.)

47. Ket idi nangngeg dagiti pangulo a saserdote ken Fariseo ti pangngarigna, impapanda nga agsasao kadakuada.

48. Ket kinunada iti bagbagida, Ipagarup kadi daytoy a tao a kabaelanna a dadaelen ti pagarian nga is-isu? Ket kinagurada.

49. Ngem idi gamdenda a dissuan, nagbutengda kadagiti umariwekwek a tao, gapu ta naammuanda a pinagbalin dagiti umariwekwek a tao a propeta.

50. Ket ita inasitgan dagiti disipulona, ket kinuna ni Jesus kadakuada, masdaaw kayo kadi kadagiti balikas ti pangngarig nga insawangko kadakuada?

51. Pudno, kunak kadakayo, siak ti bato, ket didak awaten dagiti nadangkes.

52. Siak ti ulo ti panuli. Matnagto kaniak dagitoy a Hudio, ket madadael danto.

53. Ket maalanto kadakuada ti pagarian ti Dios, ket maiteddanto iti pagilian a mangipan kadagiti bunga sadiay; (dagiti Gentil ti kayatna a sawen.)

54. Gapuna, no asino man ti matnag iti daytoy a bato, gilingennanto a kasla pulbos.

55. Ket inton dumteng ngarud ti Apo iti bangkag, dadaelennanto dagidiay nakaay-ay-ay, nadangkes a tattao, ket italeknanto manen ti bangkagna kadagiti sabali a mannalon, uray pay kadagiti maudi nga aldaw, a mangtedto kenkuana kadagiti bunga nga apitenda.

56. Ket naawatanda ti pangngarig nga insawangna kadakuada, a madadaelto met dagiti Gentil, inton bumaba ti Apo manipud iti langit nga agturay iti bangkagna, nga isu ti daga ken ti agingdeg sadiay.

PJS, Mateo 23:6 (idilig iti Mateo 23:9)

(Isu nga adda iti langit ti namarsua kadatayo.)

6. Ket awan ti sabali nga awaganyo a namarsuayo iti daga, wenno ti Nailangitan nga Amayo; ta maymaysa ti namarsuayo ken ti Nailangitan nga Ama, nga isu ngarud ti adda iti langit.

PJS, Mateo 26:22, 24–25 (idilig iti Mateo 26:26–29; PJS, Marcos 14:20–25)

(Inlungalong ni Jesus ti sakramento.)

22. Ket bayat ti pannanganda, nanga-la ni Jesus iti tinapay ken binendisio-nanna ket pinirsapirsayna, ket intedna kadagiti disipulona, sana kinuna, Mangalakayo, mangankayo; daytoy ti panglagip iti bagik nga intedko a pang-saka kadakayo.

24. Ta daytoy ti panglagip iti darak iti baro a tulag, a nagsayasay para kadagiti amin a mamatinto iti naganko, para iti pannakaugas dagiti basbasolda.

25. Ket itedko kadakayo ti bilin, nga aramidenyonto dagiti banag a nakitayo nga inaramidko, ket paneknekandak agingga iti kanibusanan.

PJS, Mateo 27:3–6 (idilig iti Mateo 27:3–5; Dagiti Aramid 1:18)

(*Nailadawan ti pannakatay ni Hudas iti Langa.*)

3. Kalpasanna ni Hudas, a nangliput kenkuana, idi nakitana a madusa, impakawanna ti bagina, ket insublina dagiti tallopulo a sensilio a pirak iti pangulo dagiti saserdote ken elder;

4. A kinunana, Nagbasolak ket lini-putak ti awanan basol a dara.

5. Ket kinunada kenkuana, Ania koma dayta kadakami? Makitam; sagabaem ti basolmo.

6. Ket impuruakna dagiti sensilio a pirak iti templo, sa pimmanaw, ket napan, ket nagbekkel iti maysa a kayo. Ket dagus a natnag, ket rimmuar dagiti lalaemna, ket natay.

PJS, Marcos 9:3 (idilig iti Marcos 9:4)

(*Adda idi ni Juan a Mammuniag iti Bantay a Nagbalbaliwan iti Langa.*)

3. Ket nagparang kadakuada da Elias ken Moises, wenno iti sabali a pannao, da Juan a Mammuniag ken Moises; ket makisasaoda ken ni Jesus.

PJS, Marcos 9:40–48 (idilig iti Marcos 9:43–48)

(*Maidilig ti panangputed iti ima wenno saka a nagbasol ti panangisardeng iti panakilangen iti mangiturong iti pannakasayyasayya.*)

40. Ngarud, no nagbasol kenka ti imam, putdem; wenno no nagbasol kenka ti kabsatmo ket saan a nagpudno ken saanna a lipaten, maikkatto. Nasaysayaat a sumrekka iti biag a lugpi, ngem ti addaan iti dua nga ima, a mapan iti impierno.

41. Ta nasaysayaat para kenka nga agbiag nga awanan iti kabsat, ngem ti agpadakayo iti kabsatmo a maipuruak iti impierno; iti apuy a dinto pulos masebseban a di pakatayan dagiti iggesda, ken di pakasebseban ti apuy.

42. Ket manen, no agbasol kenka ti sakam, putdem; ta no asino ti kapadam, isu ti surotam, no agbalin a managbasol, maisinanto.

43. Nasaysayaat para kenka, a di agbiag, ngem ti addaan iti dua a saka a maipuruak iti impierno; iti apuy a dinto pulos masebseban.

44. Ngarud, agtakder koma ti tao wenno matnag, a bukbukodna, a saan a para iti sabali; wenno saan nga agtalek iti sabali.

45. Agdawatka iti Amak, ket maitedto a dagus kenka ti dawatem, no agdawatka a sipapammati, a mamati nga umawatkanto.

46. Ket no dayta matam a para kitam, isu a tinudingam a mangaywan kenka a mangipakita kenka iti lawag, agbalin a managbasol ket agbasol kenka, suatem.

47. Nasaysayaat a sumrekka iti pagarian ti Dios, a maymaysa ti matam, ngem ti addaan iti dua a mata no maipuruak met iti impierno nga apuy.

48. Ta nasaysayaat para kenka a maisalakan, ngem ti maipuruak iti impierno a kaduam ti kabsatmo, a di pakatayan ti iggesda, ken di pakasebseban ti apuy.

PJS, Marcos 12:32 (kitaen ti Marcos 12:27)

(*Ti Dios saan a Dios dagiti natay, gapu ta pagungarennan dagiti natay manipud iti tanemda.*)

32. Saan ngarud a Dios dagiti natay, ngem Dios dagiti sibibiag; ta pagungarennan ida manipud iti tanem. Dakkel ngarud ti nagbiddutanyo.

PJS, Marcos 14:20–25 (idilig iti Marcos 14:20–25; PJS, Mateo 26:22, 24–25)

(*Inlungalong ni Jesus ti sakramento.*)

20. Ket bayat ti pannanganda, nangala ni Jesus iti tinapay ken binendisionanna, ket pinirsapirsayna, ken intedna kadakuada, sana kinuna, Mangalakayo, ken mangankayo.

21. Adtoy, aramidenyo daytoy a panglagip iti bagik; ta iti kasansan ti panangaramidyo iti daytoy ti pannakalagipyo iti oras a kaaddak kadakayo.

22. Ket nangala iti kopa, ket idi nakapagayamanen, intedna kadakuada; ket imminumda amin iti daytoy.

23. Ket kinunana kadakuada, Daytoy

ti panglagip iti darak a nagsayasay para iti adu, ken iti baro a tulag nga itedko kadakayo; ta paneknekandakto iti intero a lubong.

24. Ket iti kasansan ti panangaramidyo iti daytoy nga ordinansa, malagipdakto iti daytoy nga oras a kaaddak kadakayo ken pannakininumko iti daytoy a kopa, nga isu ti maudi a kaniito iti panagserbik.

25. Pudno kunak kadakayo, Iti daytoy mamanekekkayonto; ta saanakon a makiinninum kadakayo iti bunga ti ubas, ayingga iti dayta nga aldaw nga uminumak manen iti pagarian ti Dios.

PJS, Marcos 14:36–38 (idilig iti Marcos 14:32–34)

(Sadiay Getsemani, uray sumagmamano kadagiti Sangapulo-ket-dua dida unay naawat ti rebhengen ni Jesus a kas Mesias.)

36. Ket nakadanonda iti lugar a manganan iti Getsemani, nga isu ti minuyongan; ket nalaus ti panagsiddaaw dagiti disipulo, ket nadagsenanda unay, ket nagpangngaduada iti un-unegda, a masmasdaaw no isu daytoy ti Mesias.

37. Ket ni Jesus iti pannakaammona iti adda iti kaungganda, kinunana kadagiti disipulona, Agtugawkayo ditoy, bayat ti panagkararagkonto.

38. Ket inkuyogna da Pedro, Santiago, ken Juan, ket inungtanna ida, ket kinunana kadakuada, Nalaus ti sakit ti nakemko, a kurang la a matayak; aguraykayo ditoy ket agbuyakayo.

PJS, Marcos 16:3–6 (agpada ti pannakasukat ti Mateo 28:2–8; idilig iti Lucas 24:2–4)

(Dua nga anghel ti nangkablaaw kadagiti babbai iti tanem ti Mangisalakana.)

3. Ngem idi kumitada, nakitada a nagtulid nga immadayo ti bato, (ta nalaus ti kadakkelnan,) ket dua nga anghel ti agtugtugaw sadiay, a nagbado iti atiddog a puraw a pagan-anay; ket naglagawda.

4. Ngem kinuna dagiti anghel kadakuada, Dikayo agbuteng; sinapulyo ni Jesus ti Nazaret, a nailansa iti krus; nangungaren; awan ditoy; kitaenyo ti lugar a nangipaidanda kenkuana;

5. Ket mapankayo, ibagayo kadagiti disipulona ken ni Pedro, a sumurot kadakayo idia Galilea; idia ti pakasarakanyo kenkuana a kas imbagana kadakayo.

6. Ket, iti iseserrekda iti tanem, nakitada ti lugar a nangipaidanda ken ni Jesus.

PJS, Lucas 1:8 (idilig iti Lucas 1:8)

(Ar-aramiden ni Zacarias, ti ama ni Juan a Mammuniag, dagiti pagrebbenganna iti kinasaserdote.)

8. Ket bayat ti panangipatungpalna iti akemna a saserdote iti imatang ti Dios, iti alagaden ti kinasaserdotena,

PJS, Lucas 2:46 (kitaen ti Lucas 2:46)

(Dumdumngeg dagiti doktor iti templo ken ni Jesus ken pagsalsaludsodanda idi.)

46. Ket napasamak, nasarakanda iti templo kalpasan ti tallo nga aldaw, nga agtugtugaw a linikmut dagiti doktor, ket dumdumngegda kenkuana, ken pagsalsaludsodanda.

PJS, Lucas 3:4–11 (idilig iti Lucas 3:4–6)

(Dumtengto ni Cristo a mangtungpal iti padto, a mangugas kadagiti basol, mangyeg iti pannakaisalakan, ken agbalin a silaw, ket umayto iti aldaw ti bileg ken ti pannaktungpal dagiti panawen.)

4. Kas naisurat iti libro ni propeta nga Isaias; ket dagitoy dagiti balikas, a nagkuna, Ti timek ti maysa nga agpukpukaw iti langalang, Isaganayo ti dalan ti Apo, ket palanasenyo ti pagnaanna.

5. Ta adtoy, ken imutektekan, umayto, a kas naisurat iti libro dagiti propeta, a mangugas kadagiti basol ti lubong, ken mangyeg iti pannakaisalakan dagiti nagsagaba a pagilian, a mamagtitipon kadagiti napukaw, nga isuda dagiti pangen ti karnero ti Israel;

6. Wen, uray dagiti nawarawara ken nagsagaba; ken kasta met a mangisagana iti dalan, ken mangipatungpal iti pannakaikasaba ti ebanghelio kadagiti Gentil;

7. Ken agbalin a silaw kadagiti amin nga adda iti kasipngetan, kadagiti kasulinekan a paset ti daga; a mangipatungpal iti panagungar manipud iti ipapatay, ken ti panaggangato, a mapigagtaeng iti makanawan ti Ama,

8. Agingga iti idadateng ti naituding a panawen, ken mapatalgedan ti paglintangan ken ti pammaneknek, ken mapanto manen dagiti tulbek ti pagarian iti Ama;

9. Ken mangipaay iti linteg iti amin; nga umay iti pangukoman iti amin, ken allukoyen dagiti amin a di nadosan kadagiti di nadosan nga aramidida, a naaramidida; ket mapasamak amin dagitoy iti aldaw nga idadatengnanto;

10. Ta aldaw dayta ti bileg; wen, mapunnonto amin a tanap, ket maipababanto ti tunggal bantay; mapalintegto dagiti killo, ken mapalanasto dagiti tibbatibbakol a dalan;

11. Ket makitanto amin a nabiag ti panangisalakian ti Dios.

PJS, Lucas 11:53 (idilig iti Lucas 11:52)

(Ti pannakatungpal dagiti nasantuan a kasuratan ti tulbek ti pannakaammo.)

53. Ay-aykayo pay, nga abogado! Ta inagawyo ti tulbek ti pannakaammo, ti pannakatungpal dagiti nasantuan a kasuratan; saankayo a makastrek iti pagarian; ket dagiti sumsumrek sadiay, linapdanyo.

PJS, Lucas 12:9–12 (kitaen ti Lucas 12:9–10)

(Saan a mapakawan ti mangtabbaaw iti Espiritu Santo.)

9. Ngem ti mangilibak kaniak iti sanguanan dagiti tao, mailibakto met iti sanguanan dagiti anghel ti Dios.

10. Ita ammo dagiti disipulona a sinaona daytoy, gapu ta nagsaw-anda iti dakes iti imatang dagiti tao; ta nagbutengda a nagsao kenkuana iti pudno iti imatang dagiti tao.

11. Ket inkalinteganda ti bagbagida, a kinunada, Ammona ti adda iti uneg-tayo, ket imbagana ti pannakadusatayo, ket saantayonto a mapakawan. Ngem

sinungbatanna ida, ket kinunana kadakuada,

12. Asino man ti mangisawang iti balikas a maibusor iti Anak ti Tao, ket agbabawi, mapakawanto; ngem isu nga agbassawang iti maibusor iti Espiritu Santo, saannanto a pakawanan.

PJS, Lucas 12:41–57 (idilig iti Lucas 12:38–48)

(Nasken a kanayon a sisasaganatayo iti yaay ti Apo.)

41. Ta, adtoy, umayto iti umuna nga oras ti rabii, ken umayto met iti maikadua nga oras, ket manen umayto iti maikatlo nga oras.

42. Ket pudno kunak kadakayo, Immayen, kas naisurat maipanggep kenkuana; ket manen inton umayto manen iti maikadua nga oras, wenno umay iti maikatlo nga oras, nagasat dagidiay a katulongan inton umay, ta masarakananto ida;

43. Ta patibkerennanto ti bagina ti Apo dagidiay a katulongan, ket pasanguananto ida iti taraon, ket umayto nga agserbi kadakuada.

44. Ket ita, pudno ibagak dagitoy a banag kadakayo, tapno maammuanayo daytoy, a ti yaay ti Apo kas iti mannanakaw iti rabii.

45. Ket kas iti tao nga agaywan iti balay, a, no dina aywanan dagiti sanikuana, dumteng ti mannanakaw iti oras a dina namnamaen, ket alaenna dagiti sanikuana, ket bingayenna dagitoy kadagiti kakaduana.

46. Ket kinunada iti bagbagida, No ammo ti nasayaat a tao iti balay no ania nga oras ti yaay ti mannanakaw, nalabit a naaywananna, ket saan koma a nabaybay-an ti balayna a nastrek ket napukaw dagiti sanikuana.

47. Ket kinunana kadakuada, Pudno kunak kadakayo, ket agsaganakayo met ngarud; ta dumteng ti Anak ti Tao iti oras a diyo namnamaen.

48. Kalpasanna kinuna ni Pedro kenkuana, Apo, dakami kadi laeng ti pagpaayan daytoy a pangngarig, wenno iti amin?

49. Ket kinuna ti Apo, Agpaay kadagiti

aramidento ti Apo a pangulo iti pagtae-nganna, a mangted kadagiti annakna iti bingay a taraon iti umno a panawen.

50. Ket kinunada, Asino kadi dayta napudno ken masirib a katulongan?

51. Ket kinuna ti Apo kadakuada, Ti katulongan nga agaywan, ti mangibing-lay iti bingayna a taraon iti umno a panawen.

52. Nagasatto dayta katulongan a masarakan ti Apo, inton dumteng, nga agtungtungpal.

53. Ti kinapudno ibagak kadakayo, a pagbalinennanto a pangulo dagiti amin nga adda kenkuana.

54. Ngem dakes a katulongan ti masarakan a di agay-aywan. Ket no saan a masarakan dayta katulongan a di agay-aywan, kunana iti kaungganna, Apo, dika kadi pay um-umay; ket rugianna a dangran dagiti katulongan a lallaki, ken dagiti babbai, sa mangan, ken uminum, agingga a mabartek.

55. Ti Apo dayta a katulongan umay-to iti aldaw a dina sapsapulen, ken iti oras a dina namnamaen, ket isinananto, ket itednanto ti bingayna kadagiti di mamatpati.

56. Ket dayta katulongan a makaammo iti kayat ti Apona, ket saanna nga isaganaan ti yaay ti Apona, wenno aramiden ti pagayatanna, masaplitto iti mamin-adu.

57. Ngem isu a di makaammo iti pagayatan ti Apona, ket makaaramid kadagiti banag a mabalinna a pakasaplitna, basbassitto ti pannakasaplitna. Ta no asino ti ad-adu ti naited kenkuana, ad-adunto met ti madawat kenkuana; ket isu a nangitalkan ti Apo iti ad-adu, ad-adunto met ti dawaten dagiti tao kenkuana.

PJS, Lucas 17:16–23 (idilig iti Lucas 16:16–18)

(Insagana ni Jesus ti linaon ti pangngarig ti nabaknang a tao ken ni Lazaro.)

16. Ket kinunada kenkuana, Adda kadakami ti paglintegan, ken dagiti propeta; ngem no maipanggep iti daytoy a tao dimi awaten a pangulomi; ta aramidenna ti bagina a mangukom kadakami.

17. Sa kinuna ni Jesus kadakuada, Panknekandak ti paglintegan ken dagiti propeta; wen, ket amin dagiti propeta a nagsurat, uray pay agingga ken ni Juan, impadtoda dagitoy nga aldaw.

18. Manipud iti dayta a panawen, nakasaba ti pagarian ti Dios, ket tunggal tao nga agsapsapul iti kinapudno impettengda.

19. Ket nalaklaka a lasaten ti langit ken ti daga, ngem ti mapaay ti maysa a kapinggot ti paglintegan.

20. Ket apay nga isuroyo ti paglintegan, ket diyo awaten ti naisurat; ken dusaenyo ti imbaon ti Ama a mangipatungpal iti paglintegan, a pakaisalakananyo amin?

21. O dakayo a maag! ta kinunayo iti puspusoyo, Awan ti Dios. Ket binaliktadyo ti nalinteg a wagas; ket pinagsagabayo ti pagarian iti langit; ket dinusayo dagiti naemma; ket iti kinarungsotyo kayatyo a dadaelen ti pagarian; ket pilitenyo nga alaen dagiti annak ti pagarian. Ay-aykayo pay, dakayo a mannakiabig!

22. Ket sinusikda manen, ta kinagurada ti nasao, a mannakiabigda.

23. Ngem intuloyna, a kinunana, Asino man ti mangisina iti asawana, ket makiasawa iti sabali, makabasal iti pannakiabig; ket asino man a mangasawa iti naisina iti lakayna, makabasal iti pannakiabig. Pudno kunak kadakayo, yarigkayo iti baknang a lalaki.

PJS, Lucas 17:21 (idilig iti Lucas 17:20–21)

(Dimtengen ti pagarian ti Dios.)

21. Ket didanto met kuna, Adtoy! weno, Adda idiy! Ta, imutektekanyo, addan ti pagarian ti Dios kadakayo.

PJS, Lucas 17:36–40 (idilig iti Lucas 17:37)

(Inlawlawag ni Jesus ti pangngarig maipanggep iti pannakaummong dagiti nalinteg.)

36. Ket simmungbatda ket kinunada kenkuana, Sadino, Apo, ti pakaipanandanto?

37. Ket kinunana kadakuada, Sadino

man ti pakaummongan ti bagi; wenno, iti sabali a panna, sadino man ti paguummongan dagiti santo, iti man pakaummonganto a sangsangkamaysa dagiti agila; wenno, iti man pakaummonganto a sangsangkamaysa dagiti mabati.

38. Daytoy ti imbagana, a nangipiripir iti panaguummong dagiti santo; ken dagiti anghel a bumaba ken mangummong kadagiti nabati kadakuada; maysa iti idda, maysa iti paggilingan, ken maysa iti talon, sadino man nga inlistana.

39. Ta pudno nga addanto dagiti baro a langit, ken ti baro a daga, a pagindegan ti kinalinteg.

40. Ket awanto ti narugit a banag; ta lumaklakay ti daga, a kas iti pagan-anay, iti nalaus a pannakaaramatna, gapuna nga agpukawto, ket agtalina-edto a mapasanto ti tugot, a maugasan iti amin a basol.

PJS, Lucas 18:27 (idilig iti Lucas 18:27)

(Panagtalek iti kinabaknang ti manglap-ped iti tao a sumrek iti pagarian ti Dios.)

27. Ket kinunana kadakuada, saan a mabalin kadakuada nga agtalek iti kinabaknang, ti sumrek iti pagarian ti Dios; ngem isu a mangtalikud kadagiti banag nga adda iti lubong, palubosan ti Dios, a pastreken.

PJS, Lucas 21:24–26 (idilig iti Lucas 21:24–26)

(Inlawlawag ni Jesus dagiti tanda ti yaay-na.)

24. Ita dagitoy dagiti banag a kinunana kadakuada, maipapan iti pannakadadael ti Jerusalem. Ket kalpasanna dinamag kenkuana dagiti disipulona, a kinunada, Maestro, ibagam ti maipanggep iti yaaymo?

25. Ket insungbatna kadakuada, a kinunana, Iti kaputotan a panawen a pakatungpalan dagiti Gentil, addanto dagiti tanda iti init, ken iti bulan, ken kadagiti bituen; ket iti daga maribukanto unay dagiti pagilian, a kas iti panagun- ngor ti baybay kadagiti dalluyon. Mari-

ribukanto met ti daga, ken ti dandanum iti lansad;

26. Maupayto dagiti tao iti butengda, ken iti panangkitada kadagiti banag a mapasamak iti daga. Ta madayyegto ti bileg ti langit.

PJS, Lucas 21:32 (idilig iti Lucas 21:32)

(Matungpalto ti amin inton matungpal ti panawen dagiti Gentil.)

32. Pudno kunak kadakayo, daytoy a kaputotan, ti kaputotan inton matungpal iti panawen dagiti Gentil, saanto a mapalabas agingga a matungpal ti amin.

PJS, Lucas 23:35 (kitaen ti Lucas 23:34)

(Dinawat ni Jesus ti pannakapakawan dagiti soldado a Romano a nangilansa kenkuana iti krus.)

35. Sa kinuna ni Jesus, Ama, pakawanem ida; ta dida ammo ti aramidna. (Dagiti soldado a nangilansa kenkuana iti krus ti kayatna a sawen,) ket nagbibingayanda a naggiginnasatan dagiti pagan-anayna.

PJS, Juan 1:1–34 (idilig iti Juan 1:1–34)

(Naikasaban ti ebanghelio ni Jesucristo manipud pay idi punganay. Maysa nga Elias [ni Juan a Mammuniag] ti nangisagana iti dalan ni Cristo, ket sabali nga Elias [ni Cristo] ti namasubli kadagiti amin a banag.)

1. Idi punganay naikasaba ti ebanghelio babaen ti Anak. Ket ti ebanghelio ti balikas, ket ti balikas adda iti Anak, ket ti Anak adda iti Dios, ket ti Anak nagtaud iti Dios.

2. Kasta met laeng ti punganay iti Dios. 3. Amin a banag inaramidna; ket no awan isuna saan koma a naaramid ti ania man a naaramid.

4. Adda kenkuana ti ebanghelio, ket ti ebanghelio isu ti biag, ket ti biag ti silaw dagiti tao;

5. Ket raniagan ti silaw ti lubong, ket saan nga inkankano ti lubong.

6. Adda tao nga imbaon ti Dios, a Juan ti naganna.

7. Isu met laeng ti immay iti lubong a saksi, a mangpaneknek iti silaw, a mangpaneknek iti ebangelio babaen ti Anak, iti amin, a babaen kenkuana, mabalin a pasien dagiti tao.

8. Saan nga isu ti silaw, ngem immay a mangpaneknek iti dayta a silaw;

9. Nga isu ti pudno a silaw, a mangsilaw iti tunggal tao nga umay iti lubong;

10. Nga isu ti Anak ti Dios. Isu nga adda iti lubong, ket isu ti nangaramid iti lubong, ket saan nga am-ammo ti lubong.

11. Immay iti bukodna, ket saan nga inawat ti bukodna.

12. Ngem kas iti kaadu ti immawat kenkuana, kadakuada ti nangtedanna iti bileg nga agbalin nga annak ti Dios; kadakuada laeng a mamati iti naganna.

13. Naipasngay, saan nga iti dara, wenno iti pagayatan ti lasag, wenno iti pagayatan ti tao, ngem ti Dios.

14. Ket ti isu met la a balikas ti naaramid a lasag, ket nakipagtaeng kadatayo, ket nakitatayo ti dayagna, ti dayag a kas iti Bugbugtong nga Anak ti Ama, a napno iti parabur ken kinapudno.

15. Paneknekan ni Juan, ket nagsangit, a kinunana, Isu daytoy ti nasaok; Isu a simmaruno kaniak, isu a naisa-gana nga immun-una ngem iti siak; ta immun-una ngem iti siak.

16. Ta idi punganay isu ti Balikas, nga isu ti Anak, a nagbalin a lasag, a naibalon kadatayo babaen ti pagayatan ti Ama. Ket kas iti kaadu ti mamati iti naganna ti umawatto iti pakabuklanna. Ket naawattayo aminen ti pakabuklanna, nga isu ti kinaagnanayon ken awan inggana a biag, babaen ti paraburna.

17. Ta naited ti paglintegan babaen ni Moises, ngem immay ti biag ken kinapudno babaen ken ni Jesucristo.

18. Ta ti paglintegan agpaay iti nailubongan a bilin, para iti pannakaipaay ti patay; ngem ti ebangelio agpaay iti bileg ti awan inggana a biag, babaen ken ni Jesucristo, ti Bugbugtong nga Anak, nga adda iti barukong ti Ama.

19. Ket awan ti tao a nakakita iti Dios iti kaano man, malaksid no impanek-

nekna ti Anak; ta awan ti tao a maisalakan a di limmasat kenkuana.

20. Ket daytoy ti pakaammo ni Juan, idi nangibaon dagiti Hudio kadagiti saserdote a Levitiko manipud iti Jerusalem, a mangdamag kenkuana; Asinoka?

21. Ket impudnona, ken saanna a naglibakan nga isu ni Elias; ngem impudnona, a kinunana; Saan a siak ni Cristo.

22. Ket dinamagda kenkuana, a kinunada: Kasano ngarud a sika ni Elias? Ket kinunana, Saan a siak dayta Elias a namasubli kadagiti amin a banag. Ket dinamagda kenkuana, a kinunada, Sika kadi dayta propeta? Ket insungbatna, Saan.

23. Kalpasanna kinunada kenkuana, Asinoka? Tapno masungbatanmi dagiti nangibaon kadakami? Ania ti masaoim iti bagim?

24. Kinunana, Siak ti timek daydiay mangipukpukaw iti langalang, Wayaanyo ti dalan ti Apo, kas iti kinuna ti propeta nga Isaias.

25. Ket Fariseo dagidi a naibaon.

26. Ket dinamagda kenkuana, ken kinunada kenkuana; Apay ngarud a mamuniagka, no saan a sika ni Cristo, wenno ni Elias a mamasubli kadagiti amin a banag, wenno dayta propeta?

27. Insungbat ni Juan kadakuada, a kinunana, Mamuniagak iti danum, ngem adda maysa kadakayo a nagtakder sadiay, a diyo ammo;

28. Isu ti paneknekak. Isu dayta propeta, nga Elias, a, simmaruno kaniak, napili, a ti naikurdon a sapatosna saanak a maikari a mangwarwar, wenno ti lugarna a diak kabelan a punnuan; ta mamuniagto, a saan laeng nga iti danum, ngem iti pay apuy, ken iti Espiritu Santo.

29. Kabigatanna nakita ni Juan ni Jesus nga umasideg kenkuana, ket kinunana; Adtoy ti Kordero ti Dios, a mangikkat iti basol ti lubong!

30. Ket impaneknek ni Juan kadagiti tao, a kinunana, Isu daytoy ti nasaok; Adda tao a sumaruno kaniak, nga isu ti napili a saan ketdi a siak; ta immun-una ngem iti siak, ket am-ammok, ket

agpakitanto iti Israel; ngarud umayak a mamuniag iti danum.

31. Ket impaneknek ni Juan, a kinunana; Idi nabuniagakon, nakitak ti Espiritu a bumabbaba manipud iti langit a kasla kalapati, ket nagbatay kenkuana.

32. Ket am-ammok; ta isu a nangibawon kaniak a mamuniag iti danum, isu met la ti nagkuna kaniak; Ti makitam a babaen ti Espiritu, ket agtalinaed kenkuana, isu met laeng ti namuniag iti Espiritu Santo.

33. Ket nakitak, ken pinaneknekak a daytoy ti Anak ti Dios.

34. Naaramid dagitoy a banag idiai Bethabara, nga abay ti Jordan, a namuniagan ni Juan.

PJS, Juan 1:42 (idilig iti Juan 1:42)

("Mammadto" wenno "bato" ti kayat a sawen ti Cefas.)

42. Ket impanna ken ni Jesus. Ket idi kitaen ni Jesus, kinunana, Sika ni Simon, ti anak ni Jona, maawaganka iti Cefas, a babaen ti panangipatarus, mammadto, wenno bato. Ket mangngalapda. Ket pimmanawda amin, ket simmurotda ken ni Jesus.

PJS, Juan 4:1-4 (idilig iti Juan 4:1-2)

(Namuniag ni Jesus.)

1. Idi ngarud nangngeg dagiti Fariseo a nagaramid ken ad-adu ti nabuniagan ni Jesus a disipulo ngem ni Juan,

2. Napaspasnekda a nagsapul iti sumagmamano a pamuspusan tapno mapapatayda; ta adu ti nangawat ken ni Juan a kas propeta, ngem dida namati ken ni Jesus.

3. Ita naammaan daytoy ti Apo, ta saan a kas iti kaadu ti nabuniaganna kadagiti disipulona;

4. Ta nangipakita kadakuada iti pagarigan, iti panangipangrunana iti tunggal maysa.

PJS, Juan 4:26 (idilig iti Juan 4:24)

(Inkari ti Dios ti Espirituna kadagiti pudno a mamati.)

26. Ta adda nangikarian ti Dios iti Espirituna. Ta dagiti agdaydayaw ken-

kuana, nasken nga agdaydayawda iti espiritu ken iti kinapudno.

PJS, Juan 13:8-10 (idilig iti Juan 13:8-10)

(Binugguan ni Jesus dagiti dapan dagiti Apostol.)

8. Kinuna ni Pedro kenkuana, Saan a nasken a bugguam dagiti dapanko. Insungbat ni Jesus kenkuana, No saanka a bugguan, awan ti lugarmo kaniak.

9. Kinuna kenkuana ni Simon Pedro, Apo, saan la a dagiti dapanko, ngem dagiti pay imak ken ti ulok.

10. Kinuna kenkuana ni Jesus, Isu a nangbuggon kadagiti ima ken ti ulona, saanen a nasken pay a mabugguan dagiti dapanna, ngem dalusannan ti aminna; ket nadaluska, ngem saan iti amin. Ita daytoy ti kannawidan dagiti Hudio iti babaen ti paglinteganda; gapuna, inaramid daytoy ni Jesus tapno matungpal ti paglintegan.

PJS, Juan 14:30 (idilig iti Juan 14:30)

(Ti prinsipe iti kasipngetan, wenno ni Satanas, adda ditoy a lubong.)

30. Kalpasan daytoy manmanonton a makisaritaak kadakayo; ta ti prinsipe iti kasipngetan, nga adda iti daytoy a lubong, umayto, ngem awanto ti bileгна kaniak, ngem addanto bileгна kadakayo.

PJS, Dagiti Aramid 9:7 (idilig iti

Dagiti Aramid 9:7; Dagiti Aramid 22:9)

(Dagiti adda idi mapasurot ni Pablo nakitada ti silaw, ngem dida nangngeg ti timek wenno nakita ti Apo.)

7. Ket dagiti kaduana a nagdaliasat nakitada ngarud ti silaw, ket nagbutengda; ngem dida nangngeg ti timek ti nakisao kenkuana.

PJS, Taga-Roma 4:16 (idilig iti Taga-Roma 4:16)

(Agpadpada ti pammati ken ti aramid, babaen ti parabur, a napateg iti pannakaisalakan.)

16. Ngarud mapalintegkayo iti pam-

mati ken kadagiti aramid, babaen ti parabur, iti paggibusan a mabalin a manamnama kadagiti amin a bukel; saan laeng a kadakuada nga agtungpal iti paglintegan, ngem kadakuada pay a mamati ken ni Abraham; nga amatayo amin,

PJS, Taga-Roma 7:5-27 (idilig iti Taga-Roma 7:5-25)

(Adda bileg ni Cristo a mangbaliw iti kaunggan dagiti tao.)

5. Ta iti kaaddatayo iti lasag, dagiti ti-gnay ti basol, a saan a maibatay iti paglintegan, napasamak kadagiti kameng-tayo a mangiturong iti bunga iti patay.

6. Ngem ita nawayawayaantayo manipud iti paglintegan a nakatenglantayo, iti pannakataytayo iti paglintegan, tapno agserbitayo iti kinabaro ti espiritu, a saan nga iti kinadaan ti surat.

7. Anianto ngarud ti sawentayo? Basol kadi ti paglintegan? Ipawil ti Dios. Saan, awan ti ammok a basol, ngem babaen ti paglintegan; ta awan ti naammuak a panaggartem, malaksid iti panagkuna ti paglintegan, Dika agagum.

8. Ngem ti basol, iti kaadda ti gundawayna iti bilin, imbukbokna kaniak ti amin a wagas ti pannulisog. Ta no awan ti paglintegan natay koma ti basol.

9. Ta nagbiagak idi a di naglabsing iti paglintegan, ngem idi dimteng ti bilin ni Cristo, naisubli ti basol, ket natayak.

10. Ket idi diak pinati ti dimteng a bilin ni Cristo, a naordenan iti biag, naduktalak a nakadusaak agingga iti patay.

11. Ta ti basol, a dimteng, tinallikudanna ti bilin, ket inallilawnak; ket gapu iti daytoy napapatayak.

12. Nupay kasta, naammuak a nasantuan ti paglintegan, ken nasantuan ti bilin, ken nainkalintegan, ken nasayaat.

13. Ti kadi ngarud nasayaat ti nakatayak? Ipawil ti Dios. Ngem ti basol, mabalin a nagparang a basol iti dayta nasayaat nga aramid kaniak ni patay; a ti basol, babaen ti bilin, mabalin nga agbalin a nakaro a panagbasol.

14. Ta ammotayo a naespirituan ti bilin; ngem idi agtungtungpalak iti pag-

lintegan, nailubonganak pay laeng, nai-lako babaen ti basol.

15. Ngem ita naespirituanak; ta ti maibilin kaniak nga aramidek, aramidek; ket ti maibilin kaniak a diak ipalubos, diak ipalubos.

16. Ta ti ammok a di nasayaat, diak aramiden; ta dayta basol, kagurak.

17. No ngarud ta diak aramiden dayta diak ipalubos, agpannurayak iti paglintegan, a nasayaat; ket saanak a madusa.

18. Ita ngarud, saanakan nga agaramid iti basol; ngem ikagumaak a parmeken dayta basol nga agtaeng kaniak.

19. Ta ammok nga iti kaunggak, kayatna a sawen, iti lasagko, saan nga agtaeng ti nasayaat a banag; ta adda kaniak ti pagayatan, ngem ti mangaramid iti dayta nasayaat marigatanak, a ni laeng Cristo.

20. Ta ti nasayaat a naaramidko iti babaen ti paglintegan, naduktalak a saan a nasayaat; ngarud, saanko nga aramiden.

21. Ngem ti dakes a saanko nga aramiden iti babaen ti paglintegan, naduktalak a nasayaat; dayta, aramidek.

22. Ita no aramidek dayta, babaen ti tulong ni Cristo, saanko nga aramiden iti babaen ti paglintegan; ket saankon a tarigagayan pay ti agbiddut, ngem ti mangparmek iti basol a nagtaeng kaniak.

23. Makitak ngarud a babaen ti paglintegan, a no agaramidak iti nasayaat adda kaniak ti dakes; ta magustuak ti paglintegan ti Dios nga adda iti kaunggan ti tao.

24. Ket ita makitak ti sabali a paglintegan, nga isu ti bilin ni Cristo, ket naimaldit iti panunotko.

25. Ngem supsupangeten dagiti kamengko ti paglintegan ti panunotko, ket iturongdak iti pakabaludan iti paglintegan ti basol nga adda kadagiti kamengko.

26. Ket no diak parmeken ti basol nga adda kaniak, ngem iti lasag agserbiak iti paglintegan ti basol; O anian a nagdakeskon a tao! asinonto ti mangisala-kan iti bagik iti daytoy a patay?

27. Agyamanak iti Dios babaen ken

ni Jesucristo nga Apotayo, ngarud, a babaen met iti panunot agserbiak a mismo iti paglintegan ti Dios.

PJS, Taga-Roma 8:8 (idilig iti Taga-Roma 8:8)

(Dagiti sumurot iti dana ti lasag saanda a mapagustuan ti Dios.)

8. Kalpasanna ngarud dagiti agtungpal iti lasag dida mapagustuan ti Dios.

PJS, 1 Taga-Corinto 7:1–2, 5, 26, 29–33 (idilig iti 1 Taga-Corinto 7:29–33)

(Sinungbatan ni Pablo dagiti saludsod maipanggep iti panagasawa dagiti maawagan nga agmision.)

1. Ita maipanggep kadagiti banag nga insuratyo kaniak, nga agkunkuna, Nasayaat a di sagiden ti lalaki ti babai.

2. Nupay kasta, kunak, tapno maliklikan ti panagdederrep, mangasawa koma ti tunggal lalaki, ket mangasawa koma ti tunggal babai.

5. Saankayo koma nga agsinsina, malaksid no adda pammalubos iti ababa a panawen, tapno agayuno ken agkararakayo iti bagbagiyo; ket agtiponkayo manen, tapno saannakayo a sulisogen ni Satanas iti panagaddayoyo.

26. Makunak ngarud a nasayaat daytoy iti agdama a panagtutuok, para iti tao nga agtalinaed a mabalinna ti agaramid iti nasaysayaat.

29. Ngem agsaoak kadakayo a naawagan iti panagserbi. Ta daytoy kunak, kakabsat, ababan ti nabati a panawen, ta maibaonkayonto nga agserbi. Uray dagiti addaan iti assawa, kasladanto awanan; ta maawagankayonto ken mapili a mangaramid iti aramid ti Apo.

30. Ket kadagitinto agsangit, a kas man la dida nagsangit; ken kadakuada nga agrag-o, a kas man la dida nagragsag-o, ken kadakuada a gumatang, a kas man la awan kukuada;

31. Ken kadakuada a mangaramat iti daytoy a lubong, a kasla saan a mangaramat; ta ti pagesman daytoy a lubong lumabasto.

32. Ngem kayatko, kakabsatko, nga ipategyo ti akemyo. Kayatko a dikayo

aggangganat. Ta isu a di naasawaan, isu ti agaywan kadagiti banag a kukua ti Apo, no kasano ti panamagustona iti Apo; ngarud makalasatto.

33. Ngem isu a naasawaan, aywananna dagiti banag nga adda iti lubong, no kasano ti panamagustona iti asawana; ngarud adda paggidiatanda, ta mapaldanto.

PJS, 1 Taga-Corinto 15:40 (idilig iti 1 Taga-Corinto 15:40)

(Adda tallo a tukad ti gloria iti panangu-ngar.)

40. Kasta met dagiti celestial a bagi, ken dagiti terestrial a bagi, ken dagiti telestial a bagi; ngem ti dayag ti celestial, maysa; ken ti terestrial, sabali; ken ti telestial, sabali.

PJS, 2 Taga-Corinto 5:16 (idilig iti 2 Taga-Corinto 5:16)

(Binalakadan ni Pablo dagiti Santo a saanda nga agbiag iti wagas a nainlasagan.)

16. Gapuna, manipud ita saantayon nga agbiag iti nainlasagan; wen, nupay nagbiagtayo idi a nainlasagan, ngem idi naam-ammotayon ni Cristo, ita saantayon nga agbiag iti wagas a nainlasagan.

PJS, Taga-Galacia 3:19–20 (idilig iti Taga-Galacia 3:19–20)

(Ni Cristo ti mangibabaet iti baro a katulagan. Napagdilig ti paglintegan ni Moises [daan a katulagan] ken ti agnanayon nga ebanghelio [baro a katulagan].)

19. Gapuna ngarud, nainayon ti paglintegan gapu iti basbasol, agingga a nasken nga umay ti bukel a nakaaramidan ti kari iti paglintegan a naited ken ni Moises, a naordenan babaen ti ima dagiti anghel tapno agbalin a mangibabaet iti daytoy umuna a katulagan, (ti paglintegan.)

20. Ita daytoy a mangibabaet saan nga isu ti mangibabaet iti baro a katulagan; ngem adda maysa a mangibabaet iti baro a katulagan, nga isu ni Cristo, kas naisurat iti paglintegan maipanggep kadagiti kari a naited ken ni Abraham ken ti bukelna. Ita ni Cristo ti mangi-

babaet iti biag; ta daytoy ti kari nga inted ti Dios ken ni Abraham.

PJS, Taga-Efeso 4:26 (idilig iti Taga-Efeso 4:26)

(Basol ti saan a mainugot a pungtot.)

26. Makapungtotkayo kadi, a di agba-sol? diyo koma ipalubos a malnekan ti init ti pungtotyo;

PJS, 1 Taga-Tesalonica 4:15 (idilig iti 1 Taga-Tesalonica 4:15)

(Awan ti pakaigidiatan dagiti nalinteg a tao a sibibiag iti yaay ti Apo kadagiti nalin-teg a natayen.)

15. Ta daytoy kunami kadakayo baba-en ti balikas ti Apo, a dagiti sibibiag iti yaay ti Apo, saan a pengdan ida a naba-ti iti yaay ti Apo, nga agin-inanan.

PJS, 2 Taga-Tesalonica 2:2-3, 7-9 (idilig iti 2 Taga-Tesalonica 2:2-9)

(Impadto ni Pablo ti ikakalilis sakbay nga agsubli ti Apo.)

2. Tapno saan a nalaka a maisin ti panunotyo, wenno mariribukan iti surat, malaksid no maawatyo nga aggapu kadakami; wenno babaen ti espiritu, wenno babaen ti balikas, nga asidegen ti aldaw ni Cristo.

3. Awan koma ti asino man a mangalilaw kadakayo iti ania man a pamuspu-san; ta addanto umuna nga ikakayakay, ken maipalgak ti tao a managbasol, ti anak a managdadael;

7. Ta ti misterio ti kinamanagbasol mar-aramiden, ket isu nga agar-aramid ita, ket pinalubosan ni Cristo nga aga-ramid, agingga a madanon ti panawen a pannakaikalilisna iti dana.

8. Ket kalpasanna maipalgakto dayta nadangkes, a runawento ti Apo babaen ti espiritu ti ngiwatna, ken madadael-to iti raniag ti yaayna.

9. Wen, ti Apo, a ni Jesus, a ti yaayna saan a mapasamak agingga a dumteng ti ikakayakay, babaen ti aramid ni Sata-nas iti amin a bilegna, ken dagiti tanda ken panagiparang iti pagsidsiddaawan,

PJS, 1 Timoteo 2:4 (idilig iti 1 Timoteo 2:4)

(Ni Cristo ti Bugbugtong nga Anak ken Mangibabaet.)

4. Nga agtarigagay a mangisalakan kadagiti amin a tao, ken mangammo iti kinapudno nga adda ken ni Cristo a Jesus, a Bugbugtong nga Anak ti Dios, ken naordenan a Mangibabaet iti Dios ken iti tao; a maymaysa a Dios, ken ad-da pannakabalin iti amin a tao.

PJS, 1 Timoteo 6:15-16 (idilig iti 1 Timoteo 6:15-16)

(Dagiti addaan iti silaw iti kinasaan a ma-tay nga agnaed kadakuada makitada ni Jesus.)

15. Nga iti panawenna ipakitananto, nga isu ti nabendisionan ken kakaisu-na a Mannakabalin, ti Ari dagiti ari, ken Apo dagiti apo, a madaydayaw ken nabilgan iti agnanayon;

16. Nga awan ti asino a tao a nakaki-ta, wenno makakita, nga awan ti asino a tao a makaasideg, isu laeng nga ad-da-an iti silaw ken namnama a dinto matay nga agnaed kenkuana.

PJS, Hebreo 1:6-7 (idilig iti Hebreo 1:6-7)

(Mangibabaet nga espiritu dagiti anghel.)

6. Ket manen, idi inyegna ti umuna a bugbugtong iti lubong, kinunana, Ket pagdaydayawan koma amin dagiti anghel ti Dios, a mangaramid kadagiti mi-nistrone a kasla gil-ayab ti apuy.

7. Ket kadagiti anghel kinunana, Ma-ngibabaet nga espiritu dagiti anghel.

PJS, Hebreo 4:3 (idilig iti Hebreo 4:3)

(Naisagana dagiti aramid ti Dios mani-pud iti punganay ti lubong.)

3. Ta datayo a namati sumrekto iti paginanaan, kas kinunana, Kas inkarik iti pungtotko, No patangkenenda ti pus-pusoda saandanto a makastrek iti pagi-nanaak; kasta met nga, inkarik, No dida patangkenen ti puspusoda, makastrek-danto iti paginanaak; nupay naisagana dagiti aramid ti Dios, (wenno nalpasen,) manipud iti punganay ti lubong.

PJS, Hebreo 5:7-8

(Nailanad iti pakaammo iti manuskrito ti PJS a ni Melchizedek a saan ketdi a ni Cristo ti nadakamat kadagiti bersikulo 7 ken 8. Ta no kasta, agpada koma ti teksto iti BAS ken PJS.)

PJS, Hebreo 6:1, 3 (idilig iti Hebreo 6:1)

(Mangiturong dagiti pagbatayan ni Cristo iti kinaan-anay.)

1. Ngarud iti di yaadayo dagiti pagbatayan ti doktrina ni Cristo, agturongtayo iti kinaan-anay; saan nga isaad manen ti pamuon ti panagbabawi kadagiti awan serserbina nga aramid, ken iti pammati iti Dios.

3. Ket agtultuloytayo iti kinaan-anay no ipalubos ti Dios.

PJS, Hebreo 7:3 (idilig iti Hebreo 7:3)

(Ti nasantuan a kinasaserdote a maibatay iti urnos ti Anak ti Dios awanan iti ama wenno ina ken uray pay ti nangrugian wenno paggibusan dagiti aldaw.)

3. Ta naordenan daytoy a Melchizedek a saserdote babaen ti urnos ti Anak ti Dios, a dayta nga urnos awanan iti ama, awanan iti ina, awanan iti puon, wenno uray nangrugian dagiti aldaw, wenno paggibusan ti biag. Ket agbalin dagiti amin a naordenan iti daytoy a kinasaserdote a kas iti Anak ti Dios, agtultuloy nga agtalinaed a saserdote.

PJS, Hebreo 7:25-26 (idilig iti Hebreo 7:26-27)

(Nailawlawag ti rebbengen ni Cristo a kas mangibabaet.)

25. Ta ti kasta a nangato a saserdote nagbalin a datayo, a nasantuan, di makadangan, saan a natulawan, naisina kadagiti managbasol, ken naaramid nga agturay iti langit;

26. Ket saan a kas kadagidiay nangato a saserdote nga inaldaw nga agidaton, umuna para kadagiti basolda, sa para kadagiti basol dagiti tao; ta dina kasapulan ti mangipaay iti daton para iti basolna, ta awan ti ammona a basol; ngem ti basbasol dagiti tao. Ket inara-

midna daytoy iti naminsan, idi indatonna ti bagina.

PJS, Hebreo 11:1 (idilig iti Hebreo 11:1)

(Ti pammati ti pammatalged kadagiti banag a ninamnana.)

1. Ita ti pammati ti pammatalged kadagiti banag a ninamnana, ti pammaleknek kadagiti banag a di makita.

PJS, Hebreo 11:35 (idilig iti Hebreo 11:35)

(Ti napudno a naparparigat para ken ni Cristo ti makagun-od iti umuna a panagungar.)

35. Inawat dagiti babai dagiti minatayda a nagungar; ket naparparigat dagiti dadduma, a di umawat iti panakaisalakan; tapno magun-odda koma ti umuna a panagungar;

PJS, Santiago 1:2 (idilig iti Santiago 1:2)

(Ti panagrigrigat, saan a dagiti sulisog, ti tumulong kadatayo a maitan-ok.)

2. Kakabsatko, ibilangyo amin a rag-sak no aglak-amkayo iti adu a rigat;

PJS, Santiago 2:1 (idilig iti Santiago 2:1)

(Saan koma nga ibilang dagiti kameng a nangatangato ti maysa a tao ngem iti sabali.)

1. Kakabsatko, saankayo a maaddaan iti pammati iti Apotayo a Jesucristo, ti Apo ti gloria, no agraemkayo kadagiti tao.

PJS, 1 Pedro 3:20 (idilig iti 1 Pedro 3:20)

(Adda dagiti espiritu a nabalud ti nalin- teg kadagidi panawen ni Noe.)

20. Adda dagiti nasukir kadakuada kadagidi panawen ni Noe, bayat ti naunday a panaguray ti Dios, bayat ti panna-kaisagana ti daong, a bassit, walo laeng a kararua ti naisalakan iti danum.

PJS, 1 Pedro 4:6 (idilig iti 1 Pedro 4:6)

(Naikasaba ti ebangelio kadagiti natay.)

6. Gapu iti daytoy, ti nakaikasabaan

ti ebanghelio kadakuada a natay, tapno maukomda a maibatay iti tao iti lasag, ngem agbiag iti espiritu a maibatay iti pagayatan ti Dios.

PJS, 1 Pedro 4:8 (idilig iti 1 Pedro 4:8)

(Ilikliknatayo ti ayat nga agbasol.)

8. Ket iti laksid amin dagitoy a banag adda koma nasged nga ayat iti bagbagiyo; ta ti ayat iliklikna ti ummong nga agbasol.

PJS, 1 Juan 2:1 (idilig iti Juan 2:1)

(Ibaetnatayo ni Cristo iti Ama no agbawitayo.)

1. Annakko a babassit, isuratko dagitoy a banag kadakayo, tapno saankayo nga agbasol. Ngem no asino man ti agbasol ken agbabawi, adda mangibaet kadatayo iti Ama, ni Jesucristo a nalinteg;

PJS, 1 Juan 3:9 (idilig iti 1 Juan 3:9)

(Asino man a maipasngay iti Dios saan nga agtuloy nga agbasol.)

9. Asino man a maipasngay iti Dios saan nga agtuloy nga agbasol; ta agtalinaed kenkuana ti Espiritu ti Dios; ket saan a makapagtuloy nga agbasol, gapu ta naipasngay iti Dios, ta inawatna ti Nasantuan nga Espiritu ti kari.

PJS, 1 Juan 4:12 (kitaen ti 1 Juan 4:12)

(Dagiti laeng tao a mamati iti Dios ti makakita kenkuana.)

12. Awan pay ti nakakita iti Dios iti kano man, malaksid kadakuada a mamati. No agiinnayattayo, agtaeng kadatayo ti Dios, ket agbalin a naan-anay ti ayat-na kadatayo.

PJS, Apocalipsis 1:1–4 (idilig iti Apocalipsis 1:1–8)

(Immawat ni Juan iti paltiing manipud ken ni Jesucristo ket impanna kadagiti dadaulo dagiti pito a simbaan iti Asia.)

1. Ti Paltiing ni Juan, ti katulungan ti Dios, nga inted kenkuana ni Jesucristo, a mangipakita kadagiti katulonganna dagiti banag a dandanin mapasamak,

nga impatulod ken impaawat ti anghelna iti katulonganna a ni Juan,

2. Isu a namaneknek iti balikas ti Dios, ken namaneknek ken ni Jesucristo, ken amin a banag a nakitana.

3. Nagasat dagiti agbasa, ken dagiti makangneg ken makaawat kadagiti balikas iti daytoy a padto, ken mangtungpal kadagiti banag a naisurat dita, ta asidegen ti yaay ti Apo.

4. Ita daytoy ti pammaneknek ni Juan kadagiti pito a katulungan a mangidaulo kadagiti pito a simbaan iti Asia. Maparaburankayo koma, ket kappia ti agtaud kenkuana nga isu ita, idi, ken iti masakbayan; a nangibaon iti anghelna manipud iti tronona, a mangipaneknek kadakuada a pito a katulungan a dadaulo kadagiti pito a simbaan.

PJS, Apocalipsis 2:22 (idilig iti Apocalipsis 2:22)

(Maipuruakto iti impierno dagiti nadangkes.)

22. Adtoy, ipuruakkonto ti babai iti impierno, ken dagiti makiabig kenkuana iti nakaro a rigat, malaksid no agbabawida kadagiti aramidida.

PJS, Apocalipsis 5:6 (kitaen ti Apocalipsis 5:6)

(Naibaon iti amin a daga dagiti sangapulo-ket-dua a katulungan ti Dios.)

6. Ket nakitak, ket, imutektekan, iti nagtengngaen ti trono ken dagiti uppat nga ayup, ken iti nagtengngaen dagiti elder, nagtakder ti Kordero a kasla napapatay, nga addaan iti sangapulo-ket-dua a sara ken sangapulo-ket-dua a mata, nga isuda dagiti sangapulo-ket-dua a katulungan ti Dios, a naibaon iti amin a daga.

PJS, Apocalipsis 12:1–17 (kitaen ti Apocalipsis 12:1–17; Doktrina ken Katulagan 77)

(Nailawlawag ti babai [ti Simbaan], ti ubing [ti pagarian ti Dios], ti landok a pagkaptan [ti balikas ti Dios], ti dragon [ni Satanas], ken ni Miguel. Naituloy iti daga ti gubat idiy langit.)

1. Ket sadiay nagparang ti nabatad a

tanda iti langit, a kaarngi dagiti banag iti daga; ti babai a nagaruat iti init, ken nagbatay iti bulan, ken nagkorona iti sangapulo-ket-dua a bituen.

2. Ket ti babai nga agdadagsen, nag-sangit, iti rigatna nga agpasikal, ken ti saem ti panagpasngayna.

3. Ket nagpasngay iti ubing a lalaki, a mangituray kadagiti amin a pagilian babaen ti landok a pagkaptan; ket naitapangato ti anakna iti trono ti Dios.

4. Ket sadiay nagparang ti sabali pay a tanda iti langit; ket adtoy, ti dakkal a nalabaga a dragon, nga addaan iti pito nga ulo ken sangapulo a sara, ken pito a korona kadagiti ulona. Ket ginuyod ti ipusna ti apagkatlo dagiti bituen iti langit, ket impuruakna ida iti daga. Ket nagtakder ti dragon iti sango ti babai a nagpasngay, a sisasagana a mangalunon iti anakna sakbay pay a maipasngay.

5. Ket naglibas ti babai iti langalang, a yan ti lugar nga insagana ti Dios a para kenkuana, tapno taraonanda sadiay iti unos ti sangaribu dua gasut ken tallopulo a tawen.

6. Ket adda idi gubat iti langit; kinaranget da Miguel ken dagiti anghelna ti dragon; ket kinaranget ti dragon ken dagiti anghelna ni Miguel;

7. Ket saan a nagballigi ti dragon ken ni Miguel, wenno iti ubing, wenno iti babai nga isu ti simbaan ti Dios, a naisalakan iti panagsagabana, ken nangyeg iti pagarian ti Diostayo ken ti Cristona.

8. Kasta met nga awan ti lugar a nasarakan iti langit a para iti dakkal a dragon, a napatappuak; a naawagan ti lakay nga uleg iti sairo, ken kasta met a naawagan iti Satanas, a nangallilaw iti sangabukel a lubong; naitappuak iti daga; ket kaduana a naitappuak dagiti anghelna.

9. Ket nakangngegak iti napigsa a timmek nga agkunkuna iti langit, Ita immayen ti pannakaisalakan, ken pigsa, ken ti pagarian ti Diostayo, ken ti bileg ti Cristona;

10. Ta napatappuaken ti namabasol kadagiti kakabsattayo, a nakapabasolanda iti imatang ti Diostayo iti aldaw ken rabii.

11. Ta naparmekda daytoy babaen ti dara ti Kordero, ken babaen ti balikas ti pammaneknekda; ta dida impateg ti bukodda a biag, ngem intakderanda ti pammaneknek uray pay iti patay. Ngarud, agrag-okayo O langlangit, ken dakayo nga agnaed kadakuada.

12. Ket kalpasan dagitoy a banag nakangngegak iti sabali pay a timek nga agkunkuna, Ay-ay pay dagiti agindeg iti daga, wen, ken dagiti agindeg kadagiti purpuro iti baybay! ta umayto kadakayo ti sairo, a kasta unay ti pungtotna, gapu ta ammona nga ababa unayen ti panawenna.

13. Ta idi nakita ti dragon a naitappuak iti daga, pinarigatna ti babai a nangipasngay iti anak-ti-tao.

14. Ngarud, naikkan ti babai iti dua a payak ti dakkal nga agila, tapno makalibas iti kabakiran, nga agturing iti lugar-na, a nakataraknanna iti ababa a panawen, ken dagiti panawen, ken kagudua ti panawen, manipud iti rupa ti uleg.

15. Ket nangipugso ti uleg iti danum a panglayusna iti babai, tapno yanudna iti layus.

16. Ket tinulungan ti daga ti babai, ket nagnganga ti daga, ket inarubobna ti layus nga impugso ti dragon.

17. Ngarud, kinapungtot ti dragon ti babai, ket napanna ginubat dagiti nabati a bukelnan, a nangsurol kadagiti bilin ti Dios, ken naaddaan iti pammaneknek ken ni Jesucristo.

PJS, Apocalipsis 19:15, 21 (idilig iti Apocalipsis 19:15, 21)

(Inaramat ti Dios ti balikas ni Cristo a pinangdusa kadagiti pagilian.)

15. Ket manipud iti ngiwatna simngaw ti balikas ti Dios, ket iti daytoy dusaenna dagiti pagilian; ket iturayanna ida babaen ti balikas a nagtaud iti ngiwatna; ket inludekna ti pagpespesan iti nalaus a pungtot ti Mannakabalin a Dios.

21. Ket dagiti nabati napapatayda babaen ti balikasna a naipasakay iti kabalio, balikas a nagtaud iti ngiwatna; ket nabsog amin a tumatayab kadagiti lasagda.

PANAGSASAGANAD,
DAGITI MAPA
KEN LADAWAN
TI PAKASARITAAN
TI SIMBAAN

1805, Disiembre 23

Joseph Smith (1805–44) nayanak kada Joseph Smith Sr. ken Lucy Mack Smith, Sharon, Vermont (kitaen iti JS—P 1:3).

1820, Nasapa a Panagsusulbod

Inawat ni Propeta Joseph Smith ti Umuna a Parmata iti kakaywan kadagiti Ili ti Palmyra ken Manchester, Nueva York, asideg iti pagtaengganna (kitaen iti JS—P 1:15–17).

1823, Septiembre 21–22

Sinarungkaran ni anghel Moroni ni Joseph Smith ket nabagaan iti maipapan iti kasuratan ti Libro ni Mormon. Nakita ni Joseph dagiti pinanid a balitok a naikali iti asideg a turod (Cumorah) (kitaen iti JS—P 1:27–54).

1827, Septiembre 22

Innalat ni Joseph Smith dagiti pinanid a balitok manipud ken ni Moroni iti Turod ti Cumorah (kitaen iti JS—P 1:59).

1829, Mayo 15

Inted ni Juan a Mammuniag ti Kinasaserdote nga Aaron kada Joseph Smith ken Oliver Cowdery iti Harmony, Pennsylvania (kitaen iti DkK 13; JS—P 1:71–72).

1829, Mayo

Inawat da Joseph Smith ken Oliver Cowdery ti Kinasaserdote a Melchizedek manipud kada Pedro, Santiago, ken Juan iti asideg ti Karayan Susquehanna iti nagbabetan ti Harmony, Pennsylvania, ken Colesville, Nueva York (kitaen iti DkK 128:20).

1829, Hunio

Naileppas ti pannakaipatarus ti Libro ni Mormon. Impakita dagiti Tallo a Saksi ken Walo a Saksi dagiti pina-

nid a balitok (kitaen iti 2 Ne. 11:3; 27:12–13; DkK 17).

1830, Marso 26

Nagun-od dagiti umuna a naimaldit a kopia ti Libro ni Mormon, Palmyra, Nueva York.

1830, Abril 6

Nabukel ti Simbaan iti Ili ti Fayette, Nueva York.

1830, Septiembre–Oktubre

Naawagan dagiti umuna a misionario tapno mangasaba kadagiti Lamanite (Dagiti Sigud nga Amerikano) (kitaen iti DkK 28; 30; 32).

1830, Disiembre–Enero 1831

Nabilin dagiti Santo nga aguummong iti Ohio (kitaen iti DkK 37; 38:31–32).

1831, Hulia 20

Naipaltiing ti disso para iti ciudad ti Zion (ti Baro a Jerusalem) iti Independence Missouri, ken ni Propeta Joseph Smith (kitaen iti DkK 57; PP 1:10).

1833, Marso 18

Natudingan da Sidney Rigdon ken Frederick G. Williams a kas Mamagbaga iti Panguluen ti Simbaan (kitaen iti paulo ti DkK 81) ken naikkanda kadagiti tulbek daytoy maudi a pagarian (kitaen iti paulo ti DkK 90; bersikulo 6).

1833, Nobiembre 7

Nangrugi nga immadayo dagiti Santo manipud kadagiti bungoy a mangriribuk iti Jackson County, Missouri a nangballasiw ti Karayan Missouri ken nagturing iti Clay County.

1834, Mayo 5

Pimmanaw ni President Joseph Smith iti Kirtland, Ohio, a napan iti Missouri a kas dadaulo ti Kampong

Zion tapno mangyeg iti tulong kadagiti Santo a napapanaw iti Jackson County.

1835, Pebrero 14

Nabukel ti Korum dagiti Sangapuloket-dua nga Apostol, Kirtland, Ohio (kitaen iti DkK 107:23–24).

1835, Pebrero 28

Nairugi ti pannakabukel ti Umuna a Korum ti Pitupulo, Kirtland, Ohio.

1835, Agosto 17

Naawat ti Doktrina ken Katulagan a kas maysa a libro ti nasantuan a kasuratan ti Simbaan, Kirtland, Ohio.

1836, Marso 27

Naidaton ti Templo ti Kirtland (kitaen iti DkK 109).

1836, Abril 3

Nagparang ni Jesucristo kada Joseph Smith ken Oliver Cowdery iti Templo ti Kirtland. Nagparang da Moises, Elias, ken Propeta Elias ket intalekda dagiti tulbek ti kinasaserdote (kitaen iti DkK 110).

1837, Hulia 19

Simmangpet ni Heber C. Kimball ken ti innem a dadduma pay iti Liverpool, Inglaterra, iti umuna a mision ti Simbaan iti ballasiw taaw.

1838, Abril 26

Nadakamat ti nagan ti Simbaan babaen ti paltiing (kitaen iti DkK 115:4).

1838, Disiembre 1

Naibalud ni Propeta Joseph Smith ken dadduma pay iti Pagbaludan ti Liberty, Clay County, Missouri (kitaen iti DkK 121–123).

1840, Agosto 15

Ti panagbuniag para kadagiti natay ket impakaammo

iti publiko ni Propeta Joseph Smith. 1841, Oktubre 24 Indaton ni Elder Orson Hyde ti Nasantuan a Daga para iti isusubli dagiti annak ni Abraham (kitaen iti DkK 68:1-3; 124:128-129). 1842, Marso 17 Nabukel ti Gimong ti Kaasi dagiti babbai, Nauvoo, Illinois. 1842, Mayo 4 Naited dagiti umuna a naan-anay a talugading iti templo. 1844, Hunio 27 Napatay da Joseph Smith ken Hyrum Smith iti Pagbaludan ti Carthage (kitaen iti DkK 135). 1846, Pebrero 4 Rinugian a binallasiw dagiti Santo iti Nauvoo ti Karayan Mississippi tapno agpalaud. Sumagmamano a Santo a taga-daya ti naglayag manipud iti Ciudad ti Nueva York a nagturong iti California a luganda ti bapor a <i>Brooklyn</i>. 1846, Hulio 16 Naguummong ti Batalion ti Mormon iti serbisio ti E.U. iti Iowa. 1847, Abril Pimmanaw manipud iti Winter Quarters ti bunggoy dagiti nagkauna a kameng ni President Brigham Young tapno agdaliasat nga agpalaud (kitaen iti DkK 136). 1847, Hulio 24 Simrek ni President Brigham Young iti Tanap ti Salt Lake. 1847, Disiembre 27 Nakanunongan iti kompe-rensia ti Simbaan da President Brigham Young, Elder Heber C. Kimball, ken Elder	Willard Richards a kas Umuna a Panguluhen. 1848, Mayo-Hunio Dinadael dagiti kuriat dagiti mula iti Tanap ti Salt Lake. Naisalakan dagiti talon iti naan-anay a pannakadadael idi linamut dagiti inarban a seagulls (tumatayab iti bay-bay) dagiti kuriat. 1849, Disiembre 9 Binukel ni Richard Ballantyne ti Pagadalan ti Domingo. 1850, Hunio 15 Nairugi a naipablaak ti <i>Deseret News</i> iti Salt Lake City. 1856, Oktubre Naitantan ti panagdaliasat dagiti bunggoy da Willie ken Martin nga aggyugyod iti karison gapu kadagiti nasapa a bagyo. Nasarakan ida ti bunggoy dagiti immarayay manipud iti Tanap ti Salt Lake. 1867, Disiembre 8 Nabukel manen ti Gimong ti Kaasi babaen ti panangiturong ni President Brigham Young. 1869, Nobiembre 28 Nabukel ti Young Ladies' Retrenchment Association (Timpuyog dagiti Babbalasang iti Panagkissay), ti parayuna a programa iti Agtutubo a Babai. 1875, Hunio 10 Nabukel ti Young Men's Mutual Improvement Association (Timpuyog dagiti Agtutubo a Lallaki iti Panangpadur-as iti Sinnarayan), ti parayuna a programa iti Agtutubo a Lallaki. 1877, Abril 6 Naidaton ti Templo ti St. George. Immawat ni President Brigham Young iti paltiing a mangurnos iti	organisasion ti kinasaserdote ken dagiti istaka ti Zion. 1878, Agosto 25 Inangay ni Aurelia Spencer Rogers ti umuna a miting ti Primaria iti Farmington, Utah. 1880, Oktubre 10 Nakanunongan ni John Taylor a kas Presidente ti Simbaan. Naawat ti Perlas a Kapatgan a kas maysa a libro ti nasantuan a kasuratan. 1883, Abril 14 Naipaltiing ken ni President John Taylor ti maipapan iti pannakabukel dagiti Pitu-pulo. 1889, Abril 7 Nakanunongan ni Wilford Woodruff a kas Presidente ti Simbaan. 1890, Oktubre 6 Nakanunongan ti "Manifesto" iti sapaasap a kompe-rensia, a nakaiwaragawagan ti pannakaisardeng ti panagasawa iti adu (kitaen iti OP-1). 1893, Abril 6 Indaton ni President Wilford Woodruff ti Templo ti Salt Lake, a naipatakder iti uneg ti 40 a tawen. 1898, Septiembre 13 Nagbalin a Presidente ti Simbaan ni Lorenzo Snow. 1899, Mayo 17 Immawat ni President Lorenzo Snow iti paltiing ti St. George a nanggyugyog kenkuana a mangyunay-unay iti apagkapullo (kitaen iti DkK 119). 1901, Oktubre 17 Nagbalin a Presidente ti Simbaan ni Joseph F. Smith.
--	---	---

1918, Oktubre 3

Inawat ni President Joseph F. Smith ti parmata maipapan iti pannakasubbot dagiti natay (kitaen iti DkK 138).

1918, Nobiembre 23

Nagbalin a Presidente ti Simbaan ni Heber J. Grant.

1936, Abril

Naipasdek ti Programa ti Simbaan iti Seguridad tapno matulongan dagiti nakurapay iti panawen ti Dakkel a Panagrigat; nagbalin a programa ti Simbaan iti pagimbagan. Dimmur-as daytoy a programa gapu iti maysa a paltiing nga inawat idi damona ni President Heber J. Grant.

1941, Abril 6

Immuna a naawagan dagiti katulongan ti Sangapuloket-dua.

1945, Mayo 21

Nagbalin a Presidente ti Simbaan ni George Albert Smith.

1951, Abril 9

Nakanunongan ni David O. McKay a kas Presidente ti Simbaan.

1961, Septiembere 30

Impakaammo ni Elder Harold B. Lee, babaen ti panangiturong ti Umuna a Pangluyen, a nasken a mapagtutunos dagiti amin a programa ti Simbaan babaen ti kinasaserdote tapno mapapigsa ti kaamaan ken ti tunggal tao.

1964, Oktubre

Nayunay-unay manen ti panangangay iti sardam ti kaamaan iti pagtaengan.

1970, Enero 23

Nagbalin a Presidente ti Simbaan ni Joseph Fielding Smith.

1971, Enero

Nairugi ti pannakaipablaak dagiti baro a magasin ti Simbaan—ti *Ensign*, *New Era*, ken ti *Friend*.

1972, Hulio 7

Nagbalin a Presidente ti Simbaan ni Harold B. Lee.

1973, Disiembre 30

Nagbalin a Presidente ti Simbaan ni Spencer W. Kimball.

1975, Oktubre 3

Impakaammo ni President Spencer W. Kimball ti pananakabukel manen ti Umuna a Korum ti Pitupulo.

1976, Abril 3

Nainayon ti dua a paltiing iti Perlas a Kapatgan. Idi 1981, nayakar dagitoy tapno agbalin a DkK 137 ken 138.

1978, Septiembere 30

Kinanunongan ti Simbaan ti paltiing a mangted iti kinasaserdote iti tunggal maikari a kameng a lalaki ania man ti puli wenno marisna (kitaen iti OP—2).

1979, Agosto

Naipablaak ti edision a SUA ti Biblia a King James nga addaan kadagiti katulongan iti panagadal.

1981, Septiembere

Naipablaak iti Ingles dagiti baro nga edision ti Libro ni Mormon, Doktrina ken Katulagan, Perlas a Kapatgan.

1984, Hunio

Nairugi dagiti Pangluyen ti Lugar a Masakupan, nga addaan kadagiti kameng a naawagan manipud kadagiti Pitupulo.

1985, Nobiembre 10

Nagbalin a Presidente ti Simbaan ni Ezra Taft Benson.

1989, Abril 1

Nabukel manen ti Maikadua a Korum ti Pitupulo.

1994, Hunio 5

Nagbalin a Presidente ti Simbaan ni Howard W. Hunter.

1995, Marso 12

Nagbalin a Presidente ti Simbaan ni Gordon B. Hinckley.

1995, Abril 1

Naisardeng ti saad ti pannakabagi ti rehion. Naipakaammo ti baro a saad ti panangidaulo a naam-ammo a kas Agrebbeng iti Lugar a Masakupan.

1995, Septiembere 23

Naipablaak ti “Ti Kaamaan: Maysa a Waragawag iti Lubong” manipud iti Umuna a Pangluyen ken Konseho dagiti Sangapuloket-dua nga Apostol.

1997, Abril 5

Maordenan a Pitupulo dagiti Agrebbeng iti Lugar a Masakupan. Naipakaammo dagiti Maikatlo, Maikapat, ken Maikalima a Korum ti Pitupulo.

1997, Oktubre 4

Impakaammo ni President Hinckley ti pannakabangon dagiti babassit a templo.

1997, Nobiembre

Immatot iti 10 a milyon ti bilang dagiti kameng ti Simbaan.

1998, Abril

Impakaammo ni President Hinckley ti panggep a tunoyen a maaddaan iti 100 a templo nga agserbi iti tawen 2000.

Dagitoy a ladawan dagiti napateg a lugar iti pakasaritaan ti Simbaan ti mangiladawan kadagiti daga a nagnaan dagiti nagkauna a Santo iti Ud-udina nga Aldaw, a nagnaedan ken nangisuruan dagiti moderno a propeta, ken nakapagtengan ti adu a pasamak a mainaig iti nasantuan a kasuratan. Tapno matulongankayo a nasaysayaat a mangaramat kadagitoy a ladawan iti panagadalyo, napakuyogan ti tunggal ladawan iti ababa a pangiladawan. Agpada ti numero ti pangiladawan ken ti paulo ti mainugot a lada-

wan. Ilawlawag ti umuna a parapo a sumaruno iti paulo ti pangiladawan ti lugar ti ladawan, a pakairamanan dagiti napateg a banag a makita ken masansan a mangiturong kadakayo bayat ti panangkitayo iti ladawan. Sa naisurat dagiti kapatgan a pasamak a mainaig iti nasantuan a kasuratan manipud iti dayta a lugar, a napakuyogan kadagiti pagibasaran a nasantuan a kasuratan tapno maammuan ti ad-adu pay a pakabasaanyo maipanggep kadagita a pasamak.

1. Sagrado a Kakaywan

Masarakan ti Sagrado a Kakaywan kadagiti Ili ti Palmyra ken Manchester, Nueva York. Adda daytoy a kakaywan iti lauden laeng ti pakasarakan iti bassit a balay a naaramid iti kayo ti kaamaan a Smith idi 1820.

Napateg a Pasamak: Ti panagparang ti Dios Ama ken ti Anakna, ni Jesucristo, ken ni Propeta Joseph Smith ket napasamak iti daytoy a kakaywan (JS—P 1:14–20).

2. Turod ti Cumorah ken Lugar ti Manchester-Palmyra

Buya nga agpaamianan, ipakita daytoy a ladawan ti Turod ti Cumorah, iti Manchester, Nueva York. Makita ti turod iti akimbaba a kanawan a suli ti ladawan ken agatiddog iti nasursurok bassit iti nagtengngaen iti tuktok ti ladawan. Pangdayaw ken ni anghel Moroni ken ti idadateng ti Libro ni Mormon ti puraw a monumento a makita iti akin-amianan nga ungto ti turod. Masarakan ti Turod ti Cumorah iti agarup lima a kilometro iti abagatan a daya ti Sagrado a Kakaywan. Adda ti Palmyra iti asideg a tuktok ti ladawan, innem ket kagudua a kilometro ti kaadayona. Masarakan ti Talon dagiti Smith ken ti Sagrado a Kakaywan iti akinngato a paset iti makanigid ti ladawan.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Nagindeg iti daytoy a lugar ti kaamaan ni Propeta Joseph Smith iti panawen ti Umuna a Parmata (JS—P 1:3). Idi K.P. 421, inkali ni Moroni dagiti pinanid a balitok a naglaon iti sagrado a pakasaritaan dagiti taona iti Turod ti Cumorah (DBM 1:1–11; Morm. 6:6; Moro. 10:1–2). Daytoy met la a Moroni ti nangibaga ken ni Joseph Smith no sadino ti pakasarakan kadagiti pinanid—iti amianan nga ungto ti turod, iti akinlaud a sikigan ti turod, iti asideg ti tuktok. Inyawat

ni Moroni dagitoy kenkuana idi 1827 (DkK 27:5; 128:20; JS—P 1:33–35, 51–54, 59).

3. Kayo a Balay ni Joseph Smith, Sr.

Kalanglanga ti pagtaengan ni Joseph Smith Sr. a nabangon iti nagdissuan ti sigud a kayo a balay iti asideg ti Palmyra, Nueva York. Binangon ti kaamaan a Smith ti sigud a maysa-ket-kagudua ti kadsaaranna a pagtaengan a naaramid iti kayo a sinukog ti wasay iti saan a nabayag kalpasan ti isasangpetda iti Palmyra.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Inadal ni Propeta Joseph Smith ti Biblia iti daytoy a balay bayat ti panangikarigatanna a mangammo no ania a simbaan ti umno (JS—P 1:11–13). Nagparang ni Moroni ken ni Joseph ket imbaga kenkuana ti maipapan kadagiti pinanid ti Libro ni Mormon (JS—P 1:30–47).

4. Warnakan ken Pagimalditan a Grandin

Ti napasubli a pagimalditan ti napnuan pakasaritaan a pasdek ni Egbert B. Grandin a nakaipablaakan dagiti umuna a kopia ti Libro ni Mormon idi 1830. Insalda ni Martin Harris ti talonna ken inlakona ti paset daytoy tapno pangbayad iti gastos ti pannakaimaldit dagiti 5,000 a kopia ti Libro ni Mormon. Nairugi ti panagimaldit idi Agosto 1829, ket sidadaan a magun-od dagiti nalpasen a kopia idi maika-26 ti Marso 1830.

Napateg a Pasamak: Nabilin ni Martin Harris nga ibinglayna a siwawaya ti sanikuana a pangbayad iti utang para iti pannakaimaldit ti Libro ni Mormon (DkK 19:26–35).

5. Karayan Susquehanna

Ipakita daytoy a ladawan ti Karayan Susquehanna iti Ili ti Harmony, Pennsylvania.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Immuna a nakadanan ni Joseph Smith Jr. iti Harmony idi 1825

tapno agsapul iti panggedan. Nagtarusda iti amana iti pagtaengan ni Isaac Hale, nga immuna a nakaam-ammuan ni Joseph ken ni Emma Hale, ti agbalin nga asawana (JS—P 1:56–57). Nagkallaysa da Joseph ken Emma idi maika-18 ti Enero 1827. Naawat ti Propeta dagiti pinanid a balitok idi maika-22 ti Septiembre 1827 iti Manchester, Nueva York, ket di nagbayag kalpasan dayta immakar a kaduana ni Emma iti Harmony, a nangrugian-na iti panangipatarus kadagiti pinanid iti bas-sit a balayda iti asideg ti karayan. Bayat ti pannakaipatarus ti Libro ni Mormon, tinari-gagayan da Joseph ken Oliver Cowdery a maammuan ti ad-adu pay maipapan iti panagbuniag ket napanda iti karayan tapno agkararag iti Apo maipanggep iti daytoy. Kasungbat iti daytoy a kararag, nagparang ni Juan a Mammuniag idi maika-15 ti Mayo 1829 (JS—P 1:66–74; DkK 13). Intedna ti Kinasaserdote nga Aaron kada Joseph ken Oliver. Kalpasanna napanda iti daytoy a karayan ket nagbinnuniagda para iti pannakaugas dagiti basol. Binilin ngarud ni Juan a Mammuniag da Joseph ken Oliver nga aginnordenda iti Kinasaserdote nga Aaron. Di nagbayag kalpa-sanna, nagparang da Pedro, Santiago, ken Juan iti igid daytoy a karayan ket intedda kada Joseph ken Oliver ti Kinasaserdote a Melchizedek (DkK 27:12–13; 128:20).

6. Kayo a Balay ni Peter Whitmer Sr.

Ti napabaro a kayo a balay ni Peter Whitmer Sr., a nabangon iti disso ti pundasion ti sigud a pagtaengan iti Fayette, Nueva York.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Inleppas ni Joseph Smith ti pannakaipatarus ti Libro ni Mormon ditoy iti arinunos ti Hunio 1829. Iti kakaywan nga asideg daytoy a pagtaengan, nakita dagiti Tallo a Saksi ni anghel Moroni ken dagiti pinanid a balitok. Naimaldit itan ti pamma-neknekda iti amin a kopia ti Libro ni Mormon. Idi maika-6 ti Abril 1830, agarup 60 a tattao ti naguummong iti pagtaengan ni Peter Whitmer tapno saksianda ti pormal a pannakabukel ti Simbaan ni Jesucristo. Naangay ditoy dagiti umuna a miting ken komperensia ti kabukbukel pay laeng a Simbaan. Naawat iti pagtaengan ni Peter Whitmer ti duapulo kadagiti paltiing a nairaman iti Doktrina ken Katulagan.

7. Pagtagilakuan ni Newel K. Whitney ken ti Kaduana

Dakkel ti akem daytoy a pagtagilakuan iti pakasaritaan ti Simbaan iti Kirtland. Nagindeg ditoy iti nabiit a panawen da Joseph ken Emma Smith. Nagbalin daytoy a kuartel ti Simbaan idi 1832. Naawat ditoy ti sumagma-mano a napapateg a paltiing. Naangay ti Pagadalan dagiti Propeta iti pagtagilakuan manipud idi maika-24 ti Enero 1833 agingga iti maysa a panawen idi Abril 1833.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Naawat ni Propeta Joseph ti paltiing maipapan iti Nainsiriban a Balikas (DkK 89). Adu ti naaramidna iti pan-nakaipatarus ti Biblia ditoy.

8. Pagtaengan ni John Johnson

Masarakan ti pagtaengan da John ken Alice Johnson iti Hiram, Ohio. Adda iti maikadua a kadsaaran daytoy a siled.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Nagnaed ni Propeta Joseph Smith ken ti asawana, ni Emma iti daytoy a pagtaengan. Naawat da Joseph ken Sidney Rigdon ti datdatlag a par-mata maipapan kadagiti tukad ti gloria iti imatang dagiti sumagmamano a dadduma pay idi maika-16 ti Pebrero 1832 (DkK 76). Nagtrabaho pay ni Propeta Joseph iti Patarus ni Joseph Smith ti Biblia (PJS) iti daytoy a pag-taengan. Idi maika-24 ti Marso 1832, bayat ti panagindeg da Joseph ken Emma ditoy, dinangran iti nakaro ti timmalikud a bunggoy a mangriribuk ken anti-Mormon da Joseph ken Sidney ken inikkanda iti alkitran ken dut-dot ti bagida.

9. Templo ti Kirtland

Masarakan ti Templo ti Kirtland iti Kirtland, Ohio.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Ti Templo ti Kirtland ti kaunaan a templo a nabangon iti daytoy a dispensasion (DkK 88:119; 95). Iti daytoy a templo, nakita ni Joseph Smith ti parmata maipapan iti celestial a pagarian (DkK 137). Naidaton daytoy idi maika-27 ti Marso 1836 (DkK 109). Idi maika-3 ti Abril 1836, nagparang ti Mangisalakan ket inawat-na ti templo a kas lugar a pangipalgakanna iti balikasna kadagiti taona (DkK 110:1–10). Kalpasan daytoy a panagparang, nakaawat da Joseph Smith ken Oliver Cowdery iti isas-rungkar manipud kada Moises, Elias, ken Propeta Elias, a nangted amin kadakuada

kadagiti tulbek ti kinasaserdote ken napateg a pakaammo (DkK 110:11–16). Nagserbi daytoy a templo kadagiti Santo iti agarup a dua a tawen sakbay a panawanda ti Kirtland gapu iti pannakaidadanes.

10. Ti Tanap ti Adan-on-di-Ahman

Buya nga agpadaya iti bangir ti tanap ti Adan-on-di-Ahman, maysa a naulimek, napintas a tanap a masarakan iti akin-amianan nga abagatan a Missouri iti asideg ti purok ti Gallatin.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Tallo a tawen sakbay ti ipapatayna, inawagan ni Adan dagiti nalinteg nga an-annabona iti daytoy a tanap ket impaayna kadakuada ti maudi a bendisyonna (DkK 107:53–56). Idi 1838 ti Adan-on-di-Ahman ti lugar a nagingdegan ti agarup 500 agingga iti 1,000 a Santo iti Ud-udina nga Aldaw. Pinanawan dagiti Santo daytoy a nagingdegan idi napapanawda manipud iti Missouri. Sakbay ti Maikadua a Yaay ni Cristo a nagloriaan, aguummongto manen iti daytoy a tanap da Adan ken dagiti nalinteg nga an-annabona a pakairamanan dagiti Santo iti amin a dispensasion tapno sabatenda ti Mangisalakán (Dan. 7:9–10, 13–14; DkK 27; 107:53–57; 116:1).

11. Disso ti Templo iti Far West

Ti pagindegan ti Far West, Missouri, ket nagbalin a pagtaengan para kadagiti 3,000 agingga iti 5,000 a Santo a nagkalikagum iti pagkamangan manipud iti pannakaidadanes kadagiti Ili ti Jackson ken Clay. Idi maika-31 ti Oktubre 1838 natiliw ni Propeta Joseph Smith ken dagiti dadduma pay a dadaulo ti Simbaan, ket kalpasan ti pannakausig iti Richmond, nabaludda iti Pagbaludan ti Liberty. Kabayatan ti panawen ti lam-ek idi 1838–39, napapanaw dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw manipud iti Far West ken dadduma pay a disso iti Missouri ket nayakarda iti Illinois.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Naidaton ti disso ti templo ken naikabil dagiti panuli a bato. Naawat dagiti pito a palting a naipablaak iti Doktrina ken Katulagan (dagiti beneg 113–115; 117–120). Nayanak ni Joseph F. Smith, ti maikanem a Presidente ti Simbaan, idi maika-13 ti Nobiembre 1838 iti Far West. Nagserbi biit ti Far West a kas kuartel ti Simbaan babaten ti panangidaulo ni Propeta Joseph Smith.

12. Pagbaludan iti Liberty

Maysa a bassit a pagbaludan a masarakan iti Liberty, Missouri. Naibalud ni Joseph Smith ken ti lima a dadduma pay a kakabsat a lallaki iti uneg ti 1.2 a metro (uppat a kadapan) ti kabengbengna a pader manipud idi maika-1 ti Disiembre 1838 agingga iti maika-6 ti Abril 1839. (Nawayawayaan ni Sidney Rigdon iti gibus ti Pebrero.) Naipupok iti akimbaba a kadsaaran wenno pagbaludan iti uneg ti daga a paset ti pasdek, naturogda iti rabaw ti nalamiis a batbato a naabbongan iti garami, nga addaan laeng iti nakudrep a silaw ken di makaanay a pannakasaluad iti nalam-ek a panawen.

Napateg a Pasamak: Ni Propeta Joseph a mangikarkarag kadagiti rinibu a Santo iti Ud-udina nga Aldaw a napapanaw manipud iti Missouri, ket nakaawat iti sungbat iti kararagna, nga insuratna iti maysa a surat kadagiti napapanaw a Santo (DkK 121–123).

13. Balay a Mansion iti Nauvoo

Immakar ni Joseph Smith ken ti kaamaanna iti Balay a Mansion iti Nauvoo idi Agosto 1843. Idi agangay, nainayon ti kasilpo ti pasdek iti akindaya a paset ti kangrunaan nga istruktura iti kadagupan ti 22 a siled. Nangrugi idi Enero 1844, tinarawidwidan ni Ebenezer Robinson ti balay a kas maysa a hotel, ket pinagtalinaed ti Propeta ti 6 kadagiti siled para iti kaamaanna. Nagserbi ti balay a kasla sentro ti pagrargagupan ti gimong ti Nauvoo. Inawat ti Propeta dagiti napapateg ken madaydayaw a dadaulo ditoy.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Idi maika-27 ti Hunio 1844, napaltogan ken napapatay ni Propeta Joseph ken ti kabsatna a ni Hyrum iti Carthage, Illinois, ken naipan dagiti bangkayda iti daytoy a balay tapno maimassayag sakbay a maipumpon. Naitanemda iti bassit a kamposanto ti kaamaan iti ballasiw laeng ti Main Street, lauden ti daan a kayo a balay a nagingdegan ni Joseph idi damo nga immay iti Nauvoo. Nagingdeg ni Emma Smith iti Balay a Mansion agingga idi 1871. Kalpasanna immakar iti Balay ti Nauvoo, a pimmusayanna idi 1879.

14. Ti Pagtagilakuan ni Propeta Joseph Smith a Naaramid iti Nalabaga a Nardilio

Masarakan daytoy napabaro a pagtagilakuan ken opisina ni Joseph Smith iti Nauvoo,

Illinois. Maysa daytoy kadagiti kapatgan a pasdek iti Simbaan kabayatan ti panawen ti Nauvoo. Saan laeng nga agserbi a kas sapaasap a pagtagilakuan, nagbalin pay daytoy a sentro dagiti aktibidad a mainaig iti kagimongan, ekonomia, politika, ken relihion. Nangpatalinaed ni Joseph Smith iti maysa nga opisina iti maikadua a kadsaaran.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Sakbay ti panna-kaileppas ti templo, naaramat ti nangatngato a siled ti pagtagilakuan a kas maysa a siled ti ordinansa, a nakaitedan dagiti umuna a naan-anay a talugading. Idi maika-17 ti Marso 1842, binukel ni Propeta Joseph dagiti babbai ti Simbaan iti Gimong ti Kaasi.

15. Templo ti Nauvoo

Masarakan daytoy modelo nga iskala ti Templo ti Nauvoo iti disso ti sigud a templo. Nabangon ti templo manipud iti lokal a maris dapo a babato nga apog. Agrukod ti pasdek iti 39 a metro ti kaatidogna ken 27 a metro ti kaakabana. Agtayag ti torre iti 48 a metro. Nagaramid dagiti kameng ti Simbaan iti adu a sakripisio tapno mabangon daytoy napintas a templo, a nairugi ti trabaho idi 1841. Adda dagiti nagbannog iti adu a bulan iti pasdek; insakripisio met dagiti dadduma ti kuartada. Nupay saan pay a naan-anay a nalpas, napno ti templo kadagiti kameng nga umay para kadagiti ordinansa kabayatan dagiti bulan sakbay ti ipapanawda a nagtutrong iti Laud. Idinto ta adu kadagiti Santo ti pimmanaw iti Nauvoo iti nasapa a panagsusulbod ti 1846 gapu iti pammutbuteng a panagranggas ti bunggoy a mangriribuk, nagbati dagiti naisangsangayan a trabahador a mangileppas iti templo. Idi maika-30 ti Abril 1846, indaton da Elder Orson Hyde ken Wilford Woodruff ken agarup a 20 a dadduma pay daytoy a balay ti Apo. Nabaybay-an ti templo idi Septiembre idi napapanaw iti Nauvoo dagiti nabati pay a kameng ti Simbaan; rinugitan ken dinadael ngarud dagiti mangriribuk a bunggoy ti sagrado a pasdek. Nauram idi Oktubre 1848.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Naangay ti sapaasap a komperensia iti paguummongan a siled ti templo idi maika-5 ti Oktubre 1845. Nairugi ti aramid a talugading idi maika-10 ti Disiembre 1845 ket nagtultuloy agingga idi maika-7 ti Pebrero 1846. Nasurok a 5,500 a Santo iti Ud-udina nga Aldaw ti nakaawat iti

talugadingda, ket adu a panagbuniag para kadagiti natay ken panaglantip ti naannong.

16. Pagbaludan iti Carthage

Ti pagbaludan iti ili ti Carthage, Illinois.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Naglugan da Joseph Smith ken Hyrum a nagtutrong iti Carthage idi maika-24 ti Hunio 1844. Nairupokda iti daytoy a pagbaludan idi maika-25 ti Hunio gapu iti ulbod a pammabasol a panangliput. Idi maika-27 ti Hunio agarup a 100 a lallaki a mangriribuk a napintaan iti nangisit ti rupada ti rimmaut iti pagbaludan. Agpada a napaltogan ken napapatay da Joseph ken Hyrum, ket nasugatan ni John Taylor iti namin-adu a daras. Nakaskasdaaw ta saan a nadangran ni Willard Richards. Insurat idi agangay ni John Taylor ti naparegta a pakalaglagipan a masarakan itan iti Doktrina ken Katulagan 135.

17. Ipapanaw nga Agpalaud

Naplano ti rugi ti ipapanaw iti Nauvoo, Illinois para iti Marso–Abril, ngem gapu kadagiti pammutbuteng dagiti mangriribuk imbilin ni President Brigham Young a mairugi ti ipapanaw dagiti Santo a mangballasiw iti Karayan Mississippi idi maika-4 ti Pebrero 1846. Nagbati ni President Young tapno mangannong iti talugading kadagiti Santo ket saan a pimmanaw iti Nauvoo agingga iti tengnga ti Pebrero.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Sakbay ti ipapatayna, impadto ni Propeta Joseph Smith, “Sumagmamano kadakayo ti agbiagto tapno mapan ken tumulong iti panagaramid kadagiti pagindegan ken mangbangon kadagiti siudad ken mangimatang kadagiti Santo nga agbalin a nabileg a tattao iti tengnga ti Rocky Mountains.” Dumani 12,000 a Santo ti pimmanaw iti Nauvoo manipud iti Pebrero agingga iti Septiembre 1846. Kalpasan a pinanawan dagiti Santo ti Winter Quarters ken dagiti naud-udi a lugar, nabukelda kadagiti bunggoy ti pinullo, limapul, ken ginasut, iti babaen ti kapitan ti bunggoy (DkK 136:3). Idi Septiembre 1846 maysa a bunggoy dagiti mangriribuk a mapattapatta a 800 a lallaki a naarmasan iti innem a kanyon a nangdarup iti Nauvoo. Kalpasan ti sumagmamano nga aldaw a pannakiranget, napilitan a simmuko dagiti nabati a Santo tapno maispal ti biagda ken maikkanda iti gundaway a mangballasiw

iti karayan. Lima agingga iti innem a gasut a lallaki, babbai, ken ubbing ti nangballasiw iti karayan ket nagkampo iti igid ti karayan. Nangibaon ni President Brigham Young kadagiti bunggoy nga immarayat nga addaan kadagiti abasto tapno ipanawda dagitoy “nakurapay a Santo.”

18. Templo ti Salt Lake

Sumagmamano nga aldaw kalpasan ti iseserrek iti Tanap ti Salt Lake ti umuna a nangyuna a bunggoy dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw, intugkel ni President Brigham Young ti sarukodna iti daga ket impakdaarna, “Ditoy ti pangbangonantayo iti templo ti Diostayo.” Nakali ti daga a pagpatakderan idi maika-14 ti Pebrero 1853. Idi maika-6 ti Abril 1853, naitabil dagiti panuli a bato. Naileppas ken naidaton ti templo kalpasan ti 40 a tawen idi maika-6 ti Abril 1893. Agmimiting ditoy ti

Umuna a Panguluen ken ti Korum dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol iti linawas tapno agpanunot a nasayaat ken dumawatda iti pangiturong ti Apo maipanggep iti panangimaton ken panangbangon ti pagarian ti Dios.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Inikkan ti Apo dagiti Presidente ti Simbaan ken dadduma pay a Sapasap nga Agrebbeng iti pannakai-bukbok ti espiritu ti paltiing ditoy, a pakairamanan ti Opisial a Palawag—2. Itay kallabes la unay, nagkaykaysa nga inanamongan ken impablaak ti Umuna a Panguluen ken ti Konseho dagiti Sangapulo-ket-dua nga Apostol ti “Ti Kaamaan: Maysa a Waragawag iti Lubong.” Dagiti ordinansa iti templo a naanong para kadagiti agpada a sibibiag ken natay ket nangbendision iti biag dagiti minilion.

INDEKS TI NAGNAGAN DAGITI LUGAR

Adan-ondi-Ahman, Missouri, 5:D3	Carthage, Illinois, 5:G2	Fishing, Karayan, Missouri, 5:D3	India, Taaw ti, 7:F3
Africa, 7:E2	Chagrin, Karayan, Sanga iti Daya, Kirtland, 4:B1	Fort Bridger, 6:C2	Indian, Teritorio ti, 5:B2, 6:C1, 6:D3
Albania, Nueva York, 1:C3	Chariton, Karayan, Missouri, 5:E2	Fort Hall, 6:B1	Indiana, 6:F2
America, Abagatan nga, 7:C3	Chillicothe, Kalsada ti, Kirtland, 4:B4	Fort Laramie, 6:C2	Iowa, 5:E1, 6:E2
America, Amianan nga, 7:B2	Cleveland, Ohio, 3:C4	Fort Leavenworth, 5:D4, 6:E2	Jackson County, Missouri, 5:D4
America, Nagtengnga nga, 7:B2	Colesville, Nueva York, 1:B3, 3:H3	Fox, Kalsada ti, lugar iti Palmyra, 2:A3	Johnson, John, Pagdagusan ni, Kirtland, 4:B2
Amherst, Ohio, 3:C4	Connecticut, 1:C3	Freedom, Nueva York, 3:F2	Joseph, Kalsada ti, Kirtland, 4:A4
Antarctica, 7:E4	Connecticut, Karayan, 1:D1	Gallatin, Missouri, 5:D3	Kamosanto ti Kirtland, 4:B3
Arkansas, Karayan, 6:D3	Council Bluffs (Kanesville), Iowa, 5:C1, 6:E2	Garden Grove, Iowa, 5:D2	Kirtland, Ohio, 3:C3, 6:F2
Armington, Kalsada ti Balay a Pagadalan ti, lugar iti Palmyra, 2:D3	Cowdery, Kalsada ti, Kirtland, 4:A3	Gila, Karayan, 6:B4	Kirtland, Pagadalan ti, 4:B3
Asia, 7:F2	Cumorah, Turod ti, lugar iti Palmyra, 2:C4	Gilsum, New Hampshire, 1:D2	Kirtland, Pagragadian ti, 4:B2
Atlantiko, Abagatan a Taaw, 7:D4	Delaware, Karayan, 1:B4	Grand, Karayan, Missouri, 5:D2	Kirtland, Puttot ti, 4:B2
Atlantiko, Amianan a Taaw, 7:D2	DeWitt, Missouri, 5:E3	Grandin, E. B., Pagimalditan ni, Palmyra, 2:C2	Kirtland, Templo ti, 4:B4
Atlantiko, Taaw, 1:D4, 6:H2	Disso a Pagbuniagan, Kirtland, 4:B2	Great Salt Lake, 6:B2	Knight, Joseph Sr., Pagtaengan ni, Ili ti Colesville, Nueva York, 3:H3
Australia, 7:G3	Erie, Dan-aw ti, 3:C3	Harmony, Pennsylvania, 1:B3, 3:H3	Kirtland, Vinson, Pagtaengan ni, Kirtland, 4:A4
Bangko, Kirtland, 4:B4	Erie, Kanal ti, Nueva York, 2:B2, 3:F1	Harris, Martin, Bangkag ni, lugar iti Palmyra, 2:B1	Lebanon, New Hampshire, 1:D2
Bantay Pisga, Iowa, 5:D1	Europa, 7:E1	Harris, Martin, Pagtaengan ni, Kirtland, 4:D4	Liberty, Missouri, 5:D4, 6:E2
Boston, Massachusetts, 1:D3	Far West, Missouri, 5:D3, 6:E2	Hathaway, Waig ti, lugar iti Palmyra, 2:B2, 2:D4	Los Angeles, 6:A3
Buffalo, Nueva York, 3:E2	Farmington, Ili ti, lugar iti Palmyra, 2:A4	Haun's Mill, Missouri, 5:D3	Macedon, Ili ti, lugar iti Palmyra, 2:A1
California, 6:A3	Fayette, Nueva York, 1:A3, 3:G2, 6:G1	Hiram, Ohio, 3:C4	Maine, 1:D2
California, Dalan iti, 6:B2	Filadelfia, Pennsylvania, 1:B4, 6:G2	Hudson, Karayan, Nueva York, 1:C3	Manchester, Ili ti, Nueva York, 1:A3, 2:D3, 3:F2
Canada, 1:C1, 3:C3, 3:D2, 6:F1		Huron, Dan-aw ti, 3:C1	Markell, Kalsada ti, Kirtland, 4:A2
Canada, Karayan ti, 6:D3		Illinois, 5:G3, 6:F2	Massachusetts, 1:C3
Canandaigua, Kalsada ti, lugar iti Palmyra, 2:C3		Independence, Missouri, 5:D4, 6:E2	

McIlwaine's Bend, Missouri, 5:E3	Pagmarisan, Kirtland, 4:B2	Sagrado a Kakaywan, lugar iti Palmyra, 2:B3	Snake, Karayan, 6:B1
Mehiko, 6:B3	Pagpabaywan, Kirtland, 4:B2	Salem, Massachusetts, 1:D3	South Bainbridge, Nueva York, 3:H3
Mendon, Nueva York, 3:F2	Palmyra, Ili ti, Nueva York, 1:A3, 2:D1, 3:F2	Salt Lake City, 6:B2	Springfield, Illinois, 5:H2
Mississippi, Karayan, 5:G3	Palmyra, Purok ti, Nueva York, 2:C2	San Bernardino, 6:B3	St. Louis, Missouri, 5:H4
Missouri, 5:F3, 6:E3	Pasipiko, Abagatan a Taaw, 7:A4	San Diego, 6:A4	Stafford, Kalsada ti, lugar iti Palmyra, 2:B4
Missouri, Karayan, 5:C2, 5:F4	Pasipiko, Amianan a Taaw, 7:A2, 7:H2	San Francisco, 6:A2	Susquehanna, Karayan, Pennsylvania, 1:A4, 3:G3
Montrose, Iowa, 5:F2	Pasipiko, Taaw, 6:A1, 7:A3	San Luis Rey, Mision ti, 6:A4	Thompson, Ohio, 3:D3
Morley, Isaac, Bangkag ni, Kirtland, 4:D1	Pecos, Karayan, 6:C4	Santa Fe, 6:C3	Topsfield, Massachusetts, 1:D3
Nalabaga a Waig, lugar iti Palmyra, 2:D2	Pennsylvania, 1:B3, 3:E3, 6:G2	Sharon, Vermont, 1:C2	Toronto, Canada, 3:E1
Nardilio, Pagaramidan iti, Kirtland, 4:A2	Perrysburg, Nueva York, 3:E2	Shoal, Waig ti, Missouri, 5:D3	Tucson, 6:B4
Nauvoo, Illinois, 5:F2, 6:E2	Platte, Karayan, 5:B1	Sinanramay, dagiti Dan-aw a, Nueva York, 1:A3, 3:G2	Tunbridge, Vermont, 1:C2
New Hampshire, 1:D2	Platte, Karayan ti Abagatan a, 6:C2	Smith, Alvin, nakai- taneman ni, Palmyra, 2:C2	Vermont, 1:C2
New Jersey, 1:B4	Platte, Karayan ti Amianan a, 6:C2	Smith, Hyrum, Pagtaengan ni, Kirtland, 4:B4	Washington, D.C., 6:G2
Norwich, Vermont, 1:D2	Pratt, Parley P., Pagtaengan ni, Kirtland, 4:A3	Smith, Joseph Jr., Pagtaengan ni, 3:H3, 4:B3	Wayne County, Nueva York, 2:A3, 2:C2
Nueva York, 1:B3, 3:F3, 6:G1	Pueblo, 6:C3	Smith, Joseph Jr., Pagtagilakuan iti Nadumadu- ma ni, Kirtland, 4:B3	Whitingham, Vermont, 1:C3
Nueva York, Ciudad ti, 1:C4, 6:G1	Quincy, Illinois, 5:F2, 6:E2	Smith, Joseph Sr., Balay a Kayo ni, lugar iti Palmyra, 2:B3	Whitney, Kalsada ti, Kirtland, 4:A3
Ohio, 3:B4, 6:F2	Ramus, Illinois, 5:G2	Smith, Joseph Sr., Bangkag ni, lugar iti Palmyra, 2:B3	Whitney, Newel K., Pagtaengan ni, Kirtland, 4:B2
Ontario County, Nueva York, 2:A3, 2:C3	Rhode Island, 1:D3	Smith, Joseph Sr., Pakabuklan ti Pagtaengan ni, lugar iti Palmyra, 2:B3	Whitney, Newel K., Pagtagilakuan ni, Kirtland, 4:B2
Ontario, Dan-aw ti, 1:A2, 3:E1	Richmond, Missouri, 5:D4		Winter Quarters, Teritorio ti Indian, 5:B1, 6:E2
Opisina a Pagimalditan, Kirtland, 4:B4	Rigdon, Sidney, Pagtaengan ni, Kirtland, 4:B4		
Orange, Ohio, 3:C4	Rio Grande, Karayan, 6:C4		
Oregon, Teritorio ti, 6:A1	Rochester, Nueva York, 3:F1		
Pagdapuan, Kirtland, 4:B:3	Sacramento, 6:A2		

Makatulong kenka dagiti sumaganad a mapa tapno maawatan a nasaysayaat ti nagkauna a pakasaritaan ti Ti Simbaan ni Jesucristo dagiti Santo iti Ud-udina nga Aldaw ken dagiti nasantuan a kasuratan a naipaltiing

ken ni Propeta Joseph Smith ken dagiti simmukat kenkuana. Babaen ti panangammo iti heograpia dagiti daga a nailawlawag kadagiti nasantuan a kasuratan, maawatam a nasaysayaat dagiti pasamak iti nasantuan a kasuratan.

- 1. AMIANAN A DAYA TI ESTADOS UNIDOS
- 2. PALMYRA-MANCHESTER, 1820–31
- 3. TI NUEVA YORK, PENNSYLVANIA, KEN OHIO A PASET TI EUA
- 4. KIRTLAND, OHIO, 1830–38

- 5. TI MISSOURI, ILLINOIS, KEN IOWA A PASET TI EUA
- 6. TI AGPALAUD A TIGNAY TI SIMBAAN
- 7. MAPA TI LUBONG

Makatulong kenka ti paalpabeto a panagsa-saganad dagiti nagan ti lugar a mangsapul iti maitudtudo a lugar kadagiti mapa. Iraman ti tunggal naiserrek a balikas ti numero ti mapa a sarunuen ti agtugmok a pagibasaran, a kombinasion ti letra ken numero. Kas pagarigan, ti pakasarakan iti Fort Hall ket naited a kas 6:B1; a dayta ti, mapa 6, kuadrado B1. Mabalinmo ti mangsapul kadagiti naipangpangruna a kuadrado iti tunggal mapa babaen ti panagibasar kadagiti agituntunos iti ngato ken bangir dayta a mapa. Nailista dagiti pangsukat a nagan iti panaklot; kas pagarigan, Council Bluffs (Kanesville).

Sumaganad ti tulbek iti pannakaawat kadagiti nadumaduma a simbolo ken kalalanga ti pannakaimakiniliana a naaramat kadagiti mapa. Mainayon pay, mabalin a naglaon dagiti saggay-sa a mapa kadagiti tulbek nga addaan pannakailawlawag dagiti nayon pay a simbolo a maipanggep iti dayta maitudtudo a mapa.

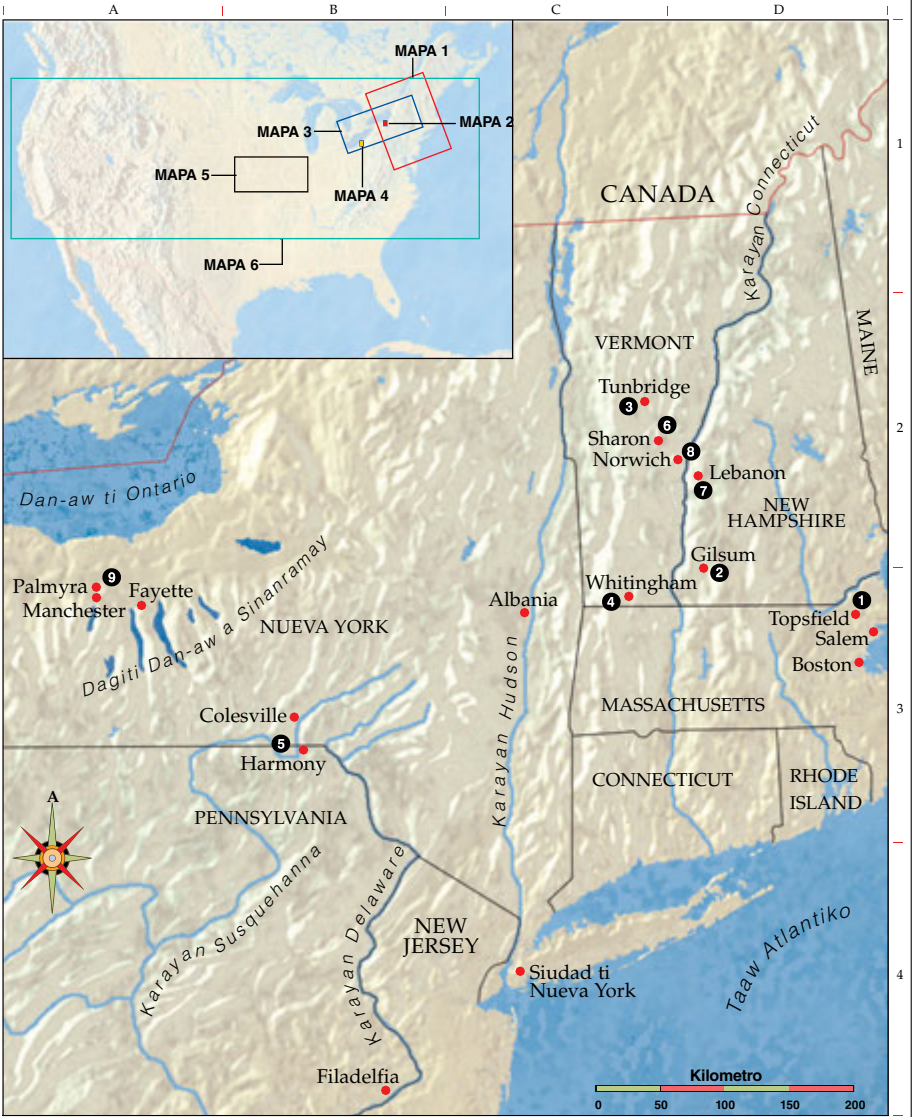
▮ Ibagian ti nalabaga a tuldek ti maysa a ciudad wenno ili. No dadduma mabalin nga itudo ti maysa a linia manipud iti tuldek iti nagan ti ciudad wenno disso.

Taaw Atlantiko Naaramat ti kastoy a pannakaimakinilia a pangmarka kadagiti heograpiko a lugar, kas kadagiti taaw, baybay, dan-aw, karayan, bantay, langalang, tanap, disierto, ken puro.

Palmyra Naaramat ti kastoy a pannakaimakinilia para iti amin a ciudad ken ili.

NUEVA YORK Naaramat ti kastoy a pannakaimakinilia para iti babbabassit a dibision ti politika, kas kadagiti rehion, ken dagiti estado ken teritorio ti E.U.

CANADA Naaramat daytoy a pannakaimakinilia para iti dadadakkal a dibision ti politika, kas kadagiti nasion, pagilian, ken kontinente.

1. Topsfield Ti lugar a nakayanakan ni Joseph Smith Sr., nayanak idi 12 ti Hulio 1771. 2. Gilsun Nayanak ditoy ni Lucy Mack, 8 ti Hulio 1775. 3. Tunbridge Nagkallaysa ditoy da Joseph Smith Sr. ken Lucy Mack, 24 ti Enero 1796. 4. Whitingham Lugar a nakayanakan ni Brigham Young, nayanak idi 1 ti Hunio 1801. 5. Harmony Nayanak ni Emma Hale iti Ili ti Harmony, 10 ti Hulio 1804.	6. Sharon Nayanak ditoy ni Joseph Smith Jr., 23 ti Disiembre 1805 (kitaen iti JS—P 1:3). 7. Lebanon Nagindeg ti kaamaan nga Smith iti Ili ti Lebanon manipud iti 1811 agingga iti 1813, iti panawen nga agpapaoperar ni Joseph Smith Jr. iti luppuna. 8. Norwich Nagindeg ditoy ti kaamaan nga Smith manipud 1814 agingga iti 1816 sakbay nga immakarda iti Palmyra. 9. Palmyra Immakar ti kaamaan nga Smith ditoy idi 1816 (kitaen iti JS—P 1:3).

1. Balay a Kayo ni Joseph Smith Sr. Nagparang ni anghel Moroni ken ni Joseph Smith iti akinngato a siled daytoy a pagtaengan idi 21-22 ti Septiembre 1823 (kitaen iti JS—P 1:29-47). 2. Bangkag ni Joseph Smith Sr. Pinadur-as ti kaamaan a Smith daytoy 4.7 a hektaria a bangkag manipud idi 1820 agingga iti 1829. 3. Sagrado a Kakaywan Napasamak ti Umuna a Parmata ni Joseph Smith Jr. iti daytoy a kakaywan iti nasapa a panagsusulbod ti 1820 (kitaen iti JS—P 1:11-20). 4. Pakabuklan ti Pagtaengan ni Joseph Smith Sr. Inrugni ni Alvin Smith daytoy a balay idi 1822 ket nagyanan ti kaamaan nga Smith manipud idi 1825 agingga idi 1829.	5. Turod ti Cumorah Ditoy nga inted ni anghel Moroni dagiti pinanid a balitok ken ni Propeta Joseph Smith idi 22 ti Septiembre 1827 (kitaen iti JS—P 1:50-54, 59). 6. Bangkag ni Martin Harris Naisalda daytoy a talon ket nailako ti sangapaset daytoy a pangbayad iti pannakaimaldit ti Libro ni Mormon. 7. Pagimalditan nga E.B. Grandin Naimaldit ditoy ti 5,000 a kopia ti Libro ni Mormon idi 1829-30. 8. Waig ti Hathaway Iti daytoy a waig a naannong ti sumagmamano nga immuna a panagbuniag iti Simbaan.

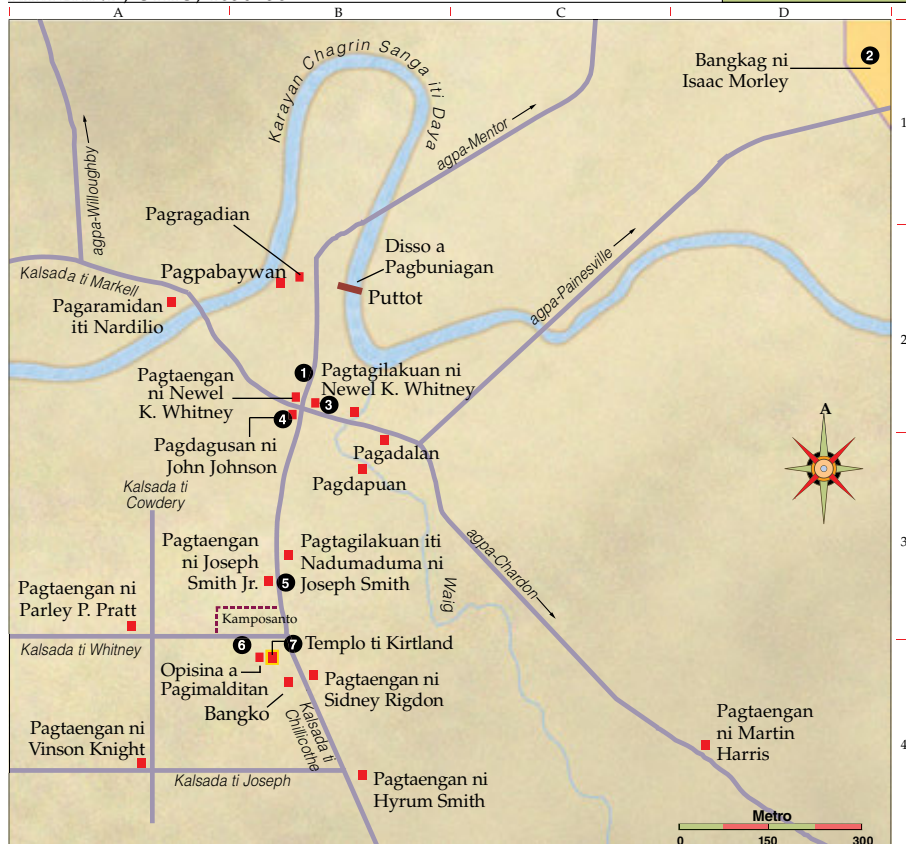

1. **South Bainbridge** Nagkallaysa ditoy da Joseph Smith Jr. ken Emma Hale idi 18 ti Enero 1827 (kitaen iti JS—P 1:57).
2. **Colesville** Nabukel ti umuna a sanga ti Simbaan iti pagtaengan ni Joseph Knight Sr. iti Ili ti Colesville, idi 1830.
3. **Pagtaengan ni Joseph Smith Jr. iti Harmony** Naileppas ditoy ti kaaduan a patarus ti Libro ni Mormon. Kadagiti igid ti Karayan Susquehanna naisubli ti kinaserdote idi 1829 (kitaen iti DKK 13; 12820; JS—P 1:71–72).
4. **Fayette** Nakita dagiti Tallo a Saksi dagiti pinanid a balitok ken ni anghel Moroni (DKK 17). Naileppas ti pamakaipatarus ti Libro ni Mormon ditoy idi Hunio

5. **Mendon** Immuna a pagtaengan da Brigham Young ken Heber C. Kimball.
6. **Kirtland** Nagsardeng ditoy dagiti misionario a naibaon kadagiti Lamanite idi 1830 ket binuniaganda ni Sidney Rigdon ken dadduma pay iti lugar ti Kirtland. Daytoy ti kuartel ti Simbaan manipud idi 1831 agingga 1838. Nabangon ti umuna a templo daytoy a dispensasion iti Kirtland ket naidaton idi 27 ti Marso 1836 (kitaen iti DKK 109).
7. **Kanal ti Erie** Naghaniaga dagiti tallo a sanga ti Simbaan iti Nueva York a dimmalan iti Kanal ti Erie ken Dan-aw ti

8. **Hiram** Nagindag ditoy da Joseph ken Emma manipud idi Septiembre 1831 agingga idi Septiembre 1832. Nagrabaho da Joseph ken Sidney Rigdon iti Patarus ni Joseph Smith iti Biblia (PJS). Naawat dagiti paltang ditoy: DKK 1, 65, 67, 68, 69, 71, 73, 74, 76, 77, 79, 80, 81, 99, 133.
9. **Amherst** Nakanunongan ni Joseph Smith a kas Presidente ti Nangato a Kinaserdote idi 25 ti Enero 1832 (kitaen iti DKK 75).
10. **Toronto** Pagtaengan ni John Taylor, malkatlo a Presidente ti Simbaan ken ni Mary Fielding Smith, asawa ni Hyrum Smith.

1829. Nabukel ditoy ti Simbaan idi 6 ti Abril 1830 (kitaen iti DKK 20; 21).

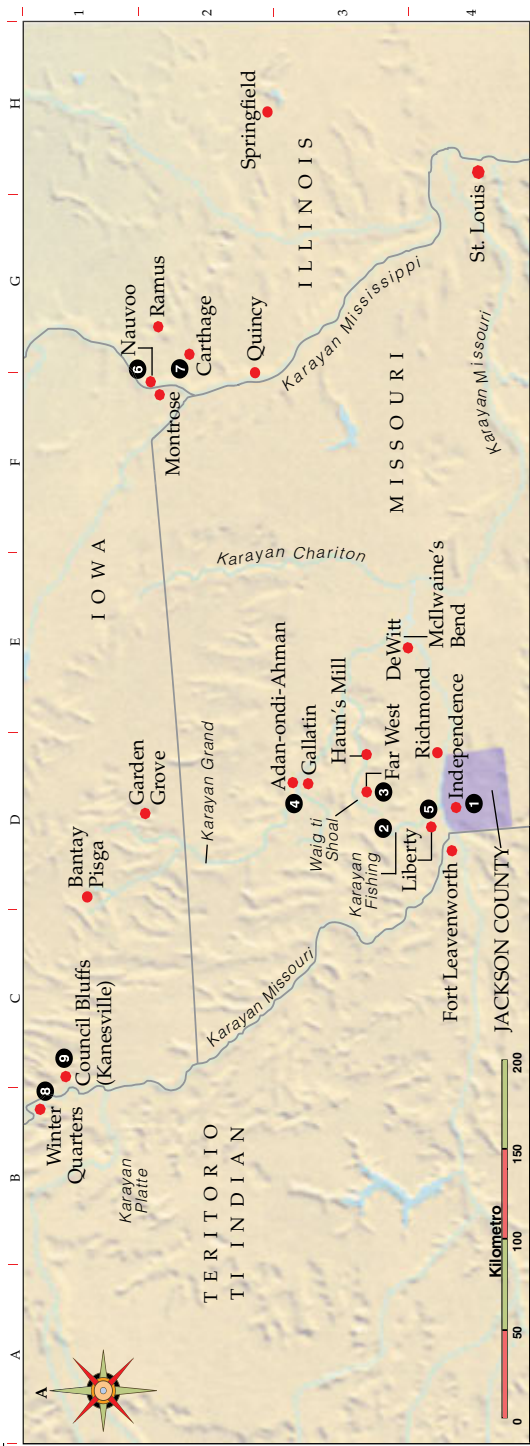

1. **Pagtaengan ni Newel K. Whitney** Nagindeg da Joseph ken Emma ditoy iti sumagmamano a lawas kalpasan nga immakarda idi damo iti Kirtland idi 1831.
2. **Bangkag ni Isaac Morley** Nagindeg da Joseph ken Emma Smith ditoy manipud idi Marso agingga idi Septiembre 1831. Naordenan dagiti umuna a nangato a saserdote ditoy. Nagtrabaho ni Joseph iti Patarus ni Joseph Smith (PJS).
3. **Pagtagilakuan ni Newel K. Whitney** Naikkan ti Umuna a Panguluen ti Simbaan kadagiti tulbek ti pagarian ditoy. Immuna a nagtaripnong ti Pagadalan dagiti Propeta ditoy. Addan iti proseso ti pannakaileppas ti PJS idi 1833. Nagindeg ditoy da Joseph ken Emma manipud idi 1832 agingga idi 1833. Naawat ni Joseph ti adu a paltiing ditoy.
4. **Pagdagusan ni John Johnson** Naawagan ni Joseph Smith Sr. a kas umuna a Patriarka iti Simbaan ditoy idi 1833. Naglaon ti pagdagusan iti umuna nga opisina ti pagimalditan iti Kirtland. Naimaldit ditoy ti *The Evening and the Morning Star* kalpasan ti pannakadadael ti pagimalditan iti Jackson County, Missouri. Pimmanaw ditoy dagiti Sangapuloket-dua nga Apostol idi 4 ti Mayo 1835 para kadagiti umuna a misionda.
5. **Pagtaengan ni Joseph Smith Jr.** Nagindeg ditoy da

Joseph ken Emma manipud idi 1834 agingga 1837. Nairugi ti pannakaipatarus ti libro ni Abraham.

6. **Opisina a Pagimalditan** Naited ti *Lectures on Faith* iti daytoy a pasdek. Naawagan ken naordenan ditoy dagiti Sangapuloket-dua nga Apostol ken ti Umuna a Korum ti Pitupulo. Naimaldit ditoy ti Doktrina ken Katulagan (umuna nga edision), ti Libro ni Mormon (maika-2 nga edision), *The Evening and the Morning Star*, *Latter Day Saints' Messenger and Advocate* ken dagiti umuna nga isyu ti *Elders' Journal*.
7. **Templo ti Kirtland** Daytoy a templo ti kaunaan iti daytoy a dispensasion. Nagparang ni Jesucristo ken inawatna ti templo. Nagparang da Moises, Elias, ken Propeta Elias ket insublada dagiti sumagmamano a tulbek ti kinasaserdote (kitaen iti DkK 110). Nagmiting met ditoy ti Pagadalan dagiti Propeta. Naawat ditoy dagiti paltiing: DkK 109, 110, 137.

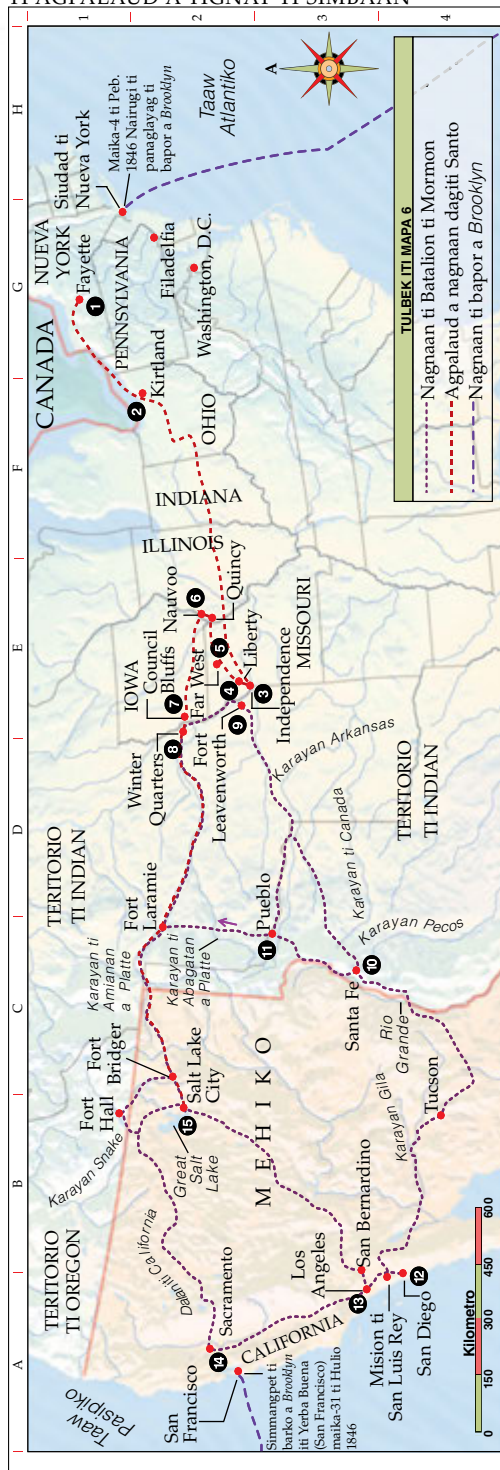
Kirtland (dagiti saan a naitudo a lugar) Idi 17 ti Agosto 1835, naawat ti Doktrina ken Katulagan a kas nasantuan a kasuratan. Dagiti paltiing a naawat iti Kirtland ket pakaibilangan ti DkK 41–50, 52–56, 63–64, 102–104, 106–110, 134, ken 137. Nangilatang ti benneg 104 iti sumagmamano a sanikua a maited a kas pannakaaywan dagiti kameng ti Simbaan a makiramraman iti sangsangkamaysa a timpuyog (kitaen kadagiti bersikulo 19–46).

- 1. Independence** Nabigbig a kas kangrunaan a lugar ti Zion (kitaen iti DKK 57:3). Naidaton ti disso ti templo idi 3 ti Agosto 1831. Napapanaw dagiti Santo ditoy idi 1833.
- 2. Karayan Fishing** Nagdaliasat ni Joseph Smith ken ti Kampo ti Zion manipud iti Kirtland, Ohio, agingga iti Missouri idi 1834 tapno isubli kadagiti Santo iti Jackson County ti dagada. Naipalting ti DKK 105 kadagiti igid daytoy a karayan.
- 3. Far West** Daytoy ti kadakkelan a pagindegan ti Mormon iti Missouri. Naidaton ti mayasa a disso para iti templo iti daytoy a lugar (kitaen iti DKK 115). Idi 8 ti Hulo 1838, immawat ti Korum dagiti Sangapulo-ke-dua nga Apostol iti awag manipud iti Apo tapno agserbi kadagiti mision iti British Isles (kitaen iti DKK 118).

- 4. Adan-on-di-Ahman** Inlasin ti Apo daytoy a lugar iti akینگato a Missouri a kas lugar a naindaklan a paguammonganto iti masakbayan inton umay ni Jesucristo tapno makipagkita ken ni Adan ken dagiti nalinteg nga an-annabona (kitaen iti DKK 78:15; 107:53–57; 116).
- 5. Pagbaludan iti Liberty** Saan a nainkalinteg a naibalud ditoy da Joseph Smith ken dagiti dadduma pay manipud idi Disiembre 1838 agingga idi Abril 1839. Iti kangitingitan dagiti nariribuk a panawen para iti Simbaan, immawag ni Joseph iti Apo para iti panangitirong ket naawatna ti DKK 121–123.
- 6. Nauvoo** Masarakan iti Karayan Mississippi, daytoy a lugar ti naguammongan dagiti Santo manipud idi 1839 agingga idi 1846. Ditoy a nabangon ti mayasa a templo, ket narugi

- 7. Carthage** Ditoy a napapatay ni Propeta Joseph Smith ken ti kabsatna a ni Hyrum idi 27 ti Hunio 1844 (kitaen iti DKK 135).
- 8. Winter Quarters** Ti kuartel a nagingdegan dagiti Santo (1846–48) iti dalanda nga agturong iti Imapa ti Salt Lake. Nabukel ti Kampo ti Israel para iti agpalaud a panagdaliasat (kitaen iti DKK 136).
- 9. Council Bluffs** (Kanesville) Nakanungan ditoy ti Umuna a Panguluhen idi 27 ti Disiembre 1847, a ni Brigham Young a kas Presidente.

- Fayette** Pimmanaw ni Propeta Joseph Smith iti Fayette a napan iti Kirtland, Ohio, idi Enero 1831. Simmaruno ti tallo a sanga ti Nueva York idi Abril ken Mayo 1831 babae ti bilin ti Apo nga aguumong (kitaen iti DKK 37; 38).
- Kirtland** Ti kuartel ti Simbaan manipud 1 ti Pebrero 1831 agingga idi maika-12 ti Enero 1838, idi immakar ti Propeta a napan iti Far West, Missouri.
- Independence** Binigbig ti Apo ti Independence (iti Jackson County, Missouri) a kas kangrunaan a lugar ti Zion idi Hulo 1831 (kitaen iti DKK 57:3). Pnilit a pinapanaw dagiti manggribuk dagiti Santo iti Jackson County idi Nobiembre 1838.
- Liberty** Naguumong dagiti Santo iti Clay County manipud iti Jackson County manipud idi 1833 agingga idi 1836, a nakaidawatan ti ipapanawda manen. Nabalud ditoy ni Propeta Joseph Smith ken dagiti dadduma pay.
- Far West** Naipasdek ditoy ti maysa a pagkamangan para kadagiti Santo idi 1836–38. Daytoy ti kuartel ti Simbaan idi 1838. Idi 1838–39 napilitan a naglibas dagiti Santo a napan iti Illinois.
- Nauvoo** Ti kuartel ti Simbaan idi 1839–46. Kalpasan ti pannakapapalay ti Propeta ken ti kabsatna a ni Hyrum, nagpalaud dagiti Santo.
- Council Bluffs** Dinteng ditoy dagiti nagkauna a kameng idi Hunio 1846. Pimmanaw dagiti kameng ti Batahon ti Mormon idi 21 ti Hulo 1846 babae ti panangidaulo ni James Allen.
- Winter Quarters** Ti kuartel ti Simbaan idi 1846–48. Pimmanaw ti mangyuna a bunggoy babae ti panangiturong ni President Brigham Young a nagpa-Laud idi Abril 1847.
- Fort Leavenworth** Ditoy ti naganuan ken nagrubuan ti Batahon ti Mormon sakbay ti panagmartsada a nagpalaud idi Agosto 1846.
- Santa Fe** Binilin ni Philip Cooke ti Batahon ti Mormon bayat ti panagmartsada manipud ditoy idi 19 ti Oktubre 1846.
- Pueblo** Naibilin ti tallo a grupo dagiti lallaki a masaksakit a napan iti Pueblo tapno agpambag, a nangubosanda iti panawen ti lan-ek idi 1846–47 a kadua dagiti Santo manipud iti Mississippi. Simrek dagitoy a grupo iti Tanap ti Salt Lake idi Hulo 1847.
- San Diego** Ditoy ti nanggibusan ti Batahon ti Mormon iti 3,200 a kilometro a panagmartsada idi 29 ti Enero 1847.
- Los Angeles** Napagawid ditoy ti Batahon ti Mormon idi 16 ti Hulo 1847.
- Sacramento** Ditoy ti nagtrabahan ti sumagmamo a napagawid a kameng ti batahon ken iti Sutter's Mill iti adayo a laud iti Karayan America, a tumulonganda a nangtakuat iti balitok.
- Salt Lake City** Dinteng ni Brigham Young iti Tanap ti Salt Lake idi 24 ti Hulo 1847.

1. SAGRADO A KAKAYWAN Kadagitoy a kakaywan nga asideg ti pagtaenganna, naawat ni Propeta Joseph Smith ti Umuna a Parmata.

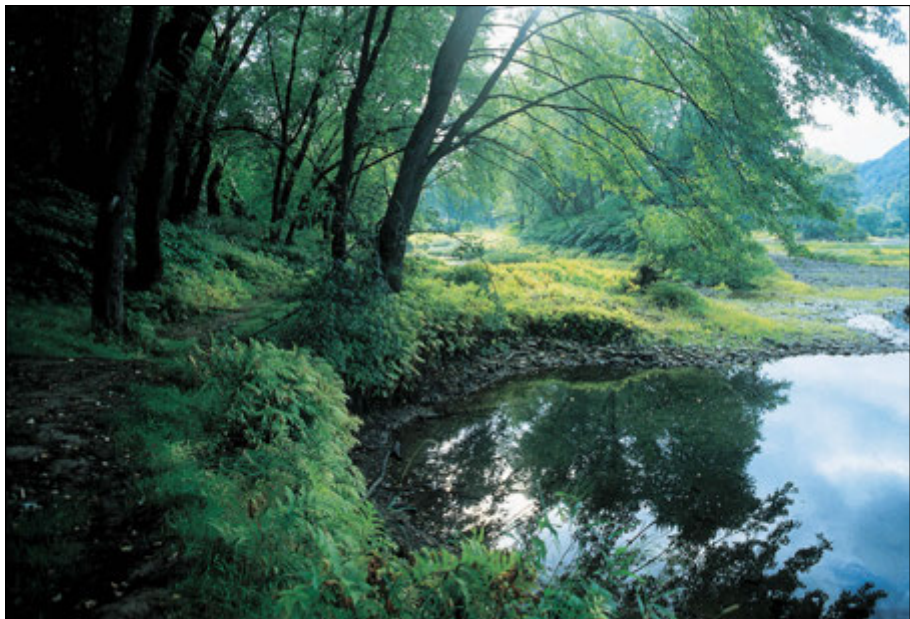
2. TUROD TI CUMORAH KEN LUGAR TI MANCHESTER-PALMYRA Binilin ni anghel Moroni ni Joseph Smith a mangsapul kadagitoy pinanid a balitok nga inkalina iti daytoy a turod. (Adda ti turod iti tengnga iti kanawan.)

3. **KAYO A BALAY NI JOSEPH SMITH SR.** Kalanglanga daytoy ti pagtaengan a naminsan a nagin-degan ti kaamaan nga Smith.

4. **WARNAKAN KEN PAGIMALDITAN A GRANDIN** Naaramid ditoy ti umuna a pannakaimaldit ti Libro ni Mormon.

5. **KARAYAN SUSQUEHANNA** Naisubli dagiti Kinasaserdote nga Aaron ken Melchizedek kadagiti igid daytoy a karayan (kitaen iti DkK 13; 128:20).

6. **KAYO A BALAY NI PETER WHITMER SR.** Nabangon daytoy kalanglanga a balay iti disso a nak-abuklan ti Simbaan, idi 6 ti Abril 1830.

7. PAGTAGILAKUAN NI NEWEL K. WHITNEY KEN TI KADUANA Naawat ditoy ti palting a naam-ammo a kas Nainsiriban a Balikas (kitaen iti DkK 89), a kabuyog dagiti dadduma pay a palting.

8. PAGTAENGAN NI JOHN JOHNSON Bayat ti kaaddana iti daytoy a balay nga agipatpatarus iti Biblia, naawat da Propeta Joseph Smith ken Sidney Rigdon ti palting a nakasurat itan iti Doktrina ken Katulagan 76, a kabuyog dagiti dadduma pay a palting.

9. TEMPLO TI KIRTLAND Ti kaunaan a templo a nabangon iti daytoy a dispensasion idi 1836. Iti daytoy a templo, nagparang da Jesucristo, Moises, Elias, ken Propeta Elias ket insublida dagiti tulbek ti kinasaserdote (kitaen iti DkK 110).

10. TI TANAP TI ADAN-ONDI-AHMAN Ditooy ti nagkikitaan da Adan ken dagiti nalinteg nga an-annabona (kitaen iti DkK 107:53–57). Makipagkitanto ditoy da Adan, dadduma pay a propeta, napupudno a Santo iti amin a panawen iti Mangisalakan sakbay ti Maikadua a Yaayna.

11. DISSO TI TEMPLO ITI FAR WEST Idi 1838 binilin ti Apo dagiti Santo a mangbangon iti templo ditoy (kitaen iti DkK 115:7–8). Ti panangidadanes dagiti mangririkub ti nanglapped kadakuada a mangaramid iti daytoy.

12. PAGBALUDAN ITI LIBERTY Bayat ti di nainkalinteg a pannakaibaludna ditoy (1838–39) naawat ni Propeta Joseph Smith ti paltiing a nakasurat itan iti Doktrina ken Katulagan 121–123.

13. BALAY A MANSION ITI NAUVOO Nairugi ti pagtaengan ti kaamaan ni Propeta Joseph Smith idi 1843. Kadagiti nagkauna nga aldaw ti Simbaan, daytoy ti sentro a pagpipinnulapolan dagiti Santo.

14. TI PAGTAGILAKUAN NI PROPETA JOSEPH SMITH A NAARAMID ITI NALABAGA A NARDILIO Iti daytoy a pasdek, nabukel ti Gimong ti Kaasi idi 17 ti Marso 1842.

15. TEMPLO TI NAUVOO Ipakita daytoy a modelo ti sigud a kinapintas ti pasdek sakbay ti pan-nakapuorna idi 1848.

16. PAGBALUDAN ITI CARTHAGE Ditoy a napapatay ni Propeta Joseph Smith ken ti kabsatna a ni Hyrum idi 27 ti Hunio 1844 (kitaen iti DkK 135).

17. IPAPANAW NGA AGPALAUD Idi 4 ti Pebrero 1846 binallasaw dagiti umuna a karison ti Karayan Mississippi a nangirugi iti napnuan pakasaritaan a panagdaliasat nga agpalaud.

18. TEMPLO TI SALT LAKE Daytoy a tanda iti Tanap ti Salt Lake ket nabangon iti uneg ti 40 a tawen.

DAGITI MAPA
KEN LADAWAN
ITI BIBLIA

Dagitoy a ladawan dagiti napapateg a lugar ti mangipakita wenno mangilawlawag kadagiti dagdaga a nagnaang ni Jesus, a nagingdegan ken nangisuruan dagiti propeta iti Biblia, ken nakapasamakan ti adu a pagteng a mainaig iti nasantuan a kasuratan. Tapno matulonganka a nasaysayaat a mangaramat kadagitoy a ladawan iti panagadalmo, napakuyogan ti tunggal ladawan iti ababa a pangiladawan. Agpada ti numero ken paulo ti pangiladawan ken ti numero ken paulo ti ladawan.

1. Karayan Nilo ken Egipto

Mulmula nga agtubtubo kadagiti igid ti Karayan Nilo. Adda iti ballasiw dagiti disierto a lugar a dandani mangsaknap iti intero nga Egipto.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Ni Egiptus ti nakatakuat iti daga (Abr. 1:23–25). Napan ni Abraham iti Egipto (Gen. 12:10–20; Abr. 2:21–25). Nailako ni Jose idiyay Egipto, nagbalin nga agturay, ket insalakanna ti kaamaanna iti bisin (Gen. 37; 39–46). Nagingdeg dagiti an-annabo ni Jacob iti Egipto (Gen. 47; Ex. 1; 12:40). Nasarakan ti babai nga anak ti Faraon ti maladaga a Moises iti karayan ket tinarakenna (Ex. 2:1–10). Indauluan ni Moises dagiti Israelita a pimmanaw iti Egipto (Ex. 3–14). Napan da Maria, Jose, ken Jesus iti Egipto tapno libasanda ni Herodes (Mat. 2:13–15, 19–21). Kadagiti maudi nga aldaw, maammuan-to dagiti taga-Egipto ti Apo, ket bendisionanto ti Apo ti Egipto (Isa. 19:20–25). (Kitaen iti Pangiwannan iti Nasantuan a Kasuratan, “Egipto.”)

2. Bantay Sinai (Horeb) ken Langalang ti Sinai

Tuktok ti Jebel Musa (Bantay ni Moises) dagiti makita a bantay. Adda ti sumagmamano a mabalina lugar para iti Bantay Sinai. Maysa kadagiti maaw-awat a lugar ket ti Jebel Musa.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Nagparang ti Dios ken ni Moises ket intedna kenkuana ti Sangapulo a Bilin (Ex. 19–20). Nakita ken nakisao iti Dios da Moises, Aaron, dua nga annak a lallaki ni Aaron, ken 70 a panglakayen (Ex. 24:9–12). Inikkan ti Dios ni Moises kadagiti pangiturong a mangbangon iti tabernakulo (Ex. 25–28; 30–31). Nagdaydayaw dagiti Israelita iti bimmalitok a baka nga inyallukoyda nga aramiden ni Aaron (Ex. 32:1–8). Iti daytoy a daga ti nagturongan ni Propeta Elias iti panaglibasna manipud iti Tanap ti Jezreel, a nagingdegan ni Reyna Jezebel (1 Ari 19:1–8). Dito pay ti nakisaritaan ni Propeta Elias iti Dios (1 Ari 19:8–19).

Ilawlawag ti umuna a parapo a sumaruno iti paulo ti pangiladawan ti lugar ti ladawan, a pakairamanan dagiti napateg a banag a makita ken masansan a no ania ti turongen ti sangsanguen ti retratista. Sa naisurat dagiti kapatgan a pasamak a mainaig iti nasantuan a kasuratan manipud iti daya a lugar, a napakuyogan kadagiti pagibasaran a nasantuan a kasuratan tapno maammuan ti ad-adu pay a pakabasaam maipanggep kadagita a pasamak.

3. Langalang ti Judea ken ti Natay a Baybay

Buya iti agpaabagatan-a-daya iti langalang ti Judea. Makita iti adayo ti Natay a Baybay.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Napateg a pagkama-ngan ti langalang ti Judea iti adu a panawen ti nagkauna a pakasaritaan. Naglemmeng ni David manipud ken ni Ari Saul (1 Sam. 26:1–3). Nagayuno ni Jesus iti 40 nga aldaw ken 40 a rabii (Mat. 4:1–11; Marcos 1:12–13). Inaramat ni Jesus ti dalan manipud iti Jerusalem agingga iti Jerico babaen ti langalang ti Judea a kas lugar para iti pangngarig ti naimbag a Samaritano gapu ta nalaka a mabiktima dagiti agmaymaysa nga agdaldaliasat iti daya a lugar (Lucas 10:25–37). (Kitaen iti Pangiwannan iti Nasantuan a Kasuratan, “Natay a Baybay.”)

4. Kades-barnea

Daytoy ti buya iti agpaamianan-a-daya ti dakkel a tanap ti disierto (maawagan pay iti wadi) a pakasarakan iti Kades-barnea. Ti waig nga agayus ditoy iti panawen ti panagtutudo ket mamagbalin iti daytoy a napintas ti pannakadannumna ken nabunga a disso iti langalang ti Sin.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Nalabit a daytoy ti disso a nangibaonan ni Moises kadagiti 12 a lallaki tapno agsiimda iti daga a Canaan (Num. 13:17–30). Nagpaay daytoy a base ti kampo para kadagiti Israelita bayat dagiti 38 a duman 40 a tawen a panagallaalla iti langalang (Deut. 2:14). Natay ni Miriam ket naitanem ditoy (Num. 20:1). Daytoy ti buya ti yaalsa ni Core, ti panagdayengdeg dagiti tao, ken ti panagsaringit ti sarukod ni Aaron (Num. 16–17). Iti asideg ditoy pinang-or ni Moises ti bato babaen ti sarukodna ket pimsuak ti danum (Num. 20:7–11).

5. Tantanem dagiti Panglakayen

Maysa kadagiti kalatakan a pasdek iti intero a Daga a Nasantuan. Impatakder ni Ari Herodes iti Hebron iti kannawidan a lugar ti rukib ti

Macpela a ginatang ni Abraham a kas lugar a pagitaneman ti kaamaan (Gen. 23).

Dagiti Napapateg a Pasamak: Ti nakaitaneman da Sara (Gen. 23) ken Abraham (Gen. 25:9). Naitanem met da Isaac, Rebecca, ken Lea ditoy (Gen. 49:30–31). Manipud iti Egipto naipan ti bangkay ni Jacob iti Canaan ken naitanem iti rukib (Gen. 50).

6. Turod a Pagilian ti Judea

Agarup 56 a kilometro ti kaatiddog ken 27 a kilometro ti kaakaba ti turod a pagilian ti Judea. Kaaduan a paset ti daga ti kabatuan ken narigat a pagmulaan. Nabingaybingay dagiti turod iti tantanap nga adda napintas a maapit iti daga. Nagingdeg kadagitoy a turod dagiti nagkauna nga Israelita, ken inaramatda dagitoy a pangsaluad a maibusor kadagiti rumaut. Masarakan ti Jerusalem iti daytoy a lugar.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Inkari ti Apo daytoy a daga ken ni Abraham ken dagiti putotna (Gen. 13:14–18; 17:8). Naitanem da Sara ken Abraham iti rukib ti Macpela, iti Hebron (Gen. 23:19; 25:9). Inagaw ni David ti Jerusalem manipud kadagiti Jebuseos (2 Sam. 5:4–9). Naisurat ti ad-adu pay a pasamak iti Daan a Tulag a napagteng kadagitoy a turod ngem iti sadino man a rehion.

7. Betlehem

Ipakita daytoy a ladawan dagiti kabatuan a turod ken talon dagiti pastor iti sango, ken ti kabaruanan a siudad ti Betlehem iti likud.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Asideg ditoy ti nakaitaneman ni Raquel (Gen. 35:16–20). Nagingdeg ditoy da Ruth ken Booz (Ruth 1:19–2:4). Ditoy a naipasngay ken napulotan nga ari ni Ari David (1 Sam. 16:1–13). Ditoy a naipasngay ti Mangisalakan, ken nagrukabab kenkuana dagiti pastor ken dagiti Masirib a Lallaki (Mat. 2:1–11; Lucas 2:4–16). (Kitaen iti Pangiwawanwan iti Nasantuan a Kasuratan, “Belehem.”)

8. Jerusalem

Buya nga agpaamianan. Adda iti tengnga ti ladawan ti altar dagiti Muslim a nagatep iti balitok, a mawagan iti Nagtimbukel nga Atep a Bato. Nagrukabab dagiti Judio idi un-unana kadagiti templo a masarakan ditoy. Linakub ti pader iti asideg ti Nagtimbukel nga Atep a Bato ti daan a siudad ti Jerusalem. Adda iti kanawan ti bakud ti Tanap ti Kidron. Adda iti adayo a kanawan ti Bantay ti Olibo. Iti amianan, iti labes ti Nagtimbukel nga Atep a Bato, ti mabalin a lugar ti Golgota, wenko Kalbario.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Naawagan ti Jerusalem iti Salem idi un-unana (Sal. 76:2).

Nagbayad ni Abraham iti apagkapullo ken ni Melchizedek (Gen. 14:18–20). Napan ni Abraham tapno isakripisiona ni Isaac (Gen. 22:2–14). Inagaw ni Ari David ti Jerusalem manipud kadagiti Jebuseos (2 Sam. 5:4–9). Nangpatakder ni Ari Solomon iti templo (1 Ari 6–7). Pimmanaw ni Lehi tapno mapan iti naikari a daga (1 Ne. 1:4; 2). Nagserbi ti Mangisalakan, sinubbotna dagiti basoltayo, ket nagungar (Mat. 21–28). Kas iti impadto ti Mangisalakan, nadadael ti Jerusalem kalpasan laeng ti ipapatayna (JS—M 1:3–20). Marautto ti Jerusalem kadagiti maudi nga aldaw (Ezek. 38–39; Joel 2–3; Apoc. 11; 16). Agparangto ditoy ti Mangisalakan sakbay laeng ti Maikadua a Yaay (Zac. 12–14; DkK 45:48–53). (Kitaen iti Pangiwawanwan iti Nasantuan a Kasuratan, “Jerusalem,” “Salem.”)

9. Templo ni Herodes

Ipakita daytoy a ladawan ti eskala a modelo ti templo ni Herodes a kas itoy idi k.p. 67. Ti pader a naipalawlaw iti agkakanaig a pasdek ti templo ti nangalad iti santuario a yan ti Kasantuan kadagiti Nasantuan, ti nasantuan a lugar, ken tallo a dadakkel a paraangan.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Indatag da Jose ken Maria ti maladaga a ni Jesus iti templo (Lucas 2:22–38). Nangisuro ti Mangisalakan iti templo idi agtawen iti 12 (Lucas 2:41–46). Pinapanaw ti Mangisalakan dagiti agsuksukat iti kuarta manipud iti templo (Mat. 21:12–13) ket impadtona ti pannakadadael ti templo (Mat. 24:1–2). Mabangonto ti masakbayan a templo iti Jerusalem (Ezek. 40–48; Zac. 8:7–9). (Kitaen iti Pangiwawanwan iti Nasantuan a Kasuratan, “Templo, Balay ti Apo.”)

10. Dagiti Tukad nga Agturing iti Templo

Nabingaybingay ti lugar a masakupan ti templo kadagiti korte, ket masarakan dagiti akinruar a korte iti kababaan a kadsaaran. Simrek dagiti agdaydayaw babaen dagiti nadumaduma a ruangan, agraman dagiti agpangato manipud kadagitoy nga agdan nga agturing kadagiti akinruar a korte ket kalpasanna agturing kadagiti akin-uneg a korte. Rinibu a tattao ti immulin kadagitoy nga agdan iti napalabas a panawen, agraman ti Anak ti Dios. Idi dinadael ti buyot ni Tito ti templo idi k.p. 70, nagaburan dagiti agdan kadagiti dadael a piraso. Naikakat dagitoy bayat ti panangkali iti paset ti daan a siudad ti Jerusalem.

Napateg a Pasamak: Nakita ni Ezekiel iti parmata ti dadakkel ken porma ti masakbayan a templo (Ezek. 40). (Kitaen iti Pangiwawanwan iti Nasantuan a Kasuratan, “Templo, Balay ti Apo.”)

11. Bantay dagiti Olibo, Parke ti Orson Hyde

Nakasango daytoy a ladawan iti abagatan a laud manipud iti Parke ti Orson Hyde iti Bantay dagiti Olibo nga agpa-Jerusalem. Adda iti akinlaud a bakras ti Bantay dagiti Olibo ti Minuyongan ti Getsemani. Idi 24 ti Oktubre 1841 inuli ni Elder Orson Hyde ti Bantay dagiti Olibo ket nangidaton iti napropetaan a kararag a pangidaton para iti isusubli dagiti annak ni Abraham ken iti pan-nakabangon ti templo.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Dinadael ti Roma ti Jerusalem idi k.p. 70 a kas impadto ti Mangisalakán (kitaen iti JS—M 1:23). Agtakderto ti Mangisalakán iti rabaw ti Bantay dagiti Olibo sakbay ti panagparangna iti amin iti lubong. (Kitaen iti Zac. 14:3–5; DkK 45:48–53; 133:19–20; Pangiwawan iti Nasantuan a Kasuratan, “Olibo, Bantay dagiti.”)

12. Minuyongan ti Getsemani

Naala daytoy a ladawan ti lakay a kayo ti olibo iti kannawidan a lugar ti Minuyongan ti Getsemani. Asideg daytoy iti nagkararagan ti Mangisalakán kalpasan ti ipapanawna iti akin-ngato a siled iti rabii ti pannakaliputna.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Dito a nangrugi a nagsagaba ni Jesucristo para kadagiti basol ti sangkatawan (Mat. 26:36–44; Marcos 14:32–41; DkK 19:16–19). Kalpasan ti kararagna liniputan isuna ni Hudas Iscariote, ket pinanawan dagiti disipulona iti apangkanito kalpasan ti pannakati-liwna iti minuyongan (Marcos 14:50). (Kitaen iti Pangiwawan iti Nasantuan a Kasuratan, “Getsemani.”)

13. Golgota

Kalanglaga daytoy a bato ti maysa a bangabanga ken adda iti ruar laeng ti Ruangan ti Damasco iti Jerusalem. Mabalin a ditoy a disso ti lugar a nakailansaani ni Jesucristo iti krus.

Napateg a Pasamak: Kalpasan ti pannakasaplit ken pannakalalais ni Jesus, naipan iti “maysa a lugar a maawagan iti Golgota,... lugar ti bangabanga,” a nakailansaanna iti krus (Mat. 27:26–35; Juan 19:17–18). (Kitaen iti Pangiwawan iti Nasantuan a Kasuratan, “Golgota.”)

14. Minuyongan ti Tanem

Daytoy ti kannawidan a lugar ti tanem ti Mangisalakán. Narikna dagiti sumagmamano a kabaruangan a propeta a naipaidda ti bagi ti Mangisalakán iti daytoy a minuyongan ti tanem.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Kalpasan ti ipapatay ti Mangisalakán iti krus, naikabil ti bagina iti

baro a tanem a natabas a bato (Mat. 27:57–60). Iti maikatlo nga aldaw, sumagmamano a babbai ti napan iti tanem ket natakumatanda nga awan idiay ti bagi ti Mangisalakán (Mat. 28:1; Juan 20:1–2). Napan met da Apostol Pedro ken Juan iti tanem ket nakitada nga awan idiay ti bagi ti Mangisalakán (Juan 20:2–9). Nagparang ti nagungar a Mangisalakán ken ni Maria Magdalena (Juan 20:11–18).

15. Jerico

Ipakita daytoy a ladawan dagiti mulmula iti agdama a Jerico. Idi un-unana naaladan daytoy a siudad iti tanap ti Karayan Jordan, 252 a metro iti babaen ti patad ti baybay. Nabaknang daytoy a lugar a pagmulaan a pakatanoran kadagiti datiles ken mulmula a lulukisen. Iti likud ti kannawidan a Bantay ti Sulisog (Mat. 4:1–11).

Dagiti Napapateg a Pasamak: Iti asideg daytoy a lugar, immuna a binallasiw da Josue ken dagiti annak ti Israel ti Karayan Jordan, a simrek iti naikari a daga (Jos. 2:1–3; 3:14–16). Milagro ti panangrebba ti Apo kadagiti pader sakbay a nakastrek dagiti buyot nga Israelita (Jos. 6; kitaen met iti Heb. 11:30). Inlunod ni Josue ti siudad (Jos. 6:26), a natungpal (1 Ari 16:34). Inagasan ni Eliseo dagiti danum ti Jerico (2 Ari 2:18–22). Iti dalanna a nagtutrong iti maudi nga isasarungkar-na iti Jerusalem, nagna ditoy ti Mangisalakán, a nangagasanna iti bulsek a ni Bartimeo ket simmurot ken ni Zaqueo, ti agsingsingir iti buis (Marcos 10:46–52; Lucas 18:35–43; 19:1–10). Naiparang ti dalan nga agtutrong iti Jerico manipud iti Jerusalem iti pangngarig ti naimbag a Samaritano (Lucas 10:30–37).

16. Silo

Iti daytoy a buya iti agpalaud, adda dagiti rebba ti nagkauna a siudad iti makanigid ti tengnga ti ladawan. Adda dagitoy iti rabaw ti bassit a nagtimbukel a turod a napalawlawan kadagiti nangatangato a turod.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Naguummong dagiti tribu ti Israel ket naawatda ti bingayda a sakup a daga (Jos. 18–22). Dito a naipasdek ti tabernakulo ken lakasa ti tulag ken nagtalinaed iti adu a siglo (Jos. 18:1). Dito a nagkararagan ni Anna ken nangidatonanna iti anakna a ni Samuel iti panagserbi iti Apo (1 Sam. 1). Innala dagiti Israelita ti lakasa manipud iti Silo ket inabak ida dagiti Filisteo, a nangagaw kalpasananna iti lakasa (1 Sam. 4:1–11).

17. Bantay Gerizim ken Bantay Ebal

Buya nga agpalaud. Adda iti kanigid ti Bantay Gerizim, ken iti kanawan ti Bantay Ebal.

Nailadawan ditoy ti kabaruanan a Nablus. Masarakan ti nagkauna a ciudad ti Siquem iti nagbaetan dagitoy dua a bantay iti tanap iti baba (iti kanigid ti ladawan).

Dagiti Napapateg a Pasamak: Nagkampo ni Abraham iti Siquem (Gen. 12:6–7). Nagkampo ditoy ni Jacob ket gimmatang iti sangkadiisso a daga (Gen. 33:18–20). Ti Bantay Gerizim ti bantay ti bendisyon idinto a ti Bantay Ebal ti bantay ti lunod (Deut. 27–28). Iti Bantay Ebal, nangbangon ni Josue iti monumento a nakaisuratan ti linteg ni Moises ket kalpasanna imbasana ti linteg kadagiti Israelita (Jos. 8:30–35). Naikali dagiti tulang ni Jose iti Siquem (Jos. 24:32).

18. Dotan iti Samaria

Maam-ammo daytoy a rehion ti Nasantuan a Daga babaen kadagiti turod ken tanap. Nasayaat daytoy a daga a pagpastoran. Idi nagingdeg dagiti Israelita iti daga, naited daytoy a rehion ken ni Manases.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Iti Tanap ti Dotan, nailako ni Jose iti Egipto (Gen. 37:12–28). Insalakan ni Abdias ti sangagasut a mammadto (propeta) babaen ti panangilemmengna kada-kuada kadagiti rukib idi ginandat ni Jezabel a papatayen dagiti mammadto ti Israel (1 Ari 18:13). Linakub ni buyot ti Syria ni Eliseo ken ti tagabona, a milagro nga insalakan ti Apo (2 Ari 6:13–23).

19. Cesarea ken ti Tanap ti Sharon a Kumamang iti Carmelo

Buya nga agpaamianan nga agballasiw iti nagkauna a daongan ti baybay ti Cesarea. Makita met ti rangkis ti bantay ti Carmelo iti akinngato a paset ti ladawan.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Sinango ni Propeta Elias dagiti palso a propeta ni Baal iti Bantay ti Carmelo (1 Ari 18). Ti Via Maris (Dalan ti Baybay), ti napateg a kalsada kadagiti nagkauna a panawen, a naiban-uyat iti daya ti Cesarea. Kalpasan ti nakallalagip a parmata bayat ti kaad-dana idia y Joppe, rinugian ni Pedro ti panagserbina kadagiti Gentil babaen ti panangisurona iti senturion a Romano nga agnagan iti Cornelio iti Cesarea (Aramid 10). Ditoy a nangasaba ken nagingdeg ni Felipe ket naaddaan iti uppat nga annak a babbai a namadto (Aramid 8:40; 21:8–9). Naibalud ni Pablo iti ciudad iti uneg ti dua a tawen (Aramid 23–26). Kinasabaanna da Felix, Festo, ken Herodes Agripa II, a nagkuna, “Iti apagbassit a sao guyugoyennak nga agkristiano” (Aramid 26:28).

20. Joppe

Buya nga agpaamianan-a-laud iti daongan ti ciudad ni Joppe.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Napan ni Jonas iti Joppe a pangalaanna iti barko a mapan iti Tarsis (Jonas 1:1–3). Ti Joppe ti daongan a baybay nga inaramat ni Solomon ken idi agangay ni Zerubbabel a nangisangladanna kadagiti kayo manipud iti kabakiran ti sedro ti Libano a pangbangonanna kadagiti temploda (2 Cro. 2:16; Esdras 3:7). Ditoy a pinagungar ni Pedro ni Tabita, a maam-ammo pay a kas Dorcas (Aramid 9:36–43). Naaddaan pay ni Pedro iti parmata maipapan iti nadalus ken narugit nga ayup, a nangipaltiing kenkuana iti pannakasapul a mangirugi iti panagserbi kadagiti Gentil (Aramid 10). Simmangpet ni Orson Hyde ditoy ket indatonna ti Nasantuan a Daga idi 1841.

21. Tanap ti Jezreel

Buya nga agpalaud manipud iti tuktok ti Bantay Tabor nga agturong iti maysa a paset ti Tanap ti Jezreel. Nupay masansan a maibilang a maysa a dakkal a tanap ti Tanap ti Jezreel, kinapudnona nagririmmuung a tanap iti rehion a nangisilpo iti Tanap ti Aco iti Tanap ti Jordan ken ti rehion ti Baybay ti Galilea. Ti tanap ti Megiddo, kas pagarigan, ket adda iti akinlaud a paset daytoy a tanap. Ti Tanap ti Jezreel ti kangrunaan a dalan iti ballasiw ti Nasantuan a Daga iti nagbaetan ti Baybay Mediterranean iti laud ken ti Tanap ti Jordan iti daya.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Lumasat iti daytoy a tanap ti kangrunaan a dalan a mamagsilpo iti Egipto ken Mesopotamia, ket adu a gubat ti napasamak ditoy (Uk. 1:22–27; 5:19; 2 Ari 23:29–30). Mairugi ti dakkal a maudi a gubat iti daytoy a daga ti gubat ti Armagedon, a mapasamakto sakbay ti Maikadua a Yaay ti Mangisalakan, naala ti naganna ken ni Har Megiddo, wenna Bantay ti Megiddo (Ezek. 38; Joel 3:9–14; Zac. 14:2–5; Apoc. 16:14–16).

22. Bantay Tabor

Buya nga agpaamianan-a-laud. Ti tanap ti Jezreel ti patad a daga a nanglawlaw iti Bantay Tabor, nga am-ammo pay a Tanap ti Esdraelon. Adda ti Nazaret kadagiti turod iti labes ti Bantay Tabor.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Inummong da Debora ken Barak dagiti buyot ti Apo a maibusor ken ni Jabin, ti ari ti Asor (Uk. 4:4–14). Ti Bantay Tabor ket maysa kadagiti kannawidan a lugar ti Panagbalbaliw-langa ti Mangisalakan (Mat. 17:1–9); Bantay Hermon ti sabali pay. (Kitaen iti Pangiwawan iti Nasantuan a Kasuratan, “Panagbalbaliw-langa.”)

23. Baybay ti Galilea ken ti Bantay dagiti Naespirituan a Kababalin

Buya nga agpaabagatan-a-laud iti amianan a paset ti Baybay Galilea, a dan-aw ti nadalus a danum. Masarakan ti Tiberias iti bakrang ti adayo a kadaratan ken iti kanigid ti ladawan iti adayo. Ti turod iti tengnga ti sango ket ti kannawidan a lugar ti Bantay dagiti Naespirituan a Kababalin. Adda ti Capernaum iti kanigid, awan iti ladawan.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Dito y a lugar ti nangbubosan ti Mangisalaklan iti kaaduan a panagserbina iti daga. Dito y ti nangawagan ken nangordenanna kadagiti Sangapuloket-dua nga Apostol (Mat. 4:18–22; 10:1–4; Marcos 1:16–20, 2:13–14; 3:7, 13–19; Lucas 5:1–11) insurona ti Sermon iti Bantay (Mat. 5–7), ken nangisuro babaen kadagiti pangngarig (Mat. 13:1–52; Marcos 4:1–34). Maibilang kadagiti sumaganad dagiti milagro nga inaramidna: inagasanna ti maysa nga agkukutel (Mat. 8:1–4); pinagtalnana ti bagyo (Mat. 8:23–27); pinakasiatna ti sangaarbanan a sairo iti agtutubo a lalaki, a simrek kadagiti baboy a nagtataray a nagtutrong iti baybay (Marcos 5:1–15); pinagungarna ti babai nga anak ni Jairo manipud ken patay (Mat. 9:18–19, 23–26; Marcos 5:22–24, 35–43); pinakanna dagiti 5,000 ken dagiti 4,000 (Mat. 14:14–21; 15:32–38); binilina dagiti disipulona nga isaruagda dagiti iketda, a nakaalaanda iti adu nga ikan (Lucas 5:1–6); inagasanna ti adu a tao (Mat. 15:29–31; Marcos 3:7–12); ken nagparang kalpasan ti Panagungarna tapno isurona dagiti disipulona (Marcos 14:27–28; 16:7; Juan 21:1–23).

24. Capernaum

Ti Capernaum a masarakan iti amianan nga igid ti Baybay ti Galilea, ti sentro ti panagserbi ni Jesus iti Galilea (Mat. 9:1–2; Marcos 2:1–5). Maysa a napateg ken naballigan a sentro ti pagikanaan ken pagnegosioan, pagtaengan daytoy kadagiti Gentil kasta met kadagiti Judio. Nalabit a di kaano man nagsurok ti populasion iti umuna a siglo iti 1,000 a tattao. Masarakan ti Capernaum kadagiti nagkukurus a kalsada dagiti napapateg a dalan iti pagnegosioan, nga adda dagiti nataba a daga iti lawlawna. Nagpatakder dito y dagiti soldado a Romano kadagiti pagdigosan a balay ken pagidulinan, a nakatulong iti nabukel nga istruktura ti kagimongan nga addaan kadagiti napintas ti pannakabangonan a pasdek ti publiko. Iti baet dagiti adu a milagro a naaramid dito y, gagangay a di inawat dagiti tao ti panagserbi ti Mangisalaklan. Ngarud inlunod ni Jesus ti siudad (Mat. 11:20, 23–24). Idi agangay, nadadael ti Capernaum ken nagtalinaed nga awan ti agindeg.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Maam-ammo ti Capernaum a kas “bukod a siudad” ti Mangisalaklan (Mat. 9:1–2; Marcos 2:1–5). Nagaramid iti adu a milagro iti daytoy a lugar. Kas pagarigan, inagasanna ti adu a tattao (Marcos 1:32–34), agraman ti adipen ti centurion (Lucas 7:1–10), ti katugangan a babai ni Pedro (Marcos 1:21, 29–31), ti saan a makagunay nga imbabada iti iddana babaen iti atep (Marcos 2:1–12), ken ti lalaki a nagango ti imana (Mat. 12:9–13). Dito y a pinakasiat pay ni Jesus ti adu a dakes nga espiritu (Marcos 1:21–28, 32–34), pinagungarna ti babai nga anak ni Jairo manipud kadagiti natay (Marcos 5:22–24, 35–43), ken nangted iti sermon iti tinapay ti biag iti sinagoga iti Capernaum (Juan 6:24–59). Binilin ti Mangisalaklan ni Pedro tapno agkalap iti ikan iti Baybay ti Galilea, ungapenna ti ngiwat ti ikan, ket sarakenna ti maysa a siklo a pangbayaadna iti buis (Mat. 17:24–27).

25. Karayan Jordan

Mangrugi ti Karayan Jordan iti amianan ti Baybay ti Galilea, ket agayus dito y, sa agtultuloy iti abagatan iti Natay a Baybay.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Pinili ni Lot dagiti tanap ti Jordan a para kenkuana (Gen. 13:10–11). Biningay ni Josue dagiti dandanum, tapno makaballasiw dagiti Israelita a mapan iti naikari a daga (Jos. 3:13–17; 4:1–9, 20–24). Biningay da Propeta Elias ken Eliseo dagiti dandanum (2 Ari 2:5–8, 12–14). Naagasan ni Naaman iti kukutel (2 Ari 5:1–15). Binuniagan ni Juan Bautista ti adu a tattao, a pakaibilangan ti Mangisalaklan (Mat. 3:1–6, 13–16). (Kitaen iti Pangiwawanwan iti Nasantuan a Kasuratan, “Karayan Jordan.”)

26. Cesarea Filipos

Masarakan daytoy nga ubbog iti sakaan ti Bantay Hermon. Maysa kadagiti paggapuan ti danum ti Karayan Jordan. Nangbangon dito y iti siudad ni Herodes Felipe, a nagtuturay iti daytoy a lugar, kas pagdaydayaw ken ni Cesar (ti emperadorna) ken iti bagina; sigud a naawagan ti siudad iti Panias ket maawagan itan iti Banias wenno Cesarea Filipos.

Napateg a Pasamak: Nagkikita ti Mangisalaklan ken dagiti disipulona iti Cesarea Filipos. Dito y ti nangipakdaaran ni Pedro a ti Mangisalaklan “ti Cristo, ti Anak ti sibibiag a Dios.” Inkari ngarud ti Mangisalaklan ken ni Pedro “dagiti tulbek ti pagarian ti langit” (Mat. 16:13–20).

27. Nazaret

Naala daytoy a ladawan iti kabaruanaan a siudad ti Nazaret a nakasango iti agpaabagatan. Kadagiti panawen ti Biblia, maysa a bassit a purok ti Nazaret.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Nakita ni Nephi iti parmata ti ina ti Mangisalakana iti Nazaret (1 Ne. 11:13–22). Imbaga ni anghel Gabriel ken ni Maria nga ipasngaynanto ti Mangisalakana (Lucas 1:26–35). Imbaga ni Gabriel ken ni Jose nga awatenna nga asawa ni Maria ket panagananna ti anakna iti Jesus (Mat. 1:18–25). Dimmakkel ni Jesus idia Nazaret (Mat. 2:19–23; Lucas 2:4–40; 4:16). Nangasaba ken impakaammona iti sinagoga nga isu ti Mesias (Lucas 4:16–21), ngem saan nga inawat isuna dagiti tao ti Nazaret (Mat. 13:54–58; Lucas 4:22–30).

28. Dan

Naawagan daytoy nagkauna a ciudad iti Lesem (Jos. 19:47) wenna Laish (Uk. 18:7, 14) sakbay a sinakop dagiti Israelita ti daga. Dagiti ubbog a masarakana iti daytoy a lugar, a pakairamanan dagiti ubbog iti Cesarea Filipos, ket kangrunaan a paggapuan ti danum ti Karayan Jordan.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Insalakana ni Abraham ni Lot (Gen. 14:13–16). Inagaw ti tribu ni Dan ti lugar ket ninagananna daytoy iti Dan (Jos. 19:47–48). Nagaramid ni Jeroboam iti sinanurbon a balitok a gapu ti nakaabakan dagiti sangapulo nga akin-amianan a tribu (1 Ari 12:26–33). Ti Dan ti akin-amianan unay a ciudad ti Israel—isu nga imbasar dagiti nasantuan a kasuratan iti daga ti Israel “manipud Beerseba agingga iti Dan” (2 Cro. 30:5; ti Beerseba ti akin-abagatan unay a ciudad). (Kitaen ti Pangiwawanan iti Nasantuan a Kasuratan, “Dan.”)

29. Atenas

Ipakita daytoy a ladawan dagiti rebba ti Partenon iti Atenas. Ti Atenas ti nagkauna a Griego a kabisera ti Attica ket iti panawen ti Baro a Tulag daytoy ket adda iti Romano a probinsia ti Acaya. Naipanagan a pangdayaw iti pagano a Griego a diosa a ni Atenas. Bayat dagiti panawen ti Baro a Tulag, dakkel unay ti napukaw ti Atenas iti sigud a kinabileg ken dayagna, ngem addaan pay laeng kadagiti estatua ken monumento iti adu a dios ken diosa, a pakabilangan ti “dios a di ammo” (Aramid 17:23).

Dagiti Napapateg a Pasamak: Sinarungkaran ni Apostol Pablo ti ciudad ken nangasaba iti Turod ti Mars, iti asideg ti Partenon (Aramid 17:15–34). Manipud iti Atenas naipatulod dagiti misionario kadagiti sabali a paset ti Grecia (1 Tes. 3:1–2).

30. Corinto

Kangrunaan nga ili ti Romano a probinsia ti Acaya. Masarakan daytoy iti akikid a daga a mamagsilpo iti Peloponnesus iti kangrunaan a

daga ti Grecia, ken addaan iti sanglidan iti agpa-daga nga akindaya ken akinlaud a sulina. Maysa daytoy a daongan a ciudad ti kinabaknang ken kinabileg.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Nagindeg ni Pablo iti Corinto iti makatawen ken innem a bulan ket impasdekna ti Simbaan sadiay (Aramid 18:1–18). Nagsurat ni Pablo iti sumagmamano a sursurat kadagiti kameng ti Simbaan iti lugar ti Corinto, dua kadagitoy ti adda itan iti Baro a Tulag (1 ken 2 Taga-Corinto).

31. Efeso

Dagiti rebba ti teatro a Griego iti Efeso, a nangasabaan ni Apostol Pablo. Bayat dagiti panawen ti Baro a Tulag, nalatak ti Efeso iti intero nga amammo a lubong gapu iti nadaeg a templona a nabangon a pangdayaw iti diosa a pagano a Romano a ni Diana. Ti Efeso, a rebba itan, ket naminsan a kabisera ti Romano a probinsia ti Asia ken dakkel a sentro ti komersio. In-inut a rimmang-ay dagiti agpampanday iti pirak iti ciudad iti negosioda gapu iti panaglakoda iti imahen ni Diana.

Dagiti Napapateg a Pasamak: Sinarungkaran ni Apostol Pablo ti Efeso iti asideg ti paggibusan ti maikadua a panagdaliasatna a kas misionario (Aramid 18:18–19). Iti maikatlo a panagdaliasatna, nagnaed iti ciudad iti dua a tawen. Napilitan a pimmanaw gapu iti riribuk a pinarnuay dagiti agpampanday iti pirak a mapukpukawan iti pamastrekan bayat ti panangikasaba ni Pablo a maibusor iti pangagdaydayaw ti sinsinan diosa a ni Diana (Aramid 19:1, 10, 23–41; 20:1). Ti teatro ti Efeso ti kadakkelan pay laeng a binangon dagiti Griego ken ti lugar a nakaipasanguan dagiti kakadua ni Pablo kadagiti mangriribuk (Aramid 19:29–31). Sinuratan ni Pablo dagiti kameng ti Simbaan iti Efeso bayat ti pannakaibaludna idia Roma. Maysa kadagiti pito a sanga ti Simbaan ti Asia nga itudtudno ti libro ti Apocalipsis ket masarakan iti Efeso (Apoc. 1:10–11; 2:1).

32. Puro ti Patmos

Maysa a puro iti Baybay ti Aegean a nagpukawan ni Juan (Apoc. 1:9). Mayannurot iti kannawidan, nagtrabaho idia iti pagalaan kadagiti marmol.

Napateg a Pasamak: Nakita ni Juan ti dakkel a parmata a naam-ammo a kas Apocalipsis (libro ti Apocalipsis). Imbaga kenkuana ti Apo nga ipatulodna daytoy kadagiti pito a simbaan iti Asia (Apoc. 1:11).

Makatulong kenka dagiti sumaganad a mapapapno maawatam a nasaysayaat dagiti nasantuan a kasuratan. Babaen ti panangammo iti heograpia dagiti daga a nailawlawag kadagiti nasantuan a kasuratan, maawatam a nasaysayaat dagiti pasamak iti nasantuan a kasuratan.

1. PISIKAL A MAPA TI NASANTUAN A DAGA
2. IPAPANAW TI ISRAEL MANIPUD ITI EGIPTO KEN ISERREK ITI CANAAN
3. TI PANNAKABINGAYBINGAY DAGITI 12 A TRIBU
4. TI IMPERIO DA DAVID KEN SOLOMON
5. TI IMPERIO TI ASIRIA
6. TI IMPERIO TI BARO A BABILONIA (Nabodonosor) KEN TI PAGARIAN TI EGIPTO
7. TI IMPERIO TI PERSIA

8. TI IMPERIO TI ROMA
9. TI LUBONG TI DAAN A TULAG
10. TI CANAAN KADAGITI PANAWEN TI DAAN A TULAG
11. TI NASANTUAN A DAGA KADAGITI PANAWEN TI BARO A TULAG
12. TI JERUSALEM ITI PANAWEN NI JESUS
13. DAGITI PANAGDALIASAT NI APOSTOL PABLO A KAS MISIONARIO
14. DAGITI KANGATO TI LUGAR TI NASANTUAN A DAGA KADAGITI PANAWEN TI BIBLIA

Makatulong kenka ti paalpabeto a panagsasaganad dagiti nagan ti luglugar a mangsapul iti maitudo a lugar kadagiti mapa. Mangted ti tunggal naisrerrek a balikas iti numero ti mapa a sarunuen ti agtugmok a pagibasaran, a kombinasion ti letra ken numero. Kas pagarigan ti naisrerrek a balikas para iti Rabba (Amman) iti umuna a mapa ket mailista a kas 1:D5; a dayta ti, mapa 1, kuadrado D5. Masarakam dagiti naipangpangruna a kuadrado iti tunggal mapa babaen ti panagibasar kadagiti agtutugmok iti ngato ken sikigan dayta a mapa. Nailista babaen ti panaklot dagiti pangsandi a nagnagan dagiti lugar; kas pagarigan, Rabba (Amman). Ipakita ti marka a saludsod kalpasan ti nagan ti mapa a ti lugar a makita iti mapa ket mabalin wenno nalabit ngem saan pay a masinunuo.

Sumaganad ti tulbek ti pannakaawat kadagiti nadumaduma a simbolo ken langa ti pannakaimakinilia a naaramat kadagiti mapa. Mainayon pay, mabalin a naglaon dagiti saggaysa a mapa kadagiti tulbek nga addaan pannakailawlawag dagiti mainayon a simbolo a mainaig iti dayta maitudo a mapa.

Ibagian ti maysa a nalabaga a tuldek ti maysa a siudad wenno ili. No dadduma maysa a linia ti mangitudo manipud iti tuldek agingga iti nagan ti siudad wenno lugar.

Ibagian ti bassit a nangisit a trianggulo ti maysa a bantay.

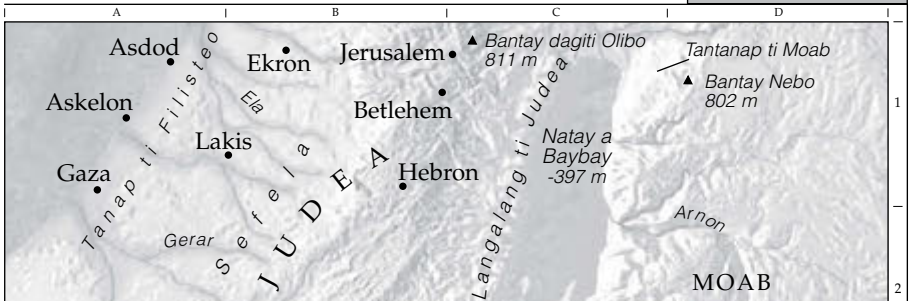
Natay a Baybay Naaramat ti kastoy a panna-kaimakinilia (wenno panna-kailetra) para kadagiti lugar ti heograpia kas kadagiti taaw, baybay, dan-aw, karayan, bantay, langalang, tanap, desierto, ken puro.

Jerusalem Naaramat ti kastoy a panna-kaimakinilia (wenno panna-kailetra) para iti amin a siudad ken ili (ken para iti detaliado a lugar iti mapa ti siudad ti Jerusalem).

MOAB Naaramat ti kastoy a panna-kaimakinilia (wenno panna-kailetra) para kadagiti bababassit a bingay ti politika a kas iti rehion, tattao, ken tribu.

JUDEA Naaramat ti kastoy a panna-kaimakinilia (wenno panna-kailetra) para kadagiti daddakkel a bingay ti politika a kas kadagiti nasion, pagilian, ken kontinente.

PAGARIGAN A MAPA

INDEKS TI NAGNAGAN DAGITI LUGAR

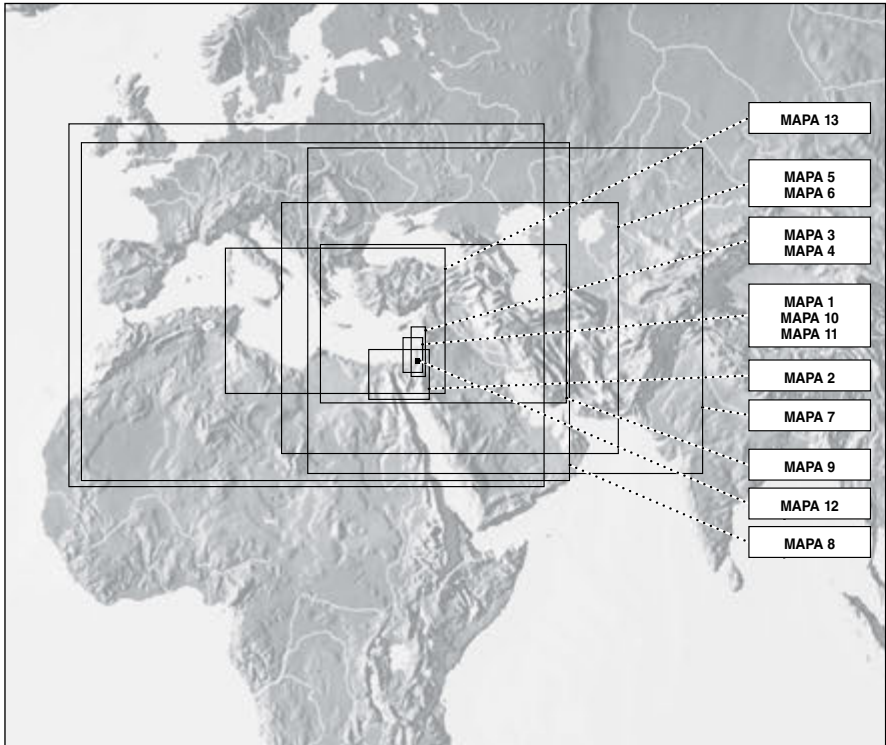
Abana, karayan, 1:D1 Abilinia, rehion, 11:D1 Acaba, Gulpo ti, 2:D4 Acad (Akkad), rehion, 9:G2 Acaya, probinsia ti Roma, 8:C2, 13:D2 Aco (Acco, Tolemaida), 1:B3, 3:A3, 4:C3, 10:B2, 11:B3 Adria, Baybay ti (Adriatico), 8:B2 Aenon, 11:C4 Ai, 2:D1, 10:B5 Aijalon, 1:B5, 10:B5, 11:B5 Akimbaba a Baybay (Akindaya a Baybay, Gulpo ti Persia), 5:C4, 6:C4, 7:B4, 8:D3, 9:H3 Akindaya (Akimbaba) a Baybay, 5:C4, 6:C4 Akindaya a Langalang, 2:D3 Akinngato (Dakkel a Baybay, Baybay ti Mediterranean), 7:A3, 9:B3 Akinngato a Siled, iti Jerusalem, 12:B6 Akkad (Acad), rehion, 9:G2 Alejandria, 8:C3, 13:F4 Amalek, rehion, 4:C6 Amman (Rabba), 1:D5, 10:D5, 14:D2 Ammon, rehion, 1:D6, 3:B5, 4:D4, 10:D6 Antioquia, iti Pisidia, 13:F2 Antioquia, iti Siria, 8:C3, 13:H2 Antonia, Kastilio ni, iti Jerusalem, 12:C3 Appio, Plasa ni, 13:B1 Araba (Rengngat iti Tanap), 1:B8, 2:D2, 4:C7, 10:C8 Arabia, 5:C3, 8:D4 Arabia, Disierto ti, 9:F3 Arad, 2:D1, 3:A5, 4:C5 Aral, Baybay ti, 5:D1, 6:D1, 7:C2 Aram-Damasco, rehion, 4:D2	Ararat, Bantay, 9:F1 Argob, rehion, 4:D3 Arimatea, 11:B5 Arnon, 2:D1 Arnon, karayan, 1:C7, 3:B5, 4:D5, 10:C7, 11:C7 Ascalon (Askelon), 11:A6 Asdod (Azoto), 1:A6, 3:A5, 4:C5, 10:A6 Aser, tribu, 3:A3 Asia, probinsia ti Roma, 8:C2, 13:F2 Asin a Baybay (Natay a Baybay), 1:C6, 2:D1, 3:B5, 4:D5, 9:D4 Asiria, 9:F2 Asiria, Imperio ti, 5:C3 Askelon (Ascalon), 1:A6, 3:A5, 4:C5, 10:A6, 11:A6 Assur, 5:C3, 9:F2 Atenas, 6:A2, 7:A2, 8:C2, 13:D2 Azoto, 11:A6 Babel (Sinar), 9:G3 Babilon, 5:C3, 6:C3, 7:B3, 9:F3 Babilonia, Imperio ti, Baro, 6:C3 Babilonia, rehion, 9:F3 Basan, rehion, 1:C3, 10:C2 Beerseba, 1:B7, 2:C1, 3:A5, 4:C6, 9:D4, 10:B7, 11:B8 Benjamin, tribu, 3:A5 Berea, 13:D1 Besor, karayan, 1:A7, 10:A7, 11:A8 Betabara, 11:C6 Betania, 11:B6 Betania, Dalan nga agpa-, 12:D5 Betel (Luz), 3:A5, 4:C5, 10:B5, 11:B6 Betesda, Pagdigusan ti, iti Jerusalem, 12:C3 Betfage, 11:B6 Betlehem, 1:B6, 3:A5, 4:C5, 10:B6, 11:B6 Betlehem, Dalan nga agpa-, 12:A7	Betsaida, 11:C3 Betsan, 3:B4, 4:D4, 10:C4 Bezeta, 12:B2 Bitinia, rehion, 13:F1 Bozra, 3:B6, 4:D6 Britania, rehion, 8:A1 Caifas, Balay ni, iti Jerusalem, 12:B6 Cana, 11:C3 Canaan, rehion, 2:C1, 9:D3 Capadocia, rehion, 13:H2 Capernaum, 11:C3 Captor (Creta), puro, 9:A3 Carcemis, 5:B2, 6:B2, 9:D2 Carmelo, Bantay, 1:B3, 3:A3, 4:C3, 10:B3, 11:B3 Carthage, 8:B3 Caspian, Baybay ti, 5:C1, 6:C1, 7:B2, 8:D2, 9:G1 Caucasus, bambantay, 5:C1, 8:D2, 9:F1 Cesarea Filipos, 11:C2 Cesarea, 11:B4, 13:H3 Chio, puro, 13:E2 Chipre (Kitim), puro, 8:C3, 9:C3, 13:G3 Cilicia, rehion, 13:G2 Cirene, 13:D3 Cnido, puro, 13:E2 Corazin, 11:C3 Corinto, 13:D2 Creta (Captor), puro, 8:C3, 9:A3, 13:D3 Dacia, rehion, 8:C2 Dakkel (Mediterranean, Akinngato) a Baybay, 1:A4, 2:B1, 3:A4, 4:C4, 5:A3, 6:A3, 7:A3, 9:B3, 10:A5, 11:A6, 13:D3, 14:A2, 14:A6 Damasco, 1:D1, 3:B2, 4:D2, 9:D3, 10:D1, 11:D1, 13:H3 Dan (Lais), 1:C2, 3:B3, 4:D3, 10:C2 Dan, tribu, 3:B3, 3:A5 Dandanum ti Meron (Danaaw ti Hule), 10:C2
---	--	---

Danum, Ruangan ti, iti Jerusalem, 12:C7 Decapolis, rehion, 11:C4 Derbe, 13:G2 Dibon, 2:D1 Dofia, 2:C4 Dor, 3:A4, 4:C4 Dotan, 10:B4 Dura, Tanap ti, 9:F2 Ebal, Bantay, 1:B4, 3:A4, 4:C4, 10:B4, 11:B5, 14:B6 Edom, rehion, 1:C8, 2:D2, 3:B6, 4:D7, 10:C8 Efeso, 8:C2, 13:E2 Efraim, tribu, 3:A4 Egipto, Karayan ti, 2:C2 Egipto, Pagarian ti, 6:A3 Egipto, rehion, 2:A3, 5:B4, 7:A4, 8:C4, 9:C4, 13:F4 Ekron, 1:B6, 10:A6 Ela, 1:A6, 10:B6, 11:B6 Elam, rehion, 5:C3, 6:C3, 7:C3, 9:H3 Elim, 2:C3 Emmaus, 11:B6 Emmaus, Dalan nga agpa-, 12:A4 Endor, 10:C3 Engedi, 4:D5, 10:C7 Enrogel, Ubbog ti, 12:C7 Esdraelon, Tanap ti, 1:B3, 10:B3 Etam, Langalang ti, 2:B3 Eufates, karayan, 5:B3, 6:C3, 8:D3, 9:E2 Ezekias, Tunnel ni, iti Jerusalem, 12:C6 Ezion-geber, 2:D3, 3:A8, 4:C8, 9:D4 Fair Havens, pagsangladan, 13:E3 Farpar, karayan, 1:D1, 10:D1, 11:D2 Fenicia, rehion, 1:C1, 4:D2, 9:D3, 10:B1, 11:B2, 13:H3 Filadelfia, 11:D6 Filipos, 13:D1 Filisteo, rehion, 4:C5	Filisteo, Tanap ti, 1:A6, 10:A6 Filisteos, tattao, 2:C2 Frigia, rehion, 13:F2 Gabaon, 10:B5 Gad, tribu, 3:B4 Gadara, 11:C4 Galaad, rehion, 1:C4, 10:C4 Galacia, rehion, 13:G1 Galilea, Akimbaba a, rehion, 1:C3 Galilea, Akinngato a, rehion, 1:C2 Galilea, Baybay ti (Sinneret), 1:C3, 3:B3, 4:D3, 9:D3, 10:C3, 11:C3, 14:B7 Galilea, rehion, 11:C2 Gat, 3:A5, 4:C5, 10:A6 Gateper, 10:B3 Gaul, rehion, 8:A1 Gaza, 1:A6, 2:C1, 3:A5, 4:C5, 10:A7, 11:A7, 13:H4 Gerar, 10:A7 Gerar, karayan, 1:A7, 10:A7, 11:A7 Gerizim, Bantay ti, 1:B5, 3:A4, 4:C4, 10:B5, 11:B5, 14:B6 Germania, rehion, 8:B1 Gesur, rehion, 4:D3 Getsemani, Minuyongan ti, iti Jerusalem, 12:D4 Gezer, 4:C5 Gibea, 4:C5 Gihon, Ubbog ti, iti Jerusalem, 12:D6 Gilboa, Bantay, 1:C4, 3:B4, 10:C4, 11:C4, 14:C6 Gilgal, 1:C5, 2:D1, 4:D5 Golgota, iti Jerusalem, 12:B3 Gomorra, lugar ti Sodoma ken, 10:C8 Gosen, rehion, 2:A2, 9:C4 Grecia, 7:A2 Gulpo ti Persia (Akimbaba a Baybay), 9:H3 Haran (Padan-aram), 9:E2	Hasmonea, Palasio ni, iti Jerusalem, 12:C5 Hazor, 3:B3, 4:D3, 10:C2 Hebron, 1:B6, 2:D1, 3:A5, 4:C5, 10:B7, 11:B7 Hebron, Dalan nga agpa-, 12:A7 Heliopolis (On), 2:A3 Hermon, Bantay, 1:C1, 3:B2, 4:D2, 10:C1, 11:D1, 14:D5 Herodes, Palasio ni, iti Jerusalem, 12:B5 Hesbon, 4:D5 Heteos, tattao, 9:D2 Heveos, tattao, 3:B2 Hinnom, Tanap ti, iti Jerusalem, 12:B7 Hispania, rehion, 8:A2 Hor, Bantay, 2:D2 Horeb (Bantay Sinai), 2:C4, 9:D4 Horianos, tattao, 9:E2 Horma, 2:D1, 4:C6 Hule (Dandanum ti Merom), Dan-aw ti, 10:C2, 14:C6 Hule, Tanap ti, 1:C2, 11:C2 Iconio, 13:G2 Idumea, rehion, 1:B7, 10:B7, 11:B7 Ikan, Ruangan ti, iti Jerusalem, 12:B3 Indus, Karayan, 7:D4 Isacar, tribu, 3:B4 Israel, Pagdigusan ti, iti Jerusalem, 12:C4 Israel, rehion, 4:C4 Italia, probinsia ti Roma, 8:B2, 13:A1 Jabbok, karayan, 1:C5, 3:B4, 4:D4, 10:C5, 11:C5 Jabesgalaad, 3:B4 Jerico, 1:C5, 2:D1, 3:B5, 4:D5, 10:C5, 11:C6, 14:A7, 14:C3 Jerico, Dalan nga agpa-, 12:D5
--	---	---

INDEKS TI NAGNAGAN DAGITI LUGAR

Jerusalem (Salem), 1:B6, 2:D1, 3:A5, 4:C5, 5:B3, 6:B3, 7:A3, 8:C3, 9:D3, 10:B6, 11:B6, 13:H3, 14:B2, 14:B6	Litani, karayan, 1:C1, 10:C1, 11:C2	Nalabaga a Baybay, 2:D4, 5:B4, 6:B4, 7:B4, 8:C4, 9:D4
Jerusalem, Akimbaba a Siudad, 12:C6	Luz (Betel), 10:B5	Nangisit a Baybay, 5:B1, 6:B1, 7:A2, 8:C2, 9:B1, 13:F1
Jerusalem, Akinngato a Siudad, 12:B6	Macaerus, 11:C7	Napintas a Ruangan, 12:C4
Jezreel (Esdreton), Tanap ti, 1:B3, 10:B3	Macedonia, rehion, 7:A2, 8:C2, 13:D1	Natay a Baybay (Asin a Baybay), 1:C6, 2:D1, 3:B5, 4:D5, 9:D4, 10:C6, 11:C7, 14:A7, 14:C3
Jezreel, 4:D4, 10:B4	Magdala, 11:C3	Natay a Baybay, Dalan nga agturong iti, 12:C8
Joppe, 1:A5, 3:A4, 4:C4, 10:A5, 11:A5, 13:H3	Mahanaim, 10:C4	Natay a Baybay, kangato ti, 14:A7, 14:C3
Joppe, Dalan nga agpa-, 12:A4	Malta, puro, 13:B3	Natay a Baybay, lansad ti, 14:C3
Jordan, Karayan, 1:C5, 2:D1, 3:B4, 4:D4, 10:C5, 11:C5	Manasses, tribu, 3:A4, 3:B3	Nazaret, 1:B3, 11:B3
Juda, rehion, 5:B3, 10:B7	Mara, 2:B3	Nebo, Bantay, 1:C6, 2:D1, 3:B5, 4:D5, 10:C6, 11:C6
Juda, tribu, 3:A5	Mare Internum (Dakkel, Mediterranean, Akinngato a Baybay), 8:B3	Neftali, tribu, 3:B3
Judea, Langalang ti, 1:B7, 11:B7	Medeba, 4:D5	Negev, rehion, 1:A8, 10:A8
Judea, rehion, 1:B6, 11:B7	Media, Imperio ti, 6:D3	Nilo Delta, 2:A2, 9:C4
Judea, Turod ti Pagiliana, 14:B2	Mediterranean (Dakkel, Akinngato) a Baybay, 1:A5, 2:B1, 3:A4, 4:C4, 5:A3, 6:A3, 7:A3, 8:B3, 9:B3, 10:A5, 11:A6, 13:D3, 14:A2, 14:A6	Nilo, karayan, 2:A3, 5:B4, 6:B4, 7:A4, 8:C4, 9:C4
Kades Barnea, 2:C2, 3:A6, 4:C6	Mediterranean, Baybay ti, kangato ti, 14:A2, 14:A6	Nineve, 5:C2, 9:F2
Kampo iti Langalang, dagi- ti, 2:C4	Megiddo, 1:B3, 3:A4, 4:C4, 6:B3, 9:D3, 10:B3	Nof (Memfis), 2:A3
Karnero, Ruangan ti, iti Jerusalem, 12:C4	Melita (Malta), puro, 13:B3	Olibo, Bantay dagiti, 1:B6, 10:B6, 11:B6, 12:D4, 14:B6
Kidron, Tanap ti, iti Jerusalem, 12:D6	Memfis (Nof), 2:A3, 5:B3, 6:B3, 7:A3, 8:C3	On (Heliopolis), 2:A3, 9:C4
Kirareset, 10:C7	Mesopotamia, 8:D3, 9:E2	Padan-aram (Haran), 9:E2
Kison, karayan, 1:B3, 10:B3, 11:B3	Micenae, 5:A2	Pafo, 13:G3
Kitim (Chipre), puro, 9:C3	Midian, rehion, 2:D4, 9:D4	Pamfilia, rehion, 13:F2
Lais (Dan), 10:C2	Mileto, 13:E2	Paran, Langalang ti, 2:C3
Lakis, 1:A6, 3:A5, 4:C5, 10:A6	Minuyongan ti Tanem, iti Jerusalem, 12:B3	Partia, Imperio ti, 8:D3
Laodicea, 13:F2	Mira, 13:F2	Patmos, puro, 13:E2
Lebanon, Bambantay ti, 1:C1, 10:C1, 11:C1	Misia, rehion, 13:E2	Penuel, 10:C4
Libia, 8:B3, 13:C4	Moab, rehion, 1:C7, 2:D1, 3:B6, 4:D6, 10:C7	Perea, 11:C5
Libia, Disierto ti, 9:B4	Moab, Tantanap ti, 1:C6, 11:C6	Perga, 13:F2
Licia, rehion, 13:F2	More, Turod ti, 1:C3, 10:B3	Pergamo, 13:E2
Lidia, rehion, 13:E2	Moria, Bantay, 14:B6	Persia, 5:D4, 6:D4
Listra, 13:G2	Naarian a Beranda, iti Jerusalem, 12:C5	Pihahiro, 2:B3
	Nabatea, rehion, 11:C8	Pisidia, rehion, 13:F2
	Nain, 11:C4	Pitom, 2:B2
		Pontus, rehion, 13:G1
		Puteoli, 13:B1

Rabba (Amman), 1:D5, 3:B5, 10:D5, 14:D2 Rameses (Tanis), 2:B2 Ramotgalaad, 3:B4, 4:D4 Refidim, 2:C4 Regio, 13:B2 Rodas, puro, 9:B3, 13:E3 Roma, 8:B2, 13:A1 Ruben, tribu, 3:B5 Salamis, 13:G3 Salem (Jerusalem), 9:D3 Salim, 11:C4 Samaria, 1:B4, 5:B3, 10:B4, 11:B5, 13:H3 Samaria, Dalan nga agpa-, 12:B1 Samaria, rehion, 1:B4, 10:B4, 11:B4 Samotracia, puro, 13:E1 Sarepta, 11:B1 Sarmatia, rehion, 8:C1 Sefela, 1:B6, 10:B6, 14:B2 Sharon, Tanap ti, 1:B4, 10:B4, 11:B5 Sicar, 11:B5 Sidon, 1:C1, 3:A2, 4:D2, 9:D3, 10:C1, 11:C1, 13:H3 Silo, 3:A4, 4:D4, 10:B5 Siloe, Pagdigusan ni, iti Jerusalem, 12:C7 Simeon, tribu, 3:A6 Sin, Langalang ti, 2:C4 Sinai Peninsula, 2:C3 Sinai, Bantay (Horeb), 2:C4, 9:D4	Sinai, Langalang ti, 2:C4 Sinar (Babel), 9:G3 Sinneret, Baybay ti, 1:C3, 3:B3, 4:D3, 9:D3, 10:C3, 11:C3 Siquem, 3:A4, 4:C4, 10:B4 Siracusa, 13:B2 Siria, rehion, 6:B3, 8:C3, 9:D3, 11:C2, 13:H3 Smirna, 13:E2 Sodoma ken Gomorra, lugar ti, 10:C8 Solomon, Beranda ni, iti Jerusalem, 12:D4 Sorek, karayan, 1:B6, 10:B6, 11:B6 Sparta, 6:A2, 7:A2 Succot, iti Egipto, 2:B2 Succot, iti Israel, 3:B4, 4:D4 Suez, Gulpo ti, 2:B3 Sur, Langalang ti, 2:B2 Susa (Susan), 6:C3, 7:B3, 9:G3 Susa, Ruangan ti, iti Jerusalem, 12:D4 Susan (Susa), 6:C3, 7:B3, 9:G3 Tabor, Bantay, 1:C3, 3:B4, 4:D4, 10:C3, 11:C3, 14:C6 Tallo a Taberna, 13:B1 Tanis (Rameses), 2:B2 Tarso, 13:G2 Tebes, 5:B4, 6:B4, 7:A4, 8:C4 Tekoa, 10:B6	Templo, Dagiti tukad nga agturong iti, iti Jerusalem, 12:D5 Templo, iti Jerusalem, 12:C4 Templo, Tuktok ti, iti Jerusalem, 12:D5 Tesalonica, 8:C2, 13:D1 Tiberias, 11:C3 Tigris, karayan, 5:C2, 6:C2, 8:D3, 9:G3 Tiro, 1:B2, 3:A3, 4:C3, 9:D3, 10:B1, 11:B2, 13:H3 Tolemaida (Acco, Aco), 1:B3, 11:B3, 13:H3 Torre, Pagdigusan ti, iti Jerusalem, 12:B5 Trans-Jordan, Akindaya a nangato, nalawa, ken patad a dagdaga ti, 14:D2 Troas, 6:A2, 7:A2, 13:E2 Troy, 9:B2 Uleg, Pagdigusan ti, iti Jerusalem, 12:A6 Ur, 5:C3, 9:E2, 9:G3 Urartu, rehion, 9:E1 Yarmuk, karayan, 1:C3, 10:C3, 11:C3 Zabulon, tribu, 3:A3 Zered, karayan, 1:C8, 2:D2, 3:B6, 4:D6, 10:C8, 11:C8 Ziklag, 4:C5 Zin, Langalang ti, 2:C2 Zion, Bantay ti, 14:B6
---	---	--

DAGITI MAPA A MAIPANGGEP ITI BIBLIA

Naited dagiti sumaganad a mapa tapno mangtulong iti panagadal kadagiti nasantuan a kasuratan ken naaramid a mangpadur-as kadagiti panagidatag a nairaman kadagiti kurso ti panangisuro iti Simbaan.

Ipakita dagiti balabala iti mapa iti ngato ti ipamaysa ti tunggal maysa kadagiti nanumeruan a mapa a sumaruno. Naglaon dagitoy a mapa iti dadakkel a rehion kasta met kadagiti limitado unay a luglugar iti heograpia.

MAPA 1

PISIKAL A MAPA TI NASANTUAN A DAGA

MAPA 2

IPAPANAW TI ISRAEL MANIPUD ITI EGIPTO KEN ISESERREK ITI CANAAN

MAPA 3

TI PANNAKABINGAYBINGAY DAGITI 12 A TRIBU

MAPA 4

TI IMPERIO DA DAVID KEN SOLOMON

MAPA 5

TI IMPERIO TI ASIRIA

MAPA 6

TI IMPERIO TI BARO A BABILONIA (Nabocodonosor) KEN TI PAGARIAN TI EGIPTO

MAPA 7

TI IMPERIO TI PERSIA

MAPA 8

TI IMPERIO TI ROMA

MAPA 9

TI LUBONG TI DAAN A TULAG

MAPA 10

TI CANAAN KADAGITI PANAWEN TI DAAN A TULAG

MAPA 11

TI NASANTUAN A DAGA KADAGITI PANAWEN TI BARO A TULAG

MAPA 12

TI JERUSALEM ITI PANAWEN NI JESUS

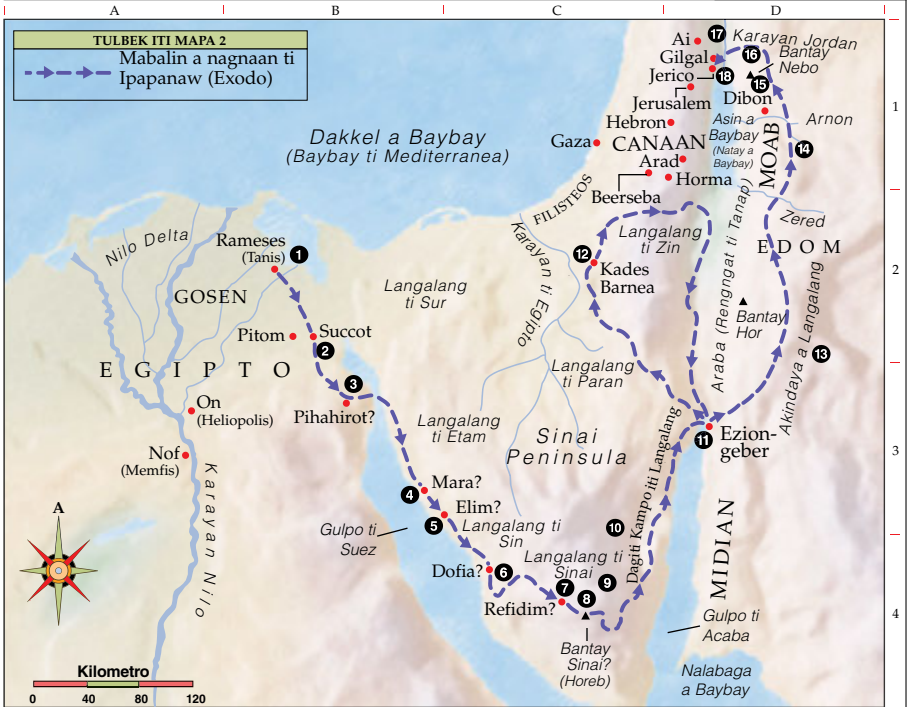
MAPA 13

DAGITI PANAGDALIASAT NI APOSTOL PABLO A KAS MISIONARIO

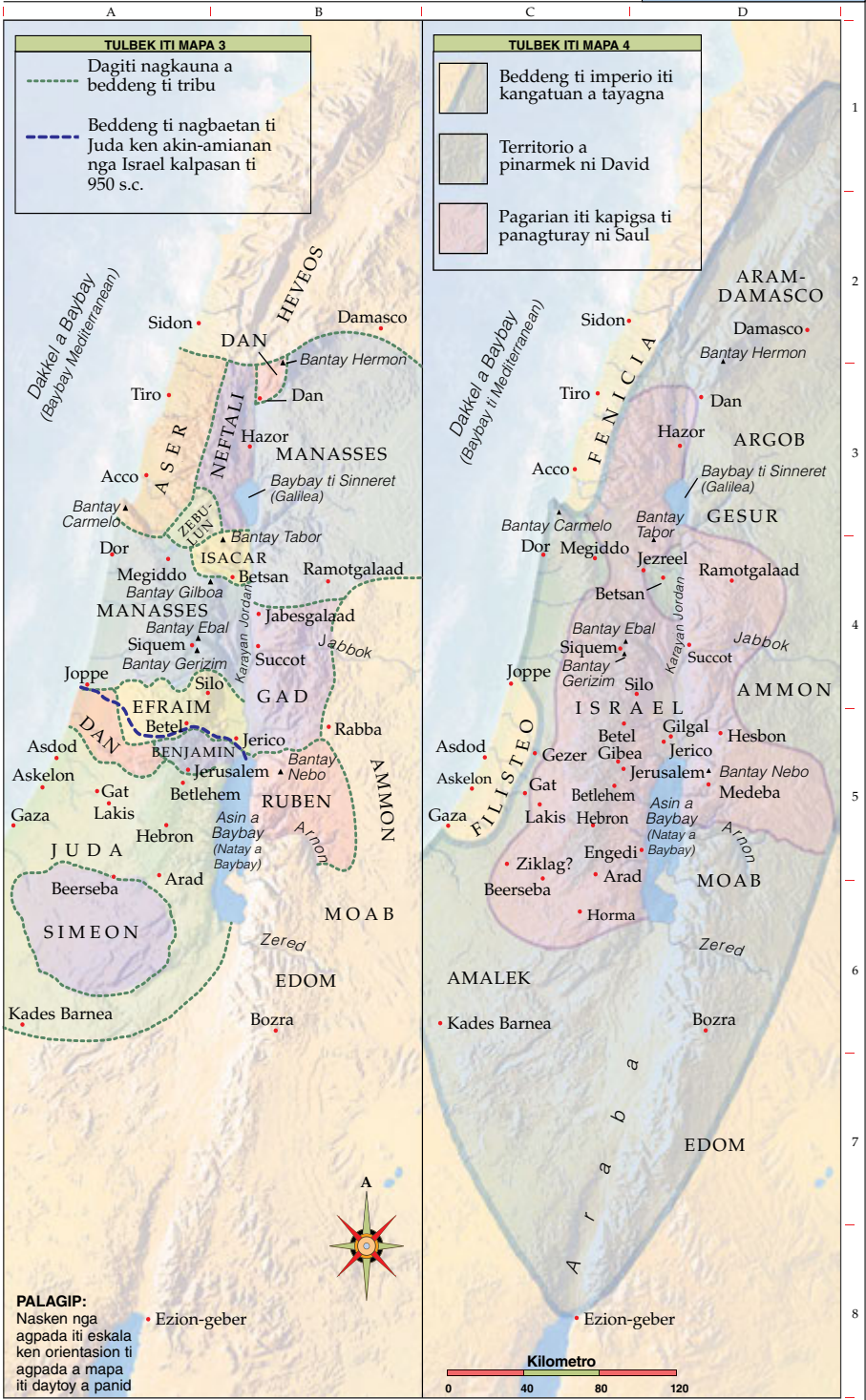
MAPA 14

DAGITI KANGATO TI LUGAR TI NASANTUAN A DAGA KADAGITI PANAWEN TI BIBLIA

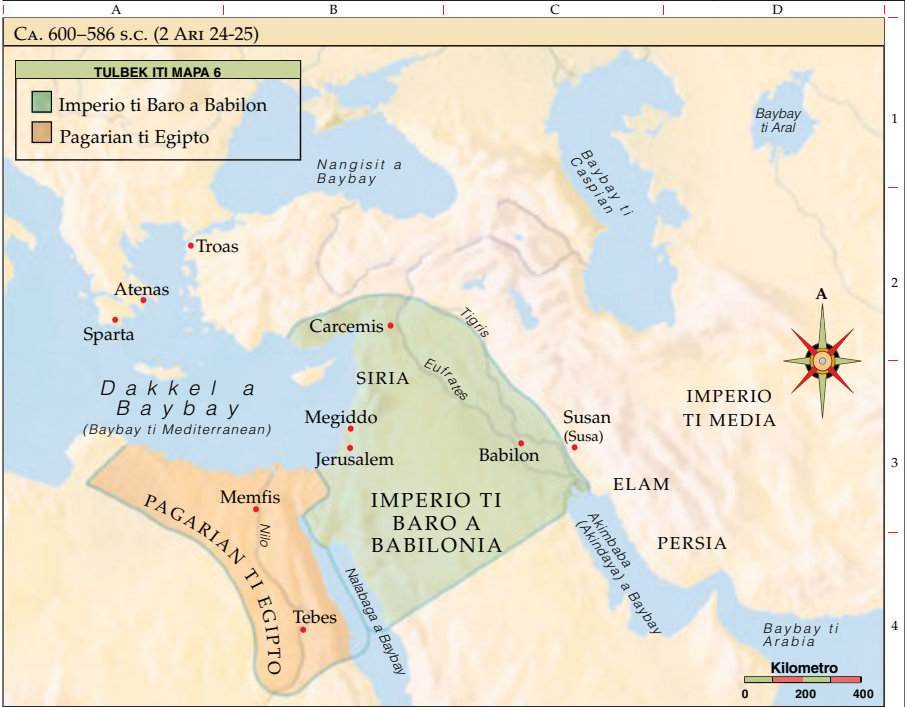

- 1. Rameses** Napapanaw ti Israel iti Egipto (Ex. 12; Num. 33:5).
- 2. Succot** Kalpasan a pinanawan dagiti Hebreo daytoy umuna a nagkampuan, kinuyog ida ti Apo iti ulep iti aldaw ken iti adigi ti apuy iti rabii (Ex. 13:20–22).
- 3. Pihahiro** Nagdaliasat ti Israel iti Nalabaga a Baybay (Ex. 14; Num. 33:8).
- 4. Mara** Pinagbalin ti Apo a mabalina nga inumen dagiti dandanum ti Mara (Ex. 15:23–26).
- 5. Elim** Nagkampu ti Israel iti abay ti 12 nga ubbog (Ex. 15:27).
- 6. Langalang ti Sin** Nangipatulod ti Apo iti mana ken pugo a pangpakan iti Israel (Ex. 16).
- 7. Refidim** Nakiranget ti Israel ken ni Amalek (Ex. 17:8–16).
- 8. Bantay Sinai (Bantay Horeb wenno Jebel Musa)** Impalgak ti Apo dagiti Sangapulo a Bilin (Ex. 19–20).
- 9. Langalang ti Sinai** Impatakder ti Israel ti taberna-kulo (Ex. 25–30).
- 10. Dagit Kampu iti Langalang** Naawagan ti pitupulo a panglakayen tapno tumulong ken ni Moises a mangituray kadagiti tao (Num. 11:16–17).
- 11. Ezion-geber** Dinaliasat ti Israel dagiti daga ti Esau ken Ammon a sitatalna (Deut. 2).
- 12. Kades Barnea** Nangibaon ni Moises kadagiti espia iti naikari a daga; immalsa ti Israel ket saan a nakastreng iti daga; nagserbi ti Kades a kas kangrunaan a kampu ti Israel iti uneg ti adu a tawen (Num. 13:1–3, 17–33; 14; 32:8; Deut. 2:14).
- 13. Akindaya a Langalang** Liniklikan ti Israel ti pannakisusik kada Edom ken Moab (Num. 20:14–21; 22–24).
- 14. Karayan Arnon** Dinadael ti Israel dagiti Amorreo a nakiranget kadakuada (Deut. 2:24–37).
- 15. Bantay Nebo** Kinita ni Moises ti naikari a daga (Deut. 34:1–4). Inted ni Moises ti maudi a tallo a sermonna (Deut. 1–32).
- 16. Tantanap ti Moab** Imbaga ti Apo iti Israel a bingayenda ti daga ket binabawyan dagiti agindeg (Num. 33:50–56).
- 17. Karayan Jordan** Binallasaw ti Israel ti Karayan Jordan iti namaga a daga. Iti asideg ti Gilgal, naikabil dagiti bato manipud iti lansad ti Karayan Jordan a kas monumento dagiti dandanum ti Jordan a nabi-ngay (Josh. 3–5:1).
- 18. Jerico** Jerico Inagaw ken dinadael dagiti annak ti Israel ti siudad (Josh. 6).

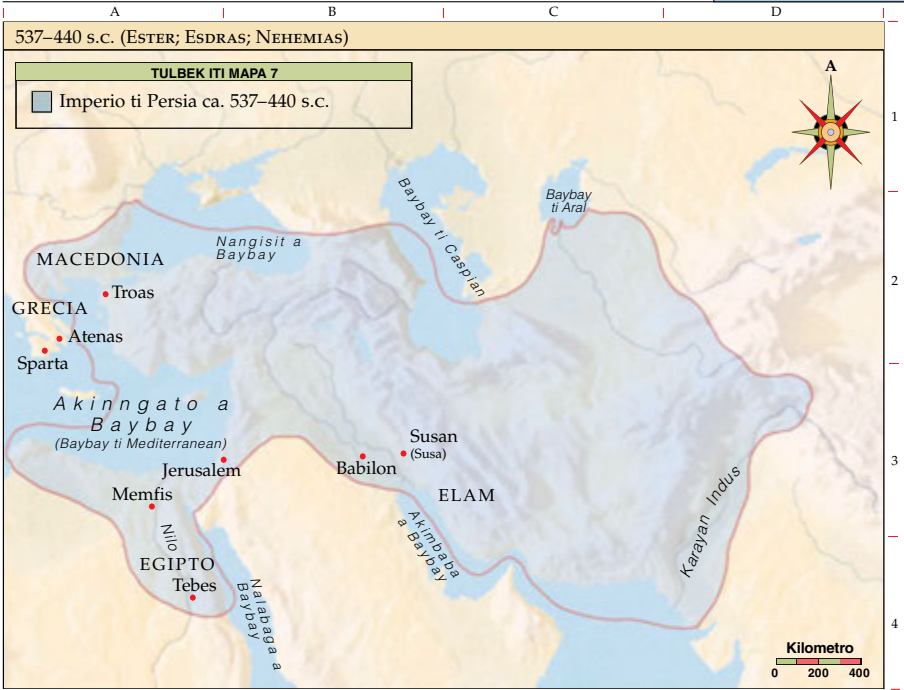

TI IMPERIO TI BARO A BABILONIA (Nabocodonosor)
KEN TI PAGARIAN TI EGIPTO

TI IMPERIO TI PERSIA

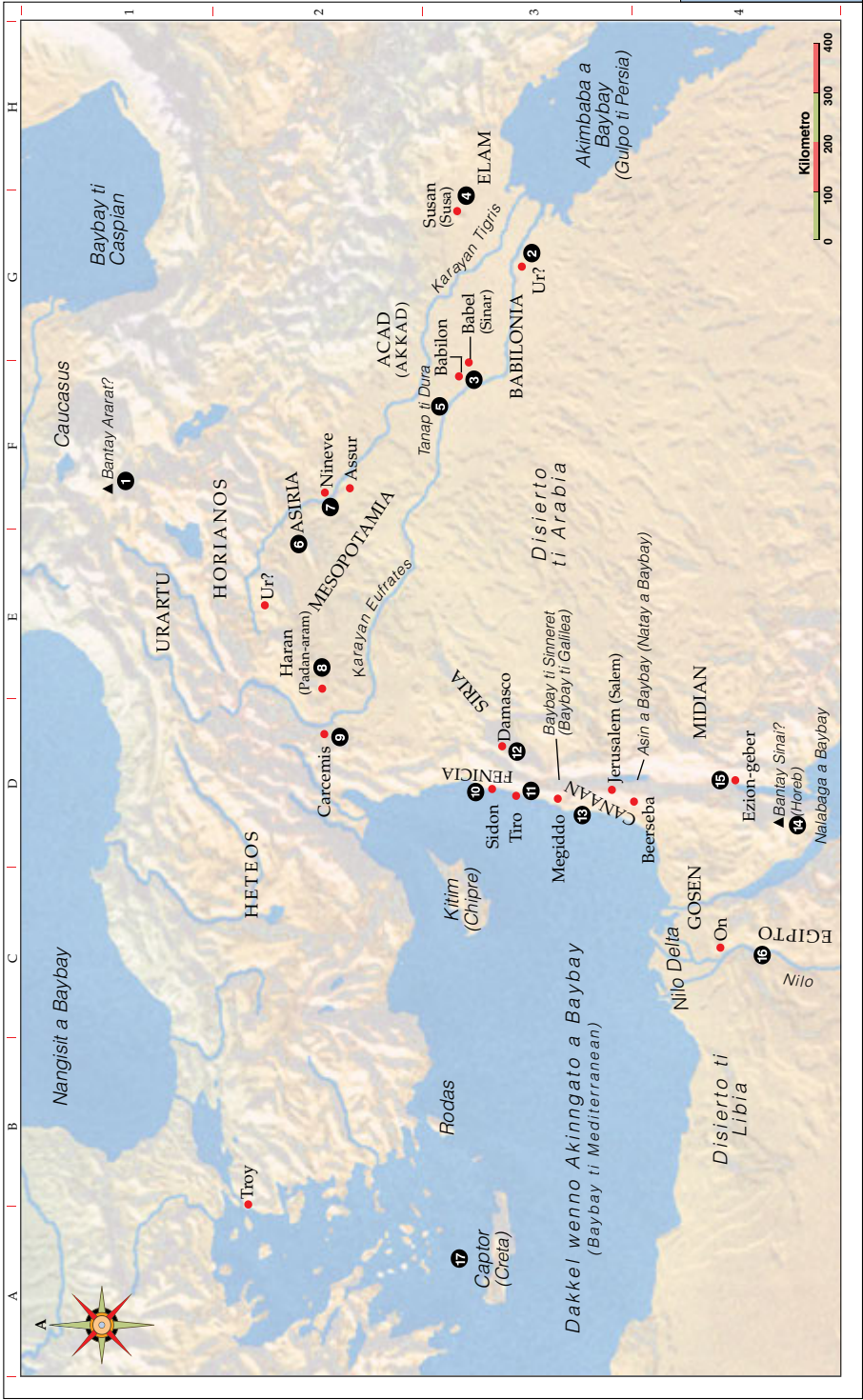
MAPA 7

TI IMPERIO TI ROMA

MAPA 8

1. Bantay Ararat Ti kannawidan a lugar a nakaisadsadan a daong ni Noe (Gen. 8:4). Saan nga ammo ti eksakto a disno. 2. Ur Umuna a nagindegan ni Abraham, a dandani bik-tima ti panangisakpispio iti tao, nakitana ti anghel ni Jehova, ken naawatna ti Urim ken Tumnim (Gen. 11:28-12:1; Abr. 1:3:1). (Klitien met ti mabalin a pang-sandi a lugar para iti Ur iti akin-aminan a Mesopotamia.) 3. Babilon, Babel (Sinar) Immuna a nagindegan ni Cus, ti anak ni Ham, ken nagindegan ni Nimrod. Lugar a nagtaudan dagiti lareidita iti panawen ti Torre ti Babel a kabiseria ti Babilonia. Iki agangay nagbalin a probin-sia a kabiseria ti Babilonia. Ken pagtaengan dagiti arti ti Babilonia, a pakairamanan ni Nabocodonosor a nangaliti adu a judio nga adipen iti daytoy a ciudad kalpasan ti pannakadael ti Jerusalem (587 s.c.). Nagtalinaed dagiti Hudio iti pannakaadipen iti Babilon iti uneg ti 70 a tawen agingga iti panawen ni Ari Siro, a nangalugod kadagiti judio a nagsubli iti Jerusalem tapno bangonenda manen ti templo. Nagindeg met ditoy ni Daniel a propeta iti babaien ti panagturay da Nabocodonosor, Belsasar, ken Dario I (Gen. 10:10; 11:1-9; 2 Ari 24-25; Jer. 27:1-29:10; Ezek. 1:1; Dan. 1-12; Onni 1:22; Ether 1:33-43). 4. Susan (Susal) Kabiseria a ciudad ti Imperio ti Persia iti babaien dagiti panagturay da Dario I (Dario a Naindaklan), Xerxes, (Asuero), ken Artaxerxes. Nagindegan ni Reyna Ester a ti tured ken pammatina ti nangisalaklan kadagiti judio. Nagerbi ditoy ni Daniel ken idi agangay ni Nehemias (Neh. 1:1; 2:1; Esth. 1:1; Dan. 8:2). 5. Tanap ti Dura Naitappuak da Sidrac, Misac, ken Abdenago iti humo a sumungang ken dumardarang idi nagkedkedda nga agdaydayaw iti imahan a balitok nga inaramid ni Nabocodonosor; tinaginayon ida ti Anak ti Dios, ket rinmuarda a naggapu iti humo a dida nadangran (Dan. 3).	6. Asiria Ti Asur ti umuna a kabiseria ti Asiria, a sinaruno ti Nineve. Pinarmek dagiti agturay iti Asiria a da Salamaneser V ken Sargon II ti Akin-aminan a Pagarian ti Israel ket intalawna nga inadipen dagiti 10 a tribu idi 721 s.c. (2 Ari 14-15, 17-19). Ti Asiria ti nag-peggadan ti juda agingga idi 612 s.c., idi pinarmek ti Babilon ti Asiria. 7. Nineve Ti kabiseria ti Asiria. Dinurap ti Asiria ti daga ti juda bayat ti panagturay ni Ezekias ken ti panag-serbi ni propeta Isaias. Ti Jerusalem, ti kabiseria a siu-dad ti juda, ket datlatlag a naisalaklan idi kinabil iti kampilan ti anghel dagiti 185,000 a soldado ti Asiria (2 Ari 19:32-37). Imbaga ti Apo ken ni propeta Jonas nga awaganna daytoy a ciudad nga agbabawida (Jonas 1:2; 3:1-4). 8. Harar Nagindeg ni Abraham ditoy iti mayasa a pana-wen sakbay a napan iti Canaan. Nagtalinaed ditoy ti ama ken kabsat ni Abraham. Naggapu ditoy a lugar ni Rebecca (asawa ni Isaac), ken da Raquel, Lea, Bilha, ken Zilpa (assawa ni Jacob) (Gen. 11:31-32; 24:10; 29:4-6; Abr. 2:4-5). 9. Carcemis Inabak ni Nabocodonosor ni Faraon Neco, a nagbigusan ti bileg ti Egipto iti Canaan (2 Cro. 35:20-36:6). 10. Sidon Binangon ni Sidon, apoko ni Ham, daytoy a siu-dad, ken ti akin-aminan unay a ciudad ti Canaan (Gen. 10:15-20). Daytoy ti pagtaengan ni Jezebel, a nangyam-ammo iti panagdaydayaw iti Baal iti Israel (1 Ari 16:30-33). 11. Tiro Napateg daytoy a pagnegosioan ken pagsangla-dan nga ili ti Siria. Nangipatulod ni Hiram ti tiro iti kaykayo a parwa ken balitok ken trabahador a mang-tulong ken Solomon iti panangbangon iti templona (1 Ari 5:1-10, 18; 9:11). 12. Damascos Insalaklan ni Abraham ni Lot iti asidag ditoy. Daytoy ti kangrunaan a ciudad ti Siria. Bayat ti panag-turay ni Ari David, pinarmek dagiti Israelita ti ciudad.	Pinulotan ni Propeta Elias ni Hazael nga agbalin nga arti ti Damasco (Gen. 14:14-15; 2 Sam. 8:5-6; 1 Ari 19:15). 13. Canaan Naited daytoy a daga ken ni Abraham ken dagiti annakna para iti agnanayon a panagtakgukua (Gen. 17:8). 14. Bantay Sinai (Horeb) Kinasao ti Apo ni Moises mani-pud iti kayo a bassit nga umap-apuy (Ex. 3:1-2). Naited ken ni Moises ti Linteg ken ti Sangapulo a Bilin (Ex. 19-20). Kinasao ti Apo ni Propeta Elias iti naalu-manay, bassit a timek (1 Ari 19:8-12). 15. Ezion-geber Nangbangon ni Ari Solomon iti "bung-goy dagiti sasakayan" iti Ezion-geber (1 Ari 9:26). Nalabiti iti daytoy a pagsangladan, ti reyna ti Sheba, kalpasan ti pannakadamagna iti panaglatak ni Solomon, bimmaba a kumita kenkuana (Ari 10:1-13). 16. Egipto Nagbaniaga ni Abraham ditoy gapu iti nakaro a panagbisin iti Ur (Abr. 2:1, 21). Imbaga ti Apo ken ni Abraham nga isurona kadagiti Egiptios no ania ti nai-palgak kenkuana (Abr. 3:15). Inlako dagiti kakabsatna ni Jose iti pannakaadipen (Gen. 37:28). Nagbalin ni Jose nga agturay ti balay ni Potifar ditoy. Naiupok isuna iti paghaludan. Impatarusna ti tagtaganep ti Faraon ket naiklan iti saad ti turay ti Egipto. Nagtitipon a sangkamaysa ni Jose ken dagiti kakab-satna. Immakar ditoy ni Jacob ken ti kaamaana (Gen. 39-46). Nagnaed dagiti annak ti Israel iti Gosen bayat ti sumagmamano nga aldaw a panagtalinaedda iti Egipto (Gen. 47:6). Immadu dagiti Israelita "ket wimmadwadda iti kasta unay"; impan dagiti Egiptios ida iti pannakaadipen (Ex. 1:7-14). Kalpasan ti agsasaruno a didigra pinalu-bosan ti Faraon a pumanaw ti Israel iti Egipto (Ex. 12:31-41). Naipen ni Jeremias iti Egipto (Jer. 43:4-7). 17. Captor (Creta) Ti nagkauna a daga dagiti taga-Minoa.
---	---	---

1. **Dan (Lais)** Nagaramid ni Jeroboam iti sinan-urbon a balitok a pagdaydayawan ti Akin-amianan a Pagarian (1 Ari 12:26–33). Ti Dan ti akin-abagatan a beddeng ti nagkauna nga Israel.
2. **Bantay Carmelo** Kinarit ni Propeta Elias dagiti saserdote ni Baal ket pinagtudona (1 Ari 18:17–40).
3. **Megiddo** Lugar ti adu a gubat (Uk. 4:13–16; 5:19; 2 Cro. 35:20–23; 2 Ari 23:29). Nangaramid ni Solomon iti panagpupulong tapno mabuangay ti Megiddo (1 Ari 9:15). Nasugatan ni Ari Josias ti Juda iti pannakidangadangan ken ni Faraon Necao ti Egipto (2 Ari 23:29–30). Iti Maikadua a Yaay ti Apo, maipatungpalto ti dakkell ken maudi a gubat iti Tanap ti Jezreel a kas paset ti gubat ti Armagedon (Joel 3:14; Apoc. 16:16; 19:11–21). Ti nagan nga *Armagedon* naadaw ti Griego iti Hebreo a Har Megiddon, wenno Bantay ti Megido.
4. **Jezreel** Ti nagan ti siudad iti kadakkellan ken kanaan-egan a tanap ti Israel nga addaan iti kasta met a nagan. Dito a nangbangon iti maysa a palasio dagiti ari ti Akin-amianan a Pagarian (2 Sam. 2:8–9; 1 Ari 21:1–2). Dito a nagindeg ken natay ti nadangkas a Reyna Jezabel (1 Ari 21; 2 Ari 9:30).
5. **Betsan** Dito a sinango ti Israel dagiti Cananeo (Jos. 17:12–16). Naibitin ti bangkay ni Saul kadagiti bakud daytoy a kastilio (1 Sam. 31:10–13).
6. **Dotan** Inlako dagiti kakabsatna ni Jose iti panakaadipen (Gen. 37:17, 28; 45:4). Naaddaan iti parmata ni Eliseo iti bantay a napno kadagiti kabalio ken luglutan (2 Ari 6:12–17).
7. **Samaria** Ti kabisera ti Akin-amianan a Pagarian (1 Ari 16:24–29). Nangbangon ni Ari Ahab iti templo ken ni Baal (1 Ari 16:32–33). Nagserbi da Propeta Elias ken Eliseo (1 Ari 18:2; 2 Ari 6:19–20). Idi 721 s.c. pinarmek daytoy dagiti taga-Asiria, a nanggibus iti pannakatiliw dagiti 10 a tribu (2 Ari 18:9–10).
8. **Siquem** Nangbangon ni Abraham iti maysa nga altar (Gen. 12:6–7). Nagindeg ni Jacob iti asideg ditoy. Pinapatay da Simeon ken Levi ti amin a lallaki iti daytoy a siudad (Gen. 34:25). Ti panangallukoy ni Josue nga “agpilikayo... ita nga aldaw” iti panagserbi iti Dios ket naaramid ni Siquem (Jos. 24:15). Dito a nagimpasdek ni Jeroboam ti umuna a kabisera ti Akin-amianan a Pagarian (1 Ari 12).
9. **Bantay Ebal ken Bantay Gerizim** Biningay ni Josue ti Israel kadagitoy dua a bantay—naiwaragawag dagiti bendision ti linteg manipud iti Bantay Gerizim, idinto ta nayeckas dagiti panagilunod manipud iti Bantay Ebal (Jos. 8:33). Idi agangay nangbangon dagiti taga-Samaria iti templo iti Gerizim (2 Ari 17:32–33).
10. **Penuel (Peniel)** Dito a nakigubat ni Jacob iti nagpatnag iti mensahero ti Apo (Gen. 32:24–32). Dinadael ni Gideon ti maysa a kastilio ti Midian (Uk. 8:5, 8–9).
11. **Joppe** Nagtalaw ni Jonas manipud ditoy a napan iti Tarsis tapno liklikanna ti panagmisionna iti Nineve (Jonas 1:1–3).
12. **Silo** Bayat ti panawen dagiti Uk-ukom, ditoy a masarakan ti kabisera ti Israel ken ti tabernakulo (1 Sam. 4:3–4).
13. **Betel (Luz)** Dito a simmina ni Abraham manipud ken ni Lot (Gen. 13:1–11) ken naaddaan iti parmata (Gen. 13; Abr. 2:19–20). Naaddaan ni Jacob iti parmata maipapan iti agdan a dumanon iti langit (Gen. 28:10–22). Dito a masarakan ti tabernakulo iti maysa a panawen (Uk. 20:26–28). Nangbangon ni Jeroboam iti sinan-urbon a balitok a pagdaydayawan ti Akin-amianan a Pagarian (1 Ari 12:26–33).
14. **Gabaon** Dito a sinikapan dagiti Heveos ni Josue iti maysa a tulag (Jos. 9). Nangato pay laeng ti init idi nangabak ni Josue iti gubat (Jos. 10:2–13). Daytoy pay ti di nagbayag a disso ti tabernakulo (1 Cro. 16:39).
15. **Gaza, Asdod, Askelon, Ekron, Gat (ti lima a siudad dagiti Filisteos)** Manipud kadagitoy a siudad mansanan a nakigubat dagiti Filisteos iti Israel.
16. **Betlehem** Naitanem ni Raquel iti asideg ditoy (Gen. 35:19). Nagindeg ditoy da Ruth ken Booz (Ruth 1:1–2; 2:1, 4). Naawagan daytoy iti siudad ni David (Lucas 2:4).
17. **Hebron** Dito a nagindeg da Abraham (Gen. 13:18), Isaac, Jacob (Gen. 35:27), David (2 Sam. 2:1–4), ken Absalom (2 Sam. 15:10). Daytoy ti immuna a kabisera ti Juda iti panangituray ni Ari David (2 Sam. 2:11). Makunkuna a naitanem ditoy iti rukib ti Macpela da Abraham, Sara, Isaac, Rebeca, Jacob, ken Lea (Gen. 23:17–20; 49:31, 33).
18. **Engedi** Inlemmengan ni David ni Saul ket inisapna ti biag ni Saul (1 Sam. 23:29; 24:1–22).
19. **Gerar** Dito a nagindeg da Abraham ken Isaac iti maysa a panawen (Gen. 20:22; 26).
20. **Beerseba** Dito a nagkali iti bubon ni Abraham ken nakitulag ken ni Abimelec (Gen. 21:31). Nakita ni Isaac ti Apo (Gen. 26:17, 23–24), ket ditoy a nagnaed ni Jacob (Gen. 35:10; 46:1).
21. **Sodoma ken Gomorra** Pinili ni Lot ti agindeg iti Sodoma (Gen. 13:11–12; 14:12). Dinadael ti Dios ti Sodoma ken Gomorra gapu iti kina-dangkas (Gen. 19:24–26). Idi agangay inaramat ni Jesus dagitoy a siudad a kas simbolo ti kina-dangkas (Mat. 10:15).

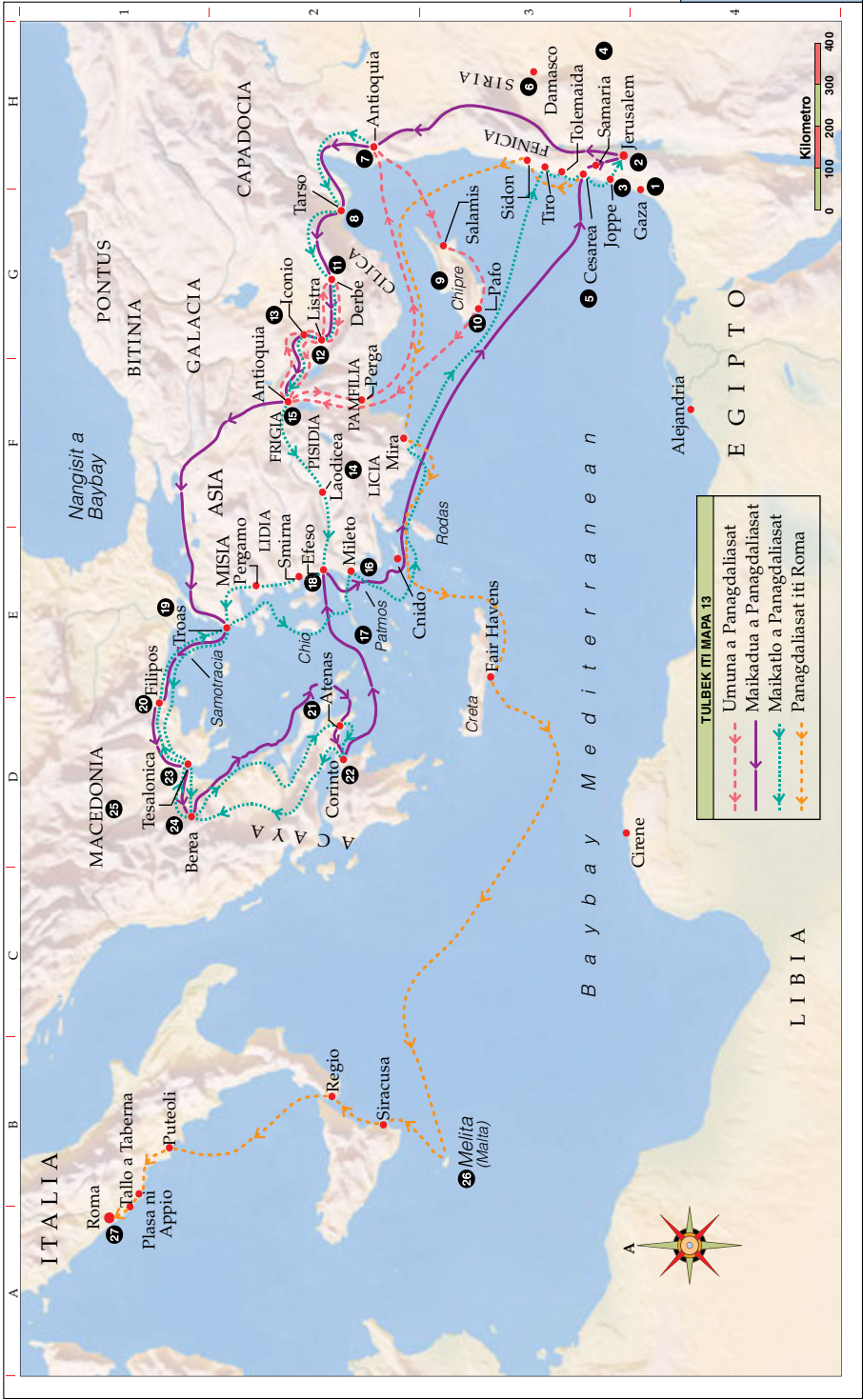

1. **Tiro ken Sidon** Indilig ni Jesus ti Chorazin ken Betsaida iti Tiro ken Sidon (Mat. 11:20–22). Inagasanna ti anak ti babai a Gentil (Mat. 15:21–28).
2. **Bantay ti Panagbalbaliw-langa** Nagbalbaliw-langa ni Jesus iti imatang da Pedro, Santiago, ken Juan, ket inawatda dagiti tulbek ti pagarian (Mat. 17:1–13). (Adda dagiti mamati a Bantay Hermon ti Bantay ti Panagbalbaliw-langa; adda met dagiti mamati a daytoy ti Bantay Tabor.)
3. **Ceasarea Filipos** Impaneknek ni Pedro a ni Jesus ti Cristo ken naikarian kadagiti tulbek ti pagarian (Mat. 16:13–20). Nasirmata ni Jesus ti bukodna nga ipapatay ken Panagungar (Mat. 16:21–28).
4. **Rehion ti Galilea** Binubos ni Jesus ti kaaduan a panawen ti biagna ken panagserbi iti Galilea (Mat. 4: 23–25). Dito nga intedna ti Sermon (Kaskasaba) iti Bantay (Mat. 5–7); inagasanna ti maysa nga agkukutel (Mat. 8:1–4); ken pinili, inordenan, ken imbaonna dagiti Sanga-pulo-ket-dua nga Apostol, a ni laeng Judas Iscariote ti makita a saan a taga Galilea (Marcos 3:13–19). Iti Galilea nagparang ni Cristo kadagiti Apostol (Mat. 28:16–20).
5. **Baybay ti Galilea, nga idi agangay naawagan iti Baybay ti Tiberias** Nangisuro ni Jesus manipud iti barangay ni Pedro (Lucas 5:1–3) ket inawaganna da Pedro, Andres, Santiago, ken Juan nga agbalin a dumadaklis kadagiti tattao (Mat. 4:18–22; Lucas 5:1–11). Pinagtalanana pay ti bagyo (Lucas 8:22–25), nangisuro kadagiti pangngarig manipud iti barangay (Mat. 13), nagna iti rabaw ti baybay (Mat. 14:22–32), ken nagparang kadagiti disipulona kalpasan ti Panagungarna (Juan 21).
6. **Betsaida** Betsaida Nayanak da Pedro, Andres, ken Felipe iti Betsaida (Juan 1:44). Sililimed a pimmanaw ni Jesus a kakuyog dagiti Apostol iti asideg ti Betsaida. Simmurot kenkuana dagiti ummong, ket pinakanna ti 5,000 (a tattao) (Lucas 9:10–17; Juan 6:1–14). Dito nga inagasan ni Jesus ti busek a lalaki (Marcos 8:22–26).
7. **Capernaum** Daytoy ti pagtaengan ni Pedro (Mat. 8:5, 14). Iti Capernaum, nga inawagan ni Mateo a “bukod a ciudad” ni Jesus, inagasan ni Jesus ti saan a makagunay (paralitiko) (Mat. 9:1–7; Marcos 2:1–12), inagasanna ti adipen ti centurion, inagasanna ti ina ti asawa ni Pedro (Mat. 8:5–15), inawaganna ni Mateo nga agbalin a maysa kadagiti Apostolna (Mat. 9:9); inikkanna iti panagkita dagiti busek, pinaruarna ti sairo (Mat. 9:27–33), inagasanna ti nagango nga ima ti tao iti Aldaw a Panaginana (Mat. 12:9–13), intedna ti sermon maipapan iti tinapay-ti-biag (Juan 6:22–65), ket immanamong nga agbayad iti buis, nga imbagana ken ni Pedro nga alaenna ti kuarta manipud iti ngiwat ti ikan (Mat. 17:24–27).
8. **Magdala** Daytoy ti pagtaengan ni Maria Magdalena (Marcos 16:9). Immay ditoy ni Jesus kalpasan ti panangpakanna iti 4,000 (Mat. 15:32–39), ket kiniddaw dagiti Fariseo ken Saduceo a mangiparang iti maysa a tanda manipud iti langit (Mat. 16:1–4).
9. **Cana** Pinagbalin ni Jesus nga arak ti danum (Juan 2:1–11) ket inagasanna ti anak ti tao ti ari nga adda iti Capernaum (Juan 4:46–54). Ti Cana pay ti pagtaengan ni Natanael (Juan 21:2).
10. **Nazaret** Naaramid dagiti panangiwaragawag kada Maria ken Jose iti Nazaret (Mat. 1:18–25; Lucas 1:26–38; 2:4–5). Kalpasan ti isusublina manipud iti Egipto, ditoy a binubos ni Jesus ti kinaubing ken kinaagtutubona (Mat. 2:19–23; Lucas 2:51–52), inwaragawagna nga isu ti Mesias, ket di inawat dagiti kailianna (Lucas 4:14–32).
11. **Jerico** Inikkan ni Jesus iti panagkita ti busek a lalaki (Lucas 18:35–43). Nakipangrabii pay ken ni Zaqueo, “turayen dagiti agsingsingir iti buis” (Lucas 19:1–10).
12. **Betabara** Impaneknek ni Juan Bautista nga isu “ti timek ti maysa nga agaw-awag iti let-ang” (Juan 1:19–28). Binuniangan ni Juan ni Jesus iti Karayan Jordan ket impaneknekna a ni Jesus ti Kordero ti Dios (Juan 1:28–34).
13. **Langalang ti Judea** Nangasaba ni Juan Bautista iti daytoy a langalang (Mat. 3:1–4), a nagayunaran ni Jesus iti 40 nga aldaw ken nasulisog (Mat. 4:1–11).
14. **Emmaus** Nagna ti nagungar a Cristo iti kalsada nga agpa-Emmaus a kakuyog ti dua kadagiti disipulona (Lucas 24:13–32).
15. **Betfage** Nangipan ti dua a disipulo iti urbon ken ni Jesus a nangrugianna iti naballigian nga iseserrek iti Jerusalem (Mat. 21:1–11).
16. **Betania** Daytoy ti pagtaengan da Maria, Marta, ken Lazaro (Juan 11:1). Nangngeg ni Maria dagiti balikas ni Jesus, ket kinasao ni Jesus ni Marta maipapan iti panangpilina iti “nasayaat a bagi” (Lucas 10:38–42); pinagungar ni Jesus ni Lazaro manipud kadagiti natay (Juan 11:1–44); ken sinapsapuan ni Maria dagiti saka ni Jesus (Mat. 26:6–13; Juan 12:1–8).
17. **Betlehem** Nayanak ni Jesus ket naipaidda iti maysa a kulluong (Lucas 2:1–7); impadamag dagiti anghel kadagiti pastor ti pannakayanak ni Jesus (Lucas 2:8–20); inturong ti maysa a bituen dagiti masirib a lallaki ken ni Jesus (Mat. 2:1–12); ket pinapatay ni Herodes dagiti ubbing (Mat. 2:16–18).

1. **Golgota** Mabalín a maysa a disso a nakailansa saan ni Jesus iti krus (Mat. 27:33–37).
2. **Minuyongan ti Tanem** Nakaitaneman ni Jesus (Juan 19:38–42). Nagparang ti nagungar a Cristo ken ni Maria Magdalena iti minuyongan (Juan 20:1–17).
3. **Kastilio ni Antonia** Mabalín a napabasol, nakedngan, nalais, ken nasaplit ni Jesus iti daytoy a disso (Juan 18:28–19:16). Natiliw ni Pablo ket insalaysayna ti estoria maipapan iti pannakapasurotna (Ara. 21:31–22:21).
4. **Pagdigusan ti Betesda** Inagasan ni Jesus ti maysa a saan a makagunay iti Aldaw a Panaginana (Juan 5:2–9).
5. **Templo** Inkari ni Gabriel ken ni Zacarias nga agpasngayto ni Elisabet iti anak a lalaki (Lucas 1:5–25). Napigis ti belo ti templo iti ipapatay ti Mangsalakan (Mat. 27:51).
6. **Beranda ni Solomon** Inwaragawag ni Jesus nga isu ti Anak ti Dios. Ginandat dagiti Judío a batuen isuna (Juan 10:22–29). Inkasaba ni Pedro ti panagbabawi kalpasan ti panangagasna iti pilay a lalaki (Ara. 3:11–26).
7. **Napintas a Ruangan** Inagasan da Pedro ken Juan ti pilay a lalaki (Ara. 3:1–10).
8. **Tuktok ti Templo** Sinulisog ni Satanás ni Jesus (Mat. 4:5–7). (Adda dua a kannawidan a lugar para iti daytoy a pasamak.)
9. **Nasantuan a Bantay** (di maitudo a lugar)
 - a. Kannawidan a patien a ditoy ti nangbangonan ni Abraham iti maysa nga altar para iti pannakaidaton ni Isaac (Gen. 22:9–14).
 - b. Binangon ni Solomon ti templo (1 Ari 6:1–10; 2 Cro. 3:1).
 - c. Dinadael dagiti taga-Babilonia ti templo idi agarup 587 s.c. (2 Ari 25:8–9).
 - d. Binangon manen ni Zerubbabel ti templo idi agarup 515 s.c. (Esdras 3:8–10; 5:2; 6:14–16).
 - e. Pinadakkal ni Herodes ti plasa ti templo ket binangonna manen ti templo mangrugi idi 17 s.c. Naidatag ni Jesus a kas maysa a maladaga (Lucas 2:22–39).
 - f. Iti edad a 12, nangisuro ni Jesus iti templo (Lucas 2:41–50).
 - g. Dinalusan ni Jesus ti templo (Mat. 21:12–16; Juan 2:13–17).
 - h. Nangisuro ni Jesus iti templo iti sumagmano a gundaway (Mat. 21:23–23:39; Juan 7:14–8:59).
 - i. Dinadael dagiti Romano babaen ni Tito ti templo idi k.p. 70.
10. **Minuyongan ti Getsemani** Nagsagaba, naliputan, ken natiliw ni Jesus (Mat. 26:36–46; Lucas 22:39–54).
11. **Bantay dagiti Olibo**
 - a. Nasirmata ni Jesus ti pannakadadael ti Jerusalem ken ti templo. Insaritana pay ti maipapan iti Maikadua a Yaay (Mat. 24:3–25:46; kitaen met iti JS—M).
 - b. Manipud ditoy immuli ni Jesus iti langit (Ara.1:9–12).
 - c. Idi Oktubre 24, 1841, indaton ni Elder Orson Hyde ti Nasantuan a Daga para iti isusubli dagiti annak ni Abraham.
12. **Ubbog ti Gihon** Napulotan nga ari ni Solomon (1 Ari 1:38–39). Nagpakali ni Ezekias iti pagayusan iti danum manipud iti ubbog a mapan ti siudad (2 Cro. 32:30).
13. **Ruangan ti Danum** Binasa ken impatarus ni Esdras ti linteg ni Moises kadagiti tao (Neh. 8:1–8).
14. **Tanap ti Hinnom** Nadaydayaw ti sinsinan dios a Molec a nairaman iti panangidaton iti ubing (2 Ari 23:10; 2 Cro. 28:3).
15. **Balay ni Caifas** Naidatag ni Jesus iti sango ni Caifas (Mat. 26:57–68). Inlibak ni Pedro nga ammona ni Jesus (Mat. 26:69–75).
16. **Akinngato a Siled** Ti kannawidan a lugar a nanganan ni Jesus iti kanen iti Paskua ken inrugina ti sakramento (Mat. 26:20–30). Binugguanna ti saksaka dagiti Sangapulo-ket-dua (Juan 13:4–17) ket sinuruanna ida (Juan 13:18–17:26).
17. **Palasio ni Herodes** Naidatag ni Cristo iti sango ni Herodes, mabalín nga iti daytoy a lugar (Lucas 23:7–11).
18. **Jerusalem** (saan a naitudo dagiti lugar)
 - a. Nagturay ni Melchizedek a kas ari ti Salem (Gen. 14:18).
 - b. Inagaw ni Ari David ti siudad manipud kadagiti Jebuseo (2 Sam. 5:7; 1 Cro. 11:4–7).
 - c. Dinadael dagiti taga-Babilonia ti siudad idi agarup 587 s.c. (2 Ari 25:1–11).
 - d. Ti Espiritu Santo ti nangpunno iti adu iti aldaw ti Pentecostes (Ara. 2:1–4).
 - e. Natiliw da Pedro ken Juan ket naisaklangda iti sango ti konseho (Ara. 4:1–23).
 - f. Nagulbod da Ananias ken Safira iti Apo ket natayda (Ara. 5:1–10).
 - g. Natiliw da Pedro ken Juan, ngem insalakan ida manipud iti pagbaludan ti maysa nga anghel (Ara. 5:17–20).
 - h. Nangpili dagiti Apostol iti pito a lallaki a mangtulog kadakuada (Ara. 6:1–6).
 - i. Saan a naawat ti pammaneknek ni Esteban kadagiti Judío, ket nabato agingga a natay (Ara. 6:8–7:60).
 - j. Napapatay ni Santiago (Ara. 12:1–2).
 - k. Winayawayaan ti maysa nga anghel ni Pedro manipud iti pagbaludan (Ara. 12:5–11).
 - l. Inkeddeng dagiti Apostol ti banag a maipanggep iti panagkugit (Ara. 15:5–29).
 - m. Dinadael dagiti taga-Roma ti siudad babaen ni Tito idi k.p. 70.

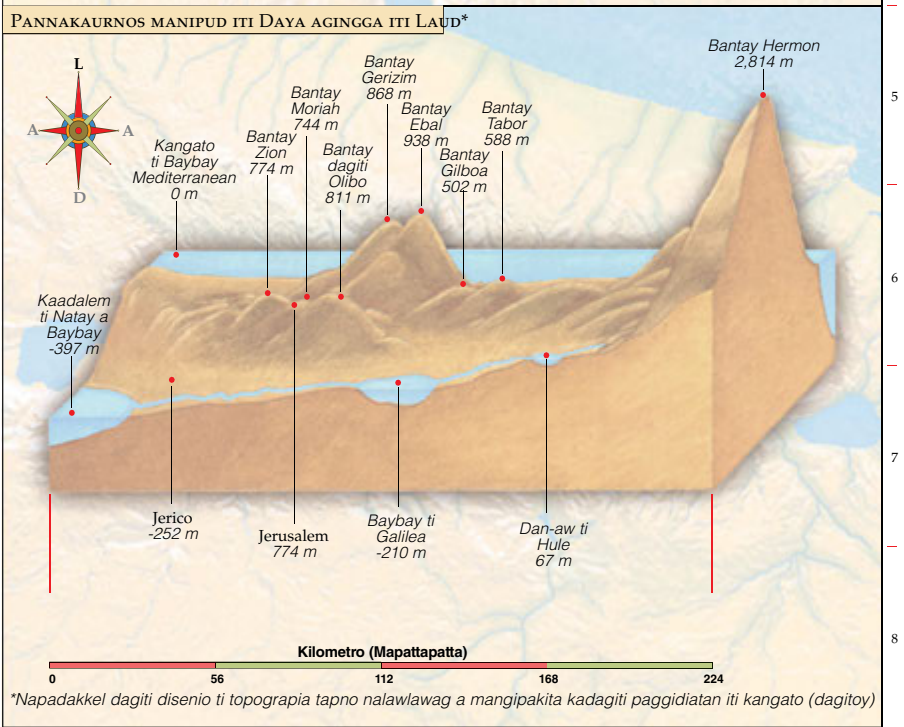
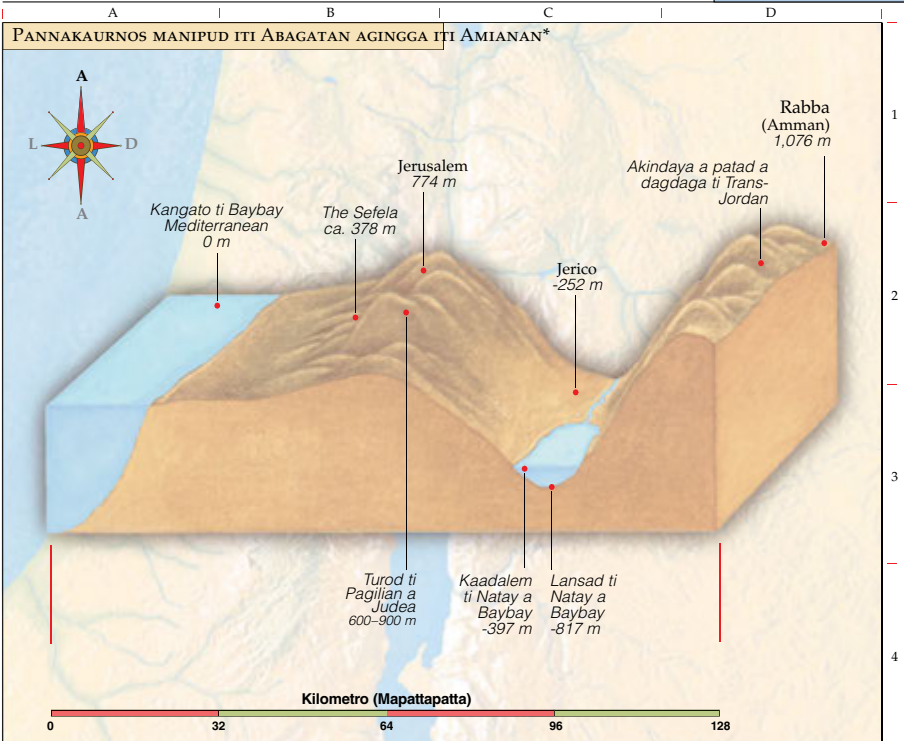

1. **Gaza** Inkasaba ni Felipe ti maipapan ken Cristo ket binuiganna ti mayya nga eunoco a taga-Etiopia iti dalanna a nagturing iti Gaza (Ara. 8:26–39).
2. **Jerusalem** Kitaen iti mapa 12 para kadagiti pasamak iti Jerusalem.
3. **Joppe** Nakaawat ni Pedro iti parmata nga ipaay ti Dios ti sagut ti panagbabawi kadagiti Gentil (Ara. 10; 11:5–18). Pinagungay ni Pedro ni Tabita manipud kadagiti natay (Ara. 9:36–42).
4. **Samaria** Nagserbi ni Felipe iti Samaria (Ara. 8:5–13), ken idi agangay ditoy ti nangisurua da Pedro ken Juan (Ara. 8:14–25). Kalpasan nga intedda ti sagut ti Espiritu Santo, ginandat a ganganen ni Simon a salamangkero daytoy a sagut manipud kadakuada (Ara. 8:9–24).
5. **Cesarea** Ditoy, kalpasan ti panagserbi ti mayya nga angel ni mayya a centurion nga agnagan iti Cornelio, pinahulosan ni Pedro isuna a mabuniagna (Ara. 10). Ditoy nga inkalakag ni Pablo ti bagina iti sangto ni Agripa (Ara. 25–26; kitaen met iti JS–P 1:24–25).
6. **Damascus** Nagparang ni Jesus ken ni Saul (Ara. 9:1–7). Kalpasan nga insubli ni Ananias ti panagkita ni Saul, nabuniagan ni Saul ket irrugina ti panagserbina (Ara. 9:10–27).
7. **Antioquia (iti Siria)** Ditoy a damo a naawagan dagiti disipulo iti Kristiano (Ara. 11:26). Impadto ni Agabo ti panagbisan (Ara. 11:27–28). Nabangon ti dakkel a suppiat iti Antioquia maipanggey ti panagkuyit (Ara. 14:26–28; 15:1–9). Iti Antioquia rinugian ni Pablo ti maikadua a misionna a kaduana da Silas, Bernabe, ken Judas Barsabas (Ara. 15:22, 30, 35).
8. **Tarso** Ti ili a nagngapuan ni Pablo; ditoy nga imbaon dagiti Kakabesat a Lallaki ni Pablo tapno masuludatan ti biagna (Ara. 9:29–30).
9. **Chipre** Kalpasan ti pannakalidandesda, naglibas ti sunagmiano a Santo a nagturing iti daytoy a puro (Ara. 11:9). Naglasat ni Pablo iti Chipre iti umuna a panagdaliasna a kas misionario (Ara. 13:4–5), kas iti inaramid da Bernabe ken Marcos idi agangay (Ara. 15:39).
10. **Pafos** Ditoy ti nangilunodan ni Pablo iti mayya a sala-mangkero (Ara. 13:6–11).
11. **Derbe** Derbe Inkasaba da Pablo ken Bernabe ti ebang-hello iti daytoy a ciudad (Ara. 14:6–7; 20–21).

12. **Listra** Idi inagasan ni Pablo ti mayya a pilay, nadaydayawda ken Bernabe a kas dios. Nabito ken napagparup a natayen ni Pablo ngem naspai ket intuloyna ti panangasabna (Ara. 14:6–21). Pagtaengan ni Timoteo (Ara. 16:1–3).
13. **Iconio** Iti umuna a misionda, ditoy a nangasaba da Pablo ken Bernabe ket napangtaanda iti panangbato (Ara. 13:51–14:7).
14. **Laodicea ken Colosas** Ti Laodicea ti mayya kadagiti sangto ti Simbaan a sunurangkanan ni Pablo ken nakaawanna kadagiti surat (Col. 4:16). Daytoy pay ti mayya kadagiti pito a ciudad a nailista ti libro ti Apocalipsis (iti Efeso, Smirna, Pergamo, Tiatria, Sardis, ken Filadelfia ti dadduma pay; kitaen iti Apoc. 1:11). Masarakan ti Colosas 18 a kilometro iti dayayan ti Laodicea. Sinuratn ni Pablo dagiti Santo a nagndeg ditoy.
15. **Antioquia (iti Pisidia)** Iti umuna a misionda, insuro da Pablo ken Bernabe kadagiti Judio a nagtaud ni Cristo ebanghelio ti kaputotan ni David. Indiaya ni Pablo ti Nairurumen ken napapanaw da Pablo ken Bernabe (Ara. 13:14–50).
16. **Mileto** Bayat ti kaaddana ditoy iti maikatlo a misionna, binallaagan ni Pablo dagiti lallakay ti Simbaan amangan ta sumrek dagiti “narawet a lobo” iti ipastoran (Ara. 20:29–31).
17. **Patmos** Naibalud ni Juan ditoy a puro idi inawatna dagiti parmata a linaon itan ti libro ti Apocalipsis (Apoc. 1:9).
18. **Efeso** Ditoy a nangasaba nga addaan bileg ni Apollos (Ara. 18:24–28). Iti maikatlo a misionna, nangisuro ni Pablo iti Efeso iti dua a tawen, a pinasuotna ti adu a tat-tao (Ara. 19:10, 18). Ditoy nga intedda ti sagut ti Espiritu Santo babatan ti panagpatay kadagiti ina (Ara. 19:1–7) ken nagaramid iti adu a milagro, aggraman ti panangaruarna iti adu a dakas nga espiritu (Ara. 19:8–21). Ditoy a rimusa ti riri dagiti agdaydayaw ken ni Diana a maibusor ken ni Pablo (Ara. 19:22–41). Paset ti libro ti Apocalipsis ti naiturong iti Simbaan iti Efeso (Apoc. 1:11).
19. **Troas** Bayat ti kaadda ni Pablo ditoy iti maikadua a panagdaliasna a kas misionario, nakakita iti mayya a parmata ti tao iti Macedonia a dumawdawit iti tulong (Ara. 16:9–12). Bayat ti kaaddana ditoy iti maikatlo a

- misionna, pinagungay ni Pablo ni Entico manipud kadagiti natay (Ara. 20:6–12).
20. **Filippos** Pinasuot da Pablo, Silas, ken Timoteo ti babai nga agnagan iti Lidia, pinaruadna ti dakas nga espiritu, ken nangaplitda (Ara. 16:11–23). Nakaawatda iti nadosan a tulong nga aglibas ti pagbaludan (Ara. 16:23–16).
21. **Atenas** Bayat ti maikadua a misionna iti Atenas, nangasaba ni Pablo iti Turud ti Mars (Aresopago) maipapan iti “dios a di am-ammo” (Ara. 17:22–34).
22. **Corinto** Napan ni Pablo iti Corinto iti maikadua a misionna, a nagnaedanna a kaduana da Aquila ken Priscila. Ditoy a nangasaba ken namuniag iti adu a tat-tao (Ara. 18:1–18). Manipud iti Corinto, insurat ni Pablo ti suratna kadagiti taga-Roma.
23. **Tesalonica** Ditoy a nangasaba ni Pablo bayat ti maikadua a panagdaliasna a kas misionario. Pinmanaw ti grupona a misionario a napan iti Berea kalpasan a pinangtaan ida dagiti Judio (Ara. 17:1–10).
24. **Berea** Nakabiok da Pablo, Silas, ken Timoteo kadagiti natakeng a kararna tapno suruudna bayat ti maikadua a panagdaliasan ni Pablo a kas misionario. Sinurot ken inurumen ida dagiti Judio a taga-Tesalonica (Ara. 17:10–13).
25. **Macedonia** Ditoy a nangisuro ni Pablo iti maikadua ken maikatlo a panagdaliasna (Ara. 16:9–40; 19:21). Dinaydayaw ni Pablo ti kinamangparubur dagiti Santo taga-Macedonia, a nangparubur kenkuana ken kadagiti napanglaw a Santo ti Jerusalem (Rom. 15:26; 2 Cor. 8:1–5; 11:9).
26. **Melita** Nadadael iti daytoy a puro ti bapor a nagluga-nan ni Pablo iti dalanna a mapan iti Roma (Ara. 26:32; 27:1; 41–44). Saan a nadangran iti kagat ti mayya nga uleg ket inagasanna ti adu a masaksakit iti Melita (Ara. 28:1–9).
27. **Roma** Ditoy a nangasaba ni Pablo iti dua a tawen a naisangto iti pannakaupok iti balay nga adda banlay a soldado (Ara. 28:16–31). Insuratna dagiti sururat kadagiti Taga-Efeso, Taga-Filippos, ken Taga-Colosas, ken kada Timoteo ken Filemon bayat ti pannakalidudna iti Roma. Insurat ni Pedro ti umuna a suratna manipud iti “Babilon,” a nalabit a Roma, di nagbayag kalpasan dagiti panangidandesan ni Nero kadagiti Kristiano idi k.r. 64. Gagangay a pinati a napapatay ditoy da Pedro ken Pablo.

*Napadakkel dagiti disenio ti topograpia tapno nalawlawag a mangipakita kadagiti paggidiatan iti kangato (dagitoy)

1. KARAYAN NILO KEN EGIPTO Iti kastoy a lugar, inlemmeng ti ina ni Moises ti maladagana. Nasarakan isuna ti anak ti Faraon ken inaywananna iti naarian a korte ti Egipto.

2. BANTAY SINAI (HOREB) KEN TI LANGALANG TI SINAI Babaen ti bilin, impan ni Moises dagiti Israelita iti daytoy a bantay tapno awatenda ti linteg ti Dios. Ipakita daytoy a ladawan ti kannawidan a lugar ti Bantay Sinai.

3. LANGALANG TI JUDEA KEN TI NATAY A BAYBAY Napan ti Mangisalakana iti langalang tapno makisarita iti Amana.

4. KADES BARNEA Daytoy a lugar, a maawagan iti Kades Barnea, ti mabalin a nagkampuan dagiti Israelita bayat ti kaaduan iti 40 a tawen a panagyanda iti langalang.

5. TANTANEM DAGITI LALLAKAY Makuna a nabangon daytoy a pasdek iti Hebron iti rabaw ti nagdissuan dagiti tanem da Abraham, Isaac, ken Jacob.

6. TUROD A PAGILIAN TI JUDEA Ti saan a nasimpa a buya ti daga a kas itoy ti nangsallukob iti kaaduan a paset ti Nasantuan a Daga iti abagatan ken lauden ti Jerusalem.

7. **BETLEHEM** Nayanak ni Apo Jesucristo iti daytoy a ciudad.

8. **JERUSALEM** Maibilang daytoy a ciudad a nasantuan iti tallo a relihion—Kristianismo, Judaismo, ken Islam.

9. TEMPLO NI HERODES Makuna a daytoy a modelo ti maysa a langa ti eskala ti nagkauna a templo.

10. DAGITI TUKAD NGA AGTURONG ITI TEMPLO Agturong daytoy iti Templo ni Herodes, natauatan dagiti arkeologista dagitoy a tukad.

11. BANTAY DAGITI OLIBO, PARKE TI ORSON HYDE Iti asideg daytoy a lugar idi 1841, indaton ni Elder Orson Hyde ti Nasantuan a Daga para iti isusubli dagiti annak ni Abraham.

12. MINUYONGAN TI GETSEMANI Mabalin a naibaba dagiti nagkauna a kayo ti olibo manipud iti minuyongan a nagkararagan ken nagling-etan iti dara ti Mangisalakan ken bayat ti panangirugina iti Pannubbot.

13. **GOLGOTA** Mailasin a kannawidan a nailansa iti krus iti asideg ditoy ti Apo Jesucristo.

14. **MINUYONGAN TI TANEM** Sumagmamano a kabaruanan a propeta ti nangipeksa iti riknada a ditoy ti nakaipaidnaan iti bangkay ti Mangisalakan iti tanem ni Jose a taga-Arimatea kalpasan ti Pannakailansana iti krus.

15. JERICO Daytoy ti umuna a ciudad nga inagaw ni Josue (kitaen iti Jos. 6:2–20); ti Jerico ti maysa kadagiti kadaanan a ciudad iti daga.

16. SILO Nabangon iti daytoy a lugar ti tabernakulo a naglaon iti lakasa ti tulag ket nagtalinaed iti daytoy a lugar iti adu a siglo.

17. BANTAY GERIZIM KEN BANTAY EBAL Nakasango dagitoy dua a bantay iti nagkauna a ciudad ti Siquem, a nakaikalian dagiti tulang ni Jose (kitaen iti Jos. 24:32).

18. DOTAN ITI SAMARIA Iti daytoy nadam-eg a tanap immay dagiti kakabsat ni Jose tapno agaywan kadagiti arban idi inlakoda ti kabsatda kadagiti negosiante a Midianita ken Ismaelita.

19. CESARIA KEN TI TANAP TI SHARON A KUMAMANG ITI CARMELO Nangasaba ni Pablo ken ni Ari Agripa iti daytoy a ciudad (kitaen iti Ara. 26).

20. JOPPE Ditoy nga inawat ni Pedro ti parmata a nangibilin kenkuana nga ipanna ti ebanghelio kadagiti Gentil (kitaen iti Ara. 10).

21. TANAP TI JEZREEL Maummongto ditoy ti amin a pagilian iti gubat ti Armagedon (kitaen iti Zac. 11-14; Apoc. 16:14-21).

22. BANTAY TABOR Tabor Iti tuktok daytoy nalatak a bantay ti kannawidan a lugar ti Panagbalbaliw-langa ni Cristo iti imatang da Apostol Pedro, Santiago, ken Juan (kitaen iti Mat. 17:1-9).

23. BAYBAY TI GALILEA KEN TI BANTAY DAGITI NAESPIRITUAN A KABABALIN Iti sikigan ti turod ti kannawidan a lugar ti Kaskasaba ti Bantay ti Mangisalakán (kitaen iti Mat. 5–7).

24. CAPERNAUM Bassit laengen dagiti nabati a rebba a mangipakita iti disso ti siudad a nagaramidan ti Mangisalakán iti adu kadagiti milagrona.

25. KARAYAN JORDAN Naala daytoy a ladawan iti asideg ti ruaran ti karayan manipud iti Baybay ti Galilea.

26. CESARIA FILIPOS Inkari ni Jesucristo ken ni Pedro dagiti tulbek ti pagarian nalabit nga iti asideg daytoy a lugar (kitaen iti Mat. 16:19).

27. **NAZARET** Dimmakkel ni Jesus agingga a nataengan iti daytoy nga ili.

28. **DAN** Ti siudad iti Daan a Tulag a naminsan a masarakan ditoy ti nangitanda iti kangrunaan nga akin-amianan a beddeng ti Israel.

29. **ATENAS** Ti Partenon, a nailadawan ditoy, ket asideg iti Turod ti Mar, a nangikasabaan ni Pablo iti sermonna maipapan iti “dios a di ammo” (kitaen iti Ara. 17:15–34).

30. **CORINTO** Insurat ni Pablo ti suratna kadagiti taga-Roma manipud iti daytoy a ciudad.

31. EFESO Ditoy a nangasaba ni Pablo a maibusor iti panagrukbab iti didiosen ken nangpagura kadagiti agpampanday iti pirak nga inaramidda a pagsapulan ti panaglakoda kadagiti imahen ti diosa a ni Diana (kitaen iti Ara. 19:24–41).

32. PURO TI PATMOS Paset ti puro a Mediterranean amin daytoy a daga a nagpukaw ni Juan a Mammaltiing (kitaen iti Apoc. 1:9).

ILOKANO

4 02344 04864 7

34404 864